R. BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE V. E. II ROMA
55
2 H
6

Digitized by Google

Digitized by Google

55-2-H-6

GALENI
LIBRORVM
QVINTA CLASSIS

EAM MEDICINÆ PARTEM, quę ad Pharmaciam ſpectat, exponens, ſimplicium medicamentorum, ſubſtitutorum, purgantium, antidotorum, componendorum tam per locos quàm per genera medicamentorum, ponderum denique ac menſurarum doctrinam comprehendit:

SEXTA HAC NOSTRA EDITIONE, *non parum ornamenti adepta: locis pluribus quàm in alijs ſuperioribus editionibus, ad græcorum librorum fidem emendatis.*

Locis ijs in margine ſignatis, quos Galenus paſſim ex Hippocrate citat.

Et nouis alijs annotationibus nunc primum additis.

Librorum numerus proximo folio continetur.

Τὸ Φαρμακευτικόν.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Mori

Venetijs Apud Iuntas. M D LXXXVI.

QVINTAE CLASSIS
LIBRI.

GALENI De Simplicium Medicamentorum Facultatibus libri vndecim, Theodorico Gerardo Gaudano interprete, ab Auguſtino Gadaldino ad veterum græcorum exemplarium fidem non paucis in locis repurgati. fol. 2.
De Subſtitutis medicinis liber Iul. Martiano Rota interprete. 84
De Purgantium Medicamentorum Facultate, eodem interprete. 86
Quos purgare conueniat, quibus Medicamentis, & quo Tempore, eodem interprete. 88
De Theriaca ad Piſonem liber, eodem interprete. 89
Hieronymi Mercurialis, Medici hac tempeſtate clariſſimi, de eo iudicium.
De Vſu Theriacæ ad Pamphilianum liber, eodem interprete. 98
De Antidotis libri duo, eodem interprete. 99

Omnes hos ſex libros, idem Iul. Martianus Rota accuratius denuo ante obitum recognouit.

De Compoſitione Medicamentorum ſecundum Locos libri decem, quodam excellente auctore interprete, rurſus poſt Nicolai Machelli medici Mutinenſis recognitionem, aliquot in locis emendati. 121
De Compoſitione Medicamentorum per Genera libri ſeptem, Ioanne Andernaco interprete, ab Auguſtino Gadaldino non nullis in locis ad græcorum veterum exemplarium fidem emendati. 209
De Ponderibus & Menſuris Galeno aſcriptus liber, Auguſtino Gadaldino interprete. 235

Quos omnes nunc poſtremum, hac ſexta editione Io. Coſteus cum impreſſis, & vetuſtiſſimis manuſcriptis exemplaribus collatos, emendauit, & nouis annotationibus illuſtrauit.

GALENI DE SIMPLICIVM MEDICAMENTORVM FACVLTATIBVS LIBRI VNDECIM

Theodorico Gerardo Gaudano interprete

Denuo ab Auguſtino Gadaldino multis in locis emendati.

ARGVMENTVM PRIMI LIBRI.

Oſtendit quibus rationibus explorandæ ſint ſimplicium medicamentorum facultates, propoſitis exemplis aquæ, & aceti.

Quid dicatur medicamentum, & quid facultas: & quomodo hæc quidem, actu: illa vero, potentia exiſtat. CAP. I.

C QVantum conferat ſimplicium medicamentorum exactè facultates cognoſcere, tum ad uariorum cõpoſitionem, tum ad inuentorum opportunum uſum, non habeo nunc oſtendere. Nam id partim in opere De medicamentorum cõpoſitione, partim in curandi methodo monſtrabitur. Verùm quod deinceps ad temperamentorum ſequit̃ tractationem, id in præſentia dicet̃: ubi uidelicet prius uocabulorũ, quibus in hoc utemur libro, ſignificata definierimus. Medicamentum, omne id dicimus, quod naturam[a] noſtrã alterare poteſt: ſicut, puto, nutrimentum, quicquid ſubſtantiam augere: refertur enim utrunq; ad aliquid. Porrò medicamentum ſimplex, & ipſum per oppoſitionem ad compoſitum nuncupatum eſt: Eſt autem id, quod ſecundũ naturam ſuam ſyncerum eſt. At facultas, cauſa quædam eſt effectrix. Eaq; partim actu ſiue energia eſt, partim in futuro tp̃e: actu quidẽ, ut calefaciendi in igne, refrigerandi in glacie: in futuro autem, ut calefaciendi in pyrethro, & caſtoreo, & ſimilibus: refrigerãdi in alterco, mãdragora, & id genus alijs. Sanè quandã eſſe facultatem in purgatorijs quidem medicinis purgatoriã, uomitorijs uomitoriã, ſternutatorijs ſternutatoriã, bechicis (hoc eſt quæ tuſſim uel ſedant uel ciẽt,) bechicam, & in unoquoq; alio opere p-
D agendo, q̃ denominetur ab eo quod ipſa efficit, ferè non eſt qui ambigat. At quæ ſit huius facultatis eſſentia, quidam certe non poſſe cognoſci exiſtimarunt: quales ſunt ſceptici philoſophi, & qui inter medicos uocati ſunt empirici. Sed & qui noſci poſſe arbitrant̃, inter ſeſe diſſidẽt. Quidam enim ad magnitudines, & figuras, & poſituras corpuſculorum ac meatuũ (quos ὄγκους & πόρους appellitant) referunt: alij ad caliditatem, frigiditatem, humiditatẽ, ac ſiccitatem: pro ſua uidelicet utriq; prima elementorum conſtitutione. Quare & nos, quia in libro de elementis ſecundum Hippocratem ex calido, frigido, ſicco, & humido, cùm aliorum oĩum corpora, tum animãtium, cõſtare oſtendimus, has effectricium facultatũ eſſentias, tum in alijs oĩbus, tum in medicamentis, ſtatuemus. Sic autem & in tertio De temperamentis demonſtratũ eſt. Ac q uolet quæ nunc dicẽda ſunt aſſequi, in eo tractatu ſe prius exerceat oportet: quippe cùm illic q̃ uniuerſim de medicamentis nouiſſe conueniat, expoſita ſint. Nec hic toto utiq; in genere quicq̃ noui dicemus: uerum quæ illic generatim ſunt ſcripta, ea hic ſpeciatim elaborabimus.

[a] ἡμῶν, id eſt, noſtram, eſt in antiquis, licet non habeatur in impreſſis.

Quo pacto quanq; iudicare facultatem oporteat. CAP. 2.

IN primis quidem ac maxime ſumendum eſt iudicandæ facultatis experimentum ab ea re, ad quã dicitur. Siquidem non protinus, ſi hominẽ refrigeret cicuta, & ſturnum refrigerabit: aut ſi ſturnum nutriat, nutriet & hominem. Eadem ratione neq; ſi hominem purget ueratrum, conti

nuo purgabit & coturnices : neq; etiã ſi hos nutrire ualeat,cõſequens ſtatim eſt, ut & homines. E
Proximum eſt,ut quod ex accidenti eſt,diſtinguatur ab eo,qđ primario ac per ſe. Nam aqua fri
gida calorẽ quandoq; reuocat,cutem refrigerando,contrahendoq;,ac cõdenſando:ad id enim,
caloris conſequiť reuocatio,uelut in tertio De tẽperamentis oſtendimus.Rurſum calida quoq; A.l.1.c.3.d.a. c.6.fol.61.g
ipſa ſæpenumero refrigerat,excalfacientẽ nimirum humorẽ digerendo. Nam ſi his ad amuſſim
diſtinctis ad inquirendę facultatis explorationẽ acceſſeris,haud facile,mea quidẽ ſententia, fal
li queas.Cæterum à nullo alio deſumi iudicium,q̃ ab eo,ad qđ diciť,id quidẽ perfacile eſt:non
uidelicet an inſecta animalia oleum interimat,neq; an pingue,aut lentum,aut leue ſit conſiderã
tes,cũ an calfacere,aut frigefacere,aut humectare, aut ſiccare corpus humanũ ualeat, inquiriť:
eundẽ in modum,neq; an colore ſit rubro roſa,neq; an albo ceruſſa: ſiquidem neceſſarium non
eſt,quicquid rubrum ſit,eſſe calidum,neq; quicquid albũ,eſſe frigidum: ſed an admota corpori
bus noſtris primario ac per ſe excalfaciãt,ac nõ interueniente quopiã,neque ex accidẽte : ac ſi
ita quidẽ,facultate eſſe calida: ut ſi refrigerent,frigida.Nam per deos immortales,unde nam di A.l.1.c.2.d.a. c.1.fol.30.g
cere poſſumus,an calidum ſit facultate album piper,granum cnidium,cnicus,calx,& ueratrũ al
bũ?aut unde q frigidus ſit ſamius aſter,terra ſelinuſia,ceruſſa,nix,& lac?omnia enim ea coloris
ſunt cãdidi,uiribus uero uel maxime pugnãt.Sunt ergo nix,& calx colore ſimillima,uiribus au F
tem pugnantiſſima:ſed pugnantiam ſenſus diiudicat. Siquidem niuẽ applicatã protinus ac pri-
mo ſtatim occurſu frigidã percipimus: & quoad tangať,magis ſemper magisq; frigefacere ſen-
timus:uidemus porrò ipſam neq; durare,neq; ſeruari poſſe,ſi uel leuis calor occupet.At calx ne-
que primo occurſu refrigerare percipitur:& uſq; dum applicata manet,perſpicuo magis ac ma-
gis excalfacit.Ex quo cõſtat ex eo q ſemper unũ idemq; efficiat, quoad nos contingit medica-
men , propriam eius iudicandam eſſe facultatem.

Quo pacto diſcernatur quod ex accidente quid faciat, ab eo quod propria facultate. CAP. 3.

ETenim quod ab initio ad finem uſq; dum applicatum eſt,magis ſemper calfacit,id non ex ac
cidẽte,ſed ex ſua natura eſt tale: Sic etiã quod à principio ad finem uſq; refrigerat, ex ſua fa
cultate eſt frigidum,nõ ex accidẽte.At ſane ſi nihil moratus,atq; ex poſteriore, ac poſt† ablatio
nem,facultatem eius expendere uoles,ſæpenumero falleris.Ac forte non nunq̃ aquã frigidam,
non frigidã modo,ſed & calidam poſſidere facultatem dices:vbi uidelicet frigefacere perpetuo
dũ nos contigerit apparebit,frigidã:ubi uero ſæpenumero calorẽ reuocabit,calidã:Quare hæc
indiſcriminata relinquenda nõ ſunt . Dandaq; inſuper opera,ut quodcunq; medicamentum in A.l.2.c.1.c.2. fol.92.c
iudicium uocare uelis(id qđ in libris De tẽperaturis monuimus)omnis ſit expers alienę,tũ fri- G
giditatis,tum caliditatis:ne uidelicet natiuã eius facultatẽ adſcititia qualitas adulteret.Ad hæc
(quæ & ipſa præcepimus)nutrimentũ à medicamento diſtinguito,atq; ea utraq; ad aliquid dici
memento:tum circa eandem ſæpe ſubſtantiã cõſiſtere,uelut & id quod monſtrauimus: Nec ſe-
cius q quędã tota ſubſtãtia in ſeſe mutuo & agãt & patiantur: quędam uero una duntaxat,aut
duabus qualitatibus: Super hæc,alia itidem eſſe tenuia ſiue tenuium partium {Græci λεπτομερῆ
uocãt:} alia craſſa ſiue craſſarum partium {παχυμερῆ Græci nominant:} tenuia quidem, quæ fa-
cile in tenues cõminui partes poſſint : craſſa, q̃ cõtra.Atq;,ut ſemel dicam,omnium meminiſſe
diſtinctionum oportet,quas in tertio De temperamentis poſuimus , ut ſecundum illas medica-
mentorum omnium ſpeciei facultas explorari ualeat.

† ἄφεσιν, quam recte quidem transferas ablationẽ. ſed quid hac uoce uelit Gal. obſcurum eſt. Vide an forte legendum ſit πλύσιν, ablutionem. agit enim de calce: calx abluta non eadem eſt uis calfaciendi quæ antea.

De aquæ facultate. CAP. 4.

ESto ſane prima nobis in contemplationem propoſita Aqua : q nimirũ ea & cõmuniſſima ho
minibus oĩbus ſit,tum ſanis, tum ægrotis:& ad uitã maxime neceſſaria. Primumq; eucrato
ſiue temperato corpori applicator, ipſa neq; frigida inſigniter neq; calida : Deinde ijs q natura
ſunt intemperati:Tertio ijs,q affectu aliquo teneneť. Nã hoc pacto exacte in oĩbus propriã eius
facultatẽ ꝑpenderis.Igiť tẽperato admota pluſculo tempore ipſum oĩno refrigerabit : Intẽpera H
to uero,citius quidẽ refrigerabit,id qđ frigidius natura fuerit,tardius uero quod calidius:Sem ꝑ
autẽ omnia refrigerabit,etiãſi nõ multis deinceps diebus,ſed uel una quis hora,aut pluribus ea
utať:nec.n.talis in ullo ipſorum calorẽ reuocare poterit. Nã quæ ſumme frigida eſt, ſi quadratę
ac iuuenili corporis naturæ pauculo tempore adhibeatur,caloris molieť reuocationẽ: ſin aliter
utaris,ſemper refrigerabit.Quin ẽt ſi ijs quoq;,q ſimplici laborãt morbo,ſiue calido tẽperatura
ſiue frigido,eiuſmodi admoueať aqua,hos etiã manifeſto refrigerabit: nam ſimplex ſit affectio
oportet (quemadmodum utiq; in tertio De temperamentis definitum eſt)quo uidelicet q̃ adhi
beť,ex ſua natura refrigeret,non ex accidente quopiã:quippe cum frequenter, ubi compoſitus
fuerit affectus,aliud primario medicamẽtũ efficiat,aliud ex accidente: uelut in phlegmone,eſt
enim ea affectio calidæ copioſæq; fluxionis ſoboles.At q̃ modice excalfaciunt pharmaca, cum
ſuperfluitatem euacuant,protinus, opinor,& qđ affectum eſt, frigidius efficiunt: Verum cum
ſimplex unaq; fuerit affectio,qđ ex accidente ſit, in ea prouenire nõ poteſt. Ergo ſi hac ratione
expendas, aqua potabilis undequaq; uidebitur frigida . Non eſt tamen eadem aliarum aquarũ
ſponte natarũ,q̃ ſulfur,bitumen,aut nitrum,qualitatibus ſuis referunt, facultas.Siquidẽ earum
omnino nulla,ubi alienæ,tũ caliditatis tum frigiditatis expers adhibita fuerit,frigefacere cõſpi-

A citur.Quinimmo nec marinā ipſam,prius q̄ adſcititium frigus ſummum acceperit,admodū re-
frigerare apparet. Nam ſiquis in potabili aqua totum diem innatet,ut ēt nō admodum ſit frigi-
da,ſed uelut ex Sole tepens,neceſſario tn̄ refrigerabitur:at mare cōplures iuuenum interdū in-
noxie pertulere nō per diem modo totā,ſed ēt adiuncta nocte.Ex quo liquet aquam potabilem
certe & dulcem,ſcd̄m naturā ſuam ſemper eſſe frigidam:mare uero non æque.Quòd ſi non ſem
per in ſermone adijciam, potabilem, ſed dicam ſimpliciter,quantum ex ſe eſt,aquam eſſe frigi-
dam,haud calumniari oportebit,tanq̄ inſufficienter & indiſtincte locutum.Nā q̄ exacte ac ſyn-
cere aqua eſt,oīs alterius ſubſtantiæ miſtione uacans,ea ex neceſſitate ex ſua facultate eſt frigi-
da:Si qua uerò p̄ bituminoſa,ſulfuroſa,nitroſa,aut aluminoſa loca diſtillans,ſubſtantiæ eius ali
quid abſterſerit,ſecumq; traxerit,miſta iam ea eſt,non aūt exacte aqua: Velut ſi ipſe quoq; uo-
lueris aut ſalē, aut alumen, aut aliud id genus affatim aquæ miſcere potabili: ſicut ſanè ſæpenu
mero facimus in marinæ inopia, qn̄ muriam facere uolumus , tunc.n.ſalem aquæ indimus . Ac
tn̄ ipſa facultate iam diſſidet,ut ſi aqua dulcis,uidelicet quæ neq; inſigniter, aut calida,aut frigi
da ſit,ſed uelut † ex Sole tepida,ꝫ eriſipelati perfundatur,noxam oīno nullā hominis corpori ſit † τὸ χελωνύμ-
allatura: at ſi marinam aquam, aut muriam, aut id genus aquā miſtam, bituminoſam uidelicet, τονελλυθρίς.
B aut ſulfuroſam admoueas,uſqueadeo hoīem offenderis,ut partē ipſam ſis aduſturus. Aqua igit̄
ipſa ex ſeſe frigida eſt facultate.Porrò ſi extraneū calorē adeptā corpori humano p̄fundas,pu-
tabis forſan ſimplex quoddam & naturale adhibitum medicamen:at ea quodā utiq; modo cō-
poſita eſt,aut igneæ eſſentiæ partem aliquam nacta,aut certe oīno ipſam qualitatem.Vt enim,ſi
ſalem illi miſcueris,ex confeſſo fuerit cōpoſita:ſic multo magis,ſi igneā,aut eſſentiam,aut quali
tatem adieceris,compoſitam quodāmodo,& nunc effeceris . Eſt porrò ēt aqua limoſa quadan-
tenus compoſita,uelut eſt aqua Nili,q̄ in Aegypto eſt: ſed ea per fictilia uaſa percolata planè pu
ra efficitur.Oportet autem non ſemel, ſed bis,& ter percolare,qn̄ ne ſic quidem forſan adamuſ-
ſim puram queas efficere:uerum quando,qui aquæ infertur limus,omnem effugerit ſenſum,ſa-
tis tunc eſt ut queas dicere tales,ut ad uſus,puras & ſyncetas eſſe aquas.

Quo pacto iudicemus aquam puram. CAP. 5.

IVdicantur autē hæ tribus ſenſibus,nēpe guſtu,uiſu,& odoratu.Guſtu pura eſt,ſi nullam offe-
rat qualitatem,ſed ad unguē qualitatis expers appareat:Viſu,cum ſyncera fuerit,ac planè p̄-
lucida. Sic nec odoratu ullam p̄ ſe ferre qualitatē debet:ut ſunt quædā extremę prauitatis,quæ
aut aciditatē, aut acrimoniā,aut ſalſedinē,aut putredinē, aut aliud indicibile aliquod uitiū p̄-
C ferunt.Igitur aqua quę abſq; his eſt oībus,ut ad naturam certe,ne ipſa quidē ad amuſſim ſynce
ra fuerit,ſicut nec aliud ullū ex quatuor elementis ſenſibilibus,ſed ut ad ſenſum & uſum ſynce
re eſt.Talis ergo,ut eſt dictum,ſcd̄m ſuam naturā frigida etiā eſt:quippe ſi ualde excalſactā nō
modo aquam,ſed uel mandragoram,uel altercum,uel cicutā,uel meconium,admoueris,non ſo
lum excalfeceris,ſed etiam uſſeris corpus humanum.Oīa itaq; quæ examinanda uenient medi-
camina,omnis extraneæ ualentisq;, tum caliditatis, tum frigiditatis aliena ſunto,nedum aqua.

Demonſtratio,qua oſtenditur, aquam frigefacere ex cerati,quod ex
ea conficitur, effectu. CAP. 6.

POrrò ꝙ aqua oīs dulcis perſpicuo frigefaciat,hinc quoq; didiceris.Ceratū humidum ſi ex a-
qua frigida ſubactum acurateq; madefactum calido alicui affectui imponas,protinus ipſum
frigefacies . Oportet autem quā plurimum admiſcere ipſius aquæ,miſtioq; hoc maxime modo
optime perficitur. Ceram quātum fieri maxime poteſt puriſſimā,oleo liquantes humidū facere
ceratum oportet:deinde refrigeratum, ac raſum,in mortario manibus ſubigere,aquā effunden
do frigidam quantū nimirum ceratum accipere ualet,ac nondum aqua circunfluat . Id refrige-
rat & eos qui in febre uruntur,ſi hypochondrijs ſuperponatur:& omnē phlegmonem,ſimiliter
D herpetes quoq;, & carbunculos, tum eryſipelata,& phygethla,ac breuiter oēs morbos calidos.
Ergo ſi non aquam dulcem,ſed marinā,aut muriā illi admiſcens in uno prædictorum quouis uti
uolueris,non paruam omnino dr̄iam conſpicies: quippe cùm id medicamentū adeo nullā pro-
poſitarū affectionū amplius refrigerabit,ut inſu p̄ accēdat potius . Adeo multa eſt diuerſitas in-
ter potabiles aquas & muriā marināq; aquā. Acq; aūt ac muria marinaq; aqua ſulfuroſæ aquæ,
& bituminoſæ,& nitroſę,& q̄ chalcanthum,& myſi,& chalcitim,uel aliquod ſimpliciter ex na-
tura calidis medicamentis guſtu referunt,inimicę ſunt oēs calidis corporū noſtrorū affectibus.
Ex quo claret has omnes facultatibus eſſe calidas,ſolam uero aquam potabilem frigidam.

Quòd aqua potabilis humida ſit. CAP. 7.

CAeterum ꝙ hæc quoq; propoſitarum omniū aquarum ſola ſit humida , planè ex eadem di-
ſces methodo. Nā ulcera q̄ ſupra modum ſquallida ſiccaq; ſunt,ſi hac irriges,ſtatim admo-
dum humida flacidaq; reddes,cùm aliæ aquæ uniuerſæ ulcera deſiccent . Tum piſcatorū ulcera
adeo uidentur ſicca, ac ſi forent ſalita:contra eorū, qui in balneis uerſant̄, humida apparent ac
flaccida . Quin ſi imbutum linamentum ulceribus imponere libeat,humida quidem à potabili,
ſicca uerò à muria marinaq;,reddi cōperies . Aquæ quin etiam aluminoſæ,quales ſunt in Italia
uocatæ Albulæ,cùm alijs ulceribus idoneæ ſunt: tum uerò quæcunque fluxionibus tentant̄,ea

perfacile deſiccant. Sic nec cæterarum aquarū ulla humectare poteſt, ꝙ uidelicet nō ſint exactè E
aqua, ſed miſta & adulterata, accepto nimirum aut alumine, aut chalcite, aut ſale, aut id genus aliquo. Quocirca earum non nullę ulcera quoq; exaſperant, nempe quę acres admodum ſunt & mordaces. Quin etiam ſitienti dulcis aqua leniens remedium eſt: cæteræ uerò acerbiorem ẽt ſitim relinquunt. Tum, aqua inter cutem laborantibus aduerſiſſimum eſt & poculum, & lauacrū, aqua dulcis: ſalſæ uero, ac nitroſæ, & ſulfuroſæ, bituminoſæq; oēs ſanè perutiles. Imitari autem potes ſicut matinam, ſic aliarum quamlibet, ſubſtantia uidelicet admiſta, quæ in quaq; uincere conſpicitur: nam ſulfure in aquam dulcem indito ſulfuroſam effeceris: alumine aluminoſam: ac eodem modo aliarum unamquanque.

Quòd aqua aduentitium calorem nacta, ſemper quidem humectet, non autem ſemper calfaciat: uerum in ipſo quidem perfuſionis tempore calfacere, poſtea uero frigefacere conſueuit. CAP. 8.

HAec ergo ptopria aquæ natura humida eſt & frigida. Aduentitium autem calorem adepta excalfacit quidē, & humectat, qbus eſt admota: uerū haud ſimiliter ambo p̄ſtare ſimul poteſt. Summè nāq; humectat, ſeu tepida ſit, ſeu tēperata, ſeu ẽt calidior: ſummè aūt nō calfacit, niſi q̃ extreme ferueat. Quod dico, in temperata primū exploremus natura. Igiť ſi huic aquā afferas F
temperate calidā, eaq; uel laues, uel itidem perfundas partem aliquā, in ipſo quidem perfuſionis tpe calidiorem ſimul & humidiorem ſe ipſa efficies: ꝙ ſi deinde quieſces, nec corpus frigidę uſu poſtea cōtrahes conſtipabis ac denſabis, paulo poſt ſe ipſo frigidius fieri cōſpicies, quippe cùm corpus rarefactum, trāſpirante immoderatius calore natiuo, frigidius efficiať. Non tñ ſicut frigidius poſtea calidæ uſus corpus† deſtituit, ita & ſiccius: quanq̃ profecto uideri id poſſit, tū ob ſpiramentorum raritatem, tum ob corpotis mollitiem, tū ob ſubſtantiæ fuſionem: pluſculum ſiquidē in his affectibus euaporetur neceſſe eſt: atqui uapor humor eſt extenuatus. Verū non ita habet rei ueritas. Nā mollities, quā calidæ aquæ lotionibus acquirunt corpora, ſolius humiditatis propriū ac inſeparabile ſignum eſt, in animantis uidelicet corpora: uelut in opere De temperamentis eſt demonſtratum. Sanè ulceratarū partium caro, id ipſum perſpicuo oſtendit, ut quæ in iſtis ex aqua calida perfuſionibus flaccida † atq; algæ ritu fluida efficitur: quanquā ſane corpus illiuſmodi affectionibus inaniť, ut minus tūc in ſeſe habeat humoris, q̃ antea. Videriq; uenia digni poſſunt, q per calidas lotiones, atq; aquæ moderate calidæ perfuſiones ſiccari corpus exiſtimant: nā ſimilis horum eſt error, atq; illorum, q credunt, ſenes adoleſcentibus eſſe humidiores. Pluribus nāq; ſenes excrementis redundant, ſed genuinæ (quæ πεφυκότα μόρια nūcupant) otganicęq; partes adoleſcentibus magis ſunt humidæ: ut id quoq; in ſcd̃o De temperamentis monſtrauimus. Perinde ſe res habet in p̄fuſionibus, ac lauacris, oīq; adeo ex aqua calida irrigatione. Siquidem humores, qui in uaſis alijſq; inanibus ſpacijs ſunt, exhauriuntur oēs: at ipſa uaſorum corpora, & uniuerſum genus carnoſum ſe ipſo fit humidius. Atq; hanc ſolā facultatē nunq̃ aqua *dulcis deponit. Neq;.n. cum ferūens corpora exurit, quę uſta ſunt redduntur ſicca, uti q̃ ab igne ſunt aſſa: rurſum nec cùm ſummam adepta frigiditatem per diem totum, aut ẽt longiori tempore parti cuipiam p̄funditur, eā ſicciorē efficit, tametſi rugoſa, atq; admodum exilis relinquitur. Verū hæc eueniunt, ꝙ qui in uaſis alijſq; ſpacijs eſt humor, exhauſtus ſit: at partes genuinæ ſolidęq; nulla ſua parte ſicciores euadūt. Huiusq; ſp meminiſſe oportet: tū toto ſermone perpetuo obſeruandum, ex euidenter apparentibus colligendam cuiusq; medicamenti facultatē: Ac ſemper, ad quod quiddicitur calidum, frigidum, humidum, aut ſiccum, ad id eſſe æſtimandum.

† Oſtendit.

† Græce eſt βρυώδης, muſcoſa. ſed uide an legendum ſit πυώδης purulenta. quid enim ſit, carnem, ut torpeſcentem, algæ ritu fluidam, uel etiam muſcoſam, effi. i, dimman dum eſt.

* In impreſſis cod. græ. legitur duntaxat τὸ ὕδωρ, id eſt aqua: in pluribus tamen manuſcriptis additur τὸ γλυκὺ ἀνάλογόν τι, id eſt dulcis ſcilicet.

Si à rebus exteris de medicinarum facultate colligi quid oporteat, ex ignis cum illis commercio faciendum eſſe iudicium. CAP. 9.

POrrò ſiqs velit ex ſuperabundanti à rebus externis p̄bationes ducere, ne id quidē p̄hibeo: uerū, aīum diligenter aducrtat, conſulo. Nāq; admodum lubrica res eſt, acq; multos obtinet pa H
ralogiſmos. i. fallendi modos. Sed hos in conſequentibus ediſſerā. Cæterū qđ ſolum quis ab externis rebus ſumpſerit, ut id, qđ iudicium ſubit medicamentum, aut excalfacere, aut refrigerare p̄bet, id in ignis cōmercio cōtactuq; conſpiciť. Neq;.n. vſqueadeo abſurdū eſt, qđ facile in ignē uertiť, id calidū facultate putare. Memoria.n. opinor, tenemus oīa huius uocis, facultate, ſignificata, q̃ in tettio De temperamētis diffiniuimus. † Vnū igiť ex ijs erat & id, qđ ex propria eius, quod diciť, materia, tale eſt facultate: ſiq d.n. facile in ignem uertiť, id facultate eſt ignis, nō actu ſcilicet: Nā hoc quod eſt facultate, ex aduerſo ei diuiditur, quod eſt actu: alterū uerò qđ eſt per ſe, ei quod eſt ex accidente. Hanc ergo iudicij rationem conſiderare, ac diſtinguere conuenit.

† Clariora uidentur eſſe uerba tertij de tēperamētis c. 1. cl. 1. pag. 21. f. Præterea quæcunque fientiū conuenientes materia ſunt, nec refert an conuenientes, an proprias dicas &c. quo in loco γιγνομένων. i. fientium habetur, quod hic λεγομένων. i. eius quod dicitur.. conſidera.

Quot & quæ prædefiniri oporteat, vt liceat ex alicuius affectione, quæ ad ignem eſt, quo pacto aduerſum nos id ipſum afficiatur, colligere. CAP. 10.

AT quibus conſiliū eſt tuto à rebus extraneis ad corpora tranſire animalium, uidere primū debent, an tenuis ſit eſſentiæ, an craſſæ, quod explorandum uenit. Secundo, an ſibi continuum denſumq; ac ſolidum, an interuallis interceptum ac rarum. Quocirca his immorandum prolixius eſt: uidetur enim id quoddam eſſe principium, ac uelut elemētum, multam conſiderationem poſtulans.

Quòd

A *Quòd quæ ſubtiliorum ſunt partium, promptius propriam exerant actionem, quàm quæ craſſiorum, tametſi eandem cum illis facultatem obtineant.* CAP. 11.

A.l.2.t.1.c.4 fol.94 h
IGitur eorum, quæ in confeſſo eſt facultate eſſe calida, nullum oĩno apparet nos excalfacere,
priusq̃ in tenuia ſit comminutũ. Nam ſi quis piper ſolidum cuti inſpergat, nullam planè ca-
liditatem percipiat: eadẽ ratione ſiquis uel linguæ imponat, aut deglutiat, aut alio pacto utatͣ in
tegro, haudquaq̃ diligenter trito, & cribato, ac nõ adeo cõminuto, ut pollinẽ tenuitate referat.
Nã qđ pollinis inſtar tenue cuti inſpergitur, excalfacit, ac maxime ſi affricueris: præterea quod
linguæ admotum fuerit, aut in uentrem deuoratum. at qđ ſolidũ, integrumq́; imponitur, nec cu
tẽ calfacit, & linguæ uentriq́; exiguũ duntaxat caliditatis ſenſum mouet. Itaq; cùm tenuiũ eſſe
partium dicantur, quę facile in tenues partes cõminuuntur, craſſarum uero partium, quæ cõtra:
tum dura uiſcoſaque ægre, ac difficulter, aut omnino in tenues cõminui non poſſint: fragilia ue
rò, & quæ citra uiſcoſitatẽ mollia ſunt, prõpte in tenues ſoluãtur: hinc conſtare arbitror, multa
eſſe facultate calida, ac facile accendi, uerum nos haud facile excalfacere. Nã ignis, ut q omniũ
eſt tenuiſſimus, ſimulq́; calidiſſimus, & in profundũ facile penetrat, & cõminuit, extenuatq́;, &
uincit, atq; in ſuã deniq; naturã conuertit, undequaq; ſcilicet ſimile reddens, atq; exuperans id,
B qđ contingit: At noſtra caliditas ſupra q̃ ꝙ craſſæ ſit eſſentiæ, & halituoſa, inſuper infirma eſt, ut
non facile mutet qđ contingit. Oſtenſum eſt aũt in tertio De temperaturis (quo ſine, quæ hic di
cuntur, aſſequi eſt impoſſibile) nullũ eorum, q́ nos excalfacere apparent, perinde ut ignem poſſe
calfacere, uerum ut materiã accendi facilem: ſiquidẽ mutationis principium à noſtra caliditate
accipientia, ut calami aridi ab igne, nos cõtra recalfaciũt, & uelut partes fiunt quædã caloris na
tiui, ſicut ignis: nã quod prius erat calamus, id nunc fit ignis, ut mutantis ipſum ignis eſſentiam
totã adaugeat. Monſtrauimus aũt quædam, ubi uel leuẽ fuerunt mutationẽ extrinſecus adepta,
ſecundum naturã deinde ſuã ad plurimã mutationem procedere. Quamobrem mirandum non
eſt, ſi quædã medicamenta primæ quidẽ mutationis principiũ à noſtro calore nacta, inde iã ꝑ-
gant eum quoq;, qui mutabat ſuperare. Nã cum corporis cuiuſq; proprietas alia habilis ſit ad ſu
ſcipiendum calorem, alia inhabilis, fit ut paria principia non ſequatur par incrementum.

Quòd pharmaca, quæ paruam ſortita ſunt molem corpoream, magis agant, quàm quæ magnam

QVin etiam quòd corpus admodum exile facilius alteratur mutaturq́; ab eo, cui admotum
eſt: quod autem grandius eſt, non niſi temporis ſpatio, ac uix tandem etiam ſenſibilem alte
rationem ſuſtinet: id cum non modo à phyſicis naturam ſcrutantibus ſit demonſtratum,
C ſed cuiuis etiam homini rei ipſius experientia notum: ſatis magnum adfert teſtimonium, ijs q́
modo dicebamus. Quippe ſi piperis particulæ à nobis accipere debẽt mutationẽ: eoq́; accipiãt
facilius, quò fuerint minutiores: mirandũ nõ eſt, ſi eas tanto citius excalfacere experiamur, quã
to accuratius in minimas fuerint comminutæ.

Medicamenta parem etiam ſortita tum facultatem, tum conſiſtentiam, quanto rarioribus applicẽtur corporibus, tanto ocyus actionem ſuam exercere. CAP. 12.

QVin etiam ꝙ extima cutis ſuperficies calloſa ſit, duraq́;, & frigida, tum quod ſub ea eſt, quã
to profundius ſubeas, tanto ſit calidius, nemo ambigit. Huic ſanè rationi, ſi duo etiam prin-
cipia in alijs a nobis tractationibus demonſtrata adiecero, ita denique uniuerſum poſſis
colligere. Alterũ quidem ad demõſtrationẽ principiorum, ſiue lemmatum, ſiue axiomatũ, ſiue
propoſitionum, ſiue utcunq; nuncupare libebit, in cõmentarijs De temperamentis demonſtra-
tum eſt, cutem uidelicet omnẽ in primo ſtatim ortu ſibi eſſe continuã: at temporis ſpatio perfo-
rari, ac plurima nanciſci ſpiramenta ritu cribrorũ. Alterum utilium ad ratiocinationẽ ꝓpoſitio-
num eſt, Corpus uniuerſum expirabile eſſe, ac inſpirabile, ut inquit Hippocrates. Fuſius autẽ de
hac dictum eſt in libro De uſu pulſuum, ubi demõſtrauimus, arterias, ubi ſe dilatantes undequa
D que, & per omnes meatus attrahunt, nõ aerẽ modo halitumq́; attrahere, ſed, quicq̃d etiã trahi
facile, ac tenue ſit, ad ſpiritalis eſſentiæ impetũ expedite cõſequi. Quibus ſic ſe habentibus, mul-
tæ uenæ arteriæq́; aperiuntur in cutis meatus, & in ipſius ſuperficiem internam: ac in meatuum
perforationes, haud pauca peruenire uenarum arteriarumq́; oſcula exiſtimandũ eſt, nihiloq́; ſe-
cius ad extimã ſuperficiem, ita ut ipſę oſculis ibi finiant: Tum quicquid piperis ad exactiſſimũ
redactum fuerit pollinẽ, ſimul cum ambiente aere ab arterijs attrahi, ipſumq́; protinus à calore
natiuo tranſmutari, idq́; tum ob paruitatẽ, tum ob ingenitam, ut à calore alteretur, aptitudinẽ:
ſiquidẽ haud aliud illi erat facultate eſſe calido, q̃ facile poſſe incaleſcere. Quòd ſi ſemel id illi in
ſit, mirum non eſt per omne corpus tempore perlatũ, ipſum recalfacere: ac proinde primum ma
ximeq́; ab id genus medicamentis incaleſcere partes, quas primũ contigerint: deinde q́ his ſunt
proximæ & continentes: ac ſic deinceps tertio, quartoq́; loco, pro ſitus uidelicet uicinitate, cũ
ijs q́ primo incaluerant, incaleſcere. Hæc ſcientifica conſtant demonſtratione, non tamen ijs ſa
tis credibili, qui in primis non fuerint exercitati. Oportet enim in ijs quæ De elementis ſunt ra-
tiocinationibus eſſe uerſatum, atq; in commentarijs De temperamẽtis, & Vſu pulſuum, & an-
te hęc omnia in demõſtrandi methodis peritum. Sanè paucis datum eſt omnia percurrere. Verũ
his quidẽ ſuffecerit (mea ſentẽtia) in euidentibus duntaxat uerſari, paucis attactis cõmunibus

rationibus ſiue epilogiſmis. Itaq; cauſam, quamobrem non excalfaciunt corpora humana ea, q̃ craſſa adhibentur, ēt ſi natura ſint calida, ijs duntaxat qui rationem aſſequi ualeant, dictam eſſe reputent: ſibiq; ſatis eſſe perſuadeant, quod euidenter ſenſibus apparet. Apparet autē euidenter craſſorum omnium nullum prius, q̃ ad unguem cōminuatur extenueturq;, neq; ipſum à corpore noſtro quicquam perpeti, neq; rurſum in nos poſſe agere. Nec.n. ſolum in pipere, napy, cachry, cęteriſq; omnibus, quæ nos excalfaciunt, ita ſe res habet, ſed æquè itē in facultate frigidis. Nam ſi quis radicis mandragorę corticem in magnas partes confractā cuti imponat, aut illinat, † aut deglutiat, ꝫ planè nihil efficiet: at ſi admodū ſit cōminuta, refrigerare poteſt. Sic ēt papaueris ſemen, & cicutæ, tametſi hoc ſit oīum refrigerantium ualentiſſimum, tñ antequā exactè cōminuatur, cuti noſtræ impoſitū planè eſt imbecillum. Ne te ergo magna teneat admiratio, ꝙ calami aridi, piliq;, tametſi accendi promptiſſimi ſunt, non tñ nos contactu excalfaciant: quippe qui planè à noſtro calore mutari nequeant, ut ſic recalfaciant, ꝙ uidelicet pollinis ritu cōminui non ualeant: q̃nquidem calamus Indicus, quē & aromaticum, ideſt odoratum appellitant, cùm tundi, cribrari, ac planè magis, quàm qui apud nos naſcitur, cōminui ualeat, clare nos excalfacere conſpicitur, ſicut uno ore omnes qui ætate nobis maiores ſunt medici, confitentur. E

† *Eſt quidem in antiquis codi. græcis. ἢ καταπίνῃ aut deglutiat, in impreſſis tamē et in tralatione ueteri uerba hæc non habētur.*

Quòd corpora rariora citius ab igne accenduntur, quàm quæ ſunt ſpiſſiora. CAP. 13. F

A.l a. t.i.c.j. fol.91. g

PORrò* conſiderandum eſt (quemadmodum propoſui) non ſolum craſſarum ſit partium, an tenuium, explorandorum medicaminum ſubſtantia, uerum etiam rara'ne, an denſa. Voco ſanè rarum, cuius partes ſpatijs inanibus intercepta ſunt, intelligētibus uidelicet nobis, ac ſemper recordantibus, quo pacto dicatur ſpatium inane ab ijs, qui unitam eſſe dicunt ſubſtantiam, † non quemadmodum Epicuro, & Aſclepiadi eſt uiſum; immo aere plenum eſt in raris corporibus, ſpatium inane. Vbi ergo eiuſmodi ſpatijs multis corpus fuerit diſtinctū, facilius q̃ denſum accenditur, ēt ſi ꝙ ad caliditatis frigiditatiſq; attinet temperiem, ſimiliter illi ſit affectum. Nam qui in ijs ſpatijs continetur aer, cùm ſit ad patiendū promptiſſimus, primo ſtatim ignis occurſu accenditur, atq; inflāmatur: unà uero ſecum corpus uniuerſum accendit, unamquāq; eius partē nimirū undequaq; occupans. Ergo, ſi parua corpora, cingente ea circunquaq; flāma, prompte accenduntur (nā id clare conſpicimus) non ſine ratione corpus rarum celeriter accendiť, utpote cùm profundas eius partes oēs flāma cōtingat. Sic itaq; calamos aridos ignis celeriter exurit, tametſi minus ſint alia ſubſtātia calidi, idq; ob meatuū multitudinē, quos aer quidē prius occupabat: ubi uero ignis contigit, flamma depaſcitur: Aer.n. accenſus, flamma eſt, terra uero carbo. Porrò ꝙ aeris plenos meatus multos aridus calamus obtineat, ſummū argumentū eſt ipſius leuitas: nā G ſiccum natura corpus leue eſſe alioqui nequeat, niſi inanitate ſit præditū. Eūdem in modum pumex, & ſpongia ſicca, atq; oīa adeo quæcunq; fiſtuloſa ſunt, multumq; uacui obtinent, pondere ſunt leuia. Sic ſanè & calamus non eo dūtaxat ꝙ ſiccus eſt, ſed ꝙ plurimi aeris eſt particeps, prōptè accendiť: at à noſtro corpore ægrè proinde calfieri poteſt, quòd eſſentiæ ſit craſſæ. Quando igitur medicamenti cuiuſpiam ex ignis commertio temperiem colligentes, ſcrutari ſtatuimus, an aduerſum nos eodem modo ſe gerat, ſubſtantiæ eius reſpicienda conſtitutio eſt. Nā ſi tenuis quidem ſit, ſed continua, eandem & in nos naturam oſtendet, quam prius in ignem: ſin autem rara ſit & craſſa, fieri poteſt ut ab igne quidem perfacile alteretur, non tamen à calore noſtro, ac proinde nec nos recalfaciat.

† *Quoniā nō &c.*

Aquam tenuium eſſe partium, nec unquam nos ex ſua natura excalfacere. CAP. 14.

POſteaquam igitur hæc eum in modum definita ſunt, rurſum ad ſermonē de aqua redeamus. Nam ꝙ tenuis ſit eſſentia, argumento eſt, ꝙ promptiſſime per* pilos, & ueſtimenta perfluat: nam ꝓꝑ humiditatem mollitiemq;, quæ nihil habeat adiunctum uiſcoſitatis, diuiſibiles partes obtinet, & quæ facile in minimas poſſint diſtrahi. Talis cùm ſit, tñ neq; nos ex ſua natura calfacit, neq; proprium eſt ignis nutrimentum, immo oīno contra aduerſatur, & *diſſidet, atq; extinguit, ut quæ illi ſit auderſiſſima: nec mirum eſt, ſi cum igne natura tum calidiſſimo, tum ſicciſſimo, pugnet aqua, quæ frigida eſt & humida. Coniectura quidem igitur & ex ignis ſumenda cōmercio, quo pacto quodq; medicamentum in calore, frigoreq; ſe habeat: non tñ protinus exiſtimandum tale & ad nos uideri, niſi tenuium ſit partium, & ſpiſſum. Sic oleum tametſi facile inflāmam uertitur, non tñ admodum celeriter nos excalfacit, nimirum lenta craſſaq; ſubſtantia ſua tenaciter ijs inhærēs, quæ primum cōtigit: proindeq; longiſſime oībus perdurat, quibus fuerit illitum, ſcilicet nec ab ambiente facile, aut extenuari, aut digeri potēs, nec intro in corpus promptè tranſumit Aqua uerò e contrario & celerrime in halitum ſoluitur, atque expedite digeritur. proinde etiam ſi in idem uas coniectam aquam oleumq; decoquas, prior tamen aqua digeritur, & abſumitur. Sic item ſi lithargyro, aut ceruſſa, aut id genus aliquo cum aqua diligenter commiſto, ſimul ambo decoquere uoles, priorem digeri aquam experiere. H

* *διηθεῖται.*

* *στασιάζει.*

Non ſimpliciter quod citius ab igne accenditur, ſed ad nos quoq; apparere calidius. CAP. 15.

NOn ergo ſimpliciter quod citius accenditur, protinus ad nos apparet calidius. Siquidem antè oſtenſum eſt, ut calefacientium † aliud ſimpliciter erat calidum, ut ignis: aliud exuperātia calidum, uelut qui in nobis eſt calor: Sic eorum quæ facultate ſunt calida, aliud eſſe eiuſmodi,

† *ὑπερβολῇ i. abſolutè, additur in antiquis cod.*

A di,ut ad id,quod primo,& abſulutè eſt calidum:aliud uerò ut ad id,qđ per exuperantiam dicit. Quam ob rem non abſolutè ab ea,quæ aduerſus ignem eſt,in iudicium uennientium medicaminum diſpoſitione,ad nos tranſire expedit,ſed adiecta limitatione propoſita.

Non quod citius à frigore congelaſcit, eo quod tardius, abſolutè frigidius exiſtimare licere, ſed inter ea quæ parem ſortita ſunt conſiſtentiam. CAP. 16.

A.l.2.t.1.c.3. fol.91.g

EAdem hæc limitatio itidem neceſſaria eſt, qñ ex eo,ꝙ quid facile conglaciatur, frigidũ eſſe colligimus. Nam in ijs,quæ eandem hñt aut tenuitatem,aut craſſitudinem conſiſtentię,qđ ocyus a frigore congelatur,temperamenti eſt frigidioris. Nã ſi alterum ſit tenuius, puta exẽplicã,uinum:alterum craſſius,ut oleum: non eſt neceſſe aut citius,aut magis, concreſcere qđ eſt frigidius. Verum,ſi quanto alterum eſt frigidius,tanto alterũ quoq; craſſius ſit, ſimiliter ambo concreſcent. Cæterum magis concretum videatur,ipſa uidelicet conſiſtentiæ duritia,qđ fuerit eſſentiæ craſſioris. Nã rationabile eſt,reor,ſimiliter congelatorum qđ craſſioris fuerit eſſentię, itidem fieri durius.† At ſi uel alterũ plus ſit frigidius q̃ reliquum eſſentiæ craſſioris: aut contra minus frigidius quidẽ alterum,ſed alterũ craſſioris eſſentiæ: haud ẽt pari tp̄e hæc congelaſcere eſt poſſibile: verùm quod plus eſt frigidius,q̃ alterum eſſentiæ craſſioris,minoris temporis ſpa-
B tio: quod uero minus eſt frigidius,q̃ reliquum eſſentiæ craſſioris,maiori.† Sic magis minusque vtrumuis ipſorum uideri durum,id pro exceſſus portione euenire eſt neceſſe.

† At ſi alterũ uel multo frigidius ſit quã alterum craſſius, uel contra multo minus frigidum ſit eorum alterum, alterum uero craſſius, non etiam in pari tempore congelaſcere hæc poſſibile eſt, ſed alterũ quidem multo frigidius, uel craſſius in minori tempore, reliquũ uero quod minus frigidũ uel craſſum eſt, in maiori.

† οὕτω δὲ καὶ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον φαίνεσθαι. ... φαίνεται. Sic & quod magis, aut minus durum uidetur, utrumuis, ad proportionem exceſſus ipſorum neceſſe eſt euenire. Vel nox ipſorum ad magis uel minus craſſum refertur.

Quo differat congelatio à refrigeratione. CAP. 17.

HAec ergo memoriæ mandare oportet: tum ꝙ non idẽ ſint congelari,& refrigerari, † & ꝙ illud maxime a refrigeratione proueniat. Nã refrigerari eſt frigidam accipere qualitatẽ: at congelari eſt dureſcere præ frigore. Ergo quæcunq; corpora tenuis ſunt eſſentiæ,cum facile ꝑpetiãtur,promptè tum incaleſcunt,tum refrigerantur: at non ęquè promptè cõgelanẽ,ut aer, & ignis. Nã hic planè non congelatur: ille aũt nempe aer,non perinde ut uitrum,ut pix, ut cera,reſina,bitumen: tamtſi.n.bitumen ſit uel calidiſſimum, eſſentiæ tñ eius craſſities ac terrenitas,ad congelationis celeritatem adiuuat: ac ſi tetigeris,calidum etiamnum, planè tñ congelatum reperias: ſicut(puto)& plumbum,& ſtamnum non aliter concreta ſunt etiamnũ feruentia. Sic aquam Hippocrates,quæ celeriter & incaleſceret,& refrigeraretur,ſꝑ eſſe leuiſſimam retulit: nam quanto tenuior fuerit,tanto pati promptior eſt: atqui quæ tenuior eſt,minimum hẽt limi terreſtris. Non ergo abſolute,nec temere ex materiæ paſſionibus ad ignẽ, conijcere eius ad nos facultatem oportet, verùm adiũctis limitationibus ſuprapoſitis. Quare nec æquè ſecurum
C hoc iudicium,ac id,quo ad nos ipſos quid examinamus: at,qui hoc ẽt ulterius tranſeunt,planè in multis errorum periculis uerſantur. Quanq̃ id faciunt medicorum complures, alij oẽ qđ niſcoſum eſt,calidũ aſſerẽtes: † alij,quicquid adſtringit: nõ nulli,quicquid eſt dulce: quidã uero, ẽt qđ auſterum acerbumue eſt: ſunt aũt,qui ſingulis illorũ contraria defendant. Sed qui in iſtis errores comitantur poſtea narrabo. Nunc aũt præſentem ſermonẽ conſilium eſt abſoluere: nẽpe ut ſiquis ex ignis cõmercio materiã iudicare uolet,nõ abſolute,neq; citra limitationem id faciendum: neq; perinde ad ignem & hominem hr̃e,quicquid iudicatur,putandum. Nã aqua igni aduerſiſſima eſt,ut quæ facultatem ſortita eſt frigidã & humidam: muria uero,marina,bituminoſaq; & ſulfuroſa aqua,non ęque,quippe cũ id genus oẽs ab aqua ad calidius receſſerint. Verum de ſponte natis aquis(Græci αὐτοφυῆ uocant)uel hęc ſufficiant. Siquidem ubi medicaminum uniuſcuiuſq;,quorum qualitates accipere aquam oſtẽſum eſt,ſermonẽ ſingulatim tractabimus,ſi nunc aut obſcurius quippiam,aut imperfectius ſit dictum,id tunc adijcietur.

† tametſi.

† Ex antiquis græcis. Alij quicquid adſtringit, frigidum: non nulli quicquid eſt dulce,calidũ: quod uero auſterum uel acerbum eſt,frigidum. Antiqua tamen tranſlatio habet ut noſter interpres.

De aceto.

SEd ad reliqua nunc liquidorum medicaminum tranſibimus: inter quę uel maxima eſt cõtrouerſia de aceto,alijs frigidum,alijs cõtra calidum adſtruentibus: nõ nullis calorem quidem
D quendã illi concedentibus,ſed quendam ẽt auferentibus, uelut qui acetum uinũ eſſe mortuũ aſſerũt. Nã hi propriã uini caliditatẽ perdidiſſe quidẽ,uerũ putredinoſam aſſumpſiſſe aliã quãdam contendunt. Atq; ego ſanè non multum abeſt,quin illorum laudem ſententiã, in eãq; prõpte accedã,† proq; hac aſſertione atq; opinione pericula oĩa ſubeam,ſiquam machinã aut artẽ inuenire queam,ſicut in lacte cõtrariarum partium ſeparationis,ita hic quoq;. Nunc aũt,ꝙ lac uniuerſum non ſit homœomeres & ſimilare,neq; undequaq; ſibi idẽ, clare monſtrat eius ſciſſio,excogitata uidelicet multis hominibus rõne, qua partes caſeoſę a ſeroſis ſeparari poſſint. Atqui neq; tale quid repertum in aceto eſt: neq; maniſeſto demſare poſſis,ꝙ quantũ eius eſt tenue,atq; humidum exacte,refrigeret: qđ uero ſcđm fæcis ſubſtantiã in eo deferẽ, *uelut in uinis,calefaciat: nam ea ſolum ratiõne apertè quis probauerit ex contrarijs ipm̃ partibus cõſiſtere,ſicut lac. Sanè in oĩbus liquoribus,quos exprimendis fructibus conficiunt,craſſum *defertur quippiam,quod & tp̄is ſpatio ſubſidit: fęx uocatur in vino,in oleo aũt amurca: ſed,& in oĩbus alijs † ineſt,quod illis proportione reſpondet,tametſi propriũ nomẽ ſortitũ non ſit, quod uelut fæx eſt in illis: & fortaſſe & in aceto eſt eiuſmodi quippiam, & forſan ipm̃ eſt quod caloris eſt, particeps: quod uero frigoris,id quod tenue eſt: fortasſis nerò & in ipſo tenui exiguum quiddã defertur* in multa quantitate diſperſum alterius naturæ,q̃ ipſum ſit totum: nam quòd maiori

A.l.2.t.1.c.1. fol.91.e

† καὶ συναγωνίσασθαι πρὸς τὴν ἀπόφασιν τὴν δόξαν.

** ἐμφέρεται.*

† humiditatibus expreſſis, additur in tranſlatione ueteri.

parte

parte frigidius ſit q̃ calidius,liquido ijs apparere arbitror,qui vere facultatẽ eius expenderint. E

Perperam multos cauterij instar acetum pronunciaſſe calidum. CAP. 18.

AC miror,qua ratione ducti quidam vſq; adeo calidum eſſe acetũ pronunciarint,ut caute-
rio ipm aſſimilarint: nam hac,inquiunt,ratione ſanguinis eruptiones (αἱμοῤῥαγίας Græci
vocant)reprimit.Primum.n.tanta caliditas ſenſum noſtrum non fugeret.Deinde ad illorũ cali
dorum imaginem omnino utiq; cruſtam efficeret,calidis medicinis ſimiliter.*Nam id plane cõ A.l.1.fol.4.c. 24.lul 83.g
ſpicimus,ubi per ea ſanguinẽ ſiſtere ſtatutum eſt,cruſtam relinqui haud exiguam : ſiquidẽ,ni-
ſi cruſtã effeceris , ſanguinẽ haud repreſſeris , nam ea uelut operculum fit corporibus ſanguinẽ
profundentibus.Proinde ſanè ẽt cauteria planè candentia illis applicare conſueuimus,comper
tum nimirum habentes,quæ non ſunt eiuſmodi,præterquam ꝙ nihil proficiant,inſuper lædere,ac ſanguinis profluuiũ irritare.Nec ſanè ignis ex ſua ratione,aut ꝙ calfaciat,ipm ſiſtere pt :
verùm idcirco,quia cum urat quæ contigerit, quod ex uſtione reliquum eſt, operculum ſubie-
ctis partibus relinquat,id quod Græcis appellari conſueuit ἐσχάρα, ‖Latini aũt cruſtã uocant. ‖
At acetum haud perinde ut cruſtam facientia medicamenta,ſed potius ut adſtringentia, & re-
frigerantia,citra cruſtam,ſanguinis fluores cohibet:itaq; hac quidem rõne nõ excalfacere ‖ex-
treme,‖ſed refrigerare putetur.Præſtat tñ,ut & ſupra monuimus,a talibus cõiecturis recedere, F
utpote quæ iudicium ad ſenſum haud referant,neq; ex propè poſitis,aut uicinis, ſed è longin-
quo & longis lemmatis,ſiue ſumptionibus,rationem colligant.Aperiam aũt copioſius illarum
abſurditatem in libris ſequentibus.

Qua methodo cognoſcere liceat,an calidum ſit acetum. CAP. 19.

NOs aũt ſecundum methodum ſiue rationem ab initio poſitam,uim eius experiemur, pri-
mum in ijs quibus inculpata conſtat ſanitas,mox in intemperatis, deinde & in ægrotanti
bus.Itaq; ſpongiã,aut lanam aceto madẽtem cuiuis ſani corporis parti ſuperponemus:deinde,
ut ante eſt poſitum,protinus rogabimus,idiotas.ſ.atq; ex plebe aliquẽ(nam illorũ in iſtiuſmo-
di incorruptum eſt iudicium,quia nulli uidelicet dogmati ſeruiliter ſunt addicti)nunquid calo
rẽ,an frigus,percipiant.Id uero ſatis conſtat,ꝙ illud nec ſumme frigidum, nec calidũ admoue-
bimus:nam & de hoc ſupra uerba fecimus.Sanè ſi tale fuerit,quod applicatur acetum, potiſſi-
mum ſi non admodũ inueteratum,neq; extreme acre,manifeſtum principio frigus percipiẽt :
itidem & poſt unã,duas,tresue horas:poſtea uerò, poſt ſublationem.ſ.ſenſim naſcentis in par-
te caloris phantaſiam ac opinionẽ hẽbunt. Porrò ſi uehementer acre acetum extiterit, & hoc
ẽt refrigerari ſe principio dicent:celeriter tñ recurrentem calorem ſentient , non aũt lõgo poſt G
tpe,uelut in recẽtiore,ac non ualde acri aceto. Ex quibus conſtat,oĩno frigidum quidem eſſe
acetum,ſed quendam ẽt obtinere calorem,qui acrimonię ratione per aliquod accidens ſpatio
tẽporis mediocriter corpora excalfaciat,tametſi id non ubiq;,ſed in quibuſdam dũtaxat,poſſit
efficere.Nam laxis,ac doloris expertibus tumoribus,neq; protinus,neq; poſtea,caloris ſenſum
aceti uſus commouet,*mordicatio tñ in illis quædam percipitur,ob quam ſæpenumero ijs qui **prurigo.*
intẽperanter*utuntur,tenuis quidam recurrit rubor.Itaq; neq; primario, neq; proprio tẽpera-
mento excalfacere uideri poſſit,ſed acrimoniæ morſu irritare.Porrò qñquidem a ſanis corpori
bus ad affectus ſemel delapſi ſummus,ſuggeramus,q̃ in calidiſſimis, & frigidiſſimis affectibus
efficere queat.Ergo ſiquis ab illita thapſia uratur,ardor aceto reſtinguitur:id quod,cui libitum
eſt,experientia diſcere licet,uelut nos profecto fecimus in nobis ipſis,quò accurate medicamẽ
ti potentiã experiremur.Illitis.n.multis in locis tibijs,ubi poſt quatuor quinqueue horas accẽ-
di,& inflãmari cępiſſent,huic quidem parti acetum,illi aquam inſperſimus : alij uero oleũ, alij
roſaceum innunximus:& alijs atq; alijs alia atq; alia,quæ aut acrimoniam hebetare, aut calo-
rẽ refrigerare creduntur:ſed eorum oĩum acetum compertum eſt efficaciſſimum.Quocirca ma
niſeſtum eſt, non eo,ꝙ acrimoniã,ac mordacitatem obtundat,ſicut oleum & roſaceum,†(nam H
id pſtare hæc pñt)ſed quia refrigeret,tale eſſe.Quippe, ſi excitatas a thapſia phlegmonas aliter
ſanare non liceat,niſi aut refrigerando,aut morſum ſiue acrimoniam obtundendo: nec alterũ
præſtare ualeat acetum: conſequitur utiq; neceſſario per reliquam uim ſanaſſe.Alias porrò re-
liquas calidas paſſiones oẽs,phlegmonas puta,herpetes,phygethla,eryſipelata, carbunculos,
aliàs plus,aliàs minus,refrigerare conſueuit.Quapropter niſi uehementia,illi atq; aſperitas fa-
cultatis moleſta ineſſet,haud alio ſanè utendum ad refrigerandum foret.

† Al. ex antiquis cod. græc. nam acetũ has (hoc eſt acrimoniã & mordacitatẽ)efficere ſolet. Vetus item ĩterpres. quoniã de proprietate ipſius aceti eſt,vt faciat accidere, mordicationẽ, &c. & ita omnino legẽdum, videtur.

Quibus rationibus ſint vſi tum ij,qui ſumme calidum, tum ij qui ſumme frigidum eſſe acetum pronunciarunt. CAP. 20.

TAmetſi quidam reperiantur,qui maximum id caliditatis eius argumentum conſtituunt.Nõ
enim,inquiunt,neq; acre,neq; mordax,neq; aſperum, neq; erodens foret , niſi affatim illi
ineſſet caliditas.Nam ſicut frigidi proprium eſt contrahere ac refrigerare,ita calidi ſecare atq;
diuidere:id qđ inprimis efficere acetũ ualet,quippe quod ſecet atq; erodat non mõ aĩantium
corpora,ſed & grumos,callos,lapides,fictile,æs,ferrum,plumbum,ac tantum non uelut ignis
cũcta peruadat ac penetret,nec ulla poſſit ſubſtãtia penetrationis eius uehemẽtiã aut ſubſtine
re,aut illi reluctari,ac reſiſtere:nã ſubtile haud ſecus eſſe atq; ignẽ, nõ leui teſtimonio illi tactũ
eſſe :

A quin & guſtantibus ita uideri,& per ſubtiliſſima veſtimēta promptius aqua perſluere,omniaq; excedere,uti paulo ſupra diximus.Et quinam,obſecro,aliud ipſum his uerbis,q̄ ignem pronunciant? Non aliter q̄ qui frigore grumos ipſum ſoluere contendunt, præmendo uidelicet,denſando,ac vndequaq; ſtringendo,ac ſiquis digitis amplectens cōpreſſerit. Nam hi rurſum adeo excedunt,ut & niue frigidius ipm̄ adſtruant.Sed utrorūq; caſtiganda immoderatio eſt.Neq;.n. ut frigidum ſit,iam niue frigidius:neq; ut calidum,oīum calidiſſimum pronunciandum eſt: ſiquidem,niſi iuxta medium foret, ac longe ob extremorum utroq; diſſitum,non tāta incidiſſet de facultate eius controuerſia.Nam de cicutæ,aut mandragoræ uiribus nemo ambigit,neq; de naſturtij, & cachryos: uerum illa oībus medicis in confeſſo eſt facultate eſſe frigida,hæc uero calida:Eundem in modum alterum & meconium frigida,piper & napy calida.Ad hæc innumera ſunt alia,quæ facultate aut eſſe calida,aut frigida,uno ore medici omnes fatentur.

Quod acetum neutrum eſſe dicimus,vt ad ſumme calida,& ſumme frigida,quia vtriuſq; extremorum eſt particeps. CAP. 21.

A.l.2.c.1.c.4. fol.95.g Cæterum acetū,ſicut utiq; & roſaceū,neq; eſſe ſumme calidū,neq; rurſum ſumme frigidū, ex ipſa dubitatione ſatis conſtat:neutrū uero quodam mō,utrūq; horum ſit neceſſe eſt. Si

B quidē cū neutra tripliciter dicanī,uti diuiſit Herophilus, partim amborū extremorū participatione,partim neutrius,partim nunc illius nūc huius,oīno & hæc aut aliquo ſignatorū,aut aliq bus,ex neutrorū natura fuerint.Mihi ſanè magis vſir utriuſq; extremorum participatione:& q nunc ſenſibiliter calfacere uideātur,nūc rurſum refrigerare.Sic ergo neutra dici poſſint acetū, & roſaceū.Quòd ſiquis ea neutra oñdere conet,quia neutrū extremorū participent,ne illi quidē ēt forte probabiles quædā rōnes deerunt, ſed non erunt demonſtratoriæ ac ſcientificæ. Id me exacte compertum hr̄e cōfido,& maxime de aceto.Nam q ſuæ utriſq; ſint,rōnes probabiles,tum ijs qui frigidiſſimū demonſtrant, tum ijs qui calidisſimum,nō paruum indicium eſt ipſum utriuſq; eſſe particeps:admodū tñ difficile eſt rōni,contrariorum participationem concedere,cū non liceat ſubſtantiā eius aut ſoluere,aut ſcindere,uelut in lacte facimus,& alijs cōplu ribus, q̄ oīa ſermonis progreſſus aperiet.Proinde euidentius magiſq; periculo uacās principiū optamus aſſequi.Porrò ut mihi quidem uī,indagandū illud principium eſt ex naturæ tū tenuitate,tum craſſitie,de qua dictum quidem ſupra eſt:uerū nunc quoq; copioſius de illa diſſerere expedit,quandoquidem & Plato de principijs longum haberi ſermonem oportere prodidit.

Quo pacto aerem dicamus tenuium eſſe partium, & nec omnem ignem eſſe tenuium partium, nec quicquid tenuium eſt partium,eſſe ignem. CAP. 22.

C Igitur nemo aerē non dicit eſſe leptomere.i.tenuiū partiū,q uidelicet in tenues facile partes cōminuaī,qđq; p corpora dēſiſsima expedite penetret:aut ſi ex aliqua re quapiā leptomeræ,i.tenuitatis partiū,uocabulū illi attribuāt,clare nos doceāt.Nec.n.ex corpuſculis exilib⁹ tenuibuſq;,ut alterius ſectæ principes aſſerūt, & nos quoq; aerē cōſtitui fatebimur:nā cōtinuus eſt,totuſq; un⁹,nihil uſq̄ in ſe uacui cōtinēs. Porrò ſi eiuſinodi corporis natura tenuitas partiū intelligiſ ex ſola in tenuia diuiſionis celeritate.Verū ſi ea rōne aer eſt tenuiū partiū, haud oīs ignis tenuiū erit partiū:qppe cū ęs,ferrū,lapis,lignū,atq; adeo q cquid in carbonē uerti pt, ſit ignis,nō tñ q̄ antea tenuiorū partiū:flāmæ tñ,cū aliud ſint ignis genus, re uera tenuiū partium ſunt.Quocirca nō oīs ignis eſt tenuiū partiū,neq; q cqd tenuium partium, ꝓtinus & ignis fuerit:ſiqđē & pruna ignis q đē eſt,ſed nō tenuium partiū:& aer tenuiū partium, uerum nō ignis. Quid ergo tā in prōptu hn̄t haſce propoſitiones utraſq; tū medici,tum philoſophi paulo minus oēs,oēm ignē eſſe tenuiū partiū,& q cquid tenuium partiū ſit,eſſe igneū?Nā ſi acrius qs attenderit,aīumq; diligēter aduertat,haudquaq̄ dixerit prunā aere tenuiorū eſſe partium. Memoria nanq; repetam⁹ ambiētis nos aeris puritatē,ac partiū tenuitatē in uehemēti frigore,& boreali

D conſtōne:ipſamq; cum ferro componamus ignito:maniſeſto.n.ex illius modi exemplis cognoſcemus frigidum quid eſſe,quod ſit exacte tenuium partium:& calidum,quod ſit craſſarum.

Non omne quod mordax eſt,tenuium partium eſſe, aut calidum. CAP. 23.

Quocirca haud cōcedēdum arbitror q buſdā,q acetū ex eo,qđ mordax ſit, tenuiū pattium & calidū eſſe colligunt:nec.n.q cquid tenuiū partiū fuerit, id & calidū eſt: forte uerò nec quicquid mordax fuerit,& tenuiū partiū.Verū in p̄ſens id illis deī,tametſi adferre liceret niuē,boreā,aquā frigidā,non oculis dūtaxat,ſed & ulceribus,& raris corporibus oībus, mordaces,uti Hippocrates inquit,[Vlceribus frigidū mordax.Verum ēt ſiquis & illud,ut dixi, con 5.Apho.20. Ex. ord.19 a cedat,quicquid mordax fuerit,eſſe tenuiū partium,nō ſtatim & calidum conceſſerit. Itaq; nec acetum proinde q mordax ſit,calidum fuerit,ſed tenuiū partiū,uti aer borealis,non tñ calidū.

Quomodo acetum obſcure videatur calfacere. CAP. 24.

VNde'nam igitur quibuſdā obſcurę cuiuſdā caliditatis ſenſus oboritur?Fortaſsis,ut ante dixi,ex contrarijs facultatibus cōpoſitum eſt,perinde ut lac.Forte uero caloris ipſius reuocatione.Poſſit ēt,cum aſperum moleſtumq; habeat tranſitum, dolorem inde ciere,atq; eum in locum calidam elicere fluxionem,ſiquidem id palàm eſt,partibus dolentibus quippiā influere. Verum multum influere nequeat,quandoquidem acetum frigidum eſt, & proinde id quod accurrit,

currit,repellens.At qđ planè tenue eſt,id medicamenti anſas effugiens,p̄ter labitur, atq; in par E
te figitur,haud ēt retrorſum,ſicut id quod craſſum eſt,repulſum.Sanè ad vnguem tenuis quidā
efflorеſcere rubor in partibus ab aceto irritatis conſpicitur.Forte uerò alia cā eſt, quæ compre
hendi nequeat.Nā ob id ip̄m procul ordiendā facultatum explorationem prohibuimus, q̃a in
naturalia incidere problemata,neceſſe eſt,eaq; nō leuibus ambiguitatibus p̄plexa. Nobis igiт̄,
haud ſtatutū eſt,ſicut ijs,qui naturam rerum ſcrutantur,oēs oīum rerum cās exquirere,uerum
medicaminū facultates cognoſcere,quo & illis dextrè uti,& boni cōpoſitorū euadere artifices
poſſimus.Nā q̄ ſit impoſſibile aut probe ip̄m medicamentum cōponere, aut eo qđ ab alio com
poſitum eſt,idoneè uti,anteq̄ ſimplicium medicaminū facultates pernoueris , abunde in libris
tum de curandi rōne,tum de medicaminum cōpoſitione conſcriptis oñditur.Cum ergo is no-
bis in hac tractatione propoſitus ſit ſcopus,ubi primum qđ ab illis utile eſt inuenerimus a phy
ſicis problematis recedendū eſt,quæ innumeris dubitationibus ſunt intricata: quippe, cum in
qua in uniuerſum tēperatura', aciditas, dulcedo,ꝗlentities,ꝫamaritudo,ſalſedo,auſteritas, acri-
monia,& aliarū qualitatū ſingulæ prouenire ſunt natæ,phyſici uiri ſcrutari nituntur, hęſitatio
nes tum plurimę,tū maximæ,in oratione exiſtere aſſolent.Has ego non ſecus uitandas cenſeo,
quā q̄dā præcipitia,cum p̄ſertim ad manum ſit uia regia,qua medicamenta iudicare liceat. Pri F
mumq;,qđ paulo ante præcepi,perpendēdū,nullā in ambiguo eſſe facultatē eorū medicamen-
torū,q̄ uehementer aut excalfaciunt,aut frigefaciunt:uerū de quibus ambigiт̄,neutra ſint, ne-
ceſſe eſſe:deinde pleraq;,ut ad ſenſum ſimplicia,ex pugnātibus cōſtare facultatibus: nō.n.ſolū
lac,ſed ēt ſulfuroſæ,bituminoſæ,nitroſæ,& q̄cunq; eius ſunt gñeris ſpōte prouenietiū aquarū,
ex pugnātiū facultatū miſtura naſcunт̄:ſiquidem aqua ex ſua natura frigida eſt humida : bitu-
mē āt,ſulfur,miſy,chalcitis,& eius gñeris alia,calida.Meminiſſe uerò ēt oportet calidorū haud
pauca,craſſæ eſſe eñtiæ:nec pauciora frigidorū, tenuis:ac ſecđm hæc principia tuto de medica
minū uiribus pronunciate.Sat igiт̄ fuerit,tenuiū partiū,refrigeratorium,exiccatoriumq;,acetū
dixiſſe,omiſſis ſuper illis rationibus nimis phyſicis,ꝗquæ magis ad naturam rerum ſcrutantes,
attinent:ꝫ nā ex illorum ſcientia,quo pacto alijs medicamentis miſceri ip̄m liceat,cognoueris.

Veteres medicos perperam indefinitam reliquiſſe facultatis eiuſdem generis medicamentorum qualitatem. CAP. 25.

QVocirca non poſſum eos non culpare,qui de uiribus eius prolixa q̄dā nuganт̄ & gariunt:
magis ēt,paulo minus medicos oēs,q̄bus curæ nō fuit ſimplicium oīum medicamētorum
in maioris minoriſq; rōne uires diſcernere:ſed ſatis eis fuit,hæc quidem,uerbi cā,calface G
re dixiſſe,illa uero refrigerare:tum hęc humectare,iſta exiccare.Nec.n.abſolute ſic nouiſſe ex-
pedit,ſed quatenus pſyllium refrigeret,quatenus ſolanum,aut*ſcandix,aut ceruſſa, aut portu-
laca,aut lactuca:tum quatenus excalfaciat caſia, quatenus cinnamomum , aut amomum , aut
cárdamomum,aut maiorana.Sic & in humectantibus & exiccantibus facultate pharmacis:nō
enim utile eſt gñale ſolum nouiſſe,uerum quid p̄timum receſſerit à ſymmetro & medio cōtra-
riorum facultatibus:deinde quid illi proximum tum tertium,quartum,quintumq;,ſi fieri pōt,
receſſum ſiue ordinem,planis limitibus diſcernentem definire oportet. Qñquidem in tali facul
tatum notitia tum artificialis ſimplicium uſus conſtitutus eſt,tum a ratione proficiſcens ac me
thodo compoſitio.Facitq; pręter hæc,ut quæ compoſita iam ſunt,rite uſui accōmodare poſſis.
Sanè id quidem difficultatis atq; laboris pleniſſimum eſt, multamq; poſcens tum diligentiam,
tum uſum.Ab experientia uero auſpicari in id genus oībus neceſſe eſt , uelut iam propoſitum
eſt:tum tuto ac diligenter colligere,ab ambiguis quęſtionibus cauendo. Eoq; mirari quiſpiam
poſſit eos qui talia exquirunt,cum illos implicantes ſeſe quęſtionibus ſcriptiſq; animaduertat,
quemadmodum conſueuit Herodotus.

*Cod. græci antiqui habent ſandyx.

Perperam ſuperioris ſeculi homines à compoſitis medicamentis orſos , eorum quæ in illa ingrederentur ſimplicium pharmacorum indicaſſe facultates. CAP. 26. H

SIquidem ab oī uetuſtiſſima cōpoſitorum medicaminum hiſtoria orſi, ad expēdenda quę in
illis ſunt ſimplicia tranſeunt.Ac qm̄ his,exempli cā,calfaciētibus medicamentis admiſtum
inuenitur acetum,proinde & ip̄m eſſe calidum contendunt.Neq;.n. an recte admiſtum fuerit ;
conſtare pōt prius,q̄ eius ſeorſum uim totam perſpexeris.Neq; ſi id detur , ēt nota eſt compo-
nendorum medicaminum ratio,per quam iudicantes inueniemus,qua ratione multis excalfa-
cientibus medicamentis unum admiſtum ſit frigidum:aut certe refrigerātibus,quod calfaciat.
Porrò,ubi ēt latentes affectus memorant,ad quos congruere uideantur, ac deinde dogmaticis
opinionibus paralogiſmos connectunt,ex quærendis quærenda,ex obſcuris obſcura,inuicem
colligentes,tum profecto uel maxime alijs ſuas produnt ineptias ac nugas.

Quod & empiricis contradicendi præbeant occaſionem,qui citra iudicium ac diſcrimen & ſimpliciter compoſitis omnibus facultatibus fidem habent. CAP. 27.

NAm omitto,q̄ empiricis ēt reprehenſionis locum ipſi exhibent,ex quo prompte compoſi
tis facultatibus omnibus fidem habeant:tanquam fieri non poſſet, ut pars magna earum
errore nō uacaret,perperāq; eſſet cōpoſita . Dicent enim arbitror,ſicut ſanè dicunt fruſtra nos

primas

A primas effectriceſq; cuiuſq; medicaminis facultates exquirere, cum ab experientia inuenta iã
antea ſit tum cõpoſitorum, tum ſimplicium medicamentorum, innumera multitudo, quibus &
ipſi fidẽ hñt, qui fruſtra primas facultates exquirunt. Quippe ſi particulares eorum uſus oẽs cõ
perti ſint, eoſq; unanimiter oẽs prædicent: cęterum de cauſis ob quas agunt, nondum conue-
niant: liquet non ex primarum facultatũ notitia medicamentorum tum cõpoſitionẽ, tũ uſum,
eſſe inuenta: ſed ea cõpoſuiſſe experientiã, at rõnem ad probabilitatem vſq; duntaxat procede
re. Hæc atq; eiuſmodi alia multa, qui experientiã profitentur medici, ritè in illos dicere uidebũ
buntur, qui oĩbus quocunq; conſcriptis pharmacis fidem hr̃e non uerentur, cãs tñ interim titu
lis uirium ac promiſſis eorũ aptare nituntur. At ego nec illud quoq; {in illos} addere grauabor,
Herodotum alias ſectas oẽs prauas reputare præter eam, quæ ſpiritibus oĩa tribuit, {πνευματικὴν
Græci uocant:} Metrodorum oẽs præter Aſclepiadeam: & Zenonem præterq̃ quæ ab Herophi
lo inuenta eſt: & Hermogenem præter eam quæ Eraſiſtratum autorem hẽt: & alium atq; alium
oẽs dãnantem extra ſuam: De compoſitis tñ medicamentis citra probationem atq; experimẽ
tum ſcriptis oĩbus fidem tribuere, ſiue a ſectæ ſuæ hominibus ſint ſcripta, ſiue diuerſæ, ſiue ẽt à
quopiam ex plebe. Quin uerò ẽt cãs ſubinde reddere conantur probabiles medicamentorum
B peſſima rõne compoſitorum, & (quod hoc eſt mirabilius) ẽt ſi nullum eorum quæ laudant, fece-
rint periculum, ſed alijs duntaxat credant. Quemadmodum cum quidam nuper mirificas mul-
taſq; podagrici medicamenti laudes iactaſſet: atq; eo etiamnum loquente forte fortuna adue-
niſſet podagricus quidam, qui tã mediocriter laborabat, ut incedere ẽt poſſet: noſq; iuſſiſſemus
in illo primũ præberet experimentum: ille acquieſcens pedi pharmacum appoſuit. At uir ille
noctem totam inſomnem egit: ac poſtero die tñ abeſt ut commodè ſicut antea incederet, ut ne
geſtari quidem poſſet. Adeo citra ullam explorationem ac temere tum alijs quidem fidem hñt,
tum alios alij ſcientes ac ſponte fallere gaudent. Porrò ẽt ſi oẽs medicamentorum quæ memo-
rant, compoſitiones probè eſſent comparatæ, tñ ſpeculationis eorum uſum ex ijs, quæ factitãt
euertunt. Aiunt.n. ad præparanda medicamenta compoſita, eaq; ritè utenda, ſimplicium facul
tates inſpici ac cõſiderari: inq; eorum* teſtimonium tñ non oẽs ueterum citant, Eraſiſtratum, * Al. τούτου, s. huius.
Herophilum, Philotimum, Dioclem, Praxagoram, & ipſum ẽt Hippocratẽ. Porrò ubi ad explo
randa ea accedũt, ita nobiſcũ agũt, ac ſi oẽs perſpectas iam haberemus facultates compoſitas.
Atqui inquiet, opinor, ad eos quiſpiam: quo pacto nõ fruſtra ſimplicium quęratis facultates, ſi
oẽs compoſitorum iam noſcitis? nam ſi quorum gratia ſimplicium facultates inquiritis, eas oẽs
C iam nouiſtis, ſuperuacaneum eſt illas exquirere. Cæterum ſi uel hoc quoq; quis illis concedat,
ſaltem id quod & ſupra poſitum eſt neſcio quo pacto quis perferat, cum pugnantia cum rebus
euidenter apparentibus, prolixis rationibus adſtruere conantur.

*Senſus haud contemnendos eſſe, tanquam ad explorandas ſimplicium medica-
minum facultates ſint inſufficientes.* *CAP. 28.*

SIquidem in quendam ẽt iam incidi tantæ ſtupiditatis hoĩem, ut contemnendos eſſe ſenſus
exiſtimaret. Quẽ cum rogaſſet quis, num ipſi piper album uideretur calidum, itaque, ut par
erat, annuiſſet: rurſumq; alter percontaretur unde id ſciret, ac ille reſpõderet, tale apparere: me
ritò ab ijs qui præſentes erant deriſus eſt, qui quod diceret non intelligeret. Ipſum.n. hoc appa
rere, fidem haberi ab illo ſenſui indicabat, quem paulo antè tanquam fallacem contempſerat.
Nam per deos, unde ignem ſcimus calidum? aut quo ſyllogiſmo docti, aut qua demonſtratione
perſuaſi? tum unde glaciem frigidam eſſe didicimus, niſi ex ſenſu? Ac poſtea reperiantur, qui ip
ſo ſenſu neglecto phyſicis problematis libros impleant. At non illo ex genere eſt, quam ob cau
ſam acetum terram fermentet: licet enim nobis dicere, ꝙ nos lateat, ſicut talium problematum
pleraq;. Si uero quis promptè dicat, quia aut calidum ſit aut frigidum (utrunque enim dicunt)
D in ambiguas obſcuraſq; rationes ſe ipſum conijciet.

*Vtrum in oxycrati potu acetum admiſſum ſit duntaxat vt aquam deducat, an
etiam vt ipſum quoque refrigeret.* *CAP. 29.*

MEcum certe probè actũ putem, ſi quę ſenſui apparentibus uicina ſunt, atq; in propinquo
poſita, exactè iuenire poſſim, diſcernẽs in eis ac ſeparãs qđ ex ſe eſt, ab eo, qđ ex accidẽ
te ꝓuenit: velut exẽpli gratia qm̃ æſtiuo tp̃e oxycrati potu qdã planè refrigerantẽ, atq; expertes
ſitis ꝑmanẽt: ſed nondum cõſtat, an id aceti grã eueniat: pauculũ ſiquidẽ eius copioſæ aquę mi
ſtum, non calidũ, ſed q̃ fieri p̃t maximè frigidum ebibunt. Nã dixerit forte quiſpiã, quia tardiu
ſcule permeet aqua, & plurimum tp̃is moretũ in hypochondrijs, nec deorſum concedens, nec in
corpus ſe diffundens, idcirco illi acetum miſceri tanq̃ in oẽm partẽ ferendæ futurum uehicu-
lum: ſic ẽt ſi cum uino bibatur aqua, ſitim efficacius extingui, q̃ ſi ſola, uino. ſ. ipſam ad diſtribu
tionẽ promouente: itaq; refrigerationem, ſitiſq; ſedationem ab aqua prouenire, ut quæ frigi-
dæ naturæ ſit & humidæ: cæterum adminiculo eſſe, ac uelut alas illi ad oẽs corporis partes per-
meandas addere tum uinum, tum acetum, q̃ ipſa nequaq̃ frigida ſunt, & humida: ſiquidẽ p̃ſta-
re. ſic ſola exhiberi potius, q̃ cum aqua, qñ ea facile præ tenuitate in corpus diſtribuantur, & ab
hypochondrijs recedant. Porrò qm̃ ſemel in hunc ſermonem deuenimus, nihil obſtat quò mi-
nus

nus oēm exacte perficiamus. Nam ꝙ fieri poſſit, ut & aquam acetum deducat, nec tñ ipſummet E refrigeret: & non deducat ſolum, ſed ẽt refrigeret: certo certius eſt: verum utrum cum ueritate coniunctum ſit, id cõſiderationem poſtulat. Diſtingui autem id poſſit tantummodo, ſicui exhibeas acetũ & uinum, utrũq; ſeorſum & per ſe. Apparet enim a uino homini ſemper ſitim increſcere, ab aceto uero epoto interim quidem augeri, interim uero ſedari.

Quæ ſit ſitis cauſa. CAP. 30.

QVippe cũ & ſitis duplici rõne prouenire ſoleat, partim humoris inopia, partim caloris copia. Quamobrem mirũ uideri non dẽt, ſi priorem quidẽ ſanare nequeat, alteram poſſit: ſiquidem humectare nequit, at refrigerat non inſtrenuè. Quapropter neq; a ſicca diſpoſitione, prouenientem ſitim, neq; a calida & ſicca vnq̃ ſanare queat epotum acetum: at ſi qñ in unum coeant humiditas, atq; caliditas, ciuſce quidẽ ſitis optima medela acetũ eſt. Rara ſanè eiuſmodi affectio eſt, in aquæ inter cutẽ affuſionibus (παρεγχύσεις Græci uocant) nonnunquã proueniens, congeſta nimirum in uentre ſalſi humoris copia: tum ẽt ſi quibus pituita ſalſa uentri illita inhæſerit. At q aliter ſiti premunt, puta in febribus ardentibus, & alijs oĩbus exurentibus febribus, quiq; æſtate laborant, ac in graui æſtu, cõpoſita ijs eſt affectio, ex caliditate uidelicet, & ſiccitate: quare nõ iniuria cõpoſita illis medela eſt acetũ, ut qđ ſtrenuè refrigeret, & quouis expeditè F ꝑmeet: & aqua, q̃ ſupra q̃ ꝙ refrigeret, oĩum ſit uel humidiſſima; nihil eſt enim aqua humidius.

Medicamentum quod in iudicium venit, non miſtum, ſed ſimplex eſſe oportere. CAP. 31.

QVemadmodum ergo haud ſatis ſecura eſt procul a ſenſu ducta de explorando medicamẽto ratiocinatio, ita nec ipſius alteri cuipiã permiſti uſus. Siquidem ipm ꝑ ſe ſolum qđ iudicandum uenit, expendere oportet tum in ſanis corporibus, ijsq́; temperatis & intemperatis, tum in morbo alicui obnoxijs: In temperatis quidem, uelut ſuprà poſitum eſt: in intemperatis, ſicut dixit Hippocrates, naturis picrocholis, hoc eſt, quæ amaræ bilis ſucco abũdant, utiliſſimum eſſe acetum: qui uero temperaturam ſortiti fuerint melãcholicam, aduerſiſſimũ. Porrò in morbo aliquo affectis, ſi ſimplex fuerit, in ſimplici exploretur affectu: ſin miſtum alicui, neceſſe eſt qđ cõmiſcetur, temperatura ſit medium, ſicut in aqua, & cerato ſimplici ſuperius declaratũ eſt. Rõnabile quippe arbitror, ꝙ nulli diuerſi temperamenti ſit miſtum, ſed q̃ fieri queat medio coniunctum, ipm eorum, quæ perficiuntur, cãm exiſtere. Nam ſimplici cerato quod neq; calfaciebat, neq; refrigerabat, aqua admiſta frigida refrigerauit, quippe quæ temperiem hẽbat frigidam. Quòd ſi excalfacientium quippiam eiuſmodi cerato commiſcuiſſes, profectò calidum id medicamentum euaſiſſet: quemadmodum in affectibus compluribus ſæpenumero euphorbiũ G aut caſtorium temperauimus. Sic, ſi acetũ ſimplici ad amuſſim cerato cõmiſceas, cerato ipſo lõge frigidius medicamen effeceris: tanq̃ nimirum, qđ admiſtum eſt, ſit frigidum. Eritq́; tibi id remedium uel optimũ ad eryſipelata, phlegmonas, herpetes, carbunculos. Si aũt quod miſtũ eſt, tanq̃ ſimplex expendas (nam id ẽt moliuntur) longè maxime hallucinaberis. Nam ulcerũ glutinatorium non acetum, ſed oxycratum, dicendum eſt, aliam multo naturam ab aceto obtinens. Siquidem quemadmodum carnem producere in ulceribus nequit ærugo, ſed ceratum exiguũ quiddam hñs æruginis: ad eundem modum neq; acetũ conglutinat, ſed aqua aceti pauxillũ accipiens. Ipſum uerò per ſe ac ſyncerum acetũ ulcera, quæ glutinationem deſiderãt, mirũ in modum exaſperat, utpote partium tenuitate erodens, ac dolorẽ excitans. Quamobrem haud merito, nec conuenienter talia dictitant, nec melius item faciunt, cum ignotis ignota connectũt.

Quòd neq; adſtrictoria omnia conglutinent, neq; conglutinatoria item oĩa adſtringant. CAP. 32.

QVippe cum nihil ſeorſum de glutinandis, aut carne implendis, aut cicatrice obducendis ulceribus, demonſtrarint, ex inductione tñ colligunt, adſtringentia oĩa dicẽtes ulcerũ eſſe conglutinatoria. Oportet aũt non ex inductione, ſed per dmr̃onem in gñe talia accipere, quemadmodũ nos facturi ſumus in curandi rationis cõmentarijs. Immo abſolute quiduis tale H dictum non mõ indemonſtratum eſt, ſed etiam falſum. Neq; enim chalcitis, neque galla, neque malorum punicorum putamina, neq; omphaciũ, neq; alumen, multoq́; minus æs uſtum, neque æris ſquama, neq; miſy, ulcera glutinare poſſunt: aliaq; innumera ſunt inter adſtringentia, quæ glutinare nequeant. Porrò ſiquis non hoc, ſed glutinatoria oĩa adſtringentia dixerit, proferent & hic quoq; non pauca, quæ citra adſtrictionẽ conglutinent. Neutra igitur uera or̃o eſt, ſi ſimpliciter atq; indiſcrete efferatur, neq; cum dicunt adſtringẽtia oĩa ulceris glutinatoria: neq; cũ aiunt, quæcũq; glutinantur, adſtringẽtium beneficio glutinari. Porrò multo ſanè ẽt magis tum abſurda, tam falſa ac præter ſenſum aſſerunt, cum mordacia, acria, amara, ſalſa, ad hæc q̃ molliſſimas, iucundiſſimasq́; ſortita ſunt qualitates, adſtringere dictitãt: tanq̃ ad ſenſoriũ guſtus nõ pertineat, quod aſtringit, ſed ex illorum impoſitione atq; arbitrio debeat accipi. Malum.n. granatum, & malum, uerbi cauſa, & meſpilum, & pyrorum quędam genera, & myrta, & ſorba, uinumq́; tum amynæum, tum marſum, euidenter nos adſtringunt: at triticum, & zea, & milium, Herodotum forſan adſtringebant, aliorum autem omnium neminem. Sexcentos enim qñq; ſuper his ſum percõtatus, & in primis ſuper amylo: nam ipm adſtringere ait Herodotus, ſicut & piper: quod nec ipſum ullum omnino aliorum hominum, qui ſyncere & incorrupte qualitates extendunt,

A expendunt,adſtringit. At Herodotus cuncta confundere non eſt veritus,aitq́;,& quę acerrima
ſunt facultate, & quæ ſumme rodunt, & quæ molliſſima ſunt ac mitiſſima, omnia adſtringere:
tanquam in hoc,vt quoſdam ſenſu defraudet,victoriam ſtatueret. Verum non ita ſe res habet,
cum ea vel maxima futura ſit prauitatis dictorum eius probatio.

Quòd non omnia adſtringentia refrigerant. CAP. 33.

Vin verò & † Aſclepiades Metrodorus, tanquam illum etiam ſuperare contenderet affe- 1
rendis de ſenſu mendacijs,cum alia quædam, tum reſinam & bitumen calfacere nos dene
gat,atque adſtringentia omnia refrigerare dictitat: cum,ſi nihil aliud,ſaltem chalcitis, chalcan
thos,& miſy,quæ valenter adſtringunt,tantam aſſecuta ſint caliditatem, vt nos etiam exurant.
Nihil eſt ergo mirandum,ſi prolixa quædam nugentur,ſeipſosq́; non nulli fallant, cum de mani
feſto apparentibus verum fateri non audent.

Perperam Herodotum ac Dioſcoridem, quæcunque aut profluuijs, aut dyſenterijs mederentur, adſtringentia cenſuiſſe. CAP. 34.

ITaque ex eis quidam, puta Herodotus & Dioſcorides, medicamenta quædam ex eo, quod
diarrhœis aut dyſenterijs medẽtur,adſtringere ea colligunt: quanquam ne minimum quidẽ
B habeant adſtrictionis,immo prorſum contra rareſacientia nimirum ſint & laxantia: cũ alioqui
quæ adſtringunt,corpora contrahant,condenſent,conſtipent, atque conſtringant. Nam ſemel
ſenſibus pro nihilo habitis atque contemptis,euerterunt confuderuntq́; omnia,quæ planè ſen-
ſu dignoſcere eſt,hæc praua ratione aſſerentes. Nã adeps caprinus omnibus,quæ aut guſtu aut
facultate ſunt adſtringentia,aduerſiſſimus eſt,velut etiam farina triticea,& amylum,& innume
ra eorum,quæ vim habent tum emplaſticam,hoc eſt illinendi,tum mitigatoriam, atque acrimo
nias hebetandi,eaq́; ratione ijs,qui acria mordaciaq́; per aluũ excernunt,auxiliantur. Sanè eſto
& oleum ex adſtringentium numero,quoniam ſæpius ijs,qui grauiter mordicabantur,infuſum
profuit. Eſto verò etiam & cera,& adeps ſuillus,tum gallinaceus,& anſerinus,chondri,tragiq́;
ſuccus. Nam hæc quoque inſundimus, & ceratum quandoque ijs, qui vehementer mordican-
tur,ſicuti & adipem caprinum. Verum efficacius auxilium affert caprinus,quia ſcilicet facilius
& concreſcit,& inteſtinis inungitur,plurimoq́; tempore inhæret. Porrò ſiue ob craſſitiem, ſiue
aliam ob cauſam celeriter concreſcat,non eſt opus in præſentia inquirere, re ipſa euidẽter ap-
parente. Verum,quemadmodum, ꝙ ocyſſime concreſcat, atq; inteſtinorum morſus obtundat,
ex rei euidentia credibilius eſt,ſic ſanè etiam,ꝙ nulla inſit aut frigiditas,aut adſtrictio. Atque hi
C quidem ex obſcuris ratiocinantur de apparẽtibus,immo autem,ſi verum fatendum eſt, ſeipſos
potius decipiunt. At nos tanto decet magis ad ſenſum accedere, tantoq́; diligentius perpetuo
illi attendere, quanto plura in eo peccent ſophiſtæ omnes,falſaq́; de eo aſſerant. Rurſum ergo,
vbi prius memorauerimus, quæ idiotas non fugiunt, ipſiſq́; haud ignota erant, cum nondum
contendendi libidine in ſenſus perueniſſent cõtemptum,poſtea autem per ſuperuacaneam ſa-
pientiam amiſerunt,ad id,quod continuum orationi eſt,tranſibimus.

De proprijs ſenſus cuinſque ſenſorijs. CAP. 35.

VNaquæq; ſenſilium natura priuatim ſubiecta eſt,tactui quidem caliditas ac frigiditas,duri
ties & mollities: albedo verò,nigredo,flauedo,rubor, atq;, vt ſummatim dicã,vniuerſum
colorũ genus,viſui: amaritas,dulcedo,auſteritas,acerbitas,aciditas,ſalſedo,acrimonia, guſtui:
planeq́; demens videatur,ſiquis guſtu colores iudicare tẽtet,aut ſapores viſu: eodem modo de
tactu cognoſcendum eſt,reliquiſq́; ſenſibus,ſi quidem tactu iudicandæ ſunt differentiæ tangibi
les, auditu audibiles,odoratu odorabiles. Quæ cum ſic ſeſe habeant,audiamus,quæſo, Platonẽ
guſtabiles differentias exponentem. Haud tamen animus ipſius phyſiologiæ attendendus eſt.
Nec enim nunc tempeſtiue eius meminero,neque in hoc viri teſtimonium cito, ſed tantum vt
D oſtendam,qua de re quodq́; nomen efferre Græcis mos eſt. Auſculta ergo differentem Platonẽ.
“ Tenduntur à lingua venulæ ad cor,ſaporum nunciæ,in quas ſi qua ita inciderint, vt humidam
“ mollemq́; carnis partem penetrantia, terreſtri ſua natura liquefacta, venulas contrahant atque
“ deſiccent,ſiquidẽ aſperiora ſint,acerba: ſi minus aſpera,auſtera nuncupantur. Cæterũ,quæ eas
“ abſtergunt,totamq́; linguam abluunt,ſi quidem id ſupra modum efficiant,ſimulq́; aliquid abſu
“ mant,vt de natura aliquid colliquent (qualis eſt nitrorum facultas,) amara omnia appellantur.
“ At,quæ nitri virtute inferiora ſunt,ac moderata vtuntur abſterſione,ſalſa citra aſperam amari-
“ tudinem,& grata nobis magis apparent. Quæ verò,vbi oris caliditati applicata,ab eoq́; mollita
“ & feruefacta,ipſum viciſſim recalfaciunt,atq; accendunt, præq́; leuitate ad capitis feruntur ſen
“ ſus,ac quæque obuia incidunt,talia omnia has ob vires acria nuncupata ſunt. Eadem verò iſta
“ interdum à putredine attenuata,& anguſtas ingrediẽtia venas,partes inibi tam terrenas,quam
“ quodam modo aerias,mutuo incurſu mouent,ac miſceri compellunt,commiſtas verò circum-
“ labi alias,& alias ingredi,ingreſſuq́; ſuo penetratas concauas circumtenſaſq́; efficere, eaſq́; hu-
“ more circũfuſo cõcauo,interim terreno, interim puro vaſcula aeris ex aqua cõcaua rotundaq́;
“ effici: ac,quæ ex puro cõſtant,perlucida ſunt,& vocãtur ampullæ: quæ verò ex terreſtri agitato
“ elatoq́;,ebullitio fermentatioq́; nuncupantur. Harum affectionũ cauſa acidum cognominatur.

Omnibus

Omnibus verò,quæ de iſtis dicuntur,affectio contraria ab occaſione naſcitur contraria.Porrò, E
» vbi ingredientium conſtitutio in humidis familiaris linguæ habitui exiſtit,quæ exaſperata qui-
» dem fuerint,lenit:quæ verò præter naturam aut coierint,conſtiterintq;,aut ſuſa laxaq; fuerint,
» partim contrahit, partim laxat, omniaq; quàm maxime ad naturæ ſtatum reducit: quicquid
» eiuſmodi eſt,iucundum,ſuaueq;, & cognatum eſt omnibus, violẽtarumq; paſſionum remediũ,
» ac medela, nominaturq; dulce. His verbis Plato,quæ nos vocare ſolemus auſtera,quæ acerba,
» quæ ſalſa,& nitroſa,quæ amara,quæ acria,quæ acida, quæ dulcia,expoſuit. Id videlicet, quod
à nobis στύφον ſiue adſtringens dicitur, ipſe auſterum nuncupans:nam ſic à vetuſtioribus Græ-
cis appellari ſolet. Non tamen omnia in vnum confundit,ſicut ij faciunt, qui & piper adſtrin-
gere dictitant,cum ex acrium ſit natura,& acetum,quod ex acidis eſt, nec ſanè etiam veriti dul
ciſſimorum quædam adſtringentium numero adſcribere. Ex quo fit,cum omnia confundant;
vt protinus nec facultates inuenire omnino valeant. Omnis enim inuentionis demonſtratio-
niſq; principia,ſunt,quæ ſenſui,atque intellectui euidentia ſunt. At iſti hæc ambo perturbant:
atque omnes in vnum cõfundunt cum ſenſuum actus, & paſſiones, tum multo etiam magis in-
tellectus,ac rationis,nimirum haudquaquam in ſpeculatione logica verſati. Itaque operæpre-
tium eſt nugacem illorum loquacitatem omnibus modis effugere, ne quid nobis quoque affri- F
cetur vitij ex tam prolixa illorum,futiliq; nugacitate. Porrò haud leue negocium eſt dedocere,
ac transmutare eos, qui ab illis vſque adeo peruerſi ſunt, vt & ſenſum contemnant, & nequa-
quam in ſpeculatione logica ſe exercuerint,planeq; rudes ſint rationum,quas de natura philo-
ſophi conſiderant. Omnino enim ſaltem vel id didiciſſent,quę in illis ſunt ambiguitates,fugiẽ-
das eſſe, cauteq; obſeruandas: tum ſenſibus magis ſuper ſimplicium medicaminum facultati-
bus,quàm rationibus haud ſatis integris,committendum eſſe iudicium.

De proprijs linguæ ſenſorijs. CAP. 36.

VErum tales dedocere,ac velut trãsformare eſt impoſſibile. At aliorum tñ gratia,nimirum
quos conatus noſter iuuare poterit,reſumenda eſt, diligenterq; definiẽda tota de proprijs
linguæ ſenſorijs oratio.Nuncupatur igitur tum à Theophraſto, tum ab Ariſtotele,tum à Mneſi
theo medico guſtandi facultas,græce χυμὸς (nos ſaporem dicimus) ſecunda ſyllaba ab μ litera
incipiente:at ex humido,ſiccoq; conſiſtentia,eorũ videlicet,quæ à calore concocta ſunt, χυλὸς
(nos ſuccum dicere poſſumus) à litera λ ſecunda incipiente ſyllaba.Tametſi ab ætate illis maio
ribus non modo Athenienſibus,ſed & Ionibus vtrunq; per μ literam ſcribi conſueuerit. Siqui-
dem & apud Platonem,& apud Hippocratem,vereresq; comicos ſic ſcriptũ reperitur.Vocetur G
autem in præſenti quidem ſermone,clarioris doctrinæ gratia,guſtatoria facultas,ſiue qualitas,
ſiue vtcunq; cuique appellare libet,per literam μ, χυμὸς (nos ſaporem nominabimus.) Humor
aũt incraſſatus tum in animantibus,tum in plantis, χυλὸς, ſecunda ſyllaba à litera λ incipiẽte: A.li.2.t.1.c.5. fol.93.f
(nos,vt diximus,ſuccum vertemus.Sciendum ergo ſapores, qui tum in vnoquoque animali,
ac planta,tum in terra inueniuntur,plurimos eſſe,nec facile ſpecierum numero comprehenſibi
les:cæterum differentias guſtabiles alijs octo viſas,alijs numero ſeptem,non nullis autem,& his
quoq; pauciores. At Plato in Timæo in ſupraposita dictione primum duos ſapores memorat
eiuſdem ſpeciei,ſed in ratione maioris,ac minoris differentes:eorum alterum auſterum, alterũ
acerbum nominat. Fuerit aũt auſterus,quem στύφοντα (adſtringẽtem voco) nuncupamus:por-
rò acerbus huius intẽtione prouenit,velut & ipſe Plato ſignificauit.Atq; hos ſanè pro vna ſpe-
cie numerabimus.Altera eſt eorum, quæ illis oppoſita ſunt, nitroſorum videlicet, ſalſorum, &
amarorum.Et in his quoq; amarus ex nitroſi prouenit intentione: ſalſus verò aut nitroſo imbe
cillior,aut adſtrictionis quoque aſſumẽs aliquid. Deinde à Platone acris expoſitus eſt,mox aci
dus,poſtremo dulcis. At à Theophraſto additus eſt vnctuoſus,ſiue pinguis,à Platone quidẽ in
ſermone de proprijs linguæ ſenſorijs præteritus,verum paulo ante plantarũ ſuccis adſcriptus, H
vbi vinoſum ab oleoſo & melleo diſcernebat. Porrò in illo ſermone tribus nunc memoratis
quartum adiecit ſucci genus,vna appellatione comprehenſum, ὀπὸν nominans. Vbi autem ad
guſtus ſenſoria tranſijt,protinus dulcem memorauit (nihil enim retulerit,dulce,an melleum di
cas,velut nec pingue,an oleoſum) omiſit autem pinguem,vt qui ad guſtum nihil attineret.

Qua differat adſtringens ab auſtero, & acerbo;reliquiq; inter ſe ſapores. CAP. 37.

QValis autem eorum ſit vnuſquiſq;,exponere quidem exacte eſt impoſſibile,quandoquidẽ
nec aliam vllam ſenſoriam paſſionem: verum ei,qui eodem ſenſu cõmunicauerit,licet ſug
gerere.Ergo,ſi quis aut cydonia, aut mala, aut meſpila, aut myrta guſtauerit, proculdubio co-
gnoſcet alium nobis ab his in lingua moueri ſenſum,alium ab adſtringẽtibus corporibus. Nã,
quæ adſtringunt,introrſum pellere contactam noſtri partem ex omni parte apparent,idq; ęqua
biliter,velut æqualiter pellentia,ac ſtipantia, contrahentiaq;. At auſtera in profundum etiã ſu-
bire videntur,atque aſperum quendam,inęquabilemq; mouere ſenſum,tanq̃ reſiccantia,& hu
morem omnem corporum ſenſilium depaſcentia. Ex quo fit, vt alia ſit paſſionum proprietas,
quæq; haud facile,lucideq; explicari poſſit,tũ ab adſtringentibus nos corporibus, tum ab auſte
ris ſaporibus.Sed quiuis tamen,qui homo eſt,facile,quod dico,cõprehenderit.Porrò,quando,
quod

A quod linguæ noſtræ admotum fuerit corpus, ualde deſiccat,contrahit,& in multam profundi-
tatem uſq; illam exaſperat,ſicut pyra ſylueſtria immatura,& corna, eiuſmodi oẽ acerbum ap-
pellatur,ab auſteris intentione duntaxat diuerſum.At,quod nos adſtringens uocitamus,haud
temere à Theophraſto dictum reperias.Videtur autem idem ſignificare quod auſterum,aut cer
te cõe eſſe genus tum huius,tum etiam acerbi.Quæcunque vero linguam,dum cõtingunt, non
contrahunt,neq; conſtipant,uelut adſtringentia,immo cõtra plane agere apparent,nẽpe deter
gẽtia, & abluentia,ẽt ſi adſtringentium quippiam adiunctum ſit,hæc oĩa ſalſa cognominamus.
At, quæ his etiam magis detergunt,adeo ut etiam moleſte exaſperent,amara nominantur.Por
rò quæ mordicãt roduntq;,idq; cum ualida quadam caliditate,acria uocantur:ſin hæc abſit,aci
da:cæterum hæc fermẽtandi quoq; vim obtinent.At,quæ uelunt inungunt atq; implent , ac in
ſtatum ſuum reſtituunt exaſperatas,ac ueluti eroſas linguę particulas,hæc ſi cum voluptate ma
nifeſta contingant,dulcia:ſin hac ſine,pinguia vocitantur.Atq; hoc quidem pacto,quantum in
me fuit,res explicatu longe difficillimas verbis exponere ſum anniſus.Miror autem,qui tã prõ
pte oĩa adſtringentia nominent,ſiue acria ſint,ſiue amara,ſiue dulcia, ſiue pinguia , ſiue acida:
cum iam olim rebus ipſis impoſita ſint nomina,atq; affectuum ſenſibilium non exigua in nobis
B differentia ſit.Præſtitiſſet fortaſſis,ſi quidem naturales ſcrutari rationes voluerunt , apparentia
non euertere,nec appellationes confundere:uerum inquirere cuius tẽperamẽti,aut diſpoſitio-
nis,aut corporis conſtitutionis, aut quõcunq; nominare uelint,ſoboles ſit adſtrictio,cuius ſal-
ſedo,amaritas,aciditas,acrimonia,dulcedo,pinguitudo:quæ Plato,Ariſtoteles , ac Theophra-
ſtus conati ſunt diſinire . Clarũ quippe eſt,ſi ex calido,frigido,humido, ſiccoq; coeuntibus om
nia ſunt miſta, etiam dictarum quanque qualitatum ex horum conſtare miſtura.Itaque ſi,quẽ-
admodum dictorum ſaporum quiſque proueniat,exponere conarẽtur,lubens equidem auſcul-
tarem, gratiamque haberem non exiguam : At, ſi neque hoc efficiant, immo inſuper ſenſorias
omnes differentias in unum confundant,ut parum abſit quin corpora omnia adſtringentia nun
cupent,ſanè nec audire ipſe uelim:illoſque obſecrarem, ut inanem contentionem relinquant.

Non ad totam rerum naturam iudicandas medicamentorum facultates,ſicut naturales philoſophi faciunt,ſed ad noſtram naturam. CAP. 38.

AT nos equidem in conſequentibus oſtendere conabimur,cuius nam temperamenti ſapo-
rum quiſque ſit ſoboles.In præſenti autem diſcipulos ad experientiam acceſſuros aſſue-
C ſcere uelim,ut id ſolũ, quod ad artẽ eſt utile,prius ſeligãt,ubi iudicare uelint,quo pacto unum-
quodque nos medicamentorum afficiat. Quippe non quale ex ſe ſit,& ad totam naturam conſi
deramus.Nam hoc pacto,neq; acetum, neque marinam aquam,nos exiccare poſſe,aut ſicca eſ-
ſe facultate,dici manifeſtum eſt : ſiquidem utrunque illorum actu eſt humidum . Verum ſi nos
exiccare appareant,ſicca dicentur,ad nos uidellicet,& noſtram naturam,quod perinde eſt,at-
que ſiccatoria eſſe.Quin etiam,& calida,& frigida,& humida eodem dicentur modo , ubi nos
ſcilicet calfaciant,refrigerent,atque humectent:eaque ad nos,non ad totam ſubſtantiam , nec
ſe.Atqui ſi huius duntaxat meminerimus, certiſſima omnium erit iudicatrix ſola experientia:
quam qui relinquunt,atque aliunde ratiocinantur,non ſolum falſa pro ueris ducunt, ſed etiam
tractationis utilitatem ſubuertũt.Proinde nobis propoſitum non eſt,quale ea ſua natura quan
doque ſit medicamentum exquirere,uerum quid in nobis efficere poſſit . Atque hic primi libri
finis eſto.At in ſecundo deinceps oleo ac roſaceo,exemplorum uice,in ſermone poſitis,paruas
& inibi ratiocinandi vias monſtrabimus: quibus cum medicorum complures utantur , in pri-
mis quidem ſe ipſos decipiunt,ſecumque alios multos in errorem pertrahunt.Porrò ubi id erit
abſolutum,ad tertium commentariorum tranſiens quæſtiones logicas,quæ uniuerſam de ſim-
D plicibus medicamentis enarrationem antecedunt,explicare conabor: Vt uidelicet in quarto ip
ſas iam facultates omniũ definire liceat : quas protinus à principio fuiſſem egreſſus,niſi plena
paralogiſmis atq; erroribus omnium prope iuniorum medicorum eſſent uolumina:quos prius
extergere,atque ex animis diſcentium delere oportet,ne quid ueritati obſiſtat.Nam,ut Hippo
crates inquit,ſic etiam ait Plato: Non ſolum impura corpora quanto plus nutrias,tanto magis
lædas:uerum etiam impuris animis ſi nutrientes ſermones offeras,non modò nihil proſis,uerũ
etiam magnopere obfueris.Itaque his de cauſis,tum etiam quia amicorum pleriſque uiſum eſt,
ut iuniorum medicorum argueremus parologiſmos,non tantum in congreſſibus, quos quoti-
die cum illis habemus,ſed etiam hiſce commentariis , neceſſe mihi fuit diutius prioribus iſtis
duobus immorari: quo uidelicet in tertio purum animi auditorẽ nactus , quique veras aſſequi
rationes poſſit,tum ea exponam,quæ de huius ſpeculationis principiis nouiſſe oportet:tum de
inceps omnes medicamenti cuiuſq; facultates enarrem.Id autem fiet in uniuerſum,ut reor, li-
bris undecim,ea ferme magnitudine conſtantibus,cuius eſt hic,qui eſt omnium primus. Qui
cum conuenientem nunc nactus ſit modum,finem per hanc dictionem accipiat.

GALENI DE SIMPLICIVM MEDICAMENTORVM FACVLTATIBVS

LIBER SECVNDVS.

ARGVMENTVM LIBRI.

Exponit vnde errandi occaſionem veteres medici ſumpſerint : prauaſque ipſorum ratiocinationes confutat ; ac olei, & roſacei exemplo veram docet rationem facultatis medicamentorum iudicandæ.

Quòd ſophiſtæ, qui fidem ſenſibus abrogant, demonſtrationis principia incertiora, quàm quæ demonſtrantur, efficiant. CAP. I.

PRolixa nobis ut ſit de ſimpliciũ medicaminum facultatibus oratio, limites F
ſuos excedentes ſophiſtæ efficiunt. Nã,cum procul principia ducant,ſenſumq; pro nihilo hẽant,ſeſeq; in illa coniiciant, quæ philoſophis ẽt ambigua ſunt,ſimul cum iis,quæ ipſi ignorant, & ea quæ aperte cognoſcuntur,
ſubuertunt. Eaq; plerique eorum faciunt non mõ naturalis ſpeculationis,
ſed ẽt logicarum methodorum imperitia:quibus utatur neceſſe eſt, quiſquis demonſtrare quid aggreditur.Itaq; cum neſciant,tum ea,quæ bene a
phyſicis uiris ſunt inuenta, tum ẽt ea,de quibus non iniuria illi dubitarũt,
utriſq; tñ contraria aſſerere ſæpenumero audent.Sed,Deum immortalem,age obſecro, ſi nunc
ego ſic orſus dicere,q,cum quatuor ſint elementa,aer,terra,aqua,& ignis,nulli tñ congenita ſit,
albedo,ac ſplendidus color extra ſplendorẽ & ignẽ:ac deinde citato Empedoclis,ac nõ nullorum phyſicorum aliorum teſtimonio,ſplendida corpora oĩa plurimũ in ſe ignis hr̃e dicã, haud
curans aut niuẽ, aut ceruſſam,aut glaciẽ,aut alia innumera tum ſplendidiſſima, tũ frigidiſſima
inſpicere:ac mox illa ſuggerente quopiam, procedentẽ a ſenſu cõfũtationem tergiuerſatus,ad
rõnem accedi iubeam:ac per eam de rerum natura conſiderandum,haudquaquam ſenſibus ratione carentibus uniuerſum committendum cenſeam: nunquid mentem liñtibus inſanire non G.
uidear,haud intelligens unde rõnis deſumpſiſſem initium?Nam mea quidem ſententia ex ſenſu, & per ſenſum omnia id genus cognoſci didicimus axiomata, nempe Solem eſſe ſplendidũ,
flammas ſubflauas,carbones pleroſq; flauos.Ergo ſi a ſenſibus recedendum eſt, nulla ſuppetet
demonſtratio,neque nobis eorum,quæ modo diximus,neque Empedocli cum ait,

Vndique ſplendentem Solem, calidumq; uidere.

Quæ ſi uera ſunt,perſpicuũ eſt, multo ante illa fidem hñdam ſenſibus.Immo,inquiunt,mortales cum ſimus,a ſenſibus auſpicemur neceſſe eſt:uerũ illis haudquaq̃ perpetuo immorandum,
ſed ad partẽ diuiniorẽ accedendũ, nempe rõnem : Nam ſenſum & aĩantibus rõnis expertibus
ineſſe,rõnem ſolam hoĩbus eſſe cum diis cõem.Atq; hic in longum orationẽ extendunt.Quin
ẽt ex illis quidam & Anaxagoram in teſtimonium euocant, qui niuem pronunciarit nõ eſſe albam.Hic,inquiunt,uir phyſicus ſupra ſenſum eſt,atque eius contemnit phantaſmata: ad rõnẽ
ire pergit,eaq; duce,rerum naturam ſcrutatur.At,ſi me qđ in mentem uenit fari oportet,qui liber ſim.ſ.& in tota adeo uita ueritatem coluerim,ad inſaniæ extremũ,& ultra, perueniſſe illos
arbitror,qui talia nugantur.Nam ſi,q̃ per ſenſus euidenter apparent,euertant,unde ſumant demonſtrationum principia, non hẽbunt. Sin aũt ab iis,tanq̃ a fide dignis exordiantur,quo iure H
iiſdem poſtea diffident?Nam demonſtrationum principia certiora ſunt,q̃ ea,quæ per illa demõſtrantur:quippe cum iſta aliunde fidem mutuentur : demonſtrationum uero principia non ſolum ipſa per ſeſe,uerum etiam ad quærendorum inuentionem quibus credatur,idonea ſint.

Quòd abunde ſufficiat iudicandis medicamentorum facultatibus, quæ per ſenſum accipitur experientia,iunctis duntaxat paucis epilogiſmis,ſine rationibus communibus.Et quo pacto rationem experientiæ ſubſcribere oporteat. CAP. 2.

EQuidem optarim nullas non res clarè ſub ſenſus nr̃os cadere,nec quicq̃ eſſe,quod illos fugeret:hoc.n.pacto nihil dubium,nihil ambiguum, aut anceps uſquam foret. Verum qm̃ illos
quædam effugiunt,rõnem illis ſuperinducere conandum eſt,ſic tamen,ut non procul, ut illi factitant,nec infinita colligamus. Verum ante oĩa nominum ſignificata diligẽter definiamus,ne
quis poſtea per æquiuocationem falli poſſit:Deinde quod ex ſe quid agit,ab eo,quod per accidens,ſeparetur.De quibus ambobus ſupra accurate diſſeruimus:ſignataq; eorum,quæ facultate,aut calida,aut frigida,aut ſicca,aut humida,aut quiduis aliud eſſe dñr,diſcreuimus. Tũ quo
pacto propriã cuiuſq; medicamẽti facultatem ab iis,quæ ex accidenti ſunt, ſegregans inuenire
quis poſſit,uniuerſum quidẽ in tertio De temperamentis expoſitum eſt, atque in hoc tractatu

particulatim

A particulatim enarrabimus,ceu in primo iã libro etiam fecimus in aqua,& aceto,& hic rurſus in
oleo,& roſaceo facturi ſumus,indicantes prius, quantum delinquant medicorum nõ nulli, qui
lõgè demonſtrationũ ducunt principia.Nã quid oportuit olei,aut roſæ reſpexiſſe colorem,quã
do rebus ipſis uariè uti liceat,nec in ſanis ſolũ corporibus,ſed & ægrotantibus? quippe cũ ipſas
per ſe roſas,aut ſuccum earũ expreſſum,corpori tũ ſano,tum ſimplici affecto morbo,ut ſupra-
diximus,liceat imponere:atq; oleo dulci miſcentes,corporibus aut ualẽter refrigeratis,aut ex
calfactis,applicare,ſiue affricãdo,ſiue perſundendo,ac irrigando:tum in corpus quoq; aſſume-
re,idq; aut ſuperne per os,aut inferne per ſedem:ac ſic tandem, quid ad unumquenq; uſum pro
ueniat,inſpicere.Nã hoc ſanè nomine medicamentorum oĩum uires contemplamur, ut ſit quo
uti oporteat,hypochõdriis,aut capite ardore afflictis,aut refrigeratis,aut exulceratis,aut phleg
mone occupatis,aut id genus aliud perpeſſis,tũ ipſis, tũ aliis omnibus corporis partibus. Ergo
cum tam perſpicua ſimul ac compendioſa adſit uia ad ea,quæ inquirimus,etiam ne colores æſti
mabimus,aut odores,aut conſiſtentias,aut *formas medicamenti cuiusq;? perinde factitantes, * ψόφους
atque ij,qui ex imagine,aut ficta, aut picta cognoſcere quempiam uolunt, cum ipſum aſpicere
non denegetur,quem agnoſcere cupiunt.

B *Quòd neq; à colore,neq; ab odore,neq; à conſiſtentia, aut conglaciatione,neque à duritate,neq; à leuitate ratiocinari de medicinarum facultate oporteat.* *CAP. 3.*

ATque hac utiq; parte non leuiter peccare mihi uidẽtur: multo ẽt magis cum inconcluſa at
que indemonſtrata nugantur,demonſtrandi rationis planè imperiti.Nam dicamus ignem
aut flauum,aut rubrũ eſſe,utcunq; uoluerint:nec.n.refert:quid ergo id facit ad hoc,ut oẽ rubrũ
ſit calidũ? Nam omnẽ ignẽ,uerbi cauſa,rubere dicendũ eſt:at omne rubrũ ignẽ dicere, ridicu-
lum eſt:multoq; ẽt plus,ſi oẽ rubrum calidum quis dixerit. Nã ſi principio aſſumptum eſſet in
orõne,oẽ calidũ eſſe rubrum,licuiſſet fortaſſis mutua axiomatis conuerſione,rubrum omne cá
lidum concludere:licet non obſcurè, & illic peccetur. Nam quæ mutuo conuertuntur (hoc eſt
ἀντιστρέφοντα,)non quæ ſimpliciter conuertuntur (id eſt ἀναστρέφοντα)orationes,uerè de ſe mutuo
dicuntur.Veruntamen propinquus is fuerit parologiſmus. Atqui qm̃ nec illud orationis initio
aſſumptum erat,nẽpe oẽ calidũ eſſe rubrum, haud licet mutua conuerſione oẽ rubrum calidũ
eſſe colligere.Tribus ergo modis in ſermone peccant, qui aiunt,roſas tẽperatura calidas, ꝙ ſint
rubræ.Primum,ꝙ non demonſtrata hac propoſitione,oĩs ignis rubet,conuertere ex hac aliã, ui
delicet omne rubrum eſt ignis,tanq̃ ueram,conantur. Secundo,ꝙ neſciunt propoſitiones,quæ
C mutuo cum ueris conuertuntur,non autem quæ ſimpliciter conuertuntur,eſſe ueras. Tertio, ꝙ
etiam ſi mutuo conuerterentur,non tñ omne quod colore ſit rubro,calidum eſſe,ex mutua illa
cõuerſione ſequatur,ſed aliud hmõi axioma, rubrum omne eſſe ignem.Porrò ꝙ talia in rem ꝑ-
ſentem non modo ſint inutilia, ſed etiam palam falſa,cuiuis notum eſt. Debemus enim non an
omne rubrum ſit ignis,ſed ꝙ omne rubrum calidum ſit,oſtendere.Nam ſi,quicquid rubet,ignis
fuerit,erit nimirum,& roſa nobis ignis.Cæterum logicas methodas ignorantes, opinor, medi-
ci primum in hoc maxime peccant, ꝙ proprijs finibus excedant, nimirum cum ſufficiens ſit
experientia,iunctis ſaltem paucis quibuſdam epilogiſmis,medicaminum uires exquirere. De-
inde tã fœde in rationibus hallucinantur,q̃ pueri, mõ ſpeculationem logicã ingreſſi.Eiſdem er
A.l.2.t.1.c.4. fol.94.e roribus tenentur,qui ex odoribus medicaminum facultates coniiciunt.Nec.n. quicquid bene
redolet,calidum eſt(quod quidã dictitant,haud intelligentes quo pacto inaudire oporteat quæ
ab Ariſtotele,& Theophraſto ſuper hac re ſunt prodita,ea quæ nos in quarto harum commen-
tationũ definiemus)neq; quicquid calidum eſt,bene olet. Quin ẽt neque ſi quid graue olẽs eſt,
calidũ etiam fuerit:neq; ſi calidum,ẽt graue olens.Sic nec,ſiquis quicquid grauiter oleat, frigi-
dũ dicat,nec,ſi quicquid frigidũ ſit,grauiter olere,uerum dixerit.Siquidem calidorum innume
D ra ſunt,partim bene olentia partim grauiter olentia,partim neutra: ſimiliter quoq; frigidorum.
Quanq̃ quid calida dico, ac frigida? cum debeam dicere calfacientia nos,ac refrigerantia, q̃ uti
A.l.2.t.1.c.2. fol.92 c que ẽt inquirimus.Nec.n.qđ abſolutè calidũ eſt,aut quod ad hoc expenditur,nunc cõſiderare
ꝓpoſitũ eſt,ſed qđ corpus humanum excalfaciat:nec ſanè ẽt quod abſolute frigidũ, ſed quod
hominem refrigeret. Denuo ergo hic hallucinãtur in homonymia haud diſtinctis nominum ſi-
gnificatis:tanq̃ ſiquis de cane terreſtri diſſerens,ad marinũ ſe oratione transferat,exiſtimans ut
aĩantis utriuſq; nomen, ita & naturam quoq; ipſorum unã eſſe. At nobis demõſtratũ aperte eſt,
in commẽtariis De temperaturis (quos & hanc antecedere tractationem protinus initio com-
moneſecimus) aliud eſſe facultate calidũ,aliud actu: & huius quod actu uidelicet calidum eſt,
aliud abſolute dici calidum,aliud per exuperantiam,aliud ad ſymmetrũ ſui generis, uel ſuæ ſpe
ciei,aliud ad quiduis obuiũ collatũ.Quin & hominem non abſolute calidum ut ignem,ſed exu
perantia calidũ diximus,ſiquidem maiorem in eo calidi portiõnẽ ineſſe,quàm frigidi. Ergo &
quæcunque ad hunc dicuntur calida poteſtate,illum excalfacere dicunẽ: facileq; de illis in itur
iudicium,& ꝑ experientiã expenditur,paucis indigens (ut ſupra cõmonui) epilogiſmis. Quos
cũ ſophiſtæ excedant,& tẽpus adoleſcentulorũ fruſtra terũt, & ſophiſmatis,cauillisq; homines
ſeducentes eorũ ſoluendorũ imperitos,falſis eos dogmatis opinionibusq; implẽt.Debebant.n.

neq; colores memorare,neq; odores, immo neq; cõſiſtentiam,neq; leuitatẽ,aut aſperitatẽ,aut E
eius generis quodcunq;.Nã quid refert,oleũ an lentum ſit,aut leue,aut ſplẽdens, aut liquidum,
aut pallidum,aut pingue,aut lubricum,ægreq; corporibus illitum exiccari poſſit: quippe cũ ex
nullo oĩum eiuſmodi colligere poſſis,ipſum eſſe facultate,aut calidum, aut frigidum,aut humi-
dum,aut ſiccum.Siquidem ex genere ſplendentium,leuiumq;,& lentorum partim ſunt,q̃ planè
nos calfaciant,partim quæ refrigerent,tum alia quæ exiccent,alia item quæ humectent: Et eo-
rum omnium,q̃ accidunt non oleo ſolum,ſed aliis omnibus,nullum eſt reperire,quod ſolidum,
perpetuumque ſit,ut in eo generalem conſtituere propoſitionem liceat.

Quod ſophiſtæ rationibus haud uſi ſint ſcientificis ad ea lemmata, ſiue ſumptiones, ex quibus perperam de medicinarum facultatibus colligunt,ſed aut inductionibus,aut exemplis. CAP. 4.

NAm oĩno,ꝙ nec ſcientificis in omnibus id genus ſint uſi rationibus ſophiſtæ ad inuenien-
da lemmata,ſed ex inductione:&,quod oĩum peſſimum eſt,ꝙ nec quæ ſit inductionis na-
tura unquã inſpexerint.Quod ſiquis eos in id prouocet,neq; ſequi audent: & ſi de demõſtratio
ne quis quid agat,increpant. Immo,quod ẽt deterius eſt,non ex inductione ſolum ratiocinari
aſſueuerunt,ſed non nnnq̃ ẽt ab exemplis,tanquã rhetores.Nam qui frigidum eſſe oleum aſſe-
rit,proinde ꝙ lentum ſit ut pituita,is per exemplum concludit, par robur præbens demonſtra- F
tionis,atq; is qui ipſum calidũ cõtendit,quia lentum ſit ut uiſcum.Nec ſecus is qui calidum di-
cit,qm̃ facile in flãmam uertatur uti bitumen,atq; is qui frigidum ꝓbat,ꝙ facile cogatur ac cõ-
creſcat ut aqua.Nã differt,ex exemplo,aut exẽplis quid ſuadeas,an ex inductione.Siquidem q̃
ex exemplis fidem facit,unum,aut duo generis eiuſdẽ adfert,aut certè planè paucula,pleriſq;.ſ.
præteritis:Qui uero ex inductione,oĩa comprehendere nititur,quæ per experientiam ſunt co-
gnita:nec quidq̃ præterire quoad eius fieri poteſt,quod apertum vulgo,ac perſpicuũ ſit,ſtudet,
ſed quod occultum eſt,& paucis comprehenſum.Quamobrem uiolenta eſt,& uehementer per
ſuadet,quæ ab omnibus,quæ experientia ſunt cognita, ducit̃ inductio:ſoliſq; iis arrogãtia per
ſpici poteſt,qui in demonſtratorijs methodis ſunt exercitati.Quare nos de ea copioſius in De-
monſtrationis libris diſſeruimus,ac fortè etiam ſeorſum de ea librum componemus.

De oleo aduerſus Archidamum. CAP. 5.

PAlàm aũt fiet nihilo ſecius & nunc quoq; inductionis natura,multoq; magis,& exempli.Nã
omnia in ſumma percurrere ſtatutum eſt,quæ de olei facultate à medicis ſunt prodita, eaq;
probabiliter quidem,ꝙ ita uiderẽtur,at non uerè.Ac primum illud quod à Diocle in Archida-
mo ſcriptum eſt,ꝙ Archidamus dureſcere,uriq; cutem iis,qui oleo fricarentur,exiſtimarit:qua G
propter etiam ſiccam frictionem prætulit.oleum enim accendi, atq; exurere cũ à frictione inca
leſceret,putabat:ac propterea admodũ humorẽ exhaurire atq; ſiccare,non ſecus atq; ea aſſorũ,
quæ ungi ſolent,nam & ipſa magis dureſcere,q̃ ſi citra oleum aſſaueris.Præſtat autem totã ad-
ſcribere dictionem Dioclis.Habet autem ea hunc in modum.At cum oleo fricare non perinde „
probabat: Primum.n.inæqualem fieri eiuſmodi frictionem putabat,ꝙ manus laberentur.ſ.nec „
æquè carnem apprehendere propter pinguitudinem poſſent. Præterea dureſcere, atque aduri „
cutem in illis magis,qui ſic fricarentur exiſtimabat,q̃ qui ſicca uterentur frictione:Oleum quip „
pe accendi,& urere à frictione incaleſcens,quemadmodum in aſſis,quę uncta ſunt,magis q̃ nõ „
vncta,ubi oleo accenſo incaleſcunt,& ualde exiccantur,indureſcunq;:Similiter quę in oleo co „
quuntur fragilia friabiliaq; effici eandem ob cauſam.Ad hæc,quemadmodum ligna,& coria,& „
alia complura quæ ex oleo fricantur,oleũ intro imbibunt,ita putabat & corpora. Quod cũ fie- „
ret,multa q̃ ſolita eſſent cum ſpiritu effluere,ac foras prorumpere, tunc concludi arbitrabatur, „
ceu cum cribris,linteis,lana, oĩbuſq; adeo, per q̃ percolari quid aſſolet, perfunditur, ac mungi „
tur,non æquè liquores fluere per ea ualent:Porro ubi ea excretio intercepta eſt,quædam intro „
recurrere,quædam aceruata inuicemque implicita meatus opplere, retenta.ſ. ab oleo,ꝙ uiſco H
quid ſimile habeat:ſicut in aliis omnibus apparet,quod pingue eſt,pulueres ac feſtucas,omnia „
que eiuſmodi cõſectari:Deniq; ubi obſtructi iã meatus fuerint, ꝑpetuo ac ſenſim oĩa deterius „
perfici eſſe neceſſe,q̃ in iis quæ pro conſueto geruntur naturæ modo.Putauit quoque oleo ineſ „
ſe aliquã mordacitatẽ,cuius ui oculi illachrymarent,& guttur in tuſſim cieretur (quod [illegible] „
uocant)tum aluus raderetur,excrementaque redderentur ſanguinolentaque,eo bibito:Proin- „
de qui citra frictionem ungerentur,nihil affligi:infirmiorem enim eſſe mordicatione,q̃ quę ſen „
ſum aliquem mouerę poſſet:At ſi per frictionem carnem ſubintret,mordicationem moliri ma- „
ligniorem: uelut multa medicamẽtorum:ubi enim illinuntur,minus ualent:at compreſſa intro „
que ſubeuntia,magis agunt:ſicut ſanè ſi urticis,& alijs multis ſenſim quempiam cõtingas, nihil „
læſeris:ſin ferias aut præmas,utique offenderis. Hæc ergo ſunt quæ Diocles in Archidamo pro „
didit,quorũ ſimul tum probabilitatem,tum prauitatem,conſpicere eſt. Siquidem, quòd quic-
quid in oleo coquitur,propriam amittat humiditatem,ac friabile fragileq; celeriter reddatur,
cum alioqui nihil in aqua tale perpetiatur,ipſa nos docuit experientia.Quamobrẽ hac utiq; par-
te nihil Archidamus mentitus eſt.Debebat tñ,ſicut Ariſtoteles,& Theophraſtus, aliiq; nõ pau-
ci philoſophi,eiuſmodi problemata in phyſicis quæſtionibus, & proponunt, & ſoluunt, ipſe

A quoq;(ſi quidem omnium rerum quæ fiunt,cauſas ſcrutari uoluit) ꝓinde vt illi,vti proponere,
ſic quoq; ſoluere.At cum id minus facere appareat, in hoc vel maxime mihi delinquere uidet̃.
Nã quod apparet euidenter,id ſemper primum ponẽdũ eſt:ac deinde,ſicui libeat,cauſam eius
inſpicere debet,phyſica problemata hunc in modum componens: Cur oleum quæ in ipſo co-
quuntur,ſicca & friabilia,& frãgilia efficiat:aqua uero humida,& mollia:aut, Quamobrẽ oleo
cocta ſiccescãt:at quæ aliter in eo madidata ſunt,magis propriã ſeruent humiditatẽ, q̃ ſi oĩno
nõ eſſent madidata.Qua rõne ſcillæ,& urticæ morſus ſanet:qua de cauſa his medeatur,cùm ip
ſum oculos mordicet.Qui fiat ut reliquum corpus uniuerſum non mordicet, ſed oculos dunta
xat.Quare guttur exaſperet,vlcera uero leniat.Quo pacto uentrem ſubducat. Quo modo laſſi-
tudines ſanet.Quãobrem inunctos tueatur à frigore.Quare aĩalia inſecta interficiat. Cur lora,
& coria emolliat:at quæ in ipſo concoquuntur,duriora oĩa efficiat.Atq; hoc unum eſt proble
matum genus ad phyſicum duntaxat attinens.Alterum vero,quod commune quoq; eorũ eſt,
qui artem quãuis exercent,eſt tale:Quã ob cauſam carnes piſcesq; aſſantes coci oleo prius illi-
nant.Quid ſit,ꝙ athletas oleo fricẽt gymnaſtæ.Quid ẽt,ꝙ pueros pædotribæ. Nã cuiuſq; taliũ
problematũ ab experientia profectã cauſam aſſignare liceat, Cocis nimirũ reſpõſuris,ꝓpterea
B ſe piſces ac carnes oblinere,ꝙ ſiccæ aduſtæq; eximæ eorũ reddãtur partes,ſi citra pinguedinem
aſſent̃:Athletas uero ſe ex oleo fricare dicturis Gymnaſtis,tum ꝙ q̃ ante inerant laſſitudines ip
ſum exoluat,& q̃ futuræ ſint mitiget:tũ ꝙ frictionẽ æqualẽ,& mitem planè efficiat,corpuſque
ad motus futuros pręparet.Eas ob res ipſi quoq; Pædotribæ pueros ſe,& ante,& poſt exercitia
inungere dicẽt.Cur aũt oleũ laſſitudini medeat̃,haud ẽt nouit nec gymnaſtes, nec pædotriba,
nec medicus experientia curans:nec tñ quia id neſciant,ac euidenter apparentibus recedent.
Siquidẽ tametſi ignorant, quamobrem ueratrum album ſurſum purget,nigrum deorſum detra
hat:neq; cõpertum hñt,quare cnicus pituitam ducat,atram uero bilem epithymum: tñ medi-
camentis ad ea utuntur,ad quæ utenda docuit experientia:& eos quibus opus curant,& euidẽ
ter apparentibus fidem habent,eoſque qui contraria rationi adſtruunt,derident.

Quod præterquàm quod pugnantia de olei facultate Archidamus afferat,inſuper impropriis utatur exemplis. CAP. 6.

AT Archidamus ſupra q̃ ꝙ in multis,q̃ perſpicuo apparent contemnit,inſuper & hac quoq;
parte taxandus mihi iure uidetur,ꝙ dicat meliorem eſſe frictionem ſiccam,q̃ quę cũ oleo
adhibetur,quia corpus durius,& ſiccius iis,qui unguntur,efficiatur:mollius autem iis,qui frican
C tur ſicci.Dicit porrò nihilo ſeci⁹,& in illa ipſa dictione,paulũ progreſſus,ligna,pelles,aliaque q̃
ex oleo fricantur,ipſum in profundũ tranſmittere:idq; maximum eſſe teſtimonium, ꝙ in cor-
poribus noſtris intro ſubiens meatus oblinat,ac humidiorũ prohibeat effluxus.Atq; ego quidẽ
qũo hæc conſonent,neſcio.Si.n.humorum effluxus prohibet oleum, haudquaq̃ ſiccum dicen-
dũ foret:ac proinde fruſtra id tanq̃ deſiccans in frictionibus repudiat.Falli præterea in hoc mi-
hi uidetur,ꝙ ſimiliter affici putet tum ea quæ in illo coquuntur,tum eos q fricãtur.Nec.n.eadẽ
agere dixerim oleum calidum,frigidũ,tẽperatũ,tepidum,aut ſeruens,ſicut nec aquã ipſam.Ap
paret.n.& ipſam,ſi frigida applicetur,condenſare,conſtipare,contrahere,conſtringereq;,& re-
percutere,ſicut ſi extremè fetuida, adurere:at,ſi tẽperata adhibeat̃,& moderate calida,laxare,
rarefacere,fundere,digerere:porrò ſi nec inſigniter calida,nec frigida admoueat̃,ſed uelut quæ
fontana dr̃,tunc propoſitorũ nihil efficiet,uerum propriã ſuã facultatem exeret.Sic ſiquis oleũ
expendere uolet,ab omni prius liberum alieno tum calore, tum frigore ipſum efficiat, atq; ita
demum ad explorandum accedat:quippe quod ſummè frigidum fuerit,non ex ſua duntaxat fa
cultate,ſed ex alienæ qualitalis exceſſu non nihil in cõtactis operabitur:ita quoq; qđ magnope
re calidum:at ſi utroq; ipſum liberãs ſic demum examinare uoles, hoc duntaxat pacto propriã
D olei uim inueneris.Quapropter cũ quis ex more oleo fricatur,ſicut gymnaſtici oẽs,in ſolo frica
tur oleo,quod nimirum abſq; omni ſit aliena qualitate:at ſi admodũ excalfacto,aut ſummè uta
tur refrigerato,iã cõpoſitam ædi actionem neceſſe eſt,nempe ex propria olei facultate,& alie-
na qualitate.Sæpe uero propriam cuiuſq; medicamenti facultatem obſcurari neceſſe eſt,ubi ua
lentẽ aliunde qualitatẽ acciuerit. Itaq; qui ſimile fuerit herbas in oleo ſeruẽte coquere,ac exer
citãtiũ corpora fricare?maxime ſiquidẽ,uti ſupra oſtendimus,extrinſecus ductas probationes
fugere oportet,cũ liceat nimirum propriam cuiq; adhibere experientiã. Quòd ſi qñ tñ id quiſ-
piam facere uolet,certe ſimilia comparare conabitur,ſicut in coriis faciebat,& loris: nec enim
quiſpiam oleo in igne præcalfacto,neq; in niue refrigerato,ſed obuio quoque accepto corium
ac lora confricat.Ita puto,& pædotribæ factitant,obuio oleo pueros fricantes, neutiquã aut in
igne excalfacto,aut in niue refrigerato. Alioqui ſanè, & nos non raro caput ardore grauatum
olei admodum frigidi perfuſione refrigerauimus.Porrò ſi ſalis nihil oleo ſit indutum, tanto ma
gis refrigerabit.Sin etiam omotribes,hoc eſt crudum fuerit,multo profecto etiam amplius.

Quomodò frigidum paremus oleum. CAP. 7.

POrrò præparare illud ſolemus non aliter atq; aquam,nempe prius excalfacientes,ac deinde
aqua mergentes ſumme frigida.At ſi etiã fons in ipſum cum ſtrepitu decidat,uaſculo nimi-

rum,cui ineſt oleũ , antè diligenter occluſo magis quoq; ac magis ita reddeſ frigidũ . Multũ itẽ E
frigeſceceris,ſi præcalſactum in puteũ,ita demittas,ut aquã contingat: quanq̃,quod aquam nõ-
dum tangit,frigidum item euaſerit,ſed minus.Atq; hoc pacto præparando, frigidum reddimus
oleum:contrario aũt mõ calidum.Quo ſane modo & utimur in refrigeratis corporibus , in al-
ueum olei calidi dimittentes,quibus pars quæpiam obſtupuit,aut tremuli ſunt,aut cõuulſione,
aut palpitatione tẽtanſ,aut motu ſenſuve priuanſ,aut & ægrè ſentire poſſunt,aut eiuſmodi q̃p
piã perpeſſos.Ergo ſiq̃s ex uniuerſo uſu de medicaminũ facultate pronũciet,putabit,*nunquid

* quòd.

excalfacere,& refrigerare,tũ exiccare,& humectare nos oleũ queat,uelut Dioclis Archidam⁹,
ſiquidẽ* pugnãtias nõ aĩaduertat.Nam cum exiccari,& fragilia effici quæ in oleo coquuntur di

* quamuis.

cit,exiccantem,& digerẽtem eius facultatem oſtendit: At ubi intro in coria ſubire,poroſq; no-
ſtros oblinire,ac naturales humorum effluxus prohibere,rurſum ſanè maxime cõtrariã eius fa
cultatem demonſtrat tum digerentibus,tum exiccantibus:atq; in iſtis uel adhuc quæ apparent
proferens,de illis nõ rectè ratiocinatur.At ubi de mordicatione agitur, nõ ea oĩa cõmemorat.
Nam ꝙ oculos mordicet,ꝙ guttur exaſperet,ſiue ad tuſſim prouocet,ꝙ uentrẽ radat,atq; ſeceſ-
ſus ſanguinolentos efficiat,abunde magna teſtimonia ſunt mordacem illi ineſſe facultatem. At
ꝙ ulcera dolore liberet,& uẽtris mordicationes,aut irrigatum,aut infuſum,omnino ſanet:qui- F
que*morſu irritantur,mitiget:cum & ipſa non parua ſint contrariæ ipſius facultatis indicia:pla

* Al. dentium prurigine.

nè omiſſa ſunt. Cæterũ ſi vtriſq; propoſitis quis ratiocinari uolet,duorũ alterũ eueniet : Aut.n.
id faciet vt Empiricus,dicetq; ſe in collatione ad aliquid cuiuſq; medicamẽti facultatẽ per ex-
perientiã cognoſcere,ipſius aũt per ſe propriã ignorare naturã : aut ut rationalis, cõtrarias in-
eſſe medicamento facultates,& mordicantẽ,& lenientem:ac deinde ingenti tenebitur anxieta
te cauſam dicturus,cur interim altera earum agat ſenſibiliter,interim altera reliqua,aut perdita
ſit,aut nõ clarè appareat.Quarũ oĩum dubitationum ſolutiones,ſiquidẽ ut phyſica proponanſ
problemata,ſane q̃ difficiles ſunt:ſin ut ad uſum referantur artis,multã requirunt experientiã,
epilogiſmos aũt non ita multos,ſed exactos ac definitos. Nam primum,an omne oleum oculis
mordax ſit,nec ne,experientia incunctanter definire præſtat, haudquaq̃ ex tempore in utrãq;
partem rhetorum more diſſerere:tum an oẽ æquè guttur exaſperet, aut uentrem ſubducat,aut
radat,ut nõ nunquã cruentas moueat excretiones:an oleorum hoc quidem hæc faciat,illud ue
ro nõ:& aliud magis,aliud minus.Olei drias nunc dico non eas (ut quiſpiam ſuſpicaretur) quæ
ſunt heterogeneæ ſiue alterius generis,ſicut cicini,rhaphanini,caryini,balanini,ac ſimilium:nã
& horum uires medicus norit oportet,ſed in præſentia eas memorare non expedit. Satis eſt.n. G
mea quidem ſententia,principio propriiſſimum,& quod maximè ab omnibus hominibus uo-
catur oleum,conſideraſſe:quando,& ipſe fructus ex quo fit oleum,ſolus ex omnibus oliua nun
cupetur,& arbor olea(græce utrunque ἐλαία uocatur,ipſum oleum ἔλαιον)ipſumque ſimpliciter
ac primario oleum dicitur,at reliqua omnia per translationem,& abuſum.

De differentijs proprie uocati olei. CAP. 8.

HVius ſanè quod proprie oleum appellitant,de quo oĩs in præſenti ſermo habetur,plures di
co eſſe drias. Secundum ætatem quidẽ,cùm aut recens eſt,& uelut muſtum, aut ætate ui-
gente,aut uetus.Secundum præparandi modum,cùm aut ſimplex ſolumq; & impermiſtum fue
rit,aut cum ſale præparatum.Secundum fructus ipſius diuerſitatem, cum is aut immaturus,aut
maturus extiterit.Secundum inductã arte alterationẽ,cùm aut quo ab initio præparatum fuit,
ita ſeruatur,aut candidum efficitur.Scriptum uero eſt de albificatione eius,& ab alijs non pau-
cis,& nos quoque in ſequentibus tradeinus.Horum omnium oleorum facultates ipſe equidem
experiri ſtudui:quid autem in quoque fieri deprehenderim,poſtea exponam.At nunc abſolue
rẽ ſtatui primum,quod erat in manibus . Perperam enim mihi uidentur medicorum plerique
tum experiri medicamenta,tum de uiribus eorum ratiocinari. H

Quomodo cuiuſque medicamenti facultatem experiri oporteat. CAP. 9.

QVippe cum experiri ſolum oporteat,quæ impermiſta ſunt,& ab oĩ extranea qualitate alie
na,eaq; primum in optima corporis cõſtitutione, deinde in intemperatis,demum in mor
bis ſimplicibus:ſicut in libro hunc antecedente,& in tertio de Temperamentis definitum eſt:
Ratiocinari uero,id quod ex accidente eſt,ſemper ab eo quod per ſe eſt,diſtinguentem.

Quod non ſolum in explorandis medicamentis medici hallucinentur, ſed etiam in opinionibus,quas habent de affectibus. CAP. 10.

AT non nulli medicorum non in iſtis modo hallucinantur,uerum etiã in opinionibus, quas
hñt de affectibus.Nam oleum ꝙ laſſitudinibus remedio ſit oẽs propemodum fatentur:cæ-
terum quis affectus ſit laſſitudo,non conſentiunt.Hic.n.articulorum eſſe ait ſiccitatem,ex mo-
tionibus deſiccatorum. Alter & muſculorum,adiicit.Alius porrò cõtra quàm hi,humiditatem
multam,& tenſionem,& caliditatem,fluxione nimirum partibus uehementer agitatis affuſa.
Alius non humorum multitudinem,ſed qualitatem ſolam cauſatur,prouenire inquiens in mo-
tionibus immoderatis pinguedinis carniſq; teneræ colliquationes quaſdam, quarum pars fo-
ras tranſpiret,pars uero retineatur in corpore:& hoc,cum acre mordaxq; ſit , affectionem effi-

cere

A cere ueluti ulceroſam. Itaq; ět ſi in hoc conueniatur, ꝙ laſſitudines ſanet oleum, attamen, ob ancipitē atq; ambiguū corporis affectū, nihil quear certi de olei facultate colligi. Atq; id ſanè non tm̄ in laſſitudine uſu uenit, uerum etiam ubi doloris cauſa, aut mordicationis, aut phlegmones gratia, bibendū oleum exhibemus, aut per ſedē infundimus, aut itidem perfundimus. Siquidem ulceribus phlegmone affectis nō ſolū, ſed & cum aqua moderate calida perfundimus: ut in laſſitudinibus cum lauacro aquę dulcis. Sed nec quę ſit in phlegmone affectio, cōſentiūt. Porrò ubi per ſedem ipm̄ ingerimus, aut bibendum offerimus, ne tunc quidē cognoſcimus euidenter, cuinam corpori ipſum applicemus, an pituitæ, an bilis, an aliorum aliquorū recremētorum pleno. Conſtat enim non perinde hominem affecturum, ubi pituitæ uiſcoſæ inteſtinum omne ſimul cum uentre plenum offender, atque ubi bilioſis excrementis refertum, aut aliis quibuſdam acribus humoribus, aut ſtercore multo, aut horum quidem nullo, ſed incidat in uentrem, inteſtinaque undequaque pura, aut præterquam quòd pura, etiam exaſperata reperiat.

Quòd & qui probè de olei facultate ratiocinetur, debeat etiam affectionem hominis æſtimare, & de ipſo oleo quale ſit præfinire. CAP. 11.

B ITaq; negligenter admodum, & ſegniter de his omnibus medicorū plerīq; ratiocinant̄, haud indicantes, nec quo pacto affecto homini oleū exhibeant, ne quale nam ipm̄. Ac mox tamē dicūt, alii mordicare, & radere prorſum partes corporis internas: alii uero etiā ſi præfuerit mordicatio, & hāc lenire. Nec enim parum intereſt, an iniiciatur in uentrem pituita ſcatentē oleum expers ſalis (Græci ἄναλον uocant) & quod re uera oleum eſt: an quod plurimum accepit ſalis, in uentrem purum. Vtrunq; enim aluum ſubducit, diuerſis tamen facultatibus. Nēpe illud, quod ſale uacabat, in pituitoſo uentre per lubricitatem: ſimili modo cum maluis, blitis, moris: quod uerò ſalem habet, in puro per acrimoniam, perinde ut muria, & marina aqua. Et ſanè hoc quidem radet, alterum non radet. Ergo nec abſolutè oleum quoduis interna omnino radere dixerimus, aut deiectiones moliri cruentas, neq; mordicationes lenire: uerum id cui ſal eſt inditus, in puro uentre radere: cui autem non, in pituitoſo non radere.

Quòd ſalſaginoſa, & acria ex accidente quandoq; morſui medeantur, nempe ſecum quod mordicat educentia. Dulcia uero, & epiceraſtica contra, morſum etiam aliquando ex accidente exaſperant, nimirum cum una corrumpantur, & foueant alantque cacochymiam. CAP. 12.

NOn nunq̄ uero mordicationes ex accidēte quod ſalſuginoſum eſt, ſanauerit, uelut & melicratum, ſalſugo, *ſerum lactis. Educunt enim ſecum hęc nō nunq̄ ſuccum mordicationē fa-

C cientē, ac mordacitatis redduntur medela, perinde ut cætera oīa quæ abluunt, & abſtergunt. Sed non ſtarim ubi immiſa ſunt hoc genus medicamenta, morſum ſanant, quin potius tunc etiā exaſperāt: ſiquidem euacuationis, haud epicraſeos.i.tēperationis ſeu miſtionis rōne, ſanationē moliūtur. Quippe ceratum ex roſaceo, & adipe aut pinguedine infuſum ſępenumero morſibus continuo ſuccurit, idq; tēperationis ratione: ſed & oleum ipſum ſolum, ſed dulciſſimum, id frequenter præſtitit: ſicut certè ět †adeps hirci, aut ſuccus ʒ condri, aut ceratum ex oleo dulci. Nos aūt ſępenumero quibus ex frigore interna dolore torquebātur, ingeſto oleo calido, dolore liberauimus: ac ſi maius eſſe frigus coniiciebam*, addidimus, & anethū, oleū excalfacientes: ſi uero adhuc etiam maius, rutam quoq; & bitumen. Eiuſmodi igitur auxilia oīa ꝙ frigori medeantur, dolores mitigant, non propterea ꝙ lædentem humorem attemperent, aut educant. At in idem

A.l.1.f.4.c.30 fol.83.h uniuerſa confuſa ſunt a ˚ pleriſq; medicorum, qui nec norūt dolorem ab intemperantia natum, ab eo qui ex cacochymia oritur, diſtinguere: nec ꝙ medicamentorum, q̄ doloris gratia iniiciuntur, alia excalfaciendo partē refrigeratam ſanant, alia humorem mordicantem euacuando, alia temperando. Sed & ſubinde miſtæ exiſtunt affectiones, ex intemperie uidelicet, & mordicatione: in quibus nos conſueuimus anethinum, aut rutæ oleū, infundere anſerino in eo liquato adi-

D pe: is ſi non adſit, ſaltem gallinaceo: ſi nec is quoq;, uel aliorum aliquo: ꝙ ſi horum nullus ad manum fuerit, ceram miſcemus mordacitatis expertem, uoco autem ſic eam, quę lota eſt: aut certe oleum ipſum quod effectum eſt candidum, infundimus: nam id ceræ mordacitatis experti proportionale eſt. Temeraria itaq; pronūciatio eſt, atq; indefinita tum eorum, qui oleum oē oī tpe mordicans adſtruunt, tum eorū, qui leniens: nam quod ſalem accepit, mordax eſt: quod aūt eo caret, & dulce eſt, quod quidem ex ſe eſt, lenire poteſt: nam uideri poſſit & ipſum quandoque pro affectibus quibus applicatur, haud etiam eſſe eiuſmodi. Vnumquodque enim temperantiū medicamentorum (Græci ἐπικεραστικὰ, ſiue ἐπικεράννοντα, nuncupant) ubi ualentius euaſit humoribus mordicantibus, morſum eorum retundit: uerum ſi aut ualētioribus facultatibus, aut multis, paucum miſtum fuerit, una & ipſum corrumpitur, alitque cacochymiam. Quamobrem protinus euacuandi ſunt, qui ab iis, quæ temperandi naturam habent, irritantur, utpote qui multa nec facile mobili corruptione ſint repleti.

De lacte. ʒ rebus fere omnibus multas ac diuerſas ineſſe facultates, exuperantem tamen facultatem cognoſci poſſe ab eo, qui id quod eſt per ſe ab eo, quod eſt per accidens, recte diſtinxerit. ʒ CAP. 13.

SIc ſanè Lac frequenter ſimulatq; ſumptum fuerit, alijs aceſcit, alijs in nidorem uertit̄ prius, q̄ probè concoctum corruptionem temperet. In quibus utiq; primum maxima cacochymiæ

** muria.*

† Græci cod. στέαρ, τράγου, ἢ χόνδρου χυλὸς i. adeps: tragi uel chondri ſuccus: ita.n. et non hirci, ut hactenus male factum eſt, interpretandum eſſe multa perſuadent: unū eſt interpretis antiqui auctoritas, qui ſic legit. alterū eſt, quod infra li. 4. c. 6. ſcriptū inuenitur, adipem hircinum acrimoniā habere multā & igneam: tertiū quia & lib. 1. cap. 34. & in hoc lib. ca. 14. non hirci ſed tragi & chondri in uſdē caſibus meminit: eſt uero tragus apud ſcriptores factitia quędā res ex cerealibus ſimilis uiribus alicæ & a Gal. 12. met. in dyſentericorū deiectionibus cōmendata.

pars euacuari debet,atq; inde ſumendus chondrus,& ptiſana,& lac,& alia,q̃ ubi probè fuerint E
cocta,conferunt ad euchymian,hoc eſt ſucci in corpore bonitatem.Nō tñ,quod ad hoc attinet,
oīa exiſtimare oportet aut deteriores,aut cōtrarias,in ſeſe obtinere facultates:neq; in ſermone
ſcientem,eorum,quæ eueniunt,partem alterā omittere;id quod fecit Archidamus in oleo. Si-
quidē memorabat,oculos ab eo mordicari,guttur ad tuſſim excitari,& uentrem tadi:cæterū q
ſtomachum ſæpe cū ualēter morderetur, oleum protinus dulciſſimum epotū ſanauit,& iniectū
totius uentris mordicationes leniit;& à thapſia,urtica,& ſcilla excitatas inūctū ſedauit:eorum
mentionē nō fecit.Ego verò nō ambigo,neq; fidē nō habeo iis,qui aiunt,rebus propemodū oībus multas ac diuerſas ineſſe facultates;quin oſtenſurum me id ipſum polliceor in libro ſequenti:Attamen non proinde adſtruo, eam,quæ in quoq; exuperat,nō poſſe cognoſci;uerū ſi,quod
ex accidēte eſt,ab eo quod per ſeſe,diſtinxeris,omnia clare cognoſces. Cōtēplator enim utrunque in exēplis,propoſitis videlicet, exempli cauſa, duobus hominibus,quibus ſimiliter os uentris mordicetur,& qui pariter aut ſuccum ptiſanæ,aut chondrum,aut panē lotum ſumpſerint:
deinde alteri mordicationē reſtinctam,alteri uero inauctā ponito: obſecro,nūquid ſuccus ptiſanæ,aut chondrus,aut panis ex ſe mordax eſt,per accidens aūt in altero hominū morſum non
modo nō inauxit,ſed mittigauit;an q̃d ex ſe quidē erat mitigauit,per accidens uero in altero irritauit?Ego ſanè ex ſua natura epiceraſticum eſſe dico ſuccum ptiſanæ,& chondrum,& panem, F
& per Iouē lac quoq;:cæterum in altero homine morſum auxiſſe, q̃ ſuperaſſet à corruptione ſuperari.Atq; ea utiq; eſt(certo ſcio) ueterum omnium ſentētia,ſed & recentiorum optimi quique
ita ſapiunt.Verum,ſiquis fuerit, quem ego neſciam(nec.n.quicq̃ eſt,quod nō audeant iuniorū
medicorum quidam)qui contendat ex ſua natura corruptiones augere chondrum,panem, aut
ptiſanā,cæterum in quibuſdam ex accidente nimirū mitigare,is,inquā,qui talia iactabit, nullā
aſſertionis ſuę demōſtrationē afferre poterit.At nos dicimus,q̃ ſi ptiſana foret cacochymos,maliue ſucci, haud unq̃ mordicationē mitigaret.Atq; conſpicitur frequēter tum ſupernè ſumpta,
tum p ſedē iniecta,mitigare: ex quo patet per ſuam quidem naturam boni eſſe ſucci,uerum interdum unà cum iis ſuccis, qui mordicationes excitant,corrumpi,& ipſum augere ſymptoma.

Quomodo diſcernendum ſit,à cacochymis ne mordicatio ſanata ſit,an ab epiceraſticis,hoc eſt temperantibus. CAP. 14.

FOrtè igitur nos roget quiſpiā,an ullū unquam cacochymorum mordicationem curauerit?
Equidē id non raro factum cognoui:uerum ea dico non temperando,uerum id quod mordicabat educendo,mordicationes ſanaſſe.Ac proinde & ſtatim,& uſq; dum euacuentur, hominē mordicare,& inſuper euacuata aſperū relinquere ſenſum in partibus aliud medicamē requirentē.Quod nō faciunt q̃ boni ſunt ſucci,& dulcis(Græci ἐύχυμα,& γλυκύχυμα nomināt)etenim, G
& protinus mitigant,& præterq̃ q̃ euacuationem non faciunt,ēt ſenſum aſpertum nullum inducunt:quin potius ipſa contrà,ſenſuum medētur aſperitati. Itaq; chondrum,lac,ptiſanā in eiuſmodi affectibus, & edēda præbemus,& per ſedem inicimus,ubi uidelicet melle, aut quopiam
eiuſmodi,quod infeſtabat,exterſerimus:quo tēpe opportunus eſt,& adeps,& ceratum dulce,&
oleum dulce.Porrò & in præſenti,& in ſequenti deinceps ſermone oīa me dulcia dicere exiſtimato,tum ea,quæ ſalē non ſunt experta,tum ea,quæ ſunt elota.Quatuor itaq; indiciis cum poſſis quod per ſe lenit diſtinguere ab eo,quod per accidens,facilè cuiuſq; talium medicamentorū
facultatē inuenies.Primum indicium eſt,an ſtatim mitiget,an non.Secundum,an ſimul cum lædētibus euacueē,an non.Tertium,an aſperitatem quandam in corporibus relinquat,an non.Et
quartum,an ita affectis utile, & commodum uideatur,nec ne.Nam,cùm nec protinus mordicationē ſanat,uerùm maiore cum uehementia excernitur:neq; intus manēdo medeē, & moleſtiā
corporibus aſperitatem relinquit,quam,ſi denuo offeraē,exaſperat:argumentum eſt rodentis
ac mordicantis eſſe naturæ,cæterū ex accidente q̃nq; morſus ſanare.At,quod & continuo mitigat,& nullā excretionem prouocat:ſed nec exaſperat dum intus manet, immo exaſperatorū H
medela exiſtit, ipſm quidem natura bonum eſt,uerùm interdum à cacochymia,quæ ipſum alterat corrūpitq́;,mordax efficitur. Atq; hæc ita à me dicta ſunt,ut ſimul utriuſq; medicamētorum
generis,& tp̄s,& utendi modum,ſimulq́; facultatis inueniendæ,rationem docuerit oratio : demonſtraueritque , & ptiſanæ ſuccum,& chondrum,& tragum,& lac,& panem elotum,ex genere eſſe euchymorum: quin & pinguedinē, & adipem,& oleum dulce,& ceram dulcem , ex mitigantium eſſe,natura. Fuerit autem cera dulcis, quæ & natura eſt talis (nam quædam guſtantibus amaræ ſunt)& quæ præterquam quòd eſt talis,in aqua bona elota eſt.

De ratione abluendi,& candida faciendi medicamenta. CAP. 15.

LAuanda porrò eſt nō tantummodo cera,ſed & pix,& reſina,& oleū,& quicquid aliud aquę
nō miſcetur.Primumq́; modice cōcalfactum, mox in uas lati oris ac magnum, cuique inſit
aquæ copia puriſſimæ ſimul,& oīs qualitatis maxime expertis,infundito:nā in ea, quicquid ſit
id quod abluitur,acrimoniā ſuam exuit.Deinde conterito,tundito,frangito,manibuſq́; impenſe ſubigito,ut unaquæq; uidelicet abluendi medicaminis particula aquam poſſit contingere.Deniq, effuſa priore aqua,rurſum quod lauatur excalfaciēs, in aliā aquam æque ſyncerā inicito :

Rurſumque

A Rurſumq; diutiſſime contundito, donec qualitatẽ ſuã in aquam deponat: id aũt guſtanti datur cognoſcere: mox uero & tertio, & quarto, & ſæpius deinceps idẽ faciẽdum, donec aqua nullã ẽt ex abluto medicamento qualitatem recipiat. Atq; hunc in modum oĩa, q̃ excalfieri, & fundi ſuſtinent, lauabis. At, ſi qua ſint lapidoſa, & dura, uelut cadmia, & æris ſquama, & æs vſtum, ea exacte in tenuia comminuentem, plurimum in aqua terere fontali, puriſſimaq; oportet, ſi. binde priore effuſa, quoad nihil in aqua innatet, maneatq; aqua ꝓrſum a cõtriti medicaminis qualitate immunis. Nã quandiu aut qualitatis eius quippiã in guſtu appareat, aut aliquid innatet, tandiu terendum, atque effundendũ eſt: nam, ſi hoc pacto quiduis eorum, q̃ lauari pñt, abluas, mordacitatis expers euadet. Et ſanè oleum non tñ mordacitatem exuit, ſed ẽt candidius interea efficitur. Oportet uero ipm non perinde uehementer uerberare, ut picem, aut ceram, aut reſinam, ne uidelicet adeo aquæ miſceatur, ut ægre poſtea ſeparari poſſit, ſed ita, ut ibi quieſcere pauliſper ſiueris, facile poſſis innatans detrahere. Sunt & alij modi, quibus oleũ efficere poſſis candidum, quos ſcriptos inuenies apud eos, qui præparationum libros conſcripſere, & qui de materia prodidere, ut & apud Dioſcoridem in primo. Verum plerique eorum conſumẽtes, quod in oleo aqueum ac rufum eſt, reliquum candidum efficiũt: At hic abluendo, ueluti ipſum B abſtergendo, ac detergendo, candidum efficit.

Quòd non colligatur, oleum ex eo, quòd tuſſim cieat, proinde eſſe mordax: neque enim omne, quod tuſſim ciet, mordax eſt: neque ſolum quod mordax eſt, tuſſim mouet, ſed & quæ pinguia ſunt. CAP. 16.

DE medicaminum, q̃ lauari candidaq; effici ſolent, diſpõne, rurſus ẽt dicetur. Nunc ad propoſitũ reuertor. Oleum, qđ non ſit omphacinũ uocatũ, hoc eſt crudum (id.n. adſtringit) neque cum ſale ꝑparatum, neq; recens, ac uelut etiamnum feruens, ad hæc oĩa accurate lotum, id neq; epotũ, neq; infuſum, mordicationẽ exercebit. Quòd ſi guttur ad tuſſis impetum ꝓuocet, non idcirco mordax dicendum erit. Nam quicquid mordax eſt & acre, ad tuſſim impetum prouocat: non tñ quicquid impetum ad tuſſim prouocat, mordax eſt & acre. Hoc.n. dũtaxat pacto mordax eſſe oleũ conuiceris, ſi quicquid ad tuſſim impetum mouet, mordax eſſe cõfeſſum fuerit. Occurrit itaq; denuo hic error non leuis, ſed pernicioſus in concluſi conuerſione cõmiſſus. Confeſſum.n. eſt, oẽ mordax impetum ad tuſſim mouere, & confeſſum eſt, oleum oẽ ad tuſſim mouere impetum: uerum his ſuppoſitis non conficitur oleum eſſe mordax, neq; ſi categoricas, neque ſi hypotheticas efficiamus propoſitiones: q. ſ. ex duabus uniuerſalibus affirmatiuis nihil C concludi in ſecunda figura poſſit, neq; concluſio ex neceſſitate ſit uera. Fiant aũt in ſyllogiſmo categorico duæ propõnes iſtæ: Omne mordax ad tuſſim impetum ciet: ſed &, omne oleum ad tuſſim impetum ciet: quibus confeſſis nihil concludi poterit. Hypotheticam uero propõnem, quam Chryſippus ἀξίωμα συνημμένον nuncupat, ueram accipere non licet, neq; a ſenſu, neque ex ſenſu, neq; ex conſequentia rõnali. A ſenſu.n. aut per ſenſum, aut ex ſenſu, aut utcunque noĩare placebit, id genus ἀξιώματα deſumpta ſunt, nempè, Omne mordax ad tuſſim impetum ciet: &, Siquid mordax eſt, itidem & ad tuſſim impetum ciet: & non, Si oẽ mordax ad tuſſim ciet impetum, protinus quicquid ad tuſſim ciet impetum, mordax erit. Neq; oĩno ad hoc, ſi quid mordax eſt, hoc & ad tuſſim impetum ciet, ſequitur in uniuerſum iſtud, Si quid ad tuſſim impetum ciet, ipſum & mordax eſſe: ſed id quidem, Si non ciet ad tuſſim impetum, haudquaq̃ mordax eſſe, id inquam uerum eſt, quippe cum mutuo conuertãtur. Non tñ, ſi quid ad tuſſim impetũ ciet, continuo & mordax eſt: ſimpliciter.n. hoc conuertitur, & non mutuo. Demonſtratum aũt in methodis logicis eſt, quæ ex mutuo ueris conuertuntur orationes, ipſas quoque ueras eſſe: at quæ ſimpliciter conuertuntur, non perpetuo eſſe ueras: Illas quidem ἀντιστρέφοντας uocant, has uero ἀνεστρέφοντας. Igitur ſi non ex neceſſitate uerum eſt, Si quid ad tuſſim impetum mouet, idem ſta- D tim mordax eſſe, neque ſanè oleum, proinde ꝙ ad tuſſim impetum moueat, mordax eſſe cõcludi poterit. Hoc.n. duntaxat pacto, nempè ſi in confeſſo eſſet, Omne quod ad tuſſim impetũ moueat, itidem mordax eſſe, uerè talem confici concluſionem inueniretur, Si ad tuſſim impetũ mouet oleum, utique & mordax eſt: quo uidelicet ad hanc ſequatur orationem, facta tali aſſumptione, Atqui ad tuſſim mouet impetum oleum: ſequitur ergo, iuxta primam orationem inde monſtratã, concluſio, Mordax igitur oleum eſt. Verum enimuero nõ hoc pacto colligendũ illis fuerit, ꝙ ſi q̃d mordax eſſet, continuo & ad tuſſim moueret: ſed ꝙ ſola mordacia ad tuſſim impetum prouocant: ita.n. concluderetur, quicquid ad tuſſim moueret impetum, eſſe mordax. At hoc ipm, Sola uidelicet mordacia ad tuſſim impetum ciere uideri, & aliene a ſenſu dr̃, quippe cum & pinguia mouere ad tuſſim impetum appareant: & quod quæritur, prompte aſſumptum eſt, neque ex ſenſu, neque ex demonſtratione. Præterea hominum id eſt ignorantium, quænam ſit ad tuſſim impetum mouendi affectio, quam fortaſſis ipſis exponere præſtiterit.

Quomodo & per quæ ad tuſſim impetum cieri contingat. CAP. 17.

COntingit aũt ad tuſſim impetum cieri inæqualitate quadam in gutture præter naturam proueniente, quippe cum ſpiritus per puram leuemque ſp ferri uiam conſuetus, ſi qñ in eminentia q̃dam impingat, quaſſationem quandam ac ueluti inæqualem concuſſionem in guttu-

re

re efficit,atq; ita ad tuſſim aı̃al prouocat. Nam ut alias quoq; multas natura hoı̃bus ſalutis grã- E tia ingenitas indidit paſſiones,ad eundem modum,& ſternutationem,& tuſſim: Sternutationẽ quidem,vti ea, q̃ in naribus infeſta moleſtaq; ſunt,propelleret: tuſſim uero,ut q̃ in gutture. Potrò duplex ea affectio eſt,aut reſiccata exaſperatave,quæ in arteria eſt membrana: aut inæquali in ea corpore delato,ſiue id liquidũ ſit,ſiue ſolidũ. Hinc ſeu panis micula, aut alterius cuiuſpiã edulij,nobis inuitis in ſpiritus meatum decidat,tuſſire adigimur: ſeu bibentibus affatim, ipſius potus quippiam eo influat,ſimiliter irritamur,atq; ad tuſſim compellimur. Percolatur.n.perpetuo per aſperam arteriam in pulmonem ipſius potus tam exile quippiam,ut protinus ab iniſſis raptum perfacile quocunque diſtribuatur, nec tñ vſpiam aceruatim in ſpiritus ſemita cõſiſtat, neq; aı̃al ad tuſſim irritet: At ubi uel id ipſum pluſculum,uel aliud quodpiam,ſeu liquidum, ſeu ſolidum corpus,in aſpera defertur arteria,iam inde tuſſire neceſſe eſt, donec a ſpiritus uehemẽtia,quod moleſtat propulſatum eiiciatur. Proportionale quippiam huic accidit,ubi in membranam ipſam arteriæ exaſperatam ſpiritus impingit,niſi ꝗ hæc affectio alia a iã dicta eſt. Nunc.n. ab arteriæ membrana auſertur,abraditurq; quippiam: intus uerò adhæret aliquid,in priore affectu. Porrò utriq; cõis eſt ſpiritalis viæ inæqualitas. de quibus fuſius in cauſis ſymptomatum diſſeruimus. Cæterum in pñtia cognouiſſe ſufficit,ꝗ mordacia, gutturis exaſperatione: oleoſa F uero & pinguia illitu, inæqualitatem & ad tuſſim impetum efficiant. Quicquid.n.extra naturã in arteriæ incidit tunicam,tenaciterq; illi inhæret,tum organis ipſis, & qui per ea defertur ſpiritui,inſolens eſt,tum aı̃anti quoq; moleſtum. Nec id nunc dico, quin pleraq; ex oleis qualitate mordicantia ſint. † Nam & quæ admiſtum hñt ſalem,& prorſus recentia ſunt, ea oı̃no mordacia quoq; ſunt,non propria ſua eſſentia, ſed qm̃ omnibus plãtarum ſuccis geminum inſit excrementum (quod abunde indicauit Theophraſtus,& nos poſtea commonſtrabimus) alterũ craſſius,ac uelut terreſtrius,alterum tenuius,& uelut aquoſius. Sanè & oleo ambo hæc inſunt, ad concoctionem & diſcretionem tempus poſtulantia. Porrò tempore quidem,alterum reſidet, alterum uerò cõſumitur: Ac primum quidem,quod uidelicet & terreſtre eſt, & craſſum,ſubſidit; amurca nuncupatum: alterum uero tenuius,ac uelut aquoſius, quodammodo & ipſum compoſitum eſt,ex aerea ſcilicet eſſentia,& tenui feroſa.

† Græcè eſt, τά τε γὰρ ἁλῶν μετέχοντα. Ita legendum, non μετέχοντα, quæ ſalis non participant. ratio enim eſt, quia plantarum ſucci aliquid feroſi & propterea mordacis in ſe habent, ob id oleo quoque recentia ſint ſalis admiſtione ineſſe mordacitatem.

Quot modis aqueum & tenue excrementum ab oleo ſeparari queat. CAP. 18.

CAeterum ſeroſum iſtud rufi coloris eſt,a craſſo illo terreſtriq; ſubſidente.ſ.qualitate abſterſa. At oleum ipm̃ tum minime mordax,tum candidum ſua natura exiſtit. Quapropter ubi tenue hoc excrementũ ſeparatũ fuerit, candidius ẽt dulciusq; efficitur. Separatur uero multis G modis. Aut.n.in Sole feruente lati oris vaſculo olei pleno depoſito, conchis in altum ſublatis, ſubinde id cũ ſtrepitu deſuper conturbant. aut calidos uaſculis oleum continentibus cineres ſubiiciunt,ſolarem q̃ fieri poſſit maximè calorem imitati: maiorem.n.idcirco uitant; ꝗ ipſum in qualitate tranſmutet,prõpteq; nidorẽ excitet. aut nucleos oliuarum, aut frumentũ circũcirca apponunt. aut medicamenta q̃dam uaſis ipſis iniiciunt. In ſumma,quod aqueum eſt,exigũt atq; conſumunt,reliquũ aũt ſeruant. Itaq; ſi tam dulce cãdidumq; acceptum oleũ, cuiq; nec ab initio ſal inditus eſt,ipm̃ inſuper,ut ante poſitum eſt,laues,id tibi medicamentorum oı̃um minimè mordax erit. Ac nos quidem perſæpe oleum eiuſmodi bibendum non nullis exhibuimus, nosq; ipſi experimenti grã ſumpſimus,prorſumq; nullam inteſtinis mordacitatem attulit,gutturiq; minime ad tuſſim impetũ cõmouit: cumq; oculis eſſet infuſum, ſenſum mouit exiguum, ipſa potius nouitate,atq; inſolẽtia,q̃ acrimonia moleſtũ. Atq; eiuſmodi ſanè oleũ,ad unguem oleum exiſtens,cuncta tũ humectat,tũ emollit,ubi nec ſummè (ut monuimus) frigidũ,nec calidũ applicet. Porrò cui iniectus ſal eſt,nõ nulla quoq; ineſt neceſſario mordacitas. Verũ mirer ſanè,ſi quis tm̃ indat ſalis,ut oleoſam pinguemq; ſubſtam exuperet: utq; Archidamum.ſ.referat,q ait, cutẽ aduri iis, qui in oleo fricant: q̃nquidẽ & id ſæpenumero factum uidi,cum aliorum nõ H nullorũ gratia,tum podagræ,& arthritidis: Fricant.n.partes affectas trito in pauculo oleo ſale multo,idq; ꝑ intermiſſiones,haudquaq̃ in paroxyſmis,tum ut ſuperfluũ oẽ exiccẽt, atq; diſcutiant,tũ ut partibus infirmis bonã comparent habitudinem,ac robur. Atq; in hoc quidẽ ſal exuperat,in oleo uero ſuperatur. Potiusq; eorum quæ in oleo rigata ſunt,facienda cõparatio eſt,q̃ q̃ in eo decocta,utpotè qui hominẽ feruenti neq̃uaq̃ oleo decocturi ſumus,uerũ temperato unctuari. Præſtat.n.(id quod aliquoties ſupra monuimus) ipſum rei euentũ ſenſu perceptilẽ,& exactè manifeſtum inſpicere: neq;.n.ſanè extrinſecus q̃ſitis opus exemplis eſt,in rebus nimirum,q̃ tam clare cognoſci poſſunt. Quin ſi q̃n forte obſcurum ſit quod quæritur,adeo ut ex aliis ſibi fidẽ poſcat,neq; illic ſanè remotiſſima diſſimillimaq;,propinquis pteritis, accerſenda ſunt quærendæ facultatis teſtimonia. Sanè euidens luce clarius oı̃bus hominibus eſt, ꝗ frictio ex oleo magis q̃ ſicca laſſitudinẽ aufert,corporaq; emollit,cohibens occludensq; quicquid è nobis foras effluere eſt natũ, haudquaq̃ digerens,& exiccans. Id ipſum & Diocles confeſſus eſt,ut qui oblinere poros oleũ dixerit,q̃que effluunt cohibere,tum coria emollire. Quòd ſi rerum euidentia illi non ſufficiebat,ac proinde extrinſecus adducere cõiecturas potius illi uiſum eſt,ea, quæ in oleo frigido rigantur,memorare, non quæ in feruenti decoquuntur,afferre debebat.

Quòd

A *Quòd perperam Archidamus inæqualem ex oleo frictionem aſſeruit.* CAP. 19.

QVemadmodum in talibus,rerũ tranſgreſſus eſt euidentiã,ita illic quoq;,dum ait inæqualẽ eſſe ex oleo frictionem,manibus videlicet lubricè labentibus. Nam contrarium oẽs manifeſto percipimus,nimirum cum,quæ ex oleo fit frictio,æqualis exiſtat:inæqualis uerò ſicca.Cutem.n.in frictionibus ſiccis manus coadducunt, ac uelut duplant,uiolenterq; ac pter naturam complicant:dein ubi non amplius prior uelut duplatio labentes ſequi manus põt, ipſa quidem recurrit,atq; ad continuum reuellit:manus uero ſemel,ac uno impetu in alteram cutis partem tranſeunt,inferiorẽ tranſgreſſæ duplationis partẽ. Ac proinde inæqualem,duram,laborioſam talẽ ſentimus frictionem:Duram quidem,qm̃ cutis violenter & tenditur, & cõcutitur : eiſdem de cauſis & laborioſam:porrò inæqualem, qñquidem non in oẽs cutis partes fricantes incidũt manus,uerum infernam duplationis partem perpetuo tranſiliunt: id quod fit tum ob naturales cutis aſperitates,idq; potiſſimum in natu grãdioribus:tum ꝙ laxa eſt cum aliis propè oĩbus cutis,tum gracilibus maximè & ſenibus. Quippe ſi læuis æquabiliter tota,& tenſa exacte cutis foret,haud facile plicari poſſet,nec inæquales in ſe manuũ efficere decurſus:uerũ facile,reor,antorſum pcurrerent,a primis ad reliqua prompte delabentes,nimirũ cũ nullã ſecũ cutis partem
B ducerent.Atqui cum laxa ſit & aſpera,externo quopiam medicamento indiget, quod & rugas eius impleat, & fricantibus manibus lubricitatẽ pbeat : quas ad res oleo nihil aptius inuenias. Mirerisq; profecto Archidamũ,q nec rei ſit reueritus euidentiã,nec quæ eius ſit cauſa inuenerit,ſed in utriſq; pronunciarit cõtraria:quippe cũ inæqualis ſicca appareat frictio,æqualis uero quæ adminiſtratur cum oleo:nec minime ea teſtimonio ſuo adſtruit ratio, q̃ cauſam exponit.

Redarguit prauam medicamentorum facultates inueniendi rationem. CAP. 20.

VErum de Archidamo,& Diocle ſatis in pñtia.Volo.n.(qñquidem ſemel aggreſſus ſum prauam facultatis inueniendæ uiam oñdere,oleo pro exemplo uſus) oẽm celerrimè orõnem abſoluere.Igitur cum ueteres philoſophi calidũ eſſe oleũ aſſeuerant,nõ paruo(ut putant)argumento,ꝙ celeriter.ſ.in flammam uertat̃,cõtradicentes quidam id illi accidere aiunt, qm̃ tenue eſt,& aereum:cæterũ frigiditatẽ eius inde adeo monſtrari,ꝙ hyeme ocyſſime cõcreſcat:nec.n. uino ſolũ acetoq;,ſed ẽt aqua ipſa,prõptius a frigore deuinci.Ad ea rurſus obiicientes alij,ꝙ aereum quidẽ ſit non negant,idq; ex leuitate perſpicuo apparere dñt: non tñ frigidum eſſe fatentur:quippe cum aer oĩs ſit natura calidus, uti gñatio quoq; eius indicio eſt, nimirum cum extenuata ſolutaq; calore aqua aer efficiatur. Conſtatq; iam inde maximam eos ingredi qõnem cla
C riſſimis philoſophis dubitatã.Siquidem Ariſtoteles,quiq; eum ſectant̃, calidum eſſe aera exiſtimant,at Stoici frigidũ.Porrò ad celerẽ olei congelationẽ,quod uiſum eſt illis,qui frigidum ipm aſſerunt,hi qui calidum contra contendunt,non tã ualide concreſcere,ut aquam,contra opponunt:neque.n,congelationem in eo eſſe aiunt,ſi quis recte expendat,ſed uelut conſiſtentiã, & incraſſationẽ:hocq; fieri aiunt,qa craſſum eſt,& uiſcoſum,non qa frigidũ.Itaq; rurſum utrinq; in ambiguũ oratio perducitur:illis quidem ex eo,ꝙ celerius a frigore vincatur oleum, q̃ aqua: his uero ex eo,ꝙ aqua oleo plus congelet̃,contraria adſtruentibus.Ad hoc itaq;,ꝙ de his addubitent,neq; ꝙ aereũ ſit,oĩbus confeſſum eſt.Etenim leuitas quidem,inquiunt, huius indicium foret:at craſſities non paruam adfert coniecturã ipm eſſe terreum. Porrò quidem ambo cõponentes,aereum ſimul & terroſum conſtituunt. Sunt qui hos deridentes,id qđ cum primis oleo ineſt,nẽpe humiditatẽ,adimere pfecte ipſos orone dicãt. Ad hæc non nulli ex eo, ꝙ uiſcoſum ſit,frigidũ eſſe contendunt,alij vero calidũ,non nulli ſiccũ,poſtremo quidam ẽt humidũ. Etenim niſi contractæ compactæq; partes eius forent,& inuicẽ exactè adhærerent,uiſcoſum haud fore:atqui illos oẽs frigiditatis eſſe effectus:nã fundere,extenuare,ſoluere,partes a ſe inuicẽ ſeparare,eã uero eſſe calidi naturã. At alij contra uiſcoſum nihil fieri pronunciant citra calidi ui
D ctoriã,ueluti in ſuccorũ oĩum patet decoctione,tum eorum,qui ex herbis exprimunt̃, tum qui ex fructibus:quippe qui,cum aquei principio ſint,ac conſiſtentia tenui liquidaque,ubi decocti fuerint,craſſi uiſcoſiq; euadant.Quin & ex particularibus utriq; exẽplis contraria probabiliter adſtruũt,Alij uiſcum,mel,picem liquidã,reſinam,& alia id genus,q̃ in profeſſo, & viſcoſa ſunt & calida,proponẽtes: Alij cicutæ,pſyllij,atriplicis,blitiq; ſuccum memorantes:& ad hæc ueluti colophonem quendã orõni pituitam proferentes,liquido.n.ipſis ea, & uiſcoſa eſſe & frigida vr̃.Quin & ex eo,ꝙ quibus uenę ſectione ſanguis detrahitur,oleum inſtillatum fluidum reddat ſanguinem,utroſq; contraria adſtruere uidere eſt.Alij.n.tanq̃ calore fundens,alij uero tanq̃ frigore lubricitatem pbens,non ſecùs ac glaciẽ fluxibilitatem ipm facere aſſerunt. Atq; inde alio verſi,de lubricorum oĩum natura diſceptant,ad extremam uſq; garrulitatem orõnem promouentes.Condemnantes aũt horum * errorem,ut aiunt,alij,pinguedinem proponunt, q̃ proxime olei naturam accedit, & euidenter deprehendi põt cuius ſit temperamenti : quippe quæ in nobiſmetipſis conſiſtat,nec fallere nos queat. Nam in ſanis,inquiunt, & bene curatis corporibus multa prouenit pinguedo,q̃ ne inſanus quidem frigida dixerit:talia.n.fieri robuſta natura, quam oẽs naturales philoſophi calidã eſſe rem confitentur. Sed his è diuerſo quidã in frigidis tẽperaturis pinguitudinẽ prouenire aiunt,uelut fœminæ indicant, quique ocioſam uitã tranſigunt.

* φιλαλογίας eſt ĩ impreſſis. φυσιολογίας in antiquis. ut de eiã hac eadem pagi. g e ἄλιε.

ſigunt.Iam uero & inter gentes vbi frigus quidē ſuperat, pingues:ubi uero calor,graciles,pro- E
uenire hoīes aſſerunt:proſeruntq; exempla,Celtas,Thraces,Bithinos,Ponticos, Galatas,ſicut
frigidæ regionis incolas,ita quoq; in uniuerſum pingues:Arabes uero,Libyos,Aegyptios,Ae-
thiopes,quiq; terrā inhabitant calidā, graciles & aridos oēs. Non nulli uero citra particularia
exempla uniuerſali inter ſeſe rōne contendunt, partim pinguem in nobis ſuccū prouenire non
poſſe,niſi ꝓbè a natura cibi conficiant,aſſerentes : partim in cibis quidem contineri confiten-
tes.a nr̄o tn̄ calore conſumi,uelut a flamma oleū:qui ubi infirmior eſt redditus,in corpore acer
uari.Sunt qui aīantia quoq; in mediū afferant,ut q̄ natura frigidiora ſunt, pinguiora oīa repe-
riantur,ut urſi,oues,ſues:q̄ calidiora,itidem & ſicciora,graciliora q́;, & pinguitudine uacāna;
ut leones,pardales,canes.Præterea inde adeo,ꝙ madeſactæ oleo apes,muſcæ,ueſpæ, formicæ-
que intereant,alij quidem calidum,alij frigidum cōprobare ipm tentant: ac rurſum alij humi-
dum,atq; alij ſiccū. Etenim cum iā dictæ aīantes exangues ſint, ac proinde frigidæ, quidā eas
celeriter refrigerari aiunt,atq; ita mori; quidam contra, dum excalfiunt,haud poſſe in contra-
rium mutationem perferre:Quin & ꝙ immoderatè exiccantur,alij,quippe,cum naturā iam an
tea exiccata ſint,immoderationis rōne offendi:alii uero ꝙ humectētur,idque naturæ cōtrarie-
tate.Atq; ꝙ in inſectis aīantibus contraria inuicē colligant, mirū fortaſſis uideri non dēt:ſed ꝙ F
ex ijs,quæ nobiſmetipſis accidunt,in utranq; partem diſſerunt,id uero admiratione dignū eſt.
Quippe aliis plus,aliis minus, ſudare nos inquiunt, ſiquis in balneo vngaī. Nec tn̄ hi qui plus
aſſerūt,de facultate eius vniuerſali inter ſeſe cōueniunt,neq; hi qui minus: Verū ex iis,qui plus
nos ſudare aſſerunt,quidā calori acceptum referunt, quidā uero viſcoſitati:priores quidem ca
lidū ſudores prouocare natū dicentes,viſcoſum uero alteri:quippe uenandi,& aceruandi eorū,
q̄ hactenus celeriter defluebant,proindeq; ſenſum fallebant,facultatem obtinens, manifeſtam
ita ſudorum copiā efficere.Porrò qui minus ſudare uolunt eos,qui aut in balneis, aut exercitiis
vnguntur,alij quidem illinendi facultatem,alij uero refrigerandi uim,illi attribuunt. Quinetiā
ex apparentibus,alij reſiccare,alij humectare ipſum dn̄t:humectare quidem, quotquot plus ſu-
dare inunctos cenſent:reſiccare uero,alij.Quinimo & ꝙ a frigore tueatur inunctos,alij quidem
craſſitudine uiſcoſitateq;,inſtar ueſtimēti,aut munimēti, frigus arcere:alij uero per calorē na-
turalem contracta concalfacere referunt.Porrò ēt ex eo,ꝙ quæ in libris atramento conſcripta
ſunt,nihil uitiet,aut deleat,haud aliter q̄ arena cinisq;, cum reliqua liquida oīa deleant, quidā
ſiccā,& uelut exuccā eius naturā adſtruunt:quidam uerò partium craſſiorum, ac minus elabo
ratarū.Sic & ꝙ aliis nō cōmiſceaī,hoc alij quidē leuitati, partiumq; tenuitati:alij uero craſſitu- G
dini uiſcoſitatiq; adſcribunt,cum ſuccis ſui ſimilibus miſceatur,ut maluæ decocto.Eadem aſſe-
runt,& de hoc,ꝙ terra non ꝓbe oleo irrigeī, tametſi aliis liquoribus madeſcat, ut uino,aqua,
aceto.Ac non nulli quidē hic eſſentiæ cauſanī ſiccitatē:alij tenuitatē: ſunt, qui craſſitudinem.
Etenim qui tenuitatem pro cā aſſerūt, intactos tranſire meatus aiunt:at,qui craſſitudinē,oīno
ne ingredi quidem illos aſſerunt.Neutros uero arguere queas,cum utraq; de cauſa quædam ne
propinquis cōmiſceantur,prohiberi poſſint:ſiquidem phyſicorum non nullis meatuum cōmo
deratio,miſtionis eſſe cā vr̄.Atq; ego nunc ſanè illa, in ſumma tn̄ relatis ſolis ratiocinationum
occaſionibus,commemoro. Quòd ſi quis ſigillatim unumquodque extendere uelit, atq; hinc
inde in utranq; partem diſſerere,non unum ille uolumen,ſed ēt complura, meo iudicio exple-
bit.Licet.n.uel iam nunc proſpicere, † q̄ nō longus ſolum orōnis hìc euaſurus ſit error,(nec.n.
tolerari poſſet) verum ꝙ ſummam ēt interim attinget phyſiologiā, ſic ut diiudicari non nunq̄
nequiret. Porrò ſi cui ēt conſtaret oīno inutilem eſſe medicis, longe ēt magis eam rōnum viā,
arbitror,effugeret.Non.n.abſolutè an calidum,frigidum,humidum, ſiccumve unumquodque
medicamentorum ſit,inquirimus:neque an formicas,apes,ueſpas, aut aliud aīalium humecta-
re valeat,aut reſiccare,calfacere,aut frigefacere:ſed quomodo ad corpus ſe habeat humanum. H
Cum liceat igitur in hominibus ipſis experimentum capere,non rectè ad alīa uertuntur.

† quid nō longus ſolū ſit talis orationum error, (hoc.n. tolerari poſſit) uerum etiā ad ſummam quoque phyſiologiam aſcēdat: interim uero etiam dyudicatu ſit difficilis.

Quæ ſit recta experiundæ olei facultatis ratio. CAP. 21.

AT recta experiundi rō,in primis quidem ea eſt,quæ in corporibus hr̄ temperatis : deinde
ea,q̄ in intemperatis:mox,ut ſæpenumero antea monuimus,quæ in calidis,frigidis,humi
dis,ac ſiccis morbis.Vbi aīum aduertere iuſſimus,ut quod per ſeſe quid ageret ab eo, quod ex
accidenti,diſtingueretur.Id qđ futurum eſt primum quidem,ſi q̄ fieri poteſt ſimplicibus affecti
bus admoueas:Deinde ſi,an protinus ab initio,quod ſenſu poſſit percipi,ſuam uim exerat,cō-
ſideres,an poſt t͞pis aliquantum,aut deniq; ubi ablatum fuerit,uelut aqua frigida, quæ caloris
efficit repercuſſum:Ad hæc alienæ qualitatis miſturæ expers vt ſit, dāda quā maxime opa eſt.
Qūo ergo oleum quis tale efficiat,ſupra poſitum eſt: uerum qūo ſimplici morbo applicari q̄at,
nunc dicemus,id modo prius commemorantes, ꝙ in morborum dr̄iis oſtenſum eſt, Corpora
quædam ad calidius uerſa uideri,citra,aut cacochymiam,aut plenitudinem,uiſcerisve inflam-
mationem,uelut in ingentibus exuſtionibus euenire aſſolet: Quædam uero ad frigidius, ut in
uocatis iam paſſim conſueto nomine perfrictionibus(ψυγμοὺς Græci uocant.)In talibus utique
affectionibus ſi oleum adhibeas, manifeſto comperies, refrigerare nos an calfacere ſit natum.

* reuocationē,

Sed

A Sed illud tñ conſtet, ut omni prorſum aliena uacet qualitate uehementi: id. n. perpetuo in omni medicamento memoria tenere oportet. Atq; hæc quidem ſumma eſt rõnis. At opus ipſm, quod perficitur, experientia commonſtrat. Nam qui ardore tenentur, tñ abeſt, ut a calore liberentur, ut ẽt [a] † magis exæſtuent, & procedente tempore calidiores euadant. At algentibus, ex olei inunctione perſpicua nulla, aut noxa, aut utilitas affertur. Ex quo liquet, vt calfacere ſit natum, certè non admodum id poſſe, nec euidenter, ſicuti reſina, pix, bitumen. Inaudiẽda eſt nunc pix non ſicca: itidem nec reſina, nec bitumen ſiccum: nec. n. ipſis inungi quis poſſit: neque item quę Sol liquarit, quippe hæc nec ſimplicia, nec ſponte nata ſunt medicamenta: uerum reſina, q̃ Græce αὐτόῤῥυτος a ſpontaneo fluxu dr̃, quam in Laconia, & Cilicia optimam prouenire nouimus: aut terebenthina, aut lentiſcina, quæ liquida etiamnum, ac recens ſit: aut ex pinea, quæ in fictilibus ſuperne, olei ritu innatat: pix autẽ liquida, aut potius quod oleoſum in ea supernè fluitat, quod utique πίσσανθον hoc eſt picis florem, nuncupant, eſt. n. re uera tanquam picis flos: ſic bitumen adhuc liquidum, quod ex [b] * Medua importatur: omnia. n. hæc pinguia ſunt, plurimumq; oleoſæ naturæ poſſident. Veluti myrrha ſtacte, & picinum, iuniperinum, cedrinum, laurinumq; oleum, & alia eiuſmodi clariſſime refrigeratos recalfaciunt, exæſtuantes uero ſummè excruciant.
B Atq; hæc quidem utriſque excalfacere confeſſum eſt: At oleum neutris admodum, neq; refrigeratos. ſ. excalſacere, nec excalſactos offendere. Non tamen obſcure iis, qui ex ardore febricitant, [c] * faſtidij cuiuſdam cauſa eſt, caloremque augere apparet, quemadmodum in exquiſitis eryſipelatis, quippe quæ bilioſæ ſunt fluxiones: manifeſto. n. in his calorem adauget, etiãſi applicetur uel frigidiſſimum. Etenim in ardoribus, ſi ſalis ſit expers, & alioqui etiam cãdidum, non nullum ſane ſolatium, ſi modo frigidum perſundatur, affert: In eryſipelatis autem, quantumuis ſit frigidum, nihil iuuerit. Cæterum lædere omnes, quæ ex pura bile ſunt fluxiones, uel maxime eſt natum: at quæ ex ſanguine illi permiſto conſtant, has quidem minus, non tamen vulgariter. Porrò iſtis etiam minus, ſed tamen perſpicuo, affligit inflammationes etiamnum feruentes. Ex quibus omnibus coniecturam ducenti uiſum eſt tandem, calorem parem eis, quibus applicatur, accendere. Apparet enim corporibus mediocriter calidis, admotum moderate illa excalſacere: quæ uero ualide, ualidum accendere calorem.

Quod oleum ex eorum ſit numero, quæ ex æquo nos excalfaciunt. CAP. 22.

DIctum eſt igitur in tertio De tẽperamentis, uenitq; nunc iterum dicendũ, quod unumquodq; medicamentorum, q̃ corpori applicantur, quæ quidẽ calida eſſe facultatibus diximus, ca-
C loris ſui principiũ a nobis accipiens, partim ſimiliter nos recalfacit, partim ualẽtius. Atq; ex ijs, quæ nos ęqualiter recalfaciunt, oleum mihi eſſe uiſum eſt, particulares eius uires inſpicienti: cõperi. n. perpetuo calorem efficere tepidũ in iis, quæ medoicriter eſſent calida, feruentẽ in feruentibus. Proindeq; mihi eſt uiſum neq; conuulſiones, neq; tremores, neq, ſenſum tum difficilem, tum deperditum, magnopere aut iuuare, aut lędere: quippe iuuare nequibat, cum ualẽter excalfacere non poſſet: nec lædere item ualebat, cum oĩno non refrigeraret. At ubi adſcititium comparaſſet calorẽ uehementem, multum prodeſſe: nẽpe ubi in alueolos olei calidi, in quo radices quædã aut herbæ excalſaciendi facultate pollentes incoctæ erant, ita affectos demiſiſſemus. Vnde merito uelut materia q̃dam cęterorum fuerit medicaminum: nam ſi frigida illi commiſceas, frigidum efficietur quod miſtum erit: ſin calida, calidum. Quod. n. ex media tẽperie eſt, utriſq; ſummis inſeruit, utpotè quod ſi calido commiſceatur, id quod ex ambobus miſtum erit, frigidũ efficere non ualeat, nempè cum ipſum non ſit frigidum: neq; ſi frigido, calidum, quippè cũ ipſm non ſit calidum. Itaq; non immerito alij calfacere ipſm aiunt, alii uero negãt. Calfacere enim uideatur, cum ad parẽ calfacienti corpori calorem peruenit, hac. n. ratione recalfacere rurſum poteſt: quòd uerò quam acceperat augere caliditatem non poteſt, haudquaquam calfacere uidea-
D tur, quippè cum non quam acceperit, ſeruate, ſed augere, calefacientis ſit opus.

Quænam ſint principia tantæ de medicamentorum facultatibus ambiguitatis. CAP. 23.

EIuſmodi porrò ambiguitatũ tria ſunt principia, Quòd non diſtinxerint genera eorum, quæ nos excalfacere dicuntur, & quòd homonymiis ſiue æquiuocationibus utantur confuſe, & quod nihil relinquant medium. Itaque calfacere nos dicuntur, & quæ energia ſiue actu ſunt calida, ut ignis: & quæ poteſtate. Tum quæ poteſtate ſunt calida, partim alimenta ſunt, partim medicamenta, partim tegumenta. Porrò calidum quoque ipſum, & quod actu tale eſt, ita nominare conſueuimus: & quod poteſtate, uelunt ſubinde ante monuimus. Sed, & calidum actu eſt, & quod ſimpliciter eſt calidum, ut ignis: & quod per exuperantiam, ut animal: & quod ad ſui generis ſymmetrum comparatur: & quod ad quid obuium. At quod poteſtate dicitur, primum quidem diſtinguitur contra id, quod eſt ex accidenti: deinde totidem habet ſignificationum differentias, quot actu calidum. Etenim cùm ſit uelut apta quædã materia ei, quod eſt actu calidũ, partim ad ea, quæ abſolutè calida nuncupantur, partim ad ea quæ per excellentiam quandã, tũ ad quiddam ſui generis, aut ſpeciei, deniq;, & ad obuium quiduis collatum, propria utique fuerit materia. Quocirca cum ea conſideremus calida, quæ referuntur ad hominẽ, ut alia prorſum omittantur, æquũ exiſtimamus. In iſtis ergo omnibus peccare ſolent, qui de medicaminũ uiribus

A †Quamuis in aliquibus græcis codicibus legatur καυσώδεστεροι, magis æſtuãtes, in multis tamen aliis legitur ἀνωδέστεροι. i. imbecilliores, et quietiores: & inferius etiã hic ſenſus habetur: cui etiam lectioni aſtipulat uetus tranſlatio.
B †Al. Nicomedia.
C * ἄσην.

bus conſiderant:& præterea, ꝙ mediocritates, tum in naturalibus nr̃is tẽperaturis (ut in opere E
De tẽperaturis oñdimus) tum in medicamentis expendendis ꝑtereant. Siquidem tanq̃ neceſſa
rio id, cuius perpenditur facultas, medicamentum, aut calidum, aut frigidum, aut humidũ, aut
ſiccum eſſe dẽat, ita uerba ipſi faciunt: ac ſi non fieri poſſet, ut in calfacientiũ nos, ac refrigeran
tium medio quiddã conſiſtat, atq; aliud rurſus inter exiccãtia, & humectantia. Adeo inuenire
eſt quoſdam ſtupidos, ut ne ubi audierint quidem ueritatem, aſſequi poſſent. Itaq; quoſdam ẽt
noui, qui contra contendere adſtruereq́ue conarentur, nihil temperamento eſſe medium.

Quod compluribus nos modis calfacere oleum appareat, nempe ut alimentum, ut medicamentum, ut tegumentum: Et quòd excalfacientium nos, ac refrigerantium, medium quodammodo obtineat. *CAP. 24.*

VErum hos in libris De tẽperamentis iuſtis confutauimus rõnibus, nihilo ſecius idem in ſe
quentibus facturi. Huic aũt libro finem iam imponere ſtudens, ad oleum reuertor. Acci-
dit.n.illi, ut fortaſſis tanquam alimentum nos excalfaciat, ubi.ſ.intrò in corpus aſſumitur: pro-
batis.n.quibuſdam tum medicis, tum philoſophis, ſicut ex cibis, ita ex oleo corpori fieri appoſi
tionem uiſum eſt. Accidit uero illi, vt tanq̃ medicamen medium ſit nos calfacientium, & refri-
gerantium: tum ẽt uelut tegmen nos excalfaciat: naturæq́; eius, uel maxime propria eſſe imago F
vr̃ eiuſmodi. Nam quemadmodum ueſtimenta a nobis ipſis excalfacta, rurſum nos recalſacere
conſueuerunt, ita & oleum. Sed quemadmodum illa excalfaciente corpore calidiora non eua-
dunt, ita quoque nec oleum. Recte aũt perpendas rem totam, non ad pñs modo, ſed & ad futu-
ra omnia utilem, ſi aeris nos ambientis memineris: qui interim eo, qui in nobis eſt calore vſ-
queadeo redditur frigidior, ut munimentis quibuſdã aduerſus eum, tegminibuſq; ſit opus: In-
terdum uero vſqueadeo rurſum calidior euadit, ut ferre nequeas, fugiaſq; ſub tectum aliquod
uel umbram: Eſt aũt ẽt qñ tanta eſt moderatione ꝑditus, ut neq; tepefacentia, neq; refrigeran-
tia expoſcas, ſed citra oẽm moleſtiam ſenſumq́; in eo uerſeris. Tertiam hanc temperiem, quam
mõ dicebam, ſymmetrã moderatamq́; uoco, atq; aliarum mediam eſſe ſtatuo: ac corpus nr̃m,
neq; excalfacere, neq; refrigerare: cũ aliarum duarũ altera nos excalfaciat, altera uero refrige-
ret. Similemq́; eſſe dico mediæ aeris nos ambientis tẽperaturæ, tum qui a ueſtimentis, tum qui
ab oleo prouenit, calorem. Porrò ſi ne ſic quidem ẽt clarũ euaſit, quod indicare uolo, at illo ſal-
tem modo apertius opinor intelliges. Duos mihi aĩo intelligito hoĩes corpore ſimiliter tempe-
ratos, mutuo ſeſe contingentes, uel pectore, & uentre ſolo, uel manibus & cruribus. Quòd ſi
eãdem duobus iſtis hoĩbus nactus ſit temperiem aer illos ambiens, ut, in ti ibus his corporibus G
par inſit calor, neuter ab altero tunc excalfieri dici queat: nam quæ ſimilia undequaq; corpora
ſunt, a ſeſe mutuo nullam accipiunt mutationẽ. At ſi frigidus ſit ambiens, mutuo ſe calſacere hi
hoĩes dicentur, tametſi haudquaquam excalfaciant, ſed frigus modo arceant. Vulgo itaq; aſſue
ti abuti uocibus, id quod frigus arcet, excalfacere aiunt: haud ſanè recte. Atqui permittendũ ip
ſis eſt, ut prout uelint appellent: cæterum per calfaciendi uerbum in utraq; dictione idẽ ſignari,
id uero neutiquam concedendum: haud.n.idem eſt, an ex ſe quid cuipiam calorem præbeat, an
frigus prohibeat. Quibus ſic ſe hñtibus, quæcunque foris nobis iniecta eandem corpori calidi-
tatem obtinent, ſiue a ſeſe ipſis, ſiue ab aliis, ſiue a nobiſmetipſis, eam nacta fuerint, exacta lo-
quendi rõne, neque calfacere, neq; refrigerare dicendum: at, ſicui abuti libeat, non repugnãdũ,
modo in dictione ſignationum driam commemoret: ſiquidem alio quodã modo calfacere nos
dr̃ aer calidus, atque alio modo qui ſit moderatus. Rñdet autem proportione aeri calidiori py-
rethrum, napy, piper: moderato autem pinguitudo, & oleum: actu.n.aeres ſunt calidi, potentia
uero medicinæ. Aera.n.calidum haud ipſi efficimus, ſed qm̃ in eo uerſando talem ipſum expe-
rimur, ita nuncupamus: An medicamenta, ſicuti in tertio De temperamentis demonſtratũ eſt,
principium excalfactionis a nobis accipientia, partim æquè nos recalſacere ſunt nata, partim H
plus, partim minus. Ex genere autem eorum, quæ æquè nos recalfaciunt, oleum eſt: Cui eidem
quoque a uiſcoſitate, ac ꝙ difficulter item defluat, tum ꝙ meatus infarciat obſtruatque, duplici
rõne, ut augere caliditatem uideatur euenit, tum inde adeo, ꝙ inſtar ueſtimenti, aut munimen-
ti illinatur: tum ꝙ meatus infarciat, prohibeatq́; foras effluere magnam uaporoſi intus caloris,
partem. Eadem ratione nec ut reſiccentur corpora noſtra permittit, niſi ſane applicetur calidũ
idq; pluſculo tp̃e. Has itaque uires eius cum homines omnes experientia compertas habeant,
quos largius ſudare uolunt, ſiue a balneo, ſiue balnei expertes, iis non protinus ab initio oleum
admouent: Verum in iis, qui morbo laborarunt, ubi ſudare inceperint, tum excalfactum, per-
fundunt: In iis uero, qui etiamnum laborant, ubi abunde iam ſatis ſudarint: Porrò in ſanis, ſi-
quidem ex longo itinere, aut exercitatione, alioue quouis pacto, corpus ipſis exhauſtum eſt, eis
inungi & ante ſudorem permittunt: Verum qui non concoxerint, aut corpus habent plenum,
quod πληθωρικὸν uocant, his neque in balneo inungi concedunt.

Quòd medium ſit oleum inter humectantia nos & exiccantia. *CAP. 25.*

ATque hic quoque mihi uidetur oleum eſſe medium inter humectantia nos, & reſiccan-
tia, uelut inter excalfacientia, & refrigerantia medium conſiſtere ſupra demonſtrauimus:

humectat

A humectat enim aqua,exiccat uero tum laurinum,tum cedrinũ oleum. At, quod ſimpliciter ſic
admouetur,citra ullam uidelicet ex arte conciliatam à nobis,aut caliditatẽ, aut frigiditatẽ(hu
ius enim uſq; meminiſſe oportet) talẽ ſeruat noſtrã temperiem,qualem ſcilicet accepit, q̃ fieri
poſſit maxime uaporoſas oẽs corporis expirationes prohibẽs. Porrò ſi pluſculum membra fri-
ces oleo,calorẽ ex frictione adſcititium comparabis.Atque hac interim ratione laſſos nõ parũ
iuuabis,partim q̀ in minutos corporis meatus pingue ingrediaẽ,& quę indurata ſunt emolliat:
partim q̀ humiditatẽ acrẽ ac ſubtilem,quę in laſſitudine ex colliquatione prouenien s,ſub cute
latebat,per halitum caliditate digerat. Conſpiciũtur enim exercentibus tũ foras effluere ſudo
res,tum intus in uentrem non pauca defluere excrementa,quæ uelut liquamina ſunt. Ex hiſce
autem colligendũ eſt,cõplura toto in corpore eiuſmodi relinqui,quæ euacuationem depoſcãt;
quippe duplex in laſſitudinibus affectio naſcitur,ſicut alibi oſtendimus. Nam ſimilares quidem
animantis partes reſiccantur,humectantur uero uacua ſpatiola nõ utili,& naturali humore(nã
ſic foret plethora,ſiue repletio)ſed tenui,& acri,mordaciq;: proindeq; remediis indigent dupli
cibus,tum ijs,q̃ ſiccitatem corporis irrigent,tum iis quæ humorẽ acrem euacuent. Itaq; ad hęc
aptiſſima ſunt dulcium aquarum lauacra,nimirum quæ humiditate ſua inſtrumentorũ corrigãt
B ſiccitatem,& caliditate tenuem, atq; acrem humorem digerãt. At,ſi corporibus inhęrere poſſet
aqua,nec facile deflueret,ipſa quidẽ per ſe ſufficeret. Atqui cũ ea quæ foris circunſunditur,faci
le defluat;& q̃ in poros ingreſſa corporis,nullam habens anſam prompte effluat: in hoc ſane ip
ſum utiliter miſcetur oleum,maximeq; iuuat,ſi ex utroque quis diutius fricetur,id quod uete-
res Græci χυτλοῦσθαι nominabant: cui oppoſitum impoſuerunt uocabulum ξηραλοιφεῖν, quod eſt
ſicca uti frictione. Eſt ſane,& hoc quoq; quodammodo laſſitudinem ſanare potens,ſed multum
relinquitur ab eo,quod χυτλοῦσθαι nuncupant. Nam ut reliqua taceam,ubi cum oleo aqua cõtũ
ditur, teriturq;,haud facile ſolubili miſtione coit,ut quibus ita corporibus inũgaẽ oleũ,neceſſe
ſit,& pluſculum inhærere aquã. Quare hic item uelut materia eſt quædam oleũ humectantium
exiccãtiumq;,ſicut ante oſtenſum eſt excalfaciẽtium,& refrigerantiũ. Quippe quod, ſi exiccan
ti cõmiſceas,totum effeceris exiccans: ſin humectanti,& ipſum humectans reddideris: ſæpeque
quod ex ambobus cõſtat,maiorẽ adipiſcitur humectãdi facultatem,q̃ id,qđ primario eſt hume
ctans: quod in aqua accidit. Nam ea primario madefacit: uerum cum haud ita diu inhæreat,nec
actionẽ obtineat diutinam,leuiter utique prodeſt. Cum ergo illic uelut uinculum fiat oleum,co
gatq; plurimũ,quibus auxilio eius opus eſt,inhærere,longe omniũ optimum redditur remediũ
C exiccatis,ſquallidiſq; corporibus. Sed ſi exiccans oleo medicamen commiſceas,puta chalcitin,
pyrethrum,gallam,ſtruthion,ſiccans erit quod ex utroq; commiſtũ fuerit. Itaq; cum omnibus
quæ ſibi commiſceñ,ſubſeruiat oleum,recta rõne uelut omniũ exiſtit materia: tametſi utique
neceſſario propriam eorum actionem retundit quidem ac minuit,non tamen utilitatẽ: imo eſt
ubi eam quoq; adaugeat. Haud eſt.n.idẽ (quod forte quis autumet) actionem augere cuiuſpiã,
& utilitatem: quippe cum actio ſecundum propriam cuiuſque facultatem,utilitas uero nõ nun
quàm ex accidenti agat. Diſſeremus autem poſtea uberius de utilitate,quæ per accidẽs euenit:
& nunc quoque hactenus de ea dicetur,quatenus in præſenti eſt commodum. Quippe contuſa
cum oleo aqua, quod hydrelæum uocant,magis auxilio eſt laſſitudinibus,quàm ſi eſſet ſola: nõ
quidem quòd ſuæ uires intendantur,ſed quòd quibus opus eſt diutius inhæreat.

Quod materiæ rationem obtinet,in miſtis mediam tenere temperiem debere: alioquin enim futurum,ut miſtorum ſibi aduerſetur actioni. CAP. 26.

QVòd autem,niſi mediam habeat temperiẽ id,quod ea,quæ primario, quibus opus eſt auxi
liantur,uelut deuinciet,ſæpenumero ipſorum repugnabit actionibus,ex ipſa rerum natu-
ra generatim addiſcere liceat,ſpeciatim autem ex medicamentorum hiſtoria. Generatim qui-
D dẽ,qñ id quod miſcetur,ſi in contrarium retrahat,admiſti ſibi facultatem medicamenti uincę-
re interim poterit,& in aliam plane ſpeciem,quod ex ambobus miſcetur,transferre. Siquidem
quod materiæ rationem in miſtura præſtabit,nullam inſignem neq; ſpeciẽ,neque facultatẽ exe
rat oportet. In particularibus uero experiundis hoc maxime pacto addiſces,nõ debere id quod
materiæ rationem obtinebit,aut excalfacere,aut frigefacere,aut humectare,aut reſiccare,ſi pri
mũ quidẽ in memoriã reuoces,q̃ ſupra de reſina,& pice liquida,myrrha, bitumine,tum cedri-
no,& laurino,cæteriſq; q̃ excalfaciunt,commemorauimus. Hæc enim oĩa in aqua trita ad mo-
dum olei calfaciunt magis, q̃ refrigerant; deſiccant plus, quàm humectant: quam ob rem laſ-
ſitudinis ſenſus non admodum ſoluere ualent: Haud enim eãdẽ cum aqua uim obtinent,quo.ſ.
auxilio magis ſint, q̃ aduerſentur: Neq; mediã inter extrema naturam ſortita ſunt,ut uidelicet
tanquã materia q̃dam inſeruiãt primario agenti: deſiccant enim,& excalfaciunt potius, nõ hu
mectant ac refrigerant,uelut aqua. Si uero excalfacientium admodum reſicantiumq; cuipiam
aquã cõmiſceas,non modo nihil eorum,quæ agere nata eſt,fieri uidebis,ſed prorſum obſcura-
tã,tanquàm oĩno admiſta nõ eſſet. Siquidem chalcitis,ſandarache,miſy,cæteraq;,q̃ nos uehe-
menter tũ excalfaciunt,tum reſiccant,validas etiamnum ſuas vires ẽt aquæ permiſta obtinẽt.
Omnino ergo conſtat mediã obtinere temperaturam debere,quod utriſq; extremis tanq̃ mate

ria inſeruiet: quem in ordinem oleum ſi ſtatuas, nihil vtique peccaueris, quippe cum oīa ſigillatim opera tibi conſentiant. E Et accuſabis prolixitatis nō nos utique, ſed qui recta uia prætermiſſa praua prolixamq; ſectantur: quorum ſane cauſa hunc nos ſermonē extendere ſumus coacti. Ipſa.n. ueritas celerrimā inuentionem obtinet, ut q̄ ab euidenter apparentibus exoriatur. Haudquaquam tñ eo uſq; orationem prolongaui, quouſq; licuerat, oīa, q̄ praue ab ipſis prodita erāt, ſcripturum, cauſasq; errorum edocturum pollicito. Sane cauſas dixiſſe neceſſe fortaſſis fuerit, nempe quò, qui ex ipſis proueniunt, paralogiſmos in tota particularium medicamentorum iudicandi ratione cauere poſſis, ueramque doctrinam cum maiori ſciētia percipere. Creſcit enim nobis de rebus fides, vbi non ſolum ipſam veritatem cognorimus, ſed etiam paralogiſmorum omnium cauſas edidicerimus: quod ſane in ſequentibus efficiemus.

De Roſaceo. — *CAP. 27.*

NVnc aũt ubi pauca de roſaceo ad ea, q̄ ab initio ſunt dicta adiecerimus, orationē hoc in loco ſiſtemus. Igitur dictũ eſt, ꝙ neq; odoribus, neq; coloribus, neq; aliis oīno accidentium, animũ adhibere in expendendis facultatibus rōnabile ſit, ſed iis quæ perſpicuo apparent tñ in ſanis corporibus tum in ægris. Oſtenſum ēt eſt oleum, vbi ſalis expers, purumq; ad unguē fuerit, ex media eſſe materia. Conficiendum itaq; roſaceum, quod exactum ſimul ac ſimplex, req; F vera roſaceũ erit ex hoc videlicet oleo: dandaque oꝑa, ne q̄d in ſe medicaminoſius contineat: vti apparare ſolent vnguētarii, quo videlicet tũ magis duret, tũ odorati⁹ euadat, oleũ videlicet prius, q̄ roſas iniiciant, odoramentis præcondientes. Ac ꝑſtiterit fortaſſis ipſis ēt nominibus ea diſtinguere, quod ueteres feciſſe conſtat. Oleũ etenim roſaceum nominare adſolent, quod abſq; odoramentis ꝑparatum eſt: cui aũt & horũ aliquid inditum fuerit, non id ēt oleũ, ſed *μύρον*. i. vnguentũ, cognominant. Itaq; cũ oleum uelut materia quædā ſit excalfacientiũ, refrigerantiumq; medicaminum, ex media uidelicet tēperatura, conſtetq; ex oleo, & roſarũ ſucco roſaceũ, eſt vtique, & ipſum talis tēperaturæ, qualis eſt roſarũ ſuccus. Sanè vero facillimum fuerit, non modo roſarũ ſucci per ſe, ſed oleo quoque roſaceo cōfecto, in ſanis pariter atque ægrotis (ut iā frequēter monuimus) virium eius periculũ facere. Experieris ergo eos, qui aduſtione tentanẽ, ab eo refrigerari, protinusq; utilitatem aliquā percipere: qui uero refrigerati ſunt, oēs euidenter lædi: facile ex utroq; intelligas, uires eius refrigerare magis, q̄ excalfacere. Non tñ ualida à roſaceo apparet tibi refrigeratio, ſed quæ proxima uideatur temperiei mediæ. Voco aũt id genus medicamēta, lucidioris doctrinæ gratia, ex * prima natura ordineque refrigerantium: ſicut rurſum quæ paululum à media temperie ad calidiorem declinarunt, ex primo receſſu, & ordine excalfacientium. G Atque hæc quidem in præſentiarum de roſaceo nouiſſe oportet. Neceſſe enim erit, & in ſequenti libro ipſius medicamenti meminiſſe, & quæ reliqua ſunt, dictis adiicere.

* *Al. ἀποστάσεως. i. receſſu ſeu gradu. & ita etiam frequenter inferius.*

GALENI DE SIMPLICIVM MEDICAMENTORVM FACVLTATIBVS

LIBER TERTIVS.

ARGVMENTVM LIBRI.

Quæſtiones logicas de actione medicamentorum ſimplicium abſoluit, quæ quaſi elementa ſunt totius tractationis de ipſorum facultate.

Quæ cauſa prolixitatis horum librorum, quid prioribus actum ſit, quid hoc agendum. — *CAP. 1.* H

QVòd equidē nihil, niſi quod utile curandis morbis foret, hoc tractatu deſcribere decreuerim, primo potiſſimumq; Deos huius rei teſtes habeo: deinde & amicos meos, qui me, tũ ut hoc opus aggrederer, tum ut q̄ ab aliis perperā de medicamentorum facultatibus ſunt prodita, quoad liceat commemorarem, aſſidue hortari nō deſtiterũt. At ſi quis erit, qui orationis nimia grauetẽ ꝓlixitate, nō id mihi iure imputauerit, ſed iis medicis, qui probabilia quidē, at non uera ſcripſerunt. Nā & ego nunc quidem ēt magnopere vereor, ne [a] † q̄a nimis paucis illos cōfutauimus, ‡ ſophiſmata q̄dam cōuerſantes cũ illis adoleſcētulos [b] † a recta opiniōe deiiciāt: ‡ q̄ſiquidē ſi in dialecticis methodis exercitati, aut captionũ ſoluendarũ periti, ad libros legendos accederent, [c] † tũ ſane, & ab iis, qui falſis demonſtrationibus vtunẽ, magis ſibi cauerent: & nos qui ueritatē cōpendio tradimus, rectius intelligerent. ‡ Qm̃ uero uel ipſorum medicorum pleriq; nequaq̄ in iſtis ſunt exercitati: tum inter illos quoq; non nulli reperiunẽ ingenio natura tardiuſculo: hi niſi noſtris ſuppetijs, qui ſophiſmata arguimus, iuuentur, non ægre perſuaſi, in ſophiſtarum ſententiā perducentur. Itaq; quod ad iſtos attinet, deeſſe huic ēt operi quippiam uideatur. Verum enimuero quando

A † διὰ τὸ τάχιστα πρὸς αὐτοὺς ἀντιλογίας. B † παρακρούσηται. C † Clarius ſere ad uerbum, non utique eos laterent: nec qui in demonſtrationib⁹ aliquid paralogizant, nec nos cõrend. oſe ne ueritatem ipſam edocentes.

A quando ad omnes mihi orationē accōmodare nō licet, cum tanta ſit eorum, qui hæc legent, nō modo naturarum, ſed ēt ætatis & habituum diuerſitas, quod utique uiſum eſt fore maximę parti utiliſſimū orationis genus, id ſuperioribus duobus cōmentarijs ſecuti ſumus. In quorū priore quidē de aquæ acetiq; uiribus contemplati ſumus. In ſecundo maximā partem de oleo peregimus, pauculis poſtea de roſaceo adiectis. At in hoc tertio libro eiuſmodi utemur ōrone, qualē ab initio protinus habere inſtitueramus, idq; definitis primū uocis cuiuſq; ſignificatis. Deinde tractatus huius uelut elemēta tradituri, mox uelut ad ſyllabas accedemus: ex quibus operis finis, ad quem contendimus, promptè ſequetur.

Quot modis dicatur calidum, humidum, frigidum, ſiccum. CAP. 2.

CAeterum uocum* definitio nihil accuratius edocebit, quā q̄ in tertio De temperamentis, ſimulq; in primo cōmentariorum iſtorum ſunt prodita: repetam tamen eam nihilo ſecius & in præſentia. Corporum unūquodque, aut calidum, aut frigidum, aut humidum, aut ſiccum, & dicit̄ & apparet, interim quidē ex ſua natura, interim autē aduentitia qualitate adſumpta. Conſueuimus autem, qđ ex ſua natura eſt, primario, & ſecundum ſe, & per ſe potentia tale & eſſe, & uideri dicere: qđ uerò adſcititiam acquiſierit qualitatem, ex accidēti quopiā eſſe, uideriq; eiuſ-
B modi. Porrò eorum q̄ propria ſua natura aut calida, aut frigida, aut ſicca, aut humida dicuntur, quædā actu ſeu energia talia exiſtunt, alia potentia: differente quidē hoc potentiæ modo, quē nunc diximus, ab eo quē paulo antè dicebamus: illic enim ex aduerſo diuidebatur ei, quod ex accidenti dicitur: hic uerò ei quod actu. Sed & eorum, quæ actu dicuntur, aliud quidē abſolutè eſt calidum, frigidū, ſiccum, aut humidū, uelut elementa: aliud exceſſu, ut homo, equus, bos, canis, & uniuerſa animalia: aliud ad ſymmetrū ſeu generis ſui, ſeu ſpeciei, ut uerbi cauſa, leo cū homine comparatus, homo autem ætate florens cum puero: aliud ad quiduis obuium, ut Dion ad Theonem. Quin & corpora, quæ potentia talia, ut talia dicuntur, unumquodq; ut ad id, quod eſt actu relatum, dici neceſſario monuimus: Id quidē, quod facile accenditur, ad id qđ actu eſt abſolutè calidum: hoc uerò, qđ alia calfacit, ad id quod per exuperantiam: ſic quod hominē calfacit, eſſe ut ad hominem potentia calidum: qđ uero bouem, aut equum, ut ad bouem & equum: ſimiliter hoc huic, uerbi cauſa, homini, illud uerò illi calidum, frigidum, ſiccum, aut humidū eſt, illius unius naturæ comparatum.

Ad quid, & quæ nominum diſtinxiſſe ſignificata conduxerit. CAP. 3.

EX hac nominum ᵃ *diſcretione & ad aſſequendam ᵇ *iudicij cognitionem non parum ſumus
C adiuti. Siquidem ſi ad hominē quid dicatur calidum, à cæteris omnibus animalibus recedēdum, & in ipſo duntaxat homine periculum ſumendum, explorandumq; cenſuimus. Si uero qđ ad equum, bouem, ceruum, aut aliorum animalium quoduis in ipſo rurſum periculum faciēdū erit. Interim uerò & illos quoq; caſtigabimus, q̄ ex conſiſtentia, colore, odore, ſapore, grauitate, leuitateq; cuiuſq; medicamenti, exiſtentem in ſingulis facultatem inuenire tentarunt. Atq; hæc utiq; recte nominum ᶜ *diſtinctioni conſentanea uidentur. At q̄ uelut elementa huius eſſe ſpeculationis propoſuimus, in primarum cōſiſtere qualitatum cognitione oſtendimus. Quas quidem in libro De elementis ſecūdum Hippocratē, humiditatem, ſiccitatem, caliditatē, frigiditatemq; eſſe demonſtrauimus: propeq; harum quoq; inuentionem aſſequebamur ex ſignificatis noīum recte diſtinguendis. Etenim cùm medicamentum ab alimento diſcerneremus, ꝙ medicamētum in qualitate alteraret, alimentum uerò ſubſtantiæ corporis adſimilaretur, rectè hinc ad alterantium nos qualitatum inuentionem perducti ſumus.

* Διαίρεσις. i. diuiſio.

A. Al. διακρίσει. i. diuiſione.

B. ἐμπειρίας. i. indicij, eſt in impreſſis, ſed apud κράσεως. i. temperamenti, eſt in antiquis, et ita etiam uetus interpres.

C. διαιρέσει.

Quòd, cum duplicia ſint genere quæ alterant, alia ſpecifica, alia minime, in ſpecificorum genere conſiſtant medicamentorum facultates. CAP. 4.

POrrò, cū duplices ſint in genere alterationes, aliæ ſpecificæ, quę propriè ſane & primario di-
D cuntur alterationes: aliæ uerò q̄ contendunt & contrahunt corporis noſtri particulas, quas utiq; potius per abuſionē, quā proprie nominātes, alterationes uocāt, in primo genere medicamētorū contineri facultates diximus. Nec enim quicquā ex ſpecie in ſpeciē mutari queat citra excalfactionē, refrigerationem, humectationem, & reſiccationem. Dico autem ex ſpecie in ſpeciē, uelut cùm ex pane, ptiſana, lente, ſanguis, pituita, bilis tum flaua, tum atra: atq; ex his iterū adeps, os, neruus, caro, arteria, uena, atq; adeo cæterarum animantis partium unaquæq; gignit̄. At ſi ſecando nos quippiā, uelut uitrū & enſis: aut contundendo, ut lapis & plumbum: aut ſegregata coarctando, ut uinculum, quadātenus partes alteret: ea haud pharmaca fuerint, quippe cū eiuſmodi alteratione nullæ rerum omniū ex ꝓpria recedāt natura. Etenim ſiue minutim panē frangas concidasq;, ſiue minutim conciſum colligas in unū, nō tñ propriā ideo formā exuet: neque caro ex pane fiet per cōtuſionē, neq; os, exēpli gratia, per coarctationē: Verùm dū in uentre ueniſq; cōcoquitur, in ſanguinem pituitamq; abit: atq; inde ex iſtis in os, carnē, & alias corporis partes, tota ſua ſubſtantia alteratur, ueteremq; naturā exuit, in aliam trāſiens ſpeciē. Nec tamen ab alio quopiā, q̄ calore, frigore, humiditate, ſiccitateq; eas, quę fiunt in aliā eſſentiæ ſpeciem, alterationes mutationeſq;, ſinguli affectus corporis accipiunt, ut demonſtratū eſt. Atque hac ratione primas & elemētarias ſpecificas qualitates quatuor eſſe diximus, humiditatē, ſicci-

tatem,caliditatem,& frigiditatẽ:quærimusq́;,quã harũ medicamentũ unumquodq; in miſtura E
pollentẽ poſſideat. Arq; protinus in hoc primũ pleriq; eas inquirentiũ lapſi uidẽtur,ꝙ uidelicet
pollentẽ abſolutè,tanq̃ naturales quidã philoſophi,cõſiderarent.Pręterea cõplures quoq; eorũ
decipi uidenrur,ꝙ ſine certa methodo Ariſtotelis Theophraſtiq́; libros perlegant.

Quòd ſolis philoſophis conuenit de calido, frigido, humido, & ſicco, vt ad totam naturam diſtinguere, medicis verò vt ad homines. CAP. 5.

* Tametſi. SIquidem*permagni refert,an totius naturę reſpectu,an hominũ duntaxat,de calido,frigido,
humido, ſiccoq́; definiamus.Nam totius naturæ reſpectu bifariam horum unumquodq; di-
citur, partim abſolute,partim ꝑ exuperantiam:abſolute quidẽ unumquodq; elemẽtorũ:homo
uerò,equus,& bos per exuperantiam.Iam aũt cùm ad aliquid reſpiciendo exploratio fiat,illud
modò conſiderandũ erit,quodnam ſit illud,ad quod dicitur. Nos uerò {medici} non id q̃rimus,
an in aqua marina humidi ſimpliciter plus ſit,quã ſicci (id.n.clarè conſpicimus) ſed ſi ad homi-
nem conferendo:neq; tñ rurſum ad hunc ſimpliciter,ac ſi leonem illi compares:quippe cùm ſic
homine humidior marina fuerit. Quonam igit̃ pacto ſcrutabimur , an ſicca ſit facultate mari-
na? quonam alio,obſecro, quã an corpus humanum in æqualitate quadã reſiccare ualeat? Itaq;
in hoc unum modo cæteris relictis intendendum. Atqui contrà faciunt medicorum pleriq;:nã F
ad quiduis potius reſpiciunt, quàm ad hoc.Qũo ergo ad hoĩem conuerſi, reliquis prætermiſſis,
quanã in hoc agendi facultate polleat marina,cognoſcemus? an uidelicet corpori applicantes,
ſicq́; eius periculũ ſumentes lauãdo in marina, rigando,fouendoq́; :tum ſubinde lanã,aut ſpõ-
giam marina madentẽ partibus applicãdo:ad hæc emplaſtris ceratiſq́; miſcẽdo: atq; in his om
nibus ab eo,quod ex accidenti q̃ñq; euenit,id quod à propria medicamenti ui proficiſcitur,di-
ſtinguendo? Nam in hoc oĩs inuentionis ſumma conſiſtit,quam uix quiſquam illorum attingit:
ſed eos philoſophorum uerba decipiunt haud potentes homonymiam percipere.

Quod per exuperantiam dici, bifariam apud philoſophos accipiatur, nempe ubi aut mole quid exuperat, aut qualitate. CAP. 6.

NAm non ſolum,ut modo diximus,aliud ſimpliciter,aliud per exuperantiam,ab ipſis dicit̃:
ſimpliciter.n.ignis calidus eſt,per exuperantiã homo.Verum quod per exuperantiã dr̃,bi
fariam quoq; dici autumant,partim ſcđm ſubſtantiæ molem, uelut & nos quoq; in temperamẽ
torum commentarijs diuiſimus : vt ſi cados duos aquæ ſummè feruentis uni cado aquæ maxi-
mè algentis permiſcueris:partim uerò ſcđm qualitatum effectum.Atq; hoc quod ad dogma cõ
ſequit̃,ita dicunt,non ex ijs,q̃ euidenter apparent,{ſed per ſyllogiſmum}accipientes.Nã ſuppo G
nentes frigidum oẽ contrahere conſtipareq́;,& ſubſtantiã reddere immobilẽ,aut ægrè mobilẽ:
calidum uerò rarefacere,fundere,coquere, mouere : rationabiliter in plantis omnibus uincere
calidum prouũciant,ſiquidem haud aliter, neq; nutrimẽti ex terra digeſtionem prolixiſſimam,
neq; alterationem eiuſdem,neq; cõcoctionem , quin nec incrementum prorſum plantarũ,neq;
germinationẽ, neq; fructuum gñationẽ ꝑfici poſſe,niſi calidum ſuperaret: atq; ita rurſum inter
plantas,alias calidiores,alias frigidiores conſtituunt.Ex eadem iſta hypotheſi pendet ea ratio,
qua roſas eſſe calidas contenderunt:ſiquidem in illis,ſi in alijs ullis plantis, plurimũ uincit cali-
ditas.Ex altera rurſum hypotheſi depẽdet quod de oleo & adipe adſtruunt.Nã,quod ocyſſimè
inflãmentur,idcirco calida eſſe ea facultate iudicant. Et alio rurſum modo q̃cunq; dulcia ſunt,
calida eſſe dicunt,ſiquidẽ ꝙ familiariſſima ſint,ſimilli maq́; naturis noſtris,quæ calida ſunt,ideo
& ipſa quoq; calida eſſe uolunt. Atq; philoſophis quidem,ut pura qui de tota natura ſcrutantur,
rectè talia & quæruntur & dñr: at medicis,quibus alius eſt ſcopus propoſitus, haud perinde re-
ctè,quippe cùm in roſarum effectibus calidum non uincat : neq; ſanè quoduis aliud plantæ ge-
nus,eo ꝙ plantæ eſt,calidũ dici debet,qm̃ nos haud ita calidum quærimus,ſed ut ad hominem:
ſiquidem ſi,quia in actionibus ſuperat caliditas,propterea calidũ quid dices, plãta unaquæque H
calida erit,multoq́; magis animalia oĩa . Dicant igitur,ſi lubet,papauer,mandragorã,cicutam,
ſalamandrã eſſe calida : uerùm nemo id dicit,ſed uelut uno ore omnes eſſe frigida pronunciãt.
Atqui animal eſt ſalamandra,quod & nutritur & creſcit,& mouetur, quæ ſanè calido in* miſtu
ra uincente prouenire aſſerunt . Quid ergo in iſtis quidem ad hoĩem reſpiciunt, in alijs uerò ad
totam naturam,aut primarum qualitatum actiones? At ego non ſalamãdram modo,aut cicutã
ut ad hominem frigida eſſe dici oportere cenſeo,ſed alia omnia ad eundẽ modum iudicãda.Si-
quidem cicuta ſturnos non modo non refrigerat & enecat,uti nos,ſed & alit quoq;,& nimirum
* * Al. aut. etiam calfacit.Quicquid.n.ſubſtantiam alit calidã,calorẽ eius quadantenus*et auget*et tuetur.
atqui corporis ſturnorum calida eſt ſubſtantia,non modo qua animalia ſunt,ſed et qua ſangui-
ne prædita . Sanè ſubinde in alijs tractatibus demonſtratum à nobis eſt familiaritates quaſdam
pugnantiaſq́; qualitatum oĩbus rebus ineſſe:ac quod familiare eſt,expeditè aſſimilari:qđ uerò
cõtrarium ad internitionem ducere,tum animantia,tum plantas.Præterea familiaritates illas à
totius ſubſtantiæ proprietate oriri:id quod ſæpenumero à me & dictum eſt & oſtenſum. At iſti
cùm ægre id capere poſſint, ſegniter & falsè de complurĩũ medicaminum uiribus pronunciant.
Vna.n.duntaxat illorum examinandorũ regula eſt, nempe ea,quæ ad hominem fit exploratio,

A id quod ſcd'm accidẽs, ab eo, quod eſt per ſe, ſemper diſtinguendo. Cui ſiquis animum intẽdat, is nec acetũ, nec roſaceum, calidum unquã dixerit: quippe cum utrumq; nos primariò & per ſe refrigeret: acetum quidem ualide, leuiter aũt roſaceum. Pòrrò quid nam hoc ſit leuiter, ego exponã: unà enim cum eo tota medij temperamenti medicamentorum omnium ratio conſpicietur, cuius & in præcedente libro mentionem fecimus, ubi de oleo diſſerebatur.

Quomodo iudicanda ſint quæ ex media ſunt temperie, nempe ſi mediæ temperaturæ ſimilem ipſa temperaturam obtineant. CAP. 7.

SI quippiã eſt ex applicatis nobis, ſeu corporibus, ſeu medicamentis, quod actu ſic calidum ſit ut nos, aut ex cõtactu ſimiliter calidum euadat, id ex media eſt tẽperie, cũ nobis nimirũ collatum: ſiquidem ſcd'm ſe queat per exuperãtiam dici calidum, uelut & nos quoq;. At, ſiquid nõ dũ adeo calidũ eſt ut nos, neq; admodũ tale reddit, id tẽperie humana frigidius eſt, quantũcũq; in eo caliditas exuperet: etenim admotũ, calorẽ q in nobis præerat, auferet detrahetq;. Quippe ſi, datis duabus aquis calidis, quarũ altera plus, altera minus caleat, miſceas minus calentem magis calenti, huius certè caliditatẽ exolueris. Sic ſi in caliditatẽ roſacei, q̃ tepida eſt, ut ad tẽperiem humanam, caliditatem indideris humanã, prorſum ab hac quid detrahes, & refrigerabis.

B *Quòd ſæpenumero pro corporis noſtri diſpoſitione, quod per ſe calidum erat, refrigerare eſt uiſum: quodq; per ſe erat frigidum, excalfacere.* CAP. 8.

NOn ergo mirari oportet, ſi quicquam eorum, quæ propriè & per ſe ſunt calida, cum calidiore commiſtum, frigidius efficere ipſum queat. Ea eſt.n. communis alterabilium corporum omnium natura, uti in ſe† & agant, & patiantur admota: quodq; minus eſt calidum à magis calido calidius euadit: quod uero magis calidum, à minus calido contrà afficitur. Nã id uel ex ipſo tactu clariſſimè diſcas: etenim eadem ſubinde illi tum calida, tum frigida eſſe uidentur: calidiori quidem facto, frigida: frigidiori uerò, calida. Propoſuit autem mihi dudum quiſpiã, quamobrem in balneis frigidum meiamus, foris uerò calidum, haud intelligens in balneis urinam quidem perinde ac foris tepidam eſſe, uerùm nos nõ æquè extrinſeca corporis ſuperficie, & dũ lauamur, & ante, affectos eſſe. Nam in balneo ipſo calidior ea nobis eſt, q̃ urina, extra autem frigidior: quare & urina non ab re illi calida extra balneum apparet, in balneo autem frigida: quod .n. minus q̃ ipſa calidum ſentitur, uelut refrigerans habet: quod autem magis calidum, tanquam excalfaciens. Liceat uerò tibi, periculi faciundi eã, poſtq̃ abunde lauãdo incalueris, pelui aquæ modicè tepidæ intro iuſſu tuo allata, in eã manum, aut pedem immittere: apparebit enim aqua

A.l.2.t.1.c.2. fol.92.f

C non tepida, ſed admodum frigida: At ſi protinus balneum ingreſſus, aquam peluis tetigeris, minus uidebitur frigida: perpetuo enim quãto plus fueris præcalfactus, tanto apparebit frigidior. Nec mirum uideri debet, ſi putealium aquarum pleræq;, quæ uidelicet fontes profundos admodum habeant, contactæ hyeme uideantur tepidæ. At ſi à balneo manibus contingas calidis, multoq; magis ſi etiamnum in lauacro cõſiſtens, haud profectò apparebit tepida. Itaq; tactum calidi, frigidiq; dignoſcendi normã ponentes, ac eius diſpoſitioni iudicium omne tribuentes, meritò ſanè crebro fallimur, ut qui, quod haud ex ſe eſt frigidũ, id frigidum eſſe dicamus: quod uero calidum ex ſe nõ eſt, id eſſe calidum pronunciemus. Hinc fit, ut dum lauamur, frigidam eſſe urinam credamus; contraq; frigore rigentes, aquã è puteis hauſtam calidam exiſtimemus. At ſi affectionum, in quibus eramus, dum utranq; cõtingeremus, obliuiſcamur: ac ſolius eius, qui in nobis factus eſt ſenſus, meminerimus, periculum eſt, ne forte aquam aliquando abſolute dicamus calidam, urinam uero abſolute frigidã. Atqui neutra abſolutè aut calida aut frigida eſt, ſed ut ad nos: nec ut ad nos rurſum abſolute, uerum hoc uidelicet pacto affectos. Abſolute autem utraq;, qualis ad nos eſt, dici poſſit, ad mediam eandemq; optimã noſtri temperiem collata: ut ſi ad hominem abſolutè expendatur, omnino ſanè ad temperatum & eucratum expendi oporteat. Sanè

D & hæc quoq; peccata omnia à nominum* definitione dependent, quam paulo minus omnes habent contemptui. Etenim cum calidum & frigidum partim abſolutè dicatur, partim per exuperantiam, partim ut ad ſymmetrum ſui generis comparatum, partim ut ad quiduis obuium collatum, iure optimo in homonymijs identidem fallimur, neſcij quidem quo nam horum modorũ quid calidum iudicemus, ad alterum tamen tranſeuntes. Verùm ſexcenties iã dictum eſt, diceturq;, quod in quarto & ultimo eorum, quæ modo recẽſuimus, ſignificatorum, de medicamentorum uiribus conſiderare oporteat.

† mutuo.

* ſimplicium.

Quòd experientia cognoſcere indicareq; medicaminum facultates oportet. CAP. 9.

NOn enim an abſolutè unumquodque calidum ſit, ut ignis, nam id omnino etiam foret impoſſibile: aut an per exuperantiam, ut ſanguis, conſiderare propoſitum eſt: neque an ut ad ſymmetrum ſui generis, aut ſpeciei dicatur calidum, ut leo in animãtibus, & quod florentis ætatis eſt in quauis ſpecie ad ætate prouectum: ſed an ad hominem ſit calidum, frigidum, humidũ, aut ſiccum medicamentorum unumquodq;, id uerò inquirere ſtatutũ eſt. Neq; rurſum ad hunc, tanquã id, quod ad aliquid aliud comparatur, ſed ſi facultate, hoc eſt ſi admotum ipſi, eã partẽ quam tetigerit reddat, aut calidiorẽ, aut frigidiorem, aut humidiorẽ, aut ſicciorem. Itaq; in experientia, & iudicandi, & dignoſcendi conſiſtet ratio. Licet reperiantur medicorum pleriq;, qui

experientia poſt habita,an rubra ſit roſa,an bene olens,conſiderant,negligentes ubi caput ipſis E
exęſtuat,coronis ex roſa cõtextis,capitiq; impoſitis,aut ſucco ei⁹, aut oleo roſaceo,ſic uel ipſa
experientia id qđ res eſt diſcere.Nam ſi excalfiant,magis etiam calida fuerit : ſin refrigerentur,
frigida, quod perinde eſt,atq; refrigerandæ humanæ naturæ facultate pollere : Nam id ꝑpetuò
memoria tenere oportet,qđ,tametſi ſexcenties dicere non grauatus ſim,tamen multi ne ſic qui
dem id capiunt:atque ignoſcẽdũ ſane illis eſt,ut quos ſophiſtæ prolixis ſuis nugis peruerterũt.
Et profectò experientię quidẽ ratio tam facilis eſt,cum in roſarum,tum in cæterorũ medicamẽ
torũ omniũ facultate.Nam roſis aut coronari liceat,aut eis contritis hominis æſtuantis os uẽtri
culi illinere , aut ſuccũ earum expreſſum ebibere,aut oleo aquæue miſtis aliquã corporis partẽ
confricare.Sed quid hæc multis cõmemoro , cum nõ nulli miſtum opobalſamo roſarum ſuccũ
ſub Canis ardoribus refrigerij cauſa corporibus inungant,uſu uidelicet ipſo docti, cũ hoc fece
rint,abunde refrigerare? At Herodotus medicus præ eximia uidelicet ſapientia, ne miſtum qui
dem aceto roſaceum,qđ proprie oxyrhodinon uocant, refrigerare nos conceſſerit. Poſtea me-
mor illo ſe uti in principijs morborum phreniticorum: nec ignorans quantam ſibi contradicen
tium turbã inde cieret(quippe omnibus prope medicis cõfeſſum eſt , adeo ut uel Theſſali ſequa
ces,hominis impudentiſſimi, negare nõ audeant repellendũ refrigerandumq; in principijs eſſe F
potius,ꝙ calfaciendum aut laxandũ)non refrigerare ipſum inquit,ſed aſtringere.Atqui diffici-
le ſane illi neutiquã fuiſſet,ſiquando æſtu nimio affligebatur(nam & homo erat, eiſdem obno-
xius paſſionibus,quibus & nos)caput oxyrhodino perfundere, ſicque experientia medicamen
ti effectum cognoſcere.Immo facilius puto fuerat refrigeratum eo uti,caput perfundẽdo,auri-
busque inſtillando, ac naribus infundendo,totamq; adeo frontẽ perfricando, quẽmadmodum
amaricino,irino,cæteriſq; eius generis unguentis calidis uti aſſueuimus,cũ nõ mediocriter qui
dem ſecundũ eũ calfaciat oxyrhodinon,ex duobus calidiſſimis ſcilicet confectũ medicamẽtis.
Cæterum ſi Herodotus eo uti auſus non eſt,æquum arbitror,ut ꝗ nunc uiuunt,eius in ſeſe peri
culũ faciãt,ubi aut algent,aut æſtu laborãt,uelut nos ſæpe in nobiſmetipſis experti ſumus,alio-
rumq; complurium æſtuantiũ caput perfudimus . Præſtat enim ipſos prius in ſeſe,quæ proferũt
expertos,ita denique ea nobis conſulere , ac literis poſteritati prodere.

De roſis,& quod ex eis conficitur , roſaceo:tum chamæmelo , & lini ſemine. CAP. 10.

VErum enimuero tametſi contradicere nemini ſtatuerã,tamen neſcio, quo pacto huc illorũ
me impudentia adegerit.Rurſum itaq; redeo ad id,quod ab initio propoſuerã , nempe ex-
perientia iudicandas medicamentorum potẽtias:idq; tum in ijs, qui inculpata ſanitate fruunt, G
illis utendo:tum in ijs,qui quoad fieri licet, quã maxime ſimplicibus tenent ęgritudinibus, aut
calidis, aut frigidis,aut humidis , aut ſiccis.Ita enim ſi iudicaueris,oleũ neq; calidum,neq; frigi
dum,ut ad hominẽ temperatum,inuenies,roſaceum uero aliquatenus iam eo frigidius, non au
[illegible] tem uehementer frigidum:uerũ ut ego nominare conſueui,in primo† ordine ſeu limite refrige
rantium. Nã ut aqua,uerbi cauſa,alia ad unguem temperata eſt : alia aut calidior,aut frigidior,
non adeo tamen ut poſſis extremè frigidã, aut calidam dicere : ita in medicamentis quoq; oleũ
quidẽ ex media exiſtit temperie:at roſarum ſuccus ex frigidiore quidem, ſed non ita multo,ue
rum caloris eſt,ut diximus , tepidi.Eiuſdem cum illo ordinis eſt , qđ ad calorẽ tepidum attinet,
Linoſpermon qđ uocant : uerum eſſentiæ ſuę craſſitudine non paruo diſcrimine ab illius natu-
ra recedit,cum roſarũ ſuccus exquiſite tenuis ſit eſſentiæ:cui rei indicio eſt,ꝙ celerrime areſcat,
nec quicquã obtineat uiſcoſitatis,tum cæterorum unguentorũ odores exoluat . Neq; enim alia
re efficere id uidetur,quã ꝙ odoratus meatus opplere pręoccupet:nã cum tranſire ac penetrare
illa cunctantur,ante ipſe præoccupat,atq; illos implet. Eſt* & Chamæmelum tenuitate quidem A li.r. t.c.t. fol.91.h
roſæ perſimile,calore uero ad olei uires magis accedens,homini tum familiares,tũ temperatas.
Quapropter laſſitudini,ut ſi quid aliud,cũ primis cõfert,doloresq; mitigat: præterea tẽſa remit- H
tit & laxat:quæq; mediocriter duta ſunt emollit,quæq; conſtipata rarefacit. At hæc febres quæ
citra uiſceris alicuius inflãmationem infeſtant,ſoluit : ac præſertim quæ ex humoribus bilioſis,
aut cutis denſitate proueniunt . Qua de re & ab Aegyptiorum ſapientiſſimis Soli conſecratum
eſt,febriumque omnium putatur remedium . Verum hac quidem in re à ueritate aberrant. So-
las enim quas dixi febres ſanare poteſt,easque percoctas: licet ſanè pulchre etiam reliquas oẽs
adiuuet,quæ melancholicæ ſunt,aut pituitoſæ, aut ex uiſceris inflammatione prognatæ . Nam
& harum remedium chamæmelum eſt uel ſtrenuiſſimum, ubi concoctis adhibetur ſcilicet:qua-
propter & hypochondrijs , ut ſiquid aliud , gratum exiſtit. Quin & tale quoque eſſe lini ſemen
uetus ſermo prædicat. Nam & ipſum quoque re uera ꝙ circa hypochondria ſunt uiſceribus gra
tum eſt,minus tamen chamæmelo:quippe eum & minus calidum ſit, ut eſt dictum, & præterea
eſſentiæ craſſæ . Verum roſa illis nequaquam his in rebus propinqua eſt:tametſi qđ ad caloris
tepiditatem,& eſſentiæ tenuitatem attinet, perquam ſane & ipſa inflammationibus in hypochõ
drijs cõſiſtentibus utilis eſſe poſſit , niſi adſtrictio(quæ unà quoque illi ineſt)multifariã lęderet:
quæ maxime ijs obeſt,in quibus chamæmelũ præcellit,nempe cõdenſata corpora rarefaciens,
indurata molliens,tenſa relaxans:nam ijs omnibus inimica adſtrictio eſt . Attamen ad aſcenſus
augmentaq;

A augmentaq; inflammationum,ac potiſſimũ earum,q̃ in exterioribus mẽbris extãt,chamæmelo
roſaceum præfertur:quippe cũ hæ tepida caliditate cũ leui adſtrictione indigeant.In principio
.n.quæ refrigerant,atq; adſtringunt: per incrementa uerò tepida, & mediocriter cõſtringentia:
at in uigoribus inflãmationum quęcunq; tũ moderatè calfacere laxareq;:per declinationes au-
tem,q̃ tum calfacere,tum ualenter diſcutere ualent,magis cõpetunt.Ac de iſtis omnibus ſuſius
in libris De medendi methodo tractabimus. Nunc ad propoſitum conuertor.

Quòd pro diuerſis corporum affectibus alias aliter agere ſunt nata tum quæ mediæ temperaturæ medicamenta ſunt,tum quæ paulum in alterutram partem declinant. CAP. II.

A.l.1.t 1.c.4 fol.95.g

ETenim * quæ mediæ ſunt temperaturæ,& quæ utramuis in partem leuiter declinant medica
menta,interim calfacere uidebũtur,rurſumq; refrigerare:interim uerò neq; excalfacere,ne-
que refrigerare,ſed ſicuti corpora acceperunt,ita ea ſeruare. Nec id illis ab re accidit:ſiquidem
aqua tepida,& urina in balneis q̃dẽ frigidæ,algentibus uerò calidæ nobis apparent.Cùm ergo
ex eo ꝙ affecta corpora uarijs ſubinde modis diſponãtur,ipſum,qđ afficit,uariè quoq; agere cõ
tingat, liquet ex hoc non roſam,non oleũ,non chamæmelũ,non lini ſemen,ſed neq; anethum,
neq; farinam aut fœnigręci,aut triticeam,neq; alia ſexcenta,q̃ partim ad amuſſim mediam tem
B periem ſortiuntur,partim paulum ab ea recedunt,eandem ubiq; æditura eſſe actionem: qñ nec
ſani eandem omnes temperaturam obtinemns,nec eiſdem morbis affligimur ægroti.Iam roſa-
ceum mediam inter oleum,& roſarum ſuccum temperiem poſſidens (illo.n.minus eſt calidum,
hoc autẽ magis)refrigerat quidem exuſtos,idq́ue caliditatis ſuæ tepore:algentes uerò paulum
etiam calfacit, ꝙ uidelicet, is quoq; effectus caloris ſit tepidi: quemadmodum balneæ rigentes
quidem excalfaciunt,æſtuantes uero frigefaciunt.

Quòd ex æquo & quod curatur,& quod curat,a medio diſſidere debeat,idq́; utroque in contraria recedente. CAP. 12.

QVocirca ſi aut refrigerãtibus medicamẽtis, aut excalfacientibus,roſaceum indideris,ſicut
nec magnopere obfueris,ita nec admodum profueris: nã caliditas tepida, nec eſt ſufficiẽs
quæ refrigerata ſunt,lædere,nec eadem curare potens.Etenim quicquid curari debet,tanquam
quod ab immoderatione,ſeu ametria ad commoderationem , ſeu ſymmetriam reducitur, non
id quod bene temperatum ſit requirit,uerùm id,quod contrariam habeat intemperaturam. Si-
quidem, ſi aquam frigidam temperatam efficere ſtudes,temperatam ei miſceri non oportet,ſic
enim tepidum euadet, quod ex utriſq; commiſtum erit : ſed ſeruens petenda eſt,eaque frigidæ
C miſcenda:hactenusq́; moderata calidior eſſe debet ea, qua frigidam temperare uoles,quatenus
uidelicet & frigida ipſa ſymmetram frigiditate exuperat . Nam ſicut quæ læuiter tñ ſymmetra
frigidior eſt,ab ea q̃ multo eſt calidior, mediam non recipiet temperiem:ſic nec quæ longè frigi
dior,ab ea quæ paulo calidior . Verùm ſi quod curationem poſtulat,multo eſt frigidius,neceſſe
eſt,quod ipſum curabit,multo quoq; calidius exiſtat:ſin paulo frigidius, paulo etiam,quod cu-
rabit,calidius erit.Vt autem uno uerbo exprimam,tanto abeſſe à medio quod medebiť,quãto
ipſum,cui medela adhibebitur,oportet,nimirum cum in contrariũ utriuſq; uergat exceſſus. Nã
quod eandem in partem cum corpore curando,idq́; æquo tẽperamento receſſit, id quidem ido
neum non eſt,qđ alterationem ullam inuehat:quare affectum neq; lędet,neq; iuuabit:quod au
tem minus,aut plus receſſit, alterabit quidem omnino affectum : ſed quod plus diſtat,protinus
etiam nocebit:at quod minus eſt,iuuabit quidẽ,non rñ ꝑſanabit.Ergo ſi affectio quidẽ frigida
ſit, at calor medicamẽti tepidus,oĩno neceſſe eſt affectum iuuet quidem, uerũ haudquaquã ad
naturalem ſymmetriam reducere poterit:quare nec ꝑſanabit.Rurſum ſi affectio quidem ſit par
ua,nempe ut à ſymmetra naturæ caliditate ad tepiditatem declinet,ſitque medicamen frigidũ,
oĩno refrigerari affectum,lædiq; à * frigore neceſſe erit.Eodem quoq; modo ſi calidior ſit mode
D rata tẽperatura affectus,à ſimilibus ipſius medicamentis in eodem ſtatu ſeruabiť: læderur autẽ
à calidioribus:porrò iuuabitur quidem ab ijs,q̃ ſe ſunt minus calida, non tñ penitus perſanabi-
tur.Sanè & hic quoq; rurſum homonymia in totã extenſa uitam,crebroq; nos fallens occurrit.
Etenim quod ſymmetro temperamento eſt prędirũ,id ſubinde calidũ appellamus,ſicut balneũ
quod eſt eiuſmodi,ac poculũ:tum id quod ab hoc non multum ẽt deficit:ad hæc quoq;,& quic
quid calidius eſt. At ſi exquiſita nominũ uteremur appellatione, qđ ſymmetrũ eſt, nõ calidum
ſed eucratum,hoc eſt temperatũ,nũcuparemus:Quod aũt ab huius excederet mõ,ſi ad calidius
quidem immoderatione ſua accederet,tum plus,tũ minus calidũ: ſin ad frigidius,plus minusq́;
frigidũ.Sic opinor in medicamentis,ſi exquiſite loqueremur,quiddã uocaremus eucratũ exqui
ſite,& mediũ,uelut oleũ: ſiquid aũt eo eſſet calidius,calidũ, ut fœnumgræcũ:ſin frigidius frigi-
dũ,ut roſam.Cæterum huiuſmodi nominũ abuſus cauſa extitit, ꝙ non oĩa corpora ob id genus
medicamentis refrigerentur,quale eſt uidelicet roſaceũ. Nã cũ alia peræquè illi frigida ſint,alia
ẽt frigidiora,illa q̃dẽ prorſum ne alterat quidẽ,hæc uerò ẽt calfacit: ſaneq; abſurdũ uideri poſ-
ſit,ſi cum quid excalfacere fateamur,tñ frigidũ uocitemus,ac ſiquis aquã putealẽ , quæ hyeme
manibus refrigeratis tepida uidetur,frigidam appellitet.His ergo occaſionibus perturbatus no
minum uſus,rerum quoq; una perturbat notitiam.Similiter uero & de ſicco & humido,cõfuſis

* φαρμάκων. i. medicamento, eſt in antiquis.

ipſorum nominibus rerũ quoq; notitia confuſa eſt. Ac, tametſi exile uideatur nominũ ſignificata probe diſtinguere, attamen maximum habere momentum & facultatẽ ad rerum cognitionẽ deprehenditur. Sed de humido & ſicco, paulo poſt dicetur, ubi uidelicet oẽm de calido & frigido ſermonẽ perfecerimus. Nam non multũ etiam de eius diſtinctionibus reliquum eſſe uidet̃, ubi uidelicet iam ſemel apparuit nihil miri eſſe, ab eodẽ medicamẽto corpora diuerſa, alia q̃dẽ excalfieri, alia uero refrigerari, alia autẽ neutrũ omnino perpeti. Enim in eo, qđ ad aliquid, facillimum eſt ad particularia accedentẽ dicere, ꝙ eiuſmodi corpori admotũ roſaceũ, in qua ipſum temperie nactũ eſt, in ea ſeruare poteſt: alteri uero illiuſmodi applicatũ, excalfacere: alij autẽ, refrigerare: At in uniuerſum de facultate eius pronunciare, id uero difficile eſt, niſi nomina diſtinguas, atq; de ijs conuenias. Fuerit autẽ tum diſtinctio, tũ conuentio talis. Quandoquidem corpora humana, tum ijs, quas ab ortu nacta ſunt tẽperaturis, tũ ijs, quas ex ætate poſtea acquirũt, tum ijs, q̃ ex uitæ conſuetudine adueniunt, plurimũ inter ſe differunt, ab eiſdẽ ea medicamentis uarie alterentur neceſſe eſt. Quippe ſi iuuenẽ natura calidum, ex uitæ ĩſtituto† artificiũ exercẽtem, uetulæ muliérculæ eidemq; natura frigidæ compares, nõ minus illũ excellere comperies, quàm ſi ualide calfacientium medicamentorum quippiam cum refrigerantibus componas. E

† Operarium.

Quòd generales medicamentorum facultates, ad mediam referentes temperiem, expendere oporteat. CAP. 13. F

MEdium ergo horum mihi quempiam intelligas, qui & natura ſit eucratus, hoc eſt temperatus, & moribus, ac conſuetudine conuenienti hanc tueatur eucraſiã. Dein tres hoſce tanq̃ temperaturæ ſcopos animo cõmendes, ac circunſpicias, qđ in genere calidum eſt, & frigidum, & ſiccum, & humidum, cuius ex ipſis, temperici reſpectu, tale appellare ſit melius: nõ ne ad temperatiſſimã, quæ unica eſt, pariterq; reliquarũ media, an ad immoderatas, & intemperatas, atq; indefinitas, ac propemodum numero infinitas? Sanè mihi ne conferenda quidẽ diſtinctio uidetur, neq; ulla prope conſideratione indigere, ſed homini uel paulũ etiam ingenij habenti perſpicuum eſſe, corpus omnibus numeris abſolutum, & decorum, ſimplexq;, & unum, uelut regulam quandam & ſcopum proponendũ, ac ad ipſum alia omnia dirigenda eſſe. Eſto ergo nobis corpus hoc, medicamentorũ facultatis regula; qđq; ſimilem illius temperiei caliditatem accendit, uocetur temperatum, etiamſi uel maxime excalfacere ſenem refrigeratum uideatur: quod uero calfacit, aut refrigerat corpus eiuſmodi, illud quidẽ calidum, hoc uero uocetur frigidum. Ego autem, quo hæc dilucidius tradant̃, ipſorum exceſſuum ordo, ad frigidum quidem primus, cuius eſſe dicas roſaceũ: †ſecundus, cuius ſit ipſa roſa: poſt hũc tertius, & quartus, quoad ſermone ad frigidiſſima peruenerimus, nempe cicutam, ſuccum papaueris, mandragoram, hyoſcyamum. G Rurſum ad calidum, anethum quidem, & fœnumgræcum, primus: ſecundus uero deinceps, q̃cunque uideatur ſecundus, tertiuſque, & quartus, donec ad exurentia peruentum ſit. Ad eundẽ modũ in medicamẽtis humectãtibus ac ſiccãtibus rurſus à ſymmetro exorſi, ordines deinceps ad ſumma uſq; cõſtituamus, nã huius notitiæ ad medẽdi methodũ nõ paruus eſt uſus: immo niſi quis hoc pacto definiat, officiet magis legẽtibus, q̃ proderit. Siquidẽ medici, qui nũc quidem ſimplicium medicamentorũ uires exponunt, prçter alia multa, quæ delinquũt, hoc maxime noxium eſt cernere, nempe ꝙ in calidis, uerbi gratia, anethum, & fœnumgræcũ, & miſy, & calcẽ, indifferenter numerent: in frigidis roſaceum, mandragorã, & cicutã: tanquã ſcilicet propinquũ ſit aut calci fœnumgræcum, aut cicutæ roſaceum, ac non multis mediantiũ medicamentorũ ordinibus diſiuncta. Verum nos pro uiribus rem tã immenſam, tamque operoſam in ordinem redigere tentemus, exponamuſque quæ uiribus propinqua ſunt, quæq; longè diſſita. Atq; id quidem efficiamus, non probabiles ſermones, ſed certam ac definitã experientiã pro iudice ſumẽtes, uelut & id quoq; ſuperius ſæpenumero admonuim⁹. Enimuero eiuſmodi iudicium ut tutiſſimum quidem erit, ita prolixum quoq;, ac plenum laboris, dum propoſiti finem cõſequamur: H eos tamen, qui hæc relegere uolẽt, hoc unicũ ac ſolum efformare, atq; artificioſos reddere poterit, ac uelut oculũ, quo ueritatẽ agnoſcant, præbere. Ergo quæ adhuc reliqua ſunt, ad totã uelut elementarem conſtitutionẽ, poſtquam ea hoc libro cõfecerimus, in quarto de ſaporum uiribus diſſeremus: quandoquidẽ & hoc quoq; ita uiſum amicis eſt: In quinto autem de omnibus in genere ſimplicium medicaminum ſecundis quidẽ, ac compoſitis facultatibus: Atq; ita ad particularia in ijs, qui dehinc ſequentur, libris tranſibimus.

† Al. & ipſam roſam: ſecũdus, roſæ ſuccus.

Quòd quæ ſenſu ſimplicia uidentur medicamina, perſæpe compoſitas obtineant uires, immo uero etiam non nunquam contrarias. CAP. 14.

REliquum autem eſt id, cuius ſubinde iam ante neceſſario mentionẽ quidem fecimus, uerũ abſolute nondum expoſuimus. Eſt autem iſtud, nempe omnia propemodum medicamenta, licet ſenſu ſimplicia appareant, natura tamen eſſe cõpoſita: quin & ſubinde quoq; aduerſiſſimas in ſeſe continere facultates, nempe excernendi & ſiſtendi, incraſſandi & extenuãdi, rarefaciendi & cõdenſandi, illinendi atq; abſtergendi, contrahendi & laxãdi, cæteraſq; oppoſitiones uniuerſas: ut in ſequenti hunc libro patebit. At mirum hoc uideri minime debet in id genus facultatibus, cum uni & eidem medicamento uim calfaciendi & refrigerandi ineſſe appareat, aut

A exiccandi & humectandi, aut tenuium partium & craſſarum: q̃ppe niſi primæ, efficaciſſimæque uirtutes hoc pacto cõplicarentur, haud ſanè quæ ex illis ſequuntur, ſimiliter complicatæ forent. Quin ſi nos ipſi rhu ſuccum, uerbi gratia, melli cõmiſceamus, qđ ex ambobus miſtis confectum eſt, non modo adſtringendi, ſed ẽt abſtergendi, poſſidere facultatem concedemus: nec cohibendi ſolũ uentris, ſed & euacuandi. At in lacte duas cõtineri facultates, nempe excernendi, ac uentrem ſiſtẽdi, haud itidem concedimus, tametſi id perfacile in ſerum, ac caſeum ſegregetur, cõfeſſumq; ſit omnibus, illud quidem uentrem ſubducere, hunc uerò eundem cohibere.

Quòd & braſſica duas, easq; contrarias, in ſeſe facultates obtineat. CAP. 15.

A.1.a.t.1.c.1. fol.91.h

QVòd uerò & braſſica duas, easq; contrarias, in ſeſe facultates obtineat, neq; id quidẽ etiã facile concedimus. Nam ſi ſuccum eius expreſſum, aut ſolũ, aut cũ melle, hauſerimus, purgare ipſum cernimus: attamen quoniã quod reliquum eſt, edere nequeamus, adſtrictoriũ eſſe diffidimus: Sed ſi totã ipſam concoquas, primamq; eius aquam, in quam ſuccũ depoſuit, effundas, iterũq; eã alteri aquæ puræ inijcias, rurſumq; concocta effundas, ſuccum quidem purgare offendes, braſſicam uerò ipſam uentrẽ adſtringere: multoq; magis ſi non bis duntaxat, ſed ter aut quater aquã effuderis, nã quanto exquiſitius in aquam ſuccum ſuũ depoſuerit, tanto & illi B quidem maiorem purgandi uim adijciet, & reliquam ſuam ſubſtantiam, q̃ uelut oleris ipſius caro eſt, reſtringentem efficiet. Eadem eſt ratio in beta, atq; adeo in oĩbus fermè, quibus ſapor aut acris, aut nitroſus, aut ſalſus ineſt. Quippe & lenticula ipſa, tametſi ſatis magnã adſtringẽdi potentiam guſtu referat, tũ eiuſmodi quid ſortita eſt: nã & huius decoctum, uentris ſoluendi uim obtinet. Verum hic ſuccus ẽt, ſi deguſtes, perſpicuam miſturã repræſentat, tãquam ſi nitroſo auſterum quid cõmiſceas. Sed & cõchularũ maris, cæterorumq; ferè oſtreorum ſuccus planè, tum ſalſus eſt, tũ uentrem ſoluendi uim obtinet, quamuis eorũ caro uentrẽ reprimat. Verùm qđ dico deprehendes, ſi ea quoq;, quo modo braſſicam cenſuimus, p̃parare non graueris. Nã & gallorum ueterum ius uentrẽ ducit, tametſi caro eundem ſiſtere põt. In æris aũt ſquama ſicut duplex qualitas, ita gemina quoq; facultas ineſt, nam & adſtringit & mordicat: quare adſtrictione quidem ſiccatas ulceratarũ carniũ circatrice obducit, mordicatione uerò præhumidas colliquat. Quòd ſi intrò in corpus ſumatˀ, purgat quidem uentrẽ, uerùm nõ cohibet: uincitur .n. ea adſtringendi facultas ab acri purgatoriaq; potentia, tanq̃ ſi rhu ſuccum ſcãmoneæ commiſceas, nam quod ex ambobus miſtum erit, ſoluet uẽtrem, haud ſiſtet, licet guſtu auſteritas exuperet. Sic autem nõ pauca purgantium medicamentorum cum carne mali cydonij exhibita, guſtu quidem C fallunt, at effectu ſolo quid ualent cõmonſtrant. Dantur uerò quædã cũ palmulæ carne, alia aũt cũ myrtis, alia cũ maſtice chia, aut alio quopiã eorũ q̃ tũ grata ſunt ſtomaco, tum adſtringunt, quò ſcilicet guſtũ fallant, ſimulque ſtomachũ minus euertant. Verùm tametſi ea, q̃ guſtu percipitur qualitate, purgantia ab adſtringentibus uincantur, alia tñ facultate ipſa uincunt: perſæpe .n. lingua à materiæ uicta eſt copia, cæterum actio pro facultatis uiribus ac robore perficitur. Itaq; cùm ſubſtantia exigua quidem, ſed ualidis p̃dita uiribus, miſta alteri ſubſtantiæ plurimæ, eidemque imbecillæ, in corpus intro peruenit, guſtum quidem fallit, attamen effectum, q̃ illa efficaciorẽ exhibet. Sanè permultos huius rei admiratio detinet, remque rationis expertẽ abſurdamq; exiſtimant, ſi corpus quodpiã adſtringens purgare queat, uelut aloe, & æris ſquama, atq; æs uſtum: nam contrariũ potius oportebat, nempe uentrem reprimere, haudquaquã ciere. Cęterũ q malũ, uerbi cauſa, cui indita eſt ſcammonea, adſtringens purget, nemo miratˀ: tametſi hinc orſis facilius erat, & in aloe miſtam ineſſe facultatẽ colligere. Ac ſi, quod ex ea purgat, ab eo qđ non purgat, ſegregari poſſet, ſicuti in lacte facimus, & braſſica, alijsq; permultis, non etiã admiratione afficeret: quanquã id ſanè quodammodo pręſtari queat. Nam ſi aloe accuratè lauetˀ, aut debiliter, aut planè nihil uentrẽ ſubducit. Idem uſu uenit æris ſquamæ, ærią; uſto: quippe q̃ nos D diligenter elota obſcurã modo purgandi uim retinuiſſe ſumus experti. Quinimmo ipſius quoq; qualitatis medicaminoſus ſapor primo ſtatim guſtu facultatis miſtionẽ demonſtrat. Nã ſi unica ſemper qualitas unicuiq; guſtu adſtringẽtium medicaminũ ineſſet, haud ſanè inter ipſa alia eſui apta, alia medicaminoſa forent, ſed tñ in plus, ac minus adſtringendo differrẽt. At nõ ita ſe res habet. Nam hæc quidem adſtrictio mitis, ac ſuauis apparet, alia ingrata, & medicamẽtoſa: uelut pyri quidem, mali, & mali punici, ſuauis: ſquamæ uerò æris, & aloes, ĩgrata, atq; medicamẽtoſa, tametſi malo cydoneo ęris ſquama minus adſtringat. Quam ob rẽ, nec adſtrictionis uehemẽtia eã qualitatis abſurditatem inuehit: qñ innumera propè alia eorum, quæ edendo ſunt, aloe, æris ſquama, & ipſo ẽt ære uſto, plus adſtringant. Atq; in hiſce, utiq; ſubſtantiæ miſtura clarè perſpicitur. At in alijs ẽt ſi non appareat, tñ eam ratione colligere oportet, ac non putare aliud in aloe adſtrictionem moliri, aliud in malo: vnum .n. in omnibus efficere pro ſua natura non adſtrictionem modo, ſed & aliarum qualitatum unamquamq;, rationi conſentaneum eſt. Cæterum quia nullum omnino ab alijs qualitatibus ſyncerũ reperitˀ, idcirco diuerſi effectus ab alijs, atq; alijs adſtringentium ædi conſpiciuntur. Nam alius eſt effectus meſpili, alius ęris, alius aloes, alius mororum, exempli gratia, aut gallæ, aut corticis mali granati, aut aluminis, aut rhu: præſtitiſſetque forſitan, qui de adſtringentium medicaminum uiribus pronunciare ſunt auſi, in genere de ipſa

A. ibidem.

potius adſtrictione,haudquaquam de adſtringentibus dixiſſe. Nam quod adſtringit,nō adſtrin E
git modo,ſed & præter adſtrictionem,acre eſt,aut pingue,aut dulce,aut amarum, aut ſalſum, aut
acidum:at adſtrictio unum id ſolum perpetuo eſt quod eſt,uti & ſalſitas & dulcor,& aliarū qua
litatum una quælibet.Quòd ſi ut adſtrictio una,ita adſtringens unum eſſet,ſanè unum quoq; pe
renniter eius eſſet opus.Verum cum præter adſtrictionem,inſuper alias qualitates recipiat non A.l.1.c.1.
paucas,ſemp quidem omnibus illis aget, ſed euidentibus alias ꝑ aliam,nempe uincentem:idq; fol.91.e
ut ad corporis ſcilicet,cui admotum eſt,affectionē:quippe cum & lac,& lens,& braſſica,horum
interim citare aluum,illorum uerò ſiſtere cernantur.Et cauſam quidem quamobrem non perpe-
tuò euidēter agat in corpore unoquoq; unica duntaxat qualitas,uisq; medicamenti,eam quidē
iam mox in ſequenti ſermone ediſſeram: In præſentia uerò id quod res habet, cōmemorare ſo-
lummodo propoſui,ne quis pleriſq; medicamentis contrarias,tum qualitates,tū facultates ineſſe
diffidat. Sed & id quoq; multam conſiderationem,& diſtinctiones non paucas requirit,tametſi
omnibus perfacile uideatur,cōtrarias inuicē & qualitates & facultates inuenire.Ergo citra cō-
trouerſiam omnes propemodum adſtringens contrarium ei,quod purgat,eſſe ſtatuunt.Verū ne
que illud huic contrarium eſt,quod nos procedente ſermone declarabimus:At in præſentia ex ſu-
perabundanti illud quoq; monſtrauimus , & ſi cā quis eſſe contraria ponat,nihil inde ſequi ab- F
ſurdum:cum fieri poſſit,vt in unam ſubſtantiam conueniāt,uel maxime contrariæ,tum qualita
tes,tum facultates:quippe cùm ſupra oñderimus,in ſuccis aliud eſſe quod grauiſſimū eſt, aliud
quod leuiſſimum,aliud tertium toti ſucco permiſtum.Nec miri quicquam eſt,ſi & in roſæ ſucco
aliud quidem eſt grauiſſimum,amurcæ & fęci proportionale:aliud leuiſſimum,& ipſum propor
tione rñdens floribus in quoq; ſucco ſupernatātibus:aliud tertium,quale eſt quod in muſto fer
uet:ad hæc quartum,ipſum uidelicet puriſſimū,ac ſynceriſſimū,cuius hæc tria excrementa exi
ſtunt.Euenit aūt alios quidem ſuccos & aceſcere,& corruptos putreſcere; ſola uerò,oleū,mel,&
uinum,in longum temporis ſpatium perdurant. Itaq; neq; per ebullitionem,neque per ſecretio
† hanc excrementorū ideā. nem,in alijs ſuccis † has excrementorum ideas inuenire perſpicuo licet: verum protinus ab ini
tio coctione quadam illis eſt opus,aut ſaltem alicuius perdurantis ſucci miſtura:nā ſic roſæ ſuc
cū melli miſcentes,aut oleo incoquentes,aut totas ei immergentes,reponimus.Cæterū q & in
his quoq; probabile ſit,quatuor illa ineſſe gñā,proprium ipſius ſucci uidelicet,& tria excremē-
ta,intellectu clarū eſt,ac potiſſimum,quia qualitas earum non ſimplex eſt,immo adſtrictionem
quoq; quandam obtinere,ſi roſam dentibus mandere uoles,vr. Habet autem & dulcedinem,&
amaritudinem,quaſiq; mordicationem quandam leuem. Verum ſatis erat,etiamſi horum nihil G
guſtantibus deprehendi poſſet,tñ ex eo q non extremè adſtringat,aliorum quoq; ſaporum mi-
ſturam intelligere.Etenim ſi ſolus ſit auſterus,ſummus itidē fuerit : as ſi nō ſummus,ſequitur q
neq; etiam ſolus.Quam.n.propoſui adſtrictionis generationem,eā ſi ſolam citra alias ineſſe co-
gites,ſumma hęc ſit neceſſe eſt:quo modo ſi ſola corpori cuipiā caliditas ſummè ineſſet,id ignis
utique foret:nam contrariorum miſturæ,ſummitates ipſas frangunt.

Quam ob rem lingua,tangentibus ipſam diſſimilaribus corporibus,ac per diuerſas eius partes ſimul agentibus,non quam in omnes illa partes inferunt,percipit affectionem,ſed ea,ex parte prima affecta in totam ipſius diffunditur ſubſtantiam. CAP. 16.

ATq; in ſimilaribus quidem corporibus calor frigiditas,ſiccitas, humiditas,particulares dif-
ferentias efficiūt:in diſſimilaribus uerò,acrimonię,aciditates,auſteritates,acerbitates,dul
cedines,amaritates,ſalſitates,aquoſitates,& unctuoſitates.Itaq; unaquæq; ſimilariū in ipſis par
tium nō multas,ſed unam qualitatem obtinet : q uero totum eſt diſſimilare,complures.Nam ſi
mille,exempli gratia,hoc in cyatho huius ſucci corpora contineant ſimilaria,fieri poteſt,ut cē
tū adſtringant,ſexaginta mordicent,ſexcenta ſint dulcia,ducēta amara,quadraginta ſalſa,ſicq;
mutua miſtione oīa temperata,ut partem nullam accipere ſit quantumuis paruam,quæ non ſit H
omniū particeps,ut in linguæ contactu oēs quidē agant,diuerſa tñ unaquęq; eius parte,nempe
cui ipſam appropinquare cōtigerit:ipſa uerò affectio,ex eo quod primo affectum eſt,in totam
eam diffundatur:ueluti ſi in frigore ingenti digitum in aquam gelidā repente immittas,tota in-
terim manu horrebis,ſæpenumero uerò & corpore toto.Nam uelox,eſt ex eo,quod primo affe
ctū eſt in corporibus ſenſilibus,in totū animal diffuſio, ut uidelicet cū calfacto unà cōcaleſcat:
refrigerato,ſimul refrigeſcat:ſiccato,pariter ſicceſcat:humectato,cohumeſcat: atque adeo fre-
quenter & contraria uno tēpore perpetiatur.Quò autem id facilius,quod dr̄ intelligas,alteri &
exemplo adhibere animum præſtiterit.Vidiſti opinor quiq;,coniecto in aquam quietam lapide,
ex hoc quidem moueri aquam incipientem,in orbem autē motum extēdentem, tanq̄ centrum
ſit id quod percuſſit.Cùm ergo uno tempore in diuerſas placidæ tranquillæq; aquæ partes duo
lapides coniecti duos effecerint circulos.qui per ſeſe inuicem ferantur,contrarios conſpicies in
quauis aquæ particula motus. Quæ res uiris etiam naturæ ſtudioſis dubitationem non paruam
attulit,num aliæ partes ab utroq; motum,an eædem ab utroque,mouerentur : nam q circulus
circulum non ſiſtat, nec ultra prorſumq́ue ferri prohibeat, id manifeſtiſſime cernitur . Id ipſum
item fieri mihi intellige, cum eodem tempore pedes quidem in calidam, manus uerò in frigidā

indideris:

A indideris: in totum.n.corpus utriuſq; affectionis motus peruadit, ſubcontrarijq́; inuicẽ occurrunt: referatq́; forſan nihil, etſi contraria non incedant ſemita, ſed unus ab uno, alter ab altero pede, proficiſcatur. Tunc.n.nec nihil pati corpus, nec ab altero duntaxat dicere queas: nam & manifeſto patitur, & ab ambobus patitur, incaleſcens, ac frigeſcens. Qđ utiq; & in febribus lypurijs & hepialis euenire autumno, extra q̃ φ in illis non extrinſecus, ſed ex ipſo corpore, caliditatis frigiditatisq; affectus exoritur. Quòd ſiquis dicta aſſequi nequeat, certe ex eo quod iam dicetur facillimè periculũ facere poſſit: etenim non longè ab ijs, quæ inquirimus abeſt, ſed ex linguæ affectuum numero exiſtit. Nam ſi parem abſinthij portionem melli exquiſitè cõmiſtã, linguæ imponas, γλυκύπικρον (quemadmodũ poetæ amorem cognominant) hoc eſt ex amaro dulce, qđ ex ambobus miſtum fuerit, uidebitur: nimirum cum haud alio tpe mellis ſaporẽ lingua ſentiat, alio uero abſynthij, neq; alterum ſolum, verùm perpetuo ex utriſq; inſolentẽ quandam miſtionem permiſtam. Tale quid euenit cũ in unum ſuccum coierint auſtera, & nitroſa facultas, ſiue id natura miſcuerit, ſiue a medico fuerit cõpoſitum. Nã eodem tpe lingua utrinſque ſucci qualitatem percipit: ac ſi percipit, nimirum & afficitur, idq́; pro familiaribus illorũ viribus: Neceſſeq́; eſt quanq; aliarum corporis partium ſimiliter affici, ẽt ſi qualitates ipſas non
B ſentiat: neq;.n.in patiendo, aut non patiendo, ab alijs linguam differre putandum, verũ eo φ ipſam nihil familiarium affectuum ob exquiſitam ſentiendi facultatẽ latere poſſit. Quòd ſi ad id non nihil faciat ipſius raritas: quippe ſucci facilius in profundum penetrãtes, atq; in molliculas partes actionem exerentes, tum ualidam quidẽ affectionem, tum uero ſenſum eius imprimunt euidentiorem: uerumtñ maior uis in ſenſu accurato potius, q̃ in affectionis robore conſiſtit: cũ affectionis robur nihilo ſecius, & in exulceratis partibus fiat, ſed quia exacta ſentiẽdi vi carẽt, idcirco ſuccorum qualitates non percipiunt. Liceat uero cum in illis, tum ẽt ante illas, nondum uidelicet cute exulcerata, miſtam ex contrarijs facultatibus actionẽ ſimul in corpore fieri, colligere. Etenim ſi parti inflãmatæ ſolani ſuccum imponas, denſari eã, cõſtipariq́;, & cohiberi tranſpiratus conſpicies. Itaq; ſi pluſculo id ipm tpe facias, non rubram ſeruabis particulam, ſed aut liuidam, aut atram efficies: id qđ aſſidue in eryſipelatis a medicis pleriſq; fieri uidere eſt: nã, & ea tpe dura atraq;, immodice refrigerando efficiunt. Quòd ſi ergo non ſolanum, ſed anthemida hoc eſt chamæmelum, parti inflãmatæ impoſueris, eam prorſum contra effici uidebis: quippe quæ rara, fuſa, mollis, laxaq; euadet, ſ cũ nondum cutis exulcerata fuerit: multumq́; illius ſuperfluitatis, quæ ſub ipſa continetur, tranſpirabit, nec liuida amplius atrave erit, ẽt ſi uel pluri- *Hæc addidit interpres.*
C mis deinceps diebus chamęmelo utaris. Fundere.n.hoc ac digere per halitum põt, haud quaq̃ contrahere, condenſareve, aut tranſpiratus prohibere. Quòd ergo ſolano, chamæmelum contrarium ſit, illinc liquet: φ uero etiam ſi vtranq; commiſceas, euidenter tñ utriuſq; uires perſpicias, ego ſanè expertus ediſſerã: quanq̃ te quoq; malim ipſa re experiunda euentũ cognoſcere, q̃ narranti mihi fidẽ hr̃e: id quod, ſcio, efficiet quiſquis ueritatis amore tenetur. Oportet uero ut in re iã patenti orationẽ abſoluere. Si.n.ſimul impoſitis ſolano & anthemide, neq; ita denſa, dura, tenſa, liuidaq; reddatur, atq; ſi ſolo uſus ſolano eſſes: neq; adeo rara, mollis, laxa, rubẽſq́;, ac ſi chamęmelo ſolo uſus fores, ſed dictorum mediam accipere affectionẽ particula conſpiciatur, conſentaneum eſt utrunq; medicamentũ ſcđm ſuã operatum eſſe facultatem. Nã ſi neutrũ quicquam egiſſet, ſed quieuiſſet utrunq;, quam ab initio affectionem particula hẽbat, eã haud dubie ſeruaſſet, non ſecus ac ſi oĩno nihil impoſitum foret: ſin aũt alterum quidem eorũ operatum fuiſſet, alterum uero penitus deuictum, non mediã affectionem, ſed extremarum alteram perpeſſa particula eſſet. At ſi utrunq; agit, eaq́; contraria facultatibus fuere, contraria utiq; eodem tpe corpus perpeſſum eſt: nec.n.partitis inter ſe agendi uiribus operabantur, tanquam ſi utriſq; exempli cauſa totum diem impoſitis, ſex horis prioribus medicamentorum alterũ, reli-
D quis uero ſęx alterũ, ſuo uiciſſim munere fungeretur: nugax.n.hęc eſt hypotheſis, nec ſolũ demonſtratione, ſed probabilitate quoq; oĩ deſtituta. Quanq; profecto nec ita quidẽ fundi cõtrahiq; ſubiectam contingit ſubſtantiam, uelut in ijs qui in balneis lauantur, poſteaq́; ingrediuñt frigidam: ſed potius ita, ut ſi lauanti frigidam aquam adſpergas: ſic.n.non diuerſis temporibus, ſed eodem contraria perpetietur. Igitur quemadmodum in medicamentis compoſitis mirũ nõ eſt, ſi cõtrarij ſimul affectus corporibus infligantur, ita neq; in ſimplicibus cũ & ipſa ſenſu quidẽ oĩ, atque cognitione ſimplicia appareant, uerùm natura ſint cõpoſita. Quin ẽt quemadmodũ in ijs, quę nos cõponimus ac cõmiſcemus, interim, ſi ita uiſum eſt, plus adſtringẽtis ſucci indimus: interim plus dulcis, aut amari, aut ſalſi, aut acris, aut alterius cuiuſpiam contrariorũ: nõ nunq̃ uero utroſq; partibus paribus: ita quoq; naturam in arboribus, fruticibus, animalibus, & in ipſa quoq; terra, contrarios temperare ſuccos paribus aut portionibus, aut uiribus alienum nõ eſt: poteſt ẽt q̃nque alterum uincentem efficere. Itaq; actiones eorum in miſturis paribus ſimiles euadent, in imparibus aũt diuerſæ. Ne quis ergo putet (quod & ſupra monuimus) nihil referre, adſtringentẽ ſuccum dicas, an adſtrictionem: nam adſtrictio una res ſimplex intelligiť, adſtrigens uero duplex: ſicut & calfaciens partim ſimplex & ſummũ, ut ignis: partim ꝑ exuperantiam caloris, ut ſanguis. Si adſtringens quoq; aliud ſummum eſt, ut exempli cauſa, alumen,

&

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

& melanteria,ſiue attramentum ſutorium,& galla,& rhus: aliud,quia adſtrictionis cuiuſdã eſt E
particeps,uelut pyrum,uinum,malum,roſa:nam minimũ oĩno eſt in roſa quod adſtringit,mul
tis numeris eo,quod nõ eſt eiuſmodi,ſuperante.Quapropter non ab re exigui quoq; adſtrictio
nis effectus ſunt,tanti.ſ.dum à relaxandi facultate,quæ roſæ ineſt,corporum illi admotorũ ro-
bur non exoluatur. Itaq; mirandum non eſt,medelam eſſe eam inflammationum, ac potiſſimũ
dum increſcunt adhuc atq; augentur, pluſq; etiam dum incipiunt.

*Quod roſaceum,utpote olei,roſæq; mediam ad unguem naturam obtinens,inflammatio-
num optimum in augmento remedium ſit.* CAP. 17.

ROſaceũ uero(utpote cuius natura olei,roſæq; in medio eſt)in inflãmationum augmentis
optimũ eſt remediũ.At oleum cõmodũ eſt,ubi inflãmationes maximè uigẽt:id qđ expe-
rimenta docent:cãm aũt nos in tractationibus de medendi rõne exponemus. Porrò roſaceũ,
ut qđ in medio eorum, ex quibus cõfectum eſt, conſiſtit,utiq; & in medio tpo utilitatẽ oñdit.
Nam per initia repellere cõprimereq; influxus oportet:in uigore aũt ita per halitum digerere,
ut morſus abſit:at in incrementis repellere ſimul,ac digerere.Id qđ ſiquis nudũ, citraq; iam di
ctas ratiocinationes audiat,fortaſſis fidẽ non hẽbit:nunc aũt mirer, ſiquis adeo ſit ſtupidus,ut
rõni nondũ acquieſcat. Etenim indicationes in inflãmationũ incremẽtis cõtrarias eſſe neceſſe F
ẽſt:nã ſemel,unoq; impetu ab adſtringẽtibus contrahentibusq; ſubſtantiam,ad laxantia fundẽ
tiaq; tranſire planè abſurdum eſt:ſicuti ſanè ęquũ eſt in intermedio principij,ſtatusq; ſpatio,dũ
uidelicet morbi adhuc increſcũt,nec planè repellere ſicut in principijs,nec itidẽ digerere ſicut
in uigoribus:ſed perinde ut morbi condõ media eſt inter contraria,ita medicinã quoq; mediã
eſſe oportet, q̃ uidelicet non ut in principijs adſtringat,nec ut in uigoribus,digerat.Atqui me-
diũ oẽ ex contrarijs miſtũ eſt, ijſq; totis per tota tẽperatis, aut per exiguas particulas ſenſum
effugientes eorũ, q̃bus apponunt.Porrò,hoc,an illo mõ roſaceũ miſtũ eſſe uelis, mea q̃dẽ cer-
tè nihil refert:nã utroq; mõ propoſitũ demonſtrari põt.Satis aũt certò ſcio,ſi rõcinationes oẽs,
tum quas Theophraſtus memoriæ prodidit,tum quas nos toto hoc tractatu cõplectimur,mul-
tũ aĩo uerſaueris,te ſcđm miſtionis modũ reperturum. Quin & in profundũ penetrare,& cor-
pora arentia magis q̃ oleum humectare,roſaceum põt: arbitrorq; ſubinde roſaceo te præden-
ſas coriaceas tunicas teri uidiſſe:qm̃ neq; oleum,neque hydrelæum, quod ex aqua & oleo mi-
ſtis conſtat,eam probe mollire ac madefacere poſſit,quia uidelicet craſſiorũ ſunt partium,q̃ ut
penitus imbibi ac penetrare queãt:roſaceo uero p̃ter cætera,quę põt,paucula quædã ineſt ad-
ſtrictio,haud parum huic rei conferens.Nã quę magnopere auſtera acerbaq; ſunt,primo ſtatim G
contactu ſuperficiem condenſantia,humorẽ ingredi imbibiq; prohibent: at quæ paulum qui-
dem adſtringunt,cæterum plurimum in ſe continent eſſentiæ tum tenuis,tum tepidæ,tm̃ abeſt
ut prę adſtrictione ingredi altius corpora admota prohibeantur,ut ẽt ab ea,magis.ſ.impellẽte,
iuuentur.Quæ aũt penitus tenuia,calidaque ſunt,magis digerunt diſcutiuntq; humores ex cor
poribus,quibus admouẽtur,q̃ alios ipſa apponant.Porrò quæ frigida ſunt & craſſioris eſſentię,
oĩno nullum introducere humorẽ queunt.In q̃bus uerò humiditas ineſt tenuis pariter,& tepi-
da,hæc per eſſentiæ quidem tenuitatem & tepiditatem promptè mobilia,corporum q̃ contin-
gunt,meatus ſubire nihil prohibet.Quòd uero non admodum calfaciunt,ex eo liquet,ꝙ exiſtẽ
tem in illis humiditatem non digerant.Si uerò præter q̃ ꝙ ſint eiuſmodi, inſuper exiguã adſtri-
ctionem poſſideãt,quę tenues particulas meatum iã ingreſſas in profundum propellere ualeat,
ipſamq; extrinſecus ſuperficiem quadantenus conſtringere ac condenſare, ea inter oĩa hume-
ctantia efficaciſſime humectant. Adſtrictionis enim maioris natura eſt, ut meatus occludere
præoccupans,uicinãque ſubſtantiam ad ſe contrahens,conſtipansque, ijs,quæ humectare ua-
lent,impedimento exiſtat.At,quæ adeo infirma eſt,ut in roſaceo,quæ uincat ipſa potius,q̃ uin
cat,tenues calidaſq; roſacei particulas præuertere quidẽ nequit,ſed ubi illæ altius penetraue- H
rint,in ipſam iã tũ ſuperficiẽ agere incipit,pro uiribus conſtipãdo,contrahendo,ac condenſan
do.Ex quo neceſſario ſequitur,ut quæ ingredi meatus anteuerterint exigua corpuſcula, intrò
propellantur,ac meatibus præcluſis foras regredi inhibeantur.

*Quòd quæ frigiditate interimunt,deleterijs,ex mutationis celeritate uti corrumpant,euenit: ac
proinde alienam requirant caliditatem,quæ uelut manu in totum deducat corpus.* CAP. 18.

SAnè ad opera eiuſmodi non mediocriter confert innata corporibus noſtris caliditas,q̃ppè
quæ intro ad ſeſe attrahat,& cõminuendo extenuet.Hinc eſt, ꝙ & quæ natura frigida ſunt,
medicamenta,nẽpe q̃ deleteria nuncupantur,utputa cicuta, papauer,hyoſcyami ſemẽ, mãdra
gora,& q̃ eius ſunt gñeris,citius magiſq; in calidis naturis uim ſuam exerant: cuius & tu, ta-
metſi unum ex ambiguorum difficiliumq; problematũ numero habitũ id fuerit,haud difficul
ter,mõ non ſegniter ijs quæ dicimus aduerteris animum,ſolutionem inueneris.Etenim cum ſit
impoſſibile ut talia interficiãt,niſi prius cor refrigerẽt,ſanè intrò cõminuta extenuataq; ingre-
diant̃ neceſſe eſt:id quod ex ſua natura præſtare nequeunt,quippe quæ craſſarũ ſunt partium,
nec facile moueri pñt:nec ut minutim cõcidantur, prorſumq; ferantur ex ſua natura obtinẽt:
uerũ adſcititiã caliditatẽ requirunt,quæ in minuta ſecet, extenuet,atq; cõminuat,quæq; uelut

manu

A manu ducat,atq; in ſubtiles partium oīum meatus deducat. Itaq; ſi qñ ea abſit,cunctantur tar-
dantq́; in maioribus meatibus hærentia,& uenis atq; arterijs uelut innatātia:ac tp̄is ſpatio in-
terim per longos errores ac multas iactationes ab humoribus, quæ in eis ſunt,uiciſſim nō nihil
perpetiuntur.Oñſum eſt.n.iam ſæpenumero,in ſeſe mutuo qualitates oēs quadantenus agere;
nam & lapis ab aſſiduo aquę ſtillicidio excauatur:gladiuſq́; ceram ſecando hebetatur. Mōſtra
tum ēt eſt actiones a ſolidis animantium partibus perfici:quare cum hæ nondum a refrigeran
tibus medicamentis refrixerint,animans ſuperſit neceſſe eſt.Porrò refrigerari nequeūt prius,
q̃ illa in proprios iſtarum meatus ſubierint:atqui ex ſua id natura craſſioribus frigidiſq́; medi-
camentis datum nō eſt,niſi ſuccurrat qđ uelut deducat. Deducit porrò,ut cā primaria,arteria-
rum attractio:oñdimus.n.ipſas inter dilatandum uicinum oē attrahere:ut ſecundaria uero, &
materialis,eſſentiæ tenuitas:quam cum ex natura ſua non obtineant frigidiora,craſſiorumq́ue
partium medicamenta,ijs utique opus hñt quæ præbeant.Corpora itaq;,quæcunq; temperatu
ræ ſunt frigidioris, ea arteriarum tractum imbecilliorem poſſident (id quod ēt demonſtratum
eſt)atque in minutas particulas medicamentorum ſubſtantiā redigere nequeunt.Proinde me-
dicamentum & ip̄m cunctādo tardandoq́; tp̄is ſpatio aliquid perpetiatur par eſt.Itaq; interim
B accidit ut concoquatur,uelut lactucę ſuccus:nā & is tp̄e concoquitur: at ſi integer ad cor per-
gere properaret,non ſecus atque cicuta hoīem interficeret. Euenit autem id ipſum alijs quoq;
omnibus admodum refrigerātibus ſuccis:nam niſi celeriter interimere poſſint, ſanè ex hoc oī-
no nullius effectus redduntur.At quę,aut eroſione,aut putredine enecant,ijs ut tp̄e inualeſcāt
accidit:ſiquidem tp̄is ſpatio putreſcunt oīa,idque magis humido,calidoq́ue loco.Merito ergo
fit,ut quæ frigore ſuo noxam inferunt,ijs actionis celeritas ad perniciem proficiat:quippè quę
alioqui ſpatio excalfacta,uim,per quam agebant, deperdant:at quibus actio conſiſtit in putre-
dine,ijs tp̄s actionem adauget,qm̄.ſ.& putredinem.Nec ēnim animal ullum interire pōt,quin
cor ab agendi munere ceſſet:fieri porrò ut ceſſet nequit,citra maximam intemperiem,ſiquidē
non ſimpliciter q̃ par eſt aut calidius,aut frigidius,moueri deſinet:eodem modo,ſi modice ſic-
cum aut humidum euadat. Minus.n.ſuo fungetur ob haſce quidem intemperies munere:cæ-
terum motu non uacabit prius,q̃ immenſam aut caliditatem,aut frigiditatem,aut reliquarum
qualitatum aliquam acceperit. Porrò medicamentis,quę frigore occidunt, ubi ad cor pergere
cunctantur,ſimile quid accidit,quod lignis humidis uiridibus frequenter euenit.Hęc ſiquidē ſi
multa aceruatim in ignem conijciantur,eum celerrimè extinguunt:ſin undiquaq; in orbe com
C poſita prius ſiccentur,ac incaleſcant,& deinde ſenſim inijciantur,tantum abeſt ut extinguant,
A.l 2.t.1.c.2. fol.92.f ut ēt alimento illi efficiantur. Sic hominem quidem cicuta necat tum ob meatuum amplitudi
nem,caloriſq́; multitudinem,tum ob attractionis arteriarum robur ualidum etiamnum ad cor
pertingens:ſturnos uero ob cauſas contrarias haud enecat,utpote cū & retineatur & cunctet̄,
ac ſeſe temporis tractu concoqui præparariq́; a corde tanq̃ a foco incaleſcens ſinat,nō ſecus ac
ligna extrinſecus.Quare nec id quidem mirum dubiumq́; relinquitur,ſed eſt quale lactucis ac-
cidit,quippe quæ moderato eſu hoīem nutriant:at ſi quiſpiam expreſſum earum ſuccū largiter
hauſerit,nō ſecus profectò morieт̄,q̃ qui aut cicutam,aut pauper ſumpſerit. Sicuti ergo lactu-
ca ſi cor refrigerauit,interimit:ſin concoquatur,alimentum aīali efficitur ad eundem,arbitror,
modum cicuta hoīem quidē celeritate diſtributionis interficit,ſturnos uero tarditate ipſa nu-
trit.Si uero exiguum quiddā ſumatur,mortē homini nequaq̃ inferet. Id quod anus Atheniēſis
experimento docuit,cuius apud oēs percelebris memoria eſt.Etenim ea a minima cicutæ por-
tione auſpicata,nullo detrimento ad permagnā progreſſa eſt copiam: principio enim paucum
exiguitate ipſa deuictū eſt,at conſuetudo naturale reddidit.Nec enim nūc locus eſt,ut cur plu-
rimum poſſit conſuetudo,curq́, uelut altera ac adſcititia natura ſit, ut a ueteribus proditū eſt,
D cām reddam:nam ita maius euaderet operis acceſſorium,q̃ ip̄m opus:ut omittam q᷑ ſeparatim
de hoc tractauimus. Verùm connectendus eſt perficienduſq́; præſens ſermo.

Quòd medicamentorum,quæ frigiditate ſua interimunt, nullum prorſus genere lethale ſit,ac deleterium,ſed ſola quantitate. CAP. 19.

EOrum ergo medicaminum,quæ frigore interimunt,nullum gñe lethale eſt,ſed ſola quantita
te:at in erodentibus,putrefacientibus, atq; excalfacientibus haud ita ſe res hēt: ſed de his
paulo poſt dicetur.Quæcunq; aūt frigiditate occidunt, ea exigua quantite ſumpta mortem nō
adferent,non magis q̃ ſi copioſæ flāmæ pauxillum aquæ inſtilles,aut lignum inijcias humidum
ac uiride.Quemadmodum itaq; niſi calorem habeant abundantem, qui tū cōminuat,tū ad cor
uſq; perducat,interficere non poterunt:ſic ſi qđ comminuit,ac deducit,multo ualentius fuerit,
prorſum deuincet,mutabitq́;,ac alimento ut ſibi ſit medicamentum,efficiet.

Quòd medicamēta quæ natura ſunt frigida,iure à veteribus poteſtate frigida appellentur. CAP. 20.

QVamobrē eius quoq; nunc protinus meminiſſe oportet,ueteres medicamenta natura fri-
gida,poteſtate dixiſſe frigida:nam ea quoq; quadantenus refrigerandi potētiam a nobis
accipiunt,ſicut excalfaciendi calida.Quòd ſi alio modo illa,alio uero iſta,nihil utique re-
fert: generale enim idem,communeque utriſque eſt,nempè alterationis principium ex paſſuro

corpore

corpore in acturum medicamentũ procedens. Nam quę poteſtate quidem ſunt calida, alterant E
eo duntaxat, ꝙ incaleſcant a nobis: at, quæ natura frigida, tum ꝙ comminuantur, tũ ꝙ adſcititiũ
accipiant motum. Cum itaq; ipſis tanquam frigidis agere abſq; corporis patientis auxilio nõ li
cet, iure ptãte frigida dñr: nã ut actu nos refrigerent, nõ prorſum ex ſeſe obtinent, uerũ a nobis
prius perpetiantur ut refrigerent, oportet: etenim in minuta conteri, & aduentitium motũ acci
pere, affectus ſunt medicaminum. Attamẽ ſicui libeat ea actu frigida nominare, haud equidem
repugnem, mõ omnis in uerbo diſſenſio ſit, res aũt utriſq; confeſſa: ſiquidem (quod paulo ſupra
monuimus) id genus oĩa calidum corpus, quo agere poſſint, poſtulãt. Ea propter meconiũ hoc
eſt ſuccus pauperis, & cicuta, ſi uino miſta bibantur, ocyus necant, licet non quouis temperata
modo. Si.n. ipſa pauciſſima plurimo uino miſceantur, prorſum deuinci poſſint: ſi uero pauculo
multa, deducuntur quidem ad cor, uinci aũt nequeunt. Siquis uero papaueris ſuccum, quãtus
interficere põt hauſerit, ac etiamnum tñ ſuperſit, recta ratione & hunc quoq; ſanabit largè epo
tum uinum uetus, magisq; ẽt ſi generoſum fuerit, nam id quoque magis calefacit. Quòd ue-
rò cor nondum admodum refrixerit, liquet, qñquidem adhuc homo uiuit. tum autem dige-
ſtionis in corpus tarditate quadantenus mutatum iam a corpore eſſe medicamentum, ſicuti li-
gnum uiride, ubi proximè ignem aliquãdiu iacuerit, nec id quidem obſcurum eſt. Calidũ itaq;
id tpis uinum ebibitum præſentiſſimum eſt remedium: nosq; ẽt quendam extremè iam refri-
geratum uini lesbij potione ſeruauimus. Poteſtq; idem ſalernum, ſurrentinum, aruiſium, moli-
tes auſterum: ac quotquot calida ſimul exquiſite uinoſa fuerint uina, eundẽ cum lesbio pſtare
ualent effectum. In ſumma qđ tenui perlucidaq; ſubſtãtia eſt, colore* uermiculo aut flauo, odo
re gratum, quodq; dum temperatur, plurimam aquam expoſcit, id tum admodum excalfacere
eſt natum, tum facile undiq; per corpus uniuerſum deferri. Tale ergo natura uinũ, ætate uetus,
meracius temperatum, eos ẽt qui refrigerati iam ſunt perſanat, nec ſolũ à papaueris ſucco, aut
alio quopiam refrigerantium medicaminum, uerum ẽt qui in morbis aut ex ſtomachi, aut ex
cordis affectu, ſyncopam patiuntur. At, quod cum refrigerantibus medicamentis, quo celerio-
rem mortem afferant, bibitur, id nec multũ eſt, nec generoſum, ſed quod comminuere ea, ac di
ſtributionis ſui impetu in cor perducere modo ualeat. Atq; de his quidem hæc ſufficiant.

De actione medicamentorum, quæ putrefactione & eroſione nos noceant. CAP. 21.

QVoniam autem de ijs ẽt medicamentis, quæ eroſione, ac putredine interimere ſunt nata,
dicturum me, ꝙ tpe pernicioſiora reddantur, & ipſo genere naturam noſtram corrũpere
poſſint, non ut refrigerantia duntaxat multitudine, ſum pollicitus, tempus nunc eſt pro- G
miſſis ſatisfacere. Coniuncta eſt.n. quadantenus quæ de his hr̃ oratio, ijs, quæ de medicamentis
ptãte calidis dñr: uериſimile ſiquidem eſt pleraq; eorum ẽt actu eſſe calida, ſed icciro nos fuge
re, qm̃ aut ipſi plurimum habeamus caloris, aut craſſa eorum eſſentia ſit. Redigamus.n. eadem
rurſum in memoriam, nẽpè ꝙ in balneo frigida uideatur urina: itidemq; memoria repetamus,
ꝙ, cum in ſolium calidum deſcendere non ualeremus, aliud prius minus calidum ingreſſi, nullo
negocio, qđ antea intolerandum uidebatur, poſtea pertulerimus. Quin & aqua fontium tpe hy
berno quibus manus algent, tepida apparet, cum alijs minimè uideatur eiuſmodi. In ſumma.n.
(id qđ antea quoq; diximus) pro ſuo unumquodq; affectu corpora admota ſentire conſueuit.
Sic ergo ſi manum hñs frigidam, eam in tritici aceruũ immiſeris, luculenter calorem percipies:
ſin calidam, nequaquam. At ſi ſtercori columbino accumulato, potiſſimum ſylueſtrium colum
barum, manum inſeras, ẽt ſi calidam, manifeſtã tñ ſenties caliditatem. Sic miſy, ſory, chalcitis,
ærugo, calx, aliaq; id genus innumera, ſi illis aceruatis manũ altius inijcias, protinus uidebunt
eſſe calida. Cæterum ſi bolum ex eis unam acceperis, cuius extrinſeca ſuperficies ab ambiente
extrinſecus aere ſit refrigerata, merito nullum percipies calorem, quippe qui refrigeratas tantũ
eius partes contingas, idq; antequam in minutas redactæ ſint. Ad eundem modũ hyeme ſæpe- H
numero tũ putealis, tũ magis fontalis, calida tãgẽtibus eſt uiſa, uerũ ſiqs calfactis prius manib⁹
cõtigerit, frigida uidebit. Memorariq; ſanè poſſint alia id genus infinita, quibus facile adduci
quis poſſit, ut credat, medicamẽta poteſtate ut ad nos calida, alteri aĩantiũ gñi actu eſſe calida.

Quod rectè quæ erodendo putrefaciendoq́, interimunt medicamenta, genere, non qualitate deleteria ſunt dicta: & ꝙ quanto in corpore morantur diutius, tanto & magis agere ſunt nata. CAP. 22.

ATque hæc quidem obiter dicta ſunt. Cæterum quæ nos contactu, aut per putredinem, aut
per eroſionem, interficiunt (nam de his habebatur oratio) ea recta quidem ratione huma
næ naturæ deleteria toto gñe exiſtimata ſunt, non ut frigefacientia, duntaxat quantitate: hæc
interdum uincuntur, & nutrimentum animali redduntur: putrefacientia autem, etiam ſi quan-
titate minima ſumantur, omnino tamen corrumpunt, quia uidelicet, quæ putredini obnoxia
ſunt, calore humiditateq; putreſcere ſolent: atqui calidus humidusque ſanguis eſt. Itaque pu-
treſcere nunquam ceſſare poſſunt, ſimulq; uiciſſim putrefacere, quę σηπεδονώδη a putrefactionẽ
uocantur medicamina. Proinde longo etiam poſt tempore, a quo ſumpta ſunt, non nulla interi
munt, potiſſimum quæ craſſa terrenaq; eſſentia ſunt. Hæc enim corporibus noſtris inhærentia
inſi-

A inſidentiaq; , dein temporis ſpatio putreſcentia,erodunt corrũpuntq; uicinas corporis partes.

Qua cauſa putrefacientia medicamina,licet genere lethalia ſint, non tamen perpetuo occidant. CAP. 23.

AT,quæ tenuiora ſunt,ẽt excerni interim cũ excrementis poſſint.Fereq; accidit,ut duas ob
cãs iſtas qñq; medicamenta putredine,eroſioneve necantia non interficiant: vnam uideli
cet,quã mõ admodũ dicere deſij,nẽpè cũ una cum excremẽtis excernunt ptius, q̃ iniuria cor
pos afficiant:alterã,ſi cui accipienti bona faueat fortuna, uidelicet aut cibis,aut q̃ alioqui con-
ferunt,utenti:aut medicũ qui curando p̃ſit,nacto:nã,ubi grauis ab ijs noxa illata eſt, malũ neq;
uictus rõne,neq; generoſorum medicaminum,mediciq; auxiliantis ope,ſiſti põt.Quòd ſi pror
ſum exile ſit deleteriũ,nihil repugnat,quò minus quoq; nihil perficiat,p pea q cum recremen-
tis excerni poſſit,aut idonea uictus rõne ſuperari: vtputa ſi cantharidis ſit centeſima drachmæ
particula:nã id prius q̃ noxã aĩali inſerat,una cum urinis excernatur. Sanè cantharides urinã
ciẽtibus medicinis miſcentur,ſicut pleraq; alia lethalia alexipharmacis,hoc eſt amuletis . Atq;
id genus medicamenta compoſita ſi aptè mixta fuerint,oĩno efficaciſſima ſunt, qm̃ admodum
qd ex cantharide conficitur,urinæ mouendæ accõmodum eſt . Feruntur.n. alioqui ſponte ſua
B cantharides per urinam ad ueſicam,atq; ſic rodendo eam exulcerant: uerum ubi paucum ex il
lis,multis miſcẽtur bonis atq; utilibus,illa quidẽ uelut manu ducunt,rodere tñ nequeũt. Opor
eſt.n.ut quicquid agat,ẽt ſi ſit ualentiſſimum,aliquã tõ & magnitudinem habeat:quando nimi
rum & ignis ipſe ſi prorſum minimus ſit,præter q̃ q non uret,nec calfaciet quidem: quippe cũ
& centeſſima ſcintillæ portiuncula ſenſu nobis ſit imperceptibilis. Ex quibus patet. quæcũq;
frigiditate interimunt,ſi paucula ſumantur,nutrire corpus poſſe,uelut lactucæ ſuccum:at quæ
putrefaciendo erodendoque, ea nunquam nutrire , ne ſi prę paruitate quidem innoxie corpus
permeent:genere namque talia humanæ aduerſantur naturæ.

Quòd in medicamentis, diſſimilaris ſubſtantia ſit miſtura,ac proinde vbi fine ſuo purgantia fru-ſtrantur,interim quidem extremè lædimur , interim vero nequaquam. CAP. 24.

A.l.2.t.1.c.2. fol.91.e QVemadmodum autẽ in ſaporibus ante monuimus,nullum propè eorũ alienæ eſſe qualita
tis expertem,uerum ſiue in arboribus,ſiue in herbis,ſiue in fructibus, miſtos ſemper alte-
rius generis eſſe ſaporibus: ita in medicamẽtis intelligere oportet,multas diuerſi generis
miſtas eſſe ſubſtantias:id quod inuenias,ſi conſideres granum cnidium hoc a cnico differre, q
plurimom habeat caliditatis.Nã ſimilitudinem utriuſq; ſubſtantiæ tactu oĩſuq; cognoſcere li-
C ceat:prętereq; ea,tertium eſt,q ambo pituitam detrahant: oñſum eſt ſiquidem nobis in cõmen
tarijs de naturalibus facultatibus,q qualitatum,quę io ſubſtantijs ſunt , proprietatibus attra-
ctiones perficiantur.Attamẽ grano cnidio mulrum permiſtum caloris eſt,qua re a cnico diſtat.
Idcirco purgantium medicamentorum,ubi forte purgatione fruſtrantur,quędam extra q̃ q no
xam corpori nullam afferunt,ẽt alimentum homini præbent:alia uero io corruptionẽ,ac tanq̃
in uenenum uertuntur.Prorſum.n.medicamentum purgans,uel cum uno ſaltem humorũ, qui
in corpore ſunt noſtro,ſimilitudinem obtinet,non aũt perpetuo permiſta eſt uis aliqua uene- • ἐξ ἀνάγκης, ex ſoto.
noſa: quamobrem nec perpetuo,licet non purget,iniuria afficiet,uerùm concoctionẽ accipiet,
talemq; producet humorem,qualem trahere natum erat.

Quamobrem,cum qualitatum proprietate attractiones perficiantur,purgantia medi-cameata perpetuo humores attrahant familiares, nec tamen vnquam à familiaribus attrahantur. CAP. 25.

NOn aũt me fugit,qui in naturalium facultatum cõmentarijs exercitatus ante noo ſit,haſce
rõcinationes non ſatis conſequi poſſe.Demonſtratũ.n.ibi eſt pleraſq; perfici attractiones
qualitatum familiaritate: proinde quanq; ſigillatim aĩantis particulam familiare ſibi nutrimen
D tum attrahere. Ad quam ſententiam ſeu dogma ſequitur medicamẽta purgantia eſſe quidẽ de-
trahendis humoribus familiaria,uerũ quæ attrahunt,quodammõ eſſe efficaciora ualentioraq;,
ſicuti magnes lapis ferro: quippe qui ad ferri naturã accedat, ioq; ferri metallis reperiatur,eiq;
magnopere ſpecie pſimilis ſit:uerũ fortior eſt quodã mõ,ut attrahere ſit aptior,q̃ attrahi.Quin
nec cnicũ quoq; a pituitæ natura alienũ eſſe diffidendũ eſt,uti colore ſuo præ ſe fert:ſed tñ ca-
lore ipſo q̃ pituita ualentior eſt,ut trahere,q̃ trahi magis par ſit.Ad eũdẽ modum granũ cnidiũ
ſi qñ forte a corpore noſtro uincatur (id quod aſſidue cnico uſuuenit, rarius aũt grano cnidio;
A. l.2.t.1.ca. 150.fo.117 nimirũ ob robur)uice purgationis alimentũ efficitur:uelut ueratrũ ſemper conturnicibus.Vo
lo aũt(qñquidem in hunc ſermonẽ deſcendimus)logici cuiuſpiã meminiſſe theorematis quod
& in cõmentarijs de demonſtratione monſtrauimus,cæterũ in rem præſentẽ haud inutilis.Eſt
aũt theorema eiuſmodi.Demonſtrationũ aliæ,q ex neceſſitate hoc illi inſit,cõcludunt:aliæ, q
ineſſe poſſibile eſt.Harũ ipſarum quædã in id,quod ex neceſſitate ineſt,recidũt,qñ uidelicet ex
neceſſarijs conſequuntur principijs,uelut in hoc ipſo quod mõ mõſtrauimus.Siquidem in gra
no cnidio , & cnico pituitoſum ineſſe ſuccũ euidẽter monſtrare nõ eſt:tñ poſſe eſſe,ac probabi
le ueriſimileq; eſſe,ratione colligitur.Sed quia attractiones ſubſtantiarũ fieri ſimilitudine oñdi
mus(demonſtratum.n.ſubinde eſt, in purgationibus attractionem eſſe eorũ quæ purgantibus
medi-

medicamentis ſimilia ſunt, haud uero oı̄um ſimul ſuccorum alterationem) ſimilitudinē ineſſe E
quandā utriſq; ſubſtantijs,& eius uidelicet quod purgat,& eius quod purgatur,neceſſe eſt.Por
rò cum,qđ purgatur,pituita eſt,quod trahit,pituitoſum ſit oportet.Pituitoſum aūt eſſe oporte
re quod trahit diximus,non aūt planè pituitam: etenim ſimilitudinem ineſſe ſubſtantijs dixi-
mus,non identitatem:contrarium.n.cernimus.Nam neq; ferrum attrahit ferrum , neque caro
carnem,ſed lapis ſideritis ferrum,caro ſanguinem.Differunt enim,mea quidē ſententia, idē &
ſimile:quippè pituitæ pituita eadem eſt,& cnicū cnico,ſimilis aūt pituitæ cnicus,non tñ idem.
Neq;.n.quęcunq; edulia aut bilioſa,aut pituitoſa dicimus,perinde tanq̃ bilem,aut pituitam cō
tinerent ſic nuncupamus . Huius enim opinionis abſurditatem deteximus cum in naturalium
falcultatum commentarijs,tum multis alibi locis.

Quod in purgantibus medicinis duplex inſit ſimilitudo , nempè quædam actu, & quædam potentia. CAP. 26.

QVapropter prętereunda ſunt oīa huiuſmôi.Illud uero rurſus repetendum eſt, ꝙ purgantiū me
dicaminum quędā iam ēt poſſident idoneā ad attractionē ſimilitudinem:quædā non per-
fectè quidē eam obtinent,uerū in aīantis corpore accipiunt, non ſecus atq; urentia me-
dicamenta,quę cauſtica Græci uocant.Itaq; duplex quoq; in his ſimilitudo eſt,una actu,altera F
potentia,uelut & in alijs oībus.Quin & permiſtæ ſunt ſimilibus in unoquoq; ſuccis alij diſſimi
les,qui partim quidē medicaminoſi ſunt,partim non . Quare ubi purgationē haud aſſequūtur,
quædam purgantium malum corporibus noſtris inſerunt,quædam uero alimentum exhibent.

De ſuperpurgationibus, quas ὑπερκαθάρσεις Græci uocant. CAP. 27.

POrrò qm̄ ſemel ſermonem de purgantibus medicamentis attigimus,præſtiterit fortaſſis nō
nihil quoq; dicere de nimijs purgationibus,quas ὑπερκαθάρσεις Græci uocant, quaſi ſuper-
purgationes dicas.Euenire igitur eæ ſolent,cū purgans medicamē uſqueadeo inualuit,ut in ua
ſorū ad uentrem pertinentium oſculis mordicationē apertionemq; multā relinquat : aſſidueq;
irritans,conuellensq; corpora,quæ in uaſis ſunt uires diſſoluat.Nā,quod in uentre euenire con
ſpicimus,ubi uires eius in extremā inciderunt infirmitatem, idem in uenis accidere putādum.
Quid porrò eſt quod in uentre euenit?vomitus totius eius,qđ deglutijt, ubi uidelicet ſuperio-
res eius partes debilitas occupauit,inteſtinorum uero leuitas,ubi inferiores.Oñſum eſt autē &
de hiſce latius in tractatu de uacuandorum cauſis.Huiuſmodi affectum exiſtere in uenis exiſti
mandum eſt in ſuperpurgationibus.Cum autem per initia modica etiānum ſit & apertio & im
becillitas,tum quod & tenuiſſimum eſt, minimeq; naturæ familiare,excernitur: ſed vbi utraq; G A.l.1.f.4.c.6. fol.75.f
adaucta eſt,iam tum ēt craſſa,& quæ naturæ familiariſſima ſunt,euacuantur:quā ob rē flaua bi
lis primo,pituita ſecūdo loco,tertio loco atra bilis,poſt hæc poſtremus oı̄um in ſuperpurgatio
nibus effunditur ſanguis,utpote qui naturæ ſuccus ſit familiariſſimus. Ante hunc uero primus
de Natu.hum. com.1.t.31.t.31.g quidem qui tenuiſſimus, poſtremus qui craſſiſſimus . Diſſeruit autem & Hippocrates in libro
qui de natura humana inſcribitur,de ordine,qui in iſtis euacuandis ſeruari ſolet. Ac nūc quoq;
ne quid huic ſermoni deſit,dicendum eſt.Etenim,ſi quod pituitam ducat,medicamentum exhi
beas,prima quidem in ſuperpurgationibus flaua,mox atra,tertio loco ſanguis eijcitur.At ſi,qđ
flauam bilem detrahat,pituita cōſequetur,tertia atra,quartus demum reddetur ſanguis.Quin,
& ſi atram bilem purgare ſit natum, eam quidem primam euacuabit,poſt quam flauam,deinde
pituitam,omniumq; poſtremus ſequetur ſanguis,tanq̃ ex inanimis iam uaſculis effluens, ut q̃
ſumma iam debilitas occupet,quæq; ad extremā oſculorum apertionem peruenerint. Ex qui-
bus maniſeſtum eſt,poſtremum in ſuperpurgationibus uacuari humorem,qui idem & familia-
riſſimus eſt:aliorum autem unumquemq;,prout aut craſſus, aut tenuis .

Qua cauſa in ſuperpurgationibus humores, minime purganti medicamento familiares,itidem euacuentur. CAP. 28. H

CAeterum cauſæ,quamobrē omnino & qui alieni ſunt a purgante medicamento ſucci, una A.l.1 f.4 c.7. fol.75.f
excernantur,in hiſce tribus conſiſtunt,uaſculorum ſcilicet imbecillitate , oſculorum laxi-
tate,& purgantis mordicatione.Cùm enim uaſcula non amplius in ſeſe contiuere ſuccos poſ-
ſunt,& oſcula eorum recluſa fuerint,nec irritare medicamentum deſinat,poſſitq; non amplius
familiarem trahere ſuccum,neceſſe omnino eſt reliquos quoq; , quo dicimus ordine, excerni.
Satis enim erat unica mordicatio,quæ organa ad excretionem excitare poſſet: multo ergo ma
gis id fiet,ubi & apertio,& imbecillitas uaſorū coierit.Fit autem,ut ſupra diximus , apertio ob
medicamenti potentiam;ob quam uidelicet mordicatio item prouenit:uaſorum autem imbe
cillitas tum ob ingentem defatigationem,quam ſcilicet,dum a purgante medicamento mordi-
* In antiquis cod. legitur [illegible] tur. carentur,*ac ueluti emulgerentur,acquiſierant:tum ob intemperantiam, quæ ſuperpurgationi
bus occupat.Quemcunque enim humorum penitus euacuaueris , intemperantiam conſequa-
tur neceſſe eſt.Itaque ꝙ a purgante & alieni quoque vacuentur ſucci, eas habeto cauſas:ꝙ ue-
ro ſupradicto ordine,uacuandorum humorum tum tenuitas,tum craſſitudo in cauſa eſt: & ad
hæc prout magis & minus animantium conſtitutioni ſuccus quilibet familiaris eſt.

GALENI DE SIMPLICIVM MEDICAMENTORVM FACVLTATIBVS

LIBER QVARTVS

ARGVMENTVM LIBRI.

De tenuibus & craſſis partibus, ſaporumq́;,& odorum eſſentia,& facultate,quæ in medicamentis ſimplicibus cernuntur,

Quid tractatum fuerit,quid reliquum ſit tractandum. Item de differentia ſenſus linguæ & cæterarum partium. CAP. I.

QVo pacto igitur dicatur frigidum,calidum,humidũ,ſiccumq́; facultate medicamentum:tum qua ratione id explorare oporteat, ſupra definitum eſt. B Porrò,qm̃ non nulla emollientia dicuntur,relaxantia,rarefacientia , condenſantia,emplaſtica,ac digerentia, multaq́; his ſimilia alia,præſtiterit,& de his diſſerere:una uero cũ iſtis,aut ẽt ante ea,de ſaporum oĩum & eſſentia,& facultate,de qua & in fine primi horum cõmentariorum uerba fecimus,qñ.ſ.Platonis ex Timæo dictionem adſcripſimus. Verum ibi quidem gratia paſſionum ſenſibilium,quas lingua in quoq; eorum† perpeti eſt nata:at hic de eſſentia & facultate ſermo habebitur:qñquidem & aliæ animantis partes ſimiliter ut lingua† perpetiuntur,ſed paſſionũ ſenſum non exacte percipiunt. At lingua præterq̃ ꝙ perpetiatur,ſenſus ẽt perfectionem poſſidens,earum oĩum naturas dignoſcere poteſt. Nec.n. hoc dicendum eſt,calidum,frigidum,humidum,ſiccumq́; linguam calfacere,frigefacere,ſiccare,aut humectare poſſe,aliarum uero quamuis non poſſe : immo uti hanc , ita & alias oẽs ſigula afficiunt & alterant,tñ diuerſitate in ipſis exiſtente pro minoris,maiorisq́; ratione , haudquaq̃ in ipſo,ut ſic dicã,affici,aut non affici.Quippe,ꝙ lingua non ſecus atq; alia quæuis aĩantis partiũ calidum,frigidum,ſiccũ,humidumq́; dignoſcere corpus ualeat,cuiuis clarum eſt:amaritatẽ uero,dulcedinem,ſalſitatem,aciditatem,auſteritatem,acerbitatem,acrimoniam,hæc ſola diſcer- C nere creditur:tametſi paſſionum ſimilitudinem inuenire eſt cum in partibus oĩbus,tum maxime in ulceratis.Nã cutis duritas denſitasq́; excludit,reſiſtit,prohibetq́;,quo minus foris incidẽtium facultates intrò in carnem ipſam penetrent.

† πάσχειν.pati.

Quonam modo frigidum corporibus noſtris mordax appareat:& qua differat ab ijs,quæ caliditate mordicant,nempe quòd continuum diuellat,cuius rei cauſas adducit: at calidum, quòd ſubſtantiæ continuitatem erodat. CAP. 2.

SIc enim & illud ab Hippocrate dictum eſt,|Vlceribus frigidum mordax,tametſi cuti priuſquàm ulceraretur,mordax nequaquam eſſet. Eſt uero & oculis,& naribus, & ori , externis partibus animalis,frigidum mordax:nec minus internis,uentri,& inteſtinis: ut difficile ſit nõ nunquam diſcernere,an a frigore quis,an ab humorum mordicetur acrimonia. Eueniunt autẽ hæc non ab re. Siquidem,cum frigidum quæcunque contingit,eorum & contrahat ſubſtantiã, & condenſet conſtringatq́;, primum tenues tum excernantur humiditates neceſſe eſt, ſicut ex oculis lachryma , ex naribus muccus : poſtea uero etiam mordax appareat , licet alia ratione quàm in calido. Nec erodendo,quod continuum eſt , ſed diuellendo,moleſtum ac mordax eſt frigidum.Quare nec duris corporibus tale apparet . Nam dum mollia contrahuntur compri- D munturq́ue,humidum exprimi contingit, ſimulq́ue partes diuelli : humidum quidem, ſicut in ſpongia a manibus noſtris contracta compreſſaq́ue : diuelli autem , ſicut in ijs , quæ diſtrahuntur,diuelluntur que ſiue a noſtris manibus,ſiue aliũde.Tale quid rara molliaq́; corpora a frigido† perpetiantur neceſſe eſt,raritate frigus promptè intrò recipiente,multoq́ue etiam promptius partibus in ea mollibus,quæ in profundo ſunt, a frigore concreſcentibus. Frigidum itaq; ſpiramenta cuncta in raris corporibus ſubiens,qualia ſunt ulcerata omnia,oculiq́ue, & nares , ac os uenterq́ue,omnes refrigerandorum corporum partes circunquaque amplectitur,& quodammodo multis circunquaque anſis eas contrahens, atque condenſans, a continuis auellit. Quæ dum patiuntur,multa fieri ſpatia inania neceſſe eſt,non tantum quia tenues exprimantur humiditates, uerum etiam quia ſubſtantia mollis in arctum contrahatur. Atqui ſpatium inane in ſibi continuis corporibus , ſeruata etiamnum continuitate , fieri non poteſt . Ergo ſi fieri id conſtet, clarum eſt illam deperdi , ac corpus continuum diſtrahi , ex quo moleſta,mordaxq́ue ſenſus exoritur affectio. Tametſi non eadem utriſq; qualitas eſt tum ijs,quæ frigore mordicant, tum ijs quæ calore: ſed in illis protinus & contractionis condenſationisq́ue ſenſus percipitur , in his diſſolutionis & fuſionis.Quin nec par eſt utriuſq; affectus celeritas,uerum in refrigerantibus quodammó tardior & cunctantior eſt mordacitas,at in excalfacientibus celerrime penetrat .

5. Apho. 20. Ex ord 39. 2

ttat.Qñ igitur abunde definitum eſt,tum ipſa rerum natura,tum ẽt qui in nobis fit ſenſu:clare- E
que expoſitum eſt,quo pacto calidum,quoq; frigidũ,mordax appareat:colligere quemq; apud
ſeſe nunc oportet,vel anteq̃ à nobis id audiat,mordicantium medicaminum,alia calida facul-
tate,alia frigida neceſſario eſſe. A nobis autẽ diſtinctiones eorum exactè addiſcere licebit,vbi
prius cõmonefecerimus poculum,& balneũ,cum temperata ſunt,calida à nobis dici nonnunq̃
appellationis abuſu,qñquidem eucrata ſiue temperata dici debebãt, ac ſymmetra potius,q̃ ca-
lida.Ergo q̃ ſic calida ſunt,grata amicaq́; ſunt:fundit.n.quod in corporibus noſtris conſtiterat,
• Al rationabiliter. atq; concretũ fuerat:quo maxime affectu uoluptas aĩantibus cõſtat: at ſi morã ẽt trahant, *ſen
ſim quoq; & ipſa moleſta euadunt:ad tantam.n.fuſionis immoderationem ſic recidunt,ut ſub-
ſtantiam noſtrã ẽt digerant,diſſoluãt,atq; diſpergant. Verum nec ſic quidẽ mordicatione inſe-
ſtant,ſed animi afferunt deliquium,uireſq́; deijciunt,ut mors quoq; tandẽ ſequatur. At quæ his
magis ſunt calida, ſecant,diſtrahunt,diuiduntq́; ſubſtantiã,quare neceſſario mordacia uidenť,
uelut aqua feruens,ac ipſe ignis.Eundẽ in modum frigida,quæ contrahunt,nondum tñ cõtacti
corporis continuitatẽ diuellunt,frigida duntaxat ſunt,haud ẽt mordacia.At quæ ſuprà q̃ ꝙ cõ
trahunt,ẽt conuellunt, ea utiq; omnia uiolenta condenſatione utuntur, quo circa & mordacia
apparent.Igitur ſubiectã materiam contrahere, & condenſare frigidi ſemper proprium eſt:fun F
dere aũt,atq; liquare calidi:vtriuſq; uero immoderatius aucti,cõis eſt mordicatio.Etenim quæ
ſummè frigida,calidaq́; fuerint,præter oẽs alias,quas modo memorabã, raras molleſq́; partes,
cutem ẽt noſtram inuadunt.Memini me qñq; per niuem iter feciſſe,tam altam & copioſam,vt
nulla terræ pars nuda conſpiceretur:aer exactiſſime purus erat,ſpirabatq́; à niue quidã uentus
adeo frigidus,ut non oculos modo,& nares, & totã adeo faciẽ mordicaret,uerum ẽt ſiquis for
te manum protuliſſet, ſimiliter illã afficeret. At quæ à ſumma frigiditate,aut caliditate abſunt,
cutem non mordicãt: frigida quidem,qm̃ continuitatẽ eius ob duritiem diſtrahere uequeant,
nec in profundum ſubire præ ſuperficiei denſitate ualeant:calida autẽ,tum ꝙ non erodant,ſed
duntaxat fundant,tum ꝙ interdum meatus promptè penetrent. Plurimum autem ad id genus
paſſiones facit eſſentiæ medicamentorum uel tenuitas,uel craſſitudo.Siquidem frigida quæ te-
nuium partium ſunt,cum magis in profundum tranſeant,uehementius ẽt proinde mordicant:
calida uero quæ craſſarum ſunt partiũ,qm̃ plus ulcerant,uiolentius idcirco ẽt affligunt.Tenuio
rum itaq; partium aer eſt,craſſiorum terra,medium eorum tenet aqua. Sed aer accenſus,fit flã-
ma:terra autem,pruna:at aqua uehementem ſanè caliditatem accipit,ſed nec flamma,nec pru-
na propter innatam humiditatem efficitur.Siquidem flãma,& pruna ignis ſunt genera:ignis au G
tem omnis calidus eſt & ſiccus:at aqua ſicca ut ſit,fieri nequit,ꝓindeq́; ipſius ignis exactè qua-
litatẽ ſicut aer & terra non accipit.Nullũ eſt itaq; æquè calidum pharmacum, ut aut flãma,aut
pruna,aut feruens aqua: immo ut ſit uel calidiſſimum, omnino tamen plurimum ab illis uinci-
tur.Procedit autem ad uſtionem,uſq; medicamentorũ caliditas,ubi uidelicet in craſſa conſiſtit
eſſentia:Quæ uero ſubtilium partium ſunt calida,non nunq̃ omnino non mordicant,ſed calfa-
ciunt duntaxat. Eſt autem ubi & mordicent non tamen urant.

Quæ vocemus tenuium partium, & quæ craſſarum. CAP. 3.

SEd quid tenuium partium,quidve craſſarũ eſſe intelligamus,cõmemorare oportet. Nempè A.l.1.r.c.4. fol.94.B
quæ celeriter in tenuia ſoluuntur,tenuium appellantur partium: at quæ id perpeti nequeũt,
craſſarum.Quod ergo ea ſoluantur,calor qui eſt in animantis corpore,cui unũquodq; applicari
contingit,in cauſa eſt,ꝙ autem in tenues craſſasve partes cõminuantur,id à ſua ipſorum natura
obtinent.Quocirca refrigerantiũ medicaminum,ea quæ craſſarum ſunt partium,mordicare ne-
queunt, utpote quæ extimã cutis ſuperficiem penetrare nõ ualeant:At quæ tenuiũ ſunt partiũ,
& perfacile penetrare poſſunt, & in profundum ſubeuntia,molles animantis partes mordicant.
Mordicant ẽt magis quæ cum tenuium ſint partium, inſuper inæquabilem obtinent temperiẽ. H
Sed ſupra demonſtratum eſt inæquabilia eſſe propemodum oĩa: quippe aut impoſsibile eſt, aut
perdifficile ullam inuenire ſubſtantiam, quæ ad amuſſim ſimilarium ſit partium. Vinum nanq;
diximus unum quidem habere in ſe recrementum craſſarum partium,unde,dum temporis ſpa-
tio ſecernitur,ferturque deorſum,fæx conſiſtit:aliud uero ſcd̃m,quod florem nuncupant,quod
dum uinũ feruet ſupernatat, ſed poſtea ad fæces ſubſidit: tertium,aqueũ,quod toti uino permi-
ſtũ eſt,hoc primario potiſſimũque feruet:quantũ ꝑter hæc eſt ipſum re uera uinũ.Oſtenſum ue-
ro etiã eſt,ꝙ tum in oleo,tum in lacte,tum in alijs omnibus ſuccis,eadẽ ſit recrementorum natu
ra,multoq́; magis in totis plãtis,metalliciſq́; omnibus. Quæ memoria tenentes,nunc tẽpeſtiuũ
eſt de medicamentis omnibus cõſiderare. Ac primũ oĩum cauendum eſt,ne nobis quoq;,quod
pleriſq; omnibus,qui talia ſcrutantur,accidat.Nam quaſi omnia ſimilarium forent partium, ita
differunt,nec concedunt neq; uinum,neq; oleum,neq; reliquorum ullum, ex diuerſis facultate
partibus conſiſtere:immo multo magis mirantur,ſi de aceto audeamus dicere, ipſum ingenitã
uini caliditatem perdidiſſe,cæterũ ex putredine aliã adeptum:cuius ſane ſñĩæ eſt,tum Ariſtote
les,tũ Theophraſtus.Nã uinoſæ uini partes,dũ ipſum in acetum tranſit,refrigerãtur:at aqueum
recrementũ putreſcẽs adſcititiã caliditatẽ obtinet,uelut cætera oĩa, q̃ putreſcunt:fitq́; acetum
quiddam

A quiddam ex cõtrariæ facultatis partibus compoſitũ,partim refrigerantibus,partim calidis,ſicu
ti uſtorum lignorum omnes cineres. Etenim in illis aliquid uelut fomes quidam igneus (ἐμπύ-
ρευμα grȩci uocant)per exiguas partes diſperſum eſt, quod & ualde calidum eſt:reliquum omne
tum terreũ eſt,tũ frigidũ.Iccitco cum cinis aqua maceratur, ac per quædã corpora modice ra-
ra colatur,fit vt calidæ acresq; partes una ferantur:reliquum quod eſt, non amplius calidũ eſt,
nẽpe quod igneas ſuas particulas in aquam depoſuerit. Vocant eam aquam hoĩes Græce κονίαν,
ſlatine lixiuiũ:ſidq; proportione quadam aquȩ marinæ,& murię,diſpoſitionis,generationis,&
facultatis ergo reſpondet:illa enim ex aqua ſaleq; conſtant:at aqua quæ cinerem abluit,tum ex
ipſa,tũ ex partibus quas ſecũ rapuit,compoſita,hoc pacto effecit noiatam κονίαν ideſt lixiuium:
quod niſi antea ſcias ex aqua,ac fuliginoſis cineris partibus effectũ,forſitan ſimplex,& incõpoſi
tũ eſſe corpus exiſtimes.Eiuſmodi quiddã in acero nobis euenit.Nã cũ nequeamus ſenſu cerne
re ipſius generationẽ,rationi diffidimus.Cæterũ ſi nihil aliud,ſaltẽ conſiderantes omphacis cũ
eo dſiam,æquũ eſſe credere ſciemus, ꝙ non acidus modo , ſed & acris quidam alius ei ꝑmiſtus
ſit ſapor.Quãobrẽ perfecte omphacis ſuccus refrigerat:hinc eſt,ꝙ ſumme ardoribus proſit,ſiue
ori uentris impoſitũ,ſiue totis hypochõdriis,ſiue cuilibet alij,quod refrigerare libeat. Secus ue
A.l.2.t.3.c.3. fol.94.c B ro habet acetũ:nec.n.ad unguem unũ eſt,neq; tm̃ acidum,ſed & acris alius quidam ei ſapor ꝑ-
miſtus eſt.Itaq;,quod tm̃ eſt acidum,quicquid id fuerit,plane frigidum eſt,ſiue pyrũ,ſiue malũ,
ſiue acinus vuæ,ſiue rubi,ſiue ipſius mori,ſiue rhœas fructus,ſhoc eſt mala punica , ſ ſiue quiuis
alius tum fructus,tum ſuccus,tũ planta,ut oxylapathum,& oxalis,quam eandẽ oxyda quoque
nominant.Quippe ſi guſtanti uehemẽs atq; manifeſta illi ineſſe aciditas appareat,nec quicq̃ ꝑ-
ſe ferat acrimonię,omnino hunc ſuccum refrigerantem reperies:quin cõfidenter utitor,ſiue ad
ardores uti conſilium eſt hypochondriis impoſito,ſiue ad eryſipelas,ſiue ad alium affectũ cali-
dũ.Similiter quoq; frigidos morbos ab eo oẽs palam lædi comperies.Porro ubi miſta tibi quali
tas appareat cũ acrimonia,coniiciendum eſt, caliditatẽ quoq; ineſſe:ſin iũcta ſit aſtrictio,aliud
eſt frigiditatis genus:nã acida frigiditas tenuuium eſt partium,at adſtringens craſſarum .

Quomodo exerceri oporteat in agnoſcenda cuiuſq; ſaporis facultate. CAP. 4.

SEd horum paulo poſt probationes afferemus in mediũ. At quod prius conſilium dari opor-
tet iis,qui talia abſq; ſophiſtica arrogantia,immo unius ueritatis gratia ſcrutantur,id nũc tẽ
peſtiuũ eſt expromere,Nempe ꝙ non ſola rõne exerceri per eas methodos logicas,ad quas nũ-
quã hortari deſino,quaſq; in cõmẽtarijs De demonſtratione tradidi , ſed ẽt guſtandi exercere
C ſenſum in ſaporibus oporteat:principioq; in ijs exquirendis ſolicitos eſſe , quæ vnam quãpiam
habeant qualitatem manifeſtiſſimam: Vt ſi acrimoniã cogitatione complecti clare uelis,id in al
lio,cæpis,& quæ ipſis ſimilia ſunt,efficies,aſſiduè guſtando, plurimumq; dentibus mandendo,
tum ita longo uſu paſſionis exiſtentis ſenſum memoriæ diligenter mandando atque infigẽdo :
Sin adſtrictionẽ,in galla,rhu, & ſimilibus:Si uero amaritatem,nitri felliſq; guſtu : Si aũt dulce-
A.l.2.t.1.c.3. fol.93.f dinẽ,guſtu ſiræi,& mellis: Ad hæc ſiue ἄποιον, hoc eſt quod qualitatis ſit expers : ſiue qualitate,
quod ad guſtũ attineat,medium uoles comprehendere:aquam guſtare iubeo,& hanc ubi guſta
ueris diligenter memoriæ cõmẽdare,eamque potiſſimum,quæ nullam dictarum præferat qua-
litatum,neq; dulcedinem,neq; amaritatẽ,neq; acrimoniam, neq; aciditatem : præter hæc,quæ
neque ſupra modũ ſit aut calida,aut frigida.Nam hinc exorſus promptius,& ad aliorum obſcu
rorum omnium ſaporum agnitionem peruenies , & ad eorum quos ego quidẽ dulces, alii uero
quidam aqueos appellitant:qualis utique eſt calamorum uiridium,& graminisſagroſten Græci
vocant:ſad hæc tritici,hordei,zeæ,aliorumq; multorum,quæ Theophraſtus recenſet: inquirẽs
an plures ſint ponendæ dulcium ſaporũ ſpecies, an uero in maioris tantum ac minoris inter ſe
differre ratione exiſtimandi ſint.Sed de his alibi definiam.

D *Quòd pharmacorum emplaſtica uocata,cum media ſint in caliditate,ac frigiditate, terreſtria quoque eſſe,ac ſine mordicatione ſiccare oporteat.* CAP. 5.

POrrò ſi qualẽ præbet ſenſum aqua plane omnis qualitatis uacua , talem in re ſicca inuenias,
ea nimirum extra omnem eſt inſignem tum caliditatem,tum frigiditatẽ,mediam,quoad fie
ri queat,conſtitutionem obtinens,aut certe paulum ad frigidius declinans.At ſi talis cũ ſit in ca
loris frigoriſque differentia,inſuper conſiſtentiam nacta ſit ſiccã,terreſtris ſit, ac citra morſum
deſiccet,neceſſe eſt.Appellitant eius generis medicamenta omnia medici Emplaſtica:uelut ple
raq; quæ exacte lota ſunt,amylum,pompholyx,ceruſſa,calx,cadmia,terra Cretenſis,Cimolia,
chondrus,Samius aſter,& fullonum terra,ex emplaſticis ſunt pharmacis . Sunt uero ex eis non
nulla non terrena ſolum , ſed aquea natura . Quin etiam quædam non parum in ſe aeris conti-
nent,omnia quidem glutinoſa,ac proinde emplaſtica.

Quòd duplex eſt emplaſticorum natura.Nam partim terrena ſunt exacte,& ſicca, partim plane uiſcoſa,& lenta,ſed miſta aqua, terraq;,atque utplurimum etiam aere.Communiter uero omnia mordicatione uacant. CAP. 6.

DVplex ſiquidẽ eſt emplaſticorum medicaminum natura , altera exacte terrea, & ſicca, alte
ra uiſcoſa quidem omnino,ſed ex aqua,& terra,& plerunque etiam aere miſta,ſicut oleum

E dulce. Dictũ autem retro eſt, quid dulce vocitẽ. Ergo hoc ex aeroſa, terrea, aqueaq; eſſentia tẽperatum eſt. At oui albumen ex iiſdem quoddammodo, ſed magis tamẽ terrenũ oleo eſt. Quin, & quod lactis eſt caſeoſum, emplaſticũ quoq; eſt, & ſuillus adeps. Nam tauri ſanè, & † hirci pinguedo acrimoniã, & multam, & igneam poſſidet: Bouis aũt capręq; minus quidẽ, iam uero quodã modo, & horũ adeps acris eſt: nã talium aĩantium pinguedo ob craſſitiẽ adeps appellatur: eſt.n. non calidior tñ, ſed & magis terrena ſuũ pinguedine. Anſeris autẽ, & gallinacei calidior eſt pinguedo, & ſiccior, q̃ ſuũ, quin & ſubtiliorum partiũ, & minimũ terreſtris, ſicut, & auiũ omnium: qñquidem, & corporis ipſarum ſubſtantia non parum habet aeris. Sed de his alibi tractabitur. Quæcunq; ergo pinguedines nondũ ullam nactæ ſunt acrimoniam, emplaſticam, & illinendi poros facultatem obtinent, eamq; tanto efficaciorem, quanto ſicciores, magiſq; terrenæ fuerint. Hmõi eſt cera olota, deponit ſiquidẽ, & ipſa quam habebat à melle acrimoniam. Satis vero conſtat, hæc à me nõ dicta eſſe de cera, q̃ natura ſua amara eſt, qualis eſt pontica: ex abſynthio nanq; ea amaritudinem obtinet: ac ſi, uel ſexcenties eã laueris, prorſum tamen oẽm amaritatem haud eleueris. Fugienda verò ẽ illa cera eſt, quæ ex acri, & thymoſo melle conficitur, cũ planè ab omni mordacitate alienum præparare uoles medicamentum. Quocirca ad lauandum idonea eſt, quæ ex melle facta eſt tum aquoſiore, tum minime mordaci.

† Videant qui in dyſenteriis paſſim hircino adipe utũtur. Hirci ſeuum cuius uſus ad dyſenterias probatur, eſt ueruecis, non abſoluto hirci. ſeſtium enim excoctio quantũ demat caloris, apertum eſt. Sed & Capræ ſeuum, cuius temperies ueruecinum reſpõdet, nĩ deſtituitur acrimonia. & id tamẽ Galen⁹ magis quã ſuillum probat in dyſentericis. Vide cauſam. lib. huius operis 11.

F *Quòd adſtringentia medicamenta acidaq́, licet utraque qualitate ſint frigida, inde tamen diuerſa ſunt, quòd adſtringentia terrena ſint craſſaq́ eſſentia, acida vero tenuis.* CAP. 7.

ATq; emplaſtica quidem medicamenta eiuſmodi ſunt: ſed ad acida adſtringẽtiaq; reuertor. Adſtringentia certè terrena ſunt, & craſſa corporis cõſiſtẽtia, qualitate uero frigida: Acida autem tenuitate pollent corporis, ſed perinde ut adſtringẽtia refrigerant. Vtriq; gemina probatio eſt, nempe ex ſenſu, quæ ab inductione eſt: & ex ratione, quæ ex ſubſtantia eorũ colligitur. Prior aũt probatio ea dicetur quæ vulgo quidẽ eſt apertior, cæterũ ad ſcientificam demonſtrationem minus habet uirium. Arborũ fructus quotquot nobis; ubi maturerint, dulces apparent, nuper enati, acerbi ſicciq; ſunt conſiſtentia, † pro ſui nimirum parentis; quiſque natura (ceu quodam ait loco Theophraſtus) oliuæ, vuæ, mala punica, mora, palmulæ, pyra: at progreſſu temporis humidiores redduntur, acquiruntque ad acerbitatem aciditatem: quam ſenſim exuentes, poſtea dum matureſcunt ac perficiuntur, dulces euadunt. Sunt qui non arboribus, ſed poſtea cum decerpti conditiq; aliquandiu fuerint, dulcedinem accipiunt. Alii ſunt, qui non interueniente aciditate, ſed palam ab acerbitate in dulcedinem tranſeunt, ſicut oliuæ. Quin ꝙ calido matureſcunt coquunturq; oẽs, clarũ eſt.

A. l. 2. c. 3 fol. 93. g

† pro generantis arboris.

G Tũ ꝙ id ipſum duplex ſit, alterum proprium, & cuiq; ingenitũ: alterum externum, à Sole uidelicet, ſed tñ naturæ ipſorum conueniens ac familiare: ſi quidem meminimus q̃ nobis perpetuo propoſita ſunt elemẽta: & ipſum utiq; clare cognorimus. Porro, ſi, cum initio acerbi eſſent, tempore matureſcentes dulceſcunt, ſequitur ex calore ipſis prouenire dulcedinẽ, acerbitatem uero aciditatemq; cõſtitiſſe ex frigore. Cum autem principio lignoſi cum ſint (ut & Theophraſtus dixit) ſicci quoque ſint, ſimulq; acerbi, uerum affluentis poſtea humoris copia acidos efficiat, palàm eſt ſaporem acerbum magis eſſe terrenum, acidum autem magis humidũ. Itaque, & Plato rectè definiit dicẽs, Quæcunque partes eiuſmodi in ſuccis deferuntur terreſtres, eæ liquefactæ contrahunt atq; exiccant humidas linguæ ſenſibiles partes: ac ſi exaſperant, acerbæ, ſin minus id faciant, auſteræ apparent: Rectè autẽ, & nos p̃ter hæc dicemus frigidum eſſe temperie saporẽ eiuſmodi. Nam ſi terrenus fuiſſet dũtaxat, emplaſticus, non acerbus foret. Iamq; oratio quodammodo ad eſſentiam ipſam tranſgreſſa saporũ, demõſtrationem attingit ſcientificam. Quippe ſi ab acerbo ſapore manifeſte linguã contrahi, ſiccari, aſperariq; contingit: oſtenſumq; ſuperioribus libris eſt, ab unico frigido cõtrahi, cõſtringi, denſariq; corpora: liquet planè frigidum eſſe saporẽ acerbum. Qm̃ porrò inæquabiliter deſiccat (id eſt enim, quod exaſperat) fuerit ſanè omnino ẽ terrenus.

A. l. 2. c. 3. fol. 93. h. 1.

H Siquidem aqueum corpus omnia æquabiliter penetrat, atque peruadit, eiq; inſeparabile eſt, etiamſi diuulſum ſit, ut rurſum vniatur: at terreno corpori quod in sapororibus defertur, iam antea ineſt diuulſio, ſimul ut nnnquã deinceps facile coeat. Quin ſi eius recorderis, quod utriuſq; ſingulatim paſſionis eſt propriũ, iiſdem ipm̃ ſubſcribet ac teſtificabitur. Velox ſiquidem acidorum saporũ tranſitus in ſentientibus partibus fieri conſpicitur, acerborum autem tardus: tũ acida quidẽ in alto magis agere apparent, in ſuperficie aũt acerba. Hæc ita oĩa craſſarũ eſſe partiũ acerba indicant, acida vero tenuiũ. Multum ergo inter ſe hæc conueniunt, tum ea, q̃ à rerũ dicta ſunt eſſentia, tum ea q̃ per inductionẽ eorũ q̃ ſenſu ſunt inuenta. Porrò nihilo deterius fuerit, mentionem rurſum de nominũ uſu faciẽtes, hæc quoq; adiicere, nẽpe ꝙ utraq; abſtringere dicantur, tum quæ acerba ſunt, tum quæ auſtera: ſed in maioris minoriſq; ratione inter ſe differant: Tũ ꝙ multæ inſint medicamentis qualitates, nõ diuerſæ tñ, ſed & pugnantes, atque interim ẽ toĩo ſubcontrariæ: Id quod retro ſatis oſtenſum eſt, cæterum ab eo nunc rurſus ordiri neceſſe eſt. Nã ſi guſtanti tibi idẽ adſtringens, & mordax appareat, id miſſum facias medicamentũ, iubeo, atq; illud quæras, quod abſq; mordacitate adſtringat. Ac ſi neq; acidũ appareat, neq; dulce, neq; amarũ, ſed q̃ fieri maxime poſſit unã poſſideat qualitatem à miſtione alienã, nempe adſtrictionem, ita deniq; experiẽtia examinabis, qũo

ſæpenumero

A ſæpenumero faciẽdum ante propoſui. Sin adſtringit ſimul, ac mordicat, aut aliã quãuis qualitatẽ ſeu facultatẽ adſtrictioni iũctã habeat, fruſtra eſt, ac ſuperuacaneũ, vbi adſtrictionis actionẽ explorare conſiliũ eſt, ad experimentum tale ducere pharmacũ: incertum eſt enim, num ob adſtrictionẽ, an ob aliã quãpiã admiſtarũ illi qualitatum, an ob utraſq;, ſic in corpore ſibi applicato egerit. Etenim chalcitis, miſy, chalcanthos, ſori, æri ſquama, cũ ſimul adſtringãt, & mordicẽt, ſecundum utraſq; qualitates in quouis admotorum corporum actionem exerunt: nec tñ docere nos aperte queunt, an ab adſtrictione urendi uim habeant, an ab acrimonia. Mittere itaq; illa præſtiterit, & multa deinceps alia guſtare, ſynceram ſeorſum adſtrictionem intuentẽ, ac quo ad fieri poſſit per ſeſe exiſtentẽ: ac ubi tandẽ talem quãpiã reppereris, ita denique medicamentum iudicare iis methodis, quas ſupra à me frequenter audiuiſti. Vtpote, ſi guſtãti tibi balauſtiũ, aut galla, aut cytinus, aut hypocyſtis, aut ſolanũ, aut glaucium, aut acacia, aut ſuccus rhu, aut id genus aliud, exacte quidẽ eſſe appareat adſtringẽs, nec vllã manifeſtã habẽs aliã qualitatẽ, in hoc iã expendere, ac diligenter explorare adſtrictionis actionẽ oportet. Porro exploratio ipſa fieri (ut ſæpe diximus) debet tũ in optima corporum cõſtitutione ad unguem ſanorum, tum in ſimplicibus affectibus, ſeu calidis, ſeu frigidis, ſeu humidis, ſeu ſiccis. Nã ſi corpus ſanum manifeſto
B refrigerare cernat, & calidis proſit affectibus, & euidentẽ quoq; laborãti ipſi frigidã afferat qualitatẽ, audendum etir de adſtrictione, ꝙ refrigeret, pronunciare: Sin contra appareat, ſanaq; ab eo corpora incaleſcant, & calidi affectus exaſperentur, frigidiq; iuuentur, nõ refrigerare, ſed excalfacere medicamentũ eiuſmodi putãdũ eſt. Eodem modo de acribus, ſumendum experimentum in cæpis, allio, pipere, pyrethro, zinzibere, ſtruthio, elenio, calce. Etenim quemadmodum qui ſolani ſuccum piperi miſcuit, neutrum ſatis explorare poteſt: ſic nec quæ à natura ſunt miſta. Eundem in modũ contemplãdum de acida qualitate, de amara, de dulci cenſeo, uehemẽtes nimirũ, & quæ quantũ licet ſolæ ſint, in explorationem ducendo, & experientia uires eorũ ſcrutãdo. Quippe quiduis te, quo modo ſit aut acerbũ, aut auſterũ, aut amarum, in experimentum ducere, tãquã in eo acerbitatis, auſteritatis, uel amaritatis facturum periculum, plane abſurdũ arbitror. Nam ſi unam duntaxat qualitatem poſſideat, idem erit medicamenti ipſius, & qualitatis experimentum: ſin multas, ex omnibus nimirum miſtam medicaminum actionem ędet: quare unius adhuc eius, quæ in iudicium ueniebat, actio obſcura, & incerta permanet. Itaque ſi, ut prius dictũ eſt, indicare oporteat, nõ recte ſenſerunt, qui nihil prorſum pronunciari poſſe de ſaporum facultatibus, exiſtimarunt, quiq; aliter iudicium ineundũ cenſent: ſiquidẽ, & de ipſis ali-
C quid aſſeri poteſt, nec iudicium aliter, q̃ nunc eſt dictum, iniri conueniat. Sanè ſi id modo dixiſſent, planè opus non eſſe ſaporum conſideratione, cum uires medicamentorum expẽdimus (nã abſq; his medicaminũ uires experientia inuenire licet) laude illos potius, q̃ uituperatione, dignos putarem: Verũ ubi tanq̃ de re, neceſſaria quidem illa, ſed incomprehenſibili, diſſerunt, bis reprehendendos iudico, tũ ꝙ rem nõ neceſſariam habeant pro neceſſaria, tum ꝙ conſequi eã ſe poſſe deſperant. Nã facultatis medicamenti cuiuſuis iudiciũ abunde citra ſaporum dignotionẽ ſola reperitur experientia, eum in modum habita, quẽ ſexcenties iã antea poſui. Atq; ego ſane nunc, non quaſi aliter inueniri, quod inueſtigatur, nõ poſſet, ad ſermonem de ſaporibus deſcendi, ſed partim propter eam, quæ ad principia eſt, ſequelam, ut uidelicet oſtenderẽ omnia ad elementorũ rationes conſequi, nec quicq̃ uſquã inueniri pugnans: partim uero etiam ut illos coarguerem, qui adſtringentia oĩa excalfacere contendunt. Quinimmo fuerit etiam non nullus eius ad præſens negocium uſus. Sed hæc poſtea monſtrare conabor. At nunc ad rem propoſitã reuertor: & hortor qui ueritatis ſunt amatores, ut ipſimet adſtringentia oĩa deguſtent, uti nos fecimus: ac ubi inuenerint aliquo in corpore perfectam adſtrictionẽ, quoad liceat, ab aliarũ qualitatum miſtione alienã, tum deniq; experientia expendere tentent, frigidum ſit, an calidum, hu
D midum, an ſiccum, corpus eiuſmodi. Sed hoc quiſquis ſapiet, ſeorſum ipſe faciet. Ego uero, ut aliquid de mea afferã, pronunciemq; experientiam, fortaſſis neceſſarium fuerit, atq; in hoc quidẽ libro in genere, membratim autẽ in cõmentariis ſequentibus. Fuerit aũt generalis de omnibus ſermo eiuſmodi. Corpus omne adſtringẽs, ab aliis, quod ſenſu aĩaduerti poſſet, qualitatibus ſyncerum, perpetuo comperi experiendo, refrigerare. Quin ẽt non nulla ex iis, q̃ qualitatibus miſta erant, nẽpe q̃ modice dulcia, aut amara, aut acria, aperte quoq; refrigerantia repperi, ſcilicet cũ in eis adſtringendi refrigerandiq; facultas ita uincerent, ut alias obſcurarent. Eadẽ rõne acida uniuerſa, tũ ea q̃ ſimpliciter acida eſſent, ſicut oxalida, & oxylapatum: tum miſtis quoq; alijs qualitatibus quædã ſiue dulcibus, ſiue acribus, ſiue amaris: nihilo ſecius refrigerantia expertus ſum, qualia ſunt mala punica, mala, pruna, uuæ, mora, ficus, ceraſia, ipſumq; adeo acetum: Sed huic, ut ſuprà dictũ eſt, ꝑmiſta eſt q̃dã acrimonia: fructibꝰ aũt iis quos *ὀπώρας* Græci uocãt, dulcedines quædã, & acerbitatẽ: quibuſdã uerò ẽt amaritates q̃dam obſcuræ ac leues. Tum item q̃ adſtringũt pariter, atq; acida ſunt, ea omnia quoq; manifeſto refrigerare experientia cognoui. Sola uero dulcia omnia pro dulcedinis modo protinus ẽt calorem continent: quocirca eorum q̃ admodũ dulcia ſunt, nullũ omnino eſt frigidũ. Fuerint tñ quædam modice dulcia, itidem frigida, ſcilicet q̃ñ plurima corporis ipſius ſubſtantia aquea extiterit, ſed nõ adeo tñ frigida, ut id q̃d

A.l.2.t.2.c.3. fol.93.a

valde acerbũ eſt, aut acidum, ſed ſicut alicubi retro diximus de illis, quæ tepidũ calorem poſſi- E
dent. Porrò amara oĩa calida ſunt, ut bilis, nitrũ, vina ualde vetuſta, ac numeroſa ſeminum co- A.l.2.t.1.c.3. fol.93.a
pia. Nam, & ſemen rutæ, potiſſimum ſylueſtris, & tordili, & ſpondyli, melanthijq́;, & lupini, ma
gisq́; agreſtes: orobi, & inter hos potius agreſtes, quiq́; à ſecure pelecinus nuncupatus eſt, repe-
ritur autem in tritico: amygdalæ quædam, quæ ob id ipſum amarę uocitantur: cucumerum quę
dam ſemina, & ſemen mali medici, & ad hæc infinita alia, amara apparent guſtantibus.

Quòd per acerbi ſaporis exolutionem naſcatur auſterus ſapor, acidus, dulcis, ac pinguis. ſoluitur autem acerbus ſapor, cum frigidus ſit, & terrenus, aut excalfa-ctione, aut humectatione, aut ſimul utra. CAP. 8.

SEd infrà copioſius de amaris agemus. Nũc rurſum reſumpto de aſtringentibus atque acidis
ſermone, conuenientem ei finem imponamus: Ergo auſterum ꝙ ſit acerbum exolutum, ſen-
ſum ad memoriam reuocare oportet. At quæ ſit eius generatio, nunc dicam. Qũquidem corpus
acerbũ terreum eſt, ac frigidum, tripliciter neceſſario exoluitur, aut incaleſcens, aut humeſcẽs,
aut vtrunq; ſimul perpetiens. Itaq; ſi caleſcat dũtaxat, id nec humidius eſt, nec mollius: ſed du
rum manens ſolã acquiret dulcedinẽ, uelut roburneæ glandes, ac potiſſimũ quæ uocanꝰ caſta-
neæ. Sin tñ humeſcat, ſiquidẽ ea craſſarũ ſit partiũ, & aquea humiditas, auſterũ euadet: cuiuſq;. F
n. ſaporis uires aquea retũdit ac hebetat humiditas. Si tenuiũ partiũ, & aerea ſit, aceſcet: oñſum
nanq; eſt frigidum ſubtile acidã efficere qualitatem. At ſi pariter, & humeſcat, & calefiat, humi
ditate quidẽ aquea in dulcedinem, aerea uero tranſibit in pinguedinem. Perſpicuũ ergo hinc iã A.ibidem.g
euaſit, quo pacto fructus principio acerbi cùm ſint, proceſſu tẽporis quidam plane dulceſcant;
quidã aceſcant, non nulli fiant auſteri, aliqui etiã acerbi permaneant, tum quidam etiã pingues
reddantur. Et ſane ſecundum propoſitarum qualitatum miſturas uariã ſortiuntur mutationem.
Acerbus ad extremũ perſeuerat fructus ilicis, arbuti, fagi corni: ſiquidem frigidus ſiccusq́; qua-
lis erat ab initio, permanet, tñmodo mole increſcens, nulla præterea magna accedente altera-
tione: nam & arbores ipſæ tum deſiſſimæ ſunt, tum ſicciſſimę, ac frigidiſſimæ. Acerbus ſimul, &
dulcis myrti fructus eſt, & pyri agreſtis, ac roboris. Magis tñ dulcis q̃ acerbus, fructus caſtaneę:
quem nominant. Tñ auſterus, uitis amineæ tum fructus, tũ uinum, ac quotquo his ſimilia ſunt.
Auſterus unaq; dulcis fructus palmæ: Et inter uina ſurrentinũ, ſabinum, albanes, ut uocant, & q̃
eius ſunt generis: Solummodo dulce, theræum, & ſcybeliticũ, & ſyræũ, & alia quæcunq; cũ iſtis
cõueniunt. Pinguis exacte, tum fructus, tum ſuccus oleæ, tum etiam alii omnes ex quibus oleũ
conficitur, ſicut ricini, raphanidis, & ipſa ſeſama, nucesq́;, & amygdala. Nam id genus omnia ue G
tuſtate prorſum efficiuntur pinguia, quippe in quibus aquea quidem excrementitiaq́; humidi-
tas digeritur, propria uero a calore natiuo elaboratur, atq; exacte concoquitur.

Quòd amara ab immodico naſcantur calore, & immodice ſint calida: dulcia uero omnia calida ſint miti caliditate, quaq́; non ſupra modum noſtram exuperet caliditatem. CAP. 9.

QVicunq; ergo fructus oleoſi ſunt ſolummõ, edendo ij ſunt, & dulces: quibus uero *alteraſcẽ- ἐν τῇ μεταβολῇ. immutatione.
tibus amaror quidam aduenit, ij edi nõ poſſunt. Quippe amarũ omne eſui ineptum eſt: ta-
leq́; efficitur à caloris exceſſu, ſicuti poſtea docebimus. Verum dulce omne calidum eſt, nec im A.l.2.t.1.c.3. fol.93.a
modicè calorem noſtrũ exuperat: immo ſicut aqua calida, cuius contactus voluptati eſt, maxi-
mè ubi frixerimus, hactenus uidelicet nos excalfaciens, dum cõcretas frigore in nobis particu
las fundat, nõ tñ ſoluat, aut ſecet, diſtrahatve continuum: ea, inquam, ut ſumma afficit uolupta-
te, ac utiliſſima eſt: ſic omne edulium dulce, calidum ſane omnino eſt, ſed nõ tñ calore excedit,
ut is lædat, ac moleſtus ſit: ſed inter limites ſe cõtinet fundẽtis, lęuigantis, ac molliẽtis. Rurſum
mihi hic memoria repete quæ ſæpe ante dixi, quędam eſſe q̃ uel una, uel duabus in ſeſe qualita-
tibus, & agunt, & patiunꝰ: quædã uero q̃ totius ſubſtantijs ſuis, quorũ in numero, & medicamẽ
ta nõ pauca dixi, & nutrimenta uniuerſa. Horũ duplex eſſe genus apparet, prout ſignificauit, & H
Theophraſtus. Nã quædã ſunt pinguia, uelut pinguedo: q̃dã dulcia magis minus ue, uelut fru-
ctus oẽs, quibus veſcimur, & aĩalium carnes, tũ herbæ itẽ multæ, radices, floresq́;, & germina.
Nam tametſi ſunt inter ea quædã acerba, ſicut pyra ſylueſtria, & corna, oĩno tamen dulcedine
participant, niſi ſummè ſint acerba, uelut galla, rhus: uerũ ob hæc iam pro medicamẽtis iis ma-
gis q̃ pro cibis utimur. Apparent. n. quæ citta laborant mulieres, quiq; impleti ſunt, & q̃bus exo
lutus eſt ſtomachus, ea appetere deguſtare: Alioqui ſi eſuriant, contra reſpuunt potius tum acer
ba, tum acida: expetunt autem ac ſumunt, quæ dulcia ſunt, & pinguia, hisq; expleri deſiderant.

Quòd pinguia, atq; adeo quæcunque nutriunt, ex dulcium ſunt genere. CAP. 10.

SAnè uero fortaſſis, & pingue ipſum dulce eſt, & quicquid nutrit, ex genere eſt dulcium. Eue- A.ibidem. fol.94.a
nit autem id illis non ab re, ſed ſecundũ ipſam quantum fieri poteſt nutrimenti ſubſtãtiam:
quippe nutritio eſt euacuati repletio. Atqui quod euacuatũ eſt familiare erat: quamobrem, &
quod nutrit, familiare ſit neceſſe eſt. Porro ſi familiare, neceſſario iucũdũ amicũq́; fuerit, proti-
nus ẽt ut ad id qđ nutritur, moderte calidũ. Sed in hoc non parua eſt maioris minoriſq; rõ, q̃ñ
nimirũ nec ad cibos accedimus plane ſecundum naturam affecti: ſolum enim corpus eorũ, qui
cibum deſiderãt, inanitũ ſit oportet, ſi exacti futuri ſint familiaris ipſorũ qualitatis cognitores.

Nam

A Nam,ſi ꝑter id calidiores, ꝙ conueniat,aut frigidiores euaſerint,ſeu toto corpore,ſeu pertinentibus ad linguam,ac uentrē locis,non ſolum quæ nutriant,uerū etiā quæ refrigerent,aut excalfaciant,poſtulabunt.Proinde ſane cibi quoq; illis aliàs alij uidentur iucundiores. Nam cum duplex ſit genere iucūdum , alterum quod impleat id quod euacuatū eſt,cuiuſmodi eſt nutrimentum: alterum qđ medeatur ei,quod alteratū eſt, id quod iā medicamentum eſt: euenit vtiq; cibis,vbi non modo vacuatis exhibētur corporibus,ſed etiā qualitate aliqua mutatis,vt duobus nominibus delectent,vt cibi ſcilicet,& vt medicinæ.Sed vt medicamenta quidem refrigerādo quędam,& excalfaciendo,& exiccando,& humectando,ex ratione iuuabunt,& proderunt: Vt nutrimenta uero ſola ea,quæ cognata ſunt,& familiaria totis nutriendorum ſubſtantiis. Protinus uero iſtis adeſt,ut moderate ſcilicet ſint ad ea,quæ nutriuntur,calida.Quamobrem nec edulorum,nec medicamentorum,una eſt animātibus omnibus ſpecies:ſiquidem pro ſua unaquæque familiari ſubſtantia ſimul,& affectione tum delectantur,tum iuuantur ab utriſq;.Sed ſi hęc ſic habent,id quod in cibis minus erit dulce,minus quoque erit calidum: quod dulcius , tanto nimirum erit calidius,quanto uidelicet dulcius.Sin ad immodicum recidat calorem , nec eiuſmodi dulce erit,ſed iam amarum apparebit,uelut mel uetuſtum atq; decoctum,itidemq́ue alio
B rum dulcium unumquodque.

Quòd amara dulciaq́ partim adſcititio calore fiant,partim proprio,& ingenito. CAP. 11.

ETenim ut à moderato calore bifariā cuiq; corpori dulcedo prouenit:partim enim ſunt proprio,& inſito calore dulcia,partim uero aſcititio:ad eūdē modum amara. Alia enim ſunt,ꝗ ſuapte natura immoderate excalfaciunt per eas,ꝗ temporis ſpatio eueniunt, mutationes: alijs aūt id accidit ab acqſititio calore accēſis.At de amaris poſt dicē.Cæterū dulcia calore ꝓximè accedunt ad ea,quibus apparent dulcia.Fiunt autem talia(ut dictum eſt)bifariam:quędam proprio calore,ut mel:quædā adſcititio,ut ſunt omnia, quæ ab igne præparantur, ac proinde dum calida ſunt,ſuauiora üs,quibus renutritione eſt opus,apparent.Porro muſtū nō ſuo modo, ſed & acquiſititio calore dulce eſſe uidetur . Multum enim ceu ardoris { Græci ἐμπύρευμα uocāt,}ut Ariſtoteles,& Theophraſtus cēſuere , ex ſolari calore tū acinis,tū aliis ineſt fructibus:à quo id quod illis aqueum,ac uelut etiamnum ſemicoctum reliquum eſt, ad concoctionem ducitur,cōficiturq;,ac tranſmutanti ſimile redditur.Nā ex quibuſcunq; pomis ſi ſuccū exprimas, eū protinus non ſecus atque muſtum feruere deprehendes:tanto tamen feruoris diſcrimine,quāta erit unius fructus ab alio in calore diuerſitas.Sed ubi iam quod aquoſum ac ſemicoctum erat,tranſ
C mutatum fuerit,atq; confectū,& is qui feruorem concitabat calor euanuerit,iam tum deniq; ꝗ propriæ ſunt ſuccorum proprietates,ſynceræ conſpiciuntur . Itaq; tunc,quæ propria uinorum natura ſit agnoſcimus.Qua in re animum diligenter aduerte, ut auſtera ſenſim auſteritatem deponant: ſemper enim,quæ inueterantur uina dulcedinem quandam, & acredinem adſciſcunt: ꝗ uero prius inerat illis adſtrictio,cā tempore abiiciunt.Eſt autem in quibuſdā uinis,poſtquam efferbuerint,dulcedo quædam ſyncera ſuauis , & propria ipſius ſucci naturæ , non qualis ante erat,miſta ſcilicet ex proprio,atq; eo,ꝗ circa ſemicoctum aquoſumq́; excrementum erat,feruore.Igitur ſi cōfeſſum eſt,uina omnia uetuſtate fieri calidiora: auſtera uero primum quidem tempore dulcedinem quandam atq; acrimoniam, depoſita adſtrictione,acquirere: ac deinde increſcente acrimonia ſenſim dulcedinem deponere:ac ſubinde rurſum maiori tempore acria admodum euadere,aſſidueq́; amareſcere:ac denique ubi craſſeſcunt, penitus fieri amara:ſane cōſtat dulce acerbo eſſe calidius,ac dulci amarum.Atqui ſi uerum eſt dulcedinem à moderatione prouenire caloris,patet acerbitatem à frigido uincente perfici.

Quod,& acidi ſucci ex frigore proueniant. CAP. 12.

POrrò ꝗ & aciditas à frigore procreetur,& antea oſtendimus . Veruntamen,qn̄quidem in ꝑ-
D ſenti diſputatione de naturali uinorum,quę tēporis ſpatio fiat, * alteratione docuimus, nō *μεταβολῆ.
nihil quoque,& de non naturali dicamus. Itaq; ut uinum acerbum , tempore dulcius primum, mox acrius amariuſq́; efficitur, denique plane etiā amarum redditur : ad eundem modū quod uelut rigorem perpeſſum eſt,acidius protinus redditur,ac ſi prorſum refrigeretur, penitus aceſcit.Itemq́; quod in fructuū collectione uindemiaq; ꝑ aſſiduam pluuiā aliena humiditate impletū fuerit,quodq́; alio quouis modo*humiditatē acceperit, leui occaſione ea omnia prōptè aceſcunt.Contra euenit iis,quæ igni admouentur.Nā,& protinus ſtatim,& temporis progreſſu poſtea ſemper dulciora euadunt.Quòd ſi multo etiam tempore durauerint,& ipſa nihilo minus ꝙ cætera amareſcunt: uideturq́ue id ſibi quodammō ſecundum naturalem conſentaneum eſſe rationē.Nā ſi omphax acida eſt, uua uero dulcis:ac fructibus omnibus maturatio à ſolari prouenit calore,planū eſt imperfectius,& frigidius eſſe,quod acidū:perfectius uero,& calidius quod dulce fuerit.Cum ergo uinum perfrictione rurſum aceſcat,manifeſtū eſt, in eum illud humorē conuerti,ex quo prouenerat.Diuerſis tamen hactenus uiribus omphacis ſuccus,acetumq́; conſtāt,Quòd aceto accedat ex putrido calore acrimonia quædā: proinde Ariſtoteles recte dixit, acetū proprio quidē uini calore eſſe frigidū,adſcititio calidū:At omphacis ſuccus calorē adſcititium nō habet,ac proinde nec acrimoniā . Accedit uero & in ſubſtantiæ tenuitate diuerſitas.

*ὕδατος.

Siquidem omphacis ſucco acetũ tenuius eſt: cui rei & ſenſus adſtipulatur: excellit.n.q̃ ab aceto E inffigitur frigiditas, eam, quæ ab omphacis ſucco, uehemẽtia, & miſtione. Imbecillior.n.eſt quę ab omphace fit refrigeratio, cum etiam alienæ in ſe caliditatis ne minimum quidẽ contineat. At quæ ab aceto proficiſcitur, tanto eſt ualidior, quanto, & tenuior: ineſt vero illi & acrimonia q̃-dam excalfaciens, quæ tamen ſatis non ſit ad ſuperandam ab aciditate prouenientem frigiditatẽ, uerum quæ ad tranſitus celeritatem ſubſeruiat. Nã quãto calidum frigido facilius penetrat, tanto acris ſuccus aptior eſt, qui ſenſibilium corporum meatus tranſeat, q̃ acidus. Itaque ille uelut præcedens uiam ſternit: hic uero haud longe inſequitur: quo tp̃e ſenſus perficitur miſtus, & qui ægre exponi queat. vtpote qui nec planè frigidum eſſe acetum denunciet, quippe cũ in eo ignea quædam percipiatur acrimonia: nec plane calidum: nam perpetuo, quæ ex præcedẽte fit acrimonia calfactionem frigus ab inſequente aciditate occupans, obſcurat, protinusque extinguit: quo fit ut maior multo ex frigore percipiatͬ ſenſus, q̃ ex calore. Porrò ſi plurimo melli aceti paulum admiſceas, ſtatim & calorẽ, & frigus manifeſte percipies. Nam ſi paulum mellis aceto permiſceas, magis frigidũ quod fuerit miſtũ, q̃ calidum uidebitur. ſin multo melli pauxillum miſceas aceti, plus calfacere q̃ refrigerare conſpicietur: & ſi pari mole utraque miſcueris, acetum tñ etiam uiribus ſuperare comperies. Quòd ſi, ut eſt dictum, plus ſit multo mellis, q̃ aceti, æqualia rurſum frigus ac calorem in ea miſtura conſpicies: multis enim numeris acetum plus ab iis, q̃ moderate ſunt calida, ad frigiditatem receſſit, q̃ mel ad caliditatem. Proinde & ſupra demõſtrauimus fieri non poſſe, ut uehemens coeat cum dulcedine caliditas uetusq; illud uerbũ pulchre dictum eſt, Vera inter ſeſe omnia conſentanea eſſe, ac cõuenire. Etenim ad hypochondria ardẽtia præſtantior eſt ſuccus omphacis, q̃ ipſum acetum, ꝙ nec uiolentam, ac ferientem habeat, frigiditatem, nec eam mordaci admiſtã caliditati. Debent.n.qui ſic laborant, ſine uiolentia mitigari, ut eſt dictum, nec foris ullam adſciſcere mordacem caliditatem aut acrimoniam. Atque hæc quidẽ iam curandi attingũt methodum, quæ multis in locis huic tractationi cõis eſt: quare iis denuo relictis, ad propoſitum reuertamur. Itaq; omphacis ſuccus non acidus mõ eſt, ſed & acerbus. Nam ut ſupra propoſitum eſt, oẽs propè arborum fructus ortus ſui principio, teſtimonio etiam Theophraſti, guſtantibus acerbi ſunt: dein, ubi humore implentur, accedit quidem aciditas, decedit uero acerbitas. Haud tamen, & quod accedit, & quod amittitur, par eſt in fructibus omnibus, neq; ſi ſpeciem, neq; ſi genus reſpicias. Etenim inter omphacas aliæ plus acerbitatis, aliæ aciditatis obtinent: ſunt, & quæ pari portione ambas ſortię ſint: omnes tamen ad refrigerãdos ardores non ab re conueniunt, quippe cum non ſolum quod acidum eſt, frigidum ſit, ſed & G quod acerbum, uelut & ante à nobis dictum eſt. Recedit ſanè, & hic rurſum oratio ad curandi methodum: quare & rurſum ad propoſitum illam reuocemus. Porrò proſitum, ut reor, ab initio in hoc libro fuera, de ſaporibus omnibus diſſerere: ac nunc quidem ferè de omnibus uerba fecimus, interim tamen orationis affinitate, & alia attingere coacti. Nec enim de acerbo modo, & auſtero, & acido iam diximus, ſed, & perſæpe de dulci, & amaro, & acri: reliqua tamen, quo tota oratio perfecta euadat, adiicienda etiam ſunt. Atque in adſtringentibus haud ita multum ẽt reliquum eſt, quod non ex iam dictis clarum euadat.

Vnde arbitrati ſint, quidam à calore acidum prouenire ſaporem: nempe ex eo quod uina nequaquam fortia, uere æſtateq́ mutentur. CAP. 13.

AT in acidis deeſſe fortaſſis etiamnum uideatur, quod eximios quoſdã medicos feſellit. Nã eo ꝙ uina inualida uere, atq; æſtate alterentur atq; aceſcant, hyeme uero ſuas ſeruent qualitates, hinc adeo quibuſdam à calore aciditatem naſci uiſum eſt. Quorũ auget opinionẽ, & q̃d uehementius motum eſt uinũ, & quod longius in nauigiis aduectum: talia enim oĩa cum infirma fuerint, celerrime aceſcunt. Quin etiam quidam, q de re ruſtica ſcripſere, dolia in ædibus ad Aquilonem expoſitis defodienda cenſent: tanquam frigus ſcilicet qualitatem eorum ſeruet, mu H tet aũt caliditas. Sane uerũ, & id ſæpenumero ipſa experientia comprobatum conſtat: aceſcunt enim uina quædam prompte, ubi in meridianis, & Soli expoſitis locis repoſita fuerint. Videorque dictorum hinc iam orſus ſolutionem. Etenim, ꝙ non omnia caliditate aceſcant, ſed quæ initio tantum frigidiora ſunt, nec id ueteri alicui accidat, id nobis ad ueritatem uiam, inueniet.

Qua de cauſa ab externo calore uinum natura frigidum infirmumq́ arguatur. Quia.ſ. res qualibet in propria natura proprio ſeruatur calore, ab extrinſeca uero immoderatione corrumpitur. CAP. 14.

QVippe cauſam ſermo ſcrutabitur, propter quã uinum natura frigidum atque inualidum ab extrinſeco arguatur calore: Quanquam per uerbum, arguatur, iam dictum, omnes prius dictæ ambiguitates diſſoluantur. Perſimile enim q̃d uinis accidit, quæ natura frigidiora aquoſioraq; ſunt, quale flammis exiguis, & imbecillis: quippe ſi eas ad Solẽ feruidum exponas, aut prorſus obſcurari, aut denique etiam extingui, conſpicies. Sic quoque ardentem lucernam aut iuxta flammam uehementem magnamque deponas, aut ad Solem feruidum exponas, marſceſcere utique, ac diſſipari protinus uidebis: quin etiam ſi ualidum uentum facias infirmæ paruæque flammæ, citius eã extinxeris, q̃ inauxeris: Natura enim infirma ualidum neq; motum, neq; calorem

ſuſtinet,

A ſuſtinet,uerum ab iis diſſipatur potius, q̃ augetur. Quanquam ex induſtria multis in locis vina & commouent,& tranſportant,ſicuti ſanè,& in Solem efferunt,atq; excalfaciunt, vt ẽt quædã inſuauia fiant,fumi contrahentia qualitatem. Apud nos ſanè in Aſia in tecta ædium æſtate omne propè in lagenas transfuſum imponunt,poſtea in ædita cubicula, ſub quibus inſernè multa flãma luceat,tranſportant. In ſumma autem ad meridiem, Solemq́; cellas obuertunt,in quibus & citius ea matureſcant,& potui idonea euadant:nã quod multo tempore alijs, hoc ijs,q̃ ſic ex calfacta ſunt,breuiſſimo aduenit. Porrò nihil mirũ eſt,qui de colendis agris memoriæ prodiderunt,ob eam quã de ſua regione habebant,experientiam,audacius, atq; inconſiderantius de vinis oĩbus definiuiſſe. At Theophraſtus atq; Ariſtoteles experiẽtiã ẽt vlteriorem nacti, & in perſcrutandis naturæ rationibus exercitatiores,ac diligentius omnia diſtinguentes,cum multa huiuſmodi,tum vero de vinis docuerunt,q̃ ſimile illis,atq; corporibus noſtris accidat. An nõ .n.& ipſa quoq;, prout aut robuſta ſunt,aut infirma,ab ijſdẽ tũ iuuari,tũ lędi conſpicimus? Etenim,vt exercitia valida, & Sol, calida atq; robuſta corpora ẽt validiora efficiunt: proſternunt aũt,& digerunt,refrigerantq; q̃ non ſunt eiuſcemodi: ſic uina natura calida motus velut ventilans,Sol excalfaciens,flammæq́; iuxta ardentes,celerius cõcoquunt. Quæ vero frigidiora ſunt,
B & dilutiora,eorum arguũt oĩa id genus imbecillitatẽ,celeriusq́; perpeti cogunt, q̃ alioqui poſt paſſura eſſent: Quippe cũ ita cõparatum ſit, ut res quælibet in propria ſeruetur natura calore ꝓprio: corrũpatur aũt ab immoderatione extrinſeca,nẽpe caloris alieni,aut frigoris abundantia. Atq; quod ab utroq; efficitur,vnũ eſt,non tñ vnus generationis modus: quare nõ æque idiò tis oĩbus facilis cognitu eſt hæc corruptionis ratio. Etenim,ſi ubi quid rerum calidarum à frigore deuictum eſt,ne uulgo quidem ignotum eſt: At ubi à circunſiſtente foris calore ualidiore digeſtum,ac diſſipatum eſt,eos ſanè qui circa naturam exercitati non ſunt,latet,ignorantes,caliditatem mediocrem omnibus eſſe utilem,immoderatam uero non minus frigiditate noxiam.

Quod in ſaporibus acidit as proueniat,calore ipſo quidem incipiente concoquere,non autem perfectam mutationem,atque alterationem afferre potente. CAP. 15.

Caeterum in genere hoc noſſe pulchrum eſt, q̃ aciditas in ſaporibus naſci potiſſimũ uidet, dum à calido quidẽ mutat,ut tñ nõ ſuperet: id quod ex acidis ructibus uel maxime conijcias. Nam haudquaquam , ubi nulla prorſum facta in uentre eſt ciborum * alteratio, prouenire ſolẽt: quẽadmodũ nec ubi optimè concocti: ſed tñ ubi ſemicocti,ut ita dixerim,fuerint. Voco autem ſemicoctos,qui à uentriculi calore alterationem perpeſſi,non etiam perfectè ab eo ſu
C perati fuerint. Sic lac,ptiſanæ ſuccus,& quæcunq; eius ſunt generis, tpe æſtiuo citius aceſcunt q̃ hyeme: poſtulantq; ædes frigidas,ut in ijs repoſita, pluſculo tpe perdurent. Ex quibus oĩbus patet,q̃ à calore mutante quidem,non tamen prorſum uincente, aciditatis generetur qualitas: atq; ob id pleriſque ineſt fructibus priuſquàm maturuerint: idq́; etiã iis,quæ ab initio de ſaporibus acidis diximus,conſentaneum uidetur. Etenim ſi ſimile q̃d illis uſuuenit,quod borealibus conſtitutionibus accidit,ut tenuis ſcilicet eſſentiæ ſint: ſimulq́; frigidi, naſci eos haud ſine calore ſatis conſtat,ſicut nec illum ipſum aerem. Proinde quoq; quæ ſummè nos refrigerant,ac interimunt,ueluti cicuta,papaueris ſuccus,hyoſcyamus,mandragora,minimè oĩum acida ſunt: qp pe licet frigidi ſint ſapores acidi omnes,haud tamen eouſque refrigerant,ut interficiant: non.n. ſubtilis forent eſſentiæ,ſi extremè eſſent frigidi. Itaq; nõ modo iam, q̃ frigidus ſit ſapor acidus, ſed & quatenus,iam apparuit. Exploranda porro eius natura eſt in oxylapatho,& oxalide,quã etiam oxyda nuncupant: eſt autẽ hæc olus ſylueſtre: in iſtis enim maxime mihi ſyncerus eſt uiſus ac ſimplex,nullius particeps acerbitatis,ut ſolent arborũ fructus: perſpicuo.n.hi cũ acerbitate quadam admiſtã hñt aciditatem, ſicut cum acrimonia acetum. Itaq; quod proprie in ſaporibus appellatur acidum,à ſola lingua percipi poteſt,ſicut & acre: cæterum quod utrique cõmu
D ne eſt,nempe mordacitas,etiã à tactu ſentitur. Vtraque uero lingua agnoſcere nata eſt: nã quæ communia ſunt,ſicut & reliqua corpora ſenſilia: quæ uerò propria,tanq̃ guſtus organum,percipit: Idq́; mihi uidetur illi eximiũ,ac peculiare eſſe,iuxta totarum ſubſtantiarum tum proprietatem,tum(ut ita dicam)alienitatem. Dictum aũt,demonſtratumq́ue ſepenumero eſt, nec ſecius aliàs quoque repetam,quid ſit ſecundum totas ſubſtantias agere,aut pati: immo uero, & hacte nus eius nunc meminero,quod in rem præſentem ſatis ſit,hinc ſumpto initio. Ex quatuor elementis, particulatim corporibus omnibus conſtant generationes impares miſtura ac diuerſæ. Siquidem quædam ignis,q̃ aliorum elementorũ in ſe plus continent,quædam aquæ: ſicut alia, ſi ſors ita tulit,terræ,non nulla aeris. Ex eiuſmodi itaq; imparirate proprietates corporum particularium ſunt perfectæ: ex elementis quidem,plantarũ: ex his autem, animalium, ſicut in libris De elementis demonſtratum eſt. Porrò tranſeunt quędam quidem protinus in ſeſe mutuo, non nulla uero mediantibus aliis: uelut terra in triticum,ſimulq́,hordeum,& alia id genus: rurſum horũ unũquodq; in carnem humanam: cũ tamẽ ipſa terra caro ut fiat,ſit impoſſibile, eã uidelicet, quæ in medio eſt,mutationem tranſiliendo. Attamen eorum,quæ in ſeſe mutuo tranſeunt,quædã promptam celeremq́ue,quædam diuturnam alterationem obtinent: At,quę ſimilitudinibus propinqua ſunt,celerẽ: quæ uero remotiora, tardiorem: Oportebat itaq; meo quidem iudicio,

innaſci aĩantibus organum,quod naturæ ſimilitudines, ac diſſimilitudines diſcernẽdi poteſtate E
polleret: quod agnoſcens rerum naturas,familiaria quidem eligeret,aliena uero refugeret. Eiuſ
modi ergo lingua eſt.q̃ exuberanti ſenſu non calida modo frigidaq;,humida,atq; ſicca; ſed etiã
* Aliter ſex. quæ familiaria,quæq; non familiaria ſunt,agnoſcit: In hãc enim duntaxat particulam*complu-
res inſeruntur nerui,cum aliæ omnes,aut vnius tm̃,aut duorum ſint participes,nec ita magno-
rum tm̃.Porro cum quædam naturæ noſtræ magis ſint familiaria,quædam minus : ac partim in
hac temperamenti cõiugatione,partim in illa: neceſſario plures guſtus qualitates extiterũt. Cæ
terũ oĩum,q̃ nutriunt,cõmunis dulcedo eſt: nã qcquid nutrit,aut plus,aut minus eſt dulce. His
vero quæ non nutriunt,cõe eſt,id quod per negationem dulcis, aut priuationem ſic dicitur,ve-
lut non dulce,& indulce Particulares aũt dñæ complures merito euaſerunt,quia id quod cuiq;
rerum familiare eſt,vnum eſt,nẽpe quia,& natura eius familiaris vna: aliena vero plurima,par
tim plus,partim minus,à ſubã eius diſſidentia.Quæ itaque ſumme acida ſunt,acerba,aut ama-
ra,aut ſimpliciter aliã quãuis qualitatem præter dulcem ſortita ſunt , ea oĩa nutrire nequeunt :
ſicut,quæ ſolum dulcia ſunt,oĩa nutriunt.Inter ea autem quę miſta ſunt,quotquot dulcia ſimul
& acerba ſunt,& craſſioris ſunt eſſentiæ,& temperaturæ frigidæ,uelut paulò antè oſtendimus.
Quotquot uero acida ſimul,ac dulcia,tenuiora quidẽ ſunt,q̃ acerba , ſed & ipſa tm̃ refrigerant. F
Quin ẽt amara quidẽ calida ſunt,ſed acria his ẽt calidiora.Nutriunt ergo hæc oĩa, ſi iunctã ha-
beant dulcedinem: cæterum per ſe dictorum nullum,ut nutriat,ſatis eſt . Porro duplici ratione
miſta eſſe aſſolent,nempe ut diſſimilaria ſint,& diuerſas habeant qualitates in diuerſis partib⁹:
aut ſimplicia,& ſimilaria,ſed quæ in mutua eorum quæ multum diſſident,*alteratione cõſiſtãt.
Neq;.n.mel extemplo fit amarũ,ſed aut multa coctione, aut uetuſtate amaritudinẽ induit : nec
id tm̃ illi niſi pedetentim accidit . Neq; quotquot ex fructibus dulces ex amaris euadũt,ſicut q-
dam cucumeres,& melopepones,& ipſi repẽte,ſemelq; ab initio qualitatem abiiciunt: nam iis
omnibus quæ à natura mutantur,ſenſim fiunt mutationes,potiſſimum ubi in multum diſſiden-
tes,aut planè cõtrarias qualitates alteratio, tranſitusq; pficitur.Sicut ergo quod eſt ſumme dul
ce,aptum eſui eſt: quod uero ſincere amarum,eſui ineptum: ſic quę in medio ſunt eorũ,nutriũt
quidem etiam,verum minus q̃ dulce.Eadem ratio eſt in aliis qualitatibus: nam nutrire, præter A.l.2.t.1.c.3 fol.93 h
dulcem,nullæ oĩno poſſunt: At elemẽta multo ſane etiam minus nutriunt, nullamq; guſtui qua
litatem offerunt: proinde,& terra,& aqua(ſunt enim ambo guſtui inſipida)minimè nutrire ido
nea ſunt,ſicut nec aer,nec ignis.Itaq; pro horum interim admiſtione,dulciũ ſæpe qualitas exol
uitur,aquea ferè eſſentia in pomilium[ὀπώρα Græci vocant]fructibus ſuperante(nam triticum, G
hordeum,fabæ, cicer, & quæ eius ſunt generis: cum propter humiditatem principio qualitatũ
propè expertia ſint,tẽporis ſucceſſu maturata ac ſiccata dulciora euadunt)terreſtri vero,& ſic-
ca in paleis,fœno,gramine,& arundinibus ſiccis,& lignis.Quorum tamen quædam priuſquam
aruerint , dulcia nobis ſunt , nutrimentumque interdum corpori exhibent, uelut palmæ cere
brum,ſic enim nominãt ſummam eius particulam: & gramen : & molles maluarũ radices, ma-
xime quæ in Aegypto proueniunt: ad hæc plerarũq; arborũ germina. Siquidem,quod nutrit,à
ſimilitudine,quæ illi eſt ad id,quod nutritur,dulce apparet, diſſimilitudine uerò non dulce.Por
ro multæ cum ſint diſſimilitudines,multas proinde neceſſe eſt qualitates eſſe non dulces , quas
uerbis quidem efferri eſt impoſſibile: attamen memoriã earum monere ſuggerereque quodam
modo licet,cum omnes homines certiſſime norint,alium fieri in lingua ſenſum atque affectum
ab acerbis,alium ab acidis,& alium à ſalſis,aliumque ab amaris

Qua de cauſa quæ igni admouentur,alia ſuauiora . alia inſuauiora efficiantur. Et qua de cauſa edulia quædam cum per ſeſe edi non poſſint,ſuauitatem tamen iis præbeant , quæ per ipſa præparantur. CAP. 16.

ITaq;,*quemadmodũ edulia,quæcunq; nutriendorum naturæ ſimillima ſunt,ea & dulcedinẽ H A.l 2.t.1.c.1 fol.93 e
ſummã præ ſe ferunt,nec vllam præparationem poſtulant: ſic,quæ temperaturam nacta ſunt
remotiorem,alia condimentis,alia coctione,alia utroq; indigent. Nec uero mirũ eſt,cũ condi-
mentorũ nullũ edendo ſit,ad ſuauitatem tamen iis conferre,quæ per ipſa præparantur: quippe
cum fieri poſſit,ut immoderatis duobus coeũtibus,id quod ex ambobus miſtũ ſit,cõmoderatũ
euadat,ac proinde quoq; dulce appareat,cum immoderata minime ſint talia. Poſtea vero q̃, &
per elixationẽ, & per aſſationẽ , & oĩno p calidũ quiddã,præparatio fit ciborũ,nihil etiam ab-
ſurdum eſt, aut ambiguum,quæ prius nõ erant ſuauia,tunc fieri ſuauiſſima: apparet enim calidi
natura,quibus admota fuerit,ea celeriter alterare,atq; in aliam ſpeciẽ mutare.Quocirca nec id
quoq; dubium eſt,quædam ſuauiora,quædam uero inſuauiora effici igni applicata: tum quędã
ꝑpe minimo,quædam plurimo coqui debere. Etenim quæ nutriendorum corporum tempera-
turis ſimillima ſunt,ea uel citra coctionem, aut præparationem iã dulcia apparent,quæ uero diſ
ſimilia ſunt,oĩa inſuauia ſunt antequã præparentur. Porrò quæ nimis quàm calida ſunt frigido
corrigi debent: quæ vero multum frigida,calidorum miſtura ciborum,& igni: ad eundem mo-
dũ humiditate,q̃ terrea ſunt,& ſicca: ſiccitate,quæ plus quã conueniat aquea ſunt, & humida.
Siccitates,ergo,humidorum admiſto: humiditates uero,ſiccorum miſtura ignisque emendant.

A Maximā rei dictę fidē affert, q̄ in ore fit mutatio. Nā qui pluſculū ſuſtinuerunt ieiuniū, ijs ſaliua ſalſa redditur: qui uero plurimū, non ſalſa mō, ſed & amara: ſic ēt corpus vniuerſum, bilioſum habitū contrahit: Ac, ſi perinde, ut lingua ſenſu polleret, ſalſedinē quoq; q̄ in ipſo eſt, atq; amaritudinē perfacile, reor, perciperet: ad hæc ēt ipſam dulcedinem, q̄ naturali ineſt ſanguini. At nunc, ubi vaſe quopiā, aut rupto, aut aperto affatim calidus ſanguis in linguā effundit̄, dulciſſimus apparet, utiq; ſi ſcđm naturā, ut dictū eſt, habuerit: nam morbidus, amarus, aut ſalſus eſt, aliamve eius generis qualitatē præ ſe fert: At, qui in toto eſt corpore, nos fugit, non aliter q̄ aut bilis, aut pituita. Quanq̄ & bilis quidē flaua uel minima quapiā parte linguam contingens, perpetuò amara appareat: atra uerò, acida. Porrò ubi pituita linguā attingit, partim quidē dulcis, partim acida, partim ſalſa, ſæpe eſt manifeſto viſa: cum & ipſa in toto animali incognita ſit.

Qua de cauſa mel a caliditate ualidiorem amaritudinem contrahat, lac vero frequenter etiam dulcis efficiatur, cum tamen utraque guſtu ſint dulcia. CAP. 17.

Nihil mirum igitur, neq; cur rerum oīum dulciſſimum mel ſuccum gn̄et amariſſimū: neque cur id maximè ætate florentibus, & calidis natura, & febrientibus accidat. Nam ut foris, cum pluſculū igni admouetur, amarū efficitur, ad eundem modum, & in aīantium corporibus, B ubi ſyncerum validumq; nactum calorē fuerit, bilioſum ſuccum procreat. At in tēperaturis frigidioribus, ſiue ꝑꝑ ætatem, ſiue ꝑꝑ naturam corporis, ſiue etiā ob morbum, facile in bonum, & moderatum ſanguinem conuertitur. Quippe cum neque nimirum in iis corporibus, aut excalfiat, aut alteretur: uerum ei qđ modicè coctum fuerit, ſimile quiddam perpetiatur: planè illis adſimilatur, prorſumq; ſeruat dulcedinem. Et quid obſecro miri, ſi a ualentiore aīantis calore, aut longiore coctione ueterem mel dulcedinē exuat, cum ēt citra hęc, per ſuum ipſius calorem ſpatio tꝑis amarum euadat? Nam in mutationis duntaxat celeritate, haudquaq̄ ꝙ aliam perpetiatur paſſionem ab alia cā, drīa conſiſtit: quippe & paſſio eſt eadem, & cā q̄ mutat: paſſio quidem amaritudo, cā uero caliditas immodica. Porrò immodicum, quod ad alterationem ducit, duplex eſt: aut.n. in admoti conſiſtit robore, aut in tꝑis diuturnitate: alterum ex nobis, & igni, alterum ex ſe ipſo mel accipit. Et merito ſanè tꝑe maiore id fit ex ipſo, ſiquidem quod mutat, imbecillius eſt. Ergo quod a minore cā longiori fit tꝑe, quid mirū eſt a maiore in breuiori perfici? Cęterum lac, etſi guſtu ſit dulce, tn̄ ex ſeſe nunq̄ amarum efficitur: uincitur.n. in eo a frigore magis caliditas, q̄ ipſa uincat: proinde ēt repoſitum aceſcit. Ex tribus.n. ſubſtantiis qualitate diſſidentibus (uelut ſupra quoque dictum eſt) conſtat: prima quidem craſſa, ex qua caſeus con- C ficitur: altera pinguis, ex qua butyrum: & tertia aquea, quod ſerum nuncupamus. Verum ex hiſce pinguis quidem, uel maxime temperata eſt: craſſa uero paulum ab ea declinat: at excremētum illud ſeroſum, & frigidum, & humidum eſt. Quare lac uniuerſum a modicæ caliditatis corpore longo interuallo relinquitur: quapropter ex ſe aceſcit potius, q̄ amareſcit. Ac ſi guſtari poſſet, ubi in uentre, & per uenas concoctum eſt, ipſo ēt melle dulcius inueniretur: nam, quod foris, & ex ſeſe mel obtinet, id dum coquitur, lac accipit: & cum admodum ingens in aīante calor extiterit, tantam acquirit lac dulcedinem, quantam mel deperdit. rectaque id ratione euenit. Etenim quod ſummè dulce eſt, ac proinde etiam nihil apponi ad eius dulcedinem poteſt, id ut in conſequentem uerti pergat qualitatem neceſſe eſt: at cui quid deeſt, id per concoctionem acquirit. Proinde ſane lac vbi cruditatem in uentre perpetitur, duplicem ſuſcipit alterationem: in frigidiore nanq; uentre aceſcit; in calidiore nidoroſum amarumq; efficitur. Nō tn̄ mel coquendo unquam aciditatem admittit, quippe cum calidius ſit, quàm ut, ubi non ſuperētur, aceſcat. Itaque utraque linguam mordicant, tum quod acidum eſt, tum quod amarum: non tn̄ id tanq̄ proprium linguæ ſenſus poſſidet: quippe ſi in aliam quamuis carnem cute ſpoliatam ipſa inieceris, & illam ſane etiam mordebit. Ex quo conſtat, mordacitatem a tactu proprie, non a guſtu D ſentiri. Quin & quæ acria appellantur, uelut pyrethrum, allium, cæpa, non linguam modo mordicant, ſed & omnem reliquam noſtram carnem. Communisq; eſt mordicatio tribus iſtis ſaporibus, acido, amaro, acri: Verum acido quidem, ut frigido ſimul & ſubtili, nam & id ſæpe monſtratum eſt: amaro uero & acri, ut calidis.

Quòd ſapores acres omnium ſint calidiſſimi. CAP. 18.

A.l.2.t.1.c.3. fol.93.g

QVòd itaq; ſapor amarus calidus ſit, modo oñdimus. At de acri uocato, principio ne demōſtratione quidem eſt opus: præuenit.n. ſenſus euidētia, rationis fidem. Quare nec quiſquā de ipſo addubitauit: immo & Plato de eo tanq̄ omnium calidiſſimo pronunciat, tum Ariſtoteles quoque, & Theophraſtus. Atque adeo nec ueterum, nec recentiorū medicorum quiſquam eſt, qui ſecus ſentiat, quippe cum excalfactio ex eſſentiæ eius ſit rōne. Itaq; ſi uel ex plebe quēpiam roges, quid uocet edulium acre, dixerit ſane, puto, quod fortiter, dum guſtat̄, excalfacit, uelut piper, pyrethrū, naſturciū, alliū, cæpa, & id genus oīa: uideturq; id adeo ſaporum genus, cum appellatione careret propria, cōi per excellentiā uſum. Nā cum & ſapor amarus, & ſapor acidus, ambo ēt acres ſint, in quocunq; tamen corpore uehementem cōperimus acrimoniā, tametſi, neq; amarū ſit, neq; acidū, acre appellare conſueuimus: Quanq̄ multa in ſpecie ſint corpora eiuſmodi: alia.n. edi poſſunt, alia eſui ſunt inepta. Ea igitur quæ idonea ſunt eſui, dulcem

quandam,

quandam,ſaltem obſcuram admiſtam hēant qualitatem neceſſe eſt : proinde multis ipſorũ pro E
opſonio utimur,multis uero,ut condimentis tñ:at ut cibo,ipſorum omnino nullo,idque ob ui
rium uehementiã.Porrò eorum,q̃ non eduntur,alia mortifera ſunt,alia ſimpliciter medicamen
ta:oĩa ſaltem cuti noſtræ impoſita vlcus celeriter moliuntur.Quin & horum quoque non nulla
qualitatem quandã amaram præſeferunt,quemadmodum eſculentorum quædã dulcem: nõ tñ
uocantur amara,qñquidem hæc in eis leuis eſt,& infirma,ualida aũt uis acrimoniæ. Sunt &, q̃
ne guſtare quidē audeas,cuiuſmodi eſt,uel thapſia,uel cantharides,uel aliquod aliud eorum,q̃
eroſione,aut putrefactione intcrimunt:ſed & horũ guſtũ eſſe acrem ex iis coniicere licet, quæ
in toto agunt corpore.Multa uero ēt ipſo ſtatim odore aliena ſunt,planeq; pugnantiam cũ ho-
mine indicant,uelut & hæc ipſa,q̃ nunc dicta ſunt,& cicutæ,papaueris, mandragoræ, & hyo-
ſcyami ſuccus.Quin & nuper quoq; herbã quandã conſpeximus, quã Centurio quidã ex bar-
barica circa Aegyptũ regione cõportauerat,odore adeo graui, adeoq; inamœno,ut ne guſtare
quidē auderem,ſed lethalē eſſe coniicerem:Vtebatur aũt ad urgentes articulorũ dolores : atq;
ipſis ēt laborãtibus refrigerãdi pollere facultate eſt uiſa.Eſt aũt colore ſubflauo,odore tã graui,
q̃ cicuta,niſi ꝙ leuē quandã,inſtar aromatũ,odoris adferat gratiã.Nomen herbę ex qua ſuccus
hic exprimitur,Lycoperſium eſſe dicebat. Verum de facultatibus deleteriis rurſus tractabitur. F
Scire aũt oportet,acres ſapores oēs(nam de iſtis agebatur)ſumme eſſe calidos,ac deinceps poſt
illos eſſe amaros,deinde uero dulces. Cũ uero in oĩbus ampla ſit latitudo,is,q̨ magis,aut acris,
aut amarus,aut dulcis eſt,magis quoq; eſt calidus:qui uero minus,tñ amittit caloris,quantum
abeſt ab exacta guſtus qualitate . Terminus autem,ſeu finis ſaporis amari eſt abſtergere : acris
uero urere:at dulcis nutrire : ubi uidelicet in ſua quiſque natura abſolutus fuerit , hoc eſt , ubi
quoad fieri poſſit,minime alienis permiſti ſint qualitatibus:Velut amarus prorſum quidē eſt ca
lidus,uerum,qui modo admodum ex dulci mutatione natus eſt,& minus amarus eſt, & minus
calidus:at,qui iam diu mutatus eſt,ſumme amarus eſt, & proxime ad acrem pertingit,ut nõ ab
ſtergat ſolum,ſed etiam exedat , & mordicet:uelut ariſtolochia quidem,iris,& panax,id modo
pñt,nempe ulcera abſtergere,atq; expurgare.At uitis agreſtis,quæ Græce ſtaphiſagria dr̃,nihi
lo ab iſtis amaritudine uincitur,niſi uel ipſa quoque uincat. eſt.n.iam ēt acris,idque ualde:tum
multum quoque calida,ut non ſordem ulceribus auferat modo, ſed & ipſam quoq; carnem col
liquare poſſit.Porrò quod in ulceribus nati ſunt præſtare amari ſapores , id ipſum in corpus aſ-
ſumpti efficere ualent.Abſtergunt.n.expurgantq;,& quæ in uenis eſt,craſſitiem incidunt.Quã
ob rem menſes mouent,educendoq; ex pectore pulmoneq; puri auxiliãtur : & in ſumma, ſiue G
craſſa in eis pituita,ſiue pus,ſiue aliud quippiam contineatur eiuſmodi, expurgant:eaq; ratio-
ne,& comitiali morbo competunt,quicunque certe naturam non habent deleteriam: illi enim
toto genere præter naturam ſunt . Sed & iis,qui ſanguinem ſpuunt,noxij ſunt: quippe cum iſti
adſtringentia & uiſcoſa,non incidentia diuidentiaque,expoſcant . Atque hæc quidem iã qua-
dantenus curandi attingunt methodum.

Qua differant amarus acrisq; ſapor . quòd ſcilicet amarus præterquam quod calidus ſit ,
etiam eſt ſiccus : at acris , utique qui non exactus eſt , uberem
quandam humiditatem obtinet . CAP. 19.

POſtea uero q̃ de ſaporibus amaris definiuimus diximusq;, ꝙ incidendi uim hēant, & exte-
nuandi,tũ abſtergendi,ac nimirũ ēt calfaciendi,hactenus tñ,ut non urant: rurſum ad acres
orõnem uertamus.Ac primum exacte ipſos calidos dicimus,deinde exedentes,urentes,cruſtã
molientes,ac deniq; ēt colliquãtes,eosq; oēs,uel cuti impoſitos eſſe hmõi : Sin intro in corpus
ſumantur,ſiquidem tota ſuƀa animanti cuipiam ſumme aduerſentur,putrefacientes oēs,dele-
teriosq;,eius generis aĩantium : ſin caloris duntaxat immoderatione, ſi craſſæ ſint eſſentiæ ter H
ræq;,interiora exulcerandi pollere facultate:ſin tenuis,urinã mouendi,ſudoresque ciendi uim
hr̃e:in ſumma aũt,incidendi,& digerendi per halitum:ex quo genere quidam tum expuitioni-
bus ex thorace,tum menſium motibus auxiliantur.Cæterũ qñ ſit,quo modo, & qua methodo
utendum,non eſt præſentis tractationis exponere: de omnibus ſiquidem eiuſmodi in curandi
methodo diſſeretur.Quare de acrium ſaporũ natura plura ſcribere ſuperſedebo:ſat.n.fuerit di-
ſtinctiones adiicere exactiores ,quibus ab amaris differũt.Nec * .n.ſola caliditate uehemēti ab A.l.2.t.1.c.3. fol.93.a
illis diuerſi eſſe conſueuerunt,ſed ꝙ amari oēs non modo calidam hēant facultatē,ſed & ſiccã,
cineri(uti eos quis optime cõparet)adſimiles.Acres aũt,quicunq; utiq; amari non ſunt,multam
interim humiditatē admiſtã hñt, proindeq; corporum eiuſmodi non pauca a nobis eſitantur .
Porrò,ꝙ non calidus modo,ſed & ſiccus eſt oĩs ſapor amarus,in primis nos,maximeque diſcere
ra docet experientia,de qua ſæpenumero uerba ſupra fecimus:Iis uero,qui præter experientiã
per rõnem ēt ſcrutanī,ſimiliter accidit.Admodũ itaq; excalfactis dulcibus,ſiue id ab igne,ſiue
a calore ingenito,amarorũ corporũ conſtare generationem indicauimus: q̃ protinus conſiſten
tia quoq; ſicciore apparent:Tum uero qñ abſumatur ſp̄,ac defluat ab eis humor in uaporem a
calore ſolutus,neceſſe eſt reliquum terrenius ſicciusq; effici : quippe cum dulce præterquàm ꝙ
calidum

A calidum ſit,ſiue plus,ſiue minus,neceſſario ſanè,& humidum plus,minusve exiſtat.Si aũt cor-
poris nr̃i naturæ maxime eſt ſimile,ipſa uero ſit temperate tum calida,tum humida,id quod ex
dulci ſuperaſſato prouenit,perinde ut calx ciniſq;,calidũ ſiccumq; neceſſario efficitur:proinde
abſtergere quoque,cõminuere,ſecare craſſos,uiſcoſosq; humores,ſicut cinis,& nitrũ,eſt natũ.
Nec,n.aerea eſt,neque tenuis, neque aquea eorum conſiſtentia, ſed,ut paulo ante dictum eſt,
terrena,exacte a calore elaborata,ac uelut ſuperaſſata ipſorũ eſſentia. In cõparatione ergo ad-
ſtringentium quidem,non parum iis tenuiora ſunt medicamẽta amara,ut ad acria uero,craſſio
ra:quam ob rem neq; facile craſſos viſcoſosq; humores pertranſeunt,uelut ea,quæ ſunt tenuio
re eſſentia:nec incidere,perinde ut craſſiora,nequeũt. In medio aũt utriuſq; exceſſus ſint opor
tet,q̃ inciſura ſunt,nẽpe ut neq; prõpte penetrent perinde,vt flãma: neq; dum cunctantur tar-
dantq;,diſſecare non poſſint.Verũ de iſtis in ſequenti libro, qui ex ordine eſt quintus, tractabi
tur.Nunc aũt tñ nouiſſe ſuffecerit, ꝙ qualitas oĩs amara calidis ſimul,ſiccisq; ſubſtantiis acci-
dit,& præter hæc tenuibus,& terrenis.Inaudiendum eſt aũt totum,quod dr̃,coniunctim,haud
quaq̃ utrunq; ſeparatim legendum: nam ſic pugnare cum terreno uideatur tenue. Verum non
ſimpliciter tenue,ſed ut in terrena conſiſtentia tale eſſe amarum aſſero, uelut calx, & cinis, &
B quicquid exacte peraſſatum fuerit,ciniſq; redditum:fore aũt verius adſimiles fuligini,ac ipſius
flammæ ſauillæ,quippe q̃ guſtantibus apparet amara.Ergo craſſum,& terrenum eſt corpus, fer
rum,ac lapis:ſauilla aũt,& cinis tenue.Ignita itaq; ferrum,lapiſque,calce,cinereq; ſunt craſſio
ra,multoq; magis,q̃ fauilla:ad hæc quoq; & calidiora.Sed ferro lapidique ignito, ea quæ ꝑ cro
ſionẽ interimunt medicamẽta, ſimilia ſunt:q̃ a corporis nimirũ calore huc perducuntur:uelut
chalcitis,myſi,ſori;ad hæc arſenicũ,hydrargyros,lithargyros,& alia innumera. Craſſarum.n.
ſunt partium id genus oĩa,ac ꝑtãte calida:ac proinde temporis ſpatio accenſa,per eam,quę eſt
in aĩante mutationem,non aliter q̃ lapis,ferrumq; ignitum uentrem,tum exulcerant, tum exu
runt,cum.ſ.in corpus diſtribui præ grauitate haud poſſint.Iſtis autem ſubtiliora ſunt,tametſi &
ipſa terrenæ ſunt conſiſtentiæ,calx,cãtharis,lepus marinus:quorum quædam uſque ad iecoris
pertingunt regionem:quædam uero uſque ad ueſicam,& pectus,in tanto interim itineris ſpa-
tio igneam acquirentia naturam.Porro ariſtolochia,& iris his etiam ſubtiliores ſunt: quippe q̃
tum humidæ eſſentiæ,tum aeriæ,plus q̃ illa obtinent:quod hinc conſtat,ꝙ neq; adeo ſint ſicca
duraque,neque adeo grauia,quapropter,& deleterium effugere genus.Sane uero,& cantharis,
parce interim ſumpta,quibuſque oporteat admiſta,præterquàm quòd ueſicam nihil offendat,
C etiam renes expurgat:immo,& quæ efficaciora conficiuntur ad urinas mouendas medicamen
ta,non nihil habent cantharidis. Sed de hiſce aliàs habebitur ſermo.

Quòd ſapor amarus inſit corporibus temperie ſiccis:& ſi plane amarus ſit eſculentus non ſit. CAP. 20.

A.l.2.t.1.c.3. loi 93.g AT amarus ſapor ꝙ ſiccis tẽperie corporibus inſit,hinc colligere licet, ꝙ & minime omniũ
amara putreſcant:minimeq; uermes, aliaque non nulla aĩalcula,qualia in radicibus her-
biſque,ac fructibus putreſcentibus prouenire ſolent,procreent:maxime nãq; uidemus in hu-
midis naſci corporibus uermes,ac putrilaginem.At,quę exacte amara ſunt(uoco aũt ita,q̃ nul
la ſenſu notabili alia participãt qualitate)oĩbus propè animantibus,nedũ hominibus,eſui ine-
pta ſunt:quippe cum animal oẽ plus minusque ſit humidũ:amara autem,ſicca,haud aliter quã
cinis,& puluis.Itaq, neq; cinerem,neq; puluerem,neq; fauillã,neque calcẽ aĩal ullum eſitat,ne
que eorũ,q̃ plane amara ſunt quicquã.Abſynthium enim nõ ſolũ amarũ eſt, ſed & adſtringit:
marina uero aqua ſalſa potius eſt,quã amara,plurimum in ſe habens aquæ potabilis: id quod
& ab Ariſtotele olim ſatis eſt demonſtratum.At aqua,q̃ eſt in lacu Palæſtinæ in caua Syria,quẽ
alii quidem mare uocãt mortuum,alii ſtagnum bituminoſum,guſtantibus non ſalſa modo, ſed
D & amara eſt.Salem uero etiam habet ex ſeſe natum ? perinde amarum. Primoq; ſtarim aſpectu
una cum uniuerſo mari tum candidior,tũ craſſior apparet,meræ ſalſugini ſeu muriæ,ſimilis:in
quã ſi ſalem iniicias,ne liquari quidẽ etiã poſſit:plurimum.n.eius in ſe habet:ac ſiquis in eam ſe
mergat,continuo ſale tenuiſſimo uelut conſpeſus undique emergere cõſpicit̃.Quapropter etiã
aqua illa,q̃ cætera marina grauior eſt,idq; tanto pondere,qanto fluuiali marina. Itaque ne ſi te
ipſum quidem demittere uelis in profundum,deferri deorſum poſſis: ita attollit eleuatq; aqua:
non ſanè quia natura leuis ſit,quod quidã ueterum ſophiſtarũ prodidit,ſed, ut cenſuit Ariſtote
les,ꝑpter grauitatẽ,inſtar luti, quæ leuiora ſunt geſtãs.Proinde ſi hominem ligatis manibus pe
dibusq;in ſtagni illius aquã conieceris,deorſum haud ferer̃.Quin uerò,ſicut naues in mari one
ra plura,q̃ in fluuijs citra ſubmerſionẽ portare ualent, eundẽ in modũ in ſtagno mortuo multo
plura,q̃ in mari:tãto.n.eſt quę in illo eſt aqua,marina grauior,quãto marina lacuſtri,aut fluuia
li: ineſt.n.ei ſalis ſubſtãtia, quæ terrea grauiſque eſt. Ipſique tibi marinã,ſi lubet,efficere licet,
ſale in aqua fluuiali colliquato, cognoſcereque quanto grauior reddatur aqua eiuſmodi, q̃ ſit
dulcis.Quin & modum iã inuenerunt,moderatã ad ſaliendum conficiendiꝰ ſalſuginem,ſi ouum
in ea uideatur natare: nam ubi etiamnum ſidit,ac nondum superꝰ ſalſuginis ſuperficiẽ innatat,
aquoſa magis eſt & dulcis:grauiter uerò ſalſa eſt,ubi tãta eſt ſalis copia indita,ut ampliꝰ liqua-
ri

ri qui poſtea adijcitur nequeat.Quã aquam ſi pendere non grauaberis,oĩum aquarum compories grauiſſimam.Itaq; ego qñq; inanẽ eſſe diutius cuiuſdã ambitionẽ oñdi, qui tantã in Italiã maris mortui aquam deuexit,q̃ ciſternã implere poſſet:nã id ip̃m ego expedite p̃ſtiti,ſale plurimo in aquã potabilẽ coniecto.Longe ẽt grauiorem eiuſmodi effeceris aquam, ſi q̃ plurimũ ſalis liquatũ ſub Canis exortũ,ubi potiſſimũ æſtus iam fuerit ualentiſſimus , torreri ſiueris, haud aliter q̃ in ſtagno bituminoſo:ſic.n.hæc aqua perinde,ut illa grauis efficiet: ac ſi ligatũ hoĩem , aut aliud aĩal,in ipſam conieceris,inſtar nauis ſuper aquã feret.Quin uero & amarior protinus quoq; eiuſmodi erit aqua,ſi decoquere ipſam in ignẽ lubeat:nã quicquid ſalſum pluſculũ ex calfeceris,amarum tibi euadet.Sic & ipſius bituminoſi lacus aqua in caua,calidaq; regione contẽta,dũ Sole torretur,amara efficitur:proindeq; æſtate,q̃ hyeme amarior eſt.Ac ſiquid eius hauſtum in uaſe cauo regioneq; aprica(quẽadmodũ nos effecimus)æſtiuo tp̃e deponas, continuo amarior ſeſe reddita uidebitur. Verum hæc oĩa iis,quæ paulo ſuperius de amari gñatione diximus,abunde ſubſcribunt.Cæterũ cuius gr̃a oratio ad bituminoſum digreſſa eſt ſtagnũ,id nondum oẽ expoſitum eſt.Nullum.n.in eo neq; aĩal,neq; planta ineſſe conſpicitur:immo cum duo in eum fluuij confluant longe maximi,piſciumq; copia ſcatentes,maxime qui prope Ierichontem fluit,quem Iordanem noĩant,nullus oĩno piſcium fluuiorum oſtia excedit: ac ſi captos qs F in lacum iniiciat,celeriter mori conſpicit:adeo eſt oĩbus tum hoĩbus, tum plantis , inimicũ qđ exacte amarum eſt,& quod ſquallidum pariter,& ſiccum eſt,atq; natura uelut fuliginẽ ab exaſſatione referens.Quanquam ne illius quidem ſtagni aqua exacte amara ſit:quippe cum nec ipſe ſal:uocant aũt eum Sodomenum,a circumiacentibus ſtagnum montibus,quos Sodoma appellitant:multiq; ipſum accolæ ad oĩa,ad quæ nos alio utimur ſale,accommodant.Vis eius nõ modo plus q̃ cuiuſuis alterius ſalis exiccatoria eſt,ſed & extenuare nata,quia.ſ.pluſquam alius exaſſatus eſt.†Omni.n.ſali obſcura quædam adſtringendi uis ineſt,qua eas, quæ condiunt carnes conſtringit,denſatq;,potiſſimum ubi durus, & minime fragilis extiterit . Talis eſt exactiſſimus quidem foſſilis fere omnis : minus aũt illo marinus : tum, qui multis in locis aquis leuiter ſalſis areſcentibus prouenit,tertium locum obtinet , abſtergere magis q̃ adſtringere contrahereq; potens:Proximas his uires habet Sodomiticus,æque atque marinus durus: cæterũ ob admiſtam amaritudinem,facultatem ualentius abſtergentem,ac digerentem,quàm marinus poſſidet.Sic & nitrum ipſum, & ipſius ſpuma , & quod cõpoſita appellatione uocatur aphronitrũ, cæteris magis extergere poſſunt,nempe quia minime adſtringunt,& exacte ſunt amara.

† Co.græci multũ ab hac tralatione uariãt,hic autem interpres ueterẽ tralationẽ imitatus eſt.
A ✱ Al. flos.

Quòd ſapor ſalſus calidus ſit, & terreſtris,eaq; ratione quadantenus ſapori amaro ſimilis. CAP. 21. G

ETenim ✱ propinquus eſt ſapor ſalſus amaro:quippe terreni ambo ſunt , & calidi nõ obſcura tñ diuerſitate diſſidẽt,ꝙ uidelicet amarus a calore arido plus ſit extenuatus , & elaboratus . A.La.2.t.c.3. fol.93.a
Sic in gñe ſalis,qui durior eſt,& denſior, terreſtriorq;,qualis fere eſt uniuerſus foſſilis,minus calidus eſt,ſubtiliumq; minus partiũ:qui uero rumpi facilis, laxusq;,tenuior ſimul & calidior eſt: in quo gñe eſt,& qui ſubamarus eſt,mediam quodammõ naturam inter ſalem durum & aphronitrum obtinens.Sanè & inter aphronitra quædam ſunt duræ craſſæq; eſſentiæ,quæq; nec facile liquari in aqua queant.Verum de prauis non eſt in hoc loco nobis ſermo,ſed de iis,quæ iuxta noĩs rõnem eſſentiam hñt ſpumoſam,qualis utique eſt,& ipſa nitri ſpuma. Eſt.n.ea omnium mõ dictorum tenuiſſima,uelut & aſiæ petræ flos:multum.n.& hic quoq; tenuis eſt,ſed aphronitro minus calidus . Quare utiq; carnium excreſcentiã minore cruciatu colliquat:mordicat aũt eas nitri [a] ✱ ſpuma:mordicat uero & aphronitrum:nec ſecius quoq; & ip̃m nitrum, tametſi illis ſit minus calidum.Verum ſupra monuimus,eſſentiam craſſam plus erodere,ubi nimirum calorem quendam nacta fuerit.Nulla.n.eius pars ſine cruciatu celeriterq; tranſit,ſicut eius,quæ ſubtilis eſt:uerum retenta,& immorans,ac tardans, pluſculoque tempori uni corporis noſtri particulæ inhærens,haud immerito moleſta redditur,inſtar pali carni infixi . H

Quòd odorata omnia calida. CAP. 22.

CAeterum,ubi de ſaporibus oĩbus, [b] † q̃ conuenire uiſa ſunt, expoſuimus, ‡ reliquum fuerit de uaporibus diſſerere: quippe cum huius ſenſibiliũ gñis gratia,odoris ſenſum natura crearit.Sanè pleriq; ſimiliter ſaporibus nos afficiunt.Siquidẽ acida oĩa, & ante iſta ipſum adeo acetum ſimiliter odoratum, guſtumq; mouet:tum acria quoq;,uelut allia,cæpæ,& ipſa non minus q̃ guſtum,odoratum quoq; offendunt,mordicãtq;. Sic in aliis ſingulatim ſimilis propemodum eſt odoris ſenſus ſenſui guſtus.Itaq; quorundam corporum,ẽt non guſtãtes,qualitatem cognoſcimus,ueluti fimi:proinde oĩno ne guſtare quidem aggredimur, quia.ſ.admodum fides habeatur odoratui.Quin ẽt ſi qua boni odoris edulia,putrilagine corrupta,odore nos ſuo offendunt, protinus ea abiicimus, haud guſtare dignati. Fereq; in oĩbus mutuo conſentiũt odoratus,& guſtus:attamen in odore ſuauiſſimis,uelut roſa,plurimum differunt diſſidentq;:tñ.n.abeſt, ut guſtantibus ſuauia ſint,ut amaritudinẽ non paucam præ ſe ferant , [c] † tametſi amarum nunquam odoratum eſt,neq; ut medicamen nobis ſuaue,neq; ut cibus. ‡Quænã igitur huius ſit diſſonantiæ cã, licet Theophraſtus quæſierit , tñ præſtiterit , & quæ nos de ea cognoſcimus exponere.

B † εἴρηται τὰ ἑνόντα.
C † In cod. græcis impreſſis legitur καὶ τοῦτο τὸ πικρὸν οὐδέποτ' ἂν εὐῶδες, οὐδ' ὡς φάρμακον ἡμῖν ἡδύ. i. tametſi amarũ nũquam odoratum eſt , neq; ut medicamen nobis ſuaue. Cod. autẽ antiquiſſimus hẽt, καὶ τοῦτό γε πικρὸν οὐδέποτ' ἂν οὐδ' ὡς φάρμακον ἡμῖν ἡδύ. i. tametſi amarum nunquã ſane,nec ut medicamentũ eſt nobis ſuaue. Vetus autem tralatio, ita habet. uerum tamen res amari ſaporis nõ cadit ex caſu delectabilis in aliquã horã, nec ſecundum uiam medicinæ, nec ſecundum uiam cibi.

Amari

A Amari ſaporis gñationem ex dulcibus a calore extenuatis prouenire iam clare docuimus: apparuitq; calidiora ſimul, & tenuiora tẽperie eſſe amara, q̃ dulcia. Sed, & odoris ſenſus in ipſis cerebri eſt uentriculis, uelut & id quoq; alibi a nobis demonſtratũ eſt: & odorabiliũ uaporoſa eſt ſubſtãtia. Ea.n. quæ a corporibus defluunt, ambiẽti permiſta, ac deinde per nariũ inſpirationem in A.l.2.t.2.c.4. fol.94.e cerebrum delata, ſenſum mouent. Rectá ergo rõne, * quæcunq; † odorata, eadẽ & calida ſunt, † Al. uaporoſa, omnino. quippe cum uaporum copia a calore proueniat: non tñ protinus, quicquid odoratum eſt, ſuaue eſſe colligitur: ſiquidem non oẽ id ſpiritui in cerebri uentriculis contento familiare eſt. Etenim quemadmodum qui linguæ obueniunt ſapores, ij qui familiariſſimi, ijdem & dulces erant: qui uerò non familiares, cõplures hẽbant dñias: ita odores, qui familiares ſunt cerebri ſpiritui, iidem & grati ſunt, & ſuaues: qui uero non familiares, multis dñiis a ſeſe mutuo diſſident: cæterum non oĩbus impoſita ſunt noĩa, perinde ut ſaporibus. Dicimus.n. quippiam acidum acrẽq; habere odorem, ſed auſterum, acerbum, ſalſum, aut amarum haud ẽt dicimus. Verum in haſce duas appellationes odorabilium pleraq; reducimus, beneolentia, & graueolentia appellantes: beneolentia quidem proportione quadam ad ea, quæ linguæ ſunt dulcia: graueolentia uero ad ea q̃ non dulcia: uno.n. noĩe totum hoc in ſaporibus genus appellari nequit. Videtur autem a B corporibus non odoratis, aut oĩno paucum defluere, aut quod pro mole ſua ſit immoderatum, ſicut in iis, quæ exacte tum ſalſa, tum acerba ſunt. Exacte autem cũ tale, aut tale quid dicimus, ſyncerũ, & quãtum fieri poſſit, alterius qualitatis expers dicimus. Siquidem craſſa utriſq; eſſentia eſt, & ad hoc acerborum etiam frigida: quare uériſimile eſt, quod ab iis defluit, paucum eſſe, & craſſum, & mole ſua terreum, ac proinde per inſpirationem in cerebrum non incidere.

Quòd neque ex odore, neque ex colore certum quid definiri de medicaminum temperie poſsit. *CAP.* 23.

ITaq; haud tutum eſt ex odore de ſenſibilium tẽperatura coniicere perinde, ut ex guſtu. Nam quæ odore carent, craſſam quidem eſſentiam obtinent: cæterum q̃ ſit eorum in calore frigoreq; natura, id uero nondum conſtat. At q̃ odorata ſunt, tenuia utique ſunt quadantenus, & calida: uerum eius tenuitatis caliditatisq; quantitas haud ẽt indicatur. Porrò maxima potiſſimaq; cã, quamobrem in odoratis nihil euidens de temperatura indicari queat, inæqualitas eſt ſubſtæ: de qua ſæpenumero uerba mihi iam habita ſunt, ubi demonſtrabam corpora pleraq; diſſimilari eſſe ſubſiſtẽtia. Ac nunc quoq; ẽt claritatis gratia unũ exemplum proponam, nempe Roſam, quæ non ea modo rõne diſſimilaris eſt, qua pars quidem eius continet, pars uero continẽ (con C tinens quidem durum & terreũ, quod continetur ſuccus eſt humidus) immo, & ſucci ipſius tria ſunt excrementa quemadmodũ ſupra neceſſarium eſſe demonſtratum eſt, unum terreum, quale eſt in uinis fæx: alterum aereum, quod ipſum quoque uini flori proportione rñdet: tertium aqueum, quod in omnibus bullitionem efficere corruptionemque diximus, ubi nimirum, neq; deuictum, neque plane alteratum ebullitionis tpe fuerit. Sane huius excrementi gratia quidam ſuccos non niſi coctos reponunt, alij in Sole feruenti præſiccatos: nam terrei aeriiq; gratia non admodum corrumpendos metuunt, cum ea, & ſeparari uideant, ægreq; corruptibilem ſortita ſubſtãm, quandoquidem temperamentum nacta ſunt ſiccum. Sed de iſtis ſupra abunde diſſeruimus. Cæterum in roſæ natura aliud guſtantibus acerbum eſt, quod terreum, ut ſit, & craſſum frigidumq;, neceſſe eſt: aliud uero amarum, quod tenue eſt, & calidum: & tertium in iis aqueũ, neceſſario quidem frigidum, ſed in tenuitatis craſſitudiniſque oppoſitione quadantenus ſummorum medium: cuius miſtura, neque ipſum illud acerbum, neque ipſum amarum, ſummè eſt tale, quale dicitur: qualitates.n. oẽs exoluit aquei admiſtio. Ipſum itaque hoc aqueum elaboratum, extenuatumque, atque excalfactum quodammodo uidetur, ac proinde facile in uaporem ſolui, & hac ratione roſa tum odorata eſſe, tum celerrime reſiccari. Atq; hæc oĩa de eo ex guſtu A.l.2.t.1.c.3. fol.93.e D coniicias: at per odorem haud * æquè: quippe cũ non æquè oẽs eius partes euaporent, nec perinde ſenſum moueant. In guſtu autem omnes ſimiliter guſtabilium corporum particulæ in linguam incidunt, ſenſumque mouent pro ſua natura ſingulæ. Quare certum tutumque, ut diximus, non eſt, de tota medicamentorum facultate ex odore coniicere: nam ea ſola agnoſci põt, quæ modo poſuimus. Multo minus ex coloribus de medicinarum uirtutibus colligere quid ualeas: quippe cum in ſingulis coloribus calida, frigida, humida, ſiccaque reperias, quemadmodũ in primis huius operis commentariis oſtendimus. In quoque tamen ſingulatim genere, aut ſeminis, aut radicis, aut ſucci ex colore indicationem quandam liceat ſumere: utpote cæpa, ſcilla, uinum, quanto fuerint albidiora, tanto & minus ſunt calida: quæ uero ſubflaua fuluaque, calidiora. Idem uſuuenit tritico, milio, ochris, phaſelis, ciceri, ireos radici aſphodelique, aliiſq; cõpluribus: in quoque enim genere in uniuerſum fulua, flaua, rubraque omnia albis ſunt calidiora. Itaque etſi hinc quoque de medicamentorum uiribus coniectura fieri queat, tamen ſermoni adiiciatur, optimum ſane eſſe (ut dictum, & oſtenſum ſæpenumero eſt) per experientiam diſcretam facultates inuenire, in hac enim falli non poſſis quanquam prius, quàm experiẽtia uirtutem agnoſcas, guſtus pleraque indicet, pauculum etiã (ut dictum eſt) approbante ipſo odore.

GALENI DE SIMPLICIVM MEDICAMENTORVM FACVLTATIBVS

LIBER QVINTVS.

ARGVMENTVM LIBRI.

De reliquis agit principijs earum facultatum, quæ poſt primas calfaciendi, refrigerandi, humectandi, & ſiccandi, medicamentis inſunt, & ex operibus, quæ edunt in corpus, denominantur.

Recapitulatio prædictorum, quæ ueluti ſuppoſitiones ad dicenda erunt. CAP. 1.

QVintum librũ De ſimpliciũ medicamentorũ facultatibus orſurus, ea primũ
repetam, quæ ſupra demonſtrata in tem pñtem cenſentur accõmoda, ſum-
pto ab elementis principio, aqua uidelicet, igne, aere, ac terra: quæ nõ nul- F
li a qualitatibus denoĩantes, humidum, calidum, ſiccum, & frigidum eſſe
aiũt. Sunt ergo qualitates hæ, humiditas, ſiccitas, caliditas, frigiditas. ʹQuæ A.l.1.c.1.c.4 fol.94.f
uerò ab illis denoĩantur corpora, ea ſunt tum cõia oĩum elementa, tũ ea q̃
per harũ excellẽtiã, aut humida, aut ſicca, aut calida, aut frigida nũcupant:
tum ea, q̃ ad conueniens, ſiue ſymmetrum gñis eiuſdem, aut ſpeciei conſe
runtur: quæq; ad quiduis obuium. Sanè de horum dr̃ia frequenter tractauimus. Nec minus di-
ximus, quatenus differat nutrimentum a medicamento: & ꝙ nutrimentũ uincitur, ac ſuperatur
ab eo, quod nutritur: medicamentum autem contra: ipſum.n. uincit, atq; ſuperat corpus, cuius
fuerit medicamentum, quippe cũ utriuſq; referatur ad aliquid notio. Oſtenſum p̃terea eſt medi
camentũ alterare natũ eſſe, aut una quapiam qualitate, nempe aut calfaciẽdo, aut refrigerãdo,
aut humectando, aut ſiccando, aut dictorum coniugatione quapiã: aut tota ſua ſubã, ſicuti cõ-
plura deleteriorũ, ſeu lethalium medicamentorũ, nec pauca alexiteriorũ, ſeu amuletorum, tum
purgantia oĩa, ac pleraq; eorum, q̃ epiſpaſtica, hoc eſt attrahentia nuncupant. Sed de iſtis, q̃ reli
qua ſunt, infra adiiciam. Quæ uero una duabusve qualitatibus in uniuerſum corpus noſtrum
agunt, ea hoc in libro exponã, rurſum hic ſumpta hypotheſi ſuperius demonſtrata, ꝙ ʹſimpliciũ G A.l.1.c.1.c.1. fol.91.c
medicaminum pleraq; diſſimilarium ſint partium, req; uera compoſita, cæterũ appellant ſim-
plicia, ꝙ cuiuſmodi ſunt, talia natura ſint, nec quicq̃ ex noſtra induſtria aſſumpſerint: quin etiã
ꝙ quædam craſſarum ſint partium, & terrena ſuis ſubſtantiis, quædam tenuia, & aerea, alia ue-
ro aquea, & dictorum media. Hæc cum ſint ſuperioribu libris demonſtrata, hypotheſes mihi
• ὑποκείσθων. ſunto ad ea, quæ nunc dicenda ueniunt. His ergo• propoſitis ordienda iam oratio eſt.

De uſu medicamentorum. CAP. 2.

VSus eſt frequenter hominibus medicamentorum ob id ipſum tantummodo, ut aut refrige
rent, aut humectent, aut calfaciant, aut ſiccent, aut per coniugationem horũ quid agãt. In-
terim uero, ʹ ut quod ſupra modũ laxatũ eſt contendãt, atq; contrahant, aut quod intenſum eſt A.l.1.c.1.c.4. fol.94.f
laxent: aut quod condenſatum eſt rarefaciant, aut rarum condenſent: aut durum emolliãt, aut
immodicã molliciẽ ad duritatẽ reuocẽt: aut plenum euacuent, aut uacuum impleant: aut gene
ris eius aliud quid agant. Nam quiſquis perfrixerit, nõ medicus tm̃, ſed quiuis ẽt ex plebe ab ip
ſa rei natura ductus calfaciens medicamen inuenire deſiderat: aut ardenti febre æſtuãs, qđ re-
frigeret. Sic priuatus quiſpiã ſi ulcus habeat nimis molle ac humidũ, id medicũ deſiccare iubet:
aut ſi ſiccum, & exuccum, humectare. Quin etiam cum ſiccitatem pariter atq; caliditatem toto H
corpore percipiũt, ceu & q æſtuãt, ſiue uſti ſunt, & qui defatigati ſunt, lauari expetunt, frigidã-
que bibunt, tum quicquid refrigerare ſimul, & humectare põt, ſtudioſe exquirunt: uotiq; ſæpe
cõpotes fiunt. Atq; ipſa natura duce eorũ remedia pleriq; idiotarũ inueniunt: at phlegmones,
ſcirrhi, œdematis, erycpelatis, putredinis, herpetis, grangrenæ, nullus ex illis ſibi remediũ ꝓue
ſtigandũ ſumit, tanquã unũquodq; eorum maius iã ſit quã pro captu hominis plebei, ac ſciẽtiã
requirat uenerabiliorem. Eam ſcientiam nuncupãt Medicinam, & qui eam exercet, Medicum:
atque hucuſque, & ipſi procedunt, ut ſciant ulcus cauum carne impleri, ſordidum purgari debe
re, æquabile cicatrice induci: non tamen norunt quid carne impleat, quid purget, quid cicatri-
ce inducat. Sic ſane ẽt ſi muſculũ habeãt durum, ac tenſum laxumve, ꝙ duro quidem mollienti
bus ſit opus, tenſo autem laxantibus, laxo uero contendentibus, id ſatis perſpiciunt: nõ tñ cõ-
pertũ habent medicamentum, quod aut emolliat, aut laxet, aut contendat, ſed ea inuenire op⁹
eſt medici. Siquidẽ inuenias ex plebe quoſdã, qui nõ ſecus atq; medici medicamentorũ pollent
inuentione, ſed hactenus, dum calida modo, ac frigida, humida, ac ſicca perquiruntur: uerũ in
iis, quæ modo dicebamus, prorſum rudes reperias. Tametſi, ceu ante monuimus, haud omnium
tum calfaciẽtium, tum refrigerantium, tum humectantium, atq; exiccantium, æque facilis eſt

A atq; expedita inuentio. Quippe ꝙ napy, pyrethrumq́; excalfaciunt, & portulaca ſolanũq́; refri
getant, tum aqua & oleum humectant, & acetum, & marina aqua deſiccant, penè oĩbus nõ me-
dicis duntaxat, ſed & idiotis confeſſum eſt: At roſaceũ an ne calfacere, an refrigerare dicendũ,
ſimiliter acetũ, oleum, & eius generis non pauca, ingenti controuerſia iactata ſunt. Verum de ta
lium facultate in quatuor ante hunc libris diſputauimus, In primo ac ſecundo ſophiſtarũ redar
guentes epicheremata, (ſeu in utranq; partem rõcinationes:) moſtranteſq́;, ueram methodum,
cuius quis ductu medicamentorũ facultates inueniat. In tertio miſſis ſophiſtis, oẽs ab initio lo
gicas expoſuimus qõnes, quibus maxime inſiſtas, quibuſq́;, ut ſic dicã, artificioſe efformatus
idoneus ſis ac ſufficiens, qui medicamentorum oĩum facultates inueſtiges. In quarto de pro-
priis linguæ ſenſoriis diſſerui, quos ſapores appellitant, id indicans, quo pacto hinc orſus pri-
mas inuenias tũ qualitates, tũ facultates. Attigi porrò ẽt in extremo libro qualitates odoratus,
docens quantum itidem & hinc iuuari queas ad primarum inuentionem facultatum. At in hoc
quinto libro aliud mihi propoſitũ eſt facultatum genus expromere, quas nocare potes ſcd̃as,
ac tertias poſt primas, & oĩum cões. Siquidem cum particulatim vnumquodq; non pari modo
ex illis temperatum ſit, aliud, puto, ex iis laxatorium euaſit, aliud intenſorium: aliud emolliens,
B aut indurans, aut rareſaciens, aut condenſans. Tum ex operibus, q̃ ædere nata ſunt, facultates
in ſe hr̃e dicta ſunt rareſaciendi, condenſandi: emolliendi, indurandi: illinendi, extergendi: at-
trahendi, repellendi: ad hæc laxandi, contendendi: ora reſerandi, ac contrahendi: incraſſandi,
extenuandi: dolores ſedandi, ac ciendi, illas ἀνωδύνους, has ὀδυνηρὰς noĩant: concoquendi, puris
mouendi: digerendi per halitum, ſudoris prouocandi: ſoporis conciliandi, ſtuporis accerſcẽdi:
aĩum alienandi, (ecſtaticas nuncupant:) putreſaciendi, urendi, erodendi, cruſtã faciẽdi: funden
di, denſandi: ſuccũ prauũ procreandi, attẽperandi: purgandi, ſiſtendi: exaſperandi, leniendi: in-
farciendi, farctu liberandi. Ac cũ ulterius ẽt procedunt, ac propè particulatim opera appellant,
vrinas ciendi, uomitus proritandi, ſubducẽdi uẽtris ac lubricandi, ꝑ nares, & os purgãdi (quas
ἐῤῥίνους, & apophlegmaticas uocant,) menſes mouendi, aut cõprimendi: ſimiliter lactis, ac ſemi
nis tum generandi, & extinguendi, tum prouocandi, & reprimendi: Magiſq́; ẽt cum a iecore he
paticas, a liene ſplenicas, ab auribus oticas, ab oculis ophthalmicas, a dentibus odonticas, a co-
xa iſchyadicas, a renibus nephriticas, a pedibꝰ podagricas, ab articulis arthriticas, a coſtis pleu
riticas, a tuſſi bechicas, & a calculis cõminuendis λιθοθρυπτικὰς facultates uocitant, ad particu-
lares perueniunt. Pari mõ quædã dicta eſt a procreãda in ulceribus carne facultas, ſarcotica, ab
C inducẽda cicatrice epulotica, a glutinãdo colletica, a purgatione cathartica, ab excreſcẽtia car
nis detrahenda cathæretica: fereq; numerari nequeãt oẽs particulatim facultates, ſi ab unoquo
que ſingulatim eorum, q̃ perficiunt, deflexa illis imponere noĩa aggrediant̃. Sed ꝓclarius ſane,
ac methodo dignius eſt, ſi miſſam facientes orõnem tum prolixam, tum confuſam, commodis
ſpeciebus cõpoſitas * medicamentorum facultates cõpendio definiamus, non puris mouendi, * Al. conſuetas.
aut mitigandi, aut doloris ſedandi, aut per halitum digerendi, aut laxandi, in triticeæ farinæ ca
taplaſmate facultatẽ ineſſe dictitantes, ſed modicè tũ humidã, tum calidã: ſuperius nanq; dictũ
eſt, in quo ſignato eiuſmodi dictionem efferamus. Similiter non urinas, aut menſes prouocans,
aut bechicũ eſſe medicamen: aut pleuriticis, aut peripneumonicis, aut purulentis (quos ἐμπύους
uocant) congruere: aut morbis comitialibus, & ſpaſmis, & palpitationibus, & tremoribus, & ru
ptionibus, & ſpaſmatibus prodeſſe: neq; carne implere, aut purgare ſinuoſa ulcera: aut lateris,
iecoris, lienisve dolores ſedare: neq; chœradas diſcutere, aut ex oſſibus carnes educere: ad eũ-
dem modũ, neq; genituræ profluuio congruere, aut in uteri fomẽta utiliter miſceri emollientẽ,
& reſerantẽ: quin nec ꝙ neruos, & ephelides detergeat, & inueteratũ capitis dolorẽ ſanet, aut
fœtum corrũpat detractatq́;. Sed ſufficit hactenus dixiſſe calidã, hactenus ſiccam, & eatenus te
D nuium partium illis obueniſſe temperiẽ: ſicque tum oĩa, quæ nunc memorata ſunt, tum longe
item plura indicaſſe: quin alio quoq; mõ de ea dixiſſe ſat eſt amarã eſſe, ſed non extreme, immo
ita ut dulcedo quædã admiſta appareat. At primus doctrinæ modus empiricorum proprius eſt:
ſecundus uirum potiſſimum rationalem decet: atque hunc mihi nunc exponere ſtatutum eſt.

De pus mouentibus, atque emollientibus medicamentis. *CAP. 3.*

CAeterũ uniuerſa ea, q̃ quatuor ſuperioribus libris ſunt dicta, propria ſunt ipſius de medica-
mẽtis ſpeculationis, niſi ſi qñ per affinitatem curandi methodum ſermo attigit: At, in quo
nunc uerſamur, ad illã magis pertinet: qua ꝑ ꝑ ſæpe conſilium mihi fuit, oĩno intactum præteri
re. Verum, qñquidem viſum eſt præexercendos eſſe eos, qui aſſequi deberent curandi rõnis in-
tentiones: & pleriq; ex amicis, potiſſimumq; ij, quorum in gratiam hunc tractatum conſcribe-
re ſum aggreſſus, ita me facere cenſuerunt: idcirco ſermonem hunc hoc in libro abſoluam, ſum
pto exordio ab emollientibus, & pus mouentibus, Cum utraque ſint calida, humidaq́;, diuerſo
tamen utraque modo: hæc.n. ceu ſimillimũ corpori in pus mouendo calorem producentia, abſ-
que ulla exiſtentis in eo humiditatis, aut conſumptione, aut adiectione: illa uero ceu maiorem,
quàm pro natura accendentia, ac non nihil quoque humiditatis contrahentia. Porrò perſpicua
eſt notaque omnibus pus mouentium notio: ſiquidem ſuppuratio in pus eſt mutatio.

Tribus

Tribus modis dicitur molle,& durum,partim ut extreme tale, partim ut per excellentiam, partim ut ad ſymmetrum generis eiuſdem,aut ſpeciei, aut quiduis obuium. CAP. 4. E

SEd de emollientibus medicamentis,ipſaq; adeo emollitione, nõ perinde ſimpliciter loqui li
cet,quia uidelicet,nec de duro molliq; corpore. Siquidem partim abſolutè durum dr̃,ut ter
ra:partim per exceſſum,ut unguis,calcar,cornu:partim ad ſymmetrum ſui gñis,aut ſpeciei, ut
hoc aĩal,puta elephas,aut hic hõ,puta Hercules:partim ad quiduis obuium collatũ, ut Dioge-
nes ad Ariſtotelem.Pari modo dr̃ molle,aut ut ſumme eiuſmodi,aut per exceſſum, aut ad ſym
metron ſui gñis,aut ſpeciei,aut ad quiduis obuium. Quòd uero tripliciter quoq; id genus oĩa
dicere liceat,partim ut a miſtura aliena, ſummasq; hñtia qualitates,a quibus nuncupata ſunt,
partim ut ad ſymmetron ſui gñis,aut ſpeciei,partim ad quiduis obuium collata:& ꝙ nihil retu
lerit,illo,an hoc mõ dixeris:frequenter mihi oñſum eſt.Omiſſis itaq; cæteris ſigñatis,de molli-
bus durisq;,ut ad optime comparatum hoĩem,contemplemur:quem ſanè regulam,ac menſu-
ram ſtatuimus oĩum quę eum in modum dñr:nec tñ ad illius partem quamcunque,puta os,adi
pemve,ſed q̃ temperie media eſt,nempe cutem,maximeq; eam, q̃ in manibus eſt, ubi perfecta
eſt tangendi potentia.In unum autem redit,ſi qđ per exceſſum ad totam ſuƀam dr̃,ſic molle du
rumq; appellites,qñquidem medium quoddam eſt tactus noſter: uti & Ariſtoteli uiſum eſt, & F
Plato quoq; ſenſiſſe vr̃,cum ait,Dura quidem,quibus caro noſtra cedit:mollia uero,quæ cedũt
carni.Nam cutem hoĩs eo ipſo in libro,Timæo.ſ.genere eſſe carnem oſtendit.Quin & Ariſtote
les cum ait molle eſſe,quod in ſe cedit,durum quod non cedit, idem quod Plato ſenſiſſe uidet̃,
& maxime ꝙ ad tactum ea iudicanda cenſet,tanquam ad medium.Quod uero in comparatio-
ne ad quiduis obuium durum eſt, ac molle,id in eo ꝙ magis minusq; cedat,aut non cedat, iudi
cari uidetur. Quin & ipſam cutem noſtram, aut muſculum,aut partem aliam quamlibet cũ in-
duratam dicimus,cum naturali eius ſtatu aduentitium affectum conſerentes,ita nominamus.
Sanè corporum hoc pacto affectorum ad ſtatum naturalem reditus emollitio eſt.

Quot modis fiunt dura? Nempe aut reſiccatione,aut concretione,aut nimia impletione,aut harum coniugatione quapiam. CAP. 5.

POrrò cum uariè quidq; durius efficiat̃,nempe aut ſicceſcens,aut concreſcens, aut nimia re-
pletione adeo,ut uehementer diſtendatur,aut coniugatione quapiã, ſequitur ut & propria
ſuaq; cuique emolliendi ſit rõ.Itaque de oĩbus deinceps diſtinguamus,interim illud prius com
monefacientes,noĩum uerborumq; copiam plerunq; non eſſe indecoram,ſed potius eius con-
trarium eſſe illiberale,qñ.ſ.non eſt neceſſe de illis diſtinguere.Nam ita & Plato prodidit. Et no G
bis in pñs neceſſitas incumbit de duri ſignificatis definire, principio rurſum ab iis deſumpto,
quæ modo dicere deſijmus.Nam quod in ſe cedit,molle eſt,ſiquidem corpus ſimplex fuerit:ſi-
quidem qđ ex pluribus conſtat,aut ſeſe contingentibus,ſicut tritici aceruus:aut inuicem impli
catis,ut lana & pili:ſimul & cedere põt,nec tñ eſſe molle. Contra in iis,quæ ſummè plena ſunt,
uelut utres ueſicæq;,neutrũ latus in ſe cedit,nec tñ quod continetur durum eſt:ſicut nec qđ cõ
tinet ubi impletũ eſt,durius ſe ipſo euaſit, aut aduentitiũ alium affectũ eſt adeptũ, niſi ꝙ nunc
tenſum eſt,qđ hactenus fuerat laxum.Quam ob rem ego id renitens,¦Græce ἀντίτυπον¦non du
rum appello,qñ nimirum accuratius loqui ꝓpono: permitto tñ qui uelit durũ appellare: quin
& ipſe perſæpe ſic nuncupo. Sed illud tñ moneo,non unam eſſe induratorum naturam, neque
unam medelam:nam quod a ſiccitate induratum eſt,humectari poſtulat:quod' uero a congela A.l.2.t.1.c.3. fol.92.h
tione,excalfieri:quod aũt a repletione,inaniri:qđ deniq; a ſiccitate ſimul concretioneq.,hume
ctari ſimul,ac concaleſcere:quod uero a cõgelatione pariter,& impletione,pariter quoque, &
calfieri,& euacuari.Siccantur itaq; corpora citra congelationem,tum in ualidis exercitiis, tum
in Sole feruenti,tum in inedia ingenti, tũ in febre ardenti,& medicamentis,q̃ ita ſiccant,ut nõ
refrigerent quoq;: Congelantur a uehementi duntaxat frigore: ſicut ſanè & implentur a largi H
tiñ humoris affluxu:At ſiccantur ſimul,& congelantur,coeuntibus,q̃ ſimul conuenire pñt cau
ſis,ut ſi quis ſupra modum laboret in frigore:Sic quoq; replentur ſimul,& congelantur ab influ
xu frigido,aut partis refrigeratione.Frigoris rurſus ipſius cã triplex eſt: Vna foris incidẽtibus,
puta aere,aqua,medicamento, quod ſæpe factitant in eryſipelatis: altera eſt propria patientis
particulæ temperies: tertia ab influente in ipſam humore prouenit:nam is ſæpenumero ſe ipſo
calidior effectus eſt,aut putreſcens,aut contactu calidarum natura partium alteraſcens: cũ in-
terim,quod partibus natura frigidioribus affricuit frigus,plurimo perduret tpe.Atq; tot quidẽ
modis corpora,tum indurantur,tum molliuntur.At medicamen emolliens¦Gręci uocant μαλα
κτικὸν¦non de omnibus his modis efferre uidentur,ſed peculiariter de ijs, quæ congelatione in
duruerunt,magisq; etiam ſi in eis contentus ſit humor præter naturã,uelut in ſcirrhoſis.Quip-
pe ſi a ſiccitate induruerit,humectare potius,non mollire id præcipiunt, ſicut impleta euacua-
re,non emollire.Sed de nominibus,neque contendere honeſtum eſt,neq; curioſum eſſe eſt ne-
ceſſe: uerum rerum inſiſtere diuerſitatibus præſtat:in quibus ſiquid peccatur, ingens ægrotis
damnum malumq; prouenit. Itaq; quod reſiccatum eſt, humectãtia poſcit remedia,de quibus
ſupra abundè diſſerui.At qđ a frigore congelatum eſt, excalfacientia poſtulat: q̃ nec ipſa ob-

ſcura

A ſcura ſunt. At quod impletum eſt, aut refrigerantia requirit, aut excalfacientia, aut quæ propriè
uocantur ſiccantia: vniuerſa ſiquidem hæc humorem ſuperfluum euacuant, ſed ſua, ac peculiari
quodq; ratione: frigida quidẽ duobus modis, nẽpe repellentia, ſimulq; cũ calore multã educen
tia humiditatẽ, ſicut Ariſtoteles docuit: quæ uerò excalfaciunt, dum contentũ in caleſcentibus
corporibus humorẽ in uapores diſſoluunt: quæ aũt deſiccant, velut quæ uocãtur diaphoretica,
hoc eſt, per halitum digerentia, & ipſa duplici ratione, aut humores ebibentia, cũ poris quibuſ-
dam inſunt, aut totam alterantia partem. Verum qñ tẽpeſtiuus, cuiuſq; ſit uſus, non eſt pñtis ne
gocij definire, ſed ad curãdi attinet methodum. Quæ uerò à frigore pariter, & ſiccitate indurue-
re, ea excalfacere pariter, & madefacere expedit, non ſicut pus mouentia, calore, & humiditate
ſecundum naturã attẽperatis, ſed tanto eſſe medicamen expedit calidius, quanto exuperauit fri
giditas: tantoq; humidius, quãto & uicit ſiccitas: in quibus menſurã finire ad curandi itidẽ me-
thodum pertinet. Sufficiat aũt hic medicamentorum ſpecici formulam quãdam exponere, idq;
pauculis exemplis. Igitur oleum, & aqua calida humectant ſimul, & excalfaciunt. Quod ſi ambo
in unum miſceantur, multo magis, tum excalfaciet, tum humectabit, quod ex ambobus erit mi
ſtum, ſicut aquæ potabilis *balnea cum oleo copioſo *exhibita. Idem efficit eduliorũ qualitas, ſi — * lauacra.
B ſimiliter habeat. Itaq; ingentis famis, quam βούλιμον nominant, illiuſmodi ſunt remedia: eſt.n. ea — * Non eſt in
affectio frigiditas iuncta ſiccitati, & ſanatio eius per contraria perficitur. Enimuero cataplaſma — græco & intel
quod ex farina triticea conficitur, in temperatis naturis pus mouens, nec quicquam naturalis — ligẽdum eſt de
partium humiditatis aufert, qđ quidem relatu ſit dignũ, multoq; magis, nec apponit: ſicut nec — lauacro nõ de
calorem intendere põt, nec hebetare, ſed tñ in ſubſtantia ipſa augere. Cæterum non idem eſt, — potu. ut appa-
qualitatem intendere, & augere ſubſtantiã. Sed hæc paulo poſt accuratius oſtendam. Attamẽ id — ret etiã ex in-
genus medicamenta humida calidaq; dicimus, non ceu calidiora humidioraq;, quàm noſtra ſit — terpr. antiquo.
ſubſtantia, ſed ceu ſimilem habentia nobis temperiem, quæ calida & humida eſt iuxta ueterum
ſermonem, uelut in libris De temperamentis oſtendimus. Nec tñ, ſic aquam humidam, aut *gal- — * Vetus inter-
banum calidum dicimus: ſed illam, tanquam quę carnem noſtram riget, hoc tãquam quod calfa- — pres legit ignis.
ciat. Nam, tametſi aqua calida euacuare partes, quæ per humorum influxum contumuerunt, ua
leat, ſimilares tamen ſaltem omnino humectat, ſicut in primo libro à me monſtratum eſt.

De medicamentis pus mouentibus. — C A P. 6.

MEdicamenta itaq; quæ pus mouent, eo q̃ perinde, ut aqua calida excalfaciant, ſuperfluum
in ſpatijs uacuis cõtentum humorẽ per halitum digerunt: ſicut in libello De Inęquali in-
C temperie monſtrauimus. Ipſis tñ ſimilaribus corporibus ſecundum naturam affectis, humidita-
tis nihil, neq; adijciunt, neque adimunt, quod quidem manifeſtum ſit, & ſentiri queat: quippe,
cùm temperaturam poſſideant æqualem, earum ſubſtãtiam tueri potius, quàm alterare poſſunt.
Nam in ſuppurationibus humiditas quidem alteratur, itemq; ſiqua ſit caro contuſa: cætera ue-
rò, quæ ſecundum naturam habent, ſubſtantiam ſuam ſeruant. Etenim cum tres in aĩalium cor-
pore fiant alterationes: vna planè ſecundum naturam eſt, cum uidelicet in uentre cibus coqui-
tur, aut in uiſceribus & uaſis, qui inibi generatur ſuccus, unde rurſum pars unaquęq; nutriatur:
altera contra planè præter naturam, nempe in putreſcentibus omnibus: atq; hæ quodammodo
inuicem ſibi contrariæ ſunt: tertia ex utraq; miſta, & media eſt, partim quidquam obtinens pri-
mæ, ac ſecundum naturam, partim huius contrariæ, quæ eſt præter naturã. Siquidem alteratio-
ni ſecundum naturam duo hæc inſunt, ut & ex familiari animantis materia fiat alteratio, & ab
ingenito calore planè ſuperetur: ei uero quæ pręter naturam eſt, & ab aliena caliditate mutatio
prouenit, & ad nihil utile: at media earum, quæ ſcilicet ſuppurationes comitatur, ab ingenito
quidem fit calore, ſed non planè uincente: neq;.n. ex materia peragitur, quæ prorſum benigna
ſit, neq; tamen ex omnino aliena. Itaq; quemadmodum alterationes ſecundum naturam, quæ
D ab innato proueniunt calore, à ſimili extrinſecus iuuantũ, pari modo & quæ in mouendo pure
conſpicitur: Nam nihil æquè concoctioni uentris conferre nouimus, atq; corpus humanum il-
lum contingens. Proinde quidam puellos noctu admouentes per quietem, longè euidentiſſimũ
adiumentum ſentiunt: confert ſiquidẽ amplius, magisq; multo familiaris eſt eo calore, qui à fo-
mentis paratur. Eiuſdem gratia utilitatis quidã paruos catellos per quietẽ uentri imponũt, co-
piam coquentis cibos caliditatis adaugentes, non qualitatem. Tale eſſe debet quod ad mouen-
dum pus adhibebitur medicamẽtũ, qualis eſt in naturis temperatis calor natiuus. At ſi iuſto ca-
lidior natura fuerit, in eo corpore, qđ pus mouebit medicamen, calidius ſit oportet: tanto nimi-
rum temperato calidius, quanto & natura eius temperatam in caliditate exuperat. Itaq; clarũ iã
illud eſt ex curandi methodo, cuiuſq; ſingulatim hominis ſuum ac propriũ eſſe puris mouendi
medicamentum. Nec minus illud conſtat, quod ſępenumero iã demonſtratum horum compro-
batur teſtimonio, oẽs medicamentorum facultates ut ad optime temperatum hominem explo
randas. Siquidẽ nulla conſtitui ars poſſit, niſi prius uelut regula ac ſcopo generi materiæ, in qua
id uerſatur, cõſtituto, ad illum iam particularia omnia dirigantur. Rurſum ergo propoſito tanq̃
ſcopo quodã in hoc ſermone, optime temperato homine, eius reſpectu aliud eſſe dicimus medi
camẽtum pus mouens, quàm quod indurata emollit: eſſeq; eorum temperaturas, quas ſuperius

eſſe poſuimus, eius quidem, quod naturæ in mouendo pure auxilio eſt, commoderatam & ſimilem ei corpori, cui admouet: ac proinde qđ natura noſtra humida ſit & calida, humida calidaq; medicamenta eiuſmodi frequenter appellari: Eius uerò qđ indurata emollit, temperata natura multo calidiorem, non tamen iam ualde calidam. E

De ortu ſcirrhi. CAP. 7.

A l.2.t.1.c.5. fol.92.h

ORtui *autem induratorum affectio ex fluxione uiſcoſa & craſſa, paruis particulæ poris ſiue meatibus impacta: digeſta uerò per halitum quæ in ea parte eſt tenui humiditate, ac deinde qđ reliquum eſt refrigerato, ac uelut congelato, uocata ſequitur ſcirrhoſis. Ac proinde frigidum pathos aiunt, & per calfacientia curari: Porrò, quoniam cum frigiditate humiditas redũdat ſuperflua, idcirco ĕt compoſitam eius eſſe medelam, ob refrigerationem ſcilicet excalfaciẽtia poſcente affectu, ob alienam uerò & ſuperuacaneam humiditatẽ, euacuantia. Vnde fit ut eorum, quæ ſcirrhi in morem indurata ſunt, nullum curari ualeat neq; à ualidè exiccantibus, neq; à fortiter excalfaciẽtibus, neq; ab ijs quæ utraq; hæc præſtare poſſunt. Nam q̃ ualide excalfaciũt, hærens ac contentum in particula humidum uiolenter digerentia, atq; elicientia, reliquũ omne deſiccant, & incurabile conſtituunt: Quæ uerò fortiter deſiccant, ĕtſi non excalfaciant, tamen ipſa non per medium, euacuando ſcilicet qđ ſubtile eſt, ſed ex profeſſo ac ex natura ſua, ad ſummam duriticm infixam particulæ fluxionem adigunt. Sola igitur ea, quæ calfaciũt, ſed nõ admodum, unaq; exiccãt non magnopere, eiuſmodi ſanare affectus poſſunt: uocãturq; ea medicamẽta grecè μαλακτικά {latine emollientia nomino,} eodem tempore utrunq; agentia, nempe quod congelatum eſt fundentia, & ſenſim per halitum digerentia. F

Emollientia medicamenta in hoc à pus mouentibus differunt, quòd emollientia calidiora ſunt, & moderatè deſiccant humiditatem in partibus: Pus autem mouentia humano ſimilem calorem obtinent, & quæ in eis eſt humiditatem ſeruant. CAP. 8.

QVapropter calida ſunt id genus medicamẽta, nec admodum ſicca: atque à pus mouentibus eo diſſidentia, ꝙ calidiora ſint & ſicciora. Illa enim cognatam ac ſimillimã corporibus noſtris caliditatẽ poſſident: emollientia uerò licet ualidiorem habeant, non tantam tamen, ut attractionis uiolentia reliquum deſiccent. Præterea ea, quæ pus mouent, humorẽ qui præfuit in partibus induratis, ſeruant: emollientia uerò paulum quiddam eius abſumunt. Proinde quãuis innumera ſint calfacientia ſimul atque exiccantia medicamenta, ſola tamen {ea, q̃ cõuenientem ac ſymmetrum calorẽ poſſident, unaq; illi reſpondentem ſortita ſunt ſiccitatem, mollire, q̃ ſcirrhi inſtar ĩdurata ſunt, poſſunt: quale eſt bdelliũ, ſtyrax, galbanũ, ammoniacum thymiama, medulla tum ceruina tum uitulina, adeps caprinus & taurinus, & quę eius ſunt generis. Nã nũc conſilium non eſt omnem expromere materiã, ſed ſolum de id genus facultatibus omnibus generalẽ conſtituere doctrinam. Præſtat nanq; in genere de pus mouentibus, atq; emollientibus cognoſcere, ꝙ illa æqualẽ accendunt calorem ei, qui eſt in homine ſecundum naturam: quæ uerò emolliunt, multo maiorem. Quocirca illa quidẽ quãtitate potius, quã qualitate caloris agere ſunt nata: at q̃ indurata emolliunt, qualitate potius. Itaque ſi in parte, q̃ ſuppuratione indiget, aſſiduè impoſitas ſeruare manus, aut aliam quamuis partẽ poſſibile foret, celerrimè ſic ſuppuratio procederet. Pari quoque modo ſi medicamẽtum hominis temperaturæ ſit quam ſimillimũ, ocyſſimè concoquet qđ in pus uerti debet: ut eſt non nunquam caro, nimirum ubi contuſa fuerit, interdum uero humor qui phlegmonem produxit. G

Quòd pus mouentia etiam emplaſtica eſſe conueniat. CAP. 9.

QVin etiam ꝙ emplaſticum eſſe debeat eius generis medicamentum, ut exacte ſuppuratorium ſit, & ipſum liquido mihi apparere uidetur. Nam ſi ſubſtantiam innati caloris augere, non intendere qualitatem ipſam, conueniat, poros corporis obſtructos eſſe neceſſum eſt, quò uidelicet halituoſos tranſpiratus includant. Siquidem ea cataplaſmata, quæ, aut detergentia, aut ualidius excalfacientia, halitus diſſlari permittunt, exiccant quidẽ, ſed pus non mouẽt. H

† t.i.i. Talis eſt hordeacea, cicerum, fœnigræci, fabaceaq; farina, amplius etiã † ęrina, erui, panici, lupinorum, milij, oĩumque adeo exiccãtium: quippe cum tum per ea quæ detergunt, etiamſi non admodũ excalſaciant, ſed quia obſtructione liberãt, reſerantq; meatus, una quoq; calor particulæ euolet, ut naturalis haudquaquã ſeruetur *cõmoderatio: tũ ab admodum excalfaciẽtibus huius ĕt non parum uacuẽ, & qui reliquus eſt incaleſcat: ex quo fit ut natiui caloris ſubſtantia diminuatur, ſed qualitas intendatẽ: quorum neutrum fieri expedit: uerum halituoſum & calidum ſpiritum contineri quamplurimum, & ad unguem caliditate ſymmetrũ: quippe cum hic in pueris copioſiſſimus, omnes *actiones naturales adaugeat. Sed ſunt quos id fugit: & cũ hoc ꝙ ignorent, Hippocratem inſuper accuſare non uerentẽ, ꝙ dixerit, {Creſcentia plurimum habere caloris innati. Sed nos dicta eius haud perperã capere oportet: ac cognoſcere innatũ dixiſſe calorẽ, quem in quoq; animantium & natiuũ ſpiritum nominamus, de quo & Ariſtoteles ſcriptum reliquit. Verum nihil prohibet, ſanguineã ſubſtantiã ſimulq; *aeream una cũ ſpiritu calidũ inaudire innatum. Ac Stoici quidẽ hũc ipſum ſpiritum animæ eſſe ſubſtantiam autumãt. Nos ſanè de animæ ſubſtantia nõ admodum pronunciare quippiam audemus, & ad præſens ſuperuacaneũ arbitramur:

* Al. calor.

* ἔργα.i.opera. 1.Apho.14. Ex. ord.7.a. Et de Nat.hom.com. a.t 13.7.180.a

* Al. luminalẽ.

A arbitramur:quanq̃ nos iam antè ſpiritum innatum,etiã ſi non ſit animæ eſſentia, ſaltem prim. eius eſſe inſtrumentum in cõmentarijs de Hippocratis Platoniſq; placitis demonſtrauimus. Et certè dicimus eum ſpiritum in oĩbus animantis cõtineri partibus, ſed non undequaque eſſe ſui ſimilem,ueluti nec ſanguinem,eſſe neceſſe : Tum in ſpatijs inanibus nõ patuã eius ineſſe ſubſtã tiam,immo potius uelut materiam quandam,leuiculã etiamnum mutationẽ expoſcentẽ ad innati ſpiritus qualitatibus ſuis abſoluti generationem , nihilo ſecius tñ iã,tum etiã admodum ad naturalia opera conducentẽ. Porrò autem unum ex naturalibus operibus eſt ea, quæ in pus fit conuerſio : nam & illic quædã perficitur coctio : cum autem quidquam coquere conſilium eſt, quam plurimũ,meo iudicio,ſpiritũ ſeruari intus oportet. Atqui digeritur tum ab [a] *euaporãtibus ac detergentibus,qualis eſt hordeacea,fabaceaq; farina:tũ à reſiccãtibus, qualis eſt panici, lupinorum,milij:tum ab excalfacientibus,qualis eſt fœnigræci: quin multo ẽt magis ab ijs,quę ſimul & excalfacere & reſiccare poſſunt,puta lolio,eruo,cicere,ochris. Igitur oĩum ad puris generationem aptiſſimum eſt,ex ijs utiq;,quæ perfunduntur,aqua tẽperata : aut cui additũ oleum eſt,qđ hydrelæum Græci uocant.Ex ijs uerò,quæ irrigãtur,oleum tẽperatum: [b] †At ex ijs quę ex hydrelæo illinuntur,farina triticea,& panis ipſe:ſed is modicè coctus ſit oportet.Nam q plu B rimum coctus eſt,quodammodo ſiccior eſt, aptuſq; phlegmonis,quę ægrius cõcoctionẽ admittunt:qui uero minus,ijs quæ admodũ calidæ ſunt,atq;,ut ſic dixerim,feruent,congruit. Tũ cui plus additũ olei fuerit,pertinacius coctioni aduerſantibus conuenit:cui minus,feruentibus magis cõpetit. Et ſanè qđ ex pane conficitur cataplaſma, difficulter coctioni cedentibus phlegmonis idoneum eſt , ſiquidẽ pani tum ſal, tum fermentum admiſtum eſt:qđ uerò ex triticea farina præparatum eſt,calidioribus utilius eſt.Et ipſius etiam triticeæ farinæ q̃ pura eſt,tũ panis quoq; qui purus eſt,puri mouendo cõpetentius eſt,nimirum cũ furfur minus ſit calidũ,& magis deliccet: farina aũt pura,quæq; alere eſt nata,humida eſt & calida: quaſi certe ad pus producendum cõferre oſtẽdimus. Itaq; medicamẽta,q̃ phlegmone tentatis imponũtur [c] *partibus,ſi calida ſint & humida,ad pus mouendum conducunt,ut adeps ſuillus,& uitulinus. Nã tauri & capræ acriores eſſe oſtẽdimus:quãobrẽ phlegmonis,tũ frigidioribus,tũ durioribus magis cõgruunt.At ſuillus & uitulinus,ijs q̃ ꝓprie phlegmonæ appellantur familiariſſimus eſt. Eſt & adeps gallinaceorũ familiariſſimus,magiſq; ẽt anſerũ,quodammodo tũ ad digerendum potentior: eſt.n.ſubſtantia ſua tennior,ſicut & bubulus,& caprarum craſſior,& terrenus magis . Quin & agreſtium animalium oĩum acrior eſt adeps ſimulq;,ſiccior multo quam domeſticorum,maximeque pardalis C & leonis : quare horum nullus oĩno puri mouendo idoneus eſt, ſed,ut dixi,ſuillus & uitulinus. Porrò pus mouent & pix,& reſina,nẽpe oleo quopiã,aut roſaceo ſubactæ. Sed & hìc ad feruentes phlegmonas ex roſaceo eas liquare oportet:ad frigidiores uero excalfacientium quopiã,puta cicino,raphanino,ueteri,& ſicyonio.Quòd ſiquando ſola utaris cera,alijs ad manum nullis ad pus mouendum,& ipſam in excalfacientium quopiam diſſoluere oportebit:qppe cum ipſa per ſe minus ſit calida,q̃ ut pus mouere poſſit: ſiquidẽ illinendi certe uim obtinet.Solis itaq; feruentibus phlegmonis apta eſt,ex calidorum oleorum quopiã liquata. Verum quemadmodum hæc ſymmetria ac mediocritate inferior eſt , ut ad medias tẽperie phlegmonas , hominumq; & partium naturas,ſic paulum quiddã excedunt reſina & pix.Quapropter hæc oĩa ſimul miſta moderate pus mouent.Sed hæc iam ad tractatum de medicamẽtorum cõpoſitione attinent: quem ut aliquatenus attingeremus,ſpeculationis ipſius nos ſequela adegit. Rurſum ergo ad propoſitum reuertor:eſt autem propoſitum definite,quæ ſit in genere pus mouentium natura. Dictum uerò eſt,ꝙ modicè humectãtem & excalfacientem eſſe eam oporteat : qđ alijs uerbis eſt,ut neq; excellat, neq; inferior ſit temperatura corporis ipſam immutantis,ſedqnoad fieri poſſit ſimillima. Cæterum,ꝙ medicamentum puri mouendo idoneum tale ſit facultate, & actu,ſiue energia fiat D eiuſmodi,dum corpori noſtro admotum eſt: ſæpenumero iam antè dictum eſt:ſed nunc nihil ſecius id repetimus,qñquidem utrobiq; eius meminiſſe oportet. Atq; eiuſmodi eſt pus mouentis medicamenti temperies. Porrò corporis ipſius conſtitutio emplaſtica eſt:qua maxime pollent, quæ lenta & uiſcoſa ſunt, uelut adeps porcinus,butyrum,thus, & quod ex farina triticea cõficitur cataplaſma:quippe quę moderate,tum calida,tum humida lentaq; ſunt,ac proinde puri mouendo idonea.Chondrus tñ farina triticea ſiccior eſt,quanquã nihilo minus lentus ſit,niſi forte ẽt amplius : unde fit ut in medijs tẽperatura phlegmonis puri mouendo ineptior , in humidioribus ẽt triticea farina præſtantior ſit. Verum & hæc iam præſentis cõmentationis limites excedunt.Itaq; denuo ad medicamẽta duritates emollientia reuertor,hactenus & hìc curãdi methodum attingens,quantũ dicendorũ claritati cõducat. Scirrhum uocant tumorem ꝑter naturam, doloris uacuũ,ſed durum.Sunt aũt inter eos quidã,qui ubi plurimũ increuerint,ſimulatq; indurati fuerint,nõ modo dolore carent , uerum ẽt ſenſum exiguum,aut etiam nullum habent reliquum. Porrò naſcũtur ex humore craſſo & frigido,quales ſunt in animalium corporibus duntaxat duo,bilis uidelicet atra,& ſuperexiccata pituita.Proinde tumores ſcirrhoſi omnino,aut pituitoſæ ſunt ſubſtantię,aut atrabiliariæ, aut ex utraq; miſti. Sed de agnitione eorum nõ eſt nũc tempeſtiuum diſſerere, uerũ de medicamẽtis emolliẽtibus illud,ut nunc dicam, opportunũ eſt,

A * In græ.cod. habetur tãtum ρυπτόντων.i.detergentibus, & ita in antiqua tralatione.

B † At ex cataplaſmatibus tum farina triticea ex hydrelæo, tum panis ipſe. ſed id modice coctũ ſit, oportet. Nam quod etc. intelligẽdo ſemper de cataplaſmate. ut etiam in ueteri interprete.

C * Al. ulcerib*.

Nempe q̄ ꝓpriè uocantur emollientia, q̄ medentur ſcirrhoſis tumoribus ex pituita reſiccata E craſſaque prognatis: conſueuerunt autem ij potiſſimum in muſculorum capitibus,& qui ex eis prodeunt tendonibus conſiſtere. At, quæ ab atrabiliario ſucco indurantur, cancroſa ſunt oīa, & ab emollientibus medicinis aſperantur: ſed his quo pacto proſpicere oporteat, in cōmentarijs methodi curandi docebimus. Quæ uero à lento craſſoq; humore cōgelato indurata ſunt, calida poſcunt ſiccaq; medicamenta, ſed nō tamen quæ ualida ſunt ac uiolenta: ſed ſufficit interim ut ſcđi, aut tertij ſint ordinis excalfacientium, primi exiccantium. Porrò cum nō exigua ſit in corporibus ſic induratis maioris minoriſq; latitudo, neceſſe utiq; eſt & medicamētorū illis medentium non paruam eſſe latitudinem. Siquidem adeps caprinus, & gallinarum, q̄ ſic indurata fuere, iuuarunt. Verū illi quidem imbecilliores ſunt, & moderatas duritates emolliūt. Valētior gallinarum gallorumq; adipe anſerinus eſt, capratū uero hircinus, ualidior quoq; & taurinus, ſed minus tn̄ quàm hircinus. Quin etiā medulla ceruina modice emollit, & poſt eam uitulina: quippe cum id genus omnia medicamenta calida ſint, & mediocriter ſicca, multoq; magis excalfacere, quàm exiccare nata. Vnde ſiquis forte ea quādoq; calida dicat & humida, non repugnādum: nam paulum abſunt ab ijs quæ neq; humectant neq; deſiccanr. Eodē ex genere ſunt, quanq̄ ualidiora, ammoniacum, rhymiama, & ſtyrax, & galbanum, & bdelliū ſcyticū. Sed ad emolliendum F præſtātiora ex ijs ſunt, q̄ recentia ſunt, ſiquidem inueterata ualidius quā oportet deſiccāt. Id ipſum uſuuenit in medulla & adipe, quippe quę & ipſa uetuſtate ſe ipſis tum acriora, tum ſicciora euadunt. Quin & oleū quoq; ſicyonium ex hoc eſt genere: nec in poſtremis id, quod inueterarū eſt: & ea quæ præparantur, ut ſuſinum. Sed de cōpoſitis hic dicere ſtatutum non eſt. Porro radix althææ, & cucumeris agreſtis, non nullæq; aliæ plantæ, partim in oleo, partim in aqua decoctæ, emollientiū medicamētorum facultatē induunt: ſicut maluæ agreſtis folia, tum cruda, tū cocta: atq; hoc ſimplex medicamentum eſt, ſicut porcinus adeps uetuſtatē paſſus: ſed ſalis nihil oportet adijcere, ſicut nec alijs, q̄ emolliunt: ualde. n. deſiccat ſal. Porrò quęcunq; alia emollire poſſunt, ſeu ſimplicia, ſeu compoſita ſint medicamenta (alibi. n. ea recenſebimus) calida ſunt ex ſecundo, & interdū ex tertio ordine, leuiter uero ſicca: ſed & his ſane illinendi uis, emplaſticā uocant, inſit neceſſe eſt, non aliter quàm ijs, quæ pus mouent. Sed quanto maiore euacuandi facultate pollere debent, tanto utique minus etiam meatus illitu obſtruere.

Quòd medicamenta indurantia humido frigidoq; ſint temperamento. CAP. 10.

SAnè emollientium facultas medicamētorum abunde iam expoſita eſt: proinde deinceps de indurantibus uerba faciam. Frigida itaq; hæc ſint oportet & humida, uelut ſemperuiuū, por- G tulaca, pſyllium, lenticula, paluſtris, ſolanū: aut hoc quidem certe non eſt temperamento humido, ſed medium abſolute humectātis & exiccātis, ex pugnātibus facultatibus compoſitū, exiccante uidelicet & humectante, nimirum cum & duplicem in ſe habeat ſubſtantiam, terrenā & aqueam. Sed iam non eſt mihi conſilium ad particularem materiam ſermonē deducere, uerum generales duntaxat breuiter facultates definire. Sanè ſiquid ſimul & refrigeret, & deſiccet, & ipſum profecto oīno indurabit: ſed non eſt ex ijs, quæ proprie indurant, ſiquidem cōgelatione potius, q̄ euacuatione durum efficitur corpus, prout ſupra poſuimus. At, ſiq̄d ſit qđ proinde, quia natiuum humorem non retinet, induratum eſt, id ſiccum potius, quàm durū appellabimus: conſtatq; eius ſanatio rigatione & humectatione, non emollitione: ſicut certè & tenſio curatur laxatione, & laxatio, tenſione.

De tendentibus laxantibuſq; medicamentis. CAP. 11.

Lib. de liquidorum uſu à principio.

SEd hæc ut ſe habeāt liquido conſpiciunt̄, cum in cute, quemadmodum & ab Hippocrate dictum eſt, ‖Cutis duræ mollificatio, tenſæ laxatio: tum ēt frequenter in articulis. Igitur laxatio prouenit humectatis immodicè, quæ circa eos ſunt ligamentis pariter & tendonibus: tenſio uero nō ēt ſimpliciter, ſed aut pluſculum exiccatis, aut refrigeratis, aut phlegmone affectis, aut H ſcirrho. Atq; ita quidem in articulis: in cute uero nō tm̄ ita, ſed muſculis quoque, qui ei ſubiecti ſunt, quoquo modo in tumorem ſublatis, nam & præ carnis ſæpe copia quibuſdam tenditur: qđ uero & in phlegmonis id ipſum illi accidat, ſupra poſitum eſt. Quamobrem non ſimpliciter una eſt ſpecies laxantium remediorum, utpote cū alia humectando, alia calfaciendo, alia uero emolliendo, quædam euacuando, non nulla tumores præter naturam * purgando, alia etiam per coniugationem horum quampiam agentia, laxare aſſolent. At Theſſalus, fereque ſequaces eius uniuerſi, ſicut in alijs multis, ita & in his appellationes ſimul cum rebus confundunt, quicquid obuium eſt, citra ullam examinationem cōſcribentes. Quamobrem, vbi quæ in manibus ſunt abſoluerimus, neceſſe nobis forſan fuerit aliquando in eos ſtylum conuertere: In præſenti autem quod dicta continuo ſequitur, perſequamur, rurſum ſumpto principio ab ijs medicamentis, quę uocantur emplaſtica, quia ſæpe iam ante & de ijs diximus. Breuiter ergo emplaſticum medicamentum, eſt quod tenaciter corporis poris, ſiue meatibus illitum inhæret. Porrò abunde dictum eſt nobis de pororū, quos nos ſtatuimus, natura, in libris De temperamentis. Demonſtratum autem eſt, & in libro hunc præcedente, mordacitate uacare omnino debere medicamentū emplaſticum: nam ſi qua illi inerit mordacitas, hærere in poris nō poterit, ſed omnino facile excernetur,

* Interpres forte legit καθαίροντα, cū tamen omnes græci codic. quos uiderim, habeant καθαιροῦντα. i. detrahendo, ut ipſe alibi uertit: uel deſtruendo, ut antiquus.

A cernetur, aũt partium aliquam liquando, aut certè humorem aliquem ex alto attrahendo. Sed
& ilud ſatis conſtet, terrenæ conſiſtentiæ *et uiſcoſum eſſe oportere emplaſticum. *Græci cod. & uetus tralatio habet, aut.

Quòd poros purgantium medicaminum vnumquodq; calidum ſit, & tenuium partium: nam amara omnia & nitroſa ſunt. CAP. 12.

SEd de iſtis ſuprà abũde dictum eſt. Quod uerò illi cõtrariũ eſt, dici queat poros repurgãs, &
infarctu liberans: ſicut & ipſum emplaſticũ non modo emplaſticũ dicitur, ſed & ἐμφρακτικὸν,
quaſi dicas infarciẽs. Fuerit aũt id ſicut effectu contrariũ, ita & corporis natura neq; uiſcoſum,
neq; mordacitatis expers, ſed nitroſum & ſubtile. Nã in ratione maioris ac minoris inter ſe dif-
ferunt, ſubſtantiæ genere minime diuerſa, tũ emplaſtica ab iis q̃ ſordem nutriunt, tum poros re
purgantia ab extergentibus. Nam q̃ in ſuperficie ſordem auferũt, ſiue in cute, ſiue in ulceribus,
ea extergentia ſiue rhyptica nominantur. Quæ uero poros ẽt expurganr, ea ſubtiliorum his par
tium ſunt, & emplaſticis contraria: proinde pororũ ecphractica & eccathartica, quaſi expurgan
tia & farctu liberantia dicas, appellantur: ſunt aũt hæc tum nitroſa, tum amara. Atq; cuti extimę
impoſita ſolam nitroſam qualitatẽ poſſideant exactã eſt opus ad ea peragenda, quæ dicta ſunt:
at intro in corpus aſſumpta, etiamſi adiuncta ſit quædam adſtrictio, poſſint tñ ſic quoq; magnos
B purgare abſtergereq; meatus, cuiuſmodi ſunt in uaſis. Nã foris meatuum exiguitas prius ab ad
ſtrictione occluſa, quã probe queat expurgari, non ẽt inde in altum abſtergentem ſubſtantiam
recipit, nec expurgatur: at, quæ circa uentrẽ ſunt partes omnes, quæq; in iecinore, liene, alijsq;
oĩbus uiſceribus, cùm maximos in ſe meatus habeãt, maius accipiunt commodum ex uaſorum
corroboratione, quàm ꝑꝑ oſculorum exiguitatem lædantur. Proin intus abſynthiũ repurgare
poteſt, foris nõ poteſt: quippe qđ compoſitũ eſt, ut ſuprà dixi, ex amara acerbaq; facultate. Quã
obrem eius generis medicamenta particulatim ut perſequar, non eſt neceſſe. Quæcunq;.n. rep-
peteris nitroſa & amara, ea ad purgandos meatus oẽs ualere noueris. At cutis uniuerſæ, ac ulce-
rum ſordes non hæc tñ, ſed uiribus minora auferre poſſunt, qualia ſunt dulcia quæ tenuiũ ſunt
partium, puta mel: & ex cerealibus ſeminibus quædam, ut eruũ, fabæ, hordeum, lupini: quan-
quam in ipſis ſabacea hordeaceaq; farina tñ extergit, non ẽt meatus farctu liberat: erui autem
& lupinorum potiſſimum ſi amara fuerint, ſupra quã ꝙ extergunt, non nihil quoq; meatus pur-
gare ualent. Simile quiddam amygdalis accidit: nam & horum ipſorum ea, quæ amara ſunt, &
detergunt, & meatus expurgant: quæ uerò edendo ſunt, detergunt quidem, non tñ infarctu li-
berant. Quin & urticæ ſemen, nõ ſecus, atq; ernum, amygdalaq; amara, meatus purgat. Ex eodẽ
C genere ſcilicet ſunt ſcilla, & iris, & quæcunq; alia uincentem in ſe qualitatem amaram poſſidẽt.
Siquidem nitrum ipſum per ſe, & aphonitrum, ⸤& ſpuma nitri,⸥ & ſeriphõ, & abrotonum, & id
genus reliqua, cum cibo potuq; aſſumpta eandem uim obtinent. Protinus enim his ineſt ut craſ
ſos lentoſq; humores extenuandi uim obtineant, ſicut emplaſticis oĩbus craſſos lentoſq; corpo
ris ſuccos reddendi. Qamobrem lentis ac pituitoſis thoracis, pulmoniſq; humoribus, aut puri,
& incidendis & extenuãdis, & educendis, aptiora inuenire alia præ iſtis medicamenta nequeas.
Iiſdem iſtis & iecinoris obſtructiones expurges, & modicas ẽt lienis: nam quæ maiores ſunt, ue
hementiora deſiderant, nẽpe capparis corticem, radices tamaricis, ſcolopendrion, & ſcillã, & eã
quæ id ipſum nomine repræſentat, aſplenos appellata. Sed tñ iſtis utendum in quoq; uiſcerum
eſt, ad iecur, ipſis ꝑ ſeſe duntaxat: ad lienẽ uero, miſtis aceto, aut ei incoctis: ad thoracẽ pulmo-
nemq;, melicrato, ptiſanæ, oxymeliti, aut dulcium uinorũ cuipiã. Sed hæc ad curandi pertinẽt
methodum: proinde in præſens rationibus ea confirmare omitto. Nam & in illo opere, & in alio
quod de componendis medicamentis inſcribetur, eas explicabo.

Quòd urinam cientia ex acrium genere ſint, ac proinde calida & ſicca: tum quod ſanguinem ſeroſum ſegregent, craſſum vero cogant. CAP. 13.

D POrrò quæ neceſſe eſt ut dictis adijciam, ea duntaxat expromam, nempe cum plurimam mo
uere urinam adnitimur, non admodum dictis utendum pharmacis, ſed quæ acriora ſunt, &
magis excalfaciunt: dictum ſiqnidem ſupra eſt, acre omne eſſe calidum. Eius generis ſunt ſemen
apij, petroſelini, fœniculi, dauci, agrioſelini, ſmyrnij, & ſane ipsũ quoq; ſeſeli, & ammi, & phu, &
meon, & aſaron, & acoron: à quibus ſanguis non extennatur duntaxat, ſed & fundiť, ac ſecerni-
tur, non ſecus atq; lac quod coagulať, ſeroſo uidelicet & tenui ſeorſum ſegregato, craſſo uero in
ſeſe coeuntè. Siquidem quò facillimè ad ſe attrahũt renes, quod in ſanguine aqueum tenueq; ac
ſeroſum eſt, utraq; hæc conferunt, nempe totius ſanguinis primum fuſio, deinde ſegregatio: quo
rum neutrũ abſq; ualido calore peragi queat. Quamobrem puris ex thorace expuitioni ea oĩa
aduerſa ſunt: quippe cum natura eorũ ſit tum excalfactoria exiccatoriaq;, tum ẽt coactoria, &
ſecretoria. Cogitur quidẽ in ſeſe quod craſſum eſt: excernitur uero, ac ſecernitur in ipſo coactu,
quod in ſanguine ſeroſum ac tenue *defertur: atq; hoc ad ſeſe trahere renes anteuertunt: quod *ἀναφέρεται.
uero coactum eſt atq; exiccatum, haud ẽt facile expuitur. Proinde ut modo dixi, incidendi uim
habeat eiuſmodi medicamentum oportet, ſed non tamen inſigniter calidam, ne uidelicet ualide
deſiccet: ac eiuſdẽ ꝑfecto cõmoditatis gratia cum ſorbitionibus potionibuſq; humectantibus
exhiberi poſtulat: at, quę renes expurgant, & ipſa quidem incidentia ſunt, uerum larga humidi-

rate noo indigent. Porrò quæ calloſas ſiue tophaceas conſiſtentias incidere ſunt idonea, & ipſa E
utiq; admodum incidunt, ſed minimum caloris poſſident: quandoquidem caliditas porū exic-
cando contrahit, non incidit neque diuidit: At quę minus ſunt calida, cum hoc qđ incidere ua-
leant, meliora quoq; ſunt, uelut radices regiorum aſparagorum, & rubi, & betonica, & poliū, tū
ochra, & uitrum uſtum, & ex ſcilla confectum acetum, & quæ ſunt eius generis. At Theſſalus in
ſulſiſſimus atq; imperitiſſimus, ſicut pleraque alia artis contumelijs, ac probris immerito afficit:
ita & hæc quoq; diſcerpere cōtendit, nullum eſſe medicamentum cenſens, quod propriè ſit, aut
hepaticum, aut nephriticum, aut pleuriticum.

Quòd rarefacientium temperies moderata ſit caliditatis & ſiccitatis, conſiſtentia uerò tenuium partium: anaſtomoticorum autem calidior, mordax, atq; acris, ac craſſarum partium: porrò condenſantium adſtringens & aquea potius: ſtipantium uero, craſſarum partium, & frigida. *CAP. 14.*

SEd illius peccata alijs libris detexi. In præſenti autem libro reliquas ſimplicium medicamen
torum facultates ediſſerā, exordio rurſus ab aperientibus, ac rarefacientibus (illa anaſtomo-
tica, hæc aræotica nominant) deſumpto. Videntur enim & hæc quodam ſanè modo iam dictis
eſſe uicina, nempe quæ extergere, incidere, obſtructiones tollere, diuidereq; diximus: quanquā F
non undiquaque eſſe ſimilia. Sanè & horum ante omnia diſtinguenda notio eſt, ac ſic inquirēda
ſubſtantia. Quæ cutis meatus reſerāt, rarefacientia dicimus: quæ uerò uaſorum oſcula, aperiē-
tia. Quin & illis contrariorum, ſiquod poros contrahit, condenſans appellitant: ſiqđ autē oſcu-
lum occludit, haud etiam proprio deſignant nomine, ſed generalioribus quibuſdā, & contrahēs
occludens, conſtringens, atq; obſtruens nominant: Porrò utriuſq; natura ſic habet: rarefaciētiū
quidem tum modice calida eſt, tum minimè deſiccans, tum tenuium partium: aperientiū uerò,
tum craſſarum partium: tum acris ac mordax. His porrò contrariorum, condenſantium quidem
frigida ſanè, ſed non terrena, neq; aerea, ſed potius aquea: eorum autē quæ apertiones ſiue ana-
ſtomoſes occludūt, craſſarum partium, & frigida. Exempla horum ſunt, rarefacientis quidē na-
turæ chamæmelum, & althæa, & qđ ex ipſis præparatur oleum, nec minus quod ex agreſtibus
cōficitur cucumeribus: quin & uetus, & cicinum, & raphaninum oleū ex eadem ſunt nota: Ape
riētis uerò facultatis, quæcunque oīa acria ſunt ſimulq; terrena, cyclaminus, allia, cæpe, ſel tau
rinum, unguētorumq; omnium ſubſidentiæ, quæ ſimul craſſarum ſunt partium & calida, cuiuſ-
modi eſt irinum, & amaracinum, quæ utique & occæcatas aperiunt hæmorrhoidas. Porrò, quæ
uteri os à phlegmone, aut ſcirrho, aut ariditate occluſum, aperire dicunť, ex accidenti, nō autē G
primario & per ſe eiuſmodi habere facultatem cēſentur, uelut nec ea quæ labiorum à phlegmo-
ne occluſorū, aut genarum, aut nariū, aut gutturis, aut præpucij, aut ſedis, aut alterius eiuſmodi
oſculi inſtrumēnti, phlegmonem ſanant, atq; occluſionē corrigunt: ea nanque phlegmonem ſol
uere dici poſſint, haudquaquā aperientia ſiue anaſtomotica. Peccat ſane in iſtis Dioſcorides, nō
nūquā aperientis inquiēs facultatis medicamētū qđ laxat, aut emollit, aut humectat, aut phleg-
monē ſoluit. Atque rarefacientium & aperientium eiuſmodi ſunt eſſentiæ: At eorum, quæ ipſis
contraria ſunt, condenſantiū quidē, aquæ eſt frigidæ, ſemperuiui, portulacæ, tribuli uiridis, pſyl
lij, herbæ quā muris aurem uocitant, lenticulæ paluſtris, & ut ſemel dicam, quæcunque refrige-
rant, ſed non adſtringunt. Proinde & mandragora, cicuta, altercū, papauer (ipſas nunc dico her
bas) ſiquis modice utatur, condenſandi uim obtinent, ſin liberalius, nō modo cōdenſandi, ſed &
obſtupefaciendi: ſi uero etiam plurimum, non tantū obſtupefaciendi, ſed & enecandi. At eorū,
quæ aperientibus aduerſanť, ſubſtantia cum ſit craſſarum partiū & frigida, adſtringentiū eſt om
nium, q̄ quidē admiſtā non habent acrimoniam. Quorū ſane materiæ abunde multa poſuimus
in quarto huius exēpla, in quo & eſſentiā eiuſmodi medicaminum, terrenam frigidamq; expo-
ſuimus. Mirum ergo uideri non debet, ſi ſola contrahere occludereq; poſſit aperta præter natu- H
ram uaſorū oſcula: ſoli enim huic, quæcunq; requirunt ea, quæ cōtrahi debēt, oīa adſunt: Nimi-
rum quæ conſiſtentiæ craſſitudine foris incumbat, nec paruos meatus penetrare poſſit: tum fri-
giditate ſua intro premat, atque undiquaq; in ſeſe cōtracta uicinaq; corpora cogat ac cōtrahat:
ac proinde qđ deſiccet (eiuſmodi enim eſſe oſtenſum eſt, quicquid adſtringit,) humorem depa-
ſcatur, & partem roboret. Itaque ſi hæc omnia conueniant, oſculum claudeť, ceu à manibus fo-
ris, ipſis nimirum adſtringentis ſubſtantię partibus contractum. Ea uero medicamēta, q̄ frigida
quidem ſunt aut æque, aut amplius, ſed ſubſtantiā ſortita ſunt aqueā, ea inquā, debiliter & cō
trahunt, & conſtringunt, nimirum propter mollitiem: quippe quicquid ualenter tum cōſtipare,
tum conſtringere debet, robur quoddā renitens & durū habeat oportet: quo cū careāt medica-
menta naturæ magis aqueæ, tenues quidē poros in unoquoq; corpore contrahunt atque cōdē
ſant, cæterum inſtrumentum undiquaq; totum conſtringere nequeunt. Quamobrē merito talia
condenſantia quidem ſunt (græce πυκνωτικὰ) non tō obſtruentia (græce ἐμφρακτικὰ dicta.) Intelli-
gas nunc uelim obſtruētia ſiue ſtegnotica me dicere corpora, q̄ ſenſibiles excretiones cohibēt:
corpus enim ſtegnoticū, quod στέγει ſiue claudit ac cōtinet in ſe, nec quicquā qđ ſenſu queat per
cipi, ex ſeſe emittit, græce στεγνὸν nuncupatur. Atq; hęc eiuſmodi ſunt, tū tēperaturę, tū facultatis.

At

A At rareſacientia prorſum quidem calfaciunt: nec.n.aliter diffundere & laxare poſſent ſubſtantiam: ad quod conſequitur, ut & pori dilatentur. Debent autem non admodum eſſe calida temperie, ſiquidem ea iam acria ſunt, & inhorrere faciunt: neq; itē exiccatoria, nam & hæc ſenſilia corpora colliquant, doloremq; in ipſis excitant.

Quòd eſcharotica craſſæ ſint conſiſtentia, ac uehementer cauſtica adeò, ut corpus ſenſibiliter colliquent. Ac ſeptica, quæ non dicuntur propriè cauſtica, & ipſa colliquant, non tamen ita ualenter. Ad hæc conſiſtentia ſunt tenui, ac proinde latentem moliuntur colliquationem. CAP. 15.

Itaq; quæ citra moleſtiam excalfaciunt, ea ſola omnium ſunt rarefacientia. Si uerò non modò calida fuerint, ſed etiā conſiſtentia craſſa: ſiquidem uehementia ſint, & cauſtica hoc eſt urentia: & ignis inſtar corpus colliquāt, & ſæpe eſcharas, hoc eſt cruſtas, ritu cauterij efficiunt. Porrò ſi debilius, quā ut urere poſſint, calfaciāt, anaſtomoticā, ſiue aperiendi uim obtinent. Itaq; medicamen omne anaſtomoticum eſſentiæ quidē terreæ, ſimulq; igneę eſt, hactenus tñ excalfaciens, ut nondum urat. Si porrò cauſticum ſit, non tamen uehementer præterea eſſentiæ tenuioris, id planè ab omni aberit mordacitate: aut cum exiguo, tum dolore, tum morſu carnoſas partes eli-
B quabit. Nam quod non cōſertim alterat, uti quæ uehementer ſunt calida: quodq; non ægrè penetrat: ſicut quæ craſſæ ſunt eſſentiæ, latentem ea actionem obtinēt. Siquidem alterationes q̄ ſubitæ confertæq; ſunt, mutationes maximè ſenſibiles ſunt: tū penetrationes, q̄ uiolentæ ſunt. Quippe quod in craſſa eſſentia cauſticum eſt, id cuicūq; inhæſerit parti, ſtipitis ritu infixū excruciat: uerum hoc quidem eſcharoticum eſt, perinde ut cauſtica. Cæterū de quibus nunc agitur, cruſtā non faciunt, & uocātur ſeptica, hoc eſt putrefacientia, haud quidem appellatione propria, nam quæ uerè ſunt ſeptica, humectāt ſimul & calfaciūt: ueruntamen ſymptomatis ſimilitudo, ut ſic appellemus, efficit, utpotè cum ab utriſq; nullo doloris ſenſu fiat corruptio. Multis enim modis corrumpi quid poteſt. Siquidem q̄ nimio plus refrigerata ſunt, aut excalfacta, tum exiccata, aut humectata, ea oīa corrumpuntur: cæterum nō quicquid corrumpitur, σήπεσθαι hoc eſt putreſcere dicimus, ſed quibus id cum fœtore accidit. Sed de nominibus non admodum eſſe ſolicitum oportet: uerum nouiſſe expedit ea medicamina, quæ ſepta, & ſeptica nuncupantur, ut ſunt auri pigmentum {ἀρσενικὸν Græci uocant} ſandaraca, chryſocolla, dryopteris, pityocampe, aconitum, oīa tum eliquare, tum colliquare, ac potiſſimum carnē tenellam, idq; abſq; dolore. Sed ſunt inter ea quædam, quæ propriè uocant catharetica hoc eſt detractoria, eiſq; utuntur ad inducendā
C ulceribus excreſcentibus cicatricem. Sunt tñ & ipſa eiuſdem genere facultatis, ſeptices ſcilicet: uerùm tantulo imbecillioris, ꝙ extimā modo ſuperficiem, quam contigerint, detrahant, non tñ in altum ſubire ualeant: uelut Aſiæ petræ flos. Quanquā, nec talia ipſius re uera facultatis cicatricem inducentis, quam uocant ἐπουλωτικὰς, ſunt. Siquidem quæ huius ſunt facultatis, non detrahere, neq; liquare carnem ſunt nata, uerum indurare, & deſiccare: cuiuſmodi ſunt alumē, galla omphacitis uocata, æs combuſtum, præſertim lotum: nā quod lotum non eſt, quiddā obtinet cathereticum, uelut & æris ſquama: qđ autem lotum eſt, oīum medicaminum cicatricem inducentium longe præſtantiſſimum eſt, quippe, quòd probe cicatricem inducit, modicè adſtringat oportet, atque deſiccet. Quapropter ſpinæ Aegyptiæ fructus, & mali granati putamina ſicca, & eius generis uniuerſa cicatrici inducendæ ſunt medicamina.

Quòd cicatricem inducentia medicamenta adſtrictoria eſſe & deſiccatoria conueniat: quæ uero ulcerum caua implent, mediocriter extergentia, & morſu uacantia. CAP. 16.

Cæterum confuſa eſt apud pleroſq; medicorū non ſolum appellatio, uerum etiam omnium id genus medicaminum facultatis cognitio. Siquidem quæ carnem detrahere, ac colliquare ſunt nata, ea non nunquam nominant epulotica, hoc eſt cicatricem inducētia, ſcilicet ꝙ horum
D ſæpe uſu ulcera ad cicatricē perueniant: ſed id neq; primario, neque peculiari ipſorum facultate, neq; in omni uſu ſequitur. Siquidem ad exactum pulueris læuorem redacta id genus medicamenta per ſpecilli cuſpidem carnem leuiter contingentia ad cicatricem ulcera perducunt: at ſi paulo largius utare, mordicāt colliquantq; carnem, & ulcus cauum efficiunt, cōtrà q̄ in ijs, quę re uera ſunt epulotica: ſiquidem niſi ſatis magnam eorum quantitatem imponas, nihil proficies. Id enim eſt in planis ulceribus ad cicatricem ducendis conſilium, ut caro alteretur, fiatque cutis: id quod perficitur per ea, quæ illam cōtrahere, conſtringere, cōſtipare, denſare, præterea ſiccare, & calli inſtar indurare ualeant: quippe cùm cutis uelut in callum durata caro ſit. Quæ igit̃ medicamenta ſic agere poſſunt, primario proprieq; dicuntur epulotica, ſiue ad cicatricem perducentia: cætera uerò nēpe catharetica hoc eſt detractoria, ſecundario, & per accidens: ſicut & ea quæ abſq; adſtrictione deſiccandi uim habent mordacitatis expertem. Nam & hæc quoq; ex accidēte cicatricem inducūt: cuiuſmodi utiq; medicamentum eſt myrrha, & lithargyrus, & combuſta oſtreum, & diphryges: quādoquidem & ipſa ſępenumero cicatricem inducunt ſicca illita. Cæterū ſcire oportet, ubi tum in his libris tum alijs omnibus hanc uocē; ſæpenumero, adijcio, id me uelle ſignificare, ꝙ aliquando promiſſa fruſtrent, propterea ꝙ nec primariò, nec ſua facultate efficiant. Porrò epulotica medicamēta ulcus omne planum claudere cicatrice ualent: ſicut

mediocriter citraq; morſum abſtergentia cauitates implere. Cæterũ de hoc genus medicamẽto E
rum facultate fuſius dicẽ in cõmentarijs De ratione curãdi, cũ quo multis locis magna eſt huius libri affinitas, ceu ẽ tab initio præfatus ſum. Proinde ſuſpenſo de iſtis ſermone, ad alterum genus facultatum, nempe attrahentium & repercutientiũ, ſiue repellentiũ, tranſeundũ cenſeo.

Quòd attrahentium eſſentia & calida ſit, & tenuium partium: repercutientium vero & frigida, & craſſarum. CAP. 17.

IGitur attrahentes ſunt, quæ ex alto uehementius extrahunt: repercutientes uerò, quæ in altum occurrẽtes ſibi ſuccos repellunt. At eſſentia illis quidem calida eſt, & tenuium partium: his uerò frigida, & craſſarum. Attrahit.n. perpetuo calidum, repellit uerò frigidum: uerũ quod cum caliditate coniunctam habet partium tenuitatem, trahit uehemẽtius: qđ uerò cum frigiditate partium craſſitudinem, ueluti adſtringens, id uiolentius propellit. Itaq; ex actionis uehemẽtia nomen utriq; impoſitum eſt. Atq; adſtringentium quidem nota eſt eſſentia. Attrahentiũ autem alia ſponte nata eſt: alia uerò ex putrefactione aceſcente generationẽ ſortita: ſponte nata, ut dictamni eſſentia, & ꝑpoleos, & thapſiæ, & ſagapeni, & ſuccorũ cyrenaici & medici, & ſi qua his ſimilis extiterit: ex putrefactione, qualis eſt fermenti, & pſorici quod uocant. Quòd ſi ſimis quoq; ex putrefactione generatio conſtat, utiq; omnes attrahendi facultate pollebunt. Sed non F
parua illis ineſt diuerſitas. Nam columbinus admodum attrahit: ex æquo autem utrinq; ab hoc receſſerunt, ad calidius quidem anſerinus, ad frigidius uerò gallinaceus: hoc etiã magis uincuntur humanus & ſuillus. At canũ ſtercus ſimile eſt medicamentis extergentibus, maxime, ſi ueſcantur oſſibus. Crocodilorum autem terreſtrium ſtercus magis etiam id perficit, atq; abſoluit. Sed & aliud eſt attrahentium genus medicamentorum, quod qualitatis familiaritate attrahit: id quod aliud eſt nihil, quàm totius eſſentiæ ſimilitudine: ceu, quæ nutriunt, familiaria nutrimenta attrahunt. Talium medicamentorum ſunt purgantia omnia, & non nulla alexiteriorum ſiue amuletorum. Cæterum calida, ut ſint id genus omnia neceſſe eſt. Nam inter ea, quæ eſſentijs ſimilia ſunt, quod calidius eſt, id potentius attrahit, utpote quod ſimilitudini auxiliariũ adiunxerit calorem: ſiquidem cùm ipſum duabus cauſis attrahat, ſuperabit id quod una duntaxat trahit. Porrò nihil refert ἐπισπαστικὴν, aut ἑλκτικὴν, aut ἑλκυστικὴν δύναμιν dicas, latinè attrahẽtem, ſiue attractoriam facultatem.

Alexiteriarum & alexipharmacarum facultatum, quædam alterando quod mortiferum eſt, iuuant, quædam euacuando. Et alterantium, aliæ una, aut duabus qualitatibus agunt, aliæ tota eſſentia. Similiter euacuantium, quædam ſubſtantiæ ſimilitudine euacuant, quædam caliditate ſubtenuium partium. G CAP. 18.

VErum quandoquidem de iſtis abundè dictum eſt, tranſeamus ad facultates quas uocãt alexiterias, & alexipharmacas. Eſt aũt harum natura duplex. Siquidem quædam alterant: quędam uerò euacuant ex corpore patiente, ſeu uenenum corrumpens, ſeu deleterium medicamẽ. Alterant igitur, aut una qualitate, aut duarũ coniugatione, aut deniq; tota ſubſtantia: euacuant totius ſubſtãtiæ ſimilitudine, & caliditate ſubtilium partium. Quatuor itaq; ſunt uniuerſæ dſiæ proficiſcentis ab illis utilitatis, duæ alterantes, & duæ uacuãtes. Atq; ea ſanè, quę qualitatis contrarietate auxilio eſt, manifeſta eſt. Nam ſi frigidum ſit medicamen deleterium, aut uenenum animantis, ab excalfacientibus petendum remedium: ſin calidum, à refrigerantibus: ſi uerò humidum, ab exiccãtibus: ſin ſiccum, ab humectantibus: ſic etiam ſi humidum ſit & frigidum, ab exiccantibus & excalfacientibus: ſin calidum & ſiccum, ab humectantibus & refrigerãtibus: & in reliquis duabus coniugationibus ex proportione. Sed nec obſcura eſt alteratio, quę fit per totius ſubſtantiæ facultatem, utiq; ijs qui memoria tenent, quæ demonſtrata ſunt in cõmentarijs De naturalibus facultatibus, & in illis quæ inſcribuntur De temperamẽtis. Siquidem facultates quæ deleteria medicamina alterant, naturam habent mediã inter corpora perpetientia, & medi H
camenta ipſa lædentia: ut uidelicet eadem ſit proportio corporis ad facultatem alexiteriã, quæ illius ad deleteriam: & rurſum deleterij ad alexiterium, quæ alexiterij ad corpus. Ea ꝑꝑ propemodum oĩa quæ deleterijs aduerſantur, ſi largius ſumpta fuerint, grauiter animãtis corpus oblædunt. Quamobrem ea moderatione quãtitatis omnes id genus facultates exhibere oportet, ut neque copia nimia corpus offendant, neque exiguitate ſua à deleterijs uincãtur. Sed hoc iam attinet ad curandi methodum. Nunc autem quæ reliqua ſunt perſequamur. Omne deleterium uenenũ aforis impoſitis medicamentis euacuat, nempe aut caliditate attractionẽ molientibus, aut totius ſubſtantiæ ſimilitudine. Sed & hic quoad fieri poterit, maxime mediũ natura alexiterium ſit oportet, corporis uidelicet qđ curatur, & ueneni lædentis: nam ſi aduerſiſſimum foret corpori, in ipſũ ageret potius, ceu deleterium, haud euacuaret uenenũ. Etenim, ut claritatis gratia ſummã repetamus, ſcire oportet, deleterias facultates uniuerſas temperatura eſſe aduerſiſſimas corporibus, q̃ ab ipſis læduntur. Itaq; ſi à ſimilibus tẽperie medicamentis euacuentur, erũt & hæc corporũ naturis cõtraria. Sanè & ſunt quadantenus cõtraria, non tñ adeo ut interimant, ſed ambigant potius, in medio ſita eorum, quæ apertè corpus animantis lædunt, & quæ iuuant. Porrò nihil ĩtererit deleterias facultates, an phtharticas, an phthoropœas, an alio quouis modo

appellare

A.l.2.t.1.c.4. fol.95.c

A appellare uoles: ſimiliter nec an alexiterias, an alexipharmacas. Attamē ſi qui ea, q̄ uenenatarū beſtiarum ictus aut uenena ſanant, alexiteria noīare uelint: quæ uero medentur deleterijs, alexipharmaca, ceu quidam cenſuere: diſceptandum cum iſtis ac pugnandum de nominibus non eſt: nec enim ex iſtis comparatur curandi morbos peritia, ſed ex rerum ipſarum cognitione.

Quod anodynorum, hoc eſt dolorem ſedantium, & paregoricorum, hoc eſt lenientium, quædam re vera ſunt eiuſmodi, velut calida cum partium tenuitate; alia vero nomine duntaxat, veluti narcotica, hoc eſt ſtupefacientia, qualia ſunt refrigerantia omnia. CAP. 19.

PORRò quandoquidē & de his, quod ad præſens conueniat, ſatis iam expoſitum eſt, tranſcundum deinceps eſt ad ſermonem de facultatibus anodynis, hoc eſt dolorem ſedātibus, & paregoricis aut praynticis, i. lenientibus aut mitigantibus, aut utcunq; nuncupare libebit. Facultas igitur anodyna, alia re uera eſt; alia tantum dr̄, tanquam ſi quiſquam hominem mortuū dicat anodynon, quia dolore uacet. Cæterum facultas re uera Anodyna, eſt eorum quæ primo ordine excalfaciunt, ſi utiq; in eſſentia tenui contineatur: At facultas eorum, quæ dr̄, frigidorū eſt, quæ abſoluto utentia frigore partem obſtupefaciunt: eſt aūt ſtupor paulo minus q̄ inſenſibilitas, ſenſus ve priuatio. Porrò quæ affectum ſanādo, dolorem ſedant, nec ea meritò anodyna

A.l.1.c.4 c.30 fol 83 h

B dici poſſunt: nam id cōe eſt oīum, quæ curant. Itaq;, quæ re uera ſunt anodyna, partium ſint tenuium, & calidiora q̄ quæ ſymmetra ſunt, neceſſe eſt, ut ſcilicet euacuent, ac digerant, tum rarefaciāt, extenuent, concoquant, & equabile reddant, quicquid in partibus dolore uexatis, aut humorum acrium, aut lentorum, aut craſſorum, aut multorum, tenuibus ſpiramentis infarctorum: aut ēt uaporoſi, aut craſſi, aut admodum frigidi ſpiritus, exitum commodum non inueniētis: inhęſit, atq; incluſum eſt. Itaq; nihil prorſum adſtrictionis habeant oportet, ne ſi pars quidē aut ēt affectus expoſcant. Ex quibus liquet, q̄ interdum affectionem non iuuabunt, ſed dolorē tantummodo mitigabunt, qn̄ uidelicet re uera dicentur anodyna: Interdum uero ēt affectum ipſum adiuuabunt, & facultatem habebunt duplicem, nempe anodynam, & ſanantem. Sed de talibus copioſius agetur in curandi uoluminibus. At in præſenti hoc dixiſſe ſubiiciat, nempe q̄ horum anodynorum propriè nuncupatorum medicamentorum quædam, ut eſt ante dictū, primi ſunt ordinis excalfacientium, quæ ſanè propriè ſunt anodyna, ceu oleū anethinum: quædā uero ſimiliter ut corpus noſtrum, uelut pus mouentia nūcupata, de quorum materia ſupra diſſertum eſt. Sed de ipſorum uſu in libris de curandi ratione definietur. At ea, quæ καταφορὰν. i. ſopo-

A.ibidē.& l.2 c.1 c.4.l.95.g

rem, epota moliuntur, ac proinde anodyna, & ὑπνωτικὰ hoc eſt ſomnum conciliantia, à ple-

C riſque appellantur, temperiē ſortiuntur uel ſummè aduerſam ijs, quę re uera ſunt anodyna. Refrigerant ſiquidem oīa corpus, & ſenſum eouſq; obſtupefaciunt, ut ſi paulo liberalius ebibant, mortem afferan. Cæterum ad uſum propoſitum optima ſunt quæ deſiccāt: nam quæ frigida cū ſint, humiditatis item copiam obtinent, ceu cicuta, ea potui non ſunt utilia: Talis eſt mādragora excepto cortice eius ſicco: & altercum, præter ſemen: ſed tn̄ & in his candidū ſemen atro p̄ſtat. At ſunt quę tota eſſentia nobis contraria ſunt: proinde ſi uel minimum eorum aſſumptum fuerit, oīno lædat neceſſe eſt, ceu dryopteris, & pityocampe, & thapſia, & ſolanum manicū, & hydrargyros, & fungorum non nulli, præterea ſaliua & fel uenenatorum animalium; nam talia oīa genere ſunt deleteria, non quātitate: ac proinde nihil eorum in alexiterias antidotos inditur, ueluti papaueris ſuccus, & myrrha, & ſtyrax, & crocus. Siquidem hæc ſi largius bibantur, quædam dementant, quædam mortem inferunt: uerum cōuenienti quadā menſura alijs admiſta, adiuuant. Porrò quæcunq; inter ea mentem lædunt, continuò ēt pleraq; caput degrauāt, uaporum prauorum congerie ipſum implentia. Sed & quędā os uentriculi tentant, atq; affligunt, ut & inde caput per conſenſum lædatur. Communiter uero uniuerſa duobus modis cerebrum affligunt læduntq;, aut cum tota ſubſtantia ſunt contraria, aut cum una duabuſue qualitatibus

D temperaturam immutant.

Duobus modis dicitur cathartica hoc eſt purgans, facultas, aut enim quocunq; modo expurgans corporis recrementa: aut quia vim attractoriam familiarium ſuccorum obtinet. CAP. 20.

CAeterum qm̄ de his ſufficienter dictum iam eſt, quod quidem ad præſentia faciat, tempeſtiuum nunc eſt, reſumptis dictorum capitibus, ea adijcere, quæ ſermoni reliqua eſſe uideātur. Nam in ueritate quidem nihil eſt reliquum, nimirum cum ſecundæ iam facultates oēs ſint expoſitæ, quales ſint genere ſcilicet; nec paucæ ſpeciatim ſuperius explanatæ, ceu exempla, vñ quis orſus, quorumq; auxilio reliquas ipſe queas aſſequi. Verum nihilo ſeſe res deterius habebit, ſi claritatis gratia breuibus iterum capitibus ea fuero complexus. Primum .n. facultatē oēs purgatoriam in ore habent: non tamen omnes perinde intelligunt, q̄ uocabulum duo ſignificat, alterum commune omnium, quæ quouis modo animalis excrementa expurgant: alterum uero quod per excellentiam de ijs tantummodo dicitur, quæ aut per uomitum, aut per uentris deiectionem, purgent: neque q̄ eiuſdem eſt generis tum ea quę fit per nares, tum ea quæ per os fit purgatio. Vocant autem ea medicamenta, quæ naribus (quas Græci ῥῖνας nominant) capitis purgandi gratia infunduntur, Errhina: at, quæ in ore colluuntur, aut dentibus manduntur, omnia una nomēclatura comprehendentes, apophlegmatizonta nuncupant; ac eorū facultates,

apo-

apophlegmaticas appellant. Eiuſdem cum iſtis ſunt generis, quæ vuluæ admota expurgãt. Quæ- E cunq; ſiquidem purgare memoraui, ea trahendi uim poſſident, alia vnum quempiã ſuccũ, alia duos, aut & plures: & id illis inter ſeſe cõe. Nam quæ craſſis lentisq; humoribus extenuandis, aut urinam ciere poſſunt, aut ex pectore pulmoneq; eijciẽdis excreationibus auxiliari, purgãt ſanè & ea quidem quodãmodo, uerum antedictis non ſimiliter nuncupantur: ſed alia uocãtur vretica, alia bechica, alia menſes mouentia, hac re a ſuperioribus diuerſa, quod nõ hẽant uim familiarium ſuccorum attractricem, ut illa. Quamobrem & in hiſce ſermo aliam diſtinctionem poſtulat, nẽpe hmõi. Quæ in peſſis, aut fomentis, aut quouis mõ ſimili, uuluæ admouentur, ea duplici ratione agere conſueuerunt. Nam alia calfaciendo duntaxat prouocant: alia facultatibus attractorijs & purgatorijs, quas uocant, quas demonſtrauimus trahendorũ familiaritate uacuationes peragere. At, quæ hoc nomine bibuntur, ut ſanguinem extenuent, & meatus obſtructione liberent aperiantq;, ea trahendi facultate uacuationem non perficiunt. Atq; priora quidem cum purgantibus eiuſdẽ ſunt generis: ſecunda uero cum ijs, quæ lac & ſanguinem* generãt: de quibus paulò infra uerba faciemus, ubi prius de bechicis diſſertum a nobis fuerit: q̃nquidem & hæc bifariã nominata ſunt, partim quia tuſſim prouocent, partim quia ſedent. Atqui contrariæ horum facultates ſunt: alia.n. extenuandi naturam hñt, alia incraſſandi. Atq; extenuandi quidẽ F facultas, in calidis & tenuium partium ſubſtantijs ſita eſt: incraſſandi uero, in frigidis & craſſarum partium eſſentijs ineſt. Atq; hic ſermo hoc in loco finem habeat. Conuenit aũt tranſire ad id, quod paulò ante diſtulimus. Eſt.n. ſocietas & ſimilitudo quędam tum operum, tum facultatũ in ijs, quæ prouocant ſedantq; menſes, lac, & ſemen. Sed & affinia illis quodammodo uicinaq; ſunt, quæ urinas mouent, & bechica. Proinde de quolibet ſeorſum differendum eſt.

* Al. ſemen.

Quod lac generantium, aut ſemen prouocantium facultas moderatè ſit calida, & humida: alimentorum vero in totius eſſentiæ conſiſtat ſimilitudine. CAP. 21.

LActis & ſeminis effectrices facultates ſunt partim in medicamentis ttñ, partim in alimentis: in medicamentis, cũ ſuccos pituitoſos excalfacientes in ſanguinẽ uertimus: in alimentis aũt ſecundum ſubſtantiæ totius ſimilitudinem: ubi uidelicet boni ſunt ſucci, & moderatè humida, ac tepide calida, ceu ipſum lac. Siquidẽ ſanguis caloris eſt particeps aĩali mediocris: plus quàm uero mediocris, flaua bilis: ſicut pituita, frigiditatis. In medio autem pituitæ & ſanguinis eſt lac, utiq; quod ad calorem attinet: non tamen æque ab utroq; abeſt, ſed longius abeſt, a pituita, propius accedit ad ſanguinem. Cum ergo minus q̃ expediat ad ubera lac uenit, uelis aũt copioſe prouenire, ipm contemplator ſanguinem. Aut.n. paucior eſt quàm conueniat, aut deterior. Itaq; qui paucior eſt, uniuerſam uictus rationem expoſcit humectantem & excalfacientẽ: G qui aũt deterior eſt, ſiquidem bilioſus fuerit, primum purgationem deſiderat, mox uictum quẽ modo dicebamus: ſin pituitoſus, medicamenta requirit excalfaciẽtia aut primo, aut ſcd̃o ordine, non tñ deſiccantia. Verum inter ea potiora ſunt, quæ non tantum ſunt medicamenta, ſed & nutrimenta, uelut eruca, fœniculum, anethum. Dico autem ipſas herbas etiamnum uirẽtes, & humidas: nam ſiccæ, plus q̃ oporteat & excalfaciunt, & deſiccant. Huius generis & ſmyrnium, apium, ſion, polium, eaq; uirentia, prius q̃ ſiccentur: quippe cum ea quæ deſiccant, humorem ſanguinis depaſcentia, ipm craſſiorem ſimul paucioremq; efficiant. tum, ſi natura quoque ſint calida, iuſto & calidiorem: ſin frigida, frigidiorem: dẽt enim eſſe modice calidus, ac neutiquam craſſus, ut lac generet. Quocirca quæ ſunt illiuſmodi, extinguunt magis lac, quam procreant: at quæ ſic ut dictum eſt calfaciunt, nullamq; inſignem adiunctam hñt ſiccitatem, lactis procreatricem habere facultatem merito dicta ſunt. Verum eo numero ſunt perquam exigua. Nec enim profecto facile inuentu eſt, quod propoſitam in temperie ſortitum ſit mediocritatem: cæterum infinita ſunt, ut ita quiſpiam dicat, & multitudine incomprehenſa, quæ lac lędant. Etenim quęcunq; plus q̃ expediat calefaciunt, quæq; deſiccant aut refrigerãt, partim qualitatem ipſius ſan- H guinis uitiantia, partim ipſum minorem reddentia, lac prouenire prohibent.

Quod menſes mouentium medicaminum facultas calidior eſt, & modice deſiccat: alimentorum vero eſt ſecundum totius ſubſtantiæ ſimilitudinem. CAP. 22.

POrrò dictis adſimilem uim obtinent, quęcunq; prouocare, aut ſedare menſes pñt: utrorunque enim communis materia eſt, nẽpe ſanguis in uenis contentus. Itaq; ubi hic fluxilis fuerit, & quantitate contemperatus, utiq; abundantem ſuppeditat copiam. Communes quin etiã uberibus, uteroq; uenæ ſunt non exiles: at, quænam eæ ſint, alibi dictum eſt. Itaque ubi ad alterutram partium ſanguis defertur, altera ſiccefcit. †Proinde quibus menſes mediocriter ferunt, ijs lac in mamillis non colligitur: quibus uero hoc large ſuppetit, ijs planè menſes ſupprimuntur. Itaque mirandum non eſt, ſi tum uictus, tum medicamenta ſimilia ſint, nempe & ea, quæ generant, ſedantq; in menſes ſingulos ex utero purgationem: & ea, quæ lactis in uberibus gñationem procurant, ac ſupprimunt. Quanquàm hactenus differant, quod & calidioribus & magis incidentibus purgatio menſtrua non nunquam indigeat: quippe cum ea parte ſitę uenæ magis aperiri debeant, quàm quæ tendunt in mammas: & ſanguinẽ fluxilem magis requirant, nimirum cum uterus ad delationem eius nihil conferat. Mittuntur enim in uenas quæ illi comittuntur,

† Al. Proinde quibus menſes ferũtur, ijs lac in mãmillis mediocriter colligitur.

haud

A haud attrahuntur menſes. At ſanguis in ubera non tantum mittitur, ſed & trahitur: ac proinde leuiore ſubſidio medicaminum opus hēt, cum non aliunde in mammas confluit. Et medicinæ quæ iuuant vt ſanguis in mamillas eat, deficientes atque imperfectas purgationes etiam adiuuant. Sin autem multum obleſæ ſint, aut plane retentę, nulla ex eiuſmodi eas ſanare poteſt: uerum ſabina, & meum, & iris, & calamintha, & pulegium, tum dictamnum, aſaron, coſtus, caſſia, cinnamomum, amomum, ariſtolochia, bunium, & eius generis reliqua, abſolutas uteri purgationum retentiones ſanant: nam talia quoque urinam promouent. Sed ab ipſis ureticis uocatis medicamentis hoc ſolum differunt, quòd non uehementer deſiccent. Siquidem excalfactio tribus generibus medicaminum communis eſt, puta quæ lacti procreando ſuccurrunt, quæque menſibus ciendis, & urinæ conueniunt. Differunt tamen caloris mēſura: tum etiam quòd quędam deſiccant, quædam non. Siquidem quę non deſiccant, & modice excalfaciunt, lacti generando utilia ſunt: quæ uero plus excalfaciunt, non tamen ualenter deſiccant, menſibus eliciendis ſunt congrua. Verum & utraque hæc urinas prouocant, & adhæc cum primis ea, quæ calefaciunt & deſiccant. Et propter hoc ea peculiariter dicuntur uretica ſiue urinam mouentia, nō quia ſola moueant urinas: ſed quia ſolas, & non etiam menſes, aut lac. *Nam præter alia & red-
B dendis ex pectore pulmoneq; excreationibus incommoda ſunt deſiccantia: poſcunt enim, & ipſa incidi quidem, at non ſiccari, ceu & renum, ueſicæq; calculi. Verum de talibus medicamentis ſupra diſſerui.

* Græce eſt, πρὸς γὰρ αὐτοῖς ἄλλοις, οὐδὲ ταῖς ἐκ θώρακος καὶ πνεύμονος ἀναπτύσεσιν ἐπιτήδεια τὰ ξηραίνοντα. legendum fortaſſe πρὸς γὰρ αὐτοῖς, ἄλλοις τε καὶ ταῖς ἐκ θώρακος καὶ πνεύμονος ἀναπτύσεσιν οὐκ ἐπιτήδεια τὰ ξηραίνοντα. Hic enim, ut & alijs, & reddendis ex pectore pulmoneq; excreationibus incommoda ſunt deſiccantia.

Quòd quæ ſemen prouocant, quorundam ut medicamentorum quidem, facultas eſt flatuoſa & calida: aliorum vero ut ciborum, flatuoſa quidem etiam, ſed tota ſubſtantia familiaris. CAP. 23.

VT lac, ita & ſemen quædam generare dicuntur, & quæ his ſunt contraria, extinguere: tum quædam prouocare, & ipſis contraria ſupprimere: ac generare quidem, quæ procreant, quod antea non erat: extinguere uero, quæ corrumpunt: prouocare autem, quæ, quod in alto deliteſcebat, in apertum proferunt: & his contraria, quæ ſupprimunt. Igitur ſemen generant cibi quidem qui bene nutriunt, & flatuoſi ſunt, totisq; ſubſtantijs familiares: medicamenta uero flatuoſa & calida: extinguunt autem deſiccantia & refrigerantia oīa, & quæ totis ſubſtantijs ſunt contraria. Porrò prouocant quæcunque calida ſunt, & flatuoſa abſq; deſiccatione: ſupprimunt uero contraria. Etenim cum ſeminis ſubſtantia ex bona ſuperfluitate generationem ſortiatur: ſitq; ēt flatuoſa, bene nutriant & flatuoſa ſint neceſſe eſt, †quæcunq; ſemen aut procrea-
C re, aut prouocare poſſunt. Itaq; bulbi, cicer, fabæ, polypodes, conus, edulia dicuntur multi ſeminis, & ſunt: at ſcinchus & ſatyriō medicamēta ſunt: porrò ſimul cibi ac medicamina multi ſeminis ſunt lini ſemen & eruca. Cæterum quæ refrigerare ſunt nata tum edulia, tum medicamina, ſemen cogentia, incraſſantia, & ſtabile reddentia, uim hn̄t ipſum ſupprimentem, non autē corrumpentem, nempe lactuca, blitum, atriplex, cucurbita, mora, melopepones, cucumeres ſeu pepones, ſeu non pepones (hoc eſt maturi, ſeu non) Porrò quæ reſiccant, prorſum ne eſſe quidē ſemen permittunt, ēt ſi calida ſint natura, uelut ruta. Si aūt non calfaciūt, multo minus, ut nymphæa, atq; hęc ſane rationabile eſt, ſubſtātiæ proprietate contrariè affecta eſſe ſemini. Eandem proportionem tum eſculentorum, tum medicamentorum eſt inuenire in lacte, & mēſibus. Porrò alio modo ſub idem genus cadunt, quę reſpirantium inſtrumētorum reijciendis excreationibus auxiliantur, quæq; urinam ciere poſſunt: hæc enim oīa extenuandi facultatem obtinēt, uti contraria incraſſandi. Sed de uictu extenuante priuatim conſcriptū eſt, nihilo ſecius in eodem uolumine indicatis quæ incraſſant. Verum extenuantia & incraſſantia medicamenta ex libris, qui deinceps ſequentur, ſeligito: in extenuantibus quidem ſcopum habens caliditatē iunctam partium tenuitati, in incraſſantibus uero contraria. Oſtenſum enim eſt in ſuperioribus li-
D bris, ꝙ propria quædam ſit medicamentorum eſſentiæ tenuis natura, non ſolis excalfaciētibus coniuncta. Eadem ratione & incraſſantium natura non ſolis ineſt refrigerantibus. Cæterum ut in talibus facultatibus proportio quædam ineſt, eundem in modum quærendum in omnibus, ēt ſi nomen non ſit impoſitum. Vocantur enim quædam oxydericæ facultats, quæ oculos, ubi nullum illis inſit ſenſibile pathema, male tamen munere ſuo fungentes, corrigunt & in integrū reſtituunt. Ac nimirum & in auribus, & in naribus, & per quemq; aliorum ſenſuum ſingulatim proportione talis quædam ſit facultas, neceſſe eſt: nec tamen facultas nominata eſt ab acumine auditus oxycoos, ſicut nec in olfactu, nec in guſtu, nec tactu, cum tamen in rebus ipſis ſenſilibus ex proportione inſit. Porrò ſi quis ſimilitudinem plus etiam extendat, per quanq; noſtri particulam, talem exiſtere medicamentorum facultatem neceſſe eſt, a qua uidelicet melior redditur partis ipſius actio: ut uerbi cauſa, uentris actio. Siquidem talem eius imbecillitatem inuenire eſt ſæpenumero, qualis eſt in oculis Amblyopia, hoc eſt hebetudo uiſus, cum ij nec phlegmone teneantur, nec influxu torqueantur, nec ulcerati ſint, nec aliud quiduis mali perpeſſi. Et ſanè in medicamentis, quæ affectum uentris eiuſmodi emendant, peptica ſiue concoquentia nuncupantur, appellationis quidem figura nihil proportionale habentia oxydericis, cæterum opere ipſo & facultate ſimilia.

† Nux pinea hoc eſt interpretis.

De facultatibus à partis corporis cognominatis. CAP. 24 E

POrrò,qm̃ & quaſdam appellatas a corporis partibus facultates eſſe diximus, nihilo fuerit
deterius,& de his diſſerere.Nec.n.(quod quiſpiam forſan exiſtimet)omnibus partis affectĩ
bus congruunt:nec ita vni,ut alij nihil proſint : ſed qm̃ frequentiſſime,aut maxime agant ea in
parte,a qua nomen ſunt mutuatæ.Ophthalmicæ quidem, qñquidem maxime ac plurimum ad
oculos ipſas uſurpamus,uelut collirium διὰ ῥόδων,& aliud διὰ πομφόλυγος, & cygnum appella-
tum,& lybianum,& alia omnia quibus uti quidẽ licet,& ad aures affectas,aut os,aut nares,p̃-
terea pudendum,& anum:uerũ non ita frequenter,nec tanto cum fructu. Rurſum autem alias
nuncupamus hepaticas,alias ſplenicas,pleuriticasq́;, & ſtomachicas:nimirum cum & ipſas ea
parte,quam noĩe deſignant,ſæpiſſime ſimul ac potiſſimè prodeſſe conſpiciamus. Porrò quæ ſit
profectus & adiumenti cauſa,in opere de curandi ratione explicabimus,in quo cætera quoq;,
oĩa de medicamentorum uſu exponentur. Itaq; nihil etiam hic hærendum atq; immorandum
eſt,niſi ꝙ uocabulorum non nihil declarandus eſt uſus:quẽ cum alij non nulli recentiorum me
dicorum,tum præſertim qui uocantur methodici,inaniter innuauerunt, atq; induxerunt.

De inani nominum vſurpatione, quam medici recentiores & inter eos
maxime methodici induxerunt. CAP. 25. F

NAm ꝙ ſtalticas quaſdam facultates,hoc eſt ſiſtentes ſeu ſupprimentes,& conſtringẽtes,&
contrahentes,& repellentes,aut alias id genus proferant,id nequaquam abſurdũ eſt, nec
obſcurũ.At cum metaſyncriticas tum materias,tum facultates nominant,nec apertũ eſt qđ di
cunt,nec uerum: nec etiã ſectæ congruens eorum,qui ſe fugitare profitentur, quæ a dogmati-
cis opinionibus{hypolepſus uocant}proficiſcitur,indicationem. Sufficere nanq; aiunt ſibi ap-
parentes cõitates.Atqui excedentibus corporis meatibus ex ſtatu naturali in ſtatum prȩter na
turam, in proprietate excedendi exiſtere quædam pathe,ea dogmatica hypolepſis eſt. Sequit̃,
uero ad hanc,quaſdã eſt facultates,eiuſmodi παλῶν,metaſyncriticas,uidelicet† quæ cõmutent

†ἀλλοιωτικὰς δυνάμεις τὴν παρὰ φύσιν τῆς συγκρίσεως ἡμῶν πορωσίας.

meatuum alienam a natura confuſionem:}nam ſic uſurpant nomina Theſſali ſequaces:atq; ad
ea quæ diutina fluxione uexãtur, facultates eiuſcemodi adhibent,cum nec mõſtrarint meatuũ
alterationes in talibus prouenire affectibus:neq; ꝙ hæc medicamenta tranſmutare{nã ita uer-
to τὸ μετασυγκρίνειν} uitiatum meatuum ſtatum poſſunt,demõſtrare ualeanr.Nam,per Deos im
mortales,cur obſecro napy,thapſia,pyrethrum,capparis radix,& abſolute quæcũq; urere pñt,
ſi diutius corpori inhæreanr,meatuum ſtatum commutant? Nam ꝙ partes,quæ tentantur aſſi-
dua fluxione,ab hoc genus medicamẽtis iuuentũr,perſpicuò uĩ: at quamobrem iuuentur,na- G
turalis ſpeculationis problema eſt.Ac nos quidem dicimus earum frigidam ſimul atque humi-
dam eſſe temperiem,ac proinde poſcere medicamenta,quæ ſimul & excalfaciant,& deſiccent.
Atq; alij aliam cãm proferent,pro opinione nimirum,quã conceperunt de corporis elementis.
Nec tñ uſurpari conuenit metaſyncriſeos uocabulum a quoquam alterius ſectæ,præterq̃ eorũ
qui animantium corpora & exiſtimant,& appellitant ſyncrimata,ſeu confuſiones ex corpuſcu
lis inſecabilibus,minimiſq́;,& partitionis expertibus, ac ſimilaribus : quanquam nec iſtis om-
nibus,ſed ijs dũtaxat,qui,uti Theſſalus in canone, meatuum alterationi id genus morbos aſcri
bunt.Non.n.qua methodicus eſt Theſſalus id dicit (ſiquidem ubi tãquam methodicus diſſerit,
illic ab obſcurorum recedit indicatione)ſed qua dogmaticus.ſ.ab ijſdem, quæ Aſclepiades po-
nit,elementis exorſus,cæterum haud ubiq; ſequens.Sed nunc tẽpus non eſt ſuper talibus pro-
lixius diſſerere:nam quædam curandi Methodo magis ſunt propria,quædam uero in opere de
Themiſonis,& Theſſali ſecta exactius expromentur.Tempeſtiuum itaq; nũc eſt,contractis hu-
ius libri uelis quieſcere,ſi modo duo illi prȩterea capita adiecero,alterum ſuperius dilatum,nẽ
pe de facultatibus contrarijs : Alterum ad inſequentem ſermonem neceſſarium, definiturus.ſ.
cuiuſque tum excalfacientium,tum refrigerantium,tum exiccantium,atq; humectantium me H
dicamentorum ordinem.

Quo pacto contrarias indicare facultates oporteat. CAP. 26.

IGitur contrarias iudicare facultates ex operibus oportet,ſicut toto hoc libro ſæpenumero
oñdimus,dicentes quaſdã facultates emplaſticas & his contrarias extergentes,tum farctu li
berantes,& infarcientes,præterea emollientes, & indurantes,ac laxantes,& contendentes:nã
adſtringentes,aut acres,aut amaras,aut acidas,aut dulces, non facultates medicamentorũ,ſed
guſtus eſſe qualitates monſtrauimus.Itaq; in his,aut prorſum quærenda non eſt contrarietas;
aut non ut in facultatibus quærenda.Scopus aũt in iſtis duplex eſt,nẽpe earũ actiones, & tẽpe
raturæ.Actiones quidem,in denſando,& rarefaciendo:aut quippiam ex alto extrahendo, aut
repellendo:incraſſando materias,aut extenuando:aut infarciendo meatus,aut fractu liberan-
do.Tẽperaturȩ uero in calido,frigido,humido,& ſicco.De quibus oĩbus abũde in quarto libro
determinatũ eſt,monſtrantibus nobis,ꝙ adſtringens,terreſtre ſit,& frigidũ:acidũ uero, ſubtile
frigidum:amarum aũt,terreſtre ſubtile : qđ uero eſt abſq; ulla inſigni qualitate,frigidũ aqueũ:
Sic acre,igneum oſtendimus:ſalſum uero,terreſtre calidum,nondum tamen igneum : ſimiliter
dulce,calidum,ſed nondum urens : quæ uero oleoſa ſunt,omnia aquea ſunt & aeria.Secuta ſa-

A nè ſunt temperaturas eorum, & opera. Nam adſtringens cõtrahere, conſtringere, dẽſare, repellere, & incraſſare, & ante hæc omnia refrigerare, exiccareq́; natum eſt: acidum uero incidere, extenuare, diuidere, farctuq́; liberare, perpurgare {ἐκφράττειν Græci uocant} citra excalfactionem: acre uero ſimiliter ut acidum agere, ꝙ ad extenuationem, perpurgationemq́; attinet: cæterum hoc differt, ꝙ acidum refrigeret, acre uero excalfaciat: ad hęc, ꝙ illud repercutiat, hoc attrahat, & digerat. Sic amarum quoq; meatus perpurgat, abſtergit, extenuat, incidit humorum craſſitiem abſq; manifeſta excalfactione: frigidum uero aqueum incraſſat, cogit, contrahit, conſtringit: obſtupeſacit, atq; extinguit. Porrò acre extenuat, perpurgat, digerit, perrumpit, attrahit, & eſcharam ſiue cruſtam efficit. At ſalſum contrahit, conſtringit condiendo ſeruat, deſiccat citra apertam aut caliditatem, aut frigiditatem.* Dulce uero concoquit, laxat, rarefacit, Oleoſum deniq; humectat, emollit, laxat. Facilius itaq; iam erit ex modo dictis ponderantem ſapores, inuenire qui temperamento, quiq́; operibus ſint contrarij.

A.l.2.t.1.c.3. lol.94 g

De limitatione ac finitione ordinis cuiuſq; excalfacientium, frigefacientium, humectantium, & deſiccantium. CAP. 27.

B PORrò congruens iam tempus eſt, definitis temperamentorum & facultatum, quę in medicamentis ſunt, ordinibus, hunc librum abſoluere. Igitur ſymmetrũ medicamentum, & quod ſit ſimilis temperamenti cum eo, cui admouetur, cum neq; caleſaciat, neq; frigeſaciat, neq; deſiccet, neq; humectet, id nec calidum, nec frigidum, nec ſiccum, nec humidum appellare conuenit: Quod uero aut calidius, aut humidius, aut frigidius, aut ſiccius eſt, a uincente ſeu excedente cognominatur facultate. Porrò per vnumquemq; exceſſum quatuor poſuiſſe ordines, quod ad uſum ſpectat ſufficit, calidum quidem nominantes, primi ordinis, quod nos excalſacit, non tamen euidenter, uerum ut opus ſit inſuper aliqua demonſtratione rationali: ſic frigidum, humidum, & ſiccum, quod demonſtrationem † requirat etiam, nondum actionem ualentem neq; euidentem adeptum. Quæ uero manifeſtè aut calfacere, aut frigeſacere, aut humectare, aut deſiccare poſſunt, ea ſecundi eſſe ordinis dicentur. At, quæ iam uehementes quidem, non tamen ſumme, tertij. Quæ autem adeo excalfacere poſſunt, ut eſcharam moliantur, & urant, quarti: ſic quoq; quæ uehementius refrigerant, adeo ut extinguant, & ipſa quarti ſunt ordinis. Cæterum nullum inuenire eſt, quod quarto ordine deſiccet, quod non etiam urat: nam quod ſumme deſiccat, omnino id etiam deurit. Attamen tertij ordinis exiccantium eſſe quippiam queat, quod
C non urat, ceu omnia quæ uehementer adſtringunt, ex quibus eſt omphacion, rhus, alumen, balauſtium, galla omphacitis. In his autem ipſis quædam uicina iam ſunt adurentibus, ut ſquama æris, & æs uſtum, quaſi inter tertium quartumq́ue ordinem dubiè hæreant. In medio tertij eſt æs uſtum, ſi lotum ſit. In principio tertij hypocyſtis. Sic autem & in ſecundo & quarto differentias conſtituere licet triplices: nec enim perinde* vrit cauterium, & napy, licet ambo quarti ſint ordinis. De his ſane omnibus in ſequentibus libris per ſingula ſeorſum medicamenta determinabitur.

† Additur in antiquis, logicam.

* in cod græcis tam manuſcriptis quàm impreſſis eſt ξηραίνει, i. ſiccat, & ita in tranſlatione ueteri.

GALENI DE SIMPLICIVM MEDICAMENTORVM FACVLTATIBVS

LIBER SEXTVS

ARGVMENTVM LIBRI.

D Agit de effectricibus qualitatibus ſingulorum medicamentorum, quæ plantę, aut ipſarum partes exiſtunt: quorum hiſtoria ad nonum uſq; librum continetur.

Quid agendum reliquis libris ſimplicium medicamentorum: & qui authores rectè, qui perperam, de ipſis tractarint.

DE ſimplicium medicaminum forma pariter & facultate ſcribere nobis aggreſſis, primis duobus libris ante omnia prauos modos ratiocinationum, quibus recentiorum medicorum pleriq; uſi grauiſſime hallucinantur, indicare eſt uiſum. In tertio uelut elemẽta quædã totius doctrinæ tradidimus. Deinde uero in quarto de ſaporum natura diſquiſiuimus, ſtudio inueniendorum omnium, quæ ex illis ad facultatum conducere cognitionem poſſent: diſſeruimus aũt in extremo ipſius libri de qualitatibus medicamentorum, quæ ad odoratum attinent. Porrò in quinto ad reliquum facultatũ genus tranſgreſſi, quod quidem ab ipſis operibus, quę peragere natæ ſunt, denominatur, & illic quoq; cuiuſq; ſubſtantiam oſtendimus. Et ſanè uniuerſalis ſermo de ſimplicium medicamẽto-

rum

rum facultate uniuerſus iam finem ſortitus uidetur. Tempus uero eſt ad ſermones particula- E
res,ſeu ſpeciales,ſeu utcũq; nominare cuiq; uiſum erit,tranſire. Et ſane hi priuatim in unoquo
que medicamine peragentur,ceu protinus in initio fecimus,in primo quidem horum commẽ-
tariorum de aqua & aceto contemplati:in ſecundo uero de oleo & roſaceo: niſi ꝙ illic uelut in
exemplis ſermonem tranſegimus aduerſus eos,qui non recte de illorum facultate quid protu-
liſſent:hic aũt breuibus de unoquoq; diſſeram,non amplius curans, ſiquis male de quouis eo-
rum quippiam pronũciarit, id tñ ſcripturus,quod mihi uidebitur ueriſſimum,omiſſa aduerſus
illos ꝗ quid peccarunt,concertatione. Porrò ꝙ non mõ obſcura futura eſt oratio ijs,ꝗ ſuperio-
ra ignorant,uerùm demonſtrationis deſtituta quoq; fide, vel me tacente clarũ arbitror. Sed tñ
& in memoriam reduxiſſe forſan præſtiterit,primùm quidem ꝙ in natura temperatiſſima faciẽ
dum eſt medicaminum facultatis periculum,deinde in intemperata,poſtea deinceps in morbis
ſimplicibus. At ſi quis ex guſtu qualitatibus indicatorie coniectari uelit de eorum facultate, in
quarto monſtrauimus quęnam ſit in his methodus. Si quis ergo aut negligenter lectis ſuperiori
bus,aut plane non lectis,ſtatim ad hunc librũ pergat,feſtiuans quã primum medicaminũ facul
tatis peritus effici,haud certã eorum hẽbit notitiam. Cęterũ qm̃ medicamenta oĩa partim ſunt
partes aĩaliũ:aut plantarum,aut fructuũ,aut horũ liquores {quos ὀποὺς Græci uocant} aut ſuc- F
ci:partim uero ex metallis ſumuntur: melius mihi uiſum eſt de plantis ante oĩa diſſerere, tũ ꝙ
numeroſiſſimum illarũ eſt genus,tum ꝙ uirium robore præcellentiſſimũ:inde de metallicis tra
ctare,atq; hinc ad aĩalium partes tranſire. Quin ẽt eo illas ordine perſcribere decreui,qui in ele
mentis uiſitur, eas plantarum primo loco collocans, quarum appellationes initium ſui ſortitæ
ſunt elementum α,ſcd'm uero loco quæ a β incipiunt,& ſic tertio,quarto,quintoq; loco,atq; ita
deinceps,pro literarum uidelicet ordine. Nam & Pamphilus cum in modum tractatum de her
bis compoſuit. Verum is ad fabulas uerſus aniles eſt,ſimulque præſtigiaturas quaſdam deliras
Aegyptias,iunctis non nullis incãtationibus,quas,cum herbas colligunt,admurmurant. Et ſa-
nè utitur ad periapta.i.quæ ſuſpenduntur,& manganeas non ſolum curioſas & a medicina alie
nas,ſed ẽt falſas uniuerſas. At non neque horum quippiam, neq; nugaces iſtorum narrabimus
transformationes: nec.n.uel paruis admodum pueris utiles tales eſſe fabulas exiſtimamus,ne-
dum ijs,qui medicinæ operam obire properant. Et profectò protinus in aphoriſmorũ initio ab
Hippocrate dictum mihi vr̃,{Vita breuis, ars uero longa.ut tp̃s non in inutilia impenderemus,
uerùm ꝗ maximo ſtudio feſtinaremus uiam incedere compendioſiſſimam, nempe per ea, quæ
ſunt in arte utiliſſima. Pleraq; uero iſta herbarum noĩa aut Aegyptiaca,aut Babylonia,quæque G
non nulli {aut} priuatim,{aut}notæ gratia illis impoſuerunt,hic adſcribere mihi uiſum eſt ſup-
uacuum. Nã præſtat,ſi quis hæc uolet curioſius perſequi, ſeorſum, & ꝑ ſe apud illos legere, qui
tranſtulere:nam ita & libros illos inſcribunt, ut qui eos non compoſuerint, uelut Xenocrates
Aphrodiſienſis fecit,uir cum in alijs ſupra modum curioſus,tum a præſtigiatura non alienus.
At Pamphilus,is.ſ. qui libros de herbis compoſuit, planè ex ijs,quæ uel ipſe ſcribit, præ ſe fert
grammaticum,indicatq; ſe nec cõſpexiſſe herbas de quibus conſcribit,nec uires earum exper-
tum,ſed ijs, qui ante ip̃m ſcripſere,fidem habuiſſe citra ullam exploratiõẽ. Sic ſane libros ex-
pleuit,annexo ad quãq; herbam nominum aceruo: deinde ẽt exponens,ſi qua ex homine fere-
batur transformatio:tùm epodas,ſeu incantationes,& libationes,atq; thymiamata,quæ in col
ligendis illis adhibebantur,adſcribens,nec non & alias eiuſmodi p̃ſtigiaturas nugaces. At Ana
zarbenſis Dioſcorides quinq; libris materiam oẽm utilem abſoluit,non herbarum tñ,ſed & ar
borum,& fructuum,& ſuccorum,& liquorum: memorãs inſuper & metallica omnia, & partes
animalium. Et mihi utiq; uidetur oĩum perfectiſſime tractatum de materia medicamentorum
confeciſſe. Nam licet a maioribus eo,plurima de illis bene ſcripta extent, tñ a nemine omniũ
æque de oĩbus,†niſi ſiquis Tanitrum prædicet Aſclepiadis:{nam & huic cætera bene dicta eſſe H
probantur extra ratiocinationes,quas ſuper cauſis affert. Atque hæc nimirum perlegere debet
quiſquis peritus medicamentorum materiæ euadere ſtudet: ad hæc quoq; quæ ſcripta reliquit
Heraclides Tarentinus,& Crateuas,& Mantuas. Verum illi nõ ſimiliter ſcripſerunt, nec in vnũ
collegerunt omnia, ceu Dioſcorides,qui de materia quinque libris fecit titulum: uerum ſeor-
ſum,uerbi cauſa,de præparatione,aut probatione medicamentorum ſcripſerunt,ut Heraclides
Tarentinus: ſeorſum uero de purgantibus,aut propotiſmis,aut clyſmis,ut fecit Mantuas: ſe-
paratim de facile parabilibus remedijs,uti Apollonius: aut de ijs,quæ ſecundum locos,ut Man
tuas. Porrò plerunque medicamentorum uſum ueteres in curandi tractatibus prodiderunt,ut
& iuniorum medicorum,prope omnes. Nam & ab Hippocrate dicta ſunt multa,& ab Euriphõ
te,& Dieuche,& Diocle,& Pliſtonico,& Praxagora,& Herophilo. Nec eſt ueterum medicorũ
quiſquam,qui non aliquid plus minuſue arti contulerit ad medicamentorum ſcientiam, idque
citra præſtigiaturam,aut mendacium,quæ poſtea inuexit Andreas. Itaque cui ocium ſuppetit
legendis utiliter de medicamentis ſcriptis libris,multos quidem habet,ut eſt dictum, antiquo-
rum,ſed nec paucos iuniorum,aduſque Pamphilum,& Archigenem. Quin & Rufus Epheſius,
cum multa medicamenta in curandi libris cõſcripſerit,tũ de herbis uerſibus hexametris qua-
tuor

1. Apho. 1. Ext. ord. 2. b

† Legitur in antiquis græcis co. πλὴν εἰ τὰ νίγρου τις ἐπαινοίη τοῦ ἀσκληπιάδου. i. niſi quis nigri Aſclepiadei opera prædicet.

A tuor libros compoſuit. Nec metus eſt defectutos libros utiles, etiamſi, in tota uita quis aliud ni
hil, q̃ de medicamentis legere volet. Verùm abſtinẽdum ab Andrea eſt, alijsq́; ſimiliter menda-
cibus: multoq́; ẽt magis fugiendus Pamphilus, qui ne per ſomnium quidem herbas uidit, qua-
rum aggreditur figuras perſcribere. Nã id genus hominum (quo mõ aſſimilauit eos Heraclides
Tarẽtinus) ſimillimum eſt præconibus, qui ſormam, ac notos fugitiui mancipij, licet ipſi non ui
derint unquam, præconio tñ publicant: notas.n. ab alijs qui norunt accipiunt, & ceu cantilenã
eas proferunt: ut ſi forte is, quem præconio indicant, prope adſiſteret, agnoſcere tñ nõ poſſent.
Equidem nõ poſſem non accuſare & illos quoque, qui primi herbarum formas ſcriptis docere
ſunt conati, cũ melius exiſtimẽ ab ipſo pręceptore oculis diſcere, ac non adſimilari ijs, qui ex li
bris prodeunt gubernatores: nã ſic & uerior & manifeſtior eſſet doctrina, non herbarum mo-
dò & fruticum arborumq́; , ſed & aliorum oĩum medicaminum. Verum enimuero ſi oĩno libris
eſt opus, quis adeo miſer eſt, ut p̃teritis ſcriptis Dioſcoridis, Nigri, Heraclidis, Crateuę, & alio-
rũ innumerorũ, qui in arte ipſa conſueuerunt, libros grãmaticos, ſcribentis incantationes, trãſ-
formationes, & decanorũ, dæmoniorumq́; herbas ſacras perferat? Nam q̃ hominibus iſtis præ-
ſtigiatoribus unicũ fuerit ſtudiũ, ut uulgus imperitũ talia ſcribẽtes in ſui admirationẽ uerterẽt,
B uel ex ipſis Pãphili libris diſcere liceat, qui primã inter herbas cõſcripſit Abrotonon oĩbus no-
bis cognitã: ac deinde Agnon ſiue viticem, & ipſam admodum notã: inde Agroſtin herbã, nec
uulgo ignotã: mox anchuſam, quã nec ipſam quiſpiã ignorat: ſicut nec adianton, quæ illi dein-
ceps ſcripta legitur: atq; in his utiq; nihil, qđ quidẽ ſciã, ſuperuacuũ ſcribit. Verum poſtea her-
bæ meminit noĩe, ut ait, Aeti, hoc eſt, aquilæ, de qua fatet̃, Græcorũ nulli quicq̃ eſſe proditum,
uerũ ſcriptã ſe repperiſſe in libello quopiã ex ijs, qui inſcribuntur Mercurio Aegyptio, continẽ
te trigintaſex ſacras horoſcoporum herbas. Quas clarũ eſt eſſe oẽs nugas meras, atq; autoris ip
ſius figmẽta, ſimilia Ophionicis Conchlacis: nec.n. prorſum quiſpiã extitit Cõclax: ad riſum.n.
fictum nomen eſt. ſicut pleraq; alia in libro eius cõſcripta: nec trigintaſex herbæ illæ ultra no-
men ipm̃ quicq̃ ſunt, nec ulla ipſis res ſubiacet. Verum Pãphilo, ſicut & pleriſq; alijs, ocium for
taſſis ſupererat, inutiles fabulas libris intexere: at nos nunc quoq; tempus nos perdidiſſe arbi-
tramur, qui prolixius eorum meminimus. Itaq; quæ utilia ſunt iam nunc ordiamur.

ABROTONON.

A. l.2.2.2.c.6. fol. 106.c

ABrotoni herbæ nec ſpeciem formãve ſcribere, poſt tot tantosq́; uiros, oportet, nec particu
lares actiones, ceu illi factitarunt: quas ſi non definitè diſtinctèq́; , ſaltẽ clare ſignificarunt:
C verùm & nos quoq; eas copioſius exponemus in opere de componẽdis pharmacis, ſimulq́; de
paratu facilibus: interim uero ẽt in curandi methodi libris, nimirum ubi expoſcet uſus. Verum
quod ab initio propoſitum fuit, nempe uniuerſales duntaxat medicamentorũ oĩum facultates
inſpicere, id quidem & in alijs conſentaneũ eſt, & nunc ſanè ẽt faciendũ: dicendumq́; , Abroto-
non eſſe calidum, & ſiccum facultate, in tertio ordine ſiue receſſu poſt ſymmetra ſitum. Porrò
q̃ eiuſmodi ordo ut ad temperatam expendatur, ſæpe antè diximus. Sed & inueniemus tempe-
riem eius nõ minimè quidẽ & ex guſtu ducta coniectura, utpote cum ſit admodum amarũ. Por
rò ſaporẽ eiuſmodi, cum terrenæ ſit eſſentiæ, a largo calore extenuatũ oñdimus: ita ut non in-
ſtrenue excalfaciat pariter, & deſiccet. Quinimmo & cũ diſtincta illa experientia, de qua ſupra
frequenter dictum eſt, diligenter exploraſſemus, ex eadem temperie medicamen hoc comperi
mus. Nam ſiue comam cum floribus (nã reliqua eius palea inutilis eſt) contuſam ulceri puro il-
linas, mordax irritans uidebitur: ſiue eo in oleo macerato caput uoles, aut uẽtrem perfundere,
admodũ calfacere reperies. Quin &, ſi qui per circuitum rigoribus corripiuntur, eos ante inua-
ſionẽ hoc uoles cõfricare, minus utiq; rigore concutiẽtur: immo & ſenſus quidẽ protinus, ubi
admotum fuerit, ipm̃ calfacere percipit. Porrò q̃ lumbricos interimat, par eſt, nimirum cum ſit
D amatum, ac proinde, uel antequã experiaris, manifeſtũ, ſi quidem memoria teneas q̃ in horum
cõmentariorum quarto de amari ſapotis natura prodidimus. Scieſq́; protinus, q̃ & digerendi,
& incidendi quãdam uim hẽat. Sed & q̃ magis, quã Abſynthio idipſi neceſſario inſit, in prom
ptu erit colligere, primum quidẽ ex guſtu (pauciſſimæ ſiquidẽ acerbitatis particeps abrotonon
eſt, non paucæ uero abſynthium) deinde ex eo q̃ inimicum quidem ſit ſtomacho abrotonũ, ue
lut ẽt ſeriphon: gratum uero & amicum abſynthiũ. Siquidem de iſtis ſupra oñſum eſt, q̃ amarũ
ipm̃ per ſe omnifariam infenſum ſit ſtomacho: auſterum uero, aut acerbũ, aut in ſumma adſtrin
gens, ſtomacho amicum. Porrò ubi qualitates hæ inuicem permiſtæ fuerint, quæ uehementior
fuerit, ea utiq; uicerit. Atq; hæc ſatis eſt in hoc tractatu nouiſſe. Monſtrabitur aũt in libris de ra
tione curandi, quo pacto quis optime medicamento eiuſmodi uti poſſit. Ac proinde quęrendũ
haud ẽt eſt, quamobrẽ cum malo cydonio cocto illitũ, aut pane, oculorum ſanet phlegmonas:
neq; quid cum farina hordeacea tritum ac coctum digerat phymata: neutrum ſiquidem horũ,
nec aliorum quiduis, huic propoſito nobis tractatui proprium eſt: ſed qui empiricam profiten-
tur doctrinam, ij in paratu facilibus medicamentis ea conſcribunt: at qui ex ratione artem tra
ctare uolunt, ijs opus eſt methodo curandi: nam alioqui damnum magis, quam utilitatem ex ta * hiſtoria.
li conſequãtur *narratione. Sane Hippocrati, qui in aphoriſmis ſcripſit, ‖ Dolores oculorum ſol- 6. Apho. 31. Ext. ord. 4. c.

uit

uit meri potio,aut lauacrum , aut fomentatio, aut ſanguinis miſſio,aut purgatio : nec adiecit , E
quosnam dolores uini potio,quos lauacrum,quos fomentũ,quos ſanguinis miſſio,quos purga
tio: ignoſcendum forſan quis arbitretur,tribus,ut arbitro,de cauſis. Siquidem aphoriſticam fa
ciebat doctrinam,in qua, ꝑ ꝑ breuitatem & compendium,pleraq; ita dici conceſſum eſt. Et oĩa
quæ dolore ſoluunt enumerauit,tametſi non definijt,ad quem dolorem quodnã ex illis cõgrue
ret. Tum multis in locis aliorum librorum occaſiones nobis ꝓſtitit,diſtinctiones in ijs,quæ hoc
pacto dñr,inueniendi. At,qui neq; in alijs libris de talibus ſcripſere diſtinctionibus,aut in enar
ratorio,*& prolixo tractatu aphoriſtice tñ ac breuiter ſcribunt,aut inſuper ẽt ex multis unum
tñ indicant,ij plus nos lædunt,q̃ iuuant. Nã cum ſint multæ in ophthalmijs dñię,atq; una dun
taxat ex eis prædictum poſcat cataplaſma , aliç uero oẽs ab eo lædantur : ſi quis id ad oẽs ſine
diſcrimine adhibeat,multo plus lædet,q̃ iuuabit. Ad hunc itaq; modum non tantum de abro-
tono,ſed de alijs quoq; oĩbus ſcribendum nobis eſt, eas quidẽ facultates quæ ſunt in calefaciẽ
do,frigefaciendo,humectando,ſiccandoq;,ijs, quas ſæpenumero memorauimus methodis,re-
perientibus: quæ uero ſcd̃m totius ſubſtantiæ; proprietatem perficiuntur,ſola experientia . Et
de his oñſum eſt, ꝙ deleteriæ ſint,& deleteriarum alexiteriæ,& purgatoriæ . Nam has ex tõne F
inuenire eſt impoſſibile,præterq̃ ꝙ in quibuſdam ſuſpicionem dũtaxat probabilem inuenire li
ceat,neq;.n.in oĩbus,ſicut hoc in ſuperioribus monſtratum ſuit. At de facultatibus,quæ hoc pa
cto inueniũtur, ſeparatim poſtea diſſeremus,ubi uidelicet prius ſingulatim per quodq; medica
mentum de ijs,quæ calfaciendo,frigefaciendo,humectando,ſiccandoq; agunt: tum de ijs,quę
ad has conſequuntur: narrationẽ abſoluero. Porrò ubi unum mõ adiecero,finem faciã de abro
tono dicendi,nempe ꝙ ſumme ſuſpiciendus ille Pamphilus,etiamſi hanc primã herbarũ recen
ſuit,ac forſan ut nullam deinceps aliam,tñ hanc ſaltẽ oculis ſuis conſpicari uoluerit : attamen
uel maximè hallucinatur,exiſtimans hãc herbam à Romanis appellari Santonicum . differt.n.
ab abrotono ſantonicũ, uelut ẽt Dioſcorides exactiſſime ſcripſit in tertio de materia , & oẽs id
norunt tum medici tum rhodopolæ. Nam abrotoni duæ ſunt ſpecies,altera quam marem, alte
ra quam fęminam nuncupant: quod ipm̃ definitum eſt tum apud Dioſcoridem, tum apud ipm̃
Pamphilum,aliosq; innumeros. At aliud eſt ab eo abſynthiũ: cuius rurſum tres ſtatuendæ ſunt
ſpecies: quarum unam eodem cum gñe ipſo noĩe appellitant,cuiuſmodi potiſſimum eſt ponti-
cum: alterum,ſantonicum: tertium,ſeriphum. Si uero aliud placet appellare abſynthium,aliud
uero ſeriphum,aliud aũt ſantonicum,nihil intereſt,quod ad præſens certe attinet: nec.n.nomẽ G
diuiſuri venimus, ſed ſtudium nobis eſt ipſis de rebus. Porrò qm̃ hæc tum ſpecie ſeu forma , tũ
guſtu,tum facultatibus inter ſeſe diuerſa ſunt , non obſcure uno, ſi ita lubet, oĩa nomine nun-
cupes,uerùm exactè uires eorum edoceas . Ac nos ſanè ſufficienter ipſas a Dioſcoride expli-
catas eſſe,aliiſq; non paucis,iam diximus: itaq; denuo eadem ſcribenda non ſunt,quæ maiori
bus rectè ſunt prodita. At,ſiquid illi in facultatibus omiſere indiſtinctum,cuius profecto gratia
ad hanc*narrationem uenimus, ea nos adiicere tentabimus abſynthium quidem dictis minus
eſt calidum,nempe plurimam obtinens adſtrictionem. Quod cum ſit,& minus quoq; tenuiũ, q̃
illa partium,& utiq; minori ẽt,quã illa ad eundem modum extenuandi facultate, attamen non
minus deſiccatorium eſt. At cæterorum ſantonicum quidem,a ſantonia regione in qua naſcit̃ ,
nomen ſortitum,proximam hẽt facultatem,ſeripho paulo imbecillius in excalfaciẽdo,& exte-
nuando deſiccandoq;. Porrò ipm̃ ſeriphon abrotono minus eſt calidum,uerum calidius abſyn
thio: ſtomacho impendio inimicum, nempè cum amaritate ſalſedinem quandam præ ſe ferẽs:
ſed & quandã,licet minimam,adſtrictionem obtinet. Sic & abrotonon, & ſantonicum admo-
dum infeſta ſunt ſtomacho. Solum aũt inter ea abſynthium,& maximè ponticum,gratũ eſt ſto
macho,quia plurimam adſtrictionem cõtinet. Abrotonum uero vſtum,calidum,ſiccũq; facul- H
tate eſt,magis ẽt quam cucurbita ſicca uſta , & anethi radix. Illa enim ulceribus humidis ſimul
& citra phlegmonem callo induratis conueniunt: ac proinde maximè ulceribus,quæ in puden
dorum præputiis fiunt competere vñr. At cinis abrotoni ulceribus oĩbus mordax eſt: ac idcir-
co cum oleo tenui,cicino.ſ.aut raphanino,aut ſicyonio,aut ueteri,& maxime ſabino,ad alope
cias accommodatur. Tum barbam ſegnius tardiuſq; enaſcentem cum aliquo dictorum oleorũ
elicit,ſed nec minus illis lentiſcino maceratum. Quippe pro eo ꝙ tenuium eſt partium, rareſa-
ciendi uim obtinet,& mordax eſt,& calidum: quas utiq; maximè eius facultates nouiſſe opor-
tet,nec quicquàm etiam particulare in hoc tractatu requirere.

Agnos, vitex.

Agnos,'aut Lygos.hoc eſt uitex,planta illa fruticoſa,†calidus quidẽ eſt,& ſiccus tertio ordi A. ibid. c. 41.
ne,uerũ multum tenuis ſubſtantiæ,tum guſtu acris ſimul & adſtringens,ꝫ ipſas quidẽ uitices ad
medicinã hẽt inutiles: cęterum folia ſemenq; calida ſiccaq; facultate ſunt,ſubſtãtia uero tenui.
Nã & utentibus ita apparet,& guſtantibus acre ſimul & ſubadſtringens percipit̃ tum foliũ,tum
flos,tũ fructus. Edendo tñ ẽt fructus eſt: uerumtamen perſpicuo calfacit,& ſimul capiti dolorẽ
parit. At ſi frigatur(nam & ſic editur cum tragematis)minus caput tentat. Porrò flatus uentris
diſcutit & cũ non frictus,& multo magis cũ frictus fuerit. Cohibet porrò impetus in uenerem,
tum

Margin notes:

* διεξοδικῶ.

* ἀδιεξόδῳ est in antiquis.

† In cod. quodã græco antiquiſſimo, & in trãſlatione veteri, verba hæc non habentur, iudico aũt eſſe gloſſema, epitomen verborum Galeni continens.

A tum frictionis expers,tum etiã ipſam expertus.Folia item, floresq; ipſius fruticis id ipſum præſtare poſſunt:itaq; non tñ eſa potaq; ad caſtitatem conferre creduntur uerum etiam ſubſtrata. Hinc eſt ꝙ Athenis in Theſmophoriis , hoc eſt ſacris cereris,mulieres totum ſibi fruticẽ ſubſternunt.Hinc illi quoq; nomẽ inditum agni,hoc eſt caſti. Ex quibus omnibus manifeſtũ eſt,ſiquidem memoria teneamus,quę ſuperioribus commentariis ſunt dicta,agnum calfacere,ſimulque exiccare,tum oĩum maxime flatus diſcutere. Porro ꝙ tenuium ſit partium, facultas eius * indicio eſt.Nã ꝙ caput tentat,nõ magis à multitudine uaporum ab eo prognatorum, q̃ à caliditate eius, ac ſubtilitate partium fieri rationabile eſt.Nã ſi flatuoſum ſpiritũ procreare poſſet,ſane & uẽtrẽ inflaret , & uenerem ſtimularet,perinde ut eruca:uerum cum nõ tñ non excitare, immo etiam reprimere queat,fuerit profecto ſecundum rutæ maxime facultatem tum in excalfaciendo,tum in reſiccando.Nõ tñ illi par eſt,nam utroq; paulo eſt inferior:ſiquidem ruta tum magis eſt excalfactoria,tum magis deſiccatoria . Differt ẽt qualitatis ſimul,ac facultatis miſtione. Nã agni ſemen,ac germina modicã ferũt adſtrictionẽ:at ruta ubi aruerit,exacte amara eſt,& acris: ubi uero humida,ſubamara. Non tñ auſteritas,aut acerbitas illi ineſt : aut ſicui uidatur ineſſe, ea utiq; omnino obſcura,ſcio,uidebitur,nec par ei, quæ eſt in agno.Quocirca,& ad iecur,& lie

* τιλμὸς.

B nem indurata,& obſtructa,agni ſemẽ potius q̃ ruta competit. Sed hæc ad curãdi iã methodum pertinent:quã q̃dẽ ut omnino nõ attingam de medicamentorum pronuncians facultatibus,fieri non poteſt:uerum celeriter his omiſſis,ad rẽ propoſitam reflectere,uiri eſt utiq; tẽperati.Magiſq; ẽt id in ſequentibus medicamentis efficere conabor:hoc eſt,ubi ex quibuſdam paucis euidentibus uniuerſalem facultatem collegero,particulares poſtea actiones omittam. Nã in pſens id nouiſſe ſufficit,ꝙ Agnus calidus eſt,& ſiccus facultate,idq;,non mediocriter,ſed tertio exceſſu:tum admodum tenuium partium.Hæc qui norit,ac poſtea methodum curãdi didicerit, ipſemet inueniet,quo pacto menſes hinc cieat:quo pacto partes induratas digerat:quo pacto laſſitudinem ſoluens,ſeu acopum,& excalfactorium ex eo unguentum præparetur.

Agroſtis gramen.

A. ibi. c.306. & 107.

§Graminis radix modice frigida eſt,& ſicca,mordacitatem quandam exiguã, & partium tenuitatem obtinens. At herba ipſa primo quidẽ exceſſu refrigerat,in humiditate uero, & ſiccitate moderata. Porro ſemẽ alibi quidem imbecillum eſt, in parnaſo uero deſicatoriũ,& tenuium partium, & ſubacerbum. § Gramen eſculentam hẽt radicem,ubi mollis fuerit , dulcem quidem † inſtar aquæ,ſed acre quiddã exiguũ,& ſubacerbũ obtinentem.Hæc herba plane aquea guſtan

Nõ ſunt in antiquiſſimo codice græ. nec in tralatione ueteri, ſed uidẽtur eſſe ſummaque dam uerborum Galeni ſequentium.
† aqueſum.

C tibus eſt.Ex quibus apertum eſt radicẽ modice eſſe tum frigidam,tum ſiccam,ac proinde cruenta ulcera glutinare.At ipſa herba illita non uehementer refrigerat,in medio conſtituta humiditatis,& ſiccitatis.Porro mordacitas,& tenuitas,quæ radici ineſt,exigua eſt quidem,ſed interdũ tamẽ lapidem frangere aſſolet,ſiquis eam decoctam ebibat.At ſemen alterius quidem imbecillum eſt:eius uero,quæ in parnaſo naſcitur,urinam ciet,& fluxus uentris , & ſtomachi reſiccat: uis enim eius eſt exiccatoria,tenuium partium,& ſubacerba.

Anchuſa.

A. l. 2. t. 2. c. 19. f. 100. g

§Anchuſæ quadruplex ſpecies eſt.Quarũ Onoclea quidẽ radicẽ habet admodũ refrigerantẽ & deſiccantẽ,tũ adſtringentem,& ſubamaram,tum quæ ſufficiat extenuandis, & extergendis humoribus bilioſis,corporibusq; condenſandis.Cæterũ folia habet imbecilliora quidem radice,adſtringunt tñ & ipſa,& deſiccant.Porro lycopſos cognominata refrigerat,& deſiccat,magiſq; eius radix,q̃ onoclea adſtringit.At Onochelos calidior eſt,&magis medicata,nã pluſculũ hẽt & guſtu ipſo protinus acrimoniæ. Hac uero ẽt calidior eſt reliqua,& parua,q̃ & amarior,& magis etiã medicata eſt.§Anchuſæ non omnes eaſdem uires obtinent.Nam onoclea quam uocant,radicem habet ſimul adſtringentem,& ſubamaram,corporibus condenſandis, & modice

Nõ ſunt in antiquiſſimo codic. græco,nec i tralatione ueteri.

D extenuandis idoneam,tum abſtergẽdis quoq;,& abluendis bilioſis,& ſalſis ſuccis. Dictũ enim ſupra eſt,ꝙ qualitas acerba miſta amaritudini ea præſtare queat.Sic ſane aurigini,& lienoſis, & renum affectibus eſt utilis . Sed & refrigerare idonea eſt: & ſane cum polenta illita iuuat eryſipelata.Et abſtergit non mòdo epota,ſed & foris impoſita:proinde uiriligines,& lepras ſanat cũ aceto.Ac radicis quidẽ hæc opera ſunt,& operũ facultates quas diximus. At folia ipſius herbæ radice q̃dẽ ſunt imbecilliora,non tñ aliena ſunt à reſiccatione,& adſtrictione. Itaq; ẽt † profluuiũ ſanãt pota cũ uino.Et q̃ lycopſos nominatur,eodem modo eryſipelatis cõgruit: & radicem hẽt,q̃ onoclea,magis adſtringentem.At Onochili,& Alcibiadię cognominatę uis magis eſt medicata.Nã & guſtu protinus maiorẽ hẽt acrimoniã:& eos,qui à uiperis morſi ſunt,admodũ iuuat tum illita,tũ ſuſpenſa,tũ eſa.Reliqua uero,nempe quarta,quæ parua eſt , & fere nomine caret ex illis ſola,alcibiadiæ quidem perſimilis eſt, uerum,& amarior,& magis medicaminoſa:ac proinde ad latos lumbricos idonea,oxybaphi menſura cum hyſſopo,et naſturtio epota .

† diarrheam.
† Et hoc in loco in Aldino codice græco habentur hæc uerba .
Agaricum compoſitũ eſt ex ſubſtantia aerea & terrea, a caliditate tenuata: facultatem ẽt habet digerẽdi,calefaciendi,craſſitudinem incidẽdi,& obſtructiones iecoris liberandi.
Quanquam nec in cod. antiquis, nec in tralatione ueteri legantur.

Agarici radix.

A. ibid. c.77. fol.107.

†Agarici radix, hoc eſt q̃ trunco innaſcitur,primo q̃dẽ guſtu dulcis quodã modo, ſed paulo poſt ſubamara apparet,et acrimoniæ quãdã ſpeciẽ tpis ſpatio inducit,leuiculæq; adſtrictionis. Eſt et cõſiſtẽtia laxa.Ex quibus oĩbus manifeſtũ eſt,ſiquidẽ q̃ in ſuperioribus cõmentariis di-

cta ſunt, meminerimus, ꝙ medicamentum hoc cõpoſitum eſt ex ſubſtantia aerea, & terrea à ſo- E
liditate extenuata: porro minimũ hẽt eſſentiæ aqueæ. Hac rõne, & digerendi uim hẽt, & craſſi-
tudinem incidẽdi, tum infarctus uiſcerum expurgandi. Proinde regio morbo laborantes ſanat,
eos utiq;, qui ſic ab infarctu iecoris laborãt. Iuuat & morbo comitiali obnoxios eadem faculta
te: tũ rigores per circuitum recurrentes ex craſſis, aut viſcoſis humoribus natos ſanat. Iuuat &
morſos à beſtijs frigore lædentibus, aut cõpunctos, tum ſoris in affecta parte impoſitum, tum
intro in corpus ſumptum pondere drachmæ unius cum uino diluto. Eſt & purgatorium.

Ageratum.

Ageratum facultatem digerendi habet, & leuiter quadantenus phlegmone liberandi.

Adiantum.

Adiantum in caliditate quidẽ, & frigiditate ſymmetrũ eſt, uerũ deſiccat, & extenuat, & dige- A, ibi. c.100. fol.110.c.d.
rit. Etenim caput ex alopecia glabrũ capillis cõueſtit, & ſtrumas, & abſceſſus digerit, lapideſq;
ſrangit epotum, & uiſcoſorũ craſſorumq; è pectore pulmoneq; excreationibus non mediocri-
ter cõfert, & uẽtris profluuiũ ſiſtit: nõ tñ ullã manifeſtã caliditatẽ affert, ſicut nec frigiditatem.
Verum poſuerit ipſum quiſpiam ſecundum hãc oppoſitionem, & temperiem, in ordine medio.

Auzoon ſemperuiuum. F

Auzoon utrunq;, tũ maius, tum minus, deſiccat quidem leuiter, q̃nquidẽ, & mediocriter ad- A. ibi. c.607.
ſtringit, omnis alterius uehementis qualitatis expers. Quare in eo plus cęteris abundat eſſentia
aquea: cæterum non mediocriter refrigerat. Eſt enim ex tertio ordine, & receſſu refrigerantiũ.
Hinc etiam ad eryſipelata, & herpetes, & plegmonas à fluxione natas accommodatur.

Aegilops auena.

Aegilops digerendi uim poſſidet, id quod ex guſtu patet; leuiter enim eſt acris. Verum, & ex
eo liquet, quòd phlegmonas induratas, & ægilopas ſanat.

Aera Lolium.

Lolium deſiccat, & calfacit efficaciter, ut propinqua ſit acribus, magis quàm iris; ſed non eſt
perinde, ut illa tenuuiũ partium, uerum multũ in hoc deficit. Secundum hoc ponat ipſum quiſ-
piam in principio tertij ordinis excalfacientium, extremo uero ſecundi exiccantium.

Aegyrus populus nigra.

Aegyri flores calidi quidẽ ſunt primo * receſſu à tẽperatis: at in dñia, quæ habẽt in ſiccando,
& humectãdo, paulũ q̃ddã ad ſicci* deflexerũt, ſed & ſubtiliorũ potius, q̃ craſſiorũ ſunt partiũ.
Et folia quoq; ipſius quodãmodo floribus ſimilia ſunt, niſi ꝙ ad oĩa imbecilliora, minuſq; effica- G
cia. Sed & reſina eius, floribus ſimilem facultatem obtinet, atq; etiam calidiorem. Porro ſemen
tum reſina, tum floribus, & ſubtiliorum eſt partium, & exiccantius, non tñ admodum calidius.

* In impreſſis legitur τρίτως. i. tertio. in manuſcriptis quos uiderim, πρώτως. i. primo.

Acacia.

Acacia & † plãta ipſa acerba eſt, & fructus, & ſuccus; Qui lotus q̃dẽ, & imbecillior, & minus A.l.2.t.2.c.3. fol.99.b
mordax reddit, utpote acrimoniã quãdã in lauatione deponẽs. Porro ſi parti alicui ſanę illinaẽ
ꝓtinus cã & ſicciorẽ, & cõtractã efficiet, nullũ q̃dẽ caloris ſenſum inuehẽs, ſed nec frigoris ad-
modũ ualẽtẽ. Vnde cõſtat medicamẽ id eſſe frigidũ, & terroſum, ĩmiſta quãdã ẽt eſſẽtia aquea.
Et ſanè cõiectura eſt nõ eſſe ſimilare, uerũ quaſdã in ſeſe diſperſas habere partes tenues, & cali
das, q̃ in ipſa ablutione ſegregenẽ. Eſtoq;, et hoc tertij ordinis exiccãtiũ, & ſecũdi refrigerantiũ,
ubi quidem elotum fuerit, illotum uero primi.

† Al. folia ipſa acerba ſunt.

Acalephe urtica.

Vrtica. Et huius herbæ, tũ fructus, tũ folia (nã hęc potiſſimũ ſunt uſui) admodũ digerẽtis ſunt A. ibi. c.714
facultatis, adeo ut & phymata, & parotidas ſanent. Sed & quiddam flatuoſum obtinent, quo &
uenerẽ ſtimulãt, & maxime, ubi cũ muſto ſemen bibitur. Porro ꝙ nõ uehementer calfaciat, ſed
multũ tenuiũ ſit partiũ, teſtimonio eſt craſſorũ uiſcoſorumq; humorum ex pectore pulmoneq;
eductio, tũ ꝙ partes quas cõtigerit pruriãt. Porro flatuoſum eius, cuius eſſe particeps dicta eſt, H
dum cõcoquitur, naſcitur: non enim actu flatuoſa eſt, ſed facultate. Ventrem aũt modice ſubdu
cit ipſa duntaxat abſterſione, ac ueluti titillatione, non purgatione. Et gangrenoſa, & cãcroſa,
& in totũ, q̃ exiccari citra mordicationem poſtulant, ea conuenienter ſanat, nimirum cum ſub-
tilium partiũ ſit, & temperaturæ ſiccæ: non tamen tantum habens caliditatis, ut iam mordicet.

Acanthos ſpina uulgaris.

Acãthos. Alii quidẽ Melamphullum nominant, alij uero pæderota. Folia quidẽ medioctiter
digerentem facultatẽ obtinent; Ac radix exiccatoria eſt, & leuiter inciſoria, & tenuium partiũ.

Acanthion.

Achantiũ. Radix huius, & folia facultatis ſunt tenuiũ partiũ, & excalfactoriæ, ut & iis qui cõ
uelluntur auxilientur.

Acantha leuce ſpina alba.

Acantha leuce. Hãc quidã leucacãthon noĩant. Radix eius deſiccatoria eſt, & modice adſtrin A.l.2.t.2.ca. 80.fol.108.d
gens. Quãobrẽ, & cœliacos, & dyſentericos* iuuat, & ſanguinis reiectiones cohibet, œdemata-
que illitu cõtrahit: ac dentes dolẽtes iuuat, ſi decocto eius colluanẽ. Semen tenuiũ partiũ, & ca-
lidæ facultatis eſt. Itaq; potui dari ijs, qui cõuelluntẽ conuenit.

* ſtomachicos.

Acantha Aegyptia.

Spina Aegyptia. Quidã Arabicã uocant. Similis autem eſt ſpinæ albæ noſtrati, uerum facul- A. ibi. c.615
tate

A tate ualidius adſtringente pariter, & deſiccante. Itaq; profluuium muliebre radix eius iuuat, & alia, quibus auxilio eſt, quæ apud nos naſcitur ſpina: ſed efficacius tamen omnia adiuuat tum radix, tum fructus. Hic uero, & columellæ prodeſt, & ijs, quæ in ſede inflata ſunt: tum ulcera ad cicatricem ducit, mediocrem habens, & non moleſtam adſtrictionem.

Acorum.

A.l.2.t.2.ca. 45.fol.104.d

Acorum. Huius utimur radice, quæ guſtu acri eſt, & modice amaro, odoreq; nõ iniucundo. Itaq; conſtat facultatis calidę eſſe, & conſiſtentiæ tenuium partium. Huic conſentaneum eſt, ut urinam moueat, & lienes induratos iuuet: tum ceratoidis craſſitiem detergeat ſimul atq; extenuet, ſed ad hoc melior eſt ipſius ſuccus. Omnino uero ſiccificum eſſe clarum eſt. Et ſane ordinis eſto tertij in utroque, in calfaciendo ſcilicet, & deſiccando.

Aconitum, ſiue pardalianches.

A.ibi.c.360. & 676.

Aconitum, ſiue Pardaliãches. Hoc ſepticæ, & deleteriæ facultatis eſt. Itaq; in cibo potuq; fugiendum. Attamen ad putrefaciendum † quædam extra os, & ſedem aptum eſt. Herbę autem radix ad hæc eſt utilis.

† *Cod. impreſſi habent τὰ τῶν ἐκτὸς τοῦ σώματος ἰδίᾳ Manuſcripti, et Aetius τὰ τῶν ἐκτὸς τοῦ σώματος ὁ καθ' ἴδιαν i. quaſdam externis corporis partibus, & circa ſedem. Paulus. Extrinſec' quidem in carnibus, quæ putrefieri debent ipſo utendũ eſt.*

Aconitum, ſeu lycoctonum.

B Aconitum ſeu Licoctonum. Eſt & hoc ſimilis alteri facultatis, ſed peculiariter lupos interficit, ſicut illud pardos.

Actesambucus. Et ebulus.

A. ibi. c.611.

Acte, tum magna illa, & arborea, tum herbacea, quã & Chamęactẽ Græci uocãt; Latini hanc Ebulum, illã Sambucũ; utraq; potẽtiã hẽt tũ deſiccandi, tum cõglutinãdi, modiceq; digerendi.

Alimum.

Alimum. Hæc planta frutex eſt, plurimo in Cilicia præcipue prouẽtu: ubi, & germina eius recentia eſitant, & reponunt quoq; in poſterum futura uſui. Semen pariter, & lac plãta ipſa generat, eſtq; guſtus ſalſi, & ſubadſtringentis. Ex quibus omnibus palã eſt ipſam eſſe diſſimilarem. Maior aũt pars ſubſtãtiæ eius calida eſt tẽperate, cũ humiditate inconfecta, & leuiter flatuoſa.

Aloe.

A. ibid. c.64.

Aloe. Hęc herba non admodũ apud nos prouenit. Et q̃ naſcitur in magna Syria, aquoſior eſt, & facultatis imbecillioris: attamen uſq; adeo deſiccare poteſt, ut uulnera glutinet. At in regionibus calidioribus, qualis eſt Cœloſyria, & Arabia, multo eſt melior. Optima aũt indica, cuius liquor eſt id, qđ ad nos importatͬ cognominatũ Aloe, medicamẽtũ ad plurimas res, ꝑꝑ exiccationem mordicationis expertem, utile. Eſt autẽ non ſimplicis naturæ, ſed, ut teſtatu guſtus, adſtringit ſimul, & amara eſt: adſtringit quidẽ modice, ſed fortiter amara eſt. Subducit & uentrẽ, utputa ex numero medicamentorum, quæ Græci ab excernendo ſtercore uocãt ὑποκοπρωτικά. Itaque ex dictis patet (ſiquidẽ memoria tenemus quæ in quarto libro ſunt demonſtrata) ꝙ tertij ſit ordinis exicantium: calfacientium aũt, aut primi intẽſi, aut ſecundi remiſſi. Sed & ipſius facultatis miſturã atteſtanͭ particularia eius opera. Nã & gratum ſtomacho medicamen eſt, ut ſi quid aliud: & ſinus glutinat. Sanat & ulcera, q̃ ægrè ad cicatricẽ duci poſſut, & maxime q̃ in ano ſunt et pudẽdo. Iuuat & eorũ phlegmonas aqua ſubacta, & uulnera eũdẽ ad modũ glutinat. Cõgruit ſimiliter utẽti, & ad phlegmonas in ore, ac naribus, & oculis. In ſumma, repellere, & digerere ſimul poteſt, cum hoc, ut paulum extergeat, quantum uidelicet ulceribus puris non ſit moleſtum.

Alyſſon.

A.l.2.t.2.ca. 46.fol.101.c

Alyſſon. Nuncupata eſt hæc herba Alyſſon, qđ mirifice iuuet morſos à cane rabido. Sed & rabiẽti quoq; data ſola ſæpe in totũ ſanauit: atq; hoc ex totius ſubæ ſimilitudine efficit. Dictumque prius eſt, talẽ facultatẽ ex ſola percipi experientia, & plane nulla cõſtare methodo. Quòd ſi quis ad multa experiatur, cognoſcet facultatẽ habere mediocriter ſiccificam, & digerentem, cũ D hoc, ut abſterſorium non nihil etiam obtineat. Hac ratione & uitiliginem, & ephelin expurgat.

Alſine auricula muris.

A.l.2. t.2.ca. 18.fo.100.f

Alſine, aut Myoſota. Similem hæc facultatem Helxinæ obtinet, nempe refrigerantem, & humectantem: Eſt enim eſſentiæ aqueæ, frigidæ: quare & citra adſtrictionem refrigerat. Quocirca ad feruentes phlegmonas, & mediocria eriſipelata competit.

Amaracon maiorana.

A. ibi. c.466.

Amaracon excalfacit non inſtrenue, non ualde autem deſiccat, ſed in caliditate quidem tertii eſt ordinis, in ſiccitate uero ſecundi.

Ambroſia.

Ambroſia illita uim habet adſtringentem, ac repellenem.

Ami.

A. ibid. c.60.

Ami. Hærbæ quã uocant Ami, ſemen maxime eſt utile. Facultatis eſt excalfactoriæ, & deſiccatoriæ, tenuiumq; partium. Sed & guſtu ſubamarum eſt, & acre. Et clarum eſt, quòd & digerat, & urinam moueat. Fuerit autem in calfaciendo reſiccandoque ex ordine tertio intenſo.

Amarantum.

Amarãtum facultatis eſt incidentis, & extenuantis. Coma igitur eius menſes cum uino pota

educit.Sed & grumos ſanguinis liquare creditur,non ſolum in uentre,ſed & in ueſica: ſed tunc E
potius cum mulſo bibenda.Et omnes ſimpliciter fluxiones pota deſiccat,ſtomacho infeſta.

Amorge amurca.

Amurca terreſtris eſt ſubſtantiæ,calidæ,non tamen tñ poſſidet caliditatis,ut palã mordicet. A.ibi.c.277.
Quòd ſi coquatur quoq; multo etiam magis craſſarum partium,& ſicca redditur. Et fuerit ſanè
ex ſecundo ordine excalfacientium,& ſiccantium intenſo quodã mõ magis. Sic & ulcera cor-
porũ temperatura ſiccorum curat: quæ uero in aliis omnibus ſunt,exaſperat.Siquidem conten
dit perinde,ut reſina,& pix ſicca,& bitumen:Quæ,& ipſa in corporibus admodum duris, quæ
uulnus habent,aut ſinum,glutinatoria ſunt: alia uero omnia contendunt atq; irritant.

Ampeloprason.

Ampeloprason.Si inter alliũ,& praſon hoc eſt porrũ,mediũ quiddã cõcipias,facultatem am A.ibi.c.540.
peloprasi inueneris.Eſt enim agreſte,ut ſic dicã,porrũ:quamobrẽ,& acrius eo,& ſiccius eſt, ſi-
cut agreſtia oĩa reliqua hortẽſibus,ac proinde ſtomacho q̃ illud nocentius.Sed,& craſſos, & lẽ
tos humores potẽtius incidit: ualẽtiusq́; infarcta organa obſtructione liberat. Hac quoq; tõne
urinas,& menſtrua ſæpe ꝓuocauit,ubi à craſſis,& lentis retinebant̃ humoribus. Adeo uero eſt
calidũ,ut illitũ cataplaſmatis mõ,exulceret.Dictũ ẽ aũt retro,ꝗ̃ q̃ cum in modũ ſunt calida,ex F
tremi ſint ordinis.

Ampelos agria uitis agreſtis.

Vitis agreſtis racemi extergendi uim habẽt, ut ephelus,& neruos, & id genus omnia in exti
ma cute exiſtentia curare poſſint. Sed & adſtrictionem quandam extrema germina (ἑλικες
Græci uocant) obtinent, quæ & ſale conditi aſſolent.

Ampelos hemeros uitis ſatiua & culta.

Vitis Cultæ adſimilis facultas eſt agreſti,ſed ad omnia imbecillior. A.ibi.c.723.

Ampelos leuce uitis Alba.

Ampeli Leuces,quam & Bryoniam, & Pſilothrum uocant,prima quidem germina ab oĩbus A.ibi.c.261.
pro more edi uere ſolent,utpote edulium ſtomacho propter adſtrictionẽ acceptum,ſed & ſub-
amarã,& modice acrem adſtrictionem poſſident: quare, & urinam modice cient. At radix, &
abſtergentem,& deſiccantem,& tenuium partium uim habet,& moderate calidam. Quãobrẽ,
& lienes induratos liquat tum epota, tum foris cum ficubus impoſita: & pſoram, & lepram ſa-
nat.Porro fructus eius,racemi ſpeciem præferens,iis,qui coria denſant,eſt utilis.

Ampelos melæna uitis nigra.

Vitis nigra.Vocatur autem hæc proprie bryonia: ſupradictæ tamen ad omnia ſimilis, niſi G A ibi.c.263.
quòd imbecillior.

Amygdala.

Amygdala, quæ quidẽ palã amara,ſunt,omnino extenuandi uim poſſidẽt,quod,& qualitas A.l.2.t.2.ca.
ipſa indicat,& experientia cõprobat.Ac de amara quidem qualitate in quarto horũ cõmenta- 57.l.104.g
riorũ proditũ eſt.Cæterũ duo experientiæ exẽpla proponi ſatis eſt,unde uim eorũ poſſis digno
ſcere.Siquidẽ ephelin expurgant,& excreationibus ex pectore pulmoneq; craſſorum lentorũ-
que humorũ impendio conferunt.Porro hęc oſtenſa ſunt genere quidẽ attenuãtis, ſpecie uero
extergẽtis eſſe facultatis. Quin,& ꝙ per accidens facultatẽ itẽ habeãt ab obſtructione liberãdi,
ipſum ſupra demonſtratum eſt.Sed & experientia mõſtrat.Nã in iecore craſſorũ uiſcoſorũq; hu
morũ in extremis uaſis impactorũ obſtructiones,abunde expurgãt,expediuntq;. Quin,& late
rũ dolores ab hmõi cauſa natos,& lienis,& coli,& renum ſanant. Porro & ipſa arbor tota ſimi
lẽ ſortita uim eſt.Nã huius radices coctæ atq; illitæ ephelus purgãt. Quotquot uero ſunt amy-
gdala dulcia,& ipſa leuiculã amaritudinẽ poſſidẽt,q̃ tñ dulcedine ſuperãte occultat̃: cæterũ id
temporis ſpatio clarum fit.Demonſtratũ autem retro eſt qualitatẽ dulcẽ moderate eſſe calidã.

Ammoniacum. H

Ammoniacũ, opos ſiue liquor eſt ferulæ cuiuſdã.Hoc habet emolliendi facultatẽ intenſam, A.l 2.t.2.c.8.
adeo,ut & articulorũ tophos diſſoluat,& lienes induratos ſanet,& chęradas per halitũ digerat. fol.99.g

Amomum.

Amomum acoro ſimilem facultatem obtinent, niſi quod acorum ſiccius ſit, maiore autem A.ibi.c.51.f.
quadantenus concoquendi facultate amomum. 103.e

Anagallis.

Anagallis utraq;,tũ ea q̃ cœruleum habet florem,tum ea quæ purpureum,admodum exter- A.ibid.c.32.
gentis ſunt facultatis.Habent uero non nihil etiam caloris,& quãdam trahendi facultatẽ,adeo
ut,& infixa corpori extrahãt.Succus earũ ex naribus purgat eadẽ de cauſa.In ſumma aũt deſic
candi uim habent citra mordicationẽ.Quamobrem,& uulnera glutinant,& putrida adiuuant.

Anagyrus.

Anagyrus frutex eſt grauiter olens,acris,& digerẽtis,excalfacientisq; facultatis.Sed folia ẽt
num uirentia,cũ ꝑ humiditatis admiſtionẽ minus ſint acria, idcirco tumentia reprimunt: at
reſiccata incidentis ſunt, exiccantisq; ualenter facultatis.Similem fere facultatem habet radi-
cis eius cortex.Semen autem magis ſubtilium eſt partium.Sed & uomitum prouocat.

A *Androſæmum.*

Androſæmum planta fruticoſa,natura duplex: Vnum enim Aſciron,& Aſcyroudes nũcupatũ eſt,ſpecies hyperici: Alterum uero à quibuſdam Dionyſias appellaĩ: Eſt aũt fructus eorum purgatorius: foliorum uero facultas modice extergens,& deſiccãs,ut & ambuſta curare credã tur. Cæterũ in uino auſtero decocta uinũ ipſum uulnerum grandium glutinatorium efficiunt.

Androſace.

Androſace,amara † & acris herba.Poteſt autem reſiccata ebibitaq; tũ ipſa, tum fructus eius, magnopere urinam prouocare:& nimirum etiam digerere,& deſiccare. † Græc. cod. ὑγρά i. humida,ſed melius legitur πικρά, ut etiã legiſſe uidetur antiquus iterpres.

Andrachne portulaca.

A. ibi. c.554. Andrachne frigida,& aquea tẽperie eſt,paucæ particeps auſteritatis. Proinde fluxiones repellit,& maxime bilioſas,& calidas:cũ eo,ꝙ eas mutet.& in qualitate alteret, magnopere refrigerans.Et fuerit ſanè in refrigerandi quidem facultate tertii exceſſus à temperatis,ac mediis,in humectãdo uero ſecundi.Hac ratione,& æſtuantes,ut ſi quid aliud, adiuuat tum uentris oſculo impoſita,tum totis hypochondrijs, maxime in febribus hecticis. Præterea dentium ſtuporẽ ſanat,nempe quę ab acidorum ſuccorum contactu aſpere exiccata fuerant, leniens atq; replẽs,
B utpote cum uiſcoſam habeat humiditatem.Similiter uero,& ſuccus eius. Itaq; non foris modo impoſitus,ſed epotus quoq; refrigerat.Hoc ſanè,& toti herbæ comeſæ accidit.Quoniam autem ſubaſtringit,utiliter dyſentericis editur,& muliebri profluuio, & ſanguinis reiectionibus. Sed ad hæc quidem multo eſt,quàm herba, ſuccus ipſius efficacior.

Anemone.

A. ibi. c.655. Anemonę oẽs,acres,& * extrahẽdi,& attrahẽdi,& ora uaſorũ reſerãdi facutatẽ obtinẽt.Itaq; radix cõmãſa pituitã euocat.Et ſucc⁹ ex naribus purgat,& oculorũ cicatrices extennat. Inſu ꝑ ſordida ulcerũ anemonæ expurgãt,& lepras detrahũt,mẽſesq; appoſitæ eliciunt, & lac trahũt. * Al. extergendi.

Anethum.

A. ibid. c.69. Anethum adeo excalfacit,ut habendũ ſit aut ſecũdi ordinis intenſi,aut tertii remiſſi:exiccãtiũ uero ordinis eſt ſecũdi incipientis,aut primi finientis.Itaq; merito in oleo decoctũ digerit, dolorem ſedat,ſomnũ conciliat,& crudos, & incoctos tumores cõcoquit. fit enim ex eo oleũ, cuius propinqua ſit tẽperies pus mouentibus,& cõcoquentibus uocatis medicamentis,niſi quatenus paulo illis tum calidius,tũ ſubtilius eſt,ac proinde digerens. Vſtũ autẽ tertii ordinis tũ ex calfacientiũ,tũ deſiccãtiũ fit.Et proinde ulceribus nimis humidis mollibusq; inſperſum ꝓdeſt,
C potiſſimum iis,q̃ in pudẽdis cõſiſtunt:at q̃ in præputio ſunt inueterata, ea probe cicatrice includit.Cæterũ uiride adhuc,& ſucculentũ humidius eſt ſcilicet,& minus calidũ.Itaq; magis concoquit,& ſomnũ cõciliat magis,q̃ ſiccũ,ſed minus digerit.Idcirco mihi uidentur ueteres coronis ex eo plexis uti ſolere in ſympoſijs. *Anthillis.*

A. ibi. c.744. Anthillis duplex eſt,ſed utraq; modice deſiccat,ut & ulcera glutinet.Cæterum altera,ea ſcilicet quæ chamæpity adſimilis eſt,quadantenus ſubtiliorum eſt partium q̃ altera,adeo,ut & comitialibus competat. Quin & ipſa magis, quàm altera extergere poteſt.

Anthemis,aut chamæmelum.

A. ibi. c.118. fol.112.b Anthemis,aut Chamæmelum.dictum quidẽ in tertio libro copioſius eſt de hac herba:diceturq; nunc ſummatim,quòd calfacit, & deſiccat in primo ordine. Eſt & tenuium partium, ac proinde digerendi,laxandi,& rarefaciendi uim obtinet.

Aniſum.

A.l.2.t.2.c.1. fol.98.I Aniſi Semen maxime utile eſt,acre,& ſubamarum,ut prope ad urentium accedat caliditatẽ. Eſt aũt in ſiccãdo tertii ordinis,ſicut,& in calfaciẽdo.Proinde,& urinã ciet,& digerit, & ĩflationes uentris reprimit. *Antirhinum.*

D Antirhinum,aut Anarhinũ fructum habet uituli naribus ſimile,ad ſanatonẽs inutile. Ipſum autem adſimilis eſt cum bubonio facultatis,ſed multo minoris.Itaq; ex illo de hoc coniicito.

Aparine.

Aparine,quidam Philãthropon,alii Omphacocarpum cognominant,modice extergit, & deſiccat,habentque non nihil ſubtilium partium.

Apios pyrus.

A. ibi. c.541. Pyri folia pariter,ac turiones auſtera ſunt:fructus dulcedinis ẽt q̃ddã obtinet aqueæ.Ex quibus clara quoq; tẽperies eſt,inæqualis ſcd'm partes:nã pars una terrea eſt,alia aquea, † cæterũ utraq; frigida:tũ alia tẽperata.Proinde eſu pyra ſtomacho grata sũt,& ſitim ꝓhibẽt.illita ãt deſiccãt,& modice refrigerãt.Nã ego iis illitis uulnus glutinaſſe me memini, cũ aliud ad manum eſſet nihil. *Achrades pyra ſyluestria.*

Achrades uocatæ,magis quàm pyra reliqua,adſtringunt,& deſiccant.Et proinde ſane maiora uulnera glutinant,fluxuſque repellunt.

† Græce καὶ καθ' ἑκάτερον τὸ μὲν τοι ψυχρὸν, τὸ δ' εὔκρατον, i. & ſecundum utranque, altera quidem frigida, altera uero temperata. Antiqua trala. Sed ſi tu uis dicere p alium modum, dices ꝙ quædã illarum ſunt frigidæ, & quædã ſunt æqualis cõplexionis. Videtur enim legiſſe καὶ καθ' ἑτεροτρόπων.

Apocynum,aut cynocrambe.

Apocynum,aut Cynocrambe. Vocant autem quidam eam Cynomorum, quandoquidem canes celerrimè interimit,ſicut Lycoctonon lupos,Eſt autem hominibus uenenum, herba mul

tum grauiter olens: Proinde omnino calida eſt non inſtrenue, non tamen proportione deſic- E
cat. Itaque illita admodum digerentis eſt facultatis.

Argemone.

Argemone. Et huius herbæ facultas abſterſoria eſt, & digerens.

Ariſarum.

Ariſarum multo minus eſt Aro. Radicem habet oliuæ, magnitudine, ſed multo eſt ipſa acrius.

Ariſtolochia.

Ariſtolochiæ radix multo eſt ad medicationes utiliſſima, amara, & ſubacris. Sed ex illis oīum ſubtiliſſima eſt rotunda, & ad oīa efficacior, Aliarũ uero duarũ, q̃ Clematitis appellaẽ, fragrantior eſt: itaq; ea ad unguẽta utunẽ unguẽtarii: ſed ad ſanationes infirmior. At longa minus q̃dẽ tenuitatis partiũ obtinet q̃ rotunda, ſed nec ipſa inefficax eſt, uerum abſtergendi atq; excalfaciendi potẽtiã poſſidet, minus quidẽ q̃ rotũda abſtergẽs, ac digerẽs, ſed nõ minus calfaciens immo forſan plus quoq;. Itaq; in quibus uſus eſt modicæ abſterſionis, cõmodior eſt longa, puta in ulceribus carne explendis, & fomentationibus uteri: At in quibus craſſum humorẽ ualidius extenuare oportet, illic uſus eſt rotũdæ. Proinde dolores ab infarctu aut craſſitie crudorũ ſpirituũ natos magis curat rotunda, & ſpicula extrahit, & putredines ſanat, & ſordida ulcera repurgat, F dẽtes, & gingiuas cãdidas efficit. Auxilio eſt, & aſthmaticis, ſingultientibus, comitialibus, podagricis, ſi cũ aqua bibaẽ. Tum ruptis, & conuulſis, ut ſi quod aliud medicamentum, idoneum eſt. A.l.2.c.2.ca: 49.l.102.b.c.

Arceuthus iuniperus.

Iuniperus calida, & ſicca utrinque tertij ordinis. At fructus ſimiliter quidem calidus eſt, ſed non ſimiliter ſiccat, uerum in hoc primi fuerit ordinis. A.ibi.c.159.

Arctium lappa minor.

Arctium illud, quod thapſo uerbaſco eſt ſimile, radice tenera, candida, dulci, caule oblõgo, & molli, ſemine cymino ſimilis facultatis eſt admodum tenuium partium, & ob id exiccãtis extergẽtisq;, tñ modice. Quamobrẽ radix, ac ſemen eius cocta cum uino quadãtenus dolores dentiũ mitigant. Porro ambuſta, & chymethla ideſt perniones, nõ horum modo decoctum perfuſum, ſed et caules teneriores ſanare poſſunt. *Arctium aliud, lappa maior, bardana.* Alterum uero Arctium, quod Proſopitida, et Proſopion ideſt perſonatium, uocant, cuiuſque folia cucurbitæ ſimillima ſunt, niſi quatenus, tum maiora, tum duriora, digerit ſimul, et deſiccat, ſed et adſtringit non nihil. Quamobrem folia eius ueteribus ulceribus mederi poſſunt.

Arnogloſſum plantago. G

Arnogloſſum. Miſtę, & hoc eſt tẽperaturę: habet enim quiddam aqueum frigidum, habet uero & auſterum quiddam, id quod terreum eſt, ſiccum frigidũ. Itaq; refrigerat ſimul, & deſiccat, & in utroque ſecundi exceſſus à mediis eſt. Porro medicamenta, quæ cũ hoc ꝙ refrigerant, unà etiã adſtringũt, ea & ad ulcera rebellia omnia, & ad fluxiones, & putredines cõueniunt, ac proinde, & ad dyſenterias. Nã, & ſanguinis profluuia ſiſtunt, & ſiquid aduratur refrigerãt. Tum ſinus quoq; glutinãt, & alia ulcera recentia ſimul, & uetera. In oĩbus ferè id genus medicamentis primas tenet, aut certe nulli ſecundũ eſt, Arnogloſſum, idq; tẽperaturæ ſymmetria, & conueniẽtia. Nã ſiccitatẽ obtinet morſus expertem, & frigiditatem, quæ nõdũ obſtupefaciat. Et fructus, & radix ſimilis ſunt facultatis, niſi ꝙ tũ ſiccioris, tum minus frigidæ. Sed fructus quidem ſubtiliorum eſt partium, radices autem craſſiorum partium. Et ipſa herbæ folia exiccata ſubtiliorum ſunt partium, & minus frigidæ facultatis, nempe diſſlato ex eis, ac digeſto excremento aqueo. Hac ratione, & radicibus utuntur ad dentium dolores tum mandentes, tum collutionibus incoquentes. Præterea ad iocinoris, & renum obſtructiones non has tantum adhibent, ſed folia quoque, & multo magis fructus. Hæc enim omnia quandam in ſe abſtergendi facultatem obtinẽt: quam & in herba uiridi ineſſe ſatis coniici poteſt, uerum ab humiditatis copia deuinci. H A.ibi.c.429.

Arum.

Aron. Terrena, & ipſum eſſentia conſtat, calida. Proinde extergendi ui poſſidet, uerum non ualentem, ſicut Dracontium. Eſt itaque in exiccando, & excalfaciendo primi ordinis. Radices eius maxime ſunt utiles: ſiquidem comeſę craſſitiem humorum medioeriter incidunt, adeo ut, & excreationibus ex pectore idoneæ ſint: ſed magis tamen aptum eſt Dracontium. A.ibi.c.431.

Artemiſia.

Artemiſia. Duplex quidem eſt herba Artemiſia, ſed utraque excalfacit, & modice deſiccat: & ſint quod ad calfactionem attinet, exceſſus ſecundi: quod uero ad reſiccationem, aut primi intenſi, aut ſecundi incipientis. Sunt autem, & modice tenuium partium. Itaque ad renum calculos mediocriter commodæ ſunt, & ad ſomentationes uteri. A.ibid.c.83.

Aſarum.

Aſaron. Huius herbæ radices utiles ſunt, facultate ſimiles radicibus acori, intenſiores tamen. Itaque ex iis, quæ de illis prodita ſunt, hic facienda coniectura. A.l.2.t.3.c.4 fol.99.c

Aſclepias.

Aſclepias. In tertio Dioſcorides de hac herba cõſcripſit: At nos eius nõdũ periculũ fecimus.

Aſpalathos

A

Aſpalathos.

A. ibi. c. 286. Aſpalathus guſtu quidem acris ſimul,& adſtringens eſt: facultate uero ex diſſimiliatibus cõſtat, nempe partibus ſuis acribus excalfaciens, partibus uero aliis, auſteris ſcilicet, refrigerans. Itaque utriuſq; ratione deſiccat,& refrigerat: Et proinde ad putredines,& fluxiones eſt utilis.

Aſparagus.

L. ibi. c. 603. Aſparagus Petræus, aut Myacanthinus abſtergendi uim habet, idq́; citra manifeſtam aut caliditatem, aut frigiditatem. Hinc renes ac iecur infarctu liberat,& maxine, herbæ ipſius radices, & ſemen. Quin & dentium dolores ſanat ſiccitatis nomine citra calefactionem, quam, uel maxime dentes requirunt. Porro Athenienſes per, ph, dicunt Aſpharagus.

Aſplenum.

A. ibi. c. 630. Aſplenum tenuium quidem partium, non tamen calida eſt herba. Hac utique ratione,& lapides frangit,& lienes liquat.

Aſtragalos.

Aſtragalos fruticellus eſt exiguus, radices hñs adſtrictorias. Quãobrem ẽt ex numero eſt nõ inſtrenue exiccantium. Nã ulcera uetera ad cicatricem ducit,& aluum fluxu tentatam ſiſtit, ſi-

B quis in uino decoctam radicẽ bibat. Plurimus huius fruticis prouentus eſt in Pheneo Arcadiæ.

Aſter atticus.

A. ibi. c. 337. Aſter Atticus. Alij Bubonium uocant, non ob id tantum, quòd illitum, ſed etiam, quòd ſuſpẽſum, bubones ſanare creditur: habet quiddam etiam digerens: habet uero non minime & refrigerans quiddam: ac reprimens, ut miſtæ ſit potentiæ, uti, roſa: uerum id non adſtringit.

Aſtaphis una.

A. ibi. c. 726. Aſtaphis, culta quidẽ, concoquendi, adſtringendi, & leuiter digerendi facultatem poſſidet. At Agreſtis uehementer acrem obtinet, adeo, ut ex capite purget {quod ἀποφλεγματίζειν Græci dicunt} abſtergatque ualenter. Itaque ad pſoram accommoda eſt. Sed,& urendi uim habet.

Aſphodelus

A. ibi. c. 73. A Aſphodelus. Et huius radix utilis eſt, ſicut Ari, Aſari,& Draeontũ, nempe extergentis, & digerentis facultatis. Vſtæ autem cinis calidior,& exiccantior, ſubtiliorq́;, ac digerere potentior efficitur: Ac proinde & alopecias ſanat.

Atractylis.

A. ibi. c. 159. Atractylis, aut Cnicus agreſtis. Hæc planta ex ſpinarum eſt genere. Facultatem habet deſic-

C candi,& modice digerendi. * calidam.

Atraphaxys Atriplex.

A. ibi. c. 149. Atriplex humida,& frigida tẽperie eſt, humida quidẽ ſecundi ordinis à medijs, frigida uero primi: quã utiq; tepidam eſſe caliditatem poſuimus, cuiuſmodi roſis ineſt: nõ tñ adſtrictionis eſt particeps, ſed aquea eſt,& minimũ terrena, quẽadmodũ malua. Quin,& uentrẽ celeriter ꝑmeat, ut illa, ob lubricitatem. Porro paululum oino eius eſt, quod digerendi obtinet potentiã. Hortẽſes aũt atriplex,& malua, q̃ agreſtes, tũ humidiores ſunt, tum frigidiores. Proinde phlegmonis,& phygethlis incipientibus, gliſcentibusq́;,& emollibus etiãnũ, ac uelut feruẽtibus hortenſes: uigentibus autem,& declinantibus, ac indureſcentibus commodiores ſunt agreſtes. Semen eius abſtergendi uim habet. Itaq; ad auriginem ex pituitæ infarctu prognatam utilis eſt. * Al. iecoris.

Aphace.

Aphace uim habet adſtringendi, ſicut & ipſa lenticula {φακὸν Græci uocant.} Sed & similiter ut lẽticulę edi ſolet, cęterũ ęgrius q̃ ille cõcoquitĩ. Valẽtius aũt deſiccat,& moderati caloris eſt.

Abſynthium.

A. l. 2. 2. c. 2. fol. 98. g Abſynthium adſtrictoriã,& amaram,& acrem ſimul qualitates poſſidet: excalfaciens pariter

D & extergens,& roborans,& deſiccans. Proinde biliosſos uentris humores per egeſtionẽ infernã propellit, ac per urinas euacuat. Magis autẽ quod in uenis eſt bilioſum, per urinas expurgat. Ob hæc contentam in uentrem pituitã nihil adiuuat ſumptũ: ſic ſanè ſi in thorace aut pulmone cõtineatur: nã adſtringens in eo facultas, q̃ amara ualentior eſt. Porro ꝙ inſit quoq; acrimonia, idcirco maiori portione calidũ eſt, q̃ frigidũ. At ſi opus eſt uniuerſaliter cõprehenſam eius temperiem ſecundũ primas circumſcribere facultates (etſi anomœomeres,& diſſimilate ſit) calidũ ipſum dixerim primi exceſſus, ſiccum tertii. Succus autem eius longe q̃ herba ipſa calidior eſt.

BALANOS MYREPSICA GLANS VNGVENTARIA

A ibi. c. 79. f. 108. c BAlanus myrepſica, hoc eſt Glans unguentaria adferĩ ex Barbarica regione. Vtunĩ unguentarij carnis eius ſucco, qui facultate calidus eſt. Reliquiæ ãt, unde expreſſus eſt ſuccus, terreſtres ſcilicet,& durę uincẽtem hñt qualitatem amaram. Sed,& admiſta eſt quædam adſtrictio. Proinde extergentem ſimul, & incidentem, contrahentemque, & ſtipantẽ effectum poſſident. Itaq; ad ionthos, lentes, ephelin,& prurit ũ, deinde,& ad pſorã,& leprã cõueniunt. Verũ enim uero,& lienes liquãt, iecurq́; indureſcentia. Quòd ſiquis carnẽ eius drachmæ põdere cũ melicrato bibat, medicamen experietur uomitorium. Sæpe etiam per infernam aluũ largiter ſubducit. Itaq; cum hoc medicamento utimur ad uiſcerum expurgationẽ, & maxime iocinoris lieniſq́;,

ex oxycrato ipſum exhibere cōſueuimus. Gaudet uero, uel maxime alioqui aceto ad actiones E extrinſecas. Adeo.n. efficax efficitur, ut & pſoras, & lepras extergeat: & multo ēt magis quæ his ſunt minora: lentes, uitiliginem, ionthos, ephelin, exāthemata, achoras, tum ulceroſa, & q̄ craſſi ſunt ſucci omnia. Sed, & cicatricibus decorem affert. Porrò, ꝙ cum illinenda eſt lieni, præſtet ad miſtam eſſe farinarum quāpiā exiccantium, cuiuſmodi eſt erui, ac lolij farina, id iam potius ad cōponendorum medicaminum tractationē, haudquaq̄ ad præſens inſtitutum pertinet: ſed, & in paratu facilibus ipſum dicetur. Verum in p̄ſens ſufficit abſtergentē, & incidentē cū adſtrictione quapiam propoſiti medicaminis dixiſſe facultatem, ac ſic ad aliud tranſgredi. Cortex tñ eius ad modum adſtringit. Itaq; & hunc quoq; poſſis, ubi ualidæ uſus eſt adſtrictionis, accommodare.

Balſamum.

Balſamum deſiccat, & excalfacit ſecundo exceſſu. Eſt autem, & tenuium partium, adeò, ut odoratum ſit. Sed liquor eius ſubtiliorum etiam partium eſt quàm ipſa planta, non tamen adeo calidus, ut quidam exiſtimant, tenuitate partium falſi. Porro fructus eius perſimilis genere facultatis eſt, cæterum longe in ſubtilitate partium inferior. A.la.c.a. 81.fol.108.e

Balauſtium.

Balauſtium flos eſt agreſtis punicæ, ſicut domeſticarum Cytinus. Valenter guſtum adſtringit. Et ſane deſiccantis, & refrigerantis facultatis eſt, & nimirum etiam craſſæ eſſentiæ, ſi quidē memores ſumus eorum, quæ in quarto horum commentariorum ſunt prodita: ubi oſtendimus omne adſtringēs, terreſtre eſſe frigidū. Aliarum autem qualitatum nullius præ ſe fert indicium. Proinde ipſum quis cenſeat ſtrenue, & exiccare & refrigerare. Siquidem non perperam in quarto horum uoluminum terreis frigidis corporibus adſtringētem ineſſe qualitatem demonſtratū eſt. Sane uero, & euentus ipſe comprobat. Nam ſi intertriginibus, & alis ulceribus ipſum illinas, celerrime illa uidebis cicatricem contrahere. Hoc ſanè nomine & ad ſanguinem reijcientes, & ad dyſenteriā, tum ad uentris uteriq; profluuia, non eſt quiſpiam medicorum, qui curandi tractatus conſcripſere, qui hoc non utatur medicamento. F A.ibi.c.109. fol.110.h

Batus Rubus.

Rubi folia, germina, flos, fructus, & radix qualitate adſtringente participāt, eaq; nō obſcura. Sed hoc inter ſe differunt, ꝙ folia, ac præcipue mollia, & recens nata plurimum in ſe habeāt ſubſtantiæ aqueæ, paucum uerò adſtrictionis: eadē ratione, & germina. Itaq; ſi mādantur, aphthas & alia oris ulcera ſanant. Quin, & alia uulnera glutinare ualent: eſt enim eorū tēperies, & externa frigida eſſentia, & aquea tepida. At fructus, ſi quidem maturus fuerit, nō parum habet ſucci G calidi temperati, qui dulcis eſt, uti monſtrauimus: Itaq; ob hoc, & modicam adſtrictionem, eſui nō inſuauis eſt. At immaturus à frigida ſub̄a terrea uincitur, ac proinde acerbus eſt, & ualde exiccatorius. Et ſane uterq; ſiccatus reconditur, ualidius q̄ recens deſiccans. Sed, & flos eādem uim fructui immaturo poſſidet. Vtraq; ad dyſenterias, & uentris profluuiū, & atonias .i. imbecillitates, & ſanguinis expuitionem idonea remedia. Porro Radix præter adſtrictionē, paucam habet ſubſtantiam in ſeſe tenuem, per quam, & lapides renum comminuit.

Batrachium.

Batrachium quatuor habet ſpeciatim differentias. Oia uero uehementer acrem qualitatem poſſident, adeo ut cum dolore exulcerent. Hac ratione, ſi moderate utare, pſoras, & lepras excoriant, & ungues diuellunt: tum leproſis ſtigmata digerunt, & acrochordonas, & myrmecias detrahunt. Quin, & alopecias iuuant pauco tempore admota: nam ſi diutius inhæreant, non excoriatur ſolum ipſa cutis, ſed & in cruſtam uritur. Atq; hæc omnia caulis, & foliorum ſunt opera, ſi imponas uirentia. Porro radix arefacta ſternutationē prouocat, ſimiliter alijs omnibus, quæ ualenter deſiccant. Sed, & dentes dolentes iuuat, ut, & frangat eos, ualenti ſcilicet exiccatione. Et, ut ſemel dicam, calida, & ſicca ualde eſt tum radix, tum uniuerſa adeo herba. H

Bdellium.

Bdelliū, quod Scythicum nominant, quod ſanè, & atrius eſt, & reſinoſum, magis emollientis admodum, & efficacis uirtutis eſt. At alterum, nempe Arabicum, quod dilucidius eſt, magis deſiccat, q̄ emollientia. Igitur recens, & humidum eſt, & contuſum facile molleſcit, ad omnia, ad quæ ſcythicum, idoneum: At quod antiquius eſt, & admodum guſtu amarum, & acre, & ſiccū, ab eorum, quæ indurata molliunt, mediocritate excidit: Vtuntur autem quidam illis, & potiſſimum arabico, & ad bronchocelas, & hydrocelas, ſaliua matutina ieiunaque ſubigentes, ut emplaſtri conſiſtentiam accipiat. Porro arabicum, & calculos renum in potu ſumptum frangere apparet: tum urinas ciere, & crudorum flatuum diſcurſus: præterea laterum dolores, & rupturas perſanare. A.ibi.c.111.

Bechium tuſſilago.

Bechiū inde adeo ſic nuncupatū eſt, ꝙ bechas hoc eſt tuſſes, & orthopnœas, iuuare ſit creditū, ſiquis folia arida aut radicē in prunis urens aſcendentē inde fuliginē inſpiratu attrahat. Eſt autem modice acris, ut ſine moleſtia noxave omnes thoracis abſceſſus credita ſit rūpere. Sane folia uirentia partes cruda phlegmone obſeſſas illitu extrinſecus adiuuant, nempe ob aqueæ

humiditatis

A humiditatis admiſtionem, qua omnia uiridia teneraque participant, alia plus, alia minus: nam ſicca bechij folia acriora ſunt, quàm ut phlegmonis conueniant.

Blitum.

A. ibi. c.636. Blitũ olus eſt eſculentũ, humidæ frigidæq; tẽperaturæ, in ſcđo maxime exceſſu a tẽperatis.

Bulbus ſatiuus.

A. ibid. c.85. Bulbus eſculentus quidẽ frigidiorẽ, & craſſiorẽ lentũq; ſuccũ procreat. Nã & coctu difficilis eſt, & flatuoſus, & uenerẽ prouocans. Attñ illitus ob amaritatem ſimul, & adſtrictionẽ abſtergit ſimul, & glutinat, & nimirum etiam exiccat. Eſt enim oſtenſum amaritudinem in extergentibus eſſe ſubſtantiis, adſtrictionem uero in glutinantibus. At ſiccitas utranque conſequitur.

Bulbus Vomitorius.

Bulbus Vomitorius multo eſt calidioris temperaturæ, quàm ſuperior.

Bubonium.

Buboniũ, aut Aſter Atticus, nuncupatũ eſt ita, quia creditũ eſt bubonas ſanare tũ illitum, tũ inguini adalligatũ. Eſt aũt mediocriter digerentis facultatis, quia uidelicet & modicè calidum eſt: nec uehementer, nec ita deſiccat, ut contendat, maximè cũ etiamnũ molle, ac recens fuerit.

B *Buglosſum.*

A. ibi. c.428. Bugloſſum humidæ calidæq; temperiei eſt. Itaq; uinis iniectum lætitiæ, ac hilaritatis cã eſſe creditum eſt. Sed & iis, qui ob ſupremi gutturis (pharynga Græci uocant) aſperitatẽ tuſſiunt, coctũ in melicrato conuenit.

Bunium.

Bunium, alij Arcticum, * adeo excalfacit, ut & urinam moueat, & menſes prouocet. Sed & Pſeudobunium adſimilis illi caliditatis eſt. * Al. Arction.

Buphthalmum.

A. ibid. c.97. Buphthalmum ſic appellatum eſt a floribus, qui figura quidem boum oculis uideantur adſimiles, colore autem anthemidis floribus ſimillimi ſunt, ſed multo tum maiores, tum acriores. Proinde & uehementius digerunt, adeo ut & duritias ſanent, cerato miſti.

Brathy Sabina.

A. l.2. t.2. c.5. fol.99.d Sabina ex numero eſt fortiter exiccãtiũ, idq; ſcđm tres qualitates, quas in guſtu præ ſe fert, ſimiliter ut cupreſſus, niſi ꝙ ea & acrior eſt, & ut ſic dixerim, magis aromatica, (ſeu odoratior.) Igitur huius, quã mõ dixi qualitatis eſt particeps, nẽpe acrimoniæ cõſiſtentis in tẽperamẽto calido, pterea amaritudinis, & adſtrictionis obſcurioris, ꝙ̃ in cupreſſo: quantum.n. ipſa cupreſſum

C ſuperat in acrimonia, tñ ab ipſo ſuperatur in adſtrictione. Quo manifeſtum eſt, ꝙ oĩno calidior eſt cupreſſo, & ob id ẽt potentius digerit. Itaque glutinare nequit vulnera ob ſiccitatis, & caliditatis robur: nam illi tñ utriuſq; ineſt, ut ẽt contendat, & inflãmationẽ afferat: At putredinibus ſimiliter, ut cupreſſus accõmodari poteſt, maximè ubi rebelliores fuerint, & diuturniores: nam hæ citra noxam uim medicamenti perferunt. Quin; & quę atra ſunt reddita, & admodum ſordida, ea cũ melle expurgat. Carbunculos item ſoluit. Porro partiũ tenuitate menſes quoq; prouocat, ut ſiquid aliud: & ſanguinẽ per urinas mouet. Foetum ẽt uiuentem interficit, & mortuũ educit. Eſto autẽ hoc medicamen tertii ordinis tum excalfaciẽtium, tum deſiccantium, ex numero eorum quæ uel maxime tenuium ſunt partium. Et hoc utique nomine unguentis inditur, & maxime gleucino, & in multas antidotos iniicitur. Quidam uero etiam cinnamomi uicę duplum eius ſubiiciunt. Eſt enim extenuandi, & digerendi facultatis, ſi epotũm fuerit.

Bretanica.

Bretanicæ herbæ folia adſtringentia ſunt, & uulnerum glutinatoria, ſimilia agreſtium lapathorum foliis, niſi quatenus acriora ſunt, magisq; hirta. Sed & expreſſus ex illis ſuccus perinde natus eſt adſtringere: itaque coctum quidam reponunt tanquam inter ſtomatica medicamenta

D efficaciſſimum. Videtur enim ſanare iam etiam putreſcentia.

Bromus.

Bromus unum eſt ex leguminibus: uerum ut medicamentum, ſimilem hordeo uim obtinet. Nam illitum deſiccat, & digerit mediocriter, & ſine morſu. Temperiem autẽ habet paulo frigidiorem. Non † nihil etiam adſtrictionis obtinet, ut uentris profluuia iuuet.

† Lib. 1. de alimen. facul. ca. 14. ait panem ex bromo, neq; ſiſtere, neque prouocare aluum: ſed ibi ut alimentũ, hic ut medicamentum conſideratur.

Bryon thalattion Alga.

Bryon thalattion compoſitum eſt ex terrena, & aquea eſſentia, utraque frigida. Siquidem, & guſtum adſtringit: & calidis quibuſuis illitum, ea euidenter refrigerat, & adiuuat.

Bryon aut ſplanchnon muſcus.

A. ibi. c.712. Bryon, quidã uero Splanchnõ. Inuenitur autẽ in quercubus, & piceis, & populis albis. Vim habet adſtringentem inualidã. Nec.n. multũ eſt frigidũ, ſed proxime ferme mediis, q.a uidelicet & digerendi, & molliendi facultatis eſt particeps, maxime quod in cedrinis lignis reperitur.

GALLIVM

A. ibi. c.115. 327. Gallium inde adeo nomen ſortitum eſt ſuum, ꝙ lac coagulet. Adſimile autem eſt Aparinæ, facultatem obtinens exiccatoriam, & ſubacrem. Flos eius ſanguinis profluuiis competere uidetur, & combuſtis mederi. Eſt autem boni odoris, & coloris lutei.

Gentiana. E

Gentiana. ' Huius herbæ radix multum eſt efficax,cum opus eſt extenuatione, purgatione, abſterſione,obſtructionis liberatione.Nec mirum ſi hæc poſſit,cum impenſe ſit amara. A. ibi. c. 181

Gigarta acinorum uuæ nuclei.

Acinorũ uuæ nuclei ex ſcđo ordine ſunt exiccantiũ,refrigerantiũ uero primo.Subſtãtia eorum craſſarum partiũ eſt,& terrena:cui guſtus indicio eſt,nimirũ cũ acerbi appareant. Quin & experientia cõprobat. Nam oĩbus uentris cũ profluuio innĕtis affectibus impendio conferunt.

Gingidium.

Gingidium,ſicut guſtu amaritatem,& adſtrictionem præſert,ſic temperie quoq; ipſa caliditatem,& frigiditatem.Secundum utranque uero qualitatem deſiccatorium eſt. Sed enim ſtomacho amicum eſt,utpote non paruam obtinens adſtrictionem.Quamobrem non admodum cõſpicuam caliditatem poſſidet:ſecundo autem receſſu deſiccat.

Glaucium.

Glaucium ' adſtringit cum quadam inſuauitate.Tum adeo manifeſte refrigerat, ut ſolum ſæpe eryſipelata,utique ſi ualentia non fuerint,curare poſſit.Miſtura eius compoſita eſt ex aquea terreaq; ſubſtantia,utraque ſanè frigida,uerum non ſummè,ſed ceu aqua fontana. A. ibi. c. 470. F

Glaux.

Glaux herba.Et ipſa lactis generãdi uim obtinere uidetur.Quòd ſi ſit,calida quodammodo,humidaque temperamento fuerit.

Glicon Pulegium.

Pulegium. ' Et hæc berba,quandoquidem acris, & ſubamara eſt, ualde tum excalfacit,tum extenuat. Porrò quòd excalfaciat, abunde magnum eſt * teſtimonium,quòd illa lubrificat: & ſiquis diutiùs toleret,exulcerat quoque.Quòd uero extenuet,ſatis indicat,cum humida craſſa, & lenta,ex thorace,& pulmone excreatu facilia faciat,menſeſque moueat. A. ibi. c. 461. * τεκμήριον.

Glœos ſtrigmenta balneorum.

Glœos modice emolliendi uim obtinet.

Glycyrhiza dulcis radix.

Glycyrhiza. ' Huius fruticis radicũ ſuccus in primis utilis eſt, ſimiliter ut eius radices, dulcis ſimulq; leuiter adſtringens.Proinde aſperitates lenire põt,nec mõ in arteria, uerum ẽt ueſica ſcabra,idq; tẽperaturæ mediocritate.Quocirca fuerit ſane natura eius familiaris noſtræ temperaturæ: nã tale monſtratũ eſt eſſe dulce:ſed eum adſtrictio quædam adiuncta ſit, uniuerſum eius tẽperamentum quãtum ex caliditate,& adſtrictione eſt, tepidæ potiſſimum caliditatis fuerit,q̃ proxime accedens ad ſymmetrum,ſiue temperatum. Porrò qñ temperie quoq; eſt humidum id,quod modice eſt dulce,iure ſane etiam ſiti cõgruens medicamentum eſt, nimirum modice humidum,ſimul & humana natura frigidius.Refert Dioſcorides radicem ſiccam ad læuorem redactam,pterygiorum,ſeu unguium oculorum idoneum eſſe illitu remedium. A. ibi. c. 437. G

Glycyſida Paonia.

Glycyſida, ' quã pentorobon & pæoniam nuncupant, radicem habet læuiter adſtringentẽ cum quadã dulcedine:ac ſi pluſculum dentibus mandas,acrimoniam item quampiam ſubamarã ſubeſſe percipies.Proinde menſes ciet ex melicrato,amygdali pota quantitate: ſane tundere eã neceſſe eſt,ac ita cribratã inſpergere.Expurgat porrò ẽt iecur obſtructum, & renes:ſed hæc efficere nata eſt,qua acris & ſubamara eſt:Qua uero quiddam ẽt adſtrictorium obtinet, in uentre prouenientes fluxiones ſiſtere põt: cæterum eam tunc in auſterorum uinorum quopiam decoctam potare cõuenit.Eſt porrò oĩno reſiccatoria.Eapropter haud deſperauerim, eam(quod merito creditum eſt)ex collo pueris ſuſpenſam comitialem morbum ſanare.Equidẽ uidi puellum qñq; octo totis menſibus morbo comitiali liberum,ex quo hanc radicẽ geſtauit:ac poſtea forte fortuna cum,qđ a collo ſuſpenſum erat,deciđiſſet, protinus denuo cõuulſione correptũ: rurſusq; ſuſpenſo in locũ illius alio,inculpate poſtea egiſſe.Porrò uiſum eſt mihi ſatius eſſe rurſum id collo detrahere,certioris experientiæ gr̃a.Id cũ feciſſem,ac puer iterũ eſſet cõuulſus,magnã recẽtis radicis partẽ ex collo eius ſuſpẽdimus:ac deinceps prorſum ſanus effectus eſt puer, nec poſtea cõuulſus eſt.Rõnabile itaq; erat,aut partes quaſpiã a radice defluentes, ac deinde ꝑ inſpirationẽ attractas,affectos ita locos curare:aut aerẽ a radice aſſidue mutari,& alterari. Nã hoc pacto ſuccus Cyrenaicus columellã phlegmone affectã iuuat:& Melanthiũ frictum palam catarrhos,& coryzas deſiccat,ſiquis id in calidũ linteũ rarum liget, aſſiduéq; calorẽ ex eo per inſpirationẽ in nares attrahat.Quin ẽt ſi cõpluribus linis,& maxime marinæ purpuræ, collo uiperæ iniectis,illis uiperã præfoces,eaq; poſtea cuiuſpiam collo obuincias, mirifice profuerit tũ paristhmiis,tum oĩbus iis,quæ in collo expullulant.Sane de talibus priuatim aliqñ forte cõſcribam.Ac nunc pæoniæ cognoſcendum temperamentum eſt,tum exiccatorium, tum ſubtilium eſſe partium,haud tamen inſigniter calidum,ſed aut ſymmetrum,aut pauxillo calidius. A. ibi. c. 561. H

Gnaphalium.

Gnaphalium inde adeo nominatum eſt,quòd foliis eius mollibus pro fomento utanẽ. Sunt

autem

A autem candida,& modice adſtringunt. Ac proinde quidam id exhibent ex auſterorũ uinorum quopiam dyſentericis.

Gongilis rapum.

Gongilidis ſemen uenerem excitat,utpotè ſpiritum flatuoſum procreans. Sic & radix coctu difficilis eſt,inflatque,& ſemen generat.

DAMASONIVM SEV ALISMA

A.l.3.t.1.ca. 344.f.137.a Damaſoniũ,* aut aliſma.De hac herba in tertio libro tradit Dioſcorides, ꝙ radix eius epota dyſenterias ſanet,& aluum ſiſtat,atq; œdemata mitiget.Sed nos ea quidem experti non ſumus:Quod autem conſtitutos in renibus calculos aqua,in qua decocta fuerit, pota cõminuat, id certe experti ſumus.Ex quo liquet,ꝙ abſterſoriam quandam facultatem obtinet.

Daucus ſtaphylinus.

A.ibi.c.287. § Daucus,* quem quidam ẽt Staphylinum nuncupant,agreſtis quidem domeſtico minus eſt eſui idoneus,cæterum in oĩbus uehementior:at domeſticus eſui aptior,ſed imbecillior. Acrẽ, & calefaciendi facultatem obtinet,ac proinde ẽt extenuandi. Certe radix, præter iam compre-
B henſa, flatuoſum quiddam obtinet,ac uenereum.Semen autem domeſtici quidẽ & ipſum quandam ad uenerem ciendi potentiã poſſidet.Agreſtis uero plane flatu caret,quod *[illegible]* vocant: ac proinde urinam menſesque ciet. §

Dauci ſemen.

A.ibidem. Dauci* herbæ ſemen excalfaciendi uehemẽter facultatem habet, adeo ut inter prima efficax ſit tum urinæ mouendæ medicamen,tum menſibus prouocandis. Multum ẽt digerere per halitum foris impoſitum ualet.Ipſa uero herba ſimilẽ quidem uim obtinet, tamen ſemine infirmiorem,nimirum ob aqueæ humiditatis miſturam, quanquam utique & ipſa calida ſit temperie.

Daphne arbor laurus.

A.c.218.& 444. Lauri* arboris & ſolia,& fructus deſiccant,& calfaciunt uehementer, plusque etiam fructus quam folia.At radicis cortex minus quidem acris eſt,& calidus,plus tamen amarus, habetque etiam adſtrictionis non nihil.Quamobrem & calculos confringit,& iecori prodeſt. Bibitur ex uino fragrante trium obolorum pondere.

Daphne herba, & chamædaphne.

Daphnes herbæ,quam & Daphnen Alexandrinam appellitant, temperatura euidẽter eſt ca-
C lida:& guſtantibus,acris ſimul eſt,& ſubamara:potaq;,tum urinas,tum menſes prolicit.Porrò Chamædaphnes germina tenera edi quoq; aſſolent.Eſt autem perſimilis uiribus Daphne Alexandrinæ,ſicut ſane & quod Daphnoides nuncupant.

Dictamnum.

A.ibi.c.461. Dictamnum* tenuiore eſſentia conſtat,quàm Pulegium,cætera illi ſimile. At,quod uocant Pſeudodictamnum,ad omnia imbecillius dictamno eſt.

Dipſacos.

Dipſaci ſpinæ radix eſt ſecundo ordine exiccatoria,habetq; non nihil & abſterſorium.

Dorycnium.

Dorycnium temperamento papaueri ſimile eſt,& mandragoræ, ac cæteris, quæ parem habent refrigerandi potentiam:excellit & frigiditate aquea admodum efficaci.Quamobrem pauculum quidem ſoporem conciliat, pluſculum uero ſumptum interimit.

Dracontium dracunculus.

A.ibi.c.431. Dracontiũ* quiddam Aro perſimile obtinet tũ foliis,tũ radice, cæterũ illo tum acrius eſt, tũ amarius:ac proinde calfactorium magis, & tenuioribus partibus. Habet ẽt leuiculã quandam
D adſtrictionem,quæ q̃nquidem cum cõprehenſis duabus qualitatibus acri.ſ.& amara coniuncta eſt,medicamẽtum factum eſt,ut quæ maxime,efficax.Nam radix uiſcera oĩa expurgat, craſſos potiſſimum,& lentos ſuccos extenuans:optimumq; remedium eſt cõtumacium ulcerum,§quæ [illegible] nuncupant. § Expurgat quoq; extergitq; profecto ſtrenue tum alia, q̃ exterſionem deſiderant,tum uitiliginem cum aceto. tum folia item,utpote ſimilem facultatem hñtia,ulceribus vulneribusq; recens inflictis accõmoda ſunt: & quanto minus fuerint ſicca, tanto magis conglutinant.Nam quæ ſicciora ſunt,uiribus ſunt acrioribus,q̃ vt vulneribus conueniant.Creditũ quoq; eſt caſeum humidum,ſi illis foris tectus reponatur,ob temperaturæ illorum ſiccitatem a putredine conſeruari.Fructus ualentior eſt non foliis tantum,ſed & radice.Itaq; & cancros, & polypodas eliquare creditus eſt.Succus quoque eius* † uitia oculorum§ expurgat.

Dryopteris filicula.

A.ibi.c.419. Dryopteris* guſtu miſtam qualitatem præfert, dulcem,acrem, ſubamaram: in radice uero item acerbam.Facultatem habet ſepticam:Proinde etiam pilis glabram cutem efficit.

Drys quercus, ſiue robur.

A.ibi.c.279. f.130.g Quercus* partes oẽs adſtringentis qualitatis participes ſunt: Sed plus tamen habet, quæ in trunci cortice mẽbrana ſubeſt:tum q̃ ſub glandis ipſius caliculo, ea uidelicet quæ fructus car-

nem

* Dioſcorides dicit ſuccũ radicis.

† τὰ ἐν ὀφθαλμοῖς. i. quæ ſunt in oculis. Dioſ. nubeculas albugines, & caligines.

nem conueſtit. Quamobrē ad profluulum muliebre,& ſanguinis expuitiones,tum dyſenterias, E & diuturnos uentris fluxus cōmodam eſſe credūt. Maxime uero ea utunt̄ decocta. Valētius tñ adſtringunt Fagus,& Ilex,ſeu quis eas ſpēs eſſe roboris uelit,ſeu toto gñe diuerſas. Quin & folia harum plantarum tenella illita non inſtrenuè deſiccare ualent:minus aūt, quæ ſunt alterius roboris,nimirum quanto minus ſortita ſunt adſtrictionis. Siquidem ego qñq; glutinaſſe me uulnus memini ſecuri inflictum,cum nullum adeſſet ad manū medicamē præter ipſius quercus folia. Triui ea in læui petra,& vulnus,oēmq; uicinum locum contexi. Eandem foliis uim habet & fructus roboris: eoq; medici non nulli ad incipientes, & creſcentes utuntur phlegmonas,nam quæ iam uehementes ſunt,adſtringentia reſpuunt. Sed talia ad curandi potius rōnem,q̄ præſentem tractatum attinent. Cæterum in præſentia nouiſſe,ꝗ eatenus adſtringentem,quatenus dictum eſt,facultatem quercus obtineat,ſufficit:ac proinde deſiccandi,atque adſtringendi:excalfaciendi autem paulo infra media,in genere.ſ.eorum,quæ(ut ſic dicam)tepida ſunt.

EBISCVS ALTHEA.

A.l.2.t.2.ca. 72.fol.107.b. Et c.194. fol. 111.f

*Al.phymata.

EBiſcus,ſiue Althea. Eſt aūt malua agreſtis,facultate digerendi, laxandi, ἀφλεγμαντος hoc eſt phlegmone leuandi,mitigandi,concoquendi difficiles coctu phlegmonas. * Radix porrò eius & ſemē cætera quidē pari foliis uiridibus mō agunt,uerū tenuiorū partiū, magiſq; exiccatoriā,ad hæc magis exterſoriā,facultatem oñdunt,ut & uitiligines detergant, & ſemen renum calculos confringat. At radicis decoctum ad dyſenteriam,diarrhoeam hoc eſt alui profluuium, & ſanguinis reiectionem,aptum eſt, nempe cum adſtringentem quandam facultatē poſſideat. F

Ebenus.

A. ibi.c.226. fol.124.g

Ebenus ex iis lignis ē,q̄ trita cū aqua in ſuccū ſoluunt̄,ſicuti nō nulli lapides. Vis ei ineſt excalfaciēdi,extergēdi,& tenuiū partiū. Quā ob rē q̄ pupillas offuſcāt,extergere credit̄. Miſcetur aliis remediis ocularibꝰ,q̄ ad ulcera antiqua,fluxiones,& bullas,ſiue puſtulas,accōmoda ſunt.

Elaa olea.

A. ibi.c.524

*θαλλοί.

Oliuæ * rami quantū hñt adſtrictionis,tātæ & frigiditatis participes ſunt. Fructus uerò,ſi q̄dē ad unguē maturuit,moderatè calidus eſt:ſint immaturus eſt,magis tū adſtringit, tū refrigerat.

Elaon oleum.

A. ibi.c.523.

Oleum q̄d ex oliuis conficitur, q̄d ſanè propriiſſimo noīe oleum appellamus, cuiuſmodi ſit temperaturæ,ſuperioribus libris definitum eſt. Quippe humectatoriū eſſe, & moderatè calidū oñdimus. Eiuſmodi eſt,q̄d eſt dulciſſimum:fitq; potiſſimum ex oliuis quas Græci δρυπεπεῖς uocant, {nos druppas.} Cæterum quod omotribes,& omphacinū nuncupant,id quantum in ſe habet adſtrictionis,tñ ēt illi ineſt frigiditatis. G Porrò oleum vetus, quod quidem ex dulci inueteratam efficitur, & calidius eſt,& ad diſcutiendum potentius: Quod uero ex crudo, id dum reliquum quippiam ſeruauerit adſtrictionis,miſtæ permanet facultatis:ubi uero illam prorſum abiecerit,reliquo fit ſimile. Quin ēt quicunq; in præparando * ramos iniiciunt, ij & ipſi omphacino ſimile oleum efficiunt. Cęterum rogandum non eſt,quo pacto ſit præparatum,ſed guſtandū eſt potius:ac,ſi p̄ſeferat adſtrictionis quippiā, eatenus ēt frigidum eſſe exiſtimādum, ceu illud quod ab Iberia portatur,quod Spanum.i.Hiſpanicum noīant. Quòd ſi nequaq̄ guſtantibus adſtringere appareat,ſed ad amuſſim uideatur dulce,id modice eſſe calidum putandum. Porrò ſi tenue quoq; cernatur (tale eſt,quod purum eſt,quodq; intuenti translucidum vr̄) ac modicum eius latiſſime per cutem extenſum ſibi maneat continuum, celeriterq; a cute combibatur,id vtique pro optimo ducendum,ac olei uirtutē,q̄ maxime pollere,quale eſt Sabinū. Porrò ꝗ oleū lotum minime oīum mordacitatem continet,ſupra ēt dictum eſt. Cæterum quo potiſſimū mō id probiſſime leues,in ſequenti tradam opere,quod inſcribetur de medicaminum compoſitione:ubi & de ſicyonio,& ſi quod eius gñis præterea oleum eſt, agetur: Nunc ſermo mihi eſt de ſimplicibus,adiiciamq;,& de alijs olei ſpeciebus. Vocatur.n.quoddam cicinū oleum, in Aegy- H pto maxime proueniens ex fructu ricini: Tum raphaninum,ſeſaminum,amygdalinum, caryinum:adhæc ſinapinum,lentiſcinum,laurinum,melāthinum,terebinthinum,maſtichinū, myrtinum,balaninum,hyoſcyaminum: nec pauca præter hæc ex fructibus expreſſa oīa, cæterum tñ inter ſeſe diſcrepantia, quantum & fructus ipſi a ſe inuicem diſſident. Eſt.n.cicinum tum tenuiorum partium,tum ad diſcutiendum potentius,q̄ ſimillimū oleo ex oliua uetuſto. Quam ob rem ſiqñ in medicamenti compoſitione cicinum oleum adſcriptum fuerit,ſi ipſum nō adſit, cōi utendum oleo,maxime ſi fuerit ſabinum. Raphaninum autem cætera huic ſimile eſt,ſed calidius tñ,at hoc ēt calidius ſinapinum. Huic ſimile eſt,quod ex melanthio,hoc eſt gith, conficitur. Pugnant cum iſtis myrtinum,& ſeſaminum,tum ꝗ adſtringant, tum ꝗ craſſarum ſint partium. Miſtæ facultatis eſt lentiſcinum,& terebinthinum,& maſtichinum:non.n.tm̄ emolliunt, ſed & adſtringunt. Amygdalinum porrò amaritatem exuperātem poſſidet, cæterum cuiuſdam ēt adſtrictionis eſt particeps:non tñ caryinum, ſed id uel maxime ſimplicis eſt digerendi facultatis. Calidius eo eſt,ac magis digerens Laurinum,& hoc ēt magis cedrinum. Proximum ei eſt, quod ex nigra pice conficit Dadinum,minus quidem laurino calidum,uerum ualentius deſiccans. Hyoſcyaminū uero miſtæ facultatis eſt,emolliendi uidelicet,& refrigerandi, Oleū porrò

* Forte loco amygdalini olei caryinum, rurſuſq; pro caryino amygdalinū legendū eſt. Nullam.n.adſtrictionem amygdalis attribuit Gale. cap. de amygdalis, Nucibus aūt quandam ineſſe aīt adſtrictionē cap. de caryis, i.e. nucibus.

cicinum

A ςicinum * uentrem ſubducit. Hoc uero magis, qđ fit ex Gnidio grano, tanto nimirum, quanto granũ potentiorem purgandi uim obtinet, q̃ * cicis, i. ricinus. Iam qđ ex agreſti oliua olium exprimitur, non ſimplicẽ tẽperaturam obtinet, ſed extergit, ſimulq́; aſtringit. Squalidiſſimum. i. ex omni olei gñe: & poſt, Iſtricum quoq;: deinceps poſt illa eſt Hiſpanum. Pinguiſſimum eſt Lybicum, & Cilicium: ſimul aũt pingue tenue Sabinum. In medio comprehenſorum oĩum ſunt, tũ id quod per cyclades inſulas naſcitur: tum quod per Græciam, Aſiamq́;. Porrò oleum pingue æſtimatur iudicaturq́; uiſcoſitate: tenue uero, ſi perluceat, ſi purum ſit, ſi plurimum a minima eius portione inungatur, ſi facile à cute combibatur. Ex dictis cognoſcere iam liceat, & de aliis olei gñibus, quæ æquiuoce ipſis dñr unguentis, puta roſaceo, melino, liliaceo: & quæcunque id genus floribus, fructibus, germinibus, foliis in oleo maceratis, cõficiunt. Horũ quodq;, ubi una cum aromatibus ꝑparantur, unguentũ efficitur. De his copioſius dicetur in opere De componendis medicamẽtis. Porrò, ubi quod in pñtia utile eſt expoſuero, definam. Pro cuiuſq; iniectorum natura oleum uariari contingit. Ex iis ergo, quæ in toto hoc opere de quoque iniiciendorum uniuerſaliter diſces, ſigillatim quoq; confectum ex iiſdem oleum cognoſcere dabitur. • al. Cnicinum. • al. Cnicus.

Elatine.

B Elatinè modice tum refrigerat, tum adſtringit.

Elaphoboſcus.

A. ibid. c. 55. Elaphoboſcus * facultatis eſt excalfactoriæ, & tenuium partium, ac proinde exiccatoriæ ſecundo maximè exceſſuum ordine.

Elenium enula campana.

A. ibi. c. 251. Elenij * herbæ radix maximè eſt utilis, nõ primo ſtatim occurſu excalfaciẽs: ac proinde dicẽda eſt non calida, & ſicca exacte, ceu piper tum atrũ, tum candidũ, ſed cũ recrementitio humore. Quapropter eligmatis, q̃ faciunt ad educendos ex pectore pulmoneq; craſſos lentoſq́; humores, idoneè commiſcetur. Rubrificant illa quoque partes frigidis, ac diuturnis uexatas affectibus, cuiuſmodi ſunt non nullæ coxarum paſſiones, iſchiadas uocant, & exiguæ * aſſiduæque articulorum quorundam præ humiditate procidentiæ, ac luxationes. * al. hemicraniç.

Eleliſphacos ſaluia.

Eleliſphacos euidenter excalfacit, ac leuiter ſubadſtringit.

Elleborus ueratrum.

A. ibi. c. 237. fol. 125. d Elleborus * uterq; tũ albus, tũ niger, extergentis eſt, & excalfaciẽtis facultatis. Quãobrẽ ad al-

C phos, lichenas, pſoras, lepraſq;, accõmodi ſunt. Quin ẽt niger ſi in fiſtulã callo induratã immiſſus fuerit duobus tribuſve diebus, callũ detrahit. Dẽtibus ꝓdeſt cũ aceto colluẽtibus. Sũto aũt in tertio ordine excalfacientiũ, & deſiccãtiũ. Porro niger guſtu calidior eſt, cãdidus ſubamar⁹.

Elxine.

A. l. 2. t. 2. ca. 18. f. 100. f Elxine. Alii * Perdiciũ nominãt, alij parthenium, alij ſideritin, ſunt qui heracleam appellitent. Cæterum uis ei ineſt abſtergendi, & leuiter conſtringendi cũ humiditate ſubfrigida. Quam ob rẽ phlegmonas oẽs in initio, & augmento ſanat uſq; ad ſtatũ (ἀκμὴν Græci uocant,) & maxime ſi calidæ fuerint. Quin ẽt incipientibus phygethlis cataplaſmatis ritu illinitur. Tum ẽt ad auriũ dolores phlegmonoſos ſuccus eius cum roſaceo mediocriter profuerit. Gargarizãdum itẽ nõ nulli exhibẽt ad pariſtmia. Sunt uero etiã ex medicis quidam, qui iis, qui diutina tuſſi uexanẽ, illam exhibuerint. Certe euidens extergendi experimentum præbet, & in uaſis uitreis.

Elxine.

Elxine, quæ & Ciſſampelos nuncupatur, digerendi facultatem obtinet.

Elymus, meline, panicum.

A. ibi. c. 258. Elymus. Vocatur * autem, & Meline. Panicum ex leguminum genere eſt, milio ſpecie ſimile, fa-

D cultate certe pauci nutrimenti, & exiccatoria. Siſtit quoque non nihil uentris fluxus, ceu ipſum etiam milium. Si uero foris illinatur, exiccat * atque refrigerat. * ςύφει. i. adſtringit.

Empetron.

Empetron ad ſolas purgationes eſſe uidetur commodum, bilem, ac pituitam educens. Guſtu ſalſum eſt: proinde ad alia quoque utaris licet, ad quæ pollere oſtendimus ſubſtantiam ſalſam. Nominatur item Praſoudes.

Epithymum.

Epithymũ * thymi facultatẽ habet ad omnia efficacius. Exiccat, & excalfacit in tertio gradu.

A. ibi. c. 225. a *Epimedium.*

Epimedij uis eſt moderate refrigeratoria cũ aquea humiditate: quare nullã hẽt inſignẽ qualitatẽ. Vberibus illitum ea recta ſeruare poteſt. Aiunt uero, ſi potu hauriatur, ſterilitatẽ parere.

Epimelis.

Epimelis. Acerba hæc planta eſt, utque dixerit quiſpiam, pomus ſylueſtris. Vocatur autem ab Italiæ ruſticis Vnedon, Ingens eius in Calabria prouentus. Fructus eius acerbus quidem eſt, nihilo minus tamen ſtomacho ingratus, & capitis mouens dolores. Admiſta ſiquidem ei eſt aliena quæpiam qualitas. *Vnedon Plinio li. 16. cap. 24. eſt Arbutus, rutilus, cuius meminit Gal. in ſequenti. cap. 52. a*

Erebinthus cicer. E

Cicer *legumẽ eſt flatuoſum,copioſi nutrimenti,aluo mouẽdæ habile,ciendæ urinæ idoneũ, A. ibi, c.318 fol.114.c laƈti & ſemini gñando aptũ:proiicit uero & mẽſes.Porrò qđ uocaẽ Crium,hoc eſt arietinũ, cæteris efficacius urinã prouocat.Decoƈtũ eius calculos renũ cõfringit.Reliquũ aũt cicerũ genus (uocaẽ aũt Orobiçũ)eadẽ ui pollet,puta attrahẽdi,digerẽdi,incidẽdi,extergẽdi.Sunt.n.calidi, ∘ Quũquam Aldinus co.græc*, ac manuſcripti etiã, quotquot uidimus,& tralatio uetus, & Oribaſi* legũt, humidi. & modicè *ſicci:participes itẽ ſunt amaritatis:Cuius ui lienẽ,& iecur,& renes expurgant, pſoraſq; {& lepras,} & lichenes extergunt,tũ abſceſſus poſt aures prouenientes {παρωτίδας Græci uocant,} & teſtes induratos diſcutiunt.Tum ẽt ulcera,quæ cacoethe uocant,cum melle ſanant.

Erebinthus agreſtis.

Erebinthus agreſtis ad omnia efficacior domeſtico eſt,hoc eſt tum calidior,tũ ſiccior,quanto & acrior,& amarior. *Erice.*

Erice digerendi per halitum facultatem obtinet.Flore eius potiſſimum,ac foliis utendum.

Erpyllus ſerpyllum.

Serpyllum *vſqueadeo excalfacit,ut & menſes,& urinas moueat. Guſtu multum eſt acre. A. Ibi. c.507.

Eryſimum.

Eryſimi ſemẽ ſicut guſtu naſturtio apparet ſimile,ita facultate igneũ eſt,& excalfactoriũ.Porrò ubi in eligmate uti ex vſu eſt,pſtat aqua maceratũ *refrigerare,aut linteolo inuolutũ, & cruſta piſtoria circũlitũ *torrere. F ∘ ψύξαι. ∘ ὀπτῆσαι. Vtile eſt cũ eligmatis ad pmouẽdas craſſorũ lẽtorũq; pectoris,pulmonisq; humorũ expuitiones.Quin & parotides induratas,& duritias antiquas uberũ,& teſticulorũ iuuat. Refert Dioſcorides,φ cũ aqua,& melle cataplaſti in morem illitũ occultis proſit cancris. *Erythrodanum rubia paſſiua.*

Erythrodanũ.*Eſt aũt tinctorum rubia radix acerba guſtu,& ſubamara.Itaq; q̃cunque agere A. ibi. c.573. dicta ſunt ſuperiore libro,ubi in unũ eiuſmodi coiuerint facultates, ea omnia in hac radice lucul enter conſpicies.Quippe cum & lienem,& iecur expurget:& urinas craſſas multaſq;, ac nõ nunquam ẽt ſanguinolentas uacuet.Quin & menſes ciet:& mediocriter, quæ extérſionem poſtulant extergit,proinde uitiligines albas cum aceto illita iuuat. Sunt qui eam iſchiadicis, hoc eſt coxendicum doloribus afflictis,& reſolutis,in potu cum melicrato exhibeant.

Eupatorium.

Eupatorium *herba ipſa tenuium partium, incidendi extergendiq; facultatem citra manifeſtam caliditatem obtinet.Quocirca obſtructiones iecoris expurgat.Ineſt itidem ei & adſtrictio quædam,per quam robur uiſceri addit. A. ibi. c.239. fol.126.b.c G

Euphorbium.

Euphorbium *cauſticæ,ſiue urentis facultatis eſt,& tenuium partium aliis ſuccis ſimiliter. A. ibi. c.231.

Ephemerum.

Ephemerũ, nõ illud lethale,ac deleteriũ, qđ & colchicũ noiãnt, ſed alterũ,qđ & irin agreſtẽ cognominãt,folia & caulẽ lilio ſimilẽ obtinet:radicẽ oblongã,nõ rotundã ceu colchicũ, digiti potiſſimũ craſſitudine,adſtringẽtẽ,& boni ſuauiſq; odoris.Ex q̃bus palàm fit facultatis tẽperaturæq; eſſe miſtæ,nẽpe repellentis,& halitu euaporantis.Teſtificantur opera,q̃ particulatim ædit.Siquidẽ non inefficaciter radix eius in dentiũ doloribus colluitur.Tũ phymatum augmento,& ſtatui folia congruunt:oportet autem ea in uino decocta prius,q̃ pus moueas,illinere.

Echinus herba.

Echini herbæ fructus acerbus eſt,ac proinde repellentis, & exiccatoriæ facultatis. Vtuntur eo ad oculorum fluxiones,& ad aures.

ZEIA

Zeia *vniuerſa ſua facultate quodammodo in medio eſt tritici,& hordei. Itaq; ex illis cognoſcatur. A. ibi. c.323. H

Zinziber.

Zingiberis *radix utilis eſt,utiq; quã ex Barbaria ad nos cõuehunt.Excalfacit ualẽter,ſed nõ primo ſtatim occurſu uelut piper:vñ ſanè & minus eſſe ſubtiliũ partiũ,q̃ piper exiſtimandũ,ſiquidẽ in tenues ſolueretur partes,& celerrime actu,ue illud,fieret calidũ.Apparet.n.illaborata, & craſſior adhuc q̃dã ei ineſſe ſubã,nec ea ſicca,& terreſtris,ſed humida poti9,atq; aquea. Quo fit vt facile perforetur,cum.ſ.recrementitia inſit humiditas:neq;.n.quicq̃ eorũ,q̃ aut plane ſicca ſunt,aut humida,ſed elaboratam, & familiarem contineut humiditatem, tale aliquid patiẽ. Idem uſuuenit piperi longo.Atq; hinc eſt,φ diutius perſeuerat,quæ proficiſcitur a zingibere, aut pipere longo caliditas,quã q̃ ab albo,aut nigro. Nã ſicut ab aridis calamis flamma ſimul celerrimè accenditur,& undequaq; diſpergitur,eundem in modum,q̃ a ſiccis pſtãte medicamentis æditur caliditas:at quæ prodit ab humidioribus,ceu ligna ſunt uiridia, & tardius accendiẽ, & durat diutius.Ex quo fit,ut utriuſq; medicamẽti diuerſus ſit uſus. Siquidẽ ubi totum corpus celeriter excalfacere conſilium eſt,ea tunc exhibenda ſunt,q̃ & celerrime a caloris noſtri contactu incaleſcant,& promptiſſime undequaque ferantur.Verum ubi partem quamuis refrigeratã recalfacere ſtudemus,contra agendum,nimirum, quæ tarde caleſcentia plurimo tpe perdurẽt, ea præbendo. Cæterum licet zingiber, & piper longum hac ratione a nigro pipere differant,

non

A non magna tñ eſt dña: at naſturtiũ,napy,thapſia,& agreſtiũ colũbarũ ſtercus maiori tpe pfeċtè accenduntur,& plurimo tpe perdurant. *Zythus.*

A. ibi. c.272. Zythus acrior eſt non paulo hordeo,& ſucci praui,utpote qui ex putredine proueniat:eſt & flatuoſus:tum partim acris eſt,& calidus:partim uero plurimum frigidus,aqueus,acidus,

Zyme fermentum,

A. ibi. c.278. fol.130.g Fermẽtum tenuium eſt partium,& mediocriter calidum. Proinde ſanè ſine moleſtia,ac mordacitate,quæ in profundo ſunt,tum extrahit,tum digerit: Cæterum ex contrariis & ipſum facultatibus temperatum eſt,ſicut alia multa. Particeps nanq; eſt aciditatis cuiuſdam frigidæ, & caliditatis putredinoſæ, † cui accedit & ea,quæ ex ſalis eſt,& farinæ natura.

† Al. Ex græcis cod.& Oribaſio clarius, cui accedit, & ea, quæ ex ſale & farina prouenit, quę ſecundum naturã eſt.

HEDIOSMOS MENTA

A. ibi. c.487. HEdioſmos, Alij uero Minthen odoratam nuncupant. Eſt.n.& alia quædam Minthe non odorata,quã Calaminthen uocant. Vtraq; guſtu acri,& facultate calida eſt, ex tertio ordine excalfacientiũ.Infirmior tñ eſt mẽta odorata,q̃ calamintha:& minus excalfacit. Vt.n.in uniuerſum dicam,hæc ceu ſylueſtris q̃dam eſt,illa ceu domeſtica.Quam ob rem ſanè ob eam,quæ ex cultu accedit humiditatem,mediocriter item ad uenerem excitat; Id quod oĩbus cõe eſt,q̃
B humiditatem ſemicoctam,& flatuoſam continent.Ob talem ipſius herbę temperaturam in abſceſſibus ea quidem cum polenta miſta utuntur:Id quod in calamintha facere nequeas, propterea q̧ ualentius,tum excalfaciat,tũ deficcet,q̃ id genus poſcant.Habet uero ẽt quoddam amarum in ſe,& acerbũ: illo quidem lumbricos interficit: acerbitate uero,ſi cum oxycrato bibať, recentes ſanguinis reiectiones reprimit.Subſtantiæ eſt,ut ſi qua alia herba,tenuium partium.

Hedyſarum.

Hedyſarum,aut Pelecinus.Huius fruticis ſemen colore ruffum eſt,utrinque anceps, uti ſecures.Amarum & ſubacerbum apparet.Quam ob rem potum gratum eſt ſtomacho, & uiſcerum obſtructiones expurgat.Idem præſtant totius fruticis germina.

Hemerocalles.

Hemerocalles radicẽ hẽt lilij radici ſimilẽ,nõ figura tñ,ſed & uiribus.Prodeſt nõ ſec⁹,atq; illa,igni ambuſtis: Quippe q̃ leuiter digerentẽ facultatẽ habeat, & cũ hoc non nihil repellentis.

Hamionitis.

Hæmionitis ſimul & adſtrictionem,& amaritudinem poſſidet,Quam ob rem cum aceto pota lienoſis auxilio eſt. *Herigeron.*

C Herigeron facultatem miſtam obtinet,ſimul refrigeratoriam,& modice digerentem.

Heryngium.

Heryngium caliditate,aut parum,aut nihil,quod temperatum eſt,ſuperat. Cæterum nõ paruam habet ſiccitatem leptomere,id eſt in tenui eſſentia conſiſtentem.

THALIETRVM

THalietrum folia habet coriandro ſimilia,caulem craſſitudine rutæ. Vis ei ineſt exiccatoria citra morſum.Itaque ulcera inueterata ad cicatricem perducit,

Thapſia.

A. ibi. c.304. & 700. Thapſia acrem hẽt,ac ualenter excalfacientẽ facultatẽ cũ humiditate coniunctã. Quã ob rẽ ex alto uiolẽter extrahit,& qđ extraxit digerit. Verũ pluſculũ ad ea efficienda tp̃s poſtulat, ut quæ larga humiditate excremẽtitia impleta eſt:cuius uitio etiam fit, ut celeriter corrumpatur.

Thermus lupinus.

A. ibi. c.440. Lupinus edi põt coctus, multis ante diebus per macerationẽ amaritudine in aqua depoſita. Fitq; tunc nutrimentũ ſucci craſſi. Cæterum hic,ut medicamentum quidẽ,ex gñe eſt emplaſticorum.At ubi natiua etiamnũ manet amaritas,extergendi digerendiq; uim obtinet. Interficit
D lumbricos,tum illitus,tum addito melle linctus, tum ex poſca epotus. Quin & decoctum eius lumbricos eiicere põt:tum ẽt foris itidem perfuſum uitiligines,achoras,puſtulas(exanthemata Græci uocant,) pſoras,gangrænas,ulcera maligna,q̃ cacoethe uocant,iuuat,partim extergendo,partim citra mordacitatem digerendo ſiccandoq;.Expurgat iecur,& lienem cũ ruta,& pipere ſuauitatis gratia aſſumptum.Elicit menſes,ac fœtũ cum myrrha,& melle impoſitũ.Porro lupinorũ farina ſine mordicatione digerit Nec.n.liuida tñ,ſed & chœradas,& phymata dura curat:ſed tunc in aceto,aut oxymelite,aut poſca coquatur oportet,idq; pro laborantiũ temperamento,& affectus diuerſitate,qđ ex uſu eſt,eligendo. Sed non eſt pñtis inſtituti talia diſtinguere. Digerit item quæ liuida ſunt. Et quæcunq; modo diximus præſtare poſſe decoctum,eadem omnia efficit & farina. Sunt uero etiam qui eam iſchiadicis cataplaſmatis modo illinunt,

Thermos agrios lupinus agreſtis.

Lupinus agreſtis amarior eſt,& ad oĩa ualẽtior domeſtico, eiuſdem gñe cum ipſo facultatis.

Thlaſpi.

A. ibi. c.502. Thlaſpi ſemẽ. Habet & ip̃m facultatẽ acrẽ,adeo ut internos abſceſſus potũ dirumpat.Mẽſes ciet,& fœtũ necat.Per ſedẽ infuſum ſanguinolenta euacuãs,iſchiadibus prodeſt.Eſt.n.alioqui tum ſupernè,tum infernè billioſorum humorum euacuatorium,oxybaphi menſura epotum.

Thridax

Tridax lactuca. E

Lactuca humidum eſt frigidumq; olus, non tñ extreme (ſiquidem edendo non foret) uerum maxime ſcd̃m aquæ, ut ſic dicam, fontanæ frigiditatem. Proinde ad calidas phlegmonas accommodum eſt, & ad parua, & leuia eryſipelata: non tñ maioribus ſatisfacere idonea eſt. Eſt ẽt edulium ſiti aduerſum. At ſemen potũ, geniture profluuium cohibet: quam ob rem ẽt iis, qui libidinoſis ſomniis uexantur, datur: Sic & agreſtis lactucæ ſemen, cuius colligitur ſuccus, argemas & caligines expurgans, tum ad aduſtiones cum lacte mulierum inungi ſolitus. A. ibi. c.441.

Thymum.

Thymũ incidit, & calſacit uehemẽter. Ob id & urinã, & mẽſes ꝓuocat, fœtũ euellit, uiſcera potũ expurgat, educẽdis ex thorace, & pulmone cõfert. Itaq; in excalfaciẽdo exiccãdoq; in tertio ordine ſtatuendum eſt. A. ibi. c.318. 704.

IDAEA RADIX

IDæa radix guſtu admodũ acerba eſt: ac ſi o pe periculũ facias, eandẽ uim ꝑfert: Nimirũ ſanguinis ꝓfluuia, alui fluxus, dyſenterias, ꝓfluuiũ mulierũ, & q̃cũq; eius ſunt gñis, tũ pota, tum foris impoſita curans.

Ixos uiſcum

Viſcũ ex plurima aërea, & aquea calida, pauciſſima terrena ſubã conſtat. Nã acrimonia in eo amaritudinẽ excellit. Itaq; ẽt effectus ſubã rñdent. Siquidẽ ualenter ex alto humores extrahit, nec eos tñ tenues, ſed & craſſiores, eoſq; diffundit, ac digerit. Eſt aũt ex eorũ gñe, quæ non protinus admota excalfaciunt, ſed quæ tp̃s requirunt, uelut thapſia: ſed & ſupra hoc cõmonuimus ineſſe calidis facultate medicamentis, ubi largum continent humorem recrementitium. A. ibi. c.217. F

Ios viola.

Violæ folia aqueam & ſubfrigidã ſubam ſuperantẽ poſſident. Proinde tum per ſe, tum cum pollenta illita calidas phlegmonas mitigant. Imponuntur & ori uentriculi æſtuanti, & oculis. A. ibi. c.715.

Hippuris cauda equina.

Hippuris adſtringẽtẽ cũ amaritudine qualitatẽ poſſidet: ac ꝓinde ualẽter, ſimulq; citra mordacitatẽ, exiccantẽ. Itaq; vulnera, vel maxima illita cõglutinat, ẽtſi ꝑſectos eſſe neruos cõtigerit: ꝑterea vocatas enterocelas glutinat. Ad hæc ad ſanguinis reiectionẽ, ad ꝓfluuiũ muliebre potiſſimũ rubrũ, ad dyſenterias, & reliquos uẽtris fluxus, ſtrenuũ, ac generoſum eſt remedium herba ipſa aut ex aqua, aut ex uino epota. Sũt q̃ de ea ſcriptũ reliquerũt, ꝙ nõ nunq̃ ẽt ueſicæ, ac tenuiũ inteſtinorũ vulnera ſanauit. Eius uero ſuccus ꝓdeſt ẽt ꝓfluuio ſanguinis prorũpẽti ex naribus, tũ fluxibilibus in uentre paſſionibus ex auſterorũ uinorũ quopiã potus, ac ſi febre teneantur, ex aqua. A. l.2. c.2. ca. 202. fo. 122. c

Hippomarathrum. G

Hippomarathrum. Vna cum fœniculo, & de ipſo diſſeremus.

Iſatis.

Iſatis domeſtica q̃dẽ, qua vtunť tinctores, facultatis eſt ualẽter exiccantis nondũ tñ mordẽtis: eſt.n. ſimul amara, atq; adſtringens. Proinde magna vulnera corporũ duorũ glutinat, ẽtſi in capitibus muſculorũ fuerint: & ſanguinis profluuio laborantibus partibus utiliter illinitur: Tumores œdematodus mirifice digerit ſimul ac reprimit: & aduerſus oĩa vlcera maligna, & cacoethe mirabiliter reſiſtit, ẽt ſi putreſcant, ẽt ſi exedantur, ac erodanť. Quòd ſi qñ, q̃ pro laborantis natura ualentior appareat, foliis eius tritis miſcere oportebit, aut panẽ, aut hordeaceã farinã, aut triticeã, aut polentã, pro uincẽte nimirũ in unoquoq; affectu. At Iſatis Syluestris manifeſte iã acre quiddã tũ guſtu, tũ actione ꝑfert. Proinde q̃ domeſtica ualentius deſiccãs, ualentius humidis ẽt putredinibus obſiſtit: Ad cætera uero iã comprehenſa deterior: immoderatius.n. iam mordaciterq; deſiccat: talia autem irritantur hoc pacto, & phlegmone grauari incipiunt. Cæterum ob facultatis robur lienoſis quoque utilis fuerit, cum altera nondum prodeſſe poſſit. A. ibi. c.509.

Iſopyron, aut phaſiolon.

Iſopyrum aut phaſiolum ſemen habet amarum & ſubacerbum. Extergit itaq; & incidit humores craſſos, cum hoc ut corpora contrahat & conſtringat. Quam ob rem excreationibus pectoris conducit, & iecur expurgat: & ſanguinem ſpuentibus non eſt aduerſum, immo etiam iuuare creditur: Nam propter temperaturæ miſtionem contrariis etiam congruere uidetur. H

Itea, ſalix.

Salicis foliis ad cruẽti vulneris glutinationẽ uti poſſis. Verũ florib⁹ eius maxime prope oẽs vtunť medici ad exiccãtis emplaſtri ꝑparationẽ: eſt.n. vis eorũ, ita deſiccatoria, ut morſu abſtineat: hẽt uero ẽt quandã adſtrictionẽ. Sunt uero ẽt, qui ſuccũ ex ea* expreſſum, medicamen ſeruent mordacitatis expers, & exiccatoriũ, ad multas res utile. Haud.n. inuenias quid ad plures res utilius medicamẽto citra mordacitatẽ exiccãte, qd̃ paulũ ẽt adſtringat: ſicut in o pe de medicamẽtorũ cõpoſitione exactius docebim⁹. Porro arboris cortex ſimilẽ facultatẽ obtinet, tũ floribus, tũ foliis, niſi ꝙ tẽperaturæ ſit ſiccioris, uelut oẽs cortices. Sed hũc q̃dã cõburũt, eiusq; cinere vtuntur ad ea oĩa, q̃ ualenter deſiccare oportet. Nam clauos quos uocant, callos ꝗ Græci τύλους vocãt, & myrmecias tollũt, aceto acri ipm̃ macerãtes. Nõ nulli aũt dũ floret ſalix, corticẽ eius incidũt, & ſuccũ quẽdã colligũt, utunturq; ad ea, q̃ pupillas offuſcant, extergẽte uidelicet ſimulq; tenuium partium medicamine. Vti vero illo ad multa quis poſſit, ſiquidem talis fuerit. A. ibi. c.319.

* Aliter eis.

GALENI

GALENI DE SIMPLICIVM MEDICAMENTORVM FACVLTATIBVS

LIBER SEPTIMVS

Quòd libri haud negligenter legendi : ac de quatuor gradibus ſimplicium medicamentorum.

SEptimum de ſimplicium medicaminum facultatibus commentarium ſcripturus, neceſſariũ duxi præfari, ſolis ijs apertũ, ac clarũ fore, qui in ſuperioribus libris non uelut aliud agẽtes, aut obiter, fuerint uerſati: alios uero potius perperã inaudituros, quã eorũ, quæ in eo dicenda ſunt, aliquid percepturos exiſtimo: tum ſeſe falſuros: & nos forſan, tanq̃ non rectè quædã ſcripſerimus, calumniaturos, atq; cõuicijs laceraturos. Itaq; qui ſanioris mentis ſunt, monitis, ſcio, auſcultabũt: ac ſi qua illis cura eſt p̃ſentis huius ſpe- B culationis, ab initio totũ opus perlegẽt: at, qui præ curioſitate potius, quã diſcendi ſtudio huc acceſſerint, monita noſtra contemnent. Enimuero mirũ ſortaſſe uideri non debet, ſi inuenti ſunt, qui myſteriorũ libros à myſterijs alieni legere non ſunt reueriti: uerũ illos ſui authores non ſcripſerant prophanis: nec ego mehercules ijs, qui in principijs non ſunt exercitati. Exponentur hoc in libro, & eo qui hunc ſubſequitur, reliquarum plantarum primæ facultates eo doctrinæ ordine, qui in literis, à quibus incipiũt, uiſitur. Antecedẽte itaq, libro uſq; ad ε progreſſi ſumus. Hic autem principium ſumemus à κ, id modo præmonentes etiã, ꝙ ad ante demonſtrata principia totum referemus. Siquidem hinc oĩs membratim medicamẽtorum in agendo prouenit diuerſitas, ꝙ hactenus eorum unumquodq;, aut calidum eſt, aut frigidum, aut ſiccũ, aut humidum, aut tenuium partium, aut craſſarum. Cæterum quatenus in cõprehenſorum unoquoq; proceſſum ſit, iuxta exactiſſimam ueritatem, explicatu certè eſt impoſſibile. Sed nos id tñ claris limitibus circunſcribere ſumus conati, qui quidem ad artis uſum ſufficerent, vnũ eſſe medicamentorum genus mõſtrantes, quod ad ſimilem corporibus noſtris temperaturam pertingeret, cùm à calore, qui in ipſis eſt, mutationis alterationiſq; acciperet principium: alterum, quod calidius quã nos efficeretur: cuius quatuor conſtituendos eſſe ordines uiſum eſt, primũ, qui ſen- C ſu obſcurus ſit, adeo ut ratione ſit opus, quæ uerum deprehẽdat: alterum ab eo ſcđm, quodammodo iam ſenſu clarum: tertium deinde alium, qui ualenter quidẽ excalfaciat, ſed nõdum urat: quem ſequitur quartus, & poſtremus iam adurens. Sic quoq; refrigerantium, primum quidem eorum, quæ rationis ſubſidio indigent, ut refrigerare demonſtrentur: ſecundum eorũ quæ, ſenſibiliter refrigerant: tertium eorum, quæ ualenter: quartum eorum, quæ extinguunt, ac mortem inducunt. Proportione iſtorum & de humectantibus, ac ſiccantibus.

CALAMINTHA NEPITA

A.l.2.t.2.ca.154.fo.118.a

CAlaminthæ eſſentia eſt tenuiũ partiũ, & calida ſiccaq; tẽperie, ex tertio quodãmodo ordine utraq; qualitate. Horum manifeſta ſunt indicia, partim guſtu apparentia, partim experientia cognita. Guſtu ſiquidem acris, & calida palàm eſt, ac paulum oĩno ſubamari obtinet. Periclitantibus aũt, & corpori admouentibus extrinſecus impoſita, primum quidem ualde excalfacit & mordicat, cutemq; exugit, poſtremo ẽt ulcus efficit: in corpus aũt intrò aſſumpta tum ipſa ꝑ ſeſe ſicca, tum ẽt ex melicrato, perſpicuo calfacit, & ſudores ciet, omneq; corpus tum digerit, tum exiccat. Ea ratione ducti quidã, ipſam contra corporis concuſſiones rigoreſq; per circuitũ repetentes adhibuerunt, foris quidem oleo incoctã toti corpori inungentes cũ frictione nõ ſe- D gni: intro uero aſſumentes ſicuti eſt dictum. Quin ẽt & coxendicibus eam quidam in ægritudinibus iſchiadicis tanq̃ ſtrenuum remedium illinunt: Trahit.n.quę in ꝓfundo hærent, ad extimã ſuperficiem, totumq; adeo articulũ excalfacit, cutemq; nõ obſcure adurit. Menſeſq; tum epota, tum appoſita, admodum efficaciter prouocat. Bonum ẽt elephanticorum remedium, nõ eo tñ, ꝙ ſtrenue tenues humores digerat, uerum etiam quia extenuet, & incidat ualenter craſſos, qui talem morbum procreant. Sic & cicatricibus atris candorem reddit, & ſugillata digerit: ſed ad talia in uino cõcoquentes, emplaſtri modo ipſam imponere, & uirentem magis, q̃ arentem, præſtat, quippe areſacta uehementior redditur, & ad urendũ prõptior. Porrò talis cum ſit, ad uenenatarum beſtiarum morſus aſſumitur, uelut ẽt cauteria, & quæcunq; medicamenta calida ſunt & acria, tenuiumq; partium, quæq; facile ex alto ad ſeſe circumiacẽtem omnẽ humiditatẽ poſſunt attrahere. Cæterum, quæ illi ineſt amaritas, planè exigua eſt, uerum ad quędã ita efficaciter agit, ut quæ ualentiſſima eſt, nimirũ cùm coniuncta ſit uehementi calori cũ eſſentia tenuiũ partiũ. Quare & aſcaridas & lumbricos ſuccus eius aut infuſus, aut epotus enecat: Eadẽ ratione auriũ uermes: † aut ſi alicubi in corporis parte ſinuoſa, aut implicata, q̃ putredine tentẽ, talis ꝓuenerit affectus. Sic & cõceptus ſeu pota, ſeu admota, interimit, & eijcit. Igĩ incidendi quidem eius adeſt ꝑ calorẽ eius, tenuitatem partium, & amaritudinem: abſtergendi uero ꝑ unicam

† A λex antiquis cod. græ. & tralat. veteri. aut ſicubi in ulcere putredinoſo in alia corporis parte talis prouenerit affectus nam ἕλκεσ non ἄλκεσ habent.

amaritudinem. Itaq; aſthmaticis ad oĩa antedicta prodeſt: ictericis uerò, ſiue regio morbo labo E
rantibus, potiſſimum ob amaritudinem, ſicut alia ferè oĩa amara, ut pote abſtergentia, & expur
gantia in iecinore prouenientes obſtructiones. Ad omnia iam dicta efficacior eſt montana.

Calamus aromaticus, ſeu odoratus.

Calamus odoratus leuiculam quandam adſtrictionem, ac minimam acrimoniã poſſidet. Ma- A.ibid.c.157
xima ex parte eſſentia eius terrena eſt, & aerea, in caliditatis frigiditatisq; coniugatione tẽpera
ta. Quamobrẽ moderatè urinã mouet: & facultatibus q̃ iecori ſtomachoq; imponuntur, miſce
ri poteſt: tum in fomẽta quoq; uteri, q̃ phlegmones gratia, aut irritandis menſibus, aſſumuntur,
utiliter admiſcetur. Ponatur itaq;, habeaturq; ſecundi ordinis eorum, quæ excalfaciunt & deſic
cant, ualentius tamen deſiccant, quàm excalfaciunt. Ineſt quoq; ei quædam partium tenuitas,
uelut alijs omnibus odoratis, ſiue aromatibus: cæterum illorum compluribus tenuium partium
plurimum, calamo uerò non multum adeſt.

Calamus phragmites, canna.

Calami phragmitis radicem cum bulbis aculeos & ſtipites ex alto extrahere quidam ſcripſe
re, ceu trahendi quędam uis ei ineſſet. Nos tñ eius rei periculum non fecimus. Verum quantum
guſtu liceat conijcere, abſtergentem facultatẽ poſſidet non paucam, minimeq; acrem. Quin ẽt F
folia ipſa abſtergentis ſunt facultatis. Cortex uerò eius combuſtus admodum tenuium partiũ,
& digerentis facultatis efficitur, adiũctum habẽs abſterſorium quiddã, ut exiccet & excalfaciat
tertio quodammodo ordine, plus tamen deſiccet, q̃ excalfaciat. Vitandus eſt eius flos, quem an
thelen uocant. Nam ſi in aures incidat, adeo tenaciter adhærens affigitur, ut auelli non poſſit, au
ditumque uitiat: quamobrem ſæpiſſimè exurdat.

Cancanus, cacalia.

Cãcani radix facultatẽ hẽt mordacitatis expertẽ, & modice exiccãtẽ: eſſentiã craſſarũ partiũ A.ibid.c.382
& emplaſticã. Quapp macetata uino, ſicut tragacantha, & lincta arteriæ aſperitates ſanat. Nec
minus ſiquis eam cõmandat, ſuccus eius defluens pdeſt arteriæ ſimiliter, ut glycyrhizæ ſuccus.

Canabis.

Canabis ſemen flatus extinguit: adeoq; deſiccat, ut ſi pluſculũ edatur geniturã exiccet. Sunt A ibid.c.170
qui uiridẽ ſuccum exprimentes ad aurium dolores ab obſtructione, opinor, natos, eo utantur. fol 110.b

Capnios fumus.

Capnios, alij capnos, acris ſimul & amarę qualitatis eſt particeps: nec tñ planè expers eſt acer A. ibid.c.275
bæ. Quamobrem vrinã bilioſam multãq; prouocat: ſanatq; iecinoris obſtructiones & debilita- G
tes. Succus eius oculorum aciem acuit, non paulum trahens lachrymarũ, uelut ipſe fumus: nam
hinc ei appellatio indita. Plebeius quidã ea uti ſolebat ad ſtomachũ roborandũ, unaq; uentrẽ lu
bricandum. Siquidẽ herbã primum deſiccatam condebat: porrò cùm uti uolebat, ſubductionis
quidem gratia, melicrato inſpergebat: roborandi uerò ſtomachi cauſa, uino nimirum diluto.

Capparis.

Capparis radicis cortex uincẽtem habet qualitatem amarã, proximã acrem, deinde acerbã. A.l 2.t.2 ca.
Ex quo liquet, ꝙ diuerſis pugnãtibusq; cõſtet facultatibus: quippe abſtergere, perpurgare, inci- 138.10.115.d
dere poteſt amaritudine: excalfacere, incidere, digerere acrimonia: porrò cõtrahere, denſare, cõ
ſtringere acerbitate. Itaq; lienes induratos, ſiquid aliud, hoc medicamentũ iuuare ualet, tũ fo-
ris idoneis illinendis remedijs admiſtum, tum intro in corpus aſſumptum, ſiue decoctũ in aceto
aut oxymelite, & id genus, ſiue aridum contuſum, illiſq; permiſtum: qppe cũ aperte craſſos len-
toſq; humores hoc pacto ſumptum euacuet, nec eos tm̃ per vrinas, ſed & per uentrem: ſæpe ẽt
ſanguinolentos defert, unde & lienes adiuti ſunt, & coxarum dolores. Quin ẽt menſes promo-
uet: & ex capite purgat detrahitq;, {quod ἀποφλεγματίζω uocant}: auxiliaturq; ruptis atq; cõuul
ſis. Cæterum cui nam ipſum potioni in quoq; affectuum miſceri cõueniat, non eſt præſentis in- H
ſtituti perſequi, ſed aut eius, ubi de componendis agitur medicamentis, aut ubi curandi traditur
methodus. Porro radicis eius cortex ulceribus malignis cataplaſmaris modo impoſitus non ma
lum eſt remedium, ut qui illa extergere ualeat, nec ſegniter deſiccare. Pręterea dentium labores
prædictarum qualitatum ratione adiuuat, interim cum aceto coctus, interim cum uino, ſæpe ẽt
ſolus dentibus manſus ac morſus. Sed non pertinet ad præſens negociũ, qñ quodq; horum tẽpe
ſtiuum ſit, definire: nec.n. id nunc propoſitum eſt, ſed ex quoq; particularium eius operum, ui-
rium eius quandam ſumere indicationem, ſermonem ad principia ab initio propoſita reducen
do. Ex dictis ergo clarum eſt, incidendi quandã ei facultatem ineſſe, itemq; extergendi, digeren
di, contrahendi. Vitiligines ſiquidem cum aceto detrahit, & chęradas, & duros tumores digerit
idoneis ad ea medicamentis miſtus. Radicis cortici, fructus proportione uirium rñdet, niſi ꝙ ad
omnia ſit imbecillior. Immo & folia & caules eius ſimilem uim obtinent. Meminique me folijs
qñq; paucis diebus duritiem, chęradis naturã referentem diſcuſſiſſe. Sed admiſcemus ſcilicet il-
lis quippiam, quod eorum uitium obtũdat uehementiam. Nec mirum eſt, ꝙ ſuccus aurium uer-
mes amaritate occidat ſua. Porrò capparis, q̃ in admodum feruentibus regionibus prouenit, ut
quæm fert Arabia, multo eſt noſtrate acrior, adeo ut plurimum ẽt habeat facultatis adurentis.

Cardamum

A *Cardamum naſturtium.*

A. ibi.c.502. Naſturtij ſemen adurentis ſeu cauſticæ facultatis particeps eſt,uelut napy. Proinde coxendicis,& capitis dolores,atq; adeo quodcunq; aliud rubrificationẽ poſtulat,eo excalfaciũt,ſicut napy. Miſcetur quoq; remedijs,quæ exhibentur aſthmaticis,tanq̃ ualenter craſſos ſuccos incidere ualeat,uelut & napy: nam omnia ei ſimile eſt. Porrò & herba arefacta ſimilem ſemini uim poſſidet: humida uero adhuc ac uiridis, ꝓpter aqueę humiditatis admiſtionem,multo,ſemine inferior eſt,adeoq; tunc mordacitas eius moderata eſt,ut cum pane ea uti liceat, ceu obſonio.

Cardamomum.

A. ibid.c.156 Cardamomum eſt & ipſum ſanè facultatis admodum calidæ, nõ tamen uſqueadeo ut naſturtium: ſed quanto ſuauius,magiſq; fragrãs eſt naſturtio, tãto & imbecillior ei calida facultas ineſt: †nec enim ulcerare idoneum eſt uel ipſum per ſe illitum. Porrò adiunctum habet quiddam etiam amaritudinis,qua lumbricos interficit, & cum aceto ualenter pſoras detergit. *† Oribaſius, & Aetius legunt aſſirmatiue, uerũ tamen ulcerare idoneum eſt.*

Caron.

A. l.2.t.a.ca. 237.f.115.d Cari ſemẽ calfacit,& exiccat tertio quodammodo ordine, moderatè acrem qualitatem poſſidens. Itaque & flatus extinguit, & urinas ciet non ſemen tantum, ſed & planta.

B *Caſia.*

A. ibid. c.151 fol.117.f Caſia exiccat & excalfacit tertio quodammado ordine: ſed & tenuium admodum partium eſt: guſtu uero plurimum habet acrimoniæ,leuiter quoque non nihil adſtringens. Quamobrem ob hæc omnia incidit,ſimulque digerit quæ in corpore ſunt recrementa, & ad hæc robur etiam inſtrumẽtis addit. Idoneum uero etiam ſuppreſſis menſibus, cum uidelicet ob copiam ſimul & craſſitudinem excrementorum, quod ſufficiat,euacuari nequit.

Carya, nuces.

A. ibid.c.494. Carya. Arbor tum in folijs,tũ in germinibus,adſtrictionem quandã poſſidet,cæterum euidẽtẽ plurimamq; in nucis putamine recenti pariter,& ſicco: proinde eo tinctores quoq; uti ſolẽt. At nos eius expreſſi ſucco,ſimiliter ut mororum & ruborũ,in melle decocto,uice ſtomatici medicaminis utimur: & ad omnia reliqua adhibemus, ad quæ modo dicti ſucci conuenire cẽſent. Porrò ipſius nucis,id quod edẽdo eſt,oleoſum eſt,& tenue: itaq; etiã facile exprimit: & quo diutius reconditũ fuerit,magis tale efficit. Quamobrẽ oleũ ex eo inueterato exprimere liceat: tũc aũt admodũ etiã fit per halitum euaporatorium. Itaq; quidã eo gãgrænas,& carbũculos,& ægilopas ſanant. Ac nõ nulli ad neurotrota,hoc eſt neruorum uulnera,utuntur. Cæterũ ſi recẽs ſit,
C adſtringentis non nihil qualitatis etiã obtinet. At,quod imperfectum eſt etiam dum, ac nõ dum ſiccum,ueluti reliqui fructus omnes,q uirides ſunt, plenũ eſt ſemicoctæ humiditatis. * Nucleus tamẽ eius ubi inaruit,ac uſtus ſit,tenuiũ partium & exiccatorium eſt medicamentũ,morſus expers. Eſt & aliud genus nucum minorum,quæ nimirum ponticæ nuncupãtur,plus habens eſſentiæ terreſtris ac frigidæ: itaq; etiam guſtãti auſterior tum cortex,tũ planta,tum fructus apparet: cætera magnę nuci ſimiles ſunt, quæ à quibuſdã uocatur græcè, καρύον βασιλικὸν, Latinè iuglans. Appellatur autem parua hæc nux à multis λεπτοκάρυον Græcè, Latinè auellana. ** λέπος, i. putamen.*

Caucalis.

Caucalis. Quidam daucum ſylueſtrem nuncupant: eſt enim ei adſimilis guſtu ſimul ac uiribus. Excalfacit enim ut ille, & deſiccat. Tum urinam ciet, & ſale ad repoſitionem conditur.

Carpeſium.

A. l.2 t.2.cap. 34.fo.115.a Carpeſiũ ſimile eſt uocato phu,hoc eſt ualerianæ,non guſtu tũ,ſed & facultate, ſed plus habet tenuitatis: Proinde magis eo ẽt uiſcerũ obſtructiones extergit,& urinam mouet,reneſq; calculis degrauatos expurgat. Non tñ eatenus tenuiũ eſt partiũ,ut liceat loco cinnamomi,ſi nõ ad
D manum ſit,uſurpare,ſicuti faciebat Quintus. Præſtantius eſt Ponticum carpeſium Laertio, non tñ uel ipſum cinnamomi uiribus uicinũ eſt,immo nõ paruo deterius optima caſia. Nuncupatur utrunq; à mõtibus quibuſdã Pãphyliæ in quibus naſcitur. Ingenſq; eius prouẽtus eſt † in Syria. *† Al. Sidæ, quæ eſt urbs Pamphyliæ.*

Cenchrum milium.

A. ibid.c.288 Miliũ primo ordine refrigerat, exiccat uero tertio exoluto,aut certe ſecundo intenſo: paululũ etiã habet tenuitatis partiũ. Ex hac tũ cõſiſtentia,tũ tẽperatura, eſu quidẽ planè inter oĩa frumentaria edulia minimum confert nutrimenti. Sed & uentrẽ deſiccat. Porrò foris impoſitũ in ſacculis idoneũ eſt formentũ ijs,quæ citra morſum exiccari poſtulãt. Et cataplaſmatis modo illitũ exiccare poteſt: attamẽ admodũ friabile eſt,proinde difficilis eſt eius in cataplaſmatis uſus.

Cedrus.

A. ibid. c.160 fol. 119.b Cedrus ſpetie duplex eſt, altera fruticoſa iuniperis adſimilis, altera arbor nõ exigua. Vtraq; eſt calidæ ſiccæq; temperaturæ,tertij quodãmodo ordinis ſecundũ utrãq;. Cæterũ cedrea (uocatur ita cedri oleũ) quartum etiã ordinẽ uidetur attingere,admodũ calida, ſimul & tenuium partium. Mollem itaq; carnem prompte,citraq; dolorẽ putreſacit,ſicut alia omnia, quæ cum eiuſdẽ ſint in calfaciendo ordinis,adiunctam etiã habent ſubſtantiæ tenuitatẽ: at in duris,pluſculo tẽpore, & uix,effectũ poteſt cõſequi. Porrò talia omnia medicamẽta ſeptica uocant, & ſepia: ſed inter ſeſe maioris minoriſq; ratione diſſidẽt. Eſt autẽ in hoc genere medicamẽtorũ ex primo &

infirmiſſimo ordine cedrea:pleraq; enim eorum admodum ſunt efficacia. Talia itaq; & mortuo E
tum corporum carnes corrũpunt:at cedrea exiccat,ſimulq́; à corruptione tuẽ corpora demortua,ut pote humiditates eorũ ſuperfluas depaſcẽs, cęterũ ſolida corpora haud attingẽs. At in uiuentibus calor ipſe,q in corporibus eſt,cedreę uires adaugens,cauſa efficit,ut teneræ ab ea car-
* ἀσκαρίδας. nes deurantur. Nec mirũ uideri debet,ſi cum tãta polleat potentia,lendes,pediculos,&* tineas,
* Al.auribus. & in* corporibus natos uermes,interficere ualeat:tũ fœtum uiuentẽ quidẽ appoſita interimat,
† ἀτόκιον. mortuum autem eijciat: ſicut ſanè ẽt in coitu ſemen,pudendo circũlita. Proinde † partui aduerſum:} eſt medicamentum,ſi ſic utaris,nulli ſcd̃m. Aliaq; mulra eiuſmodi particulatim efficit. Itaq; argumentum eſt ipſum ualenter excalſacere,ſicut ubi dẽtium foraminibus inſtillatur: ſiquidem dolores eorũ mitigat,ſed & ipſos confringit. Extenuat quoq; oculorũ circatrices,& uiſus hebetudini ab humorũ craſſitudine ortæ medetur. Porrò quod eius eſt pinguiſſimum,& ad unguem oleoſum,quod ſuſpẽſis ſupra eam,dũ coquitur,lanis excipitur ac colligitur,tota cedrea tenuius quidem eſt,ſed minus acre,quanq̃ nõ minus excalſaciens. Eãdem quippe rationẽ habet ad id, quod reliquum eſt cedreæ, craſſius illud uidelicet,q̃ oleum ad amurcam : proinde illud,utpote
Non eſt in antiquis. craſſius,mordax eſt,& {maiore; aperiẽdi facultate præditũ. Itaq; ulcera irritat,phlegmonenq́; illis excitat. Porrò oleoſa illa cedrea adeo clementibus eſt uiribus,ut ẽt plebei experientia docti, F
vulnera ouibus occaſione tondendi à forfice facta,illã illita ſanent,ſicut ẽt pice humida. Vtuntur autem ea & ad ouium ſcabiem,& ricinos { Græci κρότωνας uocant. } Porrò cedrides(nam ita fructum cedri nuncupant)moderatiores uires obtinent,adeo ut comedi quoque poſſint. Attamen ſi liberalius ijs utare,capiti dolorem inferent,ardoremq́; ac morſum in uentre percipies.

Centaurium maius.

Centaurij* magni radix ſicut guſtu cõtrarias qualitates,ita in uſu contrarios effectus præſtat. A.ibid.c.158. fol.118.
Guſtu itaq; acris ſimul, adſtringensq́; apparet cum leuicula dulcedine. At in actionibus acrimonia quidem caliditatis opera oſtentat, mẽſes prouocãns,& fœtum mortuum euellens,uinumq́; corrumpens,atq; eijciens: adſtrictio uerò opera craſſæ terrenæq́; frigiditatis,cũ ulcera glutinet, & ſanguinem reijcientibus proſit : exhibentur autem eius drachmæ duæ, febrientibus quidem cum aqua,febri uerò liberis cum uino. Porrò ſecundum omnium ſimul qualitatum actionẽ, ruptis,conuulſis, diſpnϾæ ſiue ſpirandi difficultati,tum inueteratæ tuſſi, conuenit. Nec.n.talibus euacuare ſolum,quod præter naturam eſt,oportet,ſed partem quoq; euacuatam roborare,ac cõfirmare. Vacuationi itaq; accõmoda eſt acrimonia,utiq; cũ non ſola ſit ac pura,ſed aut dulcedini iuncta,aut certe non prorſum amaritudini: ſiquidem uehemẽtiam tunc atq; uiolentiã, miſta G
illi temperata quadam ſubſtantia,cuiuſmodi eſt dulcis,non obtinet. Porrò ad ea,quæ euacuata ſunt,roboranda contrahendaque adſtrictione eſt opus. Eadem, quæ radix, & ſuccus ipſius efficit. Vtunturq́ue eo quidam uice Licij.

Centaurium minus.

Centaurij* minoris radix planè inefficax eſt,ſed caules eius extremi, & potius folia,q̃ illis inhærent,& flores,utiliſſima ſunt. Vincit eis qualitas amara,paululũ habens & adſtrictionis,atq; A ibid.c.158.
ob eiuſmodi temperamentum admodum exiccatoriũ eſt medicamen,expers mordacitatis. Porrò ꝙ omnia talia utiliſſima ſint,ſupra commonui,& nunc nihilo ſecius tñ nos repetere tempeſti-
* Vulnera. uum eſt,oẽs eius particulatim actiones memorãtes. * Vlcera itaq; magna herbæ ipſius recentis illitu glutinantur: & uetuſta,quæq́; ægre ad cicatricem perduci queunt,cicatrice eodem modo utentibus includuntur: areſacta uerò glutinatorijs & deſiccatorijs miſcetur facultatibus,ijs uidelicet, quæ ſinus & fiſtulas ſanare ſunt natæ,ueteresq́; duritias emollire,tum ulcerum maligna & cacoethe ſanare. Miſcetur ẽt ijs,quæ rheumaticis affectibus medentur: in quibus ea medicamina præſtantiſſima ſunt, quæ uehementer deſiccantia cum quadã adſtrictione nullã hñt mordacitatem. Decoctum herbę quidam iſchiadicis infundunt,ceu biliola & craſſa ducẽs: nã & ta- H
lia purgat: quanq̃ cũ adeo uehementer operabitur,ut cruenta euacuet,tunc plus proderit. Succus porrò eius, cũ adſimilis ſit facultatis, hoc eſt exiccatoriæ & abſterſoriæ,& cætera iã cõprehenſa pulchre præſtare poteſt:& cum melle oculis illinitur : menſesq́;,& fœtum,appoſitus euocat. Sunt qui ipſum bibendum præbeãt & ijs,quibus nerui affecti ſunt,ut q euacuet,& deſiccet innoxie,quæ impleta ſunt: quippe cum iecinoris quoq; obſtructiones optime expediat: bonumq́ue ſit lieni indurato remedium foris impoſitum,nec ſecius ſiquis bibere uelit.

Ceraſus.

Ceraſus arbor fructum fert nõ paris adſtrictionis in omnibus particulatim plantis participẽ. Nam & in harum,ſicut ẽt in malorum granatorũ,& malorum,quibuſdam auſtera qualitas,quibuſdam uero dulcis,non nullis autem acida exuperat. Quin ẽt ipſorũ dulcium ea,quæ nondum cocta ſunt ac matura,quædã admodũ ſunt acerba,quædam ſimiliter moris acida. Sed in moris immaturis acida qualitas acerbã exuperat, in ceraſijs nõ ſemper. Ergo q̃ dulciora ſunt,magis q̃ in inteſtinis ſunt ſubducũt,ſed minus grata ſtomacho ſunt: cõtra auſtera. Acida pituitoſis excrementoſisq́; ſtomachis ſũt apta: ſiquidẽ auſteris magis deſiccãt,& nõ nihil ẽt incidũt. Porrò ipſi⁹ arboris gummi cõem q̃dẽ oĩbus uiſcoſis, & mordacitatis expertibus medicaminibus,facultatẽ

obtinet,

A obtinet, quæ & ad arterias exaſperatas accommoda eſt: propria autem, ſiquidem quod quidã ſcribunt uerum eſt, quòd cum uino bibitum calculis uexatos adiuuat. Nam ſic illi tenuiũ partiũ ineſſet facultas quædam.

Ceratonia.

Ceratonia exiccãtis eſt & adſtringentis facultatis, ſicut & fructus eius, quæ ceratia uocãt, nõ nihil etiam dulcedinis continens. Accidit autem iſtis quiddam ſimile ceraſijs. Nam ſi humida ſumas, magis uentrem ſubducunt: ſicca uerò magis ſiſtunt: utpote cum humiditatem expirent, & quod eſſentiæ eſt craſſioris, tantùm reliquum habeant.

*Ceſtrum betonica * Pſychrotrophum.*

Ceſtrum, aut* pſychrotrophum, Romanè uero Betonica, uim habet incidendi, ut guſtus indicat. Amariuſcula enim eſt & ſubacris ipſa herba: id quod oſtendit & particulatim ædita actio. Nam conſiſtentes in renibus calculos rumpit: & pulmonem, pectus, & iecur expurgat abſtergitque: menſes quoque ciet, & comitialibus prodeſt: tum rupta conuulſaque curat: & omnibus beſtiarum morſibus, ulceri illita, auxiliatur. Poſtremo acidum ructãtibus { ὀξυρεγμιῶντας Græci uocant } & iſchiadicis bibita auxilio eſt. * Al: Pſychotrophon.

Cetis galla.

A. ibi. c. 308. Galla* quæ omphacitis nuncupatur, admodum acerbum eſt medicamen, pleraq; ſui parte eſſentiæ terrenæ & frigidæ, per quam deſiccat & repercutit fluxiones: ad hæc conſtringit contrahitq; partes laxas ac languidas: omnibuſque fluxionum affectibus ſtrenue reſiſtit. B Eſto uero tertij in deſiccando, ſecundi autẽ in refrigerando, ordinis. Altera autẽ galla, flaua illa & magna laxaque, & ipſa deſiccat quidem, ſed tanto minus, quanto minus acerbæ qualitatis eſt particeps. Cocta itaque per ſe, ac deinde trita, cataplaſma eſt non inſtrenuum ſedis phlegmonarum, ac procidentiarum. Porrò coquenda eſt, ſi modica opus ſit adſtrictione, in aqua: ſin uehementiore, in uino: ac ſi augere inſuper adſtrictionem ſit opus, uino utare etiã auſteriore. Hanc ruſtici noſtrates οἰνοκηκίδα, quaſi uinigallam dicas, nominant. Denique gallæ combuſtę ſanguinis reprimendi facultatem acquirunt, ac nimirum etiam calorem & acrimoniam ex uſtione aſſumunt: ſuntque ijs, quæ ignem expertæ non fuerint, tum ſubtiliorum partium, tum maiore deſiccandi poteſtate. Cæterum, cum ad ſanguinis ſuppreſſionem præparare eas uoles, carbonibus impoſitas, dũ undequaque candeant, aceto, aut uino extinguere oportebit.

Cera.

A. ibid. c. 194 & 462. Cera* quodammodo medium tenet calfacientium, refrigerantium, humectãtium, & deſiccantium. Habet uero quiddam etiã craſſarum partium, atq; emplaſticũ: quamobrẽ non modo exiccare, ſed & per accidens humectare uideri fortaſſis poterit, perſpirationes uidelicet prohibens. C Quamobrem aliorũ medicamẽtorum, tũ excalfacientiũ, tum refrigerantiũ, materia eſt: ipſa aũt per ſe ex genere fuerit debiliter cõcoquentiũ: nec tñ intro in corpus aſſumptorũ, ſed foris impoſitorum. Habet enim paulum quiddam digerentis calidæq; potentiæ, quæ plurima melli inerat.

Cici ricinus.

Ricini fructus quemadmodum purgat detergit ac digerit, ſic quoq; ſolium, ſed undequaque debilius. Oleum quod ex ſemine conficitur, tum calidius eſt, tum tenuiorum partium, quam eſt oleum commune, ac proinde { potentius } quoque digerit.

Cinnamomum.

A. ibid. c. 124 Cinnamomũ* ſumme tenuiũ eſt partiũ, nõ ſumme tñ calidũ, ſed ex tertio† quodãmodo ordine. Nihil aũt ęquè deſiccat eorũ, q̃ pari ſunt excalfaciẽdi facultate, ꝓpter tenuitatẽ ſcilicet eſſentiæ. At cinnamomis eſt uelut imbecillũ cinnamomũ: nõ nulli ipsã pſeudocinnamomũ nũcupãt. † Deeſt in impreſſis codici. Gra. & in antiq. interpret.

Circea.

Circeæ herbæ radicem ſcribit Dioſcorides ex uino dulci potã ſecundas purgare: eſt enim boni odoris, & calfactoria. Semẽ autẽ eius in ſorbitione exhibitum ad lactis generationẽ cõducit.

Ciſthus.

A. l. 2. t. 2. ca. 111. f. 181. a. b D Ciſthus,* aut ciſtarus, frutex eſt guſtu adſtringens, omnibuſq; particulatim operibus. Porrò folia, & parua germina trita adeo deſiccant adſtringuntq;, ut uulnera glutinare ualeant. At flores magis ſunt efficaces, adeo ut cũ uino poti dyſenterias, uentris imbecillitates, fluxuſq; ac humiditates ſanent. Cataplaſmatis ritu illita ulcerum putredinoſa iuuant: eſt. n. facultas eorum nõ inſtrenuè deſiccans, fereque ſecundi exceſſus à temperatis abſoluti. Adeo uerò frutex hic frigidus eſt, ut tepidi caloris ſit particeps. Porrò hipociſthis, quam uocant, multo eſt magis adſtrictoria q̃ folia, admodum efficax remedium ad omnes fluxionũ affectus, puta ſanguinis reiectiones, profluuia muliebria, cœliacos, dyſentericoſq; affectus. Quin ſi quam partem roborare cõſilium ſit, quæ uidelicet pluſculo humore exoluta fuerit, robur ac firmitatem illi non ſegniter addit. Sic ſanè ſtomachicis epithematis, hepaticiſque, commiſcetur: & ex uiperis confectis antidotis inditur, nimirum quo corpora confirmet ac roboret.

Ciſthus.

A. ibid. c. 428 Ciſthus* aut ladanũ. In calidioribus regionibus hic ciſthus ꝓueniẽs, tametſi haud alius ſit genere, q̃ q apud nos naſcitur, ꝑcipuã tñ à regione ac peculiarẽ digerentẽq; caliditatẽ nactus eſt:

inſirmiſſimo ordine cedrea: pleraq; enim eorum admodum ſunt efficacia. Talia itaq; & mortuo E
rum corporum carnes corrũpunt: at cedrea exiccat, ſimulq́; à corruptione tuetᷓ corpora demor
tua, ut pote humiditates eorũ ſuperfluas depaſcẽs, cęterũ ſolida corpora haud attingẽs. At in ui
uentibus calor ipſe, q in corporibus eſt, cedreę uires adaugens, cauſa efficitᷓ, ut teneræ ab ea car
* aſcaridas. nes deurantur. Nec mirũ uideri debet, ſi cum tãta polleat potentia, lendes, pediculos, &* tineas,
* Al. auribus. & in* corporibus natos uermes, interficere ualeat: tũ fœtum uiuentẽ quidẽ appoſita interimat,
† ἀτόκιον. mortuum autem eijciat: ſicut ſanè ẽt in coitu ſemen, pudendo circũlita. Proinde † partui aduer
ſum ⸗ eſt medicamentum, ſi ſic utaris, nulli ſcd̃m. Aliaq́; multa eiuſmodi particulatim efficit. Itaq;
argumentum eſt ipſum ualenter excalfacere, ſicut ubi dẽtium foraminibus inſtillatur: ſiquidem
dolores eorũ mitigat, ſed & ipſos confringit. Extenuat quoq; oculorũ circatrices, & niſus hebe-
tudini ab humorũ craſſitudine ortæ medetuꝛ. Porrò quod eius eſt pinguiſſimum, & ad unguem
oleoſum, quod ſuſpẽſis ſupra eam, dũ coquitur, lanis excipitur ac colligitur, tota cedrea tenuius
quidem eſt, ſed minus acre, quanq̃ nõ minus excalfaciens. Eãdem quippe rationẽ habet ad id,
quod reliquum eſt cedreæ, craſſius illud uidelicet, q̃ oleum ad amurcam: proinde illud, utpote
Non eſt in antiquis. craſſius, mordax eſt, & ⸗ maiore ⸗ aperiẽdi facultate præditũ. Itaq; ulcera irritat, phlegmonenq́; il
lis excitat. Porrò oleoſa illa cedrea adeo clementibus eſt uiribus, ut ẽt plebei experientia docti, F
vulnera ouibus occaſione tondendi à forfice facta, illà illita ſanent, ſicut ẽt pice humida. Vtun-
tur autem ea & ad ouium ſcabiem, & ricinos ⸗ Græci κρότωνας uocant. ⸗ Porrò cedrides (nam ita
fructum cedri nuncupant) moderatiores uires obtinent, adeo ut comedi quoque poſſint. Atta-
men ſi liberalius ijs utare, capiti dolorem inferent, ardoremq́; ac morſum in uentre percipies.

Centaurium maius.

Centaurij* magni radix ſicut guſtu cõtrarias qualitates, ita in uſu contrarios effectus præſtat. A. ibid. c. 158. fol. 118. f
Guſtu itaq; acris ſimul, adſtringensq́; apparet cum leuicula dulcedine. At in actionibus acrimo
nia quidem caliditatis opera oſtentat, mẽſes prouocãs, & fœtum mortuum euellens, uiuumq́;
corrumpens, atq; eijciens: adſtrictio uerò opera craſſæ terrenæq́; frigiditatis, cũ ulcera glutinet,
& ſanguinem reijcientibus proſit: exhibentur autem eius drachmæ duæ, febrientibus quidem
cum aqua, febri uerò liberis cum uino. Porrò ſecundum omnium ſimul qualitatum actionẽ, ru-
ptis, conuulſis, diſpnœæ ſiue ſpirandi difficultati, tum inueteratæ tuſſi, conuenit. Nec. n. talibus
euacuare ſolum, quod præter naturam eſt, oportet, ſed partem quoq; euacuatam roborare, ac cõ
firmare. Vacuationi itaq; accõmoda eſt acrimonia, utiq; cũ non ſola ſit ac pura, ſed aut dulcedi-
ni iuncta, aut certe non prorſum amaritudini: ſiquidem uehemẽtiam tunc atq; uiolentiã, miſta G
illi temperata quadam ſubſtantia, cuiuſmodi eſt dulcis, non obtinet. Porrò ad ea, quæ euacuata
ſunt, roboranda contrahendaque adſtrictione eſt opus. Eadem, quæ radix, & ſuccus ipſius ef-
ficit. Vtunturque eo quidam uice Licij.

Centaurium minus.

Centaurij* minoris radix planè inefficax eſt, ſed caules eius extremi, & potius folia, q̃ illis in- A ibid. c. 158.
hærent, & flores, utiliſſima ſunt. Vincit eis qualitas amara, paululũ habens & adſtrictionis, atq;
ob eiuſmodi temperamentum admodum exiccatoriũ eſt medicamen, expers mordacitatis. Por
rò ꝙ omnia talia utiliſſima ſint, ſupra commonui, & nunc nihilo ſecius tñ nos repetere tempeſti-
* Vulnera. uum eſt, oẽs eius particulatim actiones memorãtes. * Vlcera itaq; magna herbæ ipſius recentis
illitu glutinantur: & uetuſta, quæq́; ægre ad cicatricem perduci queunt, cicatrice eodem modo
utentibus includuntur: areſacta uerò glutinatorijs & deſiccatorijs miſcetur facultatibus, ijs ui-
delicet, quæ ſinus & fiſtulas ſanare ſunt natæ, ueteresq́; duritias emollire, tum ulcerum maligna
& cacoethe ſanare. Miſcetur ẽt ijs, quæ rheumaticis affectibus medentur: in quibus ea medica-
mina præſtantiſſima ſunt, quæ uehementer deſiccantia cum quadã adſtrictione nullã hñt mor-
dacitatem. Decoctum herbę quidam iſchiadicis infundunt, ceu bilioſa & craſſa ducẽs: nã & ta- H
lia purgat: quanq̃ cũ adeo uehementer operabitur, ut cruenta euacuet, tunc plus proderit. Suc-
cus porrò eius, cũ adſimilis ſit facultatis, hoc eſt exiccatoriæ & abſterſoriæ, & cætera iã cõpre-
henſa pulchre præſtare poteſt: & cum melle oculis illinitur: menſesq́;, & fœtum, appoſitus euo-
cat. Sunt qui ipſum bibendum præbeãt & ijs, quibus nerui affecti ſunt, ut q euacuet, & deſiccet
innoxie, quæ impleta ſunt: quippe eum iecinoris quoq; obſtructiones optime expediat: bonum
q̃ue ſit lieni indurato remedium foris impoſitum, nec ſecius ſiquis bibere uelit.

Ceraſus.

Ceraſus arbor fructum fert nõ paris adſtrictionis in omnibus particulatim plantis participẽ.
Nam & in harum, ſicut ẽt in malorum granatorũ, & malorum, quibuſdam auſtera qualitas, qui-
buſdam uero dulcis, non nullis autem acida exuperat. Quin ẽt ipſorũ dulcium ea, quæ nondum
cocta ſunt ac matura, quædã admodũ ſunt acerba, quædam ſimiliter moris acida. Sed in moris
immaturis acida qualitas acerbã exuperat, in ceraſijs nõ ſemper. Ergo q̃ dulciora ſunt, magis q̃
in ĩteſtinis ſunt ſubducũt, ſed minus grata ſtomacho ſunt: cõtra auſtera. Acida pituitoſis excre
mẽtoſisq́; ſtomachis ſũt apta: ſiquidẽ auſteris magis deſiccãt, & nõ nihil ẽt incidũt. Porrò ipſi*
arboris gummi eõem q dẽ oĩbus uiſcoſis, & mordacitatis expertibus medicaminibus, facultatẽ

obtinet,

A obtinet, quæ & ad arterias exaſperatas accommoda eſt: propria autem, ſiquidem quod quidã ſcribunt uerum eſt, quòd cum uino bibitum calculis uexatos adiuuat. Nam ſic illi tenuiũ partiũ ineſſet ſacultas quædam.

Ceratonia.

Ceratonia exiccãtis eſt & adſtringentis facultatis, ſicut & fructus eius, quæ ceratia uocãt, nõ nihil etiam dulcedinis continens. Accidit autem iſtis quiddam ſimile ceraſijs. Nam ſi humida ſumas, magis uentrem ſubducunt: ſicca uerò magis ſiſtunt: utpote cum humiditatem expirent, & quod eſſentiæ eſt craſſioris, tantùm reliquum habeant.

Ceſtrum betonica Pſychrotrophum.*

Ceſtrum, aut* pſychrotrophum, Romanè uero Betonica, uim habet incidendi, ut guſtus indicat. Amariuſcula enim eſt & ſubacris ipſa herba: id quod oſtendit & particulatim ædita actio. Nam conſiſtentes in renibus calculos rumpit: & pulmonem, pectus, & iecur expurgat abſtergitque: menſes quoque ciet, & comitialibus prodeſt: tum rupta conuulſaque curat: & omnibus beſtiarum morſibus, ulceri illita, auxiliatur. Poſtremo acidum ructãtibus { ὀξυρεγμιῶντας Græci uocant } & iſchiadicis bibita auxilio eſt. * Al. Pſychotrophon.

Cecis galla.

A. ibi. c. 308. Galla* quæ omphacitis nuncupatur, admodum acerbum eſt medicamen, pleraq; ſui parte eſſentiæ terrenæ & frigidæ, per quam deſiccat & repercutit fluxiones: ad hæc conſtringit contrahitq; B partes laxas ac languidas: omnibusque fluxionum affectibus ſtrenue reſiſtit. Eſto uero tertij in deſiccando, ſecundi autẽ in refrigerando, ordinis. Altera autẽ galla, flaua illa & magna laxaque, & ipſa deſiccat quidem, ſed tanto minus, quanto minus acerbæ qualitatis eſt particeps. Cocta itaque per ſe, ac deinde trita, cataplaſma eſt non inſtrenuum ſedis phlegmonarum, ac procidentiarum. Porrò coquenda eſt, ſi modica opus ſit adſtrictione, in aqua: ſin uehementiore, in uino: ac ſi augere inſuper adſtrictionem ſit opus, uino utare etiã auſteriore. Hanc ruſtici noſtrates οἰνοκηκίδα, quaſi uinigallam dicas, nominant. Denique gallæ combuſtę ſanguinis reprimendi facultatem acquirunt, ac nimirum etiam calorem & acrimoniam ex uſtione aſſumunt: ſuntque ijs, quæ ignem expertæ non fuerint, tum ſubtiliorum partium, tum maiore deſiccandi poteſtate. Cæterum, cum ad ſanguinis ſuppreſſionem præparare eas uoles, carbonibus impoſitas, dũ undequaque candeant, aceto, aut uino extinguere oportebit.

Cera.

A. ibid. c. 194 & 462. Cera* quodammodo medium tenet calfacientium, refrigerantium, humectãtium, & deſiccantium. Habet uero quiddam etiã craſſarum partium, atq; emplaſticũ: quamobrẽ non modo exiccare, ſed & per accidens humectare uideri fortaſſis poterit, perſpirationes uidelicet prohibens. C Quamobrem aliorũ medicamẽtorum, tũ excalfacientiũ, tum refrigerantiũ, materia eſt: ipſa aũt per ſe ex genere fuerit debiliter cõcoquentiũ: nec tũ intro in corpus aſſumptorũ, ſed foris impoſitorum. Habet enim paulum quiddam digerentis calidæq; potentiæ, quæ plurima melli inerat.

Cici ricinus.

Ricini fructus quemadmodum purgat detergit ac digerit, ſic quoq; ſolium, ſed undequaque debilius. Oleum quod ex ſemine conficitur, tum calidius eſt, tum tenuiorum partium, quam eſt oleum commune, ac proinde { potentius } quoque digerit.

Cinnamomum.

A. ibid. c. 124 Cinnamomũ* ſumme tenuiũ eſt partiũ, nõ ſumme tñ calidũ, ſed ex tertio† quodãmodo ordine. Nihil aũt ęquè deſiccat eorũ, q̃ pari ſunt excalfaciẽdi facultate, ꝓpter tenuitatẽ ſcilicet eſſentiæ. At cinnamomis eſt uelut imbecillũ cinnamomũ: nõ nulli ipſã pſeudocinnamomũ nũcupãt. † Deeſt in impreſſis codici. Gra. & in antiq. interpret.

Circea.

Circeæ herbæ radicem ſcribit Dioſcorides ex uino dulci potã ſecundas purgare: eſt enim boni odoris, & calfactoria. Semẽ autẽ eius in ſorbitione exhibitum ad lactis generationẽ cõducit.

Ciſthus.

A. l. 2. c. 2. ca. 111. f. 1 ſt. a. b D Ciſthus,* aut ciſtarus, frutex eſt guſtu adſtringens, omnibusq; particulatim operibus. Porrò folia, & parua germina trita adeo deſiccant adſtringuntq;, ut vulnera glutinare ualeant: At flores magis ſunt efficaces, adeo ut cũ uino poti dyſenterias, uentris imbecillitates, fluxusq; ac humiditates ſanent. Cataplaſmatis ritu illita ulcerum putredinoſa iuuant: eſt. n. facultas eorum nõ inſtrenuè deſiccans, fereque ſecundi exceſſus à temperatis abſoluti. Adeo uerò frutex hic frigidus eſt, ut tepidi caloris ſit particeps. Porrò hipociſthis, quam uocant, multo eſt magis adſtrictoria q̃ folia, admodum efficax remedium ad omnes fluxionũ affectus, puta ſanguinis reiectiones, profluuia muliebria, cœliacos, dyſentericosq; affectus. Quin ſi quam partem roborare cõſilium ſit, quæ uidelicet pluſculo humore exoluta fuerit, robur ac firmitatem illi non ſegniter addit. Sic ſanè ſtomachicis epithematis, hepaticisque, commiſcetur: & ex uiperis confectis antidotis inditur, nimirum quo corpora confirmet ac roboret.

Ciſthus.

A. ibid. c. 422 Ciſthus* aut ladanũ. In calidioribus regionibus hic ciſthus ꝓueniẽs, tametſi haud alius ſit genere, q̃ q. apud nos naſcitur, ꝑcipuã tñ à regione ac peculiarẽ digerentẽq; caliditatẽ nactus eſt:

atq; utroq; à noſtrate differt, tum quia frigiditatem depoſuit, tū quia calorē aſſumpſit. Itaq; cætera quidē huius ciſthi, illis, quæ in noſtrate uiſuntur, ſimilia ſunt. Verum ladanū, quod uocāt, ex eo prouenit, medicamētum primo exceſſu iam quodāmodo completè calidū, ut uidelicet & ſecundum attingat, habens etiā adſtrictionis paululum: ad hæc ſubſtantia tenuium partium, ac †proinde emolliens ſiue malacticū, pariterq; moderate digerens, ac uidelicet ēt συμπεπτικὸν hoc eſt concoquens. Itaq; mirandū non eſt, ſi peculiariter ad uteri uitia conueniat, quãquidē ad dicta paulum quiddam adſtrictionis obtinet. Quocirca diffluētes capillos retinet: nā quicquid ad radices eorum praui humoris ſederit, id oē abſumit: tum meatus, quibus infixi ſunt, cōſtringit, cōtrahitq; adſtrictione. Cæterum alopecias, & †ophthalmias ſiue lippitudines, ſanare non pōt, utpote grauiores uires, q̄ q̄ ladano inſunt, poſcentes: quippe proueniunt iſta ex prauis ſuccis lentis craſſisq;, quos ſecantia ac digerentia medicamenta potiſſimū euocant, atq; euacuāt. Cæterū tenuium partium ſint ſacultatis oportet, & minime adſtringentis, non tamen uſqueadeo tenuiū partiū, & deſiccatoriæ, ut nimio plus deſiccent, unaq; cum collectis inibi ſuccis præter naturā, naturalem quoque humiditatem, incremēta pilis ſuppeditantem, abſumant. Nam ſic non tantum alopecia nō liberabunt, ſed & caluitiem afferent. Sed hæc ad curandi rationem pertinent. E

† Græce eſt διὰ ταῦτα. propter hæc. Sed quomodo, quod ladanum calidum ſit ſecundo fere ordine & habeat aliquid aſtrictionis, et eius ſubſtantia ſit tenuium partium, ob hæc emolliet? certe non omnia quæ eiuſcemodi ſunt, emolliunt. Vide an pro διὰ ταῦτα legēdū πρὸς τούτοις, præter hæc.

† Arbitror legendum eſſe ophiaſes, quandoquidem de pilorum affectibus ſermo ipſi eſt. Quin & Auicē. ca. de Ladano uidet habuiſſe hāc lectionē. Adde quod ophthalmia eā non expoſcit curationem.

Ciſſos hedera. F

Hedera ex contrarijs cōpoſita eſt facultatibus. Habet enim quiddā adſtringentis ſubſtātiæ, quam terrenā & frigidam eſſe oſtendimus: habetq; etiam nō nihil acris, quam calidam eſſe uel guſtus comprobat: nec deeſt tertia, aqueam nanq; ſubſtātiam quandam tepidā obtinet certe, ſi uiridis ſit. Siquidē dū areſcit, hæc prima exhalet neceſſe eſt: manetq; q̄ terrea & frigida adſtringensq;, & ea quę calida & acris. Viridis aūt folijs eius in uino decoctis, *ulcera grandia conglutinat: quæque maligna ſunt, ad ſanitatē reducit: tū igne ſactas exulcerationes cicatrice īcludit. Porrò cum aceto decocta folia lienoſis proſunt. Flores aūt quodammodo ualidiores ſunt, ut ad læuorem redacti cum cerato ambuſtis conueniant. Præterea ſuccus medicamentū eſt errhinō, hoc eſt, in nares fuſum, capiti purgando idoneum: tum uetuſtas auriū fluxiones ſanat: ad hæc ulcera uetera, tū in auribus, tum in naribus. Porrò ſi acrior appareat, aut roſaceo, aut dulci oleo miſcetur. Lachryma eius pediculos īterimit, pilis nudat, uſqueadeo calidæ poteſtatis, ut obſcure adurat: eſt enim uelut aqueus quidam liquor, ſicut aliæ omnes lachrymæ. A.l.2.c.2.ca 169.l.119.g.h

* Al. vulnera.

Clinopodium.

Clinopodium excalfaciendi uim obtinet, ſed nondum adurendi: eſt uero etiam eſſentia ſubtilium partium. ponatq; ipſum quiſpiam in tertio ordine, tū excalfacientium tum reſiccantiū. G

Clematis.

Clematidis folia acrem, & adurentem ſiue cauſticam facultatē obtinent, adeo ut & lepras excorient. Fuerit itaq; in quarti ordinis excalfacientiū initio. Vocatur autem clematis & daphnoides, quod quidam myrſinoides, alij polygonoides appellitant. Cęterum id nequaquā exulceratorium eſt aut acre, ſicut qđ ante dictum eſt: immo profluuijs ac dyſenterijs cum uino potū prodeſt, dentiumq; dolores manſum mitigat, tum uteri quoq; doloribus in peſſo admotū, uſui eſt: tātum abeſt, ut perinde urat, aut ulceret, ceu illud ſuperius. Sed ſumme nobis ſuſpiciendus Pāphilus ille ſicuti in reliquis, nugatur de ijs, quæ nunquam uidit, literis ea mandans, ſic hęc ambo in unū confudit. At Dioſcorides utriuſque in quarto meminit, & eius quæ ſimpliciter uocatur clematoides, idq; in fine libri: & alterius, ſed in principio. Quamobrem non eſt neceſſe, ut ego rurſum notis ſuis utrumque depingam, ſicut nec in aliis feci.

Cnicus.

Cnici *ſemine duntaxat ad purgationes utimur. Tertii eſt ordinis excalfaciētium, ſiquis foris eo uti uolet. A.ibid.c.159.

Coccus cnidius granum gnidium.

Granum gnidium & ipſum quoque purgat: ſed acris eſt adurentiſque facultatis. H

Coccos baphicos Granum tinctorium.

Granum *tinctorium adſtringentem ſimulque amaram qualitatem poſſidet. Vtraq; ſine morſu deſiccat. Proinde ad ingentia uulnera congruit, & ad neruorum uulnerationes. Sed tūc ipſum quidam cum aceto terunt, alii cum oxymelite. A.ibid.c.718

* Al. Coccymelea.

Coccymelea, prunus.

Pruni *fructus uentrem ſubducit, recens quidem plus, aridus minus. Cæterum haud ſcio, cur Dioſcorides pruna Damaſcena ſiccata uentrem ſiſtere dicat, cum & ipſa palam ēt ſubducāt, minus tamen quam q̄ importantur ex Iberia: ſiquidem damaſcena magis adſtringunt: at quæ Iberia fert, dulciora ſunt, quin & ipſæ arbores fructibus proportione reſpondent. Minus enim adſtringunt, quæ in Iberia naſcuntur, magis uero quæ Damaſci. Cæterum ut in ſumma dicā, quorum in folijs aut germinibus adſtrictio quædā ineſſe apparet manifeſta, iis decoctis phlegmonę in columella, aut tonſillis exiſtentes idonee colluuntur. Porrò agreſtium fructus euidēter adſtrictorius eſt, uentremq; ſiſtit, nominatur autem hæc planta in Aſia Prumnum. Gummi aūt arboris, ſunt, qui dicant cum uino potum lapides cōſtringere: cum aceto, puerorum ſanare lichenas. Ac ſi id præſtat, clarum eſt incidentem tenuiumque partium illi facultatem ineſſe. A.ibid.c.532

A

Colla gluten.

A.ibid.c.202 Gluten,* quod ad libros præparant ex ſimilagine &*garo, emplaſticæ concoctoriæq; facultatis eſt, quibuſcunque ipſum partibus illinas. * Ant. codices legunt γύρεως. i. pollinem. & ita vetus interpres, Oribaſius, Aetius, & Paulus.

Colocynthe cucurbita.

A.ibid.c.175 fol.120.c Cucurbita* humidæ frigidæq; temperaturæ eſt, utraq; qualitate ſecundi ordinis. Quocirca* ramentorum eius ſuccus ad autium dolores cum phlegmone iunctos cũ roſaceo utilis eſt. Sic tota quoq; illita calidas phlegmonas mediocriter refrigerat. In eſu aũt humida eſt, & ſitim ꝓpellens.

Colocynthis.

A. ibi.c.127. Colocynthis* guſtu amara eſt. Sed quæ illi amaritudinis dum potaẽ adſunt opera, ea euidenter efficere nequit, ob purgatoriã facultatẽ, quã ualidã in ſeſe cõtinet: nimirum cũ ijs, q̃ purgat, ante & ipſa per aluum excerni præuertens. Viridis ipſius ſuccus intritus iſchiadibus prodeſt.

Comarus arbutus.

Arbutus arbor ipſa qualitate acerba unà cum fructu eſt. Eum Memecylum nuncupant. Eſt autem hic & infenſus ſtomacho, & capiti dolorem commouens.

Commi gummi.

A.ibi.c.310. B Gummi* lachryma eſt congelata cõcretaque in truncis arborum ipſam producentium: uelut reſina quoque in multis uiſitur, quæ reſinam proferre poſſunt. Eſt autem exiccatoriæ emplaſticæque potentiæ. Proptereaque aſperitatibus medetur.

Conia lixiuium.

A ibid.c.188 fol.121.c Lixiuium,* quod uelut ablutio eſt cineris, ſic nominatur. Porrò omnium maximè, tum abſterſorium, tum exiccatorium illud eſt, quod ex cinere ficus, & tithymallorum efficitur: fereque ſepticæ, ſeu putrefacientis eſt facultatis: quæ cuiuſmodi ſit, in quinto uolumine expoſui.

Conyza.

Coniza & maior, & minor, adſimilis ſunt, tũ tẽperaturæ, tũ facultatis, guſtu amaræ & acres apparẽtes. Excalfaciuntq; admodũ luculẽter, ſiue quis folia cũ teneris ramulis (eſt. n. fruticoſa plãta) parti cuipiã illinat: ſiue ubi in oleo coxerit, eo utaẽ, ſiquidẽ concuſſiones, ſiue rigores per circuitum redeuntes tale ſanare oleum uidetur. Flores quoq; eorum adſimilis ſunt facultatis. Itaq; quidã & ipſos cũ folijs tritos in uino bibẽdos exhibẽt ad mẽſes fortiter ducendos, eijciendũq; fœtum. Eſt & tertium conyzæ genus in locis humidioribus proueniens, utriſq; illis tum graueolentius, tum imbecillius. Sed primæ memoratæ tertij ſunt ordinis in excalfaciendo exiccãdoq;.

C

Coriannon ſeu corion, coriandrum.

A.l.2.t.2.cap. 159.fo.115.b Coriannon,* ſiue Corion, aut utcunq; uocare lubet. Vetuſtiores Græci Coriannon noĩabant: at recentiores medici omnes corion appellitãt, ſicut & Dioſcorides, refrigeratoriam eſſe herbã ipſam dictitans, ſed perperam. Siquidem ex contrarijs facultatibus conſtat & cõpoſita eſt, plurimum habens eſſentiæ amaræ, quam oſtendimus eſſe tenuium partium, & terrenã calidã: nec parum ẽt aqueæ humiditatis obtinet, q̃ tepentis eſt facultatis: his adiũctum eſt quoq; adſtrictionis pauxillum. Ex quibus oĩbus uarie quidem agit ea, quæ ſcribit Dioſcorides, ſed non tñ ex refrigeratione. Cæterum ego cuiuſq; particulatim actionis cauſam enarrabo, tametſi propoſitum fuerat mihi meam unius dũtaxat hoc in libro ſententiã exprimere. Sed forte nihil obſtabit, immo, ſi uerũ fatendum eſt, † proderit non nihil, ſuperiores methodos, quæ in paucis medicamentis ſunt dictæ, hic repetere. Primùm ergo nõ Dioſcorides tantum, ſed & alij cõplures medicorum, indeterminate de morbis pronunciant: ſicut ſane hac quoq; tẽpeſtate nõ paucos inuenias, † Al. ex antiquis Græc. ea quæ in hũc modum in paucis medicamentis dicũtur, iuuabunt aliqd, ac rememorabunt ſuperiores methodos.

A l.2.t.2.ca. 1.fo.92.a medicos uel inſignes, præter alia, hac in re turpiſſime hallucinantes. Interdum* .n. atra, liuida, frigidaq; reddita parte, q̃ eryſipelas habuit, nec amplius refrigerantia poſcente pharmaca, ceu antea, ſed ea, q̃ infixum parti præter naturam humorem eliciant, hi refrigerare perſeuerant: interD dum autem ad digerentia tranſeunt, eaq; eryſipelas ſanare dicũt. Et ſane ẽt ſcribunt incipientibus quidem etiamnum, atq; gliſcentibus, creſcentibusve eryſipelatis alia medicamenta, declinantibus uero ac flaceſcentibus alia. Sed ita res non habet. Neq; enim eryſipelas etiam uocari debet, poſtea quàm inflammatio eius, & feruor, ac bilioſum illud abierint: † neque, quæ facultate ſunt frigida, neque quæ illa ſanant, remedio eſſe putandum. Sed uelut ſi, uel in initio protinus aut percuſſis, aut alia de cauſa quauis, tumor in parte quapiã aut liuidus, aut niger extiterit, eũ eſſe frigidum affectum exiſtimabis, & quæ digerant excalfaciantq;, poſcere: ad eundem, opinor, modum, ſi calida affectio in frigidam reciderit, neglegẽda quidem prior eſt, ſed ſecũda alio appellandã nomine: aut ſi diſplicet nominis mutatio, ſaltem, ſicut quidã alia ſcribunt principij, alia declinationis remedia, haud ſane cenſendũ frigida eſſe declinationis remedia. Cõcedendũ ſane eſt, ſi cui ita placet, ut talis affectio etiam eryſipelas uocetur: ſed eam ẽt calidam dicere ubi iam refrigerata eſt, id uero neutiquam concedendum. Itaq; ne, quod tunc ei auxilio eſt, refrigeratorium eſſe credamus, ſicut Dioſcorides coriandrum, quòd cum pane aut polenta, ut ipſe inquit, eryſipelas curet illitum. Nam quod ad unguem eſt eryſipelas, quod utiq; inflammatum eſt & flauum, haud unquam ſanare queat cum pane coriandrum, ſed illud quod iam refrigeratum eſt. Proinde nos ſuperioribus uoluminibus, cum determinata, ac definita experientia, cuiuſque † Al. neque quæ has affectiões ſanant, facultate frigida eſſe putandum.

medicaminis facultatem explorãdum cenſuimus,q̃ maxime fieri poſſet ſimpliciſſimũ eligi affe- E
ctum conſuluimus. At pleriq; medici, neq; ꝙ uel plurimi morborum protinus ab initio cõpoſiti inuadant, norunt: neq; ꝙ alius affectus ſit eryſipelas exactum : alius uero is, qui uocaт ab oĩbus nobis uſitate, ut à ueteribus quoq;, phlegmone: alij aũt inter hos medij plurimi, partim ut ſic dicã, eryſipelata phlegmonode, partim phlegmonæ eryſipelatodus: ac inuenias non nunquã ubi neutrum uincat, ſed ad unguẽ paria ſint: quin etiã non nunquã œdematodes eſſe eryſipelas cõſpicitur, ſicut aliud ſcirrhodes: ut compoſitorum morborum nõ paruus aceruetur numerus. De quibus copioſius cum alibi diſſeruimus, tum in curandi rationis uoluminibus. Dicetur autẽ & nunc, quoad ſaltem eorum meminiſſe neceſſe eſt, ꝙ exactum eryſipelas haud unquã ab antedicto cataplaſmate curari poſſit. Voco autem exactum, cum à biliosa fluxione pars impleta fuerit. Porrò ꝙ lõge à refrigeratione abſit coriãdrum, uel ex ijs quæ ipſe ſcripſit Dioſcorides, diſcere liceat. Nam chœradas, ſiue ſtrumas cum eregmo ſiue lomẽto, inquit, diſcutit. Porro ꝙ nullũ refrigerantium medicamentorum idoneum ſit diſcutiendis cheradibus, uel ipſum Dioſcoridem nõ dubitaturum arbitror, quippe qui ſexcenta ſcripſerit medicamenta chœradas ſanare potentia, quæ omnia tum temperie calida, tum actionibus digerentia eſſe confeſſus eſt.

F

Coronopus.

Coronopodis * radix cœliacis prodeſſe creditur manducata. A. ibid. c. 560.

Coſtus.

Coſtus * leuiculam plane amaram, plurimã autem acrem & calidam in ſe qualitaten ſimul & facultatem continet, adeo ut etiã exulceret. Vnde ex oleo corpus eorum, quibus per circuitũ rigor inuadit, ante acceſſionem illo confricant: ſic uero etiã in reſolutis, & iſchiadicis: atq; in ſumma in quibus excalfacere partem quãuis, aut ex alto in ſuperficiẽ extrahere quippiam eſt opus, ad coſtum confugit. Eadem de cauſa urinas menſesq; prouocat: & ad rupta, conuulſa, ac laterũ dolores congruit. Porro ob amaritatem quæ illi ineſt, lũbricos latos necat. Ob eandẽ & ad contractas uelut ex ſole maculas ἐφήλεις Græci uocant, cum aqua aut melle uſurpant. Ineſt item flatuoſa quædam illi temperiei humiditas, per quam & uenerem excitat cum uino mulſo. A. ibid. c. 561, fol. 119. b. c

Cotyledon umbiculus ueneris.

Cotyledõ facultatis miſtæ eſt, nẽpe humidę ſubfrigidæ, & cuiuſdam obſcure ſubadſtringẽtis, & cũ ea leuiter amaræ. Vnde refrigerat, repercutit, abſtergit, & diſcutit. Itaq; phlegmonas eryſipelatodus, & eryſipelata phlegmonode, curat: & maxime ſtomachi ardore æſtuantis admodum utile eſt epiplaſma. Putanт ſolia cum radice manducata calculos confringere, & vrinã mouere. G

Crania cornus.

Corni * arboris fructus admodũ acerbus eſt, eſui aptus. Itaq; mirũ uideri nõ debet, ipſum ualẽter uentrẽ reſtringere, ſicut & meſpilla. Folia quoq; & germina guſtu acerba sũt, ualẽterq; deſiccãt. Itaq; maxima vulnera glutinare poſſunt, potiſſimũ duriorũ corporum: At paruis vulneribus & mollioribus corporibus potius cõtraria ſunt : nã nimiũ ea cõtendunt, ac plus ſatis deſiccant. A. ibid. c. 314.

Crambe braſsica.

Braſſica * eſculenta deſiccãdi uim habet tum eſa, tũ foris impoſita, non tñ etiã admodũ acrem. Alioqui & ulcera glutinat, & maligna ulcera ſanat, prętereа phlemonas iã induratas, ac ægrè ſolubiles, & id genus quoq; eryſipelata. Eadẽ facultate epinyctidas & herpetes ſanat. Habet q̃dam ẽt in ſe abſterſorium, quo lepras curat. Porrò ſemẽ eius potũ lumbricos interficit, maximè braſſicæ Aegyptiæ, quãto ſcilicet temperatura ſiccior eſt. Sanè amaræ qualitatis particeps ſemẽ eſt, ſicut uidelicet omnia alia medicamenta, quæ ad lumbricos idonea ſunt. Secundum eandem facultatem ephelidas, & lentes, & quæcunq; modicã abſterſionem poſtulant, adiuuat. Porrò caules braſſicæ cõbuſti cineres efficiunt admodum deſiccantes, ut uidelicet iã & cauſticã ſiue adurẽtem uim participent. Hac ratione ei ueterem adipem commiſcentes, ad inueteratos laterum dolores, & ſi quid eius fuerit generis, adhibent: nam ualenter digerens pharmacum efficitur. H A. l. 2. t. 2. cap. 139. fol. 115. f

Crambe agria braſsica agreſtis.

Braſſica * agreſtis quodãmodo calidior ſicciorq; domeſtica eſt, ceu alia ꝓpemodũ oĩa agreſtia ſui generis domeſticis ſcđm utranq; hãc facultatem ualẽtiora ſunt. Quamobrem neq; intra corpus citra noxã ſumitur, ut quæ longius ab humana receſſerit tẽperatura. Eadem de cauſa & guſtantibus amarior eſt, q̃ domeſtica: quanq̃ domeſtica quoq; acrimonię nõ nihil & ſubamaritudinis cõtineat: ſed utranq; hẽt agreſtis ualidã: quare ẽt extergit & digerit, q̃ domeſtica ualentius. A. ibidem.

Crambe thalattia braſsica marina.

Braſſica * marina ſupra q̃ ꝙ uentrem deijciat, utpotè ſubſalſa & ſubamara guſtu, fuerit ſanè ẽt ad externos corporis uſus, & ad omnia ea, ad quæ tales qualitates accommodantur, idonea. A. ibidem.

Cratæogonos.

Cratæogoni herbæ fructus & acris guſtanti eſt, & † utenti frigidus, ſimilis milio.

Crethmon.

Crethmon guſtantibus ſalſum, quodammodo eſt cum paucula amaritate : quamobrem uis eius eſt exiccatoria & abſterſoria. Vtraque tamen imbecillior ei eſt quàm in amaris.

† τρωδιῶς χρωμῖνον: eſt in impreſſis cod. i. vrentis uehementer. vt uertit interpret. Scio equidem apud Paulum in aliquibus codi. legi ψυχρὸς i. frigidus. vt noſter interpres tranſtulit: antiquiſſimi tamen libri habent τρωδιῶς: intelligendũq; eſt, quod uehementer ſit acris, quemadmodum et Dioſcorides dixit. In Oribaſio legitur καρπὸς δριμύς ἐστι καὶ τρωδιῶς. i. fructus acris eſt & uehement.

A *Cristhe Hordeum.*

A.ibid.c.530 Hordeum primi eſt ordinis in exiccando,& refrigerãdo:hẽt ẽt pauxillum abſterſionis.Pau-
lo ẽt plus deſiccat,q̃ farina fabacea,cui non inſint cortices:cætera uero ſimilia ſunt foris uten-
tibus:in cibo aũt hoc fabis præſtat,ꝙ flatuoſam naturam exuat:fabis, quantumcunq; coxeris,
flatuoſa natura remanet,ſunt.n. craſſioris eſſentiæ, q̃ hordeum : quamobrem eo plus ẽt alunt.
Porrò,qm̃ utrunq; paulum modò à medio receſſit,multo ſunt uſui:nam talia medicamẽta mul-
tis alijs miſcentur ceu materiæ quædam.Itaq; ẽt cera,& oleum non paucis medicamentis con-
iunguntur.Alphiton uero,hoc eſt polenta,multo plus hordeo deſiccat.

Crimnon.

A.ibid.c.416 Crimnon.Quod craſſarum partium eſt tum in tritici,tum in zeæ farina, ita appellari conſue
uit.Plus nutrit,q̃ polenta,ſed ægrius concoquitur.Porrò ſorbitio , quam ex eo conficiunt, pul-
tos nuncupatur,eaq; ſi zea conficiatur,leniter uentrem ſiſtit,ac magis ſit frigatur.

Crinos Lilium.

Lilii Flos tẽperaturã miſtã obtinet,partim ex eſſentia tenuiũ partiũ ac terrena, ex qua utiq;
hẽt,ut guſtu ſit amara:partim ex aquea,eaq; tẽperata.Itaq; ẽt quod ex eo conficitur oleum,ac
unguẽtũ,citra morſum digerẽdi, ſimulq; emolliẽdi facultatẽ obtinet:unde fit, ut uteri duritie-
bus ſit aptiſſimũ.Porrò radix foliaq; per ſe trita deſiccãt,& abſtergunt,& digerũt moderatè:ꝓ-
B inde quoq; ambuſtis cõpetunt:ſiquidẽ hęc quoq; moderatè deſiccantẽ,extergentẽq; facultatẽ
poſtulãt.Radicẽ ergo toſtã,ac deinde cũ roſaceo contritã ambuſtis,quoad obducatur cicatrix.
imponunt : quippe cũ alioqui,& aliorũ ulcerũ oĩum bonũ ſit inducendæ cicatrici remedium .
Quin ẽt uteros emollit, menſeſq; prouocat.Folia uero præcoquẽtes,& ipſa ad obductã uſq; ci
catricem imponunt,non in ambuſtionibus duntaxat,ſed aliis quoq; ulceribus. Sed & ſunt, qui
aceto ca cõdientes ad uulnera ſuo tpe utantur. Plus tñ ineſt abſtergentis facultatis in radice,q̃
in foliis,quanq̃ tñ nec in ea ipſa multum inſit,ſicut prædiximus: nã primi ordinis abſtergentiũ
eſt medicaminũ.Itaq; cũ aut uitiligines,aut pſorã,aut leprã,aut achoras, aut aliquid id genus,
extergere uolumus,cõmiſcemus illi aliquid aliorũ medicaminũ ualidius extergentiũ,cuiuſmo
di eſt & mel. Cæterũ ſi id moderatè illi ac conuenienter admiſceatur, & ad neruorũ diuiſiones
cõpetit,& ad alia uniuerſa,quæ ualenter exiccari poſtulant abſq; morſu.Repoſuimus uerò etiã
qñq;,& foliorũ Succũ cũ aceto,& melle coctũ:ſuccus quinq; partibus plus utroq; erat.Eratque
inſigne medicamen ad oĩa ea,quæ ualenter exiccari poſtulant abſq; morſu,ceu uulnera oĩa in-
gentia,& maximè quæ in capitis muſculorum eueniunt:tũ ad ea ulcera,quę nimis mollia ſunt,
& diuturna,atq; ægre ad cicatricẽ perducuntur.Sed hęc iam ad medicamentorũ cõponendorũ
C inſtitutũ attinet,a quo,q̃tum licet,abſtinere in præſentia adnitor: cæterũ rerũ ipſarũ natura ſæ
penumero ut attingam adigit:celeriter uero relinquenda ſunt,atq; ad propoſitum reuertendũ.

Crocodilium.

A.l.2.t.2.ca.116.l.113.f.g Crocodilii ſemen acre eſt,atq; odoratum,urinam menſeſq; ciens. Itaq; facultatem habuerit
calidam,digerentem,& exiccantẽ.Succus tum caulis,tum ſeminis , ut quæ ſimilis ſint faculta-
tis, nephriticos adiuuat.Radix pectoris excreationibus ualenter conducit,minus quidem,q̃ ſe
men,acris,non tamen minus amara.Trahit uero etiam per nares ſanguinem.

Crocus..

A ibid.c.119 Crocus paulum ẽt adſtringẽs quid obtinet,quod terreum frigidum oñdimus: ſed ſuperat in
eo calfaciens,& qualitas,& facultas:ut tota eius eſſentia ſecundi ſit ordinis excalfacientiũ , &
primi exiccantium.Proinde concoquendi quoq; uim quandã obtinet: adiuuãte ſcilicet in hoc
& paucula illa adſtrictione.Quippe quibus medicamentis,cũ non admodũ excalfaciant,paucu
la adeſt adſtrictio,ea parem facultatem hñt eſſentiis emplaſticis uocatis:quas cum iunctas eſſe
caliditati non uehementi contigerit,pepticas,hoc eſt concoquentes, eſſe oſtendimus .

Crommyon Cæpa.

A.ibid.c.240 fol.126.d D Cæpa ex quarto eſt ordine excalfacientiũ:eſſentia eius potius craſſarũ eſt partium: vnde ẽt
hęmorrhoidas aperit iũ appoſita,tum cũ aceto inuncta.In ſole alphos abſtergit: tum alopeciis
attrita pilos alcynio citius teſtituit.Porrò ſi ſuccũ eius exprimas,qđ reliquũ eſt admodum ter
reæ ſubſtantiæ eſt,eiuſq; calidæ:at ſuccus aqueæ aereæq; caliditatis . Hic igitur iis , qui ſuffuſi
ſunt,aciẽ oculorũ obtuſam pręcraſſitudine humorũ obtinẽt,inunctus prodeſt.Ex huius tẽpera
tura tota cæpa flatuoſa eſt mãducata. Itaq; quę tẽperatura ſunt ſicciore,minus flatuum gñant.

Cyamos faba.

Faba in utroq; medii tẽperamenti proximè eſt in † exiccando & refrigerando.Caro eius pau
lũ quoq; abſtergẽtis facultatis continet,ſicut putamen nõ nihil adſtringẽtis. Idcirco medicorũ
non nulli totã fabam cũ oxycrato decoctam dyſentericis,cęliacis,vomentibus { quos [illegible]
nominant,}exhibuerunt.Porrò ut eduliũ,flatulenta eſt,ac coctu difficilis,ſiquid aliud:exeretio
nibus ex thorace,& pulmone idonea: vt medicamentum uero foris impoſita,deſiccat innoxiè.
In podagricis ea ſæpenumero uſi ſumus ex aqua decocta,& ita adipi ſuillo admiſſa. Ad neruo-
rũ tũ cõtuſiones,tũ ulcerationes,farinã eius ex oxymelite impoſuimus.Ad eos,quos ex ictu iã

† *Dioſc. in re-
lefaciendo. &
melius, quia
medium inter
contraria, tam
vero ſiccare &
refrigerare nõ
contrariãtur,
niſi ẽt, & hoc
& apud alios
Galeni ſectato
res propẽſiores
legere malu-
mus* [illegible]

phlegmone

phlegmone occupauerat,cum polenta.Sed,& teſtium,& ulcerũ aptum eſt cataplaſma:nam hæ E
partes cum phlegmone tenentur,moderatè refrigerari amant,maximè cũ ubera ex lacte in ip-
ſis concreto phlegmonen patiantur.Quin lac quoq; ab eo cataplaſmate extinguitur: ſicut pue
rorum pubes farina fabacea illita plurimo tempore glabra,ſeu impubis permanet.

Cyclaminos Rapum ſiue tuber terræ.

Cyclaminus' uarias uires poſſidet.Nã & abſtergit,& ĩcidit,& ora uenarũ aperit,& attrahit, A.l.2.t.2.ca.
& digerit.Clarũ id eſt ex particularibus operibus : nã ſuccus eius hæmorrhoidas reſerat, uio- 271.l.119d.
lenterq; ad ſeceſſum prouocat in crocyde ſiue floccis appoſitus. Sic ẽt facultatibus, phymata,
ſtrumas, aliasq; oẽs duritíes digerẽtibus, cõmiſcetur:ac ſuffuſis cum melle illitus competit.ad
hęc quoq; per nares expurgat.Adeo vehemẽs eius facultas eſt, ut abdomine illito,uentrẽ ſub-
ducat,& fętus interimat:nam,& alioqui ualidũ interimẽdo conceptui medicamen eſt,in peſſo
appoſitus.Tota aũt radix ſucco imbecillior eſt, quanq̃ & ipſa uehemẽs ſit.Nam & menſes ſiue
epota,ſiue appoſita euocat:& aurigini prodeſt,non modò ipm̃ uiſcus expurgans,ſed ẽt quæ in
toto corpore bilis fuerit,eam per ſudorẽ eijciẽs . Proinde ſanè poſt potionem,ſudoris adiuuan
da oĩno prouocatio eſt.Modus eius bibendi eſt drachmarum trium,ſiue cum melicrato,ſiue cũ
paſſo.Cutem detergit cum in alijs.tum ꝙ alopecias,ephelidas,omniaq; exanthemata ſiue efflo F
reſcentias,curet.Lienem quoq; induratum iuuat emplaſtri modo illita tum recens,tum arida .
Sunt,qui radicem ſiccam aſthmaticis ſeu anhelantibus exhibeãt.Porrò altera cyclaminus,quã
quidam cyſſanthemon nominant,ꝓpea ꝙ cyſſo,hoc eſt hederæ,flore ſit aſſimilis,radicem qui-
dem inutilem hẽt,ſed fructum admodum efficacem.Nã hic uino albo pluribus diebus duobus
cyathis potus lienes ſanat,urinas mouens,ac uentrem ſubducens : ſecundas quoque eijcit , &
aſthmaticis prodeſt.Qualitas eius guſtanti acris eſt,& ſublenta.

Cyminum Cuminum.

Cymini'Semine maximè utimur,quemadmodum aniſi,liguſtici,cari,petroſelini.Eſt uero & A.l.2.t.2.ca.
facultatis excalſacientis,ſicut illorũ unumquodq;,tum urinam mouentis,& flatum extinguen 136.b
tis,ex tertio ordine excalſacientium .

Cynosbatus Sentis canis.

Cynosbatus. Huius fruticis fructus nõ ſegniter adſtrictorius eſt,ſolia uero mediocriter. Itaq;
particularis eius uſus haud ignotus eſt.Cauendum ab eo,quod in fructu eius,lanę ſpeciem hẽt,
ceu arteriam uitians.

Cypariſſus Cupreſſus. G

Cupreſſi Folia,germina,pilulæ recentes, & molles magna uulnera conglutinant in duris cor A.ibi.f.117.a
poribus.Ex quo clarum eſt,ꝙ reſiccãdi uim habeat abſq; inſigni acrimonia,aut caliditate, ſicut
certè & guſtus teſtificatur:apparet.n.in ea leuis quidẽ acrimonia,ſed plurima amaritudo,mul-
toq; ẽt plus acerbitatis in tota planta.Tanta ei ineſt acrimonia caliditasq;,quanta ſatis ſit dedu
cẽdę in altum acerbitatis,ac nullam tñ mordicationem,aut caliditatem in corporibus efficiat.
Proinde in alto latentes in flaccidis putreſcentibusq; affectibus humiditates, innoxiè tutoque
depaſcitur,atq; abſumit,cũ,quæ excalfaciunt ſimul deſiccantq;,eas quidẽ,quæ contentæ ſunt,
abſumant,cæterũ acrimonia,& caliditate alias attrahant.Sic,& enterocelicos iuuat: ſiquidem
exiccat,roburq; addit corporis partibus præ humiditate laxis:utpote cum adſtrictio in altum
ſubeat deducente ipſa caliditate,quæ admiſta eſt,eum ſeruante modum,ut deducere quidẽ ua
leat,non tñ mordicare queat.Quidam ea utuntur ad carbunculos,& herpetes,polentæ miſcen
tes,tanquam abſumat citra excalfactionem,eos morbos facientem humiditatem. Sunt, qui &
ad eryſipelata utantur,admiſta nimirum polenta cum aqua,aut oxycrato aquoſo.

Cyperus Iuncus quadratus.

Cyperi'radices maximè uſui ſunt,excalfacientes pariter, & exiccantes abſq; mordacitate . H A.ibid.c.99
Itaq; ulceribus,q̃ prę nimia humiditate cicatricẽ difficulter admittunt,mirifice proſunt: hñt.n.
quiddã ẽt adſtringens.Quapropter ulceri item oris cõueniunt.Quin, & incidendi uim quãpiã
illis ineſſe teſtificandum,qua & calculo uexatis congruunt,& urinam,menſesq; prouocant.

Cypros.

Cyprus.Huius arboris folia,ſũmaq; germina in uſum ueniũt,& facultatis, & qualitatis miſtæ .
Hñt.n.q̃ddã digerẽs cũ aquea ſubſtantia modice calida:hñtq; ẽt adſtrictoriũ q̃ddã ex terrena
ſubſtãtia frigida.Itaq; eorũ decocto q̃dã ambuſta fouent. Vtunẽ uero ẽt aduerſus igneas phleg
monas,& carbunculos:nã abſq; moleſtia,& morſu deſiccãt.Quin ẽt ſponte prouenientibus in
ore ulceribus,ac maxime q̃ aphthodes ſunt,& ipſis ẽt puerorũ aphthis,cõmãſa accõmoda ſunt.

Cytiſus.

Cytiſi'ſolia digerendi facultatem obtinent aquæ temperatæ miſtam,ſicut & maluæ. A.ibid.ca.:4

Conion Cicuta.

Cicuta'ꝙ extremè refrigerantis ſit facultatis,omnes norunt. A.ibid.c.604

Conos.

Coni'Fructus, quem quidam Cocalon nuncupãt, & Strobilon,uiridis totus, habet cum hu- A.ibid.c.280 fol.131.a
miditate

A miditate amaritudinem quampiam,& acrimoniam.Proinde purulẽtis, & quibuſcunq; adeo,q̃ in thorace,& pulmone ſunt,facile extuſſire,& expuere expedit, accõmodus eſt.Porrò fructus ex eo eſculentus,nutrimentũ eſt coctu difficile,& ualidum.At,ut medicamen aſperitati lenien dę congruit,cum uidelicet in aqua maceratus oẽm in ea acrimoniam reliquerit:nam reliquum oẽ minime mordax,maximeq; emplaſticũ redditur,in medio calidæ,& frigidæ qualitatis cõſi ſtens,ex aquea,& terrea miſtum ſubſtantia,minimum participans aereę.

LAGOPVS

LAgopus facultatis eſt deſiccantis,adeo ut fluxus alui probè exiccet.

Lathyris.

A.ibid.c.473 Lathyris. Sunt qui dicant,& hanc eſſe Tithymalli ſpeciem, tum q̃ ſimiliter illis ſuccum habeat,tum q̃ eodem modo purget,totaq; illis facultate aſſimilis ſit,niſi q̃ ſemen guſtantibus uideatur dulce:quod ſanè etiam purgatoriam uim maximè poſſidet.

Lampſane.

Lampſane eſa quidem ſuccos prauos procreat:cæterum illita abſtergendi non nullam digerendiq; facultatem poſſidet.

B *Lapathum.*

A.ibid.ca.53. Lapathum moderate digerentẽ ſortitum facultatem eſt,at oxylapathum miſtã:nã cũ eo q̃d digerit,nõ nihil quoq; repercutit.Semen eorum manifeſtã quoq; quandã adſtrictionẽ obtinet, ut & dyſenterias,& diarrhœas ſiue profluuia,ſanet,& maxime oxylapathi. Porrò Hippolapathum,quod in torum paludibus prouenit,eaſdẽ dictis facultates obtinet,ſed imbecilliores.

Lumonium.

Lumonij fructum,utpote auſterũ,exhibent cũ uino cęliacis,& dyſentericis, hęmoptoicisq; ſiue ſanguinem ſpuentibus.Iuuat,& profluuium muliebre.Satis eſt oxybaphi menſura.

Luchen.

Luchen,qui in petris naſcitur,eſt uelut muſcus quidã,ſed rectè ex plantarũ cenſeri gñe pôt. Porrò ita nominatus vr̃,q̃ lichenas curet. Extergentem hẽt ac modice refrigerantem facultatem,utranq; uero reſiccantem.Atq; abſtergentem quidem atq; exiccantem a petra obtinet:refrigerantem uero ab humore aqueo,naſcitur.n.in humidis,& roridis ſaxis.Porrò quod ex talibus componitur,aduerſum eſſe phlegmonæ;quod aphlegmanton uocant,nihil mirum eſt.Cęterum an hæmorrhagias ſiſtat,ut refert Dioſcorides,id uero neutiquam dicere queam.

C *Leontopetalon.*

Leontopetali radice maxime utimur:quæ digerendi facultatẽ,& exiccãdi, excalfaciendiq; in tertio ordine poſſidet.

Lepidium.

A.ibid.c.457 Lepidium ex quarto eſt ordine excalfacientium,ſimile naſturtio tum odore,tum guſtu,tum uiribus,ſed minus eo deſiccat.

Leucas.

Leucas acrem poſſidet qualitatem exuperãtem, temperaturam uero calidã ſiccãq; in tertio quodammodo ordine.

Leucacanthon.

Leucacanthon, quidam autem polygonaton, alij, Iſchiada nuncupant. Huius amara radix eſt:ac proinde incidit,& exiccat in tertio ordine:in calfaciendo autem ex primo eſt ordine.

Leucoion.

Leucoij Frutex uniuerſus extergentem facultatẽ poſſidet, ac tenuiũ partium: plus tñ flores, & inter hos,q̃ ſunt ſicciores,magis et q̃ uirides:adeo ut & oculorũ cicatrices craſſas extenuẽt. Tũ menſes quoq; decoctũ eorũ mouet:& fœtas,fętusq; emortuos elicit:ac ſi bibatur,abortũ facit.Eſt ergo id medicamentũ,ut ſi q̃d aliud,amarũ. Ac ſi quis uiriũ eius uehemẽtiã multa aqua

D admiſta retundat ac mitiget,aut certę id genus aliq̃o, hẽbit & ad phlegmonẽ non malũ medicamen.Sic,& decoctũ eius,ſi non merum fuerit,uteri phlegmonas itidẽ perfuſum ſanat, potiſſimũ q̃ diutino tpe ad ſcirrhi modũ induruere. Sic & cum cerato ulcera ægrè ad cicatricẽ peruenientia curat.Sunt uero et,qui cum melle,& ad aphthas adhibeant.Semen, cum eiuſdẽ facultatis ſit,aptiſſimum eſt duarum drachmarum menſura potum: tum menſibus ciendis appoſitum cum melle conuenire creditur,fœtuſque uiuentes interficere,ac mortuos eijcere.Radices ſimilis quoq; facultatis,niſi quatenus craſſiorum ſunt partium,& magis terrenæ, cum aceto lienes induratos ſanant.Non nulli uero & phlegmonas in articulis; induratas iis curant.

Leuce Populus alba.

Leuce arbor miſtæ quodãmodo tẽperaturæ eſt ex aquea tepida, & terrena extenuata eſſentia:quamobrem & abſtergentis facultatis eſt particeps.

Libanotus Thus.

A.ibid.c.525 Thus excalfacit ordine ſecundo,deſiccat primo,hẽt quoq; ſubadſtringens puſillum:ſed minimum,manifeſta adſtrictio eſt cãdido. Cortex eius euidenter adſtringit:proinde ſanè ſtrenuè quoq; deſiccat,adeo ut ex ſecundo ſit ordine completo deſiccãtium. Eſt autem craſſiorum partium,q̃ ipm thus,& minime particeps acrimoniæ.Ob has ergo tum facultates,tum qualitates, multus

multus eſt eius uſus apud medicos in hæmoptoicis, ſtomachicis, cęliacis, ac dyſentericis, non E
tñ ijs, quæ extrinſecus applicantur, ipm admiſcentes, ſed & ijs, quæ intrò in corpus ſumuntur. Ramus* eius tum ſiccioris, tum calidioris eſt facultasis, q̃ ipm thus, adeo ut ad tertium uſq; exceſſum perueniat. Habet uero etiam abſterſorium quiddam. Itaq; eo nomine, & expurgare, & implere, quę in oculis conſiſtunt ulcera uidetur, uelut & qui ex myrrha, & qui è ſtyrace.

* ξυλλος deprauate legitur in codicibus impreſſis. legẽdum eſt.n. αἰθαλος, ut antiqui cod. & Oribaſius hñt.i. fuligo uel fauilla. Antiquus interpres habet, fumus.

Libanotides.

Libanotides tres ſunt, una ſterilis, duæ fructum ferentes: oẽs uero eiuſdem facultatis, emollientis, & digerentis. Succus tum radicis, tum herbæ, miſtus melli obtuſam oculorum aciem ab humorum craſſitudine emendat. Porrò eius libanotidis, quæ ad coronas eſt utilis, quam Romani Roſmarinum nuncupant, decoctum regio morbo laborantes potum adiuuat. Omnes enim libanotides abſtergentis, & incidentis facultatis particeps ſunt.

Lignys Fuligo.

A. l.2. t.2 ca 242. f.126 g

Fuligo* omnis exiccatoria eſt, ac proinde terreſtris eſt eſſentiæ, hñs quaſdã ẽt ignis, qui materiam combuſſit, reliquias: ſed id puſillum eſt. Porrò tota natura terrena eſt, tenuium partiũ. Sed quæ ſpeciatim in ea dr̃ix ſunt, eæ pro uſta materia eueniunt, ex acriore. & calidiore, tali ẽt prouenientе fuligine, ex dulciore ſimili quoq;, & hinc fuligine proueniente. Primum.n. thuris fuli- F
gine utuntur in ocularias medicinas miſta, eas uidelicet, quæ ad oculos etiamnum phlegmone tentatos accõmodantur, atq; etiamnũ fluxione uexatos, & ulcera hñtes: nã & illa expurgat, & carne implet. Ad hæc uſurpant quoq; eã ad facultates quas uocant calliblepharas. Præterea terebinthinæ, myrrhæq; fuligo moleſtia caret, non aliter q̃ thuris: ſed ſtyracis quodammõ ualẽtior eſt: magis ẽt picis liquidæ: qua ẽt magis cedri. Porrò acrioribus utuntur ad uitia palpebrarum uocata ptila, & eroſos oculorum angulos humidoſq; citra plegmonem: at mollioribus mitioribuſq; tum ad hæc, tum ad ea, ad quæ competere paulò ſuperius diximus thuris fuliginem.

Libyſticum.

Libyſtici Radix, & ſemen ex genere excalſacientium ſunt, adeo ut & mẽſes cieant, & urinas prouocent, flatuſq; extinguant.

Linoſpermon Lini ſemen.

Lini* Semẽ eſum flatuoſum eſt, ẽt ſi frigat: adeo ſanè recremẽtia humiditate plenũ eſt. Eſt uero ẽt in primo ordine quodammõ calidum, ac humiditatis, & ſiccitatis quodãmodo in medio eſt ſitum. A. ibid. c.598

Linozoſtis Mercurialis.

Linozoſtide utuntur oẽs ad uentris purgationes duntaxat. Verũ enimuero, ſi quis eius face- G
re periculum uolet in cataplaſmate, ſanè admodum eam eſſe digerentis experietur facultatis.

Lonchitis.

Lonchitidis* eius uidelicet, quę ſemen hẽt triangulare, cuſpidis figura, radix potiſſimum quodammõ ſimilis eſt radici dauci: proinde urinam ciet. Porrò eius, quæ ſcolopendriæ ſimilia hẽt folia, ea ad glutiuanda uulnera idonea ſunt uiridia, ſed ſicca cũ aceto bibita lienes induratos ſanant. A. ibid. c.336

Lycion.

Lycion,* ſiue pyxacãthon, arbor ſpinoſa, ex qua lycium, qđ uocãt, cõficitur, id uidelicet medicamentum liquidum, quo ad ſugillata utuntur, & ſedis oriſq; phlegmonas, ulcerationeſq;, tũ herpetas, putredines, & ulcera cõtumacia, & aures pure fluẽtes, & ĩtertrigines, ac paronychias. Eſt aũt facultatis exiccatoriæ, compoſitũ ex diuerſi generis ſubſtantijs, ‡quas ἑτερογενεῖς, Græci uocant, ‡altera quidem tenuium partium, digerente atq; calida: altera terreſtri frigida, ex qua adſtrictionem obtinet. Porrò hæc qualitas puſilla medicamento ineſt: digerit uero, & deſiccat, non parum, nempe in ſcđo ordine: in calore aũt medijs, & ſymmetris proximum eſt. Proinde ad uaria hoc utuntur medicamine, ut abſtergente quidem † ad putredines, & cacoethe ulcera: ‡ut contrahente uero, cęliacis, dyſentericis, ac muliebri profluuio adhibentes. Lycium hoc, in H
Lycia, & Cappadocia plurimum prouenit. Sed indicum ad omnia ualentius eſt. A. ibid. c.390

† Al. quando id aſſumunt tanquã expurgans, quæ pupillã obtenebrant.

Lyſimachios.

Lyſimachios ſuperantẽ hẽt qualitatẽ adſtrictoriã, p quã & uulnera glutinat, erũpentẽq; ex naribus ſanguinẽ emplaſtri mõ illita reprimit. Quin, & reliquas ſanguinis eruptiones ſiſtere pt tũ ipſa, tum ſuccus eius multo magis. Pota dyſenterias, ſanguinis reiectiones, ac muliebre profluuium ſanat.

Lychnis.

Lychnidos Coronariæ ſemen calidum eſt ſecundo quodammodo ordine, aut iam etiam tertio: ſiccum ſanè eodem modo.

Lotos Herba.

Lotus domeſtica, quã quidã Triphyllon, hoc eſt trifoliũ, noĩant, ut mediocriter abſtergendi uim poſſidet, ſic ẽt exiccãdi. In caliditatis frigiditatiſq; coniugatione media quodammõ eſt, & tẽperata. Lotus ãt agreſtis plurima in Libya prouenit. Semen eius ſecundi eſt ordinis excalfacientium, hẽtq; non nihil abſterſorium. Porrò Aegyptiæ loti ſemen etiam in panes fingitur.

Lotus Arbor.

Lotus* arbor non ita multę adſtrictoriæ qualitatis eſt particeps, ſed & tenuium partium eſt, A. ibid. c.513

&

A & exiccatoria. Itaq; lignorum eius aſſulæ deraſæ muliebri accõmodantur profluuio, & dyſenterijs, & cęliacis affectibus. Decoquuntur uero interim in aqua, interim in uino, nimirũ prout uſus popoſcerit: nec infunduntur tñ, ſed & bibuntur. Quin ẽt ꝙ pilos defluentes cohibeat, nõ mediocre ſignũ eſt ipm adſtringentis eſſe cuiuſdã, ſimiliter mediocriter deſiccantis, facultatis. Dictũ quippe eſt & in ſermone de ladano eiuſmodi eſſe facultatis oportere, qđ fluentes capillos eſſet cohibiturum.

MACER

A.ibi.c. 448. Macer Cortex eſt, qui ex India conuehitur, guſtu multum acerbo, cũ leuicula quadã acrimonia odorata, iucundum ſanè redolens, ut pleraq; aromata, ſiue odorata, quæ ex India conuehuntur. Videtur itaq; & ipſe ex miſta cõſtare eſſentia, pleraq; terrena frigida, paucula uero calida, & tenuium partium. Quamobrem ualenter deſiccat, adſtringitq́;. Proinde cęliacis, & dyſentericis miſcetur facultatibus, in tertio exiccantium cõſiſtens ordine: in caloris frigoriſq́; differentia neutrum inſigniter efficiens.

Malabathrum.

A.ibid.c.253 Malabathri Folium ſpicæ nardi ſimilem facultatem obtinet.

Malache Malua.

A.ibid.c. 194 B Malua, Agreſtis quidem, digerentis paululũ & emollientis leuiter eſt facultatis: hortenſis uero quanto plus hẽt aqueæ humiditatis, tanto facultate imbecillior eſt. Fructus eius tanto ualidior eſt, quanto & ſiccior. Porro huius generis eſt & ea, quæ Dendromalache nuncupatur, ſed efficaciſſima comprehenſarum in digerendo. Appellatur etiam Althæa.

Mandragora.

A. ibi.c.357. Mandragora uincentem hẽt facultatem refrigeratoriam, adeo ut tertij ſit ordinis refrigerantium. Veruntamen non nihil ẽt caloris ineſt, & in pomis humiditatis. Proinde ſoporem ea conciliandi uim habent. Radicis cortex cum ſit ualentiſſimus, non tantùm refrigerat, ſed & deſiccat: reliquum quod intus eſt, imbecillum eſt.

Marathrum Fœniculum.

A.ibid.c.274 Fœniculũ tã ualenter excalfacit, ut ex tertio ordine excalfacientiũ cenſeri prometeatur: deſiccat uerò nõ æquè, ſed ipm quiſpiã in hoc primi eſſe ordinis poſuerit. Proinde lac ꝓcreat: qđ, ſi admodũ deſiccaret, nõ ſanè efficeret: ſuffuſis eadẽ rõne auxiliaẽ: urinas menſeſq́; cier. Porrò eſt & alterũ fęniculũ agreſte, qđ præ magnitudine hippomarathrũ nuncupant: cuius radix ac ſemen amplius q̃ domeſtici, deſiccandi uim obtinet: quocirca uentrẽ quoq; eo noĩe ſiſtere ur: C nec ſanè manifeſta illis ineſſe uř adſtrictio. Huius nõ radix mõ, ſed, & multo magis ſemen cachryi aſſimile eſt: poteſtq́;, & calculos frangere, & auriginoſos ſanare, menſeſq́; & urinas mouere: non tñ lac congerere, ſicut illud ſuperius. Aliud eſt Hippomarathrum, cuius ſemen rotundũ eſt & acre, ſimile ſemini coriandri, facultate quidem hippomarathro ſimile, ſed debilius.

Maſtiche.

A.ibid.c.453 Maſtiche Candida quidem, & Chia conſueto more cognominata, quodammõ ex contrarijs cõpoſita facultatibus eſt, adſtringente uidelicet, & emolliente. Proinde ſtomachi, uentris, inteſtinorum, iecoriſq́; inflãmationibus cõpetit, utputa ſecundo ordine excalfaciens, & deſiccãs. Nigra uero, quæ Aegyptia cognominatur, tum magis deſiccat, tũ minus adſtringit: quamobrẽ aptior quodã modo eſt ad ea, quæ ualidiorẽ digeſtionẽ per halitum expoſcunt. Hac ratione, & furunculis bonum eſt remedium. Porrò oleum unguentumq́; maſtichinum ex Chia conficitur, non admodum ſanè ex Aegyptia. Cæterum ſimilis eſt & ipſum maſtichæ facultatis.

Melanthium Nigella.

A.ibid.c.516 Melanthium excalfacit atq; deſiccat tertio ordine. Vř ẽt tenuium eſſe partium: hoc.n. nomine catarrhos ſanat calidũ in lintheo admotũ, atq; aſſiduò olfactum. Quin ẽt ſi intro in corpus D ſumatur, uel maxime flatus extinguit. Vnde cõſtat eſſentiæ ipſum eſſe ſubtilium partium, & ad unguẽ a caliditate elaboratæ: ꝓpterea ſanè amarum eſt. Oſtenſum uero in quarto horum uoluminum eſt, ꝙ cum ad extremam tenuitatem atq; elaborationem terrena pertingit ſubſtantia, amara proueniat qualitas. Itaq; mirum non eſt, ſi lumbricos interimat non eſum modo, ſed ẽt foris uentri impoſitum: ſiquidem & id præſtare poſſe ſaporem amarum monſtratum eſt. Nec ſanè ẽt mirandum, ſi lepras, clauos, myrmecias eiiciat, ei præſertim qui in ſuperioribus libris comprehenſorum haud eſt immemor. Sic uero ẽt orthopnęam iuuat: & menſes prouocat, qui utiq; ob craſſitiem, aut uiſcoſitatem humorũ retenti fuerint. In ſumma uero, ubi ſectione, exterſione, deſiccatione, excalfactione eſt opus, præſtantiſſimum id remedium eſt.

Melilotum.

A.ibi.ca.445. Melilotum miſtæ facultatis eſt: habet.n. quiddam adſtringens: ſed & digerit, & concoquit: copioſior enim in eo eſt ſubſtantia calida, quàm frigida.

Mel.

A.ibid. c.489 Mel deſiccat & excalfacit ordine ſecundo. Eſt aũt ſimplicis, quoad fieri põt, tum facultatis tum temperamẽti, extergentis, ut nobis appellare mos eſt, medicamentorum ſpeciei exiſtens. Porrò coctum minus acre abſterſoriumque redditur. Itaq; ad ſinuoſorum ulcerum glutinationes

nes eo utuntur. Cæterum ſi quod mel amarum eſt, ceu Sardoum, clarũ eſt, & ipſum miſtæ eſſe E facultatis: tanquam ſi noſtrum quiſpiam ei abſynthium admiſcuiſſet. Sed & ſacchar, ut uocãt, qđ ex India, atq; fęlici Arabia cõuehitur, † in calamis, ut aiunt, cõcreſcit, ꝫ& ipm mellis eſt ſpecies minus certè noſtrate dulcis, ſed adſimiles ei uires obtinens, quod ad abſtergendum, deſiecandum, & digerendum attinet. porrò quatenus nec inimicum ſtomacho eſt, ceu noſtras, nec ſitim afferens, eatenus ab illo ſubſtantia differt.

† περιπήγνυται μεν, ὥς φασι, κα λάμοις. id eſt cõ creſcit quidem ut aiunt, circa calamos.

Meliſſophyllon Citrago.

Meliſſophyllum Marrubio ſimile eſt facultate, ſed plurimum ab eo uincitur. Quamobrẽ nec utitur eo quiſpiam: ſuperuacaneum ſiquidem foret, præſente marrubio, cuius tantus eſt ubiq; terrarum prouẽtus, uelle uti meliſſophyllo. Cæterum, ſi cui ſortè ad manum quandoq; marrubium non fuerit, illo uti liceat, modò non exciderit, quando ab hoc exuperetur.

Meſpilum.

Meſpilum, *alij Tricoccum nominant, ꝙ tria intus in uniuerſum gerat grana, quorum unumquodq; arboris eſt ſemẽ, ceu ea, quæ in malis inueniuntur, ipſius mali: & uinacei, ipſius uitis: & ficus, minuta illa grana, quas Cenchramidas Gręci uocant. Arboris huius fructus admodũ acerbus eſt, uixq́ue edi põt, uentrem ſtrenuè coercens. Quin & in germinibus, & folijs acerba hæc F qualitas non pauca reperitur. A.l.a.t.2.a. 745.

Medion Trifolium odoratum.

Medij radicem contra atq; ſi uctum ipm temperatam eſſe contigit: Nã illa quidẽ auſtera eſt, & fluxiones cohibet cũ alias, tum uerò ẽt profluuium muliebre qđ uocant. At ſemen tñ abeſt ut tale quid efficiat, ut etiam menſes cieat, nimirum tenuium partium, & incidendi facultatis.

Mecon Papauer.

Papauer* alterum rhœas nuncupatũ eſt, ꝙ.ſ. celeriter flos eius defluat: alterum domeſticũ, qñquidem colitur. Quin, & aliæ duæ præter has ſunt ſpecies ſylueſtris papaueris, alterum uelut inſidentẽ calicẽ ſuſtinens, alterum longiorẽ, ꝗ illud calicẽ obtinens, totũ aũt procerius ac ſqualidius. Ab hoc ſuccus defluit: atq; hinc eſt, quòd hanc ſpeciem quidã rhęada nominent. Porrò oĩum facultas refrigeratoria eſt. Cæterum ſatiui ſemẽ, qđ & thylacite cognominant, mediocriter ſomnum conciliat, uiſu candidum: proinde pani ipm inſpergunt, ac melle maceratũ edunt. At eius, qđ primo loco recenſuimus, cuius florẽ celeriter decidere poſuimus, ualidius ſemen refrigerat: itaq; nequaꝗ eo qs innoxiè ſolo uti poſſit, ſicut ſatiuo ſiue domeſtico, melli admiſcẽs. Admodum uero, ſi ita ſumptũ ſit, ſomnũ conciliat. Cæterum puſillum eius inſpergunt ijs, ꝗ ex G melle conficiuntur, bellarijs, atq; itrijs, panibusq́;. Porrò tertio loco dicti ſemen atrum, ẽt medicamentoſum eſt, admodum refrigerans. At, quod quarto loco poſitum eſt, oĩum eſt medicatiſſimum tum in ſemine, tum in caliculis, tum in folijs, tum in ſucco. Validè.n. refrigerat, ad ſtuporem uſq;, & mortem perducens. Sed medici, quo probè eo utantur, medicamentis miſcẽtes, frigiditatis uehementiã retundunt. Eſt.n. ex quarto & ultimo refrigerantiũ ordine. Porrò quo pacto maximè ex methodo miſtionem facere oporteat, non eſt præſentis tractationis proprium, ſed eius, quæ de componendis medicamentis agit, quæ poſt hoc opus nobis exponetur. A.ibid.d.462.

Mecon Ceratitis, papauer cornutum.

Papauer cornutũ, noĩatum qdẽ ſic eſt a fructu leuẽ inuerſionem hñte, uelut & fęnũgręcũ, ut bouis cornu eſſe uideatur ſimile. Vocatˢ porrò a qbuſdã Paraliũ, qñquidẽ ut plurimũ iuxta mare naſcitur. Vim hẽt incidendi, & abſtergendi. Itaq; radix herbæ in aqua decocta ad dimidiũ, hepaticos affectus adiuuat. Porrò folia, & flores ſordida admodum, & contumacia ulcera iuuant: ſed ea reiicere oportet, ulceribus iã expurgatis: adeo.n. abſtergere ualent, ut & puræ quoq; carnis non nihil eliquent. Hoc uirium robore non ſordẽ dũtaxat, ſed & cruſtã ulceribus detrahit.

Mecon Heraclus, papauer Herculeum. H

Papauer Herculeum. Vocatur uero, & aphrodes, hoc eſt ſpumoſum, eo ꝙ totum candidum eſt, & ſpumoſum, exile. Semen habet pituitam expurgans.

Medea Malus.

Malus* non oĩs eiuſdem naturæ eſt, uelut nec eiuſdẽ fructus. Quippe quędã mala dulcia ſunt, ꝗdam auſtera, non nulla acerba, non nulla acida, alia extremè exoluta, & aquea. Et ſanè in iſtis aqueũ exuperat, ut tẽperies eorũ ſit tũ humidior, tũ frigidior: in acerbis tũ terrenũ frigidũ: in auſteris uero tũ iſtud, tũ † aqueũ frigidũ: ſicut in dulcibus aqueũ temperatum. Sic quoq; ſucci, cortices, foliaq́; arborum inter ſeſe diſſident. Itaq; ſi auſteriora ſint atq; acidiora, uulnera illis glutinare poſſis, tũ in phlegmonarum principio influxionẽ repercutere, ac ſtomachũ uentrẽq; exolutũ ac languidum roborare: at aquoſioribus mediocres phlegmonas incipiẽtes, & gliſcentes remittere. Sed hæc iã ad curandi rationem attinent: proinde ea citius ẽt relinquenda. Porrò ꝙ plurima pomis oĩbus recrementitia frigidaq́; inſit humiditas, uel hinc liqueat, ꝙ eorum omnium nullus oĩno ſuccus durare ac uetuſtatem ferre poſſit, uerum aceſcant, corrũpanturq́; uniuerſi. Solus.n. cydoniorũ, & ſtruthiorũ (vtpote quę ꝑ ꝑ uincentẽ adſtrictionem minus cęteris ſunt humida) ſuccus coctus cum melle durare poteſt; tametſi ipſe per ſe non ita durare queat. A.ibid.c.161

† Orib. cod. ad dit dulce: ĩ acidis. vide ſupra lib.4.cap.8.

Melea.

A

Melea Perſice, malus perſica.

A. ibi. c. 564. Melea Perſice. Hæc uulgo nunc ab oĩbus uocãtur Perſice tñ, illo uidelicet omiſſo, melea. Ipſa igitur arbor in germinibus, & folijs uincẽtem habet amaram qualitatem. Proinde folia eius trita, & ſuper umbilicum impoſita lumbricos necant. Alioqui ſanè & digerens medicamẽ eſt. Fructus eius, nempe eſculentum hoc perſicum, humidior eſt, & frigidior temperie.

Melea Armenice, malus armenica.

A. ibid. c. 143 Melea Armenice. Huius uetus nomen deficit: uocant. n. oẽs tum fructum tum arborẽ præcocion. Fructus humidior frigidiorq́; eſt, utrunq; ſecundo quodammodo exceſſu perpeſſus.

Melea Medice, malus medica.

A. l. 2. t. 2. ca. 116. l. 111. g Melea Medice. Huius fructus non amplius malum medicum, ſed ab oĩbus citrium nuncupari adſolet. In ſemine quidem uincentem habens qualitatem acidam & ſiccam, ut ip̃m tertij ſit ordinis reſiccantium refrigerantiũq́;: in cortice uerò itidem deſiccantẽ temperiem eſt ſortitus, non parum tñ habentem acrimoniæ: proinde deſiccat hic ſecundo exceſſu, non tamen frigidus eſt, ſed aut temperatus, aut paulo infrà. Porrò caro eius pariter craſſi ſucci eſt, & pituitoſa, frigidaq́;: nã & ipſa editur ſicut & cortex. Semen oẽ edi ineptum eſt, tum humidum illud, & acidũ, de quo primum diſſerui. Et nucleus, qui in illo inuenitur, id quod re uera ſemen eſt, hic amarus eſt; & digerẽdi uidelicet, ſiccandiq́; facultatem obtinens, ſecundo quodammodo ordine à tem-

B peratis recedens. Folia uerò deniq; exiccandi, ac digerendi uim obtinent.

Meum.

A. ibid. c. 454 Meum. Huius radices perutiles ſunt, calidæ tertio ordine, ſiccæ ſecundo. Proinde urinã menſesq́; ciere uolentes hoc utuntur pharmaco. Sed ſi pluſculum ſumatur, capiti dolorem mouet, utpote cum pluſculum ſit calidum, q̃ ſiccum. quippe cum humiditatem crudiuſculam etiamnũ & flatuoſam caliditas, quæ in ipſo eſt, ad caput deferat, atq; ita ipſum afficiat lędatq́ue.

Milax Trachus, hoc eſt aſpera.

Milax Trachua clauiculis plena eſt: uariè nãq; arboribus circumuoluitur ſurſum deorſum. Folia leuiter acria guſtantibus ſunt, & alioqui utentibus calida.

Milax Lua, hoc eſt leuis.

Milax Lua quodammodo iam dictæ ſimiles uires obtinet.

Morea Morus.

A. ibid. c. 491 Mori Fructus maturus quidem uentrẽ ſubducit: immaturus uero ubi aruerit, admodum reſtringit. Itaq; ad dyſenterias accõmodus eſt, & affectiones cœliacas, & quaſcunq; alias fluẽtes. Cõtunditur aũt, ac obſonijs cõmiſcetur, uelut Rhoi fructus: aut ſi cui ita uideatur, ex aqua aut

C uino bibat. Porrò ꝙ maturorum ſuccus ad ſtomatica medicamenta ſit utilis, ꝓp eam uidelicet, quæ ineſt illi adſtrictionem, neminem latet. Prętcrea ad alia complura particularia, quæ mediocrẽ poſcunt adſtrictionem, comperit. At immatura mora prærer acerbitatem, & aciditatem ſortita ſunt. Et tota adeo arbor in oĩbus ſuis partibus miſtam aliquam uim obtinere uidetur ex reſtringente & purgante compoſitam: attamen in radicis cortice purgatoria cum quadam amaritudine exuperat, adeo, ut & latum lumbricum interficiat: †In alijs autem partibus reſtringẽs uincit. In folijs tamen & germinibus quodammodo media utriſq; temperies eſt.

† ἐν δὲ τοῖς ἀώροις μορέοις idest in immaturis, autem moris. habet cod. Oribaſi.

Myagros.

Myagri ſemẽ pingue eſt: nã ſi tundatur, oleoſum quid effundit, qđ emplaſticã uim obtinet.

Mycetes Fungus.

A. ibid. c. 168 Fungus frigida humidaq́; admodũ plãta eſt: quamobrem & proximè ad deleteriã & enecantem facultatẽ accedit. Et ſanè inter eos ſunt, qui interficiant, potiſſimũ qui ex natura miſtã hñt qualitatem putredinoſam.

Myle.

Myles radix paruo bulbo ſimilis eſt, facultatis contrahentis. Nam cum farina ærina, hoc eſt lolii, appoſita, apertam uuluam ſanare ſcribit Dioſcorides.

D

Myos Otis, auricula muris.

Myos Otis, quidam uero myosota, deſiccat ſecundo ordine: cæterum nullam euidentem caliditatem poſſidet.

Myrice Tamarix.

A. ibid. c. 684 Myrice abſtergentis eſt, ac incidentis facultatis abſq; perſpicua deſiccatione: hẽt uero & adſtrictionem non nullam. Has ob qualitates, facultatesq́; admodũ prodeſt lieni indurato decocta cũ aceto, aut uino: ſiue radice, ſiue foliis, ſiue extremis ramulis decoctis. Sanat porrò dentiũ dolores. Cæterum fructus & cortex non paucã ſortita ſunt adſtrictionẽ, adeo ut gallæ omphacitidi proxima ſint: niſi ꝙ acerbitas euidens eſt in galla: ſed myricę fructui tẽperatura ineſt inęqualis: immiſta eſt. n. naturæ eius multa uis abſtergẽdi, atq; partium tenuitas, qđ ſanè gallę nõ accidit. Attamen ubi galla forte ad manum non erit, eo uti liceat ad oĩa, ad quæ illa utimur: ad eadem & cortice. Porrò myricæ combuſtæ cinis admodum deſiccatoriæ facultatis eſt, plurimam habens abſtergendi, & incidendi facultatem, pauxillam adſtringendi.

Myriophyllon.

Myriophyllon uſq; eo deſiccatoriæ facultatis eſt, ut uulnera glutinet.

Myrrhis.

Myrrhis. E

Myrrhis, quidam Myrrhan nominant, radicem habet odoris iucundi, & dulcem, quæq; menſes moueat, tum ea quæ thoracem ac pulmonem degrauant, expurgantem. Itaq; ex ſecundo ordine fuerit excalfacientium, adiuncta quadam partium tenuitate.

Myrrhine Myrtus.

Myrtus. Ex contrariis ſubſtantiis hęc planta conſtat: uincit tñ in ea frigidum terrenum. Hẽt uero ẽt quiddam tenuium partium calidum. Itaq; ualenter deſiccat. Porrò tum folia, tum germina, tum fructus, tum ſuccus, non parum inter ſe in adſtrictione diſſident. Porrò quod ramis, & trunco adnaſcitur tuberoſum, quam quidam Myrtada nuncupant, quanto dictis ſiccius eſt, tanto & deſiccat, & adſtringit uehementius. Quidam id reponunt tundentes, poſteà uino ſubigentes, ac in paſtillos formantes. Folia item arida uiridibus plus deſiccant: miſcetur enim uirẽtibus humiditas quædã. Porrò ſuccus non tñ ex uirentibus folijs exprimitur, ſed & ex fructu. Conſtipandi uim hæc omnia habent tum foris impoſita, tum intrò ſumpta in corpus, ꝙ ſcilicet nondum ullam deletoriam, aut purgatoriam ſubſtantiam habeant admiſtam. A.l.2.t.2.cap. 446.fo.145.c

Moly.

Moly. Hoc quidam uocant peganon agrion, hoc eſt rutam ſylueſtrem. Non nulli Harmolã; Syri Beſaſan ſicut Cappadoces moly, quia radicem habeat nigram, & florem lacteum. Vis eius tenuium partium eſt, & calida tertio ordine. Vnde & craſſos & uiſcoſos humores diſſecat, ac digerit, & urinam mouet. F A ibid.c.330.

GALENI DE SIMPLICIVM MEDICAMENTORVM FACVLTATIBVS

LIBER OCTAVVS

Qualitates tantùm effectrices ſimplicium medicamentorum hiſce libris tractari: ac quid ex ys, quæ ante tractata ſunt, in memoriam reducendum.

* κατὰ φύσιν sed forte κατὰ φυτὰ, in plantis.

QVantum itaq; reliquum eſt facultatis † ſcd̃m naturã; id hoc libro dicetur: nec id quidem oẽ, ſed tñ effectriciũ qualitatũ actiones. Nã totius ſubſtãtię plãtarũ opera poſtea ꝑ ſe exponã. Cõmonefactis itaq; lectoribus de ijs C q̃ ſupra tractauimus, nẽpe ꝙ cuiuſq; ſimplicis facultatis in maioris minoriſq; rõne diſcriminationẽ quatuor ordinibus notauimus: quodq; perſpicuis limitibus cuiuſq; ordinis latitudinẽ circũſcripſimus: tũ ꝙ inueniẽdarũ facultatũ rõnẽ quãdã ac uiã docuimus, horũq; oĩum demonſtrationes cõfecimus, ac ſcopos poſuimus, & cuiuſq; facultatis ĩdicãdi normas tũ peculiares, tũ cões: ſic iã reliqua adijciemus, hortantes, ſiquis ſit, qui in ſuperioribus uerſatus non ſit, ut aut hæc oĩno relinquat, aut ſi amãs laboris eſt, ab initio prius totũ opus perlegat. Siquidẽ prius q̃ in illis exercitatus fuerit, obſcura omnia & demõſtrationis expertia uidebũtur dicẽda.

NARDV STACHIS SPICA NARDI

NArdi Spica excalfacit exceſſu primo, deſiccat ſecundo iam completo. Cõpoſita eſt ex adſtringente ſufficienter ſubſtantia, & acri calida non multa, & quadã leuiter ſubamara. Ex his conſtans facultatibus radix & ad iecur, & ad ſtomachum, rationabiliter conuenit, tum pota, tum extrinſecus impoſita. Vrinam ciet, morſus ſtomachi ſanat, in uentre ac inteſtinis conſiſtentes fluxiones deſiccat, ad hæc & eas, quæ in capite & thorace. Valentior eſt uocata Indica, quæ nigrior eſt, quàm Syriaca uocata. H A.ibid.c.6.

Nardus Celtica, hoc eſt gallica.

Nardus Gallica iam dictis ſimilis quadãtenus in genere facultatis eſt, cæterum ad omnia imbecillior, præterq̃ ad prouocandam urinam. Siquidem calidior illis eſt, ſed minus adſtringit. A.ibidem.

Nardus Orea, hoc eſt montana.

Nardus Montana, quæ & Thylacitis, & Piritis nuncupaẽ, plurima in Cilicia naſcitur, ſed prędictis debilior.

Narthex Ferula.

Ferulæ ſemen excalfacit & attenuat. Cæterùm id quod intus ineſt, dum adhuc uiridis eſt, qđ medullã uocant, adſtringentem qualitatem participat: cuius nomine ſanguinem ſpuentibus, & cęliacis conuenit.

Napy.

Napy calfacit, & deſiccat ordine quarto.

Narciſſus.

Narciſſi Radix uſq; adeo exiccãdi facultate pollet, ut & maxima uulnera conglutinet uel ad inciſiones uſq;, quæ circa tendones accidunt. Habet uerò quiddã abſterſorium, & attractoriũ. A.ibid.c.5.

Neuras Poterium.

Neuras, quidã poterium uocant. Deſiccandi abſq; morſu facultatem poſſidet, adeo ut & ner-

uos

A uos inciſos glutinare credatur. Radices eius potiſſimum eiuſmodi uim obtinent. Quin & decoctum earum quidam exhibent ijs, quibus affecti ſunt nerui.

Nerium, aut Rhododaphne.

A. ibi. c. 522. Nerium, aut Rhododaphne, notus oĩbus frutex, foris q dẽ illitus digerẽdi uim obtinet: Porro ſi intro in corpus aſſumatur, pernicioſus, ac ueneno ſus nõ tñ hominibus, ſed pleriſq; etiam pecudibus eſt.

Nymphea.

A ibi. c. 508. Nympheæ tum radix, tum ſemen, deſiccandi uim habet citra morſum. Itaq; uẽtris profluuia cohibet: ſemenq; ſiue per inſomnia, ſine alio pacto immodice profluens, retinet. Iuuat porro ẽt dyſentericos. Cæterum Nymphea, quæ candidam habet radicem, potentioris eſt facultatis, ut & muliebri medeatur profluuio. Verum & hæc, & ea quoque, quæ anam habet radicem, ex uino nigro auſtero bibitur. Porro non nullam habẽt quoq;, & abſtergendi potentiam. Itaq; & alphos ſanant, & alopecias: cæterum ad alphos macerantur aqua, ad alopecias, pice liquida. Sed ad hæc aptior eſt ea, cuius radix nigra eſt: ſicut ad alia, cuius alba.

XANTHIVM

B XAnthium, uocatur etiam Phaſganium. Fructus digerenndi uim obtinet.

Xyris.

Xyris, quidã xyrida, tenuiũ partiũ, attractoriæ, digerẽdi, ac nimirũ ẽt deſiccãdi eſt facultatis cũ radix, tũ multo ẽt amplius fructus: Qui quidẽ, & urinam ciet, & lienes induratos ſanare põt.

Xiphion gladiolus.

Xiphij radix, & maxime altera illa, quæ ſuperior eſt, attrahẽtẽ, digerentem, & deſiccantem. ſ. ẽt facultatem poſſidet.

OE SORBVS

A. l. 2. t. 2. ca. 315. fol. 133. f SOrbus arbor, cuius fructus græce οα uocantur, & à pleriſque ουα cum υ, hoc eſt ſorba, nominantur, adſtringentem obtinet qualitatem, ſed multo imbecilliorem, quàm meſpilus. Proinde ſane etiam eſui iucunda eſt, minusque quàm meſpilus uentrem conſtringens.

Oenos uinum.

Vinum ex ſecundo eſt ordine excalfacientium: ſed quod admodum uetus eſt, ex tertio: ſicut muſtum quod uocant, ex primo. Caliditati eius proportione reſpondet ſiccitas.

Olynthi groſsi.

Groſſi acrem, & digerẽtem uim poſſident, propter ſuccum totius arboris communem, qui illis ineſt. Cocti itaque duros tumores diſcutiunt, crudi uero myrmecias, & thymos eiiciunt.

C

Oloſtium.

Oloſtium deſiccandi uim habet cum adſtrictione: Quamobrẽ ipſum ad rupta potui exhibẽt.

Olyra.

Olyra mediam tritici, & hordei naturam poſſidet tam ut nutrimentum, quàm ut medicamentum. Ex illis igitur de iſtis colligito.

Onagron.

Onagron aut onothera, aut onothyris. Huius radix arefacta uinoſum quiddam redolet. Sed & facultatis uini eſt maxime.

Onoſma.

Onoſma, uel oſmas, uel phlonitis, uel ononis, ex acri, & amara conſtat ſubſtantia. Proinde quoque creditur fœtus necare, & eiicere, foliis eius in uino potis.

Onobrychis.

Onobrychis rareſaciendi digerendique uim obtinet. Proinde folia eius uirentis etiamnum, illita ad morem cataplaſmatis, phymata digerunt: arefactæ uero, ſi cum uino bibantur, ſtrangurias ſanant. Quin etiam ſudores elicit cum oleo inuncta.

Ononis.

D Ononis radicem habet tertio quadantenus ordine excalfacientem. Cortex eius maxime eſt utilis, habens quippiam & abſterſorium, & inciſorium. Itaque nõ tantum urinas prouocat, ſed & lapides confringit. Eadem facultate, & cruſtas cito detrahit. Vtuntur porro ea quoque & ad dentium dolores, collui uidelicet eam in oxycrato coctam præcipientes.

Oxos acetum.

A. ibid. c. 74. Acetum in primo horũ cõmẽtariorũ miſtæ eſſe ſubæ, nempe frigidæ pariter, & calidæ eiuſque utriuſq; tenuiũ partiũ, demõſtratũ eſt: Cæterũ calidã frigida exuperat. Porro magnã deſiccandi facultatẽ obtinet, adeo ut ſit tertij ordinis deſiccãtiũ iã cõpleti, utiq; cũ ualidũ extiterit.

Oxyacanthos.

A. l. 2. t. 3. ca. 11. fol. 100. b Oxyacanthus. Hæc arbor, ut pyro ſyluestri ſimilẽ habet ſpeciem, ita & uires nõ diſſimiles. Quin & ipſi fructus, pyri quidẽ ſyluestris, abſolute acerbus eſt: cæterum qui oxyacãthes, & tenuiũ eſt partiũ, & paulum quiddam inciſiuum obtinet. Porro arboris huius fructus, pyri ſyluestris fructui ſimilis nõ eſt, uerum myrtis, ſcilicet rubens, & rarus. Habet uero, & nucleos. Porro non eſus tantum, ſed & bibitus, affectus omnes fluxionum (quos ῥοώδεις Græci uocant) cohibet.

Opus, ſiue ſuccus.

Opus, ſiue ſuccus, Cyrenaicus quidẽ oẽs, & caliditate, & tenuitate exuperat, ac proinde ẽt

omnium maxime ꝑ halitum digerit:quanq̃ ſane & reliqui admodũ calidi ſunt,& ſpirituoſi : ſi- E
quidem plurima eorum pars eſſentiæ aeriæ eſt,& igneæ.Porro complures habentur ſucci.Qua-
uis nanq; radice inciſa,aut caule,quod ex vulnere craſſum,ac lentum effluit, ſuccus eſt:cæterũ
ſpecialius,& uelut per excellẽtiã quandã,Cyrenaicum ita nuncupant,& Medicũ,& Syriacum.

Origanus.

Origanus,*heracleotica quidẽ efficacior eſt Onitide:ſed agreſtis,quam quidam panaces he- A.l.2.3.c.
raclium,alij conylen cognominãt,ualentior utraq; eſt.Omnes uero incidendi,extenuãdi, exic 32.
candi,calfaciendiq; facultatem poſſident:hæcq; tertio exceſſu obtinent.Porro ea,quam Trago
riganum appellitant,aſſumpſit etiam adſtrictionis quippiam.

Orobus eruum.

Orobus*deſiccat quidem exceſſu ſecundo intenſo,calfacit uero primo. Porro quatenus ama A.ibi.c.1.
ritatis eſt particeps,eatenus incidit,extergit,atq; obſtructiones expedit.Cęterum ſi ſumatur co
pioſe,ſanguinem per urinas euocat.

Orobanche eruangina.

Orobanche ſiccæ frigidæque temperaturæ eſt in primo ordine.

Oryza. F

Oryza*habet adſtrictorium quippiam,quare mediocriter uentrem ſiſtit. A.ibi.c.

Orchis teſticulus canis.

Orchis.*Nũcupat̃ & herba hæc cynos orchis.Radici eius bulboſæ,ac geminę uis ineſt humida A.ibi.c.
& calida:ac guſtãtibus dulciuſcula eſt.Cæterũ maior radix multã vr̃ habere humiditatẽ excre-
mentitiã,& flatuoſam:quapropter epota venerẽ excitat.Altera uero,minor uidelicet,è contra,
nimirũ admodũ elaborata:ut ſit eius tẽperamẽtũ ad calidi⁹,& ſicci⁹ uergẽs.Itaq; hæc radix tñ
abeſt ut ad coitũ ſtimulet,ut ẽt plane cõtra cohibeat,ac reprimat. Edũtur,bulborũ more,toſtę.

Orchis,ſeu ſerapias.

Orchis,quẽ & ſerapiada nũcupãt,ſicciorẽ facultatẽ obtinet,† q̃ ut primi ordinis haberi me-
† quam prior, ſ. orchis. reat̃:quocirca nec ꝑinde ad uenerẽ accõmod⁹ eſt.Oedemata illitus diſcutit, ulcera ſordida ex
purgat,herpetes ſanat. Siccat⁹ multo amplius deſiccat.Nam & putreſcẽtia cõtumaciaq; ulcera
ſanitati reſtituit:quippe cũ,& ſubaſtringens ſit:ac proinde etiam uentrem ex uino potus ſiſtit.

Oſiris.

* al. coremata. Oſiridi herbæ,ex qua fiunt,&*cacoremata,amara ineſt qualitas, & obſtructiones expedien-
di facultas.Quare & in iecinore conſiſtentes adiuuat obſtructiones. G

PANCRATION

Pancratium.Radix huius,ſcillæ ſimilẽ guſtũ,& facultatẽ refert. Quare ea q.dã pro ſcilla,ſi ea
non adſit,utuntur: efficit enim omnia in genere quidem ſimiliter,ſed longe imbecillius.

Paliurus.

Paliuri folia,& radix adeo nõ obſcurã habent adſtringendi facultatẽ,ut & uentrẽ fluentẽ cohi-
beant:adeoq;digerũt,ut & phymata curent,q̃ quidẽ nõ admodũ phlegmonodē ſunt, & calida.
Fructus porro tantam obtinet incidendi uim,ut & calculos ueſicæ cõminuat,& thoracis pulmo
niſq; excretionibus auxilietur.

Papyrus.

Papyrus*ipſa quidẽ per ſe in uſum medicinalem haud ingreditur.At macerata,aut uſta utilis A.l.2.c.
efficitur.Igit̃ oxycrato uinove macerata recẽtia ulcera glutinat,maxime in circulũ circũpoſita: 120.fol.
uerũ hic quidẽ eſt ceu materia,quæ medicamina ſanantia accipiat.At ubi uſta fuerit,medicamẽ
eſt exiccatorium, uelut & chartæ combuſtæ cinis,niſi quatenus infirmior eſt papyri cinis.

Panax heracleum.

Panaces*heracleum.Ex hoc fit uocatus Opopanax,radicibus eius,& caulibus.ſ.excîſis. Por- A.ibi.c.
rò opopanax ipſe lõge eſt ad plurimos uſus aptiſſimus,utpote excalfaciens,emolliens, & dige- H
rens;ponatq; ipm quiſpiã in calfaciẽdo tertii ordinis,In deſiccando uero ſecundi. Cortex radi-
cis exiccatoriũ ſimul,& excalfactorium eſt medicamentũ,ſed minus q̃ ſuccus:quin,& nõ nullã
habet abſtergẽdi falcultatẽ.Quare eo quoq; utimur,& ad nuda oſſium,& ad ulcera maligna, &
cõtumacia.Sufficienter.n.talia carnẽ procreant,ſcilicet abſtergendo ſimul,ac deſiccãdo,nec ita
magnopere calfaciendo:quæ oĩa ad carnem generandã neceſſaria ſunt, uelut in libris De curã-
di ratione oſtendimus. Fructus calidus & ipſe eſt, ac menſibus mouendis medicamen accom-
modũ.Cęterũ,neſcio quo pacto nunc oẽs ex more non panaces,ſed panaca herbã hãc uocitẽt.

Panaces aſclepium.

Panaces Aſclepium minus eſt calidum ſupra dicto panace:Quamobrem floribus eius,& fru
ctu melli miſtis,ad ulcera,phymata,& phagædenas utuntur.

Panax chironium.

Panaces chironium,& ipſum ſimilem prædicto facultatem poſſidet.

Paronychia.

Paronychia ab effectu nominata eſt:ſanat enim paronychias:ut & refert Dioſcorides,fauos
quoq;.Vis eius eſt tenuium partium,& exiccatoria,morſu uacans.Talia enim ſint oportet,quæ
paronychias

A paronychias ſanant.Porro ſatis conſtat tale eſſe idoneum ad digerendos affectus omnes,qui digeri poſtulant.Talia enim ſunt,quæ,cum ex tertio ſint ordine excalſacientium,& deſiccãtium, uelut & hoc,eſſentiæ inſuper ſubtilis ſunt.

Pentaphyllum.

A. ibi. c.545. Pentaphylli radix deſiccat uehementer,minimum uero acris eſt. Quare multo eſt uſui:uelut alia quoq; omnia, quæ cum ſint tenuium partium,citra morſum deſiccant. Eſt enim hæc radix deſiccatoria ex tertio ordine,minimum habens euidentis caliditatis.

Peplos.

A. ibi. c.103. Peplos: quidam uero mecona aphrode.Et hic fruticulus ſuccum habet ſimilem tithymallis, cum in aliis,tum quia purgat ceu illi.

Peplium.

A. ibi. c.104. Peplium. Et hic quoque fruticulus ſuccum obtinet ſicut tithymalli: naſciturque plerunque ad mare.Radicem habẽs inutilem, ut & peplos:Succũ uero ualidum,nec ipſum admodum utilem:ſed ſemen utile eſt,& a flatuoſum,ſimiliter ut ſemen pepli purgans. a al. πυρῶδες i. igneum & ita Dioſc. & Paulus. Quin & Aetius ex Hippo dicit eſſe diſcuſſorium flatus.

Peperi piper.

A. ibid. c.542. B Piperis radix uires coſto ſimiles potiſſimum obtinet. Porro fructus nuper quidem admodũ germinantis, lõgum piper eſt:quare & maturo humidius eſt.Humiditatis eius indicium eſt, ꝙ facile repoſitũ perforetur,ac non protinus mordicet,ſed poſt paulo incipiat, uerum pluſculum duret.Porro fructus,q uelut omphax eſt,piper album eſt:nigro quidẽ acrius.Nam illud iã quaſi ſuperaſſatum eſt,& ſuperexiccatum.Verum utrunq; ualenter tum excalſacit,tum deſiccat.

Perſea.

A. ibid. c.121. Perſeæ ſolia adſtringentem uim modice participãt,adeo ut queant etiam non nunquam utiliter ſanguinis eruptione affectis partibus imponi.

Periclymenos, uolucrum maius.

Periclymeni utilis eſt tum fructus, tum ſolia,adeo uehementer incidentis pariter, & excalfaciẽtis facultatis,ut ſi pluſculum bibantur urinam ſanguinolentã efficiant,principio quidẽ urinã duntaxat mouentia.Porro foris cum oleo illita excalfaciunt.Iuuãt & lienoſos, & difficulter ſpirãtes.Cõpetẽs potionis menſura eſt drachmæ unius cũ uino.Porro deſiccat quoq; ſemen:& quidam aiunt,ſi copioſius bibatur,ſterilitatem omnimodam bibentibus afferre. Sed & ſunt qui certum dierum numerum ad talem potionem præfiniunt,ut & Dioſcorides,qui ſeptem, & triC ginta tradi eos refert.Hic etiam urinam cruentam reddi a ſexto die memorat.

Periſtereon.

Periſtereon. Appellata eſt inde adeo,ꝙ in ea periſteræ,hoc eſt columbæ,uerſentur. Vim habet hactenus deſiccantem,ut uulnera conglutinet.

Petaſites.

Petaſites ex tertio eſt ordine deſiccantium.Quamobrem ad cacoethe,& phagedænica ulcera ea utuntur.

Petroſelinum.

A. ibi. c.552. Petroſelini ſemen maxime uſui eſt,cum tota etiam herba una cũ radice ſimilem,ſed imbecilliorem facultatem ſortiatur. Eſt autem ut guſtu acre cum amaritudine, ſic & in operibus calidũ,una cum incidendi effectu.Hinc menſes,& urinas affatim prouocat.Eſt & aphyſon,hoc eſt, flatus extinguit. Fuerit itaque, & ipſum tertii ordinis tum excalfacientium,tum deſiccantium. Porro Cilices id modo petroſelinon appellant,quod natũ eſt in amano:ſed id ſmirnium potius fuerit,quàm petroſelinum:non tamen ita multum à petroſelini uiribus abeſt.

Peucedanum.

A. l. 2. t. 2. ca. 86. fol. 109. d D Peucedani radice quidem maxime,ſed tñ etiam ſucco,& liquore utimur.Sunt autem omnia hæc eiuſdem ſpecie facultatis:ſed ualentior ſuccus,admodum excalfaciens,& digerens.Quare affectibus oĩbus citra neruos cõſiſtentibus cõuenire creditur, tum morbis in pulmone thoraceque ex craſſitudine,& uiſcoſitate humorũ prouenientibus. Atq; intro quidẽ in corpus ſumptus, ſed tñ etiam olfactu prodeſt.Porro ꝙ incidat,& extenuet, ſæpe etiam dentium perforatorũ dolores cauitati impoſitus protinus ſedauit:quia uidelicet tenuium eſt partium,& excalfactorius. Quin etiam lienes induratos iuuat,nempe incidendo,digerendo, atq; extenuando craſſos humores.Sed & radice ad hæc uti liceat: quæ & ſquamas celerrime ab oſſibus ſeparat,quia uidelicet ualide deſiccat,minus tamen,quàm ſuccus excalfaciens.Et ulceribus contumacibus remedium eſt optimum arida illita:ipſa enim expurgat, carnem inducit,& ad cicatricem perducit, excalfaciens quidem ordine ſecundo iam completo,deſiccans uero tertio iam incipiente.

Peganon, ruta.

A. ibi. c.330. Ruta agreſtis ex quarto eſt ordine excalfacientiũ,& ſiccantiũ:Domeſtica uero ex tertio.Eſt aũt nõ ſolum guſtu acri,ſed & amaro.Ex quo ſane & digerere atq; incidere craſſos lẽtoſq; humores poteſt.Ob eam uim & urinas mouet.Quin & tenuiũ eſt partiũ,flatuſq; extinguit. Quare ad inflationes competit,ac ueneris appetitũ cohibet:digeritq;,atq; exiccat ſane ſtrenue: eſt.n.

eorum ex numero medicamentorum,quæ ualenter deſiccant.Porro quod ſuperius moly,& be E
ſaſan nominari diximus,& ipſum utique fuerit ruta ſylueſtris.

Piſſa pix.

Pix,*ſicca quidē deſiccat,& excalfacit ſecūdo à mediocribus ſiue ſymmetris exceſſu: ac plus A.l.2.t.2.c.
deſiccare poteſt q̄ excalfacere.Humida uero e cōtra,plus uidelicet calfacit,q̄ deſiccat:hētq; nō 138.
nullam partiū tenuitatē,qua & aſthmaticos,& purulētos adiuuat. Satis eſt autē cyathi linxiſſe
menſurā melli miſtæ.Sed & abſtergendi quandā uim hn̄t,atq; cōcoquendi,digerēdiq;:ueluti &
in guſtu ſubamarū quiddā,& acre.Sic leproſos ungues eximūt miſtę cum cera,lichenasq; deter
gunt.Concoquunt item duros,& incococtos tumores oēs cataplaſmatis inditæ. Ad ea omnia
humida ualētior eſt.Arida uero pix, tametſi ad hæc quidē deterior eſt, glutinādis tn̄ uulnerib⁹
magis cōgruit.Ex his itaq; clarū eſt,humidæ pici calidam humiditatem affatim eſſe admiſtam.

Piſſelæum.

Piſſelæum ex humida pice efficitur,genere quidem illi ſimile,ſed eſſentiæ tenuiorū partium.

Piſtacium.

Piſtacium.*In ſyria ubertim hæc planta naſcitur.Fructus eius quodammodo tenuioris eſſen A.Ibi.c.269.
tiæ eſt,ſubamarum quiddam,& odoratum habens.Obſtructiones itaque liberat,ſed maxime ie F
coris,ueruntamen etiam thoracis,pulmonisque.

Pityides.

Pityides.Nominatur ita fructus πιτύων ideſt picearum.At quidam per abuſum ſimiliter quoq;
* πιτύων. *pini fructum nuncupant.Miſtam uim obtinent,utpote adſtringētes, & acrimoniam quandam
cum amaritate poſſidentes:Quamobrem thoracis pulmonisque expuitionibus conferunt.

Pytis, picea.

Piceæ*cortex uincentem habet facultatē adſtrictoriā uſqueadeo , ut & intertrigines belliſſi- A.ibi.c.280.
* πεύκης. me illitus ſanet,& uentrem potus ſiſtat.Sed & ambuſta cicatrice includit.Porro tedæ cortex illi
adſimilis eſt,ſed uiribus tamen moderatioribus.In foliis arboris utriuſq;,ut quæ multo ſunt cor
tice humidiora, uis ineſt ulcerū glutinatoria.In Cono,quanq̄ his ſimilis ſit,ualidior tamē facul
tas eſt tum in cortice,tum in foliis,adeo ut dictorum nihil probe efficere queat, uerum moleſtā
† πρὸς πτίλα βλέφαρα. i. ad depilatas palpebras. quampiam habeat mordacitatē.Porro ſuligo quę ex dictis colligitur, † ad pilos ſuperciliorum
accommoda eſt:itemque ad angulos oculorum eroſos, lippientes,ac lachrymantes.

Pityuſa.

Pityuſa.Et hanc quidam ſpeciem putant eſſe tithymali,quòd ſuccum habeat,ut illæ,quòdq; G
ſimiliter illis purget,cæteraque omnia uiribus illis ſit adſimilis.

Platanus.

Platanus*humidioris frigidiorisque eſſentiæ eſt non ita multo , quàm ſymmetra. Proin- A.l.2.t.2.c.209.to.129.
de folia uiridia trita,& illita,non obſcure phlegmonas naſcentes adiuuant. Cortex autē,& pilu
læ magis deſiccantem uim obtinent,ut ille quidem in aceto coctus ad dentium adhibeatur dolo
res,pilulæ uero cum adipe ad ulcera ambuſta.Sunt autem qui cortice combuſto medicamen de
ſiccatorium,& abſterſorium efficiunt,ut cum aqua lepras ſanet: per ſeſe autem illitū,ob humo-
rem nimium,ulcera uetera,& ſordida.Vitandus eſt puluis foliis arboris inſidens : alioqui ſi ſpi-
ritu attrahatur,arteriam offendit,ualenter deſiccans,& exaſperans:uocemque lædit,ſicut ſane
etiam uiſum,& auditum,ſi in oculos, aut aures inciderit.

Polygonon, ſeminalis.

Polygonon*uti adſtrictionem quandā obtinet,ita ſane uincit in eo aqueum frigidum:ut ui- A.ibi.c.274.
delicet ſecundi ſit ordinis medicaminum refrigerantium,aut etiam quodammodo in initio ter
tii.Proinde ſane,quibus ſtomachus ęſtu feruet,foris frigidū illitū prodeſt,uelut etiam eryſipela
ta,& calidas phlegmonas iuuat.Porro tale cū ſit,& fluxiones repercutit, & hac rōne uidet̄ eſſe H
exiccatorium.Quare cum herpetum,tū ulcerum,tum aliorum,bonum eſt remedium, tum etiā
efficaciſſimum in inflammatis,& fluxione tentatis partibus.Eſt & cruētorum uulnerum gluti-
natorium.Sed & aurium ulceribus prodeſt:ac,ſi uel plurimum inſit puris,hoc tamen etiam de-
ſiccat.Eaſdē ob facultates ſiſtit profluuium muliebre,ac dyſenteriā,& ſanguinis eiectiones , &
undecunq; aliunde immoderatius quippiam feratur.Refert Dioſcorides, quòd & urinam pro-
uocet exhibitum ſtillicidio, & ſtranguria affectis: non tamen exacte diſpōnem diſcriminat, in
qua ipſum dari expediat.Porro mas ad omnia dicta quàm fœmina ualidioris eſt effectus.

Polygalon.

Polygalon modice auſtera folia obtinet.Videntur autem,ſi bibantur,lac generare.Itaque ſu
perauerit in eo calidum ac humidum.

Polygonatum.

Polygonatum miſtam habet tum facultatem,tum qualitatem:habet enim adſtrictionis pari
ter,& acrimoniæ quippiam,nec non faſtidioſam quandam amaritatem explicatu difficilē.Quo
circa nec admodum eſt uſui,ſed tantum, quòd radicem eius quidam uulneribus illinunt . Sunt
etiam,qui neuos in facie illo detergant.

Polemonium.

A

Polemonium.

Polemonium,quidam Philatęrium : quidam ueluti Cappadoces,Chilic dynamon:tenuium partium eſt,& deſiccandi uim obtinet.Quamobrem quidam radicē eius cum uino ad iſchiadicos,dyſenteriam,lienemque induratum,potui exhibent.

Polium.

A. ibi. c.537. Polium amarum eſt guſtantibus,& modice acre.Obſtructione itaque liberat uiſcera omnia: urinamq;,& menſes ciet.Ac uiride etiamnum magna vulnera glutinat, & maxime ſpecies eius fruticoſa:aridum cum fuerit,rebellia ulcera ſanat illitum:& magis hoc prętat,quod minus eſt.

Polium minus.

Polium minus.Quo etiam utimur ad antidotos,nam & acrius,& amarius eſt hoc, quàm maius,adeo ut ex tertio ſit ordine deſiccantium,ex ſecundo autem completo excalfacientium.

Polycnemon.

Polycnemon deſiccat,& excalfacit ſecundo exceſſu.Itaque & ipſum vulnera glutinat.

Potamogeton.

A. ibi. c.352. Potamogeton adſtringit, & refrigerat ſimiliter polygono,ſed eſſentia eius craſſior quàm po

B lygoni eſt.

Polypodium.

A. ibi. c.535. Polypodium dulcem ſimul,& auſteram habet uincentem qualitatem: ut facultatis ſit admodum quidem deſiccantis,citra morſum tamen.

Praſium marrubium.

A. ibi. c.555. Praſium, ſicut guſtu amarum eſt,ita ſiquis utatur,conuenientem huic ſapori actionem poſſidet,iecur ac lienem obſtructione liberans, & thoracem pulmonemque expurgans, ac menſes promouens.Sed & illitum detergit, ac digerit. Ponatque ipſum quiſpiam in caliditate quidem ſecundi ordinis iam completi,in ſiccitate tertij medij, aut completi: ſucco eius ad aciei oculorum claritatem utuntur cum melle. Quin etiam, & per nares auriginem purgant:& ad aurium dolores inueteratos adhibent, utiq; in quibus obſtructionem diſcutere,meatumque ipſum, & ramos meningum ſeu membranarum expurgare, eſt uſus.

Propolis.

A. ibi. c.462. Propolis extergentis non ita ualentis eſt facultatis,cæterum admodū ualenter attrahētis:eſt enim eſſentia tenuiū partiū.porro excalfacit ordine ſecundo cōpleto,aut certe tertio incipiēte.

Ptarmice.

C Ptarmices flores quidm ciendæ ſternutationis uim obtinent:unde & herbæ nomen obuenit. Totus autem frutex ſi contundatur uiridis, ſugillata, & reliquas ecchymoſis digerit: eſt enim temperies eius calida,& ſicca,uiridis etiamnum ordine ſecundo,ſiccatæ tertio.

Ptelea ulmus.

A. ibid. c.91. Vlmi foliis quandoq; recens uulnus glutinauimus,confidentes adſtringentem pariter,& abſtergentem ineſſe illis facultatem.Cortex amplius etiam ſubamarus eſt,& adſtrictorius. Itaque cum aceto & lepram ſanat. Porro uiridis etiamnum,ac recens,ſi uulneribus uinculi uice circumligetur,ea glutinare poteſt.Radices eandem uim obtinent:nam & decocto earum quidam perfundunt fracturas,quæ topho, ſine callo inducto opus habent.

Pteris filix. Thelypteris fœmina filix.

A. ibi. c.610. Filix radicem habet maxime utilem:latū.n.lumbricū interficit, ſiquis eā quatuor drachmis in melicrato ebibat.Ad eundem modum partum uiuum quidem necare,mortuum aūt eijcere, mirum nō eſt.Eſt enim amara,paulum habens adſtrictionis. Quāobrē ulceribus impoſita uim habet ualenter deſiccandi:non tamē mordax eſt. Similem ei uim habet thelypteris nominata.

Pycnocomum.

D Pycnocomi radix,fructus,folia,omnia digerendi attrahendique habent facultatem, utpote quæ & guſtu ſunt acria.Folia itaque phymata,& furunculos diſcutiunt. Fructus ualentior eſt, & hæc quidem efficere poteſt miſtus alicui digerētium cataplaſmatum, cuiuſmodi eſt quod ex hordeacea farina conficitur.Palos,& alia id genus infixa ad extimam cutem elicit.Porro radix ad ſupradicta quidem deterior eſt,& infirmior,cæterum bilem flauam purgat.

Pyrethron.

A. ibi. c.547. Pyrethri radice potiſſime utimur, cauſticam urentemve facultatem obtinente, qua utique etiam dentium refrigeratorum dolores mitigat. Et ad rigores ante periodum cum oleo confricatur.Ad hæc ſtupidos quoque, {quos ναρκώδεις uocant,}& reſolutos adiuuat.

Pyros triticum.

A. ibi. c.245. Triticum, ut alimentum quidem,quam habeat naturam,non eſt huius inſtituti exponere:ut medicamentum uero foris impoſitum primi eſt ordinis excalfacientium: non tñ nec reſiccare, nec humectare maniſeſto poteſt:habet uero & quiddā lentoris,obſtruentisq; naturę.Porro qđ ex eo conficitur amylum,eo tum frigidius eſt,tū ſiccius.Quod uero ex pane fit cataplaſma,uim hēt magis digerentem,q̃ quod ex tritico:nimirum cum & ſalem,& fermentum panis adiuncta hēat:quippe cum fermentum uim habeat attrahendi digerendique ea,quæ in alto reſident.

RHAMNVS

E

RHamnus deſiccat,& digerit exceſſu ſecundo:refrigerat in primo completo,aut ſecundo incipiente.Proinde herpetes ſanat,& eryſipelata non magnopere calida. Cæterum ad hæc teneris utendum eſt ſolijs.

Raphanis radicula.

Raphanis excalfacit quidem exceſſu tertio,deſiccat uero ſecundo. Agreſtis autem in utroq; efficacior eſt.Quin & ſemen ipſum planta efficacius eſt.Facultas ei ineſt digerendi.Itaque ad ſugillata,& alia id genus liuida ob talem facultatem accommoda exiſtunt.

Rheum rha.

Rheum,˚quidam id rha nuncupant,miſtam habet tum tēperaturam,tum facultatem:habet enim quiddā terreſtre frigidum,ceu indicio eſt adſtrictio:& adiūcta eſt quędam caliditas,ſiquidē ſi pluſculum mandatur,ſubacre conſpicitur. Quin etiam aereæ cuiuſdam ſubſtantiæ ſubtilis eſt particeps:quod indicat tum laxitas,tum leuitas:non minime uero,& opera.Ob id.n.licet adſtringens,non tñ conuulſis,ſed & ruptis,& orthopnœæ prodeſt.Sic quoq; liuentia, & lichenas ſanat illitum cum aceto.Porro ꝙ adſtrictionis opera haud inſtrenua ſunt,hinc diſcere liceat, ꝙ ſanguinem expuentibus,cœliacis;& dyſentericis conſerat. Nec enim reluctatur terreſtri frigi- F do tenue aereum:immo eo quòd deducat,& in altū perducat,ualentioris effectus cauſa exiſtit. A.l.2.t.2.ca. 578.

Rhetinæ reſinæ.

Reſinæ˚omnes deſiccant,& excalfaciunt.Cęterū inter ſe diſcrepant,ꝙ plus,ac minus habeāt in guſtu quidē acrimoniæ,in facultate uero caliditatis:tum ꝙ aliæ plus,aliæ minus, ſortitæ ſunt partiū tenuitatis:prætere a ꝙ nō nullæ adſtrictionis ſunt participes,aliæ nequaq̄. Primas meruit oīum nō iniuria Lentiſcina:eā uocāt maſtichen.Nā ṗterq̄ ꝙ paucula ei adeſt adſtrictio,adeo ut ſtomachi uētriſq;,& iecoris imbecillitatibus,& phlegmonis conueniat,inſuper illi ineſt mordacitate uacans deſiccatio. Minimum.n.acris eſt,& maxime tenuiū partium.Inter alias præſertur terebinthina,manifeſtam quidem, non ſimiliter atq; maſtiche, adſtrictionem poſſidens,cæterū adiunctā habens amaritudinem quandam,per quam magis etiam,q̄ maſtiche digerit. Ob eādē qualitatem ineſt & abſterſio, tanta quidem,ut & pſoras ſanet,Quin etiam quæ in profundo reſident,cæteris reſinis magis attrahit,nimirum cum illis maiorem habeat partium tenuitatē.Attamen pinea,& hac etiam magis ſtrobilina,acriores quidem ea ſunt, ſed non magis tamen digerunt, neq; attrahunt.Mediæ inter has ſunt picea, & abietina, acriores quidem quàm terebinthina,minus tamen quàm aut pinea,aut ſtrobilina. Habet porro ēt emolliens quiddam terebin- G thina.Secundum locum habet in emolliendo lentiſcina:ſicut & cypariſſina acris. A.ibi.c.241.

Rhodos roſa.

Roſarum˚facultas ſuperioribus libris pluribus uerbis expoſita eſt,nēpe ꝙ ex aquea ſubta calida miſta duabus aliis qualitatibus,adſtringenti uidelicet,& amarę,compoſita ſit:quin etiam cuius ſit naturæ utraq;,amara ſcilicet,& adſtringens,in horum commentariorum quarto declarauimus.Flos earum magis etiam ipſis roſis adſtringit:ac proinde ſanē etiam exiccatorius eſt. A.ibi.c.568.

Rhodia rhiza rhadix rhodia.

Rhodia radix,ea uidelicet quæ in macedonia naſcitur,tenuium partium,& digerentis eſt facultatis.In calefaciendo uero ſecundi ordinis cenſenda eſt,aut certe tertii incipientis.

Rhododaphne.

Rhododaphne˚tota ſua eſſentia uenenum eſt,nec tantum homini,ſed pleriſq; pecoribus. At temperie ſane tertij eſt ordinis excalfacientium,incipientis utique,primi autem deſiccantium. A. ibi. c.522.

Rhœa malum granatum ſiue punicum.

Malum granatū omne,adſtringentem qualitatem obtinet,nō tñ in oībus ea exuperat. Sunt enim inter ea q̄dam acida,quædam plus dulcia,q̄ auſtera.Et ſane quæ ab unoquoq; eorum pro H cedit utilitas,ſecundū uincentē eueniat qualitatem neceſſe eſt.Dictū autem in quarto horū cō mentariorum eſt ſuper dulci ſapore, auſtero, & acido. Itaq; ex illis de malorum punicorū dria liceat colligere. Porro acini ſucco ipſorū tū adſtringentiores,tū exiccātiores ſunt;his ēt magis putamina,uocanē aūt ſidia. Adſimilē illis uim hñt Cytini,ſic enim eorum appellantur flores.

Rhus.

Rhus˚fruticoſa planta adſtringit,& deſiccat.Nam & coriarii ad deſiccandum, & adſtringendum coria planta utūtur: ac proinde βυρσοδεψικὴ{Græce,Latine excoriaria}appellata eſt. Porro medicis in uſu ſunt in primis fructus eius,& ſuccus multum auſteræ qualitatis. Conſentaneus eſt uſus particularis ipſi guſtus ſenſui.Fuerit itaque,& hoc medicamen ex tertio ordine exiccātium,ex ſecundo uero refrigerantium. A.ibi.c.635.

Rhypos ſordes.

Sordes à gymnaſiorum ſtatuis,†in quibus largū oleum inhæret,digerendi emolliendiq; uim obtinet:In palæſtris aūt,quantum accepit puluēris,tantum etiam diuerſa eſt:hanc ſordē ῥύπον Græci uocant.Prior cruda phymata digerit.Secunda optimū eſt phlegmones māmillarū remedium.Siquidē feruorem earum ueluti igneum extinguit:& quod affluit,repellit:deniq; & quod

† Paulus Aegin. addit ἢ ἐκ νασῶν.i. uel a naſis, quæ uox etiam hic uidetur deſiderari cum uox in Galeni cod.ναστῶν quā interpres non bene uertit inhæret.ſed uertenda eſt, ponitur.magis proprie de naſis, quā de ſtatuis dicatur.

A cõtinetur, halitu digerit: conſtat enim ex puluere, oleo, ſorde humana, & ſudore. Ac puluis quidẽ emplaſticã uim hẽt, & refrigeratoriã, repercuſſoriãq́; oleũ uero emollit: porro ſudor, & ſordes digerentia ſunt. Cęterũ quæ à ſtatuis corraditur, cũ puluerẽ non habeat, & ab ære æruginẽ quã dam ſumpſerit, non iniuria acrior eſt. Porro huius mentionem modo fecimus, quod plurimum in ſe ipſo ſit oleoſæ ſubſtantiæ, quæ ex planta originem ſortitur. Sed & ubi de iis, quæ ab anima libus proueniunt, uerba faciemus, eius rum quoque meminiſſe erit, propter ſudorem.

SAGAPENVM

A. ibi. c.619. Sagapenum liquor* eſt calidus, & tenuiũ partiũ, ſicut & alii liquores. Sed & abſterſionẽ quandam poſſidet, qua oculorũ cicatrices expurgat, atq; extenuat. Quin & ſuffuſionibus, & hebetudinibus oculorũ, q̃ ob humorũ proueniũt craſſitiẽ, nõ malũ eſt medicamentũ. At ipſa Planta ex qua proueniunt, ferulæ aſſimilis, imbecilla, & inutilis eſt. Sane ipſa primũ ſagapenũ appellatẽ: at liquor eius abuſiue hoc nomen obtinet: ceu alia quoq; multa ex noĩs defectu p abuſum nuncupamus. Perfectius nanque foret ipſum cognominare non ſagapenum, ſed ſagapeni ſuccum.

* ὀπὸς modo liquor, modo ſuccus, ab hoc interprete uertitur, ſimiliter & χυλὸς: cum tamen clarum ſit ὀπὸν & χυλὸν inter ſe differre, tum ex pleriſque Galeni locis, tum præſertim ex capite de Peucedano, & ex capite de Ficu.

Sampſycon maiorana.

A. ibi. c.466. B Sampſycon tenuiũ partiũ, & digerentis eſt facultatis: deſiccat.n. & excalfacit ordine tertio.

Saprotes Xylon, caries lignorum.

A. ibi. c.617. Caries lignorum, & maxime, quæ participãt adſtrictionis ſimul, & abſterſionis, uelut ulmus, expurgat impletque ulcera humida.

Sarcocolla.

A. ibi. c.592. Sarcocolla lachryma eſt arboris perſicæ. Miſtam uim habet ex emplaſtica quadam ſubſtantia, & paucula amara. Itaque citra morſum deſiccat, ac proinde glutinare uulnera ualet.

Satyrium.

A. ibi. c.706. Satyrium, aut Tiphyllum humidum, & calidum temperatura eſt: quamobrem guſtu quoque apparet dulce, Attamen recrementitiam, & flatuoſam humiditatẽ poſſidet. Quocirca ad uenerem incitat. Hæc uero & herbæ ipſius radix præſtare poteſt Porro ut quidam aiunt, ex uino nigro auſtero porum ſanat opiſthotonon.

Selinon apium.

A. ibid. c.55. Selinum uſque adeo calidum eſt, ut & urinas, & menſes cieat. Flatus quoque diſcutit, & magis ſemen, quàm herba ipſa. Sed & Oreoſelini, & Hippoſelini ſimilis uis eſt: uerum hippoſelinon imbecillius eſt, oreoſelinon ualentius.

C *Seris cichorium.*

A. ibi. c.229. Seris olus eſt ſubamarum, & magis quod agreſte eſt, quod ob id ipſum picrida, hoc eſt amaram, quidam nuncupant: quidã uero cichorium appellant. Eſt autem ea ſiccæ frigidæque temperaturæ, utrunque primo exceſſu. Porro domeſtica magis etiam quàm agreſtis refrigerat: ſed & humiditatis multæ admiſtio ſiccitatem extinguit. Verum utraq; adſtringentis qualitatis eſt particeps, uelut & Chondrila: nam & ipſa eſt ſereos ſpecies.

Seriphum.

Seriphũ. Dictũ ſanę de hoc eſt & in ſexto libro in ſermone de abſynthio: eſt enim abſynthio tũ ſpecie, tũ guſtu ſimile. Attamen diſcrepat, guſtu quidẽ, quandoquidem non æque ut illud adſtringat, pluſq́; excalfaciat, amaritatemq́; quandã cũ ſalſedine reſipiat. Facultate uero tũ quod ſtomacho infeſtũ ſit, magiſq́; abſynthio lumbricos necet, ſiue foris impoſitũ, ſiue intro in corpus aſſumptũ. Et ſane calfacere ipſum in ſecundo ordine intenſo cenſendum eſt, exiccare in tertio.

Seſeli.

A. ibi. c.626. Seſeli. Et radix quidem, ſed & fructus uſque adeo excalfacit, ut admodum urinam mouere queat. Sed & tenuium eſt partium, ut & comitiali morbo, & orthopnœis competat.

D *Seſamon.*

A. ibi. c.642. Seſamon nõ parũ in ſe cõtinet uiſcoſum, & pingue: quare emplaſticũ eſt, & emolliens, ac modice calidũ. Eiuſdẽ facultatis eſt, quod ex eo cõficitur oleũ. Et herbæ quoq, decoctũ ſimilẽ uim obtinet.

Seſamoides magnum.

Seſamoides magnum, quod & Anticyricos helleboros appellatum eſt, propterea uidelicet quia ſemen eius ut helleborus purgat, hoc & reliqua facultate helleboro ſimile eſt. Nam & in abſtergendo, excalfaciendo, deſiccandoque, ſimilem illi uim obtinet.

Seſamoides album.

Seſamoidis albi ſemen non nullam item acrem qualitatem continet: ſed multum amarum eſt. Excalfacit itaque, rumpit, & extergit.

Sideritis.

Sideritis habet quidem etiam abſtergendi quandam facultatem, ſed plurima eius pars humida eſt, & mediocriter frigida: paucula uero ineſt adſtrictio. Quare phlegmonem ſedat, & glutinat. Quidam etiam uocant Achilleam ſideritim, quæ propoſitæ quidem, quòd ad iam dicta attinet, uiribus eſt non diſſimillibus, cæterum adſtrictione exuperat. Quare ad ſanguinis eruptiones, dyſenterias, & muliebre profluuium congruit.

Sicyos edodimos, cucumis eſculentus. E

Cucumis Eſculentus, pepó quidem, hoc eſt maturus, tenuioris eſſentię eſt: q̃ immaturus eſt, craſſioris. Sed & abſtergendi, & incidendi facultas eis ineſt: quare & urinam mouent: & corpus ſplendidum reddunt, ac magis quoq; ſiquis ſemine, arefacto cõtuſoq;, atq; cribrato uice pulueris abſterſorii ſiue γύμματος utať. Superat in eis humida frigidaq; tẽperies, nõ tñ magnopere, ſed quaſi in ſecundo cenſetur ordine. Attamen ſiquis, aut ſemen, aut radicem arefaciat, haud etiam humidæ fuerit naturę, ſed iam deſiccantis, idq; in primo quodammodo ordine, aut etiam ſecundo, ſed incipiente. Eſt & in iſtis maior abſtergendi facultas, quàm in fructus ipſius carne. A.l.2. t.2.c. 89.fol.109.l

Sicyos agrios, cucumis agreſtis.

Cucumeris agreſtis tum fructus ipſius ſuccus, quem uocant elaterium, tũ nõ minime radicis & foliorum medicationes perutilis eſt. Elaterium itaq; menſes ciet: & fœtum interimit appoſitum, ceu alia omnia amara, & ſubtilium partium, maxime ſi quam habeant caliditatem, uelut nimirum elaterium: ſumme ſiquidẽ amarum eſt, leuiter calidum; ut ex ſecundo ſit ordine excalfacientium: Porro tale protinus quoq; digerendi uim poſſidet. Sic igitur eo angina laborantes inũgunt q.dã cum melle, aut oleo uetere. Bonum item eſt regio morbo affectis fuſum cum lacte in nares. Sed & dolores capitis ſanat hoc uſu. Atq; elaterium quidẽ eiuſmodi eſt: at radicis ſuccus, ut & foliorum, licet elaterio ſimilem uim habeat, imbecilliorẽ tñ. Sed & ipſa radix adſimilem facultatem poſſidet: abſtergit namque, digerit, atque emollit. Porro cortex ea potentius deſiccat. A. ibi. c.176. fol.120.e F

Silphium laſerpicium.

Silphii liquor calidiſſimus eſt: uerum enimuero & ſolia, & caulis, & radix ſat ſtrenue excalfaciũt. Sed oĩa flatulentę magis eſſentię ſunt, ac proinde coctu difficilia: ſoris tñ impoſita corpori, efficaciora: & omniũ potiſſimũ liquor, admodũ trahentem facultatem poſſidens. Attamen & excreſcentias emolliendi, & liquandi uim quandam, propter propoſitam temperiem, obtinet. A. l.2.t.2.c. 52.fol. 103.g

Siſon.

Siſon calidius, & ſubamarus guſtu eſt: Quare, & urinam mouet, & concoquit, menſesq; prouocat, omnesque uiſcerum obſtructiones diſiicit.

Sion.

Sion, quantum guſtu quoquomodo odoratum eſt, tãtum etiam excalfacientis facultatis eſt particeps. Sed & digerit, & urinam mouet, & calculos renum frangit, & menſes euocat. A. ibi. c.596.

Siſaron.

Siſari radix cocta ſtomacho grata eſt, & urinã mouet ſecundo ordine excalfaciens, adiectam habens amaritatem quandam cum leuicula adſtrictione. G A. ibi. c.612.

Siſymbrium.

Siſymbrium tenuium partium, digerentis, excalfacientis, & reſiccantis facultatis eſt, & temperaturæ in tertio ordine. Sed & ſemen eius tenuium partium eſt, & calidum: Quocirca ipſum quidam cum uino exhibent ſingultientibus, & tormina patientibus. A ibi. c.507.

Siſymbrium dictum cardamine.

Siſymbrium, qđ quidã Cardaminen uocant, q̃nquidem Cardamomo ſimile quiddã guſtu ꝓfert: cũ ſiccũ eſt, tertii eſt ordinis excalfaciẽtiũ, & deſiccantium: cũ humidũ, & uiride, ſecundi.

Scandix.

Scandix ex agreſtium olerum genere eſt, ſubacre, & amarum, adeo ut in ſiccando, & excalfaciendo ſit ſecundi ordinis intenſi, aut tertii incipientis; Vrinam ualenter ciet, & uiſcera obſtructione liberat, ex dictis qualitatibus conſtans

Scilla.

Scilla admodum incidentem facultatem obtinet, non tamen admodum calidam. Sed ſecundum hoc eam quiſpiam ſecundi ordinis cenſeat excalfacientium. Præſtat autem, aut aſſam, aut elixam ſumere: ſic enim uirium eius uehementia exoluitur. H A. ibi. c.597.

Scolymos.

Scolymi radix copioſam urinã graueolẽtẽ elicit, ſiquis eã in uino coctam bibat: Ac proinde graueolentiã ſanat, tum alarum, tum totius corporis. Atq; hoc ſane, medicamento ex tota ineſt eſſentia, nimirũ cũ ſuccus ſit purgatorius. At quæ ſecundum qualitates ęditur actio, calidum in ſecundo ordine completo, aut tertio incipiente, medicamen indicat, ſiccum uero in ſecundo.

Scordium.

Scordium. Ex uariis id tum ſaporibus, tum facultatibus cõſtat, nã & amarũ quid obtinet, & acerbum, & acre: & maxime ſcorodo hoc eſt allio adſimilis eius eſt acrimonia: unde ſane, meæ ſententia, nomenclaturam ſortitum eſt. Expurgat igitur ſimulq; excalfacit uiſcera: tum menſes urinamque prouocat. Præterea conuulſa ruptaque, & laterum dolores ab obſtructione, & frigore natos ſanat epotum. Denique uiride quidem illitum magna uulnera conglutinat: ſed ſordida perpurgat, & contumacia ad cicatricem perducit, illitum aridum. A. ibi. c.61

Scorodon allium.

Allium deſiccat, & excalfacit quarto exceſſu. Porro Ophioſcorodon agreſte alliũ eſt, dome- A.l.2.t.2.c. 72.fol.106.a

ſtico

A ſtico ualentius,ceu reliqua agreſtia omnia.

Scorodopraſſon.

Scorodopraſſon ſicut guſtu,& odore mediam ſcorodi,hoc eſt allij,& praſſi id eſt porri,qualitatem poſſidet,ita & uiribus.

Scorpioides.

Scorpioides excalfacit ordine tertio,deſiccat ſecundo.

Smilax.

A. ibi. c.248. Smilax * aut Cactus arbor eſt uenenoſæ facultatis.

Smyrna, myrrha.

A. ibi. c.468. Myrrha * ſcđi ordinis eſt excalfacientium,tum deſiccantium. Itaq; capitum vulneribus illita glutinare ea poteſt.Ineſt & amaritas non pauca,per quam fœtum,& lumbricos tum enecat,tū eiicit.Adeſt hinc ei & abſtergendi potentia.Sic igitur ocularibus miſcetur facultatibus, utiq; ꝙ ad ulcera & craſſas cicatrices præparantur. Eadem de cauſa inditur & medicamentis, quæ ad tuſſim veterem,& aſthma ſiue anhelationem,exhibentur.Non tamen arteriam exaſperat ſicut abſtergentium non nulla:uerum adeo moderatam obtinet abſterſionem,ut non nulli eam arte
B riacis,quæ uocant medicamentis commiſceant,tanquam ſufficienter excalfaciens, & deſiccās medicamen:ſcilicet abſterſionem proficiſcentem ab amaritudine nihil uerentes.

*Smyrna * boice,myrrha bœotia.* * al. βοιωτικ.

Smyrna Boice uim habet excalfaciendi,fundendi,emolliendi.

Smyrnium.

A. ibid. c.55. Smyrniū * quidē Hipposelinū agreſte cognominăt.Ex eodē gñe & ipm cū apio eſt,& petroſelino.Fueritq; apio quidē ualidius,imbecillius petroſelino.Menſes itaq; & urinas mouet,calidū ſiccumq; tertio ordine.Cilices petroſelinū noiant,qđ in amano naſcitur.Eſt ſane & ipm ſmyrniū,uerū minus acre petroſelino,ſmyrnioq;. Proinde ſane ulceribus imponi pōt, q̃a uidelicet ſine moleſtia deſiccet.Sed & digerere,ꝙ indurata ſunt pōt.Reliqua uis eius apio,& petroſelino ſimilis eſt.Quocirca & ſemine eius utimur ad menſes,urinas,& aſthmata,ſiue anhelationes.

Sonchus.

Sonchus ubi adoleuerit,ex ſpinoſis plantis eſt. Cæterum uiridis ētnum & tener eſtur perinde ut cætera agreſtia olera. Temperamentum eius quodammō miſtum eſt:conſtat.n.ex aquea terreaq; eſſentia,utraqne leuiter frigida.Nam & adſtrictionis cuiuſdam eſt particeps:& ſiue ca
C taplaſmatis in morem illinatur,ſiue edatur,manifeſto refrigerat. Poſtea vero quàm plane reſiccatus fuerit,terreſtre eius temperamentum redditur,modicam habens caliditatem.

Sparganium.

Sparganium & ipſum deſiccantis eſt facultatis.

Spartum geniſta.

Sparti,quo & uites alligăt,tū fructus,tū uirgarū ſuccus,non inſtrenue trahētis eſt facultatis.

Staſilinus paſtinaca.

A. ibi. c.287. Staphilinus * ſatiuus imbecillior,agreſtis ad oĩa potentior eſt. Vrinas menſesq; prouocat cum herba quidē tota,tū maxime ſemen,ac radix.Habet porro ēt abſterſoriū in ſe quippiā.Quāobrem ulcerū phagædenica quidam folijs eius uiridibus cum melle,quo pura reddant,illinunt.

Stachys.

Stachys,frutex ille Marrubio ſimilis, guſtu acri & amaro,tertii eſt ordinis excalfacientium. Quamobrem rationabiliter non menſes ſolum prouocat:ſed & abortum affert, & ſcđas eiicit.

Stœbe.

Stœbes fructus, & folia maximo ſunt uſui, adſtringendi uim hñtia mordacitatis expertem.
D Sed & deſiccant euidēter in tertio ſere ordine incipiēte.Quamobrē decoctū eorū dyſentericis iniicit,& auribus pure fluētibus:tū vulnera magna cōglutinat.Euidentius hæc pſtat cum uino atro auſtero:ualenter.n.deſiccat oēs pter naturā humiditates. Præterea folia uiridia ſi illinant, uim hñt erumpentis ſanguinis ſupprimēdi.Deniq; & oculorū ex ictu ſuffuſiones illita iuuant.

Stœchas.

A. ibi. c.594. Stœchadis guſtu quidē qualitas amara eſt,& mediocriter ſubadſtringens:cęterū tēperies cō poſita, nempe ex terrena eſſentia frigida exigua,vñ ſane adſtringit:& extenuata altera terrena copioſiore,a qua utiq; amara eſt.Ob utrorūq; uero conueniētiā & coitū,obſtructione liberare, extenuare,extergere,roborareq; tum uiſcera oĩa,tum totum corpus,eſt nata.Supra nanque oſtenſum eſt,ꝙ quæ ex eiuſmodi eſſentiis conſtant medicamina,dictos effectus reddere poſſint.

Stratiote.

Stratiotes aquaticus quidem,humida & frigida facultate eſt; Terreſtris uero nō nihil habet adſtrictionis:Proinde ſane & vulnera glutinare poteſt,& ulceribus eſſe utilis.Sunt qui eo & ad ſanguinis eruptiones utantur,& ad fiſtulas.

Struthion.

A. ibi. c.133. fol.114.b Struthij * radice potiſſimum utimur,utpote guſtu acri,& calida ſiccaq; tēperamento,ex quar

to

to quodammodo ordine.Sed & abſtergit,& irritat:proinde quoque ſternutationem prouocat, E
ceu cætera omnia,quæ calida ſunt temperie,& guſtu acria.

Styrax.

Styrax* excalfacit,emollit,cõcoquit.Quamobrem tuſſibus,catarrhis,pituitę deſtillationibus A. ibi. c.413.
raucedinibuſque(quas κορύζας,& βράγχους uocant,)prodeſt.Tum menſes ſeu potum,ſeu admotũ
prolicit.Combuſti eius fuligo,thuris fuligini quodammodo eſt ſimilis.

Syca ficus.

Ficus* aridæ uim habent excalfaciendi ordine primo ẽt completo,aut ſecundo incipiẽte.Ha *A.l.2.t.a.ta.
bent uero,& partium tenuitatem quandã.Ex iſtis duobus idoneæ ſunt,quæ tubercula dura cõ 276.l.119.h
coquant:ſtatim uero ẽt ea digerunt.Atq; ipſæ per ſe illitæ eiuſmodi uim obtinent.Sed & deco-
ctum earum eiuſdem utiq; naturæ eſt.Verũ ubi magis concoquere conſilium eſt,miſcẽda eſt fa
rina triticea:ubi uero plus digerere,hordeacea:panis horũ in medio.Sed hæc magis ſunt ꝓpria
tractatus de medicamentorum cõpoſitione,& rõnis curandi:uerũ in pſentia hæc de iſchiadib9
i.caricis,nouiſſe ſufficiat Porro ſcire oportet,ꝙ ꝗ pinguiores ſunt , magis poſſunt concoquere:
quæ uero guſtu acriores,magis tum extergere, tum digerere . Cæterum quod ex iis plurimũ in
aqua coctis efficitur,ſimile eſt melli,nõ ſolũ conſiſtentia,ſed & facultate.Porro ficus uirides co- F
meſæ,propter admiſtam humiditatem,facultatis ſunt imbecillioris:ſubducunt tñ aluũ utręque
tum humidæ,tum ſiccæ.Porro ficus caprifici acris , & digerentis facultatis ſunt. Sic ẽt domeſti-
carum Groſſi,(græci uocant ὀλύνθους:) ineſt enim illis non nihil etiam ſucci ex ficu arbore .

Syce ficus arbor.

Ficus* arbor calidæ tenuiumq; partiũ temperaturæ eſt,ceu indicant tum liquor eius, tum fo- A.ibidem.
liorum ſuccus.Valenter.n.eorum uterq; calidus eſt.Itaq; non mordicat tñ,aut uehementer ab
ſtergit,ſed & ulcerat:& ora naſorum reſerat:& uerrucas,quas myrmecias uocant,eiicit: ſed &
purgare poteſt.Porro ficus agreſtis,quã erineum(græce,latine caprificum,)nominãt,tum opos,
tũ ſuccus,ad omnia ꝗ ſatiuæ ualentior eſt.Sed & cradæ.i.rami earum adeo ſunt calidi , tenuiũ-
que partium,ut carnes bubulas duras,ſi coquendis adiiciantur,friabiles ac teneras efficiant.

Symphytum Petræum.

Symphyton Petræum ex cõtrariis cõſtat uiribus: habet enim ſecãdi uim quampiam,qua col A. ibi. c.534.
lectum in thorace pulmoneq; pus expurgare poteſt: habetq; etiam quandam contrahẽdi uim,
qua eiectionibus ſanguinis auxiliatur:& tertia ad eas ineſt humiditas quædam nõ immodice ca
lida,per quam guſtantibus dulce apparet,& odoratu iucũdum.Manſum ſitim extinguit,& ar G
teriæ aſperitates ſanat.Porro ſecundum omnium dictarum uirium miſtionẽ ſimul digerere abũ
de poteſt,ſimulque corpora cõtrahere,conſtringereque:proinde enterocœliis imponitur: & ad
conuulſa,& rupta cum oxymelyte bibitur. Porro qui ipſum in uino decoctum ad dyſenteriam
exhibent,& muliebre profluuium rubrum, utuntur tanquam deſiccante,& contrahẽte:qui ue-
ro ad nephritim,tanquàm expurgante,& incidente.

Symphytum magnum.

Symphyton alterum,puta magnum,ſimilem dicto uim habet:non tamen guſtantibus dulce
eſt,aut odorantibus odoratũ,ſed his ſane à modo ſcripto diuerſum eſt.Cæterũ,quatenus uiſco
ſitatem quandã,& mordacitatem obtinet,ſcillæ ſimile eſt.Vtũturq; ad omnia,ad quę iam dicto.

Sphondylion.

Sphõdylij* fructus acris,& ſecantis eſt facultatis.Itaq; ad aſthma,& comitialem morbũ, aptũ A. ibi. c.645.
eſt medicamen.Prodeſt & aurigini.Et radix,nimirum adſimilis facultatis,ad eadem accommo
datur.Sed & inſuper fiſtularum callos tollit:cęterum imponere eam oportet circumraſam . Por
ro floris etiam ſuccus ad diuturniora aurium ulcera conueniens reponitur.

Schinos lentiſcus. H

Schinos.* Frutex hic ex aquea eſſentia leuiter calida uiribus,& terrena frigida non multa,cõ A. ibi. c.443.
poſitus eſt,ob quam moderate adſtringit. Deſiccat igitur ſecundo ordine completo , aut tertio & 453.
incipiente:in caliditatis,& frigiditatis dria quodãmodo eſt medius,& ſymmetrus.Similẽ oĩbus
ſuis partibus adſtrictionẽ obtinet in radicib9,ramis,extremis turionibus,germinibus,ac foliis:
pterea fructu,& cortice:ac ſi ſuccũ ex foliis eius uiridibus exprimas,ſimilis hic ordinis eſt, mo
* al. Cœliacos. derate adſtringens.Itaq; bibitur & per ſe, & cum aliis medicamentis , quæ dyſenterias,&* alui
affectus ſanant: Quin & ad ſanguinis expuitiones,ſanguiniſque ex utero eruptiones,tum ſedis
uuluæq; procedentias,idoneus eſt,utpote ad hypocyſtida non nihil prope accedens .

Schinu anthos, ſchini flos.

Schinu anthos modice calfacit,modiceque etiã adſtringit,nec plane à tenuitatis natura alie
nus eſt.Quocirca his de cauſis urinam mouet,menſeſque ciet adhibitum ſiue in fomentationẽ,
ſiue in potionem.Prodeſt & iecoris,& ſtomachi,ac uentris phlegmonis.Magis eo adſtringit ra-
dix. Quod uero florem uocãt,calidius eſt.Porro in omnibus ſuis partibus,in aliis magis in aliis
minus,guſtantibus apparet adſtrictio : Proinde medicinis , quæ hæmoptoicis,ſiue ſanguinem
reiicientibus exhibentur,commiſcetur.

A

Schœnos Lua iuncus leuis, Oxyſchœnos, Holoſchœnos.

Schœnos Lua, quædam Oxyſchœnos, alia *Oligoſchœnos nuncupatur. Gracilior duriorq́; oxyſchœnos, craſſior laxiorq́; *oligoſchœnos. Fructus *oligoſchœni ſomnum affert. At oxyſchœni duæ ſunt ſpecies: Altera ſterilis, cuius quidem in medicina nullus uſus eſt: Altera uerò fructum fert: conciliat uero, & huius fructus ſomnum, ſed minus quàm *oligoſchœni, q̃q̃ tamẽ hoc caput tentet. Vterque, ſi fructus cum uino bibatur, uentris fluxus deſiccat, & muliebre profluuium rubrum ſiſtit. Ex quibus clarum eſt, ꝙ compoſita eorum temperies eſt, ex terrena uidelicet eſſentia leuiter frigida, & aquea leuiter calida: ut & inferna deſiccare poſſint, & ſenſim frigidos ad caput vapores ſubmittere, quibus ſomnolentos efficiant. *al. holoſchœnos.

TERMINTHOS TEREBINTVS

A. ibi. c. 303. Terebinthi tum cortex, tum folia, tum fructus, adſtrictorium quiddam obtinent. Sed & ſecundo ordine excalfaciunt. Itaque ꝙ etiam deſiccent manifeſtum eſt, recentes quidem etiamnum humidiq́; modice: ſicci vero ordine ſecundo. Cæterum fructus aridus propinquus eſt etiam tertio ordine deſiccantium: eſt enim adeo calidus, ut mandentibus protinus eius caliditas percipiatur. Itaque etiam urinam prouocat, & lienibus prodeſt.

B

Teutlon Beta.

A. ibi. c. 636. Beta nitroſæ cuiuſdam facultatis particeps eſt, qua tum digerit, tũ extergit, & per nares purgat. Cæterum cocta nitroſitatẽ oẽm, ac acrimoniam exuit, fitq́; facultatis aphlegmantę, hoc eſt phlegmonis aduerſæ, leuiter digerentis. Porro ad detergẽdum digerendumq́; ualidior eſt beta alba: nam nigra adiunctum habet adſtrictionis quippiam, & magis in radice, q̃ aliis partibus.

Teucrium.

Teucrium incidendi, & tenuium partium facultatis eſt: Quare lienes ſanat. Ponatque ipſum quiſpiam in tertio exiccantium, ſecundo uero calfacientium.

Tephra Cinis.

A. l. 2. t. 2. ca. 188. fol. 121. ç Cinis Combuſtorũ †lignorumꝫ reliquiæ ſic nuncupantur, cõpoſitæ ex contrariis tũ qualitatibus, tum ſubſtantiis. Habet. n. in ſe partim terrenum, partim uelut æthalodes. i. fauilloſum, ſiue lygniodes. i. fuliginoſum, ſiue quomodocunque quis appellare uolet. Atq; hæ ſanè partes ſunt tenuium partiũ, & quæ maceratis aqua cineribus, & percolata unà aſportantur, atque abeunt: qđ uero reliquum eſt, terreum eſt, & infirmũ, & morſu uacans, in lixiuiũ calida facultate depoſita. Sed non oĩs Cinis eadem temperatura præditus eſt, ſed pro combuſtæ materiæ diuerſitate C uariatur. At neſcio, quo pacto Dioſcorides oẽs cineres adſtringendi habere uim prodiderit, cũ ficulneus eiuſmodi oĩs qualitatis ſit expers, utpote cũ & ipſa arbor nulla ſua parte acerbã qualitatẽ præferat, ceu quercus, ilex, arbutus, fagus, lentiſcus, hedera, & hoc genus alia, uerũ plena ſucco ualido tota ſit, eaq́; acri, & calido. Ergo ex acerbis utique lignis factus cinis non parũ adſtringit: meminiq́; me qñq;, cũ aliud ad manum non eſſet medicamen, per hunc ſanguinis ſuppreſſiſſe eruptionẽ. Verũ nullꝰ unquã ad tale uti ficulneo audeat: ſiquidẽ hic acrimonię multũ adurentiſq́; facultatis obtinet, miſtę abſterſioni: Et utroq; differt ab eo, q ex quercinis lignis cõficitur, tũ ꝙ in eo fuligineũ multo eſt acrius, tũ ꝙ illis terrenũ quodãmodo ſubaſtringens eſt, in hac abſtergens, ueluti in cinere tithymallorũ. Eſt & calx cineris quædã ſpecies, cæterum eſſentię, tenuiorũ partium, q̃ qui ex lignis fit: nimirũ quanto lapides exactius torreri, ut cinis fiãt, poſtulant. Sed tñ multum & ipſa reliquũ in ſe habet uelut naturæ igneæ, quod uocant ἐμπύρευμα. Proinde elota medicamen eſt citra morſum deſiccans, magiſq́; ſi bis terve lauetur. Cæterum ſi marina aqua abluta ſit, admodũ digerit. Dicetur porro de ea, ubi de metallicis ſermo habebiť. † In quodam antiquo cod. hæc vox non reperitur.

Telephium.

Telephium exiccandi, & detergẽdi facultate eſt, nõ tñ inſigniter calida: uerum in hoc forſan D quiſpiam ipſum primi eſſe ordinis cenſeat. Deſiccat tñ ſecundo ordine intenſo, aut certe principio tertii. Proinde ad putrida ulcera conuenit, & uitiliginem utranque ſanat cum aceto.

Telis fœnumgræcum.

A. ibi. c. 246. Fœnumgræcum calidum eſt ſecundi ordinis, ſiccum primi. Proinde feruentes phlegmonas irritat acerbatque: quæ uero minus ſunt calidæ, & magis duræ, eas digerendo curat.

Tithymalli.

A. ibi. c. 421. Tithymalli oẽs uincentem hñt acrem calidãq; facultatem: ineſt uero ipſis amaritas. Validiſſimus itaque eorum eſt liquor: ſecundũ locum tenent fructus, & folia. Sed & radix dictarum facultatum particeps eſt, ſed nõ ex æquo. Sane ipſa cũ aceto decocta dolores ſanat dentiũ, maxime q illis eroſis ꝓueniunt: At liquores, ut qui ualentiorẽ uim habeãt, in foramina quidẽ ipſa dẽtiũ induntť: cæterum ſi aliam *corporis partem cõtingerint, cõtinuo adurũt, ulcerãtq;: proinde foris illis cera circũliniť: quippe cũ ex quarto ſint excalfacientiũ ordine, quẽ eſſe adurẽtium poſuimus, ſic pilos quoq; ſuccus in unctus tollit: porro cũ uehementior ſit, oleo miſceť: & ſi id idẽtidẽ ac ſæpe fiat, tãdẽ prorſum pilorum radices aduſtæ corrumpẽtur, corpusq; depile reddeť. Eadẽ facultate uerrucas, quas acrochordonas noĩant, & myrmecias, & pterygia ſiue oculorum ungues, & thymos auferũt: detergẽtq; lichenas, & pſoras, quia ſ. & abſtergẽdi facultas ineſt ꝓpter

amari-

amaritudinē.Præterea ulcerū phagedænica,anthracode,& gangrænode, quia ualēter tū exeal E
faciunt,tū detergunt,ſi in tpe & moderate utare,iuuare aliqñ poterunt. Verum enimuero & ſi
ſtularū callos eadē facultate eximunt.Cæterū hæc oīa gñe quidē ſimiliter, imbecillius tñ & fo-
lia,& fructus pſtare pñt.Quibus ſane & ad piſces in aqua ſtagnali capiendos vti aſſolent.Celer-
rime nanq; ab illis in uertiginē acti,ac ſemimortui redditi,ad aquæ ſuperficiē ferūtur.Porro cū
ſeptē ſint eorum gña,valentiſſimus eſt quem Characian noīant, quem utiq; ēt quidam marem
cognominant: & fœmina nuncupata Myrſinites : & qui in petris naſcitur ad modum arboris
deinceps qui phlomo adſimilis eſt:& Cypariſſias:deinde paralius,ſiue marinus:denique Helio
ſcopius.Proportione uero comprehenſæ illorum facultatis, & Cinis , & Lixiuium ex ipſis erit,

Tragacantha.

Tragachanta ſimilē gummi uim obtinet emplaſticā quandā,& q̄ acrimoniā hebetat.Et ſane A. ibi. c.212.
ſimiliter vt illud deſiccat.

Tragion.

Tragij folia,fruct⁹,lachrymaq́;,trahētis digerētisq́; ſunt facultatis.Eſt uero & tenuiū partiū,
& facultate in principio tertij iā quoquo mō ordinis calida.Stipites & hærētia corporib⁹ extra
hit,lapides frāgit,mēſes mouet drachmæ pōdere potū.Porro in Creta ſola naſcit̄, Lētiſco adſi
mile.Cæterū alterum tragiū hoc minus,cuius folia Scolopēdrio ſimilia ſunt, uiſitur quidē mul F
tis in locis:ſed non parum babet facultatis adſtringentis,ut & ad fluxionum affectus cōueniat.

Tragoriganum.

De Tragorigano in ſermone de Origano ſupra eſt dictum.

Tribolos.

Tribolus ex humida eſſentia modice frigida,& ſicca nō mediocriter,& ipſa frigida, cōponi- A. ibi. c.319.
tur.In terreſtri tñ ſuperat terreū frigidum, qđ adſtringens oñdimus:in aquatico uero aqueum.
Proinde ambo,& contra phlegmonarum gñationes,& oīno contra omnes influxus,congruūt.
Porrò terreſtris ipſius fructus,cum tenuium ſit partium,potus lapides in renibus comminuit.

Tripolium.

Tripolij radix guſtanti acris eſt,& facultate calida in tertio exceſſu.

Triphyllum.

Triphyllum, quidam Aſphaltion, quidam Oxyphyllon, non nulli Minyanthes, ſunt & qui
Cnicium uocitent.Prima quidem tria, ab accidentibus frutici : reliqua duo nomina,haud ſcio
unde.Vis plantæ eſt calida,& ſicca ut bituminis, cui odore eſt ſimilis, utrinque tertio ordine.
Proinde pota laterum dolores ab obſtructione natos iuuat,& urinam menſeſque prouocat. G

Trichomanes.

Trichomanes eadem præſtat,quæ Adianthum.

Trychnon ſolanum.

Trychnon quidā ꝓpoſito,S, Strycbnū uocāt.Eſculentū quidem,qđ in hortis naſcitur,notū A. ibi. c.369. & 646.
eſt oībus:utunturq́; ad oīa ea , q̄ refrigerari adſtringiq́; poſtulant . Pōt.n.hæc duo ordine ſcđo.
Cæterorum non eſculentorum unū quidē nuncupatur Halicacabum,fructum hñs rufum, aci-
no vuæ tum figura,tū magnitudine adſimilē,quo & ad coronas utuntur:alterum uero frutico-
ſum,a conciliando ſomno Hypnoticum:& tertium,ꝙ inſaniam afferat , manicum appellitant.
Halicacabū igitur in foliorū facultate hortenſi ſolano ſimile eſt , fructū hñs ciendæ urinæ ido-
neum:proinde cōpluribus facultatibus cōpoſitis,q̄ ad iecur,& ueſicā,& renes accōmodantur,
adiungit̄.Solani uero Hypnotici,cortex radicis,ſi cū uino bibat̄,ſomnū accerſit drachmæ pon-
dere ſumpt⁹.Sed & cætera quoq; papaueris ſucco perſimilis eſt,niſi ꝙ hactenus imbecillior eſt
ꝙ ipſe tertij hēatur ordinis refrigerantiū,cū hic poſitus ſit in quarto. Huius ſolani ſemen urinā
ciendi ꝑtātem hēt.Cæterum ſi plus duodecim corymbis hauſeris, dementiam quoq; adſciſcet.
Porro qđ reliquum eſt ex propoſitis ſolanis,ad medicationes,quę intrò in corpus adhibentur, H
inutile eſt.Nā ſi quatuor eius drachmæ offerantur,mortē inferent:ſi pauciores inſaniā:una cer
te innoxie ſumitur,cæterū nec ipſa utile quid obtinet. Verū ſi foris corpori emplaſtri modo il-
linatur,vlcera cacoethe,& nomode,ſiue paſcentia,curat.Sed ad talia radicis cortex præfertur,
deſiccans ſecundo ordine iam completo,& tertio incipiente:refrigerans ſecundo incipiente.

HYACINTHVS

HYacinthi radix bulboſa eſt,ordinis primi in deſiccando:ſcđi uero cōpleti, aut certe tertij A. l. 2. t. 2. c. 36. f. 102. g
incipiētis,in refrigerādo.Itaq; pueros diutiſſime ſeruare impuberes uino illita credit̄.Fru
ctus leuiter extergit:& adſtringit.Quāobrē & ipſe regio morbo laborantibus exhibet̄ in uino,
ordine quidē tertio quadātenus deſiccans,cæterū in medio cōſiſtens caliditatis,ac frigiditatis.

Hydnon tuber terræ.

Hydna oībus nota ſunt.Subam hñt uincentē terreſtrē quidē conſiſtentia,ſed tñ cū paucula A. ibi. c.688.
quadam partium tenuitate miſtam.

Hydropeperi.

Hydropeperi a locis in quibus naſcit̄,& a ſimilitudine,q̄ illi cū pipere in guſtu eſt,nomē ſor- A. ibi. c.551.
titum eſt : cæterum non uſqueadeo calidum eſt, q̄ piper . Et ſane herba ipſa etiamnum uiridis
una cum fructu cataplaſmatis in modum impoſita,ſugillata & tumores induratos digerit.

A

Hyoſcyamus, altercum.

A. ibi. c. 348. Hyoſcyamus.* cui ſemen atrum eſt, inſaniam ac ſoporẽ affert: Sed is, cui ſemen mediocriter flauum eſt, propinquam ei facultatẽ poſſidet. Verũ utriq; fugiendi ſunt, ut inutiles, & uenenoſi, ſeu deleterij. Cæterum cuius ſemen, ac flos cãdidus eſt, ad ſanationes uel maxime idoneus eſt, ex tertio quodammodo ordine refrigerantium. Porrò flos eius quidem, cui ſemen eſt nigrum, mediocriter purpureus eſt: eius uero, cui eſt ſubflauum, leuiter mali colorem refert.

Hypericum.

A. ibi. c. 354. Hypericũ* calfacit, & deſiccat, eſſentia tenuiũ partium, adeo ut & mẽſes, & urinas prouocet: ſed ad hæc totus ſumendus eſt fructus, non tñ ſemen. Porrò cum foliis illitus uiridis ad cicatricem ducit cum alia, tum etiam ambuſta. Cæterum ſi ſicca contuſa inſpergas, ſanabis & mollia nimis, humidaq;, & putredinoſa vlcerum. Sunt & qui iſchiadicis bibendum exhibeant.

Hypecoon.

Hypecoon refrigerandi uim habet, ex tertio ordine refrigerãtiũ, ut parum abſit a papauere.

Hypogloſſon.

Hypogloſſon inde adeo nuncupata eſt, ꝙ ſummis corymbis velut ligulæ quædam exeunt,
B Cæterum radix & ſuccus fruticis emolliendi uim poſſident.

Hyſſopum.

A. ibi. c. 356. Hyſſopum* deſiccat, & excalfacit ordine tertio: ſed & tenuium eſt partium.

PHACI, LENTES

A. ibi. c. 458. LEntes* ualenter adſtringunt: medium tenent caliditatis, & frigiditatis: deſiccant ſane in ſecundo ordine. Ipſum itaque earum corpus deſiccat, & ſiſtit uentrem: cæterum decoctũ prouocat. Proinde etiam prior aqua abiicitur, ubi retentionis cauſa adhibentur.

Phacos, lenticula paluſtris.

A. ibi. c. 470. Lenticula* paluſtris humidæ frigidæq; tẽperaturæ eſt, utrinq; ex ſc̃d'o quodammodo ordine,

Phaleris.

Phaleridis herbæ tum ſuccus, tum ſemen, tum folia potari utiliter creduntur ad ueſicæ dolores, ceu in ſeſe habeant quiddam tenuium partium, & calidum.

Phalangites.

Phalangites, ſic appellata eſt, ꝙ morſis a phalangiis auxilietur. Eſt autem facultatis tenuium partium, deſiccantis: Quamobrem & tormina patientibus ſuccurrit.

C

Phlomus Verbaſcum.

A. ibid. c. 98. Phlomos.* Quidam per p literã & ſcribunt, & proferunt. Quædã foliis alba eſt, quædã uero nigra. Et albę quidẽ mas eſt, cuius folia anguſtiora: fœmina, cuius maiora. Et præter has eſt alia Phlomos, Agria cognominata: flores hñt aureos & luteos, ſiue melizontas. Sed & alia præter has eſt, quam proprie Phlomida noĩant, & Thryallida. Priorum itaque duarum radix acerba guſtu eſt, & fluxionis affectibus prodeſt: ſed & ad dentium dolorem eam quidam colluunt. Sane folia digerendi uim hñt: ſic & aliarum folia, & maxime eius, quæ aurei coloris flores obtinet, qua & capillos flauos reddunt. Oĩum. n. folia deſiccãdi, & mediocriter detergẽdi uim poſſidẽt.

Phœnix, Palma.

A. ibi. c. 87. & 543. Phœnix* arbor adſtrictoriæ facultatis oĩbus ſui partibus eſt particeps. Igitur ramorũ ſuccus auſterus eſt ex aquea ſub͏̃a tepida, & terrea frigida, cõſtans. Similis naturæ eſt Encephalos, quẽ uocant, hoc eſt cerebrũ, ſiue medulla, eſui aptus. At fructus eius, & maxime dulcis, non paucam obtinet caliditatem. Cæterum, cum edendo ſit, multo eſt uſui, non tñ foris impoſitus, ubi quid roborare, & deſiccare, contrahere, ſtipare, denſareq; cõſilium eſt: ſed & tanq̃ cibus ſumptus, & ſimul cũ alijs, & per ſe. Porrò quod Elaten uocant, nempe tenerũ illud palmæ germen, eandem
D cum cerebro eius facultatem poſſidet. Quod uero uelut tegumentum eius eſt, adſtringentẽ, & ipſum qualitatem habet, uerum pluſquam dicta omnia exiccat: utpote quod & eſſentiæ conſiſtentia illis ſiccius eſt, & minimum habet humiditatis. Itaq; iure utuntur illo ad vlcera putreſcẽtia: miſcentq; medicamentis articulos plus iuſto laxatos contrahentibus: ad hæc facultatibus hepaticis, & ſtomachicis, ſeu intro ſumantur, ſeu foris admoueantur. Sed & radix plantæ deſiccatoriæ citra morſum facultatis eſt, adiunctum habens & ipſa adſtrictionis quipplam.

Phorbion.

Phorbij ſemine ad leucomata hoc eſt albugines, cum melle applicant. Sed & ſpicula extrahere creditur. Porrò & ipſa herba idem præſtare uidetur. Ex quibus conſtat ꝙ tenuium partium, & attrahendi detergendiq; potentiam obtinet.

Phu.

A. ibid. c. 255 Phu.* Odorata quodam modo eſt huius herbæ radix, nardo uiribus ſimilis: ſed tamen ad pleraque infirmior. Vrinas mouet plus, quàm aut Indica, aut Syriaca nardus, perinde ut Gallica.

Phycos Alga.

Phycos humens etiamnum & uirens ex mari exemptus deſiccat, & refrigerat ordine ſecundo: habet enim quiddam modice acerbum.

Phyllitis.

Phyllitis,cũ qualitatis ſit acerbæ,nõ ab re diarrhęas,ſiue ꝓfluuia,& dyſenterias,pota iuuat. E

Phyllon malabathrum folium malabathri.

Folium malabathri nardo ſimilem uim poſſidet. A. ibi. c 253.

GALBANE GALBANVM

GAlbanũ ſuccus eſt plantæ ferulaceæ,molliẽdi,& digerẽdi vi.Fueritq́; ſanè ex tertio ordine A.l.2. t 2.c.
excalfacientiũ incipiente,aut ſcd'o completo:in deſiccando uero,ex ſecundo incipiente. 130.fol.114.e

Chamædrys.

Chamædrys uincentẽ hẽt qualitatẽ amarã:eſt & quodãmodo acris.Quocirca merito lienes
colliquat,& vrinas ac mẽſes ꝓuocat,craſſitudinẽ humorũ incidit, & uiſcerũ obſtructiones ex-
purgat.Ponatq́; cã quiſpiã in tertio ordine excalfacientiũ,& deſiccãtiũ:plus tñ deſiccat,q̃ cale
facit. *Chamæciſſos.*

Chamæciſſi flos,cum ſit admodum amarus,iecur obſtructione liberat.Daturq́; ex coxendi-
ce laborantibus. *Chamælea.*

Chamęlea uincentem habet qualitatem amaram.Quamobrem admodum ſordida ulcera,& A.ibid.c.456.
quæ maximas habent cruſtas,cum melle perpurgare poteſt. F

Chamæleuce.

Chamæleuce calidæ facultatis eſt tertio quodammodo ordine,ſiccæ primo.

Chamæleon.

Chamæleontis radix,nigri quidem,lethale quiddã obtinet. Quamobrẽ foris utiq́; uſus eius A. ibi. c.697.
ad pſoras adhibetur,& lichenas,& uitiligines,& in ſumma,q̃ deterſionem poſtulant: præterea & 455.
digerentibus,& emolliẽtibus pharmacis cõmiſcetur: & phagedænica ulcera ſanat illita. Eſt.n.
ſicca tertio ordine,calfacit uero ſcd'o ordine abſoluto. Porrò albi chamæleontis radix ad latos
lumbricos potui datur cũ uino auſtero menſura oxybaphi. Exhibent ſane ẽt aqua inter cutem
laborantibus adſimilẽ habentẽ temperiem ipſius nigri radici,niſi quatenus amarior, q̃ illa eſt.

Chamæpitys.

Camæpitys guſtu quidẽ amarũ ſaporem ualidiorem acri obtinet,effectu uero expurgat ab- A.l. 2. t.2.c.
ſtergitq́; uiſcera plus,q̃ calfacit.Proinde auriginoſis,& oĩno quibus facile iecur obſtruitur,bo- 131.fol.114.f
nũ eſt remediũ.Quin & menſes ducit tũ pota,tũ appoſita cũ melle.Sed & urinæ mouendæ me-
dicamen eſt.Sunt aũt ẽt,qui eã exhibẽt decoctã in melicrato iis,qui coxendicis doloribus tor-
quẽtur.Herba porro ipſa uiridis uulnera magna conglutinat,& ulcera putreſcentia ſanat:prę̃te G
rea uberum durities diſcutit.Eſt.n.in ſiccando ordinis tertii,in calfaciendo uero ſecundi.

Chamæſyce.

Chamæſyce abſtergendi ſimul,& acrẽ uim poſſidet.Itaque acrochordonas, & myrmecias,
caules eius teneriores in modum cataplaſmatis admoti, quiq́; ex eis profluit liquor, auferunt.
Cum melle uero craſſas oculorum cicatrices detergunt. Sed & hebetudines uiſus a craſſitie na
tas adiuuant, ſicut ſane & ſuffuſionum principia.

Chelidonium.

Chelidoniũ extergentis admodũ,& calidæ,facultatis eſt. Sed & ſuccus eius ad acuendũ ui- A.ibid.c.191.
ſum cõmodus eſt,utiq́; in quibus craſſum quiddã in pupilla colligitur,digeſtione atq́; diſcuſſio-
ne indigẽs.Vtũ ſunt radice eius quidã ad auriginẽ ab obſtructione iecoris proficiſcentẽ, in uino
eam albo potui exhibentes cũ aniſo.Similiter manſa confert dentium doloribus.Porro chelido
niũ minus cum acrius ſit maiore,celeriter illitũ cutẽ exulcerat,unguesq́; ſcabros eĩcit. Succus
eius per nares purgat,ut pote admodũ acer.Itaq́; hæc herba quarti quodã mõ ordinis fuerit cal
faciẽtiũ incipientis:maius aũt chelidoniũ tertii eſt ordinis abſoluti iã, idque tũ in calfaciendo,
tum in ſiccando. *Chondrila.* H

Chondrila.Et hanc quidam ſerin nominant.Eſt enim eiuſdem fere cum illa facultatis:niſi q́
guſtu amariuſcula eſt,ac proinde facultate ſiccantiore.

Chondrus.

Chondrus eſt ſane nutrimentũ optimũ,ſicuti & triticũ Sed huius inſtituti nõ eſt de nutrimẽ
to diſtinguere.Verũ ut medicamẽ emplaſticæ facultatis eſt,tẽperie tritico ſimilis,plus tñ illo ui
ſcoſus:quare ſanè ẽt illo plꝰ nutrit.Eſtq́; ceu materia q̃dã idonea excipiẽdis aceto,marina aqua,
muria,& id genus aliis ualenter deſiccantibus: proinde q̃dã ex genere admodũ exiccãtiũ eſſe
& hoc ſemen autumãrunt.Cæterũ chondrus ex numero eſt potius cõcoquẽtiũ, ut & triticum,
quæ minime profecto deſiccant.At ob exiccãtium medicaminum admiſtionẽ,cum quod ex il-
lis compoſitum eſt,exiccatorium ſit, medicorum cõplures in errorem inducti ſunt,ut falsò pu-
tarent deſiccationem chondro acceptam ferendam,iis,quæ admiſta erant,præteritis.

Chryſocome.

Chryſocome,uocaĩ & Cryſites.Radix uincentes hẽt acrẽ ſimul, & adſtringentẽ qualitates:
quare nõ admodũ multi uſus eſt.Vſui tñ eſt decocta in melicrato in peripneumoniis,& morbis
hepaticis ſiue iecorariis.Sed & menſtruæ purgationis prouocandæ uim quandam obtinet.

Pſeudo

A

PSEVDODICTAMNVM

Pſeudodictamnum imbecillis dictamni vim habet.

Pſyllium.

A. ibi. c.531. Pſyllium ſemen habet admodum utile, ex ſecundo refrigerantium ordine: in deſiccando uero & humectando medium quodammodo eſt, & ſymmetrum.

OCIMON

A. ibid. c.10. Ocimum ex ſecundo eſt ordine calfacientium: habet autem recrementitiam humiditatē. Proinde nec commodum eſt, quòd in corpus ſumatur: Cæterum foris illitum, ad digerendum & concoquendum idoneum eſt.

Ocimoides.

Ocimoides. Quidam Philitærium cognominant. Radix inutilis eſt. At ſemen tenuium partium, & deſiccantis citra mordicationem facultatis eſt.

GALENI DE SIMPLICIVM

B

MEDICAMENTORVM FACVLTATIBVS LIBER NONVS

ARGVMENTVM LIBRI.

Agit de terrarum, ac metallicorum facultate.

Replicantur quæ de adſtringentibus, & combuſtis medicamentis quarto libro demonſtrata ſunt.

QVotquot plantarū partes ſunt, & fructus, & ſucci, atq; liquores, ſupra dicta
ſunt oīa. Nunc aūt de reliquis medicamentis, q̄ metallorum gn̄e cenſent̄,
quæq; ipſius terræ ſpecies ſunt, diſſerere ꝓpoſitum eſt: poſt quæ deinceps
non nihil tractabitur de partibus aīalium, utique quibus ceu medicamen
tis ad curationes utimur. Cæterum præſtare mihi vr̄, cōiter de illis oībus
C præſari, quo uidelicet tum clarius intelligi poſſint, tum quæ dicenda ſunt,
diſtincte ceu in articulos inaudiantur. Nam ſi quis in oībus ſequatur ſcri-
ptores, ſiue medicamentorum, ſiue materiarū, ſiue illorum ꝑparandorum,
in multis profectò turpiſſime hallucinabit̄, & ea q̄ præfinite, ac determinate a me poſita ſunt,
perperā accipiet. Cæterū cum duo ſint capita cōis orationis iam proponendæ: Alterum eſt, an
ſponte naſcentium medicaminum, q̄ combuſta ſunt, calidiora arbitrari oporteat, an frigidiora:
Alterū de medicamentis adſtringentibus, quorum in gn̄e eſſe ſupra oſtenſum eſt tum auſtera,
tū acerba. Itaq; ſuper his quidē in quarto horū commentariorum uerba ſecimus: ſed & mō cō-
memorare ſatius ſuerit, medicamentis adſtringentibus facultatē, & qualitatem ineſſe cum acri
bus pugnantiſſimam. Adſtringunt.n. acacia, balauſtiū, hypocyſtis, cytini, galla, rheon, rhus, om
phacium, meſpila, corna, malicoriū, myrta. Acria uero ſunt euphorbium, allium, cæpa, porrum,
napy, piper, gingiberi, ſmyrnium. origanum, pulegium, calamenthe, & thymus. Reuocandum
itaq; in memoriā duntaxat, qualē cuiuſq; dictorum percipimus ſenſum, & protinus ſequetur
qualitatis eorum diuerſitas, quam in quarto libro expoſui una cum aliis oībus guſtus drīs. Sa-
ne contrahunt, conſtipantque, atque condenſant ſubam noſtram adſtringentia: ac proinde in
D quamuis corporis noſtri partem extrinſecus impoſita, continuo illam rugoſam & contractam
efficiunt, contra q̄ acria, quæ impoſita cuti perſpicuò eam excalfaciunt, atq; in molem attollūt,
rubente colore: ac ſi diutius immorentur, ēt ulcerant. Hæc itaque euidenter apparent tum inci
dere, tum excalſacere, tum ēt a uicinis partibus ad ſeſe ſanguinem attrahere: at adſtringentia re
frigerando, contrahendo, conſtringendoq;, in illis ēt contentum repellere. Facultas itaque ad-
uerſiſſima eſt adſtringentibus cum acribus: nec quæ in guſtu apparet qualitas, ſimile quippiam
obtinet. Quid ergo non nullis in mentem uenerit, ut piper, allium, atque adeo acria oīa, adſtrin
gere dicerent, ſanè cogitatione aſſequi nequeo. Nam ſi ut hæc adſtringere dictitant, ita rhun, ba
lauſtium, omphacium, meſpilum, & quotquot eius generis, acria cognominarent, diuerſa ac cō
mutata in nominibus conſuetudine, ignaros profecto illos uocum, & earum ſignificatuum, nō
tamen guſtandi, aut olfaciendi carere iudicio, dicerent. Nunc uero cum res duas & olfactu, &
guſtu, & effectibus ſuis, contrariam inter ſeſe naturā oſtentantes, una appellatione nuncupent,
admiranda profecto hoīum, aut ſtupiditas eſt, aut dementia, aut ſimul utraque: perinde.n. fa-
ciunt, atque illi, qui & ignis, & niuis eundem eſſe ſenſum aiunt. Atque adeo in quendam quon
dam incidi, qui præ tam aliena, atque abſurda uſurpandorum uocabulorum conſuetudine, di
ceret nihil prohibere, quo minus diceretur nix eandem igni habere tum qualitatem, tum facul

tatem: quia uidelicet & hæc qñq; uiſa ſit pedes diutius per eam ambulantium aduſſiſſe. Sane nõ E paruo tp̃e opus eſt, ut illis hoĩbus ſordem animi expurges. At quibus nõ in tam profunda ignorantiæ caligine degere contigit, ac quartum horum commentariorum perlegerint, iis, quę iam dicta ſunt, memoriæ cã repetita ſufficiunt, quò diſtinctè noĩa de quaque propriarum rerum ita inaudiant, quemadmodum* Latinis efferre, Græcisq; mos eſt. Tranſibo uerò ad ſcd'm ſcemma, ſiue ſpeculationem, haud ẽt de noĩe, & ſignificato eius hñdum, uerum de rei natura. Nam plerique exiſtimant combuſta oĩa ſe ipſis effici frigidiora: alij è contra, combuſtorum oĩum augeri caliditatem exiſtimant: utriq; ſane errantes. Conſpiciuntur.n. liquido quædam calidiora reddita, & ad guſtum, & ad tactum, & ad eam, quæ in uſu cernitur, facultatem: uelut ſupra dicebã de acribus, & adſtringentibus Quædam cõtra ab uſtione minus apparent calida: idq; clare diſcernimus tum tactu, tum uſu. Dico autem uſum, ceu ante dixi, cum cuti impoſita, alia calidiorem rubentioremq; partem efficiunt, alia exanguem & frigidam: & alia molem attollunt, alia cõtra hunt. Igitur acria multum caloris amittunt uſta: at, quę eiuſmodi non ſunt, aſſumunt. Sane combuſtorum omnium nullum plane eſt frigidum: relinquitur.n. in illis uelut ἐμπύρευμα, hoc eſt ignitio quędam, nam ita uocabat Ariſtoteles. Atq; id eſt, quod per ablutiones detergitur, ex cõbuſtorum ſubſtantia ſubtiliſſimum: quod ubi cum aqua abierit, quod uſti reliquum eſt, ſubſtantia F terrena eſt: ſiquidem humidum omne combuſtio abſumit, reliquum autem terrenum eſt una cum empyreumate ab Ariſtotele uocatò. Hoc ergo ubi per lotionem ablatum, ac ſemotum fuerit, aqua, in qua medicamen ablutum eſt, calidam adſciuit facultatem, eamq; tenuium partiũ: quod reliquum uero eſt, terreum ſimul & frigidum eſt, deſiccare citra mordacitatem potẽs. De his quidem & ſupra diximus: cæterum nihilo deterius eſt in memoriam nunc ea reuocaſſe, ut repetita illorum memoria, ſimul quæ dicenda ſunt, exactius quis aſſequatur.

DE TERRAE DIFFERENTIIS.

CVm duæ ſint res, q̃ terræ uocabulo ſignãtur, neceſſarium duxi prius eas diſtinguere, ut clariora ſint, q̃ dicenda ueniũt. Altera ſane oĩbus Græcis pariter Latinis maxime cõſueta eſt. Siquidẽ ubi triticum, hordeum, aut aliud quodpiã ſeminum, q̃ cerealia nuncupantur, ſeminãt, mediocriter humidã eſſe terram oportere aiunt: At ubi uites, ficus, oleas, aut aliã q̃uis arborem plantant, fugiendã p̃cipiunt tũ eam, q̃ uliginis plane expers ſit, & arida, tum q̃ humida ſit, & lutoſa: nam lutum uocant terrã humido maceratã. Tum qui de colendis agris, ſeu georgica cõſcribunt, in regionũ drĩis atram terrã, argilloſam, arenoſamq;, diſcriminantes efferunt: ſed & pinguem terram uocant, ex qua lutũ fit uiſcoſum, ac lentũ: alteram uero contra q̃ hanc diſpoſitã, G q̃ lutum efficiat pinguitudinis expers, & friabile, ut ſic dicam. Atq, hoc eſt unum terræ uocabuli ſignatum, oĩbus uſitatum. Alterum eſt ſolis philoſophis uſurpatum, cum aiunt, elementa corporum eſſe terrã, aquam, aerem, & ignem. Corpus nanque extreme ſiccum, ac frigidum terram nuncupant. Scd'm hos ergo nullum compoſitorũ corporum terra cenſetur elementaris: aiunt tñ ea plurimum hr̃e terræ, puta adamantem, & ſaxa: & quanto corpore fuerint duriore, tanto magis ea dñt eſſe terrea, cõtra q̃ agricolæ. Haud.n. quo durior ſit corporum cõſiſtentia, eo plus terream eſſe dictitant, uerum lapides, & petras plane ad agriculturã eſſe ineptiſſima cõtendunt. Cæterum eam eſſe terram dñt exactiſſimam, quæ q̃ longiſſime receſſit a ſaxi conſiſtentia: quippe cum & argilloſam, & arenoſam ad pleraq; damnent inutilẽ. Scd'm itaque ſignatum quod a philoſophis celebratur, tribus finietur generibus terræ drĩæ. Siquidem unum eius genus lapis eſt, Alterum corpus metallicum, Tertium uero terra, quæ colitur: facta apud eos drĩa de metallicis corporibus, quæ fundi pñt, uelut ære, ſtanno, plumbo: hæc.n. quidam aiunt non terræ, ſed aquæ, plus continere. Attamen cæteri hoĩes oẽs eam duntaxat terram noĩant, quæ humido macerata lutum efficitur: De qua utique & ego nunc ſtatui drĩas exponere, id modo præfatus, ꝙ propoſita ſectio corporum terrenorum in lapides, metallica, & terram quæ colitur, abſque cor H poribus, quæ proprie phyſica, ſeu naturalia noĩantur, dicta eſt. Nam ſi ea accedant, tum ligna oĩa, & fructuum partes complures, uelut ẽt aĩalium, eſſentia eſſe terrena dicentur: fructuũ quidem partes, ut nuclei oliuarum, & uinacei vuarum, putamina nucum, & conorum, & eius gñis multa alia: aĩalium uero oſſa, cornua, dentes. Verum de plantarum partibus, quæ terrenæ utiq; ſunt, & duræ, partim iam ſupra dictum eſt, partim ẽt nunc dicetur: At de iis, quæ aĩantium ſunt, infra tractabitur, ubi prius terræ ſpecies abſoluero: licet.n. ea tibi aut differentias, aut ſpecies, aut ẽt appellare genera. Dico autem hæc, lapides, metallica corpora, terram in lutum ſolubilẽ. Ac primum omnium dicam ab* Latinis nuncupatæ terræ differentias, quæ commune hoc habet, vt addita aqua continuò ſoluatur, & fiat lutum. Nam quod a philoſophis ſic appellatur, nõ habet omnibus commune, ſed illis tantum conſuetum, ac celebratum ſignificatum.

DE DIFFERENTIIS NOMINATAE PASSIM TERRAE

TErram uſitate* Latinis uocari dixi, quæ iniecta aqua ſtatim ſoluitur, & fit lutum. Hmõi ergo eſt, quam hoĩes ad culturam elaborant, differentias hñs quaſdam ſane ſecundum propriam rõnem, dum pinguis eſt, & uiſcoſa, quæ utique omnino, & atra colore eſt: alia uero friabilior, & pinguitudinis expers, quam uocant argillam, quæ ſane quodammõ candidior eſt. Atq;

hæ

A hæ contrariiſſimæ ſunt dr̃iæ: Aliæ harum in medio ſunt, alteri atque alteri magis accedentes, at
que adeo quædam etiam, quę ex æquo ad unguem in medio, pari interuallo ab utraque diſtant.
At aliæ ſunt terræ dr̃iæ ex diuerſi generis corporum natæ cõmiſtione: qua ratione lapidoſæ, &
arenoſæ habentur. Atq; admiſtam talium ſubſtantiã ſegregant largæ aquæ effuſione, ac macera
tione, dum *totũ humidum efficiatur: cũ.n. id effectum eſt, id quod deferẽ, atq; ineſt lapidoſum, * al. lutum.
A. l. a.c.a.ca. 411.f.139.h atq; arenoſum, id omne ſubſidit, & terra exacta ſupernatat. Tale quiddã, & in Lẽnia terra uiſit,
quã cognominant quidã Milton lemniã, id eſt rubricã lemniã: & alii quidam Sphragidã lẽniã,
hoc eſt ſigillum lemniũ, ob impreſſum uidelicet illi ſigillum Dianæ ſacrũ. Siquidẽ hãc terram ſa
cerdos cum patrio quodam honore ſumens, haud mactatis animalibus, ſed tritico, atq; hordeo
piamẽti gr̃a terræ redditis, in urbem cõportat. Quã deinde aqua maceratã, atq; iu lutũ redactã,
ubi ualenter conturbauit, paulũq; inde quieſcere ſinit, aquã q̃ ſupernatat, primũ aufert: & mox
quod ſub ea eſt pingue terræ tollit, at reliquum duntaxat, quod ad imũ ſubſedit, lapidoſum.ſ. &
arenoſum relinquit ut inutile, ac ſuperuacaneũ. Porro lutum illud pingue uſq; eo deſiccat, dum
mollis ceræ conſiſtentiã accipiat: huiusq; exiguis acceptis particulis, ſacrũ Dianæ ſignũ impri-
mit: ac poſtea rurſum in umbra ſiccãdum reponit, donec omnẽ planè humiditatẽ mittat, fiatq;
B illud medicis oĩbus cognitũ medicamen, Lẽnia ſphragis ſiue ſigillũ: ſic enim quiddã illã cogno-
minant ob impreſſam illi ſphragida hoc eſt ſigillũ: ceu etiã non nulli ob colorem, lemniã miltõ,
ſiue rubricã appellitãt. Eundem ergo quem rubrica colorem obtinet, uerũ ab ea differt, q̃ con-
tactu nõ cõtaminet atq; illa: & ſecũdum collem in Lemno, qui totus colore fuluo eſt, & in quo
neq; arbor, neq; ſaxũ, neq; plãta naſcitur, tñ hmõi terra uiſitur. Porro tres eius ſignantur dr̃iæ,
una quã poſuimus terræ ſacræ, quã alii nemini præter unã ſacerdotem cõtingere fas eſt: Altera
uero eius quæ re uera miltos eſt ſiue rubrica: utuntur aũt ea potiſſimũ fabri: Demum tertia eius
quæ extergit, qua utuntur qui lintea, & ueſtes lauant, quibus utique collibitum eſt. Cęterum cũ
& apud Dioſcoridem, & alios quoſdã ſcriptũ legiſſem, Lemniæ terræ hircinum miſceri ſangui-
nem, atq; ex luto qd̃ ea miſtione conficiebatur, ſacerdotem lemnias quas uocant ſphragidas tũ
conſormare, tũ conſignare, cupiebam profectò, & ipſe miſtionis modum inſpicere; atq; ſymme
triã. Itaq; quẽadmodum in Cyprum nauigauerã uidendorum, quæ in ea ſunt, metallorum gra-
tia, & in Cœlen ideſt cauã Syriã Paleſtinæ partẽ profectus fuerã, bituminis, & aliorũ quorũdã
inſpiciẽdorũ cã, ita nec in Lemnũ enauigare piguit, ut quãtũ ſanguinis terræ admiſceretur, cõ-
ſpicerẽ. Nã cũ iterum ex Aſia Romã pedeſtri peterem itinere per Thraciã, & Macedoniam, po-
C tius à Troade Alexandria in Lemnũ adnauigaui, nactus illic nauẽ, quæ ad Theſſalonicã curſum
deſtinabat. Conueniebã aũt cũ nauclero, ut in curſu Lemno appelleret. Et ſanè ille præſtitit, ſed
nõ ad eã ciuitatẽ, ad quam oportebat. Antea.n. neſciueram duas eſſe in inſula ciuitates, ſed cre-
debam, ut Samus, Chius, Cos, Andrus, Tenus, & omnes adeo, quæ in Aegeo ſunt mari, unã dun
taxat ciuitatẽ hñt toti inſulæ cognomine, ita & Lemnum nominis ſui unã habere ciuitatem.
Porro ut ex naui deſcẽderã, intellexi ciuitati nomen eſſe Myrinæ: nec in regione ciuitatis illius
aut Philoctetis tẽplũ eſſe, aut ſacrum Neptuni collem; ſed In altera, quæ uocaretur Hepheſtias:
nec ciuitatẽ eã Myrinæ eſſe propinquam. Cumq; me Nauclerus expectare non poſſet, diſtuli,
ut cũ Roma in Aſiã redirẽ, tũ Hepheſtiada uiſerem: id quod feci prout ſperaueram, & propoſue
ram. Nam ubi ex Italia in Macedoniam traiecisſem, eamq; pene totam pedeſtri itinere pertran
ſiſſem: perueniſſemq; Philippos, q̃ ciuitas eſt finitima Thraciæ: inde ad mare deſcẽdi quod pro
ximũ aberat centum uiginti ſtadiis; primumq; Thaſon tranſmiſi, diſtantẽ plus minus ducentis
ſtadiis, atq; illinc in Lemnũ ſeptingentis, ac rurſum fermè ſeptingentis in Alexandriam Troada
traieci. Ac proinde ſane ex induſtria tum de nauigatione, tum de ſtadiis adſcripſi, ut ſi quem ea
dẽ, q̃ me, caperet Hepheſtiada uiſendi cupiditas, cognito eius ſitu ſic nauigationem inſtitueret.
D In tota nanq; inſulã Lemno orientem ſpectat Hepheſtias, occidentem uero Myrina. Et quod à
poeta dictum de Vulcano eſt, qui græce dicitur Hepheſtus, Decidit in Lemnum, propter collis
naturã occaſionẽ ſumpſiſſe fabulæ crediderim: apparet.n. cõbuſto ſimillimus tũ colore ipſo, tũ
etiã quia nihil in eo naſcitur. In hũc itaq; collẽ ſacerdos, quo tempore ego ad inſulã acceſſerã,
egreſſa, certo quodã tritici hordeiq; numero in terrã cõiecto, aliiſq; quibuſdã pro religione pa
tria pp̃etratis, plauſtrũ totũ terra impleuit. Atq; ubi in urbẽ cõuexiſſet, quo dixi mõ, illas fama
hoĩum adeo celebratas. Lẽnias ſphragidas pparabat. Viſum ergo mihi erat pcõtari, nũqd unq̃
antea hircinũ, aut caprinũ ſanguinẽ huic miſceri ſolitũ memomoriæ pditũ accepiſſet. Quo au-
dito oẽs in riſum ſoluti ſunt, nec ii ſane quiuis ex uulgo, ſed uiri oppido q̃ eruditi cũ in aliis, tũ
pcipue in uniuerſa patriæ hiſtoria. Quin, & à quodã librũ accepi quondã ab incolarum quopiã
conſcriptũ, qui oẽm Lemniæ terræ uſum edocebat. Quamobrẽ nec me quoq; piguit huius me
dicamẽti periculũ facere, acceptis phragidũ uiginti millibus. Sed & is, à quo librũ dono accepi,
inter principes habitus, ad multa hoc utebatur medicamine. Siquidẽ ad uulnera tũ uetera, tũ ci
catrici inducẽdæ cõtumacia: ad hæc, ad morſus uiperæ, atq; adeo oẽs ferarũ morſus: nec nõ ad
uerſus medicamẽta lethalia: nõ antè modo exhibere, ſed & poſt phragide uti cõſueuerat: Adde
bat porro, ſeſe periculũ feciſſe medicamenti, qd̃ quia fructũ iuniperi accipit. διὰ τῶν ἀρκευθίδων

nuncupator, cui utiq; indebatur, & terra Lemnia: uomitumq; ciere aiebat, ſiquis cũ etiamnum E
in uentre lethale uenenũ hæreret, alexiterium ſiue amuletum ebibiſſet. Et ſane nos quoq; huius
fecimus periculum in lepore marino, & cãtharidibus, cũ ſeſe tale quippiam accepiſſe homines
ſuſpicarentur ſuerum hauſto, qđ lemniã ſphragida habebat, medicamento, protinus omne euo
muerunt, nec poſtea ullũ illis accidit ſymptoma eorũ, quæ ad leporem, & cantharides comitari
conſueuerunt, tametſi cõiuncta eſſet pernicioſorum medicaminũ exhibitio. Cæterũ an ad alia
mortifera medicamenta; hæc inquã q̃ uocant deleteria, eandẽ uim habeat medicamentũ, quod
ex fructu iuniperi, & terra Lemnia cõficitur, mihi utiq; ignotũ eſt. At ille ab Hephæſtiade profe
ctò aſſerebat adeo, ut, & rabientis canis morſum eã ſanare diceret in uino diluto epotã: ulterĩ
aũt ex aceto impẽſe acri impoſitã. Sed & aliarũ ferarũ ictus ex aceto ſanare referebat, extrinſe-
cus folijs inſuper impoſitis, q̃ putredini reſiſtere didicimus. In primis uero prædicabat Scordiũ,
deinde Centaurium exile, inde Marrubiũ. Porro ſi qñ nos ſane ad ulcera cacoethe, & putrida
terrã lemniã adhibuimus, magnifice profuit. Vſus autẽ eſt pro prauitatis ulceris magnitudine.
Quippe id quod grauiter olet; impendioq; laxum, molleq; eſt, ac ſordidũ, ſuſtinet, ut uel p acer
rimũ acetum lemnia terra in lutoſam ſoluatur conſiſtentiam, aliorum more paſtillorum, quorũ
alius alio utitur, dico aũt Polyidæ, & *Praſionis, & Andronis, & qui nunc dictus eſt, quem Bei- F
num uocant. Siquidem hi omnes ualenter deſiccantes proſunt ulceribus cõtumacibus, ſoluti in
terim quidem in uino dulci, interim ſapa, interim œnomelite, nõ nunquã etiam alborum uino
rum quopiã, aut fuluorum, aut flauorum prout nimirũ uſus poſtulat: nã de talibus alibi definie
tur. Similiter uero q̃nq; ſoluũtur, aut ex aceto, aut uino, aut aqua, aut oxymelite; aut oxycrato,
aut melicrato. Porro Lemnia terra ex aliquo cõprehẽſorũ ſoluta, medicamẽ fit idoneũ tum re
centibus glutinãdis vulneribus: tũ medendis inueteratis, ægre ad cicatricem uenientibus, & cõ
tumacibus. Similiter autẽ, & alia quæuis terra pharmacodes ſiue medicamentoſa. Neceſſe enim
erit diſtinguere, ſicuti ſupra, ab elemẽtari terra, in qua, & lapides cõprehendebantur, eam quæ
in lutum ſoluitur: ſic nunc ab ea, q̃ colitur, medicamentoſam. Nihilo enim deterius erit ita eã
cognominaſſe, qua ad curationes utimur: tametſi eius quoq;, quæ colitur, ſi qua pinguis eſt, cõ-
moda eſt ad curationẽ earum oĩum partium; quæ deſiccari poſcunt. Vnde ſane ea; & Alexan-
driæ, & per Aegyptum utuntur multi ſua utiq; ſponte ac iudicio, multi uero etiam moniti ſom-
niis. Vidi n. Alexãdriæ quoſdã aqua inter cutẽ laborantes, ac lienoſos, Aegyptiæ terræ luto utẽ
tes, multos, q̃ ſibi ſuras, femora, cubitos, brachia, tergũ, latera pectusq; inungerent, ac pſpicue
iuuarentur. Eundem in modum, & ueteres phlegmonas, & laxa œdemata adiuuat lutũ hoc. No- G
ui ſiquidẽ quoſdam, qui ex immodica per hæmorrhoidas euacuatione turgẽtes effecti, ac tumi
di, non obſcure fuere adiuti. Sed & quidam diutinos fixosq; parte quapiam dolores perpeſſi, lu
to hoc plane perſanati ſunt: deſiccandi nanq; uim terra quæuis poſſidet. Quoniam uero corpus
eius natura ſiccum eſt, & quando prorſum igneæ ſubſtantiæ miſtionis eſt expers, ita deſiccat, ut
minime ſit mordax, ad quod tamen etiam proficit ſi lauetur.

DE TERRAE LOTIONE.

CAeterum lauatur terra omnis ad eundẽ modũ, quo propoſitũ eſt de Lemnia. Primũ quidẽ
maceratur aqua, quæ nullam hẽt medicamentoſæ qualitatis ſuſpicionẽ. At ubi lutũ cõſedē
rit, effunditur q̃ innatat aqua: deinde qđ poſt ipſam erat, ſegregat à lapidoſis atq; arenoſis q̃ad
imum reſederunt. Ac ſi exercitatũ habeas guſtandi ſenſum, ipſe iudex eris accuratus, quã opor
teat terrã lauare, quã nõ. Nam quædã lauari non deſiderant, quædam etiam bis terq;, eiui expe
ſcunt. Ac lemniam quidẽ paratam accipis ſemel à ſacerdote lotam, quæ iterum ablui nõ exigit.

DE TERRA SAMIA.

AT Samiã ne lauari quidẽ opus eſt. Vtimur aũt altera eius ſpecie magis, quã Samium Aſtera
cognominant, ad ſanguinis expuitiones undecunq; natas, uelut etiam Lemnio ſigillo. Ea- H
dem ui iuuant ſanguinis ex utero profluuia, & uocatum fluxum muliebrem. Quin; & proſunt
exulcerationibus dyſentericis, antequã putreſcentia euadant ulcera: Nomas id genus affectus
appellare medicis mos eſt, ab eo q̃ putredo depaſcat, & ad uicinas partes ſerpat, quod græce di
νέμεσθαι, una cum primò uitiata: & ipſas, corrũpens. Tametſi & iſtis q̃nq; ſum uſus Lemnia, &
palam profuit tũ per ſedem infuſa, tũ epotatur q; antea, quod facere ſolemus, ulceribus meliora
to metaciore prius ablutis, poſterius uero muria. Iniiciebatur ergo per ſucco arnogloſſæ: bibe-
batur vero ex oxycrato aquoſo. Sed nec paulo quopiã efficacioribus uidetur eſſe uiribus Lem
nia terra, q̃ Samia: quare nec ea, q̃ iã phlegmone tentari cœperit, uim eius perferunt, ſi declare ir
ritãtur, atq; exaſperantur, potiſſimũ ſi uir ſit habitus mollioris, quẽ malacoſarcõ Græci uocãt.
At à Samia adeo nõ exaſperat ulla ſic affectarũ partiũ, ut & mitigentur, maximè q̃ humidiores
ſunt, & laxiores, uelut ubera, teſtes, adenes. Idonee autem utaris terra eiuſmodi, ſi ubi ad læuo-
rem redegeris per aquam, tantũ admiſceas olei roſati boni, quod miſtione ſua medicamentum
à reſiccatione prohibeat. Sed & commodum utileq; eſt, ubi ſic præparatum fuerit, ad alias quo-
que phlegmonas calidas, & bubonas incipientes, & fluxiones podagricas, & ſummatim ubi re-
frigerare ſtatutum eſt mediocriter cum mitigatione, ac lenitione: ut euidenter appareat uim

*Paſſionis.

A.l.4.c.a. 412.fo.140.b

A.ibi.c.414

A Samiæ mediocriter eſſe refrigeratoriam. Quin & magis quodãmodo aerea eſt eius eſſentia collata ad Lemniam: cuius argumentum eſt leuitas. His itaq; notis, & omnem aliam terram medicaminoſam æſtimato. Dico autem notas conſiſtentiæ, tum leuitatẽ, tum grauitatem, prętereaq; in guſtu aſperitatem, ac leuitatem, ad hæc tenacitatem, & abſtergendi potẽtiam. Tenax.n.& uiſcoſus eſt Samius aſter, cum & Lemnia ſphragis eiuſmodi paululum quiddam habeat.

A.ibid. c.416

* Abſterſoriam quoq; facultatem moderatã obtinẽt & Selinuſia terra, & Chia: quãobrem mulieres quędam ad faciem ijs utuntur. Oſtẽſum autem eſt in tertio libro de ratione curandi, ꝙ quicquid leuiter abſterget, producendæ ulcerum carni eſſe idoneum. Id aũt ſi etiam deſiccet, cicatrici inducẽdæ habile eſt. Porrò omnium ex his aptiſſima ſunt, & ad ulcera quæ in ſumma cute cõſiſtunt, & ad ambuſta, illa, quę cùm citra morſum exiccant, tum neq; manifeſto excalfaciunt, neq; refrigerãt. Quocirca terra Selinuſia, & terra Chia pulcherrima ſunt ad ambuſta ulcerũ remedia. Expoſcũt enim ea moderatiſſimè extergentia medicamina, abſq; inſigni, aut calfactione, aut refrigeratione: quod utiq; ineſt, tũ Selinuſiæ, tũ Chiæ, tum Samiæ terræ. Dictum eſt aũt, ꝙ & huius ſpecies eſt aſter quẽ uocãt, reliqua terra hoc pſtans, ꝙ uiſcoſum quiddam ac tenax obtineat. Quocirca ꝙ, cùm ad alia ulcera, tum ad ambuſta pertinet, alijs terris q̃ tenacitatem non hñt, conferendus

B non eſt. Siquidem ſubſtantiã tenacitas magis reddit emplaſticã, quã ut ſinat abſtergere: ſcilicet ubi nulla utique alia adſit acrimonia uiſcoſo tenaciq; corpori: vt in uiſco cernere eſt. Attamen Chia, & Selinuſia terra inferiores ſunt Samia ad phlegmonas, in mãmillis, teſtibus, atq; inguinibus incipientes: tametſi ubi inopia eſt aliorum, q̃ ſummè proſunt, nec ipſæ planè ineptæ ſunt, & incõmodæ. Porrò Cimolia cum miſtæ ſit facultatis, partim refrigerat, partim ẽt digerit, ſed leuiter. Proinde dum lauatur, hanc facultatẽ deponit, atq; exuit: abſq; ablutione uerò ſcd̃m utraſq; agit facultates, ceu alia quoq; compoſitorum medicamentorũ plurima, digerentia pariter & repercutientia. Porrò utranq; facultatem facile indicat, dum illi miſcent̃ humores naturæ cõtrariæ. Nam ſi miſta ſit repercutientibus, refrigerantibusq;, lutum quod ex ipſa, & illis conficit̃, refrigerans repercutienſq; efficit: ſin digerentibus, & ipſum digerens. Sic ambuſtis conuenit. Atq; idiotæ quidam protinus aceto macerata illinunt. Sed in tali uſu nõ impenſe acre ſit acetũ oportet: ac ſi tale ſit, aquam miſcere pſtat. Et illud mihi ſemper memoria teneto, ceu cõe omnis terræ leuis. Omnes.n. ambuſta iuuant, continuo illitæ ex aceto, aut oxycrato, nimirum bullas exiſtere prohibentes. Cæterum contemplandum inſuper eſt, corporis curandi quæ ſit natura ſiue habitudo, dura ne an mollis: id in uniuerſum prę oculis habendo, corpora mollia ualentium me-

C dicaminum uim haud poſſe perferre, dura uero poſſe. Sed hæc huius inſtituti non ſunt, uerũ copioſius exponentur, tum in tractatu De cõponendis pharmacis, tum in libris de facile parabilibus. Præſens aũt narratio à principio id ſtuduit, ut gñales inueniret facultares. Quibus animum intẽdens quiſpiam, cõplura habiturus eſt ad particularis uſus copiã, utiq; ſi utendi eorum uiam ac rationem inſuper adiunxerit, atq; edidicerit. Quare immorandũ non eſt. Verum quod antea dictum eſt, nunc in memoriam reuocare oportet, nempe terrã ipſam expertem miſtionis ſubæ generis alterius, uim habere citra morſum deſiccãdi. Atqui cum nullum reperire corpus queas miſtionis ad unguem expers, inſpicienda item eſt eorum, quæ illi accidunt cõmiſtio, idq; ſcd̃m leuitatis & grauitatis dr̃ias, eaſq; quæ in guſtu uiſuntur. Nam ſi qua eluceat adſtrictio, tñ aſſumpſit frigiditatis, quantum habet & adſtrictionis. Sin etiam acrimonia quædam appareat, tñ ineſſe ſcito caliditatis, quantum & acrimoniæ. Similiter in leui, & graui uidendum: cum leuitas illi inde proueniat, ꝙ larga & copioſa in tota eius tẽperie aerea inſit ſubſtãtia: grauitas uero quanto maior ſit, tanto itidem ſyncerior terra exiſtat. Terræ proprium eſt, ꝙ igni admota non fundatur, aut liqueſcat: id quod acciddit plumbo, ſtanno, argento, & auro. Itaq; cum terrã audis ab argento noĩari argyriten, uel ab auro chryſiten, uel à ferro ſideriten (nam ita nuncupant

D quidã illas, quæ ex metallis ſumuntur) haud putes p totũ terræ immiſtum eſſe argentum, aurũ, aut ferrum: ſed contingere, coniunctaſq; eſſe paruis terrę particulis immiſtas particulas paruas: in chryſite quidẽ quæ ab auro dicitur, auri: in argyrite, quæ ab argento, argenti: in Siderite, quæ à ferro, ferri: eaſq; ab igne in fornacibus ſuſas coire ad inuicem. Eundem in modũ quæ uitrum continet terra, arenoſa eſt: in arena.n. potiſſimũ eiuſmodi ſubſtantiæ fruſtula reperiuntur ſæpenumero parua. Et qui earũ rerũ periti ſunt, cõſpectis arenis talibus, haud difficulter cognoſcũt, quantum ex eis colligi queat uitri. Sed & auri quoq; fruſtula exigua frequenter non paruo numero in quibuſdam inueniuntur arenis. Verũ nõ ex quauis arena, qui negotio huic ſunt dediti, aurũ uitrumq; extrahunt: ſed eas eligunt arenas, quę quã minimo impendio plurimũ cõgerunt. Siquidem poſt multos ſumptus, quos in fornacibus inſtruendis facere neceſſe eſt, ſi paulũ modò colligeretur ſubſtantiæ, damnoſum id ipſis eſſet. Itaq; cũ in plurimis arenis auri uitriq; fruſtula parua cõtineantur, qui talia callent, nõ ad quaſuis accedũt. Ad eundem modum neq; æs, aut argentum, aut ferrũ, aut ſtannum, plũbumve ex quauis terra colligunt. Nec tñ ubi dictorũ quodq; ab admiſta terra ſeparauerint, quæ reliqua eſt, alijs terris eſt ſimilis, quas paſſim ſic ab oĩbus nũcupari propoſui, q̃ cõmunem habent notam, ꝙ irrigatæ facile ſoluantur in lutum: nã terræ quæ in metallis eſt, reliquiæ lapideæ fiunt, † nec macerari, rigarive poſſunt. Dico aũt rigari, per totã

† Al. ἄτηκτοι, id eſt nec liquari poſſunt.

ſubſtantiam humectari: madeſcere uerò, extima tantum ſuperficie madefieri, haud ẽt in altum penetrante humore; illud τέγγεσθαι, hoc βρέχεσθαι, Græci appellitant. § Sic fit Cadmia, quã uocãt, lapidea, nec ipſa rigari potis. Sed de talibus corporibus infra diſſerẽ. Nunc rurſum ad medicaminoſam, terrã reuertor, quæ proinde ꝙ aqua irrigata facilè in lutum ſoluitur, terra appellatur: quia uero ea utimur uelut alijs medicamentis, idcirco nõ iniuria græcè pharmacis, id eſt medicaminoſa, ſola uocaẽ: nẽpe qa aut ſola eſt eiuſmodi, aut euidentiorẽ q̃ aliæ, uim medicaminoſam poſſidet: Id qđ ſanè uerum eſt: Nominatur autem Ampelites, non ꝙ uitem in ea ſerere præſtet, ſed ꝙ uiti circunlita interimat naſcẽtes in ea uermes, quos ſcnipas apud nos uinitores cognominant. Naſcuntur porro hi ineunte uere, cum germinare uites, turgereq́; earum pars unde germẽ exit (quem oculum nominãt) incipiunt. Hos igitur oculos ſcnipes depaſcentes, non leuem uiti noxam afferunt: ac proinde oculorum iſtorum radices, qui hæc ſapiunt, iuungũt ac illinũt. Hac itaque ratione ampelites & pharmacites, id genus terra appellata eſt, uel ex eo ꝙ ſcnipas ꝑdat, quantũ habeat facultatis medicaminoſæ indicans. Sed & à reliqua terra, qua ad curationes utimur, multum diuerſa eſt, quippe q̃ proxime ad lapideam perueniat: quamobrem miſceri eam in medicaminũ ſcriptionibus comperies, ubi exiccare atque digerere quid opus eſt. Nec enim mordacitatis expers eſt, nec moderata, nec mitigãdi uim obtinet, uelut chia, ſamia, & ſelinuſia. E

Atq; de cimolia quidẽ dictum eſt, ꝙ illis paulo ſit ualentior, ueruntamen etiam morſus expers, maxime ſi elota ſit. Cretica uero terra iſtis quodãmodo aſſimilis eſt: uerum admodum imbecilla eſt, multum habẽs ſubſtantiæ aereæ. Ineſt tamen ei uis extergendi: quamobrẽ ea homines uaſis argenteis ſordidis ſplendorem recuperant. Itaque & hæc tibi uſui fuerit ad ea omnia, ad q̃ alias ſine morſu extergentes idoneas eſſe poſuimus. Harum omnium lemnia ualentiſſimas uires obtinet: ſiquidem & adſtrictio ei quædam ineſt. Porrò Eretrienſis hac etiã ualentiorem poſſidet, hactenus tñ, ut nondum mordicet. Quòd ſi laueẽ, ualde moderata efficitur, non ſecus atq; ſupradictæ. Expedit uerò hanc terram non ſemel, ſed bis terq; lauare, ut & cimoliam. Quin & urunt eam quidã, quò uidelicet eſſentiæ reddant ſubtilioris, & acrioris, ut & ad digerẽdi potentiam tranſeat. Cæterum ſi uſta lauetur, tunc depoſita in aquam acrimonia ſubtilitatem quidem, quam ex toſtione acquiſiuerat, retinens, deſiccantior conſtituitur. Quocirca cum uſtionẽ non experta, cõmuni ratione terræ cuiuslibet, ulceribus ſit accommoda, magis certe jam cõgruit & ad ea, quæ carnem ſibi reſtitui ægre patiuntur: & ad ea, quæ ad cicatricẽ difficulter perueniũt, ſi poſtquam combuſta fuerit, abluatur. Porrò cum duæ eius ſpecies ſint, ea quæ colore eſt cinericio, illi quæ admodum albida eſt, præfertur. Eſt & alia terra dicta pnigites, tota quidẽ facultate G cimoliæ aſſimilis, cæterum colore diuerſa. Eſt enim atra, perinde ut ampelites. Porrò uiſcoſitatem & tenacitatem non minorem q̃ ſamia terra obtinet, immo nõ nũquã etiam maiorẽ. Cæterum durãte hac immani & graui peſte, allata ad me & alia q̃dã terra eſt ex Armenia, ea, q̃ Cappadociæ finitima eſt, ſiccãtior, colore pallido. Lapidem, q donarat, non terrã, appellabat: promptiſſimeque in læuorem ſoluitur, ceu etiam calx: ſic enim uidelicet nuncupo petram combuſtã. Verum uti nec in illa arenoſum quippiam apparet, ita nec in Armenia. Nã poſteaquam in mortario piſtillo cõminuta eſt, adeo eſt leuis, nec plus eſt lapidea, q̃ aut calx aut Samius aſter: tametſi non æque ut aſter læuis eſt. Itaque illo etiã magis conſpiſſata eſt, minusq; aeria: quamobrem opinionem ac phantaſiam præbet ijs, qui negligentius intuentur, quaſi lapis eſſet. Cæterum, qđ ad præſentia attinet, nihil intereſt, lapidẽ an terram uoeites, ſi id modo teneamus, ꝙ ſumme deſiccat. Siquidem ad dyſenterias, & uentris profluuia, tũ ſanguinis expuitiones, & catarrhos, ad hæc ad putreſcentia oris ulcera in primis cõpetit. Quin & eos magnifice iuuat, quibus ex capite in thoracẽ fluxio decumbit: quamobrẽ illis, quibus ex tali occaſione aſſiduo difficilis eſt anhelitus, ualide prodeſt. Sed & eos, qui phthoe laborant, adiuuat: ulcus enim eorũ deſiccat, ut haud etiã tuſſiant, niſi in uictu peccetur non leuiter, aut ambiens derepente ad intemperiẽ recidat. H

Ac mihi uidetur, ꝙ, ſicut in fiſtulis ſæpe conſpeximus, non in alijs partibus duntaxat, ſed in ipſo etiam ano, ut citra collyrij immiſſionem, quod ſordem & callum auferret, ipſo dũtaxat deſiccãte medicamine cõtraherentur ac clauderentur, ita quoque in pulmonis eueniat ulcere. Siquidẽ & ipſum ab exiccantibus, iuuari medicamentis perinde conſpicitur, utiq; eum mediocre eſt nõ admodum magnum. Itaque uiſi ſunt quidã eorum, qui talia habebant, prorſum eſſe liberati. Ac quidã, qui Roma in Lybiam talem ob cauſam profecti ſunt, plane ſe ſanos eſſe credidere: & ſane uſq; ad annos aliquod inculpate tranſigebant: poſtea uero cũ non pari degerent cura & cautione, reditus morbi apparuit. Hos ergo, ut dixi, bolus Armenia euidenter adiuuit: Quin & eos qui Romæ agunt, qui aſſiduo difficultate ſpirandi diſcruciantur, magis etiam. Porrò in magna hac peſte, cuius eadẽ facies fuit, atq; eius, quæ Thucydidis memoria graſſabatur, quotquot hoc medicamen bibere, celeriter curati ſunt. At quibus non profuit, omnes interiere, ſcilicet cum nec alio quouis iuuarẽtur. Vnde colligitur quod ijs duntaxat nõ fuerit auxilio, qui plane erãt incurabiles. Cæterum bibitur ex uino albo, cõſiſtentia tenui modice diluto, ſi aut plane febri careat, aut leuiter ea teneatur: ſin grauius febriat, admodũ aqueo. Non tamen calore uehementes ſunt febres peſtilentiales. Porrò de ulceribus reſiccari poſtulantibus quid attinet dicere, quantã uim

A.ibid.c.41

A.l.2.c.26. 41 | 10.140.b

A habeat bolus hæc amenica? Liberum eſt autem utcunq; appellare uelis, ſiue lapidem, ut is qui mihi donauit: ſiue terram, ut ego, quandoquidem humidis rigari patitur.

EX LAPIDIBVS

EX ſponte natis corporibus ſunt & lapides, hoc diuerſi à nuncupata uulgo terra, ꝙ rigari nõ ſuſtinent. Vires hn̄t partim ſcd̄m totius ſubæ proprietatem, partim ſecundum qualitates effectrices. Porro, ut hæc inter ſe differant, ſuperius docui. Nunc autem ſermo nobis eſto de illis q̃ ſecundum effectrices agunt qualitates: in quibus ſane eſt, & ut ẽdi ratio, ac methodus. Siquidẽ, ut oſtendimus, facultates, quæ proprietatis totius ſubſtantiæ ratione inſunt, à methodo, ac rõne alienæ ſunt, & per ſolam noſcuntur experientiam. Nam cur hic lapis, tacto uulnere, unde ſanguis prorumpit, curſum eius reprimat, ac ſiſtit, haud nouimus. Ac eur lapis, quem uocãt Hematiten, in oculares facultates indatur, haud latet: nam id rationis inuentũ eſt. Si enim in cote oculari cum teras cum aqua, donec mellis craſſitiẽ accipiat adſtringentem facultatem ſi guſtare uolueris percipies. Atqui didiciſti, ꝙ phlegmonas etiãnum gliſcentes, potiſſimum q̃ contingunt in partibus neruoſis, reſtrigentibus medicamentis repercutere oporteat: at ubi haud ẽt ſanguis in partem affluit, adſtringentibus medicinis, quæ digerant adiungere, & ſenſim ad ipſa ſola tranſi-
B re. Atq; de hmõi quidẽ facultatibus in lapidibus diſſeremus, ubi ea prius in memoriam reuocarimus, de quibus fuſe locuti ſumus in libro contra eos cõſcripto, qui inſultant ijs, qui uoce ſolæciſmum committũt. Nam horum quidam λίθον {quæ uox lapidem Græcis ſignificat} maſculino genere efferri non ſinunt: uerum ſi dicas, ἔμβαλλον τὸν λίθον ἐπὶ τὸν κύνα, non aliter uociferantur, q̃ ſi ipſis in caput lapis eſſet cõiecturus: uelut etiã ſiquis dixerit τὸν δρῦν {quercũ ſonat,} exclamãt tanquã fuſte percuſſi. Itaq; ſiquis eorũ ſuaſu cõſueta medicis nomina mutare in animum inducat, dicens τὴν λίθον, τὴν αἱματίτην, & τὴν πυρίτην, & τὴν γαλακτίτην, & τὴν σχιστὸν, ut curioſus ſane, & ſtolidus damnabitur: nimirum cum ueteres ex more oẽs maſculine efferant eorũ differẽtias, αἱματίτην, πυρίτην, γαλακτίτην, μελιτίτην, γαγάτην, σχίστον, φρύγιον, ἀράβιον, γαγγίτην. E contrario uero τὴν πέτραν fœminine pronunciant, non τὸν πέτρον maſculine. Nam ἀσίαν πέτραν, non ἄσιον πέτρον nominant λίθον ἄσιον hoc eſt lapjdem aſium, ceu etiam aſiæ petræ florem. Porro ex petra conbuſta calcẽ fieri dicunt. Attamẽ Heraclides Tarentinus, & alii non nulli nõ ex quouis lapide calcẽ fieri uolunt, ſed ex ſola petra, nuncupantes ita per excellẽtiã ſolũ, qui ſit lapidum diriſſimus. Equidẽ ego uel ex induſtria, & ſtudio conſueui, mutatis inuicem nominibus, utroq; modo talia efferre, de quibus inutiliter nõ nulli rixantur, id re ipſa cõmonſtrans, nihil offendi enarrationis cla-
C ritatem, utrouis modo quis dixerit. Ceterum mirandũ non eſt, qui ignorant enarrationis ſecundum naturam, aut unam ſolam habendam uirtutem, ipſam ſcilicet perſpicuitatem, ac claritatẽ, aut certe omnium aliarum primam, atq; optimam, ſi ad tantas uertantur nugas. Itaque de iis lapidibus primum diſſeram, qui mortarii, aut cotis attritu in liquorem ſuccumve ſoluuntur.

Ciſeris pumex.

Cæterũ ſi pumex inter lapides recẽſeri poteſt, & ipſe eiuſdẽ eſt facultatis, qđ certe ad abſterſionẽ attinet, uelut ẽt figulina teſta, ac multo magis ea q̃ fornaciũ eſt Sed Smiris acrimoniẽ q.ddã obtinet: Proinde cauſticis, & deſiccantibus facultatibus à qbuſdã miſceť, ciſq; q̃ curãt gingiuas laxas, ac mollitione fluidas. Pumex aũt ſi cõburatur, haud erit inferior eoſdẽ ad uſus Smire.

De lapidibus, qui in ſpongys reperiuntur.

A.l.2.t.2.cl. 394.l.139 d Lapides qui reperiunť in ſpongiis, frangendi uim obtinent, nõ tñ ita ualidã, ut lapides in ueſica cõminuant: & qui id ſcriptum reliquerunt, mẽtiti ſunt. Verũ qui in renibus cõſiſtunt, rumpunt, uelut qui ex Cappadocia conuehuntur, quos in Argæo* naſci aiunt. Soluuntur ãt hi in ſuccum colore lacteum: ex quo liquet, ꝙ extenuandi uim obtinent, abſq; ut inſigniter excalfaciãt. * Al. Argalo.

Oſtracites, & geodes, & cotis naxia ramentum.

D Porrò oſtraciten uocatum lapidum prædicare quoſdam audio quaſi deſiccandi ualẽter facultatem obtineat, temperatam ex adſtrictione, & acrimonia: Velut Geodem nomine, pupillas expurgare, & uberum teſtiumq; phlegmonas ſanare, ex aqua uidelicet inunctum. Attamen Cotis Naxiæ ramentum mammas uirginibus ſuo tempore prohibet tumeſcere, & puerorum teſtes, tanquam uidelicet particeps facultatis refrigeratoriæ.

Ophites, & uitrum.

A.ibi.c.406.f Sed* Ophites quem uocant, lapis, uſtus extergendi confringendiq; uim poſſidet, Ceu etiam uitrum. Admodum enim ipſum ex uino albo, ac tenui epotum lapides ueſicæ conterit, atq; confringit. Verum ipſum in lapidibus quiſpiam forte non numeret.

Iaſpis uiridis, & lapis omphacites, & hieracites, & indicus.

A.ibi.c.408. Proprietatem* non nulli lapidibus quibuſdam teſtimonio ſuo adſcribunt, qualem re uera hẽt Iaſpis uirens, nẽpe ſtomachũ adhæſu, uentriſq; os adiuuans. Ac nõ nulli quoq; ipm anulis inſerũt, ſcalpuntq; in eo draconẽ radios habentẽ: uelut rex Nechepſos memoriæ ꝓdidit in quarto & decimo libro. Sane huius ego quoq; lapidis abunde feci periculum. Torquẽ.n. ex huiuſmodi lapillis confectũ à collo ſuſpẽdi, ita ut lapides os uentris contingerent. Apparebant ãt nihilo ſecius prodeſſe, etiãſi ſculpturã nõ haberent, quã ſcripſit Nechepſos. Porro lapidem* Omphatitẽ * Al. Ophiten.

vir fide dignus re uerâ iuuare morſos à uipera ſuſpenſum retulit. Sed eiuſmodi facultates extrà E vſum ſunt methodo conſtantem: Velut etiã cum Hieracites, & Indicus profluentem ex hęmorrhoidibus ſiſtunt ſanguinem.

Sapphyrus.

Sed & Sapphyrus ictos à ſcorpio epotus iuuare creditur.

Aphroſelinus.

Et Aphroſelinus quẽ uocant, comitiali morbo uexatos: non tamen nos experti ſumus. Sunt uero & alij lapides non nulli, qui aduerſus quædam ſuſpenduntur. Cæterum quidam, characteres quoſdam, & literas inſcriptas habent ſicut qui hæmorroidibus cõgruit Hieracites, cuius nos fecimus periculum. Sed non eſt nunc tempus de illis diſſerere, qui ſola experientia fidem habent, ac non rationali quandam methodo in uſum ueniunt: aliud de his tempus erit, & locus. Nunc autem ad id, quod ab initio nobis toto opere propoſitum fuit, reuertor.

Thyites Dioſcoridis.

Omnium dictorum lapidum ualentiſſimã uim habet is, qui ex Aethiopia affertur, quadantenus ſubuiridis, ut iaſpis quem uocãt. Soluitur hic lapis in ſuccum colore lacteũ, guſtu uero mordacem: ac proinde illum nemo ocularibus miſcet facultatibus, nec fluxiones repercutientibus, F neq; vlcera ſanantibus: ſed tantum ad purgandum, & abſtergendum, quæ pupillam offuſcãt abſque phlegmone, ex quibus ſunt cicatrices recẽtes, quas attenuare poteſt. Sed & oculorum vngues, Græci pterygia uocant, utique ſi non admodum duri fuerint, exterget.

Iudaicus.

Eſt & alius lapis uiribus ualentioribus in Palæſtina Syria prouenìens, colore candido, ſpecie concinna, lineas habens ceu torno ductas; appellitãt eum à loco, in quo naſci conſueuit, Iudaicum: Vtunturq; ad ueſicæ lapides, in cote ſoluentes, & ex aquæ calidæ tribus cyathis potui præbentes. Sanè in quibus nos experti ſumus, proficit nihil, quod ad lapides ueſicę pertinet: uerum ad eos qui in renibus hærent, efficax eſt. A.l.8.c.24. 394 l.139.c.4

Pyrites.

Vnus eorum, qui ualidã facultatẽ poſſidẽt, eſt & Pyrites quẽ vocãt, quo utimur digerenti emplaſtro admiſto: adiicit̃ ei, & ſchiſtos. Ab hoc medicamine, & pus ſæpenumero, & cõſiſtẽtia grumoſa in ſpatiis intermediis muſculorũ nata, per halitũ digeſta ſunt. Cæterum lapides oẽs ubi in uſum uocantur, admodũ uehemẽter cõtuſi, atq; ad læuorẽ redacti ſint oportet, ſimiliter atq; ea q̃ in ophthalmicas facultates admiſcentur. Etenim niſi pollinis inſtar cõminuantur, adeo ut in G profundũ corporum, quibus applicãtur, ſubeãt, aſſimiles manẽt iſtis marinis, & fluuiatilibꝰ arenis, q̃ & ipſę cõmunem omniũ lapidũ uim poſſident. Siquidem exiccãt tumẽtẽ ab aqua inter cutẽ carnẽ, uidelicet laborante in eis excalfactis decumbente. Non tñ ad aliud quippiam eis utimur tanq̃ p̃dictis, puta ad ophthalmicas, & ſiſtentes tum ſanguinem, tum muliebre profluuium facultates: p̃terea ad glutinãda ulcera, cicatrice claudẽda, carne implẽda. Nã q ex eis acres non ſunt, ad hæc oĩa ſunt utiles: velut & acres, quorũ poſterius mẽtionẽ faciã, ad detergendũ abſtergendũq;, tum detrahendum, extenuandũ, digerendũ, valenterq; ſiccandum, & colliquandum.

Phrygius.

Huius facultatis habetur, & Phrygius quẽ vocant. Sed eo ſemper vtor combuſto quidem ad ulcera putrida, idq; aut ipſo p ſe, aut ex aceto, aut œnomelite, aut oxycrato: ad oculos uero medicamentũ ſiccũ efficiens, qd̃ multi nunc acceptum à me obtinent. Miſcent̃ ei, & alia q̃piam. Dicetur autem de ipſo in opere de Cõponendis pharmacis. Nunc ſatis eſt de generali eius facultate explicuiſſe: Valide enim deſiccat, habens quiddam adſtictionis ſimul, & mordicationis. Dictũ uero ſuperius eſt, ea eſſe omnia optima medicamina plurimique uſus, quæ miſtas in ſeſe haſce duas facultates habent, nempe repecutientem, & digerentem. H A. ibi. c.405.

Ageratus.

Eſt aũt lapis ageratus quẽ uocant, quo utuntur coriarii, facultatis miſtæ, adſtringentis. ſ. & digerentis. Sed de ſola adſtringente conſiderandum. Iuuat quidem euidẽter columellas phlegmone grauatas, non tamen apertam guſtu adſtrictionem præferre, aut acrimoniam conſpicitur. A. ibi. c.409.

Aſius.

Eſt & alius lapis in aſſo proueniẽs, quẽ ob id ip̃m Aſion cognominant, nõ durus, ut petræ. Si quidẽ color illi eſt, pariterq; conſiſtentia ceu tophi, friabilis, & laxus. Inaſcit̃ ei quiddã farinę tenuiſſimæ ſimillimũ, qualis in molarũ parietibus adhęrere uiſit̃. Appellitãt hoc medicamẽtũ petræ Aſiæ Florẽ. Eſt uero, & ſubtiliũ partiũ, ut ſine morſu nimis molles carnes, ac fluidas cliquet. Petra uero in qua naſcit̃, tametſi uim hẽat illi ſimilẽ, actionis tñ uehemẽtia inferior eſt. Hoc.n. ea potior eſt flos, non tm̃, ꝙ magis colliquet, ac digerat, & uelut ſale cõdita ſeruet, ſed & q a hæc præſtet abſq; uehemẽti mordicatione. Habet & ſalſedinẽ quãdã in guſtu hic Aſię petræ flos, ut coniectura ſit illũ naſci ex eo, ꝙ ros quidam ex mari in petram reſidẽs; poſtea à Sole deſiccetur.

Gagates, & Thracius.

Eſt & aliis lapis colore atro, qui ubi igni admotus fuerit, p̃ſimilẽ bitumini odorem exhibet:

quem

A quem Dioſcorides,non nulliq; alii in Lycia inueniri prodiderũt ad fluuiũ noĩe Gagaten: unde & ipſi lapidi nomenclaturã inditam dicunt. Ego tñ eum fluuiũ nõ uidi,tametſi parua nauicula totius Lyciæ littora legerim,quo uidelicet,quæ in ea ſunt inſpicerem. Cruſtaceos uero lapides nigros,& qui in ignẽ additi exilem flãmam æderent,complures ex Cœle Syria aſportaui, natos in colle,Mortuum mare quod uocãt circundante,qua orientẽ ſpectat,ubi & bitumen eſt,eratq; lapidum odor ſimilis bitumini. Vtebarq; eis ad inflationes in genu diuturnas,& ęgre curabiles, miſtis uidelicet ſacultatibus,q̃ ad hoc ſymptoma probatæ ſuerãt: planeq; uiſus ſum mihi euidẽtiorem earũ ſacultatẽ reddidiſſe: Miſcui uero ipſum,& barbaro quam uocãt: & palam medicamentum effectũ eſt exiccantius,adeo ut & ſinus contraheret,nedũ cruenta vulnera glutinaret, ad quæ competere maxime credĩ. Eſt & alius lapis,cuius meminit Nicander hunc in modum,

Si lapis uratur candenti Thracius igne,&
Poſt madefiat aqua,flagrabit totus:at idem
Mox oleo affuſo penitus reſtinguitur. Adfert
Thracius hunc ad nos paſtot de flumine,nomen
Cui Pontus

B Verum nullus eius in medicina uſus eſt: neque Nicander præter graueolentiam, quæ ſuffitu feras fugat,quicquam ei adſcripſit.

Magnites,qua & Heraclua magnes.

A. ibi. c.463. Ex lapidibus unus eſt,& magnites,& Heraclua quã uocãt,adſimilẽ Hæmatiti uim obtinens.

Arabius.

Attamen Arabius quẽ nominãt,lapis,elephãti ſimilis, deſiccãtis abſtergẽtiſq; facultatis eſt.

Alabaſtrites.

Et Alabaſtrites uocatus vnguis, in medicinæ uſum ingreditur combuſtus. Quidam eum bibendum dant ſtomachicis.

Smiris.

Sed & uocata ſmiris quòd multam abſtergentem habeat facultatem, clarum eſt, uel ex eo, ꝙ dactylioglyphi hoc eſt qui anulos exculpunt, eum in uſum illo utantut. Quin etiam quòd dentes puros efficiat,experti ſumus.

Hæmatites,galactites, & melitites.

A.l 2. t. 2. ca. 136.fol. 125.c Portò talium quoq; unus eſt Hæmatites quẽ uocant, à coloris ſimilitudine id appellationis
C ſortitus: Sicut,ꝙ Galactites,qñ & ipſe in ſuccum ſolutus,lacti ſimilis cõſpicitur. Huic autẽ colori adſimilem ſuccum efficiens,Melitites à mellis ſimilitudine,quod guſtu repræſentat,nuncupatus eſt. Porro oſtenſum in quarto horum commentariorum eſt,ꝙ ſuccus oĩs dulcis à temperato calore talis eueniat,adſtringens uero à frigore. Habebit ergo lapis Hæmatites tantum frigiditatis,quantum hẽt adſtrictionis: Melitites uero calorem temperatũ: mediã autem utriſque temperiẽ, Galactites. Merito itaq; auſi ſunt medici ocularibus facultatibus lapidem miſcere Hæmatiten. Ac ſolo eo uti poſſis palpebris exaſperatis: ſi quidẽ cũ phlegmonæ aſperæ ſint redditæ,ex ouo ipſum diluens: ac ſi magis,etiam per decoctum fœnigræci: ſin uero citra phlegmonen, ex aqua. Incipito uero ſemper à modice humido per ſpecillum inſundens: ubi autẽ ꝙ uires eius ſerat conſpexeris,magis ac magis craſſum efficies: ac tãdẽ adeo craſſum facies,ut ſpecilli cuſpide inungas ſecundum ſubiectionem,aut euerſionẽ palpebræ. Hic idẽ lapis ſimiliter in cote contritus ſanguinis expuitioni competit,omnibuſq; ulceribus. Porro ſiccus ſi ad tantum redactus fuerit læuorem,ut pollinem tenuitate æquet,reprimit excreſcentia. Atq; eo nullus ſolo,atq; ꝑ ſeſe utitur. Ego uero ad ea,quæ dixi,uſus ſum, facultate eius ex guſtus qualitate cõperta,cum mox experiẽtia periclitari uellem, nunquid recte conieciſſem. Et ipſa quidem oculorum ulcera ſolus
D per ſe cicatrice includit,ut paulo ante cõprehenſum eſt attritus,cęterum,aut affuſus, aut inunctus: nam & id experientia exploratum habeo.

Schiſtos,ac multi aly lapides.

Huic lapidi perſimilem uim obtinet,uerum infirmiorem,is qui uocatut Schiſtus: ac poſt eum Galactites. At Melitites caliditatis etiã nõ nihil,ut dixi,adiunxit. Vt itaq; unuſquiſq; leuiter, ac ſenſim ab Hæmatitis facultate recedit,ita ad oculos in uſum ducitur: eſt tñ mitior. Porro mitiora remedia partibus ẽtnum phlegmone afflictis ſemper gratiora ſunt atq; iucundiora: cæterũ liberis iam phlegmone partibus,infirmiora,q̃ q̃ ꝓſanare ualeant. Porro cum lapidbus oĩbus commune ſit,ut deſiccent: quotquot ex iis in ſuccũ ſoluti,aut alioqui ad læuorẽ triti,nullã euidentẽ qualitatẽ in guſtu obtinent,hos putãdũ eſt eſſe tũ infirmiſſimos,tũ mitiſſimos,tũ minime mordaces. At,qui manifeſtã guſtui qualitatẽ offerũt,hi pro qualitatis proportione poteriã poſſidẽt ac ſi quidẽ adſtringant,ad comprimendum,conſtringendũ,ſpiſſandnm,& contrahẽdũ: ſi uero mordicent,ad excalfaciendum,digerendum,& liquandum: medii eorũ ſunt, qui abgerſtent citra adſtrictionem,aut mordicationẽ. Igĩ Hęmatites,Schiſtos, Galactites,ac Melitites,in ſuccũ ſoluunĩ,quo poſui mõ,ad cotẽ,aut mortariũ attriti,cũ ſint,& alii lapides in ſuccũ ſolubiles, ut qui in Aegypto naſcitur,quo utuntur ad ſplendorem linteis conciliandum. Eſt autem omnium

dictorum minime qualitatis particeps,nec adſtrictionē,nec morſum,nec abſterſionē præ ſe fe- E
rens,Quocirca hoc ipſum duntaxat lapidi huic ineſt,ꝙ deliccet uidelicet.Proinde cerato eū mi
ſcentes,ad cicatricem ulceribus inducendam in mollibus corporibus uſurpant. Sed & oculari-
bus miſcetur facultatibus perinde ut modo dicti : At quanto eſt maiore emolliendi ui,q̄ p̄dicti,
ꝙ nullam uidelicet effectricem qualitatem habeat,tanto etiam moderatior eſt,magiſque dolo-
rem leuat.Hunc lapidem quidam Moroxum,non nulli leucographida nuncupat,

METALLICA MEDICAMENTA

METallica medicamēta appellare medicis mox eſt, quorum gñatio in metallis eſt,ſiue ſpon-
tanea,ſiue per fornacē facta. Et ad hæc tertio loco ſunt, quæ rurſum homines ex his ipſis
præparant quouis mō,uelut ceruſſam,pſorycum,ſandyca,phycum. Deinceps itaq; de ſingulis
dicetur ea ſerie literarum,qua quodq; nomen incipit. Verum illud primū de omnibus illis dice
mus cōmuni p̄fatione,quale de lapidibus paulo ante habuimus,& his ēt ſuperius de terra medi
caminoſa.Nā uti illis id inter ſeſe oībus cōmune eſt,ut deſiccēt,ita metallicis quoq; medicamē
tis oībus:eſt enim eſſentia eorū terrea,ſecundū elementaris uidelicet terræ ſignificatum nūc lo
quēdo.Sed quēadmodū à nobis ex terra figulina,dolia,& fictila,ollæq;,& alia eiuſmodi,paran-
tur,per ignē,qui torrendo humiditatē abſumit,durata:eundē in modū in terra,caliditate diuti F
na miſtā ex terra,& aqua,non nunq̄ ēt aere,ſubſtantiā uniente temperanteq;. ac poſtea deſiccā
te,metallicorum medicamentorū proueniunt cōſiſtētiæ. Porro locorū in quibus hæc ꝓueniūt,
natura,prout plus minusq; eſt frigida,alia plus alia minus congelat,ac cogit.Quēadmodū itaq;
in terræ differētiis plurima ineſt eſſentia terrę elemētaris,paulū uero aeris:ita in metallicis mul
tum immiſtū eſt igneæ ſubæ.In medior eorum ſunt lapides.Proinde pleraq; metallicorū medi
camentorū alia ſemel,aut bis,alia uero frequētius lota,idonea ſunt ad deſiccātes ſine morſu fa
cultates.Atq; hæ ſunt cōes rōnes quas de his oībus præſcribere oporteat . Deinceps uero dicētur
q̄ cuiq; ſingulatim ſunt propriæ,idq; iuxta literarū,à q̄bus appellationes incipiunt, ordinem.

Hales ſales.

Sal partim ex mari ꝓuenit,in ſalinis uidelicet,quas Gręci uocāt halas, cuius & inter marina A.l.2. t.4.c. 616.
medicamēta mētionē facturi ſumus ; partim ex terra effoditur ꝗ Græci ὀρυκτοὺς ἅλας nominant,ꝗ
cōi metallicorum genere cōprehenſus· Vtriq; uis adſimilis eſt,ſiue foſſilis ſit,ſiue ex mari oriun
dus. De quibus & ſupra uerba fecimus libro quarto,eo loco,ubi ſalſum,ac ſalſuginoſum ſaporē
ab amaro diſtinximus,Ac nunc quoq; dicetur,ꝙ Aphronitri quidē amarus eſt,& abſtergens: Sa
lis uero tanto in abſtergendo inferior eſt , quantum accesſit adſtrictionis : eſt enim ex duabus G
qualitatibus miſtus,abſtergente uidelicet,& adſtringentę.Porro quòd magnopere uterq; deſic-
cet,ſupra monſtratum eſt.Cæterum utriuſque in medio eſt nitri ſapor.

Armeniacum.

Armeniacū uim hēt extergentē cū leuicula acrimonia,& leuiſſima adſtrictione.Itaq; tale cū A. ibi. c.618.
ſit,ocularibus miſcetur facultatibus. Et ipſo per ſeſe quoq; ad pollinis læuorē redacto,utunt ſiç
co ad pilorū in palpebris incremētū,nēpe ubi præ humorū acrimonia partim excidunt, partim
uero nec creſcūt,nec aluntr. Siqdē depaſtis his acrimoniis,in bonū naturæ habitū pars reducit :
cuius cū alia ſunt munera,tū ēt producēdi,incremētū p̄bēdi,ac roborādi,q in palpebris ſunt pi
li:Quippe cū prima,& ex profeſſo,quędā ſint medicamentorū opera: quædā uero mediante na
tura,q̄ animantium corpus diſpenſat,ædantur,uelut quæ in ipſis calliblephara nuncupant.Ipſa
n. partes oblæſas mediocriter deſiccans,pilos corrūpentē humiditatē abſumēdo: q̄ ubi abolita
eſt,tū natura ad proprias redit actiones,nimirum ſublatis,q̄ hactenus impedimento ,fuerant.

*Arrhenicum *auripgmentum.*

• Al Arſenice, ſeu Arſenicon. Arrhenice,*ſiue Arrhenicū (utroq;.n.modo appellitant)facultatis eſt cauſticę ſiue urētis,idq; A. ibid. c.84
tam cōbuſtū,q̄ vſtionis expers.Cæterū id cōſtat uſtione reddi tenuiorū partiū . Vtuntur porro H
eo ceu adurēte ad denudādā pilis partē quāuis uerū ſi diutius inhæreat,nec cuti ēt ipſi parcet.

Aphrolitrum .

† Aphronitrum a ſpuma nitri differt. Nitri.n. ſpuma &c. †Aphrolitrū*ab Aphronitro differt.Litri enim aphros hoc eſt ſpuma, medicamētum eſt exic A. ibid. c.48.
catorium,aſpectu triticeæ farinæ ſimilis:etenim alba eſt,ut aſiæ petræ flos,cinericea:*Aphroni-
trum uero farinæ ſpeciē non habet:neq; ſolutum eſt,ſed congelatum,& coactū: quo qui in bal-
• Aphronitrum. neis ſordes extergunt,quotidie utuntur:ea detergendi facultate,ut non modo ſordes extergeat,
ſed ēt pruritum ſanet,nēpe digerendis quæ ipſum excitāt ſaniebus. Non abs re itaq; medici ex
† nitri. † nitro. eo multa digerentium medicaminum præparant.At ſpuma†litri eiuſdem quidem cum†litro tū
naturæ, tum facultatis eſt,cęterum eſſentiæ tenuioris. Dictum tamen paulo ante eſt , nitrum in
medio conſiſtentem habere facultatem aphronitri,& ſalis. Aphronitro enim ſola ineſt uis ex-
tergendi,ſali uero etiam adſtringendi multo magis,ac extergendi .

Gypſus gypſum.

Gypſum,*& ipſum ad cōmunem omnium terrenorū lapidoſorumq; corporum facultatem, A.l.2.t.2.c. 284 t.13 1.d
qua deſiccare dicta ſunt,inſuper hoc adiunctum hēt,ꝙ eſt facultatis emplaſticæ.Vnitur enim ip
ſa ad ſeſe,& cogitur , lapideſcitq; macerata. Quamobrem ſiccis medicamentis , q̄ ad ſanguinis

accommo-

A accōmodātur eruptionē, utiliter cōmiſcetur: nam ipſa per ſeſe lapidoſa fit, coacta, ac cōgelata.
Proinde rigare diluereq; illā excogitaui tenui alboq; oui liquore, quod ad ophthalmias utile eſt,
admiſto quod in farina triticea eſt pollinis tenuiſſimi, qui in parietibus molarum reſidet. Exci-
pere uero, quod ſic maceratum eſt, tenellis leporis pillis, aut qui perinde ſunt molles, expedit.

Gypſum Κεκαυμένον hoc eſt deuſtum.

Gypſum combuſtum non æque emplaſticam uim habet, cæterum tenniorum eſt partium,
& ualentius deſiccat. Quin, & repercuſſorium eſt, maxime ſi maceretur oxycrato.

Diphriges.

Diphriges miſtā hēt tum qualitatem, tum facultatem: habet.n. in ſeſe quiddā, & mediocriter
adſtringens, & mediocriter acre, Quāobrē ulcerum rebellium optimū medicamen eſt. Cōuexi
aūt & huius medicamēti uim ingētē ex iis, q̃ in Cypro ſunt Soli, ubi metallū ab urbe abeſt qua
ſi triginta ſtadiis. Proiectū.n. erat in medio ſpatio ædiū, q̃ ante metallū extructæ erant, & uici q
ei ſubiacet. Cæterū præfectus, ac Procurator metalli, id, quod poſt cadmiam reperiretur, eſſe di
cebat inutile: itaq; abiici non ſecus, atq; uſtorum in foco lignorū cinerē. Verū hoc mihi multo
utiliſſimū factum eſt medicamentū, tum ad putreſcētia oris ulcera, ſiue ꝑ ſe, ſiue cum melle, cui
B detracta ſit ſpuma: tum ad anginam, uidelicet, ubi iam per adſtringentium medicaminum auxi
lium conſtitit, quod influebat. Præterea columellā ubi præſecuiſſem, ipſo ſolo, & ſtatim, & uſq;
ad cicatricem ſum uſus: ac frequenter exacte occluſam effecit cicatricē tum huius particulæ, tū
omnium adeo exulceratarum: ſic in ulceribus omnibus pudendorum, atque ani. Vſus āt ſimilis
eſt, ut in oris ulceribus: ſiquidem eæ partes eiſdem fere medicamentis gaudent, nimirum calidæ
ſimiliter, ac humidæ, uerum hæc oratio iā tractatum de cōponendis medicamentis attingit. Ea
itaq; omiſſa, ad id quod propoſitum eſt pergamus, uniuerſalem medicamenti cuiuſq; facultatē
exponentes, ſicut ſane diphrigis diximus. Adiiciā uero huic, q̃ de illo habetur, ſermoni rem nō
modo de diphrige ſcitu utilem, ſed & de Lemnia ſphragide, & pōpholyge, & opobalſamo, & ly
cio indico, Nā etiānum adoleſcēs didici hæc ita ꝑparare, ut à ueris natiuiſq; nihil differre uide
rentur: nā qui me docebat ingenti mercede, homo curioſiſſimus erat, non in his tm̄, ſed & alijs
ſimilibus. Itaq; in Lemnū, in Cyprū, in Paleſtinā Syriā, eo ſtudio nauigaui, ut medicamētorum
iſtorū cuiuſq; uim magnā, q̃ ī oēm uitā meā ſatis foret, reponerē. Sed & lyciū Indicū nuꝑ aſpor
tatum in Phœnicen cum aloe Indica id temporis cōmodum accipere contigit, cum à Palæſtina
iter reflecterem: cùm perſuaſum haberē, eo ipſo, ꝙ à camelis cum tota ſarcina aduectū eſſet, ꝓ-
C culdubio eſſe Indicū: quodq; adulteratum haud noſci ab iis qui portaſſent poſſet: propterea ꝙ
materia, ex qua id præparatur atq; adulteratur, illis in locis haud naſceretur. Porro ſatius uiſum
eſt mihi, quibus rationibus ea adulterātur. haudquaquam adſcribere, utpote cum homines ſce-
lerati in lucro ponant talia poſſe diſcere. Nec enim neceſſarium eſt cum uerorum, ac germano-
rum notis, ac indiciis adulterandorum noſſe compoſitiones, cum nihil ad ea diſcernenda confe
rant: immo optem, ſi fieri poſſet, quæ à maioribus me perperam conficiendorū medicaminum
proditæ ſunt compoſitiones, omnes prorſum delere atque extirpare.

Thuon ſulfur.

A, ibi. c. 612, Sulſur omne trahendi uim poſſidet, eſtq; temperamēti calidi, atq; eſſentiæ tenuis, adeo ut ad
multa uenenatorum animalium reſiſtat. Siquidē ego aduerſus turturem marinū, & Draconē, ſę
penumero eo ſum uſus: & cum id piſcatores quoſdam docuiſſem, reuerſo poſt aliquantum tꝑis
magnifice medicamentum hoc commendarunt. Vſus eius eſt, ut & ſicci ictui inſpergatur, &
cum ſaliua miſtum: nam, cum & hoc excogitaſſem, ab experientia cōprobari repperi Sed & uri
na maceratum idem effecturum excogitaui. Docebam enim piſcatores medicamenta maxime
parabilia: dixiq; pulchre illos, & cum oleo ueteri, & melle, & reſina terebinthina uſuros. Et ſane
D horum omnium experientia iudicium præſtitit. Quin & pſoras, & lichenas, & lepras, non raro
hoc medicamento cum reſina terebinthina ſanaui. Extergit omnes id genus affectus, atque
in profundum non repellit: cum alia multa medicamenta, quæ illos curant, miſtam habeant po
tentiam, nempe ut digerant pariter, & repercutiant.

Ios Aerugo.

A. ibi. c. 739. Aerugo guſtātibus acrem qualitatem offert, digerēs, detrahens, & liquās nō teneram modo,
ſed & durā carnem. Porro ſupra dictum eſt nō nullos eius generis medicamēta, Epulotica, hoc
eſt, q̃ cicatricem inducant, appellare, cum iis in tenuiſſimū pollinem tritis per ſpecilli cuſpidem
cōtigerint ulcera excreſcentia, ac poſtridie cōtracta reperiant: tametſi illos haud lateat, ſi paulo
plus impoſitum foret, ſeſe ulcus nō cōtractum, ſed eroſum inuēturos: Siquidem colliquat, & di-
gerit carnem: cū medicamenta epulotica cōtrahant, cōſtipent, conſtringāt, & calli in morē illā
indurent. Quin & guſtum mordicat ærugo non tm̄ ipſa ulcera. Quòd ſi pauculum eius, cerato
non pauco admiſceas, id quod ex ambobus miſtū eſt, citra morſum exterget. Dictū uero ſupra
eſt de talium medicamentorum natura, tum ut ſeſe quidam fallant, ex talibus compoſitionibus
A aut ſarcoticam, aut epuloticam facultatem medicamentis adſcribentes, quibus minime opor-
tet, utpote cum ipſa id præſtare nequeant, uerum ea, quæ ex ipſis compoſita ſunt.

Cadmia.

Cadmia. E

Cadmia fit,ubi in fornacibus æs paratur,nĕpe tota terra ex qua æs gñatur, In fornacibus in A.l.2,t.2.ca.
altum egerente uelut fuliginem quampiã,aut favillã,utcunq; appellare libuerit.At ſi non terrã, 165.fo.119.e
ſed lapidem nuncupare uelis, ex quo in fornacibus ſecernendo partim fit æs, partim cadmia,
partim diphriges,nihil ſane retulerit.Sed & in argenteis metallis efficitur ſimili ſecretione,ſiue
gñatione, aut quõcunq; uocare uoles. Quin & ex Pyrite lapide in fornacibus uſto fit cadmia.
Cæterum abſq; fornace in Cypro Cadmia inuenitur: ac iure quiſpiã illam lapidem nuncupet.
Itaq; in Solis pauciſſimum ĕt reliquum erat cadmiæ,q̃ in fornacibus prouenit, quo tp̃e ego in
inſula peregrinabar. Verum lapides,qui in montibus,& riuis reperiebantur,a metallis pręfecto
acceptos,in Aſiam Italiamq; portaui ad amicos:a quibus ſummã inibam gr̃am, ꝙ ſe,uel maxi-
mum munus accepiſſe dicerent,& q̃ alia oĩ cadmia multo eſſet p̃ſtantior.Et talem certe merito
quis lapidoſam uocet cadmiam.At eius,q̃ combuſta eſt,aliam Botryitin, aliam Placitin medici
nuncupant:Botryitin quidem,q̃ in æditioribus domorũ,in quibus fornaces extructæ ſunt,par
tibus colligitur·Placitin uero,q̃ in inferiorib⁹. Ac liquet ſane botryitin partium eſſe tenuiorũ,
craſſiorum uero placitin,utranq; aũt ui deſiccandi,ceu alia metallica oĩa,& lapidoſa terrenaq;.
Porrò præter deſiccandi facultatem,mediocriter extergit. Attñ quæ in fornacibus colligitur, F
igneæ facultatis aliquid hẽat neceſſe eſt.Merito itaque lauantes eam,medicamentum efficiunt
mediocriter,tum deſiccans,tum extergens abſq; mordicatione,utile ad ulcera,carnis impletio
nem poſcentia,& in oculis,& in toto corpore. Porro ulcera magnopere humida,aut putreſcen
tia in corporibus impendio mollibus,qualia ſunt eunuchorũ,puerorũ, ac mulierum, eiuſmodi
cadmia adiuuar:at in durioribus,& contentioribus,q̃ ualentius deſiccant requiruntur. Itaque
illud ſp̃ memoria tenendum,ſermonĕ ad temperatam, & mediam exceſſuum naturam in iis, q̃
ita ſimpliciter efferuntur,referendũ:puta cũ dicimus medicamentũ, aut ulcera carne implere,
aut cicatrice claudere,aut aliud quiduis eius gñis p̃ſtare:ad quam utiq; & nos reſpicientes, de-
ſiccatoriam leuiterq; abſterſoriam cadmiæ ineſſe facultatem dicimus.In caliditatis aũt,& frigi
ditatis differentia,temperata quodammodo exiſtit cadmia,nempe neutrum inſigniter efficiẽs.

Cinnabari.

Cinnabari modice acrem facultatem obtinet.Habet uero & aſtrictionis quippiam. A.ibi.c.627

Ciſeris pumex.

Pumicĕ ſi inter metallica recenſeas,calumniabuntur,q̃bus aĩus prurit accuſandi libidine:&
ſi inter lapides ponas, lapidĕ eſſe negabunt:ac multo minus terrã eſſe cõcedent:nec marinorũ G
hr̃i quodpiam uolent.Atqui alicubi rñ de illo dicendũ eſt:quippe qui in ſarcotica indatur medi
camenta,& ea,quæ dentes extergunt,partim uſtionĕ non expertus, partim ĕt uſtus,qñ uideli-
cet,aliis oĩbus combuſtis ſimiliter,ſub̃æ efficitur tenuioris. Cæterum uſtione quiddã acquirit
acrimoniæ, quam rurſum lutione exuit. Videri aũt poterit ſplendorĕ dentibus conciliare non
tm̃ facultate,ſed ĕt aſperitate:uelut ĕt ſi ſmirin,aut teſtã, aut hoc genus quippiã tritum admo-
ueas,quæ certe & ipſa ſplendorem afferunt: forte utroq;, tum quia detergendi hẽant faculta-
tem,tum quia aſperitatem.Eundem in modum cornua deuſta dentes ſplendidos efficiunt.

Conia lixiuium ex cinere.

Lixiuiũ.Abluto cinere fit lixiuiũ.Cinerĕ aũt,vſtorũ corporũ reliquias Latini nuncupãt,ſiue
natura ſint lapidea,ſiue arborum aĩaliumve particulæ. Fit ergo lixiuiũ pro eius, qđ eluitur na-
tura:eius quidĕ, qđ empyreuma,ſiue igneã naturam hẽt acerrimã, ip̃m quoq; acerrimum eſt:
eius,quod tale non eſt,ĕt moderatius.Quare & ſepticis uocatis facultatibus commiſcetur,utpo
te cauſticam caliditatem poſſidens,ſed propter ſubſtantiæ tenuitatem citra dolorem adurens.

Cyanos cæruleus.

Cyanos,ſiue maſculino,ſiue fœminino gñe,pronunciare uelis Hoc medicamen acri faculta H
te eſt,tũ detrahĕdi,q̃ quã χαλαστικὴν uocãt,tũ digerĕdi,potĕtiore,q̃ cinnabari.Ineſt quoq; ei nõ
nulla adſtrictio.

Lepis idest ſquama,æris,& ferri,& ſtomomatis.

Squama alia eſt æris,medicamen multo utiliſſimũ:alia ferri,& ſtomomatis. Quidã uero no- A.ibi.c.232.
minant,& helitin lepida,ſiue ſquamã.Oẽs ſane uehementer deſiccãt.At inter ſeſe diuerſę ſunt,
tũ ꝙ alia magis,alia minus,exiccat:tum ꝙ alia craſſioris, alia tenuioris ſit eſſentiæ:quodq; plus A
minusve adſtrictionis ſint participes. Helitis certe principem in deſiccando locum obtinet:nã
& ſubtiliſſimæ oĩum ſub̃æ eſt: nimirum q̃ & æruginis non nihil aſſumpſerit. Maiorem obtinet
adſtrictionem ſquama ferri,& hac ĕt maiorem ſtomomatis: quamobrem ad contumacia ulce-
ra meliores ſunt,q̃ ſquama æris. Detrahit & liquat carnem potentius ſquama æris,& hac ĕt ua
lentius helitis.Oẽs autem ſquamæ non inſtrenuè mordaces ſunt.Ex quo clarum eſt, ꝙ eſſentiæ
ipſarum conſiſtentia non admodum tenuis eſt, ſed potius craſſa. Siquidem inter quæ eandem
uim obtinent,minus eſt mordax quod eſt tenuius:ceu ſuperioribus libris oſtendimus.

Lithargyros.

Lithargyrus deſiccat quidem,uelut alia oĩa metallica,lapidea,terrenaq; medicamenta, ue- A.ibid.c.49.
rum oĩum id efficit moderatiſſimè.Et ſecundum alias tum qualitates,tum facultates,quodam-
modo

A modo in medio eſt,neq; manifeſto excalfaciens,neq; refrigerans.Modica tñ adſtringẽdi abſtergendiq; facultas ei ineſt:quamobrẽ inferior eſt,& ſarcoticis medicamentis, q̃ mediocriter extergentia oñdimus,& contrahentibus,atq; adſtringentibus.Cæterum ad intertrigines femorũ utilis medela eſt:qñquidem utriuſq; iam dictæ facultatis leuiter eſt particeps. Iure itaque medij ordinis in metallicis habebitur.Proinde ea frequenter utimur ceu materia, iis miſcentes, q̃ ualentem facultatem obtinent,ſiue mordicantem,ſiue adſtringentem, uel aliud quid facientẽ: ſicut in liqueſcentibus ad pleraque medicamenta ceram adhibemus tanquam materiam, quia ſcilicet & ipſa quodammodo medium tenet eorum,quæ ualentem facultatem poſſident.

Nitrum.

A. l.2.t.2.ca: 84.fol. 108.h Nitrũ dictũ eſt ſupra in medio eſſe aphronitri,& ſalis uiriũ. Cæterũ vſtũ ꝓpius ad aphronitrũ accedit,utpotè ex uſtione tenuius redditũ.Deſiccat itaq; ac digerit:& ſi intro in corpus ſumatũ,ſecat & extenuat craſſos lẽtosq; ſuccos potẽtius multo,q̃ ſal.Aphronitrũ uero, niſi grauis vrgeat neceſſitas,deuorandũ non eſt, nimirũ inimicũ ſtomacho: qñquidem plus ẽt nitro incidit.Sanè ad ſungos ſuffocantes ruſticus quidã uti eo aſſolet:& ſp̃ profuiſſe probatum eſt.Cæterum nitro uſto ſimul,& non uſto,& multo etiam magis eius ſpuma,in talibus uti conſueuimus.

B *Melanteria.*

A. ibid. c.47. Melanteria ex medicamentis eſt multum adſtringẽtibus,cùm hoc,ꝙ omnia propemodum adſtringentia tenuitate partium exuperet.

Melan graphicon atramentum ſcriptorium.

A. ibi. c.689. Atramentum quo ſcribimus, admodum & ipſum deſiccat aqua ſolutum. Vlcera autẽ igni ambuſta protinus illitum iuuat: at ſi acetum quoque habeat, multo magis.

Miſy.

A. ibid. c.47. Miſy. In metallo Cypri,cuius mõ mentionem feci,in montibus Solorũ,domus erat ingens; cuius ad parietem dextrũ;ſed ad nos utiq; qui ingrediebamur,ſiniſtrum, deſcenſus erat in ipm̃ metallũ:in quo quaſdam conſpexi in longiſſimum porrectas ueluti zonas alias ſuper alias, numero tres:infima erat ipſius ſoreos,ſuper quã erat altera chalciteos,ſuprema miſyos.Cæterum id tp̃is præfectus metalli his cõmonſtratis,ſicut,inquit, nũc aduenis in cadmiæ fornacariæ inopia,ita horũ trium admirandas has uides diuitias.Itaq; ego ingenti eius accepto pondere, primum quidem in Aſiam,deinde Romã attuli,& uſq; mõ habui,elapſis iam annis plus minus triginta.Et forte quadã abſolutum fuit hoc opus aduſque octauũ librũ ante annos uiginti, nec ad C iectus fuit nonus, partim ꝙ lapides quoſdam nondum conſpexiſſem: partim ob alia negocia, quæ mihi interea temporis obuenere. Nunc autem cum nonum hunc librũ cæteris addere pararem,interea forte fortuna mihi accidit res ſpectatu lõge pulcherrima,ac ſi quiſpiã eo ſtudio, ac induſtria magno cum artificio effeciſſet. Nam, cũ miſy opus hr̃em ad medicamen quodpiã præparandum,bolum eius accepi,quantum ferè plena manu teneas, qualem ſanè conſiſtentiã miſy non admodum ſolet hr̃e:cum in parua fruſtula diuidatur.Miratus itaq; inſolitã eius condẽſationem,bolo fracto,extimum quidem miſy circunquaq; repperi,eius,qđ intus erat, uelut efflorescentiam.Porro ſub eo, inter chalcitin uidelicet & miſy, quiddã erat mediũ uergens ex chalcite ad miſy,ex dimidio iã cõmutatum: principio.n.bolus fuerat chalciteos, cæterum qđ in alto erat,perfecta erat chalcitis,nullã dum alteratiõẽ experta.Hoc igitur ubi uidiſſem, cogitatione repetens,& in metallo,ita ſuper chalcitin naſci ipm̃ miſy, ut ærugo ſuper æs,in mẽtem ſubiit inſpicere,qđ ſeruabatur adhuc apud me reliquũ ipſius ſoreos,nunquid & ipſum ullam ac cepiſſet mutatiõẽ in chalcitin:& quædam certe apparuit ſuſpicio,ut uideretur,& ipſum forte longo tp̃e mutationem in chalcitin poſſe accipere.Itaque mirum non eſt,tria hæc medicamina eiuſdem gñe facultatis eſſe, Soti dico, & Chalcitin,& Miſy, tenuitate partium,& craſſitudinẽ D inter ſe diuerſa.Craſſiſſimum.n.eſt inter ipſa ſori,tenuiſſimum miſy, mediam utriuſque facultatem habet chalcitis.Adurunt uniuerſa hæc tria,& eſcharas quas uocant efficiunt: attñ etiamſi urant,non nihil quoq; adſtringunt. Cæterum miſy admotum corporibus duris minus chalcite mordicat,tametſi ea non minus ſit calidum:uerum id habet beneficio tenuitatis partiũ. Porrò cum utraque hæc in decoctionibus fundantur,& magis chalcitis,q̃ miſy,ſori tamen non liqueſcit,nimirum ꝙ lapidoſius ſit,ac uehementius compactum:ſicut turſum miſy, quia a cõgenito calore elaboratius eſt,ac proinde ſiccius chalcite, idcirco merito quoque ægrius liqueſcit.

Molibdæna plumbago.

A. ibi. c.460. Molibdæna ſimilẽ Lithargyro uim poſſidet, tñ a media tẽperie ad frigidius paulũ quid recedens:ſed nec abſtergentis facultatis eſt particeps. Vtraque aũt hæc medicamina liquari pñt,ac non ut lapides,& cadmia,& arena,liquationem reſpuunt:ſed celerrime liquantur,ubi oleo additũ non nihil aceti eſt:liquantur tñ ẽt admiſta aqua, ſed diutiſſima coctione. Porrò ceu in Cipro Cadmiam,q̃ in montibus,& riuis naſcitur,accipiebam,q̃ & ipſa lapidis,ut dixi,ſpecies eſt: ad eundem modum Molibdænam multam cum aliis proiectam lapidibus conſpexi in uia, q̃ ad A Ergaſteria ducit a Pergamo. Vocatur autem Ergaſteria pagus quidam, in quo & metalla ſunt, inter Cyzicum & Pergamum,quadringentis,& quadraginta ſtadiis diſtans a Pergamo.

Molibdos.

Molibdos plumbum. E

Plumbum´facultatis eſt refrigeratoriæ.Siquidem non mõ multam habet ſubam humidam a frigore congelatam coactamq́;, ſed & aeream,paucam autem terream . Igitur ꝙ plurimum hẽt eſſentiæ humidæ a frigore coactæ,indicium tibi eſto,ꝙ ubi admotum eſt igni , celeriter ſundat̃ fluatq́;.Quòd uero & aereæ ſit particeps,hoc habeto ſignum.Oĩum quæ nouimus, unicũ plumbum tum mole ipſa , tum pondere augetur , ſi condatur in ædibus ſubterraneis aerem hñtibus turbidum,ita ut quæcunque illic ponantur,celeriter ſitum colligant.Tum ẽt plumbea ſtatuarũ uincula,quibus earum pedes annectuntur, ſæpenumero creuiſſe uiſum eſt,& quædam adeo in tumuiſſe, ut ex lapidibus dependerent,cryſtalli modo,uerrucæ . Atque hæ probabiles quidem ſunt humiditatis eius frigiditatisq́; notæ, prius q̃ experiaris . Cæterum ſcientificæ,& certæ per experientiam cognoſcuntur.Præparato igitur mortario,ſimulq́; piſtillo,utriſq; ex plumbo,infunde quemlibet liquorem,itaque terito,ut & piſtillus, & plumbeum mortarium ſuccũ quendam reddãt:id quod ex utroque conſtabit,multo erit frigidius,q̃ liquor ipſe fuerat.Licet aũt & aquam,& uinum tenue aqueum,& oleum iniicere, aut quiduis eiuſmodi . At ſi ẽt plus efficere ſuccum uoles refrigeratorium,oleum omphacinum ſit,aut roſaceum,aut melinum, aut myrtinum.Porrò ſi ſucco qui proueniet uti uoles,optimum habebis remedium, & ad phlegmonas in F ſede cum ulcere,aut rugis,& ad eas quæ in pudendis,teſtibusq́;,& uberibus conſiſtunt: ſimiliter aduerſus cæteras oẽs fluxiones incipientes , quæ aut in inguina , aut in pedes,aut in alium quemuis articulum,decumbunt.Sed & vlceribus rebellibus utile eſt: nam ad cancroſa eo utẽs uirtutem medicamenti mirabere.Quòd ſi celeriter multum ſucci plumbei uoles colligere,cõnare in Sole terere,aut quocunq; certe modo aere excalfacto . Multo autem utiliſſimum habebis medicamentum,ſi adfuſo refrigerantium ſuccorum quopiam teras,ceu ſemperuiui, cotyledonis,intybi,lactucæ,chondriles,pſyllij , omphacis , portulacæ . Porrò ſiqua horum non facile in ſuccũ ſoluunt̃,uelut portulaca,miſceto illis aliorum ſuccorum quempiam,uelut omphacis:qui & ipſe per ſeſe ꝓdicto mortario inditus, medicamentum efficit refrigeratorium lõge pulcherrimum . Quin & in laminam diductum plumbum ipſum per ſeſe , athletarum ſeſe exercitantium lumbis inſternitur , ubi Veneris ſomniis uexantur.ſ.nimirum haud obſcure eos refrigerans. Sed & bractea tenuis ex plumbo facta probe ganglio illigata plane ipſum diſſipat. Illigabit aũt probe quiſquis ab Hippocrate didicerit ‖ in ipſam noxã potius firmandũ , quàm hinc uel inde. Mirum ergo non eſt,ſi plumbum crematum, ac rurſus ablutum,refrigerantis efficiatur facultatis,cum ante lotionẽ miſtæ fuerit.Et hoc ipſum medicamen,nempe plumbum cõbuſtum,bonũ G eſt ad ulcera rebellia.Vbi uero lotum fuerit,multo optimum medicamen eſt,& ad ulcerũ impletionẽ,& ad eadẽ cicatrice obducẽda. Conuenit,& chironiis quæ uocant vlceribus, & cancroſis,& putredinoſis oĩbus,tum ipſum per ſeſe,tum medicaminum ad cicatricem perducentium quibuſdã cõmiſtum,quale eſt quod ex cadmia conficitur.Cæterum ſoluendum eſt principio,ſi copioſa ſit ſanies,quotidie:ſi minus,tertio aut quarto quoq; die.Verum foris ſpongiam imponito aquæ frigidæ:quæ ſi deſiccetur,rurſum mergatur.Sed hæc ſuſius q̃ pro inſtituto diximus,pluſculum ſermonis affinitate prouecti.At tempus iam eſt ſequentia deinceps perſequi .

A.l.2.t.2.c. 12.l.100.b

.c.ſ.b.2.

de Fracturis cõ. 3.t.63 7.250.ſ

Oſtracon teſta.

Teſta´deſiccandi uim poſſidet,atq; abſtergendi,maxime quæ ex fornacibus eſt , ꝙ uidelicet toſta ſit.Quocirca emplaſtrus,quam uocant hepheſtiada,ex hac præparata uidelicet,optimum eſt medicamen inducendæ cicatrici.

A. ibi. c.70.

Pompholix,& Spodium.

Pompholyx ˚fit & in æris fornace,uelut & cadmia:fitq́;,& dũ in fornacibus cadmia uritur,ut in Cypro.Cum enim præfectus ad æris fornacem inſtructas res non haberet , præcepit ex ipſa cadmia præparari,præſentibus atque inſpectantibus nobis,põpholyga,uidelicet minutis cad- H miæ fragmentis in ignem coniectis,qui ante ærarium iacebat follem. Camera quædam erat in curua,nuſquam pertuſa,ſed integra,quæ egeſtam ab uſta cadmia fauillam excipiebat : quã ubi collegiſſent,habebant pompholyga.At quod reflectens in pauimentum recidebat , Spodos eſt quam uocant:quæ plurima,ubi æs in fornacibus uritur,colligi aſſolet. Quidam eam ſpondium neutro genere pronunciant: Cui uidetur ſimilem habere facultatem , quod uocant Antiſpondium.At ego illo uſus ſum nunquam,cum large mihi ſemper pompholyx ſuppeteret.Nec enim quiſquam,ubi hæc adſit,ſpodio uti uelit,nedum antiſpodio.Eſt autem Pompholyx medicamẽtum prope omnium,quæ citra morſum deſiccant,ſi elota fuerit,præſtantiſſimum:Quamobrem ad ulcera˚cancroſa idonea eſt,& ad alia omnia maligna.Itaque inditur collyriis,quæ ad oculorum imponuntur fluxiones, quæq́ue bullas ſiue poſtulas in eis natas,aut ulcera curant. Præterea ad pudendorum,ac ſedis ulcera optimum eſt medicamen,nimirum ſine morſu,ut dixi, deſiccans.Sed non eſt huius negocii,in iſtis diutius immorari.

A. ibi. c.69.

˚ Al. ſcirrhoſa.

Sandarace.

Sandrace´urentis eſt facultatis,ceu Arſenicum quod uocant . Merito itaque eam digerentibus facultatibus commiſcent,atque extergentibus.

A. ibid. c.48.

Sandix,

A

Sandix.

Sandix qua ſit facultate prædita, in ſermone de pſimythio explicabitur.

Scoria.

A.ibid.c.23 1. Scoria oĩs reſiccatoriũ medicamen eſt,potiſſimum aũt ferri.Siquidẽ ad lęuorem redigens ipſam in aceto quãacerrimo, poſteaq; decoquẽs,ad aures,q̃ lõgo iam tpe pure fluxerũt, ea utor pro medicamento maxime exiccatorio,adeo ut mirentur,qui præparantem me uident, & ante rei periculũ fidẽ non hẽant,aures tale poſſe ferre medicamen. Porrò argenti ſcoriã propriè helcyſma appellãt.Verũ emplaſtris quibuſdã,quippe quæ reſiccatoriæ facultatis ſit,cõmiſcet.

Stimmi.

Stimmi.Ad facultatem deſiccantem adiunctam habet hoc medicamen adſtrictionem. Quãobrem & ocularibus medicinis commiſcetur, & illis ſcilicet, quæ conformantur in collyria, quæ uocant:& ſiccis, quę utique ſicca collyria cognominant.

Stypteria ſchiſta,& ſtrongyle,& hygra. Alumen fiſſile,rotundum, & humidum.

A.ibid.c. 68. Stypteria. Huius medicamenti nomẽ ab adſtrictione deductũ eſt: nã adeſt illi uehementiſſima.Cæterũ cũ ſit craſſarũ partiũ,tenuiorũ quodãmõ partiũ eſt, q̃ uocat ſchiſte,hoc eſt fiſſilis.

B Proxime eſt ſtrongyle,& aſtragalote.Admodũ aũt craſſarum partium eſt tum liquida, tum placites,& plinthites appellata.

Titanos calx.

A ibi.f.117.a Calx, Viua quidem,quæ Ἄσβεστος Gręcè dr̃,uehementer urit,adeo ut cruſtas efficiat: extincta uero protinus & cruſtam molitur & ipſa:at poſt diem unũ aut alterũ minus urit,minuſq; inducere cruſtã põt:at uero temporis progreſſu prorſum nec cruſtam quidẽ gignere queat, tametſi etiãnum calfaciat,carnemq; liquet.Porrò ſi lauetur in aqua, ſuam mordacitatẽ exuit, efficitq; nũcupatam Græcè, Κονίαν, i.lixiuiũ.At ipſa abſq; morſu reſiccat:ac ſi bis terq;,aut amplius,abluta fuerit,planè mordacitatis expers conſtituitur,ac ſtrenuè abſq; mordacitate exiccat.

Hydrargyros.

A.l.2.c.2.c.46 fol.102.e Hydrargyrus non eſt ex ſponte naſcentibus medicamẽtis ſed ex ijs,quæ pręparantur, uelut pſimythium,ærugo,pſoricũ,lithargyros.Nullum aũt eius feci periculũ, neq; ꝙ interimat ſi deuoretur,neq; ubi foris admota ſit.

Phycos.

Phycos cuiuſnam ſit facultatis,ubi de pſimythio agetur, exponam.

Chalcanthos atramentum ſutorium.

A.ibi.c.47.f.g Et.c.167.fol. 191.f Chalcanthos. Fortè ſortuna & chalcanthũ in chalcitin trãſire conſpexi. Aſportaui.n.ex Cy-

C pro & huius medicamenti ingentẽ copiã.Extimum eius oẽ poſt annos plus minus uiginti chalcitis effectũ eſt,intima eius parte chalcanthi ſpẽm ſeruante. Quamobrẽ & uſq; in hunc diẽ qđ ſic mutatur aſſeruo,obſeruãs dum ad imũ uſq; uoluentibus annis procedat mutatio,ceu chalcitidis quoq; in miſy: ut eſt antè poſitũ.Cæterũ mirari ſubit de hoc medicamento, quo pacto uehementiſſimæ adſtrictioni admiſta eſt caliditas non inſtrenua. Conſtat ergo, ꝙ oiũ maximè condire ſeruareq; carnes humidas põt,nimirum caliditate humiditatem abſumens, atq; adſtrictione ſubſtantiã contrahens atq; conſtipans:hoc.n.opere nõ nihil ẽr humiditatis ipſius exprimit.Conſtringit uero,deſiccat,atq; contrahit in ſeſe totius ſubſtantiã carnis. Porrò quo tpe in Cypro diuerſabar,hunc in modum medicamentum hoc colligi conſpexi. Domus erat magna quidẽ,ſed humilis,ingreſſui in metallũ obiecta. Ad parietem aũt domus ſiniſtrũ,qui erat ingredientibus dexter,effoſſus erat ſpecus in cõtinentẽ collẽ,ea latitudine,ut tres ſeſe uiri in eo cõtingerent,tanta uero altitudine,ut uiro ſummè procero recto liceret incidere. Specus hic decliuis quidẽ erat,non tñ præceps ac præruptus.Porrò ad finẽ eius quaſi in ſtadiũ porrecti,lacus erat aquæ uiridis & craſſę tepidæ plenus.At in toto deſcenſu calor ſimilis qualis in primis balneorum ædibus percipitur: quas,ꝙ in eis corpora præmolliri ſoleant, promalacteria appellare

D conſueuerunt.Aqua uero quotidie guttatim ex pertuſo colle deſtillans,quatuor & uiginti horis totius diei ac noctis colligi aſſolet ad amphoras romanas quaſi octo.Eã uincti quidã in piſcinas quaſdã quadratas fictiles,in domo ad ingreſſum poſita ſitas efferebãt, in quibus paucis diebus concreſcebat,fiebatq; chalcãthus.Mihi uero,ubi ad terminũ effoſſi ſpecus deſcẽdiſſem,ubi uidelicet tepida hæc uiridiſq; aqua colligitur, aeris odor uiſus eſt ſuffocãs,& toleratu difficilis, chalcitin æruginemq; redolẽs. Et aqua quoq; guſtu pferebat qualitatẽ eiuſmodi.Eapropter & nudi, & cum ſumma feſtinatione amphoras uincti exportabãt,nec longiorẽ illic morã pferre poterãt,ſed celeriter recurrebant.Accenſi aũt erant mediocribus in ſpecu interuallis lychni,q nec ipſi longo tpe durabãt,ſed celerrimè extinguebantur. Hunc ergo ſpecũ pedetentim excauatum multis annis ab ijs tunc didici.Hæc.n.inquiebãt,aqua uiridis,quã uides ex colle in lacũ manantẽ,ſenſim ſe ipſa minor effici aſſolet. At,ubi propè adeſt ut deſinat,rurſum uincti,qđ cõtinens eſt ipſius collis,perfodere pergunt.Eueniťq; aliqñ olim,ut ſubitò,quicquid pfoſſum eſſet, cõcideret,oẽſq; ad unũ occideret,ac totã uiã corrũperet.Id ubi fit, alio foramini fodiẽdo eouſq; inſiſtũt,quoad rurſum aqua illis adſit. Hæc habui q̃ tibi de chalcãtho exponenda cenſerẽ, & ſanè fortaſſe non neceſſaria,cæterum quę ſcire pręſtaret,q̃ ignorare.Meminetis autem,ꝙ ad ſiniſtram manũ ingredientibus cõſpectũ nobis dixerim metallũ Soreos,chalciteos,& miſyos:

vt ex ijs cõijcere liceat, aquã pluuiã totius collis terrã illã colluere atq; abluere: ex qua ſponte quidẽ fiebat ſori, miſy, & chalcitis: & per ſornaces æs, cadmia, põpholyx, ſpodium, & diphryges. E

Chalcitis.

Chalcitis. Dictum de ea eſt in ſermone de miſy: nunc aũt tãtum dixiſſe ſufficiat, ꝙ miſtas habeat adſtringentem acremq; facultates. Cęterum uincit acris, ut, quę adeo eſt uehemẽs, ut carnem urat, uocatamq; eſcharam efficiat. Vſtum hoc medicamen minus quidẽ mordicat, cæterũ non minus deſiccat: ſed, & adſtrictionis non parũ amittit. Itaq; undequaq;, melior eſt chalcitis uſta, q̃ quæ non uſta eſt, nempe partibus tunc quidem tenuioribus, ceu alia oĩa combuſta, uerum haud aſſumpta acrimonia, uelut alijs multis accidit. Didiciſti porrò, ꝙ uſta omnia ſi lauentur, moderatiora reddantur, minusq; mordacia. A. ibid. c. 47. & 167.

Chalcos cecaumenos aes vſtum.

Aes uſtũ hẽt & acrimoniã quandã: ſed, & adſtrictionis eſt particeps. Proinde ſi lauetur pulcherrimũ eſt medicamen inducendæ ulceribus cicatrici: quanquã id ipm præſtare, & antequã lauetur poſſit, potiſſimum in carne durſore: alioqui in molliore cõmodius eſt quod ablutũ eſt. A. l. 2. t. 2. c. 231. fo. 114.

Chalcu anthos flos aeris.

Flos æris facultatibus eſt tenuiorũ partiũ, q̃ aut æs uſtũ, aut ſquama. Meritò itaq; ex eo factis collyrijs extergunt auferuntq; palpebrarum magnas aſperitates, quas uocant ſycoſus. F A. ibidem.

Cryſocolla.

Cryſocolla. Et hoc medicamentum ex ijs eſt, quę carnem liquant: non tñ ualẽter mordicat, quanquã ſit facultate admodum digerẽte, deſiccanteq;. Igitur quidam id modò, qđ in metallis inuenitur ita nominant: alij uero id, quod in ęreo mortario piſtilloq; æreo ex pueri urina præparatur: id quod quidam inter æruginum drias numerant. Satius uero eſt ipſum præparare tpe æſtiuo, aut certè aere prorſum calido, urinam in mortario terentes. Præſtat aũt æs, ex quo mortarium piſtillumq; conficias, rubrum ſit: nam quo æs mollius fuerit, eo plus circumagendo piſtillo deteritur. Hoc medicamentum aptiſſimum eſt ulceribus cõtumacibus, tum per ſe, tũ alijs miſtum, ut in opere de componendis medicamentis referetur. Nunc autem id nouiſſe ſat eſt, ꝙ quanto plus q̃ chryſocolla metallica deſiccat, minusq; mordicat, tãto ẽt ipſam excellit tenuitate partium. Ipſam tamen chryſocollam illam ſi uras, multo tenuiorem efficies. A. cap. 55.

Pſimythium ceruſſa.

Pſimythium. Et hoc medicamen teſtimoniũ præbet modò dictæ facultati. Nam ſi ex acri aceto ſoluatur, guſtu tñ neq; acre erit, neq; mordax neq; digerens, ſed emplaſticum & refrigeratoriũ: facultatis æruginis diſſimillimæ, tametſi & illa conficiat̃ aceto æs diſſoluente. Porrò ceruſſa aduſta in ſandyca quam uocant, tranſit, medicamentum ſe ipſo tenuius, non dum tñ excalfaciens. Phycos aũt, ſeruata ceruſſæ frigiditate, tenuitatem partiũ aſſumpſit, ut per eam in profundum altumq; corporum, quibus admouetur, uis eius penetrare ualeat. G A. l. 2. t. 2. c. 117. fo. 112.

Pſoricum.

Pſoricum. Conficitur hoc medicamen dupla chalcite admiſta lithargyro: ante tñ utriſq; aceto acerrimo ſolutis, ſicq; in ollam nouam coniectis, quam fimo æſtate media diebus quadraginta obrutã ſepelies. Hoc medicamen deſiccatorium eſt magis, ſimulq; minus mordax chalcite, ac nimirum partibus etiam tenuioribus. A. ibid. c. 261. & 173.

GALENI DE SIMPLICIVM MEDICAMENTORVM FACVLTATIBVS LIBER DECIMVS

H

ARGVMENTVM LIBRI.

Agit de facultate ſimplicium medicamentorum, quæ ex animalibus ſumuntur.

Aduerſus Xenocratem, & cæteros, qui, quæ mortalibus damno, & dedecori ſunt, ſcriptis prodidere.

NIhil eorũ, q̃ nunc dicẽda ueniũt, magnopere iuuare poterit eos, qui ea quæ principio hui' tractationis, primis uidelicet quinq; libris, tradita sũt, ignorãt: immo q̃dã ſortaſſis noxę occaſio erũt illi, qui, cum ſcriptis hic medicamentis uti uolet, rõnẽ tñ ac methodũ non hẽat. Tanquã itaq; illa didiceris ita tecũ uerba faciã, repetita totius tractat' ſumma. Oñſum eſt medicamẽta, q̃ effectricibus noĩatis qualitatibus agũt, nẽpe caliditate, frigiditate, humiditate, & ſiccitate, harũ miſtione effici acerba, auſtera, ſalſa, ſalſuginoſa amara, acria, dulcia: ꝑterea extergẽtia, repercutiẽtia, attrahẽtia, emolliẽtia, vrẽtia, ſeptica, cruſtica: ad hæc ſcđm alias actiones magis ſpãles ſarcotica, ſynulotica, glutinatoria tũ fiſtularũ tũ ulcerũ, aut carnis excreſcentiã detrahentia. Oſtenſum quoq; eſt, quo pacto

ęto

A ácto vniuerſalis facultas experientia unica demonſtratoriè inueniatur, nec ea vulgari & quauis, ſed quæ cum dictis adhibeatur limitationibus: Cæterum inuẽta ſemel facultate uniuerſali, nulla inſuper experientia opus eſſe ad particulares actiones, niſi ad confirmationem eorum, quæ ratio repperit. Sic ergo nunc quoque iudicium faciamus propoſitæ materiæ, quæ eſt ea, quæ ab animantibus accipitur. In tribus.n. libris, qui inſequuntur quintum, nempe ſexto, ſeptimo, & octauo, materiam ad plantas attinentem expoſuimus, non ſanè omnem, quæ uniuerſo terrarũ orbe reperiatur, ſed quantum nobis experiri eius datum eſt. In ſuperiore uero, qui eſt totius operis nonus; eam, quæ uerſatur in terroſis, ac lapidoſis corporibus, enarrauimus. Reliquum porrò nunc eſt, ut eam, quæ ab animalibus ſumitur materiam, perſequamur. Deinde reſtant, quæ in mari, paludibus, aut omnino in aqua naſcuntur, quæ quidem neque plantæ, neque terra, neque lapis, neque animal, ſunt. Ea planè pauciſſima ſunt, & ultimo loco ſcribenda, poſtquam uidelicet, quæ ad aĩantium corpora pertinent, abſoluero: In quibus is doctrinæ ordo ſeruabitur, qui in nomenclaturarũ primis uiſitur literis. Porrò ſicut in plantarum materia ẽt de ſuccis, qui ex ipſis fiunt, differui, ita nunc quoq; non ſolum edocebo ſolidarum in aĩalibus partium facultatẽ, ſed eorum quoque, quæ in ipſis continentur, puta pituitæ, bilis, ſanguinis, urinæ, ſtercoris, & ſi-

B milium. Igitur in iis, quæ ſuperius ſunt dicta, haud ita multa particularia eorum, ꝗ in materiis conſcripta ſunt à medicis, ignota mihi fuere: uerum operam dedi; ut ipſe per experientiã facultates eorum cognoſcerem. Quòd ſi quid ignorabã, planè nec de illo quicq̃ conſcripſi, haud credendum aliis cenſens, ne de uno quidem eiuſmodi, ꝙ certum habeam nonnullos multa mentiri. At in pñti materia nõ ita ſe res habet. Ingenue ſiquidem fateor, complura eſſe tum partium, tum liquorum, in aĩantium corporibus comprehenſorum, quorum nullius eiuſmodi feci periculum, cuiuſmodi quidam ſcriptum reliquerunt. Siquidem quædam eorum abominanda deteſtandaq; ſunt, quædam ẽt legibus uetita: de quibus haud ſcio, quo pacto ſcribere licuit Xenocrati, homini nõ olim nato, ſed proauorum noſtrorum ſeculo, cum Imperium Romanũ hoĩbus veſci vetuiſſet. Atq; ille ſanè, tanquam ipſemet fuerit expertus, magna profecto fiducia ſcribit, quos nam affectus curare ualeat comeſum cerebrum, aut carnes, aut iecur humanum: quos autem capitis, ſuræ, & digitorũ oſſa, partim vſta, partim vſtionem non experta: quæ deniq; & ſanguis. Sed hæc ſanè tametſi contra leges ſunt, non tñ ſunt fœda, atque abominanda: At potio ſudoris, aut urinæ, aut menſiũ mulieris, abominanda deteſtandaq; eſt: atq, horum in primis ſtercus: quod tamẽ ſcribit Xenocrates, ſi oris, ac gutturis partibus inungatur, & in uentrem deuore-

C tur, quid præſtare ualeat. Scripſit etiam de auriũ ſordibus deuorandis. At ego ne has quidem unquam deuorare ſuſtineam, ne ſi in totum quidem morbo deinceps liber degerẽ. Atque his ẽt magis abominandum puto ſtercus. Eſtq. probrum grauius homini modeſto audire κοπροφάγον hoc eſt ſtercoriuorum, quàm fellatorem aut cinædum. Et inter fellatores magis execramur qui phœniciſſant, quàm qui lesbiantur: Cui non diſſimile mihi uidetur perpeti, qui menſes bibere ſuſtinet. Itaq; horum nemo periculum facere non auerſabitur hoĩum certe ſcd̃m naturam habentium: neque inſuper eorum, quæ tametſi modeſtiora uideantur, tamen etiam fœda ſunt, nẽpe partem aliquã corporis ſtercore inungi perpeti, ob affectum ſcilicet, ſi quem patiatur: Aut humano ſemine, id quod γόνον hoc eſt genituram, appellare ſolet Xenocrates: ſummaque diligentia diſtinguit, quæ nam ipſa genitura ſola illita iuuare queat, quæ uero, ubi ex ſinu mulieris poſt coitum uiri effluxerit. Nam ingens ſit medicamẽtorum penuria oportet, ubi quis, quo chimethla, ſiue perniones curet, uiri ſemen conquirere cogitur, quod in mulieris congreſſu intus non remanſit, uerum effluxit, atque effuſum eſt. Atque pleraque ſane eiuſmodi materiæ ſpecies eſt in iis, quæ de utilitate ab animalibus percipienda ab illo ſunt conſcripta. Siquidem non quã uim habeat epota urina, aut deuoratum illitumue oris partibus ſtercus duntaxat hominis, enar-

D rat, uerum ẽt aliorum cuiuſque animalium; atq; alia etiam non pauca rarorũ, & paratu difficiliũ, puta cum Elephanti, aut equi Niloi meminit. Nam beſtiam ſeu feram regiam, quã uocant Baſiliſcon, ne uidere quidem unquam contigit: & ſi uera ſunt ꝗ de illa referũtur, periculoſum ẽt eſt uel propè accedere ad hoc animal. Non diſſimilia iis, quæ à Xenocrate ſcripta ſunt, & ab aliis prodita ſunt de animalibus: ex quibus, & ipſe Xenocrates pleraq; exſcripſit. Nam unde illi tantarum, taliumq; rerum experiundarum fuiſſet copia? Sane rex quondam noſter Attalus, cum ambitioſiſſime talia ad experientiam conquireret, tamen pauciora ſcribere conſpicitur. Porro quidam Aeſcriſti eandem tractationem commendans, enarrandam mihi tradidit: cæterum iudicio meo nec illa quidem etiam ita ab illo conſcripta eſt, ut omnia ipſe fuerit intuitus, oculiſque ſuis præſens conſpexerit. Proinde nec ego baſiliſcorum, aut elephantorum; aut equorum Niloorum, neque alterius cuiuſquam, cuius ipſe periculum non fecerim, meminero. Porro φίλτρων, ἀγωγίμων, ὀνειροπομπῶν, & μισήτρων uocatorum (ex induſtria enim ipſa illorum nomina recenſui) plane nec ſi abunde illa forem expertus, mentionem facere in animum inducerem, ſicuti nec lethalium medicamentorum, aut ut ipſi uocant, πεδητικῶν. Nam illa ſane ridicula ſunt, conſtringere, ac uincere aduerſarios, ut in iudicio nihil poſſint eloqui, aut grauidæ aborſum afferre, aut ut ne unquam deinceps concipiat efficere, & quæcunque eius ſunt generis: Sane ho-

rum

rum pleraq;, uel anteq̃ facias periculum, ſcire licet eſſe impoſſibilia: quædam uero poſſibilia, cæ E
terum uitæ mortalium noxia. Itaq; ego, per Deos, admiror, qua cogitatione, quoue conſilio, ad
ea ſcribenda quidam acceſſerint. Nam quæ uiuentibus dedecori, atq; ignominiæ ſunt prodita,
quo pacto ſibi poſt mortem gloriæ fore ſperarunt? Itaq; ſi regia ptãte præditi, in hoĩbus morti
condemnatis illa experirentur, nihil graue cõmitterent. At ubi totam uitam degunt priuati, at-
que eiuſmodi ptãtis expertes ad ea ſcribenda accedunt, duorum alterum neceſſe eſt: aut. n. ſi ex
perti non ſunt, ea conſcribunt, quæ ipſi ignorant: at ſi experti ſunt, hoĩum oĩum ſunt, uel impiiſ
ſimi, qui experiundi gratia hoĩbus innoxiis pernicioſa medicamenta exhibent, ac non nunquã
etiam honeſtis, ac probis uiris. Nã quidam, medicis duobus ad unguẽtariorum officinã cõſpe-
ctis, attulit ad eos mel, uenditurus ſcilicet. Illi ubi guſtaſſent, de pretio diſceptãt. At hic tanquã
illi parum offerrent, propere ſubducit ſeſe: uerum medicorum neuter ſeruatus eſt. Itaq; non mi
nus qui ſcribunt, quàm qui talia perpetrant, immo magis etiam, odio digni ſunt: quanto. n. mi-
nor iniuria, ac ſcelus eſt, quod ſolus facias, quàm quod cum multis. Deinde cum eo, qui perpe
trauit, moritur & malorum theorematum experientia: at eorum, qui ſcriptis prodidere, immor
talis eſt malitia, arma prauis hominibus ſuppeditans. Iam igitur nos dicamus de iis rebus, quæ
humano generi ſunt utiles, utique quarum fecimus periculum. F

DE HVMIDIS QVAE SVNT IN ANIMALIBVS
HAEMA SANGVIS

SAnguis. Intelligendũ uidelicet eſt aĩalis ſcd̃m naturã hñtis: nam is re uera ſanguis eſt. At me
lancholicus, aut picrocholus, aut pituitoſus, aut ſeroſus, aut putridus, ſanguis eſt miſtus: ex
ſanguine. n. uero, & ichore, ſanieve illi permiſta. Tñ ipſius quoq; ſanguinis naturalis in quoque
aĩali alius liquidior, alius ſiccior: hic magis, ille minus calidus: nam frigidus ſanguis nullus eſt.

Sanguis ſuillus.

Sanguis ſuillus humidus eſt, & minus calidus, humano maximè tẽperie ſimilis: ſiquidem & A.l.1.t.1.c. 602.10.163.1
carnes ſuum humanis ſunt ſimiles. Comperti. n. ſunt hoſpites, & coqui cõplures, qui humanas
carnes pro ſuillis uenderent: tametſi, qui eas ediſſent, nullum oĩno diſcrimen percipere potue-
rint. Quin & ipſe narrantes audiui uiros fide dignos, ſeſe in diuerſorio publico ius eſitaſſe deli
catum cum carnibus ſuauiſſimis: cæterum, cum iã penè ſaturi eſſent, inueniſſe digiti partem an
teriorem, q̃ uidelicet ad unguem eſt: quo perculſi, ac metuentes eos, qui agebant in diuerſorio,
ne. ſ. ſe quoq; uorarent, ceu ei rei aſſueti, protinus quidẽ illinc exiere, ac uomitu redditis, q̃ ede-
rant, ita iter denuo ingreſſi ſunt. Sed & in ipſo facinore hoĩes mactantes deprehenſos non ita G
multo poſt referebant. Itaq; iure quiſpiã exiſtimet ſuillum ſanguinẽ humano eſſe ſimillimũ: ex
tali. n. ſanguine tum prima conſtat generatio, tum poſtea nutritio carnibus. Itaq; quiſquis ſan-
guinem humanũ morbo alicui utilem eſſe ait, in ſuillo primum id comprobet: ac ſi non eandẽ,
ſaltem ſimilem, actionem oñdat. Nam etſi aliquatenus inferior ſit humano ſanguine, ſaltem aſſi
mile quippiam efficiet: quo cognito, ab humano pleniorem fore utilitatem ſperabimus: Nam ſi
ne paulum quidem promiſſis rñdeat, non erit cur in humano experiri oporteat: quippe ſimilia
efficere poſſe ſimilia experti ſumus. Nam columbæ ſanguinem Pergameni noſtri, atq; adeo per
totam ferè Aſiam, qui capitis oſſa confracta perforant, in craſſum cerebri inuolucrum effunde-
re aſſolent. Poſtea quidã cũ hrẽt palumbum, nec eſſet ad manum columba, uſus eſt palũbi ſan-
guine, & tñ ſeruatus eſt hõ ille. Et alius turturẽ eundẽ ad uſum applicans, nihil hoĩem læſit. Si-
quidẽ ſimilibus ad eoſdem uti affectus, ubi quæ antea expertus ſis non adſunt, unum eſt ex cõ-
feſſis, & experientia comprobatis. Et humanæ uitæ pleraque hunc in modum peraguntur.

Hæma periſteras ſanguis columbæ.

Porrò qm̃ exẽpli uice mentionẽ feci ſanguinis columbini, nihilo deterius fuerit iam ipm̃ ſer
moni proponere. Siquidẽ eo ad hypoſphagmata in oculis conſiſtentia quidam utunt, protinus H
uidelicet fumentes, qui ex aĩante mactata effluit. Nã calidũ in hypoſphagmata affundũt, uenis
ad alarum exortus inciſis, quo uidelicet ad multos uſus idem aĩal ſufficiat. Alter, pullorum tene
rorum extractis pennis (ſunt autem hæ molles, & fiſtulas humore plenas obtinent) eum ipſum
humorẽ exprimebat, oculis inſtillans. At aliis medicis controuerſia fuit, pulli ne ſanguinem an A. lib. 2. t. 2. c. 291. 8
columbæ adultæ, meningi effundere oporteret: & an maris, an fœminæ. Ego uero ſexcentos no
ui eorũ, quibus Romæ perforata fuere capitis oſſa, nec quicq̃ ab uſu roſacei, citra colũbę ſangui A. ibi. c. 602. fol. 163. 8
nem, offenſos. Verũ id calidũ ſit æquè, atq; colũbæ ſanguis, neceſſe eſt: ac fortaſſis ipſa tm̃ calidi
tatis in cõtactu moderatione eſt utilis, haudquaq̃ eximia, & incognita facultate. Adeſt illi quo
que bona facultatis temperatura. Sed quid hoc? Nã & hæc roſaceo ineſt, præterq̃ q leuiter ad-
ſtringat. Itaq; melius inuenire nihil poſſis in capite pforato, q̃ ut roſaceo probo utare. Indicaui
aũt ſupra, quo pacto oporteat roſaceũ, de quo queri nõ liceat, pparare. Sed & collyria ſunt plu
rima, q̃ medeantur hypoſphagmatis, & maxime, quod plurimam recipit myrrham, quale eſt,
quod a Damocrate compoſitum eſt, quod uocant Diaſmyrnon. Secundo ſunt, quæ habent mul
tum thuris. Poſt quæ ſunt, quæ ex croco conſtant. Quin & fœnigræci ſuccus ſanguine colum-
bino in hoc utique præſtat. Quid ergo moramur, aut columbos, aut palumbos, aut turtures;

A cum oīum medicamentorum paratu facillimū habeamus fœnum græcum, tum memorata col-
lyria in promptu ſeruemus? Ad eundē modum nec noctuæ ſanguine ad difficulter ſpirantes ege
bimus: quanquam ſunt qui non ſanguinem bibendum exhibeant, ſed ipſam iubeant coctā ede
re ex ſimplici iure. Ac ſanguinem quidē alij aquæ, alij uino, inſtillātes exhibent. Et fuit ēt quidā
qui immodice hunc ſanguinem apud mulierem aſſidue difficulter ſpirantem extolleret, & cùm
rogarem, qualem ab eo ſciret curatam ſpirandi difficultatem, ne id quidem nouerat, quòd plu-
res eſſent. Et ſanè in muliere quidem eſt uſus, uerum profuit nihil.

Haema nycterides, ſanguis ueſpertilionis.

A.ibidem.f Sicut ° nec ſanguis ueſpertilionis: quod ſcribunt quidam, ſi uirginum uberibus illinatur, plu-
rimo ea tpe ab extuberatione tueri. Et aūt & ipſum falſum, ueluti & ꝙ enaſci ſub alis pilos ꝓhi-
beat: Id quod rectè Xenocrates tanꝗ mēdacium calūniatus eſt. Verū ipſe cenſet poſt illius uſum
aut chalcanthon inſpergendū, aut ſemen cicutæ. Aitq; ubi hoc factū erit, aut prorſum pilos nō
prodituros, aut certe lanuginoſos: ceu leue, atq; exile medicamētū adderet cicutæ ſemen, ac nō
per ſeſe ſufficiat ſtrenue refrigerare partes quibus fuerit impoſitum. Alij uerò & puerorū pudē-
dis ſanguinē ueſpertilionis illinunt, credentes ita diutiſſimè eas partes à pube ſeruari poſſe im-
B munes. Atqui non oportebat putare diutiſſime, uerùm perpetuo fore tales: uelut exiſtimant &
alas. Ergo ex refrigeratione partis uehementi, eiuſmodi quippiā poſſe cōtingere non eſt à ratio
ne alienum. Non tñ adeo frigidæ facultatis eſt ueſpertilionis ſanguis: nam in totum nullus ſan-
guis frigidus eſt. Sunt.n.non pauci, qui pro alimento habent ſanguinem leporis, gallinarum, &
caprarum: uerum leporis & gallinarum complures ēt eorum, qui urbes incolūnt: at agreſtes uē-
tres ſuos caprarum ſanguine una cum adipe implēt, ut Homerus ait ſolitos ſponſos Penelopes.
Sed nunc non eſt nobis ſermo de ijs, quæ ciborum loco ſumuntur, ſed quæ adhibent ut medica
menta. Sed quædam ſunt, uti ſupra poſui, alimenta ſimul, & medicamenta: quorum hic faciēda
mentio eſt, quatenus medicamēta, non quatenus alimenta. Etenim qui aqua inter cutē laboran
tibus ſanguinē caprarum cū melle exhibuerunt, eū ut medicamen, non ut alimentū, obtulere:
tum qui ad dyſenteriam toſto eo, & ad uentris fluxum, ſunt uſi. Videturq; mihi quiſpiā craſſam
eius eſſentiam, & terreā cum caliditate exiccatoriā eſſe ſuſpicatus, ad hūc uſum perductus. Por-
rò galli gallinæq; ſanguinem cum ab ipſis ad meningum hæmorrhagiam ſcriptum inueniſſem,
nec magnum qppiam effecturum ſperaui, nec auſus ſum experiri. Simul.n.metuebam, ne curio-
ſus & ſtolidus uiderer, ſi tantis tamq; probatis remedijs ſemel præteritis, confiderē ſanguinem
C gallinaceum illis plus poſſe præſtare: ſimul uerò cùm eiuſmodi ſanguinis eruptio admodum ſit
periculoſa, nō eſt mihi uiſum fore honeſtum, ſi ad ea, quæ inexplorata eſſent, tranſiſſem: ſiquidē
periculoſa eſt eiuſmodi experientia, & quæ ſolis Regibus in homines noxios merito uſurpatur.
Deſperabam uero ēt de ſanguine agnorū, quē quidā comitiali morbo mederi potū ſcripſerunt.
Itaq; nec hunc quidē ēt experimēto iudicare ſum auſus. Quòd ſi quis experiri uolet, certo ſcio
dānabit qui talia ſcripſerunt. Siquidē quæcunq; potu iuuant epilecticos, ea facultatis ſunt inci-
dentis: at ſanguis agninus omnium minime talis eſt. Porrò qđ de hœdorum ſanguine prodidit
Xenocrates, cum exiſtimaſſem non eſſe impoſſibile, ratus ob aceti miſtionē poſſe aliquid effice
re, perſuaſi cuidam in agro degenti, ac rei ruſticæ quidē ſtudioſo, cæterū primis diſciplinis eru-
dito: retulitq; ſe eo in duobus ſanguinē expuentibus uſum, nō nullā utilitatē expertum. Cæte-
rū illorū neuter, ex ijs, quę mihi narrabat, neq; ex arteria, neq; ex larynge aut pulmone, expuiſ-
ſe uiſus eſt. Xenocrates igit̃ in primo libro de percipienda ab animantibus utilitate, ubi de hœ-
dis diſſerit, ſcribit in hæc uerba. Ad hæmoptoicos, hoc eſt ſanguinem ſpuentes, admodum utile.
« Oportet autem [hœdorum ſanguini] nondum concreto menſura ſemicotylæ tantundem admi
« ſcere aceti acris, idq; feruefactū trifariā partiri, & in ſingulos dies ſingulas partes exorbendas ꝓ-
« bere. Itaq; liceat tibi forte fortuna in agro deprehenſo, ubi reliquorū fuerit inopia hoc uti, cū ci
D tra periculum id experiri poſſis. Vrſorum uero ſanguis ſi abſceſſibus calidus imponatur, fieri po
teſt ut concoquat. Adijciam uero etiam caprinum, hircinū, taurinum. Licetq; tibi, ſi uoles, prę-
teritis decem millibus medicaminū paratu promptorum, quibus cōcoquuntur abſceſſus, urſos,
tauros, ac hircos mactare, quolibet ſcilicet uſu: nec enim quiſpiā ſemel impoſito in partem affe-
ctam medicamento promiſſum eius exiget, nec etiam ſi refrixerit ut iam cogatur.

Sanguis viridium ranarum.

A.ibidem.f Porrò ° cum aſſereret quidā, ſanguinē uiridiū ranarū, paruarum ſcilicet, quas quidā brexantes
nuncupāt, ſi euulſis ex palpebris pilis inungeretur, ut in poſterū ne recreſcerent, prohibiturū, fal
ſum id cōperi facto periculo. Poſtea uero ſcriptū à quibuſdā repperi illud ipſum, ſicut ēt Croto-
num, quos potius ueteres appellitāt cynoraiſtas. Verum nec hic facto periculo promiſſa ꝓſtitit.

Sanguis crocodili, & reliquorum.

A.ibidem.h Cęterum ° an crocodili terreſtris ſanguis uiſum acuat, ne id quidē experiri uolui, cum haberē
ꝓbata aciei exacuēdæ medicamina, [quæ Græci uocant ὀξυδερκῆ.] Neq; an admiſſariorū equo-
rum ſanguis cruſtam moliatur, & ſepticus ſit: neq; an murium domeſticorū ſanguis uerrucas,
[quas uocāt ἀκροχορδόνας,] decidere faciat. Nam aliorū fuit mihi magna ſemper copia & ad hoc

pathema,& quod ægrius illo medicabile eſt,nempe ad uocatã myrmeciam. Et cauebam ne præ E
ſtigiaturæ opinionem merito referrem, cum iam etiam improbi quidam medici ex diuinandi quapiam arte,non ex ſpeculatione medica,me in morbis ſolere prædicere calumniarentur.

Gala Lac.

Lac.Bifariã hoc utimur,partim ut cibo,partim ut medicamento. Sed quid ualeat ut cibus,in curandi Methodo alibiq; expoſitum eſt:at facultatem eius ceu medicamẽti,eam nunc explicabimus.Ac primum illud cõmonebo,qđ paulo antè de ſanguine,ꝙ non de morbido lacte,ſed de naturali cuiuſq; animantis,ea quæ dicenda ſunt intelligere oporteat. Igiť lac ſaniſſimum,uelut etiã ſanguis , purũ ſyncerũq; eſt,nec amaritudinis,nec acrimoniæ,aut aciditatis,aut ſalſedinis, aut fœtoris particeps:ſed,ut dixerit quiſpiã,bono odore præditum,aut odoris expers,aut certè exiguum odorem bonum referẽs.Clarum ẽt eſt id eſſe debere guſtu ſuaue, panculã habens dulcedinem,ſicut & ſanguis integræ ſanitatis,ex quo & lacti conſtat generatio.Tale lac ad acres & mordaces fluxiones eſt utiliſſimum, non abluens tantummodo eas à partibus afflictis (eſt.n.id illi cum aqua cõe)ſed & corpora illinens,ut non in nuda cadat quod defluit.Nec in hoc duntaxat aquæ præſtat,uerum ẽt quia colluit,utpote extergentem in ſeſe humiditatẽ continens, quã uocant ſerum,id quod colluit,diluitq; corpora:reliquo aũt,quod craſſum pingueq; eſt, circũlinitur,non aliter q̃ † pinguedo,adeps,atq; oui albumen, & ceratum ex eloto oleo ceraq; confectum:nã & hæc ab acribus ichoribus,ſeu ſaniebus natas mordicationes mitigant, eo ꝙ corporibus circũliniantur,ipſa naturæ minimè mordacis.Porrò cùm lac oĩum facillime alteretur,pſertim ſi ambiẽs fuerit calidũ,multũ à dicta facultate amittit,niſi ꝓtinus qs ab uberibus effuſo calido etiãnum utať.Maxime igiť mulieris bñ habitæ,& bonã uictus rationẽ ſeruãtis lacte utẽdũ, nam id humano corpori eſt familiariſſimũ:deinde aliorum animalium,q̃ quidẽ ab humana natura non longiſſime abſunt:id qđ ſcies ex carnium odore,nam faſtidioſus eſt,& iniucundus eorum, q̃ multum diuerſam habẽt temperiem, ceu canis,lupi,leonis,pardalis,vulpis,hyenæ,urſi, & ſimilium:non iniucundus aũt eſt eorũ,quæ nõ porrò abſunt.ut ſuis,capræ,equæ,bouis,ouis, aſini. Quocirca ẽt cũcti homines docti experientia caprino,ouillo,bubulo,aſininoq; utuntur lacte,& caſeos ex eis conficiunt,excepto aſinino.Nam id planè tenue eſt,& plenum humoris ſeroſi,uelut bubulum craſſum: cæterum conſiſtentia medium caprinum eſt:at ſus crudũ aqueumq; lac obtinet. Porrò lac omne ex tribus conſtat eſſentijs,caſeoſa,ſeroſa,pingui : hanc plurimam habere conſpicitur bubulum, ex quo conficitur & id, quod Butyrum nominant, concoquentis & laxantis facultatis : Quamobrem maximè illo utuntur ad parotidas & bubones. G

Serum Lactis.

At Serum,ut dictum eſt,extergendi potentiam poſſidet:adhibeturq; ſubducendi uentris gratia,ac ꝑ clyſteres inijciť,extergens & abluẽs ſine mordacitate inteſtinorũ acrimoniã. Præterea ſi quis ulcera,quæ ſanie infeſtantur acri,uice aquæ ſero colluat,optime ſane fecerit.Præterea q̃cunq; medicamẽta digerere ſolẽt ecchymomata & † atra, ea pſtat ſero,q̃ aqua diluere.Sic ẽt eo utimur ad ſugillata & hypoſphagmata, peculiaribꝰ ad hęc medicamẽtis cõmiſcẽtes.At caſeoſũ illud & craſſum ipſius lactis magis illitũ adhęret,& eo nomine acrimoniã retũdit {magis.}Porrò ubi aliã quãpiam deſiccantẽ facultatẽ habuerit adiunctam , optimũ eſt remediũ dyſenteriæ, & omniũ uentris acrium fluxionum. Eam accipit à lapidibus, q prædecocto ipſi inijciunť igniti. Porrò eos eſſe oportet quos uocant κάχληκας.Et lac eouſq; decoqui debet, dum pleraq; ſeroſi in eo humoris abſumpta pars fuerit.At nos iniectis ferreis in ipſum cylindris candentibus,eandẽ, aut etiã meliorem facultatem efficimus:nam ferrum adſtringentis quoq; (ut eſt dictum)facultatis eſt particeps.Ac proinde cylindros ego cõplures effeci huius gratia, ad fines uerũ ꝓpendẽtes,quo uidelicet quis manubrio ignitũ ferrũ facile igni eximat : & ſicut cauteriorum, ita horũ manubria pannis inuoluo.Porrò lac totum ad acres oculorũ fluxiones tum per ſe, tum cũ mol- H lium collyriorum quopiã,eſt utile:præterea ad hypopia,& hypoſphagmata .Quin etiam palpebris extrinſecus,ubi q ophthalmia laborant,ſomno ſeſe dabunt,impoſitum ſimul cũ roſaceo,& ouo,phlegmonas eorum concoquet:ſed hoc eſto lac mulieris recens ex mãmillis expreſſum.Infundimus ipſum & utero ulcerato tum ꝑ ſeſe,tum ijs medicamentis commiſcentes,quibus miſceri poteſt,utiq; citra morſum curantibus : & ubi in ſede ulcera mitigamus ꝓ ſanici acrimonia dolẽtia,aut phlegmonas,aut † ſtolidas ꝓpetientia.Sic & ad ulcera pudendorũ utimur, & ad omnia,q̃ leniri poſtulant ſiue ob phlgmonen, ſiue ob morſum , ſiue ob malignitatẽ . Ea propter & cancroſis applicatur ulceribus,medicamentis anodynis cõmiſtum,qualia ſunt quæ conſtant ex pompholyge. Et quid attinet cõmemorare,ꝙ ore contentũ & collutum gargarizatumq; uel maxime phlegmonas eius mitigat?Sed & tonſillas,& columellam,& antiadas phlegmone affectas, admodum mitigat,& proinde etiã ſynanchen ſiue anginam. Atq;,ut ſemel dicam,medicamentum eſt lenlens{Græci uocant παρηγορικόν,}totam quidem ſubſtantiam,habens mordacitatis expertẽ , ſed multo magis ubi concoctione moderata potiſſima pars ſeroſi humoris abſumpta eſt. Sic mihi uideuť etiã medici ad uenena,q̃ eroſione interimunt,lac dari ſuadere, uelut ſunt lepus marinus,& cãtharis. Sunt etiam qui exhibent ijs,q̃ aconitum & thapſiam ſumpſerint: ſed hæc

ex ratione

Margin notes:

A.l.2. t.2. ca. 434. l.14. e.d.

† ἡ πιμελὴ, καὶ τὸ στέαρ. adeps & ſeuũ. vide lib. ſeq. cart. 78 g

A.ibidem.

† liuores.

† Rugas. ita uocantur plicæ circa ſedem, quæ minime ſeruntes ſiunt condylomata.

A. lib. 1. c. 1. et 144. fo. 116. b

A ex ratione fecerunt. Alia uerò palam mētiti ſunt, ut de lacte canino, ꝙ in palpebris pilos renaſci prohibeat, ſi prioribus euulſis, ei loco foret illitū, unde pilorū radices extractæ eſſent. Ad eundē modum qui ſcripſerunt, ꝙ celerem pilorum in pudendis exortum reprimat, ſi quidē foret ante pubertatem illitum: quinq;, ꝙ fœtus emortuos eijceret potum, uerum nō protulere. Sed & alia q̄dam præſtigiaturis contaminata, tum de horum, tum de aliorum quorundam animalium lacte conſcribunt, quæ me ab initio dicturum negaui, etiamſi experientia didiciſſem uera dixiſſe.

Caſeus.

A. l. 2. c. 2. c. 323. fo. 115. a

Caſeus. Sermoni qui hī de lacte, annectendum eſt de caſeo, propterea ꝙ ſit lac coagulatum. Non tñ uniuerſa lactis eſſentia in caſeos cogitur, ſed quod craſſum eſt duntaxat. ſ. tenui ſeroſo ſecreto ac ſeparato. Porrò dictum eſt hīc lac in ſe naturam quandam pinguē, & ueluti oleoſam, eamque plurimam eſſe poſui in bubulo: ac ubi a reliquo lacte ſeiunctum fuerit, ſolumque per ſe conſtiterit, id pingue, butyrum appellari: at, ubi cum toto lacte coagulatum fuerit, ſeroſo dūtaxat humore per coagulationem ſeparato, pinguē caſeum effici. Fiuntque hoc pacto caſei bubuli quidam adeo pingues, ut ex ijs effluat quiddam ad ſpeciem olei. Porrò tū hi, tum reliqui omnes, temporis ſpatio acriores tibi apparebūt, ſiue guſtes, ſiue olfacias. Itaq; cū mihi olim caſeus alla-

B tus eſſet bubulus, quē ex odore acrem eſſe coniiciebam, abieci: & iam à famulis abſumptum putabam: cæterum illi talia ſeruare ſoliti, lōgo poſt tempore ex promptuario proferentes, quidnā de illo fieri iuberem, rogant. Cum igitur edendo non eſſet propter acrimoniā, ludicrum nobis problema extitit, proponētibus, cui rei quis illū utiliter poſſet accōmodare. Interea cum ad me arthriticus quiſpiam in curru cōuectus eſſet, tophos, quos Græci τόφους nuncupant, in articulis habens, ſubijt mihi crure ſuillo ſalſo, qđ erat intus, decocto, caſeū eo decocto macerare, ac ꝓbe in mortario ſubigēdo unitū tophis imponere. Et ſane arthritic⁹ ab hoc medicamine magnificè adiutus eſt: nā rupta ſpōte ſua cute, abſq; inciſione uidelicet, effluxere quotidie citra dolorē tophorū particulæ. Vbi aūt totus, q apud me erat, caſeus fuiſſet abſumptus, talē ſibi aliū cōparās arthriticus in poſterū ſeruauit: & poſtea rurſum uſus eſt inueterato, atq; ubi tunc quoq; idē percepit cōmodū: ſæpius deinceps uti ꝑſeuerabat: & quoſdā amicorū ſimiliter affectorum docuit. Atq; id quidē nos excogitauimus: cæterū cōprobauit, atq; confirmauit experientia. Porrò recē tem, q inueterato contrarij eſt tēperamenti, quādoq; homini in agro degenti, moderatæ magnitudinis uulnus habenti impoſui, antea uidelicet ad lęuorē tritū. Extrinſecus aūt illi imponebā folia lapathi. Poſſint uero ēt, ſi hæc nō adſint, folia ſuperponi uitis, aut platani, aut betę, aut lactu-

C cæ. At ipſe quidē caſeus uulnus glutinauit, † eratq; etiamnū mollis. Alius uerò, qui uocatur & in patria mea Pergamo, & per ſuperiacentē Aſiā, Oxygalactinus, magnū ruſtici uulnus conglutinauit impoſitus: nam recens coagulatus ac mollis repercutiendi uim obtinet, nimirum leuiter refrigerans. At oxygalactinus præter hæc digerendi inſuper leuem quandam uim poſſidet.

† Cod. græ. habet […] i. ſimplex. ſ. exiſtēs. & itaue tus trala. Interpres uidetur legiſſe […] i. tenet.

Butyrum.

A l. 3. c. 3. et. 110. fo. 110. b & 111. d

Butyrus, aut butyrum, utcūq; nominare uoles, ſiue maſculino, ſiue neutro genere, ſit quidē, ut ſupra dictum eſt, ex eo quod in lacte pinguiſſimum eſt. Miror autem, quo pacto Dioſcorides ex ouillo & caprino confici referat: Ego nāq; ex bubulo hoc medicamētū fieri noui, ac proinde nūcupatum eſſe butyrum exiſtimo. Facultatis eſt concoquentis, paulum habens ēt digerendi potētiæ, in medijs nimirum corporibus ſecundum duritiem, ac mollitiem. Nam id ſemper memoria tenere oportet, quicquid ſimpliciter, ac ſine addito, aut limitatione aliqua profertur, de medijs temperatura corporibus intelligi. Nam corporum plane durorum tumores præter naturā, hoc nequit medicamen digerere: at q̄ in mollibus ſunt phlegmonæ, eas & concoquit & digerit perfacile: nam parotidas, & bubonas, & oris phlegmonas, aliasq; partes complures, prorſum illo ſolo curauimus, nimirum puerilibus corporibus, ac muliebribus perpetientibus. Sed & gingiuis pue-

D rorum dentientium aſſidue illitum, nihilo imbecillius melle gingiuas extenuat, per quas exitus eſt dentibus. Et alios omnes in ore affectus phlegmonoſos, poſtea quàm fluxio reſtiterit, digerit pariter, & concoquit. Proinde cataplaſmatis inditur, quæ extrinſecus imponuntur parotidibus, hypochondrijs, & bubonibus. Sed & in uentrem deuoratum, & ex eo diſtributū, magnificè confert expuitionibus ex pulmone, idq; in pleuriticis, & peripneumonicis affectibus, cū hoc, ꝙ eos etiam concoquat. Atq; ſi ſolum lingatur, magis quidem cōcoquit, uerum minus educit: ſin cum melle & amygdalis amaris, plus educit, ſed minus concoquit.

Pytia coagulum.

A. ibi. c. 115. f

Coagulum omne acris ac digerentis potentiæ eſt, ac nimirum ēt exiccatoriæ: nā neceſſario id ſuperiora comitatur. Ac leporis quidem coagulum comitialem morbū, ſi cum aceto ebibatur, præterea profluuium muliebre, ſanare proditum eſt: ſed & lac in uentre coagulatum diſſoluere: quod certe & nos experti ſumus, non ſolum in leporino, ſed etiam in aliorum animalium oīum coagulo: attamen leporinum omnium eſt præſtantiſſimum. Sed & ſanguinem in uentre concretum ſimili modo epotum diſſoluit, ac efficacius quidem cæteris, uerum nō ſolum, quod quibuſdam ſcriptum legitur, ſed & hoc commune eſt omni coagulo. Quidam aūt ſanguinis ex thorace reiectiones leporinum coagulū epotū ſupprimere prodiderunt: cæterū nec aliū quenquā eò

uſum noui,nec ipſe ſum auſus acri uti remedio ad affectum adſtrictionē poſcentem.Porrò coa- E
gulum equinum ad dyſentericos & cœliacos peculiariter accõmodari ſcripſerunt non nulli.

Coagulum phocæ.

At Phocæ coagulum eximie aptum eſſe quidam prædicant,tanquam uires obtineat caſtorij.
Verum quæcunque proditum eſt quodq; coagulum ſecundum eſſentiæ ſuæ præſtare proprieta
tem , non eſt nunc tempus exponere.

Chole fel.

Hic ſuccus omnium,quæ in quoq; ſunt animalium calidiſſimus eſſe demonſtratus eſt.Itaque
ſicuti ſanguinē & carnes diſſimiliter temperata obtinent animalia,eadem ratione & fel.Quocir
ca calidiſſimorum fel,aliorum quoque animaliū fel excellere neceſſe eſt:& quæ illis minus ſunt
calida , proportione & hunc humorē illis ineſſe calidum, quanto ſcilicet & in alijs ſunt inferio-
ra . Didiciſti enim quatuor eſſe uniuerſos in unoquoque animali ſanguineo humores,ſanguinē
pituitam,& bilem tum flauam,tum atrā. Didiciſti porrò ex more nō tantum medicis, ſed & La
tinis omnibus bilem flauam abſolute efferri bilem,tanquā ſubaudientis,qui audiunt,coloris co
gnominationem:atram uero nō ſimpliciter nuncupari bilem, ſed cum addito, nempe hoc toto,
atram bilem.Sed & ꝙ flauam bilem non nunq̄ pallidā cognominant,noſti:& ꝙ in ueſica iecoris F
interdum pallidam,interdum flauam,in cōſectionibus animalium,ipſam conſpicimus. Audiſti
porrò flauam tanto eſſe pallida calidiorem,quanto & craſſiorem: nam ſeroſo recremento flauę
bili commiſto pallidam conſtitui contingit:ſicut & flauam pluſculum excalfactam conſiſtentia
reddi craſſam,colore autem flauam.Quin & in animalibus apparet flaua quidem ijs,quæ magis
ſunt calida:quæ uero minus,pallida.Et ubi calida animalia aut fame,aut ſiti torquentur,ad atrū
colorem uergit, interim illum habens æruginoſum, interim cœruleū, interim iſatidis,qui quidē
magis eſt colore braſſicæ ſuſcus.Itaque & tu bilis colori diligenter intendito,cum medicamētū
præparabis,cui admiſcenda eſt bilis.Miſcent autem cycliſcis uocatis,& trochiſcis,qualis eſt An
dronis,& Polyidæ,& Paſionis,& Birinus,qui tauri recipiunt bilem:nā ubi ea medicamēta præ-
parant,quæ ſunt utilia ad oculos,hyænæ,galli,perdicis,& aliorum quorundam animalium bilē
adhibent.Porrò taurorum bilis calidior eſt & ſiccior q̄ boum caſtratorum:nam caſtratum ani-
mal ſemper ſimile redditur fœminæ,& ijs q̄ ſunt ætatis minoris.Itaque ſicut hæc humore ſupe-
rant adulta & perfecta,uincūturq; ab ijsdem caliditate: ad eundem modum bos caſtratus à tau
ris. Et quorundā ego taurorum bilem uidi cœruleam,flaua nimirum ſuperaſſata: quam ſane in
præparandum inijci medicamentum uetui,ſumpto illius loco alterius tauri bilē mediocriter fla G
ua.nam ille uinculis uiolenter tractus,ſupra modum fuerat defatigatus:itaque eo labore cū ex-
canduiſſet,clarum eſt temperaturā eius fuiſſe calidiorem: probabileque eſt ſic uiolenter pertra
ctum,tum ſitijſſe,tum etiā eſuriuiſſe.Atque,ut ſummatim dicam, uelut urina à modica potione
modice pallere,& ſitim famemque & multum laborem perpeſſis flaua eſſe conſpicitur:impletis
uero atq; inebriatis,albida:ita & bilis colores uariat,ad flauius quidem per exercitia, inediā, &
ſitim:ad candidius uero in contrarijs.Scito ergo ſi præparando medicamini bilem impenſe fla-
uam inijcias,calidius te id effecturum:ſi pallidam,mediocriter calidum:ſin exolutam & aqueā,
tanto imbecillius temperie conuenienti,quanto & bilis ad candidius fuerit uerſa.Sic qui occlu
ſas hæmorrhoidas taurino felle aperiunt,ijs interdum imbecillū,interdum uero ſupra quam cō
ueniebat, acre apparuit.Quanquam non nulla quoq; diuerſitas exiſtit pro corpore cui adhibet,
prout.ſ.prōptiore ſenſu,aut hebetiore fuerit:tum perfacile patiens,aut difficulter. Verum in ip-
ſa bile nō parua uiſitur,ut dixi,uarietas:nam idem homo à pallida minus, à flaua bile plus,mor
dicatur.Liquet itaque uel ex eo ꝙ hæmorrhoidas aperit,q̄ ſit hic humor acris:ſed & illis ipſis qui
utuntur,mordicare percipitur . Ac proinde caueamus, ne ad alium morbum aut ſymptoma bilē
flauam uſurpemus ſolam ac per ſe:nam propoſiti cycliſci pauculum bilis accipiunt . Ac quæ ad H
oculorum acutiem componunt medicamenta,partim hyænæ,partim perdicis, partim galli,par
tim alterius cuiuſpiam bilem accipientia, admiſtum habent tum mel, tum fœniculi ſuccum , tū
opobalſamum.Porrò animalium quorundam ſingulariter bilis à medicis extollitur,tanq̄ aciem
exacuat oculorum,& ſuffuſionum initia digerat, uelut piſcis quē uocant calyonymon,hyænæ,
& ſcorpii marini,tum galli, & perdicis . At ſuilla adeo omnium imbecillima eſt, ut ne ulceribus
quidem toleratu ſit grauis:& apparet omnium bilium maxime aquea,exceptis ſylueſtribus ſui-
bus,& iis qui degunt in montibus:nam ut horum caro & calidior & ſiccior eſt, ita & bilis. Por-
rò domeſticorum ſuum bile utuntur quidam ad ulcera aurium , medicamento utiq; non repro-
bo:& tu quoq; ubi compoſitorum nihil adfuerit,utitor:ſunt enim innumera.Sed & pro affectus
magnitudine alia etiam atq; alia alterius animalis bilis poteſt congruere. Nam ubi ulcus diutur
num fuerit, multamq; ſaniem puſq; contineat , etiam ſicciorem bilem perferet , puta ouium,q̄
paulo eſt acrior ſuilla : hac etiam magis caprarum : cui adſimilis quodammodo eſt urſorum, &
boum.At taurorū his ualentior eſt,inferior tamen bile hyænarum: & hæc quoque inferior bile
callionymi,& ſcorpii marini, & marinæ teſtudinis . Porro hirci agreſtis bilem ſcripſere quidam
prodeſſe luſcioſis , ſiue nyctalope uexatis, Cæterum uolatilium animalium biles omnes, tum
acriores

A acriores ſunt, tum ſicciores, quàm quadrupedum: & inter ipſas quoq; uolucres gallinarum & perdicum biles ad medicinæ uſum probatiores habentur. *Miluorũ uero, & aquilarũ impendio acres ſunt, ſed & erodunt: quamobrem colore uiſuntur ærugineo, ac non nunquàm atro. His itaq; earum cognitis differentijs: atq; affectibus, qui plus, quiq; minus, deſiccari poſtulant, cognitis: ſi unã modo quampiam opere fueris expertus, inde ad alias tranſire poteris per methodũ, ut ſemper, quę affectui commoda ſit, adhibeatur. Nam cum uelut in coniectura ſita ſit cuiuſque facultatis uehementia, à definito quopiam principio ad materiam inexploratam tranſire oportet, ac à prius explorato, exceſſus qui in illis conſiſtunt diſcere. Sed & notas quaſdam luculentas ego expoſuitum à bilis colore, tum ab animalium temperie. — *Accipitrum.*

Hidros ſudor.

A. ibid. c. 648 — Sudor. Vnus & hic eſt humorum in animantis corpore prouenientium, & eãdem habens materiam, quam vrina, & eundem generationis modum. Siquidem utrique bibito humore conſtat generatio, excalfacto ſimul in corpore, & bilioſæ non nihil ſubſtantiæ adepto: uerum ſudor plus eſt elaboratus, utpote qui ad cutem uſq; permeatis omnibus, quæ interſunt, partibus peruenit. Attamen ſudores inter ſeſe & vrinas differre neceſſe eſt, tum pro animalium temperaturis, quæ
B & natura, & per ætates nõ parum à ſeſe inuicem ſunt diuerſæ, & pro pręcedente uictus ratione. Clarum autem eſt etiam ſi aliquando in ſermone omiſſum fuerit, pro tempore anni, & præſenti cõſtitutione, præterea pro regionibus, diuerſitatem effici in animantium corporibus nõ paruã. Nam cõpendij gratia uno capite complecti eiuſmodi omnia ſoleo, nempe, pro cingentis nos aeris temperie ea mutari dicens: etenim diuerſitatẽ regionum, quæ eſt in caliditate & frigiditate, hic cõprehendit, ut tempus anni, & præſentem, præteritamq; conſtitutionem. Cùm ergo ſermo fuerit de vrinis, aut ſudoribus, aut bilibus, aut ſanguine, aut pinguedine, aut adipe, aut quopiã in corpore nato, diuidẽtibus uidelicet nobis eas, quæ in animalibus uiſuntur, drias, de ſanis corporibus ſermo intelligendus eſt, mediam propriæ ipſorum temperaturæ conſtitutionem habentibus. Sic ergo quòd & ſudor ſalſæ, & ſalſuginoſæ uocatæ qualitatis eſt particeps, guſtus teſtimonio probatur: nam ſæpenumero nolentibus in os defluẽs, dictam qualitatem indicat. Sæpe uero ẽt non obſcuram præfert amaritudinem. Attamen & color eius naturam deſignat: nam ſicut vrina naturalis modice eſt pallida, ſic & ſudor. Verum id facile cognoſces in ijs, qui lauantur, cũ abſq; oleo ſtrigili radunt: nam ſudor in cauo ſtrigilis colligitur, colorem quem dixi, ſimul & guſtũ præferens, ac euidenter ſalſediuem habens, ſed obſcure amaritudinem. Verum de vrina plus etiã quàm
C cõueniat medici ſcripſerunt, propterea nimirum, quòd large ea in omnibus hominibus tũ priuatim, tum publice, quotidie colligatur. At de ſudoribus aut nihil, aut quæ curioſa ſint potius, & præſtigiaturæ obnoxia: & inſuper ſcripſerunt alij ſuperuacanea, quæ per aliam fieri poſſent materiã medicam. Porrò ſudor etiam in palæſtris exercentium miſcetur ſordibus, hoc eſt † paro, quẽ quidã curioſe Atticã ſectantes linguam, Coniſalon uocant: cõſertq; nõ nihil tenuibus ſordibus, ut tumores præter naturam per halitum digerant. Nam illæ plus repercutiunt, minus autẽ digerunt: at poſt adiunctum exercentium ſudorẽ acquirunt multum facultatis digerentis. Ergo in phlegmonas uberrim ſolæ hæ ſordes impoſitæ efficaciori ſunt remedio. Sin ſicciores uidebunt, cyprinum ſuperungito: & ſi ualde etiam ſiccæ, cyprino item ſubigito. Præſtat autem non ſiccas, ſed molles accipere. Porrò ſi non adſit cyprinum, roſaceum bonum miſcuiſſe ſufficit. Hoc medicamẽtum admodum eſt utile ijs, quibus à partu reſtringere lac conſiliũ eſt, eo nomine, quòd in mammis coaguletur in morem caſei. Hinc orſo, ad alios affectus ſimiles uti licebit. Atq; ego ſanè ad bubonem eo uſus, celeriter diſparuiſſe tumorem conſpexi. — † τῷ πάτῳ. Vide Aetium lib. 2. cap. 107.

Vrina.

Dictum quidem eſt de tota eius natura in ſermone de ſudore: Diceturq; & nunc, quòd quan-
D ta eſt in animalibus bilis diuerſitas, tanta item ſit in vrinis. Atque omnes quidem facultate ſunt calidæ, ſed plus tamen animalium calidiorum: minus autem frigidiorum.

Vrina humana.

A. ibid. c. 710 — At *vrina hominis omnium propè aliarum vrinarum eſt imbecillima, exceptis porcis domeſticis, quibus execti ſunt teſtes. Nam illorum ſimilis eſt totius corporis temperatura temperie hominum, & vrina ſimiliter debilis. Verum montanorum aprorum ualida eſt, ut ẽt ex odore apparet, qui utiq; acerrimus eſt. Sed & in alijs animalibus ex odore uim eius conijcere liceat: nã vrinas illas deguſtare planè eſt abominãdum, cum ne pueri quidem vrinam, uir quidã honeſtus uita pariter ac moribus, ebibere ſuſtinuerit, cum peſtiferè ægrotaret in Syria: ubi, cũ multi vrinã puerorum ſimul & uirorum hauſiſſent, ſeſe hinc ſeruatos credebant. Cæterũ vrina hominum, ut ſiquid aliud, extergendi uim obtinet: quod cùm alij multi ſatis indicant, tum maxime fullones, qui ſordida ueſtium ea expurgant, atq; extergũt. Hanc eius uim cũ & medici cõſpexiſſent, pſoras & lepras ea detergunt: perfunduntq; ulcera tum multa humiditate, tũ ſordibus & impuritate ſcatentia, ac multo magis ubi putridum quiddã obtinent. Sed & pudendis, ubi ſic afficiuntur, vrinam infundunt, & auribus pure fluentibus. Quin & achoras, & furfures ea curant, capiti identidem perfundentes. At nos hæc facere odimus potius, cum ad manum ſint quæ illis conducant

alia medicamina: at ulcera digitorũ,pedis maxime,quæ ex illiſione,atq; offenſione eſſent inflicta, ſæpenumero,ubi nimirũ phlegmone carerẽt, & ipſe curaui,eaq; in ſeruis & hominibus ruſticis,quos iter ingredi abſq; medicis erat neceſſe:Siquidem linamento [illegible] Græci uocant,ulceri impoſito , ac inſuper linteo circũuoluto ac ligato, quoties meiendi inceſſeret cupiditas, in digitũ ferri vrinã ꝓcepi,nec antè ſoluere,q̃ bene eſſet curatus.Nã & ſi quẽ aliũ curiſine medico agentem, vrinã ulceribus perfundentẽ audiſſem,non uetui,ubi ſcilicet in partibus thorace inferioribus uſq; ad imos pedes ulcus conſtitiſſet:ſiquidẽ ulcera aut capitis,aut faciei,vrina ꝓfundi ſinere auerſabar. Attamen medicamentum qđ ex vrina pueri conficitur,qđ quidã uocant chryſocollan,q̃ a eo ad auri glutinationẽ utunĩ,ad ulcera difficilia ſanatu optimũ eſſe aſſero.Fit autẽ id figura phiali confecto mortario ex ære rubro,habẽte piſtillũ eiuſdem materiæ,in qđ meiente puero,piſtillum circũages identidem, ut non tantùm à mortario quid deradat,ſed ẽt à ſeſe non nihil deterat:id qđ pluribus deinceps diebus peragitur,donec vrina craſſitudinẽ aſſequaĩ mellis. Faciendũ uero id in Sole: nã facilius in aere eiuſmodi ab ære quid deteritur: aut ſi Sol abſit, calidas eſſe ædes ſaltẽ conuenit.Hoc medicamento miſto ijs,quæ curandis ulceribus rebellibus ſunt idonea,utimur,ut dixi,ceu optimo:nihil.n. habet abominandũ,perinde ut vrina capiti alterive parti infuſa.Nam quid cõmemorẽ vrinæ potũ?Scripſere tñ medicorum quidam de ſubſidente in vrina craſſo illo uidelicet & albo,dicentes id mederi eryſipelatis. Sanè ea eryſipelata, quæ ignea etiãnum ſunt, & re uera erypelata,calidorum & acrium medicamentorũ oĩno nullũ iuuare poteſt:quæ uero per refrigerantia refrixere,tũ hoc,tum alia multa medicamina digerentia,adiuuare ualent.Atq; hoc quidẽ uti licebit,ubi non in facie,aut prope,eryſipelas conſtiterit, uerum in artuum quopiam , aut dorſo , aut uentre . At vrinam pueri orthopnææ gratia ebibere neceſſarium non eſt,cum ſint & alia medicamina quæ huic medeantur affectui.Quin cum bibiſſet quidam,affectu liberatus non eſt: ut non eximium quid præter alia poſſideat.

E F

Sielon ſaliua.

Sielon, ſiue Sialon,ſiue Ptyelon appellare libet,nihil intereſt. Verum id ſciendũ eſt,uim eius eſſe differentem,tum in animalium ſpeciebus,tum in eorũ unoquoq; ſano & ægroto, ieiuno & ſitibundo, aut cibo potuq; ſumpto . Etenim ut vrina & bilis,ſic etiã ſaliua ſumpto quidem cibo imbecilla eſt:ualida & acris eorum qui ingenti,aut inedia,aut ſiti premuntur:in medio utriuſq; eſt eorum,qui probe concoxere quidem, nondum tñ cibum potumve hauſere. Hæc ergo ſaliua nutrices pueris lichenas curant,paruum uidelicet digitum rigantes,ac deinde cutem affectã cõfricãtes:idq; faciunt ſubinde, tanto ſcilicet interuallo,dũ ſaliuæ uires in lichene ꝑdurent,ac nõdum ſint extinctæ.Sed & triticum mandentes ruſtici non pauci furunculis imponunt,nã celeriter eos & digerit,& concoquit:cùm ſi macerarent aqua,nõ æquè ꝓdeſſet . Ex quo liquet ſaliuã iuuandi robur adferre. Atq; corporibus mollibus,aut puerorum,panẽ non triticum imponunt ore cõmanſum.Porrò oĩa ſic commanſa digerunt & ſugillata, cæteraq; ecchymomata,maximè ubi panis ſimul cum pauco radiculæ fuerit commanſus. Porrò tota ſubſtantia uel maxime aduerſa eſt ſaliua beſtijs hominem interficientibus,ceu alicubi etiam Nicander poeta refert. Pollicitus autem mihi quidam incantationem ſeſe oſtenſurum,quæ ſcorpios interficẽret,ubi illam ſemel dixiſſet,in ſcorpium expuit:inde rurſum eam obmurmurans,iterum ſcorpium conſpuit: ac ubi tertio dixiſſet,atq; expuiſſet,mortuus eſt ſcorpius. At poſtea ego abſq; incantatione à ſola ſaliua occiſum uidi ſcorpium, idq; celeriter à ſaliua eſurientium,aut ſitientium : tarde autem ab illis qui cibo potuque fuerant impleti:in alijs autem,proportione.

A.ibidẽ 592. & 613. G

De ijs quæ in corpore proueniunt.

Naſcuntur in corpore cum alia præter naturam,quorũ non eſt ſatis honeſtum meminiſſe: tũ ẽt lapis in ueſica:de quo ſcripſere quidam ꝙ lapidès ueſicæ cõminuat. Atq; hoc quidem falſum eſt experientia iudicatum:cæterum an renum lapides frangat,omnino experti non ſumus,cum ſuppeterent alia ad hoc ſymptoma probata medicamina. De pure autem & id genus dicere ſuperſedeo,id illis concedens,qui his in rebus mirifici ſunt,ſcilicet quibuſdam cum præſtigijs.Cæterum ſtercus , unum eſt inter ea , quæ in corpore proueniunt ſecundum naturam affecto animali, ueluti & auium ſordes . De utroq; itaq; deinceps diſſeram.

A.l.2.e.2.ca. 595.to.139 d H

Copros ſtercus .

Copros, ſiue copron,ſiue apopatema appellari uelis,perinde eſt. Scito autẽ hanc ſubſtantiã uim habere uel maxime digerentem . Verum ſtercus hmanum ob fœtorem abominandum eſt: At bubulum, caprinum, crocodilorum terreſtriũ, & canum ubi oſſibus duntaxat ueſcunĩ,neq; grauiter olet,& multa experientia nõ tantum nobis,ſed & alijs medicis me natu maioribus,cõprobatum eſt. Siquidem Aſclepiades,cui cognomẽtum erat pharmaceon,& alia omnia medicamenta collegit , ut multos impleret libros : & ſtercore ad multos ſæpe affectus utitur , non modo medicamentis quæ foris imponuntur commiſcens,ſed ijs quoq;,quæ intro in os ſumuntur.

A.ibid.c.606

Stercus caninum .

Sanè ego memini me admirandam,tum humani,tum canini ſtercoris expertum facultatem. Sed prius diſſeram de canino,quo uti aſſiduè conſueuit præceptorũ noſtrorũ quidam , ſola oſſa

A.ib.dem.

A cani edenda exhibens duobus cõtinuo diebus,ex quibus durũ,candidũ,ac minime fœtens ſtercus proueniebat.Hoc igit̃ acceptũ deſiccabat,ut cũ poſtea uſus eſſet,facile ad læuorẽ poſſet redigi.Vtebatur eo ad anginã,& dyſenteriam,& ſumme inueterata ulcera : ad anginam quidem, ijs admiſcens,quæ alioqui huic affectui cõgruebant:ad dyſenteriã,lacti illi immiſcẽs,cui decocto calculos uocatos κάχληκας,ignitos inijci ante poſuim*:aut, ut ego poſtea ob parabilitatẽ ad ferrum confugi,id candens lacti probe decocto inijciens . Vocãt aũt medici nõ nulli lac eiuſmodi,neſcio quo pacto,Schiſtum:uerũ oportebat non hoc ſic appellare, ſed in quo ſegregamus ac ſcindimus{qđ σχίζειν græce dicitur}ſerum à caſeo. Cæterum medicus ille ſtercus caninũ aridum tritum lacti, in quo extincti erãt calculi * marini, clã inijciebat, & id ſolũ generoſiſſimos quoſq; diſcipulos docebat . In his ergo duobus multũ expertus ſum ſtercus caninũ ceu medicamentũ mirabile,ſicut & in ulceribus extreme malignis. Miſcui ergo & ad illa paulum quiddã ſtercoris canini medicamentis probatis,& manifeſto ſe ipſo ualentius redditum eſt medicamẽ. Et ſi quãdo digerere aut deſiccare quid opus eſſet,illis etiam medicamentis admiſcui.

Stercus humanum.

Cæterum humani ſtercoris hoc habeo experimentum.Aſſidue quidam à phlegmonis ad gut-
B tur exiſtẽtibus uexabat̃,adeo uehementer,ut ſuffocationis ſubiret periculũ:& ſane ob hoc periculum ſanguinẽ mittere cogebatur . In hunc cũ forte quis incidiſſet, pollicitus eſt ſe præbiturũ medicamẽti experimentum: & ſe uocari, ſi qñ rurſus aliqua in parte gutturis emicuiſſet phlegmone,ante ſanguinis miſſionẽ p̃cepit.Itaq; uocatus, medicamẽto illito ſtatim hominẽ curauit. Vt aũt iterum profecit,non in ipſo tñ,ſed & in alijs qui ſimiliter erant affecti,rogabat is,q aſſiduo ſuffocari periclitabat̃,data mercede,ut ſeſe medicamentũ illud doceret:erat enim ille & locuples,& in pecuniæ ſumptu liberalis:porrò ubi conuentum eſſet de pretio,is,q uendebat,hoc medicamentum,inquit,p antipathuan quandã utilitatẽ obtinet: eſſe aũt eã antipanthuan, ut q curatur,neſciat,unde conficiat̃.Iuſſit itaq; alium daret,qui pro ipſo diſceret,qui ſibi fideliſſimus eſſe uideret̃, quiq; iureiurãdo reciperet ſeſe nulli eius facturum copiam, priuſquã ipſe,q dediſſet,foret defunctus:itaq; à morte eius q ĩdicarat,nõ tñ ille ſuum hoĩem,ſed & alios ſanabat: & mihi ne petenti quidẽ medicamenti exẽplum uolens ac lubens obtulit. Erat autẽ ſtercus pueri ſiccũ cũ melle attico ad læuorẽ tritũ.Victitabat aũt puer,cuius ſtercus accepturus erat, uti ipſe qui medicamentum dederat,oſtendit, lupinis,illis uidelicet,q ex more edi ſolent,cũ pane bene cocto in clibano,modicum ſalem & fermentum habente . Præhebat autẽ bibendum uinum ve-
C tus:atq; hæc oĩa mediocri in quãtitate,ut perfecte ea puer poſſet concoquere.Itaq; cum primo die eo uictu eſſet uſus,poſtero tñ die nondum ſtercus capiebat,ſed in eo quoq; die rurſum eodẽ alebat uictu, ac tertio demũ ſumebat : ac poſtea areſacto utebat̃ ſimiliter,ut ſtercore canino,ut ante dictum eſt. Dicebat autẽ illum,qui docuerat,fugitantem alios cibos ob fœtorẽ, prætuliſſe lupinos: ſeſe uerò,experimenti gratia,carnes gallinaceas,aut perdicũ ex aqua, aut tenui iure bene coctas perſæpe exhibuiſſe , & medicamentum nihilominus operatum . Atque ego ſane hæc tibi de canino humanoque ſtercore narrare poſſum.

Stercus lupinum.

A. Ibidem. At * Lupinum ſtercus quidam colicis potandum dabat, non tantũ in ipſis paroxyſmis,ſed ẽt in interuallis,ſi quidem phlegmone uacarent. Quorum ego quoſdã uidi non amplius inuadi:& qui erant inuaſi,non amplius id grauiter paſſos, ſed nec poſt paucum temporis . Accipiebat aũt ille albidius potius ſtercus,quale ubi oſſa ederint,ſolent excernere.Verum illud etiã in eo mirabar,ꝙ uel ſuſpenſum euidenter aliquoties iuuiſſet.Itaque hic ſtercus capiebat, qđ nõ decidiſſet in terram:Id qđ nou erat inuentu difficile:ea enim eſt luporum natura,quæ canum,ut ſuſpenſo altero poſteriorum crurum & meiant & cacẽt in eminenti quopiã ex terra.Itaque in ſpinis ſępe
D æſtate ſtercus lupinum reperitur,& fruticibus, uepribus,herbiſq; procerioribus.Inuenit̃ porrò in ſtercore illorum & non nihil oſſium deuorati animalis: qđ ut effugit cõmanſionem, ita & cõctionẽ:qđ & ipſum contũdens ac cõterens,bibendum præbuit colicis:ac ſi homo eſſet puritatis amans,miſcebat & ſalis quippiam,aut piperis,aut quippiam eiuſmodi . Vt plurimum aũt ex uino albo conſiſtentiæ tenuis bibendum prębebat:interim uero ẽt ex aqua.Hoc ergo ſtercoris quod patientis ilibus {λαγόνας Græci uocant,} applicandum eſſet, præcepit ſuſpendi ex uinculo confecto ex lana,ſed non qualibet:uerũ multo præſtabat eã eſſe ouis à lupo laniatæ, unde, qđ ad hunc uſum accommodaretur,eſſet conficiendũ.Quòd ſi talis non adeſſet lana,ex pelle ceruina,& lorum qđ cingeret ilia, & in quo ſtercus contineretur,parari præcipiebat.At nos ollulam ad magnitudinem maximæ fabæ confecimus , quã experiundi gratia indito ſtercore quibuſdã ſuſpendimus, nec potuimus non mirari, cum plurimos ipſorum uideremus adiutos. Cæterũ ad ollulam duas ceu aures affiximus,per quas lorum tranſmitti poſſet . Sed hoc quidẽ obiter dictũ eſto, ſiquis inuenietur qui ſic ſuſpenſis fidẽ habere dignabitur . Dico autem ſic, nam ſubſtantia eſt,quæ ſuſpenditur,non uoces barbaræ,ut quidam facere præſtigiatorum aſſolent : quando & alias expertus ſum ſubſtantias , quæ in alijs affectibus ſimiliter operarentur . Sed de his non eſt nunc dicendi tempus.Ad propoſitum itaque reuertamur.

Stercus caprinum. E

Ibidem.e Nam*humanum,caninum,lupinumq́; ſtercus recenſui,alia uerò nondum : quorum ēt maior eſt q̄ dictorum numerus: & quædā aſſiduo habētur in uſu,quædam rariore. Omniū creberrimè utimur caprino ſtercore {Græci Σπυράθους proprie nominăt,} digerentis & acris facultatis: adeo ut & induratis ſcirrhorum in modū tumoribus congruat, neç tm̄ lienis,ad quos creberrime medici non pauci huiuſmodi ſtercora applicant,ſed etiam aliarum partium. Siquidem ego eo uſus ſum ad genu, tumorem habens inueteratū , & ægre ſolubilem,iuſſo fieri cataplaſmate ex farina hordeacea per oxycratum,indito uidelicet hoc ſtercore:& mirū eſt, q̄ homo ille fuerit adiutus. Erat aūt ruſticus,in quo id factum eſt.Et iam etiam alius ruſticus,cum ſic uſus eſſet non tantum in genu,ſed etiam alijs in partibus ad tumores ſimiles,perinde adiutus eſt.Nā acrius eſt medicamentum,q̄ ut mulieres urbanas,aut pueros,aut oīno qui tenera ſunt carne,ſanare poſſit.;Sed de particulari oīum medicamentorū uſu in opere de cōponendis illis tractabitur.Quin & ad aquā inter cutē,& ad ſplenicos uariè caprino ſtercore utimur. Sed & uſtum tenuioris quidē eſſentiæ, uerum haud manifeſto redditur acrius. Quamobrē ſanè ad alopecias congruit,& oīa adeo,quæ extergentia medicamenta deſiderant,ut lepras, pſoras,lichenas,& hoc genus alia. Miſceť digerentibus cataplaſmatis,qualia ſunt quæ accōmodanť ad parotidas & bubonas diuturniores:eſt F .n.uis eius tum uſti,tum non uſti,abſterſoria, & digerens, nec etiam paruā habet digerendi potentiam . Nam medicus quiſpiam ex ijs,qui in agris & uicis medicinam exercent,utebať eo ex aceto ad uiperarum morſus,& multo ſanè ēt magis aliarum beſtiarum : ac profecto ex ijs complures ſeruauit.Et hic ipſe quoq; medicus ad auriginē potandas ipſas ſpyrathos ex uino p̄buit, & ad profluuium muliebre cum thure appoſuit . Quæ oīa ſanè optimus medicus ignorare non debet: cæterum potiora eligere potiſſimū ad urbanos & honoratos,alicuiusq; exiſtimationis uiros: in quibus equidem ego tali nunq̄ ſum uſus medicamine,cum multo meliorū ſuppeteret copia.Attamen exiſtit nō nunq̄ taliū uſus,aut in itinere, aut in uenatione, aut ruſticatione,cū ſcilicet meliorum nihil adfuerit,aut homo ruſticus perinde fuerit carnis duræ ac aſino ſimilis . Nā eiuſmodi multos in agris reperias dignos,qui bibāt ſpyrathos.Purrò qđ & ſuprà monui de urinis,& bile,& ſaliua,id nunc memoria repete,nempe uniuerſalem & cōmunem facultatem eandem omnibus ineſſe,verum pro animalium temperaturis uariā . Nam eorum,quæ ſicciore ſunt temperatura,& ſtercus exiccantius eſt:ſicut & calidiorum magis etiam excalfactorium.Verum nullum omnino ſtercus refrigerat,ſicut nec ullum humectat.Sed & pro natura eorū quæ edunt, multa item fuerit diuerſitas.Proinde in hominibus potius,q̄ alijs animalibus maior eſt:q̄nquidem hoc animal diuerſiſſimis maximeq́; uarijs cibis utitur. Nam quid ſimile habent,qui allium G ac cæpas comedunt,& qui cucurbitam, uerbi cauſa ? at caprarum ſpyrathi pro paſto uario non nihil item habuerint differentiæ,non tamen tantum,quantum ſtercus humanum.

Stercus bubulum.

Ibidem.a Similiter*Stercus Bubulum exiguam habet dr̄iam:eſtq́; & ipſum facultatis exiccatoriæ:nerū attractoriam etiam obtinet , ut monſtrat , dum apum ueſparumq́; morſus iuuat . Atq; hæc ut à proprietate ſubſtantiæ totius iuuentur, fieri poteſt . Cæterum medicus quidam medicamentorum peritus, in Myſia,quæ in Helleſpontho eſt,aqua inter cutē laborantes bubulo ſtercore oblinens,in Solem exponebat. Atq; hic ipſe impoſuit & partibus ruſticorū phlegmone obſeſſis humidum illud uere collectum,cùm herbam boues paſcuntur.Manifeſtum autem eſt hoc eſſe alio moderatioribus multo uiribus:dico autem aliud,cùm paleis ueſcūtur: nam hoc medium eſt inter id quod modo diximus,& quod prouenit ab erui paſtu.Liquet ergo,quēadmodum id quod paſcuo herbaceo prouenit,ad phlegmonas accommodatur, ſic iſtud aqua infeſtatis eſſe idoneum . Scire tamen oportet,omnia id genus medicamenta duris agreſtium hominum corporibus aptari,nempe foſſoribus & meſſoribus, & qui opus obeunt tam ualidum : In quibus utiq; Myſius ille medicus & ad chœradas adhibebat,& ad tumores omnes ſcirrhoſos , ex aceto in cataplaſmatis formam compoſitum illinens. H

Stercus ouillum.

Ibidem.c Sed*& hic ipſe medicus ouiū utebať ſtercore ad acrochordonas, & myrmecias, & thymos, & furunculos duros,quos clauos nominant, aceto uidelicet diluens . Quin & ulcerum ambuſta ad cicatricem illo ducebat,nempe ſtercus hoc cerato roſaceo commiſcēs . Sed & per ſtercus caprinum combuſtum ſimiliter curabat:cęterum pauculū eius multis numeris maiori cerati moli admiſcebat. Et in totum,ſtudium id illi erat unicum,omnia curare per ea, quæ ex agris facillimè parantur : inter quæ ſunt & herbæ,frutices, &arborum flagra,& germina,& folia mollia,& fructus,& cortices: ſuper quibus copioſius dicetur in facile parabilibus.

Stercus columbinum.

Ibidem.e Porro*Stercore columbarum nomadū(nam ſic eas quidā cognominant,à domeſticis uidelicet diſtinguentes)tanq̄ medicamento excalfaciente,& ipſe ad multa frequenter admodū utor, nempe cū ſemine naſturtij contuſum cribratumque ſiccum vice napyos ad ea , quæ rubrificari debent,adhibens.Manifeſtum autē eſt,quòd inueterata omnia dico in talibus affectibus , qua-

les

A les ſunt coxẽdix,hemicrania,ſcotomata,uertigines,& cephalæa:& in lateribus,ſcapulis,ceruice,lumbis,dolores inueterati: & ad hæc nephritides, & affectus cęliaci,& podagricę arthritides qñ uidelicet in articulis eorum nondũ conſtiterint tophi ſiue pori. Atque hoc ſtercus planè fętidũ non eſt,maxime arefactum. Quocirca & in urbibus eo uarie utimur,aliàs alijs miſcẽtes medicamentis.

Stercus gallinaceum.

A.ibidem.g Porrò cum conſpexiſſem illum in Myſia medicũ gallinaceo vtentẽ ſtercore in eis, q ab eſu fungorum ſuffocabantr:& ipſe quoq; ſum uſus in quibuſdã urbẽ inhabitãtibus,q & ipſi fungos eſitant,ipm uidelicet ad læuorem contritũ, tribus quatuorve oxycrati, aut oxymelitis inſpergens cyathis:& palàm adiuti ſunt,idq; celeriter. Nã qui præfocabantur,paulo poſt uomebãt pituitoſum humorẽ oĩno craſſiſſimũ, & exinde planè liberati ſunt ſymptomate. Eſt aũt hoc ſtercus columbino minus calidũ. Cæterũ Myſius ille medicus dabat ẽt bibendum ſtercus gallinaceũ ijs,qui diutino coli dolore fuiſſent uexati,ex ęnomelite: ꝙ ſi hoc non aderat,ex aceto, aut uino aqua diluto. Porrò memoria tenere oportet cõem de oĩbus animantibus rationẽ, nempe tum in ijs,quę in corporibus ipſorum cõtinentur tã humida, ꝗ ſolida,tum in ipſis partibus,plurimã eſſe diuerſitatem montanorũ,quæ uocant,& eorũ quę in pratis,paludibus,lacubus,& ędi
B bus uerſantur. Sp.n.quæ exercentur,ijs,quæ nõ exercentur, ſunt ſicciora:& quæ cibis utuntur calidioribus ſiccioribusq;, ijs quę humidis frigidisq;. Nã in columbis (qñquidem creber nobis earum ſtercoris eſt uſus) multo ſemper inferius ac imbecillius expertus ſum earũ ſtercus, quæ in domibus degebant,ꝗ earum,quæ in montibus,quas nomadas nuncupant. Tum gallinarum quoque inueni multo etiam imbecillius earum,quæ concluſæ ſeruantur,& furfuribus aluntur: non paulo autem ualentius earum,quæ in agris,atrijs,aut foris paſcuntur.

Stercus Anſerum, & ciconiarum.

A. ibidem. d Cæterum Stercus Anſerinum præ nimia acrimonia inutile eſt. Colligo ẽt ita eſſe, & accipitrum,& aquilarum. Verùm fugienda eſt materia oĩs eiuſmodi,quæ difficulter cõparari poteſt. Qua occaſione complures ualidiſſimas uires talibus materijs teſtimonio adſcribũt ſuo,ceu nõ facile redarguendi: velut qui ciconiarum ſtercus comitiali morbo mederi ſcriptitãt. Verũ quãquã hoc multis alijs,quæ ſcribunt,longè ſit parabilius, curioſum tñ eſt (ut taceam falſum eſſe) quod de illo eſt proditum: nam quidam ijs,qui talia memorãt,credulus,epoto hoc ſtercore nihil adiutus eſt. Nam & antequam experiare, promiſſorum prauitatem ac falſitatẽ ipſi qui talia ſcribunt,detegunt: nam cum multis modis difficulter hoĩes ſpirent,neq; ꝙ omnibus conferant
C adſcribunt,neq; ꝙ his aut huic. Tametſi ſunt inter eos,qui talia ſcriptitant, qui non ſimpliciter dyſpnϾæ hoc eſt difficilis ſpirationis,ſed ortopnϾæ,talia eſſe remedia dicunt,nempe ciconiæ ſtercus,noctuę ſanguinem,urinam humanam,& alia his abſurdiora: haud ſcientes ꝙ pituitoſus uiſcoſusq; ſuccus bronchia obſtruens pulmonis,huius affectus ſit cã,& ꝙ in eo euacuando cõſiſtat medela,ꝙ euacuatur dũ per tuſſim excreatur,& ꝙ id fieri nequeat abſq; crebro epoto medicamento acriore. At hi adeo ſunt nugaces,aut præſtigiatores, aut quo illos digno appellem noĩe neſcio,ut dicãt abſurdorum iſtorum poculorum unumquodq; epotum a dyſpnœa liberare: qđ fieri non poſſet,ne ſi uel ſpecillum fas eſſet alicui in pulmonem demittere, quo infixũ humorẽ tolleret ſemel duntaxat demiſſo. Pręſtabat itaq; illis dixiſſe, non ſi epotus ſit hic ſanguis, aut urina,ſanare dyſpnœã,ſed ſi potetur: rectiusq; ẽt ꝙ nõ ſemper & omnino ſanabit, ne ſi uel aſſiduo potetur: ſed ꝙ multos ſanauit,multos uero adiuuit quidem,ſed morbo prorſum non liberauit. Sed hos iam mittamus,& quod deinceps eſt,ad id pergamus. Cuiuſq;.n.ſtercoris acrimoniam, & digerendi uim poſſidentis,prout aliud alio plus minusve eius ſortitum eſt facultatis,ita particulares in ipſis proueniunt differentiæ: ac proinde aliud hoc pathema potius, aliud illud magis curare ualet.

D

Stercus Murium.

A. ibidem.e Sic enim Muriũ Stercus alopecias curare proditum eſt: & inuentus eſt quidã medicus, qui ad hoc pathema utebatur cõpoſito medicamento ex muriũ ſtercore confecto. Et alius quidam glandem puero familiaribus rogantibus ut apponeret,pręcepit ut ex ſtercore cõficerẽt muriũ. Quo dicto,oẽs,qui audierant,in riſum ſoluti ſunt,ꝙ,cũ tot eſſent,quę appoſita ſedi ad excretionem excitarent inteſtinum,ille oĩbus pręteritis,ad murium confugiſſet ſtercus. Nam re uera pudendum eſt alia etiam experiri uelle, cum oẽs ceu curioſum & præſtigiatorem condemnent eũ qui talia aut faciat,aut dicat. Itaque de murium ſtercore hæc quoque ſufficiunt.

Stercus Crocodillorum terreſtrium, & ſturnorum.

A l. 2 t. 2. ca. 221.10. 123.g Cęterum Terreſtrium Crocodillorum,horũ inquam exiguorum,& humi ſerpẽtium,ſtercus pretioſum effecere mulieres delicioſæ: quibus non eſt ſatis,quòd alia ſint medicamenta tã multa,quibus faciei cutis & tenſa,& ſplendens efficitur,quin ẽt adiungant ſtercus crocodilorum. Simile illi fit & ſturnorum ſtercus,cum ſolam oryzam ederint. Clarum itaq; eſt quòd abſtergẽdi deſiccãdiq; facultatem,utranque moderatam,habent ſtercora eiuſmodi,& multo moderatiorem & hebetiorem ſtercus ſturnorum. At ſtercus crocodilorum, ſicut a facie ephelen tollit, ita & uitiliginem,& lichenas.

Rhypos,

Rhypos hoc eſt ſordes, hominum, & ouium. E

Sordes naſcitur non tñ per totam corporis cutẽ, ſed & in auribus: ſed ob paucitatẽ paratu
difficilis eſt. Proinde de illa nihil ſcribũt, niſi ꝙ paronychijs congruat ſordes auriũ: quam ſane
ẽt ſolã per ſe licet accipere. Nã quæ in tota cute peruenit, & balneis, & in palæſtris deradiẽ, cõ-
ferens non nihil & ipſa pato quem uocant: de quo ſupra diſſerui. Sed & gñatio, eius naturã in-
dicat. Nam ſi ſordes eſt craſſum illud ac terreſtre, qđ reliquum eſt eorũ, quæ per latentẽ trãſpi-
rationem euacuantur, ſequitur ut deſiccandi uim hẽat cũ nõ nulla caliditate iunctã. Ea tñ ſor-
des quę lanis ouium inhęret & adnaſcitur, ex qua oeſypon quod uocant, conficitur, concoquẽ
di uim habet ſimilem butyro: paulũm uerò etiam degerentis facultatis obtinens.

GALENI DE SIMPLICIVM
MEDICAMENTORVM FACVLTATIBVS
LIBER DECIMVS. F

ARGVMENTVM LIBRI.

Adduntur, quæ ſuperiori libro de medicamentis ex animalibus deerant, ac
quæ ex mari, & ſalſis aquis proueniunt.

Quæ animalia carne aut ſanguine careant, vel prædita ſint.

PLeræq; * aĩantium partes cões inter ſe oĩum ſunt: nulla tñ eſt, æquè cõis, ut A.l.2 t.2.cap.
caro. Hanc.n. hẽt oẽ animal ſanguine quidem præditum, ut homo, & oẽs 145.fo.116.h
quadrupedes, tũ aues, ſerpentes, lacerti quos ſauros uocant, teſtudines, &
q̃ ſunt eius generis. Sanguine carentia, tum oſtrea oĩa, tũ nõ pauca genera
eorũ, quæ in aquis degunt, ſicut & nõ nulla, quæ in terris. Et quod ex aĩan
tibus, maxime editur, caro eſt: nã & uiſcerum plurima moles ex carnibus
ipſis inhærentibus conſtat. Verũ non nulli medicorũ carnẽ uiſcerũ paren-
chyma uocandã cenſent. ꝑpea, ꝙ ex uenis effuſus ſanguis circum uaſa oĩa G
concreſcat, ut ipſi arbitrantur: ſed eam, quæ uilitur in muſculis, ſolã carnis appellatione dignan
tur. Verum de nominibus, ut ſemper monemus, contendendum non eſt: ſed exercenda potius
rerum ſcientia: cuius nos quoq; ſtudio uſq; dediti, quæcunq; tum de proprijs cuiuſq; animãtis
partibus, tum de cõibus cognouimus, eaq; partim experientia, partim ratione docti, omnia de-
inceps exponemus, orſi a carne propriè dicta.

Caro {Viperæ.}

Non * oẽs aĩalium carnes hoĩem nutriunt, ſed quorundam ẽt lethales ſunt, non ſecus atq; ue A ib d.c.142.
nena, quæ uocant deleteria. Tum inter eas carnes, quæ hoĩem nutriunt, quædam hoc ipm tñ fol.& c 608.
ſunt, nempe nutrimentũ: quædam uerò ſuprà q̃ ꝙ nutriunt, hñt & facultatem ceu medicamen
ti, qñquidem deſiccando, humectando, excalſaciendo, ac refrigerando, corpus alterant. Nam
uiperarũ carnes palã uidere eſt excalſacientes, & deſiccantes, ubi condiuntur ceu anguillæ, nẽ
pẽ oleo, ſale, anetho, porro, & aqua, ſeruato nimirum mõ. Quòd aũt totũ corpus per cutim eua
cuent, diſcere tibi liceat vel ex iis, quæ ego iuuenis etiamnũ in Aſia nr̃a ſum expertus: quæ ſin-
gulatim deinceps narrabo. Hõ quidam morbo, quem elephanta cognominant, laborãs, aliquo-
uſq; cum ſodalibus conuerſabatur, donec ex ipſius conſuetudine conuerſationeq; quidam no- H
ſtrũ morbi inficerentur contagione: & ille iã odoratu grauis, ac fędus redderetur aſpectu. Con
ſtructo igiẽ illi tugurio proxime uicum in iugo collis ꝓp fontem, illic hominem collocant, tñ
illi quotidie ciborum ferentes, qđ uitæ ſuſtinendæ ſatis foret. Cæterũ ad canis exortum, cũ for
te meſſoribus haud procul inde metentibus uinũ eſſet allatum in fictili ſane q̃ fragrans, is qdẽ
qui attulerat, depoſito illo ꝓpè meſſores, abiit. Verũ ubi eius bibẽdi aduenilſet tp̃s, ſublato fi-
ctili adoleſcens, ut, pro more impleto cratere, competente aqua uinum tẽperaret, in cratera ui-
nũ effundit, & una excidit uipera mortua. Quare attoniti meſſores, ueriti ne qđ, ſi ebibiſsẽt, in-
de ſibi malũ eueniret, ſuã quidem ſitim aquæ potione ſedare maluerunt. Cæterũ cũ illinc diſce
derent, præ humanitate uidelicet, ac miſericordia hoĩ illi elephanti obnoxio uinum largiũtur,
rati expedire illi potius mori, q̃ uiuere in ea miſeria. At ille ubi bibiſſet, admirandũ in modũ ſa
nitati reſtitutus eſt. Nam tuberoſum illud oẽ cutis totius, nõ aliter q̃ aĩaliũ, a teſtis mollitie nun
cupatorũ malacoſtracon, tegmen decidit: qđ aũt reliquũ erat, molle admodũ apparuit, inſtar
cutis cancrorum & locuſtarum {carabos Græci uocant,} ubi extima teſta fuerit detracta. Alte-
rum quoq; eiuſmodi non diſſimili caſu in Myſia Aſię, nõ procul ab urbe noſtra accidit. Vir qui-
dã elephanto laborans profectus eſt ad aquarũ calidarũ ſponte naſcentium uſum, ſperans inde
non nihil ſe commodi adepturum. Erat illi ſcortum mancipium, iuuẽcula ſane formoſa, cõplu-

ribus

A ribus amatoribus ambita.Ille iſtius fidei tū nō nulla alia ad rē domeſticā ſpectantia, tū penu ip
ſum crediderat.Profectis igiť illis,in ædib⁹,q̄bus uicinus erat locus ſquallidus,& uiperarū ple-
nus,forte fortuna ex illis una in vrceū uini incidit negligẽtius poſitum,extinctaq́; eſt. Ac ſcor-
tū quidē in lucro id reputās qđ forte eueniſſet,hero id uini propinat,atq; ille ebibit . Cæterum
exinde ad eū modū,quo ille,qui degebat in tugurio,perſanatus eſt.Porrò tertiū quoq; annectā
qđ ex nr̄a profectū eſt imitatione.Cū quidā hoc morbo ægrotaret,aīo magis,q̄ uulgus, philo-
ſophico,& contẽptore mortis,oppido q̄ grauiter ferebat:ſatiusq́; dicebat morē ſemel perpeti,
q̄ uitā uiuere tā miſerabilē.Itaq; illi,q̄ ſuperioribus duobus accidiſſent indico.Erat aūt ipſe au
guriorū peritus,& amico utebať mirifice hanc diſciplinā tractante. Itaq; ubi ad augurium cū
illo conſediſſet,pſuaſus eſt,vt q̄ p experientiā eſſent cognita,ipſe imitaretur: atq; epoto uino,
qđ ſic erat ueneno infectū leproſus factus eſt:ac poſtea leprā eius nos conſuetis remedijs ſana-
uimus:Quartus p̄terea uiuas capere uiperas arte inſtituit.Sed illius morbi tm̄ erāt ī illo princi-
pia.Itaq; cura ſtudiūq́; nobis fuit,ut illū q̄ celerrimè ſanitati redderemus . Quocirca miſſo ſan-
guine,atraq́; bile medicamẽto detracta,uiperis quas capiebat uti iuſſimus,p̄paratis in olla an-
guillarū in modum.Atq; hic ita ſanatus eſt,euaporato per cutē affectu.Poſtremo & alius uir q̄
B dā opulentus,non nr̄as ille quidē,ſed ex media Thracia,Pergamum aduenit, admonitus ſom-
nio.Vbi iubente Deo per inſomniū,ut quotidie medicamentū biberet,qđ cōfectū eſt ex uipe-
ris,foriſq́; corpus innungeret,non multos poſt dies morbus in leprā abijt: rurſumq́; & hoc pa-
thos,quibus Deus præcipiebat,medicamentis curatum eſt.Sanè uiperarū caro adeo ingentem
obtinet deſiccandi facultatē,ut quidam,qui eam edere,uehemẽtiſſima cruciati ſint ſiti:ac pro-
inde illas,dipſadas cognominant. Sunt aūt qui dicant demorſos a uiperis ſatiari nō poſſe potā-
do,ſed dirūpi citius,q̄ ſiti liberari.Quocirca eos,qui Romæ uiperas uenātur,quos Marſos nun
cupant,percontatus ſum,ecquid haberent ſigni,quo genus utrunq; uiperarū diſcernerent.At il
li prorſum negabant ullū eſſe genus uiperarum dipſadum,uerum eas,quæ iuxta mare atq; in lo
cis degūt ſalſedinē multā hn̄tibus,carnem obtinere ſalſam:ac proinde in Libya talium ingentē
eſſe prouentū,in Italia uerò p̄p regionis humiditatē non inueniri.Atq; hæc quidem narrantes
audiui Marſos:nō tn̄ certo dicere queam,an in totum uerum dixerint,an partim etiam falſum.
Nam quaſdam eſſe uiperas in ijs,quas memorabant,regionibus,quibus ſalſa ſit caro, uel maxi
me mihi vr̄ eſſe probabile:ſcio.n.cum cibis animalium mutari carnes: non tn̄ nullū eſſe genus
uiperarum dipſadum pronunciare ualeam.Cęterum tutiſſimum eſt cauere,ne in eiuſmodi re-
C gionibus uiperas uenemur,ſeu ad eſum,ſeu ad medicamenti præparationem, quale eſt, & hoc
pręclarum,quod medici propè oēs theriacam appellitant.Porrò qm̄ ex more,cum artiſcos the
riacos,quos uocant,præparamus,non tm̄ caput,ſed & caudā eorum abijcimus, ſubijt mihi fre
quenter rationabile fortaſſis eſſe,caput quidem totū abijci ob uenenum,qđ ore continent, ue
rū a ratione alienum eſſe,adimere & caudam.Nec.n.dicere liceat,ꝙ id faciendum ſit ob recre-
mẽta nutrimenti tū liquida,tū ſicca.Nā interfectis,atq; excoriatis, apertiſq́; exẽpta interanea
oīa abijcimus,ut ſola ſit carnium ſubſtantia reliqua una cum arterijs ueniſq́; per ipſas innatis,
quarum minima moles eſt,ut ad totam carnem,ac ne apparens quidem,niſi quas multū diligẽ-
ter intentis oculis conſideret.Atq; artiſcos,quos & theriacos uocant, hunc in modum prępara
mus.Purgatas illas in aqua elixamus,quoad exactè nobis uideantur coctæ. Indimus aūt ab ini
tio ſtatim aquæ anethum,& poſt coctionem ſpinas a carne ſeparamus:mox pani ad læuorē tri-
to carnem commiſcemus.Verum non quemlibet panem citra delectum accipimus , ſed q̄ fieri
poſſit puriſſimū ſimul,& probè in clibano coctum, & ſalis ſimulq́; fermenti qđ ſatis ſit habẽtē.
Eum aūt antea deſiccamus in ædibus ſiccis,minimeq́; humectis,donec adeo ſiccus efficiať , ut
in mortario contundi poſſit.Non tn̄ tundentes miſcemus,uerum aqua in qua decoctæ fuerant
D uiperę,maceramus: & carnem ipſam priuſq̄ commiſceatur pani,in mortario coquorū eatenus
conterimus,donec exacte reddatur læuis.Poſtea paruos artiſcos fingentes,atq; in ædibus cali-
dis ſicciſq́; deſiccātes,deinde quoq; in talibus repoſitos ſeruamus.Hos ergo ineunte æſtate cō
ficimus:quo potiſſimū tp̄e optima eſt uiperarū caro. Porrò utimur eis poſtea contuſis denuo,
& cribratis,& rurſus ad læuorem redactis,ſalis non nihil adijcientes ad ſuauitatē præparati:cu
ius ēt aliquid ipſi theriacæ inijcimus. Cæterū eodē quoq; tp̄e ex uiperis aſſatis ſalē cōficimus,
uiuis illis in ollam nouam mięctis una cum ijs medicamentis,quæ illis, & ſubſterni, & apponi
aſſolent:quæ oīa nunc commemorare non eſt præſentis negocij. Nam inuenientur fortaſſis ēt
qui me non iniuria reprehendent ob monſtratam hoc in loco artiſcorum pręparationem,tanq̄
alieno tp̄e expoſitā.Verum hæc poſteaq̄ dicta nunc ſunt,ſeruentur tn̄ ac maneant,ēt ſi nō ad-
modū uideantur huic inſtituto propria.At, quę ſequuntur,conuenienti dicantur modo:conue
niens aūt eſt,gn̄alis facultatis meminiſſe, carnem uiperinam dicendo exiccatoriam, & ualẽter
digerentem,mediocriter uero excalfacientem.Properat aūt, ut vr̄,uis eius ad cutem , per eam
uidelicet,quę in corpore ſunt recrementa exigens.Quibus ergo affatim eſt malus ſuccus in cor
pore,ijs ingens prouenit pediculorū numerus:& a cute ceu ſquama abſcedit ac decidit extima
cutis,ſquam Græci uocant ἐπιδερμίδα,ad quā ſiſtuntur ac retinentur craſſi terroſiq́; humores
ad

ad cutem protruſi,a quibus quidem pſoræ,lepræ, & elephantes naſcuntur.Et hæc quidẽ habui E quæ de uiperarum carne dicenda putarem.Rurſum ergo ſermonem repetã. Calidiorum natura animalium carnes non ſolum nos alũt,ſed ẽt calſaciunt,frigidiorum aũt refrigerant: ſic etiã ſicciorum carnes deſiccant,humidiorum humectant.Memoria itaq; repete,quemadmodum didiciſtis in libris De temperamẽtis, ꝙ ubi conieceris aĩal quoduis temperatura eſſe ſiccius,uelut exempli gratia ſuẽ ſyluestrem domeſtico,huius & carnẽ cognoſcas eſſe magis exiccatoriam,& ſcd̃m alias temperaturarũ dr̃ias ſimiliter:puta ſue ſicciorem ouẽ,& hac caprã,qua bouem,quo deniq; leonem:ſic in caliditate leo calidior eſt cane,canis tauro,taurus boue execto. Itaq; proportione, qua cætera aĩalia in temperatura excedunt, & carnes quoq; eorum differunt atque exuperant.Proinde ubi conſilium fuerit corpus exiccare,ſicciorum temperie animalium carnẽ exhibeto:calfacere aũt uolens,calidiorum:& frigidiorum, ſi coneris refrigerare: deniq; ſi humidius reddere,humidiorum.Nec parua exiſtit carnium dr̃ia,cum quaſdam ſale condimus.Nã prorſum diuerſæ atq; aliæ euadunt,adeo ut ſæpenumero animalis temperatura humidiſſimi caro ſalita longè euaſerit exiccantior,quàm ea,quæ natura fuerat ſicca. Porrò inter eas, quæ ſalitæ non ſunt,ſiccior eſt,quæ aſſa eſt,q̃ quæ in aqua elixa .Scripſerunt aũt , & aliorũ animalium carnes quidã prodeſſe tũ comeſas,tũ in partes affectas impoſitas,vt erinacei terreſtris deſiccatam,ſi bibenda præbeatur elephanto obnoxijs,cachecticis,hoc eſt,qui mali ſunt habitus, tũ conuulſionem ſæpenumero patientibus, nephriticisq́; & ijs,qui laborant aqua inter cutem quam Anaſarca uocant.Ac ſi ea efficere põt,facultatem habuerit ualenter ſimul digerentem deſiccantemq́;.Sicut & caro muſtellæ {Græci Galen uocãt}are facta,quę utiq; comitiali morbo afflictos iuuat epota.Sed & ſalitorum hælurorum carnem ad læuorem contritam palos & ſpicula educere aiunt,impoſitam uidelicet,tanquam trahẽdi uim habeat.Porrò mytulorũ{quos myacas Grę ci uocant}carnem ulceribus a mordente cane inflictis competere. Ego uero nullam inſignẽ inuenio facultatem,quã requirant id genus ulcera,tanquam ea,quæ a rabido cane mordẽte ſunt illata.At cochlearũ caro prius in mortario contuſa,ac poſtea ad læuorem redacta, omnium ualentiſſimè deſiccat partes ſuperfluo humore grauatas,adeo ut & hydericis conueniat. Ipſe aũt humor ſolus per ſe citra carnem(uocatur autem is a uulgo cochliũ myxa,hoc eſt mucus limacis,)thuri miſtus,aut aloæ,aut myrrhæ,aut horũ quibuſdam,aut omnibus, quoad accipiat cærati craſſitiem,medicamentum fit tenax,deſiccatq; † purulentos mucos} aurium. Sed & fronti impoſitum inhæret,oculorum fluxiones reſiccans.Quidam ẽt ad palos eximendos utuntur totis una cum teſtis ad lęuorem tritis:ſed & quidam ad ſiſtendos menſes . Equidem ego aliqñ in G agro carnes ipſas ſolas in uulnus cum nerui uulneratione & contuſione factum tritas impoſui, ipſumq́; uulnus pulchrè glutinatum eſt,& neruus phlegmonen haud perpeſſus: erat aũt homo durus,& agreſtis: miſcui tamen illis contritis pollinem farinæ acceptum a pariete molæ proximo.Scripſere autem maiores me non nulli medici ad eiuſmodi uſum miſcẽdum thus, aut myrrham,uel utraque.Verum horum habebam tum neutrum , ut qui tũc ab urbe abeſſem in agro. Poſſis aũt & reſinæ frictæ contritæ admiſcere,ſi adſit,quippiam.Porrò ubi multũ muci cochlearum accipere uoles ſeorſum,ſtylo carnem earũ pungito.Sed non ante multos dies uenatas eſſe expedit,alioqui enim tempore deſiccantur: nam recentes plurimum habent uiſcoſæ illius humiditatis,quam ſtylo compunctæ effundunt.Humiditas hæc pilorum in palpebris præter naturam gluten eſt .

A.ibid.c.19 fol.116.1

† Al. mucoſos tumores.

†*Pimele, & Stear , pinguedo, & adeps.*

Pinguedo,& adeps, Et hæc quoq; communiſſimæ ſunt inter animalium partes.Nam quæcũque bene nutriuntur,ea oĩa,aut pinguedinem,aut adipem obtinent:quæ uero macilenta ſunt, maleq́; nutriuntur,ſæpe oĩno ne habere quidem,ſæpe uero paucułũ, idq́; ſiccũ,ut ægre uti poſſis,apparent.Porrò differt ẽ pinguedine adeps,ꝙ craſſior ſit:ac propterea animantibus totã na- H turam terroſiorem habentibus adeps prouenit,uelut humidioribus pinguedo.Proinde pinguedo celeriter in ignem poſita liqueſcit:nec facile,ubi liquata fuerit, rurſum cõcreſcit ac cogitur: at adeps nec facile funditur liqueſcitve .& fuſus celerrime coit ac conglaciatur,multoq́; apparet pinguedine durior. Sus enim bene habitus paſtusq́; multam hẽt pinguedinem, ob naturalẽ temperamenti humiditatem.At boues & capræ,& quæcunque{id genus} cornigera ob ſiccitatem adipem plurimum generant . At tu ſi uoles,oleoſam & pinguem in animalibus ſubſtãtiam omnem,adipem appellato,ut plerique medici: ſed & pinguedinem appellare totum hoc genus licet,non tamen licet citra mendacium adipem caprinum humidiorem eſſe dicere,quàm ſuũ: nam hic omnium fermè aliorum eſt humidiſſimus,ac proindè actione ſua uicinam oleo uim poſſidens,quanquam oleo magis tum emolliat,tum concoquat:ac proinde cataplaſmatis quæ ad phlegmonas accõmodantur,commiſcui ſolet.Qui uero mordicationes perpetiuntur, aut in recto inteſtino,aut in colo,iis potius caprinum adipem,quàm ſuillum inijcimus:non ꝙ acrimonias plus obtundat(nam ex natura ſua ſuillus obtundit magis,ac proinde miſcetur medicamentis ulcera curantibus,cuiuſmodi eſt,quod uocãt parygrum)ſed ꝙ caprinus ob craſſitiem citius concreſcat,ſuillus autem inſtar olei defluat : proinde ipſum potius dyſentericis, & tineſmoſis inijcimus,

A.l.2.t.c.70.fo.1068

† περὶ πιμελῆς καὶ στέατος. de adipe,& ſeuo . Fo de Ariſt.3.hiſt.17 & 2.de partc. an. 5. quem nec Gal. annulatur, ita ut licet τὸ στέαρ, & Dioſc.de ſuis, vulpis, urſi, & muſtellæ pingue dicat & ipſemet Gal. ea voce aliquorũ animalium quæ cornibus carent quandoque pingue exprimat; hic tamen de adipe & ſeuo propriè dictis ſit ſermo.. & omnis hic locus corrigẽdus ſit & pro adipe ſeuum, pro pinguedine adeps ſit reponẽdus, uſque ad ea verba . (At tu ſi voles, &c.

A inijcimus,qñ morſum eorum mitigare conſilium eſt.Porrò ob tenuitatem eſſentiæ , non nulla
acrimonias magis retundunt,ubi nimitum in alto mordicatorum corporum qđ moleſtum eſt
hæſerit.Nam quod craſſiorum eſt partium minus,magis aũt quod ſubtilium tota corpora pene
trat,& omnibus ipm ſaniebus mordicantibus permiſcetur.Hac ratione adeps Anſerinus, quæ
in alto corpore mordicant,magis obtundit:ſed,& ſuillo calidior eſt.Horum tamẽ in medio eſt
gallinaceorũ adeps,ac gallinarum. Porrò calidior ſemper ac ſiccior eſt maſculorum animaliũ:
& horum ipſorum exectorum,minus tum calidus,tum ſiccus: quippe mas caſtratus eiuſdẽ ſem
per generis ſęminę aſſimilatur.Hoc autem ſermonis caput cõe eſt,cuius meminiſſe oportet,pro
animalium temperatura ſemper exiſtere differentias eius,quæ in illis eſt, pinguedinis,aut adi-
pis,aut quocunq; modo appellare libebit totum hoc genus corporis in animantibus oleoſi , &
pinguis.Igitur cum ſus oĩbus propè quadrupedibus animalibus in caliditate ac ſiccitate , infe-
rior ſit,proinde pinguedinem quoq; minus habet calidam,magisq; humidam.Omnis igitur pin
guedinis facultas eſt humectatoria,& excalfactoria humanorũ corporum, huius.n.meminiſſe
perpetuo oportet in principijs huius operis dicti:at differentiæ,quæ ſunt cuiuſque ſingulatim,
in maioris minorisq; ratione ſunt.Nam pinguedo ſuis,ut ad nos quidem,largius humectare po
B teſt.ſed non æque excalfacere,ſicuti neq; oleum: uerum pinguedinis ſuũ talis eſt caliditas, qua
lis ſpectatur in nobis.Porrò taurorũ adeps ſuillo multo calidior eſt,& ſiccior,rurſum id memo
ria repetentibus nobis marem,ſęmina eſſe tum calidiorem,tum ſicciorem: marem aũt caſtratũ
adſimilari ſęminæ,uelut quicquid iuuenilis eſt ætatis.Et inter iuuenilia ſęmina mare humidior
eſt,& minus calida.Sic & adeps vitulinus taurino minus tum calidus eſt,tum ſiccus:& Hœdo-
rum quàm caprarum:ſed,& caprarum minus quàm hircorum: & rurſum taurorum minus,quã
leonum: nam horum adeps omnium propè quadrupedum adipe potentius digerit, nam & cali-
ditate exuperat,& partium tenuitate.Itaq; ſi ipſum medicamentis ad ulcera,& phlegmonas cõ
uenientibus commiſceas, nõ modo nihil adiuueris,uerum etiam læſeris,nimirum addita maio
ri,quàm conueniat,acrimonia:inueteratis tamen tumoribus,atque ſcirrhi in morem induratis
tum neruorũ curuaturis,{ἀγκύλας Græci uocant:}& in ſumma quæcũq; ſcirrhoſa ſunt,ijs aptiſ-
ſimus eſt:in quibus ſanè minimè apparet efficax ſuillus.Taurinus autem ab utroq; ex æquo di-
ſtat:ut quanto calidior ſicciorq; ſuillo eſt,tanto ſuperetur a leonino. Itaque tanquam in medio
conſiſtens,meritò utique medicamentorum miſcetur generi,& ei ſcilicet, quod ſcirrhoſis me-
detur,& ei quod phlegmonas concoquir,*cuiuſmodi eſt tetrapharmacum quod uocant, ex ce- * Al. ſupparat.
C ra,reſina,pice,& adipe conſtans.Nam ſiue in hoc taurinum,ſiue uitulinum,ſiue hircinum, ſiue
caprinum,ſiue ſuillum indideris, ſemper puri mouendo aptum , & cuncoctorium medicamen
effeceris.Sed ſuillus ſi addatur,in pueris,& fœmmis,& ut breuiter dicam,omnibus,quibus ca-
ro eſt mollior,competit.Sin taurinum adieceris,foſſoribus & meſſoribus , & omnibus carnem
duram habentibus,ſiue ob naturalem tempcriẽ, ſiue ex ratione ac forma uitæ, conueniens effe
ceris.Cæterum adeps oĩs dum inueteraſcit,ſe ipſo,& calidior,& tenuiorum partium efficitur ,
ac proinde quoq; ualentius digerens. Verùm id omnibus inueteraſcentibus accidit,quæ quidẽ
non putreſcere anticipent.Nam uinum,mel,acetum*frumentum,butyrum,œſypus: oleum oẽ * τυρὸς eſt in impreſſis ſtru-mentum. ſed in manuſcriptis τυρὸς i. caſeum & ita uetus ẽt interpres.
ſiue lentiſcinum,ſiue cicinum,ſiue raphaninum,ſiue ipſum quod ex oliuis conficitur: uetuſta-
te,& calidiora,& tenuioris eſſentiæ efficiuntur:ac proinde guſtantibus apparent acriora,& ad
induratos ægreq; ſolubiles affectus adhibentibus potentius digerentia . Atq; ego ſane guſtan-
tibus acriora uideri dixi:at quidam,quibus ſtudium eſt nominum ſignificatus corrumpere, nõ
acria,ſed adſtringentia uocant id genus omnia,aduſq; piper:tanquam interſit nihil, adſtringẽs
an acre dixeris. Et ſi denuo illos roges de galla,myrto,meſpilis,mali punici putaminibus quæ
ſidia uocãt,rhoo,& omphacio,& hęc dicunt adſtringere:tametſi aduerſiſſimum ex illis ſenſum
D percipiamus ei,qui a pipere,pyrethro,napy,euphorbio,cæpa,allio,adarce percipitur . Igitur ſi
quemadmodum adſtrictionis uocabulum de utroq; affectu,quem guſtu percipimus,communi
ter efferunt , ſic ipſos quoque affectus unam habere naturam exiſtimant , quiduis aliud potius
habendi,quàm homines,ut qui ſoli proprios ſenſus obtineant.At ſi omphaca,rhoon gallam,ba
lauſtium,hypocyſtida,contrahere conſtringereque noſtram fateantur ſubſtantiam : ſecernere
uero,mordicare,ac penetrare,piper,napy,pyrethrum: improprie adſtringentia nũcupant quæ
mordicant,& cocalfaciunt,cæterum in cognoſcendis ipſis medicamentis non peccant. Verum
ſi oportet coniectantem dicere, in vocabulis an in rebus hallucinentur , equidem in uocabulis
potius falſos uiros illos dixerim,& maxime quibus Græca lingua inſueta eſt . qualis eſt Dioſco
rides Anazarbeuſis,qui profectò multa bene dixit eorũ,quæ de materia medica memoriæ pro-
didit,cæterum ſignificata gręcanicarum uocum non ſatis pernouit. Hic ergo cum ait magis eſ-
ſe adſtrictorium adipem caprinum ſuillo,ſi quidem acriorem ſignificare uelit per magis adſtri-
ctorium,accipimus ſermonem ceu uerum:at ſi illud,talem habentẽ qualitatem, & facultatem,
qualem rhus,rheon,hypocyſtis,balauſtium,haud uerũ eſſe ſermonem dicemus.Porrò, qũ vi-
perarum adipem, ubi radicitus pilos ſub alis euulſeris , prohibere illos recreſcere illitum refe-
runt,uiſum eſt mihi eius facere periculum eſſe ſatius:at ubi prout iubent feciſſem,mẽtitos cõ-

peti,

peri, ſicut etiam quòd initia ſuffuſionum ſanet. Verum urſorum adipem alopecias curare uerè E
eſt proditum: cum tamen probatiora habeamus ad eum affectum remedia. Porrò cum dicãt tamen vulpinum adipem dolores aurium ſanare, neque dicant quos aurium dolores, ceu nõ noſcentibus ipſos diſtinguere, attendendum non eſt. Alij piſcium adipem laudant, tanquam ad ſuffuſiones, aut quemcunq; alium affectum nominare uelint, congruat. Alij non ſimpliciter piſcium dicunt, ſed addunt fluuiatilium: alij uero potius marinorum: quo uidelicet aliquid plus ſcire uideantur quàm uulgus.

Mielos Medulla.

Medulla* vim hẽt indurata, & ſcirrhoſa corpora emolliendi, ſiue muſculis, ſiue tendonibus, A.ibi.c.14.
ſiue ligamentis id accidat, ſiue ẽt uiſceribus. Optimam ſemper expertus ſum ceruinam, deinde iuniorum Boum, quos uitulos ẽt nominant, ac proinde medullam eorum uitulinã appellitant. At hircorum, & taurorum tum acrior eſt, tum ſiccior. Itaq; durities ſcirrhoſas diſſoluere neq; ſi qua etiam memoria manet eorum, quæ in quinto libro de his ſunt prodita. Ex uitulina igitur & ceruina medulla peſſi componuntur uteros emollientes. Et extrinſecus uteris medicamenta imponuntur, quæ ex medulla præparantur, uim habentia emolliendi. Accipitur autem non ſolum medulla ex oſſibus, quæ ſanè re uera eſt medulla, ſed & ex ſpina, quam & ipſam medullam F
nominant, ſpinalem uidelicet, quæ tum durior, tum ſiccior eſt, quàm alia: illa enim mollior eſt, & pinguior: ac proinde ego ſpinalem ſeorſum per ſeſe abſq; illa repono. Sed ea mihi utriuſque cura eſt, ne aut putreſcant, aut ſitum colligant. Itaq; in hyeme primum eas capio, uelut & adipẽ: deinde in ædibus ſiccis atq; editis, plane humoris expertibus, cũ folijs lauri ſiccis repono: nam quæ recentia ſunt, & humida, multum ẽt qualitatis ſuæ illis impartiunt, ut acriores fiant medullæ. At ſi qñ ambiente calido, & auſtrino medullas, aut adipem uoles reponere, paratũ ſit in hoc cubiculum neq; calidum, qualia fere ſunt, quæ meridiem ſpectant, putreſcunt.n. in talibus: nec humo proximum, atq; humidum, nam in talibus ſitum contrahunt: ſed ſupernum atq; excelſum, & ad aquilonem obuerſum, paruas habens apertas feneſtras, ut tam noctu quàm interdiu ab arcto ſpirantes uentos accipiat.

Caput Mænidum.

Capitibus Mænidum ſale inueteratarũ vſtis, ad ſedis fiſſuras utebatur quidam: & is ipſe ad columellam diu induratam. Videtur ergo uis illarum eſſe deſiccatoria, non admodum acris: nã id aduſtorum quæpiam obtinent, ſicut omnia communiter deſiccationem.

Caput Leporum. G

Alius caput totum leporis comburens utebatur ad alopecias cum adipe urſino.

Caput Saurarum idest lacertarum.

Porrò ſauræ caput contritum quidam palos, & ſpicula extrahere memoriæ reliquerunt, tum myrmecias, acrochordonas, & clauos.

Cerebrum Leporis.

Cerebrum Leporis attritum eſum utile eſſe didicimus pueris dentientibus, capite uidelicet A. ibi.c.16.
toto elixo, ut fieri ſolet. Non tamen eximia uis eius eſt, ſed ſimilis melli, & butyro, & alijs, quę
* Al. tremorem ad dentientes pueros conueniunt. Quidam etiam aduerſus * metum utiliter edi cerebrum hoc prodidere.

Cornua cerui & capræ.

Cornibus* Cerui, & capræ vſtis maxime utũtur: ut & nos ſæpe uſi ſumus, tum ad candorem
dentium, tum ad contrahendas mollitie fluidas gingiuas. Cęterum Ceruinum maxime commẽ A.l.2.c.2.a 178.fol.no
datur ab ijs, qui talia ſcribunt. Quòd ſi ab uſtione lauetur, dyſenteriam, & ſanguinis excreationem, præterea cœliacos affectus ſanat: & aurigini utile eſſe dicũt. Porrò duo exhiberi cochlearia ad omnia iſta præcipiunt. Miſcuerunt autem ipſum non nulli, ut dictum eſt, uſtum & elotũ, H
collyrijs etiam deſiccantibus oculorum fluxiones. Eſt enim ſcilicet omnium talium uis exiccatoria, uelut, & ante dictum eſt.

Pulmo Agninus, & porcinus, & vulpinus.

Pulmo Agninus, pariter, & porcinus, intertrigines a calciamentis curare creditur. At uulpinus ſi bibatur reſiccatus, aſthmaticos iuuat.

Iecur Canis rabidi.

Iecur canis rabientis, ſi aſſum edatur, remedium exiſtere ijs, qui ab ipſo fuerint morſi, quibuſdam eſt proditum: ac ſcio certe quoſdã, qui ſumpſere, manſiſſe ſuperſtites, uerum non illo duntaxat uſos: ſiquidem alia prætereа remedia, quorum fecimus periculum, in rabientibus tũc adhibuimus. Audiui uero quoſdam, cum illi ſoli fidem habuiſſent, poſtea mortuos.

Iecur Caprinum & hircinum.

Porrò caprinum iecur quidã aſſantes, ſaniemq; effluentẽ excipientes, inungunt nyctalopa
affectos. Vaporẽ etiam eius dum elixatur, oculis apertis excipiendũ præcipiũt. Quin & aſſum A.ibi.c.23a fol.124 c
ſi edatur, & ad eoſdem affectus accommodari aiunt: & eos, qui comitiali morbo ſunt obnoxij arguere, conuulſionemq; illis accerſere. Idem poteſt hircinum.

Iecur

A

Iecur Lacertæ.

A.ibid. c.659 Iecur autem lacertę eroſis impoſitũ dentibus, eos dolore liberare nõ nulli ſcriptũ reliquere.

Venter Mergi.

Ventrem Mergi quidam commendant tanquã medicamen concoquens, & pepticum: idq; ſiue protinus elixum, ſiue areſactum comedas. At nos id experti, uanam eſſe promiſſionem cõperimus: ſicut ſanè etiam quod de interna tunica gallinarum memoriæ eſt proditum. Aiunt enim, quidam, ſi ea areſacta bibatur, iuuare ſtomachicos.

Iecur Lupinum.

Iecur Lupinum ſæpenumero in medicamentum indidi hepaticum, quod ex eupatorio conficitur: nec tamen, quod mentione dignum ſit, amplius præſtare comperi, ad illud uidelicet comparans quod ſine ipſo componitur.

Caſtorium.

A.l.a.r.a.cap. 122.g Teſticulos Caſtoris nũcupant caſtorium, medicamentũ & celebre, & multi uſus, adeo ut Archigenes de caſtorij uſu totum conſcripſerit librum. Atq; ille ſane particulares eius facultates expoſuit: nos uerò uelut in alijs medicamentis ſecimus, ita, & in hoc quoq; generalem modò
B ſacultatem dicemus. Quam ſi præ oculis habeas, ipſe per te particulares inuenire poſſis. Itaq;, ꝙ excalfaciat, maniſeſtum eſt. Nam ſi uoles ipm ad unguem læuigatum oleo maceratum parti cuipiam infricare, euidenter illam incaleſcere percipies. Porrò calefacientia oĩa ubi contactę ſubſtantiæ quippiam digerunt, cõtinuò ẽt illam deſiccant, niſi ſi quid natura fuerit humidum, ceu oleum, & aqua, atq; aduentitiam qualitatẽ calidam, non facultatem aſſumpſerit: ſicut certe hęc ipſa igni. Solive æſtiuo admota. Itaq; cum caſtorij conſiſtentia quoq; ſit ſicca, & calfaciendi potentiã hẽat adiunctam, meritò deſiccat: atq; hoc illi cum multis alijs medicamẽtis cõe exiſtit. Porrò qm̃ impenſe ſubtilium eſt partium, ob id plus ualet, q̃ alia, quæ ſimiliter, ut ipm calfaciũt & deſiccant. Nã, quæ tenuium ſunt partium medicamenta, ijs quæ ſunt craſſarum, plus ſunt efficacia, ẽt ſi parem ſortita fuerint facultatem, nimirum quia penetrent, & in altum ſubeãt admotorum corporum, potiſſimum ſi ea denſa fuerint, uelut neruacea. Palàm igitur talia ob cãm poſitam magnifice iuuantur a caſtorio. Cæterum falluntur medicorum pleriq; in uſu caſtorij, cum id mõ conſiderant partem quampiã, aut tremere, aut conuelli, aut ſenſu motuve priuatam eſſe, aut ęgre ſentire, mouereve, haud ſciẽtes id genus ſymptomata ad diſſimiles ſequi corporis affectus. At tu ab Hippocrate doctus ex plenitudine pariter, & inanitione conuulſionẽ conſequi: 6 Apho.39. Ext. ord.50. f.
C vbi quidẽm quæ in neruis continentur præter naturam, euacuare conſilium eſt, ibi, & bibendũ exhibe, & foris cuti caſtoriũ impone: ubi uero ex ſiccitate nimia obuenerit cõuulſio, ſcito hoc medicamen illic eſſe aduerſiſſimum. Ad eundẽ modum ijs, qui præ plenitudine tremunt, utiliſſimum: aduerſiſſimum uero ijs, quibus id accidit ab inanitione. Ad portionem modo dictorum affectuum, ubi ſingultus euenerit ſtomachi, perſcrutato prius, inuentoq; illius affectu, ac diſcreto, ſiquidem a plenitudine ipm ægroti perpetiantur, ad caſtorei uſum accedito: ſin aũt a ſiccitate, euacuatione, aut acrium humorum motſu prouenerit, medicamen hoc fugito. Sanè ſi odori guſtuiq; aduertas aĩum, ſuſpicaberis humano corpori aduerſiſſimam hr̃e ſubſtantiam: tametſi in natura nihil efficere comperiatur eorum, quę talia facere aſſolent. Siquidem alia ſtomachũ uitiant, alia uentrem, alia caput, alia aliam quamuis partem lædunt: at hoc medicamen ſiue corpori humido applices reſiccationem poſcenti, ſiue frigido, excalfactionem, ſiue humido ſimul frigidoq; excalfactionem pariter, & reſiccationem requirẽti, magnam utiq; experiere commoditatem: nec ullam parti cuiquam noxam afferet, potiſſimum ſi febri uacet, aut non admodum calidam perpetiatur homo febrim, ſed, ut ſic dicã, tepidã, qualis accidit in cataphoris maxime & lethargis. Ac multis ſane caſtoriũ exhibuimus una cum pipere albo, utrũq; mẽſura cochlea- • Al uſu.
D rij ex melicrato bibendum præbentes: nec quiſq̃ ullam ſenſit noxam. Sed & menſibus retẽtis, ubi per uenã, quæ in talo eſt, modice euacuaſſem, oblato caſtorio una cũ pulegio, aut calamintha, ſemper medicamen hoc expertus ſum purgationem ciere abſq; fœminæ læſione. Præterea ſecundas morãtes eijcit. eaq; oĩa ex melicrato potum efficit. At quibus ita uenter flatu diſtendit, ut ægre curationẽ admittat, itaq; torminibus uexat, atq; ſingultu, idq; ob frigidos craſſosq; humores, aut craſſos flatulẽtosq; ſpiritus, eos ex oxycrato potum adiuuat. Quæ porrò iuuat in corpus intrò ſumptum, ijs prodeſt quoq; cuti impoſitum cum ſicyonio, aut ueteri oleo: quæ uero ampliori caliditate indigent, ijs ẽt per ſeſe infricari debet. Iuuat etiam, ſi quis ſuffitum eius in prunis impoſiti inſpiratione hauriat, maxime affectus humidos, & frigidos in pulmone, aut capite conſiſtentes. Attamen lethargicos, & cataphoricos affectus omnes, qui quidem adiunctam habent febrem, præſtat non dictorum oleorum quopiam macerantes curare, ſed potius ex roſaceo capiti, colloq; imponere.

Renes Scincorum.

A.ibid. c.696 & 637. Renes Scincorum bibunt quidam tanquam pudenda intendentes: quorum contrarium accidere uidetur maxime ſemini lactucæ poto ex aqua. Sed & quidam lenticularum decoctum cũ melle bibitum intenſiones ſedare referunt:

Vngues

Vngues Caprarum, & aſinorum. E

Quidam Vngues caprarum deuſtos moxq; aceto perfuſos alopecijs illinunt. Itaq; fuerit & A.ibi.c.55.&
talis cinis facultatis extenuatoriæ Sunt aũt qui combuſtos aſinorum vngues comitialem mor- 732.
bum curare dicant, ſi ſcilicet, aſſiduo bibantur: ſi uerò oleo macerentur, chęradas digerere: ſed
& ipſum cinerem, ſi ſiccus inſperſus fuerit, ſanare perniones ſiue chimethla.

Oſſa.

*Alphygethla. Oſſa cõbuſta admodum digerentẽ exiccantẽq; uim obtinẽt, & id maximè, ut quidã aſſerunt, A.ibi.c.618.
humana. Certè Talũ ſuillum cõbuſtum, ac deinde bibitum, inflationes, & tormina ſanare dixe-
runt: noui aũt noſtratium quoſdã oſſa combuſta potui exhibuiſſe, haud ſcientibus qui biberẽt,
q̃d nã ebibiſſent, ne ſcilicet auerſarentur: ac multorum tum epilepſiam, tum arthritin, curaſſe.

Senecta Serpentis.

Senectam Serpentis ſcripſere quidam in aceto bullitam dentium mederi doloribus.

Pellis Ouina.

Pellis Ouina recens detracta, circumpoſita ijs, qui quocunque modo fuerint uerberati, om-
niũ luculentiſſimè adiuuat, adeo ut die ac nocte una illos curet: concoquit enim, & digerit, quæ
ſub cute ſanguinem habent. F

Equorum Lichenes.

Equorum Lichenas cum aceto tritas comitiales curare ſcriptum quibuſdam eſt. Alij verò, & A.ibid.c.233
ad cuiuſuis feræ morſum adhiberi conſulunt.

Tela aranei.

Aranei telam ſcribunt quidam a phlegmone tueri ſummæ cutis ulcera. A.ibid.ca.61

Coria uetera.

Coria vetera, quæ uidelicet ueteramentorum ſunt, vſta, ad attritiones commodari calcea- A.ibid.c.548
mentorum ſcriptum à quibuſdam eſt, tanquam. ſ. hoc faciant ex antipathia quadam. Certe q̃
phlegmone obſidentur, haudquaquam iuuantur: uerum ubi ſedata fuit phlegmone, nõ iniuria
iuuantur, nempe quia reſiccantur: eſt. n. talis cinis reſiccatorius. Ac nos ſanè quandoq; in agro
ad ulcus eiuſmodi ex attritione ſumus vſi. Curat autem talis cinis non ab re ulcerum ambuſta,
& quæ uocantur intertrigines in feminibus exiſtentes.

Oſtrus.

Oſtrua quidam nuncupant oĩa oſtracoderma, hoc eſt teſtacea ab Ariſtotele appellata. At q̃d A.ibid.c.529
à pleriſq; uocatur oſtreon, ſecunda ſyllaba abſq; s ſcripta, unam eſſe oſtreorum ſpeciem conſti G
tuunt, in toto genere comprehendentes, & buccina, & purpuras, & chamas, & pinas, & ſimilia
omnia; de quibus deinceps dicam.

Buccina, & purpuræ.

Buccinorum Purpurarumq; teſta q̃nquidem duriſſima eſt, nunquam abſq; uſtione utor: atq; A.ibid.c.527
vſta quidem deſiccandi uim admodum poſſidet. Cæterum ad unguẽ eam læuigare planeq; pol
linis in modum neceſſe eſt, tundendo. ſ. & cribrando prius. Quod tibi cõe ſit in omnibus lapido
ſis, teſtaceiſq; ſubſtantijs præceptum: nam niſi exactè læuia ſint reddita, arenis ſimilia ſunt Per
ſe autem illarum tritarum farina ulceribus malignis competit. Id quod ipſum quoq; commune
eſt omnium, quæ citra inſignem morſum deſiccant uehementer: quippe cum alioqui fluxionũ
cauſa exiſtant. Sed, & aliud eſt omnium id genus commune, nempe ut cum aceto, aut oxycra-
to, aut œnomelite, aut oxymelite, idonea ſint ulceribus putreſcentibus. Idcirco lapides omnes
ubi ad eum uſum applicantur. alij magis, aliis minus, certe omnes conferunt.

Oſtrea.

Oſtreorum Teſta vſta ſimilis eſt facultatis buccinorum teſtis, tametſi ẽt ſubtilioris, immo ut A.ibidem.
certius ueriuſq; dicam, minus craſſæ. Nam terroſam duramq; corporis ſortita conſiſtentiã con I
cretionemq;, impendio oĩa craſſarũ ſunt partium. Itaq; accuratè ea læuigare neceſſe eſt. Qua-
mobrem cum dicimus horum aliud alio eſſe tenuius, ita inaudiẽda dictio eſt, tanquam ſi Vlyſ-
ſem Therſitẽ dicamus maiorem, cum uterq; tamen fuerit paruus: aut Aiacem Achille minorẽ,
cum ambo itidem fuerint magni. Cæterum oĩa id genus (ut & antea eſt dictum) cogendi quan-
dam in ſe facultatem obtinent, per quam condenſata eorum eſſentia, dura terroſaq; ſunt red-
dita: quam ubi per uſtionem depoſuerint, contrariam adſciſcunt facultatem, quam uocãt dige-
rentem, Porrò ſi uſſeris ea, laueriſq;, ignea tota natura in aquam depoſita, ipſam efficiunt cum
tenuitate excalfacientem, adeo ut & interdum putrefaciat: reliquum uero terroſum, morſus ſit
expers: id quod maximè implendis, cicatriceq; claudendis ulceribus humidis eſt utile. Igitur
Teſta eorum, quę peculiariter vocantur oſtrea, combuſta utor ad diuturnas ex fluxione ęgreq;
carne implebiles cauitates, nempe quę fiſtuloſæ ſunt, atq; profundę, eam foris cum ſuillo adipe
veterato circumponens: id uulgò axungiam nuncupant. At in ſinum ipſum aliquid eorum quæ
† Al. æs vſtum diphryges. talia carne implent, immitto, quale eſt † uſtum Diaphanes, quod ſpecarium nominant. Pa-
rem in genere facultatem habent, & cæterorum oſtracodermorum teſtæ deuſtæ, maxime ue-
ro, ut dixi, oſtreorum, deinde buccinorum, & purpurarum. Itaque Cinis eius generis emplaſti-
cus.

cis

A eis miſcetur facultatibus digerentibus,& cum quouis adipe digerit. Verum qñ inueteratus effi cacius digerit,illi magis miſceri ſolet. Porrò potentius hoc medicamen digeret,ſi acrem illi adi pem quempiam miſcueris: de quibus ſuperius determinatum eſt. Quin & dentes ſplendidiores talium omnium cinis efficit,non tñ ex ergendi potentia,ſed & aſperitate ſubſtantiæ,uelut & pu mex, & teſta clibani. Verum in uſu eiuſmodi non eſt neceſſe, quæ ſic uſta ſunt,admodum læui gare:at in ulceribus rebellibus præ omnibus diligenter ſunt læuigãda, ac inſpergẽda. Porrò ex creſcentiam carnis mediocriter exterunt comprimuntq́;. Ad hæc cum ſale omnia id genus uſta dentium ſmegma reddunt efficacius, adeo ut non modo laxitatem mollitiemq́; gingiuarum de ſiccet,uerum etiam ulcera putreſcentia adiuuet.

Sepia.

Sepiarum teſta admodum laxa eſt,non ut oſtreorum lapidoſa.Itaq; abſterſio quidem illi cum alijs oſtracordemorum teſtis communis eſt,uelut etiam deſiccatio:cęterũ partium tenuitas exi mia illi præ cæteris ineſt.Quocirca uſta ea utimur ad uitiligines,ephelin,lentes,pſoras. Quin & foſſili ſali miſta, in oculis exiſtentes ungues eliquat. Et antequam uratur,contrita, & læuigata dentibus ſplendorem adfert: ulceraque deſiccat.Porrò hoc nomine,quòd mediocrem obtinet
B aſperitatem,adhibemus eam & ad ingentes oculorum aſperitates,quas ſycoſus appellare cõſue uimus.Nam exculpentes ex ea quiddam ipſa figura ſimile collyrio, eo illas confricamus,donec ſanguinem reddere incipiant: quo facto collyria cathæretica,ſiue detrahentia præſtantius affe ctum ſuum in illas exerunt.

Opercula purpurarum.

Opercula purpurarum quidam memoriæ prodiderunt,ex aceto bibita lienes turgidos ſanare: & ſuffitu eas quæ uteri ſuffocatione periclitantur,iuuare: præterea retentas eijcere ſecundas.

Lana aſpera hoc eſt ſuccida.

A.ibid.c.439 Lana ſordida,ac proinde à quibuſdam appellata ſuccida,idoneè excipit irrigationes,quæ ad hibentur contuſis,aut quomodocunq; percuſſis particulis, ut quæ utilitatem ex illis proficiſcen tem promoueat,idq́; propter œſypon.Lota uerò,nec amplius œſypon habẽs, apta quædam ma
A.l.2.t.1.ca. 3.fol.96.d teria fit humoribus qui irrigantur,excipiendis. Porrò uſta uim habet acrem pariter & calidam unà cum partium tenuitate.Itaq; molles nimiumq́; humidas ulcerum carnes celerrime eliquat. Inditur & in medicamina deſiccatoria. Vrito eam tãquam alia plurima,ollam implens nouam, quam tegat operculum multis foraminibus pertuſum.

C

Pili uſti.

Pili uſti ſimiliter ut uſta lana excalfaciendi deſiccandiq́ue admodum ſunt facultatis.

Ouorum facultas.

A.l.2.t.2.ca. 520. Conſequens fuerit ad partium doctrinam de ouis diſſerere:nam alibi eorum meminiſſe non licet. Sanè oua partes non ſunt animalium, ceu nec arborum fructus, nec grauidarum fœtus: uerum proportione reſpondet ijs, quæ agnaſcuntur. Itaque eorum quæ agnaſcuntur,quædam planè familiaria propriaque conſpiciuntur tum plantarum, tum animalium naturis: quædam non omnino talia, ut uiſcum quod agnaſcitur quercubus:& ut ſemel dicam,ſi qua arboribus al terius generis arbor, frutex, fructus,herba,aut omnino germen quodpiam ut fungi, agnaſcan tur. Ex familiaribus autẽ eſt & ouium lana,& aliorum animalium pili: & cornua,quæ deciden tia denuo recreſcunt, ut in maſculis ceruis, ex hoc ſunt genere. Conceptus autem ſiue fœtus fructibus proportione reſpondent,nimirum ad generis propagationem à natura creati. Ex his unum eſt & ouum,factum ad generis ſucceſſionem perpetuitatemq́ue.Cæterum utile eſt & tan quam nutrimentum:uerum de nutrimento non eſt nunc inſtitutum diſſerere. Proinde,quæ tan quam medicamentum efficere poteſt, ea hoc loco recenſebo, ex paucis uſibus particularibus
D uim eius exquires tum in partibus, tum in tota ſubſtantia. Siquidem quo pacto inuenta rerum cuiuſque generali facultate, ad multos eam uſus particulares ducere poſſimus, didicimus. In ſuper docti iam ſumus,quomodo ex uno,alterove experimento de generali facultate liceat col ligere. Igitur ouorũ album, & tenue illud,quo item ad ophthalmias utimur,ex numero eſt me dicamentorum minime mordicantium:nec unquam effectu fruſtratus ſum ex uſu tali intempe rie,qualem habet ſæpe lac uti ante oſtendimus,in animalibus cruditatem perpetiẽtibus,aut ni miam famem ſitimve,aut quæ cibis paſta ſunt prauis:quæ ſanè frequentius euenire ſolent mu lieribus,ob uictus uidelicet uitæq́ue errorem.At oua unam modo prauitatem patiuntur,quam ſcilicet adfert uetuſtas:eamq́ue facillime effugias,ſi utaris recentibus. Porrò uſitatiſſimum no bis eſt maximeq́ue parabile gallinarum ouum:ea propter illo utimur,aliorum oua nihil curan tes,tametſi eandem illi habeant naturam. Temperatura porrò ſymmetro frigidius eſt. Itaque utendum eſt oui albumine non tantum ad oculos,uerum etiam ad alia omnia,quæ medicamen ta requirunt ſuauiſſima minimeq́; mordacia,ut ſunt uniuerſa ſedis,ac pudendorum ulcera con tumacia.Miſcetur quoq; idoneè medicamentis profluuium ſanguinis ex cerebri inuolucris ſup primentibus,quę nimirum citra morſum illinuntur,atque adſtringunt.Sed & ad ulcera rebellia miſcetur ijs, q̃ abſq; morſu ea poſſunt deſiccare, cuiuſmodi eſt medicamen pompholyx elota,

& metallicorum quędam elota:de quibus priuatim ſupra diſſeruimus.Porrò & ipſe Vitellus ad E
ſimilis eſt naturę:ac ꝓinde miſcetur ceratis morſus expertibus,ouis uidelicet aut lixis,aut aſſis.
Verum id tñ manifeſtum eſt,hic leuiculam exiſtere dñiam, ꝙ paulo plus deſiccent quæ ſunt aſ-
ſa:ac quantum huius accipiunt facultatis,tantum deperdant de mitigandi potentia.Miſcetur &
cataplaſmatis phlegmonem extinguentibus, ut ijs,quæ ex meliloto conſtant,ſedi applicandis.
Crudo uero ouo toto utimur admiſto roſaceo ad palpebrarum,aurium,mãmarumq; phlegmo-
nas,q̃.ſ.aut ictis illis,aut alio quouis modo euenerint:aut extiterint in neruoſis corporibus,puta
cubito,& digitorũ tendonibus,aut articulis, idq; in pedibus pariter & manibus.Porrò in acero
coctum ouum ſi edatur,fluxiones uẽtris deſiccat. At ſi ẽt quippiam eorũ,q̃ ad dyſenteriam,aut
cœliacum affectum conueniunt,adiunxeris,atq; in igne modico,fumiq; experte (qualis eſt qui
ex prunis conſtat)frixeris,edendũq; ita præbeas,non minime ſanè laborantes adiuueris.Aptiſſi
ma talem ad uſum ſunt omphacium,rhus tum ipſe qui cibis adſpergiẽ erythros nuncupatus,tũ
ſuccus ipſius:galla,ſidia hoc eſt mali granati putamina,cinis cochlearũ integrarũ uſtarum.Apta
quoq; & vuarum acini,& myrta,& meſpila,& corna. Magis iſtis medicaminoſa ſunt balauſtiũ,
hypocyſtis,cytini ſiue mali punici flores.Sed & ad ambuſtiones protinus impoſitũ eſt utile,ſiue
quis ſeorſum albumen duntaxat ipſum molli lana excipiat , ſiue ẽt cũ uitello cõmiſcens cõfun- F
dẽſq; applicet:etenim mediocriter refrigerat,& citra morſum deſiccat. Tale cum ſit,& ad ana-
collemata uocata,q̃ fronti uidelicet imponunẽ,utimur:& pilos palpebrarum adglutinamus,ni-
mirum admiſto idoneorum quopiã,cuius generis eſt thus,potiſſimũ pingue ſi fuerit,ac nõ inue
teratum & ſiccum.Verum in illiuſmodi,ipſius albuminis cõmoda eſt uiſcoſitas, non aũt tempe
ries:niſi quis,quatenus nequaquã aduerſatur illi,quod adhibeẽ medicamento,eo noĩe utile cõ-
modumq; dixerit.Nam uiſcoſorum quædã ſunt,q̃ aduerſantur,uelut uiſcum,nimirũ acre & cali
dum,ad ea quæ excalfieri non debent:dictumq; frequenter ſuperius eſt ea,quæ ualidã uim nul-
lam obtineant medicamenta,ceu materiam ijs,quæ tales uires obtinẽt,miſceri: proinde quoq;
crebertimi ſunt uſus,utpote ijs,q̃ ualenter agunt,inſeruientia. Eiuſmodi cum ſit ouum,ſimulq;
non paruam adipiſcaẽ in lixationis aſſationiſq; quantitate dñiam,fit ſanè multo utiliſſimum.Nã
medicamentis,q̃ humiditates deſiccant,aut lixum,aut aſſum,aut frictum,miſceẽ : ijs uerò,quæ
incidunt ea,quæ in thorace pulmoneq; ſunt,ſorbile quod uocant:id quod in aqua euſq; lixari
debet,dum incaluerit.Eiuſdem huius naturæ noĩe & ad eos,quibus gutturis ſupremum, aut ex
uociſeratione,aut ex humorũ acrimonia,exaſperatum eſt,aſſumiẽ, tũ ſcilicet ꝙ affectis partib⁹
illiniẽ,atq; cataplaſmatis modo inhæret: tum ꝙ ſubſtãtia ſua mordacitatis experte eas mitigat, G
ſanatque.Eadem ratione ſtomachi,uentris,inteſtinorum,ac ueſicæ medetur aſperitatibus .

Echinus,hoc eſt erinaceus,combuſtus.

Erinacei utriuſq; tũ marini,tũ terreſtris,corpus totũ uſtũ cinerẽ efficit facultatis, tũ extergẽ A.l.11.c.2.ca3
tis,tũ digerentis,tum detrahentis.Itaq; eo quidã & ad excreſcẽtia,& ad ſordida uſi ſunt ulcera.

Cochleæ,ſiue Limaces.

Cochleæ ſi totæ cũ teſtis uranẽ admiſta galla omphacitide,ſimulq; pipere albo,mirifice pro- A.ibid.c.353.
ſunt dyſenterijs, in quibus ulcera nondum cõputreſcere cœperunt. Conuenit aũt ut piperis ſit & 519
pars una,gallæ uero duæ,quatuor cineris cochlearũ. Hoc ubi ad unguẽ læuigaris,cibis inſpergi
to:bibendũq; aut ex aqua,aut ex uino albo & auſtero,præbeto. Cæterũ abſq; gallæ miſtione ci
nis cochlearum admodũ reſiccantis eſt facultatis , obtinens item non nihil ex uſtione calidum.
Porrò cochleæ,q̃ uſtionẽ non ſunt expertæ,ſi tritæ unà cũ teſtis imponanẽ, & toti uẽtri aqua in
ter cutem laborantium,& in arthriticis articulorum tumoribus,ægre quidẽ diuelli poterunt,cæ
terum impensè deſiccant.Et ſanè inhærere ſinere oportet,quoad ſponte decidant.Idẽq; facien-
dum in tumoribus ex ictu natis difficile ſolubilibus,& ex contuſione facta in auribus:deſiccant
enim illos magnopere uniuerſos , etiamſi uiſcoſus craſſuſq; in alto humor contineatur. H

Carcini hoc eſt cancri , uſti.

At fluuiatiliũ cancrorũ cinis,quanq̃ ſimiliter prędictis exiccatorius eſt,ſubſtãtię tñ proprie- A.ibid.c.347
tate mirabilis eſt eius in ijs,qui à rabiente cane sũt morſi,effectus, iſq; tũ ſolus,tũ cũ gẽtiana, &
thure multo præſtãtior.Thuris ſanè partẽ eſſe unam oportet,quinq; aũt gentianæ,porrò cãcro-
rum decẽ.Et raro equidem aliter,illis uſtis nos ſumus uſi,cæterum ad eum modũ plerunq;,quo
Aeſchrion empiricus ille medicamentorũ peritiſſimus ſenex,conciuis ac ꝓceptor meus.Patella
erat æris rubri, in quam impoſitos cancros uiuentes,hactenus uſſit,dum facile ad læuorẽ redigi
poſſent . Hic Aeſchrion paratũ ſemper in ædibus hoc habebat medicamen tꝑe æſtiuo,urẽs eos
poſt ortum Canis, qñ Sol in Leonem tranſiſſet,non niſi Luna decimaoctaua. Porrò bibendum
hoc medicamen ijs,q̃ à cane rabido fuiſſent morſi,pręebat quotidie diebus quadraginta,men
ſura cochlearij magni aquæ inſperſum. At ſi non protinus ab initio,uerũ aliquot poſt dies curã
cepiſſet demorſi,tũc quotidie duo cochlearia aquæ ĩſpergebat. Ad ipſum uero vulnus emplaſti
cũ applicabat medicamentũ, qđ ex pice brutia,& opopanace acetoq; cõficiẽ, habẽs picis librã
unã, unũ aceti acerrimi ſextariũ Italicũ, opopanacis uerouncias tres.Hęc tametſi à ꝓſenti inſti
tuto eſſent aliena,ſcribenda tñ cenſui,q̃a magnopere medicamẽto huic ipſe cõfiderẽ:nimirum

cum

A cùm nullus unq̃ eorũ, qui illo fuerint uſi, ſit mortuus. Cæterum ſeorſum ẽt librum conſcribam aliqñ de ijs, q̃ proprietate ſubſtantiæ totius quid agunt, è quorũ numero ſunt id genus oĩa. Igno ſcẽdum itaq;, tum hoc in loco ſcribendi importunitati, tũ ſicubi prǽterea id mihi hoc in opere contigit: nempe quia ex ijs ſumma proueniret utilitas, quã ſanè poſteris impertire uolebam, ſi forſan me prius, q̃ q̃ poſt hæc deinceps ſunt opera perfeciſſem, mors occupaſſet propoſitum im pediens. Cæterũ Pelops doctor meus & ipſe oĩum eiuſmodi cauſas reddere uolens, nõ ab re, inquit, cancer cũ animal ſit aquaticum, prodeſt à cane rabido morſis, q̧bus uidelicet metus eſt ne corripiantur affectu ſicciſſimo, nẽpe rabie: quamobrem ſanè ẽt aquã metuunt. Ac fluuiatiles, nõ marinos, cõuenire cãcros dictitabat. ſ. q̧ animalia marina ob admiſtionẽ ſalis natura ſicciſſimã, haud æquè exactã tuerentur eã, q̃ eſt aduerſus rabiẽ cõtrarietatẽ. Ac cũ q̧dã ſubieciſſet, cur nõ oĩa, quæ in potabili aqua degunt animalia, perinde ut cancri, iuuari aſſolent? quia, inquit, ſimilẽ cancris præparationẽ non admittunt, nam horũ uſtorum cinerẽ, exiccatorius cũ ſit, canum rabientiũ uenenũ abſumere, ſimulq́; digerere. Hæc igiẽ ſanè Pelops dicebat, ꝓfitens ambitioneq́; magna iactitans oĩum ſe taliũ nouiſſe cauſas. At ego, niſi planè me ſcire q̧ppiã perſuaſũ habeã, alijs ꝑſuadere nõ tẽto. Itaq; nec Pelopis rõnẽ ut uerã accepi, ut q̃ crebras habeat contradictio-
B nes: uerũ cãcros opinor ex ꝓprietate toti⁹ ſubſtãtię ꝓdeſſe. Qm̃ aũt nullũ eorũ, q̧ fuerãt illis uſi, mortuũ ſciuerã, hæc aperiẽda recẽſẽdaq́; à me exiſtimaui: tametſi nõ eſſet huius iſtituti ꝓpriũ.

Chelidones ſiue hirundines, uſta.

A.ibid.c.347 Sanè corporibus totis (nam id erat propoſitum) non eorum tñ animaliũ, quæ dixi, ſed & Hirũdinũ uſi sũt multi, Cõburentes uidelicet, & cinerẽ melli miſcẽtes, ac deinde ſynanchicos iuũ gentes, & in totũ quicũq; in guttere ac columella cõſiſtunt cũ tumoribus affectus. Vtunẽ & ad acuendũ uiſum hoc cinere nõ nulli. At alijs eas areſactas drachmæ pondere bibendas exhibẽt.

Tettiges id eſt cicadæ.

Sed & cicadis ſiccis quidam utuntur ad colicos affectus cum paribus numero piperis granis: dantq́; aut treis, aut quinque, aut ſeptem, per intermiſſionem uidelicet, & per ipſos etiam paroxyſmos. Porrò alij aſſas edendas offerunt, quibus affecta ueſica eſt.

Corydos id eſt galerita, alauda.

Galerita tñ auis illa puſilla obiter nobis plerunq; obuia, in iure elixa colicos adiuuat. Verum aſſiduè eã edere ſimul cum iure neceſſe eſt. Habet uero hoc animal in capite uelut galerũ ex pilis ſponte enatũ, cuius occaſione efficta eſt, quę apud Ariſtophanem comicũ legitur fabula. Is. n.
C inquit hunc in modum: imperitus es, nec curioſus, & nec Aeſopum quidẽ didiciſti, qui ait, galeritam primam uolucrum fuiſſe, ẽt ante terram: inde patrem morbo defunctum, cùm humus nondum eſſet enata, dies quidẽ quinq; iacuiſſe: at hanc præ inopia melioris conſilij in capite tandẽ patrem ſuum defodiſſe. Hoc quoque aiunt, obſcure licet, deſignaſſe tamen Theocritum,

οὐδ᾽ ἐπιτυμβιδίαι κορυδαλλίδες ἠλαίνοντι.

nempe indicare illum eas, q̃ in capite tymbon, hoc eſt ſepulchrum gerant. Annexui aũt huic iſta ſermoni, quo planè & clare hoc animal, nẽpe galeritã, ſignificarẽ, quos ferat in capite pilos erectos: quandoquidem expertus ſum eius aduerſus colicos utilitatẽ, uelimq́; q̧ ipſum nõ norũt, ijs bene aperteq́; mõſtratũ. Etenim auiculis pyrgitis ac troglytis appellatis adſimilis eſt. Diſcernitur autem tum quia galeram habet, tum quia paulo maior exiſtit. Nam & ipſa corydalis appellata herba colicis conuenit. Et hoc quoque tibi obiter ſit notatum.

Alectorides id eſt gallinæ.

A.ibid.c.289. At * gallinarum ius ſimplex * retinendi uim poſſidet, uti gallorum ſubducendi. Coquendi autem ſunt cum ſale prolixiſſimè. Sed horum ipſi fecimus periculum. * ἐπιπαρασσο-κῶς. ſunt qui legendum putẽt ἐπιπαραστικῶς i. conteperandi.

D *Gale id eſt muſtela.*

Muſtelam nunquam combuſſimus. De qua ſcriptum legitur, cinerem quidem eius cum aceto illitum podagricos arthriticosq́; iuuare, tanq̃ uehementer ualeat digerere: Ipſam uerò areſactam ac potam prodeſſe comitialibus, eadem nimirum illa facultate. Porrò quidam etiam plane omnis feræ alexipharmacum eam eſſe referunt, & maximè eius uentrem.

Rana uſta.

A.ibid.c.589 At Ranarum uſtarum cinerem ſanguinis eruptioni mederi referunt inſperſum: Cæterùm cum liquida pice ſanare alopecias.

Hippocampus.

Et Hippocampum, animal illud marinũ ſi totum uſſeris, alopecijs prodeſſet proditũ quibuſdam eſt: ipſumq́; uidelicet deſiccantis eſſe facultatis, extenuantisq́;, aut certè eius cinerẽ: quem quidam unguento amaracino commiſcent, quidam pici liquidæ, alii ueteri adipi ſuillo. † In multis codicibus cõtinuatur hic ſenſus cũ ſuperiori uſque ad dictionẽ, ſcribunt ibique incipit hoc caput, inteſtina terræ &c.

Tellina ſalſa.

A.ibid.c.529 Et Salſas tellinas uſtas adeo urentem efficere cinerem aiunt, ut is cum cedria euulſos radicitus ex palpebris pilos, inſtillatus in locum, renaſci prohibeat.

† Inteſtina terræ, ſiue lumbrici.

A ibid. c.198 & 718. Porrò * citra uſtionem aut lixationẽ, totorum animalium in partes affectas impoſitorum, aut

intro in corpus ſumptorum, quidam medicorum fecere periculum: aut ceu fecerint periculũ, ita E
ſcribunt: Terræ quidem inteſtina contrita, neruisq; diuiſis impoſita protinus mirum in modũ
*prodeſſe: atq; hæc ipſa quoque cum mulſo pota medicamen * eſſe mouendæ urinæ idoneum.

* Al. proſunt.
* Al. ſunt.

Cimices.

Sed & de cimicibus quibuſdam traditum eſt, ꝙ ſi cum aceto bibantur, hirudines abſorptas A.ibid.c.170
eijciant: at nobis, cum eas perpetuo alliorum eſu eiecerimus, haud opus fuit cimicibus.

Cantharides.

Veruntamen ſufficientem habemus de cantharidibus experientiam, ꝙ in ungues pſorodus A.l.a.t.a.c.
cum idoneis ceratis aut emplaſtris impoſitæ, ſic illos educunt, ut toti cadant. Miſcuimus eas ẽt 201.f.182.c.d
facultatibus pſoris & lepris congruentibus, nec non quibuſdam ſeptis: atq; interim etiam ijs, q̃
clauos, quos uocant, eijciunt. Porrò præceptorum meorum quidam earum paulum quiddã in
medicamenta urinam mouentia ſolebat inijcere. At quidam ſolas alas & pedes iniiciunt, q̃ aiũt
eſſe alexiteria ijs, qui corpora ipſorum bibiſſent: alij contra: at nos totas indimus. Cæterũ aptio
res ſunt ad ea, quæ expertum me dixi, eæ cantharidum, quæ inuentæ in frumẽto, lutea tranſuer
ſim in alis cingula obtinent, potiſſimum ſi inijciantur in uas fictile, cuius ori linteum obductum
ſit rarum: itaque illud inuertas, ut linteum halitum ab aceto ſubtus poſito excipiat, donec emo- F
riantur ipſæ cantharides.

Bupreſtis.

Sic Bupreſtus quoq; reponere expedit. Sunt autem & ipſæ animalis quoddam genus cantha-
ridibus tum ſpecie, tum uiribus adſimile.

Pityocampe.

Quin & erucæ, q̃ in piceis naſcuntur, merito ſane nũcupatæ pityocãpæ, huius ſunt facultatis.

Salamandra.

Et ſalamandræ combuſtæ cinerem quidã ſepticis, & lepricis, pſoricisq; miſcẽt facultatibus.

Narce torpedo.

Sed & torpedinem totam (dico autem animal marinum) capitis dolores ſanare capiti admo- A. ibi.c.184
tam, ſedemq; euerſam coercere, à quibuſdam eſt proditum. Verum ego cum utrũq; eſſem ex ꝑ-
tus, neutrum uerum comperi. Eam igitur cum cogitaſſem uiuam eſſe applicandã, cui caput do-
leret (poſſe enim fieri, ut hoc medicamen anodynon eſſet, ac dolore liberaret ſimiliter, ut alia q̃
ſenſum obſtupefaciũt) ita habere comperi. Putoque eum, qui primus eſt uſus, tali quapiam mo-
tum ratione experiri aggreſſum. G

Draco marinus, & trigle, & alia id genus.

Viuas etiamnũ haſce animãtes apertas, & protinus partibus affectis appoſitas, ꝓdeſſe ſcripſe A.ibid.c.211
runt, nempe draconem marinum in ſuũ ipſius ictum impoſitum: ſimiliter & triglam, in draco- fol.125 g
nis: mures domeſticas, in ictum ſcorpij, uelut & Saurã. Mygalen in ſuum ipſius, & ſaurã chalci-
dicam, quã & ex uino bibendam præbent, tanquã ſuum ipſius morſum ſanet. Porrò ſcorpiũ ſuũ
ipſius ictum curare, ſi tritus imponatur, ſimiliter ſi aſſus edatur. Congruere aũt aiunt & ijs, qui
à uipera ſunt morſi, Aſcalabota uero ijs, qui à ſcorpio. Referũt aũt & i Aegypti regionibus are-
factum Aſiracum quẽ uocant, exhiberi ijs, qui à ſcorpio percuſſi ſunt: & uocatũ cybium utiliter
uulneri à cane inflicto imponi: multaq; eiuſmodi, de quibus copioſius diſſeremus, ubi tractabĩ
de iis, quæ proprietate ſubſtantiæ quid agunt. Cæterum in oleo lixis totis animalibus ipſo oleo
utebantur noſtratium medicorum quidam, ſed & ſuperiorum nõ nulli, ad depilationẽ ſeu pilo-
rum nudationem, nempe pityocampis, & urticis marinis, lepore marino, ſcolopendro marino.
Ad aurium uero dolorẽ ſilphis in oleo coctis, & iis quos uocant oniſcos Græci, Latini multipe-
das. Ea enim animalia in globũ ſeſe cõtrahunt, uocantq; ea apud nos quidã cyamos hoc eſt fa I
bas, quandoquidem eſculentis fabis ſunt perſimilia, ubi ſeſe uidelicet in globum conuoluerint, H
colore fuſco. Porrò in agro complures uidere eſt natos ſub ſitulis, quibus à fontibus ruſtici aquã
comportant, deponuntq; eas iuxta focum. Vidiq; quoſdam ex iis, qui medicinã in agro exerce-
bant, aſſiduè oleo ex illis compoſito, ad uniuerſos aurium dolores uti; non diſcernentes affectũ
unde oriretur. Itaque non ab re euenit, ut interim effectum conſequerentur, interim læderent.
Et quid mirum, quando & inſignes quidam medici, de iis citra diſtinctionem ſcripſere? tales
ſunt Apollonii libri de facile parabilibus. Atque hic ſane etiam ſcripſit uermes terræ in oleo co-
ctos aurium dolores mitigare: ſed alii cenſent admiſto adipe anſerino ſic demum utendum.

Vulpes, & hyæna.

Cæterum de uulpibus, quæ totæ oleo coquuntur (nam ſic quidã curant artrithicos, partim ui A.ib.d.c.719
uas uulpes in lebetem ingentem iniicientes, partim etiã mortuas) fuſius dicere mihi neceſſe eſt,
quandoquidem pleroſq; uiſæ ſunt principio plane morbo hoc liberaſſe, uerum poſt multum tẽ
poris nõ ita profuiſſe: ſiquidẽ illos malũ repetiit, quanquã non ita uehemẽs q̃ antea. Sanè oleũ
in quo cocta uulpes eſt, non eſt potentioris in digerẽdo facultatis, quã in quo hyæna: q̃ ſi ſimili-
ter in oleo lixetur, redditur oleum longe potentiſſimæ in digerendo facultatis. Porrò frequẽter
dictum eſt talibus medicamentis ineſſe potentiã eorum, q̃ in alto cõtinent corpore, in extimã
cutem

A cutem extrahendi, ac eo nomine quandoq; ſedandi dolores: nõ.n. perpetuo hoc ad ea ſequitur, cum ij duntaxat dolores ab eiuſmodi medicamentis ſedentur, quorum cauſa eſt humor in alto contentus, dolorem ciens aut ſubſtantiæ craſſitie, aut refrigeratione, aut uehementi acrimonia: aut ẽt ſpiritus flatuoſus exitum non habens. Itaq; qui utuntur vulpibus, & ipſi oleum digeſtiuũ efficiunt: atque inde impletis eo alucolis, totos arthriticos in eos imponunt, multo ibi tempore immorari præcipientes. Verum ex hoc fit, ut non tñ, qui circa articulos ſunt, tumores euacuentur, ſed etiam uniuerſum corpus. Itaque ubi corpus illis antea plenitudine affectum fuerit, mirum non eſt per euacuationem conſecutum commodum, nempe cum nihil etiã in affectas partes influat, quia corpus uniuerſum iã euacuatum eſt: & qui continebantur humores exhalarũt. Cæterum quemadmodum antea, cum corpus noxa uacaret, praua uictus ratio morbum inuexit, eũdem in modum, aut etiam amplius, à ſimili diæta par eſt rurſum illos ſimiliter afficiendos in articulis, quibus iam laborauerunt.

DE IIS QVAE IN MARI ET AQVIS SALSIS PROVENIVNT

SOla hæc in toto opere reliqua hoc habent nũc tempus opportunum. Nam q̃ in mari & aqua naſcuntur animalia, ſuperiori ſermone expoſita ſunt, ubi uidelicet agebatur de animalibus:
B at quæ in aquis quidem aut ex aquis naſcuntur, nec ſunt animalia, ea nunc exponentur.

Adarcion.

A l.2.t.2.ca. 16.10.100.d — Adarcion, *q̃dã uerò maſculinè efferunt Adarcon, alij fœmininè Adarcen appellitant, eſſentia quidẽ ſua uelut ſpuma eſt aquæ ſalſæ concreta, circum arundines, & ſarragines concreſcens. Acerrimum hoc eſt medicamentum, ſimulq; calidiſſimum: proinde & per ſe inutile eſt, uerum commiſceri ſolet ijs, quæ uim eius retundunt, ſicque fit multo utiliſſimum in ijs affectibus, qui excalfieri poſtulant: idque foris impoſitum, nam intro in corpus ipſum ſumere eſt impoſſibile, nimirum ob uirium uehementiam.

Alcyonia.

A.ibid.c.620 — Alcyonia *omnia detergunt, ac digerunt, qualitatem habentia acrem, & calidã facultatẽ: uerũ aliud alio non patũ plus minusq;, & in his ipſis, quæ diximus, ſcd'm partiũ eſſentiæ totius tenuitatem. Eſt autem eorum unum denſum & graue, odoris praui, olet.n. piſces putridos: ſpongiæ figura ſimile. Alterum uero figura longiuſcula, leue & rarum, odorem habens ſimilem phycijs. Aliud tertium uermi ſimile eſt figura, colore purpureo, conſiſtentia molli: uocãt id Mileſiũ. Poſt quæ quartum ſecundo quidem iam poſito ſimiliter & leue, & rarum, nerum lanis ſuccidis ſimile.
C Deniq; quintum extima ſuperficie læui circunſcribitur, cæterum interna ſubſtantia aſperũ, nullius odoris, guſtu tñ apparens acre: & ſanè omnium alcyoniorum eſt calidiſſimum, adeo ut & pilos urere poſſit. Itaq; cum duo prima lichenas, alphos, pſoras, lepraſq; adiuuẽt, præterea cutẽ ſplendidiorem competentia uirium efficiant, idem præſtare non poteſt hoc ultimo loco poſitũ. Nec.n. perinde ut illa cutem duntaxat ſummam extergit, ſed ẽt excoriat, uſq; in profundum cutis penetrans, ut ẽt ulcera moliatur. Porrò quod tertio ordine recenſuimus, omnium eſt tenuiſſimum. Itaq; uſtum alopecias curat illitum cum uino, colore quidem fuluo, tenui tamẽ eſſentia. Quartum autem eiuſdem cum hoc ſpeciei uires obtinet, uerum haud parum imbecilliores.

Sal.

A.ibid.c.616 — Sal *eiuſdem genere facultatis eſt, ſiue foſſilis ſit, ſiue marinus: uerum hoc differunt, quòd ſalis ex terra effoſſi ſubſtantia magis ſit compacta, ac proinde in hoc maiot eſt partium craſſities, & adſtringẽdi potentia. Itaq; marinus affuſa aqua protinus liqueſcit: at foſſili hoc non euenit. Porrò eiuſdem ſpeciei cum marino eſt, qui in ſtagnis quibuſdam ſalſedinem habentibus naſcit̃ æſtate uidelicet, aquis æſtu ex ijs abſumptis, cuiuſmodi eſt Tragaſius, nõ procul à Sminthio. Cõfluit enim illuc ante aquas ſpontaneas, quæ admodum ſunt calidæ, copioſa aqua ſtagnans nõ amplo
D in loco: & ea æſtate omnis abſumitur, à Sole uidelicet arefacta. Porrò qm̃ locus ipſe ſalſedinem connatam continet, quod reliquum eſt omne, ſal eſt, cognominationem à loco pariter & aquis ſortitus. Nam ſpõtaneæ & ipſæ illis in locis aquæ Tragaſiæ nuncupantur, potentia ſummè exiccatoria: & ſanè qui in ea regione ſunt medici, ad hoc illas accõmodant. Porrò dictum eſt & de Sodominis in mari mortuo prouenientibus, in quarto libro: quem ſi quis librum diligenter perlegerit, illi tantum refricare memoriam nunc opus eſt, ut expoſita guſtu qualitate, ipſe medicamenti facultatem cognoſcat. Igitur cum qualitas ſalſa digerat ſimul & contrahat contactam ab ipſa ſubſtantiam, aphrolitron in hoc differt, quòd in ipſo unum modo ſaporem exuperantem euidenter ſit uidere, quem uocant amarum, uim habentem digerendi, haud etiam contrahendi, uti ſal. Nam hic quicquid in corporibus humidum ineſt, id *quodammodo abſumit: & quod reliquum eſt ſubſtantiæ ſolidæ, adſtrictione contrahit: ac proinde etiam conditura ſua carnes ſeruat, & à putredine tuetur: quippe, quæ putreſcunt excrementitium cõtinent humorem, ſubſtantiamque tum diſſolubilem, tum minime compactam. Quibus ergo corporibus nulla prorſum eſt humiditas ſuperflua, ceu melli optimo: & corpus ſolidum & compactum eſt, ceu lapidibus: ea ut putreſcant eſt impoſſibile. Ac proinde in his ſalis nõ probatur uſus, uerum in ijs, in quibus ſuſpecta putredo. * al. totum.

Sal uſtus. E

Sal uſtus digerit quidem potentius,quã uſtionis expers, quãto ſcilicet ſubtilius ipſius corpus accepta ab igne facultate reddit:uelut & in alijs,quæ cõbuſta ſunt,euenire diximus:uerũ nõ ſicut ille,qui non eſt uſtionẽ expertus, ſolidã ipſam ſubſtantiã contrahere conſtringereq; poteſt.

Litrum nitrum.

Litrum.*Oſtenſum eſt & hoc medicamen in medio ſalis,& aphrolitri uires habere. A.ibid.c.84

Halos anthos, hoc eſt ſalis flos.

Halos anthos. Quidam ut unum nomen Haloſanthos , quidam diuidentes Halos anthos nominãt.Eſt autẽ hoc medicamen liquidum,tenuiorum etiam partium, quàm ſal uſtus: tum acris qualitatis, & admodum digerentis facultatis.

Halos achne, ſpuma ſalis.

Halos achne ſpumoſa eſt ſalis efflorеſcentia,multo tenuioris naturæ,quàm ſal ipſe: Quare & extenuare,& digerere multo plus ipſo poteſt:uerum quod ſubſtantiæ eſt reliquum , contrahere ut ſal nequit.

Aſphalton bitumen.

Bitumen,*unum & ipſum eſt ex ijs,quæ in aqua marina proueniunt , & in alia quapiam,quæ F A.ibid.c.114
* Al. calidis. non eſt marinæ diſſimilis, ut in Apollonio Epiri.Et per alia id genus loca *multa , aquis ſponte naſcentibus ceu ſpuma quædam innatans hoc medicamen reperitur.Et molle quidem eſt dum innatat,poſtea uero reſiccatum,pice ſicca durius efficitur.

Bitumen proueniens in mari mortuo.

* Al. plurimum. *Optimum uero bitumen in mari,quod mortuum uocant,prouenit. Eſt autem id ſtagnum ſalſum in Caua Syria. Cæterum medicaminis ipſius uis eſt tum reſiccatoria , tum excalfactoria in ſecundo ordine. Merito itaq; eo utuntur, & ad glutinationes uulnerum cruentorum , & ad alia omnia,quæ exiccari debent cum modica excalfactione.

Spongos, ſpongia.

Spongia * uſta acris eſt,& digerentis potentiæ . Vtebatur ea præceptorum meorum quidam A.ibid.c.397
ad ſanguinis eruptiones, quæ manuali opera indigent:in quem uſum ſemper eã paratam habebat ſiccam,& exareſactam:cũ uero res poſceret,bitumine in primis imbuebat:ſin eo careret,pice.Porrò admouebat eam partibus ſanguine profluentibus etiamnum ardentẽ,ut & cruſta parti induceretur, & ipſum ſpongiæ uſtæ corpus, ceu operculum acciperet . Cæterum ſpongia noua, nõ ſicut lana,aut linamentum(quod μότον μιλτόν idest carpinatũ uocant) materia duntaxat G
eſt quæ humores irrigando excipiat,ſed etiã maniſeſte deſiccat.Id quod ſcies,ſi ea ſola utaris in uulnere cum aqua,aut oxycrato,aut uino,ꝓ diuerſitate uidelicet corporum , uti eſt ante dictũ. Glutinabit ſiquidem ea ſimiliter atq; medicamenta,quæ uocant enæma . At ſi non noua ſit , ſed uſui accommodata, palam cognoſces quãtum à noua ſuperetur, ſi uulneribus eam imponas ſiue cum aqua,ſiue cum oxycrato,ſiue cum uino. Nec mirum eſt , cum in ſpongia noua ſeruetur etiamnum ea,quam à mari accepit,facultas modice corpora exiccandi. Atque hæc quidẽ præſtare poteſt,cum etiamnum ſeruat maris odorem.Nam temporis ſpatio, etiam ſi nunquam uſui accommodata ſit,tamen & odorem maris amittit,nec æque deſiccare poteſt.

Garus uel garum.

Garus * facultatem habet multum & calidam & ſiccam : ac proinde ex eo medici quidam ad A.ibid.c.414
ulcera uſi ſunt putreſcentia: tum dyſentericis, iſchiadicisque inijciunt.

Halme ſalſugo ſeu muria.

Salſugo piſcium ſalſorum ſimiliter garo,& ad putredines accommodatur:& ad iſchiadas dyſenteriasq; inſunditur. Et acrimonia quidem humores coxam infeſtantes attrahit,ac proinde per inteſtina euacuat . Putreſcentia uero ulcera in dyſenteria colluit atq; deſiccat. H
Maxime uero ſalſugine ſalſorum Silurorum,& mænidum ad talia uti
* Al. ore. medici quidam aſſolent . Et nos ſane ad ulcera in * corpore putrida accommodauimus .

F I N I S

GALENI LIBER

DE SVBSTITVTIS MEDICINIS

Iulio Martiano Rota interprete.

DE ſubſtitutis medicinis cũ & Dioſcoridem, & Philiſtionem, & Euriphõtem q̃dam ſcripſiſſe conſtet, age nos quoq; pauca de his tradere non recuſemus. Subſtitutas medicinas appello, quæ in alterius locũ ſubrogari queunt. Has medico notas eſſe multũ opis affert, ſi tñ operando uelit artem exercere, nec recidiuas, aut contẽnendas curationes efficere. Euenit.n. plerunq;, ut ea medici deſiderent, q̃ ad ſalutem alicuius plurimum cõferre iudicarunt, & his utantur, q̃ propoſito minus conueniunt, nec eaſdẽ quibus illa uires obtineant. Atqui par fuit ipſos, ne in tales anguſtias deuenirent, ſimpliciũ medicinarũ notitiã didiciſſe. Quòd ſi nec eam adepti fuerint, nec q̃ mox ſubiungemus aĩaduerterint, merito in curandis ægris aberrabũt. Tibi uero Diogeniane ueritatis amatori, ac ſimplicium medicinarum uirtutes ediſcere cupienti, quibuſdã explicatis, propoſitã materiam aggrediar. Erit autem uerus, quẽ tecum ineo ſermonẽ, modo reuoces in memoriam id, qđ mihi contigit in Alexandria. Ibi.n. cum eſſemus, ecce mulier tam graui morbo periclitabatur, ut moritura uideretur: morbi condõnem explicare, cũ nihil interſit, nunc opus non eſt. Huic opẽ allaturus lyſimachiã herbam cum q̃ſiuiſſem, nec repperiſſem: niſi ſtatim Aegyptiæ ſpinæ ſemine, lyſimachiæ loco uſus eſſem, periiſſet mulier: q̃, illo ꝓpere dato, ſuppreſſo ſanguine, mox cõualuit. Hoc factũ poſtridie medici pleriq; accedentes cũ mirarentur, interrogauerunt me, quid morituræ fœminæ pro lyſimachia exhibuiſſem. Quibus ego, Aegyptiæ ſpinæ ſemen, cum reſpondiſſem, idq; in compluribus fieri poſſe dixiſſem, non deſtiterunt mecum precibus agere, quoad medicinas, quæ in aliarum locum ſubſtitui poſſunt, unum in opus conferre promitterẽ. Sic itaque libellum hunc de ſubſtitutis medicinis compoſui, in quibus recenſendis, quo magis expeditum uſum haberent, ſeriem literarum ſeruaui, principiumq; ab earum prima ſumpſi.

A			
Pro Abrotono	Origanum.	*Pro* Aniſo	Daucus.
Abſinthio	Abrotonum.	Arace	Seſamum.
Acacia	Succus lentiſci.	Ariſtolochia ro.	Ariſtolochia longa.
Aconito	Iridis agreſtis radix.	Argemone	Siſymbriũ, Scriphium.
Acoro	Radix aſari.	Armenio lapide	Attramẽtum indicum.
Amianto	Aphroſelinum lapis.	Asbeſto.i.calce uiua	Adarce.
Agallocho	Calamus odoratus.	Aſphalatho	Erices fructus, aut Viti (cis ſemen.
Agarico	Euphorbiũ, aut Epith.	Aſphodelo	Succus betæ.
Alga	Anchuſa.	Aſaro	Zingiber.
Aloe indica	Aloes uiridis folia, Lycium, Glaucium, Centaurium.	Aſio lapide	Sal ammoniac⁹ toſtus.
		Auripigmento.	Sandaracha.
Aloe	Fimus ibis.		
Alumine	Sal foſſilis.	B	
Ammi	Aniſus.	Balſamo	Radix albæ uiolæ.
Ammoniaco ſuffitu	Propolis.	Balſami ſucco	Myrti ſuccus.
Amomo	Acorus.	Balauſtio	Malicorium.
Amylo	Gyris ſicca.	Bdellio	Sphagnus odoratus.
Amygdalis amaris	Abſinthium.	Bitumine	Pix brutia uel liquida.
Anchuſa	Hyacinthus.	Brutia pice	Pix ĩ aceto ferueſacta.

Pro Buccina	Oſtreum
Bupreſti	Vermes panarij.
Butyro	Lac bubulum cócretũ.
C	
Cadmia	Leucographis ægyp.
Calamo odorato	Sphagnus.
Canchri	Lauri baccæ, Pyrethrũ.
Cantharidibus	Phalangia. (cæ.
Capparis radice	Erices radix, aut Myri-
Cardamomo	Fructus myrti, uel Xylocalpaſum, uel Cyperis ammoniaca.
Caſia	Cinnamomi quſquiliæ.
Caſtorio	Vermis panarij uiſcera.
Cedria	Ladanum
Ceraunio	Leucographis.
Ceruina adipe	Anſeris adeps.
Cera	Faba freſa cum propoli cocta & trita.
Cerui cornu	Caprinum. (uſtum.
Ceruſſa	Scoria plumbi, plumbũ
Chalbane	Sagapenum.
Chamedry	Lapati ſyueſtris rad.
Chamæmelo	Anthemis.
Cicuta	Semen coriandri.
Cinerula cypria	Cinis foliorum oliuæ.
Cinabari	Roſei paſtilli.
Cinnamomo	Caſſiæ duplum, aut Sabinæ, uel Rutæ ſylueſtris duplũ triplumve, & melius facit cinnamomo: uel Thuris corticis tantundem, aut Cyperos attici.
Clinopodio	Heliotropium.
Cnico	Viticis ſemen.
Colocynthide	Ricini ſemen.
Colophonia pice	Pix nauibus abraſa.
Corallio	Moly, aut Symphitum.
Coſto	Cedri fructus, Heleniũ.
Cotyledone	Anagallis.
Crinanthemo	Aphrodiſias.
Croco	Crocomagna.
Crocomagmate	Agallochus indica.
Crocodili adipe	Canis marini adeps.
Cumino	Braſſicæ ſemen.
Cynosbato	Solani veſicariæ ſemẽ.
Cyperi	Iuniperus magna.
Cyphi	Carica combuſta.
D	
Damaſonio	Carpeſiũ, aut Nepita.
Dauci ſemine	Sij ſemen.
Dictamo	Saluia, uel Pulegium.
Diphryge	Phrygius lapis, Miſy uſtum, uel Aes uſtum, aut lapis Pyrites.
Dorycnio	Alterci ſemen.
Draconti	Aron
E	
Ebeno	Lothi arboris lignum.
Ebiſci radice	Folia mori, uel radix Papyri.
Elaterij ſucco	Eiuſdẽ herbæ, ſuccus,

Pro	cus, aut porri, ficusve ſuccus.
Elleboro nigro	Papyri radix, aut Stru
Enneaphyllo	Potamogiton. (thij.
Epithymo	Colocynthidis ſemen.
Equiſeto	Chamæpitys.
Ericis fructu	Galla immatura.
Erinij foliis, ideſt caprifici.	Stercus ibis, uel Mori folium.
Erucæ ſemine	Eryſimi ſemen.
Erucis pini	Veſpæ cum cedria.
Erugine	Atramentũ metallicũ.
Eryſimo	Struthij ſuccus.
Euphorbio	Stercus palumborum.
Eupatorio.	Chamæpitys.
F	
Faba freſa	Struthium.
Felle cameli	Fel aſcalaboti.
Felle muſtelæ	Fel cameli.
Fellæ hyenæ	Fel cameli.
Felle ſimiæ	Fel perdicis.
Felle uiperæ	Fel ichneumonis.
Filice	Cneori ſemen.
Fœnugræco	Maluæ ſemen.
Flore æris	Squama æris.
Folio	Nardi ſpica, uel Iris illyrica.
G	
Galla	Fructus myricæ.
Gentianæ radice	Radix apij odorati, id autem eſt petroſelinum, aut Rhedon.i.Helenium.
Glycyrrhizæ ſucco	Mori ſuccus.
H	
Hederæ ſucco	Perſeæ ſuccus.
Hedychroo	Amaracinum.
Heliotropiæ ſem.	Semen rapæ.
Hyacintho	Flos iſatidis.
Hyenæ adipe	Vulpis adeps, aut Anſeris.
Hyoſcyamo	Solani ueſicariæ ſemẽ.
Hippuri	Aiuga.
Hyperico	Anethi ſemen.
Hypocyſtide	Acacia.
Hyſſopo	Thymum.
I	
Iri illyrica	Helenium odoratum.
Iuniperi baccis	Cyperus.
Iunco odorato	Cardamomum.
Iunco paluſtri	Polygoni radix.
L	
Ladano	Sampſuchus.
Lapathi radice	Radix cynaræ.
Lapide phrygio	Lapis argyrites.
Lapide aſio	Gagates lapis.
Lapide pyrite	Lapis igniuomus.
Lauri baccis	Serpillum aridum.
Lathyridis ſem.	Granum cnidium.

Pro Lemnio ſigillo	* Sandaracha.
Lentiſco	Terebinthus.
Lepidio	Rubia.
Lepidij radice	Folia capparis.
Lepore marino	Lepus fluuialis, aut cō cha.
Leucini flore	Struthium.
Lini ſemine	Fabæ medulla.
Loti ſemine	Betæ ſemen.
Lupi adipe	Vrſi adeps.
Lyguſtico	Paſtinacę ſemen.
Lyſimachio	Spinæ ægyptię ſemen.

M

Magnete	Hæmathites lapis.
Malabathro.	Nardus indica.
Malo cydonio	Melilotum.
Malua	Fœnumgræcum.
Mandragora	Dorycnium.
Manna	Thuris cortex.
Maſtiche	Lentiſci caulis.
Medulla cerui	Vituli medulla.
Meliloto	Syluestris lotus herba.
Melle	Sapa.
Melle attico crudo	Mel deſpumatum.
Menta	Calamentum.
Męo	Myrobalanus.
Myrſinite	Succus mori.
Molybdena	Lythargyrium.
Mori ſucco	Rubi folia.
Myrobolano	Glauciū, aut Peucinū.
Myrrha troglodytica	Calamus odoratus
Myrti oleo	Lentiſci oleū, aut Meli nū, aut mori ſuccus.
Miſy cyprio	Ochra cypria.
Miſy toſto	Diphryges.

N

Nardo indica	Nardus celtica.
Nardo ſyriaca	Iuncus odoratus.
Napyos ſemine	Rapæ ſemen.
Nepita	Agreſtis menta.
Nucleis pineis	Cucumeris ſemen.
Nuce pinea	Galla.

O

Ochra	Miſy cyprium.
Ocymo	Siſymbrium.
Ocymoide	Menta agreſtis.
Oenanthe	Omphacium ſiccum.
Oeſypo	Vituli medulla.
Oleo cicino	Laurinum, aut Vetus oleum.
Oleo uetere	Ferueſactum duplum.
Oleo ſuſino	Fœnumgræcum.
Oleo picino	Pix liquida.
Oliuæ lachryma	Hypocyſtidis ſuccus.
Oliuę ęthyop. lachrima.	Acacię duplum.
Omphacio	Galla immatura.
Omphacio	Succus rhu opſoniorū.
Onocardio	Pſyche herba.
Pro Opobalſamo	Gutta myrrhæ.
Opopanace	Lac ſycamini
Oryza	Farina hordei.
Ormino	Lini ſemen.
Ornithogalo	Anthyllis.
Oſtreo	Buccina.

P

Peucedano	Succus glycyrhizæ.
Panacis radicis uncia	Succi pars octaua.
Papyri radice	Elleborus albus
Perſicæ folijs	Roſæ folia.
Pice liquida	Succus panacis.
Phu	Sphagnos.
Pipere	Zingiber.
Pipere albo	Nigri duplum.
Potamogitone	Serpillus.
Polygoni ſucco	Erucæ ſemen.
Polij ſemine	Erucæ ſemen.
Polypodio	Chamæleonis radix.
Polytrico	Abſinthium.
Pompholyge	Cadmia vſta.
Populi gemmis	Sampſucus.
Propoli	Ladanum.
Pſyllio	Lens paluſtris.
Pulegio	Hyſſopum.
Pumice	Terra cretica.
Pyrethro.	Zingiber.

R

Radice cynaræ	Bulbus aſphodeli.
Rheo	Centaurium.
Rapa	Heliotropium.
Raphanino oleo	Ricini oleum.
Reſina pini	Terebinthi.
Ricino	Paleſtræ ſordes.
Roſeis paſtillis	Sinopis.
Roſis ſiccis	Perſeæ folia ſicca.
Rhu ſyriaco	Oxyacantæ fructus.
Rubo canino	Semen veſiccariæ.
Ruta ſilueſtri	Domeſticæ duplum.
Rhu eoquinario	Sampſuchus.
Rubigine	Squama ſerri.

S

Sagapeno	Reſina pinus ſicca, uel Chalbane.
Saluia	Calamenthum.
Salamandra	Lacerta uiridis.
Salis flore	Sandaracha.
Sale ammoniaco	Sal cappadocius.
Sambuco	Spinę uiridis folia.
Sampſucho	Rhus coquinarium.
Santonica	Abrotonum.
Satyrio	Erucæ ſemen.
Scammonio	Ricini ſemen, uel Lathyridis aut Colocynthidis.
Scinco	Satyrium.
Scylla	Bulbus qui edendo eſt.
Scoria plumbi	Plumbum productum.
Scoria cypria	Melanteria ægyptia.

Pro Semperuiuo	Lactuca.
Sepiæ cruſta	Pumex.
Serapide	Radix pęoniæ.
Serpillo	Fontinalis herba.
Seſamo	Lini ſemen.
Seſamoide	Amaranthi expreſſio
Sinapi	Naſturcium.(guſtici.
Sio	Radix aſparagi uel Ly.
Siſone	Aniſus.
Sinnone ſyriaco	Petroſelinum macedonicum.
Siſymbrio	Ocymum.
Solano ueſiccaria	Semen hortẽſis ſolani.
Spodio	Pompholix.
Sphagno	Iuncus odoratus.
Spinæ albæ ſemine	Acanthi ſemen.
Spondylio	Cinis foliorum oliuę.
Stœchade	Chamædrys.
Stercore vulturis	Columbi ſtercus.
Stercore turturis	Stercus columbi.
Stercore felis	Ichneumonis ſtercus.
Stercore lupi	Canum fimus.
Stibio	Aeris ſquama.
Styrace	Caſtorium.
Struthij radice	Ellebori nigri radix.
Succo chamæleonis	Salicis ſuccus.
Succo ficus	Succus mori.
Succo mori	Succus hederæ.
Succo peucino	Dulcis radix.
Succo thebaico	Succus papaueris.
Succo balſami	Succus carpobalſami.
Succo calpaſi	Succus myrti.
Succo cyrenaico	Syriacus ſuccus.
Succo peucedani	Glycyrrhizæ ſuccus.
Succo rododaphnes	Viſcum quercus.
Succo papaueris	Mandragoræ ſuccus.
Succo ſalicis	Hederæ nigræ ſuccus.
Succo gallę	Succus mori.
Succo panacis	Lac ſycamini
Succo perſico	Hedera.
Succo ſyriaco	Mori ſuccus.
Pro Succo polygoni	Succus plantaginis.
Sulphure uiuo	Sandaracha.
Symphito	Centaurium.
Sori	Diphryges, aut melanteria.
T	
Tragacantha	Gummi.
Terra cretica	Terra eretria.
Terra megarica	Solis ſpuma
Terra ſamia	Leucographis ægyptia
Terra eretria	Calx thebaica.
Terra alana	Plumbago.
Terra aſteri	Cimolia.
Terebinthina	Maſtiche.
Teucrio	Chamædrys.
Thapſiæ ſucco	Chamęleonis nigri ſuccus.
Thapſia	Nauſturtium, uel Erucæ ſemen.
Thymo	Satureia.
Tithymallo	Chamęlon.
Thure	Ampelitis terra.
Thuris cortice	Manna thuris.
V	
Verbenaca	Chamæleuce,
Viola	Flos radiculæ.
Vino rhodio	Vinum auſterum.
Vino falerno	Vinum mendeſium.
Viſco quercus	Chamæleonis uiſcum
Vituli adipe	Porcinus uetus.
Vrticæ ſemine	Viticis ſemen.
Vulpis adipe	Vrſinus adeps.
Vua domeſtica	Pulpa dactylorum.
X	
Xylocalpaſo	Cinnamomum.
Xylobalſamo	Radix uiolarum albarum, aut Lyguſtici.
Z	
Zingibere	Pyrethrum.

GAL. DE PVRGANTIVM MEDICAMENTORVM FACVLTATE

Iulio Martiano Rota interprete.

Quæſtionis introductio, & aduerſariorum ad inconueniens deductio, Quòd in euacuando non quid educendum, ſed tantum quid æger mallet. ſpectare oportet. CAP. I.

EA mihi de cauſa prauas opiniones uetuſtiſſimi medici irreprehenſas
omiſiſſe uidentur, qua & legum latores antiquiſſimi maxima ſcelera
inulta reliquerunt. Nam, cum per id tp̄s hominum malitia intra me-
diocritatis terminos ſtetiſſet: nec quiſpiam aliū ſupremis iniurijs af-
ficere, aut manifeſtiſsima quæq; impudenter abnegare auderet: quo
pacto quis, uel nondum perpetrata caſtigare, uel non adhuc dicta, re
ꝑhēdere debuit? Poſtea uerò una cum tempore adaucta hominum
malitia, cum neque inauſum amplius quicquam, neque non dictum,
inueniretur, coacti ſunt & legum cōditores noua ſupplicia aduerſus
maleficos excogitare, & ueritatis obſeruatores uarijs reprehēſionū
formulis ſciolos coarguere. Id quod in præſentia facere nos quoq; decreuimus, eos medicos cō
C futando, q purgantibus medicamentis uim adimūt, qua humores quos euacuant, è corpore tra
hunt: quiq; uim aliā ipſis attribuunt, qua æquabiliter humorem, quemcunque attigerint, immu
tare dicunt. Qua de re Hippocrates ne uerbum quidē idcirco fecit, quod ea tempeſtate neque
Aſclepiades uixit, qui tam impudenter loquens, ueluti in certamē contra ueritatē deſcendit: ne
que Eraſiſtratus, qui tametſi non ſine modeſtia, uniuerſum tñ de purgantibus medicamētis ca-
put euertit, cum actiuā maxime, ac naturæ conſuetam attrahendi uim nuſquam ſuis in ſcriptis
agnoſcat, ſed eius loco illa, quæ uacuum conſequitur, inanitione uti maluerit. Pars eſt aūt facul-
tatis propria attrahentis uis ea, q̄ in medicamentis purgantibus ſita eſt, quemadmodū & illa, per
quā bilis & urina in ſua receptacula deriuantur, compluraq; alia non modo dū ſana ſunt anima
lia à natura, ſed etiam per morbos, & dum ad ſanitatē reuocanť, cum à medicis, tū præcipue ab
ipſa natura abſoluuntur. Hippocrates itaq; cum nihil aduerſus eos dixerit, qui attractionē è me
dio tollere geſtiunt, quia auctores tam peruicaces, quā poſtea plures, iſtæc opinio non habebat,
æquum eſſe uidetur me de rei ueritate pro Hippocrate contendere debere, ac primum quidnā
ipſi dicant commemorare, deinde peruersè eos ſenſiſſe commonſtrare. Eſt autem ipſorum ora- de Natura hu. com. 1.2.31.12. 31.g
D tio huiuſmodi. Medicamentum omne cui purgandi uis ineſt, quēcunque attigerit humorem in
ſuam naturam conuertit, itaq; trāſmutat. Nam flauam, nigramue bilē facit id, quod bilis eſt hu-
ius, uel huius, ut ipſi appellant, eductiuum: Similiter pituitam aquoſamq; ſubſtantiam, quod uel
pituitæ, uel aquæ eductiuum iſtorum uocabulo nuncupatur. Poſtremo, ut ſummatim dicam, cō
mutatio eſt omnium, qui in uenis ſunt, humorum, non unius alicuius euacuatio, illa, quæ purga-
tio appellatur, ut iſtorum oratio introducit. Verum ſi ita uultis, illud modo obijciemus, ſiue qs
flauam, ſiue quis atram bilem, ſiue pituitam, ſiue aquam educens medicamentum ſumat, om-
nes in uenis humores euacuare. Atqui hac una in re ſolum diſtat, purgare aliquem tali medica-
mento, & eidem ſanguinem mittere, quod aperta uena, quale prius inerat, euocať: purgante au-
tem medicamento nō ſolum colore, ſed etiam natura immutatum educitur. Etenim & q̄ aquā
purgant, humida omnia & tenuia reddūt, quæ in uenis attigerint, etiam ſi craſſiſſima prius fuiſ-
ſent: & quæ nigrā bilem euacuant, craſſa ac ſolida, quamuis antea tenuiſſima, uerſa uice faciūt.
Quamobrem quoties hunc purgare, illi ſanguinem mittere, uolemus, aliò quàm ad ipſam eua-
cuandorum naturam reſpiciemus. Quidnam igitur aliud ſpectabimus, niſi complures ad uena-
rum ſectionem propenſos, quoſdam purgantibus medicinis aptos magis eſſe? quemadmodum
alij quiduis potius, q̄ uenas incidi, ſuſtinerent: alii abſcindi membrum aliquod ſibi potius, quā
medicamentū exorbere tolerarēt: aliquibus.n. ſumpto purgāte medicamēto uentriculus ſub-

uertitur

uertitur,non paucis idipſum ſine moleſtia facientibus.Hæc ergo reſpicientes,his ſanguinē detrahemus, illis medicamentū exhibebimus, non quæ Aſclepiadis ſequaces putant, contentos quidem in uenis humores æqualiter oēs euacuari ſanguinis miſſione credentes, purgando autem non omnes ſed vnum aliquem,ac ſolum illum,quem ducere exiſtimatur : unde & purgari ſanguinem ab huiuſmodi medicaminibus aiunt,non euacuari,quemadmodum fit adaperta uena.Hæc ueſtra decreta,nolitis uelitis,abſurda ſequuntur. E

Quod vnumquodq́; medicamentum vim habeat proprium humorem attrahendi,experientia probat. CAP. 2.

SVbiungam autem ipſorum capita. Aſclepiadis ſectatores aperta uena cōtentos in uenis humores indifferenter oēs exire,data potione non omnes, ſed quoſdam eximi, ſanguinemq́; purum reddi hoc pacto autumant. Qui uero Eraſiſtratum ſequūtur,uniuerſos aiunt tam medicamenti potione, quàm ſanguinis egreſſu,pariter euacuari : vnde nec purgare re uera quicquam,ſed cum immutatione quadam,& euacuandorum corruptela, inanire dicunt.Atq; cauillatores hi omnes mihi,ſiue mediocriter,ſiue magnopere impudentes,in certamen procedant : ac mecum ueluti in ſtadio contendant,non uerbis,neq; prolixis nugis,ſed operibus,ad quæ ipſos hac in populoſiſſima vrbe prouoco, in qua quotidie penè innumeri morbo regio, & aqua F inter cutem laborantes inueniri poſſunt : ſiquidem mihi de his primum ſermonem facere ſatis erit.Ducat aliquis ad me quempiam ſine febre, cui in uniuerſum corpus amara bilis redundarit,ſpecterq́; poſt aliquot dies,cum hominem præparauero, mihiq́; iam tempus inſtare uiſum fuerit exhibendi medicamenti alicuius, quod bilem expurget, quó pacto naturalem corporis habitum eiuſmodi potione ipſi reſtituam,etiam ſi nondum extrinſecus quicquam admouero. Hæc ipſe non ſemel,biſue,ſed ſępe admodum,oſtendens,ſemidepranatos ipſorū, ac multos ad meliora reuocaui.Neque tamen in eam ſententiam hæc dico, ut te peſſime cauillator teſtibus fidem adhibere uelim:ſpectes ipſe,cum uolueris,unica ex purgatione morbo regio laborantē priſtinum colorem accipere:cumq́; hoc factum uideris,audebis lepidum caput in coronis hominum præconis inſtar,uocem attollere,ac diſcipulis tuis prolixas nugas, quales ſæpe deblateraſti,intonare,non detrahi quippiam certi ab ullo purgante medicamento: uerum quicquid in uenis repertum fuerit, qualecunque ſit, in id mutari, in quod uirtus medicamenti ipſum conuertere ſuapte natura ualet. Atque hic, qui nunc eſt arquato morbo liberatus, non bile educta, ſed euacuatione tantùm facta conualuit. Videte itaque, quo pacto alium ego ita affectum uel ſecta uena,uel data potione,iuuabo.Hæc cum aſſeueres ipſe,deinceps mihi è duobus G arquatis uni ſanguinem mitte,alteri potionem aliquam porrige ex ijs,quæ cæteri omnes nigrā bilem euacuare,tu uero non euacuare ſed gignere iudicas.Atq; ſi ægrotum ſubleuabis, aut pallorem de cute eijcies,me tibi omni ſupplicio deuinctum trado. Sin autem non modo quicquā
1.de Natu.hu.t.31.1.31.g non profeceris,ſed hominem in extremam perniciem egeris, ad meliores ſententias redi, & Hippocratis artem ſequare.Ac de morbo regio laborantibus hactenus, nunc ad aquam inter cutem habentes tranſitu facto,conſidera ruſus hunc quoque non eodem modo ſanguine miſſo,& medicamento,quod aquam detrahit,exhibito,affici.Nam ſi non monſtrauero aquā aqualiculo comprehenſam medicamento euacuari,tum antiquam opinionem cōdemnes licet, quæ non gigni,ut tu putas,medicamento,ſed è corpore trahi,eiuſmodi humorem affirmat,ac de nobis tuo modo decerne.Sed profecto ſi, quod nigram aut flauam bilem educit, dederis, uentris tumorem nequaquam minues.Atq; ita ut ſingulum quodq; medicamentum proprium quendā humorem è corpore trahat apparet.Tu uero ſi omnes eodem modo immutari perſuaſum hēs, & medicamenti opus euacuare ſolum,non purgare credis, uenam adaperias licet. Hæc ſi quis apud Indos ſcribendo alium increparet, difficile eſſet ipſum redarguere:nunc autem cum ſingulo quoque die a uobis is conſpiciatur,atque ad ipſum factorum argumentum prouocet, neſcio cur blatterare non erubeſcatis.Nolo autem nunc commemorare,ut ipſe q̄ plurimos regio morbo laborantes unica potione,flaua bile detracta,liberarim : multorum enim hac de re teſtimonium extat.Quòd ſi impudentiſſimi iſti cauillatores uniuerſo populo non credere ſe fingūt, rem ipſi quoties uoluerint,intueantur. H

Reſponſionis cuiuſdam confutatio,qua primo tenuia,deinde craßiora trahi concedebat. CAP. 3.

SEd quid ego dico,intueantur?oſtendi.n.iam ſæpenumero hoc ipſis: ac neſcio quem,memini tales nugas reſpondiſſe,non unum aliqđ humoris genus, ſed pariter omnes medicamento trahi,ac ueluti ab emulgente elici:ex humoribus autem tenuiſſimos primum,deinde corpulentos magis, ultimo craſſiſſimos etiam extrahi:medicamentum itaque cuius uis celeriter euaneſcit,aquoſa deijcere:cui amplius durat,flauam bilē educere:& nigram, quæcunq; ambobus robuſtiora fuerint. Hunc ſodales cum ſapiēter reſpondiſſe iudicaſſent,acclamarunt.At ille concitato greſſu me relicto diſceſſit,probè noſcens,opinor,ſi manſiſſet, ſe a nobis confutatum iri. Poſtero aūt die libellum,in quo tam temeraria reſpōſio refellebatur,eius aſſeclis porrexi: neq; poſtea ipſis etiam tanta in exiſtimatione amplius fuit, cū noſtras obiectiones diluere neſciret.

Erant

A Erant autem hæc eo in libro ſcripta.Heri tu quidem diſceptationem ſubterfugiſti ſimilis pugi-
li,qui antea q̃ luctetur,coronam rapit,& aufugit:hodie uero quin redargueris ſubterfugere nõ
poteris.Conſequetur.n.te libellus iſte,qui in manus tuorum ſodalium incidit:neque enim mi-
nus cum illis,q̃ tecum ſermonem inſtituit:qui nunquam antea te ulla in te prorſus attrahentẽ
facultatem concedere audierant, & heri quæcunq; in uenis continentur, indifferenter medica
mento trahi confitentem audiuerunt.Par quippe fuit ut nõ modo dictum hoc tuum non admi
rarentur,uel prorſus laudarent,ſed prodidiſſe ẽt cauſam tuam te exiſtimarent. Nam quo pacto
urina & utraque bilis in ſua loca deſcendãt, aliaq; permulta in corpore fiant, lõgo ſermone fre
quenter exponitis,quid uis potius concedentes,q̃ unumquodq; corporis membrum facultatẽ
quandam a natura inſitam hr̃e,qua ſibi conuenientia adducit atq; rapit:nunc autem nõ modo
quorundam,ſed indiſcrete omnium attractionem eſſe dicitis : quod profecto longe maius eſt,
quàm certa quędam attrahi concedere. Siquidem,ut facultas quædam animantibus ineſt, qua
aliena a ſe repellunt,ſic aliam,qua ſibi conuenientia trahunt,unicuique corpori ineſſe probabi
le oĩbus uidetur,nondum hanc ueſtram ſapientiam edoctis:at oĩa,ſiue cognata,ſiue contraria,
quippiam ex æquo ad ſe trahere,rationem nullam prorſus habet.Atq; ita non ſolum attractio-
nem confeſſus es,uerum etiam,quod multo deterius eſt,non aliqua ſolum,ſed omnia indiſcre-
te trahi fateris:ideircoq; mihi non tam a tuis diſcipulis extollendus,q̃ explodẽdus uideris. Cę
B terum purgantibus medicamentis manum te nunquam admouiſſe,ac vulgarem quendam me
dicinæq; imperitum eſſe,paucis monſtraturum me confido.Quæcunq; nigram bilem purgant,
ſtatim a principio eam educunt:differunt tñ inter ſe purgationes eo,quòd liquidiora primum,
deinde corpulenta magis,ſp euoluunt.Idem in euacuãtibus pituitam,& flauam bilem euenit.
Trahunt nanq; medicamenta omnia in primis quidem ſibi obnoxia liquidiora, deinde craſſio-
ra etiam:non tamen,ut tu putas,primam matellam quiſpiam aquoſis replet excrẽmẽtis,ſecun-
dam flaua bile,tertiam pituita,atq; ita tandem nigra bilis egeritur.Qua de re patet,medicamen
tum ante omnia ſuum quodq; humorem elicere, quem comitantur aquoſa excrementa in ma-
tellis ſupernatãtia.Hoc autem tibi nunc ſpectare,ſi nunquam antea,licet,aquoſa, & biliosa plu-
rima,medicaminibus ad id facientibus,purgatos hoĩes emittere:at nigram bilem deijciẽtibus,
ſimul oĩa pauca eſſe.Oportebat autem,ſi tibi conſtare uis,ab hiſce medicamentis,quę atram bi
lem expurgant,plura ſemper educi,pauciora uero ab euacuãtibus aquam & bilem detrahi, cũ
ad fortitudinem,& imbecillitatem euacuandi,medicamenta diſtinxeris . Sic itaque atram bilẽ
euacuantia,quoniam ipſa reliquis fortiora cõſtituiſti,q̃ plurimum euacuabunt:& primũ aquo
ſa omnia,deinde bilem,poſtea pituitam,demum atram bilem:debilia uero medicamẽta aquo-
C ſa tantummodo ſubtrahere poterunt:quorum tamen cum nihil fieri appareat,ſenſus ipſe tuum
ſermonem confutat.Libet tamen interea ex te ſcite , ſi inter exeundum corpulenta ſemper ad
tenuia conſequuntur,cur nigra bilis ante ſanguinem exeat, præſertim cum ſit eius ueluti ſedi-
mentum,qualis in uino fæx eſt .

Quòd extet medicina, quæ ſanguinem primò è venis trahat. CAP. 4.

SEd quæres forſitan & tu, num aliquod medicamentum ſtatim a principio ſanguinẽ educẽs
inueniatur.Inuenitur ſanè,nec eo quiſquam in uerno uteretur.Quamobrẽ? inquies fortaſſe:
quia hoc iugulare,non purgare homines foret.Nam quę purgant,purgantia paſſim idcirco nun
cupantur,q ſanguinem ab antedictis humoribus purum conſtituant:atqui nemo eſt adeo pru-
dens medicus,ut uniuerſum ſanguinem euacuare,reliquos autẽ humores intus omittere uelit .
Quare medicamenta omnia,quæ per uenas inteſtinorum & uentris,ſanguinem deijciunt,uene
nis adnumerant. Conſentaneum aũt erat,ſi modò quæ doces uera ſunt , neque hęc primo ſan-
guinem euocare.Quibus autem nominibus eiuſmodi medicamenta nuncupentur,etiam ſi cõ-
ſtanter ſcirem,literis cõmendare nolim.Illud tamen , qđ in Thracibus Bithyniam incolẽtibus,
me adhuc puero contigit,ſine periculo cuiuſquam dici poteſt.Inuenit homo quidam herbam,
D quam ſi quis aſſumpſiſſet,ſanguinẽ primo,tum uitam emittebat.Multis itaq; hoc pacto moriẽ-
tibus,cum facinus hoc diligenti inquiſitione dignum arbitrarentur, herbarium cõprehẽdẽdũt
& ad gentis magiſtratum ducunt.Is cum non ſolum hominem necare ſtuderet,ſed ſi quis alius
herbam aut didiciſſet,aut docuiſſet,a nullo ſe quidem ipſam didiciſſe ueneficus aſſeruit:verum
in ſuburbanum cum aliqñ ſuillum iecur deferret,urgente uentre,ſuper herba quadam iecur de
poſuiſſe,quod aliquãto poſt cum ſuſtuliſſet, uidiſſe ex uniuerſo iecinore ſanguineos riuulos ad
herbam confluere: ex hoc coniectura facta corpori ſanguinem ea detrahi poſſe , periculo mox
in obuio quodam facto,ut uerum cõperit,quod fore ſperarat,ad malos uſus herbam deinceps
tranſtuliſſe:ſe tamen alicui alij eam monſtraſſe negauit. Hæc herbarius ille diu inter quæſtio-
nes habitus,retulit.Populi uero magiſtratus,cum plurimam illis in locis naſci hanc herbam ex
rei dictis accepiſſet,uinctis oculis ad ſupplicium ipſum duci iuſſit,ne cui inter eundum herbam
indicaret . Ex his ergo lepidum caput multa medicamenta eam uim habentia,ut ſanguinem à
principio ſtatim eliciant,inueniri conſtat.Reticere aũt ipſa melius eſt,quemadmodum & alia,
uenena tacent, quicunq; ratione aliqua præditi ſunt. Quanquam & hæc olim non nulli abun-

dè

†Miſtroſam quandam confecerunt.

dẽ docuerint,† miram quandam rerum diuerſarum miſturam oſtendentes; ac qua uia quodq; E
uenenum conficiatur, ſcribentes: qui mihi cerebrum non habuiſſe uidentur, quemadmodum
& vos, ſi me interrogetis; quęnam ſint ſanguinem educentia. Sed ut unde digreſſa eſt, eo rurſus
noſtra redeat oratio, qui humores oẽs ex æquo trahi, & primò liquidiora, tũ alia, excerni aſſe-
uerat, propriam cauſam prodit, cum attrahentem facultatem rebus ineſſe fateatur, quam eius
ſocij impudẽter abnegant. Et ſiquando dicere cogantur, quo pacto bilis, & urina in ſua recepta
cula ueniant, quoq; modo concoctum alimentum corpus ſubeat, & hm̃oi alia, mõſtra loquũ-
tur: & hiſce, quę ſenſus dictat, contraria ſtatuunt, ueluti paulo antè monſtrauimus. Nam ſi uerũ
eſt quod diſcendum proponunt, quæ educentur medicamento nigram bilem euacuante, plu-
rima erunt: quæ ab aquoſum excrementum purgante, pauca. At millies, ſi modo artis opera in-
ſpicere uelis, oſtendam tibi perdite ueterator, aquoſa purgantibus, plurima: nigram bilem eua-
cuantibus, pauca ſemper excrementa deijci, ac nigram bilem ſtatim inter initia exire.

Quòd purgans medicina non immutet humores in ſuam naturam: ac totius quæſtionis concluſio.

QVi ergo oẽs humores è uenis ęquabiliter duci aſſerit, ſtolidus tantùm & imperitus eſt: qui
uero immutari dicit, conſideret, ut nullum diſcrimen faciat inter ſanguinem mittere, & bi F
lis medicamentum regio morbo laboranti exhibere: &, num aquam inter cutem habenti
uenam aperiat, an medicamentum aliquod aquam educens porrigat, quantum in ipſo eſt nihil
intereſſe: tum quomodo hæc indecora nõ ſint explicet. Irridet iſta uulgus minus rectè, quoties
medicos inter ſe altercantes animaduertit, eosq; loquacitate cõdemnat: ac ſi quos mutire quip
piam oĩno uiderit, uerbis tñ medicos ipſos appellat. Subiungam nunc id, quod ſemper aſſerere
conſueui, imperitum quemq; hiſce cauillatoribus meliorem eſſe. Nam ſi nulla alia in re pręſtet,
cões ſaltẽ animi notiones admittit, quas iſti longa conſuetudine deprauati negant. Nuper itaq;
homo quidam minimè ſtultus, cum puſtulæ ipſi toto ex corpore ſubitò erupiſſent ulceroſæ, &
malè coloratæ, medicum adiuit, exiſtimans ſe quàm primum purgatum iri: at eo ſanguinis miſ-
ſionem potius iubente, ne deſipias, inquit, ueriſimile ſiquidem eſt una cum prauis bona quoq;
effluxura. Cæterum qui omnia potius, quàm uerba Hippocratis, uera eſſe uolunt, communes
animi notitias uincendi ſtudio tollunt: tum nobis, ac ſi dilaniare uellẽt, inſiliunt: atq; ipſo rerũ
euentu poſtea redarguti condoleſcunt. Aequum autem fuerat, ut quemadmodum nos ſuſtine-
mus, & docere conamur eos, qui Hippocratem in ijs, quæ non intelligunt, calumniantur, ſic &
ipſi rationes contra ſe factas tolerarent: docentésq; plurimum, ſi fieri põt, diligerent: aut ſi id fie G
ri nequit, odio penitus non haberent: ueluti nuper medicus quidam eiuſmodi dementia prædi
tus. Is ſimul atq; nouit me ſola purgatione cõplures a defluuio capillorum liberaſſe, illico pro-
ſequi me odio cępit. Item alius, cum incipiens carcinoma, quosq; elephantes appellant, & depa
ſcentia, multaq; alia ulcera curatu difficilia, ſanaſſem: & alius, quia ſolis purgationibus oculorũ
obtenebrationem patientes conualeſcere feceram: & adhuc alius, propterea ꝙ inſanientes, co
mitiales, melancholicos, & inſuper non paucos diutino capitis dolore uexatos, purgando tñ li
beraſſem, ut & coxendices, & longis doloribus alijs in partibus infeſtatos, atque hunc nuper,
quem tanquam colo uexaretur, tribus iam mẽſibus medici tractauerant, in peius quotidie ab-
euntem. Hunc ego omnia, quæ illi impoſuerant abijcere iuſſi, ac ſolis purgationibus ſanitati re
ſtitui. Muliebrem fluxum præterea nobilis cuiuſdam Romanæ matronæ ita hac arte ſuppreſſi:
ut & multas alias ignobiliores fęminas non ſolum ab hoc morbo, ſed etiam ab alijs uteri ęgritu
dinibus, exemi. Quid uero me cõmemorare opus eſt, ut nullum remedium ſacro igni, ſ ἐρυσιπέ-
λας Græci dicunt, ꝗ efficacius adhibeatur, ꝗ bilem expurgans? nullum magis aduerſum, quàm
pituitam educens? Diem hunc totum conſicerẽ, ſi quàm admiranda opera purgantibus medi-
camentis abſoluantur, referre uellem: quæ tamen iſtos ignorare ueriſimile eſt, artem tractandi H
medicinas expurgantes nunquam edoctos. Nam cum nec quicquam extare penitus arbitren-
tur, quod purget, quo pacto, uel quibus in morbis purgationibus utendum, uel quo modo
intelligent? Hac de cauſa quàm plures ſola experientia ducti ęgrotantes medican-
tur. Noſtri autem iſti ſapientes, qui rerum rationes tractant, non quo aliquid ex
perientia inuentis addant, ſed ut eam ſubuertant, longè pernicioſius ijs,
qui ſolo uſu nullaq; ratione ducuntur, medicam rem exercent. Cæ-
terum horum omnium principium atque fons unus eſt, conce
ptum aduerſus Hippocratem odium, ex quo ceu fonte
cum alia multa abſurda manant, tum præſens
hoc conſilium, vim attrahentem ab-
negandi: cuius pars, ſi-
ue ſpe-
cies, aut quo quis alio nomine appellare
uelit, purgantis medicamenti
facultas eſt.

GALENI QVOS PVRGARE CONVENIAT, QVIBVS MEDICAMENTIS ET QVO TEMPORE, LIBER.

Iulio Martiano Rota interprete

Oribaſii eſt hic Libellus, ex Galeni libris excerptus: & eſt caput vigeſimumtertium & vigeſimumquartum libri ſeptimi Collectionum Medicinalium ad Iulianum Imperatorem.

QVi ſano corpore ſunt, ſi purgētur, moleſtias ſentiunt: nā & vertigines, & tormina patiuntur, ægreq; purgatio ſuccedit, & cum hoc ēt celeriter exoluuntur. Cauſa aūt horum oīum medicamentum eſt, qđ cum ſibi obnoxium humorem educere cupiat, nec ipſum reperiat, ſanguinem & carnes colliquat, ut ex eis, qđ ſuum eſt eliciat. At ſani quidem adhuc, ſed niſi euacuati fuerint, ægrotaturi, præueniendi ſunt, & ineunte uere inaniendi uel miſſo ſanguine, ſi ex multitudine: uel data potione, ſi ex humorum corruptela, morbis capi ſoleant. Nos etenim podagram, & articulorum dolores inter initia tñ, qui non adhuc circum articulos nodū fecerant, eiuſmodi euacuatione complures annos inhibuimus. Non paucos inſuper ſanguinem expuentes, comitiales, attonitos, melancholicos, & huius gñis alios diutinos affectus, quo diximus mō, euacuando ſedauimus. Multis itaq; pituitā, alijs amaram bilem, quibuſdam nigrā, non paucis ſeroſa excrementa, ad impendentis

A.l.1.f.2.d.2 ſom.1.ca.6.f. 31.g

C morbi qualitatem, expurgate conducit: velut ecce melancholia quidā, niſi purgatus fuerit, ſingulo quoq; anno capitur: hunc purgo non ſolum uere, ſed autumno ēt. Item fœminam cancrū in mammilla quondam hñtem, quotannis aduentante uere ſimiliter euacuo: quam ad ſanitatē reuocaui, uſus medicamento nigram bilem ualidius ſubtrahente. Hæc ſi qñ aſſumpta purgatio non fuerit, dolore mammillam ſentit altius infeſtari. Quin & incipientem Elephantiaſim miſſo primum ſanguine, & potione data, in alio, ſanaui: deinde huic quoq; unica purgatio in ſingulos annos ſufficit, quæ intermiſſa morbum ſtatim reuocat. Atq; hoc genus ægritudinum nigros humores ſubduci poſtulat: comitiales aūt, attoniti, quiq; ægrè ſpiritum ducunt, pituitoſos: uelut articulorum dolores, ſi multo cum calore infeſtent, amaram bilem, ſin tumeant frigeantq;, pituitam, extrahi uolunt. Alius quidam æſtiuo tpe febre tertiana ſp corripiebatur: qui multos iā annos febrem non ſenſit, noſtro cōſilio, decedente uere, flauam bilem antea ſubtrahendo. Hoc enim tpe id genus hoīes inanire melius eſt: quēadmodū comitiales, & attonitos, articulorūq; morbo laborantes, & melancholicos, ac quicūq; humorū craſſitie in morbos incidūt, inchoāte uere. Oportet aūt prius q̄ purgans exhibeamus medicamentū, craſſos humores attenuare, tenaceſq; diſſeccare, & meatꝰ recludere, ꝑ quos traijci atq; deduci queāt, ſi purgatio ſuccedere opti

D ma debeat, cum in reliquis oībus, tum ꝑcipue in elleborum aſſumētibus. Vis.n. medicamenti, q̄ diuellit, cum humores affectis membris altius inhærentes excutiat, & ob hoc longis morbis proſit, facilius opus ſuum abſoluit, prius attenuatis humoribus. Quod qui negligent, moleſtas obibunt purgationes, hoc eſt nō ſine torminibus, interdum & uertigine quadam, multaq; nauſea, malo pulſu, exolutione, & difficultate. Elleborum itaque ſumpturi, naturam prius experiri debemus, quo modo illa ſe habeat ad ſupernas expurgationes, eas dico, q̄ uomendo fiunt. Experiemur aūt, ſi, quæ uomitum mediocriter prouocant, exhibuerimus: qui.n. facile hoc pacto non purgabitur, hic niſi præparatus ad elleborum agendus non eſt. Præparatur autem cum uomitu ipſo ſæpius facto, ita eo, qui elleborum accepturus eſt, uomere promptius aſſueſcentes: tū melius ēt, ſi corpus humidum antea faciemus. Humeſcit aūt corpus partim multo cibo, partim quiete. Ac quietem quidem iſtud facere nemini dubium eſſe poteſt: quando ut exercitatio mēbra exiccat, ita quies, cum uacatio quædam, & exercitio contraria ſit, humiditates conſeruat: at cibus quamuis large ingeſtus, non omnis humectat, ſed is qui uehemētes qualitates nō hēt, hoc eſt nec ſalſedinem, nec acrimoniam: nec amarus, aut acerbus ſit. Nos itaq; acetū mulſum,

A.l.1.f.2.d.2 ſu.1.cap.3. fol 40.d

aliquando

aliqñ bibendum exhibuimus,in quo ellebori albi ramuſculos per integrum diem ac noctem ra E phanis infixos dimiſeramus: eſſetq; hæc ellebori leuis expurgatio. Cæterũ q anguſtum pectus habent,& idcirco pulmonem compreſſum, ad euomendum ineptiſſimi ſunt,cum alijs uomere facientibus,tum præcipue ueratro:conceptaculum.n. aliquod ex ijs quę reſpirando uſui ſunt, dirumpent. Conuenit inſuper amaram bilem per ſuperiora, pituitam per inferiora magis educere:quamuis interdum contrarium facere oporteat,ſi in uentriculo pituita,in inteſtinis aggeſta bilis conſtiterit:nam atra bilis per inferiora ſemper eſt eijcienda. Quòd ad anni autem tempora attinet,in aphoriſmis Hippocratis ſcriptum eſt,|Aeſtate ſuperiores, hyeme inferiores,uẽtris partes medicamento purgandas eſſe:& regiones,calore frigoreq; diſtinctas ad anni tempora æſtimari debere. Idem eſt & in ætatibus ſentiendum. Conſuetudo quoq; haud parũ euacuationis modum oſtendit.Nam qui aſſueti ſunt uomere, per ſuperiora purgari facilius tolerant; non aſſueti periculum ſubeunt,præſertim ſi elleboro purgentur. Morbi præterea genus ſpectãdum erit: Hydrops enim quem, φλεγματίαν appellant,eget medicamento pituitam educente, ac primò quidem per inferiora,deinde per uomitum,poſtremò per nares & palatum. Cum enim noxius humor in uniuerſum corpus redundarit,omnes euacuationum ſpecies admouebimus. At hydropi aſcitæ,quippiam aquam detrahẽs offeremus: uelut regio morbo laboranti,aliquid F quod bilem educat:nam & his bilem euocare multifariam opus eſt,ſurſum,deorſum,per urinę meatus,per palatum,& nares. Eodem modo ſi bilis atra ſupra modum excreuerit,ut in melancholia,cancro,elephantiaſi,aliquid quod nigram bilem detrahat exhibemus: nam comitiales pituitam inanientibus expurgamus. Ex his itaq; planum eſt morbi conditionem oſtendere, & humorem euacuandum,& locum per quem educere ipſum conueniat. Nempe inflammationẽ habentibus in iecinore,ſimulatq; maturuerit,aluum ſubducemus,cum in ſimis iecinoris partibus ea incubuerit:at ſi in gibbis extiterit,urinam ciebimus: Itidem & in reliquis ſpectabimus, humorem exuberantem,& locum humore infeſtatum,ex quo tanquã cauſa quadam, uis morbi conſurgit:hæc enim,& quid euacuandum,& quõ,& qua parte euacuandum, indicabunt, & ad hæc oĩa tempus etiam monſtrabunt. Siquidem inter initia morbi,tenues & aquoſos humores euacuabis: ubi craſſi & tenaces fuerint,quales ſuapte natura ſunt pituita,& nigra bilis, concoctionem expectabis. Acceſſiones quoq; quo modo euacuandum ſit docẽt. Nam dum acceſſio infeſtabit,a ſuperioribus educes: ubi deſtiterit,quod intermiſſionem dicimus, ab inferioribus trahes. Ad hoc etiam facient quæ ſponte in morbis eueniunt. Multis enim per acceſſiones uomitus excitatur,& ſanguis è naribus erumpit,nõ paucis, intermiſſione facta lotium,& aluus fluit. Præcipue uero quo tempore acceſſiones,& iudiciales dies aduenient, obſeruandi erunt, G ſiqñ per inferna purgare molieris. Nam ſi ad ſuperiora humores inclinauerint, purgantis medicamenti efficacia impedietur. In his autem,qui iam ęgrotant,ſi diuturnus futurus eſt morbus, expectanda ſemper erit concoctio:ſin acutus ſit, inter initia,ſi modo a concitatis pendeat humoribus,purgare licet:quanquam & iſtud ipſum magna cum animaduerſione, diligentiq; conſideratione faciendum eſt. Neq; enim exiguum impendet periculum,ne ſiniſtrè purgatio ſuccedat,eo ꝙ quæcunque purgant,latentem caloris excitandi poteſtatem habẽt: & febris,ut febris eſt, ſcd'm ſuã rationem,non ſicca neque calida, ſed hiſce ſummè contraria, humida frigidaq;, requirit. Non igitur febrilis caloris gratia purgans exhibemus medicamentum,quod nos quoque quantum in ipſo eſt,nocere ſcimus: uerum ut humores febrem concitantes extirpemus. Vtilitas itaque maior prouenire dẽt moleſtanti humore detracto,quàm ab expurgãti remedio nocumentum,quod neceſſariò corpori infligitur:utilitas autem maior obueniet,ſi & quicquid lædebat,& ſiue moleſtia,detractũ fuerit. Vt aũt hoc fiat, ante omnia conſiderare oportet,idoneuſne ſit ad eiuſmodi purgationem,qui morbo laborat. Etenim qui ſępe cruditate laborarint, & q tenacibus & craſſis ueſci conſueuerint,quiq; ſub coſtis tenſum & inflatũ uentrem habẽt, vel eximiè calidum atque feruentem,aut in his locis inflammationes ſentiunt, omnes ãd pur- H gationes ſunt inepti. Hos itaque dimittere oportet:nam quo ad fieri poteſt, ęgroti humores ad fluendum paratos eſſe conuenit, hoc eſt tenues minuſq; tenaces:ac meatus, per quos traijcientur,apertos eſſe,ne qua illos moretur obſtructio. Hæc nos quoque antea facere moliemur, cũ aliquem purgare uolemus. In acutis uero morbis,ſi ſtatim inter initia primo die, uel non ulterius ſecundo, purgatione uti uelimus, turgente materia, huiuſmodi præ parationi locus non eſt,niſi quis fortè nactus fuerit occaſionem,aquam mulſam exhibendi,in qua hyſſopum,origanumve,aut tragoriganum,uel thymum,uel pulegium,uel quippiam aliud humores attenuans, incoxerit. Quocirca raro in acutis morbis, modo rationem adhibeamus,ab initio nobis medicamenta uſui erunt,cum neque affligentes humores plerunque concitati ſint a principio: neque,ſi hoc adſit,ægrotus aptus ſit purgationi,uel ſe præparandi tempus idoneum nobis non p̃ſtet. Concitari uero & turgere humores dicuntur, cum motu uehementi agitantur:ac ab uno loco ad aliud confluentes inter principia morbi hominẽ uexant,*doloresq; ac titillationes afferendo ægrum quieſcere non permittunt. Hos ergo humores euacuare conuenit, in motu, agitatione, & fluxu poſitos: qui uero iam aliqua in parte corporis conſederunt,neq; ullo alio auxilio

4 |Apho. 4. Ext. ord. 27. h

A.l.1.f.4.c. 3.f.72.h

A.li.1.f.4.c.1 fol.71.h

* ... legitur in antiquo codice, quod eſt faſti-

A xilio neq; purgãti medicamẽto prius mouẽdi sũt, ꝙ̃ cõcocti fuerint: tũ.n.& naturã euacuationi adiutricẽ habebim⁹. Hęc.n. ſimul atq; cõcoxit, humores excernere, atq; ſuperflua reſecare cõſpicit̃ quo tpe iudicatio morbi quoq;, quã criſim appellãt, celebrat̃. Verũ quoties natura euacuationẽ abſoluit, nulla inſuꝑ op⁹ eſt medicina: cũ ãt ipſam mediocriter ac ſegnius peragit, qđ deeſt, medicos ſupplere cõuenit. Illud uero nõ ignorare par eſt, raro euenire ut ab uno mẽbro ad aliud humores cõfluãt: ſæpi⁹ accidere, ut aliqua in parte corporis ꝗeſcãt, ibiq; tãdiu maneãt, donec concoquant̃ toto morbi tpe, quoadusq; ſoluat̃. Cũ ergo nõ ſolũ morb⁹ acutus fuerit, ueluti pleureſis, ſed ẽt maxima cũ febre, multo magis cauẽda eſt purgatiõis exhibitio, p̃cipue cũ ægrotãtis natura nobis ĩcognita fuerit. Alij nãq; difficulter purgari ſolẽt: alii modica põtiõe ebibita copioſè uacuant̃. Cũ itaq; febris uehemẽs nõ fuerit, ęgriq; naturã noueris, ĩaniẽs medicamẽtũ dabis, elleborũ nigrũ, aut aliud ſimile ꝗppiã, quorũ eſt ẽt diacolocynthis, quã nũc uſitato noĩe hierã, hoc eſt ſacrã appellãt. Hæc cũ uarie cõficiat̃, ꝙ̃ ueratrũ aſſumpſit, nec ſcamoniũ hẽt, medicamẽtũ eſt eximie purgãs, in iis tñ, in ꝗbus eductio cõuenit. Poſt aſſumptã uero purgationẽ ſtatim hordei pulticulã ſorbẽre utile eſt, ut Hipp. inꝗt. Nã purgãs medicamẽtũ ut exiguũ ẽt fuerit ĩ fundũ uẽtriculi deſcẽdat, oportet: In deſcẽſu cũ gula, & ꝗcquid uẽtriculi gulã excipit, nõ ſolũ

B medicamẽti qualitate, ſed ẽt ſuba inter deglutiẽdũ appulſa inficiat̃, magnopere lędit: quare utile eſt hordei cremorẽ deinceps ſorbere, ꝓpterea ꝙ abſtergere, & inferius trahere põt, id qđ trãſeundo ſe meatibus implicuit, & tẽperare, atq; immutare medicamẽti qualitatẽ, ꝙ̃ mẽbris inſedit. Ob hęc igit̃ Hippocrates iubet, ab aſsũpta purgatione ægrotos hordei pulticulã ſtatim bibere: nõ tñ eã dare cõſulit, cũ purgatio ꝓcedere incipit, timẽs ne purgationis op⁹ diſſoluat̃. Quãuis interdũ data purgatione, aluus nõ egerit, uel ob ęgri naturã eiuſmodi: uel qa qđ purgare debet exiguũ fuit. Plerũq; ẽt ſtercus dẽſatũ atq; in aliquo inteſtino exiccatũ, qđ clyſtere ſubduci op⁹ fuit, antea ꝙ̃ medicamẽtũ exhiberet̃, euacuationẽ ꝓhibet: Põt inſuper natura ad uriñã uergẽte, potio, ꝙ̃ ſubducere aluũ debuerat, nihil efficere. Interdũ quoq, cũ euacuatio fruſtrat̃, ꝑter hoc, ꝙ nocumẽtũ aliqđ corpori affert, in nutrimẽtũ ẽt trãſit. Interim tñ in pernitiẽ, & uenenum mutat̃. Cũ uero medicamẽta oĩa ꝗcunq; purgant, uẽtriculũ lædãt, & maxime eius oſtiũ, qđ maxime neruoſum eſt, & acutiſſime ſentit excogitatũ eſt bene olẽtia purgantibus admiſcere, ne ſola atq; ſincera eorũ uis oſtiũ uentriculi attingat. Oportet ãt admiſta ſemina talia eſſe, ꝙ̃ & medicamẽti malitiã retũdere, & ei⁹ opus impedire nequeãt: ꝗq; attenuare, & incidere ualeãt: & ut craſſos humores ſecare, & uias ꝑ quas educi debẽt, aperire & patefacere poſſint. Oportet p̃terea

C ut cõmiſta ſibi inuicẽ medicamẽta cõſentiãt, neq; ulla in re diſcrepẽt. Diſcrepãt ãt, nõ cũ hoc bilẽ, illud pituitã trahit, utraq;.n. pari mõ euacuationẽ ꝓcurant: uerũ ſi hoc celeriter, illud tardius, ab aſſumptione purgare incipit. Ita nanq; inæqualiter euacuatio celebrat̃, quãuis ſimul accepta ſint. Inæqualẽ aũt euacuationem dico, ſi, cũ hęc deſiuiſſe uidetur euacuatio, alia rurſus incipiat.

A.l.1.f.4.c.5. fol.75.d — A.l.1.f.4.c.4. fol.74.c — de Rat. vict. in mor. acu. t6. a t.c.22.7.c.18.d

HIERONYMI MERCVRIALIS FOROLIVIENSIS, MEDICI HAC TEMPESTATE CLARISSIMI,

Iudicium De libro Theriaces ad Piſonem.

QVæ potiſſimum efficiunt, ut nõ facile à Galeni libris germanus hic reiiciendus ſit, duo ſunt. Vnum quia in eo nullum dogma Galenicæ doctrinæ cõtrarium cõtinetur, multa certe in ipſius ab oĩbus receptis uoluminibus tradita inueniunt̃, quam primam dicebat Gal. ipſe eſſe rationem explorandi libros Hippocratis, an ſint eius genuini: Alterũ eſt, ꝙ Serapion, Auic. Razes, Rabi moſes, & Arabes fere omnes, quorum nõ eſt contẽnenda auctoritas, hunc librũ tanꝙ̃ Galeni indubitatum citant. Accedunt grauiſſima Pauli, & Aetii, qui fideliſſime Galeni ſcripta ad uerbũ in ſua cõmentaria trãſtulerunt, teſtimonia. Paulus quidem tum lib. 7 docens modum conficiendi ſales theriacales, ipſiſſima uerba ex hoc libro adducit, ex Galeno ſe ea dicere profeſſus, tũ ẽt ubi de Satiſio agit. Aetius uero lib. 13. longũ de theriaca ſermonẽ inſtituẽs, oĩa fere ex hoc libro noĩe Galeni ſæpe addito tranſportat, & quanꝙ̃ nõ ſit inficiandũ fieri potuiſſe, ut Paulus, & Aetius facile ſint decepti, ꝙ ſub falſo titulo hunc habuerint, ut etiam tpe Galeni multi ſimiles circunferebant̃, rationi tñ conſentaneum eſt, eos cũ habuerint libros, quibus tunc genuinos Galeni ab adulterinis diſcernere, tũ ſingularem ordinem ſcire poſſent, integriores, quã in hoc tpe ſint, fuiſſe etiam intellecturos, an hic legitimus eſſet, itaq; nõ male fortaſſe quis ſtatuat, librũ hunc fuiſſe à Galeno ſcriptum, ſed iuuene adhuc. Nõnullis nõ leuibus coniecturis id confirmari põt, primo quia nullũ (ut alibi facere ſolet) ſuũ commentarũ citat, quaſi ante alia, p̃ſertim in ꝗbus de medicamẽtis tractauit, eũ ſcripſerit. Deinde, ꝙ Demetrii Archiatri tũ uiuẽtis meminit, quẽ tñ primo de Antidoti. ab ipſo ſene compoſito iam mortuum fuiſſe ſcribit, dũ Antoninus bello Germanico circa Iſtrũ occuparetur, quo tpe Galenus 34. ætatis annum prætergreſſus, ſecundo Romam ab Imperatoribus, accitus uenerat, ut is cõm. de libris proprijs teſtatur. poſtremo quam plurimorũ Imperatorum ſimul dominantiũ meminit, duos aũt, nẽpe M. Aureliũ, & L. Verum Galeno adhuc uiuo Imperiũ Rom. gubernaſſe, conſtat, ſub quibus Romæ bis fuit, ſemel qñ uix annis 30. natus erat; iterũ quando paulo prouectior, quo primo tpe ipſum Piſoni Imperatorum militiæ duci librum hunc ſcripſiſſe puto. At dices illud repugnare, ꝙ Marcum Imp iam interiiſſe memorat, ideo ꝗ; fieri non poſſe ut ſub duobus illis Imperatoribus liber à Galeno ſcriptus fuerit, cum L. Verus ante Marcum in itinere Aquileia Romam peſte obierit, ſolusq; Marcus poſt diu regnauerit, ac nunquam ætate Galeni amplius duos Imperium tenuiſſe habeatur, Rñderi forte poſſet, pro Marco mortuo legendum eſſe Antoninũ Piũ: nã ſi Demetri⁹ Archiater obiit ante M. Aurelium, ut ſcribit primo de Antidotis; atq; is uiuebat cum Galenus librum de theriaca ſcriberet, ſanè non Marcus ſed iterat Antoninus, quem etiam theriaca ob ualetudinem, ſicut tiliacis tabulis pectori faſciis alligatis ad curuitatem retardandam uſum eſſe, & ob longam, atq; ſatis urgentem ſenectutem, (nam 78. annum attigit) theriacæ magnã auctoritatẽ cõparaſſe haudquaquã rationi diſſentaneũ eſt, Quare ſi cõſtituamus hunc librũ à Galeno adhuc iuuene fuiſſe cõſcriptũ, arduũ non erit intelligere, cur in eo plurima uerba ab ipſo alias non uſurpata, fabuloſa aliqua, & ſtylus totus pene diuerſus reperiatur, norunt enim omnes, iuuenes plerunque in ſcribendo ambitioſos, non ita prudentes eſſe, at ſtylum in dies magis caſtigari, ut non mirum ſit, Galenum natura alioquin loquaciorem in iuuentute non eandem ſcribendi rationem, quam in ætate prouectiore, ſecutũ fuiſſe; qñ præſertim ad Piſonem uirum illuſtrẽ ſcribit, quod genus hominũ dũ alloqui iuuenes uolunt, in oratione artem quandam oſtentant, qua ſique in ſermone laſciuiunt. Etenim Platonis in Phædro, quem ſcripſit iuuenis, ſtylum ſi comparemus libris de

Repub. atque Timæo in ſenectute ſcriptis, procul dubio plane diuerſam in his loquendi rationem inueniemus, ſic quoque, ſi libros priores de Placitis Hippocratis, & Plat. à Galeno ante 37 ætatis annum ſcriptos, libris Methodi, aliiſque in ſenectute editis comparemus, certe non paruam ſcribendi rationem in utriſque diuerſam agnoſcemus; in illis enim fabulæ, & poetarum figmenta commiſcentur plurima, in methodo omnia ratione, & ſententiis grauioribus tractantur. Iam uero de helenio, & trifolio quæ hic dicuntur, partim ex uulgi ſermone relata ſunt (qualia non raro apud Ariſtotelē ipſum reperire licet) partim mendoſa uidentur; ſiquidem apud Paulum Aeginetam libro 7. cap. de Satyrio eadem ex Galeno de trifolio, ſed diuerſo modo citantur quanquam, & hæc potuit Galenus apud quempiam alium auctorem legiſſe, & ut acceperat, ſuis ſcriptis tradidiſſe. Nec quicq̃ nos moueat, ꝙ Razes in ſuo continente, & Rabi Moyſes in aphoriſmis ſæpiſſime hunc librum Gal. citent ſub titulo de theriaca ad Cæſarem, qm̃ arabes & alia Gal. uolumina ſub aliis, quã nos, titulis habuiſſe uidentur, cũ de locis affectis inſcriptum uolumē, ſcientiarũ libros, & de medendi methodo, ſanitatis ingeniũ uocent, ſimiliterq; multa alia: mihi quoq; dicere licet, hunc librũ abſq; titulo, & principio ad Arabas perueniſſe, ipſosq; coniecturis aliquibus ductos, ad Cæſarem ſcriptum putaſſe. Nec forſan uero diſſimile uideatur, totum illud principium uel additum, uel immutatum fuiſſe; qñquidē nõ memini ex multis ueteribus, q librũ de theriaca citant, quemquam ad Piſonē appellare, ſed uel ſimpliciter de theriaca, uel de theriaca ad Cęſarem. Hęc oīa argumenta ſcio facile poſſe refelli, & ſtylũ libri a Galenico non parum differe, uerumtamen auctoritas ueterum, q pro Galeni genuino hñt, tractatiouis ſumma illa diligentia, exquiſita totius theriacę naturæ compoſitionis, aliarumq; conditionum alibi à Gal. aut nullo modo, aut ſaltem non ita abſolute traditarum declaratio à poſterioribus commendata, perſuadent, ut à Gal. conſcriptum uel ſaltem eius placitis minime contrarium, & ob id neq; reiiciendum, neq; inter ſpurios habendũ putem: eo maxime, ꝙ nihil eius libris auctoritatem probatam habeamus, conditiones theriacę, atq; omnia fere ad eam pertinentia hic tantum pertracta, unde ſolitam fidem mereantur, non inuenio. E

F

GALENI DE THERIACA AD PISONEM

Iulio Martiano Rota interprete.

Libri Dedicatio, Andromachi commendatio: & quid Galenum impulerit ad hoc opus ſcribendum. *CAP. I.*

ET huncce tibi de theriaca librũ, maxime Piſo, diligēter oīa pſcrutās, cũ ipſe ultro de īduſtria dedicaui, tũ q a aīum tuũ ab huiuſce medicamēti cognitiōe nõ abhorrētē aīaduerti, quo tpe, ſicuti cõſueueram, ædes tuas ingreſſus, & aliis quã plurimis, tibiq; cõſuetis uoluminibus circũſeptũ te offendi, & ſcriptũ quēdã de theriaca libellũ, auide percurrētē inueni. Soles.n. à publicis G occupationibus ociũ nact⁹, tp̃s oē in euoluēdis antiquorũ philoſophorũ libris, cõſumere. Vt igit̃ me tibi accedētē, blãdo primũ uultu, deinde uerbis ēt, excepiſti, intermiſſam poſtmodũ lectionē, auſcultantib⁹ nobis, pſecut⁹ es. Nã & ego libēter aures adhibebã, cũ op⁹ illud nõ incõcinne ſcriptũ eſſe cõſtaret † à uiro quodã, cui nomē Andromach⁹ fuit, artē medicã ad ſummũ uſq; edocto, nec faciēdo ſolũ, ſed dicendo ēt, uehemēter exercitato. Hic itaq;, ꝙ utroq; pſtaret, reliquos medicos ab ſuæ tēpeſtatis Imperatoribus anteire, ut mihi quidē vr̃, creditus eſt: cui forſitã & patria aliqd, ad medicinã optime cõſequēdã, attulit. Nã ex inſula Creta gen⁹ ducebat, q̃ credibile fuit, ut cõplures herbas, ſic talē uirũ pducere potuiſſe, q humano gñi ſalutarē antidotũ cõponeret. Cũ itaq; tu huiuſce uiri libellũ legeres, plurimũ qdē ego gaudebã: admirabarq; magnopere, ꝙ reb⁹, q̃ ab eo ſcriptorē tradebant̃, mētē tãtopere adhiberes: nec poterã habere magnas gr̃as nr̃i tpis fortunæ, ꝙ te uſq; adeo ſtudioſum medicinę cõſpiciebã. Maior ſiquidē pars hoīum aures tñ ſibi demulceri uolũt medicorũ orationib⁹: tu uero nõ ſolũ, q̃ ab eis dñr cũ uoluptate audis, uerũ ēt multa, q̃ nõ exprimunt̃, inſita tibi prudētia & aptè, & facile coniicis: imo & peragēda q̃dã ſic accurate cognoſcis ac inſpicis, ueluti nos, q magnis laboribus iſta didicimus. Id qđ ego q̃ uerifſime ſum in te ipſo H cõtēplatus, atq; magnopere demiratus, qñ chariſſimus oīum tibi filius, urgēte quadã equitandi neceſſitate, ſummis femoribus ægrotauit. Sacris.n. certaminibus tũc ipſe præeras, q̃ in honorē deorũ Romanorũ celebrabant̃. Oportebat ãt eo tpe, nobiles ēt puero eq̃s inſidētes, atq; p conditione certaminũ ad numerũ diſcurrētes, ludũ quēdã obire. Tũc igit̃ filio quoq; tuo ualde tenero coxarũ ſummitas à ſubiectis ſtragulis contuſa, inflãmationē cõtraxit, & inde ſaniē collegit, quã p inciſionē educere op⁹ fuit. Ac puer qdē, pinde atq; iã uir aliquis eſſet, pariter oīa ſuſtinēs apte curabat̃: putaſſes illũ ad inſtãtia mala fortiter tolerãda philoſophorũ ſermonibus optime inſtructũ. Tu uero diligēter adeo, pſens cũ fores, inſpiciebas, & oīa q̃ à nobis fiebãt, annotabas, ut ſi qñ minꝰ apte qppiã fieret, inſtares illico, moneresq; Nihil temere ſcđm Hippocratē agēdũ. Quobrē ego ſingula diligētius obſeruãs, ēt pluſquã cõueniat operoſius qppiã, qđ abs te fieret, aīaduerti. Nã ſi quod eorũ, q̃ à medēte imponebant̃, apte minus inſiſteret, illud tu ſtatim tuis digitis ita trãsferebas, atq; ſic decēter uulneri coaptabas, ut mirabile foret ſpectare, tãtã te manib⁹ promptitudinē oſtēdere, ob amorē quo filiũ proſequebaris, ingeniũq; tuum ad oīa uerſatile, quantã q ſunt artē exacte cõſecuti. Quãobrē illud in te merito conſpici poſſe uidebat̃, quod ēt diuiniſſimus philoſoph⁹ Plato, ſicut par fuit, in quãplurimis ſæpe ſpeculatus, ueritatiſq; neceſſitate delectatus, aſſeruit, Quæ in noſtram cognitionē ueniũt, nõ diſcere nos, ſed reminiſci, ingenitamque

† Græcè impreſſū legitur ὑπό τινος ἀνδρομάχου καλουμένου. i. à quodã Andromacho uocato. In antiquiſſimo autem cod. legitur ὑπό τινὸς ἀνδρὸς μάγνου καλουμένου. i. à quodã uiro, cui nomē Magnus.

[illegible] pid com. 2. ſ. [illegible] 64. b

A nltamq; humane menti rerum oĩum eſſe notitiã: quæ tum deniq; ſeſe pandit, qñ uſus expoſtu-
lat. Vt igitur artis medicinæ peritiã in te filii ſolicitudo, nihil nobis tale expectantibus, aperuit,
ita uir elegãs, & ingenioſſus cũ ſis, legendis de theriaca *uerſibus intentus eras, procurabasq; cũ
illius uires, & tẽperaturã congnoſcere, tum qñtitatis modũ, & uſus opportunitatẽ intelligere.

Theriacæ commendatio, & dignotio, principiumq; Romanorum hac in re ſtudium. CAP. 2.

A.l.a.fe.1.c. 1.fol.122.g NAm *re uera celebratiſſima eſt apud omnes homines, partim ob promiſſionum certitudinẽ,
partim ob actionũ efficaciã. Nullus.n.unq̃ tradiur occubuiſſe, qui cõmorſus ab hiſce feris,
q̃ cõſueuerũt necare, theriacã ſubito ſumpſiſſet. Ac ſi quis prius ipſam bibat, indeq; paulo poſt
ab aliquo ſerpente ſeriatur, irritum eſſe uenenum illud compertũ eſt: Quod ſæpenumero com-
plures magiſtratus, qui mortis, & uitæ poteſtatem hñt: & utrũ quæ promittit antidotus pręſtare
queat, dignoſcere uolunt: in hoĩbus ob aliquod perpetratũ facinus carnificinæ adiudicatis ex-
periuntur. Nos autẽ, qui in hominibus periculũ facere non poſſumus, in aliis quibuſdã aĩalibus
uerum de ipſa iudicium ſumere tentamus. Accipimus.n. gallos nõ domi enutritos, & contuber
nales noſtros, uerũ ſyluestres, ſicciori cũ ſint tẽperatura: deinde iniectis ſerpẽtibus, illos, q the-
riacã nõ biberint, illico mori uidemus: alios autem, qui biberũt, cõſiſtere, & uitam ẽt poſt ictũ
B retinere. Nonnunq̃ uero, & hoc pacto, num adulterata ſit experiri cõuenit. Data prius theriaca,
poſtmodum exhibemus medicinam aiuũ ſubducentem: ac, ſi qui aſſumpſit non purgatur, opti
mã iudicamus antidotum fuiſſe, qñ purgari prohibuit eũ, qui purgantem medicinã aſſumpſe-
rat. Atq; hæc probatio nunq̃ nos fefellit, quin uerã theriacam agnoſceremus. Multæ quippe fiũe
ab impoſtoribus hac ẽt in re fraudes: uulgusq; ſola theriacæ fama deceptum, ab iſtis, quibus ars
eſt mercennaria, non recte compoſitam antidotum multa pecunia redimit: Etenim aliqui repe
riũtur, qui quanquã ualeãt, toto tñ uitæ ſuæ ſpatio theriacã ſine intermiſſione ſuſcipiunt, p̃ſer-
tim qui p p ſiniſtros, & illiberales mores ſecuri non uiuunt, ſed mortẽ ſibi per inſidias ab inimi-
cis impendere ſemper exiſtimant. Aliqui uero ſingulis diebus incolumitate corporis ducti the-
riacam aſſumunt, quẽadmodum nos Marcum Antoninum, qui paulo ante Romanum imperiũ
ſumma integritate adminiſtrauit, & corporis ſui temperamẽtũ exacta prudentia cognouit, abũ
de quaſi delicato quodam cibo, uſum nouimus. Ab illo.n. auctoritas medicamento amplior cre
uit, cum eius efficacia latius inter hoĩes diuulgaretur: ſiquidem cum Imperator uitam ſanã tra
duceret, utilitatis fidem antidotus maiorẽ obtinebat. Verum Antonini quidẽ tẽporibus opus
ſolummodo theriacæ cõis fuit ſanitatẽ Principis intuentibus: his autem Imperatoribus, uſus ẽt
C publicus euaſit. Licet.n. oĩbus nobis ab ipſis petere, & tradita p manus antidoto liberaliter cu-
rari, qñ non ſolum cunctos excellunt, q à diis imperium ſint adepti, ſed ẽt quia libenter in uni-
uerſos oĩa bona Deos imitati conferunt: tantumq; gaudium concipiunt, quanto fuerint incolu
mitatem ab ipſis conſecuti, maximam imperandi partem arbitrãtes, cõis ſalutis procurationẽ:
q̃ res me magis in admirationem ipſorum traxit. Neq; enim de theriaca ſolummodo curam ha
bent, uerũ ita ſunt hominibus in rebus benigni, ut ſi qñ quiſpiã amicorũ antidoto egeat, miran
dum ſit quanta promptitudine, quãtaq; animi propenſione, ipſam cõicent. Non.n. theriacæ cõ
poſitionẽ in neceſſitatem uſus differunt, ſed repentinis occaſionibus, improuiſiſq; euentibus,
promptam, paratãq; decenter hñt. Quo tempore igitur Antipatrus, cui græcas epiſtolas ſcribe-
re cõmittebant, & ob morum grauitatem, exactamq; rhetoricę artis peritiam honoris plurimũ
deferebant, in renalem morbum incidens, grauia & irremediabilia pateretur, laude dignũ, eorũ
ſtudium pro ſalute amicorum ſuſceptum uidi, mirabilemq; in admouẽdis remediis cõcertatio
nem. Sic.n. uariis differentibusq; ſymptomatis occurrentes, morbo repugnabant, ut optimi me
dici, & omne uitæ tempus in re medica exercitati conſueuerunt. Amicam uero mihi præ cæte-
ris Arriam, eximie cõmendatã, & ipſam ab Imperatoribus, q philoſophiæ diligenter operam da
D ret, & præcipue Platonis lectione delectaretur, non leuiter olim ægrotantem ſanarunt. Labora-
bat.n. uentriculi languore, atq; ideo ita ſupine decũbebat, ut ne cibum quidẽ accipere ualeret:
unde periculum ipſi imminebat, ne defectu nutrimenti periret. Tunc itaq;, ſicut expertiſſimi ſo
lent medici, mulierem curarunt, uinum abſynthio medicatum, me commonſtrante, propinan-
tes. Mox enim ut tale uinum bibit, & ſtomachum roborauit, & celeriter cibi appetentiam rece
pit. Illud uero, quod in filio tuo contigit, ut recorderis adhuc, credibile eſt. Collecto ſiquidem
abſceſſu, tu quidem, ut bonus pater, inciſionem tardabas: tempus autem feſtinam puris emiſſio
nem ſuadebat: illi dato medicamẽto nos ea in re magna ſollicitudine liberarũt. Nam ſuperim-
poſitum emplaſtrum ſubiectum locum inciſione citius aperuit, & omnem incluſam ſaniem ſic
eduxit, ut dolorem ea de cauſa puer deinceps ſentiret nullum.

*Cur è multis Antidotus componatur, inſitamq; rebus omnibus eſſe uirtutem, quam ratio-
ne ſenſibusq; inueſtigamus.* CAP. 3.

TAlem igiẽ diligentiam circa hæc medicamenta, ſicuti uides, cũ noſtri Imperatores habeãt,
merito theriacam quoq; ſumma cura conficiũt. Cum.n. ſingula, quæ imponuntur, ipſi dili-
genter adeo examinent, ut ne minimam quidem rem contemnant, propterea mirandos effect⁹
producit. Nã ſicut noſti, theriaca, quemadmodum multis è rebus cõponitur, ita quã plurimos

uſus habet.Quamobrem ego demiratus ſum illũ qui primus ipſius cõpoſitionẽ eſt aggreſſus:ui E
deturq; mihi nõ temere,ſed exacta quadã rõne,& exquiſito ſupra modũ cõſilio,tot res miſcuiſ
ſe.Nõ.n.ſic & nos medicinarũ notitiã aſſequimur,quẽadmodũ qui ſe empiricos ab ſola experiẽ
tia cognominãt.Illi.n.omiſſa diſciplina,q̃ rerum naturã inueſtigat,quoties oblatos ægros nulla
rõne curãt,turpiter profitenẽ ſe remedia partim ab inſomniis,partim à fortuna,ſuſcipere. Nos
aũt auxilia q̃ rõ,& prima, & ſola excogitare põt,ſumma conſideratione diligentiaq; ſeruãtes, A.l.2.c.1.a 2.fol.92.b
magno ſtudio repetimus:q̃ aũt rõ non ualet inuenire,ea ſenſuũ iudicio perpendimus:plerunq;
tñ uni nõ fidentes,pluriũ cenſuram adhibemus. Neq;.n,ut calcẽ frigidã credamus,quãuis ſit ut
nix alba, oculorũ duntaxat iudicio ſtãdũ eſſe arbitramur:aut roſam ꝓpterea ꝙ rubra ſit, calidã
idcirco ſtatim cõcedimus:Sed oculis tactu adiuncto,calcẽ tã calidã deprehendimus,ut fortiter
urat:roſam tã frigidã agnoſcimus,ut leuiter refrigeret.Sic & in reliquis medicinis accurata ſen
ſuũ opera cuiuſq; facultatẽ inuenimus.Nã guſtus nobis diſcernit illud acutum uel ſalſum eſſe,
ꝙ tale ſit:hoc amarũ uel dulce,ꝙ eiuſmodi,Tactus aũt q̃ calida,& frigida,q̃ ſicca,& humida, cõ
trectãdo nobis manifeſtat,Multa quoq; nariũ iudicio exploramus, in primiſq; medicinarũ ui-
res,quarũ integritatẽ odoris uehemẽtia,imbecillitatẽ eiuſdẽ remiſſione,colligimus. Nos itaq;
ſenſuũ iudicio,q̃ ſimplices medicinæ bonæ,ſecusve ſint,cognoſcentes,ipſas primũ experimur, F
inde ſenſu uſuq; cõprobatis,poſtmodũ experiẽtiæ rõnẽ cõiungimus:quã ducẽ reb⁹ in oĩbus ſe
quẽtes,& ſimplicibus remediis,ſicut par eſt, utimur ; & cõmonſtrãte artis uiã rõne,cõpoſita q̃
optima conficimus.Nã ſimul atq; didicimus morbi cuiuſq; naturã,& uariã differentẽq; tẽpera
turã ſimplicis uniuſcuiuſq; nouimus,tũ remedia miſcemus,q̃ ſuæ cõpoſitionis diuerſitate ſingu
lis ægritudinibus occurrãt,oĩbusque hoĩbus artificioſe cõueniãt, uariato tñ in ſingulis corpori-
bus medicamẽti mõ.Magnã.n.ut non ignoras remediorũ copiã prõptã habemus,& adeo mul-
tiplicẽ,ut non ſolum in cõpoſitis ſpectari multitudo uirtutis ipſius queat, ſed in ſimplicibus ẽt.
Quorũ alia oĩbus ſuis partibus unã,& eandẽ uim oſtendunt:uelut Scãmonia,q̃ flauã bilẽ uiolẽ
ter educit:uelut Atticũ Epithymũ,qđ nigrã bilẽ per aluũ purgat:uelut granũ gnidiũ,quod pi-
tuitã,& oẽm aquoſum humorẽ aperte ſubducit.Hæ ſiquidẽ medicinæ oĩb⁹ ſuis partibus,totaq;
ſua ſubã,ꝑdictos humores extrahere cõſpiciũtur. Neq;.n.fidẽ Bithyno Aſclepiadi præſtamus,
dicenti,tunc occaſione data humores ſubita quadam mutatione fieri, qñ purgantur homines.
Nã cũ è molibus, & meatibus humana corpora cõſtare ſemel ſuppoſuiſſet,atq; ideo negare co
gatur operationes naturæ,cõſentaneũ ipſi fuit,hunc ẽt de humoribus afferre ſermonẽ ; nimirũ
quia rõne caruit,prorſuſq; fieri nõ potuit id qđ ſuppoſuerat.Quis,n.mẽte præditus credat,ſta- G
tim ut medicina corpus attingit,humoris educẽdi ſubſtantiã ꝓcreari? Quis cõtra nõ facile ſibi
ꝑſuadeat,humores iſtos ſuapte natura prius in corpore ſubſtitiſſe? Cũ uideat ictericũ quo tpe
purgãtẽ bilis medicinã accipit,& ſubito tã multã bilẽ excernere,& a pallore tã prõpte liberari?
Aquã uero inter cutẽ habenti,medicinã nõ reperiri,q̃ cõfeſtim ut accepta fuerit,cõtentã in uẽ
tre aquã totã educat,qn uel nullus,uel minimus humor in corpore ſuperſit. Sed dogma pueili-
ter ſeruans Aſclepiades,iſta ſe uidere diſſimulat,inuectę,ſicut dixi,ſentẽtię fauens,mauultq;,ꝓ-
babiliter fingẽdo cũcta experiri,q̃ uere ꝓpriã cuiuſq; medicinæ facultatẽ concedere. Nos autẽ
cũ ante dicta fieri uideamus, & rõnẽ ſecuti, cognoſcam⁹ poſſe nos uere naturalis cuiuſq; medi
camenti uires fateri,ꝑdictas quoq; medicinas ingenita quadam facultate ꝓprios humores ex-
trahere plane ſcimus:quemadmodum,& in magnete lapide uirtutem quandam inſitam,qua fer-
rũ ad ſe rapit,bona ratione credimus.Deus enim eſt illa,ſicut in hominibus,natura,prout ſentit
Homerus,quæ ſimilibus ſimilia adducendo diuinas eo pacto ſuas uirtutes oſtendit.

Simplicia medicamenta plerumq; compoſitas uires obtinere,diuerſas corporis partes,& lædere & iuuare,diuerſiſq; diuerſa conuenire, CAP. 4.

OMniũ ãt naturã ideo diligẽter inquirimus,ut facultatẽ accurate diſcamus,ꝑ quã agũt.Dũ H A.l.2.c.1.a 2.fol.92.b
itaq; ſcrutamur iſta,deprehẽdimus alia,ſicut dicebã,oĩb⁹ ſuis partibus idẽ,& poſſe,& age-
re ſemꝑ:alia uero,q̃ ſicut partes diuerſas hñt,ita uires diſſimiles oſtẽdũt,& actiones plerunque
tã diuerſas efficiunt,ut contrarios effectus in humanis corporibus ab eis fieri uideam⁹,q̃ res in-
ſpiciẽtibus admirationẽ excitat,Siq̃s.n.lapathij folia comedat,aluũ deiiciet:ſin ãt mãducet ei⁹
ſemina,retinebit.Pari mõ quoq; galli ueteris ius,braſſicę decoctũ,& cochlearũ marinarũ iuſcu
lũ,uẽtrẽ ꝓuocãt:at ipſi⁹ braſſicæ olus,& illorũ carnes comeſtæ,adſtringũt.Aloes puluis,& æris
ſquama,carniũ excreſcẽtias in ulceribus cõprimũt,& illuc cõfluẽtes humores ſiccãt:ore ãt ſum
pta corp⁹ totũ,& molliũt & expurgãt.Lac ipm ſi q̃s diuidat,cõtrarias facultates,& uſus hẽt:ſe-
rũ eñi ebibitũ,uẽtrẽ laxat,caſe⁹ emãſus eũdẽ cohibet. Iã uero q̃dã ex cõmiſtis uirtutibus quas
in ſe cõtinẽt,admirabiles adeo ꝓducunt effectus,ut ne fieri q̃dẽ poſſe audiẽtibus uideanẽ, niſi
ex euẽtu fidẽ oculis ipſi conſequanẽ.Trifoliũ qđ uerno tpe cũ floret,hyacintho ſimilis eſt,& ſe
mẽ agreſti cnico parẽ gignit,ſi q̃s ualde decoquat, & idẽ cõmorſum à phalãgio uel ẽt uipera lo
cũ decocto abluat,ipm ſanat,& illico dolores amouet:at ſi q̃s ali⁹ nõ percuſſus eidẽ aquæ partẽ
ſanã immittat,ſimilẽ cõmorſis læſionẽ,totidẽq; dolores ſentiet:ut re uera ſũma admiratiõe dignũ
ſit,eandẽ herbã,& ꝑcuſſis mẽbris ſanitatẽ inducere,& ſanis ꝑcuſſionis læſionẽ inferre. Rurſus

medicinæ

A medicinæ q̄dam extant nullo pacto nutriendis hoībus idoneæ,ueluti cicuta,q̄ ſturnos alit,nec in eis mortiferam uim exercet,in nobis autem uitæ calorem extinguit:Et ueratrum,qđ tametſi coturnices paſcat,hoīem tū̄ ſtrangulat.Non nulla uero deprehendimus,quibus propriū eſt partē aliquam corporis ſolum offendere:quemadmodū lepus marinus,pulmonē:cãtharides, ueſicam exulcerant.Et rurſus quibus inſitum eſt,ut aliquod mēbrū ex oībus iuuent,unde male affectum iecur,eupatorium herba plerunq; ualde confirmauit,& unguētaria glans lieni pluries cōtulit,& ſaxifragia atq; betonica renibus multoties profuit.Sunt & aliæ,q̄ membris aliis conueniant medicinæ experiētia cōprobatę:quas nos,ſicut dicebā,accurate pſcrutati,propriū cuiq; ualetudini remediū adhibemus,optimū ut in alijs , ſic in hoc quoq; magiſtrū ſecuti Hippocratem,quem exactiſſimum medicinarū artificē fuiſſe,cum alia multa probant ab eo tradita, tū illud,quod ipſe ſcribit in ſecundo epidemiorū libro his uerbis:« Medicamentorū modos nouim⁹, « quibus ſingula quæq; fiunt:nō.n.eodē modo cuncta,ſed aliter alia rite componuntur. Nā quæ« dā celerius,quædā tardius colligunt̄:parant̄ ēt aliter alia,uelut ſiccantur,tundunt̄,coquunt̄ , & « id genus alia,donec plurima plus minuant,& quæq; ſingulis accōmodent . Præterea quibus in « morbis,morbi ætate,ualetudinis ſpecie,uictus qualitate,anni tempore , conuenienter exhibeā B tur,& id genus reliqua.Per hæc itaq;,ut uides,ſummatim nos inſtruit , monetq́; ut medicinarū naturā intelligamus,ut tp̄s, quo ſumi debeant,exploremus,ut tēperaturas accipientiū inſpiciamus.Reperiunt̄.n.re uera nō nulli,qui tam facile medicinas ſumunt,ut uel ipſas ſæpe conficiāt, uel nulla in re ſaltem ab eis male afficiantur,interdū ēt in nutrimentū commutent. Aliqui uero medicinis accipiendis inepti ſunt eo uſq;,ut ſtatim ab initio ipſas auerſentur, & inde ſtomach⁹ eorum ſubuertatur,demum ante quàm illa procedere incipiat,ipſi facile diſſoluantur .

Quid medicos induxerit,ut plura ſimplicia commiſcerent: quisq́, primus uiperas Theriac impoſuit. CAP. 5.

HAec igit̄,ut ego quidē arbitror,ueteres medici quotquot optimi fuerūt,cū ab Hippocrate didiciſſent,tā optimas medicamētorū cōpoſitiones inuexerūt,cōpōnis artē ex ingredientis cuiuſq; tēperatura mutuati.Nā,ſi q̄ nimiū intēſas qualitates hēbāt,aliorū admiſtione retūderunt:ſi q̄ nimiū acres,hebetarūt:ac poſtremū in ſingulis morbis uarietate pſpecta,& in ſingulis hoībus tēperatura ppēſa,magno artificio medicinas adminiſtrarūt.Quãobrē,opinor,& hãc ipſam theriacā, de qua nobis totus hic liber accurate diſceptat,è plurimis & optimis reb⁹ appararūt.Nā,cū ex una parte aīaduertiſſent,nec ſerpentiū ictus euadere,nec uenenorū inſidias euita C re nos poſſe,ſed utraq;de cauſa mortē incurrere:ex altera uero cōſideraſſent,tātopere naturam hoīum inter ſe differre,ut qđ uni pdeſt,alteri nō cōferat:merito ſunt multiplicē,& exquiſitam ipſius cōpoſitionē moliti,ut hoc noīe ſoret in oībus hiſce neceſſitatibus remediū pſentaneū,& uſu tā opportuno apud oēs gētes ſummopere celebrata. Siquidē mihi nihil tā difficile vr̄ ī uita †q̄ ſerpētes & uenena uitare nō poſſe.Nā cætera q̄ nobis excidiū īferre queūt,euadere fugiēdo poſſum⁹:at iſta,q̄a caueri nequeūt,facile decipiūt.Etenim ſæpe un⁹,& alter uenenū ſibi p īprudētiā aſſumit,nēpe q̄a nō intelligit,q̄d uitet.Itē alius ab inſecto,uel ſerpēte,nō aīaduerſo pcuſſus,quā primū interit.Memini ēt me in hiſtoriis legiſſe, q̄ dux q̄dā cū Romanis bello nauali dimicatur⁹ , aīaduertēs ſe militari manu īparē(Cartaginēſis hic fuiſſe tradit̄)ollas multas īpleuit ſerpentibus,q̄ cōfeſtim interrimere ſolēt. Cū itaq; teſtas opertas oēs repente in hoſtes iaculat⁹ fuiſſet,nec illi q̄d incluſum foret,ſuſpicarent̄,atq; ideo ſibi nō cauerēt,nō.n.cōſuetū fuerat eiuſmodi tela mitti,breui tp̄e q̄ plurimi ſerpētib⁹ icti cecidere.His artib⁹ uir iſte, tāq̄ alter ſerpens & ipſe foret,in bello uſus,multoties hoſtiū manus effugit.Quãobrē,& uobis principibus ad euitādū īſidias,& exercituū ductorib⁹ in uarios bellorū euētus, neceſſariā hãc antidotū exiſtimo, q̄ ſane quondā licet ſine uiperis cōficeret̄,plurimū tñ aduerſus hæc oīa ualebat.Inde medici cū D huic uni inuigilarēt:& quo maxime pſentanea fieret,quid adderent,inter ſe cōſultarent:medicus quiddā excogitauit,uiperas admiſcere.Ferūt hunc uirū Andromachū fuiſſe,medicū, cōmemoratione dignum,qui non multis ante nos annis fuit . Cōuixit.n.Neroni,cui libellū uerſibus ſcriptū dicauit,in quo Theriacæ cōpoſitionē,& pmiſſiones tradit.Subſcribā āt illius carmē,ne uir elegās adeo cum ſis,ipſo careas.Illud tantum prius dicam, theriacam duabus de cauſis merito,& ab eo qui ſic ipſam admiſcuit,& à nobis deinceps appellatā,ſimul quia morſibus ſerpentū maxime ſuccurrat,ſimul quia uiperinas carnes admiſtas habeat.Sunt autem carmina hæc .

A.l.3.t.a.ca. 150.fol.117.a

† τῶν θανατηφόρων φαρμάκων καὶ τῶν θηρίων. i. deleteria medicamenta, & a ſerpentibus oriunda.

Prima pars poematis Andromachi continet operis dedicationem, Theriacæ nomina,promiſſiones:& poſtremo doſim,modum aſſumptionis,& tempus. CAP. 6.

ANtidotum multis inſignem uiribus audi
Cæſar,qui nobis ocia tuta facis.
Tranquilla hæc,hilarisq́; ſuo,pariterq́; ſerena
Nomine,cyaneos non timet una ſinus.
Non,ſiquis cupidis expreſſa papauera labris
Hauſerit,exitium pocula ſumpta ferent.
Non,ſiquis gelida compleuerit ora cicuta,

Siquis hyoſcyamum,ſiue aconita bibat. E
Non ſi cantharides,aut præſens morte ucnenum
Colchi tuum ſumat,feruida Thapſe tuum.
Arida non dipſas,non clarus fraude ceraſtes,
Non feret impræſſo uipera dente necem.
Incaſſum cauda conſurget ſcorpius unca:
Nec ſubitos luctus aſpis iniqua dabit,
Non ptyas audebit calido progreſſa cubili,
Vt prius aduerſa comminus ire uia.
Nullus ob hæmorrhi ſtillabit uulnera ſanguis:
Nec tumidos faciet preſſa dryina pedes.
Claudere non cogent odioſa phalangia ſummum,
Concuſſu tremulo, frigoribusq; diem:
Non hydrus. Nec ubi torret Sol æquora cancro,
Cum petit arua minax,con:itus atq; furit,
Ora trahens multa cherſydrus cæde cruenta. F
Supremum uitæ ducet in exitium.
Hac fidens, æſtu per rura uagabere Cæſar,
In Libico quamuis progrediare ſolo,
Nil oberit ſicci tibi ruris alumna rubeta.
Nil geminum tollens amphiſibæna caput.
Hæc rurſus ſtomacho præſens medicina tumenti eſt
Hæc ab anhelanti pectore tollit onus:
Aut intus totò cum ſpiritus undiq; uentre
Fluctuat,& ſurdis uiſcera pulſat aquis:
Diraq; cum miſerum dirumpunt tormina uentrem,
Et ſaliunt longi membra dolore coli.
Sanat item croceo ſuffuſos ora colore,
Regius is ſolito nomine morbus erit.
Hi poſitas nolunt miſeri contingere menſa,
Nec,ſiquis uitæ tempora longa daret. G
Sed ſibi diſſimiles oculis animiq; dolore,
Contemnunt medicæ,quis putet?artis opem.
Inuadet quoties hydrops mala,corpora liuor
Inficit,hoc fies liber ab antidoto.
Hinc hebetes oculi ſibi priſtina lumina ſument.
Hac phthiſis incipiens victa recedit ope.
Sola poteſt in ſe collectos ſoluere neruos;
Pendula tunc aliquis tentave colla gerit.
Nec finit,ut membrana,leues quæ pectore ab imo
Sepſit pulmones,uicta tumore premat.
Hac etiam magnò ueſica dolore leuari,
Horrifici ſtimulis ulceris icta ſolet.
Sola poteſt clauſos penis reſerare meatus,
Irrita quos urit,ſollicitatq; Venus.
Cinxerunt lumbos renum quandoq; dolores, H
Hauriat hæc aliquis pocula,ſanus erit.
Sola poteſt eadem multis accepta diebus,
Tollere de læſo pectore puris onus;
Neu te diralues,neu lædat noxius aer,
Hanc cape,cum primo eſt Sole reuecta dies.
Hacq; canum rabiem fato impedente fugabis,
Cum trepidat moriens,& ſitit æger aquas.
Inſomnes demum quibus eſt mos ducere noctes,
Conciliat ſomnum,peruigilesq; leuat.
Pondus erit quantum creuit ſaba,quam pater atro
Atq; reſtagnanti flumine,Nilus alit.
Ipſe tribus cyathis præſcriptum dilue pondus
Antidoti,cyathis igne calenis aquæ,
Sic commiſta,tibi uel claro mane bibatur,
Vel cum nox primam protulit orta facem.

A Morbi certa dabit crudi ſolatia, mane
Sumpta, quibus triſtis lux ſolet eſſe magis,
Veſpere, cui magnos nox aduchit atra labores,
Languenti cuſtos, atque leuamen erit.
At qui calcati morſu ſerpentis anhelat,
Ignarus ve doli toxica nigra bibit,
Et cùm mane nouum, & cum ſe Sol abdidit vndis,
Sumat, ab æquali pondere tutus erit.
Hactenus & pondus, uireſque, & tempora Cæſar.
Quod ſupereſt, dicam quo facienda modo.

Secunda pars Poematis Andromachi continet compoſitionem paſtillorum ex uiperis, & ſcillæ pondus eorum, quæ ingrediuntur theriacam, modum commiſtionis, & poſtremo Aeſculapij inuocationem. *CAP. 7.*

Vipera principio, cura obſeruata procaci,
Protinus eſt celeri corripienda manu.
B Namq; ubi triſtem hyemem pepulit clementior aura,
Arcta ſolet cæcæ linquere luſtra domus.
Et paſſim uiolis carpit vernantia prata,
Dum viridis quærit ſemina fœniculi.
Nam facit hæc cernant ſerpentes acrius herba,
Quos alit in cladem tarde bubulce tuam.
Deprenſis igitur ſummum caput, imaque cauda,
Demenda, hinc quicquid uenter inanis habet.
Infert nam fœuos hinc, atque hinc uipera luctus.
Et ſquammis caudæ dira uenena tegit,
Ceruiciſq; ideo tantum caudæq; ſecabis,
In pugnum quantum eſt alta reducta manus.
Sanguine ſed miſtum caueas ſtillante uenenum,
Vere hilarem nam ſic experiere diem.
Hæc ubi rite tibi fuerint perfecta, ſubinde
C Vipereas carnes fictilis olla coquat.
Ante tamen miſces frondem graue olentis anethi,
Et quantum ſatis eſt prouidus indes aquæ.
At cum panda fluunt reſoluti corporis oſſa,
Cumque tument flauæ noxia terga feræ,
Exime uipereas, confuſa cadauera, carnes,
Exemptas, longa uentilet aura mora.
Hinc ſpinas tacita prudens ſubducito mente,
Quas bene ſi tractes ſentiet apta manus.
Adde laboratum panem, ne uipera formam
Tuſa neget rotulis, ne pereat ve liquor.
Inque cauo dudum poſtquam hæc uerſaueris orbe,
Finge rotas, aptum det quibus umbra locum.
Inde capillato ſcillam cum cortice ſumptam,
Pulte linas, medio conſtituaſq; foco,
D Ac cineris rutili cumulos ſuperingere, donec
Reddatur ſcillæ mollius igne caput.
Signa dabit, feruens poſitos cum diſcutit ignes:
Excute, & ut leues dempſeris exuuias,
Tres ſcillæ partes, erui compone duabus,
Piſtilloq; crepet concaua pila diu,
Ac minimos tandem contuſa premantur in orbes,
Quos procul a radiis mitior umbra tegat.
His igitur lancem primum cumulabis, & octo
Biſq; decem drachmas accipe, biſque decem.
Dimidium ſuperadde rotæ, quam uipera fecit,
Et piperis longi ſit quoque pondus idem.
Sitque opij tantum, tantum medicaminis eius
Quod grati nomen magma coloris habet.
Inde, quater ternas mutato pondere drachmas
Iridis, & ſiccæ protinus adde roſæ.

Addaturq; tui radix dulciſſima ſucci, E
Et dulcis tantum ſeminis inde napi.
Scordion iungas, & odoribus inclyta ſemper
Balſama, qui ſyrio mittitur orbe liquor.
Tum quæ ſuſpendas æquata cinnama lance
Coniice, & agarici par quoque pondus eat.
Hinc ſupereſt myrrham, coſtumq;, ſpecuq; reuulſum
Corycio, fragrans impoſuiſſe crocum.
Et caſiæ calamos, & quam tulit India nardum,
Teq; arabi ſchœnum gloria prima ſoli.
Inde nigrum coniunge piper, thuriſq; nitorem,
Diuite quod fœlix rure Sabæus alit.
Nec tu dictamnum, nec tu quoq; pontica rheon
Defueris, ſtœchas, marrubiumq; uirens,
Atq; apium petris quod naſceris, & calamithe,
Afraq; cum lachrimis ò terebinthe tuis. F
Et foliis gramen quinis, & zingiber ardens.
Singula ſed drachmas ſex tibi quæq; trahant.
His etiam polium drachmis ſe quatuor addet,
Addet ſe polio proxima pinus humi.
Cumq; racemifero Celtarum nardus amomo,
Et ſtyracis lentor, feruidaq; herba meon.
Atq; humilis quercus ſemen, pontoq; petita
Phu, quibus accedet Lemnia terra comes.
Nec non malabathri ſolium, miſcebis, & aſſam
Chalcitim, fibras gentiadaſq; ſimul.
Inde tenax gummi, preſſaq; hypociſtide ſuccus
Adſit, & hinc fructus balſame parua tui.
His etiam aniſum, ſeſelimq, his iungere mollem,
His cardamomum, fœniculumq; uelis.
Atque atram lachrimam, Nili quam ſpina remittit, G
Quæq; ſuo thlaſpis ſemine nomen habet.
Hypericon rurſum, pallens miſcebis & ammin,
Nec drachmis totidem plus ſagapenus eat.
Pondere dimidio tum quos ſibi caſtor ad Iſtrum
Ore ſecat teſtes, impoſuiſſe decet.
Quin nec Ariſtolochi radix, ſiccumq; bitumen,
Candida nec deſint ſemina dauce tua.
Deniq; cum panacis ſuccum, centaurion atque
Addideris, finem chalbanus ipſa dabit.
Antiquo primum ſolues tamen omnia uino,
Humida quæ fuerint, ut liquor, & lachrimæ.
Tum, quæ ſicca uides poſtquam contuſa minutim,
Cecropio pariter ingere melle uelis.
Hæc qui nos primus docuiſti maxime pæan
Adſis, ſeu Triccæ te iuga ſumma iuuant, H
Seu Burrina magis, Rhodos, aut Epidauria tellus,
Adſis, & regi fer tua dona meo.
Stirpe tua natam Panaceam, namque ſalutem
Ille datam puro ſemper honore colet.

Cur Andromachus Viperam potius, quàm ſerpentem alium Theriacæ admiſcuerit, deq; Cleopatra morte diligens hiſtoria. CAP. 8.

IN his itaq; carininibus Andromacho non inſcite compoſitis, illud mihi cõſiderationedignũ eſſe uiſum eſt, cur è tam multis ſerpẽtibus non alicuius alterius, ſed uiperę ſolius, carnes idoneas iudicarit, quæ reliquis in Antidoto poſitis miſceantur: nam, ut uides, nihil ipſe de hac reſcripſit. Mihi uero præ cæteris uiperæ non tam noxiam in ſe uim habere uidentur. Baſiliſcus .n. ſerpens parumper flauus, & tres in capite eminentias habens, tm̃ modo conſpectus, & ſi quando ſibilat auditus, uidentes ſe, & audientes necat: atq; ſi quod aliud animal, illud etiã mortuum attingit, ſtatim morit: hinc aiunt omne aliud reptiliũ genus cauere ne baſiliſco uicinũ habitet. Dryinus & eiuſdẽ generis, ſed diuerſi ſexus Dryina, in radicibus quercuum uitã agit, & adeo peſtifera qualitate præditus eſt, ut ſupra ſe tranſeuntium pedes quidẽ excoriet, crura uero tota

A ualde tumefaciat:ac quod admirabile magis adhuc eſt,ſi quis ægrũ curare uelit,medicantis ma
nus pelle mulctentur.At ſi quis forte Dryinum occidere contendat,tradunt eũ,q̃ id facere ag-
greſſus fuerit putare oĩa bene olentia male olere,nec quicquã aliud olfacere inſuper poſſe.Hę-
morrhus,& alterius ſexus hæmorrhois,ſimilem ſuorum nominum ſignificationi læſionẽ indu-
cunt.Nã qui demorſi ab his fuerint,ſanguine per os,nares,& uniuerſum corpus erumpẽte,mo
riuntur.Sicut à dipſade percuſſi ſitis incendio miſere pereunt:nam ſupra modũ ſitientes, & ue
hementer æſtuantes,atq; nõ nunquã ſatiſcentes intereunt.Acontias uero ſe ipſam ualde protẽ
dit,& ſicut iaculum hoĩẽm inuadens,eum interficit. Aſpis quædam reperitur nomine Ptyas, q̃
perinde, ac ſi tũc ratione prædita foret, æſtimata interualli diſtantia,collum eouſq; extẽdit,vñ
poſſit iter facientibus cõmode uenenum inſpuere. Horum itaq; ſerpentium uno(ſiquidem tria
ſunt aſpidum genera,Ptyas,Cherſea,& Chelidonia) Reginam ferũt Cleopatrã cum vellet cu-
ſtodes fallere,citra ſuſpitionẽ repente ſibi mortẽ cõſciuiſſe.Nã Auguſtus,qui Antoniũ uicerat,
& Cleopatram uiuã capere,& uiuere uolebat, magna,ut par fuit,diligẽtiã ipſam ſeruabat,quo
tã inſignem fœminã Romæ in triumphũ duceret.Id Cleopatra cũ perſenſiſſet,& elegiſſet ẽt tum
Regina potius è vita decedere, q̃ priuata de ſe Romanis ſpectaculũ p̃bere,hoc ſerpẽtis gñc ſibi
B mortẽ inferre decreuit.Conuocatis itaq; duabus fidiſſimis ancillis , Naera & Carmione,quarũ
miniſterio ad cultum corporis utebaẽ:nã altera capillos decẽter cõplicabat,altera ſcite unguiũ
putamina reſcindebat:iubet contectam ficubus,& vuis ptyadẽ inferri,vt,ſicuti diximus, cuſto
des lateret.Inde periculo in ancillis prius facto, num celeriter ſerpens illa necaret , ut uidit eas
celeriter interiiſſe,deinceps illã ſibi admouit.Quo facto,tradũt Auguſtũ vehementer admiratũ
cũ ancillarũ beneuolentiam,q̃ dominam etiã in morte ſequi voluerunt,tum Reginæ magnani-
mitatem,q̃ generoſam mortẽ ſeruili uitæ prætulerit.Siquidẽ ferunt, Cleopatram inuentã fuiſſe
dextra manu regium geſtamẽ in capite detinere, ut mortua quoq; ſpectantibus Regina appare
ret:Id q̃d de Polyxena tragicus poeta ſcribit.Nã ẽt ſi a Pyrrho iugularetur,tñ mẽtẽ adhibuit,
ut cũ decore caderet.Qui uero nobis,& mulieris ad fallendũ ſagacitatẽ,& aſpidis ad occidẽdũ
celeritatẽ uerbis extollere uolunt,Cleopatram inquiunt magnum primo, ac ꝓfundum vulnus
brachio ſuo dentibus intuliſſe,deinde uenenum,quod prius ex aſpide parauerat in pixide qua-
dam ad ſe allatum uulneri infudiſſe, atq; ita ueneno corpus ſubeunte,non multo poſt inſciis cu
ſtodibus uitã leuiter finiuiſſe.Verum hæc non ſine animi uoluptate narrauimus,ut tuo diſcipli
narum oĩum deſiderio ſatisfaceremus,& per iſta intelligeremus,q̃ celeriter hi ſerpentes mortẽ
C afferant.Nam re vera ſerpentes iſti velociter interficiunt , ſicut ego ſæpe in magna Alexandria
ſpectaui.Cum.n.aliquem hoc ſupplicii genere condemnatum ſine longo cruciatu dilationeq́ue
necare uolunt,aſpides illorum pectoribus admouent,ambulareq; parumper faciunt, atq; ſic ip
ſos breui perimunt.Vides ne igitur quomodo nos merito nullum id genus ſerpentum antidoto
commiſcemus,ob tam magnam,quam in corporibus ſuis uim mortiferam continent ?

Cur uipera Theriaca integra non imponatur,multaq́, ex animalibus remedia haberi. CAP. 9.

ATqui ne uiperas quidem totas in theriacã mittimus , ſed capite amputato, & cauda, id q̃d
ſupereſt accipimus.Et hoc neq; forte fortuna,neq; ſine rõne facimus:uerum quia uipera-
rum capita humorem peſſimum,hoc eſt ipſum venenũ,continent:propterea igitur capita reci-
dimus,ut minus viperinæ qualitatis antidotus habeat. Nam uiperarum capita facultatem obti
nent veneni conficiẽdi:ſicuti conuoluta uaſa,ſeminis:& muliebria ubera,lactis. Ex reliquis au
tem omnibus uipera caput haber ad lædendum aptius . Ferunt.n.ipſam ore adaperto maris ſe-
men excipere:quod cum fecerit,inſertum illius caput præcidere:huncq́ue uiperis eſſe congreſ
ſus morem:ex eo ſemine poſtea natos fœtus,natura tacite ultionem procurante,genitricis uen
D trem rodendo diuidere,atq; ita foras exilientes,in patris uindictam matrem occidere.Hæc no-
bis Nicander ſuis in carminibus eleganter deſcribit. Sunt autem hæc:

O triuium moneo fugias & aperta uiator ,
Diſtinctis maculis quoties mas uipera nigris
Congreſſum uitat,dentesq́; ſubire maritæ .
Diffugit,exardens tunc illa cupidinis ira
Inſequitur,ſaltuq́; uiri conatibus obſtat .
Donec ab occurſu,& ueneris dulcedine captus ,
Vxori demens caput inſerit : illa mariti
Ora fouet,lambitq́ue diu,compreſſaque tandem
Colla ſecat.Tali prægnans de ſemine geſtat
Progeniem,matris fraudes,cædemq́; parentis
Vlturam,fracto cum mox prorumpit ab aluo .

Caudas uero,& extrema corporis amputamus,tanq̃ caudæ partes,puto quia magis ſordidũ hu
morẽ ad ſe trahunt: nã frequenter cũ moueanẽ plurimũ attrahũt,ueluti & piſciũ caudas ob aſſi
duũ motũ magis nutriri dicunt,Ne uero ulla te capiat admiratio, ſi hiſce partibus adẽptis,reli-
qua

qua niperarum membra potentiorẽ antidotũ efficiant, ex ingenita admiſtaq; carnibus ipſarum iunandi facultate, qñ & aliorũ animaliũ multas partes ſtrenuũ nõ paucis morbis auxiliũ præſtare ſciamus, ut capita muriũ, q̃ cõbuſta, & ex melle inuncta alopecias ſanant. Itẽ miliui caput laborãtibus podagra ſuccurrit, ſi quis ipſum ſine pēnis exiccet, & ex eius puluere quantũ tribus digitis cõtinere põt, cũ aqua bibere uelit. Sunt etiam quædã membrorũ partes, q̃ ſępenumero ſolæ certos affectus ſanare queunt, ut ſiccatũ cameli cerebrũ, quod ex aceto bibitũ epilepticos liberat. Idẽ & muſtelæ cerebrũ põt, ut hirũdinis ſuffuſiones tollere cũ melle ſumptũ, & ouiũ itidem melli cõmiſtum pueris in amiſſione dentiũ prurientibus ſumme cõferre. Siquis autẽ Taurini Cornu ramenta cũ aqua deglutiat, ſanguinis eruptionẽ detinebit. Cremata uero femorũ oſſa ſanguinẽ ſupprimunt, & ſæpe hoc idẽ remediũ ſolutã aluum quoq; continuit. Ceruini cornu ſcobes exuſtæ; uinoq; admiſtæ poſtea ſuperimpoſitæ, cõmotos dentes firmãt: Id quod & bouis talũ facere dicunt: ſed hic cũ melle ſumptus rotũdos lumbricos educit, & cũ aceto mulſo ſplenẽ liquefacit, ac uitiligines albas delet, & uenerẽ nõ nihil excitat. Caſtoris inſuper teſticuli poti conuulſiones ſanant. Amplius multa reperiuntur aĩalia, quorum, fel, pinguedo, medulla, pellis, lac, ſanguis, & exuuiæ ut ſerpentum, hoĩbus auxiliũ eſſe poſſunt: & quod plus eſt: quorundã fimũ ẽt cõtuliſſe nouimus. Nã bubulus ſiccatus, & cõbuſtus menſura trium cochlearium hydro- F picis auxiliũ præſtat Murium aũt aceto cõmiſtũ alopeciis medeſ, ebibitũ uero calculos ueſicę cõminuit. Iã uero anſerũ adeps oleo roſaceo cõiunctũ, inflãmationes curat. Hyænæ fel ex melle inunctũ uiſum acuit, & ſuffuſiones diſcutit. Equi fluuiatilis coriũ uſtũ, & ex aqua impoſitum, adenum abſceſſus diſpergit. Viperæ pellis attritã, & alopeciis impoſita, capillos mira quadã celeritate reſtituit. Aſpidis ſenectã ſi quis terat, & ex melle inũgat, maxime uidebit. Demũ magn⁹ eſt harũ rerum numerus, q̃ nũc recenſere intempeſtiuum arbitror, ne ſermo lõgius, q̃ par ſit, ꝓucharſ, cũ ea, quæ hactenus attulimus, ad cõprobandum quod propoſueramus ſufficiãt. Illud certè cognitione tua dignũ exiſtimo, tota multorum aĩalium corpora nobis prodeſſe, uelut Cãcer⁹ A.l.2.t.s.ca. 147.l.117.d in fluminibus uiuens, qui cõtuſus, & impoſitus iacula, & infixos ſtipites extrahit. Cãtharis quoque ſimiliter attrita, ac cum radice uitis albæ bibita, lumbricos eijcit. Scorpius ſi aſſatus cũ pane comedaſ, calculos in ueſica rumpit: Idem faciunt, & lũbrici terræ cũ uino hauſti. Quod ſi qs eos attritos ex uino mulſo capiat affectus regio morbo, q̃ primũ purgatus liberabiſ. Sæpenumero & cũ ceroto roſaceo podagricis impoſiti eorum inflammationes leuarũt. Accipiter in unguẽto ſuſino decoctus, obtuſam oculorũ aciẽ reuocat. Scarabeus auriũ doloribus ſuccurrit, ſi oleũ in quo ferbuerit, auribus inſtilletur. Galerita poſtq̃ toſta fuerit, comeſta, coli dolores aufert cum G oĩum admiratione. Atq; ut plus ẽt uirtutẽ in corporibus aĩalium poſitã mireris, illud inſuper tibi comemorabo. Multa ſunt, quæ ſolũ inſpecta uim ſuã oſtendunt, ut ſtellio, quem ſi ſcorpiones intueantur, immobiles, & demum mortui redduntur. Amphiſibæna ſerpens eſt ſimilis nauigio proras duas habenti, ipſi.n. natura propter abundantiã materię duo capita eſt elargita: hanc amphiſibænã ſi prægnans mulier tranſcendat, fœtũ corrũpit, & abortũ facit. Quã ob rem minime mirũ eſſe debet, uiperas quoq; partib⁹ illis amputatis uim quãdã auxiliatricẽ obtinere. Opinor .n. diligenter oſtendimus, interdũ totum aĩal, interdũ animalis partem etiam minimam, iuuare.

Quomodo quæ noxia ſunt, interdum prodeſſe queant: unamq; in compoſitis medicinis qualitatem ex omnibus reſultare. CAP. 10.

ILlud uero ſcrutãdũ potius eſſe duxi, quod pleriſq; admirabile uiſ, quo pacto eadẽ aĩalia, quæ nobis inimica ſunt, & hoĩem cito perimunt, ſi ipſorũ morſibus ĩponanſ, auxilio eſſe poſſint, & ſola hoĩem ab ea noxa ſeruare. Huic q̃ſtioni uetus q̃dã oratio reſpondet † uirulẽtas beſtias, ſi quidẽ attigerint humanũ ſanguinẽ, qui dũ mordent egrediſ, necare: Sin non attigerint, ſed ſolũ deuorentur, cõmorſos ſanare poſſe: id quod de Helenio à Gręcis, Nico ab incolis appellato, memoriæ proditum tradunt. Dacas.n. & Dalmatas inquiunt telorũ cuſpides helenio confricare, H idq; hoc pacto uulneratorũ † ſanguini cõgrediens occidere poſſe, at ab eis mãducatũ innoxium eſſe, nullumq; ex eo cibo nocumẽtũ prouenire, quin, & ceruos ab eis ſagittis cõfoſſos nullã comedentibus læſionẽ inferre. Verũ hæc reſpõſio ſatis mihi non eſſe uideſ ad inuentionẽ illius, qđ quærimus, cũ experientia ſola nitaſ, & tñ id, quod euenit, exponat. Nã medicos, qui ſolũ experientiã ſequunſ non admittimus, qñ & ipſi, ſicut uulgares faciũt, quæ uident inſpiciẽtes, rerum euentũ quidem miranſ, ſed euentus cãm ignorãt. Quorũ alij, quia ne rerũ quidẽ originẽ diſcere quærunt, ſed ipſam rõne inuenire negligunt, tñq; facta annotant, & ſibi ſatis eſſe ad medicã dũ multoties uiſa dicũt, eodẽ ut uides mõ, quo uulgares admiranſ. Alii ꝓdictis diligẽtiores, fatenſ quidẽ oportere medicos hiſce de rebus reconditã magis, q̃ uulgares habere cognitionẽ, ſed cũ ipſam inuenire nequeant, inquirere ſuperuacaneum exiſtimãt. Nos aũt qui maiorẽ illis curã arti medicæ impendimus, & cuẽta ſolum uulgariũ more inſpicere nolumus, experientiã nõ reiicimus, ſed experientiæ rõnẽ quoties licet, coniungimus, atq; ita neceſſario rationalẽ perfectãq; medicã artẽ habemus: nec ut ſolũ inueniam⁹, quo pacto aliquid fiat inuẽtioni operã damus, ſed ut aliquid ad medẽdũ utile ex inuẽto diſcam⁹. Atq; ideo rõne hic quoq; certabim⁹ aliquid inueſtigare, qđ euentus cã eſſe poſſit: eſt.n. admirabile q̃ prõpte celeriterq; hoc etiã, tãquam reſpondens

† Quędam animalia, ſi mordendo humanũ ſanguinẽ attigerint, q ex morſu excernuntur, necare.

† Sanguinem ubi attigerit.

A dens & cōſonū quippiã, inquirẽdi ſtudio reperiaſ. Atq; quo magis fide dignus ſermo noſter ha beatur, a quibuſdã alijs, q̃ quotidie fieri uidemus, oſtionẽ moliemur, ſiue foris tm̃ imponanſ, ſiue per os ẽt intus accipianſ. Demorſis a crocodilo crocodilinũ adipẽ ſummẽ cõtuliſſe nouim. obtritis mẽbris impoſitũ. Muris aranei morſus, qui ẽt ipſi interficiunt, ab eodẽ mure araneo cõ tuſo & impoſito, ſine dolore ſanaſ. Eodẽ mõ & a uipera ꝑcuſſi liberanſ, ſiquis illã atterat, & vul neri coniungat. Atq; hæc, nr̃a quidem ſnĩa, ſicut dicebã, non abſq; rõne contingunt. Nam cum tantam uim non hẽant ut illico necare poſſint, paulatimq; in profundum corporis uirus ſerpat (id qđ & in cataplaſmatis euenire conſpicimus, cũ moderatum uigorẽ in ſe hẽant) ſanare impo ſita, non occidere queunt. Id uero qđ in theriaca contingit, apertiã magis rõnem continet. Aſſe ro. n. beſtiolas iſtas lethiferas ꝑ pca commorſis a ſe hoĩbus auxilium præſtare, quia maiorẽ par tem uenenoſæ facultatis cum capitibus ipſarum amputamus, minorem aũt reliquo corpori cõ fuſam conuenienti ꝑparatione obtundimus. Nã & earum truncũ cadauer elixamus, & non par uam ſalis, & anethi quantitatẽ aquæ cõmiſcemus, non ſolum, ut hmõi miſturã ſuauiorẽ reddamus, ſed ut uiperarũ carnes eliquemus, atq; ita uel parum, uel nihil potius uenenoſum in ipſis relinquamus. Magnum uero momentũ ad iuuandũ uiperis confert admiſtio. Nã tot talibuſq;

B rebus adiunctæ, quo nã pacto efficere amplius ualẽt, ſoluta iã ipſarũ noxia facultate? Ac ut ora tio mea uera adhuc magis eẽ dignoſceſ, conſimiliũ rerũ ex eẽpla ſubiiciã. Cantharis ſi ſola exhi beatur, ueſicã exulcerat: & cum inimicã nobis facultatem obtineat, hoĩem plerunq; necat: at ſi quibuſdã alijs miſceatur, auxiliũ eidẽ ueſicæ præbet, & urinã maximopere prouocat. Papaue ris ſuccũ per ſe bibitũ, qui lethalẽ neſciat, eſt nemo: hic quibuſdã alijs admiſtus, ſic interdum la borantibus ſubuenit, ut nulla magis ſalubris extet medicina. Neq;. n. raro phreneticorũ amẽtiã ſtrenue curauit: aut uires impotentia dormiẽdi labefactatas, cum oĩum admiratione ſomno re uocato ſolidauit. Phalangia redacta in puluerẽ, & ẽ uino pota, illos quos momorderint, ab inſtã ti morte liberant: ut ex hoc maxime nr̃is uerbis fidẽ adhibere queas. Nam ſi uinũ ſolum phalan giis adiunctum ab imminenti periculo ſecurũ facit, proculdubio theriaca ex tot tantiſq; rebus cõpoſita ſalutaris potius, q̃ lethalis euadit. Illud. n. in plurium medicinarũ iunctura tenere nos oportet, admiſtæ cuiuſq; uim medicinæ eandẽ immutatãq; non ſeruari, uerum ex oĩbus unam quandã reſultare. Nã cũ quodq; ſimplex alteri uirtutẽ ſuã cõicent, una q̃dam alia temperatura uirtuſq; ex ipſis conſurgit: id qđ & in mulſo fieri uidemus, potione ẽ melle uinoq; compoſita. Nam duo hæc poſtq̃ in unũ exactẽ coiuerint, neq; mel, admiſtũ cum ſit, mellis guſtũ retinet: ne

C que uinũ amplius uinũ exiſtens, uinũ eſſe apparet, ſed ꝑter utrunq; aliud quiddã ex utriſq; tem peratum, ipm inq̃ mulſum. Idem mihi cogita fieri cum in oĩbus alijs compoſitis medicamentis, tum ꝑcipue in ipſa theriaca, ut non amplius una cuiuſq; ſimplicis medicinę facultas, qualitas ve permaneat, uerum ſingulis quibuſq; congredientibus, & naturalem quãdam unionem ſubeuntibus, quædam alia diuerſaque ex omnium confuſione natura procreetur.

Digreſsio aduerſus Aſclepiadem, & Epicurum, qui negabant alterationem: & opera naturæ in atomos & moles referebant. CAP. II.

SI enim ex atomis, & uacuo, ſicut Epicurus & Democritus aſſerunt, oĩa conſtitiſſent: uel ut Aſclepiades medicus inquit, molibus & meatibus, nã hõ iſte eandẽ quã illi de rerum natura ſnĩam cum retineat, noĩbus tm̃ mutatis atomos moles, uacuum meatus appellat: incommutabi les iure medicinæ forent, eo q̃ neq; a ſuis qualitatibus dimoueri, neq; ſpoliari poſſent. Cum aũt uera non ſit hæc ſnĩa, ſicut oſtendemus: ſed (ut diximus) oĩa mutentur, alterentur, & temperatu ram a ſe inuicẽ accipiant: neceſſe eſt, ut temperamento per oĩa commiſta diffuſo, id quod eſt ua lidius uincat, q̃ imbecillidra ſunt. Et idcirco nos, cum uſus poſtulat, artificioſis miſtionibus me dicaminum qualitates immutamus: quod fieri non poſſet, ſi parua quædam impaſſibilia incom

D mutabiliaq; rerum corpuſcula forent. Quãobrẽ ego ſæpe miratus ſum, quo pacto uidentes tam celeres in uniuerſo mutationes fieri, totq; in tẽperaturis uariationes euenire, ſuſtineant talia re rum principia defendere, & in primis de quo paulo ante mentionẽ feci, medicus Aſclepiades, cũ quo ſermonẽ poti⁹ inſtitio, qm̃ manifeſtas ẽt corporis mutationes uariationeſq; nõ admit tit. Quid. n. ad hæc rñdere poterunt, qñ ſi ſolum digitũ in aquã frigidã ponimus, illico totius cor poris immutatio fit: & qñ ſi uentus uariat, corpora noſtra mutanſ? Noui ego ex ſodalibus meis quendã, qui ẽt dum in lecto cubaret, ex alteratione circa caput facta, quis uentus ſpiraret agno ſcebat: nã quoties grauari ſibi caput ſentiebat, ſtatim dignoſcebat flantem uentũ auſtrum eſſe. Mulier ꝑgnãs ſi tonitruũ audiſſet, uel formidoloſum quidpiã uidiſſet, fœtum eiiciebat. Interdũ ẽt cũ ucelociter ſuccurrere volumus, & celerẽ auxilij ſenſum ægris inferre, ſubitã corporũ mu tationẽ fieri uidemus. Vnde in quibuſdã ualde deficientibus uir admirabilis Hippocrates alią animi irritationẽ admoueri conſulit, ut conatus fortitudine, defectus imbecillitatẽ ſanemus: ſæ penumero quoq; uel modicus cibus exhibitus confeſtim ipſos recreauit, & eorũ uirtutẽ robo rauit: arbitror corpore uelociter in melius commutato, non aũt quia moles nihil patiatur, atq; ideo taliũ alterationẽ ſenſum nobis exhibere queãt. Quis. n. tã repente moles componere ualeat? aut quis ex inalterabilibus cõpoſitus molibus occurrentia tã celeriter ſentire? Nã tranſpo ſitarum

A. 1. 4. l. c. 4. c. 11. lo. 502. f

2. Epid. ſec. 4. circa finem. Et 6. Epid. ſec. 5. t. p. 3. 190. e

ſitarũ moliũ noua cõpoſitio figurã tñ uariare, ſed alterare, & qualitatẽ aliã ex alia producere, E
non põt. Propterea mihi vr̃ Aſclepiades non ſolũ id,qđ in medicinis euenit,negare, quo ſuum dogma ſequatur,uerum ẽt naturam,q̃ in nobis cuncta diſpenſat,nihil eſſe putare,cum uelit ſingula,q̃ fiunt,è moliũ cõplicatione iuncturaq; naſci. Quocirca magnã me ſubit admiratio, cum ipm uideo non uidentem opera naturæ tã admiranda, & in primis artẽ quã adhibet in prima hoīs origine,ut fœtũ in uteri cõcauitate formet: ut formatum ingenioſe nutriat quãtis,& quã mollibus uinculis eundem intus detineat,donec opportunum exeundi tps adueniat: q̃ diuino artificio, quamq; euidenti ſimilitudine,parentũ imaginem in genitis effingat. Qua in re,uel maximo cũ dedecore Aſclepiadis de molibus poſitio redarguitur, cũ infantes non parentibus modo,ſed ꝑgenitoribus ẽt,ſimiles naſcant̃. Mihi uero q̃dam uetus hiſtoria expoſuit, hoīem opulentũ quidẽ,ſed deformem extitiſſe, qui cũ affectaret pulchrũ ſibi filium procreare, formoſum in ampla tabula puerum depinxit. Inde uxori congrediens ꝓcepit,ut e regione poſitã imaginẽ diligenter cõſideraret: illa uero attente reſpiciens,& ut ſic dicã,totũ aīum illuc coniiciens (erat .n. ualde pulchra ea figura) puerũ peperit non patri,ſed picturæ ſimilẽ,oculis puto,non molib⁹, picturæ exemplum naturæ tradentibus. Ac q̃ñ ob moles uir iſte talibus naturæ myſteriis non initiatus eſſe ſuſtinet,& ob uidendi incertitudinẽ debilitatẽq;,non ſinit diſcipulos ſuos tã mirabilibus operibus naturæ fidẽ ꝓſtare, ab opertis & abditis ad aperta, & manifeſta ipm traducere F
uolo. Quis.n. aranei ſtructas ad capturã inſidias cernens,& telam ab eo fallentibus adeo, tenuibusq; filis confectã,ut aliqui dixerint hoīes ab araneis artẽ texendi primũ accepiſſe, de natura dubitet? Quem uero non ſuadeat confiteri naturã eſſe rẽ admirabilẽ,cum uideat illud,qđ urſa facit? Parit quidem urſa,ſicut cætera aīalia faciunt,ſed carnem parit informem indiſtinctamq;, & nullam prorſus figuram habentem,quam tñ naturali quodam artificio breui diſtinguit: nam mater linguam tanq̃ manum, tam diu admouet,quoad in fœtu animalis figuram abſoluat. Sed finem faciam dicendi aduerſus iſtos homines: In diſceptationibus enim conſueui,ut contumacem equum freno,ſic altercantem orationem moderatione acriter coherecre.

Quòd diligenter exploranda ſint ſingula quæque Theriacam ingredientia: & quòd Andromachi deſcriptio cæteris anteferenda ſit. CAP. 12.

MOnſtrauimus,opinor, hactenus adeo manifeſte, ut amplius tibi mirandũ eſſe non poſſit, q̃uo ſerpentes iidem alio,& alio mõ præparati,diuerſiſq; medicinis admixti, prodeſſe,& obeſſe valeant. Incipiemus deinceps ab his antidotũ conficere, q̃ñ & quam parandæ theriacæ adhibemus artẽ,exigua non ſit. Nã & fraus,qua ſæpe uenatores in uiperis utunt̃, & imperitia G
medicinarũ,qua plerunq; cõpoſitores laborant,antidotũ multoties inutilẽ reddiderunt. Multi ſiquidem artẽ capiendi uiperas oſtentare uolunt,ij ꝓſertim,qui ſe remedia q̃dã ad hæc faciẽtia hr̃e iactitant: quod tñ mentiunt̃,nã qui hr̃et nunq̃ inueni. Sed ubi uiperas malitioſe concinnarint,ſpectantibus imponunt. Non.n. uiperas conuenienti tpe capiunt,uerum multo poſt, q̃ è latebris exierint,q̃ñ non amplius uigent: deinde cum eas ceperint, ipſas ante ſibi conſuetas efficiunt: demũ nõ uſitatis alimentis eas paſcunt,ſed carnibus,quas cũ aſſidue mordere cogantur, uenenũ,quod ore continẽt,eiiciant neceſſe eſt. Quidã uero & offas quaſdã illis exhibent, q̃bus dentium foramina obſtruant, ut ẽt hoc pacto viperarum morſus imbecilles euadant: Id quod ſpectatores in admirationẽ magnã adducit,ignaros artiũ, quibus ad fraudẽ oĩnandam utitur. Rurſus quoq; (ſicuti dicebã) & medicinarũ,q̃ theriacæ imponunt̃ non parua eſt inſcitia. De iis dico,quæ ꝓcioſiſſima immittuntur: ut puta & caſiæ, cinnamomiq;,non modica eſt dr̃ia, q̃ pluri mos fallere conſueuit. Nam & adulteratũ cinnamomum,licet vero ſit ſimile,guſtu tñ,& olfactu multo deterius eſſe deprehenditur: atq; a xylocinnamomo differt, q̃ ligneũ hoc plus ſit,durioreſq; ramuſculos hẽat,nec tã bene redoleat. Nã uerũ cinnamomũ illud,quod in mõtibus naſcitur,nec ſubtile,nec longũ cum ſit,colorẽ hẽt ad modicã rubedinẽ magis tendentem: reliquũ ãt H
aliquantulũ nigricat,& ueluti quaſdã fibras hẽt. Aliud reperitur cinnamomum plane albicans fragile,non durum,nec magnam radicem hñs. Eſt,& aliud ruffæ caſiæ ſimile,redolens,& leue. Oĩbus tñ præſtat id,qđ ab incolis Moſyllum appellatur: colorẽ hẽt cinereum,uirgas paruas,& ſubtiles,ramos denſos,odorẽ uehementer redolentem. Hoc nos ꝓcipue ſeligere conſueuimus, cum & odoratum ſuauiſſimũ,& guſtatũ acre,& mordax ualde appareat,manſumque rutã imitari uidcatur: lene eſt ẽt,& frangi facile põt. Caſia quoq; & ipſa niſi quis in iudicãdo peritus exiſtat,fallere ſæpenumero conſueuit. Nã extat q̃dam falſa caſia, quæ quidem ſimilis ueræ plurimum eſt,ſed tam bñ non olet, & medullæ corticem adhærentẽ hẽt. In ſumma uero,q̃ cenſetur optima modice rubet,roſam ſpirat,guſtata ſuauis euadit,concaua eſt,uinũ refert,& ualde redolet. Ziger ab incolis hæc noīatur. Verum par eſt te non ignorare fraudes,quas in longo pipere ſtruunt. Quidam.n. ipm confingunt uero piperi longitudine æquale,& impoſito pyretri, uel napyos aliquãtulo,quia ſenſum hoc pacto mordet,guſtantem fallunt. Verũ qui circa hæc peritus fuerit,& ſuaue acutũq; guſtu diiudicare nouerit, ꝓſertim ſi pediculũ ipſi adhærentẽ accuratius inſpiciat,uerũ piper inueniet,& ab iſtis decipi nõ põt. Cum uero magna ſit adhibẽda in cæteris ẽt oĩbus diligentia,ſicut in antedictis narraui, quæ hucuſq; diximus ſatis eſſe tibi ad commen-

A.l.2.t 2. ca. 151. L.117.f

tationem

A rationem q̃uis exiſtimen, ne liber nimis in longũ protrahaſ. Conſulo tñ vt cũ ſingulas medici
nas diligenter exploraueris, tũ deniq; componas antidotũ: nã vnius alicuius improbitas ſæpe
reliqua oĩa corrumpit. Eſt ẽt ipſius antidoti deſcriptio, ne hoc quoq; neſcias, a medicis varie tra
dita. Andromachus.n. de quo paulo ante mentionẽ feci, diligens in cõmiſcendis medicinis cũ
(A.l.5.fa.t.1, 523.b) foret, hac deſcriptione theriacã cõponebat, Paſtillorũ ſcillinorũ ʒ. xlviij, paſtillorũ viperinorũ
ʒ. xxiiij, piperis longi ʒ. xxiiij, ſucci papaueris ʒ. xxiiij, magmatis hedychroi ʒ. xxiiij: roſarũ ſic
carum, iridis illyricæ, radicis dulcis, ſeminis napi ſylueſtris, ſcordii, liquoris balſami, cinnamo-
mi, agarici, ſingulorum ʒ. xij: myrrhæ, coſti, croci, caſiæ, nardi, florũ iũci rotũdi odorati, thuris,
piperis nigri, dictami, marubii, rhei, ſtœcadis, petroſelini macedonici, calaminthæ, terebinthi-
næ, zingiberis, radicum quinq; folii, ſingulorum ʒ. vj: polij, chamæpityos, ſtyracis, racemorum
amomi, mei, nardi gallicæ, ſigilli lemnii, phu pontici, chamædryos creticæ, foliorũ malabathri,
chalcitis aſſæ, gentianæ, aniſi, ſucci hypociſtidis, fructus balſami, gummi, ſeminũ fœniculi, car-
damomi, ſeſeleos, acaciæ, thlaſpeos, hyperici, ſagapeni, ameos, ſingulorũ ʒ. iiij. caſtorij, ariſtolo
chiæ tenuis, ſeminũ dauci, bituminis iudaici, ſucci panacis, cẽtaurii tenuis, chalbani, ſingulorũ
ʒ. ij: mellis libræ decẽ, uini falerni quantũ ſufficere uideatur. Xenocrates aũt & ipſe, qui nõ exi
B guũ ſtudiũ hiſce rebus adhibuit, cætera quidẽ ſicut Andromachus admiſcet in cõpoſitione the
riacæ, tñ quatuor ſagapeni drachmas, non duas imponit. Damocrates quoq;, medicus optim⁹
& ipſe cum eſſet, integrum librum uerſibus accurate conſcripſit de cõpoſitione antidotorum;
in quo theriacã deſcribẽs, res quidẽ eaſdẽ imponit, ſed in pondere diſcrepat. Nam q̃dam, quo-
rum illi quatuor drachmas accipiunt, hic duas ſumit: & rurſus q̃dam, ex quibus illi duas impo-
nunt, ipſe q̃uatuor immittit. Magnus ẽt, qui nr̃a tempeſtate † p̃ſes medicorum fuit, reliqua qui- († ἀρχιατρὸς. i. Imperatoris medicus.)
dem oĩa, ſicut illi conſueuerant, ſeruat: in cinnamomo ſolum diſcordat; duplum.n. cinnamomi
theriacæ cõmiſcet. Ita & de chalcitide, & de ſagapeno ab Andromacho diſſentit: nã, ut Xeno-
crates, duas drachmas iniicit, cum tñ Andromachus quatuor imponat. In ſagapeno autẽ & a
Damocrate euariat: Damocrates.n. quatuor drachmas adhibet, Magnus duas. Vino p̃terea Ma
gnus mẽſurã aſcribit: uult.n. ſextarios duos ipſam implere, cũ alij ſicuti par eſt, quauis mẽſura,
quantũ ſatis uideaſ, utanſ. Demetrius ẽt ætate nr̃a medicus, & ipſe medicis † præſidens, oĩbus († ἀρχιατρὸς. i. Imperatoris medicus.)
in rebus Andromachum ſecutus antidotum componebat, tantum in pondere paſtillorum ſcil-
linorum euariabat, & ab illo, & à cæteris. Nam illi xlviij drachmas cum immitterent, ipſe xlvj
tantum admiſcebat. Tanta cum extet diſcordia inter theriacæ deſcriptiones, nos Andromachi
C traditionem, ut optimam probamus; atque ita theriacam in uſum Imperatorum componimus.
Eius autem compoſitio hoc abſoluitur modo, nam uerbis compoſitionis modum cõplecti, val
de utile tibi fore iudico, ut ſi quando theriacã facere uolueris, & medicis careas, ingenioſus cũ
ſis, per te ipſum conficere quàm optimam ualeas, magiſtrum hunc librum habens.

Quo pacto componendi ſint Paſtilli Hedychroi, Scillini, & Viperini. CAP. 13.

CAeterum ante cõmiſtionẽ oportet, vt Hedychroi Magmatis, qđ imponitur antidoto, de-
ſcriptionem agnoſcas:; cuius optima compoſitio eſt, quã magnus tradit: ea eſt huiuſmodi.
Radicũ corticis aſphalathi, calami aromatici, florũ iunci rotundi odorati, phu, coſti, aſari, ligni
balſami, ſucci balſami, caſię, ſingulorũ ʒ. vj, cinnamomi ʒ. xxiiij, amomi tãtundẽ, amaraci ʒ. xx,
mari ʒ. xx, nardi indicæ ʒ. xvj, folii ʒ. vj, myrrhæ ʒ. xxiiij, maſtichies ʒ vj, croci ʒ. xix: uino faler-
no ſimul hæc admiſcere conuenit, & in rotulas redigere, q̃ dũ facimus manus, & ferramẽta inũ-
gemus liquore balſami: poſtremo digeſtũ in rotulas medicamentũ in umbra ſiccandũ eſt. Non
aliter, & Scilliticos paſtillos conficiemus hoc mõ. Recentẽ ſcillã non admodũ magnã accipere
oportet, & eam non luto ſicut quidã faciunt inuoluere (ſordidũ.n. id mihi eſſe vr̃) ſed pulte te-
neriori, in qua, & aſſatur facile, & ab ea quiddã dũ aſſatur, accipit. Vbi ipſam probe coxeris, uel
D in furno, qđ uocant: uel ſub cacabis, in quibus panes aſſantur, quo æqualiter aſſetur: ſume inte-
riores partes ſcillæ, q̃ tenerrimæ fuerint; & eis accurate diſſolutis admiſce farinæ erui optimæ
recentiſſimæq; tantundẽ, ſicut Damocrates cenſet. Nã & Magnus, qui dimidium iubet, parum
mihi coniicere vr̃: & Andromachus, qui duas partes p̃cipit, nondum ſatis imponere, cum æqua
lẽ erui portionẽ ſcilla requirat. Sic itaq; ſcilla, & farina cõmiſtis, modicas inde faciem⁹ rotulas,
quas in umbra ſiccatas uſui reſeruabimus. His ita peractis, oportet tot accipere viperas, quo to
tius antidoti mõ ſufficiãt, non quouis tp̃e captas, ſed potiſſimũ circa veris initiã, qñ nõ ampli⁹
in ſubterraneis cauernis degunt, ſed inde progreſſæ ſub diuo diuerſanſ, nec ulterius tã noxium
uenenũ hñt: nã donec in ſubterraneis locis habitant, cũ nullatenus diſſlentur, peſtilentem no-
xiãq; magis intra ſe qualitatẽ colligunt. Quo tp̃e ſerpentes ẽt, ſenectam quam uocant, ſibi ob-
ducere conſueuerunt, q̃ craſſiſſimus qudam lentor eſt ex diuturna latitandi mora contractus: q̃
res potius tp̃is longitudine, quàm ſeneſcentis ætatis uitio, prouenit. Quam ob rem non oportet
ſtatim egreſſas uiperas ſurripere, uerum eas aliquod tp̃s dimittere, ut & libero fruantur aere, &
cibis nutriantur conſuetis. Comedunt aũt hm̃oi beſtiolæ, & certas herbas, & quædam anima-
(A.l.5.fa.t.1, 1.fol.523.f) lia, & alia non nulla ſibi conſueta, ſicut bupreſtem, cantharidem, & appellatam pinus erucam.
Hæc.n. uiperis conuenientia ſunt alimenta. Sit aũt Vipera fulua parumper, & ad motum ualde
prona,

prona, q̃ collum præcipue attollat,& oculos aliquãtulum rubros habeat,atq; audacter & toruè E
cõſpiciat.Sit prætérea capite lato,uentre propẽſo,ac toto corpore ſinuoſa : meatus excremẽtis
deſtinatus magis ad extremam caudam uergat,quam nõ conuolutã , ſed modice flexam potius
eſſe conuenit : greſſu denique incedat quieto: nam hac in re ſolum a fœmina mas diſcrepat , &
dentibus caninis,quorum plures fœminis,duos,maribus, Nicander his uerſibus aſcribit.

Sunt gemini dentes maribus, ſua ſigna,canini
Fundentes uirus: habet hos ſed fœmina plures.

Viperis igitur hoc tpe captis, pro quatuor digitorum menſura caput primum caudãq; detrun-
cabis.Quod dum facis,ut diligenter inſpicias moneo, nunquid poſt abſciſionẽ detruncatę uipe
ræ ſine ſanguine, ſine motu,ac prorſus ſine uita,ſtatim cõſiſtãt:nã tales ſi inueneris antidoto cõ
ponẽdæ inutiles arbitrator.Quod ſi amputatis extremis,uideas in uiperis motum aliquẽ ſuper
eſſe,& uitã per aliquod ſpatium prorogari poſſe, ipſas ut optimas cõficiendæ theriacæ ducito:
quippe cum ex eo nõ imbecillẽ,ſed ualidã,habere uim dignoſcantur.Inde poſtq̃ beſtias obtrũ
caueris, pellẽ è toto corpore diligenter auferes , pinguedinemq; ut inutilem eximes,& interna
oĩa,ut q̃ excremẽtorum receptacula ſint.His peractis,conijce uiperas in aliquod uas teſtaceum
q̃ pulcherrime confectum,uel lebetẽ bene abſterſum, atque accenſis carbonibus impoſitum ut F
ſine fumo coquantur.Coquantur aũt in aqua ſontana,cui recentem ſalem inijcies, & anethi nõ A.ibidem
ſicci ramuſculos quot ſint ſatis.Deinde cum bene fuerint carnes elixæ,quod erit q̃n ſpinas à car
ne ſeparari uidebis,tũc lebetem ab igne remoue,& accurate ſpinas à carnibus ſeiunge: quas in
mortarium coniectas contundes, adhibito panis quàm puriſſimi & ſinceriſſima ſiligine cõpoſi-
ti quantum ad compinſendum ſatis eſſe iudicabis,ſicut etiã Andromachus vult . Nam Magnus
& Damocrates,q̃ determinant panis portionẽ,admiſcent æqualem carnibus panem,& ſic utra-
que commiſcent.Poſtremo iuris quantum ſufficiat infunde, & inde conuenientes paſtillos con-
fice:quod dum facis,manus pauco intinges opobalſamo. Hos paſtillos in umbra ſiccatos ad to-
tius antidoti ſtructuram ſeruabis.

Theriacæ compoſitio,repoſitio,ætas,probatio,Doſis. CAP. 14.

PAſtillis abſolutis,deinceps è reliquis, quæcunq; & cõtundẽda & cribranda ſunt per incerni
culum mittes,anguſtis quantũ fieri poteſt foraminibus . Nam quod ualde minutum eſt,mi-
hi plurimũ conducere uidetur,ut auxilium pręſtet,idcirco,quia corpori plus adhæreat:quæcũ-
que uero macerare & diſſoluere conuenit,ea tu uino mollies & læuigabis. Vinum autẽ illud ſit
optimum,quale ſalernum dulce eſt,quod fauſtinianum appellant,non aũt acre,& actum nomi- G
natum ab oĩbus . Poſtea cũ liquidis ſicca admiſcueris,mellis quantũ ſatis eſſe uideatſ,infundes.
Satis aũt uidenſ libræ decẽ mellis cõuenienter decocti, ſicuti authorum literæ præcipiunt,quo
ſi quid ineſt flatuoſum aut cereũ, ſeruendo ſeponatur.Oportet aũt mel eſſe Hymetium,nã apes
in eo colle Atticę,quia thymum paſcuntur,mel optimum cõficiunt.Separatim ẽt reſinã & chal-
banum prius liquefacies,& inde reliquis in mortarium coniectis ſuperinſundes. Atq; ubi dein-
de coniunxeris oĩa,diligenterq; commiſcueris,denuo manibus & ferramentis inunctis liquo-
re balſami,antidotum è mortario in uas aliquod uitreũ,aut argenteum trãsferes:quod tñ nõ re
plebis ad ſummum uſq;, ſed ſpatium aliquod relinques,quo reſpirare queat. Immo frequenter
operculum dimouere conuenit,ut antidotus magis diſflari poſſit,& celerius utilis euadat:nã tẽ
pore non modico eget,ſi tñ concoqui debeat , quãtũ uſus requirit. Concoquitˀ aũt ut plurimũ A. l. de mel
intra annos duodecim: Sed q̃ ualentiori potẽtioriq; uti uoluerũt,ipſam poſt quintũ & ſeptimũ c.1. t.a.c.4.
exhibuerunt,præſertim aduerſus uenenatorum ictus,canum rabie.ītiũ morſus,& noxia herba- 585.f
rum uenena:ualidis ſiquidẽ noxis ſuccurrere cum uellent,potentioribus theriacæ uiribus egue
runt. Potens eſt aũt in his ad annos uſq; triginta:alijs aũt morbis in quibus tanta non ineſt effi
cacia lædendi,ſexageſimo ẽt ſubuenit : nam ultra hoc ſpacium debilis admodum & imbecillis H
euadit.Multi itaq; uires antidoti dignoſcere cũ uolunt,primũ alicui purgantẽ aliquã medicinã
porrigunt,deinde theriaca paulo poſt exhibita,iudicium de ipſa ſumunt. Nã ſi ualida uigenſq;
adhuc fuerit,nullatenus uentrẽ purgari ſinit,nempe deuicta ſoluẽtis medicinæ facultate ab an-
tidoti potentia : ſin autẽ aluus ita deijcitur,ut ſi theriacam non ſumpſiſſet,planũm eſt antidotũ
adeo uiribus deſeciſſe,&ut ita dixerim,conſenuiſſe,ut ne purgantis quidem medicinæ uim ſup
primere queat,Non damus autem oĩbus eandẽ quantitatem antidoti,ſicut nec liquoris,quo ip
ſam diſſoluimus,Nã in antedictis ad magnitudinem nucis auellanæ,theriacã ex tribus uini cya
this ꝓpinare ſolemus:In alijs aũt morbis & antidoto,& liquore differenter utimur. Ad affectuũ
.n.diuerſitatem reſpicientes, & theriacæ pondus metimur , & liquòris cõuenientiã iudicamus,
quando non ſolum reptilium morſibus, & uenenorum noxis, auxilietur hæc antidotus, ſed in
maximis etiam alijs ęgritudinibus à nobis experta, ſalutaris medicina reperta ſit.

Quot & quantis morbis auxilietur theriaca. CAP. 15.

ITaq. ipſã Andromachus in ſuprapoſitis carminibus opinor idcirco tranq̃llã appellauit,quia
corporibus tanq̃ aliqua morborũ tempeſtate uexatis,ut tranquillitatẽ,ſanitatẽ inducit. Diu-
turnos.n.capitis dolores & uertigines ſanat.Auriũ tarditatẽ, & oculorũ hebetudinẽ curat . In-

terdum

A terdum genitale membrum flacceſcẽs,atq; uietum attollit.Sępe furentiũ deliria generoſe ſeda-
uit adducto ſomno,ꝑ quẽ ẽt animi turbulẽtiã,perplexasq; cogitationes ſedauit . Comitialibus
inuaſionibus acriter reſiſtit:nã & nimiã capitis humiditatẽ abſorbet, & adueniẽti uẽto uias ob
ſtruit.Subuenit quoq; cũ difficultate ſpirãtibus,qñ pituita quædã craſſa meatibꝰ pulmonis inſi-
dens,hoĩem inſpirare prohibet:facile.n.ipſam & deſiccat,& ad expulſionẽ pręparat,cũ & cõpa
cta attenuet,& tenacia diuidat.Illis etiã qui ſanguinẽ expuunt, ualde prodeſt,ſi quis ſolidaginẽ
herbã elixet,& in eius decocto theriacã ſoluat & bibat.Malos ẽt uentriculi affectus plerunq; cu
rare conſueuit,quẽ & appetitus deiectionẽ patientem,nec quicq̃ aſſumere ualentẽ, ad cibi ſoli
tam appetẽtiam reduxit.Creſcit interdum cibi deſiderium ſupra modum ex quodã acriori mor
daciq; humore uentriculo inſiſtenti,hoc quoq; ualenter diſſipat: Itẽ eam famẽ,quã in inteſtinis
lumbrici morantes excitant:eos.n.theriaca potenter ſtrãgulat,atq; ita uentriculũ ab inſatiabili
comeſtionis deſiderio liberat. Mirabiliter ẽt ex inteſtinis eijcit maximũ & latum illũ uermẽ , q
ſuſceptum oẽ nutrimentũ deuorat,atq; ideo reliquũ corpus extenuat. Hepatis inſuper,& lienis
morbos frequẽter curat,illarũ partiũ obſtructionibus adapertis.Morbum quoq; regium ex ali-
quo iecinoris uitio collectũ,facile ſanat,bilẽ deponẽs,ac ueluti manu detergẽs,cũ efficiat ut he
B par ipſam à ſanguine prorſus diſtinguat.Lienẽ induratũ qñq; liquefacit,paulatim cõſumens ſor
des & ſuperuacuã materiã,quæ in eo continet̃.Renũ calculos frangit, & oẽ quod in renibus eſt
terreũ ac ſordidũ,facile expurgat.Vrinã è ueſica uix egredientẽ producit,atq; eius ulcera ſæpe
curauit.Tardã uentris concoctionem & imbecillitatẽ ſanat,ipſum calefaciẽdo & uim eius cor-
roborando.Quin & inteſtinorum exulcerationes, difficultates, & lubricitates, iuuare cõſueuit:
ac inſuper ijs ꝓdeſt,q uel in uoluuli dolores inciderint, uel diuturna coli uexatione laborarint,
præcipue qñ inflammatione caruerint inteſtina:nã acres in eis humores theriaca abſumit,& eo
rum flatus in uaporem reſoluit.Succurrit etiam plerunq; choleræ fluxu laborantibus,partim hu
mores denſando,partim ſiſtendo.Illud uero,qđ in cardiacis ſæpenumero cõſpicitur,maximum
eſt opus theriacæ. Nam cũ multis & cõtinuis ſudoribus corpus diffluat, atq; ita uires dilabant̃,
ut nec exhibitum uinũ ſæpenumero ſuccurrere morbo ualeat,antidotos ebibita & ſudorẽ com
primit,& concidentẽ ægri uirtutẽ ueluti ſuſcitat,atq; ex infirma ualentẽ reddit . Educit eadẽ in
mulieribus menſtruũ ſanguinẽ,& ſuppreſſas uteri ſedisue ſanguinis excretiones frequenter ape
rit:ac qđ admirabilius eſt,immoderatas eiuſdem ſanguinis eiectiones detinet. Recorderis.n.di
xiſſe nos in præcedentibus,antidoti huius uirtutẽ multiplicem ac uariam eſſe : atq; ideo quædã
C egredi facit cum ea attenuet atq; diffundat, quędã ob imbecillitatem uirtutis immodice ꝓdeũ
tia ſupprimit,corporum uires inſtaurans.Peduin inſuper & aliorum oĩum articulorũ doloribus
ab influxione excitatis tũc ꝓcipue cõfert,qñ tẽpus incremẽti diſceſſerit,& ſtatus uigor aduene
rit.Oportet autem prius dolores mitigare,foris imponendo quiddã,qđ ipſos lenire queat , inde
theriacã bibere,quo fluxionẽ cohibeat:nã & quę iã illata fuerint abſumit,& quæ mox inferrẽ-
tur auertit.Maxime uero prodeſt,qñ quis ipſam ſanus adhuc frequẽter accipit,idcirco, q a ſuꝑ-
fluitates humorum conſumit,& totius corporis temperamentum immutat.Nã alia medicamẽ-
ta,quæcũq; podagrici bibunt in remedium dolorum, fluxionem quidẽ ad pedes ferri prohibẽt,
ſed cum ſuperfluum humorem non conſumant,aliq̃ aliam maiorẽ ægritudinem excitãt.Vagat̃
enim toto corpore fluxio illa,& pulmo,q propter reſpirationis offĩn cõtinue mouet̃,rarus cũ ſit
facile huc & illuc uagũ humorẽ ad ſe trahit, atq; ſic hoĩem ſuffocat , quẽadmodũ ego in multis
uera experiẽtia cognoui . Quocirca ne ꝓrſus tales medicinas ebibãt ęgri, dehortor : ſuadeoq;
ſummopere,ut theriaca uelint in talibꝰ morbis uti,qñ & ſuperfluũ humorẽ exiccat, & aliũ col
ligi nõ ꝑmittit:unde plurimi in principio ex hac bibẽtes,ꝓrſus à podagra liberati ſunt.Nec,ar-
bitror,alia rõne hydropicis theriaca tantopere contulit,q̃ ꝙ humorẽ in ipſis cõſumit, & refrige
D ratũ in eis naturalẽ calorem accẽdit: maxime uero anaſarcas, & leucophlegmatias quos appel-
lãt,potẽter adiuuat:in uniuerſum.n. corpus ſe inſerit, & malã inde humiditatẽ exprimit . Quã
obrẽmali habitus bona eſt medicina, ut q̃ corporis habitũ in melius cõmutet, & q̃ ſuperuacua
ſunt in uapores eijciat,ac naturã ꝓ̃ꝑte ſuas actiones exercere faciat, quo mõ ſæpe ẽt laborãti
bus elephantiaſi,remediũ ꝓſtitit.Nã cũ multus humor corruptus toto corpore diſperſus ſuis ui
ribus illius tẽperaturã ꝑdat,ſuperueniẽs antidotus morbũ profligat , partim humoris fluxionẽ
ſiſtendo,partim ab eo ſanguinem corrumpi prohibendo.Neruorũ aũt uel contractiones,uel di
ſtenſiones,non aliter multoties curauit, neruos calefaciens,& eorũ tenſiones remittens, q̃ mẽ-
brorũ reſolutiones ſæpenumero ſanauit:qñ naturali excitato calore, & ſpiritus in priſtinũ ſta-
tũ reduxit,& mẽbris ſolitas motiones reſtituit. Verũ ut libuerit hæc quiſq; æſtimet : Illud certe
ſumma eſt admiratione ꝓſequendũ, ꝙ theriacã nõ mõ corporis affectus ſanare uidemus,ſed ẽt
animi paſſionibꝰ,ipſum qñq; grauiter infeſtãtibus,opitulari cõſpicimus: Veluti cũ excitatas me
lancholia graues curas multoties ſumpta ex aĩo pellit , perinde ac ſi è ſplene,ac reliquis mẽbris
atrã bilẽ exugeret : Id quod ẽt in ſerpẽtum uenenis euenit.Qua de cauſa quartanis ẽt febribus
optime cõuenit:cũ.n.ea febris ab atra bili cõſurgat,facile,ſumpta theriaca,diſcedit, mõ q.s ipſa
ſeruatis medicæ artis ꝓceptis,utat̃. Ego nãque multos quartana laborantes,hac uſus artis ſemi-

ta,

ta,facile à morbo uindicaui.Primum.n.cum cœnaſſent,ut euomerent,effeci:deinde ſecuta die E
ſuccum abſynthij bibendum tradidi,quò bilem cõtemperarem,ac ueluti edulcorarem: poſtremo duabus horis ante inuaſionem antidotum exhibui: atque ita cùm omniũ admiratione uoti compos euaſi,cum celeriter is,qui theriacam ſumpſerat, liber ab inuaſione maneret.

Methodicorum reprehenſio, qui morborum cauſas noſcere ſuperuacuum arbitrantur: Et inde reliqua Theriacæ remedia. CAP. 16.

AQuæ formidinem quoq; morborũ oĩum peſſimũ hæc antidotus plerunq; tollere cõſueuit: ſtrenueq; aduerſus tot malorum cõcurſum dimicare, quibus non ſolũ corpus exiccatur, & interdũ contrahiẽ,febreq; intus aſpera cõburitur,ſed ẽt aĩus delirat, & difficillimo ſymptomate moleſtaẽ.Aquam.n.expaueſcunt,& q̃uis ob nimiã ſiccitatẽ ipſam uehementer affectent, tñ eã bibere reformidant,qa corrupto mentis iudicio,quid ipſis ꝓdeſſe poſſit, non intelligunt. Sicq; remediũ uitando,& aquã metuendo,miſerabili morte pereunt.Qua in re methodicos admiror magnopere,q̃ cauſarũ notitiã curandis morbis inutilẽ arbitranẽ: neſcio.n.quo pacto tales ægrotos ſanare poſſint, cũ vniformis & ſimilis ſit morſus a cane rabido, & nõ rabido illatus Quem.n.curationis modum ipſis oſtendit commorſus locus,nullam ex vulnere diſtinctionem hñs,ſi internã mordentis cauſam ſcrutari nolunt? Nẽpe methodicorũ oculis aſpici non ualet, F
ab rationali aũt medico nõ niſi ſola cogitatione diligẽtiq; diſcurſu inueniri.Quocirca,ſiqs miſer,in methodici,tanq̃ in alterius beluę manus incidat,ꝓculdubio morieẽ,ex cõſecutione dogmatis ab eo interfectus,qñ ut è ſecta nõ recedant,inueſtigare cauſas nolunt.At bñ fortunat⁹ ille,qui rationale medicũ acceſſerit,neq; tam malis ſymptomatis facile capieẽ,neq; ob artẽ rationalis medici mortẽ incurret.Statim.n.rationalis medicus,ſuſceptum ægrũ diligenter interrogabit,qualis nã foret is canis,à quo cõmorſus eſt.Ac ſi audiet q̃ macilẽtus,& gracili corpore fuit, & oculos rubricatos,caudã demiſſam, ſpumã ex ore fluentẽ habuit:diſcetq; ut linguam exertã geſtaret,q̃ tanq̃ bile infecta croceo uidereẽ, ut obuios quoſq; ĩcurreret, ut interdum ſine cauſa procurreret & deinceps ſubito cõſiſteret,utq; furioſa quadã indignatione improuiſos aggrederetur:ſi inq̃ talia cõperiet,ſtatim intelliget,canẽ illum rabidũ fuiſſe.Curabitq; vulnus illud nõ ſimpliciter, ſicut methodici ſolent, ſed ipſum maius illico faciet,carnẽ circũquaq; auferens,& ad rotunditatem redigens,ne facile cicatricẽ obducat, ſed apertum longo tꝑe perſeueret,ſaltẽ quadraginta diebus,quo rabidi canis uenenũ egredi queat. Ferramentis itaq; ualde ignitis ſoliti ſumus locũ inurere,& inde alia medicamẽta admouere,q̃ attrahentẽ uim habeant,nec intra carnem uenenum manere ſinant.Equidẽ olim mecum ipſe aliquod remedium excogitans,hãc G
ipſam theriacã oleo roſaceo mollitã, linamẽtis impoſui,ac ueluti medicamen aliquod vulnerarium foret ulceri ſuperimpoſui,ut tãquàm cucurbitula uenenũ è ꝓfundo traheret & exugeret, Deniq; theriaca ꝓinde atq; pæonia aliqua medicina & foris impoſita,& intus aſſumpta,p̃ſentaneũ auxilium cõmorſis à cane rabido præſtat.Deprehenſaq; eſt mihi uel ſola in peſtilenti cõſtitutione languẽtibus poſſe ſuccurrere, cũ nullũ aliud præſidiũ tam magno malo tunc ita reſiſtere ualeat:nec immerito,cũ peſtis ipſa,ceu fera q̃dã uenenata,non paucos aliquot miſere ꝑdat, uerũ totas ciuitates depaſcatur.Immutat.n.aerẽ malo quodã modo,ut hoĩes interficiat,qui cũ non reſpirare nõ poſſint,cõtagiũ miſeri euadere nequeunt . Attrahũt.n.in ſe ipſos aerem illum infectum,tanq̃ p̃ſentaneum aliquod uenenũ.Quo circa ſummis laudibus proſequor admirãdũ Hippocratem,qui peſtẽ illã ex Aethiopia ad Græcos uenientem non alio præſidio reppulit,q̃ aerem purum faciendo,ne ab hominibus(qualis tunc erat)infectus hauriretur.Præcepit itaque ut ꝑ totã ciuitatẽ ignis accendereẽ,qui non ſolũ è ſimplici materia conſtaret, ſed bene olentes coronas,& flores haberet:talia ſiquidẽ ignibus alimenta ſubminiſtrari cõſuluit, & ut unguenta q̃ pinguiſſima infunderent,& id genus alia bonum odorem fundentia, ut hoc pacto ciues aerẽ purũ inſpirantes,ab imminenti lue tuti forent.Ad iſtũ modũ arbitror,& theriacã,tanq̃ ignis H
quidã purificãs,& ipſa eſſet,illos quidẽ,qui ſani adhuc ipſam biberint, nõ ꝑmittere,ut peſtilentia prorſus capiantur:illos aũt qui iã ægrotent,ſanare poſſe,cum aeris inſpirati malignitatẽ cõmutando,tum corporis temperaturã † corrumpi nõ ſinendo.Quamobrẽ cõſulo tibi Piſo,ut partim ob has tã repentinas aeris cõmutationes,partim ob alias nocentium rerum cauſas,frequenter ẽt ſanus,theriacã ſumas,ut extori⁹ occurentibus noxias corpus tuũ reſiſtat:& ſi qñ paſſum aliquid fuerit,ad ſanitatem facile reducaẽ.Nã theriaca,optimã quãdã temperaturã corporibus procurat,& in eis bonam ualetudinem cõſeruat.Abſumit.n.humores ſuperfluos,calefacit mẽbra refrigerata,corroborat naturalẽ uirtutẽ,ut debitas actiones exercere queat.Nã qñ fortis natura fuerit, tunc & uenter expedite cibos cõcoquit,& uenæ ſanguinem facile producunt, & iecur prõpte bilẽ ſecernit:atq; ita defęcatũ ſanguinẽ cor ſuſcipiens, ipſum deinceps uniuerſo corpori iã nutriendo idoneũ ſubmittit.Excrementa quoq; moderate foras eadẽ expellit,& q̃ corpori ſuperflua ſunt,membrorum oĩum reſpiratione ſalubriter excernit.Maxime uero cõſulerẽ ut antidotũ aſſumeres,cũ,frigente per hyemẽ aere,iter aliquod ſuſcipis. Erit.n.tanq̃ optimũ uiſcerib⁹ indumẽtũ,multũ eis calorẽ p̃bere cũ poſſit.Cõpertũ adhuc nobis eſt, theriacã & ad animi prudẽtiã,& ad ingenii acumẽ,haud parũ cõducere, qñquidẽ & ſenſus actiones ſuas fortiter

obire

In uita Hippo. ex Sorano. Et in decreto Atheniensium, qđ poſt eius epiſtolas habetur.

† Contex. græ. [illegible] non amplius corrumpi. &c.

A obite faciat & mẽtem à vaporibus corporis liberando, ſolertem magis reddat. Verũ ut ſummatim laudes huius antidoti complectar, totũ corpus ita diſponit, ut ab ulla re noxia non corrumpatur. Hanc autẽ reſiſtentiam procreat tam uaria, & efficax tot medicinarum compoſitio, & p̃ſertim quæ in ipſam ingrediuntur viperæ. Nã & Mithridatem illum bellatorem magnum ferũt, non aſſumpta theriaca, quæ nondum erat, ſed alia quapiã multiformi antidoto mithridatica de illius nomine dicta, non potuiſſe ſumpto veneno mori, qm̃ ſic illi⁹ membra temperauerat, ut ab re noxia pati nõ poſſet. Hoc autem contigit quo tempore bellum cum Romanis gerens, à Pompeio profligatus, atq; in extrema fortuna conſtitutus, illæſus è uita decedere feſtinaret. Hauſit itaq; uenenũ, & plus etiã q̃ ſatis eſſet ebibit, nec tñ ipſe mori potuit: filias uero ipſius, quæ cum patre uitã finire prorſus decreuerant, atq; ideo ex eodem quoq; ueneno hauſerant, celeriter occubuiſſe tradũt. Mithridates igitur cum mori tardaret, eo ꝙ antidotos, quam pręſumpſerat, uenenum redderet irritum, unum ex amicis ſuis nomine Biſtocum uocauit, cui mandauit, ut ſe iugularet. Is autem opus ueneni ferro abſoluens, Mithridatem violenta morte confecit.

Quantum, & quando, & à quibus Theriaca ſit accipienda. CAP. 17.

VIdes igitur quo pacto è pluribus compoſita medicamenta magnã uim habeant ad efficien B dum corpora nullis obnoxia læſionibus, præſertim theriaca propter eximiã, ſicut dixi, uiperarũ poteſtatẽ: Quam tamen aſſumas uelim, poſtq̃ cibos probè concoxeris, nec amplius repletũ te ſenſeris. Recte aũt facies, ſi uaria ipſam menſura ſumas, interdũ ad Aegyptiæ fabæ magnitudinem ex duobus aquæ cyathis, qñ modicum interuallum tibi ſupererit ad antidoti cõcoctionẽ: interdum ad nucis auellanæ quantitatem ex tribus aquæ cyathis, qñ plus tẽporis habiturus es, quo poſſit in corpus theriaca digeri. Conſiderabis præterea & anni tempus, & loci cõditionem, quoties ipſam accipere uolueris. Aeſtate enim, ut thericã ſumas nullo pacto conſulo: nã tẽporis conſtitutio calida tunc cum ſit, calefactum adhuc magis ab ea corpus læditur. Id q̃d uidens admirabilis Hippocrates, aſſerit, Medicinas, & antequam canicula oriatur, & poſtq̃ orta fuerit, moleſtas eſſe: ut plurimum enim ea pars anni febrem hominibus affert. Quamobrem & eos, qui media ſunt ætate, & eos, qui naturalem temperaturã calidam admodum habẽt, moneo, ut neq; multoties, neque multũ thericæ ſuſcipiãt. Ex aduerſo quibus ætas iam in ſeniũ uergit, & plurimum, & plerunque, & non ex aqua, ſed ex uino theriacam bibere ſuadeo, ut ab ipſa & corpus iã flacceſcere incipiens, reparetur, & natiuus calor iã langueſcens excitetur. At pueris maxime oĩum theriacã interdico: quoniã ipſius magnitudinem illorum uires plurimum ex C cedit: nam & puerile corpus facile diſſoluit, & complantatum ſpiritum celeriter extinguit, nõ aliter atq; lucernæ flãmam pluſquam conueniat infuſum oleum. Vidi ego alias puerum, ab intempeſtiuo theriacæ uſu ſolutũ: febrierat enim lõgo tẽpore, fueratq; corpore ualde macilento, & uiribus adeo debilis, ut viuere magna cura uix poſſet: Quę conſpicatus medica prudentia, uetabã antidotũ puero dari. Cum autem quidã ipſius curam haberet, qui patrem ſe pueri eſſe dicebat, & potius imperioſa quadã iubendi licentia uteretur, quàm profectum à ratione conſiliũ audiret, temerario quodam impetu, & violento coegit me theriacam puero exhibere: quam ille acceptã cõcoquere non ualuit, eo quòd potentior eſſet viribus ipſius. Soluit itaque uniuerſum pueri habitum, aluumq; fluere cum feciſſet, ob datã præter rationem antidotum ſubſecuta nocte periit. Quod ſi quando & tu Piſo in æſtuoſa regione fueris, noli theriaca uti, ſatis cum eſſe poſſit eius loci caliditas. Quocirca gentibus quoque primum orientem habitantibus, calidiſſimi cum ſint, atq; ideo multum ſicci, non conuenire theriacam exiſtimo.

4. Apho. 5 Ete. ord. 18. a ... de medic. purgat. iuxta finem. Et de aere aquis, & locis iuxta medium.

De Salis theriaci uirtutibus. CAP. 18.

PRæparatur uero & ſal quidã hiſce ſerpentibus, de quo mentionẽ facere neceſſarium duxi, ut abſolutiſſimus hiſce de rebus penes te ſermo foret. Facit autẽ & hic ſal ad omnia, quæ an D te diximus, ſed modice facit, nec niſi longo poſt tempore remedium apparet: ſi quis tamen frequenter eo utatur, ſenſim auxiliũ affert. Vnde plerique hoc ſale medicati, cũ inter initia celerẽ remedii ſenſum non habuiſſent, ne prorſus quidẽ ipſum cõferre arbitrabantur, præſertim cũ redactum in cinerẽ, uim medicam incendio amiſiſſe cenſeant. Equidẽ, ut antidoto parem facultatem nõ habere ſalem affirmo, ſic omnem ipſius uim aboleri penitus nego. Nam ignis multa efficit meliora, & interdum latentem rerum naturam detegit: quædam etiã quos uolumus in uſus apta reddit. Aurũ quippe à nobis igne exploratur, impurumq; à puro hoc pacto ſecernitur: nã aurum quod igne repurgatum exacte fuerit, Obrizum eſſe cenſetur. Ferrum quoque flammis emollitum, quouis modo producitur, & flexum ſicuti uolumus, uariis hominũ uſibus inſeruit. Sed quid remota conſector? non ne multa, quæ nutrimenti cauſa ſumimus, igne nobis idonea redduntur? Panis & pecudum, piſciumq; carnes quandiu crudæ ſunt, ne appetuntur quidem: at ubi cocta fuerint, etiam in nutrimentum cedunt. Ipſum inſuper uinũ ſi quis ſtatim, ut natũ eſt, è racemis premat, crudum, & immaturum eſt, at Solis igne maturatũ, & ſuauiſſimum, & potui conuenientiſſimum euadit. Amplius multa reperiuntur ad ſtructuram medicamentorum attinentia, quæ donec priſcam naturæ ſuæ rigiditatẽ ſeruauerint, & acerrima, & noſtris corporibus inimica eſſe docet experientia. hæc ignium uirtute tẽperata, curandis morbis idonea, reddun-

tur,utputa Chalcitis,quæ ſi cruda fuerit,corpus urit,& in eo cruſtam celeriter excitat,ſin toſta E
admoueatur,ulceri cicatricem inducit. Itẽ Lapis qui è Phrygia aduehitur,is crudus acerrimus
eſt,aſſatus & aliis quibuſdam commiſſus præſtans oculis remedium euadit. Cinis etiam,quem
ex incenſis ſpongiis conficiunt,ſanguinis fluxum ualenter aſtringit.Item mihi,& de theriaco ſa
le indicandum uidetur.Nam omnia ſimul accenſa,hoc eſt, integri cum ſale ſerpentes exuſti,ſi-
cut ignis opera noxiam excedentemq́ue corporis noſtri uirtutem deponunt,ita conuenientem
medicaminibus opem aſſumunt.Precipuum uero ſal iſte habet, ꝙ morbos cutim infeſtantes cu
rat,albam dico uitiliginem,lepram,impetiginem, quam feram uocãt: & demum omnia ſub cu
te poſita excrementa reſoluit. Quamobrem magna pars eorum, qui ſalem hunc comedũt pluſ-
quam conſueuerant,ſudantes,putridam materiam eiiciunt,& cum ea pediculos etiam appella-
tos quoſdam emittunt,qui è putri materia ortum ducentes, nomen ſibi φθῖρες apud græcos ac-
quiſiuere.Dentes præterea ſal hic optime purgat,& ipſos à putredine ſeruat,nec eos erodi per-
mittit:membra laxa denſat,illucq́ue deſcendentem fluorem ſupprimit.

De ſalis theriaci compoſitione. *CAP. 19.*

CONficitur autem hoc modo:enitar enim rurſus tibi hũc quoq; ſalem nudis uerbis deſcribe-
re.Oportet uiperas quatuor antedictis ſimiles,& eodem tempore captas,nec plus duobus F
diebus aſſeruatas,accipere,immo ſi fieri poteſt eodẽ quo captę ſunt die:poſtea ſalis ammonia-
ci quem uocant,ſin minus communis albi,& parumper aeri expoſiti modium unum italicum:
deinde ſali adiunge Cretẽſis gentianæ in partes aliquot conciſæ,libram unam, & dimidiam:ari
ſtolochiæ rotundæ,itidem libram unam,& mediã:ſummitatum centaurii minoris,libras duas:
cardamomi armeniaci, marrubii,librã mediam: ſcordii montani, chamædryos creticę,libram
unam:ſeminum rutæ domeſticæ tantundem:hæc omnia melle attico commiſcebis. Harum re-
rum mediam portionem in ollam nouam ex argilla confectam coniice: poſtea uiperas quatuor
uiuas ſuper immitte,& cum eis ſcillas quinque recẽtes,& nuper euulſas,atq; in fruſta conciſas:
inde reliquum aliarum rerum dimidiũ:poſtremo lutum ollæ diligenter inducito,ubi prius oper
culum impoſueris:quod foraminibus quatuor aperies, ut per eam uapor egrediens aſſationis
menſuram ſignificet. Nam fumus qui primum exibit obſcurus admodum, & ualde turbidus
denotabit ignem ad uiperas iam perueniſſe;quo tempore diligenter aduertas moneo, ut reſpi-
rando,nõ aerẽ attrahas infectũ hoc fumo,qui à uiperis exhalat. His peractis,cũ fumus deſiſtet,
& tenuẽ quandam flammam è foraminibus aſcendere uidebis,tunc optime toſta cuncta iudica
to:itaque transfer ollam ab igne in locum,ubi per integrum diem,& noctem frigeſcat.Inde ua- G
ſe adaperto combuſtas res exime,quibus contuſis atq; cribratis hęc alia adiunge.Seminum ru-
tæ ſyueſtris uncias nouem,hyſopi cræticæ tantundem,fœniculi ſylueſtris uncias ſex:nardi gal-
licæ,ſtachyos ſcythicæ,ſingulorũ tantundem;petroſelini macedonici vncias quatuor,racemo-
rum amomi uncias tres,origani heracleotici capitulorũ, uncias nouem: ſeminum hormini tor
reſacti uncias tres,ſummitatum thymi attici uncias nouem,foliorum malabathri indici uncias
quatuor,carnium baccarũ iuniperi laconici libras duas,ſeminum coriandri domeſtici ſelibrã,
piperis albi libras duas,piperis nigri tantundem,radicum ſilphii uncias decem, zingiberis non
pforati libras duas,radicũ ſatyrii ſelibrã, pulegii montani tãtundẽ, ſeminis ſeſeleos Maſſiliẽſis
fului uncias ſex, ſeminũ tordili motani tantundẽ, mentæ tantundẽ,caſiæ optimæ uncias duas,
cinnamomi unciã unã. Hæc ubi ſemel cõtudi,& excuſſi,denuo & contundere, & excutere mo
lior,quo ſæpenumero cribrata in tenuiſſimum puluerem redigãtur:quẽ in uitreis uaſibus poſi-
tum,non ſtatim,ſed à quadrageſimo die utendum trado. Cæterum ipſe hunc ſalem etiam non
inuſtis uiperis conficio,uerum paſtillos ex eis quorum compoſitionem in theriaca docui, reli-
quis quæ cum uiperis uruntur,admiſceo,ipſoſq́ue comburo,utquam in ſe habent amaritudinẽ
incendio deponant.Tantam uero paſtillorum menſuram impono, quãtam habere quatuor ui- H
peras coniicio:ac reuera ſal quam optimus euadit,ut qui propter uſtionem, neque cinerulentũ
quippiam guſtatus præ ſe ferat,neque conſpectus nigredinem,uerum, & iucũdiſſimus accipien
tibus euadat,& uirtutem ad quæ dixi ipſum proprie ualere,præſtantiorem oſtendat. Hæc ſunt,
quæ de Theriaca,& Theriaco ſale, diceuda habui, diligenter ſicut arbitror à nobis elaborata,
præſertim cum,& tu Piſo in omni ſermone ualde ſis accuratus. Memini enim te, cum eloquen
tiæ magna cum gloria operam nauares,ſiue concionem in ſenatu uel ad populum haberes, ſi-
ue cauſam aliquam in foro ageres,obiicerentq́ue qui tecum contendebant ea de re multas di-
cendi occaſiones abs te inueniri,reſpondiſſe,dicentes aliquando ceſſare. Nam & Deos affirma
bas quoties non reſpondent,tacere,& illos qui reſpondent,interdum ſilere:Mare præterea hy-
berno tempore nauigationem non concedere:& fluminum aquas deſinere fluere, rurſusq; in-
terpoſito ſpatio curſum repetere: Terram demum non ſemper fruges producere. Quamobrem
te Piſo imitatus nihil omiſi, quod de theriaca quæri poſſit:& ſimul hortatus ſum,ut ea libenter
utaris,quoniam compertum eſt Theriacæ uſum,Tempus uitæ prorogare:quam tibi à diis lon-
giſſimam exoptare merito debeo.

GALENI DE VSV THERIACAE AD PAMPHILIANVM

Iulio Martiano Rota interprete.

Sunt etiam qui opinentur, & hunc non eſſe Galeni librum.

QVæſiſti ſępenumero Pamphiliane artē cõponēdæ Theriacæ, & vſum
ex me cognoſcere: ſed quę olim à nobis pſens ipſe audiuiſti, cũ neq;
te amplius meminiſſe exiſtimē, neq; tũ ſatis à me dictum fuiſſe, nũc
ociũ nactus, omnia, q̃, dũ eſſem Romæ, mihi narrabantur ab hac an-
tidoto effecta, quæq; nos experiendo cognouimus, in memoriam re
uocaui, redactaq; in exiguum hunc libellum ad te miſi: & una docui,
quo modo, quo tempore, q̃bus in morbis, theriaca uti conueniat: q̃
ſi quis ad unguē ſeruauerit, nunquã à concepta ſpe decidet. Nam rē
occultare quæ ad ſalutem hominum conducat, & qua ſe merito ia-
ctant, qui in urbe oĩum principe degũt, ut & priuate beneficio, & pu
blice ornamento, affecti ab ea antidoto, q̃ cõmunis ſalutis gratia pro totius ciuitatis conſerua-
C tione parata ſeruatur, ruſtici admodum mihi eſſe uidetur, præſertim tibi, quē nouimus, cũ alias
urbes, tum p̃cipue Creticas, animi tui moderationem, & oĩbus in rebus manſuetudinem, nõ ſo
lũ cõmendare, ſed ēt amore ſummo proſequi. Nam in Aegypto, Aegyptiq; regia urbe Alexan-
dria, plures uni tibi Cretenſium amici ſunt, q̃ cæteris oĩbus. Quam ob rem iure quiſpiam ſortu
nam quoq; miraretur, quæ tuis moribus tam conueniens nomen impoſuit perinde atq; pręſagi
ret te cunctis amabilem fore. Sed ad Theriacã redeo, quã tu tibi liberaliter, & à multis facile cõ
parabis: uſus uero peritia noſtri in te ſtudiĩ pignus, & beneuolētiæ monumẽtũ erit. Vt.n. ſi lyrã
aut tibiam aliquis poſſideat, nec uſum noſcat, tantundem eſt, ac ſi eã non haberet: ſic qui anti-
dotum aliamve medicinam domi cõtinet, nec uti ſciat, nullam ex ea utilitatem capiet. Quòd ſi
theriaca, ſicut apud oẽs iã inualuit, ad morſus ſerpentium, & ad uenena tãtummõ faceret, opor
tebat eã domi repoſitã tanquam picturã aliquam aſpernari, nullo uſu, ſed ſola uetuſtate conſu-
mendã. Cum uero præter ſupradicta, bonum corporis habitum, uitã longam, ſenſus uegetes, ſa
nitatem ſtabilem promittat: nec ſolum ab inſtantibus morbis liberet, ſed ēt ab imminentibus
præſeruet: non ab re facturum exiſtimo quiſquis theraca ſanus ēt uti uelit, malitq; potius impē
dentem morbũ præuenire, q̃ iam uexantem arcere. Hac de cauſa Romę principes uiri complu-
D res, aliĩ primo die Lunæ theriacã accipiunt, alii quartum eligunt: & tribus interiectis diebus cõ
coctioni dãt operam, curatoq; leniter uẽtre, circiter horam tertiam, ex uno cyatho mellis duo
bus aquæ calidæ admiſto tm̃ theriacæ ſumunt, quantum eſt græcæ fabæ magnitudo, non ut ali
quo morbo liberentur, ſed ne prorſus in aliquem incidant. Nec ſua eos fallit opinio: nam ſangui
nem theriaca bonum reddit, non quia malam ſanguinis qualitatem excernat, ſed quia eius con
tumaciã uincat, & ex inimica amicã efficiat. Foris quoq;, ſi quam urbem aut regionem morbo-
ſam eſſe coniiciant, uel aquas malignas eſſe intellexerint, eodem pacto theriacã aſſumunt, & ea
tanquam lorica quapiã corporis ſui ſtatum tuentur. Referam q̃ uetuſtiſſimum omnium eorum
qui me docuerunt, dicere audiui, uirum & medicæ facultatis experientia p̃ſtãtiſſimum, & ſingu
lari quadam humanitate inſignem, Aelianum Meccium: Italiam olim peſtem inuaſiſſe, qua ce-
leriter, & multi intercipiebantē. Timentibus igitur omnibus, ut fit, & medicis, & principibus, au
ctorem ſe fuiſſe, ut ſola theriaca uterētur, nam cętera nihil cõtulerant: Tũc itaq; ex iis, qui ægro
tabant, q̃ plures aſſumpta theriaca conualuiſſe: paucos in quibus uis morbi nimium inualue-
rat, occidiſſe: reliquos omnes, quos nõ dũ peſtis occupauerat, nõ modo periculum euaſiſſe, ſed
ne in morbũ quidē incidiſſe. Atq; mirum hoc alicui uideri non deber, quando, ſi hauſtum uene
num ſuperat, peſtilentiam quoque uincere poſſit: aer enim eſt, qui corruptus cum ſit, homines

perimit:Quod & complures medicos,& imperitos oēs neſcire ne mireris, cum illud etiam eos E
lateat,inutilem ætate theriacam reddi. Radices enim,ſucci,cortices,lachrymæ,ſemina,flores,
& carnes,ſunt ea ex quibus componitur:atq; ut hæc ſingula tp̄s exinanire pōt, ita & quod ex
eis confectum eſt medicamentū antiquare ualet.Hinc fit,ut qui medicinas uenales habent,hoc
ſenſu præditi, inueteratam nimium theriacam aliis uendant,aut etiam amicis donent:ipſi uero
cum res poſtulat,uiribus & ætate præſtantem promunt:fieriq; non poteſt quin ipſis opem offe-
rentibus ex uoto ſuccedat.Subiungam deinceps alias temporis præſcriptiones,alia morborum
genera,in quibus ſi quis uti theriaca uoluerit,nunquam fruſtrabitur.Nā percuſſis à uipera,vul-
neratis à ſerpente,ictis ab aſpide, commorſis à rabido cane,demum læſis ab aliquo animali qđ
dentibus aculeo, uel contactu uenenum relinquat,recēs theriaca ſatis ſuperq; efficax remediū A.l.5.fo.1. fol.122 b.
eſt.Recens autem eſt,quæ † ſextum,& trigeſimum annum nondum attigerit,quo tempore vene
nis etiam aliis confert:nam ab eo tempore morbis ſolum auxiliatur,de quibus mox referā,mo
do ad trigeſimum ſextum annum multorum adhuc annorum acceſſio facta non ſit. Inefficax.n.
tum denique theriaca redditur,& inutilis penitus:quod hoc pacto deprehendes.Medicinam,q̄
uel aluum ſubducat,uel uomere faciat,ſcamonium, aut elleborum, uel quiduis aliud hiſce etiā
ualentius exhibe, perinde atq; ſi aliquem purgare uelles: huic poſtea bibendum trade tantum F
theriacæ, quantum græcam fabam æquet:ſi bona erit, non ſolum non purgabit qui aſſumpſit,
ſed ne commotionem quidem ullam ſentiet:ſin contrarium eueniet, uetuſtate deprehendes an
tidoto uires concidiſſe.Sed tempus eſt theriacæ uſum doceamus.Datur ex tribus cyathis uini,
nucis auellanæ magnitudine,tam poſt uenenum uenenoſorumq; animaliū ictus,quā ante,ſi qs
ueneni ſuſpicionem habeat.Eodē modo illis etiam ſubuenit,qui ex interna cauſa,& incerta cō
ſumuntur,tanquam ſi ueneno aliquo petiti forēt.Tuſſi tam nouæ,quā antiquæ,& quibus coſtas
aut pectus dolor infeſtat,auxiliatur ex mulſo,ſi nō febriant:ſi febriant,ex aqua dulci,noctu da
ta fabæ Aegyptiæ magnitudine:Quæ quantitas inflationes etiam uentriculi,tormina uētris,do
lores inteſtinorū,& coli,ſedat:ex aqua tamen,& primo mane ſumenda eſt.Magnum inſuper co
medendi deſiderium remittere,proſtratumque eundē excitare poteſt,ſingulis quibusq; naturæ
functionibus intra conſuetum operandi modum reuocatis. Bibere uero oportet horum gratia
ſupradictam antidori quantitatē ex aquæ,uel diluti uini cyathis neque pluribus tribus, neque
paucioribus duobus.Bona eſt etiam hoc modo ad tollendum tremores,& frigora febrium,quā
uis interualli ratione ſeruata, inuadētium:item ad bilis uomitum qui febris acceſſionem præue
nire ſolet,quanquam exacerbationem etiam interdum comitetur.Siquis uero ter uel quater ad G
ſummum ante febris annotationem aduentumq; theriata utatur, febrem omnino tollet, modo
uictus ratio non repugnet.Nullum enim tam efficax remedium medicina habet, quod ſolitum
auxilium afferre queat,ſi ei uictus uel reſiſtat,uel non adiuuet. Creditur etiā retentos mulierū
menſes ducere:mortuos fœtus eiicere,quos natura etiā ſi multoties tentet,expellere tamen nō
poteſt:his datur ad fabæ Aegyptiæ magnitudinem(incolæ cithe ciboriūve nominant)ex paſſo
uel aqua mulſa in qua dictamnum,uel ruta prius ferbuerit.Vtilis inſuper eſt aquam inter cutem
habentibus,& regio morbo laborantibus,ex aſari decocto.Quidam tamen aquam inter cutem
habentibus ante cibum ſolā theriacā deglutire præcipiunt: alii eā uni cyatho poſcæ cōmiſcēt,
ita nanq; magnopere illorum ſitim leuat,uniuerſum corporis habitum firmiorem facit, & cum
hoc,quod aquam inter cutem minuit,ipſam etiam exiccationi paratiorē reddit.Facit p̄terea ad
uocem retuſam ſola,& hauſta,& ore detenta.Qui tamen eam bibere uolet, tragacanthi duplū
admiſceat, & ex mulſo uel paſſo hauriat. Qui uero ſub lingua cōtinere,colliquefaciat medica-
mentū paulatim oportet, quō in aliis quoque præcipere ſolemus quæ arteriaca à meatu in pe
ctus deſcendente nominantur.His, ēt qui ſanguinem è pectore uel pulmone reiiciunt,theriaca
cōuenit:atq; ſi recens hoc malum ſit,è poſca bibenda eſt:ſin antiquum,ex aquæ tribus cyathis: H
longe tñ præſtantius remedium fiet,ſi herbæ ſymphiti modicum,aquæ incoxeris. Sumi uero de
bet ad fabæ Aegyptiæ magnitudinem incipiente nocte,& illuceſcente die.Romæ quoſdam è p̄-
ceptoribus meis obſeruauimus,in ita affectis hominibus eo ēt remedio conſueuiſſe uti,quod è
ſubere conſtat, cuius compoſitionem opportuno magis loco, cum opus fuerit, deſcribam.
Abunde ergo pectus circunquaq; ante,& retro,hac medicina fouebant,atq; ita fere ſemper mor
bū hac arte ſuperabant.Prodeſt inſuper renum uitiis,ueſicæ calculis,inteſtinorum excoriationi
bus,ægræ ſpirantibus.Demū in iecinore,aut liene duritiem habentibus, aliudve aliqđ inuetera
tū malū,his ex aceto mulſo dandum eſt: acetum mulſum ſumemus,quod è fauis cōfectū ſit, id
.n.Hippocrates recte cōpoſitum arbitrat̃ in eo libro,quem de Acutis morbis ædidit: Difficulter
aūt ſpirantibus ex aceti ſcyllitici cyatho uno & dimidio:Lapidem in ueſica habentibus ex apij
petroſelinive decocto:Renum uitio laborātibus ex mulſo:Excoriationem inteſtinorum patiē
tibus ex decocto arbuſculæ ſyriacæ,quam rhun Græci appellant,Comitialibus quoq; ſi macilē A.ibidem fo. 523 b
ti fuerint,& parum ſanguinis habeāt,ex aqua mulſa:ſin corpulenti,& multi ſanguinis,ex aceto
mulſo,dari ſolet.Quidā uero approbati medici comitiales iubent prius ſinapin commanduca-
re,& expuere,tum nocte ſuperueniente theriacā,quæ fabam Græcam æquet, ex aqua ſumere.

Demum,

† In ueteribus libris eſt, trigeſimū, non ſextum, & trigeſimum. ita in lib. De ther. ad Piſ.

Lib. 3. De morbis circa finem, Et de Frac. com. 2 t. 29 7 235 h. Et com. 3 t 49 248. c. Li. 4 de Artic. 292 f

A Demum,ut paucis multá colligam,in quibus alia remedia ui morbi ſuperata nihil cotulerint,in
his theriaca exhibita pręter omnem expectationẽ egregie operatur : quamobrem,& cholericis
quibus iá uox intercepta erat,& cardiacis præ dolore uentriculi deficientibus exhibita,tanquã
ad uitam eos reuocauit.Cęterum omnia uerbis conſequi non poſſum,nec ſi poſſem,decerer,cũ
ex hiſce,quæ hactenus recenſuimus,deducta uſus ratione,fœliciter uti theriaca poſſit in aliis ẽt
morbis qui ſuperſunt. Nam qui ipſam adhuc magis extollere uoluerũt reprehendendi ſunt , ꝙ
ei nõ medicas,ſed circulatias promiſſiones attribuere, dum aurium theriacam dolores tollere,
grauem auditum meliorem facere,hebetes oculos acuere,demiſſam uuam ſuſpendere,& oris ul
cera obducere,narrant . Calumnias ſiquidem iſta laus antidoto potius,quàm commendationẽ
affert:nam ſi minutos hoſce morbos uili remedio ſanare melius poſſumus , ignaui eſt id ipſum
pretioſa antidoto minus conſequi uelle. Sed miſſa hæc faciamus , cum adhuc de compoſitione
theriacæ dicendum ſuperſit. Indiget enim & hæc breui quadam enarratione, ſiquidem Mene-
crates confusè ipſam protulit,quam nos in præſentia diſtinguemus. Ac cum hedychroum me-
dicamentũ paſtillos ex ſcilla,itemq; alios ex uipera capiat,nos prius hæc explicabimus,quę cõ
poſita ſunt & ipſa, tum alias ſimplices medicinas ex quibus theriaca miſcetur,ſubiũgemus.He-
B dychroum medicamentum itá conficies.Corticis radicum aſpalathi,calami aromatici, coſti,aſ
ſari,ligni balſami,phu herbæ,amaraci,maſtiche,,ſingulorum pondo vj.florũ iunci rotundi odo
rati pondo xii,cinnamomi põdo xij,amomi,caſiæ,rha põtici,ſingulorũ põdo xv:nardi indicæ,
folii,ſingulo.põdo xvj:myrrhæ,croci,ſingu. pondo xii:uino ſalerno excipe,& dum concorpo-
ras opobalſamo inunge,tum ut in umbra ſiccescant ſinito . Paſtillos Sciliticos cõficiemus.Scil
lam luto circunquaq; tege, tectam in ignem,quo thermæ calefiunt,iniice, ſequenti die eius,qđ
intus eſt drach.cxx cape,& farinæ erui drach.lxxx:ubi commiſcueris in paſtillos redige . Pa-
ſtillos autem Theriacales ita compones.Viperas quatuor uel quinque flauas accipe: melius eſt
autem paulo ante captas ſumere,quàm diu retentas,nam quæ multo tempore detentæ fuerint,
magis ueneno ſæ ſunt:coniicere hoc ex ieiunis hominibus licet.Deinde ad quatuor digitorum
menſuram utrinque ideſt caput , & caudam amputa, corium detrahe, uiſcera & inteſtina abii-
ce,quod ſupereſt in ollam nouam coniicito,anethum adde:ferueat cum cocta fuerit,ſpinas dili
genter exime,latent enim plerunque . Carnes ubi exquiſite collegeris , panis ſicci quidem, ſed
puri dimidium adiicies,commiſcebis,opobalſamoq; aſſumpto maſſam totam in paſtillos diui-
des,quos in umbra ſiccabis.Ipſa uero Antidotus cui ab Andromacho qui primus ipſam compo
C ſuit, nomen Galene hoc eſt tranquilla, inditum eſt, quamuis alii,qui ipſam ab eo ſuſceperunt,
ut Crito,& Critonem ſecuti,quòd uiperæ carnes acciperet, theriacã appellarint, hoc modo cõ
ficitur.Paſtillorum ſcillinorum,pondo xlviii,paſtillorum theriacalium pondo xxiiij, paſtillorũ
hedychroi pondo xxiiij,piperis nigri pondo xxiiii,lachrymarum papaueris pondo xxiiii: cin-
namomi,iridis illyricæ,radicis dulcis, opobalſami , roſarum rubearum, ſcordii cretici,ſeminis
napi.i.rapi agreſtis,agarici,ſingulorum pondo xii:croci,myrrhę,zingiberis,rha pontici,radicũ
quinque folii,calamenthi,marrubii,petroſelini,ſtœchadis,coſti,piperis longi,dictamni cretici,
florum iunci rotundi odorati,thuris maſculi, terebinthinæ chiæ,caſiæ fiſtulæ nigræ,nardi indi-
cæ ſingulorum pondo vj:ſummitatum polii cretici,ſtyracis,ſeminũ ſeſeleos thlaſpeos,animeos
trixaginis,chamæpityos,ſucci hypocyſtidis,malabathri,nardi gallicæ,radicum gentianæ,aniſi
mei,ſeminum fœniculi, ſigilli lemnii , chalcitidis vſtæ , amomi, carpobalſami,phu pontici,hy-
perici , acaciæ , cardamomi , gummi , ſingulorum pondo iiii: ſeminis dauci , chalbani , ſagape-
ni,bituminis,ſucci panacis,caſtorii,centaureæ tenuis,ariſtolochiæ,ſingulorum pondo ii:mellis
attici libras x,uini falerni ſextaria duo. His ita paratis in mortarium coniice ſuccum hypociſti-
dis & glycyrrhizæ,mirrham,opium,ſagapenum,ſtyracem,acaciam,opopanacem, melq; paula
D tim inſtillando ſimul omnia contunde,& diſſolue, tantumque uini demum infunde,ut ſuperfe-
ratur.Hæc tribus diebus ita macerato:poſtea cinnamomum, crocũ, caſiam,nardum, thlaſpim,
malabathrum,ſigillum Lemnium,chalcithim uſtam(hæc enim nigro colore theriacam commẽ
dat ſi ſcite combuſta fuerit)amomum,bitumen,caſtorium,ſigillatim quodque contuſum, & cri
bratum in pilam mitte:& affundens uinum,ac ſi collyrium faceres,diligenter commiſce.Poſtea
quę in mortario ſunt in pilam transfunde,diligenterque commiſcendo,uinumque infundendo
ſicca omnia ſuperadde,atque in unum corpus redige . Deinde mel,terebinthinam, chalbanum,
opobalſamum,in cacabo tepefacta ſuperinfunde iis quæ in pila ſunt , omniaque in unum cor-
pus redige,& in uaſe ſtanneo argenteove repone,& utere. Crito hoc plus de theriaca ſcriptum
reliquit, Viperas uere finiente uel autumno comprehendendas eſſe,eligendasque illas,quæ ma
gnæ,& corpulentæ ſint,anethoque impoſito elixandas. Carnibus autem è decem uiperis colle
ctis unam panis ſiliginei unciam admiſcendam cenſet,atque ita paſtillos theriacales appellatos
conficere.Rurſus ſcillas meſſis tempore colligendas iubet,quòd eo tempore præcipue uigeant.

GALENI DE ANTIDOTIS
LIBER PRIMVS

Iulio Martiano Rota interprete.

Quid Antidotus ſit, & unde Theriaca originem habuerit. CAP. I.

MEdicamenta, q̃ nõ extrinſecus impoſita, ſed intus aſſumpta, malas corporis affectiones ſanant, Antidotos medici uocant: quarum tres ſunt oẽs differentiæ. Nam aduerſus exitiales potiones quædã faciunt: quędam ad feras ualent, quæ uenenum ictu, morſuve relinquunt: quædã excitis mala uictus ratione morbis auxiliantur. Non nullæ uero tria hæc ſimul pollicentur, Cuiuſmodi eſt quam Theriacã uocant, quæ ab Andromacho medico compoſita, Mithridaticã pene antiquauit, ita & ipſam ab auctore ſuo dictã. Mithridates.n. iſte quemadmodum, & apud nos Attalus, omuiũ ferme ſimplicium medicamentorũ, quæ uenenis aduerſantur, ſedulo uim expertus eſt in illis hominibus, q morti condemnati fuerat. Repperit itaq; priuatim quædã phalangiis, quædã ſcorpionibus, quædam uiperis, aduerſari: Item eorum, quæ ad exitiales potiones faciunt, illa aconito, hæc lepori mati G no, alia alij, atq; alii ueneno, remedium eſſe. Quæ omnia cõmiſcens Mithridates, medicamentũ unum effecit, ex eo ſe ſperans auxilium uenenis omnibus præſens habiturum. Subſecutus autẽ multis poſt annis Andromachus inter Neronis medicos primus, non nullis additis, quibuſdam ademptis, theriacen quam appellant, cõpoſuit, haud exiguam partem carnium uiperæ, quibus Mithridatica antidotus carebat, cæteris admiſcens. Saneque idcirco theriaca ad morſus uiperę plus Mithridatica ualet: ad reliqua uero omnia non modo quicq̃ illa plus non poteſt, ſed eſt in quibuſdam inferior etiam. Neutra tamen eam uim habet poſt uenenũ accepta, quam, ante ſumpta, habuiſſet. Nam portio antidoti quæ prius, & ſemel hauſta, tutũ à morte quempiã præſtitiſſet, ea uenenum ſubſecuta, niſi ad quadruplum quincuplumve aucta, non iuuabit: neque id ſemel tantum, ſed bis ſingulis quibusq; diebus hauſta, faciet. Quòd ſi quis ſingulis diebus, quẽadmodum tempeſtate noſtra Aurelius Antoninus Imperator, uel ſicuti olim Mithridates ſolebat, antidotum capiat, nullis ſerpentum morſibus, nulliſq; noxiis potionibus, lædetur: Id quod ipſi Mithridati contigiſſe ferunt: qui cum potius ueneno mori, quàm in poteſtatem Romanorũ uenire decreuiſſet, nihil inuenit quod ſe necare poſſet. Atq; Mithridati hoc quidẽ eueniſſe accepimus: Nos aũt Antoninum ſcimus, quo ſe in primis tutum à ueneno præſtaret, ſingulis diebus H tantum theriacæ, quantum eſt Aegyptiæ fabæ magnitudo, ſumpſiſſe, interdumq; ſine aqua aut uino eam deglutiſſe, interdum uero liquidi quippiam admiſcendo ebibiſſe. Sed cũ ipſum quotidie inter uitæ functiones quoq; profundo ſomno corripi accidiſſet, papaueris ſuccũ eximi iuſſiſſe. Quare rurſus euenit ut, quia mos eius ita antea fuerat, q naturalem tẽperaturam corporis ſicciorem haberet, & quia multis iam menſibus exiccantẽ antidotum accepiſſet, plurimam partẽ noctis inſomnẽ duceret. Quamobrem coactus eſt denuo theriacã aſſumere, quæ papaueris ſuccum haberet, iam aliquo modo inueteratam. Dictum eſt autem à nobis alias ſæpe, huiuſmodi medicamẽta inueterata, mitiorem eum ſuccum habere. Fuit autem hoc, quo tempore ſuſcepto aduerſum Germanos bello, & ille in prouinciis, quæ ſecus Iſtrum ſunt degeret, & ego me illum eo ſubſequi poſſe excuſaueram. Verum quia Imperator antidotum laudabat à Demetrio medicorũ primario cõfectam, eo uita functo, Euphrati medicinæ materiæ uenditori, à quo ſimplices oẽs medicinas ad theriacam conficiendam emebat, per literas ſignificauit, ut ſibi renunciaret quis nam medicus imperatoriã antidotum conficiẽti Demetrio affuiſſet. Ab eo itaq; cũ intellexiſſet me ſemper Demetrio, quoties theriacã componeret, aſtitiſſe, tum quidẽ eã me p literas cõponere Antoninus iuſſit: Romãq; poſtmodũ reuerſus, q ea præcipue delectatus fuiſſet, per-

A.l.5.fa.1.2. 1.fol 524.2.b

A contatus eſt,qua nam ſimplicium conuenientia ipſam miſcuiſſem.Cui ego rem ita,ut ſe habue-
rat,aperiens , retulit primum me quicquam eorum,quæ ab antiquis Imperatorum medicis im-
poni cõſuetum fuerat,neq; omiſiſſe,neq; addidiſſe:Deinde cauſam expoſui,cur ipſi noſtra com
poſitio maxime placuiſſet:de qua nunc quoq; dicere cum nobis decretum ſit,eorum,quæ nunc
facta fuerunt,mentionem feci.Nam Antoninus cum ſingulis quibusque diebus magno cum ſtu
dio theriacam ſumeret,eius uitia uirtutesque exactiſſime dignoſcebat.

Quomodo theriaca optima componatur. *CAP.* 2.

COnficitur autem pulcherrime & hæc, & alia ferme quæcunq; medicamenta , ſi eorum quæ
imponunĩ uirtus cognita,& uirtutum inter ſe proportio ſeruata fuerit. Pleriq; uero , quod
primum eſſe deberet, ne ſigillatim quidẽ unumquodq; eorum q̃ bonũ,malumve ſit diiudicare
ſciũt: quare nec uirium inter ſeſe ꝓportionem ſcire poſſunt:& idcirco ubi plurima uel tẽpote,
vel genere debilia interdum immiſerint,ualidum ac potens aliquod poſtea commiſcẽt. Veluti
olim quidã,qui,cum ab Aegyptiis petitum Thebis opiũ(id ãt eſt potẽtiſſimum) impoſuiſſet,&
guſtu,& uiribus ſimilem Philonio theriacam fecit.Idem rurſus,cum myrrham quã optimã plu
ribus inualidis admiſcuiſſet,ut cæteris ipſa dominaretur effecit . Alius quoq; ſimiliter in croco
B peccauit,& alius in ſagapeno,ut & alius rurſus in aſphalto,& galbano . Non pauci uero,& duo
& tria ſic,ut diximus,ualida debilibus admiſcentes , in cauſa ſunt,ut inualidis fortia ꝓualeant,
Atq; artem quidem antidotos cõficiendi,ſi quis acuto uir ingenio uel ſemel tantum inſpexerit,
facile diſcet:ut uero eorum,quæ imponuntur notitiam conſequamur,non ſemel,bisve,aut ter,
ſed ſæpius admodum ſigillatim quæq; obſeruaſſe neceſſum eſt,etiam ſi quis attentius ab aliquo
cõmonſtrante,ac uerbis docente cuiuſmodi ſint,quæ ſunt optima, diſcat.Quòd ſi nullo mõſtrã
te,ex libri alicuius lectione,quod genus eſt opus Heraclidis Tarentini,itẽ Crateuæ , Dioſcori-
dis,Nigri,Iollę,Rufi Epheſij, aliorumq; quorundã,in eorum cognitionem peruenire aliquis ue
lit, longe maiori ipſi opus eſt inſpectione,prius q̃ exacte ſingularum medicinarum uirtutes,ac
uitia diiudicare ſciat.Nã qui ſimplices medicinas diuendunt,uſq; adeo callide illarum quaſdam
concinnant,ut exercitatiſſimos etiam quoſq; ea in re uiros decipiant.Quapropter optimum eſt
multo ante eas ſibi per amicum ſpectatæ fidei ibi cõparare,ubi electiſſimæ prouenire ſolent:uel
illuc ſemel accedendo ſecum inde tm̃ earum aſportare, quãtum per totum uitæ ſpatium ſuffice
re poſſit:cuiuſmodi ſunt ferme oĩa,quæ metalla nuncupantur.Cyprum itaq; & nos hac de cau
ſa uiſere uoluimus,ubi amicum magnæ auctoritatis hominem cum haberemus,ſodalem procu
C ratoris,qui Cæſaris nomine metallorum fodinis præerat,& cadmiam,& diphrygem,& ſpodiũ,
& pompholygẽ,& chalcitim,& miſy,& ſori,& æs uſtum,inde multum aſportaui. Quemadmo-
dum rurſus è Palæſtina Syriæ balſami liquorem puriſſimum,nã bitumen Iudaicum ne fraudes
quidẽ ullas admittit,ſicut neq; balſami fructus,neq; lignũ. Nauigaui quoq; in Lemnum inſulã,
dii norunt,non alia de cauſa,quã ut Lemniã ſiue terram quis uelit ipſam nominare,ſiue ſigillũ,
agnoſcerem: dictũ eſt aũt à nobis ſatis ſuperq; de hac in nono De ſimplicibus medicinis libro.
Hanc inquam ſiue terram,ſiue ſigillũ quis appellet,adeo quidam interpollant , ut ueram à ficta
dignoſcere queat nemo,uelut & quod lycium Indum appellatur,aliaq; complura,quæ non niſi
magna cũ difficultate ſecerni poſſunt ab adulterinis.Atq; hæc per eos,qui talibus in locis diuer
ſantur,conquirere opus eſt,uel per Præfectos,& Senatores, qui illis regionibus præſunt,uel ſal
tem per amicos ibi habitantes,quomodo me facere vidiſtis.Apportantur nanq; mihi quędã ex
magna Syria,quædam è Palæſtina,quædam ex Aegypto,non nulla à Cappadocia,ex Põto,ple
raque è Macedonia,& ex prouinciis ad occidẽtẽ poſitis, quas Galli habitant,& Hiſpani,& op-
poſitas oras incolẽtes Mauri. Quæ nã igitur quocunq; in loco medicamẽta optima proueniãt ,
cum alii,tum Dioſcorides ueriſſime ſcripſit.Nos uero,ut dicebam, ipſa comparare opus eſt,eo
D quo diximus modo,præſertim ſi Romę habitemus,quo ex uniuerſis gentibus quã plurima quo
tannis aduehuntur.Multa quoq; per ipſam Italiam partim ſponte naſcuntur: partim arte fiunt,
ueluti Dicearchiæ Puteoli nunc dictæ,ærugo,ceruſſa,æs,æris ſquama,ac quædã alia:& Romæ,
lithargyrium hoc eſt argenti ſpuma.Non pauca uero penè ſingulis quibuſq; diebus Romam im
portantur,quæ è Sicilia,& magna Libya quotannis æſtiuo tempore aduehuntur,pręſertimque
è Creta.Multa nanq; herbarii,qui illic à Cæſare aluntur,nõ ſolum ipſi Cæſari, ſed & toti Roma
næ ciuitati,uaſa hiſce rebus plena mittunt,quæ ꝙ uiminibus contexta ſint,textilia uocãt. Tam
multa itaq; uaſa Romam,& in nationes alias è Creta afferunĩ,ut nullius rei prorſus,quæ naſcaĩ
egeamus,non herbarum,non fructuum,non ſeminum,non radicum,non ſuccorum.Ac reliqua
licet omnia ſincera quidem inde afferantur,ſuccus tamen aliquot adulterari ,'quanquam raro,
contingit.Nam cum herbarum copiam inſula gignat, fraudulenter concinnare quicquam non
admodũ curant herbarii; qui ea degũt:nec ſi curarent,magni,quemadmodum in aliis, ea fraus
eſſet.Nã in ſuccum abſynthii, quẽ ſolum cõficere debuiſſent, marrubium quoque exprimunt,
aut exiguum quippiã hoc genus interpollant . Quamobrem Romæ ſi quis unguentarios adeat,
qui ſingulis quibuſq; annis uaſa illa textilia herbarum plena emunt,ab eis primo omnia hæc co
gnoſcere poterit,etiam ſi nũquam antea ipſa uidiſſet.Deinde ex frequẽti inſpectione, quale ſit

optimum quodq;,per ſe ipſum intelliget:q.n.memores ſunt eius, quod ſuperiori anno emerūt, E
cū aliud melius illo uident, facile hoc illi præſtare diiudicant. Ex herbis ſiquidem q̃cunq; unà
cū ſemine ſummis ramuſculis adhærente,apportantur,pro cuiuſq; tñ conditione,plurimum ſe
minis habentes,nõ habentibus:uegetas,exilibus:põderoſas,debilibus:cõpactas,flaccidis:tp̄e
non conſumptas,cito abſumptis,potiores arbitrãtur.Aſinus plane is eſſet, q̃ iſta cogitare neſci
ret.Atq; ut hæc percipere difficile nõ eſt,ita nec guſtu,& olfactu,quid optimū ſit,diiudicare la-
borioſum erit, hiſce tñ, qui eadē ſæpe inſpexerint:nam qua in re medicamētū guſtu olfactuq;
tētatum excellit,id ea in re ualidius ſui generis aliis eſt. Mel itaq; quod optimum eſſe perhibet,
dulciſſimū eſt,& acerrimū, eo q̃ mellis natura acrimoniã dulcedini iũctã habet.Quoties igitur
muſtū è dulcib⁹ yuis expreſſum ad dimidias tertiasve coquēdo deferbuerit, quãuis dulcedine
melli non cedat,ut aqua tñ obtuſum eſt,nec ſenſum uellicat:atq; mel eiuſmodi non eſt, ſed acri
moniã ita dulcedini iunctã hēt,ut præſtantiſſimum id ſit quod hiſce duobus excellit.Ac primæ
quidē optimi mellis notæ ex hiſce ſumunt̄:ſecundæ uero ex accidētibus colligunt̄ naturã eius
conſequentibus,colore,odore & corpore.Colore nanq; luteū mel ſit oportet:corpore uero ne-
que craſſum,neq; cõcretū,neq; ualde dilutū,ſed uniforme totū:atq; ita tenax,ut ſi digito parti-
culam ex ipſo ſuſtuleris,defluereq; permiſeris,perinde atq; uiſcū deſcendat,non cæſim,nõ fru- F
ſtatim,Quanq̃ ob iſta mel optimū q̃dē nõ eſt:ſed cum ſuapte natura optimū eſt, tū hæc ſe cõſe
quentia ſigna ſemper habet,ipſumq; idcirco optimum eſſe iſta ſignificant. Quamobrē ſimplex
quodq; medicamentū ſæpius quiſq; contēpletur admoneo,quo memoria teneat quantū quoq;
dulcedinis,aut acrimoniæ,aut alicuius ſenſilis qualitatis,habere poſſit:neq;.n.qualitatū gradus
uerbis ullis explicari queunt.Accedit præterea & aliud quoddã iudicij genus, quo uis uniuſcu
iuſq; medicamenti perpendit̄,lõga experientia cõparatum,quod oratione declarari nõ poteſt,
Mel quippe è Cnido aduectū, ſi quis ſigna q̃ modo retulimus attendat,optimum adeo cēſebit,
ut ipſum thaſio,& hymetio proximū eſſe iudicet:quod tñ ubi cõſenuit,uitiū haud paruū oſten
dit,uini nanq; cõditiones aſſumit.Idē quoq; rhodio accidit.Vnde quidam theriacã rhodio mel
le cū admiſcuiſſet:deindeq; tertio poſt anno ipſam mihi nõ mõ guſtu,ſed ēt odore,uinū redole
re inuentã oſtēdiſſet,& eã ego cõſpexiſſem:id quod euenerat,ex melle,quod impoſuerat acci-
diſſe dixi. Mirabatur aūt ille.Tum ego rurſus eū interrogaui, nūquid & mel plurimū coxiſſet,
ipſumq; diutius deſpumaſſet.Quæ ſe feciſſe cū fateretur,ob hoc ēt mirabatur,ac ſi recõditi q̃p-
piã ex me audiuiſſet.Hic ego eius temeritatē dãnare cœpi, q̃ ex ſola librorū lectione theriacã
cõficere auſus foret.Alius quoq; theriacã mihi uidendã obtulit, quã cõpoſuerat,acidã factam, G
cauſamque ſciſcitabatur. Cū ergo ex me cognouiſſet,ſe plus uini quam par fuerat impoſuiſſe,
nec defæcati,nec antiqui:forſanque & plus panis, quàm decebat non rite cõfecti uiperinis car
nibus admiſcuiſſe,ſicq; rem ſe habere fateretur:ut temerarius à nobis obiurgatus diſceſſit.

Quod uinum in antidotis poni debeat. CAP. 3.

IN primis itaq; prouidendū eſt,ut id uini genus imponamus:q̃d firmiſſimū eſſe nobis experiē
tia cõpertū ſit:tū ut ualidū quoq; quod non amplius mutatū iri per multos iã annos explora
tū nobis ſit.Nã & debiliſſima uina,&,ueluti quiſpiã diceret,aquoſiſſima, uel magnopere auſte-
ra,quæq; præ cæteris aceſcere ſolent,niſi à primis annis acida fiãt,integra poſtmodū p̃ſeuerãt.
Eſt autē hmõi cõmutationis tp̃s alii aliud.Aquoſis quidē nõ multorū annorū:ita.n. vina appel
lant colore alba,corpore tenuia,atq; ut diluantur nõ multæ aquæ indiga. Demū talia cum ſint,
ut nec caput omnino petunt,ita nec corpus plane calefaciunt, nec uentris uenarumque conco
ctionem euidenter adiuuant,nec deniq; bene alendo corpori conducunt.Celerrime oĩum uina
hæc inueterantur:appellant autē cito inueterari,periti harū rerū,ante tp̃s antiqui uini conditio
nes aſſumere.Sunt aūt,acrimonia primū,qua plane calefacit,tū amaritudo quoq; †ad quã ſub-
inde tranſit.Interdū tñ,& aquoſa quædã uina ad uetuſtatem perueniſſe uidimus,ſi primis trib⁹ H
annis uel quatuor acida nõ euaſerint.Potentia aūt una, & auſtera,& alba uina cū craſſitie,q̃n̄q;
poſt decēniū ēt,nõ rite ſeruata,aceſcere cõtingit: cõtingit & quã plurimo tp̃e uetuſteſcere.Ta-
lia ſunt in Italia Tiburtinū,Signinū.Marſum,& Surentinū.Tiburtinū nanq;,& Marſum,auſterū
eſt,& ſi improuide reponat̄,aceſcit facile:Signinū uero ualidius,& min⁹ aceſcit,inueteraratūq;
optimū euadit.De Surentino autē quid me diſcere opus eſt?quod omnes iam ſciunt ante annū
ferme uigeſimū crudū adhuc eſſe:uigeſimo.n.tãdē anno uiget,potuiq; aptū diu perſeuerat, nec
facile amareſcit,p̃ſtãtiaq; cū Falerno cõtēdit.Cõtrarias his diſpoſitiones aquoſum uinū ſubit,
Albanū,Sabinū,& q̃d in Gauro mõte naſcitur,quã parte Puteolos urbē ſpectat:quodq; in colli
bus Neapoli uicinis orit̄,Aminæū quidē nūcupatū,ſed tenue,nec tale,qualē in Sicilia,& Bithy
nia naſcitur Aminæū.Nã licet apud has gētes nõ nihil tenuis,& aquoſi uini gignat̄,nõ tñ multū
abeſt à Sabino, q̃d in Italia naſcitur, neq; ab Arſinio & Titacazeno q̃d in Aſia prouenit,aut ab
eo,quod à noſtris Tibenū uocatur,ita à regione Tiba,in qua cõficitur,denominatum.Atq; hæc
omnia uina facile in cõtrarias qualitates mutant̄,acidã dico,& amarã:acidã quidē à principio,
amarã uero ſi poſtea p̃durauerint.Locus tñ,in quo uinum reponitur,multum facit ut ad alteru
trã qualitatē mutetur,Optimus itaq; inter initia locus frigidus eſt,poſtea calidus,uel è cõtrario

† Cod. impreſſi habet οἴνων μετρίων. ἐνίοτε δὲ καὶ τοῖς ὑδατώδεσιν οἴνοις ἀφικνουμένοις εἰς παλαιότητα &c. Antiquiſſimus tamen cod. hēt οἰνῶν ἐν ἔτεσιν ἐνίοτε δεκάτοις καὶ τῶν ὑδατωδῶν &c. i. ad quam in annis quandoque decem & aquoſa uina peruenire uidere eſt, ubi primis &c.

A multum calidus primo: qm̄ tepidus locus uina facile acida reddit. Si uero duobus, aut tribus annis frigido loco repoſita, bona manſerint, in cellam calidā ſatis transferri poſtea deſiderāt, nec vnq̄ tepida tēperataq; indigent. Reperiuntur tñ q̄dam uina uſqueadeo aquoſa, & debllia, ut frigus ne a principio quidem ferant: Quæ pater meus experiendi gr̄a cum in calidiſſimam cellam detuliſſet, ſtœbe cū multa, tū calida plenas lagœnas cōtexit: notiq; cōpos effectus, nunq̄ deinceps acidum uinum habuit, ſed q̄ celerrimè uetus effectum. Quo mō aūt unuſquiſq, cellam uinariam calidam ſibi cōparare poſſit, ut & pr̄ meus, iam exponam. Apud nos oībus in agris atria magna extruuntur, q̄ focum, in quo ignis accenditur, in medio hn̄t: nec procul inde iumentorū præſepia ſunt, uel utraq; ex parte dextra, & ſiniſtra, uel ex altera ſaltem. Furni autē foco iuncti ſunt ab anteriori parte, q̄ ad fores totius domus ſpectat, Tales itaq; ſunt domus oēs in agris, ēt ſi frugalius ædificatæ ſint. Nam quæ maiori cura fabricatæ ſunt, exedram hn̄t è regione ianuæ ſitam ad parietem, qui intus eſt, & utrinque cubicula: quibus aliæ cellæ, quemadmodum & in multis cauponis in circuitu trium, & ſæpe quatuor atrij parietum diſpoſitæ ſuperincumbunt. Ex his aūt oībus cellis ea plurimum ab utroque latere contegitur, q̄ exedræ inſtat, quamq; pr̄ meus uino reponendo eligebat, quod in doliis deferbuiſſet. Nam ut firmiora uina prius, q̄ fer-

B ueant, in fidelias transferre, ſic infirma calido in loco ſeruare, noſtrates ſolent. Melior aūt ad id ea cella eſt, q̄ ad meridiem ſpectat, & a ſeptentrione auerſa eſt. Herba uero quædā apud nos inuenitur fruticoſa, calida, & acris ualde, parumper redolens, quā incolæ eolymbadē, alij ſtœbē appellant ad p̄ſeruandū uina aptiſſima, In hac itaq; fidelias ruſtici collocant, atq; parietē unum ſuperioris cellæ, qui in atriū reſpicit, in quo furnū & focum eſſe diximus, amplius feneſtris aperiunt, agnoſcentes calorem per feneſtras ingreſſurum cellā, in qua fideliæ repoſitæ ſunt. Cella igitur uinaria partim calore ex atrio aſcēdente calefacta, partim herba ſtœbe fota, uinū qđ cunque repoſitū aceſcere nō ſinit. Quòd ſi quis magis adhuc hoc conſequi, nec unq̄ aberrare, deſiderat, uinū fideliis infundat non nouis, ſed aliis, è quibus antiquū uinum iā exhauſtū ſit. Similē quoque morē ſeruandi uinum, & in Italia obſeruaui, in agro Neapolitano, & Neapoli uicino colle, quem Trifolinum appellant: multiſq; aliis in locis Italos accepi, ita uinum calefaciendo præſeruare. Verum eiuſmodi uinū, ut firmius euadit, ſic & capitis dolorē facilius parit, eamque ex fumo qualitatē acquirit. Fugienda ſunt aūt oīa eiuſmodi uina, nec medicamentis admiſcenda, q̄ corpus intrant: nā in emplaſtris, & id genus aliis medicaminibus, q̄ foris admouentur, ſi optima deſint, talibus quoq; uti nihil prohibet. Eligenda ſunt itaq; in conficiendis antidotis ui-

C na ſuapte natura firma, inter q̄ Falernum non hac re ſolum excellit, uerum & oībus aliis dotibꝰ antiſtat; eligendumq; ex falernis id, quod nondum eſt uetuſtate amarum, ut aliqui faciunt, hac in re ab iis, qui theriacam ritè conficiunt, aberrantes. Cum.n. audierint id, qđ ſp̄ ab oībus dici ſolet, ſeneſcere cætera t̄pis diuturnitate, præter uina, ſummè uetuſtum uinum admiſcent. Neq; uero hac in re una delinquunt, ſed in alia ēt peccant, dum ex eo quantum admiſcere debeant, coniectare neſciunt, q̄ in libris medicinarum compoſitionem continentibus quantum uini infundere conueniat, expreſſum non ſit. Cum aūt Falerni genera duo reperiantur, quæ ſeſe uirtute nihilo ſuperant, dulcius, qđ Fauſtianum proprie appellant, gratiorem antidotum facit. Quēadmodū ergo, qui fugiens uinum, & aceſcere ſolitum antidotis adhibent, magnopere peccant; nam tametſi nullum de ſe uitium habeat, commiſtum tamen rebus aliis plerunq; aceſcit: ſic & qui Falernum eximiæ uetuſtatis immittunt, errant: ipſum nanque antidotos amaras reddit.

De melle componendis antidotis idoneo. CAP. 4.

MEl quoque uetus admodum alius quidam medicus, ut & de falerno uino diximus, imponebat, tali rōne motus. Si mel, quod optimū antea uidebatur, admiſtū antidotis uinoſum effectum eſt, tutius eſt multo illud mel admiſcere, quod ſicut & uinum, t̄pis longitudine conſtet

D incorruptum eſſe. Atque hoc ſanè mel uetuſtate ſubamarum tum fuit: poſteaque plus ēt, q̄ par fuerat coctum, magis adhuc amarum euaſit, id quod omni uetuſto melli, ſimulatq; decoctum fuerit, euenire ſolet. Atque hoc admirabile non eſt, cum ēt ſi coctum non ſit, dulcedinem tamē cum amaritudine uetuſtate commutet. Pater meus mel quoddam habuit, ita amarum, ac ſi in Ponto natum foret, eo in tractu, ubi ex abſinthio apes mel colligunt. Id ipſum tñ, & Athenienſe, & optimū fuiſſe dicebat, uerum t̄pis diuturnitate amarum euaſiſſe. Hoc, qm̄ inutile mihi uidebatur, ēt poſt patris obitum, nunc uſque ſeruamus, amarumq; adhuc plus quam tunc fuerat effectū eſt, & nigrius: non tñ craſſius multo euaſit, id quod mellis optimi præcipuum indicium eſt. Siquidem mel, quod in Elcunte Cherſoneſi naſcitur illo in loco, ubi Proteſilai fanum extat, q̄uis diu eaſdem condōnes hēat; quas & hymetium, craſſius temen, & conglobatius proceſſu t̄pis efficitur. Coniicienda ſunt igitur in antidotos mella, quantum fieri pōt, optima, hymetia, thaſia, aut certe attica: q̄bus ſi careamus, è Cycladibus aduectū mel imponemus quodcunq; ſimilius attico fuerit. Quanquā in Iſthmo quoq; bonum mel prouenit, ita Iſthmiacū, à loco ubi naſcitur, cognominatū: Sicut & Tubreum, quod & ipſum, nomen adeptū eſt. Celebrata autem mella hæc ſunt. Nā mel in aliis ètiā regionibus optimū cōficitur, ſed cū ob exiguitatē ab incolis totū abſumatur, in alias prouincias non exit, nomēq; idcirco ullū nō habet. Noſtra ſiquidē in

Aſia

Aſia collis quidam inter Pergamũ & Eleá urbem maritimam porrigitur, thymo ſcatens, in quo E
apes optimũ mel reponunt, quod ibidẽ totum abſumitur: occurrit aũt collis iſte a læua Perga-
mo Eleam abeunti, uiæ tñ uicinus nõ eſt. In Myſia quoq;, qua parte nr̃æ prouinciæ finitima eſt,
tractus occurrit, quem Britum noĩant, in quo mel attico ſimile penitus magna cum admiratio-
ne conſpexi, q̃ q̃ deteriora plane mella ibi quoq; proueniant. Extabat aũt ibi quoq; monticulus
quidá non magnus, ſaxoſus totus, thymo & origano plenus, ad cuius radices agri cytiſo q̃ plu-
rimo abundabant. Ex eo collis dñs mel uſqueadeo dulce colligebat, ut hac in parte atticũ ẽt ſu
peraret: acre tñ, ut atticum non erat: ſtatimq́; idcirco ſe guſtantes ſubuertebat, & nauſeam citò
commouebat, ſi paulo liberalius comeſum fuiſſet. Hoc ſiquidẽ de cytiſo ſcriptores uno ore tra
dunt, apes ex cytiſi floribus plurimũ mellis excerpere. Fruticoſa uero planta cytiſus eſt, eam al
tudinem attingens, ad quam myrtus creſcit. Dicta aũt a nobis hæc ſunt, non ſolum ad utilitatẽ
medicorum, qui Romæ diuerſantur, quo ſingulis annis optima quæque ex omnibus prouinciis
comportantur, ſed ẽt ad commoditatem eorum, qui in cæteris orbis terrarum partibus degũt.
Nã ſi rerum optimarum notas agnoſcent, eximia quæq; eligere ſciant, q̃ apud ipſos in ſuburba
nis, & uicinis agris populis ve naſcuntur. Philonium igitur ſi quis conficere uelit, aut aliq̃ aliam
minorem antidotum, medicinis non eget ad ſummum optimis. At ſi uel mithridaticam, uel the F
riacam, uel aliquam aliam maiorem antidotum, componere moliatur, q̃ & multa comprendat,
& cinnamomum accipiat, optimis quibuſque indiget medicinis. Quæ qm̃ alio in tractu, q̃ Ro-
mæ haberi non pñt, ꝑꝓea tales antidotos Romæ conficiunt non ſolum optimi quique medici,
ſed ẽt unguentarij. Qui tamerſi oẽs in earum compoſitione nunc plus, nunc minus impingant,
eas tñ uſui non inutiles conficiunt. Quo tꝑe igitur Antoninus imperabat, theriaca a multis di-
uitibus parabatur: deerantq́; idcirco non nunq̃ eorum, quæ difficulter haberi poſſunt, ſimplicia
quædam. Eſt. n. admiratione dignum quantopere diuites principum mores, uel imitentur: uel,
ſi non imitentur, uideri ſaltẽ uelint. Nam poſtq̃ ex humanis Antoninus exceſſit, pauci amplius
aut theriacam, aut mithridatum conficiunt. Cæterum vt Romæ potius, q̃ alibi medicinæ ſim-
plices optimæ, oẽs haberi pñt, ſic quoque ab eo, qui Romæ Cæſarum antidotos conficit, ſingu-
la multo magis perfecta hñr, Vinum falernum, mel hymetium, opobalſamum Syriacum, quod
a loco, in quo plurimum, & optimum prouenit alterum quoque nomen accepit, Sagadinumq́;
dr̃, cunctis aliis melius, quæ in Paleſtinæ prædiis colliguntur. Quantum uero falernum uinum
eo, quod caupones uendunt, pręſtantius eſt, tm̃ Aegyptio opobalſamo ſagadinum uocatum an
tiſtat. Is igitur cui theriacam Cæſari conficere obtigerit, ut & mihi contigit, modo ſingulas me- G
dicinæ cuiuſq; dotes exacte noſcat, optimum proculdubio antidotum conficiet. Nam cũ opti-
ma quęq́; Imperatoribus undecunque afferantur, ex optimis quoq; denuo p̃ſtantiſſima ſeligen
tur. Equidem ipſe uini falerni ætate perfecta, quæ ſingulis in fideliis deſcripta fuerat, id tñ guſta
bam, quod uigeſimum annum exceſſiſſet: indeq́; initio facto ad id uſque perueniebam, qđ ſub-
amarum nondum foret. Id n. uinum optimum quo ad ætatem cenſeo, quod uetuſtiſſimum qui-
dem eſt, nondum tñ amaritudinem aliq̃ aſſumpſit. Ex mellis quoq; hymetij copia, q̃ in Impera
torum apothecis plurima erant, bimum guſtabam, idq; rurſus eligebã, quod dulciſſimũ, & acre
plus eſſet: hoc n. & recenti, & magis inueterato præſtat. Cæterum quia non modo regias opes
tractantibus, ſed oĩbus quoque aliis medicis, hanc componendi artem utilem eſſe uolumus, id-
circo quædam adhuc ſubiungemus, in primiſq́; illud, Mella Athenis multa diuendi, quæ thy-
mum multum in imo uaſe occultatum, atq; ideo aſpectui non obuium hñt: acrimoniam autem
id melli parit, & proceſſu tꝑis in ſuperficiem enatat, quemadmodum, & quicquid aliud melli
incidit, Tale aũt mel eſt penè oẽ, quod Romæ uenale proponitur, niſi ipſum qui afferunt prius
commiſceant, thymumq́; quod ſupernatat oẽ auferant, ut vulgo ex guſtato melle, thymi ſapo-
rem q̃ plurimum percipienti, facilius imponant. Verum hic ſapor non niſi in uitiato melle con H
tingit. Quamobrem ſi quis thymi ſaporem habere mel ſenſerit, mõ expoſitas fraudes ſubeſſe
intelligat. Mel ſiquidem optimum q̃uis thymi acrimoniam præ ſe ferat, nõ tñ eius odorem red
dit, aut guſtum tantopere uellicat. Ac de mellis quidem optimi conditionibus hactenus, nam
quoaduſq; coquere ipſum conueniat, mox docebimus, cum de theriacæ compoſitione loque-
mur. Interea uero ea de uino ſubiungemus, quæ paulo ante dicere omiſeramus.

Conquirenda eſſe quauis in regione, mella, uina: ſimplices medicinas. CAP. 5.

IN Aſia nanq; ſi antidotos conficere uolueris, aut aliqua alia in gente, uinoq́; ad medicamẽtũ
requiſito carueris. uinum conquires fuluũ quidem colore: nã neq; nigrũ, neque album, neq;
rubicundũ, eiuſmodi antidotis conuenit. Corpore aũt ita tenue eſſe debet, ut oculis peruiũ ſit,
& tranſpareat. Guſtũ uero talẽ præ ſe ferat, qualẽ modo falernum hr̃e dicebamus, nondum qui
dem amatum, non tñ adhuc ob iuuentã crudum. Subiiciam aũt in exemplũ quænam uina talia
ſint, noĩatimq́; ipſa, quę in noſtra Aſia proueniunt, cõmemorabo. Antiqui. n. medici, etiam ante
q̃ Romanorum Imperium creuiſſet, & falernum uinum famam adeptũ eſſet, eorum noĩa ſuis li
bris cõmiſere, ſuntq; tria hæc in Aſia a medicis celebrata uina, Chiũ, qđ in Chio inſula naſcir̃:
Ariuſiũ ab eo tractu, in quo prouenit, cognominatũ: Lesbium ita de noĩe totius inſulæ, in qua
oritur,

A oritur, appellatum: & Tmolite à monte Ciliciæ unde aduehitur, cui Tmolus nomen eſt, uocabũ
lum adeptum. Perſpicuum autem eſt ex his, optimum eligendum eſſe per ea ſigna, quę ſuperius
expoſui. Nam, ut de melle quoq; dicebam, quẽadmodũ id, quod in Aticca naſcitur, omne fere
bonum eſt, & inter Attica mella hymetium principatum obtinet, poſtea ab illo Thaſium: ſic cũ
multa uina in Lesbo gignantur, id quod fuluum nec corpulentum eſt, & bene olet, minimũque
cõſtipat, & dulcedinem modicã quidem, non tamen obſcuram ſẽt, Lesbium proprie nuncupa
tur'. optimumq; in Ereſſo urbe huiuſmodi uinũ prouenit: deinde ob hoc ſecundũ in Methym-
na, & tertium Mitylene gignitur: quorũ omnium præcipuum is eliget qui notis antedictis uinũ
diiudicat. Vinũ enim id ex omnibus aptius erit ad cõponẽdũ antidotos, quod & odoratius, &
dulcius, & tenuius fuerit: quod genus eſt Lesbium, & Arriſium, quæ duo parũ inter ſe differũt.
At tmolite, & falernum eiuſmodi non ſunt, ſed duo uini genera, alterum dulce: alterum nec dul
ce, nec auſterum, ſed inter dulcia, & auſtera medium. Iniiciemus ergo in theriacam uinũ quod
eſt dulce, non quia præ cæteris uim aliquam antidotis afferat, ſed quia illarũ guſtũ gratiorẽ red
dit: cui operam dare cõuenit, in hiſce medicinis, quę intro aſſumimus, pſertim cũ amara inter ſe
q̃ plura cõtinuerint, quod genus eſt theriaca, & mithridatum. Nam & oẽs alias ſimplices medi-
B cinas, quas longa experientia ſerpentibus aduerſari cõpertum eſt, amaras eſſe conſtat: uelut cũ
eas tractabimus apparebit. Homerus autẽ, ut ex uerbis eius colligitur, quæcunq; dolores etiam
amouent, amara putat. Inquit enim, Radicemq; addit amaram cõpreſſam manibus, cunctos q̃
ſola dolores, abſtulit. Medicus autem omnium ſtirpium, ſi fieri poteſt, peritiam habeat conſi-
lio: ſin minus, plurium ſaltem, quibus frequenter utimur. Sunt autem ipſarum genera; uel ſi ſicca
denominare uelis, differentię hæ, arbores, frutices, herbæ, ſpinæ, uirgulta. Hæc enim quiſquis tõ
to ætatis illarũ decurſu nouerit, multis in partib⁹ orbis terrarũ reperiet: Vt & ego in Italia mul
tis in locis inueni, q̃ nec qñ pullulant, nec qñ creſcunt, nouerunt iſti, qui ſiccas ſtirpes tñmodo
cognoſcunt. Nullus itaq; Romæ unguẽtarius extat, qui Creta allatas herbas, & ipſarum ſemina,
non agnoſcat: at in ſuburbanis urbis non paucas ex ipſis naſcentes prorſus ignorant: idcircoq;
nec quo tempore ſemen ferant, obſeruãt. Ipſe uero, & chamępityn, & camędryn, & thlaſpim, &
centauream, & hypericum, & polium, & id genus herbas alias Romæ uidi, quas obſeruato tem
pore quo uigent, neq; ęſtiuo Sole areſactas, neq; citius, quàm par fuit, euulſas collegi, nondum
concoctis ſeminibus aut maturis. Compoſitarum nanque medicinarum uirtus ex ſimpliciũ ui-
gore cõſurgit, parua quadam interueniente differentia ex componendi arte: ad quam explican
C dam mox deueniemus, ſi prius, quo pacto ſimplicia medicamenta inter ſe apte cõponi poſſint,
expreſſero. Quoniam uero quædam formulæ compoſitionis artem continentes, mendoſè con
ſcriptæ ſunt, dum alij illarum deſcriptiones petentibus exhibendo dedita opera mentiuntur,
alij exemplaria, quæ a maioribus integra acceperũt, peruerſa minoribus tradunt (nam libri qui
in bibliothecis repoſiti ſunt, cum numeros notis deſignatos contineant, facile deprauantur, ſi-
quidem ι modo in δ, modo in ο, tranſit, & λ quoque & ν reciprocant: una enim linea addita λ, in ν
mutatur, & ex duabus altera detracta, λ remanet) idcirco, ſicut Menecrates librum conſcripſit
quem integris literis Imperator inſcribit, in quo ſeptem duarum ſyllabarum uoce, non his no-
tis ſolum vij, ſignificantur: & uiginti triſyllabica dictione deſignantur, non autem his literis xx:
& quadraginta, quatuor ſyllabis, & non his ſolummodo figuris xl: itemque aliis in numeris, eo
dem modo fecit: ita & ego faciam. Andromachum quoque ſummopere commendo, qui theria
cam ipſam, ut & alij quidam carminibus celebrauit. Nam & Damocrates nõ theriacam ſolum,
ſed quaſcunque etiam alias medicinas uerſibus conſcripſit, recte ſane: ita nanque ab improbis
peruerti medicamenta minime poſſunt. Verum Andromachi primum nos in præſentia carmen
ſubiungemus.

D

ANDROMACHI SENIORIS THERIACA QVAE VIPERAS HABET, & Tranquilla cognominatur, ad D. Neronem. CAP. 6.

ANtidotum multis inſignem uiribus audi *Theriacæ dedicatio.*
  Cæſar, qui nobis ocia tuta facis.
Tranquilla hæc, Hilariſque ſuo, pariterq; Serena *Theriacæ nomina.*
  Nomine, cyaneos non timet una ſinus.
Non ſiquis cupidis expreſſa papauera labris *Ad Venena.*
  Hauſerit, exitium pocula ſumpta ferent.
Non ſi quis gelida compleuerit ora cicuta,
  Siquis hyoſcyamum, ſiue aconita bibat.
Non ſi cantharides, aut præſens morte uenenum
  Colchi tuum ſumat, feruida Thapſe tuum.
Arida non dipſas, non clarus fraude ceraſtes, *Ad ſerpentes*
  Non feret impreſſo uipera dente necem.

Incaſſum

Incaſſum cauda conſurget ſcorpius unca : E
Nec ſubitos luctus aſpis iniqua dabit.
Non ptyas audebit calido progreſſa cubili,
Vt prius aduerſa comminus ire uia.
Nullus ob hæmorrhi ſtillabit uulnera ſanguis :
Nec tumidos faciet preſſa dryina pedes.
Claudere non eogent odioſa phalangia ſummum,
Concuſſu tremulo frigoribusque diem;
Non hydrus. Nec ubi torret Sol æquora cancro,
Cum petit arua minax, concitus atque furit,
Ora trahens multa cherſydrus cæde cruenta,
Supremum uitæ ducet in exitium.
Hac fidens æſtu per rura uagabere Cæſar,
In Lybico quamuis progrediare ſolo.
Nil oberit ſicci tibi ruris alumna rubeta,
Nil geminum tollens amphiſibæna caput.
Hæc rurſus ſtomacho præſens medicina tumenti eſt : F *Ad grauiores morbos.*
Hæc ab anhelanti pectore tollit onus :
Aut intus toto cum ſpiritus undique uentre
Fluctuat, & ſurdis uiſcera pulſat aquis :
Diraque cum miſerum dirumpunt tormina uentrem,
Et ſaliunt longi membra dolore coli.
Sanat item croceo ſuffuſos ora colore,
Regius is ſolito nomine morbus erit.
Hi poſitas nolunt miſeri contingere menſas,
Nec ſiquis uitæ tempora longa datet.
Sed ſibi diſſimiles oculis animique dolore,
Contemnunt medicæ, quis putet? artis opem.
Inuadet quoties hydrops mala, corpora liuor
Inficit, hac fies liber ab antidoto.
Hinc hebetes oculi ſibi priſtina lumina ſument. G
Hac phthiſis incipiens uicta recedit ope.
Sola poteſt in ſe collectos ſoluere neruos,
Pendula tunc aliquis tentave colla gerit.
Nec ſinit ut membrana, leues quæ pectore ab imo
Sepſit pulmones, uicta tumore premat.
Hac etiam magno ueſica dolore leuari,
Horrifici ſtimulis ulceris icta ſolet.
Sola poteſt clauſos penis reſerare meatus,
Irrita quos urit, ſollicitatque Venus.
Cinxerunt lumbos renum quandoque dolores,
Hauriat hæc aliquis pocula, ſanus erit.
Sola poteſt eadem multis accepta diebus,
Tollere de læſo pectore puris onus.
Neu te dira lues, neu lædat noxius aer,
Hanc cape, cum primo eſt Sole reuecta dies. H
Hacque canum rabiem fato impendente fugabis,
Cum trepidat moriens, & ſitit æger aquas.
Inſomnes demum quibus eſt mos ducere noctes,
Conciliat ſomnum, peruigilesque leuat.
Pondus erit quantum creuit faba, quam pater atro *Doſis Theriacæ.*
Atque reſtagnanti flumine, Nilus alit.
Ipſe tribus cyathis præſcriptum dilue pondus *Aſſumptionis modus.*
Antidoti, cyathis igne calentis aquæ.
Sic commiſta, tibi uel claro mane bibatur, *Aſſumptionis tempus.*
Vel cum nox primam protulit orta facem.
Morbi certa dabit crudi ſolatia, mane
Sumpta, quibus triſtis lux ſolet eſſe magis.
Veſpere, cui magnos nox aduehit atra labores,
Languenti cuſtos atque leuamen erit.
At qui calcati morſu ſerpentis anhelat,

Ignarus

A Ignarusve doli toxica nigra bibit,
Et cum mane nouum,& cum ſe Sol abdidit undis,
Sumat,ab æquali pondere tutus erit.
Hactenus & pondus,uiresq;,& tempora Cæſar.
Quod ſupereſt, dicam quo facienda modo.
Vipera principio cura obſeruata procaci, *Paſtilli ex Viperis.*
Protinus eſt celeri corripienda manu.
Namque ubi triſtem hyemem pepulit clementior aura,
Arcta ſolet cæcæ linquere luſtra domus.
Et paſſim uiolis carpit uernantia prata,
Dum uiridis quærit ſemina fœniculi.
Nam facit hæc cernant ſerpentes acrius herba.
Quos alit in cladem tarde bubulce tuam.
Deprenſis igitur ſummum caput,imaque cauda.
Demenda,hinc quicquid uenter inanis habet.
B Inſert nam ſæuos hinc atque hinc uipera luctus,
Et ſquammis caudæ dira uenena tegit.
Ceruicisq; ideo tantum caudæque ſecabis,
In pugnum quantum eſt alta reducta manus.
Sanguine ſed miſtum caueas ſtillante uenenum,
Verè hilarem nam ſic experiere diem.
Hæc ubi rite tibi fuerint perfecta, ſubinde
Vipereas carnes fictilis olla coquat,
Ante tamen miſces frondem graue olentis anethi,
Et quantum ſatis eſt prouidus indis aquæ.
At cum panda fluunt reſoluti corporis oſſa,
Cumq; tument flauæ noxia terga feræ,
Exime vipereas, confuſa cadauera, carnes:
Exemptas,longa uentilet aura mora.
Hinc ſpinas tacita prudens ſubducito mente,
C Quas bene ſi tractes ſentiet apta manus.
Adde laboratum panem, ne uipera formam
Tuſa neget rotulis,ne pereatve liquor.
Inque cauo dudum poſtquam hæc uerſaueris orbe,
Finge rotas, aptum det quibus umbra locum.
Inde capillato Scillam cum cortice ſumptam, *Paſtilli è Scilla*
Pulte linas,medio conſtituasq; foco.
Ac cineris rutili cumulos ſuperingere, donec
Reddatur ſcillæ mollius igne caput.
Signa dabit,feruens poſitos cum diſcutit ignes:
Excute,& ut leues dempſeris exuuias,
Tres ſcillæ partes,erui compone duabus,
Piſtilloq; crepet concaua pila diu.
Ac minimos tandem contuſa premantur in orbes,
Quos procul a radiis mitior umbra tegat.
D His igitur lancem primum cumulabis, & octo *Primus ingredientium ordo xlviij.*
Bisq. decem drachmas accipe,bisq; decem.
Dimidium ſuperadde rotæ,quam uipera fecit, *Secundus xxiiij.*
Et piperis longi ſit quoque pondus idem.
Sitq; opij tantum, tantum medicaminis eius
Quod grati nomen magma coloris habet.
Inde quater ternas mutato pondere drachmas *Tertius xij.*
Irldis, & ſiccæ protinus adde roſæ.
Addaturq; tui radix dulciſſima ſucci,
Et dulcis tantum ſeminis inde napi.
Scordion iungas,& odoribus inclyta ſemper
Balſama,qui ſyrio mittitur orbe liquor.
Tum quæ ſuſpendas æquata cinnama lance
Coniice,& agarici par quoque pondus eat.
Hinc ſupereſt myrrham,coſtumque,ſpecuque reuulſum *Quartus ordo vi.*
Corycio fragrans impoſuiſſe crocum.

Et caſiæ calamos,& quam tulit India nardum, E
Teq́ue Arabi ſchœnum gloria prima ſoli.
Inde nigrum coniunge piper, thuriſq́ue nitorem,
Diuite quod fœlix rure Sabæus alit,
Nec tu dictamnum,nec tu quoque pontica rheon
Defueris,ſtœchas,marrubiumq́ue uirens,
Atque apium petris quod naſceris,& calaminthe,
Afraque cum lachrimis ò terebinthe tuis.
Et foliis gramen quinis,& zingiber ardens:
Singula ſed drachmas ſex tibi quæque trahant.
His etiam polium drachmis ſe quatuor reddet, *Quintus ordo iiij.*
Addet ſe polio proxima pinus humi.
Cumq́ue racemifero Celtarum nardus amomo,
Et ſtyracis lentor, feruidaq́ue herba meon.
Atque humilis quercus ſemen,Pontoq́ue petita
Phu,quibus accedet Lemnia terra comes. F
Nec non malabathri folium,miſcebis & aſſam
Chalcitim,fibras gentiadaſq́ue ſimul.
Inde tenax gummi,preſſaque hypociſtide ſuccus
Adſit,& hinc fructus balſame parua tui.
His etiam aniſum,ſeſelimque his iungere molem,
His cardamomum,fœniculumque uelis.
Atque atram lachrimam,Nili quam ſpina remittit,
Quæque ſuo thlaſpis ſemine nomen habet.
Hypericon rurſum,pallens miſcebis & ammin:
Nec drachmis totidem plus ſagapenus eat.
Pondere dimidio tum quos ſibi Caſtor ad Iſtrum *Sextus ordo ij.*
Ore ſecat teſtes,impoſuiſſe decet.
Quis nec Ariſtolochi radix,ſiccumque bitumen,
Candida nec deſint ſemina dauce tua.
Denique cum panacis ſuccum,centaurion atque G
Addideris,finem chalbanus ipſa dabit.
Antiquo primum ſolues tamen omnia uino, *Commiſtionis modus.*
Humida quæ fuerint,ut liquor & lachrimæ.
Tum quæ ſicca uides,poſtquam contuſa minutim,
Cecropio pariter iungere melle uelis.
Hæc qui nos primus docuiſti maxime Pæan *Aeſculapij inuocatio.*
Adſis,ſeu Triccæ te iuga ſumma iuuant,
Seu Burrina magis,Rhodos,aut Epidauria tellus,
Adſis,& Regi ſer tua dona meo,
Stirpe tua natam Panaceam,namque ſalutem
Ille datam puro ſemper honore colet.

Andromachi iunioris Theriacæ deſcriptio. *CAP. 7.*

HAec quæ ſenior Andromachus de theriaca cōſcripſit,Andromachus filiꝰ in eo libro,cui titulus eſt,de medicinis intro aſſumendis,his uerbis explicat:non tamen equeſtri, ut pater, ſed pedeſtri utitur oratione. Antidotus galene.i.tranquilla cognominata ad oēm malam inter- H namq́; corporis affectionē,pręcipueq́; ad uentriculi uitia,& uenena,febreſq́; per circuitū inuadentes.Habet autem paſtillorum ſcillicorum ʒxlviij:paſtillorū theriacalium, ſpiſſamēti hedychroi,piperis nigri,opii,ſingulorū ʒ.xxiiij:roſarū ſiccarū,ſcordij cretici,ſeminis napi, iridis illyricæ,agarici pontici,cinnamomi,ſucci radicis dulcis,opobalſami, ſingulorum ʒxii:myrrhæ, croci,zingiberis,rhei pontici,radicum quinquefolii,nepitæ,marrubii, petroſelini , ſtœchadis, coſti,piperis* longi,dictamni,florum iunci rotūdi odorati,thuris,terebinthinę,caſię fiſtulæ, nardi indicæ,ſingulorū ʒ.vj:polii cretici,ſeſeleos,ſtyracis,thlaſpeos,amcos,chamædryos, chamæpityos,ſucci hypocyſthidis,malabathri,nardi celticæ,radicum gentianæ,aniſi,mei athamantici,ſeminis fœniculi,rubricæ lemniæ,chalcitidis uſtæ,ammi,† phu pontici,fructus balſami, hyperici,acaciæ,gummi,cardamomi,ſingulorum ʒ.iiij:ſeminis dauci,chalbani,ſagapeni,opopanacis,aſphalti,caſtorii,centaureæ tenuis,ariſtolochiæ tenuis,ſingulorum ʒ.ii:mellis attici drachmas* noningentas ſexaginta,uini ʒ.tercentum uiginti.Hæc Andromachus iunior ſoluta oratione cum ſcribat,pōt,qui non intelligit,omnia,quæ ſenex Andromachus elegiaco uerſu tradidit, hinc ea conquirere.Quāobrē & nos eorum,quæ obſecurius ibi dicūtur, expoſitionē omiſimus operis prolixitatem ueriti.Vnum tantum demirati ſumus,iuniorem Andromachum , dū

* *In cod. græ. Baſ. etiam album piper additur.*
† *Acori,additur in impreſſis.*
* *In cod. græ. Baſi. eſt Mellis ʒ.&.mini.ʒ.x.*

A connumeraret ſimplices medicinas,quæ antidotum hanc faciunt,In locum calamenthi,nepitã retuliſſe,ſic.n.Romani calamenthum uocant.Non decuit aũt ipſum, qui cætera Græce ſcribebat, hanc ſolam Romanam uocem Græcis uocabulis interponere. Vna aũt in re tñ hæc ab ea differt,quæ carminibus deſcripta eſt,ꝙ illa piperis longi 3.xxiiij,nigri ſex haber:hæc aũt proſa oratione deſcripta nigri xxiiij,longi vj.cõtinet.Qm̃ uero,ut dixi,multa exemplaria medicinarum pondus mendoſum hñt,idcirco ipſum non notis,ſed integris uocabulis, primum appoſui, Menecratis iudiciũ hac in parte ſecutus.Deinde quia Andromachi uerſus obſcuriores uidebãtur,Damocratis iambos eamet de re aperte admodum cõſcriptos,ſubiũgere decreui. Verum hoc paulo poſt fier:in pñtia nanq;, qm̃ ex ſimplicibus medicamentis,quæ huic antidoto imponuntur,a nobis aliquot iam expoſita ſunt,reliqua deinceps ſubnectere melius eſſe uiſum eſt.

De compoſitione paſtillorum ex viperis. CAP. 8.

A.l.5.fa.r.t. 1.fol.123.f VIperas non,ut aliqui faciunt,æſtate media,neq; ſtatim ubi cauernas egreſſæ fuerint,uenari conuenit:æſtate ſiquidẽ carũ carnes ſitim excitant,ſtatimq́; ab egreſſu frigidæ,ſiccæ,& extenuatæ ſunt.Opportunum itaq; tp̃s eſt,qđ iis medium intercedit, quodq; Andromachus ipſe ſignauit:quo tp̃e & qui libero patri ſacta faciunt,uiperas lacerant,uere quidem finiente,nõ-
B dum tñ æſtate incipiente:uel ſi uer quo ad magnam ſuam partem hyemale fuerit, circa principium æſtatis,non multo poſt pleiadum ortum.Viperas aũt,quæ prægnantes ſunt,reiicere oporter:aliarum uero caput,ac caudam abſcindere, quæ partes uenenatæ ẽt plus eſſe vñr, & duras paucasq́; carnes continere.Sufficiet aũt in magnis uiperis,ſi id,quod utrinque amputabimus, quatuor digitorum menſuram non excedat. His peractis reliquum corpus, inteſtinis exẽptis, pelleque detracta,aquis primo abluendum,atque in uas fictile coniiciendum eſt; deinde aqua pura ſuperinfuſa,& anetho quod tunc uiget,ollæ prunas,ut coquatur ſubiiciemus: uel arida ligna,q̃ ꝙ fumum non emittant,*ἄκαπνα* uocant:uel qđ melius adhuc eſt, uitium ſarmenta. Salis autem ſi ſuo tp̃e uiperas ceperis,tantillum immittere oportet: ſin æſtate iam incipiente,nihil. Omittere inſuper eas conuenit,quæ maritima loca,quæve in aliqua ſalſa aquarum lacuna, degũt.Antidotus,n.quę eiuſmodi uiperas acceperit,ſitim excitabit.Viperas igitur,cum ita coctæ fuerint,ac ſi quis ipſas comedere uellet,ab iure primum eximemus·deinde illarum carnes ita a ſpinis auellemus,ut ſpinã aliquã non accipiamus:auulſas carnes exquiſite conteremus: panis ex puriſſima farina confecti optimeq; ſiccati,qui præcipue & bene fermẽtatus ſit,& † in furno non ſub clibano coctus,modicum quiddã admiſcebimus. Non nulli tñ in commiſcendo panẽ
C uiperis hanc menſurã ſeruandam præcipiunt, ut panis pondus uiperinarum carnium dimidio minus ſit:alij ne tertiam partem excedat malunt. Ego uero q̃nque quartam, q̃nque & quintã, panis impoſui.Cæterum niſi bene coctus fuerit,periculum aliquod acoris imminet medicamẽto.Melius eſt igitur panem hunc ita coctum per aliquot dies loco aliquo ſicciori prius exiccaſſe.Verum cum uiperas, & panem coniunxeris, diligenterq́; adeo ſubegeris, ut nulla uiperinæ carnis particula non contuſa remanſerit,paſtillos ex ea maſſa conficio,qui tenues ſint:nã craſſi cum difficulter ſiccescere ſoleant,& carnem putreſcere,& panem aceſcere ſinunt. Quamobrẽ panem quoq; ante ſiccatum terere ſatius eſt, & non quemadmodum ante nos, qui Cæſari theriacam faciebant,uiperarũ iure maceratũ.Quam rem ipſe quoque diu feci, ſed mihi poſtea melius eſſe uiſum eſt,panem antea contritũ,uiperarũ carnibus exacte iam ſubactis admiſcere:citius nanque paſtilli ſiccescunt,qui ſiccũ panẽ non madidũ acceperint.Sit autem cella in qua paſtillos arefacies,in ſuperiori domus parte ad meridiẽ conuerſa:uel ſaltem ad ſeptentrionẽ non reſpiciat,ut Solis radios tota penè die accipiat.Tali.n.in loco cõmode ſiccescent,ſtatim a compoſitione ibi collocati,quo ſolares radij peruenire non pñt.Frequenter aũt ipſos conuertere opus erit,ut æqualiter utraq; ex parte ſiccescãt,quod facere ſi quis omiſerit,ſuperior quidẽ pars
D celeriter areſcet,inferior aũt humida diutius permanebit,periculumq́; erit ne marceſcant. Poſtea uero,q̃ exiccati fuerint,maneant adhuc aliquot diebus eadẽ in cella lõgius,q̃ prius a Solis radijs,ſæpeq́; denuo conuertantur. Sufficient aũt ad hæc omnia quindecim dies ad ſummum: poſt quod tp̃s,donec theriacam conficere uolueris,recondi debent in uaſe ſtanneo,aut uitreo, aut ẽt aureo.Vitro ſiquidẽ,& auro nihil fraudulenter admiſceri põt: Stannum aũt plũbo adulteratur,quod uitare conueniet,non ſolũ in hac antidoto,ſed & in quibuſcunq; alijs medicinis: Quemadmodũ & argentũ, ſi purum non fuerit, uaſa nanq; ex eo fabricata celerrime rubiginẽ contrahunt:purũ autẽ argentũ Romani candidũ uocant.Cæterum longe melius eſt,haud multo poſtq̃ paſtillos confeceris,ipſis uti:quanq̃ non multum detrimenti capiunt,ẽt ſi peracto anno,atq, ẽt multo poſt,eis utaris.Recte nanq; a principio ſiccati,ad tertium quartũq́; annum integri perſeuerant,dummodo tñ apte reponantur:& ſubinde puluiſculus quidam qui ipſis obraſci conſuedit, mundis mantilibus interdum abſtergatur: is nanq; ſi diutius inhæreat, paſtillos perforabit.Perſpicuum eſt autem inutiles eos tum denique reddi, cum perforati fuerint, quẽadmodum ante quàm hoc accidat,etiam ſi multum tempus interceſſerit,non inutiles eſſe.

† In clibano, nõ i furno coctus, ita & Græcus codex & ratio poſtulat, cũ Gale. in lib. 1. De alim. fac. præferat, quæ coquũtur ſub clibano ijs, quæ in furno: et ſi etiã ibi ĩterpres errarit.

De paſtillorum ſcilliticorum compoſitione. CAP. 9.

SIue ſcilliticos,ſiue ſcillinos,q̃s appellare uelit cõfectos è ſcilla paſtillos,rotulasve,aut orbes,

nihil

nihil refert:neq;.n.medicamēto quicq̄ officit, q̄uolibet inditum nomen, modo errorem aliquē E
in eorum compoſitione non admittant.Quod ne contingat,ego tibi eam dilucide nunc explica
bo.Principio ſcillam ſucculētam de terra euelles,cuius ſolia penitus iā,& ſcapus aruerint. Huic
deinde cortice detracto duriorem pulticulam induces ex tritico nouo quantumq; fieri poteſt
exquiſito cōfectam:ipſam poſtea multo calidoq; cineri ſubiectam non prius extrahes, quoad-
uſq; circumpoſita pulticula cruſta plane fiat.Quòd ſi ubi hæc agis furnus aliquis adſit,una cum
pane ſcillā illuc inferre potes:inde cum obducta plus iā exaruit,ipſam extrahes,& conteres Sa
tis aſſam uero ſcillam intelliges,ſi feſtucā immi[illegible]am admiſerit:ſcilla nanq; cū bene toſta eſt,fur
culos facile excipit.Vbi uero ſcillā diligenter attriueris,candidā erui farinā admiſce: nā quæ
candida non eſt,amara ſupra modum eſſe conſueuit. Cognitum aūt unicuique exiſtimo,prius
oportere tenui cribro farinam excutere,ac p̄terea diligenter eā læuigare.Scilla uero ſeſquipon
dere farinā ſuperet opus eſt:dico aūt ſeſquipōdere,ut ſi duas farinæ ſumas, ſcillæ tres accipias.
Quam rem cum & Andromachus iunior aſſerat , neſcio qua ratione ductus,uelit erui farinam
drachmas octoginta eſſe,ſcillam uero centum uiginti:cum ſatis ſit dicere , ſcilla eruum ſeſqui-
pondere ſuperet.Poſtremo uero ſimulatq; rotulas tenues ex hac miſtura conformaueris,in cel
la,ſicuti paulo ante dicebamus,ad meridiem uergente,repones:quas tamen non in Solis radiis F
collocabis.Verum ſicut de paſtillis uiperæ dictum eſt,ita in his quoque cætera perage.

De Magmatis Hedychroi compoſitione. *CAP.* 10.

CVm ſuperius theriacā Andromachus conficere nos doceret , q̄uo uiperini ſcilliniq; paſtilli
conficerentur,ipſe quidem ſatis ſuperq; expoſui: Quo pacto aūt Hedychroum magma cō
poneremus,neq; Andromachus docuit,neq; complures alij:qui tametſi de medicinarum com-
poſitione tractarent , tñ cum theriacam deſcriberent , Hedychroi compoſitionem omiſerunt:
adeo ut medicus quidā Romæ,qui theriacā conficere nunq̄ uiderat,ipſamq; ſe ex ſola librorū
lectione compoſiturum fidebat,ab unguentariis Hedychroū peteret, exiſtimans illud herbam
eſſe quampiam,uel ſimplex aliquod aliud medicamentum . Sed ego ſpiſſamentum hoc ēt indi-
cabo,ab Andromacho in eos, qui nunc quoque Cæſari ipſum componunt,perpetua ſerie deri
uatum.Quod ut ipſum quoque peruerti non poſſit,hexametro carmine ſubſcribetur.

Magma, quod Hedychroum læto dixere colore ,
Aſphalathi drachmis,aſarique,marique,duabus
Conſtat : nec plures attollit amaracus illis .
Tres calamus,late ſuaues qui ſpargit odores . G
Treſque Arabum paſſim qui creuit iuncus in aruis .
Tres coſtum redolens. Tres toto cognita Ponto
Phu : quibus æquale fragrantia cinnama pondus,
Et lachrymæ, & ſarmenta dabunt,quæ balſamus ædit .
Rurſus ſex folium drachmas, ſed indica nardus ,
Sex caſiæ calami , ſex myrrhæ gutta leuabit,
Sexque croci flores : bis ſex attollet amomum .
Maſtiche ſolidam tantum trahet ultima drachmam .
Omnia tu uino ſimul hæc coniunge ſalerno .

Hæc ubi inter ſe miſcueris rotulas uiperinis,& ſcilliticis ſimiles figurabis , ipſaſq; eodē mō ſic-
cabis.Hæc aūt Hedychroi magmatis cōficiendi ratio,ueluti diximus,ab Andromacho per ma-
nus multorum ad nos uſque peruenit:nā quas alij conſcripſere, aliqua in re ab hac noſtra diffe
runt.Quæ ſiquidē Hedychroi deſcriptiones ab iis traditæ ſunt, qui medicamentorū experien-
tiæ dant operā,rerum iniectarum pondere ab hac euariant:aliæ uero neque marū,neq; amara-
cum prorſus hñt,Quædam alterutrum tñ continent:neque.n.duo hæc unguentarij omnes no H
ſcunt,eo q herbas ſolum Creta aducctas emant,& earum ſemina,atq; ſuccos. Ego uero & has
duas herbas ſcio in Aſia naſci,ac in aliis quidem regionibus raras eſſe,ſed in Cyzico frequētes.
In Italia quoq;,ut & alias quaſdam herbas,ita & amaracum uidi,quæ odore multum à maro ſu
peratur:marum.n.ualde redolet . Putaretq; forſan aliquis ſola nominis appellatione ductus un
guentum amaracinum,quod in Cyzico faciunt,amaraci plurimum capere:ſicq; forſitan ab an
tiquis id unguentum conficiebatur,ſed nunc ſolum marum imponunt Hanc herbam aliquādo
cum ipſe deguſtaſſem,ac eam amaram quidem plurimum,ſed acrem parum , deprehendiſſem,
hortatus ſum quendam eorum,qui amaracinum conficere ſolent,ut amaraci tantum immitte-
ret,quantum & mari . Viſumque eſt mihi id unguentum,minus quidem redolere, ſed peius ni-
hil operari.Hæc itaque a nobis obiter dicta ſint.

De exploranda quarundam medicinarum integritate . *CAP.* 11.

NVnc, quo pacto antidotus hæc confici dēat , explicabimus:eo ordine ſingula quæque im-
ponenda cōmemorans,quo ſuis in elegiis Andromachus recenſuit.Is.n.rotularū ſcillitica
rū drachmas octo,& bis decē, rurſusq; bis decē,imponi iubet: qđ p̄inde eſt, acſi quadraginta
octo diceret.Harū dimidiū,hoc ē uigintiquatuor drachmas,theriacaliū paſtillorū,opii,piperis
longi,

A longi,& magmatis Hedychroi præcipit. Ac de tribus quidem iam dictum eſt. Piper autem lon-
gum fraudulenter concinnatum deprendes, ſi illud aqua maceraueris: ſoluitur enim hoc pacto,
quod ſubornatum eſt: quod autem fraude caret, indiſſolutum manet. Eſt autẽ id, quo piper lon-
gum adulteratur, herba quædã ſulua ab externis regionibus aduecta, quæ piperi longo, aſpectu
quidem proxima, non tñ guſtu ſimilis eſt, quo etiam ab eo diſtingui facillime poteſt. Sagape-
num quoque quod uocant & ipſum in aqua ſeu uino dimiſſum cognoſcitur: uerum nanque ſta-
tim diſſoluitur: quod autem tale non fuerit, indiſſolutum manet. Siue autem quiſpiam ut neutrũ
nomen ſagapenum, ſiue ut maſculinum proferat, & totũ hoc ſagapenum ſuccum intelligat (eſt
enim re uera ſuccus ferulæ cuiuſdam panaci ſimilis) nihil refert. Cæterum Panacis ſuccus ſimile
quicquam non habet chalbani particulæ cuidam albiori: nam chalbani pars quædam re uera in
ſagapenum tranſit, quæ ſpumoſa & leuis eſt: quædam uero chalbanum optimum eſt ſagapeno
æmulum: denſum autem hoc eſt, & reliquo chalbano longe magis compactum, quo uti debe-
mus, ceu optima chalbani particula. Quoniã uero ad ſagapenum ex chalbano tranſire diximus
quodcunq; ſpumeum, conſtans, & album eſt, humoriq; immiſſum facile diluitur, ſuperioribus
quædam adhuc ſubiungere opus eſt, præſertim cum ob ſimilitudinẽ optima caſia cinnamomũ
B euadat. Vidimus.n. alias frequenter caſiæ elatæ & auctæ tantum, ut fruticis magnitudinẽ æqua-
ret, ramos quoſdã cinnamomo penitus ſimiles aſpectu, corticis tenuitate, præterea hiſce lignis
quæ cinnamomum certiſſime oſtendunt, ac guſtu olfactuque percipiuntur. Ad hunc modum &
in optima myrrha opocalpaſum reperitur, quod tamen à myrrha differt. Atque ſecundum hæc
tria, ſagapenum dico, opocalpaſum, & cinnamomum, quædam proueniunt, quæ neque chalba-
num, neque caſia, neque myrrha quidem amplius ſunt, nondum tñ ſagapeni, cinnamomive, aut
opocalpaſi, naturam exacte cõſecuta. Quam ob rem ſæpenumero perſpexerit oportet, qui ſimi-
lia internoſcere, ac ſecernere cupit. Nam quemadmodum gemellos, atque conſimiles inter ſe fra-
tres, qui conſuetudinem cum ipſis non habent, diſtinguere neſciunt, quod tamen contubernali
bus facillimum eſt: Sic in omnibus medicinis qui inter ipſas enutritus fuerit, & eas frequenter
aſpexerit, facile illarum diuerſitates uel minimas etiam, inueniet atq; comprehendet: At, qui ſe-
mel tantum aut bis inſpexerit, eas tanquam indiſtinctas intuetur, neq; unã ab alia internoſcere
ualet, cum tamen ſigna, quibus diſtinguantur, manifeſtiſſima non nunquam habeant, illi uſque
adeo expoſita qui ſæpenumero cõſpexerit, ut per unũ eorũ facile quanq; medicinam agnoſcat.
Sagapenum itaque è chalbane confectum eundem odorem non habet, quem uerum ſagapenũ
C poſſidet: nam id odoris genus, quod harum rerũ periti hircinum appellant, ſumptum è chalbane
ſagapenum non deponit. Quanquã inter uerum ſagapenum, & eiuſmodi chalbanum non mul-
tum interſit, etiã ſi quis antidotos cõponat: ambo nanq; ad id apta ſunt, & ſerpentibus ac uene-
nis ambo aduerſant, & ſi chalbanũ ſagapeno minus. At opocalpaſum exitiale eſt, multosq; nos
ſorte quadã uidimus noſtræ in ætatis decurſu mori, ꝙ myrrhã cui opocalpaſum admiſtum eſſe
neſciebant, aſſumpſiſſent. De induſtria nanq; qui antidotos conficiunt, tanquam optimam talẽ
myrrham imponebant, eo ꝙ uiderãt ipſam in collyrijs optimam fuiſſe medicinã: nempe ſaniẽ
abſque mordicatione extenuat, & interdũ incipientes oculorũ ſuffuſiones, & adhuc tenues au-
fert. Atque ſiue in emplaſtrum, ſiue in ceratum, ſiue in extenuans aliquod medicamentum foris
imponendum, talem myrrham conijcies, remedij uim augebis: at intra corpus aſſumpta exitiũ
affert. Hæc uberius ideo narrauimus, non ſolum, quia orationis ſeries ita expoſtularet, ſed etiã
quia hæc noſſe plurimum conducit.

De Medicinis in tertio ordine poſitis. CAP. 12.

VErum iam tempus eſt, redeamus ad ea cõſideranda, quæ ſunt in tertium ordinem ſimpliciũ
medicinarum ab Andromacho relata. Inquit.n. Inde quater ternas mutato põdere drach-
D mas. Hæc igitur quo tempore uigent, proculdubio colliges. Roſas primum, ut de paſtillis dictũ
eſt, exiccabis, illas decerpens quæ plus alijs bene olebunt, & rubicundiores fuerint. Vitabis aũt
cellas ſubterraneas, nec ullum medicamentũ in ipſis repones: præſertim uero in humidis, in q-
bus recondita celeriter carioſa fiunt. Roſis Andromachus Iridem illyricam adiungit: quæ uerba
non tanquàm inaniter prolata negligenter excipienda ſunt: ueluti nec cũ alijs medicinis patrio
nomen apponit, de quibus paulo poſt edifferens, quid quoque in genere optimum ſit demõſtra
bimus. Polium ergo & chamedrys, duo hæc Romam afferuntur, natis in Italia parum meliora:
in aliquot ſiquidem Italiæ locis, haud multũ deteriora proueniunt, illis annis quorũ uniuerſum
uer humidum non fuerit, ſed ſicuti ſæpe cõtingit æſtiuo tempori ſimile. Quòd ſi ueris cõſtitutio
ſiccior obuenerit, multa, quæ in Italia naſcũtur, pluribus Creta allatis paria erũt, ueluti chamæ
drys, chamæpitys, hypericon, gentiana, thlaſpis, elleborus niger, & id genus alia. At uero qđ ad
Iridem pertinet, ſecus ſe res habet. Si enim iris Lybica quæ plurima ex Africa Romam afferẽ, Il-
lyricæ compararetur, tantũ ipſi cedet, quantũ cadauer uiuo corpori: non tñ alijs in gentibus orta,
tam multũ ab illyrica degenerare iris uidetur. Iridẽ igiẽ, uelut & reliquas medicinas, odoratio-
rem ſemper eligito: Vnũquodq;.n. optimũ eſt, quod ſui generis odorem uehemẽtiorem habet:
is autẽ ex multorum inſpectione manifeſtus unicuiq; fit. Ac de guſtu quidem perceptis quali-

tatibus eodem modo cenſendũ eſt. Id enim optimum medicamentũ eſſe cõſtat, in quo id quod E
ſuo generi propriũ eſt, exuperat: peſſimũ uero quod ſui generis alijs & tenuius & exilius eſt. Me
liora nãque ſunt omni In ſpecie, quæcunq; nec rugoſa, nec exilia fuerint: ut q̃ conuenientẽ ſibi
magnitudinẽ exceſſere, peiora ſunt ijs, q̃ bene quidẽ enutrita, ſed tñ aſtrictiora ſunt. Quã ob rẽ
ut dixi, medicinas ſimplices multas & ſæpius inſpexiſſe operępretiũ eſt, & maxime optimas, q̃
longo iam tp̃e ſui experientiã ipſis naſcendi initijs p̃buere, quæq; uno ore à peritis medicæ ma-
terię auctoribus cõmendantur. Omnes igit̃ herbarij unanimes ſcripſerunt, iridẽ in Illyrio natã,
optimam eſſe: petroſelinum uero, quod in Macedonia prouenit: aſphaltũ è Iudęa aduectũ, item
& opobalſamũ. Eodem modo & in reliquis. Quorũ dotes à regionibus acceptas cum priuatim
de unoquoq; loquemur, non omittemus. Subiungit deinde radicis dulcis ſuccũ, & agreſtis napi
ſemen, q̃ duo nobis è Creta q̃ optima afferuntur: præcipueq; radix dulcis & ipſa, & eius ſuccus.
Scordiũ quoq; pulcberrimũ Creta mittit: quã q̃ in alijs regionibus & minime cõtẽnendũ ſcor-
diũ reperias. Literarũ quippe monumẽtis traditũ eſt à quibuſdã celebribus uiris, cũ in p̃lio inte
rẽptorũ cadauera multos dies inſepulta iacuiſſent, q̃cũq; ſupra ſcordiũ forte fortuna ceciderãt,
multo minus alijs computruiſſe, ea præſertim ex parte, qua herbã attigerãt. Ob quã rẽ ſane per
ſuaſum eſt oĩbus, tã reptilium uenenis, q̃ noxijs medicaminibus, quæ corpus putreſcere faciũt, F
ſcordiũ aduerſari. Ac de omni quidẽ medica materia ſatis ſuperq; eſt à Dioſcoride quinq; libris
diſputatũ: à quo diſcere licet unicuique cũ alias oẽs notas, tũ guſtu olfactuq; perceptas, quibus
p̃batæ medicinæ certiſſime cognoſci, & ab improbatis ſecerni queunt. In quibuſdã uero, oculis
quoq; perceptæ qualitates haud parũ utilitatis afferunt. Sed conſiliũ meũ nõ eſt, q̃ ab alijs recte
conſcripta ſunt, hoc in opus transferre: uerum quæ illi planè omiſerunt in medium aducere.

De Opobalſamo & Cinnamomo. CAP. 13.

MEminit poſtmodũ Andromachus cinnamomi & opobalſami: in quibus poſt notas à Dio-
ſcoride traditas præcipuum illud eſt, uidere prius ipſa, quibus in locis optima naſcuntur:
Quẽadmodũ ego feci, qui ſciens balſamũ uſqueadeo pluribus artibus adulterari, ut internoſci
uix queat, ipſum ex arbore ſua reſudantẽ aſpicere uolui, & ex eo particulã tanq̃ regulã cæteris
agnoſcendis apud me ſemper habere. Didici quoq; quo pacto multis modis adulteratũ peritiſſi
mos etiã quoſq; falleret. Quã rem qui ſciunt, diuulgare non conſulo, ne obiter improbi fraudes
diſcãt, & in malos uſus conuertant. Nã neque illos approbo, qui noxias medicinas deſcribũt, &
publicant. Si quis igit̃ probationes à Dioſcoride ſcriptas, & ab alijs quicũq; de oĩ medicamẽto
rũ materia docuerũt, agnoſcendis ſimplicibus medicinis admoueat, ipſeque ſuũ ex multa inſpe G
ctione collectũ iudicium adhibeat, exacte quæcunque ſecerni poſſunt diſtinguet. Quædam. n. ut
dixi, uel nullatenus, uel nõ exacte, ab adulterinis ſecerni queũt: uſqueadeo falſis uera ſunt utro
rũque cõfuſa indicia: ueluti de quo nunc loquimur opobalſamo: Nam de cinnamomo cõtraria
ijs, q̃ de opobalſamo narrauimus, comperta habeo. Perſuaſum nanq; mihi eſt ipſum cognitu fa-
cillimũ ex omnibus eſſe illis, qui ſæpe optimum cinnamomum uiderint. Optimũ uero conſequi
nemo poteſt, niſi repoſitũ ab Imperatoribus intueatur, ſex generibus quodãmodo diſtributũ.
Siquidem & in hoc ipſo uelut & in caſia, optimi ad deterrimum tam magna differentia eſt, ut ſu
prema caſia ab infimo cinnamomo parum diſtet. Neq; uero cinnamomi uirtus ad uſum apta lõ-
go tempore durat: ad triginta ſiquidẽ annos quã à principio uim habuit, integrã nõ conſeruat:
nugantur enim qui cinnamomũ ex hiſce medicinis eſſe dicunt, q̃ ſenectutẽ non ſentiant. Atqui
ego non centum, neq; ducentum annorũ interuentu, ſed pauciorum, ſi quis ad tantum numerũ
conferat, uetuſtius factum obſeruaui. Quo tempore ſiquidem Antonino Imperatori theriacã pa
raui, uaſa lignea in quibus eiuſdẽ generis cinnamomũ inerat, multa conſpexi, alia Traiani, q̃dã
Adriani, nõ nulla Antonini, qui poſt Adrianum Imperator fuit, ætate repoſita: omniaq; hæc ſeſe
& ſaporis & odoris imbecillitate, uehementiaque tantũ planè ſuperabant, quantũ & tp̃e differe H
bant. Olim è barbarorũ terris arca cubitos quatuor & medium longa Romam perlata cum fuiſ-
ſet, in qua cinnamomi primi generis integra arbor erat, ex eoque M. Antonino Imperatori anti
dotum quandam compoſuiſſem, ipſam cæteris multũ præſtare deprehendi, adeo ut Imperator
quoq; ea deguſtata, medicinæ cõcoctionẽ, uelut in alijs fieri ſolet, expectare noluerit. ſed ſtatim
ea uſus ſit nondũ integre duobus menſibus elapſis. Antonino ſubſecutus eſt Commodus, q̃ nec
theriacæ, nec cinnamomi, curã ullã habuit: ſub quo non ſolum arboris illius, q̃d ſuperfuerat oẽ
diſſipatũ eſt, uerum etiam quodcũque poſt Adriani tempora cõmportatum fuerat. Quo factum
eſt, ut nunc Imperator noſter Seuerus cum me ſibi theriacã eo modo conficere iuſſiſſet, quo M.
Antonino confecerã, ex cinnamomo Traiani & Adriani tempore repoſito ſumere coactus ſim:
imbecilliorq; plane mihi uiſa eſt, & tamen nondum anni triginta interceſſerant. Hinc nos opti-
mi cinnamomi notas quaſdã neceſſarias ſubijcere uolum⁹, ſummopere ipſum bene olere, inex-
plicabilemque præ cæteris bonum quendam odorem ſpirare, ac calidum guſtantibus ſe multũ
exhibere, non ita tamen ut mordicando triſtitiã palato inferat: colorẽ denique talẽ habere, qua
lem ſi quis lacti nigrum colorẽ admiſceat, atque cœrulei quem uocant aliquantulum addat. Ex
hoc igitur quãtum uolebam, ut mos mihi fuit, cum accepiſſem, ramuſculos aliquot apud me de

A poſui,in ea apotheca,in qua res meas omnes pretioſas ſeruabã.Verum ipſa combuſta,qua tem-
peſtate & templum Pacis incenſum eſt, & hæc & aliæ quinq; cinnamomi ſpecies,quas mihi cõ-
quiſiueram,periere.Nunc itaq; cum Imperatori noſtro Seuero theriacã cõponerẽ ex cinnamo-
mo Adriani tempore repoſito,quod optimum uiſum eſt,elegi: de quo ẽt utile quiddam lecturis
ſubdere cũ poſſim, id facere non grauabor. Superſunt adhuc ibi multa uaſa lignea, quæ uarias
cinnamomi ſpecies cõtinent, quarũ nulla tñ ueluti truncus in ramos plures diuiſus multũ attol
litur,ſed ellebori figurã præ ſe fert,immo uero damaſonij,qđ è Creta ad nos affert. Quænis aũt
cinnamomi ſpecies ab una radice, ceu frutex quidã paruus conſurgit,emittitq́; hæc ſex,illa ſe-
ptem uirgulta,uel paulo plura pauciora ve:non æquali tñ omnia longitudine ſunt,uerum quod
maximũ eſt,pedis Romani dimidium non ex cedit. Vniuerſa autẽ cinnamomi natura ſimilis eſt
quodãmodo optimæ caſiæ:quam qui afferunt barbari biſſyllabo nomine uocant,cuius prima g
& i conſtant, ſecunda z & i continet. Ac de cinnamomo quidem hactenus.

De reliquarum medicinarum probatione & electione. CAP. 14.

AGaricum ſequitur, quod fraudem nullã admittit. De quo illud modo dicere ſufficiet,quod
eſt ab auctoribus ante nos proditum,optimum id agaricum eſſe quod leuiſſimũ eſſet:den-
B ſum uero,graue, & lignoſum abiectum:quod autem inter hæc medium eſt,quantum ſignis, tũ
& uirtute ab utriſq; diſtabit.Subſcripta ſunt deinde mirrha & coſtus,nequaquã cognitu diffici-
lia hiſce qui prius utraq; uiderint: nouiſſe tñ opus eſt,myrrhã,quam Trogloditicam appellant,
antidotis idoneam eſſe.Hanc quidam Minæam uocant,à loco in quo optimam naſci ferunt.Ma
xime uero hæc bene olet, &, ut modo dicebamus,opocalpaſi quicquam admiſtum non habet.
Crocum uero Corycium cum omnis antiquitas,tum poetæ quoq; laudant.Ego uero & antrum
corycium in quo gignitur,& crocum ipſum accuratius inſpexi, uegetum quidem,non tñ odo-
ris magnitudine,uel diuturnitate cũctos alios excedentẽ. Quibus ſignis & uos optimũ ab igna
uo dijudicare conſulo, non aũt quia ſupra modũ uegetum ſit. Perſpicuum eſt autem optimum
crocum ſumme flauum.& plurimum redolens eſſe, ac longo tpe uigorem conſeruare. Quoniã
uero crocum quoq; adulterari à quibuſdam ſolet, neq; facile id deprehenditur,niſi ab ijs,qui ſę
pe optimum inſpexerunt,ſatius eſſe duco crocum multum ante emptum aliqua in domus cella
ad id apta repoſitum habeamus:quemadmodum paulo ante faciendum docuimus:Magnum ſi-
quidem probitatis indicium eſt,ſi tale permaneat,quale repoſitum fuit:adulterati nãque croci,
tam color,quã odor citiſſime aboletur. Quod ad Caſiam uero attinet,ea me cõmemorare nunc
C opus eſt,quæ in multis de medicina libris ſcripta ſunt, Duplum caſiæ,ſiquis cinnamomo egeat,
inijciendum.Hoc dictum irridẽs Satyrus magiſter meus,unam ex Quinti facetijs ipſum eſſe di
cebat,aſſeuerantis eos,qui duplum caſiæ imponere iubent,ſi cinnamomo careamus,ſimilia illis
facere,qui nos cenſent,ſiquãdo falerno caruerimus,illius quod in cauponis uenditur duplicata
menſura bibere: ſiq; panis ſiligineus deſit,furfuracei duplum comedere. Mihi uero hæc Quinti
facetia, ſi de re una quapiã, qua per ſe ſola uti uelimus, afferatur,uera irreprehenſibiliſq́; uide-
tur:ſin de re quæ in ſocietatem multorum ueniat,non eſt eodem pacto uera.Nam cuiuſcunque
quod ſolũ corpori admoueri debet, rhus puta, abſinthiũ, iris,gentiana, uel id genus alia aliqua
medicina,ſi quis minus boni duplum loco præſtantiſſimi accipiat,& corpori uel extra uel intra
admoueat,duplicato etiam nocebit:at ſi multis unum aliquod optimum commiſcẽdum fuerit,
quod ſe aucturum aliorum uires ſpondeat,ſi præſtantiſſimum deſit, peius nihil erit uti duplo il-
lius, qui proprietates eiuſdem generis habeat,etiam ſi deterius hoc illo uideatur. Caſia ſiquidẽ
cinnamomo genere proxima uſqueadeo eſt, ut ex ipſa qñq; cinnamomum oriatur,ſpectentur-
que non nunquã caſiæ arbores integrę,in quibus aliqua cinnamomi uirgulta è caſiæ ramis pro-
deant. Simileq́; iſtud eſt non uino aut pani,ſicuti Quintus dicebat,ſed uitæ functionibus in ex-
D truenda domo,in fabricanda naui,in tollendis & tranſponendis oneribus,in omnibus denique
uitę actionibus,in quibus qđ peragendum erat ab uno homine robuſto,ſi abſit,à duobus imbe
cillioribus perficitur.Hæc aduerſus Quinti dictum obiecta ſint,eo quòd mihi reijciendum om-
nino nõ uidetur eorum præceptum, qui pro cinnamomo duplum caſiæ imponendum cenſent,
quãquam ego ſemper cinnamomum impoſuerim. Nam q̃bus ego Romæ antidotos compoſui,
cum uel Imperatorum amici, uel diuites eſſent, facile fuit illis quidẽ à Regibus petere,ijs uero
cinnamomum emere. Quibus illud etiam addidiſſe,qñ Imperatoribus antidotos compoſui,me
cinnamomo nunquam eguiſſe,ſuperuacaneum plane fuerit. At Quinti ſententiã,quam de car-
peſio habuit,commemorare tempeſtiuum : ipſam nanq; non ſolum à Satyro, ſed ab alijs etiam
Quinti diſcipulis accepi.Imponebat igitur Quintus,ut aiunt,quoties cinnamomum deerat,car
peſium , perinde atq; uiribus optimæ caſiæ non inferius. Egoq; carpeſium idcirco multum me-
cum attuli ex ea peregrinatione, qua orientis prouincias adij,diligenterq́; repoſitum nunc uſq;
plurimum ſeruo, quod odorem etiamnum & ſaporẽ ſi non qualem prius habebat,certe nondũ
extenuatum retinet. Eſt autem carpeſium herba phu appellato genere ſimilis, ualidior tamen
atque aromaticũ quiddã plus ſpirans. Plurimũ hæc in Sida urbe Pamphiliæ naſcitur : emiturq́;
propterea illic utiliſſimo pretio.Quocirca ſi quis ueſtrum illuc acceſſerit,carpeſij multum emat,

cum eum ſibi longo tempore duraturum nouerit. Tenuia autem quædam carpeſij ſarmentá cin E
namomi uirgultis ſimilia ſunt. Eius duo genera reperiuntur, unum quod Laertium, alterum qđ
Ponticũ nominatur, à monte in quo naſcuntur utraque nomen adepta : ſed ponticũ melius eſt.
Quod cum plurimum haberem, permultis medicamentis admiſcui, in quibus phu uocata impo
ni debuerat: eſt enim carpeſium, ut dixi, phu ſimile, ualidius tamen, & qualitatem quandam aro
maticam, guſtum, odoratumq; remittẽs. Inter tam multa autem, quæ de caſia retulimus, neceſ-
ſum eſt illud etiam in primis explicemus, ꝙ caſia theriacæ inijcienda ſit. Nam Gizi nuncupatá
præcipue laudant, ſecundo autem loco Moto dictam. Sunt & qui Arebo Daphitenq; probent.
Cæterum Gizi quá uocant, in omnibus cinnamomo ſimilem eſſe ſuperius quoq; diximus. Hęc
eſt quæ ab aromatum peritis perinde atq; cinnamomum aſſidue uenditur. Quanquá Androma
chus iunior caſiam à quibuſdam fiſtulam appellatam imponendá arbitratur. Hæc omnibus co-
gnita eſt, ná & uilius cæteris uenditur. Cuius exterior cortex fiſtula appellatus, quia obuolutus
ipſam repræſentet, ſaporem & odorem ualidum habet: interior aũt pars debilis adeo eſt, ut nul
lũ uſum præſtet. In carminibus itaq; patris paulo ante à me tranſcriptis caſiæ nomen abſolute
pronunciatũ eſt: in ſoluta uero filij oratione fiſtulæ nomen caſiæ adiectum eſt. Atq; ab eo ſeries
per eos, qui ante nos theriacá Imperatoribus cõpoſuerũt, in nos uſq; deriuata, fiſtulę nomẽ nũc F
uſq; appoſitum ſeruat. Iubet deinde Andromachus Indicam nardum imponere, quá ex eo quia
ſpicæ figurá imitet, nardi ſpicá nominant, quáuis radix ſit. In qua cauiſſe oportet, nequis elutá
uocatam nobis uendat: eſt autem hæc nardus, quæ prius ab unguentorũ ſtructoribus elixata, ut
ipſorum mos eſt integra uenditur. Quam ob rem Ompham barbara uoce dictam emere con-
uenit, cuius radici terra adhuc adnexa ſi contrectetur, nardi odorẽ habet. Schœnum id eſt iun-
cum, ex Arabia petitum, ad hæc idem auctor imponere præcipit, neſcio qua de cauſa ſchęnan-
thum, id eſt iunci florem, à uulgaribus appellatum : nobis ſiquidem cum florum copia nõ adſit,
iunco utimur ex Arabia comportato : cuius ſummitatem cameli ſæpenumero abroſerũt, iucũ-
diſſime nanq; hunc iuncum cameli paſcuntur, ſecus uias ibi plurimum naſcentem. Eſt autẽ iun
cus iſte exigui pretij medicina, ſolaq; odoris integritate dijudicanda : qm̃ celeriter ipſius odor
expirat. Subſcribit poſtmodum Andromachus, Inde nigrum coniunge piper, thuriſq; nitorem.
Quo in loco non opus eſt, inquiramus, quid nitor ſit, perinde atque cuiuſpiá alterius medicinæ
nomẽ, cũ & ex theriacæ deſcriptione proſa oratione ab Andromacho iuniore prodita, & ex cõ
poſitionis inſtituto, quod ab eo in nos uſque peruenit, medicamenti nomen nitor non ſit. Ná ꝓ-
ter duodecim drachmarum piperis longi in ſex nigri commutationem, tam pater quá filius ea- G
dem de theriaca ſcripſerunt. Quare thure & pipere excepto cum nihil ſuperſit, de quo quis ni-
toris appellationem dictam putet, cenſendum eſt Andromachum uerſus conſcribentem id ni-
toris uocabulum thuri epithetũ feciſſe. Meminit deinde piperis nigri, dictamni, marrubij, rhei,
rerum omnibus cognitarum. Theriacæ tamẽ deſcriptio, quæ nobis per manus tradita eſt, graue
piperi adiectum habet. Magnitudine uero piper hoc aliud ſuperat, corticemq; ſubtiliorẽ, & mi-
nus rugoſum habet. In rheo quoque fraus committitur. Ná quibus in locis naſcitur, ſimulatq;
euulſum eſt, ipſum elixant, quo ſuccum remittat, ac tam ſuccum ut ſincerũ & aquę impermiſtũ,
quàm rheum exiccatum ut non elixum, ad nos poſtea mittunt. Quam ob rẽ ſcientia opus eſt ue
rum ab adulterino ſecernendi: quam facillime conſequuntur, qui ſuæ ſpontis rheum aliquando
uiderint. Nam elixi pars, quæ ſub aſpectum uenit, denſa per totum & compacta non eſt, ſed ra-
rior: & guſtu tentatum ſaporem adſtringentem, uel nullum, uel obſcurum remittit, cum tamẽ ſi
adulteratum non ſit, uehementer aſtringat. Cito tamen & ipſum foraminoſum efficitur. Stœ-
chas autem multa pluribus in locis prouenit: plurima uero in Creta, & inſulis Stęchadibus quæ
in Ibero mari ſitæ ſunt, unde & Stœchadi nomẽ deductum eſt. Quæ autem in prædictis inſulis
oritur, uegetior Cretica & melior eſt. Quod ad petroſelinum attinet, laudatiſſimum Macedo- H
nicum eſt, omnibus cognitum. Hoc Eſtreaticum etiam quidam appellant, à loco in quo naſcitẽ
nomen imponentes: uerum exiguum eſt prorſus quod ibi prouenit, cum & præruptus & angu-
ſtus is locus ſit. Eſtreaticum itaque, ſeu Macedonicum hoc, quod in omnes gentes affertur, pau
cum & ipſum in Macedonia gignitur. Sed idem in petroſelino macedonico accidit, quod in at-
tico melle, & uino falerno contingit. Mercatores ſiquidem in uniuerſa ferme orbis terrarum op-
pida, ut mel atticum, uinum falernum, ſic petroſelinum macedonicum aduehunt: cum tamen in
Macedonia petroſelini tantum non oriatur, quantum populis omnibus ſatis eſſe queat: uerũ in
Epiro petroſelini multũ gignitur, in Cycladibus mellis plurimum. Atq; ut mel ex inſulis Athe-
nas affertur, ſic petroſelinum ex Epiro in Macedoniam comportatur, plurimumq; immo penè
totum Theſſalonicam: unde tanquam Macedonicum quocũque aſportatur. Idem in uino faler-
no contingit. Nam cum in exiguo quodam Italiæ agro falernum proueniat, complura alia uina
in falerni ſpeciem à uini magiſtris concinnantur: ꝙ perinde atque falernina in omnes prouin-
cias imperio Romano ſubiectas exportantur. Tibi uero ſi petroſelinum Eſtreaticum quandoq;
deerit, ne peiorem exiſtimes theriacam futuram ſi aliud impoſueris. Non enim ſi mortiferis ue-
nenis, ſi uenenatorũ morſibus, aliud ab eſtreatico petroſelinum minus congruit, propterea reli-

quis

A quis etiam morbis, ut torminibus, uentriculo debili, aquæ inter cutem, & id genus alijs, ſegnius opitulantur, quos in primis ſanare theriaca non promittit. Ad hæc eſtreaticum petroſelinũ amaram & plus theriacam facit, præſertim cum recens adhuc imponiẽ: nam ut acrimonia, ſic amaritudine, hoc alia ſuperat. Reſinam poſtea terebinthinam addit, quã neſcio cur Andromachus omiſſa Chia, Libycam eſſe uoluerit, Chiam nanq; penè omnes meliorẽ iudicarunt. Quanq̃ laudo & Libycam ſi bona ſit: ſed proculdubio bona ſemper non eſt, quemadmodum quæ è Chio uenit. Naſciẽ quoq;, & in Põto, & in alijs aliquot locis optima terebinthina: uerũ Chia reliquas & odore & ſapore uincit. Retulit ſubinde inter componentia theriacam Andromachus zingiberem, & pentaphylum, hoc eſt quinquefolium herbam, quæ duo fraudem nõ admittunt, & ab omnibus cognoſcuntur. Meminit ab his Polij, quod omnibus cognitũ, nec ſimile ſibi, quo adulterari poſſit, quicquàm habens. Deinde chamæpityos, de qua illud tantum referam, multis in locis & odore, & ſapore præſtantiorem chamæpityn gigni, q̃ in Creta: nobis.n. inde affertur, eaq; omnes, qui Cæſari antidotos cõficiunt, utuntur. Romæ ſiquidẽ in ſuburbanis prædijs, & chamępityn, & chamædryn repperi multo plus redolẽtes, q̃ Creta aduectas, ſi tamen continuis imbribus obrutæ nõ fuerint. Illud hoc loco nõ ignorare nos conuenit, cũ Creta nobis herbæ afferun-
B tur chartis obuolutæ, in quibus earum nomẽ ſcriptum eſt, quędã inuolucra ſolummodo incluſę herbæ nomen inſcriptum habere: quædã uero præter herbæ nomen, cãpeſtris quoq; uocabulũ additum continere: ac campeſtres quidem generoſiores inuenies, etiam ſi in plãis locis herbæ fermè omnes imbecilliores proueniant. Manifeſtum inſuper eſt, Styracem, qui in calamis è Pamphilia apportatur, Andromachum præcipere. Pauciſſimus aũt illic ſtyrax naſcitur: tantumq; ab hoc vulgari diſtat, quantum à uino quod in tabernis uenditur falernum. Accipere uero ſtyracẽ oportet maxime pallidum, quem & odorem & ſaporem quoque uehementiſſimum habere perſpicuum eſt. Nardum ab hoc Andromachus commemorat, quemadmodum ipſe ſcribit ex Gallia petitam, quam regionem orbis terrarum periti Celticam frequenter appellant. Tria nãq; nullo diſcrimine unius gentis uocabula ſunt, & eos populos aliqui Gallatas, aliqui Gallos, quidam Celtas nominant, ſed uſitatius apud eruditos Celtarum nomen legimus. De reliquis autẽ deinceps ab Andromacho conſcriptis, partim alibi eſt à nobis in ſuperioribus libris diſputatũ, ueluti de Lemnio ſigillo, & rubrica: nam terram potius ipſum, q̃ rubricam appellare conuenit. Eſt .n. Lemnia rubrica res alia quædam in Lemno naſcens, ad alios uſus apta, non ad quos Lemniũ ſigillum quod uocant. Sed de hoc quoq; ſicut etiam de reliquis, à nobis eſt in libris de ſimplici
C medicina diſceptatum: partim uero ſunt medicis omnibus cognita, nec fraudes ullas admittũt: eorũq; non nulla ſunt in theriaca pedeſtri oratione conſcripta, dilucidius explicata, ueluti illud,
" Atq; atram lachrymã Nili quam ſpina remittit. Acaciam nanq; ex Aegyptia ſpina collectã Andromachus ſignificat. Hoc loco unum hoc præterire non poſſum. Vtuntur omnes fere Thlaſpi, qđ è Creta affertur: at ubiq; naſcitur, colore inter luteum & flauum medium, figura rotundũ, exiguum adeo, ut multoties grano milij cedat. Melius eſt autẽ è Cappadocia cõportatum thlaſpi imponamus. Hoc ad nigredinem quàm plurimum inclinat, figuramq; non exacte rotundam habet, & antè dictum magnitudine permultum ſuperat: atq; ab uno latere paruam quandam ueluti compreſſionẽ præſe fert, unde & nomen obtinuit. Prouenit autem ut hoc, ſic & illud in Cappadocia quàm plurimum, Ideoq; non abſolute quod inde aſportatur optimum cẽſendum eſt. Sed quod peculiariter in Sauro naſcitur, nec Cretico, nec paſſim naſcenti, ſimile. Si quid adhuc aliud ſupereſt, quod minus dilucide ſit ab Andromacho patre elegiaco uerſu dictum, planũ fiet theriacam legentibus ab eius filio ſoluta oratione deſcriptam. Quod enim ille Cecropium mel obſcurius appellat, hic Atticum aperte nominat. Centaurion ille nulla adhibita diſtinctione in carmine pronunciat, hic in proſa tenue apponit, eo ꝙ aliud quoq; centaurium exter craſſum ap-
D pellatum. Idem & in ariſtolochia fecit, cum præter tenuem ariſtolochiam, alia quoq; reperiatur quæ craſſam radicem habeat: & rurſus tertia, quæ rotundam.

De compoſitione Theriacæ. *CAP. 15.*

Dictum eſt à nobis & ſupra, eum qui theriacã commiſcentibus animum ſemel intenderit, nõ iterum neq; tertio id faciẽtem uideat opus eſſe: at optimas quocunq; in genere medicinas ut idem agnoſcat non ſemel, bis, aut ter, ſed multoties, & ſæpe, quæ ſingulis in locis optime prouenire ferunẽ, inſpexerit, oportere. Nec ſatis hæc ſunt. Præcepta quoq; ad uſum earũ pertinentia hr̃e conuenit: de quibus & ſi in ſuperioribus iam egimus, denno tñ per capita de oĩbus dicere tempeſtiuum erit. Radices igitur medicinarum, q̃ in uſum ueniunt, extento cortice ſint oportet, non rugoſo: hoc.n. earũ maciem ſignificat. Fructus aũt unà cũ uirgultis & germinibus & calicibus uegeti, pluresq; eſſe debent: itẽ & quicquid ſemen includit, tegmina, cortices, inuolucra. Semina uero ſicut & radices uegeta ſint cõuenit: qđ ex eo, quia tantũ corticẽ habeant conijciemus. Liquores & ſucci neq; diuturnitate areſacti ſint, neq; ſuas qualitates obſcuras habeãt: has dico q̃ guſtu olfactuq; percipimus. Fructus aũt, q unà cũ uirgultis, ſolijs, calicibus, ac floribus, in theriacã mittunẽ, ij ſunt ſcordij, nepitæ, marrubij, ſtœchadis, dictamni, polij, chamædryos, chamæpityos, hyperici, centaureæ. Radices autem hæ, zingiberis, iridis, rhei, quinquefolij, coſti,

nardi Indicæ,nardi Gallicæ,gentianæ,mei Athamantici,phu,ariſtolochiæ tenuis. Semina uero E
hæc,napi,petroſelini,thlaſpis,ammeos,anethi,fœniculi,dauci,cardamomi. Hæc itaq; tria rerũ
genera mortarijs Aegyptijs imponi debẽt, duriſſimi.n.ſunt:itaq; minus periculi eſt,ne pars ali-
qua inde inter cõtundendum abrupta medicinis admiſceatur. Antedictis autem hæc quoq; ad-
denda erunt,paſtilli ſcillitici, paſtilli uiperini,magma hedychroum,piper nigrum & longum,ro
ſæ ſiccę,agaricum,crocus modo ſiccus ſit,terra lemnia,chalcitis uſta,amomum,cinnamomum,
caſia fiſtula,balſami fructus,acacia modo tenera aut humida non ſit,caſtorium deniq;,& aſphal
tus,ſiue fœminino,ſiue maſculino genere quis ipſam efferre uelit:diximus nãq; ſæpius aliàs nõ
animaduertendas eſſe huiuſcemodi uerborum minutias.Vino autem macerata diſſoluenda hęc
erunt, myrrha,& crocus,ſi tamen ita facere tutius tibi uiſum fuerit,nec ipſum,q a humidius ſit,
contundere.Succi autem omnes ideo uino macerantur,ut & diſſolui queant & lęuigari facilius
poſſint,ſagapeni dico,panaceæ,papaueris,cuius liquorem & Meconium & Opium uocant:aca-
cia quoq; cum humida tibi uiſa fuerit, nec ad contundendũ facilis:hypociſtidis item & radicis
dulcis ſuccus. Thlaſpis autẽ & napi ſemina primo quidem, ſicut & ante me alios feciſſe uiderã,
in mortarium unà cum alijs contundendis ipſe quoq; conijciebã::inde uero cum ipſa pilæ con-
cauitati adhęrere ob tenacitatẽ animaduertiſſem,melius eſſe duxi ſola in alio mortario prius at F
trita , uino ſuperinfuſo macerare quoad exacte diſſoluerentur, diſſolutaq; poſtmodũ cæteris,q̃
peculiariter uino macerantur ac diluuntur,admiſcere. Thus quoq; per ſe ſolũ in mortario ſeor-
ſum læuiter comminuere ſatius eſt,ne in placentã coeat:tũ ubi cõminueris & excuſſeris prom-
ptum habere, quo reliquis uino maceratis,cum placuerit,ipſum inſpergas : nam gummi& uino
macerare & ipſum per ſeſe,uel cum thure læuigare neceſſe eſt.Hęc igitur quo diximus pacto om
nia præparentur,atq; humida quidem ex uino diſſoluantur:ſicca uero in puluerem redigantur.
Quo tempore autem cuncta ſimul admiſcenda erunt,reſinam terebinthinam in uaſe duplici pri
mum colliquabis,tum ſtyracem,& chalbanum antea piſtillis ferreis rutabulisve cõfracta, mel-
liſq; crudi parumper inſtillabis.Hæc ſimul atq; effuderis,& manibus complanaueris,mellis ali-
quantulũ,reſinæ quoq; liquefactæ affundes. Atq; ita uaſe cooperto,ea rurſus liquari permittes.
Melius eſt.n.his rebus impoſitis,nondum mel admiſcere,ſed adaperto uaſe,quod aquæ innatat,
ut elixentur permittere. Interea dum iſta liquefiunt, maceratis ex uino rebus, ſiccas medicinas
eatenus adijcies,& cõmiſcebis,quouſq; ſpiſſa ſatis eſſe uideãtur. Atq; ita paulo poſt in mortariũ
magno cochleari liquefacta,tepida tñ transpones,robuſtuſq; aliquis homo tũc ipſa cõmiſceat.
Ac poſtea q̃ bene inter ſe commiſta,atq; in unum corpus redacta fuerint,denſaq; iam quodam- G
modo uideri cœperint,mellis & moderate decocti & proculdubio deſpumati partem quandam
ſuperimmittes, poſtea contuſarum medicinarum portionem quandam:deinde rurſus mel infe-
res:poſtea liquefacta,ſed tepida infundes:poſtremo quicquid pulueris & mellis ſupererit,admi
ſcebis,uehementer omnia magno in mortario magnaq; tudecula commiſcendo.Cum uero tu-
deculæ ductu in mortario oĩa coiuerint , tum in pilam transferenda ſunt : atq; ferreis rutabulis
diligenter extersis ne quid rubiginis inſiſtat,ſine intermiſſione contundenda . Rutabulum autẽ
opobalſamo ſubinde perunges,ne ſubigendarum rerum tenacitate obtineatur,ne ve difficulter
ſe inde attollentibus reſiſtat . Vt igitur opus expedite procedat,imas rutabuli partes opobalſa-
mo frequenter inungere conueniet,atq; opobalſamum hac una in re totũ abſumere. Melius eſt
autem in Sole theriacam commiſcere : ſic.n.citius in unũ corpus ſimplicia coeunt: dumq; hoc
faciemus, pilã in qua antidotus admiſcetur, operiemus. Ac poſt quatuor aut quinq; dies rurſus
in Sole ipſam eodem modo commiſcebimus:idemq; ſex,ſeptemve dierum ſpatio interiecto ite
rum atque deinceps repetemus,donec menſes duo uel quadraginta dies ſaltem compleantur.

Hactenus quæcunq; cõſcripſimus ad Theriacę uim augendam pertinent:quæ uero mox ſub-
iungam,ad colorẽ.Dãda nanq; eſt opera,ut nigram theriacam efficiamus:nam hoc etſi quo pa- H
cto in conſuetudinem uenerit, neſciam, quiſquis tñ hunc colorem non conſequitur, irridetur,
quanq̃ nulla coloris qualitate medicamenti uis immutetur.Nigra uero theriaca non erit,ſi chal
citis flaua luteàve dum uritur,euaſerit:chalcitidis.n.particula quantumuis minima colore ſuo,
theriacam inficit . Ne quis igitur hac quoq; in re fruſtretur , ijs quæ dicam , mentem adhibeat.
Quatuor chalcitis drachmas cũ theriaca ſolummodo capiat,multo plures aſſare conueniet hoc
modo.Conijce in exiguam ollam chalcitis crudæ drachmas non pauciores quadradinta:poſtea
ſuccenſis carbonibus ollam abſq; operculo,in medio prunarum ſtatue:cumq; liquefactam chal
citin uideris,ac quæ leuiſſima & ſpumoſa pars eius eſt innatare,ſtatim ollam ab igne amone,hu
miq; colloca,nec ut aliquando ſolebamus,ſicuti qui ignem accendunt,ipſi inſufflabis: mirandũ
eſt.n.quantum ita faciendo,luteus flauuſq; color emergat. Non tñ in Sole collocanda erit : ſed
in umbra,donec frigeat,omittenda. Hinc poſtea id ſolummodo capies quod ſuperne ſpumeum
fuerit,quodque neque luteum neque flauum,neque pallidum eſt. Deinde experiundi gratia ali-
quantulum eius,quod probaueris,accipe,atq; comminue:& num quis ex ſupradictis coloribus
appareat,inſpice. Nã ſi qualis accepta eſt,uiridis aut cinerea mãſerit , drachmas quatuor ipſius
impones:talem uãque chalcitin exiguam inuenies,etiam ſi multam exuſſeris . Quæ ad compo-
uendam

A nendam conficiendamque theriacam requirebantur, omnia iam abſoluimus.

De Theriaca ex Deſcriptione Damocratis. *CAP. 16.*

CVm uero Damocrates, atq; Cirto in quibuſdam ab hiſce diſcrepēt, oppotrunum mihi, quæ ab hiſce quoque auctoribus conſcripta ſunt, ſubijcere uiſum eſt, ac prius quidem Damocratis theriacam, qui omnem eius uſum dilucide explicuit. Ea autem eſt iambicis uerſibus, ut mos hominis fuit, deſcripta: commoditatemq; hanc habet, ut non ſolum memoria facile contineri, ſed nec à ſuo ordine peruerti poſſit. In eo itaq; libro in quo antidotos deſcribit, ab uſu ipſarum communi, & à proprio theriaces ipſius, initium ſumens, ita exorditur.

ANTIDOTOS paratas habere decet.
Aduerſus omnes uirulentas feras,
Quarum reperta & uidentur gratia.
His & uenenis obuies lethalibus,
Illi propinans ante, cui metus ſubeſt
Ne quid ueneni capiat miſtum cibis.
Poſt uero illis, qui putauerint ſimul
B Ferale quicquam ſe indidiſſe cum cibo.
Ingeſtam ubi reiecerint eſcam tamen,
Bis illam terque præcipe paſſis dari,
Donec ueneni ſigna permanent mali.
Hanc, læſit ſerpens quos obuius, dabis.
Lethalis dentes uel quibus impreſſit fera,
Aſpis, Ceraſta, Dipſas, atque Hydri graues
Echidna triſtis, ſpumei canis furor:
Hæc quippe morſu cuncta lethali nocent.
Obſtat marinis omnibus belluis quoque,
Et quas minutas beſtias uocant, Apes,
Crabrones, ueſpas, & rigentes ſcorpios,
Mures araneos, rapax Phalangium.
Huius antidoti, plus una drachma dato,
Quantum nux magna, ſed parumper amplius,
C Admiſtis uini puri cyathis decem.
Male commorſis, non ſufficiet ſemel
Haurire, metu ſi quis abſolui uelit,
Neceſſe antidotum ingerat frequentius.
Hæc uſum ad omnes commodum morbos habet,
Qui corpus longa male afficiunt mora:
Ad febris orbe tranſeuntis impetus,
Rigorem quoque, qui longum tempus manet,
Membris pernitiem afferens præcipuis:
Incluſumque utero flatum, & flatum coli,
Et quos ueſica torſit, uel renes diu.
Siue adſit ulcus, ſiue torqueat lapis.
Miſcebis & quos hepar infeſtat male,
Et qui è pectoris ſanguinem receſſibus
Aut fœculenti uirus excreant ſputi,
D Feratur undecunque, ſit pulmo licet.
Infunde ruptis, atque conuulſis, quibus
Intus diruptum eſt, atque conuulſum aliquid.
Sic cura triſtis, ſicque pelletur dolor.
Hanc, ægre ſumptum cum coquit calor cibum,
Quamuis des modicum, coquet calor cibum.
Quosq; ira motu ſemper aſperat graui.
Iter profectis longius, quibus diu
Vti neceſſe tabidis lymphis erit.
His uero, pendent quantum oboli tres, dato,
Caldæque cyathos quatuor, aut tres aquæ
Miſcebis, ante cibum tres horas uel amplius.
Læſa eſt quibus ueſica è paſſo dabis,
Et ſputo ſanguinis, & ſtomachum ulceratis.
Quibus at totum ſtillat in pectus fluor,
Ex aquæ, in qua coxerit pugillulus

Polij Teuthrij, præſtat hoc Cretico, E
Præſtatq; Scythico, pontico eſt præſentius:
Nam continebis fluxionem citius:
Tribus cyathis præbe, ut eſt dictum modo.
Quidam ſi magnus urget aurium dolor,
Paſſo diſſoluunt antidotum Cretico,
Et ſic meatus illita lana obſtruunt,
Optimam quiſquis theriacen cupit,
Selecta cuncta cum reliqua habeat:
Tum uero paſtillos uiperæ quos uocant,
Sicut docemus, ita inſtructus paret,
Nam hi inter commiſcenda præſtant admodum.
AESTATE; grandes uiperas bis decem
Venator, captas quas recenter attulit,
Sumat, uel plures etiam, nam parum eſt
Quod inde tollens ponat in antidotum. F
Nempe qua caput inſtat, abſcindat primum,
Quod æquet digitorum menſuram trium:
Qua cauda uibrat, amputet plus parum.
Id dum recentes, dumque uigentes adhuc,
Agat oportet. Poſt ut anguillas, exuat
Pelle, tum pingue & inteſtina abijciat.
Quod reſtat, lauet, in ollam mittat, atque
Anethi ſicci congerat manipulum,
Aquæ quod ſatis. Hinc ferueant tam diu,
Facile donec recedat à ſpinis caro.
Ollam tepenti tunc ab igne transferens,
Solam reuulſis oſſibus carnem legat.
Aequali carnem panis æquet pondere,
Polline panis confectus triticeo.
Hæc ſoluens ambo, dum læuigas, modicum G
Iuris affunde: mox inde placentulas
Paruas confinge, quibus ſiccis utitor.
Paſtillos hactenus diximus è uiperis:
DICEMUS Scillæ. Cum meſſis falce cadit,
Et magnam bene, & albam ſcillam cape.
Vndique ſiccum detrahito corticem.
Radices, quæ lignoſæ, cunctas amputa.
Nudatæ pultis ubi loricam feceris,
In furnum mittes. Cum aſſam ſatis duxeris,
Sumes exemptæ quod libræ pondus leuet.
Contundes. Læuigatæ diligentius,
Adde farinam, libræ pondus mediæ,
Erui farinam parumper uſtulati.
Statim ut eruo ſcillam obligaueris,
Paruas, ſicut dixi, conficies rotas. H
Et mox ſiccatas conde quo uaſe libet.
MISTVRAM iſtam ſumere, ut nuper inuentam,
De Theriaca loquor, ſi ambigis, audi.
Ferunt hac uſum Mithridatem quoque.
Deuictus ergo uenenum cum liberis,
(Coegit fatum peruicax) hauſit miſer,
Nullamque ſolus uim ueneni pertulit,
Sed enſe uitæ terminauit circulum.
Natas iam ferox abſtulerat potio.
NE tardes igitur. Scillinos orbes quater
Denis aſſume, bisque drachmis quatuor.
Paſtillus uiperæ pendat ſenas quater.
Opium quoque, nigrum piper, & magma
Quod olim ueteres dixerunt hedychroon.
Radicis ſuccum dulcis exiccatum

His

A His adde, drachmas impleat duodecim.
Tantundem pendat ſiccæ pondus roſæ,
Et cinammomum, & balſami præſtans liquor,
Et iris, quam ſuperbum fert Illyrium,
Napiq; ſemen, & albens agaricum,
Cretenſe ſcordium. Rurſus dimidium
Pontica radix pendat, petroſelinum,
Et mirrha, & ſtœchas, & Corycium crocum,
Radix pentaphilli, & quam nepitam uocant,
Marrubij ſemen, quod globuli continent,
Album piper, longum piper, nardi Indicæ
Spica, & terebinthina, thuſq; maſculum,
Atque album coſtum, dictamniq; herba etiam,
Et iunci non feſtucæ flores Arabi,
Et ſiccum nec madeſcens unquam Zingiber.
B Cortices demum nigræ iunge caſiæ,
Senas impono drachmas iſtorum quoque.
Inde quæ drachmas ſingula pendant duas,
Contuſa thlaſpis, polium, phu pontica,
Gummi, chamædrys, atq; lenteſcens ſtyrax,
Et gentiana, & acorus, meon etiam,
Et cardamomum, & ſemen fœniculi,
Hypocyſtidis ſuccus, aſſa chalcitis,
Semen hyperici Creticum ſit tamen,
Acaciæ ſuccus cum humens, tum bonus.
Celtica nardus, & ſigillum Lemnium,
Et ammi, & chamæpitys, atque ſeſelis,
Aniſi dudum ſiccati ſemen quoq;,
Racemum amomi, malabathri folium,
Cuiuſque drachmas nos imponimus duas;
C Quaternas quidam, ſed non rectè faciunt.
His rurſus panax, lachrimæque chalbani.
Addatur ſemen dauci Creta genitum,
Nuperque lectum ſagapenum, & caſtorium,
Centauriumque non recens, ſed Creticum,
Ariſtolochia tenuis, & ſicca probe,
Impone drachmas ſingulorum bis duas.
Aequumque ſtatue pondus aſphalthi bonæ
Duas huc quidam conſerunt, quod improbo.
Confeci ſæpe quo diximus pondere.
His tu Falernum quod ſatis, ſunde optimum,
Mellis recentis attici libras decem.
Horum cum ſucci quædam ſint, illa ſemina,
Folia hæc, radices iſta, illa lachrymæ,
Gignanturque in metallis haud compluſcula,
D Mero diſſolue lachrimas, ſuccos, atque
Mettalla, donec mellis acquirant modum.
Immitte quæ ſuperſunt, ſicca omnia,
Contuſa, denſoque tranſmiſſa cribro.
Mel rigans adde, bis ter quod deferbuit.
Repone, & ſerua uaſculis non ligneis,
Sed uitreis, argenteiſque, & corneis,
Et ſtanneis, & teſtaceis, denſis tamen.
Trades bibendum antidotum nec protinus,
Nec moræ quam ſiccauerit prolixitas.
Id ſi contingat, iſto corriges modo.
Infunde mellis quod ſat, quodque ferbuit,
Nam ipſum poſtquam commiſcueris diu,
Vtile habebis, quod corruperat dies,
Peiore at multum ſorte, quàm miſtum ſemel.

* Ipſe igitur ſe Damocrates ab Andromacho diſſentire ſignificat, cum inquit, quaternas quidam,

dam,ſed non rectè faciunt: & rurſus, duas huc quidam conferunt, quod improbo: Illud quoq; E
perſpicuum eſt, apertam magis eſſe theriacæ deſcriptionẽ ex ijs quę a Damocratę ſcripta ſunt.

Alia theriacæ deſcriptio Hexametro carmine. CAP. 17.

CVm uero aliã etiam theriacæ deſcriptionem apud me haberẽ carmine & ipſam comprenſam, mihi eam quoq; nõ omittere ſatius eſſe uiſum eſt, ſed quo modo ipſam a ſuperioribus medicis accepi, ſubſcribere, ſeruata ſingularum medicinarum ratione. Eſt enim cæteris omnibus & planior, & conciſa magis hæc deſcriptio.

PONDERA quæ rerum, rerum quis poſſit aceruus
Condere Theriacen, paucis aduerte docebo.
Semina principio dauci, panacisque liquorem,
Et tenuem (inuentum Chironis) centauream,
Ortaque Syriacis grauè olentia chalbana terris,
Serpentesque fugans olido nidore bitumen,
Nec non immeritis exempta uirilia fibris,
Et longam (Lucinæ munus) ariſtolochian.
Difficiles tenui partus radice leuantem, F
Accipies: geminas ſuſpendant ſingula drachmas.
Inde meon, ſeſelimque breuem, poliumque ſeneſcens,
Fœniculum, gummi, chalcitim, thlaſpin, amomum.
Balſameos fructus, duplicato pondere ſumas,
Atque humilem quercum, Graij dixere chamædryn,
Et pinu ſimilem folijs & odoribus herbam:
Quamque bonus primusque manu Rex Gentius olim
Montibus in patrijs radicem uulſit amaram,
Conſpectamque ſuo donauit nomine: quamque.
Lemnus habet terram, pharetratæ ſigna Dianæ:
Atque Paretonium fudit quem ſpina liquorem,
Compreſſumque rubra flauum ex hypocyſtide ſuccum.
His folium ſtagnis, fœcunda quod India nutrit,
His ſtyracem iungas, inimicaque flatibus ammi,
His & ab Aſſyria ſagapenum gente petitum, G
Et cardamomi præcluſo cortice ſemen,
Hypericique comas, nardum quam Gallia mittit,
Phu quam Pontus alit, Cretei ruris alumnum,
Aniſum multis celebratum laudibus adde.
Rurſus quæ drachmas attollant pondere ſenas
Marrubium capies, dictamnum, zingiber inde,
Et piper oblongum, caſiamque, crocumque, rheumque,
Et nepitam, & myrrham, & coſtum, iuncique rotundi
Diues odoratos quos dat Panchaia flores,
Atque apium petras quod amat, numerumque ſuorum
Quinque tibi referens foliorum nomine gramen,
Emiſſumque tuo frondens terebinthe liquorem
Stipite, & hinc alio ſiſtillantia caudice thura,
Heſperioque mari naſcentem ſtœchada, quamque
Proxima iam noſtris nardum tulit India terris. H
Hinc noua congeries ſequitur, ſylueſtria primum
Semina buniadis, cinnamomum, ſcordion herba
Allia quæ redolet, tantumque imitatur odore.
Adde nigrum dulci preſſum radice liquorem.
Adde etiam Illyricis creſcentem in collibus irim,
Quæque Palæſtino de palmite balſama ſudant,
Siccatamq; roſam, lectum leuitate locoque
Agaricum: ſenas bis tollant ſingula drachmas.
Inde piper capies geminato pondere nigrum,
Atque ſuo fundunt quem ſecta papauera ſuccum
Vulnere, tum læti nomen ſortita coloris
Magmata, rem noſtro memoratam carmine, nec non
Vipereos orbes, ſcillæ quos pondere duplo
Paſtilli ſuperent, ſpumati denique mellis
Et uini quantum ſatis eſt infunde falerni.

Reliquum

A Reliquum adhuc mihi uidetur ad explendam uniuerſam theriacæ doctrinam, ſi quid Crito, vel aliter quàm ſupra diximus ſenſit, uel omiſſum aliquid addidit, ſubiungere.

Quæ Crito de theriaca ſcripſit in tertio de medicamentis libro. CAP. 18.

QVod ad pondus itaq; medicamentorum attinet, conijcit quidē & ipſe piperis nigri drach. xxiiii, quemadmodum Andromachus filius, & longi ſex: imponitq; chalcitidis uſtæ ʒ.iiii, & mellis attici libras decem. Viperas autem uere iam deſinente æſtateq; incipiente, aut vindemiæ tempore comprehendere iubet, uitans nimirum æſtatem omnē, excepto principio, uſq; ad canis ortum, & inde ſequens tempus, quod aliqui Oporam, ideſt fructuum prouentum, peculiariter uocant. Tunc in hominibus quoq; bilis plurimum excreſcit. Vindemiæ autem tempore, quod autumni medium eſt, colligēdas primo, apprehendendasq; uiperas cenſet, quæ magnæ corpulentæq; ſint, anethoq; impoſito elixandas, deinde carnem ex decem uiperis collectā unis ſiliginei panis uncijs commiſcendam, atq; ita paſtillos conficere ſuadet. Ad hunc modum & Scillas meſſis tpe, quo pręcipuè uigēt, euellere iubet. Planum eſt autem, meſſem ipſum appellare illud æſtatis ſpatium, quo triticum ruſtici metunt. Euulſas deinde in furno, quoad ſatis ſit, aſſare præcipit: gypſo lutove circumtectas, calido cineri ſubijcere, donec planè toſtæ ſint: tum
B extractis medullā excipere (ita enim Crito ſcillę meditullium nominat) eamq; atterere: unāq; erui partem duabus ſcillæ admiſcere: rotulasq; ſic demum conficere, & eas in umbra ſiccare mandat. Qđ ad contundenda uero medicamenta pertinet, accuratè ſingula docuit. Nam mortario pellem obſtrictè circumligandam præcipit, atque ita in medio perforatam, ut per id foramen non modo rutabulum imponere poſſis, ſed etiam eo ſublato manum quoq; & cochlear immittere, quo per eum contuſa, & quæ cribranda ſunt eximi queant. Rurſus quoque alia pelle opus fore dicit, quæ anguſtius foramen adhuc habeat, ut per ipſum tudecula ſolūmodo demitti poſſit ad contundendum ea, quæ in mortario fuerint: hancque priori ſuperimponēdam dicit, nec prius adimendam, quàm excitatus inter contundendum puluiſculus ſubſidat. Eodem modo quoque cum per cribrū contuſa tranſmittemus, deſuper contegere quæ executimus nos admonet, nec ea prius aperienda, quàm cribrum mouere pridem deſiuerimus, deque ſublato cribro quicquid inhęſit, penna deducere.

GALENI DE ANTIDOTIS

C

LIBER SECVNDVS

Iulio Martiano Rota interprete

De mithridaticis, & alijs quibuſdam Andromachi Antidotis. CAP. 1.

EXpoſita a nobis integro uolumine Theriaca ut reliquas antidotos breuibus explicemus, efficiet, quas mihi hoc in libro receſēre propoſitum eſt, ab ea quam mithridaticam uocant, initio ſumpto. Hęc.n. aduerſus q̄ multa uenena plus ēt q̄ theriaca ualet, quamuis ictus uiperæ ſanare minus poſſit. Qūi uero Andromachus & hanc, & deinceps optimas quaſq; fermè antidotos, literarum monumentis commiſit, cum de medicamentis ageret, quę intra corpus aſſumuntur, idcirco & ipſe eas oēs, quo ordine ille conſcripſit, ſubiungam. ¶ *Antidotus Mithridatica, priuatim ad omnia venena faciens, & ad malas internasq; corporis affectiones efficax.* Radicis dulcis ʒ.vii, oboli iiii. opij ʒ.iiii, ob.ii. caſtorij
D ʒ.vi, ob.ii: polij ʒ.v, ob.ii. coſti ʒ.vi, ob.ii. ſpicæ nardi ʒ.vii, ob.iii: caſię ʒ.v, oboli ii: thuris ʒ.vi: ſeſeleos ʒ.v, ob.ii: ſucci hypocyſtidis ʒ.vi: acori ʒ.ii: ſcordii ʒ.vi. ob.ii. folii ʒ.iiii: *ſalis ʒ.v, ob. iii, alij ʒ.vi. immittūt: cypheos ʒ.vi, ob.ii: myrrhę ʒ.vi: croci ʒ.vii, ob.ii: cinnamomi ʒ.vii, ob.ii: ſtyracis ʒ.v, ob.iii. ſemi. dauci ʒ.vi, ob.iii: zingiberis ʒ.vii, ob. ii: phu Pontici ʒ.ii: petroſelini ʒ.iiii, ob.iii: nardi gallicæ ʒ.iiii: ſem. fęnic. ʒ.iiii: nardi indicæ ʒ.iiii: hyperici ʒ.ii: acacię ʒ.ii. gētianę ʒ.iiii, alii uero duas īponunt: aniſi ʒ.iii. thlaſpeos ʒ.vi, ob.iiii: meu Athamātici ʒ.iiii. alii ʒ.ii: roſarum ſiccarum ʒ.iiii. gummi ʒ.ii: cardamomi ʒ.iiii, alii ʒ.ii: iunci odorati ʒ.vi, ob.ii: opopanacis ʒ.vi, ob.ii: opobalſami ʒ.vi: galbani ʒ.vii: ſcinci ʒ.ii, oboli ii: terebinthinæ ʒ.vi, ob.ii: uini Chii quod ſatis eſt: mellis Attici deſpumati quod ſufficit. ¶ *Alter Mithridatica hac Antidotos cōponitur ex Antipatri, & Cleophātis traditione.* Myrrhæ ʒ.vii, ob.iii. ſpicæ nardi tantundē: croci ʒ.vii, obo.iii: opii ʒ.iiii, ob.ii s: ſtyracis ʒ.v. caſtorii ʒ.vi, obo.i: cinnamomi ʒ.vii, ob.iii: polii ʒ.vi, ob.iii: ſcordij ʒ.vii, ob.iii: zingib. tantundē: coſti ʒ.vi, ob.iii: piperis lōgi ʒ.vi, ob.iii: piperis albi ʒ.v, ob.ii. ſeſelis ʒ.v, obo.ii: abrotoni drach v, ob.ii: petroſelini drach. xiiii: ſeminis dauci drac. vi, obo.iii: caſiæ ʒ v, oboli iii: thuris drac.v, obo.ii: ſucci hypocyſtidis drach.vi, oboli i s: nardi Gallicæ ʒ.iiii: ſeminis fęniculi ʒ.iiii: foliorum malabathri drach.iiii: acori, phu pōtici, ſagapeni, fructus balſami, hyperici, iridis Illyricæ, ſingulorum ʒ. ii: rubricæ Leminæ cyphos, lumborum

* galiō aliqui legunt.

ſcinci,

ſcinci,ſingulorum drach.vi:acaciæ,gummi,cardamomi,ſecuridacæ,ſingulorum drach.ii: ſemi E
nis thlaſpeos 3.vi,ob.iiii:gentianæ drach.iiii,alii iii:aniſi 3.iii.roſarum exiccatarum 3.iiii: mei
athamantici tantundem:florum iunci rotundi odo.3.vi,ob.iii:opopanacis.3.vi:chalbani 3.vi,
ob.iii:opobalſami tantundem:ariſtolochiæ.3.i:hyſſopi 3 iii:marubij 3.i:chamæpityos 3.iii: ro
ris marini 3.v:terebinthinæ 3.vi,ob.iii:mellis attici quod ſufficit:uinum ne inijcito. ¶ *Antido
tus in Orbanū Indum relata ad fœtus eycιendos*. Myrrhę 3.xv:croci drach.xvi:nardi indicę.3.xvi.
cinnamomi,caſiæ,panacis,ſingulorum drach.xiii:amomi drach.viii: ſcordij drach.v: florū iun
ci odo.3.viii:mei Athamantici drach.iii:ſucci roſarum drach.xii,obo.iii:phu drach.v,obo.iii:
hyperici drach.v:zingiberis drach.vi:piperis nigri drach.vi:piperis albi drach.viii: ſtyracis 3.
v.ob.iii.ſeminis fęniculi Syluestris 3.iii,obo.iiii: piperis longi drach.v,alij drach.vi.coſti 3.vii.
obo.iii:ſeminis trifolii 3.v:gentianæ,drach.iiii.ariſtolochiæ rotundæ drach.iiii:polii drach.v:
radicis trifolij drach.v,obo.iii:cardamomi drach.v:radicis echii drach.iiii:thuris drach.vi:pe
troſelini drach.vi:verbaſci drach.vi:ſeſeleos drach.v:cumini Aethiopici drach.iii:fructus bal
ſami drach.iiii:nardi celticæ drach.vii:terræ ſigillatæ drach.iiii:opij drach.iiii,ob.iii:cachryos
drach.iii:cypheos drach.iii:iridis Illyricæ tantundem:ſucci mandragoræ drach.vi.ob.iii:ſaga
peni drach. iiii. opopanacis drach.iii:aniſi drach.iiii:ſucci hypocyſtidis drach.vi:terebinthi- F
næ 3.v,obol.iii:caſtorij drach.v: opobalſami drach.xvi:ſeminis rutæ Syluestris 3.iii. chalbani
drach.iiii: ſeminis napi tātundem:medullę ceruinæ 3.vi,ob.iii:unguenti nardini drach.xx:ſan
guinis hœdini exiccati drach.v,obo.iii:ſanguinis anſerini tantundē: ſanguinis anatis 3.iii,ob.
iii:ſucci buphthalmi Agyptij 3.viii:uini Chii,mellis attici,quod ſufficit. ¶ *Antidotus Panacea,
qua utor multa promittens ab Aphroda accepta.* Cinnamomi drac.viii:amomi drach.iiii:caſię fiſt.
nigræ drach.xvi:croci drach.xvi:iunci rotūdi odo.drach.v: thuris drach.v:piperis albi drach.
iiii,ob.iii:piperis longi drach.i,obo.iii:mirrhæ drach.xi.ob.ii:nardi indicæ drach.xi,oboli iiii:
nardi Gallicæ drach.xvi,ob.ii:roſarum exiccatarum drach.vi:coſti drach.ii,ob.iii s: opobalſa
mi drach.iiii,ob.ii:ſucci Cyrenaici drach.iii,alii drach.iiii s:ſtęchadis drach.v,ob.ii:radicis tri
folij drach.iiii,uel eius ſeminis drach.iii·florum ſcordij drach.xi,obo.ii:polij Cretici drach.vi,
ob.ii:aſari drach.ii:acori drach.iii,ob.iii s:ſeminis dauci tantundem:ſeminis aniſi drach.ii: cu
mini Aethiopici tantundem:rhei Pontici 3.v,ob.iii s:ſeminis napi ſylue.drach.iii, uel ſeminis
napi ſatiui tantundem:phu pontici drach.ii:mellis deſpumati quod ſatis eſt. ¶ *Antidotus incom
parabilis quam ipſe cōpoſui faciens ad omnes malas,internasq́ corporis affectiones ex Nicoſtrati tradi
tione.* Radicis dulcis,folij malabathri,opobalſami,agarici,cinnamomi,ſingulorum 3.xiii:zingi G
beris,ſemi.trifolii,amomi,ſemi. rutæ ſylueſtris,baccarum iuniperi immaturarum,& exiccata-
rum,ſingulorum 3.xv:petroſelini ſingulorum,drach.viii:ſucci papaueris tantundem caſtorii,
piperis longi,ſucci hypocyſtidis,cypheos,ſingulorum drach.xii,obo.ii.polii,piperis albi,ſeſe-
leos,bdellii,ſingulorum drach.xv,ob.iii:florum iunci odorati,coſti ſingulorum drach.xii s :ſe-
minis dauci,thlaſpeos,ſingulorū drach.xiii.ſpicæ nardi drach.xxiiii:radicis caſiæ nigrę drach.
xvi:thuris,panacis,opopanacis,ſingulorum 3.xii.acori 3.v,ſcordii 3.xvii:fęniculi,nardi Galli-
cæ,gentianæ,florum roſarum,gummi,ſucci Cyrenaici,cardamomi,thymiamatis ammoniaci,
radicis echii,ſucci aparines,ſingulorum drach.viii:ſagapeni,hyperici,ſucci acaciæ,iridis Illyri
cæ,ſingulorum 3.xiiii: myrrhæ quæ ſtacte dicitur,3.xx:croci drach.xxx:ſtyracis drach.xi,ob.
ii.phu,mei,dictamni,ſemi.napi,calami odorati,ſingulorū 3.viii,aut x:aniſi,aſari,agarici,ſcin-
ci,ſingulorum drach.vi:terebinthinæ ſingulorum drach.xiiii,obo.iii:galbani drach.v. ſangui-
nis anatis fœminæ,ſanguinis hœdi,ſingulorum drach.vii.piperis nigri,piperis longi,ſingulorū
drach.xxiiii:crocomagmaris tantundem:radicis quinque folij,origani ſylueſtris,marrubij,ſtę
chadis,ammeos,chamædryos,chamæpityos,centaureæ minoris,ariſtolochiæ minoris ſingu-
lorum drach.vi.ſigilli lemnii 3.xxx:ſanguinis anſerini,teſtudinis marinæ,rhei pontici,ſingulo H
rum drach.vii.mellis attici quod ſufficit.Datur ad magnitudinem fabæ ex aqua.Facit etiam ad
quartanam,cæterum ad uenena plus aliis antidotis ualet. ¶ *Antidotus Aelij Galli, qua Cæſarem
liberauit,hac et Charmes utebatur,ad ebibita morſuq́. illata uenena faciens:quaque ſi loca in quibus re
ptilia diuerſantur,aſperſeris,ea fugabis.Valet etiam ad fluxiones,oculos aliud ve quoduis corporis mem
brum infeſtantes:eas enim exiccat.Triſtem animi habitum & longas intermittentesq́. febres ſoluit.Mu
lieribus præterea,quæ difficulter purgantur,auxiliatur.Fœtus ſine dolore eycit.Tabidis demum ex qua
tuor aquæ cyathis ad nucis auellanæ magnitudinem ſumpta prodeſt:ut a uipera percuſſis ex vino.* Myr-
rhæ drach.xiiii,nardi drach.duodecim,croci drach.xiiii,iunci rotundi odorati drach.xii,cinna
momi drach.ii,amomi drach.iiii,chalbani drach.xi,terebinthinę drach.v,piperis albi drach.x,
piperis longi drach.xxxii,coſti drach.viii,thuris drach.xii,ſucci papaueris tantundem,ſcordii
3.viii,polii 3.iiii,ſucci hypocyſtidis 3.duodecī,ſeſeleos 3.xiiii,opobalſami 3.xii,caſtorii drac.
viii,petroſelini 3.xviii,ſeminis dauci 3.xvi,opopanacis tantundem, mellis Attici ſeſtaria duo.
¶ *Antidotus Zopiria.* Cinnamomi 3.iii:myrrhæ,quæ ſtacte dicitur, drach.v,nardi drach.v.Exhi
betur ad nucis auellanæ magnitudinem,ex tribus aquæ cyathis, poſtquam annus tranſactus
fuerit.

De

A *De Mithridatica Antidoto ex Damocratis traditione.* CAP. 2.

QVas hactenus anthidotos deſcripſimus,omnes ſunt ab Andromacho conſcriptæ.Cum uero quæ carminibus explicatæ ſunt,ad ponderis ſinceritatem,medicamentorumq́, memoriam maxime conducant, idcirco conſcriptas quoq; a Damocrate antidotos memoratu dignas ſubiunximus,principio rurſus a Mithridatica ſumpto.

Antidotus quam uiri quidam inſignes admodum,Mithridatium uocāt, medicamen ad omnes malas corporis affectiones efficax , quamq́ue omnis antidoti uicem præſtare dixerunt.

A.l.5.ſu.r.2. 2.fol.524.b MIRRHAE Arabicæ Troglodyticæ drachmas decem ,
Croci decem,agarici decem,zingiberis decem,
Cinnamomi decem,ſpicæ nardi decem ,
Thuris decem,& item thlaſpis decem ,
At ſeſelis,& ſucci balſami,& iunci odorati ,
Stœchadis,coſti,chalbani,terebinthinæ,
Piperis longi,ac caſtorij Pontici ,
Succi hypocyſtidis, ſtyracis bonæ,
B Opopanacis,& folii malabathri recentis ,
Pares ſingulorum bis quatuor drachmas capit.
Caſiæ uero nigræ ſeptem,& polii ſeptem.
Piperis albi ſeptem,ſcordii tantundem
Cretici tamen,& ſeminum dauci tantum.
His pendet fructus balſami drachmas pares.
Aequale pondus cyphi prædictis dabit.
Sunt qui par uelint bdelium adiicere .
Hinc nardi Celticæ repurgatę, & gummi,
Et petroſelini,& opü,meconium quod uocant,
Et cardamomi,& ſeminum fęniculi,
Et gentianæ,& foliorum roſæ ,
Drachmas imponunt ſingulorum quinas,
Parumper tamen deſcendat lanx propenſius:
Pendat dictamnum Creticum tantundem.
C * Rurſus aniſi,& tres aſari,& *
Acoriq́ue,phuq́ue, ſagapeniq́; tres.
Meiq́ue Athamantici,& acaciæ,
Et uentris ſcinci,& ſeminum hyperici,
Singula drachmas hæc pendant duas ſemis.
Vini & mellis adde quantnm eſt ſatis.
Satis eſt quantum hæc apte iungas ſimul.

QVONIAM vero Damocrates Cypheos mentionem facit,idq́; etiam ipſe componit,recte ideo illius quoque compoſitionem adſcripſit,quam deinceps ſubiiciam.

Cyphi uero nec miſtum quicquam eſt, nec ſimplex
Ipſum fert tellus ulla,non preſſus herbæ ſuccus.
Aegyptus quoſdam hoc cum placat Deos,
Incendit,& quo dicam parat modo.
a A.ibidem c Paſſam a & albam ſumunt,& pinguiſſimam,
D Corticem demunt,eximunt uinacea.
Pulpæ contuſæ,& ſubactæ diu,
Drachmas accipiunt quatuor bis decem.
Exuſtæ terebinthinæ pondus idem
Addunt,& myrrhæ,& cinnamomi, & iunci
Rotundi tantum,ſed unam ponunt croci .
Tres unguium bdelij,aſpalathi duas ſemis,
Tres ſpicæ nardi,tres caſiæ bonæ ,
Tres lecti cyperi, baccas iuniperi quibus
Adiungunt,æquas,pingues & magnas legunt .
Accedit drachmis calamus flagrans nouem ,
Mellis quod ſufficit, & uini prorſus parum.
Bdellium,uinum myrrham, in mortarium
Mittunt : & terunt,quoad mellis craſſitiem
Liquentis iuncta reddant.Tum mel poſtea
Affundunt,uuas miſcent:demum cætera

Imponunt

Imponunt, ſed contuſa. Paruos inde E
Confingunt orbes, quibus deos fumigant.
Rufus nos Cyphi ſic parare docet,
Vir probus ualde, & peritus medicus.
Quidam, ſi deſit cinnamomum ſibi,
Tantundem miſcent cardamomi ſeminum,
Et hac utuntur æquè ac priore.
Quidam, ſi pulmo, uel iecur, uel ex extis
Aliud ullum, vlcus habet malum,
Huius propinant pharmaci denarium.

De Tribus Antidotis, duabus ad Phthiſim, vna ad venena. CAP. 3.

CVm vero Damocrates alias quoq; antidotos memoratu dignas, & ob expoſitas commoditates, carminibus ab eo proditas conſcripſerit, illas quoque ſubiungere mihi ſatius uiſum eſt, quàm intactas omittere. Nam theriacam quam uocant, quo ritu ipſe conficiat, in præcedente libro docuimus: nunc quæ deinceps expoſitæ ſunt antidoti, ſubijciemus.

ANTIQVAE phthiſi alia ualde bona, F
Et ſputo ſanguinis, & clam febrienti,
Nec non & pectus imbecille habentibus.
Stomacho, renibus, & iecori prodeſt.
Omnibus quæ dixi ualet, delicatis tamen
Quòd poſſit minus, conueniet magis.
Libenter ſumpta hac Auguſtum ferunt
E longo morbo, conualuiſſe breui,
Pectore multum coſtisq; affectum male.
Accipit, & pſylli & ſubrubentis caſiæ,
Indæque nardi, & Gallicanæ puræ,
Et cinnamomi, atque recentis croci,
Drachmas duodecim: opobalſami decem:
Myrrhę, quam ſtacten dicunt, craſſę, ſedecim,
Hinc iunci tenuis, & ſigilli lemnij,
Radicis Ponticę, & ſeminum rutæ: G
Syluestris melior multo eſt ruta tamen:
Amomi quoque, & ſiccæ roſæ tantum.
His album piper adde, ſemen napi:
Incultis locis hoc, non ſubactis lege.
Quater hæc duo drachmam, ter uero thus trahet.
Aequabit thus dictamnum Creticum, ſatis
Siccatum quidem, ſed tamen adhuc recens.
Thuri cuminum exæques Thebaicum.
Alia cribro tuſa excerne tenui,
Immitte ſolum in mortarium pſyllium,.
Multo plus tamen, ut inde quantum uelis
Sumas, nam totum comminui nequit.
Confice hoc pacto: myrrham mitte bonam
In pilam latam, uini quantum eſt ſatis
Falerni pinguis affunde, atq; dilue H
Myrrham parumper: opobalſamum dein
Admiſce translucidum, nam id eſt bonum.
Hinc, ubi tuſa conſperſeris alia,
Combibant ſines humorem tantiſper,
Donec feruorem bis terve mel efferat.
Affuſo melles unies antidotum.
Repone uaſe, qualem deſcripſi modo.
Sic quibus dixi hinc remedium dabis.
Alia, ualde bona ad quæ dixi omnia,
Prorſuſque hanc dicunt ad flatus meliorem,
Stomachum longo qui infeſtarunt tempore.
Tollit rugitus, qui uentrem & colon
Perturbant inteſtina diſcurrentes.
Acutos quoq; reddit oculos ſenum.
A feris morſos ſumma leuat ope.

Ita

A Ita hanc conficies,ſed miſcenda hæc habe.
Succi Cyrenai boni drachmam cape.
Acori,phu,caſtorijq́ue,& aſari,
Seminis cardamomi,gummi arabici,
Liquoris acaciæ,iridis optimæ,
Sagapeni puri,Cretenſis hyperici,
Propenſa lance drachmas inijce duas.
Tres opobalſami pellucidi,parem
Menſuram pſyllij opobalſamo ſubdes.
Tum albi piperis,& ſpicæ,& nardi Celticæ.
Petroſelini,ac recentis folij,
Cumini quoq; ſeminum Aethiopis;
Meiq; Athamantici,& amomi boni,
Meconis opij,gentianæ,& balſami,
Appendo ſingulorum drachmas quatuor:
B Styracis quinque liquidæ & triobolum:
At albi coſti,thlaſpeos,& ſeſelis,
Nigræq́ue caſiæ,uno obolo minus:
Schœni,& polij,drachmas quinq;,tres obolos:
Item dictamni Cretæ quam tellus alit.
Pondere eodem coniicito ſcordium,
Maſculum thus,Lemni terram,longum piper,
Myrrham,glycyrhizam,chalbanum,terebinthinam,
Anatis recentem,ſed ſiccatum ſanguinem,
Succum panacis,ac ſemen fœniculi,
Folium roſæ ſiccum,hypocyſtidis
Expreſſum pulchrè ſuccum,dein agaricum,
Daucíq; ſemen Cretici electum adde,
Aniſi quoque ſemen,& ſcincum quoque,
Bis tres cuiuſque pondera denarios:
C Demum zingiberis cum ſicci tum boni,
Et cinnamomi,atque croci,bis quatuor.
Omnium pondus mel geminet. Chium
Infunde uinum quod eſſe putas ſatis,
Siue Falernum uetus,quantum Chii.
Miſcebis hanc antidotum, ut te parum
Ante miſcere theriacam docui.
Vtque illam dixi,ſic hanc omnibus dabis.

ALIA ex ſanguinibus,quam quidam aiunt
Cæteris amplius ad uenena conferre,
Continet anſerini ſanguinis ſicci duas
Drachmas,tres marinę teſtudinis,
Hœdini tres,tres anſerini ſanguinis:
Anatis fœminæ ſanguis præſtat tamen.
Drachmas perpinguis myrrhæ iunges decem.
D Liquenti myrrhæ ſpicam nardi ęquabis.
Nam cinnamomi bis tres erunt ſatis:
Bis quatuor foliorum ſiccæ roſæ:
Iunci rotundi,coſtiq;,& thuris una:
Amomi tres,piperis albi totidem:
At longi piperis unam & dimidiam,
Croci duodecim,caſiæ bis quatuor:
Quinq; radicum trifolii, & polii:
Opobalſami tres,petroſelini quatuor:
Baccarum iuniperi pinguium,& acori, duas:
Rha pontici,meiq;,& dictamni,duas
Cuiuſque,drachmas dico,& phu itidem,duas,
Ammoniaciq́ue thymiamatis ſimiliter,
Et fœniculi:agarici duas ſemis,
Tres rutę Sylueſtris,dauci duas quoque:
Aniſi,& aſari,unam cum dimidia.

Aequabis antedictis ammi,& ſemina E
Cumini,Thebe quod exuſta procreat.
Tres ſeminum Syluestris drachmas napi,
Prædictis addes : quinque ueto ſcordij,
Quòd Creta gignit,diximus id melius.
Omnium pondus mel atticum duplicet.
Partim contuſa,partim ſoluta omnia
Excipe melle cocto. Serua pyxide.

De Charme Antidoto. CAP. 4.

POſt antidotos hucusq; deſcriptas Mithridaticam Damocrates ſubiungit, quam nos paulo ante recenſuimus.Ea igitur omiſſa,quas deinceps conſcripſit ille,nunc ipſe ſubijciam.

ANTIDOTVS, quam recentes Charmen uocant,
Affectus ſanat, qui moleſtarunt diu,
Et quibus nullum medicamen profuit.
Myrrhę hæc optimæ habet,& opobalſami,
Succi hypocyſtidis, & thuris boni, F
Opopanacis ſinceri,& croci noui,
Drachmas duodecim,in ſingulis pares.
Albentis coſti,Pontici caſtorij,
Terebinthinæ puræ,florum ſchœni,inijce
Drachmas bis quatuor ſingulorum:atque
Amomi racemorum , & polii quatuor,
Et cinnamomi quoque totidem boni.
Cretenſis dauci ſeminum bis tres,
Dauco par pondus ſeminum ſeſeleos :
Ruſæque caſię corticum bis nouem,
Aequabis caſiæ petroſelini ſemen:
Piperis longi,& noui bis duodecim ,
Abroſum carie nam uetus reperies.
Piperis albi decem,chalbani decem,
At ſpicæ nardi electæ drachmas ſedecim. G
Drachmas recentis bis uiginti, & quinque
Adiunge ſcordi,quod tellus Creta parit.
Res ſiccas pondus mellis ter adæquet.
Commiſce, ſicut antidotos alias
Te pridem monui,& ſimiliter dabis.
Hanc Charmes auctor bis quingentis atticis
Vendebat drachmis,nec totam libram dabat.
Dareque gratis uidebatur inſuper.

QVIDAM fide dignus Charmis diſcipulus,
Scripturam hanc dicebat probatiſſimam,
Quæ nardi indicæ drachmas ſedecim capit:
Et myrrhæ pinguis,& ſucci papauerum,
Hypocyſtidis ſucci, ſucci balſami,
Succi panacis recentis & liquidi,
Et thuris,& caſtorii, ſingulorum H
Drachmas bis ſenas:at chalbani quatuor,
Terebinthinæ quinque,polii,quatuor ,
Bonæ ſed nigræ caſiæ bis quatuor ,
Albi piperis duas, oblongi unam
Et duos obolos,croci coricii decem.
Vnam prędictis addes & bis quatuor
Schœni attriti, ſed amomi quatuor,
Duas cinnamomi,item & ſeſelis duas,
Sex dauci drachmas ſeminum Cretenſis,
Petroſelini ſeminum bis nouem.
Hinc ſcordii drachmas bis quatuor comæ,
Bdelii unguium unam ſed pellucidi.
Mellis infunde libras quinque plus parum.
Confice hoc pacto . Succos diſſolue prius
In melle calido,atque reſinam optime

Cribrata

A Cribrata poſt hæc admiſcebis reliqua.
Corpus in unum rediges.Ex hoc dabis,
Quantum auellana,ſumere quibus expedit.

De Quibuſdam alys Antidotis à Damocrate deſcriptis. CAP. 5.

HAec,ſi componere uis,impetum cohibet
Infra ſuprave prorumpentis ſanguinis.
Hanc ſi accurate facis , habebis optimam.
Capit Cilicii croci recentis & boni
Drachmas bis octo,& tantundem opii:
Sinceræ myrrhæ,& thuris infracti,
Cuiuſq; drachmas accipiet ſedecim:
Corticum octo radicum mandragoræ,
Hyoſcyami ſeminum ter quatuor.
Bis ternas adde ſeminum papaueris.
Tres cinnamomi drachmas addendo boni.
B Succi Pataricæ,aut Syriacæ rhois
Ter uiginti quinque,alterius bis duodecim.
Miſcebis ita.Primo ſelectum crocum
Cretico,& albo & dulci uino madeat,
Ad ſummum dies duos.Cum fracidum uideris
Et mollem ualde,coniice in mortarium,
Et cochleari ſubige,dum læuigatum facis.
Adiunge myrrhæ,thus ſimul,& opium.
Seorſum rhois ſuccus madeſcat quoque,
Quem maceratum prædictis adiicies,
Subinde læuigata,& comminuta.
Cætera cuncta pariter confundes:
Ac mellis cocti & Attici quod ſatis,
Paulatim ſundens in unum aceruabis.
Aceruum è mortario in uas uitreum,
C Vel ſtanno factum,transferes,& oblines.
Ex hoc iis dabis,qui ſanguinem reiiciunt
E uentre,gutture,pectore,pulmone,
Quantum tres oboli pendunt,aut plus parum,
E tribus uini cyathis diluti.
In uino myrtis facto,& ſaxis aqua
Aſtricta,renes,aut ueſica,ſanguinem
Remittit,quibus hanc medicinam dabis.
Quod ſi ieiunum,ſiue inteſtinum aliud
Subtile,ſiue colon,ſiue uterus fluet,
Huius antidoti,quantum eſt drachma,dato.
Febriat ſi quis pluuia ex aqua:
Non febrienti,ex uino dabis quoque
Diluto,uel myrtaceo,uel dulci Cretico.
SI QVIS non multis miſtam habere uelit,
D Sed paucis conditam antidotum rebus,
Ita componat ſedulus aptiſſimam
Infirmo ſtomacho,nec appetenti cibum,
Squallidis,macris,tardè concoquentibus,
Dolores omnes inueteratos pectoris,
Et uentris tollit infixos iam diu.
Ferunt Auguſtum hac uſum Tiberium.
Vllam nec unquam perbibiſſe aliam.
Continet nigri piperis quinque uncias,
Crocomagmatis quindecim,roſæ decem,
Excuſſa cribro excipe melle omnia.
ALIA faciens ad eadem,quæ & prior
Roſarum conſtat unciis bis quatuor.
Cætera uero quæ & ſuperior capit.
Contuſa ea omnia,& per cribrum adacta,
Melle deſpumato excipe ualde bono.

Ad magnitudinem auellanæ ex hac dabis E
E mulſo uel recenti melicrato.
Bene decocto,& commiſto bene.
Percuſſis à ſerpentibus,ſeu ueneno,
Petitis,quantum nux iuglans,exhibe
In ſeptem uini cyathis diluti.

Paſtillorum è Roſis apparatio.

Hos te oportet pulchre ſtruxiſſe prius
Quo dicam modo.Recentes carpe roſas.
Carptas ſiccato in umbra dies duos,
Vel tres ad ſummum.Tres inde libras cape,
Et tunde miſſas in pilam,quantum eſt ſatis.
Schœni uiginti biſq; ſex myrrhæ diu
Contuſæ,drachmas,bis quatuor adde croci,
Inſpergens ſimul commiſcebis omnia.
Rotulas fingens magnas ſiccatas bene. F
Deſumens quantum ſatis in antidotum.

Crocomagmatis Compoſitio.

Crocomagma ſi habere bonum cupis,
Miſceto diligenter hæc cuncta ſimul.
Primum Cilicii drachmas centum croci,
Myrrhæ dimidium pinguis,inde roſæ
Tantundem ſiccæ,poſt amyli candidi,
Et gummi drachmas bis quinque & uiginti.
Cuncta hæc tuſa atq; excuſſa bene,
Vino odorato Coo inſperge parum.
Vbi ſatis maduerint,finge rotas.
Sicca,utere ut bono,cum opus fuerit.

Antidotus Prognoſtica.

Prognoſticam Antidotum ita conficies.
Quam ſi quis prius cepit,ſi uenenum ſumat, G
Euomet ipſum ſtatim,& cibum ſimul.
Qui uero, ne ſumpſerit uenenum,timet,
Si hanc ſuſceperit,reiiciet eſcam
Vna cum nuper hauſto medicamine.
Quòd ſi nil prauum,nil noxium,inter
Dapes propoſitas ſumpſerit,nauſeam
Ne ſentit quidem, atq; epulum retinet.
Hæc quoque medicina ad dolores facit
Lateris,dorſi,renum,& ueſicæ.Impetum
Sanguinis cohibet abſque moleſtia,
Vndecunque feratur,etiam è pulmone,
Ita conficias.Lemniam terram cape
Inſcriptam ſigno,inde ſigillum dictam,
Pendat hæc drachmam unam,duos obolos.
Aequent iuniperi baccæ drachmas duas. H
Diſſolue diu fundens olei parum,
Quod dulce,& bonum,quodq; ſit recens ſatis.
E mulſa,quantum nux auellana magna eſt,
Offeres,quibus offerre hanc erit opus.
Si profluentem ſiſtere uoles ſanguinem,
E mulſo aceto quod diu ferbuit,dabis.

De Antidotis ab Aſclepiade conſcriptis in quinto Internarum affectionum libro,qui Mnaſonis inſcriptus eſt. CAP. 6.

MOs itaq; iunioribus medicis eſt antidotos appellare,nō modo q̃ aduerſus mortifera medicamenta,quæq; ad morſus, ictusq; uenenoſos exhibēt,ſed etiam quæ cōtra malas corporis affectiones,præſertimq; diutinas ualent,ex aliquo uiſcere aut abſceſſu conſurgentes.Has ãt cū Aſclepiades deſcriberet,in tria genera diſtribuit. Quorum primū ea cōtinet, q̃ febribus pec circuitu inuadētibus cōuenire dicit:quibus, & inunctiones quaſdã, ita.n.eas ipſe συγχρίσματα uocat,ſubiungit.Atq; hæc omnia λυσιφάρμακα,& λυσιπύρετα hoc eſt ſoluimorbia,& febrifugia,cognominat.Secundum uero medicamenta complectitur, quas Theriacas appellat, ad morſum

canis

A canis rabidi,ſcorpii,phalangii,& uiperæ,facientia.Tertium autē genus in duas partes,& ipſum
ab eo dictum eſt.Quarum alteram medicamenta à uenenis liberātia nominat, alterā à uenenis
præſeruantia inſcribit,Andromachi ordinē hac in parte minime ſeruans.Is enim,ut eſt à nobis
inter initia huiuſce libri dictum,in libro,quē de medicamētis intra corpus aſſumēdis inſcribit,
prius antidotos oēs ad uenena,uenenataſq; feras facientes,diſponit:Deinde medicinas ſubſcri
bit ad quamcunq; affectionem,non ſolum contra abſceſſus,ſed etiā ad fœtus eiiciēdos, ſi opus
fuerit,propinanda:nā & hoc medicamēti genus antidotum ēt uocat: Ad conuulſa quoq; & ru-
pta,atq; (ut ſummatim dicā) ad oēs malas internaſq; corporis affectiones,quacūq; in parte cor
poris incubuerint.Atq; hæc medicamēta in huiuſmodi affectionibus bibenda, potiones etiam
idē auctor appellauit,cum circa finē libri quarti Mnaſonis ea deſcriberet. Poſtremas itaq;, hoc
eſt in fine librorum quos Mnaſonis inſcripſit,antidotos Aſclepiades collocauit,quæ uel eos,qui
uenena iam ebiberunt liberāt: uel ne ab ebibendis lædanī,tutos præſtāt.Ego uero tales antido
tos primas hic deſcribere ſtatui,ſimul quia paulo ante traditis affinia ſunt,ſimul quia ipſis pluri
mum utimur. Nam & id abſceſſus quocunq; in uiſcere,interna ve corporis parte inſederint,oēs
faciunt:Quarum aliquæ corporis imbecillitatem ſubleuant,indolētiā procurāt:humores uitio
B ſos quidē emendaut,incoctos uero concoquunt,atq; eos uel per cutem inſenſibiliter,uel per al
uum urinamq; ſenſibiliter,item & per ſputum tranſmittunt,ut quæcunque pulmonē & pectus,
per tuſſim expurgant.Plurimæ uero humores craſſos attenuare,tenaceſq; diſſecare & abſterge
re,poſſunt:quibus ſequitur,ut & obſtructiones adaperiant:quæ quidē in iecinore ſæpe, in aliis
autem uiſceribus & corporis particulis aliquando,fieri ſolent, Finis enim ipſarum eſt humores
attenuare,& abſtergere,clauſaquē meatuum ora patefacere.

Aſclepiadis remedia ijs,qui uenena ebiberunt, ipſiuſmet auctoris uerbis deſcripta. CAP. 7.

IIs igitur,qui Papaueris ſuccum hauſerint,cōfert hydrelæon hoc eſt aquam oleo conditā,ca-
lidam ſubinde bibendam exhibere,atq; ut uomant cogere:uel aquā calidam,& acetum mul
ſum dare,& euomere facere:competet ēt aluum clyſteri inanire. Qui autem opium id eſt papa A.l.4.f 6. t.1.
ueris lachrymam,biberint,ijs ſtatim merum plurimum exhidendū eſt,aut piper,aut naſturtiū, c.1.fol.424.a
aut cardamomum ex uino.Proderit quoq; lac aſininum, bubulumve haurire,& farina triticea
uel hordeacea uino cōmiſta,decoctaq; uentrem emplaſtrare,ac mitioribus uti clyſteriis. Aco-
nitum uero ſi quis aſſumpſerit,rutæ manipulum ſubactum tamen è uino puto bibat. Ius quoq;
gallinaceū pingue auxiliatur. At qui Apollinarem herbā biberint,iis lac bibere confert,aſininū
C præcipuè.Quòd ſi non aderit,aliquod aliud lactis genus,uel ſolum,uel cum mulſa calida.Coriā
drum autem uiride qui guſtarint,ij uino puro iuuantur,& iure gallinacco pingui.Quòd ſi Lepo
rem marinum ederint,lac potent aſininū in primis:uel ſi deſit,bubulum,aut caprinum. Maluæ
quoq; caules diutius elixatos comedant,aut etiam pulegij manipulum è paſſo:uel mali terræ ra
dicē uino commiſtam hauriant:uel deniq; cedriam pondere unius, aut dimidii oboli paſſo ma
ceratam deglutiant. Sin autem toxicum biberint,auxilium afferet uinum dulce,oleum roſatū,
ſanguis caprinus,ſemē napi cōtuſum ex uino: Velut Ephemeron aſſumentibus,polygonii ſuc
cus,plantaginis ve, aut origani,uel thymi etiam aliquantulum uino admiſtum. Dorycnion au-
tem ſiquis edat,lac bubulum bibat, & paſſum, & conchyliorum ius. At ſi malos fungos aſſu-
mat,raphani crudi dandi erunt,utq; ex eis plurimum comedat iubendum: uinum purum inſu-
per,& è ſarmentorum cinere factum lixiuium:nitrumq; in aceto diſſolutum, aut uini fæx uſta,
& contrita ex aqua: abſinthium præterea,aut ruta aceto cōmiſta, quāuis & ipſa per ſeſe ruta co
meſta proſit.Ixiā uero aſſumētibus opē affert abſinthium ex uino ſumptum,caſtoriumq;, & ru
ta.Confert etiam acetum mulſum bibendum exhibere,poſtea uomitum irritare. Cōfert denuo
origanū ex uino hauſtum. Vtemur quoq; hac compoſitione,quæ habet Rutæ ℥ vj,telinæ drach.
D iii,caſtorii drach ii,*chamæpityos cochlearia tria.Omnia hæc contere,& aceto calido miſce,& • Al. chamæleontis.
utere.Bupreſtin autem quiſquis ebiberit,paſſum multum primo hauriat,deinde uomat,ius de-
mum carnis ſuillæ,& lac calidum ſorbeat.Prodeſt etiam ad ſaturitatem non edere.Dandum eſt
quoque ficuum decoctum:uel nitri rubri drach.iiij,contuſas ex aqua bibendas trade.Canthari
des autem ſi quis aſſumpſerit,paſſum oleo miſtum,& ſeuum in aqua decoctum atq; colatum, bi
bere proderit,tum uomere eniti.Proderit quoq; lac plurimum bibere, nucleoſque pini multos
comedere,aut eorum plurimos atterere & ex mulſa propinare,uel rutā tritam atq; irino unguē
to miſtā dare,uel deniq; cantharidum alas,& pedes ex melle tritos lingere. Quod ſi Pſilothrum
quis forte biberit,oleum calidum ſumendum eſt,deinde uomendum. Vtile etiam erit lac capri
num,& malue elixę ſuccus expreſſus cū mulſa calida uel oleo, aut ficuum decoctum cum oleo,
uel ſeſamum tritum ex uino,quinqueve nuces iuglandes ex oleo,lixiuiūve ſarmentorū cinere
factum. At ſi ſpumam argenti quiſpiam hauſerit,piper,apium,myrrha in uino diſſoluta, & bi-
bita,proderunt: Vt Gypſum deuorantibus lixiuium è ſarmentorum cinere confectum, dandū
eſt,thymumve ex aqua contritum. Ad Lac autem concretum in grumos acetum ualet, opuſq;
erit coagulo etiā ex aqua fontis uti, uel laſerpitii & thymi æquas partes ex aceto mulſo biben-
das tradere. Taurino aūt ſanguini remedium eſt acetum bibere, & uomere, uel laſerpitii obo-

lum ſemiobolūve ſumere,aut nitri obolos duos in uino diſſolutos,uel caprifici groſſos aceto di E
lutos.Proderit quoq; uentrem ſubducere,eundemque lupinorum farina,& nitro in oximellte
decoctis contegere.Hirudines uero ſi quis deglutierit,alii muriam,quidam niuem,ſuperbibere
ſuadent.Aſclepiapes autem primo os colluere monet,mollemq; ſpongiam frigida madefactam
faucibus immittere,ut hirudo ſpongiæ inſiliat & extrahatur:poſtea lentis ſuccū exhibet,& cer
uicē extrinſecus emplaſtris refrigerantibus operire docet. Apollonius aūt cognomento Mus,
acetum acerrimum propinabat cū muria:Qui uero niuē dabant,eam calefaciebant, & diſſolu-
ta utebantur,cibumq; & potum ad ſubducendam aluum opportune adhibebant,ut hirudinem
eiicerent:ſæpenumero nanq; aiunt vna cum excrementis ipſas quoq; deiectas.Ceruſſam uero ſi
quiſpiā aſſumpſerit,oleū calidū bibat & uomat,uel paſſum & aquam calidam.Proderit ēt aſini
num lac bibere,& expreſſum maluæ decoctæ ſuccum, atq; aquam mulſam calidam oleo miſtā,
uel caricarum decoctum cum * aliis dare,nuceſq; iuglandes quinque oleo commiſtas exhibere
aut è ſarmentorum cinere lixiuium. Atq; de ſimplicibus quidem uenenis hactenus,à nobis di-
ctum ſit. De compoſitis autem poſtea dicetur.Eorum autem compoſitionem docere improbi
mihi hominis uidetur.Quamuis hæc multi cōſcribere ſint agreſſi:inter quos eſt Orpheus Theo
logus cognominatus:& Horus Mendeſius,iuniorem dico:& Heliodorus Athenienſis,qui trago F
dias quoq; conſcripſit:Aratuſq; & alii quidam huiuſce notæ ſcriptores,quos ſanè quiſpiam cō
mendatione dignos iudicauerit,quòd talia carminibus illuſtrare adorti ſint:reprehendet autē,
ac merito quidē,ob genus materiæ ſuſceptū. Nam cum ſigillatim quodq; uenenum parare do-
ceant,improbos magis inſtruunt,& pronos ad malum ducunt. Quam ob rem qui pulchra hæc
poemata conſcripſere,ueriti ne publice plecterentur,lectoribus inter initia ſuadere conātur,ſe
neque perditis moribus eſſe,neq; eiuſmodi lethalia conficere,ſed uitare docuiſſe:ueluti Helio-
dorus,qui cum ſe ad Nicomachum purgat,ita exordiens fatur: I

> Mitia per Triccen habitantia numina teſtor:
> Quiq; Deos late conſpergit lumine Phebum,
> Sceptrigerumq; Iouem, Saturno rege creatum,
> Nec me muneribus quiſpiam,nec uiribus ullis.
> Flexit,amicitiæ uinclumve abduxit,ut iſta
> Conſcius efferrem:at tollens ad ſidera palmas,
> Immunem ſceleris mentem pro pectore ſeruo.

Ex his itaq; libros eiuſmodi legentibus,quod dicebamus,perſuadere moliuntur,metuētes ne à G
multitudine læderētur.Atqui nec dici poteſt,oportere propterea talium uenenorum inſtructio
nem ſciri,quo quis aptius indigentibus ſuccurrat.Falſum eſt enim hoc. Nam qui ſimplici uene-
no petitis auxiliari nouit,is etiam priuatim unumquodq; ſuperueniens ſymptoma diſtinguens,
cōpoſitis affectos optime tractabit,ingenioſe obſeruādo id,quod inter reliqua ſymptomata ex
cellit.Sed ad id quod reſtat redeamus.Si incognitum nobis fuerit uenenum, quod quis biberit
ederitve,hydrelæon calidum dabimus,utq; ex eo multum bibat iubebimus, tū uomere ipſum
faciemus.Vtile inſuper erit ſomnos quoque circumſcribere. Veruntamē ut & ab his, & ab aliis
quibuſcunque uenenis caueamus,ſubſcriptis antidotis utendum erit.

Apollonij Muris medicamenta à uenenis præſeruantia. CAP. 8.

RVtæ folia uiginti,nuces iuglandes duas,ſalis grumū unum,caricas duas.Hæc ſi ieiunus ali-
quis comederit,à uenenis lædi non poterit. ¶ *Antidotus qua exhibita accipientem tutum à
Venenis reddit.*Baccarum iuniperi drachmas ii,terræ lemniæ ʒ ii. Hæc ubi in puluerem redege-
ris,oleo aut melle cōmiſcebis,& repones:atq; cū opus fuerit ex aquę mulſę cyathis duob⁹,quā
tum eſt auellana,dabis.Hac antidoto Nicomedes Rex utebatur, ſi quando ſuſpectos habuiſſet
qui ſe uocarant:nam ſi uenenum nō ſubſit,quieta manet:ſin adſit,nauſeam concitat,& euome H
re cogit,ita ut uenenum quoq; cum antidoto reiiciatur. ¶ *Antidotus Cody Tuſci,qua & Craterus
utebatur.*Marrubii,herbę ſacræ.ſeminis rutæ agreſtis,ſcordii,corticum radicum rhamni,ſingu-
lorum pondus æquale.Hæc melli commiſce,indeq; drachmas duas exhibe,ad ſerpentium qui-
dem morſus ex uino,ad uenena aūt ex mulſo & oleo. *Ad idem,ut Apelles tradit.* Dictamni drah
mas duas,polii drachmas tres,piperis longi drachmas quatuor,rutæ ſylueſtris drachmas ſex,
ſcordii drachmas tres.Hæc melli commiſce,atque,ut modo dictum eſt,utere.Bona eſt etiam la
terum morbo,trium obolorum pondere exhibita:menſtruaq; mulieribus detrahit, drac. unius
pōdere. ¶ *Antidotus Mitridatis Athanaſia cognominata faciens ad Venena,& omnium uenenatorum
morſus,quibusq; cibus in uentriculo aceſcit,ſanguinēq; reycientibus. Antiquas inſuper Tuſſes, Hepa-
tis, Lienis,Veſica,& uteri malios ſinat.*Continet autem piperis albi grana quadraginta:coſti,mei,
aſari,acori,ſeminis dauci Cretici,petroſelini,nardi Indicæ,*neſtoritæ lapidis,ſingulorū drach-
mas quatuor: croci,myrrhæ,ſingulorum drachmas octo:cinnamomi,caſiæ,ſingulorum drach
mas xii:mellis attici deſpumati quod ſufficiat: Datur ex hac ad auellanæ quantitatē cū mulſo.
In alio exemplari ſic ſe huius antidoti compoſitio habet. Spicæ nardi,piperis albi, coſti,mei, aſari,
acori,opobalſami,ſeminis dauci Cretici,ſeminis petroſelini,ſingulorū drachmas xii:mellis qd̄

ſatis

* *Fortaſſe ἀλῶν. i. ſale.*

A ſatis eſt. *Item in alia rurſus hac moda ſe habet.* Piperis albi grana quadraginta: coſti, mei, aſari, agari
ci, ſcordii, dauci cretici, petroſelini, ſingulorũ drachmas quatuor: croci, myrrhæ ſingulorũ dra-
chmas octo: cinnamomi, caſiæ, florum iunci odorati, ſingulorũ drachmas xij: mellis quod ſatis,
¶ *Ambroſis, quæ dicitur Philipi Macedonis antidatus ad Venena, omniumque uenenoſarum ictus, & Internas corporis marbos.* Accipit autem Styracis, galbani, piperis albi, piperis longi, cinnamomi,
ſingulorum drachmas duas: ſeminis apij, aniſi, iunci rotundi odorati, coſti, cumini æthiopici, ſe
ſeleos, cypheos, rhei põtici, cardamomi, amomi, nardi, myrrhæ, caſiæ, ſingulorũ drac. quatuor:
palmularum eiectis nucleis, carnium iuglandiũ, ſingulorũ drachmas ſex: croci drachmas octo:
vuæ paſſæ dẽptis uinaceis drachmas duodecim: mellis attici quod ſatis ſit, confice ut mos eſt.
¶ *Antidatus Zapyria, quæ facit ad uenena, & reptilium morſus. De hac talia feruntur, Zopyrum per epiſtolam Mithridatem manuiſſe, ut antidatum hanc ita experiretur. Accerſeret unum è condẽnatis, iuberetq; prima uenenum haurire, deinde hortaretur antidotum bibere: uel prius antidotum aſſumere, poſtea uenenũ bibere. Idem quoq; ut percuſsis à ſerpẽtibus, & in uulneratis à ſagittis toxica illitis, faceret, hortatus eſt. Verum omnibus ita peractis, hominem contigit illæſum permanſiſſe. Iuuat autem uitio uentriculi acidum ructantes, Sanguinem reiicientes, Cœliacos, Inteſtinorum torminibus laborantes, Comitiales,*
B *Iecoris, lienis, renumq; morbo uexatos. Vteri demum, & ueſicæ affectionibus medetur. Emortuos fœtus & ſecundas trahit.* Conficitur autem hoc modo. Opobalſami drachmas tres: nardi indicæ,
myrrhæ troglodyticæ, florum iunci odorati, cinnamomi, *characiæ, coſti recentis, piperis lõgi,
hypocyſtidis, polij, piperis percatici, ſcordij, mei cretici, cardamomi, ſingulorum drac. quatuor:
thuris maſculi, carpobalſami, dictamni, ſingulorũ drachmas ſex: petroſelini, caſiæ fuluæ, ſingulo
rũ drachmas ſeptẽ: croci corycij drachmas octo: mellis attici quod ſufficit. Datᷓ hæc antidotus
ad magnitudinem nucis auellanæ, non febrientibus ex uino, febrientibus ex mulſa. ¶ *Antidatus Diamatan, id eſt ex ſanguine, appellata, ad uenena uenenatorumq; omnium morſus.* Habet autem. Pi-
peris lõgi, piperis albi, coſti, acori, croci, phu, mei, dictamni cretici, amoniaci, agarici, ſingulorũ
drac. duas: amomi, opobalſami, ſeminis rutæ ſylueſtris, cymini æthiopici, aniſi, ſanguinis ana-
tis maris, & fœminę ſicci ſanguinis hœdini. ſanguinis anſerini, ſeminis, napi ſylueſtris, ſingulorũ
drachmas tres: gentianæ, trifolij, florum iunci rotundi odorati, thuris, roſarũ ſiccarum, ſingulo
rũ drachmas quatuor: petroſelini drachmas v, phu cretici tãtundẽ, cinnamomi drachmas ſex,
florũ ſcordii drach. octo: myrrhæ, nardi, ſingulorum drach. xij: caſiæ drach. octo. Omnia hæc di
ligenter contuſa, ac per excuſſorium cribrum traiecta, melli attico deſpumato commiſcebis, cõ
C miſtaq; in argentea pixide repones: atque hac ut magno aliquo medicamento uteris.

De Diaſcinco nobili antidoto, Theriaca, & Centena. CAP. 9.

A*Ntidatus Mithridatis Eupatoris. Diaſcinci cognominata, faciens ad uenena, omniumq; uenenatarum materiã mortẽ inferentẽ, omniumq; uenenoſarũ animaliũ ictus, & malas internasque corporis affectiones. Mulieribus concipere nequeuntibus opitulatur. Menſes ducit, emortuos fœtus, atque retentas ſecundas trahit. Febres per interualla inuadentes, earumque tremores ſoluit. Coxendices, in ſcapulas rigentes, podagricas, & id genus reliquos neruorum morbos iuuat.* Conficitur autem hoc pacto.
Scinci, ſagapeni, acori, phu, coſti, hiperici, acaciæ, iridis, mei, gummi, ſingulorũ drachmas duas:
roſarum ſiccarum, gentianæ, cardamomi ſingulorũ drac. quatuor: ſeminis papaueris drachmas,
v, obo. ii: ſtyracis drach. octo: polii, caſiæ nigræ, ſeſeleos, bdellii, balſami, piperis albi, ſingulorũ
drach. v, ob. ij ſucci hypocyſtidis, opopanacis, myrrhæ, thuris maſculi, caſtorij, piperis lõgi, cy-
pheos, foliorũ malabathri, ſingulorum drachmas ſex: ſcordij, florũ iunci odorati, chalbani, tere
binthinæ, ſingulorũ drachmas ſex, obol. ii: nardi ſyriacæ, opobalſami, thlaſpis, dauci cretici, ſin
gulory drac. ſex, ob. ij: croci, cinnamomi, zingiberis, ſingulorũ drachmas vii, obo. ii: ſucci glycy-
rhizæ. agarici, ſingulorũ drachmas octo, ob. tres: mellis quod ſufficit: uini optimi quod ſatis eſt
D ad ſuccos diſſoluendos. Conſtruitur autem hoc modo: Cyphi, hypocyſtis, ſagapenum, gummi,
opium, ſtyrax, opopanax, uino Chio macerãtur die noctuq; quoad penitꝰ diſſoluta ſint: reliqua
uero interim contuſa, tenui cribro excutiuntur, illiſq; iam maceratis ac diſſolutis commiſcentur:
commiſtaq; attico melle ad craſſitiem uſq; deſpumato excipiuntur: opobalſamoq; ſuperimmiſ
ſo, demum in uas argenteum transferuntur, atq; ad multos uſus reponuntur. Datur autẽ ex hac
antidoto quantum æger tolerat. Nos autem ut ualidius medicamentum hoc faceremus, ad Mẽ
ſtrua prouocanda, utque ſine periculo Fœtus educi poſſent, impoſuimus dictamni drachmas
quatuor, ammoniaci drachmas tres, ſeminis rutæ ſylueſtris drach. tres, cumini æthiopici drac.
ſex, ſeminis trifolii drac. quatuor, napi ſylueſtris ʒ quatuor, chamedryos ʒ quatuor, rhei põtici
drach. tres, ſucci cyrenaici ʒ ii. His additis, medicamenti uſus ad multa utilis redditur. Quadri
meſtres enim fœtus corrũpit, & trimeſtres educit. ¶ *Mithridates Theriaca. Hac Mithridates Rex ſemper uſus eſt, ut ſe à uenenis tutum præſtaret. Itaq; à Romanis obſeſſus, bis epoto uenena cum mori non poſſet, ſe ipſum enſe traiecit. Facit autem ad perniciaſa uenena, omniumq; uenenatarum morſus, & internas corporis affectiones. Hac & Andromachus poſtea uſus eſt.* Componiturq; hoc modo. † Paſtil
lorum ſcilliticorum drachmæ quadraginta octo: paſtillorũ uiperinorũ, piperis nigri, ſpiſſamẽti
hedychroi, ſucci papaueris nigri, ſingulorũ drachmæ uigintiquatuor: roſarũ ſiccarũ, ſcordii, ſe-

† Hæc compoſitio corrupta ẽ, & mutilata. licet uero eã inſtaurare ex deſcriptione theriaces Democratis pa. 108

minis napi,iridis illyricæ,agarici.cinnamomi,ſucci glycyrhizæ,opobalſami,ſingulorum drach E
mas duodecim:roris marini drachmas octo:myrrhæ croci,zingiberis,rhei pontici,radicũ quin
quefolij,nepitæ montanæ,marrubij,petroſelini ✻ oboli duo:ſtœchadis,coſti,piperis albi, pi-
peris nigri,thuris ✻ caſiæ nigræ ʒ iiii:coſti ʒ i,croci ʒ iiii,piperis albi drach.i,piperis longi ʒ i:
iridis illirycæ,iunci rotũdi odorati,polij,ſcordii,roſarum ſiccarum,ſanguinis anatis,ſingullorũ
drachmas tres:mellis attici deſpumati quantum ſufficit.¶ *Antidotus Centena,qua utor, quamque Caſari compoſui ad omnia,præſertim ad Venena.* Abrotoni drach.ii & ſemis,ariſtolochiæ drac. xx,
acaciæ drachmas iiii,baccarum iuniperi:tantundem,croci drachmas,ii,aſari drachmas iiii,ani
ſi drac.tres,amomi drach.vj,agarici drach. tres ,carpobalſami drach. ii, bdellii ʒ tres, balauſtii
ʒ ii,gentianæ ʒ iiii,ſucci glycyrhizæ tantundem,ſeminis rapi ʒ octo,terræ ſamiæ ʒ octo , ſemi-
nis dauci ʒ.quatuor,radicis dracontii drac.tres obo. tres.ſeminis irionis ʒ xx,iridis illyricæ ʒ ii,
myrrhæ ʒ vii,zingiberis tantudem,radicis eryngij ʒ quatuor obol.ij,thlaſpeos ʒ.xx,conizæ te
nuis drach.vi obo.iij,cyperi drach.vi,acori drach.vi,ſeminis cicutæ decorticati drachmã i ob.
tres,ammeos drach.quatuor,ſeminis cnici drach. vii obo.ii , cynnamomi drach.vii, coſti ʒ vii
obo.ii,caſiæ ʒ vi obo.ii,ſucci centaureæ ʒ quatuor obo.v,caſtorij drach.vj,calami aromatici ʒ
quatuor,gummi ʒ ii,cardamomi ʒ quatuor,cachryos ʒ tres,obo.tres,cypheos ʒ vi.chalbani ʒ F
vi obo.ii,foliorum libanotidis drac.quatuor,ſaluiæ tantundem,ſeminis lonchitidis ʒ ii obo.iii,
ſeminis lithoſpermi ʒ tres,thuris ʒ vi obo.tres, ſeminis fęniculi drac.vi,ſucci papaueris ʒ vi,ru
bricæ lemniæ ʒ quatuor,malabathri ʒ x,mei ʒ vi,ſanguinis anatis tantundem, nardi ſyriacæ ʒ
vi,obo.tres,nardi celticæ ʒ octo,xylobalſami ʒ tres,ſucci panacis tantundem , ſeminis hormi-
ni ʒ octo,erui albi tantũdem,radicum panaceæ ʒ tres,opobalſami ʒ quatuor,ſecuridacæ drac.
vi,polii drach.v obo.ii,foliorum polygoni drach.ix,radicis elenii drach.v obo tres,petroſelini
ʒ vi obo.ii,quinquefolij ʒ octo,ſucci peucedani tantuntundem,piperis nigri ʒ v obo.tres,pipe
ris albi ʒ quatuor obo.tres,piperis longi ʒ quatuor,ſcinci ʒ tres,terebinthinę ʒ ii,roſarum exic
catarum ʒ vi,ſagapeni ʒ octo,ſtœchadis drachmas quatuor,pineæ nucis torrefactæ drachmas
vi,iunci odorati ʒ quatuor obo.ii,uuæ paſſæ ſine vinaceis drachmas quatuor,ſeſeleos ʒ obo ii,
ſeminis paſtinaceæ ʒ quatuor,fellis taurini ʒ v,fellis urſini tantundem,chamepityos ʒ tres , ſe-
minis pſyllii ʒ quatuor,chamædryos tantundem,ſeminis ſiſami aduſti ʒ vi radicis conſolidæ ʒ
ii,ſumitatum ſcordij ʒ quatuor,obo.quatuor,herbæ pedicularis drac.v,ſtyracis ʒ v,obo.ii, fru
ctus trifolii ʒ x,ſeminis tordilli ʒ ii,ſoliorum teucrij ʒ quatuor,ſucci hypocyſtidis ʒ ii,& ſemis,
fructus hyperici drac.ii,ſeminis alterici drac.ii,rhei pontici ʒ ii,phu drach.octo, rhus obſonio- G
rum drach.v obo.tres , radicis umbilici ueneris drachmas i obol.tres , uini & mellis quod ſatis
eſt.Ego uinum non adhibeo.

Variæ Diuerſorum Antidoti,Diuerſis affectibus ſuccurrentes. CAP. 10.

ANtidotus *Aelij Galli cum ad alia,tum ad Canis rabidi morſus.* Nardi ſyriacæ drach. quatuor,
myrrhæ drach.ix,cinnamomi drach xii,caſiæ nigræ tantundem,croci ʒ octo,coſti drach-
mas quatuor,ſeminis dauci tantundem:mei tantundem,at alii ʒ i:petroſelini ʒ iiii,piperis albi
grana xxxx,carpobalſami ʒ quatuor acori,aſari tantundem: iunci rotundi odorati ʒ octo , alii
ipſum non immittunt:mellis deſpumati quantitas , q̃ ſufficiat . Hæc per ſe ſola deglutienda eſt.
¶ *Eiuſdem alia ad Internas affectiones multum efficax.* Cinnamomi ʒ ſex croci dra.ii obo.tres,pipe
ris albi drac.quatuor obo.ii,piperis longi ʒ tres ob.tres,opii ʒ tres,nardi indicæ drachmas qua
tuor,myrrhæ ʒ quatuor ob.ii,acori ʒ tres,nardi gallicæ ʒ quatuor, ſtyracis ʒ i obo.ii, chalbani
ʒ quatuor,caſtorij drach.tres obo.ii,coſti drach.ii obo.ii Omnia hæc melli commiſceto, inde-
que pilulas conficito,potioneve aliqua diluito:concoctionem enim & indolentiam procurat.
¶ *Aromatica optima Galli ad omnia faciens.* Cinnmmomi drach.i , caſiæ drah.i,croci drachmę.s.
amomi drachmas v,malabathri drach.ii:myrrhæ ʒ s,alii drac.i: iunci rotundi odorati drach.i, H
coſti drach.s,piperis ʒ tres,mellis attici quod ſufficit.Ego uero,inquit,cinnamomi duplum im
mito,melliorque efficitur. ¶ *Antidotus Archiny, quæ Ambroſia , & ſacra cognominatur, ad omnes Internas affectiones qua utor.* Continet autem Aniſi drachmas quatuor,ſemnis apij tantundem ,
myrrhæ drac.i,panacis tantundem , cinnamomi ʒ ii,ſeminis loti amari drach.ii , caſiæ drah.ii,
croci drac. ii obo.tres,piperis obo.tres , ſucci papaueris ʒ quatuor , mellis quod ſatis eſt . Poro
hinc conficitur,ad inteſtinorum Tormina quidem,ex uini myrtini hemina una,& aquæ quarta
parte:Ad Hepar ãt ex aquæ mulſæ hemina dimidia:Item ad Vigilias, Ophthalmiam,& Lateris
morbum ex aqua mulſa:Ad Stomachi demum uitia,ex uini granatorũ cyathis duobus,& aquę
totidem. ¶ *Antidotus Antipatri,qua & Theriaca nuncupatur, & ad Morſus aſpidis ualet,ante & poſt ictus exhibita, qua utor.* Habet aũt Gentianæ ʒ quatuor,radicis trifolii ʒ quatuor, ſeminis eiuſ-
dem ʒ ii,polii ʒ quatuor,ariſtolochiæ tenuis ʒ ii,radicũ peucedani tantundẽ, chalbani ʒ duas,
petroſelini ʒ quatuor,rutæ ſylueſtris drachmas tres,pyrethri drachmam unam,herbæ pedicu-
laris tantundem,radicum uitis albæ drachmas duas,piperis albi tantũdẽ, acori drachmas tres,
thymiamatis ammoniaci ʒ i ob.quatuor, uerbaſci idęæ, chamæpityos,chamelęæ, marubii te-
nuis, conyzę tenuis,cymini æthiopici,ſucci papaueris,caſtorii,ſeminis fœniculi,agarici, caſiæ
rufæ,

A rufæ,florũ iunci odorati,rhei,ſingulorum drac.ii:dauci cretici dra.j,obo.iii,opopanacis tantun
dem,ſagapeni ℥.ii,obo.iii,abrotoni ℥.j,obo.iii,dictãni tantundẽ,ſtyracis tantundẽ,cinnamomi
drac.iii,nardi tãtundẽ, myrrhæ drac.iiii,thuris ℥.j,croci drac.viii,aniſi ℥.j, ſucci cyrenaici tãtũ
dẽ,coaguli hinnuli ℥.iii,mellis attici quod ſatis eſt.Ex hac ſumitur quãtũ eſt nucis auellanę ma
gnitudo,ut ſe quis à ueneno tutum reddat. ¶ *Aelij Galli Theriaca qua utar,optima ad Scorpionum*
ictus,& Alia quæ uenenũ morſu relinquũt,ad Rupta,Conuulſa,Coli inflationes,& huiuſcemodi cætera:
Hanc Gallus ex Arabia rediens Cæſari obtulit, qua multas ex commilitonibus ſuis ſeruauerat. Ha-
bet aũt,Radicis uitis albæ drac.xvj:ſeminis triſolii,opopanacis,ſingulorum drac.viii: ariſtolo-
chiæ tenuis drac.xii:radicis libanotidis,iridis illiricæ,zingiberis,opii,ſingulorum drac.viii: ſe-
minis rutæ ſylueſtris drac.xii: cumini æthiopici drac.ſedecim:myrrhæ,caſiæ,caſtorii,ſeſeleos,
radicis eryngii,ſerpilli,ſucci cyrenaici,ſingulorum drac.vj:medicæ drac. xii,ſagapeni drac. vj,
croci ℥.v, farinæ erui ℥.xxiiii. Cũ aqua hæc in paſtillos triũ obolorũ rediges, & ex uino dabis.
Eiuſdem alia Theriaca ualde efficax: Quæ ex his conſtat,Seminis triſolii ℥.xii, ariſtolochiæ drac.
vi,magmatis hedycroi ℥.viii,quinquefolii drac.iiii,echii herbæ drac.vi,*philocrati drac.v ſaga
peni drac.iiii,polii ℥.vj.caſtorii ℥.iii,croci drac.viii:ſeminis apii,aniſi,fęniculi,petroſelini,ſingu
B lorum drac.vi:opopanacis drac.iiii,opobalſami drac.vi, ſeſeleos drac.quatuor,cumini æthiopi
ci drac.v:myrrhæ,ſcordii,phu,mei,ſingulorũ drac.ſex:ſeminis alyſſi cretici drac. ſex,farinæ er
ui drac.octo.Vinũ ariuſium lene quod ſatis eſt infunde:orbesq; cõfice ponderis quatuor obolo
rum,quorum unum dabis ex uini chii uel ſalſi puri cotyla dimidia. ¶ *Theriaca ad dolores inter-*
nos Euclidis Palatiani,quam,ut ipſe dicebat,ad morſus Aſpidum compoſuit: facit tamen, & ad Ileu-
riticos,& Quartanarios magnitudine nucis auellanæ exhibita,ſi prius euomuerint.Tuſsientibus inſup,
& ægra ſcreantibus ex aqua:percurſsis à Serpentibus ex uino:Pleuriticis, & ſanguinem reÿcientibus ex
aqua cyathis duobus,& aceti unã datur. Habet autem,Caſtorii drac.ſex:opopanacis,ſagapeni,ſeſe
leos,cachryos,chamædryos,chamæpityos,marrubii,ſingulorũ drac.ſedecim : ſtyracis,bitumi
nis iudaici,myrrhæ,drac.vii:ſucci papaueris drac.octo:mellis librã unã.Percuſſi à ſerpẽtibus,ſi
fieri poteſt,fac ut prius euomant,deinde ex hac cũ plurimo ſucco fraxini,uel ſi deſit,cum uino,
drac.j exhibe,uel plus etiam:Quartanariis autẽ ad nucis iuglandis magnitudinẽ dato. ¶ *Zeno-*
nis Laodicei Theriaca,quemadmodum tradit Menutianus,qui eam ab ipſo accepit. Habet autem,Car
damomi dẽptis inuolucris,ſerpilli,ſeminis apii,radicis uitis albæ,ſeminis trifolii,aniſi,petroſeli
ni,radicis,& ſeminis fœniculi,ammeos,ariſtolochiæ tenuis, ſarinæ erui,opopanacis,ſingulorũ
C põdus æquale.Separatim primo quæq; cõtũde,tũ cõmiſce:& ubi ea uinũ auſterũ affundens ſu
begeris,orbes conficito,qui ſimulatq; in umbra exiccati fuerint, trium obolorum pondus im-
pleãt.Horum unum ex duobus aquæ cyathis dato ter interdiu,ſemel noctu,interdũ uero, & ſæ
pius,præſertim iis,qui frequenter euomunt:quandoque per nares etiam infundendi ſunt, ſi eos
ægrotꝰ deglutire nequeat,noxio ſomno grauatus,aut aliquo alio prauo ſymptomate correptus.
Loca uero demorſa,ſi quodã cum tumore nigricauerint, ac carnem alioqui diffluentem habue
rint,ueluti ulcera maligna procurato. ¶ *Antidotus quæ ad conuulſiones & rupta facit.Sanguinem re*
ÿcientibus,Lienoſis,Iecinaroſis, & exulceratæ ueſicæ auxiliatur. Ventriculi uitia laborantes,& Cœlia-
cos ſanat.Inflationes diſcutit,& Arquatos liberat. Datur ad hæc omnia ex mulſa oliuæ magnitudine.
Cinnamomi,coſti,ſingulorũ drac.ſex:nardi ſyriacæ drac.xx:croci,myrræ,malabathri,ſingulo
rũ dra.octo: caſię drac.xii,piperis albi drac.x,thuris drac.quatuor,iunci odorati drac.ſedecim;
iridis illyricæ drach.xii,terræ lemniæ drac.xx:mei,ſeſeleos,ſingulorũ drach.octo:ſeminis apii
drac.quatuor,pinearũ drac.xii,irionis drac.ſex,ſeminis cucumeris torrefacti drac.ſex, terebin
thinæ drach.tres,petroſelini drach.quatuor,amomi drach.tres,ſcordii,polii,opobalſami, gen-
tianę,cumini æthiopici,ſingulorũ drac.v:ſeminis rutæ ſylueſtris,drac.tres:aniſi,tragachãti,ſin
D gulorũ drac.octo:phu,ſtœcadis,cneori,ſingulorum drach.ii. Irionem linteolo conuolutum in
aqua primum coquito,ut ipſum deinde reliquis omnibus cõminutis admiſcere poſſis:tragacan
thã poſtmodum aqua maceratam ſuperimmitte.Dabis ex hac antidoto quãtum eſt ægyptiæ ſa
bæ magnitudo,Febrientibus quidẽ ex aquæ,non febrientibus autem ex mulſi,cyathis duobus.
¶ *Antidotus Mitridatica,ut Xenocrates ait apud Nicoſtratum, ad Venena omnia, Venenatos ictus,*
Difficiles concoctiones,Inflationes,Stomachicos,& Cœliacos faciẽs,Iecoreq; & liene,& coxendicibus, ac
renum lateris, & pulmonis uitia,laborantibus ſubuenit. Continet autem,Succi hypocyſtidis drac.
ſex,ſcordii drac.v,caſtorii ℥.quatuor,petroſelini drac.quinq;,ſeſeleos drac.i,thuris drac.vi,po-
lii drac.ii,dauci cretici drac.x,piperis albi drac.j,obo.iii,piperis lõgi drac.i,coſti drac.quatuor,
obo.iii,cinnamomi drac.ii,croci drach.quinq; obo.iii,caſiæ nigræ drach.quatuor,nardi drach.
octo,myrrhæ drac.octo,iunci rotundi odorati drac.quatuor,amomi drac.ii,chalbani drac.ii,te
rebinthinæ drac.j obo.iiii,ſucci papaueris drac.xx,mellis attici qđ ſufficit.Ex hac dabis quãtũ
& è reliquis. ¶ *Antidotus Tyrannis appellata,& ut inquit Nilus,ab Antipatro compoſita,ad calculo-*
ſos, & eos qui inter ſpirandum ſuffocari uidentur, facit.Secundas & fœtus retentos eÿcit.Comitialibus,
Podagricis,articulorumque & coxendicum morbo laborantibus prodeſt,urinam craſſam plurimam edu
cens. Hanc dabis ad fabæ magnitudinem ex mulſo etiam contra uenena: aduerſus autem ſerpentium

ictus ex uino: Comitialibus uer, si febriant, ex mulsa. Habet autem, Sinci drachmas viij, myrrhæ E
drach.xxviij, rubricę lemniæ drac.quatuor, nardi drac.viij, iunci odorati drac.iiij.cinnamomi
drac.xxiiij, radicis dulcis drac.xxviij, ✱ myrrhæ drac.xx, eryngii drac.xxiiii, amomi drac. xii,
cardamomi drac.octo, croci ʒ viii, baccarũ cedri nigrarũ ʒ xii, meliloti ʒ xii, ſeminis hyacinthi
ʒ iiii, piperis longi ʒ iiii, piperis albi grana lxxxv, ſpondilii ʒ xii, ſtęchadis drac.v. pyrethri ʒ vi,
ſeminis maluæ ſyueſtris ʒ xii, ſeminis leucoii ʒ iii, opobalſami ʒ vi, coſti ʒ viii obo.j, ammeos
drac.xii, radicũ umbilici ueneris drac.xiiii, ſemiuis dauci ʒ xii, carpobalſami ʒ iiji, xylobalſami
ʒ iiii, caſiæ drac.viii, cumini æthiopici drach.iiii, ſeminis ocymi drac.octo, acori drach.octo, flo
rũ lãbruſcæ drach.octo, ſeminis apii drac.xii, ſagapeni drach.octo, radicũ capparis drach. qua-
tuor, gẽtianæ drach.xiiii, radicis periclimeni drach.octo, thuris drac.viii, ſtyracis drac.i. ✱ milii
agreſtis drach.xxiiii, radicũ ſymirnii drac.quatuor, thymiamatis ammoniaci drac.xvi, ſeſeleos
drac.quatuor, cachryos drac.iiii, iridis illyricæ drac.quatuor, aniſi drac. quatuor, chamædryos
drac.xv, chamæpityos tãtundẽ, ſeminis ſmyrnii drac.viii, zingiberis drac.xiiii, cẽtaurec tenuis
drac.octo: ſeminis paſtinacæ, mei, ſingulorum drac.octo: radicis calami drac.quatuor, ✱ unguẽ
ti boni cotylam unam. ¶ *Antidotus Arpuli ad Quartanarios*. Myrrhæ drachmas quatuor, pipe-
ris longi drac.ii, lachrymæ papaueris drac.ii, caſtorii obolos iii & ſemis, cardamomi drac.iiii, ſa F
gapeni drach.ij. Comminutis his omnibus & aquæ commiſtis rotulas ponderis duorum obolo
rum confinges: Quas per interualla febrientibus dabis ex adriani uel aminæi uini cyathis duo-
bus, & aquæ fontanæ quæ deſerbuerit, cyathis quatuor: Febrientibus ãt ſine intermiſſione ex
hydromelite totidem cyathis. Facit quoque ad reliquos Febrium circuitus. Quoniam uero ad
morſus ictusq; uenenoſorum animalium, ſupraſcriptis antidotis tam Aſclepiades, quàm Damo
crates quædam inſuper alia addiderunt, idcirco mihi quoque ea hoc in libro ſubiicere potius
quàm omittere uiſum eſt, ac primo quidem ab Aſclepiade prodita.

Remedia ab Aſclepiade conſcripta in Quinto Mnaſonis ad ſerpentium noxas. CAP. XI.

P*otio demorſis à Rabido cane hominibus amuletum ualde generoſum, præſeruat enim ne in rabiem incidant.* Licii indici quàm optimi obolos tres ex aqua dabis, uerbenæque parumper immit
tes. Diebus aũt tot id facies, quoad ſecurum eſſe ægrum arbitraberis. Datur & ſine aqua lyciũ
ſolũ in ouo ſorbili. *Alia.* Caſtorii drachmã j, ex uini roſacei albi cyatho, bis ſingulis quibuſque
diebus bibendũ dabis. Quod cum facere deſieris, abſinthii decocto ægrum euacua, ſaliſq; tantũ
immittes, ut clyſtere uehementius reddatur. ¶ *Antony Cos.* Alyſſum herbam contuſſam, & cri-
bratam repone. Huius cũ opus fuerit, à rabido cane morſis cochlear exhibebis ex aquæ & mul G
ſæ cyathis tribus, ſtatim à primo die uſq; ad quadraginta: ſin minus ſaltem primis ſeptẽ diebus.
Alyſſus aũt herba eſt marrubio ſimilis, aſperiores tamen & magis ſpinoſos in ſurculorum ſum-
mitatibus orbes habet, florẽ ad cœruleum uergentẽ profert. Hanc inter caniculæ æſtus collige
re oportet: exiccataque, & cribrata ſeruanda eſt, ut expirare non poſſit. ¶ *Alia celebris admodum:*
Quæ recipit, Cineris cancrorum fluuialium, uitis albæ ſarmentis exuſtorum attritorumque my
ſtra x, radicum gẽtianæ myſtra tria, terebinthinæ myſtra duo. Ex hac antidoto ſingulis q buſq;
diebus, quoad ſextus adueniat, cochlear unum ex uini puri antiq cyathis tribus plus minusve
dabis: ætatẽ nanque & uires infirmi ſpectaſſe conuenit. Iis inquam cochlear unum dato, quibus
ſimulatq; rabido cane morſi fuerint, medici copia affuit. Quod ſi quis primo uel altero die reme
dio caruerit, ſi ſecundus dies is ſit, antidoti duplum capiat: ſi tertius triplum: nam uinũ, ſatis idẽ
ſemper erit. Tribus poſtea ſubſequentibus diebus tantum aſſumat, quantum prima die ſumpſiſ
ſet. Hoc medicamentum bibentem ſatis ſuperque tutum reddit, ne in aquarum formidinem in-
cidat. ¶ *Antidotus Cratippi uiri, & celebris, & alendis canibus dediti.* Cancrorũ drach.xx, myrrhæ
drachmas ii, croci drach.i, & ſemis, gentianæ drach.i, piperis albi grana x, uini quantum ſatis eſt
ad commiſcẽdum. Dabis ex hac drachmã unã ex uini aqua diluti cyathis tribus. ¶ *Alia qua uſus* H
eſt Heras Cappadox. Scordii drach.ii. piperis albi drach.ii s, opii drach. tres, ſucci cyrenaici drach.
iii s, cachryos drac.iiii: gentianę ſeminis rutæ ſylueſtris, rubricæ lemniæ, ſingulorum drachmas
quinque: myrrhæ drac.vii, opobalſami drac.viii. Hæc primum uino infunde, tũ melli deſpuma-
to commiſce, poſtremo opobalſamum iniice. Robuſtioribus quod bis Ægyptiæ fabæ magnitudi
nem æquet, dato ex aquæ calidæ cyathis tribus. ¶ *Alia Aely Galli quæ, ut Belchmonius inquit, à Cæ-*
ſare ſumpta eſt. Polii, ſucci cyrenaici, ſingulorum drach.iii s: cachryos, ſeminis rutæ ſylueſtris,
ſingulorum drachmas quatuor: gentianæ, rubricæ lemniæ, ſingulorum drachmas quinque: myr
rhæ drach.vi: opobalſami drach.octo: ſcordii piperis, ſingulorum drach.xii: melli oĩa hæc ad-
miſceto. ¶ *Antidotus Zenonis Laodicenſis ad morſum Canis rabidi, quæ etiam eſt bona theriaca.* Semi
nis petroſelini, ameos, aniſi, ſerpilli, radicũ uitis albæ, ſeminis fœniculi, farinæ erui, ariſtolochiæ
longæ, ſeminis trifolii, opopanacis, medullæ cardamomi detractis folliculis, ſingulorum drach.
quatuor. Ita uero cõficitur, opopanacẽ uino diſſolutum in promptu habe: reliqua uero ubi con
tuderis, ac per minutũ cribrum traicceris, inſpergendo ſubige, ſubactaque opopanaci cõmiſce
Rotulas inde confice, quas poſtquàm in umbra ſiccaueris, drachmę unius pondus ex uini me-
ri cyathis tribus totidem diebus exhibebis nuper à rabido cane morſis. Quòd ſi diu iam com-

morſus

A morſus quis fuerit, ex aqua frigida pondus idem dabis. Antidotus hæc in Dionyſiũ Mileſium
refertur. ¶ *Claudij Apollonij medicamentum aduerſus canis rabidi morſum, quod & theriaca eſt*. Se-
minis trifolii, radicum fœniculi, ſingulorum ʒ. vj: foliorum ſcillæ aridorum, ariſtolochiæ lõgæ,
ſingulorũ drach. quinque: ſcinci, ſurculorum ſerpilli, ſingulorum drach. quatuor: cardamomi a
cortice depurati, radicis dulcis, ſingulorum ʒ. iii: ammeos, radicis rutæ, ſingulorũ drach. ij: opo-
ponacis, ſucci cyreniaci, ſingulorũ drach. j: uini falerni ſeſtaria tria, & cãcrorũ marinorum exu-
ſtorũ libras tres. Cancros in uinũ coniectos macerari ſinas: quod ubi cõbiberint, ipſos accura-
tè diſſolutos promptos habe. Res autem ſiccas contuſas, & per minutũ cribum tranſmiſſas can
cris admiſceto: rotulasq; inde cõfingito, quarũ tres obolos propinabis ex uini puri cyatho uno
& dimidio tribus diebus. Ac de his quidẽ hactenus: nam quæ foris quoque admoueri debent
ſubiungenda uidentur. ¶ *Menippi emplaſtrum ad morſum canis rabidi, quo Pelops utebatur*. Picis
brutiæ libram unã, opopanacis unc. iiii, aceti ſeſtariũ unum. Opopanacem in cyathis quatuor
aecti diluito: aceti qđ ſupereſt una cum pice decoquito: ubi conſumptum tũ id uideris, opopa
nacem addito, ſed caueto ne efferueat. Cũ ſatis inter ſe commiſta uidebuntur, plagellas perma
gnas inde cõficito, locoq; demorſo ſuperindito. Neceſſe eſt aũt ulcus per quadraginta dies aper
B tum ſeruare. ¶ *Menelai quod ualet ad morſum canis rabidi, Aegylopasq;, & omnium reptilium ictus*.
Habet aũt. Nitri rubri drac. ij, fæcis uini cõbuſtæ drac. octo, thymiamatis ammoniaci ʒ. vii, ſe-
ui caprini lib. j. olei lib. j. & ſemis, ceræ libras duas, aquæ ſeſtariũ unũ. Ammoniacũ in aqua diſ-
ſolue ſic, ut amurcæ craſſitiem hẽat, reliquum uero aquæ ferueat nitro, & fæce immiſſa. Qđ cũ
denſatum fuerit, ea quæ colliquantur iniicies. Vbi diſſoluta fuerint, ab igne uas amouebis, am-
moniacumq; impones, indeq; utraq; in mortarium transferes, diligenterq; ſubiges. Ex hoc cũ
opus erit utere. ¶ *Album Heræ medicamentum ad morſum canis rabidi, quod & extrinſecus ulceri im
ponitur: et per os intrò aſſumitur, maxime ab ijs, quibus iam rabies dominatur, pilula ad magnitudinem
auellanæ nucis confecta, ac quotidie quadraginta diebus deglutita: ſtatim. n. a periculo liberat. Imponi-
tur autem loco demorſo, nec niſi ſecundo quoque die ſoluitur: & idcirco opus eſt alternis diebus uulnus
ſoluere, & ulceris nigredinem ſpongijs abſtergere, idq; tandiu facere, quoad uſque medicamentum albũ
permaneat*. Ita autem conficitur. Ceræ ponticę lib. ij: ſpumæ argenti aureæ, ceruſſæ, ſingulorum
lib. j. mirrhæ, medullæ ceruinæ, ſingulorum unc. ij: thuris maſculi unc. j, olei ueteris ſeſtarium
unum. Argenti ſpumam oleo decoque: Quam cum ad ſordium craſſitiem perueniſſe uideris, ce
ram iniice, & ceruſſam inſperge. Cumque ad id uenerint, ut manus non inquinent, igne ſub-
C ducto, medullam impone, myrrhamque & thus iniice: atque ubi cuncta bene ſubegeris utere.
¶ *Baſilica aduerſus Canis rabidi morſum compoſita, quæ in aquarum formidinem ægros incidere non
permittit. Hanc Auguſta apud ſe cõpoſitam ſemper habuit*. Continet autem, ſalis ammoniaci, ſucci
cyrenaici, ſingulorum drachmas duas, quòd ſi cyrenaicus deſit, ſyriaci duplum accipito: coagu
li leporini drachmas quatuor: iridis illyricæ, caſtorii, pontici, ſingulorum drachmas quinque: la
ctis caprificus aridi tantundem, aut ſi ſuccus deſit, liquidi duplum impone: adipis hyænę drach
mas octo: reſinæ terebinthinæ drachmas nouem: adipis canis nigræ, ſanguinis eiuſdem, ſingulo
rum drachmas undecim: ceræ ponticæ drachmas xxxvi, olei antiqui cyathos duos, aceti ſcilliti
ci cyathos tres. Arida contrita aceto commiſce: liquanda uero liqueſcant prius, deinde attritis
addantur atque in opportunos uſus omnia reponantur.

Remedia ad Scorpiones tam intus aſſumenda, quàm foris admouenda. CAP. 12.

AD Scorpionum ictus ſubſcriptis antidotis utẽdum erit. ¶ *Hac Diophantus utebatur in Scor
pionum ictibus & in commorſis à Phalangijs*. Habet aũt, Ariſtolochiæ drachmas quatuor, pi-
peris drachmas duas, opii drac. i, pirethri drac. iii. Contuſa hęc & melle excepta in rotulas ad fa
bæ ægyptiæ magnitudinẽ rediges, quarũ duas degluti ẽdas trades ex uini puri cyathis duobus.
D ¶ *Alia ad Scorpionum ictus, noxiosq; aliorum animalium morſus*. Accipit autem Ariſtolochiæ, zin
giberis, ſingulorum drac. viii: nepitæ, ſeminis rutæ ſylueſtris, ſingulorũ ob. iii: piperis ob. ii. Hæc
primum teſtudinis ſanguine ſubigito, tum rotulas inde trium obolorum pondere confingito, at
que ex uino puro dato. *Alia*. Quæ conſtat ex Cymini æthiopici, ſulſuris uiui piperis albi, ſingu-
lorum drac. ii: caſtori, ſilphii, trifolii, ſingulorum ʒ i. Hęc inter ſe uino cõmiſce, & ex uino puro
ſorbenda prębe. ¶ *Antidotus ad eos, qui in periculum deuenere ob ictum Scorpionis Phalangyue, aut
alterius cuiusq; reptilis*. Aſſumit autem, Seminis rutæ ſylueſtris, ſeminis erucæ, pyrethri, ſtyracis,
ſulfuris uiui, ſingulorum drach, vi: caſtorii drach. ii. Omnia hæc teſtudineo ſanguine ſubacta, ex
meri uel aceti dimidia cotyla propinabis quatuor obolorum pondere. *Antidotus quæ dolo-
rem ſedat ijs, qui à Scorpionibus Phalangijs cæteriſq; reptilibus percuſſi fuerint: Quæq; cum difficultate
parientibus auxiliatur. Huius nomen eſt Calliſta, hoc eſt optima*. Continet aũt, myrrhæ, caſtorii, ſty
racis, ſingulorum drac. i: opii drac. ii, chalbani drac. iii, ſeminis apii acetabulũ unum, aniſi tãtun
dẽ, piperis grana xxx. Hęc inter ſe uino coniuncta ex una uini cotyla dabis põdere unius drach
mæ. Antidotus autẽ hæc eximiè bona eſt. ¶ *Antidotus Abaſcanti medicam artem Lugduni exer-
centis*. Accipit aũt, Piperis albi grana xx: caſtorii, opii, croci, myrrhæ, iridis illiricæ, hærbæ pedi-
cularis, chamædryos, radicum uitis albæ, pyrethri, ſingulorum partes æquales. Omnia hæc ui-

no

no commiſce,& drachmam unam ex uini puri cyathis tribus exhibe. ¶ *Antidotus quæ a ſcorpio nibus ſcorpiaca dicitur, quæq́; medicantem minime fallit, magna cum difficultate nobis a quodam accepta, qui in Africa degens hac utebatur, & percuſſos a ſcorpionibus tutos ab omni periculo reddebat. Optime quoq; præſeruat bibita a nondū percuſſis in ſecuritatē euentus.* Habet autē, ſulfuris uiui, ſulfuris foſſilis, ſingul. lib. ii: piperis albi, ʒ. iiij, opoponacis, ſabinæ herbæ, thuris maſculi, ſingulorū ʒ. iii: ariſtolochiæ rotundæ, peucedani, myrrhæ, centaurii, ſerpilli, chamædryos, chamæpityos, herbæ ſcorpiacæ, anagallidis, bituminis, ſingulorum drachmas duas: betonicæ, medullæ ceruinæ, ſcinci, ſingulorum ʒ. j. Singula quæ enumerauimus contuſa, ac per minutiſſimum cribrum primo traiecta, deinde ſimul omnia commiſta, ita ſeruanda ſunt, ut reſpirare non poſſint. Cū uero percuſſis opitulari uolueris, cochlear unum huiuſce pulueris ex uini puri cyathis duobus exhibebis. Præſeruationis aūt annuæ gr̄a ſemel ex hac antidoto bibant, qui ſe tutos a periculo ſeruare uolent. Oportet tñ eos, qui primo hoc medicamētum præſeruationis gratia bibēt, die illo nec lauari, nec uenere uti. ¶ *Antidotus a Zoilo ſumpta, qua Epaphraditus Chartaginenſis utebatur. Statim autem hac, & ægros a dolore liberat, & per annum quàm pulcherrimè quoque præſeruat ſemel ebibita.* Continet autē, Sulfuris uiui libras quatuor, thuris lib. j: ſabinæ, ſtœchadis, ariſtolochiæ, ſigulorum ʒ. vj: myrrhæ ʒ. v: medullæ ceruinæ, opopanacis, ſingulorum ʒ. iiii: dictamni cretici ʒ. tres: bitumini, ſerpilli, ſcordei, rhei, trifolij, centaurij, chamædryos, piperis albi, abrotoni, betonicæ, polii, coaguli hœdini, anagallidis, ſingulorum ʒ. ii: crocodili terreſtris, drach. x. Confice ut dictum eſt. Et percuſſis cochlear unum bibendum præbe ex uini puri cyatho. Præſeruat eadem ſingulo quoque anno ſemel exhibita. E F

¶ *Quæ extrinſecus imponenda ſint percuſſis a Scorpionibus.* Lauri ſolia in uino cocta, & contuſa impone: uel liliorum radices attritas ex aceto. *Aliud.* Ariſtolochiæ in uino decoctæ, rutæ ſummitatū, & nitri, partes æquales atteres, & ex uino impones. *Aliud.* Cācrorū fluuialiū, cachryos, herbę pedicularis, rutę, partes ęquales ex uino ſuperimmittes. *Aliud.* Chamęmeli, nigellæ, nitri rubri, partes æquas contunde, & ex aceto admoue. ¶ *Arabæ Thebani medicamen ad ictus Scorpionum excogitatū.* Habet aūt, Chalbani, terebinthinæ, ſingulorū ʒ. ij: herbæ pedicularis, pyrethri, ſulfuris uiui, ſingulorum ʒ. j: myrrhę, piperis, ſingulorum ʒ. j: & ſemis, picis liquidæ qđ ſatis eſt.

Diuerſa ad Phalangiorum morſus remedia. CAP. 13.

C*Haritonis circulatoris Antidotus ad Phalangiorum morſus:* Quę habet, Seminis ſpondilū, calaminthi, partes æquales. Hęc ſimul attrita ex uini cyathis duobus bibenda dabis pondere ʒ. j. ſæpius quocunque die. Hac medicina utebatur Charito, frequenterq́; in conuentus hominum ueniebat, ut a phalangio demorſis opem ferret. *Eiuſdem alia.* Quæ continet, Succi cyrenaici, ſeminis dauci cretici, mentæ ſiccæ, nardi indicę, ſingulorum pondus æquale. Hæc aceto commiſta, ex aceti puri cyathis quatuor dato ʒ. j. pondere, bibentesq; in aquam calidā deſcendāt. G

¶ *Antidotus Andreæ ad Phalangiorum morſus.* Habet aūt, Herbæ pedicularis, pyrethi, myrrhę, opii, uitis albæ, chalbani, ſingulorū æquas portiones. Vino odorato hæc ſimul admiſce, indeq; paſſi cotyla una, drachmam unam dato. *Alia nobilis admodum*, Quæ continet, Cachryos, ſeminis rutę ſylueſtris, piperis albi, herbę pedicularis, myrrhæ, ſingulo. ʒ. j: radicum cyperi, drachmas duas. Omnia hęc uino odorato commiſce, indeq; drachmam unā, ex paſſi cyathis quatuor melliſq́; uno ſorbendum dato. ¶ *Antidotus ad Phalangiorum, Scorpionum, aliorumq; reptiliū ictus, qua Thephanes utebatur.* Accipit autem, Caſtorij, piperis albi, myrrhæ, ſucci papaueris, ſingulorum pondus idem. Hæc in uino diſſoluta, atque in orbes redacta, trium dabis pondere obolorum ex uini puri cyathis tribus, ut & Deophanes faciebat. *Alia.* Corticum radicis mandragoræ, piperis albi, caſtorii, ſucci papaueris, ſingulorum partes æquales. Confice & exhibe ſicuti ſupra diximus. ¶ *Alia ab Apollodoro ſumpta, quam & Heraclides Tarentinus deſcribit in eo libro quē ad Aſtydamantem mittit, ad omnes uenenata feræ morſus, Doloresq; uehementiſſimos, & uteri ſtrangulationes,* Accipit autem, Succi cicutæ, alterci, ſingulorum drachmas quatuor: caſtorij, piperis albi, coſti, myrrhæ, opii, ſingulorum drachmam unam. Hæc cōminuta paſſi cyathis duobus additis in Sole tam diu commiſcebis, quoad denſeſcant: inde rotulas confinges, quæ magnitudinē fabæ græcæ non excedant. Harum ſingulas ex uini cyathis duobus tradito. ¶ *Alia Heraclidis Tarentini ad Phalangia, omniumq; reptilium morſus, quæ tam impoſita, q̄ ebibita prodeſt.* Accipit autem, Cachryos, ſeminis rutæ ſylueſtris, piperis albi, myrrhæ, cocci cnidij, coſti, pyrethri, herbæ pedicularis, ſingulorū pondus idem: cyperi duplū. Hæc aceto diſſoluta melleq; excepta ſuperimpone. ¶ *Alia ad Phalangia omniumq; uenenatorum ictus:* Quæ continet, herbæ pedicularis, pyrethri, myrrhæ, ſucci cyrenaici, ſingulorum drachmas quatuor: radicum uitis albæ, chalbani, ſingulorum tantundem. Aceto hæc diſſoluta melli commiſcebis, & impones. Eadem quoque pota ſummopere iuuat. ¶ *Alia quæ ictibus phalangiorum aliorumq́, reptilium, & impoſita, & ebibita prodeſt. Hac Simmias circulator utebatur.* Habet aūt, Sulfuris uiui, chalbani, ſingulorum drachmas quatuor: ſucci cyrenaici, amygdalarum amararum a corticibus repurgatarum, ſingulorū drachmas duas. Hæc in uino diluta melleque excepta ſuperimmittenda ſunt. *Alia.* Quæ recipit, Seminis rutæ ſylueſtris, herbæ pedicularis, ſeminis erucæ, cachryos, ſeminis uiticis, pilula- H

rum

A rum cupreſſi,ſingulorum partes æquales.Hæc aceto diſſolue,melli commiſce,& impone: pota quoque auxilium præſtat.

Remedia ad uiperas,in quibus Antiochi Theriaca continetur,quam Plinius in foribus adis Aeſculapy deſcriptam fuiſſe tradit. CAP. 14.

VErum de his hactenus, Quibus autem a uiperis morderi contigerit, infrapoſita remedia admouebimus. ¶ *Dorothei Hely remedia aduerſus uiperarum morſus.* Ita enim ipſe inquit: Potionibus ego planè ſimplicium uſus ſum iis,quæ ex aceto dantur: Acetum nanque calefactũ, & per ſe potum,quantum heminæ dimidium cõtinet,iuuat: Item corticum Ariſtolochiæ drachmæ ij,ex uini,aut aceti,hemina dimidia: Et ſeminis trifolij oboli tres, ex dimidio uini cyatho. Proſunt etiam panacis chironiæ drachmæ duæ, ex aceto: Item hinnulorum coaguli drachma una ex uino: Et ſanguinis marinæ teſtitudinis exiccati drachmæ duæ ex aceto.

¶ *Ex compoſitis uero Antidotus,quæ ab Apollodoro confecta eſt,& a Soſtrate,atq; alys,qui ipſam ab eo exceperunt commendata,hæc eſt,quæ a teſtudinis ſanguine nomen accipit:* Et continet,Seminis cumini ſylueſtris acetabulum,ſanguinis marinæ teſtudinis exiccati drac. quatuor: coaguli hinnu B lorum,aut ſi deſit,leporis,drach.tres: ſanguinis hœdini drac.quatuor. Hæc ſimul admiſta affuſoq; optimo uino,coniuncta repones.Cum opus fuerit,hinc quantum eſt oliuæ magnitudo ſumes,dilutumq; ex uini quàm optimi cyatho medio,bibendum trades.Quòd ſi paulo poſt ægrotus antidotũ euomat,denuo quantum eſt oliuæ dimidium ita,ut diximus mõ,prebebis. Et rurſus ſi reiiciat, quantum eſt Aegyptiæ fabæ magnitudo tertio propinabis,quo prædiximus mõ.

¶ *Ruſtici medici Antidotus ad uipera morſus.* Accipit aũt trifolij, ſtachyos, erui moliti, ſeminis rutæ ſylueſtris,ariſtolochiæ rotundæ,ſingulorum drac.octo. Hæc uino cõmiſta in rotulas redigito.quarum drachmam unam ex uini cyathis tribus dabis bis,terve ſingulis quibusq; diebus.

¶ *Alia uerſibus ab Eudemo conſcripta,quæ Antiochi Philomitoris Theriaca inſcribitur.* Cuius principium hoc quidem eſt.

Diſce medelam iſtam ſerpentum, matris amicus,
  Expertam uictor quam docet Antiochus.

Conficiendi autem modus is qui ſequitur.

Radices conuelle mei, quæ pondera drachmæ
  Duplent, ſerpilli ſit quoque pondus idem.
C Sit panacis ſucci tantum, nam drachma triphylli
  Impoſita fructus ſat erit una tibi.
Hinc apium, aniſumque, hinc ammi, fœniculumque,
  Semine quodque ſuum compleat oxybaphum.
Poſt orobi tenuis duplum ſuperadde farinæ.
  Et coeant Chio nectare cuncta ſimul.
Tum paruos facias æquati ponderis orbes,
  Quiſque trahat drachmæ pondera dimidiæ.
Hos quicunque Chio miſcebit, & hauriet orbes,
  Temnet echidneæ dira uenena feræ.
Officient unquam nec ſæua phalangia, nec qui
  Scorpius obliquè ſpicula tenta gerit.

Singula uero quæ hiſce carminibus continentur hæc ſunt.Radicum mei,ſepilli,opoponacis,ſingulorum drachmas ii: ſeminis trifolii drach.i: aniſi,fœniculi,ammeos, ſemini apii,ſingulorum acetabulum unum.farinæ erui tenuiſſimæ acetabula duo: uini antiqui quantũ ſatis eſt ad cõmi D ſcendum,ut rotulas hinc cõficere poſſis: quas in umbra ſiccatas ex tribus uini cyathis triũ obolorum podere dabis. ¶ *Antidotus Enneapharmacos,id eſt ex nouem rebus, Heraclidis Tarentini, quam ipſe in ſuo de Serpentibus libro tradidit.* Habet autẽ.Myrrhæ troglodyticæ,opopanacis,ſuccei papaueris,ſingulorum ʒ ii: radicum uitis albæ ʒ iiii,corticum ariſtolochiæ longe rãtundẽ,radicum pyrethri tantundem: ſeminis rutæ ſyueſtris,cumini æthiopici,ſeminis trifolii,ſingulorũ acetabum unum.Omnia hæc poſtquam attriueris,ac per cribrum traieceris,aceto cõmiſcebis, in quo gummi maduerit,ut agglutinandi uim quandam habeat: tũ rotulas inde cõficies, quas in umbra ſiccabis.Cum ipſis uti volueris,dimidiã dabis ex uino uel aceto, in quo rutæ folia deſerbueriut.Hoc licet ſæpius diebus ſingulis peragas,integrũ tamen antidoti pondus drachmas duas impleat: nam ſupra hanc menſuram exhibita,uomitum excitare ſolet: quare plus duabus drachmis, dare non conſulo.Quod ſi uomitus inſurgat,nihilo minus pluries adhuc ſingulis quibusq; diebus antidotos exhibebis.Opus eſt inſuper ægrotũ alere:& uino diluto recreare,hocque ſępius die uno facere Locus quoque demorſus calida diu fouendus erit,& in his ſubmergendus,quę ipſum iuuare poſſunt: quod dum fit,ita collocandus erit,ut deorſum inclinet.

Antidotus Dorothei ad omnium Reptilium ictus excogitata. Quę continet, Corticum radicis uerbaſci fœminę,ſeminis trifolij,ſingulorum ʒ 1: opopanacis,ſerpilli,mei,coaguli hinnuli,ſingulo

rum drach. duas: ſeminis apij, ameos, ſeminis fœniculi, ſeminis aniſi, ſingulorum acetabulum E unum: erui in farinā redacti drac. duas. Res ſiccas cōtuſas, & cribratas uino ariuſio coniunges, in quo prius & coagulum, & opopanacem diſſolueris: orbesq; inde conficies, quos pro uiribus ægrotantium dabis. Nam uehementer a ueneno detentis drach. unam: aliis obolos très, ex uini cotyla tribues. Vtebatur quoq; Dorotheus hac medicina, ceu nobili admodum ad inteſtinorum affectiones, & eos, quibus noxiam materiam ad ueſicam fluere uolebat: ad tuſſes etiam & morbos alios. Cæterum percuſſis quidem a uenenoſis aīalibus ex uino, cæteris autem ex aqua tribuenda antidotus eſt. ❡ *Alia Hybriſti . . cuti noſtri cognomento, ad omnium ſerpentium ictus reperta, atq; ab Apollonio Memphite deſcripta*: Quæ continet Ariſtolochiæ, panacis, ſeminis uiticis, ſingulorū ʒ quatuor: cachryos, myrrhæ, piperis, ſeſeleos maſſaleotici, nardi indicæ, caſtorij, cinnamomi nigri, piperis longi, ſucci cyrenaici, iridis, ſeminis rutæ ſylueſtris, ſingulorum ʒ duas, hyperici drach. unam. Omnia hæc contrita, & per tenuiſſimum cribrum demiſſa uino ſalſo affuſo ſubiges; rotulasq; inde conficies: quas in umbra ſiccatas ex uini puri cotyla una, & aquæ cotylis quatuor, drachmæ unius pondere ſorbendas trades. Vnam præterea ex hiſce rotulis cōtuſam, ac uino diſſolutā cōmorſæ particulæ ſuperimpones, adiectis ariſtolochiæ in tenuiſſimum puluerē redactę drachmis duabus, itēq; erui farinæ quatuor. His nanq; diligentius attenuatis F comminutisq; vlcus operies, ac folio ficulneo deſuper immiſſo, uittam demum circumligabis. ❡ *Antidotus, quæ aduerſum uiperæ morſus theriaca eſt. Facit tamen & ad aliorum ſerpentium ictus. hanc Gallus ex Arabia reuerſus Cæſari obtulit, qua multos ex commilitonibus ſuis a rabido cane demorſis, & á ſcorpionibus, Phalangys, cæterisq; ſerpentibus percuſsis, ſeruauerat*. Accipit autem erui in farinam redacti ʒ xxv, radicum uitis albæ ʒ xvi, ſeminis rutæ ſylueſtris ʒ xij: iridis, opopanacis, ariſtolochiæ longæ, ſucci papaueris, zingiberis, ſingulorum ʒ octo: cumini æthiopici, myrrhæ, eryngij, ſucci cyrenaici, croci, ſerpilli, coſti, ſagapeni, ſingulorū ʒ ſex. Vinum aminæum inſperge, ſubige, rotulas confice: confectas pro conditione uirium ægrotātis da. Sunt autem tres oboli, pondus antidoti integrum, ad percuſſos quidem ex uini diluti, ad reliquas uero affectiones ex mulſi hemina una. ❡ *Medicamentum Viperarum ictibus imponendū*: Quod habet Sagapeni, piperis, ſucci cyrenaici, opopanacis, ſingulorum partem unam: chalbani, ſulfuris uiui, ſingulorū partes duas. Res quidem ſiccas contunde, ac per tenuiſſimum cribrum excute: ſuccos autē ubi in aceto diſſolueris, ſiccis ſuperinſundes: atq; omnia ad emplaſtri craſſitiem rediges: læſo membro ſuperimmittes, & ficus, urticæ ve folio extrinſecus impoſito, conteges. *Aliud*. Cardamomi, radicum eryngij, ſulfuris uiui, piperis, ſingulorum pars una: myrrhæ, chalbani, ſingulorum partes duæ: confice ut ſupra diximus. *Aliud*. Centaureæ, herbæ pedicularis, radicum peucedani, ſingulorum partes æquales. Hæc contuſa, cribrata, & ex aceto ſubacta chalbano commiſce, & quo diximus modo utere. *Aliud*. Cachryos, herbæ pedicularis, radicū uitis albæ, ariſtolochiæ, ſingulorum partem unam: myrrhæ, opopanacis, ſingulorum partes duas. Hæc quoque cum aceto ueluti docuimus ſubige. G

Damocratis ad reptilium, & canis rabidi morſum Antidoti. CAP. 15.

QVoniam uerò, quæ carminibus conſcriptæ ſunt medicinæ facilius memoria continentur, & earum pondera ſincerius incorrupta ſeruant, ideo mihi ſatius eſſe uiſum eſt Damocratis uerſus hoc in loco ſubiungere, qui ita ſe habent.

NVNC autem tradere medicinas uolo,
Quæ morſus tantum uenenatos ſanent
Cornutæ, uiperarum, aſpidis, cherſydri:
Ictus ferarum, & puncturas quoque
Apum, ueſparum, ſcorpij, phalangij.
Hac arte ſtruas. Iridis bis quatuor H
Aſſume drachmas primum: tum zingiberis,
Succi panacis, & ſucci papaueris,
Radicum libanotidis, ſemen trifolij
Cuiusque creticum tamen, bis quatuor.
Ariſtolochiæ, longam dico, & rutæ
Agreſtis ſeminum drachmas duodecim.
Radicum vitis albæ ſex & decem:
Serpilli uero pariter & ſmyrnii,
Pontoq; miſſi nobilis caſtorii,
Tantundem: ſed eryngii, & ſeminum apii
Aethiopici præſertim, & adhuc noui,
Cuiuſque drachmas appendo ter duas:
Eruique candidi, & mundi bis duodecim.
Hæc cuncta ſicca, & tranſmiſſa cribro,
Excipe uino. Paruos inde fac orbes

A Rotasve paruas. Vnicam drachmam dabis
Huius medicamenti, ex hemina meri
Boni, non commiſti, pinguis, & non noui.
Facit dimidium reſolutum aqua
Tumori uentris, atque turgido colo,
Et quibus incerta cauſa quicquam dolet.

Alia

Valde bonum remedium, quo uſos etiam
Ipſos bibendo noui commorſos malè
A uiperis nuper captis, quos uocant
Pſyllos (gens hæc natura non fermè ſolet
Pati ſerpentes, neque aſſueta timet)
Dediſſeque aliis ualde commorſis malè.
Mollem ſiccabis umbra melliſſophyllon:
Siccatum tunde, moxq; drachmas accipe
B Inde bis octo. Tum longæ uel rotundæ
Ariſtolochiæ, drachmas adde decem,
Siccæ tamen: chamædryos decem quoque.
Myrrhæ & bonæ, & troglodyticæ item decem.
Iſtæc contuſa ſubtili cribro excute:
Mellis quod ſatis dulcis adde, & unias.
Dato quod pendet drachmam uel plus parum,
E uini purioris cyathis decem.
QVIDAM è longo atque recenti folio
Exprimunt ſuccum, ſicque menſura pari
Vinum coniungunt, utque bibatur iubent.
Menſura utriuſque ſint cyathi decem,
Parum uel minus, aut parumper amplius.
Impoſitum quoque folium attritum prodeſt.

Alia

C Cum hæc ad alias ſerpentes feras quidem,
Tum uero eſt uiperis efficax remedium.
Semper repoſitum habeas coagulum
Ceruini pulli, recens ſit præcipimus.
Antiquo recens ſtomacho plus conuenit.
Drachmam repoſiti cyathis duobus
Vini falerni, & aquæ ſat quæ uideatur,
Admiſce. Præbe quibus dentes intulit
Serpens, mox uigilent ambulentque impera.
Ac, ſi demorſa non hoc prohibeant loca,
Balneas petant, ubi per tempus aliquod
Maneant: egreſſique haud multum poſtea
Rurſus, ut dixi, capiant coagulum.

Alia

E genere eorum, quæ aduerſantur uenenis
D Antidotus ea eſt, quæ ad rabidi morſum canis
Facit, latrandi morſum inferentem amentiam,
Et aquæ, & potus omnis inanem metum
Vſque adeo, ut ſi aquæ tantillum uideat,
Et conuellatur æger, & ſtatim tremat.
Hic & uigilias inter & amentias
Iuges degendo, commorietur breui.
Ac quamuis primo effugiat metum aquæ,
Tamen mox ipſum tales heu caſus manent
Repente, quales ſolent commorſos diu.
Ergo ne tales in pauores incidas,
Velim tam ſacram medicinam pares.
Nam ſi quis ipſam quo dicam bibet modo,
Nullam commorſus ſentiet inſaniam.
Conficc hoc pacto. Cancros fluuiatiles
Sarmentis uitis albæ, ſed uiniferæ

Combure, & tere, tritos ſerua pyxide. E
Rurſus cribratam bene gentianam,
Alio conde uaſe. Cum uti opus erit,
Inſperge cyathis uini ſuauis tribus,
Myſtra duo parua cancrorum cineris, &
Gentianæ unum, ſicut dixi, contritæ.
Ieiunus hoc commiſtum ſorbeat tribus
Aeger diebus nullo intermiſſo, iube.
Lux prima ſi quo caſu præterierit,
Duobus aliis ſimplicem menſuram
Trades: ſecundo duplum die porriges
E uini cyathis, ut dixi modo, tribus.
Quibuſdam rurſus & tranſacto tertio
Videtur, tantum morſu uaſtatos graui
Tres ſemper gentianæ dandos obolos,
Secundus adſit donec & uigeſimus, F
Tribus è uini cyathis uel plus parum.

Alia

Hanc quoque ad eos, qui timent aquam ſibi
Dicebat Niceratus conſtare, & ſimul
Amicis, qui mirandas iudicare
Medicinarum proprietates queunt.
Lycij Patarici optimi treś obolos,
Præſtaret Indicum, ſi id adeſſet tibi.
Dies iubebat uiginti duos dare
Ieiuno, ut dixi, nuper morſo, & ex aqua.
Facere ſuccus britannicæ fertur idem
Datus, quo lycium præcepimus modo.
Hoc quidam etiam multum admirantur, Duo
Vrinæ fellis myſtra, duobus aquæ
Admiſta cyathis, diebus tribus datum, G
Manè cum primum illuceſcit, ante cibum.
AD MORSVS rabidi canis, præſertim ubi
In rabiem complures incidunt canes,
Emplaſtrum, quo aduerſus ſaniem utor, habe,
Quæ è morſu exit: iuuabit, & ſi quid nigrum
Vulneribus ineſt, aut liuens. Vulnus ubi
Circum ſcalpſeris, emplaſtrum pone ſuper
Per longum tempus, atque uulnus dilata
Medicamento quod cruſtam, & ulcus ducat.
Facit ad aliarum ferarum nihil minus,
Quæ uirus linquunt, ictus, atque morſus:
Et tela prauo madefacta toxico:
Et ulcus omne, ſic uocant, moris mali.
Terræ ampelitidis nigræ drachmas cape
Bis quinque, bis uiginti. His adde argenti bonæ H
Tantundem ſpumæ, & tantundem bituminis.
Tribus prædictis par ſit pondus olei.
Attica pendat propolis decem quater.
Ariſtolochia, & ſymphitum, & marrubium,
Eleniumq;, & chamelæon bis hæc duas.
Tres iris alba ſicca, tres & ſmyrnium,
Tres galla non matura: ſex alumen, &
Polium, quæ chalbanum uno uincat obolo.
Decem & duas thus pendat, & dimidiam.
Chalcitis vſta drachmas tantum quatuor
Pendat, centaurion tenue ter duas,
Bis quinque, & decem affunde mellis attici.
Confice diligenter, & præſens aſta:
Nam ualde, ſi contemnas, uritur cito.
Ergo ampelitim terram, & argenti ſpumam

Concrede

A Concrede uaſi fictili magno & nouo.
Oliuo affuſo. Mox igne leni quoque.
Denſari cùm uidebis, alumen, atque
Chalcitim ſparge: uaſque ſeorſum aliud
Colliquet mella, chalbanum, & propolin;
Ac ſi quid aliud liquandum adſit, liquet.
Hæc ubi ſatis ſerbuerint, transferas.
Oliuo iuncta cum ferbuerint parum,
Nec plus inquinant, inſpergere puluerem
Quem tuſa radix, quem caulis herbæ dedit.
His actis, ſtatim uas ab igne transferas.
Et commiſcendo, ubi refrixerit parum,
Effuſum ualida emplaſtrum ſubiges manu.
Subactum ſerua, ſed contectum corio.
Vulneri cuſpis quod intulit hoc prodeſt,
B Veneno cuſpis illita. Prodeſt quibus
Serpens uenenum intulit, atque fera.
Vnusque idcirco eſt omnium curæ modus.
Omnibus carnem uulneratam protinus
Scalpello circuncide, uel igne amputa.
Ventoſam poſt hęc, ni locus uetet, infer,
Acutisque & urentibus medicinis
Vulnus ſeruabis latum multo tempore.
Hoc nos in libro docuimus alio,
Illis ſcribentes, qui medicinas uolunt
Conficere, quæ urentibus & ſcalpro fiunt.
VTATVR idem antidotis, quas docui
Bibendas illis, quos commorſit uipera.
Bibendum trade, & hinnuli coagulum.
Bibendam trade gentianam rabido
C Cane commorſis, ac quæ dixi reliqua
Iſtis prodeſſe, nam hæc conueniunt quoque.
Cyrenes ſuccus, is ſi non adſit, dabis
Quem Medi mittunt, quantum pendet obolus
Duobus è calentis cyathis aquæ.
At gentianæ quod tres obolos trahit,
Multum radice ſuccus eſt præſtantior.

Antidoti ab Hera conſcriptæ, quæ & Theriacæ ſunt: quasq́ & nos experti ſumus. CAP. 17.

THeriaca, qua Marcus Imperator utebatur, hæc recipit, Seminis trifolii, qđ bitumen plurimum oleat, ariſtolochiæ rotundæ, rutæ ſylueſtris, erui permoliti, pondus æquale. Oĩa hæc inter ſe uino cõmiſce, rotulas confice drachmarũ quatuor, quarũ unam dabis ex uino & oleo. † *Alia.* Fraxini folia contunde, exprime, expreſſum ſuccũ bibendum da: quod ab expreſſione ſupereſt, uulneri impone. *Alia ad Phalangiorum ictus.* Vni rotulæ trigonis paſtilli, piperis grana tre-D decim admiſce, & folii herbæ grana quadraginta, cõmiſta ex uino diluto calefacto bibẽda trades quotidie uſq; ad tres dies. *Alia quæ ad idem facit:* Et continet, Ariſtolochiæ longę ʒ j, cumini æthiopici obolos tres, ſeminis rutæ ſylueſtris ʒ vi, ſucci cyrenaici ʒ iii, & ſemis, rubricæ lemniæ ʒ x, myrrhæ ʒ. vii, opobalſami ʒ viii, piperis albi ʒ ii, & ſemis, cachyros ʒ iiii. Hæc tuſa & cribrata melli concorporato: & ex aqua calida dato magnitudine fabæ Aegyptiæ: ꝙ ſi impẽſius obniti uolueris, duplũ porriges. *Alia poſt theriacales antidotos conſcripta.* Neſcio tñ quo pacto Aſclepiades ordine non ſeruato, poſtea q̃ potiones duas ad coxendices ſcripſit, rurſus ad antidotos reuertatur, deſcribatq; eã, quã Zopyriã appellant: Et aliam quandã ex multis rebus compoſitam uenenis oĩbus, ut inquit, aduerſantem tam ante, q̃ poſt aſſumpta: utilẽ inſuper demorſis a cane rabido, laborantibusq; morbo laterali, & internis doloribus oĩbus, ita ut muliebres affectiones quoq; leuet. Poſt hanc rurſus aliã plurimi uſus ſubiungit ex centum rebus conflatam, excellenter, ut ait, ad uenena, & eos, qui ſumpta ceruſſa ſuffocantur, facientẽ. Deinde ab his aliã adhuc ex rubrica lemnia confectã, de qua dudũ antea mentionẽ feci, cũ Damocratis uerſus tranſcriberẽ. Illa igitur, quæ ex centũ rebus eſt, omiſſa, ſatis mihi feciſſe uidebor ſi Zopyriã uocatam, huicq; aliam ſubſequentẽ, & ultimo illam, q̃ a rubrica lemnia cognominatur, exponã, prætermiſſa, ut dixi, centum rerum antidoto, q̃ eadem eſt cum illa quam Andromachus conſcripſit.

† In cod. græ. Baſ. hoc in loco interpoſita ſunt carminibus alia dua antidoti.

¶ *Antidotus Zopyria faciens ad omnia, ſed præcipue ad uenena. Iecoris morbos, Ventris inflationes, & incipientes aquas inter cutẽ effundi, maxime uero quando plus flatus quã aqua affuerit.* Accipit autẽ Myrrhæ ʒ v, ſpicæ nardi ʒ v, & ſemis, croci ʒ iiii, & ſemis. florũ iunci odorati ʒ ii, & mediã, caſiæ ʒ iiii, cinnamomi ʒ tres, piperis albi drac. unã & mediã, thuris drac. unã, & obolũ unũ, coſti drachmã unã. Ex his melle attico exceptis rotulas cõfice, nucis auellanæ magnitudinẽ non excedentes, quas ex uino aut aqua dabis. ¶ *Alia Antidotus, quæ ad omnia uenena tam ante, quã poſt aſſumpta cõfert. Demorſos quoq; à cane rabido, Lateris morbo laborantes, internis doloribus uexatos, ſanat: ac Mulierum dolores morboſq; ſubleuat.* Hẽt ãt radicis dulcis drach. v j, obo. j, ſemis, ſeminis dauci cretici ʒ vj obo. j ſemis, opii ʒ iiii ob. ii, caſtorii drach. ii ob. i, piperis lõgi drach. vi ob. iiii, coſti ʒ vi. ob. ii, ſpicæ nardi drach. vi ob. i ſemis, caſiæ nigræ ʒ v ob. ii, thuris maſculi ʒ i & ſemis, ſeſeleos ʒ v obo. ii, ſcordii drach. vi obo. ii ſemis, ſucci hypocyſtidis drach. vi, acori ʒ ii, foliorũ malabathri drac. vi ob. i, ſagapeni drac. ii, fructus balſami drach. v ob. ii myrrhę ʒ vi, croci drac. vi. obo. ii, ſtyracis drach. vi, cinnamomi ʒ vii, obo. ii, zingiberis drac. vii ob. ii, piperis albi drac. v obo. ii, phu drac. v, petroſelini drac. iiii, nardi gallicanæ ʒ iiii obo. ii, ſemis, hyperici drach. ii, ſucci acaciæ ʒ ii, gentianæ ʒ iiii, iridis illyricæ drach. ii, aniſi ʒ ii, thlaſpeos ʒ vi obo. ii ſemis, roſarum ſiccarum ʒ iiii, mei ʒ ii, gummi ʒ ii, cardamomi drac. iiii, florũ iunci odorati ʒ vi obo. ii, F opopanacis ʒ vii, opobalſami ʒ vi & ſemis, chalbani ʒ iii ob. ii, terebinthinæ ʒ iii ob. ii, agarici ʒ vii & mediã, cypheos ʒ vi, bdellii ʒ vi, ſcinci ʒ ii, amomi ʒ iii, polii ʒ v ob. ii, dictãni ʒ vi, ſeminis rutæ ſylueſtris ʒ iiii, ſigilli lemnici ʒ ii ſemis, irionis ʒ iiii. Hæc oĩa ex uino falerno & attico melle cõmiſce. ¶ *Alia Antidotus quæ tam ante Venenum quàm poſt aſſumpta hominem à morte liberat: quæq; ſi cum alijs medicinis exhibeatur, impedimentum nullum affert. Quoties autem exhibita fuerit, eouſq; nauſeam concitat, quoad mortiferum omne excutiat.* Habet autem Rubricæ lemnię ſigillo obſignatę drachmas duas, & obolos totidẽ, baccarum iuniperi drachmas duas. Hæc minute cõtrita oleoq; quàm bono cõmiſta, ex mulſo dabis nucis auellanæ magnitudine. ¶ *Ad eos qui à Rabidis canibus morſi in aquarum formidinẽ deuenerunt, Antidotum ab Aphroda ſumptum.* Lathyridis unciã unã, caſtorii drachmas tres. Cõminuta hæc ad drachmæ pondus ex hemina uini roſacei bibenda trade. ¶ *Auctoris eiuſdem ad Aquarum formidinem Pilula:* Caſtorii drachmam unam & mediã, & lathyridis grana nouem. Cõmiſce & exhibe. ¶ *Ad Idem Antidotus alia à Nicoſtrato accepta:* Quæ continet Caſtorii drachmas octo, lycii indici drac. quatuor, gentianæ drachmas duas, cancrorum exuſtorum drachmam unam, & mediã. Cuncta hæc melli commiſta dato. ¶ *Ad aquarum formidinem admirabile.* Si quis aquam in qua fabri ferrum intingunt artifice inſcio bibendam præbuerit, ualde mirabitur. Vt autem qui iam in aquarum formidinem deuenerunt bibant, pannum ſuperimmites poculo, qua parte egreditur aqua & bibit. Gentiana quoq; per ſe ipſam ex aqua data confert trium cochlearium menſura. *Amaranthi grammatici † ad dolorem pedum Antidotus, qua & ipſe uſus ſum.* Habet autem Rhei pontici ʒ x, piperis albi ʒ. octo: petroſelini, agarici, hyperici, acori, eryngij, ſingulorum ʒ vi: cardamomi, thlaſpeos, acaciæ, ſucci glycyrrhizæ, roſarum ſiccarum, ſingulorum drachmas quatuor: ſeminis fœniculi, ariſtolochiæ longæ, & rotundæ, ſingulorum ʒ ii: baccarum ruſci ʒ iii, ſeminis apij ʒ iii, ſeminis napi ſylueſtris ʒ iii, zingiberis ʒ iii, gentianæ ʒ vi, ſcinci ʒ ii, thuris ʒ v, phu pontici ʒ iii, irionis ʒ vi, iridis illyricæ ʒ tres: caſiæ, liguſtici, florum iunci odorati, ſpicæ nardi, vj, ſcorpiuri, ſingulorum drach. vi: mellis quod ſufficit. Ex hac ſingulis annis dato quantum eſt nucis auellanæ magnitudo. *Alia quatuor*, Chamædrios drachmas quatuor, ſcordij drach. tres, petroſelini drach. tres, cardamomi drach. tres, marrubii, gentianæ, ſingulorum drach. quatuor: centaurii drach. quatuor, & ſemis, ariſtolochiæ rotundæ tãtundem, mellis quantum ſatis eſt.

Dabis ex hac ſingulis annis nucis auellanæ magnitudine.

† Fortaſſe ad viperarũ morſus.

B E G H

GALENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM LOCALIVM SIVE SECVNDVM LOCOS LIBRI DECEM

A Iano Cornario Medico iam in latinum ſermonem conuerſi, ac denuo poſt Nicolai Macchelli Medici Mutinenſis emendationem, plurimis in locis ad veterum græcorum codicum amuſsim caſtigati.

ARGVMENTVM PRIMI LIBRI.

Continet medicamenta ad pilorum, & ſummę cutis capitis affectiones.

Quid agendum hoc libro, ac de differentijs, & affectionibus, pilorum.

QVòd non ſolum is affectus qui curatur, curationẽ ipſam indicet, ſed ꝙ tum ipſius ægri temperamentum, tũ affectæ particulæ natura, nõ parũ ſimul indicent, antea in cõmentarijs De medẽdi methodo eſt mõſtratũ. Quemadmodũ etiã quo modo quis ex ſimplicibus medicamẽ-
C tis ꝑ ſe cõpoſitũ aliqđ faciat, compendio quidẽ in illa ipſa methodo, fuſius uero in ſeptem libris ante hunc itẽ æditis, oẽm cõponendorũ medicamentorũ uniuerſalẽ uiã ac rõnem oſtẽdimus. Nunc uero quo modo q̃s per ſe uniuerſali uia ac rõne medicamentorũ facultates ꝑparet ad ſingulas partes congruẽtes, atq; ijs, quæ à prioribus medicis inuentæ ſunt rectè utatur, percurrere propoſitũ eſt, à capite initio facto, ſicuti omnibus, qui nos præceſſerũt eſt uiſum. Accidunt autem capiti plurimæ affectiones cum reliquis omnibus partibus communes: uerum capillorum affectionem cum paucis cõem habet: ꝓpterea ꝙ etiam piloſum eſſe, ex primaria rõne haud multis ineſt. Generatio.n. pilorum eadem eſt, quæ terræ naſcentium, quemadmodũ in libris De temperamentis eſt demonſtratum. Quemadmodum autem in ijs quędam arte & arbitrio agricolæ, quædam uero iuxta naturales cauſas prouenijunt, eodẽ modo & in aĩalium corporibus. † Aruo.n. cuipiã triticum, aut hordeũ, aut quidpiã cæterorum cerealium ſeminum in ſe natorũ habẽti, ea pilorum parte, quæ in regione ſuperiori producitur, caput ſimilatur. Pili uero qui in uniuerſo corpore, cęteris herbis ſimilẽ habent generationem: non.n. ſecundum primam rationem, ſed per accidens quoddam, natura
D eos generare ſolet. At pili cum palpebrarum, tum ſuperciliorum, nõ paruam utilitatem animalibus exhibere oſtendebãtur: menti uero & pudendorum pili minoris utilitatis gratia producti uidentur. Quapropter etiam affectiones pilorum in oculis & ſupercilijs in primis nos ad ſui curationem adhortantur: ſecundum uero locum capitis capillorum affectiones habent: deinde menti & pudendorum. Sunt autem pilorum affectiones, perfecta perditio, & coloris ipſorum alteratio, uelut in uitiligine alba, (leuce Græcis apellata,) fieri conſueuit. Ad hæc etiam in alopecijs & ophiaſi non modicum, atque indecorum detrimentum ſimul capillis accedit. Quidam igitur promiſerunt ueluti has, ſic etiam incipientem caluiciem ſe, ne augeſcant, prohibituros: ſunt autem qui hoc impoſsibile eſſe dictitant. Ad alopeciarum autem, & ophiaſis curationem accedentes, pharmaca ſcripſerunt, per quæ perfectã ipſarum ſanationem pollicenẽ. At uero pleriq; medici ex ipſorum uſu aliqñ non ſolum ſucceſſu longe fruſtranẽ, ſed etiã uehementer nocẽt, ut affectio ipſa incurabilis reddatur: qđ ſane ipſis etiam circa alia pharmaca cõtingit, quibus citra methodi rationem utuntur. Ego uero id qđ Hppocrates præcepit, in artis operibus facere ſemper annitor: nimirum[Vt quod auxilij loco adhibetur, uelut ille ſcripſit, iuuet, uel certe non noceat. Quod uero pharmacorum citra merhodum uſus non ſolum non proſit, ſed frequenter etiã obſit, hinc ſanè diſcere licet. Iam uero ordiendi quod propoſuimus tempus adeſt.

† Antiq. interpres qui oĩa fideliter ex græ. ad uerbũ tranſtulit, hæc ita eſt interpretatus. terra enim habenti triticum, uel hordeũ, uel aliud aliquod cerealium ſeminum in ſe ipſa orientium, caput aſſimilatur, alijs uero herbis pili q ĩ ſuperiori parte naſcuntur, qui his qui ſunt ĩ toto corpore pilis ſimilem habent generationem.

5. Epid. com. 2. t. 50 ſ. 112. l

De Alopecia, Caluicie, & Ophiaſi. CAP. 2. E

QVemadmodum plantæ aliquæ ob humoris inopiam reſiccatæ corrumpuntur, aliquæ uero ob humoris alieni ab ipſarũ natura cõmercium, eodem modo & capilli aut propter humorum, ex quibus nutriri cõſueuerunt, inopiam, aut propter eorundem uitiationem, accidit ut corumpant. Et propter inopiam ſanè humorum caluicies cõtingit, ꝑpter uitiatos uero humores alopecia, & ophiaſis: unũ quidem ambæ ſecundum morboſam affectionem malũ, nomina aũt iuxta figurã hñtes diuerſa: ſerpenti.n. ſimilis læſa capitis pars in ophiaſi apparet: alopecias aũt ob id appellatas ferũt, ꝙ uulpibus frequẽter accidãt. Nos aũt, propter quid ſic appellari cõtigit, non quærimus: unde uero oriantur cauſam quærentes, eã ipſam humorũ uitiatorũ redũdantiam comperimus. Quales autẽ tandẽ ſint corrupti humores, ex colore cutis capitis cognoſces: aliquibus.n. mutata albidior apparet, aliquibꝰ nigrior, aut pallidior. Quare in iſtis primũ totius corporis purgationẽ adhibebis, aut pharmacò pituitã ducente exhibito, aut quod bilẽ pallidã, aut nigrã trahit, coniectura redundãtis humoris ex colore cutis facta. Ego uero ſemper ꝑ hierã purgaui: aliqñ ueratro nigro adiecto, ubi atræ bilis expurgare uolui humorẽ: aliqñ ſcammonia, ſi amara bilis purgãda eſſet: ſi uero pituitoſum exuperare conieciſſem humorẽ, nihil admiſcui. Tales.n. præſertim ex capite, hiera ex colocynthide purgare cõſueuit, ſimulq́; cũ his etiã alios quoſdã humores etiam ſi ſcãmonia, aut ueratrũ nigrum, aut epithymum non aſſumpſerit. Quin & ex aloe catapocia, quæ tum ſcammoniam, tum colocynthidẽ admiſtã habent, utiliter ita affe- F ctos purgare ſolent. Cæterum poſt totius corporis purgationem, pituitã per os ducere præſtat, {Græci ἀποφλεγματίζειν dicunt:} deinde uſqueadeo affecto loco remedia admouenda, de quorũ cõpoſitione dicere aggredior. Oportet enim, uelut in alijs, ſic & in his affectioni mederi, cuiꝰ acceſſio ſiue ſymptoma eſt uitium capillorũ. Si quidẽ igitur uitiatus humor circa unũ locũ fuerit collectus, ſcopus medendi erit, ut his q̃ celerrimè euacueẽ, prius q̃ ab ipſo cutis in quendã malum habitũ deducatur, tñ, ut ẽt, ſi quis uitiatũ ipſius humorem euacuet, & boni ſanguinis influxũ præparet, is adeo ẽt à malo in ipſa habitu prius inducto corrumpatur. Si itaq; uitiatũ humorem in cute euacuare uolueris, diſcuſſorijs pharmacis opus habebis. Atq; contradicer forſan aliquis, communem ſcopum in oĩbus affectionibus, quæ ex influxu humorum fiunt, contemni, ac ſubuerti ratus, repelli ipſos debere aſſerens, partẽ refrigerando ac adſtringendo, non attrahi calfaciẽdo: eſſe autẽ diſcuſſoria medicamẽta oĩa facultate calida. Et certè affirmamꝰ nos quoq; uerè hæc dicta eſſe. Incipiẽtes.n. ophiaſes, & alopecias ꝑ hmõi pharmaca prohibere oportet ne augeſcãt: nõ tñ iam principium ipſorum alopeciam, aut ophiaſin appellari, ſicut neq; ſcabiẽ, neq; G lepram iam appellamus, quæ ex impetigine orditur. Ego itaq;, quẽadmodum noſtis, etiã iam factas alopecias aliqñ ſola purgatione ſanaui, nullo amplius medicamẽto poſt ipſam ad locũ affectum admoto. Vt autẽ ampliorẽ eius rei experientiã facerem, ex eiuſmodi quopiã ſucceſſu ſum impulſus. Adoleſcens quiſpiã bonæ habitudinis, & exercitijs adſuetus, hãc affectionẽ in capite habebat: erat autẽ ſatis familiaris mihi, ut uictus rationẽ ẽt ipſius, qua iam per tres, aut quatuor menſes uſus erat, ꝓbe noſſem: explebat.n. ſe quotidie ferme fungis. Hũc itaq; ſola hiera ex colocynthide purgaui bis in quinque diebus: in prima ſanè purgatione quatuor ex ea drachmis, in ſecunda quinq; exhibitis. Prius q̃ uerò ad has purgationes ꝑuenirẽ, catapotia ex aloe undecim ei ꝓbui, ciceribus ferè magnitudinem parẽ hñtia. Habent aũt catapotia hæc, colocynthidis partem, i: aloes & ſcãmoniæ, utriuſq; partes ij: his ego unã partem ſucci abſinthij miſceo. Antea uerò ẽt maſtichen chiam, & bdelliũ adieci, hoc.n. modo Quintus utebaẽ. Verum ꝑꝑ quid ea reiecerim, poſtea alio ſermone explicabiẽ, quem in cõpoſitionis purgãtium pharmacorũ libros reſeruo. Cum igiẽ poſt has tres purgationes homini pituitã è capite deducere ꝑ apophlegmatiſmos uellẽ, atq; deinde pharmacũ quoddã ad affectã partem adhibere, contigit ipſum de repẽte in ꝓfectionẽ quãdã ablegari: in qua cũ boni ſucci cibis, de q̃bus à me audierat, utereẽ, poſt dies H forte uiginti redijt, ab affectione circa capillos penitus curatus. Ex hoc ſanè ſucceſſu incitatus ego, cũ in alijs eandẽ curationẽ feciſſem, expectaui ut uiderem, q̃d citra pharmacorũ ad caput adhibitionẽ eſſet ſecuturũ. Curati ſunt itaq; oẽs hoc modo: non tñ in iam inueteratis hmõi experientiæ ꝑiculũ feci. Difficulter.n. eluunẽ in his cuti admodũ inſidentes ſeroſi humores: multo uerò magis in ijs, q̃bus iã ipſa cutis ad malũ habitũ ꝑuenit, † deſperãda eſt ꝑ ſolas purgationes curatio. Atq; hæc q̃dẽ neceſſario ꝓfatus ſum. Cæterũ de pharmacis affectioni huic cõmodis iã dicere incipiã. Euacuatiua igitur oĩno eſſe oportet ipſa affligẽtis humoris, uerũ euacuare nihil põt, quod non diſcutiendi ui ſit ꝓditũ, eam uerò uim citra calefactionẽ hr̃e nõ poteſt: ſed ſi quidem ex uehementer calfacientium numero fuerit, cutẽ exuret: ꝙ ſi uerò nõ urat, in principio quidẽ ꝓclare iuuabit, progreſſu uerò tꝑis cuticula capitis ſuꝑ reſiccata talis euader, qualem in caluis videmus. Nõ tñ ſimpliciter moderatè calidũ eſſe pharmacum oporter, ſed intra uidelicet fines ſcopi ꝓpoſiti accedens. Nã & tenuiũ partiũ ipſum eſſe conuenit, q̃d ſanè in altũ ſit ꝓgreſſurum, unde radices capillorũ gñationis ſuæ principium hñt, & ui qualem diximus ꝓditum: ꝑꝑ id ꝙ craſſior ſit, & durior capitis cutis, & ob id medicamento opus habeat efficaciore. Itaq; ſi ſupra hoc, ꝙ uitiatos humores diſcutiat, ẽt idoneum ſit ad bonum ſanguinẽ attrahẽdum, uelut eſt

† Græ. ἐχρῆν θαῤῥεῖν μόναις ταῖς καθάρσεσιν. i. non eſt fidendum ſolis purgationibus.

thapſia,

A thapſia, optimum ſanè pharmacũ eſt cenſendum. At uero cum thapſia longe calidior ſit, q̃ affe-
ctioni ſit ex uſu, merito eius adhibitionem per ſe uitamus: exulcerationes.n.in cute excitare cõ
ſueuit, & omnino phlegmonoſa œdemata: quapropter neceſſario quædam, quæ eius uehemen-
tiam mitigent admiſcemus. Id ipſum uero cetatũ ex oleo apparatum præſtare poteſt: ſit autem
tenuium partium oleum, quale eſt Sabinum; præſtat item moderate eſſe uetuſtũ. Ad hanc rem
confert item oleum cicinum, quod mox ab initio eiuſmodi naturã habet, quale prædictum eſt
Sabinum inueteratum. Quòd ſi neutrum horum ad manum ſit, ex reliquis gręcis oleis citra olea
rum germina apparatis, quodcunq; tandẽ admiſcemus, præſertim ſi ſit netuſtum. Perſpicuum
itaque eſſe opinor, oleum ex Iberia, aut Hiſpania, aut quomodocunq; quis eã appellare uelit, fu
giendum eſſe, itemq́; quod ex oliuis nõdum plene maturis apparatur, Omotribes, & Omphaci-
num Græcis appellatum. Vſus ſum autem & ſola thapſia, uehementi eius facultate larga aquæ
admiſtione exoluta. Verum de thapſia. qui ipſa utitur, ſciat opus eſt, maximam differentiam eſſe
recentis ad uetuſtiorem: uis enim huius pharmaci poſt annum multum exoluitur, atq; amplius
adhuc poſt duos annos: auderet autem quiſpiam dicere, inutilem penitus eius uſum ad trienniũ
progreſſæ. Hæc igitur haud ignorãs, imparem aquæ modum admiſcebis. Ad recentem enim plu
B rimum aquæ addes, eamq́; ſæpe ſingulis diebus illines: ad eã uerò quæ per tempus imbecillior
reddita eſt, minus adfundes, quò & ob craſſitudinem diutius adhærere, & propter liquiditatem
non ſtatim defluere contingat. Quin, & cùm compoſitum pharmacũ paras, quod thapſiæ admi-
ſtionem requirit, quale eſt quo ego aſſidue utor, nõ æquale ſemper pondus thapſiæ admiſcebis,
ſed quantum pro tempore ætatis eius conuenit, tantũ ipſum pondus augebis. Cæterum de hac
tota re paulo poſt diligentius, cum ad compoſita peruenero, diſſeretur, ubi prius oĩa ſimplicia
A.ibidem.g pharmaca affectioni huic familiaria recenſuero. Etenim ex his, q̃ fortiter calfaciũt, eſt Euphor-
bium: quæ autẽ ſufficienter, Laurinum, ſiue oleum ſiue unguentum, aut quocunq; tandem no-
mine id appellare uelis: nã & his unà cum calfaciendi ac diſcutiendi facultate, ineſt uis attrahen
di ſanguinem in locum ab ipſis calefactum. Licet igitur ipſis & per ſe uti, euphorbium quidem
in oleo læuigãdo ſoluendove, laurino uerò ſolo citra alterius admiſtionem illiniendo: ſi tamen
nimis fluidum appareat, parum ceræ addatur. Cum uero multo calidius ſit recens euphorbiũ, ſi
quidem eo, quod duorum aut trium annorũ eſt, uteris, ad libram unam romanam olei, euphor-
bij unciam unam inijcies, quæ ſane duodecima olei pars exiſtit. Recenti uerò euphorbio parce
utaris, quàm minima eius parte primum admiſta, aut etiam ceræ uncia una inſuper addita, quo
C uideas quantum hominem excalfaciat: licebit enim tibi, ubi turſus uti uoles, denuo addere ſiue
oleum, ſiue ceram malis. Eodem modo etiam thapſia utendum eſt, omnibusq́; fortibus medica
mentis. Peccatum enim infra modum nullum detrimentũ affert, ſupra uero, aliquãdo exaſperat
& exulcerat cutẽ, inflammationemq́; ſuſcitat. Et, ſane ubi in ſequentibus compoſitis pharmacis
quandoq; euphorbiũ, aut thapſia ſcribatur, pondus ipſorum in uigore exiſtentiũ, non ueterum
intelligere oportet. Valde enim uetuſta omnino fugere oportet, non ſolũ in his pharmacis, ſed
omnibus etiam alijs, quæ uidelicet ſucci, & liquores, & flores, & ſolia, & fructos, & radices, & ſe
mina exiſtunt, quando ſanè etiam metallica, per longioris temporis ſitũ & ipſa uiribus infirmã-
tur. Vtimur tamen quibuſdam pharmacis uiginti aut etiam triginta annorum, propterea quòd
nondum uergentem omnino habeant ætatem: alia enim aliam tum uigentem, tũ uergentẽ ſeu
inclinatam ætatem habent, atque etiam, ſi ita dicere libeat, ſenectam. Vnumquodque autẽ pro-
prium uigorem ijs, qui ea ſæpe uiderunt, indicat, tum ex odore, tum ex guſtu, aliquando etiã ex
colore, & ſecundum craſſitiem compage. Quemadmodum in alijs omnibus pharmacis nõ ſolũ
quòd calefaciant operæprecium eſt cognoſcere, ſed & quanta diſtantia, quantoq́; ordine id fa-
ciãt. Sic item in iis, quæ alopecijs conferunt pharmacis noſſe oportet, q̧ calidiſſimum quidẽ ex
D eis eſt euphorbium. Eo autẽ minus calidum eſt thapſia, poſt thapſiam autem ſinapi, & * naſtur-
tium. Iuxta alium autem modum limnitis nulli horum ſecundum eſt: habet autem præter hanc
duas alias appellationes, nam & adarcium, & adarce uocatur. Poſt hęc ſuccedunt ſulphur, & ni-
tri ſpuma, ipſumq́; nitrum molle uſtum, & quod berenicariũ appellãt: quemadmodũ & aphro-
nitrum album, leue, ac laxum †, quod nullam in ſe terream *aſperitatem habet. Deinde ueratrũ
utrunque, & erucæ ſemen, & laurinum ſiue oleum ſiue unguentũ uelis appellare: ad hæc alcyo-
nium utrunq; uſtum, & nõ uſtum, præſtat tamen uſtum: & arundinis radices, itemq́; cortex, am-
bo uſta. Quin & pix liquida, & cedrinum quod aliqui cedriam appellãt, & murium ſtercus, ur-
ſæq́; adeps: pręſtat autem ſi uetuſtior extet. Quanquã etiam hyænæ, leoniſq́;, ac pardalis, ac an-
ſeris, adipes cõueniunt, & quicunq; tenuium partium ſubſtantiã habent, quo prompte in cutis
profundum penetrare queant, atq; ad radices uſq; capillorum pertingãt. Sed & amygdalæ ama
ræ integræ uſtæ commode ſunt, & thus aceto acerrimo confectum. Confectum autem intellige
cum pluribus diebus, & maximè ad Solem, diutius cum acri aceto ſit contritum. His itaque om
nibus pharmacis licet utaris, ad fortia quidẽ cerato liquido addito, debilibus uero oleo laurino
imbutis. Et inueteratas quidem ac difficulter curabiles cum fortibus perſanare conaberis, inci-
pientes autem & paruas, cum debilibus.

• Vbicunque cardamum. i. naſturtium, legitur, codex quidam manu ſcriptus græcus ferè ſemper habet cardamomum.

† Deeſt in antiquo cod. Habet hæc tamen Actuarius 6. meth. med. ca. 1. ubi hunc locũ æmulatur.

• τραχύτητα al. παχύτητα. i. craſſitiem.

Ad Alopecias compoſita medicamenta. E

Cæterum pharmaca cõpoſita, quæ partim à prioribus medicis, qui alicuius æſtimationis fuerunt magnopere ſunt laudata, partim uerò à nobis ipſis ꝑ longã experientiã ſunt examinata ac probata, eiuſmodi exiſtunt. ❡Euphorbij, thapſiæ, laurini, ſingulorum ℥ ij: ſulphuris uiui, ueratri utriuſq; ℥ i: neq; refert albo an nigro ueratro, quod ad manum ſit, utaris. His admiſce ceræ ℥ vi, laurino, aut cicino, aut ueteri oleo ꝑliquans: utereq; hoc ut fortiſſimo pharmaco ad ĩueteratas & ægre curabiles alopecias. His ẽt aliquando naſturtij ℥ i, aut alcyonij uſti ℥ i, admiſcui. Pręſtat aũt in hunc uſum alcyonium quod durius eſt & magis aſperum. Quòd ſi thapſia nõ adſit, pro ipſa tñ pondus ſeminis naſturij aut erucæ addes, aut ipſum adeo naſturtium. Si uerò laurinum non habeas bonum, picem liquidam adde: laurinum nanq; picem liquidã nõ multum excellit, thapſia uero reliquorum reſpectu maximum exceſſum habet. Hoc ſanè pharmacũ oĩum quę ad ad hanc affectionẽ efficaciter faciunt, fortiſſimum & ualentiſſimum eſt, qñ uidelicet affectio, ut dicebam, ægre recipit curationem. Quæ.n. parua eſt & incipiens etiamnum, ſola purgatione ſanaĩ, & ꝑ ſingula q̃ recenſui ſimplicia uſta † laurino, aut cedrino, aut liquida pice, aut cicino, uel uéteri oleo excepta. Admiſcui ẽt aliquando mel pro cerato, minori tñ copia & pondere, neq; ulla ex parte peius euaſit pharmacum. Quæ uerò ẽt ex adipibus componuntur thapſiæ pauſillum F aſſumẽtia proſunt, præſertim ſi euphorbiũ & adarciũ addatur. Sit autẽ adipis cuiusq; pars una: ſunt.n. tres, leonis, pardalij, & hyænæ. Si uero hyænæ adeps non adſit, ſufficit præſentibus reliquis duob⁹ uti, anſerino admiſto. Si uero oẽs quatuor habeas, ſimul omnes miſcebis, addito inſuper ſi adſit urſino. Ad totam uero eorum molem duodecimã thapſiæ, aut euphorbij partẽ addere ſatis eſt: aut ſi oĩno fortius facere uelis, amborum ſimul addes: nam & per experientiã hæc ipſa pharmaca efficacia ſunt iudicata. Plurium.n. experientiæ habendæ gr̃a, petentibus ſubinde medicis à me amicis, ſingulis aliud atq; aliud eorum, quæ experiẽtia cognita habui, ex tꝑe digeſtum exhibui, & reperta ſunt ſanè plurima ex eis optime cõducentia. Verũ ante oĩa uos methodi meminiſſe oportet circa eorum uſum, quę cõis in oĩbus pręſertim fortibus pharmacis exiſtit: quare ẽt ſæpe eius mẽtionem facio, utpote in qua magna omnino uis ſita eſt. Qui.n. ſingulis fortibus pharmacis utitur, in principio quidem ipſa molliora adhibebit, admiſtione uidelicet eorũ quæ uires ipſorum exoluunt: qualia ſunt oleum & cera, & ex ſimplicibus q̃ diximus debilia, uelut eſt thus, & arundinis cortex ac radices exuſtæ, & amygdalæ amaræ, & quæcũq; illius generis exiſtunt. At uero poſt primũ uſum, cũ iã ſc̃do adhibere uoles, intueri oportet qualem alterationem in affecta particula prius admotum pharmacum fecit, atq; illius reſpectu aut uehementiã G facultatis eius lenire, aut augere. Velut in hac, quam iam tractamus affectione, primũ quidẽ capillos nouacula tollere oportet, deinde affectã cutẽ ꝑ linteolũ, neq; aſperũ, neq; molle nimis cõfricare, ac uidere ad quantũ ruborẽ ꝑ huiuſmodi motionẽ ac confrictionem ꝑuenit. Hoc.n. tibi ex uſu ad ſpẽ curationis eſt futurũ. Nanq; ſi ꝑ exiguas defrictiones rubeſiat, moderatã affectionem opinaris: ſi uero ꝑ multas, grauiorem, ꝑſertim cum quędã cuticulæ ẽt ſi multum confrices, non rubefiant. Manifeſtum igiĩ eſt has oĩum difficillime curari, ſicut cõtra, facillime, quæ facile rubeſcunt: quæ uero inter has medio modo habent, tñ inter ſe differunt, quantum uel ad peſſimas, uel moderatiſſimas accedunt. Atq; hæc q̃dẽ acceſſiõis loco ſint dicta, quanq̃ neq; neglectui habẽda. Ruſus itaq; ad id, quod ꝑpoſitum erat, reuerſus, methodi te cõmonefaciam, quã uſus pharmacorum requirit. Poſt primã igiĩ pharmaci, cuius uſum elegeris, adhibitionẽ, intueri cõuenit primũ quidẽ, an ẽt ante confrictionem cutis coloratior appareat: deinde aũt an cũ pauciore q̃ prius frictione: aut an cum æquali quidem, magis tñ q̃ prius rubicũda fiat. Præ oĩbus uero animaduertere oportet ne in fortiũ pharmacorũ admotione cutis ultra q̃ cõuenit concaleſcat, id quod tum ex colore ipſius, tum digitorũ tactu deprehendes: colore nãq; flauior apparebit, & digitorum contactu abunde calidã cognoſces. Horum itaq; animaduerſionẽ habere oportet: periculum.n. eſt iterũ, atq; iterum repetito eorum uſu, cutem exuri. Quare ad molliora tranſeundum eſt: aut eodem utendum quidem, ſed cerati, aut adipis, aut liquoris cuiuſdã oleoſi admiſtione ui ipſius exoluta. Vtendũ eſt & olei calidi dulcis irrigatione, & cataplaſmate ex pane, ſomentisq;, & ſcarificationibus, ac cucurbitis, & cerati illitione, {uirium item refectrice diæta.} Cæterũ perſeuerãte affectione utendũ eſt aſſidua raſura, & rubificatorio ex ſinapi, uelut eſt prædictũ. itẽq; frictionibus ꝑſcriptis: & ſequẽtibus diebus illita pice, aut oleo cedrino, & poſt cõfrictionẽ ſcarificationibus. Quidã uero aciculas colligantes hoc modo, ut aciẽ ad cutẽ uergentẽ habeãt, per ipſas cutem cõpungunt. Verum poſt rubificationem per defrictionem inductam & poſt ſcarificationẽ, pharmacis q̃ ex alto euocare, ac meatus tranſmutare poſſunt {Metaſyncritica Græci appellant,} utemur. In omnibus aut cõis ſcopus hic ſit, ut in aere calido pharmacum ipſum adhibeamus, & maximè ſi fieri poſſit in loco inſolato, qui non habeat auram ipſum perflantem: hyemis autem tempore præſtiterit in balneo his pharmacis uti.

† uſta i. κεκαυμένα. al. κατ' αὐτὸ μόνον. i. per ſe ſola.

A.l.4 ſ.7.c.1. c.5.fol.507.c

De Pharmacis compoſitis ad Alopecia affectionem à ſenioribus me medicis conſcriptis.

Heras quidem igitur in ferula iuxta dictionis ſeriẽ ſic ſcripſit ad alopecias. ❡Alcyoniũ quod aſperius eſt, uſtum ac cum oleo tritum, ac læuigatum loco illinito. Sit autem oleum maximè ex

A lucernis acceptum. Hęc quidem ſunt Heræ herba: Verum noſſe oportet mediũ eſſe uiribus hoc pharmacum, & propterea ad medias magnitudine alopecias curandas ſufficiens. Infirmũ equidem pharmacum eſt, ſi calami radicem aut corticẽ, aut amygdalas amaras, aut eius generis q̃ppiam uſtum, cũ oleo committas. Fortia uero ſunt quæ ex euphorbio, & thapſia, & adarca apparantur. In medio uero iſtorum eſt alcyonium uſtum, ſed & ipſum moderatius reddit oleo admiſto, fortius uero liquida pice, aut laurino affuſo. Miſcet item prædictis adipibus. Et ſanè ego cuidam, qui ad hanc affectionẽ urſino adipe uſus erat, nec quicquam profecerat, alcyoniũ † admiſcere conſului, à quo poſtea breui ſanus euaſit. Cæterum oleum lucernarum nõ ob aliã rationẽ aptum eſt, q̃ q̃ magis tenuium partiũ exiſtit, id qđ ipſi ex lucerna, in qua ueluti coquit̃ accedit, ſitq́; tum ueteri, tum cicino adſimile, uelut ſi ẽt aliàs ad ignem oleũ uelis calefacere. Itaq; & ſordes q̃ in lucernis liquido luto ſimiles gignuntur, ijs, qui apud nos ruri degũt cognitæ ſunt, ad ulcera in medio digitorum pedũ curanda efficaces: quæ ulcera frequenter illis oboriunt̃, propter illuuiem & negligentiã perluendi eos ſingulis diebus. His itaq; ſordibus lutoſis conſului cuidã rurari alopeciam, ubi prius raſiſſet, quã mihi oſtenderat, illinire, ſimulq́; frequẽti abraſione: qui ſanè ab ipſis perſanatus, etiã alios tentauit hoc modo curare, utpote qui putaret omnẽ alo-

B peciam ab hoc pharmaco poſſe curari. Verum ego cum moderatam eius affectionem eſſe intuitus, ſperaui ipſum quidem per illas ſordes ſanitatem conſecuturum.

Aliud compoſitum pharmacum Heræ pueris aptum.

Aliud etiam deinceps pharmacum Heras poſt præſcriptum, iuxta ſeriem dictionis hoc modo ſcripſit. ¶ Seminis erucæ partem i, naſturtij partem i, nitri partem i. In aliquibus autem exemplaribus ſimpliciter ſcriptum eſt: Erucæ partem i, naſturtij partem i, nitri partem i: contritis picẽ liquidam affunde, & loco prius confricato impone: atq; ubi abſtuleris pharmacum, locũ ſpongia calida imbuta extere. Auferes autem bis per diem, & in pueris maxime efficax conſpicitur hoc pharmacum: fortius enim eſt priore, uerum inueteratam, & ægre cedentem alopeciam nõ curauerit: quod ipſum etiam Heras indicat, qui in pueris ipſum maxime efficax adſcripſit, hoc eſt in corporibus molli cute præditis. Ex huiuſcemodi enim uitiati humores facile diſcutiuntur. Habent autem conſimilem pueris cuticulam eunuchi & mulieres.

De ijs, quæ Crito ad Alopecias conſcripſit.

Crito uero in tertio libro eorũ, quę ad corporis ornatum pertinent, ſic ſcripſit. ¶ *Ad affectionẽ alopeciam appellatam, quæ capillos deuaſtat, & cutis deformitatem indicit, ſubſcriptis compoſitionibus*

C † *utendũ eſt, ut Heraclides Tarentinus tradit.* Amygdalas amaras cũ corticibus uſtas ac tritas aceto excipe, modico item affuſo melle. Vſu uero expetente, loco per mundũ linteolũ præfricato, aſſidue illine. Prodeſt aũt maximè etiam aſſidua raſura, antequã pharmacum imponatur. *Aliud quo Moſchus uſus eſt.* Erinaceorum marinorum teſtas exuſtas & aqua ſubactas locis præfrictis impone. In quibuſdam exemplaribus non aqua, ſed adipe urſino excipi debere erinaceorum cinerem repperi, quod mihi magis placuit: hoc enim modo efficacius redditur. *Aliud.* Arundinis radices uſtas adipe urſino excipe, atq; impone. *Aliud.* Thapſiæ corticem tritum cum aceto imponito. *Aliud.* Chamæleonis radicẽ cum aceto diligenter tritã imponito. Hæc præfatus Criton deinceps ita ſcribit: Quòd ſi uero perſeueret affectio, ſubſcriptis compoſitionibus utẽdũ eſt. Quibus uerbis plane indicat per præſcripta medicamenta moderatas affectiones ſanari. Itaq; deinceps quæ ad fortiores affectiones conducunt ſcribit, q̃ iuxta ſeriẽ dictionis ipſius hoc modo habẽt. ¶ *Ad alopecias uelut Heraclides Tarentinus tradit. Oreſtinũ ad alopecias inueteratas.* Muſcerdæ ʒ .ij, thuris ʒ .ij: aceto acerrimo diſſoluta præraſis locis illine. *Aliud.* Erinaceorum marinorum una cũ teſtis exuſtorum ʒ .ij, gallarum acerbarum tantundem, amygdalarum amararum uſtarũ tantũdem, muſcerdæ ʒ .i: aceto diſſoluta & probe trita imponito. *Aliud Oreſtinũ.* Pilorum urſi uſtorũ,

D adiãthi uſti, radicum arundinis uſtarum, foliorum fici uſtorum, paniculi cilicij uſti, ſingulorum æquales partes: adipe urſino & cedria excipe. Vſus uero tẽpore, loco foto, & per fici folia cõfricto, ac per nitrum exterſo, pharmacum quotidie illine. Cutis uero ſuperficie exulcerata, ceratũ ex oui luteo impone, † & farinarum tritici ac hordei ſuccum recentẽ ſuperline. *Aliud Orthonis Siculi accommodatum.* Cineris ranarum minimarum in ollula uſtarum partem unam: muſcerdæ, ueratri albi, radicis arundinis uſtæ, piperis albi, ſingulorũ æquales portiones aceto excipe, & ad præfrictum ac præraſum locum utere. *Aliud.* Cineris ungularum caprinarum uſtarum, ſucci thapſiæ, alcyonij, muſcerdæ, ſpumæ nitri, myrrhæ, piperis albi, zingiberis, ſingulorũ æquas partes probe tritas felle caprino excipe.

Quæ Cleopatra in libro eorum, quæ ad corporis ornatum pertinent, ſcripſit.

In libro Cleopatræ de ornatu corporis, ad alopecias deſcripta ſunt pharmaca, q̃ iuxta illius dictionis ſeriem hoc modo habent. ¶ *Ad Alopecias.* Sandaracham tritam, largoq́; uiſco quercino exceptam, & in linteolum inditam, loco per nitrum prius præparato imponito. Ego uero ẽt nitri ſpumã ad prædicta admiſcui, & egregie efficax pharmacũ fuit. *Aliud.* Scillæ ʒ .i, ueratri albi ʒ .i: ex aceto trita p̃raſis & nitro confrictis illinito. *Aliud.* Sinapis ʒ .i, naſturtij ʒ .i, trita ex aceto: præraſis & nitro exterſis locis imponito. Præſtat aũt locũ uulnuſculis † impactis ſcarificare,

† *Addit uſtũ antiquus interpres.*

† *Additur in antiquis exẽplaribus* [illegible] *, id eſt ad alopecias moderatas.*

† Al. Et liborum & tritici & hordei ſucco recenti.

† *Deſunt in antiquo.*

Quinta Claſsis. QQQQQ 3 *Aliud.*

Aliud. Corticis arundinis ʒ.iiij, ſpumæ nitri ʒ.iiij: pice liquida exceptis utere. Cæterum locũ aſſidue radere oportet, & cum linteolo confricare, ſic enim q̃ celerrime pilos producet. E *Aliud.* Muſcarum capita contrita affrica. *Aliud.* Muſcerdas tritas illine, loco prius per linteoli affrictũ ſubcruento reddito. *Aliud.* Amygdalas amaras unà cũ corticibus exuſtas cũ aceto & melle cõtere, & loco per defrictionem ſubcruento reddito illine, idq; ipſum aſſidue facere perge: & locum nouacula rade, ſic.n. capilli cito prodibunt. *Aliud.* Cæterum ea quæ ſequitur compoſitio omnes ui ſua præcellit, faciens item ad profluuium capilorum, cum oleo aut unguẽto diſſoluta: facit & ad deciduos in principio palpebrarum pilos, & in caluiciẽ prolabentes: eſtq; omnino admirabilis. Murium domeſticorum uſtorum partem unam, panniculi * ampelini uſti partem unam, dẽtium equinorum uſtorum partem unam, adipis urſini partem unam, medullæ ceruinæ partem unam, corticis arundinis partem unam. Hæc oĩa arida læuigentur, & ſufficienti melle admiſto ad craſſitudinem mellis redigantur, indeq; adeps & medulla liquefacta addantur: & pharmacũ ipſum in æream pyxidẽ reponatur, ex eoq; alopecia donec capillos producat defricetur. Similiter aũt & proflui capilli quotidie ex eo illinãtur. Porrò inter hæc ipſa pharmaca, itemq; ea, q̃ deinceps deſcribentur, nõ difficile eſt diiudicare quæ acriora ac fortiora, rurſusq; q̃ molliora & imbecilliora, exiſtãt, modo quis ea, quæ in principio dixi, in memoriam reuocet. Ita.n. & rectus eorum F uſus continget, nimirum ad mediocres alopecias mediocribus adhibitis, ad fortiores fortioribus: uelut etiam ad eas quæ fortiſſimæ ſunt, fortiſſima remedia admouentur.

* Al. lini.

Quæ Archigenes ad Alopecias commoda medicamenta conſcripſit.

Archigenes item hæc pharmaca ad alopecias hac uerborũ ſerie deſcripſit. ¶ Alopecias leues & in ſuperficie hærẽtes, nitro cõfricatas, ac linteolo exterſas, uerbenaca in Sole trita acetoq; diluta largiter illine. Aut eodẽ modo exterſis betæ folia impone, inſuperq; linteolo humecto contege, aufer aũt ea per loci humectationem. Cæterum in altum progreſſas cum aceto, * nitri gleba, aut ſepiæ (eius quę piſcis eſt) teſta, aut fici folijs, uſq; ad dilaniationẽ defrica: deinde deterſo ſanguine, betam ex uino coctam impone, aut caricas uſtas cum uino: aut lentis farinam cũ uino pro cataplaſmate adhibe. Aut bupreſti cũ aceto, aut ranunculo, aut ari radice, aut tali quopiam, in cerati formam redactis, & ꝑ noctẽ impoſitis, bullas ex alopecia excita: mane uerò bullas cõpunctas, allio, aut † buſelino, aut anemones † (quernij ve) folijs, intege. Probe faciũt ẽt poſt excitaras bullas hippocãpi marini uſti, & cũ modico atramento ſutorio crudo trito inſperſi: itẽq; oſſa maxillarum ſuillarũ uſta. Aut ubi deraſeris, & cum nitri ſpuma deterſeris, alcyonio, ex acri aceto confrica, donec ſanguis emanet: dehinc ubi nucũ auellanarum putamina uſta ex melle læ G uigaueris, inunge: atque id bis in die facito. Sedat ac ſiſtit eas ut plurimum in diebus decẽ. Aut mures domeſticos in olla exuſtos tritosq;, axungia excipe, & præfrictis cũ allio alopecijs in ſplenio impone, idq; donec capilli enaſcanẽ quotidie repete. Aut ranũculos paruos ſimiliter exure, eorumq; cinerẽ cum pice ſæpe ferueſacta uſquequo craſſa facta ſit, illine, loco neque raſo, neq; prius confricto. Aut muſcerdas & thus æquali portione cum aceto ad mellis craſſitudinẽ redacta, loco prius rubificato illine. Aut ficus aridas uſtas cũ oleo ſimiliter illine, ubi prius læuigaueris. Aut ueratrum album, {aut} piper, {aut} muſcerdas, prædeterſis, ac præraſis ex aceto illine. Aut raphano & cępis oblique conciſis probe confricans illine. Aut alcyonium torrefactum cũ digito oleo madefacto diligenter affrica, donec morſum percipiat: & correctam alopeciã emendabis. Aut alcyonium ad lucernã torrefactum, adipemq; urſinum ſimiliter liquefactum, miſce, & præfrictis ad Solem, illine. Aut præpũctis pro more, cępas tritas cum melle cataplaſmatis modo impone. Aut raphani corticem eodem modo. Aut facta ſcarificatione, arundinis corticẽ ſuperiorem quem Aegyptij Siphtherium appellant, uſtum cũ pice liquida committe, ſpleniumq; impone, & quater aut quinquies ſolue: deinde exterge, ac aliud ſplenium impone. Quidã nitrũ ad decimã cineris ipſius partẽ admiſcẽt, ualdeq; ei ſuccedit. Aut ſquamam ſtomomatis ferri cũ H aceto & oleo illine eodẽ modo. Aut felis, ſiue crocodili ſtercoris ʒ.vi, ſinapis ʒ.iiij, cũ acri aceto illine. Aut cãtharidas uſtas pice liquida exceptas ad cerati liquidi formã redige: præfrictisq; ex nitro aſſo locis & exterſis, in ſplenio impone, & per noctem ſine: manè uero tolle, locumq; exiccari permitte uſquequo circuncirca rumpatur: ubi uero cruperint capilli, eos aſſidue rade. Aut naſturtium, uel ut alij piper: muſcerdas, ueratrum albũ, æqualibus portionibus ex aceto illine. Aut cũ piſcis corio, quale eſt ſquatinæ, aut folio ficulneo, aut pumice læui, ſuꝑne alopecias cruẽtas facito, deĩdeq; amygdalas amaras uſtas cũ aceto mulſo illinito: idq; aſſidue facito, ac radito, augeſcẽt.n. ſtatim capilli. Aut teſtitudinis marinæ ſanguinẽ illine, ex laudatiſſimis.n. hic eſt. Aut * hippotami corium uſtum illine. Aut nuces ponticas uſtas, & ſtaphidas ſylueſtres cum unguento laurino. Hoc enim ab Archigene laudatur. Aut muſcerdas & ueratrum album illinito. Aut corticis arundinis uſtæ, & nitri æquas partes, cum pice liquida ad malagmatis formam redige. Aut nucẽs amaras unà cũ corticibus uſtas ex aceto aut melle frequẽter illine, idque loco prius per linteolũ exterſo: poſt uero aſſidue radito. Aut ammoniacũ thymiama cum ſucco tithymali affricato, aut felis ſtercus aridum ex aceto: aut rhois ʒ.iiij uel ij, ſinapis ʒ.ij, cũ acri aceto illine. Aut amygdalas amaras & pumicẽ illine. Dionyſodotus autẽ medicus, corium, inquit, nouum

† *Apio quod buſelinon uocant.*

† *Alij legunt phernij, melius legas phenij, qua uoce anemonen uocari author eſt Plin. ſed preſtat cum græc. cod. delere.*

* hippopotami.

uſtum

A uſtum cum acri aceto illine.† Egregie autem facit ad inueteratas alopecias,ſi thapſiæ ſuccũ aut
radicem cerato exceptũ loco impoſueris,ẽt ſi nihil prætcrea aliud facias: decedit.n.ſuperna cu-
tis,& ſanie ſeroſa madet,capilliq; ſua ſponte ſubnaſcunẽ. Vides itaq; quõ Archigenes ex Thap-
ſia pharmacũ collaudet,neq;.n. aliud eo præſtantius reperias. Auget aũt fidẽ cõmoditatis eius
conſona hiſtoria : quapropter & ego oĩa,quæ apud medicos expertos ſunt medicamẽta ſcribo.

† *Additur ex antiquis, caballiq; denies uſtos ſimiliter.*

Quæ Aſclepiades in libro de Alopecia ſcripſit.

Non recentioris nũc mentionem facio Aſclepiadæ,qui memorabiles ſanè pharmacorũ cõpo
ſitiones in multis libris conſcripſit,ſed uetuſtioris, Bithyni uidelicet. Hic itaq; Aſclepiades cu-
randi uiã ſe reperiſſe gloriaẽ,per quã multos curatu difficiles alopecias hñtes ſanatos dicir. Ve-
rùm plus ad curationẽ totam uiuendi rationẽ ualere,q̃ pharmaca ipſa tradit. De uiuendi ratio-
ne itaq; hæc ſcribit: Abſtinendum itaq; ab oĩ uino in totum,propter has ipſa cauſas. Maniſeſtũ
uerò eſt inde, ipſum antea retuliſſe cauſas,quas ſi qs diſcere uelit,ex libri ipſius lectione requi-
rat. Deinde ſubiungit: Abſtinendum etiam nimia replerione. Prohibet autẽ & carnium eſum,&
caſei,& lactis,& leguminũ,oĩumq; ſimpliciter, quæ ẽt exigua copia accepta uim hñt,qua mul-
tum & nutriãt,& inflent. Quin & exercitia plurima fugere iubet,uelut ẽt aſſidua balnea,& mul
B tas exudationes. Cæterum de pharmacis iuxta ſeriem dictionis ſic ſcribit. ¶ Eſt aĩt primũ un-
guentũ tale. Spumæ nitri partes duas,ſalis ammoniaci partẽ unã,uſta trita acerrimoq; aceto di-
luta,donec ſtrigmentorũ craſſitudinẽ accipiãt,præſcalptæ leuiter alopeciæ,quo denſeẽ & cruẽ-
tus reddatur locus,moderate illinimus : defricamusq; donec caput ea cõcipiat,& pharmacũ in
altum probe deferatur,atq; ita quieſcere uſq; ad crepuſculum ſinimus: poſtea ad ueſperã idẽ re
petentes,ſimiliterq; ſequenti ac tertia die magnam permutationem reperimus. Siſtitur.n. depa-
ſtio,& capilli dũ raduntur,neq; ui trahũtur,reſiſtunt & non euelluntur. Deinde ſequenti die ex
aceto præfrictis cataplaſma apponimus,quoad bullæ aſſurgant,& cutis in ſuperficie exulcereẽ.
Bullas autem ubi diuiſerimus, atq; ad duos dies aquoſitatẽ exceperimus,quæ ab ipſis ulceribus
prodit,inde ruſus eodẽ unguento utimur,ulceratis tm̃ locis parcentes,eosq; trãſgredientes: Sa-
nos uero apprehendentes, eosq; deradentes,uſq; ad crepuſculum quieſcere ſinimus,quo idẽ re
petentes multumq; confricantes,uſq; ad ſeptimum aut octauum id facere pergimus diẽ: quo ſa
ne tpe uidemus iam ab extremis alopeciæ non amplius tenues ut ante, & lanuginoſos prodire
pilos,ſed robuſtiores, poſtea paulatim ẽt in partibus denudatis excreſcentes,uiciſſimq; tenues
& imbecilles deficientes. Contingitq; ſimile quiddã quale in ulceratis uidemus. In ulceribus.n.
C cicatrix ab extremo initiũ faciens,poſtremũ in medio ulcere deſinit,ac coit. Ita in alopecia par
tes piloſis uicinæ primũ conualeſcunt,& denſæ pilis redduntur: q̃ uero in medio ſitæ ſunt, om-
niũ poſtremo pilos producunt. Si itaq; curatio hoc modo proceſſerit,reliquis medicamentis ni
hil opus habebimus,ſed uno hoc per multũ tempus ſemper utimur: ceditq; benigniter affectio,
niſi omnino magna nuditas exiſtat. Medio autẽ tempore, ſcalpturã †peracutum cælum aſſidue † *Scalpro.*
facimus. Aliquando etiã cuſpide acuti ſpiculi cute pertuſa, per fiſſuras ipſas ſanguinẽ modera-
tè elicimus. Hæc his uerbis pręfatus Aſclepiades,deinceps de raſura contra q̃ alii tradit: neq;.n.
aſſiduè,ſed per interualla,affectã partẽ radere iubet,ubi iã mediocriter dẽſi capilli in ea fuerint
exorti: prodeuntes aũt iam,& adhuc tenues,raſura non dignatur. Cæterum poſt raſuræ factam
mentionem,deinceps hæc uerba ſcribit: Quòd ſi uero remoretur capillorũ exortus, ad ſubſcri-
ptas compoſitiones confugimus. Sunt aũt tales. ¶ Erinacii terreſtris caput,aut corium uſtũ, tri-
tum,ac melle ſubactum,illinito. *Aliud.* Hippocampum marinũ & nitri parũ ſimul exure,adipeq;
anſerino admiſto, loco nitro præparato,illine. *Aliud.* Thapſiam aqua maceratam illine. *Aliud.*
Muſcerdas aceto tritas illine. *Aliud.* Calami Cyprii ſolia in olla exurito,deinde reſina pinus ci-
neris plurimum excipito,& præſcarificatæ alopeciæ imponito,ac obligato. Aut corticẽ ſiue co-
D mam arundinum eodem modo præparato,ampliusq; nitri parem cineris modum admiſceto,&
pice exceptis utitor. Eſt aũt non inualidum,ſed plurimum efficax. Poſt hæc uero etiam muſca-
rũ Aſclepiades meminit, iubẽs q̃ plurima ipſarũ capita,mox ubi captæ ſunt,nudis alopecię par
tibus affricari,atq; id maxime,ubi alopecia fuerit exulcerata. Etenim fert,inqt,muſcarũ ſangui
nem irritata tunc per medicamenta,quæ ex nitro atque * aliis componuntur, nimirum, inquit, * *Al. ἁλῶν i. ſale.*
cum non mordeant hæc ipſa tantum; ſed bullas etiam in eis excitent.

Quæ Soranus ad alopecias conſcripſit.

Soranus aũt cum prædixiſſet, quædam quæ iuxta propriæ ſectę ductũ digeſſit, meminiſſetq;
eorum quæ Aſclepiades ſcripſit,deinde ſic hac uerborũ ſerie ſubtexit: ¶ Quapropter ubi recẽs
malũ eſt,primũ abſtinẽtia ꝓderit,deinde ſimplex exiguus cibus boni ſucci,& irrigatio ex oleo
dulci calido,& panis in cataplaſmate, ſomẽtaq;,& ſcalpturæ,& cucurbitæ,ac cerata. Vires itẽ
reparentur. Inueterata aũt iã affectione,aſſidua raſura,& rubificatio ex ſinapi,& frictiones prę-
ſcriptæ,ita ut in ſequentibus diebus picẽ ſuperlinas, aut oleũ cedrinũ. Proderit itẽ rubificatio
ex affrictu foliorũ fici,aut cæparum,aut linteoli indici,aut pollici obuoluti,& poſt frictionẽ ſca
rificationes. Quidam uero acus colligantes ita, ut cuſpides ipſarum in eundẽ locum porrigant,
per ipſas & cutẽ cõpungunt. Cæterum poſt rubificationẽ per defrictionẽ inductam, poſtq; ſcari

ficationē pharmaca cōueniūt ex alto euocantia ac transferentia, metaſyncritica Græcis appel E
lata, tum illita, tum emplaſtri modo impoſita. Eiuſmodi autem multa particulatim exiſtunt. Nā & cæpe tritum, & raphani cortex, utrūq; cū melle emplaſtri more appoſitum ualet. Aut ſpumæ nitri pars una, rhois partes duæ, ſalis ammoniaci pars una: uſta, & cū acri aceto trita ad ſtrigmētorum craſſitudinē redigātur. Scripta ſunt & alia multa, inquit, apud Aſclepiadem & Heraclidē Tarentinum, Elephātidemq; ac Moſchionē in libro de ornatu. Ex quibus ſanè & ipſe ea quæ ex Aſclepiade præſcripta uidiſti, exſcripſi, & alia item quædā, quorum deinceps mentionem faciā.

†Al. pres duas.

¶ Adipis urſini † partem unam, ʒ cineris foliorum arundinis uſtorum partem unam, ſquamæ ſtomomatis ferri partem unam: aceto & oleo ueteri ſubacta illine. *Aliud.* Stercoris felis aut crocodili. ʒ. viij, ſinapis. ʒ. iiij, ex acri aceto. *Aliud.* Hordei uſti & muſcerdæ par pōdus ex acri aceto. *Aliud.* Naſturtium & muſcerdas, ueratrum album, piper, æquali menſura ex acerrimo aceto. *Aliud.* Sinapi & naſturtium, aut ſpondylium, uſta, trita ex aceto illine. *Aliud.* Ranarum uſtarum ʒ. xviij †: pumicis uſti. ʒ. xij, alij xv: hīt ſinapis. ʒ. viij, nitri. ʒ. iiij, nucū uſtarū. ʒ. xxiiij. *Aliud.* Præſtat & ceratum ex pipere, pirethro, calce uiua, & oleo myrteo. Oporret autem & partem affectā præfricare, uel per alcyonium uſtum, donec morſum ꝑſentiſcat: uel per erinacij marini uſti cinerem linteolo inuolutū, donec locus rubefiat. Alia pharmaca quæ partim mihi, partim præce- F
ptoribus meis, partim amicis medicis, in uſu fuerunt. Pumice rubificatorio præfricato, ꝑſomenratoq; & rhapſiæ ſuccū, donec cutis eleuet, illinito: deindeq; fomento adhibito, cerato roſaceo utitor. *Aliud.* Foliorum ac radicis arundinis uſtorum, pilorum urſi, adianti, adipis urſini, picis liquidæ, pilorum caprarum uſtorum, cedriæ, oīum octo par pondus accipe, liquidaq; cum aridis committe, & præfrictis adhibe. *Aliud.* Fici folia cum aceto donec lanugo prodierit affrica, deinde uerò herbæ, quæ Stœbe appellatur ſuccum illine. *Aliud.* Ranas* paruas uſtas pici liquidæ tepidæ inſperge: deinde neq; præraſis, neq; præfrictis illine. *Aliud.* Spumę nitri. ʒ. iiij, ſtercoris muris. ʒ. ij, corticis arundinis uſtæ. ʒ. ij: pice liquida excipito, & ſpleniū formato, idq; præraſo, ac cū nitro præparato loco impoſito, & ante biduum uel triduum non auferto. *Aliud.* Sinapis & ſtercoris felis æquas utriuſq; partes, loco præfricto illinito. *Aliud.* Scarificato, ac ſepiæ atramentum illinito: aut marrubium * uiride tritum illinito. *Aliud.* Sphæritidis folia torrefacta & cum aceto leuigata imponito. Appellatur autem ſphæritis, cupreſſus, quæ ſphæria ideſt pilulas, producit. *Aliud.* Nuces amaras unà cum putamine uſtas, præraſis ex aceto & melle illine. *Aliud.* Erinaceorum marinorum teſtas uſtas ex melle & aceto præraſis illine. *Aliud.* Alcyonium uſtum & murium ſtercora cum porri ſucco illine. *Aliud.* Radicis rhapſiæ drachmas quatuor, radicis cha- G
mæleonis ʒ. ij, uiſco probe ſubacto excipe: & cataplaſmatis modo impone, cūque exacerbatus æger fuerit, adime. *Aliud.* Foliorum arundinis græce uſtorum ʒ. iiij, muſcerdæ ʒ. ij, erinaceorū uſtorum drachmam unam, cum aceto trita illine. *Aliud.* Salis ammoniaci ʒ. j, nitri drach. unam: utrunque torrefacito, acetoq; rigata ter in die illinito, loco prius cum nitro præparato. *Aliud.* Amygdalarū amararum toſtarū obolos tres, pumicis obulos ij, ſalis ammoniaci obolos tres, ſimiliter illine ex aceto. *Aliud.* Piper, muſcerdas, ueratrum album, æquali pondere, cum aceto & exiguo oleo illine. *Aliud.* Squamam ſtomomatis cum aceto & modico oleo illine. *Aliud.* Locum per pumicem proritato: & ſulfuris, ſpumæ nitri, ammoniaci, ſingulorum æquas partes miſtas cum aceto illinito. *Aliud.* Alcyonij drach. j, ſulfuris uiui drach. † vj, muſcarum ad ariditatem torrefactarum cyathium unum: muſcas per ſe terito, itemq; ſulfur: alcyonium uerò aqua coctū una cum ſiccis leuigato, felle ſuillo ac aceto uiciſſim affuſis uſquequo ſtrigmentoſum reddatur. Deinde axungiam à rotis deraſam, & manu emollitam, ut emplaſtri forma cōfiat, miſceto: & ꝑraſa alopecia ac rubificata, pharmacum ut optimum confidenter illinito. *Aliud.* Locum ubi deterſeris, alicamque aceto irrigatam læuigaueris, addiderisque exiguum cyrenaicum liquorem, inunge. *Aliud.* Loco pręfricto ac ſcarificato caricas aſſatas cum paſſo cataplaſmatis modo impo H
nito. *Aliud.* Paſſum illinito, ac deinde ſerulam uſtam inſpergito. Quæ deinceps ſequuntur duo pharmaca, admiranda ſunt: & uerbis ei⁹, q ea prodidit inſcripta ad alopecias, caluiciē, raritatē capillorum ægre curabilem in capite, in mento, ac ſuperciliis. Pilorum ouis unciam unam, radicis arundinis unc. vj, filicis cum radice quadrantem, ac unciæ dimidium, caſtanearū hiſpidi corticis quadrantem, lanarum ſuccidarum q̃ pinguiſſimarum ſexuncem, capita muſcarū numero xxxvj †, muſcas. v capitibus reiectis. Omnia in nouam ollā indita in furnū mittito, deinde cinerem ipſorum terito. Sunto aūt tibi in uino aminæo prius trita ladani ʒ. vna, myrrhæ ʒ. vna: adiciatq; olei ueteris ſextans, & cedrini ʒ. vna, malabathrini ſextans: deinde inſperſis aridis tritis medicamētum ſume: atq; ubi linteolo alopeciā præfricueris, deindeque aut cæpa, aut ſcilla uellicaueris, aut fici foliis lente excalpſeris, pharmacū ipſum illitu affrica. Lotoq; homini, in ſequētibus diebus locū † intēto linteolo ualide cōfricato, cōtētus illitione uſq; ad mēſes duos. Quòd ſi amplius in hac curatione perſeueraueris, ēt caluiciē eā perſanabis. *Ad caluescentes præter ætatem remedium.* Adipis taurini inſolati lib. unam, adarces unc. unā: ſucci thapſiæ ſeſquiunciā, alii unciæ dimidium habent: myrrhæ bonæ unc. unam, polytrichi lib. dimidium, callitrichi lib. dimidium, mēbri aſinini libram unam, ſplenis aſinini lib. unam, ladani tantundem. Ego ladanum in

uino

Margin notes: †al. drach. xv. — * al. λευκοὺς, i. albas. — * πράσιον. al. πράσου. i. porrum. — † Al. ij. — † Antiq. xxx. — † Al. ualido linteolo.

A vino pauxillo maceratū contriui:adipē uero aquæ uapore liqueſeci,deinde aſini membrū aſſa tum donec inſumatur radito:ſplenem uero cum callitricho,& polytricho in noua olla torrefa cito:cōtuſisq; quæ contundi pñt ac cribratis,oīa gleucino aut ſabino excipito, & ante balneū vtitor,capite prius pectinato.Manifeſtū uero eſt ꝙ eadē pharmaca ēt ad menti pilos nō enalcētes conducunt. *Aliud.* Fœnigræci ſextarios iiij,ſeminis lini ſextarios.ij,ladani beſſem,ſucci acaciæ ſexuncem,folii † malabatri ſexuncē,gallas numero xx,onychis aromatici ſextantē:calami Syriaci ſextantē,& vnc.dimidiū,alii vnc.vnam hūt:bdelij ſextantē,myrti vſtę ſextariū vnū: muſci,quem alii ſplanchnon,alij bryon aromaticum vocant, quadrantem:iridis aſtragalitidis, alij Illyricæ,ſextantem.Singula per ſe contundito, ac per cribrum arctius excutito,& deinceps vt pſcriptum eſt miſceto.Vſu uero expetente,pharmaci tertiam partem, aut quantum ſufficit, in æreū aut teſtaceū vas conijcito,deinde uini Italici odorati tm̄ ut liquidum reddat admiſceto: atq; ita prunis impoſitū, donec ſemel ebulliat, cū lignea uirga agitato,aīaduerſione habita ne cōburatur.Poſt uero illines,ægro cū medicamento in aquā deſidere iuſſo, ſenſimq; in ſolio ſedenti affricabis,ac pro more capite ex aqua perfuſo pharmacum ablues.Deinde aūt ſtaphidē ſylueſtrem per ſe tuſam ac cribratā,quatuor diebus illitionis pharmaco admiſcebis, ſimiliterq;

† μαλάβρου. Legit Antiq. ſ. ſg. niculi.

B coques:eodemq; modo illines,parce tñ ac caute,ne in oculos deſtillet.Vnguento aūt a balneo uteris,olei myrtei libra una,cum ladani triente contrita.Conſtans,& certa eſt pharmaci huius facultas,neq; citra effectū dilabitur. *Aliud ad eadem.* Pericalamitidis vnc.i:myropiſſoceri,† ſordes eius videlicet q̄ a pilis,utriuſq; vnciæ* dimidium:adipis infantis informis libram unam:ſucci foliorū dionyſiaci tenerorū,ſucci foliorū ladonidis tenerorum,ſucci callicereos,ſucci herbę verbenacæ,ſucci foliorū arūdinis,ſingulorū cyathos† iii:cynomori,erinaciorū marinorū uſtorū,vtriuſq; ſextantē,aut amplius, ſi melius reddere pharmacum uelis:acanthionis terreſtris coriū uſtum.Hæc oīa ad plures dies in pila plūbea terere oportet,donec oīa probe læuigata uniātur,atq; ēt donec a pila quippiam detritum eis accedat.Vtere loco acriter ex crudo linteolo ex lino præfricto,ac deinde,cum althææ ſiue hibiſci radice deterſo,illinito.Hoc pharmacū eo mō ſcriptū reperit Claudianus amicus nr̄ in libello,ex mēbranis contexto, eo qui pharmaco uſus fuerat uita defuncto.Multi aūt faciebat eius poſſeſſionem,ꝑ pea ꝙ duos quoſdam calueſcere iā incipientes ex eo curatos conſpexiſſet ita,ut neq; ulteriùs caluicies progrederetur: & ꝙ denudatus locus pilis denſus euaſerat:ad hæc,ꝙ ſymbolice ſcriptus erat. Nos hoc nacti, ſingulatim conſiderabamus quid tandem ſingulis ſigñaretur,cumq; iam hoc iam aliud mente concipere-

† Additur in textu ἀπὸ τετραγωνιζομένου.
** Al. libra.*
† Antiqui, & græc. cod. iij. ſ.

C mus,per magnā experientiā tandem nos ueritatem reperturos ſperabamus.Verum in præſens quidem ſit poſteris ſcriptū, ſcripturi ēt in poſtorum ſi quid experiētia cognitum repererimus. In præſens aūt pericalamitidem,arundinis corticem dici putamus.Nam & aliàs ipſum eiuſmodi affectionibus conuenire ſcimus,maximę uſtum,nouimus item alios ſcriptores ex eiuſmodi, pharmaca compoſuiſſe:quapropter credibile eſt,qm̄ cortex arundini circum adhęret,pericalamitin ipſum appellari.Poteſt aūt ēt id,quod ab aliquibus limneſtrum, ab alijs adarce, & adarcium dr̄,pericalamitis appellari,propterea ꝙ arundinibus adnaſcatur.At uero myropiſſocerū, picem,& ceram dici æſtimamus,unguento quopiam ad huiuſmodi affectiones congruenti eliquata,ueluti eſt gleucinum,& laurinum,nardinum,lentiſcinum,ſeſaminum, & cedrinum.Cæterum † barbæ hircinæ ſordes ſtatim nobis uiſæ ſunt de ladano dictæ eſſe:nā ad has affectiones conuenire in confeſſo eſt. Et ſanè generatio eius circa mentum hircorum in quibuſdam locis contingit,quod ipſum,& Rufus Epheſius per hos uerſus indicat.

† ἀπὸ τράγου πώγωνος.

† Ladanum Eremborum reperitur,& alterum in aruis
Caprarum circum* barbas.Nam pabula capris
Florentis ciſti ſummæ gratiſſima frondes.

† Al. ex antiqua tranſlatione. Aliud autē ſane per terrā errans ladanū inuenies.

D Iſtius uero lanuginis unguen inhæret
Caprarum hirſutisque genis,atque undique coſtis.
Non adeo id morbis prodeſt,ſed ſpirat odorem.
Eximium: quare præſtantia pharmaca miſcent
Plurima,Eremborum & tellus fert qualia campis.

** Mentum.*

An quidē igitur hoc ſolū ladanum is,qui pharmacū cōpoſuit,inijcere iubet, nō ſatis manifeſtū eſt:poſſibile eſt aūt per unam ſpeciem totum genus ab eo deſignari. Porrò infantē informē vr̄ mihi urſæ dixiſſe.Vrſam.n.parere,aiunt informem quandam uelut carnis molem, uerum poſt per linctum matris aīal formari ac effigiari. Dionyſiacū aūt,vitem mihi dicere uidetur,quamquam & de hædera dici poſſe aliquis opinari queat.At uero ꝙ ladonidem laurum appellet,nemini puto dubium eſſe.Calliceros aūt fœnumgræcum appellare uidetur: nominatur autē hæc planta apud nos in Aſia Aegoceros. Cynomorū deinde rubum canis veriſimile eſt dici.Acanthiona autem poſtremum terreſtrem,erinacium terreſtrem appellatum ab eo exiſtimo.

De deſluuio capillorum. CAP. 2.

A.l.4.f.7 t.1. c.j.fol.306.a — Eſt,& alia pilorum affectio,quæ ad raritatem cutis,inopiamq; ſuſtantiæ pilos generātis conſequitur. Quapropter etiam curatio hoc modo læſorum, non eundem ſcopum quem alo-

peciæ

peciæ habet.In alopecijs.n.ut uitiatus humor conſumatur,intentionem ſummã ac primarium E
ſcopum habemus:in his uero,ut capitis habitum roboremus, & boni ſucci allationem procu-
remus,cutemq́; ad dẽſitatẽ ac raritatem moderatã reuocemus. Quã ob rem ſane ad pharmaca
humectantia aliquid moderate adſtringens admiſcere oportet,quale eſt ladanũ,qđ utraq; in ſe
moderate complectitur,quæ ad hoc ſymptoma conueniunt,caliditatẽ uidelicet mediocrẽ , &
adſtringẽdi uim iuxta eandẽ proportionem: ꝑ hoc itaq; oleo miſtum,quo illiniri poſſit,ſym-
ptoma ſiue acceſſionem defluuij capillorum ſiſtit.At uero manifeſtum eſt capitis frictionẽ ne-
ceſſario huius pharmaci uſui præmitti,& multorum pilorum ablationem, aut ſi anni tp̃s id fie-
ri permittit,perſectam ablationem.Ita.n.in affrictu & illitu robuſta, & calida reddetur cutis,&
moderatã dẽſitatẽ acquiret,eam uidelicet, quæ ſcđm naturam eſt.Conſueuit aũt hæc circa pi
los oblæſio ſæpe ijs,qui ægrotarunt accidere: raro aũt citra morbum . Et magis ſane uictu ui-
res reficiẽte atq; ſalubri,opus hẽt:multiq́; citra medicamentum perfecte ſanati ſunt, atque id
breui.Compoſuerunt tñ medici eius gratia pharmaca moderatam denſitatem cuti inducentia,
ita tñ ut ne ſimul eam refrigerent:quæ.n.uehementer adſtringunt,oĩa ẽt refrigerant,& alimen
ti influxum reprimunt,ꝑ cuius inopiam capilli defluunt.Intentio itaq; medicamentorum eſt
ſanguinem affluentem non ſolum nõ præpedire,ſed ẽt prolectare,cogere aũt ſenſim & adſtrin F
gere rarefactam cutem.Tale aũt ſpontę naturæ eſt ipſum ladanum,quod quia ceræ ſimilẽ com
pagem hẽt,largo aliquo cõuenienti liquore indiget,quo capiti illini poſſit.Præſtat igitur hmõi
liquorem ſimilem ladano eſſe,hoc eſt ex contrarius facultatibus miſtum,attractoria nimirum,
& coactoria.Nequaquam ergo oleũ Sabinum,aut vetus,aut Cicinum ad hanc rem aptum fue
rit,ſed in Iberia,aut Hiſpania,aut quõcunq; tandem appellare uelis,natum: hẽt.n.& adſtricto-
rium quippiam,atq; amplius adhuc eo lentiſcinum,ſponte naturæ tale exiſtẽs, quale eſt ipſum
ladanum.Quare neq; expertus ſum,neq; mente concipere poſſum,ullum pręſtantius pharma-
cum ſore ad defluos capillos,q̃ eſt,quod ex ladano & lentiſcino oleo permiſtum conſtat.Mani
feſtum aũt eſt,ꝙ raſo quidem cuipiam, craſſius admouere medicamẽtum oportet:ad ipſam ue
ro cutem præſectos & attonſos hñtibus pilos liquidius:ꝙ.n.comam alere non oporteat priuſq̃
quis curetur euidens puto.Quòd ſi uero large defluant capilli,& coniectare poſſis multam rari

† Al. boni libram j s.
* ἐλαίῳ, πρωτείῳ, forte πρωτρόπῳ. erat oleum protropum ficus & vinũ, quod sine expreſſione ſponte defluebat, alias lixiuium oleum nocatum, quamquam etiã πρωτεῖον põt eſſe vocatũ, quod prima expreſſione manabat etenim Plinius, Columella cæteriq. geoponici, in oleo faciẽdo tres preſſuras fieri ſolitas docẽt, quarum prior oleũ omnium optimum reddebat: poſſumus etiam pro oleo primario intelligere, quod ante tempus maturationis ex oleis immaturis conficiebatur.

tatem cutis capitis factam,non ineptum fuerit in præſens myrteum oleum pro lentiſcino ad la
danum admiſcere.Licebit ẽt aliqñ unguentum nardinum adhibere in ætate frigida,& tp̃e hye
mali.Bonum aũt pharmacum ad hæc eſt diuitum fęminarum unguentum,quod Romæ uocant
Foliatum. Non minus aũt eo commodum eſt,immo magis,qđ appellãt Spicatum. Quare cum G
his uel ſolis diuites ungi iubeto,& cum optimo nardino.Ladanum uero in duplo uaſe liqueſa
cito,& liquefacto vna cum nardino ex prædictis pretioſis unguentis quodcunq; ad manũ ſue-
rit admiſceto.Atque hęc quidem medicamenta mihi ſuffecerunt una cum refectoria ac ſalubri
diæta,quæ in pleriſq; ẽt ſola ſuffecit.Compoſuerunt autem,ut dixi,quidam ex prioribus medi
cis pharmaca ad defluos capillos,in quorum relatione,ubi inuicem diſſentiant exponam. Pri-
mum autem referam compoſitiones ab Hera ſcriptas,quarum priorem quidem laudo,poſterio
rem uero curioſam,& præter rem auctam exiſtimo.De priore uero ita ſcribit.

Compoſitiones pharmacorum ad defluos capillos ab Hera ſcripta.

Heras in ferula duo ſubſcripta pharmaca hẽt,iuxta hanc ipſam dictionis ipſius ſeriẽ,ad hoc
ut capilli in capite ne defluant:Ladanũ in uino auſtero rigatũ terito,& oleo myrteo ac uino ui-
ciſſim affuſo ad mellis craſſitudinẽ redigito,ex eoq́; ante & poſt balneũ caput illinito . Præſtat
aũt & polytrichon,qđ quidam adiantum uocãt,dimidia ladani portione adiicere,& cum myr
teo aut nardino uti.Hęc de priore cõpoſitione locutus Heras, deinceps hęc ſcribit. ❡ *Compoſi-
tio olei ad defluos capillos,quæ & nigros eos facit.* Intra calendas,& Idus Iulias,nuces uirides centũ
tundito,eiſq́; olei †primarii *ſextarium j ʒ affundito,& aluminis liquidi lib.iii. Hęc ſimul in uas H
nouum teſtaceum ꝓmadeſactum indito,id ipſumq́;,q̃ diligẽtiſſime oblitum in loco neq; hume
cto nimium,neq; calido reponito,& ꝑ mẽſes tres ſub terra ſitum ſinito:deinde auferto,oleoq́;
utitor.Hæc ipſa ſecundi pharmaci eſt deſcriptio,quę plus q̃ cõuenit ip̃m pharmacum adſtrin-
gens reddit.Quapꝓpt ut uehemẽtẽ adſtringẽdi uim ipſius corrigeret is,qui primus hoc pharma
cum cõpoſuit,defodere,ac uelut putrefacere ipſum iuſſit,inde nimirum magis tenuium partiũ
reddere in eo cõmiſta conatus . At uero tale pharmacũ in tp̃e, regioneq́;,ac natura corporis ,
calidis cõmodũ fuerit,adeo ut in contrariis nõ tutũ ſit tali uti.Etenim ꝑfrigeratas eius uſu mu
lieres uidi,ut inde in grauedinẽ, ac raucedinẽ , defluxumq́; a capite ad pulmonẽ delaberẽtur.

Quæ Archigenes ad defluos capillos conſcripſit.

Archigenes in primo libro pharmacorum ſecundum genus,ad defluos capillos in hęc uerba
ſcripſit: ❡ Ladani & abſinthii ęquales partes,& iuniperi baccas.x.tritas in linteolũ illigato, &
in oleo per dies.v,macerato,ex eoq́; caput illinito:& neque capilli defluent,neque furfures ha
bebunt.Aut dum capillos pectis,adiantum cum myrteo,aut roſaceo oleo adhibeto.Aut adian
ti,myrti nigrę,ęquales partes,gallę duplum,cũ oleo ueteri,aut lentiſcino, aut myrteo, ad mel-
lis craſſitudinem redige,ac utere.Aut thus,& myſi,& gallam,& adiantum,ęquis partibus cum
vino

A uino maris experte ad mellis ſpiſſitudinem in ſole terendo redige. Aut molliter cocta donec nigreſcat, deindeq; cum oleo veteri, aut lentiſcino, aut myrteo miſta, in vſum adhibe. Aut braſſicam aridam tuſam cum aqua impone. Aut loti radicem eodem modo.

Quæ Cleopatra in libro de ornatu ſcripſit.

Quæ a Cleopatra in libro de ornatu ſcripta ſunt, illius ipſius uerbis ſic hñt. ¶ *Ad capillorum in capite generationem.* Arundinum tenellarum radices ubi contuderis ſuccum exprimito, muſcasq; ubi ſiccaueris, in pulticula miſceto: ſimulq; vrſinum adipẽ, atq; oleũ cedrinũ, ubi in vnũ triueris, atq; una miſcueris, ad illinẽdum exhibeto. Quo uero odorem obtundas, uinũ, aut paſſum affundito. *Aliud non longe præcedens, his verbis conſcriptum.* Quod capilli enaſcantur, lini ſemẽ ſiccũ una cũ lini ſtipula exurito, tritũq; cũ oleo ſeſamino illinito. *Aliud paulo inferius ſcriptũ hoc modo.* Ad defluos capillos, terrã cimoliã ſolidiſsimã uino auſtero, & mororũ ſucco tãto, quã tum cõbibere põt, rigato, ciq; hyoſcyami tenuiſsime triti acetabulum adijcito, indeq; paſtillos formato: quos in umbra ſiccatos in uas figulinum nouum reponito. Vſu uerò poſtulante, aqua diſſolutos illinere iubeto. Deĩde cũ locus exaruerit, abluat, Quinto die id ipſum facito. Facit itẽ ad faciei, & colli impetigines. ¶ *Aliud capillos augens cito, denſansq; ac denigrans.* Ladanũ cũ
B oleo, & uino dulci læuigatũ ac ad mellis craſsitiẽ redactum præſrictis illinito. Non longe quoq; poſtea aliud pharmacum ſcriptum eſt his uerbis. ¶ *Ad defluuium capillorum † citra morbum accidens.* Braſsicam aridam tritam ex aqua impone, aut loti radicem eodem modo. † *Antiq. Ex morbo.*

Quomodo Comptoria ab Exornatoria medicinæ parte differat.

Cõptoriæ quidẽ ſcopus eſt, vt pulchritudinẽ acquiſititiã inducat. Exornatoriæ uerò medicinæ partis, ut q̃cquid ſcd̃m naturã eſt, id oẽ in corpore cuſtodiat, ad qđ conſequiẽ ẽt naturalis, pulchritudo. Indecoro.n. aſpectu eſt caput alopecia uitiatũ, uelut ẽt oculi pilis palpebrarũ denudati, ſimiliterq; ſuperciliorũ pilorum defluuiũ. Non ſolum uerò ad pulchritudinem, ſed multo prius ad ipſam partium ſanitatem huiuſcemodi pili conducunt, quemadmodũ in libris de uſu partiũ eſt demonſtratũ. Quid attinet aũt dicere de lichenis, aut pſora, aut lepra, cum præter naturã talia exiſtãt? At uero faciei colorẽ per pharmaca niridiorẽ aut rubicundiorem facere, aut pilos capitis criſpos, aut fuluos, aut nigros, aut quẽadmodũ mulieres ſolent in longitudinẽ auctos, hæc ipſa, & quæ hmõi ſunt, cõptorij maleficij exiſtunt, non medicæ artis opera. Verũ ꝓp ſocietatẽ quandã, quã cum illis hñt, q̃ñq; ad regiarum fœminarum, atq; adeo ipſorum Regũ imperium, etiam comptoria adiungimus, ut pote cum his negare non liceat, docendo tñ compto
C riã ab exornatoria medicinę parte differre. Quapropter uiſum eſt mihi ea, q̃ Crito ſcripſit pharmaca capillos conſeruantia, eoſdemq; augentia, ex primo illius de ornatu libro ſubſcribere.

Quæ Crito ad conſeruandos ac augendos capillos ſcripſit: Itemq; quæ à defluuio ipſos præſeruent.

In primo libro Exornatoriorũ ſtatim in principio poſt præfationẽ Crito hæc uerba ſcripſit: Ad conſeruandos itaq; capillos ſubſcriptis cõpoſitionibus utendũ eſt. ¶ *Heraclidę Tarentini conſeruatiua Capillorum.* † Phernij florẽ anemonesve cũ oleo tritũ illine, idẽ ẽt eos denigrat. *Aliud.* † *Anemones florẽ.*
Ladanũ uino auſtero maceratũ ac tritum oleo myrteo excipe, eoq; pilos ante balneum ſubline. *Aliud.* Verbenacam rectã appellatã una cum radicibus arefactam contundito, & per anguſtiſſimum cribrũ cõcernito: deinde oleo admiſto, ut ſtrigmẽti craſſitudinẽ accipiat, in uas æreũ reponito: atq; ubi computruerit, pro oleo ſimiliter utitor. *Aliud.* Ladani partes duas, polytrichi qđ quidã adiantũ appellant partẽ. j: uino & oleo myrteo excipe ac utere. Nos aũt pro myrteo, nardino uſi ſumus. ¶ *Aliud, quod ipſum & ſubnigros reddit.* Baccarũ myrti nigrarum quadrantẽ, ladani tãtundem, diſſoluta cũ acaciæ fructus, hoc eſt ſiliquarũ ipſius ſpinæ appellatarũ, decocto, cõtere: atq; ubi limi craſſiciẽ acceperint, nardino, aut myrteo aut aliquo alio hedyſmate. i. odo-
D rato unguento, excipe. ¶ *Aliud Vnguentum conſeruans pilos, quod ipſum etiam ſubnigros reddit.* Baccarũ myrti nigrarum ſextariũ i, ſeminis apij ſextariũ. i, ſeminis betæ ſextarium. i, uirgultorũ myrti ſextariũ, adiãti ſextarij dimidũ, ladani tãtundẽ, uini nigri ſextarios vj: uſq; quo penitus diſſoluanẽ coquito: atq; ubi tertia pars ſuperfuerit, olei cuiuſdã, aut hedyſmatis. i. odoriferi unguenti, ſextarios. ij. aut iij. addito, rurſũq; coquito. Vbi uero bis aut ter ebullierit, liquorẽ exprimito, ac diligenter ꝑ ſaccũ excolatũ in hydriã recondito. Vſu uero expetẽte † in p̃raſis penitus ʒ utitor, illitis ex eo bis per diẽ capillis. *Aliud.* Paſſi cretici ſextarium j, ladani unc. i, corticis nucũ pinearũ uſti ſextantẽ, polytrichi uſti unc. *i, adipis urſini librã i, ſucci betæ cyathos. iii. Ladanũ & paſſum donec cogan̄ in unã cõpagẽ coquito, deinde reliqua iniicito, & ſublato in uas plumbeum ſeruato. Vſus autem tempore, quantum ſufficit in quocunq; uelis ſuaueolente unguẽto diluito. Vſus eius debet eſſe quotidianus. Quidã uero raſo capiti pharmacũ illinerũt nulla re dilutum. *Aliud.* Ladani unc. i, paſſi ſextariũ j: corticis nucum pinearũ uſti. ʒ. ii, alii ſeſquidrachmam, habent, alij cyathos. ii, uel ſeſquicyathum: ʒ ſpongiam marinam uſtam tritam unam, * panniculi Cilicij uſti triti cyathos iii, polytrichi uſti triti cyath. ii, adipis urſini lib. I. coquito & apparato, ut dictũ eſt. ¶ *Aliud quod pilos conſeruat, & defluentibus quoque auxiliatur.* Seminis apii ſextantẽ, betæ ſeminis ſextantem, callitrichi ſextantem, thuris ſextantem, nuces iuglandes numero. xv,
ladani

† Al. κινεῖ παντελῶς, i. omnino commouet.
* Al. ʒ.
* μέλανος.

ladani ſextātē,corticis nucis pineæ lib.j.Omnia in nouā ollā cōniecta,& cū argilla probe obtu E
rata,in balnei fornace aſſato:deinde extracta terito,& adiecta adipis vrſini libra una ſubigito,
& in pyxide ilicea{aut ciprina}reponito.Vſu uero expetente,quātū ſatis uidebit̄ ex pharmaco
accipito,ac quocūq; uelis hedyſmate{i.odorato vnguine}conquaſſato,ex eoq; caput bis in die
illinito.Quidā uero ubi caput ēt abraſerint,medicamēto excepto adipe vrſino illinunt.¶ *Aliud ad Caluiciem,quo vſus eſt Andromachus iunior.* Leporū uētres ſex accipito, probeq; ſiccatos in te
ſtaceo uaſe torreſacito:ad eoſq; baccarū myrti quadrantē,& uirgultorū eiuſdē tātundē,cōij-
cito:indeq; adiāti quadrantē addito,acaciæ ſucci tātundē,fructuū canis rubi tantūdē: oīaq; ſi
mul attētè torreſacta tūdito,ac ꝑ anguſtū cribellū excernito, deinde adipis urſi† li.j,{ac phocæ
tantundē,ſubigito: ſublatumq; pharmacū in pyxidem plumbeam recondito.At uero ubi uſus
tp̄s inſtiterit,quocunq; uelis hedyſmate,ipſum diluito,ac utitor.Atq; de his quidem hactenus.

† *Al. unciam unam.*

De Tincturis capillorum. C A P. 3.

CVm vero poſt præſcripta pharmaca Crito alia quædam ſcribat,quæ quidem cōſeruationē
capillorū promittunt,uerū primum ipſo opus eſt ut tingant ipſos,quo ſiue nigri, ſiue flaui
reddantur,† viſum ſane eſt mihi in principio ea relinquere,cū oīa talia manifeſte comptorij ge
neris exiſtant.Quandoquidem aūt haud ſcio,quō dogma cōe inoluerit,vt uetulæ fœminæ ca- F
pitis capillos denigrent,tanquam turpe ſit canos hr̄e:atq; hoc ipſum ēt maſculis eſt viſum , qui
turpe{ſpectaculum}eſſe aiunt,anieulam uxorem cano capite hr̄e: quæcunq; quidē præ delicijs
ſe ipſas ornant,harum nulli tale quippiam a me petenti exhibui:Quæcunq; uero magis uene-
tādę,ut notā effugerent,tum maritorum ſuorum importunitatē uitarent,pilos ſuos nigros ali-
quo modo reddere cupierunt,neq; ex adſtrictoria ui nigrorem inducentiū oblædi, illis conſu-
lui cedriæ uſum,ita ut tribus aut quatuor horis ante balneum illinirent,& poſtea detergerent;
idq; ꝑ quatuor aut quinq; dies facere pergerent. Ad hoc.n.ꝙ nihil lædit,amplius ēt cōmoda eſt
eis,quæ facile a frigore offenduntur,nimirum pharmacum exiſtens cedria quod abūde calefa-
ctet.Oportet aūt ipſam citra olei admiſtionem adhibere capitibus uehemēti reficcatione,& ca
leſactione indigentibus,quibus,ſ.humida, & frigida intemperies per ſe ineſt:alijs uero oleo mi
ſtū adhibere pharmacū oportet.Quin,& defluentes capillos corrigit,& non defluentes auctio-
res reddit. Cæterum odorem eius uitent delicatæ mulierculæ,qui ſane iniucundus eſt iis, ꝗ ſu-
ſtinēt ad conſuetudinē uſus peruenire.Porrò in Aſia apud nos agreſtes mulierculæ mōtana in-
colentes,non cedria ſolum illinuntur oleo permiſta,uerū tum corpus uniuerſum, tū caput in-
ungunt.Quin ēt picem liquidam cum oleo eodem modo permiſtā,ad radices capillorū capitis G
illinūt: vocantq; hoc cōpoſitum pharmacū piſtelęon , hoc eſt oleum picatum.quod oīno aliud
eſt ab eo qđ piſſanthos hoc eſt flos picis,appellatur,quod ipſum liquidæ pici incūbit, & ſuper-
ſtat,tenuium magis partium ꝗ ipſa pix exiſtēs,tum compage,tum etiam facultate . Hmōi itaq;
pharmaca tarde caneſcere faciunt,nulla utentium oblæſione:at uero quæ ex auſteris , & acer-
bis cōpoſita ſunt,magnopere lædunt . Cæterum materiam ex qua conſiunt hæc, adſtringentis
qualitatis ac facultatis exiſtētem,ēt quippiam tenuiū partium hr̄e oportet,quo non in ſuperfi
cie tm̄,ſed & in profundo cutem permutent,uſq; ad locum radicum capillorum progrediēdo .
Atq; hæc quidē eſt Methodus componēdi ea.Habes aūt in ſimplicium pharmacorum tractatu
particulatim materias ipſorum, in quibus facultates & qualitates earum dictę ſunt.Quapꝑ ex
illis tum ea,quę iam a prioribus compoſita ſunt iudicare,ac quali nam vi prædita ſint inuenire
potes,tum ēt per te ipſum de integro noua componere. Vtile aūt hoc eſt & ad cognitionē affe
ctionum,quas iam incurrerunt aliquę mulieres,& ad futurarum prænotionem,præſentiumque
ſanationem.Non ſolum.n.in periculo uerſatas ſæpe ſcio fęminas;ſed & mortuas,ex perfrigera
tione capitis per hmōi pharmaca inducta.Læſio autem eis maxime accidit,aliquando quidem
in ſtuporem attonitum,aut comitialem,aut ueternum,aut ſoporem profundiorem , aut animi H
apprehenſionem,{catalepſin Græcis appellatam,}delabentibus:aliqñ uero deſtillationibus ſo-
lutu difficilibus capiuntur , ut ante ꝗ ſoluantur , pulmones male habere incipiant, exindeque
tabes conſequantur.Offenduntur autem citius quæ frigidius temperamentum capitis hn̄t,tar-
dius vero quæ calidius: frigidæ enim particulæ frigidis affectionibus,calidæ calidis,facilius cor
ripiuntur. Atqui periculum minus ſubeunt,utpote,cum a minore cauſa lędantur,quæ frigidius
temperamentum hn̄t:at uero calidę,propterea ꝙ ęgre & uix tandem a frigidis cauſis lædi pñr,
cum ſane a magnis cauſis fuerint exuperatæ,maiorem læſionem incurrunt,quæ cōi & vniuer-
ſali rationi ſubiacēt,in Aphoriſmis ab Hippocrate relatæ,ᵃ ‖In morbis minus periculū ſubeūt
ægrotantes,quibus congruus naturæ,ætati,habitui,ac tempori,adfuerit morbus, ꝗ quibus ni-
hil ſecundum hæc ipſa congruerit.

† *Antiq. Omiſſa erāt, vt mihi uidetur hoc in principio dicere, quando ſiquidē omnia huiuſmodi euidēter coſmetica.*

A 2. Apho.34. Ext.ord 17.c
B † Quidam ueteres g. cod. caput hoc a ſuperiore diſtinctum non habent.
C * Al. tingentibus,
D † Al. Aeolii capparim tritā. Al. folia capparis trita.

ᵇ † *De Pharmacis capillos ᶜ Denigrantibus, ᵈ Archigenis.*

Paulo ante dixi,ꝙ nō ex mea ſcia medicus eiuſmodi pharmaca contrectat , uerum cū regiæ
aliqñ fęminæ,qbus minime negare licet,nigros aut flauos capillos reddere expetāt,eā ſane ob
tē ēt Archigenē puto,quāquā honeſtiſſimū uirū,de illis ſcripſiſſe in hæc fere uerba.¶ *Denigrant capillos hæc.* ᵈ † Radicem capparis tritā{cum muliebri lacte,aut, ut alijs placet,aſinino,ad tertias A. l. 4. ſ. c. 29. to 509.
coquito,

A coquito,& ad noctẽ pro cataplaſmate imponito. Aut urina canis in quinque aut ſex dies adſeruata lauato. Aut corticẽ radicis * ilicis, donec mollis fiat coquito,eumq́; cataplaſmatis mō imponito,cū aqua uero decocto lauato. Aut quod in † phernio intrinſecus nigrū eſt,cū oleo myrteo tritum affricato. Aut ſpumā argenti,cimoliam,alumen liquidum,pari mẽſura, prælotis, & ſiccatis capillis in noctẽ illinito,& betæ folijs ſuperne obligato. Aut ſelinuſiam terram,argenti ſpumam,calcem,cum aqua ad mellis craſſitudinẽ redige: & ubi liquido lixiuio prælaueris, capillū uiciſſim inunge, ſimiliterq́; betæ folijs impoſitis obligato: mane uero excuſſos capillos applanato. Aut abſinthij,oſſiū palmarū ſyriacarū,fabarū ægyptiarum,oīum uſtorū cinerem pari mẽſura cū uino Mendeſio ad ſtrigmẽti craſſitudinẽ redigito,& cerato myrteo liquido admiſto affricato. Aut corticis ſalicis ſuccū cum oleo affricato: ſumme denigrat. Aut nodos ad racemorū ſimilitudinẽ ex arbore nuce enatos ex oleo coquito,& bitumine liq do admiſto utitor. † Poſt ꝑdicta ẽt hæc Archigenes adſcripſit: denigrāt barbā, Suber aridū, & plumbū uſtum, cū betæ crudæ ſucco mellis ſpiſſitudine illita: ſinito uſq; ad prandiū, deinde abluito. Aut ferri retrimentū ac plūbū in aceto cocta ad tertias, illine citra oleū. Poſt hæc Archigenes ex cōptoria dānata arte accepta hęc ſcripſit: fuluos aūt reddūt capillos lupini crudi cū aqua,& nitro illiti. Hęc

B de flaueſcẽtia. De criſpātibus aūt capillos dicit: Criſpos aūt reddes capillos, ſi ſpuma ſalis cum myrrha cōfricaueris. Aut ſucco carpaſi illine,& manebūt criſpi ac nigri. Aut myrti baccis,ac betæ ſemine ęquali pondere cum oleo tritis utitor. Aut aſphodeli radicẽ mero illine. Aut lupinorū cortices ac parū nitri in aqua ad quatriduū macerato,ac utitor. Horum pharmacorū mẽtionem ob id feci, vt oſtẽderem neceſſario quoſdā ẽt honeſtiſſimos uiros talium ſibi cōptoriorū experientiā parare. Qñ.n. Archigenes hæc ſcribere non eſt ueritus, multo amplior venia Critoni dāda eſt, qui in Imperatoriis ædibus eſt medicatus. Apparet aūt & Heraclidẽ Tarentinum multa & probata pharmaca cōptoriæ ſpeculationis ſcripſiſſe, quanquā nondum tantæ deliciæ fœminas occuparant, quantæ nunc ſunt. Verū Heraclidę,& Cleopatræ,& aliorū quicunq; poſt ipſos interiecto tꝑe medici fuerunt, pharmaca oīa Crito coaceruauit: ad quẽ ſane remitto eos qui qūo capilli nigreſcāt, aut flaueſcant,& alia hmōi, diſcere nolunt. Scripſit enim quatuor de ornatu libros, qui in oīum manibus uerſantur. Quid igitur ego nunc ipſa fruſtra traſcriberem, cum poſſint ex illo diſcere, qui adeo ea cognoſcere uelint? In primo quidem libro omnia quæ ad capillos pertinẽt ſtatim in principio ſcripta ſunt, reliqua uerò deinceps iuxta propriū quẽq; ordinem. Quo itaq; facile inuenire queant ſingula taliū pharmacorū abſq; longa inueſtigatio-

C ne, uiſum mihi eſt capita ſingulorum librorum indicare. In primo itaq; libro capita hæc ſunt.

PRIMI libri Critonis de ornatu capita. Conſeruantia capillos. Augentia capillos. Præſeruantia capillos. Tincturæ canorū. Tincturæ flauos,& auricolores capillos reddẽtes. Smegmata capillorū. Illitiones præſeruantes. Faciem erugantia. Illitiones faciem nitidam reddẽtes. Cataplaſmata faciem nitidam reddentia. Superciliorum illitiones. Supercilia denigrantia. Oculorum illitiones. Illitiones ex ſtibio. Ad graueolentiam narium. Dentifricia. Manducationes. Ad fœtorem ſub alis affrictiones. Manducationes ad fętorem oris.

SECVNDI libri capita. Quæ nigredines colli repurgent. Illitiones ad exudationes ſub alis. Illitiones māmillas cōſeruātes. Ventrẽ purgantia. Smegmata manus nitidas reddentia. Ad nigredines a partu. Ad rugas a partu. Ad fiſſuras a partu. Illitiones ad eminẽtes umbilicos. Quæ pueros impuberes cōſeruāt. Quæ uirginitatẽ cōſeruāt. Ad humectas, & frigidas mulierculas. Ad cicatrices nigras. Depilatoria pilorū. Smegmata attenuātia oīs generis. Illitiones capillos abolẽtes. Smegmata totius corporis. Repurgatoria nitorẽ inducentia oīgena. Cōſperſiones aromaticæ ueſtiū. Odoratæ tincturę ueſtiū. Aſperſiones thalamorū & ambulacrorū. Suffimentorū oīgenorū cōpoſitiones. Illitionū & unguẽtorū oīs generis cōpoſi-

D tiones; uidelicet amygdalini, balanini, nucū, ſeſamini, myrtei, lẽtiſcini, laurini, roſacei, gleucini melini, ęnāthini, ſampſuchini, telini, ſuſini qđ aliqui crininū hoc eſt liliaceū appellāt, cicini, irini, narciſſini, phęnici, cyprini, crocini, nardini, amaracini, hedychroi, mendeſij, malabathrini.

TERTII libri Critonis capita. Ad furfures oīgenos. Ad capitis eruptiones. Ad achoras, hoc eſt ulcera manātia. Ad pediculos & lẽdes. Ad alopecias. Ad ſcabioſas faciei affectiones. Ad lẽtigines. Ad maculas a Sole ꝓuocatas. Lotiones faciei. Ad ſtigmata. Ad liuentia. Ad ſugillata. Ad varos. Ad puſtulas nocte erumpentes. Ad mẽti tubercula. Ad menti impetigines, īpetiginū illitiones. Epithemata excoriatoria. Emplaſtra uiridia, q̄ ab excoriatione īponunt. Emplaſtra alba ad cicatricẽ īducẽdā. Pharmaca emolliẽtia, q̄ impetiginibus affricāt.

QVARTI libri capita. Ad alphos, id eſt uitiligines nigras & albas. Ad cicatrices nigras. Ad leucas, hoc eſt uitiligines altius inſidẽtes. Ad lepras. Ad ungues ſcabioſos. Ad pruriginoſas affectiones. Ad tubercula parua pſidracas Græcis appellata,& ad excoriata. Ad ſerpiginoſas affectiones. Ad ſcabidos. Ad thymos, uerrucæ genus. Ad penſiles uerrucas. Ad formicarias, latioresve verrucas. Ad umblici inflationem. Ad inteſtinorum delapſionem. Ad hydroceclas. Ad apellas. Ad procidentes anos. Ad chimethla, hyemis tempore oborta ulcera. Ad rimas pedū. In his quatuor libris Crito diligẽtiſſimè omnia fermè exornatoria pharmaca

ſcripſit,

* [illegible] quidā tamen [illegible] capſifici.

† Ammone.

† Additur ex antiquis. Denigrantes pilos barbæ, Archigenes.

ſcripſit, appoſitis ēt comptorijs, quę ſpuriam pulchritudinem, nō uerā inducunt: quāpp ēt ego E ea relinquam, ſolumq; mentionem eorum faciam, quæ pulchritudinem ſcd̄m naturam conſeruant. Quanq̄.n. vel maxime cognita habeam ſmegmata corpori nitorem inducentia, itemq; q̄ in uirginibus mām̄illas conſeruant, & quæ impuberum puerorum teſticulos ad multum tēpus paruos conſeruant, ſimiliter, & quę pilorum exortum cohibent, verecundor tñ eiuſmodi ſcribere, atq; multo magis eas, quas Crito tradidit conſperſiones ueſtium aromaticas, odorataſq; veſtium infectiones, & aſperſiones thalamorum, ac ambulacrorum: ſuffimentorum item oīs generis uarietates, illitionumq;, & vnguentorum. Extra.n. medicinæ documenta talia exiſtunt. At uero ubi decoris ſecundum naturam conſeruatiua ſcripſit, ſi quando locus ita tulerit, ea referam: ac primum quidem quæ circa capillos medicis utilia mihi videntur, docebo.

De Pharmacis Pilos corrumpentibus. CAP. 4.

QVemadmodum ex pharmacis, quę pilos augent, alia medici uſus, alia comptorij exiſtunt, eodem modo & quæ ipſos corrumpūt. Aliqñ.n. & his medici neceſſario utuntur iuxta triplicem eorum dr̄iam: Nempe cum quædam ex eis proprie pſilothra appellantur, alia attenuatoria capillorum, alia uerò ipſos penitus extirpantia. Hęc itaq; poſtremo loco nominata periculoſi ſunt uſus. Ex eis.n. illitæ corporis partes, non ſolū in poſterum depiles oēs penitus redduntur, ſed & vſq; ad caput, & mentum, ſuperciliaq;, & palpebrarum pilos, nuditas ipſa procedit. Reliquæ uerò duæ dr̄iæ uſum minime periculoſum hñt. Et quæ quidem pilorum denudatoria ſunt, & propriè, ut dixi, pſilothra uocantur, tñ non quotidie in oīum muliercularum, ferme ēt quorundā uirorum, uſu hñr. Altera uerò, quæ tenuiores pilos reddunt, & minores, eis conueniunt, qui duros, & magnos, multoſq;, & craſſos, pilos hñt, & ob id ſuillis non abſimiles exiſtunt. Cæterum hæc ipſa ſcd̄m exceſſum & defectum inter ſe differunt, cū unum genus ſit pharmacorum, quod in hunc uſum compoſitum eſt, nimirum eorum, quæ erodentem, & vſtoriam, hñt facultatem. Præſtant aūt erodentem facultatem habentia, ꝙ minori periculo admouētur. Periculoſiora aūt quodammodo ſunt vſtoria, quæ, ſi quis paulo negligentius adhibeat, bullas excitant, & exulcerant, & aliquantulū cutem exurunt. At uero particularem eorum ſyluā oēm in commentarijs de ſimplicium pharmacorum facultate tradidi: ſed tñ exēpli gratia ea, quibus aſſidue utor recēſebo. Ex liquidis igiř eſt lixiuium tali vi præditum. Ex aridis aūt & metallicis, arſenicū, & ſandaracha, & calx non extincta, quam pleriq; uiuā, Græci uerò ēt ſolius Asbeſti.i. nō extinctę noīe appellant. Manifeſtum itaq; eſt, uehementē ipſorum uim per admiſtionē imbecilliorum pharmacorū tum liquidorū, tum aridorū frangi. Quorum cōgruētem miſturę mo G dum cōiecturaliter primum faciet uiriū eorum expertus, deinde uero per experientiā defectū corriget, aut ēt addet. Quo uerò ēt eorū, quæ per experiētiam iudicata ſunt, notitiā habeatis, adſcribā ea, quæ in primo libro de ornatu a Critone ſunt relata, ubi prius oñdero ēt medicis ſępiuſculè ipſorū uſum neceſſarium eſſe. Quemadmodū tincturas expetentibus, honeſtè negare poſſumus, ut quæ comptoriæ ſint maliciei: ſic depilatoria negare minime licet. Si.n. moderatos quiſpiā habeat capillos, non ſubſeruiemus ipſi ad ſuperfluas delicias. Si uero admodū multos, & longos duroſq; habeat, honeſtū eſſe vř & rationabile ipſos pauciores, & tenuiores, molliores q;, ac rariores facere: Contingit aūt aliqñ neceſſitas, ut eis, qui multos & alte fixos, non tñ duros hñt, in totum pilos tollamus, qñ auſpicatione opus hēt totum corpus, qñq;.n. hoc præſidio iuxta medicinæ rationem utimur: aut qñ pharmacum Emplaſton, hoc eſt quod meatus obducat, imponere uelimus: tunc.n. neceſſario a parte pilos prius tollimus, quod quidem ēt per nouaculam facere licet. Quidam uero ſiue re uera, ſiue ficte, nouaculæ timorem confitent, qm̄ periculum ſit ex ea cutem ſauciari. Quidam aūt non citra rationem fortaſſe metuunt, maxime cum partes gutturis radi oportet. Quapropter neceſſarium eſt, medicum etiā huiuſmodi pharmacorum experientiam habere, tum quod ad compoſitionem, tum quod ad uſum attinet. H

Pſilothra a Critone hac uerborum ſerie conſcripta.

Pſilothra Capillorū. Auripigmēti auricoloris [a] † ſcrupulos. vij, aut x, ʒ calcis uiuæ tātūdē, amyli ſextantē, terræ q̄ Romanis Selinuſia appellař, [b] † vnc.i. ʒ Omnia trita & per anguſtiſſimū cribrū excuſſa reponito. Vſus uero tp̄e ex pharmaco, qđ ſufficit acceptū aqua cōquaſſato, deinde illinire iubeto, ac animaduertere ne exurat. ¶ *Aliud e ueſtigio læuem reddit.* Calcis uiuæ partes duas, auripigmenti partem.j. Hæc in mortariū plumbeū coniecta, aqua, aut ptiſanæ ſucco affuſo, terito, atq; ubi nigra reddenř, calefacta illiniri maxime in balneo iubeto, læue.n. corpus reddūt. Quòd ſi uero tenuis capillus enaſcens ſubeat, calcē coquito, & auripigmentū cū aqua terito, & ubi ī uas fictile aconitū cōieceris, coquito, atq; ubi cocta fuerint nigraq; reddita illinito. ¶ *Paridis ſaltatoris pſilothrum ſtatim pilos aufert.* Sandarachæ [c] † unc.j, ʒ calcis uiuæ ſextarium i. Trita cum aqua diligenter coquito, [d] † atq; ubi ebullire cœperint, ablatis utitor. Experimentā huius facies, ſi pinnulam in ipſum pſilothrum immergas, breui enim glabra fiet. ʒ *Aliud.* Amyli unc.j, calcis uiuæ unc.j, auripigmenti [e] † unc.j: ʒ contuſa & cribrata repone, uterq; ut dictum eſt. ¶ *Heraclidæ Tarentini Pſilothrum e ueſtigio pilos tollit.* Calcis uiuæ ſextarium i, cimoliæ ſextariū.i, pumicis uſti ſextariū.i, auripigmenti partes quatuor: trita ac læuigata reponito. Vſus uero

tempore

A † Al. vncias duas.
B † Al. vncias duas.
C † Al. vncias duas.
D † *Al. ex antiquis. atque, vbi cœperit operari, ablato utere. Experimentū aūt huius rei fiet, ſi pinnam in ipſum pſilothrum immiſſa breui tibi glabra reddatur.*
E † Al. vnciam .j.

A.l.4. ſect. c.7.lol.[illegible]

A ₚpe aqua dilutis,ut dictum eſt,utitor. Hæc quidem igitur Crito ſcripſit. Cæterum eorum uſus melior eſt,quemadmodum nunc mulieres utuntur,poſt corporis uidelicet illitionem,in tepidã balnei domum ingredientes,atq; ubi exudare cęperint,ſtrigili pharmacum ex aliqua corporis parte detrahentes,deinde cum ſimul auferri pilos ſenſerint,reliquum corpus omne abluentes.

Quæ Pilos diſperdant.

Scriptũ quoq; de iis eſt,quę pilos diſperdant,in cõptorijs libris,quæ ſane iam ex medica materia exciderunt.Quapp,& ego ſimpliciũ tñ ex eis faciam mentionem, in ſimplicium itẽ pharmacorum tractatu a me relatorum.Iuxta rationem.n.propoſita pharmaca cõponunt,ex lepore marino,hepate thunni putreſacto,cedria,ranarum in viridibus arundinetis degentium cruore ſiue muco,marinæ teſtudinis ſanguine,lachryma uitis albæ, lachrima hederæ, ſimiliterque bryonię,ac oleo,qđ inſulſum appellãt: Ex marinis itẽ ſcolopẽdris,urticaq; marina,& ſtellis marinis,nitro ac amurca ad hæc admiſtis.Quin,& ſortiora his ex erinaceis,& ſalamãdra cõponũt in oleo coctis.Admiſcẽt aũt ipſis & alcyonia,& ſandarachẽ,& q̃cunq; alia eius generis exiſtũt.

Quæ Pilos attenuant. *CAP. 5.*

B VTetur ẽt aliqñ medicus uelut dixi,ijs,quę pilos attenuant,quę non eandem cum depilatoriis facultatem hñt.Quam enim in ſimplicium pharmacorum commentariis exterſoriã facultatem appellauimus,eiuſdem ſunt ẽt ea,quæ pilos attenuant.Quemadmodum aũt in oĩbus eiuſdem generis pharmacis, dr̃ia ſecundum exceſſum & defectum exiſtit, ſic ẽt in exterſorijs, hẽt.Hordei itaq; ſarina,& fabarum,ampliusq; erui,ſpuma nitri,ac ipſum nitrũ,familiaria pharmaca ſunt oĩbus ad tollẽdas ſordes vſurpata.Aſſiduus aũt eorum uſus ẽt pilos attenuat. Quæcũq; uero ſortiori vi exterſoria prædita ſunt,in ijs,qui ualde duros & magnos pilos hñt, aſſumpta congruunt. Eius itaq; generis pharmacorum eſt nitrum vſtum,& nitri ſpuma, & aphronitrum ſpumoſum.In aſſiduo aũt uſu ſaciunt item purpurea appellata uaſa fictilia Alexandrotica,contuſa videlicet,& tenui cribro excreta.Cæterũ,pauperibus ego ẽt fictilium,& clibanorũ in quibus aliquid ſub textu coquitur,teſtas,itemq; pumicem uſtum,ac non vſtum indicaui. Vili aũt & gratis habuerit quis circa mare degens,aut urbe quapiam non longè a mari ſita, teſtas vſtas tum buccinorum,tum purpurarum,aliorũq; oſtreorum:ſepiæ uero teſtam ẽt citra vſtionẽ.Atq; hæc quidem pro ualde egenis indico,pro alijs uerò alcyonium, & berbam lanariam, utrunq; ueratrũ,bryoniæ item,& dracunculi radicem,ariſtolochias, canchry,& panacis radicem,& q̃cunq; eius generis exiſtunt:plura.n.ut dixi,relata ſunt in ſimplicium pharmacorũ tra C ctatu.At uero ſi hæc ipſa odorata facere uolueris,cyperum,& melilotum,roſasq; ſiccas,& iunci odorati florem,iridem illyricam,meliſſophyllumq;,& cydoniam berbam,eis admiſcebis.Et ſi pro diuitibus paraueris,ſpicam nardi indicam,celticamq;,& mõtanam inijcies:& terrã Eretriada.Addes ẽt† folium malabathri,amomum,myrrham,crocum,coſtum,& hedychroũ.Qui uero ꝓcioſiori materiæ parandæ non ſufficit,ei uiliores ij,qui exornatoria cõpoſuerunt,excogitauerunt.Quorum ẽt Crito meminit in primo de ornatu ſic ſcribens:Ollam nouam figulinã magnam,operculum habentem accipito,in eamq; cimoliæ glebas pro ſitus ratione conijcito. Componantur aũt hæ quãtum fieri põt ad theatri formam, ut in medio ipſarum locus uacuus relinquatur. Inter glebas autem uiciſſim mala cotonea recentia uiginti locenrur, hæc autem per interualla uariare iubeto:deinde operculo impoſito marceſcere ipſa mala ſinito. Vſu autẽ expetente,quãtum ſatis uidebitur accipito,terito,ac uti iubeto.Poſt pſilothrorum uero * impoſitionẽ,ſuauem quendam odorem hẽt.*Aliud.*Roſas q̃ odoratiſſimas per diem unam in umbra refrigeratas,quo humor ſaltem ab eis deſiccetur, in uas figulinum cõponito: eodemq; modo, ut dictum eſt,glebas cimoliæ indito,ita roſæ ſubſternantur,rurſusq; inter glebas eædem imponantur:deinde operculo addito,combibere ſinito.Vſus iam demonſtratus eſt.

*† Additur in græcis malabathrum, & in aliquibus aũt marathrum.i. fœniculum. & * Al. ἀϕαίρεσιν .i.ablationem.*

D *De Furfuratione.* *CAP. 6.*

QVibuſdam ſe ſcalpentibus,furfuribus ſimilia ex capitis cute decidunt,& ꝓpea furfurationem medici hanc acceſſionem, ſiue ſymptoma appellãt,a uitiatis ſaniebus prouenientem: quas conſumere ſcopus eſt eis,qui malũ hoc ſanare uolunt.Manifeſtũ igitur eſt diſcuſſoria & exterſoria pharmaca adhibenda eſſe,pręparato prius uniuerſo corpore,ſi uitiatis humoribus repletum uideatur:in omnibus.n.huius rei meminiſſe oportebit,etiam ſi aliquando in ſermone relinquatur. Admiſcuerunt aũt quidam prædictis pharmacis quædam adſtringẽtia,quo per ea affectum membrum corroboretur,ut ne facile in ſe ipſum ſuſcipiat influentes humores ſeroſos,ſed reſiſtat,eosque repellat:& ob hoc ſane Archigenes in pharmaco ex attramento ſutorio compoſito hæc uerba adiecit:Hoc,inquit,adeo efficax eſt,ut neq; ſinat in poſterum fieri. Crito quidem in tertio libro de ornatu, eiuſmodi pharmacorum ſyluam ſcripſit in principio ſtatim ipſius libri.Quare uelut paulo antè dixi,minimè neceſſariũ eſt, me ipſa hic rurſus deſcribere,cũ oẽs illius hẽant libros.Cæterũ q̃ Archigenes ſcripſit indicabo,ob id maximè,ꝙ quibuſdam ex eis adſcripſerit,ꝙ non permittant ſymptoma hoc rurſus fieri.Scribit autem hoc modo ſuis ipſius uerbis: Victus ratio conſtituatur flatus expers,nihil ex craſſi ſucci cibis habens quales ſunt† tubera,fungi,bulbi,legumina,carnesque,maxime bubulæ, ac quæ ſimilia exiſtunt.

A.l.4.f.7.c.1. c.25.lo.5 10.c

† Antiq. ſorba.

Sint

Sint aũt cibi,quibus ueſcuntur boni ſucci,faciles concoctu,& mel iiſdem addatur.Intinctus cõ E
ferunt,acetũ cum ſapa.Condimenta,cuminum,& fœniculum:aliis parcè utantur,& a bellariis
oĩbus maximè abſtineant.Vinum conducit eis album & tenue: voluptatis uero gratia dulce,&
uinum mulſum.Ex fructibus optima eſt uua arefacta,deinde ficus,quibus ante cibũ reliquum
veſci præſtat.Verum ante oĩa bonę concoctionis cura habenda eſt.Deambulationes lenes plu
rimæ & mane,& ueſperi optimæ ſunt.Lauatio ex frigida balneis præſtat.Si uero quis calida la
uit,incongrua ei eſt longior in aere mora: & perfuſio capitis præ ſolio eſt eligenda, poſtea uero
larga frigidæ adfuſione refrigerato.Dormire ad ſatietatẽ uſq; utile eſt.Ira,indignatio , uerſatio
in Sole,& uehemens refrigeratio uitanda,oĩa item,quæ caput replent. ¶ *Archigenis ad furfura-
tionem capitis.*Quibus furfures caput occuparunt,his cũ fęnugræco,betę ſucco, ac nitro, præfri
ctis,& exterſis, cimoliã ſelle bubulo aut ſuillo, acetoq; ſubactã illine.Deinde poſt horã ablue,
atramentumq; ſutorium, ac nitrum cũ oleo trita illine.Aut myrobalanum,i.vnguentariam nu
cem,& fabaceam farinã ęquali prondere trita,in aqua coque,& affrica. *Aliud.* Amygdalas amas A.ibidem. d
ras decorticatas cũ aqua aut aceto affrica,cũq; exaruerint capilli,calida ablue. *Aliud.* Aut mal-
uam ſyluestrem aqua marina ad decimæ partis reſiduum coctam terito,& affricato. *Aliud.* Aut
nitri ſpumam,& attramentum ſutorium,ęquis partibus cum uino,ter aut quater in menſe affri F
cato:hoc adeo efficax eſt,vt neq; in poſterum fiant. *Aliud.* Aut vini Rhodij fęcem,& pumicem,
& nitrum,pari pondere cum lupinis affrica. *Aliud.* Aut cimoliam cum fœnigræci cremore adhi
be. *Aliud.* Aut nitrum aſſatum,& bulbum.Aut hæc omnia ſimul pari pondere læuigata affrica.
Aliud. Aut ubi picis liquidæ ſerum illeueris,alumen inſperge.

De Phthiriaſi,hoc eſt morbo pediculari. CAP. 7.

τουμπτωμάτω ſimptomatum.

PEdiculorum generatio quibuſdam in capite cõtingit aceruatim,ex multis uidelicet humo- A.l.4.f.7... c.27.l.518...
ribus calidis quidem,ſed non ad tantam caliditatem progreſſis,ad quantã perueniũt acres
ichores.i.ſanies.Quare manifeſtum eſt,in profundo cutis pedicularis morbi affectionem fieri,
ubi ẽt aĩalia hæc generari poſſibile eſt,nõ in ſuperficie cutis,in qua furfures cõſiſtere diximus. A.ibidem e
Pharmaca itaq; ipſorũ neceſſario exiccantia ſunt,& quæ ex alto trahere,ac euacuare pñt, ma-
gis uriq;,q̃ ea,quæ furfuribus conueniunt.Atq; hæc quidem Methodus eſt ea cõponendi. Ve-
rum ſylua eorum,quæ experientia conſtant(oportet.n.ut dixi,in omnibus maximè attendere
ac cõſiderc his , quibus experimentum teſtimonium prębet)in tertio libro Critonis de ornatu
ſcripta eſt.Apponam autem ẽt nunc ego ab Archigene ſcripta hac ſerie verborum . ¶ *Remedia
morbi pedicularis.*Morbo pediculari affectis hæc conferunt.Staphidis ſylueſtris,i.herbæ pedicu- G
laris partes.ij:ſandarachę,& nitri,utriuſq; partem.j:cum aceto,& oleo capiti illine.Aut Rheõ,
qui in obſonia additur,cum oleo tritum ſimiliter illinito.Aut oxylapathi.i.acutæ rumicis,radi
cem cum oleo eodem modo.Aut ueratrum album,& ſtaphidem ſylueſtrem.i. herbã pedicula-
rem,& nitrum,pari pondere cum oleo in balneo adhibe.Aut aqua marina, aut muria meraca,
cum aceto,perfundito.Quòd ſi nuditas pilorum adſit,ſylueſtrem ſtaphidem,i.herbam pedicu-
larem(emplaſtri more)cum oleo,& aceto imponito.Aut alumen tritum cum oleo illinito.

De Achoribus,hoc eſt Vlceribus capiti manantibus: & Cerys,id eſt Fauis. CAP. 8.

INter affectiones cutis capitis cõnumeratur quoq; ea,quę Achor appellatur,ex genere tumo
rum præter naturam exiſtens:propriam aũt & ſingularem appellationem nacta,ob acceſſio
num,quæ ad eã cõſequuntur , proprietatẽ:ualde.n.tenuibus foraminibus erodirur,quæ tenuẽ
in ſe humorem modicè uiſcoſum complectũtur.Ad ſimilitudinem uero eius proxime accedit,
alia cutis affectio,q̃ Fauus,Græcis Cerion uocatur:maiora tñ foramina hñs,in quibus humor
melli,qđ eſt in fauis,ſimilis continetur. Generatio ipſis ex humore miſto eſt,qui partim tenuẽ
ſeroſumq; ac mordacem,partim uero craſſum ſuccũ,in ſe hẽt.Tenuis itaq; humor,utpote mor
dax,primum quidem ad ſcalpendum ipſos impellit,progreſſu uero tp̃is,ad ſcalpturã tũ tumor H
augeſcit,tum foramina in ipſo erumpunt.Manifeſtũ igitur eſt,euacuare oportere humores affe
ctionem ipſam operantes.Qui ſi ẽt influant amplius,probibendus primũ eſt ipſorum influxus
per capitis euacuationẽ,atq; totius corporis purgationem,uelut in alopeciis eſt proditum.At
uero ſi parua affectio exiſtat,ſola localia,& partialia appellata remedia(quæ.ſ.locis affectis ad-
hibentur) citra totius corporis euacuationem,ſuffecerint.Cõuenient aũt ipſis ob craſſitudinẽ
videlicet,& uiſcoſitatẽ humoris eas generantis,pharmaca q̃ ip̃m incidant,q̃q; facultate ſua ne
ceſſario diſcutiãt,& repellant.tqui Aacetũ ex incidentium ordine exiſtens,ultra hoc, qđ diſcu
tit,præcipuũ quiddã in ſe hẽt,quo reprimit,ac qđ influit depellit,utpotè qđ ſubſtantia ſua parũ
calidum eſt,plurimum uero frigidum,& partium tenuium:tali nanq; facultate præditum eſſe,
in primo De ſimplicium pharmacorum facultate demõſtratum eſt. Sit itaq; acetum exquiſite,
acidũ,in quo nulla penitus uini qualitas appareat:hoc ipſo ſanè pharmaca metallica appellata,
mõ hoc,mõ aliud imbues,achoribusq; ex eis medeberis.Incipere aũt ab imbecillioribꝰ p̃ſtat,
p̃ſertim ſi dolor ſimul ipſis adſit,Cimolia igit̃ ad hanc rẽ apta eſt,& Cretica,Lẽniaq; terra,& ſa
mia, pompholyxq;,& ſpodiũ,ſpuma argẽti,& cadmia tenella.Quòd ſi neq; ex his quieſcat ma
lum,pharmacũ ex charta ſiccũ aceto dilutũ illinito. Nęq; obſcurũ eſt, tollẽdos prius capillos ,
antequam

A antequam talia admoueas. Si uero acrius tibi ex charta pharmacũ appareat,miſcebis ipſi argẽ
ti ſpumam,ſi quidem abunde mordacitatẽ eius exoluere uelis,pari copia:ſi uero pauxillũ miti
gare uelis,minori:quemadmodum & ſi plurimum eius uim exoluere placeat,maiorem eius co
piam addes.Porro cum aliqñ ruri degenti mihi pharmacum ex charta ad manũ non eſſet,con-
ſpecta ĩ ægri domo inutili aliàs charta,faculã poſtulaui,exuſtaq; charta,ac aceto diluta,locũ aſ
fectũ illeui,hominẽq; ad me poſtridie uenire iuſſi:ſciebã.n.ꝙ cum duræ carnis eſſet, pharmacũ
ferre poſſet:qui ubi ueniſſet, parum aberat quin curatus eſſet : quare ad aliud pharmacum non
tranſiui,ſed eodẽ uti iuſſum, poſtera die perfectæ ſanitati reſtitutum conſpexi : Prudenti igitur
uiro,quod ſæpe iã dixi,opus eſt:& qui tum curandorum morborum ſubſtantiam, tum ægri na
turã,probe norit.Inſuperq; pharmacorum facultatẽ nõ iuxta genus tñ, ſed & iuxta quãtitatẽ ,
cognoſcat,quo ſingulis diebus quali prẹſidio opus ſit,coniectet.In extendenda enim,aut exol-
uenda pharmaci,quod prioribus diebus admotum fuit,facultate,in quãtũ ſane affectio ipſa in
dicat,congrua curatio conſiſtit. *Ad Achoras inflammatos.* Quòd ſi,quando in ulcus manans in
flammatum ſimul,& doloroſum incidas,lenies primum per humectum concoctoriũq;,ac emol
liens,& acrimoniam arcens pharmacum dolorem.Tale autem èſt parygrum appellatum,ab He
B ra aliiſq; plurimis deſcriptum.Satis manifeſtum autem eſt, quod ipſum in manu per ſpecillum
latum cum roſaceo emollitum,& ad unguenti formã redactum, non emplaſtri forma,qualem a
principio habebat,adhibere oportet.Conueniunt & hoc tempore ea, quæ ad ſedem ex ulceri-
bus,aut rupturis dolentẽ faciũt,de quibus priuatim deſtinato ſermone,ac tpe dicetur. Sicut &
conueniunt ea,quæ cancros mitigant.Hæc igitur omnia ubi prius conſideraueris,& particula-
rem pharmacorum uarietatem utiliter cognoſces . De qua ego quoque dicere aggrediar, medi
camenta apud præſtantiſſimum quenque medicum laudata,ordine ſcripturus. *Ad Achoras Ar
chigenis.* Archigenes in primo pharmacorũ iuxta genus,ad Achoras ſic ſcripſit: In qbus Acho-
res,aut papulæ feruidæ,aut eruptiones circa caput ulceroſæ ſunt,ab oĩ acri, & ſalſo abſtineant,
itemq; acuto.Deinde deraſis capillis,aut ter,aut ſæpius quotidie ex calida , in qua myrtus,aut
lẽtiſcus,aut rubus,aut bryonia,aut ſycomorus,aut lupini,aut lẽtes,aut aſparagi radix, incocta
ſint,lotis,& maxime,ubi multa ſanies effluxerit,ſalicis ſolia ex aqua emplaſtri more apponito:
aut lentem cum melle,aut aſparagi radicem coctã eodem mõ. † Aut fœnumgræcum betæ ſuc- † *Additur in*
co maceratum pinguibus emplaſtris uſu cognitis admiſceto,ac utitor. *Aliud præclare faciens.* *quibuſdã cod.*
Pinus corticem cum cerato.Aut cadmiã cum oleo ueteri illinito.Aut cinnabari ſimiliter empla *Aut bryoniã*
C ſtri more utere læuigato. Licebit & myrti baccas,aut hordeum uſtum,aut argẽti ſpumã, aut ce *eodem modo.*
ruſſam,aut oſtreorũ teſtas uſtas,admiſcere: ſingula & cum oleo ueteri illinire.Aut † cinerulam, † τεφρίδιον.
& mannam ex uino.Egregie conſtantet facit,& chalcitis cum aceto,& oleo ueteri illinita . Aut
betæ decoctum cum exigua cimolia,ſale & uino admiſtis,in balneo affrica.Aut hyoſcyamum,
& ſemperuiuum minus , trita cũ roſaceo mellis ſpiſſitudine illine . Aut ulceribus ex ſmegmate
quopiã repurgatis,terrã cimoliam torrefactam cum uino,aut fæcem uini Rhodii uſtã cum ace-
to ueteri,aut radicis cucumeris ſylueſtris decoctum adſundito, ac proluito,aut tragacãthã,aut
argenti ſpumam,aut ſandarachæ duplum,cum uino, aut etiam cũ oleo myrteo, aut pingui quo
piam illinito. Aut argẽti ſpumam,& calcem pari pondere cum aceto,& oleo illine . Aut chalci-
tidem cum myrteo oleo,uel ſuillo felle liquido,illine : Hæc quidem Archigenes ſcripſit , doctri-
nam tradens non modo Empiricam,ſed etiam indefinitam. Inuenire itaq; eſt apud Empiricos,
qui ſane non in contentioſis ſermonibus uitam contriuerunt, ſed in medicæ artis operibus dili
genter uerſati ſunt,quòd in quibuſdam apparentibus cognitionibus euidentia diſcrimina retu
lerunt,qualia,& ego paulo ante in alopecia feci.Faciam autem,& nunc in his, quæ Archigenes
ſcripſit pharmacis.Quædam enim ex eis incipiẽtes achoras,citra humorum in uniuerſo corpo-
D re uitiationem,aut eorundem multiudinẽ redundantem,ſanant,adſtringentem nimirum,& re
pulſoriam uim habentia.Quædam uero ubi magnũ quoddã malũ minantur Achores, eos auge
ri prohibent, ſimul & quod influit repellentia,ſimulq; quod iã in eis continetur cõcoquẽtia, &
diſcutientia,ꝗ euidens eſt,miſtæ facultatis eſſe oportere.Quædã autem eis,quæ in ſuperficie hę
rent,paruiſq; tãtum auxiliantur,quæ moderatis uiribus prædita eſſe oportet,& nihil,quod irri
tet,habere,ex diſcuſſoria nimirum facultate.Alia autem uirib⁹ omnino robuſtiſſima ſunt,adeo
ut etiã Achoras ex craſſis,ac uiſcoſis humoribus obortos, ineluibiliterq; cuti ĩſartos euacuare
poſſint,atq; id adeo ualide,ut etiam ſi obduratũ quid habeant,id ipſum deturbare ualeãt, quã-
uis morbus ipſum cutis habitum adeo uitiet,ut quod influit corrũpatur, etiã ſi cõmodũ id exi-
ſtat.Hæc aũt ſunt ex efficaciſſimis pharmacis compoſita,quale retulit Archigenes ubi ſalem ad
reliqua diſcuſſoria admiſcet.Sal.n.& chalcitis,& uini ſæx vſta,& ſãdaracha,& calx uiua,fortiſſi
ma uiribus pharmaca ſunt,calfacientia,mordentia,& diſcutiẽtia.Eius generis eſt etiam ſel cali
dorum,& ſiccorum animalium,quorum non meminit Archigenes,ſed unius ſuilli tãtum,quod
omnium moderatiſſimũ exiſtit:ad cuius facultatem etiam proxime cinnabari accedit. Propin-
quum deinde locum habent conchæ uſtæ,& hordeum,& poſt hæc oleum uetuſtũ.Quemadmo
dum aũt hæc emouent,ſecant,& diſcutiunt uiolenter impactum, ſic repellunt adſtringentia ali

quæ quidē ſimpliciter citra contrariæ facultatis admiſtionē, aliquæ uero per dominium adſtrin E
gentis in eis facultatis. Myrti quidē earumq́; baccæ, & pinus cortex, ex eorū numero ſunt, quę
non habent cōtrariæ facultatis admiſtionē, uelut etiā rubus, & ſycomorus, quāuis moderatius
adſtringant, q̃ myrti, earumq́; baccæ, ſed tñ adſtringendi uim ſenſibiliter in ſe habent. Miſtæ āt
facultatis eſt oleū myrteum: nā & ex oleo, & ex baccarum myrti, aut ipſius ēt myrti ſucco, eſt
compoſitum. Oleum aūt ipſum, emollientē habet facultatem. Myrtus autem, eiusq́; baccæ ad-
ſtringentem, nō mollire, ſed cogere, & ſtringere natam. Roſaceum item quanquā minus, q̃ myr
teum aſtringat, tñ, & ipſum miſtæ facultatis exiſtit. Quemadmodum autē hæc per pręparationē
miſtas uires hñt, ſic alia ſponte naturæ talia ſunt, uelut lentiſcus, cyperus, & lentes: quod ipſum
in ſermone de his eſt demonſtratum. Cæterum diſcuſſoria, & repurgatoria, citra ſenſibilē calidi
tatem facultate præſtāt ex eis, quæ iam Archigenes retulit, Beta ipſa, & cimolia uſta: †priuſquā
uero urīt, imbecilior uiribus q̃ beta eſt. Sed fortior his eſt cucumeris, & bryoniæ, ac aſparagi fa
cultas. Spuma uero argēti p̄ſtantius quidē, quā cimolia uſta pharmacū eſt, multum uero debilius
q̃ ad propoſitæ affectionis ſufficiat medelam. Cadmia autē moderate habet ad mediæ magnitu
dinis achoras. Citra mordacitatē uero reſiccat † cinerula. Manna aūt ēt cōcoquit. Oleum uero,
ut iā dixi, laxantem quidem habet uim, ſed eam non adeo fortem, atq; ob id per miſturam faci F
le exuperatur. Itaq; ubi fuerit cū obducentibus meatus & refrigerantibus permiſtum, uelut eſt
ceruſſa, poſſibile eſt *hāc magis uim ſuā demōſtrare, q́ eſt cogere, oppilare, & adſtringere ſubſtā
tiā corporum, quæ *cōtingunt. Porro hæc oīa in Archigenis ſermone confuſa ſunt, neque in qui
bus achoris, neq; qñ eis utendum ſit, ipſo demōſtrante. Vtitur autem & uino in eodem ſermo-
ne, neq; apponit quale probet. Atqui multiiuga circa uinum differentia exiſtit. Aliud. n. auſterū,
aliud acerbum, aliud dulce, aliud acre manifeſte eſt: aliqua etiam plures qualitates ſimul ex ſe
oſtendunt, nimirum & dulce quippiā, & adſtringens, & acre complectentia. Qñ igitur ſimplici-
ter quis ſcribat, dilui debere quippiam uino, lectorem coniectare oportet, quem ſcopū pharma
ci compoſitio habeat, & ad illum reſpiciendo, id quod aptum fuerit uinum eligere. Adſtringēs
quidem ubi repellere uelit, acre uero in quibus diſcutere. Reliquis item utetur, quemadmodum
uniuſcuiuſq; uim demōſtrauimus in loco, ubi de uinorum differentiis docuimus. Acetum uero
in omni occaſione ad achoras aptiſſimū eſt, utpote craſſos & uiſcoſos humores ſecās, atque id
quod influit diſcutiensq́;, & repellens. Verum ipſo non utique per ſe quiſpiā utetur, ſi quidē nō
proluere, aut expurgare achoras uelit, ſed eo pharmaca diluet, moderata q̃dē, in quibus incipit
& adhuc parua eſt affectio, fortia uero in maioribus & diuturnioribus, fortiora aūt adhuc in in- G
ueteratis iā, & ægerrime curabilibus. Verum differentia pharmacorum iuxta fortitudinem iā
ante à me relata eſt. Cæterum ex relatis ab Archigene pharmacis, in totum non uti exoptē, &
ſemperuiuo, & ceruſſa. Illud. n. ſtrenuius refrigerat, quā conuenit incipientes achoras refrigera
ri. Ceruſſa uero exiguam quidem habet frigiditatem, & ex pharmacis eſt obducentibus mea-
tus, emplaſtica uocant, pro ea autem uti poſſumus cinerula, & pompholyge.

Quæ Apollonius in primo de parabilibus ad Achoras ſcripſit.

Apollonius ī primo de Parabilibus ad achoras, Primū quidē ſic ſcripſit: Roſaceo oleo caput
illine. Deinde poſt hoc, Betæ ſuccū ſimiliter illine. Tertiū deinceps, Teſtudinis ſanguinem eodē
mō adhibe. Quartum, Laurino oleo caput illine. Et quintum, Crocinum unguentum inunge eo-
dem modo. Ex his ſane primum debiliſſimum eſt, pueris & mulierculis teneræ carnis in princi-
pio affectionis utile exiſtens: cōcoquit enim & diſcutit, ac repellit, eaq; omnia moderate facit.
Secundū uero, ubi betę ſucco uti cōſulit, efficacius quidē eſt roſaceo, diſcuſſoriam uim habens,
non tñ ad fortes ac iā obfirmatos achoras ſufficit. At uero teſtitudinis ſanguis curioſum, & ſu-
peruacaneum eſt pharmacū, neq; unq̃ tētaui eius periculū facere. Quòd uero deinceps ſcriptū
eſt, laurinū, fortiter calfacit, & diſcutit. opusq́; hēt corporis totius, & capitis euacuatione, quo H
diſcutiat humores achoras facientes. Crocinum deinde unguentum diſcuſſorium quiddā hēt
& adſtringens, & concoctoriū: atq; ea tria fortiora in ipſo ſunt, q̃ in roſacei natura: ex eis igitē, q́
de illo dicta ſunt, ēt de hoc ratiocinari licet. Poſt hæc autem ipſius uerbis, ita ſcriptum eſt: Tauri
urinā affrica. deinde ſequitur, Facit & cameli urina eodem mō, Vtendū autem eis, inquit, ad plu
res dies. Verum ego utiq; dixerim ad ipſum, non eſſe q̄ ad multos dies, ſed ne ad unum q̃dem,
purus homo tolerare queat, ut illius alicuius eiuſmodi aīalis urina capiti affundatur, præſertim
in affectione adeo parua, & quæ facile curari poteſt. Bis enim per oīa, quod dicitur, diſtans eſt,
roſaceo uidelicet uti, quod penitus exiguam habet ad propoſitū ſymptoma facultatem: & tau-
ri, ac cameli urina, q́ acerrimæ, grauiſſimęq́;, & penit' iniucūdę exiſtūt. Deinceps uero tale q̃d-
dā pharmacū his uerbis ſcriptū eſt: Furfurū chœnicē mediū in aquæ heminis duabus madefaci
to, poſteaq; terito, ac ſuccū excolato, cūq́; media aceti hemina ad limi ſpiſſitudinē coquito: &
ex eo caput fricato, deinde aqua in qua beta, aut fœnumgræcū, aut lupini cocti ſint, abluito. Vn
guento aūt utitor fæce irini. Hoc pharmacū diſcuſſoriū eſt citra mordacitatē, ex repurgantibus
atq; extergētibus appellatis cōpoſitū. Eiuſmodi. n. facultatis ſunt furfur, beta, & lupini: diſcutit
aūt ſimulq; calefacit non uehemēter fœnumgræcum: ex eo aūt genere eſt, & irini unguenti fæx.

De aceti

†Hæc autem priuſquam uruntur.
†Spodium.
*hoc, ſ. oleum.
*contingit.

A De aceti uero facultate antea quoq; dictũ eſt, ꝙ aptum ſit ad achorũ affectionem, quare hoc vt
cõuenientiſſimo, & efficaciſſimo pharmaco utendũ eſt. Aliud deinde poſt hoc pharmacum ſcri
ptum eſt ab Apollonio his uerbis: Cucumeris ſylueſtris radices decoquito, & ſuccum affricato.
Didicimus aũt cucumeris radici plurimũ diſcuſſoriæ facultatis eſſe. Et poſtea hoc pharmacum
ſcriptum eſt: Terræ cimolliæ, ſulphuris uiui, par põdus cũ aceto terito, & in balneo affricato, ca
lidaq; abluito. Hoc illinire ẽt conuenit pharmacũ, nõ ſolũ, ut dixit, in balneo adhibere: omnes
.n. habet facultates, quibus affectio indiget, aceto quidem ipſas habẽte, uelut antea eſt dictum.
Solum uero ſulfur ulterius q̃ cõuenit excalfacere, & diſcutere poteſt: quapropter cimoliã ei ad
miſcuit, q̃ cõpoſitionem ex utroq; ad moderatã temperaturã reducit. Cæterum quod ſequitur
pharmacum, ubi inquit, maluã exiccatã, & tuſam in urinã inſpergito, ac affricato, reprehendo,
in quantum ẽt ſuperius vrinæ uſum deteſtatus ſum, ẽt ſi facultatem eius affectioni conuenire
non negauerim. At quod deinceps ſcriptum eſt, in quo ait, Fici folia in aqua coquito, & aquam
inſolato, iniectaq; in ipſam fæce uſta affricato, poſt hæc uero repurgãtibus pilos, eluito, acre ual
de hoc exterſoriũ medicamẽtũ eſt: ꝙ ſi in balneo tñ adhibeatur, nõ uehementer ualet achoras
irritare, præſertim ſi quis, ut ipſe deinceps iubet, proluat, hoc eſt ex aqua dulci caput perſun-
B dat. Ad illitionẽ uero eiuſmodi pharmaco uti periculoſum eſt: eſt.n. plurimũ acre medicamẽtũ
fæx uſta, quemadmodũ in libris De ſimpliciũ medicamẽtorũ facultate eſt cõmõſtratum. Quòd
uero ſequitur pharmacũ, ſecurũ uſum hẽt, eoq; cõfidenter quis uretur ex ſpuma argenti lauri-
noq; cõpoſito. Miror aũt quõ, ut laurino ſimile, oleum ſimplex admiſcet, ſic quodammodo ſcri-
bens. Argenti ſpumam cum oleo albo, aut laurino tritam, ubi calida prælaueris, circumlinito. lõ
ge.n. deficit à laurini facultate oleum cõmune, quod albũ appellauit, è regione ipſum a laurino
diſtinguens. Quin & quod poſt hoc ſcriptum eſt, conſimilẽ hẽt abſurditatem. Pro ſpuma.n. argẽ
ti, ceruſſa, utitur: diluit autem ipſam myrteo, aut laurino, cũ multã omnino differentiam hæc
pharmaca habeãt: alterũ.n. repulſorium eſt, alterum uero plurimũ calfacit, & diſcutit. Vſusq; eo
rũ eſt, repulſorii quidẽ in principio, diſcuſſorii uero, ubi humor, qui achoras generat, iam eſt fir
matus. Amplius autẽ deinceps, cum rubi canini folia contundere & exuccare iubet, deindeque
oleo miſcere, imbecille eſt pharmacũ, & incipiẽti affectioni ſolũmõ aptũ, utpotè cũ rubus cani
nus adſtringat. Tale pharmacũ eſt ẽt plumbago cũ ceruſſa uino ſubacta, uſquequo ad cõpagẽ,
quæ illini queat, redigantur. Porro contrariæ prædictis facultatis ſunt, quorum æqualiter, nulla
diſtinctione appoſita, meminit, id uidelicet, quod ex narſturtio, & quod ex ſcilla cõſtat, De prio
C re quidẽ hęc uerba tradens. Naſturtii & ſalis parẽ modũ adipi anſerino admiſceto, terito, ac uti
tor: De altero uero ſic ſcribens: Scillã in fornace uelut cucurbitam cinere obruito, cũq; mollis
fiet, exprimito, deinde ad ſuccum oleo nõ multo admiſto, illinito. Manifeſtũ uero eſt, multo ue
hemẽtius eſſe, q̃ hoc quod ex naſturtio apparatũ. Quod uero deinceps tradit, ex mitigatoriorũ
pharmacorũ genere ẽ, qđ ubi dolor q̃ſpiã uehemẽs circa achoras exiſtit, donec eũ leniat, cõue
niẽter adhibetur: ſi uero duros, & inueteratos achoras diſcutere uelimus, omnino imbecille eſt.
Scripſit ãt in hũc modũ de eo Apollonius: *Mitigatoria ad Achoras inflãmatos, & ad Rhagades ani intumeſcentes, rimasq; ac fiſſuras ſedis &c.* Olei q̃ optimi heminã in pilã plumbeã infundito, & plũ
beo piſtillo terito, donec craſſum & ſubnigrũ reddatur: deinde ſeorſim ſpumæ argẽti lib. unã &
ceruſſæ tãtundẽ terito, oleoq; admiſceto. Poſtea uero eloto, & ſiccato capite, pharmacũ illinito.
Neq; uero ex ſimplici tñ oleo, ſed q̃ñq; roſaceo, q̃ñq; myrteo apparabis, & ad rugas ani intume
ſcentes rimasq; ac fiſſuras ſedis, ad ulceraq; dolẽtia, omniaq; alia, q̃ ex fortiorum pharmacorũ
uſu exacerbata ſunt, optimum medicamentum habebis. Egregie enim ea lenit, etiã ſi ſerpendo
exedentia, aut ẽt cãcroſa, aut quomodocunq; maligna exiſtãt. Nequaq̃ igitur eius cõpoſitionẽ
nũc ſcribere oportuit, ſed queadmodũ ego antea dixi, ſufficiebat illud dicere, ꝙ dolorifici acho
D res eiuſmodi pharmacis mitigãtur: cõmune.n. hoc eſt in oĩbus dolore affectis, proprie ãt faciẽs
ad achoras. Deinceps ãt tale pharmacũ ſcripſit: Spumæ argẽti ʒ octo, foliorũ rutæ tenerorum ʒ
v, olei ʒ octo, aceti heminæ quartã partẽ: ſimul trita capiti illinito. Hoc ſane pharmacũ multo
uſu habemus exploratũ. Propinquũ ãt ipſi facultate eſt id qđ cõſequẽter ab eo eſt cõſcriptum
iuxta hãc cõmẽſurationẽ: Ceruſſæ ʒ vi, ſpumæ argẽti ʒ quatuor, ceræ tãtundẽ, ſulphuris ʒ † vi, † Al. nouem.
olei roſacei aut myrtei qđ ſatis eſt, ut ceratũ liquidũ fiat. Arida cum cerato cõmittito, caputq;
inde illinito. Hoc ãt & ad omnes in toto corpore eruptiones uehementer cõmodum eſt, ut rite
ſit ab Apollonio cõſcriptũ. Quin & quod poſtea ſequitur, plurimum diſcuſſorium eſt, ut quod
ſpumam nitri habeat multam, adeo ut, niſi olei multitudine caſtigetur, acrius ſit, quàm conue-
nit. Iubet autem ad unam ſpumæ argenti partem, quincuplum ſpumæ nitri admiſceri, hisq;, dũ
teruntur, paulatim oleum adfundi, donec ad compagem illitioni aptam redigantur.

Quæ Crito ad Achoras pharmaca ſcripſit.

In Methodo de curandis morbis uniuerſales facultates pharmacorũ ad ſingulos morbos recenſui, uerum paucorum definitæ materiæ exẽplorum mentionẽ feci, reiecta illic multitudinis ipſorum cõmemoratione. At uero in præſenti, quam nunc in manibus habemus, tractatione, oĩa quidem, quæ omnes pharmaca ſcripſerunt, longum fuerit recenſere: Quæ uero à probatis

medicis per experientiam tradita ſunt,ea omnia ulſum eſt mihi conducibilius enumerare,quo E
etiã inter ſe propinqua,& quæ omnino eadem apparent,paulùlum uero iuxta apponderationẽ aut præparationẽ euariant,ii,qui in his ſcriptis uerſantur,cognoſcant, eaq; maxime præparent quorum materiæ in prõptu habentur.Contingit.n.aliqñ,ut aut in totum ea,quę in compoſitionem miſcentur non reperiamus:aut talia reperiamus,ut ipſa inijcere non audeamus.Cæterum eius maxime in componendis pharmacis cura habenda eſt,ut bona integraq;,& in uigore ſint omnia,quæ admiſcentur.Ob id igitur etiam iam omnium,quæ Crito tradidit,mẽtionem faciã: nam is ſane diligentius Achorum curam tractaſſe mihi uidetur. In quinque itaq; ſermones doctrinam de ipſis diſtinxit,quorum primum & ipſe recenſebo.

PRIMVS Critonis ſermo de Achorũ curatione.Scribit itaq; Crito hæc uerba : Ad achoras in capite contingentes,qui plerunq; furfuribus p̃cedentibus fiunt,& ferme ẽt ſcabie,in principio ſubſctiptis cõpoſitionibus utemur.¶ *Ad acoras recentes*.Glutẽ fabrile aqua coctum obline. *Aliud*. Papaueris ſylueſtris & hyoſcyami folia cum oleo emplaſtri more appone. *Aliud*.Fici ſylueſtris uirgulta,aut folia tenera trita cũ aqua imponito.In ĩueteratis uero cũ aceto terito. *Aliud* Nucũ amararũ nucleos ĩ aquã tepida inìectos, & decorticatos,cũ aqua tertio,& cerati craſſitudine p̃raſis imponito.In inueteratis eum aceto diluito. *Aliud*.Recremẽti ferri,& roſarum pat põ F
dus cum uino terito & impouito.Quidam uero trita cerato roſaceo excepta adhibent.

SECVNDVM ſermonẽ ad Achorũ affectionẽ his uerbis conſcripſit: Circuntenſa autem cute,& ob id moleſtiam inferente,ſubiectis cõpoſitionibus utendum eſt.¶ *Lipara,ſeu pinguis cõpoſitio ad achoras,pſydracas,papulas feruidas,intertrigines.Eſt commoda quoq; uitijs ſedis*.Spumæ,argenti ʒ l.foliorum rutę tenerorũ ʒ xxv,aceto diluito: & roſaceo aut myrteo excepta,cũ penna illinito. *Alia*.Spumæ argẽti ʒ ce,ceruſſæ ʒ cl,rutæ ʒ c,ſtaphydis ſylueſtris ʒ xxv,aceti ſextarios iii,myrthei libras tres:particulatim ſingula terito,& affuſo liquore,ut dictũ eſt cõponito. *Alia*. Ceruſſæ ʒ cl,ſpumæ argẽti ʒ cc,rutę ʒ c. myrtei ſextarios tres: particulatim tritis aquam affun-

• Aliter l.

dito. *Alia*.Ceruſſæ uſtæ ʒ centum,*rutæ ʒ c,mannæ thuris tãtundẽ,corticis pinus ʒ.l,olei myrtei ſextarios ii.aceti tãtundẽ.ſimiliter componito. *Alia* . Recrementi plumbi ʒ.c, pampinorum

• Aliter l.

uitis ʒ.c,thuris ʒ.centum,*myrrhæ & ſpumæ nitri tantundem,aceti & myrtei quantum ſufficit.

IN TERTIO ãt hæc tradit: At ubi affectio inueterata fuerit, ſubſcriptis compoſitionibus utendum eſt.Et deinceps ita ſcribit. ¶ *Damocratica compoſitio ad Achoras humectos & inueteratos*. Ladani ʒ.octo,ceruſſæ tantũdem,ſulfuris uiui ʒ.quatuor : uino & myrteo oleo ſubactis utitor. *Alia*.Spumæ argenti ʒ.octo,pampinorum uitis ʒ.octo,ſucci hypocyſtidis ʒ.quatuor,ſpumæ ni G
tri ʒ ii,gallarum ʒ tres,aut ii,ex aceto & myrteo adhibe. *Alia*.Malicorii,gallarum,acaciæ ſuluæ

† *ſem*:

† tantundem:malicorium & gallas uino macerata coquito,acaciam uero uino dilutam teliquis probe tritis adiicito,cumque recte omnia comparata fuerint,myrteo excipito. *Alia*.Spumæ argenti,ceruſſæ,hyoſcyami,miſyos uſti,ramulorum cicutæ,æquales portiones:thuris uſti,ramulorum oleæ,tantundem:aceto & oleo lentiſcino exceptis utere. *Alia ualde commoda*. † Ceruſſæ vſtæ ʒ.octo,ſpumæ argenti ʒ.octo, attramenti ſutorii ʒ.quatuor,thois rubri ʒ.quatuor,ſulfuris uiui ʒ.ii,opũ ʒ.ii,myrrhæ ʒ.ii,aceto & lentiſcino oleo excipe.§

† In antiquis co. ita legitur, Ceruſſæ uſtæ drac, iiii. ſpumæ argẽti drac iiii,atramẽti ſutorii ʒ ii, thois rubri ʒ ii, ſulfuris viui ʒ ii, myrrhæ ʒ ii,aceto, & lentiſcino oleo excipe.

QVARTVM uero ſermonẽ de Achoribus curãdis hac uerborũ ſerie cõſcripſit: Qñ uero ex his, quæ ad achoras ſcripta ſunt,pleraq; reſiccant,magisq́; dolorem inferunt,utpote cute in ipſis affectis citcuntenſa,ſubſcriptis compoſitionibus utendum eſt,per quas poſt hæc omnia citra dolorem emendari licet. ¶ *Leuce emplaſtrum album inexuperabile,faciens ad humectos Achoras, & qui ægre tolli poſſunt. facit & ad Papulas feruidas, & Intertrigines*. Spumæ argenti drach.c:ceræ ʒ.e,alii.l.habent: ceruſſæ ʒ.c,thuris ʒ.xxv,aluminis ſciſſi ʒ.xvi,terebinthinæ ʒ. xxv,piperis albi ʒ.tres,olei ſextarium unum,arida tundito.Oleum uero,& argenti ſpumam,ac ceruſſam in ollam nouam coniecta,ad prunas coquito,atq; ubi mutationem acceperint, cerã & reſinam addi H
to,ac donec non inquinet amplius manus agitato:deinde ab igne ablatis , & quodammodo refrigeratis, arida adiicito,& in pilam trãslata diligenter emollito.Vtitor autem in linteolum impactis,ſoluitoq; tertia die.Magis autem cõmodarit pharmacum hoc , ſi cum melino emplaſtro Paſionis ſuerit permiſtum,ita ut emplaſtri Leuces inexuperabilis (Anicetum Græci hoc appellant)partes duæ,melini aũt Paſionis una pars committantur. *Alia*.Ceruſſæ drac.cxx, ſpumæ argenti drac.lxxx,ceræ drac.xxiiii,terebinthinæ drac.xii,mannæ drac.xvi,aluminis ſciſſilis, viii, olei heminas ii,cõmitte ut dictum eſt.¶ *Melinum Leuci Emplaſtrum,quod omnem Fluxum reſiccat, faciens ad Achoras inueteratos & humectos*. Ceræ drac.octo,ſandarachæ drac.iiii , adipis vitulini ʒ.iiii,terebinthinæ ʒ.ii,thuris ʒ i.myrrhæ ʒ.i,aluminis ſciſſi uſti ʒ.i,corticis pin⁹ ʒ.i olei myrtei qđ ſatis eſt:liquefacta cũ aridis committito. ¶ *Aliud melinum Hygieni , reſiccans omnem Fluxum*. Spumæ argenti librã i,ceruſſæ lib.i,ſalis foſſilis lib.i,aluminis ſciſſi libræ dimidiũ,atramẽti ſutorũ,ſexuncẽ,olei ſextarios ii,aceti ſextariũ i.Oleũ,ſalẽ,ceruſſam,ſpumam argẽti,donec non inquinent manus coquito:arida uero tuſa,cribrata,acetoq; diluta,ad refrigeratum pharmacum addito,paulatim adſtillando , ac aſſidue agitãdo:deinde in pilam trãslata ac probe emollita tollito ac utitor.¶ *Thebai Emplaſtrum ad Achoras humectos*.Spumæ argenti ʒ. xlviii , ceruſſę drach.

xxiiii,

A xxiiij,corticis thuris ʒ xij, gallæ omphacitidis ʒ xii,ceræ ʒ octo,reſinæ terebinthinæ drac.xvj, olei ſeſquiheminam:componito ut dictum eſt.

QVINTVM poſtremum ſermonem de Achoribus Crito ita ordltur: Cæterũ ubi affectio decreuerit,& cicatrix pfecte fuerit obducta,ad totius mali translationẽ ſubſequentibus cõpoſitionibus utendum eſt. Deinde ſmegmata plura ſcribit, unumquodq; iuxta hanc compoſitionis formam. ¶ *Smegma ad Achoras,Furfures,Aſperitates & Scabies*. Terræ cimoliæ libr.j,nitri rubri lib.l,expreſſionis nucis unguentariæ ſexuncem, alii lib.s.hñt : myrrhæ ʒ ᵃocto,piperis albi ʒ ᵇviii,nardi celticæ ʒ quatuor caſię ʒ.iiii,coſti ʒ iiii,cõtuſa & cribrata repone,ac utere in balneo. *Aliud* Nitri rubri lib.iiii,terræ cimolię tã tundẽ,expreſſionis nucis unguẽtariæ lib.ii:cyperi lib.i,alii iiii.baccarũ lauri lib.i,iridis aridæ lib.i:radicis bryoniæ, alcyonii, amygdalarũ repurgatarũ,cornu ceruini uſti, ſingulorũ ᶜ librã ᶜunã:cõponito,ut dictũ eſt. *Aliud*.Fæcis uini uſtæ, quam Romani ſæculã,nos trygã appellamus,lib.xxiiii,aquæ pluuialis ſextarios xlviii,thuris lib.ii,terræ ſamiæ lib.ii:olei ſabini lib.iiii alii ſextarios iiii: ceræ lib.iii & dimidiã. Fæcẽ & aquã in doliũ figulinũ nõ picatũ coniecta ad dies vii.madeſcere ſinito,& ter in die cũ ferula agitato. Sequenti deinde die diſſolutũ, & ſacco excolatum liquorem in uas æreum ſplendidum transferto,& igni

B impoſitũ coquito,luculentiore autem igne utaris:atq; ubi tertia pars reliqua ſit, oleum & cerã iniice,rurſusq; ad lentum ignem decoque:poſtquam uero iniecta fuerint liquefacta,thus,& terram ſamiam trita addito, cõquaſſato,& in uitreum uas robuſtum transferto,tenuia.n.rumpuntur. Vſus autẽ tẽpore affectos locos circũlinens,& diligenter cõfricans,abluere iube. Præſtaret quidem in balneo id facere:q ſi fieri nequeat,in domo abluatur. Commodum eſt pharmacũ ad oẽs ſordes,aſperitatẽq; ac ſcabiẽ cutis,itemq; ad impetigines. *Aliud*.Fęcis uini uſtæ lib.i,aquæ pluuiæ ſextarios.vi,thuris albi lib.ii,maſtiches li.ii,alcyonii lib.ᵃi, ammoniaci thymiamatis li.ii,terræ ſamiæ lib.ii,olei roſacci lib.ii,ceræ Tyrrhenicæ albæ li.ii. Fæcẽ in aqua ut dictũ eſt macerato,ter ſingulis diebus cũ ſerula ſtrenue agitando. Deinde excolatũ per ſaccum liquorem in uas ſplendidum transferto,poſitumq; ad ignem ad dimidiam partẽ coquito:deinde liqueſcibilia adiicito,atq; ubi diſſoluta fuerint,alcyoniũ tenuiſſime tritũ inſpergito. Habeas autẽ ad manum prõpta,in fæcis aqua diſſoluta,probeq; trita,thus,ammoniacum,maſtichen, terrã ſamiã, eaq; ſtrigmentitia prædicta craſſitudine:hæc ubi adieceris,ac diligenter ſubegeris,inſperge, & ablatis utitor. *Aliud Dyaſmirnum appellatũ*. Fæcis uſtæ li.xxiiii, aquæ pluuialis ſextarios xlviii, olei ſabini lib.quatuor,ceræ lib.quatuor,terrę ſamiæ lib.ii,thuris lib.ii,maſtiches† libram i,ammoniaci Thymiamatis lib.i,alcyonii lib.i,myrrhæ ʒ octo. Componito,ac utitur ut dictum eſt.

C

A ᵃ Al.duas.
† ᵇ *Additur in quibuſdã cod. iridis ʒ.xvij.*
a ᵃ Al.duas.
C ᶜ Al.unciam unam.
ᵃ *Alter ij.*
† Al.lib.ij.

Quæ Cleopatra in libro De Ornatu ad Achoras ſcripſit.

Porro quæ Cleopatra ad achoras ſcripſerit,ea deinceps referenẽ illius ipſius uerbis: ¶ Fœnugræco tenui cocto, & in betæ nigræ ſucco macerato,caput eluatur:aut betæ decocto:aut terra cimolia in his macerata,atq; exoluta, inungatur:aut myrto læuigata ex uino & oleo ὀινέλαιον uocant,ſuperneq; betæ ſolia imponãtur. *Aliud ad ualde ulceratos*. Ceruſſæ frictæ ʒ ii,thuris ʒ ii, ſulfuris ʒ i,trita ex oleo illinito. *Aliud,quod & ad furfures facit*. Nitri,atramenti ſutorii, utriuſq; ʒ i.tritis oleũ affundito,& illinito. *Aliud ad Achoras*. Myrrhã & myrti albæ ſolia uiridia uino trita illinito. Aut terrã cimoliã torrefactã cũ uino nigro illinito. Aut ceruſſæ & plũbaginis æquales partes cũ myrteo tritas illinito. Aut ſulfuris uiui ʒ vi,thuris maſculi ʒ i:aluminis ſciſſi,ſtaphidis ſylueſtris.i.pedicularis herbæ,erucæ,ſpumæ nitri,ſingulorũ ʒ i:atramẽti ſutorii ʒ i, rutæ ramulos tres. Terito aceto moderate effuſo,item laurino,aut myrteo,aut crocino aut oleo ueteri adſtillato,quo pinguis cõpoſitio fiat, eáq;, ubi prius hoc ſmegma affricueris, illinito. ¶ *Smegma*. Hyſſopi chœnicẽ.i,lupinorũ chœnices ii,ptiſanæ chœnicem i,fabæ freſæ chœnicẽ i, radicis cucumeris ſylueſtris ʒ iii. Hæc trita,miſceto,& adfricanda pbeto. Idẽ & ad leprã & ad uaros facit,

D *Quæ Pharmaca Soranus ad Achoras ſcripſit.*

Quando quidem uero & Soranus de achoribus,tũ in quarto de medicina,tũ in unico medendi libro,quẽ Monobiblum inſcripſit,pharmaca quædam tradidit, quæ etiam nobis per experiẽtiam conſtant,partim quidẽ proprio,partim uero præceptorũ, aut medicorum amicorum uſu cognita:Quare etiã ea ipſa hic apponemus iuxta ipſius dictionẽ hoc modo tradita. ¶ Vbi multus ſaniei fluor exiſtat,& uexatio doloris uehementer incumbat, lenticulam coctam tritã cum exiguo melle cataplaſmatis modo imponito. Aut panẽ cũ coriãdro,aut plantagine,aut ſolano, aut ſeride,aut polygono,aut pdicio herba. Soranus quidẽ igitur uelut in implicata affectione, eiuſmodi remedia adhibet,iuxta propriã ſectam ratiocinatus. Apparent autem re uera commoda in principiis,& circa generationes,cõmuni repellendi ratione. Deinceps uero inquit: Vbi autem exacerbationes remiſerint,radendi ſunt loci,& fœnigræci decocto, aut betæ,& ſimilium, ex aqua,non urina,confricandi. Quemadmodũ etiam nos prius reprchẽdimus eos,qui per urinam eiuſmodi frictiones faciunt. Poſtea uero pharmaca ſcribit, etiam nobis,ut dixi, cognita. ¶ Plumbaginis,ſulfuris uiui,æquales partes terito:& affuſo roſaceo, aut myrteo, aut lentiſcino donec ſtrigmentoſum reddatur,illinito. *Aliud*.Sulfuris uiui, ſpumæ argẽti,ceruſſæ,omniũ æquales partes,croci dimidiam,trita cum paſſo cretico,illinito. *Aliud*.Rutæ leuigatę drach.iiii,

A Al. viij. B Al. viij. † Additur in aliquibus ant. olei heminam unã. C Al. viij. D Al. . . .

ſpumæ argenti ℥ viii, aceto & oleo roſaceo admiſto illine. *Aliud.* Spumæ argenti ℥ xx,[a] calcis uiuæ ℥ xx,[b] aceti heminam unam, † terito, ac uelut liparan aliquam ſeu pinguem compoſitionem illinito. *Aliud.* Chalcitidis ℥ ij,[c] ſandaraches ℥ quatuor, ſpumæ argenti ℥ j,[d] uino auſtero, & myrreo oleo ſimul trita illinito. Huic uero deinceps Soranus aliud forte pharmacum ſcripſit, quod pro ſuæ ſectæ inſtituto Metaſyncritũ, hoc eſt, quod ex alto euocat humores, ac tranſfert, appellauit. Conuenit autem in inueteratis, & ægrè cedentibus achoribus, ex eiusque uſu quidam medicus nobis amicus magnum nomen adeptus eſt. Olei cedrini ſextariũ j, aceti acris ſextarios iii: coquito donec exhalet acetum: deinde adiice adipis ſuilli ueteris ſale ſeruati lib. ii: eoque liqueſacto ollam ab igne auferto, & nitri triti beſſem, ſulfuris uiui ſexuncem, ſandaraches unc. j, inſarcito. Poſtquam uero illitũ pharmacum exaruerit, in balneo per prędicta ſmegmata confricari iube, perque uinum & oua, ac nitrum, & per radicum cucumeris ſyluestris decoctum: aut fæce rhodia & pumice, cum aqua calida. E

Ad Pſydracia, & Achoras, puſtulasq́; ulceroſas, helcydria Græcis appellatas, & exanthemata in capite. CAP. 9.

AD præſcriptas affectiones conuenienti uictus rõne uti oportet, corporisq́; ac capitis purgationem adhibere, per pilulas ex aloe, colocynthide, & ſcammonia, ita ut braſſicæ ſucco coactæ ex his pilulæ exhibeantur. Deinde ipſa locali curatione utendum eſt, cuius generis eſt, adiantum cum roſaceo illitum. Aut fœnigræci decoctum adfrictum. Aut malua cum farina hordeacea pro cataplaſmate impoſita. Aut melilotum cum farina fœnigræci ex uino impoſitum, & cicerum decocto: ipſumque cicer coctum impoſitum, nuces amaræ commanſæ, & illitæ. Diſcutit autem maxime, & lilii radix affricta, & thus cum uino, & aqua, & lupinorum amarorum decoctum affrictum, bulbi cum nitro affricti, thus ex aceto illitum, putamen mali punici cum laurino illitum, Aut anchuſæ radicem uſtam, & tritam cum oleo, donec ſtrigmẽticiam craſſitudinem accipiat, cum penna illinito, & ægrum iuuabis. F

GALENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM LOCALIUM SIVE SECVNDVM LOCOS

LIBER SECVNDVS. G

ARGVMENTVM LIBRI.

Medicamenta exponuntur ad dolores, contuſiones, ulceraque & cæteros capitis affectus.

De omni capitis dolore, dimidiaq́; eius partis affectione, uniuerſalis doctrina. CAP. I.

QVicunq; citra diſtinctionẽ indiſcriminatimq́; doloris capitis auxilia ſcripſerunt, maius detrimentũ, q̃ emolumentũ, iis, qui eis fidẽ habuerunt, attulerunt. Neq; n. oẽs ob unã affectionẽ caput dolet, ſed tũ ipſæ affectiones plures ſunt, tũ curatio ipſarũ ſingularũ ꝓpria exiſtit. Vna etenim affectio eſt iuxta intẽperiẽ ſimplicẽ citra humorũ cõplexum: Alia iuxta humorũ qualitatem: uelut ẽt tertia quæpiam alia iuxta multitudinem tñ ipſorũ humorum contingit. Quibus accedit ea, q̃ fit, cum humores tranſitus liquorum ac uaporũ obturarint. Et ad hæc alia eſt, cũ in q̃buſdã capitis partib⁹, ꝑ H imbecillitatẽ flatuoſus ſpũs innaſcitur. Qñq; ẽt ob cãm aliquã externã, procatarcticẽ Græci appellant, uelut eſt ardor externus, frigiditas, ebrietas, plaga capitis, dolor contingit. Vehemẽtiſſimi igitur capitis dolores fiunt iuxta caliditatẽ, & frigiditatẽ, maxime cũ inæquales exiſtãt: moderati uero iuxta ſiccitatẽ: ad humiditates uero nullus conſequitur dolor. Eodẽ mõ cum ob redundantes humores, ſiue iuxta oẽs capitis partes, ſiue iuxta unã quãcunq; tandẽ, ſiue duas, dolor contingit, uehementior quidẽ ob calidos, & frigidos, moderatior aũt ob reſiccantes citra caliditatẽ, aut frigiditatẽ manifeſtã oboritur. Humectantes uero penitus nullũ dolorẽ inducunt, quantũ ad qualitatẽ ipſorũ attinet: ob multitudinẽ ſane inſtrũalium partiũ morbos faciunt, non tñ ſimilariũ partiũ ullũ aliquẽ, in quibus ſolũ affectiones iuxta intẽperiẽ ſimplicẽ fiunt. At uero affectiones ob humorũ multitudinẽ, citra quidẽ obturationẽ, caput grauant: cum obturatione uero, ſi quidẽ ea moderata fuerit, moderate doloroſæ, ſin fortis, fortiter contingunt. Quod ſi ẽt mordacẽ qualitatẽ humorũ multitudo cõplectatur, ẽt iuxta hanc dolorẽ augebit. Atq; hæ quidem dñæ ſunt affectionum, quantũ ad cãs attinet eas producentes. Alia uero ſunt iuxta affectarum partiũ naturam. Aliqñ. n. extra caluariam affectio eſt, aliqñ intra. Et qñq; quidem oĩum exteriorũ, aut interiorũ eſt, qñq; non oĩum, ſed unius tñ corporum generis, arteriarum uidelicet,

A. ibid.

aut

A aut uenarum,aut neruorum,aut mẽbranarum,aut cutis, aut ipſius adeo cerebri Itaq; difficilli-
mum eſt affectũ cognoſcere locũ,ſiue unus,ſiue plures uno exiſtant,aut qui tandẽ hi ipſi extẽt.
Nec uero affectionẽ inuenire prõptũ eſt, ſed & hoc exercitato hoĩe indiget, qui tum per rõnis
exercitium,tum per multã & aſſiduã affectionis ægrorum inſpectionẽ,eam cognoſcat.Proprie
tates.n.aliquæ quidem oĩno dici non pñt,q̃dam uero ægre circa ægrotantia corpora oñdi pñt,
vtpote,quæ tñ iis,qui eas ſæpe uiderunt,cognitæ exiſtant.Non parum uero ad affectionis co-
gnitionem faciũt quædam ex cauſis antegreſſis,q̃ priuatim procatarcticæ,id eſt antegreſſæ.me
dicis Græcis uocantur,uelut cum manifeſtus ſenſus,& offenſa ægros ardoris,aut frigoris cõti-
git:& facile ſane eiuſmodi affectiones recentes ſanantur: probeq; & rite ab eis initium ſumpſe
runt medici,qui præſidia,ac auxilia morborum cum diſtinctionibus deſcripſerunt. Multa qui-
dem igitur a uetuſtioribus pharmaca ſimplicia, & cõpoſita ad hmõi affectiones deſcripta ſunt.
Mihi uero ẽt hic ſatis erit ex recentioribus apponere,qui ſane tũ ea, quæ ueteres inuenere,con
ſcripſerunt,tum ipſi ẽt alia quædam addiderunt.Equidem uniuerſum curationis ſcopum ſingu
larum affectionum ratio nos docet:at uero materiæ facultates,experientia ipſa demõſtrat.Per
hanc igitur auxiliorum copia progreſſu temporis augetur. Atque adeo nunc tempus adeſt ſer-
B moni,propria auxilia iuxta ſingulas affectiones deſcribendi,initium ab iis, quæ ſecundum qua
litates ſolas a naturali cuiuſque particulæ ſtatu diſceſſerunt,facturo.

Antiquus interpres uidetur legiſſe ἢ δ'ἄ[ρα]ʼ[?]οντ͂ι τ͂ῆς κεφαλῆς αὐτῆς. i. aut cutis ipſius capitis, nam cerebri ſubſtantiã quã tam ſit ex ſeſe carere ſenſu nemo dubitat. idem interpres inter particulas (uenarum & arteriarum) habet etiam, tendonum, nec male, Gal. tamen lib. de mulc. c. 4. idem ſentire uidetur.

Quæ Apollonius ad capitis, propter ardorem, dolorem conſcripſit.

Apollonius igitur in primo De facile parabilib⁹, ad capitis dolorẽ ꝑꝑ ardorẽ, ſic ſcripſit:Ro
ſaceo aſſidue caput irrigato:aut lanam,ſiue linteolum roſaceo tingito,& imponito. *Aliud.* Nar
ciſſino unguento ſimiliter utitor. *Aliud.* Melino unguento eodẽ mõ utitor. *Aliud.* Aut mori ſuc
co per linteolũ expreſſo,cũ pari roſaceo utitor. *Aliud.* Portulacæ ſolia tuſa,per ſe, & cũ polẽtæ
flore,imponito. *Aliud.* Cupreſſum teneram tritã per ſe,& cum polentæ flore,imponito. *Aliud.*
Solanum per ſe,& cũ polentæ flore,imponito. *Aliud.* Seſamum terito & roſaceo adſtillato:im-
ponito. *Aliud.* Vitis folia cocta trita cũ mulſa aqua imponito. *Aliud.* Folia ricini contuſa, & in
octo aquæ heminas cõiecta ſub diuo per noctẽ exponito,& cum aqua caput ꝑfundito: & poſt
hæc,q̃ ad huiuſcemodi affectuũ ſcripta ſunt, emplaſtri more apponito. *Aliud.* Conyzæ odoræ
faſciculum decẽ,& ſex digitorũ, in aquæ heminas octo coniectum ſub diuo per noctem expo-
nito,& leniter aquã effundito.Vtendũ & cibi ſubtractione, & uẽtris euacuatione, ſomnoq; &
quiete.Vitanda aũt maxime uinum,Sol,& balneum:amplius aũt,& * fomenta,clamor, conten
C tio,omniſq; mentis perturbatio,& percuſſio.Atque † in loco bene perſpirabili; degendum.

** Al. πικρίαν i. amarulentiam.*
† ἐν ἀπνοίᾳ.

Ad capitis dolorem ex frigore.

¶Irino unguento calido caput rigato:utere ẽt lanis,ac linteolis in eo madefactis. *Aliud.* Lauri-
no vnguento ſimiliter utere. *Aliud.* Farina cocta cũ aqua mulſa utitor. *Aliud.* Lauri folia tene-
ra cũ irino unguento trita capiti infunde. *Aliud.* Sampſucho cũ uino trito,aut roſaceo ſimiliter
utitor. *Aliud.* Cyperum tuſum adipe anſerino admiſto, capiti illinito. *Aliud.* Cornu cerui exu
rito,eiuſq; acetabulo uinũ odoratũ dupla menſura admiſceto,terito, ac illinito. *Aliud.* Conue
nient,& fomenta ꝑ ſpongias calida imbutas,& expreſſas, maxime ſi lauri folia tenera in aqua
fuerint incocta,aut ſampſuchi,aut cyperi:Et lanarũ mollium pilei unguento irino,& uino riga
ti,capitiq; circũpoſiti.Itẽ tegmina,& tepor,& ciborũ ſubtractio,ac uentris euacuatio.Amplius
aũt,& ſomnus,& quies,& corporis tranquillitas,ac lætitia.Vitanda uero ſimiliter, clamor,con
tentio,uini potus,& frigiditas.Hæc quidẽ auxilia aduerſus capitis dolorẽ ex ardore; & perfri-
geratione;oborto Apollonius ſcripſit.Appellant aũt ardorẽ, ex Sole æſtiuo circa caput factam
ꝑſeuerantẽ caliditatẽ. Oẽs.n.hoĩes in Sole æſtiuo diutius uerſantes capite incaleſcunt, non tñ
oĩbus æqualiter caliditas ꝑmanet,ſed ſtatim quieſcit,quibuſdã ẽt ante balneũ, pleriſque uero
D poſt lotionẽ:quibuſcunq; aũt permanſerit, affectionẽ capitis iã iuxta habitũ ſolutu difficilem,
non uero iuxta ſimplicẽ mõ contactum habitũq; ſolutu facilẽ,putantes,ardorẽ appellant:hoc
Græc. κατὰ σχέσιν,illud κατὰ ἕξιν dñt.Aliqñ igitur ſola intẽperies cõſiſtit, affectione circa caput
calidiore facta.Aliqñ uero ẽt humorũ,aut uaporum multitudo ad ipm caput decurrit, & maxi
me cũ redundantia q̃dã humorũ,quã Eraſiſtrati ſectatores plethoran, hoc eſt plenitudinẽ,uo-
cant,in toto corpore * oberrat.Fit aũt hæc quatuor humoribus ex æquo auctis,aut ẽt ſanguine
ſolo.Nã cum alius quiſpiã humor redundarit,uelut eſt pituita,& flaua bilis,itemq; nigra, eiuſ-
modi auctionẽ,ſiue redundantiã,non plenitudinem,neq; ſimpliciter multitudinẽ, ſed cum ap-
poſitione pituitæ,aut bilis flauæ,aut nigræ,in corpore factã multitudinẽ dñt. † Cæterum eis,q
ex ardore caput dolent,cutis tactui aridior ad primum contactum apparet, oculoſque rubros
hñt,frigidiſq; tum perfuſionibus,tum illitionibus gaudent. Principio igitur repulſoria curatio
ne utendum eſt,ex refrigerantis,& adſtringentibus conſtante.Poſtea uero mitigatoria,& con-
coctoria pharmaca ad repulſoria admiſcere oportet. Deinde ẽt ex diſcuſſoriis quippiã adden-
dum,paulatim detractis pharmacis,quæ repellunt.; Optima ſunt aũt cenſenda,q̃ tenuium par-
tium ſubſtãtia prædita adhibentur. Quaꝑꝑ in principio quidem melius eſt roſaceo probe appara-
to,q̃ frigidiſſimo caput perfundere,lanæ faſciculo in orbẽ circumpoſito,iuxta frontẽ q̃dẽ, ubi

** Al. ὑπερβλύζεται. i. ſubnatritur.*
† In duob⁹ ant. co. græ. legitur ἡ δὲ θεραπεία ἀρχῇ μὲν ἀμφοῖν ὑπὸ τῶν αὐτῶν γίνεται βοηθημάτων. ἐπὶ δὲ ταῦτα ψυκτικὴν ἅπαντα δύναμιν ἔχοντα, μὴ μέντοι στύφουσαν. i. curatio aũt ĩ principio quidem ambabus ab eiſdem fit remediis: habent aũt hæc oĩa refrigeratoriã facultatẽ, non tamen adſtringentem.

piloſa eius pars deſinit:iuxta utrunq; uero eius latus,ubi pili ipſi ad aures nectunt:exinde uero E
poſt uerticē,non tñ longè inſerius.Neq;.n.facile exuritur capitis ea pars, ꝙ occiput,& Græcis Inion,appellatur:neq; ēt citra moleſtiam refrigerãtia ſuſtinet,ꝓpea ꝙ iſtic principium medullæ ſpinalis exiſtat,ad ſtipitis modum in multos ramulos diuiſæ,in ſexaginta ferme iuxta numerum neruos.At uero regio capitis iuxta ſinciput, ꝓp laxitatē coarticulationis iuxta coronalē ſuturã,& ob oſſium tenuitatem & raritatē,facile tum caliditatē,tum frigiditatem oīum,ꝙ adhibentur pharmacorũ intro diſtribuit.Quare ſiue refrigerare oporteat ex caliditate ardorē, ſiue calfacere frigiditatē,aptiſſimus eſt capitis iuxta ſinciput locus. Optima aũt in principio refrigeratio ex roſaceo frigido, æſtiuo tpe exiſtente, in quo maxime ardoris affectio oboriri conſueuit.Dictum aũt eſt mihi de roſaceo iam ſæpe,ꝙ optimum eſt ex oleo crudo, quod Omotribes, & Omphacinon biſariam appellant,citra ſalis admiſtionem confecto,roſis ꝙ plurimis ad ipſius irrigationem præparatis.Sit aũt roſaceum non uetus,ſed eo ipſo anno confectum,ſiue in uere, ſiue principio æſtatis.Proximum a roſaceo chamæmelinum oleum locum habet, in iis corporibus, quibus uehementem frigiditatem inducere ueremur,qualia ſunt fœminarũ,& eunuchorũ, ac puerorũ:& quicunq; molli carne prædití,albumq; hñtes colorē,Soli ſunt inſueti.Menſuram aũt tum roſacei,tum chamæmeli, quod ad refrigerationem attinet, ex ꝑdictis corporis habiti- F
bus,& ex ardoris magnitudine,inuenire oportet,conſiderata ſimul ægri ætate,& ambiētis nos aeris temperie,non minus aũt,& domo,in qua æger decumbit.Refrigerabis aũt ꝗcunque adhibere uoles, in aqua uehementer frigida collocata: ꝗ ſi non adſit,niuem uaſculo circumpones. hoc auxiliũ,ſiue humorum,ſiue uaporũ multitudo in caput impetum faciat, ꝑclare auxiliatur: repellit.n.eos,infraq; in corpus detrudit, adeo ut ego in ſexcentis hoc medendi mō uſus,nullo alio habuerim opus.Nã & frigidorũ ſontium multa Romæ ubertas eſt,& niuis, quemadmodũ apud nos in Pergamo,& in plurimis Aſiæ Græciæq; ciuitatibus. At uero in calidis regionibus, qualis eſt Aegyptus,in qua & ſontiũ frigidorũ,& niuis penuria eſt,neceſſarium eſt præfrigerato roſaceo per expoſitionē ſub diuum per integram noctem, & per obuerſionē ad auræ alicujus afflatum, ita demum addere ei ſemperuiui ſuccũ,aut portulacæ,aut lactucæ,aut pſyllii,aut polygoni:qn & ſolani aliqñ paululũ,& pãpinorũ uitis, & vuarũ immaturarũ: tales.n.ſunt adhuc tpe æſtatis.At papaueris uero,& mandragoræ ſucco abſtinendũ,non.n.citra damnum refrigerat.Vitanda ēt,quæ cum refrigeratione manifeſte adſtringũt: quare, ſi qñ neceſſitas poſtulet,parum quiddam ex eis ad refrigerantia admiſcere oportet. Propterea ſaue,& ſolani ſuccũ, aut nunꝗ penitus,aut oīno parce admiſcemus,ſic ēt mali punici,& mali,& meſpili.Ad hanc īñ G
rem malorum punicorum acidorum ſuccus ꝑſtantior eſt, magis.n.refrigerat. Porro cum aliqñ ruri degerem,nihilq; horũ ad manum eſſet,cucurbitæ ramēta exuccata ad vuæ immaturæ ſuccum admiſcui.Poterit aũt quiſpiam in tali loco ēt ſeridis ſucco uti,lactucæq; tum hortenſis, tũ ſyluestris,quam proprie Thridacinen Græci appellant:hortenſem.n.Thridaca uocant:Et συκαμίνων.i,mororum ſuccus aptus ad refrigerandum:ſint aũt non ualde matura. Quòd ſi caluus ſit æger,aut oīno breues habeat pilos,maxima ubertas refrigerantium exiſtit. Quæcunq;.n.ad eryſipelata auxiliaria ſcimus ex cataplaſmatis, & ceromatis humidis, ea oīa ab ardore exuſtis conueniunt.Cæterum Apollonius Ricini folia tenera tuſa in aquam coniicere iubet: & deinde per totam noctem uaſculum,in quo continentur ſub diuum exponere, & poſtera die uti. Ego quidem igitur non ualde expertus ſum ricini facultatem:uerisimile eſt aũt Apollonium,qui lõgo tempore in Alexandria uixit,per magnam experientiam uim eius cognouiſſe.Atqui oleum ex ricino factum manifeſte cognoui calidius eſſe facultate oleo, quod apud nos eſt: quare etiã ſi non præſens ſit,ueteri utimur.Puto autem & Potamogetonem, & Niliacum Stratioten * quidam refrigeratiuum habere,miror q;, eorum Apollonium nullam mentionē feciſſe.Quin & Tribulus apud nos,uelut ēt Polygonum,quiddam refrigerans hñt,tenera uidelicet,& nondum du H
ra,ac ſicca facta.Conyzam aũt non ſolum refrigerare impoſſibile eſt, uerum & moderate calfacere potentem noui,& miror ſanè cur Apollonius eam inter refrigerantia retulerit.Quòd ſi,& ab arboribus,& fruticibus, auxilia ad caput præter naturam calidius petere oporteat, † Vitex conuenientior ad hoc exiſtit,& Vitis,& Lentiſcus, & Platanus,ſi quis eorum teneris germinibus acceptis,deinde tritis,ab ipſis ſuccũ exprimat. Eraſiſtratus uerò magnum quoddã ꝑſeruatiuum in calidioribus habitibus tradit,cũ uidelicet eos Solē perferre oportet,ſi ſpongiam latã, & denſam,ac cauã in aqua madefactã,& ꝓbe expreſſam,capiti imponas. Porrò ſigna dolētiũ caput ob frigiditatē,contraria ſunt eis,ꝗ ex ardore oboriuntur. Nam & incontracta minimeq; areſacta,& decolor,ipſorũ facies exiſtit:& frigidis,neq; gaudent,neq; ab eis iuuantur. Quēadmodum aũt ardor non ægrè ſolubilis affectio eſt,ita neq; frigiditas ex ambiente nos aere cõtracta difficulter curatur,ſi recens eſt,ſed ſufficit oleũ rutaceum calidũ ſincipiti,ut dictum eſt, affuſum,perfecte hoīem liberare. Si uero uehementiori calfactione opus ſit, Euphorbium ad oleũ coniiciatur, & quæcunque ex pipere pharmaca conſtant. Inungenda autem eſt frons, aurium & narium meatus,hiſce unguentis,maxime quidem Irino, & Amaracino,& Nardino. Quin & † commotoria unguenta ꝫ ex calfacientium numero exiſtunt, atque adeo ipſa opulentarum fœminarum

† ἄγνος græc. ſed uide an legendum ſit ῥάμνος rhamnus. nam & uitecem lib. ſimpl. med. 6. ac paſſim alibi calidum, & ſiccũ facit quo nos e capi ti præter naturam calidiori, de quo hic agit importunus ad, & rhamnum li. ſimpl. med. 8. in ſecundo fere ordine refrigerantium ponit, & eius folia tenera uſurpari ait, non diſſimili uſu ab huius loci ſententia.

† Al. Commotoria aũ unguentum.

A minarum pretioſa unguenta,q̃ foliata & ſpicata Romæ appellant. Opobalſamum uero ſæpe ex-
perti ſumus, nullum manifeſtum cõmodum ad ullam aliquã affectionem calfactione indigentẽ
conferre. Quemadmodũ autem Rutaceum oleum conuenire dixi, ſic etiam Sampſuchinum, &
Laurinum laudo, itemq; Serpyllinum, ſæpe & in pleriſq; ipſis uſus. Dandũ etiã uinum tenuium
partium, & motus corporis præcipiendus, lauacraque calida, & quandoq; à raphano uomitus.

De inueteratis capitis affectionibus calidis, & frigidis.

In inueteratis capitis dolorib⁹, ac affectionibus neceſſario pilos radimus, aut ualde ad ipſam
uſq; cute p̃ſecamus: pharmacaq; tũ emplaſtrorũ, ac ceratorũ forma, tũ ẽt liquida adhibem⁹: at-
que ea quidẽ, q̃ emplaſtrorum ac ceratorũ formam hñt, raſis penitus adhibemus, liquida uero
his, qui breuiſſime p̃ſectos pilos habẽt. Eſt ãt & horũ materia multiformis, q̃ partim quidẽ ma
gis, partim uero minus, refrigerentq; & calfaciant. Ea igiť, q̃ frigefaciunt, ex iis, q̃ eryſipelata cu
rant, transferenda ſunt: calfaciẽtia uero, ex pharmacis calfactoriis cõponẽda: quorũ ſimpliciſſi
mũ eſt ex euphorbio p̃paratũ. Sufficit ãt unciã euphorbii unã ad tres ceræ liquefactę in olei lib.
una coniicere. Vtẽdũ ãt oleo ad oẽs affectiones calfactione opus hñtes, neq; omphacino, neq;
eo, qđ uulgo ab oĩbus Hiſpanũ appellatur, neq; oĩno eo, qđ cũ olearum germinibus præparať,
B ſed eo, quod ex maturis oliuis cõficitur apud pleraſq; gẽtes, citra germinum iniectionem. Opti
mũ ãt ex eis quæ ego noui, eſt Sabinum, non procul ab urbe Roma in Sabinorum regione pro-
gnatũ. Cæterum pharmaca, quæ recentiores medici ſe ipſos Methodicos appellantes, Metaſyn
critica, hoc eſt ex alto euocantia ac traſferentia, appellant, ea oĩa ad hmõi affectiones commõ-
da exiſtunt: ex quibus optima etiam in ſeptimo libro huiuſcemodi tractationis, quæ ante hanc
à me ædita eſt, relata ſunt. Tempus igitur iã eſt me ad aliam capitis tranſire affectionem, adſcri-
pturum primo, quæ ab Apollonio conſcripta ſunt, quæ iuxta illius dictionem hoc modo habẽt,

Quæ Apollonius ad capitis dolorem ex ebrietate & meri potu ſcripſerit.

Vtendũ eſt oĩbus deſcriptis auxiliis ad dolorem capitis ab ardore obortum. Quòd ſi dolores
amplius inualeſcant, rutæ folia cũ aceto, & roſaceo trita ſtrigmenti craſſitudine, capiti illinẽda.
Aliud. Nuces amaras cũ aceto & roſaceo ad ſtrigmentitiam ſpiſſitudinem tritas capiti illinito.
Aliud. Iridẽ ſiccam, ac uiticem aridum* cum aceto & roſaceo, eodem adhibe modo. *Aliud.* Lau- * Al. χλωρᾶ. i. uiridem.
ri baccã, & rutæ folia cũ aceto & roſaceo trita adhibeto. Cõueniet ãt ſomnus, fames, quies, cor
poris tranquillitas. In potu aqua calida, aqua mulſa, & euacuatio. Hęc q̃dẽ Apollonius ſcripſit.
Atq; huius rei gratia laudare uirũ decet, q̃ cũ diſcrimine de unoquoq; auxilio ſcripſit, cũ neq;
C Archigenes id ipſum fecerit, quẽ, cũ poſterior Apollonio natu ſit, apponere quidpiã ad diſcri
minum certitudinẽ oportebat: uerum quæ ipſe in priore de Pharmacis libro conſcripſit, paulo
poſt referentur. At uero quæ ego per longã experiẽtiã de capitis dolore ex uini potu cognoui,
iam exponã, utpote qui ſpem quidem utilitatis ipſorũ ex affectione inueni, diligentem autẽ cõ
probationẽ per multã experientiã feci. Capitis itaq; dolorem ex uinorum temperatura calido
rum productũ indicat, q̃ ipſum caput omnino uaporibus repletur, q̃ſq; ẽt humoribus calida tẽ
perie præditis: nam & citra uini potũ eiuſmodi ad caput prõpte deferuntur. Curatione itaque
opus eſt, q̃ ſcopũ primũ uniuerſalẽ & cõem oĩbus habeat, nimirum euacuatione indigentẽ. Cũ
uero calidi ſint, qui caput repleuerunt humores, ẽt refrigerante eos medela opus erit. iubendi
igitur ſunt, ſi crudum adhuc in eis uinum permaneat, ut tepida aqua hauſta, uomãt: q̃ ſi ẽt poſt
cõcoctionẽ caput doleãt, refrigerãtibus utendũ eſt, ac repellẽtibus: quale eſt roſaceũ per ſe, &
cum aceto, aut hederæ, aut braſſice ſucco. Quin & ipſa braſſicæ folia calida irrigata, capitiq; cir
cũpoſita, ac obligata, naturaliter ebrietati reſiſtũt. Cæterum ſomni, ac quietis cura in primis ha
bẽda eſt: qđ ubi factũ fuerit per totum diem ad ueſperam lotum, boni ſucci cibis, nõ tñ calfaciẽ
tibus nutrire oportet. Sunt autem tales, priſanæ ſuccus, & ſorbitio ex alica, & panis ex aqua, &
D oua ſorbilia abſq; garo: admiſceatur aũt eis ex melle quantũ ad cõdimẽtum ſatis fuerit: ſi uero
ad mel accipiendum nõ fuerint appoſiti, ſales conditorii miſcentor. Ex oleribus eſt lactuca, ut-
pote boni ſucci, & refrigeratoria: & braſſica, ut q̃ uapores reſiccet. Sic & ex leguminibus lẽs eſt.
Potu uero omnino aqua utendum eſt. At uero cum ſtomachus in quibuſdã, propter aquę potũ,
ſubuertatur, malum punicũ eis inſuper exhibendum eſt, aut ſolum per ſe, aut cum alica flaccida
calida, p̃be cocta. Quin & mala ceſtiana appellata in urbe Romana, citra cocturã quidẽ, ſunt au
ſtera, poſt cocturam uero ſtomacho ſatis commoda fiunt. Coquenda autem ſunt ipſa in ollam
nouam aqua modica infuſa, deinde malo in olla ſuſpenſo, igneq; ſub ollã coniecto, quo uapor
ex aqua calidius ſublatus cocturam ipſi malo præbeat. Vuæ paſſæ ẽt & pyra, aliqua quidẽ cru-
da, aliqua uero ut malum ipſum cocta, ſtomachum corroborant. Abſtinendum uero à glãdib⁹
A. l. 3. f. 2. t. 2. .19. f. 193. e palmarum, proprietatem enim quandam habent capitis dolorem inducendi. Quòd ſi uero poſt
hæc probe dormire non poſſunt, ad balneum poſtridie quã celerrime inducũtur, calidaq; aqua
eis in balneo ſæpe affundať: deinde ubi dormierint, aut oĩno interpoſito tẽpore quieuerint, rur
ſum ad balneum ducendi ſunt: deinde uelut pridie cõnutriendi. Si uero moderate habeant, &
aquã bibere non poſſint, permittendus eſt eis potus aquoſus ex aquoſis uinis, quale eſt in Italia
Sabinũ, in Aſia Titacazenũ, & Arſyenium, & Ariuſiũ. Quin & moderate habẽtibus gallorum te
ſticuli,

ſticuli,& alæ,& ex piſcibus petroſi,& teneris carnibus præditi,exhibebuntur,& columbarũ pul E
li.Hæc uero oĩa citra garum,& uinũ,in albis ac ſimplicibus iuſculis coquantur, in quibus aqua
ſola cum oleo,& anetho,ac axiguo porro,cocturam perficiat,exiguo adiecto ſale, nõ ſtatim in
principio cocturæ,ſed cum iã aliquo modo flaccida facta fuerint,ac uicta.Manifeſtũ uero,ꝙ tũ
hos,tum oẽs qui caput dolent,augeſcente adhuc & uigente dolore,quieſcere melius eſt:remit-
tenti uero ac decreſcente,in locis aptis deambulare.Apti ſunt autẽ iis, q calfieri opus habẽt,lo
ci calidiores:qui frigefieri,frigidiores. Et ante cibum quidẽ pluribus deambulationibus uten-
dum,poſt acceptum uero cibum breuibus & lentis.Oportet autẽ neq; multa comedere, neque
ſtatim deambulare,ſed poſt duas,aut tres,aut etiã plures horas.Quòd ſiquãdo ex uaporibus,&
humoribus in caput ſublatis reliquiæ quædã relinquãtur,tenuibus poris,ac meatibus impactę,
& ob id etiã capitis dolor perſeueret,à roſaceo quidem abſtinere expedit. Vtendum eſt autem
primum quidẽ Chamęmelino moderate calido,poſtea uero Irino:maximopere enim huiuſmo
di affectiones iuuant.In balneo uero caput calida perfundatur,nõ ſolum ob id,ut quippiã circa
ipſum diſcutiatur,ſed & ſomni cõciliãdi gratia.quapropter etiã ſecundum, aut tertium etiã ad
ueſperam balneum apparãdum eſt,acceptis ab eo lactucis ex aceto, exiguo, aut omnino nullo
addito garo,uerum aqua affuſa multa,ut acetũ plane exæquet, niſi omnino aquoſum ſit acetũ, F
nam & hmõi magis,q̃ acerrimo opus habẽt,caliditatem enim in ſe aliquam tale acetum cõple-
ctitur.Poſt hæc uero poſtera die,quæ magis caput calfaciant adhibenda. Ita ut ad Irinum aliqñ
Amaracinum vnguentum addamus,aliquando uero Nardinum,quãdoque etiam pretioſa, qui
bus opulentæ fœminæ,etiam ſi nihil habeant mali,uti conſueuerunt. Per huiuſmodi ſane medi
cationis ductum,capitis dolores ex uini potu obortos in totum perſanaui, nullo ab Apollonio
præſcripto pharmaco uſus.Cum enim & per ea,quæ iam dixi,ſcopum contingerem,nullum ex
Apollonii ſcriptis ſpem mihi adiecit,ut probe dictum eſſet,& ſuperuacaneum amplius erat eo-
rum experimentum facere.Cæterum poſt prædictas tres affectiones capitis dolorem inducen-
tes,Apollonius quartam hanc inſuper addidit.

Ad dolorem capitis ex plaga, aut caſu, Apollonij.

¶ Roſaceo & aceto tepefactis caput rigato. *Aliud.*Roſis ſiccis maxime coctis,aut certe in paſſo
maceratis,aut aqua mulſa tritis,pro cataplaſmate utitor. *Aliud.*Meliloto ſimiliter apparato uti-
tor. *Aliud.*Myrti albæ folia tenera cum uino & myrrha trita emplaſtri more imponito. *Aliud.*Iri
no unguento & aceto illinito. *Aliud.*Abſinthium tritum cum uino,& myrrha itidem trita impo
nito. *Aliud.*Pulegio trita ex uino ſimiliter utitor. *Aliud.*Pulegium & myrrhã trita ſimiliter adhi- G
beto. *Aliud.*Apii comas cum uino coctas ac tritas imponito. *Aliud.*Mala cotonea cocta ex uino
imponito.Conuenient & ſomenta per ſpongias aqua calida imbutas,& mollium lanarum faſci
culi aceto,& roſaceo conſperſi.Ad hæc & quies, & corporis tranquillitas, ſubtractio cibi,eua-
cuatio,fuga eorum, quæ offendere poſſunt,qualia ſunt Sol,balneum,uini potus,clamor, cõten
tio:& ex iis quæ alimẽti loco exhibẽtur,acida,& acria, ac ſalſa. Hæc quidẽ Apollonius ſcripſit
de capitis doloribus ex conſpicua plaga obortis. Verum operæpretium eſt noſſe nos,eiuſmodi
affectionem nullã aliã, quàm inflammationem eſſe,quæ non ex plaga ſolum, aut caſu,ſed citra
etiam manifeſtam cauſam,iuxta omnes corporis partes,propter humorum inflãmationem fie-
ri cõſueuit.Si quidem igitur plaga uulneris,aut contuſionis cauſa exiſtat,plures ſcopi erunt ad
remediorum inuentionem.Vnus quidem in uulnere,ad quod conglutinantibus,& inflãmatio-
nem arcentibus pharmacis uti oportet,poſtquã ulceris labia fibulis impoſitis conſtrinxerimus.
Alter uero in contuſione:& tertius in doloribus,qui quãdoq; in ipſis ſolis ꝑcuſſis partibus fiũt,
plerunque uero etiam ad uicinas partes extenduntur.Etenim mẽbrana,quæ caluariam ambit,
& cutis quę forinſecus circuntenditur,utraque propriam ſubſtantiam continuam habet per oẽ
caput extenſam; & ob id ſane ſæpe ipſum uniuerſum dolere cõtingit,præſertim ſi uſque ad mẽ H
branam os caluæ ambientem plaga penetret, quam diducta membrana caluariam ambiente,
oſſeque conſcalpto abraſove, carne generanda curare oportet. Quod ſi per communionem
membranæ caluam ambientis,quam ad duram cerebri membranam circa ſuturas habet,etiam
intra caluariã inflammatio ipſa diſtribuatur,nõ abſque periculo eiuſmodi capitis dolor exiſtit.
Contingit autem non parum ſæpe in caſu,præſertim ex ſublimi facto,ut quædã circa cerebrũ,
aut membranas eius,partes abrumpantur; quod ubi contigit, etiã amplius capitis dolor inua- A.l.3.f.11.
leſcit,ipſaque affectio tota ægræ curabilis redditur, & periculum ingens,ac præceps imminet. c.26.f.144
Optimum itaque fuerit in his,niſi ætas prohibeat,& niſi vitalis facultas debilis appareat, à ue-
næ ſectione curationis initiũ facere:& cõuenientibus capitis irrigationibus uti,ex lana nimirũ
oleo dulci imbuta,capiteque ex ea contecto. Quòd ſi quippiam horum,ſiue ætas,ſiue uirium
debilitas, aut etiam ambo ſimul, ſanguinis detractionem fieri præpediant, aluum per clyſte
rem euacuabimus, tum ut ſuperflua in ipſo recrementa extrahamus, tum ut humores, qui ad
affectas partes inde ferri conſueuerunt,reuellamus:atque inde auxiliis ad inflammationes cõ-
modis utemur. Si uero membrana cerebri fuerit uulnerata, egregie ipſam conglutinat, in-
quit Archigenes,calaminthæ ſuccus infuſus, & farina milii arida inſperſa. Deinde butyrum,
&ro-

A & roſaceum, ac adeps ſuillus inſulſus uetus, tepefacta ac miſtim infuſa. Cæterũ hoc modo affe-
ctos à uino, & cibis craſſioribus abſtinere oportet, maxime ſi febri ſint correpti. Atqui prædictã
euacuationẽ conſulit etiã Apollonius, qualem autem fieri oporteat non oſtẽdit. At uero acetũ
roſaceo admiſceri iubet, quẽadmodũ in phreniticis, & lethargicis in principio plurimi medici
facere conſueuerunt, uerum non recte menſurã utriuſq; dicere reliquit, Empiricorũ ſimul tran
ſitione uſus, non indicatione Dogmaticorũ. Affectio enim ipſa nobis indicat auxilia: Quantita
tem aũt ſingulorum, & particularem materiarũ differentiam, ſimul tum affecta particula, tum
ægri tẽperamentũ indicat: & ad hæc uitalis facultas: deinde ætas: & ambientis nos aeris tempe
ratura, iuxta regiones, anniq; tempora, & prædominantem anni conſtitutionem, euarians. In
phreneticis quidem igitur, cum omnia, quę extra caluariam, circaq; cutem & pelliculã caluariã
ambientem, ab affectione immunia ſint, ueteres conuenienter acetum admiſcuerunt; ea rõne
perſuaſi, quam in commẽtarijs De pharmacorum compoſitione per longũ recenſui; qñ uideli-
cet ad affectiones in profundo corporis obortas, pharmaca diuerſa ab ijs, quæ ad affectiones in
ſuperficie herentes deſtinata ſunt, adhiberi oportere dixi. Exoluitur enim omnium ipſorũ uis
in tranſitione per profundum, & ob id ad propria affectioni auxilia aliquando contrariæ, & no
B centis facultatis pharmaca admiſcemus. Cùm nanq; inflammatio dolorẽ inducat, maxime con
trariũ eſt acetũ reliquis auxiliis admiſcere, utpote quod neq; mitigandi, neq; laxandi, uim ali-
quam in ſe complectatur. Sed cum per ſinciput (neq; enim per aliam quampiam capitis partem
tranſitus patet) pharmaci facultatem intra penetrare uelimus, tũc ſane ad admiſtionem alicuiꝰ
eorum, quæ propria natura auxiliantur, ac in profundum ducunt, deuenimus, tenuium partiũ
ſubſtantiam quandam inuenientes, quandoq; quidem frigidam, uelut acetum: quandoq; uero
calidam, uelut euphorbiũ, affectione, quæ curationi ſubiacet, cõſiderata ac perſpecta, num cal
facientibus opus habeat, an refrigerantibus. Iuxta hanc igitur ratiocinationẽ, ſi quidem craſſæ
cerebri membranę nudæ roſaceum offeratur, quemadmodum in illis, quibus capitis oſſiculũ ali
quod exciſum eſt, fieri conſueuit, ſolum ipſum leniter tepefactum adhibemus. Cũ uero citra de
nudationem per capitis iuxta ſinciput partem, ſana, & integra exiſtẽte caluaria, roſaceũ ad cere
bri membranam peruenire uelimus, acetum ei, ut eo perducat, admiſcemus: cuius itẽ rurſus ue
hemens facultas tũ per uiarũ tranſitionem, tum per roſacei miſturã, exoluit̃. Quapropter Apol-
lonius in eo quòd acetum roſaceo indefinite admiſcere iuſſit, peccauit. Cutis enim capitis, aut
quæ poſt eam eſt membranæ caluariam ambientis, inflammationes, citra quidẽ uehementẽ do
C lorem obortæ, per exigui ſane aceti ad roſaceum admiſtionem iuuari poſſunt: lædẽtur aũt ubi
magnæ fuerint, doloremq; uehementem induxerint. Deliquit amplius Apollonius, quòd neq;
tempus uſus ſingulorum ab eo deſcriptorum auxiliorũ appoſuit. Quædam enim incipientibus
& naſcẽtibus adhuc inflammationibus auxiliantur: quædam etiam in uigore cõſiſtentibus, aut
decreſcentibus, aut etiam induratis, opem ferunt. Roſaceum itaq; cum aceto incipiẽtibus: in ui-
gore uero conſiſtentibus, roſaceum ſolum adhibemus: quemadmodum etiam in induratis ab-
ſinthiumq; ac pulegium ei admiſcemus: ac uero quæ citra indurationem decreſcunt inflamma
tiones, pharmacis laxãtibus appellatis ſolum opus habẽt. Relata eſt autẽ tum materia, tum cõ-
poſitio ipſorũ in prioribus huiuſmodi tractationis commentariis, quos ædidimus, antequam
opus ſumus aggreſſi, in quo affecti loci multam indicationem faciunt ſimul cum ipſis affectio-
nibus ad inuentionem remediorum. Cum igitur affectiones ab Apollonio deſcriptæ quatuor
ſint, quæ capitis dolorem faciũt, ob manifeſtas cauſas obortæ: deinde uero ex ordine tranſie-
rit ad eas, quæ ex obſcuris cauſis producuntur: merito ſane quis ipſum reprehenderit, non ſolũ
quòd à dogmatica deſciuerit doctrina, ſed quòd neque empirica ſit uſus. Diſtinguunt enim ẽt
hi affectiones per ſymptomatum concurſus, ſyndromas ab ipſis appellatos, qui ſane accidentiũ
D ad morbos ipſos congregationes ſunt, quæ omnibus euidenter apparẽt: in quibus concurſibus
etiam externas cauſas ipſi comprehendunt, tanquam partes totius concurſus exiſtant. Verum
nullam talem congregationem, neque ſymptomatum ſiue accidentium, neque ſignorum, Apol
lonius ſcripſit, quemadmodum diſcemus ubi, & ad ſequentem uiri doctrinam nõ minus, quàm
ad priorem animum adhibebimus.

Condependens ex præcedenti Apollonij doctrina, ad Temporum ac tòtius
Capitis Dolores, citra manifeſtas cauſas obortos.

¶ Vnguento Mendeſio caput illine. *Aliud*. Adipem anſerinum Mendeſio unguento dilutum
illine. *Aliud*. Myrrham uino quàm optimo tritam, & ad ſucci ptiſanæ craſſitudinem reda-
ctam, illine. *Aliud*. Mirrham unguento pretioſiſſimo tritam ſimiliter adhibe. In pueris autem
ſinciput dolentibus, myrrha cum oleo trita utitor. *Aliud*. Viticis ſemen tritum & aqua dilutum
imponito, aut linteolo illitum ſimiliter imponito. *Aliud*. Lolii farinam cum adipe anſerino con
tritam pro cataplaſmate imponito, adipe prius liquefacto. *Aliud*. Portulacam per ſe, & cum lini
ſemine tritam imponito. *Aliud*. Oleæ folia tenerrima oleo ac uino nigro affuſo terito, ac imponi
to. *Aliud*. Cinerem quemcunque habes aceto aut aqua diluito, eoque caput rigato. *Aliud*. So-
lanum, & terram figulinam trita, ac leuigata imponito. *Aliud*. Halicacabi fructum cum adipe

anſerino,

anſerino,aut unguento balanino tritum adhibeto. *Aliud.* Lentiſci folia trita ex aqua imponito. E
Aliud. Blitum tritum ac oleo dilutum adhibeto. *Aliud.* Ricini ſemẽ aqua tritum imponito. *Aliud.* Coriandri ſemen & anethi trita ac melle miſta imponito. *Aliud.* Melanthium tritum, ac oleo dilutum imponito. *Aliud.* Cuminum & adipem anſerinum trita imponito. *Aliud.* Succum papaueris fabæ ægyptiacæ quantitate,& ſalis partes duas,& pulegii partem unam,cũ aceto & unguento optimo trita illinito. Conuenit item cibum ſubtrahere,& aluum euacuare,caputq; contegere: amplius uero & quiete agere,omnemq; motum uitare. Quod igitur Apollonius,quemadmodum dixi,indefinite tradendo hæc remedia ad capitis dolores abſque manifeſta cã factos dupliciter peccarit,neque ut dogmaticus uir affectiones explicans,neque ut empiricus earum concurſus,id ipſum ex illius ipſius dictione didicimus. Quòd uero & pharmacorũ facultates inter ſe non parum differant,ex tota uirium ipſorum perpẽſione diſcere licet. Etenim primum ab eo deſcriptum ſimplicis eſt potentiæ laxantis: talis enim eſt Mendeſii unguentis facultas. Secundũ uero eãdem uim intenſe poſſidet,in quo ad Mendeſium unguentũ anſerinus adeps admiſcetur. Tertium autem propter myrrham quidem reficcatorium eſt, unaq; calfacit,propter uinum uero adſtringit,utile iis exiſtens in quibus redundantem humiditatem ſimul repellere, ac diſcutere propoſuimus. Scimus porro myrrhę odorem plurimis etiam ſanis dolorem capitis inducere: F
quare ſane eos ipſos,qui iam caput dolent,non parum offendet. Eiuſdem autẽ facultatis eſt, & quod ſequitur quartum. Quintũ uero nõ probe ad horũ uim accedit, ubi.ſ.cataplaſma ex aqua & uiticis ſemine cõponit,quod non ſolum ab utraq; facultate tum calfaciendi,tũ reſiccandi,quibus ea præſtant,quæ ex myrrha compoſita ſunt,multũ deficit,† ſed & contrarium facere poteſt in iis,qui caput ob frigiditatem dolẽt. Quod uero deinde ſequitur ex lolii farina,& anſerino adipe cõpoſitum,in quibus reſiccare intendimus,utile eſt,neq; in capite ſolum, ſed,& in aliis partibus rationabiliter adhibetur: id ipſum uero ob anſerinum adipem citra moleſtiã reſiccantẽ contingit,abunde enim pharmacum hoc & mitigat,& ſedat dolorem. Verum quod deinceps ſequitur,de quo hæc uerba ſcripſit: Portulacã per ſe & cum lini ſemine tritam imponito. refrigeratorium eſt pharmacum,præclare faciẽs ad affectiones calidas. Quod uero poſt hoc ſcriptũ eſt hoc modo: Oleæ folia tenerrima,oleo,ac uino nigro affuſo terito,& imponito,dolorem quidem nõ mitigat,uerum humiditates ſuccorum euacuat. At uero qđ deinceps ſcriptum eſt,forti facultate præſtat,in quo uidelicet iubet cinerem aceto,aut aqua dilui,eoq; caput rigari. Si quidẽ enim ex aceto ꝑparetur,inueteratas affectiones,& in ſcirrhum induratas ſanare poteſt,nõ tamen doloris mitigatiuum exiſtit. Si uero cũ aqua cinis diluatur ac percoletur, fortitudine quidẽ pluri- G
mum ab eo deficiet,quod ex aceto conſtat,neq; tñ ſic doloris mitigatiuum erit: Quẽadmodum neq; id quod poſtea deſcriptũ eſt,ex terra figulina & ſolano compoſitum. Superfluam autem cõpoſitionem Apollonius in eo, quod ex halicacabi fructu conſtat, oſtentat, utpote quod neque prædictis,neq; poſtea dicendis,quicq̃ amplius habeat. Quemadmodũ ſane ea, quæ deinceps ſequuntur ſingula alia facultate prædita ſunt. Non rite autẽ facit hæc omnia indefinite tradendo: Quid enim ſimile habeat cataplaſma ex blito cũ oleo trito, ad illud quod ex ricini ſemine, aut coriandri,aut cumini,aut melanthii,cõponitur? Calefaciunt. n. hæc & reſiccant,blitũ uero debiliter humectat & frigefacit. Porro quod in fine ſermonis ipſius ſcriptũ eſt,primũ neq; ab ullo in uſum aſſumi experiũdi gratia cõſuluerim,ne dum ſæpe. Raro. n. cogimur pharmacis ex opio uti,cum uidelicet præ doloris uehementia homo de uita periclitatur: quanq̃ & tunc ſolidæ partes ex eius uſu offendantur,adeo ut poſt hæc correctione opus habeant. Sic & ex opio collyria detrimento fuerunt,adeo ut debilem oculũ reddiderint, & uiſus hebetudinẽ, amblyopiã Græcis appellatam,induxerint: Velut etiam auditus grauitatem inducunt,quæcunq; ad uehementem aurium dolorem ex papaueris ſucco, † compoſita ſunt. At uero ob capitis dolorem uehe-
mentem nemo unquam animi deliquio comprehenſus mortuus eſt,neq; ſe ipſum occidit, quẽ- H
admodum quidam coli dolore uexati fecerunt. Vtcunq; enim doleant,longe minor ipſorũ dolor eſt,quàm eorum,qui coli,aut auris,aut oculi,aut dentis,dolore uexantur. Mitigantur illi ipſi perfuſionibus,& illitionibus,& cataplaſmatum impoſitione.

† *Videtur hic etiã uiticis ſemen inter refrigerantia agnoſcere, ut ſupra car. 132. H. & inf. car. 136. E. contra quã* [illegible] *Sed &* [illegible]

† *Additur* [illegible] *i. copioſo. in cod. antiquis.*

Quæ Archigenes ad Capitis Dolorem remedia conſcripſerit.

Relato igitur iã Apollonio,ad Archigenem tranſeamus,qui in priore libro de Pharmacis ſecundũ genus ei inſcripto,hoc modo ſcripſit. ❡ *Archigenis ad Capitis dolores citra febrem obortos.* Communiter in principio auxiliatur eis aquæ potus, parcitas cibi,ſolutio alui. Hæc præfat⁹ deinceps pharmaca multiformia conſcribit. Præſtabilius igitur mihi uidetur ſingulatim unãquãque ipſius dictionẽ in manus ſumptã cõſiderare: & primũ ſane principium eius collaudare, in quo manifeſte diſcrimẽ ab eo quòd quis nõ febriat inductũ diſtinxit. Fuit itaq; ° Archigenes nõ quidem uulgaris medicus,uelut & Mantias,& Heraclides empiricus: uerum ad diligẽtiam quã circa artem fecit, etiam hoc Archigeni acceſſit,quod poſterior natu illis ipſis fuit. Cæterũ maximum hoc cenſeri debet iis, qui artem quancunque tandem rationalem ediſcere rite uolunt, cum natura apti ad eã fuerint,ingenioſiq;,& à pueris in primis diſciplinis eruditi. Pleriq; aũt ex iis, qui eiuſmodi artes tractant,nõ ut ipſi ſapientes in iis euadant,ſed ut uulgo tales uideantur,

° *Al. Apolloni⁹.*

ſtudio

A ſtudio hn̄t. At uero Archigenes, ut ſi quis alius, quæ ad medicam ſpeculationē attinent, diligen
ter re uera ediſcere ſtuduit, atq; ob id merito ſcripta q̃ plurima memorabilia reliquit. Non tn̄
in oĩbus ſane, quæ tradidit irreprehenſibilis mihi vr: uerum ueluti ipſe pleraq; eorum uirorū,
a quibus adiutus optimus euaſit, reprehendit, ſic par eſt, ipſum delinquentem a nobis poſteris
examinari. Difficile.n.eſt, ut, qui homo ſit, nō in multis peccet, quædam uidelicet penitus igno
rando, q̃dam uero male iudicando, & quædam tandem negligentius ſcriptis tradendo. Quem-
admodum ſane & nunc mihi in diſtinguendo non ſebrientes a ſebricitantibus, peccaſſe uide-
tur, cum non omnes eorum, qui non febriunt diſtinctiones, & diſcrimina appoſuerit.

De ijs, qui ex ſtomacho caput dolent.

Statim igitur primum in his diſcrimen eſt doloris capitis ex ſtomacho producti. Quidam.n.
ēt ſi pauxillus quiſpiam humor acris in uentre, & præſertim circa os eius, congregetur, ſtatim
caput dolent: Atq; ob id, ſi diutius famē tolerent, offenduntr, augetur.n.ipſis inediam ſerētibus
eiuſmodi humorum malitia. Eos igitur, qui hoc mō affliguntur ſanare oportet, ita ut nihil reme
diorum capiti adhibeamus, q̄ſiquidem neq; proprius eſt hic capiti affectus, ſed ab humorum in
uentre malignos vapores excitantium in ip̄m adſcenſu affligitur: Quemadmodum alij in ſuffi
B ſorum ſymptomata ob hmōi humores incidunt. Quæ igitur horum erit cura? ut uidelicet affli
gentes in uentre humores, q̃ celerrime euacuemus. Euacuantur autem ad uomitum procliues
facile ab aquæ potu: ægre uomentibus uero difficilius, adeo ut ēt digitorum, ſiue pinnularū in
miſſione uēter ad uomitum irritatus, quibuſdam nihil amplius effuderit. His igitur conabimu
q̃ primum cibum boni ſucci, ac ſtomacho commodum exhibere, ſi res ita ferat a balneo: ſi nō
ante balneum tantum cibi offeremus, ut ne lædantur inde poſtea lauantes. † A cęna aūt modi-
cum abſinthium in potu dabimus: atque ita & poſtridie faciemus: eoq; modo in poſterum diæ
tam ipſis conſtituemus, donec ualde bene concoquentes ipſos uideamus: atq; tum ſane panis
pauxillum eis præbebimus circa tertiam, aut quartam horam, aut paulo prius, uel ēt ſerius, ut
ſatis amplum ſpatium ad conſuetam balnei horam interſit. Quicunque uero panem citra obſo-
nium edere non p̄ſit, iis oliuas, aut * palmulas, aut vuas, aut tale quiddam addemus, per experiē
tiam cognoſcendo quid ex eis p̄ſtet, cum aliud alio melius ſit iuxta naturæ proprietatem. Cæte
rum ad uitioſorum in uentre humorum redundantiam, tum facultatis concoctoriæ debilitas,
tum oris uentris infirmitas, plurimum conferunt. Quemadmodum ēt ſenſuum mollities, & ad
A.l.3.ſ.4.c.13 fo.77.a hæc ʹ caput ad eiuſmodi humorum uapores ſuſcipiendos aptum, quemadmodum & in quibuſ-
C dam oculi. Ego quidem igitur ſæpe, & in multis expertus ſum hanc quam narraui curandi uiā,
ac capitis ex ſtomacho dolorem commodam. Archigenes uero cum ſimpliciter ad oēm capitis
dolorē citra ſebrē, cibi parcitatem auxiliarem ſcribat, palàm facit, ſe nihil de eo, qui ex bilioſo
humore oboritur, ſcire. Quod ſane ēt amplius quis crediderit, qui poſtremam eius dictionē le-
gerit, quæ hoc modo habet. ¶ *Archigenes.* In bis uero, qui ex ſtomacho caput dolent, flatuoſe-
que diſtendūtur, acetum, in quo papaueris capita incocta ſint, affundito, aut ſpongias eo imbu
tas imponito: deinde polenta cum menta, & aceto fronti pro cataplaſmate imponito. Aut pule
gium cum iiſdē. Aut ſolani ſuccum cū roſaceo illinito. Stomachū quidē os uentris appellat, cū
& medici hanc partem ita appellare ſint adſueti, qui ēt ſtomachica animi deliquia appellant: &
quoſdam ſtomachicos eſſe dicunt, a quopiam uidelicet in eo loco oborto affectu, ita appellan-
tes, uelut ēt hepaticos ab hepate, & colicos a colo, & nephriticos a renibus, & ſplenicos a ſple-
ne affectos. Vnam autem ex ſtomacho affectionem doloroſam ſcripſit, quæ caput occupet, eo-
rum, quos ipſe flatuoſe diſtētos uocauit, quam ex uini largi potu magis oboriri ſcio. Qui.n.pro
pter bumores acres caput dolent, mordacem dolorē, non diſtendentem, percipiunt. Fames igi-
tur in diſtenſionibus commoda eſt, at non iis, qui mordaces humores in ore uentris hn̄t. Cum
D itaque hic mordax humor fuerit amarus, pallida & flaua bilis appellatur, quæ ob naturalem le-
uitatem ad uentris os ſurſum fertur: Cum uero pituitoſus, aut acidus, aut ſalſus fuerit, magis in
totius uentris ſpatio continetur, q̃ ꝙ in ore ipſius firmetur. Optimum aūt fuerit (quantum ſanè
nunc in his dicere licet) in ſundo uentris ipſum contineri, facile.n.relicto uentre in inteſtinum
delabitur: Peſſima autem fit affectio, ubi uitioſi humores in uentris tunicas inabſoluibiliter fuerint
A.l.3.ſo.18. b.l.511.e imbibiti: Quorum ʹ optimum remedium eſt ex aloe pharmacum, quod aliqui picram hoc eſt
amarum, aliqui hieram id eſt ſacrum, ex aloe appellant: inq; eius compoſitionem aloes dracb-
mas centum coniiciunt, & ſex uniuſcuiuſque reliquorum, quæ ēt ſex numero exiſtunt, cinna-
momum, ſpica nardi, xylobalſamum, maſtiche chia, aſarum, crocus. Præſtantius aūt fit pharma
cum ubi minus de aloe additur. Viſa nanq; mihi eſt, nimia eius copia centum drachmæ eſſe, ad
proportionem reliquorum, quibus hæ adduntur, quap̄p̄ etiam per xc. drachmas ipſum compo
ſui, & per lxxx: Quin & per pauciorem aliq̄n crocum, propterea ꝙ quidam ex eius uſu capite læ
dantur, quod ipſum ſæpe ex ſolo croci odore perpetimur. Quare optimam eius eſſe compoſitio
nem iudicans, quæ ex aloes drachmis xc, & croci dracbmis v, conſtat, hac ego utor. His uero, q
neque croci odorem citra moleſtiā ferunt, ſed ſtatim capite replentur, ex quatuor croci drach-
mis pharmacum compono. Cogor autem aſſidue hoc pharmacum præparare, p̄pea quòd non
ſolum

† *Aetius habet, A cœna parum bibāt, poſtridie mane abſynthio, & eadē diæta utantur.*

* *Ex Aetio qui hæc oĩa ad uerbū accepit loco ū φοινίκων. i. palmularū, reſtituendū eſt λευκῶν, ut tota oratio ſit (ijs oliuas albas, aut vuas) Nā Gal. Dioſ. Athenæus, & alij palmulas dolorem capitis facere perhibent: oliuas autem albas, & Oribaſius cōmēdat, & Plinius pro ſtomacho corroborando: meminit etiam earum Gal. lib. huius tractatus quinto.*

ſolum his de quibus iã dixi,ſed & ſuffuſorum ſpeciẽ patientibus,aut ẽt alia ſymptomata ex ſto E
machi affectione hñtibus,id ipſum exhibeam,& ꝑterea iis,qui aluo adſtricta laborant,& mu-
lieribus,q̃ non probe purgantur.In quibus maiorem efficaciam hẽt, ubi aloes drachmæ lxxx,
& croci vj,fuerint cõmiſtæ . Præſtat aũt, & carpeſium pro aſaro coniicere,q̃q̃ ẽt utriſque con-
iectis aliqñ compoſuerim . Datur ad ſummum ex pharmaco hoc drach.una, cum aquæ calidæ
cyathis nõ pluribus,quàm tribus:minimum uero dimidium eius præbetur. Datur & intra hos
modos,quantitate iuxta ætatem,corporis magnitudinem,conſuetudinemq;,permutata.

Quæ Archigenes conſequenter ad primam dictionem ſcripſit,in quibus eſt etiam Galeni cenſura.

De iis quidem igitur,qui caput ex ſtomacho dolent hæc ſuffecerint . Tranſeundũ itaq; iã ad
ea,quæ Archigenes poſt primam dictionem deinceps ſcripſit . Faciã aũt iuxta ſingula ipſorum
cõſimilem expeuſionem,qualem circa primam feci, connectendo ad ipſa, ꝑꝑ rerũ conſequen
tiam,ẽt ultimam ipſius dictionem.Sed nunc a ſecunda initium faciam. "Irrigationes autem, ſi »
quidem a frigore,aut hyeme patianrur,conueniunt,oleum tepidum,& illitio narium,ſuccus è »
baccis lauri expreſſus,aut oleum laurinum,aut unguentum Syriacum,aut cicinum, aut ſtyra- »
cinũ,aut gleucinum,aut tale aliquod aliud calfactoriũ . Vt igitur a poſtremo exordiar, opinor ».
ipm̃ reſinam,quæ ſua ſponte emanat,dicere,quæ plurima in Lacedæmone prouenit:& Capne- F
læon,hoc eſt oleum fumoſum Ciliciæ:& Amaracinum,ac Styracinum in Cyzico,& qđ in Per
ga apparatur Irinũ.His uero vnguentis nares oblinere operæpretiũ ducit, quo per odorẽ ipſo-
rum caput calefiat:qđ ipm̃ inde euenire manifeſte apparet adeo, ut & idiotæ vulgo his utãtur,
& maxime eis,q̃ facile parari pñt . Parabilia aũt ſunt aliis alia , quæ uidelicet apud ſingulos re-
dundant.Et apud nos ſanè in Aſia agreſtibus , & ruri degentibus hoĩbus cedrino appellato uti
mos eſt:& ſi qñ eius inopia ſit,piſſæleo,quo noĩe id appellant,quod ex oleo, & liquida pice cõ
ſtat.Admiſcent autem tum huic,tum cedrino,oleum aliqui plus,aliqui minus, in quantum ui-
rium ipſorum uehementiam exoluere uelint.Vtuntur autem oĩbus,quæ dixi,& circa caput,&
præſertim circa ſinciput,ueluti dixi.Illinunt & frontem ex eis,& aurium meatus:quidam ẽt ue
ſtigia pedum,ac ſedem.Cæterum cum Archigenes ſuccum è baccis lauri expreſſum dicit,quod
ſimpliciter laurinum dicitur,ipſum nominare putandum eſt:uelut id,quod oleum admiſtũ ha-
bet,laurinum oleum appellatur.Syriacum uero unguentum , eum dicere Comagenum exiſti-
mo,qñquidem id ipſum nobis ex Syria apportatur.Aeſtate uero,aut ubi aliàs ęſtuoſe diſtẽdun »
tur,per acetum,& oleum,aut aquam,& roſaceum . Amplius uero, & per polygoni ſuccum,aut »
portulacæ,aut ſolani,aut aliquo alio ex refrigerantibus irrigato, ſpongiasq; poſca imbutas ca- G
piti imponito.In hoc ſanè ſermone uidebitur forte quibuſdam negligentius legentibus , unam »
ſimplicem affectionem Archigenes curare:uerum non ita habet . Ex eo.n.ꝙ æſtuoſe dicit,cali- »
dam affectionem indicat:ex eo uero,quod addit, "diſtenduntur,affectionem,quæ hoc modo a A.l.3 f. t.t.a. c.5.10.19.c
flatu uentoſo affligitur, oſtendit:ut nõ ſolum ſcđm intemperiem mutata ſit,ſed ẽt uaporoſi fla
tus redundantia adſit.In principio itaque in eiuſmodi vtriſque affectionibus,refrigerantiũ au-
xiliorum facultas apta eſt,quæ intemperiem calidam refrigeret, & uentoſi flatus allationem re
pellat,& retundat.Atque mea quidem opinione præſtiterit diligentiorem rei inquiſitionem fa
cere.Aliqñ etenim ex corpore uentoſus flatus affertur,quemadmodum in doloribus capitis ex
ſtomacho relatum eſt:aliqñ uero in ipſo capite generatur.Venter nanque interdum ægrè ſolu-
bili modo inflatur:interdum uero etiam poſt ipſum ſita inteſtina,qñque quidem ieiunum, aut
tenue inteſtinum,qñque etiam colum.Nihil igitur mirum eſt,neque impoſſibile,eandem affe-
ctionem in quibuſdam iuxta caput partibus obortam,uentoſum flatum generare : Cuius gene
rationis in locis circa uentrem cãm inuenimus,tanti caloris inopiam , ut ex cibis , ac potibus
uaporoſum,& uẽtoſum flatum generet: propter infirmitatem uero comprehenſiuæ facultatis ,
interna ita affectarum partium capacitas infletur, & expleatur, ut propter expletionem quidẽ H
diſtendatur, ꝑꝑ tenſionem uero dolore afficiatur.Inuentum equidem,& hoc nobis in commẽ-
tariis eſt,in quibus cões,& generales dolorum cauſas conſiderabamus, ꝙ ob diſſolutionem cõ
tinuitatis ſimilarium partium,dolor oboriatur.Diſſoluunt autem ipſam erodentia,diſſecantia,
diſtendentia,& uehementer calfacientia,ac refrigerãtia.Quapropter in doloribus circa caput,
ægros interrogare conſueui,qualiſnam eorum qualitas ſit.Quidam enim uelut erodantur cor-
pora,doloris ſenſum perceptant:quidam uero uelut diſtendantur,aut grauentur,aut tundañ,
aut ſolius uehementer inualeſcentis caliditatis,aut frigiditatis . Si quidem.n.uelut erodantur ,
aut pungantur,ſenſerint,uel humorum,uel eiuſmodi flatus acredo cauſa putanda eſt:ſi uero ci
tra morſum diſtendantur,repletionem diſtenſarum partium,uel per uentoſum flatum , uel per
multi humoris influxum,cãm putabimus:In quo genere,& inflammatio, & eryſipelas exiſtit :
inflammatio quidem,ubi inflammata corporis pars multum ſanguinem in ſe continuerit:ery-
ſipelas uero,ubi bilioſum continuerit humorem: ꝙ ſi ex utriſq; redundantibus pars aliqua ex-
pleatur,aut inflãmatio eryſipelacea,aut eryſipelas inflammatum,oborietur,Et ne exiſtimet qs
longum nos ſermonem de una particula iuxta unum ſymptoma affecta facere:communis .n.
omnium dolore affectarum ratio eſt : & ſi quis diligenter in articulos digeſſerit, promptior ac
expeditior.

A expeditior ad auxiliorum inuentionem in omni affecta parte fuerit. Quod.n. artis coniecturale
eſt, id maxime in affectionum cognitione conſiſtit. Quæ ubi inuentæ fuerint, curationem non
coniecturaliter, ſed ſcientifice indicant, cum hoc, ꝙ & agnoſcere datur, q̃ ægre aliquæ affectio-
nes medelis cedant: in quibus rationabiliter iuxta indicationem remediis utimur, etiam ſi ni-
« hil efficere in principio appareant. Atq; hoc eſt, quod in Aphoriſmo dictum eſt, in quo ait, Oĩa 1. Apho. 52. ex. ord. 19. d
« ſecundum rõnem facienti, ſi iuxta rationem non ſuccedat, ad alia tranſeundum nõ eſt, manen
« te eo, quod uiſum eſt a principio. Aliquando.n. adeo uehementer in anguſtiis meatuum flatus
uaporoſus infarcitur, atq; eo adhuc magis uiſcoſus, aut craſſus humor, ut multo tpe opus ſit ad
curationem. Etenim quæ ſic infarcta ſunt, attenuare oportet, meatusq; dilatare per quos excer
nantur, habita ſimul ꝓuidentia ne quid aliud, puta humor, aut eiuſmodi flatus amplius inflnat:
& ad hæc, corroborandum eſt affectum membrum, ut neq; ipm uentoſum flatum gignat. Qui
igitur primi ad eiuſmodi affectiones pharmaca cõpoſuerunt, merito uaria materia opus habue
runt. Siquidem influentem ſubãm, ſiue humor, ſiue uapor fuerit, repellere neceſſarium exiſtit:
impactam uero concoquere, & attenuare, eandemq; ipſam diſcutere: atq; nihilo minus, immo
magis, circa affectam partem firmitatem inducere, ne uidelicet quod influit ſuſcipiat, attenua-
B tum uero excernat, impactumq; concoquat, & attenuet. Verum in miſtura pharmacorum hac
facultate præditorum, alius alio fœliciore coniectura uſus: alius minus, alius magis, commo-
dam fecit compoſitionem. Quapp uelut noſtis (ad nos.n. ſodales loquar, quibus maxime hæc
ſcribuntur) duo oĩno uidiſtis mihi præparata pharmaca eundem effectum promittentia, quãq;
ẽt tria & quatuor, & ex horum miſtura in ægre curabilibus affectionibus a me ſæpe, qđ opor-
tuit factum eſſe. Conſidero namq; in quonam eorum copia, ſimplex pharmacum calfaciens ſu-
peret, aut frigefaciens, uelut ẽt reſiccans, aut humectans, aut tenuium partium, aut craſſarum:
Deinde contemplans quid effecerit, quod ægro iam fuit admotum, ſcđm uſum, aut per aliud
quoddam, aut per hoc ipm facio: ſæpe quidem ad aliud, quod idem promittit, tranſeo: aliqñ ue
ro utraque committo, ac medium quiddam ex eis conficio. Talia aũt oĩa abunde a me non uni
uerſim tñ, ſed & particulatim, in medendi methodo relata ſunt: noſſeq; oportet, quod & iã an-
te dixi, hanc tractationem illam ſequi: & cogor tñ etiam nunc rurſus meminiſſe, quo magis ea,
quæ iſtic tradidi, aſſequamini. In prædicta itaque affectione, calore doloroſo prædominãte una
cum flatu uentoſo, in principio quidem repulſoria curatione utendum eſt, quę ex refrigerantiũ
facultate conſtat: quod ubi moderate factum eſt, ex mitigatoriis, ac concoctoriis medicamen-
C tis quippiam admiſcere ad repulſoria oportet. Deinde etiam diſcuſſoria addenda, ita ut paula-
tim repulſoria pharmaca detrahamus, donec ad contrariam miſturam perueniat pharmacũ ei,
quam a principio habuit, hoc eſt, ut plurimum quidem diſcuſſorium ſit, & attenuatorium, mi-
nus uero concoctorium, & mitigatorium, minimum autem repulſorium. Portulacam quidem
igitur refrigerantis, & aquoſæ ſubſtantiæ eſſe didiciſtis: minus ea Polygonum: in Solano autem
tñ admiſtum eſſe craſſæ, & terreæ, quantum adſtrictionis. Acetum uero repulſoriam ſimul, &
attenuatoriam, & diſcuſſoriam habet facultatem, tanq̃ quod temperamento, tenui frigiditate
ꝓpolleat, quemadmodum exacte ſerenus aquilonaris aer. Didiciſtis ẽt roſacei facultatem, ꝙ ui-
delicet, & repulſorium quiddam habeat: habet autem, & concoctorium, & mitigatorium, & ad
hæc ẽt diſcuſſorium. Merito igitur Archigenes in prædicta affectione eiuſmodi pharmacis uti-
tur, ipſum quidem per ſe ſolum acetum, neq; alibi exhibens, neq; hic, ob facultatis ipſius uehe-
mentiam: admiſcet autem ei, uel roſaceum, uel aquam.† Tranſeamus autem iam ad ſequentem
« Archigenis dictionem. Si uero augeſcat affectio, perfecta cibi abſtinentia congrua eſt. Deinde
« uenæ ſectio è cubito, & alui euacuatio per ualidum clyſterem. De his auxiliis dictum a me prius
eſt, quando Apollonii dicta conſiderabam. Vbi ſane in billioſis cauſis fami renunciaui, uelut e-
D tiam uenæ ſectionem in pueris, & ſenibus, ac uiribus debilitatis fieri prohibui: laudaui autem
euacuationem per clyſterem, non ſolum propter euacuationem eorum, quæ in inteſtinis conti
nentur, ſed etiam ob reuulſionem eorum, quæ ad caput feruntur. Atque ob id probe in his, quæ
ſcripſit Archigenes non ſimpliciter dixit, Euacuatio alui per clyſterem, ſed addidit ualidũ: mul
tum enim in huiuſmodi clyſteri ſitum eſt, quantum ad reuulſionem attinet, ultra hoc, ꝙ non
A. l. 1. ſ. 4. c. 27 177. e ſolum ea, quæ circa uentrem, & meſaræum ſunt euacuat, ſed etiam quæ circa hepatis ſima hæ-
rent. § *Archigenis*. Irrigationes autem, ruta cum aceto, & oleo trita. Memores affectionis ad
quam auxilia ſcribere propoſuit, ſic iudicamus unumquodque eorum, quæ recenſere cœpit.
« Affectionem itaque ſic ſcripſit: æſtate uero, aut ubi alias æſtuoſe diſtenduntur. Deinceps uero
« refrigerantis facultatis auxilia ſubiecit. Et poſtea inquit: Si uero augeſcat affectio, perfecta ci-
« bi abſtinentia, & uenæ ſectio, & clyſter ualidus adhibeatur. Et poſt hæc propoſitam conſcripſit
dictionem, in qua cum aceto, & oleo tritam rutam adhibere iuſſit, non apponens an uiridem
an aridam uelit: eſt enim non parua differentia, cum arida multo acrior, & calidior, quàm uiri
dis exiſtat. Mihi ſane uiridem conſulere uidetur, neque enim aceruatim, ſubitove a refrigeran-
tibus ad contraria tranſgreſſus eſt. Acetum uero ad hoc, quòd refrigerat, & repellit, diſcuſſo
rium quid habere antea dictum eſt. Mitigatoriæ autem, & laxatoriæ facultatis exiſtens oleum
meritò

† In cod. antiquiſſimo græco hæc habentur interiecta, quæ tamen in alijs non inueniuntur. De cephalalgia per ſympathiam facta. Si uero per ſympathiam ſtomachi fiat, qui imbecillis circa concoctionem ſit, uel materiã in ſe ipſo aliquã, aut pituitoſam contineat, uel non recte concoquat, cõſiderandũ rurſus, an per calidã intemperiem, uel frigidam. Siq; per frigidã, neceſſe eſt per roborantia ac calefacientia prouidentiam facere: ſi uero per calidam, per refrigerantia, & cõtemperantia.

meritò ipſis admiſcuit. *Alia.* Succus è lauri baccis expreſſus cũ aceto,& ruta . Hæc priore lon- E
gè efficacior exiſtit:ad ſuccũ nanq; è lauri baccis expreſſum fortiter calfacientẽ,rutã admiſcuit
cũ aceto,relicto oleo. *Alia.* Succus radicũ iridis cũ aceto. Hoc remediũ nihil calfactorium hẽt,
melius itaq; fuerat ipſm primum in tranſitu ad ꝓclariora auxilia poſitũ eſſe. *Alia.* Salicis folia tri
ta cum aqua.Hoc præſcripto ex iride imbecillius eſt,atq; iis,quæ oĩum primum ſcripta ſunt ſi-
mile,ut intempeſtiue nunc ab eo ſit relatum. *Alia.* Serpyllum cum aceto,& oleo tritũ.De ace-
to,& oleo prius dictum eſt:adiecit aũt nunc eis ſerpyllum acris qualitatis pharmacum,& ob id
ẽt calfactoriæ facultatis.Negligenter uero ẽt hic reliquit,an uiride,aut aridum uelit : præſtite-
rit aũt fortaſſis uiride intelligere. *Alia.* Polygonum cum ruta oleo,& aceto dilutum. Polygoni
ſucco primo ſermone,ut refrigerante uſus eſt,nam & re uera talis exiſtit. Quare ẽt ad inuetera
tos dolores iuxta primum tranſitum rõnabiliter quis eo utetur, ruta admiſta.Aĩaduerſione aũt
dignum eſt in ſingulis contrariæ facultatis pharmacorum miſturis,ut in principio parum ex ꝓ-
ſtantiore admiſceamus:iuxta ſcd̃m uero,& tertium uſum,copiam augeamus. *Alia.* Amygdalę
amaræ delibratæ tritæ cum aceto , & oleo irrigationis modo adhibitæ , aut cerati craſſitudine
in linteolo fronti impoſitæ.Et hoc ad primum tranſitum pertinet: didicimus.n.diſcuſſoriam ci-
tra mordacitatem facultatem amygdalas amaras habere. *Alia.* Ruta ſylueſtris cum oleo,& ace F
to eodem modo.Inordinatè rurſus hoc,ualde forte pharmacum interpoſuit, in doloribus mul
tum inueteratis merito adhibendum. *Alia.* Populi albæ fructus cum aceto tritus . Diſcuſſoriæ
facultatis eſt albæ populi fructus.In quibuſdam aũt exemplaribus non cum aceto,ſed cum po-
ſca,ſcriptum reperitur. *Alia.* Ocymi ſemen cum aqua.Ocymi ſemen calfactoriæ,& attenuato-
riæ eſt facultatis,non tñ uehementer: cum aqua aũt ſola in inueterata affectione minime rõna
biliter quis eo utatur,melius.n.erat oleum,& acetũ,uelut in aliis dixit,ẽt huic admiſcere. *Alia.*
Facit & balſamum,peucedanum,caſtorium,ſimul,& ſingulatim vnumquodq;,cum oleo,& ace
to.Hoc pharmacum rurſus uehemens eſt, maxime cum ipſm peucedanum ſolum adhibeatur ci
tra caſtorij admiſtionẽ.Quid uero balſamũ nunc uocet,non habeo dicere:num uidelicet plan-
tæ fructũ , aut ſuccũ,quem opobalſamũ uocant, aut ramulos ipſius xylobalſamum appellatos .
Melius tñ mihi vr̃ opobalſamum accipere,quod tenuium partium,& diſcuſſoriæ ſubſtãtiæ exĩ
ſtit,non tamen manifeſte calentis. *Alia.* Lauri folia,& populi albæ,& † uiticis,cum oleo,& ace
to . Et hoc pharmacum ex ſimplicibus facultatibus differentibus compoſuit: lauri.n.folia cali-
diſſima,uiticis uero moderate refrigerantia ſunt,in medio utrorũq; populi folia exiſtunt . *Alia.*
Panacẽ cum oleo illinito.Nihil hic refrigerantium admiſtum eſt:& ob id ualde inueteratis affe G
ctionibus,& nihil amplius caliditatis habẽtibus utile exiſtit. Quapropter merito quis ipſum re
prehenderit,citra diſtinctionẽ pharmaca auxiliaria conſcribẽtẽ.Panacẽ uero negligenter nũc
ipſum dicere puto,panacis radicẽ:neq; .n. opopanaca putandum eſt ab ipſo ponacẽ dictum eſ-
ſe:differt aũt à radice hic non paruo caliditatis exceſſu. *Alia.* Viticem aut mentam, amygdalas
amaras,iridem,æquali menſura cũ aceto,& roſaceo miſta adhibeto.Aliorum uires ſupra relatę
ſunt:mentæ aũt nunc primum mẽtionem fecit,pharmaci calfactoriæ facultatis. *Alia.* Aut moro
rum ſucco cum aceto admiſto rigato. Hoc pharmacum euidenter apparet refrigerãtium medi-
camentorum generis ab ipſo conſcriptorum eſſe, quæ incipiente affectione conueniunt, mini-
meq; recte nunc ad pharmaca auctis affectionibus cõmoda admiſcenĩ . *Alia.* Inueterata ãt affe
ctione pilis denudato,illitionibusq;,& rigationibus prædictis,craſſius tñ apparatis utitor. *Alia.*
Reſinam cum melle tẽporibus,& fronti illine . Aut muſcerdas cum aceto,& roſaceo . Tertium
hoc tp̃s eſt,& opportunitas in capitis remediis adhibendis.Primum nanque erat incipiente af-
fectione.Secundum uero,ut ipſe ſcripſit,augeſcẽte.Tertium autẽ hic,cum ait inueterata,quod
ipſum uehementioribus auxiliis opus habet,quorum aliqua non recte prioribus admiſcuit .

ἴσως ἐστι pro ἄγνου ... existimamus. unde supra car. 132.H.

De iis,qui ob bilioſum humorem caput dolent. H

Signa in his,ſimilia ſunt eis,quæ ex ardore oboriũtur,accedit his maior morſus & faciei pal
lor,& aliquãdo oris amaritudo.Aetati autẽ uigoris,& tẽperaturis calidioribus, & uitæ curioſę,
& iis qui flauam bilem congregant,hæc affectio præcipue contingere ſolet . Itaque balnea tẽpe
rata,& unctiones, & potus dilut⁹,eis exhibẽda ſunt,omnisq; uictus ratio liquidior, & boni ſuc
ci cõſtituenda. Euacuandus item bilioſus humor ꝑ abſinthii cremorem, aut per aloen,& per ip
ſam picram antidotum per ſe datã,aut modica addita ſcãmonia,uel per carapotia ex aloe con-
fecta.Illinenda frons paſtillo croceo,aut Trigono appellato,aut aliquo alio his conſimili. A.l.3.c.12. c.11.fo.190.

De dolore capitis per conſenſum.

Si quidẽ uniuerſo corpori caput per conſenſum coafficitur,illi,eum aduerſus intemperiẽ,tũ
aduerſus exuperantem materiam,inſtandum.Et ſi q̃dẽ humorum multitudo , & maxime circa
uenas fuerit,uenã ſecabimus.Si uero qualitas magis inualuerit, purgatiuo pharmaco utemur.
Si uero uni alicui parti condoleat,uelut hepati,aut uentri,aut ſtomacho,his ipſis auxiliabimur:
calida q̃dẽ in ipſis ſubſiſtẽte intẽperatura,panẽ ex uino diluto exhibendo,& ſorbitiones ex ali
ca:Et foris irrigationes moderatè refrigerantes,& firmitatẽ addentes,uelut antea dictum eſt.
Si uero propter uiſcoſos,& craſſos in ſtomacho contentos humores caput doleant,etiam hos
exturba-

A exturbabimus,acetum mulſum in potu præbendo,oxymeli dicunt,tum ſimplex, tum Iulianũ appellatũ.Ex hyſſopo ẽt ác origano potionibus, & q̃ his adhuc fortiores ſunt, magisq́; incidẽdi ui præditæ,utemur,& uomitu à raphanis,irrigationibusq́;, ac cataplaſmatis calidioribus.

De capitis in febribus dolore.

In doloribus capitis,qui in principio cum febribus irruũt,uena ſecanda eſt poſt primã, aut ſecũdã remiſſionẽ,niſi quid impediat,& præſertim in corporibus bonæ habitudinis,& multo ſãguine redundantibus.Animaduertendum aũt, num ob uapores à uẽtre ſublatos,aut ob alui ſuppreſſionẽ,capitis dolor contingat. Quod ſi ſerius poſt ſeptimũ tãdẽ irruat diẽ,aluo per clyſterẽ qui aliquid operæpretij faciat,præeuacuata,cucurbitæ ad occiput ſiue ceruicẽ affigant̃,caputq́; irigationibus ex oleo mitigetur,roſaceo quidẽ in calidioribus,ac hora æſtiua, & cũ exiguo aceto:chamæmelino uero in frigidiorib⁹ habitudinib⁹, ac hyeme,quinta aceti parte adiecta. Illinẽda frons ex cyphi in frigidioribus,ex crocomagmate in calidiorib⁹. Cæterũ ad capitis dolores ob febris magnitudinẽ obortos,medelæ preſcriptę ſunt in febriũ tractatu.Porrò uitare oportet hæc,non ſolum in dolore capitis per cõſenſum ſtomachi oborto,ſed oĩbus etiã alijs circa caput obortis affectionibus:ſunt aũt ea,quę ſequunt̃: Viticis ſemen,abſinthij ſuccus,lac in potu,glan-

B des quercinæ in cibo,oliuæ nigræ,arbuti fructus mæmecylon Græcis appellatus, eruũ qđ ipſũ etiã articulos diſſoluit.Amplius aũt offendunt myrrha,thus,hederæ cacumina. Mentẽ ẽt ꝑturbant lentiſci fructus,crocus,peucedanum,cyclaminus ſicca cũ uino potata.Styrax paucus quidem potatus triſtitiam uultus diſcutit, multus uero ſomnos multum turbulentos inducit.

De Cephalæa capitis dolore antiquo. CAP. 2.

CEphalæa inueteratus & ægrę cedens capitis dolor appellat̃,q ex facili occaſione, maximas exacerbationes habet,adeo ut neq; ſtrepitus,neq; uocem uehementiorẽ,neq; lumẽ ſplendidum,neq; uini potum,neq; odoramenta caput replentia,tolerare poſſint,neq; item motũ,ſed in quiete, & tenebris ob dolorum magnitudinẽ decũbere uelint: tanq̃ à malleo .n. pertundi ſibi uident̃.Quidam enim uelut contundant̃,aut diſtendantur ea,q̃ circa caput ſunt,ſentiũt: nõ paucis uero uſq; ad oculorum radices dolor ꝓgreditur.Habet autem hæc affectio aliquando quidẽ cõtinuos dolores:aliqñ uero exacerbationes,& interualla ſiue ordinata,ſiue inordinata. Intermittũt.n. quãdoq; eiuſmodi exacerbationes,uelut in comitiali morbo apprehẽſis, intercedítq; tẽpus aliquod,qđ omnino accuſari non poteſt. Manifeſtum igitur eſt,hanc affectionẽ conſimilẽ aptitudinẽ capitis,ut facile lædat̃,uelut in cephalalgicis,id eſt capitis dolore uexatis,habere:

C uerum ad maiorẽ debilitatem deueniunt in hac affectę capitis partes.Et quidã ex eis cerebri inuolucra dolitant, quidam uero mẽbranam tantum caluariam ambientem. Dolores igitur cum grauitate,humorum multitudinem ſignificãt: cũ mordacitate uero,aut humorum, aut uaporũ

A.l 3.c.1.c.2. c.7.fol. 190.b acredinem:cum pulſu aũt,inflammationem:cum tenſione uero,ſi quidẽ citra grauitatẽ & pulſum fiat,flatus tenuis & uentoſi multitudinẽ demonſtrant:cum pulſu uero, membranoſi corporis inflammationem.Si uero cum grauitate diſtẽtio fiat, humorum multitudinẽ intra membranulas contentam.& dolores quidem in ſuperficie hærentes,membranæ os caluæ ambientis affectionem ſignificant:qui uero in profundo ſunt,cerebri inuolucrorum:quibuſcunque enim affectio intra caluariam eſt,his uſq; ad oculorum radices dolores procedunt, propterea ꝙ oculorũ tunicæ ex cerebri inuolucris habeant ortum.Si uerò humor putrefactus calidior fiat,cum febri caput dolitant.Febricitant aũt oĩno,& qui ex inflãmatione dolent. Si quidem igitur humorum aut uaporum multitudinem repereris cauſam, ſi quidem ꝓp totius corporis repletionem facta eſt,uniuerſo corpore euacuato,capitis dolorem ſanabis. Si uerò uelut debile exiſtens caput ad ſe ſublatos humores,ac uapores ſuſceptet,materiã reuellere oportet in totũ corpus,atq; ita particulæ mederi.Per clyſteres itaq; reuulſio fit,& ligaturis extremitatũ, & pluribus inſernarũ par-

D tium confrictionibus:interdum ẽt ſanguinis ex cubito detractione:ꝙ ſi amplius ſanguis redundare uideatur, ẽt ex naribus aperta uena,& quantum ſufficere uidetur,ſanguine euacuato. Deinde hieram dabimus exacutam. Et poſtea apophlegmatiſmis pituitam detrahentibus,& medicamentis,quæ naribus induntur utendum eſt,qualia ſunt, q̃ ex elaterio,& cyclamino cũ lacte, & porro apparantur. Caput autem curabis,qñ quidem reuulſorijs uti oportet,per repulſorias irrigationes.Cæterùm poſt totius corporis euacuationem,iam caput euacuantibus uteris, deinde ijs,quæ firmitatem addere poſſunt admotis. Repellit igitur oleum omphacinum, & roſaceum,per ſe & cũ aceto,& quod ex papaueris capitibus,& oleæ teneris germinibus, & hederæ cacuminibus,ac menta uiridi apparatur. Afferantur aũt remedia tepida quidem,ubi frigidior, & crudior ſuerit humorũ multitudo,frigida uerò ubi calidior,& bilioſior extiterit. Diſcutit autem oleum dulciſſimũ calidum,& magis inueteratum,itemq́; ſicyonium. Si uerò craſſior ſit humorum multitudo,ſpondylium,aut ſerpillum,aut pulegij comam,aut calaminthen, aut mentã oleo incoquendo,multitudinem euacuabis.Eadem hæc etiam firmitatem parti addunt,quapropter uſq; ad perfectã curationem,eis uti conuenit.Omniũ porrò longè maximè diſcutit,& perfectè corroborat uerbenaca recta,maximè uiridis:immo & arida cum radicibus,& ſimul cũ ſerpillo,oleo incocta.Coniicienda etiã ad ea crocodiliadis maximæ,iuxta aquas naſcentis radix.

Quin & ipſam per ſe uerbenacam ſi oleo incoxeris, caputq; inde rigaueris, omni capitis dolori E
antiquo ex frigiditate, aut ex craſſis humoribus, oborto, medeberis. Maximè etiam proſunt ſub
aquario uaſe naſcentes aſeli, Millepedæ appellari, ſi oleo incoquantur.

Archigenes de apophlegmatiſmis.

¶Poſt hæc uero Apophlegmatiſmi, quibus pituita à capite detrahiť, ex ſinapi, aut hyſſopo cū
paſſo cocto: aut ex ſtaphide ſylueſtri.i. pedicularia herba cū pipere & melle trita: aut ex oleo ad
miſto melle: aut ex ſtaphide ſyueſtri per ſe, uel cum melle trita. Pharmacorum quippe, quæ pi-
tuitam à capite euacuant, & medicis pro more apophlegmatiſmi appellantur, materiā poſtea re
ferā: nunc autem tm̄ oſtendere commodum fuerit, ꝙ hocce auxilium pituitæ infeſtantis eſt me-
dela, quemadmodum ſanè & ipſum nomen eius apud Græcos oſtendit. Archigenes autē calidā
& flatuoſam affectionem ſe curaturum pollicitus eſt, non frigidam & pituitoſam. Iuuantur aūt
plurimū lauri, aut rutæ, aut panacis, aut papaueris capitum, aut baccarū lauri, decocto perfuſi.
Fortibus calefacientibus pharmacis, nō ſcio quomodo papaueris capita nō inſtrenue refrigerā
tia annumerauerit, cum in ſermonis contextu ſingulis dictis aliquē per ſe uti poſſe oſtenderit, &
fortaſſe etiam aliquando ſimul miſtis: Nō tamen manifeſtum fecerit, num quippiā ex papaueris
capitibus ipſis adijciendum ſit, quo uidelicet aliorum pharmacorū uehementia minuatur, & mi F
tigetur: an & ſolis aliquando utendū ſit, quod ſanè incipiente, & augeſcente affectione tēpeſti-
uius fieret: inueterata enim affectione non ſolum non proſunt, ſed & nocentiora capita papaue
ris exiſtunt. Commodum eſt & ex ſalibus fomentum. Omnem rationem Archigenes hic confu-

*non particulā, Græci ueteres quidam codices non habent.

dit, cum fomenti mentionem faciat per pharmacum reſiccans quidē *non ſtrenue, uerū & calfa
ctorium quiddam in ſe habens. Meminiſſe enim eum oportebat, ꝙ cum calidā affectionē curare
aſſumpſiſſet, aut ſemper ab illa ipſa indicationē ſeruaret, aut de tranſmutatione in diuerſam ſpe
ciē quippiā diceret, iuxta quā tēporis progreſſu calore ſedato, obduratio, aut intenſio, aut tale
quiddam acceſſiſſet, quod contraria curatione indigeat, & non ea, q̄ in principio fuit determina
ta. Poſt perfuſiones uero aut fomenta iuuantur, ſi lini ſemen roſaceo infartū adhibeas, & lanas
ſordidas ex aceto roſaceo calidas circūponas, ac obliges. Hoc mitigatiuum eſt auxiliū, cū uehe-
menter infeſtat dolor, una cū hoc, ꝙ & ſubiectæ commodet affectioni. Quare ubi ad intēſum ca
pitis dolorem remedia ſcripſit, iſtic præſtiterat etiā de hoc fomento mentionē facere. Verū pro
præſenti tēporis opportunitate, de qua nunc ſermo inſtat, ſi quis fomentis aut cataplaſmatis uti

de Rat. uict. c. 2. t. 6. 7. 117. a

uelit, fomenta ex milio meliora fuerint. Quemadmodum enim Hippocrates ait, leue & lene mi-
lium exiſtit. Sales uero ob grauitatem moleſti ſunt, præſertim capiti admoti. G

De Cataplaſmatis in capitis dolore, Archigenis.

¶Cataplaſmatis uero utere hordeacea cruda farina, quę iridē contuſam habeat, admiſtā. Aut
rutæ ſemine eodem modo. Aut fœniculi radice ſimiliter. Aut cruda hordeacea farina cū aceto
mulſo apparata. Aut polenta & pulegio miſtis. Et hæc cataplaſmata ad ſecundam temporis op-
portunitatem pertinent, quā ſupra augeſcente capitis dolore conſtituit: nam, & hunc mitigāt, &
affectionē iuuant. Aut Nilei pharmacum, caſtorij & iridis decima parte admiſta, cum aceto &
roſaceo imponito. Nilei quidem igitur pharmacum quod ad emplaſtri formā paratum eſt, iam
olim nobile, & laudatum pharmacum eſt, & ob id omnibus notum: promittit autem reliquiarū
inflāmationum in præcordijs inueteratarum curationem. uerū eorū, quæ ei admiſcentur, caſto
rij uidelicet, & iridis, Archigenes obſcure miſtionē conſcripſit: incertum.n. nū alterius ipſorum
decimam Niliacei malagmatis partem eſſe uelit, an utriuſq;. Verum mihi præſtabilius uidetur
utriuſq; decimam partem admiſcere. Oportet aūt caſtoriū atq; iridem probe trita eſſe, & Nilei
pharmaco diligenter emollito paulatim hæc admiſceri, manibus partim roſaceo, partim aceto
madefactis. Aut nuces amaras decorticatas, & rutam, ac parū ex iride, cum aceto & roſaceo cō-
mittito: & malagmatis forma imponito. Cum eiuſmodi multa pharmaca circa ſcd̄m propoſitæ H
affectionis tempus Archigenes cōſcripſerit, facultatis ipſorum expoſitionem illis feci. Aut uiti-
cis ſeminis, perſææ uiridis foliorum, & myrrhæ, æquales partes cum unguento Aegyptio fron-
ti cataplaſmatis modo imponito. In ſola Alexandria perſææ arborē uidi, & in nulla alia Roma-
nis ſubdita gente. Quidā perſion ipſam appellant, aiuntq; in perſis lethalem eius arboris fructū
eſſe, cum qui in Aegyptiorum regione, innocuus exiſtat. At uero Aegyptium unguētum, nō ſo-
lum ſic, ſed & Mendeſium nominatur. Quidam etiam Megalcū uocari aiunt, utroq; cognomine
à Megalo, qui ipſum cōpoſuit accepto: & ab illius quidem proprio nomine in denominatiuorū
forma Megalcū, à patria uero ipſius Mendeſium, appellari. Eſt autē laxatoriū, & ſedat dolores.
Aut ſulfur, caſtoriū, baccas lauri, æquis portionibus, cū cerato roſaceo infarta, tēpibus & fronti
imponito. Hoc pharmacum multum calfacit, & frigidas affectiones relaxare poteſt. Aut caſto-
rium, & peucedanum pari menſura. Conſimilis eſt & huius pharmaci facultas cum præſcripta.
Quòd ſi affectio pſeueret, uenæ ſectione à naſo, aut fronte, aut cucurbitis ad occiput affixis, uti
tor. Sanguinis à locis affectis detractiones in affectionibus inueteratis cōuenire oēs fere medi-
ci confitentur. Verum cucurbitæ ad occiput affixæ, ex reuulſorijs auxiliis ſunt cū humores ad
oculos, aut ad anteriorem capitis partem ferri conſuctos auertere conamur. Aut ſternutatorio

quopiam

A quopiam concutito,faſciolaq; collo circumpoſita ſpititum cohibere iubeto.Vtilitatẽ ex hoc au
xilio indicauit ꝑ uerbi,cõcutito,adiectionẽ. Quod uero faſciolã collo circũdare iubet,ad uehe
mentiorem affectionẽ pertinet. Aut per nares purgato. Hoc præfatus deinceps ea,quę per na-
res purgant,recenſet.de quibus ego ſermonẽ deinceps faciã,uelut ẽt de apophlegmatiſmis,ubi
pharmacorũ quæ capiti adhibenẽ tractationẽ abſoluero. At uero in uehementer inueteratis ſi-
napi,ut moris eſt,capiti adhibe,& perure.In oĩbus plurimũ inueteratis affectionib⁹,cũ nihil ꝓ-
feecerint reliqua auxilia,curationẽ Metaſyncriticã à methodicis appellatã oẽs fere adhibere cõ
ſueuerũt,prioribus medicis haud ſcio qua rõcinatione primũ ad eius uſum ꝓgreſſis. Ego uero
cũ intemperies quępiã humida & frigida, aut per ſe ipſam in partibus affectis adeſt,aut propter
eiuſmodi humorũ frigiditatẽ fuerit oborta, ex ſinapi,& thapſia, ac ſimilib⁹ adhibeo pharmaca:
calidis uero & ſiccis nõ adhibeo.Cæterũ hi,qui affectiones cognoſcere nõ poſſunt, ad eiuſmodi
pharmaca uelut ad ſacrã appellatã anchorã confugiunt,& ob id ſæpe quod conuenit perficiũt,
quòd pleroſque hominum eiuſmodi affectiones propter malam & uitiatam diætam infeſtent.

Archigenes, de ijs, qui ex ebrietate caput dolent.

¶ In ijs q̃ ebrietate caput dolent,iridẽ ſiccã & uiticis folia ex aceto & roſaceo adhibe: aut apij
B comas coctas in uino impone: aut pulegium ex uino eodem modo: aut Mendeſium unguen-
tum per ſe,uel cum anſerino adipe irrora: aut myrrham cum uino Mendeſio impone: aut rutæ
folia,baccas lauri,uiticem,populi albæ fructum æquali mẽſura trita, cũ aceto & oleo tepefacta
irrora. Cæterum ametiſta,quæ ab ebrietate pręſeruent, huiuſmodi eſſe poterunt. Abſinthium
mane ieiunis bibendum præbe: aut myrti florem, & myrrham ac rutã trita ex aqua. De ijs,qui
ex ebrietate caput dolent ſatis dictum à me eſt,cum ea, quæ Apollonius ad hãc rem tradidit, ex
penderem. At uero poſt hanc præſcriptam Archigenis dictionem alia ſequitur de ijs, qui caput
ex ſtomacho dolent, de qua iam dictum eſt.

Euſdem Archigenis Amuleta, quæ capiti coronæ modo circumpoſita & alligata, dolorem eius arcent.

Quandoquidem uero & amuleta ad dolorem capitis Archigenes ſcripſit, quæ quidem nullã
medicã rõnem habent,ea his,qui talia per experientiã cognouerũt,& ſecundũ mirabilẽ quãdã
contrarietatẽ homini incognitã efficacia eſſe dicunt,relinquam: Quæ uero ab eo iuxta medicã
rõnem tradita ſunt,ſelecta referã tñ,iuxta illius ipſius dictionẽ,quẽadmodũ hactenus de phar
macis facere conſueui. Polygoni duos ramulos coronæ modo imponito. Quòd polygonum
C calidis & flatuoſis capitis doloribus cõueniat,ipſe prius dixi.Nihil itaq; miri eſt, in talibus ſępe
ipſum iuuiſſe:nam ꝑꝑ ardorem & ebrietatem dolores capitis aſſiduè contingunt.At uerò quòd
duos oĩno ramulos eſſe oporteat,ab illis adiectum eſt,qui polygoni utilitatẽ ex † incognita cõ- † Antipathia.
trarietate,& non ex ipſius temperamento procedere uolunt. Aut cichorium quod Romani in-
tubum olus appellant,ægri capiti imponito,& maximè ſi ex ardore doleat.Rectiſſime appoſuit
ſi ex ardore:ego uero etiam apponam,ſi ex ebrietate:ſic.n.& roſaceæ coronę iuuant.Eas igitur
uolenti itidem licebit adſcribere,numerumq;, quẽcunq; tandẽ uelit, addere, & ex totidẽ roſis
nexam coronam capiti mederi aſſeuerare. Deinceps callitricho coronate caput operæpretium
ducit,quod trichomanes,inquit,quidã appellant.Ego uero eos,qui de herbis ſcripſerunt,adian
tum magis appellare callitrichum ſcio, q̃ trichomanes. Deinde paulo poſt philanthropio her-
ba coronari iubet, & palmulæ maſculæ cortice ſummo. Et poſt hæc in hæc uerba ſcribit: Aut
aduerſus Solem ægrum expoſitum, donec dolor quieſcat, finito. In amuletorũ ſermone & hoc
ab eo relatũ eſt, quod quidem ex frigiditate dolens caput iuuare poteſt, ſi neq; humoribus oĩ-
bus æqualiter redundet homo,neq; ex cruditate laboret, aut aliquem uitiatũ humorẽ in uẽtre,
maximè circa *cauitatẽ eius habeat: uerũ calidos capitis dolores, ex quorũ numero ſunt & ex * Al. [illegible]
D ardore, ac ebrietate oborti,non parum lædet.Cõſimilia his deinceps ſcribẽs,ad chamæmelum
peruenit:cuius experientiam habemus,quod capitis dolorem iuuet,ſi quis eo,uelut ante dictũ,
queat uti.Appellat autẽ Archigenes anthemidem hanc herbam,quemadmodũ alij multi;& ait
florem quidẽ ipſius tritum olfactu prodeſſe,folia uero olfactu ſummè nocere. Liberat à capitis
dolore uerbenaca herba,quam aliqui hieram ideſt ſacram uocant, tũ coronæ modo circũpoſi-
ta,tum illita ex roſaceo & aceto.Hoc auxiliũ oportebat eũ non nunc inter amuleta,ſed prius in
ter medicamenta referre,ſi quidem re uera ei confidit,per longã experientiã cognito & proba-
to.Aut teſtudinis paluſtris,quam quidem amyda hoc eſt lutariam, uocant, ſanguinem ſincipiti
inſtilla.Et hoc,ſi quidem uerum eſt,inter pharmaca,& cũ diſcrimine referri conueniebat. Niſi
ſane hoc uult,q̃ omnem capitis dolorem iuuet,idq; omni temporis occaſione.Ita.n.& nos† cõ † Antipathia.
trarietatis teſtimonium ei præbebimus,non efficaciæ,quam ex temperamẽto habet. Abſoluto
igitur de amuletis ſermone, deinceps hæc ſcribit.

Archigenis de Fiſſuris & contuſionibus in capite factis.

De uulneribus porro in capite factis deinceps dicetur.Parua aũt fiſſura facta,aliqui myrrham
aceto tritã,aut aloen cum linamentis indũt:glutinaturq; ita, & abſq; inflãmatione mirabiliter
adſeruat.Cæterũ in cõtuſionibus citra diſparationẽ ac fiſſurã circa caput factis,polẽta impoſita

commoda eſt. Amplius uero & œſypum, hoc eſt lanæ ſordes, atq; ipſæ adeo lanæ ſordibus ſudo E
ris ſuccidæ eodem modo. Magis autem proprie ſimilaginē ex aqua pro cataplaſmate impones. Aut origanum cum polenta. Hæc utilia iudicata eſſe quid attinet referre? uerum alterius negocij, atq; operis ſunt, q̃ ut ob huiuſmodi cauſam caput dolētibus apta eſſe iudicās, ea adſcripſiſſe putandus ſit: ſed ut q̃ obortas inflāmationes curare, aut eaſdē prohibere, poſſint. Atqui in aliquibus exēplaribus hæc in totū non habentur, uelut in alijs etiam plura his in hūc modum. In mediocribus capitis uulneribus, aut q̃ oīno legitimo medico nō habent opus, In quibus quidē nuditas ꝑ ſe nō adeſt, pilos rademus, fibulisq; impoſitis cōſtringemus, ac glutinātibus experimēto cognitis utemur. Egregie glutinat uulneratā cerebri mēbranā, calaminthæ ſucc⁹ īfuſus, & farina milij arida īſperſa, deinde butyro, & roſaceo, ac adipe ſuillo ueteri miſtis, ac tepefactis īfuſis. In quibus uero os denudatū eſt, diuiſa mēbrana caluariā ambiēte, os ipſum ſcalpemus, & ꝑ ſuturæ adductionē, tanquam nō ſit denudatū, curabimus. Si uero nō permaneant ſuturæ, iuxta concamationē, uelut etiā aliorū uulnerum curam faciemus. Referetur autē huiuſmodi curationis ductus in ꝓprio loco. Cęterū in quibus uulneribus, aut ꝓpter paruitatē, aut aliàs ſuturis uti non licet, linamentū conuulſum cū aceto & oleo imponito, aut cū myrti ſucco, aut lentiſci, aut rubi, aut conyzæ tenuia folia habentis: ad aliquē eorū exiguo admiſto melle, ita ut linamētum F
ex his imbutū imponas. Et folijs alicuius ex prædictis pro cataplaſmate utitor. Aut ſpongiā nouam aceto, & oleo imbutam imponito. Aut lanā ſordidam eodem modo. At uero ad ipſum uulnus braſſicæ folia apponito, aut polentā aceto lubactā per ſe imponito, aut cū braſſicæ folijs tritis. Hæc quidem Archigenes ſcripſit ad capitis dolorem, diſcriminibus ſimul quibuſdam additis, quemadmodum etiā Apollonius fecit. Aſclepiades uero uaria quidem pharmaca ſcripſit, ſed eorum diſcrimina iuxta affectiones nō ita multum appoſuit, ſed ſaltē in incipientibus, & inueteratis: quanq̃ neq; hoc in multis fecerit, ſed in primo ſolum & poſtremis duobus. Poſtrema igitē credere quis poſſit inueteratis efficacia eſſe, utpote ex fortibus ſimplicib⁹ pharmacis compoſita. Primū uero ob id fortaſſis ſolū quis in uſum talē adſumpſerit, ꝙ papaueris ſuccum nō paucū ad miſtum habet: huiuſmodi autem didicimus, nō propterea ꝙ affectionibus proſint, ſed ꝙ ſenſilē facultatē ſtupefaciant, dolores mitigare ſolere. Quare ēt ea omnia deinceps à me conſcribētur.

Quæ Aſclepiades ad capitis dolorem in primo externorum ſcripſit.

† Noſtra quidē ſententia, huiuſce medicamēti compoſitio hoc modo eſt ſcribēda, præſertim ſi recentibus capitis doloribus ſit conductura. Nobis auctoritas eiuſdam antiqui cod. aliqua i parte ſubſcribit. Boni medici cōſiderēt ac iudicēt. Rutæ foliorum ʒ ij, mentæ ʒ ij, peucedani ʒ ij, iridis ʒ ij, ſeminis ocymi ʒ ij, ſeminis papaueris nigri ʒ ij, alij ʒ ij, aūt ꝑ poſcæ heminas ij. &c.

❡ *Ad recentes capitis dolores irrigatio qua uſus eſt Nicomedes.* † Foliorum rutæ drach. ij, mentæ ʒ ij, peucedani ʒ iiij, iridis ʒ ij, ſemi. ocymi ʒ viij: ſemi. papaueris nigri ʒ iiij, alij ʒ viij: poſca heminas ij. Ad dimidium coquito, & expreſſum ſuccum cū roſaceo conquaſſato, & caput aſſiduè G
ex eo irrigato. *Aliud quo uſus eſt Charicles.* Amygdalarum amararum depuratarum ʒ ij, floris uiticis ʒ duas, radicis peucedani ʒ ij, mentæ uiridis ſiue aridæ ʒ ij, ramulorum rutę ʒ ij, baccarum lauri depuratarū ʒ ij, ſerpylli ʒ ij, ſpondilij ʒ ij caſtorij ʒ ij, roſarum uiridium aut ſiccatum ʒ iiij, aceti heminas duas, roſacei quod ſatis eſt. Apparato, ac utere ut dictum eſt.

Paſtillus ad capitis dolorem, quo uſus eſt Antonius herbarius qui multa artis experientia clarus fuit.

❡ Succi peucedani ʒ ſex, ſucci papaueris drac. quatuor, [a] † croci ʒ quatuor, myrrhæ drac. quatuor, ſcāmonię ʒ iiij. Omnia trita cum aceto in paſtillos redigito, eoſq; in umbra reſiccato. Vſus aūt tempore aceto dilutos fronti illinito, à tempore altero initio ſumpto, & uſq; ad alterum tēpus progrediendo: in febricitantibus ex aqua illinito. ❡ *Quo Alexander uſus eſt, ſic habet.* Peucedani radicis aut ſucci ʒ[b] j, croci ʒ j, myrrhæ ℥ j, opij ʒ j. Aceto excipe, ac redige in paſtillos: uſu uerò exigente aceto diſſolutos locis ſenſum doloris percipientibus illinito[c] †. *Aliud Antigoni, qui in caſtris exercitus inſignis medicus fuit.* Baccarum lauri ſiccarum purgatarū tritarum ʒ quatuor, ſcāmoniæ ʒ quatuor, ſucci papaueris ʒ quatuor, ſeminis apij ʒ octo, croci ʒ octo, myrrhæ ℥ quatuor, omphacij ʒ quatuor, ſerpylli ʒ octo, aceti quod ſatis eſt. Præpara, ac utere ut dictum eſt. H

Ad inueteratum capitis dolorem epithema, quo Charicles uſus eſt.

A † Ex duobus antiquiſſimis cod græcis hæc addūtur, amſi drac. iiij, ſemi. hyoſcyami ʒ iiij.

B Aliter ij.

C Additur ex antiquis codi. ſtatim dolores ſoluit.

❡ Retrimentorum quæ ab expreſſo irino unguento ſuperſunt, peucedani, caſtorii, ſingulorū partem unā, baccarum lauri partes duas, ſeminis uiticis partes duas, roſarū ſiccarum partes ij, ramulorum rutæ partes quatuor. Aceto diſſoluta cerato ex roſaceo apparato excipito: deinde linteolo impacta præraſis capillis per omne caput imponito, & faſciola obligatorūq; uſq; in ſequentem diem obligata cuſtodito, ruſuſq; imponito. *Aliud ualde bonum.* Amygdalarum amararum; floris uiticis, peucedani radicis, mētæ uiridis, ramulorum rutæ, baccarum lauri, ſerpylli, ſphondilij, caſtorij, ſingulorum partem unam: roſarum partes duas. Appara & utere, ut dictum eſt. Poſt hæc præſcripta pharmaca, Archigenes & Apollonius, Itemq; Aſclepiades, pharmaca cōſcripſerint, quorum aliqua per os, aliqua per nares caput purgant. Cæterum quæ Archigenes tradidit, hæc ſunt iuxta illius ipſius dictionem.

Archigenis de Apophlegmatiſmis, & quæ naribus infunduntur.

Poſt hæc uerò apophlegmatiſmi ex ſinapi, aut hyſſopo cum paſſo cocto, aut ex ſtaphide ſylueſtri cum pipere trita, aut ex melle oleo admiſto, aut ex ſtaphide ſylueſtri per ſe, & cum melle trita. Hæc quidem Archigenes inter remedia doloris capitis ſcripſit. Apollonius uero de iis

quæ ad

A quæ ad dentium dolores, in primo parabilium tradidit, hæc uerba ſcripſit. ¶ *Quæ naribus infundãtur in dentium dolore.* Radicis betæ ſuccum per ſe in naſum infundito, & dolores dentium ſoluet. *Aliud.* Cumini quantum tribus digitis apprehendi poteſt, & myrrhæ ad magnitudinem fabæ, medullæ cucumeris ſylueſtris duplũ, trita & lacte muliebri ſubacta in collyria redigito: eaq; in utranq; narẽ indito: deinde quandiu quis quinq; ſtadia percurrere poſſit, attrahere, & poſtea emungere iubeto. Hoc pharmacum & ad aurium dolores facit. Aſclepiades aĩt in primo exteriorum ita ſcripſit. ¶ *Aſclepiades de ijs, quæ naribus induntur, & de ſternutatorijs, & apophlegmatiſmis pituitam è capite detrahentibus. Errhina quæ naribus indita caput purgant. Commodant etiam ueteri Lippitudine oculorum infeſtatis. Faciunt & ad comitiali morbo apprehenſos, ducuntq; multam humiditatem.* Melanthii ʒ viii, ſalis ammoniaci ʒ i, elaterii ʒ i, trita & q tenuiſſime leuigata ſicyonio oleo, aut irino unguento, aut ciprino, excipe, quo ad cerati liquidi craſſitudinẽ pducant: & reconditis in cornea pyxide utitor, ſublitis inde naribus, atq; ægris attrahere iuſſis. *Aliud citra moleſtiam purgans, doloremq; è ueſtigio ſedans.* Cyclamini ſiccæ ʒ viii, iridis ſiccæ ʒ ii, nitri rubri ʒ i. Ego elaterio uſus ſum diligẽter trito, & per arundinẽ inſufflato, ægro ipſum attrahere iuſſo, atq; deinde deorſum pronuere, quo uidelicet coactus liquor deſtillet. Poſt hæc uerò Aſclepiades in

B hæc uerba ſcripſit. ¶ *De ſternutatorijs. Sternutatoria caput purgantia Heraclidæ Tarentini.* Cumini æthiopici, piperis albi, ſtruthij, caſtorii, ſingulorũ æquales partes contuſas & cribratas in ærea pyxide reponito. Vſu uerò exigente, pyxidẽ cõcutito, & apertã naribus admoueto, aut cũ digito adhibeto, aut etiam per arundinem inſufflato. *Aliud.* Zingiberis ʒ ii, ſtruthii ʒ ii, piperis albi ʒ i, caſiæ ʒ i: utere ut dictum eſt. ¶ *Ad ueterem capitis dolorem ſternutatoria Ptolemæi. Facit ad vertiginem & comitiali affectos.* Veratri albi ʒ iiii, alii unam habent: radicis cucumeris ſylueſtris ʒ i, ſtruthii ʒ i, nitri rubri ʒ i, caſtorii ʒ i, piperis albi ʒ i. Vtere ut dictũ eſt. *Aliud.* Veratri albi, radicis cucumeris ſylueſtris, ſtruthii, ſingulorũ partes duas: caſtorii, acori, nitri rubri, cumini æthiopici, ſingulorũ partem unam: euphorbii partem unam. Tritis ut dictum eſt utere. At uerò poſt dictorum ſternutatoriorum deſcriptionẽ Aſclepiades in hunc modũ ſcripſit. ¶ *Quæ manſa caput purgent, & multam humiditatem ducãt.* Piperis albi ʒ ii, ſtaphidis ſylueſtris ʒ ii, origani ʒ ii, caſiæ ʒ ii. Excipe vuarũ paſſarum exacinatarum, aut ficuũ pinguium carne, & mandẽda præbe. Mandentes uerò deorſum pronuere oportet, & per interualla hiare, quo collectus humor deſtillet. Poſt uerò etiã aqua calida in ore continenda: quę etiam, ubi multam perceperint mordacitatem, eis etiã frigida exibenda eſt. *Aliud.* Staphidis ſylueſtris, pyrethri, piperis albi, hyſſopi, car-

C damomi, ſingulorum æquales partes, polentæ duplum. Aqua ſubigito ac utitor ut uictum eſt.

Porrò ex ſubſcriptis pharmacis quibuſdã præceptores meos uſos ſcio, quibuſdam amicos, aliqua etiam ipſe in uſum adſumpſi, ut ex multo uſu fidem ſuam mihi probauerint. Sunt autẽ hęc. ¶ Foliorum cucumeris ſylueſtris ſuccus naribus infunditur tum per ſe ſolus, tum betæ addito decocto, aut ſucco. *Aliud.* Myrrham melle coctam naribus infundito. *Aliud.* Aloes, nitri, melanthij id eſt nigellæ, parem mẽſuram, cum oleo ueteri ad ſtrigmentorum craſſitudinẽ redacta. *Aliud quod manditur.* Nitri ſexuncem, aniſi trientem, ſtaphidis ſylueſtris quadrantem: foliorum lauri uiridium, & uuæ paſſæ exacinatæ, parem menſuram: excipe, & ex hac miſtura paſtillos triũ drachmarũ coge, & ſingulos, uſu expetente, mandendos præbe. *Aliud quod naribus inditur.* Euphorbii drach. dimidiam, thapſiæ ʒ j, iridis ʒ i, mellis cocti ſeſquidrachmã, ſucci radicis betę quãtum ſufficit. Ex hoc ad milij magnitudinẽ accipe, & aqua dilutũ, ſpecilloq; exceptum naribus

Al.5.fo.2.&.2 fol.108 infunde. *Aliud quod naribus infunditur.* Succi cyclamini cyathos ij, ſucci foliorum hederæ cyathum unum, peucedani obolum unum, elaterii obolum unũ. In uitreo uaſe recondito, uſu uero expoſtulante lacte muliebri diſſoluta naribus infundito. *Aliud.* Myrrhæ trientem: euphorbii *trientem, piperis albi grana † xxv. Myrrham aqua prius diſſoluito, unaq; ipſum euphorbiũ: de- *Al. drach. iiij.

D inde piper tritũ addito, & adiecto olei gleucini ſexunce utitor. *Aliud, quod naribus infuſum multam pituitam per os detrahit.* Olei communis † ſextarios duos ʒ, ſaponis libram unã, reſinæ frictæ ſeſquilibrã, opopanacis unc. i. Per anchuſam colorato, ac utitor, ore prius aqua expleto. *Aliud, quod in os illinitur.* Saponem betæ ſucco dilutum iuxta palatum illinito, atq; itidem iuxta oris columellam. Idem etiam naribus infundi poteſt. † Al. xv. † Al. hexagia duo.

Quæ Crito in primo de pharmacis ſcripſit his uerbis.

¶ *Apophlegmatiſmi.* Staphis ſylueſtris per ſe & cum pulegio manſa. *Aliud.* Staphidis ſylueſtris & origani, utriuſq; acetabulũ, nitri ʒ ii, trita cochlearii menſura manducanda præbeto, donec os pituita repleatur: deinde aperto ore effluere ſinito. *Aliud.* Origani ʒ iiij, hyſſopi drac. iiij, ſtaphidis ſylueſtris ʒ iiij, ſpumæ nitri ʒ ii, ſinapis ʒ ii, pyrethri ʒ iii. Tritis utere. *Aliud.* Sinapis partem unam: ſtaphidis ſylueſtris partem unã: contuſis utere. Hoc pharmacopolæ utunt. *Aliud.* Hyſſopo, thymo, origano, tum per ſe, tum ſimul miſtis, utere. *Aliud.* Medullæ colocynthidis in aceto ad multum tempus coctæ, aut etiam per longum tempus in uino maceratæ, liquorẽ in ore contineto. *Aliud.* Allia cum erucæ ſemine & nitro. *Aliud.* Staphidis ſylueſtris drach. vij, pyrethri drach. iiii, hyſſopi drach. j. Contuſa in orbiculares paſtillos cogito, eosq; drachmæ pondere formatos, manducandos exhibeto.

Quæ Pharmaca naribus indenda Crito ictericis, ſeu arquato infeſtatis conſcripſit. E

*¶ Pharmacum quod naribus infunditur, & tum per nares, tum per os excernit. Ob id ipſum uero ne
conſterneris, ſi palatum calefaciat, aut exaſperet: ex alto enim auocat, ac transfert humores.* Staphidis
ſyluestris drachmam unã, melanthij drah. iij. Cum aceto trita, ad formam ſtrigmento liquidiorẽ
redigito, & per dies quinque in nares infundito, donec expurgetur æger: id aũt alternis diebus
facito. *Aliud.* Hederæ folia decem, lauri folia decẽ, cum oleo terendo ad ſtrigmenti craſſitudinẽ
redigito, & naribus ſimilitet inſtillato. *Aliud.* Egregiè facit & elaterium inſufflatum in ipſorum
nares Cæterum ſi quis hoc citra detrimentum facere uelit, in calidæ ſolium ægrũ immittet, atq;
ita toto corpore pręter faciem in eo immerſo elaterium inſufflabit: large.n. bilẽ per nares edu-
cit. *Aliud.* Elaterium ad magnitudinẽ erui in lacte muliebri dilutum naribus infundito: atq; ubi
purgatio prodierit, in calidæ labrum demittito, ac lauato, & per diætam reficito.

Quæ Aeneas per experientiam pituitam detrahentia tradidit.

Quorum experientiam per Aeneæ uſum habeo, à quo etiam deſcriptiones accepi. *¶ Pharma-*
Al. ſemis. *cum quod naribus inditur, atq; pituitam detrahit.* Saponis lib. *ſex, adipis caprini lib. j, ceræ lib. iij: pi
Al. drach iij. cis aridæ trientẽm, quidã uero *quadrantẽ habent: nitri tantũdem, lixiuij acris cyathos *ij. Vſus
Al. xij. tempore aqua diluito, & dum uteris per ſpecillum infundito, attrahereq; iubeto. Caput uero F
irino prærigato, & poſt uſum aquã mulſam ſæpe gargariſſandã præbeto. *Aliud.* Euphorbij ʒ vj,
lycii indici drach. iiij, ſucco betę excipe, ac melle addito coge. Vſus tẽpore aqua, aut lacte dilue.
Aliud. Succi cyclamini cyath. ij, ſucci cacuminum hæderæ cyath. i, ſucci peucedani obolũ unũ,
elaterii obolum unum. Vtere in balneo cum lacte muliebri. *Aliud.* Pyrethri, piperis, hyſſopi, sta-
phidis ſylueſtris, parem menſuram in paſtillos drachmæ pondere cogito: quorum unum mandu
candum præbeto, & poſt factam ab ipſo purgationem, ſale, & melle curato. *Sternutatorium.*
Piperis albi, ueratri albi, caſtorij, euphorbij, ſtrutij, ſucci cyclamini aridi, æquali menſura, penna
præirritatis inſufflato.

De uſu omnium fortium pharmacorum.

Quam utendi rationem de prædictis pharmacis dixero, eam ad omnia alia quæcunq; fortem
uim habent transferre oportet. Nõ enim ſtatim à principio efficaciſſima adhibere cõuenit, ſed
à debilioribus auſpicari. Quin & ipſa fortia pharmaca mitigatoriorum admiſtione lenita, mode
rata fiunt. Et ob id ego quædã ex eis muliebri lacte recẽti & aqua diluo, & poſt hoc oleo dulci,
deinde betæ ſucco, & anagallidis, quæ cœruleum florẽ habet, itidẽ ſucco: atq; ita ſenſim in uſu
eorum progredior, donec poſtremum etiã per opobalſamum talia diſſoluo. Ac primum quidẽ G
lacte admiſto adhibeo: quod ubi leuiter ferunt ægri, ẽt citra lactis adiectionẽ admoueo. Porrò
parabili ſæpe pharmaco uſus ſum, quod naribus infunditur, melanthio aliquãdo quidem aceto
acri rigato, ac pridie macerato, deinde ſequẽti rurſus cũ aceto trito, & naribus infuſo, aut ægro
ipſum abſorbere in nares iuſſo. Aliquando uero oleo ueteri idem melanthium contrini, atq; ita
intro inſtillans uſus ſum, quo modo etiam Archigenes eo utitur in narium obturatione. Priore
uero, quod cum aceto infunditur, Crito utitur ad arquati morbum.

De Hemicrania, hoc eſt dimidiæ partis capitis affectione. *CAP. 3.*

HEmicrania affectio doloroſa circa dimidiam capitis partem aliquando dexteram, aliquan
do alteram, contingit, quæ iuxta futuram ſecundum longitudinẽ eius extenſam termina-
tur: & ut plurimum per circuitum exacerbatur, influxu uaporum, aut humorũ ſiue multorum,
ſiue calidorum, ſiue frigidorum, cauſam dolori ſuggerente. Quidam igitur ipſorũ circa tempo-
rum muſculos uehementer dolitant, & pleraq; ſanè ipſorum pars hoc modo affligitur. Quidam
uero dolorem ad ſublimiora aſcendentem habent. Et quidam adeo uehementer dolent, ut neq;
manuum contactum *facile ferant: in quibus palam eſt, pelliculam caluam ambientem eſſe affe
ctam, & neq; cutẽ ipſam omnino ab affectione immunem exiſtere. Rationabile igitur eſt uapo- H
rum, aut humorum, aut utrorunque influxum, ſiue per uenas, ſiue per arterias, ſiue per utraſque
contingere: cum interdum ea ſola, quæ intra caluam continetur, hoc eſt cerebrum, eiuſq; mem-
branæ, quod in ipſis redundat foras protrudanr: interdum uero corpus infra caput poſitum ui-
tiatos uapores, aut humores ſurſum mittat. Quapropter ubi quis hemicraniam curare aggredi-
tur, prius quali purgatione, aut uenæ ſectione æger opus habeat, conſideret: atque ita deinde ad
capitis auxilia progrediendo, tum per digitos ſuæ manus, tum per linteum, dimidiã frontis par
tem, & eam maxime, quę circa tẽporum muſculum ęſt, confricando excalfaciat, atq; id ante irri
tationis tempns faciendnm eſt. Poſt exacerbationem uero pharmacis hemicranicis à medicis
appellatis utendũ, ſi quidem multa caliditas in doloribus percipiatur, ijs quæ refrigerans quip-
piam habent: citra uero hanc, ijs quæ multum excalfaciãt. Vtriſq; uero aliquid ex ijs, quæ firmi
tatem ac robur addunt miſceatur, quod adſtringentem uidelicet habeat facultatẽ. Demiror au-
tem quod neq; Apollonius, neq; Archigenes, neq; Aſclepiades quicquam de hemicranicis phar
macis, quæ merito poſt doloris capitis totius pharmaca ſubiicienda erant, conſcripſerunt. Dece
bat enim ipſos, tametſi nihil priuatim in ſe habeãt, propterea ꝙ inter ea, quæ totius capitis dolo
ri deſtinata ſunt, contineantur, id ipſum ſaltẽ annotare. Similiter autẽ & ab Hera & à Critone,

A uberior de hac affectione tractatio neglecta eſt. Cæterum per quæ pharmaca inueterato capitis
dolori medentur, per eadem conſtat, eos et hemicranicis affectionibus auxiliari. Heras itaq; in
medicamentario libro ſtatim à principio in hæc uerba ad capitis dolorē pharmaca conſcripſit.

Pharmaca ex libris Hera ad capitis dolorem.

¶ Crocomagmatis partem i, gallæ partem i: trita ex uino fronti ac temporibus illinito. ¶ *Pa-*
A.l.5.c.2.t.1. fol.510.b *ſtillus ad capitis dolorem egregiè faciens, à tempore ad tempus bis aut ter illitus.* Croci ʒ xv, atramenti
ſutorij ʒ x, aluminis ſciſſi ʒ xiij, myrrhæ ʒ iij, opij ʒ iij, omphacij ʒ iij, chalcitidis ʒ iij, gummi ʒ
xv. Tritis omnibus uini ſalerni auſteri quod ſatis eſt affunde, & ut collyriū tere, indeq; in paſtil-
los omnia redige. Vſu uero expetēte, poſca, aut aceto dilutis utere. ¶ *Malagma ad capitis dolorem.*
Aeruginis raſilis ʒ iiij, æris uſti ʒ ij, ſquamæ ſtomomatis ferri ʒ ii: cimoliæ ʒ iiij, calcitidis ʒ iiij,
pumicis crudi ʒ iiij: terebinthinæ unc. i, ceræ ʒ xxxvij & dimidiā, olei ueteris cyathos ij. Aridis
tenuiſſimè tritis, liqueſcibilia liquefacta affunde, emolli, ac utere. Quod ſi durius uideat̄ pharma
cum, oleo amygdalino emollito. Hæc quidē pharmaca Heras ad capitis dolorem ſcripſit. Vtun
tur autem eis quidam etiam ad hemicranicos dolores, quemadmodum etiam aliis medicamen-
tis, quæ prædicti uiri ad inueteratos capitis dolores deſtinauerunt. Non tamen per omnem fron
B tem pharmacum extendunt, ſed ꝑ affectam ſolum partem. Cæterum ex præceptoribus noſtris
A.l.3.c.1.t.2. quiſpiam hoc pharmacum ad inueteratas hemicranias in uſu habebat. ¶ Piperis albi drac. ii, cro-
c.13.fol.192.f comagmatis ʒ ii, euphorbii drach. dimidiā: utere. Porrò de euphorbii facultate iam mihi relatū
eſt, quod cito exoluatur: quare in eiuſmodi pharmaca nō uetus conijcere oportet. Dictum etiā
recens albidius eſſe, quod uero inueteratum eſt, flauioris, aut pallidioris coloris reddi. Verum ſi
non ualde uetus ſit euphorbium, ſed duorum aut trium annorum, duplum eius adiicies, hoc eſt
drac. i. Quemadmodum autem euphorbium recēs conijciendum eſt, ſic itidem ſtercoris colum-
bini drachmæ dimidium, ex columbis mōtanis, quas in turribus nutriunt, ſibi ipſis uictum quę
rentes, non uelut quæ in urbibus intra domos nutriuntur. At uero & atramenti ſcriptorii æqua
portio, hoc eſt, drachmæ dimidium ad columbinum ſtercus iniicitur: atque ad hanc rem noſtrū
Pergamenum præſtat, eo enim ſemper præceptor noſter utebat̄. Aut igitur illud ipſum ex Per-
gamo atramentum iniicere oportet, aut aliquod aliud optimè præparatum. Atque ita omni-
bus his miſtis, & probè ſubactis, acetoq; acerrimo imbutis, ac dilutis, temporis muſculus, & di-
midium frontis, & affecta capitis pars illinenda eſt. *Aliud pharmacum, quod non ſolum in hemi-*
crania, ſed & in omni inueterata capitis affectione illinitur: in capitis quidem dolore, per omnem fron-
C *tem: In hemicrania uerò per mediam capitis partem affecta.* Croci drachmas xv, atramenti ſutorij
drachmas decem, aluminis ſciſſi drach. † xiij, myrrhæ drachmas tres, opii drachmas tres, chal- † In textu est iij.
citeos drachmas tres, omphacij drachmas tres, gummi ʒ xv. Omnibus tritis uinum falernum
adijce, & rurſus ut collyrium tere, deindeque in paſtillos redige. Vſus uerò tempore poſca dilu-
tos, aut aceto, illine. *Aliud ad eaſdem affectiones.* Scammoniæ drachmas ſex, croci drachmas
duas, comæ hederæ drachmas ſex, ſulfuris uiui drachmas quatuor, ſeminis aniſi drach. octo, ſe-
minis apii drachmas octo, diligenter trita cum ocymi ſucco in paſtillos cogito. Hoc pharma-
cum multo roſaceo diſſolutum capitibus lethargicorum rigandis fit commodum. *Aliud phar-*
macum non iiſdem conueniens, ſed & uertiginoſis auxiliare. Radicis peucedani drachmas quatuor,
iridis illyricæ drachmas duas, æruginis drachmam unam, acori drachmam unā, ſphōdilii drac.
quatuor, piperis nigri drachmas duas, & dimidiam, caſtorij drachmas duas, & dimidiam, ſerpil
li drachmas quatuor & dimidiam, myrrhæ drach. duas, baccarum lauri numero xxxv, rutæ ui-
ridis drach. octo, mentæ uiridis drach. quatuor, opij drachmam unam. Aceto excipe, & in pa-
ſtillos redige: Vſu exigēte, aceto & roſaceo dilutos illine. Verum cerato roſaceo exceptum hoc
pharmacum, ut malagma imponitur. ¶ *Paſtillus non ſolum Hemicrania laborantibus commodus, ſed*
D *& coxendicum morbo affectis auxiliaris.* Thapſiæ drachmas tres, euphorbij drachmas quatuor, la-
ſeris, ſiue ſucci medici drachmas tres, myrrhæ drachmam unam, opopanacis drachmam unam.
Simul contuſa in paſtillos cogito, quos deinde uſus tempore aceto tritos illinito. Hæc quidem
compoſita ſunt pharmaca. Sæpe uero & ex tēpore ac improuiſo pharmaca præparare coactus,
ſimpliciter euphorbii illitione uſus ſum, exigua cera compagis acquirendæ gratia adiecta. Suf-
ficit autem in libram olei ſiue ſabini, ſiue alterius ei propinqui, ceræ quadrantem iniicere, & eu-
phorbii unc. i: atque ex hoc dimidiam frontis partem illinere, unà cum temporis uidelicet mu
ſculo. Cęterum in quibus ſuſpicionem habueris à calidis uaporibus, aut humoribus, dimidiæ ca
pitis partis fieri dolorem, in his ne admoueris hoc pharmacum: Iis uero, qui ob frigidas cauſas
infeſtantur, commodiſſimum adeo eſt, ut ſæpe ſemel ante balneum illitum, quàm citiſſime affe-
ctionem perſanet, ut à balneo omnino ſani ægri euadant. Iuuat etiam hos ſi oleum tepidum in
aurem inſtilletur, modico euphorbio ad oleum iniecto: Nimirum ad libram olei unam, euphor-
bij uncia dimidia, ſi ualidum euphorbium exiſtat: ſi uero non, etiam amplius inijcere conuenit.
Verùm in corporibus molli ac tenero ſenſu præditis, etiam ſi minus quàm dimidiam unciam
inieceris, melius res procedet.

GAL. DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM LOCALIVM SIVE SECVNDVM LOCOS LIBER TERTIVS

ARGVMENTVM LIBRI.

Docet medicamenta ad aurium & narium affectiones.

De Aurium affectionibus, & ob quot cauſas aures dolore affligantur. CAP. I.

AVrium dolores aliqui ex frigiditate fiunt, quos ſanè in peregrinationibus à
frigidis uentis perflati patiuntur. Aliqui uero ex balneis frigidis, & quibuſ-
dam medicatis aquis, oboriuntur, in quibus quidã ob delicias lauant: quã-
quam ſint qui & ob corporis cõmoditatem id faciãt. Fiunt & auris dolores
ex inflammatione, interdũ quidem ſolius circa meatũ cutis, interdũ uero
in profundum progreſſa, qñ uidelicet neruus auditorius, ad inflãmatã affe F
ctionẽ peruenit. Qua uerò rõne inflammatio partes inflãmatas diſtendens
dolorem producit, iuxta eundem modum ẽt flatus uentoſus tranſitum nõ
habens dolorem excitat. At uerò conſimilis dolor eſt ex ſeroſis & ſanioſis humoribus in corpo
re aurium generatis ei, qui ex mordacium humorum illapſu ſorinſecus facto contingit.

De dolore auris ex frigiditate.

Dolores quidẽ igitur à ſola frigiditate obortos calſacientia quã celerrimè curãt. Atq; in hũc
uſũ quoſdã rurales homines magnas cæpas exculpere uidi: deinde oleo eas explere, & in feruẽ
te cinere moderatè calefacere, atq; ita auribus infundere. Quoſdã uerò nõ cæpas tñ, ſed & alliũ
in oleo contũdere, uel feruefacere, atq; ita infundere uidi. Ego uero euphorbio oĩno exiguo ad
multũ uetus oleũ admiſto utor, uelut ẽt pipere exqſitiſſimè trito: auriũ.n. dolores à frigiditate
inductos eiuſmodi calefacientia magnopere iuuant. Prodeſt ẽt Amaracinũ oleũ eis infundi, &
optimũ nardũ, & quod apud Romanos foliatum, itemq; quod ſpicatum appellaẽ: prodeſt eis &
Cõmagenum. Atq; ſi rutã quoq; oleo non adſtringenti ampliusq; tenuium partiũ incoxeris, ue
lut eſt Sabinum, magnopere iuueris. ¶ *De dolore auris ex aqua medicata.* Cum uerò ex aqua me
dicata qppiã circa auditoriũ meatũ cõtineaẽ, oleũ aſſiduè infundere cõuenit, quo ipſum elua- G
mus: deinde lana molli extergere, rurſusq; infundere. Magnifice aũt eos mitigat oui candidum
quo ẽt ad lippitudines utimur, itemq; lac muliebre. Manifeſtũ uerò eſt, quicquid adhibetur, me A.l.3.f.4 t.t.
diocriter calidum eſſe oportere. Plurimum iuuantur quoq; ex adipe anſerino, atq; itẽ vulpino. c.5.10.a.11.e

De dolore auris ex inflammatione oborto.

Quod ſi inflammatio adſit, optimum ad eam pharmacũ unguentũ nardinum cum exiguo ba
ſilico appellato pharmaco infunditur: idem ẽt tetrapharmacũ appellatur: & Cõmagenũ quoq;
aptum eſt: & ex adipibus pharmacum, cuius cõpoſitionẽ paulo poſt deſcribam. Cogente uero
dolore neceſſarium eſt ẽt ijs, quæ ſenſum ſtupefaciũt uti, quemadmodum etiã in ijs, qui colum,
aut renes, aut quãcunq; tandem partem affecti uehementi dolore affliguntur, facere conſueui-
mus. Miſcetur aũt opium muliebri lacti & oui candido, quæ ipſa & per ſe ſæpe aurium inflãma-
tionibus profuere: Miſcetur & caſtorio opium. Verùm multo ante uſum tempore, ſiue pari pon
dere, ſiue duplo, caſtorio admiſceatur, præparatum id eſſe conuenit, & miſcetur quidem in uehe
mentiſſimis doloribus pari, in minoribus uerò duplo. Liquor uerò, quo hæc diluuntur, ex muſto
ſapa ſit: multo.n. magis quàm dulcia uina, dolorẽ hæc ſedat. Statim itaq; in principio prædicta
pharmaca diligenter trita cum ſapa miſceantur, caſtorium quidem diligenter prius tritum & læ H
uigatũ, papaueris uerò ſuccus ipſa ſapa diſſolutus, atq; ita hæc tria miſta probè læuigantur. De-
inde uerò uſu poſtulante rurſus ſapa diluantur in eiuſmodi compagem, ut per aurifuſoria ſpecil
la ad lucernam tepefacta infundi poſſint. Verùm ego nullum pharmacum dolore uexatis infun-
do, neq; etiam per lanã inſtillo: utpote qui experientia edoctus ſim, ꝙ præſtat neq; omnino con
tingere doloris tempore auditorium meatum: ſed per auriculare ſpecillũ lana molliſſima obuo-
lutũ dolore uexatos ſoueo: pharmacumq; ita moderato tepore in aurifuſorio ſpecillo præpara-
tum inijcio, ut interrogato per nos ægro, num tepidum ei uideatur, & num calidius ipſum ferre
poſſit, ad tantam caliditatem procedam, ut nihil amplius offendat. Tinctum itaq; in hoc modo
præparato pharmaco ſpecillum ad principiũ meatus moderate imponito, & in altũ defluere ex
eo pharmacũ permittito: & poſtea iterũ, iterumq; & ſæpius tingito, idemq; facito nullo tempo-
re intermiſſo. Palàm eſt autem cum hoc fit, etiam ſoris omnino aliquid effluxurum eſſe, expleto
nimirum toto auditorio meatu: hoc igitur quantũ poſſibile eſt moderatè excipe, nec aurẽ con-
tingas. Poſtquam uero probe ſoueris, meatum pharmaco expletum ſinito, & mollem lanam ſo-
rinſecus tum meatus oſculo, tũ uniuerſæ auri imponito: atq; ubi rurſus ſomenta adhibere opor
tebit, incumbentem foris lanam leniter tollito: rurſusque ſimiliter foueto, quantum poſſibile

fuerit

A fuerit diligenter cauens, ne uel auditoriũ meatum, uel aliam q̃piam auris partem, attingas. Ad hoc uero præceptũ maxime aĩum aduertas, utpote quod oĩum potiſſimum ſit in aurium curatione. Fomenta uerò fiant per ea, quę, uelut dictũ eſt, dolorem ſedant quale eſt optimum. Nardinũ unguentum pauciſſimo in eo tetrapharmaco diſſoluto. Deinde ẽt Cõmagenum & Suſinũ & pretioſa diuitũ muliercularũ unguenta, q̃ ipſæ ſpicatę, & foliata appellant. Sunt aũt ſpiſſiora quàm ut infundi queant: quapropter per nardinum vnguentum ea diſſolucre oportet: & æſtatis tempore, & ſi caloris ſenſus ęgrum circa inflammatam aurem infeſtet, per roſaceũ bonũ: aut ſi hoc non adſit, amygdalinum. Memineris aũt quod bonum ſp roſaceum dico, in quo plurimę roſæ maceratæ ſunt: verum oleum in quo hæ macerantur, omphacinum ſit ex crudis oliuis, & nec dum penitus maturis expreſſum, citra ſalis additionem præparatum. Immo neq; ẽt aliud quicq̃ ad roſas conijciatur, quẽadmodum illi faciunt qui ſpiſſamenta ſtymmata Græcis appellata addunt, quo uidelicet per multum tempus ipſum roſaceum odoratum permanear.

De Dolòre auris ex flatu ventoſo, aut craſſis, & viſcoſis humoribus.

Si uerò flatum uentoſum, aut craſſum aliquem, & uiſcoſum humorem, qui tranſitum nõ habeat, incluſum eſſe conieceris, ẽt ex pharmacis ab obturatione liberantibus quippiã admiſce.
B Artificioſa.n. coniectura cauſarum dolorem efficientium tibi continget, ſi tum prægreſſa, tum præſentia percunctatus fueris. Frigiditate.n. antegreſſa flatus uentoſus congregatur: grauitate uero capitis, cibiſq; pituitoſis, & mali ſucci, frigidi, & craſſi humores. His.n. ſi frigiditas accedat
Al.3.c.2.ca. dolores cõtingunt, eis nimirum quæ prius diſflabãtur pp denſitatem incluſis, & retẽtis. In his
17.ml.104 B igitur ſpuma nitri, & nitrum ipſum molle, eiuſmodiq; aphronitrum, & oleum amygdalinum appellatum rationabiliter in auricularia pharmaca miſcẽtur. Ex hoc genere album item ac nigrũ veratrũ eſt, & ſtruthium, ac amygdalæ amaræ, & ex tribus ariſtolochijs, quæcunq; fuerit ad manũ, & iris Illyrica. Inijcies aũt & cinnamomũ ſi habueris, aut caſiam illo nõ præſente, tum eã q̃ Zigeres, *tum, quæ Metodes appellatur. Item carpeſium, qđ plurimũ in Sida Pamphyliæ naſcit̃, & ob id uiliſſimo pretio venditur. Quintus ſanè, cũ cinnamomi inopia eſſet, carpeſium pro ipſo iniecit duplo pondere, velut aliqui eius loco caſiam. Cæterum aurium meatus ab obturatione liberant ẽt, quæ lapides in renibus atterunt, oĩaq; inſuper tenuium partium citra mordacitatẽ, ut ne dolorẽ exacerbẽt. Ex quorum numero eſt ẽt cucumeris ſylueſtris radix, itemq; bryoniæ, & ari, & dracunculi, ac centaureæ, & polij, & oĩno oĩum amarorum: citra mordacitatem nãq;, & abſq; moleſtia expurgant hæc meatus, diſijciuntq;, & diſſecant obturata. Verum ob id multa
C hmõi exempla ſcribo, q̃uis ſane oĩa in libris de ſimplicium pharmacorum facultatibus retulerim, ꝙ uidelicet oĩbus terræ locis remediis uos abundate uolo, ut ipſorum memoriam in promptu habeatis. Alia.n. in aliis regionibus abundant, & meliora ijs, quæ alibi naſcuntur exiſtunt. Alioqui ſanè ex adipibus compoſitum pharmacum tibi ſufficiet, & ex ſimplicibus quæcunque paulo ante recenſui doloris mitigatiua. Mirari porrò ſubit medicos, qui citra diſtinctionem ad aurium dolores pharmaca quædam conſcripſerunt. Quæ etenim a frigiditate dolent, per calfacientia celerrime curãtur: ſi uerò a mordaci acredine, aut a pulſatili inflammatione, dolor fiat, maximum detrimentum continget, ſi eiuſmodi pharmaca adhibeantur Atqui moderatæ inflãmationes, & nõ pulſatiles ẽt per eiuſmodi pharmaca curantur: quale eſt acetum cũ roſaceo tepefactum, utriſq; diligenter ſimul commixtis. Sic ẽt Glaucium in cote medica cũ aceto tritum moderatis inflãmationis doloribus prodeſt. Præſtet aũt paſtillum ex glaucio multę ſane utilitatis pharmacum, prius præparatum hr̃e, qui ſit ex glaucio probe cum aqua pluuiali trito, deinde in paſtillum redacto, & exiccato. Si uero fragilius uideatur glaucium, q̃ ut in paſtillos formari poſſit, parum gummi ei addes: ſufficit aũt id duodecimam, aut quintam, & decimã, glaucij partem eſſe. Quin, & collyria ex glaucio eodem modo cum aceto trita, eis proſunt auribus inſtilla
D ta, atq; his nihilo minus collyria ex croco. Hæc quidem igitur ſunt doloris, & inflammationis remedia. Cæterũ de aliis affectionibus, quæ in auribus oboriuntur, ubi pharmaca, quæ per experientiam cognoui, recenſuero, ita deinde ad ea, quæ a prioribus medicis ſcripta ſunt trãſibo.

De Vlceribus Aurium.

Vlcera aurium recentia tum Glaucium ſolum cũ aceto tritum, ut iam dictũ eſt, curat, tũ collyria ex eo oĩa, & collyria ex croco, & ex roſis medicis appellata, uelut ẽt qđ Nilo inſcribitur. Curat item ea Damocratis collyrium ex myrrha. Quæ uero pure manãt citra dolorem, atq; id moderate patiũtur, per eadẽ curantur. Verum quæ fortiter affliguntur, per eiuſmodi qualis eſt, paſtillus Andronius, & paſtillus Muſæ, cum ſapa, & exiguo aceto dilutus. In quibus cõponẽdis uarietas rurſus dicetur. Vbi vero, & hęc a malo uincãtur, ſcoria ſiue recrementa ferri ad plurimos dies in Sole cũ acerrimo aceto trita, & læuigata confidenter utere: ẽt ſi præter rationẽ videatur aurem acerrima pharmaca ſuſtinere poſſe, quã paulo ante dixi neq; molliſſimorũ inſuſorum admotionẽ, & allapſum citra moleſtiã ſuſtinere, ſed & hęc ipſa offendere ipſam videri.

De Audiendi difficultate, & de ſonitu aurium.

Reſtat itaque adhuc de audiendi difficultate, & de ſono auriũ diſſerere, quæ nihil cum doloribus & ulceribus commune habent. De quibus deinceps dicam, ubi prius compoſitiones auriculares

* Gizeres

riculares a celeberrimis medicis magnifice laudatas recenſuero,iuxta quam rationem eas cō- E
poſuerint tandem illi,initio ab ea,quam Heras ſcripſit,ſumpto.

Compoſitio Auricularis, Heræ.

Heras quidem igitur ita ſcripſit. ¶ *Compoſitio Auricularis ad omnem dolorem,omneq́; vlcus.hoc in febriente quodam vſus ſum,& ob dolores delirante,& fœliciter ſucceſſit.* Myrrhæ ʒ i,thuris ʒ.tres alij vij,ſpumæ nitri ʒ tres,croci ʒ quatuor alij j,ſucci papaueris ʒ tres,chalbani ʒ duas, amygdalas amaras delibratas xx : aceto excipito.Vſus uero tpe, ſi quidem dolor adſit,roſaceo diluta inſtillato:ſi uerò audiēdi difficultas adſit,aceto. Heras itaq; unum hoc pharmacum ſcribere contentus fuit,ad oēm dolorem,ac aurium exulcerationem,remedium. Ego uerò dolores per pharmacum ex adipibus conſtans, & per nardinum vnguentū tetrapharmaco admiſto, leniri dico,vnaq́;,&affectiones ipſas iuuari,uelut ēt oui candido,& lacte muliebri:per papaueris uerò ſuccum mitigari ſolum dolores,nihilq́; iuuari affectiones.Verùm per accidens, non primatio,ēt affectiones inde opem ſentire quis dicere poſſit: ſedato.n.dolore,& ſomno cōſequente, natura affectiones dolorem efficientes concoquit.Cæterum ulcera in auribus oīno cum glaucino ex aceto curaui: quemadmodum ēt quę cum fluxione,aut purulentia cōſiſtunt,per paſtillos a mitioribus auſpicatus,qualis eſt Polyidæ,& poſt eum Andronius,& ab illo Bithynus ap- F
pelatus,cui ſimilis eſt meus,hoc eſt ex charta vſta conſtans.& uelut ego iudico,eo ēt præſtantior.Minime vero ſemper oīum uſu opus habemus, ſed ſufficit oīno unus,ſi quis uti norit,aliqñ quidē per ſapā diluto,ſi quidem mitius reddere pharmacum uelit:& rurſus per uinum dulce,deinde per acetum non acre,deinde poſtremo per longe acerimū.Quapp cum per eiuſmodi miſturam alias aliter parabilem,huiuſcemodi pharmaci uehementiam exoluere poſſis, fortiſſimum tātum præparatum hr̄e poteris.Verum mirari rite,velut dixi, licet pleroſq; medicos, qui citra diſcrimen oīgena aurium doloris pharmaca conſcripſerunt,eaq́; commiſcuerunt, in unum ordinē redacta,quæ uel maxime contrarias hn̄t uires.Quemadmodum ſtatim(à ueteribus.n.auſpicari præſtat) Apollonius Herophili ſectator,in parabilium pharmacorū deſcriptione,in principio quidem libri,capitis doloris remedia ſcribens,primum omnium ea, quæ ex ardore oborto conueniunt,locauit:Deinde conſequenter ea,quę dolori congruunt ex frigiditate:Deinde ea,quæ ex ebrietate,& meri potu oborto medentur,ſic.n.ipſe appellauit.Quarto loco ea,quæ plagæ,aut caſui dolores capitis inducentibus adhibenda ſunt, ſubiecit.Et poſtremū iuxta illius præſcriptum ea,quæ ad temporum,& totius capitis dolores citra manifeſtam cām obortos conducunt.Verum in aurium dolore nullam oīno appoſuit diſtinctionem,ſed ſimplici G
ter,Ad auriū dolores,titulo præſcripto,deinceps pharmaca recenſet,aliqua calefaciētia,aliqua refrigerantia,quædam humectantia,quædam reſiccantia:& iuxta ſecundas facultates ac qualitates,auſtera,acerba,amara,acria,acida,ſalſa:& ad hæc inſuper alia diſcutientia,alia adſtringētia & cogentia,ac repellentia influxiones,alia extrahentia è profundo corporis,alia ab obturationibus liberantia,alia repurgantia,& extergentia,alia ſenſum ſtupefaciētia.Siquidē igiť una affectio dolorum eſt cā, rationabile eſt ēt unam eſſe remediorū ipſius facultatem:ſi uerò multæ,tm̄ remediorum numerum eſſe oportet,quantus eſt efficiētium cārum.Cum itaq; Herophilus diſtinctiones in tm̄,vt haud ſciā ſi quis alius,laudet:ipſeq́; Apollonius capitis doloris pharmaca diſtinctè ſcripſerit:magis utiq; miror, ꝙ circa auriū dolores ita indiſcriminatim oīa tractauit.Et quintum inſuper pharmacorum genus penitus indiſtinctum reliquit,illud.ſ.quod poſtremum ad capitis dolores citra manifeſtam cām obortos deſcripſit . Quanq̄ & hmōi capitis dolores neceſſe ſit primum communibus generibus cauſarum dolores efficientium ſubiectos eſſe,ſolutioni uidelicet continuitatis,aut intemperiei,quemadmodum a nobis eſt demonſtratum:deinde ēt ijs,quæ has ipſas operantur.Quæ oīa a me proprio huic rei,& tractationi loco ſunt determinata: Nūc aūt eorum , quę ad aurium dolores pertinent ſolum mentionem faciā , H
cum omnium poſtrema,uelut ſæpe in methodi medendi libris dictum eſt,hęc tractatio exiſtat. Etenim curandi methodos illic tradens,unum atq; alterum particulare exemplū appoſui, multitudine pharmacorum quæ ex multis compono,in præſentem tractationē reiecta.Quare medendi methodum de ſimplicium pharmacorum facultate libri xj merito præcedūt:poſt hos uerò xiiij de medendi methodo rite conſequuntur:his demum de compoſitione pharmacorum libri,quos nunc in manibus habemus,ſuccedunt.

Quæ Apollonius ad aurium dolores ſcripſerit.

Quòd uerò Apollonium deliquiſſe dixi,in eo,ꝙ non diſtinxerit,in quali aurium dolore unū quodque eorum,quæ deſcribit pharmacorum utile exiſtat,ne falſo uirum reprehendiſſe coarguar,ex paucis exemplis demōſtrabo.Cum.n.præſcripſiſſet,ut dixi,ad aurium dolorem inſundenda,inter eaq́; ſcripſiſſet, Anſerinum aut gallinaceum adipē liquefactum ſenſim inſtilla.rurſus deinceps ſcribit,Fel taurinum, aut caprinum cum porri ſucco inſtilla.Adeps quidem igitur horum , quæ dixi , aīalium maxime mitigat oēs affectiones dolores inducentes,ſimulq́; ipſarū aliquibus magnifice auxiliatur:† Fel uero ipſum cum porro,tum ex inflammatione,tū ex acribus,& mordacibus humoribus obortos dolores augent:ſolos autem iuuant ob obturationē,

aut

[Margin notes: A.l.5.ſo.2 ¶ fol.552.h — A.l.1.(4)0.fol.84.d]

† *Ex cod. vetuſtiſſimis. Fel vero ipſum cū porro tum ex inflammatiōe obortos dolores augent: tū ijs,qui ex acribus humoribus facti ſunt, nullam opem ferunt.*

A aut frigiditatem inductos:ſiue ob nudã intemperiẽ frigiditatis,ſolidę partes dolore vexentur:
ſiue propterea ꝙ in eiuſmodi affectionibus ventoſi flatus,& frigidi humores generentur,excer
ni aũt prohibeantur ꝑꝑ continentis corporis condẽſationem, citra inflammationem factam.
Vbi.n.ab hmôi acribus,& calidis pharmacis dolorum cauſæ fuerint excluſæ, curatio ſimul, &
doloris ſedatio contingit.Gallinaceus itaq;,& anſerinus adeps,ſi quidem euacuatum corpus,
inuenerint,& humorem, qui inflammatam affectionem excitat,nõ amplius influentẽ,duabus
rationibus tum mitigandi,tum curandi,profuerint.Si uero influente adhuc cauſa adhibeãtur,
affectioni quidem nihil auxiliantur,leniũt tñ doloris acceſſionem ſiue ſymptoma, quemadmo
dum ẽt, ſi ob humorum acredinem mordacitas cõtingat.Verũ fel cũ porri ſucco nunꝗ in eiuſ
modi affectionibus quicꝗ commodum efficere põt:quemadmodũ neq; piper: Et tñ eo ẽt me-
dicũ quendã uſum ſcio in muliercula,ex calidarum naturæ ſponte aquarum uſu aurem dolẽte.
Cum.n.per oĩa parabilium pharmacorum Apollonij libris fidem haberet,& iam ante fęliciter
ſæpe ex pipere remedio uſus eſſet,ẽt tunc ſperauit,ſe in auris dolore opitulaturum: uerũ adeo
ab ipſo exacerbata eſt muliercula,ut parũ abeſſet,quin ſe ipſam ſtrangularet.Scribit itaq; Apol
lonius in hunc modum: ¶ Piper in uino feruefactum terito,& mediocri craſſitudine inſtillato.
A.l.1 f.4.e.c 8 fol.136.h E Scribit aũt conſequenter poſt hoc ẽt hæc:Lycio,& papaueris ſucco,pari pondere lacte mulie-
bri dilutis utere.Et poſt hoc rurſum aliud,hoc.ſ.Caſtorii,& papaueris ſucci par pondus in te-
ſta,præcipue quidẽ Attica,ſin minus,Romana,torreſacito:& trita paſſo diluta inſtillato. Phar-
maca igitur ex papaueris ſucco oĩa ſenſum ſtupefaciunt:& ob id ſanè neceſſario cogimur ipſis
uti,ubi nullum aliud mitigatiuum opẽ tulit.At uero ex pipere pharmachũ alterius generis eſt:
Quemadmodum ẽt qđ ex adipibus conſtat:Et uelut id qđ deinceps ſcriptum eſt hoc mõ:Gal-
banum ſuſino unguento diluito,& mel,ac roſaceum admiſceto,atq; lanam ſordidam auricula-
rio ſpicillo obuolutam in eis agitando imbuito,& tepefacta inſtillato.Diſcuſſoriũ eſt citra mo
leſtiã hoc pharmacum,inflammationibus conducens,in quas nihil amplius influit. Probe ẽt ſe
cerit in ijs,qui ex frigiditate dolore uexantur.Cæterũ quæret fortaſſis aliquis,quam ob cãm,cũ
non ſolũ Apollonius,ſed alii ẽt quidam celebres uiri,papaueris ſuccum,& caſtorium torreface
re iuſſerint,quo uidelicet uehementia uirium ipſorum minueretur,ego ad priorem meum ſer-
monem id apponere reliquerim,nimirũ ſupra,cũ auris doloris curandi rationẽ ſcribebã. Huic
ego reſpondebo in hunc modum:Caſtorium quidem igitur neq; oĩno torreri operæpretiũ exi
ſtimo:neq;.n.tanꝗ ſenſus ſtupefactiuum ad papaueris ſuccum admiſcemus,ſed ob contrariam
C oĩno rõnem,ut uidelicet uehementiam refrigerandę facultatis in eo obtundat. Quare qui pa-
paueris ſuccum torreri iubent,probe id faciũt: In caſtorio uerò oĩno abſurde id præcipiunt,ip
ſum.n.per ſe coucoctoriam ægrè ſolubilium, & in ſcirrhũ induratarum affectionum uim hẽt.
†Abunde igitur ſatis eſſet papaueris ſucci lenitas,quæ ex eorum cõpoſitionis perennitate cõ- † Nullus lucrum verberum eſt ... Sed & no par- ua eſt in græc.cod. varietas, & corru ptus locus eſt teſti- monium.
paratur,torrefactus.n.efficaciam amittit.At ſi caſtorio miſceatur,perennaret,quippe manet &
nunc abunde efficacia,eius uero malignitas obſcuratur:ex qua ẽt aliqui lęduntur,ut obſcurius
uideant per multos oĩno dies,& capitis grauitatem ſentiant, & neq; probe concoquant cibos:
† & ob hanc ſanè eius malignitatem pleriq; medici ad torrefactionem confugerunt. Verum cũ
rurſus in torrefaciendo efficacia ipſius peſſundari uideaẽ,id qđ ſæpe ſum expertus,melius eſſe † In antiquis ad ditur ... ſi bibatur.
exiſtimaui,iu toſtũ quidẽ miſceri,ſed poſt tp̃s aliquod inueterata iam cõpoſitione in uſum ad-
ſumi.Hęc itaq; extra rẽ dicta ſunt,ſed ꝗ tñ utilia exiſtant.Cęterũ ut ad id,qđ propoſitum erat re
uertamur,non parum noxæ inferunt illi,qui iudefinitis pharmacorum deſcriptionibus fidem ꝑ
oĩa hñt.Porrò multi alij iuxta eundem modũ in pleriſq; tũ locis, tum affectionibus indefinita
pharmaca ſcripſerunt,neq; cognouerunt quantam uim habeat certa diſtinctio ad artis cõſtitu
tionẽ.In quibus ſane nihil miror,ꝙ omnia indiſcriminatim confuderunt, quemadmodum in
D Appollonio Herophili ſectatore mihi accidit:utpote qui norit, ꝙ iubeat Herophilus,medicum
oĩno anniti dẽe,ut ſciat,quæ & qualis,& quãta ſit morbi cã,& ubi maxime ea dominetur,quo
uidelicet & curationẽ unicuiq; conuenientem faciat:Magis uerò adhuc Archigenem quis mi
reẽ,qui & ipſe non pauca indefinitè,& indiſtinctè ſcripſit cum in aliis curationibus, tum in eis
præſertim,quæ ad aurium dolores deſtinauit.Vna.n.tm̃ in ipſis diſtinctione uſus eſt,a uehemẽ-
tia nimirum,& mediocritate doloris.Atqui,& ipſius totam tibi adſcribam dictionem.

Quæ Pharmaca Archigenes ad aurium dolores conſcripſit.

In priore de pharmacis ſcđm genus libro,Archigeues in hũc modũ hæc uerba ſcripſit. ¶ In
aurium dolore,præcedente alia uictus ratione,quã ad capitis dolorẽ ordinauimus,ſi quidẽ mo
deratus fuerit,ſimplicia unguenta tepida inſtilla,uelut crocinũ,aut iriuum, aut roſaceũ,aut nu
cum amararum ſuccum,aut caſiæ unguẽtum,aut ſimplicem nardum,aut ſuſinum,aut amygda
linũ,aut roſarũ,aut mali punici,aut papaueris ſuccum cum oleo calido, aut porri ſemen tritũ.
Aut ueratrum album cum roſaceo tritum,tepidum per ſtrigilem infunde. Aut opii parum cũ
lacte muliebri. Aut opii ſuccum eliquatum cum lacte eodem modo. At uerò ubi uehemẽs ſẽ
dolor,aluus per clyſterem ualide ſubducatur,& ſanguis a cubito detrahatur,& quęcunq; ſimi-
lia adhibeãtur. Indeq; fomẽtum ex decocto lauri,aut ſimili quopiã,fiat,aut ex ſulfure niuo in

aquam

aquam inſperſo. Exprimantur aũt vehementer ſpongiæ, auribusq; apponantur, facillime.n. ab E
humore ſoluuntur ac laxantur. Quapp fomenta ſicca longe commodiora eis exiſtunt, ex ſale
videlicet, aut milio, aut delicatis pileis, molliterve effigiatis. Aut rutam feruefacito, eiusq; deco
ctũ in anguſti oris uaſculum transfundito, lanaq; os eius obturato, & auriculæ admoueto, quó
* Aliter, vel vapor inde per lanam ad aurẽ penetrare poſſit. Quidã in poſca * & exiguo oleo rutam coquũt,
atq; ita liquorem in uaſculum infundunt, ex eoq; fomentum parant. Poſt fomenta uero aurem
concutito, & balſamum cũ roſaceo dilutum infundito, aut aliquod ex prædictis vnguẽtis tepi-
dũ. Aut aliqđ aliud conueniens ad auris dolorẽ ex iis, quæ mox deſcribentur imponito. Aut pa
paueris calicem tenuem farina admiſta, & in aqua mulſa coctum. Aut papaueris calicem cum
hordeacea farina in uino coctum. Aut fœnugræcum aqua mulſa coctum. Aut ſemen lini eo-
dem modo. Summe auxiliatur ſpongia ocularis melle cocto, atq; adhuc calido imbuta, & impo
ſita. Aut ceratum ex irino, ſtyrace ad ipſum admiſto. Egregiè facit ad aurium dolorẽ aloe roſa
ceo permiſta, & mellis craſſitudine infuſa. Aut chalciris uino diluta. Aut perdicij ſuccus tepi
dus inſtillatus per ſe, & cũ melle, Aut nitrum exigua aqua diluito, admiſtoq; oleo tepidum in-
ſtillato. Aut ariſtolochiæ radicem cum oleo. Aut ueratrũ album cum roſaceo tritũ tepidũ p
ſtrigilẽ inſtillato. Probe facit, opium in teſta torrefactum, ſimiliterq; caſtorium, pari pondere, F
cũ roſaceo, & paſſo ad mellis ſpiſſitudinem redacta: in quibus deinde poſt fomẽtum, ſpecillum
lana obuolutum intingitur, & imponitur. Aut ſuccum fęniculi cũ aliquo ex prædictis vnguen
tis in principio inſtilla. Aut anguis ſenectam cũ calicibus papaueris coquito, & infundito, aut
cum quopiam ex prædictis vnguentis. Aut garum Hiſpanum calefactum per ſtrigilem inſtilla
to. Facit, & acopõ fętidum tepidum infuſum. Aut papaueris ſuccus roſaceo, & exiguo crocino
dilutus. Oĩbus tñ præſtat Hiera aromatica cum quopiam ex vnguentis. Egregie facit, & vera-
trum album tritũ, cum melle, & roſacco infuſum, meatu per purpuræ lanam obturato. Præcla-
re facit, & ueratrum cũ irino oleo, vel vnguento. Facit, & cedria cum nardino vnguento infuſa.
Seuerus aũt Aſellos in aquarijs uaſis naſcentes, millepedas Latini uocant, cũ vnguẽtis tritos ul
ceratis infundebat. Quidam uero frigidam aquam dolenti auriculæ infundunt: & confeſtim
quidẽ longe magis dolitant, paulo poſt uerò perfectè a dolore liberantur. Alij melius faciunt,
* Alias. Decius & in alteram non dolentem aurẽ frigidã infundunt, quemadmodum * Lucius ſolet. Præclare fa-
ciunt, & aloe, & crocinũ cũ unguento amygdalino inſtillata. Aut æs tritum cũ aceto, & aliquo
vnguento. Summe prodeſt, & Silphiũ cũ roſaceo, ſi exulceratio adſit. Mirabiliter cõfert in ex-
cellenti auriũ dolore porri ſuccus, & caprina urina, & roſaceum, cũ exigua myrrha infuſa. Aut G
Sciuri adeps in ſtrigili tepefactus inſtillatus. Aut alumen ſciſſum, & mentæ ſuccum, cum paſſo
† *Al. quinquies aut ſepties.* inſtilla. Aut piper album, & ſalem pari põdere, cũ ſapa, ſiniſtra manu ter aut † quater, aut quin
quies; infunde. Aut cochleã ſiue limacẽ aphricanam putridam cõpungito, & roſaceo impleto,
& feruefactum calidius per ſtrigilem infundito. Quòd ſi ex plaga, externa pars auriculæ doleat;
ad micam thuris lac affundito, ſemelq; atque iterum diffundito, ac tertio macerari in eo ſinito;
& agitatum infundito, ſtatim.n. dolorem ſedat. Hæc quidem Archigenes valde indiſtinctè ſcri-
pſit: poſſit aũt quiſpiam mente præditus, reuocatis in memoriam iis, quæ prius dixi, facile aĩo,
concipere quale tandem ex prædictis pharmacis, ſingulis relatis aurium doloribus conueniat:
nimirum ſi memor ſit facultatis eorum: de qua in ſimplicium pharmacorum libris mentionem
feci. Verum ego iam ad auriculares compoſitiones ab Andromacho ſcriptas tranſibo.

Auriculares compoſitiones Andromachi numero xxiiij.

Quatuor & uiginti compoſitiones ariculares ex ordine Andromachus conſcripſit: quarum
aliquibus diſtinctionem quãdam, aliquibus nullam, appoſuit. Et prima quidẽ ex eis hoc modo;
ſcripta eſt: ¶ *Compoſitio* * *Auricularis ex libris Galli, qua utor.* Myrrhæ ʒ j, ſalis ʒ iiii, thuris ʒ tres, A.l.ʒ ſu.z. ʒ.ſol.ſſz.
ſpumæ nitri ʒ iii, croci ʒ iiii, ſucci papaueris ʒ, iii, amygdalas amaras xx, galbani ʒ ii, aceti boni H
quantũ ſatis eſt. Deſcriptio hæc ad Menemachũ refert. Multi uſus hanc compoſitionẽ auricula
rẽ Andomachus ſcripſit, multis ſimul affectionibus aurium deſtinatam. Verũ antea à me dictũ;
ꝙ hmõi cõpoſitiones nihil magnopere corrigunt, neq; ẽt error ex earum uſu nobis contingit:
Quæ uero uni affectioni cõgruũt, illã ipſam optime curãt: aliàs uerò aliqñ ultra hoc ꝙ nihil iu-
uãt, amplius ẽt exacerbant. Secundam deinceps compoſitionem poſt prædictam ſcripſit hãc.
* Aliter duas ¶ *Compoſitio auricularis Aelij Galli ad inflãmationem, & intenſos dolores.* Galbani ʒ octo, * cinna
* Aliter octo momi ʒ ii, myrrhæ ʒ. viii, croci ʒ viii, thuris ʒ tres, * ſpumæ nitri, ʒ tres, ſucci papaueris ʒ tres,
* *Al. ſordidũ.* aceti, ut mellis accipiat ſpiſſitudinem. Oportet autem nitro prius præparare, ne pingue * quic-
quam adſit, deinde pharmacum ipſum infundere. Et hic rurſus ab obturatione liberantia, &
concoctoria, & laxatoria, & diſcuſſoria pharmaca, miſta ſunt, quæ uehementes dolores ſanare
non poſſunt, & ob hoc ipſis papaueris ſuccus admiſtus eſt: Tertiam auricularem huiuſmodi
conſcripſit. ¶ *Auricularis compoſitio Laodici regis, qua aſſidue utor.* Caſtorii ʒ duas, ſucci papa-
ueris ʒ quatuor, opopanacis ʒ. duas, ſpumæ lycii drach. j: paſſo excipe, & tepefactis utere. Hæc
euidenter intenſis doloribus conuenit, nõ tamen aliis affectionibus. Ego uerò, quemadmodũ
dixi, in unaquaq; affectione proprio pharmaco utor: ſemperq; papaueris ſuccum fugio, neque

niſi

A niſi vrgẽte neceſſitate, ad eius uſum peruenio. Quartam deinceps auricularẽ ſic ſcripſit. ❡ *Alia*
Ibidem f *ad inflammationem, & purulentus, ac veteres affectiones*. Fabæ Aegyptiæ internæ amaræ, alumi-
nis ſciſſi, piperis albi, ſpumæ nitri, croci, opii, malicorii, myrrhæ, thuris, nardi ſingulorũ ʒ duas:
caſtorii ʒ j: aceti, & mellis quantum ſufficit, alijs mellis ʒ vi, cõijciunt. In hac cõpoſitione, phar
maca alia diſcuſſoria, & reſiccantia. & obturatione liberantia ſunt: & quædam ẽt concoctoria,
uelut myrrha, & thus exiſtunt. Alumeo aũt ſciſſile fortiter adſtrigens pharmacum cum ſit, ad re
ſiccandum purulenta admiſtum eſt. Adiectum eſt, & opium doloris ſedãdi gratia, oppoſitumq́;
eſt ei caſtorium, uelut antea dixi: ſed in eiuſmodi affectionibus nõ ſolum, ut oppoſitum, ſed &
ut concoctorium earum, & tanq̃ reſiccatiuum, merito inijcitur. Quintam deinde auricularem
Andromachus ſcripſit his uerbis. ❡ *Alia Xenocratis, qua ſæpe uſus ſum* Spumæ lycii ʒ duas, myr-
rhæ ʒ j, croci obolos tres, thuris ʒ j, aluminis ſciſſi obolos iii, ſpumæ nitri obolos ii. Trita cũ ace
to reponito. Vtere cum aceto. Et hæc multi uſus eſt, nõ tñ in dolore forti conuenit, ut quæ neq;
opiũ, neq; caſtorium habeat, neq; quippiam ex adipibus ſedantibus dolorem, neq; galbanum.
Sexta compoſitio auricularis conſequenter hac uerborum ſerie ſcripta eſt. ❡ *Alia Prytanidis,*
concordat cum Harpali compoſitione. Myrrhæ obolos tres, nardi obo. tres, croci obo. tres, ęris vſti
B obo. v, opij obo. duos, caſtorii obol. quatuor, aluminis ſciſſi ʒ j, & rotundi ʒ i. Excipe paſſo, ubi
fluxus fuerit: cũ dolor, roſaceo: ubi uero uermiculi generẽtur, ueratri nigri ʒ duas, admiſceto.
Probe fecit, q̀ in fine uſum eius adiecit, quẽ nos ſane dixiſſemus, ſi ipſe adſcribere neglexiſſet.
Septima ſimilis præſcriptæ, in hunc modum deſcripta eſt. ❡ *Alia diui Gaij compoſitioni conſona*.
Veratri nigri obo. duos, myrrhæ obo. j, & dimidiũ, opii obo. tres, æris uſti ob. iiii, aluminis ſciſſi
ob. duos, caſtorii ob. j, crocis obo. quatuor. nardi ob. quatuor: cũ paſſo utere. Octaua præſcriptis
omnino ſimilis eſt. De nona uero hoc modo ipſe ſcripſit. ❡ *Alia qua vtor in doloris vexatione &*
ſonitu. Nitri ʒ vnam, myrrhę ʒ vnam, roſacei cyathum j, aceti cyathum i: ſimul tritis utere. Hoc
pharmacum non ad dolorem in inflãmationibus conuenit, ſed ad eos dolores, q̀ ex obturatio
ne, & flatu frigido, ac uaporoſo, ſimiliterq́; ex humore, oboriũtur. Decimam deinde hoc modo
ſcripſit. ❡ *Ad aures purulentas Harpocrationis*. Florum mali punici, mali corij, ariſtolochiæ, chal-
citidis, miſyos cyprii, gallæ, ſquamæ ęris ſingulorum ʒ i, myrrhæ, thuris, utriuſq; obo. tres, atra
menti ſutorũ aſſati, aluminis ſciſſilis, utriuſq; obo. tres. Cum paſſo paſtillos formato, ac utitor.
Quòd ſi ẽt ipſe pharmaci promiſſionem nõ præſcripſiſſet, facillimum tñ erat nobis eam animo
aſſequi, memoria repetentibus ea, quæ in principio præfatus ſum. Eſt enim aurium purulenta-
C rum reſiccatiuum hoc pharmacum, quod ipſum malum ex fluxione quapiam ex capite delabẽ
te contingit, ob quam, ſi diu perſeueret, etiam exulcerationes accidere uidemus. Vndecimã au
A ibidem g ricularem ſic ſcripſit. ❡ *Auricularis Compoſitio in multis conſona*. Croci ʒ i, myrrhæ ʒ i, caſtorii, • Al. vnam.
ʒ duas, aluminis ſciſſi, ʒ quatuor, *thuris ʒ i. Cum paſſo ad mellis craſsitudinem redigito, dein-
de etiam ſic dilutis utitor. Et hæc moderatas affectiones ſanat, quemadmodum etiam ea, quæ
hanc ſequitur. Cæterum quæ deinceps poſt hanc ab Andromacho adſcriptæ ſunt auriculares
compoſitiones, eas citra meam expoſitionem adſcribam, cum ipſas per ſe dijudicare poſſint, q̀
prædicta memoria tenent. Verum quarum ipſe cum diſtinctione fecit deſcriptionem, earũ nul
la amplius noſtra interpretatione opus hẽt. Deinceps igitur oẽs deſcribentur, ne uidelicet am-
plius alicuius alterius auricularis compoſitionis, ab aliquo alio medico conſcriptæ, mentionẽ
facere opus habeam. In his enim uarietas omnium ipſarum comprehenſa eſt. ❡ *Auricularis vt*
Solon Dietarius. Mirrhæ ʒ quatuor, aluminis ſciſſi ʒ quatuor, caſtorii ʒ duas, thuris ʒ i, croci ʒ
vnam, opii ʒ i. Cum cretico, aut uino mulſo ad mellis craſſitudinem redige. ❡ *Auricularis compo*
Antipatri ad doloris vexationes. Croci ſextantẽ, alii vnc. i, myrrhæ vnc. i, ſalis ammoniaci vnc. i: • Aliter i.
aluminis ſciſſi, ammoniaci thymiamatis, utriſq; vnc. dimidi: *fœcis unguenti irini, aut Syriaci
D ſextantẽ. Cum uino mulſo aut cretico ad mellis tenuis ſpiſſitudinẽ redige, ac utere. ❡ *Auricula-*
ris alia valde commoda. Opopanacis ʒ ij, ſucci papaueris ʒ quatuor, ſpumæ lycii ʒ quatuor, caſto
rii ʒ duas, aluminis ſciſſi obo. tres, croci ob. tres, myrrhę ʒ vnam. Vſus eius eſt cum lacte mulie-
bri. ❡ *Ad aures purulentas compoſitio Spenduſæ*. Fellis porci caſtrati partes ii, mellis attici partem
i. Vaſe uitreo ſimul indita in feruido cinere, vſq; ad dimidium calfacito, atq; ita utitor. ❡ *Auri*
cularis Harpocratis ad affectiones, & dolores. Spicæ nardi ʒ vi, myrrhæ ʒ vi, piperis ʒ vi, ſpumæ ni-
tri ʒ vi, floris ſalis drach. vi, croci drach. vii, nuces amaras x, ſucci papaueris drach. vii, uini ue-
teris quantum ſufficit. Stanneo uaſi pharmacum infundito. ❡ *Ad grauitatem auditus, & ſonitus*.
A l. 3. f. 4. t. 1. & 5. lo. 23 5. f Veratri albi drach. i, caſtorii obolum i, ſpumæ nitri ſeſquiobolum. Cum aceto optimo utere.
❡ *Alia ad ſonitus pulchra*. Struthii drach. i, croci cilicii drach. i, caſtorii drach. i, veratri albi ʒ qua
tuor, nitri ʒ unam. *Redigito in paſtillos, & uſu expetente, uino dilutis utere. ❡ *Ad aures puru-* • Al. iiij.
lentas. Alumen ſciſſum uſtum, & myrrham cum melle terito, & præelota auricula pharmacũ la-
na exceptum imponito. ❡ *Auricularis Chryſanti Gratiani, ad inflammationes, & Exulcerationes*.
Blattas detractis pẽnis xii, vini ueteris, & mellis utriuſq; ſextãtẽ, * mali punici putamẽ unũ, ſuc • Al. libras ij.
ci porri ſeſquicyathũ. In olla noua, donec mali punici putamẽ flaccidũ fiat, coquito: deinde te-
rito, & unguẽtũ Syriaci vnciã unam adijcito, picis liquidæ ſeſquiunciam, cæparũ quatuor ſuc-
cum

cum expreſſum:& contrita ſimul reponito. Vſu uerò expetente tepefacta lana excepta indito. E

Auricularis compoſitio ad inflammata & purulenta. Nardi indicæ ʒ i,aluminis ſciſſi drach.ii.opij drac.quatuor,malicorij drac.quatuor,croci drac.tres,myrrhæ ʒ.quatuor,thuris drac.quatuor, mellis attici ʒ.quatuor,ſpumæ nitri ʒ.quatuor,caſtorii drac.duas,amygdalarũ amararũ drach. octo,piperis albi grana xxx,aceti cyath.i,urinæ ſuis ſylueſtris tantundẽ,fabæ Aegyptię uiridis internæ amaræ drac.quatuor.Trita ſimul in ſtanneo uaſe reponito. Vſus tẽpe cũ roſaceo inſtillato,& lanæ purpura inſectæ tomentũ indito. *Auricularis ad deſperata, uelut Zoilus ophthalmicus tradidit.* a †Seminis hyoſcyami ob.tres,aluminis ſciſſi obo.dimidiũ,myrrhæ drac.unã, caſtorii obo.tres,ſucci papaueris obo.tres,gallæ obo.tres,croci obo.quatuor,cinnamomi ob.quatuor, thuris obo.duo,ſpumæ nitri ob.duo,ſandarachæ obo.duo, b † opii recẽtis cochlearia iii,urinæ ſuis feræ maſculæ cochlearia tria,ſanguinis cõchilii ob.tres,ſucci mandragoræ obo.i,mellis attici quantũ ſufficit:cõchylio aurẽ obturato. *Auricularis alia ad inflãmata & purulenta mirabilis.* Rutæ obo.tres,myrrhę ob.tres, c † baccarũ lauri amotis corticibus obo.tres,ʒſucci hyoſcyami drac.unã,opii ʒ unã,croci ʒ i.Cum lacte muliebri utere,& tepidũ infunde. *Auricularis compoſitio ualde bona & probata,ex Apollonij libris.* Myrrhæ drac.duas,thuris drac.i.nucum amararum drach.vnã,ſpumæ nitri ʒ i,aluminis ſciſſilis drac.i , malicorii drach.unam,ſpicæ nardi ʒ unam, F aloes drac.tres,uini mulſi ueteris cyath.tres.Arida trita uiuo mulſo admiſce,& cocta in ſtãneo uaſe repone:vſu uero exigente tepido utere.

A † Sed hæc compoſitio non conſenſit uetuſtiſſimo Venetorum codici.Habet.n. ille opij ob.iiij. dehinc paulo inferius thuris ob. ii,ſpumæ nitri obo.i,ſandarachę obo.i.

B † Olei amygdalarum amararum ἀμυγδάλινον appellati.

C † δαφνίδων ἀπολεπισμένων τριώβολον.

Compoſitiones Auriculares ab Aſclepiade in primo Externorum ſcripta.

Auriculares cõpoſitiones ad dolores aurium recentes,quibus Niceratus uſus eſt. Inter eas optima hæc eſt. Aſellorum domeſticorum:eſt autem animal multipes in aquariis uaſis,& ſterquilinijs enaſcens,quod ad digitorum cõtactũ in orbem ſe contrahit:horũ tres aut quatuor in oleo ferueſacito,& expreſſum oleũ auribus infundito.Facit & cucurbitæ ſuccus cũ roſaceo,aut nardino miſtus & tepefactus.Et perdicii herbæ ſuccus cũ oleo coctus. Et cẽtaureæ ſuccus aqua mulſa dilutus.Et hyoſcyami ſuccus roſaceo miſtus.Facit & papaueris ſucci parũ lacte muliebri diſſolutũ. Et ſeroſus cruor qui à carnibus bubulis dum torrent deſtillat. Has itaq; crudas recentes prunis imponere oportet,& crudas adhuc exprimere, & expreſſum liquorẽ calidum infundere . Facit etiã nucum putrefactarum internarum liquor aceto dilutus,addito roſaceo.Facit & Aphricana limaca in propria teſta,cũ oleo nardino,aut roſaceo ſeruefacta.Facit & ſuis,quæ nõ peperit,fel pari melle attico admiſtum. *Aliud.*Succi papaueris,caſtorii,utriuſq; oboli duo,paſſo diluito: & pauco roſaceo adiecto tepida infundito. *Aliud.* Succi papaueris, & ſucci peucedani, æquales G partes diſſolutas infundito.

Ad inflammationes cum exulceratione,Charixeni.

Myrrhæ,opij,caſtorij,ſingulorũ æquales partes paſſo dilutas tepidas infunde. *Aliud.* Hyoſcyami ſucci,ſucci papaueris,myrrhæ,caſtorij,ſingul.drac.quatuor,piperis,drac.i: paſſi protropi quãtum ſatis eſt. *Ad ſiccas & non humentes ulcerationes.Optime conuenit & in peſſo oppoſitum.* Oeſypi ʒ.quatuor,medullæ ceruinæ ʒ.quatuor, butyri drach.quatuor,adipis anſerini drac.quatuor,ceræ Tyrrhenicę ʒ.iiii,terebinthinę ʒ.quatuor,olei cicini cyath.ii, olei amygdalini cyath. ii,olei cyprini cyath.ii,piſſelæi id eſt olei picini cyath.i. Cõponito,& utitor,quãtũ ſufficit oleo nardino diluto,& ad mellis craſſitudinẽ redacto. ¶ *Aliud ualde commodum. Facit & ad neruorum affectiones.*Olei cyprini cyath.ii,roſacei,amygdalini,olei ueteris, ſingul.cyath.ii:piſſelæi cyath. ij,ceræ ſextãtẽ,terebinthinæ vnc.i,adipis anſerini vnc.i:cõponito & utitor. *Aliud ad abſceſſus in profundo, Antonij Muſæ.* Croci ʒ duas,myrrhæ drac.duas, bdellii ʒ.quatuor, nucũ amararum drac:octo,ſucci marrubii heminæ dimid.paſſi protropi heminæ dimidiũ . Liquores coquito, & admiſtis reliquis excipito. Vtere in paſſo,diſſoluens quantũ ſufficit. *Aliud.* Croci,myrrhæ,caſtorii,centaureæ, ſingulorum drach.ii: ſpumæ nitri drach.unam,amygdalarum amararum de- H puratarum drach.viii.ſucci helxines ſeſquiſextarium,paſſi protropi ſeſquiſextarium.Componito, ac utitor ut dictum eſt . ¶ *Ad inflammationes cum fluxu, quo uſus eſt Cleon.* Myrrhæ,aloes, thuris,ſucci papaueris,ſingulorũ drach.ii:miſios crudi drach.unam:aceto excipe,& uſu expetente paſſo diluta infunde . ¶ *Aliud Arij Tarſenſis.* Myrrhæ drach.iiii, thuris drach.iiii, miſyos crudi drach.ii,lycii Indici drach.iiii:aceto excipe. Vſus iã indicatus eſt. Quòd ſi multus fluxus oboriatur,ſubſcriptis compoſitionibus utendum eſt Croci,thuris,myrrhæ,opii,ſeminũ uiticis; ſingulorum drach.unam: lycii Indici,florum mali punici,florum roſarum ſingulorum drach.ii: aceti heminam unam . Viticis ſemen,mali punici flores,roſarum flores in aceto coquito:& ubi diſſoluta fuerint,reliquis adiicito : & excepta reponito. Vſus tempore paſſo diluta infundito.

¶ *Aliud ad purulentas aures cum dolore, quo uſus eſt Cimon.* Caſtorii ʒ ii : aluminis ſciſſi , croci , myrrhæ,thuris,ſingulorum ʒ i. Paſſo,aut uino myrtite excipe:ac utere ad recens malũ cũ uino mulſo,ad inueteratũ cum aceto. *Aliud Claudij Damonici ad purulenta,& inueteratas affectiones.* Croci drach.iii, myrrhę drac.unã,nuces amaras depuratas numero xxx:ſpumæ nitri,nardi ſyriacæ,aluminis ſciſſi,ſingulorũ ʒ.unam:thuris obolos.iii.Aceto acerrimo excipiuntur,& ꝑ acetum diluuntur . *Ad fœtorem, & Nomen, ſiue ulcus depaſcendo proſerpens, compoſitio Hiſpanorum appellata.*

A *appellata.* Gari nigri, quod Romani, Sociorum appellant, ſextariū unū: aceti ſcillitici ſextarium unum, mellis attici ſeſquiſextarium, ad compagem coquito: & in vitreo uaſe repoſitis utitor. In alijs deſcriptionibus ſic legere eſt: Succi cucurbitę ſextarium unum, componito: facit ad fętorem cum inflammatione. ¶ *Charixeni ad corruptiones, & fœtores.* Aluminis † Melij ʒ viii, atramēti ſutorii ʒ viij, aloes ʒ viii, crocomagmatis ʒ viij, myrrhę ʒ viij, vini myrthitę ſextariū dimidiū. Alumen, & uinum ipſum coquito: atq; ubi in compagem coierint, reliqua aceto diſſoluta inijcito: & repoſitis utitor. *Ad carnium incrementum, quo uſus eſt Heraclides Tarentinus.* Aeruginis raſæ ʒ viii: ſquamæ æris ʒ viii, in alio exēplari ʒ quatuor, mellis heminæ dimidium. Arida trita, ac melle excepta, donec rubefiāt, coquito: & ablatis utitor. *Aliud.* Aeruginis ʒ quatuor, atramēti ſutorii ʒ quatuor, myrrhæ ʒ quatuor, ſucci marubij cyath. tres, mellis quantū ſufficit: pͣpara vt dictū eſt. ¶ * *Chalcedonia ad inueteratas affectiones.* Veratri albi ʒ quatuor, croci ʒ quatuor, myrthæ ʒ quatuor, caſtorii ʒ quatuor, thuris ʒ quatuor, opii ʒ quatuor, atramēti ſutorii ʒ xvi, piperis ʒ duas. Myrrhā, opiū, thus, caſtoriū, in aceto cui malicoriū incoctū eſt, uſq; ad diſſolutionē macerato: deinde veratrū, crocum piper, atramentum ſutorium, contuſa inijcito; atq; oīa ſimul diligenter terito: qđ ubi probe factum fuerit, uini mulſi quātū ſatis eſt affundito, ut ad diluti mellis craſſitudinē redigantur. Vſu uero expetēte, tepefacta infundito. Ex huius pharmaci

B uſu ſæpe egregie mihi ſucceſſit, uerū tͤpis progreſſu omphacii ʒ i, ad hanc deſcriptionē adieci. ¶ *Aegyptia ad eaſdem affectiones, etiam ſi ſint connata.* Amygdalarū amararum depuratarum ʒ ii: fabarum ægyptiarū interioris partis amaræ, piperis albi, croci, myrrhæ opii, ſingulorū ʒ duas: thuris ʒ ii, omphacii ʒ iiii, aluminis ſciſſi ʒ iiii, caſtorii ʒ duas, atramēti ſutorii ʒ iiii, ſpumæ nitri ʒ ii; aceto in quo malicoriū incoctū eſt excepta; ad limi craſſitudinem redigito. Vſus uero tͤpe quantū ſuffecerit ex pharmaco acceptū, ac nardino unguento diſſolutum, infundito. *Ad ſanguinis ex auribus eruptiones, Heraclida Tarentini. Facit, ut ne in grumos coeat.* Marrubii ſuccum * coquito, & admiſto acero infundito. Aut mali punici in aceto cocti ſuccū exprimito & infundito. Aut polygonii ſuccū cū exiguo aceto. Aut acaciā, aut amurcā, aut lyciū cū aceto. *Aliud Botryos ſiſtit ſanguinis eruptiones.* Succū rubi, & ſuccū gallarū in aceto coctarū, ſimul miſtos infundito.

Quæ Pharmaca Archigenes poſt prius ſcripta ſubiecerit.

Pharmaca ad auriū dolores ab Archigene ſcripta ſupra relata ſunt. Nūc verò ēt ea, q̄ ad aliās affectiones conſcripſit apponā. Humentibus uero poligoni ſuccū cum pari roſarū ſucco infundito. Aut crocū, & myrrham cū paſſo, & roſaceo tepeſacta inſundito. Purulentis aūt prodeſt q̄-

C dem polygonū cū roſaceo inſuſum. Verū egregie conuenit eis uinum, in quo conizæ tenuia folia habentis folia ſint incocta, inſtillatum. Quidam ēt thus ad uinū admiſcent. Aut lycium roſaceo dilutoum inſtillato. Aut marrubii ſyluestris ſemen cū aceto, & roſaceo eodem mō. Aut cumini, & croci, æquale pondus cū uino auſtero. Aut croci, & myrrhæ utriſq; ʒ ii, nuces amaras decorticatas numero xxxv. Nuces tritas cū mellis hemina dimidia, & porri ſucci hemina dimidia, cōmiſceto, & reliqua itē pͣbe trita iiſdē liquoribꝰ diluito, ac ſimul deīde tepeſacta īſtillato.

{*Eiuſdem*} *De auribus exulceratis.*

Cæterum exulceratis auribus, & cruentis, ac dolentibus, galbanum, & opium cū paſſo, & roſaceo mellis craſsitudine inſtilla. Aut pro galbano peucedani ſuccum admiſce, & magis ſuccedet. Aut cinerulā aſſatam cū roſaceo tritam infundito. Aut lycium cū lacte muliebri. Magnifice opitulatur ēt ipſum mel per ſe tepidum infuſum, prælertim ſi fętores ſimul adſint. Quidā aſellos mille pedas appellatos, qui in aquariis uaſis reperiuntur, cū vnguento quopiam inſtillāt, & eximie opem ſentiunt. Aut blattas domeſticas cum roſaceo inſtillato. Probè facit ad oēm auris affectionem adeps uulpinus {recens, &} inueteratus, liquatus, & inſtillatus. Aut ſpondylii interiorē uelut medullā cū melle, & roſaceo inſunde. Aut elota, & conſcalpra auricula, porri aut

D marrubii ſuccum cum melle infunde. Aut lixiuium figularium cum melle ferueſactū: Aut thus cum aceto in mali punici putamine ferueſactum infunde. {Aut crocum, & alumen ſciſsile cum uino mulſo in mali punici putamine eodem modo ferueſactum infunde.} Aut gallam tritā linteolo illigatam in uino coquito, & ex hoc inſtillato, ſtatim a dolore liberat.

{*Eiuſdem*} *de vermibus aurium.*

Porrò in quibus uermes ſunt, ueratrū album cū melle immitte, aut aridum inſuffla. Aut rubi ſuccū infunde. Quòd ſi uero auriculæ os corroſum, {uel pingui humore imbutum ſit,} fiſſura retro aurem impacta, ipſum ſcalpito, deinde urito, ac citra moleſtiam cicatricem inducito.

De ſonitu in auribus.

Sonitus quidam ex flatuſo ſpiritu generantur. Quidam ob exquiſitam ſenſus audiēdi ſubtilitatem fiunt, quemadmodum in oculis imaginariæ ſuffuſiones, pͣp uapores ex ore uentris exhalantes. Cæterum neutrius affectionis certa cognitio in principio haberi pōt. Non cōuenit tñ citra artē, aut cognitionē aut curationē auſpicari. Dictū .n. iam ſępe eſt, atq; ēt demonſtratum, non unū coniecturalis ſpei genus eſſe: atq; artificialem quandā coniecturam ex cauſis forinſecus laceſſentibus, procatarcticis a græcis appellatis, facere licet, ſi quis ipſarū uires norit, cum alia affectio ex frigiditate, alia ex ardore fiat. Quemadmodū ēt ex pgreſſa plaga, aut tali, uel tali

morbo:

A.l.5.ſo.1.c. 1.ſol.572.g

† Al. Mileſii libram unam. al. μὴ λείαν. i. non lenis.

* Al. χαρχηδονία.

* Al. ἐκθλίψας i. exprimito.

morbo:velut,& ex cruditate,aut largo uini potu, aut uiolento,& multo vomitu: aliqñ,& ob E
pharmacorũ auricularium uſum:ſonitus quidam fiunt.Quin,& ſi vel paulatim congregeť, vel
coacervatim irruat ſonitus,id ipſum quoq; ad inuentionẽ affectionis conducit.Inſuperq; ſi per
interualla repetat,uel continenter hoc ſymptoma perſeuerer. Verum certa cognitio tpe cõtin
git,poſt vſum pharmacorũ artificiali coniectura exhibitorũ.Si quidẽ igitur in febribus ſonitus
fiant,minime ioreturbandi ſunt:ut plurimum.n.ſtatim ſedantur.Si vero ob flatum uentoſum,
cui trãſitus interclusus ſit,ſonitus fieri ſuſpicatus qſpiã fuerit:& ob hãc rẽ diſſecãtibus,& atte-
nuatorijs,ac diſcuſſoriis pharmacis admotis,nihil profecerit: ſimulq; apophlegmatiſmis vſus
ſit,& toto capiti proſpexerit:huic merito in hanc ſuſpicionẽ inclinatus animus erit, ſenſus au-
diendi videlicet ſubtilitatẽ, ſonitus cãm eſſe,præſertim ſi acuto audiendi ſenſu æger ꝑditus ap
pareat.In eiuſmodi itaq; quẽdã,qui ꝑdictis pharmacis uſus erat,neq; quicq̃ opis ſenſerat,cum
ego forte incidiſſem,ex ſtupefaciẽtibus ſenſum quippiã admiſcui,uelut eſt mãdragorę ſuccus,
& papaueris ſuccus:ex eisq; â ſonitus ſymptomate liber euaſit.Quę igiť a prioribus medicis ad
hmói ſymptomata, & acceſſoria mala cõſcriptæ ſunt auriculares cõpoſitiones,ex diſcuſſorijs,
& incidentibus pharmacis conſtant.Supra itaq; in Catalogo,& enumeratione cõpoſitionũ au
riculariũ ab Andromacho deſcriptarũ,ex eiuſmodi materia cõpoſita,quędã recenſebanť.quas F
ipſe ad ſonitus cõuenire ſcripſit:Nũc uero eas,quas Archigenes ad hãc rẽ cõſcripſit recẽſebo.

A.l.3.c.7.11. c.11.c.13.4

Compoſitiones ab Archigene ad ſonitus conſcriptæ.

In ſonitibus repẽtinis acetũ cũ roſaceo inſtilla. Aut cuminum, & oleum craſſitudine mellis.
Aut radicis cucumeris ſylueſtris ſuccum. Aut ipſam radicem oleo incoctam. Si uero ad multũ
tp̃s perſeuerẽt,oĩbus amaris,& acribus,attenuatoriisq;,& diſcuſſoriis,quæ ad dolorẽ ex craſſis
humoribus obortũ deſcripta ſunt, utaris,ſingulis in aceto coctis,& admiſto melle. Aut reclina
to ægro,& nitro crudo trito in aurem inſperſo,acre acetum tepidum infunde:ac poſtquã feruę
re deſierit,lana ſcalpendo exterge:& nucum amararum ſuccum infunde,& lana obtura.Aut ni
trum,& myrrham probe unita,cum roſaceo,& aceto,ac atramẽto ſcriptorio craſſo inſtilla:aut
penna in eis immerſa his in die inde.Aut caſtorio, ac nardino pari menſura cũ aceto,& roſaceo
utere.Aut aceto,ac nitro,meleq; miſtis collue.Cæterum quibus ob multam ſenſus ſubtilitatem
ſonitus oboriuntur,caſtorium & cicutæ ſemen cum aceto trita inſtilla.Ex morbo verò obor-
tis ſonitibus,ubi ſomentum ex decoctione abſynthii adhibueris,acetum & roſaceum inſtilla.
Aut raphani ſuccum cum roſaceo:aut aloen optimam cum uino mulſo dilutam. Si verò perdu
rent,ueratrum nigrum aceto decoctum adhibe.Huiuſmodi quidem Archigenes ad ſonitus au G
rium conſcripſit:verum Apollonius in primo parabilium ſubſcripta habet.

A.ibidem

Quæ Apollonius ad ſonitus,& ſuſurros,ſibilosq́, ac inflationes aurium conſcripſit.

Acetum acre tepidum inſtilla.Oleum, & acetum tepidum inſtilla.Mel atticũ calidũ inſtilla.
Laurinum oleum eodem modo.Porri ſuccũ cum lacte mulicbri,aut roſaceo infunde.Cucume-
ris ſylueſtris foliorum,aut fructus ſuccum per linteolum inſtilla. Cucurbitæ ſylueſtris medullã
oleo dilutam infunde.Cuminum tritum cũ medulla uitulina inſtilla. Cucumeris ſylueſtris me-
dullã oleo dilutam infunde.†Glandem unguentariã terito,& adipe anſerino, ac reſina pari mẽ
ſura admiſtis inſtillato.Semen lini tritum,& unguento Arabico dilutum inſtilla. Miſy terito,&
unguento roſaceo dilutum inſtillato. Rutam, & cuminum pari menſura trita,& aceto diluta,
admiſto melle infunde.Hyſſopum tritã,& cedrino oleo dilutam inſtilla. Amygdalarum amara
rũ oleũ melle miſtũ eodem modo. Quòd ſi efficacius reddere uelis,hoc cum priore cõmittito.
Viticem& ſtellionis caput pari pondere trita admiſto oleo inſtilla.Nitrum,& reſinam,& adi-
pẽ anſerinum,æquis partibus cum oleo admiſto diſſolluta inſtilla.Cæpas,& allium, & adipem
anſerinũ pari mẽſura trita,& excolata infunde:& aqua colluris prius calida,nitrũ tritũ inſuffla.

† In antiquo cod. græco hæc reperiuntur Aloen, folia viridia amaranthi, rutam, lactucæ, origanũ, terra intestina, ana partẽ vnam. Viscoseris hæc una cum leo vsque ad cõplemẽt. horum,ex ipſo oleo tepido inſtillo in aurem.

** Al. λάγωος leporem.*

Ad aures exulceratas,& purulentas,eiuſdem. H

Primũ quidem colluriones Apollonius ſcripſit.Scd̃m deinde locũ inſuſilia hñt. Tertium re-
ſiccatoria,& quartum quæ inſufflanť,iuxta ſubſcriptã ipſius dictionem. § *Colluriones.* Aqua ca
lida aſſidue collue.Lenticulæ decocto eodẽ modo.Aqua mulſa calida ſimiliter. Hederæ cremo
re,aut decocto cũ uino utitor.Malicorii cremore,aut decocto ſimiliter cũ uino.Gallę plenæ de
cocto cũ vino.Myrto in uino decocto elue.Vino cum exiguo alumine trito utere. Stębes ſemi
ne in uino cocto elue.Vrina,& uino miſtis,ac calfactis elue. § *Inſuſilia.* Picis ſerum infunde.†
Myrrhã cũ uetere uino contrita infunde.Oleæ folia exuccato,& admiſto melle coquito,ac uti
tor.Papaueris ſuccũ paſſo dilutum inſtilla.Cępariũ ſucco cũ melle utere.Rutæ ſylueſtris ſuc-
cũ cũ uino,& oleo roſaceo in mali punici putamine calfactis inſtilla.§Fel bouis,uel ſuis in puta
mine mali punici tepefactum infunde.Fel capræ,uel ouis,uel marinæ teſtudinis, cum muliebri
lacte tepefactũ infunde.§Cardamomũ tritũ cũ melle inſtilla.Peucedani ſuccũ roſaceo dilutum
inſtilla. Aloen,& crocomagma diluta inſtilla.Abſinthio cũ melle trito utere.Myrrhã, & reſinã
ac anſerinũ adipẽ cũ oleo trita infunde.Pinguitudinẽ caſeo in figulinũ uas recẽs coacto ſuper
ſtãtẽ tepefactã inſtillato.Diphryges tritum cum melle inſtillato. Alumẽ ſciſſum tritũ cũ paſſo
& aceto ad mellis craſſitiem coquito,ac utitor. § *Reſiccatoria.* Cedriam melle miſtam inſtilla.

† Additur in antiquis codd. Virũ vino dilutũ infunde.

Piperis

A Piperis albi grana tria vnguento Aegyptio dlluta, & in parua concha trita inſtilla. Crocũ & ceruſſam pari mẽſura trita,& roſaceo diluta, infunde. Melanthium & ſulſur pari põdere terito,& roſaceo diluito:& vnguẽto irino,adipeq; anſerino pari menſura additis,rurſus terito,ac vtitor,

Myrrhã & ſulſur æquis partibus trita,& oleo miſta inſtillato. Myrrham,& putamen mali punici dulcis ęquis partibus trita,ac melle diluta infundito. Animalcula ex arboribus,ueluti rubri uermes,trita & oleo diluta inſtilla. Animalculum,quod Inteſtinum terræ appellatur,coctum,& excolatum inſtilla. Reſinam,& mel,ac oleum pari menſura miſta, ac diſſoluta inſtilla. Malũ punicum dulce accipito,& execto eius umbilico acinos eiicito: deinde paſſi cyathũ unũ infundito,& atramenti ſutorii triti obolos duos infarcito,& ad mediocrem craſſitudinẽ coquẽdo redigito: ac tepido utitor. ¶ *Quæ inſufflantur.* Gallã tritam inſuffla. Piper rotundum,cum uino contritum inſperge. Eodem etiam magis diluto pro inſuſili utendum eſt. Omphacium,& gallam torrefactam æquis partibus trita,inſuffla. Cinerulam cypriam læuigatam inſuffla. Vtendum etiam de ambulationibus,& uentris euacuationibus,& ciborum ſubtractione,& purgatione aurium diligentiore. ¶ *Ad aures humectas.* Cæterum ad aures humore madidas, ita enim Apollonius appellat, ſubſcripta pharmaca cõmoda eſſe ait. Miſy in linteolo uſtum, & cũ ipſo læuigatum inſufflato.

B Galla uſta,ac trita ſimiliter utitor Spodio trito eodem modo: attamen in teſta torrefactum, & affuſo oleo,tritum inſufflato. Cæterum eadem diligentia circa diætam utitor.

Ad auditus grauitatem.

Porro in ſubſurdis,ſiue grauiter,& difficulter audientibus,aut etiã ſurdaſtris appellatis, utpote qui exiguas uoces penitus non audiunt,magnas autẽ uix percipiunt,hoc ipſum ſymptoma ualde ſuſpectum habere oportet: paulatim.n.augeſcens, temporis progreſſu perfectam ſurditatem inducit. Quapropter per hierã purgandi ſunt,& per catapotia ex colocynthide: pituitaq; eis ꝑ apophlegmatiſmos detrahenda,ac caput reſiccandum eſt: omniq; modo curandum,ut robur ei addatur,quemadmodum iam ſæpe eſt demonſtratum. Vtẽdum etiam attenuatoria uictus ratione. Atque in ipſam auriculam pharmaca coniicienda ſunt,quæ craſſos, & uiſcoſos humores findant,ac ſecent,attenuentq;: Quorum ſylua eiuſmodi eſt.

Quæ Apollonius in primo parabilium ad auditus grauitatem pharmaca conſcripſit in hac uerba.

Alpoui. ¶ *Ad auditus grauitatem repentinam, & ex dolore capitis obortam. Fomenta.* Abſinthium cum

C aqua decoquito, & per ſtipulam fomentum inde facito,quo modo alias per arundinẽ id fieri demõſtrauimus. Baccis lauri,aut foliis eiuſdẽ in aqua decoctis ſimiliter utitor. Similiter etiam origano,atq; itẽ hyſſopo. Aqua quoq; marina,& aceto eodem modo. Eiſdem autẽ,& in olla coctis utendum eſt. Fomentum uero per ollam quomodo fiat iam demõſtratũ eſt. ¶ *Collutiones.* Aceto albo,& aqua pari menſura cũ nitro trito ferueſactis ad plures dies eluito,atq; inde aqua ſimplici calida eluito. ¶ *Infuſilia.* Et ſic ea,quæ ad hãc rem deſcripta ſunt infundito. *Marrubii* ſuccum & irinũ unguentum miſta infundito. Fel tauri,& capræ,ac unguentum roſaceum miſta inſtillato. Cæparum ſucco,& reſina oleo dilutis æqualiter utitor. Oleo nucum,& reſina miſtis pariter utitor. Alumen aceto dilutum inſtillato. Mirram,& alumen pari pondere trita,& aceto diluta infundito. Adipem anſerinum,& fel bouis,ac laurinũ,pari menſura miſta inſtillato. Hederæ ſylueſtris baccarum ſuccum per linteolum expreſſum inſtillato. Veratrum nigrum aceto tritum,melleq; multum cocto exceptum, in parua collyria ad formã glandis redigito, eaq; meatui indito, ac per dies quinque ſinito. Senectam anguium aceto tritam inſtillato. Eadem,& cum felle bubulo,aut caprino,aut teſtudinis marinæ,aut callionymi piſcis, diluta utitor: Naſturtii quantũ ſufficit,& nitri parum,carne ficus reiectis granis excipito: indeq; collyrium auditorio meatui cõgruum formato,ac indito. per triduum autem ipſum eximito. Hoc multas ſordes educit,& cõſe

D ſtim leuius malum reddit. Cæterum reliqui corporis quoque cura habenda eſt. Deambulationibus itaq; pro uiribus multis utendũ eſt,& capitis,reliquorumq; membrorum frictione. Inſuper & apophlegmatiſmis,& collutionibus,ꝙ pituitã extrahere poſſunt. Cibis utendũ eſt copia moderatis,& ex genere eorum,quæ facile exoluuntur,facileq; excernuntur. Plurimum autem auxiliatur in huiuſmodi affectione cõſtitutis ſpõgia tenuiſſime contrita, in orbẽq; cõuoluta,melleq; imbuta,& auriculæ indita. Idem remedium cõmodum eſt,& ad carnẽ in auditorio meatu enaſcentẽ. Poſt hæc uero inquit utendum eſſe ollæ fomẽto iam ante à ſe indicato. Indicauit ãt hoc ipſe inter reliqua àuditus præſidia: uerum ego ipſum uelut à me condemnatum reliqui: propterea ꝙ ad elotionem quidem præſtet in aurium dolore,utilitatẽ ãt de ſe omnino nullam præbeat. Quapropter nunc ipſum apponam: uerisimile eſt enim ſurdaſtros inde iuuari, utpote qui contrariis præſidiis opus habeant his,qui aurium doloribus uexantur. In doloribus enim affectæ partes exquiſita quiete opus habent: Surdaſtri uero uehementi motu: & ſere dixerim tranſmutatione in contrariam ei,quæ iam adeſt affectionem,indigent.

Fomenta ad aurium dolorem ab Apollonio his uerbis conſcripta.

¶ Fomentis porro utendum eſt per ſpongias aqua calida imbutas, ac ſufficienter expreſſas, Itẽq; per cucurbitas affixas. Amplius uero, & per uaporem ex arundinibus perforatis allatum.

Oportet autem alterum arundinis extremum cõcauitati auriculæ cõgruẽs eſſe: alterum uero in ollam perforatũ operculum habentẽ,& undiq; obturatum incumbere. Sit aũt in olla abſinthiũ in aqua ſerueſactum, quo uapor inde ſublatus ad auditorium meatum perferatur. Similiter, & per *fermentum in ueru aſſatum fomentum adhibendum eſt. Vehementer ẽt ſubſcriptus fomẽti modus conuenit. Vrinam tauri maxime, aut certe bouis uetuſtiſſimam, in ollam nouam anguſti oris infundito: & aceti tertiam urinę partem, ac myrtũ cõtuſam admiſcero: deinde teſtas pro ollæ magnitudine ſatis multas, igni candefactas in ollam conñcito: poſteaq; hominẽ inclinatũ appoſita ad aurem olla fomentum admittere iubeto. Circum aurem uero faſciculum ex lana in orbẽ circumponito, ne uidelicet circunſitæ partes exurantur. Vtendum & farina hordeacea, ac triticea in uino cocta: itemq; unguẽto irino calido, gratia fomenti Superne uero auriculę impo nendæ ſunt lanæ molles, ac puræ, uino & oleo imbutæ. Hordeacea itidẽ, & triticea farina, aliqñ quidẽ per ſe cocta, cum uino, & unguento irino: aliqñ uero columbino ſtercore, & ariſtolochia tenui, æquis partibus admiſtis. Confert autem cibi abſtinentia, & diæta tenuis, & alui euacuatio larga, & memorabilis. Inſuper, & quies, ocium, capitis uelamen. In potu aqua calida, aqua mulſa, ptiſanæ ſuccus cum melle, donec remiſerint dolores.

Quæ Archigenes ad auditus grauitatem, ac ſurditatem his uerbis conſcripſit. F

¶In auditus grauitate. Succũ corticis raphani cum roſaceo, aut cyprino tepefactum inſtilla. Aut galbanum, cũ aceto, & melle ferueſactum. Quòd ſi ſurditas ſuccedat, Veratrũ nigrum erui magnitudine in cocto melle indito, ac donec, qđ impedit erodat, ſinito. Aut ubi abſinthii decocto elueris, mel & oleũ inſtillato. Aut coyllirio ex nitro ficu, & ſinapi immiſſo per triduũ id non extrahimus. Poſtea uero acutis uocibus aſſiduis, & uiciſſim grauibus inclamamus, & per turbam ſonitu immiſſo malum depellere conamur. Poſt hæc, & aſphodeli radices oleo ueteri incoctas utiliter infundimus, caprinaq; urina aſſidue eluimus. Cæterum ſurditate ex capitis dolore oborta, Raphani ſuccum, cum roſaceo infunde: aut foliorum cucumeris ſylueſtris ſuccum: Aut caſtorium, cum baccis lauri, & aceto: aut nigrum ueraturum albo aceto irrigatum, ſub orobi quantitate cocto melli miſcens, glandulasque componens impone. [illegible]

Eiuſdem de corpuſculis, quæ auribus illabuntur.

¶Quòd ſi aqua in aurem illabatur, auxiliaẽ acetũ, & altero pede affectæ auriculę propinquo exilire, aliqualiter ſe ipſum reclinando, hoc.n. modo facile excernitur. Quin & exuctio ſimplex per os, aut ẽt per ſtipulã, egregie aquã extrahit: quod ubi factum fuerit, conſcalpta per lanã auricula, ex prædictis unguentis aliquod inſtilla. Si uero calculus, aut faba, aut cõſimile quippiã, G in auditorium meatũ illapſum fuerit, eluito: aut lana circa auriculariũ ſpecillum obuoluta, & reſina tincta extrahito. Idẽ & per glutinoſum aliquod pharmacum fieri poteſt. Quòd ſi neq; ſic ſequaẽ, ſternutatorio in nares iniecto, os, ac nares obturato: facta.n. ſpiritus cõcluſi extẽſione, id quod incidit efflaẽ: idq; aſſidue donec excidat, facito: ſi.n. intus manſerit, aure inflãmata, cõuulſiones inducet. Optime ẽt cõfert ad eorum, quæ illapſa ſunt eiectionem, concuſſio. Si itaque puer fuerit, pede comprehenſum, & in caput eleuatum, cum cõcuſſione uibrabis. Si uero perfectæ ætatis quiſpiam ita fuerit affectus, ipſum in tabulã ſecundũ affectam aurem reclinatũ, caput ad tabulam firmare iubeto: deinde leuata tabulæ circa caput parte, deferri ſinito, idq; ſæpe repetito. Mouebitur enim, quod incidit, & ad expeditiores meatus partes progredieẽ: atq; ita anguſta, & cõcaua ſpecilli parte immiſſa ſcitè extrahito. Si uero faba, aut cõſimile quippã in aurẽ illapſum, in ea maneat, madefactumq;, & tumefactũ dolores inducat, impoſſibile quidem eſt ipſum integrum eximere. Quare per ſpecilli cõcauum induſtrie partiri, ac diuidere ipſum oportet, atq; ita particulatim extrahere: deinde ſapã, aut uinum dulce calidum infundere, ac lenire meatum ex lancinatione offenſum. At uero ſi animal aliquod illapſum ſit, ſcammoniam aceto dilutam, aut abſinthii ſuccum, aut peucedani ſuccum, nitrumq;, ac ſulfur, cum raphani ſucco inſtillato. H

Apollonÿ de ÿſdem

Apollonius aũt de iiſdem ſic ſcripſit. ¶ *Ad pulices, & uermiculos in auribus, reliquaq; earum poro illapſa.* Acetum, & oleum inſtilla. Aut capparis ſuccum inſtilla. Aut amygdalas amaras terito, & oleoſum ab ipſis expreſſum inſtillato. Veratrũ albũ tritũ inſpergito. Aut ariſtolochiã tritã ĩſpergito. Aut calaminthæ ſuccũ infundito. Aut cinnabarim uiridẽ inſtillato. Aut ueratrũ albũ cũ uino infundito. Aut aluminis, & ſeminis cucurbitæ ſylueſtris, ſiue medullæ eius, æquas partes tritas cũ oleo cedrino inſtilla. Aut cæpã tritã, & *œſypum æquis partibus in uino diluito, ac infundito. Aut myrrhã tritã, acetoq;, ac melle pariter dilutã, adhibe. Aut chalcitidẽ crudam tritã, ac melle dilutã infunde. In uniuerſum uero eximendum eſt quicquid in meatum incidit, hoc mõ. Per auriſcalpiũ nimirũ, aut uolſellã, aut lanã mollẽ ſpecillo obuolutã, & reſinatã, aut ẽt q̃ uncinũ habeat tenuem appenſum. ¶ *Ad aurium ſordem.* Nitrum aſſatũ tritum auriculæ inſpergito, & acetum inſtillato, ac lana appoſita per noctẽ ſinito: ſequẽti uero die aqua, & oleo calido eluito. Cæterum ad aquam in aurem acceptam cæpæ ſuccum, & adipẽ anſerinum tepefactum inſtilla. Aut mali punici nucleo carẽtis dulcis, & acidi ſuccũ in æreo uaſe, donec duæ partes ſuperſint, coquito: indeq; duas guttas inſtillato. Aut myrrham ex aceto, & melle tritam infudito.

* Al. adipem.

* Al. hyſſopum.

Auricularia

A *Auricularia Pharmaca à Critone conſcripta his uerbis.*

¶ *Ad ſonitus aurium à morbis.* Abſinthium in aqua decoctum pro fomento adhibe, & roſaceũ cũ melle inſtilla. Aut raphani corticis ſuccum cum roſaceo inſtilla. Aut aloen cum uino, & melle. Aut thus cum aceto, & roſaceo in malicorio ad mellis ſpiſſitudinem coquendo redactũ. Aut hyoſcyami ſuccum cum roſaceo tepidum. Aut radicum calami viridis ſuccum cum lacte. Aut rhamni ſuccum, cum celtica nardo. Aut gallam nigra cum pari myrrha* ex melle. Aut lycium cum uino mulſo inſtilla. Aut uulpis adipem. *Ad dolores auriũ cum humiditate, & purulentia.* Vini ueteris ſeſquiunciam, mellis Corſici vnc. i, nitri rubri uncię dimidium, lycii vnc. i. Lycium cum uino, & nitro tritum læuigato, ac mel admiſceto: & in uitreo vaſe repoſita infundito, hyeme quidem bis in die, æſtate uero ſæpius: & † tomentum lanę conchylio infectæ indito. *Ad Aures purulentas.* Alumen ſciſſile terito, & affuſo aceto ad liquidiorem ſtrigmento compagem redactum lana couoluta excipito, & reſiccata lana, ex ipſa in aurem indito: aut hoc ipſum pharmacum liquidum per lanam ſpecillo obuolutam in aurem demittito, eamq; ex eo quotidie illinito. Expedit, & paululum paſſi adfundere, ne pharmacum exareſcar.

*myrto. *ſorque. † κροκίδα κογχυλίου. i. floccum, uel fomentũ lanæ conchylij.

Archigenes ad aurium affectiones extra meatum.

B * Cæterum ad affectiones aurium extra meatum auditorium Archigenes hæc cõſcripſit. *Ad Aures contuſas.* Myrrham, thus, thuris mannam, terram nigrã, qua aliqui ſe tanq̃ ſmegmate confricant, cum acri acero probe unita, cerati craſſitudine imponito, & nequaquam ampiius iritato. Aut ceruſſam, & apii ſemen pariter accepta cum melle obline: quidam abſinthium pro ceruſſa ſcribũt: aut ſulfur uiuum, myrrham, & rhus, cum pice liquida in ſplenio imponito: aut glutinum fabrile, & aſphaltum ſiue bitumen eodem modo: quidam etiam mannam, hoc eſt thuris micas admiſcent: aut cephalico Aſclepiadeo emplaſtro urere: aut paſtillis pudendis deſtinatis iiiine. Porro in quibus contuſæ ſunt aures, intrinſecam expeditiorem concauitatem chartilaginem figulina terra* expleto: & ſequenti die, vbi exaruerit, ſolanum cũ ceruſſa illinito, uſquequo in integrum reſtituantur. Verum in auriũ uulneribus, & fixuris chartilagine probe coaptata fibulas imponito: deinde inflammationem arcẽtibus, & reliquo glutinatorio ductu, utitor. At uero inflammata in aurium puerorum pulpis foramina, oleum, quod in ærea lucerna æruginẽ cõtraxerit, illinẽdo perſanabis. Cæterum Aſclepiades huiuſcemodi ad cõtuſas, & fractas aures cõpoſitione uſus eſt: Paruas cochleas, ubi cũ teſtis contriueris, & rubrica tinxeris, appone. *Aliud.* Aloes partem unam, glutinis fabrilis cum aceto cocti partem unã miſta imponito: aliqui mannã ſiue micas thuris admiſcent. *Epithemata ad contuſas Aures.* Cotyledonis herbæ drach. octo, amygdalarum amararum depuratarũ. ʒ. duas, * tragachanthi drach. ii, aceto dilue: & uiſco quercino excepta, & linteolo infarta impone. Aut ceræ. ʒ. viii, galbani. ʒ. viii. † nucũ amararũ. ʒ. viii, uiſci quercini. ʒ. xvi, thuris. ʒ. viii, miſyos aſſati. ʒ. viii: cõponito, ac utitor. Apollonius aũt hoc modo tum aurium inflammationes in ſuperficie cutis ex humorũ impreſſione, aut plaga obortas, tum tumores, ac rubores, curauit. Butyrum recens excolatum inſtilla: aut adipem anſerinum, & lac muliebre miſta inſtilla: aut glandis unguentariæ ſuccum, & reſinam liquidam tepidam affunde: aut adipẽ bubulum, ac anſerinum æquis partibus liquefactos inſtilla: aut ocymi ſuccum, ac adipẽ anſerinum æquis portionibus miſce, & inſtilla: *Aliud, quod illini poteſt.* Papaueris ſuccum aqua dilutum penna illinito: aut crocum tritum, & muliebri lacte dilutũ illinito: aut argenti ſpumã, cum aqua, & nardo tenui tritam illinito: aut ceruſſam coriandri, aut polygoni, aut ſolani ſucco dilutam illine. *Cataplaſmata.* Abſinthium tritũ ex aqua pro cataplamſmate impone: aut * ſeſamum aqua tritum impone. Lentem in aqua coctam, ac tritã cum melle impone: aut mali punici dulcis putamina cocta, & trita in uino: hoc ualde commodum pharmacum exiſtit: aut myrrham, & adipem anſerinum, uel butyrum, uel reſinam, & conchilii partem internam, æquis partibus trita, ſuper aurem, & propinqua tempora impone. Cõuenit autem ad hæc ciborum abſtinentia, alui euacuatio, inſuper quies, & uelamen capitis, & corporis requies. Longe uero remota eſſe debent ardor, frigiditas, balneum, uomitus, clamor & omnis diſtentio.

*Al. ἐμπλάσας, i. emplaſtri more illinito.

*Al. iiii. † κάρυον, in antiq. cachryos.

*Al. putamẽ mali granati.

§ *Eiuſdem ad exulceratas ex plaga § in ſuperficie § & fractas aures.*

Al. i. ſ. 4. t. 1. c. 18. fo. 238. e

Panem calidũ internum, cum melle tritum impone. Myrrham cum uino ueteri tritam illine. Cochlearũ cõſſa una cum teſtis terito: & dimidiã myrrhæ partem addito, ac imponito. Abſinthii, & apii ſeminis æquales partes tritas cum melle imponito. Picẽ circũline, & ſulfur tritũ, aut thuris micas inſperge. Verũ ne obliges iſta, neq; frequenter repetito epithematũ detractiones.

De Parotidibus. CAP. 2.

PArotides è genere quidẽ ſunt inflammationum: fiunt autem glandulis circa aures affectis: non tñ in ipſis utimur prima parte curationis partiũ inflãmatarum. In illis. n. ut plurimũ curatione reprimẽte, ac repulſoria à medicis appellata uti cõuenit: atq; id maxime, cũ neq; malignũ ſit, neq; multũ, quod influit, neq; corpus humoribus ex æquo redundet. Sic nanq; ſpongia ſola ex poſca impoſita incipientes inflammationes repreſſit, neq; quicquã ex eo totum corpus fuit offenſum. Verum in parotidibus ipſum contrarium facimus, pharmaca attractoria adhibẽtes: atq; ſi hæc nihil memorabile efficiant, etiã cucurbitam affigentes, aut fomenta aſſidua adhi

bentes Annitimur enim, ut affligens humor ex profundo ad cutẽ attrahatur, pſertim ſi in capi- E
te affectio ſit firmata, humoribus uidelicet iu ipſo obfirmatis. Quin & cum citra capitis affe-
ctionẽ in febribus acutis natura ſuperfluos humores ex uaſis effundens, ad regionem inter cu-
tẽ, & ſubiecta corpora deponit, quando ſanè, & glandulæ ex effuſis humoribus participant, me
lius utiq; etiam tunc uidetur naturam adiuuare per humorum ex loco in locum impetuoſum il
lapſum febres curantẽ. At uero cum uehementi impetu fluxus illabitur, nihil nos curioſius agẽ
tes omnia naturæ permittimus. Si enim ſiue cucurbitam, ſiue aliud pharmacum humores ex al-
to ad cutem attrahens, admouerimus, uehemens dolor hominem apprehendit: unde & uigiliæ
fiunt, & febres ſuccedunt, ac uires exoluuntur. Mitigare itaque tunc, & non humorum influxui
opitulari conuenit, per cataplaſmatum maxime lenientium uſum: Velut eſt, quod ex frumenti,
aut hordei, aut ſeminis lini farina, cũ aqua mulſa, aut fœnigræci, aut altheæ, aut chamæmelorũ
decocto coquitur: & quæcunque ad hoc quod moderate humectam habent caliditatem, per
quam mitigare dolores ualent, etiam influentes humores cõcoquere poſſunt, ac ſuppurare, quẽ
admodũ de his in cataplaſmatum tractatu ſermonem fecimus. Quodſi etiam ſanguis redunda-
re uideatur, per uenæ ſectionem ipſum euacuabimus, præſertim ſi id uires permittant, Nũc ue
ro ad pharmacorum compoſitionem progredientes, quam etiam à principio nos tractaturos re F
cepimus, qua ratione tum compoſitio ipſorum, tum vſus conſtet, docebimus. Si itaq; tumor nõ
diſcutiatur, ſuppurantibus pharmacis utendum eſt, uelut eſt frumẽti farina cum caticarũ deco
cto, & oleo. Item, quod ex polline, & quod ex fermento cõſtat pharmacũ. Si uero ſuppuratæ fue
rint parotides, tunc aut per ſectionem pus elicere oportet, ulcusq; uelut in eiuſmodi fieri moris
eſt, ac omnibus notum curare: Aut ſane per pharmacum acre abſceſſum rũpere, quale eſt Smi-
lium appellatũ, & quod ex aliis conſtat: Aut tentare, ut ipſum per medicamenta attractoria, &
tenuium partiũ uim habentia diſcutiamus, his per diem iiſdem ablatis, & fomentis admotis, do
nec remiſerint, & laxati fuerint dolores. Qñ uero iam plurimum puris fuerit diſcuſſum, tunc iã
primum ſemel ſoluere ea medicamenta, & fomenta adhibere oportet, deinde uero, neque ex re
eſt id facere, ſed ipſis pharmacis permittere, ut ſi quid reliquũ in profundo hæreat, id ipſum di-
ſcutiat. Quod ſi duricies adſit, ea ipſa quoque molienda eſt: quare hoc tempore ex miſta phar-
macorum facultate compoſitio parabitur, emolliẽtibus uidelicet ad attractoria admiſtis. Poſt-
quam uero oĩs purulentia fuerit euacuata, & adhuc durities aliqua relinquatur, emollientibus
pharmacis utendum eſt; quorum ſyluæ, ſiue materiæ, itemq; compoſitionis uarietatem, in ma-
lagmatum ſermone demonſtraui. Manifeſtum autem eſt, quòd moderatas parotidas, in quibus G
neque humorum multitudo redundans in particulas irruit, in tantum, ut uehementes dolores
excitet, neque caliditas cum humore adeſt, facile per hæc ſanare poſſimus: neque enim ad ſup-
purationem feſtinant, neq; uehementẽ dolorem inducunt. Verũ licet etiam fomentis ex muria
uti, & cataplaſmata magis calefacientiaq;, & diſcutientia adhibere, & medicamenta eandem fa
cultatẽ prope attingẽtia. Cum uero pleriq; medici, & parotidum pharmaca indiſtincte conſcri
pſerint, ſi quis prædictis in memoriam reuocatis ad eorum uſum acceſſerit, facile intelliget qui-
bus tandẽ ad ſingulas parotidas utendum ſit. Verum preexercitabo etiam ego uos ad hanc rem
per exempla, quæ Archigenes in primo pharmacorum ſecundum genus his uerbis ſcripſit.

§ *Archigenis ad Parotidas.* Parotidas diſſoluere uolentes plantaginem cum ſale tritam aſſidue
pro cataplaſmate imponimus. Aut caprinum ſtercus ex aceto. Aut rumicis ſylueſtris radices co
ctas in uino. Aut ficum tritam cum atramento ſutorio. Aut ficum coctã cum abſinthio, & uino
tritis. Aut buccina marina, aut purpuras uſtas, melle, aut axungia exceptas imponito, & confe-
ſtim diſcutientur. Idẽ ẽt oſtreorum teſta uſta, & cum melle impoſita facit. Aut ceratum roſaccũ
ſiue cyprinum ruta admiſta, aut ſulfere uiuo addito emollitum, aut cimolia cum aceto. diſcutit
maxime ficus aqua marina, aut muria cocta, ac trita impoſita. Idem facit, & marrubiũ tritum cũ H
ſale. Et lana butyro imbuta, ac impoſita inchoãtibus parotidibus opitulatur. Quẽadmodũ huic
poſtremo loco ab eo relato recte Archigenes diſcrimen appoſuit, incipientes parotidas è buty-
ro opem ſentire teſtatus, ſic conueniebat ipſum etiam circa alia medicamenta utendi tempus
adiicere, uelut ego paulo ante feci. Quin & circa hoc ipſum butyrum, nõ ſatis eſt ex ſolo paroti
dum principio facere diſcrimen, niſi apponatur, num uehementer, aut molliter cõcitetur, & nũ
dolenter, uelut cum pulſationibus, & uigiliis infeſtet, an cum moderato dolore. Deinde qui ſit
morbi ſtatus. Num magna omnino laxitate opus habeat, an per minorem iudicari, ac finiri poſ-
ſit: tali nanq; ſuffecerit butyrum, in corporibus præſertim mollibus eunuchorũ, puerorum, &
mulierum, & eorum qui teneram habent carnem. Si uero cum uehementi dolore fiat, cataplaſ-
mate dolorem ſedante opus habet, ſimulque aſſiduo fomento, uel per ſolam aquam, uel etiam
cum exiguo iniecto ad eam ſale. Quandoquidem uero primũ omnium pharmacum conſcripſit
plantaginem cum ſale, ab illo ſane etiam nos rurſus initium faciemus, plantaginis naturam re-
cordantes ex miſtis facultatibus, diſcuſſoriaq;, & repulſoria cõpoſitam eſſe. Ego uero nunquam
pharmacis ad parotidas deſtinatis repulſoria admiſceri operæpretium exiſtimo, præterquam ſi
aliquando, raro tamen, ad multam diſcuſſoriorium copiã parum quiddã ex eis addatur atq; id

A tum demum, vbi citra uehementem dolorẽ parotides irruant. Quod uero deinceps ſcriptũ eſt, Stercus caprinum ex aceto inueteratæ, ac induratæ, nullumq; amplius memorabilem dolorem habentis parotidis pharmacum eſſe poſſit, uelut ẽt lienis in ſcirrhum indurati. Tertio deinde loco conſequenter, Radices rumicis ſylueſtris in uino coctas tradidit. Si ſane, & qualitatem, & ætatem uini apposuiſſet, fortaſſis, & ego tentaſſem de eo iudicium ferre: Cum uero non adiecerit, multumq; differat acerbum, aut auſterum, aut acre, aut dulce, aut recẽs, aut uetus, aut craſſum, aut tenue, aut fuluũ, aut album, aut nigrum uinum eſſe, ob id etiã ego nihil habeo, quod de hoc pharmaco dicã. At cum uobis hoc cognitum ſit, ꝙ maiori diſcutiendi ui præditum ſit uetus, præſertim ſi ex genere natura calidiorum ſit, uelut ſunt in totum fulua, contraria uero huic ſecũdũ uires tum auſterũ, tum acerbũ, huiuſmodi quidẽ uinum uitare oportet In fuluo uero, & mediocriter uetuſto, & tenuium partium, rumicis radices coquentes, in parotidibus citra uehementẽ dolorem obortis, iis uti poteritis. Sribibit deinceps, Ficum tritam cum atramẽto ſutorio. Diſcuſſoriæ quidẽ igitur, & concoctoriæ facultatis eſt ficus, præſertim arida: recens uero diſcutiendi quidem uim habet, uerum concoquere non poteſt. Verum atramẽtum ſutorium neme ignorat utraſq; facultates fortes repulſiuam, & diſcuſſoriã cõplecti, quapropter etiam uehementia eius

B uitanda eſt. Cocta deinde fico nimirum arida, cum abſinthio, & uino tritis uti iubet. His ſane ẽt uos utemini in tempore, ad medias magnitudine, ac tꝑe inflammationes: quemadmodum ẽt buccinis, & purpuris, & oſtreis uſtis, in dureſcentibus, ac uetuſtis: eſt enim pharmacũ, qđ oẽm afflictionẽ, & acrimoniã mitigat, & diſcutit, nõ ſolum ſi melle quis eorum cinerem imbuat, ſed & multo magis ſi adipẽ ſuillũ inſulſum, uetuſtũ, & à fibris depuratum admiſceat: citra omnẽ.n. moleſtiã oẽs inueteratas inflãmationes diſcutit, etiam ſi ex rheumatica affectione ſint obortę. Deinceps cerato roſaceo* & cyprino cũ ruta uti iubet: quod diſcuſſorium quidẽ pharmacũ eſt, * Al.uel. uerũ nihil uehemens, neq; uiolentũ in ſe habet Paulo uero efficacior fit cõpoſitio, ſi ſulfur uiuũ pro ruta admiſceamus. Quæ ſequitur deinde cimolia cũ aceto, neq; fortẽ, neq; doloroſam, neq; magnã parotidem curare poteſt. Ficus uero aqua marina cocta in inueteratis iam cõmoda fuerit, utpote diſcuſſoria ui prædita, uelut ẽt ſi aquę marinę penuria, muria quis utatur. Simile huic eſt, quemadmodum etiam ipſe Archigenes dixit, Marrubium cum ſale. Poſt hæc uero de butyro ſcripſit, cuius ut ultimi circa illius dictionis ordinem paulo ante mentionem feci. Poſt quod rurſus ad generoſum pharmacum tranſiit. Pyrethrum tritũ fico excipi iubẽs. Deinde calce uiua cum melle trita uti ꝑcipit. Et poſt hoc muſtelæ ſanguinis illinendi meminit. At uero talia tãquã

C curioſa, & ſuperuacanea, & quæ magnam rei medicamentariæ egeſtatẽ indicent, ſi per alia auxilia citra ſanguinis muſtelæ adhibitionem parotidas curare nequeat, neque in uſum adſumpſi, (A.l.4. f.3.c.2. c.8, l.4,18.e) neq; eorum experimentũ habeo. Sed neq; ex amicis noſtris quiſpiam alius uti tentauit. † Verum cerebrum illinire quodcunq; tandẽ, mediocrum parotidum medela exiſtit. Poſt hoc uero hæc uerba ſcribit: Acero feruenti perfundito, aut ſpongiam in acida muria imbutã imponito. Foſſorum, ac meſſorum fortaſſis ea fuerit medela, non hominum urbanorũ. Deinceps acris mẽtionẽ facit pharmaci ex muſtela uſta cuius cinerem cerato irino excipi iuſſit. Verũ eiuſmodi pharmacis, qñ diu durant, & in ſcirrhum indurantur, utendum eſt: pleraq; enim ab eo ſcripta uetetaſcẽtium, & ægre ſolubilium parotidũ remedia exiſtunt. Quapropter etiam ipſe ad pharmacum hoc adiecit, ꝙ etiam Strumas probe ſanare poſſit. Poſt hoc uero eiuſmodi dictio inordinate inſerta eſt, tum aſſidua calidæ diſperſio, tum aſſidua crudæ hordeaceæ farinæ impoſitio. Quod ipſum ſiue quis per ſe legat, ſiue prioris dictionis finem, huius dictionis principium faciat, utrunq; male dictum eſt. Manifeſtum uero hoc erit, ubi præcedentis dictionis finem præpoſuerimus, ut totus ſermo eiuſmodi fiat: Mirabiliter diſcutit, & ſtrumas, ſępe etiam parotidas, tum aſſidua calidæ adſperſio, tum aſſidua crudæ hordeaceæ farinæ impoſitio. Etenim apertum mendacium eſt, ſtru-

(† τὸν δ' ἐγκέφαλον καταχρίειν ὅν δήποτε &c. eſt in impreſſis, ut tranſtulit Cornar. in antiquis τὸν δ' ἐγκέφαλον χρῖσαι ὁντινοῦν &c. id eſt uerũ cerebro uti quocunq; tandem &c.)

D mas atque parotidas mirabiliter ex aſſidua aquæ calidæ aſperſione, aſſiduaq; crudæ hordeaceæ farinæ impoſitione, diſcuti. Si uero de parotidibus ſolum dicatur, certa diſtinctio aberit, quæ doceat nos in quibus, & qualibus parotidibus aquæ calidæ aſperſio, & aſſidua crudę hordeacę farinæ adhibitio, conueniat. Non.n, in omni, ſed quã citiſſime uelimus ſuppurari, hæc facienda ſunt, quemadmodum in ſuperiori ſermone eſt indicatũ. Hoc itaque uitioſè, ut dixi, interſertum eſt. Cæterum Archigenes ad cõſequentia tranſgreſſus, rurſus pharmaca ſcribit, non apponens, quòd induratis, & inueteratis parotidibus ſalutaria exiſtant, cũ nos ex materia ipſorũ ipſa talia eſſe cognoſcamus. Adſcribam aũt iã uobis ipſius Archigenis dictionem, quę ſic habet: ¶ Propriè uero lupinorum amarorum farinã cũ melle coctam, exigua calce uiua addita, pro cataplaſmate imponito. Egregie diſcutit, & hoc. Picis brutiæ, mannæ ſiue micarum thuris, æquales partes: terebinthinæ, palmarum Syriacarũ non uetuſtarum pinguium carnis puræ, utriuſque duplum: chalbani dimidium mannæ: probe unitis utitor: ſi uero dura ſit, reſinã miſceto: Aut nitrum, & rubricæ ſinopidis tertiam partem cum unguento cyprino ad ſtrigmentitiam craſſitudinẽ redacta, ac linteolo inſerta imponito: aut calcem uiuam cum ſtrigmentis eodem modo: aut caricas, chalbanum, nitrum, pari menſura: ſulſuris tertiam partem: terebinthinæ, opopanacis, utriuſque parum quiddam: unitis utere: aut calcem uiuam cum aceto tritam impone. Quòd ſi neque per

hæc diſcutiantur, adiuuabimus per mutationem in ſuppurationem per frequẽtia ex calida eru E
daq; hordeacea farina cataplaſmata. Dehinc rurſus digerendum per largam, & frequẽtem deco
cti lauri, aut baccarum eius perfuſionem, aut ſulfure, uel conſimili quopiam in aquam inſperſo,
ſiue nitro, ſiue columbino ſtercore in ea admiſto: aut ẽt cucurbita, cum ſcarificatione affixa. De
inde ad chirurgiam perueniendũ eſt, & † crudi abſceſſus ſectionem: optimum enim in his, ut q̃
celerrime fluxio foras euellatur. Hæc quidem Archigenes ſcripſit. Sunt autem, & multa empla-
ſtra, quæ parotidas diſcutiunt, aliqua quidem iam inueteratas, & induratas: aliqua uero eas, in
quibus, ſedato dolore, nulla amplius puris ſuſpicio eſt: quemadmodum ẽt aliqua, q̃ iam ſupura
tas curare poſſunt. Talia uero inter diſcuſſoria emplaſtra, ſingula cum uirium ſuarum profeſſio
ne conſcripta ſunt: uelut ẽt ea, quæ ſimplices parotidas curant, laxatoria appellata, omnibus no
ta ſunt. Exempla ipſorum ſunt, Emplaſtrum Mnaſeæ, & quod ex ſuccis conſtat, & quod ex pti-
ſana. His etiam præſtant, quę molliora ſunt, & cerati forma conſtant, cum ex butyro, tũ ex œſy
po* cõflata, oſtreis, aut buccinis, aut purpuris uſtis additis, cuiuſmodi eſt hæc: Adipis porcini ue
teris inſulſi quadrantem, quidam ſemiſſem: butyri unciam unam, ceræ ſextantem, & unciæ di-
midium, oſtreorum uſtorum quàm tenuiſſime tritorum ſextantem. Liqueſcibilia liqueſacito,
oſtreaque infarcito, ac unitis utitor confidenter. Efficaciſſimum hoc ad parotidas exiſtit. F

† Vulg. co. græ. καὶ ὠμοτομιῶν. antiq. interpres legit: φλεβοτομιῶν.

* In græc. & in antiq. legitur, byſſopo, ſed mendoſe.

De affectionibus narium. CAP. 3.

EX genere tumorum præter naturam Polypodes in naribus generantur: ex genere uero ulce-
rum Ozænæ. Secundum genus autem excretionum præter naturam, ſanguinis eruptiones
fiunt in morbis acutis iuxta rationem earum, quas recentiores medici priuatim ſuperexcretio-
nes appellant, nimirum in quibus natura ad iudicatorium auxilium cõcitata, modũ exceſſit. Pri
mum itaq; de ozænis ſermonẽ faciã, quæ ex humorum acrium, & putreſcibiliũ influxu generã
tur: ita ut ſi acres ſolũ ſint, ægre curabilia ulcera producere cõſueuerint, nõ tñ graueolentia. Cę
terum cura cõmunis ambobus his eſt, itemq; polypi, ut uidelicet primum caput ſiccetur, & fir-
metur, cum palã ſit, ob uitiatorum humorũ redũdãtiã defluxum ex eo in nares prouenire. Quo
modo uero caput totum corroborare oporteat, quo nullũ recrementum ex eo ad inferas partes
* delegetur, ſæpe iã dictum eſt. Cum igitur per illa caput ualidũ reddideris, ad naris progredieris
curationem, ſcopo in ozænis propoſito, ut affecta pars per miſtæ facultatis pharmaca tum repel
lentia, tũ diſcutientia reficeretur. Repellunt itaque tum auſtera, tum acerba, quæ communem ad
ſtringentium appellationẽ hñt: diſcutiunt autem calida, & ſicca facultate prædita, quorum ſyl-
ua talis eſt. ¶ *Archigenis pharmaca ad Ozænas.* Cum ozæna in naribus fuerit, calaminthæ ſuccũ in G
funde. Aut ipſam calaminthaın aridam per fiſtulam inſuffla: aut ueratrum albũ cum ſeminis na
ſturtii chema quotidie inſuffla: poſt hoc uero caput perfunde. Obline autem eos chalcitide,
aut atramento ſutorio, aut pſorico cum melle: aut inſtillato in narem melle, & per ſternutato-
rium facta concuſſione tectoria ulceri obducta excutito: deinde pręſcriptum ex naſturtio, & ue
ratro pharmacum per narem attrahere quàm plurimum iubeto: & poſtea* amurcam cum melle
illinito: aut myrrham, & naſturtium cum melle: aut ranunculi ſuccum cũ alumine liquido in na
rem infunde, ægrumq; reſupinatum, donec ad os penetret, attrahere iube: atq; id uſquequo per
curaueris, idẽtidem repete. Si uero uetera ſint ulcera, etiam acetũ uetus admiſce, aut ſulfur tri-
tũ. Acre itẽ acetum in uaſculum anguſti oris fuſum ad multũ tp̃s ad reſpirationem ipſorum ap-
pone: deinde miſy cyprium, & dimidium eius nardi Indicæ cum uino chio ad mellis craſſitudi
nem redige: ex eoq; meatus penna obline, & per lanam obtura. ¶ *Ad ulcera in naſo.* Vlcera in na
ſo ex malorum punicorum ſucco in æreo uaſe ad medietatem cocto perline. Aut malũ punicũ
dulce integrum in uino coctum terito, & forinſecus imponito: aut æris ſquamam, & æruginem
cum alba uiola ex aqua affricato: aut rubi ſuccum, & alumen Melium cum aqua diluta eodem
modo. Si uero uetus ſit ulcus, cum aceto diluito: aut iridem, & ſandaracam, cum melle oblinito: H
aut adipem uitulinum, & reſinam illinito.

* Antiq. zingiber, & naſturtium cũ melle.

De Polypo narium.

Polypus tumor eſt, qui præter naturã in naribus generatur polypodis carni aſſimilis iuxta ſub-
ſtantiæ proprietatẽ. Manifeſtum itaq; eſt, affectionem hanc ex craſſis, & uiſcoſis humoribus ge
nerari: atque ob id miſta materia medicamentaria opus habet, ut uidelicet partim adſtringat,
partim ſecet, & attenuet, partim etiam diſcutiat, &* condenſet. ¶ *Archigenis ad Polypodas.* In po-
lypode naſturtii tenuis chemam, ſiue drachmam dimidiã, cum ueratri albi obolis duobus nare
attrahere iube. Vbi uero exciderit, linamentis, cum anthera, ſiue florido emplaſtro ex melle ute
re, aut lycio eodẽ modo. ¶ *Aſclepiadæ ad Ozænas, & polypos.* Aſclepiades in quinto éxterorum ſic
ſcripſit. ¶ *Aridũ ad Ozænas.* Aluminis ſciſſi drachmas † quatuor, † myrrhæ drach. iiii, ſandarachæ
drach. iiii, gallæ drachmam unam, † atramẽti ſutorii uſti drachmam unam. Tritis utere, naribus
prius uino odorato elotis, & pharmaco per ſpecilli extremum ſiue nucleum admoto. *Aliud.* Se-
minis ericæ drach. viii, myrrhæ drac. viii, nitri rubri. ℥. viii, malicorii. ℥. viii, ſeminis tamaricis
drachmã unam, crocomagmatis. ℥. ii: tritis utere. *Aliud.* Soreos ægyptii friabilis. ℥. ii, chalcitidis
uſtæ. ℥. ii, ſeminis tamaricis. ℥. i, croci. ℥. i, myrrhæ. ℥. i, tritis utere. *Aliud.* Chalcitidis uſtæ drac. ii,

* Al. exiccet.

† Al. duas.

† Antiq. zingiberis.

† Al. æris.

atramenti

A atramenti ſutorii aſſati. ʒ.ii, miſyos. ʒ.ii, amomi. dra.i, myrrhæ. ʒ. quatuor, croci. ʒ.i, tritis utere. ¶ *Alia compoſitio, quæ flaueſcens appellatur.* Aluminis ſciſſi. ʒ. octo, chalcitidis crudæ. ʒ.vi, ſandarachæ. ʒ. tres, putaminis mali punici. ʒ.ii, atramenti ſutorii uſti. ʒ.ii, miſyos aſſati drac.ii, tritis utere. *Alia.* Atramenri ſutorii vſti drac. quatuor, diphrygis drac.ii, calcis uiuæ drach.ii, ſandarachæ drach.ii, arida admoue, aut linamentum tortum aqua madefactum, ac pharmaco imbutum inde. *Aliud.* Miſyos aſſati drach.ii, mannæ thuris drach.ii, chalcitidis aſſatæ drach. ii, ſquamæ æris ſeſquidrachmam, eruginis drach. unam * arida adhibe. * aliter ii.

Lamponis ad Ozænas, Aegilopas, Polypodas, & multa alia.

¶ *Ad Ozænas, & Aegilopas, & Polypos, & quæcunq; uel's citra ſectionem, ac uſtionem ſubmouere. Dirimit etiam aſſa corrupta. Facit, & ad ulcera ſerpentia, ac putrida inſperſa: & ad ſordida ulcera, linamenta excepta, ac indita cum melle.* Scobis æris rubri vnc.i, ſalis ammoniaci ſextantē, ammoniaci thymiamaris ſextātem, aluminis rotundi quadrātem, aceti acerrimi heminas vi. Arida terito, & affuſo aceto, omnia in uas æris rubri trāsferto, in eoq; ad Solem ſub caniculæ ardore cū æris rubri radio agitato donec pharmacum exareſcat: deinde in mortarium translatū, diligēter teriro, & in fictili recōdiro. Vſu uero exigēte, aquā abſorbendā dato, deinde etiam in ore continendā:
B pharmacū uero p fiſtulā inſufflato. ¶ *Scribanÿ Largi facit ad omnem exuberationem.* Miſyos uſti, chalcitidis uſtæ, † atramenti ſutorii vſti, ſoreos, ſquamę æris, ſingulorū: ʒ. octo: arida admoueto: Oportet aūt præcedenti die quieſcere, deinde ſequenri pharmacum poſt cibum indere. Illinendæ etiam nares antea cum bitumine, aut liquida pice, aur myrrha ſtacte. ¶ *Philoxeni * Chirurgi ad Polypodas, Ozænas, omnem Excreſcentem carnem, Hæmorrhoidas, & quibuſcunque cruſtam inducere uelis.* Aeris uſti, auripigmenti torrefacti, miſyos aſſati, ſingulorum. ʒ. * duas: diphrygis. ʒ.iiii, chalcitidis vſtæ, atramenti ſutorii vſti, ſquamæ æris, ſingulorū. ʒ. * quatuor: tritis utere. Cæterum poſt pharmacorū adhibitionē ēt ſternutatoriis utimur, quo uidelicet tectoria ulceri obducta excutiamus, quæ tribus, aut quatuor diebus fere excidere conſueuerunt. Vbi uero exciderint, adipe anſerino, ac butyro cum roſaceo cerato curantur. Verum Aſclepiades in primo pharmacorum exteriorum ſic ſcripſit. ¶ *Aſclepiadæ ad Ozænas, quo uſus eſt Meges.* Semiois ericæ. ʒ.iiii, myrrhæ. ʒ.iiii, nitri rubri. ʒ.iiii, putaminis mali punici. ʒ.iiii, croci. ʒ.ii, coſti. ʒ.ii: trita inſufflato. *Aliud.* Aluminis ſciſſi. ʒ.iiii, myrrhæ. ʒ.iiii, ſandarachæ. ʒ.ii, rhois rubri. ʒ. * duas, ſalis foſſilis. ʒ.ii, coſti. ʒ.ii, croci. ʒ.ii: trita inſufflato. Ante curam uero nares uino odorato, & optimo melle eluere conamur.

A.l.4. fo. 2.e. 3.l.453.h

† *Hoc medicamentum apud Scribonium ē ad polypos, ſed loco atramenti ſutorii ſcriptus eſt aeris flos.*

* aliter j.
* aliter j.
* aliter iii.

¶ *Ad narium Polypas, quo uſus eſt Antipater.* Aeris uſti. ʒ.iiii, minii ſinopici drachmam unam, tri-
C ta per arūdinem inſufflato: Quin, & per ſpecilli nucleum admoueto. ¶ *Aliud Antanÿ Muſæ.* Atramenti ſutorii partem unam, ſandarachæ partem unam, trita inſuffla. ¶ *Aliud Charixenis poſt chirurgiam.* Cornu cerui uſti. ʒ. quatuor, ſquamæ æris rubri drac. iiii, auripigmenti drach. * unam, trita inſuffla. *Aliud.* Bryoniæ radicis uſtæ drach. quatuor, atramenti ſutorii. ʒ. quatuor, ſpumæ nitri drach. quatuor, elaterii. ʒ. quatuor, trita inſufflato. ¶ *Ad ulcera in naribus.* Recrementi plumbi, uini ueteris, olei myrtei, ſingulorum æquales partes. Plumbi recrementum, ut q̄ læuiſſimum fiat, terito: & adfuſo uino, rurſus læuigato: deinde myrteum addito, omniaq; ſimul miſceto, ac conquaſſato: & in figulinum uas coniecta prunis imponito, aſſidueq; agitato: atq; ubi ſtrigmētoſum redditum fuerit pharmacum, ſublatū in pyxide plumbea ſeruato. *Aliud.* Plumbi uſti, & loti. ʒ. octo, uini † roſati quantum ſufficit, olei myrtei, quod ſatis eſt: apparato, & utitor, ut dictum eſt. *Aliud.* Spumę argenti. ʒ.vi, ceruſſę. ʒ. octo, malicorii. ʒ. quatuor, aluminis ſciſſilis. ʒ. quatuor, uini aminæi quantum ſufficit, olei myrtei, quod ſatis eſt. Arida tuſa, & cribrata, in mortarium coniecta, cum uino ad ſtrigmētitiā craſſitudinē redigito: poſtea uero myrteo oleo affuſo cōquaſſato: & ablatis in pyxide plumbea reconditis, ut dictū eſt, utitor. Sint autem myrtei heminæ quatuor, uini cyathi. iiii. *Diogenis Pharmacum accōmodatum.* Adipis anſerini. ʒ.iiii, œſypi ſeſquidrachmā,
D medullæ ceruinæ. ʒ.ii, ceræ tyrrhenicæ. ʒ. octo, plumbi uſti, & loti drac. * quatuor, ſtibii uſti, & loti drach. octo, ladani drach.ii, adipis uitulini drach.ii, terebinthinæ. ʒ. quatuor, ceruſſæ. ʒ.ii, ſpumæ argēti. ʒ.i, roſacei quantum ſufficit. Liquida cum aridis committito, & repoſitis utitor. Vſu autem expetente, quantum ſatis fuerit tollito, & roſaceo dilutum naribus ſublinito. Ex primo de Parabilibus Apollonii, ad affectiones in naribus. *Ad narium exulcerationes, & putredines, ac fœtores.* Mali punici nucleo carentis dulcis, itemque acidi ſuccum in æreo uaſe, donec duæ partes ſuperſint coquito: ac utitor quām penitiſſime illinendo. Facit, & malum punicum dulce cum uino coctum, & contritum, & forinſecus impoſitum, atq; intro illitum. ¶ *Ad excreſcentem carnem in naribus, & polypum.* Diphryges tritum admoueto, & linamēto nares diſparato. *Aliud.* Veratrū teriro, eique origani par pōdus tritum addito, ac naribus bis in die inſufflato. *Aliud.* Veratrum nigrum, cum pari ſandaracha terito, & admiſto oleo lana excipito, eoque narem expleto. *Aliud.* Florem æris, & æruginem, ac ſilphii ſuccum, pari menſura, oleo admiſto terito: & ad unguenti craſſitudinem redacta ad dies quinq; oaribus ſublinito: deinde per uolſellam eximito. *Aliud.* Auripigmentum, & calcem trita, cum ſpecillo large adhibeto. Vbi uero intumuerit, & eleuatus fuerir polypus, ueratro nigro arido trito moderate utitor: ut plurimum enim in dieb9 ſeptē naſus uacuus reddit. Deinde diphrygis, cum melle uſu expurgato. *Aliud.* Auripigmen-

* aliter ij.

† *Græc. οἴνου ῥοδίνου, ut anti. interp. uini, olei roſati.*

* aliter viii.

Quinta Claſsis. TTTTT 4 tum

tum,& calcem,ac ueratrum album trita cum ſpecillo admoueto.¶ *Ad ea, quæ naribus illabuntur.* E
Quæ naribus illabuntur,auriſcalpio,aut uolſella extrahito:aut ſternutatorio admoto, os appre
hendito,atq; alterã narẽ cõprimito , ſi quidem non in utraq; nare affectio exiſtat. Hæc quidem
Apollonius, quibus ipſe uſus eſt,tradidit.† Verum ut ego uſus ſum,& in polypis , ac ozænis na
rium,probatiſſima reppeti ſubſcripta:Ac primum quidem,quod ex malis punicis conſtat phar
macum . Sint aũt pari numero,ac magnitudine ex tribus eorum differẽtiis accepta : aliqua.n.
ex his ſunt auſtera,aliqua dulcia,& quædã acida.Cõtundenda itaq; ſunt recentia,& matura, at
que integra diligenter confringẽda,quo ſuccus ex eis exprimi poſſit:quem in uaſe ſtãneo depo
ſitum adſeruare oportet modice coctũ,ſi quidẽ liquidior, quàm oporteat uideatur. Quòd vero
ab eo reliquum eſt ſolidũ,& craſſum,rurſus diligenter contundendum eſt,ut a cõtuſione rurſus
in pila atteri,ac læuigari poſſit,indeq́; collyriorum formæ effingi,q̃ cõgruam ad ægri nares pro
portionẽ habeant.Induntur.n.hæc in naris,quã polypus obſedit,meatum,quo citra mordacita
tẽ,& conſenſum,qualem acria pharmaca excitare ſolent, per longiorem moram ipſum expur-
gent.Quòd ſi humectior,& mollior tibi appareat polypus,plus ex auſteris malis punicis conii-
cies:ſi durior,ex acidis.Qñquidem uero perpetuo tolerare collyrium,moleſtum eſt,ab eius uſu
interquieſcẽre cõuenit,atq; eo tempore,quo ipſum non indis,per expreſſum ſuccũ ægrum cura F
re,& ſane oris diducto rictu hianti; etiam circa illas partes,iuxta quas naſus ad palatũ perfora-
tus eſt,liquidum ipſum expreſſum pharmacum illinere,uel cum pẽna,uel cũ lana ſpecillo duos
nucleos ſiue cuſpides habẽti, obuoluta. Cæterum ex aridis pharmacis diphryge citra mordaci
tatem aliqñ per multum tempus conſumptum polypum noui:probatur etiam in ipſis prædictũ
collyrium ex malis punicis effictum,ſi ubi exaruerit,probe contundatur,cribretur, ac læuiget,
indeq; inſufflctur,aut etiam per ſpecilli nucleum indatur.Omnia autẽ hæc aſſidue facere opor-
tet,ut nunquam ab affecta parte pharmacum abſit,cum facile ab humiditate eluatur.Quẽadmo
dum igitur in lippientibus,ſic & in his ſemper,ſi poſſibile eſt,pharmacum adhibere oportet: ab
luitur enim facile,ut dixi,ab influente humiditate. Porro cum Eunuchus quidam nullius phar
maci ferre poſſet adhibitionem,ſed ab omnibus irritaretur,roſis aridis contuſis,ac probe tritis
atq; inditis,mirum quã uiderim hominem magnopere citra omnem mordacitatem adiutum.
Quare in corporibus mollibus, & humidis, aut quibus ægre ulcera ipſa ſaneſcunt , rurſus eodẽ
pharmaco uſus ſum:contigitq; ex duobus alterum,aut ut nihil noceret,aut omnino citra mole
ſtiam opus ſuum perficeret:pleraq; enim eorum,quæ polypodas exterunt,eos exacerbant,ubi
a ſcopo aberrent.Ceterum ulcera in narium meatibus ſemper ꝑ paſtillos curaui,Andronii uide G
licet,& Paſionis,& Polyidæ,& Bythini,& per eum quem ego compoſui,his ipſis aliquãdo uino
dulci diſſolutis,aliquando auſtero,& quandoque moderatæ ætatis,quandoq; ueteri.Interdum
etiam aceto dilui,uel uinoſo,uel ſimpliciter acido,uel etiam acri ualde,& uetuſto,iuxta prædi-
ctas indicationes,uſu pharmacorum ſecundum ſymptomata affectionum reperto.In diuite ue
ro quopiã , qui odoratum pharmacum ſibi adhiberi expetebat in ozænę curatione, hedychroi
uſum excogitaui,ipſumq; uino falerno ueteri diſſolui, & mirum quàm breui affectio ipſa ſit cu
rata.Relata eſt hedychroi compoſitio circa theriaces antidoti deſcriptionem.

Heraclidæ ad eruptiones ſanguinis è naribus ad Antiochidem. CAP. 4.

SVfficienter quidem de ſanguinis eruptionibus in curandi Methodi libris dictum eſt,uerum
nunc,q̃ ex ſylua uſu cognita conſtant,& à prædeceſſoribus noſtris appobata ſunt,referenſ.
¶ Vbi grumos ſanguinis eduxeris,lanam ſpecillo obuoluito, eamq; in lycio aqua diluto imbui
to,& ſanguine manantem locum illinito.Aut linamentum longũ lycio imbutum indito,deinde
forinſecus cum digitis apprehenſum naſum comprimito,donec cõſtiterit ſanguis . Aut calciti-
dem mediocriter leuigato, & linamẽtum ex ellychnio contortum in frigidam aquã demittito,
deinde in calcitide obuoluito.Aut linamentũ priapi ſiue pudendi forma naribus indito. Aut li- H
namẽto fiſſili utitor q̃ penitiſſime intruſo.Pręſtat aũt digitũ ad palatũ immittere, ne eo linamẽ
tum fiſſile deferatur.Aut thus cõfringito,& polygoni,aut feminis porri ſucco diluito, in eoq; li
namentum fiſſile,aut ex ellychnio obuolutum,indito. Aut mentam tritam indito.Aut ſpongiã
ſiccam immittito.Aut ſpongiam in acre,& feruidum acetum coniectam imponito:& ſanguine
manantem narem ſpecillo forinſecus, donec impellatur,apprimito . Præſtat aũt ſpongiæ prin
cipium filo per acum trãſmitti , quo facile extrahi poſſit : extrahito autẽ cũ opus ſuũ perfeciſſe
exiſtimaueris.Si uero inareſcat ſpongia,intusq; agglutinetur, per auricularẽ clyſterem frigidã
aquam immittito,ac infundẽdo humectato,atq; ita extrahito. Vtere ẽt cõpoſitionibus uulnera
riis,& ſanguinem ſiſtentibus,quæ deſcribẽtur. Accõmodatum eſt,& frontem ſpongiis refrige-
rare,itemq; partes q̃ ad caput ſunt ſublimes facere:brachia autem,& manuũ iuncturas, fœmo-
raque,& inguina,atque genua,qua parte contracta ſunt,deligare,quemadmodum in uenarum
ſectionibus facere moris eſt: iubendique ſunt,ut ea membra moueant, manus quidem confri-
cando,pedes uero ambulãdo:expletis enim ſanguine, quæ in eis ſunt venis,nares ſanguine ma
nare ceſſant . In potu amplius exhibenda ſunt ea,quæ ad ſanguinis reiectionem conſcriben-
tur: † Aures quoque intenſè per linteola, ac ceram obturentur,& in ore aqua pluuialis frigida
contineatur,

† *Al. quibus autẽ ego uſus ſum.*

† *Græc. cod. habent aures. ſed antiquus interpres legit nares, & melius.*

A cōtineatur. Quòd ſi quid ex ſanguine deglutitum eſſe uideatur, ēt id ipm ubi multas eius ſit copia, per euacuatiuum educito: in uentre.n.& inteſtinis in grumos coactum inflationem facit. ¶ *Pharmaca Aſclepiadæ in quinto Externorum ad ſanguinis narium eruptiones ſcripta, quæ Marcella inſcribit.* Platani pilulas collectas in umbra exiccato, & deſiccatas ſuper pannū aſperū in diſcū diffundito, caſq; aſpera ipſius panni, ſiue tunicæ parte cōfricato, aut in pãno ex pilis, ſiue ſetis cōpoſito obuoluito: ac ſemē q.dē pilularū abiicito, tomenta uero collecta in teſtaceū uas nouū reponito. Vſu aūt expetēte ea ipſa lanuginoſa platani tomēta in arundinē, cuius geniculi receſſi ſunt, indito: & qua parte excauata eſt arūdo, naribus imponito, ac inſufflato: cōpēdio hoc uincit ſanguinis eruptionē. *Aliud.* Atramentū ſutoriū diligenter tritū reponito: uſu uero poſtulāte raſuram q̄piam linteolorū in pharmacū immerſam indito. *Aliud.* Spongiā cruda pice imbutā exurito, ubi uero aliquid huius linamento torto exceperis, indito. *Aliud.* Putaminis oui partē j, gallæ acerbæ partem unam, trita linamento torto aqua, aut aceto madefacto excipito, & indito: frōtē uero, & naſum gypſo, aut luto figulino integito: aures ãt fortiter cōtinere iubeto. Quidam ſpongiam aphricanã aceto acerrimo incoquunt, deinde exprimunt, eãq; in ignito lapide frequenter obuoluunt: atq; ita ſuffitum, & uaporem excitant, quem naribus attrahere iubent. [Alij. [illegible]]

B *Quæ Andromachus ſcripſit.*

Ad ſanguinis quidem ex naribus eruptiones nihil priuatum Andromachus ſcripſit. Verū inter ea, quæ ſanguinem cohibent, pleraq; etiam hæmorrhagias narium ſiſtunt. Quapropter etiā ego adſcribam eiuſmodi pharmaca, quo modo ab ipſo deſcripta ſunt. ¶ *Compoſitio Iſchæmos, id eſt ſanguinem ſiſtens, qua utor.* Chalcitidis, miſyos, mannæ thuris, ſingulorum. ʒ.iiii, tritis utitor. ¶ *Flaua, qua utor.* Chalcitidis. ʒ.c, atramenti ſutorij. ʒ.d, miſyos aſſati. ʒ.xxv, * æris uſti. ʒ.xii, & dimidiam: tritis utere. ¶ *Iſchæmos magna.* Miſyos cyprij. ʒ.vii, atramenti ſutorij. ʒ.vii, corticis pini ʒ.iiii, ſquamæ æris. ʒ.iiii: mannæ, ſiue micarū thuris. ʒ.iiii, alij. ʒ.xv, habent: æris uſti. ʒ.xv, chalciditis. ʒ.xv: calcis uiuæ. ʒ.xviii, * alii xl: gypſi torrefacti. ʒ.iiii, alij octo: * tritis utere. ¶ *Iſchæmos aphroda.* Chalcitidis drach. vj, mannæ thuris drach. ii; reſinæ terebinthinæ frictæ drach. iiii, alij tres accipiunt: tritis utitor.

* Aliter xii.

* Aliter viii.

* Aliter v.

GAL. DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM LOCALIVM SIVE SECVNDVM LOCOS

C

LIBER QVARTVS

ARGVMENTVM LIBRI.

Agit de medicamentis, quæ affectis oculis ſoleant adhiberi.

Doctrina affectionum, quæ in oculis fiunt, inter quas etiam de Pharmacis acrimonia carentibus, & meatus obducentibus, & de alÿs omnibus. CAP. I.

NOn equidē alia eſt cōponēdi, alia utēdi methodus in his pharmacis. Ipſa.n. cōpoſitio uelut ad uſum relata cōficiī, ita ut ii, q pharmaca cōponunt, ſcopum hēant utilitatē ex uſu ipſorū emergentē. Verum quēadmodū in aliis, ſic ēt in his affectionibus quidā indefinite pharmacorū uſus ſcripſerunt, uerbi gratia: Quòd ad dolorē accommodatū eſt hoc pharmacū, nō apponētes affectionē, in qua dolor ſit obortus. Quidā uero ēt affectiones adſcripſerūt, alij q.dē magis iuxta experientiā: alii ãt magis ſcd̄m rōnem: Iuxta
D experiētiā quidē magis, q cunq; ex cōſpicuis circa oculos ſignis diſcrimen fecerunt: Scd̄m rōnem uero magis, qui ex obſcure apparentibus, aut neq; in totum apparentibus idē fecerunt. Conſpicue itaq; apparet fluxus multus, & modicus, mordacitas, & lenitas, ruborq; plus, aut minus, uelut itidē uenæ pauco, & multo ſanguine plenæ, & inflãmationis tumor minor, aut maior: Quēadmodū ēt colores p̄ter naturā uariegati, & oculorū ſordes, ſiue lemæ plures, aut pauciores, aut minores, aut maiores pgrediētes. Apparēt itē nobis manifeſtè aſperitates in palpebris oculorū. † Quid uero attinet dicere, q & ulcera, & puſtulæ tum ſcd̄m locos, tum magnitudine, non paruam dr̄iam hñt, itemq; q̄cunq; eius generis alia exiſtunt? Quin iuxta alium ſane modum ex eorum, quæ conſpicue apparent, numero ſunt ēt ipſi adeo dolores: Nihil.n.intereſt, ſiue nobis, ſiue ægris appareant: etenim q dolent, & quo modo dolent, quippe q cum cōpreſſione, aut tenſione, aut obturatione, aut corroſione, aut quibuſdā pulſationibus dolent, nobis aperte denunciant. Cæterum eiuſmodi diſcrimina nō apparent (uelut aliqui ſcribunt) ad fluxum, qui ab iis, quæ intra cranium, ideſt caluariam ſunt: aut ad fluxum, qui ab iis, q̄ extra cranium ſunt: aut etiam per Iouem ad eum, qui ex arteriis, aut ex uenis affertur. Et cum quidā dicant diſtenſionē, aut obturationem in profundo oculorum eſſe, humoribus uidelicet craſſis, aut uiſcoſis, aut multis impactis, nullū ſymptoma adeo ægros grauat, uelut uehemens

† Interpres antiq. ita legit hanc partem. Nō oportet amō dicere, quonīã, & ulcera renum, & inteſtinorum, & ueſicæ ſecundū loca, & magnitudinē habent nō paruã, &c.

dolor

dolor circa quodcunq; tandẽ membrũ,non ſane circa oculos ſolos, adeo ut mortem aliqui ul- E
tro elegerint,melius fore rati hanc ſemel obire,q̃ unum integrum diem dolorem ferre.Ego ue-
ro cum in aliis quibuſdam, tum duodecimo de curandis morbis Methodi in uniuerſum manife
ſte ſcripſi tum de dr̃ia affectionum, in quibus uehementer dolent,tum quæ cã uniuſcuiuſq; ip-
ſarum exiſtat.Scripſi item in decimotertio eiuſdem operis omnia,quę neceſſe eſt medicum de
oculorum affectionibus noſſe,& quæ ad ipſam curationes requiruntur. Referam nihilo minus
tamen,& nunc breuibus,capitibus tantum repetitis eorum,quæ ad præſentem tractationẽ vti
lia ſunt,hoc eſt eorum,quæ cum materiæ medicæ doctrina cohærẽt. Nam & liquores,& ſucci,
& ſemina,& fructus,& plantarum particulæ ocularibus compoſitionibus induntur, ueluti etiã
non pauca ex iis,quæ metallica appellantur , aliqua quidem extreme auſtera, & acerba, atque
acria:aliqua uero his moderatiora,& tamen fortia:quemadmodum item aliqua omnis morda
citatis expertia,ac leniſſima per lotionem reddita.

De Pharmacis mordacitatis expertibus,ac lenibus.

Põpholyx igitur lota nulli pharmacorũ mordacitatis expertium inferior eſt : atque ob id ea
utimur ad tenues,& acres fluxiones,capite uidelicet prius,ſimulq; uniuerſo corpore euacuato.
At uero manifeſtũ eſt,q̃ per uenæ ſectionẽ,ac purgationẽ totum corpus euacuamus , per apo- F
phlegmatiſmos uero caput a pituita uindicamus.Põt.n.pompholyx lota,quẽadmodum ẽt ſpo-
dium,atq; amylum,ſimul & moderate humores reſiccare,ſimulq; ne per tuniculas euacuerĩ ea,
* quæ in magnis * ipſorum uenis ſuperflua humiditas continetur,prohibere.Quare ſi quis prius,
q̃ caput ab humoribus ad oculos defluentibus expurget, obturãtibus pharmacis utatur,uehe-
mentem dolorem ex diſtẽtis tunicis efficier, & ex multitudine influentium humorum aliqñ ru
pturam,aut eroſionem ipſorum inducet.Eiuſdem gñis cum prędictis pharmacis ſubtenuis ouo-
rum liquor exiſtit,ex redundanti potens humiditates abluere,& exaſperata oblinere.Verũ ob-
turandi meatus uim cum illis æqualiter non habet,ſicut neq; uim reſiccandi. Atqui fœnigræci
ſuccus,quod ad uiſcoſitatem attinet,ſimilis eſt albo ouorum liquori:diſcuſſoriam autem habet
facultatem,& moderate calfactoriam,atque ob id multos dolores mitigare conſueuit.

De Pharmacis acribus.

Prædictorum pharmacorum ſyluæ ſcđm genus maximè contraria acrium liquorũ materia
eſt,ueluti liquoris cyrenaici,& medici,& ſagapeni,& euphorbij,atq; ſimpliciter loquendo, om
nium uehementer calfacientium citra exaſperationem. Atque hæc ipſa ſylua non ſolum in li-
quoribus,ſed & in ſuccis,& ſeminibus,& floribus,& plantarum fructibus continetur. G

De Extergentibus,ſiue repurgantibus.

Tertio conſequenter poſt p̃dictas,fortis facultas eſt extergentium pharmacorũ,qualis ſqua-
mæ æris eſt,& chalcitidis uſtæ,& æris vſti,itemq; floris eius,& miſyos, ac ſoreos,itemq; ſtibij.

De Erodentibus.

His adhuc aliud quid genus adiacet,erodentium uidelicet,quale eſt auripigmentum, & ſan-
daracha,& Aſiæ petræ flos:participat,& miſy paulùlum eiuſmodi facultate.

De Adſtringentibus.

Eſt & aliud genus pharmacorum,qđ in oculares compoſitiones iniicitur,eorum uidelicet,q̃
natura adſtringunt.Quæ igitur mediocriter hanc uim hñt,influxiones repellunt: quæ uero ue-
hementer,ampliorẽ dolorem infligunt,tunicas exaſperando,q̃ iuuent influxionum imperũ re
pellendo.Miſcetur aũt aliqñ utiliter ex eis parum quid in compoſitiones oculorum aciem exa-
cuentes,utpote,quæ oculorum ſubſtantiam cogant,& adſtringant. Verum quæ mediocriter ad
ſtringunt,lippitudinibus commodiſſima exiſtunt:conferunt autem,& reliquis fere omnibus af
fectionibus cum ulcerum,tum puſtularum,tum fluxionum. Sunt uero eiuſmodi,Folia roſarũ,
& flores,& ſuccus,ericæq; fructus,& nardi ſpica,ampliusq; & malabathri folium,& crocus,& H
lycium,& quæ hypociſtis appellatur. Porrò uehementiorẽ his adſtringendi uim acacia habet,
& omphacium,quæ & ipſa in ſuccorum genere numerantur.Item balauſtium,& cytini, & gal-
læ omphacitides,ex genere eorum ſunt,quæ multum adſtringunt.

De concoquentibus.

Inflãmationes,itẽq; alias affectiones concoquunt hæc,myrrha,crocus,caſtoriũ , & thus, &
fœnigræci cocti ſuccus:q̃ ẽt diſcuſſoria ui prædita ſunt,& p̃ſertim ex eis myrrha. Atq; hæc qui
dem eſt ocularium medicamentorũ ſylua.Et quicunq; ſanè naturali intelligentia præſtant,rõci
nationeq; exercitati ſunt,nihil amplius opus hñt mea inſtructione,potentes nimirum ad ſingu
las oculorum affectiones aptum componere pharmacum.Qñquidem uero pauci tales exiſtũt,
& multorum utilitatis potiorem rõnem habere conuenit, præſtabilius mihi uiſum eſt compoſi
tionis ipſorũ rõnem integre recenſere,ubi repetiuero prius, perſpicacitatis gratia, cõem in ge
nere uim ſingulorum, quorum mentionẽ feci pharmacorũ : Quæ uniuerſim quidem in quinto
De ſimplicium pharmacorũ tractatione cõmentario a me relata eſt, & per conſequentes ſex li
bros particulatim vſq; ad extremum. Vtar aũt appellationibus facultatũ in pharmacis, iiſdem
quas in p̃dicta tractatione poſui: Velut exẽpli clarioris gratia, quædã ſubſtantia terreſtri dico,

citra

A citra refrigerationem manifeſtam,aut caliditatẽ,in medio quodammodo utriuſq; conſiſtentia:
atque ex his aliqua quidem parum quid ex frigiditate,aut caliditate complectuntur, aliqua ue
ro in totum nullam eiuſmodi facultatem ex ſe oñdunt:Totũ aũt hoc genus pharmacorum em-
plaſticum,hoc eſt meatus obducens,& obturans,appellari,contrariam uim hñs iis, quæ ab ob-
turatione liberantia ecphractica ſunt appellata : qualis eſt Samius aſter , magis tenuiũ partium
exiſtens,q̃ quæ ſimpliciter Samia terra appellatur:& põpholyx lota,uelut ẽt cinis eius lotus,&
cadmia uſta,ac lota.Vr̃ aũt mihi parum quid exterſorium in ipſa cadmia ineſſe,ſiue poſt uſtio-
nem,ſiue citra eam lauetur.Pompholygi uero,& ſpodio parum quid adſtringens ineſt:quemad
modum ẽt plumbo poſt uſtionem,& lotionem, nam & hoc pharmacum oĩs acrimoniæ expers
eſt,parum quid adſtringens hñs:neq; refert,ſiue maſculino, ſiue muliebri gñe pompholygẽ di-
cere uelis.Eodem modo ẽt amylum habet : quod & ipſum lotũ exquiſite mordacitatis expers
eſt,& medium,ut neque adſtrictionem,neque acredinem habeat , hoc eſt neq; frigiditate , neq;
caliditate participet.Quin & ceruſſa lota proxime ad facultatẽ uſti,ac loti plumbi accedit: ma-
nifeſtumq; ſignum ſtringenti exhibetur,ꝙ penitus qualitatis oĩs expers ſit,id quod amylum,&
ſamius aſter,guſtu,& odore oſtendunt. Vniuerſum igitur hmõi pharmacorum genus, ſiue exi-
B guam in guſtu,aut odore qualitatem exhibeat,ſiue penitus nullam oſtendat,conſimiliter,ut pu
riſſima aqua qualitatis expers noĩatur, & per ſolam terreſtrem ſub̃am moderate a natura reſic
cat . Quapropter ẽt longiori tp̃e commoditatem ex ſe proficiſcentem ſenſui perceptibilem fa-
ciunt,utpote quæ per primos dies nihil iuuiſſe putentur.Adhibentur tñ a medicis tanquã acri-
moniæ expertia circa ægrè curabiles affectiones,in quibus ulcus eſt, ſiue ſolum, ſiue cum ero-
ſione corniformis tunicæ,& prolapſu vniformis appellatæ,ſeroſis humoribus longe mordaciſſi-
mis affluentibus:In his.n.nullum aliud pharmacum conuenire poteſt,utpote cum adſtringẽtia
cohibeant effluentes humores, atque per hoc dolorem ex mordacitate ipſorum obortum intẽ
dant:Acria uero affectionem ſimul adaugeant,ſiue in ſolis oculis affectio ſit, in eiuſmodi malũ
habitum partibus perductis,ut quod influit corrumpant:ſiue etiam ipſum,quod influit,uitiatũ
ſit,aut ꝑꝑ ſolum caput,aut etiam ob totum corpus,tale exiſtens. Vnde etiam affectam partem
quò ad curationem apta fiat præparamus,tum totius corporis purgationibus, tum reuulſioni-
bus,primum quidem ad infernam corporis partem,deinde ẽt ad occiput,& capitis cutem. Vti-
Al.5.f.3.c.1, cap.122.g mur etiam ſectionibus arteriarum qñque retro caput,porrectas iuxta aures arterias incidẽtes,
Exeidimus quoq; partem arteriarum in temporibus, tñ ut curemus in tunicis oculorum factã
C affectionem,ob quam etiã bonus ſanguis per uenas ad ipſas tunicas delatus corrumpitur . Ad
has igitur affectiones ſolas conuenire vr̃ prædictorum medicamentorum genus,citra mordaci
tatem reſiccans in affecta parte uitiatos humores,qui ut dictum eſt,id quod influit corrũpunt,
Adſtringentium.n.facultas, neq; reſiccat talem affectionem , cohibetq; mordacium humorum
ſeroſorum effluxus:Calidorum uero,& acrium facultas,non ſolum nihil iuuat,ſed ẽt ſimul au-
get mordacium humorum qualitatem.At uero relaxantium, ac diſcuſſoriorum pharmacorum
uis euacuare quidem põt,quod generatur: uerum ulceratum neq; renutrire , aut ad cicatricem
perducere põt,neq; quod procidit retrudere,& concludere:Quemadmodum etiam neq; con-
coquentium facultas id præſtare poteſt,etiam ſi concoquere affectiones non paruum commo-
dum complectatur:Ex eorum uero genere ſunt crocus,myrrha, & thus,quemadmodum dixi,
Quid porrò dicere refert de his pharmacis,q̃ acidas,aut amaras hñt uires,ꝙ mordacia, & exa-
cerbatiua eiuſmodi affectionum exiſtant?Verum his adhuc ampliore malitia prædita ſunt,quę
nitroſam,aut ſalſam,aut auſteram uim hñt.Reliquum igitur eſt genus id, quod ulcera cum acri
fluxione curare põt,eorum uidelicet, quæ paulo ante mordacitatis expertia pharmaca dixi , q̃
longiori tp̃e affectæ partis uitiatum humorem conſumunt.Appellantur talia a medicis †colly- † Additur in
D ria lybiana,& cygni,ob colorem quidem album,qualem etiam cygni habent,præualente in ip antiquo codi.
ſis amylo,& terra ſamia,ac ceruſſa rhodiaca.Nam & aliàs optima hæc eſt,& colore albidior,ac ῥευτικοῖς, i. hu-
leuior,magiſq; tenuium partium,quàm quæ in alio quopiam loco conficiantur.Cæterũ in qui- moribus.
bus alia pharmaca prædominantur,colorem iuxta ſuam ipſorum ſubſtantiam efficiunt , ueluti
ſi quis albo colori paucum cœruleum admiſceret.Hæc ipſa uero collyria quidam in cotibus te
runt boni ſucci lacte ex nutricum vberibus inſtillato , ut obductoriam meatuum vim , quæ in
ipſis ouis eſt euitent , cum in lacte ſeroſa quædam exterſoria vis contineatur , cuius uſus con-
gruens eſt ad propoſitam curationem . Relatum enim in tertio curandi methodi eſt , ꝙ ulcera
explenda citra acrimoniam extergentibus medicamentis opus habeãt.Quòd ſi huiuſmodi lac
haberi nequeat,per fœnigræci decoctum collyria terere præſtiterit , utpote quod exterſoriam
quandam uim habet,qua oua ipſa in totum carent .

De Aſpritudinibus palpebrarum.

Cũ ægre curabiles p̃dictæ affectiones exiſtant,adhuc moleſtius ſe extẽdunt,ubi acceſſerint
aſpritudines palpebrarũ , a quibus ẽt in lippitudinibus oculorum tunicæ conciſæ dolore affli-
gunt.Verũ in illis audemus ad inflãmationis ꝓpria pharmaca miſcere paulũ quid de extergen-
tibus,uelut eſt collyriũ ex uino aſpritudinibus accommodatum , quò primum ea,q̃ palpebris
ſuccre-

ſuecreuerint,deprimantur:ubi uero inflammatio oculorum mitior euaſerit,aſpritudines repur E
gentur:In his uero,qui ulcus hñt cum mordaci fluxione , impoſſibile eſt eiuſmodi uti pharma-
co : cotniformis.n.tunica amplius erodetur , & uniformis magis procidet , & uehemens dolor
hoīem apprehendet, augebiturque malignitas fluxionis. In hmōi itaq; affectionum complexu
medici ad conſilij inopiam redacti,ſolum remedium uelut in deſperatis reppererunt , ut palpe-
bras ipſas inuerſas citra pharmacorum uſum repurgent,& abſtergant,Aliqui quidē ſpecilli cō-
cauo ſuperficiē deradentes,deinde molli ſpongia id,qđ defluit excipientes,palpebrasq;,qđ ad
reliquū aſpritudinis,ad æqualitatē redigentes: Aliqui uero ēt marinorum quorundam aīalium
coria in ſuperficie aſpeta in eiuſmodi uſum cōgrue adſumunt.Quidam ex præceptoribus meis
ēt ex pumice collyrium fecit,atq; eo uerſis palpebris aſpritudiues deradebat.Manifeſtū eſt aūt
pumicem exquiſite læuigatum eſſe oportere,atq; ubi id factum fuerit cum tragacātha,aut gum
mi in collyrium formari . Cæterum ubi tp̄is progreſſu per prædicta collyria fluxio fuerit ſeda-
ta,audemus iam pharmaca,quæ extergant,palpebris admouere,parum tñ quidpiā ex eis prin-
cipio admiſcendo: qđ ubi hō perpeti poſſe uidebitur , paulatim copiā augebimus . Poſtq̄ uero
palpebræ moderate habuerint,& fluxus fuerit reſiccat⁹, caua ulcera collyrio ex thure explere
oportet,ita vt in principio pauxillū collyrij ex uino ei admiſceamus,& paulatim eius copiā ex F
tendamus,ut ne palpebræ amplius tunicas oculorū infeſtent,& ulcera mūda reddita exacte im
pleantur,& ad cicatricem perducantur.De his itaq; ſufficiēter dictum eſt.Tranſeundi.n.iā tem
pus ad reliquas oculorum,tum affectiones,tum pharmacorum ad eaſdem compoſitiones .

De Lippitudine , ſiue Ophthalmia. *CAP. 2.*

EXordium aūt a frequentiſſima oculorum affectione ſumam,quam proprie ophthalmiā,hoc
eſt lippitudinem,appellant.Eſt aūt velut didiciſtis,inflammatio tunicæ os capitis, & calua-
riam ambientis. Neq; refert ſi pelliculam quis,aut quocunq; tandem noīe appellare uelit . Vo-
cant autem,& membranam agnatam,propterea ꝙ aliis,quæ oculum ipſum cōſtituunt, tunicis
forinſecus agnata ſit,ligamentum exiſtens toti oculo ad circumſita oſſa:& ob id oſa,q̄ circum-
circa oculos ſita ſunt vſq; ad malas q̄nque in uehementi lippitudine ſimul attolluntur.In propa
tulo itaque eſt , omnia pharmaca hmōi affectionem curantia ſub cōem oīum inflammatorum
curationem cadere,aſſumereq́; neceſſario quippiam pro partis ipſius natura, quæ excellentem
mollitiem,& ad hoc,ut lædatur,aptitudinem ſuper oēm totius corporis cutem nacta eſt,ꝑpter A.l.3. [illegible]
ſenſus ſubtilitatem,& ſubſtantiæ raritatem. Adhibenda ' ſunt autem pharmaca repulſotia non c.9. [illegible]
exaſperantia , hoc eſt non uehementem ſortita adſtrictionem , ſed quæ tum propria ſua ſuba G
ſunt moderatiora,tū lenitiui liquoris admiſtione adhuc magis talia fiant. Lenitiuos autē liquo
res dixi oui candidum,& fœnigræci decoctū,& ad hæc amplius ipſum lac:in quo prouidū eſſe
conuenit,ut iuuenculæ ſimulq́; boni ſucci fęminæ exiſtat,uberibus ipſius in eotē, in qua colly
rium teritur expreſſis, quo calidum adhuc oculis infundatur.Cæterum hoc in uehementi dolo
re afflictis,aut propter inflāmationis magnitudinē,aut ob influentium humorū acritudinē, fa-
cere cogimur.Vt plurimum uero albus oui liquor cum accōmodatis pharmacis lippitudines cu
rare ſufficit,per collyria uidelicet Monohemera,hoc eſt nnius diei appellata. Adeo.n.hæc non
parum ſępe magnas inflāmationes mitigauerunt,ut in ueſperā quidem homo balneo uteretur:
in ſequēti uero die nardino collyrio ad inſtaurationem,& corroborationem inſūgeretur.Admi
ſcere aūt ei circa primā inunctionem minimum quiddā acrium , & ſiſtentium medicamentorū
oportet,& circa ſecundā paulo amplius quiddam priore.Sufficiunt.n. hæ duæ pharmaci adhibi
tiones,& deambulatiuncula aliqua non multa ante balneum.Porro collyria Monohemera ap-
pellata,quędam priuatim fæculenta dicta multam in ſe habent acaciam:quædam ſiue oīno exi
guam,ſiue neq; in totum habent . Complectuntur aūt alia quidem æris ſquamam: alia uero æs
uſtum exiguū additis multis aliis,q̄ mediocriter adſtringunt,& concoquūt,& diſcutiunt . Talia H
āt ſunt,crocus,myrrha,lycium Indicum:& caſtorium quidem, & thus citra adſtrictionē conco
quunt,ſimulq́; diſcutiunt.In quibus igitur adſtringentia prædominantur,plurimū oui liquorē,
& pauciſſimum pharmacū eſſe oportet, præſertim ſi quid ex metallicis pharmacum in ſe com-
plectatur: In quibus uero crocus,& myrrha,caſtoriūq;,ac thus,& lyciū pręualeant,paulo craſ-
ſiore pharmaco utendum eſt.Fomentum præterea omnino adhibendum eſt ipſis per ſpongiam,
ſi quidem mediocris ſit dolor , ſemel aut bis in die:ſi uero uehemētior dolor urgeat,pręſtat ter,
aut quater,& ſæpius uti in longis præſertim æſtiuis diebus.Fiat autem fomentum per meliloti,
& fœnigræci decoctum.De lippitudine itaq; ſatis dictum eſt,deinceps de ulceribus dicam.

De Vlceribus oculorum. *CAP. 3.*

VLcera oculorum eandē ſcđm genus curationē requirunt,quā alia ulcera, eā uidelicet,quā
pet longum in tertio,& quarto curatiuæ methodi recenſui:uerum ob partis naturam q̄ le
niſſima adhibenda ſunt,ex quorum numero id,quod ex pōpholyge lota cōſtat,eſſe dixi.Admi-
ſcenť eis ēt ſucci quidā nō ſolum oīno mordacitatis expertes,ſed qui ēt uehementiſſimos dolo
res mitigare poſſunt,uelut eſt mandragoræ ſuccus.Quidā ēt polygoni ſuccū admiſcuerūt,quē-
admodum alii ipſorum etiam ouorum candidum.Manifeſtum uero eſt, ꝙ ubi iā propemodum
inſtat

A inſtat tp̄s præparandi pharmacum,tum demum hmōi admiſcentur,ꝓpterea ꝙ facile aceſcāt. Eo-
dem tp̄e etiam roſarum additur ſuccus.Ceterum ſylna medicamentorum,quæ proprie ad ocu
lorum ulcera pertinet,itidem ſcopum habet,ut ulcus mundum ſeruetur,utpote partium natu-
ra ipſum explente,& ad cicatricem perducente,quemadmodum in aliis ulceribus eſt ꝑdictum.
Si itaq; inflammatio adhuc circa oculum exiſtat,aut quiſpiam ēt dolor,collyria ex thure,& me
tallicis lotis,& ſuccis mordacitatis expertibus adhibentur: ubi uero ſordida reddita ex eorum
uſu ulcera fuerint,de repurgātibus quippiā admiſcere oportet,quale eſt Paccianū ex uino cro-
ceum,quo utimur , minimū quid ex eo ꝑdictis pharmacis addentes . Habet aūt hoc plurimum
in ſe crocum,unde ēt croceum appellatur:habet ēt ex repurgantibus metallicis aliqua, qua ꝓpter
ēt aſpritudines extirpat non paruas modo,ſed magnas , quas ſycoſeis Græci a granorum ficus
ſimilitudine appellant:attenuat itē pterigia hoc eſt oculorū ungues. De his itaq; medicamētis
paulo poſt dicetur.At uero ulcera,q̄ per eroſionem tunicæ corniformis fiunt,ut ēt ex uniformi
quid pronuat,manifeſtū eſt,ꝙ tum ꝓpter ſe ipſa,tum ob prolapſionem repellentibus, & adſtringē
tibus pharmacis opus hn̄t.Conandum eſt aūt,ut ex ipſis eligamus,quæ nullam aſpritudinē fa-
ciunt.Verum his contraria pharmaca, hoc eſt diſcuſſoria,puſtulæ expetunt , & pus quod intra
B corniformem eſt generatum.Recentia igitur,& adhuc inflammata pharmacis ex myrrha,thu-
re,& croco ſedantur:uetuſtiora aūt ex diſcuſſoriis ēt quid depoſcunt,quemadmodum itē indu
ratæ inflammationes tunicarum. In his.n.& per acres liquores hæc ipſa pharmaca in collyrio-
rum formam redacta proficiunt , & quæ priuatim a medicis inunctiles liquidæ compoſitiones
appellantur,quales ēt in iis,qui ſuffuſionis principium ſentiunt,apparant. In pterigiis uero , &
ſycoſi repurgantia,ut dixi pharmaca adhibentur,partim in collyriorum formam reducta,par-
tim arida citra alicuius figuræ inductionem : in quibus aliqui etiam ex erodentibus pharmacis
aliquid addiderunt.His uicina ſunt, quæ ſcabras in palpebris affectiones perſanant , atq; ob id
pſorica appellantur . Fortiſſima uero omnium ſunt , quæ antiquos callos liquefaciunt,& quæ
pterygia dicta curant,ex repurgantibus,& erodentibus medicamentis conflata.

De ocularium Pharmacorum uiribus. CAP. 4.

PORrò cum iam oīum fere in oculis affectionum, pharmacorumq; eorundem,ſecundum ge-
nus expoſitionem fecerim:relataq; ſint a me pharmaca ſcd̄m genus mordacitatis expertia,
qualia ex lotis metallicis componi dixi : melius fore mihi uidetur ſi etiam aliorum ocularium
pharmacorum uires exponam.Ex hoc.n.exiſtimo ad componendum promptiores futuros , &
C de iam compoſitis fœlicius iudicaturos eos,qui in ipſis fuerint exercitati.Cum igitur mordaci
tatis maxime expertia ſint pharmaca,q̄ dixi: ſintq; acrimoniæ oīs expertes tres liquores, quo-
rum primus fœnigræci decoctum erat,alter lac,tertius tenuis ouorū liquor:in hoc gn̄e eſſe exi
ſtimandum eſt tum gummi,tum tragacantham.Et niſi prædicta tria copiaq;,& uſu prompta, &
expedita eſſent,poſſimus parum gummi,aut tragacanthæ in multa aqua maceratum in eundē
uſum uelut illa aſſumere:ita ut per ipſa in medica cote collyria tereremus, & per ſola ēt infuſa
ſeroſos in affectis oculis generatos humores elueremus.Sed tamen ēt nunc ipſis circa omnia fe
re collyria utimur: pauciſſimis enim demptis,omnia poſtquā trita ſunt,moderatè his ipſis phar
macis madefacta excipiuntur.Vnum ſane hoc genus ocularium pharmacorū numeretur, in tri
bus liquoribus,tragacanthaq;,ac gummi,& lotis metallicis cōtentum. Alterum uero genus eo
rum eſt,quæ exiguā habent mordacitatem,propterea,ꝙ quædam eis admiſta ſunt,quæ parum
adſtringunt,& extergent:qualia pharmaca ſunt roſæ,& thus,roſæ quidē paucā habētes adſtri-
ctionē,thus uero modicā uim extergendi.Et cum thus mediocriter calida ui prȩditum exiſtat,
eam ob rem habet quid cōcoctorium,& quod dolorem ſedat.Ex eodē genere cum ipſo, quan-
tum ad concoctionem,& diſcuſſionem attinet,cenſendus eſt crocus,& myrrha:quæ inter ſe in
D eo differunt,quòd crocus moderate adſtringat,myrrha uero citra adſtrictionem nō ingenero-
ſe diſcutiat,& reſiccet humiditates.Suntq; ſane hæc uiribus præſtantiora thure : & ob id etiam
maiorem diſcutiendi uim habent: uerum exterſoria ui carentia,ad ulcerum curationem thure
inferiora exiſtunt. Huius generis medicamentorum,concoctorii inquam,& diſcuſſorii, Lyciū
quoque eſt,& Caſtorium: neque obſcurum eſſe puto, Indicum lycium à me dici,nō hoc,quod
apud noſtros populos prouenit . Poxime uero ad horum facultatem accedit Sarcocolla dicta,
quæ concoctorium,& diſcuſſorium eſt medicamentum:atq; ipſa magis adhuc Galbanum præ
dictas uires habet . Meliloti uero decoctum ad concoctoriam facultatem aſſumpſit etiam quid
adſtrictorium,eiuſdem fere generis,cum croco exiſtens . Iniicitur etiam in oculares compoſi-
tiones lapis Hæmatites appellatus,humores reſiccandi uim habens,uelut , & Cadmia . Mitius
autem pharmacum lapis ipſe,quàm cadmia exiſtit,ut pote ex humida ſubſtantia,non terreſtri,
uelut cadmia,generationem adeptus.Hanc enim eius naturam indicat ſolutio, quæ fit in medi
ca cote,cum per attritionem cum liquore quopiam in ſuccum reſoluitur. Quin & cum ſolus ꝑ
ſe citra liquoris alicuius affuſionem terit̄, nō in terrea fragmenta diſſoluitur uelut cadmia, ſed
in æqualium partium,& cohærens corpus.Cōſimilis ſubſtantiæ ei eſt,& lapis Schiſtus appella-
tus , ſed fortiorem facultatem habet . Quòd uero Stibium appellatur , illotum quidem fortem

ex

ex ſe oſtentat adſtringendi facultatẽ: lotum uero exoluitur, ut propè ad mordacitatis expertẽ E
uim accedat. Vehementẽ aũt extersoriã facultatẽ æs uſtum habet, itemq; ſquama eius, & flos.
Neq; minus efficax, ſed minus mordacitatis expers chalcitis uſta eſt. Quòd ſi lauẽtur talia phar-
maca, extersoria quidẽ adhuc manent, tanto aũt efficacia imbecilliora, quantum mordacitatis
magis expertia fiũt. Huius gñis ſunt ẽt Miſy, & Aerugo, fortiſſima pharmaca iis, q̃ ſycoſi, & cal-
lis conueniunt admiſta. Quidã uero ipſis ẽt gallas iniecerunt, uehementer adſtringens pharmã
cum: quẽadmodũ aliqui chalcanthũ neutro gñe appellatum, atq; ẽt, ut aliqui uſurpãt, chalcan-
tum, tum maſculino, tum muliebri gñe, qđ ad adſtringendum unà cum acredine uehementiſſi-
mum inter hæc oĩa pharmacum exiſtit. Manifeſtum eſt aũt, ꝙ multo moderatius reddit̃ uſtum
& lotum. Ad hãc ſyluam pertinet ẽt Stomomatis ſquama. At thuris cortex adſtringit quidem
& ipſe non ingeneroſe, uerum prædictis oĩbus longe inferior eſt. Atqui & Miſy ipſum tum ad
eaſdem affectiones, tum amplius ad ſcabras palpebras quidem in collyria miſcuerunt. Qñquĩ-
dem uero, & mannæ quidam mentionem fecerunt, & ṽt aliquibus nihil a thure trito, ac læuiga
to differre, cognoſſe operæpretium eſt, ꝙ mannam proprie appellant, id qđ excuſſum ẽſt a thu
re circa magna onera confracto: anfertũtur.n. ſimul ab ipſo fragmenta q̃dam parua corticis thu
ris. Quare a thure differt tale pharmacum in hoc, ꝙ parum quid adſtrictorium adſumpſit. Quæ F
cunque igitur ex adſtringentibus multam terream compagem hñt, aſpritudines, & ſycoſus, ac
callos cõſumunt. Cæterum, quæ ex ſuccorum gñe ſunt, uelut Omphacium, & Hypociſtis, eluun
tur facile in ſublitionibus diffluentia ſimul cum lachrymis. Ex hoc gñe eſt, & Glauciũ, & Aca-
cia. Citra mordacitatem uero exterget cerui cornu uſtum, uelut ẽt caprarum. Dictum eſt autẽ,
& thus ex talium gñe eſſe, uerum hoc, uelut dictum eſt, oĩno exigua participat extergẽdi facul
tate, doloris ſedatiuum, & concoctorium exiſtens. Cornua uero prædictorum aĩalium extergẽ
di quidem uim hñt, ſed neque dolorem ſedant, neque concoctoria facultate prædita ſunt, frigi
di nimirum, & ſicci temperamenti exiſtentia. Habet autem, & quod Armenium uocatur, exter
gendi uim, quemadmodum & atramentum Indicum appellatum, & ob id ſane ulceribus inflã-
matione carentibus citra moleſtiam adhibetur. Miſtæ uero quodammodo facultatis eſt aloe,
ueluti etiam roſa: habet enim quid in ſe amarum, quod extergendi a natura aptitudinẽ habet,
ineſt autem ei etiam quid adſtrictorium, ut committat, & ad cicatricem ulcera perducat.

Quæ ad ſcabras affectiones conueniant.

Ex pharmacorum ad ſcabras in palpebris affectiones conuenientium numero ſunt Sales am
moniaci: & Lapis Aſius tum ipſe, tum flos ipſius: & quod pſoricum appellatur, nõ ſimplex, neq; G
ſponte naturæ productum, ſed præparationis modum quendam hñs: quem ẽt Dioſcorides cõ-
ſcripſit, & alij fere oẽs, qui de medica materia commentati ſunt. Admiſcetur his, & Miſy uſtum,
& ſandaracha, & quod a ueteribus Græcis Arrhenicum, noſtro uero æuo Arſenicum appella-
tur. Ex medicamẽtis uero aromaticis, id eſt odoratis Caſia, & Malabathri folium. Quin & amo
mum, & cinnamomum quidam ocularibus compoſitionibus admiſcuerunt, cum diſcuſſoriam
quidem uim habeat cinnamomum, reliqua uero etiam adſtringendi facultate participent. In
communi porrò de omnibus repurgantibus, ſiue extergentibus, & rhypticis a Græcis appella-
tis medicamentis, id noſſe oportet, tum eis, quæ moderata ſunt, tum eis, quæ ſycoſus, & callos
conſumunt, ꝙ hęc omnia etiam ad cicatrices craſſas conueniant. Attenuant enim ipſarum craſ-
ſitudinem, & ſubſtantiam ſuperficiei deradunt, ac remouent.

Quæ induratis auxilientur.

Cõpoſitiones, q̃ ad induratas oculorum tunicas conueniunt, ex ſuccis cõſtant, & ammonia-
co thymiamate, quemadmodum ẽt antea dixi. Miſcentur aũt eis moderatiora quædã, quæ ui-
ribus eorum tamen non obluctentur, myrrha uidelicet, & thus, & galbanum, aliaq; conſimilia.

Quæ Suffuſis conueniant. H

Ad ſuffuſos uero quidã medici liquida pharmaca cõpoſuerunt. Ac prima fere oĩum cõpoſi-
tionum eſt, quæ ex fœniculi ſucco, & hyænæ felle; ac melle attico conſtat: quidam uero ẽt ca-
prinum fel addiderunt. Verum poſtea alius aliud fel admiſcuit, alius galli, alius uiperæ, alius te-
ſtudinis marinæ, alius callionymi piſcis. Nunc uero in pretio eſt Pharmacum ex felle ſcarorũ:
quemadmodum, & quod ex myrrha ſtacte conſtat. Promiſſiones itaque omnium horum phar-
macorum magnæ ſunt, uerum effectus aliquando nullus, aliquando ualde exiguus.

De Aridis medicamentis oculis conducentibus. *CAP. 5.*

EX præſcripta materiæ medicæ ſylua cõpoſita ſunt a medicis pharmaca arida, q̃ priuatim ab
ipſis arida collyria appellant. Quorum aliqua quidem callos, & ſycoſus conſumunt, excre-
ſcentẽ itẽ iuxta naſi angulum carnem, encanthida appellatam, & pterygia, quæ ẽt ungues dñr.
Aliqua uero ſcabris palpebris conueniunt, & ad palpebrarũ defluuia, quæ Mylphæ appellãtur,
conducunt: uerum aliam ab acribus collyriis facultatem hñt, unde ẽt a quibuſdã medicis Apo
dacrytica, id eſt delachrymatiua, & repulſoria appellãtur, uelut ẽt ipſa collyria uiſa ſunt appel-
lari. Ex his aũt pleraq; ẽt obtuſe cernentibus, ſiue per ætatem, ſiue craſſitudinem, aut frigidita-
tem humorum in oculis, aut ẽt flatus caliginoſi redundantiã, id contingat, non parum proſunt.

Aliqua

A Aliqua deindè ex aridis pharmacis affectionē aliquā in oculis cōgregari ꝓhibent, impediēdo
uidelicet influxiones humorū,ex quibus oculi lædi conſueuerunt. Præſtantiſſimū uero horum
apparuit,& experiētia iudicatum eſt,qđ ego cōpoſui,& ob id apud multos in uſu eſt, ac fere ꝑ
oēs gentes,quibus imperant Romani.Ac primum ſane ipſius cōpoſitionem ſcribā, cum ꝓſtan-
tius putem eſſe nullis oīno affectionibus corripi,q̃ eas,quæ iam pręoccuparunt,optime ſanare.
Qn̄ uero ēt Aſclepiades plurimamq;,& optimam tum aridorū,tum liquidorum collyriorū con
ſcripſit ſyluam,ab aridis primum initio facto:& ego ſane mihi recte facturus uideor,ſi cōſimili
ſcribendi ordine utar.Quare ubi meum aridum adſcripſero,deinceps oīa, q̃ Aſclepiades hēt in
primo externorum,quē Marcellæ inſcribit,iuxta ipſius ordinē ſubiungā. Et poſt hæc cataplaſ-
mata oculis accōmodata,agglutinatoriaq;,& inūctilia pharmaca ab Aſclepiade deſcripta adii-
ciā.Præſtabilius.n.mihi vr̄ & iſtorum ordinē in ſcribendo ſeruare, atq; ita ad collyria,ac liqui-
da pharmaca tranſire,omnibus appoſitis,uelut Aſclepiades ipſe recenſuit,illius ipſius uerbis.

Pharmacum aridum ad tuendum oculorum ualetudinem à me compoſitum.

Vtiliſſimum ſanis oculis ꝓſeruatiuum ego cōpoſui pharmacum,quod oēs iā in uſu hn̄t. Vri-
tur Lapis Phrygius in minutas partes confractus, ut maior tn̄ ſit nuce, q̃ pontica a quibuſdam
B uocatur,ab aliis nux parua.Modus urendi idem,qui in aliis eſt, lapide in ollulā nouā coniecto,
deindeq; ollula forinſecus luto circūlita operculum perforatum,uel in ſolo uertice:uel qđ me-
lius eſt,ēt circa alias plures partes imponimꝰ,quò ꝑ ipſa foramina fuliginoſæ, & fumoſæ eorū,
q̃ uruntur,exhalationes facilius efferantur.Poſtq̃ uero totus lapis ignitus factus fuerit, tū ſane
ollulā in purū quoddā uaſculū euacuare oportet, butyrūq; infundere non uetuſtū, & circum-
agitare uſti lapidis partes,donec oēs extinguantur,atq; tunc ceſſare:Et ſic rurſus eaſdē in ollu-
lam coniectas urere,rurſus prunis candefactis ab igne ollulā imponēdo,ut nihil fumoſum in ſe
hēant:uentilatione ēt eaſdē excitare cōuenit,quo citius uſtio perficiat:Deinde cū iā igniti fa-
cti fuerint lapides,& nulla amplius ſuligo efferē,rurſus eoſdē eximere oportet, & uino falerno
extinguere,aut aliquo fuluo,& odorato,uelut eſt tmolites,ariuſiūq;,& lesbiū. Deinde rurſus in
ollulā cōiectos tertio urere:& poſtq̃ ignitus fuerit lapis,rurſus extinguere melle attico nō mul
to:reddetur.n.pharmacum non aridum, ſed uiſcoſitate aliqua ꝓditum. Cæterum pluribus die-
bus trita,& ꝑleuigata in promptu hr̄e oportet, ita ut in tenuiſſimum puluerē redacta ſint ſub-
ſcripta.Aeris uſti unc.j,qđ eſt.ʒ.viii:piperis albi tantundē:folij malabathri tantundē:ſtibij he-
miolium,qđ eſt.ʒ.xii:his admiſce lapidis uſti lib.j.Et poſtq̃ oīa probe fuerint læuigata, & repo
C nere medicamentum uelis,adiice opobalſami Syriaci ſeſquiunciam,quod totū.ʒ.xii,facit. Sit
uero opobalſamū tenue,& pellucenti compage,non craſſum,quēadmodum ſolet in uaſis circa
fundum conſidere,ac ſpiſſari:quod.n.ita craſſum eſt,ariditatē pharmaci impediet. Porro uſus
ipſius ad ſolas palpebras cōpetit,cū ſpecillo inducti,citra tunicarū ipſius oculi contactū.Vt plu
rimū itaq; ſufficit circa ſolam infernā palpebram ſpecillum inducere. Nihil uero uetat etiam ſu
pernam palpebram ſimiliter illinere,ubi præſertim pharmaco opus fuerit,hoc eſt ubi iā manife
ſte perturbationem quandā perceperit oculus:non tamen expectare conuenit donec id fiat.Ve
rum præoccupare oportet circa primū affectionis ſenſum,in omni tp̄e diei,ēt ſiquis biberit,&
cœnauerit.Et plane freqūes eius cōpetit uſus cū cautione,ut dixi,nē tunicæ oculorū eo cōtin-
gantur.Oportet aūt,& eū cui inducitur pharmacum palpebras euertas,& extentas exhibere,&
cum inungitur nequaq̃ cū ipſis nictare.Hoc ſane pharmacum à me compoſitum eſt, non per-
mittens eū,qui ipſo recte utatur oculorum lippitudine apprehendi.Deinceps uero quæ ad affe
ctiones commoda ſunt medicamenta conſcribam,initio ab iis, quæ Aſclepiades ſcripſit facto,

Arida Pharmaca ad oculos ob Aſclepiade conſcripta. CAP. 6.

IN primo libro Pharmacorum externorum,quæ Marcellæ inſcribit,in hunc modū hęc uerba
D ſcribuntur. *Aridum ex pſoricis Heraclidæ ad circumroſos oculorum angulos.* Spodii cyprii.ʒ.iiii,
omphacii aridi.ʒ.duas,*nardi obolos tres,piperis fricti grana* quindecim: tritis utere. *Pſoricū* * Al.vnam.
Aely. Cadmiæ.ʒ.iiii,æris uſti.ʒ.ii,cum aceto in Sole terito,& reſiccato: rurſumq; læuigatis, & * Al.octo.
repoſitis utitor. *Aliud.* Cadmiæ.ʒ.i,æris uſti drac.i,nardi indicæ,ʒ.i, piperis fricti obolos duos:
tritis utere,ut pharmaco uehementer commodo. *Aliud.* Chalcitidis partes duas,cadmiæ partē
unam,tuſa & cribrata terito in Sole,adiecto uino ſufficienti:deinde reſiccato,& læuigatis repo
ſitis utitor. *Ex libris Philoxeni aridum Acharíſton.* Cadmiæ.ʒ.ii,chacitidis drac.octo,aloes obo
los ii,æruginis obolos duos piperis grana x,florum roſarum drachmā unam:tritis utitor. *Eiuſ-
dem ad lippitudinem ſiccam,& Sycoſin,putreſcētia,& excreſcentem carnem* Cadmiæ drach. decem,
chalcitidis drach.octo,piperis grana xv,nardi celticæ drach.unam. Cadmiam,& chalcitidem,
cum uino terito:atq; ubi exaruerint,nardum,& piper iniicito, ac in puluillum redactis utitor.
Aliud. Cadmiæ drach.*uiginti,chalcitidis drach.*quadraginta,nardi indicæ drac.duas,myrrhæ * Aliter octo.
torrefactæ drachm. duas, piperis grana trigintaquinq;,cum aceto acerrimo apparato. *Capito* * Aliter duas.
l.j.fu.3.t.2 *nis ad lippitudines ſiccas,& oculos humectos,ac angulos cicumeroſos,& palpebras ficoſas.* Cadmiam cy
l.5;2.2 priam ad polentæ magnitudinem cōfringimus,deinde attico melle ſubactam in uaſculum ficti
le coniicimus.Huius autem ore obturato,ac luto circumlito,foramen iuxtam mediū oris faci-
mus,

mus,quò id,quod aſſatur inde tranſpiret. Ipſum uero naſculum intra prunas erectũ ſtatuẽs, ſuc E
cenſis prunis urimus. Atq; ubi exignitum fuerit, exhalationũ per foramẽ elatarum animaduerſionem habemus:quæ ſi nigriores efferãtur,amplius urimus:cum uero albidiores apparuerint, aſſationem ſufficientem factam putamus; ablatoq; uaſculo,& dẽpto operculo,cadmiã uino Italico extinguimus,& in pilam translatũ terimus,reſiccatamq; ad pharmaci cõfectionem reponimus,q̃ hoc modo hẽt.Cadmiæ.ʒ.viii,æris uſti drach.viii.ſtibii drach.viii,tritis,& ablatis utere, cum ſpecilli extremo palpebris mane,& ueſpere ex eo ſublitis. *Aliud.* Cadmiæ uſtæ uelut prædictum eſt,drach.viii,æris uſti drac.viii,ſtibii drac.iiii,armenii drac.ii:tritis & repoſitis utitor. Nos cadmiã,& reliqua adipe uiperę excepta aſſauimus,deinde uino extinctis,ac tritis uſi ſum⁹.

Pharmaca ex lapide hæmatite ad ſcabras palpebras accõmodata,Capitonis ocularij. Cadmiæ cypriæ drach.xxiiii.lapidis hæmatitæ drac.vi.in alio exemplari drac.xvi:æris uſti drac.xxiiii.Arida ad polentæ magnitudinem contunduntur, melleq; excepta uelut prædictum eſt, aſſantur,ac uino extingũtur:deinde reſiccata læuigantur.Vſus demonſtratus eſt. *Aliud.* Cadmiæ drach xx,æris uſti drac.x,lapidis hæmatitæ drach.x,tomentorum purpuræ laconicæ drach. viii: melle excepta,& uſta componito,ut dictum eſt. *Soſandri ad palpebrarum defluuia, & inueteratas affectiones.Facit,& ad excreſcentem iuxta naſi angulum carnem.*Cadmiæ,ſtibii,chalcitidis crudæ, miſyos F
peregrini,ſingulorum drac.viii:cõtuſa,& melle excepta uelut dictum eſt,aſſato:deinde uino extincta, tritaq;,& reſiccata reponito,ac utitor.*Aliud.*Chalcitidis crudæ,cadmiæ,ſtibii,miſyos peregrini,ſingulorũ.ʒ.viii,nardi indicæ.ʒ.ii,croci torrefacti.ʒ.ii,piperis.ʒ.i.Metallica melle ſubiũguntur, ac uruntur, ut dictum eſt, deinde uino extinguuntur, & teruntur: adiiciturq; his nardus,& crocus torrefactus,itẽq; piper: poſtea uero ſimul læuigatis,ac repoſitis utimur. *Pharmacum calliblepharon exornandis palpebris accõmodum. Facit & ad inueteratas lippitudines.*Stibii uſti, ac uino extincti.ʒ.xvi,plumbi uſti,& loti.ʒ.viii:fuliginis thuris,ſpicæ nardi,myrrhæ torrefactę, croci,ſquamæ æris,ſingulorum drac.i.Omnibus tritis,ac repoſitis utitor. *Aliud ex croco.*Croci vnc.i,glaucii vnc.i,ſarcocollæ vnc.i.Ego etiam opii vnc.i.adieci. *Aliud Seuerianum.* Cadmiæ uſtæ,& lotæ ſextantẽ:† ſalis ammoniaci,piperis albi,utriuſq; ſextantem:ʒfolii,drachmas ii:probe tritis utitor. *Aliud pueris maxime commodum.*Stibii drach.xvi,plumbi drach.octo, ſquamæ æris drach.i,croci.ʒ.i,florũ roſarum.ʒ.unã,myrrhæ drac.unam:nardi indicæ,thuris maſculi, piperis albi,ſingulorum drachmam unam,palmularum oſſicula decem. Omnia in figulinum uas coniecta diligẽter aſſato:deinde in pilã translatis,ac tritis opobalſami cochlearia duo adiicito: conquaſſato,reſiccato,& utitor.§ *Aridum philoxeni ad pruriginoſos,ac circumroſos angulos.Facit,& ad obtuſum uiſum.*Cadmiæ drachmas quatuor,ſalis ammoniaci.ʒ.ii,piperis albi drach. [a] *unam: tritis utere. *Ego hæc ita adparo.* Cadmię.ʒ.octo,croci.ʒ.ii,piperis albi drac.i, ſalis ammoniaci. ʒ.ii,nardi indicæ.ʒ.i, tritis utitor. G

† Al.ſalis ammoniaci unc.j, piperis albi ſextãtẽ.

A * Aliter duas.
B * Al.vnam.
C * Al.γλυκέως οἴνου.i. dulcis uini.

D † Al. iiij.
E. Aliter unam.
F †. Codex antiquiſſ. Venetorũ hanc compõnẽ habet. Ammoniaci thymiamatiſ.ʒ.viii,eruginis.ʒ.vi, floris lapidis aſij.ʒ.ii, obo.ii,alcyonii. drach.i.obo. v. radiculæ,drac.i, obol.ii. Aliud, Ammoniaci ʒ. i.obo. quatuor. opii ſeſquidrachmã, myrrhæ ſeſquidrachmã; componito, & utitor, ut prædictum eſt.
Alii cod. habent. Ammoniaci thymiamatos.ʒ octo, æruginis dra vi, floris lapidis aſii ʒ.ii,ob.ii, alcyonii ʒ.i,ob.v,ſtruthii.ʒ.i, obo. ii, ſalis ammoniaci ʒ.i, obo.ii,opii, &c.
G * Al. iii obol. iiii.
H. † Al. iiij.

Liquidæ Oculares compoſitiones ad ficoſas eminentias,ac omnem extuberantiam carnis.Facit & ad carnem circa naſi angulum excreſcentem, & ad incipientem lippitudinem.

C*ompoſitio qua uſus eſt Philippus in Cæſaria.*Miſyos aſſati drach.octo,myrrhæ drac.iiii,cadmiæ drac.viii,croci drach.ii,ſalis ammoniaci drac.ii,nardi indicæ,piperis albi,utriuſque drach. unam:mellis attici cyathum unum.*Aliud.*Myſios aſſati.ʒ.vi, atramenti ſutorii drachmas quatuor,myrrhæ drach.iiii,æris uſti drac.unam,mellis attici cyathum unũ. *Panchreſtos,id eſt omnifarij uſus,Eraſiſtrati,ad aſpritudines,ac omnes lippitudines,aureſque purulentas,& ad ulcera ægre recipientia cicatricem,& ad nomas hoc eſt ulcera ſerpentia oris.*Aeris uſti,drach.[b] *duas,myrrhæ drac. unam,piperis obolos duos,myſios aſſati.ʒ.unã,croci obolos iii,uini Chii heminam unã,[c] *paſſi cretici heminę dimidium.Arida terito affuſo uino: atq; ubi imbibitũ fuerit uinum,affunde etiã paſſum:& conquaſſatã in æreum uaſculũ transferto,ac ad lentum ignem coquito:deinde in pyxidem ęream reponito. *Ad callos,& omnem eminentiam.*Aeris uſti drach.ii,myſios uſti drach. unam,myrrhę drach.unam, croci ʒ. unam, omphacii drac.unam,uini Chii cyathos duos,mellis attici libram dimidiam : utitor. *Philoxeni Liquida uiſum exacuens,cicatrices,& callos exterit:* Ammoniaci thymiamatis.ʒ.iiii,æruginis drach.ii,uino diluta,& cõtrita melle attico excipito: *Aliud.*Ammoniaci thymiamatis drac.[d] †xii,eruginis drach.vi,myrrhæ drach.ii,componito,ut dictum eſt. *Aliud Phædri Rhinion id eſt limula.*Ammoniaci thymiamatis drach. [e] *quatuor, æruginis drach.unã,alcyonii torrefacti drac.unã,floris lapidis aſii obolos tres:cõponito, ac utitor ut dictum eſt.*Aliud.*[f] †Ammoniaci thymiamatis drac.viii,æruginis drac.octo,floris lapidis aſii drach.ii,obo.ii,alcyonii drach.unam obo.ii,opii ſeſquidrachmam, myrrhæ ſeſquidrachmam: componito,ac utitor,ut dictum eſt.§ *Aegyptia ad callos,& albugines, aufert etiam pelliculas confeſtim.*Aeruginis Corinthiæ drac.vi,ammoniaci thymiamatis drac.vi,obo.iiii,ſalis foſſilis.ʒ.iiii, medullæ colocynthidis drac.[g] *quatuor,fellis taurini drac.[h] †ii.nitri nigri ſeſquidrachmã, piperis albi grana quadraginta,mellis attici cyathos ſex. Cõponito, ut dictũ eſt,& in pixyde ilicea repoſito utitor. *Alia Aegyptia ad callos,& albugines,ac inueteratas affectiones.*Aeruginis drac.vi, ammoniaci thymiamatis drach.vi, medullæ colocynthidis drac.iii,fellis taurini drach.ii,nitri H

nigri

A nigri drac.ii,excipe mellis attici cyathiis ſex,& utere. *¶Compoſitio exacuens uiſum, faciens & ad*
glaucedinem, Antonij muſæ. Fellis perdicis ſylueſtris partem unam,in alio exemplari ſucci herbæ
perdicii,aliqui ſucci centaureæ partes iii,mellis attici tantundẽ. *Aliud.* Fellis gallinæ ueteris par
tem unam,ſucci centaureæ partem unã,mellis attici partes tres.Facit ad glaucedines. *Compo-*
ſitio Largi exacuens uiſum. Succi fœniculi radicis partem unam, mellis tantundem. Reponito in
pyxidem æream,ac utitor. *Aliud.* Succi radicis fœniculi partem unam, ſucci chelidoniæ tantun
dem,mellis attici tantundẽ. *Aelij Galli ad ſuffuſiones.* Fellis teſtudinis marinæ. ʒ.viii, mellis atti
ci tantundem,fellis taurini.ʒ.ii,croci.ʒ.ii, opobalſami.ʒ. ii:contuſis utere. *Caſsij adſuffuſiones.*
Fel taurinum in æream pyxidẽ euacuatum per dies decẽ ſinito:deinde myrrhæ, croci, utriusq;
ʒ.ii:opopanacis.ʒ.ii,opobalſami.ʒ.ii,piperis grana xii,mellis attici duplũ omniũ accipito: om-
niaque cum felle miſceto,& in æreo uaſe coquito:deinde in ærea pyxide repoſitis utitor. *Li-*
quida Baſilis hoc eſt regina: hãc Reparatricẽ appellamus. Omphacij.ʒ.ii,myrrhæ.ʒ.ii,fellis aqlæ.ʒ.ii,
opobalſami.ʒ.ii,lachrymæ oleæ.ʒ.ii,ammoniaci thymiamatis drac.i,fellis hyænæ.ʒ. ii : excipe
melle attico. *Aliud.* Omphacii drac.ii,mirrhę drac.unam,ſalis ammoniaci.ʒ.i,croci.ʒ.unam,opo
balſami.ʒ.i,lacrhymæ oleæ.ʒ.i,ammoniaci thymiamatis.ʒ.i,fellis hyænæ.ʒ. viii :excipe attico
B melle.In alio,olei ueteris cyathos duos. *Antonij Muſæ.* Fellis hiænæ.ʒ.*unã,fellis urſi.ʒ.ii, opo * Aliter iiij.
balſami drac.ii,ſalis foſſilis.ʒ.i.croci drachmã unam,myrrhæ drachmam unã, mellis attici cya
thos duos,ſucci fœniculi cyathos ii. *Philoxeni.* Fellis hyænæ ſeſquidrachmã, adipis uiperæ ſeſ-
quidrachmam,croci.ʒ.*unam,omphacii.ʒ.i,myrrhæ drac.dimidiũ,opobalſami.ʒ.i.mellis attici * Aliter ii.
ʒ.viii. *Tincturæ albuginum.* Gallam tritam ac læuigatam in prompto repoſitam ſeruato : uſu
uero expetente,cum ſpecilli nucleo calfacto adhibeto:deinde atramentum ſutoriũ aqua dilutũ
admoueto. *Aliud.* Malicorium tritum adhibeto, indeq; atramentum ſutorium aqua dilutum ad
moueto. *Aliud.* Miſyos,atramenti ſutorii,gallarum omphacinarum,ſingulotum æquales partes,
contuſas & cribratas reponito. Vſus uero tempore aridum adhibeto. *Ad Glaucos oculos,quo*
pupillæ nigræ reddantur. Malicorii dulcis ſuccum inſundito: deinde poſt temporis interſtitiũ hyo
ſcyami florem cum uino,aut hyoſcyami ſucco tritum inſtillato. Verũ hæc opportuno tempore
colligere & reponere conuenit. *Aliud.* Acaciæ fructum,& gallarum parum quid diligenter trita
†phernii ſucco excipito,& ad mellis craſſitudinem redigito.Deinde expreſſum per linteolum li † *Anemones.*
quorem reſeruato,ac utitor ut dictum eſt. *Ad pilos pungentes in palpebris enaſcentes, Trichiaſin*
appellant Græci, Antonij Muſæ. Fel auiculę,quæ cinædus appellatur,& aconiti dimidiũ eius,miſta
C reponito. Vſu uero exigente,euulſo pilo locum ex pharmaco illinito. *Aliud.* Fel piſcis phagri, &
aconiti dimidum,cũ ſquama ferri lota,adipe ſubijcito:atq; his amygdalini olei parum adijcito,
& ſanguinis ueſpertilionis quantum ſuffecerit. Deinde miſtis & repoſitis utitor ut dictum eſt.
¶ Agglutinatoria pilorum, Heraclidæ Tarentini. Ceræ drach.*unam,picis.ʒ.unam,lithocollæ drac. * Aliter ii.
unam,ſimul liquefacta reponito. Vſu uero poſtulante, ſpecilli ſummum candefacito,& quod ex
pharmaco diſſoluto adhæſerit, adhibeto, eoq; pilos agglutinato. *Aliud.* Reſinæ ſiccę,picis ſiccę
utriuſque.ʒ.*unam,ſulfuris uiui.ʒ.unam,bituminis drachmam i,ceræ.ʒ.duas:liquefactis utitor. * Aliter ii.
¶ Ad paruos inſtar hordei oblongos circa pilos palpebrarum abſceſſus, Crithas & Poſthias Græci appel-
lant, Antonij Muſæ. Galbani partem unam cum exiguo nitro miſtam imponito. *Aliud.* Ceram
& miſyos crudi paulũ admiſceto. Faciũt & ficus aridæ ĩ uino mulſo coctę & tritæ,exiguo ſimul
galbano contrito. Facit & farina hordeacea in uino mulſo cocta ac trita, itidẽ exiguo galbano
ſimul contrito. *¶ Dioniſii Mileſii ad pilos palpebrarum pungentes.* Leporem marinum in figulino
nouo urito,& cinerem tritum caninarum muſcarũ ſanguine excipito, & repoſito in carnea py-
xide utitor euulſis antea pilis. *Aliud.* Salamandrę uſtæ cinerem, terreſtrium erinaceorũ felle ex-
cipito,ac utitor ut dictum eſt. Quidam caſtorio uſi ſunt cum melle miſto. Aut caſtorio & hiru
D dinis uſtæ cinere. Aut cicutæ ſemen tritum,ac Thunnæ ſanguine exceptum,præuulſis pilis ille-
uerunt. *¶ Ad Crithas i.hordeolos & Chalazia hoc eſt inſtar grandinis in palpebris tubercula.* Sagape
no cum aceto trito utitor. *Aliud ad Aegilopas.* Succi illecebræ,ſucci ſolani,utriuſque libræ di-
midium:thuris drac.octo,maſtiches quadrantem,galbani libram dimidiam. Succos cum thure
coquito,atque ubi diſſolutum fuerit galbanum, inijcito:maſtichen enim improbamus. *Aliud.*
Thuris dracmas viii,ladani drachmas iiii,aluminis ſciſſilis drachmas iiii,myrrhę drachmas viii,
ceræ drachmas iiii, ſpumæ nitri drachmas iiii,coaguli leporis drachmas iiii. Contunditur hoc
pharmacum,& cum unguenti irini fæce mollitur.

Cataplaſmata in eodem libro primo Externorum, ab Aſclepiade ad oculos
deſcripta; itemq; agglutinatoria, & inunctilia.

¶Cataplaſmata lippientium, ad doloris uexationes ac maximas epiphoras, quibus uſus eſt Heraclides
Tarentinus. Roſarum uiridium,aut ſiccarum drachmas iiij,croci drachmam unam,opii drach.
unam,excipe meliloti decocto,aut paſſo. *Aliud.* Roſarum,uiolarum albarũ,meliloti,capitũ pa-
paueris,ſingulorum drach. ii,croci drachmã unam,opii. ʒ. unam,myrrhæ drach.unã,oui aſſati
uitellum:tritis & paſſo ſubactis utere ut dictum eſt. *¶ Illitiones ad dolores,quibus uſus eſt* glaucus.* * Al. Gallus.
Aloes,lycii indici,roſarum uiridiũ,croci,opii,myrrhæ, ſingulorũ æquales partes,uino ſubactas

in paſtilos formato, eoſq; in umbra ſiccato. Vſu uero exigente, paſſo dilutos oculis illinito, itéq; E
fronti ac temporibus. *Philoxeni ad fluxionem multam & dolores.* Foliorum roſarum recentium
• Aliter ſex. 3.ii, ſeminis hyoſcyami. 3.viii, thuris. 3.*tres, myrrhæ. 3.iiii, farinæ polentarum acetabulũ, oui
aſſati unius quod intus eſt, ſucci mãdragoræ drach.iiii, croci. 3.ii, opii. 3.iiii, uini auſteri quantũ
ſufficit. In paſtillos redigito, ac utitor ueluti dictum eſt. *Illitio Antera eadem hora iuuans.* Cro-
• Aliter ii. ci drach.*quatuor, thuris drach.ii, cinnabaris drach.iiii. gummi drach.ii, uino excipito. Vſus tẽ-
• Aliter i. pore ubi triueris, & ad ſolidum redegeris, pauxillũ mellis adiicito. *Aliud Lychnium inſcriptum.*
Croci drach.i, thuris drach.ii, opii drach.*duas, gummi drach.ii, cinnabaris. 3.ii, aqua pluuia ex-
cipito. Alii habent, croci roſas ſpecie referẽtis. 3.iiii, cinnabaris drach.ii: myrrhæ, opii, utriuſq;
drach.ii: aqua pluuiali excipito. *Illitiones mordacem quæ e ueſtigio fluxionem cohibent. Faciunt &
ad lippitudinem ſcabram, ac aridam.* Aeris uſti drac.iiii, croci drach.iiii, piperis albi drach.ii, opii
drachmas ii, gummi. 3.iiii: cum aqua pluuiali forinſecus illinuntur. Relidit hoc pharmacũ ma-
ximas epiphoras: cæterum cauere oportet ne quid ex eo in oculum præterlabatur. *Aliud, Phlo-
ginum hoc eſt flammeum inſcriptum.* Aeris uſti & loti drach.duodecim, croci drac.vi, piperis albi
drachmas iiii, myrrhæ drach.iii, opii drach.iii, gummi drac. duodecim, uino aminæo excipito.

Agglutinatoria quæ fluxiones cohibent. Pollinis partem unam, myrrhæ partem unam, mannæ F
thuris partem unam, cãdido oui excipe: deinde in linteolũ impacta impone tẽporibus ac frõti.
• Al. duas. *Aliud.* Seminis hyoſcyami drach.ii, opii drac.i, croci drach.* unam, pollinis drac. iiii, ouorum
aſſatorum uitellos duos, caſtorii drac.i: omnibus ſimul coactis utitor. *Collyrium ad Epiphorã,
& dolores, ac fluxionem multam, quo Moſchion familiaris uſus eſt.* Glaucii drach.ſedecim, ſarcocol-
læ drachmas viii, croci drac.iiii, gũmi drac.ii, tragacãthæ drac.ii, ſucci mandragoræ drac.ii, opii
drach.i, aqua pluuiali excipito, ac utitor cum ouo. *Heronis ophtalmici Pſitaces, ad dolores, & flu-
xum largum, e ueſtigio ſomnum inducit.* Glaucii drach.ſedecim, croci drach.viii, ſarcocollæ. 3. viii,
opii. 3.iiii, ſucci mandragoræ drach.ii. tragacanthæ drach. viii, aqua pluuiali excipe. *Ad prædi-
ctas affectiones, Neapolites.* Glaucii dra.quadragintaocto, ſarcocollæ drac.xxiiii, croci drac.xxiiii,
† Al. opii 3. iiii, ſucci mandragoræ 3.ii. lapidis hæmatitæ drach.duodecim, † opii drach.xii, ſucci mandragoræ. 3. octo, ‡ gummi drach.
ſedecim, tragacanthæ drach.duodecim, excipe aqua pluuiali. *Sergij ophtalmici Babilonij.* Glau
cii drach.uigintiquatuor, ſarcocollæ drac. ſedecim, croci drac.duodecim, opii drach.iiii, lapidis
hæmatitæ drach.vi, gummi drach.duodecim, excipito aqua pluuiali. Illinito per unũ atque alte
rum diem: atque ubi affectio nõ ſoluatur, ad inſequentes illitiones tranſimus. *Aliud, Diaſmyr-
num Glaucidanum inſcriptum.* Glaucii drac.quadragintaocto, ſarcocollæ drach. xlviii, croci. 3. G
• Aliter viii. uigintiquatuor, opii drach.ſex, myrrhæ drach. *ſex, hæmatitæ drac.vi, tragacanthæ drac.xlviii,
† Al. Glaucii. 3. lxiiij, ſarcocollæ 3.xxxij, croci 3.xxiiii, opii. 3. vi, myrrhæ 3.vi, hæmatitæ 3.vi, tragacanthæ. 3. xvi, gũmi 3. xii. aqua pluuia excipe, ac utere cum ouo. ¶ *Diaſmyrnum ex Hæmatite.* † Glaucii drac.lxiiii, ſarco-
collæ. 3.trigintaduas, croci drach.duodecim, opii drac.viii, myrrhæ drac.vi, hæmatitæ drac.xvi,
tragacanthæ drac.† xlviii: gummi drach. xvi, in alio exemplari drach.xlviii: ‡ excipiuntur aqua
pluuiali. Vſus eius eſt cum ouo. ¶ *Phoſphorus ad doloris uexationem, omnemq; inflammationem,
& intenſas epiphoras.* Glaucij. 3. uigintiquatuor, ſarcocollæ. 3.octo: croci, opij, utriuſque. 3.octo:
myrrhæ. 3.octo, miſyos uſti. 3.octo gummi drach.* nouendecim, excipe aqua pluuia: utere cũm
† Al. lxviij. ouo. ¶ *Euchronum idest boni coloris, excellentis & mirabilis efficacia.* Glaucij. 3.uiginti, ſarcocollæ A.l.ſ.ſu.z.t.a. fol. 351. b
• Aliter xij. drac.vij, croci. 3.ſeptem, myrrhæ. 3.ſeptem, opii. 3.ſeptem, miſyos uſti. 3.ſeptem, gũmi. 3.duode-
cim, excipe aqua pluuiali: utere cum ouo. ¶ *Pharmacum ex ſuccis, dolorem ſedans. Facit ad omnem
doloris uexationem, ſomnum e ueſtigio inducit.* Glaucii drac.xlviii: ſarcocollæ, tragacanthę, utriuſq;
3.xvi: croci. 3.octo, opii. 3.quatuor, ſucci roſarum. 3.quatuor, lycii indici. 3.quatuor, hyoſcyami
3.quatuor, ſucci mandragorę. 3.quatuor, ‡ ſucci cicutæ. 3.quatuor, ‡ gummi. 3.octo: excipiuntur me
liloti decocto. Componuntur autẽ hoc modo, meliloti libram unam, & aquæ pluuialis heminas
xii, ad tertias coquito: & excolato liquore, ad pharmaci compoſitionem utitor. *Aliud.* Glaucii. H
xlviii, ſarcocollę. 3.uigintiquatuor, croci. 3.uigintiquatuor, opii. 3.xii, lycii indici drach.xii, ſucci
hyoſcyami. 3. duodecim, ſucci cicutæ drac. duodecim, roſarum uiridium reſectis extremitati-
• Al. xviij. bus drac.xlviii, gummi drac.*quadragintaocto, aqua pluuiali excipe: utere cum ouo. ¶ *Pharma-
cum Phaon idest fuſcum inſcriptum accommodatum ad doloris moleſtias.* Cadmiæ drac.duodecim,
aut xvi, æris uſti drach.vi, myrrhæ drachmas iii, opii drac.iii, acacię. 3.vii, excipito aqua pluuia,
uelut demonſtratum eſt. *Aliud Phaon ad omnem fluxum, & omnem lippitudinem. In alio Pædi-
con, id eſt puerile legitur.* Aeris uſti. 3.duodecim, cadmiæ. 3. xxxii, gũmi drach.trigintaduas, aca-
ciæ drac.trigintaduas, myrrhæ. 3.iiii, opii drac.iiii, aqua pluuia excipe. *Aliud ex libris Philoxeni.*
• Aliter xvi. Spodii cyprii, id eſt cinerolæ cypriæ drac.xii, æris uſti & loti drach.*tres: opii, myrrhæ, utriuſq;
• Aliter ii. drach.*tres: acaciæ, gummi, utriuſq;. 3. *ſeptem: aqua pluuiali excepta cum ouo in uſum ueniũt,
• Aliter xij. ut dictum eſt. *Pharmacum Berytium inſcriptum, quo uſus eſt Stration Berytius ad maximas epipho-
ras: e ueſtigio auxiliatur.* Aeris uſti & loti drac.xvi, acaciæ drac.xvi, ſpodii põpholygis drac.xvi,
• Aliter xii. opii drachmas*ſedecim, gummi drac.xvi, croci drac.xii, myrrhæ drach.ii, aqua pluuiali excipe:
utere cum ouo. Oportet hoc aſſidue infundere. *Aliud ad eaſdem affectiones.* Spodii pompho
lygis drach.xvi, opii drachmas xii, myrrhæ drach.xii, gummi. 3. xvi, æris uſti & loti drach.xvi,

aqua

A aqua excipito pluuiali, ac utitor cum ouo. ¶ *Pharmacum Achariſtum inſcriptum, ad maximas epi-
phoras. Huius ſolius uſu medici Ægyptij fœliciter medicantur, in agreſtioribus præſertim corporibus.*
Cadmiæ drach.xvi, acaciæ drac.viii, æris uſti & loti drach.† viii, opii drach.iiii, ſructus ericæ.ʒ. † *Aliter iiij.*
iiij, myrrhæ drach.iiij, gummi.ʒ.xvi: aqua excipito, ac utitor cum lacte muliebri. Temperatu-
ra media eſt: ubi uero circa oculos affectio fit, ab hoc collyrio abſtinere oportet. ¶ *Quo ipſe uſus
ſum, ſic habet.* Cadmiæ.ʒ.xvi, fructus ericæ drac.ii, æris uſti & loti drac.iiij, opij drac.ij, myrrhæ
drac.unam, acaciæ.ʒ.† vi, gummi.ʒ.viij: aqua excipito, uſus indicatus eſt. *Aliud.* Cadmiæ dra- † *Aliter iiij.*
chmas vi, fructus ericæ drach.iiij, opii drac.vi, thuris drac.ii, myrrhæ.ʒ.viii, lapidis ſciſſilis.ʒ.ii,
acaciæ.ʒ.viii, æris uſti & loti drach.iiii, gummi drach.xx: componito, ac utitor ut dictum eſt.
¶ *Nectarium Marci, facit ad incipientem lippitudinem, facit & ad illationem fluxus tenuis, ad Chemo
ſeis, tumores, pellicularum eminentias, & fere ad omnem lippitudinem facit, & ad palpebras craſſas.*
Oportet autem præ omnibus fomentum adhibere, deinde ipſum infundere, in principio quidē
fluxionis cū aquoſo oui liquore: ubi uero proceſſerit hæc curatio; paulatim hanc temperaturā
extendere, & augere oportet. Cæterum ad palpebras aſperas collyrio cum aqua utimur. Apud
alios Sphragis appellatur. Aeris uſti & loti drac.iiii: cadmiæ drac.iiij, acaciæ drachmæ iiij, croci
B drachmas ii, opij drach.ii, gummi drach.vi, aqua excipe ac utere ut indicatum eſt. ¶ *Sergi oph-
thalmici Monohemerum inſcriptum, hoc eſt una die efficaciam ſuam commonſtrans.* Cadmiæ uſtæ &
lotæ.ʒ.iiii, ſpodij pompholygis uſti & loti drac.iiii, æris uſti & loti.ʒ.iiii, croci drac.ii, opii.ʒ.ii,
acaciæ drac.vi, gummi drach.vi: aqua pluuiali excipe, ac utere cum ouo. Temperatura eſt aquo
ſa. Poſtquam lachrymæ proiectæ fuerint, candidum oui infundere oportet, & rurſum ſublinere.
ubi uero morſus conſequeretur, fomentum adhibendum eſt, rurſumq; oui candidum infunden
dum: poſtea uero collyrio nigro inſcripto illinito. *Sphragis Neapolitæ.* Cadmiæ drac.viij; æris
uſti & loti drach.viij, acaciæ drach.viij, ſpodii cyprii drach.iiii, croci drach.iiii, opii.ʒ.* quatuor • Aliter ij.
gummi drach.xii, aqua excipe: uſus indicatus eſt. *Sphragis Paccij.* Cadmiæ uſtæ, & lacte capri-
no ſiue muliebri extinctæ ac lotæ, & in umbra ſiccatæ, drachmas x, æris uſti & loti.ʒ.x; acaciæ
drach.x, opii drach.vi, croci drach.vi, gummi drac.xv, aqua pluuiali excipito. Zoili Sphragis cū
Paccii concordat. *Philotæ Aphroditarium inſcriptum.* Cadmiæ lotæ drachmas xxiiii, acaciæ
drach.xxxvi, æris uſti & loti drach.xii, croci drach.xii, opii drach.xii, ſpodii cyprii loti drac.xii,
gummi drac.xlviii, excipe aqua pluuiali: ac utere cum ouo aſſiduè infundendo. Poſt curationē
uero lauari iubeto. Hoc aſſiduè uſus ſum in maximis epiphoris. *Aliud Neapolitæ; facit ad ma-
C ximas Epiphoras, maximè in oculis, qui agrè rigantur, & ſubalbicant circa inflammationes, ut ſimile
quiddā chemoſi appareat. Hoc nos uſi ſumus, poſt illitiones agris lauare iuſſis.* Lapidis ſchiſti drac.viii,
thuris drach.vii, æris uſti & loti drach.viii, opii drach.viii, myrrhæ drach.iiii, gummi.ʒ.viii, exci
pe uino, ac utere cū ouo. Temperamentū eſt aquoſum. Sępe uero hoc infundere oportet, & poſt
interuallum ab illitione lauari iubere. ¶ *Fuſcum Olympionico inſcriptum, facit ad maximos dolores,
facit & ad Chemoſeis, & omnino ex accommodatiſſimis collyrijs eſt, nam ſtatim liberat.* Cadmię uſtę &
lotæ drac.viii, acaciæ.ʒ.viii, ſtibii uſti & loti.ʒ.viii, aloes indicæ drach.viii, croci.ʒ.iiii, myrrhæ
drach.iiii. opii drach.iiii, gummi drac.viii, aqua excipe, ac utere cum ouo. Temperamentum eſt
craſſum. Ego etiam pompholygis, ac thuris utriuſq; drach.iiii. adieci. ¶ *Aliud Zoſimi inſcriptum
Odorum, facit ad dolores, & recētes affectiones.* Cadmiæ uſtę & lotę uino Italico, hoc eſt extinctę.ʒ.
viii, aloes drach.viii, ſtibii drach.viii, æris uſti & loti.ʒ.viii. aut ii, croci drach.duas, myrrhæ dra-
chmam unam, nardi indicæ drachmam unam, opii drachmam unā, acaciæ.ʒ.* nouendecim, gum • Aliter xii.
mi drac.duodecim, aqua pluuiali excipe. ¶ *Hermiæ ophthalmici Lutron, id eſt balneum appellatum,
ad maximos dolores, eadem die ad ſummum auxilians. Facit & ad inueteratas lippitudines.* Aloes.ʒ.
viii, æris uſti & loti.ʒ.xvi, opii drach.* ſedecim, myrrhæ drach.* duodecim, croci drach.octo, cad • Aliter x.
D miæ drachmas quatuor, thuris drachmas tres, gummi drac.xvi, uino mendeſio excipe, ac utere • Aliter xvi.
cum ouo. Temperatura eſt aquoſa. Oportet hoc per interualla trium aut quatuor horarū infun-
dere, & uſq; ad mali depulſionem ſinere: atq; tunc lauari iubeto. ¶ *Theodotion Phlacianum, Har-
pocratium inſcriptum, ad maximas epiphoras & dolores: liberat citra uena ſectionem.* Succi acaciæ.ʒ.
uigintiquatuor, cadmię.ʒ.octo, æris uſti & loti.ʒ.octo, ſtibii drachmas xvi. aloes drachmas qua-
tuor, croci drachi tres, myrrhæ drachmas tres, lycii indici drachmas duas, caſtorii drach.i, opii
drachmas duas, gummi drachmas uigintiquatuor, aqua pluuiali excipe, ac utere cum ouo. Tēpe
ratura eſt craſſior. Hoc collyrium tumorem palpebris inducit. ¶ *Scylacium pharmacum accom
modatum eadem die curans. E ueſtigio ſoluit inflammationes.* Stibii drachmas xl, acaciæ drac.xl. cad-
miæ drac.xvi, ęris uſti & loti drac.xiiii, ceruſſæ drac.viii, myrrhę drachmas quatuor, nardi indi-
cę drachmas quatuor, croci drachmas duas, lycii indici drachmas quatuor, caſtorii drach.duas,
aloes.ʒ.duas, opii.ʒ.duas, chalcitidis aſſæ drachmas duas, gummi drachmas* duas, excipe roſarū • Aliter xl.
decocto, ac utere cum ouo. Temperatura eſt craſſior. ¶ *Neapolitæ Phanion id eſt lampus ſeu facula,* A • Al.xx.
ad maximas epiphoras & doloris moleſtias. Facit & ad affectiones. Cadmiæ lotæ drachmas octo, aca B • Al.ii, & aliter viii.
ciæ drachmas [a]* octo, æris uſti & loti drach. ſex, ſtibii loti drachmas [b]* uiginti, † pſimmythii.ʒ. † *Ceruſſæ.* C • Al. ii.
[c]* ſex, myrrhæ.ʒ.duas, aloes.ʒ. [d]* duas, nardi celticæ ſeſquidrachmā, opii ſeſquidrachmā, croci D • Al. viii.

Quinta Claſsis. VVVVV 2 drach.

drac.unam,caſtorii drachmæ dimidiũ,gummi drachmas uiginti,aqua pluuia excipe, utere illi- E
nendo. *Aliud Phanion Serapiacum inſcriptum.* Acaciæ drach.xl,ſtibii drac.xl.cadmiæ drac.xvi,
æris uſti & loti drach.duodecim,aloes drac.tres,myrrhæ drachmas quatuor,ceruſſæ drac.duo-
decim,opii drach.ii,croci drach.ii,caſtorii drac.ii,nardi indicæ ſeſquidrachmam,gummi drac-
mas xxv,aqua pluuiali excepra illinito. *Malabathrinum noſtrum , facit ad doloris uexationes , &*
affectiones in declinatione. Cadmiæ drachmas xvi,acaciæ drac.xl , æris uſti & loti drachmas xiiii,
opii drachmas duas,lycii indici drac.ii,myrrhæ drachmas quatuor,malabathri drac.ii, nardi in
dicæ drac.ii,caſtorii drac.ii,croci drach.ii,aloes drac.ii,ceruſſæ drach.viii, ſtibii loti drachmas
viij,gummi drac.xl: aqua pluuiali excipe:& utere cum ouo in principio affectionum, & in de-
clinatione facta illitione pharmaci pãchreſti appellati. Deſcriptum hoc inter mordacia collyria
habetur.¶ *Aliud Philadelphium inſcriptum, facit ad declinationes inflammationum, & ulcera ſordida,*
& puſtularum eruptiones. Ene ſtigio auxiliatur. Stibii uſti & loti .ʒ. xx , plumbi uſti & loti drach.x,
• *Aliter viij.* cadmiæ drac.viii,acaciæ drac.ii,• æris uſti & loti drac.iii,aloes drac.iii,ceruſſæ drac.• iii , lycii in
• *Aliter ij.* dici drac.ii,& dimidiam,myrrhę drac.ii,& dimidiam,nardi indicæ drachmas ii,croci drac.ii,ca
ſtorii drac,unam,opii drac.i,gummi drac.viii,aqua in,& ad exceptionem candidum ouorum x.
Collyrium album ad epiphoras & affectiones. Inſcribitur Tripherum id eſt delicatum. Cadmiæ F A.l.3.f.1.c. c.5.fol.224b
lotæ.ʒ.xvi,ceruſſæ drachmas viii,amyli drachmas iiii,gummi drachmas iiii,tragacãthę.ʒ. qua-
tuor,opii drachmas ii: excipe aqua pluuia : uſus eſt cum ouo. *Collyrium ex terra Samia Terre-*
† *Aliter xviij.* *num inſcriptum, ad epiphoras & affectiones.* Cadmiæ lotæ drac.† xii,ceruſſæ drach.duodecim, ter
ræ ſamiæ drac,duodecim,opii drac.i,gummi drac.iiii, aqua excipe ac utere cum ouo. *Aliud*
dolorem ſedans, ad fluxum omnis generis, ulcera, dolores , papulas & tubercula , prolapſus, chemoſeis &
omnigenas affectiones. Ceruſſæ drachmas viii,terrę Samiæ drachmas viii , ſpodii pompholygis
drach.xii,tragacanthæ drach.ii, opii drac.ii,gummi.ʒ.iiii, aqua pluuia excipe, ac utere cũ ouo.
Aliud Diocleum inſcriptum, ad doloris moleſtias , & epiphoras , ad ſuppuratos oculos, ulcera, puſtulas.
Hoc pharmacum delicatius exiſtit. Tragacanthæ.ʒ. viii, gummi drachmas quatuor , amyli . ʒ. qua-
tuor,ſpodii pompholygis.ʒ.xvi,ceruſſæ drachmas octo , opii torrefacti drachmas duas : aqua
pluuia excepta admoue cũ ouo. *Pharmacum ex thure, accommodatum ad fluxiones & chemoſeis.*
Cadmiæ drach.xx,thuris.ʒ.xx.ceruſſę drach.xl.opii.drach.vi,gũmi.ʒ.vi,aqua pluuiali excipito.
Cęterum nos ſic apparauimus:Cadmię drac.x.pompholygis drach.x.thuris drac.decẽ, ceruſſę
drac.xl,opii drach.vi,gummi drac.vi : aqua pluuia excepta admoue cũ ouo . *Aliud Tryphero*
id eſt delicatum inſcriptum, ad inuſtiones epicaumata Græci dictas , puſtulas, Chemoſeis, maxime in ys, G
qui nullam mordacitatem perferre poſſunt . Cadmiæ lotæ.ʒ.xx,amyli.ʒ.uiginti,thuris drach.viii.
ceruſſæ drachmas xlviii,opii drac. ſex,gummi drac.xvi,aqua pluuia excipe:uſus indicatus eſt.
• Aliter xii. *Cygnus inſcriptus Reginæ, ad maximos dolores & affectiones.* Cadmiæ drac.• ſedecim,ceruſſæ lotę
drachmas octo, amyli drachmas duas, tragacãthæ drachmas duas,acaciæ drachmas duas,opii
drachmas duas,gummi drach. duodecim,excipe aqua pluuiali,& ad excipiendum adiice ouo-
rum crudorum recentium candida quatuor . *Aerianum Diomedis inſcriptum, collyrium accommo*
datum ad epiphoras, & ueteres affectiones, itemq́ recentes. Spodii pompholygis drachmas octo,ce-
• Aliter viij. ruſſæ drach.• uiginti,æruginis drach.iiii,myrrhæ drach.xiiii,thuris drac.iii,opii drac.tres,gum-
mi drachmas octo,excipe aqua pluuiali,ac utere cum ouo. ¶ *Cygnus ex terra Samia, ad ulcera om*
nis generis, ad epiphoras, dolores circum circa moleſtantes, ſuppuratosq́ oculos. Spodii loti drachmas
xvi,ceruſſæ lotæ drachmas octo,terræ Samiæ drachmas quatuor,amyli drach.quatuor,acaciæ
drach.quatuor,opii drach.iiii.gummi drac.iiii.tragacanthæ drachmas duas,aqua pluuiali exci-
• Aliter xxxii. pe,ac utere cum ouo. *Aliud Dionyſio inſcriptum.* Ceruſſæ drach.• trigintaocto,æruginis uermicu
latæ drach. xvi, ſucci papaueris drachmas octo,gummi drach . quatuor,excipe aqua pluuia,ac
utere cum lacte . *Aerianum pharmacum noſtrum, ad ueteres ac recentes affectiones accommodatum.* H
Ceruſſæ drachmas uigintiquatuor, cadmiæ uſtę & lotæ drach.x.ſtibii uſti & loti drach.x.thuris
drach.x.ſquamæ æris drach.v.opii.ʒ.tres,myrrhæ.ʒ.tres,gummi drach.duodecim,excipe aqua
• Aliter vlij. pluuiali,ac utere cum ouo. *Collyrium Gennady* .Ceruſſæ drac.• octodecim,ſtibii drachmas duo
decim,myrrhæ drachmas duodecim,ſquamæ æris drach. duodecim.opii drac.vi, gummi drac.
uigintiquatuor, excipe aqua pluuiali . *Collyrium ex terra Samia, Paccij ophthalmici ad affectiones*
intenſas. Cadmiæ drach.xvi,ceruſæ.ʒ.ſedecim, terræ Samiæ drach. quatuor,opii drac.duas,thu
ris drac.duas,ſtibij drac.quinque,gummi. ʒ. v,excipe aqua:ac utere cum ouo. *Therinum id eſt* A.l.5.f.. fol.550a
† Aliter vlii, acaciæ ʒ xx. *æſtiuum inſcriptum.* Cadmiæ uſtæ & lotæ.ʒ.† uiginti,acaciæ.ʒ.duas, terræ Samię drac.† uiginti,
† *Aliter viij.* ceruſſę.ʒ.† uiginti,ſquamę ęris uſtę & lotę. ʒ.• duodecim corticis thuris.ʒ.duas,tragacanthi.ʒ.
† *Aliter viij.* v,gummi drachmas xvi,aqua pluuiali excipe,utere cum ouo. *Collyrium Hygidion apppellatum.*
• Aliter ii. Cadmiæ drach.viii,myrrhę drach.octo,acacię drah.vi,opii drach.ii,ęris uſti & loti drac.ii,gum
mi drac.vi,fructus ericæ drachmam nnam,aqua pluuiali excipito.¶ *Alter Anicetus, hoc eſt inexu-*
perabilis , ad doloris uexationes, puſtulas, ſtaphylomata, ulcera ſordida & ſerpentia. Facit & ad inuete-
ratas affectiones, & cicatrices exterit. Cadmiæ uſtæ & lotæ drach. xvi,ceruſſæ lotę drachmas xvi,
amyli drach.xii,ſtibij uſti drac.xii,ſpodii.ʒ.viii,plumbi uſti ac loti drac.viii,terrę Samię.ʒ. viii,

myrrhę

A myrrhæ drach.ii,opii drach.ii,tragacanthæ drac.viii,excipe aqua pluuiali. *Lybianum,ad puſtu
las,inuſtiones,rupturas,concauitates,oculos purulentos,Chemoſeis,Staphylomata. Facit & ad circummo
leſtantem dolorem,& affectiones:& cicatrices exterit. Cadmiæ uſtæ & lotæ drach.xvi,ceruſſæ lo-
tæ drach.xvi,ſtibii uſti & loti drac.* ſedecim,plumbi uſti & loti drac.viii,amyli drac.xii,ſpodii * Aliter xii.
pompholygis drachmas octo,myrrhæ drachmas octo, terræ aſteris drac.viii,tragacāthæ drac.
viii,opii drachmas duas·aqua eſto pluuialis,& ad exceptionem ouorum albumina decē. *Aliud.*
Libyanum. Pompholygis drachmas octo,cadmiæ uſtæ & lotæ drach.*ſedecim,† ſtibii uſti & lo- * Aliter xviii.
ti drachmas duodecim,ceruſſæ lotę drach.ſedecim,amyli drach.duodecim,terræ ſamiæ drac. † Non eſt in qui
viii,plumbi uſti & loti drach. viii,myrrhæ drach.ii,opii drach.ii.tragacanthæ.ʒ.ii: excipe aqua buſdā antiquis
pluuiali. ❡ *Collyrium ex cornu ceruino,ad ulcera,puſtulas:cicatrices exterit.* Cornu ceruini uſti & exemplaribus.
loti drach.iiii,thuris drach.quatuor, plumbi uſti & loti drach. iiii,ſquamæ æris lotæ drac.ii,opii
drachmam unā,gummi drac. quatuor,excipe aqua pluuiali. ❡ *Aliud ex cornu ceruino, Neapolitæ.*
Plumbi uſti & loti drach. xvi, cornu cerui uſti drach.xvi,thuris drach.viii, acaciæ. ʒ.viii,ſpodii
cyprii drac.viii, amyli drach. iiii,opii drach.ii, ſquamæ æris drach.ii, croci drach.viii,myrrhæ
drach.iiii, tragacanthæ drac.i, gummi drac.viii,hyoſcyami cremore excipito. ❡ *Viride ad affe-*
B *ctiones.* Spodij cyprii drach.xvi,amyli ʒ.ſedecim,croci.ʒ.octo,ſtibij drac.octo,opij. ʒ.quatuor,
gummi ʒ.quatuor,excipe aqua pluuiali,ac utere cum ouo. *Aliud uiride Zoili ophthalmici,id eſt*
oculary. Spodij cyprii drac.octo,croci ʒ.octo,amyli drac.octo,opii drac.duas, ſtibii drac. octo,
gummi drachmas quatuor:anagallidis ſucco excipito. Aliud alia exemplaria ita habent. *Zoili*
uiride. Cadmiæ uſtæ ac lotæ,& uino Italico extinctæ ʒ.octo,croci drach.quatuor, ſtibii uſti &
lacte extincti drac. iiii,amyli drach.*unam, gummi drach.duas: excipito ſucco anagallidis quę * Aliter ii.
cœruleum habet florem. *Ex libris Scribony Largi, Pſittacinum inſcriptum, ad doloris moleſtias,*
puſtulas,inuſtiones, cicatrices reſolutas, prolapſus, confuſiones, & ubi multus ſanguis æſtate ſuffunditur.
Commodat etiam ad alias affectiones,& præſertim in oculis molli ſenſu præditis,in quibus tenuis lachry
ma profluit. Cōpoſitio hoc modo habet. Cadmiæ drac.viii,croci drac.viii,ſtibii.ʒ.viii,amyli re-
centis drac.viii,opii drac.iiii,gummi.ʒ.quatuor,aqua pluuiali excipito, utitor cum ouo. *Nau-*
Al. ſ. fu. 2 t. 2 vol. 330.f *cratitæ pharmacum affectionibus accommodatum.* Cadmiæ drac.duodecim,croci drac.duodecim,
opii drach.vi,ſquamæ ſtomomatis purgatę drach. v,ſquamæ æris drach.vi,ſucci roſarum drac.
xvi.plumbi uſti & loti drach. v,myrrhæ drach.iii,nardi drachmas duas,acaciæ drac.duas,gūmi
drach.duodecim,excipito aqua pluuiali. *Antai uiride.* Cadmiæ drach.xlviii,myrrhæ drach.
C uigintiquatuor, croci drac.xlviii,opii. ʒ. uigintiquatuor,plumbi uſti & loti.ʒ.viii,ſquamæ æris
drac.vi,nardi indicæ drach.vi,acaciæ drach.vi,gummi drachmas uigintiquatuor,aqua pluuiali
excipito. *Pharmacū ex galbano,quo uſus eſt Nicętes,ad dolores & lippitudines.* Cadmiæ drachmas
octo,ſpodii cyprii drach.viii,ęris uſti & loti drachmas octo,opii drachmas octo, myrrhę drach.
octo,chalbani drachmas octo:aqua pharmacum excipito. Ex ualde approbatis eſt, recipitq; am
plius gummi item drachmas octo. Alia exemplaria ſpodium non habent. *Aliud.* Cadmiæ drac.
vi,æris uſti & loti drach.viii:myrrhæ,chalbani,ſingulorū drach.octo:opii drach.octo,atramē
ti ſutorii drach.vi,gummi drach.vi,aqua pluuiali excipito. ❡ *Collyrium Diarhodon Nili ex roſis,*
velut Andreas tradit, ad doloris moleſtias, fluxum uberem ac tenuem,puſtulas,prolapſus. Foliorum
roſarū reſectis extremitatibus drach.quatuor,croci drach.duas,opii obo.j,nardi indicæ obol.i:
gummi drac.iii,alii drac.unam habent:aqua pluuia excipe,ac utere cū ouo. Temperatura diſſo-
luta eſt. ❡ *Aliud ex roſis Nili, quo uſus eſt Gallio ophthalmicus id eſt ocularius.* Roſarum drac.iiii,
croci drach.ii,acaciæ drach.i,opii obol.i,nardi indicæ obol.i,gū mi drac.iii,aqua pluuia excipe:
utere cum ouo. Temperatura eſt diluta. ❡ *Aliud ex roſis Horaum,id eſt tempeſtiuum appellatum,ad*
eaſdem affectiones. Roſarum reſectis unguibus drac.xxiiii,croci drac.xii,amyli drac.vi, balauſtii
D drachmas quatuor,opii drac.quatuor,tragacanthæ drac.octo,hyoſcyami foliorū ſucco excipe,
In præceptoris & Ioannis libro ſcriptum erat, cupreſſi ſucco. *Aliud.* Roſarum drach.octo,croci
drach.quatuor,æris uſti & loti drac.unam,gummi drach.unā,aqua pluuiali excipe, ac utere cū
ouo. ❡ *Aliud Diarhodon ex roſis Terenty,conſtans ex pompholyge.* Roſarum recentium drac.xii,ſpo-
dii cyprii drac.quatuor,croci drac.quatuor,opii drac.quatuor,nardi drac. quatuor, gūmi drac.
quatuor,excipito aqua pluuiali. *Aliud Diarhodon.* Roſarum recentium drac.duas, croci drac. vi,
ſpodii cyprii drac.duas,amyli drac.ii,acaciæ drachmam unam,nardi indicæ drac. unā, gummi
drac.ii,tragacāthę.ʒ.ii,excipito aqua pluuiali. ❡ *Diarhodon Euelpidium, Diaſmyrnum appellatū.* Ro
ſarum drac.c,croci drac.l,opii drach.octo,myrrhæ *ſeſquidrachmā,gummi drach.l,uino odoro * Al. ʒ.ii.s.
excipe,ac utere cum ouo. *Aliud Diarhodon.* Roſarū.ʒ.c,croci drac.l,opii drac.viii,myrrhæ drac.
octo,gummi drac.l,uino odorato excipe,ac utere cum ouo. Ego hoc apparaui pro foliis roſarū
florum earundem drac.c,iniiciens,atque fœliciter ſucceſſit. ❡ *Diarhodō ex roſarum lxxij drachmis*
Magnū appellatū. Hoc uſus eſt Leucius præceptor ad doloris moleſtias, puſtulas,inuſtiones,Staphylomata,
prolapſus,ad oculos purulētos,ad fluxiones antiquas,inueteratas lippitudines,& affectiones agre cedētes.
Roſarum uiridium reſectis unguibus drachm.ſeptuagintaduo: cadmiæ uſtæ ac lotæ.ʒ.xxiiii, * Aliter lii.
croci.ʒ.*ſexaginta,opii.ʒ.iii:ſtibii.ʒ.iii,alii.ʒ.vi:æruginis.ʒ.ii,alii iii:ſquamæ æris.ʒ.*duas,nardi * Aliter vi.

indicæ drach.ii,myrrhæ drach.vi,alij iiij: gummi drac. uigintiquatuor,excipito aqua pluuiali. E
Aliud ex drachmis lxxij Roſarũ. ʒ.lxxii,cadmiæ uſtæ & lotæ drac.uigintiquatuor:croci.ʒ.vi,alij
viij:opij drach.iij,ſtibij,drach.iii,myrrhæ drach. iii,ſquamæ æris drach.duas,æruginis.ʒ.duas
nardi drac.unam,alii ii:gũmi.ʒ.uigintiquatuor,excipe aqua pluuiali,ac utere cũ lacte. *Pharma*
cum ex uiolis albis,accõmodatum ad epiphoras & affectiones. Acaciæ drac.xlviii,ſucci uiolarum al-
* Aliter xxiiii. barum drac. xlviii,ſpodii cyprii drac.uigintiquatuor,croci.ʒ. uigintiquatuor,myrrhæ.ʒ.*qua-
* Aliter xl. tuor:opii.ʒ.iiii,alii vi. ſucci hyoſcyami drac.iiii,æris uſti & loti drac.iiii, gũmi drac. * quatuor,
excipe uino falerno. ¶ *Collyrium quo uſus eſt Philorus,in Antonia Druſi matre, quæ parum abſuit ut* A.l. ...
ab alijs medicis excæcaretur. Acaciæ drach.xlviii,roſarum ſiccarũ drac.xlviii,melilotorũ.ʒ.xlviii, z.iol. ...
• Aliter xii. ſpodii cyprii drac.uigintiquatuor,maiorũ mandragoræ drac.*duas,croci drac.uigintiquatuor,
opii.ʒ.vi:ſemi.hyoſcyami acetabula ii,alii ʒ.uigintiquatuor:myrrhę.ʒ.quatuor,ęris uſti & loti
ʒ.quatuor,gummi ʒ.xl:uini falerni,aquæ pluuialis,utriuſq; heminas tres. Vinum & aquã miſce
to,eiſq; roſas,melilotũ,ſemen hyoſcyami,mandragoræ mala,aut ſi hæc non adſint,corticẽ inii
cito,& ad dies tres,aut v macerari ſinito: deinde expreſſo liquore ad pharmaci compõnem uti
tor:probatiſſimũ hoc exiſtit. *Melinum delicatum,commodum ijs qui nullam penitus pharmacorum*
mordacitatem perferre poſſunt. Facit ad puſtulas, prolapſus, fluxum acrem & uberem,inuſtionesq;, & F
ad recentes affectiones. Cadmiæ uſtæ, ac lacte extinctæ.ʒ.xvi, ceruſſæ lotæ.ʒ. octo,croci drach.
quatuor,opii drac.unã,tragacanthæ drac.duas,aqua pluuiali excipito,ac utitor cũ ouo. *Aliud*
ad inuſtiones,puſtulas,prolapſus,dolores. Ceruſſæ drac.uigintiquatuor,amyli drac.xii,cadmiæ lo-
tæ drach.x,thuris drach.x,croci drac.viii,opii drach.viii.gummi drach. x,tragacanthæ drac.ii,
excipe aqua pluuiali,& utere cum ouo. *Diarhodon inculpabile.* Cadmiæ uſtæ & lotæ drachmas
uigintiquatuor,ceruſſæ drach. xii,opii drac. vi,florũ roſarũ drach.vi, croci.ʒ.vi, lapidis ſchiſti
• Aliter xi. drach.*duodecim,gummi drac. † x,excipe aqua pluuiali:ac utere ad ulcera ſordida cũ lacte,ad
† *Aliter vi.* munda cũ ouo. *Aliud.* Cadmiæ uſtæ & lotæ.ʒ.uigintiquatuor,ceruſſæ.ʒ.xii,lapidis ſchiſti drac.
iiii,florum roſarum drach. vi, croci drach.vi,opii drach.vi,gũmi drac.vi,excipe aqua pluuiali:
ac utere ad ſordida ulcera cum lacte,ad repurgata cũ ouo. *Craceum,padicon id eſt puerile,inſcri*
ptum,ex pompholyge,ad epiphoras,& moleſtias doloris, & ad affectiones ex plagis. Spodii põpholy-
gis drac.xvi,croci drach.xvi,opii drach.xvi,tragacanthæ drac.viii,excipe aqua pluuia,adhibi-
• *Al. Gallij.* tis ſimul albuminibus ouorũ iiii. *Collyrium *Gaij ophthalmici id eſt oculary.* Spodii cyprii drach.
• Aliter xvi. *quatuor,amyli recentis drac. xii,croci drachmas duas, myrrhæ drachmã unã,ſucci mãdrago-
• *Al. Atmeti.* ræ drachmam unã,gummi drach.iiii,excipe aqua pluuiali ac utere cum ouo. *Atimetri *Lyſipo-* G
nion hoc eſt ſoluens dolorem. Atramenti ſutorii crudi drac. xl,pompholygis crudæ drachmas xl,
ceruſſæ drach.uigintiquatuor,opii dragmas duas,croci drach.iiii.Crocus in aquam conijcit ac
maceratur,& ex cremore hoc collyrium apparatur:quod uero reliquũ eſt ex croco teritur, reli
• *Al. xxxviij.* quiſq; admiſcetur,additis item gummi drac. * trigintaduabus. ¶ *Diomedis lyſiponium ad dolores.* †
† *Additur ex* Atramenti ſutorii crudi drachmas trigintaduas,ceruſſæ drachmas *trigintaunã,ſpodij põpholy
quibuſdã cod. gis drach.ſedecim,croci drach.xvi,thuris drach.vi,mirrhæ drac. duas, gummi drac. xvi , aqua
græcis. ſtatim pluuiali excipito,ac utitor cum ouo,præclarũ eſt hoc collyrium.¶ *Zoili pharmacum faciens ad lip*
ſoluit dolores. *pitudines antiquas,myocephalos,ſtaphilomata, & fluxiones antiquas.* Cadmiæ drach. viii , æris uſti
* Aliter xxxvij. drach.viii,ceruſſæ drachmas quatuor,aloes ſeſquidrachmã:foliorũ croci,chalcitidis allæ, atra-
• *Al. ij, & ali-* menti ſutorij, opii,lycij ſingulorum.drach.*unã:myrrhæ drachmas ii,acaciæ.ʒ. * uiginti, ſpicæ
ter viij. nardi ſeſquidrachmã,gummi drachmas uiginti,caſtorii drachmas quatuor,ſtibii uſti drachmas
* Aliter ij. viii,excipe,aqua pluuiali.¶ *Aſclepiadeum Pacij, ad dolorum vexationes, fluxum tenuem & multum,*
inuſtionem,puſtulas,pellicularum eminentias,aſpritudines , inueteratas affectiones , & eos qui à multis
• Aliter xlij. *illitionibus læſi ſunt: confeſtim opitulatur.* Compoſitio ſic habet. Cadmiæ drach. * duodecim , æris
uſti drach.xii,croci drach.xii,ſquamæ ęris.ʒ.xii,myrrhæ.ʒ.quatuor, nardi indicæ drac.iiii , ro- H
ſarũ ſiccarũ drachmas quatuor , opij drachmas quatuor , lapidis hæmatitæ drachmas quatuor,
piperis albi grana xxiiii,gummi drachmas duodecim,uini chii quantum ſufficit : utere cũ ouo.
Aliud exemplar habet roſarum drach.iii:piperis grana xxv. ¶ *Pharmacum accommodatum nectar-*
rium inſcriptum. Cadmiæ.ʒ.xii,ſquamæ æris cypriæ lotæ.ʒ.xii,croci.ʒ.xii,opij.ʒ.iiii,æris uſti &
loti drach.xii,myrrhæ drac.iiij,lapidis hæmatitæ.ʒ.iiii,roſarum ſiccarũ drac.iiii, ſpicæ nardi.ʒ.
quatuor,miſyos aſſi drach.iiii,caſiæ fiſtulę drach.iiii,piperis albi grana xxv, gummi.ʒ. xii: uino
exceptis utere. *Antigoni croceum leontarium, hoc eſt leunculus, appellatũ,propterea quod leonis imba-*
go ei imprimeretur. Facit ad epiphoras,moleſtiam doloris, inueteratas affectiones : Eſt & aſpritudinibus
commodum. Cicatrices & callos exterit,maximè vero pueris commodum eſt. Spodii cyprii drac.xlviii,
croci drach.uigintiquatuor,myrrhæ drach.xii.lapidis hæmatitæ drach.octo,opii drach.xii, pi-
• Al. xlviij. peris albi grana xxxvi,gummi drach.* octoginta, uino falerno excipito. *Aliud* . Spodii cyprii
† *Al. viij.* drach.lxxx,croci drach.xl,myrrhæ drachmas †uiginti,opii drachmas *uiginti,lapidis hæmatitę
• Al. duas, & aliter viii. drach.duodecim,piperis grana.lx,gummi drach. lxxx,uini falerni quantum ſufficit. ¶ *Ex libris*
Scribonij Largi Aſclepios Machaonis,ad veteres affectiones,& oculos ſuppuratos. Spodii pompholigis
• Aliter xvi. drach.trigintaduas,ęris uſti.ʒ.trigintaduas,croci ſiculi.ʒ.xvi,myrrhę.ʒ.* ſex , lapidis hęmatitæ
drach.

A drach.x,nardi indicæ drac.vj,opii drach.vi,piperis grana.xl,gummi drach.xl,uino chio excipito. In libro de Athenippis Aſclepiis,opii drachmæ octo habentur. ¶ *Euemeri ad dolores,& affectiones*. Aeris uſti & loti.ʒ.trigintaduas, ſpodii pōpholygis.ʒ.xvi,croci drachmas xvi,myrrhæ drach.viii,lapidis hæmatitæ uſti & loti.ʒ.viii,ſpicæ nardi drach.iiii,miſyos uſti drac.* quatuor, opii torrefacti drach.iiii,gummi drach.xvi,uini Italici quod ſatis eſt. ¶ *Diaſmyrnum odorum ſine rotis, pharmacum accommodatum ad inueteratas affectiones. Facit & ad Rhœadas hoc eſt angulos eroſos,& ægilopas.* Cadmiæ lothæ.ʒ.uigintiocto,lapidis hæmatitæ uſti & loti drac.* uigintiquinque, ſpodii cyprii drachmas uigintiquatuor,mirrhæ.ʒ. xlviii,croci drac.* quatuor,opii hiſpani drac. octo,piperis albi grana triginta, gūmi.ʒ. vi,uino Italico excipito:utitor cū ouo in recētibus affectionibus. Temperatura aquoſa eſt. Aliqui croci drac.duodecim,iniiciūt. ¶ *Hæmatinum ſynerotis aſpritudinibus commodum, facit ad ueteres affectiones, ad ficoſa, & ad omnem extuberantiam ſi cum odoro ſynerotis cōmiſceatur.* Aeris uſti & loti.ʒ.uigintiquatuor,lapidis hæmatitæ.ʒ.* unā croci.ʒ. iiii,opii drachmas iiii,gummi.ʒ.xii,excipe aceto acerrimo. *Aliud*. Aeris uſti drach.xlviii,croci drach.uigintiquatuor,opii.ʒ.iiii,gummi Thebaici.ʒ.uigintiquatuor,pompholygis.ʒ.xviii,myrrhæ drach.xviii,ſalis ammoniaci.ʒ. duodecim,lapidis hæmatitæ drach. * unam,æruginis.ʒ.iiii,

* Aliter viij. * Aliter xxviii. * Aliter xxiiii. * Aliter iiii. * Aliter iiii.

B uino excipito. ¶ *Hieracis ad aſpritudines*. Miſyos uſti drach.viii,croci drach.octo, opii drac.viii, lapidis hęmatitæ loti drac.viii,æris uſti & loti drac.duodecim,myrrhæ drac.duodecim,gūmi.ʒ. xii,aceto acerrimo excipito. ¶ *Apollonij phœnix* collyriū † Hieracium ad aſpritudines. Per hoc Catulo egregiè medicatus eſt. Facit & ad palpebrarum defluuia,& inueteratas affectiones.* Lapidis hæmatitæ uſti & loti drach.trigintaduas,æris uſti & loti drach.xvi,æruginis raſilis drach.xvi,opii drac. viii,alij vi.cadmiæ botrytidis drach.quatuor,chalcitidis aſſatæ drachmas quatuor,gūmi drach. xvi. excipe aqua pluuiali. *Phœnix Apollonij aliter, uelut Arius Aſclepiades inſcripſit, in libro, quo propria pharmaca coaceruauit.* Lapidis hæmatitæ.ʒ.uigintiquatuor,lapidis ſchiſti uſti & loti drac. uigintiquatuor, cadmiæ.ʒ. xii,æris uſti drach.duodecim,opii drac.viii:chalcitidis aſſatæ.ʒ.iiii, alii.ʒ.viii.in alio exēplari ēt æruginis.ʒ.duodecim,gūmi.ʒ.ſedecim,excipe aqua pluuiali. *Aliud collyrium ad aſpritudines*. Chalcitidis uſtæ.ʒ. duodecim,miſyos uſti & loti.ʒ.viii:croci,opii,utriuſq; drach.vi:lapidis hæmatitæ drach.viii,gummi.ʒ.duodecim,acerrimo aceto excipito. ¶ *Collyrium ad ſcabricies orbiculares. Cicatrices,& callos detergit. Facit & ad ueteres affectus.* Aeris uſti & loti.ʒ. xxiiii,ſpodii,pōpholygis.ʒ.xvi, myrrhæ.ʒ. ſedecim,ſalis ammoniaci.ʒ.* duodecim,lapidis hæmatitæ.ʒ.xxiiii,opii drac.iiii:piperis grana.xii,alii xvi,gūmi drac.* octo:uino excipito ac

A.l.4.ſu.2.t. 2.fol.552.a

† Al. ὀξυωπικόν. * Aliter xvj. * Aliter xii.

C utitor. ¶ *Enemeri, cicatrices,& callos exterit. Facit & ad inueteratas affectiones.* Cadmiæ drach. lx,croci drach.l,ſpicæ nardi.ʒ.uiginti,ſquamæ æris torrefactæ & lotæ.ʒ.l,myrrhæ.ʒ.l,opii.ʒ.triginta,ęris uſti.ʒ.lx,miſyos crudi.ʒ.l,gummi drac.ſeptuaginta,excipe uino chio. ¶ *Aliud Pyrami, cicatrices & callos exterens, deprimit omnem extuberantiam.* Cadmię cypriæ drach.xl,lapidis hæmatitæ drach.xl,ęris uſti drach.xl.miſyos. uſti drach.[a] uiginti,croci.ʒ.[b] uiginti,ammoniaci thymiamatis drac.[c] uiginti,ſquamę æris uſtæ & lotæ drac.[d] uiginti,opii.ʒ.[e] uiginti,mirrhę.ʒ.[f] xx,gūmi libram unam:cum acerrimo aceto utere. *Aliud Enemeri ad eaſdem affectiones*. Aeris uſti & loti.ʒ.uigintiquatuor,ſpodii pōpholygis.ʒ.duodecim,myrrhæ drac.viii, ſalis ammoniaci drac. duodecim,lapidis hæmatitæ.ʒ.iiii,[g]† piperis drac.[h] duodecim,gūmi drac. viii,uini chii qđ ſatis eſt. ¶ *Lynceus,ad affectiones calloſas, exacuit uiſum,cicatrices & callos exterit.* Cadmiæ drac.duodecim,æris uſti & loti drach.duodecim,ammoniaci thymiamatis.ʒ.duodecim,myrrhæ.ʒ.[i] xvi,lapidis hæmatitæ drach.vi, opii drach. vi,aloes drachmas iiii,fellis taurini drac.iiii,galbani.ʒ.iiii, æruginis drach.i,opoponacis drach.iiii,ſalis ammoniaci drach.ii:gūmi drac.vi,alii ii:aqua pluuiali excipito. *Collyrium Rhinema,hoc eſt lima,inſcriptum,facit ad calloſas affectiones,cicatrices exterit: Facit & ad ſuffuſiones.* Cadmiæ drac. xlviii,ammoniaci thymiamatis drac.xlviii, æris uſti

A Alit. viij. B Aliter viij. C Aliter viij. D Aliter viij. E Aliter viij. F Aliter viij. G † Additur ī antiquis ὀπίου. < Λ, i. opij drachm iiij. H Aliter iiij. I Aliter vi.

D ʒ.xlviii.opii drach.ſedecim,æruginis cypriæ.ʒ.ſedecim,aloes.ʒ.ſedecim,myrrhæ.ʒ.ſedecim, lapidis hęmatitæ.ʒ.uigintitres, chalbani.ʒ.xvi,opopanacis drach.xviii, felis taurini drach. octo, ſalis ammoniaci drach.iiii,gummi.ʒ.lx,aqua pluuiali excipe. Tēperatura aquoſa eſt. *Collyrium Harmatium id eſt currus,inſcriptum,quo uſus eſt Ptolemæus Rex exterſiua facultate præditum. Exterit cicatrices, acuit uiſum, eſt & aſpritudinibus commodum.* Aeris uſti & loti drach. viii, ammoniaci thymiamatis. ʒ. viii,lapidis hæmatitæ. ʒ. octo,corticis thuris.ʒ.octo gūmi.ʒ.octo,excipe aqua pluuiali,ac utere cum aqua. Alia exemplaria ēt æruginis.ʒ.duas habēt. *Collyrium Oxydercicum hoc eſt uiſum exacuens, ex hæmatite, cicatrices & callos exterit.* Ammoniaci thymiamatis drach. uigintiquatuor,æris uſti & loti drach.uigintiquatuor,lapidis hęmatitę drach.xxiiii,gūmi drac. uigintiquatuor,æruginis drac.viii,excipe aqua pluuiali. *Collyrium Artemonium inſcriptum quo Baſſus ſodalis meus uſus eſt. Facit ad fluxiones antiquas, & aſpritudines palpebrarum ad putreſcentes, & eroſos angulos,ad oculos humectos, & membranarum extuberantias. Cicatrices & callos exterit, & quod maximum in eo eſt, poſt illitiones oculos imperturbatos conſeruat.* Stibii drachmas.iiii, æris uſti drac.* duas,ceruſſæ drachmas ii,croci drachmam unā,myrrhę,ʒ.unam,corticis thuris.ʒ.unam, æruginis uermiculatæ drachmam unam,gallarum omphacinarum drachmam unā, piperis albi † drachmam unam,gummi drach.* unam,uino excipe: utere cum aqua. *Aliud pharmacum accommodatum*

* Aliter viij. † Al. drach. ij. * Aliter iiii.

commodatum. Cadmiæ drach. viij, ſtibij drach. viij, ceruſſæ drach. viij, ęris uſti drach. iiij, corticis E
thuris drachmas duas, croci drachmas ij, myrrhæ drachmas ij, æruginis uermiculatæ drach. ij,
gallarum omphacinarum drachmas ij, piperis albi drachmam i, gummi drach. iiij: excipe uino.
¶ *Collyrium Indicum Aerianum inſcriptum, præoccupat ac præripit omnes lippitudines. Facit ad obtu-
ſum uiſum, & ſcabras affectiones, ac eroſos angulos. Cicatrices exterit, & quod maximum eſt, poſt il-
litionē oculos imperturbatos conſeruat.* Ceruſſæ rhodiacæ drac. xlviij, cadmiæ cyprię drac. xxiiij,
atramenti indici ʒ [a] [*] octo, [b] † opij drac. [c] [*] octo, piperis albi drac. viij, aut vi, opobalſami drach.
viij aut vi, gummi drac. xvi: cinnamomi drach. ij, alij xij: aqua pluuiali excipito. ¶ *Hermophyli
collyrium Thalaſſerum, accōmodatum ad ſuffuſiones, et ad oēm hebetudinem uiſus. Facit & ad incipien-
tem ſuffuſionem eſtq́; odoratiſſimum pharmacum.* Cadmiæ drach. xvi, atramenti indici drac. xvj, pi-
peris albi drach. viii, æruginis. ʒ. iiii, ſucci medici drac. iiii, opobalſami. ʒ. iiii, gummi drac. xii, a-
qua excipe, utere cū aqua. Tēperatura diuerſa eſt iuxta affectiones. ¶ *Pompony Baſſi, facit ad inci-
pientem ſuffaſionē.* Cadmię drach. xxvii, atramenti indici. ʒ. xvi, piperis longi drac. [d] xvi, piperis
albi drach. xii, ſucci cyrenaici drac. [e] v, opobalſami. ʒ. vi, ſpicæ nardi drac. vi, ſagapeni. ʒ. v, opo
panacis drach. v, opii drac. iiii, euphorbii drac. i, cinnamomi dra. i, gummi drac. triginta, fęnicu-
li ſucco excipito. ¶ *Indicum Baſilicon, id eſt regium inſcriptum. Facit ad incipientē ſuffuſionem, & oēm* F
uiſus hebetudinem. Cicatrices exterit. Cadmiæ uſtæ, & lotæ librā unam, & trientem, atramenti in-
dici vnc. ſex, ceruſſæ [f] trientē, piperis albi [g] ſexuncē, fel hyænæ integrum quāticunq; ponderis,
fel ſcarorū decem, fel perdicū quatuor, ſucci papaueris [h] vnc. i, opobalſami [i] ſextantem, opopa
nacis ſextantē, ſagapeni [k] ſextantem, gūmi libr. unā: excipe ſucco fœniculi, aut herbæ heracleæ
appellatæ. *Enistacton idest instillatitium, Pacy, ut Themiſon.* Cadmiæ drach. [l] ſexagintaquatuor,
miſyos. ʒ. trigintaduas, atramenti ſutorij. ʒ. trigintaduas, ſtibij ʒ. trigintaduas, piperis albi. ʒ. tri-
gintaduas, opij. ʒ. xvj, ęruginis. ʒ. [m] xvj, opobalſami. ʒ. xvj, gummi. ʒ. lxiiij: excipe aqua pluuiali.
Collyrium Chelidonium inſcriptum. Cadmiæ. ʒ. xlviij, ſtibij. ʒ. xij, miſyos. ʒ. octo, piperis albi. ʒ.
vj, atramēti ſutorij. ʒ. vj, [n] † opij. ʒ. vj, æruginis. ʒ. vj, opobalſami. ʒ. quatuor, gūmi ʒ. xxiiij, exci-
pe aqua pluuiali. *Hieracium, ad obtuſum uiſum, & ſcabras affectiones.* Ceruſſæ. ʒ. xvj, cadmiæ. ʒ.
octo, ęruginis. ʒ. ij, piperis albi. ʒ. ij, omphacii, ideſt ſucci vuæ acerbę. ʒ. ij, opii. ʒ. ij. gummi. ʒ. vj,
excipe aqua pluuiali, ac utere cum aqua. *Aliud. Cicatrices & callos exterit.* Cadmiæ drac. [o] xvi,
ceruſſę. ʒ. octo, piperis albi drach. quatuor, æruginis drachmas [p] duas, opobalſami drach. ii, om-
phacii drac. ii, gummi drac. iiii, excipe aqua pluuiali. *Collyrium fuluum panchreſtum, ob omnimo-
da utilitate inſcriptum, accommodatum ad ſcabros, & circumroſos angulos, ac intenſos pruritus, & pal-* G
pebras ficoſas. Cadmiæ drac. octoginta, chalciridis uſtæ dra. xl, piperis albi drac. xl, gummi drach.
xl, aqua pluuiali excipito. In alio exemplari æqualis omniū apponderatio habetur. *Aliud.* Cad-
miæ drach. octoginta, chalcitidis uſtæ drach. xl, piperis albi drach. xl, croci drac. xij, myrrhæ
drach. xij, gummi drac. xl, aquæ pluuialis quod ſatis eſt. ¶ *Tryphonis orbiculare Sphæricū dictum.*
Cadmiæ drac. xlviij, ſquamæ æris drach. trigintaduas, æris uſti & loti drac. trigintaduas, piperis
albi drachmas trigintaduas, opii drach. viii, myrrhæ drac. viii, opobalſami drachmas iii, gummi
drachmas trigintaduas, excipe aqua pluuiali. ¶ *Collyrium Galli Oxydercicum.* Cadmiæ. ʒ. xlviii,
chalcitidis uſtæ drach. uigintiquatuor, piperis albi ʒ. vi, ſquamæ ęris drach. viii, opii drach. vi,
omphacii drach. iiii, myrrhæ. ʒ. ii, opobalſami drach. [*] iiii, gummi drach. xii, aquæ pluuialis quan
tum ſufficit. *Collyrium aromaticum appellatum.* Aeris uſti & loti drach. xvi, æruginis drac. iiii,
myrrhæ drach. iiii, opii drach. iiii, piperis albi drach. iiii, nardi drach. ii, croci ʒ. iiii, opobalſami
drach. iiii, gummi drac. iiii, aqua pluuiali excipito. *Heraclidæ Aromaticum croceum ex hæmatite.*
Aeris uſti & loti. ʒ. xlviii, cadmiæ. ʒ. uigintiquatuor, croci. ʒ. uigintiquatuor, lapidis hæmatitæ
drach. uigintiquatuor, opii. ʒ. duodecim, myrrhæ drac. xii, piperis albi drach. xii, gūmi. ʒ. xxiiii;
uino falerno excipito. *Croceum Aſclepium oxydercicum.* Aeris uſti drach. xlviii, croci drach. xii, H
omphacij drach. iiii, opij. ʒ. duodecim, mirrhæ drachmas ii, opobalſami. ʒ. iiii, gūmi. ʒ. xii, pipe
ris albi. ʒ. x, aquæ pluuialis quantum ſatis eſt. *Collyrium Iſochryſon hoc eſt auro compar, ad corroſos
angulos, ſcabras affectiones, inueteratas lippitudines, aſpritudines, ficoſas eminentias. Cicatrices & cal-
los exterit.* Cadmiæ. ʒ. [*] ſex, lapidis hæmatitæ drac. xvi, myrrhæ drac. xvi, opii. ʒ. xvi, croci. ʒ.
uigintiquatuor, piperis longi. ʒ. xii, piperis albi. ʒ. uigintiquatuor, gummi drac. lxiiii, uini Italici
quantum ſatis eſt. ¶ *Collirium † Cinnabarium, celebris ophthalmici Stoli Britannici, ad corroſos angu-
los, lippitudines ad malum habitum perductas, intenſos pruritus, & inueteratas affectiones.* Pſorici
drac. xxiiii, cadmiæ. ʒ. uigintiquatuor, croci. ʒ. xvi, piperis albi. ʒ. ſedecim, cinnabris. ʒ. ſedecim,
opii drachmas duodecim, gummi. ʒ. xxiiii, aquę pluuię quod ſatis eſt. *Aliud.* Pſorici. ʒ. xxiiii, pi-
peris drac. xxiiii, cadmiæ drac. xxiiii, croci drac. xxiiii, ſandarachæ drach. viii, opii. ʒ. viii, cinna-
baris drach. viii, gummi drac. viii, aqua pluuiali excipito. *Melinum Atarachum à perturbationi-
bus amoliendis appellatum. Facit ad omnem oculorum hebetudinem & ad affectiones antiquas. Cicatri-
ces & callos exterit.* Cadmiæ. ʒ. uigintiquatuor, omphacij. ʒ. duodecim, ſalis ammoniaci. ʒ. [*] iiii,
ammoniaci thymiamatis. ʒ. duodecim, opii. ʒ. xiii, gūmi ʒ. tredecim, ceruſſæ. ʒ. uigintiquatuor,
croci. ʒ. ſedecim, piperis albi. ʒ. uigintiquatuor, aquæ pluuialis quantū ſufficit. *Lucy præceptoris,*

Melinum

A Aliter v.
B † *Additur in antiquo codi. græco, ἀμμωνι- οὐ < i. ψιμμυ- < i. σμύρνης < i. ὀμφακίου < i.s. armeny drach. v, pſorices drachm. v, myrrhæ drac. v. omphacy drachmas v.*
C [*] Aliter v.
D *Aliter xiij.*
E *Aliter viij.*
F Al ʒ. iiij.
G Aliter ʒ vi.
H Aliter ʒ i.
I Al. ʒ. iii.
K Al. ʒ viij.
L Aliter lx.
M Al. xxxii.
N † *In cod. impreſſis græc. eſt opij ſolum, in alijs æruginis ſolū, in aliquibus ſunt utraque.*
O Aliter vi.
P Aliter iiij.

[*] Aliter ij.

[*] Al. xvi.

† *In impreſſis eſt, κινναβάρινον ἀξιόν. in antiquis quibuſdam, κινναβάρινον ῥάζιν.*

[*] Aliter xxiiii.

A *Melinum, ad ſcabros, & corroſos angulos, intenſos Pruritus, oculos humectos, ad omnem viſus hebetudi
nem. Cicatrices, & callos exterit. Ceruſſæ. ʒ. xxiiii, croci. ʒ. xxiiii, ammoniaci thimiamatis. ʒ. vj, ſa
lis ammoniaci. ʒ. vj, nardi indicæ. ʒ. vi, opij. ʒ. vj, myrrhæ. ʒ. vi, omphacii. ʒ. vi, gummi. ʒ. xxiiii,
excipe aqua pluuia. ❡ *Aliud collyrium Proteus, cui nullum conferri poteſt. Facit ad incipientem ſuffu
ſionem, & ad omnem viſus obtuſitatem. Cicatrices & callos exterit. Cadmiæ drac. xl, chalcitidis cru-
dæ. ʒ xl, ceruſſæ. ʒ. xl. piperis albi. ʒ. xxx, ſucci cyrenaici. ʒ. xx. croci. ʒ. xvi, opii. ʒ. xii, ſagapeni. ʒ.
xii, lachrymæ oleæ. ʒ. xii, auripigmenti. ʒ. viii, myrrhæ. ʒ. xii, gummi drach. xx, opopanacis. ʒ.
xx, opobalſami. ʒ. xii: apparato cum aqua pluuiali, ac utitor cum aqua. ❡ *Hygieni collyrium au* — *A Aliter viij.*
reum, ad corroſos angulos, & Scabras affectiones. Sandarachæ. ʒ. xxiiii, piperis albi grana xii, myr- — *B Aliter viij.*
rhæ. ʒ. vi, croci. ʒ. vi, gummi. ʒ. duodecim: cũ aqua pluuiali apparrato. *Aliter aureum collyrium.* — *C Aliter viij.*
Sandarachæ. ʒ. xvi, croci drac. xvi, piperis. ʒ xvi, myrrhæ. ʒ quatuor, gummi. ʒ. xii, vſus oſtẽſus — *D Al Hyp[illegible].*
eſt. *Aliter.* Sandarache. ʒ. xiiii, piperis. ʒ. xii, myrrhæ. ʒ. vi, croci. ʒ. vi, gummi, ʒ. xii, aqua pluuiali — E Aliter xvj.
excipito. ❡ *Euemeri Pſoricum. facit ad corroſos angulos, & ſcabras cicatrices, ac callos exterit. Facit,*
& ad inueteratas affectiones, & lippitudines ad malum habitum perductas, itemq́; ad aſpritudines. Pſo
rici. ʒ. vigintiquatuor, croci. ʒ. duodecim: opii, ceruſæ, utriuſq; ʒ. quatuor, piperis albi. drac. qua
B tuor, omphaci. ʒ. quatuor, gummi drac. quatuor: uino falerno excipito. ❡ *Baſilidion, hoc eſt regi-*
neum, pſoricum. Pſorici. ʒ. xlviii, croci. ʒ. viginriquatuor, opii. ʒ. viii, floris lapidis aſij. ʒ. viii, ceruſ
ſæ. ʒ. viii, piperis. ʒ. vi, opobalſami. ʒ. quatuor, omphacii. ʒ. quatuor, gummi. ʒ. xvi: vino falerno
excipe. ❡ *Pancrestum* Athenipion.* Pſorici. ʒ. lxiiii, croci. ʒ. xvi, chalcitidis uſtæ. ʒ. xvi, ſandara- — * *Al. Athenipion.*
chæ. ʒ. uiginti, myrrhæ. ʒ. viii, piperis albi. ʒ. xvi, caſiæ fiſtulæ. ʒ. viii, foliorum malabathri. drach.
quatuor, opii. ʒ. xvi, omphacii. ʒ. quatuor, miſyos uſti. ʒ. duas, gummi. ʒ. uigintiquatuor: excipe
aqua pluuiali. ❡ *Ptolemæi familiaris pharmacum, accommmodatum ad ſcabros, & corroſos angulos, in*
tenſos Pruritus, defluuia palpebrarum, hebetem uiſum. Pſorici. ʒ. xl, ſandarachæ. ʒ. triginti, chalciti-
dis vſtæ. ʒ. uigintiquatuor, croci. ʒ. uigintiquatuor, myrrhæ. ʒ. duodecim, opii. ʒ. duas, caſiæ fi-
ſtulæ. ʒ. duodecim, piperis. ʒ. quatuor, *piperis albi ʒ. vii, omphacii. ʒ. vi, miſyos vſti ʒ. tres, folio — * Aliter xiiij.
rum malabathri. ʒ. i, gummi. ʒ. trigintaſex, aquæ pluuiæ quantum ſufficit. ❡ *Collyrium* Malaba-*
thri oxydercium, facit ad corroſos angulos. Stibii. ʒ. uigintiquatuor, ſcadmię. ʒ. uigintiquatuor, ſaca — * *Al. [illegible] id*
ciæ. ʒ. uigintiquatuor, piperis albi. ʒ. uigintiquatuor, nardi indicæ. ʒ. duodecim, opii. ʒ. vi, croci — *eſt [illegible]*
drach. vi, myrrhæ. ʒ. vi, omphacii. ʒ. vi, gummi. ʒ. trigintaſex: aqua pluuiali excipito. *Aliud.* Sti-
bii uſti, & loti. ʒ. xl, acaciæ drach. xlvi, nardi* celticæ drach. vi, myrrhæ drach. viii, croci drach. — * *Al, indica.*
C viii, omphaciii drach. undecim, opii drac. vi, cadmię drach. trigintaſex, gummi drach. triginta-
duas, aquæ pluuialis quod ſatis eſt.

Remedia ad affectos oculos, ab Archigene in primo pharmacorum
ſecundum genus conſcripta. *CAP.* 8.

IN fluxionibus circa oculos in principio conuenit cibi ac potus parcitas, aquæ potus, & ma-
xime oĩum rei ueneręæ abſtinentia. Aluus ipſa ſubducatur, & facies aſſidue primum multa
frigida, deinde ẽt aceto admiſto, proluaĩ. Quidam atramentum ſutorium aqua dilutum proluen
dum exhibent. Fugiant odores acres, & pulueres, fumumq́;, & tũ ſolis, tũ lucernarũ ſplendorẽ.
Ad noctem lanas puras ex uino, aut ſordidas ex aqua frigida, imponant: maneq́;, uelut dictum
eſt, ſe proluant. Quòd ſi augeſcat fluxio, accedatq́; dolor, uenæ ſectio cõgrua eſt, & perfecta ci-
bi abſtinentia, ac ſitis, niſi exurantur, & malũ inde augeſcat. Cõuenit & ſolutio uentris ualida,
ſiue per purgatorium conueniens medicamentũ, ſiue per clyſteres robuſtos. Poſt hæc uero cir-
ca frontem impoſita aſſidue uitis folia uiridia auxiliãtur. Aut myrti, lentici, aut rubi ſuccus: aut
braſſicæ, aut uitis folia cũ flore farinæ polentæ. Aut cupreſſus, ſampſuchus, ocymũ, ſiſymbriũ
ęnanthe, crocus hortẽſis, itemq́; agreſtis, portulaca, mali punici ſatiui flores cytini appellati, ui
D tex, folia recentia mali cotonicæ, ſingula cũ uino, & flore farinæ polentæ. Super ipſos uero ocu
los lana pura oui cãdido madefacta imponaĩ. Aut oui aſſi luteum. Aut melilotum in paſſo co-
ctum. Aut aſphodeli radix cum uino, & flore farinæ polentæ. Aut iris cõtuſa cũ uino, & flore fa
rinæ polentæ. Aut mali punici ſuccus cum flore farinæ polentæ. Aut ipſum malum in uino ma
ris xeperte coctũ. Aut iuniperi baccæ tritæ cũ uino & flore farinæ polentæ fronti imponantur,
aut ẽt ſuper ipſos oculos adhibeanĩ. Ad hæc uero eryngii, & fęniculi ſylueſtris radix trita ex
aqua, & cicutæ ſemen eodem modo apparatũ, opitulãtur. Caſeus itẽ mollis, & †nuper ſalſusq; cũ — † *Al.* [illegible] nuper coagulatus.
apii foliis cataplaſmatis mõ impoſitus. Aut papauer ſylueſtre paſſo coctum ac tritum impoſitũ.
Similiter & melilotum paſſo coctum, exiguo croco, & papaueris ſucco admiſtis. Panis itẽ ex ui
no, roſaceo admiſto mirabiliter auxiliatur. Aut tribulum recẽtem per ſe imponito: immo, & po
lenta admiſta egregie opitulatur. Et ut ſummatim dicam, oĩa ex adſtringentium genere, & re-
pulſoria, in principiis proſunt, uelut eſt cicuta, & pſyllium, apium, ſolanum, lentes paluſtres, ſer
pyllum, ſampſuchus, folia uitis, coriandrum, portulaca, ſemperuiuum, folia papaueris, urtica.
Quę ſingula ex uino trita imponantur: pſyllium uero ex aqua, eodemq́; mõ paluſtris lenticula.

Ad fluxionem calidam.

❡ Braſſicam tritam cum polentæ flore ex aqua imponito. Aut ocymi folia eodem modo.

Aut

Aut rutæ folia cum adipe anſerino: aut ſampſuchi folia: aut halicacabum tritam. Cæterũ largũ E
fluxum ſiſtunt papaueris capita,& hyoſcyamus cum polentæ flore ex uino: oportet aũt fomentum prius adhibere,atq; ita imponere. Poſtquam uero ſtatus,& uigor præterierit,& cũ non amplius opportunum eſt adſtringentibus uti, non incommodum fuerit,tum oculorum,tum capitis,fomenta adhibere. Magnifice uero auxiliatur,inflãmationesq́; ſoluit,& ſi qua diſtẽtio adſit, eam laxat,linteolum molle butyro madefactum,ac oculis ſuperpoſitum.

De chymoſi hoc eſt vtriuſque palpebræ diſtortione, ex inflammatione oborta.

In quibus uero chymoſis fortis cõtingit, oui luteum cum muſcæ carne terito: atq; ubi ad cerati formam deducta fuerint,linteolo excepta impone: confeſtim ſedant.

Oblitiones oculorum.

¶ Panis purus uſtus,acaciæ, & hederæ permiſtus cũ aqua. Verũ ad doloris uexationes roſas virides,aut aridas paſſo maceratas terito,& admiſto oui aſſi uitello,ac croco ſufficiẽti,cũ paſſo utitor. Aut crudam hordeaceã,vel triticeã farinã paſſo coctam adhibeto. Si vero maior dolor fuerit,papaueris folia recentia admiſceto,aut corticem papaueris capitum. Aut hyoſcyami folia drachmarum iiii pondere cum oui uitello. Aut ſiſymbrium aqua coctũ terito ſuficienti affuſo uino,& imponito. Aut papaueris albi capita paſſo cocta,ac trita imponito. Aut apii recentis F
coma,itemq́; polegio recenti ſimiliter utitor. Aut peponis, aut cucumeris carne: aut oui aſſi luteũ cũ exiguo croco,ac pauco uino tritum imponito. Cæterum dolentes ex inflammatione oculos,cũ panace, & pulegio uino ſubactis integito. Præclare facit,& pini cortex,& polenta cũ uino: aut hyoſcyami folia,& opiũ trita imponito: aut papaueris cortices terito,roſisq́; ac meliloto,myrrhaq́; admiſtis,albumine oui diluito,atq; ita imponito. Aut aloë ac opium cum aqua diluta,linteoloq; excepta,in emplaſtri morẽ appone,uitãdo ne quid in oculũ prçterlabatur. Cçterũ in his,qui dolore uexantur, crocum bonũ cũ lacte inſtillato. Verum ad vehemẽtes dolorum moleſtias coriãdri ſuccus cũ muliebri lacte oculorum angulis inſtillatus: ſimiliterq́; papaueris ſuccus torrefactus auxiliatur. Folia itẽ platani trita cũ farinæ polẽtæ flore oculis ſuperpone,emplaſtri more appoſita. Cataplaſmata uero in fluxionibus cõueniunt,cupreſſus uiridis cũ uino. Aut paliuri folia,‡aut ſpinæ folia.‡ Aut portulaca trita cũ adipe anſerino,& croco: aut iris ſicca cũ melle: aut micas thuris,& myrrhã cũ oui candido lana excepta fronti imponito: aut apiũ cũ polenta,aut ſeſelis flores uino maceratos imponito. Aut papaueris folia recentia adglutinato. Qđ ſi uigiliæ inſtẽt,mãdragoræ radicẽ,& ſuccũ,papaueris folia,& polẽtã æquis partibus in maſſam cogito,eãq; odorandã exhibeto,& obdormiſcẽt. Porrò in magnis fluxionibus,pulegij G
recẽtis ſemẽ,& maxime fuluũ,cũ aceto ad malagmatis formã redigito,ac ſincipiti ĩponito, lanis ſupernè additis,ac leni uinculo cõſtrictis. Aliqui ẽt papauer recẽs ei admiſcent,aut opii minimũ q̃d,aut roſas,aut meliloturũ coctũ. Aut amylo ex uino, aut oui cãdido oculos ipſos integito. Præclare faciũt ad fluxionẽ uberẽ,tenuẽ,ac uetuſtã,itẽq; ulcera, põpholyhis ʒ.iiii,opii torrefacti †ob.iii,‡gummi. ʒ.iiii: aqua pluuiali,aut fontana excipe. ¶ *Agglutinatorium ad fluxionem.* Similaginẽ,& mannæ thuris dimidium eius,cum oui albumine ad emplaſtri formã redigito,& in principio fronti in linteolo imponito: aut oui aſſati uitellũ cũ thure: aut cochleã cum teſta ſua,& oui candido ad ſtrigmentitiã formã redactã in ſplenio à tpe altero ad alterum extendendo imponito. Sua ſponte decidit,ubi reſtiterit fluxus: aut Moſchi malagma,aut Barbarum emplaſtrum,aut uiride,aut aliq̃d aliud eorum,quç aceto conſtant,ſplenio indutũ fronti imponito.

Ad Hæmalopas,& hypoſphagmata,i. cruentatos oculos,& ſugillatos.

¶ Ad plagas oculis illatas,& ad oborientes ex eis crueutas ſuffuſiones,ſtatim in principio tũ ad inflãmmationẽ,tum ad dolorem cõpeſcendum facit columbinus ſanguis inſtillatus,& præſertim is,qui ex †teneris pennis exprimitur. Candidum ẽt oui eodem modo in oculũ inſtillatũ, atq; amplius pura lana exceptum,& ſuperne impoſitum. Prodeſt ẽt oui aſſi luteum cũ uino im H
poſitum,aut melilotum coctũ cũ uino eodem mõ. Inſuper & folia roſarum,ac flos per ſe, & cũ uino trita,itemq́; cum flore farinæ polẽtæ: aut braſſicæ folia in cataplaſmate. Vbi uero diutius cruentatio perſtiterit,thure & bitumine æquis portionibus acceptis ac miſtis oculũ ſuffito: aut hyſſopi comam tritam lineo panniculo illigatã in feruentem aquam demittito,oculoq́; admoueto. Sequitur.n. cruor adeo, ut ex linteolo compreſſo exprimi queat. † Aut nitrum,& terram Aethiopicam,ac myrrham,pari pondere cum aqua illinito: aut foliorum oleæ uiridium ſuccũ ſublinito: aut ammium,& hyſſopum cum lacte bubulo terito,agitato,ac ſublinito: aut ſemen lini tritum cum butyro per linteolum exprimito,ac ſublinito: caput uero frigida perfundito.

Curatio Tumorum.

Ad tumores ex plaga circa oculos obortos ualde conuenit fomentum per mollem ſpongiã aſſidue factũ,ita ut noua ſpongia poſtea aceto diluto madefacta imponatur. Conuenit inſuper ſinapi vetuſtum ex aqua tritum,aſſidue circũpoſitum* & ablatum. Similiter & naſturtiũ, ſi poſt eorum ablationem loci aſſidue calida aqua foueantur.

Ad Oculos ſcabros ac aridos.

Ad oculos propter ſolem, aut omnino puluerem, ſcabros atque aridos factos, aqua multa

æſtate

† Al. drach. iii, & oboli. iij.

† *Ita græc. καὶ μάλιστα ἐκ τῶν ἁπαλῶν πτερῶν. antiq. interp. videtur legiſſe ἐκ τῶν ἁπαλοπτέρων et ideo tranſtulit, ex iuuenibus columbis nec male. nam ut ἁπαλόσαρκος dicitur q carnem teneram habet ſic & auis quæ teneras habet pennas, iuniorum iuuenis dicitur ἁπαλόπτερος.*

† Aliqui tñ cod. hñt. Aut nitrũ, & Aethiopicam myrrham pari pondere. &c.

* *Al. περιτιθέμενον, i. appoſitum.*

A æſtate quidem frigida,hyeme uero calida affuſa,conſmodat.Cõuenit & ſpõgiæ calida,aut len
tis decocto imbutę ſomentum.Ipſis uero oculorum angulis,rubi,lentiſci,myrti,roſarũ ſuccũ ,
vnumquemq; per ſe cũ aqua adhibeto.Aut roſas aridas tritas cũ uino: aut carum florem. Aut
uinum maris expers,ac oleum uetus,maxime ubi dormire uoluerint,admoueto. Cõducit præ
terea his,ut a ſalſis,acribus, ampliusq; acidis omnibus abſtineant.Porrò ad inueteratas, & cal
loſas circa palpebras affectiones,amurcam coctam cum oleo tritam illinito.

Ad Glabras,ſimulq́; naſcentes alias palpebras pilos græcis dictos.

*In ijs,qui glabras,ſimulq́; naſcentes alias palpebras,quiq́; pilos non habent,egregie facit, ac pilos pro-
ducit,hoc medicamentum.* Acaciæ.3.ii:attamenti librarii aridi aut ſi fieri poteſt memphirici.3. v:
ſucci porri heminas quatuor,uini maris expertis heminas iiii:coquito donec ſtrigmẽtitiã for-
mam induant,& repoſitis in pyxide utitor.Aut muſcerdas;& caprarum ſtercora uſta pari men
ſura,cinneris calami Græci duplum,cum melle attico illinito.Hoc uero ẽt palpebrarum defiu-
uia emendat.Aeruginis tritæ partem unam,ammoniaci thymiamatis tantundem,trita adhibe
to.Facit idem & egregie ad ſcabros oculos.Aut cadmiam tritam melle ſubactam in ollula uti-
to,ac aſſato:deinde æris uſti tantundem admiſceto, ac tritis utitor.

B *Ad Pilos inutiles,& pungentes in palpebris enaſcenses, Trichiaſin hoc malum Græci appellant.*

Pilos inutiliter in palpebris ſupernaſcentes euellito, & ſanguinem cimicum illinito, & non
enaſcẽtur.Papias Laodicẽſis Autolyci medicus multa in his tentabat:euellebat primum ipſos
pilos,deinde locum diligenter cum dropace iritabat,& cum chamęleone albo trito uiridiũ ra-
narum ſanguine permiſto(ſunt aũt ranæ, quæ in arundinibus degunt)illinebat:neq;.n. poſtea
enaſcũtur. Potes & euulſis prius pilis cedriam cum tellinarũ cinere miſtam ac tritam illinere.
Ad eandem quoq; rem auiculæ cinædi appellatæ felle utitor:aut phagri marini piſcis itidẽ fel-
le:aut ricini a cane fęmina adempti ſanguine.Egregie facit hoc.Fellis, & ſanguinis erinacei ter
reſtris pares partes,fellis chamęleonis tantundem,caſtorii parum,ad formam ſquamularum pi
ſciũ reducito:& pilis radicitus euulſis utitor,ſquamulam unam oris ſaliua matutina dilutam il
linendo,locumq; ad dimidium horæ obligando. Dolitãt equidem ex medicamenti huius uſu,
ſed pili amplius non enaſcuntur:aut felle hyæne ſœminæ mox ab euulſione illinito:aut tellina
rũ tenuiſſimũ puluerẽ oblinito:aut euulſis pilis,cicutæ folium, & cedriam æqualibus partibus
cũ ueſpertilionis ſanguine,illine,illitumq; donec exareſcat tene:ſi.n.hoc oculũ contingat,eius
humorẽ corrumpit:aut ab euulſione,capræ fel cum braſſicæ ſucco illinito:aut capni ſiue fuma
C riæ herbæ ſucco palpebræ alã ſiue ſummitatem illinito: deinde pilos euellito,ruſusq; illinito.
Teſtatus eſt & Hermeas ſpumã aquæ poſt dropacum adhibitionem illitam ſumme cõducere.

De Staphylomatis ſiue uuis, & albuginibus.

Staphylomata tolles cantharidum ſucco illito.Albugines uero cito ſanat nitrum cũ oleo ue
teri diligenter tritum,& illitum:aut lacertæ ſtercus illine, & tolles:aut nycticoracis ouũ illine,
& tinges ipſas:aut croci,piperis,ęquales partes,cũ felis felle in collyria formato,ac illinito:aut
ſepiæ teſtam tritam melle ſubigito,ac urito;& leuigato,poſtea pharmaco hoc ſublinito.

Curatio Obfuſcationis uiſus, & ſuffuſionis.

Obſuſcationẽ oẽm,aut ẽt incipiẽtẽ ſuffuſionẽ pſanat uulturis fel cũ marrubij ſucco, ac mel
le attico:aut myrrhæ,& piperis partes æquales cum melle:aut ſolanum nigrum illine.Facit,&
Cyprus in ærea pyxide repoſita:aut fœniculi ſuccum, & fel taurinum liquidũ, paribus parti-
bus,mellis attici duplum,illinito.Aut croci,& piperis æquas portiones felle taurino excipito,
atq; in collyria redigito,ac illinito:aut populi nigræ liquorem cum duplo mellis attici illinito.

De Humorum ſuffuſionibus.

Fellis teſtudinis marinæ partem unam,mellis attici quadruplum illinito.Fel ipſum etiam per
D ſe ſufficit cum aqua illitum.

Ad Pterygia.

In pterygijs oculorum,atramenti ſutorii,ſalis ammoniaci,æquales partes,gummi dimidiũ,
cum aceto in collyria formato, ac illinito : aut populi nigræ liquorem cum duplo mellis attici
miſtum,ac tritum illinito.

Ad Glaucos oculos, & nyctalopas hoc eſt luſcioſos.

Solani ſuccus inſtillatus glaucos oculos denigrat.In luſcioſis uero,hepar hircinum aſſato, ip
ſumq; inter aſſandum diſtillantem cruorem coadunato,atq; hoc quidẽ ipſos illinito:ipſum ue
ro hepar edendum præbeto.Auxiliatur,& columbinus ſanguis illitus,& fel capræ:aut hepar ca
prinum coquito, eoſq; obuelatos in ollam intendere iubeto, quo elatum inde uaporem ocu
lis ſuſceptent.Ipſum uero hepar aſſidue edẽdum dato:ex hoc.n.cito auxilium ſentient : aut ela
terii obolum,ſeminis portulacæ.3.j,cum melle inunge:aut ſtercus aſini recens exuccato ac illi-
nito.Veſcatur æger beta,uulturis iecore aſſato,eiuſq; felle illinatur.

Ad Crithas.i.inſtar hordei oblongas circa palpebrarũ pilos abſceſſus, qui itẽ poſthia Græcis appellãtur.

Alſ.3.t.3. ciſt.229.d Abſceſſus circa palpebrarum ciliacrithas ab hordei ſimilitudine Gręcis appellatas ceræ albę
fomento diſcuties : aut muſcæ caput auellito,ac reliquo corpore abſceſſum ipſum confricato:

GAL· DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM LOCALIVM SIVE SECVNDVM LOCOS

LIBER QVARTVS

ARGVMENTVM LIBRI.

Ad reliquas faciei, dentium, gingiuarumq; affectiones, medicamenta.

De ſugillatione ſub oculis. Hypopion Græci dicunt. CAP. I.

A. l. 4. ſ. 7. l. c. 6 fol. 111. t

De iis quę ſ me dicatr. ſi. com 3. tex. 30. 7. 219. c. Et de Liqd. uſu a principio. Et de fract. com. 2. tex. 28 7 235. g. De Artic. 4. 68. 292. e

QVòd Hypopion ſub oculis fiat, nomen ipſum indicat: idē. n. eſt uelut ſi quis hypophthalmium dicat, quod ipſum ſub oculis ſonat. Eſt aūt ex gñe effuſionum, ecchimomatum appellatarum: appellant ita ‖ Hippocrates, & alii multi medici, circa cutem affectionē, cum tenuibus in ipſa uenis contuſis ſanguis per fiſſuras effundi͂t, nō uno loco aceruatim, ac ſtatim ita excretus in grumos coiens, ſed poſtq̃ per perſultationem, hoc eſt diapedeſin, vt ipſi appellant, effuſio ipſa facta eſt. F Cōtingit ſanè aliqñ ubi ita coierit, tp̄is progreſſu liueſcere, & denigrari, paruis nimirum grumulis ex diſperſo in multas cutis partes ſanguine coactis. Quare merito ad eius curationem ſtatim feſtinant medici, priusq̃ denigreſcat, ſcopum medēdi habētes, ut ſanguis diſcutiatur, cum ſciant id, quod in grumos coierit ex ſanguine, ægerrime diſcuti poſſe. Cum uero tunicula uenarum, ex quibus ſanguis exilit, rumpatur, parum quiddam ex adſtringentibus ad diſcutientia admiſcetur: ſi. n. ex ſola ſimplici facultate diſcuſſoria pharmacum à principio adhibeatur, non ſolum quod effuſum eſt diſcutiet, ſed, & per fiſſuras aliquid attrahet ex ſanguine in contuſis uenis contento. Poſtquā verò in ſuam naturam redierint uenulę, ad diſcuſſoria pharmaca citra adſtringentium admiſtionem opportune tranſimus. Quemadmodum autem in aliis affectibus pleriq; medicorum indiſtinctè auxilia conſcripſerunt, ita et in his citra eas, quas iam recenſui diſtinctiones, ſimpliciter ſugillatorum remedia prodiderunt. Porrò ſi uos eorum, quæ in libris De ſimplicium pharmacorum facultate dediciſtis, memores fueritis, facile deſcernere poteritis, quasnā ſugillationes ſola diſcuſſione digerere oporteat, abſq; adſtrictione, & in quibus admiſcere conueniat quippiam ex parte adſtringentibus. Quin, & ex ipſis diſcuſſoriis imbecilliora primum adhibenda eſſe ma- G

A. ibidem. f

niſeſtum eſt, fortiora uero inueteratis & denigratis admouenda. Exempli itaq; loco primum ea quibus ipſe utor indicabo, inde ad ea, quæ probati medici tradiderūt, progreſſurus. Appellatur aūt collyrium Nili ex roſis diarhodon, multis iam annis præclarum, & celebratum, cuius † compoſitionem proximo libro tradidi: hoc ipſum in ocularioru͂ coticula ex aqua contero, atque ſugillationi illino, ſertulę campanæ, ac fęnigræci decocto prius pro fomento admoto, deinde ēt collyrio ex eo decocto diſſoluto, poſtea ēt ipſius ſolius fęnigræci decocto. Quòd ſi reliquiæ q̃piā affectionis reſiſtēt, in fęnigræci decocto collyria ex myrrha, diaſmyrna appellata, ſoluo, ac illino. Cōducit aūt bis in die pharmacū hoc illinere, ſimulq; fomentū decoctorum calidorū per mollē ſpongiā prius admouere, ita ut primū ex ambobus fęnugræco, & meliloto decoctū fiat: inueterato aūt malo, ex ſolo fęnugræco. Hic curādi modus ut plurimū perfectè ſugillata p̄ſanat paucis oīno ſubterfugientibus, cumq; reſpuentibus in quibus collyriū ex ſandice cōmodū eſt, & ex pharmacis ad ſugillata a medicis deſcriptis, ea, q̃ generoſe diſcutiendi uim hn̄t. Initiū aūt faciam ab eis, quæ Archigenes in primo pharmacorum ſcd̄m genus conſcripſit, propoſiturus quidem ipſius uerba: poſtea uero ſi quid ab eo ad diſtinctionē pertinēs relictū eſt, appoſiturus.

† *Antiq. interp. cuius compoſitio hac eſt. Roſarū drac. xii. croci drac. ii. acaciæ. 3. ß. opii Scrop. i. nardi indicæ Scrop. i. gūmi arabici drac. iii i. miſce cum aqua pluuiali.*

Archigenis Pharmaca ad ſugillata, iuxta ipſius dictionem. H

Sugillata e ueſtigio ſanat raphanus impoſitus: auferes aūt ipſum poſtq̃ mordere inceperit. Rectè fecit in eo, quod adſcripſit, tollendum eſſe, vbi mordere cęperit: ſi. n. diutius maneat, uenulas contuſas commordendo oſcula ipſarum aperiet. Quap̄p̄, & a principio eo utēdum non eſt: ubi uerò inueteratæ fuerint ſugillationes, & iam denigratæ, ēt ſi quis longiori tp̄e incūbere ipſum ſinat, magis iuuabit. Facit, & caſeus recēns ſalſus impoſitus. Ipſe quidē caſeus uim obſtruē di meatus hēt, uerum recens ſalſus, & nondum inueteratus miſtam facultatem habet, obductricem ex ſe ipſo, diſcuſſoriam uero, & aliqualiter adſtringētem ex ſale: quare nihil abſurdi eſt, eo etiam principio uti. Aut ceratū cum abſinthio, uel raphani ſucco ſubactum. Aut hyſſopi coma lęuigata eodem modo. Siue cum abſinthii coma trita, ſiue cum ſucco ceratū ſubactum adhibeas, eandem uim demonſtrabit: uerum ad tactum mollius reddetur pharmacum, ſi ſuccus cum cerato committatur. At uero raphani ſuccus, aut hyſſopum cerato addita efficacius reddūt pharmacū, q̃ ut a principio ſtatim adhiberi conueniat, niſi iā plane liuida, aut nigra facta ſit ſugillatio, qđ ēt ipſe deinceps dicet. Summe facit ad recentia & liuida ſugillata ſpongia muria tincta, & aſſidue impoſita, ac ablata: poſtea, uero fomētum aſſiduum ex calida aqua prodeſt. Quemadmodum raphano in principio uti minime tutum eſt, ob eam quā dixi cauſam, ſic etiam muria:

quapropter

A quapropter ët poſt eius uſum calidæ fomentum probat,quo uidelicet acrimonia ex muria in-
ducta cōpeſcatur.Neq; vero in oĩbus ſugillatis in principio ſomēto ex muria uti cōſulit,ſed in
ijs,quæ ſtatim liueſcunt.Breui itaq; tpe in ijs,muria utendum eſt:in quibus uero cruentus,aut
ſubflauus,aut ſubpallidus eſt color,fugere muriam oportet. Cataplaſmate aũt utere faba freſa
contrita,abſinthio,hyſſopo,origano,raphani cortice,vua paſſa exacinata, unoquoq; per ſe cũ
melle,aut aceto,aut aqua. Imperfecte primum hæc remedia conſcripſit,cum non apponat, ad
ſermonem coctisne,an crudis uti iubeat faua freſa,& abſinthio,& hyſſopo. Vr̃ aũt crudorum
uſum præcipere:nam ad finem ubi dicit,cum melle,aut aceto,aut aqua,ſingulis prædictis uten
dum eſſe,tum quidem coctis appoſuiſſet.Quin,& eo ipſo ſermone tria uiribus inæqualia medi
camenta tradens,minime recte mihi vr̃ præcipere,cum hoc,vel cũ illo eſſe utendum. Aqua.n.
ſ calida,acrimoniæ oĩs expertiſſima eſt,non in cute tm̃,ſed ipſis ẽt ulceribus.Mel uero ulceribus
mordax eſt,cutem autem non offendit.Acetum uero utriſq; mordax exiſtit.Neq; uero raphani
cortex vuæ paſſæ uiribus par eſt,ſicut neq; abſinthium,ac hyſſopum,& origanum: fortia enim
hæc ſunt,& diſcuſſoria ui prædita: moderata autem eſt uua paſſa, & omnis acrimoniæ expers.
Et bulbus albus cum ouo,& melle. Bulbum flauum,ut acriorem in principio ſtatim adhibere,
B recuſat.Scimus aũt mel diſcuſſoriæ facultatis eſſe, quapropter ouum ipſis admiſcere videtur,
ꝙ mitigandi facultate multum pręſtat. Cyclaminos per ſe,& cum uua paſſa.Neq; hic paruum
eſt,quod intereſt inter cyclaminum,& uuam paſſam.Quare haud ſcio,qua ratione per ſe cycla
mino utatur,& admiſta uua paſſa,etenim per ſe uehementiſſimum eſt medicamentum: at cum
uua paſſa cōmiſcens,tm̃ auferet facultatis, quanta fuerit admiſtæ vuæ paſſæ moles. Aut nitrũ
cum hyſſopo,& vua paſſa melle exceptum.Hic ſermo prior rectior eſt,in quo etiam ſolius cy-
clamini uſum permittebat.Nam ſi etiam nunc hyſſopũ ipſum per ſe adhibere conſuluiſſet,non
apponendo,inueteratis ſugillationibus id conuenire,ſimiliter utique deliquiſſet. Myrtum cũ
ſale,& aqua.Dictum etiam antea a me eſt,ꝙ ex diſcuſſoriis medicamentis,in principio præſtan
tiora ſunt,quæ exiguam adſtringendi uim complectuntur, qualia ſunt roſæ, & melilotum, &
crocus.Non tamen ex eiuſmodi pharmacorum numero eſt myrtus,utpote uehementer adſtrin
gens:quapropter ego nunquam ipſa uti audeam, pręſertim ſi iam liuidus ſit color ſugillationũ.
Sinapi cum adipe ouillo.Inueteratis, & nigreſactis ſugillationibus ſolum hoc medicamentum
conuenerit,& maxime ſi non omnino paucum ſit ſinapi adipi admiſtum. Myricæ ſolia & fru-
ctus trita cum aqua,per ſe & ſimul miſta.Et hoc pharmacum non ſolum diſcuſſoriam,ſed & cō
C tractoriam quandam vim habet: quare inueteratis, & nigrefactis ſugillationibus non condu-
cit. Facit,& ſpongia,& linteolum,aceto,ac melle imbuta,& appoſita.Hoc remedium in princi
pio adhibitum non ualde acri aceto opus hẽt:in progreſſu autem temporis liquefacta, aut deni
grata ſugillatione nihil profuerit,abſque acerrimo aceto præparatum. Aut fabam freſam com
manducatam imponito cum melle.Quin,& fabę lomentum ẽt citra manducationem cum mel
le ſubactum liuida diſcutit:ex manducatione autem ſumme diſcuſſorium redditur,nimirũ ui-
ribus a ſaliua adſumptis. Oui uitellum eodẽ modo.Si mel ad oui uitellum miſcuerimus, uelut
ante dixi de faba freſa,ſimile faciemus prædicto medicamento tũ in apparatu,tũ in facultate.
Aut porci pulmonem calidum imponito. Hoc remedium non tolerarit uir mundiciẽ amans.
Aut myricæ decocto prolue.Non ita longe ante de myricæ facultate dictum eſt: aut cardamo
mum cum myrrha impone.Diſcuſſorium quidem pharmacum eſt myrrha,uerum acre carda-
momum.Hæc ſane ſufficere uidentur mihi ex Archigenis ſcriptis exempli gratia prolata,oſten
ſo ſimul modo examinandi pharmaca, qualia.ſ.in principio conueniant antequam liuida, aut
nigra ſugillatio fiat:&,qualia liuidis,aut iam nigrefactis,& inueteratis ſint adhibenda. Quare,
quæ conſequuntur apud eum deinceps, ea ſola per ſe adſcribam ipſius Archigenis uerbis: Aut
D ceruſſę,& ſpumæ argenti,æquales partes cum melle terito: & admiſta faba freſa ad cerati for-
mam reducito,ac utitor:aut anguium ſenectam cum aqua marina tritam illine: Aut cuminum
linteo illigatum,& in feruenti aqua tinctum pro ſomento adhibe: Aut ſinapi cum cerato impo
ne: Aut fœniculum tritũ impone: Aut thus,& thapſiam æquis portionibus cũ cerato roſaceo:
Aut mentã, & argenti ſpumã pari pondere impone: Aut hordeaceam farinam cum aceto mul-
ſo coctam:aut fabam uino maceratam donec tenera fiat,tritã ſplenij modo impone: aut cicer-
eruinum uocatum eodem modo: aut furnorum ſuliginem cum pari ceruſſa ex uino odorato
illine:aut thapſiam, & eruinæ farinæ triplum eodem modo:Aut crudum ſalſamentum,omota-
richon Græci uocant,exprimito:deinde in uino odorato tritam imponito. Cæterum ad uetu-
ſtiores ſugillationes ſimilacis fructus cũ uua nigra tritus facit:Aut thapſiæ radix tuſa,& ſuccus
eius adipe exceptus,ac aſſidue appoſitus.In uetuſtis exemplaribus non uetuſtiores comparati-
ue ſcriptũ eſt,ſed uetuſtiſſimas ſuperlatiue.Dictum eſt porrò à me ſtatim in principio,ꝙ in eiuſ
modi ſugillationibus pharmacis forti diſcuſſoria ui præditis uti oporteat, qualia ſunt ſane ab
eo his uerbis deſcripta, & quędam itẽ ex ſuperioribus,uelut eſt indicatum.Atque hæc quidem
Archigenes prodidit.Verum Apollonius diligentius,& cum pluribus diſtinctionibus in primo
parabilium in hunc modum ſcripſit.

Pharmaca

Pharmaca ab Apollonio conſcript ad ſugillata recentia, ac liuida. E

Spongiam in aqua marina feruente tinctam aſſidue locis pro fomento adhibeto. Aut ſpongia in acri muria tincta ſimiliter foueto. Aut in aceto feruenti, & pariter in uinn. Imponendũ eſt & ſplenium melle, & aceto madefactũ, aut lana, aut ſpongia. Cataplaſmate aũt utere, abſinthiò trito cũ melle: aut † hyſſopo læuigato cum melle: & faba freſa eodem modo. Origano ſimiliter: raphani cortice cum melle. Bulbis tritis per ſe, aut cũ melle, & oui uitello. Lini ſemine & ſalibus tritis cum oleo, & oui uitello. Silphio trito cum oleo, & uino. Sampſucho trito cum melle: myrto, & ſale tritis cum aceto: fœniculo tritn cum cerato: hyſſopo, & nitro cum melle, & aceto: calce uiua cum cerato: ſinapi trito cum adipe uitulino, aut cũ cerato. *Ad ſugillata inueterata.* Ari radicem raſam, ac melle ſubactam in linteolum illitam imponito: vtere ẽt diſcuſſorijs facultatibus, & compoſitionibus, quæ ex deſcriptionibus commentariorũ apparantur. *Ad ſugillata cum tumore.* Spongiã aceto imbutã imponito, & præmonſtratis fomentis frequentius utitor: cataplaſmatis loco farinã hordeaceã ex aceto mulſo coctam imponito, donec locus ſugillatus humilior reddat̃: de cętero uero ſubſcriptis cataplaſmatis utitor. *Ad ſugillata cum inflammatione.* Aqua calida foue, & pro cataplaſmate lenticulam coctam tritam cũ melle impone. Aut cochleã ægyptiam contuſam impone. Vbi uero inflãmatio remiſerit, tunc iã ẽt aliis pharmacis utere. F *Ad ſugillata cum pertuſione.* In ipſam quidẽ pertuſionis fiſſuram ex medicamentis, quæ cruentis vulneribus conueniunt, inde: circũſitis uero partibus cataplaſmata ex medicamentis ad ſugillata citra pertuſionẽ conſcriptis impone. Præſtabat fortaſſis hic iam ſermonem de ſugillatis deſinere, verũ cum ea, q̃ ex conſentiẽte experimento indicata ſunt, aliis ſtabiliora exiſtant, uiſum eſt mihi ẽt ea, q̃ Crito in tertio de ornatu ſcripſit apponere, q̃ ſane iuxta illius dictionẽ ita hñt.

† Deeſt ĩ græ. cod. & in anti qua interp.

Quæ Crito ad ſugillata recentia, medicamenta ſcripſit.

†Cicutam tritam ex aqua impone. Abſinthium tritũ ex aqua, & in liteolũ infartũ imponito: q̃ ſi tenera ſit cutis, parum mellis adiicito. Hyſſopum Cilicium ex aqua tritum, & in linteolum ligatum in globulos cogito, atq; his in feruentem aquam tinctis ſenſim foueto. Bryoniæ radicẽ tritam cum melle imponito: aut roſaceo cerato exceptam adhibeto. Muriam acrẽ facito, ſpongijsq; in ea madefactis foueto: & poſt hęc raphani corticem tritum cum melle, & linteolo infartũ imponito. Aut ſinapi tritum cerato exceptum, & exiguo adipe uitulino addito, in linteũ infartum imponito. Et de his quidem in tantum. Quòd ſi inueteratæ ſint ſugillationes, aut ẽt appellati liuores, † ſubſcriptis compoſitionibus utendum eſt. *Ad Liuores, & ſugillationes profundas.* Tordyllij partes duas, terræ ſamię partem unam aceto excipito, paulumq; mellis ſimul conquaſſato. Animaduertere autem oprtet diligenter, ne cutis exulceretur. G *Medicamentum deterẽs ſugillata, Ariſtarchi.* Hyſſopi cilicij. ʒ.i, radicis thapſiæ tantundem, thuris integri non ſecti tantundem, ceræ tyrrhenicæ. ʒ.ii, reſinæ terebinthinæ. ʒ.j. Arida cũ liqueſcibilibus comittito, dein de linteolo infarta imponito, animaduerſione habita ne locus exulceretur: & ob hoc ſane frequenter tollere oportet. *Alind.* Radicis thapſiæ. ʒ.xii, aut ſucci. ʒ.vi, thuris inſecti. ʒ.viii, ueratri albi. ʒ.duas, abſinthij. ʒ.i, cerati roſacei. ʒ.xvi: mollita repone, ac linteolo infartis utere. Oportet etiam hoc aſſidue amouere. *Alind.* Viticis albæ obolos tres, ſtruthii tantundem, glandis ægyptiæ tantundem, pulmonis caprini uſti tantundem, radicis aſparagi tantundem, bdellii tantundem, ſucci thapſiæ tantundem: aceto mulſo exceptis utitor. *Alnd.* Seminis uiticis albæ. ʒ.iii, radicis ſtruthii tantundem, nitri rubri tantundem, ſucci raphani tantundem, hyſſopi cilicij tantũdem, farinæ fabarum tantũdem, glandis unguentariæ. ʒ.xl, myricæ. ʒ.xl, pulmonis* caprini uſti ʒ.xl, bulborum* rubrorum. ʒ.xl, radicis thapſiæ. ʒ.xl, thuris. ʒ.xii: excipe cerato roſaceo, ac utere, ut dictum eſt.

† Græc. [illegible] interp. [illegible] gis [illegible], & ideo interpretatus eſt cuminum.

† Al. προγε-γραμμένοις, i. ſupraſcriptis.

• Al. [illegible]
• Al. agnini.

Medicamentum ab Hera conſcriptum ad ſugillata.

Aufert, ut inquit Heras, tribus horis: q̃ ſi inflãmatio fiat, cataplaſma ex uiridi caſeo probat, H & fomentum ex pane. Succi cicutæ obolos duos, croci drachmas ii, myrrhæ drachmam unã, acaciæ drachmã unam, opii. ʒ.duas, ſucci thapſię drachmas duas, gummi drachmam unã, cum aqua cogito. Hoc quidem Heras ſcripſit. Ego uero nucem per ętatem iam oleoſam factam expertus ſum aliquando ad cruentatos facientem. oportet autem ipſam nucem diligenter terere, atque ita imponere homini ſupine reclinato, quo ad horas duas, & tres pharmacum adhæreat: ubi enim ſic ſecerit, etiam ſi poſtea ſurgat, ad multum tempus adhæret: oporteto; priore delapſo aliud ſtatim imponere † *Eiuſdem Hera ad Aegilopas.* Maluę folia cum ſale, & melle trita imponito: deſtruit hoc, ac extirpat ægilopas. Alicam etiam in aceto coctam incipienti ægilopi imponito. Aut myrti recẽtiſſimas baccas cataplaſmatis modo adhibe, ubi uidelicet fluxio infeſtauerit. Similiter facit, & lemnia terra, ſi illinatur.

A.l.4.c.72. c.6.lol.114

† Hic incipit, Caput 2 in antiquiſſimo codi. græco.

De Aegilope. *CAP. 2.*

INter naſi os, & magnum iuxta oculum angulum, paruum quoddam abſceſſui ſimile tuberculum oriri ſolet: & rumpitur ſanè ſæpe in angulum, ut ægrè curabile reddatur, niſi mature occurratur. Mederi igitur oportet ipſi cum diſcuſſorijs medicamentis, quę citra mordacitatem efficacia ſunt: coafficitur enim oculus ab acribus, atq; ita ẽt affectæ partis inflãmatio augetur.

A.l.3.c.1. c.14.lol.

Verum

A Verum affectio ipſa non ob id ſolũ ægre curabilis eſt, ſed & propterea ꝙ, cũ multa liquida pharmaca in experimentum adſumi poſſint, ea non tolerat locus ipſe: neceſſario. n. ex eis in oculum quid influit. Neq; uerò adhærere eiuſmodi queant citra obligationem, quæ totum oculum cõplectatur, quam impoſſibile eſt tot diebus aliquem perferre poſſe, quot ad mali curationem requiruntur. Ob hanc igitur cauſam Apollonius nulla pharmaca ad ægilopas ſcripſit. Archigenes uero paucis enumeratis, deinceps ad curationem ipſorum per chirurgiam progreditur, quanquam res ipſæ nõ manuariæ operæ, ſed pharmacis ſecundum genus, ſit ſubiecta. Itaque totam ipſius dictionem adſcribam hoc modo habentem.

Quæ Archigenes ad Aegilopas ſcripſit in primo pharmacorum ſecundum genus.

Aegilopas, qui circa oculorum angulos oriũtur, eruo cum melle integimus: aut cinere uitis cum aceto ſubacto. Probe facit & thus cum columbino ſtercore recenti impoſitum. Aut ſuccum herbæ ægilopis, auenam noſtri dicunt, cum melle illine. Cæterum in nondum perforatis, ſtaphidem ſylueſtrem, & ammoniacũ thymiama cum melle ueluti ſplenium, impone: Aut alumen ſciſile cum terebinthina ſplenij forma impone. Aut lanæ tomentum ſanguine marini lèporis tinctũ inde: aut melanteriam tritam adhibe. Quòd ſi neq; ſic ſanentur, diuiſo angulo, & cũ
B tenui perforato terebello, continuis foraminibus incuſſis diſparato, capitale emplaſtrum adhibeto: diſcedent. n. ſquamæ, & ſanabuntur. Aut° oſſe denudato, cauterium amoue, & ſic ſquamulæ diſcedunt, ac ſanantur. Quidam diuidentes angulum, oſſi, qua parte perforatum eſt, anguſtũ infundibulum admouent, ac plumbum liquefactum infundentes, vrunt, atque hoc modo optime ſanant. Hæc quidem Archigenes ſcripſit.

A. lib. c. 15. fol. 116. b

Quæ Aſclepiades ad Aegilopas conſcripſit.

Porrò Aſclepiades in primo exteriorum hæc prodidit. Succi illecebræ libram * dimidiam, ſucci ſolani lib. dimidiam, thuris. ℥. viii, *maſtiches ℥. tres, chalbani libræ dimidium. Succos cũ thure coquito, & ubi diſſolutum fuerit chalbanum iniicito, maſtichen uero dimitte. *Aliud.* Thuris. ℥. viii, myrrhæ. ℥. viii, ladani. ℥. iiii, ceræ drach. iiii, aluminis ſciſſi, coaguli leporis, utriuſq;. ℥. iii, ſpumæ nitri drach. iiii, pharmacum contundito, & emollito irini unguenti fęce.

* Aliter i.
* Al. vncias.

De Varis. C A P. 3.

TVmor paruus, & durus in faciei cute oriẽ, Varus Latinis, Gręcis Ionthos appellatus, a craſſo videlicet ſucco congregatus, demonſtransq; ſui ipſius curationẽ rationabiliter per pharmaca emollientia, & diſcuſſoria futuram. Etenim duricies ipſius emollientibus, tumor uero ꝑter naturã
C diſcutientibus, opus hẽt. Cum igitur iam ſæpe tum in ſuperioribus libris, tum in de ſimpliciũ pharmacorum facultate cõmentarijs, prædictæ ſint mihi materiæ tum diſcuſſoriorũ, tum emollientium medicamentorum, compoſitio ſane ipſorum particularis per experientiam iudicata utilis erit ad rectum relatorum uſum, quæ uidelicet paulo poſt referentur, ubi ſaltem prius determinauero, quæ ſimiles ſint uaris affectiones, & aliqua parte ab ipſis differentes.

De Ficoſis tumoribus. C A P. 4.

VNa quædam hæc affectio eſt ex ijs, quę in mento enaſcunẽ, differẽs a uaris in eo, ꝙ nõ ſolũ craſſus ſit, q hos tumores efficiat humor, ſed, & ſeroſa tenuitate participet: ob quã ẽt cito exulcerantur, ſi non ut debẽt curenẽ: & ob id magis reſiccantibus pharmacis, q̃ uari opus hñt.

De Lichenoſis, impetiginoſiſue tumoribus. C. A P. 5.

ET hæc affectio ex miſto quopiam generatur humore, ſeroſis nimirum, ac tenuibus, & acribus ſuccis cum craſſis permiſtis: qua ꝑꝑ ẽt facile in pſoram, i. ſcabiem, & lepram trãſit: indigetq; ẽt ipſa pharmacis fortiter reſiccantibus. Poſtq̃ uero in pſoram, aut lepram tranſierit, ultra hoc, ꝙ reſiccantibus indiget pharmacis, etiam repurgantia, & exterſoria expoſtulat.

De menti. eruptionibus. C A P. 6.

D HOc eruptionũ, ſiue, ut Græci dicunt, Exanthematum nomen quidam in cõi uſurpant, de affectionibus uidelicet ulceroſis, & aſperis in mento ſua ſponte prouenientibus, quẽadmodum etiam Archigenes facit. Indiget autem & hæ ipſa affectio reſiccantibus medicamẽtis.

De Furunculis. C A P. 7.

FVrunculi Dothienes Græcis dicti ex ſimilibus humoribus, ueluti uari, generanẽ per uniuerſum corpus, duplices exiſtentes, aliqui q̃dẽ, ut ita dixerim, uaroſi, duri, & ægre concoctiles: aliqui uero inflãmati, in quibus aliqñ ẽt febres conſiſtunt, & tumor in magnitudinẽ excreſcit, & in pus tranſmutatur: unde curatio ipſorum utplurimum eadem, quæ inflãmationis exiſtit.

Ex Critone ad uaros.

Crito in tertio de ornatu hæc uerba ſcripſit. *Ad varos in facie.* Mellis attici cyathum unum ſiue drach. xii, aceti acerrimi tantundem, miſceto diligenter: & pharmaco uaros illinito, digito affricando. *Aliud.* Spumę argenti chemam ſiue. ℥. tres, terebinthinæ puræ ad fabæ Aegyptię magnitudinem, addito olei albi parum: atq; ubi prius faciem deterſeris, ex medicamento hoc paulum digito excipe, deinde ambabus manibus terendo uaros obline. Hoc pharmacum etiam à rugis liberam & mundam faciem conſeruat. *Aliud.* Amygdalas amaras aceto dilutas, ac probe tritas faciei obline. *Aliud.* Alumen ſciſſum probe læuigatum terebinthina excipe, & emollitum

litum

ſitum impone. *Aliud.* Coſtum Indicū tuſum & tenuiſſimo cribro cretum felle caprino excipe: E
ac ad cerati craſſitudinem redactum, uaris circa ueſperā illine: mane uero ubi ſurrexerit, lacte ægrum faciem proluere iube. Inueteratis porro uaris ſubſcriptis compoſitionibus utēdum eſt.

Ad uaros calloſos.

Saponis gallici. ℥. iiii, ammoniaci thymiamatis drac. i, thuris drac. i, aqua diſſoluito; & cerati ſpiſſitudinem facito, eoq; illinito, & poſt horæ interſtitiū tepida abluere iubeto. *Aliud.* Nitri rubri, hyſſopi, pulegii, ſalis foſſilis æquales partes tūdito, & per tenuiſſimum cribrum cribrato, exceptiſq; cerato roſaceo utitor. *Aliud.* Seminis ocymi, nitri rubri, pulegii uiridis, aluminis ſciſſi, coſti indici, ſingulorū æquales partes, tuſas, & cribratas adipe anſerino ſeu gallinaceo excipe, ut cerati fiat craſſitudo: ex eo uero in linteolum infarcito, & imponito donec penitus perſaneſcant. *Aliud.* Salis aſſati, pulegii: hyſſopi, amoniaci thymiamatis, rhois coriarii, ſingulorum par pondus, roſaceo cerato exceptum donec perſanentur, imponito.

Ad affectiones eminentiores, & in facie pruritum, ac principium Elephantiaſis.

Gummi albi, ſpumæ nitri, thuris, ſulfuris uiui, ſingulorū æquales partes, aceto dilutas, ac probe tritas in paſtillos redige, eosq; in umbra exicca. Vſu uero expetēte aceto dilutos illine, atque ubi reſiccati fuerint, ſubſcripta cōpoſitione deterge. Saponis Gallici librā unā ammoniaci thy- F
* Al. drach. iij. miamatis tātundē, thuris quadrātē, maſtiches quadrātē, ſpumæ, nitri* quadrātē. Saponē, & ammoniacū in uas fictile coniecta, & aquæ ſextariis duobus affuſis coquito: atq; ubi diſſoluta fuerint, arida contuſa, & cribrata adiicito: deinde in mortariū trāslata, ac probe cōquaſſata, uaſe uitreo reponito. Vſu uero poſtulante, faciē ex eo ſmegmate inquinato, & poſt modicū t̄pis ſpatiū larga aqua molliter perfricando abluito. Vtendū eſt hoc ſmegmate per oēm uarorū curationē.

Ad Ficoſas menti papularum eruptiones.

Crito in tertio de ornatu in hūc modū de cis ſcripſit. *Ad ficoſas in mento eruptiones, velut Lucius præceptor tradit.* Spumæ argenti, miſyos crudi, æquas partes tritas inſperge. *Aliud.* Thuris,
* Aliter iiij. drach. duas, ſpumæ argenti. ℥. quatuor, ſalis foſſilis. ℥. octo, *ſandarachæ, ℥. duas: trita inſperge. *Aliud.* Ceruſſæ. ℥. quatuor, myſeos crudi. ℥. quatuor, ſalis foſſilis. ℥. duas, ſandarachæ. ℥. duas: trita inſperge. *Aliud.* Atramenti ſutorii. ℥. ii, ſulfuris uiui. ℥. duas, æruginis drac. j. nitri rubri drac. iii: trita inſperge. *Aliud.* Elaterij. ℥. quatuor, ſalis foſſilis. ℥. quatuor, atramēti ſutorii drach. ii: miſta inſperge, & cum ſpecilli humecti extremo admoue, quo uidelicet pharmacum ipſum adhæreat. Cæterum poſt pharmaci impoſitionē ſemine lini ex aqua trito utēdum eſt. Porrò ubi humidiota fuerint ulcera, ut ab ipſis aqua pura uelut a fonte defluat, ſubſcriptis compoſitionibus utēdū G
erit. *Paſtillus ad ficoſas menti Papulas. Vſus eſt eo Artemidorus. Reprimit oēs tumores, qui accidūt ijs quibus cicatrix male inducta eſt, veluti in ijs, qui futura vſi ſunt, contingit. Compoſitio hæc eſt.* Squamæ æris. ℥. iiij, atramenti ſutorii. ℥. ii, aluminis ſciſſi. ℥. ii, glutini fabrilis perlucidi. ℥. ii. Arida tunduntur, & cribrantur, glutinum uerò aceto maceratur, & tritis affunditur: rurſusq; læuigatur, & formantur paſtilli, quos uſus tempore aceto dilutos illinimus. Hoc medicamentum & fiſtularū callos extirpat. *Alius Magni Clinici.* Aluminis ſciſſi, æruginis corinthiæ, rubricæ ſinopidis, chalcitidis, glutinis fabrilis, ſingulorum æquas portiones: componito, ac utitor, ut dictum eſt. *Alius Arij Aſclepiadei.* Milti ſiue rubricæ ſinopidis, æruginis corinthiæ aluminis ſciſſi, gallæ omphacitidis, malicorij, æquas ſingulorum partes, gummi duplum: aceto excipito, ac utere ut dictū eſt. ¶ *Alius Apollonij, vt Carixenus tradit.* Squamæ æris, miſyos aſſati, arupigmenti, ſingulorum. ℥. duas, diphrygis. ℥. tres, æris uſti ℥. quatuor, chalcitidis uſtæ. ℥. quatuor, glutinis fabrilis ℥. iiii, aceto diluito, & paſtillos formato: quibus uelut ſuperioribus utitor. *Andronis pharmacum accommodatum.* Atramenti ſutorij drach. ii, myrrhæ drach. ii, thuris drach. iiii, aluminis ſciſſi drach. iiii, malicorij drac. viii, gallarum drach. octo, ariſtolochiæ drach. octo: uino auſtero exceptis ut prædictis utere.

Critonis, ad Lichenas in mento.

Cōſequenter uero Crito ad lichenas menti ſcripſit hoc modo. Ad mēti lichenas quæ iniucūdiſſima eſt affectio. Nā & pruriginē inducit, & affectarū partiū circūtentionem, & periculū non modicum: proſerpit. n. aliqñ per totā faciē, oculosq; contingit, & fermè extremæ fœditatis cauſa exiſtit. Quapropter diligentiore cura utendū eſt, inſpiciendo tū paroxymos. i. irritationes, tū interualla & remiſſiones, ita ut etiā ab inueteratis recētes diſparemus: in quibus conueniet uti teſiccantibus medicamentis. Cū uerò in pſoram aut lepram tranſierint, ſupra reſiccantia etiam exterſoriorum, & repurgantium erit uſus, & poſtea lanc ſubſcriptarum item compoſitionum.

Criſpi amici ad recentes in mento, ſiue alia faciei parte lichenas:

Tritici grana multa in incudem imponito, deinde laminam æris igni candefactam tritico ſuperponito, & reſolutum ab eo liquorem calidum adhuc auferto, ac ſuper lichenas linito. Hoc ſolo multos curatos ſcimus. *Aliud.* Maluæ agreſtis ſemen tenerum adhuc colligito, mundato, ac tundito, ſuccumque reponito, atq; eo aſſidue illinito. *Aliud.* Portulacæ ſuccum aſſidue illinito. *Aliud.* Oleæ æthiopicæ lachrymā cum aqua terito, & pauco adiecto ſtyrace miſceto, & imponito. *Aliud.* Vlmi lachrymam aqua diſſolutam imponito. Quòd ſi inueterati ſint lichenes, ſequentes

A quentes cõpoſitiones adhibendæ ſunt: Albuci radicẽ aceto coctam,& tritam illinito. Viticis fo
lia trita cum aceto imponito. Capparis folia trita cum aceto imponito. Rumicis hortenſis radi-
cis corticem ex aceto tritum,loco prius cũ nitro præparato imponito. Chamæleonis radicem
aceto coctã,& tritã imponito. Cæterùm cùm ad lichenum curationẽ multa,& uaria medicami
na exiſtant,particulatim de ſingulis tranſigam,initio è paſtillis ſumpto. *Paſtilli Lichenici.* Glu-
tinis fabrilis drac. quatuor,alij duas habent: ſulfuris uiui drac. ii. chamæleonis drach. quatuor,
thuris drac. ii. aceti heminæ dimidium: glutinũ aceto diſſoluitur, deinde aridis adiicitur. Vſus
tempore,quantũ ſatis eſt,aceto diſſoluito,calidumq; imponito. In aliis exemplaribus ſingulo-
rũ par pondus cõtinetur. *Alius.* Chamæleonis,ſulfuris uiui,utriuſq;. ʒ.iiii. lachrymæ oleæ æthio
picæ. ʒ.ii. thuris. ʒ.i. aceti quantũ ſatis eſt,iuxta alios, Alcyonii. ʒ.ii. chamæleonis nigri. ʒ.iiii. py
rethri. ʒ.ii. ſulfuris uiui. ʒ.iiii. thuris. ʒ.iiii. glutini. ʒ.iiii. aceti acerrimi heminas iiii. *Alius.* La-
chrymæ oleæ æthiopicæ. ʒ.iiii. ſulfuris uiui. ʒ.iiii. alcyonii. ʒ.viii. ſpumæ nitri. ʒ.viii. alicæ aceto
coctæ. ʒ.viii. aceti,quod ſatis eſt. *Alius.* Alcyonii uſti. ʒ.ii. chamæleonis nigri. ʒ.iiii. radicis albu
ci. ʒ.iiii. ſulfuris uiui. *ʒ.ii. thuris. ʒ.ii. pyrethri. ʒ.ii. ſpumæ nitri. ʒ.ii. glutinis. ʒ.iiii. aceti, quod ſa — * Aliter iiij.
tis eſt. Porrò extenta iam affectione,& calloſa reddita,ſequentibus utendum eſt medicamen-
B tis. *Humida ad Impetiginum affectus.* Miſyos peregrini,thuris,myrrhæ,aluminis ſciſſi,ſingulo- — * Aliter iiii.
rum. ʒ. *octo. aloes,ſulfuris uiui,utriuſq;. ʒ.iiii. excipe paſſo,ut ſtrigmentitiam ſpiſſitudinem ac-
cipiant,& bis,aut ter in die præfrictis,illine: forinſecus autem conſeruandi pharmaci gratia,ve
ſicæ pelliculam,aut oui teſtam,aut uirida folia quãtum ſatis eſt impone. *Aliud.* Miſyos. ʒ.iiii.
acaciæ. ʒ.ii. ſquamę æris. ʒ.iiii. ſulfuris uiui. ʒ.vi. chalcitidis. ʒ.viii. gummi. ʒ.viii. aceti,quod ſatis
eſt: in quo,ubi gummi diſſolueris,reliquaq; admiſcueris,amurcam inlice,& probè conquaſſata
reconde,ac utere,ut dictum eſt. *Aliud.* Sulfuris uiui,thuris,myrrhæ,atramenti ſutorii, miſyos
crudi,ſingulorum. ʒ.ii. gummi. ʒ.iiii. aceto,& cedrino oleo,quod ſatis eſt diſſoluito,codẽq; ute-
re modo. *Ex ſcriptis Zeuxidis, Aliud.* Chalcitidis crudæ, miſyos crudi,myrrhæ aminęæ, ſulfu-
ris uiui,ſingulorũ æquales partes: gummi duplũ aceto diſſolutum: excipe oleo cedrino. Verùm
cedrinum prius coquere oportet,uſq; ad mellis craſſitudinẽ. *Aliud Diodori.* Lachrymæ oleæ
æthiopicæ. ʒ.xx. gummi. ʒ.xl. atramenti ſutorij. ʒ.xvi. ſulfuris uiui. ʒ.x. thuris. ʒ.x. æruginis. ʒ.x.
acaciæ. ʒ.x. myrrhæ aminææ. ʒ.x. aceti,quod ſatis eſt. Et ubi diſſoluta fuerint ſingula, ac læuiſſi
ma reddita,excipe amurca condenſata,& repoſitis utere. Adnectantur porrò,& aliæ compoſi-
tiones. *Illitio cocta ad Lichenas inueteratos, quæ citra vlcerationem perſanat.* Atramenti ſutorii,
C fœnigręci moliti,*cardamomi,ſingulorũ. ʒ.ii. melanthii ſeſquidrac. foliorũ caprifici ſeſquidrac. — * Al. ναρδ᾽ δρα.
aceti acerrimi,quod ſatis eſt. Læuigata ad mellis ſpiſſitudinẽ reducito,deinde coquito,& poſtq̃ — † Aliter προαποπλυνων αὐτούς. prius ip
nigrum factum fuerit,& condenſatum pharmacum,tollito, illinito, † inſuperq; lichenas ablui- — ſos abluens.
to. *Heraclidæ Tarentini illitio Lichenica, ſanat citra vlcerationem.* Polẽtarum. ʒ.viii. glutini. ʒ.vi.
atramenti ſutorii. ʒ.iiii. chalcitidis. ʒ.iiii. ſulfuris uiui. ʒ.iiii. ſpumæ nitri. ʒ.vi. alcyonii. ʒ.iiii. myr
rhæ aminęæ. ʒ.ii. aceti heminas iii. *Dionyſii condiſcipuli, ſanat citra vlcerationem.* Farinæ hordea
ceæ ſextarium unum,atramẽti ſutorii vnc. i. corticũ radicum rumicis ſylueſtris ſextariũ unum,
ſulfuris uiui vnc. i. myrrhæ ſeſquiunc. gummi vnc. i. aceti heminas vi. Rumicis radicẽ coquito,
& ubi diſſoluta fuerit,extractã terito: hordeaceã uerò farinam in reſiduũ liquorẽ coniectã co-
quito: atq; ubi rectè habuerit,reliqua iniicito,& ablatis utitor. *Illitio Socrationis cocta.* Farinę ali
cæ ſextarios *ſex,ſulfuris uiui. ʒ.xvi. miſyos peregrini. ʒ.xvi. cimoliæ. ʒ.xvi. chalcitidis. ʒ. xvi. — * Aliter iij.
ſpumę nitri. ʒ. viii. alcyonii. ʒ. viii. aluminis ſciſſi drach. viii. radicis albuci vnc. viii. myrrhæ
drac. octo, thuris drach. octo,lachrymæ oleæ drach. octo,ammoniaci thimiamatis drach. octo.
aceti *heminas tres. Alcyoniũ, & albucũ in aceto coquito, ubi uerò ad dimidias redactũ fuerit — * Aliter ſexta
pcolato, & in colamento ammoniacũ,myrrhã,thus, oleæ lachrymã,diſſoluito: deinde terito, — rios.
D aridaq; iniicito: alicã uerò in reſiduo liquore coquito,& diſſolutã reliquis adiicito,ſimulq; teri
to,ac utitor. *In alijs Collectaneis ſic habet.* Sulfuris uiui, miſyos peregrini,chalcitidis, ſingulorũ
ʒ.xvi. nitri,aluminis ſciſſi,alcyonii,radicis albuci,thuris,lachrymæ oleæ,terræ cimoliæ, ammo
niaci thymiamatis,ſingulorũ. ʒ.viii. aceti heminam unam. *Alia ualde efficax.* Aceti acerrimi
ſextarios vi. farinæ hordei ſextar. *duos,mannæ ſextarium i. radicis rumicis agreſtis. ʒ.xx. † ue- — * Aliter unum.
ratri albi. ʒ.x. alcyonii drac. xv. cardamomi drac. iiii. terræ cimoliæ drac. viii. glutinis. ʒ.xvi. ſpu — † In textu ſunt
mæ nitri drach. xvi. halicacabi uirgultorum uiridium manipulum. Componito. Quandoqui- — quinque. ali-
dem uerò multi pharmacorum,quæ illinuntur compoſitiones recuſant,amantq; magis empla- — ter octo
ſtrorum impoſitiones, utpote quæ neque ſudoribus obortis diffluunt, neque reſiccata cutem
circuntendunt,meritò etiam ipſorum præparationes ſubiungimus.

Emplaſtra Lichenica, quæ citra exulcerationem liberant. — Simul. cap. 18.

Ceræ,picis coctæ,thuris,terebinthinæ,ſulfuris uiui, ſingulorum libræ dimidium: liquabilia
cum aridis committito. *Aliud.* Thuris drac. viii. aluminis rotundi drach. viii. attramenti ſuto-
rii drach. octo,ſulfuris uiui drac. iiii. glutinis. ʒ.iiii. radicis chamæleonis. ʒ.iiii. ceræ drach. octo,
picis crudæ heminas duas. Picem,& glutinum coquito,atq; ubi condenſata fuerint,cerã iniici-
to,aridiſq; affundito,ac repoſitis utitor. *Aliud, Facit ad Lichenas eleuatos, adeo,ut reprimat ea,*

quæ reſidua putantur. Mannæ thuris, picis, utriuſq; ℥.octo: bitimini ℥.octo: ceræ ℥.octo, reſinæ E
pinus ℥.octo, ſulfuris uiui ℥.viii, olei cyprini parũ. Coquito ut dictũ eſt, & ſublatis utitor in linteo
† Aliter lib.i. lũ, aut pelliculã tenuem infartis. ¶ *Aliud, citra ulcerationem remouet.* Picis brutiæ liquidæ † ſextariũ unum, ℥ mannę lib.i, ſulfuris uiui lib.i, farinæ lupinorũ lib.i: pro cõſuetudine componito, deinde chalbani ſextantẽ adiicito. Eſt hoc ex ualde probatis. Alia exemplaria farinã nõ habẽt, neq; chalbanũ. *Emplaſtrum Lichenicum Philotæ, citra ulcerationem ſanans. Exhibitum eſt à philota ſodali per uerſus ſcriptum.* Chalcitidis aſſatæ, chryſocollæ, miſyos aſſati, ſquamæ æris, diphrygis,
* Aliter vj. ſalis ammoniaci, terræ eretriæ, ſingulorum drac. *quatuor: ſulſuris uiui ℥.xii: atramenti ſutorii, floris lapidis aſij, ęris uſti, ſingulorũ ℥.vi: ſoreos drac.v, aluminis liquidi drac.iiii. Hęc omnia terito, deinde aceti heminis xii affuſis, per dies v. ſub canicula Soli expoſita itidẽ probe terito, do-
* Al ſextans. nec pharmacum redditũ fuerit æruginoſum, ſiccumve. Porrò in alio mortario thuris uncia una,
* Al. ℥.iii. myrrhæ ſextãs, aloes unc.i, ladani quadrãs, opopanacis *quadrãs, aceto diſſoluta ad ſtrigmẽtitiã craſſitudinẽ præparẽtur, atque ubi tectę habuerint, ad ea, q̃ in Sole leuigata ſunt, abiiciãtur, rurſusq; terant, addaturq; ariſtolochiæ rotundę & longæ, utriuſq; tuſæ, & tenuiſſimo cribro ex
* Aliter unc.i. alter ℥.ii. cuſſæ* ℥.i. Poſtquam uero iam trita emplaſtri formam acceperint, liqueſcibilia prius liquefacta F
& frigefacta iniicito. Sunt autẽ hæc: ceræ ℥.cx, terebinthinæ ℥.xx, chalbani ℥.x, olei hemin.i,
& probè emollitis ac repoſitis utitor. Hoc pharmacum duplicem aſpectum uidẽtibus exhibet. Cæterum ſi affectio pertinacius perſeueret, & pharmacorum impoſitionẽ reſpuat, excoriatoriis appellatis remediis utendum erit: promptè enim ſuperficiem auellunt.

De excoriatoriis Lichenum.

Excoriatorium Lichenum, quo Pamphilus Romæ uſus plurima lucratus eſt, cum in urbe Mentagra appellatus morbus inualeſceret. Squamæ æris drach.vi, auripigmenti drach.iiii, ſandarachæ drach. iiii, æris uſti ſeſquidrach. ueratri albi ſeſquidrachmam, uentrium cantaridũ ſeſquidrach. Singula per ſe terito: deinde ſimul miſta, cedria excipito: & ad ſtrigmenti denſitudinẽ reducta, pyxide æris cyprii reponito. Vſu autẽ expetente, nitro & aceto exiguo perfrictis lichenibus, pharmacũ hoc cũ ſpatula illine, ac affrica: deinde interiecto ſpacio derade, rurſusq; pharmacũ impone: deinde ubi bis uel ter hoc feceris, quo facilè deradi poſſit, rurſus imponere tẽta, illitis locis cũ ueſicæ bubulę, aut alterius cuiuſdam animalis pellicula intectis, hæc enim pharmacũ ne defluat cõſeruat, & alias leuis eſt: poſt pelliculæ autem impoſitionem, faſciola leuiter obligatũ ſinito. Præſtiterit quidem per noctem adhærere, aut ſaltẽ ad aliquot horas, uſquequo bullas excitet ſaniẽ G
complectentes craſſam & glutinoſam. Deinde uero lauare præcipimus, & in balneo morari: nã & hoc ad hanc curationem auxiliatur: ſit autem calidius balneum. Quo ſiquid uti prohibeat, ſomẽtum aquæ multæ calidæ adhibendũ eſt: quo deterſo panis ex aqua mulſa ſubactus cataplaſmatis modo imponatur. Porrò ubi ſordida iam facta fuerint ulcera, ſplenium ex emplaſtro uiridi imponito, exigua parte de excoriatorio adiecta. Cæterũ ſanie excluſa & nulla cruſtula ulceri incumbente, ſplenium albũ imponito: atq; hac curandi ratione donec cicatrix penitus inducatur utitor, ſingulis diebus ſomentum adhibens, & nouum ſplenium imponens. Poſt cicatricẽ plene inductam, ſi qua ſuſpicio reliqua ſit, eodem curationis ductu utendum eſt. Antequam uerò excoriatoria imponantur, circunſitas & uicinas licheni partes pharmaco aliquo inflãmationẽ arcente in ſplenio excepto, integere, ac tueri oportet, nimirũ lichene ſua extrema linea ſemper parum quiddam ex ſanis corporibus africante & inuadente. Hæc communis mentagræ curatio eſt. *Aliud Excoriatorium Axiory.* Squamæ æris drachmas ſex, atramenti ſutorii drac. quatuor, cantharidum ſeſquidrachmã, ueratri albi ſeſquidrach. ſandarachæ drach. i. excipe cedria.

* Al. Phileta-ſi. *Aliud Apij *Phaſi, ad Mentagras, quod citra cicatricis ueſtigium ſanat. Facit & ad Alopecias inueteratas.* Cæterum alopecias in Sole, aut ad ignem illinito, & bulla excitata, eã acu perpungito, H
ac humore excluſo, cum ceratis curationem perficito: poſt inductam enim cicatricem enaſcuntur pili. Atq; hæc quidem in alopeciis: in lichenibus uero uelut prædictum eſt utitor. Pharmacũ ipſum hoc modo hẽt. Sandarachæ ℥.ii. auripigmenti ℥.ii. ſquamæ æris ℥.ii. ueratri nigri drac.i. elaterij drac.i. uentrium cantharidum ℥.i. excipe cedria. *Aliud.* Cantharidum drac.i. & dimidiam, ueratri albi tantundem, auripigmenti drac. duas, ſquamæ æris tantundem, atramenti ſu-
*Aliter. torii ℥.i. ſcammoniæ ℥.duas, *excipe cedria. *Aliud.* *Auripigmenti vſti drach. ii. ſquamæ æris
* Aliter æris. cyprij drac.vi. chryſocollæ drac.i. atramenti ſutorij drach.i, ueratri nigri drach.i. aluminis ſciſſi drach.i. ſucci thapſiæ drac.i. ſcammoniæ drach.i. cantharidum drach.i. cedriæ, quod ſatis eſt. *Empiaſtra uiridia Lichenica.* Poſt excoriatoriorum uſum emplaſtra uiridia, & alba imponere oportet, quare rationabile eſt, & illorũ præparationes adſcribere. *Emplaſtrũ uiride Pamphili. Hoc*
* Al. quadrantẽ. *uſus eſt Pamphilus in Mentagra poſt rupturam bullarum.* Ceræ lib.i. æruginis raſæ *ſexuncẽ, reſinæ frictæ lib. duas, olei cyath. iiii, aceti acerrimi quantũ ſufficit. Aeruginẽ cum aceto in Sole terere oportet: liqueſcibilia autem liquantur, & refrigerantur, ac deraduntur, liquidisq; adiiciuntur. *Viride Demoſthenis.* Ceræ lib.ii. reſinæ frictæ lib.i. æruginis raſæ trientem, mannæ trientem, olei æſtate cyath.iiii, hyeme cyath.vi. aceti quantũ ſufficit. *Viride Herophili.* Aeruginis drach.ii. mannæ drac.iiii. adipis uitulini drac.xii. chalbani drac.iii. ceræ drac.lxxx. reſinæ drach. uiginti,

A aceti,quod ſatis eſt. *Tryphonis antiqui emplaſtrum Euchrum à bono colore dictum.* †Aeris uſti triẽtem,aluminis rotundi ſextantẽ,æruginis raſæ ſextantẽ,ſalis ammoniaci ſextãtẽ, mannæ ſextãtem,ceræ lib.ij.reſinæ frictæ lib.ii.olei ſextantẽ,aceti,quod ſatis eſt. *Antanini emplaſtrum. Hoc Timocrates paſt Lichenas excoriatos imponit.* Ceræ.ʒ.c,colophoniæ.ʒ.cc.ſquamæ cypriæ. ʒ.xii. aluminis rotundi.ʒ.xii.æruginis.ʒ.xii.mãnæ.ʒ.xii.chalbani.ʒ.xii.olei heminã*unã,aceti,qđ ſatis eſt.Annectendæ his ẽt emplaſtrorũ alborum ꝑparationes: nam his poſt uiridia utendum eſt mundis iã factis ab excoriatione ulceribus.Etenim cura habẽda eſt,ut citra callũ cicatrix inducatur, atq; ea gratia eiuſmodi pharmaca in uſum ueniunt, q̃ multã ad tactum lenitatẽ inducũt. *Emplaſtrum Album aquoſum appellatum.Hoc Magnus circulator uſus eſt paſt Lichenas excoriatas.* Spumæ argenti lib.j.ceræ tyrrhenicæ lib.i.olei ſextarium.j.ceruſſæ lib.i. aquæ ſextarium. j. Spumã argẽti,ceruſſam,& aquã terito,atq; ubi læuigata reddita fuerint,paulatim oleũ adſtillato, aſſidueq; terito:& poſtq̃ unita fuerint,in uas fictile trãslata igni imponito,aſſiduæq; agitato: & abſorpta iã aqua,cerã iniicito,qua diſſoluta,in mortarium trãsferto : & emollitis repoſitis utitor. *Emplaſtrum Pancratiaſtarum, ſiue athletarum, Trypherum,ideſt delicatum appellatum. Facit item ambuſtis,ut citra cicatricis ueſtigium ſanentur.* Spumæ argẽti.ʒ.xxv.ceruſſæ.ʒ.xxv. plumbaginis

B lotæ.ʒ.xxv.ceræ.ʒ.xvi.terebinthinæ.ʒ.xvi.olei heminã unam, aquæ tantundẽ:cõponito,ut dictũ eſt. *Megetis chirurgi.* Ceruſſæ lib.ii.ceræ lib.i.terebinthinæ vnc.i.†ſpumæ argenti lib.i.olei lib.iii.aquæ ſextarios ii.cõponito. *Diaphanti ad ambuſta,& intertrigenes. Conſeruat & faciem roſaceo diſſalutum.* Spumæ argenti*torrefactæ.ʒ.xii.medullæ ceruinæ.ʒ.xvi.ceruſſæ*torrefactæ.ʒ.xii.ceræ.ʒ,octo,terebinthinæ.ʒ.octo,thuris drac.octo, olei heminas iiii. pro more componito. *Manna emplaſtrum,medicamentum accommodatum.* Spumæ argenti.ʒ.c,ceruſſæ.ʒ.c,ceræ. ʒ.l.terebinthinæ drac.xxv,mannæ drac.xvi,aluminis ſciſſi drach. † xl, olei heminas ii,& dimidiam: componito,& repoſito utitor.Affrictis porrò, & extritis lichenibus à quocunque tandem medicamento,præſertim uerò ab excoriatoriis,ſubſcriptis utendum eſt.

* Al. Aeris uſti ʒ.iiii, aluminis rotũdi ʒ.iiii, æruginis raſæ.ʒ.ii, ſalis ammoniaci.ʒ.ij, mannæ &c.
* Al. heminas duas.
† Aliter ij.
* Al. ablutæ.
* Al. Ablutę.
† Aliter viij.

Compoſitia Menecratis,qua Prateus excoriatorium appellatur.

Picis brutiæ pellucidæ ſiccæ,& electæ drac.ii.& dimidiã,reſinæ pinus pellucidæ lib.i.*& quadrantẽ,ceræ ponticæ tantundem,chalbani *quadrantem,aceti heminam unã. Liqueſcibilia ad ſplendidum ignẽ,donec non inquinent,coquito,deinde chalbanũ adiicito:atq; ubi diſſolutum fuerit,ab ignẽ ablatis,acetum paulatim inſtillato,aſſidueq; moueto, animaduerſione habita ne ebulliat;& inſumpto iam aceto,pharmacum in magnũ mortarium transferto, ac diligenter te-

C rito,donec ad melinum colorem reducatur: deinde in pelliculam albam inſpiſſatam repoſitum ſeruato. Vſu uerò exigente,in pelliculas quantum ad integendos affectos locos ſatis eſt,inſartum imponito,& terito,quoque die ſoluito : nonnunquam uſque in diem duodecimum imponito,ita ut quatuor fiant ſolutiones.Hoc pharmacum ſquamas diſcedere facit,& corpora attenuat,ac ſolida facit ad conuenientes excoriationes.

* Aliter uel.
* Aliter ʒ.ui.

Qua Archigenes in ſecundo Pharmacorum ſecundum genus Pharmaca ſcripſit ad Papularum in mento eruptiones, † & ad ficoſas eminentias.

Papularum in mẽto eruptiones,ex myrti baccis,malicorio,argẽti ſpuma,æris flore, paribus partibus exceptis,cum uino obline:in ficoſis uerò menti papulis,mentagris appellatis,& ab aliquibus lichenibus agreſtibus,ſiue feris,faciũt quidẽ robuſtiora ex iis, q̃ ad lichenas relata ſunt: amplius aũt,& q̃ ad pſoras,& lepras deſcribentur. Mirabiliter uerò hæc compoſitio conuenit: atramenti ſutorii drac.i. ueratri nigri drac.i.auripigmenti drac.i. uentrium cantharidum drac. ii. quidam etiam obolos tres inſuper addunt:tritis utitor cum oleo,aut cedria,aut roſaceo,præfricto prius loco. Fiunt.n.bullæ,quibus per ſpecilli cuſpidẽ ruptis,rurſus affricato,quò penetrate pharmacum poſſit,& mordere:deinde poſt horam fomento adhibito,ceratum roſaceum im-

D ponito,hoc uſquequo ad cicatricem perueniat facito.Quod ſi primum nõ * expueret, iterũ iterumq; illinito.Facit & ad lepras,& leucas,alopeciasq;,& pſoras,excellẽter. *Heraclida Tarentini, ex libris ad Antiochidem, ad capitis, & menti ficoſos tumores, atque etiam alys partibus eminentia ulcuſcula.* Elaterii,& ſalis pares partes miſceto,ac utitor: ſupernè uerò lini ſemen crudum ex aqua imponito,aut ficus paruas tritas.Eodem etiam ad *tubercula utendum eſt.

† Aliter, tum alias tum ficoſas.
* uinceret.
* Aliter ſtaphylomata.

De Dentium affectiantibus. CAP. 8.

EX dentium affectionibus aliquæ ſanè omnibus euidenter apparent:Quemadmodum cùm perforati ſunt,aut denigrati,aut detriti:aut neq; frigida ferunt, neq; calida, ſed ex utriſq;, aut altero ſolo dolor eis contingit.Quædã uerò nõ manifeſtè apparent in ipſis affectiones,ueluti cùm ipſe æger ſe ſentire dicit circa corpus dentis dolorem in profundo obortum. Quidã.n. contradicunt aſſerentes,cùm os ſit dens,eum citra dolorem affici,ueluti cùm aliquãdo prominentiores per limulam deterere cogimur,aut etiam ob aliã quampiam cauſam,de quibus paulo poſt mentionem faciam.Nunc enim citra rationalem,& naturalem demonſtrationẽ teſtimonium his perhibere uolo,qui ipſum dentem dolere aiunt.Etenim cùm ego aliquando dolerem, diligentẽ ſuper me ipſo animaduerſionẽ habui, utpote, qui iam audieram de hac dubitatione: percepiq; manifeſtè non dolentem modò,ſed etiam pulſantem dẽtem, quemadmodũ carnoſæ

Al. 3.f.7.t.1. fol. 147.g,h

partes inflammatione uexatæ conſueuerunt. Quare mirum mihi uidebatur, ꝙ & hæc affectio, E
quã phlegmonem, ſiue inflãmationem appellamus, in dente oriri poſſet, qui lapideam, & durã
ſubſtantiam habet. Atqui cùm ẽt alio tempore dentem dolerem, manifeſtè ſenſi non ipſius den
tis, ſed gingiuarum dolorem eũ eſſe, inflammatis uidelicet ipſis, ut etiam citra coarctationẽ do-
lerent: quin, & ob uicinitatẽ dentium natura durorũ, aucto dolore ob coarctationem. Quapro-
pter utriuſq; doloris ſenſum expertus, aliũ quidem in gingiuæ, alium in ipſius dentis ſubſtãtia,
eſſe clarè ſcio: & id aſſerentibus teſtimonium præbeo, ꝙ ipſi aliquando dentes dolent. At uerò
nerui, qui ad radicẽ dentis enatus, & ſubſtratus eſt, dolorẽ aliquando fieri, neruo imaginationẽ
cõfuſam, & indiſcriminatã incertamve apud pleroſq; exhibente, tanquã ipſe dens doleat cõſen
taneum rationi eſt: nam & huius rei manifeſtum periculũ aliquando in me ipſo feci. Et ſanè, ꝙ
remaneat adhuc parua doloris portio exempto dente, innaſcitur ob nerui inflãmationẽ, cùm
dolor nerui leuior tñ reddatur cũ ob id, ꝙ non amplius tendatur ob cohærẽtiam oſſis extẽden-
tis, tum ꝙ liber factus reſpirationem quandam habeat, eumq; remedia, q̃ adhibẽtur, cõtingere
poſſint. Neq; enim per contactum, neq; per diſtributionẽ, poſſibile fuerit inflammatum neruũ
curare, utrinque à dentium locellis coarctatũ, & ab anteriori parte ab ipſo dente. Si uero liuidi
per oẽm ſuã ſubſtantiam facti appareant dentes, nihil mirum eſt ipſos quid inflammationi ſimi F
le pati. Cui rei ex eo quis amplius fidẽ habeat, ꝙ ex nutrimento ferè per omnẽ animantis ætatẽ
incrementũ accipiant. Id quod euidenter ſæpenumero apparet in ijs dẽtibus, qui exemptis op-
poſiti ſunt, utpote qui ſemper augeſcunt: quantum uero augeſcunt, tantũ in ciborum manſu de
teruntur. Cum uero impoſſibile ſit incrementum accipere citra nutrimentum, omnino duabus
affectionibus, & his contrarijs obnoxii erunt, inopiæ uidelicet, & redundantiæ alimenti, qđ eis
ſuppeditatur. Inopia igitur aridiores & macriores alimentumq; non ſentientes, & ob id tenuio
res eos reddit: redundãtia uero conſimilẽ in eis affectionem excitare poteſt, qualis eſt circa car-
noſas partes inflammatio. Eius igitur curatio fiet iuxta eundem ſcopum, quẽ habent propoſitũ
qui inflãmationes curant: qui ſanè eſt ut redundantia euacuetur, partim diſcutiendo, partim eã
repellendo. Cęterum tenuitatis dentium ob alimenti inopiam remedium nullum eſt: laxari .n.
tunc & moueri ipſos neceſſarium eſt, compage ipſorum laxiore facta, cum non ſolum ipſi den-
tes, ſed & locelli eos cõplectentes ſint attenuati. Hæc itaque affectio † lenibus accedit citius aut
ſerius, uelut etiam magis aut minus: quæ uero proportionem ad inflammationẽ habet, magis iu
uenes corripit. Auxiliari tñ etiam ſenibus oportet, auxilio gingiuis exhibito: ita aũt appellãtur
carnes quæ dentes comprehendunt, ubi primũ è locellis emergunt. Ipſas itaque adſtringẽtibus G
medicamentis robuſtiores, & magis circa dẽtem adſtrictas, facere oportet, tanquã q̃ & ipſæ ali-
quid faciant ad ſtabilitatem, ac firmitatem dẽtium, quæ ob exactam compagis ipſorũ congluti
nationem contingit. At uero foramina dentium ex humorum acrium, & erodentiũ influxu per
ficiuntur, uelut ulcera in cute citra externã cauſam. Verũ in cute id aſſiduè & multis: in oſſibus
raro cõtingit, quanto uidelicet minus, quã cutis, noxæ expoſita ſunt ob duritiẽ naturalẽ. Mani-
feſtum igitur quòd eroſorum corporũ medela erit per reſiccationẽ uitiati influentis humoris:
qui ſi paucus fuerit, localibꝰ auxilijs ex reſiccantibus pharmacis cõtingere medela poteſt: eorũ
uero materiã paulo poſt dicemus. Si uero multis influens humor fuerit, uniuerſi capitis ratio ac
prouidentia habenda eſt: atque ſi ipſum quandoque propter totum corpus affectum ſit, ẽt reli-
qui corporis cura habẽda erit. Porrò eroſos dentes, qui id mali ꝑ mollicie, perpeſſi ſunt, reddere
oportet duriores & affectioni minus obnoxios, atq; id ꝑ auſtera & acerba medicamẽta. Cæte-
rum liuidos redditos per reſiccantia curare oportet, ut qui ex humorum uitiatorum influxu id
patiantur. Simili igitur curatione indigent cum perforatis.

† Additur in antiq; ἐξ ἀνάγκης, id eſt ex neceſſitate.

De Gingiuarum curatione. *CAP. 9.*

GIngiuis ex inflammatione dolentibus optimum pharmacum eſt oleum lentiſcinũ calidita- H
te temperatum ore retentum. Sit autẽ recens, nam uetuſtius tanto recẽtiore pelus eſt, quã-
to ætate antecellit. Imponatur autem uaſculum in quo calefit lentiſcinũ, in aliud maius uas, qđ
ſatis aquæ calidæ complectatur. Maximopere itaque inflãmationi gingiuarũ hoc conducit. Nec
uero minus etiam ſi iuxta aliam quandam partem, cum pelliculæ linguam ambientis, tũ ſuccin
gentis totum os, aliquis dolor ob inflammationẽ oriatur, dolorem ſedat lẽtiſcinũ: repellit enim
citra moleſtiam & abſque aſperitate, quam pleraq; auſterorũ habẽt: diſcutitq; citra mordacita
tem, cuius rei inflãmatis præcipuus uſus exiſtit. Quidã uero medici cõmuni quadã falſa ratioci-
natione utentes inflãmata lædunt: quare ea re ſemel perpenſa de cætero uitare oportet. Exiſti-
mant .n. ſi adſtringentia ſolũ, id quod influit repellendo, inflammatis proſunt, atq; aliquando ẽt
quid ex contento circa inflammatam partem, ad uenas membrũ ipſum nutrientes exprimẽdo,
uerìſimile ob id eſſe, id quod amplius adſtringit, amplius prodeſſe: eodem modo etiam id quod
magis digerẽdo diſcutit, magis auxiliari opinantur, quã ea quæ moderate idẽ præſtant: nõ ani-
maduertẽtes, quòd alterum ipſorum intenſum inflammatis doloroſum exiſtit. A uehemẽter .n.
adſtringentibus partes ſimile quiddã contuſioni perpetiuntur, nimirum cum ſubſtantia ipſarũ
uiolenter condenſetur: ab acribus uero eroſioni quid ſimile contingit. Merito igitur moderatũ

A in utraq; facultate immoderatis præſertur. Hæc igitur ſufficienter mihi præfatus uideor. Cæte-
rum de affectionibus citra dolores deinceps narrabo. In dolore dentiū citra gingiuarum inflā-
mationem, aliquando in ipſo proprio dentium, ueluti dixi, corpore, aliquando uero in neruo,
dolorem fieri contingit. Vehementiſſimis igitur opus eſt medicamentis, ſiue quis repellere, ſiue
diſcutere uelit doloris cauſam, ſiue humor ſit, ſiue flatus uentoſus. Et propterea ſane pleraq; ip-
ſorum ex acerrimo aceto præparantur. Adſcribam autem ex ordine, quæ aliorum relatione no
bis tradita ſunt, initio ab iis, quæ Archigenes tradidit ſumpto.

Quæ Archigenes ad dentium dolores conſcripſit.

¶ Dolentes dentes colluant acri aceto calido cū galla. Aut halicacabi radice, cum aceto, & gal
la: Aut pinguibus tædis in aceto ferueſactis: Aut myrti ramulis, & galla cū pice in aceto tepefa
ctis: Aut hyoſcyami ſemine, & foliis cū aceto: Aut cedria, uel ꝑpoli, uel nardo, uel ſolano. Aut
ſucco eius, uel cappari, uel aliis, uel myrti ramulis, ſiue in aceto, ſiue uini fęce calida ferueſactis.
Aut polii foliis, uel ipſa herba, uel agreſtis cucumeris radice, uel marrubio, ſingulis cū aceto, pi
pere, & nitro: Aut radice chamæleonis eodē modo: Aut hyſſopo, uel ſtaphide ſylueſtri, uel ruta
cum uino: Aut pulegio, cū aceto mulſo: Aut platani pilulas, uel roſas aridas, in uino albo ad ter
B tias coquito: & uinum in fictili ſeruato, eoq; aſſidue dētes colluito. Eodē modo utere pentaphili
ſiue quinqueſolii, quæ ab aliquibus eupatorium dicitur, radice cocta ex uino, aut pulegii large
cocti decocto: Aut cornu cerui in poſca coctum colluito: Aut braſſicę cauliculos tres, & ſoreos
3. ii, in aceti ſextario uno ad tertias coquito, & colluito. Egregie uero facere fertur ranæ in aquā
& aceto probe coctæ decoctū diutius ore retentum. Mirifice facit dens caninus uſtus, & tritus,
deinde cū aceto coctus, & ore retētus: Aut malicorio, & galla aceto incoctis utitor: Aut ſquilla
ex aceto calido: Aut ſquillę medullā in minutas partes diſſectā ſub libræ unius pōdere, & in ace
ti ſextarium iniectam, in uaſe fictili condito, ac inueterari ſinito, uaſe in aſinino ſtercore ad dies
xxx defoſſo, & utitor: Aut aſinino lacte colluito: hoc & eos, q mobiles ſunt corroborat: Aut ha
licacabi corticis, & tædę in aceto extinctę, decocto large īcocto colluito: Aut cornu cerui in aci
do garo incoctum colluito: aut idē ex aceto colluito: Aut tithymalli radicē in uino ad dimidias
coctā colluito: Aut hyoſcyami radicē aceto mulſo coctā colluito: Aut tædarum ramenta, mali
corium, alumen rotundum ſiue ſciſſum, in aceto, ad tertias coquito, ac tepidū colluito: Aut hel
xines radicē in aceto ad tertias coctā in ore detineto: atq; ubi os ſaliua refertum fuerit, eo aper
to effluere ſinito: Aut allium, & arundinem alexandrinam acerrimo aceto ferueſactā colluito:
C Aut hyſſopum, aut thymum, aut origanū, per ſe, & ſimul aceto cocta colluito: Aut pyrethrum
cum hyſſopo, & colocyntidis medulla, ſimiliter in aceto coquito: liquoremq; ex eis longo tēpo
ris ſpatio in ore contineto: Aut colocynthidē uino calido macerato, & diutius ore teneto: mul
tā enim pituitā ducit, & dolorē leuat: Aut alliorū, & erucę ſeminis, ac nitri decocto collue: Aut
ranunculū in uino coquito, & præmundato prius dente colluito: aut ſycamini hoc eſt mori, ar
boris lac in uinū infunde, ſimulq; lanas ſuccidas in ipſum exprime, tepefac, & ꝑ lanas ſordidas
maxillæ infundæ: extrahit pituitā, & dolorē tollit. In his oībus Archigenes catalogū fecit phar
macorum incidendi, diſcutiendi, ac caleſaciendi vi præditorum, raro aliquid ex acerbis admi-
ſcēs, quale eſt ipſa galla. Porro cū ſemel tm̄ ſolanum poſuerit, miratus ſum cur id admiſceri ue-
lit, cum nulla ratione iuuare poſſit, præterq̄ ea, iuxta quā colica pharmaca proſunt, ſtupefacien
do uidelicet doloris ſenſum. Quid igitur amplius parabilium Apollonii relationem faciam, cū
parum abſit quin oīa comprehenderit Archigenes? Qn̄quidem uero Apollonius ipſe quibuſdā
a ſe traditis teſtimonium prębet, tanquam è ueſtigio ſedantibus dentium dolores, uiſum etiam
mihi eſt illa ipſa adſcribere ſecundum ipſius Apollonii uerba, quæ hoc modo habent.

Apollonij, e ueſtigio dolores dentium ſedat.

D ¶ Alliorū nucleos v, thuris maſculi obolos iii, myrti ramulos lōgitudinis duorum palmorum
duos, ex his folia decerpta per ſe terito, ſimiliter & alliū, & thus: deinde ſimul oīa in nouā ollā
coniicito, & aceti heminā i, ſuperfundito: ac coquito ſpatula ex tæda agitando, donec ad dimi-
dias redigat̄: atq; ita tepido utitor. Oportet āt liquorē hūc in dolēte parte ad multū tp̄s tenere,
donec liquor ipſe cōſumat̄. Cōmodū eſt, & ante hoc balſami ſuccū colluere, aut corticē impo-
nere ſuper dolētē dentē: qui ſi nō adſit, panacis ſucco contuſo, inde defluentē liquorē inſtillare.

Poſt prædicta, Archigenes remedia perforatorum dentium cum dolore
& abſq; dolore conſcripſit in hac uerba.

Oblitionibus porro, & epithematis eiuſmodi utitor. ¶ Sory ægyptiū reſina terebinthina ex-
ceptum obline, idemq; cauernæ inde: Aut compoſitionem ex duobus piperis generibus inde,
nardino, aut roſaceo diſſolutam, & maxime amygdalino: quin & in aurē eiuſdē partis inſtilla,
ſumme facit. † Aut gallam læuigatā, aut lycio, aut reſina terebinthina exceptam, obline præpur
gato dente: Aut pulegii comam tritā denti indito. Cæterum in maximis dētium doloribus ſum
me facit hoc: Anguis ſenectam exurito, & cum oleo ad mellis ſolidi ſpiſſitudinē redigito, ac dē
tē præpurgatum ex eo integito, omniaq; circūſita oblinito, itemq; cauernis indito: aut ſenectā
anguis non uſtam dentibus apprimito, & excident. Aut uermes terrenos toſtos cauernæ

† Hæc omiſeras interpres. Aut ſulphur ignem non expertū cum lycio exceptum, cauernæ inde, aut obline, præpurgato dēte.

præmundatæ inſperge:aut araneorum oua unguēto nardino diluta inde: Aut melanthium tor E
refactum cum oleo obline:atq; ubi parumper concluſo ore tenuerit, pituitā collectam reiicere
iube:Aut piper,uel canchry,hoc eſt roriſmarini ſemē,opio exceptum in cauernam inde.Porro
ubi ueluti inflāmatione correpti fuerint, nitrum rubrum, & oſſium perſicorū nucleū unita re-
* Al. ἀποταχῶ. i. liquata fuerint. ſina excipe,& dētē ex eis intege,ac donec* deciderint ſine: in cauernā uero piper,ſpumā nitri,
& chalbanum,cum melle inde:Aut ſtrigmenta,cum pipere eodem modo:Aut pyrethrum,cum
* Al. myrto. myrrha:*Aut ſuccū cyrenaicum,& piper æquali pondere,cū calbano:Aut melanthiū,& allii di
midium eius,ac parū ſalis ſimul trita obline:dolorem tollit: aut blatæ piſtrinariæ auulſo capite
adipem cum roſaceo calefactum,& in aurem inſtilla, & in cauernā inde:aut gallā tritam cū ce-
dria adhibe:Aut in aurem denti uicinā oleum ſeſaminū,in quo uermes terreni cocti ſunt,inſtil
la.Verum ipſo dolente dente hyoſcyamum cooterant:aut hederæ albæ cacumina quinq; cū ro
ſaceo terito:& in mali punici putamine tepefacta, bis aut ter in die in aurem uicinā inſtillato.
Quin & ipſe fructus,cum uino tritus,denti illitus iuuat. Cæterum his relatis Archigenes etiam
hæc ſubdit.Summe facit cruentatis gingiuis, alumē liquidum duplo aloes pondere addito ad-
motū: aut alumen ſciſſum,& myrtū tenuiſſime trita affricato.Vbi uero reſtrictæ fuerint, melle
ipſas illinito: Aut nucleorum oſſium,ſiue machærarū perſicorū partes ii,myrrhæ partē i,pmun F
dato denti indito:à dolore liberat.At uero perſractis,& dolentibus dentibus cauterium ignitū
admoueto. ¶ *Apophlegmatiſmi pituitam extrahentes*. Poſt prædicta uero Archigenes ita ſcripſit.
Apophlegmatiſmi optimi ſunt in dentium dolore.Staphis agreſtis per ſe,& cum pulegio man-
ducata:aut quod intra gallam eſt nigrum,dolenti dente cōterat,ſinatq; pituitam effluere:in op
poſitam autem aurē duos hederę corymbos cū roſaceo tritos inſtilla: aut myricæ fructus.ʒ.ii,
ſpumæ nitri.ʒ.i,aluminis paulū,alliorum nucleos v,myrti folia pauca, cū aceto ad dimidias co
que,ſpatula ex tæda agitando:idq; decoctum colluendum,ac ore continendū præbeto: deinde
hiante ore pituitam effluere permittito:& poſt hoc,roſaceo ore colluto,ptiſanā ſorbendā exhi
beto,Si uero ex colluendo aliqua circa os ulcerata fuerint,croco, & roſarum ſucco inungito.
De Fomentis. Fomenta ad dentiū dolorem faciunt, forinſecus ex ſale torrefacto,& millio in ſac
culos coniectis:aut per ſordidos paniculos probe calfactos. Quin & Epithemata conducunt ci
tra aquam apparata,uelut ſunt,quæ ex hordeacea farina fiūt, ſiue ex ſemine lini.Ipſius uero do
lētis dentis fomentū hoc mō adhibeatur. Origani aridi ramulū in ſeruēs oleum tinctum dolēti
denti ſuperne affricato:Aut ricini cauliculū eodē modo:Aut ſtaphidē agreſtem ſtilo cuipiā acu
to infixam,eodem modo: Aut cera dolenti denti impoſita, ſpecilli extremū calidiſſimū aſſidue G
adhibe: Aut opopanacē,& peucedani ſuccum unita linteolo illigato,& in feruenti oleo liquefa
cito:cum uero inceperit feruere pharmacum,denti imponito,& cum ſpecillo apprimito: utere
manè,& ueſperi.At in uniuerſum oī fomento cū forinſecus,tū intrinſecus ante cibum,nec non
poſt cibum,haud admodum multo temporis ſpatio ad cibum rurſus ſpectāte,utere.Cæterū ſpe
cies fomenti,& hæc eſt:Dentē ualde bene præpurgato,& ęgro contecto,ac hiare iuſſo,hyoſcya
mi ſemine ſuffito.Quòd ſi ad nullum prædictorum malum ipſum cedat, & dolor uehemēter p-
ſeueret,tenui terebello dentē perforato, ac dictis remediis utitor:hoc.n.modo magis prodeſſe
conſueuerunt.Si uero neq; ſic profeceris,& uideatur dens tollēdus eſſe,citra dolorē tollere poſ
ſis ualde conuenienti pharmaco hoc:Pyrethrum acerrimo aceto ad dies xl cōdito,terito, & re
ponito:uſu uero exigēte, reliquis cera obturatis,& probe munitis,ipſum dolentem pmundatū
hoc pharmaco integito:deinde hora īterpoſita digitis extrahito,aut ſcalpello exigito: Aut fori,
cum acerrimo aceto ad multos dies imponito,& excidet: aut plumbagioem tritam cerato ex-
ceptam imponito: Educunt fortiter tithymalli ſuccus,& fori cum chalbano impoſita.

De ijs quę Apollonius ſcripſit in primo Parabilium.

Primū* quidē eorū caput,ſunt collutiones dentium doloribus cōferentes, quæ nihil amplius H * A.l.3.fol.&c. 248.a
habent iis,quæ Archigenes tradidit.Secundo loco refert, quæ ad eroſos dolentes dentes impo
nantur,& indanī.Tertiū locū obtinent fomenta,& uſtiones.Quartum ſuffitiones ad dētiū dolo
res.Quinto habentur cōmanducationes,& purgationes.Sexto gargariſſationes.Septimo poſtre
mum capite ea ſcripſit,quæ in dolore dentium auribus infunduntur: quorum nullius mētionē
facere uolui,cum ſi quis ea expetat ex libro illius petere poſſit,qui nō adeo difficulter parabilis
exiſtit.Ego ſane iis,quæ Archigenes prodidit contentus fui.Cum uero Apollonius,quæ naribus
infunduntur conſequenter tradat,uiſa ſunt mihi etiam ea ipſa apponenda eſſe.

Quæ in dolore dentium naribus infundantur,ex Apollonio in primo parabilium.

¶Radicis betæ ſuccū per ſe in naſum inſtillato,& ſolues dentiū dolorē.Cumini quantū tribus
digitis apprehēdi poteſt,& myrrhæ magnitudinē fabæ,& duplū ioterioris cucumeris terito,&
lacte muliebri miſta in collyria redigito, eaq; in utrāq; narē indito:atq; ita attrahere iubeto,do
nec quis quinq; ſtadia percurrere poſſit:deinde pharmacū emungat. Idē ad auriū dolorē facit.

Ne eroſi dentes uacillent,neque fætorem faciant.

¶Veratrum nigrū erui magnitudine melle cocto exceptū cauernis inde.¶ *Ad dentes denigra-*
* Al. καλλαΐνην. *tos.*Teſtam* Callaioam aſſatam,ac tritam dentibus affricato. Hoc etiam gingiuas corroborat.

Aliud

A *Aliud.* Sal foſſile melle ſubactum in teſtula torreto,terito,ac modica myrrha admiſta ſimiliter affricato. *Aliud.* Pulegii partem unam,ſalis tantundem, melle ſubacta in eodem,donec in carbonẽ tranſierint,torrero,ac trita dẽtibus affricato. *Aliud.* Caricas exurito,ac terito,modicaq́; nardo,ac melle admiſto utitor:hoc & gingiuas comprimit. *Aliud.* Polentam acerrimo aceto ſubactam exurito,ac tritam dentibus affricato:hoc & gingiuas ſortificat. *Aliud.* Alabaſtri uſti.ʒ.viii, pumicis uſti.ʒ.quatuor,ſalis torrefacti.ʒ.tres,tritis eodem utere modo. Ab horum uſu collutione utendum eſt,uino odorato,in quo ad multum tempus iris ſicca ſuit macerata.

Quæ Aſclepiades in primo Externorum ad dentes ſcripſit.

Heraclidæ Tarentini ad motos dentes.

¶Vtendum eſt ſpodio cyprio,ut per id gingiuæ cõprimantur:itemq́; uerbaſci radicibus coctis: poſtea ablutio fiat ex aqua myrti,aut rubi,aut lauri:deinde ſpodio rurſus admoto,quies præcipiatur. *Aliud.* Veratri nigri manipulum,radicis mãdragoræ.ʒ.iiii,radicis hyoſciami.ʒ.iiii,in uas fictile coniicito,& uini chii,aut coi quàm optimi heminas tres ſuperfundito, ac ad prunas luculentas ad dimidias coquito,indeq́; liquorem excolatum ore retinendum præbeto. *Aridum ad motos dentes.* Terebinthi fructuũ torrefactorum.ʒ.octo*,aluminis ſciſſi uſti.ʒ.†viii,balauſtii.ʒ.ii, gallarũ.ʒ.i,croci.ʒ.i,myrrhæ.ʒ.i.tritis utitor. *Aliud.* Cornu cerui uſti.ʒ.viii,rhois rubri.ʒ.iii,om- *Aliter.ij. † Al.ij.

B phacii.ʒ.ii.balauſtii.ʒ.iiii,corticis pinus.ʒ.i,myrrhæ Aminæ.ʒ.i:tritis utere. *Collutio ad Molarium dolores.* Radices ſmyrnii, cum aceto mulſo coquito, & excolatum liquorẽ ore tenẽdũ exhibeto. ¶ *Aliud.* Rumicis agreſtis radicẽ, & platani pilulas ex aceto mulſo coquito,atq; ut dictũ eſt,exhibeto. ¶ *Commãducationes ad Molarium dolores.* Canchryos.ʒ.ii,origani.ʒ*ii.piperis albi. ʒ.i,myrrhæ drach.i,uuæ paſſæ albæ,aut alterius quã pinguiſſimæ ſextarij dimidium. Vuam paſſam diligenter tundito,myrrham uero melle diſſoluito:arida autẽ tũdito, ac tenui cribello cernito:poſtea vuæ paſſæ,ac myrrhæ adiicito,miſcetoq́;,ac inſtar malagmatis emollito. Vſus uero tẽpore,nucis ponticæ magnitudinem commanducandam præbeto. Poſtquã uero collecta pituita fuerit,ægrum hiare,ac pronuere oportebit,quo liquor facile profluat:quo facto,uinũ colluere iubeto. *Aliud.* Vuæ paſſæ pinguis exacinatæ ſextariũ dimidium, piperis albi acetabulum, grani cnidii.ʒ.ii,ſpicæ nardi.ʒ.ii,caſiæ.ʒ.unam,pyrethri.ʒ.ii,myrrhæ.ʒ.ii,apparato,ac utitor,ut dictũ eſt. *Ad corroſos dentes præſeruatiuum. Per huius uſum conſeruant eroſos dentes abſq; dolore.* Zingiber,cum aceto mulſo coquito,ac probe terito: indeq; in cauernã indito, foris dẽtẽ ex eo *Aliter.j.

Al.5.fu.2.t. 4.fol.553.a C integito. *Aliud.* Hederæ lachrymã chalbano miſceto,aut tithimalli,ſiue ficus ſylueſtris,ſucco diſſoluito,ac utitor,ut dictum eſt. *Aliud dolorem tollens,ad dolentes,& eroſos dentes. Conducit itidem tuſsi.* Succi papaueris.ʒ.ii,piperis albi tuſi,& cribrati.ʒ.i,myrrhæ drac.ii, ſtyracis.ʒ.ii,chalbani drach.i,paſſi,quod ſatis eſt his excipiendis : contundito ſimul,& catapotia formato,dentiq; circumponito,& cauernæ indito. *Aliud.* Succi hyoſcyami.ʒ.ii,myrrhæ.ʒ.ii,opii.ʒ.ii, calbani.ʒ.ii, ſtyracis.ʒ.ii, zingiberis.ʒ.ii, piperis drac.i, ſucci ſyriaci tantundem, paſſi quod ſatis eſt: præparato, ac utitor ut dictum eſt.

Molare emplaſtrum bonum,quod in multis miraculo fuit.

Lachrymæ oleæ.ʒ.unam*myrrhæ.ʒ.ii,ueratri nigri.ʒ.i,balſami liquoris.ʒ.i,ſtyracis.ʒ.i, piperis.ʒ.i,hyoſcyami.ʒ.i,ſucci papaueris.ʒ.i,caſtorii ob.iiii,chalbani.ʒ.vi,ſucci cyrenaici.ʒ.i,ſucci carpaſi.ʒ.i,panacis.ʒ.i,ſagapeni obolos iiii,pyrethri obol.quatuor,ſtaphydis ſylueſtris.ʒ.ii, cedriæ quod ſatis eſt,quo emplaſtri formam acquirat. *Aliud,* Sulfuris uiui.ʒ.iiii,bituminis drac.ii, amurcæ olei drac.iiii,picis liquidæ.ʒ.octo,cedriæ.ʒ.xii,piperis longi drac.*quatuor,opii.ʒ.iiii, pyrethri.ʒ.iiii,ſtaphidis ſylueſtris drachmam unam,ueratri nigri drac.i,grani cnidii drac.i,opopanacis drach.i,picis aridæ lib.i. Arida acero excipito,deinde liquida affundito, ac ablatis utitor. Ex pharmaco hoc molaris dens eſt integendus. *Aliter.ij. *Aliter.ij.

Ad dentes,qui peſſum eunt,ut citra dolorem excutiantur.

D Pyrethrum in acetum coniectum ad dies iii,aut iiii.finito,deinde terito,& male affecto denti imponito,uicinis dentibus optime præmunitis,eodemq́; diligenter præmundato,ita ut p duos aut tres dies dentem ex hoc pharmaco integas:ita enim citra dolorem excutietur. *Aliud.* Cucumeris ſylueſtris radices eodem modo, ut pyrethrum præparato,ac utitor,ut dictum eſt.

De Mobilibus dentibus,ac prominentibus.

Relatum à me etiam ante eſt,ꝙ ob ſenilem ætatem aliqui dentes reſiccati mobiles fiunt,modicum oĩno auxilium ex adſtringentibus pharmacis,quibus gingiuæ coarctantur,ferentes. Referetur autẽ,& nunc,ꝙ aliqui ex plaga mobiles fiunt. Quidam uero etiã citra plagam : in quibus coniecturam facio neruum,qui ad radices ipſorum adnatus,& ſubſtratus eſt,per multam humiditatem rigatum,laxatum eſſe,& ob hoc reſiccantibus medicamentis ad curationem opus eſſe. Poſtquam autem motos dentes reliquis prominẽtiores factos uidebam,& maxime cum ex plaga id eſſent perpeſſi,uiſum eſt mihi eos lima atterendos eſſe in tantum,quantum ſuper reliquos prominent,ne ſcilicet oppoſitos ſibi offendant tum in loquendo,tum in manducãdo: atq; ſane repperi experimentum mihi fauens,ac teſtimonium præbens. Ferream itaque limulã,quo celerius opus ſuccederet,feci,multæ enim aggreſſiones dentẽ mobilẽ faciunt:cui quiete,& minimo

motu opus eſt,ſi ſaltem ſtabiliri debeat.Quandoq; igitur eminentiæ inæquales apparent in den E
tibus,& iuxta aliquas tantum partes lima opus habent. Aliqñ uero æquales ſunt extremitates,
& æquali ſimiliter lima indigent.Oportet aũt gingiuis linteolum molle uſq; ad radices dentium
circũdare,deinde cum digitis ſiniſtræ manus leniter amplecti,ſimulq; tute,& citra cõpreſſionẽ,
ne cõcutiatur cui limã adhibemus,atq; ita chirurgiam aggredi. Quòd ſi dolorem percipiat,dũ
limula admouetur,& affecta pars digitis uehementius non contingitur,quieſcere quidẽ ab ope
re ſtatim conuenit:Vbi uero ex pharmacis † quæ poſt referentur,‡interea aliquid *exhibuerim⁹,
rurſus,ut dictum eſt aggredi,iterumq; modice ceſſare,donec extremitates circa dentes deteran
tur:atque id non prima tñ die bis ter,ſed etiam ſequenti faciendum eſt: ac imperandum ægro
ut neque loquatur,neq; durum aliquem cibum accipiat:Vtatur autem alimento ſucco ptiſanę,
& ſorbitione ex alica,& pane madido,atq; aliis ad hunc modum mollibus. Cæterum materiei
ſylua,quæ motis dentibus commoda eſt,talis exiſtit.

† Aliter εἰσφέρομεν. i. quæ dicta ſunt.
• Intulerimus.

Ab Archigene ſcripta,quæ mobiles dentes corroborant.

¶Mobiles dentium ſtabilire uolens,myrrhæ,pompholygis,† aluminis ſciſſi,‡ amyli, æquales
ſingulorum partes tritas admoue.Aut oliuarum albarũ ſuccum,& rutã,melle miſta affrica: de-
inde nardum,cum alumine liquido obline.Aut alumen rotundum cum duplo ſale dentibus ad- F
ſperge.Aut aluminis ſciſſi,& miſyos æquales partes,cum cedria ad cerati liquidi ſpiſſitudinem
redactas dentibus obline,& pituitam defluere ſine. Quo facto,aſininum lac colluant calidum,
aut acetum,aut uinum in quo malicorium,& galla ſunt incocta.

† Aliter lentiſci.

Ad debilitatos dentes tum alios,tum molares.

¶Mel,ceram,ęquis portionibus ad Solem calida aqua diluito,& picis dimidium admiſceto, ac
ad emplaſtri formam deducito,atq; manducanda exhibeto. Quòd ſi aridum ſit pharmacum,pa
rum olei addito.Summe facit,& maſtiche chia commanducata.

‡Ad ſtuporem dentium.‡

¶Cæterum in dentium ſtupore portulacam manducent.Aut oleum calidum ore contineant.

De Dentitione puerorum, ut Archigenes ſcripſit.

¶Infantibus qui dentiunt,ſi doluerint, canino lacte gingiuas obline. Aut ſi leporino cerebello
infantis gingiuas illeueris,cito dentes proueniunt.

Amuleta dolori dentium reluctantia,quibus fidem deberi putant,hęc ſunt.

Si batrachii ſiue ranũculi folia ei,q dẽtẽ dolet,in eiuſdẽ partis brachiũ impoſueris,dolore q-
dẽ liberabit:brachiũ aũt exulcerabit,cuius curã prout cõuenit facies. Si uero infans cui dẽtes G
ꝓuenire incipiũt,dolores habeat.*ueteris cochleæ cornu pelliculæ illigatũ ꝑ amuleto appẽde.

** παλαιῶ. aliter παλαιχοῦ.*

De Doloribus gingiuarum.

Gingiuis dolentibus collutiones fere eædẽ faciunt,quæ ad dolores dentium ſunt deſcriptæ:
Magis tamen proprie facit acetum,cui hyoſcyami radix eſt incocta.Verum inflãmatis gingiuis
alumen,cum ſalis quarta parte tritum admoue: poſt morſum uero perceptum,uino,aut foliorũ
oleæ decocto ipſas colluant.At uero fluxione laborantibus gingiuis,& corroſis,cum tumore,&
dolore,& per nomen depaſtis, p̃clare cõducit fomentũ,qđ fit ꝑ auriſcalpium,cui lana obuolu-
ta eſt,in feruens oleum tinctum,& gingiuis uſquequo exæquentur admotum, & donec circum
circa albæ reddantur:ita.n.ſiſtitur nomẽ,& ex ſana carne id,qđ corroſum eſt,cõnutrit: poſtea
uero affrictionibus utere,& iis,quæ ad dentes ſunt deſcripta.Proprie aũt conuenit galla tenuiſſi
me trita acetabuli menſura, cum myrrha magnitudine fabæ: tritis itaque, ac læuigatis utitor.
Quòd ſi enaſcens dens difficulter oritur,& pungit gingiuam,cyperum,cum butyro, & unguen
to fuſino iuxta exortum illinito.Cæterum in epulide, hoc eſt ſupereteſcente ex inflammatione
carne,atramentum ſutorium, cum pari myrto, & modico alumine ſciſſo admoueto. Faciunt
pleræque etiam ex Antheris,id eſt floridis appellatis compoſitionibus. H

Quæ Dentes præſeruent.

Quin,& doloris dentium præſeruatiua Archigenes his uerbis tradidit. *In dentium doloribus præſeruantia à dolore conueniunt eiuſmodi.* Tithymalli radices in uino ad dimidias coquito,&
bis in menſe colluito,ac nunquã dolebis.Optime conſeruat citra dolorẽ,& fortes dẽtes, ſi fabã
ægyptiã,reiecto interno amarulento,triueris,ac dẽtibus, & gingiuis ſemel in anno affricueris.
Aut alumine ſciſſo,cum modica myrrha confricato,& nũquã erodentur:ſi uero adſtringat hoc
nimiũ,melle utitor.Aut granorum iuniperi paruorũ,& cupreſſi foliorũ parem portionẽ,& gallę
parum,melle cocto excipito,& in paſtillos drachmæ pondere reducito: ac utitor, unum ex his
cõmanducando,inſuperq; uino odorato colluendo. Aut iridis illyricæ nucis ponticæ magnitu-
dinem mande,ſimiliterq; collue.Aut ſali gallã omphacinen ideſt acerbam,in uino odorato co-
ctã,miſceto,& mãdito. *Optime præterea tum ad præſeruandos à dolore dentes,tum ad corroborandos eoſdem,ac pariter gingiuas,ampliusq; ad decorem,faciunt ſmegmata ſubſcripta.*Lanas ſuccidas lin
teolo illigatas exurito,deinde ſalis certa parte addita affricato. *Aliud.*Aut daſypodis caput uſtũ
tritum. *Aliud.*Aut ſalem,& mel ad cerati formam terendo redigito, deinde mundo linteolo illi
gata exurito,& admiſta iride illyrica modica dentes confricato.

Al. 3. f. 7. ta. fol. 248. b

Quæ

A *Quæ Andromachus ſcripſit ad omnes dentium dolores.*

A.l.5.fu.2.2. 4.f.553.a *¶Compoſitio Molaris eadem hora dolorem ſedans.* Piperis,pyrethri, ſucci tithymalli, chalbani,
ſingulorum.ʒ.unam:galbano excepta in cauernã inde.*¶Molaris antiphanis, etiam ſi non præmun-
daris indito,& dentem ex ea integito.*Seminis hyoſciami,opij,nitri,myrrhæ,pyrethri,piperis, ſin
gulorum drach.unam,galbani drach.ij.tritis ex uino utitor. *¶Alia molaris,qua utor.* Aluminis.
ſciſſi drach.j.,piperis albi drac.duas,opopanacis,aut piperis longi obolos quatuor,ſoreos obo-
los quatuor,gummi aqua macerati drac.ii.ceræ duplum totius ponderis omniſ, cætera conte-
rens in aqua calida miſceto,atque ita utitor.*¶Alia Charea.* Myrrhæ drac.unam, ueratri ſeſqui-
drachmã,pyrethri ſeſquidrachmam,iridis illiricæ ſeſquidrachmã,aluminis ſciſſi obol.iij. aqua
terito,& dentem oblinito,ac supernè ceram imponito. *¶Alia Molaris ex libris Aphrodæ.* Alumi-
nis ſciſſi drach.quatuor,myrrhæ obolos tres,piperis grana quinq; : ego obolos tres accipio , &
melius facit : reſina excipe,& præmundatæ cauernæ inde,& ſplenium illitum ſuperimpone.

*Alia Molaris eiuſdem.Etiam non præmundata cauerna hanc inde, & supernè ſplenium ex pharmaco
item impone,& probè faciet.* Seminis hyoſcyami,ſucci papaueris,myrrhæ,nitri,pyrethri,piperis
albi , ſingulorum partem unam , galbani † partes duas: ʒ cum aceto tritis utitor . *¶Alia ex libris* * Al. partẽ unã.
B *Aphrodæ.* Succi peucedani drach. unam : ſucci papaueris drach. unam : tithymalli myrſinitæ,
ſucci cyrenaici,ſingulorum drac. unam:galbani drach.unam , & dimidiam, galbano excipe, &
in cauernam inde,& ubi præpurgaris dentem,in ſplenium illine : in una hora dolorem ſedat.

Molaris bona. Sciſſum alumen papaueris ſucco exceptum indito,& oblinito. *Alia, ut Ariſto-
crates.* Papaueris drach.duas,*ſagapeni ſeſquiobolum,ſucci cyrenaici tantundem,piperis drac. * Aliter j.
unam,ſphondilij tantundem,myrrhæ tantundem:galbani,pyrethri,croci,ſingulorum tantun-
dem:mel quò ſtrigmentitiam ſpiſſitudinem accipiat.

Ad dolores dentium,gingiuarum,aliaq; multa Ariſtocratis grammatici.

Mellis libram unam,aceti acris ſextarium unum,aluminis ſciſſi ſexuncem, alij liquidi trien-
tem habent,coquito donec nigreſcat. *¶Ad dentes motos.* Aluminis ſciſſi partem unam,mannę
partem unam:tritis utere,conſpergendo motum ex eis dentem.

Ad Eroſionem,& dolorem dentium.

Quinque folij radices in uino coctas à cœna colluendas præbe : coquito autem ad tertias.
Aliud. Rumicis radices cum uino , aut aceto coquito, & modicum auripigmenti triti inſpergi-
to,ac liquorem ore retinendum exhibeto.Coquatur itidem ad tertias. *Ad gingiuas madore la-
C xas.* Pyrethri drach.tres,thymi drach.ii.aluminis ſciſſi obolos tres,iridis illyricæ drach. unam:
tritis utere,ac gingiuis impone.

Pythę,ad motos dentes, gingiuas humore grauidas , & ſubcorruptas.

Alumen ſciſſum chartæ inuolutum uritur, deinde tritum rubrica coloratur , atque ita gingi-
uis admouetur : ſimiliterque ſubcorruptis inditur.

Dioclis medici ad dentium dolores.

Galbani,opii,piperis,ceræ,ſtaphydis ſyluestris, grani cnidij,ſingulorum drachmam unam :
trita,cera excipito,& illinito.

Aliud commodum ad corroſos dentes.

Succum ſilphii indito,aut ipſam radicem.Aut chalbanum cum pipere.Aut opium cum chal-
bano. Facit & opopanax in cauernas infartus.*Ad dentium dolores.*Soreos drac.ii,aluminis ſciſ-
ſi drach.ii.miſyos drach.unam:aridis utitor.

Smegma dentium quo utor,gingiuas contrahit.

Cornu cerui uſti libras ii.lanæ ſuccidæ teneræ quadrantem,ſalis ammoniaci trientẽ, piperis
albi ſextantem,coſti unc.j.aluminis ſciſſi * ſextantem: lentiſci,& perdicii herbæ uſtę cum lanis; * Al.drach.ij.
D aut per ſe ſolum,utriuſq; quartã libræ partem : ʒ foliorũ malabathri unc.ij.cõtuſis ſimul utere.

*Quæ Crito ſcripſit ad omnes dentium affectiones. Quædam ex eis etiam gingiuis
conferunt,& ad fœtorem oris,& nigros in ſuperficie dentes.*

Hordeũ,& ſalem melle,ac uino ſubacta in charta ligato,ac urito,& ex læuigatis gingiuas cõ
fricato. *Aliud* Atramentũ ſutorium,alumen,putamina mali punici dulcis, æqualibus partibus
trita,ac leuigata,gingiuis in ieiunio affrica: deinde uino adſtringente collue. *Aliud ad gingiuas
ulceratas.* Nitri uſti, cyperi uſti , hordei uſti , cuiuſque pares partes,læuigatas cum melle illine.
Aliud ad gingiuas,& dentes motos. Iridis trientem, corticis pinus trientem, aluminis ſciſſi unciã
unam:aridis utere. *Aliud ad motos dentes.* Lentiſcum,myrtum,gallam, in uino cocta colluenda
præbeto. *Aliud.* Salis partes duas,aluminis ſciſſi uſti,& acri aceto extincti partem unam:tritis
utitor,deinde uino colluito. *Ad motos dentes ſtabiliendos.* Atramentum ſutorium cum oleo teri
to,& cum lana dentium radicibus admoueto.Facit & ad eroſos dentes cera exceptum,& indi-
tum . Item cum myrto pari tritum,ac melle exceptum. *Aliud .* Vlmi corticem in uino coqui-
to,&decoctum ore tenendum exhibeto. Item cerui cornua in uino cocta.*Ad corroſos vero den-
tes .* Capparis radicem cum acri aceto ad dimidias coquito , ac tepidum colluito . Cortice
item eodem utitor modo. Idem ad dolores facit . *Fomentum dentium corroſorum, & dolentium.*

Sulfuris

Sulfuris uiui partem unam, butyri partem unã. liquefacito, & cũ his per auriſcalpium foueto.
Aliud. Dentes ex ſale præfricato, & lixiuium tepeſactum mediocri tempore in ore contincto.
Oportebat hic apponere, in gingiuarum dolore hoc conuenire:

Compoſitio Molaris, eadem hora ſiue die dolorem ſedans.

¶Piperis, pyretri, ſucci tithymalli, chalbani, ſingulorum drach. unã, terito, & chalbano excepta
• Aliter drac. ß. in cauernam indito. *Alia.* Piperis ſeſquiobolum, grani cnidii tantundem, chalbani *ſeſquidracb-
mam, ſpumæ nitri obolos duos, croci ſeſquiobolum, iridis ſiccæ ſeſquiobolũ, roſarum tenerarũ
drachmę dimidium: trita melle excipe, & ad emplaſtri formam redactis, molarem dentẽ intege.
¶ *Ad corroſos molares.* Melanthium torreſacito, & ex acri aceto terito, indeq; molarium cauer-
nam integito, & non amplius erodetur, ſed manebit ut eſt. Quidam ẽt nitri drachma una cum
• ὁδ' ἀντοῦ. alit. acri aceto utuntur. *Ad idem.* Caſtorii, pyrethri *torrefacti, chalbani, ſingulorũ æquales partes mi
ὀπου σ. ſucco. ſtas indito. ¶*Vt molaris citra dolorem tollatur.* Farinæ *cicerum puræ drachmas duas, ſucco tithy
• *Aliter erui.* malli exceptas denti imponito, ſupraq; hederæ folia addito, & ad horã finito, tollito, & ſua ſpon
te in minutas partes frangetur. Facit idem ad eroſos, uerum uſus tp̃e ceram emollitam circum-
ponito. ¶ *Aliud, ut dens digitis tollatur.* Præmundato antea circumcirca dentem: & ſoreos, gallæ F
omphacines, ſtaphidis ſylueſtris, aluminis ſciſſi, ſulfuris uiui, piperis longi, æquales partes læui-
gatas cedrias excipe, & impone, ceraq; liquefacta dentẽ egregie circumline. Eiicit ipſos ẽt pyre
thrum, & tithymalli myrſinitæ luccus cum farina erui ad maſſæ fermenti modum coactus, &
impoſitus. Aut pyrethrum ad dies † xl, aceto maceratum & denti circumpoſitum. ¶ *Aliud ad*
† *Aliter quatuor.* *Sauciatos.* Caſtorũ, pyrethri, opii, chalbani, ſingulorum æquas portiones miſtas indito.

• Al. βεβρωμένους, i. eroſos.

De Dentifriciorum compoſitione, quibus utor.

Quædam ex dentifriciis à me compoſitis experimento comprobata, & generoſa efficacia prę-
dita, digna mihi uiſa ſunt, quæ conſcriberẽtur, & primũ ſanè ea, quæ frigidas dentium affectio-
nes curant, ſiue ob immoderatam frigidæ aquę potionem, ſiue ex fructibus per niuẽ frigefactis,
ſiue ex quibuſdam aliis ęduliis, aut potionibus, ſint productæ: inſuperq; ſi p̃p frigidum humo-
rem è capite in ipſos defluentem ortum habeant. Dentes igitur ob humorem refrigeratos ma-
gnifice iuuat apophlegmatiſmus: quo modo uero hũc præparare oporteat, alio capite priuatim
conſcriptum habes. Eos uero, qui citra humorem frigefacti ſunt, per ſolum medicamentũ hoc
quod nunc refferetur, curare decet. Præſtat eo etiã poſt apophlegmatiſmum uri, ut non ſolũ no
xium euacues humorem, ſed etiam generatã ab ipſo affectionem perſanes. *Compoſitio phar-* G
maci hoc modo habet. Accipito herbas duas, quarũ altera ſideritis, altera perdicias, appellat: eaſ-
q́ue domi ſenſim citra Solis admiſſionem ſiccato, ut neq; humidæ amplius, neq; ſiccæ adeo ex-
tẽt: & urito in tñ, ut ubi primum cõtuſioni, & ſectioni aptæ fuerint, ab urẽdo ceſſes: uileſcit .n.
& corrumpitur uis earũ, ſi diutius urantur. In alia porto ollula ſal foſſilis uratur, cum alumine
ſciſſo, attico melle ſubactus. Deinde hæc aliis permiſta tundantur, & per anguſtiſſimũ excreta
cribrum, rurſus in mortario terantur: melius enim erit pharmacum, quãto diligentius fuerit lę
uigatum. Vtendum autem eo eſt ſolum ad dentes confricandos, citra gingiuarum circunſitarũ
contactũ, niſi bumore fuerint prægnantes. Cum enim reſiccandi uim habeat pharmacum, aptũ
quidem eſt gingiuis humentibus, inimicum uero ſiccis: attamen ipſas dẽtium radices poſt gin-
giuas ſitas, eo confricare oportet itidem, ut ipſos dentes. Cæterum eorum, quæ in compoſitio-
nem miſcentur, eiuſmodi ponderum proportio eſſe debet: Herbarum quidem poſt uſtionem
dramchmæ xvi: ſalis uero, cum alumine uſti drachmæ xi. Ante uero uſtionem, utriuſq; herbæ
par põdus miſceatur: ſal autem quadruplici aluminis pondere admiſceatur. Aliarum autem re
rum nihil uratur, ſed arida iniiciatur iuxta ſubſcriptam appõderationem. Comæ origani drac.
• Aliter ii. ii. piperis drach. *nouem, pyrethri drach. ii. coſti drac. iii, ſeminis apii drac. iii. iridis illyricæ dra. H
• Aliter iiij. v. mentæ ſiccæ drach. ii, cornu cerui, aut capræ uſti drac. *duas: ſeſeleos, hyſſopi, utriuſq; drach.
ii. Si odoratum eſſe uelis, caſiæ, aut amomi drach. ii, admiſceto. Si uero in Regis uſum prępara-
ueris, cinnamomi drachmam unam addito.

Ad mobiles dentes aliud, quo utor.

† A. ſextariũ. j. Seminis callitrichi † libram unam: ʒ aluminis ſciſſi & rorundi, utriuſq; quadrãtem: ſpicæ nardi
ſextantem, malabathri foliorum unciam unam, piperis albi unciam unã, pyrethri *. ʒ. v, cõtun-
• *Aliter unc.* dito, & cribrato ſimul omnia, ac gingiuis uſq; ad radices dentium admoueto. *Timocratis Den*
tifricium, ad gingiuas madore laxatas, putreſcenteſq́, ac cruentatas; mobiles molares, concuſſos dentes,
Ozænas, putrefactiones, parulidas, & omnia oris uitia, ac dentium dolores. Accipito herbæ perdicia-
lis modium Italicum, alii minam habẽt: ſalis albi tenuis ſextarium unum, mellis exagium. Cõ
tundito, ut maſſa friabilior reddatur: qua in ollam nouam coniecta, ollam luto figulino obtura
to: operculum aũt adaptetur circa medium perforatum, quo per ipſum foramen rudicula im-
miſſa pharmacum ſuper prunas poſitũ agitetur, donec neq; fumoſum quidpiam, neq; uaporo-
ſum efferatur. Deinde ab igne tollito, & refrigerato. Et ſumito ex hoc toto. ʒ. xiiii, piperis albi. ʒ
quinq;, piperis nigri drac. ſex, pyrethri drachmas ſex, aluminis ſciſſi uſti, & uino auſtero extin
• Al. drac. ij. cti. ʒ. ii, pumicis, myrrhæ, hyſſopi, ſeminis apii, pulegii, ſingulorum *ſextantem: mentæ, iridis
illyricæ,

A illyricæ,utriuſque.ʒ.iii. Hæc omnia in Sole præſiccata tundito, & cribrato, ac reliquis ex olla leuigatis admiſceto. *Aliud.* Perdicij recentis.ʒ.x, mellis.ʒ.iiii, aluminis ſciſſi.ʒ.iiii, iridis illiricæ ʒ.iiii, piperis albi.ʒ.octo, *nigri.ʒ.iii, pumicis.ʒ.ii, myrrhæ.ʒ.iii, pyrethri.ʒ.ii, mentæ ſiccæ.ʒ.iii, hyſſopi.ʒ.ii, pulegij.ʒ.ii, ſeminis apii.ʒ.ii, herbæ ſideritidis.ʒ.iii, ſalis foſſilis.ʒ.xiiii. Perditiam, & ſideritidem, ac mel & ſalem miſta urito: alumen uero per ſe uſtum uino extinguito: deinde ſimul omnibus contuſis utitor. *Aliud.* Salis aſſati cum melle, & perdicio.ʒ.xiiii: aluminis ſciſſi aſſati, & uino auſtero extincti, iridis illiricæ, utriuſque.ʒ.iiii: helxines, myrrhæ, mentæ ſiccæ, ſingulorum.ʒ.iii: pulegij ſicci, pumicis, pyrethri, hyſſopi, ſeminis apii ſingulorum.ʒ.ii, folii malabathri.ʒ.ii, †piperis albi.ʒ v, nigri.ʒ.vi. Tuſis & cribratis utitor. *Aliud.* Salis toſti cum melle, & perdicio.ʒ.xiiii, pulegii.ʒ.ii, aluminis ſciſſi uſti, & uino auſtero extincti drach. quatuor, iridis illyricæ drach. quatuor, piperis albi drach. quinque, nigri drach. vi, pumicis drach. ii, myrrhæ drach. tres, mentæ.ʒ.tres, pyrethri drach. ii, hyſſopi drach. ii, ſeminis apii.ʒ.ii. Sal lotus melle* probè ſubigitur, tritusq; in ollam nouam mittitur: deinde etiam perdicium inditur ſale undiq; cōſperſum: quo facto, operculum ollæ imponitur, ipſaq; luto oblita in clibanum datur: indita torrentur, & exempta ſimul cum aliis teruntur: oportet enim ualde læuigata in uſum adſumere.

* Aliter v. † *Aliter xij.* * καλῶς· *Aliter attico.*

B ¶ *Smegma dentium, quo albi, & odorati redduntur, & ab eroſione adſeruantur.* Nitri unciam unam, testæ ſepiæ unciam unam, myrrhæ unciam unam: tritis utitor. ¶ *Dentifricium optimum.* Aluminis ſciſſi ſexuncem, * maſtiches unciam unam, comæ roſarum quadrantem, * iridis trientem. * Tritis utere, indeque aquam tepidam colluendam prebe.

* Al. drach. vj. * Al. drach. iii. * Al. drach. iiii.

Dentifricium Damocrati inſcriptum.

Libellus paruus extat Pythici appellatus, quem Damocrates Pythicum inſcripſit, ab eo qui ipſi pharmacorum ori deſtinatorum compoſitiones tradidit, appellatione ducta: in quo ſane libello iuxta finem etiam hæc conſcripta reperiuntur.

Si dentifriciis uoles uti bonis,
Quæ candidos cuſtodiant, immobiles
Dentesq; reddant: oris & graueolentiam,
Laxasque gingiuas ſedent, & comprimant:
Album hoc parabis optimum ſic pharmacum.
Al.4.ſem.a. 14.551.b Cerui * cape cornu ſic quater uſti quàm optimè,
Quartam libræ partem, ſalis ſolam libram.

C *In alio exemplari ſic repperi.*

Cerui * cape cornu ſic quater uſti quàm optime
Libram mediam, rurſus ſalis uncias duas,
Ammoniaci ſiccl, nec amari hiuc amplius,
Alicæque, maſtiches chiæ ſolam libram:
Coſti quadrantem, aut paululum quid amplius:
Albique iunci tantum, & albi mox piperis
Vnam unciam, malabathri at uncias duas.
Contuſa, cribrata omnia hæc mortario,
Vtenda præbebis modo quem dixero.
Quòd ſi uelis parare quando ad phlegmonas,
Et utile gingiuis cruentis, ſauciis,
Carnemque calloſam ſimul promentibus,
Aluminis coniungito his ſciſſi libram.

Aliud Damocratis dentifricium.

D Verum magis parabile hoc fortaſſe erit,
Et promptius factum, minus nec commodum,
Admiſta, & hoc quadam ſimul dulcedine.
Multum ſideritin uiridem capito herbulam,
Magnam in nouam quam tu patinam mox inditam,
Miſcebis hordeo recenti ſed modico.
Sic hordeo ut poſito ſequatur faſciculus
Herbæ, ſal hinc, herba atque iterum, mox hordeum.
Fiantque tam diu uiciſſim hæc omnia,
Donec patiuæ omnem expleris amplitudinem,
Vt mox ſupernum rurſus herba habeat locum.
Furnoque mox calente, uel clibano indita,
Torrenda per noctem ſines, uel ſic potius
Vrenda, quo teri queant ita promptius,
Cribroque mox ſed arctiore hinc excuti.
Odoris addes gratia his parum tamen

Albi piperis, thuriſq; mox item modicum. E
Hinc iunci odori plus, cyperique optimæ.
At omnibus miſtis probe, & iam ſepoſitis
Plus maſtiches aridæ chiæ coniunxeris.
Dabis ſed hinc in ueſperam uolentibus,
Maneque rurſus maxime puris uiris.
Sed colluant a pharmaco mox Bromium
Lymphis ſociatum, & maxime hoc in ueſperam,
Sed mane acetum mulſum aquoſum præſtiterit
Oris leuandis turpibus fœtoribus.

¶ *Aliud Aurelij*. Alumen in teſta ærea, aut figulina urito, ac uino auſtero extinguito, eiuſque dodrantem accipito: & maſtiches ſexuncem, thuris unciam unam, folij malabalhri. ʒ. iiii, cyperi drach. iiii, miſceto, ac utitor. *Aliud quo utor*. Cornu cerui uſti drach. ii, † marmoris unciam j, ‡ origani drach. quatuor: utitor.

† Al. malabathri drach. j.

Compoſitio Pharmáci dentes præſeruantis.

† τῶς τιθαρίας.

¶ Tragorigani. ʒ. ii, hyſſopi. ʒ. iiii: herbæ perdicii † ſeu perdicialis, ‡ melle & ſale tenui ſubactæ, F & in olla exuſtæ donec in prunas redigatur, quadrantem: piperis. ʒ. iiii, tundito & cribrato: & poſt uſum reponito. Neq; dolebunt dentes, neq; findentur, neq; parulides producentur, neque gingiuæ ſuperflua carne redundabunt, neque fluxione infeſtabuntur. Habebis autem os odorum, & ſplendidos dentes. Quidam * ſalſamenta in olla exuſta ad pharmacum addũt, aut etiam cybum: ſiquis enim eorum cinere per ſe utatur, dentis dolorem non percipiet.

* τρίχους, eſt in cod. græc. impreſſis aſteriſco notatum. Aliqui habẽt ταρίχους, i. ſalſamenta. Alij βατράχους. id eſt ranas, in olla exuſtas.

GAL. DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM LOCALIVM SIVE SECVNDVM LOCOS

LIBER SEXTVS

ARGVMENTVM LIBRI.

Declarat medicamenta, quibus ſuccurritur affectibus, qui in ore contingunt. G

De Affectionibus in ore, & de Pharmacis ad eos commodis. CAP. I.

VErus profecto ſermo eſt, quem pleriq; artifices in ore hñt, Quòd non idem ſit neque ſimile a uiua uoce diſcere, & ex libro legere: at uero induſtrii, & natura prudentes hoĩes non uulgarẽ ſępe utilitatẽ conſequunt̃, ſi in libros incidant non obſcure conſcriptos. Itaq; cũ ſciã non paruã utilitatẽ ex hac tractatione, primũ quidẽ amicis, ac ſodalibus acceſſurã eſſe, qui uidelicet ẽt per opa cognouerũt, quantã uim hẽat rõnalis methodus ad medicamẽtorũ copiã parãdã: deinde uero ẽt aliis ſingulis, qui optimarũ rerũ ſtudio ſe fatigare nõ ceſſant, rẽ gratã facere uolens: ad huius operis explicationẽ pgreſſus ſum, nõ feſtinabundo, & cõpendiario docendi mõ in hoc inſtituto, ſed plixo, & longiore, quali ẽt in ſermonibus, quos frequẽter circa ſcriptũ ad amicos habeo, uti ſoleo. * Præſtat .n. rõnalis auxiliorũ inuentio experimẽtatrici, quẽadmodũ ẽt ante iã mihi in ſermone * de ſauciatis neruis dictũ eſt, in cognitione uniuerſali facultatis pharmacorũ, quorũ uſus circa ſingulas affectiones cõtingit. In pharmacis itaq; ori deſtinatis, ob id ſtomaticis appellatis, uelut eſt, H qđ ex moris cõſtat oĩbus notũ, primus medendi ſcopus eſt cõis oĩum partiũ inflãmatarũ: deinde cõſequenter alter ſcopus priuatim ex ea, q̃ curat̃. Quæ igitur ſit affectio inflãmatorũ, prius noſſe oportet, ſi ex ipſa indicationẽ quandã auxiliorum accipere uelimus. Prædidicimus aũt, & prius demonſtratum hẽmus, inflammationes ex calidi ſanguinis influxu fieri. Didicimus ẽt, ꝗ hunc ipſum influxum in * principio quidem reprimere, ac repellere oporteat, præterq̃ ſi ad partem aliquam principalem recurſurus ſit, atq; aliud quoddam grauius malum effecturus. Verum nunc adeo nihil opus habemus eiuſmodi determinationibus: ſic nos. n. ubi ad memoriam reuocauerimus, quõ totum corpus præparare ad curationem affectuum circa quãcunq; partem conſiſtentium oporteat, ad inſtitutum progrediemur. Etenim uenæ ſectione utimur, & purgatione, & clyſteribus, & inedia, ubi totum corpus apparuerit, aut multitudine humorum refertum, aut eorundem malitia uitiatum. Si uero neutrũ horum adſit, ſtatim ad curationem per localia remedia peruenimus. Quõ igitur inuenire ipſa oporteat eum, qui oris inflammationes rite curare uelit, præſens ſermo ſtatim te docebit: & quomodo inuentis conuenienter uti oporteat: Sodalibus aũt in memoriam reuocabo, cum ij me ſæpe uiderint, pharmacis eorum medicorũ, qui me in conſiliũ aduocarent, curantẽ eas affectiones, quarum gratia uocatus fui. Impoſſibile enim

* Διαφέρει.
* deeſt in antiquo.

A.l.3. fo.9. 10.fo.254 d

A enim eſt pharmaco rite uti eum,qui uim ipſius non noſcit,iuxta cuius efficaciam auxiliatur.Eo
dē igitur modo in inflammationibus in ore conſiſtentibus,communis ſcopus omnium ipſarum
ſi adſumpſerit ex natura particulæ indicationem,reperiet primum quidem genus pharmacorū
quibus uti conueniet:Deinde conſequenter ēt particulares in ipſis differentias,ſi quidē præco
gnouerit ſimplicium pharmacorum facultatem, uelut iā ſæpe eſt demonſtratum . Genus igitur
repellentium pharmacorum in principio inflammationum , in refrigerantium materia ſitū eſt.
Hæc aūt ipſa cum duplicia exiſtant,ut didicimus, quæcunq; adſtringendi natura prædita ſunt,
efficaciorem uim habēt ad influxum citius repellendum.Ineſt autem ipſis ſtatim etiam uis co-
gendi,& denſandi ſuperficiem corporis,cui adhibentur.Communis igitur ſcopus hic eſt prohi
bendi incipientes inflammationes,ab ipſius affectionis indicatione inuentus.Alter uero a parti
culæ,quæ curatur natura ipſi accedit,cum ſciamus rariorem eſſe, ac molliorē ſuperficiē tunicæ
oris non paulo,ꝙ̃ eſt cutis,quę totum corpus ambit.Ineſt autem,& aliud quiddā particulis oris,
atq; id duplex,quod non adeſt ipſi cuti.Inſuauitatem enim medicamentorum,quæ adhibentur
ſentiunt,& duos meatus ſubiacentes habent,per quos in uentrem,& pulmonem defluere quip
piā ex ſtomaticis pharmacis poteſt, quale eſt, & quod per atramentum ſutorium conſtat. Et ſa
B ne medicus quidam,ſiue imprudens,ſiue inexpertus facultatis pharmacorū,ubi hoc miſcuiſſet
pharmaco ori deſtinato,multo quidem fortius ipſum reddiderat,uerum uehementer lædens, ſi
quidem ad gulam,aut aſperę arteriæ extremum quidpiam forte fuiſſet prælapſum: atq; hæc
quidem,ut ſtatim occurrentia,per ipſa uero,& uentrem,& aſperam arteriā,& pulmonem. Ad-
eſt autem pharmaco ipſi circa guſtum inſuauitatis , quæ tum uſus tempore moleſta eſt,tū per to
tam perſeuerat diem,adeo ut etiam in cibis accipiēdis iniucunda ſit. Huiuſmodi itaq; fortibus,
& quæ uenenoſam habent facultatem non cōuenit, uti ad affectionum oris curationē, niſi ma
gna neceſſitas urgeat . Neq; uero de inflammationibus ſolum hunc ſermonem intelligere opor
tet,cum neq; ex harum indicatione ipſum inuenerimus,ſed communē eſſe de omnibus oris af-
fectionibus intelligendum eſt,ut qui indicationē ex ipſa particulæ natura habet.His igitur con
ſideratis ab eo,qui pharmacum ex ſucco mororum cōpoſuit,primum quidem ipſum,cum mel-
le coxit,quo repoſitum in promptu haberet per totum annum,non illo tempore ſolum quo ex
preſſo fructu,ſucco uti licet.Melior enim ſolus eſt incipiētibus inflammationibus,ideoq; me ſæ
pe ipſo in huiuſmodi inflāmationibus uti uidiſtis.Magis idoneus autem eſt priuatim cum mel-
Al.1.ſ.4.c.1. fol.17.h C le apparatus. Appellaui autem magis idoneum,non ſolum,ꝙ cito corrumpitur citra coctură cū
melle repoſitus , ita ut ſequenti anni tempore eo uti non poſſimus:ſed etiā propterea, ꝙ utilior
eſt,ad ſequētia inflāmationis tempora, uſq; ad perfectā curationē. Quēadmodū enim in prin-
cipio commoda ſunt pharmaca,id,quod influit,repellentia,ſic poſt principium uſque ad finem.
pharmaco opus eſt ex utriſque miſto, repellente uidelicet, & diſcutiente facultate prædito : ac
primo quidem tēpore adſtringens præcellere oportet,ad finē uero diſcutiens, interpoſito uero
tempore æquales utrorunq; partes eſſe conuenit . Quando uero uelut indutatum quiddam de
inflammatione relinquitur,penitus nō cōuenit adſtringens ad diſcuſſorium admiſcere, ſi quidē
totum corpus ſit euacuatum.Atqui neq; in principio bonum eſt diſcuſſorium adſtringenti ad-
miſcere.Cæterum qui pharmacum ex ſucco mororū compoſuit, parum ex croco,& myrrha ei
cōmiſcuiſſe uidetur,ꝙ communem habeant facultatem concoctoriam inflammationum:priua
tam uero utrunq;,crocus quidem,ꝙ adſtringat,myrrha autem,ꝙ calfaciat in tantum,ut ſufficiē
ter diſcutiat.Penetrat enim magis in altum corporum myrrha,ꝙ̃ crocus,utpote ſubſtantiam te-
nuium partium habens:atq; ex hoc duplicem utilitatem exhibet,ſimul introducens quidem ſe
cum uires admiſtorū,& perſanans uſq; in altum inflāmata.Et tñ adiuuant ſe mutuo crocus,&
myrrha in penetrando in profundum,crocus quidem uelut impellens myrrham : myrrha uero
D ueiut dux præcēdens pedirem,ſequentem crocū,ſi ita dicere liceat,deducens. Quemadmodum
enim crocus ob adſtringendi uim,minus habet ſubſtantiam tenuium partiū,ꝙ̃ myrrha, ſic myr
rha ſubſtātia tenuiorum partium prædita,citius quidem uim ſuam in altum tranſmittit : citius
autem etiam ad cutem recurrit,ſimul ſecū efferens ea,quæ in profundo ſunt attenuata Hāc igi-
tur recurſus eius uelocitatē impediunt adſtringentiū miſturæ:non enim hoc ſolus facit crocus.
Eſt itaq; in pharmaco ſtomatico ex moris appellato, tum mororum ſuccus,qui non modicā hēt
adſtringentem qualitatem,& facultatem,tum alia quædam etiam admiſcentur , ubi quis forte
pharmacum reddere uelit.Hæc igitur adſtringentia deducuntur quidem per myrrham, quæ ui
ciſſim ab illis compellitur,atq; ita ſe mutuo adiuuant,quo uis ipſorum amplius progrediatur. Vi
diſtis autem ſæpe me ad pharmacum ex moris in principio quidem rhois ſuccum,aut uuæ acer
bæ ſuccum,quem priuatim omphacium appellant,admiſcere.Si uero hæc non adſint,florē roſa
rum,aut ipſas roſas ſiccas,balauſtium,cytinos,& malicorium aridū, & gallā omphacitin appel
latam:amplius autem,& pini corticē, itemq; thuris,& tū hypociſtidis,tum lentiſci ſuccum : &
ut cōpendio dicam,omnia adſtringentia,præter ea , quæ corrumpentē habent facultatem,quā
uenenoſam uocant,& lethalium ſpecies quædā exiſtit. Didiciſtis enim,quòd non omne lethale
ſtatim etiam eſt uenenoſum . Quemadmodum autem in principio inflāmationis harum rerum

miſtura fortius efficit medicamentum ſtomaticũ,ſic cum reſtiterit,quod influit,nullo eiuſmodi opus hẽt ſolo:ſufficit enim tunc id pharmacũ,quod crocum,& myrrbam aſſumpſit ad inflammationẽ concoquendam.Nam ubi iam fuerit concocta,addimus etiã aliquid ex diſcuſſoriis,uelut ſæpe uidiſtis me iniicere ſpumã nitri,& aliquãdo ipſum nitrum,quod tenuium partium exiſtit,& iam ab omnibus Berenicium appellatur:ultra hoc ẽt ſulfur uiuum uocatũ, aliqñ ẽt ſapá, origano qñq; incocto,interdum ẽt hyſſopo,aut alio quopiã ſimili , pulegio uidelicet,thymbra, thymo,calamintha hortenſi,ac agreſti.Hoc igitur mõ quis recte utetur pharmaco ex moris , ſi iuxta indicationum uniuerſalium quantitatẽ ipſius uſum permutet.Quouſq; enim quicquã influit,id ipſum repellere conuenit:ubi uero reſtiterit,cõcoctoria afferre,& deinde cõſequẽter diſcuſſoria.Manifeſtum enim,ꝙ per huius methodi uſum,nemo qui ſimplicium pharmacorum facultatem nouit,unq̃ auxiliorum inopia laborabit, ſiue per montes uenetur , ſiue quid operetur in agro,ſiue in peregrinatione qñq; præparatis careat medicamẽtis, uelut Eraſiſtratus ſcripſit, qui ſe ipſum curauit ad rubi ſuccũ progreſſus,cum in illo loco Andronius paſtillus præſens non eſſet.Cum enim ſciret paſtillum Andronium in adſtringendo curandi dominiũ habere,materiã adſtringentem perquiſiuit,non uelut Serapion,& Menodorus aiunt,empitica trãſitione ad ſimile uſus.Iuxta hanc.n.uobis demonſtraui plurimam diſſimilitudinem ſucci rubi ad paſtillum Andronium eſſe,pauciſſimam uero ſimilitudinem iuxta unum ſolum,uim uidelicet adſtringendi. Verum qui generalẽ facultatẽ,quam uniuerſalem uocãr,nouit, in quacunq; materia eã repperit,confidenter ea utetur. Huiuſmodi autem materiarum ingens eſt aceruus , quibus omnibus uti licet,ita ut ſolum fugiamus,quæ uim quandã iniucũdam,aut uenenoſam hñt. Sic igitur etiã ego pharmacum ex ſucco nucum uiridium præparaui,nullo doctore uſus,neq; aliquod præſcriptum ſecutus.Cuius uim expertus ſum multum aliorũ ſtomaticorum facultatem excedentem: alia autẽ dico,id quod ex moris conſtat:& id,quod ex ſucco rubi morborum præparatur,ita.n. rubi fructum appellãt:& tertium,quod ex muſto:& quartum,quod ex punicorũ ſucco: & quintum,id quod per adſtringentia mala componitur,ex quorum numero optima ſunt cydonia, & ſtruthia appellata,& poſt hæc ad præſentem uſum,quæ ceſtiana à Romanis appellantur . Cæterum compoſita ex multis talibus ſunt,quæ ex fructibus præparantur. E F

De Stomatico medicamento ex nucibus.

Ego aũt qñ primum ex Alexandria in patriam meã redii,agrum pertranſiui,& inueni quendam hortulanum ab uua,& tonſillis,ac glandibus fere ſuffocatũ: utebatur aũt collutione aquæ mulſæ roſis in ipſa incoctis.Cũ igitur uidiſſem fructum nucum in uigore eſſe,iuſſi detractum ab eis externum corticem,quo ẽt tinctores uideram utentes,ſtatim in mortario contundi,& ſuccũ eius per linteum excolari,nondum ſciens quo modo iuxta craſſitiem , aut tenuitatem haberet. Cum uero repperiſſem aquoſum,& cõpage tenuem, gargariſſare eum iuſſi ipſum hortulanum. Poſtq̃ uero ualde tenuis apparebat,præcoxi,& mel cõmẽſuratè,uelut in eo,quod ex moris fit , fieri ſciebam,admiſcui:atq; ubi iã ad cõpagẽ mellis redactum eſſet,hortulano utendum reliqui. Porro eum uiderẽ celerrimã utilitatem ipſi inde oboriri, præſtabile ratus ſum in multis experiri:atq; ex hoc ſufficiente experimento accepto de facultate eius pharmaci,ſemper ipſo utor,uelut noſtis.Merito itaq; mirandum,nullum ex prioribus medicis aliquid de hoc pharmaco mẽte concepiſſe,ut tum parabili,tum generoſo hoc ſucco uterentur, maxime cũ uiderint quo modo etiã manus inficiantur eorum,qui uirides nuces decorticãt. Ex his enim apparet qualis ſit earũ ſuccus,& quod ægre elui poſſit ipſarũ adſtringendi uis,adeo ut neque per fortiſſima exterſoria elui queat.Amplius aũt adhuc miratus ſum de medicis,quòd non cogitauerint fortem eſſe ipſarum uim,cum etiam tinctores uideant eiuſmodi nucum corticibus uti . Niſi enim in profundũ manuum deſcenderet,& niſi per omnem ſubſtantiam lanarum penetraret,nõ certe ægre eluibilis eſſet:cum uero deſcendat,indicat plane ſubſtantiam ſucci tenuium partiũ eſſe . Rationi autẽ conſentaneũ eſt , adſtringendi uim maxime proficere,ubi in eiuſmodi ſubſtantia contineaẽ; etenim quæ ex adſtringentibus craſſas partes habent , per adſtrictionem cogunt,& cõdenſant ſuperficiem corporum,quibus adhibentur, & à progreſſu in altum ipſorum corporũ ſeſe impediunt:quibus.n.etiam alias ob ſubſtantiæ craſſitudinem impoſſibile erat progredi in altum,his ſane amplius impoſſibile fuerit, dẽſato corpore,iuuare id,quod totum eſt inflammatum.Optimum itaq; eſſe nucum ſuccum perſuaſus,ut qui etiam coctum cum melle guſtarim nihil inſuaue habentem,cum in quatuor partes diuido:& ad primã ſtatim aliquid† ex adſtringentibus initio,ad ſecundã ex croco , & myrrha,ad tertiam ſulfuris quiddam,ac nitri addo : quartam uero ſolam ſynceram ſeruo,pueris utilẽ futuram ob dulcorem , immo etiam uiris ob delicias mente fractis,& mulierculis.Ego quidem igitur à ratione inductus inueni,quemadmodum neruorum ſauciatorum curationẽ, ita etiam hoc pharmacum,quod omnibus præſtat.Eſt equidem , id qđ ex rubi moris conſtat,fortius eo,quod ex moris fit:quemadmodũ hoc eo,quod ex muſto paratur:Omnibus autem his præſtat id,quod ex nucum ſucco inuenimus, in principiis quidem inflãmationum,cum his,quæ fortiter adſtringunt confectum:in uigore uero croco,& myrrha additis:quanquam etiam ſolum aliquando moderatas inflammationes ſanare queat.Quando ue- G H

A.l.3.f.9.c.11 1.fol.355.c

† antiq. ĩterp. aliquid miniſtri ptcantius,

A rò humorem,qui inflammationem produxit impactum digerere,ac diſcutere oportet, cũ aeriũ
miſtura cõmodum exiſtit. Verum dixerit fortaſſis quiſpiam mihi ex medicis pauperioribus, ſe
amplecti quidem ipſum medicamentum, ſi unam pyxidem expleri iubeam hoc pharmaco ſe-
mel præparato: Me autem pręcipere,aut ſtatim à principio quatuor facere compoſitiones : aut
unam ex melle,& ſucco cõpoſitam reponere,atque uſu expetente ei admiſcere, uſque quo qui
dẽ influxerit quippiam inflammatis,ea quæ uehementer adſtringunt: poſtquam autem quieue
rit fluxus,concoquentia: ubi uero euacuationẽ poſtulauerint ea,quæ influxerunt,diſcutientia:
Operoſum autem hoc eſſe, & difficile iis,qui domi non habent ſuppellectilem omnium ſimpli-
cium pharmacorum: Immo neque ad peregrinationes me commodam confectionem expone-
re,in quibus impoſſibile ſit quatuor uniuſcuiuſq; medicamenti differentias circunferre. Ob id
igitur excogitata ſunt,tũ mihi,tũ aliis etiam prioribus medicis pharmaca medias facultates ha
bentia,& ad peregrinationes idoneas futura,& pauperculis medicis utilia. Quæ uerò hæc ipſa
ſint,paulo poſt referam.Nunc autem pauperum medicorum ſermoni reſpondere uolo.Quẽad-
modũ enim ipſi exilẽ apparatum laudant,ſic oportet etiã diuitibus permittere,ut confectiones
pharmacorũ pro opulentię ſuæ dignitate cõparent.Satis enim ſcio etiã ipſe,non ſolum multos
B pauperes eſſe medicos,ſed & qui ab ipſis curantur : quibus ſatis eſt,ubi ægrotent, alicã cũ aqua
mulſa accipere,& mundũ panem habere,aut aliquã farinam utilem ad cataplaſma. Verum cũ
qui curandi tractationem ſcribit,omnis materiæ meminiſſe operæpretium eſt,quo tũ diuitibus
copia ſit ipſis artificioſe utendi, tum pauperibus electio ſit illarum tãtum, quibus unuſquiſque
pro opportunitate abundet.

De mediorum pharmacorum compoſitione.

Dicamus igitur iã aliquid de compoſitione mediorum pharmacorum, initio ab eo,quod ex
moris conſtat ſumpto.Cõmune eſt autem omnibus mediis,ut congruens modus mellis ad ſuc
cum ipſum decernatur.Inuenitur autem hic modus per experientiã. Vbi enim ſuccum ipſum
cũ melle miſcueris,ac guſtaueris,ſi quidẽ apparuerit moderate habere, rurſus ſimiliter ipſa mi-
ſcebis: ſi uero deficere quid uidebitur,addes.Velut exempli gratia,in mororum ſucco ſi quinta
pars mellis addatur,mediũ fuerit temperamentum,ut hoc modo coctum pharmacum plurimis
ualde placeat: & hanc miſturã pauci reprehendant,alii quidẽ,uelut dulciorem,alii uero, ut au-
ſteriorem.Quẽadmodum enim aliqui aquã mulſam dilutiorem,aliqui dulciorem, libentius bi-
bunt: ſic etiam his pharmacis utrique delectantur iuxta propriam naturam.Quando igitur ali-
C quis pharmacũ ſibi præparari poſtularit, ſemper utique uidiſtis me ei, qui dulcioribus delecta-
tur,plus mellis iniicere,qui uero contrariis,minus.In pharmacis igitur,quæ deglutiuntur, ma-
xime coniectare oportet naturã eorũ,qui ipſa ſument: quod .n. cũ moleſtia,aut iniucunde acce
ptũ eſt,ſtomachum ſubuertit: In pharmacis autem ſtomaticis eiuſmodi diligentiam aliquando
contemnere licet.Mediũ itaque temperamentum,uelut dixi,ſucci ad mel, quintuplum habeat
multitudine ſuccũ. Audito autem me, diligenter animaduertens,quibus utor uerbis in ſymme
tria ſeu cõmenſuratione medicamentorum,quæ inuicem miſcentur.Iam etenim præcepi quin-
tuplũ eſſe debere multitudine ipſum ſuccum ad mel,quod nihil differt ab eo ſi dicã,mole quin-
tuplũ eſſe ipſum oportere: utrouis enim modo dicatur,menſurare oportet pharmaca permiſcẽ
da.At uero ſi pondere iubeam quintuplũ eſſe hoc pharmacũ, per lancẽ utique facere oporteat
ſymmetriã grauitatis ipſorum. Cæterum ad permiſtionem ſucci ad mel, non eſt neceſſariũ he
minę,aut cyathi meminiſſe,ſed ſufficit dicere,quintuplum eſſe oportere ſuccũ,mellis reſpectu.
Si uero,quid aliud his admiſcendũ ſit ex dictis paulo ante,neceſſarium eſt dicere, quota quan-
titatis mole ipſis exiſtentibus,quantũ addendũ ſit illorũ in lance appenſorũ. Velut in ipſo adeo
pharmaco ex moris,in Heræ Cappadocis medicamentario libro,mellis quidẽ coniicitur libra
D una,ſucci autẽ mororũ librę ſex: admiſcet autem ipſis croci drachmã unam,myrrhæ duplũ: par
etiam croci pondus coniicit ex ſucco uuæ acerbæ,qui omphacium appellatur, atque eius dimi
diũ ex alumine ſciſſo. Mihi uero placet quintuplum ſuccũ ad mel coniicere: par autem pondus
croci,& myrrhæ,utriuſque drachmã unã,& dimidiam,ita ut ex utriſque tres drachmæ conficen
tur.Quòd ſi quis omphaciũ addat,& uini auſteri itẽ heminã unã,uelut Heræ uidetur,recte ſane
drachmam unã omphacii addet.Si uero citra uinum præparetur, multo plus de ipſo coniicere
conuenit,ſi quidẽ medium temperamento pharmacũ efficere uelis,unciam unam: ſi uero auſte
rius,ut in principiis conueniat,nihil peccaris ſi omnino duas,aut tres admiſcueris.Quòd ſi non
ſit omphaciũ,pro ipſo rhois ſuccũ iniice: & ſi uolueris par pondus utriuſque indere, neque ſic
quicquã deliqueris.Heras tamen in ſymmetria huius pharmaci etiã hoc adſcripſit, hoc modo:
Quidam autẽ,& heminam unam dulcis uini. Muſtum eum uelle indicare palam eſt : prædixit
enim uini auſteri maris expertis heminam unam.Mihi uero non placet,ſufficiente melle iã con
iecto,una cum hoc quod,& heminam auſteri uini addidit, rurſus aliam miſceri uini heminam:
reddetur enim ualde uinoſum medicamentũ. Coquunt autem hoc ex moris medicamentum,
aliqui quidem à principio miſcẽtes ſuccum mororũ, aliqui uero modice præcoquentes. Heras
autẽ uidetur uelle ſuccum ſolum diutius coquendum eſſe. Scripſit igitur hoc modo,Succi mo-

rorum

rorum heminas ſex ad ſtrigmentitiã craſſitudinẽ coquito: deinde trita admiſceto croci drach- E
mam unã, & reliqua uidelicet iam dicta. Quin & ego cenſeo ſuccum ipſum ſolum per ſe præco
quendũ eſſe, deinde uero adiiciendum mel: atque ubi iam cacabũ ab igne auferre uelis, reliqua
admiſcenda eſſe: uerũ Heras uidetur ſimul cum melle etiam alia admiſceri iubere. Et uinũ qui-
dẽ rationabiliter quis tunc admiſcuerit, myrrham uero, & crocũ melius eſt in fine coċturæ inii
cere, eouſque ſaltẽ, cum aliis coquendo, aut olla in terram poſita mouendo, donec omnia pro-
be uniantur. Amplior autẽ coctura ipſorũ deſtruit facultatẽ aromaticorum medicamentorum.
Spuma argenti equidẽ, & plumbago, atque alia multa metallica per cocturã meliora fiunt, Cro
cus autẽ, & myrrha, multaque alia aromata in decoquendo uires amittunt. Itaque medii facul-
tate pharmaci, & ſymmetria, & coctura, moderatis inflammationibus congrua, ampliuſque in
maiorũ uigore, atque inſuper in principiis, & augmentis eorundẽ conueniens, iã relata eſt. Cæ
terum ad induratas inflãmationes, cum iã præterierit uigor, & nihil amplius influxerit, uenerit
autẽ tẽpus diſcutiendi, admiſcere conuenit ad ſtomaticum pharmacum aliqua diſcuſſoriorum.
Talia autẽ ſunt ſpuma nitri, & ipſum nitrũ molle, aſiæque petræ flos, & ſulſur uiuũ. Sufficit por-
ro ad prædictã medii pharmaci cõmenſurationem admiſceri, nitri quidem unciam dimidiam

†Al. ȝ xviij, qui dſét.ȝ.ii, ueluti etiam uetus interpres.

ſulfuris autẽ † uncias duas. Quod ſi neque ſic præparatum habeas ipſum, neque præſto ſit tibi F
nitrum, aut ſulfur, aut aſiæ petræ flos: origanũ in ſapa, quam alii ſireon, noſtri omnes hepſema uo
cant, feruefacito, ſtomaticũque pharmacũ addito, ac gargariſſare iubeto. Si uero neque ſapa ad
ſit, in aqua mulſa origanum coquito. Nihil autẽ refert etiã, ſi hyſſopum cõnĳcias pro origano,
aut pulegium, aut thymum, aut thymbram, aut calaminthen, aut myntham odoram, quam ue-

*Al. πολλοὶ .i. multi

teres* hedyoſmon appellant. At uero in uigore inflammationum, nõ ſolum nihil ex eiuſmodi
pharmacis adhibere oportet, ſed etiã cõtrariũ totum: atque raro quidẽ ſtomaticis medicamen
tis uti, collutionibus autẽ, & gargariſmis mitigatoriis concoquere inflammationẽ: cuius gene-
ris eſt, decoctũ pinguium caricarum, & oleum lentiſcinum in duplo uaſe tepefactum. Quin, &
ipſum ſtomaticũ pharmacũ in uigoribus gargariſſare conuenit, aqua mulſa dilutione permi-
ſtum, aut calida ſapa: quæ ſi non adſint, aqua calida. Preualere enim oportet, tunc mitigatoriũ,

*inſtitutum

concoctoriũ *ductum, uelut in declinationibus diſcuſſorium, qui ex fortioribus conſtat medica
mentis. Porro meum pharmacũ ex ſucco nucum omnium aliorum eſſe fortiſſimum opere ex-
perti eſtis: ad uos enim ſodales loquor, in quorũ gratiam maxime ad hanc tractationẽ progreſ-
ſus ſum. Quòd uero etiam omnium uiliſſimum, & parabiliſſimum ſit, nemo ignorat: proĳciunt
enim hortulani uiridium nucum cortices, ubi ipſas decorticarũt, ut uel maximos corbes nobis G
explere liceat gratis. Mel igitur ſolum, ut pauperibus medicis (nam, & illis oporteat nos ea, quæ
narramus cõmunicare) deficit, cũ eius fuerit penuria, nihil uero aliud, niſi quis ultro adeo aliud
uelit. Sæpe enim hoc modo confectũ pharmacũ nihilo deterius apparuit eo, quod ex motis con
ſtat, in quod tũ crocũ, tum myrrham, indebamus. Quin etiã ſi alumen ipſi addere uelimus, non
eſt neceſſe ſciſſum iniicere. Sufficienter enim adſtringit etiam liquidum, quod aliqui phorimon
appellant, quod uilis pretji, & maxime parabile in omnibus regionibus exiſtit: tenuitate tamẽ
partium à ſciſſo deficit, & ob id etiam minus efficax eſt. At uero ſi hortulanus aliquis, aut rura
lis hoc pharmacũ ſibi præparare uelit, habuerit gratis quos cõniiciat Cytinos aridos contuſos
& cribratos: nominantur autẽ ſic primogenita punica. Quo tempore enim arbor florere deſi-
nit, fructus ipſius apparet figuratus in ſpeciẽ punici mali: quem ablatum, & reſiccatum adſerua
re licet ad tẽpus fructus nucum. In fine enim ueris cytini generantur: deſinente autẽ æſtate ad
perfectionẽ ueniunt nuces. Quin & in terrã decidũt multi cytini, aut à uento decuſſi, aut alio
quopiã modo: quos collectos ſiccare licet: ut neque hac parte egenos medicos quicquã impen
dere opus ſit. Noſtis autẽ acidorum, & acerborum punicorum (quorum fructus patum abeſt, ut
eſitari nequeat) cytinos meliores eſſe: quare etiã ſi ex arboribus eos auellas, aut nemo penitus H
te prohibebit, aut certe uiliſſimũ pretiũ ſibi dari pro eis poſtulabit. Cæterum Balauſtium appel-
latum penitus cibis non conuenit: & ſi quis colligere id uelit, quemadmodũ origanũ, & thym-
bram, ac thymum, atque alia huiuſmodi, gratis licebit. Itaque ſi balauſtium uelit quis crudum
tuſum, ac cribratũ iniicere iuxta proportionem, quã antea dixi, pari omphacio pondere, utile
pharmacum efficiet. At uero, & cortices punicorũ malorũ, ualde parabiles res ſunt, adſtringen-
di uim ſufficientiſſimã habentes, & qui ad prædicta ſtatim in principio coniici queant. Optimũ
autẽ pharmacum reddetur, ſi iuxta id tempus, quo punica nondum perfecte matura ſunt, non ta
men longe à perfectione abſunt, eos cortices detractos cõieceris, atq; id ſtatim in principio co
cturæ ſucci. Oportet autem prius in mortario tundere, quo ipſorum uis uniuerſa citius in medi
camentum, quod paras, diffundatur.

De confectione pharmaci, ex malis punicis, & Malis, aliisq; ſtomaticis.

Cum uero tres ſint punicorũ malorum differentiæ: aliqua enim ipſorum ſunt auſtera, aliqua
uero dulcia, & quædam acida: ſi quidẽ ſola auſtera iniicias, magis adſtringens pharmacum red
detur: ſi uero dulcia, ſuauius: quemadmodũ ſane fortius fiet, ſi acida tantum indas. Ego autem
conſueui par pondus uniuſcuiuſq; generis admiſcere. Nã & alias ipſa ſola matura punica mala
integra

A integra una cū corticibus tundo, deinde ſuccū exprimo, ac cū melle coquo: & non ſolū ſtomaticum pharmacū ori cōmodum habeo, ſed & ad multa alia utile, ueluti rurſus dicetur. Atq; fit hic ſuccus ad oīa præſtantior ex tribus punicorum ſpeciebus, aut generibus, aut dr̃iis, aut quomodocunq; quis appellare uelit. Miſcemus aūt & ruborum fructus, quos aliqui quidem à planta denominant, batina, hoc eſt rubina appellantes: aliqui autem cōpoſita appellatione mora appellant, apponentes, quæ à rubis producuntur. Ex quibus ſanè ſuccus ſimiliter ſucco mororum præparatus, melius illo pharmacum redditur: ſed minus ualidum eo, quod ex nucū ſucco paratur. Quin & malorum cotoneorum, & pyrorū ſylueſtrium, ac meſpilorū ſuccus ſimiliter præparatus, ſtomaticum pharmacum efficitur, deuorariq; aptū, cum hoc, quod ex nucibus cōſtat, deuorare non liceat: quanquā.n. noxium non ſit, uelut atramentū ſutoriū, tñ ſtomacho non eſt cōmodum. Manifeſtum uerò, quòd & ex punicis conſtans pharmacū, aptum eſt fracto, & cibos faſtidienti ſtomacho: deficit tamen ab eo, quod ex malis conſtat. Innocuus eſt etiam rubi mororū ſuccus deuoratus, uelut etiā ipſorum mororum: ſed ſuccus rubi mororum habet quid quod ſtomachum corroborat, quod ipſorum mororum ſuccus non habet. Porrò mel his oībus ſuccis nō eadem proportione iniicitur. Plurimo.n. nucū ſuccus opus habet, & poſt eū rubi mororū: mo-
B dico aūt malorum, & punicorum, & pyrorum ſylueſtrium: medius autē inter hos eſt meſpilorū
ſuccus. At uero, & ex cornis ac † brabylis, & prunis apud nos appellatis, præparantur apud nos ſtomatica pharmaca eodē modo, quem in principio de moris recenſui, in quorum omniū confectione rationē quandam cōem referam hanc. Si quidem craſſus apparuerit ſuccus, ſtatim mel admiſcere oportet: ſi uero liquidior ſit ſuccus, præcoquatur. Suſcipit autē pyrorum, ac malorū ſuccus, amplius uero etiā plurimorum fructuum, parem ſibi ipſis menſuram mellis: ſuccus uerò eorum, quæ multum acerba ſunt, uelut eſt corni fructus, aliqñ duplum, aliquando triplum mellis adſumit. Omnia igitur hæc citra noxam deuorantur: ſi uero atramentum ſutorium admiſtū fit, non ualde deglutire oportet confectum pharmacū, præterq̃ ſi iuxta ſtomachum, aut aluum ulceroſam affectionem fieri ſuſpicemur. Quin & ſi in ipſo ore maligna ulceta fiant, præſtant ex atramento ſutorio medicamenta. Sufficit autem drachma ad prędictam compoſitionē admiſta, in qua unam mellis libram coniici eſt relatum: ſed & plus quandoq; recte iniicitur ad ulcera putrefacta. Singula porrò, quæ dixi, iniicere licet aliquando, & muſto uuarū auſterarū, quas Aminæas appellant. Præſtat autem ultimum muſtum in hunc uſum: quod.n. in principio fluit liquidius eſt, & aquoſius. Iniicienda uero ſunt ex prædictis pharmacis acerbiora, quemadmodū ſæ-

† βράβυλα ſylueſtria ſunt pruna. uide Athenæ. 2. dipnoſ. cap. 8.

C pe uidiſtis me, aut punica mala, aut balauſtium, aut cytinos, aut ægyptiæ ſpinæ fructū, aut corna, aut aliud quid ex huiuſcemodi adſtringentibus, admiſcere. Maxime uero aptus eſt rhus, ſiue maſculino, ſiue muliebri genere, ipſum uelis nominare. Eſt autē duplex: alter obſonijs inſpergitur, ſtomacho cōmodus: alter à tinctoribus coriorū expetitur. Vterq; uero muſto incoctus ſtomaticum efficit medicamentum, cui admiſcere licet etiā alia iuxta eandem proportionē, uelut in eo quod ex moris conſtat relatum eſt. At uero citra mellis miſturam, muſtum ſolum per ſe in mellis cōpagen redactum, exemptis etiam quæ aliàs induntur, bonum fit pharmacum in principijs, augmentis, & uigoribus: ad declinationes autē, ſi tædas addideris pingues: aut etiam in tenuia fruſtula contuſas, & fractas, eaſdem una cū rhoe in muſtum conieceris, deindeq; interpoſita una die coxeris, donec ſuam ipſorum qualitatē in ipſum muſtum tranſmittant. Tunc.n. tædas quidem eximere, ac proijcere oportet: muſtum uero uſq; ad aptam cōpagem coquere, quo uidelicet illiniri commode poſſit. Quæcunq; aūt prius ex adſtringentibus iniici dixi, in id quod ex nucibus præparatur medicamentum, ea omnia etiam accipienda ſunt, recte in muſtū addi. Quòd ſi uero pretioſius efficere pharmacum uelis, iniicies ēt caſiæ corticē, aut nardum indicā, aut malabathri foliū: æque.n. ut pauperibus, ſic etiā diuitibus nos pharmaca ſcribere oportet.
D Eadem etiam prædictis ſtomaticis pharmacis miſcentur. Sufficit autē drachma una ſingulorū ex his tribus ad tantam medicamenti ſymmetriā, ac commenſurationē, iuxta quam libra mellis una coniicitur. Nihil uero læſeris, ſi ad ſingulas drachmas, adhuc dimidiā apponas, ut in totū quatuor drachmæ, & dimidia fiant. Cæterū ad induratas inflammationes coniiciuntur, quæ generoſius diſcutere poſſunt, tuſa uidelicet & cribrata. Tempus autē indendi ipſa non eſt principium, ſed ubi prope perſecte coctum ſuerit pharmacum, aut etiā penitus coctū, olla iam in terram depoſita. Sunt autem hæc, coſtus, amomū, & quod macer appellatur: nominatur autem ſic cortex quidam aromaticus, qui ex India affertur, multū calefaciens & adſtringens. Quin & cyrenaicus ſuccus ad diſcutiendas induratas inflammationes aptus eſt, quemadmodum etiā medicus, aut aliquis eorū, qui poſtea celebres facti ſunt. Pauperibus porrò pro ſumptuoſis diſcuſſorijs pharmacis, aut dictamnum, aut acorum, aut meon, aut pyrethrum, aut cardamomi quippiam, & ſinapi æquale iniiciendum cenſeo, ita ut ad trium drachmarum pondus, eorum miſtorum moles perueniat, ad prædictam in principio ſtomaticorum pharmacorū ſymmetriam, in qua mellis libra habebatur. Si uero quatuor, aut quinq; drachmarum pondus ex his explere uelis, magis diſcuſſorium pharmacum habebis. Semper enim pro conſtitutionis affectuū proportione, augeri ac minui pharmacorum uehementiam oportet.

De confectione pharmaci ex muſto, in quo etiam parabilis diuerſa. E

In pharmaco ex muſto, ad decem muſti heminas, tres iniicimus heminas rhois coriariorū, aut eius qui obſonijs inſpergitur: ſi uerò utrunq; iniicimus, utriuſq; unam & dimidiam, aut paulo plus ſumimus: iuxta proportionem uerò ēt ex diſcuſſorijs, cuiuſcunq; quidē ſuppetat facultas. Quòd ſi unū tm̄ habeamus adſtringendi uim habens, quod in principio iniiciamus, aut unū ſaltē diſcuſſorium, quod iuxta finē indamus, ex illo totum pondus immittimus, quod ex oībus aliàs conſtaretur. Quę igitur dicta ſunt in medicamentum ex nucibus coniicienda, ea omnia ēt in pharmacum ex muſto indantur. Quin, & quæ iſtic nō dicta ſunt, amplius inijcere licet, uelut gallam omphacitin appellatam, aut extremitates mollis rubi, aut rubi canini, & corni, cuius ēt fructum diximus iniici oportere, uelut ēt pruna, & myrti baccas, & fructū myricæ, ac ſpinæ ægyptiæ fructum, omniaq; adſtringentia, præter ea quæ medicamentariā uim habent, ne uidelicet deuorata lædant. Omnia porrò ſtomatica pharmaca, quōcunq; parata iuxta propria tempora opportuna accommoda fiunt. Si quidem .n. auſteriora fiant, in principijs, & uehemētibus influxionibus conueniunt: ſi uero moderatiora, in uigoribus: ſi autem magis diſcuſſoria ui prædita, in declinationibus. Quare etiam ſi non ipſi præparauerimus quid, neq; ſymmetriā iniectorum nouerimus, ſed tm̄ ipſum compoſitum pharmacum guſtauerimus, cognoſcemus quō eo F ſit utendum. Hæc igitur ſi memoria conſeruabitis, qñ neceſſitate aliquando urgente eorū, quæ experimēto conſtant, pharmacorum copia non ſit, ex parabili illius loci materia, uos ipſi ex tēpore aptum medicamentum componere poteritis. Non ſolum autem in hanc rem utilis fuerit prædictorum memoria, ſed etiam ad iam inuentorum conuenientem uſum. Si enim in ipſis adſtringentem qualitatem præualere inueneritis, in principijs eis utemini: ſi uero mitigatoriā, & laxatoriam ac concoctoriam, in doloribus, & uigoribus inflāmationum: ſi uerò obduratū quippiam & ægre ſolubile inflammationis relinquatur, in declinationibus. Eodem modo etiā in medijs temporibus, media relatorum pharmacorū medicamenta offeretis, ab repulſorijs ad diſcuſſoria paulatim tranſeundo, atq; ſi unum duntaxat uobis præſto ſit medicamētum, id ipſum per aquæ ſimplicis miſturam exoluētes, & per additionē parabilium intenſius reddentes. Sunt aūt parabilia ex adſtringentibus roſæ, myrti baccæ, & myrtus, & lentiſcus, & rubus, & rubus caninus, & galla omphacitis appellata, & ægyptiæ ſpinæ fructus, omniaq; aluminis genera. Poſt hęc parabilia ſunt rhus culinarius, & coriarius, & ſuccus qui ex Syria affertur: atq; hic quidem per ſe admiſcetur, culinarius aūt, & coriarius rhus aqua prius decocti, utiles miſtura fiunt. Eſt autē glaucium ex parabilibus, & omphaciū, & cytini, & balauſtia. Ex diſcuſſorijs autē parabilia mo- G derata ſunt caricarum, & furfurum decoctum: & aqua mulſa, in qua origanū, aut hyſſopum, aut thymus, aut calamintha, aut pulegium, aut mintha odora, quam hedyoſmum uocant, ſint incocta. Fortiora autem ſunt, etiam hæc, ſi diutius coquantur: amplius autem, & nitri ſpuma, aut ipſum adeo nitrum uſtum: fortius uerò his eſt ſulfur uiuum.

Stomaticorum Pharmacorum compoſitio, in quibus etiam quæ ex Moris conſtat, Heræ.

Proprie quidem Stomatica appellantur, quæ ad vuas, tonſillas, ac omnes quæ in ore fiunt de repente inflammationes, conueniunt, componuntur autem per prædictam materiam, ex qua ſanè multæ particulares compoſitiones à medicis ſunt confectæ. Ego uerò etiam hic celebriū tantum mentionem faciam.

Compoſitio Pharmaci ex Moris iuxta Heram.

Pharmacum ex Moris ſtomaticum, faciens ad tonſillas, & vuas, atq; alias in ore inflammationes, tum illitum, tum gargariſatū, velut eſt prædictum. Præparat autē ipſum Heras hoc modo: Succi mororū heminas .vi, ad ſtrigmentitiā ſpiſſitudinē coquito: deinde tritas croci ʒ.i, myrrhę ʒ.ij, omphacij ʒ.i, aluminis ſciſſi obo.iij, mellis heminā unam, addito. Ipſe aūt Heras ſe etiā aliter præparare ipſum ait, hoc modo, ut croci drachma dimidia* iniiciatur, & paſſi hemina una, & H uini maris expertis auſteri hemina una. Coctura autem fit uſque ad compagem melleam.

* Aliter iii ſ. & aliter vi.

Andromachi deſcriptio pharmaci ex Moris.

Andromachus aūt de pharmaco ex moris in hæc uerba ſcripſit: Succi mororū heminas .vj, accipito, & in ipſum gallas .v. conijcito, radicis autē dulcis ʒ.xx, vini chij heminā .i: & inſolato, aut coquito: deinde ubi coactum & ſpiſſatū fuerit pharmacum, radices tollito ac proiicito: gallas autem tritas admiſceto, & myrrhæ drac.j, croci ʒ.j, aluminis ſciſſi ʒ.j, omphacij drac.ii: quidam autem aluminis ʒ.ii, mellis attici heminam unam. Manifeſtum autem eſt, ꝙ hoc pharmacū magis adſtrictorium eſt, q̃ preſcriptum, maxime ſi alumen adſumat. Sufficientes enim erant gallæ, & omphacium, ut multum adſtringens rederent pharmacum, uerū ubi alumen amplius additur, plurimum in ipſo adſtrictoria uis augetur. Recte tamen in eius confectionem admiſta eſt dulcis radix, quæ exaſperata lenit, & propterea aſperitatē ex adſtringentibus inductam lenire poteſt. Cæterum pro mororum ſucco conijcitur etiā mororum rubi ſuccus, aliis quomodocūq; uelis appoſitis, ſiue ut Heras, ſiue ut Andromachus ſcripſit. Relatum autem à me antea eſt, quomodo liceat ipſum uariare, ꝑ eorum quæ adiiciuntur admiſtionē. Dictum eſt etiam, quòd per ſuccum nucum componi queat hoc pharmacū, reliquis eodē modo iniectis. Quin & per puni-

corum

A corum malorum ſuccũ ſimiliter præparatur, tum ſucco ſolo cum melle præparato, tũ iam dictis
iniectis. Sic uero, & rubi fructus cũ melle confectus ſufficienter adſtringens fit pharmacũ, quẽ-
admodũ ſane, & quod ex nucũ ſucco paratur, ueluti prius eſt dictum. At uero & uaria cõpõne
pharmaca ex punicorum ſucco à medicis conſcripta ſunt, uelut & ab Andromacho his uerbis.

Stomaticon ex malis punicis, Andromachi.

Punicorum dulcium nucleis carentiũ partes.ij, & acidorũ partem.i: ſucci in æneum uas con
gij menſurã exprimito: deinde excolatum ad lentũ ignem ad tertias coquito. Sint aũt læuigatæ
myrrhæ mineę.ʒ.viij, crocomagmatis.ʒ.viii, omphacij.ʒ.viii, illyridis.ʒ.viii, aluminis.ʒ.iiii, gal
læ.ʒ.viii: vbi ſolueris, hæc per liquoris affuſionẽ læuigato, & ad melleã ſpiſſitudinẽ coquito: rur
ſus per proiectionẽ in pilam læuigato: ac utitor, quandoq; cũ melle, quandoq; ſyncero. Hic nõ
ſimul coquit mel cũ punicorum malorum ſucco, ſed poſtea cum paratũ eſt, dupliciter pharma-
co uti iubet, aliquando quidẽ ſyncero, ad inflãmationes uidelicet adſtrictionis indigas: aliqñ
uero cum melle, cum diſcuſſione indigent. Multitudinem autẽ ſucci cõgium eſſe iubet, hoc eſt
ſextarios ſex Romanos. Cum.n. Romæ medicatus ſit, ſemper eius urbis menſuris utitur. Iniicit
autem in ipſum myrrham, & crocomagma, & gallã, & iridem illyricam, ipſam.n. illyrida appel-
B lare ſolet: amplius autem ad hæc omphacium: omniũ quinque numero, ſingulorum vnc.i, octo
enim drachmæ vnciam efficiunt: ex alumine uerò ſciſſo vnc. dimidiam. Scripſit porrò deinceps
Andromachus etiam id quod ex muſto fit ſtomaticum, ſic in hæc uerba.

Andromachi Stomaticum ex Muſto, quo utor.

Gallas † triginta, rhois coriarij ſextarios.ii, muſti ſextar.vi. Gallas confractas cum rhoe per † *Aliter l.*
diẽ & noctem in muſto macerato: deinde coquito, donec ex toto quarta pars ſuperſit: & per lin
teolũ colato, exprimito, & in olla ad mellis craſſitudinem ſpiſſato: deinde trita addito, aluminis
ſciſſi.ʒ.† i, croci.ʒ.i, myrrhę.ʒ.i, permiſta reponito, atq; utitor. De muſto nihil manifeſte retulit, † *Aliter ij.*
ex quali vua ipſum ſumi uelit, num ea, quæ auſterum uinũ fundit, an quæ dulce, an quæ mediũ.
Nos igitur noſſe oportet, quòd pharmacũ ex dulci confectum magis mitigatorium, & modera-
tum erit, ac minus efficax. In quibus autem opus eſt uti uehementiore adſtrictione, id quod ex
acerbis uinis fieret, uehementius quidem adſtringit, leniendi autem uim non habet. Palàm eſt
autem ex medio uino paratum, etiam mediam facultatem habere.

Critonis Stomaticum ex malis punicis.

Crito pharmacum ex ſucco punicorum his uerbis deſcripſit. *Stomaticum ex Punicis ad vlce-*
C *ra & aphthas oris.* Succi punicorũ dulcium *heminas ſex, in æreo uaſe ad tertias coquito: dein- * *Al. cyathos.*
de cinnamomi.ʒ.i, caſſiæ.ʒ.i, myrrhæ.ʒ.i, omphacii obolos tres, croci obolos tres, nardi indicæ
obol.iii, terito: eiſq; mellis heminã.i. admiſceto: atq; ita ad infuſo ſucco, ad lentum ignẽ moueto
ac donec ſpiſſetur, coquito, ac utitor. Scribit autẽ, & aliam cõpoſitionem pharmaci ex punicis
huiuſmodi. Malorum punicorum dulcium una cum corticibus tuſorum, ac expreſſorum ſexta-
rios vi, mellis boni ſextarium.i, in ollam cõiecta coquito ad ſpiſſitudinem mellis: deinde alumi-
nis ſciſſi *vnciam unã, myrrhæ vnc. dimidiam, terito, addito, ac miſtis utitor. Magis adſtringens * Aliter drach.
ſcripſit certe hoc pharmacum Crito, q̃ præcedens. Ridicule igitur quidam faciunt interrogan-
tes, utrum ipſorum altero melius ſit, alterutrum enim in proprio tẽpore, altero melius eſt: atq;
hoc quidem poſterius ad ea, quæ uehementi adſtrictione indigent: ad ea uero quæ diſcuſſione,
prius, maxime cũ & cinnamomum iniecerit in ipſum, diſcuſſorium medicamentum. Scripſit au
tem, & ex muſto medicamentum Crito hoc modo.

Critonis Stomaticum ex Muſto.

Stomaticum ex Muſto, facit & ad auriũ & ſedis ulcera. Muſti ſextarios ſex, ad ſextarios.ij, deco
quito: deinde rhois coriarii.ʒ.iiii, alij * drac.ii, miſceto: & gallarũ.ʒ.iiii, alij uerò gallas triginta: * *Cod. multi*
D croci.ʒ.ij, alij.ʒ.i: aluminis ſciſſi.ʒ.ij: quidam etiam myrrhæ drachmam unam, mellis ſextarium *habent ſexta-*
unũ: miſtis utitor. Multa uero alia pharmaca ex prædictis ſuccis à multis medicis ſcripta ſunt, iu *rios.*
xta commenſurationem uariantia, cùm aliqui quidem omnia prædicta coniiciãt: quidam uerò
auferant, alius aliud: & alius plus, aliud minus. In quibus, ut uelut dixi, inſpicere oportet quid re-
dundet, an adſtringens & repulſorium, aut lenitiuum & concoctorium, aut diſcuſſorium: ita e-
nim rectiſſime ipſis utemur. Quare relinquam particulares eorum, quæ ſcripſerunt, differen-
tias: Tranſibo autem ad alia pharmaca citra hos ſuccos præparata.

Stomatica pharmaca citra ſuccos compoſita, ex aceto & gallis.

Stomaticũ pharmacũ ſcripſit tũ Andromachus, tũ Crito, eandẽ habens ſymmetriã. Sufficiet
itaq; deſcriptionem Andromachi referre hoc modo habentẽ his uerbis. *Stomaticum Ariſtoclis*
ad Synanchas, quas anginas Latini uocant, & reliquas in ore affectiones. Hac & Antipater uſus eſt.
Gallas numero.xxx, aceti albi ſeſquicyathum, alij cyathos.ix, myrrhæ drac.viii, nardi indicæ
drachmam unam, *rhois culinarii ſeſquicyathũ, alii cyathos.ix: aluminis ſciſſi drachmam unã,
piperis grana uiginti: mellis attici cyathos.ii, alii ſeſquicyathũ. Coquuntur gallę in aceto donec * Aliter ʒ. i. anti qua tralatio habet ʒ.i.s.
flacceſcant, deinde tritæ melli miſcentur tempore uſus. Quidam etiã ſeminis mandragoræ, † un
ciam unam addunt. Hæc quidem Andromachus ſcripſit. Fortaſſis autem dubitauerit quiſpiã, * Al. partẽ uni.

propter quid, cum ſcripſiſſet,aceti ſeſquicyathum,mox adſcripſerit,alii cyathos ix.multum.n. E
mẽſura altera alteram excedit: quemadmodum etiam rurſus cum ait,rhois culinarii ſeſquicyathum,alii cyathos ix.Singulatim itaq; utrunq; expenſum dubitationẽ affert:ſi uero inter ſe cõplicentur,conuenienter ſcripta ſunt.Si etenim cyathos ix.inieceri mus,iniiciemus etiã rhois cũlinarii eoſdem ix cyathos : ſi uero aceti ſeſquicyathum,ſufficiet etiã rhois culinarii ſeſquicyathus.Quare in pharmaco plus aceti habente,diuturnior coctura facienda eſt:in minus habẽte, breuior:præſtat autem diutius ficti cocturam,ita enim gallæ molles reddentur.Conſpicuum uero eſt,generoſum eſſe hoc pharmacum ex contrarijs compoſitum:gallæ enim,& acetũ,& thus, magis adſtringentia ſunt,& maxime repellunt:ualde autem diſcuſſorium eſt piper,ſed miſtæ facultatis eſt nardus. Myrrha uero diſcuſſoriam habet ulm,ſed & lenem, ac mitigatoriam una cũ hoc,quòd etiam cõcoquit.Diſcuſſoriæ facultatis eſt etiam mel,ſed citra mordacitatẽ earũ affectionum,quæ in ore fiũt,cum in oculis mordax exiſtat. Verũ de aceti uiribus iã ſæpe mentionẽ fecimus,quòd & ſecat,& diſcutit,& repellit.Album aũt in deſcriptione addidit,ut uidelicet tenuium partium indicet.Quidam uero tum aceti quinq; cyathos, tum rhois eoſdem iniiciũt,medium quodammodo apprehendentes inter eos,qui plurimum,& qui minimum,de utroq; coniiciunt. Manifeſtum igitur eſt eos medium quoq; pharmacum iuxta facultatem præparare,quẽ- F
admodum ſymmetria ipſa media exiſtit.

Stomatica illitio ex Beſaſa,hoc eſt ſemine rutæ ſylueſtris.

Celebre eſt & hoc pharmacum ab Andromacho hac uerborum ſerie deſcriptum. ❡*Stomaticum ad anginas ex beſaſa,faciens ad deſperata,quo utor*. Seminis aniſi,ſeminis apij,ſeminis ammii, floris iunci odorati rotundi, aluminis ſciſſi, iridis illyricæ, beſaſa,quod aliqui harmala uocant, cinnamomi,myrrhæ troglodyticæ,ariſtolochiæ lõgæ, ſingulorum vnc.unã:caſiæ,roſarũ ſiccarũ,utriuſq; vnc. *j: crocomagmatis vnc. j: coſti,cineris hirundinũ recentis.utriuſq; quadrantẽ croci ſeſquiunciã:nardi indicæ,amomi,utriuſq; vnciæ dimidium:gallas viii:tritis cũ melle utere. Verum uſus tempore tandem mel adde.Hoc ipſum pharmacum & Heras ſcripſit, ut parum abſit quo minus penitus idem ſit: ſolas enim roſas uariauit,& non ipſas coniicit,ſed florẽ ipſarum,& ad finem addit : quidam etiam caſiæ fuluæ vnc.j.De hirundinibus autem ambo obſcure tradiderunt,quanq̃ alij clare ſcripſerint,niſi quòd inter ipſos non conuenit. Alij.n.nidũ uterei ubent, ex ſtercoribus hirundinum maxime cõpoſitum: alij ipſas hirundines:alij ipſarũ pullos.Hi uero obſcurius ſcripſerunt:& Andromachus quidem,cineris hirundinum recentis:oportebat autem ipſum apponere uſtarum : tale enim quiddam cineris uox ſignificat,niſi nidum ip- G
ſum terere ac læuigare iubet:Heras autem,hirundinum recrementi,non apponẽs,uſti.Forte igitur neuter vult comburi debere hirundinum recrementum,quemadmodum alij.In quibuſdam tñ exemplaribus ſic ſcriptum eſt. Hirundinum tenerarum vnciam* j:quemadmodum in alijs, hirundinum à trabibus. Palàm eſt autẽ,quod acre,& diſcuſſorium eſt hirundinum excrementum,quemadmodum etiam alia oĩa omnium animalium ſtercora, aliqua magis,aliqua minus: uelut etiam ipſorum animalium uſtorum cinis.Dictum eſt etiam nobis de beſaſa in ſimplicium pharmacorum tractu,quòd tertij ſit ordinis calfacientium: & nunc ſanè quòd eiuſmodi admiſtum eſt etiam prædicto medicamento,quod plurima diſcuſſoriæ facultatis in ſe habet,quemadmodũ aliqua ex alijs ſtomaticis,*adſtringẽtis & repulſoriæ. Etenim iam relata pharmaca ualde diſcuſſoria ſunt, & ad hæc amplius cinnamomum ſuper oĩa uim tenuium partium & diſcuſſoriã habens. Quin & ſemina aniſi,apji,& ammij,diſcuſſoria ſunt:& iris,& ariſtolochia,ex diſcuſſorijs ſunt,uelut,etiã myrrha. Miſtæ autem facultatis ex diſcuſſoria & adſtringente eſt caſia,& crocus,& nardus,& amomum,& coſtus:præcellit autem in ipſis calfactoria & diſcuſſoria,& maxime in coſto.Miſtæ facultatis eſt & iunci rotundi odorati flos,ſed utraq; imbecilli,tum adſtringente,tum calfaciẽte. Gallę uero(clarum eſt quòd de omphacitidum genere loquor)ex adſtrin- H
gentibus multum ſunt pharmacis,uelut etiam alumen ſciſſum.Roſæ autem rurſum debiliſſimã habent adſtringendi uim. Ex contrariis igitur facultatibus particularium pharmacorum, hoc medicamentum propoſitum iam conſtat, & nõ ſolum contrarijs,ſed etiam utriſq; fortibus:atque uelut dixi antea,multo fortioribus diſcuſſorijs,quàm adſtringentibus ,Quando uero confectionẽ eius clare conſcripſerit Heras,uiſum eſt ob id etiam illius uerba in commune proponere,ac adſcribere,quæ hoc modo habent.

Alitery. — *Aliter y.* — Al.3.fol.9 11.fo.355.d — * Ant.cod.habẽt συστατικῆς. quã uocem etiam habuit uetus interpres.impreſſi tamen codi. græci habent diaphoreticæ,ſeu diſcuſſoriæ.

Stomaticum ex beſaſa,Heræ.

❡ *Stomaticum faciens ad anginas,& inflammatas tonſillas, ac ulcera facta in ore. Conuenit & Stomachicis & dyſentericis ſumme, in frigida exhibita magnitudine fabæ. Eſt & arteriaca bona,& dolorem ſedat.* Aniſi vnciã i, ammii vnc.i,apii ſeminis vnciã i,coſti ſeſquiunciã,floris iunci odorati vnciam i,Iridis illyricæ vnciã i,aluminis ſciſſi vnciã i,gallas omphacitidas medię magnitudinis octo,crocomagmatis vnciã* vnam,croci ſeſquiunciam,myrrhæ † vnciæ dimidũ, ‡ floris roſarũ vnc.duas,ariſtolochiæ longæ vnciã i,ſeminis beſaſa vnc.i, cinnamomi unciã i , ſpicæ nardi ſeſquiunciam,amomi racemi vnciæ dimidium : quidam etiam caſiæ fuluæ vnc.i, cineris hirundinum recrementi vnc.* unam.Myrrhã cum melle terito,reliqua uero omnia contuſa & cribrata

* Aliter ij. — † *Al.vnc.i.* — * Aliter ii.

in mor-

A in mortarium conſicito: atq; ubi miſcueris, per piſtillum myrrhã cum melle moderato agitato, ut pharmacum melle craſſius reddatur. Vſus uero tempore melle dilutum illine, atque ex aqua gargariſſandum præbe, aut ex aqua mulſa, uel ſucco ptiſanæ. Ceterum pharmacum hoc in ſtanneo uaſe reponitur ac adſeruatur.

Aliud Stomaticum ex hirundinibus abſq; Beſaſa, Aſclepiadæ.

Scripſit etiam Aſclepiades ſtomaticam illitionem his uerbis: *Aliud ſtomaticum. Facit & ad Anginas.* Hirundinum ſyluestriũ uſtarũ cineris. ʒ.iiii, croci. ʒ.i, nardi indicæ. ʒ.i, melle excipe. Miſtura fit cum iam ſub manibus ſunt affectiones. Hirundines porrò urũtur hoc modo. Pullos ſale conſperſos unà cũ pennis in fictile coniicimus, obturatumq; prunis imponimus. Gratia habenda eſt Aſclepiadæ ob id, ꝗ tã diligenter deſcribit, quo modo hirundinum pullos uri iubeat: & ꝗ ipſa animalia, & non eorũ recrementa, in pharmaci compoſitionem pręparanda cẽſeat. Scripſit uero etiam Andromachus ſtomaticum pharmacum ex hirundinibus, hoc modo:

Stomaticum ex hirundinibus ad anginas, ut Harpocras.

Pullorum hirundinum uſtorum numero xi: mellis cyathum j, alij cyath.ij, habẽt: ſucci myrti uiridis cyathum I, alii cyath.ii: myrrhæ obol.iii: pullos urito, omnibusq; miſtis, ac tritis utitor.

B Clare etiam hic hoc loco pullos comburi iubet. Hæc itaq; duo præſcripta pharmaca ex hirundinibus ſunt, abſq; beſaſa. Alia autem duo ſtomatica, hæc præcedentia ex hirundinibus, unà cum beſaſa conſtant. Eſt autem, & tertia coniugatio pharmacorũ eiuſdem generis, in qua ea quæ ex beſaſa citra hirundines præparantur, continentur.

Aliæ ſtomatica illitiones Andromachi.

Præſtat aũt opinor, neq; alias relinquere oris illitiones, quæ ſanè laudãtur ab ijs, qui de pharmacorum experientia ſunt curioſi, maxime cum multorum ex eis etiam ipſi experimentum fecerimus, partim quidem ex noſtro uſu, partim uero eorum qui nobiſcum ſunt medicati. Incipiã autem ab iis, quæ Andromachus ſcripſit, ipſas compoſiturus iuxta illius uerba.

Ad Columellam laxatam.

Mellis lib.j, aluminis liquidi lib.i, florum roſarum libram dimidiam, ſucci hypociſtidis quadrantem. Alumen in melle coquito, deinde ſicca inſpergito, atq; ita utitor: coquito aũt modicè. Vere bonum eſt hoc pharmacum, eoq; tribus modis uti oportet, quemadmodũ uidiſtis me plurimis ſtomaticis pharmacis uti. Vnus utendi modus eſt, & maxime in principio, ut diſſoluat̃ per aquam calidã, aut aquam mulſam, ac gargariſſetur: nam & mitigatorium eſt hoc, & quod cõuenit efficit.

C Interea autem dum eo ſic utimur, & ſyncero pharmaco uti conuenit, partim quidem cum digitis illinendo, partim uero per cochleare admouẽdo, unà cũ hoc ꝗ reprimamus, & intrepide foras columellam ipſam ducamus. Confert.n. quàm maxime ad linguam ipſam uergere, & à rectitudine ſecedere, quam habet ut plurimum ad ipſius aſperæ arteriæ extremum.

Aliud Stomaticum eiuſdem Andromachi ad omnia uitia oris.

Crocomagmatis. ʒ.ii, iridis drach.iiii: ſandarachæ drach. dimidium, hoc eſt obol.iij: terebinthinæ drach.ii, lycii indici drach.i, uuæ paſſæ drach. octo, aloes drach.i, omphacii drach.i, nucũ pinearum toſtarum drach.† octo, ſucci glycyrrhizæ drac.i, aluminis ſciſſi drac.i, balauſtij drac. i, floris roſarum drach.ii: mellis heminas duas & dimidiam, in quibuſdam exemplaribus ſeſquihemina habetur. Ipſe quidem Andromachus ſic ſcripſit, non oſtendens, quomodo mel miſcere oporteat, num crudum, aut coctum, aut deſpumatum tantum. Ego uero deſpumatum miſcendũ eſſe cenſeo. Scripſit etiam alias ſtomaticas illitiones Andromachus omnes bonas: quare minimè relinquendas putaui: ideoq; ſubſcribam omnes deinceps, quemadmodum ipſe præſcripſit. *Stomaticum, quo ipſe ſe uti dicit.* Floris roſarum drach.ii, nucum pinearum drach.i, croci drac.i, excipe melle. *Aliud, quo item ſe uti dicit.* Iridis illyricæ drach.vii: croci drach. octo, alii iiii: florũ

D roſarum drach.iiii: excipe melle. *Aliud.* Miſyos cyprii drach.viii, iridis illyricæ drac. quatuor, myrrhæ drac.†ii, croci drach.i: excipe melle. *Aliud odorum, tenerum, ad inflammationes & cruſtas commodum.* Nucum pinearum drac.iii, amyli drach.ii, aluminis ſciſſi drac. i, floris roſarum ʒ i, croci obo. tres: excipe melle. Hæc ex ferula Cratippi eſſe ait. *Aliud ſtomaticum Menecratis.* Croci drach.iiii, balauſtii drach.iii: florum roſarum drac.i, alii * dimidiam: fructus ericæ drac.i, malabathri drach.i, nardi indicæ drach.i, nucum pinearum numero xx: excipe melle. *Aliud, quod ex libris * Meliti eſſe ait.* Rhois rubri drac.ii, florum roſarũ drac.i: coſti, croci, utriuſq; obol. iii: excipe melle. Hanc etiam gargariſari cum paſſo, aut aqua mulſa ait: neq; ſcio cur hoc hic adſcripſerit, cum omnia gargariſſari poſſint. *Aliud ſtomaticum quod etiam ipſe laudat.* Floris iunci rotundi odorati, myrrhæ, croci, caſiæ, aluminis ſciſſi, illyridis, ſingulorum drach.iiii: nardi indicæ drach. unam: excipe melle cocto. Hic quidem igitur cocto adiecit: in prioribus uerò ſemper ſimpliciter melle dixit, permittens nobis, quomodocunq; præparare uelimus. Ego autem uelut dixi, melle deſpumato utor.

* id eſt viij, eſt in cod. impreſſis, i aliquibus n. s.xx.

† Aliter viij.

* Aliter ſeſquidrachmam.

* Al. Miphyti.

Aliæ illitiones ſtomatica, quas Aſclepiades ſcripſit.

Illitio ad putredines oris Aſclepiadæ. Rhois rubri drach.iiii, acaciæ drach.i, medullæ drach.iiii: vino Pramnio diſſoluta excipe melle cocto, & utere ad illitionẽ. Haud ſcio, quomodo reliquerit

adſcribere ad medullam,num ceruinam,an uitulinam,conijci uelit.Quando igitur non adſcri- E
pſit,tutius eſt ceruinam adijcere : forte.n.eſſe uult medicamentum, fortior autem eſt medulla
ceruina,quam bubula. *Alia*. Succi hypociſtidis ʒ.duas,balauſtij.ʒ.j,lycii.ʒ.i,acaciæ.ʒ.i: excipe
oliuæ immaturæ ſucco,& melle ſubactis vtere.

Illitiones oris,apta eis,quæ medicamentarias qualitates ægrè admittunt.

Porrò de mulierculis quid attinet dicere,& maxime diuitibus,quę præ delicijs ſtomatica me
dicamenta ęgre admittunt?Iam uero ēt uiri quidā non ſolum præ deliciis,ſed etiā natura quo-
dam modo malum ſtomachum habentes,eiuſmodi pharmaca non ferunt. Et ſane præterlaben
tia ſæpenumero in ſtomachum,non ſolum iniucunda aliquo modo ſunt,ſed etiam noxia. Man
ſuetiſſima igitur ex ipſis crocum hn̄t,& myrrham,& alumen. Melius igitur eſt aliquas ſtomati-
cas compoſitiones abſq. his factas hr̄e. In moderatis itaq; inflammationibus aut tonſillarum,
aut uuæ,aut alterius alicuius partis, ſufficiunt ſucci ſoli fructuum iam dictorum , uelut rubi, &
mororū,punicorumq; malorum, & cotoneorum . Quin,& ſuccus nucum, ubi cum ſolo melle
paratur,ſuauem guſtum habet:itemq; muſtum ex acerbioribus vuis, ex quibus aminæum ui-
num funditur,ſi in ipſum rhus addatur: hoc enim uelut adſcripſit optimum fit pharmacum,co
ctum ut dictum eſt. Ad eas uero inflammationes,quę multa adſtrictione indigent, illitiones ſto F
maticas hmōi paraui. Auſterorum punicorum ſuccum,aut auſterorum cotoneorum, aut etiā
utrorunq; ſimul,iuxta prædictam proportionem cum melle miſcui,atq; ſufficiens erat. At uerò
mororum ſuccus debile pharmacum eſt.Sed inter hunc,& prædictos,medius eſt iuxta adſtrin-
gendi uim,ſuccus rubi mororum.Fortis aūt eſt nullo minus ex corticibus nucū,quāq̄ non ſit ēt
in guſtu acerbus.Vnicuiq; uero ex his licet uuas acerbas expreſſas miſcere,ſi quidē uehemētius
efficere uelis,eadem menſura:ſi uero non,omnino tamen dimidium ſucci ipſarum addes. Vehe
mentiſſimum autem reddetur pharmacum,ſi punica integra tundas una cum corticibus,indeq;
ſuccū exprimas,atq; hoc magis ſi fuerint acerba. Amplius uero acerbiſſimū ex his fiet,ſi ad pu-
nicorum auſterorum ita tuſorum ſuccum,uuæ acerbæ ſuccus ſuperaddatur cū moderato melle.
Præſtātius adhuc erit,ſi tota contuſa punica mala paſſo cocta excoles. Licebit etiā ex ſolis dul-
cib⁹ punicis pharmacū præparare, ut debilius,ita ſuaui⁹, & magis ſi ex ſolo ſucco citra cortices
compoſueris.Ego uero ſæpe tria punicorum genera permiſcui,auſtera, acida & dulcia:ne uero
ualde exaſperet,admiſto glycyrrhizæ ſucco,optimū pharmacum efficies. Quin & ex fructibus
factum per ſe ſolum optimum eſt medicamentum,tum ijs qui gargariſſando colluere, tū qui il-
linire oris inflammationes uolunt:eſt autem & hoc partim auſterius, partim moderatius in ad- G
ſtringendo,diceturq; de compoſitione ipſius paulo poſt . Quando uero non ſolum repulſorium
pharmacum nos habere oportet,ſed etiam diſcuſſorium,ſi quid appareat induratū, in hunc mo-
dum ipſum parabis.Iis,quæ medias facultates habent ex prædictis,inijcies aliquid, dū coquun-
tur,ex pulegio,aut thymo,aut origano,hyſſopo,mintha,aut calamintha: deinde colabis , & ha-
bebis optimum medicamentū:ſi uero calidius efficere uelis,piper addes . Præparaui quandoq;
ēt ſine pulegio,aut thymo,aut aliquo huiuſmodi, id quod ex ſuccis cōſtat , ſolo pipere in ipſum
coniecto.Omnibus autē ſi glycyrrhizæ ſuccus addatur , melius pharmacum efficietur . Quòd ſi
pro opulentis componas,etiam amomi quid miſcebis.Quantitas autem huiuſmodi rerum eadē
tibi ſeruetur cum ijs,quæ crocum & alumen ac myrrham adſumunt,uelut præſcriptum eſt: ꝑ il
lis enim tibi hic amomum erit . Quin & maſtichen chian quandoq; inieci, poſt factam uidelicet
colaturam, & poſtquam ea quæ incocta ſuut fuerint exempta.

De Cruſtis in ore. *CAP.* 2.

IN calidis & humidis corporis locis,quale eſt os, cito putredo accedit,ex quacunq; tandē cau
ſa fuerit exulceratum.Confert ad hanc rem etiam id,quod nihil penitus in ipſo ex pharmacis
incumbere queat,uelut in alijs ulceribus poteſt:eluuntur enim omnia à ſaliua. Quapropter etiā H
fortiſſimis pharmacis ſæpe ad ea uti cogimur . Fortiſſima autem ſunt quæ cruſtam , eſcharan
Græcis dictam , efficiunt ad modum cauteriorum . In externis igitur ulceribus , ubi parti cu-
randæ cruſta fuerit inducta, à fortibus pharmacis deſiſtimus,ad ea quæ cruſtas tollūt tranſgre-
dientes,quæ manifeſtum eſt exterſoriæ qualitatis ac facultatis eſſe:in iis uero,quæ in ore fiunt,
propter loci naturā,tutius mihi eſſe uidetur admiſcere ad exterſoria pharmaca quædam fortia,
quæ ſingulatim admota cruſtas infligunt. Ob hanc igit̃ cauſam melli uehementiſſima extergen
di vi prædito pharmaca admiſcemus ipſas cruſtas efficientia. Quemadmodum ſane in ſordidis
ulceribus in cuticula obortis diximus admiſceri oportere melli , quæ parum extergent , thus ,
eruum,iridem,ariſtolochiam,& quæcunq; alia huiuſmodi,eadem ratiocinatione contraria ap-
ponentes,uelut Hippocrates dixit: una.n.eademque ratiocinatio in utriſq; eſt,ut uidelicet ex-
terſorium pharmacū moderate habens ad affectionem adhibeatur. Habebis autem commode-
ratum pharmacum ipſum mel,in ulcerum quidē ſorde, debilibus exterſoriis permiſtum:in qui
bus autem ob loci naturam , putredinis acceſſionem formidamus , ex fortioribus quippiam ad
ipſum mel admiſcemus. Rationabiliter igitur ad oris ulcera arida medicamenta cum melle cō-
miſcuerūt,per quæ cruſtas inducimus. Quædam igitur ex huiuſmodi pharmacis prius recenſui

in co

A in eo loco,quo ad nomas oris medicamenta ſcripta ſunt: eadem enim ét ad cruſtas cõuenire di
xi,ſi mel ipſis addatur:quin etiam nũc de ipſis ſcribam, omnia tametſi bis dici cuipiã uideãtur.
Quæ igitur ab Andromacho ſcripta ſunt paulo ante, in memoriã ſaltē me reuocare oportet ex
eo loco,in quo docuit,quæ pharmaca ad nomas oris conueniant:apponã aũt ptincipia ipſorum
tantum. Vnum igitur pharmacum ſic conſcripſit. Andromachi ſtomaticum odorum tenerũ ad
inflammationes,& cruſtas commodum.Compoſuit aũt ipſum ex nucibus pineis,amylo, & alu
mine ſciſſo,flore roſarum,ac croco,melle admiſto. Alterum autem hoc modo ſcripſit. Paſtillus
ad affectiones in ore,cruſtas,ac nomas,quo etiam ipſo cum melle utitur.Quin & omnia alia ab
ipſo ad nomas deſcripta, etiam ad cruſtas commoda ſunt cum melle.

Quæ Crito ad Cruſtas conſcripſi.

Quæ uero Crito ad cruſtas ſcripſit,illius ipſius uerbis ſic habent. ¶Miſy crudũ è ueſtigio tol-
lit:in alio exẽplari cum melle toſtũ habetur:ad oris uero cruſtas aqua diluto, ac modico utere.
Sint autem miſyos torrefacti. ʒ.iii, mellis boni cyathi ſex, commiſce ac utere. Similiter facit &
chalcitis aſſata cum melle, ut ſtrigmentitia ſit ſpiſſitudo.

Quæ Archigenes ad cruſtas ſcripſit.

B Archigenes autem de his ſic tradidit. ¶In cruſtis,quæ eſcharæ Græcis appellãtur, priuatim
cõmodum eſt ſtercus caninum cum melle illitum.Aut atramentũ ſutorium purpuræ marinæ to
mento inuolutum urito,neq; agitato: deinde cum melle tritum illinito.Aut pice liquida cũ pari
melle,pauxillo autem cedriæ admiſto, utitor. Aut rhois coriarii quantum ſatis ſit irrigati aqua,
donec ſtrigmentoſa euadat,ubi coxeris,melli miſceto & utitor.Facit & Syriacus rhus cũ melle.
Aut hirundinum uſtarum,& ſtercoris humani,parem modum cũ melle illine. Aut hepatis lupi
aridi cochlearia duo trita bibẽda præbe. Horum pharmacorum maximam partem laudo: qđ
uero ex rhoe conſtat damno,cum adſtringentis ſit facultatis,ꝗ nequaq̃ cruſtis conueniet. Verũ
de lupino hepate non habeo quod dicam. Ad hepaticas enim affectiones ſcio hoc pharmacũ tũ
per ſe,tũ pharmaco ex eupatorio miſtum,bibi:an uero etiam ad cruſtas in ore potũ conueniat,
iuxta aliquam totius ſubſtantiæ proprietatem, per ſolam experientiã iudicare oportet: de qua
non eſt quod dicam,ut qui hoc non ſim uſus in huiuſmodi affectionibus. Caninum autem ſter-
cus,ubi oſſa comederint canes,per omnia optimum eſt:nam & magnopere auxiliatur,neq; ullã
inſuauitatem exhibet utenti: humanum uero tanquam abominandum ſemper deteſtatus ſum.
Vſus eſt itaq; ipſo quidam non prædicens,ſed latere conatus.Accepit autẽ non uulgare,ſed pue
C ris dabat in cibo panẽ cũ leguminibus,quæ lupini uocantur, atq; ita reſiccatũ habebat in prom
ptu ad quæcunq; eo utiq; opus eſſet. Quin & Muſa plurimũ uſus eſt primus adeo ſtercore cani
no, album ſemper adſumens.Scribit igitur in præſenti affectione ſimiliter eodem canino ſterco
re ſe uſum,his adeo uerbis.

Muſa ad Anginam.

¶Ad anginam ſtercus caninum album accipito,ac reſiccato,tritumq; cribro medico eribrato,
& in promptu habeto. Vſus tempore melle diluito,atq; tunc ut deuoretur illinito. Hæc cum ſcri
bat Muſa,merito ei adſtipulamur: hoc.n.pharmaco fortius nullum nouimus,neq; in angina,ne
que in magna tõſillarum inflãmatione, aut iis quibus ex glandulis ſuffocationis periculum im-
minet. ¶*Ex Sorano.* Experti ſumus etiam Sorano ſcripta pharmaca probe facere, quæ his uer-
bis tradidit. †Chalcitidis toſtæ,mellis attici,quod ſatis eſt: chalcitidẽ cũ melle terito ad ſtrigmẽ † *Additur in*
titiam craſſitudinem, ac utitor. ¶*Aliud ad cruſtas faciens,& humore prægnantes gingiuas, itemq́ue* *quibuſdam cod.*
fœtentes. Miſyos uſti. ʒ.viii, iridis illyricę. ʒ.iiii, croci. ʒ.i: hæc trita ac miſta in pyxide lignea repo *id eſcharas,*
nito,& tum per ſe,tum cum melle,utitor. Conſequenter uero ẽt hæc hoc modo ꝓdidit. ¶*Aliud* *ſeu cruſtas ſto-*
pharmacum Antera,ad prædicta faciens. Iridis illyticæ,ſandarachæ,cyperi,ſingulorum. ʒ.iiii: alu- *matica.*
D minis ſciſſi, † croci, crocomagmatis ſingulorum. ʒ.ii: his tritis ac miſtis utere. Quidam uerò & † *Additur in*
florum roſarum, & gallæ,utriuſq;. ʒ.ii. adiiciunt. Vtere autem ad putredines, & diſparatas per *quibuſdam,*
abſceſſum,ac cruentas gingiuas arido: ad cruſtas cum melle. *myrrha.*

Quæ Heraclides Tarentinus ad cruſtas in ore ſcripſit.

Heraclides Tarẽtinus in ſcriptis ſuis ad Antiochidem in hunc modum ſcripſit,de putredini-
bus in ore. ¶Facit quidem & Anthera ſicca admota. Si uero ualidior ſit putrefactio,appoſita eſt
hæc compoſitio. *Libri uſti partes iii, auripigmenti partem i: tritis,miſtis utitor: & ſuperuè lina- ** βδελλίου, i.*
mentum conuulſum impone,roſaceo tinctum,ac expreſſum. Quidam *libri partes viii, capiunt. *bdellij eſt in*
¶*Aliud ad robuſtas putrefactiones oris,ac reliqui corporis.* Chalcitidis partem unam,calcis uiuæ *impreſſis, licet*
tantundem,auripigmenti partem dimidiam: tritis,miſtis utere. ¶*Aliud ad putredines in ore, &* *in manuſcrip-*
gingiuarum abſceſſus. Florum roſarum drach.iiii, aluminis ſciſſi drach.ii, gallæ drach.ii, myrrhæ *tis ſit βιβλίου,*
drach.i: trita melli miſceto ac utitor. Verũ ad ulcera leuiter cruſtoſa, iniice aluminis. ʒ.quatuor, *i.libri.*
myrrhæ obo.iii. gallarũ drac.i. *Aliud.* Aceti acerrimi heminam unam accipito, in ipſumq; tan-
tũ ſalis, donec nõ amplius liquetur, coniicito, deinde donec ſiccetur coquito, & ex illo accipito,
atq; aceti cyathum unum affundito, ac ore detinendũ exhibero per ſatis multum tempus: dein-
de iterum, atq; iterum idem facito ter, aut quater per diem, reſpectu habito ad ſubiectas partes.

In pueris uero lanas circum ſpecillum apponito, intingitoq;, ac locum confricato, ea corporis ſi E
gura ordinata, ne ipſam deuoret. Quidam uero arido ſale utũtur, terentes ipſum cũ aceto & re-
ſiccantes. Faciunt & alumen rotundum, ac ſori, pari pondere. Oportet autem colluere lentium
decoctum modico admiſto melle, aut roſarum cremorem cum melle. Quòd ſi non exuperetur
per hæc putrefactio, urere iube, munitis & contectis in orbem circumſitis locis. Sit autẽ candẽs
ac pellucens cauteriũ, quod admoueatur, donec nullus humor amplius defluat, & locus uideat̃
exuperatus. Poſtea colluenda prædicta, & anthera compoſitione urendum ex melle, uſquequo
cruſtæ circunrumpantur: atq; tum ſanè melle uteris. ¶ *Aliud odorum, tenerum, ad inflammationes
& cruſtas commodum.* Nucum pinearũ drachmas iii, amyli drachmas duas, aluminis ſciſſi, drach
mam i, florum roſarum drachmam i, croci obolos iii, excipe melle. Hoc medicamentum ex Fe-
rula Cratippi ſumptum dicit.

Ad Columellam ſiue gurgulionem. CAP. 3.

CArnoſa quædam particula in ſummo ore apparet dependens, ſi quis aperto plurimum ore
toto linguã deprimat. Hæc ipſa caruncula duobus nominibus appellatur, à ueteribus Græ-
cis, gargareon & cion, hoc eſt gurgulio, & columna: cæterum poſteriores medici ferè omnes nõ
ita, ſed cion idem id eſt columellã, uocant. Nam qui ſtaphylen, id eſt uuã, ipſam appellant, eorũ F
neq; meminiſſe præſtat. nos. n. non particulam ipſam, ſed unam aliquã eius affectionem, ſtaphy
len ſiue uuam, nominamus. Raro aũt hæc affectio circa columellã contingit: uerũ ualde ſæpe in
flammatur. Et ſane quemadmodũ in alijs omnibus, in quibus ex humorũ influxu cõtingit mor-
bus, ita etiã hic prima auxilia reprimunt fluxũ. Adſtringentis igitur facultatis hæc eſſe oportet:
& ſi quidem moderatus ſit influxus, moderate adſtringentis, quã auſterã priuatim dicunt: ubi
uero uehementior fuerit influxus, acerbæ: ambæ enim adſtringũt, ſed debilius auſtera, uehemẽ
tius autem acerba. Relatæ ſunt autem ſæpe ambarum materiæ: uerũ præſtat & nunc meminiſſe,
quo in paruis inflammationibus debiles, in magnis uehementes, adhibeatis. Collutiones itaq;
moderatæ ſunt ex palmulis, aut phœnicobalanis, aut quõcunq; appellare uelis, decoctis quan-
doq; ſola aqua, quandoq; modico melle iniecto. Huic conſimilis eſt collutio ex decocto roſarũ,
pampinorum uitis, rubi, rubi canini, lentiſci, hederæ, cypri, terebinthi, rhamni, aſpalathi, cyperi,
ac cytinorum, item ſiliquarum, & radicum mori, hypociſtidis, malorum auſterorum, & pyro-
rum acerborum, ac ὄων, id eſt ſorborum, quæ, multi apponentes ad primam nominis ſyllabam υ,
ὄυα appellãt, ut nominis quidẽ tres ſint in uniuerſum literæ, tum ο, tum υ, tum α: apud grȩciſſan-
tes uero cum ο tum α. His fortiora ſunt myrti ac baccarũ eius decoctum, & ex acerbis cotoneis G
malis, & uirgultorum tenerorum ilicis, arbuti, ſmilacis, ac phagi, & ipſarum glandiũ, meſpilorũ
item, & cornorum, & fructus * memæcyli. Generoſiſſimum autem eſt decoctũ gallarum, & rhois
culinarii, ac coriarij, ac fructus myricæ, & ſpinæ ægyptiæ. Ex his ſingula tum per ſe, tum etiã mi
ſtim, cocta ex aqua gargariſſare oportet: mirum. n. quam miſturæ ipſorum utiliores ſæpe fiunt
ipſo ſimplici uſu. Quin & aridis tritis columellam contingere oportet, ſenſim quodãmodo ad ſu
pernam regionem & externam, ad linguam uidelicet ducendo. Verum trita arida pharmaca co
chleario excipiantur: & melius eſt ut ipſum cochlearium ad finem in obliquã lineam deſinat, q̃
in rectam. Et ex his ipſis, moderatæ quidẽ ſunt roſæ, & flos ipſarum, & uirgulta iam enumerata-
rum plantarũ, hypociſtis, rheon: lapis quo ſutores muliebria calciamẽta expoliunt, uocatur aũt
Ageratus, uelut nõ ſeneſcẽs: aloeq;, & cyperus, & iunci rotũdi odorati flos, radix † nardi indicæ,
ac noſtræ montanæ. Fortiora his ſunt, & citra manifeſtam aſpritudinem adſtringunt, fructus ſpi
næ ægyptiæ, rheon, & quod diphryges appellatur, rhus obſoniorũ ſiue culinarius: & ex acerbis
balauſtium eſt, cytini, malicorium, galla, & magis exacte cùm omphacitis fuerit. Adſtringunt ẽt
eximiè omnia aluminis genera: ſciſſum uero inter ea tenuiorũ partiũ eſt, & ob id utilius. Atra-
mentum uero ſutorium uehementem habet adſtringendi uim, ſed non expers eſt calfaciendi, & H
propterea putredinoſis ulceribus cõuenit: & tñ exacerbat columellam, & ſi iam ſit in ſcirrhum
indurata. Succi porrò adſtringentes ex omnibus dictis plantis ſunt, & fructibus ipſarũ conſimi-
liter: dictum eſt de ipſis inter illitiones ſtomaticas, quarũ aliquæ ex muſti, aliquæ ex mellis, mi-
ſtura præparantur: corrumpuntur. n. ſucci omnino ſi abſq; melle reponantur, aut rurſus reſiccan
tur ſi plurimum fuerint cocti. Quidam uero ſucci etiam ſi ad Solem æſtiuum ſiccentur ad mo-
deratam ſpiſſitudinem, per tempus tñ exareſcunt: & ſi ad plures annos durarint, in eam perue-
niunt ariditatem, ut conteri queant in modum cytinorum & balauſtiorum. Tales ſunt hypoci-
ſtidis ſuccus, & uuæ acerbæ, ac glycyrrhizæ, & centaurii. Et, ut in ſumma dicã, omnes ſucci etiã
ſi abſq; melle diutius fuerint cocti, nõ quidẽ corrumpuntur, uerum tempore fiunt aridi: & qui-
dam ſanè uelut dixi, conteri poſſunt: quidam uero natura uidelicet tenaces & uiſcoſi, in laminã
magis abeunt, quam ut conterantur. Atq; hæc quidem ſimplicia commoda exiſtunt. Compoſi-
ta autẽ ex ipſis iuxta duplicem utilitatem fiunt: vnam quidem ex iis, quæ eiuſdem generis ſunt:
quando uehementi molle admiſcemus, carentes ſcilicet medio, uelut florẽ roſarum aut ipſas ro-
ſas, cum galla aut alumine permiſcentes, & unumquodq; ex prædictis lenibus pharmacis cũ ue-
hementi complicantes. Non pauca enim numero iuxta huiuſmodi permutationem erũt. Immo

* *Al.* κοκκυμήλων. *quam dictionem interpres inferius transtulit prunum.*

† *Legitur in antiquis. nardi tum celtica tum indica.*

& iuxta

A & iuxta miſturam ipſam ex duabus factam plura pharmaca fient, cum aliàs alia quantitate mi-
ſceantur: velut ſi duplus ſit roſarum flos quantitare aluminis,aut vice verſa duplum alumen ad
florem roſarũ.Poſſit aũt non ſolum duplũ,ſed & triplũ,& quadruplum,alterum alteri miſceri:
neq; clam eſt ẽt par pari,atq; hoc quidem mediũ,fuerit inter ſumma ſiue extrema:reliqua uero
oĩa partim propius molliori accedunt, quæ videlicet plus roſarum hñr: partim aũt uehemen-
tiſſimo,quæ.ſ.plus aluminis capiunt.In utriſq; uero non obſcurum eſt magis, & minus. Cum
enim duo ſunt pharmaca,forte quidem eſt in quo alumen roſas excellit:fortius autẽ eſt,in quo
triplum alumen ad roſas continetur,q̃ pharmacum quod duplum ſaltem hẽt.Quod igitur ſem-
per me dicere audiuiſtis,etiam nunc dicam.Stulti ſunt,qui inter duo eiuſdem generis pharma-
ca,vtrum ipſorum melius ſit, quærunt,aut qđ tantundem oĩum optimum exiſtat.Perinde.n.fa
ciunr,ac ſi quis quærat,præſtetne alicam,aut ptiſanam ægris exhibere:aut,num uinum, an ace
tũ mulſum,aut aliquod purgatorium medicamentum: aut num melius ſit uerarrum album,an
nigrũ: aut ſi in uniuerſum quis de oĩbus auxilijs interroget,quod ipſorum optimum exiſtat.
Oĩa.n.reſpectu ad aliquid,tum emolumentum,tum detrimentum,in ſe hñr quod ꝯ ipſum ẽr cũ lib.de Alimento iuxta fine.
Hippocrates dixerit primus oĩum,quos ſciam,ij qui poſt ipſum fuerunt,iuſequuti ſunt:ex recẽ
B tioribus aũt medicis aliqui,quemadmodum alia multa nugantur,ſic ẽr talia. Vidiſtis porrò ſæ-
pe opere perfecta quam dico ueritatem.Intempeſtiue nãq; aliqui pharmacis, quę habebãt,uſi,
deinde q̃ exacerbari affectionẽ his viderent,ad alia citra methodũ tranſgreſſi,& neq; his quic
quam efficientes,ad tertiam deinceps tranſitionem,aliquando ẽt quartam,præter rationẽ dela
ti,& affectum iam malignum eſſe iudicantes,me in conſilium adhibuerunt: quibus oñdere mi
hi iuſſis pharmaca, quæ habebant,id quod commodũ eſſet ad præſentem conſtirutionem indi
caui.Atq; cum ipſi dicerent per pharmacum,quod ego conſulebam,ægrũ exacerbatum eſſe,&
ob id ſe eo uti formidare, uerum ẽt ſic perſuaſos a me,ad ipſius uſum compuli, & tum illls,tum
nobis utrunq; quod Herophilus dixit,uerum eſſe oſtẽdi.Siue.n.dixeris pharmaca nihil eſſe ſo
la per ſe ipſa,recte dices:nihil.n.ſunt,niſi utentẽ eis recte fuerint adepta.Siue rurſus phatmaca
veluti deorum manus eſſe dixeris,ẽt hoc recte dices:iuuanr.n.maxime,ſi is qui eis utitur,in ra
tionali methodo fuerit exercitatus,& cum hoc natura prudens:quidam.n.haud ſane præſtan-
tiores exiſtentes,de ſapientia cũ prudentiſſimis contenduut. Miſtura itaq; medicamentorum
eiuſdem gñeris,mediorum pharmacorum uſus gratia fit.Et ob id ſp̃ duo contraria facultatibus
pharmaca in unoquoq; affectu uos hr̃e operæpretium duco:permiſcendo.n. ipſa, oĩno multis
C mediis pharmacis abundabitis.Vna igitur miſturæ eiuſdem generis pharmacorum cauſa hæc
eſt,iam uidelicet relata.Vna uero alia miſtura ex diuerſi generis pharmacis,hmõi ratiocinatio
ne cœpit.Raro quidem inuenerit quis affectionem aut diſcuſſoriis tñ,aut repulſoriis,indigen-
tem.Paruæ etenim,& affectionis nomine uix a medicis dignatæ,confeſtim ſedantur. Vbi uero
generatus affectus maiorem habuerir cauſam, impoſſibile eſt ipſum per repulſoria perfecte ſa-
nare,& maxime ubi ęgri corpus fuerit humoribus* multis refertum,aut particula affecta natu-
ra debilis.Ob id igitur cogimur ſæpe quidem in principio,ſæpe uero paulo poſt,admiſcere qp-
piam ex diſcuſſoriis:ſi uero dolor affuerit ſimul uehemens,ẽt ex mitigatorijs addere. Itaq; tũc * Al. vitioſis.
opus eſt unicuique prædictorum pharmacorum aliquid ex diſcuſſoriis addere. At uero cum
hæc omnino mulra ſint,a mollioribus auſpicandum erit:ab acribus .n.inflãmata exacerbãtur.
Ar ea gratia cõpoſita medicamenta in uſum uenerunt,cũ ad aliaram partium inflammationes,
tum gurgulionis: velutl cum ad alumen iridem illyricã admiſcemus, aut farinam eruinam,aut
thus,aut myrrham.Cum.n.adſtringentia ſint multa,& nõ pauca citra acrimoniam diſcutien-
tia,uarietas pharmacorum ad columellas inflammatas merito multiiuga facta eſt.Cæterum tu
perſpecta inflãmationis magnitudine, ac caliditate,& cõſiderata influxus quantirate,amplius-
D que copiã humorum in toto corpore per coniecturam aſſecutus,pharmaco, in quo,aut adſtrin
gentium,aut diſcutientium vis excellit,uteris.Adſcribam aũr rurſus ẽt hic pharmaca, quæ ab
expertiſſimis tradita ſunt,aliqua quidem cum propriis diſcriminibus,nõ pauca uerò ẽt citra di
ſtinctiones.In quibus ſane ego, uelur ẽt in alijs,quę ſupra tradidi,propria diſcrimina apponam.

Quæ Archigenes ſcripſit ad Gurguliones inflammatos.

Ad propoſitam affectiouem ſic ſcripſit Archigenes in primo pharmacorum. Vua laxata ſuc
cum diſſolutum admoue, aut gallam tritam cũ ſale,aut ipſum ſal diſſolutum,aut lycii radicem
tritã,aut omphaciũ cũ melle.Si uero fortius uelis, atramẽti ſutorij,ſquamæ ęris,aluminis ſciſſi,
miſyos,myrrhæ,gallæ,æquas partes tritas,ac uino exceptas illine.Si ſola hæc archigenes tradi
diſſet,& ſic ceſſaſſet, haud iniuria ipſum reprehenderim citra diſcrimen ſcribentem pharmaca
facultatis penitus contrariæ:qm̃ uero in his,quæ deinceps ſcribuntur,corrigit interdum ipſam
horũ indiſtinctionem,recte facit.Quòd uero indiſcriminatim hæc dicta ſint, hinc diſcere licet.
Vnæ inquit lexaræ ſuccum diſſolutum admoue.Oporrebat quidem ẽt hic apponere,qualẽ ſuc-
cum dicar: uerum cum oĩbus iam perſuaſum ſit cyreniacum ſuccum optime facere, ad colu-
mellam inflammatam,non appoſuit cyrenaicum:& ob id igitur,quiſpiam haud ipſi ſuccenſue-
rit.At uero quòd acerrimum,& maxime calfactorium pharmacum,ipſum cyrenaicum ſuccum
cum

cum contrariis ſcripſit, non apponens diſcrimen, neq; oſtendens qñ ipſo ſucco uti conueniat, E
& qñ aſtringentibus pharmacis, in hoc perperam fecit. Atramentum ſutorium.n. & ſquamam
æris, & alumen ſciſſum, & miſy, & gallam, oīa æquis partibus in uino terere iubens, ampliusq́ue
ad hæc myrrham pari pondere addens, hoc modo compoſito pharmaco vuam illinit, quod for-
tiſſima adſtringendi facultate præditum eſt. Verum huius ſcripturæ indeterminatam incertitu-
dinem mox mitigauit, præſcribendo uidelicet hæc uerba pharmaci cōpoſitioni, ſi uero fortius
uelis. hoc.n. ſcripſit tanq̃ ſcientibus nobis qñ fortibus utendum ſit. Porrò miſtum pharmacum
eſt & hoc, ubi ſcripſit, aut gallam tritam cum ſale. Galla.n. uehementer adſtringit: ſal uero diſcu-
tit cum modica adſtrictione. In principio uero ſale non eſt priuatim utendum, ſicut neque ſuc-
co, ſed indurata iam & diuturna columellæ inflammatione: ipſe autem nō columella ſcripſit, ſed
uua laxata, cum vulgo exiſtimans columellæ inflammationem vuam appellari. Et quid mirum
hoc putandum, qñ etiam ex noſtratibus quidam, ob atticiſmum ſuperciliosus & iactabundus,
vuam ipſam particulā appellari exiſtimauit? Maior.n. huius, q̃ Archigenis ignorātia fuit, quan-
q̃ tum ex alijs ueteribus huius appellationis uſus parabilis ſit, tum ex Hippocrate cōſtet, ex his
com. 3. tex. 29. 4.21.9.0 adeo, in Prænotionū libro, uerbis: Gurguliones cum periculo exciduntur, uruntur, ac reſiccan- "
tur, quandiu rubri fuerint, & magni: nam & inflammatio ad hoc conſequitur, & ſanguinis F
eruptio. Verum tales graciles reddere aliis artibus hoc tēpore oportet. Hæc præfatus Hippocra- "
tes, deinceps ait: cum uero totum fuerit ſeparatum, quod ſane vuam uocant, & extremum gur- "
gulionis maius, & liuidum fuerit factū, ſuperior uero pars tenuior, in hoc ſane tempore tutum "
eſt manus admoliri. Præſtiterit autem aluo prius euacuata manū adhibere, ſi tempus hoc per- "
mittat, & non ſuffocetur homo. Manifeſtius autem adhuc Diocles interpretatus eſt, qualis ſit
affectio vua appellata, & poſt eum Praxagoras, & Mantias, & quicunq; cōcomitantia affectus
σταφυλοειδής conſcripſerunt. Quidam uero etiam ob id affectionem vuam appellatam eſſe dixerunt, quòd †
vuæ fructui ʒ extremum gurgulionis ſimile apparet. Quæ porrò deinceps ab Archigene ſcripta
ſunt, recte dicta ſunt, diſcrimina nimirū uſus ipſorum eo adſcribente. Habent autem ſic. ¶ *Com-*
mune pharmacum columellæ, & tonſillarum. In commune tum tonſillis, tum columellæ inflāma-
tis, aut exulceratis, in principio conuenit quies, inedia, & conſequens diæta, gargariſmi ſimpli-
ces leniter adſtringentes, poſca dilutior tepida, aut aqua mulſa: aut palmularum, aut uitis pampi
norum, aut malorum cotoneorum, aut meſpilorum, aut pyraſtrorum, aut roſarū decoctum: ita
ut ad auſtera decocta parum mellis admiſceatur. Pulchre hic adſcripſit, auſteris oportere mellis
pauxillum miſcere, uerum paulo ante cum aqua mulſa per ſe uti iuſſit in principio inflammatio G
num, non recte fecit. Nihil enim adſtringēs habet aqua mulſa, ſed rectiſſime quis ipſam exter-
ſoriam dixerit: & ſi ſimul diſcuſſoriam dicat, nihil deliquerit. Quæ uero deinceps ab eo ſcripta
ſunt, recte habēt in hunc modum. Facit & acaciæ ſuccus aqua dilutus. Illinenda ſunt etiam cō-
ſimilia ſtomatica medicamenta, uelut eſt quod ex moris conſtat ſimplex. Rhois item ſyriacæ, ac
coriariæ cremore cocto ad ſpiſſitudinem, cū melle miſto utere. Aut punicorum dulcium, atque
acidorum ſuccum ad mellis craſſitudinem decoquito, ac utitor. Aut vuæ acerbæ ſuccum expreſ
ſum adhibeto. Aut rubi, aut lentiſci, aut terebēthi, aut myrti, aut roſarū ſucco cū melle utere. Et
poſtea forinſecus alumen ſciſſum cū dimidia aloes parte, ac modica acacia cum ſucco ſolani im
ponere conſulens, hæc uerba infert: Quòd ſi moretur inflammatio, acetū tepidum per ſe garga-
riſſet, aut galla trita admiſta, aut rubi, aut agreſtis oleæ radice. Aut cyperi decoctum cum mel-
le. Aut paſſum cum aqua. Aut ſycites uinum calidum. Aut maluæ decoctū. Manifeſtum eſt
enim hæc auxilia communia eſſe, uelut prædictum eſt, tum columellę, tum tonſilarum. Verum
non recte uidetur mihi paſſo cum aqua confidere, utpote imbecilli ad talia medicamento: quē-
admodum etiam uino ſycite, & maluæ decocto, priuſquam ad ſupurationem perueniat affe-
ctus: oportebat autem hoc ipſum ab eo indicari. Cōnectit deinde Archigenes ad prædicta ſic H
ſcribens: illinito & ea, quæ ſupra ad ulcuſcula in naribus ſcripta ſunt. Priuatim autem picem cū
oleo aut melle. Aut crocomagma cum modica galla & melle. Aut alumen rotundum cum flo-
re roſarū tritum, aut roſas aridas, aut florem ipſarum, trita inſperge: aut tum tonſillis, tum vuæ
inſuffla. Aut cyperi radicem, uel myrtum, aut lentiſcum, uel rubum, aut gallam, aut ſalem tenuē,
ſimiliter inſperge. Aut omphacium, uel alumen ſciſſum, cum melle illine. Aut florem roſa-
rum, uel crocum cum mali punici ſucco. Hic rurſus adſtringentia ad diſcuſſoria citra diſcrimen
permiſcuit. Nihil enim ſimile eſt inſpergere ſalem tenuem, aut roſas ſiccas, uel florem ipſarum:
aut pice cum oleo uti, quod pharmacum eſt calfactorium ac diſcuſſorium: aut galla & alumi-
ne, quæ pharmaca ſunt maxime adſtringentia. Cæterum ſeneſcente, atque indurata iam in-
flammatione recte pix liquida adhibeatur, aut arida oleo liquefacta. Tunc uero etiam ſal com-
modus fuerit, corpore uidelicet prius euacuato. Incipiente uero, aut augeſcente & cum multa
caliditate uigente, maxime contrarium auxilium eſt pix cum oleo, eademq́; ratione etiam ſal.

Conſequenter autem recte deſcripſit Archigenes ad uigentem affectionem auxilia. Indicat
autem ex eo, augeſcens, & nihil opus ſentiens ex præſcriptis malum. Habet ſermo eius hoc mo
do. Si uero in uigorem peruenerit affectio, aut aluus ſubducatur, aut furfurum loturam calidam

gargariſſet,

A gargariſſet,aut ptiſanæ ſuccum,aut paſſum tepidum,aut radicis dulcis decoctum cum paſſo,&
hyſſopo,aut ficus uino incoctas,aut ptiſanæ ſuccum, in quo vuæ paſſæ ſunt incoctæ.Magnopo
re iuuantur ſi amygdalinum oleum in aures infuderis , forinſecusq; ſpongiijs expreſſis leniter
foueris. Quin & diſſolutum crudum ex hordeacea farina imponendum , aut ex farina ſeminis
lini,aut fœnigræci,aut ẽt miſtura ex his oĩbus facta. Si ita prope ſuppurationem fuerint tonſil-
læ,coadiuuare aſſidue per ficuum decoctum oportet,& ferme indeſinenter id ad gargariſſandũ
exhibere,ſimiliterq; aquam mulſam calidam.Si uero nihil tale apparuerit,augeſcat tamen ma
lum,ita ut ęgre tranſglutire poſſint ægri,& ſuffocationis principium ſit nobis ſuſpectum, aluus
ſorti clyſtere,aut glande ſubducenda eſt,& uena cubiti ſecanda,cucurbitæq; cum ſcariſicatio-
ne collo,ac mento affigendæ:fomentis ẽt ac cataplaſmatis frequentius,& robuſtius utendũ,&
aſſiduis gargariſmis.Quòd ſi ad nullum horum præſidiorum cedat,ſed augeatur, venæ ſub lin-
gua ſecẽtur,aut iuxta angulos oculorum,atque ea,quæ in fronte eſt. Illinatur autem aſſidue fel
tauri,& elaterium cum melle,aut ſal,& oleum uetus cum melle,& aceto. Aut centaurea cũ mel
le.Aut abſinthium cum nitro,& melle.Aut hirundines integras una cum pennis uſtas, ac tritas
cum melle illinito.Aiunt aliqui ẽt ſumme facere hirundinum pullos teneros ualde, ſiue recen-
B tes,ſiue ſale conditos,aſſatos,& in cibos exhibitos:ſtatim.n.leuant ſuffocationem.Siue autem
pueri ſint,ſiue ſenes,ſulſur,& iridem cum melle delingenda dato.Quòd hæ communes mede-
læ ſint utriuſq;,velut in principio dixit,vuæ uidelicet,& tõſillarũ,manifeſtum ſecit ex his,quæ
conſequenter infert,cum ait:Aliqui angina prehenſis,quos tum ſynanchicos,tum cynanchi-
cos Græci appellant,elaterij,& fellis tauri,utriuſque obolos duos,cum aqua mulſa tepida bibẽ
dos præbent.Quidam uero aſellos ſub aquariis uaſis naſcentes in potu exhibent, aut delingen
dos dant,aut dolentibus,& affectis partibus illinũt, & ualde ſe iuuari teſtantur.Quin,& per ua
porem intra os receptum hoc modo fomentum adhibetur.Origanum,aut hyſſopum,aut ſatu-
reiam,cum ſufficienti aceto diligenter in olla ſerſacito obturata. operculum aũt circa medium
habeat foramen : deinde arundinem ad foramen operculi, ac os ægri adaptato , ac fomentum
admittito. Si vero os à feruore arundinis comburatur,ouum vacuum vtrinq; perſoratum ægri
in ore contineant,& per ipſum arundo inſeratur.Mollius fit fomentum,ſi pro aceto aqua ſuma
tur.Quidam nitrum,& origanum,& naſturtiũ ſemen,ac oleum,in poſca trita miſcent,& ſimili-
ter pro fomento adhibent.Aut cinerem pullorum hirundinum implumiũ illine.Aut ſolani ſuc-
cum,& butyrum,ęquis partibus cum roſaceo cerato mento impone.Eis vero, qui ſuffocantur,
C picem cum aqua & nitro in potu præbe.Hæc quidem Archigenes ſcripſit. Ego uero nunquam
tentaui ulli alicui,ea,quæ bibuntur pharmaca,in eiuſmodi affectionibus exhibere, qualium ſa
ne tum ipſe,tum alij quidam,meminerunt.Itaq; hoc,quod ad finem ſermonis præſcripti habe-
tur his uerbis:Eis uero qui ſuffocantur,picem & nitrum cum aqua in potu præbe , non poſſum
mihi perſuadere,qua ratione ſit dictum . Immo neque ex præceptoribus aliquem, neq; alium
vllum,eo utentem uidi,neque etiam ipſe in uſum aſſumere tentaui.At uero uenam ſecare ęis ,
qui ſuffocantur,& eluere ſorti atque acri clyſtere,& purgatoria exhibere,gratia euacuandi uni
uerſum corpus,& transferendi infra humorum momentum qui ad affectas partes feruntur,ra-
tionabile eſt,& multa experientia iudicatum,ac cognitum. Similiter etiam poſt totius corpo-
ris euacuationem,& diuerſionem ad infernas partes,pharmacis acribus multum diſcuſſoriis ,
uti rationi conſentaneum eſt,& experientiam teſtem habet . Picem uero cum aqua,& nitro in
potu præbere abſtinui , utpote cum neque alium utentem uiderim , neque rationem ad hunc
uſum ducem habeam.

Quæ Apollonius in primo parabilium tradidit.

Apollonius in primo parabilium ſic ad uerbum ſcripſit. *Ad Inflammatam Columellam Illi-*
D *tiones.*Sale trito,& melle illinens reprimes columellam.Picem illinens per digitum apprimito .
Succum cyrenaicum aqua diluito,& columellæ adhibeto. Chalcitidem tritã ſimiliter admoue
to . Omphacio trito cum melle utitor.Hæc Apollonius.Licet autem nobis uidere in his,quæ ab
ſque diſcrimine ſcripta ſunt.Quòd ſi quis non uniuſcuiuſque indefinite ſcripti facultates noue-
rit, quo in opportuno tempore eis utatur, maximum omnino nocumentum inferet . Scriptum
eſt itaq; hic primum oĩum,ſale trito & melle utendum eſſe:poſtremum autem,Omphacio cum
melle.Contraria autẽ facultas eſt omphaci ad ſalem. Quare ſi quis in principio ſale utatur,ma-
xime ſi humores in corpore ex æquo abundent,aut etiã circa caput hæreant,extreme ægrũ læ-
det.Omphacium uero in principio commodiſſimum eſt,non trahens,neq; euellens ad ſe ex al-
to,uelut ſal cum melle,ſed repellens.Sales autem cũ melle diſcuſſoriam uim habẽt , modica ad
ſtrictioria ui ſali commiſta,quæ ſane per aduſtionem mellis penitus euertitur . Cæterũ id q̃d
ex pice conſtat inueteratis inflammationibus,& iã in ſcirrhum,ut ita dicã,induratis,conuenit:
quemadmodum etiam cyrenaicus ſuccus non incipientibus,ſed ubi iã quod influit per adſtrin
gentia repreſſum eſt, prodeſt.Chalcitis uero in totũ inepta eſt,præterquam ſi ualde inueterata ,
& ægre curabilis ſit affectio:eſt enim medicamẽtũ mordax ſi cruda adhibeatur: quapropter ut
uim ipſius diminuamus,uſta frequentius utimur . Deinceps Apollonius hæc ad uerbũ ſcripſit.

¶ Gargariſmi

§ *Gargariſmi ad pendulam columellam.* Origanum tritam aceto, & aqua affuſis feruefacito, & cum caricarum ſucco miſceto, ac utitor ad gargariſſandũ. Aut hyſſopum terito, & caricarũ coctarum ſucco miſceto, ac utitor uelut origano. Mentam, ac rutã, & coriandrum lacte aſinino trita gargariſſanda præbe. Apium, & lauri folia trita, & uino, aut lentis decocto diluta gargariſſato. †Noui quendam, qui oĩbus ab Apollonio ſcriptis indiſcriminatim utitur, in principio inflãmationis gurgulionis uno ex his uſum eſſe, & ægrum extremè læſiſſe: præter alia.n.neq; ſciebat quid pendula columella eſſet, cum uelit Apollonius ualde laxatam abſq; inflammatione, gurgulionis affectionem oñdere: quam ẽt reſecare conſueuimus: atq; in hac, re uera pituitam detrahentia & calfacientia pharmaca commoda exiſtunt, nam in totum ſubalbida fit, & exanguior. Deinde Apollonius hęc ſubdit. †Lotium aſini plurimum, & calidiſſimum bibendum præbe. Idẽ ẽt in angina. Miror equidem eiuſmodi auxilia tradentes: certe enim ſcio oẽs homines, paucis omnino exceptis, citius mori uelle, q̃ urinã aſini bibere: uerum hic ẽt plurimam addit. Et alias uelut antea dixi, abſurdiſſimum eſt curantem oris inflammationem pharmacum potabile exhibere, niſi ſi ex purgantium numero exiſtat: hæc.n. alterius uſus gratia dantur. Ex aliis ſufficiũt quæ citra tranſglutitionẽ auxiliari poſſunt. Quin, & quod poſtea ſcriptũ eſt ab ipſo pharmacũ, quod itidem bibere iubet, ſimilem habet abſurditatem. Scribit itaq; ſic de ipſo: Lauri folia trita ex uino & aqua, bibenda præbeto. E F

† *Additur in aliquibus cod. græc. ταῦτα μὲν ὁ Ἀπολλώνιος ἔγραψεν. i. hæc quidem Apollonius ſcripſit.*

† *Additur in aliquibus cod. græc. τὸ πόμα πρὸς τὴν αὐτὴν διάθεσιν. i. potio ad eandem affectionem.*

Quæ ab Hera tradita ſunt.

Heras igitur multo melius, quàm Apollonius ſcripſit hoc modo. § *Ad columellam laxatam.* Gallæ omphacitidis partẽ vnam, aluminis ſciſſi partẽ unã, ſalis ammoniaci partem unã: utrũq; per ſe, ac ſimul terito, & expleto inde cochleario, uuam cõtingito. Aut lapidem ageratũ appellatum, quo ſutores ad muliebria calciamenta expolienda utuntur, deradito, exindeq; cochlearium expletum uuæ adhibeto. Ex his duobus pharmacis, alterum poſterius oĩ moleſtia caret, neq; nocere potens, neq; magnopere iuuare, quocunque tandem tpe quis eo utatur: fortius eſt prius. In principio itaq;, & cum ualde rubent, minime aptum eſt: ſi uero præeuacuato toto corpore, & poſt repulſoriorum pharmacorum uſum adhibeatur, ubi non ualde rubens ſit gurgulio, iuuare poteſt: ex contrariis enim fortibus componitur facultatibus, repulſoria, & diſcuſſoria. Quare non recte fecit Heras indeſcriminatim ipſa tradendo.

Quæ Heraclides Tarentinus tradiderit.

Tarentinus porrò Heraclides in libris ad Antiochidem, ad inflammatas columellas ſic ſcripſit: Omphaciũ ſiccũ terito, & admiſto ſufficienti melle adhibeto. Aut gallam tritam cum melle: aut alumen ſciſſum eodem modo. Aut ſuccum cyrenaicum cum melle. Aut melanteriam qua ſutores utuntur. Aut Andronium paſtillum, quem in uulnerarijs medicamentis referam, cũ uino. Oportet autem poſt hæc lentium decoctum gargariſſare. Recte ad finem hoc adſcripſit. Vehementia.n. ſunt omnia præſcripta ab ipſo pharmaca, acerba qualitate prædita, & ob id exaſperanti: itaq; aſpritudinem ab ipſis inductam mitigare uult per lentium decoctum. In moderata inflammatione non eſt neceſſe talibus uti: quemadmodũ neq;, vbi columellæ ualde rubræ fuerint, & calidam inflammationem habent: immo neq; in declinatione earum, tunc.n. diſcuſſoriorum medicamentorum uim prædominari oportet. G

Ab Aſclepiade prodita.

Aſclepiades ad eaſdem ſic ſcripſit. *Siccum ad laxatas columellas.* Anethum una cum ſemine, & radicibus quod ſatis eſt accipe, & in uas fictile coniectum, cuius os ſit ſubobturatũ, & ipſum uas luto oblitum, in furnum donec uas igneſcat mitte: deinde ex furno extractũ anethum uſtũ tere, & ſublatum repone. Vſu uero expetẽte, anethi partes duas accipe, iridis illyricę in tenuiſſimum puluillum redactæ partem unam admiſce, ac per arundinem inſuffla. *Aliud.* Roſarum ſiccarum ſextarium* unum, nardi celticæ una cum radicibus, & adhærente terra faſciculum unũ, nidi hirundinũ ſylueſtriũ aridi drachmas tres, myrrhæ drachmas octo, gallas omphacitidas numero quindecim: cõtuſa, & trita inſuffla, & cum digitis adhibe. Ex his duobus pharmacis prius penitus nihil ex repulſorijs hẽt, ſed eſt totum diſcuſſorium. Alterum uero ex cõtrariis miſtum eſt facultatibus, multã.n. diſcuſſoriam uim habet ſylueſtrium hirundinum nidus, adſtringẽtem aũt gallæ. Mediæ uero potentiæ eſt myrrha, & miſtæ nardus celtica, ita ut tum diſcuſſoria, tum adſtrictoria facultas, ambæ in eo ſint moderatæ. Cæterum per arundinem eiuſmodi pharmaca inſufflari ualde improbo: defertur.n. ex ipſis multum tum in gulæ ſummum, tum in ipſam gulã. Præſtat itaq; cochleario indita apprimere quemadmodum ego uti ſoleo, ut uidiſtis. Quin, & tertium phatmacum Aſclepiades poſt prædicta duo conſcripſit his uerbis. *Siccum ad laxatam columellam, & tumentem, Neapolita.* Piperis albi drach. vnam, myrrhæ drach. vnã, aluminis ſciſſi.ʒ. duas, gallæ omphacitidis drach. duas: trita admoue. Hoc pharmacum a principio, uſque ad finem utile eſſe poterit, præterquam in uehementer rubentibus: in his.n. uitare oportet acrium ac mordacium ualde miſturam, quale hoc loco piper exiſtit. Aliud deinceps eiuſdem facultatis ſcripſit ad tumentes columellas ex his compoſitum. Lapidis agerati drachmas quatuor, floris lapidis aſij drachmas quatuor, terræ ſamię drachmas quatuor, aluminis ſciſſi drach. duas, croci H

* Albezagium

torrefacti

A torrefacti drachmas duas,gallarum omphaciridũ drach.duas:tritis utere.Hoc & nos uſi ſumus
ſæpe ut optimo,& quod omni tempore iuuare poſſit,præterquam uelut in præcedenti dixi,ſta-
tim in principio,& cum ruber,& calidus fuerit inflammationis tumor.In inueteratis aũt iam,
corpore euacuato.poſt unum uſum ſtatim magnam commoditatem exhibet:ſunt enim uehe-
menter adſtringentia,ac diſcutientia,& ea.quæ mediæ materiæ ſunt,in ipſo temperate miſta.

Critonis pharmacum hoc modo ſcriptum ad columellas.

Hoc pharmacum ad ipſam temporis opportunitatem apparato. Oſſium palmularum, nucũ
tenerarum immaturarum ſiccarum,utrorunq; drachmas quatuor,urito,ac in puluiſlum terito.
Vtere arido admoto. Et in hoc pharmaco oſſium palmularum uis ſatis diſcuſſoria eſt: nã & in
alijs affectionibus eorum experientiam habemus,ꝙ eiuſmodi uiribus ſint prædita.Nucum ue-
ro tenerarum ſiccarum cinis diſcuſſoriam uim habet una cum adſtringente.

Sorani ad columellas.

Quin & Soranus pharmacum indiſcriminatim ſcripſit,non apponens in quibus priuatim fa
ciat. Habent autem uerba eius hoc modo. ¶ Radicem dulcem contundito, & mel,& dulcem
aquam pari menſura affundito,deinde coquito,& ſuccum gargariſſandum præbeto. Peccauit
B in hoc,quòd nõ adſcripſit,maxime mitigatorium hoc pharmacum eſſe,quod in uigore inflam
mationum magnopere auxiliari poteſt.Huius uſus commodus etiam eſt, ubi ex acerbis phar-
macis immoderatius quis iritarit, & exaſperarit columellam inflammatam: hanc enim lenit
hoc pharmacum.

De Pharmacis ad ulcera oris Aphthas appellata. CAP. 4.

A.l.3. Eś.ca. 13.fol. 346.f

VLcerationes in ſuperficie oris obortas Aphthas appellant,habentes quippiam igneæ cali
ditatis. Fiunt autem ut plurimum pueris lactẽtibus,cum aut uitioſum fuerit lac nutricis,
aut non probe ipſum concoxerit infans.Curantur facile,utpote,quæ ex moderate adſtringen
tibus ſedantur.Quandoque tamen diuturnæ fiunt,ac ægre ſolubiles,& progreſſu temporis pu-
tredinoſum,quid acquirunt,quòd a medicis nom e,id eſt ulcus depaſcens, appellatur. Scripta
itaq; ſunt,& ad ipſas medicamenta moderata quidem ad eas,quæ nihil maligni habent: fortia
vero ad eas,quę iam quid putredinoſum,& ſerpendo depaſcens habent.Mẽtionem ſaciam eo-
rum,quę recentiores coaceruarunt:nam ex ijs,quæ ueteres conſcripſerũt,optima cum magna
experientia ipſi elegerunt,& quædam eorum,quæ poſtea inuenta ſunt appoſuerunt. Inuenias
autem poſt ueteres,etiã Manthiæ,& Heraclidæ Tarentini plurima pharmaca ſcripta. Similiter
C & Menecrates librum optimorum pharmacorum inſcripſit, ex quibus plurima ipſe inuenit,
quemadmodum,& Capadox Heras: Andromacus autem duos,& tertium in quo oculorũ phar
maca continentur.Plures autem libros compoſuerunt Antonius Muſa,& poſt eum Aſclepiadæ
duo,& poſt hos Crito.Verum hi quidem tres poſt Andromachum nati ſunt, Heras autem an-
te Andromachum,& ante ipſum etiam Muſa, ac Menecrates. Longo uero tempore etiam hos
præceſſit Heraclides,& præceptor eius Mantias: uerum Mantias uelut ab initio Herophili ſe-
ctator fuit,ita ẽt per omnia manſit: Heraclides autem ad medicorum empiricorum ſectam de-
clinauit,optimus medicus tum circa alias artis partes factus, tum plurimorum pharmacorum
expertus. Cum itaque aphthæ(de his enim ſermo inſtitutus eſt)malignæ euadunt, fortiori-
bus medicamentis egent,qualia etiam alias in tonſillis,ac ore affectiones ſanant. Prædicto igi-
tur ſcopo compoſitionis eorum,nihil amplius opus habeo de iis dicere,ſed ad narrationẽ pro-
grediar præcognitorum,initio ſumpto ab iis,quæ Andromachus ſcripſit,quemadmodum con-
ſueui ad uerbum ipſa tranſcribere.

Quæ Andromachus ſcripſit ad Aphthas.

Non ſolum Andromachus,ſed & alij multi duo pharmacorum genera ad aphthas cõſcripſe
D runt,ad eas quidem,quæ nihil maligni habent,moderata uiribus pharmaca componentes: ad
iam malignas uero fortiora.Adſcribunt autem in his ipſi aliquãdo,ꝙ ad aphthas, & ulcera hoc
pharmacũ conuenit:aliquando,ꝙ ad aphthas putredinoſas.Cum uero ſimpliciter,ad aphthas,
ad ſcripſerint,ſimplices indicãt,& nihil maligni habẽtes.Andromachus igitur ad malignas aph
thas ſic ſcripſit. *Ad aphthas in ore,& ulcera.* Aluminis ſciſſi uſti.ʒ.duas, fructus ericæ drach-
mam unam,oleo excipito,& per digitum locis apprimito. *Aliud.* Aeruginis drachmas duas,alu
minis ſciſſi † partes duas,gallæ in puluillum redactæ partem unam: terito & per linteolum con- † Al.partẽ vnã.
cernito:deinde digitum oleo madefacito,ſiccumq; excipito,& tonſillis extergendis apprimi-
to:item palato,& uuæ.Diſparat pelliculas,& tollit aſperitates circa ipſum os, callos excoriat,
& ulcera ad cicatricem perducit.Cœterũ ad aphthas in ſuperficie hærentes ſic ſcripſit.Ad aph-
thas lycium indicum uino tritum circumlitum facit,& ericæ fructus tritus, aut roſæ ſiccæ cum
melle.Hæc præfatus,inſert:Si uerò nigræ ſint,& malignæ,uuæ paſſæ puræ partes tres,aniſi tan
tundem,trita cum melle illine,deinde collue.

Quæ Crito ad Aphthas ſcripſit.

Crito uerò ſic ac aphthas ſcripſit. ¶ Portulacam in melle tinctam manducet.Aut oleæ folijs
in uino coctis os colluat: aut foliorum myrti albæ decocto ex uino.Aut æruginis uermiculatę

oboſos tres,in uini heminæ parte quarta tritos colluat.Quin,& galla in acri aceto contrita illi- E
nitur.In pueris aũt, tędulas,bouinamq; medullã ubi coxeris,minutim conciſas porrige.Faciũt
& amygdalæ amaræ cum melle.Nigreſactas autem aphthas,una paſſa exacinata,& aniſo tritis
cũ melle illine. Tarentinus autem Heraclides,ubi exterſeris,ait,farina erui cum melle, gallam
cum melle adhibe. Conuenit,& rhus obſoniorum cum mentæ ramulis. Sit autem rhois copia
quantum tribus digitis præhendi poteſt,mentæ uero ramuli tres,& roſarum folia ſeptem,& nu
ces pineæ ſeptem:his omnibus cum melle tritis utitor:Aut lycio ex aqua. Conuenit, & fęx ui-
ni dulcis illita cum melle.Aut alumen,& malicorium punici dulcis , æquis portionibus terito,
& adipe anſerino miſta illinito,atq; aquam calidam frequentius colluendã præbeto;ampliusq;
adipem anſerinum admoueto. *Aliud Muſæ.* Fructus myricæ drachmas ſex,aluminis ſciſſi drac.
duas,oleo excepta admoue. *Aliud maxime in pueris.* Rhoen rubrum tritum melle miſtum illi-
ne.Aut adipem ſuillum,& mel liquefacta.Præbeto eis etiam gargariſſandum lac aſininũ.Quòd
ſi multa ſaliua feratur,gallam & ſolanũ aceto diluta gargariſſare facito:aut uiolas albas ſiccas,
cum melle tritas illinito.Hæc cum ſcripſerit Crito,merito quis ei ſuccenſeat,uelut etiam alios
ſp reprehendo,qui ex ordine indiſcriminatim auxilia recenſent,non apponentes,an incipien-
te affectione,aut progrediente,aut decedente,aut uigente,aut decreſcente,conueniant : & nũ F
parua exiſtente affectione,& manſueta,aut adeo maligna,ut iam putredinoſum quid habeat.
Ex his.n.quæ ſcripſit aliqua ſimpliciſſima ſunt,in pueris maxime conuenientia,nullam affectio
nem habentibus:Velut cum adipem ſuillum,& mel liquefacta aſſumit:& multo magis cum aſi
ninum lac colluere præcipit.Simpliciſſimum pharmacum eſt,& portulaca melle tincta, & man
ducata:& collutio ex foliis oleæ,ſimiliterq; ex myrto alba.Fortiſſimum uerò quod ex ærugine
& uino cõſtat.Quemadmodum ẽt galla,acri aceto trita,ac illita:ualde.n.forte hoc pharmacũ,
uelut ẽt id quod ex ærugine conſtat.Verum in illo pauciſſima eſt ærugo,.obolos.n. tres dixit in
uini quarta heminæ parte terendos eſſe,ac colluendos:debiliſq; fit copia miſturæ uini exoluta.
Galla uero aceto acri trita,ut craſſa fiat,& illitioni apta,ualde vehemens eſt pharmacũ:Quem-
admodum ẽt quod ex alumine,& malicorio punici dulcis componitur: qđ niſi ad adipem anſe
rinum admiſtum eſſet,ad putrefactiones fortes cõgruens eſſet.Forte eſt,& quod ex myricæ fru
ctu,ac alumine conſtat, ſed non adeo uelut id,quod ex galla,& aceto.Semel porrò tãtum recte
fecit apponẽdo in uerborum ſerie ſic,Quòd ſi multa ſaliua feratur,gallam,& ſolanum aceto di-
luta gargariſſare facito:multam.n.ſaliuam ferri,maiorẽ affectionem eſſe ſignificat.Pręſtabilius
autem fuiſſet ſtatim dixiſſe,Quòd ſi paſcendo proſerpat affectio,aut ulcera profunda fiant,aut G
eiuſmodi quippiam,adſcripſiſſe.

De ys, quæ Aſclepiades ad Aphthas ſcripſit.

Recte igitur fecit Aſclepiades,tametſi non multa pharmaca ad aphthas conſcripſit.Veruntamen in duobus,quæ in principio tradidit ſic,ad aphthas citra nomen,id eſt non paſcentes. deinde poſt duo rurſus adſcribens, ad aphthas depaſcentes.Lenia.n.ſunt duo pharmaca,alterum quidem prius in quo ait,medullam bubulam melle miſtam,ac tepefactam illinito,maxime uero pueris infantibus eſt commodum:alterum uero eſt,adipe ſuillo melli admiſto utitor. Cęterum ad depaſcentes aphthas, gallarum decocti cyathum unum , ac mellis tantundem miſcere iubet,& feruefacto uti.Verum ego tum hoc pharmacum,tum alia tria poſt ipſum tradita,paulo ante in pharmacis ad nomas præſcripſi: neq; enim referre puto,ſiue ex aphthis , ſiue ex alio quopiam,tranſitio ad nomen,id eſt ulcus depaſcens,contingat.

Quæ ab Apollonio ad Aphthas ſcripta ſunt.

Apollonius autem Herophili ſectator,in primo parabilium pharmacorum ſic ſcripſit ad uer-
bum. ¶ *Ad Aphthas albas.* Chalcitidem oleo tritam penna illinito: hoc e ueſtigio ſedat. Poſt-
quam uero pura facta fuerit, myricæ fructum tritum, & aqua mulſa, aut uino dilutum, illini- H
to: maxime in fantibus eſt ex uſu. Deinceps autem aliud ſcribit, & maxime ad nigras aph-
thas. Vuam paſſam exacinatam, & aniſum trita cum melle illinito, Et rurſus aliud,atramento
ſutorio trito cum melle utitor. Videtur ſane in malignis, eiuſmodi pharmacis iubere uti. Ad
ſcripſit itaque ad primum, ad aphthas albas. Ad ſecundum, ad nigras. oſtendens per id co-
lorem præter naturam, & magnitudinem affectionis. Conſequenter adſcribit,& collutiones
ad aphthas hac uerborum ſerie. Vino nigro auſtero,& ſubadſtringente colluito, Oleæ folijs
in uino coctis colluito. Myrti albæ foliorum decocto cum uino ſimiliter utere. Hæ collutiones
citra diſcrimen ſcriptæ nullum detrimentum inferunt:nam & in moderatis, & in maioribus,
& in maximis affectionibus conueniunt. Recte uero deinceps aliud ualde efficax ſcripſit:
æruginis uermiculatæ obolos tres, in uini quarta heminæ parte gargariſſandos præbe: dein-
de etiam uinum colluendum præbe. Hoc enim in fortioribus conuenit, quemadmodum etiam
quod conſequenter ſic ſcriptum eſt: Muriam oliuarum, & acetum pari menſura miſta colluen-
da dato,indeque uino colluito,poſtea etiam aqua mulſa,& deinde aqua : In pueris autem oleũ
colluendum præbe. Poſt hæc, duo pharmaca ſcribit diuerſis formis, ac ſpeciebus aphtharum
congrua.Hyſſopum enim tritum ad calidas,& eroſas affectiones,itemq; puras maxime contra-

A tium eſt: congruit autem ſordidis,& inflammatis aphthis: Omphacium vero cum uino aptum eſt puris,& mordacitatem ſentientibus,ac eroſis. Iubet autem omphacium cum uino tritũ collui, hyſſopum uero cum uino, aut aqua mulſa. Validum ualde eſt, quod ab his ſequitur pharmacum, ut iam paſcendo proſerpentibus aphthis conueniat, quod ipſum componit, myricæ fructum coquens cum aceto. Validum eſt,& quod deinceps ab eo ſcriptum eſt, in quo ait, Gallam tritam in acri aceto colluẽdam præbe. Hoc uerò, quod poſtea ſequitur, in quo ait, Succo ſilphii diluto ſimiliter, utitor:& poſtea oleum colluendum dato: etiam ipſum acre, & mordax eſt, ac diſcuſſorium, non adſtringens. Non rectè itaque adſtringentia,& acerba, ac repulſoria, diſcuſſorijs admiſta ſunt, ac acribus, atque hoc nullo diſcrimine adiecto. Quod uero ſequitur ex aceto apparatũ generoſum eſt. Quoniam autem ad acetum non appoſuit acre,& quoniam per ſemen lini, moderatius euadit, adiecit autem ipſi etiam lolium, pharmacum multũ diſcuſſorium: atq; propterea ipſum ad linguæ tumores conuenire ait: Verum adſcribam omnem ipſius dictionẽ. Semen lini, ac lolium, æquis partibus aceto trita colluito. Hoc itidem ad linguæ tumores facit. Longe lenius his omnibus pharmacum deinceps ſcripſit hoc modo. Folia pruni contuſa, ac lacte permiſta colluito. Cum enim adiecerit ſermoni, colluito, manifeſtum eſt, quòd multo lacti
B pauca folia admiſcet. Nam ſi folia cum lacte trita pro pharmaco inunctili eſſe iuſſiſſet, palã utique eſſet, quòd multa folia, paucum uero lac, eſſe iuſſiſſet. Deinceps porrò etiã, quæ manſa aphthas iuuent, annectit. Mandendæ ſunt oliuæ muria conditæ. Manifeſtũ eſt leniſſimum hoc pharmacum eſſe. Et rurſus. Portulaca melle tincta manducetur. Et hoc ſimiliter mite eſt. Differunt hæc duo inter ſe in eo, quòd oliuæ muria conditę,& adſtringunt,& diſcutiunt, plurimam uerò in ſe adſtrigendi uim habent: portulaca uerò cum melle imbecillius eſt pharmacum. Conſequẽter probè fecit, cum ait in pueris conuenire, quæ dicturus eſt medicamenta. Scribit uero de eis in hæc uerba. Vbi puerulus aphthas habeat, ſimilaginem,& medullam bubulam, ac farinam coquens, infanti mande, ſi iam ipſe ab vberibus mandere nequeat. *Aliud.* Lienem bubulum in vino coquens,& cum melle terens mande. Hoc pharmacum ſuperuacaneum eſt,& plus æquo curioſum. Deinceps rectè ſcripſit, Abſtinendum circa diætam, ab acribus,& ſalſis,& acidis, tũ edulijs, tum potibus. Deinde haud ſcio, quo modo in hanc ſententiam ſcribit, Atramentum ſutorium tritum † cum melle illinito. Hoc enim medicamentum ſuperius ſcribere oportuit cum aliis fortibus pharmacis. *† [illegible] i. uſtam, additum in multis cod. antiquis.*

Quæ Archigenes ſcripſit ad Aphthas.

C Quædam ex his, quæ Archigenes ad aphthas ſcripſit, eadem ſunt cum præſcriptis. Verum viſum eſt mihi ex ordine omnem ipſius ſermonem adſcribere, ita ut nihil ex eo relinquam. Scribit igitur ſic. *Ad Aphthas collutiones faciunt*, Foliorũ oleæ decoctum. Aut foliorum myrti albæ eodem modo. Aut aqua oliuæ colymbadis appellatæ,{hoc eſt muriæ innatantis.} Facit,& amurca, & marrubij ſuccus, aut lentis decoctum, ſeu rubri, aut † cypri. Aut æruginis uermiculatæ obolos tres, in uini cnidii quarta heminæ parte diſſolutos, colluat. *† Al. cyperi.* ¶ *Illitiones autem faciunt pleraque ex deſcriptis ſtomaticis medicamentis: priuatim autem congruunt hæc.* Aluminis ſciſſi, florum roſarum, æquales partes, fructus myricæ duplum: utere ſiccis. Aut thus,& glycyrrhizæ ſuccum æquis portionibus: gallæ, myrrhę, aniſi, ſingulorũ parum quid: cum uino protropo illine. *Aliud.* Mannam,& ſalem pari pondere ſicca, per pennam adhibeto. *Aliud.* Fæcem uini dulcis cum melle illinito. *Aliud.* Miſy,& alumen,& rhoẽ cũ melle, aut chalcitidem cum oleo, per pennam illinito: uehementer bonum eſt. Aut oleæ folia cum oleo illinito. Poſtquàm uero repurgatæ fuerint, myricæ fructum cum aqua mulſa, aut uino illine. Aut ubi cum erui farina, & melle exterſeris, gallam cum melle adhibe. Aut myricæ ſemen, & aluminis tertiam partem cum oleo illine. Hoc etiam ad nomas facit. Aut adipem ſuillum, aut anſerinum manna inſperſa illi-
D nito. Aut gallam tritam cum oleo. Aut liquidum alumen dilutum. Aut † Cypri folia manducent. *† Al. cyperi.* Aut lycij radicem aridam adhibe. Aut oleę germina trita ex melle. Aut gallam cum ſale. Si uerò extendatur affectio,& ſerpendo putredinoſe depaſcat, collutionibus quidem & gargariſmis utendum eſt ad aphthas deſcriptis fortioribus: priuatim autem muria frequentius colluenda eſt. Aut herbam ſacram aqua, aut uino incoctam colluendam, aut gargariſſandam dato. Illitionibus etiam ad aphthas deſcriptis fortioribus utantur: Priuatim uerò cornu cerui tritum affrica. Aut atramentum ſutorium toſtum tritum cum melle. Aut æruginem æris ſiue ſquamam cum melle. Summè facit ad nomas, fœniculi radicis uſtę cinis. Hæc ad aphtas Archigenes in primo de pharmacis ſcripſit, quę parum abeſt; ut omnia etiam alijs ſint ſcripta. Quid igitur operæpretium duxi eadem bis ſcribere, quamuis cauerim ne hoc facerem? Quòd ſanè,& Archigenem, quem ſcimus maiore quàm alios dignitate, etiam communia cũ proprijs diſcriminibus ſcribere poſſe, uidebam nunc ipſum in pluribus eiuſmodi doctrinę negligentem. Nunc enim omnia confuſim proijcit auxilia, una cum hoc quòd continenter inter ſe ſcribẽdo cõmiſcuit leniſſima,& acerrima. Quid enim ſimile habet ærugo ad lentis,& rubi, ac cypri decoctum? quid galla ſimile adipi anſerino, aut ſuillo? Acre enim,& erodens fortiterq; reſiccãs pharmacum eſt ærugo: rubus autem & † cyprus,& lens pauciſſimam habent adſtringendi facultatẽ. *† Al. cyperus.*

Sic

Sic etiam galla fortiſſime adſtringens,contrariam uim habet ſuillo,ac anſerino adipi. Quin , & E
deinceps ab eo ſcripta.planeq́; omnia quorum mentionem facit,eandem confuſionem pertur-
bati ordiois habent.Præſtabat autem,uelut ſemel alicubi in ſermone apponendo dixit, hoc ĕt
ad nomas facit,eodem modo etiam alia diſtinxiſſe,ut adſcriberet uidelicet, hoc quidem infan
tibus,ac pueris conuenit,hoc uero perfectis: & hoc incipientibus,aut moderatis aphthis ; hoc
autem vigentibus,& fortibus:maxime uero omnium,aut inflãmatis,& calidis,aut magis frigi-
dioribus:& ex inflammatis,hoc quidem rubicundioribus , hoc uero flauioribus : aliæ enim ex
ſanguine,aliæ ex flaua bile inflammationem babent:quemadmodum illę rurſus non inflamma
tæ pituitoſæ in totum exiſtunt:quemadmodum aliquæ ex inueteratis, humoris atræ bilis mali
gnitatem acquirunt.Cognoſcentur hæ omnes facile uiſu ſimul,& tactu.Viſu quidem ex colori
bus,quemadmodum etiam nunc dictũ eſt: tubicundiores enim ſanguineum humorem præua
lere oſtendunt:flauiores autem amaram bilem:quemadmodum rurſus albeſcentes pituitoſio-
rem,liueſcentes,& nigreſcentes,atræ bilis ſuccum.Qui enim hæc rite diſcreuerit,noueritq; am
plius ſingulorum ſimplicium pharmacorum facultatem,quemadmodum in libris de ipſis a me
ſcriptum eſt,is in unaquaq; aphthæ ſpecie,tum ſimplicibus,tum compoſitis uti ſciet,uelut iam
ſæpe eſt prædictum.Conſiderabit autem ſimul,& corporum naturas,num molles ſint, & humi F
dæ,uelut in pueris,eunuchis,& mulierculis:an duræ,& aridæ,uelut in piſcatoribus, ac nautis ,
& uenatoribus:atq; agricolis.Fortioribus enim corporibus fortiora adhibebis pharmaca,debi
lioribus molliora. † Ego porrò infantibus, quibus nutrices cibum mandunt, lentem cum mo-
dico pane,& medulla cerui,aut uituli,præbeo.Admiſceo etiam cibis, ex malis cotoneis,atque
alijs,quæ adſtringunt,uelut Romæ ceſtiana appellata.Quin,& ex pytis addo,ſorbiſque,ac me
ſpilis,& corois.Quandoq; etiam de lactuca,& ſeride,ac ſolano,& portulaca,in cibos,qui man-
duntur permiſceo,ſi aphtha ſuerit inflammata. Quòd ſi nõ adhuc quid mandi queat, nutricem
eiuſmodi uictu alo,eique ſimul bonam concoctionem proſpicio.Verumtamen etiam infantes
pharmacis illino,ſi quidem ſubrubras uidero apbthas,in principio quidem ijs,quæ moderatiſſi
me adſtringunt,ac frigefaciunt:deinde uero ijs,quę citra mordacitatem diſcutiunt.Si uero ſub
flauas uidero,iiſdem quidem utor,ſed magis refrigerantibus.Si uero pituitoſiores, adſtringen
tibus.Si nigreſcentes,diſcuſſoriis generoſioribus.Cæterum in maioribus pueris,eiuſdem gene
ris facultatibus pbarmacorum utor,auctis tantum uiribus ipſorum.Quemadmodum ſanè etiã
in perſectis,& duris corporibus,ſingulis telatis facultatibus fortiſſimis utor.Placebat autẽ mi-
hi in his per omnia miſyos uſus cum uino adſtringente, quod tum intendit , tum remittit uim G
ſuam,prout magis,aut minus uinum fuerit adſtringens,& prout craſſius,aut liquidius efficitur
pharmacum ex miſyos,ac uini miſtura.Quòd ſi ſordida appareat aphtha,miſy cum uino mul-
ſo teto.Ijs uero,qui fortioribus quàm miſy eſt,pharmacis opus habent,ærugo ſimiliter cum vi
no,& uino mulſo utilis exiſtit.Illinendæ autem ſunt ex his pharmacis affectæ oris partes.Com
modũ eſt etiam pharmacum ad hanc rem,chalcitis oleo trita . Atque hæc quidem efficaciora.
Moderata uerò,& maxime ad incipientes affectiones omphaciũ cũ uino,& uino mulſo. Simili
ter etiam rhus.In pueris ſufficit roſarum flos,& ipſę roſę ſiccę,& collutiones moderate adſtrin
gentes,pro ætatis,& naturæ eiuſmodi corporum ratione.Et in ſumma moderatæ aphthę maxi
me in teneris corporibus moderatis pharmacis opus habent ; fortes uero , & maxime in duris
corporibus,a fortioribus curãtur.Fortia pharmaca dico,tum quæ fortiter adſtringunt, tũ quæ
mordent:ſicut ſanè moderata,quæ haud omnino quidem mordent,parum autem adſtringunt.
Fiunt porrò etiam in his,uelut in alijs prius dictum eſt affectionibus,compoſita medicamenta,
& ſæpe etiam ex contrariis,quale eſt quod ex oleo,& chalcitide conſtat.Ipſum equidem oleũ A.L.3.fo.a 24.fol.24.a
per ſe infeſtiſſimum eſt aphthæ affectui,uelut etiam chalcitis:quandoquidem alterum quidem
humectat, & ſordidum facit,mordet autem uehementer chalcitis:uerum miſtura ipſorum,ubi H
fuerit moderata,optimum pharmacum efficit. Quemadmodum igitur ex cerato,& ęrugine,in
carnans effici pharmacum oſtenſum eſt,cum tamen ambo incarnationi contraria exiſtãt : ea-
dem ratione ex oleo,& chalcitide aptum medicamentum efficitur.Si uero in putredinem aph-
tha uertatur,& exulcerationes faciat,neque aphtham amplius affectionem nominate cõuenit,
neque pbarmaca eiuſmodi affectiones curantia , inter ea quę aphtbis commoda ſunt , connu-
merare. Quemadmodum neque inter eryſipelata ſanantia,recte connumerantur ea,quę prę-
clarè diſcutiuut liuidas,& duras partes,ex frigidiorum medicamentorumadhibitione tales fa
ctas,& iam ad induratam in ſcirrhum affectionem ex eryſipelate delapſas.Profecto enim , qui
eiuſmodi ſcripturarum indiſcriminata incertitudine decepti,eryſipelatis calida,& diſcuſſoria
medicamenta,aphthis autem ea, quę putrefactis conueniunt , adhibent ,non parum detrimen
ti inducunt.

† In antiquiſſimis cod. græcis hoc in loco addũtur hæc verba, οἷς ἐγὼ χρῶμαι πρὸς ἄφθας id eſt. Quibus ego medicamẽtis utor ad aphthas. ut hoc incipiat caput nouum, atq; hæc ſit veluti inſcriptio.

GAL. DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM LOCALIVM SIVE SECVNDVM LOCOS LIBER SEPTIMVS

ARGVMENTVM LIBRI.

Oſtendit quæ medicamenta congruant affectis partibus, per quas uox æditur, ac reſpiratio.

De affectionibus circa partes reſpirationis contingentibus. CAP. I.

MOs eſt recentioribus medicis arteriæ pharmaca, arteriacas appellare, non ap
ponentibus, num antidotos dicant, an iuxta aliud ſignificatum: quidã uero
electa nominant ipſa, non apponentes pharmaca: & quidã penitus nullũ
B diſcrimen ipſis adſcripſerunt: aliqui uero raro addiderunt: alii, ad uocẽ in-
terceptã: alii adhuc generalius, ad uocẽ læſam: ſunt qui & ad exaſperatã ar
teriã, & ad exulceratã, ſcripſerũt: adeo ut rationabile ſit eos, ꝙ arteriacis ap
pellatis pharmacis indiſcriminatim utunẽ, aliqñ ſęliciter eis uti, aliqñ uero
nihil penitus ægros iuuare, ſed maxime lædere. Palã eſt aũt, ꝙ aſperam arte
riam in huiuſmodi affectionibus criminantur. Qunodam igitur, qñ nõdum eas, quæ ſimiliter ut
cor pulſant, artetias ſic nominabant, in ſolã eã, q̃ ex pulmone in laryngẽ emergit arteriã, ipſum
arteriæ nomen inferebant, uenas appellantes in totũ, uelut alias, quę nõ pulſant, ſic ẽt pulſantes.
Poſtea uero cõſuetudine obtinẽte arteriæ appellationẽ in pulſantibus dici, ꝓpter æquiuocatio
nẽ, aſperæ nomen apponentes, eã quæ ex larynge in pulmonẽ deſcendit arteriã, aſperã arteriã
appellauerunt, una cum hoc, ꝙ ipſam etiam bronchum uocant, quãdoquidem cartilaginoſa cor
puſcula, quæ plurima eius pars ſunt, bronchia appellãt. Ambit autem ipſam arteriã intrinſecus
† craſſa pellicula, ꝗ quã ob craſſitudinem aliqui tunicam uocant. Cum igiẽ affectio aliqua aut cir † ἰσχυρὸς ὑμήν. .i. fortis membrana, est in antiquis.
ca hãc, aut circa laryngis (qui ſumma arteriæ pars eſt) muſculos cõtingit, arteriacas appellãt cu
rantes ipſam, nõ apponẽtes, uelut dixi, antidotos. Diſſimiles aũt facultatibus ſunt ab ipſis deſcri
C ptæ, & ob id cõtingit utentes ipſis abſq; diſcrimine, à ſcopo aberrare. Quòd uero multa ſit diffe
rentia earum, quæ in medicamẽtariis libris ſcriptæ ſunt, ex tribus exemplis diſcere licet, quorũ
primum omnis acrimoniæ expers eſt, & exquiſite meatus obturat, læuigans aſperitates: alterũ
huic cõtrariũ eſt, acrimoniæ mordacis nõ parum habens, ut ſi ſane particulæ adhibeatur, ipſam
exaſperet: medium deinde inter ambo dicta aliud genus arteriacorum pharmacorũ eſt, lenis &
citra acrimoniã extergẽtis facultatis. Id igitur quod meatus obducit, ex paſſo cretico, & gũmi,
& tragacantha, ac radice dulci apparaẽ: Acre uero ex pipere, & caſia, & cinnamomo, & chalba-
no, ac reſina terebinthina: Medium autẽ amborum ptiſanæ conſtat ſucco, & amygdalis, & fabis
freſis elixis, & aliis huius generis. Inter medium autẽ & utrunq; extremũ plura pharmaca ſunt,
partim magis, partim minus, à medio ꝓgreſſa: de quibus deinceps dererminabo, eos quidẽ, qui
diſcrimen aliquod addiderũt laudaturus, qui uero ſimpliciter protulerunt, neque admiſſurus. In
horum medio locandi ſunt, qui diſcrimina non tñ integra fecerunt, qualia ſunt eorũ, qui ſcripſe
runt: Arteriace ad interceptam uocem, aut rurſus. Arteriace ad raucam uocem. Etenim uox in-
tercepta, hoc eſt non poſſe loqui, ad plures cauſas ſequiẽ, partim quidẽ ad deſtillationes à capite
diuturnas: partim uero ſuppuratis pectore, ac tabidis: & iis qui ex magno & multo clamore læſi
D ſunt, & deinde non probe curati ſunt: aut etiam affectionem, q̃ adhuc generatur, habent. Eodẽ
modo etiam raucoſa uox fit ob eaſdem cauſas, & amplius ob frigidi aeris inſpirationẽ. Affectio
itaq; interceptæ ac raucoſæ uocis eiuſdem generis eſt. Magnitudine tñ differunt inter ſe hæc ma
A.l.1.f.10.l.a c.1.fol.261.a la. Cũ enim uocis organa ab humiditate uehementius, & ut ægrè ſolui poſſit, fuerint madefacta,
uox intercipitur: quando uero moderatius ſunt humecta, raucedo oboritur: organa uocis cũ di
co, arteriam accipite, & eius ſummũ, aut fauces. Qui igitur ex uehemẽti clamore uocẽ amplius
oblæſam habent, his ſimilis quædã affectio cõtigit ei, quæ manibus, & cruribus, & lumbis, & ſpi
næ, & muſculis, ubi plurimũ laborẽ pertulerint, accidit. Vocant autẽ aliqui exercitiorũ magiſtri
eiuſmodi affectionẽ muſculorũ, in quibus cõſiſtit, laſſitudinẽ inflammatam. Itaq; iuxta arteriã
intrinſeca ipſius pellicula, aut tunica, aut q̃uocũq; quis nominare uelit, à ſpiritu in magnis uo-
ciſerationibus extra prolato perculſa, in affectionẽ inflammatã deuenit: atq; hoc multo magis
ſi ad magnitudinẽ uocis, acumẽ quoddã acceſſerit. Iuxta arteriæ uero ſũmũ ultra hãc plagã, ẽt
muſculorum ipſum mouentium actio offenſa, maiorẽ affectionem efficit. Porrò curationis ipſa * ὑποκειμένους. .i. ſubiectos eſt in manuſcriptis.
rum genus in omni particula ſecundum materias euariat. Etenim crura, & manus, & ſpinã, per
oleũ confricare facile licet, cum per cutẽ in * adiacentes ipſi muſculos uis ipſius olei penetrare
poſſit. Iuxta aſperam uero arteriã chartilagines poſt cutem ſitæ, prohibent in ſubiectã pellicu-

Iam tranſitum facultatis emollientiam unguentorum. Quemadmodum enim oleum ſic etiã alia E
multa compoſita pharmaca eandẽ utilitatem præbẽt. Quin & ea, quæ in principio Acopa tantũ
appellata ſunt, hoc eſt laſſitudines emẽdantia, paulatim appellationẽ ſuam à ſe ipſis extenderũt
ad ſimilia cõpage medicamenta, etiã ſi gratia uehementer calfaciendi aſſumãtur. Cæterũ cõmu
nis materia auxiliorum ad uocis organa, præter reliqua, eſt quæ ex balneis contingit: manifeſtũ
eſt autem, ꝙ dulcium aquarum dico, Marina enim balnea, & ſulphurea, & aluminoſa, & atramẽ-
tum ſutoriũ olentia, ac bituminoſa, propterea, ꝙ fortiter reſiccant, inepta ſunt. Et ſanè ita faciũt
phonaſci, qui magno uocis exercitio utuntur, cum contendendo oblæſerint uocem (ſunt autẽ
hi citharœdi, & præcones, & tragœdiam, ac comœdiam perſonati repræſentãtes) balneis enim
multis utuntur, & cibos lenes, ac laxantes edunt. Si uero etiã aſpritudinẽ percipiant, cibos qui
infarciuntur particulis, quas contingunt, aſſumunt. Vna enim eſt tunica ſibi ipſi cohęrens, & cõ-
tinua, quæ ſummo gulæ, ſummo aſperæ arteriæ: gulæ ẽt, atq; ipſi aſperæ arteriæ, intrinſecus prę
tenditur. Quòd ſi ex uictu, ac balneis oborta affectio non ſedetur in organis uocis, ad arteriacas
tranſeunt, per totũ hoc tempus cibis utentes, qui ex lacte, amylo, alica, ouis, & dulciariis libis cõ
ponuntur. Si uero per hæc non curentur, inuenta ſunt à medicis pharmaca ſub lingua tenenda,
inde etiam hypoglottides appellata. Sunt autem ea eiuſdem cũ arteriacis inflammationẽ arcen F
tibus facultatis, ex uino theræo, & gummi, ac tragacantha, & glycyrrhiza, cõpoſita, q̃ ut dixi, læ
uigant, ſimulq; remittunt aſperitates: quicquid uero reliqui eſt in partibus inflammationis, hoc
concoquunt, & *cito perſanant. Induſtrium porrò eſſe oportet, qui pharmacũ linguę ſubdit, quo
eo paulatim liqueſcente, ſummum aſperæ arteriæ id, quod in ipſum defluit, ſuſcipiat, renitendo
obórienti tuſſi. Obluctantes enim, ut ne tuſſiant, permittent quippiam ex pharmaco in arteriæ
ſummum, ipſamq; adeo arteriam demanare. At uero ſic curatos claram uocem habere impoſſi-
bile eſt, citra uſum pharmacorũ abſq; acrimonia extergentiũ, quale eſt ſaba freſa clixa, & ptiſa-
na, & ſemen lini torrefactum: huiuſmodi enim medium obtinent inter ea, q̃ media facultate ꝓ-
dita ſunt, & ea q̃ meatus obducunt pharmaca. Magis autẽ quã hæc abſtergunt, reſina terebinthi
na, thus, mel deſpumatum, ac amygdalę amaræ. Quemadmodũ etiã & his rurſus fortiora ſunt,
oroborũ farina, hormini ſemen, iridis, panacisq; ſemen. Cæterũ his oĩbus uina mollia, † & paſ-
ſum creticum, & theræũ, ac ſcybelites apta ſunt: & ad hæc haud ſcio, quomodo neglectum id, ꝙ
à Græcis in noſtra Aſia hepſema appellatur {Latini ſapã dicunt.} Verũ atticiſſantes ipſum ſiræũ
uocãt: Quẽadmodũ alii caricarũ decoctũ ſiræũ appellãdũ cẽſent, pugnantq; inter ſe, utrũ ipſorũ
ſiræum uocare oporteat. Eſt ſanè, & hoc ipſum ſiræum, quod pinguibus caricis in aqua decoctis G
fit, mediæ facultatis, quam lenem & citra acrimoniam extergentẽ appellauimus. Muſtum quidẽ
igitur coctum {hoc eſt ſapa ipſa,} leniſſimum pharmacum eſt, & maxime meatus oblinens: cari
carum autẽ decoctum magis diſcutit & exterget. Quemadmodũ igitur in præcedentibus dixi,
omnium ſimpliciũ medicamentorũ uires exquiſite noſſe oportet eum, qui compoſitũ quoddã
ſit facturus: atq; hic ipſe etiã ab alijs compoſitis recte utetur, & maxime ubi indiſcriminatim fue
rint conſcripta, quẽadmodũ plures arteriacæ habentur. Palam eſt etiã, quod hic ipſe iis, quæ cũ
diſcrimine prodita ſunt, rectius utetur. Etenim iuxta exactã rationẽ, in quantũ apparatus affe-
ctionũ trãſmutatẽ, tantũ etiam commodum ipſi pharmacũ permutare oportet: hoc ipſum uero
ſolus is, qui ſingulorum ſimplicium pharmacorum uim nouit, exacte præſtabit, ad primũ phar-
macum parũ quiddã ex ſequenti ordine apponẽdo. Velut exempli gratia, in laſſitudinibus inflã
matis cũ in ſummis ipſius aſperæ arteriæ muſculis fiũt, in principio q̃dẽ leniſſima edulia conue-
niunt, pharmaca uero meatus obducẽtia: Cõſiſtente aũt inflãmatione, parũ quid extergẽtiũ ad
dendũ eſt: deinde conſequenter amplius: deinde rurſus aliud illo præſtantius, quo paulatim cõ-
poſitio ad mediũ exterſorium perueniat, & rurſus ſecundum eundẽ modum ab hoc magis di-
ſcuſſorium, ac exterſorium: ita progreſſu ad uehemẽtiſſimum facto, ubi diutius uelut in ſcirrhũ H
indurata affectio in uocis organis perſtiterit. Primi itaq; ordinis eſt tragacantha, & gũmi, & ſa-
mius aſter, amylumq;, & ex alica, ac trago probe coctis ſorbitio. Quin & lac aptum eſt, & dulcia
rii panes, & oua ſorbilia, ac nuces pineæ, quas nunc omnes Græci ſtrobilos uocant, quõdã autẽ
apud Atticos coni uocabantur. Seſama etiam ex hoc genere ſunt. Ab his autem deinceps eſt bu
tyrũ, quod etiam butyros maſculino genere Græcis appellatur: & decoctum radicis dulcis ad
craſſitudinẽ attici mellis liquidi redactum. Atqui radicem dulcem, quam glycyrrhizam uocãt,
præſtat in primo tempore in aqua, uelut dixi, coctam, ad ſiræum ſiue ſapam ex muſto paratã ad
miſcere: ad paſſum item Creticum idem decoctum miſceri poteſt. Siue autem cum ſapa, ſiue cũ
paſſo Cretico fuerit permiſtum, rurſus poſt miſturam decoquendum eſt. Hæc * igitur in affectio
nibus inflammatis iuxta arteriam, eiusq; ſummum, commoda in principio ſunt, donec iuſtã ma-
tio moderata fiat: & præ omnibus à uini potu hoc tempore abſtinendũ. Cum uero moderatior
facta eſt inflãmatio, uinum dulce therçũ, aut ſcybelite bibere licet, aut ex noſtra Aſia caryinũ,
& deinde *therinum appellatum, deinde etiam dulce tmolite. Eo tempore etiam butyrum aptũ
eſt, & ſorbitio ex amygdalis, ſorbitio itẽ ex lacte, & melle diuti* coctis, amylo iniecto: & ſi amy
lum non adſit, ſiligine Romanis appellata iniecta. Manifeſtum eſt autem, quòd per huiuſmodi

victum

στιχίως .i. cito, eſt in impreſſis τελείως, id eſt perfecte, eſt in manuſcripto.

† Legitur in antiq. καὶ γλυκεῖς οἶνοι κωντιαῖς .i. dulcia, quale eſt creticum.

A.l.3.f.10.z.1 c.6.fol.z, 8.b

A.l.3.f.10.z.1 c 3. fol.263.f

A victum,inflammatio,tum pellicularum,tum muſculorum, circa arteriã eiuſq; ſummũ ſedatur.
Relinquitur aũt humiditas multa,ob quã impoſſibile eſt clarã uocẽ proferri. Quare trãſire tũc
cõuenit ab his eduliis ad oĩa ex melle cocta,& ad fabam freſam elixatã, & ptiſanã, ac braſſicã,
& porrum probè coctum. Pharmacorum porrò uſus idoneus eſt, quo tempore,aut inflãmatio,
aut aſpritudo præualeſcunt.eorũ,quæ ſub lingua detinentur,de quorum compoſitione dicam:
poſt hæc magis exterſoria, & reſiccantia damus: & deinde rurſus his ipſis adhuc magis exter-
ſoria,& magis reſiccantia,vſquequo ad ea,q̃ aliquid acredinis hñt perueniamus,ita ut ẽt in his
à moderatioribus initio facto, ad uehemẽtiora paulatim tranſeamus. Itaq; qualem formã eſſe
conueniat uictus,antea dictum eſt, quemadmodum etiam ſimpliciũ pharmacorum ſpecies eſt
relata.Cæterũ compoſita ex ipſis pharmaca multiformiter,alij iuxta,aliã ſymmetriã,& cõmẽ-
ſurationẽ conſcripſerunt.Et quibuſdã ſanè ex tribus,aut quatuor ſimplicibus cõpoſitum phar-
macum ſuffecit:quidam uerò in maiorem numerũ extenderunt.Et quidam, uelut dictũ eſt, ex
molliſſima,& leniſſima materia arteriacas cõfectiones cõpoſuerunt:alij uice uerſa ex acri,cali-
da,extergente,ac multũ reſiccante:ſunt & qui tertium genus medium inter ambo iſta fecerũt.
Poſt hos uerò,alij medij generis inter medium,& molliſſimũ,alij medij generis inter mediũ, &
B acerrimum:& iuxta eandẽ rurſus rationem,quidã magis,quidã minus,à mediis facultate phar
macis digreſſi,diuerſas cõpoſitiones fecerunt:Quibus oĩbus ſolus is rectè utetur,qui ſingulorũ
ſimplicium pharmacorum uires nouit:ipſe.n.ſciet,& ordinem pharmaci, & quanta diſtãtia ſit
à mediis digreſſum.Porrò eiuſmodi pharmaca ſcripſerunt ẽt qui ante Mantian,& Heraclidem,
& qui poſt hos,uixerũt:uerum multo pſtantiora à pdictis uiris tradita ſunt per libros,quos no-
bis reliquerunt,& in quibus medicamentariam artis partem auxerunt,partim ipſi cõponentes,
partim ab aliis compoſita tranſcribentes. Progreſſu uerò tpis, tum hæc, tum ẽt priora, exacta,
& longa experientia cognita,à uiris electa, & coaceruata ſunt, quorum iam ſæpe in hoc opere
mentionem fecimus:ſunt autem hi,Aſclepiades,Muſa,Andromacus,Heras,Crito,& Menecra-
tes:quin & multa alia pharmaca Archigenes,& Philippus ſcripſerunt: Vt nullo amplius ex uete
ribus opus habeamus:hi.n.omnia ab antiquioribus inuenta optimè, uelut dixi, tradiderunt.

De Arteriacis ab Andromacho deſcriptis. CAP. 2.

PLurimas arteriacas confectiones ſcripſit Andromachus, ut promptum ſit à debiliſſimis ad
fortiſſima paulatim per media tranſitu facto progredi,ſi quis ipſorum differentiã nouit: ip-
ſe enim Andromachus indiſcriminatus ipſas pdidit. Verùm ego diſcrimina apponã,in memo
C riam reuocatis iis,q̃ paulo ante dixi. Quòd enim circa ſimplicium pharmacorum tractatum p-
exercitatum eſſe oporteat eum,qui dicenda aſſequi uelit,ſæpe à me dictum eſt:citra.n. ſingulo-
rum ſimplicium exactã ac certam cognitionem impoſſibile eſt cognoſcere,ex quo ordine eiuſ-
dem generis medicamentorum compoſitum ſit,num ex molliſſimo,an uehementiſſimo,aut me
dio,aut alio aliquo inter hunc,& alios intermedio.

Primam itaq; Arteriacã confectionem nõ longè à principio libri, in quo affectionum corpo
ris internarum curationem tradit,hoc modo in hæc uerba ſcripſit. *Arteriaca,qua utor.* Thuris
drac.i.alij iiii.myrrhæ.ʒ.j.alij iiii.croci.ʒ.i.alij iiii.ſcyllę.ʒ.ii.paſſi cretici ſextar.iii.Scylla in paſ-
ſo coquitur,donec paſſum ſpiſſetur,deinde ſcylla abiecta,reliqua inſperguntur. Hoc pharmacũ
ſi ſcyllam non reciperet,inter exactè molliſſima numerandũ eſſet,utpote in tres paſſi cretici ſex
tarios,pauciſſimo thure,ac myrrha,& croco cõiectis,ut parũ abſit, quo minus totũ paſſum cre
ticũ exiſtat. Manifeſtum eſt aũt,ꝙ pharmacum hoc,eclecton hoc eſt delingibile,efficitur: uo-
cant aũt huiuſmodi etiam ſub fœminino genere eclectas,hoc eſt delingibiles,confectiones.

Conſequenter ad pſcriptã, alteram addidit Andromachus hoc modo. *Arteriace Diacodyon
i.ex capitibus papaueris.* Capita papaueris uiridia mille,& ducenta,mellis attici lib.*iiii.croci ci- *Aliter v.
D licii.ʒ.v.alii x.ſucci hypociſtidis.ʒ.x.acaciæ.ʒ.x. aquã pluuiã ad capita papaueris. Aqua quidẽ
pluuia additur,quò minus putredini obnoxiũ ſit pharmacũ: hẽt aũt & adſtringẽs quippiã in ſe
hæc aqua. Scopus eſt pdicto pharmaco cõcoquere affectionẽ circa arteriã, †qđ ſanè cõtinget,‡ † Al. quæcũque ea ſit.
per ſomnũ,& cõcoctoria cũ adſtringendi ui nõ adeo multa.Cæterum ſimplex pharmacũ ex pa
paueris capitibus,vt ego facere cõſueui,ſola capita hẽt in aquã coniecta:atq; ubi flaccida red-
dita fuerint,ipſa quidẽ proiicimus,aquã uerò ipſorũ ad ſolum mel atticũ admiſcemus, uſq; ad †*Vbi in codi.*
cõpagem delingibilis pharmaci facta coctura,qũo ſanè ego apparare conſueui.Quãtam autem *impreſſis Græ-*
copiam aquæ,itemq; mellis miſcere oporteat in huiuſmodi pharmacorum præparatione, in ſe *cis legitur*
quentibus dicam eo loco,†quo talia uerba ſcripturus ſum:‡ Confectio ex capitibus papaueris. *ἵνα γραφὰ ποιήσωμαι τούτων.*
Tertiam deinceps confectionẽ arteriacã Andromachus hanc prodidit. *Arteriace,qua vtor,* *Ant quibus habẽt*
Blaſti ad tabeſcentes valde bona. Nardi celticæ.ʒ.iiii.amomi.ʒ.viii. cinnamomi.ʒ.x. malabathri. *ἵνα προγραφὴν*
ʒ.iiii.nardi indicæ.ʒ.iii.floris iũci rotũdi odorati.ʒ.ii,caſiæ.ʒ.viii.thuris.ʒ.ui.myrrhæ.ʒ.i. coſti. *ποιήσωμαι τού-*
ʒ.iiii.fæcis vnguẽti malabathrini.ʒ.vi.ſucci glycyrrhizæ.ʒ.iii. ſucci mãdragoræ.ʒ.v. maſtiches *των,i. quo præ-*
chiæ.ʒ.iii.croci.ʒ.vi.Palmulas in uino mulſo,aut ptropo coqto: deinde in ipſũ decoctũ nuces *ſcriptionẽ, ſeu*
pineas.xx.coniicito,ac terito.Poſtea ex pharmaco ad nucis põticæ magnitudinẽ,aut paulo mi *titulum faciã*
nus,accipito:& ad aliquot dies cũ hoc decocto utitor:deinde ẽt ſimplici pharmaco utaris. Po- *talem.*

ſtea aũt ad duos, uel tres dies hiera ex aloe uteris, cochlearii mẽſura ex aqua in diẽ data. Vtere E pharmaco ẽt cũ lacte in iis,q arteria affecti ſunt,ad gargariſſandũ:& rurſus facto interſtitio,utere pharmaco fabæ ægyptiæ magnitudine.Cum uero fortis fuerit fluxio,opiũ & caſtoriũ in antidotum miſcemus,utriuſque parum quid:In his autẽ qui ſtomacho malè affecti ſunt,ea ipſa uitamus. Manifeſtum igitur ex ipſis uerbis,quæ ſcripſit Andromachus, quod in fluxionibus partiũ thoracis,& pulmonis,ac arteriæ,præſcripta confectio confuſæ eſt facultatis.Dixit enim ipſe,cũ fortis fuerit fluxio, opium & caſtorium in antidotum miſcemus, utriuſq; modicam partẽ,reſiccare nimirum fluxionem & ſanam reddere uolentes.Varium autem eſt pharmacũ, & ex multorum miſtura conſtans,ut ad omnes conueniat affectiones,quæ ẽt diuturnæ, & malignę exiſtũt, ac ægrè curabiles,etiam ſi ulcus ſit circa arteriam,aut eius ſummam extremitatẽ, laryngẽ Gręcis dictam,& multo magis ſi iuxta pulmonẽ.Talia enim fortibus adeo opus habent pharmacis; quo ad longius tempus ſufficere queant tabidam affectionẽ habentes. Cum enim obtigerit eis regio ſicca,& in conuenientis uictus pharmacorum uſu perſeuerarint, quam diutiſſime renitẽtur,conſuetas actiones moderate obeuntes.Hãc igitur confectionem non cenſuerim admiſcendam eſſe iis,quæ priuatim Arteriacæ appellantur. F

Quartam deinceps cõfectionem Andromachus,ſic ſcripſit. ¶ *Altera eiuſdem*. Blaſti uidelicet dicit,de quo circa pcedẽtẽ arteriacã ſcriptũ eſt,Arteriaca Blaſti qua utor. Cõpoſitionẽ aũt eius talẽ facit.Aloes ſextantẽ, croci vnc.i, maſtiches vnc.i. Palã eſt hoc pharmacũ ex eorũ numero eſſe,q̃ priuatim ſtercorũ eductiua appellãtur,una cũ hoc,ꝙ cõcoctoriũ quiddã habet crocus.At uero cum concoctorium dico,intelligere oportet eius affectionis, cuius gratia exhibetur.

Quintam ex ordine compoſitionem Andromachus talem ꝓdidit. *Confectio ſedans dolorem, eiuſdem*.Opii quadrantem,croci vnc.i,mirrhæ ſextantem,acaciæ uncię dimidium,ſucci radicis dulcis.ʒ.iiii.excipe melle.Hæc Andromachus. Verum ego non auide recipio eiuſmodi cõpoſitionem pharmacorum,ubi non oſtenditur affectio,in qua ea ſit urendum. Scimus etenim cõponendi ſedantia dolorũ ſcopũ,cum ſomnum uidelicet inducere uoluerimus, & uehementẽ dolorem ſtupefacere.Acaciæ autẽ miſtura uelut ad ulcus eſt, quemadmodũ radicis dulcis ſuccus ad lenienda exaſperata. Crocum autẽ & myrrham in compoſitiones dolorẽ leuantes miſcere plurimis placuit:uidentur enim ipſis omnes affectiones ſufficienter concoquere poſſe.

• Aliter ii. Sextam conſequenter confectionem Andromachus hoc modo ſcripſit. *Arteriace eiuſdem*. Thuris vnc.i,ſucci radicis dulcis vnc.i,myrrhæ.ʒ.iiii,tragacãthæ.ʒ.vi,nardi drac.•unã, amomi G ʒ.iiii,croci.ʒ.iiii.mellis attici,quod ſatis eſt. Non obſcurum eſt ẽt hanc ad reſpirationis organorum affectiones compoſitam eſſe ex concoctoriis,mitigatoriis,adſtringẽtibus,& extergẽtibus. Myrrha enim,& thus,& crocus,affectiones concoquunt.Radicis dulcis ſuccus exaſperata mitigat:idem etiam tragacãtha facit. Amomum fortiter reſiccat cũ modica adſtringendi facultate. Mel autem calfactoriam,& exterſoriam uim habet.

Septimã poſt relatas compoſitiones Andromachus ſcripſit ex multis ualde medicamẽtis cõſtantem,quæ omnes ferme facultates habent:nam & adſtringentia,& mordentia,& attenuãtia; & mitigantia,& læuigantia in ea cõtinentur:quin & ſoporifera uis, & diſcuſſoria, ac exterſoria in ipſa habẽtur.In quibus omnibus multifariã miſtis facultatibus communis ratio eſt,quemadmodum etiam antea dixi,ꝙ uidelicet quiſpiã ex omnibus pharmacũ quoddã cõponere uoluit; ſpe faciendi unum medicamentũ ad omnes eiuſdem generis affectiones cõmodũ. Verum ex ipſis aliqua quidem per experientiam cognita ſunt maligna,& propterea relicta: aliqua uero fœliciter pro ipſius componentis coniectura,efficacia euaſerunt,& ob id recepta.Quin & preparãdi ipſam modũ Andromachus adſcripſit,quanq̃ hoc facere alias non ſoleat.Quod uero ex pharmacis compoſita ſit,eas,quas dixi, facultates cõplectẽtibus, præſtat meminiſſe eos,q hos libros H in manus ſument:ſi tñ non promptã habeant memoriam,eo ſanè tempore quo huiuſmodi pharmaca diſcunt,ſextum & ſeptimum ac octauũ de ſimplicium pharmacorum facultate librum legant:in illis enim omnem pharmacorum materiã conſcripſi,qua radices,& folia,& flores, & ſemina,& fructus,& liquores,& ſucci omnium ex terra naſcentium plantarũ exiſtunt.His itaque præmiſſis iam animum ad ea, quę Andromachus de hoc medicamento ſcripſit aduerte. *Arteriaca,qua utor*. Radices filicis craſſiſſimæ lauantur donec puriſſimæ fiant, & omne terreum deponant: deinde per diem unum perfrigerantur, & in fruſta magnitudinis trium digitorũ ſecta conquaſſantur:atque ex eis libræ.x.in ollã† emerco luto oblitã,aquæ dulcis ſextarios decẽ cõplectentẽ,iniiciuntur,& ad dimidias,hoc eſt,ut ſextarii v.reliqui fiant,coquuntur: exprimuntẽ, & liquor quidem in duplũ uas diffunditur,& aromata craſſa,ac integris partibus addũtur:nardi indicæ.ʒ.iiii,cinnamomi.ʒ.vi,radicis dulcis.ʒ.vi,caſiæ.ʒ.iiii,rhei põtici.ʒ.iiii, balauſtii. ʒ. vi: roſarũ ſiccarum drac.iiii, alii vi.Hæc ſimiliter ad dimidias coquuntur,ac exprimuntur:& ad decoctum,mellis attici ſextarius unus additur:ſit autem mel præcoctum,& in duplici uaſe priuatim ſpiſſatum,uſquequo manus non inquinet: adiiciuntur & terebinthinæ pellucidæ drac. tres, chalbani drach.ii,croci drach.v,ſucci hyoſcyami drac.i,ſucci hypociſtidis drac.i, mandragoræ ſucci oboli iii,piperis albi drach.•octo.

† *Quid ſit interpretis lutum emercum, non cõſtat, niſi margam pinguis terræ ſpeciem intelligat. Sed græce eſt χύτραν ἐγκεκαυμένην. ollam innouatam. quaſi dicas ollam nouã hic præcipi ſumendam. Suſpicari etiã licet cum doctiſſ. Vlyſſe Aldrouando ueram lectionẽ eſſe, aut ἐγκεκονιαμένην, calce illinitam, aut, quod magis hoc loco probarem, ἐγκεχρισμένην, picatã. fuiſſe enim ueteribus morem pice calceue interiorem ollæ ſuperficiem linire, necnon uſus illinire non eſt obſcurum.*

Octauam

A Octauam deinceps confectionē ſcripſit, ſumma facultatis ipſius indicata, quod ipſum in omnibus feciſſe oportuit. Habet autem ſic. ¶ *Arteriace laudata Mithridatis, ad thoracis collectiones, ſubpurgat & læuigat.* Irionis torrefacti. ʒ.xx: in quibuſdam exemplaribus fabæ freſæ ſcriptū eſt: ſunt aūt ambo exterſoriæ potentiæ. Seminis lini toſti. ʒ.xx: & hoc exterſoriā uim habet. Nucis. pineæ. ʒ.xx: hæ leuigandi uim habēt. Vuæ paſſæ exacinatæ. ʒ.iiii: & hæc ob id, ꝙ modicè ſubadſtringat, ſimulq; cōmodus corpori cibus ſit, merito admiſta eſt: habet autē & paſſi facultatē, qualem in quarto de ſimplicium pharmacorum uiribus indicauimus. Croci obol.ii: minimum quid ex croco coniecit, qui pharmacū compoſuit, ut propè nihil ſit aliorū proportione: diximus de croco, eum concoquendi uim habere una cum adſtrictione: dictum eſt ēr ꝙ adſtrictio corpora cogit, conſtringit, & corroborat. Adiecit autē etiā mellis † heminas iiii, ꝫ à uino dulci ac ſapa digreſſus: uult.n. hoc modo præparatū pharmacū uelut præfatus eſt, in pectore hærentes collectiones depurgare: cæterū in huiuſmodi pharmacis ea, quæ craſſos ſuccos habent, impediūt repurgarionē. His admiſcuit tragacanthæ. ʒ.iiii: quod pharmacū læuigat exaſperata: prædictū eſt autē, quòd uult hoc propoſitum medicamentum repurgare, & leuigare ea, quæ iuxta thoracē hærēt: ſcopus.n. huiuſmodi eſt, attenuare, & abſtergere, ac ad eductionē ſuperne aptas facere col- †Cod. tū impreſſi græci habent, quartam partē heminæ.
B lectiones in thorace: uerum ſedandi doloris gratia, & ne nimiū tuſſiant partes exaſperatæ, læuigantia apponunrur Maximum hoc eſt, atq; ipſius per omnia meminiſſe oportet, nimirum quòd ſæpe unus ſcopus ſit, in quem pharmacum componitur: ne uero hoc ipſum aliquo modo offendat, utraque miſcentur, primum utilitatis ſcopum nequaquam habentia.

Nonā arteriacen poſt has Andromachus his uerbis tradidit. ¶ *Arteriace Marini.* Croci vnc.i, gummi ſextantem, tragacanrhæ vnc.i, mellis attici ſextariū i: coquito donec, cū diffundir, nō inquinet. Hoc pharmacum medium eſt facultate: eſſetq; exacte mitigatoriū, ac dolorē ſedans, ſi neque crocum haberet, neque mellis ſextarium, ſed pro ipſo thæreum uinum creticū: aut ſapā ex muſto cocto factam, quam nos Aſiani, ut dixi, hepſema appellamus. Verum hoc loco importune inter relata fortia pharmaca locarum eſt, utpote quæ ſuppuratis & tabeſcentibus conueniunt.

Decimam conſequenter recēſet, quæ inter exacte læuiſſimā, ac mediam, qualē ſane eſſe dixi præcedentē, intermedia eſt. Ex gummi igitur hanc, & paſſo cretico, ac aqua componit, melle ēt admiſto: & gummi quidem iniicit beſſem, paſſi ſextarium unum, mellis libram unā, diſſoluere cū aqua iubens ipſum gummi, copia eius non expreſſa. Itaq; ob gummi, & paſſum, & aquā, penitus nihil exterſoriū habet: ob mel uero, à leuiſſimo & læuigāte eſt digreſſa: ſcimus enim exter-
C ſoriū eſſe mel. Coqui autē ſuper prunas oportere ipſum dixit, hoc eſt ad mollem, & nō fumantē ignē Melius uero feciſſet, ſi etiā ad alias omnes hoc adſcripſiſſet. Ego itaq; ſic ipſum ꝑparo, & neque ad prunas adhuc ardentes cocturā facio, ne uidelicet inde quid acre, & fumoſum ſublatum, acrimoniā non neceſſariā medicamento ipſi affricet. Mellis quidē acredinē toleramus, quanq̄ ea nō ſit uehemens, propter aliam ipſius utilitatem, uerū fumi nulla eſt utilitas. Quare fugiēdus eſt fumus, inquantū poſſibile eſt, circa omnium huiuſmodi pharmacorum pręparationem. Pręſtat autem, & in ijs, quæ meatus obducunt, lignis fumum non ædentibus uti.

Vndecimam confectionem ſic pro didit. ¶ *Arteriaca alia bona.* Cinnamomi, thuris utriuſque vnc.i, ſucci radicis dulcis vnc.i, myrrhæ. ʒ.iiii, tragacāthæ. ʒ.*ſex, nardi indicæ. ʒ.iiii, amomi. ʒ.iiii, croci. ʒ.i: melle attico excipe. Recte dixit bonā hāc arteriacem eſſe, uerū deeſt ſermoni, ad quas affectiones bona ſit: dictū enim in principio eſt, & per uociferationē, & per diſtillationē læſi arteriam, ampliusq; propter ulcus & inflammationem obduratam. Hæc autē confectio quā nunc Andromachus deſcripſit, etiam ad tabidos aptum pharmacum eſt, & ſimpliciter omnes inueteratas thoracis, ac pulmonis affectiones. Cinnamomi etenin natura tenuiū partiū, & reſiccatoria etiā induratas affectiones ſanare pōt. Ab eo proximū locū amomi facultas habet, ſimulq; ‡Aliter iij.
D adſtringens quippiā habet. Verum ob horū actionē uehemētem rationabiliter admiſta ſunt, thus, & radicis dulcis ſucc⁹, & tragacātha, pharmaca exaſperata lenire à natura apta. De croco & myrrha ſæpe dixim⁹, eſſe uidelicet cōcoctoria, & modice reſiccatoria huiuſmodi affectionū.

Al. 5. ſu. 2. 2. a fol. 153. e Duodecimā arteriacā Andromachus, hoc modo ſcripſit. *Alia ex libris *Galli ad arteriā affectā, ulcera pulmonis, puris & ſanguinis reiectiones, & fluxiones in thoracē, & ad ea, quæ ægre educi poſſunt, uehementer efficax.* Reſinæ terebinthinæ. ʒ.iiii, croci *cilicii. ʒ.iiii, thuris. ʒ.iiii. myrrhæ troglodyticæ. ʒ.iiii, cinnamomi. ʒ.iiii. amomi. ʒ.iii, nucis pineę drac.iiii, radicis dulcis eiecta medulla. ʒ.iiii, nardi ſyriacæ. ʒ.ii, & dimidiā, caſiæ nigræ. ʒ.ii, tragacāthæ. ʒ.iii, palmularū ſyriacarū carnis drac.iii, aſteris ſamij. ʒ.iiii, chalbani puri obol.iiii: coſti. ʒ.iiii, alii. ʒ.i: mellis attici heminas iiii. Mel & reſina in duplo uaſe coquūtur, atq; ubi ſpiſſari cœperint, chalbanum miſcetur, donec nō inquinent: deinde refrigeratis reliqua trita admiſce, & ſic utere. Recte fecit in hoc pharmaco, tū quòd ad quas affectiones conueniat, tum quod quomodo præparare ipſum oporteat, adſcripſit. Ratio autem compoſitionis ex ſuperioribus conſtat. *Al. coryci.

Decimamtertiam arteriacē Andromachus bis uerbis tradidit. ¶ *Arteriaca Galli, eadem etiam antidotus eſt ad eadem efficax.* Nardi ſyriacæ. ʒ.iiii, myrrhæ. ʒ.iiii, croci. ʒ.*quatuor: coſti. ʒ.iiii, alii drachmā unā: piperis albi grana xxx, radicis dulcis drachmā unam, nuces pineas centū, ſtyra- *Aliter ij.

cis drac.l.tragacanthæ.ʒ.i.cinnamomi drac.l.amomi.ʒ.i.thuris.ʒ.i.obol.iiii.caſiæ fiſtulæ.ʒ.i.ba E
lauſtii drach.tres, obol.iii. mellis attici,aut paſſi cretici heminas duas. Paſſum in duplo uaſculo
coquitur ad ſpiſſitudinem mellis,atq; ita ad arida trita affunditur: tragacantha autem,& ſtyrax
per diem antea in ſufficiente protropo macerantur,& ita ad reliqua admiſcentur: reponitur py
xide argentea,aut uitrea. Rectè fecit & hic, quòd tum ea,quæ promittit hoc pharmacum,tum quo
modo præparatur,adſcripſit. Ego uerò propterea omnes ab ipſo deſcriptas arteriacas appoſui,
ne quis alium ſcriptorem requirere cogatur: omne enim facultatum genus in ipſis continetur,
mollium,fortium,ac mediorum.

Decimaquarta arteriaca eius eſt,de qua ſic prodit. *Arteriaca ex libris Aphrodæ, Moſchionis.
Eſt eius facultas non modicè medias tranſgreſſa ad fortes. Habet enim ſecandi, & attenuandi, ac calfa-
ciendi ex multis pharmacis,quibus etiam lenta quædam admiſſa ſunt ob eam,quam dixi cauſam.* Com-
poſitio eius hæc eſt: Rubricæ lemniæ,thuris,myrrhæ,nardi,amomi,caſiæ ruſæ,croci,iridis illy-
ricæ,floris iunci odorati,ſingulorum ʒ.ii.cinnamomi.ʒ.iiii.reſinæ terebinthinæ.ʒ.iiii.floris ro-
ſarum.ʒ.iiii.opobalſami.ʒ.ii.mellis heminam unā, aut paſſi cretici heminæ dimidiū,ampliusq;
quartam eius partem: liquorem & reſinam,donec fulua reddātur, coquito,deinde ab igne abla
tis reliqua addito,ac conquaſſato. Datur in thoracis, & arteriæ affectionibus fabæ græcæ ma- F
gnitudine,cum aqua,quarta heminæ parte: reliquis forma eclegmatis delingendum.

Decimamquintam arteriacā,ſic ſcripſit. *Arteriace ad Gutturis,ſiue arteriæ aſpritudinem,uocem
interceptam, & ſanguinem reiectantes, qua utor. Ex libris Apollonij, & Alcimionis.* Tragacanthæ
† *Aliter iiij.* ʒ.vi.†gūmi.ʒ.vi.thuris.ʒ.i. obol.j.myrrhæ.ʒ.i.obol ii.croci.ʒ.i.obol.ii. ſucci radicis dulcis. ʒ.i.
* Aliter ij. obol.iii.aut radicis ſeſquidrac.piperis albi grana xxv.palmularū pinguiū carnis.ʒ.iii.alii palmu
* Aliter.ʒ.v. & aliter.ʒ.ij. las.v.aut tres hūt. Tragacanthā paſſo maceratā,ac tritā reliquis aridis tritis cōmitte, ex eiſque
oībus catapotia fabæ magnitudine effice,ſub linguaq; tenēda exhibe. Huiuſmodi cōfectiones
hypoglottidas medici,ab eo,quòd ſub linguā dantur,appellant: iubentq; id, quòd à diſſoluto phar-
maco defluit, ſenſim in aſperæ arteriæ ſummum excipere, obnitendo ſimul ne tuſſis excitetur.

Decimaſexta ex ordine, ſic ſcripta eſt. *Arteriace delingibilis ad omnes internas affectiones,
maximè tabeſcentes,& ſuppuratos,ad Hydropas incipientes,tuſſes ueteres. Datur per diem,& noctem,
cochlearij menſura.* Succi ſcyllæ ſextarios iiii.paſſi cretici ſextar.iii.uini falerni ſextar.viii. mellis
attici ſextar.iii.myrrhę trientē,croci ſextantē,thuris ſextantem,ariſtolochiæ dactylitidis minā
† Al ſextantē. unā,& dimidiā,glycyrrhizæ minam.j.radicis eryngii ſextantē,caſiæ unc.j.nardi celticæ† vnc.
† Al.ſextantem. j.‡xylobalſami*beſſem. Ariſtolochiam,eryngium, glycyrrhizā,xylobalſamum, caſiā,nardū,in G
craſſas partes contuſa in uini ſextariis viii.macerato ad triduum: deinde ad lentum ignē ad ter
tias coquito,atq; ita exprimito: & recremētis abiectis,paſſum,mel,& ſcyllæ ſuccum cōmittito,
& ad mellis craſſitudinē coquito. Crocum uerò,thus,& myrrham cū uino terito: atq; ubi opti-
mè habuerit pharmacum,addito: & ubi modicè fuerint liquata,ab igne tollito, & repoſitis uti-
tor. Rectè facit & hic Andromachus, quòd quæ promittit,& quomodo præparetur,adſcripſit.

Decimaſeptima cōfectio talis ab eo traditur. *Arteriaca alia,ut Heraclides Tarentinus.* Suc-
ci ſcyllæ ſextarios iii.paſſi cretici ſextar.iii.mellis attici heminam.j.croci trientem,alij ſextantē:
* Aliter vnc.j. myrrhæ quadrantem,tragacanthæ unc.i.ſucci radicis dulcis*ſextantē,thuris vnc.i.opobalſami
ſexuncem: utere præparato. Iuxta hanc confectionē,neq; quæ promittat, neq; quomodo præpare
tur,tradidit,tanquam iam ante ſententiam ipſius legētes intelligere queant. Ex eo enim, quod
dicit: Alia Arteriaca,ſimilia præſcriptæ ipſam promittere,nos intelligere conuenit. Præparatio-
nem autem ex antea relatis computare oportet.

Decimaoctaua confectio,ſic tradita eſt. *Arteriaca ex libris Perigenis,ad omnes arteriæ affectus,*
† *Aliter iiij.* Croci unc.i.uuæ paſſæ exacinatæ.ʒ.i.†amygdalarū.ʒ.viii.myrrhæ obol.iiii.tragacanthæ.ʒ.iiii.
piperis albi obol.iiii.mel coctū. Vua paſſa torretur,amygdalæ excorticant: tragacātha in aqua H
maceratur per diē unū, & teritur,ac reliquis admiſcetur. Et hic rectè ab eo factum,eo, quòd tū pro-
miſſionem,tum cōpoſitionem eius adiecit. Cæterùm mediæ facultatis pharmacū exiſtit, quare
ad omnes affectus ipſum commodum eſſe ait: eſt enim mediorum pharmacorum natura talis.
Vnde etiam ipſis mediis affectionibus propriè,& primariò conuenit: iis uerò,qui mollibus,aut
fortibus opus habent,neque emolumentum,neque detrimentum magnum affert.

Vltimam omniū arteriacam,hoc modo deſcripſit. Vini multi ueteris ſextarios iii.ad unū de-
coquito: deinde nucum pinearum toſtarum heminā adiicito,piperis albi ſextantem: ac utitor.
Eſſet ſanè hoc pharmacum ex molliſſimis,ſi non piper acceſſiſſet: hoc verò addito,ad mediam
facultatem peruenit: propterea etiam eiuſdem generis cum præſcripto eſſe ratus, ſubſcripſit.

Arteriaca à Critone conſcripta quatuor numero.

Ex arteriacis à Critone cōſcriptis quatuor produxiſſe ſuffecerit. De prima ſcribit in hęc uer-
ba. *Ad uocem interceptam ob contentionem.* Ficum & eryngiū probè coquito,& ad decoctū gum
mi miſceto,ut melle durior cōfectio fiat: dato ad noctem. Facit & ammoniacum. Ob id ſanè
pharmaci huius mentionem feci, quòd in principio apta eſt hæc præſcripta confectio,ſi per eryn-
gium præparetur: ammoniacum autem inueteratis commodū,forte enim pharmacum exiſtit.

A Non rectè igitur Crito fecit, quod cum moderato fortiſſimum pharmacũ indiſcriminatim tradidit:
ſi enim ab uſu duri immutaueris, nõ ſolum nihil iuueris, ſed etiam lædes hominem. Alterã arte-
riacam ſcripſit Crito mediam facultate, concoctoriam & lenem his uerbis. ¶ *Alba faciens maxi-
me ad Phonaſcos, & aſperam arteriam, & tuſſis irritationes, dolorem aurium, ulcera in auribus, ac puden
do. Concoquit etiam deſtillationes.* Thuris obol. iiii, myrrhæ. ʒ. ii. paſſi cyathos iii: paſſum ad mel-
lis ſpiſſitudinẽ decoquito, deinde myrrhã & thus trita cũ paſſo ſemicocto ablato, adiicito. Facit
etiã ad dyſentericos, cœliacos. Quidam croci etiã drachmam addunt, & fit auribus cõmoda, at
que oculis inflãmatis. Hęc Crito perſpicuè & probè ſcripſit: neq; opus eſt me eiuſmodi pharma
corum expoſitionem apponere, ut qui ſæpe iã de his dixerim. Porrò alias duas prædictæ quidẽ
ſimiles, uerum moderatiori facultate & ſimpliciſſimas ſic ſcripſit. ¶ *Eclegma Fauſtianum appella-
tum.* Vini falerni ſextariũ i, mellis attici lib. i: in duplici uaſe coquito, rutæ ramulo agitando. Al-
terum pharmacum tale eſt. ¶ *Eclegma ex uino ſcybelite quo utimur.* Vini ſcybelitis ſextarium i.
gummi quadrantem, mellis dodrantẽ: coquito in duplici uaſculo, gummi prius macero, ac diſſo
luto. Hoc ſolũ loco appoſuit in duplici uaſculo, hoc eſt diplomate, cocturã fieri debere. Rectiſ-
ſimè autẽ fecerit, qui omnes arteriacas, quæ mitigatoriam, cõcoctoriam, & lenitoriã uim habe-
B re prædicant, in duplo uaſe coxerit, quod diploma Græcis uocatur, quomodo ſanè unguentarii
unguenta præparant: nimirum calidam aquam in magnum quendam lebetem infundentes: ac
poſtea uaſculum, quod pharmacum coquẽdum in ſe habet, imponentes: & ſic præuſtas prunas,
aut ligna fumum non ædentia ſuccendentes.

Confectio Diacodyon, id eſt ex capitibus papaueris, iuxta ueterum traditionem.

Quin & circa huius compoſitionem ueteribus indiſcreta diſcordia fuit. Quidã enim ex ipſis
ad capita papaueris cxx, aq. ſextarios. xx. infundendos cenſent, ut quælibet ſextarii mẽſura ſex
papaueris capita recipiat. Quidam uero in lxxx. ſextarios octingenta papaueris capita iniiciũt,
ut ſinguli ſextarii capita x. accipiant. Quidã ita temperauerunt, ut ſextario uni. viii. capita tribue
rentur. Quidam autẽ haud ſcio qua ratione, in aquæ ſextarios tres, capita papaueris lxxx. conii
ciunt. Alii capita cxx. in eoſdem tres ſextarios addunt: uerum mihi uidetur ualde pauca aqua
eſſe, ad tantam copiam capitum.

Confectio ex capitibus papaueris, Andromachi.

Andromachus igitur, uelut ſupra in arteriacis præſcriptum eſt, alteram ex ipſis præparans ſic
ſcripſit: Capita papaueris uiridia mille ducenta. deinde ad finem: aquam pluuiam. non apponẽs
C aquæ quantitatem.

Confectio ex capitibus papaueris, Critonis.

Crito uero ſic. *Confectio ex capitibus papaueris, ſimplex.* Capita papaueris agreſtis octingenta,
aquæ ſextarios lxxx: coquito ad tertias, atq; expreſſis addito mellis lib. x. Si uero uariã efficere
uelis, adde croci, myrrhæ, ſucci hypociſtidis, ſingulorum. ʒ. xii: thuris. ʒ. vi, acaciæ. ʒ. xii. Rectè
uidetur mihi ad ſingulos ſextarios capita x. coniicere: ita enim contingit, cũ ſcribat ipſe, capita
octingenta in aquæ ſextarios lxxx indendos eſſe. Et ego ſanè hoc modo præparo, non apponẽs,
neque crocum, neque myrrham, neque aliud quicquam: optima eſt enim ſimpliciſſima.

Confectio ex capitibus papaueris, Heræ.

At uero Heras ad capita cxx, aquæ pluuię ſextarios iii. infundit, modicã omnino quantitatẽ:
tametſi in quibuſdam exemplaribus non numerus capitũ papaueris cxx. ſcriptus ſit, ſed põdus
totidem drachmarum. Adſcribam autem totam ipſius dictionem ſic habentẽ. Capita papaueris
uiridia cxx. in uas coniicito: & affuſis aquæ pluuiæ ſextariis tribus, ad triduũ madeſcere ſinito,
deinde ad tertias coquito: & ablata ab igne exprimito, ac colato, admiſtoq; mellis ſextario, in
duplici uaſe coquito: atq; ubi ſpiſſari cœperit, acaciæ rufæ. ʒ. i, ſucci hypociſtidis. ʒ. i, adiicito.
D Cæterum cum ipſa capita coxerit in aqua, croci. ʒ. i, linteolo illigatam ſimul coqui permittito.
Quidã. n. myrrhæ. ʒ. i, addunt, ipſaq; cũ modico paſſo terunt, atq; ita indunt: ac ſimul coquũt,
donec aliquãtulum fuerit confectio inſpiſſata. Quòd ſi tamen non medicamentariã cõfectionẽ
facere uelis, cum capitum decocto ad tertias redacto mel coques, reliquis non adiectis.

Confectio ex capitibus papaueris, Damocratis.

Hoc pharmachum primum à Themiſone præparatũ eſt, inquit Damocrates in libro, Damo-
A l. 5. ſu. 1. c. fol. 6 139. d cratis Philiatrus, {hoc eſt rerum medicarum ſtudioſus,} inſcripto. Scimus autem ex uerſibus eũ
conſtare. Aiunt Themiſonem hoc pharmacum primum præparaſſe ad tuſſes humidas, dolorem
arteriæ, & gulæ, ſpecies fluxionum ſimpliciter omnium, quæ circa thoracẽ conſiſtunt, & ad uigi
lias, quarum ſanè illę exiſtunt cauſę.

Papaueris, quod nominant ipſi agricolæ
Agreſtis (nam ſpontaneum eſt, nec conſeritur)
Capita uirentia & recentia, integra,
Semen rubens, nondum nigrum gerentia,
Centena bisq; dena magnitudinis
Mediocris, in nouam ollulam ore amplo indito.

Infunde tres pluuia de aqua ſextarios: E
Macerato in his totam diem noctem ſimul:
Dein coquito lento igne,ac diutiuſculè, &
Omnem liquorem expreſſum in ollulam excipe,
Et mellis attici libras tres addito.
Decoquito rurſus leniorem ad flammulam.
Dum non liquentis mellis inſtar duruerit.
Mox frigefacta in uitreum uas condito.
Sic nos quidem. At Themiſon,prior qui prodidit
Vſum,addidit myrrham,acaciam,& rubens crocum,&
Hypociſtidis ſuccum. Aſt ea obſoleta iam,
Simplex enim parata commodiſſima eſt,
Iucunda ualde, lenis atq; uiribus.
Ex hac datur myſtri minuti quantitas,
Aliquando plus ſub noctem,& ad diem minus,
Vt hanc in ore quis breui ſic detineat, F
Iuſſus liquentem ſenſim ita ut poſt deuoret.
Quod ſi uoles aluum morandi gratia,&
Siſtatur ut pulmonis,& ſtomachi fluor,
Eruptioq; ſanguinis ſeptum ſupra,
† Patarice Facere, † eupatoricæ,aut tu potius hinc ponticæ
Addes rhois ſucci ſimul drachmas duas,
Tantundem, & acaciæ bonæ, non ueteris:
Auferre iam uolens ab igne pharmacum,
Diluta paſſo ambo hæc ſimul confundito,
Paulatim adhuc in ollula feruentibus,
Quò feruecant parum ſimul:mox uaſculo
Refrigerata indantur inde uitreo.

Confectio ex capitibus papaueris, Sorani.

Soranus porrò ita præparandam cenſet. Capitũ papaueris numero cl,aquæ ſextar.xx,in lebetem nouũ cõiecta ad dimidias coquito:& reiectis capitibus,mellis ſextar.ii.addito:poſtea uerò G myrrhæ,croci,hypociſtidis,& acaciæ ſucci,ſingulorũ drach.i.obolos tres,linteolo illigato: & in ollam ſiue lebetẽ ſuſpendito,quo ſimul cum melle coquantur: poſtq̃ uero craſſeſcere inceperit, faſciculum colligatum tollito,& in mortarium coniectum cũ paſſi cyathis iii.terito:indeq; in lebetem coniectum,lente ſimul donec ſpiſſetur,coquito. Verum mitior eſt confectio quæ ex ſolo melle & capitum papaueris cremore conſtat. Efficacior autem redditur,ſi in faſciculum linteoli pro adſtringentibus melilotum,& radicem dulcem addideris.

Confectio ex capitibus papaueris, Galeni.

Cæterum uelut ego compono confectionem ex papaueris capitibus, ita ea utendum cẽſeo. Etenim cum de prædictis confectionibus experimentũ ſumpſerim,pręſtãtior ea uiſa eſt,in qua ad unũ aquæ ſextariũ capita decem iniiciuntur,quemadmodũ Crito ſcripſit: aut ad duos ſextãrios quindecim capita,uelut Soranus: in medio autẽ horum amborũ terminorum eſt, ubi octo aut nouem capita in unum ſextarium coniiciamus. Præmacero * autem ea non ad triduũ, uelut Heras,ſed neq; ſtatim ablatas coquo, ſed ſi quidem humidiora & molliora fuerint, ad unũ diẽ. Al.3.ſ.10.t.3. c.3.fol.263. Accipienda eſt autẽ in omnibus huiuſmodi ſermonibus etiam nox: quemadmodum & annum dierũ ccclxv eſſe ſolemus dicere. Si uero duriora & ſicciora ſint, etiã longiori tempore ipſa ma- H cero: præſtat autem accipere nondum indurata. Manifeſtum uero, ꝙ etiã ualde mollia abiiciẽda *Al.multum. ſint: ſicciora enim exiguum ſuccũ habent: humectiora uero * craſſum quidem, ſed crudũ adhuc & aquoſum ac debilẽ: quapropter ex humidis,ac paluſtribus locis accepta fugienda ſunt. At uero numerũ quẽ dixi inijci oportere iuxta proportionẽ aquæ, de mediocribus intelligere oportet. Cum enim quædam maiora moderatis,quædam minora exiſtant,quædã uero inter hæc media,quemadmodum ut plurimum eſſe ſolent,ex his prædictum numerum ad ſextariũ coniicere oportet. Terminus aĩt coctur ę ſit nõ ut tertia,aut quarta, aut aliqua talis pars aquę fiat reliqua, uerum ubi primum in totũ flaccida fuerint facta: ſuccũ enim ipſorum exprimere uolumus,hoc uero ſufficienter continget ipſis flaccidis factis: ſuperuacuum igitur diutius coquere. Cæterum mellis dimidiam menſuram huic ſucco admiſcendam cenſeo, & coquendã ſimul ad lentũ ignẽ ad compagem attici mellis. Verum in aqua pluuia quidam capitum cocturã fecerunt, ne uidelicet ipſa ad aliam putredinoſam qualitatem tranſmutetur: tibi uero etiã fontana ſufficiet, pluuia non præſente: ſatis eſt & ipſam mundam eſſe,& omnis miſturæ exortem, ob quam rem ea, q̃ per plumbeos canales deriuatur, fugienda erit, limus enim quidã ex plumbo in ea continetur. Vnde etiam qui aquæ eiuſmodi fæcem combibunt, dyſenterici euadunt.

A *De uſu confectionis ex papaueris capitibus.*

Vſus eius eſt in iis qui ſomno opus habēt, quibus etiã ex opio cõſtantia ſæpe exhibere cogimur. Opus habent maxime huiuſmodi pharmacis ii, quibus tenuis fluxus à capite ad aſperã arteriã deſtillat, nõ permittēs dormire ob cõſequentem tuſſim. In talibus ego etiam ex ſapa pharmaci confectionē parare ſoleo. Dictum aũt à me antea eſt ſapam, id eſt hepſema, à nobis appellari muſtum coctum, quod etiam ſiræum quidam medici uocant. Sufficiens coctura eius ad huiuſmodi eſt, ubi capita papaueris ad medietatem aquę fuerint decocta. Quin & per paſſum, aut thæreum Creticum, melius eſt quàm per mel coctutã fieri, ubi fluxus ualde tenuis extiterit: ſcimus enim attenuantis facultatis mel eſſe: fugiendum igitur tunc, tenues enim fluxiones auget. Miſcenda etiam huiuſmodi pharmaco, dum coquitur, radix dulcis, quo ſimul coquatur: ubi uero hæc non adſit, ſuccus qui ex Creta apportatur. Si uero circa pulmonem conſiſtat copia fluoris à capite delati, confectio ex melle melior eſt. Quemadmodum enim ſomno opus habentibus, ea quæ ex ſapa conſtat: ſic reiectatione per ſputũ indigentibus, ea quæ ex melle fit, commodior exiſtit. Contra urgenti igitur renitendo, ubi in ſomnum uertitur æger, aut quod ex melle conſtat, aut quo citra hoc apparatum eſt, pharmacum exhibebis: aliquando etiam ambobus
B permiſtis, ſcopum habens ipſum urgens, circa miſturam, ex utro amplius coniicere oporteat: appello autem urgens, id quod maiori auxilio opus habet. Datur commoderata menſura duorum cochleariorum ſatis magnorum copia. Augebis autem, & minues hanc copiam ad magnitudinem corporis, cui exhibiturus es, reſpiciens item ad ætatem, & anni horam, ac regionem: in omnibus enim his, frigidioribus minimum dabis, calidioribus amplius. Quòd uero etiã multitudinis, ac qualitatis ipſius deſtillationis reſpectu, aut plus, aut minus dabis, manifeſtũ exiſtit: commune enim hoc in omnibus auxiliis eſt. Suffecerant equidem præſcriptæ arteriacæ, uerum apponere amplius mihi uiſum etiam eas, quæ Aſclepiades in ſecundo Interiorum ſcripſit. Aliquæ enim ex eis penitus eædem ſunt: quædam præſcriptis ualde uicinæ, ut & ex eo certitudo deſcriptionum confirmetur. Quin ultra hæc præparandi, & utendi modus, diligentius ab ipſo Aſclepiade traditus eſt.

Arteriaca ab Aſclepiade conſcripta in ſecundo internorum, quæ Mnaſoni inſcribit. Antonij muſa, ad uocem interceptam.

¶ Braſſicæ uiridis cauliculos depuratos manducandos præbe, & quod inſtar paleарũ exuccum eſt, expuere iube, ſuccum uero deglutire. *Alia.* Braſſicæ ſuccum, cum melle coctũ delingendum
C exhibe: auxiliatur confeſtim. *Alia.* Succi eryngii in aqua cocti heminas duas excipito, & ſucci ficuũ in aqua coctatum tantundem: his adde gummi ſubtiliſſime diſſoluti drach. viii: coquito diligenter ad arteriacæ ſpiſſitudinē, & inde cubitum ituris ad cyathi menſuram delingendum prębe. ¶ *Alia arteriaca Charixenis, facit ad ſonum uocis fractum, deſtillationes in arteriam, uocem interceptam, & raucoſam, ad interceptiones uocis ex diſtenſione.* Croci drach. ii, ſucci cyrenaici drach. i, mellis attici cyath. vi: mel coquito, & ubi ſpiſſatum fuerit, reliquis admiſceto: ac utitor uelut dictũ eſt, pilulis inde formatis, quæ ſub lingua detineantur. *Alia.* Galbani drac. ſex, piperis. ʒ. i, nitri. ʒ. i, mellis attici cyatos ſex; galbanũ, & mel coquito, & denſata reliquis unito: utitor ut dictũ eſt. *Alia ad exulceratã arteriam Charixenis. Facit Phonaſcis ante, et poſt certamen data. Facit ad oculorum dolores forinſecus impoſita, lana ex ea madefacta. Facit & ad internas affectiones linctu accepta.* Gummi, tragacanthæ, utriuſq; drac. ſex: thuris, myrrhæ, utriuſq; drach. i, obolos tres: croci, hypociſtidis ſucci, utriuſq; drac. unam: paſſi ſcibelitę, aut theræi ſextarios ſex. Gummi, tragacantã, myrrhã, thus, una cũ hypociſtidis ſucco macerato, affuſa ipſis paſſi portione: atq; ubi diſſoluta fuerint, diligenter terito, & ad paſſum miſceto, aſſidueq; mouendo coquito. Crocum uero ſacculo ſtupa cõtexto {κροκομάγματον uocant, alii κροκοφαντὸν} initiis in ſublimi contentis inditum, una cum
D pharmaco coquito: deinde exemptum paſſo dilutum, ac tritum ad pharmacũ coniicito: & repoſitis utitor. *Alia.* Succi radicis dulcis, tragacãthæ, utriuſq; ʒ. tres, croci, myrrhæ utriuſq; drac. i: thuris, ſpicæ nardi, utriuſq; obolos tres: protropi ſextarios tres: utere. ¶ *Alia Lyſiæ ad eaſdem affectiones.* Croci, myrrhæ, ſucci radicis dulcis, thuris, caſiæ, ſingulorum drac. i: piperis grana xxiiii, paſſi cretici ſextarios tres, mellis attici cyathos vi: utere. ¶ *Alia Charixenis.* Croci drac. tres, myrrhę drac. unam & dimidiam: thuris, ſucci glycyrrhizæ, utriuſque drac. unam: paſſi Cretici ſextarios tres. Facit ad ſonum fractum, deſtillationes in arteriam, interceptam uocem, tõſillas inflãmatas, facit etiã ad phonaſcos ante, & poſt certamen data. Iuuat perfrigeratos, facit ad recētē, & ueterem tuſſim, ad ſpuentes ſanguinē, eundemq; ſurſum reiectantibus prodeſt, & cœliacis. Conducit item ad ſpiritus fętorem. *Alia Hypoglosſis, ſub lingua tenenda, facit ad arteriam exaſperatam, & uocem interceptam, itemq; reliquas affectiones.* Tragacãthæ, gummi thebaici, utriuſq; drac. tres: myrrhæ, thuris non fecti, utriuſq; drachmam unam obolos tres: croci drach. unam, ſucci glycyrrhizæ obolos tres, phœnicobalanorum trium carnē, paſſi protropi, aut theræi, quod ſatis eſt his excipiendis: decoquatur ad craſſitudinem mellis. Datur fabæ ægyptiæ magnitudine ſub lingua tenenda, & diſſoluta tranſglutienda. ¶ *Alia hypoglosſis Dioſcoridæ.* Croci myrrhæ, tragacanthæ, radicis dulcis ſucci, ſingulorũ drac. i: nuces pineas repurgatas numero ſexaginta, amygdalas

las mundatas totidem:excipe melle cocto.Datur nucis pōticæ magnitudine ſub lingua tenēda. E
Alia Scribonij Largi hypoglosſis,facit ad uocem interceptam.§Croci,terebinthinæ,ſingulorum drac.
octodecim:iridis illyricæ drac.ſedecim,tragacanthæ drac.octo,piperis grana ccclx: excipe mel
le cocto,& terebinthina ſimul cocta,utere ſub lingua nucis ponticæ magnitudine.§ ❡ *Alia Scri-
bonij Largi hypoglosſis,facit ad uocem interceptam.*Glycyrrhizę.ʒ.octo,myrrhæ.ʒ.uigintiquatuor.
terebinthinæ.drac.trigintaduas,tragacanthæ drac.trigintaocto.Arida ſingula per ſe tundito,ac
cribrato:reſinam autē in pilam cōiectam tundito,arida ad ipſam inſpergendo:deinde ex unitis
omnibus paſtillos ſormato ſabæ ægyptiæ magnitudinis,quos in umbra ſiccato: atque uſus tem
pore unum,aut duos ſub lingua tenendos dato,ac liqueſcentes deuorandos. Oportet autē hoc
pharmacum confeſtim in paſtillos conformare.Quo tempore igitur paſtillos cogis,eodē etiam
tundes,reſiccantur enim cito:& ob id paſtillos ex eo formantē ad manū ſimul tundere oportet
❡ *Alia Aromatica Mithridatis,facit ad arteriæ affectiones,pulmonis ulcerationes,ſpuentes ſanguinem,
tabeſcentes,ſuppuratos,& peripneumonicos.* Croci drac.duas,& dimidiam:myrrhæ,reſinæ terebin
thinæ,utriuſq; drach.ii:thuris ſeſquidrachmam:nardi,cinnamomi,caſiæ tragacanthæ,ſingulo-
rum drach.unam:mellis attici heminam.i.Mel & reſinam coquito,ut tractilia fiant,ac fibroſa,& F
non inquinent in frigidam aquam inſtillata:dein cum aridis committito,ac probe contundito,
& reponito.Vtere nucis ponticæ magnitudine ſub lingua detenta,ut prædictum eſt. ❡ *Alia Mi-
thridatis.*Mirrhæ,croci,utriuſque drach.iiii,nardi indicæ,terebinthinæ , utriuſque drach. duas:
thuris,caſię,cinnamomi,ſingulorum drach.unam:paſſi cretici heminas tres.Paſſum & therebin
thinam ad perfectam compagem coquito,& cum ſiceis committito: indeque ad nucis ponticæ
magnitudinem ſub lingua tenendum dato. ❡ *Alia ex filice Andromachi aromatica. Prodeſt hæmo-
ptoicis,pleuriticis,tabeſcentibus,ſplenicis,hepaticis,ictericis.Facit & ad affectianes circa uterum,& ueſi
cam.*Radices filicis quàm craſſiſſimæ lauantur diligenter , donec omne terreum ab eis decedat:
**Aliter xij.* deinde perfrigerantur ad diem unam:& ex ipſis libræ†x, in fruſta digitalis magnitudinis ſecan
tur,& conquaſſantur,ac in uas figulinum coniiciuntur. Infunduntur deinde aquæ dulcis ſexta-
rii x,& ad ignem poſitæ coquuntur.Cum uero ad dimidias deuenerint per cocturam,eas tolli-
mus,& in duplum uas unguentariū excolamus. Et radices quidē expreſſas proiicimus:in aquā
uero craſſo modo contuſa coniicimus,Balauſtii drach.vi:nardi indice,roſarum ſiccarum, utri-
uſque.ʒ.iiii:cinnamomi drach.tres,glycyrrhizæ drach.vi,caſiæ drach.quatuor, rhu pontiei. ʒ.
quatuor.Deinde rurſus ad ignem admota coquimus:& ubi ad dimidias peruenerint , rurſus in G
Al.lignoſa. aliud paruum uas unguētarium excolamus:& arida quidem expreſſa reiicimus, ad aquā uero
mellis attici heminas quatuor addimus,probeq; miſta, & igni adhibita rurſus coquimus : & cū
inſtillata in frigidam non inquinarint,his reſinæ terebinthinæ drach.tres,chalbani nō lignoſi tā
tundem,admiſcemus.Hæc uero liqueſacta ad ſubſcripta deplemus:ſunt autem hęc,Croci,ſucci
hyoſcyami,ſucci mandragoræ,piperis albi,ſucci hypociſtidis,ſingulorū drachma una . Omnia
hæc tenuiſſime trita,& cum primo filicis ſucco unita habeto, ut ſtrigmentitiam craſſitudinē ha
beant.Poſtquam igitur inuicem permiſta,ac probe conquaſſata fuerint,in uitreum, aut argen-
teum uas reponimus . Datur ex pharmaco cochlearium . Maxime iuuat uocem interceptam.
Alia Panacea Mitridatis,ad phonaſcos ante,& poſt certamen. Facit & ad glandularum inflāmationes,* A.l.q.ſum.z. t.ʒ.fol.555.g
*laxatas columellas.Facit ad gingiuas humore pregnantes, & nomas in ore,& motos dentes. Prodeſt de-
ſtillationibus,recenti ac ueteri tuſſi.Hæmoptoicis,empyicis,& anaphoricis.*Vtor pharmaco hoc quan
doque puro,quandoque paſſo diſſoluto,aut uino ſcybelite,& aqua calida . Etenim ad tonſilla-
* Aliter libras, rum inflammationes diſſoluto pharmaco utendum eſt:ad affectiones uero in profundo,puro.
Compoſitio ſic habet.Capita papaueris agreſtis numero cl, filicis lotæ*drach.iii , ſymphyti de-
purgati,corticis mandragoræ,rhu pontici,roſarum ſiccarū,iridis, chalcidoniæ , glycyrhizæ pō H
Al.drach.iii , ticæ,balauſtii,ſingulorum trientem:cinnamomi drac.ii,nardi celticę ſeſquidrachmā, aquę plu
uiæ ſextarios xv.Prædicta in craſſas partes contuſa in uaſe duplici unguentario ad triduū ma-
cerātur:ſequēti deinde die ad tertias coquuntur:& poſtea in quallū cōiectæ exprimimus ab ip
ſis in aliud uas unguentariū liquorē:& res decoctas abiicimus quidē, uerum de expreſſo liquo
re quantum ſufficit accipientes,ſubſcriptas res in ipſo diſſoluimus:ſunt autē hæ,Gummi, traga
*Al.uncia i, canthæ albæ,utriuſque libra una:myrrhæ,ſucci radicis dulcis,ſucci hypociſtidis,ſingulorū*ſex
tans:croci,maſtiches, utriuſq; unc.i. Hæc diſſoluta diligenter terimus, paulatim de expreſſo li-
quore adſtillantes:poſtea ad pharmaci confectionē uino ſcybelite,aut theræo,aut pramnio uti
mur:ſint autē eius ſextarii xxiiii. Paſſum in uas fictile diffuſum coquimus:atq; ubi mellis ſpiſſi
tudinem acceperit,ipſi diſſoluta,& trita phrmaca adiicimus , rurſusq; coquimus ad cōpagem
& ſublato in uas uitreum,aut argenteum utimur,quemadmodum dictū eſt antea.Aliam ad de-
ſtillationes, & omnes tuſſiculoſas affectiones Aſclepiades in ſecundo internorum ſic tradidit.

❡ *Ad deſtillationes pharmacum,quo uſus eſt Comon philoſophus:auxiliatur ſtatim .* Pyrethri,coſti
utriuſq;drac.ii,piperis albi.ʒ.i,tuſa,& cribrata reponito:uſu uero expetēte naribus admouere,
& pharmacū attrahere,iubeto.*Alia.*Piperis albi drach. unam,ſeminis urticæ tantundem:coſti,
myrrhæ,croci,ſingulorum obolos tres: p̄parato,ac utitor,ut dictum eſt. ❡ *Alia dolorem ſedans,*
Antonij

A *Antonij Muſa. Facit ad deſtillationem,& uocem interceptam.* Opij,myrrhæ,ſeminis hyoſcyami, ſin
gulorum drac.duas:ſingula in cicutæ decocto macerato,ac diligenter terito:& ex miſtis catapo
tia erui magnitudine formato,& duo ex ipſis ante ſomnũ dato. *Alia facit ad hæmoptoicos.* Semi-
nis hyoſcyami albi.3.octo,nardi indicæ drac.ſex,croci drach.iiii:opii,amyli,aniſi, ſingulorum
drac.duas:rubricæ lemniæ drac.unam:cum aqua catapotia erui magnitudine formato, ac uti-
tor,ut dictum eſt. *Alia delingibilis,ad tuſſes extremas,& inueteratas.* Vini ſalerni ſextarium unũ,
mellis attici libram unam,coquito aſſidue agitando cum ramulis rutæ: dato inde myſtrum. Fa-
cit & ad ſtomachicos. *Alia Petini, ad ulcerationes & ſuppurationes in profundo.* Vini mulſi uete-
ris† ſextarium unum:axungię ueteris ſextantem,alii unciam unam. Axungiam probè cum ui- † Aliter ii.
no mulſo terito,ac diſſoluito,indeq; in uas fictile transferto,& ad prunas ramulis rutę agitando
coquito:& ubi dẽſata fuerint,in uaſe uitreo reponito:ac myſtrum delingẽdum, ut prędictũ eſt,
exhibeto. *Alia Origenia.* Glycyrrhizæ ponticæ drac.duas:ſeminis urticæ toſti,ſeminis lini toſti,
utriuſque drac.unam:myrrhæ,croci utriuſque obolum unum:mellis attici,aquæ,utriuſq; cya-
thos ſex. Glycyrrhizam aqua coquito,deinde expreſſo liquore,reliqua terito,& melle cocto ex
cipito,ac delingenda præbeto. *Alia.* Ari toſti drac.nnam:ammi torrefacti,nucum pinearum to-
B ſtarum,irionis toſti,ſingulorum drach.unam: excipe melle cocto. *Alia Placentula, hoc eſt copta
riũ ad tuſsientes.* Seminis lini torrefacti cõtuſi,&cribrati,uuæ paſſæ pinguis citra acinos,utriuſq;
ſextarium unum:nucum pinearum toſtarum,nucum ponticarũ depurgatarum,utrarunque he-
minã unam:piperis albi ſextantem:myrrhæ,croci utriuſque vnc.i,mellis attici libras quatuor:
cõtuſa,ut oportet,tritaq; reponito. Semẽ lini,cum melle coquito,& ubi dẽſata fuerint, reliquis
addito,miſceto, ac contundito. Datur nucis ponticæ magnitudine. *Alia,facit,& ad thoracis
affectiones.* Farinæ fabaceæ tenuiſſimæ toſtæ heminã unam,iridis illiricæ cõtuſę quadrantẽ,nu-
cum pinearum toſtarum* ſextantem,pulegii aridi contuſi ſeſquidrachmã, ſeminis urticæ drac. * Al.drach.ii.
nnam,piperis unc.dimidiam,mellis boni ſextarios ii:farinam cum melle ad dẽſitatem coquito.
Seminis lini etiam tuſi,toſti,& cribrati heminã unam:,in prõptu habeto,& adiicito. *Alia ad tuſ
ſim,& ſpiritus prolationem,ualde probe expurgans.* Hyſſopi,pulegii,utriuſq; ſextantem:iridis,ſemi
nis ſinapis,cardamomi,ſingulorum unciam unam:aniſi, piperis utriuſq; unciam unam : tuſa &
cribrata melle cocto excipito. Datur cochlearii boni menſura. Si uero hyems ſit,& accepturus
nõ febriat,piperis ſextantem,& pro aniſo fœniculum,aut cuminum,& pro cardamomo ſinapi
duplũ,coniicito. *Catapotium ad tuſsim recentem, Panacea pharmacum dolorem leuans,inducens ſom
C num,facit ad hæmoptoicos,ad empyicos & anaphoricos.* Styracis.3.octo:opii,myrrhæ,utriuſq; drac.
quatuor: diluta paſſo in catapotia cogito,& erui magnitudine cubitum euntibus dato. Alia exẽ
plaria par pondus omniũ habent. *Aliud Platoni inſcriptum: e ueſtigio auxiliatur.* Styracis,myr-
rhæ,opii,galbani, ſingulorũ par pondus : paſſo diluta in catapotia redige. *Aliud Baſſo inſcri-
ptum,pharmacum accõmodatum: auxiliatur ſtatim. Facit hæmoptoicis,ſanguinem reijcientibus, ſuppu-
ratis.* Galbani,ſtyracis,iridis illyricæ,corticis pinus ſingulorum* drac.duas:enulæ,opii,utriuſq;
3.unam:excipe melle cocto,& præbe ciceris magnitudine ex aquæ mulſæ cyathis iiii. *Confe* * Aliter unc.
ctio ex marrubio Platonis. Myrrhæ,ſtyracis,opii,ſucci marrubii,galbani,croci æquales partes: p̃-
para,ac utere melle exceptis cocto. *Catapotium dolorem ſedans, pharmacum accommodatum ad
inueteratas affectiones. Facit ad deſtillationem,dolorem capitis. Aegre ſpirantes,peripneumonicos,ad ue
ſica,& uteri affectiones. Inſcribitur Panaceo accõmodata,ab aliquibus Sticus.* Myrrhæ,piperis,carda-
momi,opii,ſtyracis,caſtorii , galbani,æquas partes excipe paſſo:fac catapotia,& utere . *Aliud
pharmacum ualde bonum,inſcribitur Harmonia. Facit ad deſtillationes,& inexuperabilem defluxum.*
Styracis,caſtori,piperis,cardamomi,ſingulorum drac.iii:opii,myrrhæ ſeminis hyoſcyami albi,
ſingulorũ.3.iiii:excipe paſſo,reduc ĩ catapotia,dato ciceris magnitudine ad ſomnũ. *Aliud.* Cro
D ci,ſulfuris uiui,myrrhæ,opii,ſingulorum drac.quatuor:ſeminis hyoſcyami albi,cardamomi,pi
peris albi,ſingulorum drac.octo:mellis cocti quincuncem,aut quod ſatis eſt. Vſus præmonſtra
tus eſt. Datur cubitum euntibus. *Confectio Proxeni,ad tuſſes inueteratas , & ualde diu durantes hu-
mectas affectiones,appellatur Symphonos,& Lexopyretos ideſt optime ſedans febrem. Hac uſus eſt Anto
nius Muſa.* Piperis albi,opii,cardamomi,ſingulorum drachmas octo:croci,ſulfuris uiui,myrrhę,
ſeminis hyoſcyami albi,ſingulorum drach. quatuor:mellis cocti ſexuncem. Datur nucis ponti-
cę magnitudine,cum aquæ mulſæ cyathis tribus.

*Confectiones ab tuſsim an Andromacho libro ſecundo
De confectionibus internis conſcripta.* *CAP. 3.*

POſtquam multas ad tuſſim Andromachus ſcripſit cõfectiones, deinceps omnes ſoporem in
ducentes,& ob id ſoporiferas appellatas,tradidit. Cæterum hæ omnes tenues fluxiones in-
ſpiſſare poſſunt reſiccantes ſimulq; refrigerantes: & propterea aliquæ non tantum opium , ſed
& mandragorę ſuccum,aut radicis corticem,aut hyoſcyami ſemen:aliquę etiam duo , aut tria,
aut etiam omnia huiuſmodi habent:quemadmodum alię ſtyracem,& crocum. Rationabiliter
autem his aliis partim calfacientia admiſcuerunt,partim cum modica adſtringendi ui aromati
ca,& reſiccantia,itemque ſemina quędam familiaria, uelut aniſi, fœniculi , apii,dauci, ſeſelis,

utpote

utpote,quæ tum pharmacorum iniucunditatem,ac uim obtundunt,tum urinam ēt prolectant. E
Quædam uero ēt aſpritudines læuigant,uelut ſunt tragacantha,glycyrrhiza,& uina dulcia°. At
uero ex iis,quæ minus de aromaticis complectuntur,eas etiam tabeſcentibus prębent. *Confe
ctio ad tuſsim ex duobus piperis generibus.* Cinnamomi.3.unam,ſucci papaueris drac.unam,myr-
rhæ obolos tres,piperis nigri obolos tres,coſti obolos tres,caſtorii obolos tres,piperis albi ob.
tres,chalbani obolos tres,croci dimidium:redigito in paſtillos,dato cum melle,aut paſſo. *Alia
°Aliter vnc. *ad tuſsim excellenter efficax. Eadem febres ſedat.* Seminis hyoſcyami vnc.dimidiā:unum exēplar
vnc.unā habet:cardamomi°drac.unam,ſucci papaueris vnc.unam:myrrhæ,ſulfuris uiui,croci,
ſingulorum unciam dimidiam:piperis albi iuxta Heram ſeſquiunciam,mellis attici ,quod ſatis
eſt. *Aliud ad tuſsim ſiccam.* Styracis partem unam,ſucci papaueris tantundem, croci partem di
midiam:contundito ſimul,& catapotia inde exhibeto.*Confectio ad tuſsim,qua utor,Sacrificuli bo- A.l.5 ſom.1.
na.* Succi papaueris drac.decem,ſeminis lactucæ drac.xx: caſtorii drac.xviii,alii xvi: rutæ hor- c.5.fo.5115.
tenſis aridæ drac.xiiii,ſeminis lini drac.ſedecim,panacis drach.trigintaſex,myrrhæ drach.qua
tuordecim:croci drac.vii,alii unciam unam:excipe melle.Datur pro uiribus ægyptiæ fabæ ma
gnitudine, febrientibus ex aqua, ſebre carentibus ex uino,ad noctem. *Catapotium ad tuſsim
quo utor.* Styracis,myrrhæ,opii,ſingulorum.3.quatuor:opobalſami,croci utriuſque drac.duas: F
ſimul trita excipe,ac utere. *Ad tuſsim ſiccam.* Succi radicis dulcis drach.ii,ſtyracis drac.unam:
opii,croci,myrrhæ,ſingulorum obo.tres,excipe paſſo,aut aqua,& ad fabæ græcæ magnitudinē
redigito,ac utitor . *Potio,qua utor ad Phthiſicos,Rhipali,multis commoda,appellatur Menoderios, &
Ambroſia. Facit ad febres per circuitum repetentes .* Nardi,croci, myrrhæ,coſti,caſiæ cinnamomi,
iunci rotundi odorati,piperis nigri,& albi, caſtorii,galbani,therebinthinæ,ſtyracis,ſucci papa
ueris,ſeminis hyoſcyami ſingulorum drac.tres,anili drac.unam,apii ſeminis drac.unam,traga
canthæ drac.ſex,mellis,quod ſatis eſt,uini falerni beminam unam: tragacantham uino ſufficiē
ti macerato,& reliqua ſimul cum melle committito. Datur febriētibus ſeſquidrachma ex aqua
mulſa:ſebre carētibus uncia dimidia,cum melle,& aceti cochleario uno,& uini falerni cyathis
duobus. *Apollonij confectio,facit ad multa præſertim ad tuſſes,egregiè.* Cardamomi drac.octode
cim,myrrhæ drach.duodecim, hyoſcyami drac.duodecim: opii drach. decem,alii duodecim:
°Aliter xviij ſeminis petroſelini drach.°duodecim,croci drac.quindecim,malorum mandragoræ.3.x,zingi-
beris drac.viii,ſulfuris uiui drac.vi,ari drac.ſex,thuris drac.vi,coſti drac.vi, piperis albi drach.
ſex,mellis attici. *Alia ad internos abſceſſus probe repurgans.* Sagapeni drachmas ii,myrrhæ drac.
ii,cardamomi drac.quatuor,alii drac.unam:caſtorii drac.unam,piperis albi obolos tres,opii.3. G
duas:cum aqua in paſtillos formato duorum obolorum ponderis. Dantur cum aqua . *Iſotheos
ad tuſsim,ad tabem,ad omnes internas,& per circuitum repetentes affectiones.* Nardi drac.duas,myr-
rhæ drac.unam,croci drach.unam & dimidiam,coſti drac.unam , piperis albi drach.unam,fæ-
cis opobalſami drach.duas,cinnamomi drach.duas,ſucci mandragoræ drac.ii , caſtorii drach.
°Aliter i. duas,ſeminis dauci drac.unam,& dimidiam,opii drach.°duas,amomi ſeſquidrachmam , caſiæ
nigræ ſeſquidrachmam,mel coctum. Facit ad dolores ſtomachi, hepatis,pulmonis,oculorū,ſan
guinis reiectionem,abſceſſus: prodeſt dyſentericis,uoluuloſis,nephriticis,iſchiadicis, ægrè ſpi
rantibus:urinæ ſuppreſſæ,doloribus laterum,pręcordiorum:fluxui muliebri,& uteri ſtrangula
tioni. Admiranda eſt antidotus ad lethalia uenena,ante & poſt cibum ſumpta,ad omnē ſangui-
nis eruptionē,cū frigida:& ad morſos à uipera,& percuſſos à phalangiis,in uini cyathis tribus.
Quartanariis prælotis dantur ante horam acceſſionis oboli duo,ex uini cyathis tribus. *Potio
ad tuſsim, Dyſpnœam,& alia multa, Antipatri,qua utor.* Styracis drac. vi,terebinthinæ drach.qua-
tuor,opopanacis drac.duas,chalbani.3.duas,iridis illyricæ drach.duas,myrrhæ drach. duas,ſe
minis hyoſcyami albi obolos quatuor,ſpumæ nitri obol.quatuor,piperis albi obolos quatuor,
opii obolos v.Datur quātitate fabę ægyptiæ ad ſomnum. Quidam opii obolos tres, alii drach. H
unam,coniiciunt *Eclegma ad tuſsim.* Nucleorum nucum pinearum.3.duodecim , ſeminis lini
toſti drach.octo,tragacanthæ drach.duodecim,carnis palmularum drach.octodecim,iridis illy
ricæ drach.duodecim,amygdalarum dulcium drach.ſedecim,mel coctum . Dato delingendum
bis per diem,mane & ueſperi. In quibuſdam tragacantham aqua pluuia diſſolutam primum, cū
melle coquito . *Catapotium ad tuſsim,Criſpi liberti.* Myrrhæ,piperis albi,galbani,caſtorii, ſtyra
cis,croci, opii,ſingulorum par pondus:ſtyracis dimidium . Dato inde catapotia ii.ad noctem.

Scribonij,ad tuſsim. Seminis apii drach.duas:floris iunci odorati,nardi celticę,ſtyracis,croci,
ſingulorum drac.unam : balauſtij obolos tres,ſucci papaueris drach.quatuor:mellis quod ſatis
eſt. Datur magnitudo fabæ non febrientibus ex aceto mulſo,febricitantibus,cum aqua. *Aſcle
°Aliter.vnc. piadæ,ad tuſsim.* Rhu pontici,croci cilicii,ſucci papaueris,ſpicæ nardi,thuris,myrrhæ,ſingulorū
B°Al. vnc. vi adrac.unam:° radicis nardi celticæ ſextātem,ſtyracis [b] quādrantē°.Datur.3.i,cum uino mulſo.
C°Aliter iij. *Theſpiana Apollonij,ad internos abſceſſus.* Seminis apii drac.tres,ſucci papaueris drachm. tres,
D°Aliter.iij melanthii drach.tres,iridis illyricæ drach.[c] ſeptem°, caſtorii drach.duas,ſeminis dauci drach.
[d] ſeptē°,ſinopidis rubricæ drach.ſeptem:excipe melle cocto,& dato nucis pōticę magnitudine
ex aqua . *Catapotiū reſiccatorium,ad fluxiones thoracis , ad mola dolorē,affectiones per circuitū re-
petentes,*

A *petentes,& percuſſos à Scorpio*.Succi papaueris,ſeminis hyoſcyami,utriuſq; par pōdus:cū paſſo,
aut melle ad fabæ græcæ magnitudinem formato.Dato ad noctem:ſomnum inducēdo prodeſt.
Confectio finiens febrem, Phomphili pharmocopola bona. Seminis hyoſcyami unciam unam,car-
damomi exenterati unciā unā,ſucci paraueris vnc.i,ſulfuris uiui vnc. dimidiā,croci vnc. dimi
diā,myrrhę vnc.dimidiā,euphorbii.ʒ.ii,coſti.ʒ.iii,iridis Illyricæ.ʒ.iii,piperis albi.ʒ.quatuor,&
dimidiā,mellis,qđ ſatis eſt:utere.*Catapotium ad tuſsim,& alio multo commodum, & præſertim ad
tuſsim humidam.*Iunci odorati.ʒ.ſex,opii drachmas quatuor,galbani drach.ſex,ſtyracis drach.
quatuor:fiant catapotia,*araci magnitudine,dentur ad ſomnum. *Alio ſedans febrem Dory.hac* *Al. erobi.*
antidoto uſus eſt ad omnia,ad tonſillas, Tuſſes, & Anginas. Croci*vnc.unam, piperis quincuncē, *Aliter darc.*
myrrhæ unciam unam,ſucci papaueris vnc.unam,thuris tantundem , ſeminis hyoſcyami tan-
tundem,cardamomi tantundē,coſti.ʒ.quatuor,iridis illyricæ drach.tres,ariſtolochiæ drach.ii,
melle attico excipito. *Alind ad omnem tuſsim expertum*.Aniſi drachmam *unam , coſti obolos *Aliter.i.ii.*
tres,myrrhæ.ʒ.unam*:caſtorii,chalbani,piperis albi,ſeminis hyoſcyami,opii,ſucci radicis dul- *Aliter.ii.*
cis,ſingulorū.ʒ.unam:excipe paſſo,redige in catapotia ciceris magnitudine . Dato in noctem.
*Catapotium concoctorium ex libris Perigenis,ad tuſsim,& deſtillationem.*Styracis obolos duos,pi *Aliter.i.*
B peris grana uiginti,myrrhæ.ʒ.*duas,& dimidiam,ſeminis hyoſcyami obolos quatuor, euphor
bii.ʒ.duas,iridis illyricæ.ʒ.ii,opopanacis drac.ii,croci obol. tres,opii obolos tres,terebinthinæ
drachmam unam,piperis albi obolos tres,galbani.ʒ.duas:trita excipe galbano,ac reſina, opio-
que,& ſtyracæ.Datur,prout ſunt uires. *Apollonij confectio ad tuſsim commoda.* Foliorum mala-
bathri.ʒ.octo,croci.ʒ.ſex,opobalſami drach unam,ſpicæ nardi drach.unam: roſarum ſiccarū ,
floris iunci odorati,ſingulorum drachmam unam:coſti,caſiæ,ſtyracys,myrrhæ,mei,ſingulorū
ʒ.tres:uuæ paſſæ mundæ drach.ſedecim,ſucci mandragoræ drac.ſex,mellis quod ſatis eſt: Vuā
paſſam in cretico paſſo per noctem,& diē macerato,deinde admiſtis aridis terito,& mel miſce-
to,ac repoſito utitor. *Potio ad tuſsim ex libris Apollonij,item ad muliebrem fluxum*. Seminis hyo-
ſcyami drachmas tres,myrrhæ.ʒ.tres:*croci,ſucci mandragoræ,thuris ſingulorum drach.tres: *Al. corticis.*
piperis*albi,& nigri,utriuſque drachmas quatuor : uiticis drach.tres,opii.ʒ.tres,mellis, & uini *Al. quod id*
chii,quod ſatis eſt.Datur magnitudo fabæ. **Ad tuſsim, incipientem phthiſim, Hæmoptoicos, ac Flu* *eſt longi.*
*xiones.*Seminis hyoſcyami.ʒ.quatuor,radicis nigræ mandragorę drach.quatuor, rhu.ʒ.tres, co
rallii.ʒ.tres,opii.ʒ.tres,lycii.ʒ.duas,balauſtii.ʒ.tres,thuris drach.quinque, tragacanthæ drach.
duas,croci drac.tres*:cum aqua paſtillos triobolares formato.Datur hæmoptoicis ex poſca, re *Aliter v.*
C liquis in aqua. *Potio prodita à Cletio Aboſcanto,ad tabeſcentes,quo utor abunde:uerum inepta eſt ad*
*ſanguinis reiectationem.*Ariſtolochiæ dactylitidis drac.uiginti,ſulfuris uiui drac.uiginti,corticis
mandragoræ drach.uiginti,thuris drac.quadraginta,gentianæ drac.xxx,ſeſelis drac.xxx, opii
drach.quadraginta,ſeminis hyoſcyami albi drach.quadraginta,myrrhæ.ʒ.quadraginta : croci.
ʒ.octo,piperis albi grana c,euphorbii.ʒ.decem,baccarum lauri drach.ſeptem,& dimidiam, co
ſti drac.ſeptem,& dimidiam,cardamomi drac.ſeptem*.Euphorbium,& myrrham in uino tun- *Aliter x.*
dito,opium uero,& hyoſcyamum in uino mulſo:reliqua priuatim tundito,ac ſimul miſceto ad
mel coctum.Vtere pharmaco non recenti.Rectè appoſuit Andromachus ad hoc pharmacum,quod
ſit ad ſanguinis reiectationem ineptum,ob ſulfur uidelicet uiuum, & euphorbium, partim etiā
ob lauri baccas. *Catapotium ad tuſsim, ſtatim auxilians.*Iridis obol. quatuor,croci cilicii ſeſqui-
obolum,myrrhæ obol. duos,cinnamomi obolos quatuor,caſiæ obo.quatuor, ſeminis hyoſcya
mi albi obolos duos,ſeminis †papaueris nigri obolos duos,ſeminis cicutæ obolos duos,‡ ſemi- *† Al. hypolaxos* *papaueris*
A.l.ʒ.fu.ʒ.ʒ. ʒ.fol.553.B. nis lactucæ nigræ ob.ii:‡redige in paſtillos obolares,aut ſemiobolares , cum paſſo , & præbe in *id eſt lactuca*
paſſi quarta heminæ parte. *Aliud. Ad omnem tuſsim,& fluxionem, & Abſceſſus internos,ut Apollo* *nigra.*
*nius.*Sagapeni,gentianę,myrrhæ,opopanacis,piperis albi,ſingulorum.ʒ.ii:baccarum lauri mū
D darum drach.quatuor:trita cum aqua reduc ad magnitudinem fabæ græcæ. Dato autem iſchia
dicis paulo plus ex uini diluti cyathis tribus. *Ad Phthiſicos aliud,quod à Flautano*Cretenſi aſſecu- *Al. Critone.*
*tus ſum.*Succi hypociſtidis.ʒ.octo myrrhæ*.ʒ. octo, caſtorii drac.ſex,thuris.ʒ.octo,ſucci rhois *Al. myrti.*
drac.ix,ſagapeni drac.ſex,ſucci papaueris drac.octo,aniſi drac.nouem, ſeminis apii drac.octo,
liquoris panacis drac.v,ſeminis hyoſcyami drac.octo,ſtyracis drach.octo,croci drac.† x, liquo *† Aliter ix.*
ris cyrenaici drach.unam, ſeminis dauci drac.octo , marrubii drachm. i. corticis mandragorę
drach.x,piperis longi drach.octo,& albi drach. quinque,& dimidiam:uerbenacæ ſupinæ drac. *Al. ad tuſsim.*
unam,mel coctum. *Catapotium* album,ut Prytanis,& Apollo.* Myrrhæ,ſeminis hyoſcyami albi,
opii,ſtyracis,ſingulorum æquale pondus:formato catapotia quanta deuorari poſſunt,hæc ipſa
uua paſſa,aut paſſo,aut palmularum carne excipiens. *Catapotium ex libris Perigenis, Ad tuſsim.*
Seminis hyoſcyami,caſtorii,myrrhæ ſtyracis,ſingulorum par pondus:dato magnitudinem fa-
bæ,cum paſſo,aut aqua mulſa.*Catapotia ad tuſsim humidam ex libris Perigenis.* Styracis,chalba-
ni,ammoniaci thymiamatis,caſtorii,opii,ſingulorum æquales partes:in catapotia erui magni-
tudinis redigito,ex eiſque duo exhibeto.

De reiectatione ſanguinis. CAP. 4.

IN reiectatione ſanguinis primum periculum eſt,ne immoderata eius euacuatio fiat . Secun-
dum

dum uero poſt ſuppreſſum ſanguinem. Curatio autem eius quidem, quæ ex apertione oſculi alicuius uaſis contingit, per obturationem fit oris dilatati: eius uero, quæ ex uaſis ruptura, per eiuſdem conglutinationem: quemadmodum eius, quæ ex eroſione, per renutritionem eroſorũ. Obturatur igitur oſculum dilatatum per adſtringentia: conglutinatur autem ruptum per eadẽ, & quęcunq; ipſis in cõpoſitione miſcentur citra mordacitatem reſiccantia, & glutinoſum quiddã habẽtia: uelut eſt lemnia terra ſphragis appellata, & ſamius aſter. Renutriuntur aũt corroſa per cibos boni ſucci, & pharmaca carnem gignentia, ſarcotica Græcis appellata: de quorum facultate dictum eſt in ſecundo opere huiuſce tractationis. Iuxta primum quidẽ igitur rationem, ex talibus pharmaca cõponuntur ad reiectationem ſanguinis curandam cõuenientia: iuxta ſecundam uero, in iis, qui ex pulmone, aut thorace, aut arteria, aut ſumma arterię parte, ſanguinẽ reiectant. Miſceantur enim prædictis congruenti menſura, tum calida, tum tenuium partium exiſtentia, quæ infeſtiſſima ſunt prædictis tribus affectionibus: apertioni uidelicer oſculorũ, rupturæ, & corroſioni. Cuius rei gratia itaque miſcentur? diſtributionis nimirum ipſorum in corpus. Etenim adſtringentia, & uiſcoſa, ac tenacia ſibi ipſis uias præcludunt: quare opus habent facultate ipſi uiam ſtruente, ac præparante. Porro cum ex locis circa ſtomacum, aut aluũ, aut aliquod inteſtinum, ſanguis educitur, huiuſmodi pharmacorum miſtura non eſt opus. Verum rurſus infeſtiſſimum his eſt hoc genus pharmacorũ, quæ in tantum refrigerant, ut affectionem ſtupefaciant: & tamen etiam hæc admiſcentur medicamentis ad hæmoptoicos conuenienter paratis, ut quæ altiorem ſomnum, ac ſoporem inducant: & commodiſſima ſunt iis, qui à tuſſi lãcinãtur, ſiſtentia nimirum ſanguinem, qui ad affectum uas defertur, atq; hoc per ſuam frigiditatem. Atque hi quidem ſunt componendi ſcopi. Copia autem materiæ pharmacorum, quæ ſufficientem experientiam prioribus medicis, qui circa curatiuam artis partem diligenter uerſati ſunt, exhibuerunt, deinceps refereтur.

Quæ ab Andromacho ad ſanguinis Reiectationem ſcripta ſunt.

Primum ex iis, quę ſanguinem reiicientibus conueniunt pharmacis, Andromachus ſic tradidit. *Ad ſanguinis reiectationem, quo ego utor.* Acaciæ drachmas octo, roſarum ſiccarum. ℥. octo, balauſtii. ℥. octo, gummi drach. ii, tragacanthæ drach. i: cum aqua paſtillos facito drachmæ unius: dato ex aqua pluuia. *Aliud Apollonij.* Seminis hyoſcyami drach. octo, opii drah. octo, thuris. ℥. octo, terræ ſamiæ drach. viii, amyli drach. ii, rubricæ lemniæ drac. ii: aut ſi hæc non ſit, ſinopicæ. ℥. iii. corallii. ℥. quatuor, coſti drac. quatuor: floris balauſtii obolos tres, alii. ℥. ii: excipe ſucco polygoni, ac redige in paſtillos triobolares, quos ex frigida præbeto. Quidam cicutę ſeminis ℥. †ii, adiiciunt. *Aliud, quo utor.* Cytinorum. ℥. vi, ſpinæ ægyptiæ. ℥. vi. ſucci papaueris drachmas quatuor, hypociſtidis† ℥. vi. balauſtii drachmas vi, acaciæ drach. vi. lycii indici. ℥. quatuor, myrrhæ drach. duas: excipe myrti baccarum decocto, & fac paſtillos drachmæ unius. Ex eodem decocto præbe bibendos. *Aliud ſiſtens ſanguinem.* Croci cilicij myrrhæ, iridis, nardi indicę, thuris, acacię, ſingulorum unciam unam: ſucci papaueris, coſti, piperis, ſingulorum unciam dimidiam: roſarum ſiccarum trientem: melle excipito. Datur fabæ ægyptiæ magnitudo. *Aliud. Fluxiones ſiſtens: Prodeſt fluxionibus internis, conſilarum, & uuæ, & ad exulceratam arteriã gargariſſatum: & ad ſanguinis fluxum ex aqua frigida. Pluribus ex poſca magnitudine pontica nucis. Congruit etiam mingentibus ſanguinem, & Fluxui muliebri, potum & appoſitum.* Myrrhæ unciam unam, nardi indicæ unciam unã, cinnamomi unciam A* unam, thuris unciam unam, croci unciam dimidiam, piperis ℥. quatuor, ſucci acaciæ. ℥. quatuor, coſti. ℥. iiii. ſtyracis. ℥. quatuor, iridis illyricæ ſextantem, roſarum ſiccarum ſextantem: excipe melle cocto. *Aliud ſiſtens fluxiones ex libris Galli. Facit probe & ad ſanguinis reiectationem* Croci, myrrhæ, iridis, nardi ſyriacæ, caſiæ nigræ, rhu pontici, ſingulorum B* drachmam unam: ſtyracis, piperis albi, utriuſque unciam dimidiam: roſarum ſiccarum quincuncẽ: tritis mellis attici, quod ſatis eſt, affunde. Datur nucis põticę magnitudine ex aquæ cyathis tribus. ¶ *Aliud ad Hæmoptoicos, ex libris Apollonij.* Succi hypociſtidis. ℥. duodecim: balauſtii, acaciæ, cytinorum, ſingulorum. ℥. duodecim: gallæ. ℥. duodecim, ſucci papaueris. ℥. vi, croci, ℥. vi: redigito in paſtillos triobolares. ¶ *Aliud ad hæmoptoicos.* Succi papaueris obo. C* duos, amyli obolos tres, gummi obolos duos: dato ex aqua ¶ *Aliud ad ſanguinis eductionem, & omnem Sanguinis eruptionem ex aqua potum.* Succi papaueris drachmam unam, cinnamomi drachmam unam, caſtorii drachmam unam: coſti, piperis longi, & rotundi, myrrhæ, ſingulorum obolos D* tres, croci, ſeſquiobolũ, corallii obolos ii, balauſtii drach. E unam*, aniſi drachmã F unã* gummi drac, unam: ex tritis paſtillos formato, ac utitor. ¶ *Aliud ad ſanguinis reiectationem.* G †Rubricæ ſinopicæ. ℥. quatuor, thuris. ℥. octo aniſi, drach. i, ſeminis cicutæ drach. quatuor, ſucci papaueris drach. quatuor, lapidis hæmatitæ drachmas quatuor, ſeminis hyoſciami. ℥. octo, terræ famiæ. ℥. tres: dato pharmacum ieiunis ex aqua. *Aliud.* Succi hypociſtidis drachmam unam, opii obolos tres, balauſtii drach. i. acaciæ drach. unam: ex aqua. ¶ *Aliud ad ſanguinis eductionem. ut Herophilus.* Radicis ſymphyti quadrantem, terræ aſteris unciam unam, thuris ſextantem, balauſtii unciã unã, hypociſtidis unciam unam, croci obolos tres, myrrhæ. ℥. ii, opii. ℥. i, rubricæ lemniæ quadrantẽ & obo. tres, gummi drac. i: excipe ſucco polygoni, aut plantaginis. ¶ *Aliud ad Hæmoptoicos, Boni præceptoris*

Marginal notes:

E

F

A. L. 5. fa. t. 5. fol. 51 ...

G

† *Aliter iij.*

† *Additur in antiquis χυλοῦ. i. ſucci.*

A* *Al. dimidiam.*

B* *Al. unciam.*

C* *Aliter. i.*

D* *Aliter i.*

E* *Aliter ij.*

F* *Aliter ij.*

G † *Additur in antiquo codice græco, corallij torrefacti obolos tres, thuris obol. ij. acaciæ obo. iiij. omnium alumenterio & gummi obolũ unũ admiſceto. Totius huius dimidium dato cũ aqua cotyles quarta parte ad bibẽdũ, ad ſanguinis reiectationẽ ualde bonũ.*

H

A *præceptoris.* Balauſtii. ʒ.ii. acaciç drac.ii, tragacanthç drachmas quatuor, ſucci hypociſtidis drac. quatuor, florum roſarum drach. quatuor, opii drach. duas, thuris drac. tres, myrrhæ. ʒ. duas, ſeminis hyoſcyami obolos quatuor: excipe ſucco ſanguinariæ, quæ Græcis eſt polygonũ. *Aliud ſanguinem reycientibus, ut Acacius.* Terræ ſamiæ drachmas quatuor, corallii. ʒ. quatuor, rubricæ ſinopicæ drach. ii, balauſtii obolos tres, opii. ʒ. quatuor, amyli drach. xii, thuris drach. octo, ſeminis hyoſcyami drach. octo: cum polygoni ſucco paſtillos triobolares formato. Dato in poſca, ſi fluxio ſit multa, cum uitello oui aſſato, & * aqua plantaginis. *Aliud ad Hæmoptoicos, & dyſentericos.* Floris roſarum, opii, acaciæ, gummi, balauſtii, hypociſtidis, ſingulorum quadrantem: gallæ unciam unam: ſeminis plantaginis eiuſdemque ſucci, utriuſque ſextantem, lycii indici unciam unam, ſucci roſarum vnc. i: redigito in paſtillos drachmales. Quidam etiam omphacii unciæ dimidium addunt. Dyſentericis etiam infunditur. *Aliud ad Hæmoptoicos, Carteri robuſtiſſimum.* Seminis cicutç. ʒ. duas, ſeminis hyoſcyami. ʒ. unam, amyli drach unam, nardi obolos tres, rubricç lemniæ obolos tres, alii quatuor: aniſi obolos quatuor, alii tres: croci obolos tres. Dato cum uitello oui aſſati, ex aquæ lactoſæ cyathis tribus. Facit, & ad deſtillationes. *Aliud ad Hæmoptoicos, magni Philadelphi.* Corallii obo. ii, aſteris ſamii obo. iiii, ſucci ſanguinariç, cyathos ſex. Dato hoc

B totum pro duabus uicibus in potu.

* succo.

Vſus Prædictorum Andromachi pharmacorum.

Iam ante quidem palam eſt ex iis, quæ in principio ſermonis de reiectatione ſanguinis dixi, quis ſit uſus pſcriptorũ pharmacorũ: uerum maioris lucis gratia, repetam ẽt nunc id, quod primum omnium ex acacia, roſis ſiccis, balauſtio, gummi, tragacanthaq; eſt cõpoſitum. Manifeſtũ autem eſt acaciã quidẽ, & roſam, balauſtium, adſtringentia habere, gummi uero, & tragacantham uiſcoſa, & glutinatoria. Igitur impoſſibile eſt ipſum uſq; ad thoracem, & pulmonẽ per ſe deferri, ſi nõ habeat, quæ adſtringentia, & uiſcoſa, ac tenacia deducant. Et quod his amplius accedit, neq; mellis quicq̃ eius cõpoſitor addidit: ſed per aquam pluuiam, quæ & ipſa adſtringentẽ uim habet, tum cõpoſitio ipſius, tum exhibitio tradita eſt, ut ad ſanguinis ex ſtomacho, & uẽtre eductiones conuenire poſſit. Quin, & ſi poſſibile ſit ex inteſtino ieiuno aliquid per nauſeã efferri, ad hoc etiam commodum pharmacum fiet. Contrariã autem uiciſſim ad præſcriptũ pharmacum compoſitionẽ habet quintum ex ordine ſcriptum, itemque nonum: nimirũ cum cinnamomum, & piper, & coſtus, & myrrha eis ſint admiſta. Reliqua uero omnia, media quodã modo inter hæc ſunt, neq; exactè adſtringentia per totam ſui cõpoſitionem, neque fortiter calfaciẽ

Al. 16. c. 1 / 40. 337. c

C tibus permiſta. Cæterum opium, & hyoſcyamus, & cicutæ ſemen maxime quidẽ iis, qui à tuſſi, aut etiam aliàs lancinantur, apta ſunt: quanq̃ omnibus quomodocunque ſanguinem reiicientibus cõueniant. Quare ipſa miſcere licet, tum in iis, qui ex nutritiuis organis ſanguinem ſurſum educunt, tum quibus ex ſpiritalibus organis idem contingit.

Quæ Aſclepiades ad Hæmoptoicos ſcripſit ad uerbum.

Ad ſanguinis reiectationem. Radicis ſymphyti ſexuncem, balauſtii. ʒ.ii, aut iiii, aquæ ſextarium unum: coquito ad tertias, & expreſſo liquori hæc addito: Amyli. ʒ.i, gummi thebaici tantundẽ: dato in potu. *Aliud.* Cucumerum ſatiuorũ lib.i. in tenuia fruſta diſſecato, & aquæ potabilis ſextarium unum affundito, ac ad tertias coquito. Expreſſo deinde liquori terræ ſamiæ ſeſquidrachmam inſpergito, ac bibendum exhibeto. *Charixenis pharmacum accõmodatum.* Radicis polygoni manipulum, radicis ſymphyti tãtundem, rhois rubri acetabulum, aquæ ſextarios iii: coquito ad tertias, & expreſſi liquoris cyathum unum dato, cum gummi tenuiſſime triti, ac diſſoluti. ʒ. una. *Pharmacum Arrhabiani, quod Ponticum dicitur.* Vuæ urſi libras xvi, aquæ pluuiæ ſextarios xvi: coquito ad tertias, & expreſſum liquorem reponito. *Aliud.* Mororum rubrorum nondum maturorum libras xvi, aquæ pluuiæ ſextarios xvi: coquito ad tertias, & expreſſum liquorem re

D ponito. *Aliud.* Fructus corni libras xvi, aquç pluuialis ſextarios xvi: fac eodem modo. *Aliud.* Palmularum thebaicarum lib. xvi, aquæ pluuiæ ſextarios xvi: coquito ad tertias, & poſtquàm expreſſeris liquorẽ, ad prius expreſſos liquores infundito, omneſq; probe miſtos ad tertias coquito, & in fictili uaſe reponito: & inde cyathum unum ante cibum dato. Pharmacum hoc eſt ualde bonum, & regenerationem prohibens. Oportet autem ſingula ſuo proprio tempore præparare, & ad pharmaci confectionẽ reponere. *De Vrſi uua.* Quæ urſi uua appellatur, in Ponto naſcitur. Planta eſt humilis, & fruticoſa, folio memæcyli, fructum ferens rubrum, & rotundum, guſtu auſterum, quem urſi uuam appellant. *Medicamentum, quod inſpergitur, Græcis καταπαστὸν ad Hæmoptoicos.* Corticis thuris, terræ ſamiç, amyli, ſingulorum drachmas quatuor: tuſa, & cribrata reponito. Vſu uero expetente, cochlearium unum in aquç frigidç * cyatho dato. *Aliud.* Balauſtii, terrç ſamiç, corticis thuris, gummi, ſingulorum çquale põdus: tuſa, & cribrata exhibe, ut prædictũ eſt. *Ad ſanguinis reiectationem Eclegma Amaranti, pharmacum accõmodatum.* Vini falerni ſextarium unum, mellis attici libram unam, in uas fictile coniecta, & conquaſſata ſuper prunas ponito: & ubi arteriacæ acceperint ſpiſſitudinem, ab igne ablata refrigerari ſinito: eiſque contuſa, & cribrata addito gummi cochlearia quatuor: balauſtii, thuris, terræ ſamiæ, ſingulorum drachmas duas: & rurſus ad ignem admota, & calfacta reponito. Dato, ut prædictum eſt. *Aliud.*

* Al. duobus cyathis.

Orige-

Origenia. Succi gentianæ,ſucci ſymphyti,balanſtii,ſingulorum.ℨ.octo,croci,myrrhæ, ſucci radicis dulcis,ſingulorum drac.viiii:protropi,aut theræi,aut ſcebelitæ, ſextarios vi : præpara,ac exhibe,ut dictum eſt. *Catapotia ad ſanguinis reiectionem,dolorem ſedantia.Vſus eſt Carixenes.* Succi hypociſtidis,balauſtiorum,opii ſingulorum drachmas iiii:excipe uino myrtite, & fac catapotia.Dato ex his trioboli pondus.In aliis exemplaribus opii drachmæ duæ habentur. *Aliud.* Succi hypociſtidis,ſucci acaciæ,ſucci rhois ſyriacæ,ſingulorum.ℨ.iiii,balauſtii,gummi,ſingulorum.ℨ.iiii:uini myrtitæ,quod ſatis eſt.Vſus oſtenſus eſt. *Paſtillus Hæmoptoicus,pharmacum accommodatum,inſcribitur Trypherum,hoc eſt delicatum.* Amyli,balauſtii,terræ ſamię,ſucci hypociſtidis,gummi,croci,opii,ſingulorum.ℨ.ii:excipe ſucco plantaginis,& exhibe.ℨ.unam. Liquor ipſe huic affectioni ſit conueniens. *Aliud.* Amyli§.ℨ.iiii:‡terræ ſamiæ hypociſtidis , ſingulorum drach.duas:opii,croci, balauſtii,tragacanthæ , ſingulorum.ℨ.unam:excipe ſucco plantaginis. E

Paſtillus ex ſuccino,facit Hæmoptoicis,diuturna, & recenti tuſſi,Phthiſicis.Anophoricis,ſuppuratis, Cœliacis,Dyſentericis,& inflatis.Eſt etiam Auricularis bona. Pſyllii mundi.ℨ.xlv: iridis illyricæ, maſtiches,ramẽtorum ſuccini,croci,ſingulorum.ℨ.xxx:opii drachmas xv.Pſyllium in aquam calidam coniectum macerari ſinito:atq; ubi uiſcoſum,ac glutinoſum de ſe in aquam depoſuerit,liquorem exprimito,& cum eo pharmacum præparato,in paſtillos ipſum cogendo:ex quibus obo.iii,ad ſomnũ euntibus dato.Sint autem aquæ ſextarii iii.In aliis exemplaribus pſylliũ ad triduum madeſcit,deinde ter donec ebulliat coquitur , & ab igne ademptũ rurſus ad triduũ ſinitur,atq; tunc liquor ad pharmaci confectionem ſegregatur. *Paſtillus Neapolitæ,facit Hæmoptoicis,ſuppuratis,Phthiſicis,Affectionibus* ſiniſtris.* Seminis hyoſcyami albi,ſucci mandragoræ,utriuſq;, ℨ.v:thuris maſculi,opii hiſpani,ſtyracis, coaguli hinnuli,ſingulorũ drach. x: maſtiches.ℨ.†xx:ramentorum ſuccini, iridis illyricæ, croci,ſingulorum drach.xxx:pſylii.ℨ.xlv, aquæ ſextarios.iii:præpara,ac utere,ut prædictum eſt. *Paſtillus ex Corallio,ut Niceratus.* Corallii,terræ ſamiæ,utriuſq; drach.viii:balauſtiorum,amyli,terræ lemniæ,ſingulorum drachmas iiii : ſeminis hyoſcyami albi,opii,hypociſtidis,ſingulorum drac.ii:excipe ſucco arnogloſſæ, coge paſtillos, ac exhibe. *Aliter Dioclis Chalcedonij.* Corallii drac.viii:ſucci hypociſtis,balauſtii,ſucci acaciæ, thu*pontici,terræ ſamiæ,opii,thuris,ſucci ſymphyti,ſingulorum.ℨ.ii:excipe ſucco plãtaginis. F

*rheumaticis.

† Aliter i.

* Aliter rhei

Aphrodiſiacum Clidion,pharmacum accommodatum.Facit Hæmoptoicis,Cœliacis , Dyſentericis, & qui ſtomachi fluxionibus laborant. Cytinorum,ſpinæ ægyptiæ,balauſtiorum,ſucci hypociſtidis, ſucci acaciæ,ſingulorum.ℨ.vi:lycii,rhu pontici,opii,ſingulorũ drac.iiii:myrrhæ drac.ii.contuſa,& cribrata diligenter baccarum myrti decocto excipe,& paſtillos coge.Exhibe pro uiribus cum roſarum decocto,aut baccarum myrti,aut aqua frigida.Forinſecus ſpongiam poſca imbutam imponito.Poſtq̃ uero fluxus conſtiterit,pectus,& fluxione infeſtatos locos omphacio,cũ aceto diſſoluto illinitō:tepefiat autem ad cinerem calidã,donec aliquantulum ſpiſſetur. *Philippi Pharmacum accomodatũ Dyſentericis,& Hæmoptoicis.* Balauſtii,acaciæ,hypociſtidis ſucci,opii, rhois,thuris,myrrhæ,croci,gallæ,lycii,aloes,rhu põtici,baccarum myrti nigrarum,malicorii, ſingulorum.ℨ.iiii : excipe uino Italico,& redige in paſtillos triobolares . Dato febrientibus ex aqua,non febrientibus,cum uino. G

A.l.5. fum. t.5.fol.514

Confectiones dolorem ſedantes,tabeſcentibus,& ſanguinem reiectantibus commoda,itemq́; alijs quibuſdam accomodata,præterquam colicis. CAP. 5.

IN iis equidem,qui ſanguinẽ reiectant,nõdũ tñ exacte tabe apprehenſi ſunt, hoc genus pharmacorum dolorẽ ſedantium priores medici compoſuerunt,ipſumq́; anodynō appellauerũt. Conueniens & iis,qui ſanguinem reiiciunt,& qui tum hoc perpetiuntur,tum etiã iã tabeſcũt: itemq́; ad alios dolores, & affectus,qui circa pulmones, arteriam, thoracem, atque alias quaſdam partes conſiſtũt , colicis tantum exceptis. Differunt enim hæc pharmaca ab iis,quę priuatim colica appellantur,aromatum,& odoratorum,ac urinam cientium ſeminum,miſtura.Colicæ.n.confectiones his uehementiores ſunt,ſtupefactoriam uim prædominantem habentes ex multitudine refrigerantium pharmacorum:quale eſt hyoſcyami ſemen,& cicuta, & papaueris ſuccus,& cortex radicis mãdragoræ:his nanq; in colicis uti cogimur ob magnitudinẽ doloris. H

Quas Andromachus ſcripſit ad prædictas affectiones † .

† Additur in antiquis, ἀνώδυνοι.i. dolorẽ ſedantes.

Confectio ſedans dolorem,ad omnes internos affectus,& pleuritidas,qua utor. Radicis panacis, ſeminis dauci,utriuſq;.ℨ.iiii:caſtorii drachmas iiii,alii drach.ii: ſeminis hyoſcyami,opii,utriuſq; drach.iiii,alii drach.ii : mellis, quod ſufficit . Dantur oboli quatuor, cum aquæ cyathis tribus.

Alia ſedans dolorem,Martellini. Aniſi drach.ii,ſeminis hyoſcyami,drach.ii,ſucci papaueris. ℨ.l,ſeminis apii drach.ii,croci obo.iiii,roſarum ſiccarum drach.i,myrrhæ drach.i,amomi drac.i: trita cum aqua in paſtillos trigintaduos redige. Dato ad ſomni tempus,cum aquę cyathis duobus,aut tribus. *Alia ſedans dolorem,ex ſeminibus.* Seminis apii drac.viii,opii drach.ii, ammii.ℨ.viii.aniſi drach.iiii,fœniculi drach.iiii,caſiæ nigræ drach.ii:cum aqua ſac paſtillos triobolares. Dato ex paſſo,ſexta,& decima heminæ parte,aut ex aqua. *Alia Achilli Compunctoris.* Aniſi.ℨ.†: octo,ammii drach.octo:ſeminis fœniculi,ſeminis apii,ſingulorum drach.iiii:opii drac.ii,nardi indicæ drachmas ii,myrrhæ drach.ii,piperis drach.i,caſiæ nigræ drach.ii.fac paſtillos triobolares

† Aliter vi.

A res, q reſiccati pōderent obol.ii. Dato ut reliquos. ❡ *Alia dolorem ſedans ut Xenocrates, qua utor maximè ad tormina & dyſentericos.* Seminis apii.ʒ.i.aniſi.ʒ.i.piperis albi.ʒ.i.myrrhæ obo.iiii.caſtorii obol.iiii.opii obol.ii.croci obol.iii.gentianę.ʒ.ii.Fac paſtillos triobolares,& uarie exhibe. ❡ *Alia Sphragis dicta, ſedans dolorem, reſiccans fluxiones, & tormina, ac tuſſes, qua utor.* Myrrhæ obol.v.alii vi.corticis mandragorę.ʒ.iiii,ſucci papaueris.ʒ.v.ſeminis hyoſcyami.ʒ.iiii,alii.ʒ.ii.thuris drach.v.croci drac.v. excipe uino.Exhibe ꝓ uiribus aliquibus fabæ ægyptiæ magnitudine,aliquibus obol.ii. ❡ *Alia, Aſter appellata, ſiſtens dolorem, qua utor ad omnem fluxum, dolorem, & oēs internos affectus, & deſtillationes, ad ueſicam, ad ſuffocationes, fluxum muliebrem, ſtomachi fluxionem, dyſentericos, ſanguinem reycientes, facit, & ad reſolutos.* Croci obul.iii.ſeminis hyoſcyami drach.vj,ſeminis apij drach.vj.aniſi drach.iiii.ſtyracis drac.iiii.ſeminis dauci drach.iiii.caſtorij drac.ij.opii drach.ii.myrrhæ drach.†ii:quidam ēt mandragoræ ſucci drach.iiii.vt uero Xenocrates, † *Aliter iij.*
etiam piperis albi ʒ.vi.cum aqua fac paſtillos triobolares. Dato ex aqua. *Alia ſedans dolorem, Lycomedis. Reſiccat deſtillationes arteriæ, & fluxiones oculorum.* Seminis hyoſcyami drac.ii.ſeminis apii drac.ii.opii drach.ii.aniſi drac.i. croci obol.iiii. roſarum ſiccarum drac.ii.myrrhæ drac.unā,alii drac.ii.cum aqua redigito in paſtillos triobolares. Vtere quēadmodum Trigono appel
B lato. *Alia ſedans dolorem, reſiccatoria, facit & ad hæmoptoicos, cœliacos, dyſentericos, rupta & conuulſa.* Aniſi drach.iiii. ſeminis apii drach.iiii. opii drach.iiii. croci drach.i.ſeminis hyoſcyami drac.iiii.ſtyracis drach.i.floris iunci odorati drach.i.balauſtii obol.iiii.quidam drach.vii.foliorum roſarum drac.i.nardi indicæ obol.iiii.cū aqua formato paſtillos diobolares. Dato ex uino, aut aqua,aut protropo. *Alia dolorem ſedans potio, Ruſi, qua utor.* Corticis mādragoræ drac.iiii. thuris drac.v.piperis albi drach.ii.& dimidiam, croci drac.v.ſeminis hyoſcyami drac.iiii.ſucci papaueris drach.v.myrrhę drac.v.nardi obol.iiii.caſiæ nigræ drach.ii.trita cū paſſo in paſtillos drachmales cogito,ac reponito ne humecti fiant.Dantur ex aquæ calidæ cyathis duobus,cholericis,hoc eſt,bilioſa ſupernè & infernè reddentibus,ex frigida. *Alia ſedans dolorem, ad omnes internas affectiones, qua utor.* Caſiæ nigræ,myrrhæ,opii,ſtyracis,croci,ſingulorū drac.unam,quidam drac.i.& obol.iii.cogito in paſtillos trium,aut duorum obolorum. Præbe febrientibus ex aqua,non febricitātibus in uino:hepaticis in aqua mulſa,itidem & pleuriticis.Efficax eſt & ad tuſſim. *Alia Trigonos uocata, reſiccatoria, & ſedans dolorem.* Seminis hyoſcyami drac.iiii.ſeminis apii.ʒ.iiii.aniſi.ʒ.ii.opii drac.ii.cum aqua paſtillos formato.Dantur cum frigida,mane & ueſperi,unus pro uice. *Alia ſedans dolorem, Aſclepiada, ad omnes internos affectus.* *Selelis,chamæpi * *Aliter piperis.*
C tyos,herbæ ſaluiæ,ſeminis rutæ ſylueſtris,ſeminis dauci,ſingulorum drac.vi.ſeminis hyoſcyami,opij,utriuſq; drach.viij.caſtorij.ʒ.vigintiquinque, rheu pontici ʒ.xiiii.excipe melle. *Alia, ut Charicles.* Tordilij drach.viij.chamæpityos drach.viij.*rhu pontici drac.vi.caſtorij drach.xii. * *rheu.*
& dimidiam,herbæ ſaluiæ drac.viij.ſeminis rutæ ſylueſtris drac.†viii.ſeminis dauci drach.viii. † *Aliter iiij.*
opii drach.iiii,ſeminis hyoſcyami drach.iiii.croci drach. v. quidam addunt mel atticū,reliqua ipſo excipientes. *Alia dolorem ſedans, Iucunda appellata. Facit & ad tabeſcentes, & inflatos.* Illyricæ ʒ.xxx.ſuccini,croci,maſtiches chiæ,ſingulorū drac.xxx.pſyllij drac.xlv, aut xxx.ſucci papaueris drach.xv.cūm aqua pluuia paſtillos drac.i.& obol.iii.ponderantes formato,ac exhibeto.Pſyllium per diem & noctem aqua pluuiali macerato,deinde coquito & exprimito,atque ſic cum reliquis committito. *Alia potio ſedans dolorem, ex libris Aphrodæ, ad omnem dolorem in neruis, utero, coxendicibus.* Succi papaueris drach.i.opobalſami drach.i.aut carpobalſami.ʒ.i.obolos duos:myrrhæ,ſeminis hyoſcyami,caſtorii,ſtyracis,ſingulorum drac.vnam:excipe paſſo,& fac paſtillos oboli unius,& dimidii.Dato ex aquæ calidæ cyathis duobus,aut tribus. *Aliud ſedans dolorem Catapotium ex libris Aphrodæ, ad omnes internos affectus, & ad quartanarios, qui interualli tempore inediam ferunt, & deinde accipiunt. Facit & ad calculoſos, dyſentericos, ſtomachicos, & iam di*
D *ſperatos, atque anxios. Eſt & oculis ualde commodum.* Seminis hyoſcyami,ʒſeminis apii,ʒaniſi,ſtyracis,ſingulorum.ʒ.iiii.croci,opii,utriuſq;.ʒ.iii.caſtorii.ʒ.ii.fac catapotia,ægyptiæ fabæ magnitudine.Præbe ex aquæ cyathis duobus. *Alia dolorem ſedans, ad omnes internos affectus, & ſanguinis reiectationem undecunque feratur: etiam ſi ex uulnere prodeat quibuſdā prodeſt. Facit & ad nephriticos & hepaticos. Hanc ne prius dederis quàm mercedem acceperis.* Cinnamomi,caſiæ,utriuſque.ʒ.duas:myrrhæ.ʒ.i.piperis albi,drac.i.& longi drac.i.chalbani.ʒ.i. opii.ʒ.ii: trita cū melle pauco in catapotia redige,partim magnitudine fabæ, partim quantitate araci. Dato pro uiribus cum aqua,aut pro iudicio tuo. *Alia dolorem ſedans ad omnia interna.* Seminis apii.ʒ.ii.aniſi.ʒ.ii.piperis longi drac.ii.nigri drach.i.caſtorii obo.iiii.myrrhæ,opij,utriuſq; obo.iiii.panacis,gentianæ,utriuſq; obol.iiii.cinnamomi obo.iii.ſucci radicis dulcis obo.tres:fac paſtillos triobolares: dyſentericis drachmæ unius. *Alia ſedans dolorem, Crateri, ad tabeſcentes, & ſanguinem reycientes.* Myrrhæ drac.vi.mandragoræ ʒ.quatuor,ſeminis hyoſcyami drac.iiii.opij drac.v.croci,thuris, utriuſque drach.v,rhu drach.v. ſeminis cicutæ,ſtyracis,utriuſque drach.v.excipe uino mulſo.

Alia ſedatiua doloris, myſterium appellata, ut Niceratus. Ad phthiſicos, tuſſientes, cœliacos, dyſentericos, deſtillationes: confeſtim auxiliatur. Croci,coſti, caſtorii,aſari,ſeminis hyoſcyami,opii,ſtyracis,ſingulorū.ʒ.i.quidam hyoſcyami ſeminis.ʒ.dimidiā:excipe melle,ac utere. *Alia doloris ſe-*

datina ad deſtillotionem conueniens. Seminis hyoſcyami,ſucci papaueris,amyli,ſingulorum.ʒ.ii. E
aniſi drac.†i,ſpicæ nardi.ʒ.I.croci.ʒ.i.rubricæ ſinopicæ obolos † iii. aut lemniæ drac.i.formato
paſtillos triginta. Dato duos in noctem cum aqua.

† Aliter vj.
† Aliter iiij.

Quæ ab Aſclepiode ſcripta ſunt ad eaſdem affectiones.

† *Eclegma*. Farris Cluſini appellati ſextarii dimidium,decocti marrubii u iridis ſextariũ unũ.
Hæc in uas uitreum coniecta per diem & noctem macerari ſinito. Sequẽti die pharmacum mol
lito,quemadmodum alicam maceramus: atq; ubi penitus diſſolutum fuerit,exprimito liquorẽ,
eiq; pinguedinem aliquam addito:& igni admota aſſidue mouens coquito, donec ſpiſſata mel-
lis craſſitudinem acceperint.Ex hoc myſtrum datur ante cibum,&poſt cibum tantundẽ. *Aliud.*
Foliorum marrubii tenerrimorum manipulum cũ ſufficienti aqua in fictili coquito: & ubi exo-
luta fuerint,eximito ac terito:& decocto diluta rurſus coquito,pollinis acetabulũ inſpergẽs,&
pinguedinis arietinæ probe ſubactæ quadrantẽ addens:& ubi coctura recte habuerit, ueluti re-
liquæ ſorbitiones præparantur.Ablata ab igne,& modico ſale conſperſa,ſorbenda exhibe.Am-
plius abſorptum amplius iuuat. ❡ *Aliud Nicerati, facit ſuppuratis, dyſpnoicis, ueteri tuſſi, viſcoſum
ac glutinoſum reiectantibus,& ijs,quæ à partu non purgantur.ſecundas deducit. Prodeſt etiom infanti-
bus alimentum non ſentientibus,ſi nutricibus præbeatur*. Succi marrubii ſextarios ſex,uerũ probe F
hunc ſuccũ colligere oportet à recenti marrubio tuſo expreſſũ:uini falerni ſextar.i.mellis attici
tantundẽ:piperis albi,myrrhæ,thuris,ſingulorum.ʒ.octo,uinum & ſuccũ ad tertias coquito,de
inde mel addito:quibus inſpiſſatis arida inſpergito: & diligẽter miſta in uitreum uaſculũ tranſ-
ferto. Dato myſtrum ante cibũ. ❡ *Aliud,Scribonij Largi.*Succi marrubii ſextarios vi.ſucci ſem-
peruiui tantundẽ:mellis attici ſextar.iiii.alii ſextar.i.uini Italici ſextar.i.picis liquidę brutię tan
tundẽ:nardi indicæ,croci,myrrhæ,thuris,piperis albi,ſingulorũ.ʒ.octo:præpara,ac utere ut p̃-
dictum eſt. ❡ *Aliud pthiſicis, & ad fluxiones thoracis*. Seminis cucumeris hortenſis decorticati
drach.octo,amyli drach.iiii.ſeminis lini, ſeminis papaueris albi,utriuſq; drach.ii.tuſa & cribra-
ta excipe tragacanthæ cremore,& in drachmales paſtillos redige.Dantur oboli tres,non febriẽ
tibus ex uino & myhrti cremore,febrientibus cum rhois ſucco. *Aliud.*Amyli drac.iiii:ſeminis
cucumeris ſatiui toſti,ſeminis papaueris albi toſti,amygdalarum,depurgatarum,ſingulorũ.ʒ.ij.
tragacanthæ drac.i.obol.iii.croci drach.i. excipe tragacanthæ cremore,& poſtea ẽt uino ſcybe
lite octo. Vtere eodem modo. ❡ *Aliud Scribonij Largi Catapotium, Pthiſicis, ſanguinem reiectan
tibus,ſuppuratis,educit Pelliculas,repurgat ſufficienter. Verum immorori pharmaco oportet*. Sagape
ni,myrrhæ,utriuſq;.ʒ.ii.opii,cardamomi,utriuſq; drac.iiii.caſtorii.ʒ.† iiii: piperis albi obol.iii. G
excipe paſſo,fac cataporia.Da ex aquæ calidæ cyathis iii.❡ *Alia confectio* Theſpeſiana.facit ſuppu-
rotis,& ad abſceſſus occultos.*Seminis apii,opii,melanthii,† ſingulorũ.ʒ.iii.caſtorii drac.ii.ſeminis
dauci.ſinonis,iridis,ſingulorũ drach.vi.excipe melle cocto:præbe nucis ponticæ magnitudine
ex calidæ cyathis iii. ❡ *Alia* Coſi,ad humores ægre eductiles,ſuppurotos,peripneumonicos. Maxime
autem ijs,qui craſſa & glutinoſa educunt, utilis eſt*. Mellis attici cocti ad glutinis compagem librã
unam:piperis contuſi & cribrati,myrrhæ,utriuſq; vnc.i.myrrham & piper trita melle cocto ex-
cipe,&nucis pôticę magnitudine in pillulas diuidens deuorãda prębe.In aliis exẽplaribus hñt.
Mellis lib.i.piperis vnc.i.myrrhæ,opopanacis,utriuſq;.ʒ.vi.p̃para,ac exhibe ſimiliter ut p̃dictũ
eſt. ❡ *Paſtillus ex Mandragoro, inſcribitur ſphragis. Facit ad hemoptoicos, anaphoricos, Empyicos.
Reſiccat omnem fluxionem*. Radicis mandragoræ,corticis drach.iiii.† ſeminis hyoſcyami.ʒ.iiii.ʒ
thuris maſculi,ſucci papaueris,croci, myrrhæ,ſingulorum drac.v.trita redige in paſtillos obola
res,& præbe conuenienter iuxta affectiones. ❡ *Aliud Ptolemai familiaris.* Styracis,opii,thuris,
croci,ſingulorum drac.v. corticis mandragoræ, ſeminis hyoſciami albi,dauci cretici,ſingulorũ
drach.iiii.caſiæ.ʒ.duas, excipe uino aminæo, ac præbe obolum cum aquæ calidæ cyathis duo-
bus, ❡ *Aliud ad eoſdem affectiones.* Styracis drach. vi.myrrhæ,opii,ſeminis hyoſcyami,irionis H
torefacti, ſingulorum drach. iiii: corticis mandragoræ,opopanacis,utriuſq; drach.ii,piperis al-
bi, ſpumæ nitri, utriuſque drachmam unam: excipe melle cocto. Dato magnitudine ciceris.

❡ *Alia confectio Panchreſtus ab omnimoda commoditate dicto. Facit ad tuſſim antiquam, ſuppura-
tos,orthopnoicos,tabeſcentes. Prodeſt Hypochondriorum hoc eſt præcordiorum diſtentionibus,& ad om-
nem inflationem. Mulieribus menſes, & quæ à fœtu corrupto, aut à partu relinquũtur,ſecundas dedu
cit.Liberat etiam ab affectionibus circa veſicam.*Terebinthinæ drach.viii.ſtiracis.ʒ.vi.myrrhæ.ʒ.v.
croci,iridis,chalbani,ſingulorũ.ʒ.iiii.ſeminis hyoſcyami,corticis mandragoræ,irionis thorrefa
cti,opopanacis,ſingulorum drach.ii.piperis,ſpumæ nitri, utriuſq; drachmam unã: excipe paſſo.

❡ *Charixenis, facit peripneumonicis, phthiſicis, Anophoricis, empyicis,hæmoptoicis, ac ueteri tuſſi.*
Myrrhę,corticis thuris: in alio exẽplari opii,mãdragoræ,ſagapeni,ſeminis hyoſcyami albi,opo
panacis,dictamni cretici,pilularũ marrubii,ſingulorum drach.iiii.ſubigito cũ aqua,& in paſtil-
los cogito.Dato ex his obol.iii.ex aquę mulſæ cyathis tribus.❡ *Alia Aſclepiada,qui* Philophyſicus,
à naturalium rerum ſtudio,appellatus eſt,pharmacum accommodatũ.* Corticis mandragoræ,ſeminis
apii,utriuſq;.ʒ.quatuor: myrrhę,croci,aniſi,ſeminis dauci,ſucci rhois rubri,ſeminis hyoſcyami,
piperis albi,caſtorii,ſagapeni,opopanacis,ſingulorũ drachmas.i.excipe melle cocto. Dato pro
uiribus.

† In Aldino codi. & quotquot vidi manuſcriptis, legitur, ἐκλεικτὸν. φάρος καλεῖται. οἴνου. &c. i. Medicamentum quod lingitur, Pharos uocatum. Vini ſextarij &c. ut Pharos ſit nomẽ medicamenti. ut etiam inferius pag. 200. a cõſidera.

† Aliter i.
** Al. Theſpiana.*
† aniſi, additur i antiquis.
** Al. Coſti.*

† Græci cod. antiqui ita habẽt, ſeminis hyoſcyami albi ʒ. iiii, lauri cretici ʒ. iiii.

** Aliter philoſophicus.*

A.l.5.fo.2.b 5.fol.554.b

A uiribus. Liquor uerò ex quo exhibetur, ſit conueniens affectioni. ¶ *Antidotus Theſpeſiana*, † *phthiſicis, ſanguinem reiectantibus, ſuppuratis. Facit & ad alias internas affectiones, & præ omnibus cibi appetentiam excitat.* Seminis apij. ℥. xii. myrrhæ, aniſi, opij, ſingul. ℥. vi. piperis albi. ℥. v. petroſelini, nardi, piperis longi, ſingul. ℥. iiii. caſtorij, floris iunci odorati, croci, ſingulorũ. ℥. iii. cinnamomi. ℥. ii. caſiæ aromaticæ. ℥. iiii. excipe melle cocto. Dato nucis ponticę magnitudine ad noctem, cũ aquæ cyathis tribus. ¶ *Antidotus Ariſtarchi, compoſitio admiranda, hanc Paulinam appellamus: Facit Hæmoptoicis, tuſſientibus, phthiſicis, ſuppuratis, peripneumonicis, ad conuulſa, rupta, ad ſtomachi ſubuerſionem, & bilem uomentes ac ſecernentes, cœliacos, dyſentericos. Facit ad affectiones circa veſicã, ſuffocationes uteri, febres per circuitum repetentes, vna hora ante exacerbationẽ exhibita. Facit in malum habitum delapſis, cibum non ſentientibus, & ad lethalia pharmaca, ac plagas venenum iaculantium beſtiarum.* Cinnamomi, coſti, chalbani, caſtorii, ſucci papaueris, piperis nigri & longi, ſtyracis, ſingulorum unciã unam: mellis ſextarium unum: arida tunduntur & cribrantur per anguſtiſſimum cribrum: chalbanũ coquit̃ cum melle, & ubi diſſolutũ fuerit, mel excolatur, ipſiq; reliqua adduntur, & tunduntur: deinde in pyxidem uitream aut argenteã reponuntur. Vſus eſt ad prędictas affectiones. Dat̃ fabæ ægyptiacæ magnitudine, cũ aquę mulſæ cyathis duobus, irroratis de

B digito guttis aceti nouem. ¶ *Alia Antonij Muſæ Panacea. Vſus eſt ea* * *Diotas Iatraliptes. Facit ad eos, qui per circuitum à rigore infeſtantur, delet febres antiquas, ac reliquos morbos. Facit ad tuſſim ueterem, phthiſicos, ſanguinem reiectantes, ſuppuratos, dyſpnoicos, conuulſa, rupta, inueteratas inflammationes, ſpleniticos, hydropicos inueteratos, cœliacos. Extrahit lapides è renibus, probè cit urinam. Prodeſt omnium reptilium plagæ, & ad lethalia uenena, & ad omnem materiam uenenoſam, ac corruptoriam uim habentem.* Piperis albi aut lõgi. ℥. viij. ſeminis hyoſcyami albi, cinnamomi, cardamomi, myrrhæ, thuris, ſingulorum. ℥. xii. opij, croci, utriuſq;. ℥. x. ſulfuris uiui. ℥. vi. coſti, ariſtolochiæ longę, corticis mandragoræ, aut ipſorum malorum, uel foliorum, euphorbii, ſingulorũ drach. iij. mellis attici cocti quod ſatis eſt. Datur ijs, qui per circuitum infeſtantur, magnitudine nucis ponticæ, reliquis pro uiribus. ¶ *Alia Ceruſiana, data eſt à Philippo Trallianis. Huius uſu phthiſicos, et ſuppuratos liberabat.* Piperis albi, ſucci cyrenaici, ſyriaci, ſucci papaueris, ſingulorum quadrãtem: myrrhæ, croci, ſulfuris uiui, ſeminis hyoſcyami albi, ſingulorum vnciam dimidiã: malorum mandragoræ drac. ij. cardamomi vnc. i. mellis attici libram unã. Datur pro uiribus, ut dictum eſt. Porrò alterum exemplar ſic ſcriptum habebat. Piperis quadrantẽ, ſucci cyrenaici vnc. j. ſucci papaueris unc. dimidiam, ſucci ſyriaci vnc. dimidiam, croci vnc. * unam, ſulfuris uiui vnc. dimidiã, myrrhæ

C unciam dimidiam: ſeminis hyoſcyami albi, malorum mandragoræ, utriuſq; drac. ii. cardamomi unc. i. mellis attici lib. i. Datur pro uiribus, ut dictum eſt.

† *Al. Theßina.*

* *Al. Diogas.*

* *Al. dimidiã.*

De Orthopnœa, ſeu Aſthmate. *CAP. 6.*

A.l.3.f.10.a e.38.f.261.a.

QVi circa febrem denſe reſpirant, qualiter faciunt, qui uelociter cucurrerunt, ab acceſſione hac medicis Græcis aſthmatici, à Latinis anheloſi appellãtur. Eoſdem * etiam ab alia acceſſione orthopnoicos uocant, propterea quòd thoracis corpus penitus rectum habere coguntur, ob timorem ſuffocationis: quin & ſtratum circa ſupernas partes, ad quas thorax reclinatur, ſibi ipſis erectius faciunt, ne dormientes ſtrangulentur: minus eſt enim quod inſpirãt, quàm pro uſu reſpirationis, quamuis thorax plurimum ipſis dilatetur. Ex quo manifeſtum fit, intrinſecus ipſis coarctationem locorum factam eſſe præter naturam, quam etiã ægri ipſi non obſcuro ſenſu perceptant. Fit equidem & ſuppuratis locorum coarctatio ob coaceruatum inter thoracem, & pulmonem humorem. Fit etiam peripneumonicis, ob pulmonis inflãmationem. Reſtant autẽ adhuc duæ affectiones, quæ locorum coarctationem efficiunt in uijs, per quas aer inſpiratur, cum ſane, aut humorum craſſorum, ac uiſcoſorum multitudo pulmonis brõchijs fuerit infarta: aut tumor abſceſſui ſimilis in ipſo conſtiterit. Cæterum curatio ambarũ affectionum aliquid cõ

D mune habet, aliquid priuatum, & alteri tñ proprium. Commune quidem utriſq; eſt, ut redundantia humoris affectiones generantis expendatur, & conſumatur. Proprium autem affectioni uiſcoſorum, ac craſſorum humorum, ut per attenuantia, & extergentia pharmaca conſumãtur: ei uero, quæ propter tumorem abſceſſui ſimilem contingit, ut per attenuantia, & reſiccantia eadem cõſumptio fiat: quæ curatio rurſus omnibus in profundo corporis abſceſſibus cõis exiſtit. Vini itaque potus ambabus conuenit, tenuis ſubſtantia. Omnis aũt potus modicus ſit in ijs, qui alicubi abſceſſum habent: multus contra in ijs, quibus bronchia uiſcoſis, ac craſſis humoribus ſunt obturata. Etenim pharmaca, quæ eiuſmodi ipſorum humores abſtergunt, neceſſario quidẽ tuſſes mouent, non uero facile per ſputum reijcitur, quod abſterſum eſt, ob craſſitudinem uidelicet: quapropter humectatione multa opus habent, quo facile efferatur. Porrò quemadmodũ in aliis pharmacis plurimi medici, ſic etiã in iis, quæ ad ambas has affectiones commoda ſunt, delinquunt, indiſcriminatim ipſa tradentes, cum tamen compoſita ſint, quædam pharmaca, alteri affectioni commoda, quædam rurſus alteri, quædam uero ſic ut ad ambas quidem moderate conueniant, uerum nihil operæpretium efficiant. Quare recenſendo pharmaca alicuius pretij à prioribus medicis prodita, indicabo iuxta ſingula, quali facultate prædita ſunt, initio ab ijs, quę Aſclepiades ſcripſit in ſecundo Internorum, facto.

Aſclepiadæ pharmaca ad Dyſpnoicos conſcripta. E

¶ *Eclegma ad d ſpnoicos, Antony Muſæ.* Aſellorum ſub hydriis naſcentium ſextarium unum in uas fictile cõiicito,& ad prunas torreto: inalbatos aũt terito,ac melle cocto excipito:& ante cibum myſtrum delingendum dato. *Aliud.* Scillæ crudæ ſuccum exprimito,eiq; parem mellis attici menſuram addito,& ad prunas admota coquito. Dato inde ante, & poſt cibũ myſtri menſuram. ¶ *Aliud Charixenis.* Origani.ʒ.viii: comæ thymi,iridis illyricæ,calaminthæ ſiccæ,piperis albi,aniſi torrefacti,ſingulorum tantundem: tundito,& per anguſtiſſimum cribrum concernito, ac melle cocto excipito. Dato nucis ponticæ magnitudinem. *Aliud.* Piperis albi libræ i,libyſtici trientem: calaminthæ ſiccæ,aniſi toſti,pulegii ſemen non gerentis,ſingulorum quadrantẽ: ſeminis apii,comæ thymi,utriuſq; unciam unam: excipe melle,& preparato utere,ut prædictum eſt.

¶ *Potio ad Dyſpnoicos,Chariclis pharmacum accommodatum: auxiliatur confeſtim.* Vuæ paſſæ rhodiæ exacinatæ acetabulũ,fœnigræci loti tantundem,aquæ pluuię ſextariũ i: coquito donec diſſoluantur,& liquorẽ excolatum reponito. Ex hoc præbeto aſſidue,& iuxta ſingulas irritationes cyathi menſuram calefactam. *Alia Potio.* Abrotoni partes duas,vuæ paſſæ pinguis tantundem, ſummitatum rutæ parẽ unã,aquæ pluuialis ſextarios iii. coquito ad tertias, & exprimito liquorem: eiq; mellis vnc.i. addito,ruruſq; coquito: ac dato,ut prædictum eſt. ¶ *Catapotium Dyſpnoicis, & Aſthmaticis.* Abrotoni,uirgultorum rutæ,comæ abſinthii,ſingulorum drac.iiii. tuſa & cribrata aceto ſubigito: & catapotia xii. formato. Dato ex aceto mulſo. ¶ *Aliud Nicerati.* Caſtorij, ammoniaci thymiamatis,abrotoni,ſingulorum drach.ii. abſinthij,cumini æthiopici,utriuſq;.ʒ.i. aceto ſubigito,ac cataporia formato: ac dato ad ciceris magnitudinem. ¶ *Pharmacum ex ſulfure viuo Dyſpnoicis.* Aniſi,ſulſuris uiui,utriuſq; quadrantem: ammoniaci thymiamatis,caſtorij,melanthij,ſingulorum.ʒ.iiij. aqua diluta in cataporia cogito: unumq; in aceti mulſi cyath.iij. dato. *Aliud.* Seminis rutæ ſylueſtris.ʒ.iiij: ariſtolochiæ,abrotoni, abſinthii,ammoniaci thymiamatis,ſulſuris uiui,ſingulorum tantundẽ: aceto ſubigito, & cataporia ciceris magnitudinis formato: ex quibus duo cũ aceti mulſi calidi cyathis tribus exhibeto. Hęc oĩa pharmaca ab Aſclepiade conſcripta, ijs,qui propriè dyſpnoici,hoc eſt egrè ſpirantes,appellantur,cõueniunt. Vocant aũt ſic eos,quibus brõchia pulmonis craſſis,& uiſcoſis humoribus ſunt obfarta: in quibus uelut dixi,ultra hoc ꝙ craſſitudinẽ, & uiſcoſitatem humorũ neceſſariò ſecamus, atque attenuamus, humiditatem quandam cum pharmacis,tum uictui,adeſſe oportet. At uerò abſceſſus,qui attenuantibus,& reſiccantibus opus habẽt,maximè gaudent aromatum facultatibus: quas omnes oſtendimus tenuium partium eſſe,& reſiccatorias,unà cum hoc ꝙ calfaciant. Quare ijs,qui pro G prie orthopnoici,& aſthmatici appellantur,pharmaca conuenient ſecantia citra calfactionẽ:& A.l.3.f.102.a ob id maximè eos iuuat acetum ſcylliticum appellatũ,atq; ipſa adeo ſcylla,& acetũ mulſum ex c.40.10.261.d eiuſmodi aceto confectum. Cæterũ aſellorum,ſub hydrijs naſcentiũ meminit inter ea,† ut quiſ attenuatoriam,& diſcuſſoriã uim habeant: verum quo conſilio ad uſum ipſorũ peruenerit, non habeo quod dicã. Quemadmodum aũt in hac affectione uehementer cauendum eſt,ne calfaciamus,propterea ꝙ uiſcoli,& craſſi humores non ſolum nihil ab his auxilij ſentiunt, ſed ẽt offenduntur: eodem modo ẽt quæ ualde refrigerant uitanda ſunt: omnia.n. craſſefaciunt,& cogunt, ac coagmentãt humores,eosq; ægre eluibiles reddunt. Et ob hanc rem ſanè recte fecerunt,qui eiuſmodi pharmaca compoſuerunt,ꝙ neq; papaueris ſuccum,neq; mandragoræ ſuccum,aut radicis corticem,aut hyoſcyami ſemen,aut cicutæ,aut pſyllij,aut ſemen † lini,admiſcuerunt: & multo magis, ꝙ neq; ex adſtringentibus quippiam pharmacis addiderunt: maxime enim contraria ſunt eiuſmodi affectionibus,ut palam uidetis.

A.l.5.fo.224 fol.554.c

† tanquam. † Suſpicor abũdare, & ob id expungenda eſſe, ſiquidẽ multum abeſt ut lini ſemen inter ualde refrigerantia,reponatur,cũ potius moderate calidum ſit, atque a Dioſc. uitia pectoris extrahere dicatur: accedit & antiqui interpretis auctoritas apud quem ea uerba minime loquuntur. † Al. τὸ ὅλον. i. totum. * Al. πανάκος. i. panacis.

Quæ Pharmaca Andromachus ad huiuſcemodi affectiones conſcripſit.

Ad Dyſpnœam. Sulfuris uiui drachmam i,ſeminis rutæ ſylueſtris drach.i: ariſtolochiæ,abſinthii,ammoniaci thymiamatis,abrotoni,ſingulorum ʒ.iiii: trita cum aceto, ad catapotia magnitudine fabæ redige. Dato mane tria,& ueſperi totidem. H *Aliud ad Dyſpnœam, vt Alcimius.* Colocynthidis carnis obolos iij,panacis obol.iij,aniſi obolum unum: fac cum aqua catapotia iiij: & reſiccatorum † obol.i. ʒ præbeto. Præcedente autem die æger ſimplici euacuatorio euacuetur. *Aliud.* Colocynthidis ſeſquidrachmam,iridis illyricæ drach.ii: radicis *opopanacis ʒ.ij. abrotoni drach.unam: nitri drach.i,alij obol.iij: excipe aqua,& redige ad fabæ magnitudinem. Dantur catapotia quatuor,& poſt ſemihoræ ſpatiũ datur aquæ mulſæ hemina dimidia. *Aliud.* Sinapis drachmam unam,ſalis communis obol.iij: elaterij obol.iii. alij obo.i.& dimidium: terito cum aqua: fac paſtillos viij: dato alternis diebus cũ hydromelite. *Aliud.* Ammoniaci thymiamatis drach.i,abrotoni drach.ij. ſulfuris uiui drach.i. formato cum aqua paſtillos,& cum aquæ mulſæ cyathis tribus præbeto. ¶ *Aliud ad Orthopnoicos.* Elaterij oboli dimidium, aſellos ex ſterquilinijs.iij,terito ſimul: & dimidium ex aquæ cyatho uno dato. *Aliud ut Philumus ad Anhelos & dyſpnœam.* Cardamomi.ʒ.ij.iridis ſeſquidrachmã,panacis ſeſquidrachmã, caſiæ ſeſquidrachmam,ſtruthij ſeſquidrachmam, ſtyracis.ʒ.ij.thymi ʒ.viii. ſeminis rutæ ſylueſtris drach.viii. abrotoni drach.viij. ariſtolochiæ clematitidis,ſulfuris uiui,ammoniaci thymiamatis, ſingulorum drachmas viij. cum acri aceto ad cerati craſſitudinẽ redige: præbe fabæ ægyptiæ magnitudine

A dine ex aquæ cyath.iii. ¶ *Ad Orthopnœas, ut Apollonius.* Scyllæ partem unam: ſulfuris uiui, bituminis, ſingulorum partem unã. Dantur oboli tres in aceto mulſo. ¶ *Ad Orthopnœam, Soſicratis.* Opopanacis. ℥.i, myrrhæ. ℥.i, piperis grana xl, rutæ faſciculũ quantus duobus digitis apprehendi poteſt: ex tritis catapotia xx formato. Dato mane, itẽq; ueſperi unũ, febricitãtibus in aquæ cyathis duobus, alijs ex uino. ¶ *Ad Orthopnœam, Andronici.* Sulfuris uiui obo. iii, ammoniaci thymiamatis. ℥.i, aniſi, myrrhæ, caſtorii, ſingulorũ. ℥.i: cumini æthiopici. ℥.i †: cũ aqua paſtillos cogito ſcrupulorum trium aut quatuor. Dato ad noctem ex aquæ cyathis duobus. ¶ *Ad Orthopnoicos, tuſsientes, peripneumonicos, tabeſcentes, ægre ſpirantes, hepaticos, ut Eugenius.* Croci. ℥.viii, miſyos. ℥.iiii, baccarũ lauri. ℥.ii: piperis albi, & longi, utriuſq;. ℥.i: opii. ℥. iii, coſti obol.iii, terebinthinę obol.v, chalbani obol.iii, ſucci radicis dulcis obo.ii, gũmi obol.i, mellis lib.dimidiã. Dato cochleariũ unum cũ aquæ cyathis duobus aut tribus: ſi res urgeat, ante & poſt cibũ. ¶ *Ad Orthopnoicos, Valentis.* Opopanacis. ℥.ii, carnis colocynthidis. ℥.i. Tñ datur ad ſummũ. ¶ *Aliud *Onetri.* Caſtorii. ℥.i, ammoniaci thymiamatis. ℥.ii. Detur dimidium ex aqua mulſa. ¶ *Ad Dyſpnœam, Podanitæ.* Sinapis. ℥.i, ſalis. ℥.i, nitri obol.iii: redigito in catapotia viii. Dato ex his duo ad noctem & intermittens diem, † poſtea etiam ſex deinceps dato: ʒ aqua excipe.

† In quibuſdã antiquis codi. additur, ut antẽ ego, pro cumino, melanthij drachmã unam.

** Al. Oneteris.*

† In cod. græcis aſteriſco notantur, ἔπειτα καὶ ἑξῆς δίδου. in manuſcriptis ἔπειτα καθεξῆς δίδου. i. poſtea conſequenter dato, id eſt poſt dicm dato duo, & ita conſequenter.

B

GAL. DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM LOCALIVM SIVE SECVNDVM LOCOS LIBER OCTAVVS

ARGVMENTVM LIBRI.

Refert ea Medicamenta, quæ facere ad Ventriculi, ac Hepatis affectiones prodita ſunt.

De pharmacis Stomacho congruis. *CAP. I.*

QVod ſemper dico, etiam nũc proloquar, nimirum perſuaſum me habere, ꝙ difficillimum ſit ad ueritatem reuocare eos, qui ſectæ alicuius ſeruituti ſe addixerunt. Verum qui prudentes ſunt, ſimulq; ueritatem ſyncere amant, eos ſpero cuſtodituros eſſe ea, quæ ueluti iudicandi inſtrumenta nobis à C natura data ſunt, ad actionum uitæ cognitionem, experientiam dico, & rationem. Quæ quidem utraque ex æquo quibuſdam conſerunt ad artem, quibuſdam uerò alterum altero amplius: & tamen tanquam ſemper ad perfectionem alterum altero opus habeat. Sic ſanè ad reſiduum ſermonis, & doctrinæ huius abſoluendum progrediar. Falſæ etenim opiniones animas hominum præoccupantes, non ſolum ſurdos, ſed & cæcos faciunt, ita ut uidere nequeant, quæ alijs conſpicuè appareant. Quod ipſum uel maximè circa affectiones oris uentris uidere contingit, præſertim cum fuerit inflammatum. Eius enim, itemq; iocineris inflammationes adſtringentium complexu opus habent: ſi namque per laxatorium medicationis ductum, citra admiſtionem facultatis robur addentis, curentur, periculum incurrunt de ipſa uita. Atque hoc ipſum cum omnes empirici medici per experientiam edocti ſint, & omnes dogmatici in ipſis artis operibus obſeruent, non pauci tamen huius temporis methodici (neq;.n. de omnibus dico) innumeros quidem ſtomachicos ipſi in † animi deliquiũʒ inducunt, omnes uero hepaticos occidunt: nullum enim ego uidi ſeruatum ex ijs, qui in eiuſmodi medicum inciderunt. Quidam tamẽ ex ipſis quanquã pau D ci, oleo eos fouent, in quo abſinthij coma eſt feruefacta, & lanam nardino unguento imbutam obligant. Quidam uerò etiam maſtichen chiam, aut aloen admiſcent, aut ẽt pro nardino melinum adhibent. In diuitibus uerò mulierculis foliatum, & ſpicatum ab eiſdem appellata unguenta admouent: atq; cum hæc faciunt, laxatorium ductum ſe ſeruare putant, tantũ ſcilicet habent experimenti facultatis pharmacorum. Malim autẽ ego omnes ſic indoctos eſſe, quàm ꝙ adſtringentia quæ ſint, ſciant, uſum tamen ipſorum uitent. Quæcunque igitur adſtringentia in fomenta, & cataplaſmata miſceanẽ in hepatis, aut oris uentris, quod ſanè, & ſtomachũ uocãt, affectionibus, non eſt præſentis ſermonis explicare. Quæcunq; uero in emplaſtra, & ceratiformia medicamenta, q̃ forinſecus imponuntur, commoda ſunt, & quæcunq; utiliter deuorantur, hæc ipſa indicabo, ea, quæ inflammatis proſunt primum tradendo, quandoquidem etiã in ipſis ægri maxime periclitãtur. Ceratum igitur quo aſſidue utor, ex aloe, & maſtiche, & cera pontica amara, atq; unguento nardino, cõſtat. Componitur autem hyeme, ad viii. drachmas cerę, uncia i. menſurali Romana unguenti nardini coniecta: Aeſtate aũt ad vii, eadem unguẽti proportione. Optimum autem unguẽtum eſſe oportet, quale antea quidem in ſola Laodicea Aſiæ præparabatur: nunc uero etiã in aliis multis Aſianis urbibus ſimiliter componitur. Cera ſi non pontica amara tibi in promptu ſit, aliam ponticam conijce: & neq; illa præſente, eam, q̃ tyrrhenica appellatur:

A.1.3.f.13.t.4 t.3.10.300.c.

† Syncopen.

ſi uero neq; hæc adſit, aliam aliquã odoratam & pinguem : ſi neq; talem habeas, eã quã habere E
potes, lotam adde. Liqueſiat autem in duplici uaſe, atq; ita refrigeratũ & eraſum ceratum cum
tritis reliquis probè permiſce, cum aloe uidelicet & maſtiche. Sit autẽ utriuſq; drach. j, & q̃nque
plus, non tñ ut ſeſquidrachmam tranſgrediaris. Quòd ſi ampliori opus ſit adſtrictione, nimirum
debilitate tanta exiſtente, ut cibũ retinere non poſſint, omphaciũ pari pondere addatur, ut triũ
ſingulorum drachma ſit una, aloes una, maſtiches una & tertia omphacii. Cęterũ in cerati pręparatione primum omphacium miſceatur, deinde etiam alia his uniantur. At uero quẽadmodum
omphacium, ſic etiam abſinthii ſuccum admiſceto, q̃nq; etiam ambo, & tertiũ inſuper hypociſtidis, & quartum œnanthes: ſic autẽ appello uitium ſylueſtrium † germẽ unà cũ floribus, ex quo

† *Additur in aliquibus cod. græcis, ἄνθεσιν, i. florens uel.*

ſuccedẽtibus diebus vna fit: quin & rhois ſuccum nõ raro admiſcui. Sed & cerati nardini copiã
augere oportet iuxta ꝓportionem numeri reliquorũ pharmacorum, ita ut ſi quatuor drachmæ
aliarum rerum accumulẽtur, triens ſit nardini cerati, ſextans quidẽ ceræ, ſextans itẽ nardini unguenti, hoc eſt utriuſq; drach. xvi. Porrò ſi inueterata fuerit inflãmatio, & iam obdurata, magis
uaria pharmaca adhibere oportet, & quæ ex aromaticis quippiã habeant, ac mollientibus, & diſcuſſoriis: quale eſt quod fit ex meliloto. Eſt aũt cõpoſitio ipſius multiformis, propterea ꝙ omnibus iuxta † præcordia inflãmatis conuenit, non magnis adeo dr̃ijs euarians, ita ut aliqua ipſis F

† *Hypochondria.*

præparatio inflammato hepati ſit cõmodior, alia ſtomacho, aut aluo, aut ſpleni, aut quibuſdam
iſtius loci muſculis, quæ oẽs communi deſcriptione comprehenſæ ſunt in malagmatum compoſitionibus. Verum in præſenti loco ea, quæ prioribus medicis ad omnes ſtomachi affectiones
ſcripta ſunt, & nõ ſolum foriſſecus impoſita, ſed etiam in potu accepta auxiliantur, omnia conſcribentur: quædam uero ex ipſis communia ſunt etiam affectionibus uentris.

De Stomachi affectibus ſine inflammatione.

Sępenumero iã dictum eſt, ꝙ medici in more habent, os uentris, ueluti cardian, hoc eſt cor, ſic
etiã ſtomachum appellare: verum quondam frequẽtior cardiæ appellatio erat: nunc autem ab
ea adhuc reſtant, cardioſſun, id eſt corde dolere, & cardialgia, id eſt cordis dolor: quibus uocibꝰ
non cordis, ſed oris uentris, dolores ſignificantur. Particulam aũt ipſam ſtomachum uocant æquiuocè cum illa particula, quæ cibum ex ore in *ipſam deſert. Scripſerũt igitur priores medici

* *Legitur in antiquis αὐτὸν, i. ipſum, i. os uentris.*

pharmaca ad affectiones in ipſo, cùm alias, tum ſubuerſiones ab ipſis appellatas: uidẽtur aũt ſic
uocare, tum appetitus perditionẽ, tum nauſeoſas diſpoſitiones, in quibus aliq̃n quidẽ uomitus
contingunt. Fiunt aũt & morſus quidam in ipſo, quemadmodum ẽt magnæ famis, & anxioſæ
affectiones. In quibus omnibus cõis quidam adſtringentium pharmacorum uſus inuentus eſt: G
admiſta autem ſunt pleriſq; ipſorum calfacientia & reſiccantia. Fiunt, & aliæ affectiones rariores, humectantibus, aut refrigerantibus, aut utriſq; ſimul, opus habentes. Cæterum qui ab experientia citra rationalem methodum auxilia inueniunt, meritò ea, quæ ſæpe iuuerunt, in memoriam reuocant, & in uſum conuertunt: eorum. n. quæ ſæpe eodem modo facere uiſa ſunt, obſeruationem & memoriam, ſuam ipſorum experientiam eſſe aiunt. Quemadmodum autem in ore
uentris, ſic etiam circa ipſum totum, ſingulaq; inteſtina, & ut comprehenſim dicam, circa oẽm
corporis particulam, eædem intemperaturæ obortæ, actiones ſimilariũ partium offendũt: quas
ſi quis non eſſe morbos ipſarum credet, nihil circa cognitionem efficiet, qua ignorata, neq; curationem inueniet. Habent autẽ non modicam coniecturam cognitiones ipſæ affectuum in profundo corporis conſiſtentiũ: & ob id utiliſſima medicæ artis pars eſt, quę cognitionẽ docet eiuſmodi affectionum: quas neq; ꝙ primæ & maximæ ſunt, pleriq; ex vulgo medici ſciunt: quare
merito neq; cognitionem ipſam, neq; curationẽ inueſtigarunt. Coguntur igitur, etiã ſi dogmatici ſint, † in rationalibus methodis ad ſolam experientiam peruenire: ut iuſte miremur ꝙ, cùm

† *Cod. manuſcripti græci habent τὰς λογικὰς μεθόδους, i. rationales methodos prætermittendo, ad ſolã &c.*

abſq; ſebre, & inflãmatione abſceſſuq;, & ulceratione quiſpiã debiliter concoquat, aut penitus
non concoquat, promiſſione ſacta ſe inuenturos curationem, quærant an contritione ciborũ cõ H
coctio fiat: & deinde ubi hoc ut maximũ inuenerint, edulia quę facile conterantꝰ exhibent, neq;
quod promptiſſimum eſt intelligentes: quod etiam quiſpiam rei medicæ rudis, aliàs, autẽ prudens uir me interrogauit: Quomodo prodeſt ſcire per contritionem ciborum fieri cõcoctionẽ
ad hoc, ut quis affectionem uentris ſanet, in qua debilitatur ad concoctionem ciborũ? cum nõ
per exhibitionem alimẽtorum, quæ facile cõterantur curatio fiat, ſed læſio tantũ euitetur uelut
etiam per paucũ alimentum ac inediam. Quemadmodum enim qui inediã perfert, in cõcoctionis quidem debilitatem nõ incurrit, non tamen ab affectione hoc modo curatur: ſic neq; qui in
cibo accipit ea, quæ in totũ nulla cõtritione opus habent: quale eſt lac, ptiſanæ ſuccus, & ſorbitiones ex alica. Hæc quidẽ igitur in libris De curandi methodo ſufficienter tradita ſunt, & non
obſcurum eſt, præſentem doctrinam utilem eſſe iis, qui ſe in illis præexercuerunt. Quemadmodum autem in aliis, quæ prius tradidi, reuocatis in memoriam ſingulis illic mihi præmonſtratis
capitibus, ad pharmacorum compoſitionem progreſſus ſum, ſic etiam nunc faciam. Cum octo
ſint in ſingulis partibus corporis intẽperaturę, atq; hæ oẽs, aut circa ſolas nudas qualitates, aut
cum alicuius humoris complexu fiant, intemperiem quidem ſiccam humectare oportet, humidam autem ſiccare: ſic & calidam refrigerare, frigidam calfacere: ſimiliter uerò etiam compoſi-

A tas intēperaturas aut calfacere & ſiccare,aut humectare & calfacere,aut refrigerare & humecta
re,aut ſiccare & refrigerare oportet.Qñ uero uelut dixi,plurimæ intemperaturæ hominibus ex
redundantia humorum magis,q̃ ex inopia fiunt,pharmaca reſiccātia pleroſq; magis iuuant.At
uerò cum reſiccātia partim quidem adſtringant cogendo, ac adſtringendo ſubſtantiam eorum
quæ contingunt: partim uerò diſcutiant,& in hoc ſubſtantiā ipſorum diſſoluant:ob hoc ipſum
ſanè plures ſunt,qui adſtringentibus indigent:uerū ſi humida intemperies cū frigiditate fiat,lę
duntur qui per ſola adſtringentia curantur,quæ frigidæ facultatis exiſtunt.Quapropter merito
plurima pharmaca per experientiam inuenta, ex miſta materia componuntur,adſtringente ui
delicet,& calfaciente.Verum ipſorum differentiā cognoſces,ſi ſimplicium pharmacorum facul
tatem memoria tenueris.Dictum.n.iam mihi ſæpe eſt,neminē poſſe rationabiliter, & ſecundū
methodum uti his,quæ in hoc opere cōſcripta ſunt,ſi non memoria teneat,quæ in duobus ope
ribus,ante hoc opus æditis prodita ſunt,de ſimplicium pharmacorum facultate,& curandi me
thodo,dico.Quidam.n.abſq; diſcrimine pharmaca ad eiuſmodi affectiones ſtomachi, & uētris
conſcripſerunt:quidam uero aliqua diſcrimina attigerunt à ſymptomatis , id eſt accidentibus,
quæ omnibus apparent.Quò igitur & uos cognoſcere ſciatis facultates uniuſcuiuſq; pharma-
B ci per experientiam longam approbati, etiam ſi non inueneritis differentias affectionū, in qui-
bus conueniunt,adſcriptas,primum quidem ea,quæ Andromachus prodidit,adſcribam:dein-
de,quæ Aſclepiades : & poſt hæc,ſi ita uidebitur,etiam alia quædam.

Confectiones Stomachicæ Andromachi. *CAP. 2.*

ANdromachus poſtquam præſcripſit,Stomachicæ,poſt hanc præſcriptionē , ſic auſpicatur.
¶ *Ad Stomachicos Hiera,quatuor.* Et deinceps totam eius cōpoſitionem adſcribit in hunc
A.l.5.ſu.2.t. col.554.B modum.Floris iunci odorati,xylobalſami,maſtiches,croci,nardi indicæ,aſari,cinnamomi,ſin-
gulorum.3.vi:aloes lotæ.3.c:ſimul trita repone.Præbe ieiunis cochlearia duo, alij unū præbēt
cum aquæ frigidæ cyathis quatuor,aut calidæ. Hæc quidē Andromachus ſcripſit,neq; quos ſto
machicos nominet oſtendens,ac declarans:neq; an omnibus ipſis hoc pharmacum conueniat,
an pluribus.Itaq; id mihi neceſſariū eſt dicere:cum ex ijs,qui ſtomachici dicuntur,aliqui quidē
ſtatim magnopere ex prædictæ hieræ uſu iuuentur,aliqui uerò lædantur.pleriq; quidem uulgo
homines eos,qui appetentiā perdiderunt , ita uocant:& quibus poſt acceptum cibū uentris os
grauatur,atq; opprimitur,& quandā ægre tolerabilem anxietatem habet.Appellant eodem mo
do ēt illos,quibus nauſea contingit,& maxime ſi ad uomitum impellat:& adhuc magis ſi ſimul
C cibi corrumpantur,quandoq; acidi,quūq;nidoroſi facti, qñq; ēt aliam uitiatam qualitatem adē
pti. Et præ his omnibus, adhuc magis illos ſtomachicos nominant, quibus ructus eiuſmodi cū
moleſtia quadam & anxietate,ac ſubuerſione contingunt ſępe,cū nondum cibum acceperunt
Quin etiam ſi per plurimum tēpus cibi in ore uentri morentur grauantes, & uix deſcendentes,
hos itidem ſtomachicos appellant. Alios item appetitum caninum appellatum habentes,ut &
plurima edant,& maxime grauari paulo poſt reuomant,ſimiliter uocant.Alios rurſus,qui forti
ter exoluuntur,ubi diutius inediam pertulerint:&,ſi non citius cibum accipiant,in ore uentris
morſus percipiunt:eodem modo ſtomachicos uocāt. Horum ipſorū uerò aliqui facile nauſeoſi
fiunt,ſniſi citius potum,ac cibum acceptent. Itaq; qui ſecundum rationalē methodum auxilia
inueſtigat,ad affectionis inquiſitionē procedit : qua inuenta,abundaturū ſe ſperat proprijs ipſi
auxilijs.Qui uero per ſolam experientiā auxilia accumulat,ipſe ſuā fortuitam occaſionē expe-
ctat,& à prioribus tradita relegit.Cum uerò plurima ab ipſis indiſcriminatim prodita ſint,& in
pleriſq; etiā inter ſe differant,ac diſſentiant, merito ēt ipſe aliàs aliud ſentit, maxime ubi ab ip-
ſis auxilijs aliqñ quidem iuuari ſtomachicos uidet,aliqñ uero lędi:Quēadmodum in propoſita
hiera contingere ſolet:quā quidem oēs,qui nunc Romæ medicantur,picrā, hoc eſt amarā,no-
D minant,quādoquidem Hieræ appellationē pharmaco ex colocynthide, id eſt,ex cucurbita ſyl
ueſtri,cenſuerint adſcribendam.Verum qui ante nos Romæ medicinam exercuerunt,ambo ea
pharmaca hieras appellarunt,& diſtinctionis gratia,alteri ex colocynthide, alteri ex aloe,appo
ſitionē addiderunt,ſic ſcribentes:Hiera ex colocynthide:Hiera ex aloe. Hiera itaq; ex aloe du-
pliciter præparatur,ab aliquibus,uelut Andromachus deſcribit,ad centum aloes drach.ſingulo
rum aliorū drachmis ſex admiſtis:ab aliquibus uerò non ſex,ſed octo. Quidā uerò in octogin-
ta aloes drachmas,ſex aliorum addunt.Plurimi aūt ad pharmaca,quæ aloe miſcentur,& ſex nu
mero ſunt,ēt florem iunci odorati apponunt.At uerò ipſam aloen Andromachus quidem lotā,
aliqui uero ex aliis etiam ſic,aliqui uerò illotā adiiciunt. Verum noſſe operæpretium eſt ad uen
tris ſubductionē illotam aloen aptiorē eſſe: multum uerò de medicamētaria ui deponere lotā ,
quā ēt febricitantibus dare aliquis audeat,ſi non uehemens,ſed ualde debilis, ſit febris . Quidā
uero ēt ex illota aloe pharmacum multis ſic febricitantibus exhibuerunt, deindeq; cū nihil ma
nifeſte læſiſſent,in aliis rurſus magnam experti ſunt cladē. Infeſtiſſima eſt.n.aloe,etiam lota,ijs
A.l.3.ſ.13.t.8 ca.4.f.189.d qui citra uitiatos humores ex intēperie calida,& ſicca affligunt.Proximam ab his cladē perci-
piunt,qui ſiccā intēperiē hñt cū frigiditate implicata:& in uniuerſum qui ex ſola qualitate par
ticulā aliquā affectā,ac læſam habent.Etenim in humoribus intēperaturę,pharmacis ipſas eua

euantibus egent:quę uero abſque his conſiſtunt,penitus in tabẽ deueniunt ex pharmaci huius E
ex aloe conſtantis uſu. Itaq; ubi humiditas uitiata tunicas uentris perrigat,Picra ex aloe utilis
eſt,expurgans humiditatem: oĩno autem ſic affectis acceſſio nauſeæ plus,aut minus adeſt.Eua-
cuatio igitur affligentis humoris per ſolã aloen contingit, quæ purgatoriam uim non fortẽ ha-
bet,ſed ut ea,quæ circa aluum ſunt,quæ etiã contingit,purgare poſſit. Et ſi aliquando ampliori
pondere exhibeatur,uſq; ad locos circa hepar conſcendit:non tamen totius corporis purgato-
ria aloe exiſtit.Cæterum ex ijs,quæ ei admiſcentur,maſtiche,ut ſtomacho cõmoda & odora,&
quæ medicamentariam aloes uim frangere queat,admiſcetur.Cinnamomum uerò eadem gra-
tia:& propterea ꝙ tenuiſſimarum partium, ut aperire uentris meatus poſſit, extergereq́; ac at-
tenuare,ſi quid uiſcoſum aut craſſum in humoribus feratur:craſſos enim humores,ob purgato-
riæ facultatis imbecillitatem,aloe trahere non poteſt. Quapropter bilioſarũ uentris affectionũ
optimum pharmacũ eſt,adeo ut in uno die ſæpe multos ſtomacho,ita affectos credita ſit perſa-
naſſe.Iuuat autẽ,& hos,& alios omnes affectus ex uitiatis humoribus ortos cinnamomũ admi-
ſtũ,utpote quod alterantem habet facultatẽ uitioſarum qualitatum in id,quod ſecundũ naturã
habet.Quare ſcire oportet affectiones in humoribus uitiatis circa uentrẽ,& ſtomachum,maxi
me per medicamenta ex aloe iuuari: in maximũ uerò detrimẽtum peruenire ex adſtringentiũ F
eduliorũ,potuum,ac pharmacorũ uſu:quemadmodum uice uerſa, in quibus humiditas multa,
& uelut mador quiſpiã eſt circa affectã partẽ,citra uitiatos humores,qui ipſe ſola quantitate,&
copia affligat,& uelut irriguum uentris os reddat,utiliſſimus adſtringẽtium eduliorum,potuũ,
ac pharmacorum uſus exiſtit,languida nimirũ, & exoluta tunc reddita affecta particula ad mo
dum laxatorum articulorũ:in quibus ipſis etiã adſtringentium uſus corrigit affectionem. Cæte
rum picra confectio(de hac enim nobis ſermo eſt)uelut cinnamomũ,ſic etiã alia partim,ut ſto
macho commoda,partim ut tenuium partium,& extergentia,aſſumit: quæ robore quidẽ mul-
tum à cinnamomo deficiunt,idem uero facultatis genus habent.Secundam à præſcripta cõpo A.l.5.ſe.1.c. 2.fol 51.B
ſitione Andromachus,ſic ad uerbũ tradidit. *Aliud ut Lampon Peluſiota.* Cinnamomi,calami
aromatici,caſiæ nigræ,xylobalſami,floris iunci odorati, palmæ elates, ſingulorum quadrantẽ,
alij unciã unam:omnia in craſſas partes tuſa in ollam nouã coniice:& aquę pluuię ſextariis tri
bus infuſis,donec dimidiũ ſuperſit coque,& excola:& accepta aloes indicę libra una,aquã plu-
uiã ſufficientem ſuperſundito: & ſub caniculę æſtus donec reſiccetur terito:atq; ubi primũ per
hanc aquã aloen ipſam edulcaris, poſtea eam,q̃ ab aromatis excolata eſt,aquã affundito, & in
Sole,donec reſiccetur,terito: indeq́; trita hæc quæ ſequuntur admiſceto: croci,myrrhæ,maſti- G
ches,ſingulorum quadrantẽ,alij vnciã i:conterito ſimul omnia,& reſicca reponito: atq; in po-
tionibus ad conuulſa,rupta,plagas internarum partium,incipientes laterum dolores utitor:itẽ
ad inflatos,dolentes,ſtomachũ,tarde cõcoquentes,reiectantes ſanguinẽ,& iſchiadicos. Datur
ad ſummum obolus unus,aut duo,ex aquæ cyatho uno:reliquis pro uiribus præbeto. In vulne
ribus & inflãmationibus,dilutum aceto mulſo utiliter imponitur:in oculorum inflammationi-
bus ſucco menthæ,aut calaminthæ,aut ſolani,aut alicuius conſimilis: In podicis inflãmationi-
bus cum roſaceo, aut uino aminæo. Vtere ẽt in unguiũ abſceſſibus,paronychias Græci uocãt,
ſicco,ſuperne linamento cũ roſaceo impoſito:Et ad ſanguinis eruptiones ſicco cũ aceto. Et ad
cruſtas in ore,ex paſſo gargariſſandum dato. Hoc pharmacum quod Peluſiotæ Lamponis eſſe
ait,ad multas affectiones cõmodum eſt,polychreſta,ob id,talia Græci appellant:de quibus etiã
ante aliquid dictum eſt,ꝙ uidelicet deficiant ab ijs,quæ unũ quoddã optime faciunt,ob multi-
tudinẽ eorum,quæ promittunt. Apparantur autẽ cum unum habere uiginti affectionibus con-
gruum malumus,q̃ tot numero alia:cum tñ ad ſingulas affectiones, unũ aliquod deſtinatũ eo,
quod ad plures paratum eſt,melius exiſtat.Facultas aũt ipſius per quã in prædictis efficax eſt,te
nuium partiũ exiſtit,& calfactoria,ſecans,extergens,& aperiens, & ob id diſcuſſoria redundan H
tium in quibuſdam partibus ſeroſorum ſuccorum ac humorum. Et propterea etiã prædictis in
ſermone affectibus conuenit,diſcutiens,ut dixi,uitioſos & ſeroſos ſuccos, ac humores affecta-
rum partium,Quare ẽt prædictas alui affectiones, in quibus picra confectio moderatam purga
tionẽ operatur,curauerit per modicã reſiccationem,non per coaceruatã euacuationẽ.Præſtan
tior igitur eſt ad huiuſmodi affectus picra compõ prima deſcripta.Tertium poſt prædicta phar-
macum Andromachus ſic deſcripſit. *Ad Stomachicos,& cæliacos paſtillus amarus, mollit aluum facit ad ſomnum. Eſt autem ex libris Aphroda. Facit & ad ueſicam, & coli affectus.* Seminis apij. 3.
vi, aniſi drach. ſex, piperis albi ſeſquidrachmam, caſtorij drach. duas, myrrhæ ſeſquidrachmã,
nardi celticæ floris ſeſquidrachmam,opii ſeſquidrachmam, cinnamomi ſeſquidrachmam, co-
mæ abſinthii,drachmas tres,aloes obolos tres, maſtiches drachmam unam: cum aqua paſtillos
formato triobolares aut drachmales,& dato cũ aquæ cyathis tribus.Neq; in hoc pharmaco ad-
ſcripſit Andromachus, quos nam ſtomachicos dicat ex ijs,qui quidpiam patiuntur i uerum ex
eo quòd compoſitioni additum eſt opium, manifeſtum fit,compoſitorem huius pharmaci in-
tentionem ſuam eo direxiſſe, ut reſiccatorium ſimul & doloris ſedatorium pharmacum effice-
ret,ſomnumq́; aliquem induceret,non tamen contentioſe cõtra unam aliquam ex prędictis af-

fectionibus

A fectionibus inſtando,quo uidelicet breui ipſam excideret. Quartum deinde pharmacum Andromachus ſcripſit,neq; ad unã aliquã affectioné contentioſe compoſitum,neq; ad multas moderate.Habet deſcriptio hoc modo. *Ad Stomachicos Hiera Antipatri.* Aloes bonæ.ʒ.quatuor, maſtiches.ʒ.duas,aſari drach.quatuor:roſarum ſiccarum,iunci odorati,mei,phu,caſię,ſingulorum ſemiunciam.Vtere arido trito quemadmodum in hiera ex aloe. Quintum poſt hæc pharmacum,quod ex plantaginis ſucco præparatur,& ipſum Apollonii eſſe ait,tale eſt. Succi plantaginis aridi drach.tres,maſtiches,ʒ.duas,myrrhæ.ʒ.i,mentæ.ʒ.i,zingiberis.ʒ.vnam. Videtur mihi Apollonius hanc compoſitionem experimento cognouiſſe in ſtomacho calidiorem affectionem habente,atque ita ipſam indiſcriminatim extuliſſe,non potentem frigidis affectionibus conuenire:refrigeratorius enim eſt plantaginis ſuccus. Porrò, quæ ſequitur uidetur mihi compoſita eſſe ab eodem autore,in prioris uſu ſucceſſum non ſentiente,& recognoſcẽte pharmacum refrigeratorium ſe effeciſſe,& ob id caſtorii modicum, & aloes quippiam apponente, quæ euacuare poteſt:& maſtichen,ut ſtomacho commodam:ac crocum,& myrrham, ut quæ concoquere queant.Quapropter neque hoc,neque præcedens pharmacum adhibuerim in ſtomachica affectione,cum nullam probe curare poſſuit,præterquàm multum calidam.Scripſit de
B ea hoc modo. Succi plantaginis ſicci.ʒ.x,aloes Indicæ.ʒ.i,maſtiches.ʒ.i, croci obolos duos, opii obolos tres,caſtorii obolos tres,myrrhæ.ʒ.i:formato ad magnitudinem ciceris. Similiter autem neque conſequenter ſcriptum citra diſcrimen recte quis adhibuerit in alia affectione,q̃ quæ moderata ſiccatione,& adſtrictione opus habeat,in humoribus quidem modicis, qualitate uero non uitiatis:cõponitur.n.ex ſuccino,& maſtiche,ſic ipſo Andromacho prodente. Succini:maſtiches chiæ.Succini plus coniice. Dato cochlearium unum ex aqua tritum. Cæterum quod ſequitur pharmacum, hac deſcriptione,Stomachica Galli,affectioni,quæ calfieri,& ſiccari poſtulat, utilis exiſtit,ex fœniculo,aceto,& melle conſtans, quod ipſum Andromachus his, uerbis tradidit. *Stomachica Galli.* Corticis radicis fœniculi libræ dimidium,aceti acris ſextariũ unum eiusq; dimidium,aloes quadrantem,mellis attici libram i.Radices lotas ad triduum aceto macerato,deinde coquito:atque ubi coctæ fuerint,expreſſas proiicito, & affuſo ad acetum melle ſimul coquito:deinde aloen inſpergito:& cochlearia tria cum aqua dato. Alcetius ſophiſta ad hanc deſcriptionem addidit rutæ,& apii,ſemina gerentium,utriuſq; manipulum, iubens cum radicibus macerari,ac coqui:& aceti† ſextarium dimidium,& mellis libras duas cõiicit: † Quidã legunt, ſextarios ſex.
atq; hanc laudat.Poſt præſcripta pharmaca Andromachus ſic ait. *Stomachica, vt Nicoſtratus.*
C Succini,maſtiches chiæ purę,iridis illyricę,ſingulorum trientem:floris roſarum ſextantem.Dato aridi triti cochlearia duo,cum aqua lactoſa:ſtatim.n.dolorem leuat. Reponatur in corneo uaſe.Et hoc pharmacum palàm eſt adſtringentius quodammodo eſſe:optatq; affectionem humidiorẽ in humoribus non multis,neq; ualde mordacibus:in quibus ſane experimentum pharmaci feciſſe eius authorẽ opinor: aut certe aſſiduo eius uſu ęgrum a dolore leuaſſe,atque inde uniuerſalem pronunciationem ipſi appoſuiſſe,ꝙ uidelicet ſtatim ægrum dolore leuet,cum non poſſit id in multis præſtare.Poſtremum deinceps pharmacum ab Andromacho ſcriptũ hoc modo eſt. *Ad Stomachicos.* Corticis radicis fœniculi drachmas duas,uini cyathos tres,coquito ad tertias,ut vnus cyathus ſuperſit:ac totum præbeto.Et hoc ex calfacientibus eſt, opusq; habet affectione,quæ calfieri exoptat.

Stomachica pharmaca ab Aſclepiade in primo Internorum conſcripta. CAP. 3.

ASclepiades porrò de Stomachicis ſcripturus,de ipſis ſic ordiť:Ad ſtomachi ſubuerſiones. Quas uerò ſubuerſiones dicat,non manifeſte indicauit. Põt enim,& appetitus perditioné ita appellare.Poteſt ẽt nauſeoſas affectiones ab accepto cibo fientes:aliquando enim hoc unũ ſolum ſymptoma accedit accepto cibo,ut ſi paulo fortiori motu moueantur,ſtatim uomãt:ap-
D pellant igitur aliqui ẽt tales ſtomachicos,& ſtomachũ ipſis ſupinũ reddi aiũt. Sequitur aũt hoc ſymptoma qñq; ad ſolã oris uentris debilitatem,ꝙ cibos amplecti,eisq; obuolui non poteſt,uelut tota uentris amplitudo ſolet.Qñq; uerò,& cum uitiatæ alicuius modicę tñ humiditatis cõplexu:etenim multa,quemadmodum ẽt ualde uitiata etiam citra cibum,nauſeam efficit.Cæterum,quæ a multis uulgo ſupinitas ſtomachi appellatur, contingit quidem iuxta intemperiem quãcunq; tandem citra uitiatos humores.Fit ẽt per humiditaté multam quidem,nõ tñ malignę qualitatis:irriguus.n.ſtomachus per largam humectationem ſimiliter, ut ligamẽta neruorum, laxatur.Facillime itaq; curabilis hæc eſt affectio ex oĩbus fere aliis,pharmacis indigẽs,quę ſiccare humiditatem,& coagmentare & conſtringere laxatum corpus,ualent. Vbi igitur per profundum fuerit extenta humiditas,craſſaq; ſit,& uiſcoſa,opus eſt miſtura pharmaci attenuatorii,& ſi ita dicere libeat,perroſiui,quale eſt acetum,& acetum mulſum.Si uero neq; talis ſit humiditas,neq; in altũ extenſa,adſtringentia ſola ſuffecerint ad curationé.Propoſitũ igitur in ſermone pharmacũ non moderatarũ ſupinitatũ, ſed fortiorũ, eſt curatiuum: eſſet aũt & moderatarum ſanatiuũ,ſi adſtringentia ſola quis miſceret,aut ẽt ex calfacientibus quippiam,ſi frigidã eſſe affectionem ſentiret.Sufficiens autem ſignum eſt frigidæ affectionis,ſi æger ſe non ſitire ꝑcipiat: ubi enim neque ſiticuloſus fuerit,neque ardorem ſenſerit in ore ventris,palàm eſt affectionem

A.l.3.f.13.c.1 c.21.f.288.h

ctionẽ non calidam eſſe. Idonea itaq; ſunt ad huiuſmodi ventris affectus quatuor pharmacã ab E
Aſclepiade conſcripta, quę etiã ego nunc ſcribam, ipſius Aſclepiadę, & verbis, & ordine ſerua-
tis. *Ad Stomachi ſubuerſiones.* Nucleorum mali punici acidi tuſorum ſucci ſextarios tres, ſucci
mentæ ſextarium vnum, mellis attici ſextarium unum, in vas fictile conijcito, ac coquito aſſi-
due agitando: & ubi denſata fuerint, ab igne ablata reponito. Tempore uſus dato myſtrũ unũ
aut duos ante cibum. *Aliud, facit ad Dyſentericos, & vomentes cibum.* Radicis mali cotoneæ li-
bram unam, uini myrtei ſextarios tres, coquito ad tertias: deinde exprimito liquorem, & mel-
lis attici ſeſquilibram addito: rurſusque coquito aſſidue mouendo. Dato ex repoſito uelut di-
ctum eſt. *Confectio ex fructibus, facit ad ſtomachi ſubuerſionem, Cœliacos, & Dyſentericos.* Mala co-
* Aliter xij. tonea numero*decem, ſorba numero quinquaginta, meſpila quinquaginta, rhois rubri ſextariũ
vnum, aquæ congios ſeptẽ. Fructus tuſos, & in aquam coniectos diligẽter coquito: & ubi diſſo
luti fuerint, liquorem exprimito: ac rurſus coquito eiecto eo, quod ex fructibus inſtar palearũ
exuccum reliquum eſt: cum uero tertia pars liquoris ſuperfuerit, mellis attici libras quatuor ad-
dito, & ad prunas aſſidue agitando coquito, ac ſpiſſata reponito. Vſus oſtenſus eſt. *Aliud pharma
cum.* Sorborum maturorum ſextarium vnum, baccarum myrti nigrarum ſextarium unũ, rhois
ſyriaci ſexrarium vnum, prunorum ſylueſtrium ſextarium unum, meſpilorum ſextarium vnũ, F
phœnicobalanorum Thebaicorum libras duas, mala cotonea decem, mala punica integra vna
cũ nucleis decem, muſti aminęi ſextarios xlviii. Præpara pro conſuetudine, & expreſſum liquo
rem rurſus diligenter coque, donec ſpiſſetur. Vtere ut dictum eſt. Porrò poſt præſcriptas confe
ctiones quintam ſcripſit Aſclepiades hoc modo. *Catapotia ad ſtomachi ſubuerſiones, Origenia, bo-
na, & valde probata.* Florum roſarum. ʒ. viii, baccarum myrti nigræ exacinatarum acetabulum,
ſeminis hyoſcyami acetabuli dimidium. Terito ſimul diligenter, ſufficiente protropo paulatim
inſtillato: deinde his parmularum paſſarum, patetos Græci uocant, decem numero, carnẽ addi
to: & ex contritis catapotia ciceris magnitudine formato: & tres aut quatuor cum aquæ mulſæ
veteris dilutæ cyath. ii, exhibeto. Et hoc pharmacum in iiſdem affectionibus commodum eſt,
in quibus quatuor præſcripta. Voluit autem author huius pharmaci per ſeminis hyoſcyami mi
ſturam, doloris ſedationem & ſomnum inducere una cum reſiccatione. Manifeſtum eſt aũt re-
frigeratorium quippiam hyoſcyami ſemen habere, uelut etiam papaueris ſemen habet: quare
ad calidos affectus facit. Simile præſcripto pharmacum deinceps proditum ab ipſo eſt his uer-
bis: Roſarum recentiũ deſectis unguibus. ʒ. viii, ſeminis papaueris albi. ʒ. quatuor, ſeminis hyo
ſcyami. ʒ. duas, aloes obo. iii, aſari obo. iii: cum aqua diluta in pilulas redigito, & ciceris magni- G
tudinem præbeto. Septimum poſt prædicta pharmacum Aſclepiades ſcripſit, appoſito diſcrimi
mine a ſymptomate palàm apparẽte: ait enim, ardori ſtomachi ipſum conuenire, & ꝑpea Adi-
pſon. i, ſitim extinguens, appellat, compoſitionem ipſius ſic tradens. *Ad Ardorem ſtomachi Adi
pſon catapotium.* Seminis cucumeris ſatiui. ʒ. octo, ſeminis portulacæ. ʒ. octo, tragacanthæ drac.
quatuor. Tragacantham ouorum crudorum recentium candido diſſolue, & probe tritis aliis ad
de: & ex miſtis catapotia forma, eaq; in umbra reſicca: atque unum ſub lingua tenendum præ-
bæ, ac liquotẽ inde ſolutum deuorare iube. Quin, & quod poſtea ſequitur, refrigerat, ac corro-
borat ſtomacum madore prægnantem, & qui humidam, ac calidam affectionem hẽt. Scribit au
tem de ipſo Aſclepiades hæc uerba. ¶ *Aliud, facit ad ſtomachi ſubuerſionem, maxime commodum
eſt ardorem multum perferentibus, & qui ſtomacho exuruntur.* Foliorum roſarum uiridium drach.
ſex, glycyrhizæ. ʒ. quatuor, nardi indicæ drachma quatuor. Excipe uino dulci, aut protropo,
& redige in catapotia: ex quibus unum ſub lingua tenendum præbe: aut ciceris magnitudinem
cum frigida aqua diſſolue, & in potu exhibe. Nonum deinceps pharmacũ Aſclepiades ſcripſit
hoc modo. *Ad ſingultum, & ſtomachi debilitatem, & cibi reiectionem.* Reiectio itaq;, hoc eſt uo
mitus ex genere eſt ſupinitatum. Quando enim os uentris fortiter afficitur, hoc autem uelut di H
xi, ob uitioſos humores, quos uenter abrumpere conatus, propter debilitatem nauſeæ ſympto
ma perpetitur, atque hanc etiam tum ante acceptionem cibi, tum poſt ingeſtũ cibum, ob extre
mam debilitatem perfert. Supinitates igitur ex uitiatis humoribus obortas picra confectio, ꝙ
celerrime curat, nempe uitiatos humores expurgans. Vomitus uero ob imbecillitatem grauа-
ti ſtomachi oborti curantur per intemperaturæ correctionem. Non parum ſæpe contingit etiã
non ſolum ſtomachum, ſed & uentrem, ob debilitatem ferre nõ poſſe ciborum onus, atq; ideo
reijcere, aliquando quidem ad infernam partem, ubi illis robuſtior ſit ſtomachus: aliquando ue
ro ſurſum ob ſtomachi imbecillitatem, quando ſane hic debilior fuerit infernis partibus. Hoc
itaq; uomitus ſymptoma unum quidem eſt, ſequitur autem ad multas affectiones diuerſam me
delam exigentes. Similiter & ſingultus ſtomacho interdum ob frigiditatem, aut repletionẽ ac-
cidit: interdum ob mordacitatem humorum acrium, & medicamentaria qualitate præditorũ.
Impoſſibile itaque eſt pharmacum inuenire omnibus dictis affectionibus aptum. Cæterum
quæ deinceps ſcripſit Aſclepiades duo pharmaca, oſtenſa ſunt ſubſtantiam habere multum ab
humana natura diuerſam, quę ipſa maxime omnium inter reliquas corporis partes ſtomachus
non fert ob excellentiam ſenſus, qua præditus exiſtit. Magnopere igitur affligitur ſtomachus

etiam

A etiam vbi ex ſtomaticis pharmacis,quippiā in ipſum fuerit pręterlapſum,maxime quæ atramē
tum ſutorium,aut tale quid,in ſe hñt.Quod.n.ex fructibus conſtat,ex comeſtili materia cōpo-
ſitum eſt:uerum atramentum ſutorium contrariæ penitus homini naturæ eſt:quemadmodum
ēt mandragora.Fugienda itaq; ſunt hæc duo pharmaca ex chryſobalano, & radicis mādrago-
ræ cortice compoſita:apponā tñ ēt ipſorum cōpoſitionē.Et prioris quidem deſcriptio hæc eſt.
Chryſobalani libram i,maſtiches chiæ libræ dimidium,corticis radicis mandragoræ quadran
tē:tuſa,& cribrata excipe mentæ ſucco,& redige in catapotia.Da inde obolos tres cum aquæ
frigidæ cyathis tribus.Poſterioris aūt deſcriptio hæc eſt.Maſtiches chię lib.i,tragacanthæ albæ
lib.unam,corticis radicis mandragoræ ſextantem:tuſa,& cribrata reponito.Vſu exigēte,dato
cochlearium inſperſum aquæ frigidæ cyatho uni.Poſt præſcriptas cōfectiones Aſclepiades ſic
ſcripſit.Ad uoluulosas ſtomachi ſubuerſiones.Coniectarit quiſpiā,ipſum uoluuloſas appellare
fortes:quemadmodum.n.in uoluulis ſubuerſiones fiunt cum magna contentione,& uiolentia,
adeo ut ſtercus ēt euomant,ſic ēt alios uomitus concitatos quis appellare uoluuloſos poſſit:ſe
quuntur aūt hmōi uomitus,ubi affectæ partes a medicatis ſeroſis humoribus magnopere fue-
rint afflictæ:ſi uero ēt imbecilliores fuerint,duplicatur malum. Erit itaq; ob id curationis ſco-
B pus,ut ſimul ad affectas partes *odoratas qualitates opponamus,quales aromatum ſunt,& quo
A.l.1.f.4.ca.3.fol.74.B rundā ſeminum in ciborum uſum uenientiū,uelut eſt aniſum,apium,daucus,cuminū, & ſeſeli.
Iuxta hanc itaq; rationem Hippocrates in pleuriticis purgatiuum exhibens medicamentum,
« miſceri aliquid ex his iuſſit,ſic ſcribens:| Si uero ſub ſepto trāſuerſo ſit dolor, & ad clauiculam 2. de Rat. vict. acu. text. 18.9.117.h
« non ſe extendat,mollire uentrem oportet ueratro nigro,aut peplio:ad ueratrum quidem dau-
« co,aut ſeſelide,aut cumino,aut aniſo,aut alio quopiam odorato addito.Apparet.n.ꝙ in his mi
ſcendis maxime odorem ipſorum reſpiciat,quo medicamentariā uim,quæ hominis naturæ cō
traria eſt,mitiget,& obtundat:quemadmodum.n.graueolentia oīa ſtomachum ſubuertere ſo-
lent,ſic odorata corroborare.Si uero ultra hoc ēt in ciborū uſum ueniant,multipliciter auxiliā
tur ſtomacho ob uitiatos ſeroſos humores ſubuerſo. Atque iuxta hanc ratiocinationem autor
propoſiti pharmaci aniſum,& apium admiſcuit:abſinthium uero propterea,ꝙ a natura uim ha
bet extergendi,ac repurgandi,& ſubducendi,uitiatos ſtomachi humores,ampliusq; denſat,&
cōſtringit,ac robur addit parti affectæ. Cinnamomum autem addidit, ut quod oībus fœtidis,
& putredinoſis ſeroſis humoribus,ſe opponat iuxta utranq; facultatem ſuam,alteratiuā,& di-
ſcuſſoriam:non paruam.n.ex odore ſuo exhibet utilitatem oībus *malis affectionibus. Opij ue
C ro parum pharmaco immiſcuit,ſenſum ſtomachi hebetare uolēs: qua ratione ēt cęliacis ipſum * κακαῖς. aliter, κακοχύμοις,
damus,ut quod profundum quendam ſoporem inducere poſſit.Quo uero vehementem opij fri
giditatē compoſitor ipſe corrigeret,caſtorium ipſi adiecit,oppoſitum ferme ipſi in facultate:ea
dem ratione ēt piper admiſtum eſt.De myrrha uero operæpretium eſt ſcire,ꝙ in quantum fa-
cultas ipſius eſt concoctoria humorum præter naturam,& uitioſorum, in tantum conueniēter
admiſcetur:in quantum autem medicamētaria eſt,non conuenienter: uerum paucitas eius ad
concoctionem quippiam confert,qualitatis aūt peregrinitas non apparet,utpote uicta ab odo-
ratis.Ego itaq; hoc pharmacum ēt ſine myrrha præparare conſueui, ad ſecuritatem perducere
ſemper tentans uſum oīum pharmacorum, præſertim ubi in acuta febri tale quid exhibetur.
Cum igitur cinnamomum habeat hoc pharmacum,& ſemina calida urinam cientia, ac piper,
& præterea caſtorium,ac opium,merito multis affectionibus commodum eſt,quandoque cum
uino ſtomacho grato datum,quale protropum eſt:quandoque cum myrti baccarum decocto,
uelut in dyſentericis:aut cum aceto mulſo,uelut in ſplenicis: in cholera uero & bilis uomitu,
ac effluxu,cum frigida,uelut Aſclepiades ſcripſit,ſed addito diſcrimine, ſi ſiticuloſior eſt nunc,
quàm antea,aut nauſeæ calidę ſenſus circa os uentris ipſi contingat,aut frigidam bibere ſanus
D conſueuit.Ego ſane hoc medicamentum ad ſecuriorem uſum perduxi, myrrhamque dimiſi,&
piperis quantitatem auxi.Cum uero plurimum cinnamomum accipiat,neceſſarium nobis eſt,
ubi cinnamomo caremus,caſiam optimam conijciamus,aut plus,quàm duplo cinnamomi pō-
dere,aut omnino non minus. Cæterum commenſuratio,ac apponderatio pharmacorum, quę
A.l.5.ſu.2.c.6 fol.154.B ipſum conſtituunt,ab Aſclepiade his uerbis proditur. *Ad Voluuloſas ſtomachi ſubuerſiones paſtil-
lus Amazonum. Facit ad inflatos,ardorem ſtomachi,& vomentes cibum. Facit,& ad internas affectio-
nes.* Seminis apij drachmas ſex,aniſi.3.ſex,abſinthii drachmas quatuor,piperis drachmas duas,
myrrhę drachmas duas,cinnamomi drachmas ſex, opii drachmas duas, caſtorii drachmas.ii,
Cum aqua paſtillos formato,& ſummum drachmam unā dato,ſtomachicis cum protropi dilu
ti cyathis tribus:cholericis,& uomentibus cibum,cum frigida:cęliacis,& dyſentericis cū bac
carum myrti decocto:ſpleniticis cum aceti mulſi cyath.iiii.Aliud pharmacum deinceps ſcripſit
Aſclepiades,non ſolum ad uoluuloſas ſtomachi ſubuerſiones ipſum cōuenire promittens, ſed
& ad intenſos ſingultus,& ſtomachicos,qui ardorem,hoc eſt multam caliditatem percipiūt.Di
ctum autem iam ſępe a me eſt,impoſſibile eſſe inuenire pharmacum ad multas affectiones opti
mum:inuenitur enim in unaquaque ipſarum id,quod proprie ipſis deſtinatum eſt præſtantius
eſſe.Verum iis,qui unū pharmacum ad multos affectus habere uolunt,etiam horū præparatio,

ac compoſitto utilis exiſtit. Continetur tamen ambiguitas quędã in huiuſmodi pharmacorum E promiſſionibus, qualem Aſclepiades nunc de propoſito pharmaco fecit. Putabũt enim fortaſſis aliqui ex ignaris, tum ſingulorum trium ſymptomatum curationem promitti, tum duorum ſimul coincidentium, aut omnium ſimul: uelut cum lancinatur uehementer nauſeãs æger, & ſingultit, & multæ anxioſæ caliditatis ſenſum circa ſtomachum percipit. Et de tali ſane affectione primo dicam, in qua tria hæc mala ſimul hoĩem infeſtant, nimirum ardoris ſenſus, & ſingultus, & affectio uoluuloſa. Hippocrates quidẽ igitur conuulſionem fieri dixit ex repletione, & euacuatione, & additum eſt ad aphoriſmum, ferme, in oĩbus exemplaribus, Sic autem & ſingultus. Ego uero in conuulſione tertiam aliquam cauſam ſupra euacuationem, & repletionem nondũ repperi: Singultum aũt ſine his fieri uideo, acribus humoribus, aut † ſeroſis, & medicatis, ſtomachum mordentibus, quos ubi uomitu reiecerint, ſtatim ſingultu liberãtur. Quin, & multi deuorato pharmaco ex tribus piperis generibus conſtante, ſi ſtatim uinum inſuper bibant, omnino ſingultiunt, ex quorum numero etiam ego ſum. Amplius autem, & cibo in mordacem qualitatem corrupto aliqui ſingultiunt: & quod a uomitu ſtatim liberantur, omnibus notum eſt. Quidam ẽt ex rigore oris uentris ſingultiunt. Verũ pueros maxime frequenter ſingultire contingit, tum ob corruptionẽ alimenti in uentre, tum ob partis * frigiditatẽ. An uero, & ob nimiam euacuationem fiat ſingultus, ueluti ẽt conuulſio, dignũ conſideratione eſt. Verum ſi in præſens hac F conſideratione relicta, eos, qui ob frigiditatem, aut ciborum copiam, aut mordacem acredinẽ, grauantur, intueamur, uomitum reperiemus ſufficientem medelam eorum, qui ob copiam, aut morſum ſingultiunt, caliditatem uero eorum, qui ob frigiditatem. Alio aũt modo reperiemus ẽt ſenſus ſtupefactionem per refrigerãtia, & permutationem, ac diſcuſſionem mordacium per attenuantia, & reſiccantia. Componitur aũt ex hmõi ipſum pharmacum. Opium enim, & roſæ, & pſylũ ſuccus, ex refrigerantibus ſunt. Spica nardi uero, & chryſobalanos, ex diſcutientibus, & corroborantibus. Aſarum aũt per urinam deducit uitioſos humores. Aloe uero uitiatos humores expurgat, & inferne per uentrem euacuat. Crocus autem concoquit, & roborat partes, per temperamentum quidem caliditatis concoctionẽ efficiens, per adſtringendi uero uim, quæ ipſi adeſt, robur addẽs. Coſtus aũt ſufficienter calfacit, moderate uero adſtringit, quod & ex guſtu eius percipitur. Ex his porro compoſitum pharmacum aptum eſt ſingultientibus: aptum eſt & iis, qui ad uomendum lancinantur: † & qui circa præcedens pharmacũ dicti ſunt, uerum non ſimiliter ut illud, neq; aliquid aliud ex odoratis hẽt, neq; cinnamomum. Refrigerantium aũt in ipſo miſtura ſtupefacere ſenſum potens, mitigando moleſtiam ex mordacitate ſeroſorũ, & aliorũ ẽt humorum obortam, uere aptum pharmacum efficit ad nauſeoſæ affectionis imminutionem. G Qñquidem uero ẽt ad ſtomachi ardorem conuenire pharmacum dixit, repugnat aũt huic ſermoni calfaciens coſtus, operæpretium fuerit, & de eo dicere. Quemadmodum in antidotis colicis appellatis, & a quibuſdam, dolorum ſedatorijs, qualis eſt Philonis antidotus, ſcopus cõponendi pharmacum eſt ſtupefacere ſenſum dolentium. Quo uero non cum magno detrimento id fiat, & ut per altũ dolentium corporum frigiditas, celeriterq; penetret, calfacientia miſcenẽ, quæ refrigerantium ſtupeſactionem deducere pñt, cum illa ipſa per ſe tardi tranſitus exiſtant. Hæc igitur ubi quis inaudiuerit, quantitatem conſideret ſimplicium pharmacorum, quæ in cõpoſitiones miſcentur: ex hac.n. ſciet, num magis, aut minus, efficere poſſit compoſitum pharma cum ea, quæ promittit. Si nanq; refrigerantia plura apparuerint, ſenſum affectorum magis obtundit, & quantũ caloris in ipſa particula fuerit, ẽt hunc extinguit: ubi uero calfacientia fuerint aucta, minus quidem hæc efficiet ipſum pharmacũ, innocentius aũt reddetur. Noſſe.n. oportet corpora uiuentium mortificationi ſimile quippiã perpeti ab oĩum ex opio, & hyoſcyamo, & mandragora compoſitorum pharmacorum uſu, nimirum cauſis dolorem infligentibus inſenſibilibus factis: & multi ſane, qui aſſidue talia accipiunt, ad immedicabilem frigiditatem particu H las perducunt. Quemadmodũ aũt in refrigerantiũ & calfacientiũ oppoſitione, utrorunq; quantitas oñdit prædominãtem pharmaci actionẽ, eodem mõ ẽt in aliis conſiderationẽ facere oportet: uelut dẽſantibus, & rarefacientibus, coagmẽtãtibus, & diffundẽtibus, odoratis, & graueolẽtibus, humectãtibus, & ſiccãtibus, diſcutiẽtibus & cohibẽtibus. Itaq; ubi ſubſcripſero his miſtorũ in cõpoſitione quãtitatẽ, ad cohærẽtia trãſibo. Scripſit aũt ipſam Aſclepiades in hæc uerba.

¶ *Stomachicis ardorem ſentientibus, & intenſos ſingultus, & voluuloſas ſtomachi affectiones.*

Coſti. ℥. quatuor, ſpicæ nardi. ℥. quatuor, chryſobalanorũ. ℥. quatuor, roſarum uiridium. ℥. quatuor, maſtiches drach. quatuor, aloes drach. duas, aſari drach. duas, opii drachmã unam. Excipe ſucco pſylii, & reduc ad paſtillorum formam, & exhibe obolos tres. Liquor ſit affectioni conueniens. Poſt pręſcripta pharmaca Antidotum Hieram iã antea in Andromachi pharmacis cõſcriptam, ex aloe, & cinnamomo compoſitam, etiam ipſe tradidit, nõ iuxta eandem commenſurationem, & ſymmetriam. Habent autem uerba eius in hunc modum. *Antidotus Hiera, hoc eſt ſacra, Themiſonis, ad ſtomachi ſubuerſiones. Facit, & ad ſentientes ardorem, & omnem inflationem, tardam concoctionem. & affectiones vteri. Probe cit vrinam, & omnino admiranda confectio eſt Hydropicis, Hepaticis, & Nephriticis. Deducit & fœminis Menſes.* Aloes drach. c, maſtiches unciam unã,

croci

6. Apho. Apho. 39. Ex ord. 90. f

† ὑπὸ ἰχώρων φαρμακωδῶν id eſt ichoribus medicamentoſis. ita antiquus interpres, ſed neque ſic clara eſt locutio.

* ψύξεως. frigiditatem, eſt in impreſſis. δηξεσι. mordicationibus, eſt in aliquibus antiquis.

† διὰ τὰς κατὰ τὸ προγεγραμμένον εἰρημένας αἰτίας eſt in antiquis, i. ob cauſas in præcedẽte pharmaco dictas.

A. L. 3. ſiμ. c. 19

A croci unc.i,nardi indicæ vnc.i,cinnamomi vnc.i,carpobalſami unc.i,aſari vnc.i:tundito,& an guſtiſſimo cribro excernito,atq; aridum,ut ne tranſpiret,ſeruato. Vſus eius eſt ad tarde conco quentes,atq; ita ſanos.ʒ.i,cum frigidę cyath.iiii.uomentibus bilem,aut aliâs fluxione laboran tibus drachmæ dimidium:ad inflammationes internas conuenit cum aqua mulſa bibitum: ve-rũ quibus urinam ciere uolumus,aut menſes deducere,pharmacũ cum uino damus. Eſt aũt me dicamentum inſperſile,in pulueris,ac farinæ formam redactum. Hæc quidem ſcripſit Aſclepia-des de prædicto pharmaco. Videamus aũt primum in his de quantitate pharmacorum ipſum conſtituentium quatenus conſenſit,& diſſenſit,cũ Andromacho: deinde conſequenter de pro miſſione,& uſu. Equidem in miſtura pharmacorũ cõſenſerunt inter ſe Andromachus,& Aſcle-piades in hoc,ꝙ aloes drachmas centum conijciunt: Diſſentiunt autẽ in eo,ꝙ Aſclepiades ſim-pliciter aloes ſcripſit,Andromachus autem lotæ appoſuit: Et ꝙ Aſclepiades reliquorum ſingu-lorum ſingulas vncias admiſcuit,hoc eſt drachmas argenteas octo,aut ſeptem & dimidiã, An-dromachus uero ſex: Amplius etiam in eo,ꝙ Aſclepiades carpobalſamum, Andromachus xy-lobalſamum inijcit: & præterea,ꝙ Aſclepiades florem iunci odorati penitus relinquit. Cæterũ circa promiſſionem operum Andromachus nihil amplius ſcripſit,quàm quibuſdam vnum co-

B chlearium,quibuſdam duo,cum aquæ frigidę,aut calidæ cyathis tribus exhibere: verũ Aſcle-piades plura de uſu propoſitæ antidoti prodidit. Ad tardas.n.concoctiones ſanorum drachmã unam dari iubet,cum aquæ frigidæ cyath.quatuor: opinor aũt ipſum dicere drachmam argen-teã,etenim ſic fere oẽs recentiores medici appellare in more habent: neq; ipſa rei natura aliud nos intelligere cogit: manifeſtum eſt autem,ꝙ drachmam dicimus nũc in hmõi oẽs, quod Ro-mani denarium appellant. Verum non oĩbus tarde concoquentibus expedit præbere hoc phar macum,ſed iis ſolum,quibus ob uitioſos humores tarda concoctio contingit, & maxime cum tenues fuerint,& building bilioſi. Fecerit & quietem in iis,quibus citra uitiatos humores humida intẽ-peries in tantum affectam partem perrigauit,ut exoluatur,& laxetur ad modum ligatoriorum neruorum circa laxatos articulos. At uero,qui bilem in uentre hñt,quæ præſertim ipſis in tuni-cis in alto continetur, præſtantius pharmacum non repperierint. Verum haud ſcio qua ratione parum de ipſo exhibeat Aſclepiades,cum moderata exhibitio ipſius ad drachmas tres progre-diatur. Porrò ad inflammationem habentes non ſimpliciter in omni inflammationis tempore dandum eſt,ſed ubi concocta fuerit,& declinarit.‖ Concocta enim medicanda recte cẽſet Hip-pocrates, non cruda,neque in principiis,†niſi ſua ſponte concitata id expetant,‡hoc eſt niſi mo

C tus ad excretionem†nos adducat‡,qui nondum firmam aliquam inclinationem,ac ſtationẽ ad unam partem habeat. Recte aũt hoc pharmacum tarde cõcoquentibus,aut bilem uomentibus, aut alias ſtomachi fluxione laborantibus, aquæ cyathis quatuor inſpergens præbet, nimirum ſubuerſionem ſtomacho ex melle oborientem formidans. Ad declinationem aũt internarum inflammationum cum aqua multa tempeſtiue quis exhibuerit: Quemadmodum ẽt urinam cie-re uolens,aut menſes euacuare,Aſclepiades quidem ex uino dandum ait. Pręſtiterit aũt,ut ego ſentio,cum uino mulſo pharmacum præberi: ita enim ſimul,& quæ circa diſtributionem & de-lationem ex uentre in urinam,& quæ circa uterum inſtant,ſecat,ac diſſoluit: & robur partibus addit,per quas tranſitum facit: ampliusq; & locorum per quos fertur caliditatem auget, quæ & ipſa non parum confert ad inſtantes humores fundendos,ac euacuandos. Poſt præſcriptam Hierã Themiſonis antidotũ, Aſclepiades aliam ſic ſcripſit. *Alia ex Mantiæ compoſitionibus Atta lica. Facit ad ſtomachicos & reiicientes cibum, cholericos, cœliacos, dyſentericos.* Compoſitio ſic hẽt. Croci.ʒ.ii,nardi.ʒ.duas,ſeminis hyoſcyami drachmã unã,aloes unc.vnam, balauſtii unc.unã, tragacãthæ unc.i,piperis albi unc.i,acacię unc.i,rheu pontici unc.i,rhois ſyriaci culinarij unc. i: excipe ſucco roſarum in uino auſtero coctarum,& redige in paſtillos drachmæ unius: traga-

D canthã vero ſucco præmaceratam vnito. Hoc pharmacum nihil priori ſimile hẽt: illud.n.purga torium eſt: hoc adſtringens, iis qui ſtomachum, aut totum uentrem ob multam humiditatem exolutũ,ac laxum hñt,conueniens: quẽadmodũ ẽt in articulis eiuſmodi laxitates cõtingunt,li gamẽtis ipſorũ multa humiditate perrigatis,quę plurimi medici neruos ligatorios appellare ſo lẽt. Multæ.n.eiuſmodi affectiones tũ in ventre, tũ in ſtomacho, fiunt iis,qui multo potu ſe ex-plent,aut fructus humectãtes,aut ẽt edulia talis temperamenti ingerunt. Cum itaq; multi ſint, qui tali uictu utanť,rationabiliter ẽt prædictæ facultatis pharmaca ſæpe ſucceſſu clara euadũt, ut quæ prædominantẽ adſtringendi uim habeant. Vbi uero,aut uitiatos humores euacuare,aut affectam particulam calfacere oportet,non ſolum nihil iuuat ita adſtringentium pharmacorum uſus,ſed etiam nocet. Poſt præſcriptum medicamentum,aliorum duorum Aſclepiades memi-nit,quæ & ipſa ambo bona ſunt, & ex multis compoſita, ac propterea multi ad uarios affectus uſus,& præſertim poſterius. Quòd uero tale ſit,quale ipſum eſſe dicit, etiam nobis ipſis facile erit iudicare ubi in memoriam reuocarimus ſimplicia in ipſo pharmaca, qualia ſingula ſint, ampliusq; methodum compoſitionis eius audiuerimus. *Alter ſtomachicus, facit ad eos, quibus ci bus in ventre aceſcit, ad tormina, deſtillationes, dolorem capitis, ſpuentes ſanguinem, tabeſcentes, affe-ctiones circa veſicam, & uterum.* Præparatur ſic. Succi mandragoræ.ʒ.quatuor, myrrhæ drach.

1.Apho 22,sect. 1 [illegible]
† [illegible]
‡ [illegible] eſt [illegible] ſed clarius in ma-nuſcriptis. [illegible] in-citet. vt etiam in aphoriſmis.

quatuor,

quatuor,balauſtii.ℨ.iiü,caſtorii.ℨ.iiii,croci.ℨ.iiii,opii.ℨ.ſex,aniſi.ℨ.viii.ſeminis apii.ℨ.viii, ſty- E
racis.ℨ.viii,hyſſopi cretici drachmas duodecim,ſeminis hyoſcyami albi drachmas duodecim.
Componito,pro more,& digerito in paſtillos:dato pro viribus.Liquor ſit affectioni cōueniēs.

¶ *Aſter alter inexuperabilis,pharmacum accommodatum,ſedans dolorem,inducens ſomnum,multi vſus ad varios affectus.Nam & ſtomachi morbos mirabiliter ſanat a ructibus acidis,ægris concoctionibus,torminibus,*volulis,inflatianibus.Facit,& ad capitis dolores potatum,& foris illitum fronti,aceto dilutum.Facit,& ad oculorum dolorem paſtillus perdicij ſucco dilutus.Facit,& ad dentium dolorem cauernæ inditus,tritus ac galbano exceptus,aut fici ſucco.Prodeſt ad influxus oculorum, & tonſillarum inflammationes,vino dulci dilutus,ita vt ad oculos lanam eo imbutam imponamus: in tonſillis vero affectis tepefactum † colluamus.Facit ad omnem ſanguinis fluxum vino myrtite diſſolutus:& ad veteres ac recentes tuſſes,& deſtillationes dilutus vino theræo,aut pratropo,aut ſcybelite.Facit phthiſicis, ſuppuratis,marrubij ſucco diſſalutus.Hæmoptoicis, Dyſentericis, cholericis,ſanguinariæ ſucco dilutus: & ad omnis reptilis plagam cum rutæ decocto potatus. Soluit iritationes per circuitum repetentes,duabus ante eius inuaſionem horis,ex vini diluti cyathis tribus acceptus.Menſes etiam fœminarum ducit,artemiſiæ decocto dilutus.Facit,& ad veſicæ affectianes vino mulſa diſſalutus.Similiter etiam ijs, quæ ab vtero ſuffocantur,auxiliatur.Facit Arthriticis,Podagricis,gentianæ decocto dilutus. Et de his quidem, quæ efficit,hactenus.* Compoſitio uero hoc modo habet.Myrrhę.ℨ.iiii, ſtyracis.ℨ.quatuor,nardi indicæ.ℨ.quatuor,caſiæ fiſtulæ drachmas quatuor:terræ lemniæ,quæ ſphragis,hoc eſt ſigillum,appellatur,drachmas quatuor:corticis mandragoræ drachmas quatuor. In alio exemplari etiam piperis drachmas quatuor,croci drachmas ſex,ſucci papaueris.ℨ.ſex,ſeminis dauci cretici drachmas octo,aniſi drachmas octo,ſeſelis maſſilienſis drachmas octo, ſeminis apii drach. octo. Myrrha,& ſtyrax,atque opium,vino diſſoluuntur odorato,& teruntur:arida uero tunduntur, & cribrantur,ac deinde ſimul miſcentur:ſubiguntur,ac in paſtillos coguntur ponderis drachmæ dimidiæ,& in umbra reſiccantur. Vſus oſtenſus eſt. In aliis exemplaribus paſtillorum pondus drachmale proditur.

* ἰλιγγων.

† παραιτεῖν ἀναγαργαρίζεσθαι. i. admonendū eſt,ut gargarizetur.

Quæ Archigenes in primo pharmacorum ſecundum genus prodidit, de affectionibus circa ſtomachum. *CAP. 4.*

CVm multæ,& variæ ſint circa ſtomachum affectiones,atq; hæ oēs fere in totum ex*cruditate oboriantur,totis uiribus cōſiderādum.Et ſi quidem aquarū, aut aeris malitia oſtēdatur,uniuerſali uia,ac ratione,q̄ maxime licet utentes,hęc immutando,hoīem liberare eſt opus: G
Si uero ob inconſuetos cibos,eis interdicemus: Si uero ob copiam,cibos contrahemus: Et in uniuerſum ex quacūq; cā ſuſpicati fuerimus fieri,eam prohibebimus.Quòd ſi in oībus ipſis bono ordine tractetur,& iuxta ipſum ſtomachum tñ concoctiones impediantur, unctionibus, & exercitiis, uociferationibusq;,& aliis hmōi,per expertum artificē adhibitis,ſtomachus corroboretur.Verum ructu acido affectis coriandrum cochlearij menſura ante reliquum cibū edendum dato,& merum inſuper bibendum.Quòd ſi qñq; moderata*cruditas, & quæ contēni poſſit,oboriatur,longiore tp̄e in lecto decumbendum eſt:& ſi negocia id non permittant, quanto poſſibile eſt,oīs diſtentio,& labor,ampliusq; æſtus†ac ira,uitanda ſunt.Serius ēt, q̄ pro conſueto tp̄e ex feruida aqua lauandum eſt:& in priore balnei domo aqua tepida hauſta,oīa in ſtomachum coaceruata pituitoſa remouenda:& modico cibo itemq; potu prima die utendum. Si uero fortis ciborum corruptio*fiat,ſtomachiq; morſum ſentiant,ac ipſos eructent,ampliusq; nauſea afficiantur,aqua tepida exhibita uomere cogito,donec oē corruptum expurgetur: deinde caput mollibus linteolis ad ignem calefactis obducito:aut hmōi aliquo non inani ductu locos circa ſtomachum foueto,& præcordia mitigato:ſummas item partes molli frictione,aut etiam conſtrictione lenito.Atq; ita in lectulo quieſcere ſinito,ac inediā per totam ſequentem diē per H
ferre,Si non abſurdum quid inde conſequatur,fortiores quidem,ut prædictum eſt,affectos lauatione curato:ſi uero infirmi eſſent,moderate ad diem unum refectos, in ſequentem lauato, moderatis cibis,ac potibus ad triduum uti iuſſos.Et cruditatis *quidem talis quædam (ut rudi quadam forma expreſſi)curatio exiſtit.Verum de iis,quæ ex ipſa proueniunt, uelut profluuio uentris,aut bilis per uomitum,ac ſeceſſum reiectione,aut aliis eiuſmodi,in proprio loco dicetur.Cæterum in alijs ſtomachi moleſtiis,iis quidem,qui ſtomacho exuruntur cum exolutione, aut animi deliquio,aut appetentia perdita,ex qualicunq; tādem cauſa,præter febrem,cyathos tres,aut quatuor aquæ frigidæ abſorbendos dato,bis aut ter per interualla:& ſi quidē inde mitius habeant,ipſos reuocatos tum cibo,tum ē aliis,refocillare tentabis. Si uero permaneat malum,†deprehēſis atq; læuigatis extremitatibus,huiuſmodi quendam cremorem aſſidue abſorbendum dato,uelut palmularum,malorum cotoneorum,pyrorum,meſpilorum,baccarum iuniperi,pampinorū uitis,roſarum, mali item punici nucleum non habētis ſuccum, aut nuces pineas uiginti,& ſeminis cucumeris grana xxv,baccas myrti uiginti,croci obolos duos*& roſarū duarū folia ex aqua bibenda exhibeto.Aut aquā frigidā cū omphacii ſucco prębeto.Aut florem roſarum cum nardo,& aqua frigida.Aut etiam portulacæ ſemen admiſceto, aut atriplicis ſemen

* ἀπεψίας.

† Additur in antiquis græc. καὶ ψῦχος, i. & frigus.

A.l.3.f.13.r.3 c.5.fol.393.i

† Al. ligatis, & calefactis,

* Al. unum & al. dimidium.

A ſemen,aut malorum cotoneorum decoctum.Aut cucumerum ſatiuorum ſemina quinquaginta trira,ex frigida præbe.Aut orizam coctam cum butyro edendam exhibe.Aut tragoriganum tritam,& exuccatã cum aqua edendam præbe.Aut fabas ægyprias decẽ,& nardi celricæ obo. ii,utraq; toſta,& trita bibẽda exhibe cũ mali punici acidi,ac dulcis ſucco,& aqua,pari utriuſq; menſura.Aut mentæ ramulum contritum bibendum dato.Aut œnanthen ſimilirer rritam cum nardo indica bibendam dato.Aur lenres coctos tritos ex aqua præbero.Aur phœnicobalanos, cũ roſis . Aut marrubii ſuccum cum melle:&,vbi paululum quieuerint, uinum cũ polenta exhibeto.Aut cardamomi drachmam unam,cum aceti mulſi cyarhis tribus potandam dato , ac quieſcere ſinito.Porrò ijs,qui ſaliuam multam in ſtomacho aggregarunt,aridã conyzã manducãdã dato: Forinſecus uero ſtomacho imponãtur uitis ſolia uiridia trita : aut mala cotonea,aut palmulæ,aut meſpila cũ cerato.Aut myrti ſolia tenera,uel rubi,vel lentiſci , trita cum polenræ flore ſrigida ſubacto.Aut portulaca uiridis ſimiliter præparata.Aut caſeus recens mollis cũ polenta,& apii ſoliis.Aut ſeridis folia cum aceto,& polenta,ac apii ſoliis.Si uero mulrũ ſinr æſtuoſi,veſieã aqua expletã imponiro.Aut niuẽ ſu pdato.Aut cucurbirarũ ramẽta imponito, & oĩno oĩa,q̃bus in cardiacis utimur .Dolores aũt ſtomachi lenit,& maxime ijs,q̃bus triſtitia aliqua,
B aut deſperatio accedũr,lac aſininum, aut muliebre,aur bubulum,ſilicibus incoctis potatũ.Aut vnguentum nardinum,vel aliquod pretioſum dato ex aqua.Aut decoctum floris iũci odorati, roſarum flore ſimul inſperſo.Aut portulacę ſuccum,q̃ñq; per ſe,q̃ñq; cum nardo.Aut oui uitellum toſtum,& in ſarinam comminutum,cum polenta bibendum daro.Aur amaras nuces cum cucumeris ſemine,& nuce pineã.Aut rumicis ſylueſtris ſeminis obolos tres bibendos prębeto. Oẽs uero circa ſtomachũ dolores,& diſplicenrias,ac moleſtias ſedari aiunr cochlea aphricana cruda integra vorata.Exoluto aũt ſolum & nauſeabundo facto ſtomacho,lactucæ albæ ſemen modicum ex aquæ cyarhis quatuor,aur uino bibendum daro.Aur paſſerum ſtercus aridũ uelur polentam,ſiue aquam biberinr,ſiue vinum,inſpergito.Aut maſtiches chiæ cochleariũ ex aqua frigida dato.Aut glaciem ieiunis quoridie exhibeto,ut ea aſſidue manducata ſaliuã expuant. Aur conizam aridam manducent.Si uero una cum humectatione ẽt inflammatio aliqua adſit , œnanthen cũ meliloro,aut roſam ſiccam cum cerato roſaceo parum reſinæ uſtæ habenre,impone.Aur acaciæ,& †aluminis Melĩ pares partes dupla cerati proportione excipe,& ur malagma impone.Cęterum quibus bilem atram generantibus ſtomachus inflatur,ſpongias aceto acerrimo calido imbutas ad ſtomachũ imponito,atq; hoc maxime ꝑpe diſtẽtionum:& ſi poſtea etiã-
C num perſeuerarint,alumen liquidum cum atramento ſutorio trito melle exceptum imponito. Aut hæc & aloẽ pari portione miſta,& cerato myrteo excepta imponito.Aut hederæ folìis uino coctis pro earaplaſmare utitor.Aut plantaginis cum ſale tritis.Aut armẽtariæ bouis ſtercus aridum uino coctũ.Aut marrubium cum pane,& roſaceo ſubactũ.Aur bulbos rufos,& alumen pari portione imponito.Poſt hæc anridotus apyretos appellata,aut hiera,aut alia quæpiã, quæ cuiq; per experientiam cognita eſt,in potu exhibenda eſt.In cibo ſtomachicis conueniunr beta,lẽs,tragus, oryza, alica:malis coroneis,aut palmulis,aut meſpilis,aut mali punici nucleo carẽtis,granis,aut melapiis,ſimul incoctis:aur teneris lentiſci,aut myrti,aut rubi ramulis admiſtis.Panis ſit ſumme tñ fermentatus,aut penitus abſq; ſermento prępararus. Ex oleribus cõueniũr cruda,cichoriũ,meconides,cryngiũ,intubus,gingidiũ,ſeris,lactucę:cocta maxime cõmoda eſt braſica,& ſiſarũ.Ex reliquis aũr coctis conueniũt cochleæ,& bulbi.Ex carnibus uenter , roſtra,pedes:turdi,ꝑdices,attagenes,rurtures,palũbes,anates,lepores,dorcades . Ex piſcibus ſquillæ,gãmari,natatrices ſiue colymbænæ,locuſtæ,loligenes,ſępiæ:& ex iis,qui duras carnes hñt mulli:ex teſtaceis maxime buccina,purpuræ,pectines,glauci,cerri,glandes,ſiue balani.Verũ ſiſarũ a reliquis oĩbus aceeprũ,ut ſtomacho gratũ,& reſectioni cõmodũ,ad pleraſq; oẽs ſto-
D machi acceſſiones cõueniens eſt.In potu prodeſt uinum, qđ unuſquiſq; libenter bibit.At uero iis,qui inflantur,ſtomacho diſtendũtur,polii faſciculum coquito,& bibẽdũ dato.Aut calaminthæ decoctum per noctem ſub dio expoſirũ,modico melle,& piperis drachma una,admiſtis,bibendũ prębero . Aut ſpongiã acerrimo aceto imbutã pedibus,ac brachiis imponito,uſquequo bullæ excirenrur,maxime ſi eibos reiectent.Aur fenigræci farinã aceto ſubactam.Aur ſinapi tritum cum aceto uſquequo rubefiat locus.Aut pſyllium acero,& aqua maceratũ,& in morrario tuſum,pari portione carnium cochlearũ admiſta,in malagmatis forma imponiro. *Quæ ſtomachicis dolorem eximant.* Cuminũ roſtum & apiũ,utrunq; modica portione cũ aqua bibendũ præbe.Aut aloes obolos ii,cũ uino mulſo,aut uino, aut aqua,bibẽdos dato.Aur abrotoni,& rhymi urriuſq; obolos duos,ex uino ꝑbe bibẽdos.Ligaturas inſuper extremarũ partium ſortiter adhibe,& circa ip̃m ſtomachũ cucurbitulis,& ſomẽtis uariis urere . Quòd ſi uehemenrer ualida ſit diſtẽtio,ẽt nenę ſectio efficax auxiliũ erit,& alui ſolutio ꝑ ſuppoſitiriã glandem.Deinceps poſt præſcripta Archigenes de ſame ingẽti,bulimo Græcis appellara,itẽq; de ſingulru,prodir quę ſequunt̃. Porrò eos,qui ex ingenti ſamen in uiis,uel alio quocunq; mõ aĩo linquunt̃, reuocabimus odoramẽris aceti,aut pulegii:aut,q̃ forte obtingir terra aceto macerata:aut malis, aut pyris,aut aliis ſimilibus fructibus,qui ad manũ ſunt.Panẽ inſuper odorandũ dabimus,& ingerere cogemus.

†στυπτηρίας μὴ λεία. i. aluminis non lenis, est in impreſſis: in manuſcriptis est στυπτηρίας ὑγρᾶς μὴ λείας. i. aluminis humidi nõ lenis & ita ẽst in veteri tralatione.

mus. Ad hæc.n. ſingula confeſtim excitantur, & præterea ad ſuillam carnem aſſatam, ac coctã, E & in uniuerſum ad oẽ, quod multum alit, & præſertim ea, quæ odorem nidoroſum, ac probe cõditum abundanter hñt: per hmõi enim odores ut plurimum tales reuocantur. Nihilo minus tñ etiam extremæ partes ipſorum conſtringendæ ſunt, ipſiq; excitandi tum maxillarum punctura, †tum capillorum, ac aurium diſtentione. Refocillabis porro ab exolutione, panem in uino diluto, aut ẽt aliud quippiam ex ijs, quæ aceruatim reficere uires pñt, exhibẽdo: uelut ſunt oua ſorbilia, †bulbi, cochleæ. Et enim ſingula hæc ſtomachi humiditatẽ eximunt, & in modica mole multam uim complexa cumulatim corroborant. Singultientibus autem rutam cum uino dato, aut nitrum in aqua mulſa, aut opium, aut caſtorium, aut abrotonum, aut ariſtolochiam, aut daucum creticum, aut cuminũ, aut aniſum, aut zingiberis radicem, aut ſcyllã cũ aceto, & oleo, aut tordilion, aut dictamnum, aut calaminthen, aut acorum, aſarum item, & nardum celticũ, & pulegium, ſingula tum per ſe, tum ſimul miſta.

† καὶ τρίχας ὦτα ἀνατείνοντας, eſt in impreſſis. ut tranſlatio interpres. in aliquibus manuſcriptis. καὶ τρίχας καὶ τὰ ὦτα ἀνατείνοντας. i. tum capillorum ad ſuperiora tractu

† Halica cum vino ex Aetio qui oĩa hinc accepit, quod.n. bulbi, & cochlea aceruatim nutriant neq; ratione cõſonum, neque ab ullo probato ſcriptore traditum.

Accedit in Galenum 1. ad Glauc. cap. 14. eandem halicam cum eodem caſu laudare.

*Aliter ij.

Pharmacum noſtrum, ex ſucco malorum cotoneorum conſtans.

Magnæ equidẽ oris uentris affectiones a prædictis pharmacis curantur: moderatas uero oẽs ferme, præter eas, quæ ex vehementi ardore fiũt, ſubſcriptum medicamentum iuuat. Succi malorum cotoneorum ſextarios duos, mellis attici ſextarios duos, aceti ſeſquiſextariũ: ſi uero F multum acre fuerit ſextarium vnum: zingiberis quadrantem, piperis albi unciam*vnam: arida ſperges, ubi malorum ſuccus cum melle & aceto coctus ad lentum ignem attici mellis craſſitudinem acceperit. *Aliud ex malorum cotoneorum carne conſtans.* Malorum cotoneorum carnis libras iii, mellis libras iii, aceti albi lib. iii, piperis quandrantem, zingeberis quadrantem, petroſelini macedonici vnciam unam.

De Pharmacis, quæ forinſecus ori ventris imponuntur. CAP. 5.

VOcant quidem plurimi medici, haud ſcio quare, velut Aſclepiades, & Andromachus, oĩa pharmaca, quæ forinſecus imponuntur, ſiue adſtringendo condenſent, ſiue indurent, Malagmata, {quæ uox emollitionis ſignificationem habet.} Verum nos permittemus ipſis, ẽt ſi non proprie appellant. Quæ autem cõſcripſerunt ad ſtomachi affectiones commoda pharmaca, per experientiam non illorum ſolum, ſed etiam noſtrã approbata, ea nunc adſcribemus, ab ijs quæ Aſclepiades prodidit initio facto.

Quæ pharmaca Aſclepiades ad ſtomachi affectiones in quarto externorum tradidit, quæ Marcellæ inſcribit.

*Aliter iiij.

Eueni, ad ſtomachi ſubuerſiones, doloresq; facit, partim etiam ad inflammationes. Oenanthes. ʒ. G octo, croci. ʒ. duas, roſarum ſiccarum. ʒ. quatuor, meliloti. ʒ. quatuor, maſtiches. ʒ. quatuor, ramentorum ſuccini drachmas quatuor, carnis phęnicobalanorum quadrantẽ, uini myrtei quod ſatis eſt. Arida tundito, & per anguſtiſſimum cribrum concernito, & cum vino myrteo diluito, ut cerati ſpiſſioris craſſitudinem accipiant: his carnem phœnicobalanorũ addito, & conquaſſata cerato ex roſaceo apparato excipito, & linteolo infarta ori uẽtris imponito. Facit, & ad oculos inflammatos. *Aliud.* Oenanthes. ʒ. vj, croci. ʒ. duas, *myrrhę. ʒ. quatuor, floris roſarum. ʒ. iiii, meliloti, maſtiches, utriuſq;. ʒ. quatuor, aloes. ʒ. iiii, corticis mandragoræ. ʒ. quatuor, carnis palmularum quadrantem: excipe cerato ex roſaceo apparato. *Aſclepiadæ qui* Philophyſicus dictus eſt, hoc eſt naturæ ſtudioſus, ad ſtomachi ſubuerſiones. Facit & cęliocis & Dyſentericis.* Seminis hyoſcyami. ʒ. quatuor, ſeminis apij. ʒ. quatuor*floris roſarum. ʒ. duas, ſeminis aniſi. ʒ. duas, ſucci hypociſtidis. ʒ. duas, myrrhæ. ʒ. duas croci ſeſquidrachmam, opii ſequidrachmam. Arida tundito, & per anguſtiſſimumu cribrum excernito: hypociſtidem uero, & myrrham, & papaueris ſuccum uino myrteo diſſoluta aridis adijcito: & paſtillos formato, eosq; in umbra reſiccato. Vſus tẽpe quãtũ opus eſt tuſum, melle cocto excipito, & deinde linteolo infartum locis affectis imponito. Si fortis fuerit fluxio, ſucci hypociſtidis aliam adhuc drachmã addito, & floris roſarum tã H tundem. *Aliud galli Marci Aſclepiadei, ad eaſdem affectiones.* Seminis hyoſcyami. ʒ tres, florum roſarum drachmas duas, aniſi drachmas duas, ſeminis apii. ʒ. quatuor, opii drachmam i, ſucci hypociſtidis. ʒ. duas, myrrhæ trogloditicis drachmas duas, croci ſequiſdrachmam, uini myrtei, quod ſatis eſt, mellis cocti quod ſufficit, præpara, ac utere ut dictum eſt. Eiuſmodi pharmaca ẽt bibuntur, & ualde auxiliantur. Cohibito autem fluxu, & ſequente dolore, tantundem ponderis cerati roſacei ad pharmaci confectionem addere oportet. Si uero multa fluxio contingit, ad pharmacũ ſucci hypociſtidis drachmas tres conijcito, & florum roſarum aliam drachmam. Vigiliis infeſtantibus, ẽt ſucci papaueris aliam drachmam addito. *Aliud Nicerati, cœliacis, dyſentericis, valde generoſum.* Oenanthes*drachmas duas, roſarum ſiccarum vnciam unam maſtiches vnc. i. aloes. unc. i, gallarum omphacitidũ unc. i, aluminis rotundi unc. i, acaciæ vnc. i, ceræ lib. i, picis brutiæ quadrantem, olei myrtei lib. i, arida cũ liquidis committito. *Aliud valde præclarum.* Oenanthes unciam i, omphacii vnc. i, gallę omphacitidis unc. i, aluminis ſciſſi unc. i, acacię vnciam i, cytinorum mali punici, balauſtij, maſtiches, ſingulorum vnc. i: uini myrtitæ, quantũ ſatis eſt his ſubigendis, carnis phęnicobalanorũ ſexuncẽ: excipe cerato præparato ex lentiſcini libra una, præpara, ac utere ut dictũ eſt. Hæc quidẽ igitur præſcripta pharmaca facultatis ſunt adſtrin

*Aliter iiii.

*A'. philoſophicus.

*Aliter ii.

*Al. vnciam.

A adſtringentioris: quæ uerò deinceps ab Aſclepiade prodita ſunt, miſtam facultatẽ habent, adeo ut etiam induratas inflammationes curent: & propterea ẽt hepaticis utilia ſunt, opus enim habent etiam illi adſtringentiũ ad laxantia miſtura, nõ tamen æque, ut ſtomachici: in ſtomachicis enim medicamentis qualitas adſtrictoria prædominatur. ¶ *Malagma Nilo inſcriptum, facit ad† Diſtentiones, & ad articulorum dolores. Diſſoluit omnem duritiem. Facit & ad exarticulata & luxata poſt declinationem inflammationum impoſitum. Facit ſpleniticis & hepaticis.* Ceræ lib. unam, ammoniaci thymiamatis lib. i, olei cyprini lib. i, croci ſemiunciã, aceti qđ ſatis eſt: ammoniacũ diſſoluito, deinde ſic arida adiicito. ¶ *Aliud ex libris Arii Aſclepiadei.* Ammoniaci thymiamatis lib. ii, diligẽter tritas in uas fictile coniice, eiq; floris ſalis lib. i, adde, & olei cyprini ſeſquilibrã. Coq; ad lentũ ignẽ aſſidue agitãdo: atq; ubi emplaſtri formã acceperint, adiice ceræ lib. ii: qua cliquata, cũ pharmacũ amplius non inquinauerit, eximito, & in mortariũ transferto, conquaſſatumq; diligenter reponito, ac utitor. *Malagma Nilei * crocerum, pharmacum accomodatum ad prædictas affectiones, facit & ad eryſipelata. Hoc uſus eſt Licinius Atticus.* Ammoniaci thymiamatis lib. unã, ceræ lib. i, olei roſacei libram i, croci unciam unam, aceti quãtum ſufficit: præparato pro more. ¶ *Aliud Melinum inſcriptum aromaticum, hepaticis, ſtomachicis, & ad præcordia diſtenta, & omnem*

B *neruorum per conſenſum affectionem.* Ammoniaci thymiamatis. ʒ. c, ceræ ponticæ. ʒ. c, melilotorũ. ʒ. † xii: croci, myrrhæ, bdelii, ſingulorũ. ʒ. viii: olei cyprini lib. i. ¶ *Aliud facit ſtomachicis, hepaticis, ad præcordia inflammata, & omnem neruorum per conſenſum affectionem.* Ceræ. ʒ. c, croci. ʒ. xii, ammoniaci thymiamatis. ʒ. c, myrrhæ. ʒ. xii, bdellii. ʒ. viii, cõfectionis hedychroi quadrãtẽ, uini dulcis quantum ſufficit, olei cyprini lib. i: præpara pro more. ¶ *Aliud Napolitæ, Aromaticum inſcriptum, pharmacum accõmodatum ad internas affectiones:* Ammoniaci thymiamatis lib. iii, ceræ lib. iii, olei roſacei lib. iii, confectionis hedychroi libræ dimidium, meliloti libræ dimidium, cyperi libræ dimidium, nardi celticæ libræ dimidium, floris iunci odorati libræ dimidiũ, uini dulcis, qđ ſatis eſt. Arida cum liquidis ſubacta cõmittito. ¶ *Malagmata bona inflammationum † citra debilitatem inueteratarum: quæ ad hepatis inflammationes ſimiliter conueniunt. Malagma Aſclepiadæ ex meliloto Hieraticon, hoc eſt pontificium inſcriptum, ſtomachicis, hepaticis, & ad uiſcerum dolores.* Nardi celticæ drach. x, cyperi. ʒ. x, myrrhæ. ʒ. x, cardamomi. ʒ. viii, meliloti. ʒ. xl. croci. ʒ. viii, amomi ʒ. viii, cypheos hieratici hoc eſt ſacrificulorum. ʒ. xvi, ammoniaci thymiamatis drach. xl, reſinæ terebinthinæ drach. lxxx, ceræ minam unam, ꝭolei cyprini minam unam, ꝭuini odorati Italici heminam unam. Præpara, ut dictum eſt, ac utere. ¶ *Aliud Baſilicum, hoc eſt regium inſcriptum, faciens*

C *ad prædictas affectiones, omnemq́; per conſenſum neruorum affectionem.* Ceræ minas iii, ammoniaci thymiamatis minas ii, reſinæ frictæ minã unã, meliloti minę dimidium, propoleos. ʒ. xxv, myrrhæ drach. xxv, nardi celticę drach. xxv, ſtyracis drach. xxv, cyperi drach. xxv, iridis illyricæ. ʒ. xxv: cardamomi, panacis, utriuſque drac. xxv: croci, caſiæ, maſtiches, opobalſami, amomi, floris iunci odorati, ſingulorum drach. xvi: uini Italici odorati quãtum ſufficit. Arida cũ nardini Aſiani aromatici libris quatuor, ſubacta, pro more prepatato. *Malagma Polyarchion facit peripneumonicis, ſtomachicis, ſplenicis, hydropicis. Facit ad affectiones circa ueſicam, aut uterum: ad omnem neruorum per conſenſum affectionem.* Ceræ minam unam, terebinthinæ minam unam, bdellii minam unã: ammoniaci thymiamatis, cardamomi, cyperi, ſingulorum minã unã: meliloti, amomi, nardi indicæ, croci, myrrhæ, thuris, xylocinamomi, ſingulorũ drac. xxv: olei cyprini heminã unã, uini Italici, qđ ſatis eſt. Præpara pro more, ac utere quandoque immiſto, quandoq; diſſoluto cũ cerato cyprino. ¶ *Polyarchi pharmacum accommodatum, facit ad prædictas affectiones, & omnem neruorum per conſenſum affectionem. Facit etiam ad aſſiduas cruditates, & corrumpentes cibum, & uomentes bilem, ac omnes inueteratas affectiones. Vſus eſt eo Iulius Agrippa.* Compoſitio hoc modo habet. Caſtorii, amomi, utriuſque ſeſcunciam: piperis albi ſeſcunciam, & longi ſeſcunciam, myrrhæ

D quadrantem, cõfectionis hedychroi quadrantẽ, carpobalſami quadrantẽ, *croci quadrantẽ: ſoliorum malabathri, caſiæ roſas refetentis, panacis, opobalſami, nardi indicæ, ſingulorũ quadrãtẽ: floris iunci odorati, cinnamomi, utriuſq; trientẽ: pyrethri, croci, cardamomi, ſingulorum triẽtem: cyperi ſemiſſem: iridis illyricæ, ariſtolochiæ longæ & rotundæ, ſingulorum ſemiſſem: cerę lib. iiii, terebinthinæ lib. ii, reſinæ laricis quadrantem: In alio exemplari, etiam bdellii trientẽ, ammoniaci thymiamatis *trientem: unguenti nardini aſiani lib. iii: uini ſalerni, quod ſatis eſt: pręparа pro more. Ego autẽ adiicio maſtiches, cinnamomi, ammoniaci thymiamatis, ſtyracis, aloes, opobalſami, ſingulorum quadrãtem. ¶ *Malagma Andromachi ex meliloto.* Nardi celticæ drachmas *octo, cyperi drach. octo, iridis illyricæ drach. octo, myrrhæ drach. octo, croci drach. quatuor, meliloti drach. xxv, ammoniaci thymiamatis drach. l, terebintinæ drach. l, ceræ drach. c, cyprini heminæ dimidium, aceti quod ſatis eſt: quidam ammoniaci drach. c. coniiciunt. Facit ad omnia

A. l. 5. ſu. a. t. 6 fol 154. h interna. ¶ *Malagma Polyarchi ex epiſtola ad omnia interna.* Cyperi minã unam, cardamomi minã, mannæ tantundem, ceræ tantundem, terebinthinæ frictæ ſeſquiminam, aut liquidæ minas tres, cyprini quantum ſufficit. Ego etiam bdellii appono minam unam. *Aliud, altera deſcriptio.* Cyperi, cardamomi, amomi, bdellii, thuris, balſami, ſingulorum minam unã: ceræ ſeſquiminã, reſinæ frictæ minas quatuor, cyprini heminæ dimidium, uini odorati ſeſquiminam. Præpara ut

Margin notes: † *Hypochondriorum, eſt in cod. græco.* * κροκωρὸν. *al.* κρόκινον, *al.* κιῤῥὸν. † *Aliter xiiij.* † *Additur in manuſcriptis, ſtomachi.* * coſti. * Al. uncias ij. * Aliter decem

moris eſt,ac utere uelut præſcriptis. Vt ego cōponere ſoleo: Cyperi,cardamomi,amomi,bdel- E
lij,thuris,ſingulorū minam unam; ceræ minæ dimidium,reſinæ frictæ, aut terebinthinæ minas
iiii. cyprini heminam j. caſiæ minæ quartam partem , ammoniaci thymiamatis minæ quartam
partem: nardi indicæ,croci,myrrhæ,ſingulorum minæ quartam partem: uinum odoratum.

De Hepate & eius affectionibus. CAP. 7.

CVm hæc tractatio poſtrema omnium à me conſcribatur, omnibus ſanè manifeſtū eſſe opi-
nor,q̀ ex duobus his alterū uerum ſit,aut alias omnes inutiles eſſe,& ſuperuacaneas, ſi q̃s
ex hac ſola ſufficiens ſit oēs affectiones curare,quę medelā per pharmaca requirant: aut; ſi qui-
dem illæ utiles exiſtant,primum ipſas legendas eſſe,& in memoriā reuocādas illis,qui hinc ali-
quid commodi auferre uelint. Ipſas etenim methodos curandi p̄dictas affectiones in quatuor-
decim libris de curādi Methodo inſcriptis prodidi: nunc uerò tanquā his ipſis cognitis,citra p̄-
dictas demonſtrationes in memoriam reuoco,oſtēdens oīno,quomodo nos pharmaca compo-
πεῖραν. namus,& q̃ à prioribus ſcripta ſunt iudicemus,indeq; in *vſum agere,ac aſſumere confidamus.
Et ſanè utilis hæc ſpeculatio exiſtit. Nā empirici, qui ſuam artem rationis expertē eſſe uolunt,
oīa quidem legenda eſſe cenſent,quæ à probatis medicis ſunt conſcripta: non autem ſtatim in
*χρῆσιν. *θεωρήματα.* *uſum aſſumenda eſſe,ſed prius iudicanda,an ſingula ex ipſis ea,q̃ promittunt,opere etiam de- F
monſtrare poſſint. Nos autem experientiā in omni arte magnū quid poſſe perſuaſi, *ſpeculatio-
nes,tum per rationalē methodum,tum per rationalē indicationem,inuētas,ad ea, quæ ab ipſis
de iudicationis hiſtoria tradita ſunt, apponimus, demōſtrantes,qualē facultatē ad ambulandū
utrunq; crus exhibet, talē in medicina experientiā , & rationē habere. Itaq; in tractatione De
ſimplicibus pharmacis per undecim libros cōſcripta , ſingulorum ſpōte naturæ productorum
pharmacorum facultatem,qua methodo quis inueniat,recēſuimus: atq; etiam ad particularem
ipſorum materiam progreſſi, utiliſſimā ad artis opera facultatem omnē ſecundum ſpecies pro-
didimus. Conſequenter autem ab illo opere, ēt curatiuam tractationem, quomodo quis opti-
me non ſolum ſimplicibus,ſed ēt compoſitis, utatur, expoſuimus : ſimulq; uias compoſitionis
ipſorum oēs indicauimus. Cæterum in propoſito iam opere,quomodo uarietas compoſitorum
medicamentorum inducta ſit,oſtendimus, ac certos iuxta ſpeciem ſcopos, tum compoſitionē,
tum uſum,ipſorum deducentes,ampliusq; iudicationem eorum,quæ iam ante ſcripta ſunt do-
centes. Cum igitur conſequenter poſt prædicta ad affectionum hepatis doctrinam progredi ue- ibi
limus, affectus circa ipſum conſiſtentes non nuda doctrina, ſed ratione exquiſitos, referemus;
& ab uniuerſalibus ſcopis curationis ipſorum,quos in curādi methodo tradidimus,ad cōpoſi- G
torum doctrinam perueniemus. Primum igitur oīum diſcernendum eſt, num debilitas quædā A.l. 8. f. 142
uiſceris adſit,quemadmodum etiam de uentre diximus: aut etiam alia quædam affectio ipſum c. 13. l. 30
apprehenderit: aut citra debilitatē affectū ſit inflāmatione, aut induratione,aut abſceſſu labo-
rans,aut obturatione: quemadmodum ēt an eryſipelatoſam habeat affectionem,aut ulcus, aut
aliquā putrefactionē , nam & in hoc hepaticam affectionem dicunt : Quemadmodum etiā ore
uentris affecto pleriq; medici,ac idiotæ ſtomachicam affectionē uocant,in multis ſymptomati
bus,non tñ omnibus,circa unam affectionem accedentibus contingētem,ſed circa multas una
quadam generali cōmunitate comprehenſas,& tñ inter ſe in tantum differentes,ut aliquę ipſa
rum maxime cōtrariæ exiſtant. Quomodo.n. non maxime contrariam quis dixerit frigidā in-
temperaturā calidæ,humidā ſiccæ,q̃q̃ ſecundum genus eædem ſint? Fermè autem omnia con-
traria eadem genere ſi quis dixerit,nō peccabit : contrariorum enim notio cōtingit,ubi pluri-
mum inter ſe diſtarint. Plurimum aūt diſtāt, à mediis in quocunq; genere ea, q̃ extrema ſunt,
adeo ut cōtraria ſæpe quidē eadem uideantur iuxta communis generis fines: ſæpe uero gene-
Al. γενικωτάτων. i. generaliſſimis. ralioribus *contrariis ſupra ipſa aſcendentibus,ab illis cōprehendātur. Illa ipſa uero ob id oīno
contraria ſunt,q̀ cum unius generis ſint,plurimum inter ſe diſtent, adeo ut quæ his ſubiacent, H
primū,& ſupremum genus cōe habeant. Atq; hoc quidem,hoc loco ſemel à nobis obiter,& ac-
ceſſionis loco dictū,ſemper in memoria teneatur, ne uidelicet cuipiā uideri poſſit à ſe ipſo diſ-
ſentire,qui aliqñ unā affectionē in duobus hominibus eandē eſſe dixerit: aliquādo non unam,
neq; eandem,ſed duas contrarias. Intemperiem.n. unam quādam affectionē generaliter appel-
lant,ſed quæ in contrarias differentias ſecetur. Licet.n. ſecundum hoc, quod diximus , duo &
tria,& plura iuxta particulares differentias inter ſe contrariiſſima eſſe: † & ſecundū hoc debilita-
antiquus λέγειν, dicere. tis hepatis affectionem unā eſſe,quā intemperiē uocant,præfatus,non male rurſus dixero non
unam,ſed octo affectiones eſſe, propterea, q̀ tot differentiæ intemperierum exiſtant. Etenim
rurſus iuxta aliā ſectionem duæ intemperierum differētiæ fiunt, & rurſus iuxta aliam tres : hæ
quidē in qualitatibus ſolis,affectis partibus alteratis: hæ uerò cum humoribus quibuſdam,aut
in ſpatiis affectarum partium cōtentis,aut in ipſis corporibus irriguis ab illis factis. Circa uētrē
igitur,& inteſtina una in ſingulis eſt cauitas,quæ uitiatā humiditatem ſuſcipere poteſt: Verum
circa hepar tot numero ſunt,quot ſunt arteriæ,& uenæ. Cùm uerò hæ oēs anguſta oſcula ha-
beant,qua parte ſima huius uiſceris cum gibbis coeunt,ac cōmittuntur,obturatio,& oppilatio
uitioſorum humorum, aliqñ contingunt , ad quas putrefactio conſequitur in calidis breui , in
frigidis

A frigidis intemperaturis uero non cito, ſed temporis progreſſu accedens. Fit autem intempera-
tura iuxta propriam hepatis ſubſtantiam, quam Eraſiſtratus putat præterfuſionem quandã, hoc
eſt parenchyma, & non principaliſſimam uiſceris partẽ eſſe. Fit etiam intemperatura circa cõ-
tentas in ipſo uenas & arterias, & iuxta materias in ſpatijs ipſarum contentas. Cum autem ha-
beat hoc uiſcus non unam, ſed plures facultates actionum, quas uitæ tempore operatur, easque
tot numero, quot ſunt actionum ſpecies, contingit ſæpe unam ipſarũ præcipue lædi, ſæpe duas,
& tres, atque omnes quatuor ſimul. Actio nanq; ipſius una quidem attrahere cibum, & alimen-
tum in ſeſe: altera uero obuoluere, & continere, donec permutãs ipſum ſui ipſius faciat partem.
Eſt igitur hæc ipſius facultas principaliſſima, & ferè prima, cõcoquere uidelicet & permutare, ac
alterare, atque aſſimilare ſibi ipſi alimentum, quam alteratiuã uocamus: quæ uero iuxta hãc alte
rationem remanent recrementa, ea per aliam facultatem, quam excretiuam, & expulſoriã nomi
namus, expelluntur. Oſtenſum autem eſt, quod hæ facultates omnes in omnibus ſunt partibus
corporis per omne uitæ tempus: omnes enim familiare ſibi attrahũt, & alienum excernunt, at-
tractumque temporis progreſſu alterant, quo tempore etiam retinent, & conſtringunt. Vocatur
autẽ alteratio ipſa, uſque quo in ſimilitudinem partis, quæ nutritur, transmutatur, cõcoctio: ubi
B uero iã parti apponitur, nutritio. Cum igitur hepar præ imbecillitate ex uentre, & inteſtinis ali-
mentum trahere non poteſt, liquida & nondum iuſto modo exuccata per ſedem excernũtur: &
ſi quidem uenter ſimul cum hoc uiſcere fuerit imbecillis, ac non probè cõcoquens, *cruda: ſi ue
ro ualidus fuerit, concocta quidẽ, ſed liquida, propterea ꝙ nulla aut omnino modica digeſtio ac
diſtributio ad hepar eſt facta. Si uero traxerit quidẽ hepar in ſe ipſum ex uentre, & inteſtinis ali
mẽtum, ſanguificare autem ipſum præ debilitate nequit, quemadmodũ in uentre multiformis
corruptio contingit eorum, quæ cruda remanẽt, ſic etiam circa hepar. Dico autem nunc *crudi
tatẽ ſolam, non comprehendens hoc ſermone tardam concoctionem. Quod ſi uelis alimentum,
ubi crudum permanet, & alterationem, quę fit à particula iuxta naturam, non aſſumpſit, itidem
*crudum appellare, neque ego fugio appellationem, ſi mihi ſaltem differentia rerum conſeruet.
Peior enim eſt ea transmutatio, quæ in peregrinam qualitatem iuxta *cruditatẽ fit: moderatior
uero ea eſt, in qua alimentum ſuam naturam, quã diutiſſime ſeruat, nulla alteratione ex particu-
la, quæ ad ipſum concoquendum à natura deſtinata eſt, ſuſcepta: Atqui & tertia, præter has, ſpe-
A: ibi. c. 14. b cies eſt fruſtratæ concoctionis, cum ſemicoctum fit alimentum. Et circa ipſam ſane exactã con-
coctionem fruſtratam, hepaticis ſanguinolentus humor per aluum excernitur talis cõſiſtentiæ,
C ueluti ſi quis ſanguinem cum aqua confudiſſet: & plerique ſane medici imaginẽ eius depingen-
tes ſcripſerunt, talem eius compagem eſſe, uelut ſi quis uictimæ recens mactatæ carnes aqua la-
uaſſet. Et plurimæ hepaticæ affectiones ab eiuſmodi excretionibus initium capiunt, nondũ ma-
gnam debilitatem hepate habente, ſed adhuc concoquere, & alimẽtum alterare uelut in formã
ſanguinis, potente. Aucta autem affectione, nihil amplius tale excernitur, ſed multiformes aliæ
qualitates, & compages, uelut à uentre ex *cruditate laborante. Verum in uentre ciborũ ipſorũ
corruptiones manifeſte apparent: circa hepar uero diſtributum alimentum ad ſanguinẽ prius
in uiſcere exiſtentem admiſcetur, corrumpiturq; temporis progreſſu etiam hic, una cum alimẽ
to circa ipſum non concocto. Calida igitur intẽperie circa uiſcus exiſtente, colliquationes fiũt,
primum humorum, deinde etiam carnis ipſius hepatis: & euacuatur per uẽtrem bilis craſſa, gra
ueolens, & abunde colorata, quemadmodum in peſtilentibus febribus contingit. Frigida uero
intemperie exiſtente, neq; aſſiduæ excretiones, neque multæ fiunt: durat tamẽ affectus diutius,
& per aliquos dies profluet ipſis uenter maiori copia, cuius neq; fœtor ſimilis eſt iis, ꝗ ex calore
ſunt liquefacta, neque color ſimilis, aut compages, uerũ minus graueolentia ab his excernunt,
ſpeciem putrefacti ſanguinis, non colliquatæ carnis, habentia. Aliquando uero id, quod excerni
D tur, uelut ſanguis niger apparebit: uerum diligenter conſideranti, neque ſanguis niger eſt, neq;
grumus, ſed uelut limus quidam ſanguinis craſſi, qui prope ad atram bilem accedat: & plures, ac
ægre iudicabiles colores circa eiuſmodi affectionem in egeſtionibus apparent. In utraque autẽ
intemperie, tum calida, tũ frigida, quando intemperatura humida, & ſicca fuerint admiſta, liqui
diora in humiditatis complexu, ſucciora uero ex ſiccitatis copula, fient recrementa. Scopus igitũ
curationis in eiuſmodi affectionibus fit communis quidem iuxta intemperiei contrarietatẽ, pe
culiaris autem unicuique per cuiuſque contrarietatem. Affectio igitur hepatica peculiariter ap
pellata, ueluti etiam cœliaca, & ſtomachica, citra tumores præter naturam circa ipſas partes cõ
tingit. Inflammatum enim eſſe hepar, aut abſceſſu laborare, aut induratũ eſſe, medici dicunt, aut
aliud quippiam tale, non tamen hepaticum uocant hominem ipſum, cui tale quippiam accidit:
uerum quando citra manifeſtum aliquod in uiſcere malum, in propriis actionibus debilitatur,
tunc ægrum hepaticum appellant. Videamus igitur primum ea, quæ ſcripſerunt ii, qui ante nos
de pharmacis optime, & ſtudioſiſſime tradere ſategerunt, initio ab iis, quæ Andromachus prodi
dit, facto. Hic enim uit in libro internarum affectionũ curationes continente, multas hepaticas
confectiones conſcripſit, quarum omnium faciam mentionem hoc loco, ipſius uerbis in me-
dium adductis, & primum ſanè antidotos adſcribam.

Quæ pharmaca ad hepaticos ab Andromacho ſunt conſcripta. CAP. 7. E

† Aliter i. † Aliter. ʒ.j. ß.

ANdromachi antidotus Cyphoides ad hepaticos, & omnia Thoracis uitia. Vuæ paſſæ carnis drac. xxv. alii drachmas centum: croci drach.i.alii obol.iii: calami drach.† ii, & dimidiã, bdellii † drachmas duas & dimidiam, ʒ caſię ſeſquidrachmã, cinnamomi obolos tres, ſpicæ nardi.ʒ. tres, floris iunci odorati drach.duas & dimidiam, myrrhæ drachmas quatuor: terebinthinæ.ʒ. iiii, alii drach.xvi: ramentorum aſpalathi drach.ii, mellis drac.xvi: uini quod ſatis eſt. Hęc quidẽ eſt antidoti deſcriptio. Appellauit autem ipſam Cyphoide, hoc eſt cypheo formem, ob ſimilitudinem: nam & odore & guſtu ſimilis eſt cyphi ab Aegyptiis appellato, qui ſanè primi hoc pharmacum compoſuerunt, & utuntur eo quotidie ad uaporem ædendũ accenſo in deorum honorem. Plurima autem eorũ, quæ in illo thymiamate & ſuffumigio ſcripta ſunt, eadem ſunt cũ iis, quæ in hoc pharmaco habentur: quin & ſuffumigari hoc ipſum ſimiliter ut cyphi poteſt. Compoſitum eſt autẽ ex moderatè adſtringentibus, & reſiccantibus, ac diſcutientibus uitioſos feroſos humores, & corrigentibus humorum malitiam, & contrariam uim habẽtibus aduerſum putrefactiones, quorum plurima ex aromatum ſylua exiſtũt. Habet itaque pharmacum hoc cinnamomum, omnes putredinoſas, & uenenoſas facultates corrigens, non ſolum feroſorum & aliorũ F humorum, ſed etiam lethalium pharmacorum: quemadmodum & feris uirus eiaculantibus cõtrarium exiſtit. Conſequenter autem poſt cinnamomum caſia eandem uim habet, optima uidelicet, & cognata ipſi cinnamomo. Et poſt hanc omne aromatum genus uelut hic eſt nardus, & iuncus odoratus, calamuſq;, & myrrha: hæc enim ad propoſitũ pharmacum iniecta ſunt iuxta iam dictam ratiocinationem & modum: quemadmodum etiam ex iis, quæ apud nos gignũtur, aſpalathus, & crocus, adſtringens & concoctorium pharmacũ, & quod corrigit putrefactiones.

Cæterum uua paſſa contemptilis uideri poſſit ob familiarem eius uſum: at uero hoc ipſum eã facit utiliorem, nam cum familiaris nobis ſit, in tantum adſtringens eſt, quantum opus habet uiſcus affectum. Habet autem & uim concoctoriã crudorum humorũ, & uim coercendi maligna: fitque ipſa haud facilè putredini obnoxia, & ultra hæc ſecundum totam ſubſtantiam uiſceri ipſi familiaris eſt & propria. Didicimus enim, quòd alimenta ſecundum totam ſuam ſubſtantiã; proprietatem, ac familiaritatem habent ad ea, quæ aluntur, quod maximũ eſt in huiuſmodi affectionibus curandis, quæ iuxta intemperiem fiunt: optimè enim in ipſis faciunt, quæ una cum hoc, q intemperiem curant, etiam alere poſſunt. Et ob id etiam uinum conuenientiſſimum eſt citra inflammationem, aut eryſipelas, aut abſceſſum, aut calidam intemperaturam, ægrotantibus: nã & G nutrit, & concoquit, & roborat, & putrefactioni reſiſtit: & ſi intemperies ex humiditate facta ſit & frigiditate, eam citra omnem moleſtiam, ac ſecure perſanat. Eadem eſt, & mellis facultas, prę terquam, quòd non condenſat ſubſtantiam corporum, quæ contingit, ſed pro hoc uim extergendi, & aperiendi, ac puros reddendi meatus, & urinã ciendi, non parua ſanę auxilia, poſſidet. Porrò admiſtum eſt à compoſitore pharmaci bdellium, ſufficienter emolliens, & concoquens, uelut didicimus, ampliuſque moderate diſcutiens. Cõſimilem ferme uim terebinthina reſina habet, ſupra hoc, quòd anguſtos meatus extergit, & expurgat: quibus auxiliis uiſcus curandũ opus habet, quo oſculorum uenarum in ipſo commiſſuræ laxæ, & ab obturatione liberæ permaneãt: didicimus nanque quomodo obturatio efficiat putrefactiones. Aliqui tamen huiuſmodi cõfectionum compoſitores, quemadmodum etiã prius in ſtomachicis dictum eſt, opiũ, aut hyoſcyamũ, aut quippiam aliud ex refrigerantibus miſcendo, ad calidas intemperies utile pharmacũ effecerunt. Et ob id etiam Philonis antidotus mirifice ſemel tantum exhibita hepaticam intemperiẽ ſanauit, id quod & compoſitor eius teſtatum reliquit. Verum ex pharmacis hepaticis ab Andromacho conſcriptis nullum eſt huiuſmodi. Et ſanè uehementer refrigerãs nullum eſſe debet, ſed qualia, tum ab aliis, tum ab Aſclepiade, ſunt ſcripta. Nunc igitur hepaticas antidotos cõſequenter ab Andromacho proditas ſubſcribam, modo memoria nos teneamus, nullã ipſarũ calidis in H tẽperaturis conuenire, ſed aut humidis, aut frigidis, aut ex utriſque cõpoſitis, aut certè humidis quidem fortiter, calidis uero moderate. Conſcribentur aũt omnes iuxta ipſius Andromachi dictionem.

a Aliter ij.

¶ *Alia Cyphoides ad hepaticos, ex libris Galli, ad tuſſes item, & reiectiones.* Croci drach. unam, cinnamomi drachmam unam, myrrhæ drachmam. a unam, bdellii drach.quatuor, aſpalathi obol.iiii, iunci odorati drach.iii, calami drach.ii, caſiæ drach.i, nardi indicæ drach. unam, terebinthinę drachmas vi, carnis paſſarum uuarum drac.clx, mellis heminam dimidiã, uini chii quod ſatis eſt ad macerandam uuam paſſam, bdelliumque, ac myrrham: reſinã uero melle liquefacito: & deinde omnia miſta, ac trita reponito. Al. ... fo. 526. h

¶ *Alia ad hepaticos & ictericos.* Amygdalarum amararum drachmas duas, aniſi drach.i: abſinthii, cumini, ſeminis apii, ſingulorum drach.i: cornu cerui obo.iii: trita cum aqua in paſtillos triobolares redigito, ex eiſq; unum mane, ac ueſperi cum uino mulſo dato.

a ἀλωσάλου id eſt ...

¶ *Nectarea antidotus ad hepaticos, & Arquato laborantes.* a Helenii ſeſquilibrã, crocomagmatis lib.ii, ariſtolochiæ vnc.i, petroſelini vnc.i, piperis nigri vnc.dimidiã, myrrhæ vnc.unã, mel quod ſatis eſt.

¶ *Antidotus hepatica, Athanaſia appellata. Facit & ad nephriticos & ictericos, multum mouet ſudorem.* Croci drach.ii, cinnamomi drac.i, nardi drac.ii, caſiæ, myrrhæ, iunci odorati, ſingulorũ.ʒ.i: melle attico excipe. Datã fabæ gręcæ magnitudinę, febricitãtib9 ex

aqua

A.l.5.ſum.2. t.1.fol.530.d A aqua mulſa. *Hepatica* admiranda, qua Pharnaces herbarius ægrotus uſus eſt.* Croci drac.ii. mel,
aſari,phu pôtici,dauci,petroſclini,myrrhæ,ſingulorũ drac.iiii.nardi indicæ,& celticæ, utriuſq;
drac.vi.coſti,caſiæ,iunci odorati,ſingulorũ obol.iii.carpobalſami drac.iii.& dimid.rubię drac.
octo,ſucci radicis dulcis drac.iii.hemionitidis herbæ drac.iii.polii drac.iii.ſucci balſami drach.
vi.confectionis hedychroi drac.v.mellis,quod ſatis eſt:utere. Ad omnia uitia efficax eſt, nucis
ponticæ magnitudine,cum uino mulſo. *Antidotus hepatica à Nearco laudata.* Radicis panacis,
rubiæ,æryngii,eupatorii,helenii radicis,polii,coſti,ariſtolochię,piperis,ſcolopendrii herbæ,ſe
minis cucumeris,chamæpityos,radicis gẽtianæ,milti ſiuæ rubricæ ſinopidis, fellis urſini,ſpicæ
nardi,baccarũ iuniperi,ſeminis braſſicæ,ſeminis erucæ,ſingulorũ par pondus: melle attico co-
cto excipe,ac utere. *Antidotus hepatica* Dioſcori.* Cinnamomi, caſiæ, utriuſq; drac.iiii.croci, *Al.Dicori.
nardi,coſti,ſeminis balſami,hyperici,glycyrrhizæ,ſingulorũ drac.viii. excipe melle attico, ac
exhibe nucis pôticæ magnitudine. *Alia ad hepaticos, & reliquos internos affectus, ut Ariſtocles.*
Piperis grana xl.myrrhæ drac.viii.croci,coſti,mei,acori,nardi,dauci,ſeminis,petroſelini,ſcor-
dii,ſingulorũ drac.iiii.cinnamomi drac.xii.caſiæ drac.xii.mellis,quod ſufficit.Datur nucis pô-
ticæ magnitudine. *Potio ad hepaticos,ſpleniticos,nephriticos,hydropicos. Auxiliatur & ſtomachicis,*
B *& moleſtijs ex partu,& conuulſis. Prodeſt conualeſcentibus,& ſe reficientibus ex infirmitate. Facit ad*
uitioſos humores, ictericos, & tuſſes, ac pleuriticos. Eſt etiam antidotus ad lethalia pharmaca, & ad
ferarum plagas. Nardi indicæ.ʒ.ii.coſti.ʒ.ii.caſiæ.ʒ.i.croci drac.i. piperis albi obol.v.alii.ʒ.ii.ſe
minis apii drac.i.obol.iii.iridis illyricę tantundem,acori.ʒ.i.obol.i.opobalſami drac.i.ſucci ari
maſculi.ʒ.iii.uuæ paſſæ exacinatæ drac.vi.terito cum paſſo,aut melle excipito:& drach.i.cum
uino diluto dato,aut cum aquæ mulſæ cyathis quatuor,aut ut conueniens fuerit. Hæ quidem
ſunt hepaticæ confectiones ab Andromacho proditæ. Tranſibo autem iam inde ad eas, quas
Aſclepiades tradidit in tertio internorum,quæ Mnaſoni inſcribit.

Confectiones hepaticæ ab Aſclepiade conſcriptæ. CAP. 8.

PRimam equidem confectionẽ Aſclepiades Antonii Muſæ eſſe dicit, hoc modo compoſitã.
℞ Succi cichorij cyathum unũ cum aquæ calidæ cyathis tribus dato,mellis attici cochlea-
rio addito.Aut filicis,uel anethi ſucci cyathum unum,cum aquæ mulſæ cyathis iii.dato.Aut pi-
cridis recentis,aut ſeridis recentis,ſucci cyathum unũ,cum aquę mulſæ calidæ cyathis iii.Hæc
prima eſt deſcriptio trium parmacorũ in Aſclepiadæ libro.Cichoria* itaq; & ſeris cibarii gene
A.l.2.t.2.c. 229.f.124.cd ris exiſtunt:apud nos nanq; & rurales ambo hæc edunt,& cruda,& cocta: utitur eis etiã Eraſi-
C ſtratus abunde in affectionũ circa aluum cura.Facultas horũ olerum ſubfrigida eſt,& ſubama-
ra,ac moderate adſtringens,& ꝑꝑ has qualitates, optima pharmaca calidis intemperaturis ip-
ſius hepatis exiſtunt: ultra hoc enim ꝙ moderate refrigerant, amplius & robur uiſceri addunt
per adſtrictoriã facultatem.Inſuperq; commiſſuras oſculorum uenarũ in ſima uiſceris parte ad
eas,quæ in gibba ſunt,extergent.Neq; uerò frigidas intemperies magnopere lædunt,quemad-
modum,quæ frigidam humiditatem abſque adſtrictionę,aut amaritudine poſſident, facere ſo-
lent.Iuuare etiam uiſcus talium olerum ſubſtantia pôt, etiam ſi citra ſeroſorum, aut aliorũ hu-
morum uitiationem intemperies fiat per ſe,& cum humiditatis cuiuſcunq; cõplexu: ex miſtu-
ra.n.mellis,humiditatem per urinam educunt:quapropter etiam ſi ſiccata tuſa quis potioni in-
ſpergat,itidem iuuant:quin & decoctorum decoctum potatum multũ commodi affert.Si uerò
non calida aliqua intemperies infeſtet,aut ſi obturatio quædam ſit circa uiſcus, magnopere au
xiliantur ex uino albo tenui potata cum iis,quæ urinam ciunt.Vtilis autẽ non ſolum ſuccus ip-
ſorum eſt,tum recens,tum exiccatus:ſed & ipſa olera exiccata tuſaq;,ac trita potui inſperſa,&
eorum decoctum in potu acceptum,auxiliantur. Cæterùm ad uiſceris expurgationẽ, & mea-
tuum apertionem,citra manifeſtam calfactionem,aut refrigerationem,optimum pharmacũ fi-
D lix eſt, prædominantem habens amarã qualitatem.Anethũ uerò nihil fortè habet ad huiuſmo
di affectiones,ſed modice refrigerati,ac condenſati uiſceris curatiuum exiſtit.At uerò catapo-
tium ex chamæpity,cuius itidem meminit, eiuſdẽ cum prædictis facultatis eſt, amarũ enim &
hoc pharmacũ eſt:nihil igitur mirum eſt,ipſam chamæpityn,tum per ſe,tum cum cichorio po-
tatam,hepaticas intemperaturas iuuare: quemadmodum Aſclepiades ſcripſit in hæc uerba.

Catapotium hepaticis. Radicis chamæpityos drac.octo,radicis cichorij drac.quatuor:contun-
de,& excipe melle cocto:ac præbe nucis ponticæ magnitudinem, & aquæ calidæ cyathos tres
inſuper bibendos.Hæc Aſclepiades ſcripſit.Iuuant autẽ prædictę herbæ hepaticos,nõ ſolum ra
dicibus ipſarum acceptis,& præparatis,uelut Aſclepiades prodidit,ſed & ſucco, & decocto,&
arida coma unà cum ſemine tuſa,ac trita,aſſumptis. Quin & ſphendamni,ideſt aceris,radix tu
ſa & trita,nã & huius meminit,eiuſdem eſt cum prædictis facultatis. Exhibet aũt ex ea drac.i.
cum uini mulſi diluti cyathis tribus.Inſuper & ex nardo celtica pharmacum,cuius item memi-
nit,his cõſimile eſt:ſcripſit autem ipſum ſic:Nardi celticæ partes tres, abſinthii partem unam,
tuſa & cribrata melle cocto excipito,& myſtrum delingendũ dato. Et quod poſt hoc ſcriptum
eſt,conſimile ipſi exiſtens in reliquis,plus habet de ui expurgandi ipſum uiſcus per urinas.Scri
pſit autem ſic Aſclepiades de ipſo: *Paſtillus hepaticus amarus.* Aniſi,ſeminis apij, aſari, amyg-

dalarum amararum mundatarum,abſinthij,ſingulorũ.ʒ.iiii:præpara cũ aqua & teduc in paſtil- E
† *Aliter.ij* los:ac febre carentibus exhibe.ʒ.†i.cũ uini diluti cyathis. iii. febrientibus cũ aqua mulſa. Hoc pharmacum leniter quodammodo eſt calidum propter urinam cientium miſturã: reliqua uero omnia ſuperiora,aut prædominantem habẽt frigiditatem,aut omnino neque hanc,neq; caliditatem: uerum uim extergendi,& uias digeſtionis ab obturatione uindicandi omnia habent.

Alia inſuper medicamẽta ab Aſclepiade ſcripta ſunt, partim extergendi ac aperiendi,& ſecãdi uim habentia,partim uero calidiora paululum quàm ſunt media: media autẽ dico,quæ neq; calfaciunt,neque refrigerant manifeſte. Vnum uero inter ipſa calfactoriũ eſt,ubi ait. Coſti triti cochlearium præbe cum aquæ mulſæ calidæ cyath.iii.Reliqua uero,quæ prope ad mediũ temperamentum accedentia,ad caliditatem uergunt, hæc ſunt. Helenij drach. xii,crocomagmatis drach.octo,excipe cichorii ſucco: & ſac catapotia,eaque pro uiribus exhibe: datur ad ſummũ drachma ex uini mulſi diluti calidi cyathis tribus: Hoc pharmacũ poterat & abſque helenio calidis intemperaturis conuenire.Quoniam autem helenium extergentibus admiſtum eſt,ad caliditatem uergit, niſi quis omnino modicũ de eo cum multa frigida permiſceat. Quin & id,quod ex fœniculo cõſtat,calfactoriũ eſt,ſic habens: Fœniculi drach.i,petroſelini drach.ii:aniſi,amygdalarum amararum,abſinthii,ſingulorũ drach.i:croci,myrrhæ,utriuſq; obol.iii:excipe aqua,ac F redige in paſtillos:& dato drach.unã,ut ſupra dictum eſt. Etenim hoc loco fœniculum quidẽ & petroſelinum multum calfaciunt,reliqua uero moderate. Amygdalæ uero attenuatoriæ ſunt facultatis,& præſertim ſi fuerint amaræ. Medium autem quodammodo inter calfacientia & refrigerantia eſt hoc pharmacum,quod Aſclepiades ſcripſit hoc modo. ¶ *Eclegma hepaticum Paulini: auxiliatur confeſtim.* Camæpityos ſiccæ lib.i,myrrhæ vnc.i,paſſi protropi ſextar.iii: chamæpityn & uinum dulce coquito:& ubi ſuperfuerit tertia pars,liquorẽ exprimito,eiq; mellis attici libram dimidiã adiicito,ac rurſus coquito:poſtea uero myrrhã addito aſſidue agitãdo:atq; ubi diſſoluta fuerit,ab igne ablata reponito:& ante cibum myſtrũ exhibeto. Scripſit & ex cochleis pharmacum hepaticum Aſclepiades huiuſmodi. Cochlearum trium carnem ualde probe terito,& affuſis uini nigri cyathis tribus calfacito,ac bibendũ dato. Videntur autem hęc iuxta totã ſubſtantiam efficacia eſſe,non ſecundum unam aut alteram qualitatem: Quale eſt & lupinũ hepar,cuius abunde experimentum habemus. Vſus autẽ ipſius conſimilis cochleis eſt: teritur.n. exacte hepar lupinum, & datur drachma una,cum uino aliquo dulci,qualia ſunt theræũ,creticum, ſcybelite,ac dulce protropũ.Benigna.n.hæc ſunt uiſceri,ipſum nutrire potentia,& media iuxta calidi & frigidi oppoſitionem: & ob id talia pharmaca omnibus intemperaturis conue- G nire uidentur, ut quæ ex ſubſtantiæ proprietate commoditatem de ſe exhibẽt, & neq; calidas, neq; frigidas,intemperies lædãt. Atqui in febricitãtibus manifeſta febri,aut non obſcure,uelut ſolet aliquibus hepaticis accidere,melius eſt ex aqua calida pharmacũ præbere,aut ex aliquo ꝑ dictorum ſuccorũ,uelut eſt ſeridis ſuccus. Ad induratas hepatis affectiones. Et ad has Aſclepiades quatuor pharmaca his uerbis ſcripſit. *Confectio ciens vrinam, facit ad induratas Hepatis affectiones, ad ſplenicos, & ægre ſe à morbo recolligentes, ad hydropicos, & in vniuerſum bonum colorem inducit.* Croci,nardi,caſiæ,ſingulorum drach.ii:coſti,floris iunci odorati,cinnamomi,myrrhæ ſtactæ,ſingulorum drach.i.mellis cocti drach.xxv.Datur fabę ægyptiæ magnitudine cũ uini mulſi cyath. iiij. ¶ *Alia, qua vſus eſt Paſicrates, vrinam multam ducit.* Seminis dauci ſeſquidrachmam: radicis rheu ponticæ,floris iunci odorati,ſeminis balſami,cedridũ,aniſi,nardi indicæ,croci,cinnamomi, caſiæ,phu,aſari,petroſelini,chamæpityos,ſingulorũ drach.i.& dimidiam:mentæ ſiccę obol.iii.nucleorum pinearum nucum repurgatorũ numero l. excipe melle cocto, & dato nucis ponticæ magnitudinem cum uini mulſi diluti cyathis iii. *Alia antidotus ex Felle vrſino, pharmacum accommodatũ ad induratas Hepatis affectiones.* ¶ Chamæpityos,marrubii, ſeminis petroſelini,gentianæ,ſeminis,uiticis,fellis urſi,ſinapis,ſemins cucumeris,ſcolopẽdrij,panacis,rubricæ H lemnię,rubiæ,ſeminis braſſicæ,ariſtolochię,piperis,nardi indicæ,coſti,ſeminis apii,ſeminis erucæ eryngij,polij, echii,eupatorii,baccarum iuniperi,ſingulorum.ʒ.unam: tuſa & cribrata melle excipe.Datur nucis auellanæ magnitudo,in uini mulſi cyathis duobus. ¶ *Alia accommodata. Facit & ad alias internas affectiones citra tuſsim.* Radicis gentianæ, chamæpityos, marrubij,ſeminis petroſelini,felis urſi, ſinapis,ſeminis cucumeris, ſcolopendrii,panacis,rubricæ ſinopicæ,rubiæ,ſeminis braſſicæ, ariſtolochiæ longæ, piperis albi,ſpice nardi,coſti,ſeminis erucæ, eryngii. baccarum iuniperi, fructus fraxini,chamædryos, dictamni cretici,ſeminis ceſtri,ſeminis dauci, ſingulorum unciam unam: mellis attici quod ſatis eſt. Datur nucis ponticæ magnitudo. Liquor ſit paſſi cretici cyathi duo. Hoc pharmacum uſu & experimento approbatum eſt. In alio exemplari etiam pelecini tantundem habetur. Circa prædicta quatuor pharmaca recte fecit Aſclepiades,quòd non ſimpliciter adſcripſit,uelut in aliis,ꝙ ad hepaticos ipſis ſit utendum,ſed cum appoſitione,ad induratas uidelicet affectiones. Humidæ etenim uiſceris affectiones exolutum, & imbecille ipſum facere ſolent,ueluti ſunt articuli laxati: ſiue autem cum frigiditate, ſiue cum caliditate,ſiue ſine his,laxitas ipſius ſola conſtiterit, penitus adſtringentibus pharmacis opus habent: uerum hoc aut cum calfacientium miſtura,ſi frigida qualitas prædominetur: aut cũ refri-

gerantium,

A.l.3.f.14.a c.20.fo.310.b

A.l.3.f.10.a c.3.fol.163.f

A gerantium,ſi calida. Quæ uero ob frigidos,& craſſos,ac uiſcoſos humores in ſolidis corporibus imbibitos indurantur,ex neceſſitate frigidam habent affectionē:quare & calfacientibus,ſimulque tenuium partium pharmacis opus habent:hæc enim ſufficientia ſunt, & ad uiſcoſitatē humorum induratis partibus infartorum extergendam,& ad ſecandā craſſitudinem,& diſcutiendos ita extenuatos. Verum in quinto De ſimplicium pharmacorū facultate, ubi de eiuſmodi affectionibus ſermo mihi habitus eſt,emollientium medicamentorum miſturam laudaui,nimirū ut præparantem indurata corpora,& prædictis pharmacis idonea facientē: citra uero præmollitionem diffunduntur quodammodo ea ipſa corpora,& è ueſtigio manifeſtam imminutionem habent:ſed in immedicabiles reliquias terminatur tes ubi fuerint ſuperreſiccata. Hæc eadem & in decimoquarto methodi curatoriæ nobis ſunt dicta. Igitur & circa hepar conie&tare oportet emollientium miſturam: nā cum compagis humectæ ſit hepatis corpus, ualde moderatis opus habet emollientibus. Prædominatur itaque in ipſo,præter aliarum partium induratarum morem, calfacientium & attenuantium miſtura. Merito itaque ex præſcriptis quatuor pharmacis Aſclepiades poſtremum maxime laudat,ut quod multam de ſe experientiā præbuit:ex aromatis enim cōponitur,attenuare,ac diſcutere ualentibus:aliaque pharmaca adſumpſit,acria,ſecā-
B tiaque,ac diſcuſſoria: mitigatoria autem his admiſta ſunt, cucumeris ſemen,ac iuniperi baccę: deinde uero mel,& eryngium uelut urinam ciētia,his addita ſunt,quo exterſæ uiſceris affectionis per urinas deductio fiat.

Quæ Archigenes ad hepaticos in ſecundo pharmacorum ſecundum genus ſcripſit. CAP. 9.

IN hepaticis conueniente prægreſſo ductu per alimēta,unctiones, communia cataplaſmata, uenæ ſectionem,cucurbitas,ſinapiſmos,dropaces, & conſimilem diætā,amplius conſcribēdis compoſitis potionibus,& malagmatis, optime ipſis conuenientibus, utaris. Et potionibus quidem his:Senecionis decoctum,ut ualde commodum exhibeto: naſcitur autem huius caulis maxime in tegulis. Aut unguenti nardini cochlearia quatuor quotidie bibenda dato, & maxime in induratis. Aut ariſtolochiæ obolos tres propinato febrientibns ex aqua,febre carentibus ex uino:ualde benefacit. Aut trifolium acidum in aqua coquito ad tertias,& per triduum bibendum dato pro uice cyathum unum. Aut fel urſinum in uaſe leniter feruefacito, & in Sole reſiccato, atque ex eo hepaticis cochlearium unum dato. Aut radicis rubi corticis minam unā, cum aquæ congio uno,in nouo uaſculo ad reſiduum quartæ partis coquito: & ad ſuccū per noctem ſub dio expoſitum mellis cyathos vj.admiſceto:& ieiunis ad triduum bibendū dato. Aut
C pſeudobunij obolum unum dato cum * melle ieiunis. Aut dauci & fœniculi radicis dimidium, cum aceto mulſo ad tertias coquito: & ieiunis cyathum unū exhibeto. Aut glycyrrhizæ ſucci obolum unum,aut duos ieiunis dato: & aluum ſubducit, & urinam mouet. In magna duritia, abrotoni ſuccum,quàm craſſiſſimum præbe bibendum. Aut acori obolum unum, panacis tantundem, cum aqua propinato. Aut ſpicæ nardi decoctum aſſidue exhibeto. ¶ *De cataplaſmatis.* Cataplaſma porrò hepaticum fit, malis cotoneis cū farina hordeacea,& fœnogręco coctis. Aut ſemine lini trito cū polenta in uino cocta:aut ipſo lini ſemine in paſſo cocto. Aut ſemine lini trito cum melle ſubacto. Aut capparis radice in aceto mulſo cocta. Aut farina hordeacea cum ficubus. Aut oleæ radice in uino cocta. Aut myrobalano tuſa cum uino. Aut cerato ex phœnicobalanis facto:ſumme enim ad hepatis inflammationes facit,maxime in quibus etiā ſtomachus affectus eſt,& coſtæ diſtentæ ſunt. Aut palmnlam reiecto interno nucleo diligenter tundito, & cū æquale parte cerati roſacei in morrario probe unito,roſaceum adſtillando,atque ita imponito. Aut myrrham aminæo uino macerato, & palmulis admiſceto, & linteolo infarto imponito.

* ALoxymelite.

Cæterum malagmata,quibus quis uti poſſit in inflammatione hepatis citra manifeſtam cauſam,poſt irrigationes & cataplaſmata, iam ante ſcripta ſunt in ſermone de oris uentris inflāma-
D tione,nimirum communia illi,& hepati exiſtentia:in quibus ſunt etiam,quæ ex meliloto præparantur,& polyarchium. Verùm etiam nunc apponentur quædam ex ipſo Andromacho.

Malagma Andromachi ad hepaticos. Ammoniaci thymiamatis drachmas cxliiii,alii drachmas centum habent:bdellii drachmas xxiiii,alii centum:aceti heminæ quartam partem: cyprini heminam unam,ego uero heminæ dimidium. ¶ *Malagma Apollophanis.* Ceræ drach.lxxx, bdellii drachmas lxxx, ammoniaci thymiamatis drachmas lxxx, terebinthinæ drachmas xl, mannæ thuris drachmas xl: cum irino contundito.

A.l.5.f.14.t.3 c.16.10.317.h

Malagmata à Damocrate conſcripta ad hepar & præcordia. Quædam ex eis etiam ad totum uentrem & ſplenem. CAP. 10.

AFfecta ſi quis per ſtomachum præcordia,
Et per iecur, inteſtina per, dein per colum,
Per uentriculum,aut uiſcus aliud ſic propriè
Ductum, uolet inquam lęſa quis pręcordia
Malagmate integere bono & percommodo,
Primum paratum habebit hoc longe antea.
Recens enim,eſt ægris minus firmum ac ualens.

Quinta Claſsis. bbbbb 4 Ceræ

Ceræ capit, quod Ponticæ libras duas, B
Ammoniaci thymiamatis ſolam libram,
Terebinthinæ frictæ pariter ſolam libram,
Vſtæq; reſinæ piceæ ſimul libram,
Et poſt trientem cardamomi ſeminis,
Aridæ cyperi tantundem, item myrrhæ bonæ,
Pondusq; par uni horum, iridis mox candidæ,
Sextantem, & inde celticæ ſpicæ integræ,
His unciam unam, & dimidiam croci boni,
Et ſex meliloti, item duas, beſſem puto.
Verùm melilotum præſtiterit hic atticum.
Recentis, & cyprini libras olei duas.
Oleum cyprinum tu cum reliquis liquoribus,
Et decoque lenta flammula, & deradito.
Dein tuſa, cribrata, & reliqua, uino bono
Rigata per noctem integram, & totam diem F
Vinum omne donec combibant, ſeponito.
Vnctisq; poſt cyprino manibus hæc pharmaca
Mortario amplo uni, & ſimul committito,
Molliq; pelle tecta ſimul reponito.

Aliud malagma eiuſdem.

Aliud ualens, ætas itidem ſi acceſſerit.
Verum hoc mage affectus uitiantes mox habitum.
Quicunque non cum flatibus, feruentibus,
Et phlegmonis lædunt diutioribus,
Et uiſcera irritant grauibus doloribus,
Iuuat. Solubiles male, & iam duritias
Soluit, ſoluta mole earum celeriter.
Paratur hoc modo, ut bonæ terebinthinæ
†Libram mediam, tantumq; ceræ ponticæ,
Fœniq; græci unam capias puri libram. G
Et de nitro, & de panace, unicam libram.
Rurſus aniſi ſeminis unicam libram,
Pinguedinis puræ uituli ſimul libram,
Pondusq; par coutuſæ, & albidæ iridis.
Parum de aceto, tres cyathos, ſine dimidio.
Mellis duas libras recentis attici.
Ammoniaci thymiamatis ſolam libram
Quidam addidere, uerùm alij libras duas.
Sic tuſa, cribro excuſſaq; tenuiſſimo,
Cataplaſmatis modo, ſed & mel addito,
Nec omne acetum, coquito: ubi molle fuerit,
Addas calenti exiguam aceti ſtillulam,
Ceræ liquatę infuſor, & pinguedini
Terebinthinæq; : coctaq; egregie ſimul
Omnia manibus exactius committito, H
Et uaſculo maiore deraſa excipito,
Vſurus haud mox: Inualidum eſt factum recens.

Aliud Damocratis malagma.

Odorum & hoc, tollensq; mox uitia hepatis,
Affectiones renibus, colo & graues,
Stomacho ſimul, & uuluæ diutiuſculas.
Idemq; iam corrupto habitu ſuperdatur,
Morboq; longo pallidis, hydropicis,
Et qui minus coquunt cibum, & faſtidiunt.
Habet hoc amomi Scythici, xylobalſami,
Et cardamomi, bdelliq; lucidi,
Aridæ cyperi, thuris boni, omnium parem
Modum, libram: poſt caſiæ daphnitidis,
Myrrhę bonę, pariter croci, de ſingulis
Librę trientem, aut amplius quid paululum.

† Al. libras ij. cum dimidia.

Nardi.

A Nardi bonæ pòſt Syriacæ vneias duas,
Terebinthinæ puræ bonæ libras duas,
Albæq; ceræ perpolitæ unam libram,†
Recentis unguenti cyprini † libram unciam,
Vini falerni hinc optimi ſextarium.

† *Additur in antiquis, & dimidium.*
† *Al. libras duas.*

Contuſa alia cribro tenui concernito:
Thus, bdellium in mortarium coniicito.
Myrrham bonam, ſimul crocumq; his addito:
Fractisq; pauco cyprinum uino indito:
Dein tundito, mellisq; craſſitudinem
Formato, & his aromata mox trita addito.
Et, quod ſupereſt uinum addito, committito.
Totam diem noctem ſimul quò combibant.
Terebinthinam uerò, cyprinum, ceram, & ſimul
Igni liquata lentulo his affundito.
B Vnctisq; poſt manibus per unguen quodpiam,
Subacta ſic committito, & reponito.
Nec mox parato uti uelis tu pharmaco,
Sed tempore interiecto. Et ut cerotulum
Sit mollius, quandoq; deraſum diu
Miſceto, ſolo rarius ſed utitor.

Aliud Damocratis Malagma.

Aliud malagma ad iam relatas commodum
Affectiones, ſi fuerint diutinæ.
Confert lienoſis, uel omnium optimè,
Si palleant, febri laborent, ac grauiter,
Aquamq; habeant præcordia his ſi pauculam:
Multam nequeunt curare enim malagmata.
Ficus cape pingues ſicciores, ſed nouas,
Et ſemine eiecto, ſimul umbiliculo,
C Appende drachmas quinquies tres, ac decem,
Albæq; ceræ ponticæ parem modum,
Myrobalani pinguis libram poſt integram,
Nitri marini, ſed libram modo dimidiam,
Aluminis ſciſſi duas ſupra, & decem
Drachmas, ſuperq; dimidiam, triobolon.
Et mox onychis, quod ſic uocatur, bdellii
Addes parem tu aluminis dictum modum,
Nitro parem florem lapidis ſed Aſii,
Ammoniaci tantumq; thymiamatis:
Et ſeminis poſt ſiliculæ, & naſl urtii,
Et cardamomi, quàm optimiq; origani,
De ſingulis ſextarii quartam modo.
Viniq; pòſt, irini unguinis, quod ſufficit.
Paratur at tandem malagma in hunc modum.
D Vino rigatum ſuaue olenti bdellium
Mortario emollito, & hinc adiicito
Ficus, ſimul rurſusq; rite tundito,
Quò trita uini ſtillulis fiant probe.
Miſtura mox addatur inde in ſperſilis.
At poſt rigatam feruida ceram ex aqua,
Mollem manibus factamq; latam adiicito.
Et tuſa mox ligni radio compingito,
Guttis, & unguinis frequens madefacito.
Vſus malagmatum omnium, quæ uentriculo
Induntur, & ſtomacho, ſimul interaneis,
Eſt tempus, in quo, qui cibus congeſtus eſt,
Non amplius reſidet, ſed aluum iam ſubit.

GAL. DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM
LOCALIVM SIVE SECVNDVM LOCOS
LIBER NONVS

ARGVMENTVM LIBRI.

Reliqua affecti Hepatis medicamenta, Lienis irem, inteſtinorum, ſedis,pudendorum,ac uteri,explicantur.

De Ictericis. CAP. I.

Fiunt qdẽ Icterici rõne bonæ indicationis in febribus,proruente nimirũ ad
cutẽ bilioſo humore.Et facile ſane hi curanẽ balneis aquarũ potabiliũ , &
olei diſcuſſorii affrictu,oĩumq; rarefaciẽtiũ cutẽ: quale eſt anethinũ oleũ, F
*Al.comaginũ & chamęmelinũ,ac cicinũ:poſt hęc ẽt unguẽra faciũr,gleucinũ,*crocinũ,
deinde irinũ,& amaracinũ . Verũ alias cõfectiones,priuarim Ictericas ap-
pellatas ſuis authorib⁹,ne putes ad hmõi ictericos cõuenire(neq;.n.hoc il
li ipſi de his ꝓdiderũt)ſed ad eos ictericos,q ab uaſorũ circa hepar obtura
tionẽ fiũt:Immo ẽt eos,q ex iflãmatione icterici fiũt. Itaq; q icterum, ſeu
regiũ morbũ ex obturatione incurrũt,ſine febre parmanent: q uero ex inflãmatione, oĩno fe-
bricitãt. Quicũq; igiẽ in pharmacis ictericis adſcripſerunt, in quibus ea ipſa cõuenire dicãt, hi
rectè ſecerũt:q uero indiſeriminatim,&ſimpliciter protulerunt,nõ parũ peccauerũt.Etenim,q̃
multũ medicamẽtaria ſunt,itidẽq, facultate calida,magnopere febricitãtes lædũt:talia ſunt gẽ
tiana,ſtruthion,heleniũ,coſtus,ariſtolochia,polió,cẽtaurea. Cõueniũt aũt ictericis ex inflãma
to hepate, quæcunq; inflãmationes ſanãt:quẽadmodũ ẽt iis,qui ex obturatione,oĩa q̃cunque
ſtrenue extergent,ẽt ſi medicamentariam ſubſtantiam habeant,& calidæ ſint facultatis:ſi uero
coincidãt ſimul obturatio,& inflãmatio,laxãtibus,ſimulq; extergẽtibus opus erit.Fugiẽda aũt
quæcunq; medicamẽtariæ ſubæ,& calidæ facultatis,exiſtunt . Cum igitur & plerique ante me
Icterica pharmaca indiſcriminatim cõſcripſerint, go propria diſcrimina ſingulis ipſorum adii G
ciã,quo ſciatis,quibus nam in febribus citra periculũ uti queatis:& quibus maius,exacerbatio
ne febris,& inflammationis,detrimẽtum ſubſequatur, q̃ ex abſterſione emolumẽtum reſultet.

De Pharmacis Ictericis ab Andromacho ſcriptis.

Andromachus quatuor pharmaca ad Ictericos indiſcriminatim tradidit,minime quidẽ peri
culoſi uſus in iis,qui non febricitant,uerũ nõ ſecuri in febricitãtibus,& maxime ſi cũ uino, aut
uino mulſo ea quis exhibeat, quẽadmodũ aliqñ damus in febribus moderatis, & uiſceris obtu
ratione.Quare ex aceto mulſo nõ ualde acido ſecurius eſt,tũc ea propinare.Sunt aũt hmõi qua
tuor pharmaca iuxta illius ipſius diſtinctionẽ ſubſcripta. *ad Ictericos.*In colocynthidis calicẽ ui
nũ fundito,calfaciro,ac bibẽdũ dato:ſubducit aluũ.Idẽ thus facit. *Aliud ad Ictericos.* Adianti
obo.iii.nardi obo.ii,abſinthii drach.i,myrrhæ obo.iii:excipe paſſo, ac dato nucis auellanæ ma
gnitudine ex aquæ cyathis ii. *Aliud ad Ictericos,quo utor.*Struthion cũ croco colorarũ nucis põ
ticæ magnitudine ex aqua, aut aqua mulſa,dato.Datur,& anchuſa cochlearii menſura. *Aliud*
A Al.xx. *ad Ictericos,ut Apollonius.*Erui.ʒ.[a] xxiiii,cornu cerui uſti [b] .ʒ.octo , thuris.ʒ.tres, nardi celticæ
B * Al. xiiij. drac.[c] duas*,nardi ſyriacæ drac.i,piperis ſeſquidrachmã,floris iũci odorati.ʒ.i, myrrhæ ob.ii,
C * Aliter j. coſti obo.ii,caſiæ obo.i,cinnamomi obolum unum.Vtere ſicco, cum uini mulſi cyathis tribus. H

De pharmacis Ictericis ab Aſclepiade ſcriptis in tertio internorum.*

Ex iis,q̃ antea dixi,cognobile fit,ẽt ſi citra diſcrimẽ pharmaca prodanẽ, q̃ fugienda ſinr febri
citãtibus.Cõſueuit aũt Aſclepiades aliqñ diſtinguere, apponẽdo,febriẽtibus hoc mõ exhibere
oportere medicamentum,nõ febrientibus hoc modo:ubi uero omnino nihil apponit, iis in nõ
febrientibus magis eſt utendum:quẽadmodũ ſane etiã,qñ ex uino ſolo,aut uino mulſo , uſum
fieri debere cenſemus,talia.n.non febrientibus cõueniunt . Verũ ſcripta ab ipſo pharmaca hæc
ſunt. *Potio ad Ictericos.*Cichorii ſucci cyath.vi,febriẽtibus per ſe dato,nõ febrientibus aũt cum
uini cyathis iii. *Aliud* Solani ſucci cyath.i,uini mulſi diluti dimidium.¶ *Aliud inſperſile.*Anchuſæ
tenuiſſimè tritæ cochlearia ii, cum aqua potabili exhibe.*Aliud.* Struthii cochlearium i,dato cũ
mulſi diluti cyathis iii.¶ *Aliud Niceratis ciens urinam.* Cicerum ſiccorum ſextarium i, roſmarini
manipulum,aquæ ſextar.vi,fœniculi manipulum , aſparagorũ paluſtrium radicũ manipulum:
præparato,ac dato,ut dictũ eſt,coctũ,ac excolatũ liquorẽ febriẽtibus ſimpliciter, & aſſiduè bi-
bendũ,nõ febrientibus cũ uino diluto.*Aliud.*Cicerum ſextariũ i,adianri manipulũ, aquæ ſex-
tar.vi,aſparagorũ paluſtriũ radicũ manipulũ:præparato,& exhibeto,uelut dictũ eſt. ¶ *Paſtillus*
ad Ictericos:facit & ad Hepaticos. Amygdalarum amararum mundatarum.ʒ.iiii:aniſi, abſinthii,
* Aliter ii. utriuſque.ʒ.*unam:nardi Indicæ,aſari,utriuſque.ʒ.i:tuſa & cribtata aqua ſubigito,ac formatis

paſtillis

A paſtillis.ʒ.i,cum uini mulſi cyathis iiſ,nō febrientibus dato.¶ *Aliud,quo uſus eſt Charixenis.* Aſari,abſinthii,utriuſq;.ʒ.octo:ſeminis aniſi,fœniculi,apii,amygdalarum amararū repurgatarum,ſingulorum.ʒ.iiii:aqua ſubige,ac forma paſtillos:& exhibe,ut dictum eſt. ¶ *Nicerati Errhinum medicamentum,quod naribus attractum morbum regium expurgat,quando reliquum corpus iuxta naturam habuerit,oculi uero pallidi permanſerint.* Aceti acerrimi cochlearium unum in balneo naribus attrahendum exhibe:detrahit multæ bilis fluxionem. *Eiuſdem aliud.* Naſturtii uiridis folia tenera,aut roſmarini uiridis folia tenerrima,terito:& expreſſo inde liquore,ut p̄dictum eſt utitor. *Aliud eiuſdem* Elaterium cum lacte muliebri tritum naribus infundito,& attrahere iubeto. *Aliud.* Cyclamini ſuccum ex aqua diſſolutum:utere ſicuti dictum eſt.

Quæ Pharmaca Archigenes ad Ictericos conſcripſit in ſecundo Pharmacorum ſecundum genus.

¶Ad Ictericos conuenient. diæta,& ductu per frequentes deambulationes,& mulam unguentorum frictionē utaris,amplius,fomentis ſiccis,& ſubſcriptis medicamentis. Aiunt eos,qui† in febribus‡morbum regium incidūt,rubi canini fuluo fructu comeſto,ſtatim probe iuuari. Auxiliatur,& chelidoniæ herbæ ſuccus cum uino, aut aqua mulſa potatus,adianti,uel rubiæ radicis obol.iii,cum aqua mulſa exhibe. Aut ſtruthion,cum melle delingant. Aut fellis urſini cyathum

B bibendum dato. Aut hyperici.ʒ.i, ex uino mulſo propinato,uel aquæ mulſæ cyatho uno. Aut helxinæ decoctum ad dies v. uel vi. cum uino mulſo. Aut ſtercoris canini albi ſextantem cum mellis quadrante ad triduum bibēdum dato, Aut lichenas in petris naſcentes, cum aqua mulſa propina. Aut lichenis in tegulis,uel lapidibus naſcentis.ʒ.unam,ex meraco propina. Aut naſturtium,cum olei cyatho uno bibendum præbeto,radicem uero eius in nares indito. Aut abſinthii cochlearia iiii,aniſi cochlearia iii,exhibeto ex aceto mulſo. Aut oxylapathi ſiue lapathi radicis tritæ acetabulum dato ex aqua mulſa:ſi non febriat,cū uino,aut uino mulſo. Aut adianti,& mētæ,& rubiæ parē menſuram in aqua ſeruefacito,& heminā inde bibendam exhibeto,diutius ad Solē inſolato,ac ſitienti,& anheloſo,quo poſt acceptum potum exudet:ſtatim traſmutat colorem. Aut adianti,& myrrhæ eius dimidium, ieiuno à balneo exhibeto in uini hemina dimidia. Aut leporis coagulum,cum meraco ad dies quinq;,uel ſex præbeto. Aut ſcolopondrii drac.iiii, ieiunis ex uino ad dies quinq;,vel ſex dato. Aut mentæ, & rubiæ,ac adiāti æquas portiones cū aquæ cyathis duobus propinato. Aut betæ foliorum crudorum.ʒ.vi,myrrhæ obo.ii, cum aqua mulſa ieiunis exhibeto:ac prælotis,ac ieiunis,cū uini hemina dimidia dato. Aut adianti.ʒ.i,myrrhæ.ʒ.ii,mentæ.ʒ.i,in aquæ heminis duabus coquito donec medietas ſuperſit: deinde ubi plu-

C rimum deambulauerit,probe fricato,& ſpiritu adhuc ſublimiore exiſtēte,bibendam dato : hoc ad biduum facito. Aut cicer eruinum in aqua ſub dio per noctem exponito , aquamq; bibendā dato,& cicer inſuper comedendū manè,ac ueſperi:inde uero per triduum abſinthium ex aqua mulſa bibant. Aut cum cyclamini ſucco purgatis naribus lauato. Aut herbam orontium appellatam coquito,& eum decocto lauato,& decoctum confeſtim uirride reddes. Aut uenam ſub lingua ſecato. Quòd ſi ad nullum horum auxiliorum malum cedat,expurgatione per ſcamoniam, & exquiſita diæta utantur,atque ita ad exercitia progrediantur.

† In antiq. eſt ἀπυρέτοις. quæ hoc libro ſunt.

A.l.3.f.15 t.l. c 6.fo.327.b

De Splenis affectionibus. CAP. 2.

QVòd oēs corporis particulæ familiarē ſibi ipſis ex uenis trahant humorem,in cōmentariis de naturalibus facultatibus edocti:in iiſdemq; etiam, ꝙ uelut fæcē ſanguinis, ex qua atra gignitur bilis,hoc uiſcus alimentum habet,inſtituti:& ultra hæc memoria tenentes ea, quæ in curandi methodo de ſplene ſunt dicta:facile aſſequemini ea,quæ nunc referentur. Quorum primum,& principaliſſimū hoc eſt,ꝙ hoc uiſcus à natura celerrime indurari ſoleat,ſanguine nimirum in uenis ipſius obturato,& ob craſſitudinem,neq; excerni,neq; diſcuti facile potente. Attenuantibus igitur opus habet pharmacis citra manifeſtā caliditatem, ut ne uehemētius incraſſe-

A.l.3.f.4.t.2 c.4.fo.329.g

D ſcat ſuccus craſſus in ipſo obturatus:quo uero actiones ipſius conſeruentur,ex auſteris aliquid his admiſcetur,quale eſt ēt adſtringētium genus. Didiciſtis enim in naturalium facultatum cōmentariis,ꝙ cum oēs particule ſuæ cōſeruationis gratia habeāt facultates,tum familiariū attractoriam,tum alienorum expulſoriam,itemq; aſſimilatricē ſibi ipſis eorum,quæ attraxerint,aliquibus ipſarum inſuper ineſt per accidens magnopere iuuare totum corpus. Ex horum genere eſt & lien,qui ex hepate in ſe ipſum uelut fæcem ſanguinis trahit,quemadmodū ueſica in hepate bilē,& renes urinam. Si igitur præ imbecillitate eiuſmodi ſanguinem ad ſeſe trahere nō pōt, uitioſus humor uniuerſo corpori affricatur. Ob id itaq; naturalē ipſius firmitatē cuſtodire oportet,quo conueniens ſibi alimentum attrahat: per quam actionem uniuerſo corpori ad humorū bonitatem confert;& generata in ipſo recrementa in uentrē demittere poteſt, una cum ciborū recrementis excernenda. Ea gratia igitur ualde amara medicamenta ipſi offerimus,q̄dāque ipſis ex auſteris miſcemus. Quædā uero ad materiā cōmoda,ad ceratorum uidelicet,& malagmatum præparationē apponimus,quale pharmacum eſt cera,& reſina,& pix,& bitumen, & quæcunq; alia huiuſcemodi. Iuxta primā autē rationem acetum,& acetum mulſum,uiſceri commoda ſunt,utpote ſecare,& attenuare craſſos humores potentia citra calfactionem. Quēadmodū igitur in aliis particulis ea,quæ ꝑ cataplaſmata,aut liquida pharmaca impoſita,aut affuſa, fotu

auxiliantur,

auxiliantur,in alio opere relata ſunt:Ita & nunc relictis his,quæ inflãmato ſpleni commodant, E
eorum ſolum mentionem faciam,quæ indurato uiſceri opitulantur,quod ipſum etiam in medi
camentariis libris fecerunt,qui ante me ſcripſerunt,propriè eos ſplenicos appellantes, qui in-
duratam ſplenis affectionem habent.

Pharmaca potabilia ab Andromacho ad ſplenicos conſcripta.

Potio ad ſplenicos Antipatri,ut Nilus. Carnis† mirobalani drac.iii:hemionitidis herbæ,quã qui
dam aſplenum,quidam *ſcolpendram,dicunt,drach.vi:corticis radicis capparis drach.iiii,coſti
drach.iiii,chamædryos drac.vi,polii drach.iii.radicis cotyledonis drach.ii, corymborum hede
ræ nigræ grana xxv,ammoniaci thymiamatis.ʒ.iiii, ſeminis hyperici drac.ii,galbani drac.ii,ſe
minis periclymeni drac.i,aut radicis drac.tres,naſturtii nigri ſeſquidrachmam, ᵃ *ſucci fructus
ſcyllæ drac.xvi. Dantur oboli duo in aceto mulſo. *Aliud ſplenicis potabile.* † Glandis unguen-
tariæ drach.iiii,hederæ albæ grana xxiiii,coſti.ʒ. ᵇ duas*,ſeminis periclymeni.ʒ.iii:hyperici.ʒ.
i,alii.ʒ.quatuor:galbani,ʒ.i,obol.ii,naſturtii.ʒ.quatuor:excipe ᶜ ſucco *ſcyllæ cocto.Dato fabã
græcam in aceto mulſo. *Aliud.* Carnis myrobalani,ʒ.tres,hyperici.ʒ.vi,ſeminis periclymeni.ʒ.
vi,radicis dauci drach.vi:rubiæ,acori,phu pontici,croci ſingulorum drach.vi:iunci odorati.ʒ.
tres,mei drach.vi:naſturtii,chamæpityos,radicis capparis,ſingulorum drach. ᵈ *ſex:polii drac. F
vi,alii drach. tres: ᵉ † ammoniaci thymiamatis drach. tres : cum aceto mulſo paſtillos duorum
obolorum ponderis formato,& unũ in aceto mulſo dato.Facit & ad hepaticos, & hydropicos.

Aliud,facit ad ſplenicos. Trixaginis drac.iiii,polii drach.v,chamæpityos drach.iiii,rubiæ drach.
v,ammoniaci thymiamatis drach. tres, artemiſiæ drach.tres,myrobalani drac.iiii. corticis ra-
dicis capparis.ʒ. tres,ariſtolochiæ.ʒ.vi,tragacanthæ.ʒ.ii:cum aqua in paſtillos triobolares redi
giro,ac dato ᶠ †ex aceto mulſo. *Aliud ſtomacho cõmodum.Vtere etiam ad omnem affectionem ſplenis,
facit & ad conuulſa, inflata,& uitia muliebria.* Myrrhæ drach. ᵍ quatuor*,nardi indicæ.ʒ.quatuor,
corticis radicis capparis drach.iiii,coſti drac.v,radicis panacis.ʒ.quatuor,radicis peucedani.ʒ.
iiii,dictamni.ʒ.iiii,polii drac. ʰ duas,*corticis radicis periclymeni.ʒ.iiii,rubiæ.ʒ.iii,& dimidiã,
ammoniaci thymiamatis.ʒ.iiii,& dimidiã,aliqui etiã iridis.ʒ.iiii,& dimidiã:excipe aceto mul-
ſo:præbe obolos duos in aceto mulſo. *Aliud ſplenicis,orthopnoicis.* Struthii,ſcyllæ aſſatæ,panacis,
radicis capparis,ſingulorum,ʒ.v:crocomagmatis,ʒ.ii,& dimidiã:excipe aceto, & præbe in ace
to ſcyllitico. *Aliud.* Struthii,corticis radicis capparis,trixaginis,panacis,ſingulorũ.ʒ.x.fructus
myricæ.ʒ.tres:excipe aceto ſcyllitico: & ʒ.i, ex aceto ſcyllitico exhibeto.

ᵃ Al. σκολοπένδριον.
A ὀποῦ. *In quibuſdã cod. non legitur hec dictio. in aliis aſteriſco eſt notata.*
B Alter. iiii.
C χυλοῦ.
D Alter viij.
F † In aliquibus cod. additur τὰ δὲ λοιπὰ ἀνὰ ἐξ. i. reliquorum vero ana drach. ſex.
F † In aliquibus additur ἓν. i. unum, ſ. paſtillum.
G Alter.ii.
H Alter.iiii.

Pharmaca potabilia ab Aſclepiade ad ſplenem conſcripta. G

Cynogloſſi manipulum,cum uini cyathis iii.terito,& expreſſum liquorem ante cibum bibẽ
dum dato:facit & ſuccus per ſe.Colligere autem oportet herbam ſiniſtra manu ante Solis exor
tũ. *Aliud.* Trixaginis manipulũ cum uini ſextario uno coquito,& expreſſum liquorẽ reponito
atq; ex eo cyathos duos ante cibum dato. *Aliud. Pharmacum inſperſile ſplenicis.* Myricę fructũ
tuſum,& cribratũ reponito.Vſus uerò tẽpore cochlearia duo cũ aceti mulſi diluti cyathis tribus
daro.Aut herbã pelargitin appellatã tuſam,ac cribratã dato,ut pdictum eſt. *Aliud.* Aſini,aut eq
ſylueſtrium lienẽ ſiccatum tũdito,ac reponito: & cochlearia duo cum uini diluti cyathis tribus
exhibeto. *Catapotium ſplenicis.* Corymborum hederæ albe grana * tria deuoranda præbe, & ace
ti mulſi cyathos.iii.inſuper bibendos, *Catapotium Andreæ,pæonium dictum.* Myricæ fructum tu-
ſum,& cribratũ galbano excipe,& in catapotia redige,eaq; pro uiribus exhibe. *Paſtillus ſple-
nicus,tumorem eliquat.* Fructus ericæ.ʒ.iiii:piperis albi,nardi ſyriacæ, ammoniaci thymiamatis,
ſingulorum.ʒ.ii:arida tunduntur,& cribrantur:ammoniacum aceto ſcyllitico diſſoluitur,& ari
dis additũ in paſtillos cogitur.Fiunt aũt *paſtilli drachmę pondere,daturq;.ʒ.i.ex aceti mulſi cya
this iii.Qui pharmacũ hoc tradidit,dixit porcellum ad triduum hoc bibiſſe , & poſtea reſectum
ſine liene inuentum eſſe. *Aliud ſplenem tumentem eliquans,& conſumens.* Ammoniaci thymiama H A.li.ſ.j.c. 8
tis,foliorũ rubi tenerrimorũ,utrorũq;.ʒ.viii:cortis capparis.ʒ.iiii:myricæ fructus, herbæ aſple c.7.fol.330.e
ni,quæ & ſcolopendrium,& hemionitis dicitur,utriuſq;.ʒ.ii:nuclei ſcyllæ aſſatæ,& purgatæ,pi
peris albi,utriuſq;.ʒ.ii:excipe aqua,& redige in paſtillos:atq; exhibe.ʒ.i, cũ aceti mulſi cyathis
tribus. *Chryſermi paſtillus,ſplenicis,hydropicis,cit urinam, mollit aluum* .Scyllam magnã luto obli
tam aſſato,& corticẽ detrahito,ac quod ad fundum eſt durum:ex nucleo uero libras duas acci-
pito ſeminis dauci.ʒ.viii,hoc eſt vnc.i:aniſi,ſeſelis,radicis panacis,iridis,ſingulorum tãtundẽ:
ſeminis urticæ,baccarum cedri,utrorunq;.ʒ.ii:myrrhę.ʒ.iiii,erui moliti chœnicem,uini odora
ti,quod ſatis eſt:ſubacta in paſtillos redigito.Datur.ʒ.i,cum aceti mulſi cyathis iii. *Aliud Enge-
raſiæ.* Scyllæ aſſatæ depuratæ minas ii,radicis bryoniæ minas viii,piperis albi tantundem,petro
ſelini tantundem,ſeminis dauci cretici tantundem,erui moliti tãtundem:cedridũ,hoc eſt cedri
baccarum ſextar.vi.habeat uero ſextarius vnc.viii:iridis,radicis panacis,myrrhæ,ſingulorum
quadrãtem:uini falerni quantum ſatis eſt his in paſtillos cogendis.Formatos autem paſtillos in
umbra reſicca,& *unciam i,cum uini diluti cyathis iii,exhibe.

• Alter vj.
• Alter drach.

Epithemata,& emplaſtra eiuſdem Aſclepiadæ ad recentes ſplenis inflammationes.

¶Foliorũ tenerrimorũ arboris ſambuci lib.iii,aloes lib.i,cũ aceto ſubigito : & linteolo infarta
imponito

A imponito. *Aliud.* Ericæ fructus ſemiſſem: chalbati lib. i, alii ſemiſſem: fructum tundito, ac cribra
to: atq; ita chalbanum addito, ac diligenter miſceto atq; in linteolum impacta imponito. *Phar
macum Idiotæ, accõmodatum.* Viſci quercini lib. a i, calcis uiuæ lib. b unam* viſcũ in uas fictile con A Aliter ij.
iectum, ac prunis appoſitum, diſſoluito: & diſſoluto calcẽ uiuam inſpergito, miſceto, & calidũ B* Aliter. ij.
c *albæ pelli infartum imponito: oportet autem, cum adhærente adhuc pharmaco lauari, atq; ita C* Al. ſemiſſem i. calida.
ſinere donec ſua ſponte cadat. Curam item habere oportet, ut diſparatę ſplenii partes reſecent.
Aliud. Viſci quercini, †lib. i, ‡calcis vnc. i, floris lapidis aſii trientem, cedryæ. unc. i: pręparato pro † Al. ſemiſſem.
more, ac utere, quotidie auferens pharmacum, ſpongiis calidis fouens locos, rurſusq; imponẽs.
Hoc pharmacum urinam mouet. *Malagma auri colorem referens, ualde commodum.* Ceræ, reſi-
næ pinus, & frictæ, ſingulorum lib. ii: arſenici, aluminis ſciſſi, calcis uiuę, ſingulorũ* ſextantẽ: ace *Al. drach. ii.
ti, olei, utriuſq; cyath. viii: apparato pro more. *Aliud ualde generoſum, quo uſus eſt Andromachus.*
Ceræ, reſinæ pinus, picis brutiæ aridæ, ſingulorũ lib. ii: arſenici, aluminis ſciſſi, calcis uiuæ, ſingu *Al. drach. ii.
lorum* ſextãtem: aceti cyathos viii: præpara pro conſuetudine. Facit ad ſplenicos, hydropicos,
& ad præcordia diſtẽta. Facit & ad iſchiadicos, arthriticos. Nos ad pharmacum hoc appoſui-
mus myrrhæ ſextantem, & unciam dimidiam, uiſci* trientem. *Al. vnc. unã

B *Ad induratas ſplenis affectiones, uſus eſt Tryphon Cortyniates.*

Fœnigræci moliti, ſinapis, mannæ thuris, ſingulorum ſextarium unum: retrimentorũ à my-
robalano expreſſa reliquorum ſextarii dimidium, ſpumæ nitri quadrãtẽ: tenuiſſime trita, ac mi
ſta, cedria cocta excipe, ut emplaſtri liquidi habeãt ſpiſſitudinẽ. vſus eius eſt per interualla: phar
macũ aũt impoſitũ faſciolis cõplectere, & obliga. Tempus imponẽdi eſt ante balneum, quantũ
poſſibile eſt ægrum ferre: poſtea uero obligatum adhuc in balneum inducito, & poſt reliqui cor
poris curationem, in ſolium demittito, atq; ita in aqua faſciam reſoluito. *Aliud ad ſplenicos per
unam diem ſanans. Verum ſupra pharmaci impoſitionem per tres dies certo uiuendi modo utimur.* Myr-
rhæ, mannæ thuris, utriuſq; quadrantem: ſinapis alexandrini, naſturtii, utriuſq; ſextantẽ: aceti
ſcillitici, quod ſatis eſt: ſinapi, & naſturtiũ tũdito, ac cribrato, mannã uero, & myrrhã diſſoluito,
eiſq; arida addito, & ſimul aceto ſubacta ad malagmatis formã reducito: & à ſecunda hora uſq;
ad nonã imponito. Poſtea uero duabus faſcis obligatũ in balneũ inducimus, atq; ubi relaxatus
fuerit, in calidæ ſolium demittimus. In ſolio uero longiori temporis ſpatio moretur cruribus ex
tra aquã emotis. Ne uero in animi deliquium delabatur, acetum, & pulegium odoret, & faſcias
paulatim reſoluat. Egreſſo porro è balneo ſalſamentum citra panem exhibendum eſt, & uinum
C mari miſtum. Sequẽti die eadem offerenda ſunt. Tertia uero gymnaſijs utendum, quæ ſpiritum
acutum reddere ualẽt. *Aliud Ary Tarſenſis. Vſus eſt per interualla.* Ficuũ pinguiſſimarũ, ſinapis, ra
dicis capparis corticis, ſingulorum lib. i: aceti quantum ſatis eſt. *Aliud Diodori.* Sinapis, naſtur
tii, fœnigræci, ſeminis lini, retrimentorum ab expreſſa myrobalano reliquorum, ſingulorum. 3.
octo: excipe cedria cocta aceto ſcyllitico admiſto. Vſus eſt ante balneum: pharmacum bonum
eſt, & poſt uſum ſanguinem mingunt.

*Pharmaca ab Aſclepiade in quarto Externorum conſcripta, ad ſplenicos, &
hydropicos. Quæ iuxta dictionem eius ſic habent.*

Epithema ſplenicis, tumorem eliquat. Foliorũ tenerorum ſambuci lib. iii, aloes pinguis lib. i, te
rito cũ aceto, & linteolo excepta imponito. *Aliud.* Fructus ericę lib. i, chalbani lib. i. fructũ tundi
to, & cribrato, ac chalbano excipito: rurſusq; tũdito unguẽti irini fæce admota, quo ad malag-
matis formam redigantur: deinde linteolo infarta imponito. *Malagma ad ſplenicos.* Myrobalani
corticũ tuſorum cribratorum minam dimidiã, & retrimẽtorum ab expreſſo ſucco eiuſdem re-
ſiduorum tantundem, ceræ drach. vi, reſinæ terebinthinæ drac. xxxlii, chalbani drac. x, irini pa
rum: arida cum liquidis committito. *Aliud ualde præclarum.* Farina myrobalani quadrantem:
D nitri vnc. i, alii vnc. iiii: ceræ ſemiſſem, terebinthinę beſſem, aceti quod ſufficit: ſplenem eliquat.
*Malagma ex cedria ſplenicis, hydropicis, medicamentum accommodatum. Vrinam ciet multam, &
ſplenem eliquat. Oportet autem una cum pharmaco lauari, & quod ab eo diſparatum eſt, à ſplenio uideli*
A. L. 5. f. 14 c. 2 c. 16. lo. 3 17. h *cet de corporis cuticula deſecare: ſinendũ enim eſt adhæreſcens pharmacum, donec ſua ſpõte dilabatur.*
Cõpoſitio hęc eſt. Viſci quercini lib. i, calcis uiuæ ſemiſſem, floris lapidis aſii triẽtẽ, cedriæ* qua
drãtẽ: uiſcum ærea patina coquito, & poſtq̃ fuluũ factũ fuerit, cedriã adiicito, aſſidueq́ue moue *Al. vnc. i.
to, ac arida trita inſpergito: deinde ab igne ablata aliqualiter frigefieri ſinito: atq; in pellem albã
à ſpina appellatã infarta affectis locis imponito: & una cũ pharmaco lauare iubeto, donec ſple-
nium ſua ſponte delabatur. Oportet tamen, ut p̃dictum eſt, diſparatas ſplenii partes deſecare.
Aliud ualde præclarum. Floris lapidis aſii* ſextantem, lapidis gagatæ vnc. i. calcis uiuæ beſſem, *Al. vnc. i.
uiſci quercini lib. i: præpara, ac utere, ut dictũ eſt. *Malagma Antiochidis, ad ſplenicos, Hydropicos,
iſchiadicos, arthriticos. Præparatum eſt Fabulla.* Ceræ lib. iii, reſinę terebinthinæ lib. iii, retrimento
rũ ab expreſſa myrobalano reliquorũ libra unã, ſpumæ nitri lib. i, floris lapidis aſii lib. i, ammo-
niaci thymiamatis lib. i, olei cyprini lib. iii, acetum ad ammoniacum diſſoluendũ. *Aliud fabulla
compoſitum, ualde præclarum, ad eaſdem affectiones.* Myrrhæ ſtactæ, bdellii, onychis, medullæ ceruí
næ, ammoniaci thymiamatis, iridis ſiccæ ſingulorũ libras duas: opopanacis lib. unam, chalbani
lib. i,

lib.i,maſtiches lib.i,floris lapidis aſii lib.i,ſtyracis lib.i,ſucci ſycomororũ lib.i,cancħryos lib.i, E
piperis albi ſemiſſem,ceræ lib.v,terebinthinæ lib.v,Pharmachũ eſt tuſile,i.quod cõtũdit. Opor
tet autẽ tundentes unguenti irini fecem admouere,donec q̃ molliſſimum pharmacum reddat:
repoſitũ enim molliſſimum euadit. ¶ *Malagma, quod aurei coloris appellamus*. Auripigmenti unc.
† Aliter ij. †i,aluminis ſciſſi ſextantem,calcis uiuæ ſextantem : arida tundimus,ac cribramus, & in morta
rium coniicimus,hiſq; aceti cyathos viii,ſuperſundimus,& probè trita liquidis excipimus.Sũt
autẽ liquida hęc ceræ lib.†i,reſinæ frictæ lib.ii,pinus lib.ii,olei cõmunis cyath.viii.Hæc frigeſie
† Aliter ij. ri poſt eliquationem ſinimus,& ſic eraſa tritis adiicimus.Nos ad pharmaci præparationem etiã
myrrhæ ſextantem appoſuimus. *Aliud,hoc uſus eſt Andromachus ; facit ſplenicis,hydropicis,& ad
præcordia diſtents:facit item iſchiadicis,arthriticis,& ad inueteratas affectiones*.Ceræ lib.i,picis bru
tiæ lib.i,pro reſina fricta,picem addimus,olei cyath.octo,auripigmenti auricoloris ſextantem,
aluminis ſciſſi ſextantem, calcis uiuæ ſextantem : præpara,ut dictum eſt . Nos ad pharmacum
etiam myrrhæ ſextantem,& uiſci quercini trientem,appoſuimus.¶ *Ad inueteratas induratas ſple* A.l.5.ſom.2.
nis affectiones, Authemeron, ab eo,quòd per unã diem curat,appellatum. Oportet autem cum pharmaci t.6.fol.555.d.
impoſitione ægrum ad triduum conuenienti diæta uti. Myrrhæ,mannæ thuris,utriuſq; quadrantem:
ſinapis alexandrini ſextantem,naſturtii ſextantẽ,aceti ſcyllitici,quod ſatis eſt.Arida tundito,& F
cribrato,& cum aceto ad malagmatis formam ſubigito:& linteolo excepta ab hora ſecunda uſ
que ad nonã imponito,ita ut cõplectaris , & contineas incumbens malagma faſciola obligata.
Deinde uero,ita obligatũ in balneũ mittito,& ubi probè laxatus fuerit,in ſoliũ deſidere facito,
& pedes extra ſoliũ extendere iubeto,ac longiori tempore in ipſo immorari.Cæterũ ad reuocã
dos in animi deliquium collapſos,acetum cum pulegio naribus admouemus,& paulatim reſol-
uere faſcias tentamus.Sint autem duę faſciæ malagmati incumbentes:cum enim faſciæ tollun-
tur,auferimus etiam incumbens malagma,& poſt,affectos locos ſufficienter fouemus. Egreſſo
de balneo ſalſamentum citra panẽ exhibemus,& uinum mari miſtum.Idem etiam ſequenti die
facimus.Et tertia ſimiliter,inſuperq; gymnaſiis utimur,quæ ſpiritum acutum reddere poſſunt.

Aliud Tryphonis Gortyniatæ Cretenſis pharmacum accommodatum.

¶ Fœnigræci moliti ſextarium unum,retrimentorum ab expreſſa myrobalano reliquorum ſex
tarium dimidium,ſpumæ nitri quadrantẽ:omnia trita cedria excipe: Verum hãc prius coctam
cõdenſare oportet ad cerati ſpiſſitudinem. Vſus eſt ante balneum, quantũ æger ferrè poteſt : à
† Al.beſſem. balneo cerotarium imponimus . ¶ *Aliud Authemeron inſcriptum,liberat ab affectione* . Pyrethri †
drachmas xx,†myrobalani b: ſſem,naſturtii beſſem,piperis beſſem,ſeminis urticæ beſſem,ſina G
pis ſextarium dimidium:omnia trita,& aceto ſubacta per interualla imponito ad horas tres , ſi
æger tolerare poſſit:deinde ablato pharmaco lauari iube . Poſt balneũ uero cerato utẽdum eſt
ex roſaceo apparato. ¶ *Aliud Tumorem liquefacit*. Floris lapidis aſii,nitri rubri,retrimẽtorũ ex-
preſſæ myrobalani,ammoniaci thymiamathis,ſingulorum drachmas uigintiquatuor : corticis
radicis capparis drachmas octo: ſeminis raphani drachmas decem , aut ſucci cyathum unum:
aceti acerrimi, quod ſatis eſt,uiſci quercini drac.xl:ammoniacum ſambuci ſucco , aut myricæ,
aut trifolii,diſſolue:arida uero tunde,& anguſtiſſimo cribro excute,ac aceto ſubige:indeq; ad-
miſto uiſco,omnia ſimul contunde,& utere.

* Al. δευτέρῳ
i. ſecundo.

*Pharmaca ad ſplenicos ad Archigene in *primo medicamentorum*
ſecundum genus conſcripta.

¶ In ſplenicis porrò præcedẽte ſimiliter tota diæta,ex deſcribendis cõpoſitionibus his utitor:
Potus quidem ſit aqua in qua ignitum ferrum ſæpe ſit extinctum,nõ febriẽtibus cum uino,fe-
bricitantibus uero aqua ſola.Aut anagallidis cœruleum florẽ habentis obolum unum exhibe-
to cum aceto mulſo.Aut ſerpillum cum aceto.Aut panacis radicem uiridem , cum aqua mulſa.
Aut ſemen ſimiliter:Aquam mulſam uero per noctem ſub dio exponito.Aut corticis radicis pe H
riclymeni,& ſeminis eius quantum tribus digitis apprehẽdi poteſt,in uino albo meraco calido A.l.3.ſi5.1.2.
ieiunis bibẽdum addies xl,exbibeto. Aut uulpis hepar ſiccum, cũ aceto mulſo exhibe bibẽdũ. c.7.to.330.c.
Aut cuminũ æthiopicum ſimliter,ut hepar ex aceto mulſo.Aut radicis ari corticis drachmã di-
midiam cum aceti mulſi cyathis iii. Aut polium ſimiliter,cum aceto mulſo . Aut hederæ albæ
grana tria cum aceti mulſi cyathis iii. Aut arida trita capparis ſolia propinato. Cataplaſmata
autem eadem impones ſplenicis,quæ hepaticis. Ampliuſq; cinerem ex ferraria officina , cũ ace
to.Aut capparim maceratam aceto,ac tritam cerato cyprino exceptũ.Aut naſturtium, & fęnũ
græcũ,ac calcẽ uiuã,& nitrum,cum melle mollita imponito.Aut fœnumgræcum,& calcem, ac
nitrum,item cum melle imponito.Aut lepidii folia imponito:cum uero iam morſum percepe-
rint,in balneum inducito:& ablato pharmaco in feruidæ ſoliũ demittito,ac detineto:ægrè.n.fe
runt nimiam mordacitatem,uerum ſani exeunt.Idem etiã in iſchiadicis facit.Aut myrobalani
expreſſæ retrimẽtum aceto maceratum,roſaceo cerato excipe,ac impone.Aut fœnigræci,& na
ſturtii par põdus,mannæ duplum,calcis uiuę parum,cum melle ſplenia uelut emplaſtra facito,
ac imponito.Aut fęcẽ acris aceti imponito.Aut capparis radicẽ cum aceto.Aut ſpongiam acer
rimo aceto imbutã.Egregiè faciunt myrobalani cortices,& nitri tertia ipſorũ pars:trita aceto
ſubigito,

A ſubigito:& reſinam,ac ceram cum modico oleo liquefacta affundito,& mollitis utitor.Perſeuerante malo,cucurbitas,cum ſcarificatione affigito.Amuleta autem,& per contrarietatem quandam naturalem ad hepar,& ſplenem facere credita hæc ſunt: Venam retro ſiniſtram aurem ſecato,& detracto ſanguine affectum ſplenem confricato.

De hydrope,ſiue aqua inter cutem. CAP. 3.

HYdropicorum medicamenta,& alia cõmunia ad ſplenicos ipſos,itemq́; quædã multiplicis uſus ad uarias affectiones,tum iam prædictas,tum durities,& ubi quid diſcutere oportet, etiã ſi iam purulẽta ſit cõpages,dicere aggrediar,initio ab iis, q̃ Aſclepiades traddidit, ſumpto.

A *Pharmaca ab Aſclepiade conſcripta ad prædictas affectiones in quarto Externorum,quæ Marcella ſuſcribit.*

Epithema hydropicis ualde commodum,quòd adiacentem humorem abſorbet.†Farris,quod zeam uocant,moliti ſextar.ii:floris lapidis aſii ſextar.i,mannæ lib.i,probe trita adipe ſuillò ueteri probe ſubacto,& uino per integram noctẽ macerato,excipito: ſit ãt tãta adipis copia, quãta ad molleſaciendum pharmacum ſatis eſt. *Aliud.*Beſaſa:eſt aũt ſemen rutæ ſylueſtris,quod in Syria naſcitur,& uernacula lingua Harmana ab illis appellatur: huius tuſi ſextariũ i.mannæ ſextariũ di-
B midiũ,adipis ſuilli ueteris quãtum ſufficit,præparato,ut dictũ eſt. *Aliud.*Ficuum pinguiſſimarũ lib.iii,aphronitri lib.i,origani lib.i:quidã cumini lib.i,ſulfuris uiui quadrãtẽ,cochlearũ aphricanarum lib.i:arida tundito,& cribrato,& tuſis ficubus unà cum carne cochlearũ excepta,ac in linteolum infarcta imponito,melle cocto ſufficiẽti addito. *Aliud ex Critone.*Fœnigræci moliti,ac cribrati ſextarios.ii:ſulfuris uiui lib.ii.& dimidiã:in aliis lib.ii,nitri lib.ii,abſinthii ſicci contuſi ſextarios duos,& dimidiũ:ʒarida tenuiſſime trita melle cocto excipito,indeq; linteolo infarcta per noctem imponito.In die utere,& geſtatione,& cõſectione ſubſcripta: Ceræ lib.i,picis aridæ, lib.i,lapidis aſii lib.i,olei ueteris lib.i:arida cũ liquidis miſceto. *Malagma Ipoterium ſuſcriptum, reſorbet humiditates ex alto,& duritias diſſoluit.*Ceræ,picis aridæ,utriuſq.lib. ii: aluminis liquidi, ſulfuris uiui,mannæ,nitri rubri,ſingulorum lib.i:reſinę frictę lib.quatuor,olei ueteris heminam unam,aceti q̃tum ſatis eſt ad arida diſſoluenda:præpara,ac utere,ut probato. *Aliud præclarum Ipoterium,pharmacum accommodatum. Fatis hydropicis,ſplenicis,& ad inueteratas affectiones.* Reſinæ frictæ lib.iiii, ceræ lib.ii,ſulfuris uiui lib.j. mannæ lib. i, picis liquidæ lib. ii, aluminis liquidi lib.i,nitri rubri lib.i,ariſtolochiæ quadrautem,bdellii quadrantem,ammomi racemi quadrãtẽ, radicis cucumeris ſylueſtris quadrãtẽ,aloes ſemiſſem,pyrethri quadrantẽ,ammoniaci thymia-
C matis quadrantẽ,uiſci quercini quadrãtẽ,ſucci ſycomororum quadrantẽ:aceti ſeſquiſextariũ, aut pro aceto uini Italici tantundem:olei heminas iii:præparato pro more. *Malagma ex baccis lauri,ad ſplenicos,Hydropicos. Diſſoluit oẽm duritiẽ,abſorbet abſceſſus in profundo.* Ceræ lib.i,reſinæ pinus lib.i.picis brutię ʒaridæʒ lib.i,baccarum lauri ſiccarũ lib.i.nitri rubri lib.i, ammoniaci thymiamatis lib.i,adipis uitulini ſubacti lib. i:arida tũdito, & cribrato per anguſtiſſimũ cribrũ: liqueſcibilia liquãtur,& frigefacta aridis adiiciuntur: atq; ita cõtuſis ſimul,ac repoſitis utimur. *Aliud.*Baccarũ lauri lib.i,picis lib.i,mãnę lib.i.adipis taurini lib.i,ammoniaci thymiamatis lib. i,ceræ lib.i:præparato,ut prædictũ eſt. *Emplaſtrum Tonſoris appellatione,ad ſplenicos,& hydropicos.Hoc tonſor quidã uir Bithynienſis uſus iſchiados à coxendicum morbo penitus liberauit.* Picis aridæ lib.iiii,ceræ lib.ii,reſinæ pinus lib.tres ammoniaci thymiamatis lib.ii,nitri rubri lib.ii,ʒ baccarũ lauri aridarum lib. ii,ʒadipis taurini lib.i.In alio exemplari ẽt iridis lib.ii.hñtur,cãchryos unciæ xviii,farinæ fœnigræci ſextarius i,pollinis ſextar.i,radicis chamæleonis nigræ tenuiſſimæ tuſæ ſexta.i,cumini tenuiſſime triti ſeſquiſextarius, paſſi ſextar.i.In alio exẽplari aniſi triti ſextarius, dimidius habeẽ,& pollẽ deeſt. *Aliud Bithynũ appellatum, pharmacum accõmodatum ad prædictas affectiones.*Picis brutiæ lib.iiii:reſinæ pinus,ceræ,ammoniaci thymiamatis ,:ſingulorum libras
D duas:medullæ ceruinæ lib.i,adipis taurini ſubacti lib.i,ſucci ſycomororũ librã unã, floris lapidis aſii ſemiſsẽ, radicis chamæleonis cõtuſæ ſemiſſem,baccarũ lauri ſiccarũ librã dimidiã,farinæ loliaceæ librã dimidiã,ſeminis dauci cretici cõtuſi triẽtẽ,petroſelini triẽtẽ, cumini æthiopici trẽtẽ,aniſi triẽtẽ,ſalis hiſpani ſexuncẽ,aphronitri ſexuncem,cyprini ſexuncẽ,uini falerni qđ ſatis eſt:arida cum liquidis pro more apparato. *Aliud. Malagma ex ſeminibus,pharmacum accommodatum ad prædictas affectiones,hoc uſus eſt Olympius.*Ceræ.ʒ.centum,terebinthinæ. ʒ.c, ammoniaci thymiamatis.ʒ.c,adipis taurini drachmas c,aniſi drac.c.fœnigræci drach.c,petroſelini.ʒ. *centum:ammii,iridis illyricæ.utriuſque drach.quinquaginta:panacis drach.c,nitri drac.l. glycyrrizæ drach.l,cyperi drach.xxv,ſabinæ drach.xxv,ſampſuchi drach.xxv,meliloti.ʒ.xxv,cardamomi.ʒ.xii,& dimid.caſiæ fiſtulæ drachmas xii,& dimidiã: nardi celticæ, radicis dauci cretici,utriuſque drach.xii,& dimidiam:mellis heminam,& dimidiam,uini odorati, quod ſufficit: præpara pro cõſueto more. *Aliud.*Ceræ minam unam,ammoniaci thymiamatis minam unam, terebinthinæ minã.i:ſampſuchi,ʒbaccarum lauri cyperi,ſingulorumʒminam dimidiam,iridis illyricæ minæ quartam partem,hoc eſt drach.*xxv:ſeminis lini toſti minæ quartam partem:ʒfœnugræci,panacis,utriuſq; minę quartam partem:ʒadipis taurini minæ quartam partem:radicis cucumeris ſylueſtris,aniſi,ſeminis apii,ammij,cumini,fœniculi,nitri,ſingulorum minæ quartã partem

A.l.5 ſum 2. ca.10.551.e

†*Multi cod. antiquiſſimi græci habent,* φάρος κα λῦ-σι. σίτου ζία λεγομένου. *.i. Pharos uocant. Frumẽti illi*, quod zea dicitur,moliti &c.ut Pharos ſit nomen medicamenti: ut etiã ſupra pag. 185.e: & zea ſit quidem ſpecies frumenti, non tamen ſit far.*

*Aliter l. *Aliter c.

χ', id eſt quadraginta, in textu.

partem: piperis drac.xii.& dimidiam,mellis heminam,uini ſeſquiheminam, cyprini ſeſquihe- E
minam,aceti ſeſquiheminam:componito,ac utitor.

Ex Andromacho ad hydropicos,& inflammationes.

¶Picis liquidæ libras duas,ceræ libram unam,nitri vncias ſex,ſulfuris uiui ſexuncem, aluminis ſexuncem. ¶ *Ad hydropicos Cleophanti.* Ceræ,reſinæ,ſpumæ nitri,ſingulorum drac.c.chalbani drac.xii,& dimidiam,propolis drac.xii,& dimidiam,ammoniaci thymiamatis drac.xii,& dimidiam,cyprini cyathos ii.aceti cyathos duos.

Ex Archigenis ſecundo libro pharmacorum ſecundum genus.

A.l.3.li.4.c.4 c.13 fo.33.c

Hydropicis diætam conuenientem conſtitue.Pro cataplaſmate quidem ſtercus bouis armẽtariæ impone.Reſicca aũt ipſum ſtercus diligẽter,& tritum in poſca uelut crudam hordeaceam farinam coque,inſperſa ſulfuris uiui quarta parte;cataplaſma uero per omnem uentris amplitudinẽ impone.Muſa uero cataplaſma ad ipſos pręparauit ex elaterio,ſtaphide ſylueſtri, hiſſopo, felle tauri,æqualibus partibus ipſorum ficubus contuſis exceptis.Aut radicis cucumeris ſylueſtris minam unam in uino coquito,& ficuum minam dimidiam ſimiliter coquito: atque hæc ſimul terito,affuſo eorũ decocto,donec malagmatis forma euadat:indeq; altheæ radicis tritę tãtundem admiſceto,ſimulq; coquito,ac terito:atq; ita imponito.Aut caprinum ſtercus in urina F
pueri impubis ueneris expertis,uel ipſius capræ urina coctũ,ad ſtrigmẽtitiam ſpiſſitudinẽ redigito,ac imponito:egregiè ipſum per aluum purgat.Aut ueratrum nigrum,fel taurinum, nitrũ, piper,æquis partibus cum melle,aluo per dimidię horæ ſpatium imponito.Porrò per omne curationis tẽps unam aliquam ex his potionibus ipſis propinato.Cotyledonis drach.i.ſcyllæ aridæ mundæ drach.i,in uino mulſo diluto quotidie exhibe.Aut corticis radicis ari dra.i.Aut cneori, quam aliqui chamælæan appellant,teneras eminentias ad calamorum radices naſcentes exuccato,ac ſucci cyathos iii.prædictis admiſtis quotidie exhibeto.Optime facit,& hoc:Cancri fluuiales ſicci triti,pedibus,ac eminentiis oĩbus amputatis, ʒ.i,aſari.ʒ.i:miſceto aqua ex ipſo flumine,unde cãcri extracti ſunt,accepta,& propinato.Aliquando uero pro aſaro opobalſami par põdus additur.Aut corallii.ʒ.i,aluminis ſciſſi † drach.i.ʒobo.ii,cum calaminthæ cremore terito, & in paſtillos duorum obolorum põderis redigito,& obolum inde ex calaminthæ aqua bibendum dato.Summè facit,& ad nephriticos.Aut radicẽ calaminthæ coctã propina. Aut ſion ʒ qđ lauer Latini dicuntʒ itidem coctum propina:idemq; etiam edendum exhibe.Aut tribuli folia ſiue radicem cum uino dato.Aut in balneo cum ſale,& oleo diligenter,uſque quo exudent, illitos educito:& ſolis teſtibus exudantibus ablutis,primum linteis,deinde etiam reliquis amicu- G
lis,contectos curato:ac panem furnaceum cum*ſufficientibus caricis edendum dato:uinum uero nigrum Italicum,aut,Spicatum recens,in quo ficuum triens in uini ſextariis vi.incoctus eſt, donec tertia pars ſuperfuit,bibendum exhibeto:purgat per urinã. Aut urinæ capræ cochleariũ. unum cum nardi drachma una calfactum bibendum dato.Aut cucumim ſylueſtrem,uino nardino,uel aminæo macerato,& ex cremore ter cyathum unum bibẽdũ præbeto, & paulatim uſq; ad cyathos tres progreditor.Aut ſeſeli in potu,uel cibo exhibe.aut daphnoides tritũ lupini magnitudine inſpergens bibendum dato:ducit urinam multam. Aut corticem radicis ari ex uino. Aut ſquamæ æris drachmam unã,panis medulla excipito,& catapotia facito,ac exhibeto: fortiter aquam ducunt.Aut æris vſti drac.i,rutæ ramulos tres,ſtercoris columbæ drac.i,ſalis cõmunis parum,cum uino epheſio,& aqua,ita ut tota miſtura † heminæ dimidiæʒ ſit, præbeto. Summè faciunt,& Theriacæ omnes urinã cientes.Inſuperq; potiones aquam ducentes,quæ unicuique per experientiam cognitæ ſunt minimè periculoſæ.Similiter,& catapotia.Cæterum hydropicos diutius ad Solem,contecto capite,inungito ex oleo multo ſale admiſto, & multa ſalſugine calida perfundito.Inflatos uero maxime locos, ueſicis magnis probe inflatis quotidie continenter pulſato,inde.n.arctantur,ac cõtrahuntur.Scarificatis item ipſorum talis,& uulnuſculis H
impactis, ipſos in ferculo,aut lectica geſtato, ac circumuehito:multus.n.humor hoc modo ipſis ꝓfluere ſolet. ¶ *Ad eaſdem affectiones confectio Bienny.* Croci,opii,opopanacis,myrrhæ, iridis, acori, mandragoræ, aſari, coſti,nardi Indicæ,dauci cretici,mei,ſingulorum.ʒ.viii: piperis albi,& longi,gentianæ,ſtœchadis,caſiæ,phu ponticæ,ſingulorum drach.octo:excipe melle.

† Cod. quidam manuſcripti græci non habẽt has dictiones.

*Al, Africanis.

† Al. cyathi dimidii.

De pharmacis dolorem ſedantibus,anodynis,& colicis appellatis. CAP. 4.

HViuſmodi pharmacis,magni doloris,aut uigiliarũ gratia,aut ne per uiolentam tuſſim lancinemur,uelut in ſanguinis reiectatione,& grauibus diſtillationibus aliquãdo contingit, uti ſolemus. In moderatioribus tamen prædictis affectionibus cõfectiones ex ſeminibus, priuatim tuſſiculares appellatæ, ſufficiũt,quæ & ipſæ oĩno aliquid ex ſoporiferis ſeminibus hẽnt: uerum modicum inter multa adeo ſemina,quæ odorata,& tenuium partium,ac utinam cientia exiſtunt.Appellãt aũt hæc medici ſæpe citra appellationis ſeminis appoſitionem,Cuminum dicentes,& daucum,& ſeſeli,apiumq;,& aniſum. Eiuſmodi igitur pharmacorum compoſitiones inter tuſſiculares appellatas confectiones ſunt relatæ:uerum dolorem ſedãtes anodinæq;,& colicæ dictæ,quæ eiuſdẽ quidẽ generis,cum illis ſunt, multo autem facultatis illas exuperant, in hoc ſermone oſtenduntur.Prima itaq; ex ipſis priſcis temporibus, ut apparet,celebris fuit,quã

Philo

A Philo prodidit, & de qua ipſe hanc Elegiam fecit.

Philonis Antidotus.

En me Tarſenſis medici prægrande Philonis
Inuentum, mala quod multa dolore leuo.
Siue colum doleas, ſeu tu iecur, auxiliabor:
Seu lapis infeſtet, difficile aut lotium.
Et medeor ſpleni hinc, orthopnœæque moleſtæ:
Conuulſa, atque tabem protinus exupero.
Pleuritimq; malam, & ſputum uomitumq; cruoris,
Euinco, mortis terror & hoſtis ego.
Viſcera tentantes omnes ego ſedo dolores,
Interna & quicquid membra dolore quatit.
A.4.L.13.2.5 ui.l.306.8 Tuſſim, ſingultumq;, deſtillantesq; fluores
Siſto, etiam ſi quid ſtranguletexcipio.
Me dedit ille author ſapienti munera magna
B Diſcipulo, ſtupidos nil ego curo uiros.
ODORVM fuluumq; pilum pueri cape, cuius
Fulget adhuc campis Mercurij ille cruor,
Pondus ad humanos ſenſus perpendito prudens.
Dein drachmæ pondo Nauplion Euboicum.
Inde Menœtiadæ occiſoris ponito drachmam,
Qui pecoris denſis uentribus excipitur.
Viginti & drachmas candentis conijce flammæ,
Et totidem fabæ poſt ſuis Arcadicæ.
Et drachmam dictæ falſo radicis, ab ipſa
Terra, Piſſæo quæ Ioue clara manet.
Cumq; pion ſcribes, uoci caput amplius addes,
Maſculum Achiuorum nominis articulum.
Indeq; poſt drachmas expenſæ ſumito lancis
Quinque bis. Atque iſtæc prouidus excipito
C Natarum tauri textura Cecropidarum.
Sic mecum Triccæ progeniesq; facit.

In his uerſibus Philo iubet, croci drac.v. coniici, pirethri unã, euphorbii unam, ſpicæ nardi unã: piperis autem albi & hyoſcyami par pondus, utriuſq; drach.xx. opii uero drach.x. Primi quidẽ igitur duo uerſus crocum indicant, ut qui fuluus colore ſit, & tenuis ad formam pilorum. Cruorem autem croci ſulgere adhuc in campis Mercurii dicit. Adoleſcens.n. Crocus appellatus cum Mercurio diſco ludens, & incurioſius cõſiſtens, illapſo in caput ipſius diſco, ſtatim mortuus eſt: ex ſanguine autem ipſius in terrã acto crocus natus eſt. Fulgere uero cruorem dixit, hoc eſt ſanguinem iam occiſi, propter coloris croci ſplendorem. Scribitur autem nõ ſolum campis, ſed & herbis in uerſu, hoc modo, Fulget adhuc herbis Mercurii ille cruor. Cęterum pondus croci.ʒ.v. eſſe uelut, cum humanos ſenſus perpendere iuſſit, qui quinq; numero exiſtunt. Quod uero drachmas quinq; eſſe uelit, & neq; obolos, neq; libras, neq; aliud quicquam tale, per ſequentia com monſtrat, primum quidem cum ait, Dein drachmæ pondo Nauplion Euboicum. Deinde uero & conſequenter cum aliis, idem drachmæ nomen apponit. Nauplion itaque Euboicum, pyrethrum uocat, propterea quòd Nauplius magnis pyris incenſis, ut aiunt, circa Eubęæ portũ, mul
D tos Græcorum decepit, ut perirent, tanquam ad regionem portus bonos habentẽ applicantes. Id ipſum uero ob Palamedis necem ipſum feciſſe tradunt. At uerò & euphorbium ſimiliter his ænigmatice uocauit, cum ait, Inde Menœtiadæ occiſoris ponito drachmam. Quandoquidem poeta Patroclum ſic loquentem facit:

Sed me parca ferox, Latonæ & filius aufert,
Atque uir Euphorbus.

Pecoris autem, hoc eſt ouium uentribus excipi, & adſeruari euphorbium ait, propterea ꝙ hos ſolos non corrumpit, & ob hoc in his reponi pharmacum poteſt. Eſt porrò euphorbium plantę cuiuſdam ſpinoſæ in Mauruſiorum terra naſcẽtis ſuccus, facultate calidiſſimus: & de ipſo libellus paruus ſcriptus eſt Iubæ regi Mauruſiorum. Conſequenter uerò Philo ait, viginti & drachmas candentis conijce flammæ. piper album per hoc ſignificans. Eſt autẽ ſtomacho commodius & acrius q̃ nigrum. Viginti inſuper drachmas ſeminis hyoſcyami iniicere iubet, quod ænigmatice fabam ſuis Arcadicæ appellat, quãdoquidem aprum Erymanthium Hercules occidiſſe fertur, qui in Arcadum terra fuit connutritus. Quin & nardi ipſius drach.i. coniiciendam cenſet, quam radicem falſo dictam appellat, quãdoquidem ſpica nardi uere nominatur. Vult aũt eam Craticam eſſe, cum ait: ab ipſa terra, Piſſæo quæ Ioue clara manet. Quandoquidem fabularum

ſcriptores Iouem in Dictæo Cretæ monte educatum aiunt, occultatum ibidem à matre Rhea, E ne & ipſe à patre Saturno deuoraretur. Appoſui autem Ioui epitheton Piſſæi, quemadmodum multi etiam extra poeticam, in communi ſermone dicere ſolẽt, per Aeſculapium Pergamęum, per Dianam Epheſiam, per Delphicum Apollinem, per Veſtam Eleuſiniam. Quidam uero non Creticam terram, ſed Indicam, indicatam eſſe aiunt, ex qua ebur affertur, ex hoc enim ſtatuã Iouis in Piſſa factam ac formatam eſſe. His omnibus & papaueris ſuccum admiſceri iubet, qui recepto à medicis more priuatim opium appellatur, cum nullus aliorum ſuccorum quantumuis multi ſint, in neutro genere, opium uidelicet, nominetur. Quando igitur ipſum nomen opion, ex uoce, o, & pion componitur, ob id ſane inquit:

Cumq; pion ſcribes, uoci caput amplius addes
  Maſculum Achiuorum nominis articulum.
Indeq; poſt drachmas expenſæ ſumito lancis
  Quinq; bis, &c.

Hoc eſt inijce & opii drach. x. Supereſt poſtremum, quo omniã hæc trita excipiuntur, ipſum mel, itidem coniecturaliter ab ipſo appellatum: Natarum tauri textura. quĩ quidem ex putreſcentibus tauris apes generari tradunt. Quòd autem atticum ipſum mel eſſe uelit, ea gratia addidit, Cecropidarum, hoc eſt Athenienſium. Cæterum per extremũ uerſum oſten F dit etiam Aſclepiadas hoc pharmacum ſic pręparare. Ex Tricca .n. generis ſui originem ducunt, ex quorum ordine & poeta eſt. Hæc ferme prima antidotorum dolores ſedantium celebris facta eſt. Iuxta hanc autẽ alijs partim ad ipſam appoſitis, partim detractis, aut apponderationibus permutatis, poſteri magnum antidotorum dolores ſedantium numerum fecerunt: quas etiã colicas uocant, denominatione ab affectione q̃ maximos dolores habet, deducta. Ego uero primũ quidem generales componendi ipſas modos referam: deinde uelut conſueui, ẽt particularium materierum ſeriem quantum latiſſime ſe expandit, ſubſcribam. Opium itaq; fortiſſimum eſt ex iis, quæ ſenſum ſtupefaciunt, ac ſomnum ſoporiferum inducunt. Operatur autem hæc ẽt ſolum ſapa dilutum, deinde tomento exceptũ, ac ſedi inditum: itemq; fronti, ac naribus illitum: ſi uerò cum alio quopiã uim ipſius moderante miſceatur, moderatius hæc facit. Verum quæ admiſcentur ipſi, aut concoquere, aut mitigare doloroſam affectionem, oportet, aut humores affectionẽ efficientes diſcutere, aut ſecare, aut attenuare, aut iuxta totam ſubſtantiã alterare. At uero neq; ignorare nos puto, optimum eſſe compoſitionis ſcopum, qui triũ coniectationi ſit intentus: nimirum ut, & ſenſus ſtupefiat, & nullum in poſterum inde circa particulam detrimentum permaneat, ampliusq; ut affectio ipſa maxime inde iuuetur. Ad hæc igitur reſpiciens Philo mihi uide- G tur hoc pharmacum, de quo iam propoſuimus dicere, compoſuiſſe, Ex opij quidem & hyoſcyami miſtura ſomnum ſoporiferũ, & ſenſitiuæ facultatis ſtuporẽ inducere uolẽs. Quò uerò citius diſtribuerentur, & totorum affectorũ corporum profundum penetrarẽt, calfaciẽtia admiſcuit, pyrethrum, & euphorbium, & piper: quæ nocentes humores diſcutere pñt, & extergere uiſcoſos, ac ſecare craſſos, & uentoſos flatus attenuare ac euacuare. Eſt autem non modica cõcoctoria uis omnium frigidarum affectionum in nardo ſita: uerũ Creticam nardũ iniicere non oportet: neq; omnino eã, quæ apud nos naſcitur, quam montanam & herbã Narditen magis, q̃ nardum appellant. Eſt igitur Celtica nardus optimum pharmacũ, efficiens quæcunq; ẽt indica nardus ſolet, uerum ab ipſa uiribus deficit, uelut ẽt à celtica, montana. Quemadmodum aũt ex aromaticis appellatis medicamẽtis Philo ſolam nardum iniecit, ſic poſterorũ alius aliud appoſuit, aliqui ẽt plura: quæ uerò apponuntur, ſunt flos iunci odorati, & caſia, cinnamomũ, amomum, & coſtus. Quemadmodum autem rurſus crocum addidit, crudorum humorum concoctorium, itemq; affectionũ medicatarum, ſic alij myrrhã, & caſtorium admiſcuerunt. Plurimi aũt ex ipſis, neq; male in hoc facientes, & hæc familiaria ſemina, de quibus ẽt antea in cõfectionibus ex ſeminibus conſtantibus dictum eſt, addiderunt: quo uidelicet amarorũ medicamentorum iniu H cunditatem mitigent, & totum pharmacum ad diſtributionem, & urinæ propulſionẽ inſtigent. Si uero & humorum craſſitudo attenuari expetat, ẽt hoc ipſum faciunt: dico autem apij ſemẽ, cumini, dauci, petroſelini, aniſi, & quæcunq; eiuſmodi exiſtunt. Apponam igitur iam & copiam ac ſeriem particularium materierum, à prioribus medicis uſu. ac experientia cognitarum.

De Colicis pharmacis ab Andromacho conſcriptis.

Prima itaq; ipſarum hæc in uerba ſcripta eſt. *Colica Caſsij.* Aniſi drach. vi. ſeminis apii. ʒ. xii. nardi. ʒ. iiii. alii ʒ. vi. caſtorij drach. iii. petroſelini drach. iiii. alii drach. iii. piperis albi drach. v. & longi drach. v. myrrhæ drac. vi. iunci odorati drach. iii. ſucci papaueris drach. vi, croci ʒ. iii. excipe melle cocto. Quidam etiam cinnamomi drach. i. aut caſiæ drach. ii. Datur ad ſummum nucis regiæ paruæ magnitudo ex aquæ calidæ cyathis tribus, minimũ nucis ponticæ magnitudo. Colica ſecũda ab Andromacho ſcripta hæc eſt. *Colica Caſsij, ut Criſpus. Facit & foris impoſita.* Aniſi ʒ. xii. ſeminis apii. ʒ. † xxiiii. nardi indicæ tantundem, caſtorij drachm.* ſex, ſeminis petroſelini drac. xvi. myrrhæ. ʒ. xii. piperis albi. ʒ. xii. & longi ʒ. x. iunci odorati ʒ. ſex: opii, croci, caſiæ ſingulorum drac. xii. coſti, acori, utriuſq; drach. vi. excipe melle cocto. Prębe nucis põticæ magnitudine ex aquæ calidæ cyathis iii. Hæ igitur præſcriptæ duæ confectiones ex medicamentis de

† *Alit. xiiij.*
* *Aliter iii.*

quibus

A quibus paulo ante dixi, cōpoſitæ ſunt. Quæ uero deinceps ſequitur, qua ſe uſum eſſe ipſe ait, habet etiā alia quædam præter priora, eiuſdem generis cum opio & hyoſcyami ſemine exiſtentia, uelut malorum mādragoræ ſuccum, aut qui ex radice ipſius expreſſus eſt, & ſuccum cicutæ. Habet item phu ponticum, quod partim nardo celticæ, partim petroſelino, & urinā cientibus ſeminibus, ſimile exiſtit. At uero ſylueſtris braſſicæ ſemē ex maxime attenuatorijs eſt, & quæ multū ſiccare ac diſcutere poſſunt, ex urinam cientibus eſt & meon, & aſarum. Illyris uero, quam neq; nominauit iridem illyricam, cōcoctorium eſt & attenuatorium pharmacum. Stœchas autē à putrefactione uindicat, & attenuat. Ipſum pharmacum autē ſic deſcribitur. *Colica Tullij qua utor.* Succi malorum mandragoræ drac. octo, aut ſucci radicis eiuſdem drach. x. phu pontici drach. octo, ſeminis braſſicæ ſylueſtris. ʒ. octo, ſucci cicutæ drach. xvi. coſti, piperis albi, & longi, myrrhæ, opii, ſingulorū drac. octo: opopanacis drac.* ſex: ſtœchadis, ſeminis dauci, mei, aſari, ſingulorum drach. xii. cinnamomi, illyridis, acori, ſingulorum drach. octo. [* Aliter xvi.] *Sequitur poſt præſcriptas colica Abaſcanti, quam apud me conſonam reperi.* Aniſi drach. x. ſeminis* ſeſelis. ʒ. uiginti, petroſelini, nardi indicæ, piperis albi, & longi, ſingulorum. ʒ.* tres & obolos quatuor, opij. ʒ. x. myrrhæ ʒ. x. cumini æthiopici, caſtorii, utriuſq;. ʒ. quinque, iunci odorati, croci, utriuſq; drac. v. excipe ac [* Al. apij.] [* Aliter vj.]

B præpara cum melle cocto. *Colica admirabilis qua utor, & ad uoluuloſos, & qui ſtercus ſurſum euomunt in magnis doloribus. Datur magnitudine fabæ in aqua frigida cyathis iij, aut iiij.* Piperis albi, ſeminis hyoſcyami, utriuſque ʒ. xl. opii. ʒ. uiginti, croci ʒ. x. ſpicæ nardi, euphorbij, pyrethri, ſingulorum. ʒ. ii. excipe melle cocto. *Alia non inefficax Adiaptotos ob id dicta, ad omnem etiam inflationem.* Sinonis, ſeminis hyoſcyami, piperis albi, ſingulorum drachmas xl. ſucci papaueris. ʒ. xx. croci ʒ. vi. opobalſami drach. iii. excipe melle cocto. *Colica Terentij Valentis.* Sinonis, piperis albi, ſeminis hyoſcyami, ſingul. ʒ. xl. ſucci papaueris. ʒ. xx. croci. ʒ. octo, alij ʒ. vi. corticis radicis mandragoræ ʒ. tres, mellis quod ſatis eſt: quidam etiam opobalſami ʒ. iii. *Colica Apollonij.* Nardi drac. ii. caſtorij,* fœniculi, ſucci mandragoræ, coſti, ſingulorum drac. i. aſari, † ſpicæ, utriuſq; drac. iii. opopanacis ʒ. i. dauci cretici drach. iii. cinnamomi drach. v. piperis albi, & longi, iridis, myrrhæ, ſingulorum ʒ. duas: lemniæ ſphragidis drach. x. abſinthij drach. ii. excipe melle. Datur drachma una ex aqua. [* Marathri, al. Malabathri.] [† Al. ſtœchados.] [Al. ſ. fo. a. c. & fol. 556. b] *Colica* ut Nicoſtratus, Iſotheos appellata, empta talentis duobus. Facit ad ſtomachicos, oculorum dolores & uexationes, uulnæ labores, ex aqua mulſa incocta ruta.* Croci ſeſquidrachmam, nardi ʒ. ii. myrrhæ ʒ. † viii. coſti, piperis albi, & longi, chalbani, ſingulorum ʒ. i. opobalſami drach. iiii. cinnamomi, ſucci mandragoræ, caſtorij, ſingulorū ʒ. † ij. ſeminis dauci. ʒ. iiii. [† Aliter 9.] [† Aliter i.]

C & dimidiam, ſagapeni ʒ. iii. caſiæ ʒ. iiii. excipe melle attico. *Colica, ut Scribonius.* Cineris cornu cerui teneri uſti heminam: piperis albi, myrrhæ, utriuſq;* ʒ. ii. ex tritis cochlearium unum exhibeto. Et cochleam unam crudam tritā cū uini cyathis duobus, & aqua calida. [* Al. uncias.] *Colica, qua* aſſiduè utebatur, perfectè liberans & malum extirpans.* Zingiberis* ʒ. iii. corticis ſalicis ʒ. iii. rutæ ramulos tres aut quatuor, phœnicobalanorum ʒ. tres, aquæ cyathos vi. coniicito in uaſculum nouū, & coquito donec tertia pars ſuperſit: & bibendum dato ad triduum poſt irritationem: & facto interſtitio, idem facito, ad plures dies pharmacum in potu exhibendo. [* Græce συνεχῶς. al. Σεκτάτε. i. Seneca.] [* Al. myrrhæ.] [† Al. Τυλλίου.] [Al drach. vi.] [Vide infra litera G.] *Colica † Tullij bona, qua & ipſe utor.* Seminis braſſicæ ſylueſtris, phu pontici, utriuſq;* ſemiſſem: piperis albi, & longi, ſeminis dauci, mei, ſingulorum ʒ. † ix. caſtorij, coſti, opii, corticis mandragoræ, nardi indicę, aſari, illyridis, acori, myrrhę, ſingulorū ʒ. vi. opopanacis. ʒ. iiii. ſeminis cicutæ drach. ii. ſtœchadis. ʒ. ix. cinnamomi drac. i. caſiæ daphnitidis drac. xviii. excipe melle cocto. Da fabæ ægyptiæ magnitudine. [† Aliter ʒ. ii.] *Colica, quam admiratus eſt Ariſton, ut Diophantus Lycius.* Succi centaureæ, caſtorii, ſcyllę aſſatæ, piperis albi, & longi, myrrhæ, rutæ hortēſis, hyſſopi, abrotoni, iridis illyricæ, ſingulorum ʒ. duas: croci, ammoniaci thymiamatis, radicis acori, phu pontici, zingiberis, ueratri albi, ſingulorum ʒ. i. excipe aceto mulſo. Datur etiam drach. i. ex aceto mulſo. *Colica, ut Publius in Puteo-*

D *lio & Apollonio.* Polij drach. vi. ſcordij drac. xii. gentianæ drac. v. ſeminis rutæ ſylueſtris ʒ. iiii. ſucci cyrenaici ʒ. † iii. rubricæ lemniæ ʒ. v. myrrhæ ʒ. vii. opobalſami ʒ. octo, piperis albi drach. ii. & dimidiam, cachryos drach. iiii. uerbenacæ herbæ ʒ. ii. pentaphylli drac. v. excipe melle attico. Da magnitudinem nucis ponticæ. [† Aliter vi.]

Quæ Aſclepiades ad coli affectus prodidit.

Pharmacum inſperſile ad coli inflationes, † Antonij pharmacopola. Hoc uſus ſanus erat. Chryſobalani ʒ. duas: ſeſelis, aſtragali, utriuſq;* ſextantem: illyricæ, tragorigani, utriuſq;* unc. i. Hæc ſimul tuſa & cribrata, cochlearij unius plus minus mēſura, ex aquæ calidæ cyathis quatuor ante cibum exhibeto. [† Al. Antonini medicamētum ualde generoſum.] *Aliud.* Gallinarum interanea omnia exēpta & in uas fictile coniecta aſſato, ac trita reponito: uſus uero tempore cochlearium unum & dimidium, & ſeminis dauci cretici tuſi & cribrati tantundē, ex aquæ mulſæ calidæ cyathis tribus exhibeto. [* Al. drac. ij.] [* Al. drach.] *Ad coli inflationes, Chariclis.* Cumini æthiopici drac. vi. ſeminis apii. ʒ. v. ſeminis dauci cretici drach. † ii, piperis albi ʒ i. tuſa & cribrata reponito. Dantur ex eo cochlearia duo cum aquæ mulſæ cyathis tribus. [† Aliter i.] *Aliud.* Seminis rutæ ſylueſtris aridi, ſeſelis maſſilici, utriuſq; drach. octo: petroſelini drach. quatuor, ſinonis ſyriaci drach. iiii. piperis albi drachm. ii. tuſa, & cribrata exhibe ut dictum eſt. *Eclegma colicis Nectareum. Facit & pleuriticis, & dyſpnoicis: deducit mulieribus menſes. Eſt & concoctorium.*

Cumini hiſpani vnc.i. piperis albi,zingiberis,utriuſq; tantundem:uini dulci aut ſcybelitæ, aut E
protropi,ſextarios.iii.uini ſalerni ſextarium unum,mellis attici libram unam.Arida tundunt̃ &
cribrantur craſſiore cribro, deinde cũ uino coquunrur,donec tertia pars ſuperſit:deinde affun-
ditur uinum dulce,ac rurſus coquitur.Mouere autẽ oportet ramulis rutæ uirga ſalicis exceptis,
& ſalicis cortice obligatis.Habenda eſt ad manum ẽt altera uirga ſimiliter rutæ ramulos recen-
tiores cõplectens,quo prioribus exiccatis,recẽtioribus moueas.Poſtq̃ autem liquor ſemel,atq;
iterũ ebullierit, inijce mel, ac rurſus coque:& excolatum,per ſaccum liquorem repone.Vſu ex
† Al. myſtrum unum uel duo. petente, † myſta tria, ʒ ante & poſt cibum præbe. *Alia Scribonij Largi ex ſalice,liberat à tota affe*
ctione.Corticis ſalici drach.iiii,zingiberis aridæ drach.iii.phœnicobolanos vi.numero,aquæ ſe
xtarium unum & dimidium: coquito omnia rutæ ramulis mouens:& ubi tertia pars liquoris re
ſtiterit,tũ excolato:& cyathos duos quotidie bibendos dato.Hoc uero per triduũ facere opor-
tet:& poſt triginta dierum interſtitium rurſus repetere,quo per annum potiones xxxvi. fiãt: bi A.l.1.ſ.20.c.1
bitur.n.hoc pharmacum per annum totum. In alijs exemplaribus hoc modo habetur:Corticis c.37.lo.377.c
ſalicis uiridis drach.v.zingiberis ſicci drach.iiij,piperis albi drac.iiij. palmularum paſſarum ma
ximarum,quas Greci patetos appellant,numero duos aut tres:rutæ uiridis ramulos.v.aquæ plu
uiæ ſextarios iij.coquito ad tertias,& dato ut prædictum eſt. *Alia Paccij Antiochi,à tota affectio* F
ne liberans. Cornu cerui recens enati molliſſimi uſti ad albedinem cochlearia iii.maioris magni
tudinis, piperis albi grana x.aut.ix.myrrhæ parum odoris gratia,omnia terũtur,& cochlea afri-
cana uarii coloris unà cum teſta itidẽ teritur,uino ſalerno per ſaccũ non excolato affuſo,ſit au
tem uini menſura cyathorum trium. Hæc oĩa in fictili uaſe permiſta ad prunas calfacimus,dili-
genter mouẽtes, ne quid ex pharmaco ſubſidat:calfactum uero in ipſis irritationibus bibẽdum
dato,itemq; ſequentibus duobus diebus. Oportet autẽ diem unam ante,cibum differre,& reli-
quis diebus prandio ſolo uti,in eoq; aſſumere cibum,qui facile confici poteſt ¶ *Alia confectio.*
• *Aliter iiij.* Succi fœniculi ſexta.iiii.mellis attici ſextar.†ii,croci drac.iiii.crocũ in linteolum purum ligato,
ſuccũ uero,& mel miſta in uaſe fictili coquito,& faſciculo croci moueto:ubi uero denſata fuerit
ad arteriacæ ſpiſſitudinem,crocum quidẽ expreſſum reijcito,pharmacum uero reponito. Vſus
tempore miſtrum unum,aut duo ante cibum dato. *Colica Sigonis, qua uſus eſt Valens, facit in*
ſummis doloribus.Dat nucis ponticæ magnitudine,ex aqua calida cyathis tribus,& confeſtim minuit do
lores,& maximè ſi pruritus per totum corpus fiat. Facit & ad inueteratos ſplenicos,& ad uolunloſas affe
† *Additur in antiquis δυσ-πνοοῦσι, i. difficulter ſpirantibus.* *ctiones.Facit hepaticis † & ad febres per circuitum repetentes, ac uulua ſtrangulatus,& veſicæ affectus.*
Eſt & arteriaca bona. Sinonis ſyriaci,aut hiſpani drac.lx. piperis albi. ʒ.xl.ſeminis hyoſcyami al G
bi ʒ.xl.opij,corticis mandragoræ,utriuſque ʒ.x. croci ʒ.vi. mellis cocti quod ſatis eſt his exci-
piendis.Quantitas exhibitionis oſtenſa eſt.Alia exemplaria ſic habent:ſinonis hiſpani ʒ.lx. pi-
peris albi,ſeminis hyoſcyami albi,utriuſq; drach.xl. cornu cerui uſti, opii, utriuſque ʒ.uiginti:
corticis mandragoræ ʒ.x.croci dracb.vi.mellis quod ſufficit. *Confectio * Lingonis colica:data ex*
• *Al. Glichonis.* *frigida ſtatim ſoluit dolores.*Seminis hyoſcyami albi ʒ.uiginti,opij,ſeminis dauci cretici,utriuſq;
ʒ.x.petroſelini ʒ.vi.croci,ſpicæ nardi,pyrethri,ſingulorum drac.iiii.eupborbii,opobalſami,cin
namomi,ſingulo. ʒ.duas,excipe melle cocto: & exhibe fabæ ægyptiæ magnitudine cum aquæ
tepidæ,aut frigidæ cyath.iii.in irritationibus. *Colica ſedans dolorem,qua uſus eſt Caſſius.Facit &*
ad internorum affectiones,pharmacum eſt ualde bonum. Aniſi,nardi ſyriacæ,myrrhæ,ſingulorum
* Al. Apij. drach.viij.piperis albi,& longi,utriuſque ʒ.xii.ſeminis *ſeſelis ʒ.vi.opii tantundem:croci,caſto
rij,petroſelini,iunci odorati,ſingulorum ʒ.quatuor:mellis attici cocti quod ſatis eſt.Datur pon
ticæ nucis magnitudine. *Colica ſedans dolorẽ Lucij:confeſtim eximit dolores,& inſcribitur Sicula.*
† *Al. x, id eſt uiginti.* Myrrhæ,ſucci byoſcyanu,opii,ſingulorum drach.† octo:radicis mandragoræ,piperis albi, cro
ci,thuris,ſingulorum ʒ.x.excipe melle: & præbe fabæ ægyptiæ magnitudiuem ex aquæ calidæ
cyathis tribus ad noctem. *Colica ſedans dolorem Euſchemo Spadoni inſcripta,bibitur in dies trigin* H
Vide ſupra litera C. *ta.*Seminis braſſicæ ſylueſtris,phu,cinnamomi,iridis illyricæ,acori,aſari,opopanacis,myrrhę,
nardi indicæ,opii,coſti,ſucci mandragotæ,caſtorii,ſingulorum ʒ.vi.trium piperis generũ,mei,
ſeminis dauci cretici decorticati,ſingul.ʒ.xii.ſtęchadis,ſeminis cicutæ,ſingulorum ʒ.octo, ex-
cipe melle cocto:ac prębe ſabæ ægyptiæ magnitudinem,ſebre carentibus cum uini mulſi dilu-
ti cyathis iiii.ſebrientibus cum aqua mulſa.Hac etiam in inſuſis utebatur,nucis põticæ magni-
tudine,cum fęnigræci decocto cyathorum quatuor, & oleo cui ruta incocta eſt item cyathorũ
quatuor. *Ad eaſdem affectiones confectio* Breniti.* Croci,opii,opopanacis,myrrhæ,iridis,acori,
Al. Biennisi. mandragoræ,aſari,coſti,nardi indicæ,dauci cretici,mei,ſingulorum ʒ.vi. piperis albi, & longi,
gentianæ,ſtęchadis,caſiæ,phu pontici,ſingulorum ʒ.octo: excipe melle.

De dyſentericis. *CAP. 5.*

DE dyſentericis equidẽ,q̃ in uniuerſum noſſe oportet,iã ante dictũ eſt,tũ ĩ curãdi methodi
libris,tũ ẽt nũc in ſermone de hepaticis habito.Reliquũ eſt igit̃ de uere dyſentericis agere,
ĩ q̃b⁹ neq; hepar affectũ eſt,neq; aliqua affectio eſt,p̃ter ĩteſtinorũ ulceratione,aut nudã,aut cũ
putrefactiõe aliqua obortã,quã medici cõſueto uocabulo,nomẽ,appellãt.Quęcũq; igr̃ ad tales
affectiões cõmoda sũt medicamẽta,&iã frequẽti ex pimẽto cognita,ea ĩ prĩcipio ſubſcribent̃.

A *Quæ ab Andromacho ad dyſenteriam ſcripta ſunt.*

Potio ad dyſentericos, & hæmoptoicos. Floris roſarum, opii, acaciæ, gummi, ſingulorum. ʒ.iii.ba
lauſtii tantundem, ſucci hypociſtidis tantundē, gallarum* drach.ii.ſeminis plantaginis tantun- * Al. vnc.
dem, & ſucci eius tantundem, lycij indici drac.† j.ſucci roſarum drac.* i. fac paſtillos *drachmę † Al.vnc.
unius. Vtere uaric. *Ad dyſentericos, & cœliacos, confectio ex fructibus.* Mala punica integra xx. * Al.vnc.
mala cotonea uiginti, erui ſextar.i.prunorū ſylueſtrium ſextar. ii.ſorborum epheſinorū ſextar. * Al.vnc.
ii.rhois ſyriaci ſextar.iii.pyra terētiana uiginti, mala ceſtiana triginta, ſiliquas xl, baccarū myr
ti nigrarum ſextar.iii.muſti aminæi ad tertias decocti ſextar.xlviij: coquito ſimul ad mellis ſpiſ
ſitudinem, & in figulino reponito. *Alia ex fructibus ad eadem, ſtomachum ſubuerſum reſtituit; imponitur etiam foriſecus.* Mala punica.x. cotonea uiginti, mala orbiculata xv. ſorborum ſe-
xtar.* ii. meſpilorum ſextar. i. glandium ſextar.i. rhois ſyriaci ſextar.i. rubi faſciculū manipu- * Aliter j.
larem, baccarum myrti nigrarum ſextarium unum: palmas paſſas, patetos Gręci dicūt, triginta:
acinorum aridorum ſextarium dimidium, prunorum ſylueſtrium ſextarium i.ſiliquas magnas
x.œnanthes ſexuncem, cornorum ſextarium unum, mala citria v. paſſi cretici ſextarios xvi.cō-
quito ſimul, & reponito in uitro: utere ut priore. *Ad dyſentericos, quatuor.* Gallæ, fructus ericę,
B opii, ſingulorum. ʒ.iiij.cum aqua redigito in paſtillos duorum obolorum. Dato ex aqua aut ui-
no. *Ad dyſentericos Clidion.* Nardi, croci, utriuſq; drach.viij.aloes drach.iiij.ego drach.ii.thu-
ris drach.ij.acaciæ drach.iiij.myrrhæ ʒ.iiii.ſucci hypociſtidis. ʒ: quatuor, alij ʒ.vi. roſarū ſicca-
rum drach.iiij.lycij indici drach.iiij.tragacanthæ drach.iiij, opij ʒ.iiii. alij ʒ.i.obolos ii.piperis
ʒ.ii.alij etiam iridis drach.ii.excipe aqua: quidam etiam cinnamomi ʒ.ii.& dimidiā, gallæ ʒ.ii.
fac paſtillos obolorum duorum ponderis. Exhibe cum uino myrteo. *Ad dyſentericos, & cœliacos, paſtillus Beritij.* Nardi, croci, utriuſq; drach.ij.myrrhæ; ſucci hypociſtidis, aloes, opii, traga-
canthæ, lycij indici, gallæ, aniſi, acaciæ, piperis, rhu pontici, ſingulorum drach. i. tragacantham
in uino macerato, & reliqua trita commiſceto, paſtillosq; drac.i.formato, atq; ipſos ex uino da-
to. *Clidion ad dyſentericos.* Acaciæ. ʒ.uigintiquinq;, ſucci papaueris ʒ.† xxii.ſeminis hyoſcya- † Al.xxv.
mi*. ʒ.lvi.baccarum myti tuſarum drach.† clx.rhois ſyriaci drach.lxx. & ſucci eius ʒ.ii.& dimi- * Aliter l.
diam, thuris drach.lxxv.omnia torrefacta terito, & uino nigro excipito. Datur ſummū drach.i. † Aliter c.
Ad dyſentericos, & cœliacos. Vini falerni ſextar.vj.mellis attici lib.vj.coquito ſimul ad multam
ſpiſſitudinem: utere pleno cochleario, ad delingendum dato. *Ad dyſentericos, & omnia interna uitia, paſtillus ab Eudemo ſeniore.* Croci, caſiæ fiſtulæ, utriuſq;. ʒ.ij: nardi. ʒ.i: myrrhę, aluminis,
C ſucci papaueris, ſingulorum. ʒ.ii.cū aqua paſtillos formato: & dyſentericis, ex uini cyathis duo-
bus dato febrientibus ex aqua, hepaticis & peripneumonicis ex aqua mulſa. Ita etiā pleureticis
& tuſſientibus. *Aliud, ad dyſentericos.* Seminis fœniculi, aniſi, apii, malicorij, ſingulorum. ʒ.iiii.
opii. ʒ.ii.cum aqua redige in paſtillos duorum obolorum. Dato unum ex aqua. *Ad dyſentericos, & cœliacos, ex libris Antipatri.* Piperis nigri. ʒ.iiij.gallæ. ʒ.iiij.myrrhæ. ʒ.ii. croci drac.ii.nardi * Aliter iiij.
ʒ.i.lycij drac.i.ſucci hypociſtidis, acaciæ, ramentorum loti, gummi: ſingulorum. ʒ.ii.opij, aloes,
aniſi, ſingulorum drach.i.rhois obſoniorum drac.* duas: excipe ſucco rubi & utere. *Ad dyſentericos, cœliacos, & hæmoptoicos, à Cornelio medico.* Myrrhæ, thuris, aloes, croci, opij, rhois ſyriacæ
& coriariæ, lycij indici, acaciæ, malicorij, ſucci hypociſtidis, gallæ, balauſtiorum, ſingulorū par
pondus: in paſtillos cogito: & ad noctē febre carentibus ex uino, febricitantibus ex frigida, da-
to. *Aliud ad dyſentericos, Valentis.* Myricæ fructus, rhois ſyriacæ, opij, petroſelini, ſingulorum
par pondus: torreto, ac terito: & cum aqua in paſtillos reducito magnitudine fabæ. Da in noctē
febricitantibus ex aqua calida, non febrientibus ex uino. *Ad dyſentericos ex ſcriptis Lucij.* Sty-
racis drachmas duas: opii, croci, acaciæ, gallæ, fructus myricæ, ſingulorum ʒ.i. cum aqua paſtil-
los facito: ac dato fabæ ægyptiæ magnitudinem cum uino. *Ad dyſentericos & hæmoptoicos: ſta-*
D *tim à prima potione, cohibet fluxum.* Cochlearum uſtarum drac.duodecim, cornu cerui uſti drac.† † Aliter drac. v. obol.vi.
uiginti obol.ij.baccarum myrti nigrarum drach.xv.opij torrefacti ʒ.v.obo, ii.gallæ toſtæ. ʒ.v.
obol.ij.œnanthes drach.vi.ſucci hypociſtidis ʒ. v.obol. ii. radicis mandragoræ drach.xii.ſucci
rhois, terræ aſteris, utriuſq; drach.xij.rhois culinarii ʒ.uigintiquatuor, malicorij toſti. ʒ.vii.thu-
ris drach.octo, corticis pinus torrefacti drach.vi.ſeminis apij ʒ.xiiii.hyoſcyami toſti drac.* de- * Al. quinque.
cem, rhois coriarij ſextar.† ii.acaciæ toſtæ ʒ.v.obol.ii.uini nigri, quo rhus coquatur, ut craſſiſſi- † Aliter i.
mus ſuccus fiat. Coquito itaq; cum uino, atque colato: & cum ſucco reliqua ſubacta in paſtillos
drachmales, & triobolares, ac diobolares cogito: & pro habitu exhibeto; febricitantibus cum
aquæ calidę cyathis iij.non febrientibus cum uini cyathis ij. In alijs exemplaribus cornu cerui
drachmæ ſex obol.ii.habentur, & ſucci hypociſtidis ʒ.ſeptem, & oboli ii.& acaciæ tantundem.
Ad dyſentericos Flauij Pyctæ, id eſt pugilis. Baccarum myrti aridarum tuſarum ſextarium unum,
roſarum ſiccarum tuſarū ſextarium dimid.fęcis malabathri ʒ.ii.baccarum iuniperi drac.trigin-
ta, pyrorum aridorum tuſorum ſexta.i.corticis pinus ʒ.xii.myrrhæ drach.i.gallas.v.ſiliquarum
tuſarum ſextarium unum. Dantur ad ſummum drach.viii. Dato aridum cum uino diluto. Quæ
uero craſſiora ſunt, palmulis pinguibus excepta exhibeto. *Ad cœliacos: ſitus fluorem confeſtim.*
Fructus myricæ drach.iiii.rhois cibarii, drach.quatuor, baccarum myrti nigrarum drachm. iiii.

acaciæ ʒ.ii.ſucci papaueris drach.i.excipe malorum ſpiſſamento:& fac paſtillos drachmæ pon E deris,ac utere cum oui aſſati uitello.Vbi uero bibendum dare uolueris, radicē rubi,aut myrtū, aut mala cotonea coquito,atq; decoctū horum frigidum cyathorū iii. menſura cum pharmaco dato.Facit & lientericis. *Potio ad internos fluores. Forinſecus etiam cum melle coctum impoſitum facit.* Seminis apij,hyoſcyami,utriuſq; ʒ.iiii. aniſi drach.ii.ſucci hypociſtidis ſeſquidrachmā, ſeminis roſarum ſeſquidrachmam,ſucci papaueris ʒ.unam,myrrhæ drachmā unam,crocomag matis drac.i.Dantur cum aqua obol.iii,& duo,& unus item. *Potio ad omnem fluxionem, & inflationem Lucij Tarſenſis.* Aniſi,ſeminis apij,utriuſque ʒ.duas : ſeminis anethi, dauci, tordylii, ſingulorum ʒ.iiii.opij,ſeminis hyoſcyami,utriuſque ſeſquidrach.excipe aqua,atque ita utere. *Potio ad fluxum muliebrem ſiſtendum,ut Apollonius.* Coralli obol.iii.balauſtij obolos iii.gummi obolum unum,excipe oui crudi candido:& dimidium totius cum aqua cyath.iiii.præbe.

Infuſa dyſentericis commoda.

* γεγονυίας.i.factas, eſt in impreſſis.in antiquis autē quibuſdam νεμομένας.i. depaſcentes.

Infuſum ad dyſentericos, Iſidori, ad exulcerationes factas * *in inteſtino recto.* Cineris chartæ ʒ.x. aluminis ſciſſi.ʒ.iiii.auripigmēti ʒ.iiii.ſandarachæ ʒ.iii.ſquamę æris,omphacii,utriuſq; ʒ.iii.croci,ſucci papaueris,utriuſq; ʒ.ii.calcis uiuæ ʒ.v.trita miſce,& excipe uino dulci,ac forma paſtillos drachmarum triū,& duarum,ac unius,ponderis.Vſus tēpore uino auſtero diluunt ad ſtrig- F mentitiam craſſitudinē,miſcenturq; ſucci ptiſanæ cyathi duo.Infundito hæc ſimul ægroto, ita ut tum de ptiſanæ ſucco,tū de pharmaco,pro uiribus ipſius ſumas. *Infuſum Fauſtianum.* Auripigmenti ʒ.xii.chartæ uſtæ.ʒ.xxx.ſandarachæ.ʒ.vj.calcis uiuæ.ʒ.x. alii xii.cogito in paſtillos quatuor drachmarū:& cum plantaginis ſucco,in quo ſpiſſamēta incocta ſunt,infundito, aut uino diluto cyathis iii. *Infuſum,quo utor, Athenai,concordat Harpocra, Magno Philadelpho, Ariſtolao.* Omphacii.ʒ.vi.aluminis ſciſſi.ʒ.vi.calcis uiuæ,ſquamæ æris, utriuſq; drachmas vi.auripigmenti ʒ.octo,ſandarachæ.ʒ.iii.chartæ uſtæ ʒ.xv.cum uino myrteo paſtillos drachmarū iiii.aut iii.formato.Infunde cū uini diluti cyathis quatuor,& aquæ tepidæ cyathis duobus: quādoque etiam cum aqua pluuiali. *Infuſum,quo utor.* Chartæ uſtæ.ʒ.xxx.auripigmēti.ʒ.xii,gallæ.ʒ.ix. calcis uiuæ.ʒ.xvi.bituminis drach.xvi.ſulfuris uiui ʒ.xvi.ſandarachæ ʒ. xvi. *Infuſum aliud, ut Idius.* Aeris uſti drach.xiiii.calcis uiuæ aluminis ſciſſi,utriuſq; tantundem, chartæ uſtæ drac. xxx.auripigmenti.ʒ.xii.ſandarachæ drach.xii.excipe uino myrteo,aut roſarum decocto, quæ cum uino auſtero ad dimidias coctæ ſint, & expreſſæ: forma paſtillos,eoſq; infunde cum aqua.

* Al. viij.

Infuſum ab Eubulo. Squamæ æris drach.* uiginti,chartæ uſtæ drach.xvj. calcis uiuæ drach.vi. auripigmenti.ʒ.viii.ſandarachæ.ʒ.xv.acaciæ drach.quinque,omphacij ʒ.iii.fæcis uini uſtæ.ʒ.i. G excipe uino myrteo, & infunde cum uino diluto calido. *Infuſum Heræ.* Chartæ uſtæ vnc.i. calcis uiuæ vnciam dimidiam,cadmiæ unc.i. auripigmenti vnc.i. ex hoc arido cochlearia duo, cum decocto baccarum myrti,aut uino myrteo,cyathorum iiij.menſura infunde:calcem uero cum ſucco plantaginis extingue. *Infuſum aliud eiuſdem.* Sandarachæ,auripigmenti, utriuſq; drac.octo,* acaciæ drach.iiij,calcis uiuæ drach.iiij.excipe uino auſtero,& coge paſtillos drachmarum trium. In debilibus uerò minus cum uino diluto infunde. *Aliud.* Sandarachæ drac.viij. calcis uiuæ recentis.ʒ.x.chartæ uſtæ drac.* octo,alij drac.xxx.malicorij,gallarū,acaciæ,ſingulorum drach.v.mænarum aceto conditarum ad dies uiginti unū,ac uſtarum,drach.iii.auripigmēti.ʒ.vi.uruntur mænæ in olla cruda: & aliqui arido medicamento utuntur,aliqui in paſtillos cū myrti baccarū decocto cogunt. Si uero non moretur pharmacum retentum,ante eius uſum polygoni ſuccum,aut muriam infundito. *Infuſum,quo utor, Aphtha appellatum.* Rhois ſyriaci, gallarum uſtarum,utriuſq; drach.xv.chartæ uſtę tantundem,ſuberis uſti drac.xv.panis alexādrini ſicci uſti.ʒ.xv.auripigmētI.ʒ.viij.ſandarachę ʒ.x.acaciæ drac.v.ceruſſæ.ʒ.† xx.calcis uiuę.ʒ.x. ſpumæ argenti.ʒ.iii.excipe uino ueteri,& forma paſtillos,alios duorum,alios trium, alios quatuor,drachmarum pondere.In principio quidem per plantaginis,aut ſanguinariæ,aut helxines H ſuccū infundito:qui ſi non adſint,per aquam. Si uero uigor ſit,& morbus fortis cum dolore,cū fœnigręci aut ſeminis lini decoctione infunde. In declinatione autem cum decocto myrti & rubi,uino coctorum. In pueris cyathorum duorum copia,in fœminis trium,in uiris quatuor.

* Al. iiij.

* Al. x.

† Al. viij. aliter v.

Infuſum,quo utor,Gemelli. Auripigmenti ʒ.viii.ſandarachæ ʒ.iiii.calcis uiuæ ʒ.octo,ſquamæ æris ʒ.vi.aluminis ſciſſi tantundem,omphacii drac.viii,lycii indici tantundem,ſucci papaueris ʒ.iiii.ſucci hypociſtidis tantundem:croci.ʒ.ii.ego aūt ʒ.quatuor,chartæ uſtæ ʒ.xx.aliqui drac. xv.excipe uino myrtite:fac globulos,quorum ſinguli ſint drac.iiii,& trium. Infunde cum uino diluto. *Infuſum Agathj.* Auripigmenti drach.ii. ſandarachæ drach.v. calcis uiuæ drachm.iii. chartæ uſtæ drach.iiii.Ex hoc pharmaco drach.iii.cum ſale trito infundito in aquæ frigidę cyathis.vi. *Infuſum Nicoſtrati ad dyſentericos,quo Menander uſus eſt.* Calcis uiuæ drac.i.gypſi drac. viii.acaciæ drach.ii.omphacii drachmam i.ſtibii drach. iii. thuris ʒ.i.gallæ drach.iiii.tragacanthæ drach.ii.cum uino myrteo cogito in paſtillos. Reponuntur in reliquis ab expreſſo uuarum ſucco reſtātibus ſtipati,ne tranſpirent. *Infuſum ad dyſentericos Tibinyre.* Auripigmenti drachmas duas, aluminis ſciſſi drach.ii. cadmiæ tantundem, calcis uiuæ nouæ drach.i. chartæ uſtæ drachmas duas,ſuberis ex dolio uini falerni uſti.ʒ.vii. & dimidium:cum ſapa aut paſſo hiſpano

Al. Agathini.

apud

A apud te recocto paſtillos cogito. Cæterũ paſtillis rurſus tritis cochlearia ij infundito. Reliquis ꝓ
uiribus cum lenticulæ decocto: ſi lenticula non adſit, rubum cum roſis aridis decoquito, & ſeor
ſim myrti baccas cum uino auſtero coquito, & utriuſq; cyathum unum myſceto: quandoq; ue-
rò uini auſteri cyathos iiii, & rubi decocti cyathos ii. Facit item in potu acceptũ pro uiribus ad
cochlearii plus minusve menſuram ex frigida aqua. *Infuſum, ut Deletius Epagathus.* Auripig-
menti drach. xii. ſucci hypociſtidis drach. iii. ſandarachæ drach. iii. chartæ uſtæ drac. †xxx. calcis †Aliter iiij.
viuæ drac. †xxiiii. balauſtij drac. xlviii. Balauſtium in uino ueteri auſtero coquitur, deinde cum † Aliter xiiij.
decocto reliqua teruntur, formanturq; paſtilli drachmarum quatuor: quidam unciæ ponderis
faciunt. Infunduntur autem ante cœnam in myrti baccarum, & lenticulæ decocto.

Quæ ab Aſclepiade ad dyſentericos ſcripta ſunt: quorum aliqua etiam cæliacis conueniunt.

Vini myrtitæ ſextar. iii. rhois rubri heminam j. mellis attici cocti lib. j. rhoem, & uinũ coqui-
to rubi ramulis mouẽdo: & ubi tertia pars reſtiterit, liquorẽ exprimito, eiq; mel adiicito: ac rur
ſus coquito, donec ſpiſſetur. Datur myſtrum ante cibum. *Aliud.* Rhois ſyriaci, farinæ polentæ,
uuę paſſæ non exacinatæ, ſingulorum ʒ. ii. malicorii tuſi, & cribrati drachm. i. excipe melle co-
cto. Dato myſtrum ante, & poſt cibum. *Paſtillus cæliacis, & dyſentericis.* Ouum crudum recens
B perforato, & in uaſculum euacuato, & cum teſta ſubſcripta menſurato olei omphacini teſtam
oui unam, piperis albi tenuiſſime triti tãtundem, rhois ſyriaci tenuiſſimè triti tãtundẽ, & galla-
rum omphacitidum tantundẽ, farinæ tritici tantundem: oĩa ſubacta, & mollita in paſtillos redi
gito, & in ſartaginæ fricta ante cibum dato. *Aliud. Hoc ſcimus multos vſos a morbo liberatos eſſe.*
Gallarum ſubtiliſſime tritarum cochleariũ: piperis albi, rhois rubri, malicorii tenuiſſimè triti, ſin
gulorum æqualem partem: omnia miſta oui luteo excipe, & in uacuam mali punici teſtã conii-
ce, atq; obturato cũ farina oſculo ipſius ad prunas torre: deinde depurgata mali punici teſta co-
chleariũ unum comedendũ exhibe. *Catapotia, cæliacis, dyſentericis.* Gallarum omphacitidum nõ
perforatarum. ʒ. iiii, opii hiſpani. ʒ. ii. petroſelini. ʒ. i. excipe aqua, fac catapotia, & da magnitudi
nẽ ciceris, uirium tamen ratione circa menſuram habita. *Aliud Aſpaſii, pharmacum generoſum.*
Petroſelini, fructus ericæ, rhois ſyriaci, opii, ſingulorũ. ʒ. ii. cum myrti decocto in catapotia redi
gito, ac dato, ut dictum eſt. *Paſtillus ſedans dolorem, cæliacis; & dyſentericis, & bibitur, & infundi-
tur. Quandoq; etiam ipſo pro cataplaſmate utimur excipientes melle cocto.* Seminis hyoſcyami. ʒ. iiii.
ſeminis opii tantundem: aniſi, florum roſarũ, utriuſq;. ʒ. ii. hypocyſtidis, ʒ balauſtii, ʒ opii, utriuſq;
ʒ. i: cum aqua trita in paſtillos reducito: & obolos tres exhibeto febrem nõ habentibus, cũ uini
C diluti cyathis tribus, febricitantibus cum aqua. *Aliud. Cæliacis, dyſentericis, pharmacum accom-
modatũ, & bibitur. & infunditur, & forinſecus impoſitũ auxiliatur.* Seminis apii, ſeminis hyoſcya-
A.l.5.ſum.2. c.6.fo.556.2. mi, aniſi, fęniculi, ſingulorũ. ʒ. iiii. opii, rhois ſyriaci, utriuſq;. ʒ. ii: ſucci hypocyſtidis, balauſtii, ſin
gulorum drach. i, † excipe aqua, & coge paſtillos: dato, ut prædictum eſt. *Paſtillus aromaticus,* † Additur in antiquis, & dimidium.
cæliacis, dyſentericis, Berytij appellatus, pharmacum accommodatum. Siſtit confeſtim. Croci. ʒ. iiii.
nardi indicæ, aniſi, utriuſq; tantundẽ: myrrhæ. ʒ. ii,: aloes indicę, ſucci hypociſtidis, lycii indici,
ſucci acaciæ, ſucci papaueris, galllarũ omphacitidum, tragacanthæ, piperis albi, ſingulorũ tan-
tũdẽ: excipe uino, & forma paſtillos: dato obo. tres. *Paſtillus Philippi, ad dyſentericos inueteratos,
ſedans dolorem: bibitur, & infunditur.* Balauſtii, acaciæ, ſucci hypocyſtidis, rhois, opii, thuris, myr
rhæ, baccarũ myrti nigrarum, croci, gallarum, lycii, aloes, rhu põtici, malicorii, ſingulorũ. ʒ. iiii.
excipe uino Italico, & coge paſtillos pondere obolorum triũ. Da nõ febrientibus cum uino, fe-
brientibus cum aqua mulſa. *Paſtillus ſedans dolorem, præclare inducens ſomnum, ad inueteratos dy-
ſentericos.* Chartæ uſtæ. ʒ. x. ſandarachæ, auripigmẽti, ſquamæ æris, aluminis ſciſſi, omphacii, cal
cis uiuæ, ſingulorũ. ʒ. v: croci, opii, utriuſq;. ʒ. ii, ſingula diligẽter trita in paſtillos drachmales cũ
uino myrtite, coagmentato, ac utitor. Infunduntur ad ſummũ ex eo drach. tres, mediũ duæ, mi-
D nimum una. In conficiendo aũt omphaciũ, cum opio tibi ſit in uino myrtite maceratũ. Crocus
ſeorſum teratur, dinde ſimul miſta ꝓbè terito, & additis aridis uniro, animaduerſione habita ne
pharmacũ à calce uiua exuratur: ſi tamẽ tale quid conſequatur, de myrtite ſufficiẽter affunde:
ut omnia diſſoluantur. Oportet aũt calente adhuc pharmaco paſtillos formare. Vſus iuxta ap-
ponderationis uariationẽ fit, ſecũdum quod ægri ſubtili, aut hebete ſenſu ꝓditi id tolerare poſ-
ſunt, & ſecundum magnitudinẽ affectionis. Infundito aũt diligẽter in nõ febricitãtibus cũ uini
auſteri diluti cyathis ſex, in febrientibus, cũ aqua, aut decocto palmularũ, aut roſarũ, aut myrti.
Ante infuſionẽ detur panis nõ febrientibus cum uino diluto, febrientibus ex aqua. *Alius dy-
ſentericis non febrientibus: facit cõfeſtim.* Chartę uſtæ. ʒ. x. ſandarachæ, auripigmẽti, ſquamæ ęris,
aluminis ſciſſi, omphaci, lycii indici, ſucci acaciæ, ſucci hypocyſtidis, calcis viuæ, ſingulorũ. ʒ. v.
croci, opii, utriuſq;. ʒ. ii: excipe uino myrteo, & forma paſtillos magnitudine differẽtes. Infundũ
tur ad ſummũ drach. iiii. Infundere aũt oportet quãtitate pharmaci ad magnitudinẽ affectio-
nis appõderata. Sitq; liquor paſſum creticũ dilutũ, & ex eo ad ſummũ cyathi ſex infundantur.

Epithemata cæliacis, dyſentericis. Seminis hyoſcyami albi, apii, utriuſq; trientẽ: aniſi, floris ro
ſarum, ſucci hypocyſtidis, balauſtii, rhois ſyriaci, ſingulorũ ſextantẽ: ſucci papaueris unc. i. hæc
ſingula cũ uino myrteo terito, deinde miſta in paſtillos cogito, eosq; ĩ umbra ſiccato. Inde uero

quantum ſufficit tundens & cribrãs,palmis paſſis excipito, deinde linteolo infarta uentri impo E
nito. *Aliud.* Succi acaciæ,malicorii,ſeminis hyoſcyami,opii,gallarum,omphacij,rhois ſyriaci culinarij,ſingulorũ quadrantem:baccarum myrti nigrarum heminam.i.tundito,cribrato,& uino auſtero ſubacto in paſtillos coagmentato,eosq́; in umbra ſiccato. Vſus iam oſtenſus eſt.

De affectionibus & vitijs ſedis. *CAP. 6.*

A.l.3.c.1.

SEdis uitia & affectus ob multas cauſas difficilem curã accipiunt,multo enim ſenſu particula hæc prædita eſt. Dictum autẽ ſæpe eſt,eiuſmodi particulas facile per acriora,& auſtera pharmaca irritari. At uero & ipſe retrimẽtorũ alimenti tranſitus per ſe mordax eſt,& hoc magis ubi eruperit ipſa bilis,& feroſi quidam aliqñ humores: quibus accedit & hoc,quòd neq; ſtatum tẽpus habeant medici ad imponenda pharmaca, ſed plerunq; tempore minime conuenienti ægri ad excernendũ concitantur. Quin & humiditas,ac caliditas ipſius loci ſiccantibus,ſimulq́; frigefacientibus opus habens,non parũ confert ad hoc,ut ægre curabilis ani affectio exiſtat:ſiquidẽ mordent adſtringentia,uerum locus ſubtili ſenſu præditus acrimoniam ferre non poteſt. Ob id igitur aptiſſima ipſis pharmaca ſunt, quæ citra aſpritudinem adſtringunt: qualia maxime ſunt ex metallicis, quæ neq; acria,neq; acerba penitus exiſtunt: hæc enim lota citra mordacitatem, F
id quod oportet,operantur. Horum itaq; in ſumma dictorum memores,deinceps materiæ ſyluã experimento cognitam ſubſcripram habebitis.

Medicamenta ſedis, ſeu ani, ab Andromacho conſcripta.

Medicamentum ſedis quo vtor. Ceruſſæ,ſpumæ argenti,utriuſq;.ʒ.v.thuris,aluminis ſciſſi,utriuſq; drac.iii.croci obol.iii.uini & roſacei quod ſatis eſt. ¶ *Aliud ad ſedem,ut Apollonius,quo utor.* Lycij indici ſextantem,œſypi vnc.i.ceræ tyrrhenicæ trientem, alij ſextantem:roſacei quod ſatis eſt. *Aliud.* Butyri ſeſcunciam,ceræ ſeſcunciam,medullæ ceruinę unc.i.œſypi unciam i,thuris unc.j.aluminis ſciſſi quadrantem,lycij ſextantem,uini & roſacei quod ſatis eſt. *Aliud,ut Nicoſtratus.* Ceræ tyrrhenicæ unc.i.lycii indici ſexrantem,balauſti:i unc.dimidiã,œſypi unc.i.acaciæ unc.dimidiam,roſacei trientem. *Aliud,ut Herophilus.* Roſarum ſiccarum,aut uiridium.ʒ.ij. ceruſſæ.ʒ.ii.pompholygis.ʒ.ii.croci ʒ.ii,ſpumæ argenti lotæ drach.ii.meliloti drach.ii.iunci odorati drac.i.ſucci papauetis drach.i.œſypi drac.i.oui aſſati uitellum.i. roſacei quod ſufficit, ſucci

† Additur in quibuſdã codicibus ψιμυθίου λι·s.a. ceruſſæ libram dimidiam.

plantaginis cyathos duos. *Aliud, faciens & ad pruritus.* Spumæ argenti lib.dimidiam:†thuris, terræ ſamiæ,utriuſque unc.i.œſypi ſextantem,roſacei ſextantem,melini libram dimidiam:arida in umbra cũ uino ſalerno terito,œſypumq́; infarcito,& affuſis duobus unguentis terito, ac cõmiſceto. *Aliud ad ſedem,quo utor,ad condylomata,inflammationes ani, ac rimas.* Ammoniaci G
thymiamatis,lapidis hęmatitæ,thuris,aluminis rotundi,ſingul.ʒ.duas:gallæ,croci,utriuſq;.ʒ.i.

† Al. hemina quartã partẽ.

terebinthinę drac.i.ceræ tyrrhenicæ ʒ.xii.roſacei† heminas iiii.excipe peſſo,cum ſyriaco,in reliquis cum roſaceo. *Medicamentum ſedis ex cerebellis.* Adipis anſerini curati,ceræ,thuris,medullæ cerui,florum roſarum,pompholygis,cadmiæ,plumbi loti,ſingulorum drach. iiii. ceruſſæ ʒ.octo,cerebri gruis drach.ii.ſucci papaueris ſeſquidrachmam,œſypi drach.v.ſucci ſeridis heminam unam,roſacei heminam dimidiam. *Medicamentum ſedis à Ruſtico,quo utor.* Roſarum uiridium drach.octo,lactis muliebris heminam i.ſpumæ argenti drac.xl. ſucci papaueris drac.xl. oua cruda integra duo,butyri drac.xvi.œſypi drach.xvi.malicorij drach.xvi.mellis drach.c. In alio exemplari heminam dimidiam,cerę drac.xl.roſacei,aut myrtei beminam dimidiam. Verũ

† Al. hemina quartã partẽ.
• Al. drac.xij.
† Aliter xij.
† Al. hemina quartã partẽ.

Heras pro œſypo adipem anſerinum pari pondere coniecit,& ſpumæ argenti ʒ.x.lactis †heminas iiii.& oui uitellum aſſatum. *Aliud à Tyranno.* Spumæ argenti ſextantem, ceruſſæ ſextãtẽ & unc.dimidiam,thuris unc.i.myrrhę unc.i.cadmiæ ſeſcunciam,aluminis ſciſſi •trientem,ceræ trientem,uinum & roſaceum. *Aliud Samithra ad multa commodum.* Spumæ argenti ʒ.xii.ceruſſæ drach.† ij.chalcitidis ʒ.duas,miſyos aſſati drach.i.terebinthinæ drac.vi.olei & aquæ †heminas iiii. *Pinguis compoſitio ad achoras,& pſoras.* Spumæ argenti,ceruſſæ,utriuſque drachm. H
trigintaduas,atramenti ſutorij ʒ.xvi.ſulfuris uiui drach.octo,olei myrtei,& aceti quod ſufficit.

Alia pinguis galli. Spumæ argenti drach.xxiiii.ceruſſę drac.xxiiii.myrrhę drach.octo,thuris.ʒ.x.olei myrtei drach.xiiii.vini auſteri tantundem. *Alia pinguis,qua utor,Cleophanti.* Olei myr-

† Aliter vi.

tei,lentiſcini,roſacei, ſingulorum drach. † xvi.ceruſſæ lib.i. ſpumę argenti lotę ſexuncem, uini ueteris Italici ſextarium dimidium,cerę trientem. *Alia ex nouem medicamentis conſtans,Enneapharmacos dicta.* Mellis partem i.cerę albę partem i.medullę ceruinæ,myrrhæ, utriuſque partẽ unam:butyri partem i.adipis anſerini, adipis uitulini, utriuſq; partem i.terebinthinæ partem j.

• Al. Axanita.
• Aliter uitulini.

olei roſacei partem i.aliqui,& ricinini partem i. *Alia •Xanita multi uſus.* Ceræ drach.xvi.butyri drac.x.œſypi drach.x.adipis •anſerini drac.octo,terebinthinæ drac.octo,medullæ ceruinę ʒ.quatuor,roſacei parum. *Alia ex ruta.* Spumæ argenti minam unam: rutæ minam dimidiã,

† Aliter viij.

alij minam unam,aceti drachm. iiii. olei quod ſatis eſt. *Alia ad obturationes, & alia ſedis uitia.* Plumbi uſti & loti drac. † x.ceruſſæ drac.iiii. ceræ ʒ.xii.adipis porcini,uel anſerini drachm.iiii. olei quantum ſufficit. *Ad obturationes,& uitia ſedis compoſitio Icodori, qua Aſtainus curatus eſt.* Oeſypi ʒ.unam,obol.iii.adipis anſerini per hyemem curati drach.vi.per æſtatem drac.iiii. medullæ cerui,aut cameli drachmas ii.ceræ tyrrhenicæ ʒ.octo,plumbi uſti,& loti,drac.iiii.ladani drach.ii.

A drach.li,adipis uitulini drach.iiii,terebinthinæ.ʒ.iiii,ceruſſæ.ʒ.ii,ſpumæ argenti.ʒ.i. roſacei heminæ quartam partem, hoc eſt ſeſquicyathum,hoc eſt ſextantem, & unciam dimidiã : arida cũ liquidis committito.Quando uero temporis progreſſu fuerit induratũ,diſſoluit̃ roſaceo,& adipe anſerino. Facit & ad contractos articulos. ¶ *Ad Condylomata, quo melius nullum reperitur.* Aluminis ſciſſi drach.iii,ceræ.ʒ.viii,croci.ʒ.iiii,opobalſami.ʒ.unam,œſypi.ʒ.viii, thuris.ʒ.iiii, aloes.ʒ.iiii: liqueſcibilia liquefacito, ac cum aridis tritis committito.

Ad prolabentem podicem Aſclepiadæ pharmaca ex quinto Externorum.

A.l.5. fu.a.c. 6.fol.b ¶ *Ad prolabentes podices, ut Archelaus.* Recrementi plumbi.ʒ.viii,rhois ſyriaci drac.octo,floris roſarum drach.quatuor, myrrhæ minçæ drac.ii.Admoue ſiccũ,ubi prelaueris uino auſtero,aut lentiſci decocto. *Aliud.*Gallæ omphacinæ, malicorij ſicci, rhois coriariæ, ſingulorum drach.ii: plumbi uſti drach.iiii,ſpumæ argenti drach.viii,{ thuris drach.ii:} trita inſpergito. *Aliud.* Balauſtii drach.i,malicorii drach.ii,ſeminis hyoſcyami drach.ii,ceruſſæ drach.viii,myrrhæ.ʒ.ii: plũbi loti,{thuris,}ſingul.ʒ.ii:tritis utitor. *Aliud.*Corticis pinus, ſpumæ argenti, mannæ, ſingulorũ drach.ii:pilularum cupreſſi aridarum drach.ii,plumbaginis drac.ii: trita inſperge, ubi prælaueris uino acerbo. ¶ *Pharmacum noſtrum ad procidentem ſedem.*Fructus ericæ,gallarum,acaciæ,ce-

B ruſſæ,ſucci hypociſtydis,corticis pinus,thuris,myrrhæ minçæ,ſingulorum drac.quatuor:arida trita inſperge, uino auſtero prælotis locis.

De Hæmorrhoidibus. *CAP. 7.*

QVæ Aſclepiades in quinto Externorum de hemorrhoidibus ſcripſit, in ſubſcripto ſermone continentur.Quandoquidem uero plurimæ hæmorrhoides opus habent extractione ad facilẽ pharmacorum impoſitionem, neceſſe eſt etiam huiuſmodi compoſitiones ſubſcribere. ¶ *Extractorium Hæmorrhoidum Magni Tarſenſis,pharmacũ accõmodatum.*Piperis, nitri,utriuſque drach.i: terito & admoueto ante reliquorum pharmacorum impoſitionem. *Aliud.* Spumæ nitri,fellis tauri,ſtaphidis ſylueſtris,ſingulorũ drach.i:trita adhibe,modico addito melle. *Aliud.* Succi abſinthii drach.i,fellis tauri,ſtaphidis ſylueſtris,utriuſq;.ʒ.i. *Aliud,ut Diogenes.* Succi cyclamini,mellis,utriuſque parem menſuram : coquito in uaſe æreo ad cerati liquidi ſpiſſitudinẽ.

A.l.3. f.17.c.1 c.4.fol.351.d. ¶ *Aliud ex ſcriptis Largi,quod uix prouuentes extrahit hæmorrohidas.* Succi centaureæ.ʒ.ii, aluminis liquidi drac.ii,myſios drach.i,ſtaphidis ſylueſtris drach.i:excipe melle,& anũ obline, aut lanam ex eo madefactam in ſedem inde. Poſtquam uero hoc pharmacum promptitudinẽ induxerit ad egerendum,& tumor hæmorrhoidũ prociderit, pharmaca ad hemorrhoidas cõſcripta

C adhibeto. Quãdo uero aliquod huiuſmodi pharmacum illitum,ſedem ac anum ipſum extrahit, neceſſario tales confectiones adhibemus,qualis eſt & Nicodemi Romæ medicãtis,q̃ Euaphion a lenitudine appellatur.Ceruſſæ vnc.i.ſpumæ argenti* quincuncẽ,cadmiæ beſſem,aut pompho *Al. vnc. vii.*

lygis vnc.i.olei myrtei*beſſem,uini boni beſſem,butyri vnc. ¶ *Ad ſedem inflammatam ac prolapſam.*Gallam flauã coctam,ac tritam imponito,cum uino,ſi fortiore uti uelis:aut cũ aqua,ſi mitiore.Succus item echini facit ad inflammationes,& prolapſam ſedem. *Aliud.*Corticis pinus.ʒ.viii:pilularum cupreſſi aridarum drach.ii.prælotis uino auſtero inſpergito.Cæterum ad ardentes ſedis dolores,oui aſſati uitellum uino albo terito,& cerato roſaceo exceptum illinito. Verũ ad pruritus,cimoliam tritam cerato myrteo excipito. Ad rimas uero tum ſedis,tum pudendi, raſuram linteolorum urito, eiuſq; cinerem cum pari amylo tritum ſucco foliorum oleæ admiſto illinito. ¶ *Paſtillus ad eminentias* : Aloes, croci,utriuſq; drach.ii.& dimidiam:aluminis ſciſſi vnciam unam : terito uino aminæo,ac utitor. *Al. vnc. x.*

Ad pudendorum affectiones. *CAP. 8.*

EXulcerati pudendi cognito ex manifeſto circa ipſum dolore contingit una cum hoc,quòd & circa mictiones excernitur quid ex corpuſculis ulceri ipſi inſidentibus.Diſcernuntur autem

D hæc ab eis,quæ ex ueſica feruntur,ꝙ ſtatim circa primum exitum illa appareant,uerum ex ueſica delata ipſis urinis admiſta ſunt. Cæterum ulcera pudendorum, & circa ſedem citra inflãmationẽ conſiſtentia reſiccantibus ualde indigent pharmacis,qualia ſunt, quod ex charta uſta cõſtat,& anethum uſtum ſiccũ,& cucurbita uſta. Verum ſiccis,& recentibus ulceribus etiam aloe bonum eſt pharmacum,ſi eius aridæ puluiſlus inſpergatur. Omnium autem maxime dolorẽ ſedat,neque ullo minus efficax eſt pompholyx. Si uero humectiora ſint ulcera,pinus cortex ꝑ ſe, & lapis hæmatites:uerum ſi profunda etiam ſint ulcera,manna p̃dictis addatur. Porrò,quæ circa uterum,aut ueſicã ſunt ulcerationes,iiſdẽ pharmacis indigent : ſed inſtrumẽtis inſuper opus habent,quæ ipſa intromittant,q̃ metrenchytæ,& catheteres,Græcis appellantur. Aptiora itaq; ſunt arida,qualis eſt crocus,& pompholyx, & aloe,q̃ facilè plantaginis, aut alteri tali ſucco miſcentur. *Ad Scroti,& pudendi dolores.* Butyro,& reſina pari mẽſura utere. Aut ſemen lini cum aqua coquito,& admiſta myrrhæ ferme decima parte, reſinæ tantundem ẽt imponito. *Ad pudendum intumeſcens.* Foliorum uitis tenerorum drac.j. ceruſſæ drach.v. trita cataplaſmatis uice impone. Vtere etiam marinæ aquæ frigidæ perfuſione,& quiete,& colis religatione. *Aliud.* Lenticulam in aqua coquito,& cum mali punici cortice tritam imponito. Si uero a ſudoribus ulcera in ſcroto fiant, gallam tritam cum alumine inſpergito. Ad tubercula uero in pudendis naſcentia,

ria,pyri ſemen inſpergito,& fel hircinum oblinito.Cæterum fiſſuras,ac rimas pudendorũ iuuát E reſina fricta cum roſaceo trita ad ſtrigmentitiam craſſitudinẽ,admiſto ẽt oui aſſati uitello. Aut roſacei,& amyli,ac thuris,ſingulorum unc.una. Aut ſoliorum hederæ aridorum uſtorum cinis cum oleo in mortario plumbeo tritus.Ad inflammationes aũt pudendorum, uuã paſſam exacinatam,& cuminum trita imponito.Aut farinam hordeaceam aqua mulſa coquito,& vitis folia tenera cum polenta terito,omniaq; ſimul imponito.Aut cuminum tritum cũ butyri, & reſinæ æqualibus partibus eliquatis committito.Teſticulos porrò ulcere aphthę non abſimili apprehẽſos,ex terra cimolia cum aqua oblinito,& exiccari ſinito: indeq; aqua calida ablutos myrto arida trita,& modico ſmyrnio item trito conſpergito.Excreſcentem uero teſtium carnẽ cinis ſarmentitius cum nitro,& aqua ſubactus ſanat,cataplaſmatis uice impoſitus.

De Priapiſmo. CAP. 9.

PRiapiſmus* eſt auctio pudendi ſtabilis in longitudinem, ac orbẽ tumefacti,citra rei venereæ appetentiã.Eſt aũt flatus uentoſus uidelicet,qui membrum ipſum tumefacit,ex humoribus uiſcoſis,ac craſſis generatus per moderatam caliditatem. Palam eſt igitur non oportere mẽbra ipſa calfacere,ſed refrigerare leniter per ceratum roſaceum in aqua conquaſſatum:itẽ per chamęmelinum ceratum,tum pudendo,tum lumbis impoſitum.Victus & pharmaca exhibeant attenuatoriæ facultatis citra manifeſtã calfactionẽ.Adhibenda ſunt ẽt † naturali efficacia prædita;per experientiam inuenta:nymphęaq; in potu danda,ac uiticis ſemen: ruta ẽt uiridis obſonijs admiſceatur,uerum hoc à principio ne fiat,multum.n.calfacit,ſed poſterius poſt aliorũ extenuantium uſum.Quòd ſi euacuatione uti libeat,per uomitum id fiat:quæ enim per inferiorẽ uentrẽ fiunt euacuationes,ſæpenumero uicinas partes fluxione infeſtant. *Ad eos,qui ſe in ſomno permingunt.* Veſicam caprinam,aut ouillam uſtam ex poſca bibendam præbeto.& ad ueſperam ſiticuloſos ſomnum petere iubeto. Facit & leporis teſticulus in uino odorato ferueſactus, atque ita potatus. *Aliud.* Calamintham,& myrrham in uino ante cœnam bibenda dato.Oblinat autem & pudendum cimolia terra cum perdicij ſucco.

A.l.3.f.20.1 c 37.l0.377.c

F

† [illegible] [illegible]

Ad Vteri affectus. CAP. 10.

IN vteri* ſuffocatione cõtingit ſenſus,ac motus priuatio,& pulſus obſcurus ac paruus,& penitus interceptus.In aliquibus uero,tum ſenſus,tũ motus adeſt,itemq; ratio, uerum uix reſpirant.Aliquibus ẽt uox intercipitur.Alij contrahuntur artus. Fiunt igitur & ſenſus,& motus,& ſpirationis interceptiones ob frigiditatẽ,cũ ipſæ ſola perſpiratione totius corporis per arterias contingente contentæ ſint,& reſpirationẽ per os non expetant:atq; hoc,ut dictũ eſt,ob frigiditatẽ,qñ ſane in priori tp̃e probe purgatæ,& concipientes,ac uiris cocuntes,his ipſis priuatę fuerint,ut palam ſit humidum,& frigidum in ipſis ſemen totũ corpus perfrigerare.Ad vuluæ igitur ſtrangulatus cõuenit agarici.ʒ.i.in potu accepta ex uino. Plantaginis ſemen,& ſuccus cũ uino. Onyx detractus ex conchylio potatus.Acetum ſcylliticum abſorptum. Cæterum olfactu excitant ſtrangulatas,bitumẽ,caſtorium,chalbanum,pix liquida,cedria, pili uſti,ruta,allium,cæpa. Eandem in rem cornu cerui ſuffitur.Et ruta cum melle lana excepta in anum inditur.

A.l.3.f.21.1.4 c.16.for 356. ab.

G

GAL. DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM LOCALIVM SIVE SECVNDVM LOCOS

LIBER DECIMVS

ARGVMENTVM LIBRI.

Recenſentur medicamenta, quæ renum, veſicæ, coxæ,ac articulorum, affectibus ſuccurrunt.

H

De Nephriticis. CAP. I.

QVòd nephriticas antidotos,&* cõpoſitiones appellẽt, q̃ renibus affectis cõmodãt,ex ipſa appellatione manifeſtũ eſt:Nephriticę.n.nihil aliud,q̃ renales ſonãt. Eſt aũt dr̃ia ipſarũ generaliſſima duplex.Quædã.n.calculoſos renes iuuãt:q̃dã uero inflãmatos,& ulceratos,q̃ ẽt ad ueſicã ſimiliter affectã cõueniũt.Maxime uero cõtrariæ inter ſe ſunt, p̃dictorũ pharmacorũ facultates.Quę.n.ad inflãmatas & ulceratas affectiones cõponunt,mitigatoriis medicamentis opus hñt: cũ uero impoſſibile ſit hæc cito ad regiones renũ p̃uenire,ob id ipſis pharmaca urinã ciẽtia miſcemus.Quæ uero calculoſis auxiliant̃,vnica facultate indigẽt,q̃ ſecare, & extergere cũ manifeſta caliditate põt:ſũt aũt talia oĩa amara. Queadmodũ igit̃ in alijs,ſic ẽt in his materiã experimento cognitã deinceps ſubſcribã,initiũ ab ĩs,quæ ad ulceratas,& inflãmatas affectiones cõueniunt,facturus,a quibus ẽt Andromachi ſectatores, & Aſclepiadis orſi,inde ad compoſitiones calculos frangentes tranſierũt.

* [illegible]

Confectiones

A *Confectiones Renales ab Andromacho ad Renum & Veſicæ affectiones conſcripta.*

¶ *Potio.* Seminis lini, ſeminis papaueris albi, ſeminis cucumeris, tragacāthę, ſingulorũ drach-
mas duas: amyli ʒ.iiij: cum aqua in paſtillos redigito, & ad ueſicā vlceratam, ac urinæ emittēdę
difficultatē exhibeto. *Alia.* Nuces pineas xxx, amygdalas xx, palmas xv, tragacāthæ ʒ.iiij, ſuc-
ci radicis dulcis ʒ.ij, croci obolum unũ, myrrhæ obol.i: uino protropo diluito, ac utitor ut accō
modato. ¶ *Alia, ad Veſicæ affectus & vlcerationes. Paſtillus, quo vtor.* Seminis cucumeris drach.
xii, ſeminis hyoſcyami drach. vi: ſeminis cicutæ, opii, fęniculi, croci, ſingulorũ dra. iii: caſię dra.
quatuor, amygdalas x, nuces pōticas x, ſeminis apii drac. ſex, ſeminis maluę ſylueſtris dra. tres:
excipe paſſo cretico, & præbe obolos tres nō febriētibus ex paſſo. Quidam cicutæ drac. ſex ha
bent. *Alia, ad eadem, & veſicæ dolores.* Croci, ſeminis beſaſæ: hoc eſt rutæ ſylueſtris, ſeminis
maluæ ſylueſtris, ſingulorum drach.* ſex: ſeminis hyoſcyami drach. xii, opi, drach. ſex, ſeminis • Aliter xii.
apii drach, xii, nuces auellanas viii, amygdalas xx, ſeminis cucumeris drac. xii; mellis attici qđ
ſatis eſt. Datur magnitudo nucis ponticæ cum uini mulſi cyath. tribus. *Alia, ad Profluuia ſan-
guinis ex veſica.* Aluminis drachmam unam, tragacāthæ drachmas duas, gummi obolũ unum.
Dato ex paſſo quandoque obolum unum, quandoque ii. *Alia, ad veſicæ affectiones, vrinam*
B *tiens. à Macedone profecta. Facit & ad Hepaticos, Hydropicos, Ictericos, Nephriticos, ac omnia veſicæ
ſymptomata: frangit etiam lapides.* Acori drach. l, phu drach. xxv, nardi celticæ drac. xxiiii, ſemi
nis dauci drac. xxii, cinnamomi drach. xxxii, mei drach. xvi, aſari drac. xxiiii; petroſelini drac,
xvi, opobalſami drac. xvi, & carpobalſami tantundem, croci drac. xxiiii, myrrhæ drac. xx, radi
cis dulcis drac. xvi, nardi Indicæ drac. xvi, caſiæ drach. xii, amomi drach. xvi, vuæ paſſæ drach.
viii, tragacanthæ ʒ.ix: arida melle excipito, & tragacantham uino aminæo macerato. Dato nu-
cis ponticæ magnitudinem cum uini cyathis iiii, febricitantibus cũ aqua mulſa. *Alia ad veſicæ* • Alter ſatiui.
Al3.ſ.18.t.a ſia.f.360.a *Vlcera, & inflammationes.* Nuces* pineas xx, ſeminis cucumeris* ſylueſtris grana xl, amyli obol.
iii, nardi drachmam unā, ſeminis apii cyath. ii: nardus & apium in aquę ſextario uno coquunt,
deinde ex decocto duo cyathi præſcriptis admiſcentur. *Alia ad Calculoſos, qua Boſſa uxor Ma-
rij curata eſt. Frangit ita ut neque rurſus gignantur.* Caſię ʒ.ii, ſeminis apii drac. iii, myrrhæ minęę
drac. quatuor, piperis albi drac. ii, thuris drac. tres, lapidis ſyriaci maſculi ʒ.i, aut fęminæ drach-
mam unā: ſeminis paſtinacæ, aniſi, utriuſque drach. ii: ſtyracis drach. iii, iridis illiricæ drac. iii, ſe
minis papaueris albi ʒ.* duas, ſpicæ nardi tantundē: amygdalarũ amararum mũdatarum, aſari • Aliter i.
vtriuſq; drach. tres: ſeminis ſmyrnii, cyperi, utriuſq; drac. ii: mellis attici qđ ſatis eſt. Dato quo-
C tidie. *Alia ad Calculoſos, frangens & paulatim expellens, donec mundam veſicam reddat, deinde
æger pellucida lotia reddat: & quod maximum eſt, curat vt non amplius renaſcantur.* Seminis* dauci,
A.l.5.ſu.a.2. 6.fol.556.d aniſi, ſeminis cucumeris, petroſelini, myrrhæ, ſingulorũ drach. ſex: caſiæ daphnitidis, cinnamo-
mi, nardi celticæ, ſingulorũ drachmas quatuor: terito, & cũ aqua ad parui lupini quantitatē co-
agmētato: & ieiunis quotidie per dies triginta ex aquæ cyathis tribus prębeto. Hoc uero phar-
macum quemadmodum accepimus, cum quadam religione præparatur: ligneo enim mortario
ac piſtillo tunditur: oportetq; eum, qui tundit, neq; anulum habere ferreũ, neq; calciamēta cla-
uis ferreis transfixa. Hoc à ruſtico ut myſterium accepimus. *Alia ad Nephriticos & omnem Flu-
xionem, ut Apollonius.* Corticis mandragoræ toſti ſeſquidrachmam: hyoſcyami ſeminis toſti, ſe
minis papaueris nigri toſti, utriuſque ſeſquidrachmam: aniſi toſti ſeſquidrachmam: tragacan-
thi, carnis palmarum, utriuſque drachmas* tres: dato cum melle. *Alter. vj.

Nephriticæ Compoſitiones ab Aſclepiade conſcriptæ.

Antonij Muſæ. Fructuum pini, qui pityides uocantur, † tuſorum cribratorum, ʒ.xx: ſemi- † Alter exacinatorum.
nis papaueris* albi, tragacāthæ, utriuſq; drac. ii: nardi celticę, croci, aniſi decorticati, radicis dau • Alter nigri.
ci cretici, ſingulorũ drach. i: coſti obol. iii: præpara cum protropo, & repone in pyxide. Da nu-
D cis ponticæ magnitudinem cum protropi cyatho uno, & aquæ calidæ cyathis duobus. *Alia.* Se
minis cucumeris ſatiui toſti drach. iii, ſeminis maluæ drac. v, nucum pinearũ drach. vi, ſeminis
apii drach. vii, ſeminis lini drach. unam, amygdalarum amararũ mundatarũ ʒ.ix: excipe paſſo,
& exhibe ut prædictum eſt. *Alia ad Nephriticos Oneſidemi.* Amygdalarũ amaratum ʒ.xvi: ſe-
minis dauci cretici, ſeminis maluę, utriuſq; drac. vi: radicis iridis ſylueſtris drac. viii: cornu cer
uini uſti, tragacanthæ, nardi celticæ, ſeminis cucumeris ſatiui, ſingulorũ ʒ.vi: paſſi quantũ ſuffi
cit, præpara ut dictum eſt. *Aliud Pharmacum accommodatum.* Hoc ſcimus multos nephriticos
uſos eſſe, & à tota affectione penitus liberatos. Oportet per multos dies in pharmaci huius uſu
perſeuerare. Datur & calculoſis, & colicis medetur, ac ueſicæ affectibus. Cōponitur hoc modo:
Nucum ponticarum purgatarum, amygdalarum amararũ mundatarum, ſeminis cucumeris re-
purgati, ſingulorum drac. iii: ſeminis cicutæ, croci, ſeminis maluæ, opii, ſingulorum drach. ſex:
ſeminis hyoſcyami albi, ſeminis apii, utriuſque drac. xii: cogito in paſtillos cum melle, ac dato
obol. iii, cum aquæ mulſæ cyathis iii: in alio exemplari, & beſaſa, hoc eſt ſeminis rutæ ſylueſtris
ʒ.vi. *Ad calloſas in Renibus concretiones, Oneſidemi.* Symphytum, & ſion, & artemonium, cũ ui
no coquito: & expreſſi liquoris cyathos duos, cum pari aqua dato. *Aliud.* Maluę ſylueſtris radi
cē, & rutæ ſylueſtris radicē, & apii montani radicē, ſcũ uinoq; coquito: & eo, qui dictus eſt, mo-

† Al. dnas.

* Al. uini dulcis.

† Alter. xl.

do exhibeto. *Aliud ad calculoſos inſperſile.* Seminis balſami partẽ † i,labidis qui in ſpongiis reperitur tantundem: pulegii aridi,ſeminis maluæ ſylueſtris,ocymi aridi,ſingulorũ tantundẽ:tuſa & cribrata reponito,& dato cochlearium cum uini diluti cyathis duobus. *Aliud.* Struthij radicis partẽ i,iridis ſylueſtris ſiccæ tantundem,oxalidis ſiccæ tãtundẽ,anemones luteũ florẽ habentis ſiccæ tantundẽ. Tuſis & cribratis,ut dictũ eſt,utere. *Catapotia Heraclida Tarentini,diſſoluunt veſica Tophos,commodant & ad veſica Stillicidium.* Piperis,galbani,utriuſq;.ʒ.i:ſucci lybici ʒ.ii,myrrhæ.ʒ.iiii,protropi qđ ſatis eſt: forma catapotia ciceris magnitudine,& tria deuorãda dato,& * paſſi cyath.ij inſuper bibendos. *Aliud.* Ammoniaci thymiamatis,piperis,ſpumæ nitri, ſingulorũ.ʒ.i.carpobalſami.ʒ.ii,myrrhæ.ʒ.iiii:excipe protropo, & forma catapotia ciceris magnitudine:ac tria deuorãda dato,ita ut uini dulcis quadrãtẽ inſuꝑ ꝓpines. Hoc ad dies † xlviii, ęgro ꝓloto facies. *Paſtillus ciens vrinam,detrahit Lapillos & tophoſas concretiones.* Aſari,petroſelini,phu,mei,ſingulorũ.ʒ.iiii:acori,ſeminis aniſi,ſeminis dauci,apii montani, carpobalſami, tragacãthę,ſingulorũ.ʒ.ii:tragacãthã paſſo diſſolutã aridis adijcito,& paſtillos formato: indeq́ue obolos tres cũ paſſi diluti cyathis duobus exhibeto. *Alius paſtillus Chariclis, educit Arenoſas ſubſidentias,facit & ad affectiones vlceratas.* Seminis apii,petroſelini,aniſi,ſingulorũ.ʒ.xvi: floris iũci odorati,croci,tragacãthæ,ſingulorũ.ʒ.vi:ſeminis dauci cretici,piperis albi,utriuſq;.ʒ.iiii: F ꝑpara ut dictũ eſt:& da drachmã unã,cũ protropi diluti cyathis tribus. *Antidotus ex lapidibus,ut Mithridates,facit Nephriticis & ad veſica affectus: atterit calculos, & Tophos diſſoluit.* Seminis ſmyrnii,cyperi,ſpicęnardi,ſeminis papaueris albi,cinnamomi,caſię fiſtulę,piperis albi,ſeminis paſtinacę,ſingulorũ.ʒ.i:thuris nõ ſecti,ſeminis apii,croci, ſtyracis,iridis,amygdalarũ amararũ acori,ſingulorũ ſeſquunciã:lapidis ſyriaci fęminæ,aut maſculi,utriuſq; ſemunciã:myrrhæ minę ſextantem: excipe melle. Datur nucis ponticæ magnitudine. *Alia antidotus Biennita, pharmacum accommodatum,ſedans dolorem.Vtile & Nephriticis hoc eſt renalibus affectionibus,& ad veſica vlcerationes.Frangit lapides & lutum per vrinam expellit.* Iridis.ʒ.iiii:mei,ſeſelis, chamædryos,hyperici,cneori,canchryos,ſingulorũ tãtundẽ:amomi.ʒ.viii,cinnamomi.ʒ.xii:roſmarini montani,nardi Indicæ,croci cilicii,petroſelini,polii,ſeminis rutæ ſylueſtris,dictãni cretici, ſingulorum tantundẽ:glycyrrhizæ, lapidis ſyriaci maſculi,utriuſq; drach.xvi:thlaſpeos drach.xxiiii:ſeminis uiticis,myrrhæ,ſpondylii,ſingulorum tantundẽ:cardamomi drac.xlviii: excipe melle cocto,& præbe nucis ponticæ magnitudinem cum uini mulſi diluti cyathis quatuor.

A.l.5.fo.12. a.fol.530.g.

Quæ Archigenes ad renum affectiones ſcripſit in ſecundo Pharmacorum ſecundum genus.

Ex renibus laborantes nephriticos appellatos conuenienti diæta adſeruo. Et ceratum quidem roſaceum cum ſtyrace ad malagmatis formam redactũ impono. G Cæterũ Antiochus apud Phricen Linophobum,ualde iuxta naturalem contrarietatẽ auxilio fuiſſe ait ad mali euerſionẽ prototomi caulis decocti cyathos duos ieiuno ad dies nouẽ exhibitos. Inſpergito autẽ ſalem modicum & magis proficies. *Alia Potio.* Foliorum roſarum,amygdalarum decorticatarum, thuris æquales partes:capitum papaueris duplum:excipe protropo, & in uas fictile repone in loco non humecto:& obolos duos,cum protropo exhibe. Quidam pro amygdalis amylum cõijciunt,& pro protropo aqua excipiunt,uerum cum protropo bibendum exhibent.

De Iſchiade coxendicum morbo, Podagra, & morbo articulari ſiue arthritide. CAP. 2.

A.l.3.fol.22. ti.2.ca.5. fol. 401.c.d

EX genere arthritidis eſt tũ iſchias,tum podagra:quod enim in omnibus articulis arthritis eſt,hoc in uno iuxta coxendicẽ quidam iſchiadã,hoc eſt coxendicum morbum,appellant: iuxta pedem autẽ podagram. Incipit igitur plerunq; podagræ generatio ex uno articulo,& progreditur in omnes temporis diuturnitate accedente. Communem habẽt hi tres affectus humoris redundantiam,quæ affectam occupat coarticulationem:qua expleta in omnem partẽ circũ ſitæ neruoſæ particulæ tenduntur,& ex his dolor oritur. Aliquando quidem igitur irruens humor ſanguineus eſt,ut plurimum uero pituitoſus,aut ex pituitoſo & bilioſo miſtus,aut etiã ſan H guine cũ ipſis permiſto. Quòd ſi quis exactius interpretari rem uelit, non pituitoſum humorẽ, ſed qui proprie crudus appellatur,ut plurimũ circa arthritidas prædominari dixerit. Eſt autem hic craſſus ad ſimilitudinem puris craſſioris:ubi uero in ipſis articulis diutius morã traxerit,nõ ſolum craſſior,ſed & uiſcoſior,redditur. Qui igitur tophi ſeu calli appellantur, horũ generatio ex his eſt:& poſtquã fuerint producti,ne ſperaueris ad priſtinam conſtitutionem exacte redire articulum poſſe. Cæterum differentiæ affligentium humorum facile deprehendi poſſunt tum coloribus,tum ſymptomatis coincidentibus:itemq́ue per experientiam pharmacorũ,quæ adhibentur. Cognitio igitur ipſorũ ex colore omnibus expoſita eſt:ex ſymptomatis uero coincidentibus,tametſi non omnibus,neque ex procinctu,manifeſta ſit,tamen non adeo difficilis cõgnitu exiſtit. Bilioſus enim ſanguis multæ caliditatis ſenſũ ęgroto exhibet,& calfacientibus impoſitis exacerbatur,quemadmodum rurſus à frigidis relaxatur. Verum ad ' humoris noxii cognitionẽ conferet tibi etiam pręgreſſa diæta ſiue per exercitia,ſiue per otium tranſmiſſa,& per balnea,poſt,aut ante acceptum cibum. Quemadmodum conferet etiam horũ gymnaſiorum & eduliorum tum quantitas,tum qualitas:itẽ anni hora,& regionis ac aeris cõſtitutio:inſuperq́; & ætas,& habitus corporis:quorum omnium facultates ſæpe in pleriſq; locis enarraui. Porro

A.l.2.f.2 d.1. ſu.1.c.7 fol. 45.h

principium

A principium curationis ſit tibi euacuatio humoris affligere reperti: ſi quidē humoribus ex ęgro
redūdarit corpus, uenæ ſectione primum omniū aſſumpta, deinde purgatione: quibus accedat
pharmacorū dicendorum cōueniens & tēpe, & ordine, uſus, ita ut in manibus & pedibus phar-
macis fluxionē repellentibus utamur, circa coxendicū uero iuncturam id facere uitemus: cum
enim in profundo ea ſita ſit, ſanguis ex uicinis, & ambiētibus uaſis, ac muſculis ad illam cōpelli
tur. Mitigatorijs igitur in principio medicamentis opus eſt in dolore circa coxendicem hęrēte,
quæ neq; refrigerēt multū, neq; fortiter calfaciāt, qualibus ſane poſtea opus habet: exacerbant
enim per ipſas fluxiones, caliditate nimirū plus attrahente ipſas, q̄ impediente. Q̄ñ quidem uero
præſentis operis inſtitutum eſt neq; de cataplaſmatis, neq; de irrigationibus, quicquam dicere,
ſed de methodo compoſitorū pharmacorū, ad hāc ſolā progrediar, initio ab iſchiade ſumpto.
Raro equidem fit iſchias ex ſanguinis multitudine: & citiſſime curatur, uenis circa poplitē aut
talos ſectis. Quemadmodum autem ſæpe ſola ſanguinis euacuatio ſufficiens auxiliū exiſtit, ſic
contra in omni iſchiade, & præſertim eo, qui ex humorū copia exortus eſt, ſi quis, ante euacua-
tionem totius corporis, acribus pharmacis circa partē affectā utatur, ęgre curabilem reddet af-
fectionē, copia nimirum indiſſolubiliter ibidē condenſata: præter alia enim & craſſa & uiſcoſa
B fit ob calorem & ſiccitatem acriū pharmacorum, non diſſimile quippiam aſſationi perpetiens.
Tanq̄ igitur maximā uim ad affectionis curationē habeat totius corporis euacuatio, ab ipſa in
cipiendū eſt, non ſolū à cruribus, ſed & à cubito primum, ſanguinis detractione facta. Auxiliā-
tur etiā uomitus ipſis iſchiadicis magis utiq;, q̄ euacuationes infernæ per uētrē, ut qui reuellāt
A.l.1.ſ.4.c.11 fo.96.g repetētē deorſum humorē. Faciēdi itaq; ſunt uomitus in prīcipio ab accepto cibo: poſtea uero
etiam per uomitoria medicamenta, initio a mediocribus facto. In quibus autē uehemēs humo
rū denſatio, quæ ægre diſſolui poteſt, a medicis intēpeſtiue acribus pharmacis utentibus facta
eſt, his cucurbita affixa maxime auxiliatur, & purgatio per efficaciora infuſa, quale eſt & qđ ex
colocynthide conſtat. Si igitur ea quæ nūc dicta ſunt præ oculis habueritis, medicamentis ſane
à prioribus medicis traditis iuxta methodū utemini. Verum in ipſis recenſendis auſpicabor ab
ijs, q̄ ab Andromacho ſcripta ſunt ī illa parte libri de Externis pharmacis cōſcripti, in qua præ
ſcriptis malagmatis proprie appellatis, inde etiā alia omnia prodit, iuxta quencūq; tandem mo
dum inueteratas affectiones iuuantia, in quibus eſt etiam Iſchiadicorum appellatorum cura.

Compoſitiones ab Andromacho conſcripta ad Iſchiadicos.

Seminis rutæ ſylueſtris. ʒ.iiii, ſilphii. ʒ.iiii, ſpumæ nitri. ʒ.iiii, baccarū lauri. ʒ.iiii: abrotoni, co
C locynthidis medullę, cardamomi, ammeos, ſingulorū. ʒ.iiii: rutæ uiridis minę octauā partē. Qui
dam horū ſingulorum. ʒ.xx. accipiunt: & picis, terebinthinæ, myrtei, ceræ, ſingulorum tantun-
dē: adipis taurini tātundē, chalbani. ʒ.vi, ammoniaci thymiamatis. ʒ.vi, opopanacis. ʒ.iiii, ſulfu
ris uiui. ʒ.iiii. Quòd hoc pharmacū fortiter calfactoriū ſit, ſi memoria tenuerimus ea, quæ in li-
bris de Simpliciū pharmacorū facultate ſcripta ſunt, nihil opus recētiore aſſertione. Eſt enim
vehementiſſimū & calidiſſimum medicamentum ſylueſtris rutæ ſemen, & cum eo ſilphium, &
baccæ lauri, deinde ſpuma nitri. Poſt hæc abrotonū, indeq; colocynthis, & cardamomū, & am-
mi. Ruta ēt uiridis minus quidē his, nō tñ cōtemnēdā habet caliditatem, quemadmodum neq;
ſulfur uiuū. Ex profundo itaq; attrahere omnia hæc poſſunt humores articulū, & iuncturam co
xēdicis uexāres. Quo uero emplaſtrum ex ipſis fieret, picē & terebinthinā † ac myrteū, & cerā,
ac adipē admiſcuit is, qui pharmacum compoſuit. Verum ammoniacum thymiama, & chalba-
num, ultra hoc ꝙ conferunt ad emplaſtri compoſitionem, etiam emolliendi ac mitigandi uim
quandā habent. Opopanax uero eiuſdē cū ipſis eſt generis, ſed fortiori facultate prędïtus. Alte-
rā porrò cōpoſitionē ad eādē affectionē Andromachus ſic ſcripſit. *Aliud Malagma ad Iſchiadi-
cos, & alia multa.* Ceræ. ʒ.lxxii, terebinthinę. ʒ.xlviii, ammoniaci thymiamatis. ʒ.xxxiii, ꝓpolis
D ʒ.xliii, chalbani. ʒ.xxxvi, bdellii. ʒ.xxv, croci. ʒ.v, opopanacis. ʒ.xii, ſpumę nitri. ʒ.xxx: unguē-
to irino admoto tūdito. *Aliud Prota Peluſiota, ad Coxendicum, & capitis dolorem, & ad omnes diu-
turnos dolores.* Ceræ. ʒ.xxiiii, ammoniaci thymiamatis. ʒ.vii, terebinthinę. ʒ.vii, ſucci thapſiæ. ʒ.
viii, olei cyathū unū. Quin & aliā cōpoſitionē inter malagmata Andromachus retulit hoc mō.
Ad Iſchiadicos ab Hera Cappadoce. Picis liquidæ heminas iii, aut ii. & dimidiā, cerę li.i, reſinæ pi-
ni lib.i, nitri ſeſquilibrā, ſulſuris uiui lib.i, ſtaphidis ſylueſtris ſextariū i, pyrethri lib. dimidiā, fę
cis uini uſtæ lib.ii, cardamomi ſextarium i, chalbani lib. dimidiā: arida cū liquidis committito.
Hoc pharmacū etiā ipſe Heras in proprio libro prope finē ſcripſit, ſed non appoſitum eſt ad pi-
cem, aut duas & dimidiam, ſed ſimpliciter ſcriptū eſt, heminas tres. Præſcripſit autem hæc uer-
ba: Ceratum ad iſchiadicos, quod eruit etiā ualde inueteratas affectiones: hoc uſus ſum in Frō-
tino. Scripſit autem & alias duas iſchiadicas compoſitiones Heras, quarū altera hoc modo ha-
bet. *Ad Iſchiadicos valde mitigatoria.* Picis partes ii, ſulſuris uiui partem unā: utraq; trita miſta
dolenti loco imponito. Verum prælauare ægrū oportet, ut pharmacū adglutinetur, & ſuperne
chartam ſuperponere, ac ſinere donec ſua ſponte dilabatur: licet etiam lauare charta ſuprapoſi
ta adhuc incumbēte. In quibuſdā exēplaribus, picis pars una habet: & licet etiā ſic præparare,
modo ſciamus nos efficacius eſſe ambo pari menſura miſceri. Debilius uero pharmacū, in quo
duplum

† In quibuſdā codi. dictiones hæ non habentur, in alijs legitur, uel ſuriorem a. & reſinā.

duplum picis ad ſimplũ ſulfuris conijcitur. Porrò quæ reſtat adhuc tertia compoſitionũ iſchia E
dicarum,hoc modo ab Hera prodita eſt. *Alia Iſchiadica.Hac uſus ſum in Frontino, ſtatim in ex-
acerbationibus.* Ceræ.ʒ.c,viſci quercini.ʒ.xvi,myrrhæ.ʒ.vi,terebinthinæ.ʒ.xxv,chalbani.ʒ.vj,
iridis illyricę.ʒ.vi,cedriæ heminã dimidiã,cyprini heminã dimidiã:cerã & cedriã cũ cyprino
liquefacito,deinde reſinã & chalbanum:atq; ubi iam ab igne auferre uoles,iridem inſpergito,
itemq; uiſcum indito.Ablata autẽ iam olla in promptu ſit tibi myrrha trita, ad quã liquefacta
diffundes,& miſtis ſimul omnibus uteris.Quidam ſupra hæc omnia etiam nitri.ʒ.v.addiderũt.

Quæ pharmaca Aſclepiades in quarto Externorum prodidit,quæ Marcellæ inſcribit.

Nominat quidem & hic oĩa huiuſmodi malagmata:apponit autẽ alijs ꝙ ad iſchiada,alijs ꝙ
ad ſplenem,alijs ad latus aut aliã aliq̃ partem,cõducant:quædam etiam uarii uſus eſſe ait:Quẽ
admodum ẽt hoc ſcriptum ab ipſo in hæc uerba. *Malagma Antiochidis, Splenicis, Hydropicis,
Iſchiadicis, Arthriticis.Præparatum eſt Fabullæ Libycæ.* Ceræ lib.iii,uiſci quercini lib.iii,reſinę te-
rebinthinæ lib.iii,retrimẽti ab expreſſa myrobalano reliqui lib.i,ſpumæ nitri lib.i,floris lapidis
aſii lib.i,ammoniaci thymiamatis lib.i,olei cyprini lib.iii,acetũ ad ammoniacum diſſoluẽdum.

Poſt hoc ſcribit rurſus aliud ſic. *Aliud Fabullæ compoſitum valde præclarum, ad eaſdem affe-
ctiones.* Myrrhæ ſtactę lib.ii,bdellii onychis lib.ii,medullæ ceruinę lib.ii,ammoniaci thymiama F
tis lib.ii,iridis illyricæ lib.ii,opopanacis lib.i:chalbani,ſtyracis,utriuſq; lib.i:maſtiches lib.i,flo
ris lapidis aſij lib.i,ſucci ſycomororũ lib.i,cãchryos lib.unã,piperis albi lib.i:ceræ, terebinthi-
næ,utriuſque lib.v:tundendũ eſt pharmacũ,ita ut qui tundit fęcẽ unguenti irini adhibeat, quo
mollius pharmacum fiat. Aliud deinceps Aſclepiades ſcripſit hoc modo. *Malagma quod &
Aurei coloris appellamus.* Auripigmenti auricoloris,calcis uiuæ,utriuſq; ſextãtẽ:aluminis liqui-
di,& ſciſſi,utriuſq; ſextantem:arida tundimus & cribramus,& in pilã coniectis, aceti cyathos
octo affundimus,& probe trita liquefactis excipimus.Sunt aũt hæc:Ceræ, reſinæ frictæ, & pi-
nus,ſingulorũ lib.u:olei cõmunis cyath.viii:hæc liquefacta frigefieri ſinimus,& eraſa tritis ad-
miſcemus.Nos ad pharmaci præparationẽ etiã myrrhæ ſextantem addimus. Alii etiam ſanda-
rachæ ſextantem apponunt,aluminis liquidi ſextante ſublato.Nos aũt coniectis oĩbus præſcri
ptis conficimus, & fit efficacius. Poſt præſcriptum aliud ſubdidit hoc modo. *Hoc vſus* eſt* A.l.9.fo.1.t 11.fo.547.ef
*Andromachus. Facit ſplenicis,hydropicis, & ad præcordia diſtenta. Facit iſchiadicis, arthriticis, &
ad inueteratos affectus.* Ceræ,picis brutiæ,utriuſq; lib.i:nos pro pice reſinã frictam indimus:reſi
næ pinus lib.i,olei cyath.viii:auripigmẽti auricoloris,aluminis ſciſſi,calcis uiuę,ſingulorũ ſex-
tãtem:præpara ut dictũ eſt.Nos appoſuimus ad pharmacum myrrhæ ſextantem,uiſci quercini G
trientem.Poſt relata alia quædam ad hydropicos & ſplenicos recẽſet, & inde rurſus multi uſus
compoſitionem tradit,quam etiam iſchiadicis conuenire ait, hoc modo. *Andreæ Malagma.
Compoſitio admiranda ad ea,quæ velis perforare,diſſoluere,adæquare. Educit oſſa corrupta,aculeos,&
infixa. Deſcriptum eſt etiã à Serapione empirico. Facit & ad iſchiadicos, commodũ eſt ſuppuratis, facit
& ad induratas uiſcerũ affectiones. Eſt & Acopon bonũ diuturnis reſolutionibus,& diſtortis corporis par
ticulis. Facit etiã ad ea,quæ pingui mucore obſeſſa ſunt:educit.n.aliena,& vlcus ad cicatricem perducit.*
Grani* cnidii purgati,nitri rubri,ſalis ammoniaci,ariſtolochię creticæ,radicis cucumeris ſylue A.l.3.f.12.c.a c.10.fo.403.h
ſtris,terebinthinę,ſingulorũ drach.uiginti:piperis rotũdi & lõgi,ammoniaci thymiamatis,& ut
quidã uolunt amomi,& xylobalſami,ſingulorum drachmas decẽ:thuris maſculi,myrrhæ,reſi-
næ ſiccæ,viſci ſubacti,ſingulorum drachmas decẽ:ſucci mororum drachmas decẽ,cerę.ʒ.xxx,
adipis caprini.ʒ.xv,fęcis unguenti irini quantum ſatis excipiendis erit.Arida tũdũtur,& angu-
ſtiſſimo cribro excernuntur:liqueſcibilia uero ſingulatim diligenter tunduntur: deinde oĩa ſi-
mul miſcentur,ac rurſus tunduntur admota irini fęce:deinde ubi probe fuerint unita,emollita
reponimus.Quòd ſi uelis acopo uti,accipe pharmaci quadrãtẽ,adipis anſerini quadrãtem,olei
cyprini quadrantem,ac miſtis utitor. Poſtea uero conſequenter ſic ſcripſit. *Aliud ad eaſdem* H
affectiones. Pyrethri.ʒ.xx:grani cnidii,ſpumæ nitri,utriuſque drac. xx: ſalis ammoniaci,ariſto-
lochiæ creticæ tenuis corticis,radicis cucumeris ſylueſtris,terebinthinæ,ſingulorum drach.ui-
ginti:piperis rotundi & lõgi,ammoniaci,thymiamatis,bdellii,xylobalſami,thuris,myrrhæ,car
damomi,amomi,adipis caprini,reſinæ ſiccæ,ſingulorũ drachmas decem:ceræ drach.xxx,uiſci
probe ſubacti drach.viii,ſucci mororum drac.viii,fęcis unguẽti irini qđ ſufficit his excipiẽdis,
vini Italici quod ſatis eſt:maceratis his quæ diſſoluere oportet,pro more apparato.In alio exẽ-
plari neq; xylobalſamum,neq; cardamomum,neq; amomum repperi. Poſt hæc alia pharmaca
prodidit,& deinde rurſus iſchiadicorum meminit,ſic ſcribens. *Aliud eiuſdem Epithema,iſchia
dicis,& Arthriticis:auxiliatur confeſtim.* Fęnugræcũ in uas fictile conijcito,& ad ipſum poſcam
ſufficiẽtem affundito,& prunis impoſitum donec diſſoluatur coquito: ad diſſolutũ uero mellis
qđ ſatis eſt iniice,ac rurſus coque:deinde exẽpta diligenter tere, & in linteolũ infarta locis af
fectis impone,faſciaq; obligatos ſine.Hoc autẽ ad biduum & triduum facimus.Cæterum ſi in-
terendo pharmacum induretur,ex liquore quãtum ſufficit addimus:liquor autem tãtus ſit, ut
tractile cataplaſma reddatur. *Aliud,quod continenter ad prædicta ſequitur,hoc modo.* Symphiti
ſeſquilibram raſam & minutim conciſam,ac in mortarium teſtaceum coniectam, diligẽter te-
rito:

A rito:& ad tritam mannæ quadrantem addito,atq; ouorum crudorum recẽtium trium numero
candidum una cum luteo,& rurſus terito:& ubi unita fuerint,his adipis ſuilli ueteris librã unã
adiicito,& conquaſſata diligenter,atque in linteolum infarta imponito:mitigat cõfeſtim. Poſt
præſcriptum aliud deinceps ſcripſit hoc modo. *Aliud eiuſdem Malagma, Iſchiadicis ſtatim in
irritationib⁹ imponitur. Appellatur Didymaa. Facit ad Attrita,& aẽm Neruorũ per cõſenſum affectũ:
diſſoluit omnem duritiem:facit etiã ad alias inflammationes:delet malignas Cicatrices:facit ad Luxa-
ta & Colliſa:facit & ad Mãmillarum affectiones malignas.* Ceræ,uiſci quercini,terebinthinæ, iri-
dis ſiccæ,myrrhæ,chalbani,ſingulorũ. ʒ.xlviii:olei cyprini,aut unguẽti ægyptiaci qđ ſatis eſt.
Chalbanũ in oleũ cyprinũ,aut unguentũ ægyptiũ coniectum ad ignem diſſoluimus: & ceram
mollimus,ac reliquis miſtam probe tundimus:atq; his chalbanũ liquefactum cũ cyprino inijci
mus,ac rurſus tundimus,malagma leniſſimum tactui reddendo:quo utimur. Cõſequenter etiã
hoc Aſclepiades ſubdidit. *Aliud eiuſdem ex Areo. Facit ad colicas ſupra quàm dici poteſt,in ipſis
vexationibus impoſitum:& Pſoras curat citra exulcerationem.* Ceræ,picis liq dæ,utriuſq; lib.ii ſ pi-
cis aridę lib.i:ʒſulſuris uiui,aluminis ſciſſi,nitri rubri,ſingulorũ lib.dimidiã:liqueſcibilia lique-
facito:arida uero tundito,& per anguſtiſſimũ cribrũ concernito,& ad liquefacta adijcito, pau-
B latim ea inſpergendo,ac aſſidue mouẽdo:indeq; in pilã trãslata,ac tuſa reponito,& utitor. De-
inceps rurſum aliud prodidit hoc modo. *Aliud eiuſdem Malagma ex Silphio, Iſchiadicis valde
commodum.* Ammij. ʒ.xii:ſilphij,ſeminis rutæ ſylueſtris,baccarũ lauri purgatarũ,ſingulorũ dra.
xiiii:medullæ colocynthidis. ʒ.ii,nitri. ʒ.iiii,abrotoni thebaici. ʒ.iiii,cardamomi. ʒ.iiii,ceræ põ
ticæ minæ octauã partẽ:picis,reſinæ,ʒadipis anſerini,ʒammoniaci thymiamatis,ſingulorũ mi-
næ octauã partem:liquida cum aridis committito.Conſequenter & hoc ab Aſclepiade ſcriptũ
eſt ita. *Aliud eiuſdem,quo vſus eſt Antipater.* Silphij,rutæ ſylueſtris ſiccæ, baccarũ lauri ſicca-
rũ,ſpumæ nitri,medullæ colocynthidis,abrotoni thebaici,ammii,cardamomi ſingulorũ. ʒ.iiii:
rutæ ſatiuæ uiridis,picis ſiccæ,reſinæ terebinthinæ,ammoniaci thymiamatis,adipis * uitulini, *Al. anſerini.
ſingulorũ minæ octauã partẽ:chalbani. ʒ.xvi,opopanacis. ʒ.iiii,ſulfuris uiui. ʒ.iiii,olei cyprini
heminas iiii. Vſus tpe oportet prius coriãdrũ aridũ uſtum cyprino excipere,& ex eo coxẽdicẽ
illinere,atq; poſt huius uſum malagma ipſum imponere.Poſt hoc rurſus aliud ſcripſit hoc mo-
do. *Aliud eiuſdem Malagma,in Iſchiadicis humores ex alto euocat ac transfert, liberatq́ a tota affe-
ctione. Facit & diſſolutis, & trementibus,& affectionibus inueteratis.* Picis liquidæ bruriæ lib.iii,
fæcis aridæ uſtæ lib.ii,nitri rubri ſeſquilibrã,reſinæ pini lib.i,ceræ lib.i,ſtaphidis ſylueſtris lib.i,
C ſulfuris uiui lib.i,pyrethri lib.dimidiã,cardamomi ſextariũ i:picem,cerã,reſinã coquito:arida
tundito,& cribrato anguſtiſſimo cribro, ac cũ liquefactis cõmittito:& utitor. Poſt præſcriptũ
adhuc aliud pharmacum ſubdidit ita habens. *Aliud eiuſdem quo vſus eſt Philocalus.* Sinapis,
fœnigræci moliti,utriuſq; ſextar.dimidium:pyrethri,ſtaphidis ſylueſtris,nitri rubri, ſingulorũ
ʒ.iiii:opopanacis. ʒ.ii,chalbani. ʒ.ii,reſinæ terebinthinæ lib.i.cerę lib.i.olei cyprini lib.i: arida
cum liquidis committito & utitor.

Iſchiadicorum cura à Damocrate conſcripta, ex Iberide.

Damocratis extat libellus Clinicus inſcriptus,in quo uerſibus iãbicis, quemadmodũ ſolet,
de tribus diſſerit medicamẽtis,Ac primo quidẽ eo,quod ex herba, quã ipſe Iberidem appellat,
conſtat:Secundo ex ſemine dolores ſedãte cõpoſito:Tertio uero purgatorio, & ab ipſo Hiera
appellato.De primo igitur in iſchiadicorum curatione in eo libello hęc ſcripſit. In Iberide in-
quit medicũ quendam amicum ſuum per hãc herbã curatum eſſe:quam herbam, ut dixi, ipſe
Damocrates Iberidem appellat,ut qui ipſe uiſu herbã cognorit,nomẽ autem eius nullũ audie-
rit,cum etiam id ipſum ignorarit is,qui eum uſum eius docuit. Verum ex ſignis quę ſcribit ui-
detur Iberidem appellare,quę à Gręcis lepidium nominatur,à regione,in qua amicus eius cu-
D ratus eſt,appellatione ducta.Deſcribit autem ipſius ſigna per hos Iambos.

Herba hæc ubique multaque frequens naſcitur
Monumenta iuxta antiqua,muros & ueteres,
Tritaſque quondam publicè pedibus uias,
Quas iuxta aratrum duxit haud quis agricola.
Semper uireſcens,foliis naſturtii
Florentibus,uere attamen maioribus.
Caulem cubitalis longitudinis gerit,
Paulo minorem,aut rurſus ampliorem.Ab hoc
Aeſtate pendent folia,donec multa hyems
Sarmentitiam deducat hæc ad imaginem,&
Deiecta & exiccata depereant gelu:
Adnata radici tamen cernes alia.
Aeſtate florem fert colore lacteo.
Multum tenuem uariumque ualde cauliculus.
Ad quem ſequitur ſemen penitus ſic exiguum,

Viſum

Viſum ferè ut fallèns,oculos quoque effugiat. E
Odorem habet radix at inde acerrimum,
Vero ſimilem quàm maxime naſturtio.

Per hos quidem uerſus figuram herbæ indicauit.Cõſequẽter autẽ uſum ipſius per huiuſmodi.

Hanc erutam larga ſatis cape copia,
Aeſtate:nam tunc optima,& fortiſſima eſt
Adhuc recens,ſiccata fit ſed debilior.
Tuſam hinc probe (nam difficulter tunditur)
Pauca ſubactamque excipies axungia:
Cruriſque toti & maxime coxendici
Adhibebis,& ligabis,& ſines duas
Horas mulieribus,uiris ſed quatuor.
Hinc balneo inductos,nec ullo ex unguine,
Nec ſmegmate ullo pinguiore collines,
Sudore ſed modico exiliente in ſolium
Merges,manere coge,ſiquidem ſępius F
Morſum caloris quempiam ac ſenſum afferat.
Verum hinc rigatos leniter producito.
Illati enim quamuis manibus ſint plurium,
Exibit attamen ſuis pedibus ualens.
Ad multum oleum miſcebis hinc uinum modicum,
Et concuties,& illines totos eo.
Ac mox madore terſo & pinguitudine
Totum teges crus mollibus tu uelleribus,
Iubens obire aſſueta uitæ munia.
Quęcunque uult,& non grauatim ſuſcipit.

Hoc auxilium certum atque conſtans integre eſt,
Et nullo alio adiiciendo ei ſimul indigum.
Expers doloris & ubi manſeris,fere
Quod accidit,radiculam lętus cole.
Quòd ſi tamen inde affectionis ueſtigium G
Quoddam ſuperſit,poſt repetes hoc præſidium,
Diebus ut multum decem bis præteritis.

Hoc ſane utendi modo & inueteratos capitis dolores,& alias oẽs quacũq; corporis parte inueteratas & ęgre ſolubiles affectiones ac reſolutiones,ſe curaſſe ait. Et oĩno uitia,ĩ q̃bus alij ſinapiſmo appellato,& auxilio ex thapſia conflato,utuntur,ſe per hãc herbã pſanaſſe dicit. Porrò de hac Iberide ẽt Archigenes ſcribit in ſecũdo pharmacorũ ſecundũ genus,lepidiũ ipſã appellãs. Dicit aũt ſplenicis & iſchiadicis ipſam conuenire. *Ad Iſchiadas,& perfrigerationes Hygiani Hipparchi.* Herbã Iberidem,quã aliqui lepidium uocant,aut agriocardamũ.i.naſturtium ſylueſtre,colligito:& radicẽ eius tuſam ac adipe porcino cõmollitã,emplaſtri uice imponito ad dolentem locum ad horas tres,indeq; in balneum mittito. Idem præſidiũ & ueteres capitis dolores depellit,iu conſimili uſu adhibitum,quem Damocrates medicus per uerſus prodidit.

De Podagricis & Arthriticis affectionibus. CAP. 3.

Dictũ antea eſt in ſermone de Iſchiade,ex fluxionibus generari eiuſmodi affectiones irruẽtibus in locos iuncturarũ:quare ẽt curatio ipſarũ iuxta eũdẽ fit modum,nimirũ ut irruentes fluxiones euacuenĩ. Influẽtibus igiĩ adhuc ipſis,ſcopũ afferendorum auxiliorum cõi rationi influentium humorũ ſubijcere oportet,ita ut repellamus,ac reſtringamus. Vbi uero amplius non influant,ut diſcutiamus iã illapſos. Cæterum materia pharmacorũ,per quæ hæc fiunt, multiformis eſt,quemadmodũ etiã in alijs affectionibus,excogitantibus uidelicet à principio prudentioribus uiris iuxta quandam artificialem cõiecturam modo hoc,modo aliud eorum, quæ optima per experientiam ſunt iudicata. Quapropter & ego uelut in aliis affectionibus, ſic etiã in his optima ex eis,quæ priores medici experientia cognouerunt,adſcribam. H

Pharmaca ab Aſclepiade ad prædictas affectiones in quarto Externorum prodita,quæ Marcella inſcribit.

Epithema Podagricis,Arthriticis,ſedans dolorem. Vſus eſt in ipſis uexationibus. Succi* papaueris.ʒ.iiii,croci.ʒ.i,cũ lacte bubulo aut caprino terito:& adiecto pane ſterno diligẽter,lęuigato vt molle cataplaſma fiat,& roſaceo admoto mollito:ac utitor leni cataplaſmare,foriſecus betę aut lactucę foliis,cuſtodiẽdi ei⁹ gr̃a,impoſitis. Qñq; opiũ & crocũ cũ lacte trita cerato roſaceo excipimus,& linteolo inſarta imponimus. *Aliud.* Styracis.ʒ.ii,opii.ʒ.i,cõfice ac utere ut dictũ eſt. *Aliud, confeſtim a dolore liberat,verum ante pharmaci impoſitionem ægrum lauare oportet, & tunc deterſis locis imponere.* Succi abſinthii põtici,croci,opii,ſingulorũ drac.i,ceræ põticæ.ʒ.iiii, A.l.3.f.21 t.8 c.35.10.404

vnguenti

A unguenti irini drac.vi.vini cretici quãtum ſufficit:& læulgata liquidis excipe,& linteolo infar-
ta impone. *Aliud.* Seminis cicutæ dempto cortice expoliti drac.vi.croci drac.i.{ſtyracis drach.
i.}opij drach.i.paſſi cretici, quod ſatis eſt:trita excipe roſaceo cerato. *Epithema podagricorum,*
Arthriticorum,facit ad Maximas affectiones.Vſus eſt eo Eraſiſtratus Sicyonius. Radicis capparis tu-
ſæ,& cribratæ chœnicem unum, ſeminis hyoſcyami,chœnicẽ dimidiũ, radicis chamæleonis
nigri chœnicis quartã partẽ,ſeminis cicutæ chœnicis quartã partem,radicis mandragoræ chœ
nicẽ j.radicis ſolani,aut ut alii dorichnii,chœnicis quartã partem:omnia tuſa,& cribrata miſta
in uaſculũ figulinum reponito,& probè obturata ſeruato. Vſus uerò tempore chœnicis quartã
partem inde accipito,& paſſo tritã in uas fictile nõ picatum coniicito:& addita fæcis uini aridę
quarta heminæ parte,ad prunas poſita diligẽter mouẽdo coquito,donec bis, aut ter efferueãt:
deinde ab igne ablata,q̃ calidiſſima imponito,aut qũo perferre ægri poſſunt. Verũm ante hu-
ius cataplaſmatis uſum,pedes multa aqua frigida perfundere oportet,& ſpõgiis detergere,atq;
ita pharmacũ imponere. Supra uerò cataplaſma linteola tenuiſſima aceto imbuta imponãtur,
& faſcia circundata ad horas duas pharmacum incumbere ſinatur. Poſtea uerò eo ablato exci-
tatas bullas acubus perforare oportet, ab iis enim humor mucoſus multus, ac glutinoſus pro-
B fluet:poſt cuius excretionem multa aqua frigida pedes proluãtur,& rurſus pharmacũ, ut dictũ
eſt,imponatur,ita tñ ut pro aceto aqua potabili utamur, & ex ea rigatum linteolum pharmaco
ſuperindemus. *Aliud eiuſdem. Hoc pro cucurbitis,& hirundinibus utimur: nam Seroſos ſanguinis*
humores exugit,facit & ad tofos,ac duritias,ut inde diſſoluantur. Farinæ fœnigræci ſextariũ unũ,
floris lapidis aſij ſextarium j.lomẽti,fabæ nigræ molitæ, farinæ lupinorũ, utriuſq; ſextarium i.
omnia miſta, & aqua calida ſubacta, calida imponito,& faſcia conſtringito. Oportet aũt prius
affectos locos perfundere,aut ẽt in ſolio lauare. Cùm uerò faſciæ circundatæ madidæ,ac cruẽ-
tæ factæ fuerint,pharmacũ tollimus: & ſotis locis,paſtillo ex amygdalis amaris utimur, & ma-
lagmate,qđ crocum, iridem,& ariſtolochiã hẽt: hoc ipſum uerò inter malagmata ad podagrã
deſcripta habetur. *Paſtillus Podagricis, Arthriticis. Vſus eius eſt in ipſis irritationibus.* Aloes li-
bram j.ſucci centaurii ſexuncem,thuris nõ ſecti trientẽ,myrrhæ triẽtem, floris lapidis aſii ſex-
tantem,opii ſextantem,ſucci mandragoræ ſextantem,aluminis ſciſſi ſextantẽ: excipe paſſo,&
fac paſtillos. Vſu expetente,lacte diſſolutos cũ pennis illine,& ſupra illitionẽ linteolũ paſſo im-
butum impone. *Alius Paſtillus,Iuppiter appellatus.* Aloes drac.xii.opii drac.viii.ſucci papaue-
ris drac.vi.ſucci hyoſcyami drac.vi.aconiti drac.iiii.hypociſtidis drac.vi,glaucii drac.viii.cro-
C ci.ʒ.xii.gummi drac.xxiiii,malorum mandragoræ drac.xx.aceti heminas*duas: mala cũ aceto *Aliter v.
coquito,& expreſſa p̄dictis admiſceto:& ex dilutis,ac probè læuigaris paſtillos formato, eoſq;
in umbra ſiccato. Vſus oſtenſus eſt. *Malagma Arthriticis,Podagricis,ex cicuta, & agarico accom-*
modatum. Seminis cicutæ ſextarium j.agarici ſextarium j.fœnigræci ſextariũ i.nitri unciam i.
ceræ libram i.reſinæ frictæ libram i.olei ueteris libram i.medullæ ceruinæ trientem,illyricę triẽ
tem:arida tuſa per anguſtiſſimum cribrum concernito: liqueſcibilia uerò eliquato, & frigeſieri
ſinito,& ſic eraſa aridis committito:& contuſis,ac repoſitis utitor. *Aliud eiuſdem.* Ceræ lib.i.
olei ueteris,aut ſabini ſextarium i.ſœnigræci ſextarium i.{ſeminis} cicutæ ſextarium dimidiũ,
reſinæ frictæ lib.i.nitri rubri dodrantem,floris lapidis aſii ſemiſſem, medullæ ceruinæ trientem,
illyricæ trientem:præpara ut dictum eſt. *Aliud Malagma eiuſdem ex tedis,Titi Ceſaris. Facit Po-*
dagricis,& Arthriticis.Emollit omnem duritiam. Viſci quercini ſeſquilibram,thuris librã i. ceræ
libram i.tedarum pinguium libram i.reſinæ pinus lib.i.liqueſcibilia coquito,ac pinguibus tedis
moueto:poſtq̃ uero omnis pinguitudo ab ipſis effluxerit, ab igne ablatum liquorem excolato,
atque huic thus tenuiſſime tritum inſpergito,aſſidueq; moueto,donec ad cõpagem manus non
inquinantem redigatur:& in mortarium tranſlata reponito,ac utitor. *Aliud.* Tedarũ pinguiſ-
D ſimarum libram i.thuris maſculi lib.i.reſinæ pinus libram i.uiſci quercini libram dimidiã: præ-
para,ut prædictum eſt. *Malagma ex Lapide Aſio,Podagricis, Arthriticis ualde præclarum. Liberat*
à tota affectione. Vſus eſt in ceſſationibus. Viſci quercini,terebinthinæ,utriuſq; lib.i. ſpumæ nitri,
floris lapidis aſii,thuris,ſingulorum libram dimidiam:olei cyprini lib.i.adipis quãtum ſatis eſt:
arida tunduntur,& cribrantur,ac cum aqua teruntur ad cerati liquidi ſpiſſitudinem:liqueſcibi-
lia uerò eliquãtur,& tritis adiiciuntur:quibus ſimul cõquaſſatis,ac repoſitis utimur. *Aliud.* Vi- *
ſci lib.i.terebinthinæ lib.unam:lapidis aſij,nitri,utriuſq; trientem:mannæ quadrãtem, cyprini
ſextantem,aquę lixiuii figulini, quod ſatis eſt. *Aliud ad Arthriticos ualde præclarum: auxiliatur*
confeſtim,humores in alto abſorbens. Viſci libram i.terebinthinæ libram i.adipis taurini,floris la-
pidis aſii,utriuſq; quadrantem:{nitri quadrantem,}calcis uiuæ quadrantem, mãnæ quadrantẽ,
cyprini libram i.præpara,ut dictum eſt. *Aliud Diodori.* {Calcis uiuæ drac.i.thuris,terebinthi-
næ,ammoniaci thymiamatis,ana.ʒ.iiii.}adipis taurini.ʒ.viii.ſpumæ nitri.ʒ.iii.floris lapidis aſii
ʒ.iii.in alio exemplari.ʒ.iiii.olei cyath.ii.arida cum liquidis committito.Hoc pharmacum ual-
de commodum eſt. Reſorbet etiam collectiones circa articulos conſiſtentes, & à doloribus
liberat.

GALENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM PER GENERA LIBRI SEPTEM

Ioanne Andernaco interprete

Ad vetuſtiſsimorum Græcorum codicum fidem diligenter aliàs ab Auguſtino Gadaldino recogniti, & nunc etiam ab eodem aliquibus in locis emendati.

ARGVMENTVM LIBRI.

Agit de ratione & uſu componendorum medicamentorum : ac recenſet Emplaſtra quædam, maximè uerò candida, quæ cum ad alia tum ad cicatricem inducendam accommodata ſunt.

Quid in duobus Galeni libris De compoſitione medicamentorum per genera, qui Romæ vna cum alijs incendio conflagrarunt, contineretur. CAP. I.

SCripſimus & iam antea commentarium, cuius priores duo libri in pu-
blicum ſanè prodierãt: ſed cum aliis in apotheca, quæ ad uiam ſacrã G
eſt, relicti intercidere, quando Pacis delubrum totum, & ingentes Pa-
latii bibliothecæ incendio conflagrarunt. Tunc enim & aliorum cõ-
pluriũ, & mei libri, qui in apotheca illa erant ſepoſiti, interierunt, idq́;
cum amicorum nullus, qui Romæ degebant, priorum duorum exem-
plaria habere ſe fateretur. Efflagitantibus itaque familiaribus, ut idẽ
opus denuo ſcriberem, operæpretium mihi uiſum eſt prius æditorum
mẽtionem facere, ne, ſi quis antea in illos inciderit, cauſam quæritet,
cur bis de eiſdem rebus tractauerim. In illis igitur à primi libri exor-
dio diſputationem in eos direximus, qui ſophiſtarum modo, compoſitorum medicaminum pol-
licita ſeu profeſſionem, quantum licuit, abrogare, non nullaq́; ſimplicium calumniis deprimere,
conabantur: dicteriis eos pariter inceſſentes, qui ſcriptum de illis reliquerũt, alia iecur, alia lie-
nem, alia renes, uel ueſicam, uel caput, uel pulmones iuuare. Vtrum enim (aiunt) præſes quidã
eis imperat? quemadmodum in Tragœdia,

Abi quidem tu flumina ipſa ad Inachi,
Thebas at age tu pergito Cadmeias. H

Sic in his tu quidem ad hepatis portas, tu uero ad ueſicã, uel renes duos, proficiſere. An quod in
uẽtriculum ingeſtum eſt, iecur quidem excipit, inde uero per uniuerſas corporis partes defert?
At hoc ſcomma eos, qui hæc cauillantur, tã eſſe medicamentorũ facultatis imperitos arguit, ut
à marino lepore pulmonem exulcerari ſolun ex omnibus corporis particulis ignorent, ueſicam
ſolã à cantharidibus: ab aliis renum lapides conteri: ab aliis rurſus ex pulmone atque thorace fa-
ciles fieri excreationes: quemadmodum ab aliis alia in una quadã particula peculiariter perfici.
Atqui uarie hunc ſermonem in primo commentariorum iam antea nobis (ut dixi) conſcriptorũ
libro, ſicut rurſus in ſecundo alterum, ſumus executi, quòd alii quidam putarent in cõpoſitione ſim-
plicium medicamentorum contrarias inter ſe poteſtates omnino corrumpi. Etenim ſi aquã (in-
quiunt) feruentiſſimã cum frigidiſſima temperaueris, neutra illarum, qualis prius extitit, perma-
net, ſed tertia quædam ab utraque diuerſa generabitur. At hic quoq; uanã ipſorum nugacitatẽ
oſtendimus, qui ignorẽt ex iis, quæ corpori admouentur, non nulla pro innatis facultatibus, alia
pro acquiſitis qualitatibus, functionem obire. Quis.n. cicutam aut papauer refrigerandi uim ha-
bere dubitat? quin tu ſi recalfacta ea uehementer, animalis corpori offeras, non ſecus ac caute-
rium, ulcus concitabunt. Quemadmodum rurſus, ubi ſinapi in frigido aere cum aqua tritum, fri-

gidiſſimo

A gidiſſimo hyemis tẽpore,repẽte corpori raro,ac imbecilli applices,horrebit nihilo minus, quã
ſi niue aut cryſtallo ipſum contigiſſes.Sed ſi id ipſum ſinapi lõgiore temporis ſpatio corpori no
ſtro admotum fuerit,principio ſane exigui caloris ſenſum præbebit,dein maioris,poſtea tã eui
dentis,ut igne uri uideamur.E contrario uero cicuta,& papauer,†calida exhibita , tantã pariẽt
refrigerationem,ut ſtuporem corporibus quamlibet acuto ſenſu antea prædtis inſerant.Cũ igi
tur id genus omnia in commẽtariis,qui undecim numero ſunt, de ſimplicium medicamentorũ
facultate definiuerimus,iam ad ipſam diſciplinam utilem deſcendemus,in qua exercitatus,ẽt ſi
facultatũ,quas polypharmacos græci nominãt, ſcriptiones minus attuleris , nõ deſiderabis cõ
moda cuiuſque morbi auxilia,modo ſimplicium pharmacorum,uti diximus,materię nõ ſis im-
peritus.Cæterum hic liber obiter oſtẽdit & empiricorum medicotum contentionem,qui ad in-
ſomnia,fortunam,& caſum ſeu incidentiã,(gręce periptoſim)medicamenta cõpoſita prope uni
uerſa referũt,ſi pauciſſima quædã excipias,quę cõi omnium hominũ ratione, q̃ epilogiſmũ ipſi
uocãt,inueniſſe ſe dicunt.Quemadmodũ , ubi eiuſdẽ facultatis pharmaca inuicẽ miſcuerimus,
quę alia in alio corpore melius,aut pei⁹ functionẽ ſuã obiiſſe uſu ac experimẽtis didicim⁹,ratio
ni conſonũ certe nobis eſſe uidetur(empiricorum aliqui dicunt,non.n.omnes) cõponere plura
B huiuſmodi,ut uel unũ ex eis corporis curandi naturæ idoneum inueniat̃ : Quòd in hoc utiq; te
centiſſimo pharmaco,cui nomen inditum eſt Cephalicũ,quaſi capitale dixeris,accidiſſe ferunt,
miſtis in eo oĩbus iis,quæ uel per ſe ulcera carne implere cognoſcuntur.Sed qua ratione ærugo
cerato ſimplici miſta madicamen ſarcoticum.i.ad gignẽdam carnẽ idoneum faciat,cum neutrũ
ex illis nutriendæ carnis uim habeat,non item exponunt:ſiquidem ærugo ulceratam carnẽ ero
dit,utpote acre & calidum medicamẽtum:ceratum mite quidẽ eſt, nec mordax,uerũ nouæ car
nis loco ſordes parit ulceribus . Nos uero diximus in tertio methodi medendi libro , quomodo
uidelicet, tum hoc,tum alia, quæ ex contrariis eodem pacto conſtant, inuicẽ commiſceantut:
dicetur nunc quoque particularis exercitatio, morbi cuiuſque appoſito exemplo .

Quæ præſcire conueniat eum , qui medicamenta probè compoſiturus ſit. CAP. 2.

EXpoſitum eſt alibi,ſimplicium medicamẽtorum uires,non ſolum cuiuſq; generatim noſcen-
das eſſe,ut quidã ſcripſerunt,dicentes ea,uel calefacere,uel refrigerare,uel ſiccare,uel hume
ctare:uerũ diſtincte,membratimq;,& ex quo ſint ordine ſingula,uti nos docuim⁹ . Nã nõ nulla
quidem medicamina obſcure prorſus unumquodque prædictorum efficiũt , quædã manifeſto,
aliqua ualide,ſicut alia abſolute. Non ſatis eſt ergo nouiſſe pharmacũ hoc calefaciendi,aut refri
C gerandi,uirtutem habere,ſed quantam habeat,definire oportet.Calefaciunt igit̃ reſinæ omnes,
idq; ſibi cõmune habẽt,attamen maioris minoriſq; rationẽ nõ exiguã in calore ſortitę ſunt.Itẽ
ſucci plures non mediocriter tatione ad maius minuſq; facta differentes,excalfaciunt.Nã ſi pa-
nacis ſuccum cyrenæo,& medico conferas,uidebitur tibi hic nihil ceu ad illos eſſe.At quorſum
attinet ſermonem ipſorum diuertere longius,cum eorũ differentiæ,quibus in cibo utimur quo
tidie,poſſimus meminiſſe?Anethum igitur,& ruta,cępaq;, omnia calefacientia, magno inter ſe
uariãt diſcrimine.Quapropter in curationibus quoq; particulę admodũ refrigeratę, medicamẽ
quod impẽsè calefaciat admouebimus:illi uero,qđ paululum à naturali habitu receſſit,modico
calore præditum: ſicut & inſigniter refrigeratæ,uehemẽtiſſime calefaciens adhibebitur. Merito
igitur quatuor nos excalfacientiũ ordines ſtatuimus, ſeparãtes è modice calidis ea,quæ cuidẽti
eiuſmodi qualitate præcellunt:tum quæ magna:tum quæ uehementi adeo,ut urere uideãtur.In
ſingulis autẽ illis quatuor ordinibus diuerſis quædã eſſe uelut incipientis differentiæ,non nulla
deſinentis,& ei,quæ poſt hãc exiſtit,propinquæ,alia in medio cõſtituta.Itaque ſunt ex iis, quæ
propter caloris uim exulcerãt:quemadmodum etiã ex illis, quæ {exedẽtia ſeu putrifica latine,}
ſeptica græce nominantur,alia ſimulatq; corpora cõtigerint,poteſtatem ſuã oſtendunt: quædã
D duabus tribusve, aut quatuor horis,opus habent:non nulla diẽ totum,uel etiã poſt eum noctẽ,
uel maius dein ſpatiũ,requirũt.Hæc iam ut in calefacientibus,ita quoque in refrigerantibus,in
telligere eũ oportet,qui medicamen aliquod confecturus eſt:pari modo & in iis,quę humectãt
exiccantq;.Cæterum materiæ medicaminum quædã à plantis, quædam à metallis, nõ nulla ab
animãtibus,proueniunt : quas oẽs in tractatu de ſimplicibus medicamẽtis definite expreſſas di
diciſtis.Nã cum familiaribus hic mihi ſermo potiſſimũ eſt,qui precibus me adegerunt, hęc nũc
propter librorũ interitũ denuo perſcribere. Iam uero ut ſimplicium medicaminum uniuerſorũ
facultates ad amuſſim uobis cognoſcendæ ſunt,quo ubiuis corporibus curationẽ deſiderãtibus
idonea ex iis,quæ adſunt,facile poſitis remedia componere, ita ẽt omnium præter naturã affe-
ctuum differentias tenere expedit:quas primum quidẽ libro de morborum , altero de ſympto-
matum differẽtiis:tertio poſt illos,in quo de cauſis morbos efficientibus diſſero:comprehenſas
habetis:ad hæc aliis tribus de ſymptomatũ cauſis : uno inſuper meo de plenitudine , nec nõ de
febrium differentia commentario:poſtremo medendi methodo : in quibus affectiones actionẽ
lædentes didiciſtis,item curationem harum primam eſſe (quemadmodum etiã preſeruationẽ)
cauſarum eas parientium.Docti paritet eſtis, primum curationis ſcopũ à morboſis diſpoſitioni
bus ſuggeri:ac cum his una patientis particulæ naturam indicari.Præterea aeris nos ambientis

†Cod. impreſſi Græci habent οἱ θερμὰ προσαχθέντα τοσαῦτα &c. Manuſcripti, οἱ θερμὰ προσαχθέντα χρονίως, τοσαῦτα, &c. i. ſi calida adhibita, immorata fuerint, tantum, &c.

temperamentum,conſtitutionẽ,ætatem,tempus,locũ,uitæ propoſitum,& ἔθη.i.conſuetudines, B
plures egregij medici inſpiciunt:de quibus,ubi eorũ uſus fuerit,aliqua ſimul, & hic nobis dicẽ
tur.Hæc itaq; in memoria uos oĩa ſic exprompta habere expedit, ſi quouis loco medicamento
rum,tum ſimplicium,tum compoſitorum,copiam habere deſideratis. Inſuper ꝗ ab uno inte-
rim aliquo ſponte nato medicamine, ac ſimplici morbus curari poſſit, interim uerò compoſiti
uſus requiratur:ac quamobrem id agamus, rationem deinceps explicabimus.

Qui Compoſitorum medicaminum uſus. CAP. 3.

SI ſolis ſimplicibus medicamentis uniuerſos ꝑter naturã affectus curare liceret, nullus utiq;
compoſiti unq̃ uſus foret:at hoc nunc ita comparatum nõ eſt,nã ſæpe cum corpus aliqua-
tenus calefacere uolumus,ſimplex nullum,quod præſtare id queat,habemus: medicamentum
enim curãs,affectioni cui adhibetur,proportione nimirũ reſpõdere oportet. Ergo ſi diſpoſitio
ſit frigida, quatuor numeris à naturali recedens, curaturũ ipſam pharmacum totidẽ gradibus
mediocri ſymmetrove calidius eſſe oportere oĩbus eſt manifeſtum. Porrò cũ interim tale ſim-
plex nullum adſit,ſi duo habeamus,quorũ hoc numeris quinq;,illud tribus calidius ſit,ea ſi mi-
ſcuerimus,medium efficiemus,quatuor numeris ſymmetron exuperans. Iã ꝗdã ſimplicia citra
alterius miſturã ne in uſu quidem eſſe poſſunt,ueluti cum emplaſtũ pharmacon apponere cui- F
piam uolumus,quippe ſimplex nullum ad talẽ uſum idoneum eſt. Ergo neq; bitumen,neq; ce-
ra,neq; reſina,ſicut neq; pix,neq; propolis,ac ladanum,multo minus ærugo,& ceruſſa,uel ſpu-
ma argẽti,uel molybdæna,uel aliud quodpiam metallicũ medicamen, ſimili modo, nec herbæ
ſolæ,emplaſton pharmacũ efficere poſſunt. Quare primi emplaſtrorum authores nõ temere ex
oleo quoq; metallica coquere excogitarũt,ꝗ liquefieri poſſint,liquefacere,ac ſiccas herbas cõ-
tuſas cribratasq; eis adiicere. Rurſus in aliis affectibus unũ medicamẽtũ ſolum ex iis, ꝗ ſuapte
natura proueniunt,uſurpamus.Cui tñ nonnulla adiicimus,aliquando uirium ipſius uehemen-
tiæ obtundendæ,interim inſuauitatis mingãdæ gratia,quẽadmodum Hippocrates in libro De
Com.a.claſſ.7. 117.h victus ratione in morbis acutis hiſce uerbis inquit:Si ſub trãſuerſo ſepto dolor ſit, ad clauiculã „
verò ſignũ non fecerit,emolliendus eſt uenter,uel nigro ueratro,uel peplio:ueratro quidẽ dau- „
cum,uel ſeſeli,uel cuminum,uel aniſum, uel aliud ꝗd odoriferum miſcendo: peplio aũt ſilphij „
ſuccum. Hac dictione manifeſtò Hippocrates uſum quidẽ pharmaci purgãtis eſſe oſtendit,ſed
inſuauitatem eius in potu,moramq; in uentriculo,condimentum requirere:multa ſiquidem, ꝗ
bibuntur pharmaca,tã ſunt aſſumentibus inſuauia,ut ſtomacũ ſubuertãt,uomitumq; protinus
cieant: quædam licet paululum in uentriculo manere poſſint,poſtea tñ euomantur, cũ prauas G
eructationes mouerint.Quemadmodum uero purgantium ceu condimẽta ſunt eiuſmodi medi
camina,quorum Hippocrates meminit,ita dolorem leuantium, ꝗ anodyna appellãtur Græcis,
alia uehementiã mitigant,ut cum papaueris ſuccum,uel hyoſcyami ſemen,præbemus,uel mã-
dragoræ radicis corticẽ. Quare & hic pharmacorũ cõpoſitionis uſus eſt:Maximus aũt in mor-
bis,qui contrarias ſimul facultates deſiderant,verbi gr̃a repellendi,& digerendi, uel detergen-
di, ac læuigandi, uel incraſſandi ſimul, & attenuandi humores, ac ueluti plurimi uſus medica-
menta(Græci polychreſtotata uocãt)& optima,diuerſas in ſe poteſtates, ut indicabimus,cõti-
nent. Verum is quoq; medicamentorũ compoſitionis uſus eſt, cum unum aliquod illorum ad
multas uenenatas feras,uel exitialia pharmaca,efficax habere uolumus,qui uſus etiã theriacã,
ut uocant,antidoton cõparauit,itẽ mithridation,aliasq; multas. Sunt porrò & aliæ quædã uti-
litates minores quidẽ prædictis, attamen quæ crebro nos ad medicaminum cõpoſitionem de-
ſcendere cogunt,quas uniuerſas hoc in opere docebimini. Nunc enim ubi primũ emplaſti me-
dicaminis,& ad plura utiliſſimi à me confecti mentionem fecero,iam inſtitutum aggrediar.

De Emplaſtro pharmaco Dia Chalciteos,id eſt ex chalcitide confecto,
quod Phœnicinum appellatur. CAP. 4. H

QVa ratione compoſuerim emplaſtrum ex chalcitide,quod à palma,quam phœnica Græci
vocant,Phœnicinum appello, medicamen glutinandis ulceribus, cicatrice obducendis,
& phlegmonis curandis, accommodum (ubi liquefactum humidi cerati craſſitudinem
obtinet) animum exercete,tum permiſſis Empiricis ſuam ipſorum fateri inſcitiam,tum relictis
quoque Theſſali ſectatoribus, qui optima pharmaca à medicis inuenta cõtrariis cõſtare facul-
tatibus ignorant.Exercete inquam ingenium,ut eiſdem mecum utentes methodis,medicamẽ-
ta poſſitis conficere,ac ſitis re ipſa perſuaſi, uel ea, ꝗ à maioribus inuenta ſunt,omnia ex ratio-
ne cõponi,nimirum quum Empiricorum incidentia nugatoria ſit.Dicenda itaq; iam eſt propo
ſiti medicamenti compoſitionis ratio. Oleum uetus,& adeps,digerendi uim obtinent:chalci-
tis,& palmæ ſuccus,repellendi adſtringendique.Ex his igitur pharmacum compoſui, quo iam
complures uti nouiſtis,ideo,quòd omnibus ſui generis melius eſſe ex ipſis operibus comproba
tum ſit. Etenim ratio compoſitionem inuenit,experientia de inuentorum uirtute decernit,ut
etiam rationalium methodorum imperitis artificioſe confecta fidem faciant. Porrò cum modo
dictis medicamentis argenti ſpumam miſcui, quæ nihil magni adeo momenti adferre poteſt,
neque repellentibus,quod influit,neque digerentibus, quod iã particulis phlegmone laboran-
tibus

A tibus infixum eſt:quippe ſiccandi uirtutem habet;ſed non ualidam. quare ipſam ceù aptùm me-
dicamen in emplaſtri compoſitionem adiùnxi:nam cum prædictis incoquitur,donec ſubſtātiā
quæ non polluat,conſequatur.Adipem uero inſulſum, & quàm maxime fieri licet,uetuſtiſſimū
eſſe cōuenit:tum oleum uetus ſimiliter,quod cum ſuillo adipe propinquam uirtutē habere quo
dammodo didiciſtis,licet adeps paulo maiorem emolliēdi calcfaciendiq́; uim obtineat. Didici
ſtis quoque uetuſtate ipſa tenuiorū partium fieri,& digerere promptius:eoq́; phlegmonis, quæ
magnum dolorem inferunt,magis blanda,ac mitia eſſe ipſa recētia : ùs uero,quæ tales nō ſunt,
cōmodiora uetuſta.Et quo phlegmone & diuturnior, & cōtumacior, hoc magis uetera ꝓſunt,
ac ſola curare ualent: modo præterea nihil afflictæ parti influat.Quod ſi quidquā influat, miſtā
eſſe medicāmenti quoq; uirtutem oportet,cuiuſmodi habet à me compoſitum pharmacū.Itaq;
propterea chalcitidem,& palmam digerentibus admiſcui, nō ignarus paucas omnino phlegmo
nas diuturnas exiſtere,quibus nihil influat, nā ob humores in eas cōfluentes diutinæ eſſe ſolēt.
Dum autē incipiunt & accreſcunt, adſtringentium,refrigerantiumq́; medicaminum uirtus præ
pollere debet : ideoq́; hoc emplaſton pharmacum ad humidi cerati ſpiſſitudinem liquefactum
multis admodū utile reddiī, interim uino adiecto,uel aceto,uel aqua illiqueſcēs:nō nunquā ex
B oleo immaturo,uel alio quopiā adſtringente,quale eſt hiſpanū,& hiſtricum: uel ex dulci aliquo
adſtrictionis experte,uel ēt uetuſto.Ego quoq; ſæpe myrteo & melino,ubi ualidius adſtringere
res poſtulabat,medicamentū liqueſeci.Hæc igitur cōpoſitio medicaminis tali ſymmetria cōfici
tur:Vetuſti adipis,quem inſtitores axungiā appellant, ſint pōdo duo,olei ueteris pōdo tria,ar-
genri ſpumæ tantundem,chalcitidis pondo unciæ quatuor.Hæc autem ita coquere oportet:Adi
pis membranulæ omnes eximuntur,reliquum contunditur,ut liquari facile poſſit:mox ad ignē
liqueſit:deinde per colū deſtillatur,ut purū fiat,nihilq́; mēbranæ habeat,pondo duo ꝓdicta pē-
dens:poſtea chalcitidis læuigatæ pondo triēs cum olei tribus libris adipi miſcetur: his & argēti
ſpumæ pōdo tria adiiciuntur:ac omnia ubi ſimul in mortario coierint,cōiiciuntur in cacabū,ac
rudicula palmæ mouētur.Sufficiet autē tibi ramus unus maiuſculus,ut ſolida ligni parte mouē-
do utaris in modū ſpathæ dictæ:uocāt.n.ſic id,quo cōſecturas mouent,& nos perſpicuitatis gra
tia ſimiliter nominabimus.Quod autem ſolidæ rami parti continuum eſt,in orbē purgato, ac te
nellos ramuſculos utrinq; ptocedētes *cōtuſos decide,ſed cortice prius exuto,ut ſegmēta inie-
cta pharmacum ſucco ſuo imbuant inficiantq́;.Igitur ſtatim ab initio ſpatha utendum eſt,ſed te
nuia palmę ſegmenta iniicere oporter, ubi medicamentum cerato ſimilem cōſiſtentiā habuerit.
C Nam ſi à principio ea immittas,ſuccus iniectorū,quē manere uolumus,ex decoctione cōſume-
tur.Inſuper ſpathæ,qua medicamētū ini rio mouetur,pars in cacabo intincta, poſtquā inaruerit,
ut proprium ſuccū non amplius ſeruet,amputatam reiice,reliqua utere. Hanc ruſus,cū medica
mēto intincta ſiccata fuerit,ſimili modo abſecato.Conſtare autē uobis arbitror,ꝙ palmæ ramū
non multis diebus ante abſciſum arbore eſſe oportet,quippe tēporis interuallo areſcit, & ſuccū
amittit.Pridie igiī per hyemē auferatur:æſtate,uel eodem ipſo die, quo cocturus es pharmacū.
Vbi autē ſic coctum ſpiſſitudinem,ut non inquinet,acquiſierit medicamē,ipſo uteris emplaſtro
ad ulcera, quæ cicatricē ægre ducunt,dyſepoluta græce uocanī: ad cruenta ualet oleo liquefa-
ctum:benefacit phlegmonis,podagris,articulorum morbis,bubonibus,phymatis,ambuſtis, ꝑ-
nionibus,fracturis oſſium, contuſionibus, omnibus denique affectibus,quos appellāt rheumati
cos.Iam uero & multi,qui hernias abſecant, poſt manus operā, ſtatim ipſum cū irrigationibus
& cataplaſmatis præparatū imponunt. Si uero chalcitidis unciæ ſex immittanī, quæ eſt ſclibra,
medicamen ad magna uulnera glutinanda promptius,atque ad ea,quæ cicatricē ægre ducūt,ef-
ficacius fict.Sunt quidē in hoc etiā alia eiuſdē potentiæ medicamenta, ipſi tamen cū oleo lique
facto magis quā aliis oībus,in rheumaticis affectionibus fidēdum eſt.Cum igitur plutima eiuſ-
D modi Romæ exiſterent,nullū tā celebre,probatumq́; fuit.Conducit,ut dixi,& podagricis, & ar
ticulorum uitio laborantibus quolibet tempore,cū dolores intenſi non ſunt, qui perfuſiones &
cataplaſmata lenientia poſtulent. Incipientibus igitur,atque augeſcētibus etiamnū id genus ui
tiis,liquefactum pharmacum refrigerari ſinito,idq́; ſpathomela deradens pilæ iniicito,cui uinū
ſuperfundito,quod ut recipiat, manibus ad pilam ſubigito: erit autē uinū auſterius, ętate q̃dē
medium,ſubſtantia non craſſum,ſed quā maxime fieri poteſt,dilucidius : nā huiuſmodi,utpote
ſubſtantiæ tenuioris,in altū corpus penetrat.Tāriſper aūt liquefacto medicamini ipſum infundi
to,manibus conterens,dū excipiaī,miſceaturq́;,nec humidū adnatet,quod cōtrito ac emollito
pharmaco miſtū nō ſit.Ad hæc etiā ſi nō prius refrigeratū medicamentū deraſeris,liqueſacto,&
adhuc calido uinum ſuperfuſum permiſcere licet.Itaque in phlegmonan principiis uim repulſo
riam ualidiorē eſſe oportet:In incrementis uero hæc non nihil imminuēda, quæ digerit uirtus
augēda eſt:Cum aūt in ſtatum proprium,ſeu uigorē phlegmones tumor peruenerit,pares inui
cem eſſe poteſtates conuenit repellendi & digerendi, niſi quis uehemens dolor pharmacum le-
niens requirat.Cæterum inclinante phlegmone,digerēdi uim augebitis,ut prorſus nihil uini eo
tempore miſceatis. Pręterea dum id liqueſcit, ubi aſtrictoriā qualitatē ſatis excellere uolumus,
hiſpanū oleum,uel hiſtricum, uel quod omphacinū ſeu omotribes (latine immaturū ſeu crudū

*[illegible] eſt in impreſſis i. abiectos. interpres autem uidetur legiſſe [illegible].

appellant)iniiciendum eſt.Vbi æquales utraſq; facultates hebere cupias, oleo dulci, nec recẽti, E
nec uetuſto liquãdum eſt.Si ut digerat expetis, uetus oleum,uel cicinum,commode ſumiẽ.Em
plaſtri autem medicaminis in liqueſcẽdo huiuſmodi fiat ſymmetria: Oleũ paulo copioſius,quã
medicamentũ eſto,magisq; æſtate,uidelicet ut librã unã abſoluar: medicamẽti uero decẽ vnc.
inieciſſe abunde ſuffecerit.Clarũ eſt aũt cuilibet,hoc efficacius reddi emplaſtrũ,quo plus medi
camenti habuerit: tãto aũt magis mitigare,ac dolorẽ tollere, quãto liquidius fuerit ex roſaceo
liquefactũ.At cerati,qđ inungi poſſit,cõſiſtentiã recipit,dum medicaminis põdo in olei ſelibra
liquatũ fuerit.Tale uero phlegmonon inclinationibus ex uſu eſt.Item ſedis, rectiq; inteſtini tu-
mores phlegmonodas ſponte obortos oĩbus melius iuuat. Ipſum autẽ tunc liquefactũ oportet
cũ oleo copioſiore,ut per cornu recti foraminis, cui ueſica ſuis alligata ſit, immittatur, uelut in
eiuſmodi uſurpare conſueuimus.Ad hæc frequenter ipſum in his ex roſaceo liquefecimus,caca
bo uaſi,in quo liqueſcit,prius ſubiecto, qui calidam cõtineat : prunis uero ardentibus incũbat,
aut flãmæ fumo carenti.Iã uero pro ſuperioris ſymmetriæ modo liquatũ,ut liquidi cerati ſpiſſi-
tudinẽ habeat,& pudendi & podicis ulcera perſanat,immo & alia oĩa uſq; ad ulceratos pernio-
nes,& ambuſta.Etenim uniuerſa ſtatim inflãmatione liberat,puraq; reddit, & ſolida implet car
ne,præſertim ubi plus chalcitidis adiectum ſuerit.Inſuper nemo ingnorat,uinũ quoque medica F
mento id effecturo admiſcẽdũ eſſe.Quòd ſi acetũ acceperit, ambuſtis optime facit & ſtatim,&
poſtea,quolibet tempore impoſitum,ſiue illa iam puſtulas,ſiue nõ,habeant.Cõſtat autẽ,ſi q s in
aqua feruenti uſtus fuerit,hunc ẽt affectum,pyricauton id eſt ambuſtũ igne,nominari. Porrò ſi
pharmacũ ante impoſueris quam phlegmone ſit orta, nihil adeo ipſius generationẽ impedit, p-
hibetq;.Quapropter,ut dictũ eſt,nonnulli qui hernias ſecant,ſtatim eo utũtur,neq; prius uulne
re madefacto.Ad hæc contuſionibus,fracturis,& qualibuſcunq; plagis,ſi liquidũ imponiẽ,accõ
modatiſſimum eſt remedium.Ligamentis autẽ circundatũ,faſciarum inſtar,quibus rupturę deli
gantur,catagmaticas Græci uocant, œdemata oĩa & inflationes mirifice iuuat. Cũ malo ſucco
corpus abundat,uel admodum ſentiens eſt,quam primum cõtuſis & percuſſis partibus illud im-
pones,hyoſcyamus recens adiicietur:qui ſi nõ eſt recens propter anni tẽpus aut locum, nihilo
magis ipſum deſiderabis,ſi adiũgas eum,qui per æſtatẽ repoſitus eſt,qualis etiam ſingulis annis
ex Creta uobis Romam apportatur.Hoc magis adhuc dolori ſedãdo opportunũ, id eſt anody-
non medicamen,ſuccus mandragoræ miſtus efficiet: non autẽ uos latet & hũc à Creta optimũ
fictilibus poculis afferri: cuius unciã unã,libræ olei emplaſtri liquefacti miſcere ſufficit: atq; in-
terim amplius,interim minus impones,prout diſpoſitio poſtulat.Cõducit autẽ in eiuſmodi cor G
poribus & pharmacũ ex roſaceo liquefactum eſſe. Cæterum ex caſu cõtuſis partibus,uel ligno,
ac lapide percuſſis, etſi ecchymoſis quædam contigerit, protinus ab initio medicamen liquatũ
imponi oportet,uino ut docui,miſto.Quod uinum die tertio,aut certe quarto, ſi particula inflã
matione careat,auferri oportet,oleo autẽ ueteri emplaſtrũ liquare: nã ſi plus adſtringant ecchy
momata, uix queant per halitum digeri.Hoc medicamento etiam utor aduerſus eryſipelata,p-
ſertim phlegmonode,& adhuc longe magis ad phlegmonas eryſipelatodus. Principio igitur im-
pono ipſum liquatũ ex roſaceo,quod oleo omotribe,ideſt crudo,& ſalis experte conſtet: tale.n.
eryſipelatis eſt accommodatiſſimũ.Ita iam liquefacto ſolani ſuccus in mortario miſceatur,q to
tus per totum accurate ſubigatur excipiaturq;: qui ſi non adeſt, pſyllii: ſi æſtas fuerit,ẽt ompha
cis.i.vuę acerbę,cũ portulacę,uel ſemperuiui ſucco.Etenim uuę acerbæ liquor p ſe plus,q̃ opor
† βλάπτει offendit. tet adſtringit: rãta autẽ adſtrictio eryſipelata † promouet,ut q̃ calorẽ ipſorũ cutẽ dẽſando inclu-
dat. Rurſus portulacæ ſuccus, neque is ſolus præ lentore poteſt exprimi. Optimum igiẽ eſt qui
ex vua acerba prius tunſa exprimitur,portulacæ in pila committere,& ſic iterũ contundere: de-
inde ubi ex ambobus miſtum exacte unitum ſuerit,liquorem elicere. Simili modo etiã ſemper-
uiui ſuccũ exprimes: nam ſeorſum neq; ex hoc,quemadmodũ neq; ex cotyledone, ſuccũ copio H
ſum exprimere quiſquam poteſt. At mandragoræ pomorum maturitate uigentiũ ſuccus recẽs
adiectus magis aptũ medicamen efficiet: quę ſi tempus non admittat,illius quę à Creta,uel alio
quopiam loco aduehatur, miſcere non dubitabis. Quin & hyoſcyami ſuccũ miſcere ei conſue-
uimus,interim meconium,ita autem nominatur papaueris ſuccus.Satius autẽ eſt unà cũ hoc &
glaucii quippiã ſuperindere.At his multo imbecillior,ſed acquiſitu facilis,lactucæ ſuccus eſt,tũ
agreſtis,tum hortenſis,quam uniuerſi Græci huius tempeſtatis non thridacinẽ,ſed thridaca,no
minant,agreſtem ſolam thridacinen appellantes.His rurſus ſereos,polygoni,trifolii,& auriculæ
muris,ſucci minus ad refrigerandum efficaces ſunt,quanquã & ipſi refrigerãt: ſed his euidẽtius
lenticula paluſtribus locis proueniẽs.Horum omnium penuria,miſcebis acetum & aquã.Porrò
medicamenta hæc uniuerſa aſcititias qualitates frigidas habeãt, uaſis uidelicet aquæ admodũ
frigidæ,aut niui inſiſtentibus.Atqui ipſum quoq; Phœnicinum medicamentum ſimili modo re-
frigeratum eryſipelatis admoueatur,donec uehemens ipſorum ardor ſubſidat.Liquet aũt,ſubin
de ea,q̃ aduentitia qualitate frigida eryſipelatoſis affectibus ſuccurrunt,immutanda eſſe,maxi-
me, ubi exactũ eryſipelas citra phlegmonẽ fuerit.Poſteaquã uero uehemens ille ardor quieue-
rit,aut nec perfectũ plane eryſipelas afflixerit,ſed uel eryſipelatodes phlegmone, uel phlegmo-
nodes

A nodes eryſipelas,non adhuc externum frigus admoliemur,uerùm à ſuccis etiam impensè frigi
dis abſtinebimus,eos medicamini liquefacto miſcentes,qui mediocriter refrigerãt.Atq; ab his
iã & lini ſeminis,& chamæmeli ſuccũ miſceamus, ipſoq; ſolo poſtea medicamine liquato ute-
mur,nihil aliud ꝓterea immittẽtes. At ſi qñ liuidũ ex frigeſacientiũ ui eryſipelas euaſerit, tale
nõ amplius eryſipelas appellandũ eſt, ſed tunc abſtinere non à uini miſtura modo, ſed roſacei
quoq;,& adſtringentiũ oleorum, oportet: nã ſolum Phœnicinum ueteri oleo liquefactũ, quod
liuorem contraxit,ꝑ halitum diſcutere põt:& tunc affectæ partes aqua calida foueantur,& ſcari
ficantur. Vobis ſi ſuerit viſum hoc interdũ facere,protinus Phœnicini liquefacti humidũ medi
camen,cui uinũ adiectum ſit,imponere conueniat,altero die uinum auferendũ.Quòd ſi iã plus
impendio eryſipelas refrigetatũ ab immodicè refrigerantibus medicis acceperimus,ut iã quo-
que nigricet,ꝑfuſione,& ſcarificatione magis utemur,atq; citra hæc calcis uiuæ quippiã liqui-
do pharmaco immittemus: ſi uerò laborãtes teneri ſunt,lotã ipſam uſurpabimus.Tunc prodeſt
ẽt ſuccus coriandri pharmaco indutus,q ſanè,& cum cerato roſaceo iuuat nõ mediocriter. Ad
hæc ſanè ſimilesq; affectus alia pleraq; medicamẽta ſequenti ſermone dicẽtur, quædã pari uir-
tute cũ Phœnicino,nonnulla ẽt efficaciore prædita. Aduerſus aũt rheumatũ, ideſt fluxionũ ui-
B tia,oĩum optimũ hoc medicamentũ eſt,ac ſpe maiora frequenter præſtitit. Cùm itaque femur
aliquando prope inguen,cruda phlegmone totũ id affligẽte, ſuppuraſſet,crus ita nobis figura-
bat,ut ſanies ad inguen cõflueret. Facto aũt ulcere,dũ hoc lõgiore interuallo cõtingeret,fluxio
ꝗ in femur decubuerat,euacuata eſt: ſed fiſtuloſa ꝗdam diſpoſitio ſub femoris totius cute orta
eſt,ut ipſam,iuxta patellã, ꝗ genu pars epigonatis Græcis dr̃, diuidere cogitaremus, quò ſaniei
utrinq; liber eſſet exitus, medicamẽtis aũt liquidis inditis largius pertrãſeundi uia promptior.
Vbi autem femur ſoluiſſem poſtero die, quo incidere ipſum decreueram, inuenta ſunt omnia
collapſa,arida,madoriſq; expertia. Nemo igitur nõ nouit,ꝙ rationi conſentaneum erat,& po-
ſtero die,& ſequentibus ſimiliter,uti pharmaco,quandoquidẽ particula quotidie coloratior,ac
oĩno ſanior,quã eſſet,reddebatur. Curato itaq; hoc modo adoleſcente,poſtea multas rheuma-
ticas affectiones hoc medicamine ſanaui,ꝗ quidẽ oſculũ ſimplex haberent, ſed ut glutinari nõ
poſſet,& fiſtuloſum intus eſſet. Non eſt autem ab ipſius pharmaci uſu deſiſtendum, ẽt ſi multis
diebus euidens nullũ præſidium afferre uideatur,ut quod poſtea uno interim die ſimul uniuer-
ſam utilitatẽ maximam oſtendat. Quare bono aĩo hoc ſemper in rheumaticis affectionibus uta
mini,in teneræ quidẽ carnis hoĩe,uel puero aliquo,uel muliere, poſt prædictã ſymmetriã qua-
C tuor uncias chalcitidis immittentes: in ualido,ac duro corpore,ex proportione, uel unciã unã
uel duas apponẽtes,ut quinq;,uel ſex chalcitidis unciæ ſint,tres libræ utriuſq; nẽpe olei ueteris
& argenti ſpumæ,duæ uetuſti adipis,quem inſtitores axungiã appellare diximus. Diluatur aũt
in rheumatũ uitiis oleo dulci,nec nouo,nec ueteri,aſſumatq; uinum auſterũ ætatis mediæ. Hoc
pharmacũ coarguit Theſſali nugacitatẽ, efficaciſſimũ auxilium ex cõtrariis potentiis cõpoſitũ
oſtendens,quarũ ſi alterã adimas,nihil faciet prædictorũ. Nam neq; ex adſtringentibus ſolum
ſine laxãtibus ad rheumaticos affectus præclarũ quidquã ꝓficiet, uel certè ad phlegmonas inci
pientes,& augeſcentes,neq; enim leniendi uim obtinebit: neq ex ſolis relaxantibus diſcuſſo-
riũ,ſine adſtrictione confectum,ꝗ indurata habent emollire. Porrò laxabit perfectè, & medio-
criter emolliet,ſi nõ admodum uetus oleũ,& adipem receperit. Quod itaq; Mnaſeus pharmacũ
condidit,æqualia inuicẽ continet,tũ oleũ,tum argenti ſpumam,tũ adipẽ,ſed maximè phlegmo
nis incipientibus,increſcentibuſq; eſt contrariũ. Habet & noſtrũ uidelicet hoc pharmacũ eadẽ
oĩa,quæ Mnaſei,& argenti ſpumã,& adipem,& oleũ: uerùm ſi nihil ex iis, quæ adſtringunt ac-
ceperit,particulas effœminat,& robur earũ diſſoluit,ob quod ẽt fluxioni fiunt obnoxiæ. Didi-
ciſtis.n.non ſemper ob calorem immodicũ,ut quidam arbitrãtur,corporis particulas fluxioni-
D bus laborare,ſed hoc quidẽ ipſis raro accidere: ab imbecillitate uerò illatũ id genus uitij progi
gni,ꝗ ut plurimũ ex intemperie frigida proficiſcitur. Itaq; ſi humectet eas quiſpiam calefaciatq;
medicamẽtis laxantibus,diſſolutæ prorſus,& infirmæ fiunt. Rurſus ſi tumores in rheumaticis
affectionibus fortiter adſtringat: initio quidẽ proficere uidebitur,cæterùm qđ reſtat, cõtumax
& ſcirrhoſum faciet: nã magna ex parte tales affectus ne quidẽ ferunt nimis adſtringentiũ im
poſitionẽ,ut qui illis,& dolore,& tẽſione moleſtentur. Atqui oĩs dolor inflãmata exacuit, irri-
tatq;,& fluxionibus occaſionẽ præbet,quamuis rheumatica intẽperie æger non afficiatur. Sed
miri nihil eſt,Theſſalum medicæ artis operum inexpertũ, & q affectiones ratione inuenire ne-
queat,oẽm phlegmonarum curationem ignorare. Vobis autem,qui crebrò,tum phœnicini hu
ius,tum aliorum medicamentorũ,ꝗ cõtrariis conſtant uirtutibus,euidentiſſima in multis mor-
bis auxilia uideritis,conandum eſt ipſis quoq;,ubi iam compoſita interim deſiderantur,eadem
methodo ex illis,quæcunq; regio præbet,conficere: cùm phlegmonem ſuſpicamini futurã, uel
incepiſſe modò,quæ magis adſtringunt: in augmento ipſo,quæ minus: in ſtatu,& inclinatione,
quæ magis relaxant,& digerunt. Semper tamen utraque miſceatur,& repellẽdi, & diſcutiendi
facultas, niſi quando fluxio prorſus conſtiterit, & corpus uacuum fuerit, tunc ad digerentem,
ſicut in primis incurſibus ad repulſoriam uirtutem,tuta eſt acceſſio.

De Emplaſtris, quæ ex argenti ſpuma præparantur. CAP. 5. E

QVoniam in emplaſtri mei Phœnicini confectura adipem uetuſtam, & oleum digerendi poteſtatem habere dixi, chalcitidem uero, & palmam cogendi repellendiq́; : hæc autem medicamen emplaſtũ, ſine argenti ſpuma procreare nõ poſſunt: ob id uiſum mihi eſt, de ipſius ſpumæ argenti uſu deinceps uerba facere: ſi quidem phœnicini uiribus, nec eã obeſſe quidquã, nec conducere, ſed materiæ ad emplaſtri pharmaci cõpoſitionẽ tantũ idoneæ rationẽ obtinere putandũ eſt. Non abſurdũ itaq; mihi apparet, ſi de eiuſmodi medicamẽti exempli gratia de ſpuma argẽti diſputationem inſtituero. Sunt non pauca, quæ poteſtatem, aut nullam, aut exiguã ad modũ pharmaco, quod præparatur, ſimul afferunt, commoditatẽ uero materiæ præbent, ut uel emplaſtri, uel cerati, ſpeciẽ referat. Neq; n. argenti ſpuma manifeſto calida eſt, ſicut nec frigida, nec humida, ſed exiguam ſiccandi habet uirtutem in primo abſceſſu ab iis, q̃ ad amuſſim media ſunt inter humida, & ſicca. Nõ tñ uis eius eſt obſtruere, ſicut nec aperire, itẽ nec abſtergere, quẽadmodum, nec inquinare euidẽter: ſed paulum à mediis ad craſſius quodammodo receſſit. Verũ hoc quoq; ex diuturna coctione deponit, fuſa per ignis potẽtiã, & alterata. Porrò ſola per ſe cruda femorum attritus ex itinere iuuat, quo etiam parũ exiccare cognoſcitur. At neque acrẽ uel dulcem, neq; acidã uel amaram, uel auſteram, uel acerbam, uel omnino adſtringentẽ facultatẽ, F ipſam habere guſtus abũde teſtis eſt. Quemadmodum ẽt ulcera, nec ab ea derodi, nec calefieri, nec refrigerari, nec purgari, nec carne impleri, nec cũ caro ſupercreuerit, tolli percipimus. Licet itaque nobis in uarium uſum adminiſtrare argenti ſpumam, interim ex oleo, & aqua coctionẽ eius adusque emplaſtri ſpiſſitudinem molientibus, interdũ ex oleo & aceto, aliquãdo ex oleo & uino. Porrò in quibuſcunque iſtorũ coquatur, melius id medicamenti redditur, quod magis coctum fuerit: quod liquidorũ, quæ miſcentur, copia continget. Eſt. n. ex iis pharmacis, quæ liquefieri poſſunt, etiam ſpuma argenti, dũ tota funditur, ſicut reſina & cera, ſed non ſtatim, ubi ignẽ contigerit: unde multis imponit, qui nullo modo ipſam fundi, exiſtimant. Igitur ſi cum oxelæo coquatur, liqueſcit citius, perinde ac cum ærugine, q̃ & ipſa fundi natura ſolet, uti chalcitis quoque, & miſy. Ipſorum itaque celerrime chalcitis funditur, tardiſſime argenti ſpuma: at in horum medio ſunt ærugo, & miſy. Funditur & ſori, ſed longiore temporis interuallo, ut quod terreſtre magis, & ſaxeum ſit, quam chalcitis & miſy: ſed de his iterum dicetur. Argenti autem ſpumã per oxelæum coquẽs, ocyus liquefacies, per hydrelæũ tardius, tamẽ funditur ſic quoq;, ſi duplũ eius ſit uterque humor. Ego certe plus ẽt quã duplũ miſcui frequenter, ut paulo poſt exponã. Atqui melius eſt ſtatim ab initio hæc tria in mortario miſcere, argenti ſpumam, aquã, & oleum. Quod G ſi cãdidum medicamen eſſe cures, oleum purius lucidiusq́; inijcito, atque aquam ſimiliter purã, ac candidã: coquaturq́; in loco ſub dio, Soli expoſito, quia nubilus aer pharmacũ denigrat, ſyncerus magnum ad albedinem adiumentum adfert, ſicut aqua ẽt in huiuſmodi aere aſperſa. Cæterum obſeruato, ne coctionem lignis, aut carbonibus peruri incipientibus, moliaris, nã fumus ei facile nigredinem conciliat. Peruſtis igitur antea carbonibus, cũ exacte ardent, tũc coctionẽ auſpicare: quod ſi illã per hos abſolui nõ licuerit, in alio foco ſimili modo carbonibus præparatis cacabum ſuperponito. Quę ergo medicaminis candidi faciendi gratia obſeruanda ſunt, abunde ſatis indicatum eſt. Iam uero hoc fit glutinantius, quo plus, ut dictũ eſt, liquoris affuerit: quẽadmodum ſi ſingulorum trium pondo libram unam inicias, firmius adhærebit. At ſi argẽti ſpuma non illiqueſcat, cauſa eſt potiſſimum, cur id facile decidat: ſicut diutius adhæret cũ argenti ſpuma cocta funditur, alteraturq́;. Candidius ſane erit, citiusq́; coquetur, libris duabus aquæ in tres utriuſq;, puta ſpumæ argẽti, & olei, iniectis: atque hoc in paruis ulceribus uti conſueuimus. Medicamenti, quod aqua coquitur, poteſtas nota eſt, ſi meminerimus eorũ, quæ in commẽtario De ſimplicibus medicamentis dicta ſunt.

De Emplaſtro, quod ex Argenti ſpuma, & hydrelæo conficitur. CAP. 6. H

AQua peculiari ſubſtantia ſemper humectat & refrigerat: aſcititio autẽ calore aſſumpto, donec ipſum perſeuerat, excalfacit: frigida facta, refrigerat. Oleum uero ſi recẽs ſit, pharmaco non renititur, permanet enim humidum, & modice frigidum, quali maxime tenera corpora & uitioſis humoribus repleta indigent. Mulieres itaq; & pueri, atq; ex grandioribus mollẽ corporis habitum ſortiti (ſunt autem hi & candidi cute) eius generis medicamenta requirunt. Porrò coctũ oſtẽdimus ex oleo copioſiore, & aqua, reddi tam glutinãs, ut ne quidem à lotis decidat. Et uero etiam ulceribus, quæ ad cicatricem ueniunt, multis diebus ſubſequentibus pharmacum immanere expedit, quo melius, & citius, ita cicatrix ducatur. Notum eſt huiuſmodi pharmacũ pruritus, deſquamata, &, ut uno uerbo expediã, parua ulcera perſanare, in quibus & ſubliquidũ ut uocant, ceratum, aliaque id genus quædam utiliora ſunt iis, quæ ualidam poteſtatẽ obtinẽt, qualia magnis uulneribus imponimus. De quorum omnium uniuerſali uirtute in tertio libro de morbis curandis dictum eſt, in quo generales communesq́ue ſermones (uniuerſales nuncupant) de quaq; ulceris differẽtia tradidi, oſtẽdens quales medicamentorum, quibus illa curabũtur, uires eſſe conueniat. Hic uero particulares materias recenſeo, ſymmétrias miſcendorũ definiens: & modos, quibus ſi præparentur, reddantur optima, demonſtrans. Ex hydreleo itaque

argenti

A argenti ſpuma,ſicuti dictum eſt,præparata,emplaſtrum tactu blandiſſimum ſimul, & adhæren
do pertinax efficit:præterea aſpectu album,refrigeratoriam uim habens mediocrem,cuius auxi
lio,exulceratis partibus ne quid inſluat,impedit,& quod iam influxit,denuo ad partes circum
iacentes retrudit,ut res fiat huiuſmodi,qualis cum ſpongiam aqua frigida humentem particulę
cuipiã corporis imponimus.Nam illa rugoſum contractumq; totum locum facit,non tñ repel-
lens,quod influit,ſed etiam,quod in eo continetur,ad uicina elidens.Atque emplaſtrum modo
commemoratum non ex prima facultate,ſed per accidens,exiccare dicetur.Nam propriè qui-
dem,& primario ea,quæ digerunt,& temperamenta ad ſicciorem ſtatum perducunt,nominan
tur ſiccantia:ex accidenti uero etiã ea,quæ frigoris cauſa,id quod influit,propulſant,quod con
tinetur expellunt.In ſumma nullum humectans,uel primario,uel ex accidenti, ulceribus com-
modum eſt,ut in tertio Methodi medendi libro monſtrauimus.De argenti ſpuma , quæ ex hy-
drelæo præparatur,etiam hæc ſufficiunt.

De Emplaſtro,quod ex Argnti ſpuma, & Oxelæo componitur. CAP. 7.

DIgrediendum modo eſt ad eã,quæ oxelæo conſtat.Itaq; mediocriter exiccans medicamen
tum fit,ſi utriuſq; nẽpe olei,& aceti duplo maior portio,q̃ argenti ſpumæ miſceatur . At ſi
B uetus quoq; oleum ſit,adhuc ẽt magis exiccat.Copioſior uero,q̃ duplum ſit utriuſq; menſura,
ualentius.n.facit pharmacum:quapropter fiſtulas,quæ nõdum callũ durum habent,curat.Cęte
rum ſpumæ argenti una pars inijcitur,illorum ſingulorum duæ,& ſemis. Quin ẽt tripla utriuſq;
parte non nunq̃ miſta,toto die coxi medicamentum:unde reddebatur quidẽ nigrum,ſed perin
de,ac bitumen probum ſplendeſcebat.Porrò maxima ſiccandi potẽtia hoc pollet,curatq; ulce-
ra difficilia:& fiſtulas,quales dixi,iungit:uulnera cruenta glutinat:uno uerbo,exiccat ſine mor
ſu:huius rei gratia ẽt alia uniuerſa ulcera ſanat,maiora minoraq;, donec ad cicatricẽ pueniãt.
Aequum eſt,& alia quædã eius opera cõmemorare,quæ forſan ne quidem ſperaueris , quantũ
ad materiæ humilitatẽ attinet. Nã cũ quis in febre ex parotide ſuppurata iudicatus fuiſſet , par
ua relicta eſt fiſtula,quam poſt ſex menſes à principio in agro mihi oſtenderunt:erat.n.puer fi-
lius agricolæ,annos natus circiter quindecim.Huic,cum ex emplaſtro illo,quãta tunc mihi co
pia aderat,imponẽdũ dediſſem,ipſe in urbem reuerſus ſum:ac pluribus negociis medicis occu
patus,oblitus ſum eius,qui pharmacum acceperat: ſed poſt duos certè menſes in urbẽ uenit in
columis,cum hoc ego euentutum,non admodum ſperaſſem.Immittentibus.n.nobis ſuillum pi
lum per fiſtulam,ad articuli commiſſurã uſque procedere uidebatur . Non multos poſt dies, cũ
C alius puer forte fortuna eiuſdẽ cum priore ætatis,eodemq; morbo laborãs,mihi eſſet oſtenſus,
emplaſtrũ hoc impoſui, quo ille pariter integre ſanitati reſtitutus eſt . Ab eo tempore plurimos
eodem uitio huius medicamenti uirtute liberaui,tum pueros,tum adoleſcentes,tum mulieres.
Igitur ſi uos quoq; uti eo ad huiuſmodi affectus uolueritis, uetuſtiſſimũ oleũ, & acetũ q̃ acer-
rimum ex uino uidelicet ſolo confectum,iniicitote, non ut quidã aqua miſta ipſum præparãt;
ſed purum ſit q̃ maximè licet,ac pellucidum:tale ſiquidem tenuius,cõmodiusq; iis erit, ad quæ
ipſum requirimus.Hoc pharmaco etiam muſculos induratos ſubinde curaui.

De Emplaſtro,quod ex Argenti ſpuma,& Oenelæo præparatur. CAP. 8.

REliquum eſt,ut de argẽti ſpuma dicã,quæ ex œnelæo cõponitur, & eandem pręἀictis ſym
metriam,ac uirtutis exceſſus pro humorum copia reſpondentes habet.Etenim ęquali por
tione tria miſſa præparaui , & duplo maiori utriuſq; liquidi menſuræ,quàm argenti ſpumæ, di-
midium inſuper,ac interdum & triplum,addidi.Confeci aũt nõ nunq̃ ipſum & hoc modo. Per
æſtatem Sole calido argenti ſpumam ex uino falerno cõterebam ſingulis diebus quindecim cõ
tinuis,uinum rurſus,ſi forte primum euaporarat,infundens Poſt dictos dies coctũ medicamen,
D exiccãs abunde factum eſt : quo in rheumaticis quoque affectionibus perinde, ac phœnicino,
uſus ſum,ex oleo liquefaciens,ut in illo prædictum eſt.Ac femur iam diu induratum, cruentaq;
uulnera eo ſanauimus,atq; ad oĩa fuit optimum.Itaq; ſi Falernum ad manum nõ habeas, aliud
ſumito colore fuluũ,ſed tenue ſubſtãtia,ut pelluceat,cuiuſmodi eſt Ariuſium,quod in Chio na
ſcitur:& odorum uehemẽter Lesbium,in Mitylene paucum, in Ereſſo,& Methymna copioſius
meliusq; proueniens:item,quod falerno ſimile eſt,Tmolite.Eſt & hoc tenuiſſimum,perlucidũ,
fuluum colore,dulce mediocriter,nimis quàm odoratum : potes inueteratum hoc uſurpare ad
quęcunq;,& falerno uteris.Eſt porrò,& aliud uinũ Tmolite huic tum colore,tum ſubſtantia ſi-
mile,uerum neq; dulce,neq; odoratum:habet autem uim quandam adſtringẽdi, ſed dulcedine
multo inferius eſt.Hæc itaque ex cocta ſpuma argenti fiunt medicamenta.

De Cruda ſpumæ argenti uſu. CAP. 9.

NOn cocta quidem,per ſe,ut annotauimus,attritus emendat.Ex aceto autem, ſeu uino trita
ſiccataq;,ulceribus medetur,quæ ob humiditatem uix cicatricem recipiunt , Quòd ſi mor
dacitatis expertem eſſe cupis,elota utitor.

Quomodo lauare oporteat argenti ſpumam,& reliqua metallica. CAP. 10.

FAcile aũt eluitur,ut q̃ ſtatim propter innatã grauitatẽ liquoribus,in quibus læuigatur, ſubſi
dat:

dat:unde totam mordacitatẽ in aqua lota exuiti acuti uerò ſenſus corpora parum adeo morda E
cẽ percipiunt,ſi ex aceto,uel uino eluatur.Porrò conuenit diligenter toto die cõtritã,cũ liquo-
re per noctẽ relinquere:poſtero die mane illum auſerre,alium mox ſuperfundere:poſtea rurſus
terere ſimiliter, iterumq; ſequenti aurora liquorem emittere. Quod faciendum eſt,donec ſimul
cũ humore argenti ſpumæ uelut tenuiſſima quædam portio (achnen hanc Græci uocant)appa
reaticumq; nihil amplius innatat,nihil ẽt magis effundendum eſt attamen cõterere diebus plu
ribus,& ſi nihil ei inſiſtat, idq; ſole feruenti, ſatius eſt:ita.n.accidit,ut medicamentum exiccet
ualentius.Porrò nouerunt oẽs id æſtate non ſolum in argenti ſpuma,uerum in aliis ẽt,quæ hoc
mõ præparantur,fieri cõmodius.Siquidem cadmia,æris ſquama,æs uſtum,ad hæc itẽ,quod uo
catur diphryges,ceruſſa,miſy,ſori,ſtymmi,& oẽs lapides,pterea calx,perinde,ut argẽti ſpuma,
ex liquore aliquo prædicto eluuntur læuiganturq;.Interdum ex marina pparationẽ ipſorũ mo-
lior,de quibus in ſermonis proceſſu rurſus agetur:nunc.n.propoſitũ mihi eſt,emplaſtra percẽſe
re,quæ Græci iuniores medici, cũ rho græca litera in ultima ſyllaba,& ſcribũt,& enũciãt. Quẽ
admodũ in Centrio,& Melotride facere oẽs conſueuerunt:ſiquidem in his prima nominũ poſi
tio uidetur,ſine rho facta fuiſſe à uerbo quidẽ centeĩn,quod eſt pungere,*cẽtrio nominato,ulti-
ma ſyllaba rho nõ habẽte:*melotride uero cõpoſita ex mela,& ote.i.ſpecillo,& aure. At cũ hoc F
tempore propè oẽs ea cum rho efferant,nõ peccaueris, ſi ſimili mõ cum illis pronuncies,præſer
tim in centrio:quippe oſtendimus in opere,quod contra illos, qui ſolœciſmum committentes
corripiunt,prodidimus,& ipſos Atticos uiros ualeſcentem uſum,& cõſuetudinẽ ſecutos fuiſſe.
Nam alii quoq; ante me indicarũt Atticorum linguã permultum à proprietate ſua decidiſſe: ac
oẽs,quorum eloquentiæ laus,ac gloria maxima apud Græcos extat,ſuæ quẽq; tempeſtatis mo
rem imitatos fuiſſe.Et nos itaq;,cum omnes inueniamus iam medicamẽtarios libros emplaſtri
nomen,cum rho ſcriptum habere,uſum præualentem ſequemur.

* Al, centio.
* Al. melotide

De medicamentis,quæ ex Molybdæna conficiuntur. CAP. II.

RElatum à me eſt ſuperius quoq; molybdænam,& argenti ſpumam in eũdem ferè uſum ad
hiberi.Omnia enim,quæ ex argenti ſpuma cõponũtur,ẽt ex molybdæna fieri poſſunt: ſed
facultate inuicem differunt tantum, ut molybdæna ſubſtantiæ craſſioris frigidiorisq; ſit: argẽti
ſpuma tenuioris,& inter calidam,ac frigidam mediæ.Cæterum colores medicamentorum,quæ
inde præparantur,molybdæna non nihil euariat,quatenus fuſciores ipſos efficit.Quare & albo
rum emplaſtrorum,quæ non modo ceruſſam,ſed argenti ſpumam quoq; habent,nullum ex mo
lybdæna conſtat:quippe ex huius miſtura color albus cinereus redditur. Poteſtas autem in al- G
bo emplaſtro,quod ex hydrelæo componitur,melior etiam euadit,præcipuè in teneris corpori
bus,tantum abeſt,ut pereat.Cum diſcutere,quid uolumus,argenti ſpuma,quàm molybdęna po
tior eſt.Pari modo,& in reliquis medicaminibus cunctis,quæ ex argenti ſpuma compoſitionis
titulum ſortita ſunt, cum molybdænam adiicimus, color & uirtus tantum immutantur medi-
caminis,quantum paulo ante indicauimus.

De Emplaſtris Albis,quæ ex Argenti ſpuma,& ceruſſa fiunt. CAP. 12.

VEl coloris cauſa medici ceruſſam argẽti ſpumæ ad emplaſtra alba cõficienda miſcẽt:uel ut
quandã adſtringendi,ac refrigerandi uim,medicamento concilient. Vidẽtes autem,& hu
iuſmodi nigreſcere,cum largius coctũ fuerit,præſertim lignis,& iis quoq; fortaſſe fumidis, nec
in aere puro,mox ab igne tollere coguntur,ob quod ipſum,nec aquã copioſam,nec oleũ,miſce
re.Merito igitur reſinam ei adiungere excogitarunt,quo ſequax,ac ſibi continuũ fiat,uiſcoſum
quid aſſumens, maximè, cũ liquida reſina immittitur. At ex tali miſtura deterius efficitur phar
macũ,cũ mordax quiddã reſina repræſentet:quod uero ſiccet,nihil admodum generoſum, cu-
jus uſum maxime ulcerib⁹ eſſe neceſſariũ didiciſtis. Quædã itaq;,uel inſigniter mordaces ſunt
reſinæ,de quibus uniuerſis iterum ſermo futurus eſt.Mitiſſimæ uero duę inter eas ſunt,prima re H
rebinthina,larix altera nuncupatur.Has igitur miſcere ſatius eſt,ubi id genus emplaſtri cõficere
cogitas.At multo leniora tactu omnia fiunt,tum quæ reſina cõſtant, ſi ceræ quid adiectum ſit:
tum quæ ex cera,ſi reſinæ non nihil admiſtum habeant.Quam ob rem cera quoq; reſinę immit
tenda eſt: ut autem color emplaſtri albus ſeruetur, albam ceram eſſe congruit. Eſt ſanè alba,
q̃ ſuapte natura prouenit,Põtica:ſic.n.nominari iã conſueuit,licet aliunde ueniat,ꝙ plurima in
Ponto alba naſcatur,aliis in regionibus pauciſſima:ac candida, quæ Tyrrhenica nominata eſt,
non ſponte naſcitur,quare nullam euidentem habet acrimoniam. Quæ uerò ſuo inſtinctu pro-
ueniunt,non nullę acres ſunt,quas prius eluere oportet in hunc modum.Liquantur primum ad
ignem,deinde in aqua fontis pura demerguntur:ubi permouentur,expurganturque.Simili ra-
tione,& pix,& reſina,& quod phyſema dicitur,lauandum eſt: de quibus iterum exactius com-
mentabimur. In præſentia,quoniã albi emplaſtri compoſitionem tradimus, reliquum eorum,
quæ præcepta ſunt,deinceps percenſebimus.Poſteaquam ergo ceruſſæ,ſpumæque argenti,co-
ctis prius,uſq; dum medicamen ad amuſſim non inficiat,cera ſimul cũ reſina fuerit adiecta,can
didum iam emplaſtrum ſi placet,habebitis:interim aquã iniicientes, interim oleum duntaxat:
idq; nunc recens,nunc uetus. Prius enim iam audiuiſtis,quam uirtutem aqua, & oleum uetus
habeat.

A habeat.Nouiſtis item,quod omphacinum oleum, & id,quod colitur in Iberia,q̃ nunc Hiſpania
dicitur,adſtringens quippiã pharmaco addit. Hiſtricum nõ modo exiguam adſtrictionem, ſed
amaritudinem quoq; refert. Proinde differẽt tñ ex adſtringentibus cõſecturæ ab iis,quæ dulci
oleo conſtant,quanto initio ulceris,& fini potiora ſunt omnia, quæ non nihil adſtringens cõti
nẽt:in mediis,dulcia.Nã in principio medicamenta repellentia proſunt ulceribus, ne phlegmo
ne corripi incipiant:inde q̃ magis relaxẽt,ſi nõ phlegmone adſit,trãſpiratus gratia:ꝙ ſi affuerit,
etiam ob illã,ut citius diſſoluatur.Enimuero clarum eſt de parua phlegmone uerba fieri; ſiqui-
dem exigua ulcera,in quibus albis hiſce emplaſtris utimur,magna comitari phlegmone nõ po-
teſt,ſi error nullus acceſſerit.Cæterum & ulceribus , quæ iam ad cicatricẽ ueniunt, adſtringẽdi
qualitatem utilem eſſe nullus ignorat.Tempus igitur iam poſtulat medicaminum , quæ empla-
ſtrum album utiliſſimum conſtituunt,ſymmetriam exponere.

Pondus Emplaſtri.

Aequa ſit portio utriuſq; metallici,ceruſſæ,& argenti ſpumæ:& hæc,ſi uideatur,eſto ſingulo
rũ põdo libra,olei uerò menſura amborum ſimul põdus abſoluat:uel ut Romani dicũt,ſint põ-
do libræ duæ,ceræ pondo ſelibra,terebinthinæ illius dimidium,hoc eſt põdo unciæ tres. Quòd
B ſi & thus admiſceas, primũ dolori mitigãdo aptũ magis erit,tum parua ulcera,q̃ phlegmone in
feſtat,ocyus concoquet,ſed ad cicatricẽ ducẽdam erit imbecillius : nam carnem ſupercreſcẽtẽ
promouet,qm̃ thus carnem generat,ut in tertio quoq; libro De morbis curandis legiſtis.Satius
itaq; eſt iniicere,& aluminis paululum, tum ad cicatricem ducendam:tum alterius cauſa,quan
doquidẽ laxantia medicamenta plethoricis,& uitioſo ſucco abundantibus corporibus adhibi
ta,affectis partibus fluxum cõcitãt.Ex his autem oĩbus cõpoſitum medicamen tumores pręter
naturam in molli corpore,qui nec magni adeo,nec dolorifici ſunt, diſcutere poterit,p̃ſertim cũ
thus abunde aſſumpſerit.Erit itaque in prædictis copioſum thus,ſi æquale ipſi terebinthinæ põ
dus accipiat:ſin eius dimidiũ,minorem digerendi uim medicamentum habebit: magis autẽ ci
catrici ducendæ erit idoneum,q̃ quod duplo copioſius id receperit.Iam ſi plenius adhuc digere
re cupiatis,ẽt piperis albi pauxillum adiicitote,quod ulcerum cicatrici obducẽdæ nihil obeſſe
poteſt.Sit igitur aluminis põdo uncia,piperis uero ſemũcia:ratio ſiquidem eſt,huius tres dena
rios,aluminis ſex iniicere . Quoniam uero & alias præſtat alumen, quod ſciſſile nominatur , &
colore candidum eſt,id immittere expedit.

Album Emplaſtrum ex pipere,ut Attalus Herasq́; compoſuerunt. CAP. 13.

C IVuat ſenum ulcera,& eorum,qui mollẽ habent cuticulam:deniq; omne ulcus curat,quod &
humidius eſt,& non facile cicatricem admittit:ad hæc abraſa,q̃ apoſyrmata Gręci uocãt,ut
cutis ſuſpenſa ſit,interim nigreſcẽs in cubito, tibia,& genu,quibus neq; caro,ſed mẽbrana ſola
os ambiens(perioſtios Græcis dicitur)ſubiecta eſt.Hiſce igitur,ut oĩa ordine recenſeã, medica
menti cõpoſitio cõſtat:Argẽti ſpumæ,ceruſſæ,utriuſq; põdo libra:olei duarum librarũ menſu-
ra:nuncupatur.n.à Romanis æquiuocè ponderalis,ut ita dicam,libra ſolidorum corporum , &
mẽſuralis libra liquidorum,quę copioſiſſima in tota urbe ex materia cornea cõſtat:pręter hæc
ceræ pondo ſelibra,terebinthinæ reſinæ pondo unciarũ trium,thuris uel dimidio ipſius reſinæ
uel æquali pondere,aluminis pondo denarium ſex,piperis põdo denarium triũ. Coctio manife
ſta eſt.Initio quidẽ metallica in Sole coquuntur, dum plane non inficiat , uel etiã paulo durius
fiat:immittuntur aũt tunc cera & reſina,dein cum oĩa in unum coierint,thus primum,mox alu
men,& piper addẽtur.Iniicere aũt cõuenit ceruſſam,quã uocant rhodiacam,ſi emplaſtrum can
didũ eximie fieri cupias: Quin ẽt in ciuitate Dicæarchia olim, nũc Puteolia uocãt non nulli, q
ceruſſam præparant,ſimilem rhodiacæ albam facere conſueuerunt. Porrò quòd in Sole confi-
ciendum ſit emplaſtrum,& aqua admiſcẽda,ut albius ſimul,& magis refrigerans fiat,antea diſ-
D cuſſum eſt.At ſi mauis ad cicatricem ducẽdã cõmodius ipſum reddere, ab aqua in totũ abſtine
to:olei aũt ueteris põdo uncias duas,ac dimidiã,immo ẽt tres,immittito.Hoc medicamẽtũ nõ
ex eorum numero eſt,quę à me primo authore cõpoſita ſunt,ſed iã annis multis ante à Rege no
ſtro Pergamenorũ Attalo,uiro omnigenorum medicaminũ ſtudioſo. Cõſtat ratione prædicta.
Et ſanè admirarer,ſiquid eiuſdem ſpeciei hoc ipſo præſtantius poſſit cõfici. Meminit eiuſdẽ He *
ras quoq; in medicamentorum libro,quẽ non nulli, Nartheca,id eſt promptuarium medicamẽ
torum inſcribunt,alii Tonon dynameon.i.robur uirium,cenſens oleum uetus attribuendũ,eiq;
parem aquæ menſurã,uel dimidiã,eſſe miſcendã.Cæterũ alia,q̃ ad ſymmetriã ſpectant, ita hñt
ut à me ſcripta ſunt,niſi ꝙ ille hemina nõ libras,tum aquæ,tum olei,poſuerit,nõ indicans, quot
unciarum heminam,ſiue põderis,ſiue menſuræ,conſtituant:etenim põderales unciæ grauitatẽ
corporum,menſurales molẽ decernũt. Cum igitur pharmacum hoc ſenum ulcera, & tenerorũ
curare dicit,uerus eſt,cum uero oẽ ulcus ſanare ſcribit,amplius q̃ par eſt,ei cõdonat,& tribuit.
Siquidẽ humidiora,eoq; minus ad cicatricẽ uenientia curat,cacoetes nullum , ſicut nec ullum
uulnus cruentũ:ille aũt,& hæc oĩa promittit.Attñ deraſis ipſum mederi ſcribens,non falſus eſt:
ſubinde.n.tam deraſum os,ut cutis inde cũ ſubiecta quadã carne dependeret,medicamento im
poſito,cũ ipſa coaluiſſe uidi:& quod hoc maius eſt,interdum iam nigricãte: rurſus aliud,q̃ hoc

etiam

etiam admirabilius,in cubiti gibbero,tibia,& genu,quibus nulla caro,ſed os cõueſtiens mẽbra E
na,uel latus tendo ſolus ſubiectus eſt.Quare ad abraſa optimum hoc medicamentũ habueritis:
ad ſinus,& abſceſſus,nec oĩum optimum,nec bonitate optimorũ ſecundum:uerum ad medio-
cres hos affectus in teneris,mulieribus, pueris, & ſenibus, cõmendatur . Quare & hic plus quã
oportebat Heras medicamento detulit:multo aũt magis,cum laudaret ipſum,ſcribens ad mor-
ſus uniuerſos eſſe remedio.Cur enim ſermoni appoſitũ eſſe uult, uniuerſos?utrum ſi etiã ferarũ
morſus fuerit, an hominum uniuerſorum tantum,dicit ? atqui falſum eſt utrunq; . In feris qui-
dẽ clarum eſt,quæ.n.ab efficacibus pharmacis uix curantur,hæc nemo ab illo ſanari poſſe dixe
rit:quòd ſi de hominib⁹ dicar,& ſic oratio incerta indiſtinctaq; eſt,adeo,ut auditores magis of-
fendat,quã iuuet.Itaque perſuaſit aliquis cuidã medico,ut emplaſtrum hoc adoleſcenti in Pan
cratio digitum indicẽ morſo imponeret:qui inde tã male habuit,ut in periculo eſſet ne pars to-
ta morſa cõputreſceret,oborta iã putredine:uix autẽ diuturna curatione glutinatus eſt. At cum
non in neruum, ſed carnẽ,læſionẽ acceperit , nihil mirum eſt huiuſmodi medicamento ſaluum
euaſiſſe.Etenim hominum morſus aliis ulceribus admodũ ſimiles ſunt,niſi qui momorderit, ui
tioſis humorib⁹ abundet,aut diutius à cibo abſtinuerit , aut ira correptus ſit,ut uniuerſum cor-
pus,& ẽt dentes bile madeant:neq; in his tñ eiuſmodi quicq̃ mentione dignũ medicamen face F
re uidebitur.Atqui ei,qui ſubito fuerit uſus,ſatis erit,ſi nihil incõmodi acceperit prius, q̃ phar-
macũ aliquod talibus curandis peculiariter dedicatũ,morſæ particulæ impoſuerit : de quibus
mox diſputabitur . Nunc uerò tantum dixiſſe ſufficiet in iis, quos ſiue homo qualem diximus ,
ſiue ſimia,ſiue canis,ſiue id genus animantium aliud,momordeit. *

Attalici ſecundum Andromachum Albi narratio, & compoſitio, quod minus lædit à rabioſis morſos, & neruos uulneretos. CAP. 14.

ALba,quę oleo recẽti,& aqua citra piperis,atq; thuris miſturam conficiuntur,cõmorſas par
tes uehementer offendũt, licet animantis ſaliua,quod momorderit,uel pauxillũ adeo ui-
rus contineat:at minus illis oĩbus Attalicũ lædendi naturã obtinet,ꝙ therebinthina, oleum ue
tus,thus,& piper,adiecta ſint.Pari ẽt modo in neruorum uulneribus reliqua alba magis nocẽt,
ſed multo minor offenſa eſt ex hoc, quod quidẽ oleum uetus habet,aquã non itẽ . Inſuper hoc
magis eueniet,ſi tres uncias thuris integras,& non eius dimidium recipiat. Dictum ſiquidẽ mi
hi eſt & antea,quod ſi & hoc pacto præparemus,in huiuſmodi* albis aluinẽ pharmaco male cõ
gruat: nã opus eſt hic nõ adſtringentibus,ſed abunde extrahẽtibus,quæ in alto neruos pũctos
affligunt,& uenenatam animalium ſaliuã.Heras hoc emplaſtrum ex rhodino , uel myrteo , uel G
myrrhino,dilutum mederi,& ambuſtis igne tradit : & ſi etiã hic longe inferius ſit pharmacis,q̃
ambuſta cõmodè ſanant,de quibus ipſis quoq; rurſus ſermonem inſtituemus.Præſtantiora.n.in
his ſunt alia candida,quæ neq; thus,neq; reſinam habent.Quin & hæc non parum ab iis ſuperã
tur,quæ ambuſtis igne proprie auxiliantur:quemadmodum à me cõpoſitum eadẽ ſanare dixi ,
ſi acetum adiungas:illud ſiquidẽ nullo non tempore cõmodum eſt.Quod autem ex pipere albũ
conſtat,excoriatis aduſtionibus cùm ad cicatricẽ perueniũt utile eſt:ante,per ſe nihil cõducit:
dilutum uero ex oleo myrteo prodeſt,non tamen æquali,cum his medicamẽtis uirtute,quæ ad
ambuſta igne proprie faciunt. Heras morſis ẽt ipſum cõuenire ſcribit. Sed hic quoq; diſtinctio
ne utamur oportet,ſiquidem in duris,& ad patiendum difficilibus imbecillius eſt medicamen-
tum:in mediocribus,maxime in ſenibus,pueris,mulieribus,& ut breuiter dicã,molli carne p̃di
tis,abunde ſufficit.Inſuper uaris aptum eſt,quẽadmodum,& hoc uere prodidit Heras.At de pu
ſtulis,quæ exanthemata Græcis dicuntur,indiſtinctè pronunciauit. Etenim ex harum numero
mediocriter ſubduras perſanat:quę uero plus caloris,aut phlegmonodes quippiã,referunt,irri
tat,præſertim initio.Poſt cõmemorata,deinceps in hæc uerba Heras diſſeruit:Fecit etiã ad duri
tiã trimeſtrẽ,quæ ex partu profecta erat,ac perſpiratu diſcuſſit,non impoſſibilia dicens.At con H
ueniebat ipſum præſcripſiſſe,cuius nã durities eſſet,totius ne uuluæ,an ceruicis ſolius,uel orifi
cii,uel cornuum,uel externi cuiuſdam corporis ei incumbentis . Iã uero id ipſum emplaſtrum
impenſius,q̃ natura cõparatum ſit,laudat aduerſus fiſtulas cum alias oẽs , tum maxime,quæ in
dactylio id eſt podice oriuntur:ſic.n.appellauit ipſe,cum illud curare adfirmaret . Simili modo
ad podagrã,carbũculos, epinyctidas,cõdylomata,lepras,uitiligines,ſugillata, propoſitũ empla
ſtrum Heras extollit.Si itaq; tanq̃ meliorũ penuria,eo uſus quiſpiã mediocre p̃ſidum attulerit,
uere p̃dicat:ſin aũt,ut medicamen ad hæc optimũ adducit,manifeſti mẽdacii arguitur, cũ mul
ta alia præſtantiora inueniantur.Cæterũ poſt ipſius laudes,his uerbis pręcipit:Vtere hoc maxi
me,quum ulcus ab acribus pharmacis,& iis,quæ eruẽtis imponũtur uulneribus (Græci uocant
enæma) ſoluitur,& phlegmonen recipit:tum in abſceſſibus,qui circa genu fiunt.Hic quoq; fidei
illius erat apponere pro abſceſſuum quidẽ ratione,tenera carne præditos pueros,mulieres,& ſe
nes:in ulceribus autẽ,ſpecies eorum adſcribere:uti nos faciemus in ſermone de malignis ulce-
ribus. nã iſtud,de quo nũc loquimur,emplaſtrum nulli tam cacoethi,ſeu maligno cicatricẽ ob-
ducit.Verum diſtinguenda ſunt ea,quæ cicatricẽ ægre ducunt,à cacoethibus:neq; enim omnia
cacoethe difficulter cicatricẽ admittunt.At dicetur ſermone procedenti de ipſorum differẽtia,

& me-

In aliquibus legitur, ἑλκῶν i. ulceribus. ut intelligatur de ulceribus ex morſu, uel punctura.

A & medicaminum, quæ utriſq; ſanandis dicata ſunt. Quin ex ſolis metallicis albũ emplaſtrũ præ
parare licet, ut paulo ante in ſola argenti ſpuma cocta admonuimus. Si enim ſpuma argenti ce-
ruſſæ cõmittatur: deinde olei, & aquæ, utriuſq; duplũ miſceatur: & coctionẽ, ut nuper eſt dictũ,
carbonibus antea peruſtis, in aere lucido peragas: tũ glutinans, ac tenax, tum album colore, me
dicamentũ erit: maiore aũt refrigerandi virtute prædictũ, ꝗ quod eſt ex ſola argenti ſpuma cõ
fectum. Quẽadmodũ enim molybdæna frigidioris craſſiorisq; naturæ eſt, etſi argenteæ ſpumæ
eam admiſceas, ſic etiam ceruſſa, uel magis adhuc ꝗ molybdæna: ꝙ ſi uetus oleum indatur, nõ
parum lentoris, & hoc medicamen habiturũ eſt, ne uidelicet à corpore facile decidat, cuicunq;
fuerit impoſitum. Atqui ſi emplaſtrum candidum fieri poſtulatis, oleum quàm fieri poteſt pu-
riſſimum ſimul, & luciſſimum iniicitote: multa enim eius generis non ſunt. Mitigans uero, ac
dolorẽ ſedans erit pharmacũ, ſi & adipis aliquid inieceris ueluti ego facere conſueui. Adeps ue
ro anſerinus ſit, uel huius inopia gallinaceus. Si neq; hunc habemus, ſuillum iniiciamus, nõ igna
ri quidẽ magnã eſſe anſerini ad reliquos eminentiã: utentes autẽ peioribus etiã, ſi quando opti
mi copia non conceditur: nã & cùm cinnamomum deſideratur, ad caſiam optimam deſcendi-
mus. Verùm in prædicta ſymmetria adipis põdus dimidio minus, ꝗ utriuſq; metallici, miſcere
B ſufficit: ut argenti ſpumæ, & ceruſſæ ſingulorum pars una adſit, olei dupla, & aquæ dupla, uel ẽt
paulo amplior, adipis pars dimidia. Cæterum, quomodo dicã iis, qui lance metiuntur, dupla, di-
midia, & æqualia, ante paulum oſtenſum eſt, dum Romanæ libræ ponderalis cũ mẽſurali cogno
minationem, quã uocant homonymiam, ſeu æquiuocationem, interpretarer. Pharmacum hoc
uariis modis præparaui: ſiquidem quatuor pari portione miſtis, dimidiã adipis, interim quoque
liquidorum utriuſque unã & dimidiam, adiunximus. Porrò fiet ueluti exẽplo ſymmetria talis,
Argenti ſpumę põdo libra, ceruſſæ pondo libra: olei, aquæ utriuſq; pondo libra s: poſtremo adi
pis pondo ſelibra. Eſt cùm & pondo trientem adiecerim, ſicut, & aquæ põdo libram integram.
Quod aũt idiotæ frequenter dicere ſolẽt, & medici ipſis ſimiles, obſeruate ne interdum dicatis,
nẽpe medicamẽtum quodlibet generoſius fieri, ſi adiectũ hoc fuerit, quodcunq; ſcilicet noĩa-
uerint. Non nulli ignorare ſe fatentur, rogantq; nos, qualis nã cõpoſitio præparatioq; ſit opti-
ma, ignorantes aliã in alio affectu eſſe cõmodiorẽ, ſimpliciter uerò, & indefinitè ne unã quidẽ
optimã. huius itaque rei gratia ego ſimpliciũ pharmacorũ uirtutes accuratè pernoſcere operæ
pretiũ eſſe uobis puto: nã cõpoſitis probè uti non poſſitis illorũ ignari. Nimirum igitur in pro-
poſito hic albo emplaſtro recens adeps admiſtus medicamentum efficit, quod dolorem magis
C adeo leuat, ut ſi & inflãmatione laboret ulcus, iuuet ipſum: at cicatrice obducẽda minus reddet
accõmodatum: Quod citra adipem conficitur, facilius quidẽ cicatricẽ inducit, uerum non ex
æquo ſedat dolorẽ. Dictum quoq; eſt prius, ꝙ aqua admiſta euidentius refrigeret, ſed oleo uete
ri, magis diſcutiat. Itaq; qui eam facultatẽ adſecutus eſt, ut quo potiſſimum ulcus indigeat, ſci-
re poſſit, is optimè, & ipſe cõponet medicamenta, & iã cõpoſitis utetur. Atq; uidiſtis me ſubin-
de medicorum, qui me in conſilium aduocarunt, pharmacis multa curaſſe, à quibus illi ſanitatis
ſpem abiecerant. Optimum igitur medicamen dictũ eſt non ſermone ſimplici, ſed inter ea, quæ
hoc aliquid facere pollicentur: quemadmodum ego Phęnicinum optimum eſſe retuli aduerſus
rheumatica, ſi eo iuxta prædictas diſtinctiones utamur.

De alijs Emplaſtris albis. *CAP. 15.*

Alba igitur antè cõmemorata, qua dixi ratione iã olim confecta ſunt: poſt quæ alia diuerſa
medici poſteri excogitarunt, quædã adimentes, addentes, & immutantes: de quibus & ip
ſis præſtat dicere, ut in uaria medicamentorũ cõpoſitione uos exerceamini. Scripſit itaque An
dromachus in libro, cui titulũ fecit, Virtutes ad exteriora. hiſce quodãmodo uerbis. *Album, quo
utor.* Argenti ſpumæ pondo mina, ceruſſæ tantundẽ, ceræ pars quarta, reſinæ pars quarta, olei
D heminæ tres, aquæ heminæ duæ. Hactenus Andromachus, nec quibus conueniat adſcripſit, nec
coctionis eius mentionem fecit: Non nulli uiginti uncias minã continere tradunt, quidã ſede-
cim. Atque medicamentum utroque modo præparari poſſit, non tamen rectè mihi parẽ modũ
reſinæ, & ceræ iniicere uidetur: nã Attalici cõpoſitio melior eſt, quæ ceram reſinæ duplo copio
ſiorẽ accipit. Cõſtat autẽ, ſi reſinæ, & ceræ æqualis portio adiecta ſit, emplaſtrum fore glutinan
tius, non tamen ex æquo ſuaue gratũq; ulceribus, ſed acrimoniã habiturum. Quin ẽt eo, ꝙ indi
care noluit, qualis immitti debeat reſina, parum rectè fecit: nos autem haud ignari, eſſe meliorẽ
per omnia terebinthinã, tum colophoniã, tũ eã quæ phryctæ nominatur, illã iniiciemus. At ſi, &
laricem habeamus, quid uti prohibet, cum ſibi inuicem propemodum ſint adſimiles? Olei hemi
nas tres. atticas puto ipſum ſcribere, aut certe ſcripſiſſet, libras. Atqui miretur quiſpiam, quomo
do Romæ degens pro libris heminas nominauerit: eius nempe regionis illa ſunt nomina, libra,
ſextarius, uncia. Ex multis pharmacis quondã conſcriptis, priuſquam Romanorum res eò po-
tentiæ accreuiſſent, conieci, quã illi uocarent heminam, eſſe æqualem unciis nouẽ libræ Roma-
næ hodiernæ. Nunquid igitur, & Andromachus tres heminas cenſet adiiciendas, tanquã ſingu
læ unciis nouẽ ualeant? eademq; ratione, & aquæ duas? Vos ergo ſi ſimplicis cuiuſq; poteſtatem
cognitam ante habeatis, quomodocunq; præparato uti potueritis ad ea, ꝗ cõpoſitionis modus
promittit,

promittit,aliis permittentes inquirere,qualis nam cõfectio ſit optima:oẽs enim optimę ſunt,& E
non optimæ,quẽadmodum nobis prius oſtenſum eſt. Poſtea Andromachus aliud ſubiungit hu
iuſmodi. *Albũ aliud.* Argenti ſpumæ pondo denariũ centum ſexaginta,ceruſſæ pondo denariũ
ducentorũ,ceræ pondo denariũ quinquaginta,terebinthinæ põdo denariũ xxiiii, olei heminæ
dimidiũ,aquæ cyathos vi.Hoc igitur emplaſtrum priori plus ceruſſæ,q̃ argenti ſpumæ,habens,
candidius euadet,magisq; refrigerans,quod ad hoc attinet,ſed facile decidit,minusq; adhære-
ſcit,licet ſedecim uncias,& duas partes heminã habere ſtatuamus,quẽadmodum nõ nulli aiũt.
Iuuat ſanè ipſum ad hæc terebinthinæ miſtura,ne friabile fiat pharmacum: quoniã omnino ali
pes,ut Græci dicunt,id eſt pinguis expers,&aridũ eſſet,pauco oleo,& aqua addita.Neq; in hoc
uerò adſcripſit Andromachus,uel coctionẽ,uel q̃d promittat. *Aliud album.* Aliud poſt hoc po-
nit tertium,quod eadem alia omnia cum Attalico ex pipere albo confecto continet. Adiecta ãt
ſunt ei hæc duo,orchis herbæ pondo denariũ octo,ſtruthii pondo vnc.duarũ. Aquam uero ne-
quaquã huic pharmaco adiungit,ſed thuris pondo denariũ xxv.iniiciendum cenſet,non adſcri
bẽs,ut Heras conſueuit:non nulli aũt †xxvi.immittunt.Olei tñ huc ille heminas duas imponit,
eandẽ nobis obſcuritatẽ relinquẽs,cuius ſupra memini. Accuſauerit quis eum uehementer, ꝙ
pharmacorum pollicita ſeu titulũ nõ præfixerit,quippe ſecundum cũ primo,& tertio eandẽ po F
tentiam non obtinet.Herasq; ſanè laudandus eſt,qui medicamentorũ uirtutes adſcripſerit,utẽ
diq; modos,quos Andromachus in emplaſtris albis prorſus omiſit, raro ad quid ualeant appo-
nens:quin nec quo pacto coquendum medicamentũ ſit,indicauit. Attamen nemo forſan eũ ac
cuſare poſſit,ꝙ iam exercitatis in re medica,non idiotis,ſcribat. Verum ꝙ titulum præteriit,uel
uniuerſales potentias,non mediocre peccatum eſt.Quid enim dicet,qui defenſionẽ eius ſuſce-
perit?forſan,ꝙ peritis ſimplicium medicaminum uirtutum hæc tradiderit: atqui illorum nullus
Andromachum deſiderat,cum & ipſe ſimili modo poſſit componere.

†Græc° codex, q̃ q̃ haud ſcio q̃ recte, habet δύο καὶ εἴκοσι, i. duo ſecum,& xx. Sunt, qui legendum putent xxii.

Aliud Hera aduerſus Rabioſos morſus. CAP. 16.

RVrſus ad Heram reuertamur, aliud candidum emplaſtrum poſt Attalicum iiſdẽ hiſce uer-
bis ſcribentem. *Candidum aduerſus Rabioſorũ morſus.Facit exacte etiã ad Aquam expaueſcen
tes rabidi canis morſu,præſeruat.n.ſtatim à periculo uulneri impoſitũ:itẽ deuictis ualde catapotiũ nucis
auellanæ magnitudine ex eo dãdũ eſt,idq; diebus quadraginta:mutat tamẽ colorẽ in ſplenijs, redditurq;
nigrũ.Valet & contra Morſus hoĩum,canũq;, . braſa,& ulcera quæ cicatricẽ difficulter admittunt.Tol-
lit etiam ſugillata ſiliqua una,uulnera conglutinat,aufert Thymata,& Rhagadas.Eſt & peſſus emolliẽs.* G
*Oportet tamen poſt diẽ ſoluere,& nigredinem ulceribus obortam ſpongia detergere:idq; tantiſper facien
dum eſt,donec nigricies amplius nulla appareat.Iam quoq; idem cicatricem ducit, & ad oĩa bonum eſt.*
Hæc præfatus Heras deinceps ſymmetriam emplaſtri his uerbis enarrauit. *Album.* Ceræ albæ
ponticæ pondo libras duas,argenti ſpumæ chryſitidis pondo librã,ceruſſæ tantundẽ, myrrhæ
pondo vnc.ii,medullę ceruinæ tantundẽ,thuris atomi id eſt inſecti põdo unciã,olei ueteris ſex
tariũ.Hæc ſanè ſymmetria eorũ eſt,quæ emplaſtrũ conſtituunt.Coquẽdi uero modũ deinceps
ita ſcripſit:Argenti ſpuma ex oleo coquitur:ubi ſordiũ craſſitudinẽ hr̃e uidet̃,cera, mox ceruſ-
ſa aſpergit̃,mouet̃q;:unita iã,nec polluẽtia ab igne tollunt̃,& medulla iniicitur: poſtq̃ refrixe-
rit medicamentũ,myrrha & thus miſcet̃:deinde emollitũ ſubactũq; manibꝰ uſui eſt.In hoc igit̃
Heras cõmendandus eſt,qui non reliquerit nobis,quõcunq; lubet,emplaſtrum coquẽdum,ſed
ipſe appoſuerit.Procliue.n.erat ceruſsã cũ argenti ſpuma,ut in albis aliis ſtatim ab initio coque
re,& nos id plerũq; factitare cõſueuimus, immo & ille ipſe in aliis cõſcripſit:uerũ in hoc ipſam
ſecundo iniicere præcipit,non apponens cauſam,cur id agere præſtiterit,etſi oſtendat nõ unũ
coquendi modum in oĩbus eſſe ſimiliter utilẽ,ſed in quibuſdã,& duos & tres efficere licere, nõ
modo colorem uerum,& facultatẽ immutantes medicaminum:quẽadmodum in hoc nunc pro H
poſito ceruſſam cum argenti ſpuma coquere noluit,ſciens ipſam,& exactũ candorẽ ex coctio-
ne perdere,& adſtrictionẽ,quã habet,cum refrigerandi uirtute,deponere. Forſan igitur inqui-
ret aliquis,ecquid cũ emplaſtri author primus,quicunq; fuerit,digerẽs id eſſe uellet,conatus tñ
eſt ceruſſam crudã in eo ꝓſeruare ? Mihi ſanè uidet̃ huius gratia ad talẽ ueniſſe cõiecturã,ut me
dicamentum repulſoriæ quoq; uirtutis quippiã habeat,etenim eiuſmodi nullã habentia,pletho
ricis corporibus nequaq̃ tuta ſunt. Vt ergo conueniat,& his ceruſſam crudam miſtam eſſe ueri
ſimile eſt.Cæterum neminem latet,magna de ſe propoſitũ medicamen promittere,inde ꝙ myr
rhã,& ceruinam medullã aſſumpſerit,ſicut & alia quoq; eadẽ, cum cõmunibus his emplaſtris
continet.Didicimus autẽ myrrhã ualde ſiccans,tenuiumq; admodum partiũ eſſe,medicamen-
tũ:medullã rurſus nullo inter ea,q̃ mollientia uocãtur,inferiorem. De hac facultate,quẽadmo
dũ,& de aliis oĩbus ſecundis in libro quinto ſimpliciũ pharmacorũ dictũ eſt.videtur tamen nõ
iis tñ medicamenti compoſitor,ſed etiam albæ ceræ ponticæ, quæ uim habet medicamento-
ſam,cõfidere,atq; ideo plurimum eius immittere.Cæterum ſextarii(hoc eſt xeſti)Romani He-
ram meminiſſe puto : nã apud Athenienſes neque menſura,neq; nomen hoc erat:nunc ex quo
Romani imperare orbi cœperunt,nomen ſextarii apud omnes,q̃ Græca lingua utuntur,natio-

nes

A nes exiſtit: ipſa uerò menſura Romanæ æqualis non eſt,quippe alii aliā ſextarii menſurā uſur-
pant.Apud Romanos ſextarius librā unam,ſemiſſem,& ſextam illius partem pendet,ut omnes
ſimul iunctæ unciæ ſint uiginti:quas plurimū cornibus metiuntur,inciſis extrinſecus lineis qui
buſdā orbicularibus. Non nulli falſo Romanum ſextarium opinati ſunt octodecim menſurales
uncias capere.Videtur igitur,& Heras,cum heminā ſcribit,ſextarii dimidium indicare:nū ue-
ro nouem uncias ex librali cornu,an decē,innuant,etiamnum ignoratur.Itē ad rabioſos mor-
ſus ne aptum ſit pharmacum ſiue bibitum,ſiue extrinſecus impoſitū,ratione cognoſcere nemi-
ni licet.Indicauimus enim tota ſubſtantiæ proprietate eiuſmodi medicamēta efficaciā habere,
ob id experiētia iudicari.At experiri nunq̃ auſus ſum hoc pharmacū. quam uim in rabidorum
morſibus oſtenderet,q certo ſanans haberē medicamentum ex cancris confectum: cum autē
hoc non adeſt,alia quoq; nō nulla,quæ nunq̃ proſpero ſucceſſu nos fruſtrant. Quare in tam pe
riculoſo affectu certis medicaminibus relictis curioſę experientię cauſa,morſi ſalutem prodere
graue,& iniquum mihi uidebatur.Iā quidē de rabioſis morſibus hæc quoq; dicta ſufficiunt.Re-
liqua uero,quæ Heras de hoc emplaſtro retulit,ut in Attalico,partim ſanè uera prædicari,par-
tim impendio magis ab eo extolli,dixerim.Optimum enim eſt pharmacum,ut inter emplaſtra,
B quæ ſugillatis dictis admouentur:inter ea uero,quæ cruenta uulnera glutinant,non in primis,
& optimis eſt.Summatim permultos inuenio non modo huius tēpeſtatis medicos,ſed etiā uete
res,qui libros poſteritati reliquerunt,hoc genus emplaſtra ſupra ueri fidem extuliſſe, de quib9
ſequēti uolumine agetur.In pręſentia ad inſtitutum reuerſi,iterum Heræ dicta examinabimus,
Ait enim phymatis medicamentum illud mederi,nullua diſtinctione eorum appoſita,q̃ ego de
Phœnicino protuli . Quædā ſiquidem calida ſunt phymata,& cum uehementia quadā exiliūt:
quædā frigidā ſiccaq; ſunt:permulta alia inter hæc cōſiſtunt , alia quidē exacte media illorum,
quæ diximus,alia à medio in utranque partem paulum inclinant:aliqua plus idē faciunt , non
nulla ſummis uicina,uel à mediis quodāmodo,& ſummis pari ſpatio abſunt.Quibus uniuerſis
emplaſtrum hoc conuenire non poteſt,niſi cum mollibus quibuſdā id uelit liquefacere, ut mul
ti modi fiāt,q̃bus eo utamur,quos explicaſſe ipſum,ſicut in aliis factitauit,oportebat . Proinde
par eſſe puto,ut hūc laudemus ob ea,quę tradidit,Andromachum accuſemus. Cæterum de eo,
q emplaſtrum iſtud hominum canūq; morſibus cōferat,eaſdē puta à me rationes audire, quas
& de Attalico pronunciaui:ſimiliter etiā de aliis,quæ pharmacum commendant:quemadmo-
dum illud,ita hoc quoq; bonum eſſe medicamen dicens,ſed multum ab iis,quę optime ad unū
C quodq; illorum faciunt,inferius eſſe,ut quis eo cōfidēter utatur,ubi optima deſint omnia. Hoc
autem non paruum eſt in medicamentis, quēadmodum nec in uictus ratione,& omnibus,quæ
circa artē uerſantur.‖Ego contempſi quidem id primum,ut neq; dignum eſſe iudicarem Hippo 1 Epid. com. 2. tex 50. claſ. 3. 112. E.
crate,qui adhortatur nos, ita omnia artis opera perficere,ut iuuent,uel nō offendant.Poſtea ue
ro cognoui magnam uim habere,cum ſcilicet uiderem nō nullos medicos in pharmacis ſe pri-
mum recte geſſiſſe,ut in admirationē ſui alios perducerent:eoſdē poſtea in aliis proſpero euen
tu fruſtratos,ut riſui eſſent.Ideoq; ſemper conatus ſum eiuſmodi uti præſidiis, quæ an profutu
ra eſſent,non nunq̃ ſanè dubitabam,q aūt nihil afferrent incommodi,certo ſciebam.Quæ igit̄
in Attalico emplaſtro,atq; hoc laudauit Heras,non quidē,ut dixi, magna ſunt,ſed ubi deſiderā
tur,quæ id magnificè efficiant, nemo his utens manifeſtā læſionē inferet,etſi nihil iuuerit . At-
qui ſi quis hoc pharmaco uti uolet in phymatis,ab illis,quæ in Phœnicino docui,ipſe intelliget,
aliàs aliter ipſum liquefaciens.Tractabitur āt uberius deinceps,& phymatū tota curatio,unde
ſpero uos methodum exactam perfectāq; medicaminum,quę illa iuuare poſſunt,habituros.Vo
cetur aūt uobis emplaſtrum hoc,Album ad rabioſos morſus,ſicut illud, quod ex albo cōſtat pi
pere,Attalicum.Subiungit mox & aliud emplaſtrū Heras in hanc ſententiam . *Album Aria-*
D *barzanion,quo Xenocrates abſceſſum iam inalteratum circa tarſum,(ea pars eſt in pede , qua carpo ſeu*
*brachiali proportione reſpondet,) diſcuſſit.*Deinde eorum,quæ ipſi immittunt,ſymmetriam,& po-
ſtea coquendi modum præfatus,ad calcem hæc uerba apponit.*Maxime facit ad cacoethe,paſcen-*
*tia,contumacia,uniuerſaliter ad omne ulcus.*Porro cur eorū,quibus conſtat pharmacum , ſymme-
triæ tertiam partem recitauerit, cōpertum non habeo,cum alii integrā hoc modo tradiderint:
Argenti ſpumæ denariū pondo ducentorum,ceræ denariū pōdo quinquaginta, olei ueteris he
minas iii,ceruſſæ denarium pōdo octoginta,terebinthinæ denariūm pondo triginta duū,cine-
ris buccinorū denariū pōdo decē,thuris denariū pōdo decem,& nouē,& aquæ cyathos duode
cim.Hæc oīa à me ꝓlata pharmaca Heras ad tertiā partē īminuit,ſic:Argēti ſpumę denariū pō
do ſexaginta ſex ob.iiii,ceræ denariū pōdo ſedecim ob.iiii,olei ueteris heminā ceruſſæ denariū
pōdo uigintiſex ob.iiii,terebinthinæ reſinæ denariū pōdo decē ob.iiii,cineris buccinorū dena
riūm pōdo tria ob.ii,thuris denariū pondo ſex obolos duos,aquæ cyathos quatuor. Poſtea co
ctionem ita ſubdit:Argenti ſpumā,& ceruſſam,cum aqua,& oleo terito,deinde recēti olla igne
non acri coquito,ferrea ſpatha ſedulo mouens,ne adurātur.Vbi ſemicocta fuerint, cerā immit
tito:hac liquefacta,reſinā,& thus:ac tam diu coquito,dum aliquatenus non inquinet.Poſtquā
bene habere propemodū uidetur,buccinos iniectos reliquo tēpore concoquito.Cum perfecte
coierint,

colerint,in mortariũ demittito,aqua exigua prius ſubiecta,& ſubacto utitor. Hoc medicamen E
tum, ut ſine morſu diſcutiat, præparatum eſt, ꝙ & ceruſſæ parum ad argenti ſpumæ portionẽ
habeat,& cum hac ab initio coctũ ſit,ualideq; exiccet ob buccinorũ cinerẽ additum. Non diſſi
milis quodãmodo facultas eſt & purpuris,& oſtreis concrematis:notum eſt aũt ſine carnibus
horũ animalium teſtas cõcremari.Ac Heras quidẽ unũ de facultatibus librũ cõſcripſit: Aſcle-
piades cognomento Pharmacion,decẽ præter theriacas,& gynęcea: apponẽs & ipſe cuiuſque
pharmaci titulum,in multis & coctionis,in quibuſdã utẽdi modum.Porrò Andromachus mul
tas uires collegit,& ferè non pauciores iis,quæ in decẽ libris Pharmacionis Aſclepiadis haben
tur,tribus ipſas libris cõprehẽdẽs.Primo pharmaca docet,quæ extrinſecus imponuntur:altero
quæ intrò aſſumuntur: & tertio quæ oculis adhibentur.Reprehendere autẽ ipſum iure poſſis,ut
admonui,ꝙ nec confecturas,nec uſus rationem,nec uires,nec quid promittant,adiecerit.

Quæ Aſclepiades Alba ſcripſerit. CAP. 17.

AD Aſclepiadem igitur iã transgreſſus producã in medium, quæ ipſe alba emplaſtra ad finẽ
tertii libri Exteriorum tradidit.Nã inſcribit eorũ primam Marcellã,ſecũdam,tertiã, quar
tam,quintam:ueluti alios Interiorum quinq; primũ Maſonem,ſecundum,tertium, quartum,&
quintum. Verum in tertia Marcella ad calcẽ alba emplaſtra adſcripſit: prioris titulũ eſſe ait,ad F
ambuſta igne, abraſa, cutẽ teneram:quod emplaſtrum Aceſin id eſt medelam,nominari dicit.
Omnia uero ſimul quatuor,argenti ſpumam,ceruſſam, oleum,aquã pari põdere incoqui opor-
rere commemorat.Conſtatq; hoc pharmacum fragile,& alipes effici,hoc eſt pinguis expers,ut
cuti ſine deligatura adhærere nõ poſſit: niſi.n.ut præfatus ſum ante, metallica plenius cocta fue
rint,tale fieri emplaſtrum neceſſe eſt.Coquũtur largius,dũ maiorẽ liquidorum menſurã in mi-
ſtura continent.Huic aliud emplaſtrũ Aſclepiades ſubdit,eiuſdẽ quidẽ tituli,ſed non eiuſdẽ cõ
fecturæ: neq;.n. æquale metallicorum pondus immittit,uerum ceruſſam argenti ſpumæ ſeſqui
plam:quin & ſeuum uitulinum adiicit,totam ſymmetriam ſic faciens:Ceruſſæ denariùm põdo
centum uiginti,argenti ſpumæ denariùm pondo octoginta,adipis uitulini denariũ põdo trigin
ta,ceræ denariũm pondo uiginti quinq;,olei heminas duas.Hoc pharmacum olei parũ hẽt,ceu
ad metallicorum proportionẽ,ſi quis heminam ſtatuat ualere unciis nouem Romanis, ꝗ in cor
nibus cõſuetis libralibus deſcriptæ ſunt.Qũ uero ceruſſa in ipſo ſuperat,eoq; magis adſtringẽs
magiſq; refrigerans,ꝗ ſuperius reddebatur,adipem author admiſcuit.Sciẽs autẽ bubulũ adipẽ
calidiorem eſſe ſuillo,& uehementius digerere,cauit perfecti bouis ſeuum indere:quippe in oĩ
animantium genere iuuenilia perfectis humidiorem,minuſq; calidum adipẽ habẽt. Erit igitur G
& hæc cõpoſitio difficilior quidẽ,ac ſimplicis albi emplaſtri,quod añ ſcripſit,ſed nihilo utilior.
Ab his tertium aliud profert cicatricem ducens album,ex pari,cum argenti ſpuma pondere, ce
ræ quarta illorũ parte,& terebinthinę rurſus dimidio minore,ꝗ in cera:oleũ & aqua ferè ęqua
portione metallicis menſuris utriſq; ſimul indita ſunt. Voluit.n.medicamenti author ceruſſæ,&
argenti ſpumæ,ſingulorum pondo denariũ centum miſcere,ceræ denariùm pondo uigintiquin
que,terebinthinæ denariùm põdo duodecim,olei & aquæ cuiuſq; heminas duas. Itaq; Attalici
memores Emplaſtri,quod metallica perinde,ac iſtud cõtinet,ſicut & oleũ ſimul,cum aqua,ce-
ram dupla portione ad eam, quæ in hoc medicamento additur, terebinthinam ſimiliter, ſcie-
tis manifeſto,quo nam diſcrimine medicamẽta inter ſe uariãt:adiectũ nanq; eſt illis,& thus,alu
mẽ,ac piper.Quin & Aſclepiades Attalici illius emplaſtri cõmeminit, nõ uocans id Attalicum,
immo nec piper admiſcẽs. Alia uero omnia pariter,ita ſcripſit ad uerbum. *Albũ,quod ad Mna-
ſeum refertur:facit & ad diuturna, ac difficilia.* Argenti ſpumæ,ceruſſæ, cuiuſq; denariùm pondo
centum,ceræ denariũ pondo quinquaginta: terebinthinæ,thuris,ſingulorum denariùm pondo
uigintiquinq;:aluminis ſciſſi denariũ pondo duodecim,olei heminas duas. Porrò ne putetis diſ
ferre, ſi drachm.centũ alicubi inueniatis loco unius libræ ſcriptas:ſed illud potius conſiderate, H
utrum qui ſcripſit centum denarios,dimidium ceræ ipſis miſceat,ſiue huius dimidium terebin-
thinæ,ut ſint ceræ quidẽ denarii quinquaginta,terebinthinæ uigintiquinq;,an aliã quãdã ſym-
metriã faciat. Si nãq; prædictã,nihil referet dicere librã,& ſelibrã,& tres uncias: ſiquidẽ libra
denarios ſex hẽt ad nonaginta,ſelibra octo,& quadraginta: ſic & hui⁹ rurſus dimidiũ quatuor
& uiginti.Quapropter eadẽ proportio ſeruaẽ,nulla inſigni differentia,ſiue centũ drachmis me-
tallicorum,ſiue nonagintaſex, heminæ duæ olei miſceantur.In hoc itaq; nõ uariabunt pharma
ca,ſiue libra nominetur,ſiue denarũ centum: Illa uero Aſclepiadis ſcriptũ pharmacũ ab Attali
co emplaſtro diſiunxit,ꝙ Attalicum ſex quidẽ drachmas aluminis ſciſſi,piperis uero albi tres, ha
beat:Aſclepiadis album piper nõ habeat,ſed duplũ põdus ſciſſi aluminis.Porrò ualidius adſtrin
gere quodãmodo,ideoq; prõptius cicatricẽ ducere Aſclepiadis pharmacũ,Attali magis digere
re, oẽs norunt. Vnde,quod dixi & prius,qui rogant,utrum ipſorum præſtet, medicamẽtis uti
neſciunt:Etenim ad cicatricem ducendã Aſclepiadis,ad digerẽdum Attalicũ,eſt melius:In uni
Prope finem. uerſum meminiſſe oportet,quod apud Hippocratẽ ſcriptum eſt in libro De alimento, ꝗ prauum
uidelicet,& non prauum,noxium & utile,relatione ad aliquid dici. Alia enim ratione pronũcia
ueris,Attalicum hoc emplaſtro eſſe præſtantius:alia,ad multa utilius illud eſſe.Deniq;,& Aſcle

A piades ipſe poſt hoc modò recitatum,ſcribens illud ipſum,quod ex pipere fit,non uocat Attali-
cum,ſed Pāphilion,ignorans opinor primum ipſius inuentorē. Apponit aūt nomen utentis, ac
unde acceperit:tum quid ualeat , his uerbis præfixit. *Aliud Pamphilion dictum pharmacum ac-
commodatum . Facit ad uetera, uix ſanabilia, carbunculos,epinyctidas, achoras, pſoricos affectus,ſinus
glutinat, facit ad abſceſſus,condylomata.& ferè omnibus utilius eſt.* Conſtare ipſum tradit ex ceruſ-
ſa, argenti ſpuma, cera,terebinthina,duabus heminis olei,eodem modo ſicut & Heras:ad hæc
item ſiſſo alumine,& albo pipere:aquæ uerò non meminit in confectura,ſed neq; thuris.Quidā
non quinq; & uiginti,ſed dimidium immittunt,quin etiā de aqua:cum enim olei ueteris hemi-
nas duas infundi ſcripſiſſet,poſtea aquæ duas,uel unā adiecit. Ego & ſine aqua medicamentum
ſæpius præparaui,& ad omnia alia melius fieri apparet,præterq̄ in teneris corporibus:nā in his
aquam præſtat adhibere, præſertim cum phlegmone tentantur ulcera . Inde aliud Aſclepiades
cū ſuperioribus albis emplaſtris profert,quod rabioſos morſus ſanare promittit,quemadmodū
& quod apud Heram ſcriptum eſt,pollicebatur . Aſſumit & hoc præter ſimplex album,quod ex
argenti ſpuma,ceruſſa,thure,cera cōſtat,inſuper medullam ceruinā,& myrrham: porrò miſcet
ei argenti ſpumæ denariùm pondo quadraginta,ceruſſæ denariū pondo triginta,thuris denariū
B pondo decem,myrrhæ tantūdem,medullæ ceruinæ duobus pauciores quam decē,ceræ albę de
nariùm pondo quinquaginta , olei ueteris ſextarium. Primum horum omnium , quæ recitauit,
prodidit Aſcepiades,quod uocat Rhodiacum,ceu digerens & curās in mammis duritias , & ex
his componitur: Argenti ſpumæ,ceræ ponticę,ſingulorum pondo:ceruſſę,adipis,ſuilli elaborati,
cuiuſq; ſelibra,hoc eſt uncijs ſex:myrrhæ pōdo uncijs quatuor,ouorum toſtorum uitellis duo-
bus, olei hemina una & ſemis . Iſtud etiam ſedi benefacere confirmat, non apponens quo nam
liquefieri uelit,ſed nobis coniectandum forſan relinquēs,interim ex roſaceo unguento,interim
myrteo,aliàs ex oleo quopiam,liquandum eſſe.

*Quomodo candida emplaſtra componenda ſint aduerſus vlcera Cacoethe id eſt mali-
gna,& ea quæ cicatricem difficulter admittunt.* CAP. 18.

QVæ dyſepulota id eſt uix ad cicatricem uenientia,quæ itē cacoethe id eſt maligna,appellē,
diſtinguendum modò eſt:quia non ſolum in præſentem diſputationem, ſed etiam in futu-
ram,commoda præfinitio eſt futura.Quæ itaque ex humorum confluxu,uel multorum,
uel acrium, oriunē, ſine eo,ꝙ locus affectus huiuſmodi iā diſpoſitionem habuerit,ut,licet bonū
ſit quod influit,tamen ipſum corrūpat,Dyſepulota nomino:quæ uerò dictā diſpoſitionem iam
C obtinent,præcipuo uocabulo cacoethe appello.Nunc igitur,qm̄ priores me emplaſtra quędam
alba, ut quæ dyſepulotis cicatricem probe obducant, conſcripſerunt, propterea ego quoq; alba
ſcribo emplaſtra,quæ aduerſus dyſepulota omnia,& cacoethe non nulla,quæ non prauū admo
dum habent ſtatum,cōpoſui: nam in illis denuò medicamenta accōmoda dicentur.Primùm &
hic methodum dicturus ſum,qua id genus emplaſtra complura cōficere diſcetis . Duplex porrò
eius ſcopus,eſt,alter omnium,quæ ratione cōponuntur,medicamentorum cōmunis:alter pecu
liaris,colore ab his differens.Quæ igitur in cōmentário De ſimplicibus medicamentis cognoui
ſtis,ſine roſione quidem ac morſu,ualidè tn̄ adeo exiccantia,hęc in memoriā reducite.Omnino
autem conueniebat,præterq̄ ꝙ non mordicent,uel adſtringant manifeſto,etiā detergere poſſe:
ſiquidē caua plurima eius generis ulcera, tanq̄ ab exeſione humorum malignorum,facta appa-
rent,eiusq; rei gratia carne impleri deſiderant:oſtendimus autē in tertio therapeuticis metho-
di libro,omnia,quæ carnem generant,medicamenta detergendi facultatem habere . Multa etiā
alia ſiccam obtinent uirtutem,huiuſmodi ulceribus curandis accommodam . Sed age nunc re-
petamus ea,quæ aut cōpoſiti emplaſtri candorem tueri poſſint,aut non adeo lædere.Hoc ex ge
nere eſt cadmia,pompholyx,calx,oſtrea cōcremata purpuræ,buccina,& ſepiæ pars oſſea:parū
D officiet colori & æris ſquama,& uſtæ chacitidis non fuluum,ſed cineritium,uel ſubalbidū.Quo
modo autem huiuſmodi res præparāda ſit, rurſus in Theriacę antidoti ſermone dicemus.Porrò
dictorum quodq; ſi lauetur,totam mordicationem amittet,quemadmodum cera,quæ medica-
mini conficiendo admiſcenda eſt,cum reſina.Cæterum ꝙ cera tyrrhenica , uel pontica dicta ad
candidi emplaſtri pręparationē ſit idonea,prius explicatum eſt:reſinę uero,& q̄ laryx uocatur,
& terebinthina,aduerſus ulcera maligniora magis ualent.Thuris quoq; partem aliquam indere
non ab re fuerit,ut ulcerū maleficorū diſpō coquatur,& ad ſuppurationem ueniat.At non ſolū
ex prædictis medicamentis unumquodq; lauandum uenit,ſed ēt metallica,quàm maximè in lo
co Soli expoſito,cum aqua,uel aceto,uel marina,uel uino,læuigare oportet. Pura aūt,& candi-
da,& perſpicua,ſingula hæc erunt,candoris cuiuſdam medicamento conciliandi gratia . De ce-
ruſſa,oleo,coctionis modo,aere circunfluo,& igne,qūo quodq; eorum ad albedinē aliquid ad-
ferat,antè expoſuimus.At quemadmodū in alijs,ita in his quoq;,facultatis aquę,aceti,marinę,
uiniq; albiſſimi peritum,id in cōpoſitura miſcere conuenit,quod maximè curando morbo pro
futurum eſt.Etenim in ulceribus prætumidis,ac duris(ochthode Græci appellāt)quæ oras craſ-
ſas,calloſas,multamq; attenuationem requirentes habent,ex aceto,& marina læuigata,magis,
quàm,quæ per aquam,idonea ſunt.In quibus aūt acre,& mordax eſt humidum, quod in ulcera

ſertur,ex aqua terere potius ſingula metallica neceſſe eſt:Quemadmodũ rurſus ex uino magis, E
ubi copioſus humor ulceribus influens apparet. Hæc igitur ſingula,quę dixi,in unoquoq; iã no
minato humore læuigata diebus pluribus,inieci frequenter pharmacis,quæ ex argẽti ſpuma &
ceruſſa conſiunt, eaq; expertus ſum omnia cicatricem optimè ducere. Verũ ſcriptiones quaſdã
amicis quoq; dedimus,qui huiuſmodi pharmaca deſiderarent: à quibus ipſis quoq; in experien
tiam producta,quod titulo promittunt, tueri uidebantur. Itaq; argẽti ſpuma cum ceruſſa prius
cocta,& medicamento propè ad non inquinantẽ conſiſtentiã perueniente,iniicienda eſt laryx,
uel terebinthina reſina cũ cera candida.His pulchre unitis adde metallica,quæ huiuſmodi ſym
metriam habent:Argenti ſpumæ,& ceruſſæ pro conſuetudine ſingulorum pondo coquatur cũ
olei libris duabus,frequenter etiam aquæ ſelibra addita:liqueſcit.n.ſic argenti ſpuma citius, &
coctio aquã conſumit,ut nihil ad humiditatẽ pharmaco apertè proſit:reſinæ pondo tres uncię,
ceræ duplũ ſufficit. Quanq̃ ſi duas reſinę indideritis interim,quatuor ceræ,ſic quoq; cõpoſitio-
nes non adeo differre inuenientur.Thuris ẽt pondo uncia ſemis ſatisfacit poſt ceram , & reſinã
iniecta:deinde tres aliorum vnciæ,quæ drachmæ quatuor ſunt ad uiginti.Impones aũt duorũ,
trium,plurium,ac omnium quæ numeraui, quorum ſingulorum tibi copia contingat : ut ſi oĩa
habeas,æquã portionẽ cuiuſq; iniicias,cadmiæ dico,& põpholygis,buccinorum cineris uel o- F
ſtreorum,& æris ſquamæ:ſingulorũ denarij ſex erunt,qui tres uncias abſoluunt.Quòd ſi & cal-
cem lotã miſceas,ſingulorum drachmæ quinq; ponentur.Si uſtæ chalcitidis,ſingulorum drach
mæ quatuor,ut ex oĩbus ſex counitis tres vncię fiant.Verum chalcitis uſta ſit elota,& colore ci
nereo.non qualem multi ex ijs,qui urunt eã,faciunt,ueluti ſi dicas ex pallido flauã.Si duo quæ
dam ex his habeas ſolum, tres vncias ex ambobus ponito , hoc eſt utriuſq; unam ac ſemiſſem.
Hęc in pñtia ad alborum emplaſtrorum conſtitutionem,ulceribus dyſepulotis curandis,cogno
ſcere uobis ſufficit.Atq; ſubhumida cerata candida ẽt ex ijs ipſis præparanẽ,differunt tñ ab em
plaſtris,ꝙ neq; argenti ſpuma,nec ceruſſa coquatur:adeps uerò uel anſerinus , uel gallinaceus,
uel ſuillus,uel uitulinus indatur.Quòd ſi uinum interim habeas uel acetum,quę albiſſima luci-
diſſimaq; ſint,aquæ loco ipſa admiſcebis.

Damocrates de Albo emplaſtro. CAP. 19.

QVoniam pharmacorum uirtutes metris tranſcriptę facilius memoria tenentur,& exactam
ipſorum ſymmetriam perſeruant,ſatius mihi uiſum eſt,& horum meminiſſe. Cum itaque
Damocrates præter alia alba emplaſtra,etiam candidum ſcripſerit,quod commẽdat, ap-
ponam ſcripturam ijſdem illius uerſibus, Iambico trimetro expreſſis. G

At cum his habere emplaſtrum medicis conuenit
Album , efficax aduerſus abuulſam cutem,
Ambuſta, ad ulcera, & per ſumma corporis
Occaſionem citra manifeſtam ædita.
Ita confit: ceruſſæ libra Sumitur:
Lithargyri,trypheræ, eodem ſimul modo,
Et portio præterea libræ tertia ;
Ceræque puræ ponticæ quinque vnciæ ,
Terebinthinæ pondo uncia puriſſimæ :
Thuriſque mannæ , uel thuris ; quinæ unciæ ;
Candidi olei boni recentis * ſelibra. (* duæ libræ,)
Aquæ ſuperfundetur his ſextarius .
Oleum, ceruſſa, argenti ſpuma, aqua coquitur
Leni igne,agitatur ſedulo rudicula .
Cum tota pulchrè deſiccata ſic aqua , H
Et leue medicamentum apparet , candidum ,
Et molle , inficiens nec, terebinthina inditur ,
Deinde cera ſuccedet, thus poſtea .
Ab igne cùm depones ollulam , moue .
Cùm mediocriter eſt refrigeratum pharmacum ,
Mortario ſuperfundas, atque excipe
In mulieribus, uel delicatis puerulis ,
In ſenibus, habitu aut prauo iuuenibus ſimul .
Huic tertiam partem immiſceto aluminis ,
Quod prodidimus emplaſtrum non multo antea :
Ac utitor ad omnia recentia vulnera .
Ipſi uerò rhodinon liquefacto immiſceas ,
Paulum ac ceræ, liparon habebis ac bonum ,
Album uinum, parum auſterum , ſi affuderis .

• Aluminis, cuius meminit, compoſitio in quinto huius operis commentario.

GALENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM PER GENERA LIBER SECVNDVS

ARGVMENTVM LIBRI.

Exponuntur Emplaſtra uiridia, melina, gilua, ac cæteris coloribus prædita, tum quædam quoque, quæ Cephalica, ac catagmatica appellantur.

Qui Authores ſcripſerint de componendis medicamentis: ac de Ratione ipſorum componendorum exemplo medicamenti ex cera, roſaceo, & ærugine confecti. CAP. I.

CVm propoſitum opus hunc quoq; cum alijs ſcopum teneat, ut ſi quando li-
brum, quo medicaminum, quibus utimur, cõpoſitiones ſcriptas habemus,
B perdiderimus, ipſi nos perditis ſimilia poſſimus conficere, neceſſarium eſt
primum nos in nniuerſum formulam quandam uiæ didiciſſe, qua propoſi-
tum inueniamus. Deinde per hanc uiam in multis particularibus exercea-
mur oportet, ſcientes, citra talis ſtudij exercitationem, nullum, opus per-
fici. Et uero graue eſt, quod iam quibuſdam accidit medicis duobus mihi
cognitis, quorum alter, dolore ex talium ſcriptionum interitu contabeſa-
ctus, perijt: alter ab operibus medicis deſtitit. Verum exercitatis, iudicio meo, præterquàm phar
maca utilia componere, etiam à ſuperioribus nobis ſcriptorum arbitris eſſe licet, commodeque
omnia ea, quę ab illis prodita ſunt, uſurpare, atq; illa, quę ipſi methodo ĩferius poſita inuenerint.
Melius igitur eſt experimentis iam comprobata ſumere eum, qui uſus ipſorum methodum di-
dicerit, licet, quod dixi, neceſſitas frequenter nos cogat, ut uel experientia incompertis ex tem-
pore utamur. Itaq; ſuperiore libro quomodo ex argenti ſpuma ſola emplaſtrum prepares docui
mus, interim oleo tantum, interim aceto admiſto, uel uino, uel huiuſmodi alio: item ex quali ip
ſorum ſymmetria emplaſtrum fieri candidum poſſit, ſi probe coctum fuerit. Ceterum ex his em
plaſtris quædam ducendæ cicatrici accommodata fieri diximus, quædam uulneribus cruentis
C glutinandis, quædam phlegmonis exiguis curandis: quędam ulceribus, quę cicatricem ægre ad-
mittunt, ſanandis, ſi non cacoethe ſint: quædam ad tumores præter naturam, ſed non magnos
neq; duros, diſcutiendos. Scriptum ſimul in eo eſt non multo poſt initium, & emplaſtrum à me
compoſitum, quod Phœnicinum nomino. Præſenti autem hoc libro de uiridibus, & melinis, &
giluis, & ſuſcis, & rufis agetur emplaſtris, quibus etiam adnumerantur quæ dichroma ideſt bico
lora, dicũtur. Inter hæc alia quædam ſunt medio inter hæc nomine, ut ex candido melina, & ex
nigro uiridia, & à ſimilitudine ſordium rhypode græcè appellata, quaſi ſtrigmentoſa: adde quæ
aerem imitantur, & cœrulea: quædam uero nomine prorſus carentia. Itaq; ſimilia inuicem uiri-
bus deinceps ſcribere commodum eſt, ut qui in plura incidit, uel librum legit, id quod optimũ
corpori, eiuſq; curando affectui ſit, eligat. At colore ſimilia tradere, eorum eſt, qui ſimilitudinẽ
non artificialem attendunt: uerum quoniam potentes quidam uiri, interdum nos iubent empla-
ſtrum ſibi melinum cõficere, quod ulcera glutinet, uel cicatricẽ ducat, uel indurata emolliat, uel
aliud huiuſmodi facere poſſit, coacti ſunt nõ nulli recentiorũ medicorum, ubi ſimilia colore ſe
riatim conſcriberent, proprias cuiq; profeſſiones apponere. Quamobrem ego iſtam quandã
diſciplinam conabor effingere, à magis artificioſa auſpicatus. Scribo enim prius, quæ caua ulce
D ra carne implẽt, quorũ plurima colore uiridia ſunt: adnotans, quot ex his glutinãtia ſint, quot-
que in maligna euadentibus medeantur, atq; huiuſmodi aliud quidquã poſſint perficere. Dein-
de glutinantia non modo recentium ulcerum, ſed etiam ſinuũ: ex his plura ſunt, quæ ad uſque
cicatricem ulcera perducant. Atq; horum omnium unam ſeriem facturus ſum, melinorum aliã,
barbarorum (ut uocant) aliam, & ſuſcorum aliam, nec non in reliquis coloribus ſimiliter. Produ
cam in alio quoq; uno libro ſimilitudines abſq; coloribus, quæ ulcera cicatricem uix admitten-
tia (dicuntur & chironia) perſanant. In alio rurſus poſt iſtum, quæ tum hæc, tum alia quædã, cu-
rant, quæ dicuntur & ſunt uſus multiplicis. Ac poſt hæc omnia, quidquid emplaſtrorum faculta
tum reliquum ſuit methodo cognoſcendum, percenſere conabor. Hæc igitur uice procemij cu-
iuſdam omnium emplaſtrorum, quæ cõmemorabuntur, communis, pręfati, ad ea quæ hoc libro
ſcripta ſunt, digrediemur, oratione quadam generali eis præpoſita, tanq̃ nihil etiã mihi iam præ
dictum ſit. Compoſitiones medicamentorum complurium laudabilium primus omnium, quos
nouerim, Mantias Herophileus ſcripſit: cuius diſcipulus factus Heraclides Tarentinus non ſo-
lum in pharmacorum uſu uidetur imitatus illum, ſed etiam in ea artis parte, quæ uictus rationẽ
docet. Poſt quos alij ſanè quidam non paucis uoluminibus, ſicut Mantias & Heraclides. Sunt & ẽt
qui uno aut altero tantum ea conſcripſerint, quemadmodum Cappadox Heras, qui nec impro-

batum aliquod medicamen tradidit;nec conſecturas ipſorum omiſit,& uniuerſos particulatim E
uſus recenſuit . Permulta pharmaca pluribus libris ſtudioſe ſcripſerunt Muſa,& Aſclepiades,&
Crito.Verum Andromachus vnico libro medicinalia medicamẽta ad exteriora corporis uitia:
altero,quę interna curant,memoriæ prodidit:item tertio his minore,oculorũ remedia.Pauciſſi
mis autẽ ipſorum,tum præparandi modus,tum utendi,appoſitus eſt: neq; uero horum quiſpiã,
nec alius,cuiuſq; pharmaci componendi rationem docuit.Ob quod empirici confidentius,licet
abſurda,pronunciant,ut qui pharmacorum cõpoſitionis inuentionem ad caſum referunt : inde
nimirum confidentiæ occaſionem ſumentes,ꝙ nemo ex dogmaticis medicis confectionis eorũ
regulam abſolute ſcripſerit. Nam cum dogmatici interrogati rationẽ,qua pharmaca ſingula cõ
poſita ſint,quibus utuntur,nihil,quod dicant,habeãt:perditisq; illorũ ſcriptionibus,ipſi alia cõ
ponere ex tẽpore non poſſint : & ipſi merito contemnuntur, & empiricis contradicendi maio-
rem præbent audaciam.Quòd ſi affectus cuiuslibet eorum,quos curandos ſuſcipiunt,naturam
ſcirent:methodumq; cognoſcerent,qua & ſimplicium ſingulorum medicaminum uires,& ſco-
pum curationis,inuenirent: non utiq; compoſitionis rationem ignorarent. Vt exempli gratia,
cauum ulcus apertum,græce aperiſtaton(nihil enim mali eſt,ut quidam uocant,breuioris diſci
plinæ gratia,ſic nos quoq; nominare)quomodo quis ſanare queat,conſideremus : tanq̃ ſi non- F
dum aliquod ei curando aptum medicamen inuentum ſit.Nã cum docti à ratione fuerimus,ca-
uorum ulcerum curationẽ ſubminiſtrari,naſcente alia carne loco perditæ,ex ea uidelicet, quæ
ſubiecta eſt,cogitauimus fieri non poſſe hoc,ſi in ulcere ſordes,aut copioſa humiditas,inſit.Ve
rum ſordes medicamina detergentia auferunt,humorẽ exiccantia diſcutiunt. Conuenit igitur
hmôi pharmacorũ materias cognoſcere non ſimpliciter ſecundum genus, ut Dioſcorides alio-
qui ſcripſit,ſed uti nos in commentariis De ſimplicibus medicamentis fecimus , non tm̃ appo-
nentes,uel calefacere,uel refrigerare,uel huiuſmodi aliquid aliud, quoduis medicamentũ face
re,uerum etiã quòd prima diſtantia,uel ſecunda,uel tertia,uel quarta,à medio tale exiſtat.Fre-
quenter ẽt,ꝙ in horum media unaquaq;,uel incipiente,uel deſinente ſit: vt duodecim,pharma-
corum, quę per excellentiã quancunq; proferuntur,ordines ſubſiſtant.Interdũ enim uel medio
criter calefaciens,uel exiccans:interdum quod uehementiſſime quoduis horũ facere poſſit,re-
quirimus.Qui autem ſimpliciter particulam calefactione indigerẽ intelligit,non magis piper,&
ſinapi,quàm thus,accipiet.Hæc ſane & prius oſtẽdimus,diximus uero & in tertio Methodi the
rapeutices commentario: quaſi uero præſcientes,ea ex demonſtratione cõuenienti,ad reliqua
deducam,hinc præſentis ſermonis ſumpto initio . Quoniam ulcera carne implenda,pharmaco G
exiccante & detergente mediocriter ſine morſu indigere demonſtrauimus, conuenit eiuſmodi
pharmacorum materiam,quę nam ſit,in memoriam reducere.Indicata eſt autẽ in libro De ſim
plicium medicamentorum facultatibus, inſuper & conueniens ſingulorum ordo expoſitus eſt.
Hoc etenim,ſicut dixi,admodum utile eſt,ut ſi quando fortiore quis pharmaco opus habeat,ad
quod digrediatur, cognoſcat. Verum cum ſimplex nullum habemus,compoſito utimur. Atque
primum fingamus nos habere ceram & æruginem,aliud nihil, quod cauo ulceri manifeſte con-
ducat:thus dico,irim,ariſtolochiam,farinam eruorum,radicem panacis,& quæcunque ex hoc
ſunt genere.Cum igitur ſciamus cera ſola impoſita ſordidum vlcus euaſurum, ut quod neq; de-
tergere,neque exiccare,poſſit:ærugine autem adiecta morſum,& roſionem illatũ iri,atq; phleg-
monẽ excitandam: horum ſanè utrunque deuitabimus,medium autem ex ambobus aliud con-
ficiemus,imbecillius quidem ærugine,ualentius autem cera: ſed quoniam hæc paululo inferior
eſt eo,quod commodè queat adiici,ærugo autem multum præcellit, multæ ceræ parũ æruginis
admiſcebimus.Quantã ergo quantæ ? hoc.n.deinceps uenit dicendum.Exactè quidẽ quantita
tem cuiuſque ante experientiam inuenire nemo poteſt,coniicere tamen,& iudicare, & compo
nere pharmacum prima poteſt experientia, nullum inſigniter in proſperum ſucceſſum habitu- H
rum : quemadmodum ego aliquando feci in quodam uico, ubi cum neq; ipſe medicamentum,
quod me ſequeretur,haberẽ:neq; alius ex iis,qui ibidem agebãt,copiã mihi facere poſſet: rep-
peri ſolum ad compoſitionem idonea æruginem,& cerã. Quibus acceptis, & ad ignem cera li-
queſacta cum oleo roſaceo,ut liquidum ceratum fieret, miſcui cerati libræ unciã unã æruginis,
hoc eſt duodecimam partem: ſtatui enim decimam,uel duodecimam miſcere, ſuſpicatus quidẽ
maiorem,ut acriorem,cera futuram: minorem, tanquam imbecilliorem. Expertis autem nobis
compoſitionẽ,uiſæ ſunt partes,& decima,& duodecima rectè pro corporum differentia cõmi-
ſtæ.Oſtendimus enim,quod etiam uſus atteſtatur,ualida corpora ualidiora ſuſtinere medicami
na,imbecilliora huiuſmodi non ferre. Validiora dico corpora,quæ temperamẽto ſicciora ſunt,
ueluti agricolarum naturã,& uenatorum: imbecilliora,molliora uel natura,uel uictus conſuetu
dine,cuiuſmodi ſunt mulierum,eunuchorum,puerorum,& qui naturali temperamẽto ſunt hu-
midi,cãdido molliq; corpore ꝑditi . Dura igitur corpora ex copioſiore ærugine cerato admiſta,
carnem recipiunt,molliora ex pauciore. Vnde ut frequenter dictũ eſt,unum pharmacum omni
bus nequaquam cõuenire poteſt corporibus,ſed oportet mediũ eſſe,ceu ad mediã temperaturã
aptatũ: duci uero ad utranq; eius medij partem,dum quotidiano uſu probatur.Si.n.quod res po

ſtulat

A ſtulat affeciſſe uideaẽ,in eo manere conuenit:ſi paulum deficiat,angere ipſius uites:quẽadmo-
dum etiã adimere,cũ præter modum efficax fuerit:velut in ipſo hoc propoſito pharmaco quod
cerato,& ærugine conſtat, conſiderare prius oportet, vlcusne carne obductũ ſit, an noudũ,ſed
ſordibus humoreq; ſit refertũ: vel præterq̃ ꝙ carne impletũ nõ eſt,mordicationis ſenſus aliquis
laborãti ortus ſit:& calidior,uel rubicũda magis,pars ulcerata apparuerit. Si igitur imbecillius
uideatur,melle, uel ærugine admiſtis,potẽtiã eius adaugebis:ſi ualidius,oleũ uel roſaccũ miſcę
bis,molliens pharmacum,quod linamentis excipiendum eſt.Cõmode quidem ceratũ,& ęrugo
ſic miſcentur,quẽadmodũ à me non nunq̃ eſſe miſta retuli.Confectura autẽ medicantibus hæc
eſto emplaſtri cõpoſiti,viride à colore uocant,ſanantis quidẽ & recentia vulnera,quæcunq; nõ
magna ſunt, ſed quod ex rhodino ſimul ad * mediocris pharmaci conſiſtentiã poteſt liquefieri.
Quin & reſinæ uel colophoniæ,& frictę nominatæ,uel terebinthinæ,non nihil ipſum hẽre opor-
tebit:oſtendimus aũt laricem uocatã terebinthinę quodãmodo eſſe ſimilẽ.Porrò quantitas ea-
rum miſturæ,& hic coniecturalis eſt.Si.n.plus reſinę,q̃ ex uſu ſit admiſceamus,donec manibus
ſubigitur,molle apparet:in linteolũ uero illitũ,paulo poſt inſtar pellis durũ erit,facile à corpore
decidens.Sin minus iuſto reſinæ,cũ cera miſtũ ſit,non habebit hoc quod echecollon, ideſt gluti
B nans,Græcis appellatur,ut diſtrahendo eo,plurimũ extendatur. Liquet autẽ,ſi alicui particulæ
impoſueris,fore ut difficulter agglutinetur,& protinus ab ipſa delabatur. Quæ igitur mediocris
miſtura,ceu emplaſtri conſiſtentię conueniens?ſiquidẽ mihi fidem adhibes,par utriuſq; portio.
Nec uero cera,nec reſina,ſicca ueruſq; eſto: optimum ſiquidem,ita amborum miſtionis coag-
mentum eſt,ſi ambo pinguia,& mollia aſſumantur:ſi alterum excedat,ſemper reſinam præpol-
lere ſatius eſt : quare non nulli uel duplum huius pondus ceræ admiſcent.

*forte pro ἐμμέσου, i. mediocris, legendum ἐμμότου. i. linamẽto excipiendi.

Confectura ſimplicis Emplaſtri viridis Andromachi, & virtutis ipſius explicatio. CAP. 2.

AC ſanè uiride non nulli, ſic.u.ipſi nominant, ex dupla reſinæ portione confecerunt : duas
quidem eiuſdẽ libras, vnã uerò ceræ,& binos olei cyathos,immiſcentes. Aeruginis autem
alij duas,alij tres uncias,huiuſmodi ceræ & reſinæ miſtioni immittunt. Sed ẽt in præparatione,
liquefactis,quæ liquari poſſunt,æruginẽ inſpergunt:quidã ubi refrigerauerint,mox raſerint,in
mortario miſturam moliuntur. Porrò qui medicamentũ cruentorũ ulcerum glutinantius face-
re ſtatuunt,æruginẽ in pila prius cum aceto læuigatã iniiciunt,ceratum radentes.Proinde ſi qs
uos roget,quale horum uiridium emplaſtrorũ ſit pręſtantiſſimũ,ſuccurrat id,quod identidem à
me prædicatur,reſpondere,omnia eſſe optima ei,qui affectus,quibus ſingula offeruntur,cogno
C ſcat,ſicut & eos ignoranti oĩa peſſima.Mei etenim officij eſt dicere,id exiccare ualentius, quod
acetum aſſumit.Conſtat autẽ,quod plus æruginis continet, id tum ualidũ eſſe,tum magis exic
cans,tum ſordida ulcera rectius purgare.Terminus ipſius eſt,ut hæc citra morſum efficiat:nam
adeo ualens,ut iam puris ulceribus impoſitum morſum pariat,nec ea unquã carne replebit,ſed
alio modo humida ſordidaq; reddet, ſicuti illa,quæ parum integrè ſiccant detergentq;. Iã uero
ex acrioribus cauum magis ulcus euadit,& rubicundius calidiusq; eſt,cũ æger ẽt ipſe morſum
eius percipit. Ne igitur quoduis medicamentum ſimpliciter laudare citra diſpoſitionis, in qua
cõmendatur,appoſitionem:nec in alio quoquam pharmaco,nec in ijs,quæ modo nobis propo
nuntur,id agendum eſt. Quos igitur,uiridibus ordine ſuo deſcriptis, affectus,quibus ea conue
niunt,diſtinguere non piguit,minus peccant q̃ ij,qui ne hoc quidẽ fecerunt. Qui uerò ſine di-
ſtinctionibus,ac indefinitè ſcripſerunt,cũ ad alia tranſeunt,apponentes,aliud uiride,diſciplinã
reddunt prauiſſimã,ſi modo oportet oĩno diſciplinã uocare huiuſmodi ſcriptiones. Igitur An-
dromachus in libro,quẽ Externorũ inſcribit,paulo poſt principiũ,primo fuſca poſuit,mox ru-
fa,deinde nigra,poſtremo ad uiridia conuerſus,diſciplinæ hmõi initium fecit,præfixo noĩe,Vi-
ridia.Ac quod principẽ locum habet,ſcripſit his uerbis. *Viride Galli.* Reſinæ ſtrobilinæ dena-
D rium pondo trecentũ,ceræ denariũ pondo c.æruginis raſæ denariũ pondo l.thuris denariũ põ-
do xxv.aceti quantũ ſatis eſt.Conueniebat igitur ipſum non nihil forſitan,& de confectura di-
xiſſe,num ẽt thus ſimul cũ ærugine in læuorem redigi aceto affuſo uelit,an ſolã æruginẽ: vtrun
que enim licet,atq; in multis cõpoſitionibus non nulli hoc,quidã illo modo,ſcripſerunt. Verũ
in hoc mentẽ eius conijcere poſſumus,nempe ambo cum aceto uelle conteri, thus puta,& æru
ginem: attamen,in quibus nã affectibus medicamento ſit utendum,ſignificatum prorſus opor-
tebat.Nunquid igitur,quoniam ante hoc,duo quædam emplaſtra ſcripſerat,quorum priori prę
poſuit.Ad gangręnas,putredines,nomas uetuſtas,& malignas.ſecundo,Ad nomas quo utor,&
alia pleraq;:ideo uiride iſtud ſine appoſitione deinceps protulit,oſtẽdens iiſdem ipſum affecti-
bus conuenire?Cæterũ aliud rurſus,huic ſubiungens ſimpliciter dixit, Viride Potamonis: dein
de aliud tertium uiride,& quartũ,quo utor. Ad hæc quintum aliud,ſextum,ſeptimum,octauũ,
nonum,decimum,undecimum,duodecimum,decimumtertium,decimumquartum,decimum-
quintum,decimumſextum,recenſuit,uno dũtaxat hoc nomine,Aliud,ſingulis præpoſito,diffe-
rentia quidem inter ſe omnia uiribus cõmemorans,nõ tamen uniuerſa ad putredines, nomas,
& gangrænas idonea,quemadmodum ex ipſorum materia eſt cognoſcere. Vnde etiam conſtat
pro coloris,non uirium,ſimilitudine,ſimul inuicem hæc ipſum conſcripſiſſe.Itaq; nos cuiuſque

eorum poteſtatem exponemus, à ſimplicium medicamentorum natura ſumpto principio. Nam E
hoc longe utiliſſimum fuerit ijs, qui non ſolũ in uniuerſali compoſitionis methodũ, ac uſum ta-
lium medicamentorum, cupiant intelligere, ſed etiam ſuomet ipſorum marte conficere poſſe, &
quę à ueteribus citra diſtinctionem tradita ſunt, qualem nam poteſtatem habeant, dignoſcere.
Quod igitur primum Andromachus prodidit, inſpiciamus, ſproponentes, conſiderantesq́; ſim-
plicia ſingula, quibus confectum eſt. Primũ igitur reſinæ ſtrobilinæ in eo meminit, quæ ut in cõ
mentarijs de ſimpliciũ medicamentorũ facultatibus aſſerui, reſinarũ longe calidiſſima eſt, ſicut
terebinthina ambabus qualitatibus omniũ moderatiſſima: omnes ſiquidem reſinæ calefaciunt
& exiccãt, ſed hæ magis, illæ minus. Validiſſima igitur eſt ſtrobilina: moderatiſſima, ut dixi, tere-
binthina. Quin etiã ſiccat celerrime ſtrobilina: & qđ peculiari appellatione pityinon phyſema
dicitur, reſina quidẽ & ipſum genere, cæterũ ſiccans & calfaciens, ſiccando aũt à ſtrobilina non
ſuperatur, calefaciendo plurimũ. Hæ ergo exiccatæ pinguis expertes ſunt, ideoq́; emplaſtra be-
ne adhærentia conficere non habent, ut uiſcoſæ & liquidę. Inter pityinon phyſema, id eſt piceã,
& ſtrobilinã reſinam, media calore abietina eſt, liquida tñ diutius perdurat, ſicut etiam colopho
nia illa, quæ thus redoler, & quæ non nullis ſola uocatur colophonia, odoratu ſuauitatẽ quandã
referens, ſicut abietina, & colore mediocri prædita ut illa: naſcitur aũt admodũ modica, atq; ob F
id pretioſa eſt. Humidiſſima tñ omnium eſt altera laricis appellatæ dr̃ia, nam hæc quoq; duplex
quodãmodo eſt, una quidẽ ſimilis in omnibus terebinthinæ: altera hac acrior, calidior, magis li
quida, & odoratu grauior, & guſtu amarior, calidiorq́;. Porrò humida reſina, quę in continenti-
bus pineam reſinã ſubſidet uaſis fictilibus, conſiſtentia & colore terebinthinæ ad amuſſim ſimi
lis, odore & guſtu diuerſa, ingratior quidẽ olfactu, ſicut ẽt acrior, & guſtu mordacior. Quare ſa-
tius eſt, terebinthinã omnibus medicamẽtis, quæ ulcera recte curabunt, admiſcere, qm̃ primus
præcipuusq́; in ei ſcopus eſt, ut id, quod offertur, non mordeat. Igitur ad cõpoſitum emplaſtrũ
reuertamur, in quo Andromachus ſtrobilinæ reſinæ denarium põdo trecentorũ, ceræ denarijs
centum miſtis iubet iniicere, neq; conſiſtentiã, neq; uirtutẽ exactè aſſecutus uel ipſe, uel qui id
compoſuit. Neq; enim glutinans erit, & acre fiet: auxilium uerò ei ad utrunq; contulit thus ad-
miſcens, uerum pro illorum copia paucum adeo, præſertim cũ æruginis denarios quinquagin-
ta immittat, octauam partẽ quadringentorum ex cera reſinaq́; collectorũ explentes. Atqui ne-
mo hoc illi uitio uerterit, utpote cui conſilium fuerit medicamen conficere uehemenrer exic-
cans, cũ & alioquin ipſum carni gençrandæ, ac mediocribus glutinandis vulneribus, aptum red
dere uolenti drachmæ quinquaginta, miſceri rectè poſſint, itaq; lenius, ad carnẽ producendam G
cõmodius, adhærendo pertinacius, & ad multa utilius fieri. Cõmendanda uero eſt thuris cõmi
ſtio, ꝙ emplaſtri coagmentum iuuet, anodynon.n.eſt, & concoquit. Quare ſi æqua ipſius portio
ærugini fuiſſet coniuncta, hoc eſt denarium pondo quinquaginta, glutinantius, ut dixi, redditũ
fuiſſet, & mitius medicamentum. Quoniam uerò uigintiquinque adiecit, ſiccantem æruginis,
uim ſeruare curans, emplaſtrum ad glutinandum maiora vulnera, & ulceribus uix ſanabilibus
curandis, idoneum factum eſt: quòdq́; tale ipſum fore in animo habuerit, aceti quoq; miſtura
innuit. Penes nos itaque eſt, & uehementius, & lenius ipſum facere, uel plus aceti, uel minus mi
ſcẽtes, ſicut acrius, uel minus mordax: etenim ex acrioris miſtione, quemadmodum etiã copio
ſioris, medicamen exiccabit fortius, & cruentorum erit glutinantius, ſi uinoſum acetũ ſit adie-
ctum. Porrò præſtat in cõpoſitione pluſculis diebus æruginem ex aceto acri, in Sole calido al-
læuigare: quod enim in eo mordax eſt, miteſcet, uirtusq́; nihilo fiet minor. Thus autẽ initio ad-
miſcere neceſſarium non eſt, uerum huic dies unus ſatis eſt. Siquidem meminiſſe uos puto, &
huius, quod toties repeto, fortiũ medicamentorũ, cuiuſmodi eſt ærugo, miſy, chalcitis, ſori, æris
ſquama, uel chalcanthum, ex aceto diebus pluribus contritorum morſum obtundi, bonitatem
augeri. Quoniam enim metallica, ut quæ craſſioribus natura conſtant partibus, poteſtatem ſuã H
in altum uſque corporis, quod curatur, non extendunt: ideo ut tenuiora fiant, ijs per trituram,
& acetum adhibendus eſt cultus: hæc enim curioſè ita attenuata ad intima uſque penetrant.
Accedit autem, & aliud quoddam cõmodum in huiuſmodi medicamentorũ præparationibus,
ꝙ diligenter elaborata, corporis meatus, nuſquã inter eundem retenta, pertranſeunt: eiusq́; rei
gratia, & ſi calidioris naturæ ſint, ſine morſu munere ſuo funguntur. Quin & inter humores ip-
ſos in corpore generatos, tenues facile citra morſum perſpirant: craſſiores retẽti obſtructiq́; mo
leſtant, ubi mordaces fuerint. Eadẽ ratio eſt in metallicis medicamẽtis cõbuſtis, ſed illa ex ignis
cõmercio non nihil mordax perſeruant, quod per lauationes deponũt, ac lenia prorſus reddun-
tur. Quibus autem ſimile quippiã uſtioni ex tritura cum aceto in Sole facta ignis loco accidit,
ea neq; ex igne genitum colorem conſequuntur: ſi tamen & quæ combuſta ſunt, ex aceto læui-
gentur, multo præſtantiora fiunt. Igitur tum hæc multorum medicamentorum communia, ſunt
cognitu neceſſaria, tum uſus ipſorum ſimuliter, alius quidẽ in alijs affectibus: in cauis uero ulce-
ribus cum linamentis excepta imponuntur. Propoſitum itaq; emplaſtrum ſi ex roſaceo liqueſa
ciens eo utaris, prodeſt ſordidis & humidis ulceribus: aperiſtata uero id eſt aperta, mordicat: cu
iu rei cauſa miſcendum ei eſt ceratum liquidum ex cera & reſina confectum, uel ex roſaceo, uel

A ex oleo liquefactum.Poteris interim & myrteo uti, atq; horũ miſtionis methodum quandã in-
telligas oportet. Olei ſanè nomen unum eſt,qualitas & facultas diuerſa. Nam omphacinum fri-
gidius:ex maturis oleis preſſum calidius eſt,temporis autẽ proceſſu calefaciendi uim auget.Sic
etiam quod ſalem habet,quantum ex illo ſumpſerit,tanto calidius eſt, magisq́; ſiccat,q̃ quod ip
ſius expers eſt.Quod ſurculos oleæ,thallos Græci nominant,continet,ualentius adſtringit.Indi
cat aũt tibi id quod eſt utilius,& ulceris forma,& corporis ægri natura:ulceris quidem ſanandi,
contrarijs:corporis aũt ulcerati,ſimilibus.Quapropter medicamentum,quod linamento exce-
ptũ immittendũ eſt, myrteo liquefacies,cum generata caro flaccidior, quã par eſt,apparet,præ
ſertim ulcere ad cicatricem perueniẽte propemodum. Nã cum pauxillũ quiddam phlegmones
in ambientibus particulis relinquitur,optimum eſt pharmacum ex roſacco liquare . Roſaccum
uerò præſtantiſſimũ eſſe nouiſti, quod ſolis roſis pluribus in oleo citra ſalem præparato diutius
maceratis confectum eſt.Si ergo hęc quiſpiam in memoria prompta ſemper habeat:nec oblitus
ſit,ut præcepimus,omnium ſimplicium medicamentorum potentiæ,& uaria ipſe emplaſtra uiri
dia componet,& ſingulis iam confectis optime utetur. Emplaſtrum igitur hactenus in ſermone
propoſitum, quod primum uiridium ſcripſit Andromachus,multifariam licet adaptare, partim
B pro ſtrobilina reſina aliquam aliam adiiciendo,partim thus augẽdo,uel cum eo ſiccum aliquod
carne explens,uelut irim,ariſtolochiam, erui farinã, atq; huius generis alia admiſcendo . Quin
etiã,quod ora ulceris indurata emolliat,miſcendo,cõpoſitionem uariare licet . Vnde non nulli
guttam ammoniaci,& chalbanum:non nulli medullam ceruinã,aut uitulinã, aut ſeuum admi-
ſcuerunt:ſicut rurſus alii repellens aliquod,dũ influxus conantur reprimere.Hac ratione igitur
alij ſciſſum alumen,alij rotundum,alij gallam omphacinã,id eſt immaturã,adiecerunt:quidam
ladanum utraq; uirtute præditũ,molliendi uidelicet & repellendi,ut labra emolliantur,& nihil
ex ſuperioribus influat.Inſuper qui uix ſanabilia curare ſtuduerunt,ur multiplicis uſus medica
mentũ eſſet,adiunxerunt enumeratis chryſocollam,uel diphryges,uel æs combuſtum,uel ſqua
mam,aliqui æris,aliqui ſtomomatis †ferri.Et propè omnia modo enarrata , uiridiũ emplaſtro-
rum colorẽ ſeruant,alia uero ijſdem facultatibus prędita miſta corrumpunt.Quare nec ego om † Debet addi, aliqd, uel quid ſimile.
nium memini pro qualibet faculrate, ſed illorum duntaxat,quæ emplaſtri cõpoſiti colorem tue
buntur:non.n. de glutinantibus,uel ijs,quæ carni alendæ ſunt,emplaſtris ſimpliciter,uerum de
eiſdem uiridibus,dicere ẽt ſtatuimus. Quamobrem hæc modo narrata,& atramentum ſutoriũ
& chalcitis cruda,ſi breui menſura admiſceantur,colorẽ pharmacorum in ſermone pręcedẽtiũ
C reſeruant.Itaq; de talium compoſitione abunde ſatis actum eſt.Vſum uero ipſorum qm̃ Andro
machus omiſit,a quo traditum eſſe cõueniebat, nos apponemus,cõmunem unũ de talibus me-
dicamentis uſurpandis ſermonem plane neceſſarium præfati: deinde uniuerſalem methodũ in-
terpretati,particulares, eorum cauſa qui illam didicerunt,conuenit effingamus. At huiuſmodi
opus ad dialecticos pertinet in omnibus particulares ipſis perſcribere,ſicut Heras,Crito,Aſcle
piades,alijq́; cõplures factitarunt. Atqui ẽt tertia diſciplinæ ſpecies eſt,quã nos tractamus,ne-
que in omnibus particularibus medicamentis uſum ſcribentes,immo nec uniuerſim cõi metho
di,diſciplinæ ſoli totũ concedentes,ſed hanc quidem primã docentes,inde uerò unum uel alte-
rum,vel ẽt tertium exemplum,claritatis & exercitij diſcentium gratia accõmodantes.Quẽad-
modum ſanè ea & nunc re ipſa oſtendimus,ut iam in prioribus quoq; fecimus. Nam quatenus
medicamentũ exiccet detergatq́; cum ex ſimpliciũ facultate, quæ id conſtituunt,inuenerimus,
inde ſimul diſpoſitionẽ,cui conueniet,indipiſcemur. Vbi.n.humiditas multa,& copioſa ſordes
eſt,deſiccans euidenter purgansq́; medicamentum applicare oportet:ubi apertum (Græci ape
riſtaton uocant)ulcus eſt,carnis indigum,moderatiſſimum inter exiccantia detergentiaq́; com
petit.Verum minoris maiorisq́; in eo rationem ab ægri natura ſumere conducit.Siquidem du-
D rioribus,uel ex tẽperamento naturali,uel ætate,uel loco,uel ſtudijs,corporibus magis exiccan
tia exhibẽda ſunt,humidioribus minus. Quapropter primus cuiuſq; medicaminis linteolis ex-
cepti(emmoton Græcis appellatur)uſus ex prædictis nuper ſcopis coniecturali artificio ſumit:
Secundus,ut etiam antea monuimus,ex ſignis in corpore curando apparentibus.Si nanque ca-
uum ulcus citra phlegmonen,& purum inueniatur,nihil nouũ tentare oportet:ſi humidius uel
ſordidius,intendere deſiccans detergensq́; pharmacum ratio poſtulat: ſi cauũ magis,quã prius
exiſtit,ſoluere. intenditur itaq; mellis miſtione:mitigatur ex oleo & cerato,uel oleoſo quopiã,
cuiuſmodi eſt roſaceum,myrteum,& cyprinum,ſimpliciter præparata ſine ſpiſſamentis (ſtym-
mata Græci uocant)quæ addunt odoris gratia,uel ut cõfecta diutius ab iniurijs immunia per-
maneant.Iam uero ſi contentioſus quiſpiam nos increpet, tanquã præter id,quod ab initio in-
ſtituimus,ad medicamentorũ uſus orationem deducamus , polliciti nos de eorum cõpoſitione
uerba facturos,ille conſiderato,ꝙ in uſu etiam confectura quædã ſit,ſilentium ſibi imponat.Pri
ma.n.pharmacorum,quæ cerato miſcentur,in eo confectio eſt : altera roſaceo,uel myrteo,uel
cyprino,uel lentiſcino oleo,uel melle appoſito conſtat.Atq; de his ſatis.Verũ ad emplaſtra quę
iam per experientiam abunde probata ſunt,tranſeamus. Hæc igitur Andromachus memora-
tu digna medicamenta uſurpare ipſa ſcientibus præſcripſit . Vnde cum talia ſint, ea deligenda,

quæ ex paucioribus,paratuve facillimis ſimplicibus componuntur:tum quæ ad plura ualent,& E
propoſito maxime ſcopo ſeruiunt.Res fiet exemplo ita dilucidior.Finge cauum ulcus apertum
in ſano corpore:tale uero ab emplaſtro uiridi,quod lite uocatur,liquefacto ex roſaceo curabit.
appellant autem litem quod ex ærugine,cera,& reſina conficitur . Ego ſane,ut oſtendi, æquam
utriuſq; portionem miſceo,æruginis decimam,uel duodecimam,uel octauam.Eſt uidelicet duo
decima,ſi ceræ pondo,& reſinæ tantundẽ,æruginis uncias duas miſcuerimus:decima,ſi duabus
æruginis unciis,uiginti ambarum,reſinę & ceræ,hoc eſt utriuſq; decem adijciãtur: Quin etiam
ſi octauam æruginis partem cerato ex cera & reſina confecto apponamus, etiam ſic bene habe-
bit:nam acrius quidem magisque detergens huiuſmodi medicamentum erit,non tamen inuti-
le, duris enim corporibus percommodè adhibebitur. Melior euadet compoſitio, ubi octauam
portionem æruginis confecturæ ex cera reſinaq; immiſcuerimus,ærugine ex aceto quàm acer-
rimo diebus pluſculis ante in læuorem redacta. Præſtantior erit,ſi etiam thuris partem dimidio
*minorem. *maiorẽ,quàm fuit in ærugine,indiderimus.Olei pares numero cyathos æruginis vncijs adiun-
ges,cùm ſine aceto,& thure medicamen conficis. Quando autem thus,acetumq; adijcis,ſi qui-
dem fricta reſina pinguior quodammodo molliorque ſit,ac ęſtate pharmacum præparas,miſce
bis nihil:ſi uero dura,idq; per hyemem conficis,cyathum unum infundes. Quòd ſi liquidarum F
quampiã reſinarum ceræ miſceas,oleo prorſus carere licet. Liquidiſſimæ quidem tertiam ceræ
portionem addes,minus liquidæ dimidiam. Fiet autem uidelicet huiuſmodi quędam compoſi-
tio.Ceram reſinamque liquatam,ubi refrigeraueris,æruginis parti nunc octauæ,nunc decimæ,
alias duodecimæ commiſcero: cognoſcens duris corporibus primam ſymmetriam conuenire,
mollibus tertiã,medijs mediam.Aeruginem ex aceto læuigabis. ſi lenius medicamenrum uoles
efficere,thuris pondus dimidium eius,quod ærugo continet,adiungens: ſin hoc mitius,thus &
æruginem æquali modo commirtes.Atqui & reſinã cum cera,ubi ſine raſura refrigerauerimus,
liquefactas, æruginis thurique in pila ex aceto tritis ſuperfundimus. Hæ igitur primæ compo-
ſitiònes ſunt uiridis emplaſtri,quod cruenta quidem vulnera non adeo magna glutinat,& reli-
qua ad uſque cicatricem ſanare poteſt,& carnẽ in eis producere,ex humido quodam oleoſo li-
quatum.Voco autẽ oleoſa,roſaceum,quo maxime ad illum,quẽ retuli,modum confecto uten-
dum eſt:& poſt hoc myrteo,cyprino,& lentiſcino.Sed ipſum oleũ,ubi medicamento liqueſcen
ti caloris quippiã adiicere cordi eſt, cõmune hoc miſcebis:in qbus refrigerare ſtudes, id quod
omotribes,hoc eſt immaturum appellatur : vbi adſtringere,myrteum: vbi miſtæ facultatis ali-
quid,concoquens puta,& repellens,roſaceum: in quibns modicam adſtringendi uim cum ma- G
iore caliditate deſideras,cyprinum & lentiſcinum. Porrò & pleræque aliæ,quemadmodũ dixi
cõpoſitiones erunt,dũ medicamentis ſimplicibus modo cõmemoratis,vel carne explentia, uel
emollientia,uel adſtringentia,uel quæ difficilia ulcera curant,commiſcentur. Non nulli uero di
gerentia miſcuerunt,ſicut etiã cicatricem ducentia. Alijs autem quibuſdam omnia commiſcen
tibus,uel confecturã inutilem,uel medicamentum uarijs accommodum, præparare contigit.
Quorum materias cognoſcentes,tum iam inuentis uti,tum ſimilia componere, ipſi poteritis.
Adſcribam tamen, & ego nonnulla celebria,ab ijs denuò,quæ Andromachus tradidit auſpica
tus.Sunt itaque ordine a præcedenti triginta:quæ uerò ab ipſo commendantur,duntaxat adij-
ciam.Quartum ergo poſt primum,ita expreſſum eſt. *Viride, quo vtor.* Aeruginis raſæ dena-
rium pondo nouem,chryſocollæ denarium pondo nouem,terebinthinæ pondo minam uncia-
rum ſedecim,ceræ minæ dimidium,aceti parum. Quid ſingula emplaſtra polliceantur,non (ut
prius dixi)præpoſuit Andromachus,ſed ex ſimplicium medicamentorũ materia,ex quibus pro
poſitum componit,nulli obſcurum eſt,uel ipſum per ſe, priuſquam liquefiat,ulceribus mederi
poſſe,ac liquatũ linamento exceptum immitti. Minam uerò ſedecim unciarum inijcit:nã quæ
uiginti continer, ceu ad chryſocollæ,& æruginis æquam menſuram,magna eſt. Poſt hoc uerò H
alijs tribus ſeriatim productis,rurſus aliud ſic ad uerbum ſubiungit. *Aliud, quo vtor.* Aerugi-
nis raſæ pondo:mannæ uncias decem,ego libram inijcio:ceræ,reſinæ frictæ,reſinæ liquidæ,ſin
gularum pondo quinque,olei cyathum,aceti quantum ſatis eſt:ego etiã guttę ammoniaci pon
do uncias decem pono.Poſt hæc Andromachus ceſſat. Liquet autem,ſi prædictorum memini-
mus,etiam hoc ipſum emplaſtrum, perſimilem ſuperiori facultatem obtinere. Deinde aliud
ſcribens Andromachus, ſic exorſus eſt. *Aliud Molochinum.* Ac poſtea ſimplicium pharma-
corum ſymmetriam,unde ipſum conficit,his uerbis ſubſcribit. Aeruginis picis raſæ pondo,
picis pondo duo,mannæ pondo,ceræ pondo duo, reſinæ pondo duo, olei pondo, aceti quantũ
ſufficiat.Hoc itaque ſuperioribus ſimile eſt.Manifeſtum uerò eſt utriuſque,& æruginis,& man-
næ parem portionem, ex aceto lænigandam eſſe: duplam horum, ceræ,picis,& reſinæ,hoc eſt
cuiuſque pondo duo,cum olei libra liquanda.Et ſic in læuorem,ex aceto redactis admiſcere o-
portet,uti frequenter nobis dictum eſt,refrigerantes magis & radentes, quàm infundentes,ne
aere iam frigido encerides appellatas fieri contingat. Aliud ab hoc celebre emplaſtrum ſub-
nectit. *Viride Hecatondrachmon.* Guttæ ammoniaci denariũm pondo octo, ſquamæ dena-
rium pondo duodecim, mannæ denariũm pondo octo, reſinæ ſiccæ denarium pondo duo-
decim,

A decim,æruginis denariorũ pondo octo,ſeui uitulini denariorũ põdo quatuordecim, reſinę terebinthinæ denariorum pondo octo,ceræ denariorũ pondo triginta,olei quartam cyathi partem,aceti quantum ſatis eſt.Hoc & magna uulnera glutinare poteſt,& ſordida ulcera purgare: vbi ceratum inter liqueſcendum adſumpſerit,carni producendæ eſt:prius q̃ uerò liquefactum ſit,craſſas ulcerum oras ſanare,& ſinus iungere. in totũ digerere & repellere poteſt,nam ex cõtrariis facultatibus miſtum eſt.Quod ſuccedit uiride nunc commemorato ſimilis & potẽtiæ,& vſus,huiuſmodi ſymmetriam obtinet. Terebinthinæ pondo minam, ſerapiadis herbæ denariorum pondo uigintiquinque,æruginis raſæ denariorum pondo decem,ſeui uitulini denariorum pondo uigintiquinque,ceræ denariorum pondo uigintiquinq;,thuris denariorum pondo duodecim,cyprinum aridis adiicitur. Ac emplaſtrum,quod ab aliis Iſis nuncupatur, ipſe citra hanc appellationem in hunc modum conſcripſit. *Viride Epigeni.* Quum autẽ omnes eius meminerint,nihilo minus & nunc ſimplicium in ipſo medicamẽtorũ ſymmetriã adducturus ſum, quoniã non nulli in eis diſſentiunt.Iubet.n. immittere æris uſti,ſalis ammoniaci,æris ſquamæ, æruginis,guttæ ammoniaci,ariſtolochiæ,& thuris,ſingulorum denariorum põdo octo, hoc eſt vnciam:aloes autem,myrrhæ,chalbani,ſingulorum ſeſquiplum,hoc eſt unciã ſemiſſem , quod

B perinde eſt,ac ſi dicas oĩum uncias undecim &.s:aluminis rotundi denariorum pondo ſex.Miſcet etiã reſinæ colophoniæ denariorum pondo ducentorũ,ceræ dimidium hoc eſt centũ , olei heminæ dimidium.Quoſdã ait quartã partem miſcere,aceti quantum ſatis eſt, dracontii radicis unciæ dimidium,quod eſt denariorum pondo quatuor.In fine autem hoc adiecit,qđ in Iſidis ſcriptura non continetur,nã Epigonus id appoſuit : atque hac ratione Iſis ab Epigono diſfert. Iam uero poſt nuper relata addidit Andromachus uiride Paſionis hac ſymmetria. Reſinæ colophoniæ denariorum pondo trecentorum,ceræ denariorum pondo centũquinquaginta,æruginis denariorum pondo octo,aluminis rotundi tãtundẽ,ęris ſquamę denariorum pondo duodecim,thuris denariorum pondo ſedecim,ęris combuſti denariorũ põdo octo,ſalis ammoniaci denariorum pondo octo,olei dimidium cyathi,aceti quãtum ſufficit.Hoc medicamentum,quia ſalem ammoniacum prius aſſumpſit,magis quàm ſuperiora extrahit, magiſque digerit,† in aliis oĩbus cum illis conuenit. Fortius autem magiſque ad multa utile præſcripto poſt medium unum recenſet Andromachus,quod *Viride Alcimionis* nominauit in hac ſymmetria.

† *Codex antiquus addit, καὶ ῥυπτικώτερον. i. magisq; abstergit.*

Terebinthinæ denariorum pondo ducentorũ,cerę denariorum pondo centumquinquaginta,ęris ſquamę denariorum pondo decẽ & octo,ęruginis raſę denariorũ põdo ſedecim, alumi-

C nis rotundi denariorũ põdo ſedecim,chalbani denariorũ põdo ſedecim,thuris denariũ pondo decem,ſalis ammoniaci denariũ pondo duodecim,ęris cõbuſti denarium põdo ſedecim,ariſtolochiæ denariùm pondo decem,aloes Indicę denariùm pondo duodecim,myrrhę denariũ põdo ſedecim,guttę ammoniaci denariùm pondo decem & octo:chalbani denariũ põdo duodecim,alii octo:olei heminę dimidium,aceti tantundem.Aliud inde ſcribit,cui titulus *Athena*,id eſt Minerua,ſicut ipſe ad calcem refert.Porrò ſimpliciũ eius medicaminũ ſymmetria,unde cõponitur,in hunc modum habet. Ceræ denariũ pondo ducentorumquinquaginta,terebinthinæ denariũ pondo ducentorum,frictæ denarium pondo centũ,ſeui uitulini denariũ põdo quĩquaginta,chalbani denariùm pondo uigintiquatuor,mannæ denariũ põdo uigintiquatuor, ſalis ammoniaci denariũ pondo duodecim,æris uſti denarium pondo duodecim,aloes denariùm pondo duodecim,ęris ſquamæ denarium pondo uigintiquatuor,aluminis rotundi denariũ põdo duodecim,& ſiſſi denariùm pondo octo,chalcanthi denariùm pondo octo , miſyos denariũ pondò octo,opopanacis denariũ pondo octo,ęruginis raſæ denariũ põdo ſex,guttę ammoniaci denariũ pondo ſex,miniĩ ſinopici denariũ põdo triũ,aceti heminas tres, olei heminas duas: minium initio inditur. Athena,hoc eſt Minerua,uocatur hoc emplaſtrum,utiliſſimũ multis,ut

D indicauimus.Quomodo autem uſui erũt emplaſtra multis utilia,in ſermone de ijs futuro ſignificabitur. Ab hoc deinceps aliud uiride his uerbis conſcripſit. *Viride ex Cyprino Aphrodæ.* Ceræ denariũ pondo uigintiquatuor,reſinæ aridæ denarium põdo duodecim:ęruginis raſæ denariùm põdo octo,Aphrodas denarium pondo duodecim:mannæ denariũ pondo octo,cyprini dimidium acetabuli.Cotunditur aũt cum eo,& difficilibus curatu ulceribus poteſt conducere. Atque hæc cauſa eſt,cur ipſum ſcripſerit,tum ꝗ paucis conſtet, tum ꝗ utiliſſimum eſſe poſſit.Cum autem multa deinceps uiridia alia multiplicis miſturæ & utilitatis adducat Andromachus,uiſum mihi eſt ea relinquere,& ut ipſi uocant,Litas duntaxat percenſere. Is igiẽ ſic ad uerbum ſcribit. *Aliud Viride Lite, quo utor.* Reſinæ pondo libras duodecim, ceræ pondo libras octo,æruginis raſæ pondo libras octo,ſeui uitelini pondo libras duas,aceti põdo librã: ego autem mannæ librã inijcio.Liquet igitur acetum cum duabus æruginis libris,& libra thuris , eſſe læuigandũ,ſicũt antea præcepi,deinde liquabilia his miſcenda:dico autem ſeui libras octo * cũ ceræ octo,& reſinæ duodecim.Emplaſtrũ hoc Lite ad amuſſim foret , niſi adipem aſſumpſiſſet, & mannã:ita nanq; ærugo decima amborum ſimul portio eſſet, reſinæ uidelicet & ceræ. Quòd ſi reſina dura fuerit,omnino etiã olei quid addendum putabis,uti prius expoſitum eſt. Quoniã vero ſeuum uitulinũ recepit,nec amplius exacte eſt Lite, ut qđ molliens & concoquens medicamentum

* *duas legitur in antiquis. & ita omnino legendum videtur.*

camentum acceperit:multo autē magis,ſi etiam mānam aſſumpſerit,quę cōcoquit,puriq; mo- E
uendo eſt,& carnis gignendæ quandam uim obtinet.

Communis ſermo de emplaſtris colore ſimilibus. CAP. 3.

QVò ſane medicamenta non ſecundum coloris,ſed facultatis ſimilitudinem,unà ſcribi conueniat,manifeſtum plane eſt.Vt ergo Andromachus,ſic alij quoq; non nulli, ordine tradunt emplaſtra non ſolum uiridia,ſed etiam melina,ſuſca, & candida. Quo igitur modo fiant candida,priori uolumine dictum eſt.Viridium uero compoſitionis,licet antea expoſitæ, nunc quoque mentionem faciemus.

Quomodo viridia fiant. CAP. 4.

AErugo non pauca ijs immittitur,ut & aliorū colorem uincat,& omnia in ſuum permutet. Porrò conijcere oportet eum,qui tale emplaſtrum conficit, præter ęruginis quantitatem, etiam colorem illorum,quæ ipſi commiſcentur:ad hæc coctionis rationē: in ijs quæ miſcentur quidem,colores pertinaces uitare,cuiuſmodi flaua,& ruſa,& nigra medicamēta obtinēt.Dico autem flaua & ruſa,qualia ſunt melitites,chalcitis cōbuſta,auripigmentum,ſandaracha: nigra vero,qđ genus ſunt pix,bitumen,terra ampelitis,lapis gagates. At inter coquendū non oportet æruginem ſuper ignē coeuntibus committere,uerum ubi in mortario unitas facta eſt,admi F
ſcere,ſi colore uiride medicamentū permanere deſideras:ſin autē melinum uoles emplaſtrum conficere,intelligito in coctione æruginem primū in hunc colorem perduci:poſtea in giluū, ut emplaſtrū,quod dichromon,ideſt bicolor,appellant,euadat.Etenim a coctionis tēpore paucis diebus poſt, in ſummo quidē emplaſtri fuſcus magis reddit color, in imum uero giluus currit. Qm̃ vero de ipſorum colore quæ conueniebant diximus,rurſus ad facultatis ſermonem reuertemur,memoria repetentes,unde primū hoc in libro exordiū ſumpſerimus. Agere autem cœpimus,ſiquid meminimus,de medicamentis carnem generantibus:quorū poteſtatis ſcopus eſt vt mediocriter & ſine morſu detergeant,exicentq;:at ſpeciales cōfecturæ pro diuerſa ſimpliciū pharmacorum materie differunt.Cæterū nemo ignorat ea, quæ proprie & primario ſarcotica id eſt carnem progignentia,nominantur,aperta ulcera carne implere,hoc eſt,quę caua quidem ſunt,non tñ ſordes,aut inflammationem coniunctam habent,magis uero etiam nec prauorum humorum influxionem,neque carnem in cauo ulcere intemperatam: nam prædictorum aliqđ cauitati ſi immiſtū eſt,prius illud curādum.Scopi uero curationis ipſorū ſunt, ſordidis quidem detergentia pharmaca adhibere:eis uero,quę ex influxione humorū proueniūt,exiccātia,atq; repellentia id,quod influit:at ſi multum & cōtumax exiſtat, fluoris cauſa prius amputanda eſt. G
Conſtat autem & inflammatarum partium phlegmonen ſanandam eſſe,carnē autem intemperatam habentium,hanc ad temperiem reducendam. Porrò intemperata illa cum fiat quatuor ſane modis ſimplicibus,quatuor item compoſitis,per contrarias qualitates ſuccurretur.Sed de his & poſtea.Nunc autem de medicamentis uehementer detergentibus agemus.

De Pharmacis uehementer Abſtergentibus. CAP. 5.

QVòd hæc ex prædictorum genere ſint,quæ ob moderatam deterſionē cauis ulceribus, puris,apertis,ſine oī morſu admouebantur,antea diximus.Intenſam uero detergendi uirtutem obtinent,quæ copioſas ſordes auſerunt. Quare non nulla ex prædictis uiridibus medicamentis una re ſolum,nempe æruginis copia,ab ijs,quæ ſimpliciter carnem producunt,euariāt. Quædam & aliorum uehementer detergentium miſtura, ſicuti uocatum Iſis, & Machærionis emplaſtrum,quod nos pro more uſurpamus,Oleoſum ex uſu nuncupāt:ubi enim ſinum carne implere proponimus, copioſiore oleo liquefacientes per cornu recti foraminis, modo clyſteris,porcinæ ueſicæ cōiūcti,ipſum infundimus.Qum & uocatis pyulcis,hoc eſt pus trahētibus, in eo utimur:etenim horum etiā ij,quibus latius foramen eſt,ad huiuſmodi adminiſtrationem commodi ſunt.Perſpicuum autem eſt,ſinus oppletos ſordibus ex meraciore hoc medicamento H
purgari,id eſt oleo pauciore adhibito,rurſus puriores ex humectato magis olei uberioris miſtura.Itaq; ſi paruæ adhuc phlegmones ſinum infeſtantis ſuſpicio quępiam exiſtat,medicamētum ex roſaceo prorſus liqueſiat:ſin à phlegmone fuerit liber,ex oleo: & ſi citra mordicationē ueteris miſturā ſuſtinuerit,illo pharmacū liquetur.Cæterū in huiuſmodi uſum non ſolum hoc, ſed Machęrionis quoq; emplaſtrū,& Iſis,atq; alia faciūt,quę maiores noſtri perſcripſere,cerato miſta,cauis ulceribus carnē inducere.Omnia nāq; hęc ſine cerati miſtura ex oleo & roſaceo liquefacta ſinibus immittunī,eo ꝙ cōſiſtentia,quæ linamēto excipitur (emmotó ſyſtaſin Gręci uocant) ſinibus illini non poteſt.Pari modo & medicamentū ſiccum,quod combuſta charta conſtat,roſaceo copioſiore diluētes,ipſis infundimus.Quēadmodū uero ſinus liquidioribus pharmacis indigent,dum craſſiora imponi nequeunt,ita ꝙ in ſummo caua ulcera affligunt, craſſius medicamentū deſiderant,hac uidelicet occaſione,ꝙ liquida ſtatim ab eis decidūt, & linamēta ſicca relinquuntur. Merito igitur in id genus uitijs ceratū ualide abſtergētibus admiſcemus,in ſinibus oleum,uel roſacei plurimum.Atqui hęc in eū modum abſtergentia pharmaca oīno etiā digerunt,ideoq; uehementer exiccant:ac cōmune quoddā ipſorum genus efficitur, qđ Græci polychreſtum id eſt multiplicis uſus,appellant.Accedunt huic generi emplaſtra admodū acria,

qualia

A qualia ſunt ea,q̄ di halen id eſt ex ſalibus,nominantur:q̄ non offerẽda ſunt ubi carne quidq̄ ex
plere cogitamus.Nã pręter alia,hoc quoq; ſal eximiũ habet,ut adſtringat magis,q̄ purget:ſicca
re uero nihilo minus,q̄ aphronitrum ac nitrum põt:ſed illa adſtringendi facultatem non agno
ſcũt,ſicut nec Aſiæ petræ flos:atq; huius rei gratia diſcutere,& ceratis admiſta ulcerum ſordes
tollere,nata ſunt:ſal propter adſtringendi poteſtatem hoc efficere non poteſt. Proinde cũ hæc
in memoria habeatis,& methodum cõpoſitionis uſusq; omnium eiuſmodi medicamentorum
audiueritis,deinceps illa,quæ à clariſſimis medicis propter optimorũ medicaminũ cognitionẽ
experimentis probata ſunt,enumerabo,Primum ſane Mantiæ,atq; eius diſcipuli Tarẽtini Hera
clidis ſectatoris,permulta pharmaca,quę,ſubſequentibus annis per experientiã probãtes,diſti
xerunt,& præſtantiſſima eorũ ipſi duo literis mandarunt:quæ uero minus efficaciæ habere ui-
debantur,omiſerunt.Iure igitur & ego maiorem facio mentionẽ eorum , qui illis ſucceſſerunt.
Sunt aũt inter eos,qui in medicaminum experientia rectiſſime ſe geſſiſſe uidentur, Petronius,
Muſa,Heras,Andromachus,Aſclepiades,& Crito.Iam uero Archigenis & Philippi ſtudioſi nõ
pauca medicamenta prodidere.Quin ẽt liber unus eſt Menecratis,cui nomen inditum eſt , In-
ſignium pharmacorũ autocrator hologrammatos,quaſi dicas imperator integris litteris deſcri
B ptus.Quæ ergo pulcherrima ipſis tradita ſunt medicamina,& commendantur , quorumq; nos
inter omnia relata experientiã habemus,& quibus præceptores noſtri uſi ſunt , ad hæc,ſi qđ &
nobis inuentum ſit,deinceps adducam,quo ſingula genere contineantur,exponens.Nunc au-
tem uiridibus relatis,melina protinus ſubiungam.

Melina Emplaſtra. CAP. 6.

QVemadmodum uiridium emplaſtrorum plurima propter æruginem præpollentem talia
fiunt,præſertim quę ſunt ex ipſis coloratiora,ita quoq; Melina.Sed uiridia ęruginem inco
ctam habent:melina uero coctam quidem, ſed mediocriter : nam ſi amplius coquas , bicolora
emplaſtra quibuſdam appellata,quibuſdã gilua,efficies.Solent medici uiridia ſimpliciter meli-
na & ruſa nominare,quę non adeo magna uulnera glutinant,& ulceribus cicatricem obducũt,
quæ mos eſt medicis appellare aperiſtata,quaſi dicas aperta. Item ex roſaceo liqueſacta cauis
carnem gignunt.Multiplicis uſus ſunt inter ea,quæ plura pollicentur.Quædam multa non pro-
mittũt,ſed unum mentione dignũ,uidelicet uel ulcera cacoethe bene curare,uel plus digerere,
vel meliceridas,uel duritias emollire,uel huiuſmodi quid nõ cõtemnendum,nec curatu facile.
Andromachus itaq; quatuordecim melina cõſcripſit,ex quorũ numero quinq; ęruginẽ ha-
C bent,reliqua ſine hac cõſecta ſunt.Porrò ex ijs,quæ ærugine cõſtãt,unum quidem primum in
ter quatuordecim poſitum eſt,alterum uero quartum,poſt hoc aliud ſextum,inde ſeptimũ , &
decimum.Quibus ergo nihil eximij appoſuit,omnia ſimul & conglutinant ulcera, & cicatricẽ
inducunt.Quę ſi ex roſaceo liqueſiant,carnem procreant:quin & mediocribus phlegmonis me
dentur:ſicut mediocres etiã duritias emolliunt,atq; hoc faciunt euidẽtius,quæ guttam ammo
niaci continent:his adhuc ipſis magis,quæ copioſiorem reliquorum proportione eã aſſumpſe-
runt.In quibuſdam uero appoſuit ipſe,tenetũ,hoc eſt tenerę cuti conueniens uidelicet : & cui
præfixit,epiſpaſticon & exippoticon,ideſt attrahens & eruens,innuit membrorũ doloribus,ſy
nanchæ,& lateris cruciatui benefacere,uel interiores abſceſſus diſcutere : magis quoddam te-
ſtimoniũ his adferens,q̄ ſimplici ſermone ſcriptis.Igitur omnia ipſa deinceps ſubijciam.

Melina Andromachi. CAP. 7.

M*Elinum quo utor*. Spumæ argenti denariorum pondo* centũquatuor,olei ęſtate* heminã, * Al. heminã s.
hyeme † tres cyathos,‡ ceræ denariorum pondo quadragintaocto,colophoniæ denariorũ † Al. heminã.
pondo quadragintaocto,guttæ ammoniaci denariorum pondo uigintiquatuor:æruginis raſæ,
chalbani,myrrhæ,ſingulorum denariorum pondo octo. *Aliud*. Spumæ argẽti denariorum põ
D do centum,olei † tres cyathos,‡ reſinæ colophoniæ denariorum põdo ſexagintaquatuor,guttę † Al. heminã. s.
ammoniaci denariorũ pondo quadraginta,ceruſſæ denariorum pondo uigintiquatuor. *Aliud*.
Spumæ argenti denariorum põdo* quadraginta,ceruſſæ denariorum põdo ſex,ceræ tyrrheni- * Aliter l.
cæ denariorũ pondo ſedecim,reſinæ pityinæ ſiccæ denariorum põdo ſedecim,guttę ammonia
ci denariorum pondo duorum,olei heminam. *Aliud*. Spumæ argenti denariorum pondo cen-
tum:colophoniæ denariorum pondo ſexaginta quatuor,alij quadraginta octo:cerę denariũm
pondo octogintaquatuor:chalbani,myrrhę,ęruginis,ſingulorum denariorum põdo octo:opo
panacis denarium pondo ſex,olei * heminã ęſtate,hyeme uero † tres cyathos.‡ *Aliud*.Spumę ar * Al. heminã s.
genti denariũm pondo centum,reſinæ pityinæ denarium põdo centũ,cerę denariũ põdo duo † Al. heminam
decim,olei † tres cyathos,‡ uini falerni heminę dimidium.Spuma argenti ex uino lęuis fit, do- † Al. heminam
nec ſiccata fuerit,deinde coquitur. *Aliud*. Spumæ argenti denariũm põdo cẽtũ,olei ueteris he &s.
minas † lxx,ceræ denariũm põdo cẽtum,ęruginis ſcoleciæ denariũm põdo uigintiquinq;,cha- † Aliter duas.
mæleontis nigri denariũm pondo duodecim ac ſemiſſem,chryſocollę denariũ pondo quadra-
ginta. *Aliud*. Spumę argenti denariũm pondo ducẽtorum,olei ueteris heminas tres,cerę dena
riorũm põdo centum ſexagintaocto,guttæ ammoniaci denariũm pondo centum,myrrhæ de- *
nariorum pondo quatuor,æruginis denariũm pondo octo *, reſinæ colophonię denariorũ põ- * Aliter xx.
do

* Al. uiginti.
* Al. centumuiginti.
* Al. centumuiginti.
* Al. uiginti.
* Al. unum.

do centum uigintiocto,chalbani denariorum pondo uiginti,chamęleonis atri denariorũ pődo E octo,alij propoleos denariorũ pődo octo * pro chamæleone. *Aliud.* Olei ueteris,in quo chamęleon ſeruefactus ſit q̃ copioſiſſimus,ſextarium:ſpumæ argenti pondo:ubi ebullierit,argẽti ſpumam inſpergito,& coquito. *Aliud ad Nomas,id eſt Vlcera depaſcentia.* Sandarachæ denariorũ pondo trium,aluminis ſciſſi denariorũ pődo quatuor, thuris denariorum pondo quatuor,myrrhæ denariorum pondo quatuor,guttæ ammoniaci denariorũ pődo octodecim,ceræ denariorũ pondo octodecim,terebinthina denariorum pondo ſex,adipis ſuilli denariorum pődo duũ, mellis decimamſextam heminæ portionem. *Aliud.* Spumæ argẽti denariorũ pondo * centumocto:ceræ denariorũ pondo * centumocto,alibi centum inuenio: guttæ ammoniaci denariorũ pondo quinquaginta,terebinthinę denariorùm pondo quadraginta,ariſtolochiæ denariorum pondo uigintiquinq;,zeæ radicis denariorùm pondo * octo,æruginis ſcolecię denariorum pődo ſedecim,aluminis ſciſſilis denariorum pondo ſedecim,olei ueteris binas heminas. *Aliud Simplex.* Spumæ argenti denariorũ pondo centum, axungiæ denariorum pondo ſeptuagintaquinque,olei ueteris pondo denariorũ ſeptuagintaquinq;.Ad molli carne præditos facit,& digerit. *Aliud Melinum emolliens,Diophantis,Aphra nominatur,attrahens, & eruens, quo articuli curantur,* Viſci elaborati pondo,ceræ pondo,reſinæ terebinthinæ pondo,chalbani unc.tres: F liquefactis utitor. *Aliud Salome,ad omnem dolorem,& Anginam,ſynanchen cum cucurbitula,& ad lateris affectum.* Spumæ argenti pondo * duo,olei ueteris uncias octo,ſimul coquito. *Aliud Melinum Heraclidis, interiores abſceſſus ſine dolore diſcutiens.* Spumæ argenti denariorum pondo centum,ceruſſæ denariorum pődo cẽtum,ceræ denariorũ pődo octoginta,reſinę aridę denariorũ pondo ſexaginta,guttæ ammoniaci denariorũ pődo quinquaginta,galbani denariorũ pondo ſedecim,olei ueteris heminas duas. Vt aũt Ruſticus ille familiaris Iſidori,Spumę argenti denariorum pondo quinquaginta,ceruſſæ denariorũ pődo quinquaginta,guttæ ammoniaci denariorũ pondo * octo,ceræ denariorũ pondo uigintiquinq;,reſinæ aridę denariorum pondo triginta,† ulmi in ſacculis ex corio reconditæ denariorũ pődo quindecim,chalbani denariorũ pődo octo, † olei tres cyathos. Inter hæc emplaſtra,nullius coctionẽ ſcripſit Andromachus. Ego uero ad colorẽ ipſorum pertinere dixi,ſcilicet neq; æruginem crudã eſſe oportere,ut in uiridibus:neq; nimis coctam,ſicut in ijs,quæ bicolora & giluа nominãtur: uerum ubi iã cacabus ab igne auferendus propemodum eſt,inijci ærugo debet: deinde cum mutat colorem,& Melinum redditur,medicamentum tollere iam ab igne tempus eſt,ſi iã nõ inquinet: ſin minus,paululum ſuper ignem lentiſſimum remorati ſic tollemus,nã in admodum uehemẽti facile in giluum de- G generat. Cuius rei gratia quoq; duo inſignia emplaſtra melina,alterum Menœti, alterum Serapionis,ſubiungam: quorum coquendi rationem plerique tradidere, & uos confecturæ eorum, quæ Andromachus ſcripſit,exemplum habebitis.

* Al. quadraginta.
† Græce eſt. πτελέας τῶν ἐν θυλακίοις, ulmi quæ in folliculis (ut puto) ſquo rus reperiuntur uaſis quaſi ferre ulmi ſolent. eſt enim id aptum ulceribus medicamentum.
† Al. olei ueteris heminã & ſ.

Menœti Melinum. CAP. 8.

SPumæ argenti pondo quatuor,olei pondo tria,terebinthinæ pellucidæ pondo duo,cerę pődo:æruginis,thuris,chalbani pinguiſſimi,ſingulorum pondo uncias quatuor:guttę ammoniaci pondo uncias ſex. Argenti ſpuma ex oleo ad multam ſpiſſitudinem uſq; incoquitur: deinde reſina ceraq; iniјcitur: cum pulchre ſoluta hæc fuerint,cacabus deponitur, & refrigerari bene ſinitur: poſt illa ærugo immittitur: & ubi infra motum fuerit,denuo ſuper ignem lenem coquitur,donec melinum colorem repræſentet: poſtremo chalbanum,& thus, læuia facta, ac in mortarium demiſſa,ubi ammoniacum ex aceto in læuorem redactum eſt, ut ſordium imaginẽ habeat: ſtatimq; manibus ſubacta excipiuntur: & aceto modico affuſo in ſequentem diem uſq; relinquuntur,ac tunc rurſus emollita reponuntur.

Melinum Serapionis ad uulnera,& ad reſoluendum,pugilibus utiliſſimum. CAP. 9.

SPumę argenti denariorum pondo centum,guttę ammoniaci denariorũ pődo uigintiocto, H ceræ denariorũ pondo quinquagintaſex,æruginis cypriæ denariorũ pondo nouẽ, myrrhæ denarij pondo unius,colophoniæ denariorũ pondo quinquagintaſex,chalbani denariorũ pondo nouem,olei tres cyathos,ęſtate cyathum dimidium. Argenti ſpumã ac oleum coquito: cum inaltera ta ſunt,ammoniacũ,deinde ceram: poſtq̃ depoſueris cacabum,chalbanum,æruginem, & reliqua addito,atq; molliter incoquito. Huiuſmodi coquendi modos melinorum, quæ ſcripſimus,emplaſtrorum multi me priores tradidere, iuxta quorũ ſimilitudinem etiã alia melina coquere poteritis. Argenti ſpumã ſane primum inijcere conuenit,mox reſinas & ammoniacũ, deinde chalbanũ & æruginem: poſtea ſi uel thus,uel myrrham,uel aloẽ capiat,hæc immittẽda ſunt,cum medicamentũ ab igne tollitur,quippe coctionem non ferentia. Prædiximus autẽ lente coquenda eſſe,pręſertim cũ ęrugo indita fuerit: quin & ipſam miſcendam,ubi cacabũ in terrã depoſueris,ac parum refrigeraueris,ieq; magis,ſi uas paruũ ſit, in quo coquitur, nam efferueſcenti immiſſa ærugo,frequenter ex ipſo uaſe diffundi medicamẽtũ cogit. Porrò in Menœti primo melino,quod ideo Pycticon ideſt pugillatorium,ut ita dixerim,uocat,qm pugiles potiſſimum medicamẽto eo utantur,ammoniacum quoque ex aceto læue in mortario fieri poſſe, alijs omnibus in cacabo miſtis,deinde ex ipſo defuſis,prius inſtituti ſumus.

Melina

A *Melina Heræ Emplaſtra.* *CAP.* 10.

A*D Strumas Heræ.* Quæ ab Hera conſcripta ſunt, hunc in modum habent. *Melinum ad*
veteres Sinus,& ſi in vacuo perforati ſint. Idem etiam diſcutit Strumas,quæ in pueris nuper ortæ
ſunt. Facit etiam ad Artus è loco motos. Argẽti ſpumæ chryſitidis denariùm pondo cẽtum,reſinæ
pityinæ ſiccæ tantũdẽ,ceræ ponticæ denariũ pondo duodecim & ſcrupulos duos,olei tres cya
rhos,uini falerni tantundẽ. Argenti ſpuma ex uino læuigatur,donec ſicceſcat: poſt una cũ oleo
ſic coquitur,quouſq; mutata fuerit:& tũc reſina læuis additᷓ,ac cera coquitᷓ,donec nõ inquinet.
Menæti,coloris aurei,ad teneros, maxime Eunuchos facit. Aptum eſt Abraſis, & omni inueterato
& recenti Vlceri,itidem Combuſtis. Eſt etiam Malagma, diſcutit Phymata, Parotidas, Strumas, &
omnes Duritias. Valet etiam ad Rhagadas,& ad Condylomata. Valde generoſum eſt. Argenti ſpumæ
denariorũ pondo centum,olei ueteris denariorum pondo centum,reſinæ pityinæ aridæ dena-
riorũ pondo quinquaginta * vel centum,ceræ denariorũ pondo quinquaginta. Argenti ſpumã ** Aliter &*
cum oleo coquito,donec unitas fieri inceperit:mox reſinã læuẽ indito:hac liquata,cerã,ubi be
ne habuerit medicamen,in mortariũ oleo prius inunctum demittito,& denuo tritum excipito.
Eſt autem glutinans,nec polluit. *Hygyni Emplaſtrum ad multa boni coloris. Curat Vlcera ui x ci-*
B *catricem ducentia,& Paronychia. Hoc melius emplaſtrum non extat.* Argenti ſpumæ chryſitidis mi
nam,ceræ tantundem,chamelęontis nigri radicis denariorũ põdo trigintaſex,ęruginis raſę de-
nariorũ põdo octodecim,chryſocollæ denariorũ põdo quadraginta,olei ueteris heminas tres.
Argenti ſpuma cum oleo igne non acri coquitur,uſquedũ efferueſcere inceperit:deinde ęrugo
inſpergitur cacabo depoſito:atq; iterũ repoſito,emplaſtrum permouetur, quouſq; propriũ co-
lorem receperit:poſtea cera:quę ubi bene ſe habuerint,chryſocollam & chamęleonẽ aſſumũt:
demiſſo iam in mortarium acetũ ſuperfunditur. Itaq; prędictis affectibus bene facit etiã chry-
ſocolla admiſta,attamen ſine hac mitigantiſſimũ eſt,& pręcipue ad neruorum pũcturas ualet,
itidem ubi à muſculis uel neruis abluere quid oportet. Horũ trium emplaſtrorum, quæ Heras
conſcripſit,primum ex uino & confectionem,& ritulũ habet:multiq; noſtri tam pręceptores,q̃
amici eo ſine ęrugine uidelicet p̃parato utuntur,ſcripto autem ab Andromacho,& fere oĩbus,
qui uaria emplaſtra cõpoſuerunt. Proinde non pauci illorũ incurioſe ipſum cõficiẽtes, contem
ptum emplaſtro pariunt. Optimum uero eſt,ſi,uti tradidimus,ex uino falerno cõficiatur, cuius
penuria giluum uetus,tenue ſubſtantia,quatenus poteſt giluum hoc eſſe,immiſcebimus: nã cã
dida hoc peculiariter habent,ut pelluceant. Porrò p̃ſtantiſſima apud nos ſunt in Aſia tria,Tmo
C lite uocatum,Leſbium,ac celebratiſſimum apud ueteres Ariuſium,in Chio proueniẽs,quo om
nes ad optima medicamenta,pręſertim antidotos,ſicut nũc Falerno,utebãtur. Huiuſmodi igi-
tur uinum ſi in argenti ſpumã ſub caniculæ æſtu,uel Sole alioqui calido,mittamus,deinde tera
mus:uel ſine Sole etiã diu teramus,ut humor reſicceſcat,ipſaq; argenti ſpuma relinquatur uel
oĩno madoris expers & ſicca,uel prope fiat: medicamentum optimum euadit. Vnus ſane ex
pręceptoribus meis,poſtq̃ in uino falerno tritam exiccaſſet,hoc modo ipſam pręparabat: Oleũ
alio,uinum itẽ alio uaſe calefaciẽs,paulatim argentiſpumã ſuperfundebat interim vino in quo
læuigatæ probeq; permiſtæ oleum adijciebat:interdum ab oleo auſpicatus,ad uinum trãſibat.
Alternis autem uicibus hoc ſæpius agendo utrunq; conſumebat, & ſic ex mortario in cacabũ
demittens,pityinam reſinam,quam proptiæ phyſema Gręci uocant,lęuem ad amuſſim factam
addebat,mox ceram:& ſenſim,quoad non inficeret,decoquebat. Vtebatᷓ eo & ad ſinus diutur-
nos,illinens prius ſanguine columbæ non domeſticę,ſed ex eis,quæ in turribus nidũ collocãt,
(boſcadas quidã nominant)quas apud nos in agris extruunt:nõ nulli has agreſtes uocant. Pa-
ri modo magnis vulneribus,recentibus,huiuſmodi ſanguine colũbino illinens,medicamẽtum
imponebat,non mediocri eius cõfidentia. Vini autem ſeſquiheminam indebat,non ut Heras,&
D Andromachus,ſemiſſem tantum:atq; huius occaſione medicamen longe melius factũ eſt. Cæ-
terum ubi ipſum uoles boni odoris efficere,opopanacis ſemũciam,quod eſt denarios quatuor,
miſcebis. Coloris gratia ceram candidam ponticam adiicies. Hoc medicamentum ulcera uel
ad uſq; cicatricem probe perducit.

Critonia Melina medicamenta. *CAP.* 11.

QVę Crito melina ſcripſit, Buxea nominat. *Buxeum ad recentia uulnera. Idem Cicatricem*
obducit & extrahit. Spumę argenti pondo quatuor,cerę pondo totidem,terebinthinę pon
do uncias octo,æruginis tantundem,olei ueteris ſextarios duos,aceti ſextarij dimidium. Spu-
mam argenteam,oleum,æruginem,acetum,una ſuper ignem lentum incoquito: ubi uero coi-
tura ſunt,reſina ceraque adiungatur:& in vnum redactis,ad recentia uulnera potiſſimum vti-
tor. Scripſit & aliud ante hoc Crito,quod Buxeum uocat,ſimplex quidem quantum ad miſto-
rum numerum pertinet,magnum uero pollicitis. Scripſit igitur de ipſo ad uerbum hoc modo.
Emplaſtrum ex Chamæleonte,eadem faciens,quæ Tyria. Cicatricem ulceribus difficillimis, calloſis,
& inueteratis,maxime inducit. medetur etiam Rhagadijs digitorum,Condylomati, & durityjs. Spu
mæ argenteæ pondo minam,ceræ pondo minas ſex,æruginis pondo minas quatuor,chamęleõ
tis pondo minas octo,olei pondo minam. Oleo ſpumam argenteã coquito rudicula mouẽs, do

nec

nec conſiſtat,& fiat melinum:poſt hoc æruginẽ inſpergito,inde ceram adijcito.Porrò ubi dili- E
gẽter liquata ab igne tuleris,chamęlęõtem indito:cum unitas facta eſt, in mortariũ demittito,
vbi ſubacta,excipito. Iam uero & alia quædam emplaſtra Crito tradidit in quarto medicamen
torum uolumine,Buxea quidem,ut ipſe nũcupat:Melina uero,ut alij:attamẽ nõ nulla ex ijs ci
tra æruginem componuntur:non nulla æruginem quidem aſſumunt,ſed in alio pharmacorum
genere pro facultatis ſeu uirium ſimilitudine dicẽtur,in Epuloticis,Epulotica: in ijs quę ſuccis
conſtant,ex ſuccis compoſita:in mollientibus , illa quæ mollire nata ſunt : quemadmodum &
Mnaſæi emplaſtrum multifariam ab eo in hoc opere conficitur. Nunc igitur ad glutinantia ire
iam tempus eſt,colore inuicem & a melinis, differentia.

De Giluis emplaſtris,quæ & Dichroma,id eſt bicolora,dicuntur. *CAP.* 12.

QVædam ex eadem materia conſtant,qua æruginem habentia melina,ſicut prius quoq; di-
ximus,hoc ſolo differentia,quòd diutius coquantur:omnia ſiquidem propter crudam ærugi-
nem uiridia,fiunt melina,ubi mediocriter ipſa cocta fuerit:gilua,ubi liberalius.Manifeſtum igi
tur, melina,giluaque oleum copioſius quàm uiridia neceſſario habere,etſi reliqua omnia eadẽ
recipiant. Atque huius gratia primum ſpuma argenti cacabo inijcienda eſt , in quo tantiſper
coquetur,dum ſordium craſſitudinem conſequatur:mox ærugo,deinde ſi metallicum aliquod F
ceu æs combuſtum,eiusque ſquama,inmittatur.Ac quando ſpiſſitudinem acceperint,tunc ce-
ram & reſinam,ſi hæc etiam medicamentum recipiat,indere conueniet :poſtremo thus , myr-
rham,aloen,aliaque id genus:ſicut celeberrimum giluum,quod ex dictamno uocatur,Sacrum
& ipſum appellatum,uelut Iſis,quoniam aiunt ea ex ſacris Aegypti locis eſſe allata. Vsũ igitur
hoc præſtat multiplicem,proinde in ſequenti ſermone ſimul cum ijs,quæ ad plura ualẽt,paulo
poſt deſcribetur.In præſentia de alijs giluis,tum oĩno ſimplicibus,tum iis,quæ inter hæc & po-
lychreſta,id eſt multipliciter utilia,conſiſtunt,uerba facturi ſumus. Vt igitur uiridia emplaſtra
ſimplicia ex cera,reſina,oleo,& ærugine,conficiebantur iuxta dictam illic ſymmetriam,ſic gi-
lua ex argenti ſpuma & oleo copioſiore , quàm in uiridibus, ſumpto componuntur. Itaque ſi
emplaſtrum largius uoles coquere,augeasq; oleum,medicamen habiturus es,quod magis ſic-
cet,ideoque uulnerũ cruentorum glutinantius:ſin autem mediocriter,tantam olei menſuram,
quantum argenti ſpumæ pondus eſſe ſufficit : libram enim olei menſuralem Romanorũ in ar-
genti ſpumæ libram ponderalem iniciemus. Iam ſi pharmacum plenius incoquere placet,non
ſolum unam libram & s,ſed etiam duas & plures immittemus.Porrò inter hæc gilua emplaſtra
ſic præparata plus ſiccant,quæ nec reſinã,nec ceram omnino habent,ſed ex ſolis,ut uocant,me G
tallicis conficiuntur:quemadmodum alii quoque non nulli ex prioribus alia ſcripſerunt. Cę-
terum quo ego ſemper mea induſtria compoſito utor,in hunc modum coquitur . *Giluum ex
Metallicis.*Argenti ſpumę cũ oleo prius coctę metallica ex aceto lęuigata immitto,& ſic coquo,
donec non inficiat.Addo his olei libras quatuor,hoc autem quanto uetuſtius,tãto erit melius,
magisq; ſi id fuerit ſabinum:argenteæ ſpumę libras tres,aceti quàm acerrimi libras duas : ho-
rum trium metallicorum,ſquamæ æris nigri,æruginis,chalcitidis,ſingulorum æquale pondus,
nimirum uncias duas,hoc eſt denariorum pondo ſedecim.At cum uetus oleum exiſtit, craſsũ-
que ex uetuſtate,quatuor libras & s.immittito.Nos & quinque interim,idque per hyemem in-
didimus,non ignari hyeme plus olei , quàm per æſtatem , immiſcendum . At argenti ſpumam
prius uidelicet coques,donec ſordium craſſitudinem recipiat.Quòd ſi & oleum cicinũ habeas,
id pro uetere uſurpato.Medicamentum hoc cruenta uulnera facile glutinat, magisque in duris
corporibus,quàm mollibus,cuiuſmodi ſunt mulierũ,puerorũ,& eunuchorum:dilutum quoque
ex oleo cicino uel ueteri,ac linteo exceptum,impoſitumque,mirum eſt , q̃ ulcera curatu diffi-
cillima concoquat,quæ pus nequaquam faciunt.Ad hæc ſinus cõglutinat, & fiſtulas adſtringit
exiccat,& prorſus claudit.Atq; ubi iã ipſum hæc pulchre uelis efficere , metallica pluribus die- H
bus aceto longe acerrimo conterito,ac potius in Sole:pari modo argenti ſpumã tritam exicca
tamque,& oleo poſtea miſtã,eo quo dixi modo incoquito.Attamen ad ulcera,quibus cicatrix
difficulter induci poteſt,metallica ſic elaborari,& argenti ſpumã ita conterere , non eſt neceſ-
ſum:etenim ſine his quoque,epuloticoteron,quaſi dicas cicatrici ducendæ prõptius,illud eua-
dit.Adiiciatur autẽ tunc ei diphrygis,& chryſocollæ,ſingulorũ uncia . At hæc non ſimul cum
ſquama & ærugine committuntur,uti nec ubi iam coctum medicamentum fuerit omnino, ſed
eo,quod intercedit,tempore.Tantam enim huiuſmodi pharmaca coctionem requirunt, ut ex-
acte cum prioribus in unum coeant:quod mediocri interuallo accidit, neque multo ante , nec
paulo minus,quàm cacabus ab igne tollatur . Solum itaque hoc emplaſtrum fiſtulas , ſinus, &
magna uulnera,glutinare poteſt.Iuuat ipſum ſpongia recens,non dura,ueteri uino reſperſa.De
ligatura in ſinibus ab imo fiat,ligamento ad orificium perueniente , ſicut in ſermone de fiſtulis
clarius oſtendetur.

De Iis,quæ Cicatricem obducunt. *CAP.* 13.

EMplaſtra cicatricem inducentia,ſiue ſynulotica,ſiue epulotica,nominare uelis, ſicut etiam
alia medicamenta epipaſta,id eſt quæ inſperguntur,& quę linamentorum uſu apponuntur,

nihil

A nihil ut ad curationes eorum, differentiæ adfert, ſi qualis quodq; facultatis medicamẽtũ huiuſ-
modi eſſe debeat memineris: quã ſimul cũ reliquis oĩbus in therapeutices Methodi libris expli
cauimus. Quãto enim glutinantia ſarcoticis, id eſt carnẽ generãtibus, ſiccare magis oſtẽſa sũt,
tanto glutinantibus epulotica: nam ipſorum beneficio carnem cauis ulceribus generatam cutẽ
reddere ſtatuimus: ob quod etiam tale pharmacorum genus, ſiue illinendum, ſiue inſpergẽdum
ſit, adſtringere oportet. Hic autem illorum duntaxat emplaſtrorũ mentionẽ facere cogitamus,
ſiquidem ea, quę linamentis excepta imponunẽ pharmaca, ex his, roſaceo uel myrteo liquatis,
fiunt. Atq; myrteum roſaceo hoc magis conducit, quo uehementius adſtringit. At ſi neutrũ ha-
beas, ex cyprino, lẽtiſcino, & melino, liquãda ſunt: ſi his quoq; careas, ex omphacino, uel eo, qđ
ab Hiſpania portatur, Hiſpanum nominãt: ubi nec huius copia adſit, teneres oliuarũ ſurculos
contuſos alij cuipiam vulgari oleo admiſcebis: q ſi hos etiam deſideres, præſtat oleo uetere li-
quefacere, hinc enim medicamentũ ſiccandi uirtute augebis. Proinde pleriq; medicorũ a phar
macis, quæ optimi quiq; medici longi tẽporis experientia ſatis ꝓbarunt, eoq; nobilia reddide-
runt, hac ratione ſolĩ abſtinent, ut ipſi melius quippiã præter maiores habere uideantur. Atta-
men ſciendum eſt, his ipſis celebribus medicamentis, quæ ab oĩbus laudantur, haud facile alio-
B rum ullũ reperiri, quod ſit præſtãtius. Ab antiquo igitur laudata ſunt, tum quod ex cadmia, tũ
quod ex ladano inſcribitur, ad cicatricẽ ducendam utrunq; eſſe præſtantiſſimũ. Quãquã apud
omnes miſturæ ſimplicium pharmacorum ſymmetriam eandem non ſit inuenire. Quapropter
viſum mihi eſt eas, quæ cuiq; Scriptori placent, deſcribere, auſpicati a proditis ab Aſclepiade
in tertio de Exterioribus commentario, quæ Marcellas inſcribit.

De Epuloticis emplaſtris Aſclepiades ſic memoriæ prodidit. CAP. 14.

POſteaquam ulcera particularia ſine alia diſpoſitione ad cicatricẽ iam tendunt, utẽdũ eſt ijs
compoſitionibus, quæ infra ſcribuntur. *Emplaſtrum ex Cadmia, ad Cicatricem ducendam.
Hoc Lucius Cathegetes, id eſt præceptor, uſus eſt.* Cadmiæ uſtæ & ex uino præparatæ, chalcitidis to-
ſtæ, ſingulorũ denariorũ pondo ſedecim: ceræ denariorũ pondo octoginta, picis colophoniacę
pondo uncias octo, uini Italici qđ ſatis eſt. Chalcitis & cadmia ex uino terãtur, ut humidi cera
ti ſpiſſitudinem habeant: ceram & reſinã perfractam in uas fictile immittito, atq; his ſolei myr-
tei pondo librã adijcito: deinde carbonibus ſuperponito, mouens ſine requie: cũ ſoluta fuerint
ab igne tollito: ubi refrixerint, radito, læuigatisq; indito, ac miſta excipito. In uſu oleo myrteo
ſubigito: temperatura diſpoſitioni reſpondeat. *Aliud ex Cadmia.* Cadmiæ toſtæ, chalcitidis to-
C ſtæ, diphrygis: ſingulorũ denariorũ põdo ſedecim: ceræ, reſinæ frictę, olei myrtei, ſingulorũ põ-
do ſelibrã: uini Italici quantum ſatis eſt. Præpara quomodo dictũ eſt: ac utitor nunc diluto, nũc
mero pharmaco. *Aliud.* Argenti ſpumæ, ceruſſæ, cadmiæ, diphrygis, reſinæ, ſingulorũ denario
rum pondo octo: chalcitidis denariorum põdo duorũ, ceræ denariorũ põdo octo, myrtei olei
quod ſufficit, uini aminæi quod ſatis eſt. *Aliud. Euphranoris.* Diphrygis, miſyos toſti, ſingulo-
rum denariorum pondo octo: chalcitidis toſtæ, molybdænæ, ſingulorũ denariorũ pondo duo-
rum: cadmiæ denarij põdo unius, cerę denariorũ põdo ſex, colophoniæ põdo uncias tres, myr-
tei libras tres, uini Italici quod ſatis eſt. *Aliud ex Ladano accommodatum medicamentum, non ſo-
lum Cicatricem ducens, ſed etiam Callos excindens, & male curata inſtaurans.* Chalcitidis, argenti ſpu
mę, ladani, ſingulorum denariorũm pondo uigintiquatuor: bituminis denariorũm põdo octo,
ceræ denariorũ pondo ſeptuagintaduum: myrtei heminam, alij drachmas decem & octo: uini
heminam. Præparato in modum prædictum, cum res exigit, & ſplenio, & diluto utitor. *Aliud.*
Argenti ſpumæ denariorum pondo centum, picis denariorũ pondo quinquaginta, ladani dena
riorum pondo uigintiquinque: æruginis raſæ, ęris cõbuſti, ſingulorũ denariorũm pondo octo:
olei myrtei libras duas, ęris ſquamæ denariorũm pondo quatuor: conficito ac utitor. *Aliud
D quod Pyricanton dicitur, ex Attalicis virtutibus medicamentum accommodatum.* Olei heminam: alu-
minis ſciſſi, mãnæ thuris, argenti ſpumæ, chalbani, ſingulorũ denarii põdo unius: ceræ denario-
rum pondo uigintiquatuor, anchuſæ denariorũ pondo octo: medullę ceruinę, adipis ſuillæ, ęru
ginis, ceruſſę, ſingulorum denariorũ pondo duum: ouorum trium lutea. Quæ liquari poſſunt,
ſiccis immiſcentur. Hoc pharmaco alias diluto, aliàs mero utitor. *Aliud medicamentum ac-
commodatum. Facit ad vetera, ac ſanatu difficilia.* Ceruſſæ, argenti ſpumæ, aluminis fiſſi, mannæ,
chalbani, thuris, medullæ ceruinæ & uitulinæ, ſingulorũ denariũm põdo quatuor: ceræ, anchu
ſæ, ouorum luteorum, ſingulorũ denariorũ pondo octo: olei heminas quatuor. Medullas diligẽ
ter tundito, & liquato cum iis q̃ liquefieri poſſunt, mouens anchuſa, ex qua poſſint ea colorari:
deinde ab igne ſublata, & in aliud uas coniecta, refrigerari ſinito: deraſa ſiccis immiſceto, dein
de in uſum excipito. *Candidum, quod Magnum dicitur, medicamentum accommodatum. Valet & ad
Diuturna vulnera, & quæ vix cicatricem recipiunt, item Scabioſos affectus. Benefacit & ſedis vitijs ro-
ſaceo dilutum*†. Argẽti ſpumę denariũ põdo centũ, ceræ denariũm põdo quinquaginta, ceruſſæ
denariũ põdo centũ, terebinthinæ denariorũ põdo uigintiquinq;, thuris denariorũ põdo uigin
tiquinque, aluminis fiſſi denariorũ pondo duodecim, olei heminas duas. Cõponito ſimili mo-
do: & utitor interim emplaſtro, interim diluto medicamine. *Aliud, cui nomen eſt Pamphilion,
ad idem.*

† *Addit̃ur in antiquis ἢ μυρ
σίνῳ idest aut myrtino.*

ad idem. Inſuper ſinus conglutinat, & fiſtulis callum exterit. Valet ad ulcerum fluxiones, tum ad diu- E
turna, & Dyſepulota, Scabiemq́; ſanat, tollit ſugillata, benefacit caput dolentibus, & oculorum Epiphoris fronti impoſitum, nec minus ſedi conuenit dilutum roſaceo, uel myrteo. Cæterum in hunc modum componitur. Argenti ſpumæ denariũ pondo centũ, ceræ denariùm pondo quinquaginta, terebinthinæ denarium pondo uigintiquinq;, thuris denariũ pōdo uigintiquinq;, ceruſſæ denariũ pondo centum, aluminis fiſſi denariũ pondo ſedecim, piperis albi denariũ pōdo trium, olei ueteris heminas duas.* Liquato, ut dictũ eſt, nũc diluto medicamine, nũc emplaſtri modo utẽs. Nã in capitis manantibus ulceribus, quæ achores Gręcis dicũtur, & oculorũ aſperitatibus, uel in ijs quas epinyctidas uocant, uel ani uitijs, dilutũ pharmacũ myrteo uel lentiſcino illinitur. *Aliud Telamonis Pharmacum accommodatum. Facit & ad Carbunculos, ſinus exiccat immiſſum uel inſtillatum. Ad hæc cicatricem probe inducit.* Pithyinæ, ceræ, calcis uiuæ, argẽti ſpumę, ſingulorũ denariũ pondo quinquaginta: ceruſſæ denariũ pondo uigintiquinq;, olei tres cyathos. Argenti ſpumam oleumq́;, dũ in unũ coeant, incoquito, mox ceram, inde reſinam. Porrò calci & ceruſſæ in læuorem redactis liquabilia indito. Dum uteris, oleo cineri calido ſuperpoſito, medicamẽ cõfringẽdo iniicito: ubi incaluerit, mortario ſuperfundito, & diligẽter ſubigito, donec ſordiũ ſpiſſitudo fiat. Ab igne depoſito utitor tanq̃ maximo pharmaco, alias pennis illinens, alias inſtillãs. Cæte- F
rũ carbunculis uocatis linteolo illitũ adhibeto. *Aliud Moſchionis, celebre ad qualibet à Callo vindicanda, & cicatrice obducenda. Idem & ſedi prodeſt inſigniter.* Argenti ſpumæ, ceruſſæ, calcis uiuæ, ſingulorum denariũ pondo octo: medullæ ceruinæ, ceræ, utriuſq; denariũ pondo ſedecim, olei myrtei quantum ſatis eſt, Quæ liquari poſſunt, aridis immiſcẽtur, & mollita curioſe in paſtillos digeruntur. Cum uti uoles, prius aqua uel lacte diluetur quantum habet, ut ſordium craſſitudinẽ habeat: deinde roſacei quod ſufficit, immittitur, uel myrtei: contuſum diligenter in plumbeam pyxidem reponitur: uſui eſt, quemadmodum prædiximus.

* *Al. συντίθει i. componito.*

Epulotica Andromachi. *CAP. 15.*

CAdmiæ pondo libram, chalciridis uſtæ pondo librã, ceræ pondo libram, reſinæ aridæ pondo libras tres, myrtei pondo libras tres: uinum ſiccis immiſcetur. *Aliud ex Ladano.* Argenti ſpumæ denariũ pondo quadraginta, ladani denariorum pondo triginta duum, chalcãthi denariùm pondo octo, aluminis ſciſſilis denariũ pondo duodecim, ceræ denariũ pondo centũ, ſquamæ denariũ pondo octo, bituminis denariorum pondo triginta duum, myrtei quartam heminæ partem: uinum ſalernum ſiccis adiicitur. *Aliter, ut Alcimion, quod præparaui.* Ladani denariũ pondo octo, hyſſopi denariũ pondo quatuor, propoleos denariũ pondo octo, bitumi- G
nis denariũ pondo octo, argenti ſpumæ denariũ pondo quatuor, æris ſquamæ denariùm pondo quatuor, miſyos crudi denariũ pondo quatuor, ceræ denariùm pondo uigintiquatuor, myrtei octauam minæ portionem. *Aliud ex Hordeis.* Ceruſſæ denariùm pondo quinquaginta, argenti ſpumæ denariùm pondo quinquaginta, hordei combuſti non triti ſextarium, cerę denariùm pondo quinquaginta, olei ſextarium: poſtremum hordeũ adiicitur. *Aliud ad ducendam cicatricem.* Cadmiæ pōdo uncias duas: chalcitidis, ceræ, terebinthinę, ſingulorũ pōdo uncias quatuor: hyſſopi pondo unciã, myrti pōdo uncias quatuor, chalcanthi pōdo uncias quatuor: uinũ ſiccis affunditur. *Aliud ad idem.* Reſinæ aridæ denariùm pondo xviij, diphrygis denariũ pondo quatuor, argenti ſpumæ denariũ pondo ſedecim, ceræ denariũ pondo decem, olei heminas quatuor. Poſt hęc Andromachus alia emplaſtra ſex percenſuit cicatricem ęgre ducentibus accommoda, quę ſane hic nunc adſcribere uiſum non eſt: dicentur enim ſimul cũ illis, quæ ulcera curatu difficilia ſanant, in quarto huius operis uolumine. Cum autem Andromachus ibidẽ ante prædicta modo epulotica alia quædam tradiderit, non præponẽs, q̃d apertis ulceribus cicatricem inducerent, præſertim in pueris, mulieribus, & eunuchis, ſummatim in oĩbus qui teneram habent carnẽ,* ſtatui hæc quoq; huc adiicere. Titulum ipſis a colore Andromachus indi- H
dit, ut qui de iis hunc in modum ad uerbum ſcripſerit. *Candida Andromachi Epulotica. Album quo utor.* Argenti ſpumæ pondo minam, ceruſſæ tantundẽ: ceræ, reſinæ, ſingulorum quatuor: olei heminas tres, aquæ heminam. *Aliud.* Argenti ſpumæ denariùm pondo centum ſexaginta, ceruſſæ denariũ pondo ducentorum, drachmas quinquaginta, terebinthinæ denariũ pondo uigintiquatuor, olei ueteris heminæ dimidium, aquæ cyathos ſex. *Aliud.* Argenti ſpumæ denariũ pondo centum: ceruſſæ, cerę, ſingulorum denariũ pondo quinquaginta: terebinthinæ denariorũ pondo uigintiquinque, aluminis fiſſi denariũ pondo ſex, piperis albi denariùm pōdo trium, orcheos herbæ denariorũ pondo octo, olei ueteris cyathos duos,† aliter denariorũ pōdo duũ, aquæ heminas duas. *Aliud.* Argenti ſpumę denariũ pondo uigintiquinque, ceræ denariorùm, pondo quinquaginta ſeptem, adipis ſuilli denariũ pondo trigintaſeptem, myrrhæ denariorùm pondo duum: ouorum coctorum uitellos quatuor, alii erudorum. *Medicamen Arete id eſt virtus, appellatum.* Strigmenti puri heminas duodecim, argenti ſpumæ pondo minas tres: ſquamę denariorum pondo ſex, alii denariorùm pondo ſedecim: reſinę colophonię pondo minas ſex, alii denariùm pondo quinquaginta: cerę pondo minam, quidam minas quadragintaquinque: marinę aquę heminas tres.

* *Al. βέλτιον ἔδοξεν, i. melius mihi uiſum eſt.*

† *Codex antiquiſsimus addit, ſtruthij d ach. ij, manna drac. xxv. Aliud. Argenti ſpuma drac. lxx, ceruſſa drach. cẽtum, cera drach. quinquaginta, olei cyathos ij.*

Andromachi

A *Andromachi Panacea, ſ. Vniuerſale remedium.*

Argenti ſpumæ denariùm pondo centum quinquaginta, ceræ* denarium pondo quadraginta, terebintinæ denariùm pondo quinquagintatrium,† marinæ ueteris heminas duas, ſtrigmenti heminas ſex, ſquamæ denariùm pondo ſedecim, ricini heminas duas, ceruſſæ denariũ pondo octoginta, guttæ ammoniaci denariùm pondo uiginriquatuor, ſeui uitulini denariũ pōdo octoginta, calcis uiuę denariũ uigintiquatuor, ariſtolochię denariũ pōdo uigintiquinq;. Coquito ut didiciſti. *Candidum Telephanis.* Argenti ſpumæ denariũ pōdo octoginta, ceruſſæ denariũ pōdo centum uiginti, myrrhæ denariũ pondo trium obolos duos, ſagapeni denariũ pōdo quinq;, thuris denariũ pōdo ſex obolos quatuor, olei heminas duas & s. Omnia ſimul incoquito. *Aliud.* Ceræ candidæ pondo libram, myrrhæ pondo unciam, thuris tantundē, medullæ ceruinæ pōdo vncias duas, adipis hyenæ pondo vncias duas, coaguli cerui, uel hœdi pōdo vnc. duas, nitri pōdo vnc. duas, chalbani pondo vnciam, guttæ ammoniaci pondo vncias quatuor, argenti ſpumæ librā s, ceruſſæ denariùm pondo ſex, olei ueteris heminā s, marinæ aquæ tres cyathos. Cauniace dicitur. *Aliud.* Argenti ſpumę denariùm pondo ducentorum, cerę denariùm pondo quinquagintaduùm olei heminas tres, ceruſſę denariùm pondo octoginta, terebithinæ denariũ pōdo
B trigintaduũ, buccinorum cineris denariùm pondo decem, thuris denariùm pondo nouēdecim, aquę ſextarium. *Aliud.* Adipis ſuilli recentis denariùm pondo octogintaocto, ceræ cādidę denariùm pondo quadragintaocto, ceruſſę denariùm pondo duodecim, argenti ſpumę denariũ pondo duodecim. Facit ad herpetas, carbunculos, cōdymolata, rhagadas: phlegmonen prorſus arcet, ut Heras Cappadox meminit. In hoc igitur rectè fecit, quod nō ſimpliciter ceræ ſcripſerit, ſed candidæ adiecerit: nam ſic fieri poſſit, uti vult, colore candidum. Poſt hæc autē aliud cōmemorans, neque ceræ, neque uini candorem appoſuit, ſed nos adiungere oportet, ſi emplaſtrũ cādidum reddere ſtatuimus. Porrò compoſitio eius his uerbis ab ipſo Andromacho tradita eſt.

† Sunt, qui legēdum putēt, vini ueteris,: nā apud auctores marina ueteris nuſquam mentionem fieri dicant.

Aliud ex Vino, Publij. Cadmiæ pondo libram vncias nouem, argenti ſpumæ pōdo libras duas, ceruſſæ tantundē, uini græci ſextarios duos, roſacei pondo libras quinq;, ceræ pōdo libras tres, oua cruda numero duodecim, thuris pondo uncias tres. Hæc incoquito. Candidorum emplaſtrorum coquendi rationes in priori commentario percenſui: ſimulq́ue methodum non coquēdi modo, ſed etiam eorum compoſitionis, oſtendi. Et fortaſſe nihil amplius eiuſmodi emplaſtrorum doctrinæ adiiciendum reſtat: ſed quia hic liber non ſolum de carnem generantibus emplaſtris, quæ quidem ut plurimum uiridia ſunt, uerum etiam de glutinantium, & epuloticorum om
C nium ratione egit, quæ ulcera malignitate carētia cicatricæ obducunt, quoniamq́ue melina, ac gilua percurri, ideo candida quoque emplaſtra, quorum in illo libro mentionē nullam fecimus, in hoc producere uiſum eſt. Cæterum ut nihil pręſenti commentario deſit, non pigebit adiicere emplaſtra, quę ab ipſis cephalica & catagmatica, id eſt capiti fracturisq; medentia, nominantur: & magna vulnera, ſinusq́ue glutinant: cum uero diluta fuerint, linamentis excipiuntur, & fiunt ſarcotica, id eſt carnem progignentia.

De Catagmaticis & Cephalicis, ſ. ad fracturas & caput, accommodatis emplaſtris. CAP. 16

QVi plurima ac optima pharmaca prodiderunt (antea omnes nominatim citauimus) genus quoddam emplaſtrorum cephalicum, & catagmaticum uocant, à caluariæ fracturis potiſſimum nomen eis imponentes. Sunt autē talia abſtergendi, digerendi, & ſiccandi, poteſtate prędita. Pleriq; paululũ ex adſtringentibus pharmacis eis admiſcuerunt, idq́; duplicis uſus gratia, ſicut diximus, nempe ut id, quod affectis partibus influit, repelleretur, & abſtergentiũ facultatem in profundum uſque deduceret. Porrò docuimus nos antea, niſi adſtringentia elaborentē tritura, quoadusque in puluerem redigantur, noxā magis quàm præſidium eſſe allatura iis, quę trahendi uim obtinēt. At optimè elaborari oſtendimus ea, ſi ex aceto acri læuia fiant. Itaq; huiuſ-
D modi pharmacorum ſeriem ab iis, quæ Aſclepiades tradidit, iam auſpicabimur.

De emplaſtris ad fracturas idoneis ab Aſclepiade traditis. CAP. 17.

PRimum in tertio Exteriorum medicamentorum his uerbis perſcripſit. *Nigrum Ariſton id eſt optimum, Catagmaticum.* Hoc pharmaco uſus ſum in fracturis oſſiũ multorum, ita ut eorũ plura mouerentur, ac innatarent, omnesq́ue hortarentur innatantia illa oſſa auferri. At hoc Ariſtum id fecit, quod pręter omnium opinionem eſt uiſum: nam fluitātia, & ab aliis oſſibus ſeparata, ita copulauit, ut alijs continuauerit. Hęc recipit, Argenti ſpumę, bituminis, ſingulorum denariùm pōdo ducentorũ: picis aridę, cerę, ſingulorum denariùm pondo centum: reſinæ terebinthinæ, denarium pōdo quinquaginta: aluminis ſciſſilis, propoleos, ſingulorũ denarium pōdo triginta: guttę ammoniaci denariũ pondo uigintiquatuor, æruginis denariũ pondo decē, olei ſextarios quatuor: pręparato, ut prędictum eſt. Alia præpoſito generi ſimilia in eodem libro Aſclepiades conſcripſit in hęc uerba. *Aliud Pithionis ad fracturas, quo helenus uſus eſt. Valet etiam ad vulnera ex ictu. Cum exhibebis, ſpongia calida madefacta ſplenium relaxare oportet, nam medicamentum valide glutinat. Benefacit idem ad Strumas, & fiſtulas. In ſinibus autem & fiſtulis ſplenium excindere conuenis, hoc eſt in orificio, ut humor, qui excernitur locum habeat: item ſimul cum medicamento lauandum eſt.* Præparatur hoc pacto. Bituminis iudaici pondo libras quinque uncias quatuor, pi-

eis brutiæ ſiccæ pares portiones,reſinæ frictæ pődo libras octo,ceræ pődo libras quatuor, thu- E
ris libras quatuor, ſquamæ rubræ pondo librã,vncias quatuor,olei per æſtatem pondo libram,
hyeme pondo libram,& ſemiſſem aceti heminam.Quæ liquari poſſunt, liquefacito,thus & ſqua
mam ex aceto trita reliquis admiſceto,attendens ne ebulliant,mouensque in mortariũ demitti
to:contuſa & ſubacta excipito,ac utitor.In alio exemplari ſquamæ rubræ pondo librã dimidiã
offendi. Liquet autem efficacius eſſe , quod copioſiorem ſquamam receperit . *Moſchionis
pharmacum,ad fracturas,recentia uulnera, & neruos præciſos confectũ: item ad diuiſa cum contuſione.
Benefacit etiam fracturis cum uulnere:etenim uulneribus ſuccurrit, & oſſa,cum deligatura conuenien-
ti impoſitum,ad callum perducit . Nec minus incipientibus hydropicis , & teſtium contuſionibus prodeſt,
eminentias circa anum reprimit , & Rhagadas butyro dilutum ſanat , & faucium tumores, quos Græci
bronchocelas appellant. Diſſoluit omnem duriciam. Inſuper ualet ad luxatum & peruerſum articulamẽ-
tum:itidem ad Calloſos exceſſus in manibus, pedibusq́, quos clauos appellamus,ita ualet , ut ſine exulce-
ratione auferat.In ſumma pharmacum eſt longe utiliſſimum.*Hoc modo conficitur . Argenti ſpumæ
pondo minam(mina uero in hoc pharmaco habet denarios cẽtum ſexaginta)picis denariũ pő-
do centum ſexaginta, ſeui uitulini denariũ pődo centũ ſexaginta, reſinæ terebinthinæ denariũ
pondo octoginta,mannæ thuris denariũ pondo octoginta,ceræ denariùm pondo quadraginta, F
æruginis denariũ pondo octo,opopanacis denariùm pondo octo,chalbani denariũ pődo octo,
olei cicini heminam,aceti tãtundem, liquoris ſycamini heminã,picis liquidæ heminæ dimidiũ.
Argenti ſpuma læuiſſima,& cicinum oleum in uas fictile æreumue iniecta,& ſuper ignem poſita
incoquuntur:poſteaquam ebullierint,ſeuum & manna thuris adduntur, mouenturq́; continuei
cum coiuerint,pix cera,reſina admiſcentur:& coctis quoad uſque nő polluant, chalbanũ aſper
giĩ,deinde ærugo & opopanax ex aceto reſoluta.Liquor uero ſicomori,& pix liquida,in alterũ
uas trasfuſa coquuntur:ubi coiuerint,priori pharmaco admiſcentur: rurſusq́; ſupra ignem po-
ſita,uſque dum non inquinent,coquũtur:& in uinum demerſa relinquuntur triduum:inde ſub-
actis utimur,in linteolum illinentes.Oportet autem poſt medicamenti impoſitionem uittam re-
ſperſam uino exprimere, & tunc pharmaco circundare. Quemadmodũ uero Lucius præceptor
noſter præparauit,ita habet: adeps & oleũ prius liquantur:ubi diſſoluta fuerint , manna thuris
læuiſſima,& argenti ſpuma,inſpergitur:his in unum coactis,ſequentia facimus. Atque tũ in hoc
pharmaco,tum in eo,quod proxime ſubſcribitur, minam denariis centum ſexaginta ualere ait.
Vnde clarum eſt Alexandriæ minam ipſum intelligere, quæ vncias uiginti pẽdet, & ſingulæ un
ciæ denarios octo habent:ſic enim accidet minam centum ſexaginta denarios cõtinere.¶ *Aliud* G
*Claudii Philoxeni Apelum (forte quaſi hiulcis conueniens) inſcriptum,ad cruenta,& fracturas. Facit
etiam ad prædicta uitia.*Argenti ſpumæ minam,quæ ualet drachmas centum ſexaginta: ſeui uitu-
lini drachmas cẽtum ſexaginta,thuris drachmas octoginta:opopanacis,reſinæ,terebinthinæ, ʒ.
lxxx: ceræ drachmas quadragintu:æruginis,aluminis ſciſſilis, chryſocollæ, chalbani, ſingulorũ
drachmas duodecim:olei cicini heminam,aceti quantum ſit ſatis:poſtremũ thus,& æruginẽ, &
opopanacẽ,& alumen,& chryſocollam,& id genus reliqua prius aceto diſſoluta & curioſe læui
gata iniicito.In alia ſcriptura ſic habet : Argenti ſpumæ drach. centum ſexaginta, picis. ʒ.centũ
ſexaginta,ſeui uitulini drachmas centum ſexaginta, reſinæ terebintinæ drac.octoginta , mannæ
thuris drach.octoginta,ceræ drac.quadraginta:opopanacis,æruginis raſæ,utriuſque drach.ſede-
cim : chryſocollæ , aluminis ſciſſilis , utriuſque. ʒ. duodecim : guttæ ammoniaci drachmas ſex,
ciceos heminã, aceti tantundem: ut catagmatica componito. ¶ *Oenanthe Catagmaticum , accom-
modatum pharmacum ad idem.* Argenti ſpumæ denarium pődo cẽtum ſexaginta: picis uinariæ de
nariũ pondo cẽtum ſexaginta,hanc ex Italicis doliis defluentem capimus : reſinæ terebinthinæ
denariùm pondo octoginta, thuris denariùm pondo octoginta , ſeui uitulini elaborati denariũ
pondo octoginta,medullæ ceruinæ elaboratæ denariùm pondo octoginta, ceræ denariũ pondo H
quadraginta: œnãthæ ſiccæ,ſymphyti radicis,cẽtaurii comæ,ſingulorum pondo libram: ærugi-
nis raſæ,opopanacis,ſingulorum denariùm pondo octo:papaueris ſucci,myrrhæ,aloes,chalba-
ni,ſingulorum denariùm pondo octo,aceti heminas tres,olei cicini heminã.Symphyton,œnan
then,centaurion,non minutim contuſa,ac in acetũ iniecta,ad tertias coquimus, & humore ex-
preſſo ad pharmaci cõfecturam utimur.Prodeſt medicamentum etiam podagricis. Alibi ſic ſcri
ptum eſt: Argenti ſpumæ,picis uipariæ,ſingulorum denariùm pondo centũ ſexaginta:medullæ
ceruinæ,reſinæ terebinthinæ,ſeui uitulini,thuris,ſymphyti radicis,ſucci ſycamini,ſingulorũ de
nariùm pondo octoginta : œnanthes aridæ, centaurij, ſingulorum pondo:ceræ denariũ pondo
quadraginta:æruginis,opopanacis,ſtyracis,papaueris ſucci,mandragoræ ſucci,myrrhæ,aloes,
* Al. heminas. chalbani,chryſocollæ,aluminis ſciſſi, ſingulorum denariũ pődo duodecim:aceti *ſextarios tres,
olei cicini libram. Præparato quemadmodum prædiximus , & in uinum Italicum demergito, ut
in catagmatico Moſchionis fecimus.

De emplaſtris , quæ proprie Cephalica nominantur. C AP. 18.

CApitis fracturarum, quæ ad craſſæ membranæ duplicaturam uſque peruenere,emplaſtra ce
phalica dici cõſueuerunt.Eorum uirtus eſt, ut oſſium ſquamas ſurſum atrahãt,ac in priſti-
num

A num locum reuocent,& fragmenta,tum in capite,tũ in aliis corporis oſſibus educant. Nonnul
li communi genere hæc ẽt uocant catagmatica,propriè uero nuncupatis ſortiora ſunt.Siquidẽ
catagmatica ab eis dicta purgandi ſiccandiq; facultatem habenr : hæc autem acrimoniam etiã
quandam ſortita ſunt, ut ex alto in ſuperficiem extimam non oſſa modò , ſed his multo magis
quoq; humorẽ craſſum aliquẽ,& uiſcoſum,uel oĩno deprauatum,attrahanr.Meminit huiuſmo
di emplaſtrorum Aſclepiades in tertio libro De exteriorum medicamẽtis,q̃ ſanè in quarto hu-
ius operis libro tractamus.Quoniã uerò ad cacoethe ulcera,& chironia,quædã ipſorum cõue-
nire dixit, tum quod ad Deileontẽ authorem refert cephalicum, tũ hoc ſequens ex nigro uiri-
de cephalicũ,tum poſt hæc Philotæ cephalicum, tũ deinde Iſin, quod & ipſum cephalicum ap-
pellat,aliaq; nonnulla huiuſmodi,huius generis eſſe putandum eſt.Ideo nunc quoq; ipſa nõ ap
poſui,ſed ad catagmatica,& cephalica ab aliis medicis memoriæ mandata tranſgrediar, ubi ge
neralẽ utriuſq; potentiã expoſuerim.Quæ uerò,& antea,& in hoc libro protulimus, & in ope-
re De ſimpliciũ medicamentorum facultate, in memoriam reducẽtes,cognoſcere uos expedit
cephalica catagmaticis eſſe ualentiora, eoq́ue cum cerato carnem producere natura ſunt apta.
Quapropter,& ſarcoticis alio quodam modo genere ſimilia ſunt. Nam ubi ex cerato uim remi
B ſerint,ſarcotica fiunt,quæ linamẽtis excipiuntur,adiecto uidelicet interim oleo, aliàs roſaceo,
nonnunquam alio quodam huiuſmodi.

De quibus Heras Catagmaticũ,& Cephalicũ ſcripſerit. CAP. 19.

PRimum id genus emplaſtrorum Iſin uocatum Heras ſcripſit,medicamentum ad ſatis multa
idoneũ : deinde qđ ex herbis appellant, qđ & ipſum multiplicis eſſe uſus atteſtatur id,nẽ-
ne,ꝙ cephalicum exiſtat.Quin & qđ confectum ex ſcylla ſcriptum deinceps eſt,cùm multis ſa-
ti uſus pharmacum exiſtat, idem pollicetur. Inſuper poſt hæc omnia aliud emplaſtrum mani-
feſtò his uerbis expoſuit. *Aliud Cephalicum. Ad capitis fracturas facit, oſſa facilè reducit, & ſqua-
mas ſeparat,reliquaq́ omnia facit,quæ & ante ipſum paſtillus.* Squamæ æris rubri denariùm pon-
do xxv. aluminis denariùm pondo uiginti, ariſtolochiæ dactylitidis denarium pondo uiginti,
guttæ ammoniaci denariũ pondo uigintiquinque,thuris denariũ pondo uigintiquinque,myr-
rhæ denariũ pondo duodecim,ſeui taurini pondo libras quatuor,ceræ libras quatuor, terebin-
thinæ pondo libras iiii.pityinæ ſiccæ pondo libras iiii.olei heminã,aceti quantum ſatis eſt.Sic-
ca ad læuerẽ terito,quot ſufficiat diebus ſub æſtu caniculæ:ammoniacũ madefactum prius ace
to infundito,demnm q̃ liquari poſſunt raſa:ac in unum coactis utitor.In quibuſdam exemplari
C bus adſcriptum eſt,olei ueteris. At cũ hoc ipſum emplaſtrum dixerir efficere , quæ & ante ipſũ
paſtillus,uiſum mihi eſt illius quoque compoſitionem ſubſcribere, quæ ſecundum Heræ ipſius
uerba ita habet. *Paſtillus Cephalicus triplici miſtura conſtans. Facit ad capitis fracturas , item ad
Phymata, fiſtulas, podagras, callos, coxendices.* Terræ erythriadis pondo minas *duodecim,ſqua- * Aliter ii.
mæ æris rubri pondo minas quatuor,ichthyocollæ põticæ põdo minas quatuor.†Erythrias,& † In aliquibus additur, in lib.
ſquama ſeorſum teruntur: deinde ſimul acetum acre affunditur, ut mellis craſſitudinẽ habeãt, autem Herę re-
& læuigantur:reſiccatis acetum rurſus admouetur:hoc fit diebus uiginti ſub caniculæ æſtibus: peritur mina j.
pòſt ichthyocolla ex aceti hemina cõfringitur,& lento igne liquatur:mox terra ſquamaq; addi
tur: q̃ in uas æris rubri coniecta , Soli octo diebus exponuntur, bis quotidie mouentur, donec
coiuerint:poſt hæc exẽpta paulatim in mortario cõterunẽ aceto affuſo, uſquedum cõſtiterint:
inde paſtilli finguntur,& collyria,tũ longitudine,tum craſſitie inæqualia,& refrigerata reponũ
tur.In uſu ad unã medicamenti partẽ ex aceto læuiſſimam factam tres cerati roſacei portiones
admiſceto : utitor platyſmate primũ,mox ſplenio, in capitis fractura, deſuper lanis ſuccidis ex
aceto adiectis . Porrò collyrio fiſtulis impoſito,ſplenium ex hoc cum cerato ſuperdandum eſt.

Aliud eiuſdem ad multa ualens. Poſuit aliud quoq; multiplicis uſus emplaſtrum, ad fracturas
D quoq; conueniens,de quo ſic ad uerbum inquit . *Emplaſtrum ad fracturas artuum cum uulnere,
& ſine uulnere, item ad male curata, & ſinus.* Picis aridæ pondo minam , argenti ſpumæ tantun-
dem,manna † eius dimidium, ℥ ſeui uitulini pondo minam, ceræ tyrrhenicæ pondo minas iiii, † Al. pondo minam.
opopanacis denariũ pondo octo,æruginis raſæ pondo minas ſedecim,æris cyprii decimãſextã
minę portionẽ,chalbani denarij põdo unius,terebinthinæ minæ dimidiũ,ricini,uel olei ueteris
heminam,aceti heminæ dimidiũ.Argenti ſpumam,oleum,& ſeuum,lento igne incoquito : ubi
colorẽ mutauerint,picẽ,reſinam,chalbanum adiicito: poſtea coqnito,donec coeãt:& tunc ſub
tracto igne ſinens paululũ refrigerari,mannã,mox opopanacem,& æruginem ex aceto tritã,in
ollam fundito:ac ubi tantillũ incoxeris,dũ bene habeat,tollito.Vtimur facultate,frigidã affun-
dentes ęſtate,hyeme gelu adimentes.Cæterũ ubi medicamentũ tenerius facere animus eſt, uel
ut os maturius abſcedat,medulla cerui ipſum diluimus.Iam uerò in hoc pharmaco Heras minã
ſedecim unciarum eſſe uelle planè oſtenditur , aliàs enim decimãſextam minæ partem nõ ſcri-
pſiſſet. *Aliud.* Huic deinceps aliud ad eadẽ hiſce uerbis Heras ſubdidit : *Emplaſtrum phleg-
monas arcens. Ad puncturas neruorum, ac fracturas. Hoc frequenter, & ad articulos luxatos ipſo die uſi
ſumus, tum in fracturis, itẽ in contorſione tali, uel genu. Diſcutit humores incoctos circa genua ſummè
ſe attollentes, præſertim ſi partes affectæ duobus, uel tribus diebus antè, erui farina oxymelite madefacta*

illita ſunt. Summatim ad omnem conuulſionem, & rupturam valet, nam mirificè phlegmonem arcet. E Argenti ſpumæ denariûm pondo uigintiquinque, bituminis aridi denariûm pondo centũ, picis aridæ denariûm pondo quinquaginta, ceræ denariũ pondo quinquaginta, reſinæ pityinæ denariûm pondo uigintiquinque, guttæ ammoniaci denariũ pődo quindecim, aluminis ſiſſi denariũ pondo quindecim, æruginis denariũ pondo quindecim, propoleos denariũ pondo quindecim, olei ueteris libras tres. Argenti ſpuma cum oleo coquitur: & ubi confluere cœperint, bitumen adiicitur: uſq; dum probè liquefactũ fuerit, incoquitur, liquatur enim pedetentim: dein pix, poſtea reſina, cera, ammoniacum, propolis adduntur: ſingula autẽ adhibe cõtorquendo, ignemq; ſubtrahendo: quibus ſic ſpiſſatis, ut non amplius inquinent, æruginem, ac ſciſſile alumen, adiungito: tum feruore remiſſo, in ollam, in qua frigida ſit, trãsfundito. Hoc, poſtquã fractura reliqua callum cepit fruſtulis pluribus innatantibus, uſi ſumus, idq; paucis diebus eo rẽ perduxit, ut callus etiandum fruſtula comprehenderet. Valde eſt in multis uſui. Inde aliud quoque deinceps eiuſdem generis cum prædictis emplaſtris in hunc modũ Heras recenſuit. ¶ *Emplaſtrum ad fracturas, & ad Hydropicos.* Picis aridæ pondo minam, picis liquidæ heminæ dimidium, liquoris ſycomori heminam, argẽti ſpumæ pondo minam, thuris pondo minam, chalbani denariûm pődo octo, terebinthinæ minæ dimidium, adipis uitulinæ pondo minam, ceræ pondo minam, opopanacis denariûm pondo octo, æruginis raſæ denariûm pondo octo, ricini non adulterati heminas quatuor, aceti acris heminam. Argenti ſpuma & thus cum ricino & ſeuo leniter incoquuntur: deinde pix adiicitur, cera, reſina, chalbanũ purgatum, & pauco aceto dilutum: reliqui aceti tertia pars ærugini, duæ opopanaci, admiſcentur, & hæc immittũtur. In alia autem ollula picis liquidæ, ſycomori, & ricini liquoris pars octaua, †ne ærugo denſetur: deinde mediocriter coquũtur, ut unitas fiat: cum bene unita uidebũtur, in uino reponitur pharmacũ. Hoc multis hydropicis ſuccurimus, iniiciẽtes ipſum, ac moroſo minus uictu regẽtes, ſolumq;, ut bene cõcoquerẽt, prouidentes. Cùm uero profeciſſe ſe multum ægri ſentiunt, deſcendimus ad emplaſtrum ei ſubiunctum, quod ex ſalibus dicitur. F

† *Al. ἵνα μὴ ὡς ἰξὸς, i. ne tanquam uiſcum.*

Catagmaticum Andromachi. *CAP. 20.*

PRimum Catagmaticũ Andromchus ita ſcripſit. ¶ *Catagmaticum, quo continuè utor.* Argenti ſpumæ pondo minam, picis pondo minam, ceræ pondo minam, ſeui taurini pondo minam, thuris pondo minam, picis liquidę heminæ dimidium, liquoris ſycamini heminã, terebinthinæ pondo minam, opopanacis denariûm pondo *octo, chalbani, denariũ pondo *octo, æruginis denariûm pondo octo, ricini heminam. Non nulli etiã butyri pődo minam addunt, guttæ G ammoniaci denariûm pondo uigintiquinque: ex uino auſtero diluitur. Mox poſt hoc aliud hac ſententia ſcribit. ¶ *Aliud Catagmaticum.* Argenti ſpumæ pondo minam: ceræ minæ dimidium, alii quartam partem: picis pondo minam, terebinthinæ pondo minam. s, ſeui uitulini pondo minam, opopanacis denariûm pondo octo, æruginis denariũ pondo octo: chalbani denariũ pődo octo, alii ſex: ricini heminam, aceti tantundem. Gallus iniecit ſciſſilis denariûm pondo xii, chryſocollæ denariûm pondo duodecim. Aliud ſuperioribus catagmaticum hoc modo Andromachus ſubnectit. ¶ *Nigrum Catagmaticum.* Argenti ſpumæ denariûm pondo ducentorum, bituminis denariûm pondo ducentorum, picis denariûm pondo centũ, ceræ denariûm pondo cẽtũ, ſciſſilis denariũ pondo triginta, propoleos denariũ pondo triginta, terebinthinæ denariũ pődo quinquaginta, guttæ ammoniaci denariũ pondo uigintiquatuor, æruginis raſæ denariũ pondo decem: olei ſextarios quatuor, alii duos adiiciunt. Veteres etiam lapidis pyritæ denariũ pődo ſexaginta. Hæc igitur ab Andromacho ordine ſcripta ſunt, ſeorſim uero inter uiridia poſtremum emplaſtrum quoddam his uerbis expreſſum inuenio. *Aliud Viride Cephalicum ex collectaneis Aphrodæ.* Squamæ denariũ pondo quadraginta, terræ erethriadis denariûm pondo uiginti, ariſtolochiæ denariûm pődo triginta, ichthyocollæ denariũ pődo ſedecim, ſalis ammoniaci dena- H riûm pondo duodecim, miſyos denariûm pondo duodecim, myrrhæ denariũ pődo duodecim, thuris denariûm pondo trigintaſex, æris vſti denariũ pondo ſedecim, aluminis ſiſſi denariũ pondo duodecim, rotundi denariũ pondo duodecim, bryoniæ denariûm pondo duodecim, chamæleontis nigri denariũ pondo duodecim, reſinæ uſtæ denariũ pondo octodecim, guttæ ammoniaci denariûm pondo octodecim, argenti ſpumæ denariũ pondo duodecim, *illiridis denariũ pődo duodecim, chalcanthi denariûm pondo duodecim, fellis taurini tres cyathos, aceti congiũ. Sub caniculæ æſtu paſtillos fingito, qui ſinguli denarios quatuor pendant, ceræ quartam partẽ miſceto, aceti heminas ſex, olei *tantundem.

* Aliter xx.
* Aliter xx.
* Al. legitur ἐν ἄλλῳ θείου ἀπύρου, i. in alio inueni ſulfuris ignẽ nõ experti.
* Aliter heminę dimidium.

De emplaſtris Glutinantibus. *CAP. 21.*

QVidam hæc ſanguinaria & vulneraria id eſt cruentis & uulneribus adhibenda, nuncupant. Opus eorum eſt coniungere diuiſas partes, & conglutinare, ut in priſtinam unitatem particula reducatur. Verum non modo cruenta protinus glutinantur, ubi ſanguinem ex diuiſione profluentem adhuc ſpongia deterſerimus, deinde ſuturis aut fibulis coarctauerimus: ſed etiam ſinus ueteres, cum ab omni inflammatione immunes, & puros, medicamentis appoſitis, effecerimus, committuntur, coeuntque. Dictum eſt in therapeutices methodi libris

medica-

A medicamẽtũm primario, atque ex ſeſe ſordis deterſoriũ appellari,ſecundaria uero ratione car-
nem producens & glutinãs. Non enim tanquam ipſum carnem generet,aut uniat,neq; tanquã
hæc naturæ ſolius opera non ſint,ſed quòd talibus impoſitis medicamentis,ulcera carne replen
tur ac coeunt,appellationem hanc ſortita ſunt. Opus ipſorum proprium eſt,affectam partem re
crementis uacuare,ne uidelicet ſanies carnis generationem,glutinationemq́; impediat. Indica
tum porrò eſt glutinatoria carne explentibus eſſe ſicciora, itẽ quæ carne explent detergẽdi uim
omnis morſus expertem referre:glutinantibus autem non abſterſoriis prorſus , uerũ deſiccãti-
bus ſolùm,eſſe licet. At cum cicatricem quoq; ducentia pharmaca multo his(præterquã q̀ abũ-
dè adſtringunt)ſicciora ſint,ſtatuamus demũ & quæ glutinant,& quæ coniungunt,moderatius
iſtis exiccare. Finis autem glutinantium eſt nullam inter coitura ſubnaſci humiditatẽ permitte-
re: Cicatricem uero contrahentium nõ hanc tantum impedire,ſed etiam num cõſiſtentẽ in iis,
quæ mox cicatricem ducent,conſumere,ad hęc callũ obducere,& adſtringendo indurare. Quæ
carne implent,ſanguinem ad refectionem idoneum,tum pro quantitate,tum pro qualitate tuen
tur,ac tantum talemq́ue,quãto natura,& quali ad carnis generationem indiget. Cæterũ mordi-
cationis prorſus expers medicamen purum ulcus ſeruat,ſi quidẽ tale acceperit:ſi uero ſordidũ,
B neceſſe eſt tantum pro ſua ipſius poteſtate detergens ſit,quantum craſſitudinis ſordes habuerit:
quin etiam carnem recens iunctam mordere & exedere debebit. Vnde palam colligitur id,cum
tale exiſtat,ulceri carnem nõ eſſe inducturum,nec cauitatem carnis repleturum, ſed qđ potius
colliquabit imminuetq́;. Atq; huius rei cauſa medicamentum,quod ſordibus copioſis repurgã-
dis eſt,quod antea dixi,non ſemper carnẽ poteſt gignere, niſi uel ex uberiore oleo, uel roſaceo
liquatum:ſicut quod oleoſum & quod ex charta inſcribitur,deterſionis uehementiam remittat,
uel ex cerati miſtura mordicationem deponat. Huiuſmodi ſunt plures multiplicis uſus medica-
menta , quemadmodum Machærionis emplaſtrum , & Iſis . Scopus igitur ſingulorum id genus
in therapeuticæ Methodi libris declaratus eſt,ſimplex facultatũ materia in alio opere priori,cõ
poſita in præſenti tractatur. Ac primum ſanè in eo meminiſſe oportet naturæ corporũ, quæ cu-
randa ſuſceperis. Nam humida,eoq́; mollia,quemadmodum mulierum, puerorum,eunuchorũ,
& qui muliebriter degunt,imbecillioribus medicamentis indigent:uirorum corpora, potiſſimũ
qui ex uirilibus muniis,& Sole durum corporis habitum conciliarunt , ab imbecillibus nihil p̃-
ſidii ſentiunt. Quapropter nec glutinantia utrorunq; corporũ communia ſunt,ſed quæ ex argẽ
ti ſpuma,oleo,& aceto præparantur(in priori libro de ipſis egimus)imbecillam mollemq́; carnẽ
C glutinant:q̃ bitumine, ærugine, ſquama, aloe, & myrrha conſtant,robuſtam & duram. Itaq; bi
tumen ipſum per ſe in harum uirtutum ſcopo continetur. At nulla ratione ſolũ ex oleo liquatũ,
uſurpare poteris,ut quod friabilius ſit,quàm medicamento emplaſtri forma faciendo cõueniat.
Vt igitur emplaſtrum fiat,ceram & reſinam ei admiſcemus: à quibus denuò uirtutem eius ſolu-
tum iri ſcientes,interdum æs uel eius ſquamam,ſæpe aloen,uel myrrham , uel in ſumma ſiccans
aliquod medicamentum, non inepte adijcimus.

Ex Bitumine Barbara. CAP. 22.

PRima hìc quoque ab Andromacho ſcripta apponam ipſis illius uerbis.

Barbara Andromachi.

¶ *Barbarum,quo vtor.* Cerę,picis,reſinæ, bituminis, ſingulorum denariùm pondo ducentorũ:
thuris drach. uigintiquatuor, olei heminam. *Aliud.* Picis pondo lib.ii:bituminis,ceræ,ſingulo
rum pondo libram:guttæ ammoniaci,mannæ,ſingulorum pondo vnc.ſex: ceruſſæ pondo vnc.
iij,olei heminæ dimidium,aceti heminas quatuor. Hoc Aphrodas admiratus eſt. ¶ *Aliud Nigrum.*
Picis aridæ,reſinæ aridæ,bituminis,ſingulorum pondo libram:ceruſſæ pondo vnc.vi : marinæ,
atramenti ſutorii,æruginis raſæ ſingulorum pondo vnc.iij:olei heminæ dimidium, aceti tantun
D dem. ¶ *Aliud ex emplaſtris Galli.* Seui caprini denariùm pondo triginta, æruginis denariùm pon-
do* octo,ceræ denarium põdo quinquaginta:ariſtolochiæ,bituminis,picis, ſingulorum denariũ * Aliter xx.
pondo uigintiquinque:guttæ ammoniaci denariùm pondo duodecim, chalbani denariũ põdo
duodecim.s,ſilphii denariùm pondo* octo,mannæ denariũ põdo duodecim: pręparato. ¶ *Aliud* * Alliter xx.
quod Inuictum dicitur. Ceræ denariùm pondo centum, ſeui taurini denariũ pondo triginta,bitu
minis denariùm pondo uigintiquinq;, picis denariũ põdo uigintiquinq;, terebinthinę denariũ
pondo uigintiquinq;,nitri denariũ pondo uigintiduũ.s, ariſtolochię denariũ põdo * duodecim, * Al. xij. & s.
chalbani denariũ pondo octo,myrrhę denariùm pondo octodecim, thuris denariũ pondo duo
decim.s,ammoniaci denariùm põdo octo;amomi drach.* octo,* cardamomi denariũ põdo xij, * Aliter xx.
opopanacis denariùm pondo octo, medullę ceruinę denariùm pondo quindecim, ęruginis de- * *Al. carda-*
nariùm pondo duodecim,aloes denariùm pondo octo, bdellij denariùm põdo ſedecim,olei he *mi.i.naſturtij.*
minas duas. Ego uero adieci propoleos denariùm pondo duodecim . ¶ *Aliud,quod cruentis vul-*
neribus imponitur,Iuliani. Argenti ſpumę,bituminis, cerę,picis brutię, ſingulorum denariũ pon-
do quinquaginta:reſinę frictę denariùm pondo quindecim,ęris ſquamæ denariũ pondo duode
cim,thuris denariũ pondo quatuordecim,chalbani denariũ pondo octo,chalcitidis denariũ põ
do quatuor,aloes denariùm pondo ſex,gallę denariũ pondo quatuor, myrrhę denariùm põdo

quatuor,ariſtolochiæ longę denariùm pondo ſex,ariſtolochiæ rotundæ denariùm pondo qua- E
tuor,olei ueteris heminas quatuor,nos olei heminas tres.

Barbarũ Heræ.

Quod Heras conſcripſit barbarum,ſic habet. *Nigrum Emplaſtrum, ad cruenta uulnera, ad
diuiſiones notatu dignas,maximè capitis,ad fiſtulas,ſinus,fracturas.Conuenit etiam Hepaticis,& Lie-
noſis,citra inflammationem glutinat.Benefacit etiam neruis,cartilaginibus, & oſsibus præciſis.Cohibet
etiam mirificè ſanguinem erumpentem.Inſuper ualet ad Tubos,& Sinus,glutinat enim inſigniter. Item
in Abſceſsibus humore ablato hoc imponitur. Eſt etiam ad ſanguinem cohibendum præſtantiſsimum,
præſertim in ijs,qui ſanguinem reijciunt : duas uerò in pelles illinito, & unam pectori, & lateribus im-
ponito,alteram dorſo:præter opinionem ſanguinem ſiſtit. Valet inſuper ad Canum,hominumq́ morſus,
in totum phlegmonẽ arcet.Idem ea,quæ uulneribus adhibentur,ſuperat, ut experientia indicauit. Hye-
me diebus ſeptem ſoluitur,per æſtatem quinque,ſi uerò neceſsitas urgeat,tribus.* Ceræ, picis, bitumi-
nis,pityinæ,ſingulorum pondo libram:mannæ pondo uncias ſex,ceruſſæ pondo unc.iiii.chal-
Al. ſemiminã. canthi pondo uncias iiii.opopanacis pondo uncias duas:olei *ſemunciam,alii ſelibrã: aceti he-
minas duas.Ceram,bitumen,oleum,acetum paululũ relinquens, in olla recẽti liquato: deinde
picẽ,& reſinam adiicito:in minima fruſta diligenter cõciditos ubi ſemicoctũ fuerit,tollito ollã: F
& aliquandiu refrigerato,atramentũ ſutorium percolatum læuigatumq́; ex duabus aceti hemi
nis paulatim inſpergito,ne efferueſcat:qñ autem effundis,leuiter ignem ſubminiſtrato,mouẽs:
cùm nõ inquinat,cacabum deponito: opopanacẽ in reliqui aceti parte pridie madefactũ infun
dito,ut diſſoluatur:mox ceruſſam,mannãq́; unà pariter trita inſpergito : & paululũ tepefaciẽs,
vt in unum coeant,obſerua ne opopanax & manna adurantur:refuſa in mortarium ibi refrige-
rari ſinito:ac rurſus ſubacta reponito,atq; utitor. Portò manifeſtum eſt &,alia barbara, q̃ tum
Andromachus,tũ reliqui tradiderunt,eodem modo cõfici oportere.Quidam opopanacem ca-
cabo nõ iniiciunt,ſed læui ex aceto facto,liquata in mortario ſuperfundunt.Cũ eo nonnulli mi
ſcent manná,& ceruſſam,quemadmodũ ego quoq; ſæpius feci,in mortario terẽs ex aceto, & q̃
liquari poſſunt,liquefacta infundens.Subinde uerò atramentũ ſutoriũ duntaxat cũ opopanace
læue factũ cacabo indidi,mannam ceruſſamq́; inſpergens. *Aliud Barbarum, Heræ.* Heras ſoli
huic præſcripſit,barbarũ,ego uerò antecedens & ſimiliter appellaui, etſi nigrum ab ipſo nuncu
patum : qm̃ plerią; ex recentioribus medicis emplaſtra ex bitumine,barbara nominare cõſue-
uerunt. Heras de ipſo ſic ad uerbũ. *Barbarum ad recentia uulnera,ſinus,Canum,hominumq́ mor-
ſus,condylomata,inflammata,ad articulorum uitia omnia in principio,& podagram.* Ceræ, picis,re- G
ſinæ frictæ,bituminis iudaici,ſingulorum pondo minam: argenti ſpumæ denariùm pondo de-
cẽ,ceruſſæ denariùm pondo quinq;, æruginis denariùm pondo quinq;, opopanacis denariùm
Al. heminam. pondo quatuor,olei heminã,aceti cyathum.Cera,pix,bitumen,reſina incoquuntur,donec illi-
quata fuerint:deinde reliqua ex oleo trita iniiciuntur:his ablatis ab igne,& aliquãtulũ refrige-
ratis,acetum paulatim inſtillatur.Talis ſanè barbarorum emplaſtrorũ formula eſt. Ego ubi pau
Al. uis.i.quibus. cis expoſuero *quomodo ipſe utar , ſermonem de eis finiam . Sunt autem duo,unũ ad maxima
uulnera,alterum ad minora . Quod itaque ad maxima adhibetur,hæc recipit.

Barbarum Galeni.

Picis pondo libras octo,ceræ pondo libras ſex;& uncias octo, pityinæ pondo libras quinq;,
& uncias quatuor,bituminis pondo libras quatuor,olei pondo librã & uncias ſex:argenti ſpu-
mæ,ceruſſæ,æruginis,ſingulorũ denariùm pondo uigintiquatuor:thuris pondo ſelibrã,alumi-
nis liquidi denariùm pondo xii.fiſſi pondo uncias quatuor:opopanacis,ſquamæ, chalbani,ſin-
gulorum denariùm pondo duodecim:aloes,opii,myrrhæ,ſingulorum denariùm pondo iiii.te-
rebinthinæ pondo uncias uigintiquatuor,mandragoræ ſucci denariùm pondo ſex:aceti hemi-
nas ſex,quę ualent libras quinque. *Simplicioribus Barbari ſymmetria eſt talis.* Picis,ceræ,reſinæ H
pityinæ,reſinæ frictæ,bituminis,horum quinq; ſingulorum pondo libram : argenti ſpumæ de-
nariùm pondo decem , ceruſſæ denariùm pondo quinque,æruginis denariùm pondo
quinque , opopanacis denariùm pondo trium , olei hyeme pondo uncias no-
uem , æſtate pondo uncias ſex . Quæ liquari poſſunt, ſiccis in mor-
tario aceto acri læuigatis affunduntur . Quòd ſi ſedando
dolori aptius uoles medicamentum reddere, hyo-
ſcyami ſucci denarii pondo unius.s.item
opii tantundem,admiſceto.

GALENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM PER GENERA LIBER TERTIVS

ARGVMENTVM LIBRI.

De Medicamentis, quæ ad vulneratos, punctos, contuſos, ac quocunq; pacto affectos neruos adhibentur.

De Vulneribus neruorum. CAP. I.

ET hæc amici commentaria uobis paro, qui iam ex ipſis medicinæ operibus comperiſtis, quam efficax ſit noſtra neruorum vulneratorũ curatio, nẽpe ex qua omnes ſeruati ſint, non autẽ manci nec claudi redditi, quæ aliter curatis accidere conſpexiſtis, quemadmodum ẽt nõ nullos conuulſione cor-
B reptos, uel cum dolore, uel putredine, uel febre mortuos. Par autẽ eſt hoſce libros ad aliorum quoque manus peruẽturos, qui ſcriptis bene uti nõ poſſunt, uel quia à præceptore medicæ artis ſpeculationem nõ didicerunt, ſed omnino rudes, quaſi uix initiati, & prorſus inexercitati permanent: aut qa perperam edocti, adhæſerunt iis, qui compoſita medicamẽta ſola experientia citra rationẽ eſſe inuenta aſſerunt. Etenim ij manifeſto contentione ſua errant. Altero nodo nõ minus prædictis errant ij, qui nullum pharmacum ex ſimplicibus facultate cõtrariis confici oportere arbitranẽ. Verum hos medicamenta ſuperiore libro citata coarguunt, ut quæ magnas ipſorũ uires ex cõtrarijs inuicẽ ſimplicibus compoſitis oſtentent: immo etiam in libris hunc ſubſecuturis præſtãtiſſima pharmaca ex contrarijs uirtutibus compoſita indicabnnẽ. Nunc de noſtra curandi ratione, quam in neruorũ vulneribus excogitauimus, toto hoc libro differemns, oſtẽdentes quantã eiuſdem facultatis medicaminum copiam, tum ex generalis ſanandi ſcopi indeptione, tum ex ſimplicium uirtutis cognitione, inuenerimus.

Quis communis vulneratorum neruorum curationis modus, & quæ medicamenta ſpecialia. CAP. 2.

C SPectauimus omnes præceptores præſidio, quod iam recentiores medici Sanguinarium, ſeu cruentis opitulans (græcis enæmon dicitur) & glutinatorium appellare ſolent, uti: nam initio medicamentũ aliquod ex enæmis imponẽtes, vulneris oras committere, ſeu glutinare moliebantur. Si nero phlegmone eas obſederat, calida aqua liberaliter fouebant, oleũ affundentes: ac tritici farinam ex hydrelæo decoctam, epiplaſma applicabant. Quin etiam gladiatores in patella vulneratos, ſupraq; hanc in lato tenuiq; tendine, pari modo ab ipſis curatos uidi: forſan melius dicas non curatos, ſed perditos, pauciſſimi enim illorum, & ij claudi ſuperuixerunt. Et uero etiã permultos in manu ſumma tendones, per quos digiti flectunrur extenduntur q;, uel contuſos, uel minimo punctu læſos, putreſcentes adeo cõſpexi; ut coctis præſertim diutius in aqua ſimiles apparerent: non enim ſecus exoluuntur, & conſiſtentia emolleſcunt, qui ſuperiorẽ ſanandi modum experiuntur. Itaque ipſum reprobaui, ut qui partem vulneratam putrefaceret. Quoniã uero pntreſcentia omnia ab hnmiditate, ac caliditate id pati prænoſcebam, curationẽ per ſiccãtia refrigerantiaq; moliendã eſſe deprehendi. Rurſus apud me contemplarus, frigidum uerè ab Hippocrate | neruis inimicum dici, optimum fore neruorum vulneribus medicamentum intellexi, 5. Aphor. 18. Ext.ord. 39.a
quod & ſiccaret, & medium eſſet inter calefaciens, & refrigerãs, uel nõ multũ à medio ad calorẽ
D recederet: calidum uero etiã eſſe ſatis poſſe, modo ſiccandi poteſtate polleat, etenim calor citra humiditatem putrefacere nihil habet. Inſuper illud quoq; cùm cogitando adinueniſſem, multũ referre, nudæ parti affectæ medicamentũ offeras, an per alia corpora ei præpoſita, conuenire aduerti aliis in nudato neruo uti pharmacis: aliis cum pũctus fuerit, partibus quę ipſi præiacent, illæſis. Vbi etenim nudo neruo medicamentum adferas, ibi prædictam auxiliorum integram indicationem aſſumi cõuenit: præpoſitis autem partibus ſaluis, tenuius pharmacũ inueniẽdũ eſt, cuius uirtus interiacentes particulas permeando, non diſſoluatur, ſed in altum penetret: Hoc autẽ efficere tale pharmacum poſſe, ſi ualide ſiccet, & ſi non calore, & frigiditate medium ſit ac ſymmetron, neque offendere, dum efficacia ipſius calefaciendi uel refrigerandi in particulis, q̃ neruoſo corpori præpoſitæ ſunt, penetrandis, imbecillior eſt reddita. Atqui inuento iam præſidiorum ſcopo in ſubſtantiæ eorum tenuitate, deinceps materiæ mentionem facere oportet. Plurima igitur, quæ calefaciunt, tenuiorum eſſe partium: permulta rurſus, quæ refrigerant, craſſiorũ, in ſimplicium medicamentorũ ſpeculatione didicimus. Quippe una ſolũ inter ea qualitas acida cum tenui ſubſtantia non nunquam fit, eoq; inter omnia, quæ refrigerandi uim obtinẽt, tenuiorum partium acetum eſt acerrimum, quod etiam caloris exigui particeps eſſe demõſtrauimus. Calefacientium uero liquores probi tenuiſſimam habent ſubſtantiã, & apud omnes iam homi-

nes Cyrenæus primas tenere cognoſcitur: qui ſi non adſit, etiam medico utimur, & ijs, quæ cũ E
ipſis ab orientalibus plagis afferuntur, cuiuſmodi eſt, quod ſagapenum appellamus. Hoc genere
comprehenditur & liquor euphorbii in occiduis orbis regionibus natus, ſiue liquorem ipſum,
ſiue aliud quid nominare uelis: nobis in toto commentario euphorbium hoc medicamentũ uo
care ſufficiet, quemadmodum iam omnes conſueuerũt. Quin immo & inter ea, quæ in noſtra re
gione proueniunt, & panacis, & tithymallorum liquores ſubtili facultate præditi ſunt. Et uero
etiam omnes nominati liquores generoſe calefaciunt: Opobalſami uero, qui ſubtilis & ipſe eſt,
non admodum calefacit. Ex terreſtribus autem nitri ſpuma tenuem ſubſtantiam habet: itẽ qđ
ex aqua facile ſoluitur aphronitrum, ſi ad corpora terreſtria uidelicer relationem fieri inaudia-
mus. Subſequitur nitrum nomine berenicium: & aſia petra, cuius flos etiam omniũ terreſtrium
eſt ſubtiliſſimus. Porrò ex metallis auripigmentum, & ſulſur, tum ſubtilia, tùm calida ſunt: qui-
bus ſuccedit miſy, æris ſquama, & chalcitis, paululum ſimul adſtringentia. Quare uſta quoque
chalcitide frequenter in ſubtiliorum medicamentorum compoſitionibus utimur. Citra calorẽ
uero manifeſtum tenuium partium metallica ſunt ſpodium & pompholyx: adde, quod uocatur
pſoricum: ſubtilis abunde eſt & chryſocolla. Cæterum inter ſuccos Laurinũ ſimul cum eo, qđ
ualide calefacit, ut ad ſenſum, tenuẽ eſſe dicimus. Nihilo.n.minus eo calefacit facultate Cedri- F
nus, calore tamẽ, qui ſenſibus ſubiicitur, propter ſubſtantiæ ſuæ tenuitatem, illi cedit. Eiuſdẽ cũ
cedrino generis eſt lixiuia, q̃ ſtacte id eſt ſtillatitia dicitur: atque inter hanc ipſam, ea quæ ex ma
teria ſubtili uſta fit, cedrinum oleum uirtute ſuperat. Ex malo igiẽ & ficu, eaque magis agreſti,
quam uocãt caprificum, item ex tithymallis combuſtis, huiuſmodi lixiuiam conficimus. Præſtã
tiſſimus eſt ex tithymallis, qui characias nuncupatur. Cæterũ ex ſeminibus frumentariis, uti no
minant, ſubtiliſſimum eſt eruum, ſine inſigni calefaciendi poteſtate, lolium uero cum inſigni:
Hordeum nequaquã calfacit. Mediam inter ea materiam obtinent, qualitatibus amara, quæ mul
tum tenuibus ſubſtantia cedunt, craſſi licet nihil habentia. Non nulla ipſorum à mediis tantillũ
declinarunt, alia ad calorem, alia ad frigiditatem: quorum omnium materias in opere de Simpli
cibus medicamentis executus ſum, quemadmodum etiam omnium nucum (græcis acrodrya di
cuntur) in quarum numero ſunt amygdalæ amaræ, & piſtatia. At ſtirpium materiæ in præſentia
nõ memini, redire enim ad principiũ cogito, atque exponere, quando, quoq; modo, ſingula per
rationem nobis inuenta uſurpauerimus. Hinc enim puto bonæ indolis iuuenes inciratum iri, ut
medicamentorum materiam cognoſcant ipſimet inſpicientes, non ſemel aut bis, ſed frequenter,
quoniam ſenſibilium rerum cognitio ſedula inſpectione confirmatur, cuius rei indicium eſt eui G
dentiſſimum, ꝙ gemini per omnia ſimiles eſſe nobis uideantur: differẽtes autem ijs, qui ipſos in
ſpicere cõſueuerũt. Itaque herbarum, fruticũ, & arborũ materiam prius, quã è terra eximãtur,
cõtemplari pulcherrimum eſt, dum fructus uidelicet futuri ſunt, dum edũtur, dum augeſcunt, &
dum uigent. Hæc ſiquidem continua eorũ ſpeculatio docebit te, quando potiſſimũ ipſos cõmo
dè decerpas, ac in ſiccis domũculis repoſitos cuſtodias, ne à ſolis radiis exuranẽ, neq; ab humidi
tate ex tecto, uel muris madefiãt. Id optime fiet, ſi domus neque ſubterraneæ ſint, neq; aliis uici-
næ, neq; ſub tegulis, ſed oſtia ad meridiẽ ſpectantia habeant, prope quæ tamen medicamenta re
poni non debent. Amici uos admoneo, ut in hoc quoque me ſequamini, ſi artis opera pulchre
obire uelitis: nouiſtis enim, quomodo ex omni natione præſtantiſſima quotannis medicaméta
mihi adferantur, eo ꝙ perditi illi omnigenarum rerum coemptores (græce rhopopolas uocant)
uariis modis ea contaminant. Præſtiterat forſan nõ hos ſolum, ſed multo magis etiam mercato
res, qui illa aduehunt incuſare: atque his multo magis ipſos herbarios: item nihil minus eos, qui
radicum liquores, ſuccos, fructus, flores, & germina ex montibus in urbes conferunt, hi ſiquidẽ
omnium primi in eis dolum exercent. Quiſquis igitur auxiliorũ undique copiam habere uolet,
omnis ſtirpium materiæ, animalium, metallorum, & abſque metallica natura terreſtrium corpo H
rum, quæ ad medicinæ uſum ducimus, expertus eſto, ut ex eis, & exquiſita, & notha cognoſcat:
deinde in commentario meo, quem de ſimplicium medicamentorum uirtute prodidi, ſeſe exer
ceat. Niſi enim hoc modo inſtructus ad præſentis operis præſidia ueniat, uerbotenus quidẽ me
dendi methodum ſciet, opus uero nullum ipſa dignum perficiet. Fingat nanque ipſa, quæ de ner
uorum uulneribus prædixi, quædam aliquis cognoſcere, adulterata uero medicamenta ꝑ igno-
rantiam compoſitioni iniicere, uel neque omnino exacte facultates ipſorum intelligere, an nõ
erit neceſſarium frequentius hunc errare, quam recte agere? mihi quidem uel admodum uidetẽ.
Iam uero accurate uirtutes cognoſcere ab eo multum differt, quod eſt cognoſcere.

Etenim ſolum cognoſcere, ſcire eſt, an medicamentum ſiccare, uel humectare, uel refrigera-
re, uel calefacere ſuaptè natura nos poſſit: accuratè uero cognoſcere, præter hoc, etiam uirtutis
quantitatem ſciuiſſe eſt. Quædam enim pharmaca calorem tepidum generant corporibus no-
ſtris admota, quædam moderatum, quemadmodum alia hoc paulo ualidiorem, non nulla iã ſic
feruentem, ut urere poſſint. Conuenit igitur medicum non modo affectus qualitatem, ſed etiã
ipſius, ut ita dicam, quantitatem, coniectaſſe: nam haud ita propriè quantitas in qualitate dici-
tur, quanquam dicatur tamen, ut febris magna & parua. Ac tantus uſus eſt eorum, quæ ſic di-

A cuntur,ut iã proptii uim obtineãt ipſa,perinde,ac pyxis,excuſor,pictor,quercus inciſor:in to-
tum,quæ ex uocato à grammaticis abuſu inceperunt,deinde uero ꝓpria dici credita ſunt. Hæc
quidẽ attulimus propter eos, qui parum opportuno tẽpore de ſermonis proprietate argutanẽ.
Quod autem dicere deſiit,tale eſt,nempe,Quod exiccari deſiderat, non ſimpliciter ſiccante in-
diget medicamento,ſed conuenienti menſura : copioſa quidem humiditate auctum, inſigniter
exiccante:parua, parum hoc faciente:quemadmodum multa,admodum reſiccante, nõ tamen
extremè,neq; in ſummo,ſiccitatis enim quantitatẽ,humiditatis copiæ,reſpõdere cõuenit. Ego
itaq; dum communem neruorum uulnerum curationis modum immutare primum auſus ſum,
conieci in quantã humiditatẽ caliditatemq; affecta pars recidiſſet. Et cum adoleſcens quidam
mihi oſtenſus eſſet,in primo articulo medii dextræ manus digiti totum circa neruum locum hu
mentem adeo ex contuſione habens,ut iam computreſceret:partem ſanè putreſcentẽ cataplaſ
mate ex lixiuia ſtillatitia,& hordei farina(ſic autẽ noſti me omen lyſin Grçcis dictã nominare)
foui:non putreſcentem uero,ſed tenſam dolentemq; oleo calente liberaliter perfundi: inde cũ
lana ſicca madorẽ exhauxiſſem,ceratum tã humidum illeui,q̃ in fracturis utimur, cui euphor-
bium ſit admiſtum.Confectum autem mihi fuerat hoc quoque mea induſtria huiuſmodi occa-
B ſione . Profectus ad me quiſpiam hyeme uehementi, oſtendensq; genu,facile dicebat rigore id
affici,ſtatim uero calefacientibus iuuari.Rogabat igitur huiuſmodi aliquod medicamentum da
rem,ut qui profectus in frigore inalgeret doleretq; uehementius,quã aliàs.Nunc igitur,inquit,
loturus diſcedo,mittam autem ex balneo qui medicamentum accipiat.Hçc cùm dixiſſet,abiit.
At ego cùm tale nullum medicamen ad manus haberẽ,euphorbium cũ oleo triui, & cerã liqua
tam immiſcui:paulo poſt cùm amicus pharmaco ferendo puerũ miſiſſet,exhibui. Dolore proti
nus ceſſante , inde in aliis particulis ſimiliter effectis uti præcepimus , de quibus mox dicetur.
Nunc ad nerui uulnerati ſermonẽ redeo propter eos,qui nihil,quod ego nunc dico,intelligunt,
uitio autẽ uertunt dictiunculas:quos inuenire auguror neurotrotus (quaſi neruiſaucios dicas)
perperam eos nominari,qui in tendonibus uulnus acceperint: tẽdones enim ipſis puto uocari,
extra manũ toti carpo id eſt brachiali,& digitis ſupertenſi ſunt.Quanq̃ ſanè non ignorẽ mani-
feſtius magiſq; proprie tenontrototus(id eſt in tendonibus uulneratos)ipſos nominari : tamen
cum omnes neurotrotus id eſt in neruis ſauciatos,nuncupare ſoleant , & ego ne quis innouare
me appellationẽ dicat,conſuetã pro uera ſuſcepi,etſi nec illa ſine ratione abire in conſuetudinẽ
potuerit,pleriſq; medicis tendones etiã neruorum nomine iã uocitantibus. Verum ſiue in ner-
C uis,ſiue in tendonibus uulneratos appellaſſe mauis,neq; ob has uoces incolumes erunt, neque
conuulſione laborabunt,quẽadmodũ,neque manci fient,nec morienẽ:appellatio ſiquidem nec
ſeruauit hominẽ unquã,nec perdidit,ſed medicamentorũ facultas utrunq; efficit.Atq; ego hæc
immutans,putreſcentes conuulſos,mancos,non nullos ẽt pereuntes,ſanos uiuoſq; reddo . Nã
neruos contuſos habentes ſicut ille habuerat,neurotrotus(id eſt in neruis uulneratos)non neu-
rothlaſtus(id eſt in neruis contuſos)nuncupare anticiparunt.Cçterũ curatio cõis eſt,& pericu
lum æquale amborum,nempè contuſorũ,& uulneratorum,uel neruis uel tendonibus. Itaq; ho
mo ille putredine iam circa primũ medii digiti articulũ orta,cum ſuperiacentiũ tentione dolo-
req; infeſtaretur,multo melius habere cœpit die poſtero,quo uice hordei farinæ, eruorũ fariuã
ſtactæ lixiuiæ cõmiſcuimus.Ac tertio ſanè cũ conſimiliter ẽt curaretur,iam quidem in aliis par
ticulis dolorem omnino non percepit:ex contuſione uerò neruoſum quodã corpus craſſæ mẽ-
branæ perſimile exertum eſt:quod mediocriter me cõmouẽte facile totũ ſemiputridũ excidit.
Videbatur oĩbus contẽplantibus hoc corpus neruus totus eſſe qui cõputruiſſet, ut qui ignora-
rent,quo pacto tendones hi neruoſis mẽbranis cõuelati per brachiale procedunt,& ſuper totos
digitos extenduntur:mihi uerò putridum ex contuſione attollenti tendo ſaluus apparuit.Cum
D igitur,uel paſtillo uno , uel trochiſco, uel utcunque uocaſſe libet, quorum in numero eſt,& ille
Polyidæ,ſoluto ex hepſemate,uel ſiræo id eſt ſapa(nam & hoc pro arbitrio nominare liceat)ap
parentẽ nerui particulã prius iunxiſſem:rurſus eodẽ modo,& cataplaſmate,& unctione ex eu-
phorbio,in iiſdẽ locis ſicut prius,utroque uſus ſum.Quarto iã die oĩa*compoſita circa cõtuſum *προσεταλ-
quidẽ antea,ulceratũ uero nũc primũ digiti articulum intuitus cõſiderabã, quorſum à cataplaſ μένα
mate tranſgrederer.Viſum igitur eſt ſi neruus inflãmatione prorſus uacaret,ad cicatricẽ ducen
tia tranſire:ſi uero phlegmones ipſius ſcirrhoſum quidq̃ remaneret,aliquod ex abundè ſiccan-
tibus exhibere.Qm̃ igitur non nihil ex ea reliquum eſſe uidebatur,medicamentũ ex dracuncu
li radice confectũ prius uſurpaui,quod alia eadẽ,cũ ægyptio pharmaco,quæ Iſis uocatur,conti
net:aſſumpſit ãt dracunculi radicẽ. Ab hoc uerò deinceps Athene id eſt Minerua dicta uſus,in-
de ad ea,quæ cicatricẽ ducunt,perrexi.At cũ aliũ curarẽ paſtillos ſapa diluto nudatas uulneris
partes illinẽs,euphorbiũ extrinſecus imponebã,tũ ceræ,ac reſinç miſcẽs,ut emplaſtri craſſitu
do ſimul fieret,& euphorbii uires cõſeruarẽt.Cæterũ quo ad hos ſcopos reſpiciẽs medicamẽtũ
cõponas,deinceps declarabim⁹. Etenim aliud quoq; ex aceto pharmacũ cõfecim⁹,hoc ſpectãtes
ut ipſi⁹ ſpiſſitudo,& ſubtilis aceti uirtus,cũ refrigerãtis facultatis exolutiõe ĩcolumis ꝑmaneat.
De his ſanè,quo cõpoſita ſint,poſt paulũ tractabiẽ.Nũc quia neruis uulneratis medendi modũ

ex

ἐμπειρικῶν ex rationali indicatione, nugatorio illo empiricorum caſu repudiato, inueni, totã cogito ipſam E
dicere, ita ut nullã diſtinctionem prætercam, ſermonẽ ab initio rurſus repetens. Quando igitur
uulneratum aliquem protinus ſuſcipio, interim per liquida pharmaca curationem molior; inte
rim emplaſtris, lanam extrinſecus quàm molliſſimam oleo calente imbutam applicans. Quòd ſi
medicamẽtum ex aceto uſurpem, aceti parũ oleo admiſceo, ac bis terve quotidie ſoluo, & oleo
calente foueo. Si noctes longæ fuerint, etiã in his ſoluere conſueui: idq; magis facio, dum ulcus
à medicamentis mordetur: nã ubi initio tali medicamento utenti ęger, nec ſe morderi, nec dole
re, nec tẽſionem percipere mihi dicat, die ſoluo, & foueo mane ſemel, & ueſperi iterum. Oleum
uero, quo fouemus, ſatis calens eſto, uerum ita, ne uulneratam partem offendat: ſicut.n. frigidũ
huiuſmodi affectibus maxime eſt contrarium, ſic tepens non omnino utile. Nãque in primo de
Simplicibus medicamentis uolumine didicimus, ut aqua in eo, quòd calẽs, aut frigida ſit, maxi
me contraria facere nata eſt, ita quoque oleum, nam frigidum corpori admotum, perſpiratum
quodammodo ipſius obſtruit, immo prohibet: calidum uero digerit, ac extenuat. Quod tibi ẽt
ex carnibus in eo coctis licet cõdiſcere: ſimiliter enim, ut prærancidas friabiles efficit, etſi proti
nus cũ animans mactatũ eſt, in eo coquas, aut ſartagine frigas. Propter quod, & ego fomentũ
ex oleo ſatis calente uſurpare malui, tepidũ ſemper uitans, adhuc autẽ magis frigidũ. Porrò ab F
aquæ uſu in tota curatione ita tẽpero, ut ne attingat quidem ulcus: proinde cum ſanguis initio
ſtatim à uulnerata parte eluendus eſt, ex oleo id facere expedit. Vbi autem iam ægri mediocri-
ter habentes lauacro utuntur, neq; tunc affectum locum in aquam demergere ipſis cõcedendũ:
magna ſiquidẽ ex parte nerui in manibus uulnerantur. Memini cuiuſdam ex huiuſmodi uulne
ratis, qui cum diem quartum citra omnẽ dolorem ageret, partemq; affectam abſque phlegmo-
ne uideret, multo in frigore domo egreſſus ad opus quoddam neceſſarium, eiq; diu immora-
tus, domum rediit membro uniuerſo ad ceruicẽ uſque tenſo, idq; cum ingẽti ipſius dolore. Poſt
quam uero quodam me accerſente profectus ad eum, uidi quibus in malis eſſet, oleum ex itine-
re refrigeratum à particula auferri iuſſi, calente uero totum membrum foui: deinde ceruicis par
tẽ aduerſam lanis oleo reſperſis, & medicamento liquido ex euphorbio ſimul, cum caſtorio ho
minẽ ſtatim mitigaui, & ſomno poſt hæc accedente uſq; ad ueſperã oĩa ceſſarunt ſymptomata.

Præ omnibus igitur dãda opera eſt, ut lana permaneat calida, ſiue oleo tantũ, ſiue oxelęo hoc
eſt aceto, & oleo, quoq; imbuta fuerit: fiet hoc ſi aliæ lanæ ſiccę extrinſecus circumponantur, &
æger intra tectũ, cum hyems fuerit, ad quintũ uſq; uel ſeptimũ morbi diẽ ſeſe contineat. Nam
ſi conſq; nec phlegmone aliqua tentetur, uacetq; prorſus dolore, & nullam ſentiat tenſionem, G
in poſterum tutus erit. Curabis autem, ne in aceto uinoſum aliquid appareat, quemadmodum
oleum quoque, ut omni aſtrictione uacet. Neque igitur, quod crudum, uel immaturum dicitur,
adhibebis: neque id, quod ab Hiſpania uehitur, ac uocant Hiſpanũ: immo nec aliud quodlibet
ex iis, quæ oleæ ſurculos habent. Optimum oleum eſt tenue, quale in Italia Sabinum: albi uero
in nationibus Romano Imperio ſubiectis, quæ nullam adſtringendi uim obtinẽt. Iam uero qua
lis res ſit rationalis indicatio, & quãto ditior, quàm nuda experientia citra methodum, uel hinc
condiſces. Cum permultis neruorum uulneribus ſæpe in itinere, in nauigio, in agro, uel in ci
uitate, ſed procul à meis ædibus incidiſſem: nec medicamenti ex euphorbio copia adeſſet, nec
illius, quod ex aceto conficitur, nec alterius: pharmaca, quorum forte fortuna eo loco facul-
tas erat, uulneri imponẽtes, propoſitum ſemper ſumus aſſecuti. Noui etenim, me ipſum in agro
propolim recentem liquidam, & pinguem, quam agricola habebat, uulneri impoſuiſſe: interim
fermentum ſolum, interim ambo commiſta. At fermentum quàm uetuſtiſſimum eſſe: propolim A.l.4. f.4.c.4.
uero contra habere conuenit, quantum ad tempus attinet: ſin autem uetuſtior ſit, ex oleo iu- c.3.fol. 476 e
xta ignem, uel in Sole, emolliatur. Rurſus in alio quodam ruſtico ſuccum tithymali fermento
miſtum impoſui, quem prope ipſius cortem ſuccreuiſſe conſpexeram: quippe fermentum, ut H
recens, contemnebam. Non nunquam & propolim ex oleo liquefactam fermento ſubegi,
ſed prius aceto quàm acerrimo diſſoluto. Præſtat oleum eſſe uetus in huiuſmodi miſtionibus,
puta ex oxymelite, & fabarum farina, uel eruorum, uel lolii, uel ciceris, uel lupinorum amaro-
rum, uel tenuiori polentæ puluere, uel hordeacea farina: Quibus in urbibus, uſus ſum cataplaſ
matis, non ſolum in iis, quos iam phlegmone prehenderat, ſed etiam protinus ab initio. In agro
cum & picem liquidam apud fabrum inueniſſem, fermento miſtam impoſui, Item apud alium
eruorum farinam illo ſubactam: cuius penuria etiam prædictarum quæuis miſceri poteſt. Quin
etiam oxelæum ſolum, quod calere, lana exceptum, ſtatim, dum aliud nihil haberem, obtuli,
confiſus aceto abunde acri, & uetuſto. In alio refrigerato, quod ante horam unam, uel longius
etiam tempus neruus cõtuſus eſſet, quouſque mihi quoddam idoneum medicamẽ adferretur,
expectaui, partem oleo foueri præcipiens: interim aceto prius admiſto, quoniam aer per æſta-
tem calidiſſimus erat, miſtura ex utroque diutiſſime foui, donec aliud medicamentum allatum
fuit. Singulis autem prædictis farinis permiſtam quoque ſtacten ſæpe illeui, & mox à princi-
pio, & poſtea, cum homo medicamine quodam, quod cruentis imponitur, non probe uſus eſ-
ſet. Hæc itaq; omnia, quomodocunq; applices, medicamina calida qualitatibus offeras. Et ue-

A ro etiã cùm domo mea egredi feſtinans aliquando medicamento nullum in promptu cõpoſitũ
haberem,dedi cuidam familiari uetus euphorbium:ininnxiq; læue factum ex oleo ueteri, do-
nec humidi cerati ſpiſſitudinem haberet,tendinis puncturæ in manu admoueret. Reuerſus igit̃
interrogaui uulneratum,multum ne caloris in parte affecta ſentiret: ille mediocrem quendam
reſpondit ſe percipere.Rurſus igitur quæſiui,an mordicationem à medicamento in uulnere ſen
tiret:ille cũ ſe nõ morderi, ſed ueluti pruritum quendã ſentire dixiſſet,pharmacum ad noctem
uſque adhærere permiſi. Quoniam uero cum impoſita abſtuliſſem,calor in affecto loco medio-
cris mihi apparuit,neq; punctura hians,ſatius mihi uiſum eſt eodem uti medicamento: & uerò
cũ uulneratus altero die proſpere haberet,item tertio,& quarto,ad finẽ uſque idẽ pharmacum
uſurpaui : quod contemplatus quidã,in alio uulnerato ſimiliter recenri euphorbio in eundem
modũ uſus eſt:quare neceſſario calor ægrum multus,& commorſus,& dolor in ulcere ſubſecu-
tus eſt,adeo ut homo ad me deductus ſit,tanq̃ hoc præter omnium opinionem accidiſſet. Atq;
ego ſtatim re intellecta,quod impoſitum erat abieci:fotu autẽ per oleum ipſi adhibito,medica-
mentum ex aceto impoſui:quod ſi nõ in procinctu fuiſſet,pharmacũ ex euphorbio copioſioris
ceræ particeps admouiſſem.Quapropter non oportet,uti paulo ante diximus, probatorũ medi
B caminũ facultates,ac ſpecies ignorare,nec quæ celeriter uirtutẽ mutant,tũ quæ rurſus diutino
tẽpore conſeruant.Nã ex iis,quæ caducum,ac ſtatim euaneſcentem calorem habent, euphor-
bium eſt.Id aũt cognoſces,ẽt ſi non manduces, colorẽ contemplatus : quippe non ut ab initio
cinereum,uerũ ſuppallidũ, & ſubflauũ redditur inueteraſcens . Statim ẽt ſiccum abunde uidet̃
tunc, & uix inter læuigandum ex oleo recenti protinus imbibito diſſoluitur . At ſubito ipſum
oleo miſcendum non eſt,ſed prius in mortario ſenſim terendum,ne dilatetur.Quid itẽ opus eſt
dicã , quod etiam guſtanti tibi recens percipiatur feruentiſſimum , ut linguam adurat,uetus ãt
exiguã efficiat caliditatem ? Iam aliis quoque multis pharmacis euanidam potentiam pauculis
annis habere contingit,attamen euphorbium poſt thapſiã: hæc enim anno admodum imbecil
lis redditur,ut bimula prorſus expiret:euphorbium uero,cũ principio bonum fuerit , & probe
repoſitum aſſeruatumq;,etiam anno tertio adhuc uim aliquã retinet , interim,& quarto:quin-
to autẽ,& ſexto iam exoluitur,deinde procedente tempore in totum clangueſcit.Porrò id,quo
me aliquãdo, cum inueterato oleo, ſine cera uſum eſſe dixi,quinq; annorũ,aut ſex erat euphor
bium.Vnde uſum ipſius menſura cõprehendere nemo poteſt.Nã recens oleo decuplo†cum ce-
ra tripla cõmiſcetur:ueteraſcens copioſius ei immittendũ eſt:trimum uero, & quadrimum, uel
C duplicatum prioris pondus,uel æquale ceræ.Cum igitur pharmacum conſiſtentia ſimile acopis
dictis unctionibus habere nolueris(quæ ſpiſſitudo liquidi etiam cerati eſt) oleum ceræ quadru
plum eſſe curabis.Vbi uerò ad emplaſtri ſpeciẽ fiet , cerã omnino æqualem oleo miſcere opor-
tet,maxime ſi ſicca fuerit,& uetuſta:ſicut recẽs,& pingnis pauciore oleo indiget,ut ceratum in
emplaſtri modum efficiat,idq; magis adhuc per æſtatem. Itaq; ſi ceratũ emplaſtri formula face
re ſtatueris,ceræ ex oleo liquefactæ,qua dixi ſymmetria , ſextam recentis euphorbii partẽ ad-
miſcebis, ut illius una ſit drachma, ceræ ſex, olei itẽ ſex,uel quinq; . Sed quoniã cera glutinãs,
ac uiſcoſa non eſt,quẽadmodũ reſinæ,& pix,ideo hanc,uel illã,uel utriuſq; partẽ, cerato admi
ſceo.Clarum igitur eſt,dũ hæc miſcentur,non amplius oleũ pari illis portione affundendũ. Et-
enim cera ad liquiditatẽ multo pingui indiget:at reſinæ,quæ quidẽ aridæ prorſus ſunt,pauco:li
quidæ & ſiccã quandam ſubſtantiã ad emplaſtri craſſitudinẽ aſſumere poſtulant. In ceris igitur
non magna humiditatis,ac ſiccitatis differentia eſt:in reſinis,ſicut etiã in picis genere , contra,
aridæ ab humidis permultum differunt.Omnium ergo reſinarum ſicciſſima eſt,quam non nulli
frictam,alii colophoniã,appellant.Huic ſuccedit,quæ ex fictilibus impura,nec fricta ſumnitur :
quã ſi purges,in frictã mutabitur.His ambabus ſiccior eſt,quæ dicitur pityinon phyſema , ac ſi
D dicas picea germinatio. Hanc ſanè ceu ſqualidã,in præſentis emplaſtri cõpoſitionẽ nõ eſſe ido
neam ratus abieci : uſus autẽ ſum fricta,& liquidis.Iam uero ex his quoq; non nullæ diutius li-
quidæ permanent,quẽadmodũ terebinthina:aliæ cito inareſcũt,ſicut ſtrobilina: media utriuſ-
que eſt abietina. Quin etiã facultate calidior eſt q̃dẽ ſtrobilina, mox uero abietina, deinde te-
rebinthina . Cupreſſi reſinã miſcere nõ auſus ſum,ut quæ non nihil adſtringeret.Putabit forſan
aliquis nobiſcum diſſentire Dioſcoridẽ Anazarbeum in ſermone de reſinis hæc uerba ſcriben-
tẽ primo de medica materia cõmentario . Ex omnibus reſinis principatus terebinthinæ datur,
poſt eam lentiſcinæ,tum ei,quæ de picea raditur, & abiete, poſt quas pinea ſtrobilinaq; nume-
ratur.In his.n.Dioſcorides tanquã infima ſtrobilina,optima uero terebinthina, ſentire uidetur.
Verum ego ex his tribus reſinis ſtrobilina,abietina,terebinthina,principem certè ſtrobilinã ca
lore,ſecundum abietinã,poſtremam terebinthinam,eſſe dixi.Quemadmodum igitur,qui inter
Italiæ uina auſtera optimum ponit uinum Italicum , alius ad qualitatem unam ſermonem refe
rens,alius abſolute de tota ipſorum ſubſtantia pronuncians,uerus deprehenditur: Eadem ra-
tione etiam inter reſinas optimam, tanquam medicamentum in multiplices uſus accommoda-
tum , merito terebinthinam affirmaueris , non tamen caliditate primas obtinere . Itaque ut
aiebam,licet tibi quãlibet reſinam ceræ miſcenti ſimplex ceratum glutinantius efficere, quod
ex

†Additur in antiquis καὶ δωδεκαπλασίῳ .i. duodecim partibus ſuperante.

ex oleo,& cera duntaxat cōponimus.Hic uerò experientiæ quoq; utilitas eſt,quæ de coniectu E
ra noſtra decernat.Potes enim ubi triplicatā cerā terebinthinæ commiſcueris,intelligere,em-
plaſtri ne ſpiſſitudinem iam medicamentum acceperit: an adhuc ſiccius ſit,ac copioſiorem in-
ſuper reſinā deſideret.Quapropter ubi hunc in modum experienti tibi,mediocriter habere ui-
ſum fuerit,miſcebis tunc medicamento,quod cōficis,duodecimā partem euphorbii. At ſi igno A.l.4.f.4.c.4. c.b.fol.476.l
res,an euphorbium exacte ſit calidū,an nō nihil a tali diſcedat,poſt confectionē linteo paululū
illius medicamenti illitum,tuæ ipſius tibiæ,uel cubito horis aliquot imponito:poſtea ſi modice
caleſacere deprehendis,bene tēperatū eſſe medicamentū arbitraberis. quòd ſi,uel nullum ſen-
ſilē calorem dat,uel iuſto feruentiorem,integrū eſt,aut pharmacum remittere,aut intendere:re
mittere quidē miſtura cerati intendere appoſito euphorbio. Atqui ſi Propolim pinguē habeas,
eam omnibus reſinis aptiorem fore tibi intelligito,ut quæ uaporoſam ſpiritus craſſitiem,humo
resq; ſuperfluos elicere,ac ex alto foras ductitare,ſuapte queat natura.Siquidem reſinę cum ce
ra,emplaſtri ſpiſſitudinis gratia,non tanquam curationis conſilio, aſſumuntur, propolis autem
curationis ipſius ſcopo continetur.Atq; hæc aliquando ſola,ut dixi,recenti,quātum ad humidi
tatē attinet,uſus ſum in agricola quodā duro corpore:ac mirum eſt, quō ſola adusq; finē adhi-
bita adiuuerit,adeo ut nullius pharmaci pręterea uenerit neceſſitas.Alteri,qui puncturam pro- F
fundiorem haberet,tithymalli cuiuſdā exiguum quid liquoris admiſcui.Mollioribus uero cor-
poribus medicamentū tactu durius apparet,niſi olei miſtura uehementer ipſum mollias.Quin,
& alia medicamenta omnia,quæ neruorum uulneribus adhibentur,liquida,& mollia eſſe cōue
nit.Mollitiem igitur quoduis oleum conciliare,robur uero medicamēti uetus oleum tueri pōt.
Vt autē propolim in agro non nunq̄ accōmodaui, tanq̄ melius pharmacum iis,quæ tum affuo
rant eligens,ita fermentum rurſus in alio admoui,medicamenti inopia, qm̄ hoc quoque in alto
fixa extrahere,& diſcutere ſciebam.Quāto autem uetuſtius fermentum,tanto eſt præſtantius.
Porrò huiuſmodi res non ſolum facile in agris reperiuntur,ſed etiā ſulphur uiuum, quo nō nū-
quā,& ipſo ſum uſus miſcēs cū tetrapharmaco. Huic igitur,& Aphronitrū*,& bereniciū Litrū, *Al. ſpumam nitri.
& Aphrolitrum non lapidoſum,ſed uere aphrolitrū,quod ſpumæ cōſiſtentiam habet, adiiciens
frequenter uſurpaui,nō modo in agris aliorum penuria,ſed etiam præſentibus enumeratis me-
dicamentis hoc nomine,ut animi ſenſum experientia explorarē probaremq;. At uulneratus ta
lis rei ſolo uſu cōualuit,fotus uidelicet oleo.Hoc enim cōmune tibi eſto in omnibus medicamē
tis,quæ hic dicuntur,neruorum,uulneribus cōducere.Iam uero,& quod à medicis uocatur Ar
ſenicum,ab iis autem,qui attice omnia uolunt proferre,Arrhenicum,adiunxi tetrapharmaco, G
quod animo cōceperam,experientia uolens pertentare:rurſus cum id non adeſſet,ſandarachā,
uti uocant,ſicut calcē reſtinctam,& uiuam,lotam & illotam,minus autē uiuæ,plus reſtinctæ,&
plus adhuc lotæ adieci.Cæterum de exacta cuiuſque componendæ quantitate paulo poſt dice-
mus,ubi hæc ſimplicia omnia,uſusq; ipſorum diſtinctiones,retulerimus.In hoc enim ſermone
propter empiricos,qui ex periptoſi(id eſt incidentia ſeu caſu, plurima cōpoſitorū medicaminū
inuenta eſſe putant,uiſum mihi eſt cōmemorare,neruorum uulnera curandi rationem à me ci
tra caſum repertam inde,q̄ ſanationis ipſorum ſcopū,& ſimpliciū pharmacorum facultates,co
gnoſcerem.Etenim ex caſu unum aliquod ſimplex medicamentū inuenitur,rationalis autē me
thodus plurima ſimul inuenit,& uarias ipſorum cōpoſitiones. Quæ igitur ex alto humores edu
cere,digereréq; natura poſſunt,neruorum uulneribus ex uſu ſunt. Quandoquidē uero non nul
la caliditatē immoderatam,uel mordacem uehementer acrimoniam, uel acidā qualitatem con
iunctas habent,alia ipſis pharmaca admiſceri ratio eſt,quæ prædictos exceſſus ſine uirtutis of-
fenſa tēperare queant.At hoc fieri recte non poteſt,niſi cuiuſq; medicamenti non modo quali-
tatis genus,ſed etiam quantitatem,in eo cognoſcas.Quædam nanq;,ut oſtendimus in cōmen-
tario de Simplicibus medicamentis,in primo calefacientiū ordine collocant, à tēperatis paulu H
lū abſcedentia:alia in ſecundo,magis inde declinantia: alia tertio:non nulla quarto,quæ urere
iā queāt.Igitur pro uehementiæ uirtutis cuiuſq; pharmaci proportione,miſcendorū facultas in
uenitur,modo ſimplicium omnium tēperamenta intelligas. Empiricorū hæreſis ſola genere cō
ſimilia propter uniuſcuiuſque medicamenti naturæ ignorantiā miſcet: & qui hanc nouerunt,
ſola eadē miſcent,quia exceſſus quantitatē certo non cognoſcunt.Quod itaque ipſe primū prę
paraui medicamentū,ex multis eiuſdē generis cōpoſitum eſt,quoniam non dum cuiuſque uir-
tutis quātitatem exacte pernoſcebam. Inieci etenim non nihil arſenici,ſulfuris, miſyos, calcis
lotæ,& illotæ,& pompholygis,ſimiliter ſpodū,itē ſquamæ æris,chalcitidis uſtæ lotæ, & illotæ,
ad hæc non uſtæ.Hæc igitur prius in aceto quàm acerrimo diebus multis,Sole æſtiuo, leuia red
didi.Quæ ſuperfundi his debebant,cera erat neceſſario,& mellis non nihil prius expurgati, re-
ſinæ propemodum omnes,propolis,pix,& ladanū,liquida cyprinum, ſuſinum,opobalſamum,
amaracinum,gleucinum,cedrinum,& oleum ricininum,& uetuſtum: ex ſingulis autem liquo-
ribus,quos non multo ante recenſui,paulum aliquid.Poſtremo aliàs aliud auferens experientię
gratia,nihilo ſimpliciora ſingula,quibus in hunc diem utor,inferiora eſſe animaduerti: ipſorum
autem ſymmetriæ mox ponentur.Itaque ex aceto,& liquoribus talia confeci,ceræ,reſinarum,

propoleos,

A propoleos, & picis non nihil adiungens, pari modo ex columbarum ſtercore,& herbis tenuiũ
partium.Minus ergo moleſta ſunt liquida pharmaca,cùm aliis, tum neruorũ maxime uulneri-
bus.Vtimur ẽt emplaſtri modo cõpoſitis propter eos, qui ſe lauare uolunt: lanis enim ablatis,
ac tali pharmaco ſolo adhærente,minore cum moleſtia lauant. Prædictũ enim eſt, neque tunc
uulnere affectam partem aquis reſpergendam,ſi in manu id contigerit: pes uerò, ſi is læſus ſit,
ut non madefiat fieri non poteſt, ſed tunc à balneo primis quatuor diebus abſtinendum eſt.
Quoniam uerò omnium huius tempeſtatis hominum,& eorum iam etiam,qui ruri degunt,for
titudo periit,qui lauare ſe quotidie conſueuerunt,equidem qui nõ adeo delitiis affluunt(ſunt hi
maximè pauperes)ut plurimum obtemperantes nobis habemus:diuites uerè,& præſertim po-
tentes admodum illos,uel ægrè obtemperantes,uel prorſus immorigeros experimur. Optimũ
igitur fuerit,nec ipſis mederi: uerum cum,neſcio quo modo,alius ob aliam cauſam, quidam no
ſtrum inuiti,quidam ultro,ipſorum mollitiem tollerare coguntur,tale quippiã factitare conſue
ui: Vulneratæ parti pharmacum aliquod in emplaſtri modum imponens,extrinſecus iterũ mul
tiplices pannos oleo tinctos plures ſuperinĳcio:quibus rurſum extrinſecus faſciã ex linteis ac-
commodo:quã deinde in ipſo rurſus balneo,cùm æger in ſolium eſt ingreſſurus, oleo prius per
B fundo:& loto uidelicet iã omnia impoſita aufero,utorq; prædicto totius curationis genere. At
uerò patet omnibus eum,qui pulchrè neruorum uulneribus proſpecturus eſt, etiam particula-
rum naturæ peritum eſſe oportere.Nam antea comprehenſum eſt,tendines pariter,in quos mu
ſculi plurimi deſinunt,non mediocriter condoleſcere,primum quidem conuulſionem generan
tes,dein putreſcentes,& ipſos uicinas ſimul partes uniuerſas inficere. Non nulli autem eorum
ceu membranæ,tenues latiq; ſunt,quales in femorum terminis ad genua ſpectantibus, tum in-
tra manus,infraque pedes ſubtenſi ſunt. Omnes enim,qui in manibus pedibusq; ſunt,ſatis qui-
dẽ coeuntes cutẽ contingunt:qui uerò in patellam perueniunt,à circumpoſita cute cata darſin
id eſt per excoriationẽ,abſcedunt.Mihi etiam hoc fortè fortuna contigit: etenim neruorũ uul-
nerum curationẽ iuuenis adhuc,cùm primum ex Alexandria in patriam reuerterer, annos ui-
gintiocto natus,excogitaui.Quia uero ſingula pharmaca,quæ adinuenerã,medicis amicis non
ſolum ciuibus,ſed etiam uicinis exhibueram,ut omnia uſu,ac experimentis firmarentur: uiſum
que erat,haud noui quomodo,ciuitatis noſtræ pontifici,gladiatorum curationẽ mihi ſoli trade
re,quãuis iuueni adhuc,uigeſimũ nonũ enim tũ primũ attingebã:tunc uulneratos in priore,in-
fernaque femoris parte inuento præſidio curaui: in ĳs ſanè,qui per tranſuerſum percuſſi erãt,
C reliquũ tendinis ipſe amputans, ut tuta eſſet mihi curatio:qui uerò paruũ: uel per directũ, uul-
nus acceperunt,cum ſecuritate ſimul,& metu totam ſanandi deductionem exercẽs.Nã cũ om-
nes ante nos medici plurimum aqua calente ipſos fouerent,& triticea farina ex hydrelæo mo-
dicè decocta illinirent,ego ſanè aquã omnino non obtuli:oleo autem frequenter reſpergens ſi-
mul cũ prædictis pharmacis,ſtatim omnes ſanitati reſtitui. Quandoquidẽ uerò multi ſuperiori-
bus annis fortuito perierunt,mihi tamen ne quidẽ unus,uel ex neruorum uulnere,uel alio,mor
tuus eſt,alter pontifex ſuccedens illi, qui mihi,tũ medendi officiũ cõmiſerat, ſimiliter & ipſe à
ſeptẽ menſiũ interuallo gladiatorũ curationẽ fidei meæ concredit: ſiquidẽ primus autumnali
ſolſtitio,ſecundus uigente uere,pontificatum geſſit. Rurſus poſt hunc, omnibus à me ſeruatis,
tertius,quartus,& quintus,pari modo gladiatores mihi curandos tradiderunt, ut iam permul-
tum illã medendi curationem exploratam habeam. Quin etiam hoc tempore tale quid indu-
ſtria inuenimus,cui animum aduertere maxime illos medicos conuenit,qui uulnerum curatio
nẽ recte adminiſtrare cupiunt.Contemplatus enim gladiatorem quendam ex iis,quos equites
nominant,tranſuerſam diuiſionẽ in priore, ac inferiore femoris parte habentẽ, eãque ſatis al-
tam: ac uulneris labrum intuitus,ſurſum alterum reuulſum,infra alterum quaſi ad patellam de-
D tractum: nõ dubitaui diſtantes inuicem muſculorum partes ſuturis contrahere,curatione illa,
A l.4. f.4.r.4 fol.475 h quæ cata platos i.per latitudinẽ dicitur,neglecta.Itaq; ueritus tendines ipſis conſuere, denuda-
tis prius illis,ſic altioribus ſuturis uſus ſum,haud ignarus carnoſam ipſam muſculorum partem
periculo uacare,tendines uero non item: quãuis hoc nullũ ex præceptoribus facientẽ uiderim.
Quidam ſiquidẽ ipſorũ in huiuſmodi uulneribus ſolas cutis oras conſuebant: non nulli in car-
noſis partibus muſculos ipſos ſuere auſi,id in ſuperficie ipſorum facere ſolebant: proinde ſiquã-
do uulnus inſigniter altum,non ſecundum mẽbri longitudinem,contigerit, ſummã quidẽ mu-
ſculi partẽ glutinabãt,reliquã uero totã inglutinatã relinquebant. Etenim in uulneribus iuxta
mẽbri longitudinem factis deligatura uulnerati muſculi partibus inuicẽ contrahendis ſufficit:
per tranſuerſum uulneri accepto,cum deligatura nihil prodeſſe poſſit,ex ſola ſutura totum ab-
ſoluitur: has igitur niſi quis altas faciat,muſculi in profundo partes inglutinatæ permanent. Cæ
terum non nulli opus à me confectum imitãtes, anatomes imperiti, ab omnibus muſculis ſub-
* iectas membranas auellunt neſcientes has ſimul cũ muſculis tutò conſui,tendines autem ſimi-
liter ipſis dilatatos non mediocri cum periculo. Verum quomodocunque illi dilatati fuerint,ta-
men craſſiores adhuc durioresq; membranis ſunt,tenues abunde illos uidebis, & in omnibus
iuxta abdomen muſculis,pręter quàm duobus rectis,quibus obliquorum mẽbranoſç aponeu-
roſes,

roſes(ij ſunt neruoſi ex muſculis exortus) incumbunt. Alius tendo nullus præter enumeratos E
mẽbranæ modo dilatatus:quippe ſeruant omnes,qui dilatantur, craſſitudinem magnã ſatis , ut
neminem latere queaut.Atqui ſympathia, id eſt cõſenſus,ſuperpoſitarum partiũ uſq; ad ipſum
neruorum principium,non minus q̃ iis qui iuxta femoris articulum,muſculis,tũ in cubiti gib-
berum,quem Græci ancona uocant,tũ in calcaneum inſertis,accidit . Dilatantur itaq; utriuſq;
tendines,ſed ita, ut craſſitudinem notandam retineant: calcis tendo ex ſura deſcendens magis
adhuc robuſtus craſſusq;,ceu ex tribus neruoſis exporrectionibꝰ cõpoſitus,apparet. Latuit aũt
hoc ætate nobis maiores anatomicos , ſicut & pleraq; alia in totis muſculis,ac multo ẽt magis
in uenis,arteriis,& neruis.Multi uerò iã ex meis ſodalibus etiamnũ hæc omnia nouerunt,& di
ſcipulis oſtendunt,libris meis anatomicis perlectis.Memini ſanè ex anatome, euidẽtium nihil,
ut quis putauerit,cõe cum opere de medicaminibus cõponendis habentium,timens ne ex hu-
iuſmodi inſcitia errantes,uel uniuerſam curandi rationẽ ſuſpectã haberent,uel fruſtra mẽbra-
nas auellerẽt,fugientes inde,ſicut falsò exiſtimant,noxã futurã.Quẽadmodũ alii quidã, cũ nõ
ualeant ligamenta cognoſcere,ea tanq̃ neruos,& tendines uulneratos ſuſpecta hũt,à periculo
alioquin remota,quocunq; afficiantur,utpotè inſenſilia,& ex oſſibus,nõ ex muſculis ſicut ten-
dines orta,uel ex cerebro ſpinaliq; medulla,ut nerui.Optimè igitur,uelut alia pleraq;, ẽt in his F
per multi medici clariſſimi dixerunt,medicinæ partes mutuã opẽ requirere,tũ quæ manu, tum A l.1.f.4.c.1. fol.70.g
quæ medicamentis,tũ quæ uictu medetur(primã græci chirurgicen,alterã pharmaceuticen,ter
tiã diæteticen nominant,)ac ſanè maximè illã,quæ manu curat,reliquis duabus indigere.Itaq;
ſi frequenter in ſimiis cuiuſq; tendinis,& nerui poſitum,ac magnitudinẽ contempleris, exactè
poteris etiã,ſi humani corporis incidendi copia tibi unquã ſuppetet,ſingula,ut uidiſti,celeriter
inuenire:quòd ſi inexercitatus omniuo facias,nihil inde promouebis.Quẽadmodum nec medi
ci bello germanico,barbarorum corporum inſectionis poteſtatem habentes , amplius quippiã
didicerunt iis,quæ coqui intelligunt.Etenim empiricorum anatome caſu coutingens prolixum
nugamentum eſt,ſimile capris,quæ iuncis manualibus cõpunguntur.Hac nugacior eſt ex libris
anatomicis inſtitutio, non abſimilis iis , qui ſecundum parœmiã,ex libro gubernare dicuntur.
Qñquidem enim cõtemplati palam à præceptore oſtenſos in corpore neruos, & tendines ipſo-
rum,niſi denuo eos uideant,& tertium,& ſæpius deinceps,loci accuratè,in quo poſiti ſunt,non
meminere,multo minus ex lectioue poterunt addiſcere.Itaq; huius tẽpeſtatis empiricorũ opti
mus,cum libros oẽs anatomicorũ perlegiſſet,puerũ ſtilo in interiore brachii regione,ſupra me
dias ipſius partes,in ſchola quãdoque punctum pharmaco emplaſtico curare aggreſſus eſt,cuiꝰ G
experientiã ex nerui uulnere curatio paulo ante acceperat,puerumq; ob id ab inflãmatione,ac
dolore immunẽ uidẽs,in totum curatum putabat , uerum repetẽte ſeptimo die cõuulſus periit.
Ille igitur cùm factum,quaſi cuius ratio,aut cauſa dari nou facile poſſet, nobis recenſeret : ego
uero medicamẽti cõpoſitionis ſcripturã recitaret,poſtulaſſem:ei,cùm id ſtatim egiſſet,hęc pro
tinus ſubieci,nunquid recenſendo, quæ puero neruum uulnerato nuper contigerunt , plus ali-
quid narrationi adiecisti,q̃ quod medicamenti mirificè puerum recens uulneratum curãtis ex
perimẽtum habueras?Vt aũt ille cõfeſſus eſt nil ſe aliud ſermoni addidiſſe:rurſus igitur, inquã,
audi à me quid geſtum ſit.Notabile uulnus erat nerui percuſſi,quod medicamento hoc curatũ
eſſe dicis:& quidẽ audacter in id genus uulneribus iterum eo utitor:puncturas aũt neruorũ an-
guſtã cutis diuiſionem habentes tale pharmacum ſanare nõ poteſt:ſicut nec id,quod puucturis
medendis dicatum eſt,ipſi neruo nudo adhibitum:quippe multo calidius eſt magisq; mordet,
q̃ ut nudus neruus mordicationẽ eius,& ardorẽ ſuſtineat.Vbi uero,& cutis , & mẽbrana ſuper
ipſo,itẽ caro præpoſita eſt,mordax medicamentum,ſi tenuium ẽt partiũ ſit,eadem ratione ner
uo medetur,qua pharmacum tuum,quando ipſum ſolum nudum neruum affectum coutigerit.
Præcipua autem danda opera eſt, ut oræ anguſtiorum punctuum apertæ ſint,ut calidum medi- H
camen extrinſecus applicatum per eas uapores educat, attrahens humiditatẽ circa affectum lo
cum in alto latentẽ.Ob quam rem in id genus puncturis orificium duabus in cutem ſectionibus
ſecũdum rectos angulos diuidere oportet. Atque tum hęc,tum alia multa prius relata , dixi ei,
qui in pueri neruo uulnerati curatione errauerat adeo , ut ex praua medendi ratione ipſe con-
uulſus interierit. Itaq; omnes norunt etiam punctæ partis naturam indicare non uunquam uul
nus abſq; periculo,nou nunquam ſuſpectum eſſe,cùm neruum ſubiectum uiderimus,ut in pue
ro ad brachium puncto:uon enim ſermone locus poteſt exprimi, ubi, quæ per alam in totã ma
num pertendunt,brachio inſeruntur . Et ſanè hic quoque demirari eſt empiricorum litigandi
ſtudium, qui quidẽ in aliis oĩbus medicinæ opus, quodlibet ſubinde cõtemplatum melius ip-
ſum imitari concedunt, quàm ſi raro uiderit : itidem melius eum quolibet , opere perfungi , ſi
frequenter illi aſſueuerit:Sola uero,quę ex corporum inciſione cognoſcuntur,poſſe quempiam
firmiter aſſequi,modo anatomicorum uirorum hiſtoriam perlegerit,cùm uel ex iis,qui à præce
ptore oſtenſas corporis partes conſpexerunt,nemo ſemel,uel iterum ſpeculatus ad amuſſim me
moria tenere poſſit,ſed frequenter illum conſpicere conuenit. Nerui autem non modo magni
in alto particulas multas corporis permeant,ſed in cutem quoque ſolam diſtributorum tanquã

radices

A radices quędam ſunt: in quibus uulnerati, niſi probè curentur, ſubiacentium neruorũ magnorũ
affectum conſenſorium obtinẽt, unde ij prodeunt, quos in anatomicis adminiſtrationibus ac-
curatè pertractauimus, ab oĩbus, qui me præceſſerunt, omiſſos. Atq; has radices niſi crebro in
ſimiis fueris intuitus, fieri nõ poteſt, ut cum humanum corpus in cõſectionẽ nactus fueris, exa-
ctè deprehendas. Quẽadmodum multo minus in anatome fortuita, quã & ſpeculationẽ uulne-
rariã nominant, locũ ex ſola lectione inuenire queas: quanq̃ nec aliquis permulta uulnera ipſe-
met inſpicere poterit, ſi ea excipias, quæ in bello cõtingunt, in quibus & ipſis nemo, dũ ſauciũ
cito curare ſtudet, contemplatur, ubi uulneratis partibus nerui, ubi arteriæ, uenæq; ſubiaceãt.
Videntur itaq; in hmõi affectuum curationibus anatomes imperiti ſimiles iis, qui iter in lectica
cæci faciunt, eoq; uehementer errant. Verùm qui inter ipſos, & partium experientiã ex inciſio-
ne cognitam, & methodum confectionis, uſuſq; medicamẽtorum coniunxerit, is ſemper neruo
rum uulnera, uti nos, ſine omni periculo curaturus eſt, ut nec principalior ulla pars condoleat,
nec uulneratus neruus, aut cõtuſus inflammatione laboret: ubi iam hæc ſunt, multo minus, uel
putredo, uel claudicatio, uel conuulſio, uel ipſa mors comitabitur.

Confectiones medicamentorum ex metallicis, ad neruorum Vulnera. CAP. 3.

A.l.4.f.4.t.4. c.2.fol.475.f. B EX metallicis medicamentis adſtringentia uitare conſultum eſt, præſertim ubi cõpoſiti phar
maci uſus in punctura eueniat: quæ uerò detergendi uim obtinẽt, ſicut æris ſquama, ex uſu
ſunt. cæterum oĩa metallica, cum craſſiorum partium exiſtant (multum enim terreſtris ſubſtan-
tiæ in ſe continent) artificii non nihil in præparando requirunt, quo tenuiora fiant. hoc igit̃ ex
aceto facere q̃ acerrimo excogitaui, præſertim quod ex uino nõ auſtero cõfectum eſt. † Ac ſi ex † Al. ac ſi ex tali ſit, admodumq; uetus ſit.
tali non ſit, ſed admodum uetus, ꝗeo utitor. Attende tñ diligenter in guſtu, ne tibi uel minimã ui
ni qualitatẽ referre uideatur, tale quippe acetum ualidam exedẽdi, ſiccandiq; uicina, poteſtatẽ
non habet. Iã uero metallica ex acerrimo, & q̃ fieri poteſt uetuſtiſſimo, ſubſtantiaq; tenuiſſimo,
læuigare oportet eũ, qui conſiſtentiæ craſſitudinẽ deuitat. Præſtat autẽ id in Sole æſtiuo perfice
re. Sunt quidem ex metallicis, quæ nec comminui, nec cribrari poſtulant, cum facile ab aceto
ſoluantur, ſicut chalcitis, & miſy: nõ nulla, & contundi, & cribrari, & poſtea læuigari deſiderãt,
quẽadmodũ æris ſquama. Cùm igitur primum præpararẽ medicamentum, immiſcui ei & arſe
nicum, poſtea ſuperfluũ eſſe putaui: etenim ex æris ſquama, & miſy, & chalcitide, medicamẽ cõ
poſitum iri abundè mihi ſatis uidebatur. Miſcui aũt prima confectione etiã æruginem combu-
ſtã: nã quæ ignem experta non erat, tanq̃ iuſto mordaciorem ſuſpicatus ſum: deinde tñ nõ uſtæ
C pauxillum ſimul adieci, quãtum aliorum portio ferebat. Pari modo chalcitidẽ ſanè pauciſſimã,
uſtã uerò æqualem miſy, & æris ſquamæ, indidi. Præſtantius aũt omnibus cõpoſitis fore ſpera-
ui, immo ẽt experientia deprehendi, in quo plurima æris ſquama ineſſet, dein chalcitis cõbuſta,
poſtea miſy. Quæcunque igitur miſcebis pharmaca, ad Solẽ, ut dixi, æſtiuo tẽpore, multis dein-
ceps diebus in puluerẽ ex aceto quàm acerrimo redigantur: quanto enim longiori tempore tri
ta fuerint, hoc tenuiorem ſubſtantiã conſequentur. Ideoq; anguſtis uulneribus aptiora, ſicut in
neruis denudatis, admodum tenuia exedentiaq; cauenda ſunt: ob quod prædicti paſtilli oĩbus
id genus conueniunt, ſiquidẽ nõ nulla adſtringentia quoque aſſumpſerunt. Porrò celebres ex il
lis ſunt, qui ad Andronem, Polyidam, & Paſionem, authores referuntur. Sunt & alij quidam
quartus, & quintus, illis ualentiores, quibus ego ſubinde utor. Symmetriæ uerò ipſorũ perfectæ
ſermonis proceſſu dicentur. Nunc de eorundẽ uſu tñ explicaſſe ſufficiat, quòd tritos ipſos ari-
dos, poſtea rurſus ſiræo, id eſt ſapa, adiecto, ita terere conuenit donec ſordium ſpiſſitudinem re
cipiat medicamentum, & æqualiter læue fiat. Vocant autem nunc omnes apud nos, & ſiræon,
ex muſto decocto natum: id aũt nihil uinoſum habeat, quale non ex auſterarum uuarum, ſed
quàm maximè dulcium, muſto præparatur, neque ex primo fluente, ſed poſtremo. Si igitur tale
D muſtum extiterit, coquendum eſt, dum ad dimidiam partem menſuræ conſumatur: ſin minus
tale, ad tertias coquendum eſt. Huiuſmodi quidem decocto paſtillos ſoluere expedit, ut mellis
craſſitudine linamentis excepti, neruis denudatis imponantur, maximeque ex ipſis tempera-
tiores, qualis Polyidæ eſt. Ac multo ſanè magis, ſi corpus ſit tenerum, ac molliuſculum: in quo,
& prorſus à paſtillorum uſu te abſtinere tutius eſt, aliis utentem pharmacis, de quibus iã ſermo
factus eſt, iterumq; fiet. Neruo autem nudo linamentis cooperto, extrinſecus unum aliquod ex
iis, quæ ad anguſta uulnera conueniunt, ſuperdandum eſt. Quorũ ſunt quatuor genera, unũ hoc
quod ex metallicis conficitur, alterum quod ex liquoribus: inter quæ refertur & illud, quod ex
euphorbio conſtat: tertium ex columbarum ſtercore: & quartum praon ideſt mite, à me appel
latũ, quo ẽt ad neruos tenerorum corporũ omnino denudatos utor: ex his quatuor unũ quod-
dã toti affectæ particulæ circundandum eſt ita, ut ſanarum quoque partium multum unà com-
prehẽdat, præſertim ſuperpoſitarum: quas bis die, uel ter, ſi neceſſitas incidit, perfuſione fouere
oportet: Quin etiã nocte interim linamentis quidem denudato neruo impoſitis, cæterum eo,
quod extrinſecus admotum erat, ablato. Porrò cùm permagna humanorũ corporum ſit diffe-
rentia, tum in natiuis ipſorum temperamentis, tum ætatum mutationibus, inſuper uitæ ſtudiis,
nulla ratione, quod componitur medicamentum, omnibus conuenire poteſt. Quã ob rẽ duo in

promptu habeto,alterum ualentius eiuſdem generis reliquis,alterum mitius:quibus inuicē mi- E
ſtis,dum uſus poſtulat,permulta inter hæc media iuxta miſturæ quantitatē conſtituas:Si nanq;
parē utriuſq; portionem confuderis, miſtum exactè medium amborum erit: ꝯ ſi alterius plus
adiicias,tm̄ à medio ad illud ſummum recedet,quanto miſtura ſuperauerit.Eſto igitur ualentiſ
ſimū metallicum ex his conſtructum,unam partē crudæ chalcitidis habens,duas miſyos ſimili
ter crudi,tres æris ſquamæ:Inualidiſſimum,unam itidē miſyos,& chalcitidis, ſed utriuſq; com
buſti,ſquamæ quatuor.At uero amborū medium,quo ſubinde uſus ſum,tale eſto:Miſyos, chal
citidis,æruginis,cuiuſq; uſti pars una,eris ſquamæ partes tres.His ſicut prædixi,contritis ceræ
in ualentiſſimo duplum:in altero duæ partes,&.s.miſcentur : in medio,quod intra hæc cōſiſtit,
partes duæ,& quarta:ſicut in primo trium,quod ualentiſſimū eſſe dixi,oēs partes numero ſex,
ex miſy,chalcitide,& ſquama collectæ,naſcuntur.His ergo duodecim ceræ partes adiicientur.
* Al. octodecim At in medicamento inualidiſſimo ſi metallicorū ſex partes exiſtant, ceræ*duodecim apponas:
in mediocri amborū medium,ſunt āt inter octodecim,& duodecim,media quinq;,& decem.Si
ue igitur denariū unū ſtatuas unā eſſe partem , oſum uidelicet,tot denarios adiicito,quot par-
tes,ſiue unciā,ſiue librā:ſic enim apud Romanos cōſuetudo eſt nominari tot uncias,uel libras.
Porrò menſura quidem apud ipſos eſt,qua oleum metiuntur, inſcta diſcretaq; lineis totam in F
duodecim partes diuidētibus:atq; integra mēſura ab eis libra nominatur : duodecima uero ei⁹
portio,uncia.Metallica igitur,& cera in lance aliis unciis ponderantur , oleum cornu metiunť.
Itaq; prædictis pharmacis omnibus iuxta ceræ proportionē oleum immittatur, ſuperetq; in ſin
gulis ipſis dimidio:ut ſi cera uncias octo compleat,oleum duodecim,hoc eſt integram librā pē
dat.Eſto aūt id ſabino ſimile,partium tenuiorum,minimeq; adſtringēs:at etiam ſi uetus ſit,præ
ſtat:acerbum uerò,& quod ex oleæ ſurculis confectum eſt,nequaquam conuenit.Cæterū om-
nibus medicamentis commemoratis , ubi metallica ex aceto pluribus diebus in mortario trita
fuerint,rhus cādidiſſimum,& pingue admiſceatur:deinde rurſus una cum metallicis diebus ali
quot læuigetur,priuſquā ceratum eis immiſceas.Quanta uero ex omnibus metallicis copia col
ligitur,huius partē dimidiam thus contineat:quòd ſi mollius medicamentum facere poſtulas,
amplius q̄ dimidiā:ſicut vbi acrius expetis, minus dimidio, adiungas.Et uerò etiam ceræ,cum
oleo liquatæ reſinam quandam ex iis,quas recenſuimus,miſceas licet,ſciens acrius ipſum,adie
cta ſtrobilina,fieri,mollius terebinthina,medium utriuſq; abietina . Ex harū genere larix quoq;
eſt,prædictis planè humidior: conſiſtentia uerò ſimilis liquidæ piceæ,quā loco terebithinæ in-
ſtitorès uendunt ignorantibus eas diſcernere:eſt autem talis reſina odore,guſtu,& facultate, q̄ G
terebinthina acrior.Cùm hac igitur,& terebinthina,perſimilem potentiam larix obtinet,ſed te
nuioribus partibus,maioreq; diſcutiendi uirtute prædita eſt.Miſcebis igitur ceræ ſextā ſuperio
rum reſinarum partē,uolens medicamentū emplaſtri figurā induere:nā uni ceræ pondo,reſinę
uncias duas adiicias:ſin autem liquida inſigniter fuerit,uel unam tantum miſcere ſatis eſt . At-
tamen ſi,ut in modum emplaſtri pharmacum fiat,nihil curas,reſinam addere nō admodū opus
eſt:chalbani uerò æquale thuri pondus indes,ubi mitiſſimum reddere medicamentum ſtatuis:
dum ualentius,dimidium:quando ipſorū medium,id quod inter æquale,& dimidium eſt. Ver-
bi gratia,ſi quatuor thuris denarii fuerint , duos chalbani impones, ualidū permanere medica-
men poſtulans:mite,quatuor:mediū,tres.Vt enim molle,& dolorē leuans quippiam habet, ita
quoq; putrificum,quod ſanè,& plurimis mollientibus accidit.Quare cùm neruo denudato phar
macum adhibes,non adeo chalbanum eſſe commiſtum oportet:quòd ſi nudus ille nō eſt, haud
mediocriter ipſius admiſtio dolori auferendo cōuenit.ideoq; tale etiā medicamentū acuto ſen
ſu præditis,teneris & cacochymis paratum habere expedit,in quo plus chalbani adiectum ſit.
Omnia ſiquidē metallica exaſperant,doloremq; concitant,& ex liquidis acetum: unde merito
ex illis confecta pharmaca aſpera uidentur,& dolorifica:ob quā rē,& fotus ex oleo,& chalbani H
miſtura ſimiliter ipſis idonea eſt:nihilo autē minus tenuium partium adeps chalbano dolorem
ſedat.Quare uelim te aliud quoq; medicamen ex his aliquod præparatum habere,quod ex me-
tallicis cōpoſito miſcere poſſis, tum in dictis corporibus,tum in iis,quæ aſperum , & dolorificū
quandoq; medicamentū præceperint.Deligendus aūt adeps,qui tenuiorum partium exiſtat,cu
iuſmodi ſunt agreſtium animantium,maxime leonis,pardi,hyenæ,& urſi:ad hæc uolatiliū, ma
ximè anſerum:horum inopia agreſtium gallorum gallinarumq;,ita uero anſerum quoq; ſylue-
ſtrium:nam animalium,quæ in urbibus aluntur,& tanquā in ocio concluſa ſunt , humidior eſt
adeps,& craſſior.Cæterum quò phrmaci conſiſtentia cerati ſpiſſitudinē habeat, ceræ tertia,uel
quarta pars admiſceatur : uel ſi adeps humidus nimium eſſe tibi uideatur,licet & ceræ dimidiū
adiicere;quemadmodum,& ubi ſicca fuerit,quartā;cum mediocriter habet,tertiam.Porrò hu
iuſmodi ceratum,quod utile nobis futurum eſt,dia ſteaton i.ex ſeuis,nominetur.

De medicamento,quod ex Euphorbio componitur. CAP. 4.

DIctum mihi eſt & antea,uetus euphorbium recētiori multo inferius.Si igitur anniculum ſit
etiā Cyrenæo magis liquore excalfacit,præſertim eo,quem nūc habemus:ex quo ꝑ aquæ
irrigationē ſtirpes augent,& ad liquoris copiam generandā præparant.Nam poſt annum unum

abunde

A abundè calidum eſt,deficit autem iam non mediocriter à recenti: blmum adhuc magis à nouo
degenerat:quemadmodum trium,aut quatuor annorum,ēt hoc magis: uetuſtioris uirtus oīno
reſoluitur.Cognoſces autem,ut dixi,quam ætatem,quamq; uim obtineat, & colorem & conſi
ſtentiam eius reſpiciens. Colore quidem uetus nouo flauius pallidiusq; apparet,cōſiſtentia du
rius & ſiccius.Iam ſi guſtu uoles diſcernere non coniecturalem eius dignotionem , ſed firmam
habiturus es: quod uerò dixi calfactoriam unctionem ex eo me confeciſſe extēporali uſu exi-
gente,exactiſſime pharmaci facultatē tibi indicabit. Conſtat autē hac ſymmetria.Vna pars eſt
euphorbij,tres ceræ,olei duodecim:ceram quidem euphorbio triplo copioſiorem,oleū uerò q̄
ipſa cera,quadruplo eſſe conuenit.Vbi igitur in hunc modum medicamentum cōpoſueris,fri-
cata eo parte aliqua,maniſeſto licebit dignoſcas,quantā uirtutem obtineat:maximè aūt in bal
neo innoteſcit,ſiquidem ab aere quidē mordentur,ſed magis adhuc ualide ab aqua,cū euphor
bium ſit calidum,recens,forte.Tale igitur conſecutus,& hanc ipſam commemoratam unctio-
nem audacter puncturis imponito,ubi oras cōniuere metus eſt:Si imbecillius fuerit,auge men
ſuram euphorbij pro imbecillitatis ratione,interim partem unā , ac dimidiā inijciens , interim
duas,non nunquam ēt pares ceræ,& plures, ſi uerus nimium extiterit.Primus ſanè uſus in pun
B cto neruum,uel tendonē,ad ſecundum te deducet. Si nanq; & vulneratus ipſe mordicationem
ſenſiſſe dicat,tibiq; ipſi partes puncturā ambientes calidæ appareant,tum ipſa punctura magis
ac par eſt elata,& oræ inflāmatione ſubafficiantur, uel olei copioſioris miſtura uim medicamē
ti remittes,uel cōpones aliud ad *priorem ſymmetriam,aut euphorbio uetuſtiore,moderatum * προτέραν, id eſt priorem. in antiquis tamē legitur κρατέραν, i. miſturē.
ita efficies.Quòd ſi ecōtrario quàm dixi eueniat,uirtutē pharmaci adaugebis.Sin mediocriter
omnia habere uidebuntur,ſeruabis . Itaq; confectura cerā triplo euphorbio copioſiorem con-
tinens aliarum eſt ualentiſſima,cū illud(quemadmodum diximus)recens additur : quincuplo
autem habens,inualidiſſima:quadruplo capiens,medio inter utraſq; ordine conſiſtit. At ſi un-
guenta proponis efficere,qualia à medicis acopa.i.laſſitudinem leuantia,nuncupantur, oleum
ceræ quadruplum immiſcebis:ſi uerò ut in fracturis liquidum ceratū parare,duplum : quando
cera,& ſicca,& pinguitudinis expers fuerit,ēt amplius q̄ duplum : plerunq; uerò ſufficit unius
partis dimidium duplo apponere,ut tota ceræ menſura duarum partiū & s.fiat.Atqui in modū
emplaſtri medicamen cupiens cōponere,oleum pari menſura ceræ miſcebis,ſiquidē ambiens
fuerit calore temperatus:ſin cera uetus,& arida,& ille frigidus ſit,paulo amplius : ſicut cū cera
eſt pinguis,ambiens calidus,paulo minus . Id aūt minus duodecima utroq; uerſum medij por-
C tio eſt,etenim & undecim & tredecim non nunquā olei uncias ceræ libræ miſcui,tum pro eius
conſiſtentiæ quantitate,tum aeris circunflui caloris frigoriſq; .Raró autem paulo plus,uel mi-
nus,uerum ut colligationem,pinguitudinē,uiſcoſitatemq; haberet,nec friabile eſſet , aut facilè
diſſolueretur,aut à cute decideret,adiunxi reſinā ei potiſſimum,ſi aderat,terebinthinam uerā,
ſin minus,paratiſſimā ubiq;,quam frictam,& colophoniam appellant,eamq; pari cum cera pō-
dere.Conſeruat.n.medicamentis,quibus iniecta eſt,priorem conſiſtentiam,ubi & ipſa medio-
criter habeat:quippe notum eſt,ut in omnibus alijs,ſic in reſina quoq;,maioris minoriſq; ratio
nem conſiſtere.Itaq; ſi pinguior,liquidiorq; non nunquam appareat,ſciendum eſt ceratum,qđ
ex cera cum oleo liquata proueniet,liquidius multo,quàm fuiſſet,euaſurū:Summatim in ner-
uorum vulneribus,quum interim ab exacta,mediaq; , medicamentorum emplaſtri modo cōſe
ctorum cōſiſtentia erratum fuerit, ad molliorem potius tendere,ſi inquinaturū quoq; ſit,quod
confectum eſt: ſimili ratione,& quod conſiſtentia mediocri eſt.Pix autem cerati conſiſtentiam *
ſeruat: optima uerò ſicut dictum eſt,in talem miſturam pinguis exiſtit,quemadmodū & reſina.
Si liquidam reſinam inijcias, quali conſiſtentia eſt terebinthina,tertiam ipſius partem ceræ eſſe
oportet.Atq; ipſa terebinthina recens,ueteri longè eſt liquidior.Mementote igitur,quod de ce
D ra & reſina audiuiſtis, id in omnibus obſeruare:nec.n.ex ſiccis,& aridis,uel tempore uel ex pri
maria natura,verum ex mediocribus conſiſtentia,tantū cuiuſq; miſcendum eſt in medicamen
torum compoſitione,quantum à me ſcriptum inueniatur.Eſto igitur quod uim,& ſubſtantiam
prædicti medicamenti mediocrem habet,ceræ,reſinæ frictę,& olei,pares portiones continere,
ipſius euphorbij ſextam,ut ſingulorum ſit illorum libra,euphorbij unciæ duæ.Quòd ſi mollius
ipſum reddere uolucrimus,octauā euphorbij partem inijcere ſufficit,hoc eſt vnciā & s:in recē
te & calidiſſimo,uelut præcenſui, euphorbio ſymmetria hac definita : nam ſi uetuſtius ſit,eoq;
imbecillius,copioſius hoc aliorum portione eſſe debere prius indicauimus. At ſi non reſinam
duntaxat,immo etiam picem,inijcere eſt animus, ſelibrā utriuſq; miſcebimus, ut modus ceræ
ſit æqualis:quanquam multo præſtat medicamentum,ſi reſinæ piciſq; loco,propolim ceræ pa-
rem adiungas.Quòd ſi ipſa pinguitudinem non habeat,ſimiliter reſinis,ſi adhęrens pharmacū,
ut faſcijs ligari non opus ſit,eſſe curemus,terebinthinā,uel laricem nominatam,uel etiam ſyn-
comiſten pineam,indemus:uoco ſyncomiſten,quā in alueis, & dolijs comportāt ligna multa,
ac lapidoſa corpora in ſe habentem:quæ liquata,dum percolatur, pura tunc,ſicut colophonia;
& fricta dicta redditur.Quin & reſinas antorrhytus,id eſt,quaſi ſpontè fluētes admiſcere licet:
nominant ipſas in Lacedæmone,ac alijs regionibus nō nullis,ptorrhytus,quaſi primifluas di-

xeris: in Cilicia uero nuncupant talem reſinam capnelæon, liquidis oĩbus reſinis tum liquidio E
rem,tum calidorem,tum partibus tenuioribus præditã: quare potentiæ quidẽ hęc medicamẽ-
ti,quod cõponis,cõferet,ac maximè inijcienda,cum euphorbium roboris expers fuerit. Porrò
& inter alias reſinas odoratior eſt , ſicut terebinthina, & abietina . Enimuero dictum eſt antea
terebinthina,abietinã eſſe calidiorẽ,hac uerò ſtrobilinã . Differt autẽ à prædictis reſinis quod
uocatur ſtrobilinũ Phyſema,& pityinũ, adeo ſiccũ,pinguedinis expers,areſcẽſq; utrunq; cele
riter,ut in pila contundatur,& cribro ſecernatur: quare ad propoſiti medicamenti cõpoſitionẽ
neutiquã hæc conueniunt. Vſus tñ ſum frequentiſſimè,cum euphorbium anniculum exiſteret.
Porrò dum cõponitur,olei,cerę,reſinæ frictæ ſingulorum pondo librã miſceo: picis pinguis ſe-
libram: & his liquefacti euphorbij põdo vncias duas: ſi imbecillius ſit,tres: ſi terebinthinã cerę
adijcere uoles,unã. Mediocrem pharmaci conſiſtentiã facies,ſi cera terebinthinã liquidam, &
recentem triplo ſuperet. Huius uerò exiccatæ tẽporis ſpatio reſinæ dimidium põdus oleo adæ
quato. Totum aũt ex tribus miſtũ,oleo inquã,cera,& terebinthina,cum ſit libræ unius ac ſemiſ
ſis,euphorbij anniculi vnciam unã accipiet: ſi tale non extiterit,unã & ſemiſſem. Vnde ſicut iã
ſubinde dictauimus,euphorbium pro temporis ratione augere nobis eſt integrum . Quin ẽt,ſi
vulneri impoſitum pharmacum,primo uſu uidetur quodãmodo imbecillius,euphorbium oleo F
læuigatum medicamini emplaſtroſo manibus ante ſubacto licet admiſcere: ſic.n.nobis facien-
tibus prõptè unitatem accipit. Cæterùm in prima pharmaci compõne ſatius eſt ceratũ raſum,
ſeorſum ubi præparaueris,ita læui facto euphorbio ex oleo admiſcere : quippe ijs, quæ liquata
ſunt,ipſi ſuperfuſis in mortario plerunq; fiunt encerides nominatæ . p̃ſertim ambiente frigido.
Aquam uero ceræ liquefactæ cum reſina cõmittere non eſt neceſſarium, ſicut ego ab initio fa-
ctitabam,tantum ei admiſcens,quantum in ipſa coctione conſumendum erat.

Medicamentum ex liquabilibus confectum. *CAP. 5.*

Liquabilia uoco medicamenta,tum quæ ignis commertio colliquanẽ, tum quæ ex humidis
quibuſdam,uelut aqua,aceto,& uino. Ex aceto itaq; citra ignem liqueſcit gutta ammonia-
ci,ſagapeni liquor,& panacis ſimiliter,quẽ appellatione cõpoſita opopanacẽ uocant. Igni uerò
liqueſcunt propolis,cera,reſina,ladanum,ſeuũ,chalbanum, uerũ hoc in duplici uaſe colliquare
melius eſt. Nominamus aũt ſic,cum in cacabo,qui aquã calidã habeat(prunis.n.incumbit)uas
alterum conſiſtit,præter liquabilia ẽt chalbanum continens. Habeto autem tale quoddam con
fectum medicamentũ ſaltem unum,& ſi duo hr̃e præſtaret: quorum ualidius erit hmõi. Opopa-
nacem ex aceto diſſolutum diutius contérito: huic poſtea liquefacta ſuper igne propolim, chal G
banum,reſinam terebinthinam,miſceo. Singulorum itaq; aliorum pars una eſto,propolis uerò
recentis pinguiſq; ſex: ꝙ ſi ſicca uerusq; contigerit, præſtat oĩno tali non uti: at ſi aliam non ha
bes,duas portiones,non unam,miſcebis. Sin abſit propolis,eius loco picem pinguem immitte,
qualis eſt brutia,& quæ ex regionibus circa Pontum apportaẽ,pinguis ſimul & odorata, quam
in nigrum amaracinum inijciunt, quale prius omne conficiebaẽ: nunc.n.& ſine ea ſubalbidum
amaracinũ cõponunt. Quòd ſi tali ẽr careas,alia utitor terebinthina,ſicut prædiximus,duplica
ta. Ego non nunquã,uel ſolum medicamentum ex pingui pice cõfectum impoſui, quo ẽt ad ca
num morſus utor. Hoc nanq; ſolam picem pinguem,ex aceto acri coctã hmõi ſymmetria conti
net: Sextarium unum Romanum aceti,libram unã picis,opopanacis quadrantem,quod eſt un
cias tres. Hoc pharmacum ulcus ex rabioſi morſu cicatricẽ ducere non ſinit,ſed punctis in ner-
uoſa aliqua particula idoneum eſt, quippe ꝙ puncturæ oras conniuere nequaquam permittat .
Quoniã uero durum eſt, in duris ſolum corporibus eo utemur , qualia ſunt foſſorum,& meſſo-
rum. Sin autẽ puero,uel muliere,uel molliore corpore puncto,hoc tantum quiſpiã ueſtrum prę
ſens habet,idẽ cũ unguento aliquo diſcuſſorio,amaracino,maximè & opobalſamo, colliquare
licet,deinde cũ irino & comageno: hæc ſi non adſint, gleucino,ſuſino, & cyprino : his quoque H
deſideratis,oleo ueteri liquefaciat,uel ſi in Alexandria fortè fuerit,ricinino & raphanino : hæc
ſiquidẽ copioſiſſima in illa ciuitate habentur,ſicut ẽt in uniuerſa Aegypto. Atqui in illis regio-
nibus ſinapinũ oleum haud ægrè reperiri poteſt, cuius & ipſius parte aliquando miſta pharma-
cum acerrimum fore nemo ambigit,ut ad puncturas conniuentes aperiendas conducat. Patere
aũt cuilibet arbitror ex prædictis, ſi & loco opopanacis ſagapeno prius in pila ex aceto trito li-
quefactam reſinam,propolim,& adipem quampiã acriorem adijcias , eiuſdem generis medica-
men futurum. Alterum uerò mollius eſt genus pharmacorum liquabilium, ſed acetum non ha-
bet,quod reſinis & propoli & ſeuis tantùm præparatur,cera quoq; propter ſpiſſitudinem adie-
cta,ex cuius miſtura pharmacum tactui cõmodius redditur. Adeps porro tenuiũ partiũ,acriſq;
eſto,ſicut leoninus,& pardalinus,& poſt hos hyænæ,& urſi . Sed de anſerino quid attinet dice-
re,præſertim cũ anſeres ruſticæ fuerint? Quin & tauri uetuſtus adeps & hircinus huc conuenit:
nam cũ miſtæ naturæ ac facultatis exiſtant, temporis interuallo(quia terreſtres acresque ſunt)
ad maiorem acrimoniam declinant, ſimiliter uidelicet plurimis quæ uetuſteſcunt : ſic nanq; &
ipſe porcinus adeps omnium cum ſit molliſſimus, tẽporis proceſſu acrimoniam acquirit. Idem
uino , aceto , & melli accidit . In horum aũtem medicamentorum genere ſunt etiam medullæ ,

longe

A longe uerò præſtat ceruina,& uitulina. Horum acrius coagulum,& iam uehementioti pharma
corum generi propinquum exiſtit.Itaq; & huiuſmodi aliquod pharmacum habere te cōſulo,ut
cùm à forti aliquo medicamento ſupra modum morſam partem vulneratam indignatam offen
deris, oleo prius fotam huiuſmodi quopiam contegas, ſic nanq; placata ea,rurſus ad acrem cu-
randi modum redire poteris. Ego itaq; dum partem in neruo vulneratam quandoq; ſoluiſſem,
vulnus irritatū contemplatus, pharmacum liquidū forte ſortuna præſens,quod ex adipe con-
ſtat,ad aures inſcriptum,in uaſo duplici calfactum,affectæ particulæ illeui,ac ſubitò inde auxi-
lium ipſo ægrotantis ſenſu acceſſiſſe percepi : quippe ſtatim omnis dolor quieuit, atque inde à
nobis ſoluta ſecundum naturam habere viſa eſt.

De Pharmaco ex columbarum ſtercore confecto. CAP. 6.

COlumbarum in ruſticorum turribus agentium ſtercus acre eſt,quo interim ruri uſus ſum in
adoleſcente nerui vulnere affecto.Atq; hoc agricola cum uidiſſet,qui ſundi curam gerebat
(erat.n.nō imprudens)imitatus,ſemper uſurpat,& neruis vulneratis medetur.Porrò cōpoſitio,
& uſus idem eſt medicamini ex euphorbio,alijs nimirū eodem modo habētibus,ſed euphorbij
loco ſtercore indito.Verū ſtercus hoc ſubtilitate euphorbio cedit,eoq; duris corporib⁹ in agris
B ex uſu eſt. Miſcui aliquando ipſum & metallicis experiundi gratia, ſtatim à principio cum eis
terens ex aceto ad Solem, ſicut nuper docui, multoq; acrius medicamentum euaſit, quemad-
modum & cum æruginem viuam, id eſt non combuſtam, acceperit.

De Pharmaco Dia botanon .i. ex herbis, compoſito. CAP. 7.

INſuper ex herbis tenuium partium ad neruos vulneratos medicamentum compoſui, initio
quidem ex dictamno,amaraco,&ariſtolochia tantùm,poſtea uerò & ex alijs, mei ipſius peri
culum faciens,an rectè compoſitionem ipſorum cōiectura aſſequerer: atq; omnia,quo uolebā,
perduxi.Idoneæ uerò ad id herbę amaritudinem ſine adſtrictione guſtu referant,uel acrimoniā
quidem,non tamen immodicam:tales ſunt præter prædictas,maron,amaracum, polium, arge-
mone,chamæpitys,centaurium,quæq; eius notæ in ſimplicium medicamentorum doctrina cō
memoratæ ſunt,quemadmodum etiam radices omnium ariſtolochiarum, dracunculi,cucume
ris agreſtis,bryoniæ,althææ,iridis,acori,mei,aſari,phu,gentianæ, & panacis:omnium.n.id ge
nus materiam in ſimplicium pharmacorum cōmentarijs expoſui. At radices herbaſq; rotas nō
modò ſcire oportet accuratè cōtuſas tenuibus cribris ſecernere,ſed etiā denuo exactè læuiga-
re,ut arida collyria,quouſque in puluerem redigantur.Nam quod craſſis conſtat partibus,ner-
C uos vulneratos nihil iuuat,qui ſubtilia,ut diximus,pharmaca requirunt.Cæterū conciſum me
dicamen læuigatumq; liquido aliquo excipiatur cerati ſpeciem habente, ea ſymmetria,quæ in
euphorbio prius indicata eſt.Quantum enim in illo bimuli euphorbij,tātum ijs dictamni, mei,
& acori,inijciendum eſt,& quæ his ſimiliter calida guſtu percipiuntur : quantum uerò illis tri-
muli,tantum his ariſtolochiæ,iridis,dracunculi,gentianæ,aliorumq; id genus,quæ perinde at-
qua hæc amara ſunt,immittemus.

De Sumptuoſis pharmacorum confecturis, ad neruos vulneratos. CAP. 8.

NOn ab re fuerit etiam eiuſmodi pharmaca cognoſcere: uſus.n.ipſorum quādoq;,ſed rarius
incidit, quemadmodum ſimpliciorum frequenter. Vbi.n.quiſpiam pharmacorum medi-
cinæq; ſtudioſus,non plura quingentis myriadibus habens,ullo ſimpliciore uti dedignabatur,
multo magis uel diues aliquis,uel Monarca,odoratum ſimul,& quod multa cōſtet pecunia, uo
let habere pharmacum.Porrò diues citatus, cuius in primo de præcognitione ex pulſibus ſup-
preſſo nomine memini,quemadmodum & nunc,qualis erat,ex duabus ipſius actionibus hmōi
cōdiſces. Vlcus ſamuli malignum ipſe ſanare conabatur: vbi autem nihil promouit,mihi homi-
nem tradidit:ac cum uideret curatum,medicamenti ſcripturā poſtulabat,neſciens multas qui-
D dem malignorum ulcerum eſſe drias,multas item medicamentorum,ſed arbitratus unum phar
macum omnibus poſſe mederi. Cum igitur, qui applicabat, neq; artificioſè ipſo uteretur,poſt-
quam audiuit,quibus conſtaret,eſſentq; omnia uilis pretij,hoc,inquit,mendicis ſerua,me autē
ſumptuoſius aliquod doceto. Quin etiam puellum diu ex auribus laborantem,ubi ipſe multis,
quibus uſus erat medicaminibus citra methodum,nihil attuliſſet præſidij, nobis quoq; curan-
dum adduci præcepit: poſteaq; audiens re, quadam uili puerum ſanatum, non poſtulauit à me
pharmaci ſcripturam.Hic igitur ipſe contemplatus,multis,quibus nerui uulnerati erāt, digitos
& abſciſos,& putrefactos,quoſdam uerò perijſſe,uel mancos redditos : deinde intelligens nul-
lum ex eis,qui à me curati eſſent,periclitatum, omnes uerò celeriter ſanos euaſiſſe : pharmacū
cupiebat aliquod à me accipere odoratum ſimul, & ſumptuoſum,quo neruorū vulnera poſſet
ſanare.Ego ſanè multas iam ſæpe,tum familiaribus, tum amicis medicis ſcripturas iuxta prædi
ctam methodum ex tempore compoſitas tradideram,ut experimētis cōpoſitionis ipſorum ra-
tio confirmaretur : ſumptuoſum uerò, cuiuſmodi ille uolebat, pauperculis hominibus nullum
utiq; dedi,ratus melius eſſe remedia ex paratu facillimis componi.Cum igitur diues ille odori,
ſumptuoſiq; medicaminis compoſitionem aliquā ſibi dari petijſſet, plures ei ſcripturas donaui
prædicta methodo factas:quas ille cum experiri feſtinaret,tum liberis, tū ſeruis, neruis vulne-

ratos ſibi cõquirere iniunxit: medicamentis autem ſupra oẽm ſpem operatis primum ſanè me E
laudauit,ut qui citra inuidiã,ac liberaliter ſcripturas ei cõicauerim, poſtea etiam donis proſe-
cutus eſt:etenim ad hmõi quoq; officia promptus erat.Porrò medicaminum,quæ ei dederam,
† *Al. partem unam.* confectura eſt talis.   Cinnamomi,dictamni,mari,ſingulorum† denarium pondo quadragin-
ta.Hæc nanq; odorata ſunt & ſubtilia.At amaracum quaſi non boni odoris nequaquã miſcere
cogitaui:deinde qm̃ Romæ ægrè poterat inueniri,ſicut & marum:uidebã aũt illum ægrè para
bilibus gaudere,quẽadmodum & ſumptuoſis:appoſui ſcripturę ẽt illius pauxillum quiddã par
tis unius,ut puto quartã,uel quintam portiunculã . Hæc contuſa,cribroq́; ſubtiliſſimo ſecreta,
miſcere iuſſi cerato ex opobalſamo optimo,& cera tyrrhenica facto:cõmodum uerò eſſe cõie
ci,ſi ceræ partes octo,opobalſami decẽ,receperit. At ne friabile medicamentũ foret,ſed ſibi co
hærens unitumq́;,ẽt reſinæ terebinthinæ,quæ & ipſa eſt odorata,modo ſit optima,partem unã
adieci.Verum ſi generoſius,ut dixi,medicamentum facere proponas,nõ unã cuiuſq; herbę cõ-
memoratæ partem immittas,ſed amplius,ut una & ſemis fiat.Hoc igiť ab experientia probatũ
eſt medicamen.Alterum præterea ex eodem cerato,& liquore cyrenæo cõpoſitum,miſtura ꝓ-
portione euphorbij facta.Tertiumq́; aliud ex ambobus miſtis cõfectum. Quartũ deinde,quod
ſtacten myrrhã accepit.In quibus autem neruus nudus eſt,ibi ceratum ex cera,quæ myrepſice F
id eſt unguentaria uocatur,& unguentis apud Romanos dictis ſpicato,& foliato,cõpoſui,duo-
decimam partem põpholygis ei admiſcẽs,ſiue eloti maſculino genere,ſiue elotæ fęminino,ma
lis dicere nihil.n.q̃uocunq; dicas,uel præſidij,uel nocumenti pharmaco adferes. Licet autem ti
bi & ex tyrrhenica cera ipſum præparare. Nec prohibet quicquam,ſine prædictis unguẽtis tyr
rhenicam ceram ex nardo proba liquefacere, in duplici nempe uaſculo,quod in oĩbus unguen
tis cõmune eſt.At raſo cerato,ſpicę nardi,amomi,folij malabathri, & pompholygis eloti,pares
ſingulorũ portiones miſcebis . Etenim in puncturis, ſicut prædictum eſt,acrioribus pharmacis
eſt opus,quę uulnus apertum perpetuo ſeruent:denudatis aũt,mediocri adſtrictione cum dige
rendi uirtute abſq; morſu prædita afferre conuenit.Quanquàm & amomum adſtrictionis ſit ali
quatenus particeps, magis autem ipſo nardi ſpica,& malabathri ſolium.

De Medicamentis ab alys medicis aduerſus neruorum vulnera proditis.   *CAP. 9.*

VNiuerſam neruorum vulnera curandi rationem, quã ego deorum quadã prouidentia cõ-
poſui,nullus ante me conſcripſit: medicamenta tñ , quæ neruorum vulnera quædã curare
promitterent,cõpoſuerunt ſine diſtinctione,& uario utendi modo, neq; in anguſtis punctibus
ſanandi rationẽ,qualis futura eſſet, indicantes:neq; in latioribus vulneribus,uel denudato ner G
uo,uel tendine,uel contuſo:multo minus ſi pars affecta phlegmone infeſtaretur, uel ẽt gangræ
na propemodum.Porrò unum quendã noſtræ ætatis medicum pharmaco utentem uidi,petin- A.l.4 C.4.4 c.4.10.4.61
de ac meis ex metallicis ꝑparatis,indiſtinctè quidẽ & ipſum:qm̃ uero ex paucis ſponte naſcen-
tibus ipſum cõponi audieram,quod aũt multis conſtat,ego illo tꝑe præparauerã:cogitaui plu-
ribus ademptis aliud rurſus ex paucis cõpoſitum inſpicere,ac experientia inquirere , multone
ab eo,quod uaria miſtura paratur,inferius eſſe uideretur,an paulo.Quouis igitur modo curaui
etiam medicaminis,quod medicus nr̃æ ætatis habebat,ſcripturã accipere,& ſtatim ſimile præ-
paratum eadem,& ipſum polliceri & præſtare,quæ uarium illud,cõperi.Huius igitur compõ in
hunc modum ſcripta erat.   Ceræ pondo uncias ſex,olei uncias nouem,miſyos pondo drach-
mas ſex,chalcitidis denarij pondo unius , ſquamæ æris pondo uncias duas & s, thuris pondo
unciã & s.chalbani põdo unciã. Quæ liquari poſſunt,hoc eſt cera,& chalbanum,liquefacta me
tallicis in aceto acri,prius accuratè tritis ſuperfunduntur.Hoc pharmacum haud ſcio,quis cõ-
poſuerit, neq;.n.apud Aſclepiadem Pharmacionem ſcripturam inueni , nec apud Petronã,nec
Andromachum,etſi oẽs antiquiores medici optima medicamenta conſcripſerint.Planè autem
conſtat,nec apud Herã Cappadocem,nec Mantiam,nec Heraclidem Tarentinum, reperiri,qui H
magnã pharmacorum experientiam habuerunt:immo nec apud Archigenem, aut Philippum,
aut apud aliquem eius diſcipulũ. Inſuper Sorani libris de medicamentis perlectis oĩbus,itẽ Me
necratis,Critonis,Damocratis,& aliorum,qui medicaminum cognitione claruerũt,apud nul-
lum,hoc modo citatum pharmacũ cõperi. Quæ uerò apud uiros iam dictos hñr,deinceps ſcri-
* Exteriorum. pta indicabo:ac initium à Pharmacione Aſclepiade facturus ſum,qui in tertio *Interiorum me
dicaminum,quas etiam Marcellas inſcribit,hunc in modum docet.   *Andromachi Aegyptia ad vulnera cruenta,ut Aſclepiades præſcribit.Facit ad neruos,muſculosq́; præciſos:item ad punctus , contu-
ſiones,attritus,artus fractos.Valet etiam ad abſceſſus,eſt item lippientibus collyrium,iuuat capite dolen-
tes,& ad multas diſpoſitiones utile est remedium.* Argenti ſpumæ,ceræ,ſingulorum denariũ pondo
centum quadragintaquatuor,guttæ ammoniaci denariũ pondo ſeptuagintaduum,terebinthi-
* Al. octodecim. næ denariũ pondo trigintaſex,lanæ ſuccidæ combuſtæ denariũ pondo* duodecim:ſquamę æ-
ris,ſquamæ ſtomomatis,thuris,ariſtolochiæ rotundæ,ſingulorum denariũ pondo octo: olei ri-
cinini heminas tres . Argẽti ſpuma,& oleum incoquuntur:ac ubi mutata fuerint, cera reſinaq́;
adijciť:cũ nõ inquinãt,ammoniacũ indas dilatando,& tunc lanas ſuccidas,ac reliqua.Hoc me
dicamentũ quãto utilius ex ſtomomatis ſquama euaſit,tãto deterius ad neruorũ vulnera factũ

eſt:ſi

A eſt:ſi nanq; punctus ſolum fuerit,etiã æris ſquama ſuperuacua eſt . Quippe nullum metallicum
his conducit,niſi prius ex aceto acri pluribus diebus læue factum fuerit, quanquã in nudis ner
uis,& tendonibus bonum fuerit remedium.At ſi iã phlegmone cõiuncta eſt,liquare ea ex roſa-
ceo conuenit,& ſic emmoto,hoc eſt in linteolos illito,uti:vbi uero non adeſt phlegmone,mol-
liora,humidioraq́; ſtatim ab initio potiora ſunt medicamentis durioribus, ac ſiccioribus, præ-
ſtatq́; liquata ipſa in digerente quodã,uel mitigatorio medicamine uſurpare . Voco digerentia
quidẽ uetus oleum,& ricininũ,& ſicyonium:mitigatoria aũt roſaceum,chamęmelinũ,& quod
ex althæa conficit̃.His fortiora,eoq́; durioribus corporibus magis idonea ſunt,qđ ex cucume
ris agreſtis radice in oleo decocta,& qđ ex iride,bryonia,& aro parat̃. His ualentius eſt ex dra
cunculo,ariſtolochia,& panace factum.Porrò nos frequenter ẽt ex abietis ſemine, oleo, itẽ ex
populi flore confecto,uſi ſumus,nã hæc diutius ſabino oleo intingimus. Quæ igit̃ de eiuſmodi
medicamentorum uſu dicta ſunt,uos memoriter ſeruantes ad alia,quæ explicãda ueniunt,tra-
ducere operæpretium eſſe arbitror.Quod aũt nobis inſtitutum erat facere,aggrediemur: appo
nemus.n.& alia eiuſdem facultatis medicamina,quale eſt & quod ab Aſclepiade poſt prædictũ
his uerbis ſcriptum eſt. *Claudy Philoxeni chirurgi Aegyptium ad prædicta uitia.* Argenti ſpumæ,
B ceræ,ſingulorum denariûm pondo centum ſexaginta,guttæ ammoniaci denariûm pondo octo
ginta,propoleos denariûm pondo quadraginta : reſinæ ſiccæ,terebinthinæ,ſquamæ æris,thu-
ris,denariûm pondo *ſedecim:lanæ ſuccidæ cõbuſtæ,ſquamæ ſtomomatis,ſingulorũ denariûm *Al.octodecim.
pondo octo:opopanacis denariûm pondo quatuor,ricini heminas tres.Hoc igitur pharmacum
ſuperiori eſſe ſimile omnibus apparet, & utendi modum eundem cum nuper à me citato habe
bit . Quin ẽt ad hæc duo emplaſtra aliud tertium Aſclepiades ſic ad uerbum inquiens tradidit.
*Giluum Haliei.Facit ad cruenta vulnera , & neruos præciſos: item ad uetera cicatricem agrè ducen-
tia & fluentia ulcera. Quin & probè emollit duritias,maximè in mammis oborientes.Vtimur eo ad ca-
num hominumq́; morſus. Summè facit ad paſtinacæ,draconis,aliorumq́; ſaxorum piſcium ictus . In totũ
uirtutem habet mirabilem.* Argenti ſpumæ,ceræ,ſingulorum denariûm pondo centum:terebin-
thinæ,mannæ thuris,chalbani,minij ſynopici,ſingulorum denariũ põdo *octo, olei ſextarium. * Al. centum.
Nec ipſe ergo Aſclepiades hoc pharmacum ad punctus tẽdinum ac neruorum , ſed ipſis p̃ciſis,
utile eſſe promittit,cũ uidelicet maius vulnus extiterit,& neruus nudus appareat: q̃ppe aptio-
ra tunc ſunt medicamenta,q̃ mitigatoriam & mediocrem uim obtinẽt, cuius generis eſt nuper
ab ipſo citatũ . Itaq; hæc tria emplaſtra in medio ferè libro Aſclepiades produxit: ſuperius etiã
C aliud multipicis quidem uſus emplaſtrum, melius aũt ijs tribus,ceu ad neruos præciſos corru-
ptosq́; tradidit.Verba Aſclepiadis ita habent. ¶ *Moſchionis Catagmaticum.Valet ad recentia vul-
nera,neruos præciſos, & cum contuſione diuiſiones. Facit etiam ad fracturas cum uulnere,etenim uulne
ribus auxiliatur, & oſſa callo obducit conuenienti deligatura impoſitum.Prodeſt Hydropicis incipienti-
bus,item facit ad teſticulorum cõtuſiones,ſollis circa anum eminentias, ſanat rhagadas butyro dilutum,
ad hæc gutturis tumores,quas Græci brõnchocelas appellant, ſoluit omnem duriciem . Curat attritus,&
fractos articulos, item pedum manuumq́; calloſas excreſcentias, quos clauos vocamus, vt eos etiam citra
exulcerationem auferat . Summatim, medicamen eſt vtiliſſimum.* Confectio hæc recipit. Argenti
ſpumæ pondo minam,quæ continet denarios centumſexaginta : picis aridæ denariûm pondo
centumſexaginta,ſeui uitulini denariûm pondo centũſexaginta,reſinæ terebinthinæ denariũ:
pondo octoginta,mannę thuris denariûm pondo octoginta,ceræ denariũ pondo quadraginta,
æruginis,opopanacis,chalbani,ſingulorum denariũ pondo octo:olei ricinini heminã,aceti pa-
rem menſuram,liquoris ſycamini heminam,picis liquidæ tres cyathos. Argenti ſpuma tenuiſſi
ma,& cicinum oleum in uas fictile,uel æreum cõiecta,igniq́; ſuprapoſita,coquunt : cũ efferbue
rint,ſeuum & manna thuris adijciuntur,mouenturq́; aſſidue: vbi confluxerint,pix,cera, reſina
D induntur,& donec non amplius inquinent,incoquunt̃:deinde chalbanum,poſt ærugo,& opo-
panax,ex aceto ſoluta inſperguntur.Liquor ſycamini,& pix liquida, in aliud uas transfuſa co-
quunt̃:& cùm cõmiſta fuerint,ſeu confluxerint,priori pharmaco immittuntur: & rurſus ſupra
ignẽ poſita,quouſq; non inquinent,incoquunt̃,ac in uinum demiſſa triduo relinquũtur: poſtea
ſubactis manu,in linteolumq; illitis,utimur. Oportet aũt poſt medicamen impoſitum, linteum
uino madefactũ exprimere,& tunc medicamento circundare.Porrò noſtri p̃ceptoris Lucij cõ-
fectio ſic habet.Seuum,ac oleum prius liquefacimus:ac ubi ſoluta fuerint,mannã læuiſſimã fa-
ctã,& ſpumam argenti inſpergimus:poſtquã confluxerint,reliqua facimus.Cæterum laude di-
gnus eſt hic quoq; Aſclepiades,qui confecturæ medicaminum modũ adſcribat,non,ut Andro
machus,omittat,qui nec,quã uirtutem habeat,apponit.Deniq; primum è tribus ab Aſclepiade
traditis, à me ſcriptum emplaſtrum Aegyptium, quod & ipſe Andromachi eſſe confirmat,neq;
cuius ſit uirtutis,nec quomodo præparandum ſit,aut utendum,Andromachus indicauit. Verũ
ſimpliciter tanquam vulgare quoddã pharmacum libro de exterioribus facultatibus , quẽ ipſe
ſecundum inſcripſit,proiecit. Primum enim omnium ſcripſit,quod ipſe nominat Pantagathiũ,
quaſi dicas ad omnia ualens,deinde hoc Aegyptium,aliud, ut dixi,nihil adiungẽs. Habet enim
eius dictio in hunc modum . ¶ *Aegyptium* . . Argenti ſpumæ denariûm pondo centumquadra-

Quinta Claſsis. ggggg 3 ginta quatuor,

* Aliter tres.

† Additur in antiquis, thuris denarium pondo octo.

† Al. duodecim.

ginta quatuor, ricini heminas *ſex, ceræ denariùm pondo centũ quadragintaquatuor, guttæ am E moniaci denariùm põdo ſeptuagintaduũ, terebinthinæ denariùm pondo xxxvj, lanæ cõbuſtæ denariùm pondo octodecim, ſquamæ ſtomomatis denariùm pondo octo, ſquamæ æris denariũ pondo octo, † ariſtolochiæ denariùm põdo octo: nõ nulli myrrhæ denariũ pondo quatuor, opopanacis denariùm pondo † duùm. His ad finẽ adſcripta ſunt, marinæ aquæ ad irrigandã cerã heminas octo. Quid ſibi uelit, cùm dicat, ad irrigationem ceræ, manifeſtò nõ ſcimus, intelligere.n. plura licet. Mirandum uerò, quomodo in alijs omnibus cum Andromacho cõueniat, menſuram ricini parem non ponat: Andromachus enim heminas ſex, Aſclepiades tres ſcripſit. Neq; uerò ẽt appoſuit, quod in fine ſcripturæ ab Andromacho adiectum eſt, non nulli myrrhæ denariùm pondo quatuor, opopanacis denariùm põdo duũ. Rurſus adiunxit ipſe, in cõbuſtis lanis ſuccidis. quod in Andromachi ſcriptura non habetur. Poſt dictum Aegyptium theriaca emplaſtra quinq; retulit Andromachus: deinde aliud Fuſcum, quod ad Eubulum authorem refert: poſtea rurſus aliud Fuſcum, quod Mineruam nominat. Poſt hæc iterum alia fuſca ſimpliciter duo, quibus ſubnectit aliud, ubi ſic ad uerbum ſcriptum eſt. ¶ *Fuſcum Nygmaticum, hoc eſt ad neruorum puncturas vtile, Andromachi.* Guttæ ammoniaci denariũ pondo octo, ceræ nouæ denariùm pondo octo, terebinthinæ denariùm pondo octo, æris combuſti denariùm pondo octo: picis aridæ F denariùm pondo quadraginta, ut autem Zeno ait, minæ dimidium, & quartam partem: argenti ſpumæ denariùm pondo quatuor, aloes indicæ denariùm pondo duùm, ariſtolochię denariùm pondo duùm, chalbani denariùm pondo duùm: æruginis denarij pondo unius, alij denariũ põdo duùm: thuris denariùm pondo duùm: olei hyeme quartam heminæ partem, æſtate octauã: aceti tres cyathos, quibus ammoniacum diſſoluatur. Hoc uериſimile eſt ab ipſo nominari Nygmaticum, ut quod neruorum puncturis ex uſu eſſe queat.

GALENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM PER GENERA

LIBER QVARTVS

ARGVMENTVM LIBRI.

Docet Medicamenta, quæ faciunt ad putrida, ac maligna vlcera, ad nomas. G
& reliqua quæ vix ad cicatricem perueniunt.

De Methodo parandorum medicamentorum ad maligna vlcera & ægrè cicatricem admittentia. CAP. I.

PRimus ſanè liber in alborum emplaſtrorum confecturis, tum alijs, tum eorum quæ ulceribus cicatricem ægrè ducentibus cõueniunt, finitus eſt: ubi diſtinximus communiter appellata dyſepulota.i. cicatricem difficulter admittentia, ab ijs, quę proprie à cacoethe hoc eſt maligna, dicuntur, & ipſa nimirum dyſepulota. Quoniam uerò quædam ſanici, humorumq; ulceratis partibus influentium uitio cicatricem ęgrè admittunt: quædam ipſa affecta ſede influentem ſuccum quamlibet probum corrumpente: ulcera ſecundo modo habentia, dyſepulota & cacoethe propriè nominant: in quibus interim totam partem affectam excidere, uel adurere, non nulli coguntur, aut medicamentis cruſtam inducentibus, aut igne utentes. At cum ampla ſit latitudo utrinq; in eo, quòd alte- H rum altero magis minusve dyſepulotum malignumq; eſt, tantum medicantium pharmacorum eſſe numerum oportet, quantus ipſorum quoque ulcerum extiterit. Merito igitur omnes, qui unum duntaxat medicamentũ ulceribus malignis cicatricem inducere promittens habẽt, ſucceſſu crebrò fruſtãtur. Nã duo minimum, quæ idem pollicentur, eandẽq; facultatem oſtendũt, diuerſa alioquin inter ſe non ſimpliciter maioris minoriſq;, uerùm ut apertiſſimè dicã, maximi ac minimi ratione, in promptu adeſſe illi conuenit, qui oĩa id genus uitia curare propoſuerit. Quemadmodum igitur commentario therapeutices Methodi, in uniuerſis actibus primã omnium cõmunem auxiliorũ potentiã inueniri docebamus, dein materias, quibus illa cõtinetur: ita nunc quoq; in ulceribus dyſepulotis generalẽ pharmacorum, quibus illa curabũtur facultatem, quæ tandẽ ſit, prius inuentã eſſe oportet. Indicata uerò mihi eſt & hæc in illo opere, cũ quidem nullus uitioſus habitus ulceratas partes infeſtat, duos ſcopos habens, unũ, ut id qđ influit, repellat: alterum, ut quod affectæ parti inhæret, infixumq; eſt, diſcutiat. Hæc aũt contrarię uires præſtant: ſiquidem influxum reprimunt, quę ſunt adſtringentia pharmaca: digerunt impacta iã exceptaq;, trahendi poteſtate prædita. Porrò quę adſtringunt ut plurimum exaſperant, atq; hac occaſione moleſta ſunt: trahentia uerò, ac digerentia ex alto humiditates, non citra acrimoniã id efficiunt.

A id efficiunt. At acrimoniam dolor quidam neceſſario ſequitur, ulceratã partem mordens. Atq;
ſic propter dolorem, quem exaſperantia mordentiaq; cõcitant, humores ulceratis partibus in-
fluentes irritari contingit: vnde quoq; ulcus phlegmone obſideri, exediq;. Ex quibus dictis colli
gitur, ulceribus dyſepulotis ꝑſidia inueniri difficulter poſſe: multo magis adhuc malignis. Qua
re talis pharmacorum materia, quo ad eius fieri poſſit, inueniẽda eſt, unde ulcus citra dolorem
ſiccescat: quod accuratè fieri nulla ratione licet medico ignorante, quem effectum medicamen
exhibitũ oſtenderit. Quippe ambobus cõponentibus mordente puta, & adſtringente, neceſſa-
rio ualidum exiſtit: verũ ſordes & humiditatis copia, id genus ulceribus incũbens, ueluti propu
gnacula quædã ulceratis particulis facta, mordicationem pharmacis ualentibus exoluunt. Ita-
que attendendum eſt, quantum primus uſus humiditatis in ulcere deſiccauerit: vel, ſi ẽt ſordes
habeat, quantum harum quoq; abſterſerit: ac ita ſecundum, tertiumq; uti illo debemus, donec
purum, & ſiccum ulcus apparuerit. Vbi uero primũ id tale conſpexeris, ad aliud medicamentũ
te conferes, eiuſdem quidẽ ſpeciei, ſed priore imbecillius: nam ualidiora, dum medendo ulcus
dolorem inferunt, fluores mouent, & phlegmonas concitant. Quòd ſi rurſum multo imbecillius
priore pharmacum adhibeas, ulcus humidũ ſordidumq; euadet. Hac igitur parte artificio utẽs
B medicus, eo, qui ſolo experimento innititur, melior eſt, ꝙ ſciat ulcus nõ alia medicamentorum
uirtute curari, q̃ dum affecta pars eã ſiccitatem conſequatur, quam in naturali ſtatu ſita poſſide
bat: quod factũ intelligimus, ubi neq; tenuis amplius ſanies influat, neq; pus producatur. Hanc
diſpõnem ulcera nanciſcentur, quo dixi modo, ſiccescẽtia, hoc eſt adſtricta, diſcuſſaq;: dein ubi
ſicca quidem fuerint, uerum ſordida adhuc appareant, deterſoriis pharmacis repurganẽ: de qui
bus ipſis quoq; non nihil in opere de ſimplicibus medicamentis cõmemorauimus. Omnis autẽ
abſolutiſſima methodus eſt tractatu De morbis curandis perſcripta, in quo prius exercitatum
eſſe cõuenit, qui hinc perfectè frugem reportaturus eſt. Hoc uobis amici, q̃bus iſta ſcribuntur,
conſtare manifeſto admodum noui: itidem rationẽ ſine exploratione in operibus facta proba-
bilẽ non eſſe, quæ nunc à me dicuntur, demonſtrant. Etenim uidiſtis ſubinde illis ipſis pharma
cis, quibus ſine methodo medici quidã utentes nihil proficiebant, multa me eius generis ulcera
perſanaſſe. Quamobrem in memoriã reducite medicamenta citra demorſum exiccantia, ſunt
aũt ipſorum pleraq; metallica. Atqui hoc ẽt memineritis, ꝙ cõbuſtis elotisq; mordicatio, quæ
prius adfuit, edomatur, ac interit. His igitur in præſentia uti uobis licet, elotis quidem in pueris,
eunuchis, mulieribus, & qui molli natura carne ſunt præditi: itẽ qui ad ſentiendum habiles ad-
C modum ſunt, & uitioſo ſucco laborant: In alijs corporibus ẽt illota uſurpare potueritis, manè
primum ipſa ijs, qui curantur, ubi probè concoxerint, adhibentes. Si uerò, & corpus totum ꝑpa
rationem quandam requirat, & hanc prius factã eſſe oportet, precepimus de his in cõmentario
De morbis curandis. Non nullis ſiquidem, uel purgatio ſola ſufficit, quibuſdam ſanguinis detra
ctio, alijs utraq; hæc adhibere profuerit. Sunt in quibus ſuperiacẽtem uaricem excindere opus
eſt: uel lieni, uel iocinori, proſpicere: aliquibus ambiẽtes ulcus partes ſcarificare, quemadmodũ
interim labrorum callos amputare. Si horum nullo egemus, humoris copia ſimul cum ſordibus
inſpicienda eſt, atq; ita ad idoneũ medicamen ueniemus, rurſus ſimplicium ſingulorum memo
res, quæ deſiccant, non tamen ulceris ſordes abſtergunt: item quæ abſtergunt quidem, non tñ
probè deſiccant. Quæ uerò utrunq; poſſunt efficere, proſpiciemus ex quoto quodq; ordine exi
ſtat, quod maximum inter ea cenſeo, quæ ad curationem pertinent, neglectum tñ medicinalis
materię ſcriptoribus. Nã hi ſoli oẽs ipſius uires dicere ſtuduerunt, ſicut ẽt Dioſcorides, quẽ nul
li eorum, qui in ea quaſi arena deſudarũt, ſecundum eſſe quiſq̃ dixerit. Ego igitur deinceps oĩa
pharmaca recenſebo, quæ ulcera citra mordicationem exaſperationemq; manifeſtam exiccare
poſſunt. Incipiam à metallicis, quibus etiam terræ ſpecies adnumerãtur. Porrò cum uariè inter
D ſe differant in eo, ꝙ magis minuſq; ſiccent, à medijs orſus ad uehementius, uel obſcurius exic-
cantia me conferã. Siccant igitur modicè lemnia ſphragis, & cadmia, atq; hac magis ea, quæ ſua
ſponte naſcitur citra permutationẽ, in torrentibus, aut riuis, ac in cypriorum montibus, alijſq;
in locis inuenta, præcipuè uerò ubi metalla ſunt. Porrò conſueui eã magis ſiccantẽ reddere, ꝑ
æſtatem in Sole pluribus deinceps diebus terens ex aceto, aut uino colore giluo, ſubſtantia pel
lucido. Cuiuſmodi eſt in Italia Falernũ, in Aſia Tmolite, qđ uinorum maximè ſiccare natũ eſt.
Hoc genere cõprehenditur, & Ariuſium in Chio natum: item odoratum Lesbiũ in Ereſſo & Mi
thymna. His ſuccedunt oĩa uetera, cum ex albis, & adſtringentibus inueterata ſunt, in Italia Si-
gninũ, Tiburtinum, & Marſum, in Sicilia uocatũ ab incolis Aminæũ: in Aſia Aphrodiſiũ, & Mi
ſyũ. Sufficit.n. mihi facultatum uniuerſalium ueluti exẽpla expoſuiſſe. Iam uerò cadmiã ex ace
to acri ſimiliter multis per æſtatem diebus in Sole præparo, ſiccatamq; repono, ut ulceribus ma
lignitatem aſſumentibus inſpergi poſſit. Valentius hoc pharmacum eſt, chalcitis combuſta eo-
dem modo prius in puluerem redacta: per ſe autem ignem non experta, tam ualens medicamẽ
tum eſt, ut cruſtas faciat. Lotã igitur ipſam, deinde ſiccatã habere ſatius eſt: minus enim lota, q̃
uſta deſiccat, ac longè mitior eſt, minuſq; mordax. Perſimile huic medicamentum eſt ẽt ærugo
cõbuſta: quæ uerò ignem non experta eſt, fortiſſimum medicamen eſt, ſicut ẽt chalcitis: uerum

hæc non nihil etiã adſtringit,& ea multo magis chalcanthum, quod inter metalica maxime ſic E cat:at ærugo huius potentiæ omnino particeps non eſt.Miſy autem & ſori,ut didiciſtis,chalcitidi genere cognata ſunt,ex una,ut ita dicam,radice producta: tenuius tñ miſy apparet,ac minus mordax & urens:craſſius Sori eſt,& utroq; ſiccat imbecillius:quemadmodum & ſtibi maiorem adſtringendi ſiccandiq; uim,ac ſori poſſidet.Porrò diphryges appellatum pharmacum ulceribus ægrè humiditatis uitio ad cicatricem uenientibus,aptiſſimum eſt:ualidè nanq; ſiccat,etſi modice mordeat. Enimuero id quoq; præter acrem tum qualitatẽ,tum potentiã,uim habet adſtrictoriã:quas tamen ambas fortiores & chalcitis cruda,& chalcanthũ repræſentat,ſiue id maſculino genere,ſiue fœminino,ſiue neutro,appellaſſe quis malit; nã hoc uobis ſemꝑ ſuccurrat, de nominibus contendendũ non eſſe,ubi ſpeculationem ipſius artis uſui neceſſariã ediſcere ſtatueritis. Quin & alumen quodlibet ulcera ſatis exiccat,generosè adſtringens. Vnde nemo ſolis his ad ulcera utetur, ſicut nec cruda chalcitide, & ærugine; uſta uero & hæc & miſy utilia ſunt; ut elota morſum quidem remittunt,uerũ minus ſiccãt.Itaq; lotis ipſis uti tutius eſt,quoniã permulta corpora,quibus mederi cogimur,unam quandã diſpoſitionem habent,qua uehementem commorſum ferendo non ſunt.Audiuiſtis autem ipſa frequenter,ſed & nunc iterum cõmemorabo,atq; ad omnẽ ſequentem ſermonem memoriter teneri operępretium eſſe arbitrabor.Quę F igitur plethora uitioſoque ſucco laborant corpora,ad hęc q̃ tenera carne prædita,& ad ſentiendum inſigniter habilia ſunt, facile ex morſu phlegmonem recipiunt.In carne molli præditorum numero continenẽ mulieres uidelicet candidæ,pueri,eunuchi,uiri cute alba:inſuper qui regionem frigidam incolunt,humidi hi quoq;,& pituitoſi,eoq; molles & albi:quemadmodum ij,qui calidum tractum inhabitant,ut Aegyptum,& Arabiam, duros corporum habitus,& ſiccos ſortiuntur.Itaq; horum uobis ueluti memoribus appoſiturus ſum quandã,& aliam pharmacorum ſimplicium materiẽ,quæ malignis ulceribus curandis ſit idonea. Sarcocolla igiẽ & ichtyocolla, & his magis adhuc chryſocolla tali facultate prædita eſt.Huc optimè facit,& plumbum combuſtum:poſt hoc ſori,ſtibiq;,hæc quoq; combuſta:inſuper plumbi recrementum probè ſiccat:quẽ admodum & ferri ſquama,euidentius tamen ſtomomatis. Porrò æris ſquama, præter quàm ꝙ ſiccat,etiam abſtergit purgatq;, unde pura quoq; ulcera efficit:quod reliquæ ſquamæ non põt. Quare ſi hæc omnia medicamenta arida ulceribus malignis,ac contumacibus inſpergis, mirificę uidebis citra mordicationem ea deſiccari,ſicut ubi buccinorum teſtas concrematas, purpurarum,oſtreorum,aliorumque id genus,adhibueris. Quin & quod græcè Diaphanes,Romanis lapis dicitur ſpecularis, ex ijs eſt,quæ leniter ac ſine morſu exiccãt: qui uſtus ulceribus ægrè ci G catricem admittentibus,non item malignis,ac rebellibus conducit:quippe minus exiccat, quã illa requirant.Idem poteſt uitrum uſtum,ac ignitum illud, quod in calfactoriis ærariorũ fabrorum officinis conſiſtit.Cæterũ Agyptiæ ſpinę fructus,galla omphacitis hoc eſt immatura,rheõ, malicorium,radices,herbæq; non paucæ ultra ſiccandi,etiam adſtringendi poteſtatem habent. Nã & ariſtolochia, iris, acorum,artemiſia,panacis radix,argemone,chamæleontis nigri radix, cyperũ,dracunculus gladiolus,affatim exiccant.His euidentius adhuc centaurium,& polium; quibus paulo imbecillior eſt terra nomine erethrias,uti ualentior eſt ampelitis.Talis ſane medicamẽtorum ſimplicium ad ulcera maligna ac contumacia materies exiſtit. Extrinſecus aũt nõ nulla ipſis apponunẽ, quæ quidẽ per ſe uehementis potentiæ gratia non admoueri,ſed alijs miſceri,ſolent,ueluti ærugo ignẽ,nondum experta,calx uiua,& illota,& molle apholitrum, quod re uera aphrolitrũ eſt:quanto enim ſpumantius,tanto præſtantius eſt utraq; facultate,tum qua minus mordet,tum qua magis digerit, Didiciſtis enim & in opere De ſimplicibus medicamẽtis ſubtiliora craſſioribus hac uirtute inter omnia, quæ ſimili ſpecie cõprehenduntur, præcellere. Porrò nihil tam nobis euitandum eſt,quàm pharmaca generis oleoſi,‖quæ Hippocrates malthacode,ideſt mollicina,nominat: cuiuſmodi ſunt omnes adipes, præſertim porcorũ, dein reſinæ, H poſtea cera:alia uerò ratione,& quæ indurata remolliunt(malactica Græcis dicuntur)non conueniunt,chalbanum,bdellium,gutta ammoniaci,ſtyrax,medullæ: item alio modo acria,piper, zingiber,ſinapi,canchri, multaq; eius generis alia.

A.l.2.t.2.c.7 fol.99.f

A. l. 2. t. 2. c. 185. fo. 154

lib. de vlceribus a principio.

Quomodo medicamentis ſiccis modo commemoratis in vlceribus ad cicatricem agrè venientibus, & malignis, vtendum ſit. *CAP. 2.*

HVIuſmodi ulcera uitioſo plena humore neceſſario exiſtunt, pleraque uerò ipſorum etiam ſordes copioſas continent. Quoniam ergo ſiccum aliquod pharmacum ipſis ſumus inſperſuri,conuenit prius ea linteolo molli,puro,& ſicco,extergere. Vbi ulceris cauitatẽ medicamẽto impleueris, platyſma emplaſtri labris attenuandis accommodati extrinſecus ſuperdãdũ eſt, atq; huic rurſus linamentum undique ęquale foris inijciendum,cui ſpongiam ea aqua aut uino tinctam applicabimus.At in primis curandum eſt,ut ſpongia frigida permaneat:quod ex facili fiet,ſi frigida ipſam continue citra deligaturæ ſolutionẽ foueas. Sed faſciam ei inijcere ac circũdare debes, vt Hippocrates in ‖ cõmentario de Fracturis edocuit,maximam offenſam fore ratus ex deligatura,quę ad elegantem formam,non uſum,conducit.Si igitur faſcia una fuerit,inferne ſurſum tribuenda eſt,ſiue tibia,ſiue genu,ſiue talus,ſiue cubitus,ſiue manus ſumma, ſiue

comm. 1. 2. 10. & 15 cla. 7. 143. d, & h. Ex libro de Medico circa [illegible]

alia

A alia quæuis pars,laborauerit.Quòd ſi duabus uti uelis ut in fracturis,altera à parte affecta ſurſũ
feretur duntaxat:altera deorſum prius,mox in ſuperiore parte deſinet,eodemq́; cũ priore pue
nier.Quamobrẽ haſce faſcias ex linteis,non panniculos eſſe,ut oẽs nouiſtis,expedit.Tertio aũt
quoq; die nõ ſingulis ſoluendum membrũ eſt,ſic ut aqua non adhibita, quo dixi modo nuper,
molli puro & ſicco linteo ſaniem ulceri abſtergas. At ſi ambientes ulcus partes phlegmonodes
quippiã repræſentent,humidum medicamen latum extrinſecus platyſmati ſuperaccõmodãdũ
eſt ex meo phœnicino,non ſimpliciter liquefacto,ſed cui plurimũ,quoad fieri põt,uini adſtrin-
gentis adiectũ ſit.Neq; tñ obuio quouis oleo liquare ipſum conuenit,uerũ ſi rubor quiſpiã,uel
oĩno calor,in circumpoſitis vlceri partibus exuperet,adſtringente & refrigerante aliquo id fa-
ciendum eſt:ſunt huiuſmodi myrteũ & melinũ:ſi hæc non adſint adhibeto , quod omphacinũ
& omotribes nominant Si durities maior extiterit,oleo ueteri,uel ricinino, ipſum phęnicinum
liquefacies.Sed tutius fuerit,ſi nihil ĩ ambiẽte ulcus loco uitioſi appareat,ſuperpoſitę regioni:
liquidum medicamentum admouere,quod repellat,ſiquid prius uel prauũ,uel plusꝗ̃ par eſt, in
fluat,maxime cũ in crure ulcus obortum ſuperpoſitam uenam uaricoſam habeat.Quę dum ma
gna eſt,ac colore nec rubrum nec probũ ſanguinem,ſed atriorem magiſq́; melãcholicum,cõti
B nere uideť,excidenda uenit,Interim uero contigit,ut uena tali exciſa ulcus ſtatim ad cicatricẽ
ueniret,etſi iã annum durarat,uerũ ipſius loco iuxta diuiſionem,ubi uena erat exciſa,ulcus ma
lignum ac contumax oriretur,cui cicatrix induci non potuerit.Igiť id genus uitiis præſtat,uiri-
bus ægri conſultis,à uenæ inciſione auſpicari,deinde pharmaco purgare,melancholicũ humo-
rem,uel cũ hoc ẽt pituitoſum educẽte , qm̃ is quoq; una non nunꝗ̃ cũ melancholico influit,dũ
varices generantur.Poſtea ipſam uenã ulceri ſuprapoſitam in longum ſcarificare commodum
eſt.Vbi abunde uacuaris,ei ipſi uenæ ſectæ prius medendum. Poſtquam exacte iam cicatricem
ducere uidetur,tunc maligni ulceris curationem,ut prædictum eſt,aggredere.Iã uero lien inter
dum male affectus,uitioſi talis humoris author eſt,ſicut & iecur.Quibus ubi ꝓſpexeris,ſic tan-
dem ad ulcus curandũ uenire oportet . Pari modo,ſi uniuerſum corpus cacochymum,uel ple-
thoricum exiſtat,prius expurgare vacuareq́; ipſum expedit,quàm medicamentũ ulceri admo-
ueas. Porrò intra ulceris per arida medicamenta curationẽ,quotieſcunque ſolueris, aduerten-
dum eſt,qualem nã in particula effectum ædiderint.Sciendũq́;,ac in memoria habẽdum,quòd
quæ deſiccare,non autem detergere ualent,cuiuſmodi ſunt illa,quæ adſtringẽdi qualitatẽ obti
nent,vlcus purum non efficiunt:at quæ præterquam ꝙ ſiccant,adhuc etiam detergunt,ea non
C modo ſiccam,ſed puram quoq;,totã partem exulceratam efficiunt. Præterea notandum uenit
pura ulcera ab ijs medicamẽtis,unde prius,cũ eſſent ſordida,nihil mordicationis percipiebãt,
nunc morderi:Quæ cã eſt,ut a ualentioribus abſterſorijs pharmacis ad mitiora,minuſq́; mor-
dacia,digrediamur,ubi ulcus ad amuſſim purũ inuenerimus : quemadmodum rurſus in ſordi-
dis ad magis abſtergentia trãſimus,niſi ex mordicatione ſordida apparuerint.Hoc ſiquidẽ me-
dicis etiã bonis exiſtimãtis nõ nũquã impoſuit,ut ad abſterſorium ualẽtius acriusq; ſe confer-
rent.unde iterũ ulcus eroſum,ex æquo ſordidum,uel etiam magis adhuc,altera ſolutione uiſũ
fuerit carne à medicamento colliquata ipſum fœdante:nã in prauam saniẽ degenerat collique
ſcens caro.Cæterum quicquid ex his ipſis tenuioris conſiſtentię eſt,a pharmaco diſſlať:reliquũ
ibidem circa ulcera concretum,ſordes ipſis redditur.Quare animum attendere oportet,utrum
vlcus carne,quę ſubeſt,exeſa ac colliqueſcente ſordidum euaſerit:an quia medicamẽ ſordibus
auferendis aptum requirat,impoſitum uero tale non ſit.Indicat autem ulceris maior facta caui
tas,tum oræ rubentiores calidioreſq́;,cum medicamenti acrimonia ſordidatur. Forſan igiť ſu-
peruacaneum fuerit in præſenti cõmentario compoſitorum medicaminum uſus rationem mo
dumq́; adſcribere,quippe in Methodo curandi explicatum:at quę neceſſaria ſunt , & magnam
D noxã adſerunt,neglecta ſatius eſt bis terue,ut fidelius memoriæ inhæreant,repetere.Ponamus
igitur & hoc etiã in talium ulcerum curatione,ſi quidem citra totius corporis offenſam fieri po
terit,ægro a balneo abſtinere,perſricari linteis largiter,mox oleo,deinde halteribus,hoc eſt ſal
tatorijs põduſculis exerceri,ſi crus fuerit affectum:uel curſu,ſi partes ſuperiores male habeãt.
Quod ſi a balneo tẽperare ſine totius corporis noxa non poterit,ſoluere deligaturam nõ opor-
tet,uerum ut ligatum eſt,membrum lauare,& aquã calidam ex ſpõgia exprimere,aliamq́; mox
frigidam infundere,ut nullus in deligatura calor ſit reliquus.Iam ſi curatio ſuccedere uideatur,
etiam abſque ſpongia alligata ſanari poteſt,ſi phœnicinum liquefactum,ut dixi,extrinſecus im
ponas,& citra ſpongiam,quæ faſcijs comprehenſa uelut in fracturis,ægrotæ corporis parti or-
biculatim circundatur.

Compoſitio Medicamentorum,quæ in modum emplaſtri fiunt. CAP. 3.

QVoniam malignorum,& difficulter cicatricem recipientium ulcerũ curationis ſummus eſt
ſcopus,ut medicamẽtũ citra morſum exiccet,aqua uero & oleũ maxime oĩum humectãt,
ab eis abſtinendũ eſt ita,ut nec ꝑ ſe adhibeanť,nec ſiccis quæ recẽſuimus miſceanť medicamẽ
tis.Itaq; cera deligẽda eſt neq; natura,neq; uetuſtate ſicca,uerũ recẽs & pinguis natura.Qua in
Sole emollita,aridorũ medicaminũ dictorũ,qđ cũq; uolueris,excipere poteris:ſin aũt Sol abſit

apud

apud ignem calefacta ſubigatur,& in calidam aquam demergatur:non enim aqua per totã mi E
ſcetur,ſed ſtatim ab ea emolleſcẽte defluit,anteq̃ ulceri fuerit impoſita.Symmetria uero mixtu
ræ eſt talis. *Mediocre medicamentum hoc modo efficitur.* Quarta pars metallicorum ceræ adiicit:
ualẽtius erit,ſi tertia ſumat. Porrò cũ ipſa metallica minus magisq; immordacia ſiccaq; exiſtãt,
uirtus in ijs,quę magis ſiccãt,intendetur:quæ minus,remittetur:quẽadmodum rurſus tutior le
niorum uſus eſt,mordaciorum periculoſior.Dictum nanq; frequẽter eſt, nõ nullas naturas cor
porum,tum cutẽ,tum carnes magis ſenſorias habere:quibuſdã has ambas minus eſſe sẽſorias.
Itẽ pro maioris minoriſq; ſenſus ratione doloris etiã affectus ſequitur,ut & phlegmones. Ac-
cedit huc nõ mediocris differentia,ꝙ quis molli ſit carne,uel duriore,boni maliq; ſucci,uel ple
thoricus,uel uacuus,uel medio quodã modo inter enumeratos affectus.Vnde colligo,unum o-
mnibus idoneum medicamentum præparari nõ poſſe:ſed qualecunq; ex ſimilibus ſpecie con-
fectum fuerit,hoc uti ſciet ille,qui methodum iſto libro traditã artificioſe didicerit.Exẽpli gra-
tia in ſubiecta materie,ſi pares utriusq;,æruginis,& æris cõbuſti, partes miſceas, aluminis ſciſſi
partis unius dimid.ut totum tribus,uel duobus denarijs,s,uel uncijs totidẽ,cõſtet:ſufficiet de-
cẽ ceræ denarios adiicere denariis,decẽ uero uncias unciis,in tẽperatã & medij facultate phar
maci cõpoſitionem:Melius fiet,minusq; mordebit,ſi loco aluminis ſciſſilis diphryges accipiat: F
cuius uno denario integro iniecto,quemadmodum ęris quoq; & æruginis,medicamen erit pręſtantius.Quòd ſi æruginem mordacius facturam ſuſpicati,lene prorſus ipſum fieri poſtulemus,
cõbuſtã apponimus.Inſuper ſi expurgare ſordes ſtatuerimus, æris ſquamæ denarij dimidium
addet,ut tota medicamẽti ſymmetria talis euadat:Aeris,æruginis uſtæ,diphrygis, ſingulorum
partes æquales,hoc eſt cuiuſq; denarii põdo unius:æris ſquamæ denarii dimidium: hęc pingui
cera,ut dixi,mollita excipiant.Vbi ſiccior paulo fuerit,q̃ ut cõmemorata excipiat,miſcẽdũ eſt
myrteum molliẽdo,uel melinum,uel lentiſcinum,uel ricininum,uel cyprinum, uel omotribes
oleum uetus,uel recẽs Hiſpanum,uel qđ apud nos ex oleæ ſurculis pręparat. Aut ſi oĩno nihil
oleoſum medicamento adhibere placet,laricẽ reſinã admiſceto,cuius ſi copia non eſt,terebin-
thina eius loco utendum. Cæterum hoc ſemper in memoria tenendum eſt ijs, qui hæc legunt,
maxime ad primum,quod dictum eſt,tanquam præſtantiſſimum ueniendum eſſe, mox ad ſe-
cundum,& tertium,deinde ad alia,quæ poſt tertium ſunt,ceu pro pharmacorum uirtutis & po
tentiæ proportione,ſermonis ordinem nobis uſurpantibus.His igitur auditis quiſpiam,ſimpli-
cium medicamentorum uiribus intellectis,diiudicare poterit,quæ maiores noſtri ad ulcera ca-
coethe pharmaca conſcripſere.Sicut uerbi gratia Aſclepiades cognomento Pharmacion in ter G
tio Exteriorum in hunc modum tradidit.

Quæ medicamenta memoriæ prodiderit Aſclepiades. CAP. 4.

A*D Chironia & curatu difficilia ulcera medicamentum accommodatum.* Aeris ſquamæ pondo
vnciam,æruginis raſæ põdo unciã,cerę ſelibrã,reſinę laricis põdo unciã s.Ea,quæ liquari
poſſunt,aridis affundunt:quibus exceptis,ac curioſe mollitis utitor:itẽ platyſma exiguum ſoli
affectę parti,ut ulcus tñ cõprehendat,iniicito.Cęterum ambiẽtes particulas pharmaco, quod
phlegmonẽ arceat,circundare oportet:inter curãdum tertio quoq; die ſoluere, deĩde fomẽtis
mitigare,idemq; emplaſtrum ꝙ a latitudine platyſma uocatur,abluendo emollire,ac rurſus im
ponere donec cicatricẽ inducere incipiat.Hęc eſt medicamenti ſcriptura. Pulchre uero author
ipſe adiũxit,Ad chironia.nominãt.n.ſic ulcera,nõ mediocriter, ſed maxime maligna, cõtuma
ciaq;.Generoſum hoc medicamẽ eſt,ut quod ex tertia ceræ parte metallica contineat,æruginẽ
ſane pharmacum ualẽtius,ęris ſquamã multo illo moderatius,attñ & ipſum generoſum.Mediã
ac ſymmetrã hẽt temperiem,ut ẽt modice maligna curet,ſi nõ triplex,ſed quadrupla, ceræ por
tio aliis cõmiſta fuerit:Moderatius adhuc extiterit,ſi quincupla adiiciat,ut nõdũ cacoethe,ſed
ægre cicatricẽ ducẽtia, pſanet:Quẽadmodum ẽt ſi metallicorũ ſex partes cera capiat, ut ſit ęru H
ginis & ſquamę utriuſq; denarius,cerę duodecim,laricis quot exigit pportio:q̃ erit, ſi tres ip-
ſius denarii imponant.At ubi cera pinguis eſt,etſi minus reſinę addat,ſpiſſitudinem,quanta ſuf
ficit,medicamentum habebit:ſiquidem huiuſmodi pharmacis reſina ob conſiſtentiam inditur,
ueluti & myrteum,uel lentiſcinum.Ego certe attico non nunq̃ œſypo cerã emollitã miſcui:ac
vſu didici,uel nihil,uel parũ adeo medicamẽtũ ab illis,q̃ ſine hoc pparata ſunt,ſuperari. Mani-
feſtũ aũt eſt me hęc ad futuri medicaminis robur referre:nã auxiliũ ad aliquid ſpectat, quippe
mollius pharmacũ ad moderatiora cacoethe,id eſt minus malefica,magisq̃ uehemẽtius cõdu-
cit.Vbi igit ulcus ipſum minus malignũ eſt,oræ uero ꝓtumidæ ac duræ,Gręci ochthodus appel
lãt,potior in his eſt œſypus.Benefacit ẽt his cerui uituliq; medulla, quã lęuem ante factã ceræ
prius admiſcere oportet:dein ſic in unitatẽ coactis ijs metallica trita,ut in puluerẽ redigant,ex
cipiẽda ſunt,ut q̃ mordicationẽ pariant.Oĩa uero ſicca ac terreſtria pharmaca, quantum ſatis
eſt,antea lęuigent,ut eſt galla,cytinus,malicorium,ęgyptię ſpinę fructus,cũ id genus oĩa ęgrè
fiunt læuia:ſicut facile,quæ ex ſuccis & liquoribus reſiccatis pueniũt,myrrha,aloe,acacia,& q̃
his ſunt genere finitima.Cęterũ recte Aſclepiades ad finem ſuperioris medicamẽti ſcripti hæc
verba adiecit:Et hæc triduo ſoluito,fomẽtisq; mitigato,idẽq; emplaſtrũ ablutũ emollito, rur-

ſusq;

A ſusq; apponito. Niſi.n.diutius cuti pharmacũ adhæſerit,nihil efficiet.Quòd & pleróſq; medicos
latuit,arbitrãtes,ſi ter dic ſaniẽ ab ulcere deterſerint,melius ſe facturos ijs,qui bis idẽ faciũt:q
vero ſemel ſoluũt,ab ipſis quoq; ęgris tanq̃ negligẽtes male audiũt.Cõuenit hic quoq; uos me
miniſſe,qđ in pleriſq; noſtris cõmẽtariis dictũ eſt,qualitates uidelicet oĩum uicinorũ corporũ
mutuo in ſe quicq̃ agere,etſi alterũ ipſorũ multo ſit ualidus:hac nãq; rõne ſpecie quodãmodo
inter ſe ſimiles fiunt ſpatio tpis,tametſi permultũ differãt:ubi aũt qualitas medicamẽti curãdo
corpori ſimilis ſpecie fuerit,utilitas maior ſequiẽ. His igitur rationibus, qui primus emplaſtro
añ impoſito uti ſtatuit,laude dignus eſt:& nos ipſum ſequi multo magis decet, cũ qđ rõne in-
uenit,experiẽtia cõprobatũ cognouerimus.Nec temere triduo quoq; ipſum foueri, ſingulis ui
delicet ſolutionibus,præcipit:nã,quia ualẽs medicamẽtũ eſt,merito lenitionẽ deſiderat.Satius
igiẽ eſt in ulceribus non ita malignis,cerã quadruplã uel quincuplã amborum ſimul metallico-
rũ eſſe.Poſt hoc pharmacum,aliud Aſclepiades deinceps tradidit,quod his conſtat. Aeruginis
pondo unciis duabus,ſquamæ pondo unciis duabus,diphrygis põdo uncia,ceræ põdo libra,la
ricis pondo unciis tribus.Hæc rurſus ſymmetria ſimpliciũ medicamẽtorũ eadem eſt,q̃ ſuperio
ris,ſolo diphryge ſuperãs:alia certe oĩa priorũ duplicata ſũt.In illa.n.ſcriptura ęruginis,& ſqua
B mæ,utriuſq; põdo unciã adiiciebat,ceræ modũ ambabus triplo maiorẽ : ſiquidem oẽs uncias,
ſex eius admiſcẽdas cẽſuit,reſinæ uero ſemunciã,ſupra utriuſq; metallici portionem.Secunda
ſcriptura,illius quidẽ,loco unciæ & ſemiſſis,tres imponẽdas iubet:metallicorũ uero ꝓ una un
cia ſingulorũ duas,ceræ librã,cũ in priore ſcriptura ſelibrã immittat.Clarũ itaq; eſt,diphryges
ſolũ in ſecũda eũ appoſuiſſe.Ac ſi unciã ipſius immittẽdã aliis duplicatis pręcipit,modo,ſimpli
cibus uniuerſis in priore ſcriptura miſtis,diphrygis ſemunciã addideris,talẽ medicamẽti cõfe-
ctură habiturus es:Squamæ põdo unciã,ęruginis põdo unciã,ceræ ſelibrã, reſinæ laricis põdo
unciã,s,diphrygis ſemunciã.Eadẽ oĩno & hęc eſt priori,ſi diphryges excipias,qđ tã moderatũ
eſt pharmacũ,ut ẽt ſolũ inſperſum ulceribus,q̃ cicatricẽ difficulter admittũt,medeaẽ : ſimiliter
& æs cõbuſtũ.Valẽrior aũt longe ęrugo,ut uel ſordida admodum & humida curandi terminos
exceſſerit,ſi ſolã eã inſpergas,exedit.n.& mordet inſigniter.Porrò in chironiis ulceribus, aliis
miſta pharmacis tantũ de uehemẽtia quidem uirtutis ſuæ remittit,auget aũt illorum,ut cõpoſi
tum ex oĩbus pharmacum fiat pręſtantiſſimum.Qua uero rõne p̃dictis medicaminibus ærugo
miſta fuerit,hac & uiua calx,exigua ꝓportione aliorũ multis a quibuſdã adiecta.Extincta me-
diocre eſt pharmacũ,elota ꝓrſus leue,& mordacitatis expers.Hoc igitur emplaſtrũ exẽpli gra
C tia adſcripſi,ꝙ iuuenes in particularibus exerceri uelim,nec uniuerſalibus ſolis eſſe contentos.
Rurſus autem reuocato ad initium ſermone,ad Andromachi medicamenta digrediar.

De ſcriptis ab Andromacho emplaſtris ad vlcera maligna. CAP. 5.

APponã igiẽ cauſa exempli,quæ ex cõpoſitis medicamentis ad cacoethe ulcera conuenire
vſu ꝓbata ſunt,ab iis exorſus,quæ ſcripſit Andromachus:quẽ nõ iniuria queas accuſare,
ꝙ citra diſtinctionẽ pharmaca tradiderit.Hac.n.omiſſa permultos medicos male ipſis uti cõtin
git,ideoq; nõ nunq̃ ſcopum mirifice adſequi,interim ab illo errare,permultũ delabentes.Cum
igiẽ par eſſet,ut ipſe diceret,Hoc ipſum ualidiſſimũ eſt,ab hoc rurſus aliud moderatiſſimũ, hoc
vero imbecilliſſimũ,ille oĩa ſubinde ſcripſit,nulla diſtinctiõe appoſita. Auſpicatur igitur ea ipſa
hoc titulo. *Cicatricem inducentia.* Mox ita ſubdit:Cadmiæ toſtę pondo librã,chalcitidis uſtę
põdo librã,ceræ pondo libras quatuor,reſinæ aridæ põdo libras iii,myrtei põdo libras iii:uinũ
aridis miſcetur.Ab his uero deinceps in hunc modũ ſcribit ad uerbũ: *Medicamentum ex Lada-*
no. Et ſymmetria appoſita,iterũ deinceps ait: *Aliter vt Alcimion.* Deinde hic quoq; ſymmetriis
expoſitis,infert inquiens. *Pharmacum ex Hordeo.* Poſt huius cõpoſitionẽ in hãc ſententiã iterũ
ſcribit. *Aliud cicatricem inducens.* Reſinæ ſiccæ denatiũ pondo octodecim, diphrygis dena-
D riũm pondo quatuor,ſpumæ argenti denariũ põdo ſedecim,ceræ denariũ põdo x, olei cyathũ
& dimidiũ.ut hoc ſit ei medicamẽtum ab initio ſextũ.His ſubiungit iterum alia ſex,unicuique
præponẽs, *Aliud.* volens nimirũ cicatricẽ inducens nos inaudire.Quinq; igitur ſunt epulotica
quibus uti mos eſt,nec malignis,nec ęgre cicatricẽ ducẽtibus,idoneis.Sextum ad ulcera quidẽ
dyſepulota,id eſt q̃ cicatricẽ difficulter recipiunt,nõ tñ iam ad cacoethe,q̃ nobis maligna dicũ
tur,ualet.Reliqua uero ſex adiecta malignis ꝓſunt,uirtute ĩuicẽ diuerſa: Quibꝰ alterutrũ opor
tebat,nẽpe uel rationalẽ ac methodicã diſciplinam conficiendo,adſcripſiſſe in eorum uehemẽ
tia differentiã,tãquam nobis intellecturis ad maligniora ulcera ualentioribus utendum reme-
diis,ad mediocria imbecillioribus:vel Empiricorũ more poſuiſſe, quædam horum medicami-
num phagedænicis,in ſummaq; exeſis,ac paſtis,eſſe utilia,quædã cauis,quædã uehemẽter ſor
didis:ijs uero,qui phlegmonodẽ ſimul aut ſcirrhoſum affectum habent,aut labra ulceris dura,
uel prætumida,uel nigra,uel alterius cuiuſquam coloris, ſingulis propria : Horum autem nihil
ille effecit. Poſtea ſex facultates cicatricem inducendi ordine retulit,quarum ego compoſitio
nem cum propriis diſtinctionibus narraturus ſum. Primum itaque ab eo ſcriptum, quod ta-
men a principio ſeptimum eſt,ſatis ualidum,ut qđ ęquale habeat pondus ęruginis & ſquamæ;
remiſit autem m, nuitque uim ipſius ceræ miſtura, quæ octo partes utriuſque ſigillatim, qua-
tuor

tuor amborũ ſimul explet. Etenim æruginis,& ſqnamæ,cuiuſq; unciã miſcere præcipit,ceræ un E
cias viij:admodũq; cõmode cauit,q id cõpoſuit,miſcere aliqđ mollicinũ, græce malthacodes
dicit̃:oleum dico,& ſeuum,& œſypum,butyrũ,& reſinã. At ſi pinguis cera non adſit, metallica
ægre miſcebunt̃.Ac ſi iuxta ignẽ uel in Sole calido miſcere ipſa cogamur, paulo poſt pharma-
cum indureſcet.Quapropter cum ulceri fuerit impoſitum, ſanum ſuum æger durũ contingere
putabit:quippe eiuſmodi medicamẽta oĩa talẽ habẽt uſum Si uero calidis manibus tractet̃,tm
ex ipſis recipit magnitudinis,ut emollitũ dilatatunq; toti ulceri imponat̃, atq; ẽt oras cõtegat.
Cũ altũ ulcus extiterit,totũ ipſius cauũ medicamine indito replebitur,Poſtq; hoc rurſus aliud
platyſma ſuper accõmodabit̃,qđ & labra cõprehẽdat.Huic deinde rurſum linteus pãnus frigi-
da madẽs tantus undiq; obũcitur,ut medicamẽtũ occultet.Poſtremo extrinſecus ſpongia mol
lis faſcia ex linteo excepta,uel ſemel uel bis affectã partẽ orbiculatim ambiente,tãtæ magnitu
dinis,quo totũ ulcus cũ labris,ac ſuperpoſitorũ ipſis aliquid,ſubiectorumq;, cõplectatur. Deli-
gatio a duobus principiis fiat:uocant ſic,quoties tota pars media uinculi affecto loco incũbat,
* Al.caput. * crus aũt utrunq; in oppoſitũ deducatur.Poſtremo ſi pãnus tã ſit ualidus,ut ſemel iniectis ſpõ-
giam tuto contineat,illic terminis conſuetur,eo,qđ ſuperfluit,forfice adempto: ſin imbecillis,
rurſus utrũq; * crus ducetur,ſimili robore ad id,qđ affectũ eſt,attractum:quod in primis obſer- F
uare conuenit,cũ in primo faſciæ traiectu,tũ uel maxime in ſecundo. Quin nec illius obliuiſci
de fract. com. 3. tex. 5. cl. 7. 242. g. Et tex. 8. 243. b. te oportet,cuius primus,quorũ ad nos memoria peruenit, Hippocrates inuẽtor extitit, olim
ab oĩbus ante ipſum medicis,nunc ab ijs,qui artem parum legitime didicerunt, commiſſi. Pu-
tant.n.ſatius eſſe partẽ exulceratam incompreſſam ſeruare,utrinq; uero ligamẽtum ei circum-
ponere:qđ q̃ ſit incõmodum ac noxium,Hippocrates demonſtrauit.Igitur ubi hæc primo die
peregeris,altero aqua frigida ſpongiã perrigato.Si ambiens aer calidus,& ſiccus fuerit,bis hoc
ter'ue in dies ſingulos faciendũ eſt:ac deligatura tertio quoq; die ſoluẽda,per hyemẽ ẽt quarto.
Cæterũ inſpiciẽda eſt,à medicamẽti uirtute facta inalteratio,tũ in ulceris cauitate, tũ i labris,
tũ in locis ea ambiẽtibus.Portò unde hæc diſcas,libri de Tẽperamẽtis ſuppeditabunt:nec non
in opere therapeutices Methodi de his ulceribus tractatũ eſt.Vel.n.ſiccius,uel humidius,uel ca
lidius,uel frigidius,q̃ prius,& totũ mẽbrũ affectũ,& ſingulæ eius partes,apparuere.Inſu p cõſi
derabimus,nũquid ex oris adẽptũ ſit:uel emollitæ quodãmodo,uel attenuatæ ſint:itẽ color ne
mutatus,& an ſordiũ copia cadẽ remãſerit.Vnde cognoſces utrũ fortius,uel mollius,uel ſimile
priori medicamen imponendũ ueniat.Poteris ſane & primũ ipſũ ex facili immutare,ſi mollius
voles reddere,miſto inter molliendũ paululo cuiuſdã olei adſtringẽtis,aut myrtei,aut roſacei, G
aut melini,aut lentiſcini,aut maſtichini,aut cyprini: Sin ualidius,aut ſquama,aut ærugine, ex
qbus utriſq; paulũ ad amuſſim læue reddes,ut ſubigẽdo adiicias.Nos,uti nouiſtis,uel mite ali-
qđ pharmacũ ulceri inſpergim⁹,eiq; medicamẽ emplaſtrodes ſuperimponimus.Nulli dubiũ eſt
mitia pharmaca mihi dici,diphryges,ſarcocollã,chalcitidẽ uſtã,itẽ cõbuſtũ & æs, & æruginẽ,
& chalcãthũ:q̃ ignẽ non experta,acria oĩa ſunt:cõbuſta,moderata:lota poſt cõbuſtionẽ,leuia
mordacitatiſq; fiũt expertia.Præſtat aũt,ſicut p̃diximus,& emplaſtrũ miſtioni adaptare,aliqđ-
q; ex aliis medicamẽtis imponere,quorũ deinceps meminit Andromachus:idq; ñõ mõ ſimpli
ciũ uires,ſed mẽſurã quoq; inſpiciẽtes,ut in eo qđ iã cõmemorauimus.Quatuor.n.partes ceræ
cũ æruginis & ſquamæ,utriuſq; una,miſcẽtur:tres fortius ipſum efficient, ſicut quinq; imbecil
lius.Eodẽ modo in aliis agẽdũ eſt,puta in eo,qđ prædictũ ſequit̃,octauum ordine,tali ſymme-
tria. Chryſocollæ denariũ pondo duũ,ſquamæ denariũ pondo duũ,ceræ denariũm põdo ſex,
diphrygis denariũ põdo duũ,ſquamæ argenti denariũ pondo octo,roſacei uel myrtei parũ. In
hoc pharmaco chryſocolla & diphryges ipſa p ſe inſperſa malignis ulceribus curãdis ſufficiũt.
Squama validius,aſperius,mordaciuſq; medicamẽtũ eſt:eoq; argẽti ſpumã author admiſcuit,
ſubueritus ſquamæ uiolẽtiã,cupiẽſq; ipſam mollioris pharmaci miſtura mitigare, ac exoluere. H
Sin abſq; cera quatuor illa iuxta dictã tẽperaturã miſceas,medicamẽ aridũ inſperſile,Græci uo
cãt epiſpaſtõ,habiturus es,ad malignorũ ulcerũ curationẽ nõ inefficax.At ubi emplaſtrũ face-
re conaris,cera miſcẽda eſt.Et p p metallicorũ copiã,neceſſario ẽt liquidorũ in p̃ſenti facultate
meminit Andromachus,roſacei nẽpe,& myrtei:cera nãq; modica nimis eſt p metallicorũ mõ.
Cũ igitur chryſocollæ,ſquamæ,& diphrygis,binos denarios:argẽti ſpumæ octo miſceri iubet,
quatuordecim uidelicet uniuerſos efficiens:uel cerã pinguẽ permultã,uel oleoſum aliqđ,phar
maco affundere debebat.In ſuperiore medicamẽto cera quadruplo metallica ſuperabat: unde
ſpuma argẽti ablata,ex alijs licet pharmacũ cõponere,quẽadmodũ ego nõ nunq̃ factitaui.Qđ
ſi fiat,myrteo nõ opus erit,cera,ut dixi,pingui adhibita:ſi dura ſit,liquidũ aliqđ miſcere opor-
tebit.Quã ob rẽ nõ nulli in id genus pharmacis ceræ appoſuiſſe uidentur, alij nouẽ,alii recen-
* Al. vigint. tis,nõ p louẽ ipſius ætatẽ,ſicut in alijs medicaminibus,ſed humiditatẽ requirentes.Eſt etenim
* Al. ſ. i. qnq. Sunt, q legẽdum putent, ſ. i. id eſt heminæ dimi-dium. re uera melior noua,ſed non iã ut bimulã,trimulamue reiicias.Cæterũ ad ſequens emplaſtrum
ire tẽpus eſt,quod habet in hũc modum. Diphrygis denariũm põdo octogintaquatuor, argẽti
ſpumæ denariũm pondo ducentorũ quadraginta,ceræ denariũ põdo trecẽtorum* octodecim,
olei heminas* ſex.Poterit aũt hoc pharmacũ ulceribus nõdũ malignis,uerũ cicatricẽ ægre reci

pientibus

A pientibus eam obducere,qm̃ exiccat,ſed nõ ualide,ut quod poſt ipſum ſcribitur : minori tamẽ
ſymmetria cõficiendum eſt,idẽ enim ei hoc eſt. Diphrygis denariùm pondo quatuordecim,
argenti ſpumæ denariũ pondo quadraginta,ceræ denariũ pondo quinquagintatrium,olei myr
tei pondo uncias decem.Nã Andromachi pharmaca horum ſeſcupla ſunt. Hoc igitur cicatrici
obducendæ re uera eſt reſpõdens ex cadmia confecto,& glyceæ nominatę,de quibus ſequẽti ſer
mone dicemus.Huic ſubſcriptum ualidius quidem eſt,non tamen primo ex hiſce ſex,uerum ſe
ptimo a primordio finitimum:In quo ſquamam & æruginem ceræ quadruplæ commiſcuit: di-
phrygis enim adhuc denariùm pondo ſedecim,argenti ſpumę denariorùm pondo quadragin-
taocto,ceræ denariorùm põdo ſexagintaſex,adijcit.Inde horũ copię gratia coactus eſt & myr
tei olei heminã * s,affundere.Numeretur ergo hoc quoque inter ea , quæ cicatricem generant. * Al. & s.
Quod ſtatim ſubiũgitur,eiuſdem generis eſt,mitiſſimũ uero minimeq; mordax , ex plumbo
cõbuſto & eloto,ſpodio,cadmia,diphryge,& terebinthina compoſitum.Zenonem aiunt chal-
banum quoque miſcere,quod mihi prædictis uidetur ſuperfluum. Scribit igitur ipſius ſymme-
triam talem.Eloti plumbi denariorũ pondo duorum,ſpodij denariorùm pondo quatuor, cad-
miæ tantundem,diphrygis† denarij pondo unius.}Excipit ea terebinthinæ denarius ſex.Zeno- † Al. denariũ pondo iiij.
B nem dicit chalbani addere † denarij dimidiũ.} Si quidem ceu molliendis labris calloſis , ac du-
ris,eoq; Gręce ochthodeſi,id eſt uerrucoſis,appellatis id facit,probe admiſcet:ſin ad ulceris mali † Al. denariũ pondo iiij.
gnitatẽ & contumaciã,nõ item:tametſi enim chalbanum quoq; receperit,etiam ſic a maligno
rum ulcerum prauitate uincẽ.Magis autem uerisimile uidetur,duodecim hęc ordine ſe conſe-
quentia pharmaca ad cicatricẽ ducendã idonea ſcripſiſſe.Etenim pręter duo ex ipſis,puta ſepti
mum a principio,& octauũ,alia omnia ulceribus quidem ægre ad cicatricem uenientibus , ſed
nõdũ malignis,medẽtur.Item duodecimum inter ea ſimiliter quidem cicatricẽ obducit,imbe-
cillius aũt eſt,q̃ ut cacoethe perſanet.Compoſitio quoq; huius hæc capit,Molybdenæ denariũ
pondo centum,diphrygis denariũ pondo ſedecim,ſoreos denariũ pondo decem,miſyos cyprii
toſti denariũ pondo octo,reſinæ terebinthinæ denariũ pondo octo,ceræ denariũ põdo quadra
ginta,myrtei denariùm pondo quadraginta.Porrò minoris ſymmetriæ,q̃ huic proportione re-
ſpondeat,oĩa eiuſmodi pharmaca conficere oportet,ſcientem ipſa confeſtim duram ac ſaxeam
duritiem acquirere.Tantum igitur cuiuſq; præparare ſatius eſt,quanti uſus fuerit , præſertim ſi
hyems uſum ipſorum excipiat.At ſi quartã ſingulorum partem capias , molybdænæ quinq; &
uiginti denarij erunt,quatuor diphrygis, duo & ſemis ſoreos , toſti miſyos duo , terebinthinæ
C duo:& ceræ & myrtei pares portiones,utriuſq; decẽ,amborum ſimul uidelicet uiginti . Porrò
in oĩbus eius notæ pharmacis,illa quæ liquari poſſunt,liquefacta & refrigerata,deinde raſa,ſic-
cis diligenter in puluerem redactis admiſceto.Nã ſi liquida ipſis affundas,ſępe fiẽt grumi ceræ
modo (enceridas Græci uocant) maxime cũ frigus fuerit.In Sole ſeruẽti ſi miſtura fiat,licet ea
ſuperfundere,mouẽdo uehementer rudicula primum,deinde cochleario:præſtat autẽ in hiſce
omnibus rudiculam palmæ eſſe ramuſculũ.Hęc Andromachus indiſtincte,ſicut diximus,duo-
decim pharmaca tradidit,hoc ipſis tantum cõmuniter pręponens,Epulotica,hoc eſt ad cicatri-
cem ducendã idonea.Ego uero differentiã ipſorum manifeſto(ut arbitror) expoſui,quæ cor-
datum uirum ad dextrum particularium uſum ueluti manu ducere queat. Inſuper aliorum po-
lychreſton,id eſt multiplicis uſus,medicamentorũ meminit,ut ad alios pleroſq; affectus, ita ad
vlcera dyſepulota,id eſt ægre cicatricẽ ducentia,aptorum,q̃ nos ſermone procedẽte percenſe-
bimus,ubi pharmaca,propter uariam utilitatem polychreſta Gręcis dicta,aggrediemur. In præ-
ſentia peculiariter de iis ſermo nobis eſt,q̃ ad maligna,& dyſepulota faciunt,eaque potius ma-
ligna,quæ chironia non nullis appellantur,quemadmodum & ipſi Andromacho. Ordine itaq;
ex duodecim medicamentis modo relatis,cum duo ad carbunculos prodiderit,unũ ad herpetas,
D quartũ aliud poſt tria hiſce uerbis conſcripſit.*Epuloticum ad Chironia, Dioſcoridis.* Magis uarium
quidem medicamentum componens,non tñ ſeptimo illo ſupraſcripto ualentius,in quo ceram
quadruplo copioſiorem,quàm utriuſque,nempe ſquamæ & æruginis,miſcebat. At in nunc pro
poſito,pauciore cera metallicorùm proportione iniecta,liquari ipſam pauco myrteo iubet,aut
roſaceo,quantitate eorum non adſcripta.Iam uero uniuerſam eius ſententiam ex Andromachi
verbis apponam. *Cicatricem obducens, ad Chironia, Dioſcoridis.* Chryſocollæ denariorùm pon-
do duorũ,æruginis raſæ denariorũ põdo duorũ,ceræ denariorùm põdo ſex,diphrygis denariũ
pondo duum,ſpumæ argẽti denariũ põdo octo,roſacei uel myrtei modicum,ut liquefiat. Hoc
pharmacum ad amuſſim ſuperiori illi conuenit,q inter cicatricem obducentia locum, ut dixi,
octauum obtinet,poſt id poſitum,quod ſquama atq; ærugine cõſtat,ſola illud ærugine nimirũ
ſuperans.Ideoq; cicatricẽ illud inducentibus adſcripſit:maiora tñ de ipſo pollicẽ,ad chironia
conuenire id dicens.Et uero poſt hoc quoq; optimi medicaminis mentionẽ facit in iſtũ modũ.
Al. 4.fo.4.r.g c.9.fol.472.h *Medicamentum obducendis cicatricibus ex collectaneis Primionis, ad deſperata.* Hoc nomen. De-
ſperata,ulcera illa,quorum curationẽ pleriq; aggreſſi nõ abſoluerunt,ſed tanq̃ ab inſanabilibus
deſtitere,ei ſignificat.Fidendum huic medicamento,q præter alia uſu quoque probatum eſt.
Hãc autẽ eius cõpoſitionẽ ſcribit.Soreos denariũ põdo uigintiquatuor,aluminis ſciſſilis de-
narium

narium pődo ſedecim,malicorii denariűm pondo ſedecim,calcis viuæ denariű pődo ſedecim, E
thuris denariűm pondo trigintaduum,gallæ denariűm pondo trigintaduum, ceræ denariű pő
† Al. ſexaginta. do centum viginiti,ſeui vitulini denariű pondo † centum ſexaginta,,ȝolei veteris heminá. Hęc
eſt ſimpliciű medicamentorum ſymmetria ad pſentis compoſiti præparationem. At quomodo
illud præparandum ſit, omiſit,ut in aliis ēt multis , q̃ confecturæ narrationem requirunt , nam
in hoc quidem vel admodum facilius eſt,ut paulo poſt dicemus.Cæterű nos ſcire in primis uo-
lo,vt ſi qñ uitulinum pingue deſideretur,eius loco uetus ſuillum,quod nominant axungiá, ad-
miſcendum,uerum ſalis expers,& non multorű nimis annorum.Vetus itaq; oleum abunde ſa-
tis digerit,ſic adeps quoq;,idq; citra mordicationem ambo efficiunt: bubulus ſimiliter quidem
digerit,ſed nő æquè morſu caret:medium locum obtinet uitulinus,quo porcino acrior,hoc bu
bulo mollior.Itaq; pharmacum,quo de ſermo inſtitutus eſt,ualidiſſima cőtinet,ſori,alumē ſciſ
ſile,malicorium,gallá,non digerendi facultate eximia,ſed adſtringendi ut uocát,prædita.Cla-
rum eſt autem gallá ſemper adiiciendam eſſe,quæ uocatur omphacitis,id eſt immatura:alumē
vero Aegyptium,& ſciſſile:cuius penuria rotundá,quod ſciſſili quidem eſt craſſius,ſed non mi-
nus adſtringens. Quòd aűt malicorium putamen mali granati uocaī,oēs nouerunt.Breui adeo
tēpore viget,ſi uelis aridum contundere,& in puluerem redigere,ſeu læuigare:nanq; dum are- F
ſcit malicorium,imbecilliorem quoq; uim ſortitur,cum humore eius diſcuſſo perenntē. Quare
tutius eſt ſuccoſum prius ex uino decoquere,donec optime læuigari poſſit. Vinű autē auſterű
prorſus,ſed neq; recens,eſſe oportet,ná auſtera niſi uetera ſint,craſſarum partiű exiſtunt:neq;
vetuſtű adeo,ut iá acre exiſtat,etenim recēs penitiora corporis nő permeat,uetus acre & mor-
dax eſt.Ergo ætate medium potius eſt,quod plurimum intra quinq; & decem annos conſiſtit.

Poſtulat locus hic in memoriá reducere,quod multi ſępe dictarunt,de auſteris,acerbis,in to
tum de adſtringentibus,uinis,cibis,& pharmacis:ac primű de harum uocum ſignificationibus
agendum eſt.Auſterum enim Græcis idem ſibi vult,quod mediocriter adſtringens: Acerbum,
quod ualide,ac uehementer id facit.Genus utriq; cőe adſtrictionis uocabulo ſignatur,non etiá
vtrum ualide an obſcure ea fiat,declarante.Oia igitur adſtringentia cőtrahunt ac dēſant mea-
tus:ad hæc uinciunt,ac continent partiű ſibi inuicem cohærentium ſubſtātiam: atq; minus ma
gisq; hoc pro adſtrictionis quantitate efficiunt.Cæterű ſtringendo ac denſando ſumma corpo-
ris,quod adſtringitur,uirtus illorum excluditur,& in altum ire prohibetur. Ob quam rationem
pulchre non nulli medicorum huiuſmodi pharmacis alia ſubtilium partium,& acri poteſtate p
dita,indere cogitarunt:a quibus ueluti ductæ adſtringentium uires in profundű corpus perue G
niant.Hoc igitur pharmaci propoſiti anthor conſiderauit,qui calcē uiná ei addiderit:at in An-
dromachi libro calcis uox omiſſa eſt,uiuæ nomē adſcriptum,medicis cőpendii gratia & plera-
que alia ſic interpretantibus.Nimirum igitur in ipſis medicamentis ad ulcera uix cicatricē reci
pientia & maligna cőpoſitis,ſquama ſimpliciter appoſita,citra adſcriptionem æris,& ſciſſile,ſi-
ne uocabulo aluminis:& terebinthina,abſq; adiectione reſinæ:ſubaudimus,q̃ ipſi ſic in dictio-
ne omiſerunt,quemadmodum & nunc in uocabulo,uiua,calcem:nuncupant enim per excellē
tiá ipſam,reſtinctam,& uiuá,appellatione non minus & alijs,quæ uruntur,accőmodata . Itaq;
viua calce miſta emplaſtri huius author acerbis medicaminibus ualidum cőpoſitum reddidit,
ut uirtus eius in imum uſq; penetret.Qm̃ uero ex ualētiſſimis cőfectura eſt :·ac nullum mitiga-
torium,nec leniens,nec cőcoquēs aliquod continet:merito thus ei,quod puri mouendo phar-
macum eſt,admiſcuit . Si igitur ſicco compoſito uteris, ulceri ipſum inſpergens,ſic uehemens
admodum eſſet,mordax,aſperum,& exedens:at quia emplaſtrum id facere propoſuimus,per-
ſpicuum eſt unicuiq;,reſiná,uel ceram,uel adhuc adipem,uel medullam miſcendam fuiſſe:ac ſi
nődum ex his emplaſtri ſpiſſitudinē acceperit,oleum aliquod affundendum.Cum autem addo
aliquod,inaudiendum eſt tibi præterq̃ quod proprie & ſimpliciter oleum dr̃, ēt quod cű adie- H
ctione roſaceum nominatur oleum,uel myrteum,uel cyprinum,uel eius generis aliquod:diſtin
ctum nanq; eſt iam ſæpius,quid diſcriminis ſit,roſaceum unguētum dicas,an oleum roſaceum:
& unguentum cyprinum,an cyprinum oleum:aliaq; ſimilia.Merito igitur eiuſcemodi pharma
corum miſturá non eandem oēs ſecerunt,qui id genus emplaſtra compoſuere . Nam ꝗ plures
huius differentiæ cauſæ exiſtát,nő ratione,ſed mea ipſius experientia,deprehendi.Nő nunquá
enim ex paucis numero ſimplicibus medicamētum ſubito pręparaui,interim ex pluribus,alias
ex plurimis,uel oībus,eiuſdem generis.Inſuper quia nő nulla apud nos abunde copioſa , quæ-
dam ex toto non eſſent,aut pauciſſima eo tēpore,ex iis quæ habebam medicamentum cőpoſui
vſu ita poſtulāte:deinde cum experimento id probatum inueniſſem,ita ſemper uſurpaui.Sæpe
fortiora quædam pharmaca compoſita,quædá imbecilliora,ultro facere inſtituēs,ut uariis affe
ctibus accőmodata haberē,diuerſas compoſitiones aggreſſus ſum:pręterea hac ratione motus
ꝗ pars exulceratione laborás plures requirat facultates:ut cű ſimul & caua eſt,& fluida,& ſor-
dida,& oris ꝓtumida ac dura,& fluxionē ex ſuperioribus recipit. Si nanq; pharmacum ad om-
nia,quæ ſic exulceratis partibus acciderunt,ualere cupias,diuerſarű uiriű materias miſcere ne
ceſſarium eſt.At ſi unű aliquod primum,quod urget,ſanare ſtudeas,aliis neglectis nő eſt quod

A pharmacorum uarietatẽ requiras.Clarũ eſt igitur & illos,qui ante me eiuſmodi medicamenta
confecerunt,ob prædictã rationẽ diſſenſiſſe:ueluti uerbi gratia in ꝓpoſito pharmaco,uitulinũ
pingue author cepit,ꝙ oras induratas emolliat.Proin duplicẽ ei uſum adhibere debebat,unum
vt molliuſculo medicamini(malthacodes appellauimus)ad unitatẽ ſiccorum faciendã,quę pri-
mum etãt utilia:alterum,ut & ipſum aliqua partis affectæ ſymptomata ſeu accidẽtia ꝑſanaret.
Verũ multo utilius medulla ceruina induratis oris adhibeť:quæ ſi non adſit,uitulina:ſin utraq;
deſideratur,humida aliqua & nõ acris reſina.Nã oẽs reſinæ humiditatis gratia ſimul & uiſcoſi
tatis,quã habent cognatã,ſicca medicamẽta ueluti colligant:quia uero non euidentem habẽt
acrimoniã,ulcus nequaq̃ irritãt.Quapropter non nulli merito talibus medicaminum confectu
ris admiſcuerunt uel terebinthinam,uel laricẽ nominatam,reſinam. Meminiſſe autem uos in-
ter cõponendum oportet illius ẽt,quod à pleriſq; medicorũ negligitur,à quibuſdam per igno-
rantiã committitur.Credunt enim inſtitoribus,uetus oleum dare ſe affirmantibus,ignari, qũo
ipſius loco uendãt adipem ſuillum ueterem,ex oleo cõmuni liquatum temperatumq;, ſed mẽ-
branulis prius diligenter exẽptis,Apparet enim ſic,craſſum inſpicientibus:ſi odoreris, uetuſta
tis graueolentiã repræſentat,Similitudo igitur eſt fœtoris:qui uero utriuſq; ad unguem memi-
B nit,manifeſto alterum ab altero diſcernit:alia ſiquidem eſt odoris adipis,alia ueteris olei ꝓprie
tas.Accedit huc,ꝙ craſſitudo ipſius adulterati continua nõ eſt,nec ſimilaris,quemadmodũ olei
veri.Quin & craſſius iu uaſis fundo,tenuius in ſummo,euadit:ob quod etiã id adulterantes ꝑ-
mouent,dum emptoribus tradunt.At ſi re uera quoq; ſit oleũ ſine tali aſtu ſua ſpõte natum,no-
men quidẽ hoc obtinet uetus:uis autẽ trimuli nõ eſt propinqua trigenario:aut quod annorum
quatuor eſt,nullam confinitatem cum quinquagenario habet:ſiquidẽ temporis ſpatio,cum in-
ueterarunt tum oleum,tum adeps,mordacitatẽ quandam acquirunt.Sed hæc quidem ſunt ma
xima,maxima uero & facultatis permutatio:maximã enim digerẽdi facultatem tum oleum,tũ
adeps,quando inueterata ſunt,habent.Atq; hoc ego expertus ſum ideo,ꝙ oleum ac adipem ue
tuſtiſſima ſorte quadã haberem a patre multis annis obſeruata:q̃ ipſe rurſum ambo admodum
iuuenis adhuc,copioſa repoſui,ut iã inueteratis eis uti poſſem,ubi patris eſſent cõſumpta. Sed
ẽt poſt hæc iterũ ambo ſæpe recõdi,ut uetuſteſcerent,tantaq; mihi nunc illorũ copia eſt,quãta
vel centum annis uicturo ſufficiat.Propterea pharmacũ,de quo ſermo eſt,oleum & adipẽ qua-
draginta annorũ recipiens,ſemper apud me ulcera diuturna præter modum maligna, q̃ opinio
ferret,melius ſanauit.Sũt huiuſmodi ulcera,in quibus ipſa affecta pars in tã uitioſo habitu cõſi
C ſtit,ut q̃uis ſanguis nutriẽdi cauſa ad eã perueniens probe ſit concoctus,tñ mutet ipſum,corrũ
patq;:ſiue id,quod influit,adeo prauo ſucco prędítũ eſt,ut ẽt ſi pars nihil paſſa fuerit,ab illo cer
te ipſo ſolo erodatur.Mirifice igiť medicamenti compoſitor adſtringentia pharmaca repellẽdi
facultate prædita aſſumpſit,ut nihil parti affectæ,dum curetur,influat:quædã digerentia,ut ſa-
nies in laborante particula contentæ per halitũ digerantur,uacuenturq;.Symmetria uero ipſo
rum ita habet.Aluminis ſciſſilis,& malicorii,ut quæ ualidiſſime adſtringant,minus iniecit,utri-
uſq; denariũ pondo ſedecim in idem miſcens:ſoreos ſeſquiplum utriuſq;,hoc eſt denariũ pon-
do uigintiquatuor,minus quidem adſtringentis,non minus autẽ ſiccantis;ſciſſilis quoq; & ma-
licorũ æquales utriuſq; portiones indidit:gallæ ad triginta denarios,duos apponens: ut oẽs ex
pharmacis denarij octogintaocto colligerentur.His oppoſuit ualide digerens,& ſiccãs medica
mentũ,calcem uiuam,cõtentus ſedecim denariis, qui adſtringẽtium uires ſufficiunt deducere,
Centũ igitur,& quatuor denariis ex metallicis medicaminibꝰ collectis,plus quoq; thuris adii-
cere cõueniebat:& hoc mitius euaſiſſet pharmacũ,quo copioſius illud recepiſſet:cæterũ uehe-
mẽs ipſum ſeruare curãs,minus adiecit.Tibi aũt licet bifariã ipſum cõponere : nam ubi priora
quinq; cõtriueris,oĩaq; ſimul cõmiſeris ,aceruo in duas portiones diuiſo, alteri parti ſedecim
D thuris denarios,alteri duplum indito,deinde liquato : & poſtq̃ refrigeraueris, radito ceratũ ex
liquabilibus medicamentis cõlectum:qđ & ipſum in duas partes ſeiungito , alterã ei , qđ plus
thuris habeat,alterã reliquo,admiſcens.Atq; de ceræ,& adipis ſymmetria prima cõiectura lati
tudinem magnam ſatis obtinet,nobis haud planè intelligentibus,quale tandẽ craſſitudine me-
dicamen futurũ ſit:at poſtq̃ oĩa miſta fuerint,clarum fit,tenerius,an durius æquo ſit redditum.
Quare in altera cõpoſitione diligentius nobis coniectandum eſt, & de his ipſis , & ſimul cũ his
de oleo. Sicut.n.citra rationalem methodum medicamenta componere, ita uim illorum certo
& accurate cognoſcere,ſine experientia nemo põt.Hoc itaque medicamentum Andromachus
ipſe deſperatis auxiliari dixit. Ab hoc uero deinceps quoddã ad paronychias tradidit . Ac poſt
hoc rurſus ſic ad uerbum ſcripſit. *Ad Cacoethe vlcera in Valeria Secunda.* Subaudiendũ nimi-
rum eſt,uſus ſum . Materia ſanè pharmaci innuit curationẽ quidẽ ſe à uehementibus relinqui,
ſed poſſe ea,q̃ uehementium medicaminum adbibitione irritantur,mitigare.Compoſitio itaq;
eius hæc capit.Tyrrhenicæ denariũ pondo octo,ſubaudi uidelicet ceræ:ſeui taurini denarium
pondo iiii.terebinthinæ denariùm pondo quatuor,plumbi uſti denariùm pondo quatuor . Li-
namentis excepto utitor.Hæc ipſius uerba ſunt.Male aũt fecit,ꝙ ad quę cacoethe,ſeu maligna
conuenire id dicat,nõ declarauit : Nec, quod uehemens ſit, aut mitigatorium adiecit : diuerſa
nanque

nanq; ſunt mitigatoria pharmaca.Nam quædam tantillum etiam affectus iuuant:non nulla ue- E
ro uel paululum offendunt:aliqua nec iuuant nec offendunt,ſed dolores tãtum leniunt,de qui
bus alias agemus,multa eius generis longo uſu explorata ſcripturi : ac quædam mirifice adeo
ſymmetriis compoſita,ut omnino iuuent: interim etiam ipſos tantum affectus agreſtium,ut ita
dicam,ulcerum perſanent.Verum ex illorum materie eſt cera tyrrhenica , & plumbum uſtum,
non tamen terebinthina,& taurinum ſeuum.Verum de eiuſmodi ulceribus ac pharmacis ſer-
mo,ut dictum eſt,peculiaris in poſterum nos expectat : nunc de curatu difficilibus , uel chiro-
niis,uel quomodocunque appellaſſe uelis,diſſerere propoſitum eſt:ex quorum numero ſunt &
hæc quinq; uniuerſa, in quarto Critonis libro conſcripta.

Quæ medicamenta Crito ſcripſerit.Medicamentum ex Ladano. CAP. 6.

*OPtimum medicamen Epuloticum,ex Ladano.Conuenit Prætumidis cum duritia vlceribus,& ca
nis:deligatum uero membrum in diem quartum continendum eſt.* Picis aridę denariorũ põdo
centum,æruginis raſæ denarium põdo uigintiquatuor,æris cõbuſti denariũ põdo quindecim,
ſquamæ rubræ denariũ pondo uigintiquatuor,ladani pondo uncias nouem , argenteæ ſpumæ
pondo libras tres,olei ſextarium unum s,uini optimi ſextarium unum s.Hoc emplaſtrum præ-
paraui & ego materia recepta,quæ nullum malthacodes hoc eſt mollicinum,pharmacum con- F
tineret:ſic enim uocat ‖ Hippocrates omne genus medicaminum,quæ connatã humiditatẽ ha
Lib. de vlcerib. a principio.
bent,qualis in pingui eſt,ſingulisq; oleoſis medicamẽtis,& quidem in ipſo oleo,& aqua. Quin
& reſina,ceraq; mollicinum quippiam obtinet.In medio ipſorum , dico autẽ ſiccorum tempe-
ramento,& mollicinorum, pix conſiſtit: eoq; ambobus generibus citra offenſam admiſcetur:
quemadmodum tum argenti ſpuma,tum arida pharmaca,quæ circa mediam temperiẽ uerſan-
tur,etiã ſi non nihil ad utrumuis exceſſum interim declinent. Hoc genere comprehenditur pix
quoq;,quæ ſecundum ſiccitatis ac humiditatis oppoſitionẽ manifeſto iam à medijs receſſit: ſe-
cundum alteram oppoſitionem calefacientiũ & refrigerantium,non item:calefacit enim modi
ce,atq; ideo medicamentis quæ pus mouẽt,admiſcetur.Quam ob rem in propoſito medicami
ne arida pix mediis attribuitur,atq; hac magis argenti ſpuma,& alia quæ ſiccandi uim obtinẽt.

Porrò cũ & hic error committi poſſit,diſputationem de ipſa inſtituam,theoremate primum
ad multa utili in memoriã reuocato: q̃q̃ id in aliis operibus, maxime de Simplici medicina , &
Therapeutice ſatis abũde ſim executus.Calidũ enim & frigidum,humidum & ſiccum medica-
men appellamus, qđ corpus noſtrũ calefacere,uel refrigerare,uel ſiccare,uel humectare queat,
ad optimum hominis temperamẽtum collatione facta.Mediũ uero quoddam hoc eſt inter alia G
temperamenta uitioſa,quę ẽt calida,uel frigida,uel humida,uel ſicca nominamus,à præpollẽ-
te in ipſis ſiue qualitate,ſiue facultate,ſiue ſubſtantia,ſiue tẽperie malis dicere,denominationẽ
facientes.Eadẽ ratione,neq;,ſi a ſuperante in miſtura elemento uniuerſam temperiẽ denomi-
nare uelis,rerum ſcientiã offendes:oſtẽſum enim eſt in medendi Methodo præſidia per indica
tionẽ,ab ipſis quidem affectibus,cõtrariæ illis temperaturæ inueniri:a tota uero animantis cu
iuſq; natura,atq; à ſingularum ruſſus partium,propriæ & ſimilis.Vnde ſi & ulcus ſimplex cauũ
habeat quis,ab iiſdem quidem genere,ſed quæ non mediocrẽ differentiam in particulariũ ſpe
ciebus habent,curatio ſumetur.Atq; ob id demonſtrauimus ulcerũ omnino ſimilium quædam
medicamentis,quæ admodũ ſiccent,perſanari,puta radice panacis,ariſtolochia,achoro, itidẽ
non nulla ſolo thure,licet hoc carnẽ non inducat,ſed illas naturas ad ſuppurationẽ perducat,
quas ariſtolochia carne replet.Sicut autẽ in corporibus curandis differentia particularis perma
gna eſt,ita quoq; in ulceribus.Nã ſimplex,cauum,& purum ulcus a mediocriter ſiccantibus cu
ratur:ſordidũ uero,& malignum,& oris prætumidis ac duris quidẽ,ſed carne iuxta cutem flui
da,ualidiſſime ſiccantia requirit.In his igitur ulceribus,quoniã & de ipſis uerba facimus , thus
eſt imbecillũ medicamen,ut ne pus quidem cõcoquere,uel mouere poſſit . Argenti ſpuma hoc H
eſt ualidius,ſed mediis tamen & ipſum inferius. At pix arida mediorum gregi annumeratẽ:quẽ-
admodũ hanc ſuperat exiccando æs combuſtum,chryſocolla,& diphryges . Porrò euidenter
ſiccat chalcitis cõbuſta,ęrugo,miſy,atramẽtũ ſutorium,æris ſquama:atque altero modo quę
cunque acerba ſunt,galla omphacitis ideſt immatura,malicorium,alumen . Exedunt autẽ nõ
vſta,chalcitis,ærugo,miſy,& calx.Quæ iã fortiſſimas facultates habẽt,in omnibus corporibus
eãdem actionẽ oſtendere uidentur:imbecillia manifeſtam differentiam indicant.At ſi mentem
adhibeas,neq; minus in ualentibus pharmacis magnũ actionis diſcrimen deprehendes , quam
in mollibus & duris corporibus obeunt: etenim mollia citius accendunt,uehemẽtius moleſtãt
& maiores phlegmonas concitant.Cũ igitur hæc nõ modo ad prę ſentia,ſed ad alia quoq; mul-
ta,quæ hoc cõmentario continentur, utilia dixerim , rurſus ad propoſitum pharmacum reuer-
tar,in quo picis aridæ denariũ pondo centum à Critone ſcriptum fuiſſe retulimus,argenti ſpu
mæ pondo libras tres,cum neutrũ propria facultate vlcus cacoethes perſanare queat : uerũ, ut
medicamen,quod componitur,emplaſtri ſpeciẽ induat,recte præſidiis admiſta ſunt.Quantitas
autẽ ipſorũ artificiali coniectura ſumpta dicto nuper pondere ſtatuta eſt,cauente hoc illo , qui
cõpoſuit,ne tã exiguum utriuſq; ualidis medicamentis miſceatur , ut mordacia erodentiaque
fiant,

A fiant,ægris moleſta:uel tam multa mole,& pondere,ut ipſorum uirtutem diſſoluant. Nam æris
ſquama admodum ſiccat abſtergitq;,atq; hac etiã magis ærugo:quæ ambo efficacia ſunt,& car
nem exedũt. Aes combuſtum nec à quoquã intendi nec reſolui poſtulat, mediocri facultate p̃-
ſentibus commodum.Conſtat autem olei menſuram ex illis,quibuscum miſcetur, & coctionis
quantitate,coniici : nam quæ metallica præparas ad ſiccandũ ſine ullo morſu,coquere diutius
oportet.Atq; hæc ratio eſt,cur Crito coctionẽ quoq; ipſis hiſce uerbis appoſuerit:Argenti ſpu-
mam & oleum coquito,donec aliquatenus coiuerint:deinde ſpumam æris,æruginem, dum cõ-
fluxerint,& colorem bonum acquirant,mox picem,adiicito:poſteaquã refrigeratum fuerint,la
danum ex uino tritum,obſeruans ne ex hoc adiecto efferueſcat:poſtremò ſupra ignem lenẽ uni
ta defundito,ſubigitoque.Hæc quidem coctionis ſcriptura eſt . Licet etiã copioſiore oleo adie-
cto,diutius coquere primum argenti ſpumam:deinde his iniectam æruginem, ſquamam, & æs:
etenim ubi diutius coquuntur,duplicem in huiuſmodi ulceribus potentiã conſequuntur, quip
pe magis ſiccant,& minus mordẽt.Itaque de aliis ſimplicibus pharmacis, quæ in propoſito em
plaſtro Crito percenſuit, ſatis mihi dictũ eſt . Ladani autem ſermonem uitaui , ꝙ etiam ſolũ ex
uino tritum ulceribus ægrè ad cicatricem uenientibus conducat, non quia uini potentiã requi
B rat,ſed quia durius eſt,quã ut emplaſtro cõueniat:ſed ſi oleo admiſto id coquas,pharmaci uim
obtundas:adeo autem ualidum non eſt,ut obtũdi deſideret,quemadmodum ærugo,uel chalci-
tis,uel ſquama,uel tale quippiam,& propter id mollius.Eſt autem tale recens: nã ulceribus diffi
culter cicatricem ducentibus accõmodatiſſimum eſt.In Cypro igitur, ubi plurimũ naſcitur,me
dicus quidam,recens adhuc & molle,id genus ulceribus ipſum molliens imponebat : ꝙ ſi paulũ
induruiſſet,ex myrteo emolliebat: huius inopia ex cyprino,uel roſaceo . Aliud autem medica-
mentum non multo poſt hoc in quarto uolumine Crito hiſce uerbis conſcripſit. *Pharmacum ex
Chamæleõte,facit ad eadem,quæ Tyria.Inducit egregiè cicatricem ulceribus curatu difficilibus, calloſis,
& ueteribus.Medetur itidem ani rhagadijs , condylomatis,& durities.* Argenti ſpumæ minam,ceræ
minæ dimidium,æruginis minæ partem quartam,chamæleontis octauam, olei minam. Oleum
& argenti ſpumam incoquito,rudicula mouens,donec craſſitudinem accipiat,& fiat melinũ:ꝙ
ubi feceris,æruginem inſpergito:deinde cerã diligenter liquatã adiicito:& ab igne ſublato cha-
mæleontem indito,cum in unitatẽ coierint,in mortarium ſundito,ibiq; ſubactũ excipito. Hoc
medicamen uice ladani,chamæleontẽ eiuſdẽ ſanè uirtutis accepit:ambo nanq; ulceribus uix ſa
nabilibus cicatricẽ inducunt. Differunt tamen,ꝙ illud æs combuſtũ habeat,minimè uerò cerã,
C hoc ceram quidem,ſed æs nõ contineat . Atq; hic rectè auctor fecit,qui in illo ceræ loco ladanũ
ad ſiccorum medicaminum unitatem faciendã uſurpauerit:hic uero nihil tale habens cerã mi-
ſcuit,quæ ſanè remollit mediocriter,non tamen cicatricem generat:potuiſſet autem & hic plus
olei infundere,ſicut net⁹,uel ricininum.Ego uerò huiuſmodi pharmacis lẽtiſcinũ quoq; inijcio,
quod plurium facultatum eſt particeps:ſiquidem emollit non nihil,digerit,& adſtringit:quibus
omnibus difficilia cicatrici obducendæ ulcera cum oris induratis indigent.

Quæ medicamenta prodiderit Heraclides. *CAP. 7.*

OPportunum iam eſt etiam pharmacorũ ab Heraclide Tarentino in tertio libro ad Aſtyda-
mantem ſcriptorum meminiſſe. Vir nanque fide dignus eſt, ſi quiſquam alius; qui ſola ex
perimentis ſuis probata commemoret.Is igitur uir hunc in modum conſcripſit ad uerbum.

Aduerſus ulcera uetera. Squamæ pars una, æruginis raſæ partes quatuor , cerati myrtei par-
tibus octo excipiunt.Heraclides itaq;,tãquã medicis cõmentariũ ſcribẽs adiecit, Cerato myr-
teo excipito.Sunt autem pleriq; huius tempeſtatis tã audaces,ut priuſquã à præceptorib⁹ habi-
tum quendam medicum acquiſierint,huiuſmodi libris cõfidentes, optimis pharmacis citra me
thodũ,utantur , ideoq; frequenter de proſpero ſucceſſu fruſtrentur . Iã uerò myrtei cerati plus
D minusue adiicientem,nũc humidiore & molliore medicamento,nunc duriore & ſicciore,uti li
cet:in primo quidem uſu latiore coniectura,ſicut dictũ eſt, in ſecundo proprius accedente. Nã
ulcus intuentes,ſi minus,quã par eſt,exiccatum ſit, uehementius pharmacum reddemus,ut ma
gis ſiccet:ſin plus, ac conuenit,mollius ipſum copioſioris myrtei cerati miſtura faciemus : quia
metallicorum uis non ſolum ab hoc,ſed etiam quouis cerato reſoluitur.Ab hoc cùm deinceps
ſcripſiſſet . *Alia*, inaudire autem uidelicet oportet , uirtus, iſta ſubiunxit: Squamæ leuigatæ
acetum affundito,ac ſub canicula leuigato,mellis ſpiſſitudinem faciens,uel incoquito:poſtquã
ſiccum fuerit,in puluerem redactũ,cerati partes octo miſceto:ac utitor ad recentia uulnera, &
uetera ulcera,& raſa,& attritus,& perniones nõ nimis ulceroſos. Hæc uobis de hoc pharmaco
ſunt intelligenda.Ad alia quidẽ,mediocriter octo partes cerati ſquamæ adieceris : ad uetera ni
miũ,hoc eſt curatu difficilia,ſi partes ſex aut quinque illius apponas,nihil peccabis: ualentiori-
bus.n.indigent.Inde hãc de medicamẽto narrationẽ ſic ſcripſit Heraclides dicens:Potes inſuꝑ
ſquama ſuper ignem reſiccata uti. Illius autẽ ſermo innuit, ſi alio quopiam tempore medicamẽ
tum conficiamus,loco caloris ex Sole,igne utendũ eſſe : quanquã huiuſmodi omnia æſtiuo So
le meliora fiant multis diebus trita,quædam ex uino,quædã ex aceto.Subtiliora igitur fiũt,quæ
ex aceto læuigantur:atq; ob id melius detrahunt,attenuant,ſiccantq;:uerũ ad cicatrices ducẽ-

das ex uino trita molinra. In uſu ſunt hæc prius exiccatis, deinde ꝑpurgatis ulceribus, q̃ cicatri E
cem ægrè recipiunt. Siccabuntur itaq; iis, quæ ualidè ſiccant, purgabuntur per detergentia, cica
tricem ducent adſtringentibus. *Aliud.* Deinceps aliud pharmacũ ſcripſit Heraclides, eiuſdem
quidẽ materiæ, ſed nõ ualidum, quia argenti ſpumæ multum cum diphryge miſtum eſt. Etenim
argenti ſpumæ trigintaquinq; denarios, diphrygis octo, in id coniiciendas eſſe conſulit: atque
hæc cerato excipit, qđ ceræ denarios quadraginta, olei tres heminas, capiat. Ego ſubinde uſus
ſum ſolo diphryge cum tali cerato, non quidẽ ad phagedænica, & chironia, & putrida (multũ
enim uirtute abeſt ab iis, q̃ talia curant) ſed ad illa, quæ citra magnam malignitatẽ ægrè cicatri-
cem ducunt: Quare, ſi & argenti ſpumam ipſi admiſceas, eamq; copioſam, medicamen reddes
imbecillum. Poſt hoc, aliud ad eadem, ita ſcriptũ eſt. ❡ Ceræ denarium pondo duodecim, reſi-
næ terebinthinæ denariũ pondo trium, ſquamę denariũ pondo quatuor, ladani denariũ pondo
quatuor, bituminis denariũ pondo trium. Ladanum & ſquama ſeparatim teruntur, deinde alia
liquefacta ex myrteo oleo miſcentur: ꝗ ſi molle ladanum fuerit, liquefacito. Hac ſcriptura palã
indicauit Heraclides ladanum durum mortario ſolum ipſum eſſe læuigandũ, humidum ſimul, &
molle ſuper ignem liquandum, uel ſolum, uel cum oleo modico: quod me non modò in hoc,
uerũ in gutta ammoniaci quoq; perpetuo facientem uidiſtis. Eſt uerò, & quod poſt hoc ſequi- F
tur, medicamentum à Tarentino conſcriptum ad eadem, hac ſymmetria cõpoſitum. ❡ Chalci-
tidis denariũ pondo uigintiquinq;, cadmiæ denariũ põdo duodecim, & s. Seorſum teruntur: ui
nũ ſoriginale, quod Græcis dicitur, ʒ aparachyton, miſcetur: ubi efferbuerint, ſuperfunditur, ut
hæc modicè irrigentur: poſtea læuigantur, donec ſiceeſcant: ad hæc, liquatorũ ceræ denariorum
quinquaginta, reſinæ terebinthinæ denariorũ triginta, myrthei heminę partis octauæ, cerato è
ſiccis cõfecto denarii uiginti miſcentur. Hoc quoq; medicamentum nihil habet ex iis, quæ mal
rhacode, hoc eſt mollicina, nominauimus: uerũ in miſtione ad ceratum, qui exercitatus eſt me-
thodis rationalibus à me propoſitis, is conuenientẽ in ſingulis ulceribus miſtionis quantitatẽ
commodè faciet. Pulchrè aũt uinum aparachyton, hoc eſt cui marina nõ addita eſt, calidũ chal
citidi, & cadmiæ affundit, ut qui chalcitidis acrimoniã caloris ipſius beneficio auferre ſtudeat.
Aliud huic proximũ inſigne pharmacũ ſcriptũ eſt, ex tot, & talibus ſimplicibus cõpoſitum.
❡ Squamæ ſtomomatis denarij quatuor: æruginis raſę denariũ pondo duũ, in quibuſdam exem
• Aliter unius & s. plaribus ſcriptũ eſt denarii pondo *unius: chryſocollæ denariũ pondo xv. ceræ denarium pon-
• Aliter xxv. do xxv. in quibuſdam uerò exemplaribus, nec ceram, nec ęruginem inuenimus. Lęuigatis alijs
ceram cum reſina modica liquefacito, ne pharmacum dureſcat: ubi commiſcueris, utitor: de- G
ſuper autem ſpongiã aceto expreſſam imponito. Demetrius Bithynus aiebat ipſam chryſocol-
lam ſuper calente admodum cera exceptam ſe uſurpare. Oſtendit item Heraclides hoc in medi-
camine reſinam nõ primo uſu eiuſmodi pharmacis miſceri, ſed ut lentorem quẽdam ad emplá-
ſtri ſpiſſitudinem conciliandã ipſis exhibeat, pręſertim cũ cera, nec natura pinguis, nec recẽs,
ſed dura, atq; arida fuerit: & quidem ſtomomatis ſquama pręterquam ꝗ adſtringendi uim ha-
bet, etiam ualidè exiccat. Demetrium autem Bithynũ dixit chryſocolla ſola cera excepta uti,
quod nimirum rectè faciens Demetrius in hunc modũ uſurpauit: quemadmodũ ego quoq; ſę-
pe nõ chryſocollã duntaxat, ſed alia quoq; ſingula ipſa per ſe molli cera reſoluens ad huiuſmo-
di utor. Nemini uerò dubium eſt, me alia ſingula dixiſſe, nimirum ea, q̃ id genus ulceribus pro-
• Al. ϰηρῷ ἀναλ. extendere. deſſe ſuprà recenſui: & *terere in ſingulis, q̃ curo, ęgrè ſanabilibus ulceribus talia medicamenta
cum cera componentem. Interdum. n. chryſocollam cera excipio, nonnunquam ęs combuſtũ,
uel ſquamam, eamq; uel ſtomomatis, uel ferri, uel ęris: interim ęruginem uiuam, uel combuſtã,
ſicut etiam miſy, & chalcitidem. Aliquando ex auſteris aliquid miſcemus, quorum ſuprà memi
nimus, quoties id, quod influit, repellere conamur: ex quorum numero eſt alumen, malicoriũ,
galla, cytini, balauſtium, aliaq; his ſimilia. Itaq; fide mihi adhibita, nullum hactenus commemo H
ratum medicamen repudiãdum eſſe, exercete uſus eorum methodum, qua uoti compotes fia-
tis, quemadmodum ego. Cęterum cùm alia quoq; duo haud quaquam contemnenda medica-
mina deinceps à Tarentino ſcripta ſint, nõ ab re mihi uiſum eſt, ea quoq; addidiſſe. Eorum itaq;
prius ſic tradidit. ❡ Squamę denariũ pondo quatuor, mannę denariũ pondo quatuor, aluminis
ſciſſi denariũ pondo duũ, miſyos denariũ pondo duum: trita ex aceto in paſtillos digerito, qui
• Aliter xl. ſinguli pendant denarios duos, & reponito. Cùm uſus poſcet, ceręe denarium pondo *quatuor,
reſinę pityinæ denarium pondo duum, ſeui taurini denarium põdo iiii. liquata refrigerare ſini-
to, paſtilloq; miſceto: utitor ad uulnera tanq̃ glutinatorio, & quod inflãmationẽ arceat. Hæc q-
dem Tarẽtinus. Nos uerò ſic tẽperato ad ulcera cõmodè uſurpari dicimus, uerùm ad cacoethe
tale ceratum miſcendum nõ eſt, quippe cera ſola, ueluti in prioribus declaratum eſt, hic ſufficit.
Ac ſi ex mollicinis quippiam miſcere oportebit, id exiguum myrteum, uel cyprinum, uel roſa-
ceum eſto. Nihil item lædes, ſi reſinam laricem appellatam adiungas: nec ſi terebinthinam, quæ
licet minus idonea ſit aduerſus hoc genus ulcera, non tamen reiicienda eſt. Alias uero reſinas,
niſi prædictarum magna ſit inopia, miſcere non oportet. Sic de ſeuo intelligendum uenit: neq;
enim hoc apponere debemus, niſi ulceris oras emollirẽ cupiamus. Porrò ꝗ taurinum pingue

A inter alia omnia, quæ manſuetorum animantium ſunt, maximè ſiccet, non ſemel audiuiſtis: qp
pe ſuperat ipſum ſubtilitate, tum leonis, tum pardi, tũ hyænæ adeps. Potius igitur eſt, ubi adipẽ
miſcere oportet, anſerinũ indere, uel magis anſerũ in paſcuis degentium, ſatis enim eſt tenuis,
& mitigans. Iam cùm adhuc reſtet medicamentum ſuperiori proximum, in quo diſciplinæ prin
pium fecit, ita fatus Heraclides, Ippoterió quaſi dicas expreſſionum, præſertim ad teneros: quo
niam alterius tũ materiæ, tum uirtutis, quam diximus cõuenire iis, qui ualida medicamenta nõ
ſuſtinent, ſed mordentur, exagitantur, & fluxionem acquirunt: ſermonem de eo differemus, cũ
de id genus medicamentis agemus, exponendum. Nunc ad ſimilia præſcriptis deſcendã, tantũ
inſuper de iis apponẽs, quod etiam altero libro quem Stratiotem hoc eſt militem, Heraclides in
ſcripſit, eadẽ pharmaca repetiit, in tertio ſibi ipſi duntaxat diſſentiens. Hic enim ſimpliciter ſcri-
pſit, ceræ denarium pondo quadraginta. verum in Stratiote, appoſitum eſt, alii denariùm pondo
ſedecim. atq; hoc rectius eſt, q̃a multa ceræ miſturã medicamẽti uim minuit. Præterea in libris
quos ad Antiochidem ſcripſit, horum ipſorum medicaminũ meminit Heraclides, atque in pri-
mis primi, quemadmodum in his, ita in illis quoque, commentatus. *Ad nimis quàm inueterata & calloſa hoc uteris.* Squamæ parte una, æruginis in quibuſdam exemplaribus punctis diſtinctum
B Δ ſcriptum eſt: in aliis lineam ſupraſcriptam habet oblõgam Δ́, ut uel quatuor partes, uel unius
quartam partem ſignificet. Itidem in prædictis exemplaribus uariè ipſum ſcriptum inueni. Qua
re in hoc quoque utilitas propoſiti operis eſt, ut pharmacorũ differentias poſſis pernoſcere, nã
ſolus ipſis rectè uti poſſis. Hoc igitur ipſum medicamen quod propoſitum eſt, ſi quatuor ærugi
nis portiones capiat, admodum acre futurum eſt. At ſi quartam æruginis partẽ iniicias uni ſqua
mæ portiunculæ, mediocre pharmacum habebis, puta ad maligna: potiſſimumque ſi nõ ex ſola
cera, ſed cerato ipſa temperes. Prædiximus ceram, & mollem & nouam eſſe oportere: ſi talis nõ
ſit, apud ignem paratum, calefaciendam, uel in Sole, & cum myrtei pauxillo emolliendã: itaque
æruginem & ſquamam ei commiſcendam. Oſtẽdimus quoque in huius commentarij principio
optimum hoc eſſe pharmacum, ex ſquama & ærugine confectum, ſi cera quadrupla adiecta ſit.
Atque ob id frequenter ipſo utor, cum æris combuſti æquali pondere, plurimum admiſto. Ap-
poſuit autem medicaminis huius uſui in libro, quem ad Antiochidem Tarẽtinus ædidit, ea quæ
ſuis commentariis ſuprà nominatis omiſit. Vniuerſam igitur ipſius ſeriem orationis adducam:
habet autem in hunc modum. *Ad uetera quidem admodum & calloſa hoc uteris.* Squamæ par-
te una, æruginis quarta: hæc læuigata, myrteo cerato duro, qđ octo partes contineat, excipiunt,
C uſuiq; ſunt, ſed prius aqua frigida ulcus eluitur. Appoſuit præterea elui oportere ulcus aqua fri-
gida. Modo producam quæ ex Andromachi pharmacis eadem promittentibus omiſeram. An-
tea nanq; emplaſtra duntaxat retuli: q̃ uerò medicamẽta ex paſtillis pręparata, ceratis admiſtis
dum uſus poſtulat, ægrè ſanabilium ulcerum epulotica, hoc eſt ad cicatricem ducendam apta,
eſſe dicit, uel quæ ſicca inſperguntur, ea in præſentiarum ſubiungam, ab illo quod inter arida
iuxta finem ſcribitur, exorſus.

Sicca Andromachi Ariſtum cicatricem ducens. CAP. 8.

O*Sſium combuſtorum denariùm pondo duum, mannæ denarii põdo unius: cadmiæ obolo * Al. oſtreorum.
rum pondo quatuor, aliàs denariùm põdo quatuor. Tritis utitor etiam ad nomas. *Aliud
aridũ, ad idem.* Picei corticis denariùm pondo ſex, ariſtolochiæ, denariũ pondo ſex, pumicis de-
nariùm pondo quatuor, reſinæ ſiccæ denariùm pondo quatuor, mannæ denariũ pondo ſex, cla
rum eſt, colophoniam ipſum dicere: iridis illyricę denariũ pondo duũ. Læuigatis utitor. *Aliud
cicatricem ducens, etiam malignis.* Piceæ corticis denariũ pondo ſex, cornu ceruini combuſti de-
nariùm pondo quatuor, cadmiæ denariùm pondo octodecim,* mannæ denariũ põdo quatuor, * Al. ceruſſæ.
æruginis raſæ denariùm pondo duum. Tritis utitor. *Aliud.* Gallę denarium pondo quatuor, ce-
D ruſſæ denariùm pondo octo, myrti denariũ põdo quatuor, ſpumæ argenti denariũ põdo octo,
retrimenti plumbi denariũ põdo quatuor. Tritis utitor. Horum quatuor medicaminum, primũ
ſimplex eſt admodum, ſine morſu ſiccans, obſcuræ adſtrictionis particeps. Secundum ob piceæ
corticem adiectum, ſenſibilem adſtringendi potentiam obtinet, qualẽ habere conuenit ea, quæ
cicatricem probè ductura ſunt. Tertium non modò corticem piceæ, ſed ęruginem quoq; capiẽs,
iis conducit, quæ ſordiciẽ facilè ulceratis adnaſcentẽ fouent: quippe ſordes ipſorum tollit, & ci
catricem non impedit. Quartum loco piceæ corticis, myrtum habet, aliaque citra mordacitatẽ
exiccantia. Poſt hæc, ubi alia trita arida ſcripſerit, quartum ita ad uerbum ſubdit. *Aliud ari-
dum ad excreſcentia, cicatricem ducens ſine morſu, ut Harpocras.* Sandarachæ, chryſocollæ, arſeni-
ci, pares ſingulorum portiones. Facit & ad maligniora. Hoc pharmaco nihil cum prioribus ſimi
litudinis habet, ſed ulceribus propter nimiam humiditatem carne excreſcentibus conuenit,
ut quæ etiam repurget. Nam talis potẽtiæ eſt ſandaracha, & arſenicum, quibus unum ex ijs quæ
mirificè maligna iuuant adiectum eſt, nempe chryſocolla.

Quæ adſcripſerit Archigenes. CAP. 9.

QVæ Archigenes de id genus ulceribus in ſecũdo medicamẽtorum libro ſcripſit, ſic ex illius
dictione ad uerbum ſonant. *De ulceribus quibus callus obduci non poteſt, & ueteribus.*

Vlcera uetera cicatricem ducent,communi quodam expurgatis oleum uetuſtiſſimum cum lina E
mentis imponitur. Vel ærugo raſa cum cerato roſaceo,quod paulum reſinæ habeat,excepta im
ponitur.Item ſquamæ æris rubri quàm plurimum cerato myrteo exceptũ, uſurpatur.Vel amyli
eloti partes tres, ſeui uitulini partes tres, ceræ tyrrhenicæ pars una : liquatis q̃ liquari poſſunt,
amylum miſcetur,& uſui eſt. Vel diphrygis & ſquamæ æris, ſingulorum denariùm pondo qua-
tuor:mannæ denariùm pondo octo:ex aceto probè læuigentur,dum mellis ſpiſſitudo fiat:cerã
denariis trigintaduobus cum olei hemina & s.liquefactã ſuperfundito,ac unita utitor.Linamẽ
to excipito,uel paucius oleum,& ſplenion facito.Vel chalcitidis,ceruſſæ,parem menſurã : ſalis
communis duplam:argẽti ſpumæ portionem duplo,quàm ſalis,maiorem : uino oleoq; alternis
læuigans,ut liparo hoc eſt pingui, medicamento utitor. Vel argenti ſpumæ, ceruſſæ, diphrygis,
ęquale pondus: calcis uiuæ duplum, cum myrteo cerato uſurpato. Vel diphryges,ſquamã,gal-
lam,pari menſura:æruginem dimidia,cum cerato myrteo: non nulli & pityinam reſinam admi
ſcent.Vel cucumeris agreſtis radicem inſpergito : deſuper uero linamẽtum filatim exceptũ ex
frigida repurgat,& cicatricem obducit. *Ad ulcera in quocumq; corporis loco, quæ cicatricem ægrè
ducũt.* Eryſimi ſemine læuigato,miſtoq;, dum ſordium habeat ſpeciem, ſplenii modo impoſito,
celerrimè ulcera ad cicatricem perueniunt , uel maligna . *Aliud cicatricem inducens ſenilibus.* F
Ad ſenilia retrimento plumbi cum myrteo cerato utitor: ſi uetuſtum ipſum cupias, adipẽ porci
num addito . Quæ nigricant ulcera, † prius pane hodeaceo fouebis, & pani cocto , butyrum &
ceruſſam pari pondere diligenter in unitatem rediges , & uteris.

† Aliter ubi prius panibus fouebis hordeaceis nuper coctis.

De Putridis & Nomis. C A P. 10.

PVtridis & nomis erui farinam , alumen liquidum, panis ſimilaginei internam micam, porci
ueteris uel alterius carnem ſalſam uetuſtam illotam, terebinthinam liquidam , mel optimũ,
pari menſura: imponito omnia læuigata. Vel ariſtolochiæ ac cicinorum foliorum ſucci æquales
partes,æruginis dimidiam ex aqua,ſed mellis ſpiſſitudine illinito,paululum partis incolumis ap
prehendens.Si cruſta nõ decidat,elaterii,æruginis,parem modum adiicito. Benè facit ad putre-
dines,ſori tritum craſſius inſperſum, & ſupra ſiccum linamentum concerptum.Vel ariſtolochiã
rotundã,& gallam,æquali põdere ex oleo circunline.Vel cucumeris agreſtis radicem, uel braſ-
ſicæ, uel betæ, uel lapathi, foliis illigatam, calido cinere recondito.Cùm autem emollita fuerit,
contritam imponito: ualidè purgat . Vel ſummos germinantis oleæ ſurculos in uino coctos cũ
melle aſpergito : uel chalcitidem inſpergito , deſuper uerò panniculos ſiccos filatim exceptos
accommodato.Elaterium,uel lini ſemen tritum cum chalcantho imponito. Vel thymo, & ſta- G
phide agreſti aut ſatiua,cum ficis coctis aſpergito.Vel ficulneis folijs in puluerem redactis cum
melle . Vel nitrum cum cumino . Et farinam cum melle. Vel ficus agreſtis radicem cum melle,
Vel ſquillæ coctæ ex melle.Vel ueratri cum melle.Faciunt itidem hęc ad phagedænas,nigritias,
& nomas.Vel ſoreos denariùm põdo duodecim,chalcitidis denariùm pondo decem,miſyos de
nariũ pondo quatuor, cũ aceto acerrimo tribus cyathis cõterito donec inareſcant, & excipito:
utere uerò ſpecillum ex eis tingens,atq; in ulcus deuoluens: deinde linteolum ſimplex ex œne-
lęo madens ſuperimponito. Quòd ſi phlegmone adeſt, alterci ſemen quod hyoſcyamõ dicitur,
cum polenta,uel braſſicam cum melle,iſpergito.Quibus autem uermes adſunt,ceruſam & poli-
um æquali pondere cum pice liquida inungito.

De ulceribus cancroſis. C A P. 11.

CAncroſis & malignis ulceribus cancri fluuiatilis combuſti,cadmiæ,pares portiones tritas in A.l.4.f.3.t.2.
ſpergito . Aut cinerem cancrorum cum cerato imponito . Aut eryſimi ſemen læuiſſimum c.18.f.460. c
ex melle fęculentũ faciens,ſplenii modo imponito.Summè facit ad chironia,& uetuſta, & cica
tricem ægrè ducentia:item ad contumaces & malignas nigritias tibiarum,& quę in mammillis
ſunt:ſtrumas,ac parotidas extrahit,ſi inſpergas ſeui bubuli pondo libras tres(ut quidam aiunt, H
quinq;)terebinthinæ pondo vncias quinq;,mannæ põdo ſemunciam, terræ ſardę dictæ, qua tin
ctores utuntur,pondo uncias quinq;:quę liquari poſſunt,aridis miſceto, ac in unum coactis uti
tor.Aut lentem coctam cum melle,aut oleę uirentis ſurculos,aut utrunque, inſpergito.

De ulceribus calloſis. C A P. 12.

IN ijs quę callum contraxerunt,& prętumidas oras ac duras habẽt,dulciaq; uocantur ulcera,
communiter quidem per experientiam bene facient urentia , propriè uerò litrũ torrefactũ.
Calcem uiuam cum urina pueri incorrupti circumlinito:aut ęruginem,thus,ſalẽ,mel inungito.

De Emplaſtris , quæ Aſclepiades ad huiuſmodi ulcera conſcripſit . C A P. 13.

PRęſtantiſſima de id genus ulceribus Aſclepiades tradidit cognomento Pharmacion.Cum.n.
unum ſit omnibus ipſis cõmune,nempe ut difficulter ad cicatricem ueniãt:quędam,quę malè
curantur,uel molliuſculo uictu à medico reguntur,cicatricem non ducunt, nullã de ſe maligni-
tatem habentia:quędam uerò ſuo uitio ægrę ſanantur,uel quę praui humores ipſis influant, uel quę
exulcerata pars talem iam affectum habuerit , ut quãuis probus qui influit ſanguis exiſtat,ipſum
corrumpat.Aſclepiades igitur eiuſmodi ulcera tribus diſtinguẽs generibus,de ſingulis propriũ
ſermonem inſtituit, quę ego quoque illius uerbis deinceps adſcribam , enarrans decernensq; ſi
ambiguitas

A ambiguitas quępiam in ſermone appareat. Itaq; de primo horum ulcerũ, ac medicaminum genere, ita Aſclepiades ad uerbum diſſerit. *Vbi callum partes contraxerint, & agrè ad cicatricem ueniunt, confecturis infra poſitis utendum eſt. Andreæ Emplaſtrum, omnem excreſcentiam reprimens. Item ulceribus cruentis, ac uulneribus conuenit, inflammationem arcet, facit ad Paſta, ſinus iungit. Valet ad ulcera fluentia diuturna, & quæ difficulter cicatricem admittunt.* Argenti ſpumæ pondo tria, ſquamę ęris, chalcitidis, æruginis raſę, ſingulorum uncias tres: aceti heminã, olei ueteris põdo libras octo. Præparatur, ſicut prædictum eſt. *Aſteris medicamentum ad idem accommodatum. Probè autem etiam digerit.* Argenti ſpumæ pondo librã, olei ueteris pondo lib. ii. s. æruginis pondo unciam, chalcitidis pondo unc. ſquamæ rubrę põdo unciam unã, aceti heminam. *Amphionis ad idem.* Argenti ſpumæ pondo libras duas, olei ueteris pondo libras quatuor, chalcitidis pondo uncias nouẽ, ſquamę ęris denariũm pondo quatuor, aceti heminam: conficito in eundẽ modum. *Turpilliani, quod philoſophorum dicitur. Facit ad ulcera fluida, & diuturna, ægreq; cicatricem ſumentia: oſſa corrupta reducit.* Argenti ſpumæ pondo libras tres, olei ueteris ſextarios tres, chalcitidis põdo lib. ii. s. æris ſquamæ denariũm pondo xxv. aceti heminam. Argenti ſpumã, & oleũ uſq; ad conſiſtentiam incoquito: deinde ſquamã lęuiſſimã factã adiicito, aſſiduè mouens: B ac cùm bene hẽt, chalcitidẽ ex aceto tritã paulatim medicamento aliquatenus refrigerato immittito: deinde ponẽs ſupra ignẽ ruſus incoquito, uſq; dũ nõ coinquinet: cũ in pilã demiſſum rurſus cõtuderis, ac ſubegeris, excipito, & ad ſupradicta uitia utitor. *Iſis uocatum Emplaſtrum giluum, ad fluentia, diuturna, maligna ualet, ac uix curabilia, maximè in partibus extremis. Conficiendum eſt mollius, ac tenerius, denſatur enim repoſitum, & ſiccius euadit.* Ita habet. Argenti ſpumæ denariũm pondo centũ, minii ſinopici denariũ põdo octo: diphrygis, ceræ, chalcitidis cõbuſtæ ſingulorũ unciã, in alio exẽplari, ſingulorum pondo denariũm iiii. chalcitidis crudæ denariũm pondo duũ, olei heminas ii. Argenti ſpuma, & oleum coquuntur, dum iterum, ac tertio efferueſcãt: hoc facto, aquę modicũ digitis inſtillarẽ: mox diphryges, chalcitis toſta læuis facta inſpergitur, ſub manu aquã inſtillando, donec nõ amplius medicamen inter coquendum ſtrepat: ubi cõſtiterit, ceram indito. Adſint aũt chalcitis cruda, & miniũ, ex oleo modico contrita: cũ bene hẽt pharmacum, hæc immittito, continuè mouens: cùm rectè ſe habet, in pilam coniicito, ac rurſus tundito, ſubigitoq;: excipiens utitor. *Aliud Scribonij Largi pharmacum accommodatum.* Ceræ denariũm pondo *centum, argenti ſpumæ denariũ pondo quinquaginta, olei myrtei heminã j. * Aliter l. miſyos cõbuſti, chalcitidis uſtæ, aluminis ſciſſi uſti, ceruſſæ, reſinæ terebinthinæ, ſingulorum de-C nariũm pondo xii. componitur eodem modo. *Aliud. Compeſcit in oculis ſtaphylomata, ualet ad ulcera curatu difficilia.* Minii ſinopici denariũm pondo xv. argenti ſpumę denariũm pondo centum, ceræ denariũm pondo xl. pityinæ denariũ pondo xx. chalcitidis denariũm pondo xxx. ſalis ammoniaci denariũm pondo unius, thuris denarii pondo unius, olei heminam. Præparato, quo dixi modo. *Aliud, ut Aphrodas. Facit item ad Condylomata, & Rhagades contumaces.* Argenti ſpumæ denariũ pondo xlviii. terebinthinæ denariũm pondo xxviii. miſyos toſti, chalcitidis toſtę, ſingulorum denariũm pondo octo: minij ſinopici, chalcanthi, ſingulorum denariũm pondo iiii. olei ueteris heminam, aquæ heminam, cerę denariũm pondo quadraginta: ricini pondo libram, alii *cyathi dimidium: ſicca ex aqua læuigantur. Atque de his hactenus. *Al. heminæ.

De ſecundo uix ſanabilium ulcerum genere, de quibus Aſclepiades hoc modo ſcripſit ad uerbum.

Ad Fluentia ulcera, & curatu difficilia confecturis infra ſcriptis utemur. Medicamentum ex chamæleonte, quo uſus eſt Philoxenus ad fluentia, & ægrè curabilia ulcera. Argenti ſpumæ pondo librã, olei ueteris põdo libras ii. chamæleõtis radicis pondo trientẽ, ariſtolochiæ põdo trientẽ, chalbani pondo unc. ii. gallæ pondo unc. ii. thuris pondo unc. ii. conficito, ſicut prius.

Aliud, quod Thebano adſcribitur. Argenti ſpumæ pondo libram, olei ueteris ſextarium unum, D chalcanthi denariũ pondo uigintiquatuor, chamæleontis denariũm pondo xii. ariſtolochiæ tãtundem, chalbani denariũm pondo octo, thuris denariũ pondo octo: componito ſimiliter.

Aliud ex Arundinibus, ad fluentia, & chironia ulcera, item ad cuiuslibet ſerpentis ictum. Argenti ſpumæ pondo libram, olei ueteris pondo libras duas: chamæleontis nigri radicis, ariſtolochiæ, gallarum immaturarum, ſingulorũ põdo denariũ quatuor: chalbani, guttæ ammoniaci, thuris, ſingulorum põdo uncias ii: præpara mouens radicibus arundinum uiridium. *Aliud Caſti nominatum Gangrænicum, pharmacum accommodatum.* Argẽti ſpumæ denariũm põdo centumuiginti, olei ſextarios duos & dimidiũ, chamæleõtis nigri radicis denariũ põdo ſedecim, aceti ſextarios duos & dimidiũ, æruginis denariũ pondo octo, piceæ corticis denariũm pondo octo, myrrhæ denariũ pondo quatuor: præparato ſicut priora. *Nigrum ex Pyrite lapide uocatum, quod ad Damonicum refertur. Valet ad fluentia, difficilia curatu, & phagedænica ulcera. Facit item ad fiſtulas impoſitum, emollitq; omnem duritiam.* Argenti ſpumæ, bituminis, ſingulorum denariũ pondo *centũ: picis, ceræ, ſingulorum denariũ pondo *octo: pyritis, terebinthinæ, utriuſq; denariũ põdo xxv: propolis, aluminis ſciſſi, ſingulorum denariũ pondo quindecim: ammoniaci thymiamatis drach. xii: chalbani, aloes, utriuſq; drac. viii: æruginis, mãnæ, utriuſq; drac. v: olei ueteris ſextarios duos. Argenti ſpuma cũ oleo incoquitur, donec coiuerint: mox bitumẽ, pix, cera, reſina, † Aliter xx. * Aliter l.

propolis inijcit:quibus liquefactis refrigeratisq; ærugo,& lapis pyrites immittitur, deinde ammoniacum:cùm cacabus ab igne ſublatus modicè refrixerit, alumen, chalbanũ, mannaq; inditur:& mediocriter cocta in frigidã permittuntur,ac diem noctemque ſinuntur.Subactis utitor. E

Aliud.Facit ad curatu difficilia. Picis,ceræ, pyritæ , ſingulorum pondo denariûm duodecim: guttæ ammoniaci denariũ pondo decẽ , bituminis denariũ pondo quinquaginta, argenti ſpumæ denariûm pondo quadraginta,propolis denariũ pondo octo, ſciſſilis denariûm põdo quinque , æruginis denariûm pondo duum , olei ſextarium . *Aliud nigrum ex ſalicibus ad idem.* Miſyos peregrini , aluminis rotundi , chalcitidis,cretæ ſutoriæ,q̃ melanteria Græcis dicit̃,æruginis raſæ,aluminis ſciſſilis,gallarum immaturarum,ceruſſæ,ſingulorũ põdo ſelibram:ceræ,reſinæ ſiccæ,picis brutiæ, bituminis,ſingulorũ põdo libras duas: aceti acris ſextarii dimidiũ, olei omphacini pondo libras duas, ſalicis ſurculorum tenerorum foliorũ pondo libras duas. Folia ſalicis in acetum mittito, ignique ſuprapoſita coquito mouens,ſine requie, dũ tertia liquoris pars relicta fuerit:ſicca uerò tundito,& cribro tenuiſſimo ſecernito: deinde in mortariũ coniecta his humorẽ expreſſum adiicito,teritoq; diligenter , tanquã cephalica medicamina. Quæ autem liquefieri poſſunt,uſque dũ non coinquinẽt,coquito: poſteaquã refrigerata raſeris, læuigatis immiſceto: ac in pilam coniecta excipiens utitor. *Indum Tharſei Chirurgi , ad eadem.* Ceræ, reſinæ frictæ, F picis aridæ, bituminis liquidi zacynthii,ſingulorũ pondo libras duas: ceruſſæ,æruginis,chalcitidis,miſyos peregrini,melãteriæ,aluminis & ſciſſilis,& rotũdi,gallæ omphacitidis,hoc eſt immaturæ,malicorii,*thuris,ſingulorum pondo ſelibrã: aceti,quantum ſufficit. Quæ liquant̃ eo ſpiſſitudinis,ut nõ inquinent,coquito:ſicca tũdito,tenuiſſimo cribro cernito,aceto perfundito,& liquabilibus excipito. *Aliud Cyzicenum. Facit ad Diuturnos affectus , & neruos præciſos.* Thuris quam optimi,ceræ,myrrhæ,ariſtolochiæ,chalcitidis, illiricæ, chalbani , ſingulorũ põdo denariũ quatuor:terebinthinæ,argenti ſpumæ,ſingulorum denariũ pondo octo:olei heminã . Omnia in uas æreum coniicito:ſuper cinerem molliuſculum coquito mouens,donec in frigidã deſcendẽs mellis habeat ſpiſſitudinem:deinde tollito mouens.Hoc in pelliculam illitũ imponito,& ſoluito hyeme poſt ſeptimum diem,æſtate à quinto. *Aliud ex collectaneis Philoxeni.* Thuris,myrrhæ, croci,illyricæ,bdelii,ſquamæ æris,chalcanthi,chalcitidis,aluminis rotundi,& fiſſi,miſyos peregrini,guttæ ammoniaci,ꝓpolis,uiſci quercini,opopanacis, malicorij incluſi , ſingulorũ denariũ pondo iiii:ariſtolochiæ denariũ pondo octo:ceræ denariûm pondo centum,quod minã inſcribit:ſeui taurini denariûm pondo centum:reſinæ terebinthinæ denariûm pondo lxxv,qđ græce triatettara nuncupat.Reſina in ollam fictilẽ nouam cõiecta coquatur,donec odorẽ amittat:de- G inde ſeuũ,& cera purgata adiiciantur,liquenturq;:ſicca tundantur,& tenuiſſimo cribro incernãtur.Deinde ab igne depoſita,q̃ liquefacta ſunt,aliquandiu refrigerari permittantur:quibus ſicca inſpergito,curioſè mouẽs:myrrham uerò,thus,bdellium, opopanacẽ, ex aceto trita ea habere oportet: quibus ea,quæ in olla ſunt, immittenda, terendaq;, ne in grumos ceræ modo cocant. Cum bene habuerit pharmacum , pyxide lignea irino prius illita reponito .

* In impreſſis græcis legitur rhu , in antiquis ſoâ.

De tertio genere ulcerum , quæ uix ad ſanitatem perueniunt , Aſclepiades hæc ad uerbum ſcripſit.

¶ *Ad ulcera,quæ nequaquam coeunt:aut ſi coeunt , rurſus ſoluuntur , uel carne corrupta , uel etiam oſsibus ſubiectis labefactatis : huiuſmodi confecturis utendum eſt. Ad Chironia, & quæ difficilem curationem habent, medicamentum confectum.* Squamæ æris,æruginis raſæ,ſingulorum põdo unciã, ceræ pondo ſelibram,reſinæ laricis pondo unciã s.Quæ liquantur,aridis miſceto,excipitoq;,ac utitor curioſè ſubigens,latiuſculum ceratum ſoli affectæ parti iniiciens,ut vlcus tantũ cõprehẽdat:ambientes uerò particulas medicamine,qđ phlegmonẽ propellit,circũdare oportet: tertio curationis die vlcus ſoluere,dein fomẽtis lenire, ipſumq, ceratum ablutũ emollire, ac rurſus imponere,donec cicatrix appareat. *Aliud accommodatum.* Aeruginis, ſquamæ æris, ſingulorum pondo uncias duas: diphtygis pondo unciam unam,ceræ pondo librã,laricis põdo uncias tres: H præparato,ac utitor,ſicut prædictum eſt.Poſt hæc de medicamẽtis,quæ nominantur Cephalica ideſt capiti accommodata, ſic ad uerbum Aſclepiades tradidit. *Deileontis Cephalicum ad diuturna,& quæ difficulter ſanantur.Oſſa corrupta educit.* Aeris ſquamæ, mannæ thuris, reſinæ ſiccæ,ſingulorum denariûm põdo centum:aceti heminas xii.Terito ſquamã ex aceto,& cum læuis facta fuerit , thus in minutiſſimum puluerem redactũ adiicito,& reſinã:paſtillos fingito, quos in umbra deſiccabis.In uſu,cũ callũ auferre conaris, medicamenti partem unã,cerati ex *roſaceo cõfecti æqualẽ ſumito . In aliis uerò ſit medicamenti portio una,cerati partes tres,uel quatuor:nã temperamentum ſubiectis affectibus conuenire oportet . *Cephalicum melanchloron ideſt ex nigro uiride, quo uſus eſt Tryphon Archæus . Facit ad diuturna, & uix ſanabilia . Oſſa corrupta reducit.* Aeris ſquamæ pondo denariũ xii,mannæ thuris,guttæ ammoniaci,reſinæ pityinæ ſiccæ,ſeui uitulini curati,reſinæ terebinthinæ,ſingulorum pondo denariûm ſedecim: ceræ,olei,utriuſq; quartam minæ partem:aceti heminam : conficito ad modum prædictũ . *Philotæ Cephalicum, ad diutina,difficiliaq; ſanatu. Oſſa corrupta reducit, & callos conſumit.* Terræ erethriadis denariûm pondo centũ,æris ſquamæ denariũ pondo quinquaginta, ichthyocollæ denariũ pondo xxv,aceti heminas duodecim.Ichthyocollam minutim cõtuſam in uas uitreum coniicere oportet,acetũ affundere,

* Alii, uino.

A dere, ut irriget, diſſolutã medicamini præparato immittere: ubi miſcuerimus, paſtillos efformare: uſus indicatus eſt. § *Dioniſii Samy.* Terræ erethriadis pondo minam, æris ſquamæ pondo minæ dimidium, icbthyocollæ quartã partem, thuris octauam; æruginis raſæ octauã, myrrhæ decimã ſextã, aceti congios duos. Cõponito ſub æſtu caniculæ, in Sole omnia cũ aceto ſimul terẽs: ichthyocollam uero tenuẽ ſaciẽs aceto modico in uaſe uitreo imbuito: deinde cũ miſcueris ijs, quæ ſunt in mortario, paſtillos fingito quatuor ſingulos denariorũ, quoſdam octo, & deſiccato. Vbi utendum erit, medicamenti partẽ unam cũ tribus cerati ex roſaceo cõſecti ſumito, ſplenijs lanã ſuccidã aceto madentẽ ſuperdato, fiſtulis pharmaci partẽ unã, cerati roſacci duas, collyria faciens imponito. *Emplaſtrum dia botanon, hoc eſt ex herbis, ut Lucius præceptor conficiebat.* Anagallidis flore cœruleo denariùm pondo quinquaginta ſex, papaueris agreſtis denariùm pondo quinquaginta ſex: hyoſcyami uiridis foliorum, & porrorum uiridium ſingulorum denariũ põdo quinquagintaſex: ſquamæ æris denariũ pondo xxv, mannæ denariũ pondo xx, reſinæ pityinæ ſiccæ denariùm pondo ſedecim, aloes denarium pondo ſex, aluminis ſciſſilis denariũ põdo quatuor, rotundi tantundem, ſalis ammoniaci denariùm pondo quatuor, ceræ põdo minã, olei ueteris heminas duas, aceti quantũ ſatis eſt. Herbis diligenter contuſis, acetoq; ſolutis, humorẽ B ad medicamenti confecturã exprimito: § *Iſis Cephalica, ideſt capitis accõmodata, ad Chironia, & curatu difficilia: eſt item cruentis idoneum, quod Græci enæmon appellant.* Ceræ denariùm pondo centum, reſinæ colophoniacæ denariũ pondo ducentũ: guttæ ammoniaci, ſquamę æris, thuris cõbuſti, ariſtolochię tenuis, ęruginis, ſalis ammoniaci, ſingulorũ denariũ põdo octo: chalbani, mãnę, myrrhæ, aloes ſingulorũ pondo denariùm xii: aluminis rotundi denariũ pondo ſex, olei ueteris heminam, aceti quantum ſufficit. Pręparato ac utitor interim mero, interim diluto medicamine.

Deſcriptis ab Hera utilibus emplaſtris ad vix ſanabilia vlcera. CAP. 14.

A Lia ſanè quædam emplaſtra uſus multiplicis tradidit, quę vlceribus quoque ęgrè cicatricẽ ducentibus, & malignis eſſe accommodata affirmat. Vnius uero propriè ad ea ſola conducentis meminit, ſic ferè de ipſo ſcribens ad uerbum. *Emplaſtrum ipſius Hygyni ad multa utile, boni coloris. Facit bene vlceribus, quæ ad cicatricem ægrè perueniunt: item ad Paronychia, quo nullum extat præſtantius.* Argenti ſpumę chryſitidis pondo minam, cerę põdo minam, chamęleontis nigri, radicis denariũ pondo xxxvi, ęruginis raſę denariũ põdo xviii, chriſocollę denariũ põdo xxxx, olei heminas tres. Argenti ſpumã cũ oleo leni igne coquito, donec interueſcere incipiat: deinde cũ ab igne depoſueris, ęruginẽ inſpergito: iterũ coquens moueto, quouſq; colorẽ propriũ rece- C perit: mox cerã indito, cum bene medicamentũ habet, chryſocollã, & chamęleontẽ, in mortarium dimiſſis acetũ inſtillato. Valet ad eadẽ chryſocolla ẽt contenta, quanquã & ſine hac lõgè mitigantiſſimum eſt, ſumnieq; iuuat neruorũ punctus, itẽ cũ à neruis uel muſculis eluere quid oportet. Ac rectè fecit Heras, ad finẽ ſermouis de emplaſtro, ſcribẽs chryſocolla addita nõ eſſe mitigatorium, ſeu leniens: quippe adſtringens aliquid pharmacum hoc cõtinet, at quæ ob dolorem uidelicet mitigantur, relaxantibus indigent. Nam in hoc ſolũ accidẽs mitigari poſtulat, & ſubinde mitigantia dolorificũ ipſum affectum offendũt. Verũ uehementiori malo ſuccurrẽtes, dolorem primo lenimus, deinde ſic ad ea, quę morbũ curare poſſunt, accedimus. Itaq; chryſocolla, ſicut & prius dictum eſt, medicamen ex iis, quę ad ulcera uix curabilia mirificè faciunt, quẽadmodũ pleraq; alia, quæ præterquam, ꝙ uehementer ſiccant, etiã non nihil adſtringunt. Porrò nullũ huiuſmodi medicamẽtum eſt mitigatorium. Quoniã uero minæ, & heminæ meminit, ſpumæ argẽti minam unam iniicere præcipiens, olei heminam (dictũ nanq; mihi eſt ẽt in ſuperioribus commentariis, non nullos uiginti unciis, quoſdam ſedecim, minã æſtimare, ut heminã alios vnciis nouem, alios duodecim) diſtinguenda quoque hæc ueniunt. Sumetur autẽ diſtinctio ab iis, quæ pharmacum promittit, & metallicorum quantitate. Etenim propter pollicitationẽ co- D qui affatim poſtulat, coque plus olei accipere: ob metallicorum autem miſtionẽ, quæ nõ pauca ſunt, oleoſam humiditatem exigit. Cum igitur, nec pingue, nec medullam, nec reſinam liquidã capiat, oleũ augere ratio eſt. Itaque ſi minã ceu uiginti vnciis ęſtimemus, olei certe tres heminas infundemus, ſingulas unciarum duodecim: ſin aũt ſedecim reputauerimus, olei heminã ceu vnciarum nouem licet immittere. Poteſt etiam addi, ſi vncias duodecim pendat, propter coctionẽ diutius celebrandam: nã id talibus medicamentis eſt utiliſſimũ uel metallicorum cauſa, quorũ nõ mediocris copia exiſtit. Si enim chamæleontis denarios trigintaſex adnumeres, æruginis q-dem octodecim, chryſacollæ quadraginta denariis, fient uniuerſi nonagintaquatuor, q & ipſi copioſi olei miſturam requirũt, maxime cum ceræ denarios ſimul centum addi præcipiat, omnino enim uel ſic multo oleo erit opus. Hoc igitur emplaſtrum Heras conſcripſit, adfirmans ulceribus ægrè cicatricem contrahentibus ex uſu eſſe. Alijs uero uſus multiplicis eodem in libro ſcriptis, poſt multa ipſorum opera ſubdidit. *Cicatricem ægrè ſumentibus, vel malignis quoque, vel Chironijs idonea.* Nam & Aribarzanion ab ipſo dictum commendat aduerſus maligna, paſcentia, & difficilia curatu: Item Iſim, ut gangrenas coercẽtem. Deinde tertiũ his uerbis auſpicatur: *Boni coloris, Cruentis idoneum, cicatricem inducens.* Quod chironiis ſimul auxiliari dicit: Inſuper quartũ, cui nomen indidit, Panacea: ad hæc quintum, Iceſiam. De emplaſtris igitur, uario uſui accõma-

A l.4. f.4 r.4. c.10 fo.474

datis ſequenti libro diſputabimus,ubi ſimul ea,q̃ Heras commendauit,adſcribentur: Hic autẽ E
quæ uix ſanabilibus(chironia nonnulli uocant)medentur,longo uſu,tum à pręceptoribus no-
ſtris,tum à nobis ipſis explorata:quorũ nonnulla ab antiquioribus quoq; uiris præclaris appro
bata ſunt,quemadmodum & illud,qđ in libro,cui titulus eſt Mantiæ pharmacopola de re medi
† Al denariûm pondo.
ca,ſcriptũ inuenio.Verba ipſius ita ſonant. *Aeruginoſum Mantiæ.* Aeris uſti, † pondo minas
quatuor, reſinæ pityinæ ſiccæ denariûm pondo octo,ceræ denariûm pondo octo,æruginis de-
nariũ pondo x.olei heminam,terræ cimoliæ denariũ pondo iiii.thuris denariũ pondo quatuor,
ſquamæ æris denariũ pondo quatuor. Sicca læuigata in mortario finito, cerã liquefactam cum
oleo tritis ſuperfundito,finitoq; pauxillo tẽpore combibere,aceti heminã addito:per triduum
terito,quantum aceti excipiatur,immittẽs,ut liquidi cerati fiat ſpiſſitudo. Vtitor ad oẽ uulnus
& ad ulcera,& uix ad cicatricem uenientia ulcera,& quæcunq; cancroſa ſunt,cũ panniculis fila
tim concerptis:ſupra ſplenium uero lanã ſuccidam uino oleoq; madentẽ leuiter alligare opor-
tet,biduo per æſtatẽ ſoluere,hyeme triduo,ac ulcera tepente aqua abluere, in profundis uulne
ribus ipſas oras leuiter linamentis intercipere : quippe medicamen linamento excipi aptũ eſt,
& pus mouet.Hac ratione pura fient ulcera,& cruſta excidet,cerã miſcendo æqualem ærugini
ad cicatricẽ perueniet.Exterit,& carbunculos citra dolorem,omneq; paſcens malignum ſiſtit, F
perſanatq;.Vtitor quoq; ad herpetas,& ungues putridos:ſimiliter autem,& ad oĩa uino,& oleo
† In antiq. græcis nonnullis additur, emplaſtrũ Galeni.
utendum eſt cum lana.Præterea dentes eroſus medicamine repleto. {*Bonum noſtrum.*} Ceræ,
picis,bituminis,ſingulorum pondo librã:mannæ,æruginis,ceruſſæ,ſingulorũ pondo ſelibram:
malicorii,gallæ,ſpinæ ægyptiæ,iridis illyricæ,ariſtolochiæ rotundæ,chalcãthi,ſingulorum põ
do trientem,hoc eſt uncias quatuor:ariſtolochiæ uerò longæ,& æris combuſti, utriuſque pon-
do ſextantem,hoc eſt uncias duas.Sicca ex aceto pluribus diebus terito, ut etiã prius oſtẽſum
eſt:ijs probè elaboratis,q̃ liquari poſſunt, cũ oleo liquatis,heminam ipſis ſuperfundito, mannã
inſpergens:ubi liquefacta frigeſeceris,& deraſeris,aridis ex aceto læuigatis ſic admiſceto,ut ne
inter fundendum grumos ceræ modo facias , idq; potiſſimum ambiente nos aere frigido.

Aliud noſtrum. Bituminis,aluminis liquidi,ſingulorum pondo libram:picis,reſinæ pityinę,
cerę, pondo libras duas : ariſtolochię rotundæ,gallę,ſpinæ ægyptię, ſingulorum pondo uncias
octo:malicorij,ęris uſti,mannę,ariſtolochię longę,ſingulorum pondo uncias quatuor:olei rici
nini,aut ueteris,ſi illud non adſit, pondo libras duas, quarum ſingulę uncias duodecim conti-
neant, ut omnes ſimul uncię collectę ſint uigintiquatuor . Præparo hoc quoque eodem modo
eum prædicto,metallica ex aceto teruntur,deinde ſicca adiiciuntur,rurſusq; læuigãtur: poſtea G
cum luti ſpiſſitudinẽ habuerint,liquata miſcẽtur,ut prædiximus. *Aliud.* Bituminis,reſinæ te-
rebinthinæ,picis brutiæ,ſingulorum pondo:olei denariûm pondo uigintiquatuor:argenti ſpu-
mæ,ceruſſæ,mannæ, æruginis,ſquamæ, opopanacis, ſingulorum pares portiones denariis olei
uigintiquatuor:ladani pondo uncias duas,quæ ualent denariis ſedecim : aceti heminas duas.
Hoc quoq; pharmacum perinde,ac ſuperiora duo,cõficitur. *Aliud.* Chryſocollæ,ſquamæ,ſto
momatis,ſingulorum denariûm pondo iiii.æruginis,& chalcanti, utriuſque dimidium,hoc eſt
ſingulorum pondo denariûm duũ:cerę denariûm pondo uigintiquinque,hoc eſt uncias tres,&
denariûm unum:reſinæ terebinthinæ pondo uncias duas,hoc eſt denarios ſedecim. Ceram cũ
terebinthina liquefacito, deinde aliis admiſceto,bifariam medicamẽtum cõficiens,interim ut
prius citata aceto cõterens arida,interim ſine hoc curióſè læuigata liquefactis miſceto.Eſto au
tem terebinthina liquidior,ſicut plerunq; larix appellata.In ſumma,omnibus his pharmacis,q̃
chironiis conuenire palàm eſt,laricem reſinam ſi loco terebinthinæ miſceas,non peccabis.

Aliud. Ceræ pondo uncias tres,hoc eſt denariûm pondo uigintiquatuor:æris uſti,ſquamæ,æru
ginis,ſingulorum pondo denariûm duum,ut trium horum ſimul denarij ſex exiſtant.Cera ęſto
pinguis,ut quæ cum roſaceo uel myrteo modico emolliatur.Arida probè læuigata excipiãtur, H
quemadmodũ in omnibus medicamentis,quæ ad chironia parantur, uehementer eſt neceſſa-
riũ.Quin etiam ubi ſicca ceræ fuerint admiſta,melius eſt ea diu in mortario contundere. *Aliud.*
Ceræ pondo uncias ſex:æruginis partẽ ſextam,quæ eſt uncia una:ęris combuſti,reſinę laricis,
ſingulorũ pondo denariũ trium,ut ambo ſimul habeant denarios ſex.Cera pinguis eſto: inque
aquã calentem proiecta,quò mollior fiat,manibus ſubigatur,æruginem & æs in eam recipien-
do,poſtea contundendo in pila,ubi reſinæ quoq; miſtio paulatim inſtillando fiet. *Aliud.* Cad-
miæ pondo uncias tres,dimidio chalcitidis ponderi miſceto,quod eſt unciæ ſemiſſi.Tritis ꝓbè
vinum auſterũ affundito,& rurſus læuigato:ubi mellis conſiſtentiam habuerit,ceratum ex ce-
ra,& reſina fricta,compoſitum immittito.Sint autem cuiuſq; pares portiones unius unciæ , ut
ambæ duas uncias efficiant,myrtei liquefacti pauxillum adiicito. *Aliud.* Olei ueteris,uel ricini
ni heminam:ceræ,picis,bituminis,ſingulorum pondo:mannæ,æruginis,ceruſſæ , dimidio mi-
nus,q̃ in prædictis,quod eſt cuiuſque ſelibram,malicorii,gallæ, ſpinæ ægyptiæ, iridis,ariſtolo-
chiæ rotundæ,chalcanthi,ſingulorũ trientem,qui ualet uncias quatuor:æris combuſti,ariſtolo
chiæ longæ,cuiuſq; ſextantẽ,qui pendet uncias duas.Quæ liquantur,aridis antea ex aceto lęui
gatis cõmiſcebis,ut prædictum eſt. *Aliud.* Cadmiæ , chalcitidis,ſingulorum pondo denariûm

quadraginta.

A quadraginta: Ex uino tritis pluribus dieb⁹ ceratũ,quod ex oleo,& cera conſtat,immittes.Sint
autem olei libræ duæ,ceræ denarii ducenti.At ſatius eſt hoc minori ſymmetria conficere,Cad-
miæ,& chalcitidis,ſingulorum denarium pondo decem,cerę & olei,cuiusq; denarios quinqua
ginta,iniiciendo.*Aliud.*Cadmiæ combuſtæ,chalcitidis uſtæ,terebinthinæ, ceræ ſingulorum pa
rem menſura.Arida ex uino conteres. *Aliud ex Ricino.*Aeruginis denarii pondo unius,alumi
nis liquidi pondo librã: malicorii,æris combuſti,mannæ,ſingulorum trientem,qui ualet unciis
quatuor:gallæ duplum adiicias,quod eſt uncias octo: picis, pityinæ, ſingulorum pondo libras
duas:bituminis dimidio minus,hoc eſt pondo unum:cui aluminis liquidi etiã indideris,ariſto-
lochiæ rotundæ,& gallæ,ſingulorum pondo uncias octo:longæ ariſtolochiæ dimidium,hoc eſt
uncias quatuor:olei ricinini pondo libras duas.Metallica ex aceto conteruntur,ut in ſuperiori
bus.*Aliud.*Ceræ pondo unciæ tres:æris cõbuſti,ſquamæ,æruginis,ſingulorum pondo duo.Ce-
ram prius in aqua calente calefaciens:manibus roſaceum admiſcens,emollies:deinde arida ex
cepta in mortario contundes diutius,ut uere omnium fiat unitas. Tertio quartove die hoc, &
alia huiuſmodi omnia reſoluito,ſpõgiam extrinſecus ex aqua, uel poſca imponens.*Aliud.*Ce-
ræ pondo uncias ſex: reſinæ laricis eius dimidium, hoc eſt uncias tres: æruginis triplo minus,
B q̃ laricis fuit,hoc eſt unciam: picis brutiæ põdo denarium trium,chalcitidis uſtæ ſimiliter dena
rium pondo trium.Conficito & hoc,ut p̃dictum. *Aliud.* Aeris cõbuſti,ſquamæ,æruginis, parẽ
cuiuſq; menſurã:ceræ ſeſcuplam miſceto. Ceram, ut prædictum eſt,calente prius aqua madi-
dam ſubigito:ac interea dum hoc agis uel roſaceum,uel myrteum adiicito:deinde in pilam im
mittito.Præſtat aũt trium pondo ceram æqualem miſcere q̃ recentiſſimam,molliſſimã, pinguiſ
ſimam,ne multo humore oleoſo indigeas. *Aliud.* Aeruginis,terebinthinæ,pares utriuſq; partes
cerę triplo plures:aluminis ſciſſilis,cadmiæ,ſquamæ,ſingulorum quadruplum, ut æruginis pars
una ſit,itẽ terebinthinæ una,ceræ tres:ſquamæ,cadmiæ,luminis ſciſſilis,uniuſcuiuſq; quatuor.
Vbi arida contuderis,cribraueris,in puluerem exactè redegeris,in mortarium coniectam cerã,
& terebinthinam contundito,ſicca aſpergens, piſtillũ myrteo,uel roſaceo madefaciens in aere
calido,nam in hoc facilè tundentur,maximè ſi id æſtiuo Sole fiat. Vſus eſt is, qui aliorũ quoq;,
nimirum ulcere prius deterſo aphrolitro,& poſtea eloto per melicratum,tum per ſpongiam p̃-
bè purgato,ut madoris ſit expers:deinde ſuper id platyſmate,hoc eſt latiore linteo, cui empla-
ſtrum illitum ſit,impoſito:poſtea duplici linamento aqua frigida tincto extrinſecus ſuperdato,
præterea noua ſpongia molli:& tertio,aut quarto die id reſolues. *Acerum hoc eſt abſque cera,*
C *noſtrum.* Argenti ſpumę pondo libras tres,olei ricinini ueteris pondo libras quatuor.s, aceti q̃
acerrimi libras duas:æris ſquamæ nigræ,chalcitidis,eruginis, ſingulorum pondo uncias duas.
Argenti ſpumam cum oleo prius coquere oportet,donec ſtrigmenti ſpiſſitudinem accipiat:de-
inde metallica pluſculis diebus ex aceto trita adiicere:atq; ſic incoques,quouſque non coinqui
net.Licet etiam ſtatim ab initio argenti ſpumam,cum oleo,& aceto diligẽter miſtam coquere:
ac ubi ſemicocta fuerint,ſquamam,chalcitidem,& æruginem immittere. Voco autem nunc li-
bram olei,& aceti Romanam,quæ uncias duodecim peculiares cõtinet. Quin & ſex olei libras
tribus argenti ſpumæ pondo interdum committito: & nimirum ſecundum hanc ſymmetriam
diutius incoquuntur. Cum p̃paras & hoc pharmacum, præſtat argenti ſpumam cum ſolo oleo
eſſe coctam:deinde metallica cum aceto inijci. Vbi uero tria fuerint, cuiuſque uncias duas di-
xi immittendas aceti libris duabus,argenti ſpumæ tribus,olei ricinini ueteris libris ſex,uel, ut
prius dixi,quatuor s.Hoc medicamentum,& fiſtulas iungit, & calloſas iam exiccat, contrahit,
& claudit.At ſi bona uictus ratione uſus quis fuerit,non reſoluuntur: plenitudine uero inſigni
collecta,periculum eſt ne pars ex fluxione inſeſtante phlegmone rurſus tentetur, & fiſtula ape-
riatur.Et uero inueteratis ulceribus,& dyſepulotis,hoc eſt cicatricem ægrè ducentibus, quæ &
D chironia nominantur,non ſolùm pharmacum impermixtum imponimus, ſed etiam liquefactũ
oleo ueteri,uel ricinino,ac linamento exceptum:etiam ſi puris,uel minimum nondum in ulce-
re antea fuerit,concoquit ipſum,& generat,& craſſum efficit.Cęterum ulcus triduo ſolues,ſi ni
hil prohibet.Quòd ſi ſtomomatis ſquama fuerit,præſtat:ſin minus eam habeas,nec nigram, cy-
prii æris ſquama iniicietur.Confeci aliquando hoc emplaſtrum, phrygii quoque lapidis uncia
admiſta,interdum etiam chryſocollæ uncia,ſicut,& amborum nõnunquam:glutinat & magna
uulnera. *Aliud ad teneros,& ex iiſdem ulceribus nimis grauiter conflictantes.*Cerę pondo,roſacei
pondo,ceruſſæ põdo,uncias octo,ſalis ammoniaci pondo uncias quatuor, ſquamæ cypriæ pon
do uncias duas,thuris pondo unciam,calcis uiuæ pondo unciam,aluminis fiſſilis pondo unciã,
æruginis pondo unciam,malicorii pondo unciam.Vſus prædictis idem eſt.Nouem in præſentia
ſunt pharmaca citra roſaceum compoſita, decimum enim illud. Ex nouem quinque ſunt pari
pondere,calx uiua,malicorium,thus,alumen ſciſſile, & erugo. Squamæ duplo maius pondus
eſt, & hanc ſal ammoniacus duplo exuperat, hunc ceruſſa, huius ſeſcupla rurſus cera in libram
unam reducta,quam & roſaceum habet.

GALENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM PER GENERA LIBER QVINTVS

ARGVMENTVM LIBRI.

Continet Multiplicis uſus Emplaſtra, Paſtillos, & Arida.

De Medicamentis uſui multiplici accommodatis. CAP. 1.

DE medicamentis Polychreſtis futura hic eſt diſputatio, uocãt autem Græci polychreſta, quæ multis affectibus cõueniunt. Suntq; nõ nulla ipſorum nõ modò ſpecie, ſed etiã genere diuerſa, omnia uerò ex cõtrariis cõſtant medicaminibus, ẽt iuxta ſecundas qualitates, ac uires, non tantum primas. Patere arbitror cuiuis primas me appellare caliditatẽ, frigiditatẽ, ſiccitatẽ, & humiditatẽ, atq; ex harũ cõiugatione quauis cõpoſitas: Secundas uerò, q̃ F ipſas ſequuntur, ut in quinto libro De ſimplicibus medicamẽtis uberiꝰ pcẽſui, oſtẽdẽs nõ nulla nõ ſolũ cõpoſita medicamina, ſed ſimplicia quoq; vt naſcuntur, emollire, quædã indurare: quẽadmodũ alia obſtruere, alia reſerare: alia ſordes gignere, alia abſtergere: alia attenuare, alia craſſitiẽ admoliri: alia denſare, alia rarefacere: alia carnẽ inducere, alia repurgare: alia cicatricem ducere, alia exulcerare: alia trahere, alia repellere: aliasq; ſimiles eorũ dſias. Porrò dictum mihi eſt, & ſuperioribus cõmentariis, q̃ contrariorũ facultate medicaminum neceſſaria eſſet miſtura, cuius ẽt nũc paulo poſt mentionẽ facturus ſum. Melius enim mihi uidetur duo quædã triave medicamenta celebria, quæ multiplicẽ uſum exhibeant, præſcribere, deinde cõpoſitionis ipſorũ rationẽ interpretari. Exordiar aũt ab iis, quæ nemo non nouit, quippe in Heræ libro, cui titulus eſt, Nartex id eſt prõptuarium medicaminum, prodita, tũ apud alios, qui libros De medicamentis condiderunt. At quia ſuperiori libro de uirtutibus, q̃ ulcera dyſepulota hoc eſt uix cicatricẽ ducẽtia, curãt, uerba fecerim, animus eſt nũc quoq; emplaſtra illa multiplicis uſus primum exponere, q̃ cauſa malignorum (non nulli chironia nominant) compoſuimus. Alia uerò uſus dicta multiplicis, ꝙ multis quidem affectibus aliis conferant, non tamen etiam chironiis, ea rurſus ſeriatim referre propoſuimus. G

Quæ ſcripſerit Heras. CAP. 2.

ITaq; cũ opere medicamentorũ Heras Cappadox emplaſtrũ quoddã ad huiuſcemodi ulcera mirificè faciens tradiderit, inde ſumã exordiũ, uerba ipſius adſcribẽs, q̃ in hũc modũ ſonãt.

Boni coloris, Cruentis idoneum, cicatricem ducens. Conglutinat, perfectè implet, atq́; cicatricem ducit ſolutum cum cerato, magisq́; adhuc circa cicatricem induendam efficax eſt. Valet etiam ad Chironia ulcera, aliaque ſimilia ſummopere. Nã callos conſumit, deinde genuinam carnem generat, ualdè album.* Ceræ pondo libras duas, frictæ pondo libras tres, æruginis raſæ põdo uncias ſex, mannæ põdo uncias tres, olei heminas quinq;, aceti ſextariũ. Liquabilia ſiccis admiſcẽtur. Vſus eſt emplaſtri ad uulnera, cũ roſaceo tẽperatum pus generat, cerato ſolutum ad cicatricis generationẽ repurgat. Quidã tamen reſinæ frictæ libras duas, & terebinthinæ tantundẽ, ingeſſerunt: atq; ſic præparatum ærugine raſa ipſum exceperunt, ut collyrũ tenorẽ haberet: atq; hoc impoſuerũt, ubi callos conſumere ſtuderent: promptè enim hæc facit, ut ẽt oſſa ſeparet. Merito igiť, & emplaſtrum hoc Heras cõmendat ceu ex æruginis, & aceti copia, efficax, ſi quid in ſuperiore libro dictorũ meminimus. Laudat item Panacea ab eo uocatam, quam deinceps uerbis illius apponimus.

*Albonum.

Panacea Hera à non nullis ſanitas nominata. Ad oẽm Paſſionem, & malignitatẽ. Siſtit autẽ Nomas, neq; cruſtas facit, neq; circumpoſitis partibus duritiem conciliat. Rumpit ac tabefacit omne corruptum, ut nihil à liquida ſtaphide differat. Cohibet ſanguinis eruptionem, tum aliã, tum quæ per hæmorrhoidas fieri ſolet, myrteo dilutũ. Itẽ Hæmorrhoidas ipſas tabefacit, & conſumit. Inſuper fiſtulis medetur, & carbunculis. Sanat ægylopas, & chironia, ut uocant. In ſumma uix ſanabilium, & diuturnorum genus † latentibus quidem lacis ueluti ueera, unguenta cyprina liquidũ: exterioribus autem præſtat, ut alia ſingula, ſic apparere. At omni ulceri impoſitum, quamuis agreſti, mitius ſtatim id efficiet, dolores minuet, & uigilias. Hæc eius uirtus eſt.* Chamæpityos denariũ pondo quatuor, ſymphyti denariũ pondo quatuor, chamæleõtis denariũ põdo quatuor: marrubii denariũ põdo quatuor, apud alios ſex: polii denariũ põdo ſex, cẽtaurii tenuis denariũ põdo ſex, helenii denariũ põdo quatuor, ariſtolochię denariũ põdo quatuor, thuris denariũ põdo duodecim, & ſemiſſis, myrrhæ denariũ põdo triũ, aloes denariũ põdo ſex: chalbani denariũ põdo ſex, oboli unius, & ſemiſſis: olei denarium põdo centumoctoginta, mellis triginta, ꝓpolis denariũ põdo duodecim s. aluminis ſiſſi denariũ põdo ſex, ob. unius, & ſemiſſis: terebinthinę denariũ põdo ſex, oboli unius, & ſemiſſis, chalcitidis denariũ pondo ſex, oboli unius, & ſemiſſis: bituminis denarium pondo quinquaginta, terræ ampelitidis denarium põdo quinquaginta, argenti ſpumæ denariũ põdo quinquaginta, gallę denariũ

*Liquida id eſt ἰνώδη, fortaſſis dypias leg. i. [illegible] uel ſylueſtri.

† Al. ex antiquis clarius in latentes quidẽ locos, ueluti uterum, infunditur unguento cyprino liquatum, &c.

pondo

A pondo triũ,pulueris iridis denarium põdo trium.Contuſæ pridie herbæ,& radices,oleo immit
tuntur:ubi nocte tota in eo durauerint,manè argenti ſpuma,ampelitis,bitumen iniicitur:ſupra
ignem lenẽ incoquuntur:ubi ſpiſſitudinem adepta fuerint,olla ab igne tollitur.Sint autẽ in alio
uaſe mel,reſina,chalbanũ,propolis colliquata,quæ oportet ſimul cõmiſcere,in ollã fundendo:
deinde arida,quibus cũ medicamẽ coquiť,donec nõ coinquinet:rurſus ab igne depoſito myr-
rha læuis facta,& thus inſpergitur.Eſt aũt aduertendum,nequando efferueſcat,& quantum fie
ri poteſt in amplo ſpatio coquatur,difficulter.n.reſtingui põt,ſi quid attingat. Hæc quidem He
ras de Panacea.Nobis autem materiã ipſam à medicamẽtis,ꝙ priore libro ſcripta ſunt ad ulce-
ra uix ſanitatẽ recipiẽtia,differre notãdũ eſt.Nã illa ſolis cõſtãt metallicis, quædã paucis, ꝗdã
pluribus,pauca illorum radices,ac herbas continent:at panacea hęc ſecus habet.Recipit.n.hęc
chamæleontem,& cẽtaurium,quorum utrunq; maligna ulcera iuuare idoneum eſt . Accipit ꝑ-
terea ariſtolochiã,& iridẽ,imbecilliora quidẽ centaurio,& chamæleonte , quod ad malignorũ
ulcerum curationem attinet,non tñ repudianda.Herbas autem ualentes aſſumit , quæ uel ſolæ
maligna ulcera curare poſſunt ſæpenumero,chamepityn,polium, & ſymphyton:quibus ualen
tius eſt marrubium,& helenion.Itaq; marrubio ẽt ſolo uti queas in iis,quæ carnẽ abunde humi
B dã circa ulcus habent,& ſordidiorem:helenion uerò neque iis conuenit ſolum inſperſum,ſicut
nec aliud quoduis acre.Siquidẽ didiciſtis in opere de Smplicibus medicamẽtis,acrium, & ama
rorum medicaminum diſcrimẽ,nẽpe acria irritare, mordere,calefacere,& fluorẽ in affectis par
tibus cõcitare:amara uerò exiccare citra morſum,& calorẽ,eoq; exulceratis partibus cõduce
re.At qm̃ ex herbis iſti cõpoſitionẽ paranti,inſtitutum erat emplaſtrum inde non ſiccum,quod
inſpergi poſſit,efficere: ad emplaſtri uero confectura,uel cerã,uel reſinam , uel omnino argen-
ti ſpumam diurius coctã adiecturus erat,unde uirtus herbarum ſolueretur:miſcuit ipſis nõ nul
la medicamenta tam ualida,ut ulceribus per ſe exhiberi non queant. Valida aũt duplicem com
munem uim,& qualitatẽ obtinent,non nulla auſterã acerbamq;,alia acrem,& acerbam. Huius
igitur gratia ex iis,quæ acrimoniã ſortita ſunt,helenion miſcuit:ex ualidè autẽ adſtringẽtibus,
(hæc.n.auſtera,& acerba nominamus)alumen,& gallam immaturam.Qualitates aũt utraſq; ua
lentes habet chalcitis,quẽadmodum,& uires ꝙ in ipſis ſunt,cũ ſit acris,& adſtringens.Enimue-
ro dictũ eſt ſuperius neceſſariã eſſe malignis ulceribus,& præſertim cũ fluori ſint obnoxia,qua
litatẽ auſterã.His ergo omnibus,quæ dixi,admiſta argenti ſpuma eſt,reſina,& thus,quo phar-
macum emplaſtri formã,acciperet.Sed argenti ſpuma ex media materia eſt. Thus cõcoquit, &
C pus mouet,ſi tanꝗ ad probè tẽperatam naturam reſpicimus:nam id humidioribus corporibus
carnem producere oſtendimus.Quin etiã ex medicamentis,quæ concoquunt, quæq; uim à pu
re mouendo,quaſi purificam uel expurgatoriã dictã habent,nullum ualenter digerit , ſicut nec
acre:ſiquidem talia mediocriter excalefaciunt, immo & emolliunt magis,quam exiccant.Qua
re thus etiam recte admiſtum eſt in propoſiti emplaſtri cõpoſitione,uti mitigatoriũ quid, & le-
ne accipiat.Huius nimirum potentię oleũ quoq; eſt, emplaſtri coquendi cauſa ſecundũ primã
rationẽ adiectum,ſecum uerò duas facultates inferẽs,mitigatoriã uidelicet,& quæ ualida phar
maca obtũdit,ſiue hæc acri,ſiue auſtera uirtute ſint prædita.Certè ampelitis terra ſiccat,& dige
rit,nihil manifeſtò acre continens:propterea malignis ulceribus idonea eſt,& ſi ſolam per ſe tri
tã inſpergas.Chalbanum uerò,& ipſum cò,ꝙ concoquit,emollit,mitigat,& dolorẽ ſedat,prędi
ctæ cõpoſitioni adiectum eſt,cùm thus eaſdẽ uires,ſed imbecilliores habeat,chalbano faculta-
tes ambas ualentiores poſſidẽte.Terebinthina reſina ipſa quoq; ſimul cùm detergendi diſcutiẽ
diq; facultatẽ habeat,ẽt affectus tales,ꝙ concoquat,quidpiam obtinet . Bitumen uero,cum ca-
lore non admodum uehementi ſiccare nouimus.Quibus omnibus emplaſtri author medicamẽ
tum tractoriæ uirtutis propolim nimirum admiſcuit,qm̃ eius uſum multiplicẽ eſſe uoluit. Om-
D nia uerò,quæ multiplicẽ uſum præſtãt,maximè uarias poteſtates habere neceſſitas eſt,ut pluri-
bus uitiis medeantur.Sic ẽt non parum mellis addidit ſciens ipſum ſiccans,digerẽſq;,putreſcẽ
tibus eſſe accõmodatiſſimum:quippe & ipſum ex iis èſt,quæ non putreſiunt,& miſta à putredi
ne reſeruat,præterꝗ extremè ad putreſcendum idonea,quæ humida ſunt,& calida.Atq; mel co
pioſius aliis medicamenti cõpoſitor indidit:nã ſi rria,quæ coqui deſiderant,excipias, bitumẽ,
argenti ſpumã,terram ampelitidem,aliis maius eſt.Atq; his ipſis bitumini,argẽti ſpumæ,& am
pelitidi tñ adiecit olei,quantum coctioni cõmodũ erat futurum,coniectura,& ab aliis ſumpta,
quæ ſicca pharmaco immittuntur.Inſuper oĩbus perfectè coctis myrrham,& aloen uoluit inii-
ci,quæ ambo citra mordicationẽ ſiccãt:uerum differunt,ꝙ aloe adſtringat,myrrha tenuiorum
partium ſit,magiſq; ſiccet.Cæterũ haud ſcio,cur Heræ uiſum fuerit minoribus ſymmetriis Pa
naceã hanc conſcribere,quã alii maioribus cõficiunt:ſiquidem non nulli omnia duplicata ha-
bere ipſam tradiderũt,alii quadruplo copioſiora. Chalbani ſanè denarios ſex obolum unum s,
Heras numerauit:alii* decem,& ſemiſſem:quẽadmodum alii rurſus uigintiquinq;,augentes ſi- *Al. duodecim.
mul,& alia ad portionẽ,ut nuſquã dicať in ſymmetria obolus,uel ſemiobolus . Itaq; aduertere
uos oportet Panaceas apud alios ſcriptas huic cõferentes,utrũ omnia duplicata,an quadrupla,
habeant:ac ſi ſint omnia aucta,nõ putare illas ab hac eſſe diuerſas . *Iſis à quibuſdã Epigoni dicta.*

Multiplicis

Multiplicis uſus eſt medicamentum,quod Iſidē appellant, ab omnibus cōmendatum. Ego ue- E
rò apponam modo,quæ Heras de illo memoriæ prodidit.Hæc illius uerba ſunt. *Medicamentum*
à non nullis Epigoni dictum,ab alÿs Iſis.Facit ad omne uulnus,& ad uulnera capitis, cum oſſium præci-
ſione,ſanat citra reparationem.Valet ad punctus,item paxillos infixos,& hominum,atque canum mor-
ſus.Venenum trahit uiperæ,ſcorpÿ, draconis marini,paſtinacæ. Curat fracturas artuum cum uulnere,
callum.n.obducit citius tutiusq;.Fiſtulas oē̃s recentes,ueteres foueas,ſeu dehiſcentia ulcera,ſinus, phyma
ta,parotidas,abſceſſus in mammis,& alis futuros,aut factos,ſanat. Aduerſus fluxionem nobis uenienti*
bus,ſtrumas adhuc aufert,cum tunicis celerrimè pus educens. Siſtit oculorum fluxiones fronti impoſi-
tum,tollit liuorē.Gangrænas nō patitur latius ſerpere.Putredinē purgat.In ſumma ad quoduis bonū eſt.
Hæc recipit,Ceræ denariorum pondo centum:terebinthinæ denariorum pōdo ducentorū, ſe-
cundum alios centum:ſquamæ æris rubri denariorum pōdo octo, æruginis raſæ denariorū pō
do octo,ariſtolochiæ rotundę denariorum pōdo octo,thuris denariorū pōdo octo, ſalis ammo
* Al. rotundi. niaci denariorum pōdo octo,guttæ ammoniaci denariorum pōdo octo,aluminis*cōbuſti dena
riorum pōdo ſex,æris uſti denariorum pōdo octo, myrrhæ denariorum pōdo duodecim,aloes
denariorum dōdo duodecim,chalbani denariorum pōdo duodecim,olei ueteris heminā,aceti
acris heminas duas.Quæ liquari poſſunt,ſiccis in mortarium ſuperfunduntur. Sic quidē Heras F
Iſim ſcripſit non etiam particularē omnem uſum ei apponēs,ut in aliis conſueuerat. Inſuper,q̃
ad Epigonum illud refert,à pleriſq; diſſentit,quos exactius de Epigonio ſcripſiſſe arbitror,cum
alia,tum illud quoque,nempe quòd in carcere conclusus, cum quendam admodum potentem
curaſſet,eius rei gratia fuit dimiſſus.Adieciſſe uerò ipſum aiunt præſcripto medicamini,dracun
culi radicem:atque ego ſemper,ita uſus ſum,quoniam & præceptorum meorum unus uſurpa-
bat,apponens in prædictam ſymmetriam Heræ,dracunculi denarios octo,inſuper, & olei cya-
thi *dimidium,aceti hæminam:ad hæc colophoniam reſinam,nō,ut Heras,terebinthinam.Sed
*Al. heminæ. & in emplaſtri confectione ab illo diſſentiebat,chalbanum aceto,cum aliis in pila elaborans,at
que ita admiſcens ea,quēadmodum & Heras inquit,liquabilibus:deinde medicamentum mani
bus plurimùm emolliebat,attingens acetum quam acerrimū: poſtea in uaſe æreo reponebat,&
perfuſum lōgo tēpore ſeruabat:atq; ita excipiens utebatur.Appellauit ipſum, uelut alii quidā.
Hermonis ſacri ſcribę:alibi ſcriptum inuenias ex adytis templi Vulcani in Aegypto hoc quoq;
eſſe,quemadmodum & illud, quod ex dictamno conſtat.Symmetriam uero ſimplicium medi-
camentorum,quæ id cōſtituunt,omnes propemodum æqualem ſcripſerunt, proinde titulus li-
cet diuerſus exiſtat,nō opineris aliud eſſe,atque aliud,& quod ex adytis ſacrum dicitur,&Her- G
monis ſacri ſcribæ,& Epigoni:nam omnes has appellationes habet.liquatum autem cum cera-
to liquido purgat, & ulcera cicatrice obducit. Quidam ex cerato triplicato dilui ipſum tradi-
derunt:non nulli duplicato,utriſq; ſymmetriā induffinitè diginguentes.In quibus etenim ulcus
purum ſatis efficitur,ſi tribus cerati partibus tēperatum fuerit,non oportet duplicatum adiice-
re:in quibus aūt minus purgatur,ibi ceratum duplo maius aſſumendum.Nouimus.enim effica
cius omne id genus medicamentum eſſe, quod non multo cerato miſcetur: imbecillius, quod
multo.Nihil mali eſt aūt de dracunculo quoque eatenus dicere,quòd per æſtatem caule exicca-
to,& herba tota,radicem amputare oportet: deinde in domo ſicca Solem non habente repoſi-
tā,paulo poſt dies ſex,vel ſeptem in orbiculos diuidere, eoſq; filo traiectos in ſicca domo, & à
Sole remota rurſus ſuſpendere:ac ſic ubi medicamentum præparare uoles radicem cōtundere:
quæ ipſa quoque ſeorſum tuſa, & læuigata probè, ut puluis fiat, malignis ulceribus medetur.

*Emplaſtrū ex dictamno.*Item quod ex dictamno emplaſtrum conficitur,ſacrum appellant, di-
centes,& hanc ſcripturam in Vulcani templo iuxta memphim inuentam eſſe: omnes ipſius hu
iuſmodi ſymmetriis meminerunt,uel parum adeo ab his differentibus. Sufficiet āt uerba Heræ
& de ipſo adſcripſiſſe,quæ in hunc modū habent.*Sacrum ex Vulcani templo in Memphi. Facit ad* H
recentia cruenta,fluentia,ad neruorum præciſiones,uetera ulcera,ſuppaſcentia,contuſa,putredines,car-
bunculos,Nigritias,ulcera fluentia,Cicatricē ægrè admittentia,parotidas,perniones,abſceſſus,ſtrumas,
furunculos,duritias.Tela educit,aculeos,oſſa ex capite.Sanat ferarum ictus,ſcorpionum morſus,phalan
giorum,muris aranei,hominum.Valet ad omnem colli dolorem,humeri, articulorum,uice malagmatis.
Siſtit oculorum fluores,non modo recentes,ſed etiam ueteres.Tollit capitis dolorē inunctum,roſaceo di-
lutum.Et uteri dolorem ſedat tum illitu,tum ſuffitu. Necat inſuper feras ſuffitu. Hæc recepit. Olei ue
teris heminas duas,argenti ſpumæ denarium pōdo centum, æruginis raſæ denariū pōdo octo,
ſquamæ denarium pondo ſex:colophonię liquidæ,alii pineæ,denariū pondo quinquaginta:mā
* Al. xxvi. nę denarium pondo duodecim,guttæ ammoniaci denariū pondo*ſedecim,æris combuſti dena
rium pondo octo,diphrygis denarium pondo ſex,gentianæ denarium pondo ſex, aloes dena-
rium pondo octo,chalbani denariū pondo duodecim, propolis denarium pōdo viii. ceræ dena
* rium pōdo*uigintiquinq;,ariſtolochię denarium pōdo decē,dictāni cretici denariū pōdo decē.
Argēti ſpumā,& oleum in olla magna ſupra prunā incoquito,ut omnino,aut ferè nō inquinet:
deinde cacabum deponens æruginē indito ſquamāq;,& coquito,ne prorſus inficiat.Poſtea rur
ſus auferens,reſinā,ammoniaci guttā,iniice cribrata,mouēs donec feruere deſinat:mox,cū re

poſueris

A poſueris paululúq; dimiſeris,tollito,atq; æs diphrygesq́; inſpergito,rurſus coquẽs , quoad non
inquinet,interdum enim his iniectis remittitur:poſtea deponens,cerã addito,iterum coquito,
uſq; dum non polluat,quod celeriter accidit.Dein cùm depoſueris,propolim immittes,ac repo
nes denuò,pauliſper ſines,cùm depones,addes aloen,mannã,dictamnum,ariſtolochiã,gentia-
nã:his abundè refrigeratis ſingula læuiſſima inſperges mouens: ſi non inficiat,tolles,ſin minus,
leni igne coques. Hæc quidẽ Heras de emplaſtro ſcripſit. Compoſuimus autẽ id nos interdum,
& ſine combuſto ære,& diphryge:unde quæ in alto latebant,magis attrahebat , emolliebatque
magis,diſcutiebatq́;:non tamen ulceribus ægrè cicatricem ducentibus idoneum.Quin etiã ip-
ſum citra dictamnum cõfecimus , rurſus aliis apponentes chryſocollæ denariùm pondo ſex,ut
maligna ulcera fęlicius ſanaret. *Iceſium nigrum.* Medicamẽ titulo Iceſium,uſus multiplicis:qui
dam gignendi caſu ſcripſerunt,Iceſii.Heras itaque de ipſo hæc tradit. *Iceſium ad uulnera, & ca-
num morſus, Duritias diffundens,ad parotidas,condylomata,& maligna. Item eſt attrahens , & gluti-
natorium.Valet inſuper ad aquam inter cutem.* Argenti ſpumæ denariùm pondo cẽtum,bituminis
Iudaici denariùm pondo centum,terrę ampelitidis denariùm pondo centum:manne,propolis,
ſingulorum pondo denariùm uigintiquinq;:chalbani denariũ põdo duodecim,ſciſſilis denariũ
B pondo duodecim,& s,terebinthinę denarium pondo duodecim.s,iridis denariũ põdo ſex, olei
immaturi heminas ſex,mellis heminam unam,chalcitidis denariùm pondo ſeptem.s,gallæ om
phacitidis denariũ pondo ſex,myrrhæ denariũ põdo ſex.Argenti ſpuma , bitumen , ampelitis,
cum oleo incoquunt̃: ubi ſemicocta fuerint,propolis reſina,& chalbanũ,ex melle ſeparatim co
cta miſcent̃:poſtq̃ conſtiterint,reliqua adiiciuntur:mouent̃ autẽ ſpatha,ex tædæ ligno cõfecta.
Huius emplaſtri miſturæ põdus nõ idẽ oẽs,ut in ſequentibus oſtendetur,tradiderunt. *Nigrum
ex duabus ariſtolochys.* Celebre quoq; emplaſtrum uſus multiplicis eſt id,quod ex duabus ariſto-
lochiis cõficitur,quod ipſe Heras quoq; his uerbis deſcripſit. *Nigrum ex duplici ariſtolochia.}Fa
cit ad antiqua calloſa,ægre cicatricem inducentia,depaſcentia. Eſt ẽt Euanum cephalicum , Oſſa redu-
cit,& eſt glutinatorium.}Facit ad articulos ſolutos.Fluori obnoxia repurgat,implet immiſſum.* Picis põ
do libram,ceræ põdo librã,bituminis põdo librã,terebithinæ pondo librã:mannæ pondo ſeli-
brã,uel uncias ſeptem:æruginis raſæ pondo ſelibram,ceruſſæ põdo ſelibram, chalcãthi pondo
uncias quatuor,ariſtolochiæ longæ pondo uncias quatuor,illyricæ pondo uncias quatuor,ma-
licorij põdo uncias duas,gallæ immaturæ põdo uncias duas,æris cõbuſti põdo uncias duas,ſpi
næ põdo uncias quatuor,ariſtolochiæ põdo uncias quatuor,aceti heminam,ricinini,vel olei ue
C teris*heminã.Quæ liquefieri poterũt,ſimul liquato:deinde ceruſſam,æruginem, & chalcanthũ
cũ aceto læuia facta inſpergito: mox ſupra ignẽ,uſq; dum coiuerint,arida infriato,igne ſubtra- *Al. Cotylas.
cto:dehinc defuſa ſubigito.Hæc tum Heras,tũ alii,de ipſo ſcriptũ reliquerunt : Ratio ãt eius q; ij.
id cõpoſuit,non obſcura eſt,recordantibus,quæ hic,& in prioribus cõmentariis dicta ſunt. Cõ
ſtat enim ex cõtrariis facultatibus,attractricibus,& repultricibus,quę cõmune hñt,ut exiccẽt.
Superat aũt in eo repellentium uirtus,quæ adeſt adſtringentibus,chalcantho,malicorio,gallæ,
æri cõbuſto,& ſpinę:ob hoc ẽt ad ſolutos.i.laxatos articulos cõuenire ipſum affirmat.Ariſtolo
chiã autẽ,& iridẽ adſtrictoriis admiſcuit, utpote rarefaciendi , & digerendi poteſtate prædita:
Vt autem emplaſtrum fieret,nec ſiccum,ſed ut ſuperinduci poſſet, medicamentum, oleũ & ce-
ra miſta ſunt:cera quidẽ ceu materies ſolum,ſicut & oleum,ſi cõmune fuerit hoc,nec ricininũ,
uel uetuſtũ: quippe didicimus hæc calefacere,& digerere.Terebinthina uerò reſina p̃terquã,q;
emplaſtri conſiſtentiã medicamento conciliet,cum cera hoc ſola facere non poſſit, etiam emol
liens quid,& digerens detergensq́; obtinet.Ac cùm thus eadẽ præſtet,manna adſtringendi uim
totã*,& qualitatem aſſumpſit: uocant enim ſic thuris micas concuſſu eliſas , corticis parum itẽ *Al. ὀλίγην.i. paucam.
participes.Iam & bitumen abunde ſiccat,ad emplaſtri confectionẽ idoneum medicamen. Atq;
D hæc de illius cõpoſitione ſufficiunt.Porrò emplaſtri huius author,cùm uellet medicamenta ua
lenti uirtute prædita miſcere,æruginẽ,& acetum ipſis adiecit,quę ſiccare,exedere,& uſq; in p-
fundum corporis penetrare,atq; alia deducere poſſunt.Miſcentur aũt hæc, cum digerentib9, ut
humores craſſos particulis,quas curamus, infixos attenuẽt . Reſtat igitur,& de ceruſſa quippiã
dicere,quam ceu ad emplaſtrum conficiendum aptam,non ut aliquid cooperaturam admiſcuiſ
ſe illum eſt perſpicuum.Ego uerò argenti ſpumam potius adiecisſem, quæ & emplaſtris conue-
nit,& refrigerat : ceruſſa uero aliis quibuſdam utilis , ad propoſiti emplaſtri uires nihil præſidii
affert. *Emplaſtrum *Azanita.* Emplaſtrũ Azanitæ uarii uſus, & nobile,de quo Heras ita ſcribit. *Al. Azenita.
*Emplaſtrum *Azanita* , Picis aridæ pondo unciam, ceræ pondo uncias tres, adipis ſuilli pondo
uncias*tres,ſeui taurini pondo unc.iii.œſypi põdo unc.iii.reſinæ pineæ pondo uncias quinque. *Aliter vi.
Facit ad maligna omnia,gangrænas,fiſtulas,recentia uulnera,ambuſta, igne:perfrigeratis pro-
deſt,ut acopon:item peſſulus eſt emolliens.Conuenit autẽ, & ad uteri ulcera,phymata,& paro
tidas.Cum ulcera caua fuerint,copioſiore utitor medicamento:ubi ad cicatricẽ incliuare uidẽ
tur,parciore. Porrò medicaminis proprietas eſt concretum humorẽ ſordidũ per ſumma gigne
re.Benefacit lippientibus,palpebris ſuprapoſitum.Oleum medicaminis affectui opponit̃,quare
obſeruato ne infundas.Cum aũt præparas,picẽ,cerã,ſeuũ taurinũ iniicito:ubi fuerint liquata,
adipem

adipẽ ſuillum,mox reſinam:poſtremò œſypum,ubi refrigeraueris:totum autem igne,non flam E ma liquefacito.Maximè ualet in quibus nerui,uel muſculi percuſſi ſunt,item ad maligna.*Emplaſtrum Haliei,ſeu piſcatoris,ex ſinopide.* Haliei celebre,& multiplicis uſus emplaſtrũ nihil minus,q̃ priora,Heras ita tradidit. *Haliei ad uetera, & quæ cicatricem agrè ducunt.Item digerit,præſertim in mammillis Duritias.Vtimur eo tãquã optimo ad plurima.*Ceræ pondo minam,argenti ſpumæ pondo minam,mannæ pondo denariorum octo , terebinthinæ denariorum pondo octo , chalbani denariorum pondo *octo,ſinopidis denariorum pondo vii.olei ueteris heminas duas.Oleum,& argenti ſpuma dum nõ inquinent,,incoquuntur,deinde cera reſinaq;: liquefactis ipſis,ſublatiſque ab igne ſinopidem immittito,& chalbanum , poſtea mannam . Idem facit ad marinorum ictus ſummè.Vſus quandoque eo ſum in quodam à paſtinaca percuſſo , ſummoq; dolore uexato,& mirificè profecit:ſimiliter,& in iis,qui à ſcorpione morſi erant.Hactenus Heras.Deinceps uerò Critonis emplaſtra inſpiciamus.

* Aliter v.

Quæ ſcripſerit Crito. *CAP.* 2.

HEras quidẽ librum unum de medicamẽtorum cõpoſitione fecit, cui titutulus eſt Nartex, id eſt medicaminum prõptuarium . Quinq; uerò tales Critonis p̃ter illos de exornatione ſeruantur.In quarto horum quinq; emplaſtra prædictis ſimilia ſpecie commemorat:quędam,ut F Hæras in totum ſimili modo confecta:non nulla inſuper,quorum Hæras non commeminit,quę ego mox ordine apponam,non etiã ſi cuiuſdam aliter , quàm ab Hera deſcripti mẽtionẽ facit , omittens,quẽadmodũ in Iceſij emplaſtro factitaſſe apparet: alia nanq; põdera,& menſuras huius emplaſtri Crito ſcripſit,ſicut alii quidam,non ut Heras poſuit. Incipiam igitur à primo Iceſii,in cuius ſimplicium medicamentorum pondere inter oẽs non conuenit. *Emplaſtrum Iceſij.* De Iceſii medicamento hæc ad uerbum ſcripſit Crito. *Iceſij ad omne uulnus recens,uetus,contuſa,luxata,fracturas,phlegmonas,& oẽm dolorem,quẽ protinus ſedat.Facit ad abſceſſus,phymata,ſtrumas,carbunculos,parotidas,phygethla,,condylomata,impetigines,clauos,nigritias, hæmorrhoidas phlegmone tentatas,fiſtulas, ambuſta igne.Dilutum myrteo,uel roſaceo,ualet ad ulcera,aculeos, tela, canum hominumq́ morſus,ferarum ictus . Item ad ſanguinem cohibendum utitor,& loco malagmatis ad omnia. Oleum uero non adhibendum eſt.Iam lippientibus in linteolo collyrium adhibetur:ſint ãt ſplenia ſemper maiora.Iuuat quoq; hydropicos.* Terræ ampelitidis, bituminis,argenti ſpumæ,ſingulorum pondo minas duas:ceræ,thuris,terebinthinæ,propolis,ſingulorũ pondo†minas ſex: ʒchalbani , ſiſſilis, ſingulorum pondo minæ dimidium:*myrrhæ,gallæ,iridis,ſingulorũ denariũ põdo duodecim : chalcitidis denariũ põdo ſex,mellis heminas ii: olei omphacini congios duos , quidã heminas G duas.Ampelitis,bitumen,argenti ſpuma cum oleo coquuntur , humore prius expreſſo,ut fiant læuia:incoquuntur autẽ igne non acri:ſpatha ex tædarum ligno aſſiduè mouentur,ne ſubſidãt, nã citiſſimè cõburuntur. Quæ liquari poſſunt, in alio uaſe liquefacito,melle prius ſeorſum cocto,ut coeat,ac in cacabo pulchrè conſertis miſcero,rurſus.n.reſoluũ his præmiſſis:deinde arida inſperguntur aliquatenus refrigerata,poſtremò thus.Ac ubi in unitatẽ coierint,utitor.Hanc ſcripturã ab Herodoto accepi.Hæc ſanè Crito de Iceſio ſcripta reliquit.Videẽ autẽ in ſimpliciũ medicamentorum,unde totum componitur , ſymmetria ab Hera diſſentire:ac partim hæc diſcordia manifeſta eſt,partim diiudicari uix poteſt. Etenim Heras rectè faciens,oĩum pharmacorum pondus in denarios redegit:Crito autẽ ampelitidem terram,bitumen,argenti ſpumam,nõ pro denariorum pondere ſcripſit,ſed duas ſingulorum minas iniiciendas cenſuit. At ab his diſſenſit,qui de ponderibus,& menſuris ſcripſerunt,quantum uidelicet minæ pondus exiſtat:non nulli enim ſedecim unciarum eſſe dicunt,quidã uiginti: alii etiam diſtinctionem faciunt,Alexãdrinam ponentes uiginti uncias pendere,aliã ſedecim : atq; hoc quidẽ adhuc leuius eſt.Verum ex iis,qui minam in denarios redigunt,alii centum, alii plurium, denariorum eſſe confirmant : quia & unciam plerique ſeptem denarios, & ſemiſſem ualere malunt,alii ſeptẽ duntaxat , reliq H octo.Hæc igitur cũ ita ſe habeant,quot denariorũ minã à Critone poſitam æſtimare oporteat, inuenire operoſum eſt.Apparet aũt in aliis quoq; cẽtũ denariorum minã eſſe uelle : ac ſi ita res habet,duplicatam Iceſii cõpoſitionẽ ab eo ſcribi putabimus , cũ Heras triũ horũ medicaminũ priorum terræ ampelitidis, bituminis,& argenti ſpumæ,ſingulorũ denarios centũ poſuerit, Critone pondus in ducentos redigente.Videamus igitur an ſequentia duplicato conſentiant , q̃dã nanq; apparent,q̃dã non item.Meminit ergo poſt tria prima,cerę,thuris,terebintinę,propolis, ſingulorũ minæ dimidium,hoc eſt denarios quinquaginta,immittendũ pręcipiens: etenim pro poſuimus tanq̃ mina centũ denariis ualeat,ſymmetriã eſſe ſcriptã.Quod ſi eſt,in thure,pro mãna uidelicet poſito,Crito cũ Hera cõuenier,pari modo in propoli:nõ tñ terebintina,quippe uigintiquinq; denarios Critonẽ ſcripſiſſe oportebat , cũ Heras duodecim , & ſemiſſem ſtatuerit. Porrò in cera maximè uiri cõtrouerſanẽ diſcordantq;,quippe cũ Heras cerã omnino non iniiciat:didicimus.n.illius uim eſſe,mediocriter emollire. Cæterũ apud Critonẽ deinces ſcriptũ eſt chalbani ſciſſilis,ſingulorum quarta minæ portio.Atq; in hoc uir Heræ ſuffragatur.Nam quarta pars minæ,quæ centum pendet denarios,uigintiquinq; denarios efficier,qui duplũ ſunt duodecim,& ſemiſſis ab Hera ſcriptorũ.Iã uerò à minæ uocabulo digreſſus in ſequẽtibus Crito myrrhæ,

† Al. minę dimidium,& ita legẽdũ eſt,ut inferius patet.

* Quarta portio , legendum eſt,ut ſuſra apparet.

A rhæ,gallæ,iridis,ſingulorum denarios duodecim,cum prædictis miſcendos iubet,In hoc Heræ
cõſentiens:ſiquidẽ ille ſex cuiuſq; adiiciendos præcepit.inde rurſus Crito chalcitidis denarios
ſex tradidit,hic non parum ab Hera diſcordans. Nã cùm omnia duplicata ſint,cõueniebat,&
chalcitidẽ non ſex uerùm quindecim denarios habere,ubi Heras ſeptem,& s.ſcripſit. In melle
quidem uiri concordes ſunt,cũ Heras hæminã unam,Crito duas,poſuerit. Reſtat autẽ de oleo
quæſtio magna,nõ ſolum inter duos illos,ſed alios quoque,qui medicamentum hoc ſcripſerũt,
ſicut procedente ſermone dicemus.Hi igitur inter ſe hactenus differunt, etenim Heras olei im
maturi heminas ſex ſcripſit:melius enim ſic, quàm,ut alii quidã dixerunt,cyathos ſex. Quippe
in coctione argenti ſpuma,bitumen,terra ampelitis,ubi ſemicocta fuerint,tùm alia ſingula He
ras immittenda exiſtimat:atqui ſemicocta fieri nõ poſſunt,cyathis ſex immiſſis: ſcimus.n.ple-
roſq; ex iis,qui pharmaca cõponũt,ſubinde centũ argenti ſpumæ denariis,duas heminas iude-
re.Atq; hoc iã etiã totũ antea in primo huius operis uolumine cõprehenſum eſt, nẽpe metalli-
corum quoque uncias nouẽ, heminam eſſe licere, ſicut quidã putarũt. Quin & duodecim inii-
cere poſſumus,ut alii pcipiunt,probè docti,ſi medicamen diutius coctum fuerit(licebit ãt hoc
ipſum copioſiore oleo impoſito)maiorẽ ſiccandi uim acquirere:q ſi ab igne ſtatim ſublatũ fue-
B rit,minus propter olei paucitatẽ exiccaturum,emolliturum autẽ magis,& mitigaturum.Quare
ſex cyathi omnino repudiandi ſunt,ſex autẽ heminæ,quæ ſingulæ uncias nouẽ faciunt, inuciẽ
dæ.At ſi largius medicamentum uoles incoquere,quò ſiccet euidentius,nihil obſtat,etiam duo
decim unciarum heminas infundere.Itaq; Heras ſex heminas ſcribente,liquet Critonẽ duode-
cim heminas immittere oportuiſſe,ut ſimul in hoc,ſicut in aliis,duplicata mẽſura exiſtat . Verũ
ſcripti ſunt ab eo,olei omphacini congii duo.Iterũ hic quoq; damnãdi ſunt,qui heminas duas
poſuerunt.Ergo ſi congium ſex heminarum eſſe ſtatuamus,uirorum conſenſus manebit:ſi ue-
ro non heminas ſex,uerùm ſextarios ſex ponamus,nõ parua diſſenſio orietẽ: multa nãq; erit co
pia,ut ad portionem aliorum,ſi olei ſextarios duodecim infundas.Hæc quidẽ in pſentia de He
ræ,& Critonis in propoſito pharmaco diſcordia.Cũ uerò ad Andromachũ uenerimus,dicetẽ iti
dẽ nõ nihil de illius,cum utroq;,partim cõſenſu,partim cõtrouerſia. *Iſis uiridis.* Iſidẽ hic quoq;
ſcripſit,quemadmodum alii propè omnes . At quia diligentius,tùm uſum ipſius uniuerſum,tũ
præparationem tradidit, ac ſimul non nihil ab Hera diſceſſit, uiſum mihi eſt etiam ab hoc ſcri-
pta ad uerbum ſubiungere. *Iſis,quam non nulli Epigoni uocant:Per ſe ad ſquamorũ abſceſſus facit.*
Itẽ craſſa oſſium fragmenta innatantia iuuat linamento uel ſpleny modo impoſita . Valet ad aculeos,
C *omniumque ferarũ ictus,& morſus.Sanat oẽs punctos,& uulnera ferro facta imbello , & aliter. Curat etiã*
fiſtulas impoſita, & ut collyrium indita. Diſcutit Callos,& conglutinat. alteri temperata ad omne ul-
nus linamento,& ſpleny inſtar,adhibito ualet. Prodeſt ad maligna , & diutina,ac ab alys corrupta:in
quibus deraſis prius,medicamento diluto utitor.Mirifice facit,& ad ſinus conglutinandos , dum magni
fuerint,nam exiccandis illis coniungendisque conuenit linamento quoque impoſita, tũ per ſe , tũ alteri
mixta, in quibus adenes aliquos,uel inſitas membranas eliquare uolumus. Vtitor etiam ad fracturas cũ
uulnere,& ſine hoc:callũ enim ducit celerrimè, & partes affectas adſtringit.Inſuper in quibus aliud ma
lagma non proficit,ipſo exactè prodeſt:& ungues ex offendiculo nutantes,uel confirmat , uel extrudit:
& dentes ex ictu motos ſtabilit . Summatim infinita ſunt,quibus differenter adhibito,conducit . Eſt aũt
& diluta hæc: Intẽperata pars una ſumitur,cerati partes duæ nonnunquã,atq; adhuc magis diluitur.Sed
uſus,& exercitatio in hoc requiritur:fit nanq; ceratũ interim,& per reſinã pityinã. Cõpoſitio aũt ta-
lis eſt.Guttæ ammoniaci,æruginis raſę,ſalis ammoniaci,ſquamę æris,æris uſti, ſingulorum de-
narios viii.aluminis rotundi denarios ſex:ariſtolochiæ,thuris,ſingulorum põdo denarium viii:
myrrhę,aloes,chalbani,ſingulorum denarium põdo duodecim:ceræ pondo denarium viii:reſi
nę colophoniæ põdo denarium ſex,nõ nulli terebinthinæ tãtundẽ:olei ueteris hæminas duas,
D aceti hæminas duas.Epigonus uerò,& dracunculi radicis ſucci denariũ põdo duodecim,& mar
rubii ſucci tantundẽ,& ſereos ſucci denarium pondo octo.Omnia diligẽter cõtuſa, ac cribratã
mortario iniiciuntur,ac paulatim acetum in Sole affunditur,donec terẽdo totum acetum cõſu
matur:ubi læue factũ fuerit,liquefacta,& refrigerata,raſaq; diligẽter, iis quæ in mortario ſunt,
admiſcentur, ac ſubacta excipiuntur.Hæc ſcripſit Crito.Ego uerò ſine liquore ſereos ipſam præ-
paraui , & non nunquam de alumine ademi, uſuſq; ſum in neruorum uulneribus hoc medica-
mẽto ſimili modo,quo medicamẽto,quod ex metallicis confectum eſt,quod in ſermone neruo
rum uulneratorum ſcriptum eſt:nã ualentius efficitur: aceto acerrimo undique circunfuſum,
reponitur,& diebus circiter quindecim emollitur. *Medicamentum Macharionis.* Celebre ſimul
& multi uſus eſt.Conuenit affectibus ulcerum , de quibus totus hic liber ſcribitur . Sic autem
Crito ipſum protulit ad uerbum. *Macharionis: Ad oĩa recentia uulnera:conglutinat , & phlegmonẽ*
arcet,præſertim ubi contuſio fuerit.Rabioſi canis morſum,ſummè curat,ampliori loco impoſitum,ac mu-
tatum frequentiſſimè.Pilula quoq; modo ſumptã fabæ magnitudinis diebus triginta ad omnem paſſio-
nem facit,maxime phagedænicam:item ad aurium,naturaliumq; ulcera . In oſſibus denudatis carnem
producit,narium ulcera ſanat. Eſt etiam uiride,diluitur roſaceo,uel omphacino. Hæc recipit.Ariſtolo-
chiæ rotundæ pondo unciam,chalbani pondo unciam,opopanacis pondo unciã,æruginis raſæ

pondo

pondo unciam,iridis illyricæ pondo unciam,guttæ ammoniaci pōdo unciā,myrrhæ pōdo un- E
ciam,terebinthinę pondo uncias ſeptē,& ſemiſſem,ceræ uncias ſexaginta,& ſemiſſem,olei om
phacini pōdo uncias ſeptē,& ſemiſſem.Dimidium olei,cum ærugine ad lęuorem teritur, reli-
quum,cum cera,& terebinthina coquitur. *Dyſrachitis Damocratis ad uerbum.* Et hoc ex cele-
brium,lateq́; uſu patentium pharmacorum numero exiſtit,ſcribit de eo Crito hunc in modum.
Dyſrachitis.Mirum in modum facit ad ſinus callo undiq́, circundatos,& fiſtulas,impoſitum: ſi orificium
ſit,quod linteolum medicamento illitum queat excipere,imponito,ac citius proficiet. Vtitor eius uirtute
in humectis,fluentibus, & diutinis diſpoſitionibus,tertio quoque die,ut plurimum ipſum mutans. Po-
dagricos quoque iuuat mirificè in acceſsionis principio illitum,ac in latum circumpoſitum, qui & ad con
ſuetas ambulationes,& uita uſus dimittantur.Citra balneū ad triduum,dieq́, aliquot permaneant:non
enim materia dat acceſſum,ut affectum increſcat.Conuenitq́, omni ulceri ad ſex partes cerato admiſſū:
*inueteraſcens melius euadit.*Aluminis rotūdi denariūm pōdo octo,ſquamæ denariūm pōdo duo
decim,æris cōbuſti denariūm pōdo quatuor,ariſtolochiæ denarium pōdo nouem,chalbani de
nariūm pōdo decem:guttæ ammoniaci denariū pōdo duodecim, alii decem:thuris denarium
pōdo nouem,myrrhæ denariūm pondo nouē,ſtyracis denarium pōdo quindecim, miſyos de-
narium pōdo trium,chalcitidis denarium pondo trium,ſcyllæ medullæ denariūm pondo octo, F
picis liquidę denarium pōdo quatuor:iridis illyricę denariū pondo nouem, ſecundū alios qua
tuor:terebinthinę denarium pōdo decem,alii ſeptem:pityinę denarium pōdo decem, alii ſex:
cerę denarium pondo ſeptuagintaquinq;,olei pondo libram,& ſemiſſem, quidā etiam medullę
* Al. xx cerui denarium pondo octo*,adiiciunt.Squamam,ęs,miſy,chalcitidem,ſcyllam,ex aceto prius
q̄ acerrimo in Sole terito,ut læuia fiant:maximè læuigatis ariſtolochiam,& iridē adiicito. Hæc
pri⁹ cōtuſa,tenuiq́; cribro diſcreta,ruſus aceto circūfuſa terant̄:atq; hoc tā diu facito,q̄ aſpre
dinem ſentias,nō parcens aceto ſumptitando. Poſtquam læuia fuerint,alumen addito, facitoq́;
hæc donec,& illud in puluerem redigatur:deinde myrrham,mox thus,ab hoc ammoniacum,
poſtea ſtyracem,poſtremò picē indito.Hæc in calido Sole uruntur,quò ſtyrax elaboretur. Vbi
iam læuitatem,& ſordium craſſitudinem nocte fuerint omnia,ceram,reſinas, & oleum liquefa
cito, & paululum decocti chalbano ſuperfundito, idq́; congregatum in pila terito, ac quæ lique
fiunt modicè refrigerata indito:tunc chalbanum demittens diſſoluensq́;,in uas fictile percola-
to:ac ubi deraſeris,cum iis,quæ in pila ſunt,permiſceto.

Emplaſtrum ex ſalicibus.

QVod ex Salicibus conſtat,præclarum, & in multos uſus idoneum ſimiliter prædictis, Crito G
hiſce uerbis recenſuit. *Emplaſtrum ex ſalicibus: Prodeſt cruentis ulceribus impoſitum, articu-*
lis ſolutis,fiſtulis inditum, flaccidis carnibus humidisq́, præſertim quæ in extremis partibus ex-
*tant.Valet item ad Eriſipelata,aliosq́, plurimos affectus ſine uſturis.*Myſios,Chalcitidis,æruginis, ce
ruſſæ,gallæ,aluminis ſciſſi & rotundi,cretæ ſutoriæ ſeu melanteriæ,ſingulorū pōdo uncias ſex:
ceræ,reſinæ pityinæ,picis,bituminis, ſalicis foliorum,ſingulorū pondo uncias duas: olei hemi
* Al. duas. nas*quatuor uncias quatuor,chalcanthi pondo uncias ſex,malicorii pōdo uncias ſex,aceti ſex
tarios ſex.Salices ex aceto incoquant̄,donec relicti fuerint ſextarii duo: deinde æruginī ceruſ-
ſæ,& cretæ ſutoriæ,pri⁹ tritis folia immittito,ſimulq́; ad lęuorē terito,deinde ſicca læuigata,rur
ſusq́; exprimito,poſtea liquefacta ſuperfundito.Hoc Aſclepiades ſine chalcantho, & malicorio
p̄parat,ſicut in ſecundo huius operis cōmētario docuimus. Aliud poſt hoc ex ſalicib⁹ Crito in
iſtā ſententiā ædidit. *Ex ſalicibus Lite,ut Herodotus.*Cretæ ſutoriæ melanteriæve,gallę omphaci
tidis,aluminis ſciſſi,rotundi,ſingulorum pondo uncias ſex:ceræ,bituminis, picis aridæ, ſalicis
foliorum,pityinæ,ſingulorum pondo libras duas:olei pondo libram,aceti ſextarii dimidium.

Quæ tradiderit Aſclepiades eiuſdem generis emplaſtra. CAP. 4. H

HIs annumerant̄ ex ſupraſcriptis,tum quod ad Halieum refertur ab oībus cognitum, tum
quod ex dictamno conſtat:ſed quia Aſclepiades manifeſtò de ipſis ſcripſit, ob id ēt nunc
eorundē mentionē faciā.Porrò cōmodum ex eo,quod bis,uel ter ſcribitur,aliud inſuper acce-
dit,puta ut cognoſcamus,in quibus ſimplicibus miſcendis,ac ipſorū pollicitis,ſcriptores illorū
inter ſe conueniant,in quibus item diſcordent.*Haliei Giluum.Ad cruenta uulnera, & neruos præ*
ciſos ualet.Itē ulceribus uetuſtis cicatricē ægrè ducentibus,& fluentibus conducit.Quin & emollit opti
me,præſertim in mammis ortas duritias.Medetur canum hominumq́, morſibus.inſigniter ualet et ad pa
ſtinacæ,& Draconis, aliorumq́, ſæuorum piſcium ictus.In ſumma uirtutem habet mirificam. Argenti
ſpumæ,ceræ,cuiuſq́; denariorum pōdo cētum:terebinthinæ,mannę thuris,chalbani,minii ſino
pici,cuiuſque denarium pondo octo:olei ſextarium:præparato ſicut prædiximus. *Haliei gil-*
uum quomodo conficeret Galenus. Argenti ſpumæ,ceræ,cuiuſq́; denarium pondo centū:terebin-
thinæ,myrrhæ ſinopidis,æruginis raſæ,ſquamæ,ſingulorum denariūm pōdo octo:ariſtolochiæ
denariūm pondo viii.thuris denariūm pōdo uigintiquinq;,diphrygis denariūm pōdo ſex,chal
bani denariū pōdo duodecim,guttæ ammoniaci denariū pōdo duodecim, olei heminas duas:
cōficito quemadmodum ſuperiora. *Emplaſtrū Venatorū,pharmacū confectū.Facit ad quadrupedū*
ictus,

A *ictus, morſusq́, & ad reliqua uenenata.* Argēti ſpumæ pondo minam: olei ueteris, ſquamæ æris ru
bri, ceræ, reſinæ frictæ, ſingulorum pōdo: guttæ ammoniaci pōdo trientē: chalbani, minij ſyno
pici, ſingulorū pōdo vncias duas. Argenti ſpumam, ſquamā, & oleum, ad ſpiſſitudinē uſq; inco-
quito, deinde ceram ac reſinā inijcito: cum liquata fuerint, ab igne tollito, & ammoniacū dila-
tatum immittito: ubi refrixerint, chalbanū, & ammoniacum indito, ſinopicū inſpergens: ac in
mortarium defuſis mollitisq́; utitor. *Emplaſtrum Chalcides, conglutinat, inflammationem arcet,
diuiſiones cum contuſione iuuat, ſinus coniūgit, reſiccat, & abſceſſus prohibet, oſſa corrupta educit. Maxi-
mè autem & in partibus extremis valet. In vniuerſum mirabilis ei uirtus eſt.* Argenti ſpumæ, ſquamę
æris, reſinæ pityinæ, ceræ ſingulorum denariūm pondo * centum: guttæ ammoniaci, chalbani, * Aliter, nonē.
cuiuſq; denariūm pondo ſedecim: diphrygis denariū pondo duodecim: ariſtolochiæ læuiſſimæ
denariū pōdo quadraginta, olei ueteris ſextarios tres. Argēti ſpuma, ſquamaq; ex oleo coquun
tur: ac ubi colorem mutauerint, diphryges immittitur, deinde cera, reſina pityina, uel pinea: li-
quatū ut non inquinet, ab igne tollit, ac ammoniacum elotū inijcit: poſtq̄ liquefeceris, ariſtolo
chia pharmaco iā refrigerato inſpergatur, & continue moueatur: deinde in mortarium immitti
to, ac ſubigito, excipiensq́; utitor. *Ex dictamno ſacrum, uirtute mirandum. Benefacit neruis mu-*
B *ſculisq́, præciſis & contuſis, uetuſtis & ſanatu difficilibus. Oſſa corrupta elicit. Aculeos, & telorum cuſpi-
des, quæ infixa ſunt corpori, eximit, nec minus digerit. Iuuat capitis dolores, & oculorum fluxiones. Eſt
etiam malagma pleuriticis, & hepaticis idoneum. Efficax eſt, & ad cuiuslibet uirulenti ictus.* Argenti
ſpumæ denariū pōdo centū, colophonię denariū pōdo quinquaginta, ceræ denarium pōdo ui-
gintiquinque: guttæ ammoniaci, ariſtolochiæ, ſingulorum denariūm pondo ſedecim: mannæ,
chalbani, uniuſcuiuſq; denariūm pondo duodecim: æruginis, dictamni, ęris uſti, aloes, propolis,
ſingulorum denariūm pondo viii. diphrygis, æris ſquamæ, gentianæ radicis, ſingulorū denariū
pondo ſex: olei ueteris hyeme heminas duas, per ęſtatem unā ac ſemiſſem. Præparatur quo dixi
modo. Huius ſcriptura ab Hera in horum pondere uariat. Nam Aſclepiades dictamni denarios
viii. Heras decem, inijcere præcipit: & uero ēt ariſtolochię, & guttæ ammoniaci, hic cuiuſq; de-
narios ſedecim, Heras ſex quidem † guttæ ammoniaci, ariſtolochiæ uero decem. Cæterū Heras † Al. additur, & uiginti.
oleum indiſtinctē ſcripſit, ſolum heminas duas eius iubens infundere: Aſclepiades aūt hyeme
trū, æſtate uerò unam & ſemiſſem. *Diophanti Chirurgi, quo uſus eſt Phylacas.* Argenti ſpumę dena
rium pondo centum quinquaginta: ceruſſæ, picis, ſquamæ æris: ceræ, ſingulorum denarium pon
do octodecim: æruginis, reſinæ pityinæ ſiccæ, † mannæ, thuris, propolis, ſingulorum denarium † Al. ariſtolochiæ, ſingulorū denarium pōdo ſex.
C pondo xii. chalbani, * ariſtolochiæ, cyperi ſingulorū denariū pondo ſex: dictamni, trifolij, guttæ
ammoniaci, ſingulorum denariū pondo trium: illyricæ, artemiſiæ, polij, marrubij, ſingulorū de-
narium pondo duūm: olei ueteris heminas duas. Ad dictum modum præparatur. † Nec hoc loco, ariſtolochiæ pōdere eodem tribuitur.

De ſcriptis ab Andromacho eiuſdem generis emplaſtris. *CAP. 5.*

EMplaſtra uarij uſus, ſimul & cicatricem ægrè ducentibus idonea, hoc in libro percenſere ſta
tui, ex quorum grege ſunt & decem illa longe optima, inter ea, quæ ſcripſit Andromachus.
Viride Euanges. Reſinæ terebinthinæ, ſcd̄m alios ſiccæ, denariūm pondo quinquaginta, alij ue
ro centum: ceræ denariū pondo xxv, thuris, ſquamæ, chalbani, aloes, myrrhæ, ſingulorum dena
riū pōdo triū: ſalis ammoniacis, opopanacis, æruginis raſæ, æris uſti, ariſtolochię, guttę ammo-
niaci, ſciſſilis, ſcd̄m alios rotundi, ſingulorū denariūm pondo duū: ichthyocollę denariū pondo
iij. aceti heminas iiij. olei quartam heminę partem, ſcd̄m alios octauam. Vtitor, uermiculari ęru
gine non impoſita. *Strigmentoſum emplaſtrum, quo utar.* Ichthyocollæ pōdo vnc. iiij. ſarcocol-
lę pondo vnc. iij. † erethrię pondo ſelibram, terrę ſamię pondo vnc. iiij, myrrhę pondo vnc. iiij. † Additur lapidis alij pondo vncias iii.
thuris pondo vnc. vi. ſquamę ęris pondo vnc. viij, ſalis ammoniaci pondo vnc. iii. ęruginis raſę
pondo vnc. vi. aluminis ſciſſilis pondo vnc. ii. aloes indicæ pondo unc. iiii. chalbani pondo unc.
D iiii. ceræ pondo libras ii. terebinthinę pondo libras ii. olei pōdo † libras iiii. aceti quod ichthyo- † Al. uncias iiii.
collę irrigandę ſufficit. Sicca læuigata liquidis inſparguntur. *Aliud Viride.* Reſinę pityinę dena
rium pondo ducentorum, guttę ammoniaci denariūm pondo, quinquaginta, opopanacis dena
riūm pondo viii. cerę denariūm pondo * centum, propolis denariūm pondo octo, chalbani dena * Al. quinque.
riūm pondo viii, ſquamæ æris denariūm pondo xii. æruginis denariūm pondo xii. aluminis ro
tundi denariūm pondo viii, miſyos denariūm pondo vii, ſalis ammonaci denarium pōdo viii.
chalcitidis denariūm pondo v. ſulſuris ignem non experti denarium pondo viii. thuris denariū
pondo * duodecim, fellis taurini ſicci denariūm pondo ſex, uel humidi denariūm pondo xii. cy- * Aliter xii s.
prini heminas ſex, aliū quatuor: aceti quod ſatis eſt. *Viride Epicuri multa promittens.* Ceræ de-
nariūm pondo ducentorum, colophoniæ denariūm pondo ducentorum, ſquamæ denariorum
pondo ſedecim, æris uſti denariū pondo ſedecim, æruginis denariū pōdo ſedecim, ariſtolochiæ
tenuis denariūm pondo ſedecim, aloes denariūm pondo xxiiii, aluminis rotundi denariū pon-
do xii. myrrhæ denariorū pōdo xxiiii. chalbani denariorū pondo xxiiii, ſalis ammoniaci dena-
riorum pondo ſedecim, aceti heminas iiii. olei heminas ii. interim pauciores. *Viride multa pro-
mittens Alcimonis, uel Nicomachi, ad fiſtulas, nigritias, uel nomas. Glutinat oſſa, & reducit, Strumas di-
ſcutit.* Chalbani denariorum pondo xvi. æris uſti denariorum pondo viii, ſquamæ denariorum

pōdo uigintiquatuor, ceræ denariũm pōdo quinquaginta, ſeui caprini uel uitulini denariũ pon
*Aliter l. do *triginta: thuris, reſinæ ſiccæ, guttæ ammoniaci, terebinthinæ, nitri, ariſtolochiæ, ſingulorũ de
narium pondo xxv. bryoniæ denariũ pondo xii. orcheos herbæ denariũ pondo xii. iridis aridæ
denariũ pondo iiii. aloes indicæ denariũ pondo xii. ſciſſilis denariũ pondo viii. fellis taurini de
nariũ pondo viii. aceti heminã, olei heminã. Cũ inficit, roſaceo. *Viride ad Herpetas, item ad chi-
ronia & difficulter ad cicatricem venientia vlcera, vt Andromachus.* Hordei cōbuſti denariũ pōdo
* Alter xx. x. æruginis denariũm pondo *viii. ceræ denariũ pondo lxxx. cyprini heminã. Hoc medicamen
æruginē multã continet, pro ceræ & cyprini ſymmetria: nã hordeũ cōbuſtum ſi per ſe inſpergi-
tur, chironia ulcera iuuat, neq; intendit ceræ, & cyprini uires, neq; æruginis reſoluit. Ablato ip
ſo, ſimile pharmacum redditur multis, quæ ſuperiore libro ad hmōi ulcerum curationē ſcripta
ſunt. Non tñ multũ cyprini aſſumet, pſertim ſi cera pinguis exiſtat, ſed quantũ ad cerã ærugini
admiſtã emolliendam capere neceſſariũ eſt. Superiora oĩa emplaſtra hoc nomine uano uſui ſer
uiunt, ꝙ medicamenta emollientia, trahentia, digeſtoria, cōcoctoria, inſuper citra mordicatio-
nē ſiccantia, aſſumpſerint, plurima ipſorũ ēt ualide adſtringentia, quorũ uirtus eſt humores af-
fectæ parti influentes repellere. Porrò dictorum medicaminum poteſtatis materias noĩatim in
operis De ſimplicibus medicamentis ſexto, ſeptimo, octauo, nono, decimo, & undecimo libro F
expreſſas habetis. Multorũ autē hoc cōmentario noĩatim memini, ac iterum meminero. Quin
ēt hoc pharmacum in pñtia appoſui, eorũ, q̃ nuper dixi, mentionē facere deſiderãs: qa id quo
que ſuperiore libro cōmemoratis genere ſimile eſt, ac proprium magis uidebatur illis ipſum ap
pendere. *Iceſium nigrum Andromachi.* Hoc emplaſtrum Andromachus nō ubi uiridia, tractat:
ſed ſuperius propè initium: in ſymmetria multũ euarians, ut prius Critonē & Herã prodidiſſe
indicaui ſcribit hoc pacto. Bituminis denariorum pondo trecentum, terræ ampelitidis denario
tum pōdo ducentorũ, argenti ſpumę denariorum pōdo lx. chalbani denariorũ pōdo xxxvi. te-
rebinthinæ denariũ pōdo xxxvi. ſciſſilis denariũ pōdo xxxvi. propolis denariũ pondo ſeptua-
gintaduũ, mannæ denariũ pōdo quinquaginta, myrrhæ denariũ pōdo xii. iridis denarium pon
do xii. chalcitidis denariũ pondo ſex, gallæ denariũm pōdo x. olei congium unũ & dimidium,
mellis heminæ dimidium. Recte fecit, qui de mina ambiguitate relicta, omnia per denarios cō-
ſcripſerit, ut de ſolo congio qōnem inſtituamus. In hoc enim melius egerunt, qui ſex heminas
poſuere, à triplicato autem bitumine ꝓportione illius, quod Heras immiſcuit, ſcripturã exorſi
ſunt. Etenim Heras centum denarios, hic trecentos poſuit, etſi in quibuſdam exemplaribus nō
fide dignis, ducentos inuenerim. Terra ſane ampelitis duplo eam, quã Heras ſcripſit, planè exu G
perat. Argenti autem ſpuma, quã & ipſam ampelitidi pondere æqualem eſſe conueniebat, mul
to minus ab eo iniecta eſt: nam denarios ſexaginta huius miſcet. Chalbani uero triginta ſex de-
narios immittens, proportionem cum Hera & Critone non ſeruat, quemadmodum in alumine
ſciſſili: paululum. n. hic ab exacta proportione declinat, quæ ad trigintaſeptem & s, peruenit. In
terebinthina ſanè parum ab Hera diſſidet, tñ ſcilicet, quantum in chalbano & ſciſſili: à Critone
uero plurimum, qui minam s, iniicere iubeat, quod aliarũ ipſius miſturã, proportione, ad quin-
quaginta denarios excedit. Iã uero in propoli non nihil diſcordat, quantum ad duplicatã pro-
*Al. lxxv. portionem ſpectat. Item in mãna à Critone & Hera recedit, quippe *centũ denarios, ceu ad illo
rum proportionem, iniectos eſſe oportebat. In chalcitide etiã multum admodũ à proportione
ſubtraxit. In alijs parua controuerſia eſt, niſi in melle, cuius heminas tres tanquam ad illorũ pro:
portionem immiſiſſe ipſum conueniebat, at is heminæ dimidium adijcit. Ita quoq; in oleo, tres
congios miſcuiſſe debebat, ſi non a Critone diſcrepare uoluiſſet: ſi uero cum Hera conuenire,
octodecim heminas: uerum ipſe congium & dimidium conſcripſit.

Vt Tarentinus Heraclides Iceſii nigrum emplaſtrum tradiderit. CAP. 6.

A*D omne vulnus, maximè quæ in extremis partibus ſunt, dolore vindicat & conglutinat. Item ca-* H
*num morſus, & furunculos ſanat. Duritias diſcutit, præſertim mammillas obſidentes. Ani condylo-
matis ſuccurrit.* Argenti ſpumæ denariũ pondo centum, bituminis tãtundem, terræ ampelitidis
idem pondus, mannæ denariũ pondo uigintiquinque, propolis totidem, chalbani denariũ pon
do duodecim & ſemiſſis: aluminis ſciſſi, reſinæ terebinthinæ, pares menſuras: iridis denariũ pon
do ſex, chalcitidis denariũm pondo ſeptem & ſemiſſis, gallæ denariũm pondo viii. myrrhæ tan
† Al. heminæ dimidium. tundem, mellis heminam unam, olei immaturi † heminas ſex. Argenti ſpuma, bitumē, & terra,
cũ oleo coquuntur, & ſpatha ex tedarum ligno mouenť: cũ cōſtiterint, propolis, reſina, & chal-
banum adduntur: hæc autem prius melle incoquuntur: quibus miſtis, olla ſtatim ab igne tolliť,
& ſicca inſperguntur. Hæc cum Heraclides tradiderit in libris ad Antiochidem, demiror quo-
modo non nulli poſt eum ſcripturam ipſius non obſeruauerint. Heras ſanè ubique Heraclidem
imitatus eſſe uidetur, præterquam in myrrha & galla. Nam cum Heraclides utriuſq; horũ dena
riũm pondo octo miſcet, Heras utriuſq; ſex iniecit. Inſuper Aſclepiades in ſecundo libro de ex-
terioribus, oĩa proportione quadruplo maiore quàm Heras tradidit. Adde, quòd olei omphaci-
ni heminas duodecim, Crito congios duos, conſcripſerit, & ſi omnia duplicata cōpoſitio ipſius
habeat. Quare non nulli mihi uidentur adſcripſiſſe, heminas duas. Quod ipſum rurſus tñ ueri-
tati,

A tati,tum Heræ & Tarentini ſcripturæ,magis aduerſarur.Siquidem Heras centum octoginta de
narios poſuit,in pondus,non menſuram oleum reducens,tanquam hemina denarios ſexaginta
pendente. Nã Attica nouem Italicas uncias conficit: pendunt.n.nouem Italicæ unciæ,quas in
cornibus inſectis metiuntur,ſeptem uncias põderales & ſemiſſem,quæ ſexaginta denarij fiunt,
ſingulis uncijs octo denarios recipientibus.Quare ẽt hic cum Heraclide Heram conſentire ui-
deas,cũ tres heminas iniiciat,†Aſclepiades duodecim, qm̃ omnia in ipſius compoſitione qua- † *Al. Heraclides.*
drupla ſunt.Heras autem,quoniam pharmaci in Tarentini ſcriptura magna moles fieret, uide-
tur mihi quartam omnium portionem poſuiſſe.Nam in myrrha,ut dixi,& galla paululum mu-
tare uidetur.Ac cum alij quoq; hoc Iceſij emplaſtrum tradiderint,qui exactius,in eo cuius præ
parationem ex coctione coniecimus,Tarentino concordes facti ſunt: qui autem negligentius,
uel in uno ſolum,uel in pluribus ſimplicibus,diſſonaſſe ab Heraclide uidentur. Proinde ſuper-
fluum fuerit,de ijs mentionem facere:preparandum enim medicamentũ eſt,ut Heraclides iuſ-
ſit,uel ut Heras,qui parum adeo inter ſe differunt. *Heraclides Liten Iceſiou hanc eſſe dicit.* Bitu-
minis denariũm pondo quinquaginta,argenti ſpumæ denariũ pondo quinquaginta,olei hemi
nas decem,coquito:vbi coierint,ceræ denariũm pondo quinq; inijcito:chalbani, myrrhæ,ſin-
B gulorum denarium pondo quinque.

Cyzicenum Heræ.* CAP. 7. •*Hæc dictio in aliquibus exẽplaribus nõ inuenitur.*

HOc quoq; inter celebria emplaſtra refertur,ab omnibus probè cõſcriptum,magno in ſim-
plicium medicamentorũ ſymmetria conſenſu. Non nulli tñ diſcordant,ut innoteſcet,cũ
ſubiungemus, quomodo quiſque componendum cenſeat. Heras igitur de præſenti emplaſtro
ita ad uerbum ſcribit. *Cyzicenum. Facit ad recentia uulnera,& uetera depaſcentia. Duricias præ-
ſertim in mammis diſcutit,extrahit,repurgat,implet,glutinat,cicatricem ducit. Tollit cancroſas duri-
ties,malè curata reficit. Et in quibus ſcalpello uti non licet,ut in ceruice,collyrij loco utitor. Abſceſſus fu
rentes mitigat,chymata diſcutit,ganglia & contractiones,ſiue coitus diſſoluit abrumpitq;. Tela,oſſa,li-
gnorum fragmenta educit,cruſtas citra dolorem deijcit. In depaſcentibus, magnis ſplenijs uti oportet. In
ſuper ſtrumas diſſipat,hæmorrhoidas cohibet,& ueſicæ morbis ſummè prodeſt.* Hæc autẽ recipit. Thu-
ris,myrrhæ,croci,iridis illyricæ,bdellij,ſingulorum denarios quatuor, ſquamæ denariũ põdo
duodecim: chalcanthi,aluminis ſciſſi,rotundi,guttæ ammoniaci,miſyos,putaminum meli gra-
nati dulcis,ſingulorum denariũ pondo quatuor:ariſtolochiæ,gallæ omphacitidis,utriuſque de
nariũm pondo* viii.chalcitidis denariũm põdo iiii.† uiſci quercini,opopanacis, æruginis raſæ, • Al xvi. † *Al. additur Ammoniaci guttæ drachmas quatuor.*
C acaciæ,floris roſarum,ſingulorum denariũ pondo viii. terebinthinæ põdo minam,alij denariũ
pondo quinquaginta:liquoris papaueris denariũ pondo ſex: ceræ minas duas,ſecundum alios
denariũm pondo* quatuor:ſeui uitulini curati minam,alij denariũ pondo * centumquinquagin
ta:aceti cõmunis heminas* uiginti:uini,quod ſufficit,in ſicca immittitur. Hæc de Cyziceno cũ • Aliter v.
Heras ſcripſerit,atq; Andromachus,uidebitur quibuſdã maxima eſſe diſſenſio,cum Heras thu- * Aliter cviij.
ris,croci,myrrhæ,& eius,quod deinceps ab eo poſitum eſt,denariũm pondo iiii.immiſerit,An • Aliter ii.
dromachus viii. Verum quod iam prius obſeruandum nobis eſſe dicebam,id ẽt nunc dicturus
ſum.Si omnia ſimplicia pharmaca licet duplicata horum,quæ alii ſcripſerunt,miſceas,eadẽ fiet
ſymmetria,quẽadmodum ſi & triplicata omnia inijcias:ac nunc Andromachus omnia ferè du
plicata miſcuit,cum Heras ſimplicia ipſa indiderit. Ac etiam hic diſcrepant,ꝙ ille aloen addat,
Hera ſecus faciente. Quin etiam in panacis radice differentia eſt, cum Heras opopanacem tm̃
ſcripſerit, Andromachus non hoc ſolum,ſed etiam panacẽ: ſolent autẽ ſic uocare radicem her-
bæ,quam panacem appellant. Adiecit autem Andromachus papaueris liquorẽ,doloris euitan-
di gratia·acaciam uero & roſarum florem,tãquam adſtringentia. Porrò coctionẽ pro more ſuo
Heras adiũxit,Andromachus omittit,quippe qui ipſe ẽt raro illam ſoleat apponere. Cæterum
D ex eo,quòd in calce aceti communis heminas duas,& uinum ſiccis infundit,planè innuit ſe ari
da ex uino,uel aceto læuigari uelle,deinde liquefacta his ſuperfundi: Heras autem neq; omni-
no aceti aut uini meminit,& ad calcem coctionis ita adſcripſit:cæterum arida,& opopanacem
in cacabũ coniicito:& ubi unita fuerint,defundito,mollitoq;,irino unguine manus inquinans.
Ego ipſum Andromachi more conficio, opopanacẽ cum ſiccis in mortario terens:ſi ualentius,
& quod magis digerat, medicamentum facere deſiderem,acetum inter læuigãdum admiſcens:
ſi magis adſtringens repellenſq;,uinum: quemadmodum rurſus & id nunc auſterum,nunc gil-
uum,nunc uetus, nunc ætate medium aſſumens: Nam quod auſterum eſt nec uetus,magis ad-
ſtringit:quod uetus nec auſterum, ualentius digerit.

Cyzicenum, ut Aſclepiades. CAP. 8.

SCriptum eſt hoc emplaſtrum iam & in quarto,ubi omnia ordine,quæ ad malignitatem phar
maca habere cõſuluit,commemorauimus. Et uerò nunc,quia ipſe pariter ab Hera & Andro
macho euariat, ſatius mihi eſſe uidetur ipſius uerbis in tertio libro de Exteriorum pharmacis
tradita ſubiungere. *Cyzicenum. Facit ad diutinos affectus,& neruos præciſos.* Thuris quàm opti-
mi,ceræ,myrrhæ,ariſtolochiæ,chalcitidis,illyricæ,chalbani, ſingulorum denariũm pondo qua
tuor:terebinthinæ,argenti ſpumæ,ſingulorum denarium põdo octo:olei heminam. Omnia in

uas ęreum coniecta,ſupra leuem prunam coquũtur, mouenturq́;, donec in aqua frigida demer E
ſum,mellis ſpiſſitudinẽ habeat: poſtea mouẽdo tollitur.Hoc illitum pellicullæ imponiť:hyeme poſt ſeptimum diem,æſtate poſt quintum,ſoluitur. *Aliud ex ys,quæ ad Philoxenum referuntur.* Thuris,myrrhæ,croci,illyricæ,bdellii,ſquamæ æris,chalcãthi, chalcitidis, aluminis rotundi & ſciſſilis, miſyos ꝑegrini,guttę ammoniaci, ꝓpolis, uiſci quercini,opopanacis,malicorii ꝑcluſi, ſingulorum denarium põdo iiii.ariſtolochiæ denarium põdo viii.ceræ,ſeui taurini,ſingulorum
* Aliter lxxv. denarium põdo centum,quod minã inſcribit:reſinæ terebintbinæ denariùm põdo*quindecim, quod tres quartas appellat.Reſina in ollã fictilẽ coniecta,donec odorẽ amittat,cõcoquitur:deinde ſeuum & cera deraſa iniiciuntur,& liquefiunt:arida cõtunduntur,& cribro tenuiſſimo incernuntur. Poſtea liquida ab igne tolluntunr,quibus aliquatenus refrigeratis arida inſperguntur,& curioſè mouentur. Habere autẽ oportet ex aceto trita,myrrham,thus,bdellium,opopanacem,quibus quæ in olla ſunt,adiiciuntur,teruntur q́;, ne grumi ceræ modo fiant. Vbi autem recte habuerint, in lignea pyxide irino unguento prius illita reponuntur.

Emplaſtrum ex duabus ariſtolochijs ut Andromachus. CAP. 9.

DE hoc in eam ſententiam ſcribit Andromachus ad uerbum. *Emplaſtrum ex duobus ariſtolochijs.*Reſinæ frictæ pondo libram,ceræ pondo libram,picis põdo libram,ciceos uel olei ue- F
teris heminam unam,& cyathos duos,ceruſſæ pondo unc.vi.æruginis pondo unc.vi.chalcãthi pondo vnc.iiii.mannæ pondo vncias ſex,ariſtolochiæ longæ põdo vnc.iiii.rotundę põdo unc. iiii.erethriæ pondo unc.ſex,illyricæ pondo vnc.iiii.gallæ uncias duas,aceti heminam:ego amplius malicorii pondo uncias duas.Sicca ex aceto teruntur,deinde liquabilia.

Emplaſtrum ex dictamno Damocratis. CAP. 10.

DIximus frequenter metricas ſcriptiones non ſolum ad memoriã,ſed etiam ad miſturas exactè commenſurandas,proſa oratione cõſcriptis eſſe cõmodiores.Cuius gratia & nunc medicamentum ex dictamno perfectam in Damocratis ſcriptis ſymmetriam perſeruans appoſui.

Emplaſtrorum unum inſignium numero adſcribitur,
Solumq́;,quod recipit dictamnum creticum
Dictum. Medetur proſperè ſerpentium
Percuſſibus uenenatis,ac morſibus
Quadrupedum cunctorum,etſi rabies quædam agat.
Iuuat ulcerum callos,& neruos perditos,
Et muſculos,& alto chartilagines G
Corpore putreſcentes,quæ incumbunt oſſibus.
Colli,mammillarum,dorſi quoq; ulcera,
Perſanat, & diu ſi iam durauerint.
Ac omnia ſimul, quæ facere paulo antea
Dixi,emplaſtrum nomine ſcilicet Aegyptium.
Hoc admodum cùm ſit bonum, quidam omnibus
Vnum bonis reputant uſu præſtantius,
Haudquaquam nempe experti multa pharmaca.
Concinnatur miſturis his.Lithargyri
Drachmas habet ducentas:iſtis additur
Olei uetuſti libræ quarta portio,
Alii magis quartam uolunt partem heminæ.
Et quinquaginta ceræ drachmas ponticæ,
Colophoniæ probæq́; plus cera duplo:
Alii malunt terebinthinę parem modum. H
Aeruginis quoq;,aloes nec non indicę,
Item combuſti ęris,& diphrygis boni,
Cuiuſque ſedecim,ſemiſſemq́; ponito.
Quaternas & uigenas drachmas chalbani,
Mannæ pares, thurisq́; bis duodecim,
Ammoniaci uiginti bisq́; & quinque bis,
Et ſedecim iungantur propolis atticę,
Ariſtolochię longę bis drachmę decem,
Aeris cyprii ſquamę drachmę duodecim,
Et gentianę radicis ſicciſſimæ
Aequale,cunctis herbę his dictamni quoque
Siccæ,ſed habentis florem, drachmas bis decem,
Lęuis.Lithargyrum at cum oleo demittito
Ollę recenti,cui patulum os figulus dedit.
Pruna leni coques,mouens rudicula

Quouſq;

A Quouſque ſpiſſitudo mellis attici
Fiat. † Paribus at ſquamæ immiſſis partibus,‡ — † Aeruginem & ſquamam alluniens.
Rurſus magis coquas: ac poſtquam pharmacum
Giluum fuerit, ęs miſceas & diphryges:
Craſſumq; reddens pharmacum, ut non polluat,
Ceram, reſinamq; unà dictis addito.
Quibus liquatis, ubi probè coiuerit
Emplaſtrum, ab igne tolles: cumq; adieceris
Propolimq; mannamq;, aloen, atque chalbanum,
Ammoniacumq;, tunc ubi refrixerit,
Feruorq; ignitus pharmaci ſubſederit,
Ariſtolochiam perquam lęuiſſimam,
Et gentianam dictamnumq; inſpergito,
Spatha atque medieamentum agitando ſedulo,
Manibus tibi magdalias ipſe effingens habe,
B Eaq; mala, ad quęcunq; eſt prędictum, utitor.

† *De paſtillis Aſclepiadis.* ‡ *CAP. II.* — † *Al. hoc totū expungitur, ac inferius apponitur.*

QVemadmodum emplaſtra à colore, non à facultatis profeſſione, nominant quidam medici, melina, candida, fuſca, & gilua: ita paſtillos gręcè trochiſcus, ab efformationis figura uocant, non ad unum affectum, ſed ad admodum multos conferentes. Nos quoque igitur ipſos imitati, deinceps omnes pręclaros ſiue paſtillos, ſiue orbiculos (utroq; enim nomine appellantur) deſcribemus. Rectè autem illi ſingulis, quid poſſent efficere, prępoſuerunt, pręſertim Aſclepiades, cuius etiam primi pharmaca, quę in tertio de exterioribus libro prodidit, apponam.

* *Paſtillus Aſclepiadis. Ariſtarchi Tharſei paſtillus ad plura utilis. Facit ad recentia uulnera & uetera. Prodeſt teredinibus, & fauis. Curat fiſtulas, aures ſuppurantes, oſſa corrupta, nomas. Reprimit omnem carnis excreſcentiam, tollit pterygia, ualet ad uteri affectus. Sanat ozanas, phagedenas, condylomata. Iuuat inueterata, & quæ difficilem curationem habent. Vtilis eſt principio phthiſicis, lienoſis, cœliacis, dyſentericis, tribus obolis in potu familiari datus. Succurrit ſynanchicis, gingiuarum nomis. In ſumma exterioribus & interioribus uitijs auxiliatur.* Myrrhæ denarium pondo ſex, croci denarium pōdo trium, crocomagmatis denariū pōdo trium, cytinorum denariū pōdo ſex, chalcanthi denariū
C pōdo ſex, aluminis ſciſſilis denariū pōdo ſex, aloes denarium pondo ſex: uino falerno excipiuntur, fiuntq; orbiculi, ſeu paſtilli, & in umbra deſiccant. Vbi uſus neceſſitas eſt, humido cōgruēti diluuntur ad cōmemoratos affectus. *Paſtillus Neapolitani.* Myrrhæ, thuris, ſingulorum denarium pondo ſex: gallę, lycij, aluminis, crocomagmatis, aloes, ſingulorum pondo denariorū viii. cytinorum denariorum pondo duodecim, æris denarium pōdo viii. uino falerno excipiuntur.

— * *Al. de paſtillis Aſclepiadis.*

Andronius inſcriptus. Cytinorum denariorum pondo decem, ſciſſilis denariorum pōdo quatuor, chalcanthi denariū pōdo duodecim, myrrhæ denariū pōdo quatuor: thuris, ariſtolochiæ, gallæ immaturæ, ſingulorum denarium pondo viii. paſſi heminas duas. Apud Heraclidem uerò ita habet. Malicorij denariū pōdo decem, ariſtolochiæ denarium pōdo viii. gallarum denarium pōdo viii. ſalis ammoniaci, thuris, fiſſilis, denarium pondo iiii. chalcanthi denarium pondo duorum, myrrhæ denarium pondo quatuor, hæc paſſo excipiuntur. *Polyide ſphragis.* Malicorij denarium pondo ſex, myrrhæ denarium pondo viii. aluminis ſciſſilis denarium pōdo v. thuris denarium pondo quatuor, aloes denarium pōdo viii. chalcanthi denarium pondo iii. fellis taurini denarium pōdo ſex: uino dulci excipiuntur. *Coracine ſphragis. Facit ad tonſillarum phlegmonas, & uuas laxatas. Gingiuas madentes reſiccat, nomas curat, & ſedis affectus. Fiſtulis callum exterit.* Ari-
D ſtolochiæ creticæ rotundæ, cytinorum, chalcitidis toſtæ, thuris, myrrhæ, chalcanthi, crocomagmatis, aloes indicæ, fellis taurini, ſingulorum pondo denarium viii. paſſi quantum ſatis eſt. *Paſtillus ad nomas.* †Brathyos denarium pōdo *quinquaginta, myrrhæ denarium pondo trium: ſoreos, *cyperi, chalcāthi, thuris, ſingulorū denariū pōdo duum: uino excipiuntur. Aliæ ſcripturæ habent, oleæ foliorum denariū pōdo duū: myrti ſiccæ, orcheos herbæ, utriuſq; denariū pondo iiii. arſenici, quod auripigmentum uocant, denarii pondo unius: myrrhæ denarium * pōdo iiii.

— † *Al. Sauina.* * Aliter iii. * In aliquibus hæc dictio non eſt.

Ex ſcriptis Heraclidis. Orcheos denariū pondo duū, arſenici denarium pondo iiii. gallę denariū pōdo viii. ſquamę denariū pondo ſex, ſoreos denariū pōdo *viii. myrrhæ denarium pondo duū, thuris denarium pondo duū, acaciæ ſucci denariū pōdo duū: uino excipiunt. *Paſtillus ex plantis, ſeu ſtirpibus inſcriptus.* Malicorij, myrti foliorum, nucis, putaminum ſiccorum, ſpinæ fructus, ſingulorum denarium pondo viii. gallæ denarium pondo iiii. ſalis foſſitij denarium pondo *viii. Oīa cōminuunt, *friabilia in aceto macerant, ac in uas fictile coniiciuntur: deinde torrent, & cū aceto læuigant. Vbi bene habuerint, myrrhę denarios iiii. thuris denarios ii, iniicito, & paſtillos fingito: uſus eius eſt cum aceto. *Paſtillus, qui à Terentio inſcribitur Stypticus hoc eſt adſtringens. Facit ad quamlibet nomen, & ani affectus.* Sādarachæ, miſyos, chalcāthi, aluminis ſciſſilis, ſingulorum pōdo denariū duū: myrrhæ, ſquamæ ęris, aloes, chalcitidis, ſingulorū pōdo denariū trium:

— * Aliter ii. * Aliter ii. * Al. terræ ſcilicet poſtea.

citinorum mali punicæ,roſarũ floris,gallæ,ſingulorum pondo denariũ iiij.acaciæ ſucci pondo E
denariũ octo,mali granati putaminum pondo denariũ octo : excipiuntur myrtorũ decocto ad
dimidias coctorum. *Paſtillus ad ſerpentia, Arei ad Herpetas.* Terræ cimoliæ pondo denariùm
* Alter ſex. octo,miſyos torridi denariũ pondo* ſedecim,minij ſinopici pŏdo denariũ trium. Singula cum
aqua ſeorsũ terito:deinde ſimul miſcẽs in paſtillos digerito:uſus eſt ex aceto. *Alius ex origano.*
Origani,oleæ foliorum,acaciæ,cahlcãthi,ſalis hiſpani,ſingulorũ denariũ pondo duũ: aceto ex-
cipiuntur. *Ex collectaneis Largi medicamentum confectum.* Argenti ſpumæ,uel ceruſſæ,pondo
denarium triginta octo:aluminis ſiſſi pondo denariũ xii.acaciæ pondo denariũ octo,croci,thu
† Al. unc.ii. ris,diphrygis,opii,ſingulorum pŏdo † denariũ duũ:ex aqua terito,ac formato paſtillos:uſus eſt
ex aqua. *Aliud ualde generoſum.* Aluminis rotundi,chalcitidis, cretæ ſutoriæ ſeu melanteriæ,
uel ſoreos,ſingulorum denariũ pŏdo duũ:miſyos,malicorij,utriuſq; denariùm pondo iiii.chal
cis uiuæ denarium pŏdo ſedecim,aceti ſextarium.Mali cortex in aceto decoquitur, ac cũ diſſo
lutus fuerit,teritur cum acacia,poſtea cæteris adiiciuntur: & ubi bene habent,fiunt paſtilli: cũ
opus eſt,diluuntur aqua. *Paſtillus Threpti ad ſerpentia ulcera,& ubi Paſsionem oportet ſiſtere. Fa-*
cit etiam ad oris uitia,ad aures ſuppuratas.Item cutis uitia,quæ exanthemata uocant,tollit. Carnis ex-
creſcentiam reprimit.Narium ulcera,& ſedis affectus ſanat. Corticis malorum punicorum pondo F
denariũ x.gallæ omphacitidis pŏdo denariũ octo, ariſtolochiæ tantundẽ, aloes pondo denariũ
iiii.myrrhę pŏdo denariũ viii.ſiſſi pŏdo denarium duum,thuris pŏdo denarium iiii.chalcanthi
pŏdo denarium iiii.paſſo excipiũtur. *Paſtillus Gilui Hieracis Thebani ex halicaccabis.i.ueſicarij.*
Facit ad capitis ulcera,epinyctidas,& narium ulcera,quæ Græci pſydracas nominant. Iuuat rhagadas,
& quæcunque citra dolorem ad cicatricem uoles ducere. Ceruſſæ pŏdo libram,ſpumæ argẽti pŏdo
libras x.aluminis ſiſſi,halicaccabi hoc eſt ueſicariæ corticis,chalcãthi,ſinopidis,ſingu.pŏdo ſeli
brã:aceto excipiuntur. *Lucij præceptoris pharmacum confectum.*Aluminis,æruginis corinthiæ,
minij ſynopici,ſingul.menſuram heminæ ęqualem : aceto diluuntur. *Ex libris Arei ad pſoras*
depaſcentes, ſerpentia,carnem excreſcentem,pterygia,aures ſuppurantes,ulcera curatu difficilia.Sanat
rhagadas & condylomata. Sciſſilis,minij ſinopici,ęruginis raſæ,gummi,gallæ,cytinorum,ſingulo
rum pares portiones, aceto diluunt̃. *Magni Philadelphi ad prædictas diſpoſitiones.* Aluminis ſiſſi,
æruginis corinthiæ,chalcitidis,minij ſinopici,gummi,ſingul.pares menſuræ partes:aceto ſubi-
guntur. *Paſtillus ad eryſipelata.* Croci pŏdo denarii unius,opij tantundẽ,ceruſſæ pŏdo denariũ
duum:paſſo diluuntur.Alia lectio hẽt,glaucij pŏdo denarium viii. *Andromachi Crocoſus.*Argẽ
* Al.xlviii.hoc eſt unc.ſex. ti ſpumæ pŏdo denariùm *iiii.hoc eſt unciæ dimidium:ceruſſę uncias iiii.ſulfuris ignem nõ ex- G
perti pŏdo unciã:croci,opii,ſingulorum pŏdo unciam unã:ſucco ſolani excipiunt̃. Cum opus
eſt,paſſo diluuntur. *Caij Neapolitani.* Ceruſſæ,acacię,glaucij,opii,cuiuſq; parem menſurã:paſ-
ſo ſubigito,& continuè perungito. *Aliud.*Ceruſſæ,acacię,ſingul.pondo denariorum viii. guttę
ammoniaci pŏdo denarium iiii.croci pondo denariorum duum, opij pŏdo denariorum duum:
ſucci polygoni,uel ſereos,uel ſolani,uel cynogloſſi. *Ex libris Agathini.* Ceruſſæ pondo dena-
riorum ſex:mannæ,thuris,ſingul.denarii pondo unius: crocomagmatis, ſulfuris ignem nõ ex-
perti,ſingul.pondo denariùm duum:ex ouis aſſatis uitellorum pŏdo denariorum ſex:paſſo ex-
cipito. *Ad rhagadas & condylomata. Curat etiam ani rhagadas & nomas,Meneſthei pharmacum.*
Aloes pŏdo uncias ſex,croci pŏdo uncias tres,aluminis ſiſſi pondo uncias tres:uino diluuntur,
& fiunt paſtilli : in uſu liquor diſpõni reſpondeat. *Apollophanis, ad rhagadas & condylomata.*
Stimmeos denarium pŏdo viii.acaciæ denariùm pŏdo ſex,æruginis denarij pondo unius,opii
denariùm pŏdo duum,thuris denarii pŏdo unius s,myrrhæ denariùm pŏdo duum,gummi de-
narium pŏdo iiii.uino maris experte paſtillos fingito. *Ut Nicolaus.*Stimmeos pondo denariùm
* Al. denarium pondo xx. viii.acaciæ* tantundem,æruginis pondo denarii unius,opii pŏdo denariorũ trium, myrrhæ pŏ
do denariũ iiii.gummi tantundẽ:uino excipito. *Magni ad rhagadas,& condylomata,ſiſtit nomas.* H
Aloes pondo denarium octo,acaciæ pondo denariũ iiii.gallæ pondo denariorum duũ,croci pŏ
do denariorum duum,thuris pondo denarii unius,myrrhæ pondo denarii unius: uino ſubigun
tur. *Paſtillus Dia chylon,id eſt ex ſuccis,inſcriptus,ad nomas & ſcabioſos affectus.* Licii indici,aloes
indicæ,myrrhæ,æris,aluminis ſciſſi,chalcanthi,cytinorum,thuris,ſingul. pondo denariùm iiii.
ſucci myrtorũ heminæ dimidiũ:cõponito, & in paſtillos digerito. *Petronij paſtillus,qui Virtus*
appellatur,medicamentum ad rhagadas,& condylomata,in magnis doloribus accommodatum,& cito li
*berat.*Stimmeos,acaciæ,plumbi combuſti,& eloti,ſingulorum pondo denarium ſedecim:cine-
ris cyprii,ericæ fructus,aluminis ſiſſi,thuris,chalcanthi, myrrhæ, opii,ſingulorum pŏdo dena-
riùm viii.uino excipiuntur,& fiunt paſtilli.Cum utendum erit,paſſo diluuntur.

Paſtilli ab Andromacho conſcripti libro de Exterioribus. CAP. 12.

P*Aſtillus Darij,qui per anum immittitur.*Stimmeos pondo denariũ ſedecim:acaciæ tantundẽ,
alii octo:æruginis pŏdo denarium xl. ſucci papaueris pondo denarium trium,quidam duũ:
gummi pondo denariorum iiii. myrrhæ pŏdo denarii unius : thuris pondo denariorum trium,
* *Al. duorum.* alii* unius : uino, uel ut alii aqua , diluuntur. *Paſtillus multiplicis uſus, & pus educens , & rela-*
xans. Corticis thuris pondo denariorum duum,æris ſquamæ pondo denariorum iiii.cum ui-

no factos

A no factos ex melle diluito. *Muſæ remedium.* Aluminis ſciſſi, aloes, myrrhæ, chalcanthi, ſingulorũ
pondo denariũm ſex: croci, crocomagmatis, ſingulorum pondo denariũm trium: cytinorum
pondo denariũm iiij. mulſo ex falerno facto excipiuntur. *Ad Eriſipelata ex Agathocle.* Cæruſſæ
pondo denariũm octo: aluminis rotundi, crocomagmatis, ſulfuris ignẽ non experti, ſingulorũ
pondo denariũm duũ. Tritis ſolani ſuccus ſuperfunditur: & paſtilli, dum uſus poſtulat, uino au-
ſtero formantur. *Iſidori ad nomas.* Lanæ ſuccidæ pondo denariũm xl. ſcobis plumbi, ſquamæ,
bituminis, ſingulorũ põdo denariũ x. aluminis fiſſi, rotundi, mali punici corticis, gallæ, miſyos,
chalcitidis, thuris, ſingulorum pondo denariũm v. myrrhæ põdo denariũ duum: amurcæ hemi-
nas octo, uel ſiccæ quinq;. *Paſtillus niger, quo utor.* Malicorij denariũm pondo x. ariſtolochiæ,
gallæ, ſingulorum pondo denariũ octo: aluminis fiſſi, aloes, ſingulorum pondo denariũ iiii. myr
rhæ, chalcanthi, põdo denariũ duum: thuris pondo denariũm iiii. uino excipiuntur. Et cum res
exigit, uino dulci diluuntur. *Paſtillus ex veſicarys.* Argenti ſpumæ pondo denariũm uigintiqua-
tuor: *ceruſſæ põdo denariũ xii. uel *uigintiquatuor: halicacabi radicis põdo* denariũm octo: • Alter iiii.
chalcanthi, aluminis ſciſſi, ſingulorum pondo denariũ iiii. minij quantum ad colorem accipien- * Alter xx.
dum ſatis eſt: ex aqua ſubiguntur. *Paſtillus ex origano.* Oleæ foliorum uiridium põdo denariũ
B octo, mali punici corticis pondo denariũ ſex, origani pondo denariũm iiii. acaciæ pondo dena-
riũ xij. chalcitidis, aluminis ſciſſi, miſyos, ſingulorum põdo denariũm iiii. uino auſtero diluunt.
Paſtillus ex rhu. Gallæ pondo denariũ trium, acaciæ pondo denariũm iiij. chalcanthi põdo de
nariũ v. chalcitidis †denarii dimidium,| aluminis fiſſi pondo denariũ octo, rotundi põdo dena- • A. denarium pondo dimidiũ.
riũm iiii. miſyos pondo denariũ trium, malicorij pondo denariũ v. ſquamæ pondo denariũ iiii.
myrrhæ, aloes, ariſtolochiæ, ſingulorum põdo denariũ duum: thuris corticis pondo denariũm
iiii. taurocollæ pondo denariũ trium: rhu ex coriarii chœnicis quartã partem, alii dimidiũ: ace-
ti heminam unam & s, ex quo rhus madefiet ac teretur. *Polyidæ ſphragis.* Aluminis fiſſi põdo
denariũ trium, thuris pondo denariũ iiii. myrrhæ tantundem † uel pondo denariũ viii. ʒchalcan † In quibuſdã
thi pondo denariũ duum, cytinorum põdo denariũm xii. fellis taurini pondo denariũm ſex, a- cod. hæc nõ ha
loes pondo denariũm octo: uino auſtero excipiuntur. *Paſtillus Andronius.* Cytinorum pon- bentur.
do denariũ x. gallæ põdo denariũ octo: myrrhæ põdo denariũ iiii. ſecundum alios* octodecim:
ariſtolochiæ pondo denariũ iiii. chalcanthi põdo denariũm duũ: aluminis fiſſi tantundẽ, alii põ *Aliter xxviii.
do denariũ iiii. miſyos cyprii põdo denariũ duum paſſo diluuntur. Vtere ad multa polychreſto
pharmaco. *Paſtillus Achilla.* Spumæ, miſyos, aloes, ſingulorum pondo denariũ duum: ariſtolo
C chiæ pondo denariũ octo, aluminis fiſſi põdo denariũ quatuor, myrrhæ pondo denarium duũ,
thuris põdo denarium quatuor, gallæ põdo denarium viii. chalcanthi põdo denarium † duum, *Aliter viij.
corticis mali punici põdo denariorum viii. fellis taurini pondo denariorum duum: aceto ſubi-
guntur. *Paſtillus ad nomas Iſidori celebris.* Mannæ, thuris, ſingulorum põdo denarium xxx. cy-
tinorum, aluminis fiſſi, gallæ, cuiuſq; pondo denariorum viii. chalcanthi, ariſtolochiæ, myrrhæ,
miſyos cyprii, calcis uiuę, ſingulorum põdo denariorum x. acaciæ põdo denariorum viii. exci-
piuntur uino, uel aceto: & lęuigata uſui ſunt. *Paſtillus alius ad multa.* Gallę põdo denariorum
viij. cytinorum pondo denariorum xii. ęris combuſti pondo denariorum viii. ęruginis pondo
denariorum ſex, aluminis fiſſi põdo denariorum viii. chalcanthi, acaciæ, fellis taurini, thuris, a-
loes, lycii, myrrhæ, aliàs & miſyos, ſingulorum põdo denariorũ viii. Sub canis æſtu, multo ace-
to teruntur. *Paſtillus Apollonÿ Archiſtratoris* Similinus, ut Alcimion, in uſum multiplicem.* Ceruſſę • Al. melinus.
põdo denarium decẽ, argenti ſpumæ põdo denariorum v. aloes põdo denariorum *quinquagin • Aliter iii.
ta, aluminis fiſſi põdo denariorum iiii. thuris põdo denariorum quatuor, myrrhæ pondo dena-
rij *unius, cimoliæ põdo denariorũ xxv. uino excipiuntur, interim cum uino & roſaceo utitor. * Al. duorum.

Ad eryſipelata, quo utor. Argenti ſpumæ pondo libras ſeptem, ceruſſæ pondo denarii unius:
D opii, †ſulfuris ignem non experti, ʒcroci, ſingulorum põdo uncias tres: paſſo excipiuntur. Cum † In aliquibus
uſus eſt, paſſo diluuntur. *Glaucÿ ad multa faciens.* Aluminis liquidi pondo denariorum. c. myr- non ſunt hæc
rhæ pondo denariorum octo, croci pondo denariorum viii. paſſo diluuntur. *Ad eryſipelata bo-* uerba.
nus. Acaciæ pondo denariorum octo, miſyos pondo denariorum iiii. opii pondo denariorum
duum, thuris põdo denariorum iiii. cum aceto excipiunt. Facit ẽt ad herpetas. *Alius ad eadem.*
Opii pondo denariorum quatuor, acaciæ põdo denariorum iiii. diphrygis pondo denariorum
quatuor, aluminis fiſſi põdo denariorum quatuor, ex aqua diluuntur. Cum aceto utitor. *Alius
ad eryſipelata.* Ceruſſę põdo denariorum octo, ſulfuris ignem non experti pondo denariorum
quatuor, papaueris poudo denariorum duum, rutæ foliorum pondo denariorum duum, alumi-
nis fiſſi pondo denarium iiii. cimoliæ põdo denarium duum, amyli pondo denariorum duum:
melle & aceto diluuntur. *Ad Herpetas Tyberÿ Cæſaris.* Diphrygis, meconii, aluminis fiſſi, aca-
ciæ, ſingulorum pondo uncias tres: aceto uel aqua diluens utitor. *Ceranitis vſus multiplicis.*
Arſenici denariorum pondo trigintaduum: ariſtolochiæ denariũm pondo trigintaduũ, alii viii.
iridis denariorum pondo trigintaduum: gallę pondo denariorum ſedecim, alii viii. aluminis ro
tundi denariorum pondo ſex, chalciridis denariorum pondo ſex, ſquamæ ęris denariorum põ-
do ſedecim, chalcanthi denariorum pondo octo, reſinę ſiccæ denariorum põdo viii. aceti con-

glos quatuor, caniculæ ſub æſtu æreo mortario & cochleario lęuigãtur. Quòd ſi æreũ mortariũ nõ habeas, ſquamæ minam inijcito, quæ ualet denarijs centum. *Paſtillus cognomento Bithynus in Sicilia confectus, ad nomas, fiſtulas, pterygia, cum duplici cerato ad herpetas, eryſipelata, & alia.* Mali punici corticis denariũm pondo vi. gallæ denariũm pondo vi. iridis illyricæ denariũm pondo iiij. ariſtolochię denariũ põdo vi. chalcanthi denariũ pondo iij. aluminis ſiſſi denariũ põdo ſex. chalcitidis denariũ pondo vi. miſyos denariũ pondo iij. nitri denariũ pondo ij. thuris denariũ pondo duũ, cadmiæ denariũ pondo vi. æris ſquamæ denariũm pondo iiij. chryſocollæ denariũ E

† Al. unius. pondo † duũ. Ex aceto ſub caniculæ ęſtu pręparato. *Paſtillus ad condylomata, & ani inflammatione & pterygia.* Thuris, acaciæ, ſtimmeos, ſingulorũ denariũ pondo † ii. æruginis, myrrhæ, opij

† Al. xxx. † Al. unius. papaueris, gũmi, nardi celticæ, ſingulorũ denariorũ pondo † ij. ex uino auſtero trita inungunt.

Arido varia ſpeciei ſeu generis, à prænominatis authoribus indicato, quibus ſingula conueniant.

Quæ ſcripſit Andromachus in calce operis de exterioribus. CAP. 13.

* Aliter i. ARidum exedens, ſine morſu. Sandarachæ denariorũ pondo *duorum, arſenici denariorũ pondo ij. chalcis uiuæ denariorũ pondo iiij. mannæ denariorum pondo quatuor: tritis utitor. *Facultas ſanguinem comprimens, qua vtor.* Chalcitidis, miſyos, mãnæ, ſingulorum denariorum pondo iiii. alii ii. tritis utitor. *Flauo, qua vtor.* Chalcitidis pondo denariorũ c. atramenti ſutorij, Græci uocant chalcanthon, denariorum pondo l. miſyos torrefacti denariorum põdo xxv. æris cõbuſti denariorum põdo xii. & s. læuigatis utitor. *Sanguinem ſupprimens, magno.* Miſyos cyprij denariorum pondo vij. atramenti ſutorij totidem, corticis piceo denariorum pondo iiij. mannæ thuris denariorum pondo iiij. ſquamæ æris denariorum pondo iiij. æris uſti denariorũ F

* Aliter ii. pondo xv. chalcitidis denariorum pondo xv. calcis uiuę denariorũ pondo *octo, alij denariorũ

* Al. σφοδρα. i. vehementer. pondo xl. gypſi torrefacti denariorum pondo iiij. alij v. tritis utitor. *Sanguinem cohibens* Aphroda.* Chalcitidis denariorum pondo ſex, mannæ thuris denariorum pondo ij. reſinæ terebinthinæ, frictæ, ſingulorum denariorum pondo iiij. vtere tritis ad hæmorrhoidas. *Aliud vt Harpocras.* Sandarachæ denariorum pondo ij. arſenici denariorum pondo iiij, calcis uiuæ denariorum pondo octo. Paſtillos fingito ea aqua diebus xxxx. terens, & ſic inungito. *Aliud ad Hæmorrhoidas, quo vtor.* Arſenici denariorum pondo viii. ſandarachæ denariorum pondo viii. elaterii denarium põdo quatuor, thapſiæ denariorũ pondo ii. chryſocollę denariũ pondo quatuor, calcis uiuæ denariorum pondo iiii. tritis utitor. *Aridum Galli, varij vſus, ad pterygia.* Argenti ſpumæ denariorum pondo viii. æruginis denariorum pondo x. læuigatis utitor: commendatur. *Ad pterygia bonum.* Chalcitidis, caricarum cõbuſtarum, malicorii, ſquamæ æris, ſingulorum pares portiones. Cum opus eſt, mel coctũ miſceto: emplaſtri modo imponito: alternis diebus ſoluito, expurgans, non madefaciens, nec reſpergens. *Anthera id eſt florida, qua utor.* Sandarachæ denariorum pondo trigintaduum, alij ſedecim: aluminis ſiſſi, myrrhæ, fæcis croci, ſingulorũ denario G

* Aliter lxiiii. rum pondo ſedecim: iridis totidẽ, cyperi denariorum pondo *ſexagintaſex. *Florida Magni.*

* Al. xiiii. Caſię denariorum pondo xxiiii. aluminis ſiſſi, gallæ, ſoreos, miſyos, ſingulorum denariorũ pondo iiii. ſandarachæ denariorum pondo viii. malicorij denarij poodo j. myrrhę obolos iiii. cinnamomi obolos iiii. croci denariorum pondo ii. myricæ fructus denariorum pondo duum. Tritis utitor. *Aridum cephalicum id eſt capiti accommodum.* Iridis denariorum pondo iiii. thuris, panacis, ariſtolochiæ, ſingulorum denariũ pondo ii. tritis utitor, etiam ad nomas. *Aridum cicatricem inducens.* Oſtreorum cõbuſtorum denariorum pondo ii. mannæ denarii pondo unius, cadmiæ obolos iii. contritis utitor, & ad nomas. *Aliud aridum cicatricem inducens.* Piceæ corticis denariorum pondo vj. mannæ denariorum pondo ſex, ariſtolochiæ denariũ pondo ſex: pumicis, reſinæ, ſingulorum denariorũ pondo iiii. iridis illyricæ denariorum poodo xii. lęuigatis utitor. *Aliud cicatricem ducens, & ad cacoethe.* Piceæ corticis denariorum pondo vj. cornu cerui ni combuſti denariorum põdo iiii. cadmiæ denariorum pondo xxii. ceruſſæ, mannæ, ſingulorũ H denariorum pondo iiii. æruginis raſæ denariorũ pondo ii. cõtritis utitor. *Aliud.* Gallæ dena-

* Aliter xii. riorum pondo iiii. ceruſſæ denariorum pondo *octo, myrrhæ pondo denariorũ iiii. argenti ſpumæ denariorum pondo octo, retrimenti plumbi denariorum pondo quatuor: trita uſurpantur.

Moiæ, ſiue obſtetricis, generoſum ad condylomata & rhagadas. Gallæ, molybdenę, ſingulorum denarium pondo viii. myrrhę, ceruſſæ, ſingulorum denariorum põdo iiii. tritis utitor. *Auxilium ad omnia.* Iridis loco molybdænæ, argenti ſpumę duas partes iniicito, reliquorum cuiuſq; unã.

Aridum exedens, Lecanij Arei. Arſenici pondo libram, calcis uiuæ denariũm põdo ii. In aqua terito diebus triginta, mutans quotidie bis aquam in Sole: deinde reſiccatis utitor. *Encathiſma quaſi inſeſſio, id eſt quod inſeſſu curat Hæmorrhoidas, Phonij.* Atramenti ſutorij, aluminis ſiſſi, chalcitidis, miſyos crudi, ſandarachæ, ſingul. denariũ pondo iiii. Trita oĩa habeto ubi uſus venerit, ue-

* Al. ſextarij unius. terem urinã ſalitam uiri unius, † ſextariorum duorum; menſura in fictilem peluim loiicito: medicamenti uero denariũ pondo xii. ſuperfundito urinæ, ut ſemꝑ duo ſextarii ſeruẽtur. Hoc utitor inſidẽs diebus vii. nã in his actionẽ pormouet: ubi ſordidũ in fundo ſubſtiterit, anũ circũlinito. *Aridum carnes cicatrice obducens citra eroſionem, Harpocratis.* Sãdarachæ, chryſocollæ, arſenici, pares ſingulorũ portiones. Itẽ ac cacoethe facit. *Paſtillus ad nomas, dictus Aſclepius.* Chalcitidis

A citidis,arſenici,pares portiones:calcis uiuæ duplum.Habet etiã ſandarachæ æqualem reliquis
portionem. *Ad Ani vitia.* Alumine liquido nucis magnitudine cũ mellis cyathis duobus co-
cto utitor. *Siccum ad nomas quo utor.* Squamæ,arſenici,chartæ cõbuſtæ,plũbi uſti,ſingulorum
denariũm pondo iiii:ſulfuris ignẽ non experti denariũ põdo quinque*:læuigaris utitor. *Aliter.* * Aliter ij.
Squamę,arſenici,ſulfuris,plumbi cõbuſti, ęris, ſingulorũ denariũ pondo iiii: ſandarachæ dena
riũm pondo * quatuor,ęruginis denarii pondo unius,chartæ cõbuſtæ denariũ põdo iiii: utitor * Aliter iij.
cum rhodino uel melle. *Criſpi odoriferum ad nomas.* Squamæ,arſenici,ſandarachę,ſingulorum
denariũ põdo ii:gallæ denariũ pondo iiii,myrrhæ denarii pondo unius,thuris tantundem, atra
menti ſutorii denariũ pondo ii,chartę combuſtę denariũ pondo iiij:læuigatis utitor. *Antipa-
tri ad nomas.* Chryſocollæ põdo.ʒ.vj,arſenici pondo.ʒ.vj:arido utitor,& cum rhodino. *Aliud
vt Alcimion.* Arſenici denariũ pondo:† ij,ſquamę denariũ pondo iii,chryſocollæ denarii pon- † Aliter vj.
do i.Sicco & cum rhodino utitor:aqua dilutum cicatricem ducit cum cerato rhodino. *Aliud
Publij ad nomas.* Calcis uiuæ denariũ pondo iiii:arſenici,ſquamę,chalcitidis,ſandarachę,ſingu-
lorum denarii pondo unius:tritis utitor:non nulli ſandarachæ † denarii pondo unius. *Medi-* † Al.denariũ pondo duorũ
camen ex plantis,ad nomas probum. Mali punici corticis,chryſocollæ, aloes, ſingulorum denariũ
B pondo iiii:arſenici,ſandarachę,ſingulorum denariũ pondo ii:aluminis ſiſſi denariũm põdo iiii,
chalcitidis denariũ pondo iiii,myrrhæ * ſiccæ denariũ pondo vii,oleæ ſiccæ foliorum tãtundẽ: myrtl. * fortaſſe,
tritis utitor. *Aliud Alcimionis.* Myrti ſylueſtris denariũ pondo viii:malicorii, oleæ foliorum,
myrti nigræ,& corticum,ſingulorum denariũ pondo xii:ſpinarum cineris denariũ pondo viii,
ficuum cineris denariũm pondo† xvi,orcheos herbæ denariũ põdo viii: arido cũ melle utitor. † Al. duorũ. al.duodecim.
Aureum, quo utor. Malicorii denariũm pondo xxv, aluminis ſiſſi denariũm pondo x: atra-
menti ſutorii,miſyos,ſingulorum denariũ pondo viii:ſquamæ denariũ pondo xvj,gallæ dena-
riũ põdo xv,melãteriæ ex clauis cõfectę denariũ põdo† v:chalcitidis,ęris cõbuſti,ſingulorum
denariũ põdo viii:lęuigatis plurimũ ex aceto utitur. *Aliud recens efficacius ad nomas,Philini.Inal* † Aliter xv.
terat,& pus educit. Aphronitri pondo libras † ii,mellis tantundem.Aphronitrum melle ſubactũ † Al. vnam.
urito,deinde lęuigato:admiſceto iridis illyricę pondo.ʒ.vi:trito utitor,& cũ melle. *Aridum Ero
dens.* Arſenici,ſandarachæ,ſingulorũ denariũ pondo ii:calcis uiuæ denariũ pondo iiii,alii triũ:
lęuigatis utitor. *Aliud.* Calcis uiuę, arſenici,atramenti ſutorii, ſingulorum pondo denariũm
iiii:ex aqua calida plurimũ terito.Reſicatis ac tritis utitor. *Aridum Erodens Melitonis.* Auri-
pigmẽti,ſandarachæ,calcis uiuę,pumicis,ſingulorũ denariũ pondo iiii:in aqua xxx diebus con
C terito,ſed quotidie illa mutata:ubi inaruerint tritis utitor. *Aridum inſigne ad Hæmorrhoidas præ
clari Apollonii Tarſei.* Chalcitis uſtæ,ſquamę,arſenici cõbuſti,atramẽti ſutorii,ſingulorũ dena-
riũ põdo iiii:diphrygis denariũ põdo duũ,ſoreos cõbuſti obolos iiii,argẽti ſpumę cõbuſtę obo
los quatuor,aluminis ſiſſi denariorũ pondo quatuor,ęris uſti tantundem:lęuibus factis utitor.

*Quæ Aſclepiades in librorum quinto de Exterioribus,quos Marcellas
inſcribit,arida conſcripſerit.* CAP. 14.

ANdromachus arida,quę affectui cõueniunt,iis quę affectis proſunt,admiſcuit:uerũ Aſcle
piades in quinto ſeorſum quę ad affectũ conducunt,ſeorſum item,quę parti affectę utilia
ſunt,expoſuit:nã parte omiſſa,tradidit cicatricem ducentia,cruſtas inferentia,ad nomas cõue
nientia & carbunculos,tũ quę uocãt à ſanguine cõtinendo,iſchæma: cum loco autem affecto,
quę ad polypodẽ,ozęnas,& ſanguinis profluuia ex naribus,ad oris nomas, gingiuas humidas,
in genis duras excreſcẽtias,ad paronychia,pterygia,ani rhagadas,& hęmorrhoidas.Quędã ẽt
a parte affecta denominationẽ ſortiuntur,conueniunt tamẽ & aliis partibus,cuiuſmodi quoq;
cephalica,id eſt capiti ſuccurrentia,à medicis dicta,q̃ eximie oſſibus conducunt,quanquam &
totius corporis exulcerationes carne replere poſſunt:nõ.n.capiti quatenus caput eſt, pdeſſe sũt
D nata.Nimirũ etiã,niſi os denudatum ſit,uſum ipſorum non requirimus:ſed in nudatis, quoniã
pinguia pharmaca uitamus,ſiccis ſolis utimur,fugientes emmota à medicis Grece appellata,ꝗ
linamentis inunctis offerantur.Quemadmodũ autem oſſibus in capite denudatis uſus ipſorum
aptiſſimus eſt,ita etiã in aliis omnibus denudatis oſſibus,ſiue brachii,ſiue cubiti,ſiue radii,ſiue
femoris,ſiue tibiæ.Quare nos etiã arida ab Aſclepiade ſcripta deinceps proditũri, cum ipſum
prima oĩum cephalica ſcripſiſſe inueniamus,prima ponemus, quòd non ſolum oſſibus in capi-
te denudatis,uerum & aliis omnibus ſimili modo affectis,ipſa ſint accommoda. Deinde q̃ cica
tricem ducunt,percenſebimus,omnia his interiecta pręter greſſi, q̃ affectum locum attingunt.
Poſtea quæ prædicto iam mihi ordine ſequuntur,omnia aggrediar.Non nulla ſane ex ſiccis me
dicamentis duplicem uſum obtinent,ut & ſiccis ipſis uti poſſimus,& cum aliis quibuſdam mi-
ſtis,ſicut idem Aſclepiades quoq; indicat.

Arida Cephalica.

*Aridum Cephalicum,quo vſus eſt Lucius præceptor, tollit ſquamas, oſſa corrupta educit, caua im-
plet.Medicamentum pingui caret.* Iridis illyricæ,panacis,ſingulorum denariũ pondo iiii:ariſto-
lochiæ denariorũ pondo ii,mannæ tantundem:alii ſine ariſtolochia.Omnia cõtunduntur,& cri
brantur.Vti licet per ſe & cum melle. *Medicamentum ex Silphio calloſa conſumit,& ſordida pur-
gat,&*

gat,& caua replet.Vlcerum relictas tunicalas exedit. Reſinæ pityinæ ſiccæ denariũ pondo duode- E
* Al pumicis. cim:* ſoreos torrefacti uino reſtincti,iridis illyricæ,ariſtolochiæ,ſingulorũ denariũ põdo octo:
ſilphij denariũ põdo quinquaginta,æris ſqnamæ denariũ põdo duũ,thuris denariũ põdo qua-
tuor:arido,& cum melle utitor. *Medicamentum ex eruis, Xenocratis.* Eruorum rufforum fari-
næ denariũ põdo viii,illyricæ denariũ pondo decẽ,mannæ denariũ põdo quinq;, ariſtolochiæ
denariũ pondo quinq;,ſquamæ tantundẽ:tritis,& cũ melle utitor.Aliæ lectiones habẽt, bryo-
niæ radicis denariũ põdo octo:mannæ,ſquamæ,iridis,ſingulorum pondo denariũ duodecim:
erui denariũ pondo decem,ariſtolochiæ longæ denariùm pondo quindecim. *Medicamentum
quod ex Serapiade inſcribitur.Squamas tollit,carnem facit,ex ys quæ ualde reſiccant.* Serapiadis,or-
cheos,iridis illyricæ,marrubij ſicci,ſiugulorũ denariũ pondo octo:erui farinæ pondo denariũ
decem,ariſtolochiæ denariũ pondo * quinquaginta:ſicco,& cum melle utimur. *Triphonis Ce-*
* Al.viij. *phalicon,aufert ſquamas.* Piceæ corticis,ſquamę ęris,pumicis combuſti,ſingulorum denariũ põ
do ſex:mannæ thuris,ariſtolochię,iridis illyricæ,reſinæ pityinæ, ſingulorũ denariũ põdo qua-
tuor:myrrhę,aloes,ſingulorum denariorũ põdo duorũ:ſicci,& cum melle uſus eſt.In Athenęi
ſcripturis ſine piceæ cortice medicamẽtum eſt.Habet autem & gallæ pares mannæ portiones.

Arida cicatricem inducentia. F

De oĩbus ulceribus recentibus, & ueruſtis curatu facilibus, & difficilibus, in medicatoriæ
methodi libris,tertio,quarto,& quinto diſſeruimus.Quin etiã in huius operis prioribus,cauo-
rum ulcerum ſine omni caſu pharmaca carne replentia,uirtutem terſoriã ſine ullo morſu obti-
nere docui:quæ autem cicatricem inducunt,cum eo,quòd citra mordacitatẽ adſtringunt,ma-
gis exiccare:quæ uero ſupercreſcentem carnẽ tollunt,calida eſſe & acria. Quin etiam q̃ opti-
ma eſſe inter ea,quæ cicatricem ducunt exiſtimẽ,tum in commentario de morbis curandis p̃-
dixi,ubi omnium affectuum curationis methodi oſtenſę ſunt:tum prius in hoc p̃ſenti opere,cũ
de ijs,q̃ ulceribus conueniunt,ageretur.Aſclepiades autem pharmaca, ſicut & Andromachus,
cicatricem inducentia conſcripſit,non diſtinguens,utrum nullo alioqui malo cõflictantia ulce-
ra,an quæ proprie ægre ad cicatricem uenientia dicuntur:q̃ permultum inuicem differre oſten
dimus,cum ſingula proprium curationis ſcopum habeant.In quibuſdam tamen adſcripſerunt,
q & ad cacoethe faciant,uel rurſus ad condylomata & rhagadas.At quanquã Aſclepiades ma-
gis Andromacho diſtinguere ſolcat,tamen in ijs,q̃ cicatricem ducunt, diſtinctionẽ nullam po-
ſuit.Verum quæ ego recenſui,tum in medendi methodo,tum in hoc opere,indicabunt,ſi mẽtẽ
adhibeas,quo modo ſingulis deſcriptis utendum ſit. *Aridum cicatricem inducens Aſclepiadis,* G
Cineritium,quod cineris ſpeciem referat,nominatum,ex Magni medicamentis. Calcis uiuæ denariũ
põdo ſex:mannæ thuris,ſquamæ,ſingulorum denariũ põdo quatuor. *Aliter.* Calcis uiuæ de-
nariũ põdo duodecim:ſquamæ,mannæ,ſingulorum denariũ pondo quatuor,ſed ut Archibius
vult,ſquamæ denariũ pondo octo:mãnæ denariũ põdo octo,uel quatuor:in aliis ſcripturis cal
cis uiuæ denariũ pondo octo. *Vt Heliodorus.* Calcis uiuæ,mannæ thuris,ſingulorũ denariũ põ-
do octo:ſquamæ denariũ põdo quatuor. *Rufum cicatricem ducens.* Miſyos torrefacti denarium
pondo octo,ſquamæ æris denarium pondo decem,mannæ denarium pondo ſex:tritis utitor.

Magni,cicatricem ducens. Diphrygis,ſquamæ,ſingulorum denariùm pondo quatuor: illyri-
dis,mannæ,ſingulorum denariorum pondo duum:contritis utitor. *Medicamentum ex pumice.*
Pumicis torrefacti uino reſtincti denariũ põdo octo:ſquamæ,mannæ,ſingulorum denariũ pon
do quatuor:iridis,reſinæ pityinæ ſiccæ,ſingulorũ denariũ põdo quatuor; tritis utitor. *Aliud
Ptolemæi celebris.Facit & ad curatu difficilia.* Piceæ corticis denariũ põdo ſex, cadmiæ toſtæ de-
nariũ põdo octo:ſquamæ,cornu ceruini cõbuſti,mãnæ ſingulorũ denariũ põdo quatuor: tritis
vtitor.In alijs exẽplaribus haber,plũbi cõbuſti & eloti denariũ põdo iiii, molybdænæ denariũ
põdo octo. *Arida cruſtas inducens.* Diximus quoq; hæc acris & adurentis eſſe potentiæ.Quare H
etiam uſus ipſorũ eſt,tum in his,q̃ propter nimiam humiditatem,ac intẽperiem partis affectæ,
tũ propter putredines partibus quibuſdã innatas,proueniũt. *Cruſtas obducentia,Aſclepiadis.Me
linon Lucii præceptoris, quod cruſtas inducit, callos excindit inſperſum & compreſſum ſummo ſpecillo.
compeſcit autem,& difficilibus curatu cicatricem inducit,ſi quis in tenui pharmaco vtatur.* Qui ergo
dictum puluerẽ uſurpat,chalcitidis crudæ denariũ põdo viii. cadmiæ denariũ põdo iiii. ieiun*
cũ ſaliua excipito tñ,ut ſolũ ipſum pharmacũ humectet:deinde collige,& operculo claudens,
ſine melinũ fieri:ubi in umbra deſiccaueris,leuiter circunſerens piſtillũ,trita excipito,ſicut p̃di
ctũ eſt.Apud alios uocatur medicamentũ ſuſcum.Excipitur aceto acerrimo,& ſiccatur læuiga
turq;. In aliis ſcripturis,ſicut Eunomus Aſclepiades uſus eſt. Habet aũt ſic. Chalcitidis dena-
rios xii.cadmiæ denarios vj.ſandarachæ tãtundẽ:aceto excipiuntur. *Aliud.* Chalcitidis,chal
canthes,cadmiæ,ſingulorũ toſtorum paria pondera,ieiunus excipito ſaliua. *Quod inſcribitur*
* Al. denarios quinque. *Eutonon i.robuſtum.* Chalcitidis toſtæ, † chalcanthi,ſandarachæ,cadmiæ,ſingulorũ pondo de-
nariũ octo:ſicca inſpergito. *Dia teſſaron,i.quod ex quatuor conſtat.* Chalcitidis toſtæ, miſyos,
diphrygis, ſingulorũ põdo denarium iiii. chalcanthi uſtæ denariũ põdo iiii. *Cruſtam inducens
valde generoſum.* Aluminis ſiſſi,atramẽti ſutorii,gallarũ,miſyos cyprii, ſingulorũ denariũ pon-
do xvj.

A do xvi,ſoreos denariũ pondo † iiii:cõtritis utitor. *Confectum,vt Ennomus.* Miſyos peregrini denarium pondo xvj,ſoreos denariũ pondo xii,æris cõbuſti denariũ pondo † ii,lapidis ſiſſi cõ buſti denariũ pondo viii:atramẽti ſutorii,ſandarachæ,aluminis ſiſſi,ſingulorũ denariùm põdo iiii:tritis utitor inſpergens,& ſpecillo comprimens. *Ad nomas.* Putrida ulcera cum ambiẽtes partes depaſcunt,nomas proprie appellant:ac cõſtat tales affectus uehemẽtiſſimis medicamẽtis indigere,nam in ipſis ſæpe etiam cauteriis utimur. *Ad nomas, Aſclepiadis pharmacum Lucij præceptoris ad nomas.* Sulfuris uiui,auripigmẽti,ſquamæ,ſingulorũ denariũ põdo † duũ:æris cõ buſti,quantum color exigit:arido,& cum melle utitor. *Publij præceptoris.* Auripigmẽti denarium pondo iiii, ſquamæ denarium pondo duum,elaterii denarii põdo unius,chartæ quãtũ ad colorem ſatis eſt. *Vt autem Ennomus vſus eſt.* Arſenici,ſquamæ, ſingulorũ denariorum pondo iiii:ſulfuris uiui,elaterii,ſingulorũ denariorũ pondo duorũ:chartæ cõbuſtæ quãtũ ad colorem ſufficit.In aliis ſcripturis eſt,sãdarachæ denariorũ põdo iiii,ſquamæ denariorũ põdo vi, arſenici denariorũ pondo iiii,elaterii denariorũ põdo duorũ,chartæ combuſtæ denariorũ põdo iiii.

† Aliter xvj.
† Al. viij.
† Al. vnius.

Medicamentum Ares ad nomas,quod etiam ſardida purgat citra mordicationem roſaceo dilutum. Facit etiam ad vulua exeſum. Dedit Theotropus. Arſenici,chartæ combuſtę,plumbi uſti & eloti,
B ſquamę æris,ſingulorum denariorũ pondo iiii:ſingula per ſe teruntur, poſtea ſimul miſcentur. Vtitor ad prædictos affectus. *Ptolemæus autem ita vſus eſt:* Plumbi combuſti,arſenici,ſquamæ, chartæ cõbuſtæ,ſingulorum denariorum pondo iiii:ſulfuris uiui denariorum pondo duorum: tritis utitor. *Vt autem Apelles. Medicamentum confectum,quod dia chartu, id eſt ex charta, inſcribitur,nomas non ſolum ſiſtit,ſed etiam incipientes prohibet.Facit & ad Dyſentericos,infuſum roſaceo.* Cũ autem ait inſtillatum dyſentericis,ſuſpitionem ſubeſſe de nome indicatur.Compoſitio ita habet.Chartæ combuſtæ,plumbi combuſti,æris cõbuſti & eloti,arſenici,ſquamæ ſtomomatis,ſingulorum æquas portiones:ſulfuris uiui dimidium:tritis utitor uel cũ melle,uel rhodino.

Moſchionis ad nomas. Elaterii,chartæ combuſtæ,ſquamæ æris,ſingulorum denariorum põdo duorum:auripigmenti denariorum pondo iiii:æruginis ſcoleciæ,ſalis ammoniaci,ſingulorum denarii pondo unius:tritis utitor,& cum rhodino. *Odoriferum Lucij præceptoris.* Squamæ, gallæ,utriuſq; denariorũ põdo iiii:ſandarachę,arſenici,ſingulorũ denariorũ põdo duorũ:myrrhę atramenti ſutorii,utriuſq; denarii põdo unius:thuris denariorũ põdo duorum:elaterii denarii pondo unius:chartæ cõbuſtæ,quantum colorem efficit. *Nos autem ſic.* Squamæ, gallæ, myrrhæ,ſingulorum denariorũ pondo viii:ſandarachæ,arſenici,elaterii,ſingulorũ denariorũ põdo
C iiii:thuris denariorũ põdo iii,atramẽti ſutorii * tantundem,chartæ quo colorem acquirat. *Vt paſion.* Arſenici,ſquamæ,ſingulorum denariorum põdo duorum:chalcanti denarii pondo unius,ſandarachę denariorũ pondo duorũ:myrrhæ,thuris,gallæ,ſingulorum denarii põdo unius: chartæ denariorũ pondo quatuor: tritis & cum roſaceo utitor. *Heraclides hanc ſcripturam habebat.* Gallæ denariorum põdo vi:arſenici,ſandarachę,ſquamæ,ſingulorum denariorum pondo quatuor:thuris denariorum pondo trium,calcanthi tantundem,myrrhæ mineæ denariorũ pondo duorum,chartæ denariorum pondo octo. *Vt Cleobulus.* Squamæ,ſandarachæ, arſenici, ſingulorum denariorum pondo duorum: myrrhæ,thuris, atramenti ſutorii, gallæ ſingulorum denarii pondo unius:chartæ,ut colorem accipiat.

* Al. denarium pondo iiij.

Ad Carbunculos.

CArbunculus ulcus eſt cruſtam cito cũ inflãmatione totius partis circundatę ualida faciẽs, vt & febres uehementes,& extrema pericula inferat.Quare ipſi cruſtæ ualens medicamẽtum imponere oportet,& ex ijs,q̃ ad nomas conducere dictum eſt: circumpoſitas autem partes cataplaſmatis fouere,q̃ æqualem uim habeant,ut repellant,& mediocriter refrigerẽt,& digerant.Verũ de cataplaſmatis in proprio libro dictũ eſt.Nunc ab Aſclepiade ſcripta percẽſebi-
D mus. *Ad Carbunculos medicamenta ab Aſclepiade prodita. Medicamentum Maſſiliota.* † Hoc propter uires expoſuit,ꝙ carbunculos ad ſuperficiẽ ꝑducat,& multos auferat.ʒChryſocollę,nitri toſti,lapidis aſii,arſenici,ſandarachæ,miſyos toſti,chalcitidis,aluminis ſiſſi,diphrygis,ſingulorum denariũ pondo quatuor: trita oĩa ſigillatim ſimulq; in uas æreum cyprium reponimus. Dũ uſus poſcit,imponimus,apprimẽtes ſpecilli latitudine,donec carbunculus nigreſcat.Deinde ſupraponimus infraſcriptũ uiride,quod ita habet.Thuris,æruginis raſæ,ſquamæ æris,ſingulorũ denarii põdo unius:aluminis ſiſſi obolos iiii,ſalis ammoniaci obolos iiii,ceræ denariũ põdo vii obolos iii,reſinæ pityinæ aridę denariũ põdo xv,olei ueteris heminam unã.Arida in Sole cũ aceto teruntur:q̃ liquefieri pñt,liquantur,& immittuntur:ubi rurſus cõtuderis, aſſumens vtitor.Apud Demoſthenẽ Maſſiliotã,qui pharmacũ cõpoſuit,olei habet duas heminas. *Apionis ad carbunculos.* Nitri rubri,arſenici,ſandarachæ,chalcitidis,atramẽti ſutorii,diphrygis,ſingulorũ parẽ mẽſurã:aceto læuigenẽ:& exiccatis,rurſusq; tritis,utitor. *Apollonij Organici.* Chryſocollæ,aluminis ſciſſilis,& rotũdi,sãdarachæ,ochræ,miſyos crudi,atramẽti ſutorii,ſingulorũ denarii põdo i:tritis utitor. *Florida Magni ad putredines,nomas,carbũculos,Pterygia,aures ſuppurãtes. Valet ẽt ad Oris nomas.* Aluminis ſiſſi denariũ põdo viii,chalcitidis denariũ põdp vj,ſandarachæ denariũ põdo iii,mali punici corticis ſiccæ denariũ põdo ii,atramẽti ſutorii denarii põdo † uni9

† In antiquis Codi. ita legit. ταύτην ἐξέθηκε τῷ πολλὴν τὴν δύναμιν, διὰ τὸ τοὺς ἄνθρακας ἐπιπολάζειν, καὶ πολλοὺς ἀφαιρεῖσθαι, i. hoc medicamentum expoſuit ꝙ tantas vires habeat propter quod carbunculi abũdarent, ac multos perderent.

† Aliter denariorum duorum.

miſyos denariũ pondo duũ:nitri,omphacini ſicci,ſingulorũ denariũ pondo duum.Sicco, & cũ E melle utitor. *Aliud Diodori.* Gallæ omphacinæ denariũm põdo quatuor:miſyos, chalcitidis, auripigmẽti,ſãdarachę,ſingulorũ denariũ põdo duũ:aluminis ſiſſi,atramẽti ſutorii,lapidis aſii, diphrygis,nitri rubri,ſingulorũ põdo denarii uniꝰ:tritis inſpergito,cõprimẽs ſcalpelli ſummo.

Sanguinem ſiſtens Aſclepiadis,Lucij præceptoris medicamentum confectum. Chalcitidis denariũ pondo xvi,mãnæ denariũ põdo xii,terebinthinæ acero ſubactæ.Siccis cõſperge locos,unde sã guis ꝓfluit.In aliis duabus ſcripturis inuenimus,Chalcitidis denariũ pondo viii,mãnę denariũ pondo xvi,terebinthinæ frictæ † tantundem. *Dioſcorides Tharſeus tradidit Areo Aſclepiadeo* † Alex. *pharmacum mirifice ſanguinis profluuia comprimens.* Chalcitidis denariũ pondo viii,mãnæ denarium pondo xvi,reſinæ ſiccæ denariũ pondo viii,gypſi tãtundẽ.Alia contundunt̃,cribrant̃, miſcentur,in ærea pyxide reponunt̃.Vbi uſus poſtulat,pares portiones medicamẽti cũ gypſo miſcẽtur. *Ex libris Heraclidis, medicamentum ad Hæmorrhoidas.Hoc uſus eſt ad ſanguinis ex naribus profluuia,lanam intingens & conuoluens,tanq̃ ellychnium.* Acidi mali punici corticis põdo.vnc.iii, aluminis ægyptii pondo.vnc.iiii,chalcitidis põdo unciã:tritis utitor:naribus uero lanã medicamẽto repletã imponito.*Hercules cognomento,ad ſanguinis eruptiones,hoc loco cauterij uſus eſt.Cruſtã autem inducit.Facit etiam ad Pterygia, reprimit oẽm excreſcentiam, oſſa reducit, remouet ſquamas.* F Soreos,atramẽti ſutorii,chalcitidis uſtæ,rhu coriarii,ſingulorũ denariũ põdo iiii:tritis utitor. *Sanguinem ſiſtens compoſitum.* Miſyos peregrini denariũ põdo ſex,atramẽti ſutorii totidem * Al. quatuor. piccæ corticis,chalcitidis,ſingulorũ denariũ pondo quatuor:mannæ denariũm põdo * viginti, gypſi denariũ pondo quatuor:tritis utitor. *Aliud.* Thuris pondo unciam,miſyos peregrini pondo denariiĩ quatuor,gallæ omphacinæ denariũ pondo quatuor,chalcitidis denariũ põdo quatuor,ſuberis cõbuſti denariũm pondo octo,rhu coriariæ denariũ pondo quatuor:tritis utitor.

GALENI DE COMPOSITIONE MEDICAMENTORVM PER GENERA

LIBER SEXTVS

ARGVMENTVM LIBRI.

Hic quoq; multiplicis uſus emplaſtra declarantur,maxime uero quæ ad nomas faciunt,quæ item attrahunt,digerunt,& diſcutiunt. G

Quid differant vlcera ægre curabilia à nomis: & de vſu methodi componendorum medicamentorum. CAP. I.

SVperiore commentario emplaſtra dicta Grȩce polychreſta, ꝙ multis conueniant affectibus,diſtinguentes,ea collegimus,quæ præterquã aliis,etiã vlceribus ægre ad ſanitatem peruenientibus,mederi pollicent̃.In præſentia uero ad aliud emplaſtrorum genus multiplici uſui accommodatum digrediar:quæ ſingula tum ad alia multa faciunt,tum ad particulas putreſcẽtes,aliter affectas, quàm ulcera,q̃ ꝓprie dyſtherapeuta i. curatu difficiliã nuncupantur.Etenim has putrilago depaſcitur,eoq; turba medicorũ hos affectus nomas.i.depaſtiones, appellaᵣ: illa uero uno loco ſine putrilagine circumſcripta ſunt,ut & phagedænæ dictæ uicina quidẽ depaſcunt,nõ tamen ea putrefaciunt febresq; inferunt,quod ijs,quæ depaſtionẽ cũ putrilagine ſuſtinent,accidere conſueuit. Summa curationis erat in p̃dicto ulcerum ægre curabilium genere (chironia quoq; uocãt) medicamenta inuenire,quatenus licet,mordacitatis expertia,ualide autem exiccantia. At hæc q̃ nũc ſcribẽtur,oĩa mordacia ſunt,ſi quis ipſis ſolis non cerato temperatis utatur. Quæ autem cerato miſcentur,purgare quidẽ ulcus ſordidũ & carne replere poſſunt, atq; ẽt duritiem quãdã & tenſionem diſcutere,non autẽ difficilia curatu ſanare.Indicant ipſorum uirtutẽ affectus, q̃bus bene adhiberi credita ſunt.Quod iã ſuperius admonui,& nũc dicturus ſũ, meminiſſe uidelicet oportet illorũ,q̃ in opere de ſimplicibus medicamẽtis prodita ſunt.In cuius primis quinque libris methodum ſeu rõnẽ expoſui,qua medicaminũ facultates inueniant̃,ſimul quoq; in pluribus exẽplis eius exercitatione ꝓpoſita:in ſequentibus uero ſingulorũ nominatim mẽtionẽ feci.Nã illorum memor,ex facili rõnem eorũ,qui hæc pharmaca a nobis modo ꝓpoſita cõpoſuerunt,aſſequeris:& uidelicet ipſe quoq; alia cõficies,quocũq; tꝑe prius exꝑtorũ inopia laboraueris:multa ſiquidẽ hmõi nõ paucis contingunt in itinere,cum alio,tũ maxime nauali.Qñquidẽ etiã in patria quidã manentes,pharmacorũ apparatum,unde ęgros curabãt,amiſerunt,ut p̃ triſtitia ipſi tabefacti,perierint.Optimũ igitur medicamenta iã explorata ſecundum dictã methodum uſurpare:ſin autẽ,ut dixi,nõ nunq̃ hæc deſideremus,habitum talẽ nos habere,quo ſimilia

A milia iam abunde expertis poſſimus componere:quemadmodū & me ſæpe agētem in itinere
& alibi uidiſtis.Non nulla igitur,ꝗ proprio marte in huiuſmodi tēporū occaſionibus condidi,
poſtquā experiētia probaſſem,nihil peiora uel celebratiſſimis apparuerūt. Nā primā ipſorum
compoſitionem ex coniectura artificiali molimur:poſtea uero cū non nulla per experimentū
ꝓbatiſſima uiſa fuerint,non nulla à ſcopo abſint,ſecūda rurſus correctio fit,& tertia nō nunꝗ
qua ad perfectionē eius,qđ præſtare uolumus,ipſa redigimus.At ſine methodo & in prioribus
& in therapeutices libris expoſita,uti prędictis recte nemo pōt,tm̄ abeſt ut ſimilia ipſis confi-
ciat.Iam igitur huiuſmodi emplaſtra exordiar.Emplaſtrum Dia Botanō i.ex herbis,appellatū,
prope oēs,qui inſignia emplaſtra in uno libro uel pluribus collegerunt,tradidere, nō multū in
miſturę ſimpliciū pharmacorū ſymmetria diſcrepātes.Incipiā ergo & hic a Critone,emplaſtra
prius illa cōmemorās, ꝗ in quarto De ſimplicibus medicamētis, ita ad uerbū literis mādauit.

Emplaſtrum Dia Botanωn i.ex herbis,Critonis. CAP. 2.

E*Mplaſtrum ex herbis quo utor.Facit ad Carcinomata.putredines.Strumas ad ſuppurationem per-
ducit.& exprimit.Lepras amouet,furunculos ſoluit, podagricis prodeſt: calloſas durities emollit.
Idem cephalicum.ſine foratione ſquamas tollit,oſſa educit,aliquatenus tamen oſſa abradit. Idē ad ner-*
B *uorum uulnera,& ad nomas,linamento exceptum ualet,repurgat,implet cum roſaceo cerato,una ipſius
parte ad duas cerati,interdum tres uel quatuor,adiecta.Cum myrteo cerato duabus partibus uel tribus
cicatricem ducit.*Herbarū ex ſiccis locis maritimis,anagallidis ꝗ cæruleū florē habet, papaueris
ceratidis,marrubii,alterci foliorū tenerorū,ſingulorū denariū pōdo quīquagintaſex.Hęc in pi
lā ſeu mortariū coniecta terunt̄,quouſq; contuſa ſint ac diſſoluta dūtaxat,ne eorum ſuccus ab
ſumat̄:poſtea iniecta in mortariū terant̄.In alio autē mortario habētur ſquamę ęris rubri dena
rii uigintiſex,mannę denarii * octo,reſinę pityinę ſiccæ denarii ſedecim,aloes totidē,fiſſi alu- * Aliter xx.
minis denarii quatuor,rotūdi totidē.Hęc in Sole lęuigātur, ut ſordiū craſſitudinē cū aceto ha-
beāt.Deinde herbæ miſtę,donec ꝓbe coeāt,terunt̄.Poſtea ceratū facito † ex chię cerę denariis † Aliter ἔχον-
centum,§ſecundū alios mina:olei ueteris heminis duabus:radito & miſceto. Heras ita. Qui- σαν κηροῦ, i.
dā uero duas anagallidas immittūt:aliqui & chryſocollę,& terrę erethriadis,& ſalis ammonia quod habeat ce
ci,& auripigmenti,& ſciſſilis,ſingulorum denarios quatuor. Porrò ꝗ Aſclepiades de hoc em- ræ drachmas cē
plaſtro p̄ceperit,tum quia in p̄cedēti libro indicata,tum quia his fere ſimilia ſunt, ſuperuacuū tum.
mihi uidetur denuo de ipſis ſcribere,cōem oībus ſermonē nunc aggreſſuro.Primū ſane qui me
dicamentum hoc cōpoſuit,herbis acribus uſus eſt,ut humores prauos afflictis partibus infixos
C uehementer digereret.Atq; ideo ex ſiccis & maritimis locis eſſe iubet.Cōtrarias aūt ipſis alias
frigidę uirtutis uſurpauit,ad aeriū uehemētiā leniēdam mitigandamq;,Quales ſunt altercum,
& papauer:habent.n.quippiā ēt doloris mitigatorium,puta ſtupidam refrigerationem ꝓpin-
quis partibus inſerentes.§ Stupor.n.mediocris dolorē ſoluit,ait Hippocrates.Appoſuit autē ex § Aphor.a 5.ex
metallis quoq; ęris ſquamā,& alumen ſciſſile:de quibus prius diximus,quòd ſane utrunq; me- 39. h. De liqui-
dicamen ulceribus malignis conuenit.Aloen uero miſcuit ex ijs, ꝗ adſtringunt, & ſine morſu dorum uſu circa
exiccant,medicamentis:item mannā ex iis,quę cōcoquunt,leniunt,& ad ſuppurationem per- finem.
ducunt:Pityinam ceu materiam emplaſtro cōficiendo idoneam,ſicut & cerā,& oleum. At ſi-
mul cum hoc acrium medicaminum uehementiam ipſa mitigāt:pityina tamē etiā ſiccare pōt,
& quo ſiccior,hoc magis,qualem iniicere p̄cipit.Nō nullos ait miſcuiſſe pharmaco chryſocol-
lam & terrā erethriadem,ambo curatu difficilium ulcerum remedia.E contrario ſal ammonia-
cus & quod auripigmentum uocatur, ꝓpter acrimoniā ulcera natura apta ſunt irritare : atqui
etiam putridis cōueniunt.Proinde nō admodum utile eſt propoſitum nobis in ſermone phar-
macum ad ulcera chironia.In quibus uero putredo aliqua ſubeſt, hanc cōprimere idoneū eſt,
ſaniem,ꝗ illam facit,diſcutiens.Eadem medicaminis potentia & ſtrumis medetur. Verum quia
D deterſoria ꝗdam continet,ideo quoque lepras purgat:etenim conſiliū in hoc affectu eſt, cutis
induratā ſummam partem,ueluti deglubere:id quod ea efficiunt,ꝗ pręterquā ꝙ ſupra modum
ſiccāt,ēt detergēt.Nā ſi cutis uitium in naturalē habitum redire poſſit, nemo exiccatam ſupra
modū ſiccaret:quoniā uero,quod lęproſum iam eſt,curationem nullam habet,proximum fue-
rit (qui in oībus inſanabilibus ſcopus cōis eſt) incurabilem partem ex corpore excindere. Ex-
cinduntur autem nō nunquam ferro,interdum igni,nō nunquam medicamentis,uel adurenti-
bus,uel digerentibus ſimul & detergentibus,quale eſt modo cōmemoratum.Quemadmodum
igit̄ hic ſermo omnis lepræ communis eſt,ſic & ille qui de carnis repletione tractat. Nam quia
carne explentia dicta medicamenta (ſicut in tertio libro de morbis curādis oſtēſū eſt) uirtutē
habent deterſoriam citra mordacitatem:ꝗ uero huius ſunt materiæ, in hoc pręſens pharmacū
nobis ꝓpoſitū,abſterſorium quidem hn̄t,mordicationis autē non ſunt expertia:ideo humidū
ceratū ex cera reſinaq; in oleo liquefactis confectū ipſis miſcemus.Siquidem cera & oleum,ut
acrimoniam obtundunt,ita ſunt emplaſtica,eoq; ſordes ꝓducunt.Reſina uero morſus expers,
emplaſticam uirtutē non habet,ſed deterſoriā,ulceribus quidē iā mordacē,nō ulceratis blādā
& ſine morſu.Cæterū miſturæ ſymmetriā cōiectura quidē ante experientiam, uerum ſcienti-
fice poſt experientiam,deprehendemus,noſcemusq; ſimul purū ulcus deterſoriā uim ſine mor

ſu te-

ſu requirere:ſordidũ ualidius,quippe cuius propugnaculũ eſt ſordities:purum autẽ nudũ con- E
tingenti occurrit.Quin etiã ex corporibus ipſis,non nulla ſenſibilem magis ſubſtantiã habẽt,
quædam minus:alia molliorẽ,alia duriorem:quæ ratio eſt,cur Crito in propoſito medicamen
to ad unam partem ipſius,nõ nunq̃ duas cerati,aliqñ tres,uel quatuor,miſceri iubeat:nõ tñ di
ſtincte pronũciauit,quãdo duas,qñ plures,adiicere oporteat,tãquã qui pharmaco utetur,uer
ſatus iã in arte ſit,& quæ à me nunc dicũtur ſecũ æſtimare queat.Roſaceo quidẽ præparari ce-
ratum præſtat,nõ tamẽ inſignis exceſſus in huiuſmodi ulceribus eſt,ẽt ſi oleo liquefiat:attamẽ
in ijs,quæ phlegmones quippiã habent,roſaceum oleo potius eſt. Porrò carne implenda oĩno
à phlegmone tuta ſunt.Pulchre autem Crito adſcripſit in ulceribus,q̃ ad cicatricẽ duci poſtu-
lant,myrteo oportere ceratum præparari,adſtrictione.n.illis opus eſt.Hæc in præſentiarum di
xiſſe ſatis ſit tum de medicamentis carnem gignentibus,tum de ijs, quæ cicatricem inducunt.
Etenim vſus,& compoſitionis ipſorum methodus, in medendi Methodi libris expoſita eſt: in
particularibus autem materijs exercitatio,cum huius ſit operis,hoc ipſo libro exponetur.

Emplaſtrum διὰ Σκύλλης, i. ex Scilla.

Aliud deinde eiuſdẽ generalis potentiæ emplaſtrũ,his uerbis Crito conſcripſit. {Scyllæ,}
Non eſt in antiquis.
ariſtolochiæ rotundæ,{ſingulorum}denariũ pondo xxx,alii xv:iridis denariùm põdo xxx,alij F
xv:pityinæ ſiccæ denariũ pondo xxx,alij xv:ammoniaci,myrrhæ,ſtyracis,ſquamæ ęris rubri,
ſingulorum põdo denariũ xv:ſcyllæ toſtæ denariũ pondo centũ & octo*.Aceto acerrimo die-
* Alter xx.
bus xl terito,quãdo caniculæ ſidus oritur:ſquama primũ,& ſtyrax,paulatim ex utroq;,deinde
* Quidam codices habent loco æris, chalcitim, cum tamen neutrum horum in enumeratione ſimplicium medicamentorum huius emplaſtri habeatur.
gutta ammoniaci,& æs*,& ſcylla,inijciuntur,ut elaborẽtur,paulo poſt reſina,inde myrrha:cũ
læuia facta fuerint:reliqua ſicca miſcentur.Expletis aũt diebus,eiuſmodi ceratũ facito:cerę põ
do v,alij denariũ pondo ducentorũ quadraginta:terebinthinæ põdo librã, alij denariùm pon-
do xxx:olei ſextarios duos & s,alij heminas vi:chalbani denariũ pondo xxx,picis liquidæ tã-
tundem,poſtremo chalbanum indito:deinde ubi refrigeraueris,curioſe excipito.Hæc quidem
medicamenti cõpoſitio.De uſu autẽ eius hæc ad uerbũ Crito ſcribit:Syncero medicamine uti
tor,in capitis fracturis,fiſtulis,nomis,& excreſcẽtijs:itẽ ad ora uenarũ adaperta,& hypophorã
id eſt ulcus dehiſcens.Sin uoles diluere,quo carni generãdæ idoneum fiat,& cicatricem indu-
Quia ergo bis mentio fit ſcyllæ, forte loco ſcyllæ ſemel legendum chalcitis.
cat,parti uni medicamẽti duodecim cerati roſacei adijcito:in ambuſtis uni parti octo*immitti
to.Hæc ſane de uſu pharmaci Crito recte tradidit,tanquam acri ipſo & aperienti & digerenti,
Ideoq; & exiccanti,uſus in fiſtulis,ſupercreſcentia carnis,putredine hoc eſt nome,& oſculorũ
adapertionibus,quẽadmodum ſunt in finibus & anguſtis orificiis.In capitis autẽ fracturis, cũ G
* Alter xx.
ſine foratione curationem moliuntur:ſunt autem tales,quæ adusq; membranas cerebri nõ per-
* Alter xij.
ueniunt:uerũ carnis ꝓducendæ gratia,roſacei cerati partes * quatuordecim miſcẽs, donec ad
cicatricem peruenerint:melius autẽ eſt dicere,donec ulcerum concauitas repleta fuerit:neceſ-
ſario enim depaſcentia ulcera,qđ dixi idem eſſe in putrilaginoſo,a ualidis medicamentis curã
tur,quale eſt & modo propoſitum. Primum quidem putreſcentes particulæ auelluntur, atque
hinc cauæ redduntur.Vbi uero putredo ceſſauerit,purgationem repletionemq; requirunt : ac
poſteaquã repleta fuerint,tunc etiam cicatricem inducentia deſiderant.Ipſum autem pharma
cum,cũ cerato nondum miſtum fuerit, quia acre eſt, non ſolum carnem generare non poteſt,
ſed etiã ſupercreſcentia aufert,quemadmodum ipſe Crito dixit. Atq; huius meminiſſe maxi-
me oportet,quod dictum eſt & in ſuperiori emplaſtro,qđ ex herbis appellauit,multa uidelicet
ex calfacientibus & abſtergentibus compoſita,licet admodum acria,ſi cum cerato temperentẽ,
carnem progignere.Non nulli deſperant de ipſis,cum uel duplo copioſiore cerato miſto mor-
dere adhuc conſpiciant,adeo ut carnẽ producere non poſſint, quemadmodum in hoc empla-
ſtro habet.Nam cum multo acrius,magisq; mordax ſit,eo quod ex herbis inſcribitẽ,ad carnem
creandam,inutile eſt,quamuis quadruplo miſtum cerato fuerit.Prudentis igiẽ eſt, & in huiuſ- H
modi medicamentis uſurpandis uerſati,initio quidẽ ſtatim intelligere,quot partes cerato mi-
ſceri oporteat:ſi autẽ poſt uſum primum medicamentum acrius adhuc apparuerit, q̃ ut carnẽ
generare queat,conijcere quantum adhuc ex cerato adiiciendum ueniat:ſicut Crito in propo-
ſito factitauit.Neque enim exiſtimes eum prima ſtatim coniectura inueniſſe duodecim cerati
partes miſceri oportere,ſed ſciuit copioſius,quàm quod emplaſtro ex herbis immittiẽ, miſce-
ri:quanto uero copioſius,poſt primam coniecturam reperiit. Si nanque octo partibus miſtis,
mordax etiamnum apparebat,decem admiſcuit:quemadmodum ſi etiam decẽ, ad duodecim
peruenit. Quoniam uero, ut dixi, pro ſordium copia,& ulceris humiditate, tum eorum quæ
ſimul afficiuntur ſentiendi acumine,& hebetudine,item mollicie & duritie corporis habitus,
cerati quantitatem immutare conuenit,quod ſæpe dictũ eſt,conſiderare nos expedit,recordã-
tes quantitatem uſus in huiuſmodi omnibus deſcribi,quum utroq; facilis illinc uia ad alia uſq;
ad ſumma fiat:ſumma dico omnium eiuſdem generis ſcoporum completiones. De quibus ſi
vnum exemplum nunc propoſuero,uos ſemper ipſius meminiſſe oportet, neque ſæpius de eo
velle audire. Dico igitur ſcopos congeneres eſſe (hoc eſt ſimili genere comprehenſos) pluri-
mi quidem cerati miſcẽdi ulcus purum & ſiccum eſſe,corpus eius qui curaẽ facili ſenſu & mol-

le:pau-

A le: paucifſimi uero adiiciendi, humiditatẽ multã in ulcere ac ſordiciẽ, corpus ęgri durũ parũq; ſentiens. Bene tamẽ oĩbus quæ id cõponunt digerentibus, chalbani ſquama admiſta eſt, medicamentum exiccans. ſed quod nõ parum adſtringat. Nõ ſolũ autẽ in hoc emplaſtro cognoſcẽdum uobis eſt ꝓpter cerati copioſam miſturã carne explens, & ulceribus malignis cicatrici obducendæ idoneum euadere, ſed etiã in aliis omnibus, quæ eiuſdem uirtutis ſunt. His ſubiungit Crito medicamentum dia Acones i. ex cote, quo ſe uti affirmat, ita cõponendum pręcipiẽs.

Dia ocones i. ex cote, pharmacum, quod nobis in uſu eſt. Facit ad omnia diuturna, & peculiariter ad capitis dolorem, fronti impoſitum. Valet ad laterum dolores longos: Iuuat podagricos, Iſchiadicos. ſcapularum dolores, dentium cruciatus, attritis partibus impoſitum. Educit etiam & extrahit menſes pectini ſuprapoſitum. Auxiliatur ſtomacho laborantibus, tum ijs, qui fluxu uexantur, & cibum uel alimenta non retinent. Eſt etiam prorſus utile ſine aduſtione, & ijs, quæ acre medicamentum non ſuſtinẽt. conuenit etiam ad duritiem iecinoris, & lienis, nec non ad ſtrumas, & Iſchiadicos. Proprie iam uſus in ipſis fiat diebus ſeptem: ſi molles ſunt, quinque. Aquam pars uel oleum non attingat, donec ulcuſcula, quæ pſidracia dicuntur, fecerit, & ſaniem craſſam attraxerit. Deinde albo cerato ſoluẽs ex aqua utitor: ſin efficacius uoles, medicamento acone, quod ex pipere conſtat. Ceræ, chalbani, terebinthinæ, pityinæ

B frictæ, olei laurini, olei ueteris, ſingulorum pondo librã: ſquamæ æris põdo librã † & ſemiſſem, æruginis põdo uncias * ſex, guttæ ammoniaci põdo unciã: * ſinapis, adarcæ, ſulfuris, ſingulorũ põdo unciã: abrotoni, cẽtaurii, atramenti ſutorii, ſalis ammoniaci, thuris, ſalis cõmunis, aluminis rotũdi; argẽti ſpumæ, ꝓpolis, cocci cnidii, ſingulorum põdo. ʒ. iii. Oĩa ſimul contunduntur, & cribrata adſtringentibus cũ oleis excipiuntur. Hæc ſane propoſiti emplaſtri compoſitio eſt, non parum ſuperiori præſtans caliditate: ſinapi enim habet, & adarcen, ſulfur, & coccũ cnidiũ, tanto calore ꝓdita, ut ulcus faciant, quibus diutius adhæſerint. Iam & laurinum ex iis eſt, quæ abunde calfaciunt, deinde atramẽtum ſutorium, & ſal: didiciſtis autem hæc adſtrictionis quoq; non eſſe expertia, ſalẽ paucæ, ſed atramentum ſutorium multæ. Verum de adſtringẽtium medicaminum miſtura cum digerentibus, antea in emplaſtris uſus multiplicis, expoſitũ eſt. Omnino enim quippiã uariis utile eſſe nõ poteſt, niſi cõtrariæ quoq; uirtutis participet: ſi enim digerẽs virtus ſimpliciter ſola eſſet, ad unã ſpeciẽ affectuum conduceret, quam digerere conueniret: ſi vero adſtringens ad aliam unam, ubi quod influit, reprimendum eſt. Quare incipiẽtibus ex humorum influxu generari affectibus adſtringentia conueniunt: digerẽtia uero ſine adſtringẽtiũ miſtura, ubi nihil, propter euacuationem prius factã, influere poteſt: nã ſi ſuperfluitas quædam

† Cod. manuſcriptus habet librã vnam.
* Al. vnam.
* Al. ſinapis põdo vnciamus.

C humorum exiſtat, non ſolũ digeritur humor in affectis partibus cõtentus, ſed etiã ad ipſas accedit: cum digerentia ad ſe trahere nata ſint, ſicut contentos & contiguos humores, ita etiã in corporis profundo repoſitos. Miſcentur ergo digerentibus ſiſtentia & reprimentia, merito, cũ qui ad ipſorum compoſitionẽ deſcendit, ratione hac uſus ſit, experientia uero atteſtãte rationi. Quare non iniuria, licet conſiliũ ſcopumq; habeat in propoſito calefacere, & exiccare, eoq; etiã vlcera concitare, miſtum eſt & adſtringentiũ quidpiam. Sed non ſufficiunt ad multa uehementer calefacientia pharmaca, duo hæc, atramentum ſutorium, & ſal. Quin etiã æris ſquama pari ratione miſta eſt, & alumen, quod à uehementer adſtringendo Græce ſtypteria appellatũ eſt.

Aliud emplaſtrum celeberrimũ ſcripſit Crito, qđ Meſianum appellat, diuerſum materiæ genus habens a ſuperiore, & illo, qđ mox à me ordine ſuo deſcribetur. Vocat hoc Crito ipſe Anicetum ideſt Inuictum, ex acribus pluribus medicamẽtis cõpoſitum, cũ meſianũ tale non ſit, ut poſtea ſuo tempore demonſtrabitur. Quin etiã cephalica alia nominãs, quorũ generalis uirtus paulo poſt explicabitur, poſt meſianũ tradita, inuictum ab ipſo appellatũ ſubiũgit, eiuſdem uirtutis cum præſcripto, qđ dia acones i. ex cote, uocitabat. Verba Critonis in hunc modũ ſonãt.

Aniceton, quaſi dicas inſuperabile. Facit ad plurima. Extrahit, rumpit, purgat, glutinat, excolat

D *† ſplenij modo, & * cum canalibus impoſitum, ac dilutum ex oleo & aceto, conſtringit undiq;. Diſcutit autem duritias. Et neruorum contractiones iuuat ſine perfuſione impoſitum, ne refrigerentur. Et unguenti uice dilutum facit ut Acopon, hoc eſt medicamentũ laſſitudinibus accommodatum: ſiſtit. n. morborum principijs laſſitudines, & eas quæ † ſine cauſa manifeſta; proueniunt. Eſt etiam malagma extremarum corporis partium in magnis ſplenijs impoſitum. Item cruenta glutinat, ſuturis uel fibulis iuncto, ſi plicatum linteum ex ſolo aceto ſplenia imponas, æſtate quidem frigidum, hyeme autem calidũ. Facit ad plantę pedis uitia, ad contuſiones, putredines, & digitorum affectus, item fracturas cum vulneribus. Licet neq; carnem generante, neq; quod cicatricem inducat, alio uti, ſed ſoli credere. Valet ad hominum, canum, & ferarum morſus. Maximũ hoc eſt quod pollicetur, nẽpe abſceſſus latentes in colo & peritonæo, prohibere ne fiant, antequã in uomicam exierint, aut factos extenuare, & in inteſtina conijcere. Imponendũ autem eſt ſplenium loco, & deſuper centunculum ex aceto & oleo calente, fouendumq; bis quotidie. Nõ ſoluetur autem niſi triduo uel quatriduo. Deinde poſt fomẽta, madorem rurſus imponito. Vocatum autẽ eſt inſuperabile, ꝓpter miranda & multa ipſius opera.* Squamæ æris denariũm pondo quinquagintaocto: pyrethri, ſtaphidis agriæ, cocci cnidij, ſynapis ſeminis, cachryos, columbini ſtercoris, ariſtolochiæ tenuis, æruginis, cyperi, erucæ ſeminis, cumini, ſingulorum denariũ põdo ſedecim: nitri,

† Per ſplenium & per canalium i. ſolenon appoſitionem. quid autem ſit ſplenium & ſolen, abunde ab Hippo. in libro de fracturis habetur.
† Al. ἐξ ἄλλης αἰτίας, i. ex alia cauſa.

ſalis

ſalis ammoniaci, ſingulorũ denariũ pondo triginta duum: lauri baccarũ, mannę, iridis, ſingulorum denarium pődo centũ viginti: aceti acris ſextarios ſedecim, decocti caricarũ cyathos iiij. & ſemiſſem. Tuſa cribrataq; omnia ſimul, cũ aceto ad læuorẽ terunt ſub æſtu caniculę. Vbi ſic cũ & uiride euaſerit, ficuũ decoctũ adiicit, & ſimul emollita tollunt, & in olla ęris rubri reponũtur. Decoctum aũt caricarũ ita habet. Caricarũ pinguium pondo libras quinq;, aquæ ſextarios ſex: coquũt, donec ſextarii duo relicti fuerint. Vſus eſt, una pars medicamẽti aceto diluti, ut ſordes rẽpſentet, ad ſex partes reſinoceri. i. reſinæ cũ cera iunctæ. Eſt aũt ſyncerũ Reſinocerũ, cerę pars una, reſinæ frictæ tres, cũ oleo pauco liquefacto: mediũ, ceræ pars una, reſinæ duę: dilutum vero, & abũde tẽperatũ, cerę pars una, reſinæ tãtũdẽ: diſſolutũ, cerę partes duæ, reſinæ una: qđ ſupra quã dilutũ, ceræ partes tres, reſinæ una. Scribiť ẽt agreſti licheni i. impetigini, cõueniſſe, purũ iniectũ. Hæc Crito ad uerbũ ꝓdidit. Ego à fine eorũ, q̃ dixit, ſermonis principium ſtatuã. Agreſtes impetigines nominãt, cũ à medicamẽtis imbecilliter ſiccãtibus nihil iuuari uidẽt, à ualidis aũt iritari. Opus igiť in ipſis eſt medicamẽto efficaci abunde, nõ tamẽ uehementer mordaci: quod, ut dixi, ex artificiali coniectura compoſitum experientia probatur. Conſtat propoſitum pharmacum ex multis acribus tenuiorum partium, & digerentibus: habet autẽ & quædã citra mordicationem detergentia, & non nulla parum adſtringentia. Itaq; acria ex iis; quæ cõtinet, ſunt pyrethrum, ſinapi, coccus cnidius, colũbinũ ſtercus, ærugo, baccæ, lauri, nitrũ, ſal ammoniacus; itẽ acetũ acre, tale nanq; iniiciendum cenſet. Detergentiũ ſumme quidem lenia immordaciaq; ſunt iris, & ariſtolochia: atq; his adhuc magis, ut ex genere cõcoquẽtium iã ſit, mãna: generoſius aũt cachrys, & ſtaphis agria: his adhud præcellit cuminum, & erucæ ſemen. Cyperum ſine morſu quidẽ exiccat, ſed non nihil etiã adſtringit: quemadmodum, & æris ſquama, ualidum & ipſum medicamẽ. Oportebat. n. ut prius demonſtratum eſt, medicamẽtum hoc adſtringentis uirtutis utcũq; eſſe particeps, eoq; ſquama copioſe admiſta eſt. Si uero & manna re uera manna ſit, & non thus, ipſa quoq; aliquantulum adſtringit. Iniecta eſt autẽ & hæc multo copioſior; q̃ ſquama, merito, ut acrium pharmacorũ uehementiã leniat, ſimulq; humores in afflicta parte contentos coquat. Porrò caricarũ decoctio mitigãtiſſima eſt, & maxime coquit, ſimulq; quodãmodo digerit. Hæc igitur omnia miſta multi uſus medicamentũ iure effecerũt. Acetũ uero efficaciã eorum plurimum iuuat, in quo pharmaca æſtiuo Sole conteri præcipit: oĩa. n. ſic ꝑparata tenuem ſubſtantiam acquirunt, eoq; in corporis altum uirtus ipſorum penetrat.

E

F

Quæ Heras eiuſdem generis emplaſtra tradiderit. CAP. 3.

EMplaſtrum ex herbis quõ modo Crito pręparet prius poſui: & ipſe Heras ſimiliter conficit, ſicut Crito eius meminit. Differt tamen in confectione emplaſtri ex ſcilla cõfecti, nã ammoniaci, myrrhæ, reſinæ pityinæ, ſtyracis, ſquamæ, & ſcillæ tantũ cũ aliis Crito miſcet, quãtũ Heras: ſed in ariſtolochia, & iride diſcordat: quippe Heras ſcripſit ariſtolochiæ rotũdæ denariũ pődo triginta, iridis ſiccæ tantundẽ, alii quindecim: Crito autẽ ſic protulit, ariſtolochiæ, iridis, ſingulorũ denariũ pondo *quatuor. Rurſus quoq; poſt hęc Heras iuxta cõfectonis finẽ tradit, † Expletis diebus ceratum hmõi facito: ceræ pondo libras quinq;, alii denariũ pődo ducentorũ quadraginta: terebinthinæ pondo librã; alii denarium pondo triginta*: olei ueteris ſextarios duos, s, alii heminas ſex. Mihi uero non placet pro quinq; libras cerę denarium pondo ducentorum quadraginta medicamento miſcere. Interim nanq; loco librę, centũm denarios ipſi ſcribunt, interdum loco minę: atqui nullus unquam librã iã exiguã poſuit, ut denarios quadraginta octo, penderet, Hoc enim accidit, dum pro quinque libris denarii ducentiquadraginta immittũtur, ſic neque pro libra terebinthinæ denarii triginta.

G

*. Al. xl. cum tamen ſuperius in confectione emplaſtri legatur. xxx, alij xv.

† Eadem tamen leguntur ſuperius in Critonis confectione, p. 255. f

* *Alias centũ triginta.*

Emplaſtrum Serapionis. CAP. 4.

ET hoc Crito in opere medicamentario in hęc uerba cõſcripſit. *Emplaſtrum Serapionis, quod non nulli Aegyptium, alij Venerem uocant. Facit ad omne uulnus, cui inuitẽdum eſt, omni deſperatione abiecta. Valet ad punctus, aculeos, parotidas, perforationẽ, Thymata, excolando conglutinat. Tollit omnẽ duritiẽ, iuuat epinyctidas, articulorum epiphoram, aurium contuſiones. Sanat & ulcera ſenilia, Chironia, & quæ craſſas oras obtinent.* Olei ueteris heminas tres, argenti ſpumę denariorum pondo ducentorum, guttę ammoniaci denariũ pondo centũ ſexagintaocto: reſinę colophonię pityinę, denariũ pondo ſexagintaocto: ceræ denariũ pondo cẽtũſexagintaocto, chalbani denarium pondo uiginti: æruginis denariũ pődo quinquaginta, alii uiginti: myrrhę denariũm pődo quatuor, alii octo. Argẽti ſpuma coquitur ex oleo, donec mediocriter coiuiſſe uiſa fuerint. Deinde olla ab igne depoſita gutta ammoniaci immittiť, poſtea reſina, poſtremo cera. Vbi ſingula curioſe liquata fuerint, ne adurantur, olla ab igne rurſus ſublata, chalbanum aſpergitur & ærugo: iterũ ſuper ignem ponitur, coquiturq; donec melinum fiat, & iuſtã craſſitiem nanciſcatur: poſtremo ſublato myrrha adiicitur, ac ubi moueris, defundito, pelleq; excipiens reponito.

H

Vt Andromachus prædicta emplaſtra conſcripſerit. CAP. 5.

TRes huius emplaſtri confectiones tradidit Andromachus, primã a præſcripta Critonis nõ nihil diſſentientẽ: deinde alias duas magis euariantes. Titulum aũt medicamenti & præparationem

A rationem rectè prius Crito conſcripſit: Andromachus in hanc ſententiã de ea præcepit. *Emplaſtrum ex herbis.* Anagallidis cœruleum florem habentis: marrubii, papaueris agreſtis, alterci ui
ridis, ſingulorum denariũ pondo quinquagintaſex: ſquamæ denariũ pondo xxv. thuris dena-
riùm pondo octo, reſinæ ſiccæ denariùm põdo ſedecim, aloes tantundem, aluminis ſiſſilis dena
riùm pondo iiii, ceræ pondo minam, olei ueteris heminas duas, aceti ※ Multi quidem utriuſq;
anagallidis: Theocritus autem, & terræ erethriæ, & chryſocollæ, & ſalis ammoniaci, & auripig-
menti, ſingulorum denariùm pondo iiii. in emplaſtrum ex herbis coniecit. *Al.

Alia Emplaſtra ex eodem genere, de quibus ſcripſit Andromachus. CAP. 6.

AD *Gangranas, putredines, Nomas ueteres, & cacoethes, Iſidori Antiochei.* Argenti ſpumæ de-
nariùm pondo *quatuor, æruginis raſæ denariũ pondo viii. olei cyathos ſex, Talius Aelius •AL.
cyathos xii. & æruginis ſcoleciæ. ※ Argenti ſpuma, & ærugo in cacabum læuigata mittitur, olei
tres cyathi ſuperfunduntur, coquitur pruna nõ acri, mouetur q; ſpatha lignea, donec uiride fiat.
Poſtea ab igne ſublata, ac mortario ſuperfuſa cõtunditur, dũ calidum eſt, diutius: deinde rurſus
tres olei cyathos in ollã fundito, moueto q; ne aduratur: quouſq; mellinũ fiat, decoquito. Ac rur
ſus eximens terito, ut collyria: iterumq; excipiens in ollã coquito mouendo, quouſq; rubrũ co
B lorem accipiat. Quinetiam tertio ex cacabo in mortariũ defuſa diutius terito: atq; iterum quar
to in olla coquito, ut in unum coeant. Rurſusq; dũ calet, defuſa tritaq; excipito, & in rubra py-
xide deponito, ad prædictaq; utitor. Poſt commemoratum emplaſtrũ, alterius deinceps his uer-
bis Andromachus meminit. *Humidum Emplaſtrum ad Nomas, quo utor, & ad alia multa.* Ceræ, re
ſinæ terebinthinæ, ſingulorum denariùm pondo viii. adipis taurini curati denariùm pondo iiii.
chalcitidis denariùm pondo duum, ſquamæ æris denariùm pondo trium, mannæ thuris dena-
riùm pondo duum, gallæ immaturæ denariùm pondo iiii. olei myrtei heminas quinque. Arida
cum aceto, & melle ſumuntur, deinde ſic liquabilia ſuperfunduntur.

Ad Artis opera methodo, & exercitatione opus eſſe. CAP. 7.

QVòd auxiliorum quædam ratio ſola inuenit: quædam experientia, quę & ipſa rationem nõ
requirit: nonnulla utriuſq; opem poſtulant: ſubinde uobis demõſtratum eſt. Ad hæc etiã
q̃ quæ ratione, & experientia cõperta ſunt, coniecturali uia ad eorum, quæ inquiruntur, inuen
tioné utuntur: quæ uerò per rationem ſeparata ſunt, experientia confirmantur: Quin etiã ſpei
coniecturalis non mediocrem, quemadmodum & in uniuerſa uita, maioris minoriſq; eſſe diffe
rentiam: non enim pluuiam hyemali ſolſtitio, & caniculę ortu, futuram ſimiliter ſperamus, quæ
C hyemali frequẽter, ſub caniculæ æſtu raro accidit. Porrò cum oĩa artium opera frequenti firmé
tur exercitio, non ſatis eſt generalia ipſarum addiſcere duntaxat, ſed ẽt in particularibus exer-
ceri ſubinde oportet: †nam actionum uſus, ſeu exercitatio, ad perfectorũ poſſeſſionem uia eſt. †Ex antiquis ita legendum. nam quæ per imperfectas actiones fit exercitatio, ad perfectarũ &c.
Quare ego quoq; in oĩbus cõmentariis, quos uobis amici petentibus cõpoſui, non ſolis cõmu-
nibus theorematicis contentus fui, ſed exempla multa ẽt exercẽdi gratia adieci, quibus ipſorũ
cognitionem uobis euidẽtiorem, magiſque firmã, fore ſperabam. Quemadmodũ igitur in aliis
omnibus medicinæ partibus, ita & in neruorũ uulnerum curatione ſcripſi, primũ uobis ratio-
nalem uiã oſtendens, qua ad præſidiorum inuentioné perueniatis: Deinde materias, quibus ui-
res a ratione inuẽtas contineri didiciſtis, ſiquidem in commentariis, qui undecim numero ſunt
De ſimplicium medicamentorum facultate, particularium materiarũ uires uniuerſas, uel pluri
mas, eaſq; utiliſſimas expoſui. Nam ut præſidiis nunquam deſtitueremini, hoc eſſe neceſſarium
demonſtrauimus, nõ ſolũ ut uos ipſi quoq; in p̃paratorum ab aliis medicaminum inopia, auxi
liorum copiã haberetis (ſicut olim Eraſiſtratus, quum ſtomaticum medicamen in illo profectio
nis loco ad manũ non eſſet, interdum herbarũ ſuccos, quibus abũdabat, uſui pauit) ſed ẽt, ut ſi
illorũ authorum ſcriptiones perierint, ipſi queamus ſimilia perditis cõficere. Inſuper, ut ab aliis
D inuentis rectè utamur, exercitatio ex propoſito opere accedens p̃fuerit. Quid opus eſt, ut dicã
illam quoq; adiumento eſſe, ut quæ cõpoſitis medicamentis ſuperfluo iniecta ſint, & cõtra quę
primi illorũ authores omiſerint, diſcernere poſſimus? ſicut in tertio libro oſtẽdimus, ſermoné
de medicamentis ad neruorũ uulnera idoneis facientes. Ita uero & nũc indicabimus, exercen-
tes uos in ijs, quæ me ſeniores medici inuenerunt. Vniuerſalis etenim methodus neque cũ di-
ſtinctionibus exactè, neque ſine ijs imperfectè à quoquã priorum tradita eſt: immo nec medi-
camentum, qđ curare promittat neruos ab acuto aliquo punctos, cuiuſmodi ſunt acus, & pue-
rorũ ſtyli, quiſquam memoriæ prodidit, quod ipſum hoc ſolũ facere optimè poſſit: at ego certè
eorum innumerabilé copiam p̃dicto libro percenſui. Quidam tamen ipſorum nimirũ diligen-
tiores, cum multi uſus pharmaca notatu digna ſcripſiſſent, p̃ter alia, quæ facere ipſa pollicẽtur,
adiũxere interdum quidé & neruorum vulneribus eſſe accommoda, interim neruorum & mu
ſculorum præciſionibus, aliquando etiam pũcturis ipſorũ uel cõtuſionibus auxiliari. Vobis au-
té ex iis, quę didiciſtis, licet cognoſcere ante experiẽtiã, poſſibilia ne quis, an impoſſibilia, de q̃
bus ſcripſit polliceatur. Pręterea & ea, ſine quibus deſcripta medicamẽta agere nata ſunt, uobis
intelligere integrũ eſt, in quibus ipſis eſt utendum. Vt igitur ceu exẽpli gratia exordiar empla-
ſtrum quoddam, pharmacum multiplicis uſus, quod Andromachus in libro de medicamentis

extrinſecus corpori adhibitis, ordine ſecundũ poſuit, haud indicans ad quæ maximè ipſo uten E
dum ſit. Exerceri rurſus uobis licet, quomodo ex commemoratis ſimplicibus medicamentis
compoſiti uires ſint cognoſcendæ.

Fuſca Aegyptia Andromachi. C A P. 8.

ANdromachus enim ita ad uerbũ prodidit. ¶ *Fuſca Aegyptia*. Argenti ſpumæ denariũ pon-
* Al. cxliiij. do *quadragintaquatuor, ricini heminas * ſex, ceræ denariũ põdo cxxxxiiij, guttæ ammo-
* Al. quatuor. niaci denariũn pondo lxxii. terebinthinæ denariũm põdo xxxvi, lanarũ combuſtarũ denariũ
pondo xviii: ſquamæ ſtomomatis, ſquamæ æris, ariſtolochiæ, thuris, ſingulorum denariũ põdo
viii. Non nulli myrrhæ denariũm pondo iiii, opopanacis denariũm põdo ii, marinæ aquæ dena
* Al. viij. riorum pondo *quinquaginta ad ceram conſpergendam. Hæc quidem ſcriptura pharmaci boni
& re uera uſus multiplicis eſt: uerum ipſe dicendum omiſit, in quibus eo utendum erit. Si igitur
cuiuſque ſimplicis medicamenti uirtute ante expoſita, quemadmodũ nos in undecim libris fa-
ctitauimus, & methodo quapiã uniuerſali cõpoſitionis medicaminũ ſcripta, ſicut à nobis quo-
que præcedente libro factum eſt, uiuentibus amicis huiuſmodi ſcriptiones exercitii gratia ꝓtu
liſſet, ut ad quos affectus utile eſſe compoſitũ medicamentum poſſet, decernerent, nimirũ homi
nis inſtitutum laudaſſemus: quoniam uerò nihil horum egit, quis non ipſum omni accuſatione F
dignum cenſeat? Vnde medicamentarii ipſius libri, qui complurium optimorum medicaminũ
cõpoſitiones habent, merito à medicis neglecti ſunt: nã inter ſexcẽtos uix unus artis abſolutio
nẽ habere uidetur: alii idiotarũ modo ſatis habent, ſi medicamentis manifeſto ſcriptis rectè uti
queant. At quid oportet dicere de huiuſmodi medicis? Cum etiam empiricorum nõ nulli, ut uo
cant, quamuis celebres ex artis operibus conſpiciantur, tamen ignorare ſe fateant, quanã ratio
ne unumquodque compoſitorum pharmacorum inuẽtum fuerit. Atqui quid ego dico rationẽ?
prorſus enim ne ullum ex eiuſmodi medicamentis inuentũ eſſe ratione pronuntiant. Inutilis
igitur ipſis eſt fuſci huius emplaſtri ſcriptura, quæ colorem tantum in titulo docet, uires nõ itẽ,
quas ante colorem ſcriptas eſſe præſtiterat. Quoniam itaque Andromachus uirtutẽ ipſius dice
re neglexit, nos ex miſtorum ſpetie & facultate inuenire conemur. Argenti ſpumã medii tẽpe-
ramenti calfaciendo & refrigerãdo, paulũ ad ſiccitatẽ inclinare didiciſtis: præterea uſum eius
in emplaſtris eſſe duplicẽ, nẽpe ſi nõ liquefiat, ceu materiæ duntaxat momentum adferre: ſi li-
quata fuerit, etiã ſiccare poſſe, idq; magis, ſi diutius cocta fuerit. Nunc tamen quæſtio eſt, quate
nus incoqui debeat, cum Andromachus ſex heminas ricini, qđ eſt olei ricinini, miſcendas eſſe
tradiderit. Quot enim unciarum Romanæ libræ, heminam eſſe uelit, non explicuit: & ſi melius G
erat hominẽ, qui Romæ degerat, librarum, ſextariorum, & unciarum meminiſſe, relinquere au-
tẽ cotyles ideſt heminæ, uocabulum Græcis ciuitatibus extra Italiã uſitatum. Si ergo in omni-
bus ipſis idem nomẽ heminæ eſſet, nulla utique foret quæſtio: nunc verò cum permagna quãti
tatis inter eas ſit differẽtia, conueniebat ipſum monere, ſe uel Atticam, uel Alexandreoticã, uel
Epheſiam, uel aliã quampiã heminam dicere. Nam permulti, qui de mẽſuris & ponderibus ſcri
pſerunt, nouem vnciis Romanæ libræ heminam medicos in pharmacorum libris æſtimaſſe pro
dunt: alii duodecim vncijs ab eis reputari affirmãt, ſicut Romæ olei librã ex more appellãt. Iã
uerò quendam audiui, qui heminam à medicis in pharmacorum commẽtarijs traditã ſedecim
uncias Romanas pendere diceret. At nõ parum refert ad medicamenti uirtutẽ, uel magnas uel
paruas heminas iniicere. Ego ſanè olei libram Romę uocatã, quã per inciſuris diſtincta cornua
metiuntur, ponderaui quandoque, diſcere cupiens quantũ grauitatis põdus contineret, inueni
duodecim olei menſurales, decẽ vncijs ponderum æquales. Quare medicos in libris de medica
mẽtis accuratius ſcribere oportebat, quales uidelicet vncias, uel libras, medicaminũ liquidorũ
immitti uellent, menſuralesne, an põderum: perſpicuum enim eſt, liquidorum horum corporũ,
ſicut etiam ſolidorum, alia grauiora, alia leuiora eſſe. Ac ſingulorum liquidorum, quæ in phar- H
maca mittuntur, põdus alio libro declarauimus, ſed in præſentia id quod propoſitũ eſt repeta-
mus. Etenim ſi nouem unciarum menſuralium ſingulas heminas eſſe ſtatueris, ex tribus ſeptẽ
& uiginti uncias produces: ſi in octo denarios quanq; unciã diuidas, denarios ducentos & ſede
cim habebis: ſi duodecim unciis ſingulas heminas æſtimes, fient nimirum ſex & triginta vnciæ,
denarii uero ducentioctogintaocto, ſingulis unciis in octo denarios diuiſis. Expertus ſum ego
plerunque, cum argenti ſpumam ex oleo coxiſſem, commoderatã ipſius miſturam libræ quidẽ
argenti ſpumæ ponderali, menſurali uero olei parem fieri: ꝙ ſi copioſius oleũ iniicias, & coctã
uidelicet diutius, maiorem uim ſiccãdi aſſumere. In candidis emplaſtris coloris gratia ceruſſam
quoque argenti ſpumæ miſcemus, omnino æqualem pondere. Immittitur autem hemina nouẽ
unciarum iuxta ponderalem argenti ſpumæ libram, colorẽ ſeruare uolentibus, eo ꝙ diuturnior
coctio nigriorem argẽti ſpumã efficiat: ſed oleo pauco indito medicamẽtum glutinans euadit.
Proinde quidam uel terebinthinam reſinam, uel quam uocant colophoniam quantũ licet pel-
lucentẽ, miſcuerunt, conantes neque colorẽ offendere, neque medicamenti uirtutẽ, adiicereq;
reſinæ miſtura tenacitatem, quo non facile decidat: quippe medicamentum, ſi tanto oleo tantũ
argenti ſpumæ & ceruſſę coquatur, arenidũ ac friabile redditur. Non nulli eadem ratione cocto

medicamini

A medicamini albam ceram indiderunt. Spumæ tamen argenti duplum olei habenti, ſi nihil ẽt re-
ſinoſum, uel ceroſum immittas, ex coctione glutinãs erit, & multo magis, ſi cum argenti ſpuma
olei triplũ miſceas, hoc eſt ſi tres olei menſurales uncias cũ tribus argenti ſpumæ ponderalibus
committas. Conſentaneum igitur eſt Andromachum nouem uncijs menſuralibus oleum ricini
immitti iubere, ut ſex heminæ uncias quinquagintaquatuor expediant menſurales, quod idem
eſt, ac ſi dicas, menſuræ Romanæ libras iiij & s. At clarum eſt ricini inopia interim uetus oleum
eius loco aſſumendum eſſe. Ego ſubinde ſicyonium inieci emplaſtris digerentibus: & cum illud
nõ adeſſet, aliud mea ipſius induſtria ſimile illis effeci, radicibus cucumeris agreſtis, bryonię, &
althææ in eo decoctis. Quod uerò propoſitum medicamen digerens emolliensq́; Andromachus
eſſe cupiat, ricinini olei, & copioſa guttæ ammoniaci miſtura, palàm indicat: nã argenti ſpumæ
ceram pondere parem, ammoniacum dimidium, præcipit: & ſi in multis nobilibus emplaſtris
non dimidiũ, ſed quarta pars, uel quinta, crebro ſeptima, & octaua, non nunquàm decima, põde
re ad argenti ſpumæ proportionẽ medicamẽti huius immittatẽ. De cera didicimus, ꝙ in huiuſ-
modi pharmacorũ compoſitionibus materiæ locum obtinet, non uirtutis efficaciam adiuuat.
Adeſt verò & ei uis quædã emolliendi exigua, ſed non illius ergò medicamini præſenti admiſta
B eſt, quemadmodũ nec terebinthina reſina, quanquã multo uiribus, quam cera, præſtantior: ete
nim magis mollit, quàm illa, item calfacit & digerit, ex quibus cera ne alterum quidẽ efficit. Ve
rùm gutta ammoniaci ſola impoſita ſqualidum aridumq́; reddet medicamentum. Quantũ uerò
ad emplaſtri confectionem, hoc eſt emplaſtropœiam (neq;.n. ita appellaſſe nocet) attinet, utilis
eſt tum cera, tum reſina: quippe mollit digeritq́; medicamen uel ſolius ammoniaci beneficio, ꝙ
quidem inter emollientia principatũ occupat, in digerentibus uerò concertat. Porrò ſi, quæ in li
bro quinto de Simplicium medicaminũ facultate dicta ſunt, in memoriam reuocaueritis ad in-
telligendum qualenam huiuſmodi medicamentis temperamẽtum eſſe oporteat, nihil adhuc re
centiori diſciplina indigebitis. Nã primæ facultates effectiuæ medicamẽtis ſunt, in calore, frigi
ditate, humiditate, & ſiccitate: Secũdæ molliẽtes, digerentes, repercuſſoriæ, attractrices, coctri
ces, deterſoriæ, & exedentes: Quemadmodum & tertiæ dicuntur, quę glutinant vulnera, cicatri
cem inducunt, & carnẽ generant. Compoſitũ igitur ex oleo ricinino, & gutta ammoniaci medi
camentum abunde poteſt digerere, emollire, & nimirum etiam ſiccare, ubi materiã idoneã aſ-
ſumpſerit, ceram, reſinam, & diutius coctam argenti ſpumã. Ad hęc verò iubet iniicere lanas cõ
buſtas, ariſtolochiam, medicamẽta, quæ plurimũ digerunt & exiccant. Prætereà meminit phar
C maci quod concoquit & digerit, nempe thuris. Quòd ſi myrrhę nõ nihil & opopanacis adiicit,
(quoſdam enim ait, & ex iis aliquid miſcere medicamẽto) illã ſanè ſcimus non ignauiter calefa
cere & exiccare: opopanacẽ uerò & generoſius adhuc hęc utraq; efficere, inſuper attenuãdi, di
gerendiq́; facultate pręſtare: ſed huius quidem pauxillum inditur, timente, opinor, eo, ꝙ ipſum
apponit, medicamenti acrimoniam, & uolente non ſolum digerens emolliensq́; emplaſtrũ, ſed
uulneribus quoq; idoneum, efficere. Proptereà igitur & ſquamam æris, & ſtomomatis cũ ea mi-
ſcuit, quæ pręterquam ꝙ ualidè ſiccant, adſtringendi etiam uim ſortita ſunt. Ergo propter horũ
miſturam propoſitum nobis in ſermone emplarii Aegyptium cruentis vulneribus, ulceribusq́;
alijs non paucis, bonum medicamen redditur. Quin etiã ad abſceſſus, & omnia, quæ diſcuti po
ſtulant, ſubinde audiuiſtis medicamenta, quæ ſimul cum digerentibus etiã adſtringentium ali-
quod capiunt, tutiora fieri: quæ uerò ſine adſtringentibus digerunt, efficaciora quidẽ, ſed nõ pe
rinde tuta. Sępe enim fluxiones attrahũt, dum corpus, qđ curatur, plethoricũ eſt, uel prauo ſuc-
co obnoxium: ſin autem vacuum corpus eſt, ac ſuperfluitatibus liberũ, promptius medicamen
ta, quæ magis diſcutiunt, ſola, ſine adſtringentibus aſſumpta, ad finem perueniũt: at cum pauca
id genus corpora, quibus medicamẽta afferunẽ, reperias, iccirco ſecurius eſſe uiſum eſt miſcere
D etiam non nulla repellentia. Ita ſanè & emplaſtro digerenti, quod ex ſale conficitur, quidã adie
cerunt chalcanthi paululum, quanuis & ſal ipſe adſtringens quippiam poſſideat. Igitur propo-
ſitum medicamẽ fortiter digerere compertum eſt, ut etiam pus iam non admodũ copioſum ſi-
ne cutis perforatione diſcutere queat, emollire calloſa, & quomodocũque indurata: itẽ magna
vulnera conglutinare, quemadmodum & ulceribus iam ad malignitatem declinantibus cicatri
cem obducere, alijsq́; omnibus affectibus, qui digerendi ſimul & repellẽdi uirtutem deſideiãt:
in quibus ſunt & quæ fronti, dũ oculi fluxione laborant, imponuntur, uocata à medicis anacol-
lemata. Idẽ hoc pharmacum conueniet & neruis denudatis, etſi in parte ſua ipſorum quapiã ab
ſecti fuerint: etenim præciſi, periculo, quod ex conſenſu oritur, carentes, adhuc ẽt ſubiectis ſibi
partibus, in quæ inſeruntur, ſenſum adimũt: indigẽt ſanè & hi quoq; tali pharmaco, nã q̃ hume
ctant, facilè eos putrefaciunt. Ob qđ & paſtilli ſiccãtes, etſi abundè adſtringãt, tamẽ denudatis
neruis conueniunt, qui nondum ad phlegmones uigorem peruenerunt: hi nanq; indignanẽ irri
tanturq́; ab huiuſmodi pharmacis. Sed de his poſtea. Quę de ꝓpoſito emplaſtro dicenda reſtãt,
apponamus. Quoniam plerunq; medici ex inſcitia, Id genus emplaſtra dura imponũt, cũ liqua-
ta linamentis excipere pręſtaret, uel etiam in confectione ſtatim molliuſcula reddere: poſtea cũ
in magnis diuiſionibus, ubi nerui denudati ſunt, experimentum de ipſis fęcere, ſperant in pun-

cturis multo utiliora fore,ignorantes & hic maximã quandam ſpeculationem, de qua diſſerui E
modo,uos docens,q̃ ratione inueni,inde per experientiam confirmari cognoui : propterea & nunc admoneo.Multo namq; calidiora,& quæ digerant magis,pharmaca,punctus neruorũ requirunt,q̃ cum omnino denudati fuerint uulnere inſigni facto: quippe nudi acria calidaq́; admodum medicamenta propter eroſionem morſumq; non ferunt,uerum relaxantia digerẽtiaq́; adſtringentibus mediocriter miſta poſtulant.At quũ etiam melius eſt ambientes uulneris particulas acribus,& tenuibus,multumq; digerẽtibus,quale eſt ex Euphorbio confectũ,contegere, nos ſanè propoſitum emplaſtrum ſatis poſſe,q̃ prædixi,efficere coniectauimus : eiq; præparato experientia teſtimoniũ acceſſit.Poſtea interim in Aſclepiadis, & Critonis libros medicatorios incidens, deprehendi ipſos nõ ut Andromachus quoq; indiſtinctè, ſed cũ manifeſta diſtinctione,uirtutem ipſius ſcriptitaſſe.Igitur tum huius gratia , tum q in confectione in quibuſdam ab Andromacho diſſentiant, ſatius uiſum eſt mihi etiam eorundem uerba ſubiungere , deinde ita & de ipſorum diſcordia in medicamenti compoſitione nonnihil dicere.

Quæ Aſclepiades,& Crito de propoſito Aegyptio Emplaſtro conſcripſerint. CAP. 9.

DE Emplaſtro Aegyptio,ab Andromacho tradito Aſclepiades in hũc modũ diſſerit. *Andromachi Aegyptium , cruentis uulneribus accommodatum . Facit ad neruorum , muſculorumq́;* F
præciſiones,punctus,contuſiones.Iuuat attritus,artuum fracturas. Eſt & Lippientibus collyrium . Confert capite dolentibus.Summatim ad multos affectus utile eſt pharmacum. Argẽti ſpumæ,ceræ,ſingulorum denariùm pondo cxliiii.guttæ ammoniaci denariùm pondo lxxii.terebinthinæ denariũ pondo xxxvi.lanæ ſuccidæ cõbuſtæ denariũ pondo x.& viii.ſquamæ æris, ſquamæ ſtomomatis,thuris,ariſtolochiæ rotundæ,ſingulorum denariũ pondo viii.ricini heminas tres.Hæc præfatus Aſclepiades, deinceps coquendi modũ tradit, Andromacho neq; hãc partẽ compoſitionis in emplaſtris obſeruante,ſiquidem in omnibus ferè omiſit.Verũ de coctione dicta ſunt nõ pau-
Al.primo. ca in libro *quarto,& nunc paulo poſt dicetur.Aequum aũt eſt inſpicere controuerſiam, quam Aſclepiades in ſimplicium medicaminum quantitate cum Andromacho ſuſcepit : non.n. ſex heminas ricini,ut Andromachus,ſed tres iniicere præcepit.Cæterùm in ariſtolochia nullã Andromachus diſtinctionem fecit,ipſe rotundã adiecit:ſicut & in lana combuſta,ſuccidã addidit, q̃q̃ idem pondus,quod Andromachus immittat.Hæc igitur ipſius uerba ſunt:Lanæ ſuccidę cõbuſtæ denariùm pondo duodeuiginti,ariſtolochiæ rotundæ denariũ pondo viii. Quæ uerò ad calcem poſuit Andromachus,neq; omnino Aſclepiades meminit,neq; de myrrha, neq; de opopanace quicquàm locutus,multo minus de marina.q̃ manifeſto Andromachus præpoſuit,ma- G
† Al.unc.octo. rinæ,inquiens,ad cerã irrigandã †denariùm pondo *quinquaginta.Hoc enim,nec Aſclepiades,
Alter octo. nec Crito adiunxit,attamen ariſtolochiam rotundam Crito æquè,ac Aſclepiades indidit,quẽadmodũ,& lanę ſuccidæ denarios octodecim,& olei ricinini, ita.n.ad uerbum ſcripſit,heminas
Al.iij. *ſex.Coctionẽ emplaſtri Aſclepiades his uerbis docet:argenti ſpumã,& ricininũ incoquito,donec in unũ coeant,deinde ſquamas:ubi color bonus apparet,reliqua immittito.Apud Critonẽ hoc modo traditur: argenti ſpuma cũ ricino coquitur,dũ mellis ſpiſſitudinẽ habeat : hoc facto ſquamæ iuſperguntur,abundeq́; incoquũtur,quouſq; digitos nõ inquinẽt: poſtea terebinthina & cera:ubi in unũ coierint,ammoniacũ , prius apud ignem digitis emollitum : cum iã ab igne deponiẽ,lanæ ſuccidæ puluis inſpergitur,poſtremo thus:deinde ita tollunẽ.Porrò & ad quę medicamentum ualeat,accuratius Crito his uerbis expoſuit:Aegyptia oẽm diuiſionem contuſionemq́; à phlegmone præſeruat.Valet ad quoslibet ferarũ morſus,iuuat phlegmonas,ſine ulce-
† Additur in quibuſdã cod. φανερᾶς, ideſt manifeſta. ribus factas.Benefacit etiam neruorum,& muſculorum doloribus,ſine cauſa † obortis.

Alia Andromachi Fuſca. CAP. 10.

SCripſit alia quoq, fuſca Andromachus ſuperiori quodammodo genere ſimilia: uocat alterũ Athenam,hoc eſt Mineruam,alterum Nygmaticũ,ideſt puncturis accõmodatum. Mineruа H
quidem ad plures affectus,q̃ Nygmaticũ conuenit,pſertim cũ ulceribus cõſiſtentes:quũ magis uaria eſt,magisq́; adſtringentibus inſuper pharmacis participat:Nygmaticum uerò magis hac laxat,& doloris mitigantius eſt.Itaq; de priore medicamento,ita ad uerbum ſcriptum reliquit. *Fuſcum,Minerua.* Argenti ſpumæ denariùm pondo c,terebinthinę denariũ pondo triginta ſex, ceræ denariùm pondo xxv. minij ſinopici denariùm pondo xxiiii. guttæ ammoniaci denariũ pondo xxxvi.chalbani denariũ pondo xii.aloes denariũ pondo viii.diphrygis tãtundem: æris combuſti,maſtiches, ſingulorum denariũ pondo ſex : ariſtolochiæ denariũ pondo v , propolis tantundem,mannæ denariùm pondo ſex,ſquamæ æris denariũ pondo ſex, lapidis aſij denariũ pondo trium,trifolii ſeminis denariũ pondo ij. ſymphyti radicis denarii pondo unius obol.iiii. olei heminas iiii.De altero fuſco ſic ad uerbum Andromachus ſcripſit. *Fuſcum , Nygmaticum.* Guttæ ammoniaci, ceræ recentis, ſingulorum denariũ pondo viii. terebinthinæ denariũ põdo
Al.viij. *trium,æris combuſti denariùm pondo viii.picis aridæ denariũ põdo xxxx. Vt Zeno uult,minę dimidium,& quartã portionem:argenti ſpumæ denariùm põdo iiii.aloes indicæ,ariſtolochiæ,
† Al. quartam chalbani,denariùm põdo ij.æruginis denarii pondo j.alii duum thuris denariũ põdo ii. olei p
heminæ partẽ hyemem † heminas quatuor,p æſtatem octauam partem : ammoniacũ ex tribus aceti cyathis

dilutur

Adiluitur. Iam uerò & alia multa cũ his emplaſtra prodidit Andromachus, nihil aliud ipſis appo
nens,quã coloris nomen: quę cõſtant quidẽ ex contrariis facultate medicamentis,ſed alia ipſo
rum laxandi & doloris tollendi uim maiorẽ obtinent,quædam digerendi & detergendi, nõ nul
la *adſtringendi.Quare nos etiam ipſos oĩbus fidentes commodè uti conuenit ad ulcera, q̃ uix * Al. trahendi,
cicatricẽ recipiunt,& cacoethe,fortius adſtringẽtibus: ubi lenire & laxare propoſueris, magis
relaxãtibus: ubi trahere & diſcutere conaris,ijs,quę calefaciendi uirtutem præpollentẽ habẽt,
quæq; paruos humores in profundo ad ſeſe trahunt. Quibuſdã & hoc adiectum eſt, fuſcum lite
quo utor. Tria enim deinceps talia non uarię miſturæ deſcripſit, quorum ipſorum etiam confe-
ctionem ipſiuſmet uerbis allegare melius eſſe uidetur. *Fuſcum lite, quo utor.* Argenti ſpumæ
denariũ pondo xxiiij,ricini heminã unam: æris combuſti,mannæ, reſinæ, ſingulorum denariũ
pondo iiij: colophoniæ denariũm põdo viii. *Aliud Iſidori ad dolorem ſedandum.* Argẽti ſpumæ,
ceræ,ſingulorum denariũm põdo xxxvi: olei heminam unam & s, reſinæ colophoniæ denariũ
pondo xv,ſquamæ æris denariũm pondo ix,mannæ denariũ pondo *quinquaginta: incoquito. * Al. triũ. al. xv.
Aliud, quo utor. Argenti ſpumæ, reſinæ ſiccæ, ſingulorum denariũm: pondo cxliiij. ſquamæ
denariũm pondo xxiiij,olei heminas iij. Quemadmodum autem his commemoratis tribus ad
B iũxit,aliis ꝙ ipſe utatur,alii ꝙ dolori lentẽdo ſit,ita de aliis teſtimoniũ perhibuit, theriacas ipſa
nominans. Tertiũ igitur ab initio his uerbis traditum eſt: *Theriaca, qua utor.* Hanc ſequitur alia
rurſus, cui præſcriptum ſic eſt. *Eupatorios theriaca.* Verum de theriacis poſtea dicemus, nunc
autẽ de fuſcis adhuc,quæ prodidit Andromachus, dicere cogito: quorũ ꝙ uires ille & cõfectu
ras neglexit, accuſandus eſt. { *Aliud fuſcum.* } Statim igitur primo omnium ſcripto amicus
quidam medicus uſus eſt,permulta facienti. Etenim ulcera, quæ cicatricem ægrè ducunt, pſer-
tim ubi calloſa,& dura labra ulcus amplectantur,claudit. Prodeſt ẽt putredini,fiſtulis, ſinus iun
git,& magna vulnera. Summatim multiplicis uſus eſt. Componentium ipſam pharmacorũ ſym
metria hunc in modũ ſcripta eſt. Argenti ſpumæ denariũ pondo cxliiij,olei heminas v: calcis ui
uæ,thuris,æris combuſti,terebinthinæ,ariſtolochiæ, ſingulorũ denariũ põdo xlviii: picis, cerę,
ammoniaci,ſingulorum denariũm pondo xcvi. Ita quidem Andromachus ſcripſit. Licet tibi ẽt
minori miſtura ipſum præparare, ſingulorum quæ numerauimus quartam partẽ miſcendo,fiet
enim compoſitio talis: Argenti ſpumę denarium pondo xxxvi: calcis uiuæ, æris combuſti, thu
ris,terebinthinæ,ariſtolochiæ, ſingulorum tertiam argẽti ſpumæ partem,hoc eſt denariũ põdo
xii: deinde picis,ceræ,guttæ ammoniaci,ſingulorum duplo maius pondus, quã in dictis quinq;
C medicamentis erit,ariſtolochia dico,terebinthina,thure,ære combuſto,& calce, quã uiuã & re
centem eſſe oportet. Ita pharmacum etiam ad putrida utile fiet. Cum autẽ Andromachus oĩa
medicamenta per denarios ſcripſerit,melius egiſſet, ſi & olei ſecundum eãdem ſymmetriã me
miniſſet,ut quod inijceretur,totidẽ denarios penderet: aut ſi non hoc,certe conueniebat ipſum
Romanorum libræ mentionem facere: nunc autem heminam ſcribit,conſuetam de hac mẽſura
ambiguitatem nobis relinquens,nouemne uidelicet mẽſurales vncias, an duodecim,eſſe hemi
nam uelit. Mea quidem ſentẽtia perfecta ſymmetria ſex vncias ponderis capiet, quia Romano
rum libra xii vncias pẽdet. Si ex quarta parte componis,nota eſt proportio,nec latere arbitror,
uel ſi denarios quis dicat ad abſolutam ſymmetriam quadringẽtos octoginta aſſumi, eo qđ põ
deralis vncia octo denariis ualeat. Inſuper aliud quoddã inter fuſca ab Andromacho poſitum
eſt,quòd & ipſum calcem viuam recipit,eiuſdem cum ſuperiore generis. Præponit autem ei.
Fuſcum Eubuli. Et ſecundum hanc ſymmetriam præparat. Argenti ſpumæ pondo libram,ce-
ræ pondo minam: æris combuſti,æruginis,terebinthinæ,ſingulorum denariũm pondo xiii: reſi-
næ ſiccę denariũm pondo xvi,guttę ammoniaci denariũ pondo viii, thuris denariũ pondo xii,
opopanacis denariũm põdo viij,olei heminas iiij,aceti totidẽ: in quibuſdam exẽplaribus ſcri-
D ptũ eſt,heminę dimidium. Et nimirũ dupliciter conficere ipſum licet,ſcienti copioſius acetũ ua
lentiſſimũ medicamen efficere. Quin ẽt aliud fuſcũ, cui hoc ipſum pręponitur. ❡ *Aliud fuſcum,*
refert Andromachus ſingulorum * cõnexum,hoc eſt pharmacũ,ex marina pręparatũ, ſimilibus
uitiis,quibus pręſcripta,accõmodũ. Cõpoſitio eius talis eſt. Argenti ſpumę, cerę ſingulorũ mi-
nę dimidiũ: chalcitidis quartam minę portionẽ, ſquamę ęris denariũ põdo xvi, thuris denariũ
pondo viii: terebinthinę quartam partem & octauam, minę uidelicet: guttę ammoniaci quartã
partem: marinę aquę heminam,alij heminę dimidium: ricini heminas tres: ammoniacũ marina
diluit. Hæc ſanè Andromachus retulit,eatenus confectionis mentionẽ faciẽs,ut diceret ammo
niacũ cũ marina prius uidelicet diluendũ. De chalcitide uerò & ſquama nihil poſuit, quãquã &
hæc ex marina læuigari queãt, ſicut ẽt coqui cum argenti ſpuma,cera, & terebintina. Vt igitur
nullũ aliud fuſcum à quouis alio quęratis,adijciã alia duo eiuſdẽ authoris. Vocat alterũ ipſorũ,
Phthiarographi. Quod hæc recipere dicit. Argenti ſpumæ denariũ põdo c. reſinæ denariũ pon- * Aliter octo:
do l,guttæ ammoniaci denariũ pondo xxx,ceræ denariũ pondo l. æruginis raſæ denariũ põdo † *Al. terebin-*
xii,ſquamæ æris denariũ pondo *duũ,ariſtolochiæ denariũ pondo viij, centaurij radicis tantũ *thina drach.*
dem,olei heminas ii. Irionis autem medicamentum ex his conſtare ait. ❡ Argenti ſpumæ, picis *lxxij. gutta am*
ſiccæ,utriuſq; pondo denariũm cxlviij: † terebinthinæ,guttæ ammoniaci,ſingulorũ denariũ põ *moniaci drac.*
xy.

† Al. mannæ thuris, ſingulorũ denariorum pōdo ſeptuagintaduũ: ſed, an bene, & inferius etiã capite 14. alij iudicent.

do ſeptuagintaduùm:‡† mannæ thuris denariùm pondo centumduùm, ſeui uitulini denarium E pondo centumquadragintaduũ, ceræ denariũ pondo xxxvj: ariſtolochiæ, æris combuſti, æruginis raſæ, chalbani, opopanacis, ſingulorum denariùm pōdo nouem: aceti heminę dimidiũ: olei, cicini, utriuſque heminam unam & s: Perſpicuũ eſt terebinthinæ, guttæ, & thuris, partes, duplo pondere ab argenti ſpuma, pice, ſeuo uitulino, ſuperari uelle: cerę quadruplo: ariſtolochiæ, ęris vſti, æruginis, chalbani, opopanacis ſexcuplo decuplo. Atq; hoc pharmacũ abunde in uſum uenit multiplicem, quemadmodũ & alia præcedẽtia, quibus omnibus audacter utendũ eſt. *Helleſpontia ut Andromachus.* Celebre & hoc emplaſtrum inter fuſca retulit Andromachus hac ſymmetria. Argenti ſpumæ denariùm pondo centum, picis denariùm pondo quinquaginta, ladani denariùm pondo xxv, æruginis raſæ denariùm pondo viij, æris combuſti tantundem, ſquamæ denariùm pondo duùm, olei ueteris denarium pondo ducentorum.

Helleſpontia Hera. CAP. 11.

QVoniam uerò Andromachus ab Hera in pharmaci compoſitione differt, uiſum mihi eſt & Heræ prodita adiungere, quæ ad uerbum ita ſonant. *Helleſpontia perſpiratu digerens, phlegmonem propulſans. Valet ad ſtrumas, panos, parotidas. Impoſitum ſplenium attrahit, pus maturat, rumpit, conglutinat. In ſumma omnibus igne combuſtis benefacit. Mitigat etiam Podagricos.* Olei ueteris denarium pondo centum, picis ſiccæ denariùm pondo quinquaginta, ladani denariùm pon F do xxv, argenti ſpumæ denariũ pōdo centum, æruginis raſæ denariũ pondo * octo, chalbani denariùm pondo quatuor. Argenti ſpuma ex oleo trita coquitur: cũ autẽ coeunt, pix & ęrugo immittuntur, deinde ladanũ, chalbanumq;: atq; ſic in mortariũ transfuſa molliuntur, & uſui ſunt. Quidam, ut boni coloris ſit & ſuſcum, miſcent etiam ſquamæ denariùm pondo * octo, nã alioqui ſit nigerrimum. Hoc in podagris etiam non ſemel uſus ſum, & ceſſit feliciſſime. Oportet autẽ tædas lignorum loco uſurpare. Manifeſtum eſt autem uiros inter ſe diſſentire in alijs paululũ, in olei uerò ſymmetria plurimum: nam duplo copioſius, quam Heras, Andromachus immittit. Poteſt item præparari aliter, cum ſciamus, ſi plus olei iniectum fuerit, diuturniorem fore coctionem innuere, ipſumq; medicamen magis exiccans futurum: ſin minus, remorari coctionẽ futuram, & pharmacum inualidius exiccaturum.

* Aliter iii & s.

* Aliter i.

Quæ ſcripſit Damocrates uſus multiplicis medicamenta.

Tyrium emplaſtrum. CAP. 12.

POſt hæc referam emplaſtrorum adhæreſcentium,
Sine faſcijs, quis uſus, & confectio. G
Ad diuiſiones faciunt * non magnas bene,
Et carnis ipſius ampliora uulnera.
Medicantur à quadrupede & morſos corpore
Summo: recentes diſcutiunt furunculos,
Quibusq; iam * pus eſt, uapore digerunt.
Item auferendo cruſtas, iis celerrimè
Cicatricem inducunt opera nulla manus.
In fronte poſito fluxus quàm promptiſſimè
Lippientum cohibent, ſola quamuis ceperis.
Huius generis, præſtantius primum efferam
Emplaſtrum facilè inuentu, cui color bonus,
Atq; efficacia, Tyriam nos dicimus,
Tyriam colore referat id quòd purpuram,
Si quo decet, modo fiat. Sic præpara.
Sit libra iniecta quinquies lithargyri H
Boni, * ſemel ceræ capiatur, inſuper
Ter pityinæ pinguis lignoſæ ac neutiq;.
Aeruginis præſtantis æris, chalbani,
Aerisq; combuſti, pariter ſquamę bonæ,
Cuiusq; miſceto quaternas vncias.
Pinguis olei † ſex & decem ℥ pondo addito.
At curioſè emplaſtrum coquito in hunc modum.
Lithargyrum mitte ex oleo læuiſſimam,
Fictilem in ollam nouam, ſed hanc maiuſculam.
Vbi conteres manibus, mouebis ac ſpatha,
Deinde flamma acri, atq; continua coquens.
Cùm mellis accipit iam ſpiſſitudinem,
Aerugo & ſquama miſceantur, incoqui
Permittito ſatis, dehinc æs adiungito.
Rurſus coqui paruo relinquens tempore,

* In antiquis nõ habetur dictio οὐ, id eſt non.

* πύον .i. pus. al. ὑγρὸν .i. humor.

* Alter libræ ii.

* Al. quinque & s.

Paulum

A Paulum defundens ex olla medicaminis,
Refrigeratum manibus,& digitis teras.
Boni coloris,atque durum, vbi conſpicis,
Sic pityinam ceramq; reliquis indito.
Deinde cunctis ritè unitis paululum,
Stillato rurſus:& colorem ſi bonum
Et temperamentum uides,mox tollito
Ab igne fictilem,& ſubactum chalbanum
Apponito. Si pharmacum ſit durius
Multo,reſolues oleo, faciens ſic bonam
Temperiem. In aliud inde uas transfundito:
Frigidum,& ſubactum manibus, ita reponito.

Aliud eiuſdem cum ſuperiore generis ſubijciam.

Medetur,antè quos citaui, affectibus:
Nec eſt,quod ulceribus malis,diutinis,
B Calloq; preſſis, applicet fœlicius
Cicatricem: etiamque ore natas puſtulas
Perſanat abſque roſione,rhagadas
Ani,nodoſas durities: callos demit.
Sic præpara. Lithargyri minam boni,
(Sed mina libra eſt,eius & pars tertia)
Minæ ſemis probatæ ceræ ponticæ,&
Aeruginis minæ quadrantem raſilis:
Atri chamæleontis octauam probi
Partem,radix bona eſt regione cretica:
Naſcens primùm,Cilicia deinde: præter hæc.
Olei uetuſti pluſquàm mina paululo.
Quòd ſi non fuerit,uſurpato uel recens.
Lithargyron læuem,ſimulque oleum,uoua
Totum figlina conditum, rudicula
C Mouens coquito. Vbi conſtiterit, & melinon
Fuerit,adiicito æruginem,ceram dein:
Qua iam liquente ab igne tollens ollulam,
Chamæleontis paululum conſpergito.
Vnita cùm,refrigerataque,quod ſatis,
Transfundito in pilam: poſt ſic reponito.

Aegyptium.

Aegyptium perſeuerans abſque phlegmone
Diuiſa quælibet,contuſaque omnia,
Quadrupedum morſus cunctorum,& ſerpentium,
Item ſubortas abſque ulceribus phlegmonas,
Neruos dolentes † citra cauſam,§ & muſculos
Laudans hoc Andromachus dabat ſodalibus
Suis,in pharmacis peritus maximè.
Aiebat eſſe ter quadraginta quidem
D Denarios lithargyri,& duodecim
Bis alteros,ceræ quoque albæ ponticæ
Totidem, ammoniaci ter uiginti lucidi
Et duodecim alios,thuris & bis quatuor.
Squamæ uerò æris, & ſquamæ ſtomomatis,
Cuiuſque rurſus miſturæ bis quatuor.
Puræ terebinthinæ ter addas duodecim,
*Octodecim heminas oleique ciceos,
Combuſtæ totidem ſordidæ lanæ heminas.
Docebat ipſam iſto modo comburere:
Ollæ recenti,quæ ſit ore latior,
Impone lanam copioſè ſuccidam,
Operculum gypſo prius uel *glutino
Vel terra figulari,cui ſit commiſta aqua,
Illinito: ſed largo igne mox comburito:
Contuſa, facile quando cribro incernere

† In antiquis legitur δὶχ' αἰτίας φανερᾶς, ideſt citra cauſam manifeſtã.

*Aliter.ij.

**Al.uel calce.*

Fuerit, habere rectè tunc uidetur.
In clibanis quoq; ipſa & in ſornacibus
Ignitis, nimium ſimiliter exurere.
Ita capiebat tritorum, quem eſt par, modum.
Coquere lithargyron iubet læuiſſimam,
Totumq́; ricinum : temperatis inuicem,
Melliſq́; facta tandem ſpiſſitudine,
Squamam aſpergere : concoquere & quantum ſufficit,
Vſqueadeo, dum non inquinet, & tunc addere
Terebinthinam & ceram: dein cùm coiuerint,
Ammoniacum confectum digitis mollius.
Poſturus ab igne ollam, thus tritum inſpergito.
Penultimum ac lanæ immundæ puluiſculum,
Sed antè thus, pauxillulo aut pòſt tempore.
Quidam volentes iſtud proprio pharmacum
Dici titulo, cùm depoſitus eſt cacabus,
Squamæ unius bis octo indunt denarios.
Squama autem utuntur æris, non ſtomomatis.

Aliud.

Nihil priore peius agit Aegyptio,
Eadem at melius, & quandoque : ſi confecerit
Craſſum accuratè medicamentum quiſpiam,
Vtetur ad eadem ipſo non improſperè.
Olei libras & ricini quinq; continet,
Chryſitidiſq́; argenti ſpumæ quatuor,
Squamæ ęris terque ſedecim denarios,
Terebinthinæ pręſtantis ter duodecim,
Mannæque thuris tantundem, pondo duo
Ammoniaci ſynceri, ceræ ponticæ
Albæ duas libras ſemiſſem & inſuper.
Coquito oleum, ſquamam, nec non lithargyron, G
Donec coierint, & color ſit optimus,
Fiatque ſatis emplaſtrum durum: deinde ſic
Terebinthinam pones ceramque : hinc mollius
Ammoniacum digitis confectum: pòſtea
Feruente ab igne caccabo depoſito
Mannam iniicies iam frigerato pharmaco.
Frequenter hoc feci citra lithargyron,
Molybdænæ bonę pari ſumpto modo,
Vſuſq́; ſum, ad quæ dixi, iam ſuauiſſimè.
Probatioriſq́; id coloris condidi.

Emplaſtra ad digerendum & extrahendum. CAP. 13.

QVi compoſitorum medicaminum uirtutes deſcripſerunt, emplaſtra quædam ab extrahẽdo epiſpaſtica, ſicut alia à diſcutiẽdo diaphoretica, nominarunt: alii utranq; extrahẽdi, & digerẽdi ſacultatẽ adeſſe teſtati ſunt, etenim uicinæ ſibi uirtutes ſunt eorum, quæ in alto latet, attractrix, & attractorum digeſtrix. Nam quę trahunt, etiã non nihil omnino diſcutiunt : & q̃ diſcutiunt, pariter trahũt: uerũ in digerentibus medicamentis diſcuſſoria uirtus, in trahentibus attractrix, prępollet. Conſtãt itaq; attractrices ſimplicibus pharmacis, q̃ humorum ſuperfluitates ex profundo in cutẽ extimam poſſunt extrahere. Diſcuſſoriæ ex iis cõſtantur, quę attractũ poſſunt ſuaptè natura digerere. Vt autem emplaſtrum fiat, quemadmodũ ſupra dictũ eſt, huic argẽti ſpuma, illi reſina, alij cera, alii oleũ, reliquo pix admiſcetur: q̃ nec inſignẽ digerendi potentiã, nec extrahendi cõtinent, ſicut uel ꝓpolis, uel calx, uel medulla, uel chalbanũ, uel aſię petrę flos, uel ſpuma nitri, uel aphronitrũ, uel acetum, uel lixiua ſtacte, piper, ſinapi & ſtruthium: ſaleſq́;, tũ qui edi poſſunt, tũ ammoniaci: ad hæc pleraq; alia, de quorũ facultate in cõmentario Simpliciũ pharmacorum dictum eſt. Nunc autem emplaſtra, quę iam experimento ſatis probata ſunt, exequar, tantũ adhuc ipſis adijciens, ꝙ non nulli etiã adſtringentia pharmaca extrahẽtibus miſcuerunt, ueriti, quod accidit, ubi humorum ſuperfluitas fuerit: Trahunt ſiquidem plus interim, quã conuenit, ut non ſolum ex particula quę curatur, attractionẽ in alto, ſed etiam ex oĩbus uicinis, moliantur. Comprehẽſum eſt & antea, cũ de carnẽ generantibus facultatibus ageremus, extrahentia & digerentia, uelut omnia, quę magis quã oportet detergunt, carnis explentia fieri cerati miſtura: in quib⁹ uirtus quidẽ ualida eſt, copioſioris: in quibus imbecilla, paucioris. Quod ſi cõ-

A poſitum extrahendi,uel digerendi præditum poteſtate medicamentum,adſtringens quoq; aliquid habeat,tali pharmaco ad carnem generandã,propter uim adſtrictoriam utendum nõ eſt: quæ ad uulnera glutinanda,& ſinus,tum ad ulcerum cicatricem ducendam utilis eſt, ad carnis productionem non ita. Dictum mihi eſt abunde iam de hoc.

Andromachi emplaſtra ad digerendum,& extrahendum
Halicon,id eſt ſalſum,ad multa. CAP. 14.

SAlis cõis pondo libras iiii,ſquamæ æris põdo vnc.iiii.magmatis pondo ſelibrã,mãnæ pondo
librã,ceræ pondo lib.xiiii,olei ciprini põdo libras xvi,acetum adiicitur. *Aliud Theudæ Sar*
cophagi ad cacoetha,Fiſtulas,teredines,& ſtrumas. Reſinæ terebinthinæ,thuris, ceræ, ſingulorum
põdo vnc.iiii: argenti ſpumæ põdo unciã, quidã auripigmẽti æquale põdus pro argenti ſpuma
ponunt,:ſquamæ rubræ pondo.unc.iiii,æruginis raſæ pondo vnc.viii, ſalis ammoniaci pondo
vnc.vi,aceti heminam.Ego amplius capio,nempe olei heminam,uini heminã,aceti ſcillitici tã
tundẽ. *Aliud ad Digerendum Candidi,quo utor.* Terebinthinæ pondo libras tres,ceræ põdo libras
*quinquaginta:chalbani,nitri aſii,ſingulorum pondo vnc.ii:thuris põdo libras iiii,medullę cer * Aliter viii.
uinæ põdo vnc.iiii,guttæ ammoniaci pondo ſelibram*propolis pondo uncias tres, olei laurini * Aliter lib. iiii.
B põdo vnc.vi,ſeui taurini põdo ſelibram.Quæ ſicca ſunt,liquidis admiſcentur. *Aliud ad Strumas*
authore Nymphodoto. Aſii lapidis denarium pondo viii,aphronitri tantundẽ,ſeui uitulini, calcis
uiuæ,ſingulorum põdo denarium xvi:ceræ denariũ põdo xxiiii.terebinthinæ denarium põdo
xxxii. *Aliud ad diſcutiendam Brõchocelen,hoc eſt gutturis tumorem,quo Clemens Sertorius curatus*
eſt,& ad duritias. Argenti ſpumæ denarium pondo quinquaginta,reſinæ pityinæ denariũ põdo
quadraginta,olei ueteris heminas x:chalbani denarium pondo iiii,‡in alio vnc.i:‡æris cõbuſti
denarium põdo xx,guttæ ammoniaci denariũ pondo quadragintã,aluminis fiſſi denarium pon
do iiii,† mannæ thuris‡tantundem,ceræ denarium pondo quinquaginta:poſtremo chalbanum † Aliter, mãnæ thuris, ſingulorum.
& mannã iniicito. *Aliud ex Aſpidibus, ad diſcutiẽdum ſtrumas,item ad podagras.* Terebinthinæ,la
pidis aſii,bituminis,ſingulorum denarium pondo trecentorum ſexaginta,aphronitri, uitulini,
ceræ,baccarum lauri,guttæ ammoniaci,ſingulorum denarium pondo trecentorum quadragin
ta:lapidis pyrites denarium pondo octoginta,chalcis uiuæ denarium pondo † centum octo,‡ † Al. minam.i.
aſpidum cineris pondo denarium centum quadraginta,olei ueteris heminas duas: poſtremo ci
nis pharmaco refrigerato inſpergitur,ſin minus,perit. *Aliud ad extrahendum, Sarcruthita.* Tere-
binthinæ pondo minã,ceræ tantundem,nitri pondo† minas ii,‡bdellii denarium pondo trigin † Aliter cex.
C taduo,guttæ ammoniaci tantundẽ:*olei,marinæ uel muriæ,cuiuſq; heminas ii:mini denarium * Al. olei heminas.xii.
pondo xxxii. *Aliud Cteſiphontis,quadam diſſoluens,quadam cogens,& criſpans.* Aphronitri pon
do librã,†mannæ thuris‡pondo librã,lixiuæ ſtactæ pondo libram, quidam etiam aceti libram † Al. mannæ, thuris, ſingulorum.
addunt. *Aliud ex ſale, ad extrahendum.* Salis communis denarium põdo octoginta,ceruſſæ tã
tundem,olei ueteris heminas*quadraginta,attramenti ſutoris denarium põdo xxiiii, aceti cya
thos iii. *Aliud ex ſale aliter.* Ceruſſæ,ſalis communis, ſingulorum denarium pondo quinqua- * Aliter. tres.
ginta:olei ueteris heminas† viii,ariſtolochiæ denarium põdo octo,propolis denarium põdo x. * Aliter.
Hoc Silo commẽdabat. *Aliud ex Terra pelagia ad digerẽdum.* Argenti ſpumæ pondo minas iiii:
terræ pelagiæ,ſalis ammoniaci,ceruſſæ,ceræ,ſingulorum quartam minæ portionem: aceti he-
minam,olei heminas iiii. *Aliud Cyrti ad attrahendũ.* Iridis illyricę,mannæ,terebinthinæ,aphro
nitri,pumicis,ſingulorum denarium pondo quinquaginta: guttæ ammoniaci denarium põdo
xxv,chalbani denarium pondo† xvi,canchryos denarium pondo xii s: ceræ denarium pondo * Aliter vi.
centum,alii octo:olei heminã. *Aliud Dia daphnidon id eſt ex baccis lauri.* Reſinæ,nitri rufi,ceræ
recentis,baccarũ lauri,colophonię,ſeui uitulini,guttæ ammoniaci,ſingulorum denarium pon
do ſeptuaginta:cyprii decimamſextam heminæ partem:non nulli autem uiſci denariorum põ
D do quinquaginta. *Aliud attrahens,Harpali.* Guttæ ammoniaci denarium pondo viii: ceræ,iri
dis,mannæ,piperis,ſulfuris uiui,pumicis,ſingulorum denarium pondo iiii:terebinthinæ dena
rium pondo viii,olei parũ. *Aliud attrahens Harpali.* Terebinthinæ pondo minas octo,pumicis
denarium pondo xv,nitri denarium pondo xvi,guttæ ammoniaci tantundem,ceræ denariorũ
*pondo quatuor,minii quod poſſit ea colorare:arida cum aceto ſubiguntur. *Aliud.* Sinapeos de * *Aliter quinquaginta.*
nariorum pondo iiii,nitri tantundem,ceræ denariorum põdo viii,terebinthinæ denariorũ põ-
do*triginta:baccarum lauri,calcis uiuæ,ſingulorum denariorum pondo iiii : olei decimã ſextã * Aliter viii.
heminæ portionem,cyprii denariorum põdo viii. *Aliud ad Pus diſcutiendum.* Ceræ,terebinthi
nę reſinæ,picis ſiccę,ſeui uitulini,nitri rufi,baccarũ lauri,calcis uiuæ,pumicis,guttæ ammonia-
ci,ſingulorum æquale pondus. *Aliud Nicomedis Regis.* Ceræ,nitri rufi:reſinæ frictæ ſingulorum
denarium pondo centum:guttæ ammoniaci,propolis, ſingulorum denariorum pondo xxv: ui
ſci quercini denarium pondo† duodecim.s, olei ſextarium,lixiuæ ſtactæ tantundem. *Aliud* † Aliter.xii.
diſcutiens Meliceridas. Olei ueteris denarium pondo centum,argenti ſpumæ denarium põdo no
naginta unius: guttæ ammoniaci,chalbani utriuſq; denariorum pondo nouendecim. *Aliud.* Ar
genti ſpumæ denariorum pondo centum,ſalis communis denariorum põdo ſexaginta,olei ue
teris heminas† ſex. *Aliud attrahens,& digerens. Ad multa utile.* Argenti ſpumæ,ceruſſæ chal- † Aliter unam.

bani,

† Al. iii.
† Al. librã unã.

bani,ſingulorum pōdo librã:ſalis foſſitii,æruginis raſæ,ſingulorum ſelibram:olei ſextarios tres. E atramenti ſutorii pōdo vnc.† ii. *Alind ad digerendum è Struthio.* Argenti ſpumæ pondo libras† ii, olei pondo libras iiii:ceruſſæ,picis, terebinthinæ,ſingulorum pondo vnc.iiii:ceræ pōdo vnc.ii, mãnæ pōdo vnc.iii,ariſtolochiæ pōdo.ʒ.ii,ſtruthii tantundẽ,gallæ pōdo vnc.iii ; uini boni heminas tres:uinũ ultimũ infundito. *Alind ad digerendum,ut Scribonius.* Argẽti ſpumæ pōdo quinque,olei pōdo quinq;,pityinæ ſiccæ pondo quinq;,propolis pondo viii,uiſci de quercu lecti pōdo quadrantẽ. *Alind trahens,& digerens.* Ceræ nouæ,reſinæ pityinæ ſiccæ,nitri, ſingulorum denarium pondo centum: olei heminas tres:nō nulli thuris denariūm pondo centum, lixiuæ ſtactæ heminas iii.Ad durltias,guttæ ammoniaci denariūm pondo xii.miſceto chalbani tãtundẽ: æruginis raſæ,propoleos,uiſci de quercu lecti, paria pondera. *Alind ad ſtrumas Minutiani, quo utor ſubinde.* Terebinthinæ pondo unum;ceræ pondo† viii;propolis pondo unum,chalbani pōdo† viiii,uiſci de quercu lecti pondo† viii.His liquefactis,fęcis combuſtæ vnc.duas. inſpergito, aphronitri pōdo† viii.Deinde ubi carbonibus impoſueris,olei heminas tres iniicito:poſtea ſublatis,cucumeris agreſtis radicis unciã inſpergito,gladioli radicis vnc.iiii, aſii floris tantundem.

† Aliter s.
† Aliter s.
† Aliter s.
† Aliter s.

Alind. Antipatri. Nitri,terebinthinæ,olei ueteris,ſingulorum pondo librã aquæ ſextarium,& amplius:ubi cocta non ebullierit, immittito guttæ ammoniaci pōdo vnc.duas,chalbani pōdo F unciã,bdellii pōdo vnc.i,thuris pōdo vnc.ii,sãdarachæ pōdo vn.ii,lapidis aſii pōdo vnc.ii.Aſii & sãdaracha ex oleo pauco læuigant:liquabilia radunt,& aridis miſcent. *Alind ad digerendum Antipatri.* Molybdenæ pondo denariūm trecentorum,ceræ denariūm centũquinquaginta,terebinthinæ denariūm pondo xxx.chalcitidis denariũ pondo vi.chalbani denariũ pōdo viii,myrrhæ denariũ pondo viii,mannæ denariūm pondo viii:olei per hyemem heminas iiii,per æſtatem tres. *Alind Xenocratis, dolorem ſedans,ad digerendum,ut Caſtus. Medicamen Polyſtomi ad podagram.* Ceruſſæ denariūm pondo centumquinquaginta,ceræ pondo tria,therebinthinę denariũ pondo xxx,aphronitrum denariūm pondo xxx,olei ueteris heminas tres. *Alind ad digerendum meliceridas, Alexandri.* Salis hiſpani,argenti ſpumæ,ceruſæ,ſingulorum pondo libram:ceræ pondo unciã,terebinthinæ tantundem,chalbani *et opopanacis pondo uncias *duas, ſinapeos pondo vnc.vi,olei ueteris pōdo tria,aceti† ſextarios viii. *Alind Sanitas, digerens,& extrahens,ad Mãmillas ex uiſco.* Argenti ſpumæ pōdo libras duas.olei pondo libras duas, uiſci quercini,pōdo triẽtem,gallæ tãtundem. *Alind pus natuans ſine ruptura,ut Aſclepiades.* Reſinæ pōdo libras duas,ceræ pondo libras ii,nitri pondo libras† viii,butyri pōdo librã,adipis leonini pōdo libras ſex,olei ueteris pōdo librã:ſimul liquefacito.Quotidie emplaſtri modo imponens medicamẽtũ,utitor. G

† Aliter uel.
* Aliter s.
† Al. ſextarium.
† Aliter.ii.

Alind Expoticum id eſt expreſſarium,humores & abſceſſus,maximè in genu,& articulamentis ſine inciſione extrahens,à phlegmone præſeruat,uulneribus utiliter admouetur. Plumbi ſtercoris,terebinthinæ, ſingulorum denariūm pondo centum: olei ueteris heminas duas poſtremo reſinam.

† Al. Prodiani authoris.
* Al. quinquaginta.

Alind digerens,cutem rumpẽs,Cicatricem ducit,† humores euocat,} quo utor. Viſci quercini denariũ pondo ſexaginta,picis denariūm pondo quinquaginta,guttæ ammoniaci denariūm pondo *centum,ceræ denariūm pondo quinquinta,reſinæ frictæ denariūm pondo xv, lapidis pyritis denariūm pondo x,chalbani denariūm pondo viii:mannæ,iridis illyricæ,cachryos,ſtercoris columbini,ſingulorum denariūm pondo iiii:alibi,& mellis heminas iiii.{In aliis quibuſdam,& propoleos denariũ pondo xx:liquefactis quæ liquabilia ſunt,ſicca inſperge.}

Quæ ſcripſerit Aſclepiades attrahentia. CAP. 15.

ALbũ attrahens. *Facit ad ſtrumas,& parotidas, & particulares abſceſſus. Curat fiſtulas , & agylopas,ut ſine inciſione liberet. Valet ad Rheumatica,& curatu difficilia. Benefacit hydropicis.* Argenti ſpumæ,ceruſſę,ſalis, ſingulorum denariūm pōdo octoginta:olei ueteris ſextariūm.Sal,ceruſſa,argenti ſpuma ex oleo ipſis adiecto teruntur:deinde curioſe miſta , & in uas fictile coniecta, coquuntur:mouenturq; aſſiduè,donec non inquinẽt:dehinc in mortarium transfuſa , rurſusq; H tunſa,excipiuntur,& uſui ſunt. *Alind.* Argenti ſpumæ denariorum pōdo centũ,ceruſſæ denariorum pondo decẽ,ſalis denariorum pondo quinquaginta, olei heminas tres , ceræ denariorum pondo quinquaginta,terebinthinæ denariorum pondo duodecim: præparato ad modũ prædictum. *Alind.* Mannæ denariorum pondo ſedecim,aluminis ſciſſi denariorum pōdo octo, olei ueteris heminas duas. *Alind.* Argenti ſpumæ pondo librã,ceruſſæ pōdo libram, ſalis foſſitii pondo libram,ceræ denariorum pondo quinquaginta, terebinthinę denariorum pondo uigintiquinque,mannæ denariorum pondo ſedecim,aluminis ſiſſi denariorum pondo viii,olei ueteris heminas duas,& ſemiſem. *Alind Lucij ad prædictas diſpoſitiones medicamẽ compoſitum. Facit ad ulcera rheumatica,diuturna,& uix ſanabilia.* Argenti ſpumę,ceruſſæ,ſalis ammoniaci,atramenti ſutorii,pityinæ,ſingulorum pōdo denariorum centum:olei ueteris ſextarios tres,aceti ſextarium unum,cerę pondo denariorum quinquaginta: prẹparato ad modum prædictum. *Alind Salubre pharmacum ad prædictas affectus compoſitum.* Argenti ſpumæ , ceruſſæ, ſalis , aluminis liquidi , ſingulorum denariorum pondo centum ; olei ueteris ſextarios decem , aceti ſextarium unum , ceræ pondo ſelibram , reſinæ terebinthinæ pondo ſelibram : conficito ad modum prædictum . *Alind nigrum attrahens. Valet ad ſtrumas , parotidas , & particulares abſceſſus diſ-*

ſoluit

Aſoluit omnem duritiem. Præſtat item malagmatis boni uicem, ſicut uſus eſt Antonius herbarius. Item facit ad articulorum uitia. Salis foſſilis pondo libram, argenti ſpumæ pondo librã, ſtrigmenti puriſſimi pondo libras quatuor, chalbani denarium pondo quinquaginta. Salem, & argenti ſpumã conterito, deinde ſtrigmento adiecto ſtudioſe rurſus tundito: in uas fictile cõiecta, igniq; ſupra poſita coquito, mouens ſine requie: & cùm non amplius inquinat, ab igne depoſito chalbanum ligneo piſtillo tunſum addito: ubi ſoluta fuerint, in pilam transfundito, ibiq; contuſis utitor.

Aliud, quo uſus eſt Andromachus. Facit ad ſtrumas, parotidas, mammarum duritias, particulares abſceſſus. Contentum humorem extrahit, ſinus iungit, iuuat fiſtulas, Aegylopas. Facit ad fluentia Vlcera uetera, & uix ſanabilia. Ceruſſæ, ſalis foſſitii, ſingulorum denariorũ pondo octoginta: atramenti ſutorii denariũ pondo duodecim, olei ueteris heminas tres, aceti heminas quatuor. Salẽ in tenuiſſimũ puluerẽ redactũ ceruſſamq; ex oleo coquito: ac dum non inquinet, moueto. Vbi bene habuerint, depoſitis ab igne atramentum ſutorium aceto tritum immittito: & exiguum cõtinuè inſpergẽs, caue, ne efferueſcat: deinde in mortarium trãsfuſa, rurſusq; tunſa excipito, & utitor.

Quæ ſcripſit Aſclepiades diſcutientia, ex illius uerbis. CAP. 16.

B *TVmoribus diſſolutis, & in humorem digeſtis, infraſcriptæ cõpoſitiones conueniunt. Cerine Cteſiphõtis. Valet ad ſtrumas, Ganglia, parotidas, mammarum abſceſſus, ut nullum aliud pharmacum, tumores reſoluit, & quicquid humidi continetur, rarefaciendo elicit. Sinus glutinat, iuuat fiſtulas, & Aegylopas, ut citra inciſionem liberet. eſt etiam malagma utile iſchiadicis, ſeu coxarijs, id eſt coxæ morbo laborãtibus, podagricis, arthriticis, poſt acceſsiones impoſitum toto affectu leuat.* Hæc recipit. Ceræ terebinthinæ, nitri, olei ueteris, ſingulorum põdo libram: aquæ heminam. Nitrum, & aquã terito, ut ex toto ſoluãtur: & in uas fictile cõiecta igni imponito: uaſe cooperto coquito, ex interuallis moueto. Cũ aũt ſtrepere adeo deſierit, liquabilia iniicito, moueus aſſiduè, donec nõ inquinẽt: in mortariũ transfuſa rurſus tundito, inde excipiens utitor. Vel hac rõne ꝑparaſ: Quę liquari poſſunt, prius liquefacimus: & cum diſſoluta fuerint, nitrũ ex aqua læuigatũ adiiciemus, idq; paulatim mouẽtes aſſiduè, cauentesq; ne efferueſcat. *Alia, qua uſus eſt Menecrates, præcipuè in Strumis, & Mammarũ duritie, quippe perforat eas, & contentum humorẽ excernit. Sinus iungit, & ad cicatricem perducit.* Ceræ, reſinæ terebinthinæ, reſinæ lignoſæ, chalbani, olei ueteris, aphronitri, ſingulorũ põdo librã, †myrrhæ cineris ſextarium, qui pẽdit uncias tres. Reſinas in uas æreum, aut fictile iniectas, ingniq; impoſitas, liqueſacito. Vbi percolaueris quantũ ſatis eſt chalbano emolliendo, *† Al. κονίαως τέφρας, i. ſiculnei cineris.* poſtea liquabilia ſimul miſta, quouſq; nõ inquinẽt, coquito: deinde ab igne repoſita refrigerari

C ſinito: & his aphronitrũ adiungito, mouẽs cõtinuè: & cõtuſa cineribus læuiſſimis iniicito: poſt quam permiſcueris, excipito, & utitor: quioto quoque die ſoluito, deinde tertio, donec tumores forati fuerint: poſtea quotidie inter curandum ſoluito. *Alia ex Aphronitro, à quibuſdam Dionyſia dicta, pharmacum ad prædictos affectus cõpoſitum, quo uſus eſt Largus.* Ceræ, terebinthinæ, mãnæ, aphronitri, ſingulorum pondo librã: olei ſextarium, aquæ lutulentæ ſextarium, miſyos crudi põdo uncias duas: cõponito, ſicut dixi. *Aliud ex Aſio, medicamentum, ad prædicta uitia compoſitum.* Ceræ, terebinthinæ, nitri, ſingulorum põdo librã: thuris ſelibrã: lapidis aſii floris, olei cyprini, utriuſq; ſelibram: aquæ lutificæ, quod ſatis eſt. Arida cum aqua lutifica diſſoluuntur, ut ſordium craſſitudinẽ habeant, & ſtudioſe læuigantur: quæ liquari poſſunt, liquefiunt, & refrigerantur, tritis immittuntur: ubi contuderimus, excipientes utimur. *Aliud Aſianum Neapolita, facit ad eadem.* Ceræ pondo libram unam, & ſemiſſem, nitri rubri pondo libram, lapidis aſii floris põdo libram, & ſemiſſem, mannæ pondo ſelibrã, myrrhæ pondo vnc. iii. olei ueteris põdo libram, aquæ lutificæ heminam: præparatur ſuperiore modo. *Aliud ad eaſdem affectiones.* Ceræ, terebinthinæ, ſingulorum *pondo denarium centum: nitri ſpumæ, olei ueteris, mannæ thuris, ſingulorũ pondo libram: lapidis aſii floris pondo ſelibram: chalbani propolis, guttæ, ammoniaci, ſingulo- ** Al. libram unã & dimidiam.*

D rum denarium pondo xii: aquæ lutificæ, quod ſufficit. *Aliud Gilaum ex libris Damocratis, eadem efficiens.* Argenti ſpumæ, ceruſſæ, ſalis foſſitii, ſingulorum pondo libram: minii ſinopici pondo ſelibrã, ceræ pondo vnc. †ii. terebinthinæ totidem, olei ueteris heminas tres, aceti quantum ſinopico ſoluendo ſufficit: conficito, ut ſuperiora. *Aliud ad eadem.* Argenti ſpumæ, ceruſſæ, ſalis foſſitii, ſingulorum pondo libram: minii ſinopici pondo ſelibram, ceræ põdo vnc. quatuor, chalbani põdo uncias duas, reſinæ terebinthinæ tãtundẽ, olei ueteris heminas tres. aceti quo rubrica diſſoluatur: conficito, ut dixi. *Aliud ex maſtiche ad eadem.* Ceræ pondo libram: maſtiches, mannæ thuris, ſinopidis, aphronitri, ſingulorum pondo ſelibram: olei myrtei põdo uncias tres, marinæ aquæ uncias tres. *Aliud Neapolita ad eadem.* Argenti ſpumæ, ceruſſæ, ſalis foſſitii, ſingulorum pondo libram: minii ſinopici, ceræ pityinæ, ſingulorum pondo ſelibram: chalbani pondo uncias duas, olei heminas tres. aceti quantum ſatis eſt. *† Al. quatuor, Galbam unc. duas, renna terebinthina, & cat.*

Diſcuſſoria ſcripta à Damocrate. CAP. 17.

AD digerendum Melinum emplaſtrum efficax
Inſantium ſtrumas non ueteres, inſuper
Et duritias muſculorum, item, & cutis,
Et phlegmonas, quæ durant multo tempore,

Carnem replet, ducit cicatricem probè, E
Sic conficitur. Excellentis lithargyri
Plerunq; libram, item ceruſſæ ſelibram,
Ad hæc recepta pondo libram quoq; noui
Pinguis olei. Immiſſa eſt ollæ lithargyrus
Ex oleo coquitur: ubi iam ſpiſſitudinem
Habet ſordis, læuem ceruſſam tum capit.
Cùm non inficiens, temperie, & bona admodum,
Pauloq; durius uideris, immittitur
Cera, & pityina: quibus liquatis ollula
Ab igne feruens tollitur: tunc protinus
Ammoniacum, tum cera manibus, ut ſolet,
Atq; digitis ſubacta iuxta ignem, inditur.
Poſtea mouetur pharmacum rudicula.
Rurſusq; mollitur manibus: ſic conditur.

Aliud. F

Aliud ad omnia hæc. Strumas ipſas uerò
Magis reſoluit, & laborantes iuuat,
Præcordia ne abſceſſus, quibus eſt cautio,
Tumore quopiam atq; metu exerceat.
Hanc obtinet confecturam, nigrum quia eſt
Picis † humidæ, ſiccæ, ‡ pondo libras duas. † Al. pellucidæ ſicciſſimę.
Denſiq; uitrei duas bituminis,
Frictæ pityinæ quatuor, ceræ capit
Tres, thuris unam libram, & partem tertiam,
Squamæ æris uncias pariter bis quatuor.
Recentis olei communis quinq; uncias.
Thus, ſquama teritur, quibus aceti apponitur
Menſura iuxta. Vt curioſe trita ſunt,
Et craſſitudinem mellis tenent, coques:
Ceram, reliquaq; tum ſimul oleo nouo: G
Et ſic læuigatis calida ſupra fundito.
Vbi diligenter manibus omnia robore
Commiſcueris, contectum pelle condito.
Nam exaſperatur, cruſtula atq; obducitur.

Damocratis compoſitiones ex ſale, Diſcuſſoria.

Hoc præparato ſimul, ut præſtans pharmacum.
Bonæ ceruſſæ, & argenti ſpumæ bonæ,
Cuiuſq; pondo, denaſq; ſalis uncias.
(Omnis uero eſt ſal albus multum pharmaco
Futuro utilis: atqui longè prſtantior
Ammoniacus, confectus, & purus mari)
Et tres uetuſti libras olei pondere.
Oleum coquito, reliqua, & trita ſimili modo
Quòd duriora adusq; ſint malagmate:
Nam ſepoſita multo remolleſcunt magis. H

Aliud.

Aliud mellus, nam duritias diſcutit
Cunctis ualentius inueteratas nimis.
Et bronchocelas, & magnas meliceridas,
Et contumaces ſtrumas, nec non ancylas.
Sic conficitur. Libram ſalis læuiſſimi
Tenuis, duas ceruſſæ, tot at chalbani,
Fac uncias, totidem puræ propoleos,
Ariſtolochię binas pariter uncias,
Pręſtantis olei libras annoſi duas,
Craſſiſſimum ſi fuerit, addes alteram.
Coquito ſimiliter, temperatumq; probè
Ab igne tollito: lęuigatam tunc quoque
Ariſtolochiam inſperges, inieceris ubi
Mollita, propolim ſcilicet atque chalbanum.

Aliud

A *Aliud ad digerendum Democratis ex Calce uiua.*

Valde bonum,ſtrumas ſoluit per halitum,
Omnem tumorem reprimit:nec non hepatis
Vel ſplenis affectus aquoſos curat,&
Excretionem urinæ ualde promouet,
Et inueteratos diſſoluit coxendices.
Nempè Vlpianus hoc iuuenis induſtrius
Vtens auxiliabatur ægris plurimis
Sed continet libram ceræ unam ponticæ,
Vnamq; frictæ, præterea unam pityinæ,
Calcis recentis uiuæ quoq; pondo unciam,
Aluminis ſiſſi ſimiliter unciam,
Aequale pondo arſeniciq; pontici.
His ſuaueolentis paulum aceti affundito.
Maiore tere in mortario,quoad ſit ſatis.
B Ceræq; reſinæ miſcens paululum
Olei,liquato flamma ignis quàm acerrimi,
Ac temperans omnia,faciens malagmata,
Nec pharmaci inquinantis craſſitudinem
Reponito.Vtens excipe nouo ſplenio.
Aiebat optimus medicamenti pater
Morbis diututnis præſidium ſuſcipi
Iſtud bonum,quibus item longa uiſceris
Cuiuslibet inflammatio præcordia
Indurauerit,auxiliari,uel maximè.
Quippè id ſudores excitat,præcordiis
Duritiem tollit, morbos ſoluit protinus,
Retenta naturalia diu menſtrua,
Paucis diebus adeo impoſitum prouocat.
Nos calce dempta,duplum alumen indimus,
C Et melius pharmacum erat,haud faciens puſtulas.

GALENI DE COMPOSITIONE
MEDICAMENTORVM PER GENERA
LIBER SEPTIMVS

ARGVMENTVM LIBRI.

Agit de emollientibus,relaxantibus,& laborem tollentibus,emplaſtris, quæ malagmata,Chalaſtica,& Acopa dicuntur.

Quæ ſint medicamenta emollientia, de ratione uſus ipſorum, de indureſcentibus partibus, ac de ſcyrrho. CAP. I.

D MAlagmata uocãt medici,quæ partes præter naturã induratas emolliunt,calida oĩa temperamento mediocri prædita,non tñ exiccantia,quẽadmodũ nec humectantia manifeſto. Nã cum exactè mollientia mediũ quodãmodo ordinẽ inter humectantia ſiccantiaq; ſortiãtur,indureſcẽtiũ ſubæ uelu ti fuſionẽ quandã moliunĩ. Nominãtur aũt malactica.i.mollientia,licet in aliis paululũ ad ſiccãdi humectãdiq; uirtutẽ inclinent, ſi modo ſubiectam partiũ,quas cõtingũt,ſubam queãt diffundere, quod nimirũ propter moderatum in eis calorem accidit.Ac ꝙ ubi durities diffuſa fuerit, digerẽtiũ medicamẽtorum uſus ueniat,in quinto de ſimplicium facultate medicaminũ,& in xiiii. therapeutices Methodi libro cõprehenſum eſt.Indureſcentia igitur,quæ ex recta medendi methodo nõ curata ſcirrhũ contrahunt,optimè curabuntur,ſi medicus ſpectet,quãtũ ęgri corporis ſuba à mediocri humiditate,ac ſiccitate receſſerit: Quẽadmodũ ẽt ſi affectus cõſtitutionẽ,quatenꝰ ſit aucta,inſpiciat:ꝑterea cõſideret inter ipſa pharmaca,ꝗ magis,ꝗ minus,emolliãt. Huc nanq; ſpectãti primꝰ uſus emolliẽtis medicaminis,cõiecturalis,qdẽ erit,ſed cũ artificio. At poſt unũ, aut alterũ diẽ nũ intẽdere medicamẽti uirtutẽ,an remittere cõueniat,intelliges,ut in priotibꝰ, & medẽdi Methodo dictũ eſt.Qua ꝑꝑ medici emollientia, & digerẽtia pharmaca cõpoſuerũt,

ceu

ceu ſcopos ambos ſibi proponentes,tum ut partis duritiē,quæ iā in ſcirrhum degenerat,diffunderent:tū,ut per halitū digererent:non uiciſſim utroq; utentes,quemadmodum me frequenter facere cōſpicitis,uerum ſemper duo ipſa cōpoſito medicamine molliētes.Notū porrò eſt omnibus,in miſtura,uel emollientia,uel digerentia eſſe copioſiora,tum maioris minoriſq; rationem in ipſis eſſe non exiguā. Cōſtat quoq; ſubinde paria facultatibus miſceri:ac neceſſe eſt,ſicut in aliis medicamentis,ita in his ēt,ſi probè mederi cupias,plura eiuſdē generis pharmaca, uel certè duo parata habeas, ualidiſſimū puta totius generis,& moderatiſſimū, ut ex uaria ipſorū miſtura couenienti facta,multa,q̄ intra ſumma cōtineantur,medicamina efficias. Nō enim adeps eandē uirtutē obtinet,quā bdellium,ſtyrax,& gutta ammoniaci:quēadmodum nec inter ipſos adipes anſerinus,& gallinaceus,uel pardi,uel leonis,uel hyenæ , uel alterius cuiuſpiā animalis: nam ſecundum animalis tēperamentum ēt adeps eſt,nēpe calidiorum magis excalfacit,ſicciorū uero euidentius ſiccat.At uulgus medicorum nouit leoninum adipē in utroq;, calfaciēdo dico,& digerendo,lōgè eſſe ualentiſſimū.Proximū locū hēt pardi adeps,adeo ut parum emolliat. Minore aūt in calefaciendo,ac digerendo prędītus uirtute eſt anſerinus, habetq; plus q̄dda in molliendo:pari ſpatio ab hoc recedit adeps gallinaceus.Hi igitur omnes tenuiorum partiū ſubſtantiā inter quadrupeda animantia obtinent.At differentia rurſus permagna in illis eſt,eū ſuillus quidē molliſſimus,ac humidiſſimus,eoq; aliorum imbecillimus ſit,ut teneris corporibus cōueniat,cuiuſmodi hīt mulieres,pueri,eunuchi,& uiri delicatiores,in umbra,ocio, & frequentibus potabilis aquæ balneis,effœminati. Caprarum uero,& bouum pingue,quanto ſuillo eſt ualidius,tāto magis corporibus natura durioribus:& inter duriora ſcirrhoſioribus cōuenit:taurorū,hircorumq; in ualidioribus,tū corporibus,tum affectib⁹ proficit.Eadē uero,& aliis in minoris maioriſq; ratione inter ſe eſt differētia. Porrò ab imbecillioribus auſpicabor,ſi prius de duritiei,ac ſcirrhi affectu quædā prēlibauero.Nā cum phlegmone laborantibus,& indureſcentibus cōmune ſit accidens,digitis prementibus reniti,diſtinguunt affectus doloris ſenſu,& indolētia: hoc.n.non amplius utriuſq; cōmune eſt.Quēamodum uerò in aliis omnibus, quę ſuapte natura recidere in ſe mutuo poſſunt,ineſt confinium utriuſq; aliquatenus particeps,ita quoq; ulcerum phlegmonoſorum,cum ſcirrhis abſq; phlegmone, quales induratis accidunt , media quædā eſt diſpoſitio,doloris quidē expers,ſi non digitos imprimas,dolens autē ſi id facias:quam clarioris breuioriſq; diſciplinæ gratia,uel phlegmonē ſcirrhoſam, uel ſcirrhū phlegmonoſum dicemus, non hic tumoris magnitudini animum attēdentes. Nam phlegmone, & ſcirrhus nomina ſunt formę affectuum,non quantitatis in altero ipſorum:cum phlegmone,uel propter partis inflammatæ magnitudinem,uel ob tumorem præter naturam,magna euadat:parua autē,cum aut paruum locum poſſederit,aut exiguum tumorem habuerit . Dicetur nunc mihi paruæ plegmones ſcirrhiq; parui curatio,ſicut & magnę magniq;,pro affectuum ſpecie:hinc enim,& aliorum quę magna,& parua dicuntur,curationis notio intelligetur.Itaque magna phlegmone cataplaſmatis,ac humidis quibuſdā medicamentis ſanatur:parua,quum ſcirrhoſa durities miſta fuerit,itidē cataplaſmatis,interim uero medicamētis cerati modo cōfectis,& liquidis, inſuper & emollientibus emplaſtris.Talibus autem,& parua durities tollitur,ſed in hac quidē ſimplex ſcopus, quemadmodum,phlegmone conſiſtente eſt:quum uero durities phlegmonoſum quippiam habuerit,compoſitus quoque ſcopus efficitur.

ὀλλὸν est in impliis, in antiquis τῶ ὄγκων i. tumorum.

De medicamento,quod;quia liquidum eſt,Parygron Græci appellant. CAP. 2.

AC ideo quoq; medicamen quodāmodo cōpoſitum eſt,ueluti & hoc,quod Parygrō nomināt,oībus cognitum:magnificè uerò,cum ab aliis quibuſdā,tum Hera,cōmendatum . Medetur enim id particulæ parua adhuc phlegmone conflictanti,nō multo poſt cōfectionem tempore,ſed protinus impoſitum:ubi uero duritiē à dolore alienā pars affecta acquiſierit, uel paulo recēti uetuſtius utile eſt: quēadmodum ēt,ſi phlegmonoſo affectu omnino ſit libera, melius in ea uetuſtius medicamentum proficit.Enimuero medicamēti t̄ps pro duritiei intētione uidelicet æqualiter augere conueuit, & ſi partem ualde induratam ne uetus quidē pharmacū emollierit.Quippè uaria hoc parygrum dictum medicamentū,& prōmittit,& pōt,q̄ñ materiam miſtam quoq;,ſeu uariā obtinet.Siquidē adeps ſuillus,& cera molliētium ſunt imbecillimā:argēti ſpuma uero,& ceruſſa nihil habēt,quod emollire poſſint,quēadmodū antea didicimus.Porrò Heras,qui pharmacū hoc oīum maximè laudauit,ex hiſce ipſum conficit his uerbis . Adipis ſuilli recentis curati pōdo vnc.xliiii, ceræ pōdo vnc.xxiiii,ceruſſæ pondo vnc.vi, argenti ſpumę tantundem.Quę liquari poſſunt,ſiccis ſuperfundūtur : tēporis autem ſpatio medicamētum cōſiſtit,ſpiſſaturq;.Sicut cerā,& adipem ſuillum imbecillę molliendi uirtutis eſſe dixi,ita quoque ſi oleo pauxillum cerę miſceas,id quod à medicis Cerelęon dicitur efficies. Oleum autē uidelicet eſſe conuenit,nec quod uocant omphacinum,& omotribes , quaſi dicas immaturum,& crudum,nec quod oleæ ſurculos in cōfectione aſſumpſit.

Generalis mollientium pharmacorum differentia,ac facultas. CAP. 3.

ITaq; tā imbecillia mollientia ēt paruis medicanē inflāmationibus:his āt fortiora breuē duritiē ſine phlegmone perſanāt:his adhuc ualidiora maiores:quēadmodū, & quæ duritiē ī ſcirrhum

A rhum propè degenerantẽ curant,efficaciſſima ſunt,cuiuſmodi eſt medullarũ genus, in maioris
minoriſq; ratione inter ſe differẽtium,ut deinceps explicabo: itẽ bdellium utrunq;,arabicũ,&
ſcythicum:inſuper ſtyraces,ſiquidẽ & horum efficaciſſimus eſt colore pallidus,qui etiam opti-
mus in Pãphilia naſcitur,qui uero hoc magis ſuſcus eſt,ubiq; prouenit,potentia multo pallidio
re inferior,at tẽporis proceſſu,& ipſe aureum colorẽ acquirit.Hoc itaq;(priore inquam)in anti
dotis propter caritatẽ utimur,ac tu propterea Principi quodcunq; ex ſtyrace præparãs, ſemper
hoc uteris.Itẽ ſi familiarium quis in pharmacorum ſumptibus magnificus exiſtat, illi quoq; ex
hmôi ſtyrace medicamentũm cõpones,in aliis optimum ex fuſco genere deliges, & odore po-
tiſſimum,& colore iudicium eius ſumens,nã niger deterior eſt.Cæterum his,q̃ indureſcẽtia ua
lidè emolliunt,gutta Ammoniaci adſcribitur,eaq; magis pinguis,& noua.His minus,ſed tamẽ,
& ipſa efficacia ſunt,caprarum, boumq; pinguia,inter ea ipſa hircorum, ac taurorum ualidiora
ſunt:boum uero,& caprarũ his quidẽ imbecilliora ſunt,nõ tñ,& ipſa actionis expertia:hœdo-
rum autẽ,& uitulorum his ipſis adhuc imbecilliora ſunt,porcillo tñ efficaciora: At leonis,par-
di,hyænæ,& anſeris euidentius his digerunt,non magis emolliunt, quanto ẽt tenuiorẽ ſubſtã
caprino,& bubulo ſeuo habent.Cæterum gallinaceum mediã inter anſerinum, & ſuillum ſedẽ
B occupat.Quẽadmodum,& medullarum optima eſt uitulina.Ac Reſinæ,quæ nõ acrẽ odorẽ ha-
bent,ſi dictorũ cuipiã miſcentur,tenacitatẽ in medicamentis cõpoſitis præbent,emolliendi uir
tutẽ nõ auferunt.Aptiſſima eſt,quæ chia uocatur,& larix,poſt has pinea,inde abietina.ſtrobili-
na uerò uehementer àcris eſt:pityina ſeu picea,quã propriè phyſema nominant,pinguitudinis
expers admodũ exiccat.Has igitur fugere,chia uerò,& abietina uti oportet, nõ ipſis ꝑ ſe, uerũ
cum cera,& quopiã alio quod affectui cõducere uideatur. Et uerò pix brutia facultatem eandẽ
obtinet,ut quæ glutinans quiddam,ac pingue habeat.Cæterum pix alia nõ miſcenda eſt, ſicut
nec bitumen,utpote iuxto ſicciora:enimuero ea,quæ exiccant,mollientibus eſſe cõtraria didi-
cimus.Qm̃ uerò pineam,& frictam reſinam,& colophoniam appellare conſueuerunt, ſciendũ
uenit,& aliam quandam eſſe colophoniam chiæ maſtichæ perſimilem, molliẽs aliquid habẽtẽ,
quemadmodum illa,& thus:inſuper Aegyptia maſtiche non nihil emollit,ſed maior uirtutis ip
ſius portio cõcoquit,digeritq;. Itẽ & thus quandam molliendi uim obtinet,uerum hoc quidem
coctum ex uſu eſt,ueluti & fœnigræci ſemen:etenim & hoc probè coctum emollit,ac magis ad
huc pingui permiſtum.At,quæ citra coctionem ob conſiſtentiæ ſiccitatẽ dilui,liquari, *mergiq; *Al. λύεσθαι i.ſolui.
deſiderant,oleoſo quopiã indigent: cuiuſmodi ſunt oleũ ipſum,cũ nihil adſtrictionis habet, itẽ
C balneorum ſtrigmenta,præterea quod uocãt ſuſinum,ad hæc multo ẽt magis comagenum.Hu
ius quoq; ordinis eſt butyrum,tum altheæ,& fœnigræci decoctum.Porrò inter tã mollia,& ua
lidiſſima,quod genus ſunt bdellium,& ſtyrax,gutta ammoniaci idem poteſt,quod & propolis:
atqui hoc in bdellio diſtinguẽdum eſt,ꝙ ſcythicũ altero arabico multo ad hæc ſit p̃ſtantius, ꝑ-
cipuè nouum,& molle,quod ẽt pingue nominant.Cõſuetudo ſiquidem hæc eſt inter recentio-
res medicos in huiuſmodi pharmacis,quod emolliẽtius eſt,pinguius appellaſſe:hoc aũt uideli-
cet humidius quoq; eſt.Cæterum chalbanum,& qui opopanax dicitur,ꝑterquã ꝙ digerunt, ẽt
quid molliens hñt:opopanax aũt digerendo,chalbanum molliendo coquendoq; præcellit.Ta-
lis ſanè molliẽtium pharmacorum facultas eſt.Tu uerò cum,uel ſcriptum aliquod in libris medi
camentariis diſcuſſeris,& examinaueris,uel ipſe cõpoſueris,auditis nuper pharmacorũ ſecun-
dũ maioris minoriſq; rationẽ differentiis,intellectis item corporum affectuumq; diuerſitatibꝰ,
ualida validis,imbecillia imbecillibus,ádhibebis. At ubi poſt primã medicamẽti impoſitionem
aliud applicas,oleo ſimplici pingui partẽ affectã fouere conuenit. Porro ex iis, quæ ἰχύκολλα,i.
tenacia,nominantur,nullum auferendum eſt prius,q̃ ſua ſpõte abſcedat: immo ẽt ſi laueris,ꝑ-
mittenda ſunt.Vitanda autem medicamentoſarum aquarum lauacra, præſertim quæ chalcan-
D thoſa,aluminoſa,& ſulfuroſa ſunt.Hæc quidem ſufficiunt uiris cordatis,ac prudentibus, quiq;
in medicinæ operibus exercitati peritiam aliquam ſunt adepti.

Specialis Mollientium pharmacorum differentia,ac facultas. CAP. 4.

QVoniam uero oẽs eiuſmodi nõ ſunt,& ꝓpoſuimus hoc cõmentario,nõ ut in opere de mor
bis curandis methodum ſolã exponere:uerũ ſimul,cum particulariũ uno atq; altero exẽ-
plo,pharmaca uſu cõperta ſubiũgere oportet,quæ maiores noſtri in pharmaceutica id eſt
medicamentaria artis parte celebres literis mandauerunt,ad ſpeciales mollientiũ pharmacorũ
differentias perueniemus,à molliſſimis,quæ & paruis inflãmationibus medentur,exorſi.Ex cõ
poſitis emollientibus alia quidẽ(ut ita dicã) imbecilliora primo ordine ſtatuuntur:q̃dã nõ mul
to his ualidiora,ſecundo:& quædã alia,tertio:ad hæc nõ nulla,quarto.Cæterum primi ordinis
molliẽtibus ad exiguas durities,& in mollibus,ſeu teneris corporibus uti,ſicut ꝑdictũ eſt,expe-
dit:ad fortiora his corpora,& affectus,ſecundi: quẽadmodum,& tertii, & quarti pro illorũ rõ-
ne.Subſcribã ãt & eorũ cuiuslibet propria. *Emollientia medicamenta primi ordinis.* Butyrũ,re-
ſina colophonia,& cera cãdida nõ uetuſta,ſingula tria põdere æqualia,inuicẽ liquata,primi or
dinis molliẽtia ſunt.Et liquidũ medicamẽ,qđ parygrũ appellãt,eorũ numero adſcribitur,cum
recens fuerit: ueteraſcẽs aũt maiorẽ digerẽdi uim acquirit.At emolliẽtiũ,imbecillimũ eſt, cera

cum butyro liquefacta,aut ex ſuſino,aut cõmageno:atq; his imbecillius eſt,quod dicitur Cere- E
læum,quaſi ex cera oleoq; confectum; cùm in librã olei laxãtis nulla adſtringẽti uirtute prædi
ti,ceræ unciæ xii uel xvi,iniectę fuerint.Iam ex ouis cerata facta exiguã quãdã relaxandi pote
ſtatem poſſident. Valentiora his, uerum imbecilla adhuc, & ipſa, cerata ex œſypo, reſina, &
cera,pari pondere liquefactis:ſin autẽ uetuſtiora quodãmodo ipſa fuerint, olei cuiuſdã laxan-
tis,uel ſuſini,uel commageni, uel adipis ſuilli,uel gallinacei, uel anſerini miſturam requirunt.
¶ *Mollientia medicamenta ſecundi ordinis.* Quemadmodum in ſimplicibus medicamẽtis quatuor
congenerum ordines fecimus,qui maioris in ſe minoriſq; rationem diſtinguunt:aliquorum au
tem ambiguam eſſe uirtutem diximus,utrum ad primi ordinis finẽ, an in ſecundi initio, locan-
da ſint:ita de ſecundo,tertio,& reliquis deinceps.In quibuſdã uero audacter pronuncians,alia
in principio huius,alia in tertio huius ordinis,conſiſtere dixi:ſicut non nulla citra appoſitionẽ,
uel primi,uel ſecundi,uel tertii,uel quarti ordinis eſſe retuli. Multum uero experientiæ particu
laris in uariis,& corporibus,& uitiis ſeu affectibus huiuſmodi pronunciata deſiderant. Quare
ſi quis poſt me æquè ſtudioſus,& ueritatis uehemes amator extiterit,ne temere,ac ſubito, ubi
bis terve uſus expertuſq; ſit, ferat ſententiã:frequenter.n.ei ex longa experientia,quemadmo-
dum,& mihi uſu uenit, in ſecundo ordine dicta in tertium incipientem tranſponi oportere ui- F
debuntur,uel in principium tertii abſolute. Cum enim corpora,quibus medicamenta adhiben
tur,ipſiq; affectus,non exiguum differentiæ exceſſum in maioris minoriſq; ratione obtineant;
difficillimum eſt de omnibus eadẽ pronunciare.Accedit huc,ꝙ ipſa ſimplicia medicamenta nõ
paruo diuariant diſcrimine.At ego quum in præſtantiſſimis uirtutem pro unaquaque ſpecie ac
genere oſtenderim,ſi quis in deterrimo per experientiam examinationem moliatur,examina-
bit quidem falſo,non autem facultatis ipſorum ordines diſtinxerit.Itaq; tutiſſimum eſt medica
minum ipſorum inter ſe differẽtiam ſecundum maioris minoriſq; rationem accurate ſcribere:
quemadmodum,& in aliis feci,& nunc facturus ſum.

Varias enaſci differentias ſecundum maioris minoriſq; rationem, in emollienti emplaſtro Mnaſei,pro uaria ſimplicium tum quantitate,tum ætate,tum coctione. CAP. 5.

SAnè quidem emplaſtrum Mnaſæo authore cõpoſitũ rectiſſimè ſecundo mollientium ordini
adſcripſeris,oĩbus certè,qui eius meminerunt, conuenietibus ex oleo ueteri,argenti ſpuma
& adipe ſuillo cõponi:in quantitate uero horum ſingulorum diſcrepãtibus,atq; eo, ꝙ nõ nulli
ex recenti adipe,quidã ex ueteri,quem iã oẽs uocare ſolent axungiã,cõponant.In his q̃dẽ im-
becilimum fiet ex argenti ſpuma,ſuillo adipe,& oleo,neutro ueteri: ualidius,oleo quidẽ ex iis G
ueteri,altero aũt recẽti addito:his ualidius,ex ambobus uetuſtis.Ex eo igitur,ꝙ recens,aut ue-
tus oleũ,adepſq; immittitur,quatuor dñiæ prodibunt,aliàs quidẽ ambobus recẽtibus,aliàs ue
tuſtis:nõ nunquã oleo q̃dẽ ueteri,adipe uero recenti:uel cõtra,oleo quidẽ recẽti,uetuſto autẽ
adipe indito.At ex trium ipſorum ſimplicium medicamentorum mutua ſymmetria aliæ plures
dñiæ emanabũt, uel.n. pari põdere,& mẽſura hęc tria miſcentur,ac multi affirmãt ab ipſo Mna
ſæo confectum tribus paribus cõſtare:uel duobus quidẽ paribus,tertio nõ pari,ſed minori, aut
copioſiori:vel tribus miſtis imparibus:unde clarũ euadit,multas fore dñias. Copioſa ſiquidem
* argenti ſpuma iniecta medicamen poteſtate mollius fiet:pauciore,ualidius. Ac magis emolliet,
ſi plus adipis immittamus:digeret fortius,ſi oleũ augeamus.Præterea aliud q̃ddã accedit copio
ſiore oleo impoſito,quod magnã uim ad medicamen,ut magis digerat, efficiendũ obtinet: eſt
†Forte,diutius uero coques. autẽ hoc,ſicut primo libro diximus,ſi magis incoquas. Si igiẽ ſolã argẽti ſpumã in oleo copio-
ſiore coquas,medicamentũ euidẽtius exiccabit: †in uberiore uerò coques,ubi plus olei indide
ris,ſi emplaſtri ſpiſſitudinẽ habiturũ ſit:ꝙ ſi id nõ cures,ſed æquali tẽpore, tũ id, q̃d minus olei
cõtinet,tum quod plus babet,incoquas,liquet poteſtate emollientius futurum,cui oleum ube-
* rius miſtum fuerit,quemadmodum ſi & cruda argẽti ſpuma oleo cõmiſta acopo uti uelis.Qua- H
re,q̃d iã ſæpe dixi,ſemper ipſius meminiſſe uolo,nõ ſicut quidã ſententias abſolute de pharma
cis ferũt,ſic & nos facere abſolute dicẽtes, hãc medicamẽti cõpoſitionẽ illa eſſe potiorẽ: nam
utraq; ad diuerſos ſpecie affectꝰ rectè cõpoſita eſſe põt,interim ad eũdẽ diuerſis tẽporibꝰ. Hæc
igr̃ oĩa mõ à me relata,q prius audiuit,nõ diligẽs mõ uel memor, ſed natura & prudẽs,utiliter
& cũ fructu leget,ea q̃ diſtinctè,& ſcripſi,& ſcripturus ſum. Ac in propoſitis medicamentis di-
ſtinctiones ibi exponã triũ quatuorve ſyllabarũ appoſitione cõprehenſas:qualẽ,inquam,appo
ſitionẽ in pharmaco p̃ſenti libro propoſito Mnãſæi,Andromachus appendiſſe uidetur.Nam in
melinorũ emplaſtrorũ catalogo undecimũ ordine,cum id ſcripſiſſet,nõ ſimpliciter dicere cõtẽ
tus fuit,ut in prioribus cõmemoratis,Aliud,atq; Aliud,ipſis p̃ponẽs, ſed Tenerũ adiecit. Itaq;
hoc uolebã ipſum in oĩbus feciſſe,& in ipſis melinis à tenerrimo incepiſſe:inde uero digreſſum
ad paulo fortius innuiſſe adſcribendo,pauxillo quodã ſecundum hoc,quã illud, eſſe ualentius,
hoc rurſus tertium eſſe fortius,deinde hoc quartum: Veluti rurſus ſi aliqua æqualẽ putarit habe
re potentiã,id ipſum admonuiſſe:uel ſi periculũ timeret in eiuſmodi pronunciatis,certè ſimpli
cia emolliẽtia pharmaca p̃doceret, maioris ac minoris ratione in ipſis definita,ut qui molliẽtia
emplaſtra multa deinceps ab ipſo ſcripta legit,ualidius quidẽ eſſe intelligat, q̃d ex ſtyrace,am
moniaco,

A moniaco,bdellio,propoli,chalbano,ſeuo taurino,hircinoq́;,& medullis cõfectũ eſt: imbecillũ,
quod nullũ ex his continet,ſed uel omnia inualida uirtute,uel hyſce quidẽ ipſis ualentiora: me
dia uerò temperaturis, uiribusq́;, ꝙ uel unum liquod ualidum,uel duo, imbecillibus miſta ſint.
Conſtat.n.interpoſitam maioris minoriſq́; latitudinem omnibus medicamentis non exiguam
ineſſe,in cõmuni uniuerſis ipſis uirtute generatim æſtimatis: iuxta quã pharmaca congenera &
cõformia græcè ὁμογενῆ,& ὁμοειδῆ id eſt eiuſdem generis, ac eiuſdem ſpeciei,dicuntur,quemad
modum & alia generis,uel ſpeciei differentijs euariãtia.Cum igitur hęc mihi prędicta ſint, quibus in-
ſtructus, nõ magno negocio & ualentiore uirtute,& imbecilliore prædita queas dignoſcere,nar
rationem ipſorum aggrediar:deinde conſcripta ab expertiſſimis medicamentorũ uiris, ſiue em
plaſtra ſiue malagmata uoles appellare,percenſebo. Auſpicabor autem à medicaminibus ab A-
ſclepiade in quarto libro Exteriorum, quibus titulum indidit Marcellus,æditis.

Aſclepiadis Malagmata. CAP. 6.

A *Mythaanis Malagma ad præcordiarum tenſiones. Soluit omnem duritiem.Facit etiam ad difficiles
articulorum motus.* Guttæ ammoniaci pondo uncias trigintaſex,ceræ tantundem,terebin-
thinæ põdo uncias octo,bdellij põdo vncias viii.thuris,myrrhæ,utriuſq́; põdo uncias quatuor:
B chalbani pondo uncias *octo,cyprini heminas quatuor.Myrrha,thus,bdellium,uino madefiũt: * Aliter iiii.
ammoniacum aceto diluitur:omnia cõtunduntur piſtillo cyprino inuncto,quouſq́; perfectè diſ
ſoluantur. Hoc medicamentum uetus celebreq́; eſt,ſicut & quod Aſclepiades poſt hoc in iſtum
modum tradidit. *Diaſmyrnon Apolophonion, id eſt medicamentum ex myrrha,mortem differens,
confectum ad præcordiarum tenſiones. Soluit omnem duritiam. Benefacit Hepaticis,Splenicis,Nephri-
ticis. Valet ad omnem neruorum ſympathiam. Articulorum dolores,detenſionesq́; leuat*.Ceræ, terebin
thinæ,guttæ ammoniaci,bdellij,myrrhę,ꝓpolis,iridis,ſtyracis,ſingulorũ põdo uncias ſedecim:
irini unguenti fæculę,quantũ ſufficit:uini odorati,qđ ſatis eſt.Pręparato,ſicut ꝑdiximus.Quod
ſuccedit huic, ab Aſclepiade ſcriptum dignius quidẽ,ac celebrius ſuprà ſcriptis exiſtit, uerũ ad
induratorum ſolutionem illis inferius. *Aliud Dioſcoridis medicamentum confectum,ad difficiles
artuum motus,& ligationem,hoc eſt obſtrictos articulos,Græci uocant ancylas.Tollit omnem duritiam.
Facit ad interaneorum affectus,abſceſſusq́; profundos.* Ceræ põdo minam:reſinæ frictæ, chalbani,
iridis illyricæ,ſingulorũ minæ dimidiũ:irini fæculæ,quod ſatis eſt: uini,quantum ſufficiat. Me-
dicamen tuſile eſt,cõficitur ſicut priora. Pharmacum antedicto ſuccedẽs ab Aſclepiade ſcriptũ
idem eſt ei,quod Heras ad calcẽ medicamentarij ſui libri conſcripſit:paululum uerò quiddã in
C ſymmetria quatuor ſimplicium pharmacorũ euariat,uti innoteſcet cũ ambo ſcribemus. Prius
aũt ab Aſclepiade proditi mentionem faciemus,quod ad uerbum ita habet. *Lucij præceptoris
ad articulos recenti cicatrice contractos, quos ancylas nominant,inſcriptum. Facit ad abſceſſus in alto
corporis obortos,item ad neruorum contractiones,& articulorum ligationes,quas ancylas uocamus.Suc-
currit opiſthotonicis,id eſt cùm ceruix in poſteriorem partem reflexa eſt,nec prorſum retrahi poteſt. Va-
let ad omnem neruorum dolorem ex conſenſu.Eſt etiam acopon bonum irina,uel cyprina, uel laurina ſo
lutum.Emollit & ueteratas contumacesq́; duritias.* Bdellij,ſeui uitulini,guttæ ammoniaci,iridis illy
ricæ,ſingulorũ põdo denariorũ ſedecim:opopanacis,chalbani,cachryos, ſtyracis,thuris,ſingu
lorũ põdo denariorum viii.piperis grana numero centũſexaginta: irini fæculæ, quod ſatis ſit:
ceræ,terebinthinæ,ſingul.põdo ſelibrã: uini quod ſatis eſt.Tuſile eſt medicamen,ſuperiorũ mo
do conficitur.Vbi igitur Heras ab Aſclepiade in ſimplicium ſymmetria diſſenſerit, quod polli-
citus ſum,iã indicabo.Primum oĩum ſcripſit Aſclepiades medicamentum, bdelli denariũ pon
do xvi.Heras autem non bdelli,ſed bdellij pondo denariùm octoginta, qui quinquies ſedecim
adæquant.Deinceps ſeui uitulini denarios ſedecim ſcribente Aſclepiade, Heras quinquies to-
tidem poſuit,ſicut & bdellij:nã lxxx.denarij,quinquies ſedecim cõprehendũt. Tertium ab his
D medicamentum Aſclepiades ſubiunxit,guttam ammoniaci,& huius ſedecim denarios inijcien
dos cenſuit.Itaq; iuxta priorum proportionem,Heram quoq; octoginta denarios ſcripſiſſe cõ-
ueniebat:poſuit autem non octoginta,ſed centum,quare uiginti plures illo indidit. Aliud poſt
cõmemorata pharmaca protulit Aſclepiades hiſce uerbis,iridis illyricæ denarios ſedecim:He-
ras huius proportionẽ ſeruauit,octoginta ſcribens. Quintũ poſt prædicta medicamenta opopa
nacis denarios octo Aſclepiades ſcripſit:Heras autem hic quoq; proportionẽ ſeruauit, quadra
ginta ponens.Chalbani denarios octo Aſclepiades iniecit:Heras ẽt in eo proportionem repræ-
ſentat,quintuplam cenſens immittendam: quippe quadraginta denarij,quinquies octonos ab-
ſoluunt.Septimum medicamen Aſclepiades ita expoſuit,cachryos denarios octo. Oportuit igi
tur & Heram,ſi proportionem obſeruabat,quadraginta indere:nunc autem non ſic,uerum du-
plices, puta ſedecim, ipſe cõſcripſit. Octauo,ſtyracis Aſclepiades meminit, denarios octo inii
ciẽs:Heras proportionẽ huius,quintuplo immiſſo obſeruauit.Nonũ pharmacum poſuit Aſcle-
piades,thuris denarios octo miſcens:Heras non quintuplum,ſed duplum ſumere præcipit. De-
cimo,piperis meminit Aſclepiades centumſexaginta granis immiſſis:cui Heras rurſus conſen-
tiens octingentos iniecit.In quibuſdam exemplaribus haud noui,quomodo uiginti ſcripta ſint,
quemadmodum in alijs centum &*octo. Vndecimum tradidit ceram Aſclepiades,ſicut & duo- * *Al. uiginti.*

decimum reſinã terebinthinam,utriuſque ſelibram immittendum exiſtimans. Ratio igitur exigebat & Heram,ſi proportionem uolebat referre,quintuplũ utriuſque indere,quod erat ſingulorum libras duas,inſuper libræ dimidium: ille verò nõ ita,ſed libras tres, & vncias quatuor miſcere iubet. Vnde clarum euadit Heram cachryos duplum ad proportionem imponere, ſicut & thuris. Ammoniaci verò guttam quadruplo copioſiorem adiecit, quemadmodum & terebinthinę ceræq́; triplo:etenim in his tertia parte exuperauit : atque hac re totam medicamẽti cõpoſitionem, Aſclepiadis conſecturę ſimilẽ effecit. Exuperans enim in ſymmetria cachryos emolliẽs nihil habẽtis,ſed digerens duntaxat,adauxit ei & emollientia, thus puta,cerã, & terebinthinã. Hoc igitur medicamentum Lucij quidẽ pręceptoris nominat Aſclepiades: vbi vero differat ab Hera,percenſui. Ceterum extremi mollientium ordinis eſt,ut quo nullum indureſcentia magis emollire comperias. Porrò medicamenti author huc etiam animi intentionem direxit,vt qđ in ſcirrho induratis continetur,digerat,diſcutiatq́;. Reliqua pharmaca præcedẽtia,parum iam dicta ſuperant. Habẽt.n.in ſe ipſis amplius incraſſatorum uiſcoſorumq́; humorum inciſoria, quæ ſæpe tumoribus ſcirrhoſis ex uſu ſunt,cum uiſcoſi humores illos produxerint. Itaq; opopanax modicè attenuat,vocãt autem ſic* radicem panacis, cuius caulis liquore expreſſo opopanacem faciunt:eſt enim deterſoriæ non inciſoriæ uirtutis. Acetum autem cum ſtercore caprino ſecat, deterget,digeritq́; uehementer non modo humores incraſſatos ac lentos,uerum ſolidas ẽt partes ipſas. Quædam appoſita ſunt medicamini ordine propoſitum ſequenti,quod Alcimionis titulũ habere dixit. Scribit ergo de priore huuc in modum. *Aliud malagma Marci Telentij Aſclepiades,valde generoſum, ad idem. Præcipue uero ualet ad uteri inflationes. Inſcribitur Aſclepiadeum medicamentum,eo quòd ad Aſclepiadem Bithynum authorem refertur.* Myrrhæ † denariũm pondo trium,opopanacis põdo ſelibram,ceræ põdo libram s,chalbani pondo uncias tres,mannæ põdo ſelibram,guttæ ammoniaci põdo ſelibram,reſinæ frictæ põdo librã s.aceti heminam. Vtendum eſt eo ẽt ad oẽm neruorum ex conſenſu dolorem. *Aliud Alcimionis titulo inſcriptum.* Ceræ põdo libram & s,reſinæ colophoniæ põdo librã & s,guttæ ammoniaci põdo librã s, chalbani pondo uncias tres,myrrhæ pondo uncias tres,opopanacis põdo librã s.propolis põdo unc. tres,aceti ſextarios duos,ſtercoris caprini pondo uncias tres. Ammoniacum teritur,aceti ſextario iniecto:deinde his myrrha,thus,opopanax adduntur, rurſusq́; læuigantur:propolis poſt chalbanum cõtunditur:cera,reſinaq́; coquitur,olei heminis duabus affuſis: vbi cõfluxerint, propolim & chalbanum adiicito,mouens continuè:poſtquam diſſolueris, ab igne ſublata refrigerari ſinito,& deraſa læuigatis indito:cum unà miſcueris,excipito,ac utitor. Poſt nominatũ malagma,aliud in Aſclepiadis libro ſcriptum eſt,quod quidem molliẽdi facultatis parum,calfactoriæ uero plus obtinet:habet autem non gentianæ ſuccum modo,ſed peucedani & ſagapeni etiã liquores,calida admodum pharmaca. Cæterum miſtum ei eſt,& aphronitrum,& lapidis aſij flos, attenuãtis incidentiſq́; poteſtatis medicamina. Iam ſulphur uiuum calefacere oẽs norunt, quẽ admodum , & uinum picatum. Subiungam, & hoc medicamentum ipſius Aſclepiadis uerbis.

† Al. vnc.iij.

In hac deſcriptione deſt thus, cuius tamẽ mox meminit in confectura.

E F G

Malagma Pharmianum ad prædictos affectus inſcriptum. Summè facit pleuriticis, quippe dolores ſubito in ipſis acceſſionibus ſoluit impoſitum. Oportet autem, vbi ipſum impoſueris,rubore in parte affecta excitato ſplenium auferre, ac rurſus interuallo temporis imponere. Item diuturna vitia diſſoluit. Ceræ põdo, † libras quinq;,guttæ ammoniaci libras tres,frictæ* tantundẽ,terebinthinæ põdo libram,thuris põdo libram s,myrrhæ põdo uncias vi.aloes totidem:œſypi, gentianæ ſucci,peucedani liquoris,ſingulorum põdo uncias tres: ſagapeni põdo unc.iiii. aphronitri põdo unc. vi. lapidis aſii floris pondo uncias ſex,opopanacis tantundẽ,propolis põdo uncias tres,ſulfuris uiui põdo vnc.iiii.uini picati ſextarios v. Picatũ & gentianæ ſuccũ incoquito:quę liquari poſſunt, ubi liquefeceris,refrigerari ſinito:guttam ammoniaci,thus,myrrhã, & aloen cõterito:in pilam cõiectis liquidũ affundito,ſoluta ſtudioſe cõterito:arida uero tunſa,cribrataq́;,lęuigatis indito: ac rurſus diligẽter tunſis liquida ferueſacta adiungito,abſq; grumis,qui encerides dicũtur: cum miſcueris,excipito,ac utitor. Poſt pędictum aliud deinceps malagma perſimile Aſclepiades hiſce uerbis conſcripſit. *Aliud Neapolitani,præparatum eſt Aquiliæ Secundiliæ.* Vini picati ſextarios ſex,ceræ pondo libras ſex,guttæ ammoniaci põdo libras iii.frictæ tantundem,terebinthinæ põdo libram s,thuris pondo libræ ſemiſſem:myrrhæ,aloes,aphronitri,lapidis aſii floris, gentianæ radicis ſucci,ſingulorum pondo uncias vi.ſagapeni pondo vncias iiii. ſulphuris uiui pondo vncias iiii.propolis pondo uncias iiii.panacis radicis pondo vnc.iii.ſampſuchi pondo unc.iii. piperis albi pondo vncias tres. Præparato,ac utitor,ut prædictum eſt.

† Al. libram unã
† Al. unc.iii.

H

Andromachi Malagmata. *CAP. 7.*

M*alagma durum & aridum.* Picis pondo libras tres,ceræ pondo libras duas,reſinæ pondo libram,chalbanipondo uncias duas, guttæ ammoniaci * tantundem, mannæ pondo uncias quatuor,aceti ſextarios tres. *Aliter.* Mannæ libram unã,picis põdo libras quatuor,ceræ pondo libras duas,reſinę pondo libram,guttæ ammoniaci põdo librã,ſucci radicis peucedani uncias ſex,œſypi vnc.iiii.chalbani pondo uncias vi.alij põdo librã: aceti ſextarios tres. *Aliud Ariſtocles.* Picis pondo libras iiii,ceræ pondo libras viii. reſinæ frictæ pondo libras iiii.terebin-

* Al. viii.

thinæ

A thinæ pondo libras iiii.guttę ammoniaci pondo lidras duas,uncias octo:chalbani pondo librã,
uncias iiii. *Aliud ad artuum ligationem,quas ancylas Græci uocant.* Bdellij denarium pondo ſede
cim,thuris denariũ pondo ſedecim,guttæ ammoniaci denarium pondo octo, opopanacis dena
rium pondo octo,chalbani denarium pondo octo,ſeui uitulini denariùm pondo ſedecim,pipe-
ris grana centũ ſexaginta,ſtyracis denariũ põdo octo,cachryos denariùm põdo ſedecim,iridis
illyricæ pondo ſedecim,terebinthinæ minæ dimidiũ,ceræ minæ dimidiũ, cyprini heminas iiii:
uini,quod ſatis eſt. *Malagma ex Meliloto.* Nardi celticæ denariorum pondo decem,cyperi de-
nariorum pondo octo,cardamomi denariùm pondo viii.iridis illyricę denariorum pondo viii.
myrrhæ denariorum pondo viii.croci denariorum põdo iiii.meliloti denariùm põdo xxv,gut-
tæ ammoniaci denariorum pondo* viii.terebinthinæ denariorum põdo quinquaginta,ceræ no • Al.xx.
uæ denariorũ põdo centum,cyprini heminæ dimidiũ,aceti quod ſatis eſt:quidam guttæ ammo
niaci denariorum pondo centum. Ad interiora omnia. *Diaſpermaton,i.ex ſeminibus.* Guttæ
ammoniaci denariorum põdo quinquaginta,ceræ denariorũ põdo quinquaginta,terebinthinę
denariorum pondo quinquaginta,fœnigręci denariũ põdo xxv.ſeui taurini curati denariorum
pondo xxv.iridis illyricæ denariorum pondo xxv.nitri denariorum pondo xxv.mellis † hemi- † Al.hem.s.
B nas ſex, ‡ aceti heminã,panacis denariorum pondo xxv. cyprini parum. *Vt autem Philonides.*
Fęnigręci ſeminis,aniſi ſeminis,ſtyracis, bdellij ſordidi,mannę thuris,cardamomi,cyperi noui,
panacis radicis,iridis illyricæ,aphronitri,ſingulorũ denariorũ pondo xxv.guttæ ammoniaci,te
rebinthinæ,ſingulorum denariorum pondo quinquaginta:ſeui taurini denariorum põdo ſexa-
ginta,meliloti denariorum põdo ſexaginta,ceræ denariorum põdo* duùm,mellis heminæ dimi • Al.centum.
dium, ‡ uini heminam unam. ‡ *Aliud,ut Harpocras.* Fœnigræci, nitri, panacis, iridis,ſingulo-
rum denariorum pondo viii.terebinthinæ,guttę ammoniaci,cerę, ſingulorum denariùm põdo
centum:ſeui taurini denariùm pondo* centum,mellis pondo libram,aceti ſextarios duos: apij • Al.quinquaginta.
ſeminis,cumini,fœniculi,ſingulorum denariorum pondo quinquaginta: meliloti denarium põ
do quinquaginta,alii xxv.ſampſuchi denariorum pondo quinquaginta:cardamomi,‡ameos ſin
gulorum‡denariorum pondo quinquaginta:cyprino excipitur. *Malagma ex Sampſucho,ad mul
ta.* Ceræ nouæ,baccarum lauri,fœnigræci læuis,ſampſuchi,ſingulorum denariorum põdo cen-
tum:terebinthinæ* libras centumquinquaginta,nitri denariorum pondo trigintaduum: piperis • Al. drachmas.
denariorum põdo trigintaduùm,alii ſedecim:cyperi denariorum põdo ſedecim,cyprini hemi-
nas duas,uel ſtyracini. *Malagma ex baccis lauri.* Ceræ denariorum pondo ſeptuagintaquinque,
C picis brutiæ denariorum pondo ſeptuagintaquinque, baccarum lauri denariorũ pondo ſeptua
gintaquinque,nitri denariorum pondo ſeptuagintaquinq;,reſinæ frictæ denariorum pondo ſe-
ptuagintaquinq;, chalbani denariorum pondo duodecim,piperis albi denariorum pondo xvi.
cyprini denariorum † pondo ſex. *Aliud Malagma boni coloris,ad multa accommodatum.* Ceræ † Al.heminas ſex.
põdo librã,reſinę frictæ põdo libram,guttæ ammoniaci põdo uncias ſex,aluminis liquidi põdo
uncias ſex,ſalis floris pondo uncias ſex, quidã uiſci põdo uncias ſex. *Malagma Apollophanis.*
Ceræ denariũ pondo octoginta,guttæ ammoniaci denarium pondo octoginta,bdellij denario-
rum pondo octoginta, iridis illyricæ denariùm pondo octoginta, reſinæ terebinthinæ denariũ
pondo xxxx.mannæ thuris denariorum pondo xxxx.irino cõtunduntur. *Malagma ex Alumi
ne,aliter.* Ceræ denariorum pondo centum,picis denariũ pondo quinquaginta,aluminis liquidi
denariorum pondo xxv,ego autẽ quinquaginta : uiſci denariorum pondo quinquaginta. *Ad
iſchiadicos bonum.* Rutæ agreſtis ſeminis,ſilphii,baccarum lauri,aphronitri,abrotoni,colocyn-
thidis,cardamomi,ameos,ſingulorum denariorum pondo quatuor:rutæ uiridis, picis,terebin-
thinæ,guttæ ammoiaci,ceræ,ſeui,ſingulorum † põdo ſelibram: † chalbani denarium pondo ſex † Aliter minæ octauã partem.
opopanacis denariorum pondo quatuor,‡ ſulfuris ignem non experti denarium põdo quatuor. † Al. chalbani, opopanacis,ſingulorum denariorum pondo xx.
D *Ad lienoſos.* Ceræ pondo minam,reſinæ põdo minam, guttæ ammoniaci minæ dimidium,alu-
minis liquidi denarium põdo quinquaginta,ſtrigmenti heminam,capparis radicis denariũ pon
do quinquaginta,calaminthæ radicis denarium pondo quinquaginta: myrobalani fæcis, quod
magma uocant, denariorũ pondo quinquaginta:aceto aridis,oleo liquabilibus adiecto,utitor.

Malagma ‡ olycreſton.i.uſus multiplicis. Sinapios denarium põdo iiii. mannæ denarium pondo
ij,rutæ denariũ põdo iiii.aphronitri denarium põdo iiii. capparis radicis denariũ põdo ſex, gut
tæ ammoniaci denariũ põdo iiii.myrobalani denariorum põdo xxv.& corticum denariũ põdo
*quatuor, lapidis aſij floris denariũ põdo iiii. fœnigræci denariũ põdo iiii. cardamomi denariũ • Al.ſeptem.
pondo quatuor,ceræ denariũ põdo ſeptuagintaquinque,reſinæ denariùm põdo centum,mellis
† heminas ſex, ‡ irini ſedimenti heminam:acetum ammoniaco duabus heminis ſuperfunditur. † Al hem.s.

Polyarchion ex epiſtola. Cyperi,cardamomi, mannæ, cerę,ſingulorum pondo minam:terebin
thinę frictę pondo minam s,liquidę pondo minas tres,cyprini quod ſatis eſt: ego bdellij pondo
minam. *Altera ſcriptura.* Cyperi,cardamomi,bdellii,‡thuris,balſami,ſingulorum pondo mi-
nam:cerę pondo minã s,reſinę frictæ pondo minas iiii.cyprini heminas ſex,uini odorati hemi
nam unam s. *Vt ego utor.* Cyperi,cardamomi,amomi,bdellii,ſingulorum pondo minam,ceræ
põdo minam s:reſinæ frictæ terebinthinæ,pondo minas quatuor:cyprini heminã:caſiæ,cinna-

momi,guttæ ammoniaci,nardi indicæ,croci,myrrhæ,ſingulorum quartam minæ portion ē ui- E
ni odorati quantũ ſufficit. *Malagma ad multa utile, Apollonij.* Ceræ,picis,reſinæ frictæ,ſingulo-
rum denariùm pondo centum uiginriquinq;:nitri,thuris,ſingulorum denariũ pondo quinqua-
ginta:ſeui uitulini,& taurini,butyri,ſingulorum denariũ pōdo ſeptuagintaquinq;·œſypi dena-
riùm pondo quindecim,aquæ cyathos ſex. *Malagma ad hepaticas bonum.* Guttæ ammoniaci
denariũ pōdo centũquadragintaquatuor,alij centumduũ: bdellij denariùm pōdo centumqua
dragintaquatuor,croci denariùm pōdo xii,myrrhæ denariùm pōdo xii:cerę denariùm pondo
centũquadragintaquatuor,alij centum: aceti quartā partē heminæ,cyprini heminam: ego aũt
pono heminas x. *Malagma ad rheumatiſmum ſtomachi & inteſtinorum.* Oenanthes pondo un-
* Al. unam. ciā,omphacij pōdo uncias iiij.phœnicobalani carnis pōdo uncias*duas,acaciæ pōdo unciā,ro
ſarum pōdo unciā,omphacij pondo vncias quatuor,aloes pondo uncias iiij.gallæ pōdo uncias
quatuor,aluminis rotundi pōdo uncias iiij.picis pondo uncias quatuor,cerę pōdo uncias tres:
alij thuris, myrtei pondo uncias tres:uinũ aridis affunditur. *Ad hydrapicas,& flatuoſos.* Picis
* Aliter s. liquidæ pōdo librā,ceræ pōdo libram,nitri pondo uncias*ſex,ſulfuris uiui uncias*ſex,aluminis
* Aliter x. ſiſſi pondo uncias ſex. *Aliud Malagma ad iſchiadicas,aliaq; multa.* Ceræ denariùm pondo ſe-
* Al. lxxv. ptuagintaduùm,*terebinthinæ denariùm pōdo quadragintaocto,guttæ ammoniaci denariũ pō F
do trigintaduùm,propolis denariorũ pondo quadragintatrium, chalbani denariorum pōdo tri
gintaſex,bdellij denariũ pondo uigintiquinq;,croci denariùm pondo quinque,opopanacis de-
nariùm pōdo duodecim,nitri ſpumæ denariùm pondo triginta. Irino unguine tundens utitor.

Aliud Malagma Andreæ,polychreſton,i.multis utile. Pyrethri denariùm pondo viij.croci gnidij
* Aliter xx. denariũ pondo* octo,ſalis ammoniaci denariũ pōdo viij.cucumeris agreſtis radicis denariũ pō
* Al. uiginti. do viii. reſinæ pineæ denariùm pōdo viij,terebinthinæ denariùm pondo*octo, ceræ denariùm
pōdo triginta:liquoris ſycamini denariùm pondo xii.alij decem:aphronitri denariùm pōdo ui
ginti,thuris denariùm pōdo ſexagintaquinq;,bdellij denariùm pōdo decem:guttæ ammonia-
ci denariùm pōdo decem,alij uiginti:myrrhæ denariùm pōdo x. ariſtolochiæ denariùm pōdo
decem,alij uiginti:piperis albi denariùm pōdo decem,& longi denariùm pōdo x.xylobalſami
denariùm pōdo decem, cardamomi denariùm pōdo decem, œſypi denariùm pondo xv,hebi-
* Aliter xv. ſci radicis denariorum pondo*decem,gladioli radicis denariorum pōdo decē, ſtyracis denario
rum pondo decē,capparis radicis denariorum pondo decē,iridis illyricæ denariorum pōdo de
cem,aloes indicæ denariũ pondo decem,chalbani denariũ pondo decem: viſci de quercu lecti
* Al. xx. denariorum pondo decem,alij duodecim:adipis anſerini denariorum pōdo * octo,reſinæ ſiccæ G
denariùm pondo duodecim:ſedimenti iridis,quod ſatis eſt. *Aliud Amythaanis ad thoracis,pra-
cardiarum,& ſtomachi dalores:item ad articularum impeditianes,quas ancylas Græci,ligationem La-
tini uocant.Inſuper uales ad abſceſſus,& duritias emollit.* Guttæ ammoniaci denariorũ pōdo* quin
* Al. uiginti. quaginta,ceræ denariorum pondo uiginti,bdellij denariorũ pondo *quinquaginta, reſinæ tere
* Aliter xx. binthinæ denariorũ pondo uiginti,iridis illyricæ denariorum pondo decem,chalbani denario
rum pōdo quinq;.Bdellium & ammoniacum uino perfunduntur,deinde ēt liquata miſcenĩ, &
irino adiecto ſimul læuigātur. *Malagma Antipatri ad calicos omniaq; interiora.* Silphij denariorũ
pondo duum,eleliſphaci denariorum pondo quatuor,caſiæ denariorum pōdo quatuor,melan
thij denariorum pondo quatuor,ſtaphidis agriæ denariorum pōdo quatuor, chalbani denariũ
pondo quatuor,ſtruthij denariorum pondo quatuor,ſulfuris uiui denariorũ pōdo quatuor, pa
nacis denariorum pondo ſeptem,propolis denariorum pondo ſeptem,pyrethri denariorũ pon
do ſeptem,guttæ ammoniaci denariorum pondo ſeptem,nitri denariorum pōdo ſeptē,alij flo-
ris denariorum pondo uigintiquinque,ceræ denariorũ pondo centumquinquaginta,reſinæ de
nariorum pondo centumquinquaginta, olei heminam. *Aliud Malagma Callinici ex collecta-
neis Paccij, ad omnia.* Cerę nouę denariorum pondo centum: guttę ammoniaci,terebinthinę, H
bdellij pellucentis,ſingulorum denariùm pondo quinquaginta:alterci ſeminis denariùm pōdo
triginta,liquoris papaueris denariùm pondo uiginti:meliloti,myrrhę,ariſtolochię,piperis,gē-
tianę,ſtyracis,ſingulorum denariùm pondo quindecim:thuris denarium pondo octo,croci de
nariorum pondo viii.olei heminam,papaueris albi ſeminis denariũ pōdo quadragintaocto,nu
cleorum pineorum denariùm pondo uiginti. *Aliud Malagma leucopyron.* Terebinthinę pōdo
libras iiij.cerę pondo libras tres,guttę ammoniaci pōdo uncias ſex,chalbani pondo unc.ii.opo
panacis pondo vncias duas,mannę pondo uncias duas,ſeui taurini pōdo uncias duas, cyprini
parum. *Aliud emplaſtrum,Malagma generoſum Criſpi.* Myrrhę, opopanacis,chalbani,ſingulo-
rũ pondo uncias ſex:panacis radicis,mannę,thuris,guttę ammoniaci, ſingulorum pōdo libras
* Al. unam. *duas:cerę,reſinę frictę,ſingulorum pondo libras tres:aceti † heminas duas. *Aliud ad caxendi-
† Al. ſextarios duos. cum,capitis,omnesq; diuturnos dalores.* Cerę denariorum pondo uigintiquatuor,guttę ammonia-
ci denariorum pondo ſeptem,terebinthinę denariorum pondo ſeptem,thapſię ſucci denariorũ
pondo octo,olei heminam. *Aliud ad aquam inter cutem Cleophantis.* Cerę, reſinę pineæ,
aphronitri,ſingulorum denariorum pondo centum:chalbani denarium pondo duodecim,pro-
polis denariorum pondo duodecim, guttę ammoniaci denariorum pondo duodecim s,cypri-
ni heminas

A ni heminas duas,aceti heminas duas. *Aliud dolorem ſedans,Nicoſtrati ad podagram.* Ceræ pon-
do libram,guttæ ammoniaci pondo uncias * ſex,opopanacis pondo vnc.iiii s.meconiæ pondo • Aliter iii.
unc.tres,cyprinũ ad contuſionem illorum adhibetur. *Aliud ad Apellas,quos Græci Lipodermus*
uocant,authore Epidauro. Thapſiç radicis põdo denariùm triũ,piperis nigri* denarij põdo unius, * Al. longi.
ſeui uitulini denariũ pondo xii.thuris denariũ põdo iiii.xylobalſami denariũ põdo duũ,reſinæ
denariũ pondo ſedecim,ceræ denariũ pondo viii.liquata ſiccis ſuperſundito. *Aliud Malagma*
*apud Aſclepiadem dolorem ſummouendo,*tenſionem ſubito tollens.* Ceræ tyrrhenicæ põdo minam:* • *ἄτονον eſt in*
ſeui *taurini,adipis anſerini,medullæ ceruinæ,terebinthinæ,ſingul.pondo minam:chalbani mi *impreſſis, ĩ ma*
næ dimidium,œſypi pondo uncias iiii. roſacei heminas iiij. unguenti telini ideſt ex fenogræco *nuſcriptis aũt*
confecti heminã,olei boni tantundem.Hæc igne non acri liquefacito,mouens ſedulo: Sint aũt *ἄτονον, ideſt*
læuia in pila contuſa, iridis illyricæ denariũ pondo tercentumſexaginta, ariſtolochiæ denariũ *dolorem.*
põdo centumoctoginta,hypocyſtidis læuigatæ denariũ pondo nonaginta,gallæ læuigatæ dena • Al. minas ii.
riũ pondo trecentorum ſexaginta:mannæ,bdellij,ſingul.denariũ pondo centumoctoginta: cin • Al.vituli ni.
namomi,croci cilicij,myrrhç,caſiæ,nardi indicç,iunci floris,calami aromatici,amomi,piperis,
rhu*ſucci,teſtudinis marinæ ſanguinis,androſæmi herbæ, pyrethri,ſingulorum denariũ põdo • Al.rhei.
B trigintaquinque:aceti ueteris heminam,in quo oĩa medicamenta iniecta emolliuntur,tundun
turq;,quouſq; lentum ac elaboratum ſit medicamentum: deinde reponitur. Valet ẽt ad thora-
cis ac pulmonis rheumatiſmos.Item ſincipitio dolentes conſeſtim liberat.Vocatur aũt medica
mentum,Aeſculapius. *Aliud ad coxendicum dolores optimum ab Hera Cappadoce acceptum.* Picis
liquidæ heminas tres uel duas,ceræ pondo librã, pityinæ pondo libram,ſulfuris uiui pondo li-
bram,nitri pondo librã ſemis,ſtaphidis agriæ ſextarium,pyrethri pondo libram,fæcis cõbuſtæ
pondo libras duas,cardamomi ſextarium,chalbani põdo ſelibram:liquida ſiccis cõmiſcentur.
Aliud Malagma Bacchy,quo Cæſar uſus eſt. Adipis ſuilli pondo minas duas,ceræ pondo minas
duas:helenij,calami aromatici,panacis radicis,ſalis foſſitij uel ammoniaci,ſingulorum denariũ
pondo quinquaginta:bdellij pellucentis,guttç ammoniaci,ſingulorũ pondo minas duas:iunci
floris,iridis,ſingulorum pondo minam:thuris,piperis,chalbani, ſingulorũ denariũ põdo uigin
tiquinque: coquito ut Cardamelæum. *Aliud Malagma Aureum ad arthriticos hoc eſt articulari*
morbo laborantes. Reſinæ ſtrobilinæ pondo libras duas:axungiæ,chalbani,ſingulorũ denariorũ
pondo duodecim:ceræ denariorũ pondo uigintiquatuor,baccarum lauri denariorũ põdo duo-
decim:incoquito ut nouiſti. *Aliud Malagma ad laterum dolorem.* Cyperi,cardamomi,mannç,
C guttæ ammoniaci,terebinthinæ,ceræ,irini,ſingulorum pondo libram. Ammoniacum ſeorſum
coquito,liquabilia læuigato,ac cũ irini cyatho liquefactis ammoniacũ aſpergito: deinde arida
miſceto, irino manus inquinans. *Aliud Malagma *Clonsaci boni coloris.* Auripigmenti pondo • al. Clniam.
vncias tres,aluminis ſiſſi pondo vnc.tres,calcis viuæ pondo vnc.iij.reſinæ frictæ pondo libras* • Abies..
tres,ceræ totidem: acetum aridis,oleum liquidis additur:utitor itidem in lienoſis.

Damocratis Malagma. *CAP. 8.*

QVoniam metris conſcripta & memoriç facilè commendãtur,& medicamentorum ſymme
trias exactè conſeruant,ideo Damocratis quoq; pharmaca apponere conſueui: inter quæ
& hoc infrà adſcriptum numeratur:

At uſus omnino & malagmatis boni
  Subinde ueniet medicinæ cultoribus,
  Ad muſculos conuulſos, articulos quoque
  Ruptos, & artuum fracturas: inſuper
  Ad craſſitiem neruorum, nec non muſculos
  Cum phlegmone induratos. Ad morſus ad hæc
D Eſt efficax,lichenas & lepras demit
  Vt plurimùm decem diebus additum.
  Mutatur altero die uel tertio.
Picis nitidæ ſicciſſimæ libras duas,
  Vnam pityinæ pone, unam & ceræ bonæ,
  Ammoniaci rurſus, liquidi atque aluminis,
  Fac ſingulorum unam, duos acerrimi
  Sextarios aceti. Rarò chalbani
  Quidam uncias duas miſcent, diutinas
  Citius duritiesemollire qui expetunt.
Sic præparato. Partem aceti tertiam
  Ammoniaco atque alumini ſuperaddito:
  Ac læuia reddens in magno mortario,
  Mellis recentis liquidi craſſitudinem
  Fingito: picem cum cæteris in fictili
  Nouo incoque, ut perfrictu quin ſiccaueris

Totum, planè abſit minimum, atq; ſuperfundito E
Sic læuibus in mortario factis probè:
Et rurſus ipſa tundito, donec receperint
Flauum colorem, perquàm ſimilem melino.
At ſi ſtatuis prorſus miſcere chalbanum,
† Al. cũ cera. † Poſt ceram ſ immittes, & reſinam pityinam,
Ab igne poſtquam caccabum poſueris.
Quidam iniiciunt contra mannæ parem modum,
Alumen auferentes ex medicamine.
Vtuntur ad id uitij genus, & glutinant
Diuiſiones his recentes uiribus.
Tu hoc utitor uel à primo ſtatim die,
Ad quos affectus rettuli, cùm pterderint:
Ad puſtulas, nec non has conſequentia:
Sed ſplenio madentem aceto ſpongiam
Deſuper iniicito, uinculo coarctans molliter. F
Sic & lienoſis ipſum perutile eſt.
Vbi ſuſpicaris ſcirrhum cuiquam uiſceri
Futurum, intrepidus utitor malagmate.

Poſt hoc pharmacũ Damocrates ſcripſit, quod ex ſale confectũ dicitur, hunc in modũ exorſus.
Si in horum aliquo maneas diebus pluſculis,
Et hoc parato medicamentum quam optimum.

Deinde aliud quoque ex Sale poſt hoc commemorat: rurſusq; poſt ambo aliud ſtrumas diſcutere promittens, & iocinoris lieniſq; aquoſos affectus. Mihi uerò ſatius uiſum eſt, hęc medicamenta inter emplaſtra digerentia referre.

De Relaxantibus medicamentis. *CAP. 9.*

VOcantur medicamenta quædam relaxantia, græcè chalaſtica familiari omnibus propè recentioribus medicis uocabulo, inde nimirũ, ſicut & nomen ipſum indicat, quòd tenſas laxant particulas: quippe relaxari, ac intendi contraria inter ſe dicuntur. Hippocrates itaq; hunc in modum quodã in loco ſcriptum reliquit: ⌊ Cuti duræ emollitio, intenſæ relaxatio, conuenit. (Lib. de liquidorum uſu à principio.) Si igitur propriè quis dictionibus uti uelit, non nulla medicamina induratorum corporum malactica. i. emollientia, eſſe dicet: ea nimirum quæ ipſorum ſoluunt duritiem, quemadmodum & relaxantia quæ tenſioni medentur. Porrò in phlegmonis cutem tendi contingit, interim à ſubiecto tumore ſymptoma hoc capientem: interim & ipſammet ſimul inflammatione laborantẽ: non tamen phlegmones ſubſtantia partis inflammatæ durities eſt, ſed è conuerſo planè, ſicut in libris de ipſa oſtendimus, humiditas. Atqui in ijs, quæ ſcirrho conflictantur, non præpollens in affecta parte humiditas eſt, uerum durities. Attamen utriuſq; affectus ſimilis genere quodammodo generatio eſt, & curatio: naſcitur enim ex cõfluxu humorum: curatur ijſdem euacuatis, quanquàm euacuationis modus in utriſque idem non eſt, ſed uti in therapeutices Methodi cõmentario declaratum eſt, in quo etiam aliorum omnium affectuum ſanandi rationem explicuimus. Inflammatis quidem particulis tum repulſoria medicamentorum qualitas morbi initio, tũ diſcuſſoria, ſemper ex uſu eſt: ſcirrhis autem ſola diſcuſſoria ſine repellente. Itaq; ſummè indurata ſcirrho, ſummè inſanabilia ſunt. Porrò dignoſcere ea oportet, eo nempe ſigno, ꝙ nullus affectis partibus ſenſus ſuperſit. At in quibus ſenſus quidem eſt, ſed obſcurus, hæc curantur pharmacis humorem incraſſatum uidelicet digerentibus, non eñ ualidè ac uniuerſim hoc agentibus, ſicut digerentia medicamina faciunt, cuiuſmodi uocant græci epiſpaſtica & exipotica. i. H attrahentia, & excolantia. Mirari uerò non oportet mutationẽ in duritiẽ ex inflãmatis accidere, cum ſimul & confluens humor craſſior eſt & uiſcidus, & curatio medicamentis ualde exiccãtibus adminiſtratur. Quẽadmodum. n. & in exterioribus permulta corpora, quę ipſum ignẽ cõtingunt, torrenť, ex aqua uerò rurſus emolliuntur: ita & in inflammatis affecti loci humiditas à calefacientibus, & exiccantibus ualidius pharmacis relictum aliquod uiſcoſum craſſumq; retinet, tenui diſcuſſo. Et hac rõne in morbis articularibus calli ꝓueniunt, & in renũ uitio calculi. Quòd ſi uerò fluxio, q̃ phlegmonem cõmiſit, conſiſtentia ſit tenuis, & curatio eius ſiccãtibus, & calefacientibus pharmacis adhibeať, nihil ſcirrhoſum relinquiť: immo refrigerãtia uehemẽter adſtringentiaq; ſcirrhos procreare ſolent, ac multos ex eryſipelatis immodice refrigeratis ſcirrhoſos tumores habere cõſpicimus, medicorũ, qui eos ſanandos ſuſceperunt, inſcitia. Prima ergo medicaminum, quæ phlegmonis, & quæ ſcirrhis medentur, dĩa eſt ea, quam diximus. Altera, quæ propter dolorem inflammatis coniunctum, non ſuſtinet ualens medicamentum affectæ particulæ offerri. Quippe hæc cum dolore actionem ędunt inflãmatis ob affectum ſtatim dolentibus, eoq; molliſſima remedia deſiderantibus: at uehemẽtiora, præterq̃ ꝙ dolores non ſoluunt uel mitigant, adhuc & exacuentia maiores phlegmonas cõcitant. Itaq; primus uſus in dolenti-

bus

A bus phlegmonis eſt,qui medicamentis abundè humidis ſimul & modicè calidis adminiſtratur: Alter paulo craſſioribus,ſiccantioribusq́; conſtat: Tertius relaxantibus nominatis, q̃ non nulli malagmatis adſcribunt. Sunt autem inter ea maximè emollientia ſanè,quæ cerati ſpeciẽ conſiſtentia referunt,cũ ex butyro,cera,adipibus,oleoq́; relaxante cõponuntur.Miſcetur ipſis œſypi reſinæ,& picis parũ,ſicut & thus,& chalbanum:præterea non nihil iridis illyricæ.Porrò inuenit Menecrates ,ut ipſe ait,& alij quidã ei atteſtantur,medicamentũ Dia chylon.i.ex ſuccis,appellatũ,phlegmonis nondũ uehementer dolentibus eſſe remedio.Inſcriptus eſt liber,quo pharmacũ tradidit,Autocrator hologrammatos. Certè Autocrator,quaſi dicas Imperator,qm̃ huic dicatus eſt: hologrâmatos,q̨a ſine notis,integris ſyllabis expreſſus eſt,duo,tria,quattor, q̨nq; aliusq́; quilibet numerus,uel reſinæ,uel picis,uel alterius cuiuſpiã medicaminis . Hoc aũt fecit Menecrates,ꝗ ſæpe non modo nolentibus errorem cõmittere in ſcripturis contingit, ſed ẽt per inuidiam quibuſdã uolentibus, dum ο literam θ faciunt,per mediam rotundam lineam,alia per tranſuerſum ducta,ι uero literæ alia ſimiliter tranſuerſim appoſita: ſicut ẽt una linea ex γ & ς de raſa,literæ ι characterẽ relinqui contingit.Pari modo ex multis literis,alij appoſitione,alijs cõpoſitione,alij ablatione,mutari notas ſeu characteres illos indicãtes accidit.At nihilo plus Me-
B necrates poſteritati conſuluit,cũ ij,qui eius librum ſcribunt,appellationes numerorũ non integris literis,ſed characteribus eas ſignificãtibus,notent.Iure igitur Damocratis libri medicamẽtorum metris deſcripti,in pretio habiti ſunt . Et,ſi omnia hũc in modum tradita forent,optimũ nimirum eſſet.Qm̃ uerò non pauca probatorum medicaminum relicta ſunt , ideo alijs quoque medicamentarijs libris indigemus, quibus uariorum medicaminum cõpoſitiones non nulli cõſcripſerunt.At uerò medicamentum ex ſuccis à Menecrate inuentũ, trimetris his uerſibus Damocrates cum alijs quibuſdam duobus ſimilibus ei præpoſitis prodidit .

Dia Chylon Damocratis ex Menecrate. *CAP. 10.*

PRæfati igitur,quo tandem pacto vulnera
A phlegmone ſecura rectè glutines ,
Poſthac agemus, quomodo,cum phlegmone
Obſedit ipſa,curare queas commodè.
Cum muſculo læſo,uel neruo quopiam,
Vel & propinqua quando oſſi membranula
Puncta, diem poſt quartum continuus dolor,
C Et phlegmonæ,febresq́ue cum ſymptomatis ,
Multa uigilia fit delirio, & ſiti,
Ac ſiccitate linguæ , creſcuntq́; omnia
Quotidie,& magis mala in peius ruunt.
Et fœculenta ſanies,tenuis, vulnera &
Rubra:inſuper habent omnia hæc quum corpora,
Diſtenſiones, phlegmonas, œdemata ,
Turgores,uarijs tum abſtine cataplaſmatis
Quod mos iuuenibus eſt facere , quò phlegmonum
Status effugientes non dent calumnijs
Occaſionem. At arti qui fidit ſuæ ,
Hunc deuenire cum languentibus in metus
Oportet haud,expectantem, dum uicerit
Natura,uel fortuna quædam iuuerit.
Ergo pares,quibus conſului affectibus ,
D Quod & podagricis medicamentum conuenit,
Aegris in omni tempore impoſitum manens.
Promptam agilitatem nam intermiſſionibus
Id gignit corpori, citò nec permiſerit
Callis, nec facilè crebris angi inſultibus .
Morbos initio prohiber increſcere ,
Cogit autem uigentes mox decreſcere,
Niſi ad alia deſcendas facilè medicamina .
Hunc pharmaci in modum fit compoſitio .
Lithargyri læuiſſimi chryſitidis
Libras duas miſcens , quatuor axungiæ
Valde ueruſtæ, † annoſæ,atque craſſiſſimæ ,
Et non olentis,non nigræ, non aſperæ:
Sic nanque ſumet pharmacum efficaciam.
Liquatæ diligenter olla axungiæ,
Membranulas ſalemq́ue mox ſuſtollito,

† Ex antiquis ita legendũ, libram autẽ unã ac unc. iiii. olei annoſi craſſiſſimi, & non olẽtis, non nigri, non aſperi.

In uas aliud ipſam percolans amplius, E
Adiectoq; oleo, rurſus cura, ſerueat.
Non omne pones oleum, ſed partes duas:
Tertia manebit in expedito condita,
Si ſit neceſſarium iungere, ne abſit longius.
Vteris omnino per hyemem, cum inditum
Medicamini craſſum oleum longo tempore
Euaſerit: lithargyrum & feruentibus
Inſpergito, leui igne & aſſiduo coquas,
Spatha mouens, præſtiterit quam eſſe pineam.
Cum ceperit mediocri coctum tempore
Medicamen hoc emplaſtri ſpiſſitudinem,
Nec non fœtorem ſimili pacto pharmaci,
Confeſtim ab igne caccabum deponito,
Faciens per æſtatem pauxillo durius,
Sed hyeme mollius, non inquinans tamen: F
Moueto, aduſque, quo modicè ita refrixerit.
Sic deinde rurſus manibus durioribus,
Totum ſubactum ex olla transferri iube.
Cum poſcet uſus, iterum ualidè mollies,
Molliq; diligenter pelliculæ illinens,
Permagna ſuper accommodabis ſplenia.
Emplaſtrum uerò hoc, ſiquando efficacius
Deſideres ad neruos craſſos, muſculos,
Duraſq; mammas, atque articulos inſuper
Tumentes fieri, pondo radicum indito
Agreſtis maluæ purarum ac recentium,
Sectarum in partes digiti craſſitudine
Ac longitudine. In olla feruentibus
At cum madorem totum, & uires pharmacum
Ex igne depoſuerit, colo traijce G
Maluæ radiculas: læuem & lithargyron
Inſperſum coque tum, ut prædixi: & reponito
Simili modo rurſus, eodemq; ipſo utitor.
Ambas eodem tenere id uirtutes ait
Primus Menecrates inuentor pharmaco,
Vir qui fuit habitu medicam erga artem optimo.
Etenim recentia ſeruat citra phlegmonem
Vulnera, eadem nec non diuiſa glutino
Iungere, quæ ſunt & phlegmone obſeſſa ulcera
Nimis: medicari & vulneratos muſculos
Suaſit, ſine quopiam alio, quæ ſuccurrere
Poſſunt cataplaſmatis, fomentis, ſpongijs.
Ad omnia, quæ facere confirmaui prius
Medicamen ex litargyro & axungia,
Facit. Optimum uero peſſum diutinis H
Recentibuſq; uteri inflammationibus,
Implere caua dilutum roſaceo
Vel myrteo bono, & cicatricem addere.
Summatim omne cataplaſma, nec non pharmacum
Extrinſecus quod ipſis ſuperinijcitur,
Superfluum eſſe dicit iſto utentibus.
Profecto dignum ſcriptione eſt pharmacum,
Cuius fides iam uel recepta eſt inuidis.
Hunc in modum ipſum præparari dictitat.
Septem olei libras æſtiuis temporibus
Indes (aliàs eius dimidium repperi)
Pinguis, recentis pariter atque axungiæ:
Sed hyeme, ſicut tradit, inieceris nouem.
At ſex læuiſſimi modo lithargyri,
Fœnigræci addit dimidium ſextarij

Et ſeminis

A Et ſeminis tantundem * combuſti lini.
Maluæq; agreſtis pondo ſtatuebat tria
Radicis,etiamnum cui ſuccus ſit recens.
Quaternis bis coquere ex aquæ ſextarijs,
Ollæ orificio amplo recenti fictili.
Maluæ radix purgata,conciſa itidem
Et tenuis & contuſa,ut fuerit indita,
Mox addito fœnigræci elutum probe
Liniq; ſemen.At cum ſuccum emiſerint
Coctura,ſpiſſitudinemq; acceperint,
Habeto ſuccum,expreſſeris quem linteo.
Trutina at quaternas quando expenderis libras
Olei,commiſcens,totum coque carbonibus.
Cum uero tenues bullulę ex maioribus
Crebrę,contentis cacabo prodiuerint,
B Lithargyrum lęuem protinus aſpergito,
Igniq; non acri,ſed aſſiduo coque,
Frictus ſit dum uſq; ſuccus cum pinguedine.
Erit ipſum medicamentum emplaſtrum melinum,
Boni coloris,non inficiens,nec nimis
Durum.Vetuſtis hoc qui inuenit pharmacis,
Vocabat ipſum iure è ſuccis pharmacum.

* Al. κεκαθαρμένου, i. mundati.

Alind.

Et hoc eodem prodit genere pharmacum,
Alijs licet miſturis ipſum præparent.
Affectus ad quos rettuli,prorſus facit.
Summatim omnibus,& crudis,& quę concoqui,
Facile mutari nequeuntq;.Ingentia
Et muſculorum & membranarum vulnera
Perſanat,ipſorum nam facile ſubuenit
C Punctibus.Arthriticis iniectum item omnibus,
Infeſtatos iam mitigabit diutino
Dolore.Picis aſſumit quàm ſicciſſimæ
Libras duas,ceræq; totidem ponticę:
Purę terebinthinę & liquidę libras duas,
Mannęq; thuris ueri unam pondo libram:
At ſelibram,uel hac pauxillulo minus,
Albi recentis butyri pinguiſſimi.
Reliqua diu liquentur,& quidem igne acri,
Aſſidue cernens,amplius ne pharmacum
Colore inficiat digitis contritum tuis.
Quibus peractis ſublata ab igne ollula
Mannam liquatis inde ſic aſpergito,
Mouens medicamentum diu rudicula.
Sic frigeratum,& mollitum reponito.
D Huic copioſumq; & recens roſaceum
Contemperans,caua atq; ad carnis indiga
Adeo ulcera utere,tendonumq; phlegmonas,
Tum quę non facile in pus mutantur candidum.

De Acopis,hoc eſt laſsitudinem tollentibus. CAP. II.

QVid Acopa medicamenta promittant,etiam nomē ipſorum oſtendit.At κόπους, id eſt laſſitudines,Gręci homines uocant affectus ex multo uehementiue motu corporibus uel totis,uel particulis,quę amplius laborarunt,oborientes.Porrò moleſtę ſunt diſpoſitiones hę, potiſſimum iis qui agitantur,mouenturque:uehementiores autem, iam & conquieſcentibus negocium faceſſunt.Cęterum poſtea medicis in uſu fuit,& ſi non ad laſſitudines medicamē ab ipſis ſit compoſitum,ſed uel ad dolorem diuturnum in alto corporis latentem,uel motū difficilē, vel ſenſum difficilem,uel particulę duritiam,uel tenſionem,uel tumorē ſcirrhoſum,appellare ſimiliter acopa & id genus omnia,modo humidam conſiſtentiā acopis ſimilem habeant: quę liquidis ceratis,cuiuſmodi & in luxatis fracturiſq; utimur,eſt propinqua. Quippe talis cōſiſtentię humidiſſimum eſt,quod à iunioribus medicis Cerelçon appellatur:deinde illitus acopi:poſt hos liquidorum ceratum,craſſiore ſubſtantia pręditum:mox ceratū tenerorum & mollium,uti

vocãt:poſtremo amolynta hoc eſt non inquinantia,ſimilia his,quę proprie Epithema dicũtur. E
His ſuccedit emplaſtrorũ conſiſtentia,quæ & ipſa in maioris,minorisq; rõne haud mediocrem
obtinent differentiam.Quare nõ nulli medicorum ꝗdam nomine à ſola conſiſtentia ita deſum
pto,Ceratomalagmata nuncuparunt:medicamẽta inquã inter ea,ꝙ corpori imponuntur , non
ẽt quidẽ humida,duritiem uero tantã nec dum cõſecuta,quantã emplaſtra poſſidẽt. Cũ igitur
oẽs citatæ differentiæ non medicamentorũ uiriũ,ſed cõſiſtentiæ formæ,ſint indices, Acoporũ
appellatio quondam ſane medicaminum facultatẽ,poſtea conſiſtentiã ſignificauit: huiusq; rei
cauſa cum diſtinctionibus ea nominare coacti ſunt,hoc quidẽ Acopon relaxãs,illud emolliẽs,
vel calefaciẽs,uel a dolore tollẽdo anodynum,uel metaſyncriticũ appellãtes:ſicut etiã ad hũc
quendã affectum conſerre,uerbi gratia paralyſin,coxarum laterumq; dolorem,uel cõmuniter
ad uniuerſos dolores.Natiuum igitur eſt medicamen ſimplex omniũ laſſitudinum præſidium,
oleum uidelicet,quod & citra adiectionẽ nominaꝉ,quoniã uetuſtis tẽporibus ſolũ quoq; erat:
poſteri cicinũ apud nos ei appoſuerunt,in Aegypto.n.& hoc uetuſtũ erat : & rurſus poſt cici-
num raphaninum,ſinapinũ,& ſeſaminum,aliaq; eius generis,quemadmodum etiam apud nos
crininum,id eſt ex lilio,maſtichinũ,& lentiſcinum:quæq; his magis uaria ſunt , uel uſq; ad un-
guenta.Itaq; neminẽ latere arbitror,medicamẽta Acopa apud ueteres dicta,omnia liquidæ cõ F
ſiſtentiæ eſſe neceſſario,quippe oleũ ſolum laſſitudines externis partibus ingruẽtes curat:in al-
to affligentes,uehementioresq;,cum iniecto aliquo laxãte pharmaco mediocriter calefaciẽte,
veluti chalbano,reſina terebinthina,ad hãc colophonia quadã nominata & ſricta:quibus cali
diores ſunt abietina,& ſtrobilina:terebinthina uero larix paulo calore præcellit.Cæterũ id ge-
nus oĩa relaxantibus oleis miſcẽtur,quale eſt ſabinum,iniecta interdum & cera.Iam uero aco-
pon unguen eſt in iis,qui iã ẽt in corpore alto dolent,& medicamen ex ſemine abietis, chamæ
meli,anethi,& floris populi nigræ,quorum mox dicemus cõfecturam.Præterea ſuſinũ,& gleu-
cinum,& comagenũ,ex acoporũ unguinũ grege eſt,& ꝙ ex pinguedine,& adipe cõponuntur,
ſuillo quidẽ moderatiſſime relaxãte,gallinaceo aũt his uehemẽtius,& hoc adhuc magis anſeri
no:at adeps leoninus & pardi ualidior eſt,ut iã uehemẽter calefaciat,eoq; inſigniter diſcutiat:
in medio horũ cõſiſtũt bubulus,caprinus,vulpis,& hyenæ . Hæc ſane uniuerſa in genere ſunt
eorũ,ꝙ proprie Acopa dicunꝉ,hoc inuicẽ diſcrimine uariantia,ꝙ alia magis,alia minus,calefa-
ciant.Quapropter nõ nulla genere toto acoporum unguinũ excidiſſe uidebũtur,ſi in mollibus
ea corporibus examines:etſi durioribus,cuiuſmodi agreſtiũ ſunt,utiliſſima appareãt:nã ſubin-
de ẽt diximus dura corpora ualentiora pharmaca ſuſtinere , mollia uero & humida,ueluti pue G
rorum,mulierum,& eunchorum,eiuſmodi medicaminum potentiã ſerendo non eſſe. Inſuper
cuiuis notum eſt& quæ uocantur Myracopa,ex acoporum cũ unguẽtis tẽperatura fieri,nihilo
cæteris præſtantiora,niſi odoris ſuauitate.Quemadmodũ igitur a uetuſtioribus longo uſu ex-
plorata ſcribere conſueui,ita nunc quoq; ſaciam,ab Aſclepiadis ſcriptis ſumpto exordio.

Quæ Aſclepiades in quarto Exteriorum Acopo & Myracopa conſcripſerit. CAP. 12.

A*Copon ad laſſitudinum moleſtias,benefacit neruis condoleſcentibus. Hoc Themiſo vtebatur. Medicamen eſt uehementer bonum.*Sãpſuchi ſextariũ unũ,roriſmarini ſextariũ unum,fęnigræ-
ci ſextariũ unũ,cardamomi ſextarii dimidiũ,† brathyos ſextarii dimidiũ,uini dulcis ſextarios
tres,olei uenefrani trepõdo,ceræ põdo duo.Arida in uino triduum macerari ſinito:quarto die
oleũ adijcere oportebit,atq; ubi ſedulo agitaueris,ac ſuper prunã poſueris , mouẽdo coquere:
qñ cõtinue efferbuerit,liquorẽ exprimere,cerã deraſam huic adiicere,& rurſus ſupra ignẽ co-
quere:ubi cera liquata ſuerit,ab igne tolles,ſinesq; refrigerari.Poſtea uitreo uaſe uel ſtãneo re
pones,ac uteris nũc ſolo,nũc uno unguẽtorũ admiſto. *Aliud.* Sãpſuci ſextariũ unũ,roriſmari-
ni ſextariũ unũ,fęnigręci ſextariũ vnũ,lauri ſurculorũ põdo vj,iũci floris põdo vnc.iii,uini ve
teris ſextarios iii,olei dulcis ſextarios iii:ʒradicis cucumeris agreſtis,nardi celticæ,ſingulorũ li. H
s:ceræ libras iii.Præparato,ac utitor,ſicut ꝑdictũ eſt. *Aliud medicamẽ confectũ.Benefacit ſolutis, ac tremulis.Itẽ volet ad oẽm neruorũ ex cõſenſu dolorẽ.Vſus eſt Menius Rufus.Succurrit Podogricis,arthriticis, Iſchiadicisq́,vt toto liberet affectu.Vſus eius eſt in internallis:at in acceſſionibus diluto medicamine vtimur.*Sãpſuchi ſextarios duos,fœnigræci ſextariũ unũ,roriſmarini ſextariũ unũ & ſe-
miſſẽ,meliloti ſextariũ unũ,illyricæ põdo unũ,cyperi põdo unũ,brathyos põdo unum,cach-
ryos põdo vnũ,cardamomi ſelibrã,iũci floris ſelibrã,caſiæ ſelibrã,abrotoni ſelibrã,myrti fru-
ctus ſelibrã,lauri fructus ſelibrã.Oĩbus cõtuſis,ac in uas duplex unguẽtariũ cõiectis,uini tmo-
litis ſextarios octo affundito:triduo madefieri ſinito:deĩde olei ſabini põdo xvj, irini põdo v-
nũ,lẽtiſcini põdo unũ,ſyriaci põdo unũ,gleucini põdo unũ,myrtei põdo unũ,laurini põdo v-
nũ immittito:igni ſuppoſita incoquito:deinde liquorẽ ex coctis expreſſũ in uas aliud trãsfun
dito:rurſusq; ſine decoctis incoquito,ceræ ſelibra adiecta,reſinæ laricis lib.j. myrrhæ ſtactæ lib.
una.His liquatis utitor,ſicut ꝑdictũ eſt. *Aliud.* Sãpſuchi põdo u,fœnigræci ſextarios ii,roriſma
rini ſextarios ii:brathyos põdo ii,† ſextarios ii:ʒmeliloti põdo ii,cyperi põdo unũ,iridis mace
donicę põdo unũ,cachryos põdo unũ,cardamomi põdo unũ,calami aromatici ſelibrã,iũci flo
ris ſelibrã:caſiæ fiſtulę,coſti,eleliſphaci,ſingulorũ ſelibrã:baccarũ lauri ſelibrã,cucumeris agre

ſtis

† Sauina.

† In quibuſdã cod. græcis manuſcriptis hæc uerba non adſunt.

A ſtis radicis ſelibrã, myrti ſurculorũ ſelibrã, uini tmolitis odorati ſextarins viii, olei ſabini põdo uigintiquatuor, irini põdo vnũ, cyprini pondo unum, lentiſcini pondo unum, gleucini pondo vnũ, myrtei pondo unum,* ammoniaci põdo unũ, hedychroi põdo unum, malabathrini põdo vnum, myrrhæ ſtactæ põdo unum, opobalſami pondo unum, ceræ pondo xv. Arida imbuũtur ac madeſiunt, quemadmodũ præcepimus, triduo: & his oleum, & pleraq; unguenta adiiciuntur: malabathrinũ, amaracinum, hedychroon, ſtacte, & opobalſamum, poſtrema reſeruanτ, ut † in medicamenti confectione, ꝫ cera iã liqueſacta hæc indãtur. Quomodo autẽ præparandum ſit medicamentum, & quis eius uſus, iam oſtendimus. *Acopon, quod ex Melle inſcribitur. Valet ad laſsitudinum moleſtias, neruorum contractiones. Benefacit Opiſthotonicis, & Canina conuulſione affectis. Dicitur Tetramyron i. ex quatuor unguentis confectum.* Mellis uncias tres, irini uncias tres, roſacei uncias tres, cyprini unc. iii, gleucini unc. iii. ceræ unc. iii, terebinthinæ unc. iii. Mel ſeorſum coquitτ: q̃ liquari poſſunt, liqueſiũt: & in mortariũ cõiecta oĩa ſimul cõtundunτ, læuigãturque, & excepta uſui ſunt. *Aliud.* Cyprini, irini, roſacei, gleucini, ſingulorũ heminas ſex: ceræ denariorũ põdo xxiiil, terebinthinæ denariorũ põdo viii, mellis denariorũ põdo ſex: præparato, ac utitor, ſicut prædictũ eſt. *Aliud vocatur Lexopyreton, id eſt febrem finiens.* Roſacei, irini, gleu-

B cini, cyprini, ſingulorum heminas quatuor: ceræ denariorum pondo xii, terebinthinæ denariorum pondo quatuordecim, myrrhæ ſtactæ denariorum pondo iiii, mellis cocti denariorum põdo ſedecim: cõficito, ut docuimus. *Aliud ex collectaneis* Aphrodiſei.* Roſacei, irini, cyprini, ſingulorum heminas quatuor: cæræ denariorũ põdo duodecim, gleucini heminas quatuor, adipis anſerini denariorũ põdo duodecim, terebinthinæ denariorum põdo quatuor, ſtactæ denariorũ põdo quatuor, opobalſami denariorũ põdo duorũ, mellis cocti denariorũ põdo viii: cõficitur ſuperiorum modo. *Aliud Acopon, Dyſodes i. fœtidum dictum, ad idem.* Ceræ denariorum põdo viii, terebinthinæ denariorũ põdo viii, chalbani denariorum põdo ſex, guttæ ammoniaci denariorum põdo ſex, olei ueteris heminas duas, medullæ ceruinæ denariorũ põdo viii. Præparato ad modũ prædictum, & utitor mero, & diluto. *Aliud ad omnem neruorum ex conſenſu dolorem.* Reſinæ terebinthinæ denariorũ pondo quinquagintaſex, ceræ denariorũ pondo xxviii, guttæ ammoniaci denariorũ pondo trigintaduorũ, chalbani denariorum põdo xxxii, medullæ ceruinæ denariorum pondo uigintiquatuor, mellis cocti deoariorũ pondo uigintiquatuor, olei ueteris heminas duas: ammoniacum aceto ſoluiτ. *Aliud.* Ceræ denariorum põdo xxiiii, terebinthinæ denariorum pondo xxiiii, chalbani denariorum põdo ſex, guttæ ammoniaci denariorũ põ-

C do ſex, olei ueteris heminas duas, medullæ ceruinæ denariorũ põdo viii, ſtyracis denariorũ põdo xvi: præparato ſimiliter. *Aliud.* Ceræ denariorũ pondo* uigintiquatuor, terebinthinæ denariorum pondo ſedecim, chalbani denariorum pondo vi, ſtyracis denariorũ põdo viii, olei ueteris heminas duas, mellis heminam unam s: medullæ ceruinæ denariorum pondo viii, ſalis floris quantum ſatis eſt: ammoniacum aceto ſoluitur. *Aliud. Benefacit Iſchiadicis, & Opiſthotonicis. Sanat omnem neruorum ex conſenſu dolorem.* Ceræ pondo uncias ſex, terebinthinæ pondo librã vnam, guttæ ammoniaci põdo unciam* unam, opopanacis pondo uncias duas, chalbani põdo uncias duas, medullæ ceruinæ põdo uncias duas, medullæ taurinæ põdo unc. ii, œſypi põdo uncias ii, olei irini heminã, mellis pondo uncias* tres: cõficito ratione prædicta. *Aliud ad uehementes laſsitudinum affectus, & neruorum contractiones.* Ceræ denariorum pondo quinquaginta, terebinthinæ denariorum pondo xxv, aphronitri denariorum põdo vi, œſypi denariorũ põdo vi, mellis cocti denariorũ pondo vi, guttæ ammoniaci denariorum pondo ſex, medullæ ceruinæ denariorũ pondo vi, chalbani denariorum pondo vi, ſeui taurini denariorum pondo vi, baccarum ſiccarum lauri denariorum pondo vi, olei heminam, uini marinæ expertis hemināſ: præparatur ſicuti priora. *Aliud Aſiuntiauum inſcriptum.* Ceræ pondo unc. ii, chalbani pondo

D vncias tres, nitri põdo uncias* tres, terebinthinæ liquidæ põdo uncias tres, œſypi põdo unc. ii, ſeui taurini põdo unc. ii, olei cyprini põdo uncias quatuor, olei melini põdo uncias iiii, irini põdo uncias quatuor, mellis põdo uncias quatuor, olei communis põdo uncias tres, olei ueteris põdo uncias quatuor, guttæ ammoniaci põdo unciã unam, thuris põdo unciam unam, præparatur ut alia. *Aliud.* Olei ueteris ſextarium unum s, terebinthinæ põdo libram unam, guttæ ammoniaci põdo uncias.* duas, ceræ põdo ſelibram, chalbani pondo uncias tres, œſypi pondo vncias duas, thuris põdo unciam unam, æruginis pondo uncias duas, mellis † heminas duas, medullæ ceruinæ põdo uncias tres, ſeui anſerini põdo uncias duas, uini heminas duas, aphronitri põdo uncias duas: conficitur inſtar ſuperiorũ. *Aliud Chloracopon i. Acopon uiride. Succurrit Opiſthotonicis, Iſchiadicis, ſolutis, & tremulis.* Myrrhæ denariorum pondo iiii, guttæ ammoniaci denariorũ pondo iiii, thuris denariorum pondo iiii, nitri denariorum pondo iiii, æruginis denariorum pondo quatuor, opopanacis uncias decẽ, chalbani põdo uncias quatuor, terebinthinæ põdo libras duas, ceræ pondo libras duas, malabathrini unguenti ſextarii dimidiũ, cyprini ſextarii dimidiũ: aceti, quantum ſufficit, Ammoniacum, myrrham, nitrum diſſoluito: iam ſolutis opopanacẽ, chalbanũ adiungito: his læuigatis liquata ſuperfundito, miſcetoq;: exceptis utitor. *Aliud.* Myrrhæ denariorũ põdo quatuor, terebinthinæ põdo libras duas, ceræ denariorum põdo duorum:

• Al. amaracini. & ita omnino videtur legendum.

† κατὰ τὴν τοῦ φαρμάκου σκευασίαν, eſt in impreſſis, ut tranſtulit interpres. In antiquis, μετὰ τὴν τοῦ i. poſt medicamenti confectionem.

• Al. Aphrodæ.

• Aliter xxviii.

• Aliter iiij.

• Aliter vj.

• Aliter vj.

• Aliter j.

• Al. vnc. iiij.

do duorum:guttæ ammoniaci,thuris,nitri,æruginis,ſingulorum denariorũ põdo quatuor:un E
guẽti melini ſextarii dimidium,cyprini põdo uncias tres,irini põdo unc.iii,olei ueteris ſextarios tres,opopanacis põdo unc.iii,chalbani põdo unc.iiii,aceti qđ ſufficit:pparatur,ut dictum eſt. *Aliud ad diuturnos affectus ualde generoſum.* Ceræ pondo minam unam,olei ueteris ſextarios quatuor,terebinthinæ põdo librã unam,myrrhę põdo unc.iiii,thuris põdo unc.iiii,opopanacis põdo unc.iiii:cucumeris agreſtis radicis,æruginis,nitri,ſingulorũ pondo unc.iii:piperis albi põdo unc.ii,chalbani põdo unc.iiii,medullæ ceruinæ põdo unc.iiii,unguẽti cyprini põdo unc.iiii,irini unguẽti põdo unc.iiii,unguẽti melini põdo unc.iiii,rutæ uiridis ſurculorũ pondo unc.tres,aceti qđ ſatis eſt.Cucumeris agreſtis radices,& rutã cũ aceto incoquito,deĩde liquorẽ expreſſum aridis inücito,læuigata accurate liquatis excipito:ac interdũ pharmaco ſyncero interdũ diluto utitor.Hoc aũt ꝓ rõne ſubiectorũ affectuũ fiet. *Aliud Baſſi Pharmacũ confectũ. Hoc ipſi uſus,cũ neruorũ reſolutione prius tentaretur,ſeruatus eſt.* Olei myrtei põdo unc.iiii,cyprini põdo unc.iiii,olei ueteris põdo librã s,atramẽti ſutoriũ põdo librã s,ceræ põdo librã,terebinthinæ pondo librã s,chalbani põdo unc.iii,mãnæ põdo unc.iiii,opopanacis põdo unc.ii,bryoniæ radicis põdo uncias quatuor,æruginis põdo uncias quatuor,aphronitri pondo uncias iiii,
piperis põdo uncias duas,pyrethri pondo uncias quatuor,adipis hœdini põdo uncias ſex, eu- F
phorbii põdo uncias quatuor,aceti quantum ſatis eſt.Bryoniam,pyrethrũ,cum aceto incoquito:deinde liquorem expreſſum,aridiſq; probe læuigatis adiectũ,liquatis excipito: uſus oſtẽſus eſt. *Aliud ex caſtorio,ſolutis,& omni diuturno malo auxiliatur.* Oeſypi põdo uncias tres, medullæ ceruinæ põdo uncias quatuor,terebinthinæ pondo uncias tres,guttæ ammoniaci põdo uncias duas,chalbani põdo uncias duas,caſtorii pondo uncias duas,piperis albi pondo uncias duas,euphorbii põdo uncias duas,adarces põdo uncias duas,nitri ſpumæ põdo uncias duas, opopanacis põdo uncias duas,olei ſtyracini põdo unciam unam,olei irini pondo uncias duas, olei ueteris heminam unam,ceræ pondo libram s:componitur aliorum modo. *Aliud, cuius uſu Baſſus longo tempore Paralyſi infeſtatus,etiam ab hoc morbo conualuit.* Olei myrtei,melini,cyprini,ſingulorum uncias quatuor:olei ueteris ſelibram,ceræ pondo * unum, terebinthinæ ſelibrã,chalbani uncias quinque,thuris uncias quatuor,opopanacis uncias duas, æruginis uncias duas,bryoniæ radicis uncias quatuor,aphronitri uncias quatuor,piperis uncias duas,pyrethri uncias duas,adipis hœdi uncias ſex,euphorbii unciam unam,aceti quantum ſatis eſt.Compoſitio huiuſmodi medicaminum communis eſt. *Alia Collinitio Podagricorum,ac articulari morbo laborantium ex ſale confecta:toto affectu liberat. Vſus eius eſt quotidie.* Salis inquinati, hoc eſt ip- G
ſius terræ põdo,aluminis ſiſſi pondo,fœcis uini Italici ſextarium,lapidis aſii floris uncias quatuor.Arida ſtudioſe conterito,& fæce addita accurate læuigato:quibus olei ueteris ſextarium affundito,rurſuſque condito,ac excepto utitor.In aliis ſcripturis melle attico excipitur. *Aliud.* Salis inquinati põdo uncias tres,aluminis ſiſſi põdo uncias tres,lapidis aſii floris pondo uncias tres,thuris põdo * ſemunciam,myrrhæ põdo * ſemunciam,fęcis uini Italici ſextarii dimidium: præparato uti prędiximus. *Alia Illinitio Patroclo Cæſaris liberto compoſita: leuat toto affectu. Vtendum eſt quotidie & mane ante balneum,& poſt ipſum:ad hæc veſperi.Sumentes ex pharmaco,quod ſatis eſt,ſoluenteſq;, oportet pedes inungere,& citra contuſionem infricare.* Thuris denariorum põdo decem,piperis albi denariorum pondo decem,aphronitri denariorum pondo viii, myrrhæ denariorum pondo quatuor, guttæ ammoniaci denariorum pondo ſex, aceti quantum ſufficit, olei cyprini heminam unam s. Sicca contunduntur, cribroque tenuiſſimo incernuntur: reliqua aceto diſſoluuntur,læuiganturque: deinde omnia ſimul miſcentur, & tritis cyprinum inditur: exceptis autem utimur. *Aliud.* Thuris denariorum pondo viii, myrrhæ denariorum pondo viii,guttæ ammoniaci denariorum pondo viii:aluminis ſciſſilis, piperis albi, ſingulorum denariorum pondo viii,nitri denariorum pondo viii,aceti quod ſatis eſt, olei cyprini H
heminas duas,ceræ pondo ſelibram. Quæ liquari poſſunt,liqueſiunt, & tritis adiiciuntur.

Aliud Neapolitæ Medicamentum,Iſchiadicis,Arthriticis,& Podagricis confectum: toto affectu liberat. Thuris, piperis albi, guttæ ammoniaci, myrrhę, lapidis aſii floris, aluminis ſiſſi, nitri,centaurii ſucci,ſingulorum pondo uncias duas:fęcis uini Italici ſextarium unum:olei cyprini,laurini, myrtei, ſtyracini,ceræ,ſingulorum pondo libram unam: terebinthinæ pondo ſelibram,chalbani pondo unciam,opopanacis põdo ſemunciam,liquata tritis miſcentur. *Aliud Domitio Nigrino compoſitum,quod toto affectu liberat.* Myrrhæ ſtactæ pondo uncias duas,thuris pondo uncias duas,guttę ammoniaci pondo unciam unam:nitri rubri,uel ſalis inquinati,pondo uncias duas: aluminis ſiſſi,lapidis aſii floris,colocynthidis partis interioris,mãdragoræ ſucci,mellis,euphorbii,ſingulorum pondo uncias duas:unguenti crocini,melini,ſtyracini, malabathrini,laurini,gleucini, hedychroi, amaracini, adipis uituli marini,ſingulorum pondo uncias ſex: huius penuria utendum eſt medulla cerui ueruſtiſſima: cerę pondo libram, chalbani pondo unciam,terebinthinæ pondo ſelibram,opopanacis pondo ſemunciam,fęcis uini Italici ſextarium; præparato, quemadmodum ſupra dictum eſt. Hac confectura utemur poſt * podagram, cui titulus eſt Pompeii pretioſa, * Sabernio Valenti compoſitam. *Medicamentum*

ex Populo,

* Aliter s.
* Al. uncias vi.
* Al. uncias vj.
* Al. podagricam.
* Infra pagin. 271. d. ſcriptũ eſt Aburnio.

A *ex Populo. Benefacit Iſchiadicis, Arthriticis, Solutis, Tremulis. Valet item ad vſum quotidianum.* Po-
puli nigræ ſurculorũ põdo minã, cucumeris agreſtis radicis põdo libras quatuor, caſiæ fiſtulæ
põdo libras duas, unguẽti crocini põdo libras duas, croci põdo unc. tres, uini odori ſextarios
xii, olei ſabini ſextarios decẽ, ſampſuchi põdo libras quatuor, ceræ põdo libras quatuor. Surcu
los populi diligenter cõtuſos in uaſe duplici unguentario cõtineto: ac his ſampſuchum cucume
riſq; radices in craſſiora fruſtra cõciſas adiicito, his uinũ ſuperfundito. Omnia diebus nouẽ ma
cerari ſinito: ſequenti die oleũ adiiciatur: & rurſus accurate tũſa igne nõ acri incoquito. Poſtea
liquori expreſſo, cerã deraſam & medullam læuem factã indito, igni impoſita coquito. Vbi li-
quata fuerint, ab igne tollẽs, crocinũ adiungito, moueto q; cõtinue. Crocinum uero leue factũ,
terreſtris teſtudinis ſanguine excipito, ut olei ueteris craſſitudinẽ habeat. Porrò iugulatur teſtu
do, iuxta clauiculam arundine utrinq; trãſfixa. Liquata croco iniecta rurſus tũdito, exceptiſq;
vtitor. Medicamentũ toto affectu læuat. Multo aũt præſtantius euadit, ſi teſtudinis ſanguinem
copioſum recipiat. *Aliud. Valet ad moleſtias ex perfrictione, & contuſiones ex ictibus.* Populi
nigræ ſurculorum pondo minam, cucumeris agreſtis radicis pondo minas quatuor, caſiæ fiſtulæ
pondo libras duas, medullæ ceruinæ põdo libras duas, croci põdo libras tres, uini odorati ſexta
B rios duodecim, olei libras decẽ, ſampſuchi põdo libras quatuor, ceræ libras quatuor: ſanguinis
terreſtris teſtudinis quantũcunq; indideris, medicamentũ nihil offendes, ſed potius iuuabis. ꝑ-
paratur modo prædictorum. *Aliud Acopon Dia Phrynon. i. ex rubetis ranis. Hoc vſus vir Xyſti-
cus. i. iaculator, & Acopo & malagmate, à toto affectu conualuit.* Confectio ita habet. Olei ueteris
ſabini põdo libras tres, cucumeris agreſtis radicis põdo libras tres, ceræ põdo libras tres, apo-
chymatis põdo libras tres, adipis ſuillæ ueteris põdo libras tres: ranas rubetas magnas numero
tres, uel ſi hæ nõ ſint, paruas quinq;: medullæ ceruinæ põdo uncias tres, aphronitri põdo uncias
tres, ſulfuris uiui põdo uncias tres, olei laurini põdo uncias tres, olei irini põdo uncias tres, un-
guẽti malabathrini põdo librã, ſãpſuchi põdo librã. Radices in craſſiora fruſtra ſectas, ac ĩ oleũ
ſimul cũ ſampſucho coniectas, ſupra prunas incoquito. Vbi radices inaruerint, humorẽ expri-
mito, radices quidẽ & ſampſuchum abiicito: ranas in ſportulam textã imponens, huiuſq; oras
conſuens, & oleo expreſſo committens, rurſus uas coopertũ igni ſupraponito: ubi iam ſatis ma
gnum tẽporis ſpatiũ interceſſerit, ut ranæ illiquatæ fuerint, ſportula depoſita humore expreſſo
abiiciatur: reliquo oleo liquata indito, mouẽs ſine requie: poſtremo medullã & chalbanum ad-
iungito: poſtquã ſoluta fuerint, ab igne tollito: ac modicè refrigerari ꝑmittens, arida tũſa, ac te
C nuiſſimo cribro ſecreta inſpergito, mouẽs aſſidue: in mortariũ demiſſis, iterumq; tũſis, malaba-
thrini unguenti põdo & ſemiſſem adiungito, & rurſus tũdito: excepta uaſe plũbeo, undiq; ob-
turato, ut nihil ꝑſpiret, ſeruato. Vteris medicamẽto interim ut malagmate, facta morbi inclina
tione, interim ut enchriſmate. i. illinitione. Nã pharmaci, qđ ſatis eſt, capientes, ſoluenteſq; un-
guento, ut cerati humidi ſpiſſitudinem habeat, utimur. *Aliud Holiei confectum pharmacum, in
quo verſans Holieus, cum affectu adeo infeſtatur, vt corpore diſtorto eſſet, vſurpabat: & toto malo libe-
ratus eſt. Dato eſt confectio Valerio Paulino.* Habet autẽ in hunc modũ. Olei ſabini libras iii: populi
nigræ ſurculorum librã, quæ cũ nõ adſint, ſampſucho uti oportet, duas ipſius partes adiiciẽtes.
Habet aũt & ſampſuchi, cyprini, irini, maſtiches, ſingulorũ librã: myrrhæ ſtactæ ſelibram, ceræ
triẽtẽ, apochymatis libras iii, adipis ſuillæ pĩguis libras iii, ſulſuris uiui unc. iii, nitri ſpumæ unc.
iii, chalbani lib. iii, medullæ ceruinæ unc. iiii: teſtudinũ terreſtriũ x ſanguis immittẽdus eſt me-
dicamini ꝑparato, & iã trito. Porrò cõficiendũ eſt, uti diximus. In uſu, medicamẽti librã i. aufe-
rẽtes, opobalſami unc. iii, unguẽti malabathrini unc. i, cõdimẽti gratia illi indere cõuenit. Hoc
in quotidianos uſus ita præparatur. *Aliud ad ipſum Halsei, a Valerio Paulino aliter confectum.* Ce
ræ põdo libras iii, cucumeris agreſtis radicis põdo libras tres, apochymatis põdo lib. tres, adi-
D pis ſuillæ pinguis põdo libras iii, olei ſabini põdo tria, cyprini põdo, ſuſini pondo, crocini pon-
do, † ſtactæ pondo ſelibrã, medullæ ceruinæ põdo & ſemiſſem, chalbani pondo & ſemiſſem, ru
betas quinq;: ſampſuchi, uel populi nigræ ſurculorũ, pondo tria: ſulfuris ignẽ non experti põdo
vnc. iii, aphronitri põdo unc. iii, teſtudinũ plurium ſanguinem: cõficito quemadmodũ prædixi.
*Aliud Flauij Clementis confectum pharmacum. Huius vſu nouimus homines toto corpore diſtortos à
Podagro Chiragraq́, adeo conualuiſſe, ut citra noxam obambularent.* Olei ſabini pondo xii, cucume-
ris agreſtis radicis pondo xii, ceræ pondo, terebinthinæ põdo, medullæ ceruinæ põdo, chalbani
pondo, ranas numero ſex. Oleũ diuidimus, & ſeorſum in eo ranas, ſeorſum itẽ radices incoqui-
mus: deinde liquore percolato, ad pharmaci cõfectionẽ utimur. Pharmacum autẽ acopi uſum
præſtat, Valerio Paulino ſcripturæ hunc in modũ adiiciente: ſampſuchi pondo unum & ſemis,
vnguẽti crocini põdo, malabathrini põdo, opobalſami põdo unc. iii, teſtudinum x ſanguinem,
medullæ ceruinæ põdo duo, chalbani põdo duo, adipis ſuilli ueteris põdo tria, apochymatis põ
do, ceræ põdo tria ſemis, ſulfuris uiui põdo unciam, aphronitri põdo unc. iiii, rubetas tres, teſtu
dinum xv ſanguinem: & loco crocini ſyriaci põdo, ſampſuchi põdo ſemis ponitur: ſuperiorum
modo præparatur. *Aliud Pompey Sabini. Polyteles i. pretioſum, inſcribitur. * Aburnio Valenti præ-
paratum fuit. Vtile eſt Iſchiadicis, Arthriticis, Podagricis, Tremulis, & ad omnem neruorum diſpo-
ſitionem.*

† *Additur in antiquis, maſtiches libram vnam.*

* *Supra pag. 270. b. ſcriptũ eſt Saburno.*

† *Al. libram unam.* *ſitionem.* Compoſitio talis eſt.Sampſuchi pōdo duo,fœnigræci † pōdo duo,meliloti pōdo, ro- E
* *Al pondo s.* riſmarini pōdo,brathyos pōdo ſemis,cachryos pōdo,cyperi pōdo,abrotoni* pōdo,cardamo-
mi pondo ſelibram,baccarū lauri pōdo ſelibram,uini odorati ſextarios xxiiii,unguēti irini pō
do xv,cyprini pondo ii,ſyriaci pōdo ii,ceræ pōdo duo,terebinthinæ pōdo,chalbani pōdo un-
cias duas,opopanacis pōdo uncias tres,guttæ ammoniaci purgatæ pōdo uncias quatuor:pipe
ris lōgi,nitri rubri,lapidis aſii floris,colocynthidis partis īterioris,aluminis ſiſſilis,ſingulorū pō
do unc.iiii:thuris pōdo unc.iiii,cētaurii pōdo unc.iiii:mādragoræ ſucci,myrrhæ ſtactæ, mellis
cocti,ſingulorū pōdo un.iiii:rubetas ranas magnas numero vi,teſtudinū terreſtriū x ſāguinē.
Medicamentū uarie componitur.Aromatica ſiccaq́; craſſius contuſa, uaſiq́; duplici unguenta-
rio iniecta,uino ſuperfuſo,triduū macerari permittimus.Quarto die uino,quantū ſatis eſt, ab-
lato,guttā ammoniaci,thus,chalbanū,& opopanacem imbuimus,& reliquos ſuccos : hæc diſ-
ſoluta læuigamus:quibus factis læuibus tunſa cribrataq́; alumē,nitrū rubrū, colocynthidem,
lapidis aſii florē,piper,& reliqua arida immittimus,ſimulq́; terimus:his myrrhā,ſtactē, & mel
adiicimus.Sic iā præparatis,omnia liquida his,quæ in uino macerātur,affundito:igni ſuperpo
ſita coquito,mouēs continue.Vbi bona uini pars cōſumpta fuerit,humorem exprimito:cui ra
nas imponens,ſicut ſupradictū eſt,incoquas,& tūc liquida adiicias. Hęc liquata ab igne depo- F
nens,læuigatis indes,ac rurſus tundes:exceptis utitor . *Aliud Acopon Metaſyncriticum. Auxi-
liatur Iſchiadicis, Arthriticis,Solutis,& Tremulis . Vtebatur Iulius Secundus. Diuturnos affectus de
molitur,capite dolentes adiuuat .* Adarces pondo unc.ii,myrrhæ ſtactæ pondo unc.ii,aphronitri
pōdo unc.ii:euphorbii,opobalſami,ſingulorū pōdo unc.ii:ſtyracini unguēti pōdo.Arida tūdū
tur,cribrāturq́;:his myrrha,ſtacte,& opobalſamū adiiciūtur:denuo tūſa ſtyracino excipiunt.
Ac interim p ſe,interim alteri miſtū uſui eſt medicamen.Coctionem quoque adiuuat . *Aliud
Orphito compoſitum,cuius uſu Thoracis affectu moleſta,& iam inueterato liberatus eſt.* Adarces pon-
† *Al.pondo uncias vi.* do unc.ii,myrrhæ ſtactæ pōdo unc.ii,aphronitri pōdo unc.iii,euphorbii†pōdo unciæ dimidiū
malabathrini unguēti pōdo,foliati Romanis dicti pōdo ſelibrā,ceræ pōdo unc.ii , opobalſami
pōdo unc.ii.Præparatur in modum prædictum . *Aliud Neapolita,quod Agrippæ compoſitum fuit.*
† *Alter vj.* Adarces ablatis arūdinibus pōdo unc.iii,euphorbii pōdo unc.† iii,aphronitri pōdo unc.iii,ſta-
ctæ pōdo unc.iii,opobalſami pōdo unc.iii,unguēti malabathrini primi pōdo,foliati pōdo ac ſe
librā,hedychroi pōdo ſelibrā,crocini pondo ſelibrā,nardi aſianæ conſecratoriæ primę pondo
ſelibram,ceræ pondo uncias tres:conficito ut priora . *Aliud . Myracopon , hoc eſt ex Acopis &
unguentis conſtans,Regium ad inueteratos affectus.Item coctionē adiuuat.* Calami aromatici , carpo G
balſami,amomi,cardamomi,iunci floris,caſiæ roſā ſpirātis,meliloti,ſampſuchi,brathyos, fęni
græci,cyperi,nardi,piperis albi,ſingulorū pōdo unc.iii·myrrhæ troglodyticæ pōdo ſelibrā,eu-
† *Additur in āntiquis. Adarces ſelibrā, nitri ſelibram.* phorbii pōdo ſelibrā, † vini falerni ſextarios xvi,unguēti malabathrini primę cōfectionis pon-
do ii,nardi primę cōpoſitionis pondo,ſoliati primi pōdo,opobalſami pondo,crocini pōdo,ſty
racini primi pondo,amygdalini pondo,comageni pondo,gleucini pōdo,irini pōdo,hedychroi
pondo ii,amaracini primi pōdo ii.Coquitur unguenti modo.Nimis quā bonum medicamētū
eſt.Celeri Primipilario cōpoſitū eſt.Benefacit iſchiadicis,arthriticis,ſolutis,tremulis. Valet ad
conuulſa,ruptaq́;:itē ad ſcirrhoſos uiſcerum affectus.Et cōcoctiones iuuat uentriculi orificio
& dorſo illitum . *Aliud compoſitum Aquilæ Secundillæ.* Euphorbii,opobalſami,myrrhæ ſtactę
ſingulorum pondo unc.ii:nitri ſpumæ pōdo unc.iii,ceræ tantundem,unguēti malabathrini pō
do,foliati pōdo ſelibrā,crocini pondo ſelibrā,nardi unguenti pondo ſelibram,hedychroi pon
do ſelibrā,amaracini pōdo ſelibram.Cōficitur,quo dixi modo.Hæc quidem ſufficiebant. Ete-
nim Aſclepiades cōfecturas ipſorū & uſus accurate tradidit:Andromachus aūt,ut ſolet , negli-
gentius,neq́; ad quid eorum ſingula ualeant,indicās , ſed nobis coniiciēdū relinquēs:nam ceu
ad artis peritos ſcripturas ſemper conſcripſit. Verum qm̄ nonnulla acopa inuicē ſibi ſimilia, in H
ſymmetriis diſcrepant,ideo hæc quoq́; appoſui,ꝗ lectores ex iis,q̄ Aſclepiades docuit,de iis ſi-
mul ratiocinari queant,cuiuſmodi acopa, quibus uitiis potiſſimum conducant . Dicemus autē
& nos,ubi uniuerſales quoſdam ſermones de ipſis retulerimus,unde accuratiore uia, ac ratio-
ne ad eorundem uſus,qui mentem dicendis adhibebunt,peruenient.

Quæ Andromachus Acopa ſcripſerit. CAP. 13.

ACopum uiride Haſiei. Ceræ,terebinthinæ,olei ueteris,ſingulorum pondo & s. aphronitri
pōdo vnc.iiii.chalbani pōdo vnc.iii.æruginis raſæ pōdo vnc.iii.opopanacis pōdo vnc.vi.
guttæ ammoniaci pōdo vnc.iii.mannæ pōdo vnc.iii.aceti pōdo vnc.ii. melini pōdo vnc.ii. cy-
prini pondo vnc.ii.irini pōdo vnc.ii.ſeui caprini pondo unciam. *Aliud Acopum bonum.* Ceræ
pondo xvi.aphronitri pōdo vnc.viii.baccas lauri numero viii.piperis albi denarii pōdo unius.
crocomagmatis quantū ſufficit,medullæ ceruinæ denariū pondo duum,myrrhę denarii pōdo,
ceræ denarii pondo unius, uini rhodiaci denariū, aceti parū aridis adducitur. *Aliud Baſſi Stoici,*
Cucumeris agreſtis radicis pondo, ʒ caſtorii pondo vnc.ii.medullæ ceruinæ pondo vnc.vi.olei
ueteris pondo ii,ceræ pondo unū,ʒaphronitri pondo unc.iii.baccarum lauri ſextarios duos,ru-
tæ uiridis faſciculum manipularem, roriſmarini tantundem , olei ſabini ueteris pondo decem,

A Radices & herbæ oleo incoquuntur, deinde exprimuntur, poſtea liquata ſuperfunduntur.
Aliud. Opopanacis pondo unciam, reſinæ pondo unciam, reſinæ pityinæ pōdo ii, ceræ pondo,
guttæ ammoniaci pōdo unc. ii, œſypi pōdo unc. ii, olei ueteris ſextariū unum ſemis, ſalis floris
pōdo uncias duas. *Aliud.* Ceræ pōdo, medullæ ceruinæ pōdo unc. ii, unguenti babylonii pon-
do, hedychroi pondo, ſtactæ pōdo, malabathri pondo unciam, nardi pondo unciam, opobalſa-
mi pōdo unc. vi In marina uel muria medullā liquato, liquabilia curata ſimul cōmittito, poſtre
mò opobalſamum: at ſi liquidum ſit acopon, plus ceræ indito. *Aliud Acopon Quadrati.* Irini
vnguēti unciā, cyprini unciā, laurini unciā, olei ueteris unc. iii, terebinthinæ unciam, medullæ
ceruinæ unciā, ceræ unciam, œſypi unciam, piperis unciam, nitri denariūm pondo iiii, ſulfu-
ris ignem non experti denariūm pondo iiii, pyrethri denariūm pondo iiii, mellis unciam. Li-
quata ſiccis miſcentur. *Aliud Acopon Fœtidum.* Terebinthinæ denariūm pōdo lvi, ceræ dena
riū pondo xxviii: œſypi, mellis, medullæ ceruinę, guttę ammoniaci, chalbani, aphronitri, inter-
dū opopanacis, baccarū lauri, ſingulorum denariū pondo vi: olei ueteris ſextarium, uini hemi-
nas ii: quidam caſtorii denariūm pondo trium addunt. *Aliud ex ſampſucho.* Ceræ pōdo, olei
omphacini ſextarios iii, ſampſuchi ſextarium, fœnigræci ſextarium, uini ueteris ſextarios qua-
B tuor, maluæ faſciculum: herbæ mercurialis, quā Græci linozoſtin uocant, faſciculū: cucumeris
agreſtis radices. *Aliud, vt Antimachus.* Sāpſuchi noui, roriſmarini, aſpalathi, brathyos id eſt
herbæ ſabinæ, fœnigræci, ſingulorū ſextarios* duos: ceræ pōdo, uini ueteris ſextarios iii, gleuci * Aliter j.
ni ſextarios iii. *Aliud à Philocle acceptum.* Olei decocti permultū, radicum cucumeris agreſtis
ſextarios iii, ceræ minam, terebinthinæ minā, medullæ ceruinæ denariū pondo xxv, adipis an-
ſerini denariūm pondo xxv, chalbani denariūm pondo xii ſ, ſampſuchi ſextarium, roriſmarini
ſextarium. Hæc poſtrema cum uino odorato tum læuigantur, tum miſcentur: fit autē & malag-
ma cera copioſiore iniecta. *Aliud Acopon confectum, vt Aphrodas.* Aphronitri denariūm pon-
do trium, piperis grana quadraginta, & longi totidē, thuris denariūm pondo xvi. His tritis ui-
ni odori chii uel rhodii heminā ſuperfundito, mellis denarios ix: deinde in patella liquato ceræ
tyrrhenicæ denariūm pondo xii, ſeui taurini denariū pondo xlii. *Aliud, quod erat Aſpahalarte-
ſii.* Crocomagmatis denariū pōdo quatuor, medullæ ceruinæ denariū pōdo xii, œſypi denariū
pōdo vi, adipis anſerini uel ſuilli denariū pondo xii, terebinthinæ denariū pondo xii, irini de-
narios xviii: cyprini, gleucini, ſingulorum denarios xviii, Mel liquatur, deinde ſiccis admiſcetur
ac ubi ſimul cum his quæ in mortario ſunt, læuigaueris, in uſus condes. *Aliud Acopon Barbo-
C ricum, ex Euphorbio, ad Iſchiadicos, aliaq́ multa.* Opopanacis pondo unciam, tyrrhenicæ pondo
vnciā, terebīthinæ pōdo unc. ii, chalbani pōdo unciā, guttæ ammoniaci pōdo unc. ii, euphorbii
pōdo unc. ii, caſtorii pōdo unc. ii, piperis albi pōdo unc. ii, medullæ ceruinæ pōdo unc. iiii, œſypi
pōdo un. iiii, limneſtridis pōdo unciæ dimidiū: ſtyracini, laurini, amaracini, ſingulorū unc.* tres * Aliter vj.
olei ueteris ſextarios ii, hedychroi unc. vi: pparato utitor. Valet ad deſperatos neruorū affectus
itē pprie ad iſchiadicos. *Aliud Acopon, quo Arantius Aquila curatus eſt. Benefacit Coxendicū do
lori, omniq́ neruorū diſtēſioni.* Opopanacis pōdo unc. ii, chalbani pōdo unc. i, terebinthinę pōdo
vnc. ii: piperis albi, caſtorii, utriuſq; pōdo unc. ii; œſypi pōdo ℥ iiii, caſiæ pōdo unc. iiii, medullę
ceruinæ pōdo unc. iiii, ceræ pōdo, ſtyracini pōdo unc. vi, irini pōdo unc. vi, laurini pōdo un. vi,
olei ueteris* pōdo, euphorbii pōdo unc. ii, guttæ ammoniaci pōdo unc. ii. Euphorbiū cū pauco
melle miſceto. *Aliud Glyti, vt Philoxenus grammaticus.* Ceræ pōdo libras* duas, guttæ ammo- * Al pondo ii. * Aliter j.
niaci pōdo librā, chalbani pōdo librā ſ, ſtyracis pōdo librā, bdellii pondo libram, myrrhę pon-
do unc. ii, thuris pōdo unc. ix, œſypi attici pōdo librā, propolis pōdo librā, reſinæ terebinthinę
pondo librā, olei ueteris pōdo ii: cyprini, irini unguenti, amygdalini, ſingulorum pōdo ii: ſyria-
ci pondo iii, opopanacis pōdo:* præpara. *Aliud Acopon viride, vt Clemens Sertorius, quo vtor.* * Al. pondo j. ſ.
D Aeruginis raſæ pōdo unc. vi, reſinæ frictæ pōdo unc, quatuor, olei myrtei pōdo, lētiſcini pōdo,
olei ueteris pōdo, laurini pōdo ii, ſyriaci pōdo, gleucini pōdo tria, adipis* agnini uncias tres, ce * Al. ſuis.
ræ pōticæ libras iii, chalbani pondo libram: myrtei tenerorū foliorum, rutæ foliorum uiridiū,
roriſmarini uiridis, lauri foliorū tenerorum, ſingulorum unc. vi: herbæ ſaluiæ ſelibram. Viridia
tunduntur, & oleis per noctem & diē macerantur, deinde cum liquabilibus incoquuntur: cum
ab igne depoſueris, ærugo inditur, pcolata reponuntur. Facit ad omnem neruorum laborem.
Aliud Acopon calefaciens, vt Caſtus, ad diuturnos affectus, & conuulſiones. Pyſſelæi ſextarium,
ſyriaci unguenti tantundē, iridis illyricæ parem modum, terebintinæ pōdo librā, axungiæ pō-
do libram, raſuræ naualis pondo unciam. Incoquito, tuta uiridi mouens. *Aliud Acopon Oriensis
Texoris bonum.* Ceræ pōdo libras vi, ppolis pōdo libras v, iridis illyricæ pōdo libras quatuor,
terebinthinæ pōdo libras iiii, opopanacis pondo libras iii. olei ueteris pōdo iiii, chalbani pōdo
libras duas, olei lētiſcini pōdo iii, myrtei pōdo iii, guttæ ammoniaci pōdo librā, medullæ cer-
uinæ pondo libras tres, œſypi pondo libras vj, baccarum lauri pondo libram, ſtyracini pondo
tria, amygdalini pondo tria, ſeui uitulini pondo libras iij, & leonini pōdo libram ſemis, opobal
ſami pondo libram ſemis. Præparato diligenter. *Aliud Myrocopon bonum.* Malabathri, hedy-
chroi, nardi crocini, babylonij, ſingulorum ſelibrā: ſtactę, opobalſami, ceræ, comageni, ſingulo-
rum

rum unc.vi:aloes unc.ii,mellis unc.iii:cōficito. *Aliud Myracopon,quo vtor.* Cerę cādidæ pōdo E vnc.ii,adipis anſerini odoramētis cōditi unciā,ſeui taurini odoramentis cōditi unciam,adipis leonini odoramētis conditi unc.ii,crocodili odoramentis conditi unciā,medullæ ceruinæ unciam,ſalis ammoniaci unc.ii,piperis albi unc.ii,thuris unciam,cinnamomi unc. iii, aphronitri vnciam,iridis illyricæ ſextarios ii, nardi unguenti * ſextarium , malabathri alexandrini ſextarios ii,ſtactæ libras ii,ſyriaci crocini lib.ii,mellis libras iiii,opobalſami ſextarium,comageni libras ii.Parato,uti nouiſti. *Aliud Myracopon.* Ceræ tyrrhenicæ unc.vi, ammoniaci unc.iiii, euphorbii libras iiii,piperis albi unc.iiii,limniſtridis unc.iiii,magmatis malabathri unc.vi,opobalſami pondo,malabathri pondo,ſtactes unc.vi,foliati unc.vi,nardi pondo tria.

* *Al. ſextarios duos.*

Gleucini.i.Muſtei vnguenti confectiones. *CAP. 14.*

G*Leucini confectio iuxta Andromachum.* Poſt prædicta acopa Andromachus Gleucini cōfectionē deſcripſit,non male ipſa acopis unguinibus adiungens:quippe ad dolorem laſſitudinemq; tollendā longe eſt accōmodatiſſimum.Traditur autem ab eo ſic ad uerbum. *Gleucini confectio,qua vtor.* Myrrhæ pōdo lib.ii,nardi indicæ pōdo lib.ii,coſti pōdo libras iii,ſtyracis pōdo librā:bdellij,sāpſuchi,xylobalſami,lētiſci,cardamomi,ſpathæ,iridis illyricæ,myſyos, aſari,ſingulorū pondo libras ii:meliloti pōdo librā,nardi gallicæ pondo libram:aſpalathi,cala- F mi,ſingulorum pondo ſelibrā:ariſtolochiæ longæ pondo librā s,roriſmarini ſeminis ſextarios ii,thuris pōdo libras iii,caſiæ pōdo libras iii,fœnigręci † ſextarios ii,ſphagni pōdo libras ii,amomi pōdo † libras ii,corticis thuris pōdo librā,roſarum ſiccarum pondo libras ii,brathyos pondo uncias vj,fœniculi pōdo libras ii,balſami fructus pōdo libras ii,croci pōdo uncias * tres,baccarum lauri pōdo librā,piperis albi pondo libram,opobalſami uaſcula tria, malabathri foliorū pondo libras duas,nucleos pineos uirides ii,rutæ uiridis pōdo uncias ii,ſalis ammoniaci denariū pōdo quatuor,nitri denariū pondo quatuor , uini ueteris ſextarios ii,muſti boni fictilia ij s; olei ueteris libras v.Præparato diebus quadraginta.Hæc prolatus Andromachus nō adhuc cōfectionis modū,ſicut Crito,adiecit.Inſuper quot libris Italicis fictile,aut ſextariis æſtimet,ſilētio prę terijt. *Gleucini confectio critonis in ſecundo de Ornatu.* Crito ad libri calcem,Gleucini confecturam his uerbis tradidit. *Gleucinum vim habet calefactoriam ac remittentem. Vului & neruis præſidium eſt.* Huius confectiones multæ ſunt,quæ uero ſimplex dicitur,hunc in modum habet.Muſti recentis vuę maroneæ metretā in uas ſtanneum coniectam,ſupra prunas incoquito: ac ubi ter quaterùe efferbuerit,metretam in fictile demiſſam,Soli exponito:olei omphacini cōgios ſex addito:lentiſci minas ſex,alii minæ dimidiū:nardi,calami,aſpalathi ſingulorum tantū G dem:palmæ elatæ minā,cyperi minam,cardamomi octauam minæ partem , amomi tantundē, meliloti uncias v:ſint autem omnia læuia.Deinde diebus viij.commouēs, muſtumq; repurgās vtitor. *Gleucini confectio ſecundum Dioſcoridem libro primo de materia.Scripſit autem ille in hanc ſententiam.* Gleucinum ſimplex componitur ex oleo omphacino,lētiſco,calamo,nardo gallica, ſpatha,aſpalatho,ſertula cāpana,coſto,& muſto:uinaceis,uaſi,quod aromata,uinum,& oleum continet,circundatis xxx diebus:ſingulis bis mouetur:poſtea expreſſum unguentum reponitr. Vis eius eſt calefacere,emollire,& remittere. Benefacit rigoribus,neruorum vuluæque affectibus : omni acopo efficacius eſt , ut quod emolliat. *Gleucini confectio ut Heras.* Quoniam Heras Gleucini confectionem luculentius ipſis iuxta finē operis medicamentarij edocuit,illius quoq; ſcripturam ad uerbum ita ſubiuncturus ſum. *Olei Gleucini compoſitio ad perfrictiones, & neruorum vitia potiſſimum.Iuuat Opiſthotonicos,i. quibus ceruix reflexa eſt in poſteriorem partem, nec in anteriorem inclinari poteſt, † oleo irriguo locis affectis infecto.* Olei uenefrani pondo * ducēta octo,uini falerni ſextarios xxx,muſti aminæi ſextarios cētūocto,helenij pōdo duodecim,ſpathæ pōdo v,aſpalathi pōdo v,hedyſari pōdo ii.ſemis,artemiſiæ maternæ pōdo ii.ſemis,{cyperi pōdo ii:} myrrhæ pōdo tria, alii pōdo:piperis albi pondo ii.ſemis , ſplachni ſeu muſci pondo H ij.ſemis,xylobalſami pōdo ii.ſemis,ariſtolochiæ longæ pōdo unū uncias tres,myrti ſiccę foliorum {pōdo unc.i,roriſmarini ſicci unc.v,foliorum lauri ſiccæ} vnc.† xii,bdellij pondo ij. ſemis, iridis illyricæ pōdo ij.ſemis,ſtyracis pōdo unum uncias tres,caſiæ ſiccę pōdo unū uncias tres, ladani pōdo unum uncias tres,cardamomi pondo unum uncias tres,croci pōdo unū unc. tres ſemis,balſami fructus pōdo ij.ſemis,thuris pondo v , crocomagmatis pondo v,panacis pondo vnū uncias tres,calami aromatici pondo v,aſari pondo ii.ſemis,caſiæ nigrę pōdo ij ſemis,amomi vuæ pondo unū uncias tres,iunci floris pōdo v,coſti pōdo quinque * uncias tres,nardi gallicę pōdo v:ſertulę cāpanę,quæ melilotos dicitur,pondo unum unc.iii:ſampſuchi pondo unum vnc.iii,roſarum ſiccarū pōdo unū unc.iii,fœnigræci † librę dimidiū,opobalſami uaſcula v,malabathri unguenti pondo. Arida tunduntur,& rariore cribro incernuntur,uinoque macerantur:bdellium,etſi aridum non fuerit,& ipſum contunditur:ſin pingue extiterit , uino ipſum in pila contundendo ſoluitur.Hæc in uas exiguum unguentarium ſtanneumq; coniecta,ſed ita ut nihil expiret opertum,diebus duodecim & totidē noctibus ſinuntur: muſtum uero cū his permaneat,una pure expreſſa,ut nihil roris contineat.Porrò muſtum in magnū ahenum condito, vt etiā feruori ipſius locus ſit:omnia in uino macerata adijciūtur. Oleū uinumq; bis die ſpatha

unguen-

† *Al. ſextarium vnum.*
† *Al. libram vnam.*
* Aliter vj.
† *Al. lana irrigua.*
* Aliter cel.
† Aliter x.
* Aliter vnum.
† Al. libras iis.

A vnguentaria ad horam agitantur: ſpatha uerò accurate detergatur, ne id quod acidum factum
ei adhæret, medicamentũ offendat, dũ rurſus immittitur. Pręparetur aũt uas operculo, & deſu-
per pluſculis centonibus accurate circundetur; uaſi ſubſit reſtis. Cum iã dies quindecim præte-
rierint, ammoniacũ, & ipſum amomum inditur, craſſius contuſum. At triginta dies duplici uaſe
ſupra prunas duas, uel tres feruere unguentum permittendũ eſt, opobalſamo adiecto. Vaſe aũt
depoſito, ac modice refrigerato unguentum defundere, reliqua ſportulis, ut ſunt calida, expri-
mere oportet, primũ manibus, deinde prælo molientes aliquid unguenti gratia, in ipſum mala-
bathrum coniicere, ſi unguentum in calente aqua fuſum immittamus: itẽ ſpatha ꝑmouere, ut
miſceantur. Poſtea diem unum ſinentes, uitreis uaſis, aut teſtaceis gummi illitis reponemus.

Quæ ſcripſerit Heras Acopa. *CAP. 15.*

A *Copon ad Paralyticos, ſummatim ad omnem dolorem.* Rutę uiridis pondo, pulegij ſicci pōdo,
cyperi pondo, nitri denariũ pondo quinquaginta, fœnigræci pondo, linozoſtis ſiccæ pō-
do, marrubij pōdo, roſmarini pondo, ariſtolochiæ pondo, amygdalarũ amararũ deſquamatarũ
modij dimidiũ, iridis pondo duo, terebinthinæ pōdo duo, baccarum lauri pondo duo, cucume
B ris agreſtis radicis pōdo duo, guttæ ammoniaci pōdo duo, brathyos lib. duas, ueratri albi lib.
ſex, myrti uiridis lib. iij. lauri foliorum ſiccorum lib. iii. ceræ pondo iiii. bdelij pondo quatuor,
uini heminas duas, albi uini congios duodecim, olei congios quatuor. Cōtuſis craſſius iis, quæ
tundi debent, aquã affundito: ac rurſus tunſis uinum oleumq; adiungito, & noctẽ ſic eſſe ſini-
to. Sequenti die incoquito, dũ hæc innatantia decocta fuerint, & oleum à coctis qualitatẽ ac-
ceperit. Hæc omnia fiunt pedetentim. Dein ſublatis, expreſſiſq; recrementis, ceram, reſinam, &
bdellium adiicito. *Aliud viride Acopon ad Iſchiadas, & neruorum reſolutionem. Hoc uſus ſum in*
**Phorte.* Reſinæ terebinthinæ pondo, mannę vnc. iiii. chalbani uncias quatuor, aphronitri vnc. *Al. Frazino.
quatuor, guttæ ammoniaci uncias quatuor, opopanacis vnc. iiii. ſeui caprini uncias ſex, ærugi-
nis vnc. v. cyprini heminam, irini heminam, & ſemiſſem, melini vnc. iiii. ſyriaci uncias tres: pi-
peris uncias tres, quidam uerò vnc. iiii. olei ueteris ſeſquiſextarium, adarces unciã, aceti quod
abunde ſufficiat. Aerugiuem, opopanacem, & aphronitrum cum aceto terito, reliqua liquefa-
cta ſuperfundito. *Aliud Acopon ad Coxendicum dolores diutinos, articulorum ligationem, & Para-
lyſim, admodum eſt efficax.* Olei ueteris, & irini pondo ſex, laurini pondo ſex, pyracini pondo
C ſex, ceræ pondo ſex, terebinthinæ uncias duas, piperis uncias duas, euphorbii uncias duas,
guttæ ammoniaci uncias tres, caſtorij uncias duas, opopanacis uncias duas, chalbani uncias
duas, medullæ ceruinæ uncias duas. Liquabilia ubi liqueſeceris, ſiccis affundito, ac unitis uti-
tor. *Aliud Acopon ad Coxarum dolores, & in uniuerſum ad omnia.* Myrrhæ partem unam, pyre-
thri partem, ac dimidiam: læuigatis gleucinum affunditur, ut medicamentum ſtrigmenti ſpiſſi-
tudinem accipiat. Vbi opportunitas accidir, rhodino admiſto utitor.

Damocratis Acoporum compoſitiones. *CAP. 16.*

PLurima medicinæ cum ſtudioſi dictitent
Acoporum de uſu myracoporumque omnium,
Hæc, quæ fient, dicam, & quo conferant modo,
Quave ratione facias quodq; pharmacum.
Ergo & dolores neruorum hæc omnia leuant,
Carniſq; totius, & muſculùm, quibus
Moleſta laſſitudo eſt, aut perfrictio,
D Aut his dolores ſimiles, ſine patentibus
Cauſis oborientes. Quin laſſitudini
Obnoxios, & frigori, haud faciles parant,
Siqui uſi prius ita prodeant ad munia
Vitæ neceſſaria obcunda. Corporis
Et carne partes pabulo indigas ſuo
Explent, perunctis aſſumpto à cibo locis.
Qui conualeſcunt ægre, hos, & ſenes iuuant,
Ipſis per hyemem ad ueſperam linentibus.
Quæ porrò acopa faciunt, alio uobis loco
Exponam: & horum ſcripta ſubiungam ordine,
In quem uel uſum quoque ueniant, mox tranſigam.
Nunc referam, quo primum liceat facere modo.
Nanque ammoniaci bis quinas quidem uncias,
Siue uncias mauult quis, ſeu pondus aliud,
Idemq; thuris, at quaternas chalbani,

Cerui medullæ tantundem: parem modum E
Simul atticiq́; deinde mittunt œſypi,
Terebinthinæ perlucidæ centum & bis duas,
Mellis recentis optimi rurſus decem,
Aequalem tribuunt ponticæ ceræ modum,
Adipis recentis anſeris mollis decem,
Vini falerni quinq; pluresve heminas
Aut pauciores paulo conijciunt quoque,
Itidem olei ueteris bis uiginti boni.
Id autem graueolens haudquaquam commiſceris,
Sic nanq; fiet, gratum ut ſit hoc utentibus.
Paratur ſic. Maiuſculo in mortario
Simulatq; thus in grumulos confregeris,
Et ammoniacum, vinum affundens protinus,
Atque hæc dimittens macerari mediocriter,
Tere cochleari: in mellis ſpiſſitudinem
Cogantur: addito mel unà, atque œſypum, F
Cerui medullam, quæ in pila counies.
Ac deinde cera in ollula liqueſcito,
Oleumq́; totum iuncta & adipe & chalbano:
Terebinthinamq́; colliquefacies, ſimul
Superfundens coeuntibus in mortario:
Sed ſpathula parua, ut refrigeſcant, permoue.
Tum ſubigito tantiſper hæc omnia manu,
Vnita bene dum appareant, & humidi
Mellis boniq́; craſſitudinem habuerint.
In ſtanneum vas condito, uel buxeum,
Hoc ſedulo uſus optimo ceu pharmaco.
Eſt commodiſſimum & mulieribus quoque,
Quis eſt oborta phlegmone intus: uteri
Duriciam abigit inde, ſimul & ſcirrhi metum,
Vbi peſſulo uſurpare pharmacum iubet G
Litum utero, quod indere hoc ſolent modo.
Benefacit hoc idem ad dolores aurium
Expertium ulceris, ſineq́; fluxu graues.
Sergetici autem mittis irini unguinis
Aut portionem quartam, aut trinam pharmaco,
Calidoq́; lanam intinctam addis foramini.

Aliud,

Et Viridacopon hoc efficax ſupra modum,
Vnde & laborum exordiis facit magis
Arthriticis, podagricis quoque efficax.
Hoc ante balneas medicamento litis
Et pedibus & neruis incraſſatis ſimul,
Plures fuiſſe ſanatos conſpeximus.
Habet boni thuris pondo libram unam
Ammoniaci guttæ pondo libras duas, H
Aphronitri quàm albiſſimi ſolum libram,
Tantundem puriuſculi attici œſypi,
Myrrhæq́; lectæ, & non lignoſi chalbani,
Opopanacisq́; puri, ſingulùm omnium
Octo vncias exacte perpendens libra:
Quatuor euphorbij recentis vncias.
His aſperi pares dato limneſij,
Hoc nominant adarcen unguentarij
In Italia inſtitores, quive coemunt:
Ceræ admodum bonæ duo pondo ponticæ:
Terebinthinæ tot puræ, ſemiſſem inſuper:
Olei laurini, cypriniq́;, & gleucini,
Sergetici, iriniq́; ſingulam libram:
Olei veteris, recentis quoque lentiſcini,

Cuiuſq;

A Cuiusq; rurſum horum immittes pondo duo:
Aceti modicum, quo miſturas ſimplices
Siccas abunde contritas contemperes
Liquidis unguinibus, & ceræ, terebinthinæ,
Ac chalbano, liquori panacis, & alijs.
Vbi calida atq; adhuc feruentia in pilam
Conieceris, cochleari & manibus contere
Valenter. Vnita omnia ſic reponito
In pyxidem, qualem paulo prius.
Audacter inueteratisq; omnibus utitor.

Aliud.

Et hoc parabile paſſis Acopon, item bonum.
Potiſſimum per hyemem, ſi eſt profectio
Vſquam, malo opportunis facile ſubuenit.
Quod puri recipit chalbani tres vncias,
B Sed unam opopanacis recentis vnciam,
Floris ſalis tres, & quaternas œſypi,
Ammoniaci guttæ bonæ pondo libras
Octo, atq; ceræ unam, pithyinæ torridæ
Non fœtidæ quaternas bis pone vncias,
Olei ſabini bis quaternas & libras,
Plus hyeme ceu libram oportebit indere,
Vini falerni nigri denis vncijs.
Sic præparato. Ammoniacum in mortario
Contundito, atq; deinde uinum affundito
Pauliſper macera, curioſe conterens
Florem ſalis: tunc etiam adijcias œſypum,
Terens tum, ac ſaciens mellis ſpiſſitudinem.
Liquatis colliquandis, inde chalbanum,
Tum opopanacem adiunctum, rurſus liquefacito.
C Leuigatisq, prius in pila, unitis probe
Superq; fundito, & manibus miſcens ita
Pharmacum adhuc feruens uitreo uaſe condito.

Aliud Myracopon.

Et hoc Myracopon optimorum ineſt gregi.
Nam ſuauitatis plenum eſt. Iuuat inſigniter
Quos nominaui paulo affectus antea.
Stactæ bonæ receptat ternas vncias,
Opobalſami tres, & mellis tres attici.
Ceræq; puræ ponticæ tres, vnguinis.
Crocini ſyriaci quoque quaternas vncias:
Ammoniaci quàm albiſſimi, & leuis ſalis.
Sextantem: candidæ & puræ terebinthinæ
Vnam unciam, atq; partem ipſius unicam:
Et cinnamomi, nec non malabathri quoque,
D Libram adde, & partem libræ tertiam inſuper.
Sin abſit autem malabathrum forſan tibi,
Adiunge nardi tantundem gangitidis:
Iſtud bonis mediocriter unguentum additur,
Abunde medicamentoſum ut nullum inuenis
Aliud: uel irini tantum ſergetici
Vel cyziceni pondo, idem amaracini.
His uteris, ubi non adſit quod diximus
Malabathrum: arbitror moderatum myracopon
Nihil minus ſanè auxiliari utentibus.
Sic confit. Accurate mel ſactum leue
Adiunge, & ſtacten tritam modice miſceas,
Opobalſamumq;, ac rurſum exacte contere,
Cera, crocino, terebinthina pura duplo
Iniectis uaſi, prædicta liqueſcant aqua
In alia olla: liquefactis inde malabathrum.

Quinta Claſſis.

Et cunctis unitis modice, ut non ferueat, E
Duplex depone uas protinus ex cacabo.
Exacte frigerato, & raſo pharmaeo,
Et addito ijs, quę iam prius recenſui,
Mortario læuigato rurſus, dum probe
Totum uniatur, fiatq́; unum pharmacum.
Voles at ſi ipſum reddere efficacius
Ad uitia neruorum, ſimul ad diutina,
Affectiones longas, tenſos muſculos,
Euphorbij recentis etiamnum & boni
Toti vncias duas admiſceas ponderi,
Cum ſaleq́;,melleq́;, inſuper opobalſamo
Elæuigatum ante, quo ſatis erit tempore.
Itaq; omnia dicta in unum cum redegeris,
In pyxidem, uel uas uitreum, reponito.
A balneis in uſum potius ducito. F
Cum Regi facies Principive myracopon,
Perfacile uel para ignis ſine commertio,
Opobalſami collectis ternis uncijs,
Et optimi malabathri quindecim vncias,
Et cinnamomi tantundem boni eapę,
Ceræq́; non olentis eandidiſſimæ
Denarios decem. Sic ipſum prępara.
Partem malabathri tertiam, & eeram quoque
Conciſam multa in fruſta minutiſſime,
Argentea in tenui reconde phiala.
Aqua ealente plurimum, ut liquaueris,
Ipſum refrigerato, deinde radito.
Tum leuia iungens rurſus in opobalſamo
Et cinnamomo totum contere uniens,
Quod reſtat ipſis ſupraffundens malabathrum G
Terens adunito manibus, ſic condito
Argenteum in uas aut uitreum, ſed craſſius:
Sic nanq; tuto habebis ſemper pharmacum.
At ſi trientem libræ addas gangitidis
Nardi, medicamen reddes longe ſuauius
Præſtantiusq́; ad uitia adhuc recentia.
Synehryſma, cinnamomon tibi ni ſuppetat,
Minimo quidem peius habebis, uere at bonum,
Alio omni & multo myracopo præſtantius,
At ſi proponis id facere efficacius
Ad quos retuli modo affectus, atlantici
Euphorbij iunges quaternas vncias.
Nam ſic erit ſuaue, nec inefficax,
Miſturis licet confectum paucioribus.
Cognouimus quoſdam uti multis pinguibus, H
Medulla multa, & non nullis aromatis,
Liquoribus, unguentis, & oleis aliquibus.
Quibus contra uſus, cognoui eſſe talia
Expertium boni, qui non probauerint
Miſturas, neq; naturas horum ſimplices.

GALENO FALSO ASCRIPTVS LIBER
DE PONDERIBVS ET MENSVRIS

Auguſtino Gadaldino Mutinenſi interprete

ARGVMENTVM LIBRI.

Ponderum ac menſurarum doctrina ex uarijs auctoribus collecta traditur.

Quas res pondere, quas menſura metiamur. CAP. 1.

Pondus grauitate menſum iudicatur: menſura uaſculi concauitate: ua ſculum quantitatis ſiccę, uel humidæ eſt menſura: ita ut tres eius, quã metimur, quãtitatis differentiæ ſint: vna põderis: altera ſubſtãtiæ ſiccæ, quæ in cumulum poſſit aggregari: tertia humidæ. Cum uerò quã plura, ac penè infinita ſint, tum pondera, tũ menſuræ pro regionibus ac conſuetudinibus utentium, nos ſanè de eis, quæ maxime familiaria apud omnes ſunt, ſermonem habebimus.

De Notis ponderum, ac menſurarum. CAP. 2.

C Sed quoniam non nulli non integris literis, ſed per notas ſeu characteres, hæc ipſa pondera ac menſuras ſignificant, ſatius utique fuerit nos ueteres ſectando, primum ipſas notas declarare.

Primum igitur χ littera, ubi ſuperadditum α elementum habuerit, chalcum ideſt æreum (gręce χαλκοῦν) ut uides, ſignificat, $\overset{\alpha}{\chi}$. Si uero ſuprapoſitum ο habuerit, Choa (græce χόας) ſignificat, χ^{o}. Si † οι, Choenicen (græce χοίνικα) † $\overset{οι}{\chi}$. Si η, Chemen (græce χήμην) $\chi^{η}$. † Aliter ν. † Aliter, $\chi^{ν}$.

K uerò litera, ſiquidem ε elementum ſibi ſuprapoſitum habeat, lineamq́; rectam, quæ per obliquum inferius cornu ipſius ſecet, ceratium ideſt ſiliquam (gręce κεράτιον) ſignificat, $Ꝁ^{ε}$. Si uero υ, Cyathum (græce κύαθον) $Ꝁ^{υ}$. Si uerò ο Cotylan ideſt heminam (græce κοτύλην $Ꝁ^{υ}$.

† Linea uerò aperiſtictos (ideſt quam nihil aliud circunſignat) recta, oblique omnino poſita, obolum (græce ὀβολόν) ſignificat ⁀. Duæ uerò aperiſtictæ, duos obolos ⩯, qui Grãma ideſt ſcrupulum ſeu ſcriptulum (græce γράμμα) faciunt: quod quidem à γ cui prope ſit ρ á linea quadam recta ſectum indicatur, γρ. † Alio mõ hic locus uertitur. Linea uero circunflexa, quam nihil aliud circumſtat, & quæ omnino per obliquum ponitur, obolum ſignificat ∽. Duæ uerò circumflexæ & cæt. ᔕ. Tu tamen cõfer cum græcis codicibus, in quibus uerba, ut nos uertimus, iacẽt, quãuis in aliquibus hoc modo ∽ ᔕ characteres notentur.

Duæ autem lineæ, quæ ſe in altera extremitate contingant, ita ut angulum ad ſimilitudinem duorum cornuum ipſius K ad rectam ſeu perpendicularem lineã ſpectantium faciant, drach

D mam, quæ & Holca etiam cognominatur, ſignificant, <. Proprie tamen Holca (græce ὁλκήν) ab antiquis per λ, quod in medio habeat ο, notabatur, $\overset{λ}{ο}$.

Nam ſi id ipſum λ † in medio habeat ι, Libram (gręce λίτραν) ſignificat, $\overset{λ}{ι}$. Quidam etiam alij alteram ipſius λ lineam per obliquum altera linea ſecantes, Libram indicant, ƛ. † Al. adiunctum habeat, libram ſignificat. λι.

γ uerò intra ſuum ipſius angulum ο habens, vnciam (græce οὐγγίαν) ſignificat, γο.

μ verò, ſi in medio habeat ν, Minam (græce μνᾶν) ſignificat, $μ^{ν}$. Si υ, Myſtrum (græce μύστρον) $μ^{υ}$. Si ε, Medimnum (græce μέδιμνον) $μ^{ε}$. Si ο, Modium (græce μόδιον) $\overset{ο}{μ}$.

τ autem, quod poſt ſe habeat ρ, eiq́; incumbens υ, Tryblion (græce τρύβλιον) denotat, $τρ^{υ}$.

ξ autem ſi ſupra ſe ε habuerit, xeſten ideſt ſextarium (græce ξέστην) ſignificat, $\overset{ε}{ξ}$. Si ο, Oxybaphum, ideſt Acetabulum (græce ὀξύβαφον) $\overset{ο}{ξ}$. Quidam uerò per ξ à linea recta ſectum, Xeſten notant, ξ.

η verò ſuprapoſitum μ habens, Heminam (græce ἡμίναν) ſignificat, $η^{μ}$.

K autem & ρ quibus μ incumbat, Ceramium ideſt amphoram (græce κεράμιον) ſignificat, $Κρ^{μ}$.

De Ponderibus. CAP. 3.

Mina Attica & Aegyptia habet uncias 16. Mina Romana vncias 20.

Libra vncias 12.

Quinta Claſsis. mmmmm 3 Vntia

Vncia drachmas 8, quæ & holcæ dicuntur. E

Drachma habet ſiliquas 18. Alij uerò dicunt ſcrupulos 3.

Scrupulus habet obolos 2.

Obolus ſiliquas 3.

Siliqua habet ſitaria ideſt granula 4. Alij verò dicunt æreos 2, duasq; tertias alterius partes. Nã obolus æreos 8 habet.

De menſuris humidorum. CAP. 4.

Amphora italica habet choas 8.

Chus ideſt congius, ſextarios 6.

* Al. cotylas. Sextarius * cochlearia 2: quæ & tryblia dicuntur. Alii dicunt ſextarium habere pondus libræ 1 & ſemiſſis.

Tryblium habet vncias 9.

Cochlearium idem pondus habet.

Cotyla ſiue tryblium (nam idem ſunt) habet myſtra magna 3, acetabula 4.

Nam magnum myſtrum habet acetabulum 1 & tertiam ipſius partem.

Acetabulum habet ſeſquicyathum. F

Cyathus habet chemas paruas, uel myſtra parua 2.

Si verò etiam pondus menſurarum humidorum ſcire uelis, permulta ſanè ſunt ſubſtantiarũ humidarum iuxta inclinationem differentiæ, ut in olei & uini & mellis exemplo dicemus. Mel igitur uino grauius eſt quarta parte ampliuſq; etiam decima: quod in uniuerſum, proximũ eſt tertiæ: habet enim eadem mellis ad uinum quantitas ſeu moles, totum uini pondus ac tertiam inſuper ipſius partem. Oleo mel dimidia parte grauius eſt: habet enim totum olei pondus, ac dimidiam inſuper ipſius partem. Vinum oleo nona parte excedit: nam totum olei pondus, & nonam inſuper ipſius partem, continet. Maioris autẽ declarationis cauſa, in tabula, menſurarũ pondera ſingillatim ſubiiciemus, cum pro comperto conſtitutum ſit oleum uinum, & mel de omnibus ſibi ordine ſubiectis enunciari.

	Olei		*Vini*		*Mellis*	
Amphora Italica habet	Libras	72.	Libras	80.	Libras	108.
Chus habet	Libras	9.	Libras	10.	Libras	13. & ſemiſſem.
Sextarius habet	Vncias	18.	Vncias	20.	Vncias	27.
Cotyla habet	Vncias	9.	Vncias	10.	Vncias	13. & ſemiſſem.
Myſtrum magnũ habet	Vncias	3.	Vncias	3. ſcrup. 8.	Vncias	4. & ſemiſſem.
Myſtrum paruum habet	Drachmas	6.	Drach.	6. ſcrup. 2.	Drach.	9.
Acetabulum habet	Drachmas	18.	Vncias	2. ſcrup. 12.	Vncias	3. ſcrup. 9.
Cyathus habet	Drachmas	12.	Drach.	12. ſcrup. 4.	Vncias	2. drach. 2.

G

Oribaſius uerò ex Adamantij ſententia ait Sextarium Italicum vini, quidem menſura vncias 24. pondere libram unam, ac vncias octo habere: Mellis uerò menſura libras duas & dimidiam pendere.

De menſuris aridorum. CAP. 5.

† Al. 3. Artaba Aegyptia habet modios † 5.

Modius Aegyptius & Italicus habet Chœnicas 8.

Chœnix ſextarios 2.

Sextarius ſemiſextarios 2, quas & Heminas appellant.

* Al. mina. * Hemina habet cyathos 8.

Medimnus Atticus continet hemiecta ideſt ſemiſexta 12.

Semiſextũ hẽt chœnicas 4. Ita vt Medimnus pendat modios 6, chœnicas 48, ſextarios 96.

Harum menſurarum põdus exponere haud facile eſt, quòd infinitæ ferè iuxta inclinationẽ ſint H materiarum diuerſitates ſecundum artis medicæ doctrinam: quemadmodum ante nos, præſtantes medici præceptoreſq; mirum in modum declararunt.

DE SIGNIS ET NOTIS PONDERVM ET MENSVRARVM CAP. I.

Signorũ ac notarũ doctrina cum maxime neceſſaria ſit, haud obiter ſanè deſcribenda eſt: vt ſiqua in medicamentorum confectionibus ſymbolice poſita inuenerimus, pondus ab ipſis ſignificatum ſtatim cognoſcamus.

μ igitur elementum, cui ν ſupraponatur, μνᾶν ideſt Minam ſignificat, μ^ν.

* Al. adiacens. λ *ſubiectum habens ι, λίτραν ideſt Libram denotat, *λ.

* Al. r. λι. r ſubiectum ο habens, οὐγγίαν ideſt unciam, ſignificat, ' r.

Apud aliquos autem inueni ν ſupra ſe habens ο unciam ſignificare, ᵒν.

μ ſupra poſitum habens ε, μέρος ideſt partem ſignificat, μ^ε.

λ tranſuerſe collocatum, ſi cornua ad dexteram uergentia habeat, drachmam ſignificat. < : ſi ad ſiniſtram, drachmæ dimidium, >.

S Romanum apud non nullos quidem triobolum: apud nos uerò cuiuſq; ponderis dimidium

ſignificat,

A ſignificat,S:Trãſuerſe uero poſitũ,ſi unicũ ſit,Obolũ ſignificat,ꟍ ;ſi duo ſint,duos obolos ꟍꟍ.
C græcum elementum intus conuerſum. Semiobolum denotat,Ɔ.
ξ ſuprapoſitum σ habens,ξεσ,id eſt Sextarium,ſignificat,ξσ.
κ ſuprapoſitum habens υ, Cyathum(græce κύαθον)ſignificat,κυ.
λ ipſi ο ſuprapoſitũ,Holcam (græce ὁλκὴν)quæ, & drachma etiam cognominatur, ſignificat,λο.

De ponderibus & menſuris. CAP. 2.

Mina Italica habet drachmas 144. Mina attica drachmas *122. Vt mina Italis ſit libra,& ſemis:Atticis libra 1.unciæ 3,drachmæ 4.
Vncia apud Atticos continet drachmas 7; apud Italos drachmas 8.
Drachma habet ſcrupulos 3.
Vncia autem continet ſcrupulos 24.
Libra continet uncias 12,† holcas 2.Holcam uerò etiam Drachmam cognominant.
Scrupulus habet obolum 1.æreos 4.
Obolus habet æreos 6,
Aereus autem,& Siliqua omnium ponderum ſunt minima, ad ęquandam trutinam impoſita.

*Vel hic legendũ 124 uel inferius drach 2. ubi drach.4.legitur.

† Al.legitur Didrachma habet holcas, id eſt drachmas.2.

B Medimnus habet ſemiſexta 12.
Semiſextum habet choas 2,chœnicas 4.
Chus habet chœnicas 2.ſextarios 8.
Vt Medimnus contineat chœnicas 48,ſextarios 192.
Chœnix habet cotylas 8.ſextarios 4.
Sextarius cotylas 2.cyathos 12.
Et hoc modo Græcorum plurimi res metiuntur.
Apud Italos autem Chus inuenitur,qui mẽſura quidẽ ſextarios 6,cotylas 12.habeat: pondere uerò aquæ pluuialis, quæ minime fallax eſt,drachmas 72. Chœnix item Italis habet ſextarios 3.cotylas 6.Et hoc pondus Atticis,Tryblium nominatur.
Acetabulum eſt quarta pars cotylæ,
Habet autem ſextarius pondere drachmas 120.
Proprie uero Græca Cotyla olei pendet libram 1. Sextarius* libras 2. Cotyla Italica pendit olei uncias.8,uini uncias 9.
Scire autem oportet mẽſuras iuxta pondus pro materiæ diuerſitate haud mediocriter uariari.

C

EX LIBRIS CLEOPATRAE DE MVNDITIIS

De ponderibus,& menſuris.

MIna põderis eſt nomẽ:habet autem uncias 16. drachmas 128. ſcrupulos 384.obolos 768. thermos,id eſt lupinos 1152.ſiliquas 2304. æreos 6144. Attica mina habet uncias 12. & ſemiſſem, drachmas 100.ſcrupulos 300.obolos 600.lupinos 900.ſiliquas 1800.æreos 4800. Peolemaica mina habet uncias 18.drachmas 144. ſcrupulos 432.obolos 864.lupinos 1296. ſiliquas 2592.æreos 6912.
Libra habet uncias 12. drachmas 96.ſcrupulos 288.obolos 576.lupinos 864. ſiliquas 1728. æreos 4608.
Vncia habet drachmas 8. ſcrupulos 24. obolos 48.lupinos 72.ſiliquas 144.æreos 384.Vocatur etiam alio nomine Tetraſſaron Italicon,ideſt quatruſſis Italicus.
Drachma habet ſcrupulos 3.obolos 6.lupinos 9.ſiliquas 18,æreos 48.
Denarius italicus habet drachmam 1.
Drachma etiam*alia æquiuocę uocatur ipſa Aegyptiaca, quæ eſt ſexta pars drachmæ Atticæ, obolum 1.pendens.
D Scrupulus habet obolos 2.lupinos 3.ſiliquas 6.æreos 16.
Obolus habet lupinum,& ſemiſſem,ſiliquas 3.æreos 8.
Semiobolus habet ſiliquam,& ſemiſſem,æreos 4.
Lupinus habet ſiliquas 2.æreos 5.& tertiam alterius partem.
Semiobolus uerò Atticus alterius ſemioboli quatuor quintas habet.
Siliqua habet atticos æreos 2.& duas tertias partes alterius ærei.
Aereus habet ſemioboli quartam partem,Ita ut ſemiobolus 4.æreos pendat.
Stater pendit drachmas 4.Appellantq; ipſum Tetradrachmon.
Dupondium etiam ſimiliter pendit drachmas 4.
Nux etiam regia pendit drachmas 4.
Cheme magna habet drachmas 3.Parua drachmas 2.
Aſſarium id eſt As,habet drachmas 2.
Cochlearium habet drachmam 1.
Cyathus habet drachmams 10.ſiue unciam 1.& quartam eius partem,ſcrupulos 30.obolos 60. lupinos 90. ſiliquas 180.æreos 480. Eſt autem Cyathus ſexta pars cotyles.
Cotyle,menſura quidem habet cyathos 6; pondere uerò drachmas 60. uncias 7. & ſemiſſem,

ſcrupulos 180.obolos 360,lupinos 540,ſiliquas 1080.æreos 2880. E
Tryblium eandem capit mẽſurã,quã cotyle,nã mẽſura capit cyathos 6.pondere drachmas 60.
Sextarius menſura habet cotylas 2,põdere drachmas 120. Vocatur autem ſextarius apud Aegyptios Inion.
Acetabulum menſura habet cotyles quartam partẽ,cyathum i,& ſemis:pondere drachmas 15.
Concha magna eandẽ ſeruat menſurã,quam acetabulum:nam menſura habet ſeſquicyathum, pondere drachmas 15.Concha minor,menſura habet ſemicyathum, pondere drachmas 5.
Myſtrum magnum habet ſextamdecimam cotyles partem,quæ ſunt drachmæ 3.cum dimidia, & quarta.Myſtrum minus habet cotyles uigeſimamſecundam partem:quæ ſunt drachmæ 2. ſcrupuli 2.& ſiliqua 1.& undecima ferè ipſius pars.
Chus habet menſura quidem cotylas atticas 12. ſextarios 6. chœnicas 4. pondere drach.720.
Chœnix habet menſura quidem cotylas 3.pondere uerò drachmas 180.
In Georgicis inueni Cotylam trium eſſe quartarum ſextarii.
Choa uerò ſextariorum 9.cotylarum 12.
Amphorea ſextariorum 36,cotylarum 48.
Metreten ſextariorum 72,cotylarum 96. F
Medimnum ſextariorum 108.cotylarum 144.
† Alias.90. Metretes uerò apud Syros habet ſextarios † 6.apud Italos uerò 120.
Tryblium,& Acetabulum ſimiliter habent cotyles quartam partem.
Cyathus cotyles ſextam partem.

ALITER DE EIVSDEM

Mina Attica habet uncias 12. Alia mina habet uncias 15.Ptolemaica uncias 18.
Libra habet uncias 12.
Vncia habet drachmas 8.
Drachma habet ſcrupulos 3.
Scrupulus habet obolos 2.
Obolus habet lupinum 1.& ſemiſſem.
Lupinus habet ſiliquas 2.æreos † 5.
Semiobolus Atticus alterius ſemioboli quatuor quintas habet.
Siliqua habet æreos atticos 2.& duabus alterius quintas.
Aereus habet ſemioboli quartam partem. Vt 4.obolos pendat ſemiobolus. G
Stater pendit drachmas 4. Vocant autem,& ipſum Tetradrachmon.
Dupondium habet drachmas 4.
Nux regia ſimiliter pendit drachmas 4.
Cheme magna habet drachmas 3. Cheme parua drachmas 2.
As habet drachmas 2.
Cochlearium habet drachmam 1.

† Si hic quoq; eſt legendũ, inferius paulo poſt, duos & ſemis, legeſ oportebit:ſi ibi, duos & duas quintas hic quatuor, & quatuor quartas, alterius, ẽ legendum. Forte tñ, ſi ſuperiora conſiderentur, hic legendum eſſet, quinque & tertiam alterius ptẽ, inferius uero duos, & duas alterius tertias. † Al.7 & ſemis.

DE MENSVRIS, ET PONDERIBVS VETERINARIORVM

Vncia habet drachmas † 8.
Drachma habet ſcrupulos 3.obolos 6.
Cotyle habet uncias 12.acetabula 2.
Acetabulum facit uncias 6.
Acetabulum habet cyathos 3.
Cyathus habet myſtra 4.
Myſtrum facit unciæ dimidium.
Myſtrum habet cochlearia 2. H
Cochlearium eſt myſtri dimidium.
Cochlearium facit ſcrupulos 6.
Scrupulus facit obolum.
† Al.unciæ i,& ſemiſſem. Siclium(i.Sicilicus) † unciæ dimidium.}
{Cyathus myſtra 4. Vt ſit myſtrum unciæ dimidium}
{Myſtrum facit cochlearia 2. Vt cochlearium ſit unciæ quarta pars.}
Mina habet uncias 15.holcas 112.& ſemiſſem.
Libra habet holcas 90.
Denarius habet ſcrupulos 4.

De menſuris humidorum.

Amphora Italica habet choas 8.
Chus habet ſextarios 6.
* Al. Tribana. Sextarius habet cotylus 2.quæ & *Tryblia dicuntur.
Cotyle eandem menſuram continet,quam tryblion.
Tryblium habet myſtra magna 3.acetabula uerò 4.

Myſtrum

A Myſtrum magnum habet acetabulum 1,& tertiam partem.
Acetabulum habet ſeſquicyathum.
Cyathus habet chemas paruas,uel myſtra parua 2.

	Olei	Vini	Mellis
Amphora Italica habet	Libr. 72.	Libr. 80.	Libr. 108.
Chus	Libr. 9.	Libr. 10.	Libr. 13.& ſemiſſem
Sextarius	Vnc. 18.	Vnc. 20.	Vnc. 27.
Cotyle	Vnc. 9.	Vnc. 10.	Vnc. 13.& ſemiſſem.
Myſtrum magnum	Vnc. 3.	Vnc. 3. ſcrup. 8.	Vnc. 4. & ſemiſſem.
Myſtrum paruum	Drach. 6.	Drach. 6. ſcrup. 2.	Drach. 9.
Acetabulum	Drach. 18.	Drach. 20.	Vnc. 3.drac.3.
Cyathus	Vnc. 1.& ſemiſſē.	Drach. 13. ſcrup. 1.	Drach. 18.

DIOSCORIDE DE MENSVRIS ET PONDERIBVS.

EGo chariſſime de ponderibus, & menſuris ita perſcrutatus ſum, quippe à minimis initium ſumpſi,& ad Minam uſq; multiplicando aſcendi.

B *De ponderibus.* CAP. 1.

Siliqua idem pondus habet,quod Aereus.
Obolus habet æreos 3. Vnde ſemiobolus habet pondere ſiliquam,& ſemiſſem.
Scrupulus pendit obolos 2.ideſt æreos 6.
Drachma,& quæ Holce dicitur,pendit ſcrupulos 3.id eſt obolos 6
Vncia habet drachmas 8,ſcrupulos 24.
Libra habet uncias 12. Drachmas 96.
Mina ſecundnm medendi uſum pendit uncias 16. ideſt holcas 128. Mina Italica pendit uncias 18. ideſt ſeſquilibram, drachmas autem 144. Mina Alexandrina pendit uncias 20. id eſt holcas 160.

De menſuris humidorum. CAP. 2.

Vini.

1 Amphora habet libras 80.
2 Vrna libras 40.
3 Chus id eſt congius libras 10.
C 4 Semicongius libras 5.
5 Sextarius habet libram 1.uncias 8.
6 Hemina,id eſt cotyla,uncias 10.
7 Quartarius habet uncias 5.
8 Acetabulum,ideſt quarta pars cotyles æquat uncias 2.& ſemiſſem.
9 Cyathus,ideſt ſexta pars cotyles,æquat unciam 1.& ſemiſſem,& ſcrupulos 4.
10 Cheme eſt cyathi quarta pars,æquat drachmas 3.ſcrupulum 1.

Aquæ.

Idem eſt pondus aquæ,& aceti. Aiunt autem,ſi aqua pluuiali uas repleatur,minime fallax,ſed iuſtiſſimum pondus eſſe.
1 Amphora habet libras 72.
2 Vrna habet libras 36.
3 Congius habet libras 9.
4 Semicongius habet libras 4.& ſemiſſem.
5 Sextarius habet uncias 18.
D 6 Hemina,quæ & cotyle eſt,habet uncias 9.
7 Quartarius habet uncias 4.& ſemiſſem.
8 Acetabulum,quod eſt cotyles quarta pars,habet uncias 2.& drachmas 2.
9 Cyathus,qui eſt ſexta pars cotyles,habet unciam 1.& ſemiſſem.
10 Cheme,cyathi quarta pars,habet drachmas 3.

Mellis.

1 Amphora habet libras † 108. † Aliter 120.
2 Vrna habet libras † 54. † Aliter 60.
3 Congius habet libras † 13.& ſemiſſem. † Aliter 15.
4 Semicongius habet libras † 6 & uncias 9. † Al. 7. & ſemiſſem.
5 Sextarius habet libras 2.& † uncias 3.
6 Hemina habet libram 1. & unc. 1 & ſemiſſem.
7 Quartarius habet uncias 6.& drachmas 6. † Al. ſemiſſem
8 Acetabulum habet uncias 3.drahmasq; † 3. † Aliter 2.
9 Cyathus habet uncias 2. & drachmas † 2. † Al. ſemi.
10 Cheme, quæ eſt cyathi quarta pars,habet † drachmas 4.& obolos 3. † Aliter drac. 5.

De menſuris

DE MENSVRIS, ET PONDERIBVS

E

Medimnus habet ſemiſexta 12.
Semiſextum habet choas 2.
Chus habet chœnicas 4.
Chœnix habet cotylas atticas 3.pondere autem,holcas 180.
Chus menſura quidem eſt cotylarum atticarum 12.pondere uerò pendit drachmas 720.
Sextarius menſura quidem eſt cotylarum 2: pondere uerò drach,120.pendit.
Cotyle habet cyathos 6.pōdere uero drachmas 6.Cotylam Attici etiam Tryblium appellant.
Acetabulũ menſura eſt cotyles quarta pars,quod eſt ſeſquicyathus:pondere uero hēt drac.15.
Cyathus eſt drachmarum 10.
Cheme eſt cythi quarta pars, drachmæ 2.& ſemis.
Myſtrum magnum eſt cotyles decimaoctaua pars: pendit drachmas 3. & ſcrupulum 1. Myſtrum paruum eſt cotyles uigeſima quarta pars:pendit drachmas 2.& ſemiſſem.Myſtrum iuſtiſſimum habet ſcrupulos 8.
Cochlearium habet ſcrupulos 3.
Nucis baſilicæ ſeu regiæ magnitudo pendit drachmas 7. F
Nucis ponticæ magnitudo pendit drachmam 1.
Balani ideſt glandis magnitudo pendit drachmæ dimidium.
Fabæ ægyptiæ magnitudo pendit obolum,& ſemiſſem.
Orobi magnitudo pendit æreos 2.

DE SIGNIS PONDERVM AC MENSVRARVM

Cum expoſitio ſignorum pondera , ac menſuras indicantium neceſſaria ſit, eam hic deſcripſi, ut ſi quando ea ipſa ſigna in medicamentis notata inueneris, haud quaquam errare poſſis.

μ itaq; quod ſupra μ ſit potum, μνᾶν, ideſt minam, ſignificat, μν

λ quando ſubiectum habeat 1. λίτραν id eſt libram, ſignificat, λ.

r quod ο ſupra uel infra ſe habeat, οὐγγίαν id eſt unciam, ſignificat, rº r₀

Apud non nullos autem inueni ν, quod ſupra ſe ο habeat, unciam ſignificare, νº

μ quod ſupra ſe habeat ι, μέρος, id eſt partem, ſignificat, μι.

λ obliquum, ſi ad dextram cornua uergentia habeat, drachmam ſignificat <: ſi ad ſiniſtram, drachmæ dimidium, >.

S Romanum, apud aliquos quidem triobolum: apud nos uerò cuiuſque ponderis dimidium ſignificat, S. Si autem tranſuerſæ ponatur, obolum 1. ſignificat, ∽. G

FINIS QVINTAE CLASSIS

AAAAA BBBBBB CCCCC DDDDD EEEEE FFFFF GGGGG HHHHH IIIII
KKKKK LLLLL MMMMM NNNNN OOOOO PPPPP QQQQQ RRRRR
SSSSS TTTTT VVVVV XXXXX YYYYY ZZZZZ
aaaaa bbbbb ccccc ddddd eeeee fffff ggggg hhhhh iiiii KKKKK lllll mmmmm
Omnes ſunt quaterniones præter mmmmm ternionem.

VENETIIS APVD IVNTAS.

Digitized by Google

Legatoria
R. SALVAREZZA
Via Val Cassina, 58
Tel. 825.823 — ROMA